

Произведения На Карл Май Том 39 – Разкази Част 1

Съдържание :
Аллах ил Аллах

Бурът ван хет Рур

В Мека

Великден

Вълшебният килим

Говорящата кожа

Грабителският поход на баггара

Гумът

Двамата-кулледжи

Джо Бъркърз

Един селфмейдмън

Една загадка

Ес Сабби — Прокълнатия

Завещанието на инката

Ибн ел 'амм

Изборът

Инн-Ну-Вох, индианският вожд

Канада Бил

Капитан Кайман

Капитанът на корсарите

Керванът на робите

Князът на бледоликите

Коледа

Край Бизоновото езеро

Кръвно отмъщение

adventure

Карл
Май

Абдахн Ефенди

bg
de

Любомир
Спасов

adventure

Karl
May

Abdahn Effendi
1909
de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0
2010-02-13 16:53:25
<http://chitanka.info/lib/text/13859>
<http://chitanka.info/lib/text/13859>
1.0

0.1 (2009-10-10 14:30:00) — Добавяне
1.0

Карл Май. Абдахн Ефенди

Карл Май
Абдахн Ефенди

1. В контрабандистката пивница

Много компетентни и некомпетентни хора си бяха давали труда да разрешат загатката, която днес ще разкажа, но все напразно. Никой не бе успял да прозре цялата тая нечиста банда. Тя се състоеше от пет души, но всички те имаха само три имена, а именно двама Ахмед ага, двама Селим ага и Абдахн ефенди, същинският повелител.

Четиримата аги бяха офицери. Ефендите не беше войник и същевременно толкова дебел човек, какъвто рядко съм виждал. Той се занимаваше със скотовъдство, селско стопанство, хлебарство, месарство, риболов, лов, гостилничарство, вътрешна и външна търговия и едновременно беше шейх ел белед, кадия и имам

[1]

на простиращата се надалеч област Джан, през която минаваше турско — персийската граница.

Оттам и титлата ефенди, която той изискваше всеки да му присъжда.

Джан е разположена много високо в южната част на кюрдските планини. Там се извисяват планините Улухм — две вериги от на места рязко разграничени, на места преливащи едно в друго, възвишения, които се простират все една до друга от северозапад на югоизток и образуват помежду си дълга, дълбока долина със стръмно отсечени стени, по чието дъно протича богата на риба река. Рибата принадлежеше на ефендите. Той го твърдеше и заплашваше да застреля всеки, който се осмели и една-единствена перка макар да улови. Планините Улухм, както и лежащата помежду им долина, са обрасли много гъсто с храсталак и гора, където се въдеше дивеч в изобилие. Ефендите твърдеше, че и той му принадлежал, и се канеше да обеси всеки, който има наглостта и една-единствена мишка да побутне макар. Който познава Турция и Персия, знае, че по границата на двете страни по всяко време се върти оживена и доходна контрабанда. И никога друго място не е привличало вниманието на митническите и данъчните власти на двете държави както областта Джан, която със своите планини, клисури и гори направо предизвиква контрабандистите да се съсредоточават тук. Един широк кервански път, свързващ Персия в Турция, води направо през Джан и следователно също така направо през планините Улухм. Това е официалният път, по който е разпоредено да се движат лица и стоки. Всеки друг бива считан като потайна пътека и който тръгне по него, се подхвърля на опасността да бъде сметнат за контрабандист, та дори за грабител и браконьер на риба и дивеч. Там, където керванският път се спуска от източната страна в долината, се намира главната надзорница на персийските митничари. Там, където слиза от височината по западната страна, се намират постройките на турската митница. Следователно двете служби са разположени високо горе по двата ръба на долината. А долу, между тях, един мост прехвърля реката покрай имението на ефендите. Той твърдеше, че и мостът му принадлежи, и се заканваше да окауши всеки, който мине по него, без да му плати съответната такса. Чифликът му се състоеше от значителен брой къщи, колиби, обори, навеси, къшета и дупки, които отлично можеха да служат за въртенето на споменатите по-горе дейности и занаяти. Двете най-просторни постройките бяха кервансарай. Един вдясно от шосето за тези, които идват отлясно, значи от Персия за Турция, един отляво на пътя за идващите отляво, сиреч от Турция за Персия. Пътниците и от двете страни имаха възможност да се подслонят със стоките и животните си и да си отпочинат и пренощуват. В главната постройка, в която хазяйстваше самият Абдахн ефенди, имаха възможност да отседнат и знатни лица. Тя предлагаше две стаи над приземния етаж и още две одаи, разположени над тях. Значи имаше нещо като първи и втори етаж, но които не са били планирани при строежа на пивницата. Те по-скоро образуваха един прост куб от дъсчени стени, стъкмени едва по-късно върху равния покрив, за да се придобият тези четири помещения за подслон.

Бях се изкачил тук горе от Багдад с моя забавен Хаджи Халеф Омар, за да яздя после към Техеран. Отбихме се не в някой от двата кервансарая, а в главната постройка, където имаше и стая за гости. Бяхме сметнати за знатни хора, оценявайки ни по конете, които бяха от най-чиста арабска раса и с онази скъпоценна сбруя, която в Персия бива наричана решма. В стаята седяха петима души — трима по-възрастни и двама млади. Единият от възрастните беше чудовищно дебел. Беше се наместил на явно специално приготвено за него солидно място. Да седне по ориенталски, не би могъл да се осмели, понеже после нямаше да му е възможно да се изправи. Като го съгледа, Халеф ми каза тихо:

— Машаллах

[2]

, какъв човек само! Който го обиколи три пъти, ще трябва пътем четири пъти да се отмори.

Този мъж беше Абдахи ефенди, съдържателят. Бузите му се издаваха като две полукълба, а очичките му почти се губеха в обгръщащата ги тлъстина. Устата едва се движеше, а мустакът крееше излишен и задушен под буцата говежда лой, наречена нос. Но чертата на добродушие, свойствена обикновено за пълните хора, липсваше на това лице. Очите бяха кривогледи, а когато «ефендите» говореше, гласът му имаше високомерен, безцеремонен тембър. Когато влязохме в стаята, той ядеше. Както скоро забелязах, това бе любимото му занимание. Единият от другите двама възрастни имаше дългнесто и тясно птиче, а другият — късо и много широко булдогско лице, но и двете с чисто ориенталски черти и обгърнати от дълги, гъсти бради.

Двамата по-млади мъже си приличаха. Единият се подхилкваше постоянно като лисица, а другият седеше, вървеше и стоеше все приведен като някоя невестулка, промъкваща се към курника.

Не бяха привлекателни тези хора, но необикновено странни. Още от пръв поглед човек чувстваше, че не може да се свърже с тях, освен ако не пожелае да му се случи нещо повече или по-малко неприятно. По стар ориенталски обичай ефендите ми каза, че той е съдържателят, и ми назова имената и професията на другите четирима мъже. Те се титулуваха помежду си «ага», което означава нещо като «господин» и винаги се поставя след името. Тези четирима души имаха само две имена. Двамата по-възрастни се казваха Ахмед ага, а двамата по-млади — Селим ага. И още нещо, към еднаквите имена се присъединяваше и еднакъв чин. Дамата Ахмедовци имаха полковнишки чин, а двамата Селимовци бяха лейтенанти, значи и четиримата — офицери. Запитах се каква ли причина можеха да имат в Константинопол и Техеран да изпратят двама толкова висши и заслужили офицери, какъвто би трябвало да е един полковник, в тази толкова усамотена местност. Агите се оказаха изключително общителни. Те видимо се зарадваха, че ще могат да побеседват с един образован човек, а като чуа, че съм европейец, очевидно сметнаха за много важно да се проявят пред мен в добра светлина. По тази причина непрекъснато ми разказваха защо са дошли от Багдад и Техеран и са останали тук.

Както уверяваха, от контрабандата тук вече не се издържало. Митниците кажи-речи вече не носели нищо и ето как две правителства се споразумели да снемат досегашния разхайт и контрол над границата и да го предадат в твърдите ръце на военните. Но това не можело да стане, без преди туй съответните военни да са преминали един период на обучение, през който да се запознаят със своите задължения и свикнат със службата си. Ето защо от двете страни били изпратени за Джан по един капитан, един старши лейтенант и един лейтенант с трима редовни войници за тяхна услуга. Резултатът се проявил изненадващо бързо. Двамата капитани и двамата старши лейтенанти били на бърза ръка очистени заедно с техните войници от контрабандистите. Но двамата лейтенанти се опазили с двамата си войници. Те извършили промяната и установили, че досегашните началници са правили обща далавера с контрабандистите и са измамили властите с огромни суми. Престъпниците били снети от служба и откарани във вериги в Техеран и Багдад. Напълно естествено лейтенантите получили освободените постове. Те останали за постоянно, но само от чувство за дълг, защото ако си тръгнали, мъчно потиснатата контрабанда веднага щяла да вдигне пак глава и всички усилия да идат напразно. Но командирската власт проявила благородност за тази толкова безпримерна безкористност и вяност. Лейтенантите и войниците били подобаващо повишени. Когато дойдох в Джан, лейтенантите бяха произведени вече в полковници, а войниците бяха стигнали до лейтенантски чин. Понеже първите двама се казваха Ахмед, последните Селим, а и четиримата бяха аги, човек можеше да ги отличи единствено чрез това, че двамата турски офицери биваха според турската, а двамата персийски според персийската практика назовавани. Полковник на турски е миралай, а на персийски — сертикс. На турски лейтенант е мюлазим, а на персийски наиб. Ето как възрастният с птичата физиономия биваше назовавай миралай Ахмед аха, възрастният с булдогската муцуна сертикс Ахмед ага, младият с лисичия образ — мюлазим Селим ага, а младият с невестулковия лик — наиб Селим ага.

Аз и Халеф изобщо нямахме намерение да останем тук, а само да закусим и позволим на конете ни да починат, но видът на петимата мъже събуди у мен желание да ги поопозная. Хапнахме и после аз напуснах стаята, за да направя една разходка из околността. Когато се върнах след два часа, Халеф вече не седеше на мястото си, а при петимата мъже. Те бяха пожелали да отиде при тях и после го бяха разпитали. Който познава моя дребен Хаджи Халеф, знае какви шлюзове на речовитост се отварят от негова страна, за да поставят в най-ярка светлина нашите преживелици и хилядите достойнства, които ни приписваше. За мое голямо удивление бях приветстван с шумно ликуване. Всички аги даваха вид, сякаш отдавна ме познават и обичат, а тантурестият ме помоли най-настойтелно да бъда негов гост, докато ми е угодно, без нищо да му плащам. Трябвало само да му сторя услугата възможно повече дивеч да му отстрелвам. Съгласихме се, тъй като това ни осигуряваше предимството да кръстосваме необезпокоявано горите. Аз поставих само условието да ни се предостави добър подслон и да се дава силен, питателен фураж на нашите коне. Отговорът предизвика всеобща радост. Животните получиха една набързо очистена само за тях конюшня и предостатъчно ечемик, накисната царевица и чукан боб да си подсладят душицата. Що се отнася до нас самите, прекомерно дебелият ефенди обясни, че лично ще ни покаже стаите, които ще обитаваме. Той иначе никога не се грижел за гостите си, понеже нямал време за това. Фактът, че сега си давал този труд, бил отличие, което трябвало с благодарност да приемем.

Поведе ни навън зад къщата, където едно дървено стълбище водеше до равния покрив. Заизкачва се там пред нас с пъшкане и стенания по крачка за минута. Ние, вървящите след него, имахме щастието със смирение и преданост да се наслаждаваме на гледката от неговите безформени телеса. Покривът беше дълъг и широк. Състоеше се от здраво трамбована глина. Можеше да го обхождаш с големи крачки. От споменатия вече дъсчен куб, формиран от дъсчените стени по средата на предния ръб, той бе загубил само една четвърт от своята площ. Ние получихме двете стаи, разположени непосредствено върху плоския покрив. На него се излизаше през една врата. Към горните две одаи водеше нещо средно между паянтово дървено стълбище и подвижна стълба. Те бяха вече заети, и то от двама чужденци. Единият бил от блалистата област на Басра, значи турчин, другият от страната на треската Луристан, значи персиец. Блатната треска ги довела до ръба на смъртта и принудила да дойдат за няколко месеца в Джан, за да се възстановят на здравословния планински въздух. Вече от две седмици били тук, но нямало да ни додяват, тъй като целия ден прекарвали в гората.

Стаите много ни харесаха, понеже ни предлагаха свободен изглед във всички посоки и бе достатъчно само през вратата да излезем, за да се озовем на открито, без да се налага да слизаме долу при другите хора. Но за съжаление не бяхме единствените обитатели на тези богато обзаведени с възглавници, одеяла и килими помещения. Тук живееше грамаден брой от онези малки, прелестно ухаещи и общителни същества, които арабинът нарича бакка, а персиецът зае или миле — дървеници. Тези паразити впрочем не са безопасни, тъй като ухапването им при всички случаи действа отровно. Ефендите бе споменал, че няма да приеме от нас заплащане. Но аз имах предчувствието, че тръгването ни няма да е така миролюбиво като идването, и ето защо сметнах за изключено да приема нещо от него без ответна услуга. По тази причина сега му съобщих, че приемам стаите и ще си платя също всичко друго, макар той да е отказал. Тогава оня с изненадваща откровеност ми призна, че и той си го е мислил, както съм го казал. Един порядъчен човек никога не вземал нещо даром, а заплащал толкова повече, колкото по-малко му било поискано. И понеже той не бил поискал хич нищо от мен, разчитал на най-високата цена, която можело да има тук горе. Когато го приканихме да я определи тази цена, той поклати глава и отговори, че предоставял това на мен. После ни остави сами и заслиза от равния покрив, при което старите стъпала на стълбата запращяха. Халеф се ухили:

— Колкото тлъст и безформен е тоя, толкова недодялано е и кожодерството му! Ама ние ще му платим, нали, ефенди? Нито твърде много и нито твърде малко!

Той измъкна от пояса любимия си камшик от хипопотамска кожа, за да покаже с няколко енергични движения на ръката с каква монета се кани да му плати. После слязохме след ефендите да се заловим веднага с възложената ни работа. Преди да потегли, Абдахи ефенди ни настави как да се държим:

— Цялата гора е моя и цялата околност е моя. Вие значи можете да отидете накъдето си поискате. Само от дъскорезницата на Бен Адл трябва да се пазите. Той е мой враг.

Предупреждавам ви да не стъпвате в неговия имот и да не приказвате с него. Той застрелва всеки, осмелил се да го доближи. Така че внимавайте!

— Къде се намира дъскорезницата? — осведомих се аз.

— Ако тръгнете нагоре все покрай водата, ще стигнете първо един поток отдясно, сетне един отляво и после пак един отдясно. Край тоя поток се е установил хърсът Бен Адл, за да загрозява нашата красива Джан. Баща му беше началник на тукашната персийска митница. Той сега е окован във вериги. Бащата на неговата жена беше началник на тукашната турска митница и сега също лежи в синджири. Двамата бяха уволнени и наказани, защото са вършили големи зулуми. Трябваше да предадат всичко, което притежаваха. Само едно не можах да им отнемат, а именно земята, която бяха закупили за своите деца. На нея те им построиха една къща, а после ги ожениха. Тая къща бе превърната в дъскорезница, в която тези деца живеят сега като мъж и жена, за да сечат дърветата ми и ме ядосват до смърт. От трупите правят дъски, които пращат през цялата планинска област до Курдазир и Феридан, та даже до Техеран и Исфahan, където сковават от тях поклоннически ковчези. Тоя куп пари можех да печеля и аз. Те ми ги отнемат! Ей затова ви забранявам да дружите с тях. Ако въпреки всичко го сторите, моето отмъщение ще ви унищожи.

— Моето също! — извика Ахмед ага, Птичето лице.

— Моето също! — извика Ахмед ага, Булдогската муцуна.

— Нашето също! — предупредиха вкупом двамата Селимовци, Лисицата и Невестулката.

След като сметнаха, че с това са извършили дълга си, физиономите им приеха отново най-радушен израз и бяхме освободени със сияйно доброжелателство.

Поехме мълчаливо нагоре покрай водата, всеки зает със своите мисли. Едва от три часа се намирахме при тези хора, но въпреки това кратко време вече знаехме колко ниско стояха. Още не беше възможно да ги прозрем, наистина, но и двамата хранехме убеждението, че сигурно ни е отредено само лоши неща да разкрием. След като доста време бяхме вървели мълком един до друг, Халеф попита:

— Сихди, да ти кажа ли какво мислим сега двамата?

— Двамата мислим — отговорих аз, — че сега толкова повече трябва да отидем при Бен Адл. Той вероятно е един почтен човек!

— Досуш моето мнение. Аз отсега още го обичам. Когато един такъв бангъоз, тлъст, алчен за имане Абдахи мрази, той сигурно заслужава човек да го дари със своето уважение и доверие. Подуши ли как вонеше ефендите, когато изкачваше стълбите пред нас?

Аз само кимнах, а той продължи:

— Той вони на всички възможни калпави миризми, но най-вече на духовна и душевна пустота. Раздвижи се, ефенди, та да вървим по-бърже!

Удвои крачките на късите си крака и ме принуди и аз да ускоря ход. След половин час достигнахме първия, шумящ отдясно поток, а след още половин час онзи, който изливаше отляво водите си в реката. Долината, която следвахме, беше на места много широка, на други тясна, но навсякъде обрасла с гъст подлес, от който стърчаха короните на по-високи дървета. Тук имаше такова дървесно царство, което за Персия можеше да бъде сметнато за чудо. Трябваше да бе минало отново половин час, така че вървахме вече в продължение на час и половина, когато достигнахме третия поток, или втория, вливащ се отдясно. Свърнахме в тази посока, тръгвайки срещу неговото течение. Пътят тук беше по-проходим. От време на време той дори напускаше потока, за да скочи по права линия някоя извивка. Докато го следвахме нагоре, тези завои оставаха под нас ту от дясната, ту от лявата страна. Трябваше да преминаваме по малки мостчета. Бълбукането и ромолът на водата се носеше ту отсам, ту отвъд. При един от тези случаи чухме и човешки гласове. Като че бяха женски. Спряхме и се ослушахме. Пътят на това място минаваше над потока. Два исполински бука растяха на известно разстояние от него, и то точно на откоса към потока. Половината от корените им се губеха в почвата от наша страна, другата половина се спускаха на открито от срещуположната страна, достигаха долу земята и изчезваха в нея! Тези открито разположени коренища образуваха нещо като ниша, в която бяха измайсторени от камък и мъх две пейки — една ниска и една по-висока.

Виждаше се, че това място бе за молене.

За да разберем кой говори тук, пристъпихме до буковите стволоче, снишихме се тихо и тайно надникнахме долу. На ниската пейка коленичеха едно до друго две деца, момче и момиче. Бяха сложили сключените си ръце в скута на една жена, която седеше пред тях на по-високата пейка.

Всички се молеха, хорово. И молитвата не беше от Корана, а от Библията, по-точно «Отче наш» на арабски.

Молеха се по един безкрайно затрогващ, доверчив начин. Очите на децата бяха отправени пълни с любов към майката. Тя беше вдигнала поглед към небето, а очите ѝ блестяха със свещен плам. Виждахме и чувахме, че тук се молят три сърца, които наистина вярват в силата и добрината на този, към когото се обръщаха. Когато започнахме да слушаме, тъкмо бяха свършили с първите строфи. Сега продължиха:

— Насъщния ни хляб дай ни днес! И прости нам дълговете ни, както ние прощаваме на нашите дължници! И не въведи нас в изкушение, но избави ни от лукавия! Избави ни от Абдахн ефенди и от всичките му приятели! Освободи бащата на нашия баща и бащата на нашата майка от веригите, с които невинни са хвърлени! Ти можеш да ги спасиш, ако поискаш! Амин!

Когато свършиха, майката притисна главичите на децата към сърцето си и даде на всяко по една целувка. Обзе ме дълбоко униние. Изправих се и се отдалечих от дърветата. Подслушването тук ми се стори като осквернение на молитвата. Халеф, изглежда, имаше същото усещане. Повлече ме още по-нататък и каза:

— Ела, да вървим!

Едва когато се бяхме отдалечили достатъчно и бяхме обградени от хрусталак, Халеф установи отново крачки. После попита:

— За кои смяташ тези три лица, ефенди?

— За жената и децата на притежателя на дъскорезницата Бен Адл — отговорих.

— Аз също. Дъскорезницата сигурно вече не е далеч оттук, защото това място беше молилия, каквато човек си устройва възможно по-близо до къщата. Право към бичкиджийницата ли ще вървим?

— Не. Поне не веднага. Първо ще я обходим, без да ни видят. Винаги е от предимство да имаш пълна картина за жилището, преди да отидеш при намиращите се вътре хора.

— Смяташ за препоръчително да се поинтересувам и от тялото, преди да пристъпиш към изследване на духа?

— Да. Хайде сега!

Продължихме. Така беше, както предположи Халеф. Дъскорезницата беше близо. Не бяхме стигнали кой знае колко далеч и спрях изненадано. Видях пред мен да се разкрива една прелестна гледка, по-очарователна и задушевна от която не би могъл да замисли никой художник. Почувствах се едва ли не като по родните места. Тясната досега клисура на потока внезапно се разшири до една значителна котловина. Беше разположена на изток и още при пръв поглед издаваше, че собственикът ѝ е грижовен, разсъдлив и изобщо опитен мъж. Окръжността, която дъното на долината описваше, беше разработена в нивя, ливади и пасища, напоявани от потока. Срещу нас видях кариера, на която работеха хора. По отсамния планински склон се претегляха две големи, добре поддържани градини. Дъскорезницата се намираще между тях, но колелото ѝ се задвижваше от потока, а водата идваше по специален улей. Вътрешното устройство не ни беше известно, но следваше да се очаква, че прилича на обикновена немска дъскорезница. Отпред бяха подредени на големи купове трупи, дънери и дъски. Странично се издигаше ниска, но доста обширна постройка, която сигурно служеше за хижа. До нея имаше оградено с плет място, на което стояха чужди камили, катъри и мулета, предназначени за отнасяне на дъските. Навсякъде се виждаха трудещи се хора. По пасищата пасяха коне, крави, овце и кози, а около тази красива, радваща картина високостеблената гора изтегляше своята гъста, закриваща рамка. Не беше трудно да се разбере защо дебелият Абдахн ефенди така здравата се ядосваше от този имот, това трудолюбие и явно благосъстояние.

Спряхме в края на гората и трябваше да направим само още няколко крачки, за да излезем на открито. Подлесът се състоеше от гъсти храсти жасмин и диви вишни. Цветовете им искряха и разнасяха уханье, каквото те в Германия никога не достигат. Тъкмо се канех да напусна закрилата на дърветата, за да видя накъде да се насочим, когато от близко разположената градина се зададоха трима мъже и трябваше да отстъпя. Насочиха се към мястото, където се намирахме. Нали тук излизаше пътят, който вероятно бе не само нашият, но и техният. Скрихме се зад ярката зеленина и ухаеща белота на жасмините, за да ги пропуснем да минат, но нещата се развиха другояче.

Двамата бяха попрехвърлили години, но още бодри и държеливи. Движенията им бяха изпълнени с достойнство, стойката им беше горда и стегната, почти военна. Имаха цялостни

бради. Третият беше значително по-млад от тях, силен и крепко сложен, с необикновено открито, умно лице. Носеше само мустаци. Дрехите му показваха следи от работа, но личеше, че не е работил като подчинен. Към двамата по-възрастни мъже се отнасяше с видимо уважение.

— Дали това не е Бен Адл, собственикът на дъскорезницата? — попита Халеф.

— Много вероятно — рекох аз.

— Другите двама не са оттук — продължи той. — Те са знатни люде. И завиват към пътя, който води надолу към главната долина и после към къщата на Абдахн ефенди. Знаеш ли, струва ми се приемлива мисълта, че това са двамата непознати, които живеят в стаите над нас, макар да имам някакво основание. Щом Абдахн ефенди ни забрани да идваме насам, то може да се приеме, че е забранил и на другите двама гости.

— И които също като нас са били на мнение, че не са длъжни да се подчинят! Но тихо! Те са вече тук.

Смятахме, че тези хора ще минат край нас. Те обаче не го сториха, а спряха на мястото, където пътят излизаше от гората. Скоро видяхме и чухме защо. Не бяхме се заблудили. Бяха тези, за които ги смятахме, а именно притежателят на дъскорезницата и двамата непознати от Басра и Луристан, живеещи точно над нашите стаи. В градината бяха провели важен разговор и стопанинът сега придружи гостите си дотук, откъдето започваше пътят им през гората. Позабавиха се няколко мига да се сбогуват.

— Значи нещата си остават така — каза единият от възрастните мъже на арабски, но по изговора го сметнах за персиец. — За съжаление вече не ни остава друго средство. Ако и то не даде резултат, преустановяваме разследванията и се връщаме в гарнизоните си.

— Опазил Бог! — въздъхна собственикът на дъскорезницата и склучи ръце.

— Тогава наистина вече няма да ни остава нищо друго — потвърди другият възрастен мъж, който безусловно беше турчин. — Признаваме, че тези трима души са във висша степен подозрителни, но не можем да докажем нищо против тях. Митницата вече не носи нищо, а пък знаем, че значителни количества стока минават в двете посоки тъкмо тук през Джан. Надявахме се на теб. Нали живееш тук и познаваш обстановката. Твърдеше, че баща ти и бащата на твоята жена били невинни наказани. Значи имаш всички причини да ни помогнеш да докажем какви маски са тези тримата. Но какво открихме досега?

— Нищо, нищичко! — отговори персиецът бързо. — Само едно стана ясно, а именно че двамата Ахмед ага си приписват полковнишки, а двамата Селим ага лейтенантски чин, макар на никой да не е минало през ума да ги повишава. Ахмедовците и до днес са си лейтенанти, а Селимовците обикновени войници. Но това не ни дава основание да ги накажем. Те просто ще кажат, че това е майтап, или че са сметнали тази заблуда необходима заради контрабандистите, за да направят впечатление на престъпниците и им вдъхнат страх. В своите доклади те никога не са се представяли за нещо по-високо от това, което са, и ето защо за тези самозвани чиновници пред народа може най-много да последва мъмрене. Толкова повече че те никога не са носили униформа, да не говорим тази на чин, какъвто не притежават. Тези трима мъже са или издъно честни хора, или толкова печени мошеници, че не можем да получим и най-малкото оръжие срещу тях. Въпреки твоята помощ и въпреки че от две седмици живеем при тях и така зорко ги наблюдаваме, че сигурно нищо не ни се е изплъзнало, не постигнахме нищо. Заръчаният от мен в Техеран пратеник ще пристигне след четири дни...

— А моят от Багдад приблизително в същия ден — заяви турчинът, прекъсвайки го на думата.

— Значи ще дойдат в Джан в един и същи ден — каза собственикът на дъскорезницата — и двамата така наречени полковници по едно й също време ще получат хабер, че един персийски и един турски таен пратеник ще дойдат като мандатъори и пълномощници на своите правителства, за да проведат разследване срещу тях. Че тези двама пратеници са вече тук, те нито подозират, нито предчувстват. От това известие те ще изпаднат в голяма възбуда. Ще се разтърчат насам-натам и денонощно ще работят, напрягайки всички сили, да заличат следите на своята престъпна дейност. Ще изгубят спокойствието си и ще отслабят своята предпазливост. А ние ще удвоим нашето внимание и ще забележим, ако се издадат с нещо.

— Това е, на което се надяваме — призна персиецът. Че тогава твоят баща и бащата на твоята жена ще са също на път, няма да бъде упоменато в хаберите. Те ще се изплашат ужасно, като видят двамата, и мигът на този уплах така ще ги сащиса, надявам се, че да издадат всичките си тайни.

— И тогава нашите бащи ще бъдат освободени? — осведоми се притежателят на дъскорезницата.

— Само в случай че се докаже, че по онова време те са били невинни. Защото онова, което тримата хубостници са извършили след това, не може да освободи бащите ви.

— Ние всеки ден молим Бога за помощ.

— Това е напусто.

— Защо? Може би защото съм християнин?

— О, не! — усмихна се персиецът. — Не само затова. Аз съм шиит, моят другар тук е сунит, а ти си християнин. Ние сме такива единствено защото нашите бащи са били такива. Простият народ обаче си го приписва като заслуга. И иска за тази заслуга Аллах винаги да е готов да му служи. Той се моли, което означава, досажда му. Изисква от него неща, които той не е длъжен да направи. Моят другар е сунит, наистина, но изцяло отрича Аллах. Вярно, аз, шиитът, не го отричам, но не го считам способен за проводник и слушател на желанията, които отправяме към него. Ако ти вярваш, че той обръща внимание на наличните милиард и половина хора, то е неизлечимо объркан в главата.

— Не, вие сте обърканите!

— Докажи го!

— Аз не мога. Това може само Бог!

— Тогава нека той го докаже!

— Е, да, такова е естеството на неверующите — кимна собственикът на дъскорезницата. — Първо заявяват, че няма Бога, а после изискват той въпреки това да им се открие и ги чуе. Така че вашето неверие стъпва на много слаба нога.

— Не се подигравай! — повели турчинът. — Ти си един нарязвач на трупи, нищо повече. Бичиш си дърветата и сипеш като стърготини молитви във въздуха. А те си падат от само себе си. Ние го знаем добре. Ти си вериш, че се разпореждал някакъв си бог, но не можеш да го докажеш. Аз пък мисля, че няма бог, а моят другар, шиитът, твърди, че бог, ако изобщо има такъв, няма как да чуе врънкането ти. Ние ще ти го докажем. Ти, твоята жена и децата ти, всеки ден се молите богът на християните да ви избави от Абдахн ефенди и всичките му приятели, нали?

— Да.

— И вярвате, че той ви слуша? Тогава той трябва, трябва, трябва да се вслуша в молитвите ви! В противен случай ще се окаже по-лош и от тоя Абдахн ефенди с всичките му контрабандисти, крадци и измамници! Кажете това на своя бог! Нека му го кажат също жената и децата ти! И прибави още следното. Ако наистина има някакъв бог, който слуша молитвите на християните, то ние искаме от него да изпълни нашата, и то не чрез нас, а тъкмо чрез някой християнин и...

— И — вметна в приказката му персиецът — ние искаме по-нататък от него, самият Абдахн ефенди да го помоли: «Избави ни от Абдахн ефенди и всичките му приятели!» Разбра ли, Бен Адл?

Запитаният беше отстъпил от страх няколко крачки. Той отговори:

— Разбрах. Но това е богохулство!

— О, не! Ние даваме възможност на бога на християните да докаже, че наистина съществува и че неговите уши са отворени за молитвите на хората.

— Но тъкмо това наричам аз богохулство!

— Тогава нека го чуе той това светотатство!

— Коего все едно означава пак да ви накаже! — извика собственикът на дъскорезницата ужасен.

— Нека означава каквото си ще, ние не се боим! — отвърна безверният турчин. — Ако има бог на християните, той още далеч не е и бог на мохамеданите.

— Той е такъв! Той е бог на всички хора, властител и отец на целия сътворен свят.

— Но не мой! Мен нека остави на мира! А сега остани със здраве, Бен Адл, ние тръгваме.

Подаде му ръка и се отдалечи. Персиецът също му подаде ръка и рече:

— Остани със здраве! Аз не отричам Аллах изцяло. Само твърдя, че стои прекалено високо, за да се интересува от нас. Нека те пази... ако пожелае!

Последва турчина. Онзи обаче беше навлязъл няколко крачки в гората. Ето че се обърна още веднъж и кимна на собственика на дъскорезницата:

— Та дай му значи да разбере какво искаме от него! Нека проводи някого, да ни докаже това. Ако го стори, ще повярвам в него.
Персиецът също спря и додаде:
— А Абдахн ефенди трябва лично, със собствената си уста, да го помоли да ви избави от него.
— А наказанието за това ваше сквернословие? — попита притежателят на дъскорезницата с разтреперан глас.
— Такова няма да има! — увери тържествено турчинът.
— А ако все пак има?
— Тогава нека дойде — отвърна персиецът. — Ние не се страхуваме.
После си тръгнаха. Собственикът на дъскорезницата остана още късо време. Гледаше в посоката, която бяха взели.
— Бог чу това! — каза, удрайки длани. — То ще го превърне в наше избавление и благословия! След тези думи се упъти към дъскорезницата. Ние почакахме още малко, преди да напуснем нашето уханно жасминено скривалище. След това се загледахме подире му, додето изчезна в дъскорезницата.
— Сихди, какво ще кажеш за тая работа? — попита Халеф.
— Нищо. Тръгваме си — отговорих. — За днес чухме и видяхме достатъчно.
По път противно на привычката си Халеф се държеше най-напред мълчаливо. Сигурно мислеше за дъскорезницата и онова, което бяхме узнали. Аз също се бях вгълбил в мисли. Но той не можеше дълго да издържи, трябваше да говори.
— Сихди — рече, — та нали не вярваш в случайности?
— Не — отвърнах.
— В такъв случай ние сме били доведени тук и ти сигурно се считаш за християнина, отреден за спасение и помощ?
— Да.
Той помълча известно време, после продължи:
— Знаеш, че в началото на нашето познанство все исках да те обърна към исляма. Сега ти кажи-речи победи. Аз станах почти християнин, без да ти е било необходимо да направиш за това и най-малкия опит. Това е силата на вярата, която учи само с дела. Но днес ти си твърде дързък. Днес вярата ти е прекалено голяма! Аз също съм убеден, че скоро ще открием онова, което тези двама тайни пратеници не са съумели да измъкнат. Ако успеем, условието, поставено от турчина, ще бъде изпълнено. Ама условието на персиеца! Абдахн ефенди трябва самият да помоли Бог да избави хората от него! Смяташ ли го изобщо за възможно?
— Това е в почти всяко отношение една възможност само не по отношение моята вяра. Едва преди седмица възнамерявахме да отидем към Мосул. Щяхме да сметнем за невъзможно да се озовем тук в Джан. Въпреки това сега сме тук? По каква причина? Единствено защото ме е спогодила мисълта да отида до Техеран, макар в това решение да няма нищо належащо. Така и за Абдахн ефенди наглед няма никаква причина да изрече една молитва против самия себе си. Но ако свише е решено това да се случи, той ще трябва да се подчини. Нека сега не си блъскаме главите, а да изчакаме събитията!
— Добре, да ги изчакаме! Но ако твоето упование се потвърди, аз ще бъда победен и завинаги ще си замлъкна!
Беше дал простор на сърцето си и сега отново се смълча.

2. Опиващата напитка

Когато се прибрахме, видях турския Ахмед ага да слиза от баира, за да си изяде вечерята при Абдахн ефенди. Четиримата аги не бяха сеймени и имаха навика да се хранят при шишката си приятел. Като ме видя, «маралаят» ме поздрави още отдалеч. Това ме застави да спра и предам пушката си на Халеф с молбата да я занесе заедно с неговата горе при нас. Извървах към полковника късото разстояние, което ни делеше. Той се поклони вежливо, подаде ми ръка и попита с доброжелателна усмивка:
— Вече тук? Време е за храна. Ще ядете ли с Хаджи Халеф Омар заедно с нас?

— Разбира се!

— Това ме радва. Бързо го обикнах, а и той мен също. А и няма нищо чудно, защото знаеш, че съм душа — човек и правя всичко, което прочета в очите на хората. Твоето сърце също скоро ще ми принадлежи. Хайде ела!

Закрачи към вратата на къщата. Но ето че от другата страна се разнесе глас. Видях да приближава персийският Ахмед ага. Той също ме поздрави още отдалеч и аз тръгнах към него. Той се поклони дълбоко, стисна ми ръката и заговори:

— Изключително много се радвам, че се прибирате за храна. Нали ще ядете с нас? Ако е така, позволи ми да седна до теб! Аз бързо те обикнах, понеже съм наистина душа — човек, както навярно вече си забелязал. Ако успея и аз да намеря симпатии при теб, ще бъда много щастлив! В този момент Халеф дойде от горе. Влязохме в същата стая, в която вече бяхме били. Абдахн ефенди вече се бе заел с яденето.

Поздравихме го и се настанихме при него. Ядене имаше достатъчно: месо, ориз, зеленчуци и курабии. Когато Халеф помоли за вода, тримата се спогледаха въпросително, след което дебелият се осведоми:

— Само вода ли пиете?

— Не, а всичко, което не е отровно — ухили се Халеф.

— Също вино?

— Да. И защо не?

— Защото на мюсюлманина то е забранено!

— Тук се лъжеш! Корана запрещава всичко, което опиянява. Значи човек може да пие от всичко, додето почувства, че опиването настъпва. И тогава просто престава.

— Хамдулиллах, много ти сече акълът! — извика ефендите и другите двама се включиха в похвалата.

Те само бяха чакали какво ще кажем. Сега знаеха мнението ни и веднага заръчаха вино. Беше донесено в една стомна и ние пихме от глинени канички. Беше от онзи тежък ориенталски сорт, който години отлежава с прибавка на смола или елхови шишарки, за да стане по-трайно. Ние двамата бяхме предпазливи и само отпивахме, но другите се наслаждаваха на силната напитка като на вода. Нашата умереност бе осмяна. Заговори се за разните напитки и въздействието им. Най-възхитителната, която бяха опознали, била една гореща напитка с много захар, но не от вино, а нещо друго. В нея имало и лимони. Един англичанин, който отивал с голяма прислуга към Исфахан, бил преносувал тук. Имал си собствен готвач и си носел негови питиета. Готвачът му приготовил тази напитка в кухнята и дал на съдържателя и двамата полковници по една чаша.

— Не споменаха ли името на напитката? — попита Халеф. — Моят сихди знае всичко. Ако чуе името, ще може да я направи също така добре като английския готвач.

— Наистина ли? — попита дебелият.

— Наистина ли? — извикаха и двамата Ахмедовци, на които темата на разговора допаднаше също както на ефендите.

— Да, наистина! — увери Халеф.

Тогава турчинът стана от мястото си, погледна ме с трепетно очакване в лицето и каза, акцентирайки върху всяка отделна дума:

— Тази... вълшебна напитка... се казваше... планч!

— Планч? — запита Халеф, ровейки се в паметта си. — Не ми е известна. Никога аз не съм пил планч. Сигурно и ти, ефенди?

— О, напротив! — отговорих. — Ти също вече си пил. Само че името не е планч, а панч. Ние немците казваме пунш.

— Да, панч, панч! — провикна се полковникът с птичето лице.

— Панч, панч! — заприглася полковникът с булдогската муцуна.

— Панч, панч! — вмъкна се дебелият с най-блажен тон. — Панч е правилното, панч! Ти го знаеш много по-добре от мен! Я кажи може ли да го приготвиш, сихди?

— Да. Стига да има необходимите неща.

— И какво е необходимо?

— Имаш ли ром или арак?

— Двете! — отвърна той тихо, слагайки ръце пред устата под формата на двойна, тайно отваряща се клапа.

— Тогава всичко е наред! Митото, данъците и другите подобни неща не ме интересуват. И тъй, който иска да направи панч, трябва да има ром, арак, захар, лимони, кромид, чесън, гореща вода и... и... и още нещо, което за съжаление сигурно ти липсва.

— Какво ми липсва? Какво? — попита онзи с върховно напрежение.

— Алое! — отговорих.

— Алое? Имам го! — възликува той.

— Той го има! — извика единият Ахмед.

— Той го има! — изкрещя другият Ахмед.

— Да, имам го! — изрева самият дебелак. — Как се радвам! Знаеш, сихди, аз съм широко сърце! Винаги имам всичко, от което другите се нуждаят. Веднъж цял пълен кош трябваше да бъде контрабандно прекаран оттук. Властите го конфискуваха. Сега аз го имам! Ти можеш да го получиш. Целия пълен кош, ако ти е нужен.

— Колко съдържа кошът?

— Половин катърски товар.

— Ще ми дойде малко množко само за един панч — ухилих се аз. — Дай ми едно парче с големината на слива, осем големи глави кромид, шест луковици чесън, дванайсет лимона, едно шише ром, едно шише арак и надлежната захар и ще получиш панч, който при всички случаи ще бъде далеч по-хубав от онзи на англичанина. Но поставям условие, сам да го приготвя в кухнята и никой да не ме обезпокои.

— Всичко ще ти бъде доставено. И никой няма да се осмели да приближи — увери дебеланкото. — Аллах да те благослови, ефенди! Ти си един дарен от него мъж. Първо, защото точно знаеш подправките, и второ, защото по път не си ги забравил. Ние не бива да разправяме, наистина, че имаме ром и арак, понеже се облагат с голямо мито, ала на теб ти имаме доверие. На теб човек всичко може да каже. Аз значи лично ще отида да се погрижа за нещата. После ще те заведа в кухнята!

И припна с възможно най-голямата бързина, която строежът на неговото тяло позволяваше. Халеф направи физиономия на заек, чиято дупка е пострадала от дъжд. Алоето, чесъна и кромидата не му ги побираше главата. Аз обаче оставах сериозен и давах вид, че си нямам и понятие за угризенията на съвестта, които изпитваше. Продължихме да се храним, докато след време съдържателят ме повика в кухнята. Тя беше едно голямо помещение от другата страна на къщата, в което няколко женски фигури под ръководството на неимоверно дълга и суха жена бяха заети с приготвянето на телесните блага за гостите. Ефендите ми каза, че това била неговата съпруга. Дъщеря нямал, а двама синове, установени в Багдад и Техеран като търговци. И щракна с пръсти, за да намекне колко добре им вървят далаверите. Аз предположих, че тяхната доходна търговска дейност е много тясно свързана с местната контрабанда. После ме отведе до една отделно стояща маса, на която видях да лежи всичко, което бях сметнал за необходимо.

— Аз мога ли да наблюдавам как го правиш? — попита.

— За жалост не — отговорих аз. — Ти също ще ме смушаваш в моята молитвена вдълбоченост. При приготвянето на тази напитка човек трябва да изрича определени тайнствени стихове. Не внимава ли, тя ще стане противна на вкус и няма да може да се пие.

Той си тръгна. Сега дадох на жената парченцето алое да го счука в хавана на прах, наредих ѝ да обели лимоните, кромидата и чесъна и да ги настърже на рендето на ситно. Междувременно се огледах за някой съд, който бих могъл да използвам като купа за пунш. Две стари големи стомни с широки гърла ми се видяха най-подходящи.

Изплаках ги с прясната вода, която по много практичен начин бе доведена от потока в кухнята и течеше близо до моята маса. Когато продуктите ми бяха върнати в издребнена форма и водата на огнището завря, аз се залових за работа. Алоето, кромидата, чесъна и излишъка от лимоните изсипах тайно във водата. Всичко изчезна незабелязано. Ромът и аракът дадох точно две пълни стомни пунш, чието уханье се разнесе из кухнята. Махнах на жената да приближи и ѝ дадох да го опита. Тя изглеждаше напласена в същата степен, колкото дълга и слаба беше. Имаше големи очи и толкова трагичен поглед, че благоволих да проявя дружелюбие към нея. Това така я смути, че дума не смееше да обели. Но докато опитваше питието, лицето ѝ ми каза, че го намира необикновено вкусно. Рекох ѝ, че едната стомна е за нас, а другата за нея, прислужниците ѝ и бедните гости от кервансарите, на които симпатизира. Тогава тя сграбчи бързо ръката ми, целуна я и посегна със сияйни очи към стомната. Аз отнесох моята в

трапезарията, която всъщност бе всекидневна на ефендите и не всеки имаше право да влиза. «Приятелите» опитаха. Премляснаха с език. Бяха заплениени, пиха! Преливаха от похвали! Уверяваха, че панчът на англичанина не бил и наполовина хубав като моя! Аз пих малко, Халеф също. Затова пък толкова по-усърдни бяха тримата други. Съдържанието на стомната ги доведе точно до онова настроение, което никой не би сменил с блажеността на друг, но да ги напие, не беше достатъчно. Чухме множество хвалебствия и обяснения в привързаност — двамата «полковници» бяха изпаднали благодарение на пунша в безпримерна речовитост. Докато единият за десети път уверяваше, че бил истински душа — човек, другият вече за тринайсети път твърдеше, че нямало защо тепърва да го доказва, понеже и бездруго вече цял свят го знаел. Но ефендите бяха тихи. Само в мигове, когато пуншът особено му се услаждаше, удряше с юмрук по масата и крещеше:

— Аз съм широко сърце! Вие го знаете! А който не вярва, ще го изхвърля през вратата!

Когато стомната бе изпразнена, персийският Ахмед бе обхванат от сънливост, на която не бе в състояние да устои. След известно време съдържателят го последва. Двата заспаха. Турският Ахмед им се присмиваше, но и той се почувства уморен. Каза, че щял да си върви, но без да събуди спящите. Това здравата щяло да ги ядоса. Изпратих го. Вън той ми призна:

— Сихди, аз безкрайно те обичам. Искаш ли да ми изпълниш една молба?

— На драго сърце, стига да мога — уверих аз.

— Вие утре пак ще идете в гората. Навестете ме преди туй. Имам да ви съобща нещо важно, което ще ви достави голяма радост. Ще дойдете ли?

— Да.

— Благодаря ти! Няма да се разкайвате. Все си заслужава един душа — човек като мен да бъде посетен, а аз ще ви възнаградя царски.

При това сериозно уверение вдигна ръка като за клетва и си замина, без да изрече поздрав.

Когато влязох в стаята, персиецът тъкмо се бе разбудил. Той откри, че другарят му си е отишъл, и на свой ред си тръгна, без да събуди ефендите. Ние излязохме с него.

Вън каза, давайки си труда да не се кандилка насам-натам:

— Сихди, аз съм твой приятел, твоят най-добър приятел! Вярваш ли го?

— Да не би да желаш да се усъмня в това? — осведомих се предпазливо.

— Не, наистина не! Аз те обичам. Обичам ви и двамата. И вие също ме обичате, защото виждате, че съм душа — човек. Трябва да ви докажа, че сте влезли в сърцето ви. Затова бих помолил още заранта да ме споходите, но се опасявам, че по това време още ще спя. Затова ви каня да дойдете по обяд. Искаш ли да ми окажеш тази любезност?

— С удоволствие!

— Благодаря ти! Аллах да ви проводи един много дебел, тлъст сан! Лека нощ!

— Лека нощ.

Тръгна си. Аз забелязах, че Халеф поиска да каже нещо, и му попречих.

— Пет, тихо! Двата тайни пратеници гледат отгоре. Чух единия кепенк да се помръдва. Те са чули всичко, което персиецът изрече така гръмко.

— В такъв случай ще ни сметнат за приятел на престъпната банда. Ще влезем ли пак?

— Не. Ще отидем да спим. Хайде!

Отправихме се към задната страна на къщата и се качихме по стълбите на равния покрив, за да потърсим жилището си. Двата хазайстващи над нас мъже сигурно ни чука да идваме. Да ни видят, не можеха, тъй като нощта бе тъмна като в рог. Без да палим малката лампа със сусамово масло, си легнахме да почиваме и скоро задряхахме. Но сънят не продължи и четвърт час и бяхме събудени. Сега запалихме светлина и видяхме милите животинки да изпъплат от всички цепнатини и пролуки на дървенията и да падат върху нас. Как двамата мъже над нас съумяваха да издържат на тези пълчища паразити, ми беше необяснимо.

Ударихме на бяг. На покрива, възможно по-далеч от стаите ни, си нагласихме с помощта на собствените си одеяла една шо-годе добра постеля, която обещаваха по-дълга почивка. Но и тук бяхме обезпокоени, макар и не по толкова отвратителен начин. Едва се бяхме устроили и лежахме тихо, очаквайки дрямката, когато чухме под нас висок глас. Звучеше толкова близо, сякаш говорещият държеше устата си до тавана. Изглеждаше много възбуден. Чувахме го добре, различавахме даже отделните думи, но не бе възможно да ги разбираме. Идваше от определено място между Халеф и мен. Заопипвахме едновременно нататък. Имаше дупка с

диаметър приблизително колкото обикновена тръба за печка. Беше затъпкана с парцали, изравнени после с крак.

— Знаеш ли, ефенди, къде сме? — попита Халеф тихо. — Аз мисля, че лежим точно над стаята, в която седяхме!

Прав беше. В тази стая имаше огнище, или по-точно един оджак, наравно със земята. Не беше изграден. Две издадени подпори заформяха нещо като ниша и димът се отвеждаше между тях. А горе през покрива минаваше кръгла дупка, в която през зимата сигурно вкарваха тръба, за да служи като комин. Сега, в началото на лятото, когато пещта не се пали, я бяха извадили. Ние измъкнахме предпазливо парцалите, че да не падне боклук в стаята. Когато надникнах сега през отворието, можех да виждам почти цялото помещение и ясно да разбирам всяка дума. След като сме напуснали ефендите, при него бе дошъл един мъж, когото Абдахн беше изпратил след нас да наблюдава дали ще отидем към дъскорезницата. Той се бе придържал непосредствено зад нас и бе подслушал всичко. Беше изчакал да отидем да спим и сега стоеше пред ефендите, за да му докладва. Дебелият беше много възбуден. Крачеше напред-назад, ръкомахаше оживено и говореше с висок, гневен тон. Сега тъкмо беше по средата на започнатото изречение:

— ... жената и децата да учат на такива лошотии! Или може би погрешно си разбрал?

— Не — увери мъжът. — Двамата чужденци се бяха снишили зад дърветата, но аз бях прескочил потока и можех от отвъдната страна много по-ясно да виждам и чувам молещите се отколкото те.

— И наистина си разбрал това, което твърдиш?

— Да. Те се молеха с «Отче наш» на християните. И тримата казваха: «Избави ни от лукавия! Избави ни от Абдахн ефенди и всичките му приятели!» По-късно персиецът, дето живее при нас, извика на дъскорезничаря думите: «А Абдахн ефенди трябва лично, със собствената си уста да го помоли да ви избави от него!» И това ясно го долових.

— И кого трябвало да помоля?

— Това не знам.

— А друго иначе какво още разузна?

— Нищо повече. Немецът стоеше с дребния шейх, дето така обича да разказва, в храсталака и подслушваше. Двамата чуваха всяка дума. Аз обаче можах да разбера само онова, което накрая бе извикано ясно. Сетне последвах новите ни гости през гората, ама не съм се доближавал дотолкова, че да доловя какво си приказват.

— Това е много лошо. Щеше да е добре да знаем какво са подслушали. Турчинът не е от Басра и нито персиецът от Луристан. Двамата са офицери. Срещу нас е възникнало подозрение. Те са дошли да проведат разследване. Двете «души», турският и персийският Ахмед ага, веднага ги прозряха. Те са наели жилище при нас, за да могат да ни наблюдават от първа ръка и да посещават тайно дъскорезничаря, за да съзаклятничат против нас. Ама и хабер си нямат, че ти ги наблюдаваш, откак са тук. Веднага щом почнат да прекаляват, просто ще ги наръгаме и ще застреляме немца и малкия палячо уж като техни убийци.

— Това е твърде опасно — вметна доносникът. — Аз предлагам средството, което веднъж вече ни спаси: барут в мястото за спане и запалителен фитил, който се спуска вън от стеблото на прасковата. После и четиримата излитат отведнъж във въздуха — маскираните офицери, немецът и малкият хаджи, и цял свят ще си мисли, че те самите са си виновни, понеже са си играли с барут и патрони.

— Да, това е по-добро и по-кратко — съгласи се дебелият. — Ще извършиш ли работата както тогава?

— Срещу тогавашното възнаграждение от хиляда йек квирахн,

[3]

с най-голямо удоволствие.

— Ще ги дам, ако нещата се уредят така добре както с ония двамата, дето си пяхаха носа да разберат от кого са били убити навремето двамата капитани и двамата старши лейтенанти с техните четирима войници.

— Двамата лейтенанти добре го свършиха тогава. А дето им станах водач, ми донесе две хиляди йек квирахн. — И с една жестока усмивка добави: — Те и до днес ми снасят по някоя и

друга златна и сребърна пара, понеже доказателствата за вината им все още са скрити в моя...
крак.

В пояснителното изречение гласът му бе преминал в замислено мърморене.

— В кой крак? Все говориш за доказателства срещу вина в крака ти! Това сигурно са само глупости, нали?

— Не, истина е, но теб това не те засяга. Достатъчно е да ти кажа, че ще успея не по-зле от миналия път. Хилядата йек квирахн са ми в кърпа вързани. Утре ще продължавам ли да наблюдавам немца и дребния шейх?

— Да. Аз трябва непременно да знам дали той днес случайно е наскочил на дъскорезницата, или наистина е в намерението му да я посещава.

— В такъв случай ще вървя да спя, иначе той утре ще потегли, преди да съм станал.

Тръгна си. Когато вратата се затвори след него. Абдахн ефенди вдигна своята пестница и я разтърси, заканително след него.

— Търчи още днес, капасъзино! И твоето време приближава! Ще заложиш последния си барут, а сетне ще полетиш след него.

Отново зашари из стаята, после тикна вътрешното резе на вратата и пристъпи към оджака. Там се търкаляше една груба четка от четина. Помете с нея нападалата мръсотия от каменната плоча, лежаща наравно със земята. После я изправи на единия ръб. Откри се голяма и дълбока четвъртита дупка. От нея измъкна плетена кошница, която точно ѝ пасваше, и я остави на пода. Всичко това ставаше отвесно под моите очи. Не беше възможно да го виждам по-ясно. Както стоеше сега кошницата, приличаше на малък скрин с пет разположени едно над друго чекмеджета. Само че тези не се издърпваха. Дъната им бяха неподвижни, а отпред ги затваряха малки плетени вратички. Ефендите отвори една и извади от отделението дебела счетоводна книга. Отправи се с нея към масата, на която бяхме седели, и започна нещо да пресмята. След това затвори шумно книгата, сложи я в чекмеджето и затвори вратичката. После спусна кошницата обратно в дупката и сложи отгоре плочата, за да я покрие отново с мръсотия и пепел. При неговата пълнота тази работа му беше много трудна. Когато се изправи, пое си дълбоко дъх и си заговори полугласно, но за мен все пак разбираемо:

— Всички тайни лежат тук заровени. Никой не може да ги намери! Те са твърде глупави за тая цел, твърде глупави!

Духна маслената лампа и напусна стаята. В нея нямаше постеля. Той спеше на друго място. Какво безкрайно важно откритие бях направил. Халеф не бе имал възможност да подслушва и наблюдава заедно с мен. Разказах му всичко. Той не се учуди много. Най-много го изненада, че трябваше да хвъркнем във въздуха. А най-много го хвана яд, дето ефендите се е осмелил да го нарече «малкият палячо».

— Хубавичко ще опознае той палячото! — закани се той. — Направи ли ти впечатление, че наричат двамата офицери «двете души»?

— Да. Заради постоянния им израз!

— И че глъстакът сега вече също знае за «Отче наш»?

— За мен това е най-важното! Това е Божи промисъл! Това е встъпление към изпълнението на второто условие. То ще действа и работи в него, докато из един път се пръсне. Е, а сега нека и ние опитаме да поспим! Лека нощ, Халеф!

Сънят дълго не искаше да ни спходи. Халеф имаше още куп въпроси и за малко да забравим да затъпчем дупката на оджака. Най-сетне дрямката все пак дойде и не си тръгна, докато слънцето не изгря. Изкъпахме се в потока, изпихме си сутрешното кафе, погрижихме се за провизии, взехме си пушките и пристъпихме към своята дневна работа. Дебелият още спеше. Щеше да приеме, че сме излезли на лов, но в действителност ние се качихме при Ахмед ага, мъжа с птичето лице.

Керванският път се протегляше в няколко завоя към височината и беше обграден от двете страни с храсти. След първия завой спряхме зад тези храсти да погледнем назад. Действително! Доносникът, когото снощи бях подслушал с ефендите, ни следваше. Беше ни дебнал.

— Кой може да е той? — попита Халеф.

— Ще научим от турския Ахмед ага, който ще го види да минава — отвърнах аз.

Побързахме нататък, за да не забележи шпионинът, че сме го прозрели. Не си струва да описвам постройките на турската митница. Достатъчно е да кажа, че началникът беше вече буден и ни бе видял още отдалеч. Излезе да ни посрещне. Едва бе станало това и се появи и шпионинът. Бях

предположил, че ще мине край нас, правейки се на безразличен. Но за мое удивление той не го стори, а като ни видя, тръгна право към нас. Ахмед ага махна към него:

— Там идва моят баш чауш

[4]

Омар. Той е кадърен мъж. Ще позволиш ли да остане при нас?

— Ти си сайбията, твоя да бъде волята ти. Значи и той е военен?

— Всъщност не. Местен човек е. Аз набирам командата си не от военни, а от околността. Така е по-изгодно. Влезте! Дано ви хареса при мен!

Поведе ни не към служебното помещение, а към частните си «покои», където живееше, пушеше и спеше, фелдфебелът проявяваше голяма смиреност — щастлив, че му е позволено да се присъедини към нас. А ние се отнасяхме така приятелски с него, сякаш изобщо не знаехме нищо. Едва-що се бяхме настанили и Ахмед ага не се забави да ни съобщи причината на своята покана. Държа дълга реч за любовта си към нас и за моето умение да правя панч. Този панч бил най-върховната от всички земни наслади и той се надявал, че ще направя и за него това, което съм направил вчера за Абдахн ефенди. Бил душа — човек и определено щял да ми бъде много благодарен. Погрижил се бил за всичко. Лимони, кромид, чесън, арак и ром въпреки високото мито винаги имало в наличност. Само алое нямал. Дали не можело да се мине тоя път без него, а? В крайна сметка съм можел да нагодя стиховете, които трябва да пея, към липсата на алое. В такава красива, слънчева утрин като днешната един или два панча щели хубаво да се отразят. Ако панчът трябвало да бъде приготвен без свидетел, можел съм да отида в стаята отсреща, където живеел баш чаушът. А тя сега нали била празна. Там имало и оджак.

Човек може да си представи с какво удоволствие откликнах на желанието на Ахмед ага. Каква прекрасна възможност да потърся «крака» на фелдфебела, в който били скрити доказателствата за вината!

Когато изявих готовност, бях отведен отсреща. Всичко, от което се нуждаех, беше доставено, и то точно в същото количество като вчера, макар да бяхме по-малко хора. По отношение липсващото алое дадох утехата, че панчът няма да е толкова сербез, наистина, но затова пък по-горещ. Ахмед ага лично подкладе огъня. После всички се магнаха. Останах сам и бутнах резето да не ме изненада някой. Времето, от което водата се нуждаеше да заври, щях да използвам за изследване. От само себе си се разбираше, че фелдфебелът е имал предвид крака на някой мебел. Но тук друг мебел освен ниския миндер в единия ъгъл нямаше. Може би единият от четирите крака да беше кух! Повдигнах кревата първо на едната и после на другата страна да погледна. Наистина! От крака в най-външно разположения ъгъл бе отрязана с трион тънка шайбичка и закрепена после с малки дървени щифтове. С помощта на ножа си лесно успях да я отстраня заедно с щифтовете. Когато това стана, видях, че баш чаушът беше пробил в крака отвор с диаметър малко по-голям от дебелината на пръст. В така възникналата кухня бяха пъхнати книжа. Измъкнах ги. Бяха навити на руло. Развих ги и се зачетох. Бяха два доклада, единият написан на турски, другият на персийски. В турския Ахмед ага уведомяваше, че навремето персийският Ахмед ага застрелял поетапно персийския капитан, персийския старши лейтенант и двамата им придадени войници, за да стане самият началник. А в персийския документ персийският Ахмед ага привеждаше доказателства, че навремето турският Ахмед ага гръмнал един подир друг турския капитан, турския старши лейтенант и двамата им войници, за да получи тук главното място. Имаше вмъкнати и няколко бележки от ръката на фелдфебела, от които излизаше, че тези доклади са съставени от двамата Ахмед аги, за да се унищожат при случай един друг, а баш чаушът им ги е откраднал, за да ги изнудва. Знаех достатъчно. Навих документите на тръбичка и ги пъхнах в кухня крак. Дървената шайба, чиито щифтове съвпадаха точно с малките отвори, бе отново набита, а леглото — върнато на предишното му място. След този успешен резултат се заех със същинската си задача, а именно приготвянето на панча. Добрите хорица ми бяха стъкнали огън, на който можех да изпека цяло теле. Хвърлих в него кромида, чесъна и излишните лимони и само след кратко време ги видях превърнати на пепел. После смесих рома и арака и разпределих коктейла по такъв начин в двете стомни, че пуншът в едната стана много мек и пивък, а в другата — десет пъти по-силен. Угасих огъня и отнесох напитката на копнеещо очакващите ме хора. Естествено оставих стомните така, че мекият вид да се падне на мен и на Халеф, а силният — на другите двама.

Ако трябва да осведомя за всичко, което се говори по време на пиенето, разказът ще се превърне във фарс. Но не бива да премълча, че след по-малко от час трябваше да пренесем баш чауша на леглото му отсреща, защото вече не можеше да се държи изправен. Зарадвах се, че се махна, защото сега Ахмед ага остана сам с нас и може да говори по-свободно. Той също вече беше «вързал кърките», но все още се намираше в състоянието на самохвалство, от което човек после преминава в това на откровеност. Ще подмина всичко, на което тук не му е мястото. Научихме, че двете митници са били построени едновременно. Една голяма къща за полковника и една малка за лейтенанта; към тях необходимите служебни помещения. Но лейтенантите били разпределени така, че турският живеел отсреща в персийската митница, а персийският отсам в турската. Защото на турска страна трябвало да експедира и персийски, а на персийска — турски. Когато ни обясняваше това, беше се замотал толкова, че не можеше да разграничи двамата Ахмедовци, двамата Селимовци, двете митници, както турския и персийския език. Смесваше всичко. Полека-лека започна и да ломоти. Когато го попитах защо всъщност персийският лейтенант е тук, а неговият отсреща при персиеца, той ме погледна първо с пълно неразбиране и после отговори:

— Че как иначе щях да получавам пропускателни марки?

Не разбрах думите. Докато ги казваше, той отпусна ръка и направи с китката онова въртеливо движение отпред — назад, което означава изчезване или гепене. Не продължих да питам, защото такива неща човек не трябва да насилва, а да ги оставя да си дойдат от само себе си. Когато вече здравата се натряска, последното, което узнахме, беше, че изпитвал непреодолима погнуса от шиитските трупове. Те много често, дори по цял керван, били пренасяни оттук, за да бъдат погребани долу в свещените градове на Ирак Араби. Той не можел да понася вонята им и удрял на бяг всеки път, когато приближавало такова нещо. Тъкмо ни разправяше това и влезе един мъж, който се държеше много свойски с него. Доложи, че персийският лейтенант сега не вардел и трите катъра, значи можели да тръгват. Помоли за три марки.

— Идвам веднага — отвърна началникът.

Мъжът се отдалечи, а Ахмед ага поиска да се дигне от мястото си. Падаше тутакси, щом отново опитваше.

Накрая измъкна една малка чантичка изпод елека, подаде ми я и заломоти:

— Извади три и излез! Залепи ги!

— Къде? — попитах.

— На ка... ка... катърите на чел... чел... челния каиш. Там ги ле... ле... лепи пер... пер... персиецът ви... ви... винаги!

Отворих чантичката. Съдържах пропускателни марки.

— Но те са персийски! — рекох учудено. — Ти имаш право да лепиш само турски!

— Аз и... им... имам каквото си ис... искам право! — навика ме той. — Ти си длъ... длъжен да се по... подчиняваш! Чупката!

Подчиних се от добро намерение, извадих три марки, върнах му чантичката и излязох. Вън стоеше мъжът с трите катъра. Залепих на всяко животно по една пропускателна марка на челния ремък. Мъжът поблагодари и се отдалечи с животните си. Смяташе, че съм посветен в нещата, а и аз сега действително бях такъв. Турският Ахмед ага крадеше пропускателни марки от персийския Селим ага, за да върти собствена контрабанда. При наличието на тези марки персийският началник — митница не извършваше проверка на багажа, защото приемаше, че неговият лейтенант вече го е прегледал. Когато влязох, турчинът лежеше на възглавницата си и хъркаше. Тръгнахме си, без да направим опит да го събудим.

С излизането си от къщата видяхме трима полуголи типа. Минаваха границата и трябваше да бъдат проверени с багажа си на турската митница. Всеки водеше по един изтощен катър, а всеки катър носеше по два вонящи направо на чума ковчези, в които се намираха разложените останки на починали персийци. Шиитите вярват, както е известно, че човек отива право на небето, ако след смъртта си бъде откаран към Мешхед Али или Кербела и бъде погребан там. Вонята беше толкова голяма, че трябваше да си запушим носовете. Понеже не се мярна никакъв служител, тримата келеши минаха бавно и се хилеха така широко, че чак биеше на очи.

— Сихди, да се промъкнем подире им! Те крият нещо! — прошепна Халеф.

Съгласих се. Оставихме ги да изчезнат зад първия завой и се запромъквахме бързо и безшумно след тях. Платото беше обратно на голямо разстояние — докдето достигаше влагата на долината — с храсти и дървета. Те ни предлагаха добро прикритие. Тримата катърджии не

виждаха, че ги следваме. Мина четвърт час и още толкова, без нещо да се случи. Но после те внезапно спряха, оглеждаха се дълго и предпазливо и като сметнаха, че никой не ги гледа, навлязоха от шосето в храстите. Ние не ги последвахме, а останахме да чакаме. След известно време се появи на същото място, за да продължат прекъснатия си път. Когато се изгубиха в далечината, отидохме до въпросното място и ясно оставената следа ни поведе в храсталака. Само след броени крачки обонянието ни подсказа, че са оставили тук вонящите си товари. Колкото по-нататък отивахме, толкова по-ужасна ставаше смрадта, докато стигнахме една дълбока хлътнатина. Там лежеше «благоуханното» съдържание на ковчезите — отвратително разложена, изпускаща пъклени чумни еманации плът. И тя беше на дивеч, само на дивеч.

— Значи не са човешки трупове — удиви се Халеф. — Мискините пълнят ковчезите наполовина с вонящо месо, наполовина със стока! Като оставят митницата зад себе си, захвърлят мършата и се присмиват на турския Ахмед ага, че не може да понася зловонието и не претърсва ковчезите. Кой ли е шмекерът, дето го е измъдрил?

— Предполагам, че скоро ще научим. Засега знаем достатъчно и можем да вървим. Върнахме се в долината и я прекосихме, но не по керванския път, защото щяхме там да бъдем видени от Абдахн ефенди или хората му, а на едно място в гората, където рекичката беше достатъчно тясна за прескачане. После се изкачихме по другата страна под дърветата до високия ръб, за да навестим сега персийския Ахмед ага, тъй като междувременно бе наближило обяд. Когато видяхме пред себе си митницата, построена точно както турската, Халеф спря и каза:

— Ефенди, имам усещането, че и тук ще трябва да грееш панч. Какво ще речеш по въпроса?

— Мисля, че много правилно предполагаш.

— Убеден съм, че и персийският Ахмед ага се е погрижил за лимони, кромид и чесън.

— Може би и за алое! — прибавих аз.

— Какво ще правиш, ако поискат това от теб?

— Ще правя панч, панч и панч! Щом им е такъв меракът. И ще видиш, че довечера и дебелакът ще изяви същото желание, ако междувременно не си е помогнал сам.

— Аллах да го предварди! — извика дребосъкът. — Той ще тури вътре всичко, което ти само привидно сложи! Как ли ще му се услади и действа?

— Да се надяваме, много добре, а именно в наша полза. За мъж, който иска да ни вдигне във въздуха, не може да има достатъчно кромид и чесън. Напред!

Излязохме от гората и се запътихме към митницата от западната страна. Въпреки това бяхме забелязани. Когато заобиколихме главната постройка и приближихме входа, началникът излезе да ни посрещне още на вратата.

— Каква радост! Какво щастие! — извика той. — Идвайте бързо, бързо! Всичко е вече готово!

— Какво е готово? — попита Халеф.

— Ромът, аракът, алоето и всичко друго, дето се следва.

— Откъде имаш алоето?

— От Абдахн ефенди. Казах му, че се нуждая от по-горчиво вещество за байцване на дървесината. Сигурно знаеш, че може да се употребява и за тази цел? Хайде влизайте! Погрижих се никой да не ни безпокои. Съвсем сами сме.

Поведе ни в къщата и най-напред в помещението с огнището. Там бяха и продуктите. Даже дървата бяха вече така подредени, че бе необходимо само да се запалят.

— Виждаш ли колко грижовно съм подхванал нещата? — каза. — Да, аз съм душа — човек. И затова ще ми направих панча възможно най-хубав и силен. Ще те оставим, за да можеш да си кажеш стиховете. Когато си готов, ела в стаята отсреща. Там ще те чакаме.

Отведе Халеф и аз можех да се заломя с делото си. Не искам да повтарям събитията, които вече съм описал. Ще спомена само накратко, че от панча мъжът с булдогското лице стана непредпазлив и бърлив също както отсреща мъжът с птичия лик. Двата бяха създания на дебелия ефенди, но значително го превишаваха по хитрост. Мразеха го и го мамеха. Мразеха се и се мамеха и помежду си. Персийският Ахмед ага се присмиваше на погнусата, която неговият турски колега и съименник изпитваше от миризмата на труповете, а подигравката в този смях навяваше предположението, че споменатата погнуса има при него съвсем благотворен ефект. Накрая и отсамният началник заспа, ломотейки, както отвъдният. Ние го настанихме удобно на възглавницата му и си тръгнахме, без да се интересуваме повече от нещо.

Беше едва два часът подир пладне. Решихме да отидем пак до дъскорезницата и да опитаме да приближим от другата страна. Не слязохме в долината, а поехме покрай високия ръб. Не след дълго забелязахме следи от ботуши и копита, водещи надолу през храсталака. Последвахме ги и стигнахме до едно място, което ужасно вонеше. Прегледахме го.

По наше мнение тук са били напълнени трите ковчега и натоварени на катърите. Двамата Ахмед аги въртяха съвместно с Абдахн ефенди много доходна контрабанда. Но се мамеха и взаимно — единият с помощта на крадените пропускателни марки, които лепеше по стоките, другият прекарваше контрабанда през границата под формата на «трупове». Необходимия за целта дивеч вероятно отстрелваше лично. Да търсим мястото, където го държеше, докато се развонеше, днес не беше нужно. Изкачихме се пак на високото и продължихме към дъскорезницата.

Скоро се озовахме над горното течение на първия поток и един час по-късно до третия, край който се намираше дъскорезницата. Последвахме го. Излязохме при нея косо срещу жасмина, зад който вчера се бяхме скрили. Стопанката беше с децата в градината. Береше рози. Видяхме и стопанина. Той връзваше за колове млади овошки. Запътихме се през пасищата директно към тях. Те ни забелязаха и дойдоха при оградата. Поздравихме ги, когато стигнахме при тях, и изразихме възхищението си от великолепните рози. Децата тутакси бръкнаха с две ръце в кошницата да ми поднесат много, но аз помолих само за две — една за мен и една за Халеф. Тогава чифликчийката избра двете най-красиви и ни ги подаде. Аз взех моята и благодарих с думите:

— Знаеш ли, о, стопанке, че ангелите на молитвата най-обичат да се въздигат и спускат по уханията на цветята?

— Чувала съм — отговори тя.

— Ти се молиш заедно с децата си: «Избави ни от Абдахн ефенди и всичките му приятели!» С тази молитва се възнасят твоите ангели към небето. И по уханието на тези рози ще се върнат, за да ти кажат: «Вашата молитва е чута. Само още няколко дена и ще бъдете избавени.»

И обръщайки се към нейния мъж, собственика на дъскорезницата, продължих:

— Условието на турския пратеник е вече изпълнено. Бог изпрати християнина! Сега чакай спокойно какво ще стане по-нататък! Останете със здраве и благодаря за розите!

Бързо се отдалечих. Халеф също благодари и ме последва също така бързо. Гласовете им ни догониха, но ние не се обърнахме, а побързахме да изчезнем в гората. След това си направихме един спокоен излет през великолепния лес, при което установихме наличност на много дивеч. После си тръгнахме за «къщи». Стигнахме по тъмно. Трапезарията беше пуста. Казаха ни, че Абдахн ефенди бил много болен и помолил да отиде при него. Бях отведен в неговата спалня. Той лежеше в особено състояние. Жена му не знаеше какво да прави с него. Още в предобеда си бил направил «панч», сам, с алое, чесън и кромид. В това нямаше нищо чудно, аз дори го бях очаквал. Само че той го беше и изпил — подвиг, който не можех да си представя в човешките възможности. След това се повалил като пън и захъркал. В следобеда се размърдал. Започнал да се мятта насам-натам и да дрънка какви ли не глупости, най-вече няколко странни думи за себе си, които тя не могла да схване. Осведомих се какви са били думите и тогава той, незапитан, даде отговора. Изправи се наполовина, отправи втренчен поглед сякаш в далечината и извика: — «Избави ни от Абдахн ефенди и всичките му приятели!» Ей това трябвало да кажа! Аз не искам, не искам! Но чувствам, че трябва, трябва, трябва.

После падна възник. Беше в безсъзнание. Изобщо не беше ни забелязал. Само пияно състояние ли бе това, или в него действаше и нещо друго?

— Това са думите, които имах предвид — каза жената.

— И какво още е говорил? — подпитах аз.

Тя изпадна в голямо смущение. Замълча. Не можеше да отговори. Та нали щеше всичко да издаде. Възнамеряваше да остане при него цялата нощ и да не пуска никого. Попита ме само дали тази болест е лоша и продължителна. Отговорих, че ще си проличи едва утре, и си тръгнах, за да вечерям и отида после да почивам. Двойният запой и нас беше уморил.

Днес изобщо не опитахме да спим в пълните с дървеници стаи. Наместихме се удобно на покрива, на вчерашното място. Не следваше да очакваме двамата Ахмед аги, тъй като бяха изпратили хабер, че ще бъдат служебно възпрепятствани. Двамата прикрити пълномощници си бяха в жилищата. В двете одаи гореше светлина. На утрото бяха рано-рано на крак като нас, а

именно още на зазоряване. Минаха край нас, когато раздвижвахме конете. Ние поздравихме. Онези се престориха, все едно не съществувате.

После излязохме на лов. При връщането си срещнахме Абдахн ефенди. Беше се възстановил, поне физически, от вчерашното поражение. Ясно се виждаше, че нещо му се върти из главата. Много често движеше устни, сякаш тайно разговаряше със себе си. За това, че си е грял и пил панч, не спомена и дума. Двамата началници, които днес отново вечеряха с нас, също премълчаха за своето пиршество и здраво запиване. Когато си тръгнаха и аз също поисках да се отдалеча с Халеф, Абдахн ефенди помоли да изчакаме още няколко минути. Имал да ни зададе няколко въпроса. Останахме.

Най-напред ни предупреди за турчина и персиеца, които живеяха над нас. Те му били казали, че трябвало да се пази от нас, защото със сигурност не сме били нищо повече от конекрадци. С такива коне хора като нас можели да се здобият единствено чрез кражба. После ме попита в частност дали в качеството си на учен не знам нещо за заболяването на духа. Аз кимнах и той продължи: — От вчера ми се струва, че съм на път да се побъркам. В мен се е намърдал някакъв душман и ме принуждава да кажа нещо, което е най-голямата глупост, дето може да я има.

— Какво трябва да кажеш? — попитах.

— Тъкмо това няма да кажа. То е едно определено изречение, с което съм зареден вътрешно като кремъклияка с куршум. И непрекъснато една ръка посяга към спусъка, за да изстреля това изречение, куршума. Ужасно мъчение е! Трябва все да следя ръката, че да не докопа спусъка. Известно ли ти е това състояние, сихди? Чувал ли си вече за такова нещо?

— Да, дори често.

— И има ли цял за него?

— Не!

— Значи трябва да го кажа?

— Непременно! Друго помощно средство няма!

— Ама аз не искам!

— Трябва! Задължен си.

— Това ще ми навреди.

— Не е вярно! Ще ти навреди само ако го съхраняваш в теб. Щом не искаш да го кажеш пред хората, смятайки, че ще ти навреди, то коленичи и го кажи на Бога! Ръката, която посяга към спусъка, е ръката на твоята съвест. Тази съвест иска да те спаси. Ти трябва да се изповядаш, трябва да се молиш. Трябва да започнеш друг, нов живот. Не го ли сториш, или ще се побъркаш, или ще умреш.

Той стана тогава от мястото си и се изправи гордо.

— Да се изповядам? Да се моля? Нов живот? Мисля, че не мен очаква безумие, а ти си се шашардисал. За престъпник ли ме смяташ, който трябва да се поправи?

— За какъв те смятам, не е важно. Ти ме попита за заболяването на духа и аз те осведомих. Това е една услуга от моя страна, която те задължава с благодарност, повече нищо. Какво има да говори с теб твоята съвест, не мога да знам. И дали ще изповядаш това, което ти повелява, пред човек или пред Бога, ми е все едно. Но на мен това състояние ми е известно и знам, че измъкване няма. И от два пъти повече арак, ром, захар и гореща вода да е опиянена съвестта, и два пъти по-здраво да спи в това опиянение, алоето, чесънът и кромидът, които човек щуро забърква в живота си, ще продължат да действат. Една-единствена дума достига до ушите ти, спуска се в дълбините на твоята душа, разбужда съвестта ти от съня и не ти дава вече мира, докато не решиш дали да се подчиниш, или не. Ти трябва да решиш! Лека нощ!

Тръгнахме си и го оставихме изправен. Бързо се качихме. Веднага щом се озовахме на равния покрив, отпушихме дупката. Тъкмо погледнах в стаята, вратата се отвори и влезе баш чаушът. Този мъж явно имаше заповед всяка вечер да изчаква тръгването ни и после да прави доклада си. Беше разубеден, че вчера сме били в дъскорезницата и сме говорили с Бен Адл. Това разказа.

— Значи оттам двете рози, дето ги държат горе във вода — каза ефендите. — Те дружат с дъскорезничаря. Близки са с него. Даже са получили рози в дар. Аз ще се погрижа оттук насетне при тях винаги да се намира един от двамата лейтенанти, та да не могат да душат повече наоколо. Не са ли били вече в някоя от митниците?

— Да, вчера, дори в двете — отговори фелдфебелът.

— И това го научавам едвам сега? Пазете се! Ако отведнъж престана да бъде такъв добряк, ще ви пребия до смърт и всички ще ви изхвърля. Внимавайте да не разберат нещо за

контрабандните зимници, дето ги построихме навремето тайно в митниците с правителствени пари!

— И че до тях се слиза през кладенците — добави ухилено баш чаушът. — Това беше най-хитрата шашарма, която някога сме намисляли. Правителствата сами построиха и заплатиха зимниците, в които ние крием контрабандните си стоки. Значи, без да подозират, те се грижат за нашите хранилища и да не можем никога да бъдем открити.

— Да, никога открити! Правилно! — пригласи дебелият. — Нека си търсят, колкото си щат, нищо няма да намерят. А и дори да се случи невъзможното, зимниците да бъдат открити, няма да намерят там и косъм, с който да могат да докажат, че ти или аз принадлежим към контрабандистите. Ние двамата при всички случаи сме подсигурени. Но ако някой път четиримата аги бъдат спипани, то няма да си го туря на сърце, да, даже ще ми е приятно, защото те все пак ме мамят, макар да не мога да открия как.

Онова, което още говориха, се отнасяше за други неща, които ни бяха безинтересни. Ето защо затыпках отново дупката и си легнахме да спим. Сега нека си ни наблюдаваха по-строго отпреди, можехме да го допуснем. Знаехме повече от достатъчно!

Дойдохме в понеделник. Сега беше сряда. Още на другото утро, когато тръгнахме да ловуваме, към нас се присъедини турският лейтенант. Той го направи да изглежда съвсем случайно, а ние не допуснахме да забележи, че нещата са ни ясни. Остана целия ден при нас. В петък на негово място застъпи персийският Селим ага. Противно беше какво зло замисляха тези хора, а как приятелски се държаха.

Знае се, че петъкът е почивният ден на мохамеданите. Абдахн ефенди се наричаше имам, но беше най-много четец на молитви. Към неговия район се числяха всички жители на малките бедняшки колиби, които бяха разположени поотделно и разпръснато из околността. На един гол хълм в тази околия се намираше самотен молитвен дом. Дебелият ни покани да отидем с него и да присъстваме на службата. Сторихме го. Към това събитие се присъедини и едно открито съдебно заседание, което се провеждаше всеки петък. Той нали беше селски кмет и съдия, наричаше се кадия. Това също не беше нищо друго освен една шашарма. Имах впечатлението, че всички тези събрани хора са само контрабандисти, които под покривалото на религията и правораздаването замисляха своите осъдителни далавери. Когато се прибрахме, научихме, че мълнията, за която бяхме чули при дъскорезницата, се е спуснала точно навреме. Днес, на четвъртия ден, при двете митници бяха пристигнали двама пратеници, съобшили за идването на един персийски и един турски пълномощник и пак си тръгнали. Единственото още, което казали, било, че срещу контрабандата щяло да бъде предприето разследване. Че тази мълния беше улучила, ясно си пролича по «двете души» — турския и персийския Ахмед ага, когато дойдоха за храна. Те почти не докоснаха яденето и пиха само вода. Към края на обяда турският Ахмед ага ми каза:

— Сихди, мисля, че ти ме смяташ за миралай

[5]

. Но аз ти обръщам внимание, че съм само каймакам

[6]

.

И веднага се обади и персийският Ахмед ага:

— Същата заблуда възникна и по отношение на мен. От думите ти предполагам, че ме мислиш за сертик

[7]

. Аз обаче съм само сержант

[8]

.

А на вечерята същия ден чиновете пак се промениха, като турчинът ми довери:

— Сихди, днес на обяд ти казах, че съм само бимбаши

[9]

. Хем да не ме считаш за някой каймакам!

А персиецът заговори:

— Трябва да ти възстановя в паметта, че аз съм явер
[10]
, в никой случай серханг, както май си мислиш.

След вечеря двамата началник — митница не се намериха да си вървят. Вероятно имаха намерение да останат, докато се махнем. Затова си тръгнахме, но побързахме да отидем на нашия подслушвателен пост. Докато слушах, Халеф стоеше на стража да не ни изненадат двамата тайни пратеници. Но тази вечер те нито за миг не напуснаха стаята си. След като вече ни нямаше, долу стана много оживено, но не излезе нищо наяве. Всеки смяташе другия за измамник, поради което никой не прояви доверчивост. По време на разговора стигнаха до мисълта, че двамата пълномощници изобщо не са на път, а са вече тук, но под прикритие, за да могат по-лесно да провеждат разследването си. Мен ме смятаха за турския адютант, а Халеф за моя писар. А персийският адютант живееше вече от над две седмици тук, също с писар. Двете двойки в четирите стаи на равния покрив. Колко удобно да ни вдигнат във въздуха. На това мнение беше най-вече ефендите. Ахмедовците обаче се колебаеха. Те искаха непременно да се изчака още няколко дни. Не се ли появи никой, може да се говори за барута, но по-рано — не.

3. В дъскорезницата в планината

Когато на другото утро слязохме за кафето, турският Селим ага беше вече там, за да попита дали може отново да ни придружи. Съгласихме се с удоволствие. Тогава той продължи:

— Ефенди, ти все ме наричаше мюлазим. Трябва да ти припомня, че аз съм само чауш
[11]
. Точно така стоят нещата и с моя приятел персийския Селим ага. Той не е наиб
[12]
, а само бингсадех
[13]
.

Приех мълчаливо не очакваното признание и го попитах кратко къде държи коня си, защото днес няма да вървим пеша, а ще яздим. Той се слиса и заяви, че нито притежава кон, нито може да язди. Преди да е могъл да се посъветва за този непредвиден случай с Абдахн ефенди, ние бяхме тръгнали.

Днес, събота, преднамерено яздехме напосоки, без определен план и направление. Но както аз, така и Халеф чувствахме, че нещо ни води към дъскорезницата. Пристигнахме там, след като до късен следобед бяхме бродили нашироко из околността. Върху белените трупи пред къщата, подлежащи на бичене, седяха стопанинът, стопанката и двамата тайни пратеници. Бяха ни видели, преди ние да ги видим. Насочихме се нататък и слязохме. Тогава двамата пратеници станаха и се сбогуваха. Изобщо не ни погледнаха. Постъпката им вбеси дребния хаджи. Той застана на пътя им и каза:

— Вие май сте кърави, но затова пък сигурно чувате! Оня, който иска да лови контрабандисти и да надхитри Абдахн ефенди, трябва по-умно от вас да подхване уйдурмата. Той повече от две седмици наблюдава ходенията ви до дъскорезницата и отдавна вече подозира кои сте.

Двамата и сега още не го поглеждаха.

— Какво иска дребосъкът? — попита персиецът с безкрайно презрение.

— Нека си знае Абдахн ефенди кои сме! Конекрадци не сме. Вечер не се напиваме. И в ангели не вярваме — обади се със същия тон турчинът.

Халеф поиска да отвърне за «дребосъка», но аз го спрях с ръка. Той отстъпи от пътя им. Онези си тръгнаха. Чифликчиите изпаднаха в неловко положение.

— Нека това не ви измъчва — призовах ги аз. — Вие сте разговаряли с тези мъже и сте научили, че ни смятат за конекрадци. Колко е умно това от тяхна страна, можете да видите. Извадихме от джобовете своите турски и персийски паспорти и им ги подадохме.

— Не е необходимо — извика жената. — Ние ви вярваме.

— Твоят мъж обаче трябва да ги прочете — отвърнах аз. — Това е моето желание.

Той го стори. Прегледа ги и се поклони дълбоко.

— Да, не беше необходимо. Но сега мога да докажа на двамата неверници, че имаме право, като говорим е високо уважение за вас. Вие, изглежда, знаете повече от самите нас. Но няма да ви досаждаме с въпроси. Нашата къща е и ваша. Влезте, ако ви е угодно!

— Ще останем тук на открито. Нека децата отидат и ни донесат по глътка мляко! Засега още няма какво да ви кажем. Не ние, а двамата пълномощници са служебните ви съветници. Ще се застъпим за вас само когато те се докажат като негодници.

Стана, както казах. Пихме мляко. Халеф сложи двете деца на конете ни, на които родителите силно се възхищаваха, и започна да ги разхожда бавно наоколо. През това време аз беседвах с мъжа и жената. Те се намираха едва в средата на трийсетте, но вече дотолкова притежаваха житейски опит и сериозност, че ми се видяха достойни за пълно доверие. Не питах нищо. С посещението си няхах за цел да ги разпитвам, а само най-общо да ги опозная, та да знам в даден случай доколко мога да се застъпя за тях. Но все пак научих някои неща, които бяха важни за мен. Към тях спадаше преди всичко новостта, че жената на Абдахн ефенди тайно е била тук да пита дали може да потърси прибежище при тях. Не можела повече да издържа като робиня на мъжа си и познатите му. Тя отдавна била тяхна приятелка, така че ѝ обещали исканата закрила. Къде мислеха да я подслонят — в дъскорезницата или някъде другаде, — не се осведомих. Но също така малко издадох откъде знаем каква молитва са отправяли майката и децата. Мога да кажа, че взаимно се спечелихме и искрено се обикнахме.

Когато се прибрахме вечерта, най-напред се погрижихме за конете и после отидохме на вечеря. Всичките четирима аги седяха при ефендите, който естествено вече ядеше, преди другите да са почнали.

Това бе една школувана лакомия, за която през цялата седмица бях обръщал внимание и сега продължих да предупреждавам. Този дебел, тлъст мъж, с къс и охранен врат, често едва в състояние да диша, притежаваше всички признаци за опасен удар в такава висока степен, че страх да те хване, когато започнеш да се възбужда. Лицето му посиняваше, цялото тяло трепереше. Всичко сочеше, че ще се задуши, и все пак той правеше всичко възможно да предизвика този удар. Лакомията му беше противна, но за съжаление онова, което имах да кажа, не можеше да е ясно, защото щеше да го оскърби. Можех да говоря само в общ смисъл, а той бе твърде далеч от мисълта да го отнесе към себе си.

Пристигането ни беше приветствано с радост — твърде шумна, за да е искрена. Тук имаше само «широки сърца», «душа — човеци», «приятели»! С последната дума негодияте боравеха по едва ли не оскърбителен начин. Ние приемахме нещата спокойно и се правехме, че вярваме. Абдахн ефенди беше много разстроен. Вярно, старееше се да не го покаже, но напразно. Твърде ясно се виждаше как от време на време напруга сили. Нещо го потискаше и очите му неволно се връщаха към мен с израз, сякаш иска да потърси помощ от мен, но не смее. След храна не остана. Нещо го тласкаше навън. Чухме гневния му, сопнат глас да прозвучава ту от едно, ту от друго място. Навсякъде предизвикваше неразбория. После си легна да спи. И другите си тръгнаха, не останаха. Ние също.

На другия ден беше неделя. Сутринта си останахме въщи и забелязахме колко много безпокоим прикритите пратеници. Тъй като очакваната вест от Техеран и Багдад беше пристигнала, те искаха да наблюдават тайно от равния покрив всичко, което ставаше, а там ние им се пречкахме постоянно. Мразеха ни. Малко преди обяд видяхме Абдахн ефенди да търчи навред и да търси нещо. Жена му беше изчезнала. Вечерта ѝ се карал, даже я ударил. Заранта още рано-рано ѝ теглил пак една кавга. Тогава тя избягала, без изобщо нещо да му каже. Това окончателно му наруши равновесието. Той не знаеше, че тази жена, която никога не се бе оплаквала и му се беше подчинявала като ратайкиня, е била неговата единствена душевна подкрепа. Сега, когато напразно я търсеше, вътрешно отиваше към срыв. Когато слязохме за обяд, той седеше на празна маса, подпrial синкавото си лице с юмруци.

— Ще ядем след два часа. Тепърва трябва да се готви — каза. — Жена ми е изчезнала. Ние останахме безмълвни. Тогава той се изправи бавно, дойде до нас, погледна ни малоумно и замърмори:
— Сега май все пак ще трябва да го кажа!
Но из един път се отърси. Сякаш беше дошъл на себе си от умствената немощ. Погледна ни изненадано, после смръщи чело и попита:
— Чухте ли вече? Тя е изчезнала!
— Коя? — попитах аз.
— Жена ми, това... женище! Тя е една тайна християнка. Последните нощи седя до кревата ми в очакване на думата и изстрела. Молеше се. Аз не казах думата. Тогава чивията ѝ е избила и тя изчезна. Знам си, че няма да се върне. Ще ядем след два часа. Прислужниците ще сготвят. Ние си тръгнахме. След изтичането на двата часа масата бе сложена. Той ядеше грозно, като слабоумен. Когато не можеше вече да побира повече, скочи от мястото си, без да каже, и изтърча навън. Накъде, никой не знаеше. Никой до вечерта не му видя физиономията.
В понеделник сутринта всичко отново изглеждаше наред. Когато слязохме за утринното кафе, дебелият седеше на мястото си и се тъпчеше. По обяд правеше същото, вечерта пак. Като че нищо не можеше да му развали апетита. Участваше и в разговора, но не както по-рано. Чувстваше се, лъкът бе опънат, пушката заредена. Преди нас отиде да почива. Но на сутринта изглеждаше толкова зле, все едно цяла нощ се бе мятал между безсъница и лоши сънища. По обяд се вдигна голяма гюрултия. Дойдоха двајсет турски войници под командването на един лейтенант и един сержант. Настаниха се в турския кервансарай. Привечер данданията се повтори. Пристигнаха персийски войници — двајсет души, също под командата на един лейтенант и един сержант. Те се разквартируваха в персийския кервансарай. Никой от двамата лейтенанти не рапортува за себе си и своите войници на началника на съответната митница. И никой от тях не стъпи в къщата на Абдахн ефенди.
Това не предполагаше нищо добро. Те се помещаваха при своите команди в сараите. Халеф и аз бяхме направили следобеда един излет, на който ни бе придружавал персийският Селим ага. По път той използва случая да ме попита:
— Сихди, моят другар осведоми ли те за заблудата, в която се намираш относно нас?
— Да — отговорих.
— Какво каза?
— Че не бил лейтенант, а сержант.

— Трябва погрешно да си го разбрал. Той не е чауш
[14]
и аз не съм бингсадек
[15]
, а той е онбаши
[16]
и аз съм дех-баши
[17]
. Моля те да си отбележиш това.

А когато отидохме за вечеря, двамата Ахмед аги вече седяха в готовност. Турският попита:

— Спомняш ли си, че аз не съм бимбаши
[18]
, а само юзбаши
[19]
?

— И че аз не съм явер
[20]
, а султан

[21]

? — прибави персийският.

Аз само кимнах на единия и другия. Но Халеф не притежаваше такова самообладание. Той се изсмя високо. И наистина си беше за смях как присвоените чиновници слизаха все по-ниско. Тази деградация достигна на другата сутрин най-ниската си степен, сиреч своето първоначално състояние. Тогава четиримата аги дотърчаха за кафето, за да уведомят ефендите, че войниците казали, днес щели да почиват, ала от утре се почвало разследването. Пълномощниците отдавна вече били тук. В първия момент след това изявление владееше всеобща тишина. После дебелият ме взе под око, сякаш се канеше да ме погълне от омраза. Нали ме смяташе за турския таен пратеник. А турският Ахмед ага заговори:

— Сихди, сигурно се сещаш какво ти казах снощи открито, а именно, че не съм юзбаши

[22]

, ами мюлазим

[23]

?

— А аз не съм султан капитан, ами наиоб

[24]

! — призна персийският.

Тази възможност използва турският Селим ага, като ме попита:

— Нали си спомняш, че аз не съм онбаши

[25]

, а нефер

[26]

?

— А аз не дех-баши

[27]

, а сербахс

[28]

? — последва примера му персийският Селим ага.

Тогава Халеф отново се изхили и извика:

— Чуваш ли, сихди, как са принудени да го кажат, макар да не им се ще. Нещо изтиква със сила всяка лъжа към истината. Тя не може да съществува и миг по-дълго от волята на Аллах. Четиримата «разжалвани» велможи се стаиха като мишки, но гласът на Абдахн ефенди прозвуча рязко към нас:

— Сихди, имам една молба. Персиецът и турчинът, които живеят над вас, твърдят, че при тях са се загнездили паразити. Не могат да спят. Днес искам да разтребя горе и да наредя да вкарат почи мебели. Също и при вас. Това угодно ли ви е?

— Много угодно — отговорих. — Дори съм убеден, че ще унищожиш далеч по-опасни паразити, отколкото сега си мислиш. Довечера ще ти го припомня. Остани засега със здраве! Щом сте ни бързали, ще се върнем.

Тръгнахме и побързахме към покрива при нашата наблюдателна дупка. Там узнах всичко, без самият да бъде открит. Двата пратеници бяха вече излезли, а отдолу никой не можеше да ни забележи, тъй като лежахме по корем. Беше решено да бъдем вдигнати във въздуха днес. Това трябваше да стане след вечеря и баш чаушът беше този, който трябваше да се промъкне до прасковата и да запали фитила. Негодяите от сега се подхилкваха на ужаса, с който пристигналите вчера войници ще побързат пак да изчезнат. Абдахн ефенди приключи съвещанието с думите:

— Казаха, че днес щяло да се почне разследване. Нека се почне! Присъдата е вече произнесена и още днес ще бъде изпълнена! Знаете, че съм широко сърце, но когато работата опре до самото съществуване, тогава се вдигам на нож. С четиримата келеши е свършено! И ако войниците не пожелаят да се разкарат, ще им помогнем с нашата армия контрабандисти.

Безполезно беше да слушаме повече. Тръгнахме право към дъскорезницата, понеже приех като сигурно, че тайните пратеници се намират там. Предположението се оказа правилно, но дъскорезницата беше обградена от войници, които не искаха да ни пуснат. Аз много-много не се церемоних. Възприех поведението на началник и просто избутах настрани двойния пост. Стопаните се зарадваха, като ни видяха. Пратениците бяха неразговорливи. Бяха научили за паспортите ни и сега изпитваха смущение, което можеха да скрият единствено под маската на сдържаност. Халеф поиска да им отвърне с «Каквото повикало, такова се обадило» и сега на свой ред да се направи, че не ги вижда. Но аз му казах, че това не е благородно, и понеже той много държеше да минава за добър човек, охотно се отказа от отмъщението и скоро се впусна в сърдечен разговор с тях.

Войниците бяха довели бащите на съпругеската двойка — бившите началник — митница, отведени навремето във вериги и после осъдени. Те и днес все още минаваха за затворници, та желанието на тайните пратеници беше да бъдат освободени веднага щом се докаже тяхната невинност. Налозите в последните години не бяха донесли никакви постъпления, а и непредпазливо самохвалното държане на синовете на дебелия ефенди беше привлякло внимание. Възникнало бе подозрение, че тези парични извори на държавата биват отвеждани по някакъв нечуван начин в частни джобове. Двамата пълномощници, изпратени за тайно разследване, не могли нищо да открият. Те помолиха да бъдат изпратени войници и двамата уволнени началници, понеже тези познавали порядките и може би щели да прозрат машинациите на своите някогашни обвинители и противници. Вчера те бяха пристигнали. Видяхме и тях, и жените им, които живееха при своите деца в дъскорезницата, но досега още не се бяха мяркали пред очите ни.

Добрите стари, невинни хорица! Личеше им на двете жени колко много са тъжили и копнели по своите мъже. А мъжете продължаваха да носят ръчни окови, свързани с вериги, които трябваше да попречат на бягството им. Аз още в първите пет минути им казах, че на другия ден вече няма да носят вериги. Но двамата тайни пратеници тутакси ме апострофираха да не се меса в техните функции. Досега те не били узнали нищо и можело да минат седмици, преди, да се открие нещо.

— Дотогава вие отдавна ще сте хвъркнали във въздуха! — отговорих аз.

— Ще сме хвъркнали във въздуха? — попита учудено персиецът. — Как тъй?

— Къде ще спите довечера? — зададох контра въпрос.

— Естествено там, където сме спали досега — в стаите си.

— Знаете ли, че двама пратеници на персийското и турското правителство веднъж вече са идвали, за да предприемат разследване?

— Знаем. И те като нас не са намерили нищо и непредпазливо са боравили с барута и куршумите си. Бяха големи пушачи и често правеха пожар. Хвъркнали са във въздуха.

— Тъй ли? Аз пък го знам другояче. С тях се е случило същото, което трябва да се случи днес с вас и нас. Онези ви смятат за персийския таен пратеник и писаря му. Знаеш ли какво се върши понастоящем в нашите жилища?

— Чистят ги.

— И през ум не им минава! Ще вкарат други мебели естествено за да не е жалко тези да излетят във въздуха. Но в стаите ни ще бъде внесен също барут или някакво друго взривно вещество.

Ще бъде сложен запалителен фитил, който ще се спусне от покрива по растящата до ъгъла на къщата праскова, фитилът ще бъде запален след вечеря от баш чауша на турския началник — митница. Ние ще бъдем убити, а после пак ще се каже, че пълномощниците са били твърде глупави, за да открият нещо, и че непредпазливо са си играли с барут и патрони.

Въздействието на тези думи беше голямо. Възцари дълбока тишина, след което от всички страни ни обсипаха стотици припрени въпроси. Пратениците поискаха доказателства.

— Идете и си ги доставете — казах аз. — Довечера! Аз ги подслушах. Разказвам само какво съм чул. Какво възнамерявате да правите, си е ваша работа. Нали ни забранихте да ви се бъркаме в нещата.

Станах от мястото си и се отдалечих, за да избегна по-нататъшните въпроси. Халеф ме последва. Аз му забраних да подсказва каквото и да било на тези двама мъже. Разхождахме се

близо два часа. Когато се върнахме, ни бе съобщено, че са решили да се провери достоверността на нашите твърдения. Щели да претърсят внимателно нашите четири стаи и в случай че казаното от мен се потвърди, цялата банда ще бъде арестувана и разследването ще започне веднага. Следвало да се очаква, че неимоверната изненада и чувството за вина ще предизвикат бързо признание, толкова повече ако бъдат ненадейно доведени във вериги бившите началници и по този начин на престъпниците бъде показана собствената им съдба. През ум не ми мина да изразя мнение относно този план. Посочих каменната кариера отсреща и попитах собственика на дъскорезницата:

— Онези работници твои ли са?

— Да — отвърна той.

— Произвеждате ли от време на време взривове?

— Да.

— Значи имаш запалителен фитил?

— Запас за дълго време — кимна той.

— Донеси ми тогава едно парче около четири метра. Довечера ще ни бъде необходим.

— За какво? — попита турският пълномощник.

— За да спипаме баш чауша на местопрестъплението и да направим невъзможно всяко отричане. Негодяите ще бъдат готови с «почистването» едва когато се стъмни, та да не можем нищо да открием. Ние няма защо да претърсваме стаите. Напълно достатъчно ще е, ако открием, че запалителният шнур се спуска по прасковата. Ще го отстраним и на негово място ще сложим друг, който ще води само до покрива, не по-нататък. Искрата му ще угасне в края, което е безопасно. След вечеря ще чакаме, докато дойде баш чаушът. Веднага щом го запали, ще го заловим. Така нещата ще бъдат удостоверени и той няма да може да отрича. Предложението намери всеобщо одобрение. Беше решено да го осъществим и Бен Адл ни покани да останем тук до свечеряване. Сторихме го с удоволствие, но през цялото време се пазахме да съобщим нещо повече.

Когато времето настъпи, аз и Халеф потеглихме. Бяхме се наели да прегледаме прасковата и да закрепим втория фитил. Нещата бяха така уредени, че никой да не пристигне преди идването на нощта. Двата бивши началник — митница, с които трябваше да бъдат изненадани престъпниците, щяха тайно да чакат подходящия миг в кервансарая.

Собственикът на дъскорезницата помоли да присъства. Беше му разрешено.

Пристигнахме, когато вече се беше напълно стъмнило, и се запромъквахме през храсталака, достигащ близо до въпросния ъгъл на къщата. Бързо и безшумно притичахме до дървото. Да, запалителният шнур висеше там. Напирахме го. Не беше закрепен към дървото, а само спуснат по стеблото. Това опростяваше нещата. Размотах донесения шнур, който бе от същия номер, и го вързах с възел за първия, за да го изтегля горе с него. После се изкачих незабелязано на покрива. Халеф остана долу да пази. Докато теглех фитила, следеше донесеният да остане да виси колкото него. Тогава ми даде сигнал и се отдалечи, за да не бъде открит. Аз развързах възела и закрепих края на новия, къс фитил за един стърчащ пирон. Искрата следователно можеше да стигне до него, по-нататък — не. А стария, дългия, навих на кълбо, което тъкмо се канех да пусна през отворения кепенк на стаята си, когато пристигнаха двамата пратеници и се запътиха към жилището си. Това ми даде възможност да им съобщя за находката. Премазващият камък вече се бе търкулнал и не можеше да бъде спрял. Смъкнах се отново долу, където Халеф ме чакаше при стълбите. След това се явихме на вечеря, давайки вид, че едва сега пристигаме.

Тя премина много спокойно. Днес разговорът не вървеше, макар да бяха всички тук — ефендите, двамата Ахмед ага, двамата Селим ага и даже фелдфебелът, който носеше смъртоносната искра в джоба си под формата на клечка кибрит.

Абдахн ефенди на няколко пъти става по време на яденето и излиза навън. Намираше се в голяма възбуда. Ръцете му трепереха. Лицето му имаше синкаво-сив цвят. Често си поемаше дълбоко и хрипливо дъх и може би тъкмо заради това пиеше тежкото вино като чиста вода. Когато с Халеф се нахранихме, аз се надигнах и казах:

— Ние отиваме да спим. Аллах да дари всички ви с добра нощ и по-приятелски мисли от тези, които обитават сега тази стая!

Тогава дебеланкото скочи и ми кресна гневно, без наглед никаква причина:

— Да не би да си въобразяваш, че ще го кажа?

— Какво? — попитах.

— Думата! Кряска, който заплашва да ми пръсне гърдите — отговори оня, като се издумка по гърдата.

— Да, така си мисля. Ти ще го кажеш.

— Не! Не! Не!

— И все пак! Трябва и си длъжен да го кажеш! Всички ние, дето сме се събрали тук, ще го чуем! Още днес! Още преди полунощ!

Той се отпусна на мястото си, подпря лице с ръце и зариди:

— Този човек! Този човек! Да се маха, вън!

Тръгнахме си. На покрива забелязахме двамата тайни пратеници да ни чакат. Слизаха да заловят фелдфебела. Докато сме се хранели, те взели своите мерки. Войниците стояли в готовност. Лампите им светели, за да се мисли, че са си въщи. Посъветвах ги да имат едно око към мен, защото вероятно ще мога да им кажа кога ще дойде фелдфебелът. Когато се отдалечиха, запалихме и ние лампите. После Халеф залегна при дупката на комина да слуша. Аз седнах близо до него, готов да посегна към револвера. Онези там долу бяха във висша степен възбудени от онова, което бях казал. Решиха нито миг да не чакат с отговора на моята наглост. При наличието на светлина във всички стаи баш чаушът трябваше да отиде да запали фитила.

— Сихди, той ще се появи! — докладва Халеф, като затвори наблюдателната дупка.

— Ела тогава! Ще гледаме — отвърнах аз.

Бързо и безшумно се отправихме по покрива към ъгъла, където се намираше дървото.

— Пет! Тук ли сте вече? — нашепнах надолу.

— Да — прозвуча обратно.

— Внимавайте!

Клекнахме и погледнахме надолу. Чухме го. Той пристъпи към дървото. Кибритената клечка припламна. Когато я духна, видяхме как сякаш някаква светулка запълзя бавно нагоре по дървото. Онзи поиска да се отдалечи.

И тогава беше сграбчен. Закрещя високо от страх.

— Насам! — заповядаха двамата наблюдатели. Тогава той се отскубна от тях. Но накъдето и да се насочеше, виждаше фигурите на приближаващите войници. За бягство му остана само къщата. Той изтърча в нея. Ние побързахме към отвора на комина. Отпуших го и погледнах долу. Видях ги всичките — бяха наскочили от местата си и крещяха до Бога. Видях и баш чауша. Беше грабнал острия нож от приборите за хранене и се втурна с него към пратениците, които тъкмо влизаха да го заловят отново. Можеше да се случи беда. Спуснахме се бързо долу. Коридорът и предната обикновена стая бяха пълни с войници. Всеки крещеше, колкото можеше да си разчекне устата. Запробивахме си с лакти път към трапезарията. Когато я достигнахме, краткият ръкопашен бой беше вече отминал. Вбесеният фелдфебел беше отрязал четири пръста от дясната ръка на турския пълномощник, останал бе само палецът. А персийският мандатор беше получил един срез напърно през носа. Двата бяха обезобразени завинаги. Освен това бяха отнесли няколко пробода и войниците, коленичили сега върху лежащия на земята човек. Те го вързаха по такъв начин, че вече не можеше да помръдне. Неговите съучастници се бяха пазили да го подкрепят.

Те седяха сега на местата си и като някои деца се правеха, че не разбират какво става. Най-напред опитах да усмиря олеията. Успях. После трябваше да бъдат прегледани ранените. Войниците се превързваха сами. Имаха превързочни материали в джобовете си. Също ръката на единия пълномощник не създаде големи мъчнотии. Но лицето на другия изискваше повече познания, отколкото тук бяха налице. Въпреки това след един час ние бяхме спрели кръвотечението и затворили, доколкото бе възможно, зеещата рана. Двата мъже бяха белязани за цял живот, и то така, че вече не можеха да служат. Не е трудно да си представи човек в какво настроение се намираха. Въпреки раните си те настояха на работата веднага да се сложи веднъж завинаги край. А когато ги приканих да се щадят, осъществиха намерението си. Трапезарията бе превърната в стая за разпит, а стоящите в предното помещение войници получиха задача да придават подсилване на заповедите на двамата тайни пратеници.

Най-напред беше разпитан баш чаушът. Той не знаел нищо. Каза, че искал да запали при ъгъла на къщата една сигара

, ала из един път бил сграбчен. Защо, не знаел. Естествено се отбранявал. Никой мъж от Басра или Луристан не можел нещо да му заповядва. Той бил баш чауш и се подчинявал само на офицери.

Сега пълномощниците започнаха да съзнават колко погрешно бяха постъпили. Другите изненадани нехранимайковци се държаха като вързани. Тогава двамата пратеници прибегнаха към средството, на чието въздействие толкова много бяха разчитали. Накараха да бъдат доведени двамата бивши началник — митница. Собственикът на дъскорезницата ги придружаваше. Но и това не помогна. Бандата дори не се изненада — мълчеше, изплашена от появата на своите стари познати. Резултатът от целия разпит беше, че обвиняемите днес щяха да бъдат затворени поотделно, за да бъдат отново разпитани на другия ден. След като бяха дали необходимите за целта заповеди, тайните пратеници поискаха да се отдалечат. Абдахн ефенди ми викна подигравателно:

— Ее, сихди, къде остана моята дума и къде твоята заплаха? Пълномощник на правителството ти не си, виждам го. Значи си остава версията с конекрадеца.

Тогава аз се обърнах към двамата командващи:

— Идете горе при двете митници и слезте в кладенците! Там ще откриете зимници, построени тайно с правителствени пари и съхраняващи контрабандна стока.

Двамата Ахмед аги и двамата Селим аги изкрещяха силно от страх. Откъм Абдахн ефенди се чу хъхрещо стенание. Аз продължих:

— И идете в турската стражница, в малката задна стая вляво, където има оджак. Там живее баш чаушът. Единият крак на кревата му е кух и прикован с тънка дървена шайба, която лесно може да се махне с нож. Вътре са скрити доказателствата, че тези хубостници са убили някогашните си началници.

Изпървом в стаята прозвуча всеобщ силен крясък. После Абдахн ефенди ревна към лежащия на земята фелдфебел:

— Кракът, кракът! Това значи е кракът, за който все сговореше! Човече, ще те удуша!

Поиска да се спусне към него, но беше възпрян от стражата.

— Сихди, откъде знаеш всичко това? — попита учудено полицейският пратеник.

— Остави! — ухилих се аз. — Първо направете каквото ви казвам, после ще научите повече.

— Повече? — изкряска дебелият, при което лицето му се оцвети в тъмно. — Чапкънино, ще те пребия до смърт, ще...

— Мълчи! — пресякох го аз.

И понеже не само той, а и четиримата аги понечиха да се нахвърлят върху мен, измъкнах револверите и ги сложих пред себе си. Халеф веднага показа своите. След това продължих:

— Нека двамата командващи направят каквото казах! Междувременно всички тези хора да бъдат вързани! На всеки, който се отбранява ще понижа с куршум главата.

Така и стана. Негодяите имаха страх от револверите и се оставиха да ги вържат. Абдахн ефенди беше така ужасно възбуден, че очаквах апоплектичен удар. Гърдите му трепереха, очите кръвясали. Веднъж стана, отвори уста, сякаш искаше да говори, после седна пак и изпъшка:

— Не, не! Няма да го кажа! По-добре да умра... да умра!

Мина доста време. До полунощ оставаше може би един час, когато пълномощниците се върнаха от своето търсене. Ликуваха.

— Намерихме всичко — извика турският. А персийският продължи въодушевено:

— Доказателствата в кухня крак на кревата! Зимниците! Две обстойни сметководни книги! И куп контрабандна стока на стойност няколкостотин хиляди!

— Ама аз съм невинен! — изрева дебелият. — Срещу мен нищо не можете да изнесете!

Тогава аз тръгнах бавно към огнището, взех четката и отстраних мръсотията. В стаята цареше дълбока тишина. Всеки знаеше, че ще настъпи нещо неочаквано. Отместих настрани плочата от огнището. Зад мен се разнесе ужасяващ крясък и тежко тупване. Крясъкът дойде от Абдахн ефенди. Беше паднал от стола. По тялото му премина спазъм. Погледът му следеше моите движения.

— Вдиг... нете ме! — изломоти. — Дръж... дръжете ме!

Четирима войници бяха необходими за изправянето и задържането на тежкото тяло. По челото му изби едра пот. Човек не може да си представи по-ужасен страх от този, който сега излизаше

наяве от това безформено тяло. Бръкнах в дупката, извадих кошничката и я поставих — такава беше мястото — точно пред ефендите.

— Виждаш, паразитите бяха унищожени! — казах. — Аз сдържах думата си. Дадох ти време до полунощ. Още няколко минути и всичко ще е минало.

Тогава той отвори уста и първо тихо, а после все по-силно изтръгна от себе си:

— И не въведи нас в изкушение... но ни избави от лукавия... избави ни от Абдахн ефенди и неговите приятели!

Докато ефендите говореше, четиримата войници бяха снели ръце от него. Внезапно, сякаш някаква чужда, външна сила го завъртя около собствената му ос. Той се свлече на колене и рухна бавно като рехав купчина пръст или пепел. Прегледах го. Беше мъртъв. Сетне се обърнах към двамата пълномощници:

— Тук стои християнинът, когото поискахте от Бога. А словата, които Абдахн ефенди трябваше да изрече, прозвучаха.

— А аз ви предупредих за това богохулство — намеси се в думите ми собственикът на дъскорезницата. — Искях да ви предупредя за последиците.

— Те действително дойдоха — прекъсна го турчинът, като вдигна чукана от ръката си. — Трябва да напусна службата. Ала преди туй ще науча тези хърсъзи да вярват в Бога, както аз бях заставен чрез теб да вярвам в него!

— Такива хора — обади се персиецът — не могат да го опознаят в неговата любов, а единствено в неговата справедливост. И тя ще им бъде въздадена буква по буква, сричка по сричка, дума по дума! Сихди, ти ни победи. Но аз въпреки това ти благодаря.

— Аз също — прибави турчинът. Двата ми подадоха ръце. Аз ги помолих:

— Не искам благодарност, а само справедливост за тези тук. — Посочих бившите началник — митница. — Можете ли да отворите техните вериги?

— Да, ние имаме ключовете за гривните.

— Тогава ги освободете, защото тяхната невинност е доказана.

Оковите на затворниците бяха снети. Двата бяха толкова изтощени, че не пожелаха да присъстват на съдебното заседание. Аз изпитвах същите чувства. Те поискаха да се върнат в турския кервансарай, където обещах скоро да ги последвам. Но понеже бях необходим като свидетел, Халеф също, трябваше да упомена по какъв начин сме се добрали до тези точни факти. После бяхме освободени. Трябваше само да обещаем, че ще останем наблизко, докато работата днес се уреди. В турския кервансарай срещнахме двете възрастни жени от мелницата и младата стопанка. Въпреки тъмнината те бяха дошли през обширната гора, за да бъдат заедно с другите. Каква любов и признателност бе проявена към нас от всички страни, няма да описвам. След един час получихме известието, че в кошницата на мъртвия ефенди били намерени решенията на всички загадки и било отстранено всяко съмнение. Било изпълнено всяко желание. След още един час дойде един лейтенант с няколко войника и донесе всичките ни вещи, които се бяха намирали в нашите две стаи. Трябваше да кажем дали нещо не липсва, но не липсваше нищо. На въпроса защо ни носят нещата, получих отговора, че днес ще спим другаде. А след половин час дойдоха самите пълномощници. Бяха много сериозни и осведомиха, че разследването по случая е минало. Изясняването на обема на злоупотребите изисквало повече време. Него можели да поверят в ръцете на собственика на дъскорезницата. С помощта на двамата стари, честни началници — сега отново назначени — той може би щял да въведе ред и право. За днес оставало само да се вземе съдебно решение. Ясно им било, че ако ние не сме се били оказали по-умни от тях, днес сме щели заедно да излетим във въздуха. Как е изглеждало навремето това събитие, много им се искало да разберат. Ето защо сега изнесли всичко, което не бивало да бъде взривено, и спуснали стария запалителен фитил. Необходимо било само да бъде запален и експлозията щяла да последва. В никой случай не бивало да се съжалява за смрадливите паразити, намиращи се вътре.

Идеята беше наистина изненадваща. На нас взривът не можеше да навреди, тъй като седяхме защитени в сарая. Най-любопитен за това зрелище се оказа моят дребен Халеф. Той помоли самият да запали фитила, но за целта за съжаление вече бил определен друг мъж. Той стоял до прасковата и чакал сигнала. Беше даден. Клечката пламна. Видяхме едно огнено червейче да се изкачва нагоре по стъблото, напреко през клоните, достигна равния покрив и изчезна, за да пробяга към четирите стаи. Мислите ми го следваха дотам и внезапно ми просветна. Из един път вече знаех какво целяха двамата мандатъори с тази експлозия. Това не беше фойерверк, а

екзекуция. В помещенията, които бяхме обитавали, сега се намираха престъпниците. Те трябваше да излетят във въздуха, както бе определено за нас, и както веднъж вече се бе случило. Веднага щом достигнах до това прозрение, у мен се породих желанието да предотвратя ужасното събитие. Но беше твърде късно. Искрата беше достигнала своята цел. Последва мощна експлозия, грохот, свистене. Изви се огнен стълб, разшири се и високо горе се раздели. После чухме стоварването, прашенето и плющенето на падащите по земята отломки. Нас ни закриляше покривът. Впрочем никой не бе ударен, понеже всички са били предварително предупредени.

— Чудесно! Великолепно! Превъзходно! — извика Халеф. — Такъв сеир...

— Мълчи! — пресякох му аз излиянията. — Излез навън! Погледни развалините, късовете кости и разръфана плът!

— Аха! Ти подозираш нещата, сихди? — попита турският пратеник.

— Да, подозирам ги! — отвърнах.

— И го намираш справедливо?

— Кое е справедливо? На земята е справедливо всичко и нищо. Но аз се ужасявам от вас.

Тръгвам си. Каквото трябваше да сторя тук, аз го сторих. Може би щях да остана по-дълго, тъй като тук намерих добри хора, за които се радвам, ала гледката на вашето грозно, голо отмъщение ме тласка надалеч. Хайде, Халеф, да вървим!

Двамата пратеници посегнаха да ме задържат и персийският заговори:

— Остани тук! Ние също те обикнахме. Помисли какво са сторили тези хора! Двама пълномощници погубени! Двама капитани и двама старши лейтенанти погубени! Четирима ординарци погубени! Двама началници невинни хвърлени във вериги! Днес отново възнамерявах да погубят четирима души! По всяко време готови да се изколят един друг! Ограбили държавата с милиони. Към това безчет извършени злодеяния, които не познаваме, и куп престъпления, които щяха да се случат, ако не бяхме ги обезвредили. Имай предвид също, че аз не съм твоят Бог на християните, в който ме принуди да вярвам, а само един човек, един служител, задължен да брани ближните си от такива зверове! Помисли също за моето лице и за кървящата осакатена ръка на моя другар!

— Мисля за всичко! — отговорих. — При мен везните натежават дори по-тежко отколкото при вас. Аз мога да ви обвиня точно толкова малко, колкото войникът касапина или дерача на кожи. Но нещо ме отблъсква от вас. Халеф, доведи конете! Тръгваме!

Едва беше излязъл и чухме крясък от неговата уста. Беше настъпил нещо. Вдигна го и го внесе вътре да го разгледа на светлината. Беше човешка мишница! Откъсната от рамото! Разкъсаните мускули висяха по нея. Жените изкрещяха. Халеф се уплаши.

— Какво направихте? — попита двамата пълномощници.

— Съдихме! — отвърна турският. — Първо наредихме да отнесат горе трупа на ефендите, а после и пленниците. Те бяха толкова здраво вързани, че не можеха да помръднат.

— Те знаеха ли какво ще се случи с тях?

— Естествено! Иначе все едно нямаше да има наказание.

— Ама ние не ги чухме да крещат!

— Защото не можеха. Бяха със запушени уста. Справедливостта го изискваше.

— Справедливостта! — изсмя се хаджията. — И нямаше ли милост?

— Милост? За какво?

— За какво? Като че човек трябва специално да заплаща и милостта!

Той хвърли пред нозете на пълномощниците ужасната останка и пристъпи по-близо до тях.

— Кой предаде тези хора в ръцете ви? Ние! Кой откри всичките им деяния? Естествено ние! А на кого в продължение на три седмици бе невъзможно да прояви и най-малката следа от дух и годност? На вас? И въпреки тоя резил вие се считате призвани да вземате решения относно наказание и милост, живот и смърт, блаженство и проклетие? Окаяни шейтани, дето все за справедливост приказвате, а самите се нуждаете от милост и състрадание!

Тръгна. Другите също се отдалечиха, без дума да кажат. Само чифликчийката спря при изхода и ми отправи думите:

— Прощавай, ефенди! Ужасното ни прокужда. Ще си вървим у дома, там земята е чиста! Вярно ли е, че ще напуснеш долината?

— Да, веднага!

Тогава тя склучи ръце, подви колене и погледна нагоре към мен с покъртителна молба. Разбрах я.

— Добре, ще дойда! — усмигнах ѝ се с благодарност. Тя нададе ликуващ вик и побърза след другите.

— Значи ти победи и тук — рече персийският пратеник, останал заедно с турския. — Добър път!

— На добър час! — каза и турският. Излязоха. Останахме сами.

Халеф доведе конете, които беше оседлал със светкавична бързина. Увери, че едва ли не се задушавал в тукашния въздух. Поехме по пътя, по който бяхме дошли предния понеделник — покрай турската митница, малко назад и после надясно във великолепия, свободен от прах и мръсотия въздух на платото.

Минаваше три часът след полунощ. Не ни се налагаше да пътуваме, а само да яздим. След толкова дълга почивка конете се нуждаеха от движение, а ние трябваше да издишаме от душата еманациите на долината. Там долу владееше мрак. Тук горе ни поздравяваха звездите. Тънкият сърп на нарастващата луна висеше на небето. Описахме голям, широк завой на запад, към север и обратно на изток. Не познавахме местността, но тъкмо това ни бе добре дошло, тъй като отклоняваше мислите ни от събитията през последните часове. Когато денят започна да сивее, намалихме ход, понеже приближавахме целта. Халеф вече не можеше да понася дългото мълчание. Започна да обсъжда преживяното, а аз сметнах за свой дълг да се съгласявам, та да му олекне на сърцето.

Слънцето изгря точно когато видяхме пред себе си дъскорезницата. Сред мрачните, грозни земни събития от изминалата нощ тя ни се стори като картина от градината на Едем, огряна от чистия, свят блясък на небето. Потокът шумеше закачливо, колелото скрибуцаше, трионът възхваляваше собственото си усърдие. По двора се пъчеха пауни. Гълъби къпеха нежното си оперение в утринните зари. Две кучета се затичаха към нас, размахали опашки. Вратята се отвори и от нея избликнаха ликуващите деца с големи букети рози в ръка, после бащата и майката, бабите и дядовците, подире им едно малко котенце, което не беше си отспало и веднага седна да мие с лапи ококорените си очички. А от всички ъгли занадничаха главите на ратаите и ратайките, на работниците и външните хора, случайно присъстващи тук.

— Какво гъмжило! — провикнах се радостно. — Че ще има ли място и за нас?

— Дали щяло да има място, казва! — осведоми майка си с угрижен тон малкото момиченце.

— Предостатъчно! — отговори тази. — За такива мили гости — винаги. Кажи му го и му дай букета си!

Детето ми поднесе розите и заприказва:

— За такива мили букети — винаги! Ето ти твоя гост! Предостатъчно!

Всички се засмяхме. Ние слязохме от конете и бяхме отведени с радостни възгласи в къщата, после през задната врата във в градината. Под сенчестите дървета там светлееше с белотата си една малка къщичка. Домакините ни помолиха да погледнем дали ще ни хареса за жилище и се върнаха. Закуската била готова. Къщичката се състоеше от две малки, приятни стаички. В едната намерихме бележка, на която пишеше: «За шейха на хаддехните.» Халеф мушна букета си в една делва с вода и възкликна:

— Значи тук ще живея аз. Ти можеш да си вървиш.

В другата стая видях втора бележка, на която пишеше: «За него.» Без титла и име. Аз също натопих розите си във водата. Тогава Халеф дойде при мен и попита:

— Погледна ли вече през прозореца? Ако ли не, то погледни!

Посочи в направлението, което имаше предвид. Погледът ми се спря между стволите на високите иглолистни дървета точно на онова място в долината на потока, където се намираха двете пейки. Там се бе молила майката с децата. И сега седеше някой там — една много висока, много суха и много изтерзана жена. Държеше главата си сведена и трябва да се молеше — ръцете ѝ бяха склучени. Това беше... спасената душа на Абдахн ефенди.

— Значи тя е тук — каза той. — Хората са я приели. Ще останем ли и ние?

— Да, ще останем.

— Слава на Аллах! Колко ме радва това! Когато подслушахме притежателя на дъскорезницата с двамата адютанти, чухме да казва в отговор на техните хулства: «Бог чу това! Той ще го превърне в наше избавление и благословия!» Той го стори. И затуй аз повтарям. Да въздадем на него хвала, хвала и слава, чест и благодарност!

* * *

За по-пълно разбиране на този създаден през 1909 година разказ, значи малко преди смъртта на автора, трябва да се дадат следните необходими пояснения.

Писателят ни отвежда в областта Джан, в превод «душа». С това той иска да подсказже, че всичко, което разказва, се развива на душевна територия. «Улухм» е множествено число от «Илм»

[30]

. Тази планинска верига сочи за вътрешното извисяване, постигано чрез възпитание и обучение на душата. Името на собственика на дъскорезницата Бен Адл означава Син на справедливостта, която трябва да се търси само по висините, не по низините на живота. При Бен Адл се събират всички, допринесли Абдахн ефенди да бъде предоставен на проклятието на собствените му дела.

«Абдахн» е множествено число от «беден», тоест «тяло». Той следователно символизира «плътския» човек, за когото имат стойност единствено телесните наслади, а душата си, представена посредством неговата жена, той напълно занемарява и оставя да крее. Неговият кервансарай представлява същината на епикурейския живот, който не познава по-високи цели. Дори богатата от по-висок порядък, които не могат да бъдат извоювани без лична жертва

[31]

, той съумява да присвои без усилие. Затова е предводител на контрабандистите, които въртят търговия с душевни стойности, и бива подкрепян от двама Ахмед аги. Всеки от двамата се представя за «душа — човек», ала всъщност те са само vyplъщения на Безогледността

[32]

и Алчността

[33]

. По същия начин двамата Селим ага, техни подчинени, изобразяват Лукавостта

[34]

и Измамата

[35]

. За да постигнат своите низостни цели, те не се свенят да си послужат с баш чауша, Злодеянието. Ясно е, че един такъв светоглед, една такава жизнена позиция не може да устои на едно строго разследване

[36]

. Присвоените звания се отделят едно подир друго от «извисените аги» и накрая те се явяват в своите истински образи, стоящи на най-високото стъпало на инстинктите. Абдахн ефенди рухва, когато бива подтикнат към осъзнаване, признаването на своите опасни за обществото възгледи, изложено в молбата: «Избави ни от Абдахн ефенди и неговите приятели!»

Информация за текста

© 1997 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Abdahn Effendi, 1909

Издание:

Карл Май. Абдахн Ефенди

Band 81. Abdahn Effendi

Сканиране: Неизвестен любител на автора, 2009

Редакция: didikot, 2009

Свалено от «Моята библиотека»

<http://www.chitanka.info/lib/text/13859>

Последна редакция: 2009-10-10 14:30:00

1

селски кмет, съдия и духовник

2

Чудо на Аллах

3

хиляда йек квирахн — хиляда франка — Б.а.

4

баш чауш — фелдфебел — Б.а.

5

полковник

6

старши лейтенант

7

полковник

8

старши лейтенант

9

майор

10

майор

11

сержант

12

лейтенант

13

сержант

14

сержант

15

сержант

16

корпорал

17

корпорал

18

майор

19

капитан

20

майор

21

капитан

22

капитан

23

лейтенант

24

лейтенант

25

корпорал

26

редник

27

корпорал

28

редник

29

цигара

30

наука

31

мито

32

Булдогската муцуна

33

Птичето лице

34

Лисичия лик

35

Невестулковия облик

36

чрез двамата тайни пратеници

adventure

Карл
Май

Аллах ил Аллах!

С голяма живост авторът изобразява събитията, които съпътстват дългия и пълен с опасности път на Кара бен Немзи и Хаджи Халеф Омар през пустинята от Тунис през Триполи до Египет. С тях са нашите стари познати Крюгер Бей и лорд Дейвид Линдзи.

bg
de

Веселин
Радков

adventure

Karl
May

Allah il Allah!

de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0

2010-02-16 19:36:19

<http://www.chitanka.info/lib/text/1842>

<http://chitanka.info/lib/text/1842>

1.0

0.1 (2005-12-01) — Добавяне

0.2 (2006-08-10 20:36:51) —

1.0

Карл Май. Избрани произведения. Том 22. Аллах ил Аллах.

Изд. Жарава

София

2002

Карл Май
Аллах ил Аллах!

Въведение

На някои от читателите на първите шест тома от моите приключенски романи може би е направило впечатление, че в цялата верига от събития и преживявания, които започват в Тунис и свършват при жителите на Черните планини, (Черногорците. — Бел. прев.) има една празнина както по отношение на пространството, така и по отношение на времето. И сигурно те са си задавали въпроса, дали докато е траяла продължителната езда от Тунис през Триполи и оазиса Куфарах та чак до Египет, не се е случило абсолютно нищо, което да заслужава да се спомене. Случи се повече от достатъчно! Ала тези приключения не са така тясно свързани с по-предишните или с последвалите по-късно събития, така че сметнах за по-добре просто да ги подмина, и предпочетох да разкажа за тях в отделен том.

Тук предложеният приключенски разказ запълва тази забележима празнина и ни пренася назад във времето, когато познавах моя Хаджи Халеф Омар съвсем отскоро. Мисля, че читателите, чийто жив интерес и приятелство Халеф си е спечелил, с удоволствие ще се върнат заедно с мен в онова време в началото на нашата дружба и охотно ще ни последват по пътя, по който ни беше предопределено да се намесим в съдбата на някои добри хора и да им помогнем.

Първа глава Крюгер Бей

— Сихди, трябва най-после да ти го кажа, ако не искаш да се задуша. Нося го в себе си през цялото време насам-натам също като квачката, която иска да снесе яйце, а не знае къде. Но търпението ми вече се изчерпи.

Така говореше... е, кой ли може да е този човек, ако се съди по начина му на изразяване? Никой друг освен моят слуга Халеф, с когото бях странствал из Алжир и през клисурите на Атласките планини, а само преди броени дни бях преживял онова ужасяващо приключение в Шот ал Джарид, за което навярно добре си спомнят и моите читатели. (Вж. Карл Май, «През пустинята».)

Бях посетил турския векил в Кбили, за да потърся от него правосъдие за престъплението, извършено от Хамд ал Амазат в Шота, и същевременно да поискам обезщетение за загубата на нашите животни, които потънаха в бездънното солено езеро.

Читателите вече знаят, какво правосъдие раздаде векилът, но аз нямах никакво намерение да се оставя да ме отпратят по подобен начин. Моего поведение, както и енергичното застъпничество на чаровната съпруга на векила, накараха владетеля на Нифсауа да ми даде такова обезщетение за загиналите животни, от което можехме да сме напълно доволни. И така, когато напуснахме Кбили, за да продължим пътуването си през регентството Триполи и през оазиса Куфарах към Египет, ние разполагахме с прекрасни ездитни животни.

На юг от Шота, в земите на Уалад маразигите, бях наел един кабир,

[1]

който трябваше да ни заведе при бедуините хомри, които имаха пасища и от едната и от другата страна на границата между двете регентства Тунис и Триполи, доколкото по онова време изобщо можеше да става дума за някаква граница.

Там, близо до границата — или може би тя беше вече зад нас? — след продължително мълчание, нещо, което съвсем не бе в нрава му, Халеф неочаквано настоятелно ме заговори.

Пестеливият на думи наш водач, който си отваряше устата само когато бе крайно необходимо, яздеше на няколко конски дължини пред нас.

— Е, изплюй камъчето, де? — отвърнах на сърдечното излияние от страна на Халеф.

— Сихди, ти знаеш, че винаги съм бил твой верен слуга и че и в бъдеще такъв ще си остана.

— Убеден съм в това, драги Халеф.

— И точно затова ме боли, че в някои неща те превъзхождам. Тъй ми се иска, моят повелител, когото обичам, да заеме не само полагаемото му се място в сърцето ми, но и напълно да спечели моето уважение и признание.

Погледнах го учудено. Накъде ли биеше? Добре ми беше известно, че чувстваше някакво превъзходство над мен, само че никога досега не ми го беше казвал така право в лицето. Да не би да се канеше да поднови опитите си да ме накара да приема неговата вяра. Предпочетох да си замълча, отколкото по някакъв начин да се изложа в неговите очи. Ала мълчанието ми не бе в състояние да възпре отприщилия се водопад на неговата словоохотливост.

Халеф поклати съжалително глава.

— Сихди, ти си такъв човек, какъвто не съм срещал през живота си — тъй благ, добър и милостив, но същевременно и толкова енергичен, силен и храбър. Въпреки всичко ти липсва нещо, което е тъй необходимо за всеки мъж, както палатката за дарабуката

[2]

, с която войникът вдига шум.

— И какво е това нещо? — попитах аз с вече наистина събудено любопитство.

— Нямах си име.

— Хайде бе! Мислех си, че имам!

— Не, сихди, ти нямаш име, или поне нямаш онова, което се разбира под име.

— А ти какво разбираш под име?

— Виж, сихди, ние ще минем през земи, където блясъкът и славата на името са кажи-речи също толкова важни, колкото и качествата на самия мъж. Та какво ще кажеш, ако някой те попита за името ти?

— Няма да го крия. То е Кара Бен Немзи.

— Аллах ил Аллах! Че какво е Кара Бен Немзи? Ти си ми разказвал, че в оазисите на твоята родина живеят стотици хиляди, дори милиони хора. Тъй че Бен Немзи могат да се казват всичките тези безброй мъже. И какво му е особеното, отличителното? Това е като някакъв лек повей, отнесен от бурята! Следа от птица, губеща се в пясъка?

— Но нали самият ти ми даде това име и...

— Ускут, мълчи! — прекъсна ме гневно той. — Това беше в самото начало, когато не те познавах тъй добре както сега. Но оттогава нещата се промениха. Разбрах каква стойност имаш и чувствам, че заслужаваш име, каквото малцина притежават.

— Та нали е така и със сегашното ми име. Все още не съм срещнал човек, който да носи същото име.

— Сихди, не ме ядосвай! Много добре ме разбираш. Само се правиш на сляп и глух. Повтарям ти въпроса си: какво е Кара Бен Немзи? А я виж моето име! Нима може Кара Бен Немзи да се сравни с Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абул Абас Ибн Хаджи Дауд ал Госарах?

— Не, не може — усмихнах се аз. — Но не бива мен да държиш отговорен за това!

— Аллах керим! Че нямаш ли си баща, баща на бащата и баща на дядо си, чиито прославени и светли имена би могъл да добавиш към твоето, та всички, които те срещнат, смилено да се поклонят пред теб?

— Е, ако е само това! Мога да ти услужа дори с името на моя прадядо на дядо ми — засмях се аз.

— Алхамдулиллах, хвала на Аллаха! Най-сетне взе да се вразумяваш! Вече бях изгубил всяка надежда, но ето че сега с общи усилия ще съчиним някое великолепно несравнимо име, ще го съставим тъй както се съчленява скъпоценна огърлица.

След тези думи той се понаместа в седлото, очаквателно вдигна вежди и с предприемчив вид задърпа оскъдните косми на брадата си, която съществуваше само в неговото въображение.

— Едното име вече го знам. То се произнася трудно от устата на някой бадауи и затова направих от него Кара. Съгласен ли си?

— Нямам нищо против.

— Обаче всеки истински мъж има поне две имена. С кое си поел в самото начало по своя земен път, и как са го записали в книгата на кадията?

— Фамилното ми име е Май.

Щом го чу, Халеф така подскочи на седлото, че конят му учудено наостри уши.

— Машаллах? Изглежда не чух добре. Я го повтори!

— Май.

— Аллах акбар! Значи ушите ми не са ме излъгали. Ти съвсем наистина рече «Май». Но сихди, невъзможно е така да се казва никой мъж. Тъй се наричат при нас много от жените и дъщерите на бени араб!

— Но аз нямам никаква вина! Не съм си дал сам името.

— Хайда ма бизир, ма бизир абадан — не става, не става при никакви обстоятелства! Не знаеш ли, че жената не е мъж? А не знаеш ли също, че сред истинските синове на Пророка се избягва дори само споменаването на името на някоя бинт ал ам?

[3]

А ти, един мъж, какъвто друг никъде не съм виждал, искаш да носиш женско име!?

— Защо не? В моята родина това име няма значението, което споменаваш.

— Хайда ма бихнуси — това не ме интересува. Сихди, ти не се намираш в оазисите и уадите на Джерманистан, а си в пасищата и дуарите на бени арабите. И няма да се отнасят към теб според обичаите в твоята родина, а според нравите в тази страна.

— Но какво да правя тогава?

— Чакай! Какво е името на баща ти?

— Също Май.

— О, Аллах! Значи пак Май! Ами името на бащата на баща ти?

— Също Май. И бащата на дядо ми се е казвал така, както и всички негови прадеди.

При тези думи Халеф направи движение с лявата си ръка, изразяващо неговото съжаление, и като издаде плачевен стон, възкликна:

— Йа мусихба, йа за'ал — о, нещастие, о, досада! Сърцето ми се изпълва с тъга, а на душата ми й иде да се стопи от горест. Сихди, искаше ми се чрез името ти да те направя прочут във всички дуари и оазиси чак до края на света, че и по-надалече, ала опърничавостта на твоето име скъса нишката на моето чудесно намерение и затрупа неизчерпаемите дълбини на сърцето ми! Аллах бяриф — Аллах го знае!

Разочарованието на Халеф ми доставяше тайно удоволствие. Но не го показвах пред него, а се престорих, като че не разбирам неговата реакция.

— Но какво има толкова? Името си е просто име! Сега вече той наистина се разсърди.

— Аллах йизалим аклак — дано Аллах запази разсъдъка ти, за да не го загубиш изцяло! Питаш, какво имало толкова лошо? Ами ти не разбираш ли, че с твоето име само ще се изложиш и хората ще ти се смеят?

— Не, не го разбирам. Мисля, че качествата правят същинската стойност на един мъж, а не неговото име. Халеф отхвърли силно глава назад и гръмко се изсмя.

— Я мълчи! Мълчи! Какво разбираш ти от стойността на един мъж? Нищо, абсолютно нищо!

Това бе вече все пак прекалено и не биваше да допускам да ми се говори по подобен начин.

Макар и да знаех, че всичко е казано от добро сърце, все пак трябваше да се престоря на обиден.

— Халеф, какво те прихваща? Не забравяй, че аз съм господарят, а ти слугата!

Тези думи му повлияха. Главата му клюмна и с далеч по-умерен тон той каза.

— Прости ми, сихди! Разбирам, че отидох твърде далеч. Но не забравяй, че единствено моето уважение към теб ме подведе да кажа нещо, с което предизвиках твоето недоволство! Но я си представи само за миг следното: пристигах в някой дуар. Войните на племето излизат да те посрещнат тържествено на конете си с «барухда», с пукотевицата на своите пушки и пищови. С ликуване те придружават до дуара. Пред шатрата на шейха скачаш на земята и влизаш вътре. Една робиня идва и застава пред теб с хляб и сол, символа на гостоприемството. Но преди още да посегнеш към тях, шейхът те пита за името ти. И от твоята уста излизат думите аз съм Кара Бен Май Ибн Май Ибн-ад Ибн Май. Можеш ли да си представиш последиците? Мъжете ще се изплюят в краката ти, а жените и децата ще започнат да те сочат с пръст. «Ето това е човекът»,

ще кажат те, «чиито деди нямат имена и чисто родословно дърво е съставено най-безславно само от имената на разни лели и братовчедки.» А пък дъщерите на бени арабите ще забулят главите си и ще побягнат по-далеч от теб като от някакво краставо псе, от теб, човека, който би могъл да блести като Абд ал Кадар, героя на бедуините, или като големия пълководец на франките, наречен от бени арабите Султан ал Кабир.

След тези думи натъженият Халеф млъкна. За да направя за читателите си болката му по-разбираема, наистина се налага да превода някак си това име, което толкова го измъчваше и тревожеше. Та в превод въпросното име би звучало горе-долу така: Карл, синът на Мая, внукът на Мая и правнук на Мая. Действително че според схващанията на бедуините това бе едно невъзможно име!

Израках известно време, за да премине малко болката му, без да го дразня повече с имената на моите деди и прадеди. След доста продължителна пауза, с цялата кротост и благост, на която съм способен, аз казах:

[# Наполеон Бонапарт. — Бел. нем. изд.]

— Изглежда ти просто си си наумил да ме направиш за присмех пред всички хора, които срещнем.

Тогава той изпусна юздите, вдигна ръце и разпери и десетте си пръста така, сякаш искаше да се защити:

— Рамаллах — Аллах да ме опази! Как ти хрумна това необяснимо и нечувано обвинение?

— Хрумна ми, защото явно искаш на всяка цена да ми дадеш някакво име.

— Искаше ми се, за да може и с дължината на името си да се прочуе мъжът, който е под моята закрила и вече е извършил безброй славни подвизи.

— Ще ми изброиш ли няколко от тези «безбройни» подвизи?

— Та нима не яздихме с безмерна дързост по онзи Шот на гибелта и...

— ...и пропаднахме в него — прекъснах го аз.

— Остави ме да се доизкажа, сихди! Искях още да добавя, че се избавихме сами с направо несравнимо присъствие на духа.

— Да, измъкнах те от тинята хванат за цевта на моята пушка, тъй както се вадят раци от реката.

— Моля те, не омаловажавай безценните предимства на нашите превъзходни качества! После обуздахме опърничавия векил от Кбили и го принудихме да изпълни желанията ни.

— Забравяш да добавиш, че в същото време ни се изплъзна нашият пленник.

— Но вината не беше наша и следователно това не може да навреди на славата ни. А после ние...

— Спри! — засмях се аз и го прекъснах, за да му попреча да продължи до безкрай да прославя мнимите ни героични дела. — Нека по-добре си поговорим за нещо друго! Преди малко ти спомена за Абд ал Кадар, героя от Алжир. Вярно е, че този човек има в своето пълно име цяла редица от прославени мъже, ала при нас в Джерманистан е познат и прочут само като Абд ал Кадар. Цялото му име е известно най-много на неколцина талиби

[4]

.

— Тъй ли мислиш? — попита той с известно съмнение.

— Съвсем сигурен съм. А пък Султан ал Кабир е изобщо само две имена, а именно Наполеон и Бонапарт. Ала този достоен за съжаление недостатък ни най-малко не му е попречил на кариерата, нито е намалил славата му, нали?

— Но дали наистина е вярно туй за двете имена?

— Аз няма да взема да те лъжа. И така, сам виждаш, че не са важни имената на човека, а делата, които върши.

— Значи мислиш, че можеш да останеш с досегашното си име Кара Бен Немзи?

— Точно така мисля.

Известно време Халеф не ми отговори. Само чувах до мен по някоя дълбока въздишка. Но после пак настъпваше пълна тишина. Едва след по-продължителна пауза той благоволи отново да подхване нишката на нашия разговор.

— Прав си, признавам. Отказвам се от намерението си да те направя прочут като те даря с някое звучно име. Но само не си въобразявай, че ще последвам примера ти и също ще се откажа от

всичките си деди и прадеди. Аз съм и си оставам Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абул Абас Ибн Хаджи Дауд ал Госарах.

След като нищо не отвърнах, той добави:

— Но все пак ще те накарам да приемеш учението на Пророка, все едно дали искаш или не.

Аха, ето ти на пак старата история! Значи цялата разправия с имената бе имала единствената цел да ме забаламоса. Най-напред името, а всичко останало щеше да си дойде с времето.

Може би щях рязко да го «отрежа», както бе ставало често при опитите му да ме накара да си сменя вярата, обаче ми попречиха. Кабирът спря коня си и с протегнатата си десница посочи на изток. Отначало бяхме яздили по степ със съвсем оскъдна тревица, но напоследък земята постепенно бе започнала все повече и повече да се покрива с по-свежа и по-буйна зеленина. Отделните храсти се събираха във все по-големи групи, което бе сигурен признак, че наблизо имаше вода. Насочихме се към малко възвишение, откъдето надалеч пред нас се откриваше свободен изглед над ширналата се пред очите ни равнина. Далеч, далеч, почти на самия хоризонт се бяха появили няколко тъмни точки, които бързо наедряваха. Точно тях бе имал предвид водачът ни, когато спря и привлече вниманието ни.

Сигурно приближаващите се ездачи ни бяха видели по същото време, когато ги зърнахме и ние, защото скоро забелязахме, че образуваха дълга линия, чиито краища привидно се стремяха да се отдалечат от нас. Лесно отгатнах какво целяха — искаха да ни обградят от всички страни. Тъй като няха намерение да избягвам срещи с бедуини, ние спокойно зачакахме приближаването на конниците с оръжие в ръка.

Те се носеха към нас като вихрушка. В средата им яздеше як и мускулист арабин. Облеклото му не се отличаваше с нищо по-особено. Около кръста му беше вързано обикновено въже, с каквото правеха оглавниците на камилите, а около огромния му тюрбан бяха увити също тъй обикновени въжета от лико на финикова палма. Ала бялата кобила, на която препускаше, беше от най-чистокръвна раса. Тя имаше онзи особен светлосивкав оттенък, който се среща само сред потомството на коня, който Пророкът Мохамед най-много обичал да язди.

Разказват, че веднъж, когато все още имал твърде малко привърженици, Пророкът дошъл в едно арабско село от шатри, за да си купи кон. Завели го на пасището и когато стигнал там, всички животни се подплашили, сякаш били заслепени от неговия бляскав достолепен вид. Само едно от тях със сиво-бял цвят се приближило и паднало на колене пред пратеника на Аллаха, за да му изрази своята преданост. Ала Пророкът веднага го възседнал и казал: «Благословен да бъде този кон! Той ще носи на гърба си първия слуга на Аллаха и нека бъде проклет онзи, който намери някакъв недостатък в неговото потомство!» От онези отдавна отминали дни всички потомци на този кон имат светлосив цвят. Смятат се за свещени, рядко се продават, а ако това се случи, то става на невероятно висока цена. Развъждат ги с толкова много грижи, труд и усилия, че в цялото им родословно дърво не се забелязват каквито и да било недостатъци.

И така, на такава кобила яздеше онзи мъж в средата на веригата. Навярно беше шейхът. Конникът от дясната му страна имаше ниско, набито и яко телосложение. И той яздеше великолепно животно. Седеше на гърба на чистокръвен вран жребец, а на раменете си беше наметнал обичайната дълга бяла бедуинска дреха. Ала под нея, там където бе леко разгърдена, блестяха дебели златни шнурове на униформа, които ясно забелязах, когато ездачите се приближиха на около стотина конски дължини.

Веднага щом зърнах униформата, в мен се породих едно предположение. Бързо придърпах моя хаик над челото си така, че половината ми лице остана скрито. Не беше необходимо човекът с военната униформа да ме разпознае още от пръв поглед, защото ако не се лъжех, тази набита и по-закръглена фигура се допълваше от червендалесто лице с могъщи мустаци, едно лице, което въпреки демонстративния си груб и суров израз оставяше впечатление и на добродушност. И това лице бе собственост на моя приятел Крюгер Бей, «Повелителя на войнството», пашата Мохамед ас Садок, когото бях срещнал за пръв път преди няколко години далеч на север

[5]

, когато преследването на крумира ме бе отвело дълбоко във вътрешността на Тунис.

Разбира се нямаше как да не се учудя, че го виждах в тази местност, която се намираще толкова на юг, защото бе сигурно, че властта на бея на Тунис не се простираше чак дотук. Каква ли

работа имаше Крюгер Бей, в случай че това наистина бе той, при едно племе, което не признаваше никакъв господар, и от чиито разбойнически нападения Мохамад ас Садок можеше да се защити единствено с помощта на ежегоден данък, наричан от самия него «подарък»? Нямах време да продължа размишленията си, понеже в същия момент конниците се озоваха вече при нас. Те ни връхлетяха в пълен галоп, и едва когато върховете на копията им можеха кажи-речи да ни докоснат, изведнъж с рязко дръпване на юздите, което за малко не накара животните да приседнат на задните си крака, те отбиха конете встрани и префучаха покрай нас. Ние бяхме вече свикнали с подобни прояви на изкусна езда и окото ни не мигна. Конниците укротиха своите животни и после образуваха около нас тесен кръг. Човекът, за когото предполагах, че е шейх, ни измери с мрачен поглед, а след това се обърна към мен, защото навярно ме сметна за най-знатния измежду нас тримата.

— Кой си ти?

— Чужденец.

— И сам го виждам. Ако не беше чужденец, щях да те познавам. Как се казваш?

Нямах никакво намерение да се оставя да ме разпитва по подобен начин. В такива случаи още първата среща решава дали тези полудиваци ще те уважават или не.

— Аз все още не знам твоето име! — казах най-спокойно.

— Аллах ти е взел акъла? Ти смяташ, че за да узная името ти, непременно трябва да ти кажа моето, така ли?

— Да, така мисля.

— Ти кой си, че се осмеляваш да ми говориш по този начин? Знай, че аз съм господарят и повелителят на тези земи, господар на смъртта и живота. Също и на твоя!

— Лъжеш се. Моят живот принадлежи на Аллах и на мен. Той ми го е дал и аз ще съумея да го запазя, докато го поиска от мен.

Забелязах какви алчни погледи отправяха бедуините към оръжията ми в напрегнато очакване да разберат, как ли щеше да приключи този разговор. Обитателите на пустинята са си родени разбойници и сред тях може да се чувства в безопасност само онзи, който успее да спечели тяхното гостоприемство.

— Много си горд — гневно продължи арабинът, — но не ми е нужно да продължавам този спор с теб. Ей тук виждам един познат, когото ще разпитам. Той сигурно ще ми отговори.

След тези думи той се обърна към нашия кабир:

— Кой е този човек?

— Не знам. Той ми плаща и аз го водя. Какво ме интересува името му? Попитай го сам!

— И къде трябва да го заведеш?

— При теб.

— Какво? Искат да дойде при мен? При шейха на воините от племето ал хомра?

— Да.

Аха, значи този човек действително бе шейхът на тази област. В такъв случай не биваше да прекалявам.

— Ако наистина си шейхът на ал хомра, както чувам от моя кабир — казах аз, — тогава съм готов да ти отговарям.

— Ти и без друго беше длъжен да ми дадеш искания отговор!

— Не, защото се намирах тук преди теб. А който дойде на място, където вече има някакви хора, той трябва пръв да поздрави. А къде остана твоят поздрав? И как можеш в такъв случай да ти отговоря?

— Говориш толкова гордо, сякаш си шейх, но сега сигурно най-сетне ще схванеш, че като повелител на тези земи имам правото да те попитам за името ти.

— Схващай го. И затова ще ти отговоря. Името ми е...

— Чакай, сихди! — прекъсна ме Халеф. — Разреш ми аз да се заема с представянето ни. — И като се обърна към шейха, той продължи. — Този герой от Запада, който те моли да му позволиш да подслони глава в твоите шатри, би могъл да има такова име, което да се простира от земята чак до звездите, ала той предпочита да се нарича просто Кара Бен Немзи. Ти вече познаваш нашия кабир от племето маразиг. А аз, приятелят и закрилникът на този мъж, се казвам Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абул Абас Ибн Хаджи Дауд ал Госарах!

Ако Халеф си мислеше, че с това представяне ще направи огромно впечатление на шейха, то той се видя страшно излъган.

Шейхът ми хвърли мрачен поглед и попита:

— Този човек твърди, че идваш от Запада. Така ли е?

— Да.

— Ами тогава навярно изобщо не си и привърженик на Пророка, а си проклет гяур, нали?

— Ако с тези думи искаш да кажеш, че съм християнин, ти давам право, обаче не приемам израза «проклет гяур»!

Шейхът презрително се изсмя.

— И как ще ми попречиш и занапред да те наричам така?

С многозначително движение сложих ръка върху пушките си.

— Лесно ще разбереш.

— Искаш да ме накараш да се смея ли? Че какво може да направи един слаб френец срещу десет храбри синове на пустинята? Но за да бъда по-кратък: за един гяур няма място в шатрите на ал хомра.

Както вече споменах, при пристигането на бедуините вниманието ми бе насочено на първо място към човека с военната куртка, който беше спрял от едната страна на шейха. Да, наистина беше той, моят приятел от предишните години, някогашният участник в чуждестранния легион и настоящ полковник, началник на личната охрана на туниския монарх, човекът, роден много отдавна в Бранденбургска околия, който кълчеше и обезобразяваше немския език до неузнаваемост.

Радвах се на изненадата, която щеше да му донесе нашата среща и бях убеден, че тя щеше да придаде съвсем нов обрат в развоя на събитията. Ето защо показах най-безгрижната си усмивка и отвърнах:

— А аз пък ти казвам, че няма да ми откажеш обичайната «мархаба»

[6]

.

Шейхът ме изгледа смаян.

— Машаллах! Чужденецо, ти дръзваш да ми противоречиш? Заклевам ти се в брадата на Пророка, че ще те...

— Чакай, не се кълни, о, шейх, защото няма да можеш да спазиш клетвата си! Или да не би да искаш да се изчервят от срам страните на твоя гост, когото виждам застанал до теб?

— Внимавай какво говориш, чужденецо! Какво общо има този бей с теб?

— Самият той ще ти каже, че за теб ще е непростим позор, ако откажеш на мен, неговия приятел, правото на гостоприемство, и дълбоко ме обидиш по такъв начин.

Полковникът следеше разговора ни с голямо внимание. След последните ми думи по червендалестото му лице се изписа силна изненада. Погледът му изпитателно се втрени в полузакритите черти на лицето ми.

— Ти ме наричаш свой приятел, но не те познавам.

— Нима наистина съм се променил толкова много, че вече действително не можете да ме разпознаете? — попитах го на немски, като с рязко движение на главата отхвърлих хаика назад и му протегнах десницата си. — Помози Бог, господин полковник! Радвам се да Ви видя все така здрав и бодър.

Крюгер Бей така ококори очи, сякаш пред него се беше изправил някой призрак. Ала после припряно посегна към ръката ми и така я смачка между лапите си, че силно ме заболя.

— Мътилката го взела! Вий! Значи вий? Аллах е велик! Туй проумявам аз в бавна постепенност? Ама к'во изненадване само! Че кой би го помислил! Давам ви тук ръце и казвам на вас добре пристигнал с най-голямата тържественост! Благословена да е ваш'та физиономия сред сички тукашни физиономии в цялата околност!

След този блестящ езиков образец той се обърна към шейха и ме представи като един от най-близките си приятели.

Това изведнъж промени цялото положение. Лицата на бедуините станаха по-дружелюбни, а техният шейх ми подаде ръка.

— Извинявай! Нямаше как да го знам. Хабакак — бъди ми добре дошъл! Когато пристигнем в нашия бивак, ще хапнеш с мен хляб и сол и ще пием от една чаша. Твоите приятели ще са и мои приятели, а твоите врагове ще са и мои врагове!

По даден от шейха знак бедуините отвориха кръга около нас и цялата колона потегли обратно. Както забелязах едва сега, тези хора бяха ходили на лов. Един бедуин носеше на ръката си сокол, на чиято глава беше нахлузена обичайната кожена качулка, а зад седлата на други двама видях завързан по един убит щраус.

В бесен галоп, в който се включи и моят водач, бедуините се понесоха към своя лагер. Аз и Крюгер Бей ги следвахме бавно. Халеф също остана до мен, макар нищо да не разбра от последвалия разговор.

— Тъй! — каза полковникът. — Сега сме сами и можем да си поговорим, без да бива някой ни смущава. Значи вий пак тук! К'во търсите в таз' опасна местност?

— Каквото търся навсякъде. Нали знаете, че пътувам, за да опозная различни страни и хора.

— Добре го ревна, стари убиецо на лъвовe! Значи сте все същ! Аз пък има изпълнява съвсем тежко задача. Можете си представи, к'во длъжен съм да трябва погрижи?

— О, струва ми се, че сте натоварен да изпълните тук някаква политическа мисия!

— Политическа?... Вий да не мръднахте?

— Защо? Че нали с това се занимават дипломатите?

— Дипломат? А-а, т'ва съвсем друг нещо!

— Аха, тъй значи! Правите разлика между дипломат и онзи, който се занимава с политика, така ли?

— Най-естествено!

— Мога ли да Ви помоля да ми разясните разликата?

— Таз разлика много прост. Кой съумял успешно подхвае политика, него викам аз дипломат. А кой я обърква, той остава си политик.

— Много остроумно! Най-искрено си признавам, че никога не бих стигнал до такова тънко разграничаване.

— Да, тук го има то! — рече доблестният полковник и посочи с пръст към челото си.

— Имахте ли успех в изпълнението на мисията си?

— Отличен! Ний закупили сума коне за конюшня на бея.

— Не думайте! Нямах това предвид. Или сте дошли толкова далеч на юг, само за да купувате коне? Много по-лесно можехте да ги получите от северните племена.

Крюгер Бей лукаво се подсмихна.

— Щом вий има изпълнява трудна задача и то с хора, дето ви се струва трябва отнася предпазливо, тогаз вий няма тъй направо каже и прави туй, к'вото инак трябва прави.

— Е, така е — засмях се аз.

— Е, значи ето! Привидно коне купува за конюшня, в действителността обаче изпълнява всички желания, к'вито благоволява има паша Мохамад ас Садок.

— Ами тогава вероятно тукашният ви престой ще е твърде кратък, а?

— Разбира се! Още утре пътува, ако не и вдругиден, в случай че важна работа ще да уредена, щото си купува жена.

Погледнах го изненадано.

— Правилно ли разбрах? Искате да си купите жена, така ли?

— Да, винаги!

— Тук от тези хора?

— Разбира се!

— Струва ми се, че бедуините никога не продават девойките си.

— Всъщност не, но тук има гост от племе на туарег. А те продава понякога свои жени и момиче. Тоз' тип има две девойки, една от кои с лице на ангел.

— Ах тъй! Видели сте тук едно красиво момиче и ви е хрумнало да го купите, така ли?

— Да, за мой харем.

— Какво? Имате дори харем? Голям ли е?

— Голям? Даже много! Тежи почти три центнера

[7]

— Ами тогава значи сте и женен? Не го знаех. Моите благопожелания, господин полковник! А сега искате да се сдобите и с втора жена. Тогава сте станал истински мюсюлманин, а?

— О, моля! Таз работа не е тъй, как изглежда вий мислите. По-късно я обясня. Сега няма време. Ето, погледнете! Тук вижда се лагер.

Полковникът беше прав.

От мястото, където спряхме, имавме възможност добре да огледаме целия лагер на бедуините. Той представляваше две дълги редици от шатри. От едната им страна пасяха конете и малобройните говеда, а от другата пък бяха камилите и голямо стадо овце.

Щом приближихме шатрите, измежду тях изскочи гъст орляк ездачи. Изглежда всички жители на лагера се бяха метнали на конете си и, стреляйки и крещейки, препускаха към нас, за да поздравят новите си гости. А когато навлязохме между двете редици от шатри, за да се доберем до жилището на шейха, пред палатките видяхме много жени и девойки, излезли да огледат новодошлите хора.

И все пак в дуара бяха останали няколко мъже, защото пред една от шатрите забелязахме един от тях, който ни наблюдаваше. Лицето му имаше черти на арабин, примесени с някои белези, типични за негрите. Носът му беше кажи-речи от кавказки тип, ала дебелите силно обърнати устни, както и изпъкналите скули бяха сигурно доказателство, че в жилите му течеше и кръвта на черната раса.

Този човек бе несъмнено туарег. Туарегите живеят в същинската пустиня сред араби и негри и често носят характерните особености и на едните и на другите. Той беше облечен в дълга и много мръсна риза, от чиито широки ръкави се виждаха неговите тъмни жилести ръце. И от двете му китки на верижка висеше по един добре наточен двуостър нож. Обикновено в ръкопашните схватки туарегите се вкопчват в противника си и забивайки и двата ножа изотзад в гърба му, пронизват белите му дробове.

Тъкмо когато се бяхме озовали съвсем близо до него, завесата пред входа на шатрата се отметна и навън излезе една девойка, очевидно за да види гостите. При шума, който тя причини, туарегът бързо се обърна и гневно й кресна:

— Какво те прихваща? Веднага вътре! В името на всички шейтани от геената! Или ще забия ножа си в теб!

Като гледаше човек как този туарег бе застанал пред нея със злобно стиснати зъби, можеше да си помисли, че това незначително прегрешение действително щеше да бъде най-тежко наказано.

Изплашеното момиче побърза да отстъпи назад и да изчезне.

Въпреки няколкото кратки мига аз успях да забележа нейния своеобразен чар. Тя не беше забулена.

Докато живеешите в града мавърки винаги се движат със закрити лица, дъщерите на свободните бедуини не спазват толкова стриктно този обичай. Те знаят, че могат да се показват пред хорските погледи, и са твърде горди, за да се принизят със забулването си, макар и косвено, че ако покажат лицето си, биха могли да се изложат на някаква голяма любовна опасност.

Тази млада обитателка на пустинята, която бе принудена тъй бързо пак да се скрие, имаше висока фигура и доста пищни форми, докато обикновено бедуинските девойчета са стройни, слабички и грациозни. Ако чертите на лицето ѝ не бяха чисто ориенталски, заради ослепителната белота на кожата ѝ човек би могъл да помисли, че е от някоя северноевропейска страна. Във всеки случай на тази очарователна арабка никога не ѝ се бе налагало заради някаква работа да се излага на лъчите на жаркото слънце. Ако се съдеше по цвета на кожата ѝ, тя беше от знатен произход.

Тъмните ѝ очи бяха като кадифе и на мен ми се стори, сякаш за един кратък миг нейният поглед се спря върху мен с няма настоятелна молба. Но навярно се заблуждавах, защото какво ли можеше да иска девойката от мен, чужденеца, и то нещо, което нейните съплеменници да не са в състояние да ѝ набавят или да ѝ изпълнят?

Дебелите и дълги плитки на гарвановочерната ѝ коса стигаха почти до земята, а в тях бяха сплетени като украшение корали и съвсем гладко шлифовани зъби от лъв. Това показваше, че мъжете от нейното семейство бяха храбри и безстрашни воители и ловци, и че много обичаха своята дъщеря или сестра, понеже иначе едва ли биха ѝ подарили символите на победата, придобити в опасни схватки с лъвовете за една толкова малко войнствена цел.

Когато отминах шатрата, Крюгер Бей ме срѣга в ребрата с дръжката на камшика си и попита:

— Вий видяхте я?

— Кого?

— Ами туй момиче. Как харесва ви?
— Много е хубава.
— Нали? Туй е тя, задето съм говорил ви преди.
— Поздравявам ви!
— О, моля! Таз' работа е по-иначе, отколкото си мисли. Всъщност хич нямам право я купува, и тогаз ще съм принуден да я женя за мен.
— За да увеличите харема си, нали?
— Не и нивга.
— Тогава все още не разбирам, защо ще я купувате, или даже ще се жените за нея.
— Ще възнамеря да ви обясня. Ще я женя за мен не заради мен, а за бей на Тунис, Мохамад ас Садок. Щото тя не чернокожа, тя не бива се продава, а кой иска има нея, трябва ожени. Затуй женя за нея, а после веднага изготви документ за развод.
— А-а, тъй значи! И кога ще е сватбата?
— Още таз' вечер или следващ ден в ранни зори. Пратеник вече тръгнал за доведе молла, мохамедански свещеник, как Вий може би склонен да знайте. Щом тоз' молла още днес дойде, тогаз веднага ще венчавка, а после пак той начаса разведе от нея. След туй тя мой собственост, ала не жена, и аз тогаз с почит подари на бей.
Не можахме да продължим този странен разговор, понеже стигнахме до една голяма шатра, където ни очакваше шейхът. Тя бе украсена далеч по-богато от другите шатри. Няколко копия бяха забити в земята пред входа и на тях бяха окачени лъкове, колчани със стрели и щитове като знак, че там бе жилището на повелителя на новия лагер. В същия момент шейхът пристъпи до моя кон, хвана юздите му и каза:
— Слез, ефенди, и заповядай в моята бедна шатра! Тя е твоя собственост, твоя и на слугата ти. Скорих от седлото.
Тогава килимът, който закриваше входа на шатрата, бе отметнат настрани. Една наполовина забулена жена излезе навън. Върху кръгъл поднос тя носеше сол, една фурма, парче хляб, месен без мая, както и малък съд с вода.
— Пий с мен!
С тези думи шейхът отпи глътка вода, а аз изпих останалото. После получих половината фурма и половинката от хляба, който бе топнат в солта. Шейхът изяде другата половина от фурмата и хляба.
Така станах гост на арабина, който от този момент нататък според обичаите на страната беше длъжен да направи за мен всичко, което бе по силите му. Естествено Халеф също се включваше в това гостоприемство.
С полковника се разделихме, понеже той живееше отделно в собствената си шатра. Влязохме в шатрата на шейха. Тя имаше едно-единствено помещение. Обикновено не е така, а има и още едно отделно помещение за обитателите от женски пол. Ала шейхът беше достатъчно богат, за да си позволи друга шатра за своя харем.
Върху пода бяха разстлани килими и рогозки, а наоколо се виждаха нахвърляни възглавници. Насядахме, а споменатата жена започна да ни обслужва.
Отначало имаше само толкова храна, колкото да задоволим глада си. По-късно щяха да заколят една овца и да я изпекат на шиш. Едва след като печеното станеше готово, щеше да се започне същинското ядене.
Скоро нашият домакин стана и ни помоли да му разрешим да излезе, защото трябвало да даде своите разпореждания за вечерята. Останахме сами. Откакто Крюгер Бей ме беше познал, Халеф не беше успял да вземе думата. Но сега той се зае здравата да наваксва пропуснатото и се впусна в какви ли не многословни изрази на своето учудване и задоволство, че всичко се бе наредило толкова добре, и че са ни посрещнали и приели тъй радушно! После той взе да ме разпитва за Крюгер Бей и аз трябваше да му разкажа за нашата среща навремето.
— Но нали каза, че този бей произхожда от страната, която е и твоя родина?
— Да, той е немец.
— Учудвам се, че един немзи, един неверник, заема толкова високо служебно положение в страна, която принадлежи на истински правоверни.
— Той не е повече неверник в твоя смисъл на тази дума.
— Какво искаш да кажеш?
— Приел е учението на твоя Пророк.

— Машаллах — Божие чудо! Какво чуват ушите ми! Значи е станал правоверен син на Пророка! А аз го смятах за гяур и то само заради носа му.

— Заради носа му ли?

— Да, сихди! Той е тъй червен, че това ме наведе на мисълта, че обича напитките, забранени от Пророка. А никой правоверен привърженик на Корана не нарушава тази забрана.

Е, що се отнасяше до тази точка, то и аз самият не можех да вярвам в «правоверността» на моя доблестен съотечественик, ала мъдро се въздържах да призная пред Халеф съмненията си.

— Сихди, няма ли да последваш примера на този мъж и също тъй да прегърнеш учението на Пророка? — добави той назидателно. — В лицето на този бей сам виждаш какво може да направи Корана от един някогашен роб на хмела и ечемика.

Аха! Халеф отново бе обзет от своята идея-фикс и лесно можеше да се предвиди, че нямаше тъй скоро да изостави тази тема на разговор. Предпочитах да не се излагам на подобна опасност и станах от мястото си, за да направя една обиколка из дуара преди вечеря. Ала още не бях успял да изляза от шатрата, когато Халеф подвижна след мен с глас, в който си личеше сигурността му в крайната победа:

— И въпреки всичко ще те накарам да смениш вярата си и да прегърнеш учението на Пророка, все едно дали искаш или не!

Втора глава

Една странна венчавка

Бавно закрачих по «уличката» между двата реда от шатри в посоката, откъдето бяхме дошли. Нямаше как да не се сетя за туарега и за красивата девойка, която бях зърнал макар и за миг. Неволно се насочих към шатрата, където живееше туарегът.

Все още не бях стигнал до нея, когато отстрани измежду шатрите изникна женска фигура и махна с ръка. Дали този знак се отнасяше до мен или до някой друг?

Огледах се. Наблизо не се виждаше жива душа. Следователно нейният знак бе предназначен за мен.

Последвах жената без това да бие много на очи. Видях я да се отправя към храсталците зад дуара и после да изчезва между тях. Предпазливо се огледах наляво и надясно и също се насочих нататък.

Жената беше спряла и ме чакаше. Беше махнала фереджето си, тъй че можах да видя лицето ѝ. Беше лице на старица с безброй бръчки, но все пак не правеше отблъскващо впечатление. Сигурно на млади години тя е била красива и желана от много мъже. Сега чертите на лицето ѝ издаваха страх и тревога.

— На мен ли помахаш с ръка? — попитах я, когато се озовах при нея.

— Да, сихди, не ми се сърди!

— Какво искаш?

— В името на Аллах и на Пророка те моля да спасиш моята господарка и мен!

В главата ми се породих определено подозрение.

— Коя е господарката ти?

— Тя е дъщеря на прославения шейх на бени аббасите.

— Че как е попаднала тук?

— Пътувахме през пустинята и ни нападнаха туареги. Избиха придружителите ни и ни плениха. Един от тях иска сега да ни отведе до морето и там да ни продаде.

— А как така сте се осмелили да предприемете подобно пътуване?

— Искахме да отидем в Маср

[8]

.

— Аллах! Какво дълго и опасно пътуване за две жени!

— Следвахме зова на сърцето си, сърцето ни подтикваше. Може би си чувал някой път за ханумата
[9]
на пустинята, а?

— Не.

— Тя е сестра на моята господарка и живее на границата на Маср. Искаме да я посетим.

— А как се казва твоята господарка?

— Хилуя.

Това означаваше «Сладката» и сигурно подхождаше на красивата дъщеря на бени аббасите повече от всяко друго име.

— Господарката ти омъжена ли е?

— Не, господарю!

— А може би е вече сгодена с някой от вашите младежи?

— Не. Сърцето ѝ все още не е направило своя избор. О, господарю, де да пожелаеше да я спасиш!

— Но защо се обръща тъкмо към мен?

— Тя те видя, когато пристигаше, и изведнъж почувства доверие към теб. А и през последната нощ ти си се появил в съня ѝ, за да я избавиш.

Та това бе много ласкателно за мен! Във всеки случай двете го бяха измислили твърде хитро, за да си осигурят помощта ми. Неволно ме напуши смях, ала външно успях да остана сериозен.

— Но в такъв случай това е за мен заповед от Аллах.

— Така е, господарю. Спаси ни!

— Кажете на господарката си, че ще ѝ служа, и че туарегът ще напусне този лагер сам. Той ще ви продаде още тук.

— Няма това право. Ние не сме робини, а свободни дъщери на бени аббасите.

— Тогава сигурно ще те успокоя, ако ти кажа, че продажбата ще е всъщност женитба.

— Женитба ли? В името на Аллах! Това е още по-лошо!

— Защо?

— Хилуя иска да принадлежи само на онзи, на когото дари и сърцето си.

Жената се поколеба и замислено ме погледна. После продължи: — Или ще стане твоя жена а?

— Не.

Тогава тя решително отхвърли назад глава и отвърна:

— В такъв случай сигурно няма да се съгласи. Теб би могла да обикне, господарю!

Положението ставаше все по-интересно! Това си беше ни повече ни по-малко от зле прикрито предложение за женитба!

— Може би тя ще дари сърцето си и на онзи, за когото е определена. Тя ще стане жена на бей на Тунис, на пашата Мохамад ад Садок — подхвърлих ѝ аз, за да размисли.

— Той е стар и вече има много жени. Тя няма да може да го обикне.

— Е, навярно все още е възможно нещо да се промени. Началникът на личната му охрана е тук, Крюгер Бей. Той ще купи Хилуя от туарега. Това ще рече, че ще я вземе за жена, но после веднага ще се разведе. След това Хилуя няма да е свързана повече с него, а аз ще му поговоря и навярно той ще я пусне да си върви накъдето я влече сърцето.

— Ах, ако го направиш, сихди!

— Ще го направя. Така е най-добре. По този начин тя ще се отърве от туарега, без да се бием с него. Полковникът вече е изпратил човек да доведе моллата. Щом той дойде, венчавката веднага ще се състои. Съветвам ви да правите онова, което поиска от вас господарят ви. Ако привидно се подчинявате на волята му, скоро ще бъдете свободни.

— С радост ще последваме съвета ти. Благодаря ти! А сега трябва да си вървя, защото туарегът не бива да заподозре, че съм разговаряла с теб. Прощавай и... ни избави!

Жената изчезна бързо и безшумно. Аз се върнах по заобиколен път, за да заблудя евентуално онези, които можеха да ме видят на връщане.

При входа между двете редици от шатри ме пресрещна шейхът с думите:

— Търсих те, господарю. Яденето е готово, ела!

Междувременно се беше доста смрачило. Закрахихме надолу по «уличката» и скоро влязохме в шатрата на шейха. Крюгер Бей и Халеф вече чакаха.

След вечерята ние станахме и се присъединихме към другите бедуини. Край един голям огън наред дуара те усърдно се хранеха.

Сцената бе твърде необикновена. В нощната тъмнина пламъците хвърляха върху шатрите странна призрачна светлина. Великански сенки пробягваха насам-натам. Но за хора, привикнали на подобни гледки, това не беше нищо страшно и нищо особено. Потъмнелите от слънцето брадати лица със сериозен поглед дъвчеха вечерята си и то тъй бавно и спокойно, както са свикнали всички хора, живеещи свободно сред природата.

В този момент се разнесе конски тропот. Отдолу между шатрите се зададоха двама ездачи. Единият от тях ловко скочи от коня и се приближи до шейха.

— Ето го моллата! Намерих го в Синаун.

Другият бавно и спокойно слезе от своето животно, с чувство на достойнство пристъпи към огъня, вдигна ръце като за благословия и поздрави:

— Салам алейкум — мир вам!

— Алейкум салам! — отвърнаха другите и почтително се надигнаха от местата си.

Без да каже нито дума достолепният молла седна близо до печеното, посегна с десетте си пръста към месото и започна така да се тъпче, сякаш няколко дни не беше слагал залък в устата си. Изглежда едва след като челюстите го заболяха, той милостиво ни подкани:

— Сядайте и продължавайте да ядете!

После изтри в своя кафтан пръстите си, от които капеше мазнина, обърна се към шейха, подробно го огледа от глава до пети, и едва тогава с важно изражение отвори голямата си уста:

— Както чувам, някой от твоите гости иска да се жени. Кой е този човек?

— Ей този!

При тези думи шейхът посочи полковника. Моллата беше вече стар човек. Бялата му брада стигаше чак до пояса, а тюрбанът, чийто диаметър бе почти един лакът, засилваше още повече достолепния му външен вид. Той огледа полковника, замисли се, сложи пръст на носа си, кимна като на себе си и каза:

— Очите ми сигурно са те виждали вече. Ти не си ли Крюгер Бей, Повелителят на личната охрана?

— Аз съм.

— Дано Аллах даде да се наслаждаваш и радваш на жената, която си пожелал. Къде е баща й?

— Бащата не е тук, а само господарят.

— Тогава нека го доведат! Къде ще се състои венчавката?

— Тук веднага.

— В такъв случай нека докарат тук господаря и невестата! Но нека я забулят така, че никой да не може да зърне лицето на момичето, което ще става съпруга.

Измина известно време докато най-после туарегът дойде заедно с невестата. Тя бе облечена в обичайната широка дреха с качулка, която имаше само един-единствен отвор за едното око.

Моллата си поглади брадата и попита туарега:

— Как се казваш?

— Бен Хамалак.

— А как е името на невестата?

— Хилуя.

Или може би каза Халуя? Туарегът изговори първата сричка на името малко неясно, тъй че то лесно можеше да се разбере и като Халуя. Ала това изглежда никому не направи впечатление.

— Тогава да започваме!

— С венчавката ли? — бързо попита Бен Хамалак. Моллата го погледна с ококорени от учудване очи.

— Ами да! Че нали за това съм дошъл.

— Почакай малко! Първо трябва да поговорим за калама. Все още никой не го е споменал.

Калам означава зестра, или онова, което се дава на роднините на една девойка, за да я вземат за жена.

— Давай накратко! — каза Крюгер Бей.

— Колко искаш?

Полковникът говореше сега съвсем свободно арабски и думите му звучаха къде-къде по-властно, отколкото когато използваше своя изкълчен немски.

— Как ще платиш, със стоки или с пари?

— Ти какво предпочиташ?

— Пари.

— Но в момента нямам. Или ме мислиш за толкова непредпазлив да яздя из пустинята с такава голяма сума в джоба си?

— Аз имам пари — намеси се шейхът. — Мисля, че ще стигнат. Давам ти ги назаем, а ти ще ми ги върнеш, когато дойде време да се плащат конете.

Полковникът му кимна признателно.

— Добре! Ти си услужлив и постъпваш приятелски към своя гост. Когато ме посетиш в Тунис, ще ти се отблагодаря. И така, Бен Хамалак, колко искаш?

— Петстотин сребърни австрийски талера.

— Ти си петстотин пъти про... Аллах! За малко щях да кажа нещо, което не е дотам необходимо. За петстотин австрийски талера ще ми дадат шест млади робини, които са похубави от всички хурии на рая. Давам ти само двеста.

— Дай ми четиристотин и петдесет! Ти я видя. Тя е тъй красива, като слънцето през деня.

— Много е скъпо.

— Дай тогава триста и петдесет!

— Двеста и петдесет! Заклевам се в брадата си, че няма да ти дам повече.

Туарегът знаеше много добре как стояха нещата. Крюгер Бей беше известен с това, че държи на думата си, и че е неумолим. Ето защо Бен Хамалак престана да се опъва.

— Тъй като си полковник на владетеля на Тунис, когото моето сърце почита, ще се съглася с предложението ти.

Те си стиснаха ръцете. Пазарлъкът приключи.

— Мога ли да ви венчая? — попита моллата.

— Да — кимна полковникът.

Свещеникът склочи ръце за молитва и поде:

— Бисмиллах аррахман аррахим — в името на всемилостивия Бог! Хвала нему, който ни е дал дарбата да говорим, който ни е удостоил с красотата на езика и с блясъка на думите! Той, Всевишният, е създал всичко в полза на човечеството. Той е попречил на всичко, което е ненужно, и е приготвил всичко онова, което е нужно. За нас бракът е негова повеля и ни е забранил да живеем другояче. Той, Всевишният, казва: «Вземете си за вашия брак такива жени, които ви харесват, една, две, три, че и четири!» О, вечни Благодетелю! Ние ти дължим благодарност, за да ти се отплатим за твоята любов. О, всемогъщи водачо! Дължим ти благодарност за този подарък — брака! О, Аллах, води ни към скромност и съвършенство, и благослови всичките ни постъпки, а също и брака ни! Ние потвърждаваме, че няма друг Бог освен Аллах, единствено вечния, както и че Мохамед, неговият пратеник, е познал божията милост преди всички други хора. Да, нека божията милост падне върху първенеца на неговото творение, Мохамед, Благословения с чудеса от Бога, както и върху неговото семейство! Аз благославям брачната двойка и призовавам с молитвата си милосърдието на Всевишния да се спусне над тях и благодаря на Аллаха, защото той е милостив и изпълнен с любов, както ви го доказва и сега със свързването на вашите две сърца.

После моллата се обърна към туарега:

— Ти, който се зовеш Бен Хамалак, ще дадеш ли тази жена за съпруга на Повелителя на войнството?

— Да — отвърна туарегът.

— А ти, Крюгер Бей, предводител на героите на владетеля на Тунис, ще я вземеш ли за своя жена, ще я обичаш ли и ще я храниш ли до края на живота си, докато ти е угодно и докато тя ти харесва?

— Да — отговори полковникът.

С това свещеният обряд приключи, първата мохамеданска венчавка, на която бях свидетел.

През цялото време «невястата» стоя неподвижна като статуя и не обели нито една дума.

В този момент обаче Крюгер Бей се почеса зад тюрбана. Току-що му хрумна нещо, за което дотогава не беше помислил.

— Кажй ми, о, молла, сега тази жена при мен ли трябва да живее?

— Да, защото ти си неин господар и неин мъж.

— Но тук съм само гост. Та нали тя не може да...

Тук Бен Хамалак го прекъсна:

— Тя е дъщеря на бени аббасите. В нейното племе съществува закон, че всяка новоомъжена жена в първата нощ на брака си не бива да разговаря с никого и трябва да остане сама в някоя шатра и да се моли. Очаквам, че ти ще уважиш този обичай на племето й.

— Нямам нищо против, ала не разполагам с шатра.

— Аз имам една — обади се шейхът. — Ей там е шатрата, където се намират моите запаси. Там може несмущавано да се моли. Придружи я дотам, о молла, понеже ти си човекът, който я заведе под венчилото.

Свещеникът изпълни това свое задължение по най-достопен начин. След като се върна и отново зае мястото си, той извади лист хартия и едно старо шишенце, в което имаше мастило.

— А сега трябва да запишем станалото — каза той, — и тези двамата ще го подпишат.

Изготвянето на документа продължи доста дълго, защото старият молла в никакъв случай не се оказа сръчен писар. После туарегът и полковникът поставиха имената си най-отдолу.

Документът бе връчен на Крюгер Бей като собственик на жената. Той го прибра и със задоволство каза:

— Така, сега тя вече е моя жена. — После си пое дълбоко въздух, смигна хитро на духовника и го попита: — Но кога, о молла, мога да се разведа?

— Нали ти казах преди малко.

— Не съм го чул.

— Съвсем ясно ти заявих: «Трябва да я обичаш и храниш до края на живота си, докато ти е угодно и докато тя ти харесва».

— Ами ако вече не ми е угодно?

Моллата смаяно ококори очи, а тюрбанът му се смъкна чак до веждите. После вдигна ръце и без да губи самообладание каза:

— Е, тогава се разведи!

— Ще се погрижиш ли за това?

— Щом искаш — да!

— Дори те моля.

— В такъв случай чуй думите на шейсет и петата сура!

Моллата склони ръце и започна да се моли:

— В името на всемилостивия Бог! О, Пророче! Ако се разведете с някоя жена, тогава добре помислете какво правите! Не я гонете от жилището си, ако тя иначе си няма подслон. Може би Аллах ще поднови вашата любов, тъй че пак ще останете заедно. Но ако след зряло обмисляне тя наистина трябва да си върви, то нека стане по-скоро, и се посъветвайте помежду си както подобава в съгласие.

След това той отново се обърна към полковника:

— Кажи ми, о Крюгер паша, о ти, полковник на личната охрана на владетеля, искаш ли да се разведе с Халуя, твоята законна жена?

— Искам.

Изпълнен със съмнения, моллата отново го погледна неразбиращо. Никога не му се беше случвало подобно нещо — вътре в няколко минути да жени и развежда едни и същи хора! Ала Крюгер Бей остана напълно сериозен и моллата, взел най-сетне решение, вдигна ръце.

— Тогава повтори три пъти думите: «Можеш да си вървиш!»

— Можеш да си вървиш... можеш да си вървиш... можеш да си вървиш! — енергично размахва ръце Крюгер Бей пред жена си, като така я освобождаваше от задълженията й на съпруга.

— Вече си разведен. Удостоверявам го!

За малко да извикам «машаллах»!

Докато през цялото време трябваше да полагам усилия да не се разсмея, арабите запазваха такава сериозност, която изглеждаше страшно забавна. Помислете си само — ставаше въпрос за нещо забранено — продажбата на една арабка. Всеки от присъстващите го знаеше, или поне можеше да се досети, но цялата работа се забулваше с уж законна и религиозна мантия, а най-важното бе, че никой не изрази каквото и да било недоволство. Ала най-забавното в случая бяха стъписването, съмненията и убийствената сериозност, с които моллата извърши както «венчавката», тъй и последвалия «развод».

И така, за съвсем кратко време добрият Крюгер Бей беше годеник и съпруг, а ето че вече стана и разведен мъж. Но той посрещна всичко това с чудесно настроение и накрая попита шейха:

— Запасите ти с фурми добри ли са?

— Да.

— Имаш ли лагми?

— Четири пълни големи стомни.

— Тогава дай на твоите мъже да хапнат фурми и да пийнат лагми — дай им и четирите големи стомни. Две за да отпразнуват венчавката и две за развода!

Лагми представлява ферментирал сок от фурми. Почти има вкус на вино, а въздействието му е леко опияняващо, макар да не е възможно с него човек да се напие.

Вестта, че ще има фурми с лагми, предизвика в лагера голямо радостно оживление. Мъжете се събраха, насядаха и се отдадоха на това рядко удоволствие.

Туарегът нито яде, нито пи. Щом си получи парите от шейха, той веднага се отдалечи.

Никога не бях виждал такова «брачно свидетелство», каквото изготви моллата. Ето защо помолих полковника да ми го даде и на светлината на огъня го разгледах най-подробно.

Направих едно интересно откритие и се стъписах.

— Но тук е написано «Халуя». Тя не се ли казва Хилуя?

— Да — отвърна ми полковникът.

— И преди ми направи впечатление. Бен Хамалак също каза Халуя, а не Хилуя.

— Сигурно ще е сбъркал, а моллата тъй го и написал.

— Нямам му никакво доверие на този Бен Хамалак.

— Аз също. Но к'во може да е значение на туй объркване? Нищо! Просто той погрешно изговорил.

— Да не би да му е хрумнало още през нощта да измъкне Хилуя от шатрата и да избяга с нея и с парите?

— Вий много подозрителен — безгрижно рече полковникът. — От прост факт, че една буква съм фалшив, веднага прави най-фантастичен извод. Туарег не посмее си наумят нарушат гостоприемство в тоз' дуар.

В същия момент през ума ми светкавично мина една мисъл. Ами ако...?

Но тя бе толкова чудовищна, че не посмях да я премисля докрай, камо ли да я изрека на глас.

Но пък и от друга страна това хрумване бе тъй завладяващо и забавно, че ако се окажеше истина, кажи-речи бях склонен да оставя провинението на туарега ненаказано.

Впрочем, ако предстоеше някой да бъде измамен, то сигурно нямаше да съм аз. И така, премълчах си моите подозрения и след известно време станах, за да отида да си легна.

Халеф веднага ме последва.

Тъкмо се унасях, когато чух до мен гласа на хаджията:

— Сихди, спиш ли вече?

— Не, какво искаш?

— Сихди, тя е тъкмо за теб.

— Кой?

— Хилуя. Ти нали видя, че Повелителя на войнството ѝ даде документа за развод?

— Е, и?

— Необходимо е да му кажеш само една дума и той ще ти я подари.

— Тук обаче страшно много се лъжеш. Той наистина има намерение да я подари, ала не на мен, а на бея Мохамад ас Садок, владетеля на Тунис.

— Хазрата — колко жалко!

— Впрочем покорно благодаря за такъв подарък!

— Защо?

— Първо, изобщо не желая някой да ми подарява моята бъдеща избраница на сърцето, и второ, ако някога реша да си правя харем, би трябвало въпросната жена поне да е млада.

— Машаллах! Че нали Хилуя е млада! Когато минавахме покрай шатрата на туарега, ти я видя също тъй добре, както и аз.

— А кой ти е казал, че жената, за която днес полковникът се ожени, а после и разведе, е именно Хилуя?

— Абе сихди, че коя друга може да е?

— Просто друга! Поне така предполагам. Но сега ме остави да спя! Изморен съм. Лейлатак зааида — дано нощта ти да е щастлива!

С тези думи се обърнах на другата си страна. Известно време Халеф продължи да мърмори под нос нещо неразбираемо. Изглежда не можеше току-така да се примири с моя отказ на

предложението му да ме ожени. Очевидно си мислеше, че така ми е дал блестящо доказателство за своята благосклонност към мен. Най-сетне като че все пак успя да внесе ред в мислите си. Резултатът от размишленията му кулминира във вече тъй често слушаното от мен уверение: — И все пак ще те накарам да прегърнеш учението на Пророка, все едно дали искаш или не. Това бяха последните му думи, които чух преди да заспя.

Не знам, колко дълго съм спал, но не се събудих от само себе си, а бях енергично разтърсен за рамото. Надигнах се и седнах.

— Кой е? — попитах.

— Аз съм, Халеф. Сихди, ставай бързо, шейтанът се е разбеснял!

Тези думи веднага ме разсъниха. Сkochих на крака и излязох от шатрата. Ако се съдеше по положението на звездите, до зазоряване оставаха около два часа. В дуара цареше пълна тишина. Нищо не оправдаваше обезпокоителните думи на Халеф.

— Нека ти разкажа набързо, сихди! — обади се той до мен. — Спах лошо. Насън ме преследваше твоят тайнствен намек за Хилуя, която всъщност съвсем не била Хилуя, ами някаква друга жена. На няколко пъти се будих и накрая вече не можах да заспя. Затова станах и се разходих из дуара. Когато се озовах при шатрата на туарега, ми се прииска да се уверя дали той все още е тук, защото си припомних твоите думи, че не е изключено да избяга с Хилуя и парите. Наострих слух и скоро се убедих, че шатрата е празна. Това събуди подозренията ми и побързах да отида при стадата. Наложих ми се да мина през храсталаците, които обграждат дуара.

За миг Халеф млъкна, за да си поеме дъх, понеже разказваше с просто невероятна бързина.

После продължи още по-оживено:

— Тъкмо се канех да заобиколя няколко тамариски, когато на звездната светлина зърнах двама мъже да се приближават от срещуположната страна. Носеха някакъв голям продълговат вързоп. Стори ми се, че в единия от тях различих туарега. Докато минаваха край храстите, зад които се бях скрил, единият от мъжете каза:

— Твоят кон е добър, но моят е лош. Затова ще взема сиво-бялата кобила на шейха, а за Хилуя ще откъсна врания жребец на Повелителя на войнството.

След тези думи те изчезнаха в гъсталака. Бързо размислих, какво да направя. Стори ми се, че ще е най-добре да се върна в дуара и да те събудя.

— Най-умното щеше да е, ако беше изпреварил крадците, за да предупредиш пазачите на стадата — прекъснах го аз. — Но сега нямаме никакво време за дълги разpravии. Побързай да отидеш до шатрата на шейха и го извести за случилото се! Можеш да уведомиш и полковника. Останалото е моя работа.

Заряхах го и се втурнах обратно в шатрата, за да взема револверите си. После пак изскочих навън и дадох два изстрела. Само след миг целият лагер беше на крак. Мъжете тичешком изхвъркнаха от шатрите си, за да разберат кой и защо нарушава съня им.

— Към стадата! — изревах аз, за да надвикам гласовете, които ме засипаха с въпроси. — Там има крадци!

Всичко живо се затича към животните. Наканих се да ги последвам, когато забелязах, че от една страна към мен се бе втурнал шейхът, а от друга — полковникът.

— Какво се е случило? — подвикна ми шейхът. — Твоят слуга набързо ми каза, че туарегът се канел да избяга, и веднага изтича в друга посока.

— Да, кани се да бяга и то с твоята бяла кобила, о шейх, както и с твоя вран жребец, о Повелителю на войнството!

В този момент нейде извън лагера се вдигна адски шум. Проехтяха пронизителни викове за помощ, затрещяха изстрели.

— Йа мусихба, йа фаза — о, нещастие, о, зла орис! Любимата ми кобила, моето щастие, моето блаженство! — завайка се шейхът и се втурна нататък.

— Проклет крадец го дявол вземе! — изруга полковникът на своя хубав немски и хукна подир него.

Останах сам. Преди и аз да се затичам към стадата, най-напред отидох до шатрата с провизиите, където трябваше да се намира Хилуя, и отметнах завесата на входа.

— Хилуя? — подвикнах в тъмнината.

— Не, господарю, аз съм Халуя.

— Халуя ли? Какво означава това? Днес твоята прислужница нали каза, че името ти е Хилуя!

— Но прислужницата съм аз. Казвам се Халуя. Какво се е случило? Защо се вика и се стреля? Жената излезе навън. Вече не носеше фереджето си. Надвесих се над нея и въпреки тъмнината разпознах възрастната бедуинка, с която разговарях предишния ден.

— По дяволите, значи е истина! Каква измама! Веднага влизай обратно в шатрата! Ще останеш тук, докато се върна.

С тези думи я побутнах да влезе вътре и тичешком излязох от лагера. Там бяха запалили факли, направени от палмово лико. Пламъците осветяваха голяма бъркотия от безцелно тичащи насам-натам хора.

— Рух? Имши — Няма я! Изчезнала е! — извика отчаяно шейхът, щом ме видя. — Моята бяла кобила! Аллах да прокълне крадеца и да го изпрати в най-дълбоките глъбини на геената!

— Мой жребец враният също изпарил се — изфуча Крюгер Бей, служейки си с немски език. — Дано сатана погубят тоз' мерзавец!

— Ялла! Ялла! Непременно трябва да погнем разбойниците! Хей, мъже, на конете!

Шейхът понечи да се метне върху най-близкостоящия кон, но аз го задържах за ръката.

— Уакиф — стой! Почакай! Не бива да преследваме крадците само с конете, а и с разума си. Кой ги видя?

— Аз — обади се един от мъжете. — Пръв изскочих от лагера, и тъкмо когато изтичах между последните шатри, те минаха в галоп покрай мен.

— Колко бяха?

— Двама ездачи и три коня. На третото животно, което беше по средата, имаше закрепен някакъв вързоп.

— Сигурно е била Хилуя. В каква посока яздеха?

— Право на изток.

— Тогава незабавно трябва да започнем да ги преследваме, иначе ще ни избягат! — извика шейхът.

— Ако сега тръгнеш подир бегълците, никога няма да си върнеш своята бяла кобила — подхвърлих аз.

— Да не би да искаш да ги оставиш да ни се изплъзнат?

— Не, но няма ще можеш да ги видиш в тази тъмнина? Моля те да се вслушаш в съвета ми! Ще изчакаме до разсъмване.

— Но дотогава те ще са накрай света!

— Кълна ти се, че няма да ни избягат, но ако препуснеш подир тях сега в тази тъмнина, само ще заличиш или объркаш дирите им така, че няма да успея да ги открия.

— Но как ще ги догониш? Та нали са взели най-бързите ни коне.

— Днес видях на вашето пасище един от най-хубавите хаджини

[10]

. Те са по-бързи и от най-бързите коне. Можеш ли да ми кажеш, накъде смятат да се отправят бегълците?

— Че откъде да знам?

— А аз знам. Естествено, че ще искат час по-скоро да продадат Хилуя. Знаеш ли къде ще им се предложи най-добрата възможност и къде същевременно тези разбойници ще се чувстват в най-голяма безопасност?

— В града Тарабулус

[11]

на морето.

— А в каква посока се намира този град?

— Точно на изток.

— И накъде са се отправили бегълците? В същата посока. Ето, сам виждаш, че при определени обстоятелства е по-полезно да преследваш враговете си със своя разум, отколкото с коне. За мене няма никакво съмнение, че те искат да стигнат до Тарабулус на морето.

— Машаллах! Прав си. Могат да подирят спасение само в този град.

— Между нас има ли някой, който много добре да знае пътя дотам?

Моят кабир, който не ми се беше мяркал пред очите след срещата ни с хомрите, пристъпи напред и заяви:

— Аз знам пътя. Впрочем дотам може да се стигне по различни пътища. Всичките са ми известни. Съвсем сигурно е, че разбойниците са избрали най-краткия.

— И аз мисля така. Най-добре ще е, ако можем да заобиколим малко и да ги изпреварим, за да изчакаме пристигането им.

— Можем. Хаджините са по-бързи от конете им.

— Кой ще дойде с нас?

— Аз! — отвърна шейхът.

— Аз! — обади се и полковникът.

— Аз също! — извика Халеф.

— Аз, аз — чу се наоколо да викат хората един през друг.

— Това е невъзможно! — възразих. — Ще трябва да използваме само най-хубавите и най-бързи ездитни камили. А те колко са тук?

— Истински, превъзходни бишарин-камили имам само пет глави — отвърна шейхът.

— Значи ще могат да яздят само петима. И кои ще са те? Кабирът и аз сме двама. Още трима.

— И аз идвам! — извика шейхът.

— И аз! — обади се Халеф.

— Естествено и аз също! — каза полковникът.

Позволих си да възразя срещу участието на Крюгер Бей. Нямах му доверие, че ще издържи на толкова напрегната и бърза езда, ала Крюгер изобщо не уважи възражението ми. Тогава помолих да оседлаят камилите и да ни запасят с достатъчно вода и храна.

После се сетих за прислужницата. Дръпнах полковника настрана. Той все още не подозираше как стоят нещата в действителност. Взех от ръката на един от мъжете факла и заедно с Крюгер Бей се отправих към шатрата на Халуя.

— Всъщност съм вас сърдит — поде той, щото не имали наум вземат мен с вас.

— Намеренията ми бяха най-добри. Ездата ще е много изморителна и напрегната.

— А аз не трябва ли напрега, щом въпросът става отново намери свой разведен съпруга?

— Нея няма да я намерите чак толкова далече.

— Нали Вий казал, че сигур ще сме догонят!

— Но Вашата бивша жена не е с бегълците.

— Хилуя ли?

— Тя наистина е с тях, ала точно тя не ви е станала съпруга. Не си ли спомняте, че туарегът произнесе името ѝ Халуя?

— Да. Тоз' молла също тъй писал.

— Е, Халуя се казва прислужницата. Вие се оженихте за нея.

Крюгер Бей разпери ръце и ме погледна недоверчиво.

— За прислужницата?

— Да.

— Боже помози! А тя стара ли е?

— Много.

— Грозна?

— Поне не е хубава.

— Тогава я взел дявол! — запроклина Повелителя на войнството. — Тя още тук?

— Да. Ей там в онази шатра е. Елате!

— Ама аз хич не схващам, как може е възможно, че да стане възможно да е възможно.

— Скоро всичко ще схванете. Бен Хамалак ви е продал прислужницата, а младата господарка е задържал за себе си, за да я продаде.

— Е, тогаз хайде вътре в таз шатра! Де е тя?

Открих входа на шатрата и осветих лицето на прислужницата.

— О, Аллах! Туй е тя?

— Да, това е Халуя.

— Мойта разделена възлюбена?

— Да, вече бившата Ви съпруга.

— Мътилките го взели! И затуй онзи мошеник дръзнал ми изиска толкоз многото пари!

— Да, за нея платихте двеста и петдесет сребърни австрийски талера — казах аз възможно най-сериозно.

— Аллах е велик, а тоз' тип заслужава да го бъдат повесен! Е, щом тоз' човек се втурне в мой ръце, ще разтроша врат негов кат холандска лула. Ама и таз дърт вещица тук също измамница! — Защо?

— Щото представил себе млад.

— Не. Тя не се е представяла за млада и изобщо не е казвала нито дума.

— Ама могла кажат, че Халуя нейно име, а не Хилуя.

— Но не я питаха нея, а туарега. И именно той каза Халуя, както сигурно си спомняте.

Следователно тя не е имала никаква представа, че са искали да Ви измамят.

Оказа се, че наистина е било така, след като престаняхме да говорим на немски и прислужницата можеше вече да ни разбира. Халуя се беше подчинила на туарега само защото аз я бях посъветвал да прави всичко, каквото той поиска от нея. А когато узна, че Бен Хамалак е избягал с нейната господарка, жената се разплака на глас, завайка се, и се успокои чак след като я уверих, че скоро пак ще види Хилуя.

Щом се развидели, ездитните камили бяха вече готови за път. Бяха добре охранени животни, които от дълго време не са били подлагани на трудни изпитания, и затова можеше да се очаква, че щяхме да яздим необикновено бързо.

Откакто се разнесоха моите изстрели, които сбудица целия лагер, бяха изминали около два часа, и ето че най-сетне ние петимата напуснахме дуара на високите си седла и потеглихме на изток.

Нарочно се придържахме малко по на север от посоката, в която според предположенията ни яздеха преследваните от нас хора. Искяхме не само да ги настигнем, но и да ги изпреварим, а това можеше да стане само при условие че те не ни забележеха преждевременно.

Бишарин-хаджините здравата препускаха с дългите си крака. Дори и най-бързият състезателен кон не може да поддържа тяхното темпо. След четвърт час сигурно бяхме изминали вече една немска миля

[12]

Така се нижеха минутите, докато най-сетне изтекоха цели четири часа. Ездата ни бе много трудна и изморителна, но издържахме. По едно време водачът ни, който беше начело, засенчи с ръка очите си и извика:

— Уакиф — стой! Струва ми се, като че далеч на хоризонта в степта се движат няколко ездачи. Спряхме нашите камили. Извадих моя далекоглед и го насочих към споменатите тъмни точки.

После го подадох и на полковника с думите:

— Това са търсените от нас хора.

— Машаллах! Те са — даде ми право Крюгер Бей. — Значи все пак не са спазили съвсем точната посока така, както предполагахме. Но по този начин още по-бързо и по-лесно ще ни паднат в ръцете.

— По-лесно ли? — попитах със съмнение. — Не ми се вярва.

— Защо не? Та нали са ни пред очите!

— Щом някой от тях се обърне, веднага ще ни забележи. Върху нашите високи животни се виждаме много по-отдалеч, отколкото те върху конете.

— И какво ще направят? — безгрижно попита шейхът. — Намират се на сред равнината и няма как да ни избягат.

— Нека изчакаме! Да допуснем, че ги догоним и се напомним да ги заловим. Как ще стане това? Шейхът ме погледна учудено, защото не можеше да схване какво искам да му кажа.

— Как ще стане ли? Щом ги настигна, веднага ще ги застрелям!

— И така може би ще улучиш своята скъпоценна и незаменима кобила.

— Аллах ил Аллах! Прав си. Не бива да стреляме.

— Точно това имам предвид. Ала те няма да се церемонят много-много и ще започнат да се целят в нашите животни, защото падне ли камила, ездачът няма да представлява вече никаква опасност за тях.

— Какво ще ни посъветваш?

— Трябва да избегнем откритото нападение и да се опитаме да ги изненадаме. Далеч, далеч на хоризонта се вижда някаква тъмна ивица. Да не би там да има планини?

— Да — отвърна кабирът. — Това са разклоненията на Джебел Дахар.

— Изглежда, че бегълците искат да ги изкачат.

— Съвсем сигурно.

— Е, тогава ще опишем голяма дъга, за да ги изпреварим. Ако правилно преценявам разстоянието, те ще стигнат там горе-долу по обяд и вероятно ще направят почивка. Точно тогава ще ги изненадаме.

Всички намериха това предложение за приемливо. Променихме посоката, в която препускаха хаджините, и скоро не ни беше възможно да виждаме преследваните от нас хора.

Тогава здравата пришпорихме животните. Постепенно тъмната ивица на хоризонта ставаше все по-ясна и по-ясна. Започна да приема все по-определени контури и форми. После се появиха и отделни възвишения, а скоро можеха да се различат и гористите планински склонове.

Малко преди обяд достигнахме първите предпланини. Отново извадих далекогледа и претърсих целия терен. После посочих назад към равнината и казах:

— Дъгата, която описвахме, остана вече зад нас. Мисля, че се намираме горе-долу там, откъдето ще минат и двамата туареги.

— Сигурно е така! — даде ми право кабирът. — Ей отсреща от планините се спуска поток.

Човек трябва да тръгне срещу течението му, за да се прехвърли най-лесно от другата страна на предпланините. Следователно няма съмнение, че и те ще поемат по този път.

— Тогава нека ги изпреварим! Напред!

Скоро достигнахме потока и бавно започнахме да яздим нагоре по брега му, за да намерим някое място, където според предположенията ни бе възможно бегълците да спрат за почивка.

Ала такива места имаше толкова много, че просто нямаше как предварително да определим, кое от тях щяха да изберат. Ето защо, преди да продължим, дадох съвета да оставим камилите назад и да тръгнем обратно пеша, понеже така бихме могли по-добре да наблюдаваме и да подслушваме очакваните от нас хора. Предложението ми бе прието. Продължихме още малко нагоре покрай потока, а после свърнахме в храсталака, където оставихме животните под надзора на Халеф. След това поехме обратно и заехме позиция на една височина, откъдето можехме да държим под око обширната равнина.

Оказа се, че не съм се лъгал в предположенията си. Не след дълго с помощта на далекогледа си съзрях три точки, които се приближаваха и лека-полека ставаха все по-големи и по-големи, тъй че скоро ги различавахме вече и с невъоръжено око.

— Ето ги, идват! — възбудено прошепна шейхът. — Надявам се, че ще слязат от седлата долу при потока.

Бегълците се намираха вече толкова близо, че можехме да различим лицата им. Бен Хамалак яздеше отдясно кобилата на шейха, а неговият спътник беше отляво, а в средата между двамата Хилуя седеше на гърба на врания жребец на полковника. Тя яздеше по мъжки маниер.

Дъщерите на бедуините са свикнали да възсядат коня също като мъжете.

Явно бяхме избрали възможно най-подходящия наблюдателен пункт. Кажи-речи точно под нас бегълците слязоха от конете, които незабавно започнаха жадно да пият вода, а после се нахвърлиха на сочната трева.

Хилуя безсилно се отпусна на моравата. Лицето ѝ не се виждаше, защото фереджето плътно го закриваше. Туарегът седна до нея, обаче неговият спътник остана прав, без да откъсва очи от следите на нашите камили. Тримата бяха толкова близо до нас, че можехме да разбираме всяка тяхна дума.

Съучастникът на туарега посочи към стъпканите стръкове трева и каза:

— Оттук са минали хора.

— Че какво ни засяга това? Колкото повече се приближаваме до крайбрежието, толкова по-малко имаме причина да се страхуваме. Може да ни е съвсем безразлично, кой е яздил пред нас.

— Така ли мислиш? Но сигурно се досещаш, че ще ни преследват. Искам да сме предпазливи и ще отида да видя в каква посока са продължили тези хора.

Бавно и внимателно той тръгна по нашите дири, като се отдалечаваше все повече и повече. Ако не променеше посоката си, нямаше как да не се натъкне на Халеф и на камилите, а тогава щеше да вдигне тревога и щеше да ни издаде.

На всяка цена трябваше да му попреча.

Дадох указания на моите спътници спокойно да си останат по местата и да ме чакат. След това бързо и безшумно се прокраднах надолу по склона и се притаих зад един храст, покрай който предполагах, че човекът щеше да мине.

Предположението ми излезе вярно.

Само след минута-две дочух тихите му стъпки. Пропуснах го да мине покрай мен, направих два бързи скока и най-изненадващо така стиснах с две ръце гърлото на разбойника, че той изобщо не успя да гъкне. Безсилно се отпусна в ръцете ми и изгуби съзнание.

С този беше свършено.

Хвърлих го на рамо и го занесох обратно при моите спътници. Вързахме го, а устата му запушихме с кърпа. После помолих придружителите си да пазят пълна тишина. Искях да се промъкна зад гърба на втория бандит, който заради ножовете си беше по-опасен от първия. След като се справех с него, те щяха да ме последват, а дотогава трябваше с пушките си да държат в шах туарега.

За втори път предпазливо се спуснах от малкото възвишение. Храстите ми предлагаха толкова хубаво прикритие, че скоро се озовах зад нищо неподозиращия човек, без да ми се налага да проявявам кой знае каква предпазливост.

Междувременно той мълчаливо изяде няколко фурми и от потока гребна с ръка малко вода.

После вниманието му се насочи в посоката, в която изчезна неговият спътник. Изглежда му се струваше, че се бави прекалено дълго. Тъкмо когато се прикрих зад последния храст, той се обърна към Хилуя с думите:

— Ето ти фурми. Яж!

Тя нито отговори, нито се помръдна.

— Чу ли ме? Защо не говориш? Защо упорстваш?

— Къде е Халуя? — попита тя най-сетне.

— О, тя се чувства много добре. Тя е омъжена. Скоро и ти ще се омъжиш. В Триполи ще те продам на един богат паша, в чийто дом ще си живееш райски.

— Все още не сме стигнали в Триполи.

— Но само след два дни ще стигнем. Никой няма да може да ни попречи.

— О, мога да ти назова един, който ще ти попречи!

— Ти да не бълнуваш? Че кой ли ще е той?

— Той сигурно ще те преследва. Аллах го е изпратил да ме избави. Знам го много добре.

Това непоклатимо доверие на Хилуя в мен бе покъртително, още повече като се има предвид, че ме беше видяла само за няколко кратки мига.

— Да не би Аллах да е слизал при теб, за да ти го възвести? — подигра й се той.

— Знам го. Той ще ме спаси. Обещал го е.

— На кого?

— На Халуя.

— Дано Аллах унищожи тази дърта вещица! Нима е разговаряла с някого?

— Да, с чуждоземеца. Обещал е да ме избави, а той е такъв мъж, който държи на думата си!

Туарегът избухна в силен смях.

— Да, наистина е мъж — язвително подхвърли той. — Такъв мъж е, че ако дойде да ти помогне, аз най-гордо ще си остана да си лежа на земята. Дори малкото си пръстче няма да помръдна, защото един-единствен мой поглед ще го прогони. Да, даже ми се иска действително да се появи. Кълна се в Аллах, че изобщо няма да си направя труда да го погледна.

— Не се кълни!

С тези думи аз се показах иззад храста. Бен Хамалак светкавично се обърна, а момичето скочи на крака и ликуващо плесна с ръце.

— О, Аллах, ето го моят спасител!

Туарегът също стана като изстрелян от пружина. Пушката му висеше на седлото, но ръцете му веднага стиснаха дръжките на ножовете и той побърза да ги извади.

— Я калб — пес такъв! Ти тук?

— Та нали ме повика?

— Тогава трябва да умреш.

Взел друго решение, той пхна два пръста в устата си и пронизително свирна. Не изпусках движенията му из очи.

— Викаш съучастника си на помощ, а? Струва ми се, че искаше да останеш легнал на земята и изобщо да не се помръдваш. Дори се закле в Аллах.

— Върви в геената!

Той вдигна светкавично ръка, но веднага силно извика и я отпусна, защото незабавно извадих револвера си и стрелях. Куршумът прониза дланта му. В следващия миг го сграбчих за кръста, повдигнах го и го тръшнах на земята така, че остана да лежи в безсъзнание. Едва след това намерих време за красивата девойка. Подадох ѝ ръка и казах:

— Твоето доверие не те излъга. Свободна си.

Фереджето ѝ се беше разместило и открило донейде нейното лице. Тя ме погледна учудено.

— Свободна — повтори тя, сякаш не можеше да схване значението на тази дума.

— Да, свободна, напълно свободна.

— Тогава очите ѝ заблестяха, почти веднага се напълниха със сълзи.

— Мога ли да отида където си поискам?

— Навсякъде, и при баща си, а и при твоята сестра, Повелителката на пустинята.

При тези думи тя хвана ръката ми и, преди да успее да ѝ попреча, я притисна до устните си.

— О, ти си ангелът на Аллах, когото той изпраща от небето! — прошепна тя замечтано. —

Неговите пратеници са също като теб.

Усмехнато поклатих глава.

— Аз съм само човек също като моите приятели зад теб, които ти все още изобщо не си забелязала.

Тогава тя се обърна. Щом видя моите трима спътници, коленичили при туарега, за да прегледат раната му, тя много се зарадва. Подаде на шейха и на полковника и двете си ръце.

Крюгер Бей се усмихна под мустак.

— Сега съм пак възможен да ожени нея? — обърна се към мен.

— Едва ли, уважаеми ми господин полковник — отвърнах му с усмивка.

— Що тогава не?

— Тя сама разполага със себе си и не ми се вярва, че ще пожелае да бъде продадена.

— Мътилката го взела! Тогаз не мога я подари на Мохамад ас Садок. Но я по-скоро види, дали тоз' туарег още в него сребърен австрийски талер.

Парите скоро се намериха в дисагите на седлото. Естествено полковникът ги върна на шейха, който побърза да ги прибере.

Бен Хамалак не бе пострадал особено. Когато отново дойде на себе си, видя, че е вързан като своя спътник, който лежеше до него. Шейхът го заплю в лицето, както обичат да правят бедуините и изруга:

— Ти си куче и си син и внук на кучка! Ти плю на гостоприемството и обра хора, от чиито хляб и сол яде. Ще те съдят старейшините на племето, а също Хилуя и Халуя, чиито воители си избил.

— И аз също — добави Крюгер Бей, но този път на арабски, който, както вече е известно, отлично говореше. — Ти ме измами и вместо хурия ми продаде една старица. Дано душата ти се пържи в геената, докато там има огън! Аллах инхалак, йа калб — Аллах да те унищожи, пес такъв!

Изпратих кабира да доведе Халеф и камилите. После направихме по-продължителна почивка, за да може Хилуя да възстанови силите си. Вечерта заедно със спасената девойка се върнахме в дуара на хомрите, където пристигнахме в полунощ.

През тази нощ не успяхме да мигнем. Шейхът бе извън себе си от радост, че си бе възвърнал своята скъпоценна собственост. Естествено тази радост се предаде на цялото племе и една нова почерпка с фурми и лагми накара обитателите на лагера да изпаднат в истинско празнично настроение. Шейхът непрекъснато ме уверяваше в приятелските си чувства към мен и постоянно ме канеше да му гостувам колкото си искам. Големи усилия ми струваше да го принудя да проумее, че времето ми е ограничено, и че скоро трябва да продължа пътя си.

Двамата туареги далеч не се чувстваха тъй добре като мен и Халеф. С вързани крака и ръце те бяха охранявани от двама пазачи в една шатра. Очакваше ги тежко наказание.

А Хилуя?

Заради нея още на следващия ден изпахнах в доста трудно положение. Красивата бедуинска девойка беше разбрала, че се каним през Куфарах да стигнем до Египет. Тази посока съвпаднаше горе-долу с пътя, по който първоначално Хилуя бе смятала да поеме заедно със своята придружителка, за да отиде при сестра си, Повелителката на пустинята.

Намеренията ѝ бяха осуетени от нападението на туарегите, при което бяха загинали всички бени аббаси. И ето че сега тя бе безпомощна, останала почти без никакви средства. Всъщност много добре разбирах желанието ѝ да се присъедини към нас, ала това никак не подходеше на намеренията ми. Естествено, че пътуването в компанията на двете жени нямаше да е така бързо, както ми се искаше, и освен това щеше да ни се наложи за едно или друго да се съобразяваме с тях, което щеше да ни създава и допълнителни пречки. Ето защо без колебание отказах. Но неочаквано жените получиха подкрепата на един застъпник, за когото не бях помислил, а именно — на моя Халеф.

— Сихди, — упрекна ме той, — нима ще изоставиш двете дъщери на бени аббасите в такава беда? Не го очаквах от теб.

— Но ти сигурно сам разбираш, че те само ще ни пречат.

— Давам ти право. Обаче, от друга страна, тяхното присъствие ще ни бъде от полза.

— Не проумявам как.

— Моля те, сихди, напреди си малко ума! Дъщерята на шейха няма да ни бъде в кой знае каква тежест, защото си има прислужница. Ще ни се наложи само да правим малко по-къси дневни преходи. Но от друга страна присъствието им ще ни донесе неопенима изгода. Когато се установяваме на лагер, както и при приготвянето на храната, те ще ми отнемат голяма част от работата.

— За мен е нещо съвсем ново, Халеф, че си започнал да се грижиш за собственото си удобство. Ами за какво съм те взел със себе си, теб, моя закрилник, а?

— Не ме разбирай погрешно, сихди! — припряно отвърна Халеф. — Сам знаеш, че за теб върша всичко с голямо удоволствие.

— Всъщност каква ти е целта, за кого си се загрижил повече — за дъщерята на шейха или за нейната прислужница? Халеф, Халеф, струва ми се, че и теб ще те сполети съдбата на твоя баща и на твоя дядо, и че от нея няма отървяване!

— Защо? Не те разбирам.

— Е, ами помисли какъв е бил резултатът от техния хаджилък до Мека! Те и двамата са искали да станат хаджии, но не стигнали далеч, защото всеки от тях си взел пътем жена, и е трябвало да се връща. И ти си на път много скоро да станеш техен наследник и в това отношение.

— О, сихди, — засмя се Халеф, — няма защо да се боиш за мен! Би трябвало да познаваш своя Халеф като по-умен човек. Знам много добре, че един беден бен араб като мен никога не бива да вдига поглед към дъщерята на православния шейх на бени аббасите.

— Значи всичко е ясно! Защо тогава толкова много настояваш да вземем двете жени с нас? Не ми се вярва да го правиш само от състрадание. Познавам те твърде добре.

— О, сихди, каква голяма предубеденост трябва да има в мислите ти към твоя Халеф, та да ме смяташ за неспособен на всяка безкористност! Но ще ти призная най-искрено, че не си дотам неправи и... и...

— Е? И какво?

— Сихди, знам много добре, че Хилуя е роза, чийто аромат не е за мен. Тя цъфти в затворена отвсякъде градина. Но въпреки това никой не може да ми забрани отдалеч да ѝ хвърлям по някой поглед и да се наслаждавам на красивата ѝ външност. Никой човек не може да е чак толкова безсърдечен, а и ти също не можеш, скъпи сихди! И така, вземи я с нас!

Хитрецът му с хитрец! При последните си думи той така особено ме погледна отстрани, че съвсем точно разбрах, какви мисли му минаваха през главата.

Още миналата вечер беше споменал, че Хилуя щяла да ми подхожда за жена. Той имаше истинска мания да ме направи богат, прочут и уважаван. Ала най-голямо усърдие проявяваше тогава, когато наблизко се намираше някое хубавичко женско същество. Но тези негови маниери отдавна не ме смущаваха. Напротив! Макар понякога Халеф страшно да ми досаждаше с опитите си да ме спечели за исляма, все пак те повече ме развеселяваха, отколкото ме ядосаха. В случай че се съгласях с неговите намерения, несъмнено ме очакваха немалко тайни удоволствия, особено що се отнасяше до напразните му усилия да ме събере с Хилуя, като по този начин се надяваше да направи и значителна крачка към изпълняването на заветното си желание да ме превърнат в мюсюлманин.

Неприятностите, които можеха да се очакват, ако вземехме с нас двете жени, се компенсираха с очакваните весели и забавни сцени по време на дългото и еднообразно пътуване. Но те се компенсираха и със споменатите от Халеф предимства, които в крайна сметка, ако мислех за

собственото си удобство, не биваше да омаловажавам. Въпреки всичко си дадох вид, че имам и други възражения.

— Но, Халеф, ако вземем двете жени, това ще ни струва много пари, повече, отколкото имам. Не забравяй, че би трябвало да им купим две джамали с тахтируани

[13]

! А подобни разходи не са по кесията ми.

— Сихди, колко съжалявам, че акълът ти е толкова къс! Та нима шейхът на хомрите не стана твой приятел, защото единствено на теб трябва да благодари, че си получи обратно любимата кобила здрава и читава? Нима е необходимо нещо друго освен да кажеш няколко думи на Ага ал харас

[14]

, за да получиш от него всичко, каквото си пожелаеш?

— Халеф, не преувеличавай!

— Изобщо не преувеличавам. Но нали видях както каква почит изпитва към тебе шейхът, така и с какво уважение се отнася към теб Повелителя на войнството. А нима не принадлежи и цялата собственост на двамата пленени туареги на дъщерите на бени аббасите, които по тяхна вина са загубили всичко? Вярно, то не е кой знае колко много, но е достатъчно, за да се купят две джамали заедно с полагащите се тахтируани. И така, сам разбираш, че цялата история няма да ти струва нито един австрийски талер.

— Ами хранителните провизии?

— Стига да поискаш, хомрите ще ти ги подарят. Добре те познавам и ми е известно, че си твърде горд, за да изразиш подобна молба. Но остави това на мен! И тогава ще видиш, че нашите животни едва ще са в състояние да носят запасите от фурми, които ще получим. И така, ще се съгласиш ли да вземем с нас двете банат ал абас?

— След като ми представи цялата работа в толкова изгодна светлина, вече нямам нищо против. Надявам се да не се разкайваме за разрешението ми.

Моето съгласие предизвика буйната радост не само на Халеф, но и на младата девойка, а и на нейната прислужница. Изглежда Хилуя изобщо гледаше на мен като на свой ангел хранител, чието най-естествено задължение бе да се грижи за нея и да я предпазва от всякакви опасности. Ето защо, когато след два дена напуснахме дуара на хомрите, ние наброявахме общо петима души, включително и водача, който ни даде шейхът.

Вече бяхме възнаградили предишния си кабир, а освен това той получи и богат подарък от прещастливия шейх.

След аср, следобедната молитва, тръгнахме на път. Шейхът и Крюгер Бей също възседнаха своите животни, за да ни придружат на известно разстояние. След два часа спряхме. Нашите изпращачи трябваше да поемат обратно, ако искаха да се върнат в дуара, преди да се стъмни. С кратки, но добронамерени думи, шейхът се сбогува с нас. За някои неща трябваше да ми е благодарен, но пък и аз му дължах немалко.

Както беше предрекъл Халеф, Хилуя и нейната прислужница действително бяха толкова добре съоръжени и подготвени за ездата ни през пустинята, че вероятно нямаше да ни пречат и бавят. Двете жени разполагаха с превъзходни камили, на които просто си личеше, че напрежението и усилията на предстоящото дълго пътуване ще са напълно по силите им. Погледът им беше бистър и бодър, а гърбиците им бяха добре закръглени от натрупаната мас.

Конят на Халеф, както и моят с мъка не изоставаха от тях. Една товарна камила носеше нашите вещи и провизии.

Крюгер Бей не можеше да се сбогува с нас тъй набързо както шейха. Той хвана и двете ми ръце, започна да ги стиска и мачка така, сякаш бяха тесто, а накрая каза:

— Вий вземете мой фалшив съпруга и мой същински любима и аз с право би сърдит с вас. Ама мен туй хич не минава и през ума. Дръжте си я! Затуй пък ще даде ви съвет добър: ако се жените, не взема дъртофелница, а добре поглеждай най-напред лице! А сега — сбогом! Аз се радвам, ако пак нявга с вас нейде се сблъска. Аллах запази ви здраве в тоз час и во веки веков!

Трета глава Погребаният керван

«Видя Сара, че синът, когото египтянката Агар бе родила Аврааму, се присмива (на сина й Исаака), и рече на Авраама: изпъди тая робиня и сина й, защото синът на тая робиня не бива да наследи заедно с моя син Исаака.

Авраам стана сутринта рано, взе хляб и мях с вода, и даде на Агар, като й тури на рамо; даде й и момчето и я изпрати. Тя тръгна и се заблуди в пустинята Вирсавия.

Водата в мяха свърши и тя остави детето под един храст, и отиде, та седна надалеч, колкото един изстрел от лък. Защото тя рече: не искам да видя смъртта на детето. И седна (надалечко) срещу (него), и викна, та заплака.

И Бог чу гласа на момчето (оттам, дето беше то); и Ангел Божий от небето извика на Агар и й рече: що ти е, Агар? Не бой се; Бог чу гласа на момчето оттам, дето е то; стани, дигни момчето и го хвани за ръка, защото Аз ще произведа от него голям народ.

И Бог й отвори очите, и тя видя кладенец с (жива) вода, и отиде, та напълни мяха с вода и напои момчето.

И Бог беше с момчето; и то порасна, и заживя в пустинята, и стана стрелец с лък.»

В последните дни, докато яздехме самотни по пътя си из печалната пустиня, тези думи от първата книга на Мойсей ми минаха не веднъж и дважд през ума.

Нищо друго не предразполага човека към размисъл така, както подобно пътуване през необятната пустиня. Там няма начало и край, няма никаква граница. Погледът ти не намира каквато и да било опорна точка, където окото да може да се спре. Нищо не привлича твоето внимание, а душата ти, която нищо не смущава, сякаш се самовглъбява и затваря в себе си. Получаваш чувството, че е станала по-свободна, и като че в дейността си не среща предишните пречки. Живееш повече с вътрешния си мир, отколкото с външния свят. А в това усамотение се раждат такива мисли, каквито иначе са ти съвсем чужди, но те ти отварят портите към един свят, чиито праг дълги години не си могъл да прекрачиш заради безброй незначителни външни подробности, чужди на същността на нещата.

Сурова и жестока бе участта, сполетяла Исмаил, сина на прислужницата, която му бе отредена от една властолюбива жена, уязвена тъкмо в нейните майчински чувства.

Сурова и жестока бе също и участта на неговите дванайсет сина, както и на техните потомци, бедуините.

В хазарта на живота те бяха изтеглили една от най-слабите карти.

Родината на бедуините е пустинята. Тя е строга и неумолима към синовете си, а затова пък те са жестоки и безогледни към другите хора, които не са техни близки или приятели.

Те никога не могат да забравят или да простят на «Сина на пророчеството», че заради него техният праотец Исмаил е бил отритнат и прогонен в пустинята, а тяхната ненавист към евреите е може би по-голяма дори и от омразата им към христиияните.

Учението на Мохамед е намерило в тяхно лице своите най-усърдни и най-непримирими привърженици. Лесно и безпрепятствено то е завладяло сърцата им, които, в резултат на големите лишения, съдени им да търпят през целия си живот, са станали твърде чувствителни и възприемчиви и към плътските удоволствия и наслади на джанната [15]

, който ислямът умее да им опише в примамливи краски. Тяхното вероизповедание се състои в думите — Аллах ил Аллах уа Мохамед расул Аллах. С тази повтаряна безброй пъти фраза се изчерпват горе-долу всичките им религиозни познания, които намират оскъдна почва за развитие и обогатяване единствено още в уморителния сух формализъм на мохамеданския религиозен живот.

Освен това техният мисловен свят не е кой знае колко оживотворен от религиозни представи, макар че на синовете на пустинята не може да им се отрече способността и нагласата за една по-дълбока религиозност. Ала вечната борба за съществуване, както и суровите житейски условия,

на които са подхвърлени, са ги направили сурови и безчувствени и са унищожили благородните чувства в техните сърца.

Любовта към ближния, може би най-висшата повеля на християнството, им е съвсем чужда, тъй като и те намират в пустинята много малко любов. Пустинята не им дава нищо, тя изисква само жертви от тях и затова те са станали свършени себелюбци и са склонни да гледат като на своя законна собственост на всичко, до което могат да се докопат. За да се сдобият с нещо, което им харесва, са готови да се бият на живот и смърт за него с истинския му собственик.

«Той ще бъде между човеците като див осел; ръцете му ще бъдат против всички и ръцете на всички — против него.» Това предсказание към майката на Исмаил се е сбъднало дословно. Със своите диви, разюздани и разбойнически набези синовете на пустинята и до ден днешен си остават верни последователи на своя родоначалник.

Вече от четири дни бяхме оставили зад нас оазисите на Куфарах и се намирахме в онази част от Либийската пустиня, която заради нейните диви пуцинаци, безводие и почти пълната липса на растителност се избягва от керваните, та дори и от самите обитатели на пустинята, и по тази причина е останала в голяма степен непозната.

За да стигнем до бени салахите, чиито пасища са на запад от оазиса Фарафрах, би трябвало всъщност още от Куфарах да тръгнем по обичайния път на керваните през оазисите Джало и Сиуах, ала това би означавало за нас голямо заобикаляне и значителна загуба на време.

Ето защо предпочетохме да яздим в права посока през пустинята, макар да бяхме съвсем наясно, какви трудности и опасности ни очакваха.

Естествено аз взех това решение едва след като попитах за мнението им двете жени, за които бях поел пълната отговорност. Хилуя не се колеба кой знае колко дълго да се реши.

— Сихди, — попита тя, — колко време ще ни е необходимо според теб, за да стигнем при бени салахите по най-краткия път.

— Ако всичко върви добре, ще ни трябват пет или най-много шест дни.

— Ами колко дни ще трае ездата ни по обичайния път на керваните.

— Четиринайсет дни.

— Тогава, ако нямаш нищо против, сихди, ще изберем по-краткия път. Просто копнея час по-скоро да видя сестра си.

— Ами опасностите и ужасите на пустинята, Хилуя?

Девојката ми отправи поглед, от който лъхаше безгранично доверие.

— Сихди, не се боя от опасностите и ужасите на пустинята! Не и до теб!

Нищо не бе в състояние да я разубеди.

Естествено нейната прислужница Халуя нямаше собствена воля, тъй че пътуването ни право през пустинята бе вече решено. Бяхме предварително подготвени, че пет или шест дни нямаше да срещнем жива душа, без изобщо да подозираме каквото и да било за онази среща с толкова важни последици, която ни било писано да преживеем тъкмо тук, в най-затътената част на Либийската пустиня.

До този момент пътуването ни бе преминало без никакви по-особени инциденти.

Първоначалното ми безпокойство, че жените може би щяха да ни пречат, за моя радост се оказа безпочвено. Вярно, че с тях бяхме принудени да правим по-къси преходи, ала това нямаше никакво значение. Ние разполагахме с време. Нищо и никой не ни налагаше на определен ден да стигнем до определено място.

От друга страна, присъствието на жените допринесе много за нашето удобство, особено когато вечер вещите им ръце за броени минути приготвяваха някое вкусно, макар и скромно ястие. Хомрите ни бяха запасили с достатъчно провизии, така че не се наложи нито да гладуваме, нито кой знае колко да пестим храната.

Лично аз извлякох и още една полза от присъствието на жените. Хилуя говореше на друг диалект, различаващ се от диалекта на Халеф, който бе роден в един от западните райони. И тъй като по онова време се намирах отскоро в Ориента, езиковите ми познания бяха все още доста незадоволителни. Ето защо този изгоден случай ми бе добре дошъл, за да запълня въпросната празнина.

Докато Халеф и водачът язدهа начело, през повечето време аз се придържах до хаджината на Хилуя и за голямо удоволствие на моя Халеф водех с нея оживен разговор. Добре забелязвах изгълнените със скрито задоволство погледи, които от време на време ни хвърляше, обръщайки се назад. Естествено той беше убеден, че интересът ми към Хилуя си имаше съвсем друга

причина, а не чисто езиковедческа. Мислеше си, че съвсем не е далеч изпълнението на първото от неговите желания, които имаше по отношение на моя милост. Не правех нищо, за да го разубеда и честите му подмятания и скрити намеци, които трябваше да изтърпя, ми доставяха тайно удоволствие.

В Мурсук, главния град на провинция Фезан, освободихме нашия дотогавашен водач, понеже оттам нататък той не знаеше пътищата. Наложих ни се да се огледаме за някой друг кабир. Скоро намерихме, каквото търсихме — един млад туарег, който ни бе препоръчан като много благонадежден човек.

Нямаше защо да съжаляваме за този наш избор, понеже след три седмици стигнахме здрави и читави до първия оазис на Куфарах.

Още по пътя ни за Мурсук бе станало ясно, че, въпреки по-късите дневни преходи, конете ни не можеха да се мерят по издръжливост с хаджините. Затова още в Мурсук ги разменихме за две ездитни камили само срещу незначително доплащане. Мурсук е важен транспортен възел за всички кervани, тъй че никак не ни беше трудно до се сдобием с подходящи животни.

И така, още преди четири дни бяхме оставили зад гърба си Кабабо, най-източният от оазисите на областта Куфарах. Като казвам «ние», имам предвид двете жени, Халеф и себе си. В Куфарах, където останахме няколко дни, нашите животни възстановиха силите си, тъй че се надявахме да издържат до бени салахите. Този път нямахме кабир, защото... просто не намерихме. Е, щяхме да имаме, ако бяхме избрали обичайния път на кervаните! Но да тръгнеш направо през дивата безводна пустиня, пълна с какви ли не ужасни опасности? Не, никой не се съгласи да ни предложи услугите си.

Е, ами тогава ни се налагаше да си опитаем късмета без водач. Съзнавах, че поемаме голям риск и се съмнявам дали днес, когато пиша тези редове, бих събрал куража и дързостта отново да поема такава отговорност.

Но защо ли носех със себе си компас? Той можеше съвсем задоволително да ни замести водача, който в тези непознати и неизследвани земи и без друго нямаше да ни е кой знае колко полезен. И наистина имяхме късмет.

Успяхме да изминем доста голямо разстояние, като почивахме през деня по време на най-голямата жегата, а за пътуване използвахме само утринните часове и късния следобед, та дори и част от нощта.

Разбира се, че никъде не намерихме вода. Но още при напускането на Куфарах меховете ни бяха напълнени до пръсване и до този момент нито на хората, нито на животните се беше наложило да страдат от жажда. Дори имяхме достатъчно количество от тази скъпоценна жителна течност за следващия и по-следващия ден, което ще рече повече, отколкото ни бе нужно по предварителните ни пресмятания.

Когато вечерта на четвъртия ден от пътуването ни започнахме приготовленията си за лагеруване, изпитахме приятното чувство, че за последен път ни се налага да вършим тази работа. Надявахме се, че вечерта на следващия ден ще можем да изпълним изморените си тела в шатрите на бени салахите.

Последната част от пътуването ни бе много тежка и изморителна. Трябваше да прекосим един уар

[16]

от скални късове и камънаци, струпани или разхвърляни в невъобразим безпорядък. Беше невъзможно да спазваме точно указанията на стрелката на компаса. На всичко отгоре високите каменни блокове ни пречеха на видимостта и можехме да сме доволни, че в този хаос, в който непрекъснато ни се налагаше да сменяме посоката си, изобщо се придвижвахме напред.

Въпреки всичко изминахме значително разстояние и когато вечерта си легнахме да спим, изчисленията с компаса и картата ми показаха, че до следващата вечер нямаше как да не стигнем целта си.

Никой от нас не подозираше, че през тази нощ, косата на смъртта щеше да изсвишти съвсем близо над главите ни.

След полунощ се събудих от някакво странно свирене, което се носеше във въздуха...

То се повтори няколко пъти и същевременно почувствах как някакъв лек, но изгарящо горещ ветрец облъхна лицето ми. Въздухът стана толкова тежък, че цялото ми тяло се окъпа в пот. След известно време странните звуци престанаха, а заедно с това забележимо отслабна и споменатата жегла. Белите ми дробове отново можеха свободно да дишат.

По онова време все още няхах достатъчно опит, за да мога правилно да изтълкувам тези особени явления, които ставаха във въздуха. Халеф и двете жени, събудили се като мен, също не бяха в състояние да ми дадат някакво обяснение. Те живееха в степите и не бяха запознати с атмосферните явления в пустинята.

На следващото утро, след двучасово лутане из дуара, най-сетне го оставихме зад нас. Отвсякъде ни обграждаше пясъчната пустиня с нейните вълни от плоски пясъчни дюни. Вярно, че за нашите животни не бе никак лесно да газят в дълбокия пясък, ала въпреки това всички си отдохнахме с облекчение. Халеф не можа да се въздържи да не даде израз на напирашите в сърцето му чувства.

— Хамдулиллах! Да благодарим на Аллаха, че ни изведе от това преддверие на геената! Не ви ли се струва, че тук сякаш сатаната е направил на парчета един цял свят, а после с отделни късове си е играл на народна топка? Дано Аллах ни закриля и пази от дявола с девет опашки, и дано го низвергне в най-тъмните дълбини на пъкъла, а ако ме пита мен, може да го изпрати и в този уар, изоставен от всички добри джинове

[17]

!

Съгласихме се с него, макар и без да използваме подобни цветисти изрази.

Какви глупаци сме били само!

Скоро щяхме да разберем, че всъщност проклетият уар е бил за нас небесна благословия, и че ни е спасил живота, защото, ако не беше този «сатанински уар», то предишния ден щяхме да се придвижим значително по-бързо напред. Щяхме да пренощуваме в откритата пустиня и костите ни и до ден днешен щяха да се белеят в пясъците ѝ.

Все повече грижи ни създаваше обстоятелството, че едва ли не с всяка крачка пясъкът ставаше все по-дълбок и това все повече затрудняваше ездата ни. Най-добре беше, доколкото ни бе възможно, да се движим по гребените на ниските дюни. Ако нещата продължаваха да се развиват все така, това щеше да означава край на мечтите ни още същата вечер да стигнем нашата цел.

Току-що бяхме спрели на гребена на една ниска пясъчна «вълна», за да дадем възможност на животните малко да си поотдохнат, когато викът на Халеф наруши тишината:

— Ал бюджет — брадат лешояд!

Учудено погледнах натам, накъдето сочеше протегнатата му ръка. И действително, на около един пушечен изстрел на север, във въздуха се виждаше да се рее един лешояд. Ето че в същия миг и друга птица излетя от земята. Бях изненадан, дори слисан. Тук сред най-безутешната пустиня два лешояда! Какво ли означаваше това?

Във всеки случай невъзможно беше да става въпрос за мършата на някой чакал или пък друг хищник, защото какво ли би могъл да търси той в тази пустиня?

Сигурно се касаше за човек или може би дори за неколцина.

Но защо ли бяха дошли в тази ужасна пустош? И бяха ли все още живи? Вероятно не, понеже в противен случай лешоядите предпазливо щяха да останат по-надалече. Ала първоначално птиците са били вече накацали на земята и едва при приближаването ни се вдигнаха във въздуха.

И така, възможно бе да става дума само за трупове. Но дали наистина бяха само трупове? Нима ако се касаше за повече хора, не можеше сред тях да се намира и някой все още жив, който да се нуждае от помощта ни?

Без да кажа нито дума на спътниците си, насочих моята камила към мястото, откъдето лешоядът излетя във въздуха, и сега двете птици описваха широки кръгове над него.

Халеф ме последва заедно с двете жени. Пътят ни минаваше през гребените на дългите дюни и през падините между тях. През гребените се движехме доста бързо, ала падините пресичахме с такова темпо, което не можеше да се нарече повече езда, а най-много — влачене. Имах

чувството, сякаш при всяка своя стъпка моята камила трябваше да полага големи усилия, за да измъква краката си от пясъка.

Най-после... стори ми се, че за това кратко разстояние ни беше необходима цяла вечност... аз спрях животното си на гребена на последната дюна. Пред мен се намираха... да, какво ли беше това, което виждаха очите ми там долу в падината?

Дюните, през които се движехме, предлагаха за окоото или острите линии на гребените си, или меките полегати контури на падините. Нищо друго не разнообразяваше пейзажа! Но тук!

Отгоре това приличаше на хаотично разхвърляни надгробни могили.

Надгробни могили!

Да, ето това беше! Вече знаех, какво имаше пред мен и как можех да си обясня странните явления през последната нощ.

Но още преди да успя да изразя гласно мислите си, зад мен се разнесе гласът на Халеф, който тъкмо в този момент се изкачи на върха на дюната заедно с жените.

— Аллах карим! Самумът! Тази нощ духовете на пустинята са взели своите жертви! Уаллах!

Биллах! Тиллах! Там долу е затрупан цял керван! Колко добре стана, че ние... че ние...

Той не довърши изречението, а ми отправи странно безизразен поглед. Страните му преbledняха, но и аз признавам, че в този момент, въпреки голямата жегата, по гърба ми преминаха леденостудени тръпки.

Лицето на младата бинт абас бе смъртно бледо, а широко отворените ѝ очи се бяха втреничили в красноречивите малки хълмчета под нас. Нейната прислужница бе затворила очи, като че не можеше да понесе тази гледка.

Да, колко добре стана, че бяхме «принудени» да прекараме последната нощ в дуара!

Доста време се гледахме един друг безмълвно в преbledнелите лица. Всеки от нас съзнаваше страшната опасност, която е била протегнала към нас ръце, за да ни сграбчи, съзнаваше, че сме се разминали с нея на косъм.

В подобни мигове хората, които не са съвсем лекомислени, просто мълчат. Всяка изказана мисъл би прозвучала като сквернословие или като обида на една могъща сила, която според определени всемъдри и всеблагии планове направлява съдбините на всички нас.

В такива мигове всяка дума би въздействала смущаващо... с изключение на молитвата.

Халеф притежаваше точно това правилно усещане. Без да го е грижа за нас и за онова, което ще направим, той слезе от камилата си и коленичи в дълбокия пясък с лице към Мека. А после силно и тържествено от устата му се разнесоха думите на фатиха, първата сура от Корана:

— В името на всемилостивия Бог! Хвала и слава на Бога, на повелителя на световите, който ще властва в съдния ден. На теб ще служим и на теб ще се молим най-горещо, за да ни поведеш по правия път, пътя на онези, които се радват на милостта ти, а не по пътя на онези, на които се гневиш, и не по пътя на заблудените.

Халеф изрече тези думи със сведена глава. После обаче я изправи и като вдигна ръце, продължи:

— Всичко, което е на небето и на земята, слави Бога. Негово е царството небесно, нему се полага възхвалата, защото той властва над всички неща.

Това беше началото на шестдесет и четвърта сура. Докато с всички предписани поклони той продължаваше да се моли, коленичил на земята, молитвата му бе придружавана от тихото мърморене на двете жени, а и от моето сърце към небето политна гореща благодарствена молитва към Бога, който за съвсем кратко време повторно ме избавяше от ужасна смърт.

Тази сцена бе наистина много странна, долу под нас бе затрупаният от пясъка керван, който толкова бързо беше заспал съня на смъртта. До мен бяха моите молещи спътници. Около нас — гребените и падините на дюните, които поне от разстояние имаха измамна прилика с леко развълнувано море. А над нас оловносивото небе бе надвиснало като зловещ мъртвешки саван.

Колко ли хиляди «корабокрушенци» бе погълнало вече Бахр бала ма, Морето без вода!

След като сурата бе казана докрай, трябваше да помислим за най-наложителната работа.

Наредих на Халеф да остане с двете жени там, където си беше, и слязох от моята камила. После предпазливо започнах да се спускам по доста стръмния склон на дюната. При всяка крачка затъвах почти до колене, но все пак бързо стигнах до първата могила, намираща се по-нависоко от другите. Тя беше малко по-дълга от човешки бой. В единия ѝ край съзрях пръстите

на крак, обут в сандал. Наистина, бях убеден, че човекът вече не е жив, но се надявах да открия нещо, което би могло да ми подсказва що за керван е бил този и какви хора са го водили. И така, започнах да разривам пясъка с ръце и за мое учудване установих, че пясъчният пласт, затиснал човешкото тяло, съвсем не бе толкова дебел, колкото си мислех. Бях си представял, че хора и животни са умрели от задушаване. Сигурно пясъкът ги беше връхлетял и затрупал като дебела тежка стена само за броени секунди, отнемайки им всяка възможност да дишат. Ала това мое предположение противоречеше на сравнително тънкия слой пясък, който скоро отстраних с ръце. Не можех да си представя, че това недотам значително количество пясък се е оказало достатъчно, за да задуши един як мъж.

Мъртвецът беше бедуин.

Младото му безбрадо и загоряло от слънцето лице се показваше от бялата кърпа, с която бе увил главата си. Беше облечен в бял хаик, под който се виждаше дълга долна риза от най-обикновен сив плат, която бе стегната около кръста само с едно неугледно въженце от камилска вълна. В него беше затыкнат дълъг двуостър нож.

След като изрових мъртвеца от пясъка, веднага разбрах, че смъртта не беше настъпила чрез задушаване, а несъмнено чрез силен удар в тила. На това място кърпата на главата му бе напоена с кръв, която беше проникнала и дълбоко в пясъка под нея.

Дали бе станал жертва на убийство? Или неговото животно се е спънало и паднало, а главата му се е ударила в някакъв твърд предмет, който е строшил черепа му?

Този въпрос навярно винаги щеше да остане без отговор, защото, естествено, в случая и дума не можеше да става за разчитане на следи.

Повече по навик, придобит от Дивия запад, отколкото от предпазливост, аз разтворих ризата на мъртвеца и сложих дланта си върху сърдечната област.

Още в следващия миг трепнах и се отдръпнах назад — бях доловил съвсем лекото, но все пак забележимо движение на гърдите. Човекът изобщо не беше мъртъв, а бе изпаднал само в безсъзнание. Викът ми накара Халеф да се озове при мен. С обединени усилия завлякохме изгубилия съзнание човек горе на гребена на дюната. Там го предадохме на жените, за да се опитат да го върнат към живот.

После Халеф отново ме последва долу в педината, за да продължим започнатото търсене. Скоро разбрахме, че всяка помощ бе закъсняла за връхлетените от самума хора. Долу на самото дъно на педината потъвахме във финия като брашно пясък не само до коленете, ами и чак до кръста. Беше ясно, че и хора, и животни отдавна са умрели от задушаване, защото според преценката ми керванът беше затрупан поне от еднометров пласт пясък. Изключение правеше само едно-единствено място, намиращо се малко по-нависоко.

Навярно в предсмъртни конвулсии една джамала се бе търкала в пясъка и с краката си се бе освободила донякъде от пясъка, натрупан там на малко по-тънък слой. Точно това беше и мястото, откъдето нашето появяване бе прогонило лешоядите. По разкъсаните и окървавени крайници разбрахме, че грабливите птици бяха започнали вече своето ужасно угощение. Точно там имахме най-големи изгледи да открием нещо, в случай че не предпочетяхме да изчакаме раненият да дойде в съзнание. Но тъй като бе твърде неясно кога щеше да стане това, сметнахме за по-уместно да продължим нашето издирване, и доколкото бе възможно да освободим джамалата от пясъка.

Вече споменах, че на въпросното място пясъкът не представляваше толкова дебел и плътен слой, както при другите могилки. Освен това в предсмъртната си агония животното бе свършило добра предварителна работа. Скоро разкрихме хълбоците и корема на джамалата, а веднага след това Халеф изненадващо извика:

— Машаллах, сихди! Пушки! Колкото щеш! И то европейски, каквито обикновено не се използват при нас.

Проправих си път през дълбокия пясък до Халеф и видях, че казваше истината.

Камилата беше натоварена с пакети, чието съдържание бе опаковано в рогозки от лико.

Вероятно докато изплашеното животно се е търкаляло на земята, един от тях се беше разкъсал и разтворил и от него стърчаха цевите на няколко нови-новенички пушки. Както изглеждаше, бяха английско производство.

Значи това беше оръжейна доставка! Вероятно ставаше въпрос дори за незаконна търговия с оръжия! Това подозрение бе много близко до ума и заради необичайния път, който бе избрал керванът.

Но кой ли изпращаше пушките и за кого ли бяха предназначени?

Отговорът на този въпрос трябваше да се търси само в пясъка, разбира се, при условие, че изпадналият в безсъзнание човек не бе в състояние да ни даде каквото и да било обяснение. И така, без да се колебаем продължихме да разравяме пясъка, като и този път имахме късмет. Не след дълго ръката ми се натъкна на някакъв предмет, който на пипане приличаше на нещо от кожа и скоро се оказа, че е един от кобурите на седлото. Следователно джамалата е била използвана не само за пренасяне на товари, но и за ездитно животно. Първото нещо, което се показва на бял свят, когато отворихме кожения кобур, беше турско наргиле, една от онези водни лули, които за ориенталците са също тъй необходими, както и за европейците кесиите с пури. Останалата част от кобура бе запълнена от добре свързан пакет. Когато го отворих, за моя най-голяма изненада открих цяла колекция от какви ли не фойерверки. Ракети и фишечи в ръцете на синовете на пустинята! И насън не би ми минало през ума! Ориентът започваше да става твърде модерен!

Изглежда кобурът беше вече празен. За всеки случай бръкнах в него още веднъж и добре, че го направих. Най-отдолу се намираше някакъв съвсем плосък предмет, увит в кожа. Беше един от онези евтини и най-обикновени портфейли, каквито се продават под път и над път. Той съдържаше само два документа, които обаче изцяло привлякоха вниманието ми. Единият от тях беше документ за доставка на стока, издаден от английска фабрика за оръжие и подписан от някой си Хулам. От него ставаше ясно, че на племето на бени зуафите трябваше да се доставят триста пушки с по хиляда патрона за всяка от тях. Вторият документ представляваше писмо от същия Хулам до Махмад Ибн Али, шейха на бени зуафите. То бе всъщност удостоверително писмо за водача на кервана. В него се съобщаваше на шейха, че керванът се състои от десет животни и трима камили, без да се брой водачът. Това беше всичко. За мен то бе напълно достатъчно. Пак бях имал късмет, че веднага се натъкнахме точно на камилата, която принадлежеше на водача на кервана, и там намерихме тъй желаното обяснение за всичко.

През цялото време, докато четях документите, Халеф ме наблюдаваше. Щом свърших, той ме попита:

— Сихди, разбра ли, какви стоки пренася керванът?

— Да. Триста пушки и триста хиляди патрона.

— Триста хи... машаллах!

Халеф ме зяпна безкрайно изненадан. После продължи:

— Акълът ми се взе. И за кого е всичко това?

— За бени зуафите.

— Ами май че туй е племето, което живее близо до бени салахите, само дето са малко по на юг. Че защо са им толкова много пушки?

— Имам някои предположения. Не си ли спомняш вече какво разправяха за Египет в Куфарах?

— Имаш предвид онази история, че синовете на пустинята по границата с Маср не били доволни от хедифа

[18]

и затова замисляли въстание, нали?

— Да, безспорно предстоят размирици, които на всичко отгоре се подкрепят и от падишаха, понеже вицекралят е станал за него вече твърде силен и независим.

— Тогава навярно мислиш, че тези пушки трябва да послужат за подготовката на бунт на бени зуафите срещу хедифа, а?

— Убеден съм в това.

Бях убеден и в нещо друго.

Обстоятелството, че пушките бяха английско производство, правеше твърде логично подозрението, че Англия също бе замесена в играта, както винаги, когато ставаше въпрос да се бди над «запазването на английските интереси». Та нали на земята си остава неписаният закон, че силният винаги взема, а слабият дава, докато накрая няма вече какво да даде. И този закон е валиден навсякъде — между расите и между народите, в градовете и в най-малките села. И това ще е така чак до деня, когато учението за истинската любов се всели във всяко сърце.

Ето, такива мисли ми минаха през ума, ала аз мъдро не ги споделих с Халеф, а си ги запазих за себе си.

— Сихди, ти на чия страна си, на страната на падишаха, дано Аллах го дари с хиляда години живот, или на страната на хедифа?

— Халеф, нали знаеш, че не се меся в политическите разправии!

— Хазра — жалко! Но на кого би помогнал, ако все пак ти се наложи да вземеш страна в тези разправии?

— Хмм! Трудно е да се отговори на този въпрос. Ако падишахът се стреми да запази господството си в Маср, той очевидно е в правото си. Но, от друга страна, и Исмаил паша, хедифът, си има своите права. Смятат го за самовластен и разточителен човек, но той мисли доброто на тази страна и във всички случаи е по-загрижен за нея от своя предшественик. И ето че вместо открито да се изправи срещу него, падишахът се опитва да вдигне въстание и така да подкопае властта му, което не е справедливо.

Халеф ме погледна изпод вежди и попита:

— Значи си на мнение, че ще стане лошо, ако бени зуафите получат пушките и подготвят бунт срещу хедифа, а?

— На всяко кръвопролитие гледам като на нещо несъвместимо с Христовото учение.

— Но тогава ти не бива да се отбраняваш, когато те нападнат. Така ли е, сихди?

— Не, Халеф. Неизбежната самоотбрана е нещо друго. Изключение прави и необходимостта да помогнеш на някой човек или пък да предотвратиш престъпление. Но всяко кръвопролитие, което е резултат от насилие или алчност, си остава престъпление.

— Е, няма причина да се натъжаваш, защото бени зуафите няма да получат пушките.

— Няма ли? Защо?

— Ами защото ще ги задържим за нас. Ние ги намерихме.

— Тъй ли? — усмихнах се аз. — И как ще придобият валидност тези твои претенции?

— Просто ще вземем пушките с нас.

— Десет тежки камилски товара? И как смяташ да се справиш сам без чужда помощ? А довериш ли се на някой от местните жители, ще трябва да очакваш той да не признае претенциите ти. Ще гледа на намереното като на своя собственост, а и според закона на пустинята има това право, защото пушките се намират на негова земя.

По лицето на Халеф се изписа голямо разочарование.

— О, язък! Не помислих за това. А иначе тъй се бях зарадвал! Сихди, само с един удар щяхме да станем богати.

— Какво те прихваща? — престорих се на възмутен. — Пушките не са наши.

— Тогава я ми кажи, чии са!

— Всъщност това не би следвало изобщо да те интересува, понеже е съвсем сигурно, че не са наша собственост. Но за да те успокоя, ще те уверя, че предпочитам да унищожа оръжията, отколкото да допусна да попаднат в неподходящи ръце. Сега доволен ли си?

— Сихди, ти си господарят, а аз съм само твоят закрилник. Следователно ще трябва да ти се подчиня. Позволи ми единствено забележката, че понякога изобщо не те разбирам. Но въпреки всичко ще те накарам да прегърнеш учението на Пророка, независимо дали искаш или не.

Не можах да проумея каква връзка имаше този случай с преминаването ми към друга вяра, но предпочетох да не отговарям.

От гребена на дюната долетя викът на Хилуя, който ни накара да се изкачим горе, проправяйки си с мъка път през дълбокия пясък. Там веднага забелязах, че не съм могъл да поверя ранения на нечий други по-добри грижи. Хилуя беше отворила един от меховете с вода и беше промила ужасно изглеждащата рана на главата му. В момента се канеше да я превърже, но първо се убедих, че черепът не е счупен, както се опасявах отначало. Предметът, с който е бил нанесен удара, може би някой тежък приклад, за щастие не го беше улучил с пълна сила, а само беше обелил част от кожата. Естествено в резултат на това човекът бе загубил доста кръв. Впрочем забелязах само една значителна подутина, която скоро можеше да спадне, ако се правеха компреси с вода. Раненият току-що се бе леко размърдал и затова Хилуя ни беше извикала. Докато преглеждах раната му, докоснах едно място на главата, което изглежда бе особено чувствително, и тогава изпадналият в безсъзнание човек болезнено потрепери. После полуотворената му уста тихо промълви една-единствена дума:

— Ма — вода!

Хилуя напълни една чаша със скъпоценната, макар и вече застояла течност и я поднесе до устните му. Младият човек пи на дълги жадни глътки със затворени очи, като че все още не му стигаше силата да ги отвори. Хилуя трябваше да напълни чашата четири пъти, докато най-сетне той извърна глава настрани, с което показа, че това му е достатъчно. После за пръв път клепачите му се повдигнаха и погледът му падна върху лицето на надвесилата се над него девойка.

Забележителна бе промяната в израза на лицето му, която се извърши в този момент. Само до преди миг то бе безизразно и бледо като на мъртвец, но ето че изведнъж придоби спокоен и дори щастлив вид. А устните му се разтвориха повторно, за да изрекат със заекване, но все пак ясно доловимо думите:

— Бадия... хамдулиллах... аз съм си ... у дома! Още в следващия миг очите му пак се затвориха. Беше заспал от изтощение.

Учудено се спогледахме. Какво ли беше това? Съвсем ясно беше казал «Бадия» и «аз съм си у дома».

Но Бадия беше сестрата на Хилуя и изглежда той имаше нея предвид. По време на продължителното ни пътуване Хилуя ми беше доверила между другото, че много приличала на омъжената си сестра. Това обясняваше, че при идването си в съзнание раненият я беше взел за Бадия, своята господарка.

Каква ли връзка имаше младият бен салах с кervана? Дали бе негов водач? И как ли беше получил тази рана?

Впрочем на първо време това бяха излишни въпроси, защото едва ли щяхме да намерим техните отговори преди да се събудеше младият човек, потънал в дълбок сън от изтощение. И изобщо заради ранения не биваше да мислим да продължим прекъснатото си пътуване още същия ден. Дори и да не беше от бени салахите, елементарната човештина пак изискваше от нас да се съобразим със състоянието му, за да не се засили още повече треската вследствие на неговото нараняване, която нямаше начин да не се появи.

Провидението бе пожелало да намерим този младеж на границата между живота и смъртта и то сигурно щеше да се погрижи за нас и по-нататък, за да стигнем целта си живи и здрави. Докато Хилуя и нейната прислужница се занимаваха с ранения, аз се заех с обичайните приготовления за лагеруване. Решихме да бивакуваме в последната падина преди мястото на нещастieto. Животните налягах в дълбокия пясък и изглежда нямаха абсолютно нищо против нарушаването на вече приетия дневен ред. После пренесохме долу ранения и също го положихме в пясъка като подпряхме гърба му на камилата на Хилуя така, че трябваше само да протегне ръка от тахтируана, за да може да сменя влажните компреси. Халеф и аз потърсихме закрила срещу палещите слънчеви лъчи в оскъдната сянка, която ни предлагаша телата на животните.

Непоносима задушаваща жегата бе притиснала пустинята. Беше също както в библейските думи: «Небето над теб ще бъде също като огън, а земята под теб като нажежено желязо». Изгарящото слънце безмилостно напичаше пясъка, но сам вече пренаситен, той не поемаше повече топлина, а отразяваше обратно убийствената жар, тъй че тя оставаше да трепти над земята като пламнало огнено море, по чиято повърхност танцуваха ослепителни светлини.

За какво мислех ли? За нищо.

Нетърпимата жегата изсмукваше от мозъка както всякаква мисъл, така и последната капчица воля. Едва-едва събирах сили колкото от време на време да стана, за да нагледам ранения, който, оставен под грижите на Хилуя, все още спокойно спеше.

Изглежда дъщерята на бени аббасите единствена бе останала пощадена от всеобщата отпадналост. Грижите ѝ за спящия младеж бяха все същите, а очите ѝ се спираха върху лицето му с такъв странен поглед, в който се смесваха състрадание и мечтателно възхищение, че неволно се стъписах. Този израз едва ли бе съставна част от предписанията в служебните задължения на една болногледачка. Какво ли би казал Халеф за него?

Обаче очите на Халеф, комуто изписалите се по лицето на Хилуя чувства сигурно също биха направили впечатление, бяха затворени. Той спеше също както и младият бен салах, а по всичко си личеше, че в своя тахтируан спеше и прислужницата Халуя. Усмяхнах се сам на себе си.

Нито на мен, нито на Халеф беше убегнало, че по време на цялото ни пътуване замечтаният поглед на Хилуя не се откъсваше от мен. Но тъй като се правех, че изобщо не забелязвам нейните мечтания, след една последна въздишка тя затвори в сърцето си своите чувства и

започна да се държи към мен резервирано, макар да остана по сестрински любезна. Но ето че, както изглеждаше, младият тъй безпомощен бен салах събуди в нея нови нежни чувства. Това можеше само да ми е добре дошло. Той беше мъж от нейния народ, а фините, донякъде дори благородни черти на лицето му събудиха и моите симпатии.

Ако в този случай най-благородните женски качества, състраданието и милосърдието, доведяха до любов, то това щеше да е като Божи дар за красивата дъщеря на пустинята.

По едно време, въпреки сипещата се върху мен слънчева жар, се изкачих горе на гребена на дюната. От само себе си се разбираше, че с нашите слаби средства и възможности не ни бе възможно да изровим от пясъците целия керван и не можехме да вземем пушките. За тази цел ни беше необходима чужда помощ. Но откъде? В момента и самият аз не бях наясно.

Във всеки случай можех поне да си отбележа мястото, където керванът бе намерил своя ужасен край. С помощта на компаса и, вземайки предвид изминатото разстояние, приблизително пресметнах географското положение на точката, където се намирахме. После начертах в бележника си разположението на околните дюни и така направих всичко възможно и всичко необходимо, за да успеем отново да открием въпросното място.

Двата братата лешояда отдавна се бяха оттеглили и през цялото време на престоя ни не се мернаха повече. Минаваше час подир час, но раненият продължаваше да спи. Стана следобед, после дойде вечерта — болният не се беше помръднал. Само гърдите му се повдигаха и спускаха — дишаше бавно и равномерно. Настъпи нощта. След скромната си вечеря ние се приготвихме за сън.

Преди това обаче отидох още веднъж при спасения от нас млад човек. Той продължаваше да спи — дишаше все така спокойно и равномерно. До този момент не се забелязваше следа от треска. Изобщо дълбокият му сън изглежда не беше признак на пълно изтощение, а оздравителен сън, който, както е известно, винаги е много продължителен и дълбок. Е, толкова по-добре за него! В такъв случай можехме да се надяваме, че щеше да издържи дългата и изморителна езда на следващия ден без особена опасност за здравето си.

Препоръчах на Хилуя също да легне да поспи и да нареди на прислужницата си да бди над болния вместо нея. После се върнах при моята камила. Халеф бе вече заспал, а и аз скоро потънах в обятията на Морфея.

Събудих се, защото някой ме хвана леко за ръката. Пред мен стояха двама души. На звездната светлина успях да разпозная Хилуя и... младия бен салах. Сигурно беше минало вече полунощ. — Сихди, извинявай, че смущавам съня ти — поде Хилуя, — но преди малко този бен салах се събуди и настоятелно поиска от мен да му обясня какво е станало и къде се намира.

— От теб ли? Но струва ми се ти трябваше да предадеш на прислужницата си грижите за болния през нощта, нали?

Тя се посмути.

— Наистина, ти ми нареди да легна да спя, но си помислих... исках... никак не бях изморена.

— Така ли? — отвърнах с усмивка. — И си разрешила на поверения на твоите грижи болен да стане? Въпреки че все още е толкова безсилен?

— Сихди, той искаше така — извини се тя. — Каза, че трябвало веднага да говори с теб, а след като възразих, че са му необходими почивка и спокойствие, той ме закле в името на моята сестра Бадия да го заведа при теб.

— В името на твоята сестра? Значи вече си се разприказвала, а?

Хилуя енергично отхвърли подозренията ми:

— Не, не съм му издавала каквото и да било. Само го уверих, че се намира в безопасност и му открих, че съм сестрата на Бадия, чието име той спомена още когато за пръв път дойде на себе си. Това е всичко.

— На'ам, якаса — да, така е — намеси се в този момент непознатият със своя благозвучен глас. — Сихди, вие ме избавихте от смъртта и на вас дължа живота си. Довършете сега това и за Аллах и за Пророка богоугодно дело, като ми изпълните молбата!

— С удоволствие, стига да можем.

— Можете! Моля ви незабавно да тръгнем кам шатрите на бени салахите.

— Незабавно? Не е възможно! Ти непременно трябва все още да се щадиш.

— Да се щади? Нямам време за щадене. А и не ми е нужно. Не искам да се хваля, но ще кажа истината: само един човек от моето племе ме превъзхожда по сила и издръжливост. И именно

заради него искам веднага да тръгнем на път. Става дума да се предпази цялото ми племе от голяма беда.

Не трябваше ли просто да прекратя този разговор и не беше ли по-добре да изпратя младия човек пак «в леглото»? Много ми се искаше да го направя.

Ала от една страна вярвах на уверението му в неговата сила и издръжливост, защото само някой много як мъж можеше да се изплъзне на треската, а от друга страна пък ме безпокоеше забележката му, че сестрата на Хилуя и племето ѝ са заплашени от голяма опасност.

Междувременно Халеф също се събуди, стана и се присъедини към нас. Забелязах, че и той като мен бе немалко учуден от бързото оздравяване на младия човек.

Прислужницата Халуя не се виждаше наоколо. Предполагах че и тя се бе събудила, обаче от скромност просто си кротува зад завесите на своя тахтируан.

— Позволи ми най-напред да ти задам няколко други въпроса — подех аз след продължително мълчание. — Но няма ли да седнеш при нас?

Младият човек прие поканата ми и се настани наблизо. Хилуя и Халеф също насядаха на пясъка, като че и те трябваше да си кажат тежката дума по предстоящите за обсъждане въпроси. А нима наистина не бе така, поне що се касаеше до Хилуя? Та нали тя беше болногледачката и нейната задача бе да следи да се окаже на «болния» необходимото внимание.

— Знаеш ли, че целият ти керван е загинал? — обърнах се към бен салаха.

— Машаллах! Какви ги приказваш? Нямам нищо общо с никакъв керван, а най-малкото пък с този, който ме подреди така.

— Но ние те намерихме в безсъзнание до другите пясъчни могили и беше близко до ума да предположим, че си бил заедно с тези мъртъвци.

— С кои мъртъвци? Не те разбирам. Нима мъжете, които ме пребиха, са мъртви? Да не би пък вие да...?

Беше ясно, че този човек нямаше никаква представа за разразилия се страшен самум, чиято жертва бе станал керванът. Или пък само се преструваше?

Трябваше да се уверя дали казва истината.

— Я ми кажи как се срещна с тези хора!

— С удоволствие. Моят брат ме изпрати да отида до Джарабуб по една работа, за която ще си поговоря с теб малко по-късно. Навярно ти е позната онази прочута местност с толкова оазиси, а?

— Да, знам я — кимнах аз.

— Цялата работа доста се проточи. Когато най-сетне получих желаните сведения, разбрах, че не бива да се връщам у дома по обичайния път на керваните, защото така изобщо нямаше да постигна целта на моето пътуване. Налагаше се да тръгна по прекия път през пустинята, за да не закъснея. Впрочем сега се сещам — полунощ вече мина, значи днес сме йом ал джума

[19]

, нали?

— Лъжеш се. Днес е вече йом ал сабт

[20]

.

— Аллах карим! Значи цял ден съм бил... съм бил...

— Да, цял ден беше в безсъзнание.

Това разкритие го накара да онемее за няколко секунди. После обаче той скочи на крака и извика:

— Йа латиф — мили Боже! И тази вечер ще е джама, съвещанието на старейшините, което ще решава бъдещето на цялото ни племе! Трябва да тръгна на път... незабавно трябва да тръгна. Той наистина се накани бързо да се отдалечи, но аз своевременно го хванах за хаика и въпреки съпротивата му го дръпнах да седне на пясъка.

— Уакиф — стой! Закъде си се разбързал толкова?

Личеше си, че младият човек се намира в страшно възбудено състояние, защото измина доста време преди да може да отговори.

— Извинявай! Изобщо не помислих, че без вашата помощ съм напълно безсилен, но те моля в името на всичко, което ти е свято, веднага да дадеш заповед за тръгване, иначе ще пристигнем твърде късно.

— Защо? — попитах най-спокойно. — Ако тръгнем утре сутринта, ще стигнем съвсем навреме.

— Лъжеш се — припряно ми възрази той. — Или може би знаеш къде точно се намира лагерът на бени салахите?

— Не, не знам. За пръв път идвам по тези земи.

— Ето, виждаш ли! А на мен тук всичко ми е добре познато, защото тук е моята родина и ти казвам, че само ако незабавно тръгнем на път, ще пристигнем навреме, за да предотвратим голямо нещастие.

— Ти забравяш, че ние изобщо не знаем за какво става дума и следователно няма как да вземем решение.

— Тамам — прав си! Извинявай, твърде съм развълнуван.

— Най-добре ще е да ми отговориш накратко на въпросите. Какво се случи, след като тръгна от Джарабуб?

— Сихди, няма да намериш друг човек, който да познава пустинята толкова добре като мен. Поне никой друг няма да поеме риска сам да я прекоси. Разполагах с превъзходна хаджина и дотогава не бях имал никакво по-особено преживяване. И ето че тъкмо когато се бе вече почти смрачило, наред пустинята се натъкнах на един керван, който се беше разположил на бивак.

— Кога стана това?

— Завчера вечерта.

— Продължавай!

— Можеш да си представиш учудването ми, но също и смаяването на керванджиите.

Попитах ме откъде идвам и накъде съм тръгнал. Отговорих им самата истина, ала те не ми повярваха. Очевидно ме взеха за член на някой джум

[21]

, дошъл, за да ги шпионира или пък самите те бяха разбойници. Когато слязох от седлото, те внезапно се нахвърлиха върху мен и ме повалиха с приклади на земята.

— Значи не знаеш, какви стоки е пренасял този керван?

— Не. Нямах време дори да ги попитам. Но навярно вие знаете, а?

Не смятах, че ще е особено разумно веднага да му кажа всичко и затова отвърнах уклончиво:

— А ти не знаеш ли, че целият керван е затрупан с пясък?

— Машаллах! Какво говориш? Затрупан? Истината ли казваш?

— Не те лъжа. Аллах наказва тези мъже за престъплението, което са извършили спрямо теб. През нощта се изви самум и всички до един преминаха по моста на смъртта.

Известно време бени салахът не проговори нито дума. Онова, което чу, го поразя. Едва след някоя и друга минута той попита, като заекваше.

— Но... щом всичките... са мъртви... как така само... само аз съм...?

— Мястото, където са те повалили, е по-нависоко от самия бивак на тези хора. В резултат на това пясъкът, който те покриваше, не беше нито толкова дебел, нито толкова сбит, тъй че си се спасил от задушаване.

Младият човек дишаше тежко.

— Аллах ил Аллах! Азраел

[22]

е изпратил стрелата на смъртта към сърцето ми, ала не е улучил. Хвала на Аллаха, а също и на теб, о, чужденце, заради твоята помощ! Хилал ще ти бъде благодарен до последния си дъх.

Значи Хилал се казваше този млад великан, който седеше до мен в такава стойка, сякаш голямата загуба на кръв изобщо не му се беше отразила. И сега, когато вече не спеше, той пак ми правеше много добро впечатление. Въпреки че преди малко бе допуснал да го обземе силно

вълнение, той все пак имаше вид на човек, който умее да се владее и не върши току-така нещо необмислено.

Звездната светлина ми бе достатъчна, за да забележа, че той се харесваше и на още някой — на Хилуя. Тя седеше неподвижно до него и не откъсваше поглед от лицето му.

— Преди малко спомена, че племето ти е заплашено от голяма беда. Какво искаше да кажеш?

— Още днес преди смрачаване трябва да стигна до шатрите на моето племе, защото джамът ще реши, дали между бени салахите и пашата на Египет ще има мир или война.

— Е, и?

— Разумните хора от племето са убедени, че ще имаме действителна изгода само, ако продължим добрите си отношения с пашата.

— В това все още не виждам никаква опасност.

— Но най-влиятелният човек на племето е за война.

— Кой е той?

— Фалахд, братът на починалия шейх.

За мен това не беше нищо ново.

Хилуя ми беше разказвала, че сестра ѝ се омъжила за шейха на бени салахите, който бил три пъти по-възрастен от нея. Не я питали много-много дали е съгласна или не, понеже в онези страни решава волята на бащата. Тя никога не била виждала шейха, не знаела, дали ще може да го обикне, ала той бил прочут човек и приятелството между племената трябвало да бъде затвърдено именно като шейхът на бени салахите вземел за жена дъщерята на бени аббасите.

По-късно Хилуя много рядко получавала вест от сестра си и никога не могла да узнае, дали Бадия е била щастлива като съпруга на шейха. После той умрял и оттогава младата вдовица властвала над племето, което под нейното ръководство живеело много добре. Стадата се множели при нейното миролюбиво управление, числеността на воините нараствала. Тя много умело успяла да накара околните племена да я уважават. Прякорът, който ѝ дали, «Ханума на пустинята», свидетелствал най-добре за почитта и авторитета, на които се радвала.

— Ами ханумата? И тя ли е за война? — продължих да го разпитвам.

— Не, тя е за мира, обаче Фалахд и неговите привърженици надделяват. Те казват: една жена не може вечно да е шейх. Неудържимо е станало всеобщото желание отново да се венчае и тя не може дълго да му се противопоставя.

— В такъв случай важното е Бадия да си вземе такъв мъж, който да е настроен приятелски към хедифа.

— И на нея така ѝ се иска, ала нейният избраник е беден.

— Кой е той?

— Той е ... той е... моят брат Тарик.

Младият човек изрече тези думи колебливо. Ако беше светло, вероятно щях да видя как лицето му се изчервява.

Седналата до мен Хилуя издаде тихо възклицание, изразяващо учудването ѝ.

— Нима това е толкова лошо? Ханумата е толкова по-богата — отвърнах аз.

— Де да беше само това! Ала братът на умрелия шейх вече поиска ръката ѝ.

— О, язык, олеле! Значи Фалахд! Според вашите закони тя принудена ли е да го вземе за мъж?

— Да, само смъртта може да ѝ попречи. Законът гласи, че тя трябва да принадлежи на нейния зилф

[23]

. Ако обича някой друг, то той трябва да се бие с Фалахд, а законът изисква двубоят между двамата да завърши само със смъртта на един от тях.

— Ами тогава нека брат ти се бие със зетя на ханумата.

Хилал не ми отговори. Едва след по-продължителна пауза той каза:

— Има две неща, които няма да допуснат това да стане — едното се казва Фалахд, а другото — тар

[24]

.

— Фалахд ли? Как така?

— Вече споменах, че в нашето племе има само още един човек, който е по-силен от мен и това е Фалахд. Той има великанско телосложение. Не съм виждал никой друг с такова тяло. Твърди се, че и без оръжия можел да се изправи срещу лъв. Никой не смее да му излезе насреща.

— Значи и твоят брат се страхува да се бие с него за ханумата, а?

— Тарик не знае що е страх, но знае, че това би означавало за него сигурна смърт. В схватката с ножове или с някакви други оръжия брат ми би победил, ала Фалахд ще се окаже достатъчно умен да се съгласи само на двубой с голи ръце, а точно там е непобедим. Но дори и Тарик да го победи, пак няма да извоюва тъй желаната награда. Ще му попречи познатата дума тар, която споменах преди малко.

— Какво искаш да кажеш?

Разбирах го много добре, но исках да чуя обяснението от самия него.

— Е, ами ако брат ми победи Фалахд, според закона ще трябва да го убие. Но после роднините на Фалахд ще са длъжни да отмъстят за смъртта му. А кой е най-близкият му роднина?

— Бадия.

— Да. Тя е негова зилфа

[25]

и същевременно повелителка на племето. Би трябвало тя да се заеме с кръвното отмъщение и не бива да намери покой, докато не убие и моя брат. И как тогава ще може да стане негова жена?

Наистина лоша работа. Както бихме се изразили ние, конят беше отишъл в реката и всичко се беше объркало. Въпреки това, за да го утеша, казах:

— Аллах е велик, ако пожелае, може да помогне.

— Ако пожелае! Но кажи-речи се опасявам, че е решил иначе.

— Имаш ли някакво сериозно основание за твоите опасения?

— Да, сихди. От няколко седмици при нас пребивават двама пратеници на османлиите и на московците и се опитват да ни придумат да се бием срещу хедифа.

— Какво говориш? И руски пратеник ли е дошъл? Заедно с турски? Забележително!

— Това си казахме и ние, Тарик и аз. Знаем, че османлиите и московците воюват едни срещу други, откакто тези народи имат обща граница помежду си. И щом руснакът е тръгнал заедно с турчина, работата им не е чиста.

— Прав си.

— И двамата искат Фалахд да стане шейх. Предполагам, че после под негово ръководство племената на пустинята ще нахлуят в Маср. Ще предизвикат размирици и бунт. Падишахът би трябвало да изпрати войскови части и кораби, което би отслабило силата му, а тогава за руснаците няма да е трудно да постигнат своите цели.

Не можех да не се учудя. Този неук син на пустинята показваше такава политическа прозорливост, каквато не бях очаквал от него. Ала крайните последици не бе в състояние да предвиди. И да им се удадеше да победят хедифа, турците пак нямаше да отнесат победата от бранното поле, защото това щеше да направи... Англия.

— А мисията на двамата пратеници увенча ли се с успех? — продължих да разпитвам.

— Да. С какви ли не обещания им се удаде да спечелят голяма част от воините.

И тъкмо по тази причина моят брат ме изпрати да отида в Джарабуб.

— В Джарабуб? Защо?

— За да противопоставя на влиянието на пратениците едно друго, може би още по-силно влияние. Сигурно знаеш, че орденът на занусите, чието седалище е в Джарабуб, но има свои клонове и в редица други селища, разпространява чистия ислям и се радва на голяма почит и уважение сред последователите на Пророка. Без съмнение мнението на Сихди Махди

[26]

в Джарабуб ще има най-голямата тежест пред джама, когато старейшините се съберат да се съвещават. Ето защо още преди две седмици тръгнах на път, за да помоля за помощ самия Сихди Махди.

— Фалахд знаеше ли за намеренията ти?

— Не. Иначе щеше да осуети пътуването ми. Но ханумата е посветена във всичко и е съгласна с нашия план.

— И какъв е отговорът на Сахди Махди?

— Изключително благоприятен. От името на ордена и заради самия ислям Сихди Махди ни съветва да не се поддаваме на внушенията на чуждите суфара

[27]

, а да останем верни на хедифа. Нося и писмено отговора на «Преподобния».

— Това е добре. Мислиш ли, че той ще окаже някакво влияние върху решението на джама?

— Надявам се, но това може да стане само, ако пристигна навреме. Затова, ефенди, ще повторя молбата си. Нека веднага да тръгнем на път! Нямаме нито час за губене.

В същото време той умолително вдигна и двете си ръце. Погледнах към звездите. Беше около два часа през нощта. И без друго след един час щяхме да тръгнем на път, за да избегнем голямата жега през деня, така че един час по-рано или не за нас беше без значение. Очите на Хилуя също ме гледаха умоляващо. Тя не каза нито дума, ала многозначителният ѝ поглед ми издаваше, че и тя също бе взела много присърце настоятелната молба на поверения на грижите ѝ младеж. Та нали ставаше въпрос за съдбата на племето, чиято ханума бе нейната сестра!

С разказа си младият човек спечели и моето съчувствие. Вярно, не можех да си поставя за цел да се намеся във вътрешните работи на страната. Именно поради тази причина винаги запазвах ясен поглед за проблемите и положението във всяка страна, която посещавах.

Знаех, че Англия горещо желаше час по-скоро да дойде времето, когато ще може да сложи ръка на ресурсите на тази толкова богата страна, макар тя да бе съсипана от лошото си управление. Беше ми също така ясно, че някой хубав ден тази цел все щеше да бъде постигната, и че изобщо не бе по силите ми да отклоня тази участ.

Но поне едно нещо сигурно ми бе възможно — доколкото бях в състояние да помогна на хората, които го заслужаваха. При това не мислех само за Хилал, но и за Хилуя. Бяхме прекарвали вече толкова време заедно, че неволно се чувствах като застъпник на нейните желания.

Ето защо и ханумата, сестрата на Хилуя, не можеше да ми е безразлична, а още по-малко пък и Тарик, братът на Хилал, за когото си мислех, че сигурно много прилича на Хилал. Впрочем нищо не ми пречеше да изпълня молбата на младежа. Затова след като поразмислих, зададох следния въпрос на бен салаха:

— Колко воители, годни да носят оръжие, има твоето племе?

— Шест хиляди.

— Ако ни се удаде да накараме племето ти да се въздържа от враждебни действия към хедифа, мислиш ли, че така бунтът на останалите пустинни племена ще се провали?

— Убеден съм в това! Въстанието изобщо няма да се вдигне, защото без нас на другите племена и през ум няма да им мине да нахлуят в Маср.

— Тайиб — добре! При това положение съм готов да изпълня молбата ти и да подкрепя вашите планове. Яллах! Нарух — напред! Да тръгваме!

Четвърта глава

Повелителката на пустинята

Преди да продължим пътя си Хилал трябваше да се нахрани. Не беше ял нищо повече от двама и четири часа. Разпоредих се това да стане отчасти и по една друга причина — за да не може да види, че ще се отдалеча. Най-напред втъпих както на Халеф, тъй и на двете жени изобщо да не споменават нито пред Хилал, нито пред когото и да било друго, че погребаният под пясъците керван е пренасял пушки и патрони.

После на звездната светлина се добрах до мястото, където бяхме изровили оръжията и кобурите на седлото. Искях пак да скрия тези предмети под пясъка.

Докато с две ръце загребах пясък и го хвърлях върху стърчащите цеви на пушките, аз размислях, какви ли неясни и не безопасни събития ни предстояха. Макар да очаквахме, че при бени салахите ще сме на сигурно място, и нямаше от какво да се опасяваме, то все пак нямаше да ни навреди, ако и заради личните си цели, успеехме да ги накараме да ни уважават малко повече. Една скромна, но ефективна демонстрация с ракети и фишеци, които бедуините сигурно не познаваха, можеше да ни бъде само от полза.

И така, зарових кобура на седлото в пясъка едва след като извадих от него пакета с ракетите.

После напуснах съдбоносното за кербана място, което в нощната тишина и на звездната светлина изглеждаше двойно по-зловещо, и се върнах при моите спътници.

По време на отсъствието ми и докато Хилал се хранеше, Халеф и двете жени не бяха стояли бездейни. Товарната камила беше приготвена за езда, защото бе необходима за Хилал. С течение на времето хранителните ни провизии бяха чувствително намалели, а останалите неща лесно можеха да се разпределят между другите пет животни.

Скоро малкият кербан потегли с Хилал начело. Под измислен претекст останах малко назад. Щом спътниците ми изчезнаха зад най-близката дюна, аз се изкачих на гребена на дюната, която отделяше нашия бивак от злополучното място на затрупаните хора и животни, и забих здраво в пясъка един бамбуков прът, който бях измъкнал от скелета на един от тахтируаните. Той трябваше да послужи като ориентировъчен знак в случай, че се наложи да потърсим въпросното място. Нямаше защо да се опасявам, че можеше да го издаде и на незвани хора, защото първо, няхах намерение да оставя пушките в пясъка кой знае колко дълго, и второ, едва ли бе вероятно в близките дни да минат някакви ездачи точно оттук.

След това необходимо забавяне и аз се качих на моята джамала и последвах останалите.

Този ден се очертаваше да бъде най-тежкият и изморителният от цялото ни пътуване. Поне така започна. Дълги часове камилите ни трябваше да газят в дълбокия пясък — това беше районът на самума. Едва към обяд положението се подобри. Пясъкът не беше вече толкова дълбок, а и видът му се промени. Стана по-едър, докато преди беше фин като брашно и ни причиняваше големи затруднения, тъй като влизаше в очите и ни пречеше да дишаме.

През първите часове напредвахме толкова бавно, че според Хилал едва ли щяхме да стигнем дуара преди смрачаване. Това бе неприятно, но нищо не можеше да се направи. Ето защо няха право да се сърдя на Хилал, че стана неспокоен и непрекъснато ни подканяше да яздим по-бързо. Доставяше ми тайно удоволствие да наблюдавам, че Хилуя почти не се отделяше от нашия водач. Тя бе дъщеря на пустинята и нямаше нужда да е чак толкова сдържана, както това налагат тамошните нрави на нейните посестрими в градовете.

Струваше ми се, че и Хилал харесва своята красива спътничка, което не убягна от вниманието на Халеф, а това пък явно разваляше неговото настроение, понеже предпочиташе да види мен на мястото на Хилал.

Хилал и Хилуя представляваха великолепно двойка. Той бе истински прототип на преливания от сила син на пустинята, а тя бе надарена с всички онези прелести, които узряват в жаркия юг. Погледът ми ги следеше с истинско удоволствие.

Известно време яздих до водача. Искях да се запозная подробно с разположението и околността на дуара преди да стигнем там, и затова го накарах да ми опише всичко най-точно.

Насред оазиса на бени салахите, встрани от дуара, на голяма площ се издигали мощни зидове, изградени от големи правоъгълни дялани камъни. Несъмнено това били останки от древна постройка от онези времена, когато римляните завладели Египет и с неуморимия си стремеж към всякакво строителство дръзнали да навлязат и в пустинята. Подобни останки, както и останки от великански водопроводи и могъщи крепости, се намират далеч навътре в Сахара, и макар че в наше време са полузасипани от летящите пясъци, все пак си остават свидетели за предприемчивия дух на един народ, който с чутковни усилия и с труд е успявал да влее живот в безжизнената пустиня.

Между тези зидове, разположени върху стръмно издигащо се от равнината възвишение, се намирало жилището на ханумата. Към него водели широки каменни стълби, градени сякаш за някакъв исполински род, които денонощно се пазели от телохранителите на Повелителката на пустинята. Бадия разполагала с тази лична охрана, чийто началник бил братът на нашия Хилал, Тарик, също като някоя коронована европейска владетелка.

Хилал ми описа съвсем точно живота и порядките при бени салахите. Изглежда той напълно се беше свързал. Вярно че все още главата му бе превързана, но иначе бе заел царствена стойка на

поставеното на гърба на товарната камила седло, което Халеф му беше «скърпил» от какви ли не всевъзможни и невъзможни неща. За щастие умът му толкова бе зает с най-различни мисли, че изобщо не се сети да заговори за затрупания керван. Така ми бе спестено неудобството да измислям някакво оправдание или дори да си послужа с лъжа.

По време на най-голямата жега спряхме да починем за два часа. След като слънцето измина три четвърти от небесния си път, отново поехме през пустинята. Но се изнизаха много дълги часове преди най-после да се промени видът на околната местност. Животните първи усетиха близостта на оазиса и сами ускориха крачките си. Лека-полека пясъкът отстъпи и направи място на обширни площи, покрити с трева, която ставаше все по-гъста и по-гъста. И после... не можехме вече нищо да различим, понеже след краткия здрач бързо се спусна тъмна нощ. Единствено по контурите на сенките успяхме да забележим, че минавахме покрай палми и пасящи стада.

Внезапно пред нас се извиси някаква висока и тъмна маса — навярно онези руини, където се намираще жилището на ханумата. В същото време нейде наблизо се разнесоха три удара върху дъска.

— Какво ли е това? — попита Халеф.

— Сигурно е муадинът — обадох се аз. — Само че не ми е ясно защо тъкмо сега дава този знак. Времето за молитвата при залез слънце отмина. Я да попитаме Хилал!

— Това не е обичайният знак за молитва, а така се свиква джама — обясни младият бен салах. — Хвала на Аллаха, значи все пак пристигнах навреме! Сега ще се реши дали бени салахите ще останат приятели на египетския паша или не.

— Аха! — изплъзна ми се от устата.

— А ще се решава също и участието на ханумата. Тя ще бъде присъдена на Фалахд. После муадинът публично ще го обяви и ще попита дали някой ще пожелае да се бие с Фалахд за нея.

— Но сигурно никой няма да се обади.

— Лъжеш се! — възрази ми той с тон, който не можеше да не ми направи впечатление. — Все ще се обади някой.

— Но нали самият ти ми каза, че брат ти нямал никакви шансове да извоюва ханумата за себе си, дори и ако излезе победител.

— Нямах предвид моя брат, когато споменах, че все някой ще се обади, а...

Той млъкна.

— Ами кого?

— ... самия себе си.

— Тъй ли? — попитах учудено.

В същото време от тахтируаната на Хилуя долетя тихо възклицание, изразяващо уплаха. — Ти все още не си се възстановил и е невъзможно да влезеш в ръкопашна схватка с онзи великан.

— С Фалахд няма да разговарям с юмруци, а с куршуми. А там съм непобедим. Хората ме наричат Ибн са'йка

[28]

. Когато дулото на пушката ми избълва пламъче, онзи, в когото съм се прицелил, е загубен.

— Но нали самият ти каза, че Фалахд щял да определи с какви оръжия ще се бие.

— Ще се опитам да направя така, че великанът да ме обиди. Тогава аз ще бъда предизвиканият и ще имам право да избира оръжието.

— Не е лошо! Обаче няма да си единственият, който ще пожелае да излезе да се бие срещу онзи исполин.

— Така ли? Не познавам никой друг, който би се осмелил да се изправи срещу него.

— Аз знам един такъв човек.

— И кой е той, сихди?

— Самият аз.

— Ти? Навярно се шегуваш, а?

— Не се шегувам. Любопитен съм да разбера, дали Фалахд е чак такъв голям герой.

— Не се подигравай! Той ще те убие само с един-единствен удар на юмрука си.

— Я по-добре остави това да е моя грижа! Не съм толкова неопитен, колкото си мислиш. Но какво стърчи тъй нависоко срещу нас? Навярно са руините, за които ми разказа, а?

— Да.

— А кой идва насам?

— Сигурно е някой от пазачите на лагера. Ще му дам нашия сигнал.

Хилал свирна полувисоко с уста. Пазачът веднага разбра, че е свой човек и се приближи.

— Мин антум?

— Аз съм, Хилал. Какво е положението в лагера?

— Всичко е наред, но брат ти е много разтревожен, защото много се забави. Гости ли ни водиш?

— Да. Ханумата ще изпадне във възторг. Но аз чух знака на муадина. Съветът събра ли се вече?

— Тъкмо сега мъжете се събират.

— Това е добре — обърна се Хилал към нас, — понеже ханумата ще отиде на съвещанието и няма да е в жилището си. Ще заведем там Хилуя. Когато ханумата се върне, ще завари сестра си. Ще бъде чудесна изненада.

— Но ще може ли Хилуя да влезе в жилището на Бадия незабелязана от никого?

— Ще може. Слезте само от седлата си и аз ще ви водя! Нека нашите животни налягат тук и чакат, докато дойдем да ги вземем. Ей този пазач ще остане при тях.

Последвахме подканата му и слязохме от седлата. Хилал даде израз на удовлетворението си, че бе успял да пристигне навреме.

— Колко се радвам, че ще имам възможност да отговоря на предизвикателството за двубой! Никой не подозира, че съм се върнал, и ще има да се чудят, когато най-неочаквано отговоря горе от руините.

— Как ще го направиш? И изобщо как става това предизвикване на двубой?

Хилал ми описа най-подробно какъв е обичаят в такива случаи. Не е необходимо да предавам думите му, защото читателите и без друго ще научат всичко. Когато свърши, аз му казах с усмивка:

— А още повече ще се учудят, когато най-неочаквано се появят двама желаещи да участват в двубоя.

— Значи ти наистина си решил да се биеш с Фалахд? Сихди, предупреждавам те! Не се отнасяй толкова безгрижно към тази работа! За мен е ужасно да видя как загива под юмруците на Фалахд човекът, на когото дължа живота си.

— Не се тревожи за мен! Живял съм сред хора с червен цвят на кожата, и при тях съм излизал победител от такива схватки, каквито тук не сте и сънували. По-добре се погрижи да стигнем незабелязано до руините!

Хилал нямаше повече какво да ми отговори и мълчаливо закрачи пред нас. Той не видя как отвързах пакета от гърба на моята камила и как го предадох на Халеф, на когото предстояше да изиграе една малка роля в предстоящата драма.

Нашият водач описа широка дъга около дуара и така стигнахме до едно място, където нямаше вече шатри. Оттам без някой да ни забележи се добрахме до подножието на възвишението с подобната на крепост постройка.

— Ето го камъкът, който прикрива тайния вход, известен само на Тарик, на ханумата и на мен — каза бедуинът. Той отстъпи назад и се оказа, че не е масивен дялан камък, а само сравнително тънка плоча, която се движеше върху някакви невидими валяци или колелца. Пред нас се отвори тясна галерия, която бе достатъчно висока, за да може по нея да мине изправен възрастен мъж. Плочата бе изтикана обратно в предишното си положение и ние петимата навлязохме бавно в галерията. Не след дълго пред нас забелязахме водещи нагоре стъпала. Щом стигнахме горе, на светлината на кибритена клечка, видяхме коридор, който водеше право напред, и друг, който продължаваше наляво и завършваше с други стъпала, изкачващи се пак нагоре.

— Ще ви заведе до любимото място на ханумата, където в момента навярно няма никой, защото тя е отишла на съвещанието... Там ще сте сами и ще имате възможност да наблюдавате всичко, каквото става в лагера.

Той ни придружи нагоре по стъпалата и съвсем скоро се озовахме на открито, където пръснатите наоколо дялани камъни се търкаляха в пълен безпорядък.

— Така, тук никой няма да ви безпокои. Ти наистина ли ще се обадиш, когато муадинът попита, кой желае да излезе на двубой срещу великана?

— Разбира се!

— Тогава го направи след мен! Ти си чужденец и ще ми дадеш предимство. Сега отивам да придружа Хилуя и прислужницата ѝ до жилището на ханумата. Той се отдалечи с двете жени. Халеф и аз се отправихме към задната част на руините. Не бяхме направили кой знае колко крачки, когато дочухме гласове. Кой ли можеше да е? Нали според Хилал ханумата беше вече отишла на съвещанието, а иначе навярно никой друг нямаше достъп до нейното любимо място! Трябваше да разбере кой се намира там. Наредих на Халеф да ме чака. После започнах предпазливо да се промъквам напред и скоро можех не само да разбирам думите, но и да виждам хората, които разговаряха. Те седяха на два съседни камъка и силуетите им се очертаваха ясно на фона на звездното небе.

Бяха един мъж и една жена, загърната в дълго бяло женско наметало, върху което се спускаха нейните дълги черни коси. Мъжът беше облечен само с панталон и сетре. До него на камъка бе облегната дълга пушка. Изглежда двамата бяха дошли току-що, защото чух жената да казва:

— Мислиш ли, че тук никой не може да ни подслуша?

— Не може — отвърна мъжът. — Никой друг не знае пътя дотук освен теб, мен и брат ми Хилал. А тук отдясно жива душа не може да се приближи, без да използва стълбите. Моите хора ще ме извикат.

— Дано Хилал се върне час по-скоро! Не мислиш ли, че вече би могъл да е тук?

— Всъщност би трябвало отдавна да е пристигнал, защото добре знае, че днес се събира съветът. Дано не му се е случило някакво нещастие!

— Че какво може да му се е случило? Нали язди много добре камила.

— Наистина има чудесна хаджина, ханум. Именно заради това го очаквах да се върне още вчера.

Жената въздъхна дълбоко.

— Не ме наричай ханум! В скоро време ще бъда може би по-клета и по-бедна и от най-окаяната робиня.

— Опазил те Аллах! А какво постигна в джама?

— Имах малък успех, макар и за кратко време, понеже се наложих над Фалахд — отговори тя малко по-оживено. — Той и двамата чужденци говориха против пашата на Маср. Те настоявах за по-бързо разрешаване на въпроса. Все пак успях да прокарам мнението, че ще е по-добре да почакаме, докато се разбере, кой ще стане шейх на племето. След това напуснах джама, понеже започнаха да се съвещават за моето бъдеще, и сега сигурно ще последва най-лошото — племето ще пожелае предводител, чиято жена трябва да стана аз. А той няма да е никой друг освен Фалахд.

Бадия млъкна за известно време. Мъжът, който можеше да е единствено Тарик, също не продумваше, а гледаше замислено пред себе си. Изглежда дълбоко униние бе обзело двамата влюбени.

— Не знаеш ли някакъв начин за спасение? — поде тя най-сетне отново разговора.

— Знам само един — да се бия — отвърна той.

— Ох, схватката с Фалахд няма да ми донесе избавление! Никой не е в състояние да го победи. Думите ѝ бяха последвани от сподавен стон, който обаче не беше израз на страх, а по-скоро на горещото желание най-после да се стигне до някакво разрешение на този сложен проблем.

— И аз ли не съм в състояние да го победя?

— И ти също! — потиснато отговори Бадия.

— Ханум, нима искаш да ме обидиш?

— Не, ти си ми най-верният човек. Ти би рискувал и живота си за мен, но аз знам също, че той ще излезе победител, а после съм длъжна да му се подчиня.

— Но аз го превъзхождам в стрелбата и в боя с ножове — избухна Тарик.

— Всички го знаят, знае го и той. Ето защо ще избере юмручния бой. Убедена съм в това. А тогава ти си загубен. Не, има още една възможност за спасение...

— Кажи ми я! Каквато и да е тя, можеш да разчиташ на мен.

— Бягство.

Тарик се поколеба.

— Нима е невъзможно според теб? — настоятелно попита Бадия.

— Не е невъзможно, но е опасно за теб.

След кратко мълчание Бадия бавно каза:

— Разчитах на твоята закрила.

— Вече ти я обещах. Обаче който и път да избереш, ще се изложиш на голяма опасност, така че остани тук и ми разреши да се бия с Фалахд!

— Не, това не бива да става в никакъв случай! Забранявам ти!

Нищо повече не чух. Безшумно се оттеглих. Подслушването на двамата влюбени ми се струваше кажи-речи като някакво престъпление. Отведох Халеф още малко наляво, за да не ни чуят и самите нас.

И така, бях подслушал Бадия и Тарик.

Значи нашето съвещание пред дуара и после в галерията, водеща към руините, ни бе отнело все пак толкова време, че ханумата бе имала възможност да се върне от джама в своето жилище. Ако исках да приключа с моите приготовления, докато съветът вземеше решение по най-важния въпрос, трябваше да побързам. Огледах се. По време на очакваната съвсем скоро сцена ми се щеше да съм осветен по възможно най-изгодния за мен начин, фойерверките не биваше да се пръскат прекалено високо. Следователно не можех да остана на това място, а трябваше да се изкатеря по-високо на руината, за да постигна възможно по-голям ефект.

Точно над нас забелязах едно място, което ми изглеждаше подходящо за моята цел. С малко повече усилия спокойно можех да се добера до него. После се обърнах към Халеф:

— Носиш ли още пакета, който ти дадох пред дуара?

— Да, сихди!

— Я ми го подай!

Развързах връвта и без големи усилия подредих доста ефектен фойерверк така, че лесно да се запали само с една клечка кибрит. Халеф ме наблюдаваше безмълвно, макар да не схващаше намеренията ми.

— Халеф, от Хилал ти чу за какво става въпрос — обърнах се към него веднага, щом свърших. — Муадинът ще зададе три пъти въпроса, дали има някой, който ще излезе на двубой с Фалахд. Сега ще се изкача горе и ти оставям ей тази кутийка кибритат [29]

. Извикам ли ти отгоре «хайде!», ще трябва да запалиш този шнур. Това е всичко.

— Сихди, значи наистина си решил да се биеш с великана, а? — угрижено ме попита той. — Я по-добре се откажи!

След всичко, което чухме за Фалахд, няма съмнение, че е ужасен човек.

— Тъкмо заради това страшно ми се иска да си премеря силите с него.

— Уакиф — стига, сихди, и престани да предизвикваш Аллах! Ти неминуемо ще бъдеш победен и изобщо няма да преживееш утрешния ден.

— Е, ами тогава ще си спестиш труда да ме спечелиш за учението на Пророка — пошегувах се аз. — И така, гледай добре да си свършиш работата! Кажа ли «Хайде!», палиш шнура!

— Сихди, на душата ми й иде да се стопи от тъга и мъка, защото виждам, как си тръгнал към сигурната си гибел. Но аз ще отмъстя по страшен начин за теб, ако ще да ми е писано самият аз да загина. Можеш да разчиташ на това, тъй като името ми е Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абдул Абас Ибн...

Останалото не стигна до слуха ми, понеже бях вече твърде далеч. Без никакви инциденти се озовах горе и седнах, за да изчакам най-спокойно развоя на събитията.

Под мен се намираха шатрите на дуара, които обаче поради голямата тъмнина не можех да различа. На едно място, навярно там, където беше «площадът» наред с дуара, гореше огромен огън. Вероятно там заседаваше съветът. От време на време играещите пламъци осветяваха един или друг от мъжете, насядали около огъня.

От лявата ми страна долу под мен бе мястото, където Бадия и Тарик очакваха решението на джама, а още по-нататък пак вляво се намираха стъпалата, които извеждаха във вътрешността на руината.

Наложи ми се да чакам доста дълго, докато най-после долу край огъня настъпи оживление.

След няколко минути от посоката, в която предполагах, че се намират стъпалата, забелязах да се изкачва неясен силует. Както изглеждаше, той носеше в ръка някакъв продълговат предмет, в който, ако беше светло, вероятно щях да разпозная молитвената дъска. Беше муадинът, човекът, който призоваваше правоверните на молитва, а също имаше грижата да оповестява и всякакви други решения и съобщения. Контурите на фигурата му се очертаха неясно на фона на нощното

небе и успех да видя как той взе да се изкачва все по-нависоко по камъните от старата зидария. Най-сетне се спря недалеч от мен, но на едно все пак по-ниско място. После забелязах, че вдигна дясната си ръка.

Проехтяха три удара върху дъската. Тя издаде много особен меланхоличен звук, който обаче се разнесе надалеч. Веднага заглъхнаха гласовете на множеството, неясно долитащи до слуха ни откъм лагера, а после настъпи пълна тишина. Знаех, че в момента всички погледи са отправени нагоре към руината.

Тогава проехтя гласът на муадина:

— Чуйте моя глас и възхвалете Аллаха, който просветлява света и дарява на старостта разум и мъдрост! Съветът на старейшините реши да даде осиротелите бени салахи на нов шейх. Кой да бъде той, о, правоверни? Фалахд ще бъде шейх, братът на починалия, Фалахд или пък онзи, който го победи в двубой на живот и смърт. Ето защо гласът на питашия ще се разнесе три пъти, за да се разбере дали ще се намери някой смелчак, който ще пожелае да се бие с Фалахд. Остане ли и трети път въпросът без отговор, тогава нашата ханума Бадия ще принадлежи на брата на предишния шейх.

Муадинът направи кратка риторична пауза за по-голям ефект, а после продължи:

— Тогава нека се разнесе за пръв път въпросът: има ли някой, който иска да се бие с Фалахд, за да притежава ханумата на пустинята?

— Ана — аз — ясно се чу отговор нейде отпред по посоката, където се намираха стъпалата. Това бе толкова неочаквано, че измина доста време преди слисаният муадин да си припомни своите задължения.

— Ман анта? Исмак ах — кой си ти? Как ти е името?

— Исми Хилал, Ибн ас са'йка — аз съм Хилал, Синът на светкавицата.

Тези думи сигурно учудиха всички, защото хората знаеха, че Хилал е предприел далечно пътуване. А ето че сега гласът му проехтя толкова неочаквано горе от руината. Възбудата на бедуините намери израз в оживено неясно мърморене, което достигна и до нас. Но затова пък под мен и малко встрани ясно чух силен глас, който извика следното:

— Хилал е тук! Той иска да се бие с Фалахд! Това не бива да става! Пусни ме, пусни ме, трябва да отида при него!

Очевидно това беше Тарик. Можех живо да си представя, каква сцена щеше да последва долу, когато двамата отново се видеха. Но ето че в този момент аз се изправих на крака, защото изглежда идваше и моят ред.

Лека-полека бедуините се съвзеха от голямата си изненада, предизвикана от появяването на Хилал. Муадинът поде за втори път:

— Чуйте, муаминин

[30]

! Намери се един желаещ да се бие, един доблестен бахлууан

[31]

...

— ... когото ще изям, тъй както и слънцето изяжда водата! — прекъсна го мощен глас, който стигна съвсем ясно даже до мен.

Кой ли бе този човек? Сигурно Фалахд, братът на предишния шейх. Този път не чух никакво мърморене от бедуините. Дали езиците им се сковаха от смайване или пък от страх? Най-после муадинът продължи:

— И така, въпросът ми ще прозвучи за втори път: има ли още някой, който иска да се бие с Фалахд?

Наканих се със силен глас да извикам «аз!», обаче бях изпреварен.

— Да — дойде отговор нейде под мен.

— Кой сити?

— Тарик, другият Син на светкавицата.

Някъде наблизо се разнесе сподавен женски вик — навярно беше ханумата. Ала викът ѝ бе заглушен от гласа на Фалахд.

— И той ще последва брат си в геената, където двамата ще останат да вият и хленчат за вечни времена. Продължавай да питаш, о, муадин, дали ще се намери и някой трети, който да е толкова умопобъркан да желае да се бие с мен!

Едва ли племето на бени салахите бе преживявало някога подобен скандален инцидент.

Прекъснаха самия муадин — една изключително безбожна и греховна постъпка в очите на тези самобитни хора.

Но той разбра подканящите думи на Фалахд и отново извика:

— За трети път произнасям въпроса: има ли още някой който да иска да се бие с него?

Навярно хората бяха убедени, че никой повече няма да се обади. Затова сигурно толкова по-голяма е била изненадата им, когато със силен ехтящ глас отговорих:

— На'ам — да!

Последва безмълвно мълчание. За няколко кратки мига и муадинът забрави задълженията си. Може би всичко това му се стори твърде зловещо, защото се намирах над него и изглеждаше, сякаш гласът ми идва от небето.

— Кой си ти? Как се казваш? — извика най-сетне муадинът с глас, който явно трепереше.

— Аз съм Кара Бен Немзи, когото все още никой не е победил.

Отново мълчание. Изглежда най-напред трябваше добре да премислят моя отговор. Използвах тази кратка пауза, за да подвикна на Халеф с приглушен глас:

— Дилуакт — хайде!

Изглежда най-сетне муадинът се окопоти.

— Ние не те познаваме, а и не те виждаме. Къде си?

— Тук!

Моментът бе изчислен много добре и всичко стана чудесно. Едва-що бях извикал «Тук!», когато със силно съскане към небето се издигна огнен лъч и високо горе над руините образува многоцветен искрящ венец, от който във всички посоки започнаха да се изстрелват малки огнени кълба. Така целият дуар бе ярко осветен. Можех съвсем ясно да различавам всяка отделна шатра, виждах леко поклащаните от нощния вятър корони на палмите, както и лицата на хората, които стояха долу, втренчили в мен смаяните си погледи, изпълнени с боязън. Сигурно колкото ясно забелязвах предметите около мен, толкова ясно видим бях и аз за бедуините, изправен високо горе на руините. Съвсем скоро огнените езици, кълба и искрите изчезнаха и отново се възцари мрак, мрак, който привидно стана още по-непрогледен.

Магията, която бе държала зрителите в плен, започна да изчезва.

— О, Аллах! О, Мохамед! О, Пророче! О, всички вие халифи!

Тези, а и други възклицания, изразяващи безкрайно смайване, долетяха от дуара до слуха ми.

— Аллах ил Аллах, уа Мохамед расул Аллах! — чух под мен гласа на Халеф. А муадинът хвърли дъската си и с такава бързина се втурна да скача от камък на камък, спускайки се надолу, сякаш бе решил на всяка цена да си счупи главата. Същевременно крещеше с все сила:

— Мадад, мадад — на помощ, на помощ! Злият джин! Това е злият дух на руините! Тичайте, правоверни! Бягайте, о герои! Скрийте се на безопасно място, вие бащи, скрийте вашите жени и дъщери, синове и...

Останалото се загуби във всеобщата олелия. Изключително доволен от ефекта на моето

«представяне», аз бавно започнах да слизам надолу, където ме очакваше Халеф.

— Аллах ил Аллах? Какво беше това, сихди? — извика ми той съвсем слисан.

— Това беше просто европейски фойерверк, нищо друго.

— Аллах акбар — Бог е велик, но смайването ми е още по-велико. Това дете го разправяш за фойерверка, не го разбирам, но те уверявам, че в тези на пръв поглед толкова невинни фишеци се бяха скрили всичките сто хиляди шейтани на геената, които изведнъж до един с гръм и трясък се освободиха от оковите си, за да погубят чадата на Аллах.

— Халеф, не говори глупости! Такива «ужасни шейтани» се произвеждат при нас с милиони и не представляват нищо друго освен барут и боя.

— Аллах карим — Бог е милостив! Знам, че го казваш само за да ме успокоиш. Ти чу ли какво завикаха бени салахите, когато те видяха?

— Да, помислиха ме за злия джин на пустинята, но това може да е само от полза за нашия престиж — никой няма да посмее да ни обиди. Но виж, Хилал идва, за да ни вземе!

Младият бедуин се появи иззад един от големите правоъгълни камъни. Приблужи се до мен и с най-сериозен вид ме погледна право в очите.

— Ефенди, не знам дали да се страхувам от теб или да падна пред теб на колене.
— Нито едното, нито другото — засмях се аз. — Защо?
— И още питаш? Ти не видя ли какъв ужас предизвика? Наистина, предполагам, че всички тези неща не са свръхестествени, но въпреки това имам чувството, че пред теб съм като някое малко хлапе.
— Изобщо не е нужно да се чувстваш така. По-късно ще ти обясня всичко. Но нима дойде само за да ми кажеш това?
— Не, трябва да ви заведе при ханумата.
— Тя знае ли всичко?
— Не, нещата се развиха толкова бързо, че не остана никакво време за обяснения.
Хилал ни поведе между големите камъни обратно към същите стъпала, по които се бяхме и изкачили. Щом стигнахме долу, той свърна право в галерията, която свърши с малка стая. Цялото обзавеждане на помещението се състоеше от горяща лампа с палмово масло и две, постлани на пода, одеяла от кокосово лико. На отсрещната стена една врата водеше към друго помещение.
Хилал се насочи право натам и понечи да отметне завесата, закриваща входа, обаче ръката му замръзна във въздуха. Отвътре се дочуха гласове — един решителен женски глас и друг заплашителен мъжки. Вече ги бях чувал. Единият — горе в руината, а другият — долу в лагера. Бяха Бадия и Фалахд, които очевидно спореха много ожесточено.
— Искам да знам, как тези хора са дошли при нас! Аз съм предводителят на това племе! — кънтеше мъжкият глас.
— Шейхът съм аз! Само аз! — прозвуча гордият отговор на Бадия. — Достатъчно е аз да знам, как гостите ни са дошли при мен.
— Машаллах! Говориш много надменно. Но ще станеш далеч по-учтива, когато започнем да съдим и теб и близките ти за онова, което си извършила. Станеш ли веднъж моя жена, после ще се научиш да се подчиняваш.
— Изчакай, докато това стане!
— Ще стане! А сега искам да узная, кой е този Кара Бен Немзи. Ти сигурно знаеш.
— Все още не знам.
— Той е тук при теб в руината. Сигурно е някакъв фокусник или измамник. Ще го принудя да ми отговори, как и кога е дошъл тук.
— Кога ли? Току-що. И как? Ей през тази врата.
Съвсем тихо бях влязъл вътре заедно с Халеф и Хилал и се видях изправен пред завладяваща гледка. Намирахме се в стая, обзаведена и подредена с ориенталско великолепие и разкош. Предметите в нея издаваха, че се обитава от жена. В средата на помещението, гордо изправена, стоеше ханумата Бадия. Беше облечена в ориенталски шалвари, дълга риза и елече от фин бял ленен плат. Босите ѝ крака бяха обути в изящни пантофки.
Тя много приличаше на своята сестра Хилуя. Чертите ѝ бяха също така меки и нежни, но някак по-сериозни и по-замислени. Ъгълчетата на пълните ѝ червени устни бяха извити леко надолу, един сигурен признак, че в последно време тази красива жена навярно често е имала повод да се гневи и ядосва. Гарвановочерната ѝ коса се спускаше свободно почти до земята. По нея нямаше никакви украшения, каквито иначе бедуинките обичат да носят. Но и защо ли ѝ бяха нужни? Самата ѝ коса бе най-прекрасното украшение на «Ханумата на пустинята».
Зад нея стоеше Хилуя, облечена все още в бялата си дълга дреха, с която бе пътувала. Тя гледаше страхливо към един мъж, изправил се пред ханумата. Позата му беше самонадеяна и кажи-речи заплашителна.
Той наистина имаше херкулесовско телосложение. Човек се чувстваше изкушен да използва за него библейските думи: «Той е единственият останал от децата на великаните.» От глава до пети беше загърнат в дълъг бял хаик, чиято качулка обаче бе отметната назад, тъй че се виждаше големият белег, който минаваше напреко през тъмното му лице от едната буза до другата, и несъмнено произхождаше от някаква ужасна рана. Грубо издяланите черти на исполина излъчваха жестокост. Ако починалият шейх имаше макар и бегла прилика със своя брат, вече не ми бе никак чудно, че Бадия не е била щастлива в съвместния си живот с него. Щом чу думите ми, Фалахд се обърна и ни огледа с учуден и предизвикателен поглед, който накрая остана втренчен в мен.
— Кул шейатин — всички дяволи! Това той ли е?

— Да, аз съм! — кратко му отвърнах.

— Кого търсиш тук?

— Не и теб. Можеш да си вървиш!

Фалахд избълва люто проклятие, сви юмруци и направи крачка към мен.

— Ти дръзваш да кажеш на мен, на шейха на племето, да си вървя?

— Ето къде е шейхът, на когото трябва да се подчиняваш и ти.

При тези думи посочих ханумата. Бедуинът се изсмя презрително.

— Ти си чужденец и не знаеш какво решение бе взето днес за тази жена. Искаш да се биеш с мен заради нея, а ти е неизвестно, че от онзи миг, когато съветът вземе решение за този двубой, тя не е повече шейх на племето. Тя ще принадлежи на победителя, който после ще стане предводител на племето.

— Но нали все още няма победител! Значи сега засега тя си е господарка сама на себе си.

Повикан съм от нея да дойда тук, следователно имам пълно право да съм на това място, но не съм свикнал да говоря пред досадни свидетели. Затова още сега ти ще напуснеш това помещение, освен ако нямаш да казваш нещо спешно.

Фалахд направи такова движение, като че искаше да се нахвърли върху мен, ала все пак се овладя. Измери ме обаче с презрителен поглед от глава до пети, щракна с пръсти, засмя се и каза:

— Аллах е пожелал слънцето да изгори акъла ти. Жал ми е за теб, иначе щях да разговарям с теб тъй, както подобава на твоите думи.

— Скоро ще имаш такава възможност — казах аз нарочно с пренебрежителен тон.

— Да, и това ще е твоята гибел — избухна той, без повече да се опитва да сдържа своята ярост. — Ти си един червей и аз ще те смажа, тъй както ще стъпча с крака и другите два червея, които се наричат Синове на светкавицата! Утре по това време и тримата ще се пържите в най-ужасните дълбини на геената.

Той се обърна и изхвъркна навън.

Може би на моите читатели ще се стори, че поведението ми в тази чужда за мен страна спрямо най-влиятелния човек на племето е било дръзко и самонадеяно, та дори и безумно, но аз го смятах за единствено правилното. От цялото племе той бе единственият, на когото трябваше да гледаме като на опасен враг, може би само с изключение на двамата чуждестранни пратеници. От останалите хора на племето, дори и да бяха привърженици на Фалахд, нямаше защо да се страхуваме и спокойно можехме да предположим, че по време на предстоящия двубой щяха да се държат изчаквателно, разбира се при условие, че не се поддадяха на подстрекателствата на Фалахд. Главната ни задача беше да предотвратим именно това, както и да си спечелим уважението на бедуините, а за тази цел бе необходимо да им покажем, че всяващият сред тях такъв страх и респект великан ни най-малко не бе в състояние да ни сплаши.

След като Фалахд се отдалечи, Бадия ми отправи топъл дружелюбен поглед. С прости думи тя ми благодари, а Хилуя и Хилал започнаха да се надпреварват да й разказват какво бяха преживели. Човек лесно може да си представи, че така времето летеше, сякаш имаше крила. В паузите на разказа бе поднесено яденето, а тогава се запознах и с Тарик, братът на Хилал. Той се обличаше също като него и, който го погледнеше в лицето, не можеше да не се учуди на приликата между двамата.

Нямах намерение да затвърждавам заблудата на суеверните бедуини, че им се е появил джинът на руината. Ето защо помолих Тарик да успокои своите съплеменници, като същевременно му дадох обяснение за предишната сцена. Тарик обеща да изпълни молбата ми и се отдалечи, за да изпълни задълженията си като началник на личната охрана.

Наближаваше полунощ, когато любопитството на Бадия най-сетне бе задоволено. Тя стана и ме покани заедно с Халеф да я придружим до дуара. За тази цел не използвахме тайната галерия, а широките каменни стъпала. Тук всичко бе останало спокойно. Постовите мълчаливо се бяха облегнали горе от двете страни на входа на руината, както и долу в подножието на стълбите. Но затова пък толкова по-оживено беше в дуара. Впечатленията от тази вечер бяха все още толкова живи в съзнанието на хората, че почти никой не беше легнал да спи. Бедуините стояха на отделни групи и обсъждаха невероятния факт, че трима мъже бяха дръзнали да излязат желание да излязат на двубой с великана.

Внимателно наблюдавах погледите, отправяни ни от мъжете, докато минавах покрай тях. В тях не забелязах нито следа от омраза, а само страхопочитание и известна доза боязън.

Разяснителната дейност на Тарик бе дала плодове, но въпреки това все още суеверният страх не беше изчезнал напълно. С изключение на Фалахд навярно досега никой от тези бедуини не беше посещавал Кайро, където хората не причисляват фойерверките към седемте чудеса на света. Следователно въпреки съвсем естественото обяснение почти за всички разигралата се сцена бе нещо нечувано и невиджано. Беше разбираемо, че все още проявяваха към мен известна сдържаност.

Докато минавахме покрай група мъже, които разгорещено разговаряха и размахваха ръце във въздуха, от устата на един от тях чух думите: «Абу ас са'йка» — Баща на светкавицата. Те, както и многозначителният му поглед, отправен към мен, ми дадоха да разбера, че още през първата нощ от моето появяване тук имах всички изгледи да стана истинска бедуинска знаменитост.

«Баща на светкавицата!» Не е лошо! В такъв случай с Тарик и Хилал, двамата «Синове на светкавицата», се намирах вече в доста близки роднински отношения. Бях им станал джад [32]

. Но тогава имах и задължението, доколкото ми бе по силите, да премахна всички пречки по пътя на моите двама «внуци», както и да им помогна да осъществят своите най-съкровени желания.

Още много пъти се чу от тълпата името Абу ас са'йка и видях много добре, че Халеф, който скромно вървеше малко зад мен и ханумата, се почувства немалко горд.

Накрая Повелителката направи знак с ръка на един беловлас старец с достопочтен вид да се приближи и ни повери на него, като му поръча да продължи да ни води нататък. Самата тя искаше вече да се оттегли.

Много добре разбирах защо ханумата бе пожелала лично да ни придружи през дуара. Тя подозираше, че Фалахд ще използва всички средства, за да насъска бени салахите срещу нас и искаше да му попречи по един умен начин. Придружавайки ни, тя даваше на своите хора сигурен знак, че гледа на мен като на свой гост, който се радва на нейното особено благоволение, както и че никому не бива и през ум да минава да ме обижда.

След като ханумата се отдалечи, старецът ни взе под свое покровителство. Съвсем скоро стигнахме до темата, която най-много ме интересуваше — бъдещото отношение на бени салахите към хедифа. За моя радост се оказа, че нашият придружител се числеше към по-разумните хора. Той ми каза:

— Аз съм от онези, които обичат хедифа. Моето становище се споделя от повечето воители. — Но не и от Фалахд, нали?

— Не. Ето защо се страхувам за бъдещето. Ако той стане шейх, ще ни поведе по лош път.

— В това отношение мога да те успокоя, Фалахд няма да стане ваш шейх.

— Искаш да кажеш, че ще загуби двубоя с теб? Извинявай, не искам да те обидя, но се съмнявам, Фалахд е майстор в юмручния бой и ще се съгласи единствено на него.

— Няма значение! Аз съм бил в една страна, където юмручният бой се практикува по съвсем различен начин от вашия!

Старият човек се спря, погледна ме учудено и поклати глава.

— Удивен съм на твоята самоувереност. Говориш така, сякаш е невъзможно да бъдеш победен в двубоя.

— Наистина е така. Ние в Европа се бием по съвсем различен начин от синовете на пустинята, по начин, на който не можете да се противопоставите.

— Аллах ил Аллах! Добре ли чух? Ти френец ли си?

— Да.

— Мога ли да те попитам от коя страна идваш?

— От Алемания.

— О, позната ми е. Знам, че алеманите са храбри воители. Чувал съм за вашия падишах Вихел, както и за Бис-ма

[33]

, неговият велик везир. Сега вече тревогата ми наистина намалю. Дано Аллах даде да победиш Фалахд.

— Ще ми кажеш ли името си? От твоите приятелски думи мога да предположа, че ти си Азра. Така ли е?

— Действително това ми е името. Откъде го знаеш?

— Хилал спомена името ти с възхвала. Ти си бил довереният съветник на ханумата и приятел на хедифа.

— Хилал е казал истината. Аз съм този човек.

— Това ме радва. Остани верен на това поведение и направи каквото е по силите ти, за да може и съветът да вземе решение в същия смисъл! Няма нищо да загубите и няма да съжалявате.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами точно това, което чу. Племето на бени салахите ще има голяма полза, ако не позволи да го насъскат срещу хедифа.

— Голяма полза ли? Как така?

— Най-напред ми кажи, дали пратениците на московците и на османлиите, за които ми спомена Хилал, ви донесоха някакви подаръци!

— Абсолютно никакви! Обсипаха ни само с обещания. Те искат Фалахд да стане шейх. После племената на пустинята ще трябва да нахлуят в Маср под негово ръководство. По-късно ще ни платят със сребърни талери, а освен това ще можем да задържим за нас плячката, която ни падне в ръцете.

— И Фалахд е съгласен с тези условия?

— Да.

— Ши макрух — това е позорно! Значи ще ограбят бедните египетски фелахи, които сами едва свързват двата края! Това е повече от жестоко. Тогава аз ще ви направя друго предложение.

— Мога ли да го узная?

— Всъщност исках да го представя едва пред вашия съвет, но си мисля, че ти можеш да подготвиш почвата за по-сигурното осъществяване на моите намерения. И така, слушай! Ако племето на бени салахите запази приятелското си отношение към хедифа, аз му обещавам пушки.

— Хамдулиллах! Донесъл си пушки?

— Не казвам, че съм ги донесъл, а твърдя само, че ще получите пушки и патрони.

— Колко?

— Триста бойни пушки, а не такива стари кремъклийки, с каквито разполагате в момента, и които засичат на всеки втори изстрел. Заедно с триста хиляди патрона.

Въпреки своето достолепие и своята възраст Азра подскочи от радост.

— Аллах ил Аллах! Не мога да повярвам! Какво каза? Триста пушки ли?

— Да.

— И триста... не, триста хиляди патрона?

— Правилно си чул.

— Аллах карим — Бог е милостив! Твоите думи ухаят като цветя в рая. Хубавите пушки винаги са били за бени арабите най-необходимото нещо.

— Оръжията, които ще получите от мен, са със задно пълнене и с такава пушка можете да дадете десет изстрела в минута.

Старият се хвана за главата.

— Не мога да го проумея. Прекалено много е! Триста пушки! Десет изстрела в минута! Колко неприятели могат да се застрелят за една минута? Изобщо не ми е възможно да го пресметна. Акълът не ми достига. Може би ти знаеш, а?

Нямаше как поне вътрешно да не се развеселя от тези детински разсъждения на стареца.

— Ами три хиляди... при условие, че всеки куршум улучва целта.

— Три хиляди неприятели за една минута? О, Аллах! О, Мохамед! О, вие пророци! И кога ще получим тези пушки?

— Ако утре вашият съвет вземе решение да запазите добрите си отношения с хедифа, само два дена след това пушките ще са ваша собственост.

— Машаллах! Машаллах! След два дена! Ефенди, ще ми разрешиш ли да поговоря с ханумата за твоето предложение?

— Не, предпочитам засега тази работа да си остане само между нас. Искане ми се да изненадам и ханумата, и цялото племе. И така, не й казвай нито дума! Чуваш ли?

— Чувам.

— Убеден съм, че ще направиш каквото е по силите ти, за да вземе съветът такова решение, което отговаря на нашето желание.

Старецът сложи ръка на гърди, сякаш искаше да се закълне и каза:

— Ди алайя ма тифтикирш — разчитай на мен! За теб ще направя и онова, което не бих направил за никой друг.

— Катар харак — благодаря ти! Впрочем още един въпрос! Бени зуафите към вашите приятели ли се числят?

— Кой, бени зуафите ли? Аллах да ги прокълне тези песове! Те са най-върлите ни врагове. От много години живеем с тях в кръвна вражда.

— Тогава всичко е наред! Ще ни заведеш ли сега до жилището, което ни е определено за пренощуване? Изморени сме от продължителното пътуване, а утре трябва да сме отпочинали и бодри.

— За ма тарид — както желаете! Последвайте ме!

Ето как се разпоредих с намереното в пустинята съкровище — за бедуините пушките наистина бяха цяло съкровище.

Дали имах това право? Сигурно.

Първо, имах известни претенции за оръжията, защото ги бях намерил, и второ, в случая ставаше въпрос за пушки, които щяха да се използват за действия, насочени срещу правителството. А всеки разумен човек ще разбере, че тези действия с нищо нямаше да допринесат за доброто на страната и за нейния народ. Дори и да не бях отдавна вече убеден в това, каква безсъвестна политика на някои европейски държави стоеше зад всички тези задкулисни игри, намеците на Азра, че нахлуването на пустинните племена в Египет ще струва собствеността на фелахите, във всички случаи щяха да ми отворят очите.

Пета глава

Аллах ху-ху-ху!

На следващото утро, когато слънцето все още не беше изгряло, аз станах и напуснах помещението, което ни бе предоставено на мен и на Халеф.

Излязох навън, поех по галерията и, като се изкачих по вече познатите ми стъпала, се озовах на открито.

Долу в дуара все още цареше спокойствие и тишина. Но не за дълго, защото веднага щом горният край на слънчевия диск се показва на хоризонта, насреща откъм големите каменни стъпала проехтяха три удара върху споменатата вече дъска, а после се извиси силният глас на муадина:

— Хай алас салах! Хай алал фалах! Станете, правоверни, пригответе се за молитва! Слънцето изплува от пясъчното море.

Видях как бедуините започнаха да излизат от шатрите си и да коленичат на земята с лица, обърнати в посока към Мека. И ако заради голямото разстояние не можех да ги чувам, то поне знаех, че кой с по-силен, кой с по-слаб глас молитвено заповтаряха думите на фатихата, които със звучен глас им извикваше муадинът. Същевременно молещите се «миеха» ръцете си с пясък и изговаряха мохамеданското верую:

— Аллах ил Аллах, уа Мохамед расул Аллах — Бог е Бог и Мохамед е неговият Пророк!

После хората наставаха и се наканиха да се заловят с ежедневните си занимания, ала тогава гласът на муадина се разнесе отново:

— Чуйте, вие правоверни, какво имам да ви известявам!

Видях как хората се събраха на групи и как всички погледи се отправиха към него.

— Изправил съм се пред вас по поръчение на могъщия Фалахд, чието пълно име е Фалахд Аса Бен Али Солиман Юсуф Ибн Калаф Омар ал Азихми. Имам да ви възвестявам следното: в мига, когато слънцето застане точно над главите на правоверните, Фалахд ще излезе извън дуара и ще отиде пред стадата, за да се бие с мъжете, които вчера отговориха на неговата покана за двубой. Най-напред той ще се бие с Кара Бен Немзи ефенди, после с

Тарик и накрая с Хилал. Двубоят може да свърши или с нечия смърт, или пък ако някой помоли за милост, както е обичаят в пустинята, Фалахд не желаше да има никаква милост, но бе принуден да се подчини на закона на племето. Всички синове и дъщери на салахите ще дойдат, за да наблюдават двубоя от неговото начало до самия му край. Ханумата Бадия ще принадлежи на победителя, а заедно с нея той ще заслужи честта да стане предводител на племето, както и титлата «шейх ал урди»

[34]

. Дано Аллах и Пророкът бъдат с него, както и с всички нас!

Значи щях да живея точно до обед — не по-дълго. За да отдам дължимото се на истината, ще трябва да си призная, че не бях дотам лекомислен, да не вярвам много-много в подобен тъжен изход от двубоя. Съвсем не изпитвах чувството, че няма да имам повече възможността да се възхищавам на залеза на слънцето, така че изобщо не позволих на мислите за предстоящия двубой да ми развалят удоволствието, което ми доставяше гледката отгоре. Наистина, пустинята бе много красива! И човек трябваше да застане точно на това място, за да може да оцени по достойнство нейната хубост.

Докато се връщах към жилището си, срещнах Тарик. Казах му, че ми се иска да предприема кратка утринна езда и той изяви готовност да ме придружи до конските стада. Преди това отидох да извикам Халеф, който желаше да ми прави компания. Заварих го буден. Занимаваше се с изкърпване на дрехите си, пострадали доста по време на продължителното ни пътуване. Слязохме по широките стъпала и се отправихме към пасящите коне извън дуара. Тарик избра две превъзходни и много скъпи кобили, които бяха собственост на ханумата. Той забеляза възхитените ни погледи и каза:

— Аз съм началник на охраната и мога да ви предоставя тези животни. На стотици дни път оттук няма да намерите други, които да се мерят с тях. Ханумата доведе тези кобили от нейната родина. Бени аббасите са се прочули със своето коневъдство. Те имат такива кобили, чието родословно дърво е изписано върху пергамент, дълъг десетина аршина.

Конете бяха оседлани съвсем леко. Метнахме се на тях и поехме на юг. Скоро забелязахме, че сме възседнали истински чистокръвни бегачи, защото когато след пет минути се огледахме назад, оазисът се намираше вече толкова надалеч, че руините изобщо не се виждаха. Въпреки това не забавихме хода на бързоногите животни, защото да летиш като лястовица към безбрежния хоризонт на гърба на такъв кон е висше удоволствие.

Продължихме все така в права посока. Когато след около един час най-сетне спряхме, сигурно бяхме изминали разстояние от три немски мили и то все в летящ галоп. Въпреки това по конете не личаха никакви следи от пренапрежение на силите или от умора. Не се виждаше никаква пяна по муцуните им, а по телата им нито капка пот. Дишането им бе равномерно.

Както изглеждаше, този ден иначе толкова веселият Халеф не бе в кой знае колко добро настроение. Той хвърли наоколо навъсен поглед и промърмори:

— Навсякъде само пустиня! Пясък и нищо друго освен пясък. Да слезем от конете, за да поседнем в тази напълно изоставена от Аллаха пустош!

Настанихме се възможно по-удобно на пясъка. Животните спокойно останаха прави.

— Говориш за изоставена от Бога пустош, а нямаш никакво право! — казах му след известно мълчание.

Той само повдигна рамене и ме погледна неразбиращо.

— Нямам право ли? Я се огледай! Има ли наоколо някаква следа от живот?

— Има не само следи, ами може да се каже, че тук се създават и после разпространяват надалеч условия за изобилни форми на живот.

— Не те разбирам.

— Ей сега ще ме разбереш. От тази пустиня, чиято площ възлиза на стотици хиляди квадратни мили, се издига нагоре чудовищно нагорещен въздух, за да се отправи към двата полюса на земята и оттам отново да се върне обратно. Но по този път той губи от температурата си и пак достига Сахара като студен въздушен поток. Този въздушен поток поема в себе си и понася всичката срещната влага, изсипва я над планините, които го разделят и изпращат в различни посоки, като по този начин се превръща във фактор, който поддържа и разпространява различните форми на живот. И така, презираната от тебе пустиня има неопценимо значение за всяко живо същество на земята.

След тези думи, изречени с малко наставнически тон, Халеф остана да ме гледа с широко отворена уста. Накрая каза:

— Аллах акбар! Не го знаех! Все пак вие, френците, в много неща сте по-умни от бени арабите. Жалко, че не желаяш да прегърнеш учението на Пророка, но все някога ще те накарам да го направиш...

— ... все едно дали искаш или не! — допълних през смях неговия вечен рефрен. — Струва ми се, че веднъж вече си ме уверявал в това.

— Хич не се смей! — недоволно измърмори той. — В крайна сметка няма да ти остане друг избор.

— Защо мислиш така?

Халеф не ми отговори. Дълго гледа в пясъка пред себе си. Най-сетне привидно съвсем спонтанно поде:

— Харесва ли ти ханумата на пустинята Бадия?

Естествено веднага се досетих накъде биеше той, но не се издадох, а си направих майтапа да го улесня в намеренията му:

— Възхитен съм от нея. Говорът ѝ е като песента на бюл-бюла

[35]

, очите ѝ блестят като нур аш шамс

[36]

, а страните ѝ приличат на свежи зухури

[37]

.

Скришом Халеф ми хвърли изпитателен поглед. Явно не бе съвсем наясно, дали трябваше да приеме думите ми сериозно или не. Аз обаче придадох на лицето си възможно най-блажения и възхитен израз. В резултат на това сянката, легнала върху помръкналата му физиономия бързо изчезна.

Дребосъкът отново помълча известно време, преди да продължи:

— Убеден ли си, че ще победиш великана?

— Изобщо не се съмнявам.

— А знаеш ли, какви последствия ще има това?

— Е, какви? — попитах аз, като изразът на напрегнато очакване не слезе от лицето ми.

— Ще трябва да се ожениш за овдовялата ханума Бадия.

Така, най-после той изплю камъчето. При това Халеф ме погледна дебнешком тъй, както лисицата гледа кокошката, подир която се промъква.

— Машаллах! — престорих се на слисан. — Изобщо не помислих за това.

— Какво ще правиш? — настоя той.

— А ти на какво мнение си? — отговорих на въпроса с въпрос.

— Естествено ще трябва да се ожениш за нея. Нали знаеш, че ханумата се присъжда на победителя.

— Хмм! Ти не искаше ли Хилуя и аз да станем брачна двойка?

— Я не ми говори за тази уази

[38]

— изкряска ми той. — Откакто Хилал взе да се увърта около нея, тя сякаш съвсем се промени. Със сигурност знам, че по-рано бе необходима само една твоя дума и Хилуя щеше да ти дари сърцето си.

— Хмм! — обадих се в знак на съмнение.

— Да, тя щеше да го направи — упорито ме увери той. — От нейната прислужница Халуя знам, колко силно копнее за теб още от първия миг, когато те е видяла.

— Кой? Халуя ли?

— Я не ме ядосвай! Естествено, че говоря за Хилуя! Но ти наблюдава ли вчера поведението на това лекомислено същество? През цялата вечер не откъсна очи от Хилал. И съвсем ясно

забелязах, че той отвръщаше на погледите й. Тези неблагодарници, които дължат всичко на нас! Хилуя ни дължи свободата си, а Хилал — своя живот! Аха! Ето откъде идвало лошото настроение на Халеф!

— Халеф, не се опечалявай! Просто техният късмет

[39]

бил да се обичат и така било писано в книгата на съдбата.

— Значи с Хилуя нищо не става! Хвала на Аллах! Ами с Бадия? С нея ти би станал щастлив, защото тя ми се струва далеч по-спокойна и по-улегнала от сестра си. Какво ще правиш?

— Ще последвам гласа на сърцето си — отговорих му двусмислено.

— Хамдулиллах! Най-после! — въодушевено възкликна Халеф, без да почувства двойния смисъл на моя отговор. — Тогава всичко е наред! Ти сам каза преди малко, че тя ти харесва. Но знаеш ли, какво ще последва след венчавката ти с Бадия?

— Сватбеният гуляй.

— Нямам предвид това, а нещо съвсем друго. Твоят просветлен разум сигурно ще ти подсказе, че е напълно невъзможно едно племе от шест хиляди привърженици на Пророка, без да се смятат жените, старците и децата, да се подчинява кой знае колко дълго на някакъв си шейх, който е християнин. И така, неизбежната последица от твоята женитба ще е тази, че ти ще прегърнеш учението на Пророка. Аллах акбар — Бог е велик, но радостта ми е още по-велика, защото най-после ще се сбъдне най-съкровено то желание на моя живот.

Престорих се, като че думите му съвсем са ме слисали.

— Наистина ли трябва да сменям вярата си?

— Изобщо няма друга възможност.

— Хмм, тогава ще премисля още веднъж цялата работа с женитбата.

— Няма какво да премисляш — енергично ми възрази той, — или Фалахд ще те победи в двубоя, или ти него. И в единия, и в другия случай победителят ще трябва да се ожени за ханумата. Не можеш да покриеш племето с вечен позор, като отблъснеш неговата повелителка. Такъв срам би могъл да се измие единствено с кръвта ти.

— Хмм! Значи работата е съвсем по-различна от онова, което си мислех. Но ти не смяташ ли, че ще е по-разумно първо да видим как ще се развият нещата, вместо предварително да си блъскаме главите над бъдещето? Та все още изобщо не е речено, че аз ще изляза победител. Вярно не се съмнявам в това, ала и най-малкото непредвидено обстоятелство може да направи на пух и прах цялата ми убеденост. Е, освен всичко друго поне за мен въпросът, кой ще получи Бадия за жена, си остава безпредметен. Но я погледни на юг! Виждаш ли нещо?

— Да, някаква тъмна линия.

— Трябва да се вгледаш по-добре. Линията се състои от отделни точки, които се движат.

— Да, сега ги различих и аз. Какво ли може да е това? — Сигурно някой керван.

— Да не би да идват с враждебни намерения?

— Едва ли! Но предпазливостта никога не е излишна. Хайде, да се качваме пак на седлата! Нека поогледаме този керван!

Подкарахме конете в споменатата посока. Точките, които образуваха въпросната тъмна линия, ставаха все по-големи и по-големи, докато накрая можехме вече да различим цяла върволица от камили. Те крачеха една подир друга като оглавникът на всяка следваща бе вързан с въженце за опашката на камилата пред нея.

Начело вървеше шейхът ал кафилах, водачът на кервана. Той рядко язди и най-често се движи пеша. Острият му поглед внимателно обхожда кръгозора и открива в пясъка и най-незначителни следи. Ако керванът е съставен само от ездитни животни и бърза, естествено тогава и той язди камила или кон.

Преброихме не по-малко от сто и двајсет камили, повечето от които товарни животни. Само двајсетина бяха възседнати от ездачи. Не видях нито един кон. Това бе сигурен признак, че тези хора идваха от много далече.

Разбира се и те също ни забелязаха. Водачът им спря. Няколко ездачи се отделиха от кервана и бързо се насочиха към нас. Те бяха все мъже с високи кльощави фигури, с остри черти на лицата и редки проскубани бради — истински синове на жарката пустиня.

Когато се приближиха почти до нас, първият от тях спря своята камила и нададе вик на изненада, който прозвуча като крясък на лешояд. От другите също се чува подобни възклицания.

— Саям алейкум! — поздрави ни той.

— Алейкум саям! — отвърнах на поздрава му.

— Бени салахи сте, нали?

— Не — отвърнах аз.

Човекът се стъписа, на полувисок глас каза няколко думи на своите придружители и още в следващия миг те ни обкръжиха. Това бяха очевидно враждебни действия. Веднага щом ги забелязаха от кервана, към нас се втурнаха в галоп повече от дузина други ездачи.

Положението ни изглеждаше твърде опасно. С изключение на ножовете си не бяхме взели други оръжия, докато тези непознати хора бяха въоръжени до зъби.

Въпреки всичко запазихме хладнокръвие.

— Какво искате от нас? — невъзмутимо попитах техния предводител.

— Вие сте разбойници! — сопна ни се той.

— Защо мислиш така? — усмихнах му се аз.

— Да не би да отричаш? Ей го моят камилски камшик, а той бързо ще те накара да си признаеш!

— Я остави камшика си на мира и по-добре ми кажи, защо ни смятате за разбойници!

— Яздите на крадени коне!

— И самият ти не го вярваш. Обикновено е невъзможно да се открадне някоя истинска кобила-кохали.

— Да, но тези са крадени! Плячкосали сте ги от бени салахите. Ние ще им ги върнем.

— Нямаме нищо против.

— Какво? Нямате намерение да се съпротивлявате, а доброволно ще се оставите да ви пленим?

— Да. Ние сме гости на бени салахите и ще ви придружим до техния дуар.

По лицето на предводителя се изписа израз на яд и досада, но той бързо изчезна. Човекът разбра, че е направил грешка, ала като честен бедуин не се поколеба нито миг да си я признае.

— Самихни — извинявай! Ти каза че не сте бени салахи, ала все пак яздите на техните най-хубави коне. Следователно не е никак трудно някой да ви помисли за конекрадци.

— Та нима познавате толкова добре тези животни?

— Да. Те се родиха и бяха отгледани при нас.

— Навярно се заблуждаваш. Та вие да не сте от племето на бени аббасите, които живеят много далеч оттук?

— Ние сме бени аббаси и идваме на гости на бени салахите. Ей там в онази носилка седи нашият шейх.

Предводителят посочи към една хаджина, която носеше на гърба си скъпоценен тахтируан.

Между дръпнатите настрици завеси се бе показало лице с достопочтен вид и сива брада.

— Какво? Нима е възможно? Бащата на Бадия и Хилуя? — извиках зарадван.

— Да. Бадия е негова дъщеря, но Хилуя му беше дъщеря.

— Как така?

— Хилуя е мъртва, убита е от туарегите, но ние отмъстихме за нея.

Едва сега се сетих, че бени аббасите все още изобщо нямаше как да знаят, че Хилуя е била спасена. Вече ми беше на езика да им кажа, че е жива, но се въздържах, защото се запитах дали достопочтеният старец ще се окаже достатъчно силен, за да понесе една толкова неочаквана радостна новина без опасност за здравето му. Ето защо тайно направих на Халеф предупредителен знак и казах на водача им следното:

— Ще ни разрешите ли да поздравим вашия шейх?

— А вие от кое племе сте?

— Аз идвам отдалече, от Запада, където живеят не малки племена, а големи и могъщи народи.

А този мой слуга е от Магреб.

— Тогава навярно си англиз, а?

— Не, аз съм немча.

— Немча ли си? Досега не бях виждал човек от този народ, ала съм чувал, че те са добри хора, много по-добри от англизите. Ще кажа на шейха, че искате да го поздравите.

Изглежда шейхът беше чул разговора и с едно високо «рррее, рррее» заповяда на камилата си да коленичи. После слезе от носилката, за да ни изчака прав да се приближим. Това беше рядка чест, толкова рядка, че сигурно си имаше някаква по-особена причина.

Естествено ние също скочихме от конете. Шейхът беше висок и цялата му фигура и поведение внушаваха уважение. Той ме огледа доброжелателно от глава до пети и като ми подаде ръка, каза:

— Салям! Ти си немча, така ли?

— Салям! Да, такъв съм.

— Това е добре! Познаваш ли Фогел?

Този въпрос предизвика съвсем оправданото ми учудване. Несъмнено шейхът имаше предвид прочутия пътешественик и изследовател на Африка Едуард Фогел, който се беше осмелил да стигне чак до Канем, столицата на кралство Борну, и който по време на своята трудна и опасна езда през Сахара беше влязъл в контакт с няколко бедуински племена.

— Много добре го познавам, но той не е жив вече. Беше от моя народ — отвърнах аз.

— Той беше добър и смел мъж. Много ми е разказвал за страната и народа на немците. Вярно, оттогава минаха много години, ала не съм го забравил. Затова се радвам, че си немча. Но как попадна тук от толкова далечна страна, за да гостуваши на бени салахите?

— Пътувам по света, за да опозная обичаите и нравите на другите народи, за да мога после да разказвам за тях в моята родина. Ето как се озовах и по тези места.

— Значи познаваш ханумата?

— Естествено, че я познавам. Наистина, пристигнахме тук едва вчера, но въпреки това...

— ... но въпреки това — бързо ме прекъсна шейхът — несъмнено си спечелил пълното доверие на Бадия, иначе тя не би ти позволила да възседнете най-скъпите ѝ коне. Тя е моя дъщеря.

Моята единствена дъщеря. Как е тя? Добре ли е?

— Тя е мъдра предводителка на племето си и се чувства добре. Казваш, че е единствената ти дъщеря, ала тя спомена, че има една сестра.

— Говори ли ти за нея?

— Говори ми за баща си и за сестра си Хилуя. Тя обича безмерно и двамата.

— До този ден Аллах пощади сърцето ѝ от голямата мъка. Тя все още не знае, какво се е случило. Хилуя не е вече между живите. Трябва да занеса тази лоша вест на ханумата.

— Мъжът, когото ти изпрати да ни пресрещне, спомена, че Хилуя не е вече жива. Той каза, че била убита от туарегите.

— Да. Тя тръгна на път, за да посети сестра си. По време на пътуването ги нападнаха. Враговете ни са убили моето дете, както и всичките ми хора с изключение само на един, който успял да избяга. Той ми донесе тъжната вест. Вдигнахме се на поход за отмъщение и изтребихме от лицето на земята почти цялото племе, което нападна Хилуя. Ала сърцето ми се разболя от мъка по моята убита дъщеря. Стар съм вече и дълбоката ми тъга безмилостно топи моя живот. Няма да трае дълго, докато се пресели при дедите си. Преди това обаче искам още веднъж старите ми очи да видят детето, което ми е останало, още веднъж искам да го притисна до гърдите си. Нека после ме положат в земята и ме затрупат с пясъка на пустинята. Душата ми ще отиде в царството на блажените и там ще поздрави детето, което живее сега в лоното на Аллага. Старият шейх положи големи усилия да потисне напиралите сълзи и наистина успя. Но въпреки всичко по лицето му ясно се виждаше каква дълбока мъка го разяждаше.

Съчувствах му най-искрено. За щастие притежавах средство, което можеше да превърне болката му във върховна радост, но все пак трябваше да го подготвя. Със сигурност очаквах, че при навлизането на кервана в лагера двете му дъщери щяха да се втурнат да го посрещнат. Внезапното появяване на смятаната за умряла Хилуя можеше да окаже пагубно въздействие върху бащата.

— Изглежда тези туареги са много жестоки воители, но въпреки това просто не ми се вярва, че такива храбри мъже ще убият една жена — започнах аз.

— Единственият човек, който е успял да избяга, е видял много добре как един от враговете ни е разцепил главата на моята дъщеря.

— Тогава се учудвам, че туарегите са оставили други жени живи. Идвам от Триполи. Там чух, че те са нападнали някакъв керван, с който са пътували две жени — една млада и една възрастна, вероятно нейна прислужница.

Шейхът вдигна глава и наостри слух.

— Хилуя също е пътувала с възрастна прислужница.

— Придружителите им били избити, ала жените пощадили. Един от туарегите се отправил към Тарабулус, за да ги продаде.
— О, Аллах! Една дъщеря на пустинята да бъде продадена като робиня! Какъв срам, какъв позор!
— Но планът му се провалил, защото двете пленнички си намерили закрилник, който ги спасил. Девојката била дъщеря на някакъв шейх.
— На шейх ли? Какво говориш? — извика изненаданият старец.
— Канела се да посети сестра си.
— О, Аллах! Какво чувам! Била дъщеря на шейх и се канела да посети своята сестра! Та това е съвсем същото, както е било с моята дъщеря! Не научи ли и още нещо за тази девојка?
— После узнах, че спасителят им е тръгнал на път заедно с двете избавени жени, за да ги заведе при въпросната сестра.
— И къде живее тази сестра?
— В един оазис, недалеч от границата с Египет.
— О, Аллах! О, Мохамед! О, вие халифи! Той се олюля. Загрижен за него аз не го изпусках из очи. Бавно продължих:

— А сестрата, при която е искала да отиде спасената девојка, била армила
[40]
на някакъв шейх.

При тези думи старият плесна с ръце и отстъпи крачка назад.
— Вдовица на шейх? Да не би... да не би... да става въпрос за Бадия? Ами тогава... и Хилуя ще се е спасила! Продължавай! Продължавай! Какво си чул още.
— Сега не мога да си спомня всяка дума от онзи разказ, ала едно нещо се сещам — имената на девојката и на нейната прислужница бяха почти еднакви.
— И имената на моята дъщеря и на нейната прислужница също си приличат! — ликуващо извика шейхът. — Хилуя и Халуя! Ах, ако детето ми е още живо! Спомни си, чужденец! Кажми ми не узна ли нещо друго?
Шейхът протегна умолително към мен и двете си ръце. Престорих се, като че напрегам паметта си.
— Да, стана дума за някакво племе, при което искали да отидат двете жени. Сред неговите воини имало един истински великан, силен като Самсон.
— Великан? Великан! Чувате ли, о, мъже! О, кажи ми бързо, дали не се е споменало и името му!
— Да, спомена се. Беше нещо като фа... фа... фа... не, не мога точно да си спомня.
— Да не е било Фалахд? — изкрещя старият шейх.
— Фалахд? Да, тъй му беше името.
— Аллах ил Аллах! Имам чувството, сякаш пред мен се е отворил джаннатът, за да ми извести, че Аллах ми е върнал моята дъщеря.
— Нима познаваш някакъв великан на име Фалахд?
— Дали го познавам? Та нали той беше човекът, който дойде при нас, за да поиска моята дъщеря за брат си! Всичко съвпада! Всичко съвпада! Хилуя е била спасена. О, Кадиджа, ти приятелко на Пророка и изпълнителко на волята му! Ти си най-възвишената сред жените и си закрилница на дъщерите. Ти си държала ръцете си над главата на моето дете и затова то се е спасило от смърт и робство. Мъже, вие приятели и роднини, паднете на колене заедно с мен, за да благодарим на Аллах за вестта, изпратена ми от него чрез устата на този чужденец! Той коленичи на земята и всички останали последваха примера му. Шейхът зарови ръце в пясъка, а после го пусна да изтече между пръстите си, наподобявайки с движенията си миене с вода. Същевременно започна да се моли с думите, които служат като заглавие на всяка сура от Корана:
— В името на Бога, Всемилоствия!
— В името на Бога, Всемилоствия! — повториха в хор неговите придружители, като и те направиха същите движения с ръце.
— Заедно с мен благодарете на Аллах, загдето е извършил такива велики дела. Той е Всемилоствият!

— Всемилостивият!
— Спасителят!
— Спасителят!
— Избавителят и Освободителят!
— Избавителят и Освободителят!

Така в молитвата си шейхът поред спомена стоте имена на Аллах, а бедуините ги изговаряха подир него смирено и благоговейно. По примера им Халеф също коленичи и се присъедини към молитвата. За мен това бе завладяваща сцена. Тези полудиви, силно загорели от слънцето люде, коленичили на земята в усамотението на пустинята, изричайки като от една уста в молитвено смирение божии имена.

— Но ти властваш на земята и на небето. Смъртните не могат да те видят, нито да те разберат, ала ти си изпълнен с милосърдие, с любов и състрадание и всичко, каквото правиш, е добро. Единствено на тебе хвала, благодарност и прослава во веки веков! Аллах ил Аллах, уа Мохамед расул Аллах — Бог е Бог, и Мохамед е негов Пророк!

Молитвата свърши. Мъжете се изправиха. Тогава шейхът се приближи до мен и каза:

— Молитвата ми донесе спокойствие, самоувереност и сила. Можеш да ми кажеш всичко. Ти знаеш повече, отколкото ни извести, нали?

— Признавам, че е така. Да, Хилуя е била спасена и вече пристигна при бени салахите.

Все пак при тези думи краката на стария се подгънаха. Той се отпусна пред мен на колене, и като вдигна нагоре склопените си молитвено ръце каза:

— Човек трябва да коленичи само пред Аллах. Никога досега не съм подгъвал коляно пред когото и да било, но ето че сега го правя пред теб, защото ти си пратеник на Аллах, който освободи сърцето ми от моята убийствена тъга. Беше ми забранено да плача от болка, но дори и най-големите храбреци няма защо да се срамуват, ако се разплачат от радост. Виж сълзите ми! Нека в предсмъртния ти час закапят върху теб, за да измият душата ти, за да можеш да влезеш в страната на блажените.

От силно вълнение шейхът съвсем остана без сили. Наведох се, за да му помогна да се изправи. Тогава той дълбоко си пое дъх, надигна се, с крайчеца на бурнуса изтри очите си, а после се обърна към своите воини:

— Днес вашият шейх и цялото племе изживяват голяма радост. Този ден е благословен и ще остане незабравим! Дайте ми пушката и вземете в ръка вашите оръжия!

Бедуините не чакаха да ги подканят повторно. Един бен араб никога не пропуска случай да изгърми няколко грама барут. С дългите си пушки с извити приклади те се подредиха в кръг, в чийто център се озовах заедно с шейха и Халеф.

— Аллах се смили над нас в часовете на нашата мъка. Да се поклоним пред него, да го възхвалим и да му благодарим! Аллах ху-ху-ху! — извика шейхът.

— Аллах ху-ху-ху! — ликуващо изреваха бедуините и веднага щом изстреляха пушките си, започнаха да подскачат в кръг в някакъв див чудноват танц. Още докато подскачаха, те отново заредиха оръжията си и по знак, даден от техния предводител, пак спряха на едно място. Той продължи:

— Тези двама чужденци се появиха при нас като пратеници, за да ни донесат утеха и да ни покажат, че сме чути от Аллах. Дано той ги дари с хилядократна милост, а накрая ги изпрати и в джанната. Аллах ху-ху-ху!

— Аллах ху-ху-ху!

Танцът и зареждането на пушките се повтори отново, а шейхът пак извика:

— На Хилуя, моето дете, дъщерята на храбрите бени аббаси, се е притекъл на помощ един спасител, който я е избавил от смърт и от робство. Хвала и прослава на този храбрец! Нека името му винаги се споменава, а за подвизите му да се разказва край всички лагерни огньове на привържениците на Пророка! Аллах ху-ху-ху!

Това бе наистина буйна, разюздана и вълнуваща сцена. Докато преди малко същите тези мъже бяха коленичили в смирена молитва с лица, обърнати към Мека, сега те скачаха като луди насам-натам. Пронизителните им викове ехтяха над пустата равнина, изстрелите им трещяха, бурнусите се развяваха. Заразени от радостта на господарите си, камилите нададоха своя грозно звучащ рев. Пясъкът летеше нависоко изпод краката на танцуващите бедуини. Човек получаваше чувството, сякаш тук се бе насъбрала тълпа от сатанински призраци, за да направят

серенада на злите джинове на пустинята. Дори и старият шейх танцуваше, крещеше и ревеше. Най-сетне той направи знак и веднага настъпи дълбока тишина.

— Забравихме кажи-речи най-важното — обърна се той към мен. — В чест на спасителя на Хилуя дадохме почетни изстрели, ала все още не ни е известно името му. Ти знаеш ли го? Забелязах, че Халеф се канеше незабавно да пусне в ход бърбивия си език и побързах да го изпреваря.

— Името му е чуждоземно и човек не може лесно да го запомни и изговори. Ще го узнаеш от твоите дъщери.

— Значи самият спасител е завел Хилуя при бени салахите!

— Да, придружил я е до тях.

— Все още ли се намира в лагера им?

— Още днес ще го видиш и ще можеш да разговаряш с него.

— Тогава нека побързаме час по-скоро да стигнем до шатрите им! Хей вие, мъже! Възсядайте животните! Нашите камили трябва да покажат на каква бързина са способни.

— Стой! Почакай още малко! Твоите дъщери изобщо не подозират, че ще дойдеш да ги посетиш. Не искаш ли да си по-предпазлив и предварително да ги известиш?

— Може и да си прав. Ще изпратя един от моите хора.

— Предостави го на нас! Вашите животни са изтощени от продължителното пътуване, а нашите коне са със свежи сили.

— Добре! Тогава ти избързай напред! Но слугата си ще трябва да оставиш тук при мен, за да мога да си поговоря с него за моята отново намерена дъщеря.

Нямах нищо против желанието му, още повече защото знаех, че така правех на Халеф голяма услуга. Бях убеден, че веднага след моето тръгване, той щеше да отприщи всички бентове на своята словоохотливост, за да разкаже на шейха всичките наши минали, а и бъдещи подвизи. Моите читатели достатъчно добре знаят тази слабост на дребосъка.

— Халеф, бъди по-умерен! — предупредих го аз. После се метнах на седлото. След леко стисване с бедрата конят полетя по равнината с такава бързина, че коремът му почти докосваше земята.

Шеста глава

Шейхът на бени аббасите

Доставяше ми известно удоволствие да занеса на двете сестри тази радостна вест. Въпреки всичко, не след дълго намалих бързината на животното. Във всеки случай щях да пристигна достатъчно рано. Ето защо обратният път ми отне приблизително същото време. Когато се озовах близо до руината, забелязах, че високо горе стояха трима души. Разпознах ги — бяха двете сестри и Тарик. Скоро стигнах до стъпалата, скочих на земята и подхвърлих юздите на един от близкостоящите бени салахи. После се завтекох нагоре по каменните стъпала.

— Лоши известия ли ни носиш? — подвижна ми Тарик още отдалече.

— Не, вестта е радостна.

— Хвала на Аллаха! Ела бързо при нас!

Изкачих се горе.

— Къде е слугата ти?

— Още е далеч в пустинята, но скоро ще дойде. Аз избързах напред, за да ви съобщя, че идват много гости.

— Точно днес ли!? — каза Тарик. — Няма да са ни добре дошли.

— О-о, напротив, ще ги посрещнете с радост!

— Кои са те? Кажи ни!

— Още отдалече забелязахме един керван и тръгнахме срещу него, за да го пресрещнем. Когато се приближихме достатъчно, за да могат хората му да ни разгледат добре, цяла група ездачи се втурна към нас и ни обгради. Имаха намерение да ни пленят, понеже ни взеха за конекрадци.

— Аха, познали са кобилите и са си помислили, че сте ги откраднали!

— Да, казаха ни, че тези животни са се родили при тях и там са отгледани.

При тези думи ханумата нададе силен радостен вик.

— Значи са бени аббаси, нали? — припряно ме попита тя.

— Да.

— Хамдулиллах! Пратеници на нашия баща! Да, да много си прав. Те са ни добре дошли.

Далече ли са все още?

— Не могат да са кой знае колко изостанали зад мен. Вижте, ей там на хоризонта се забелязва едно светло петно. Това са слънчевите лъчи, отразени от белите бурнуси. Приближават се. Вашият баща е чул, че Хилуя е убита. Той отмъстил на туарегите за мнимата ѝ смърт и сега...

— ... сега ми изпраща свои вестоносци, за да ме уведоми за смъртта на сестра ми, нали?

— Той е имал толкова силно желание още веднъж да види дъщерята, която му е останала, че... че...

— Че... продължавай де!

Двете сестри ме бяха хванали за ръцете — едната от лявата ми страна, а другата от дясната.

След като няколко пъти погледнах ту едното, ту другото поруменияло от силно вълнение лице, накрая кимнах усмихнато и довърших изречението:

— ... че е решил самият той да дойде тук.

— Чудесно! Чудесно! — възкликна ханумата, като пусна ръката ми, събра полите на дрехите си и бързо се спусна по стръмните стъпала.

— Аллах! Йа сурух — о, Боже, каква радост! — извика и Хилуя, втурвайки се пъргаво като сърна подир сестра си.

— Каум! Каум! Ал фантази! — Бързо! Бързо! Фантазията! Идват гости! Баща ни пристига със своите бени аббаси!

Само това успях да чуя още, а после видях как долу в подножието на стъпалата ханумата грабна юздите от ръцете на бедуина, който ги държеше и пазеше моята кобила, и как девойката скочи на седлото. Хилуя се метна зад нея направо върху голия гръб на животното. Като истинска дъщеря на пустинята тя се чувстваше на коня напълно «в свои води». След това кобилата ги понесе като вятър по «уличката» между шатрите.

Предвиждах какво ще стане. В лагера нямаше да остане ни един бедуин, който притежаваше кон или камила. Та нали щеше да има посрещане, поздрав, една «фантазия», а в такъв случай никой бен араб не можеше да бъде равнодушен.

«Фантазия» се наричат онези сцени с майсторска езда и използване на оръжия, които се разиграват при определени тържествени случаи.

Обикновено при посрещане на гости, които са добре дошли за племето, всички налични воители се понасят в лудешки галоп срещу приближаващите се хора, като надават дивашки крясъци и викове. Те уж се целят с пушките си в тях, стрелят, обграждат ги, хвърлят копия, със заплашителни гримаси и жестикулации вадят ножовете си и изобщо се държат така, сякаш гледат на гостите си като на върли врагове и искат да ги заличат от лицето на земята.

Тази картина изглежда твърде опасна и онзи, който не е запознат с нравите и обичаите на бедуините, лесно може да вземе такава «фантазия» за нещо съвсем сериозно и да извърши грешка, която да му струва живота.

Разбира се, случаят с бени аббасите изобщо не беше такъв. Те знаеха много добре, че връхлиташите срещу тях мъже идваха като приятели. Ето защо отговориха на крясъците им по абсолютно същия начин. Започнаха да се целят с пушките си, да стрелят, впуснаха се в мними ръкопашни схватки и изобщо се държаха така, сякаш имаха намерение да унищожат бени салахите. Вдигна се такава олелия, такъв адски шум, като че ставаше въпрос за борба на живот и смърт.

Известно време наблюдавах с усмивка рояка от воители там долу под мен. После заедно с Тарик слязохме по стъпалата и поисках да докарат моята джамала, за да се присъединя към посрещачите. Пътят ми бе съвсем къс, понеже междувремево камилите на бени аббасите бяха накарани да изцедят последните си сили в едно бясно препускане и срещата с бени салахите се бе състояла в непосредствена близост до лагера отвъд стадата.

Когато стигнах до тълпата, насъбрала се около шейха на бени аббасите и неговите дъщери, първите поздравии бяха вече разменени. Башата и дъщерите бяха дали свободен израз на голямата си радост. Малко встрани от тях стоеше Фалахд и хвърляше на цялата група от хора недотам дружелюбни погледи. Шейхът и неговите воители изглежда съвсем не бяха дошли за голиата, още повече че тъкмо в този ден се канеше да стане съпруг и повелител на ханумата.

Ето че в този момент той започна да си проправя път сред тълпата от бедуини, между които съзрях и Халеф. Накрая Фалахд се изправи пред шейха на бени аббасите.

— Хабакак, йа шейх — бъди ни добре дошъл, о, шейх! — каза той и подаде ръка на бащата на девойките. Шейхът отвърна на поздрава му.

— Ще продължиш ли нататък или ще отседнеш при нас? — попита Фалахд.

Малко е да се каже, че бащата на Бадия бе изненадан от този въпрос. Той погледна към ханумата, видя как тя се изчерви от гняв, и отвърна:

— Да продължа нататък ли? Ти как мислиш, защо предприех това далечно пътуване, а?

— Аллах е всезнаещ, но не и аз.

— Дори и да исках да продължа пътя си, сърцето ми нямаше да ми позволи да го направя, без преди това да поздравя дъщерите си.

— Ето, нали ги виждаш тук!

Поведението на Фалахд беше повече от безцеремонно, то погазваше всички закони на гостоприемството. Все едно че искаше да каже: «Нали видя дъщерите си, хайде върви си сега!» Гневни бръчки прерязаха челото на шейха и той отговори:

— Не съм яздил толкова дълго през пустинята в моята напреднала възраст, за да видя и поздравя дъщеря си само за един миг и да поговоря с нея, без да вляза в лагера. Или може би бени салахите нямат една шатра за бащата на тяхната ханума?

— Всички шатри са отворени за теб, татко — каза Бадия. — Не го слушай, той е обладан от някакъв зъл дух! Мисли си, че може да заповядва тук, а не е нищо повече от другите мъже на племето. Хайде, ела!

Керванът потегли към лагера. Халеф и аз се присъединихме към него, а в същото време ясно забелязах, как Фалахд и неколцина други, навярно негови привърженици, се насъбраха отстрани и започнаха да се съвещават. Тъкмо когато кобилата ми минаваше покрай него (вече бяхме разменили с Халеф животните, които яздехме), аз чух как той с явно намерение да го разбере, каза на своите придружители:

— Крайно време е да се покаже на цялата тази пасмина, и особено на онова псе френеца, който е господарят тук.

Веднага спрях коня си и с револвер в ръка се смъкнах от седлото.

— Ти употреби думата «псе». Кого имаше предвид?

Същевременно насочих дулото на оръжието към гърдите му.

Голият не отговори, понеже за един бедуин няма по-голяма обида от тази да бъде наречен «пес». В такъв случай обиденият има право да убие своя противник, без да се страхува от кръвно отмъщение. Фалахд добре разбираше, че при тези обстоятелства, въпреки голямата си физическа сила, не може нищо да направи. Знаеше, че ако отговореше утвърдително на въпроса ми, имах право незабавно да натисна спусъка, ала от друга страна неговата гордост не му позволяваше по принуда да си послужи с безчестна лъжа.

— И така, кого имаше предвид? — заплашително повторих въпроса си.

— Теб какво те засяга? — опита се да се измъкне той.

— Засяга ме, защото ти изговори думата в мое присъствие, а аз съм единственият френец тук.

Следователно онова «псе» сигурно се отнасяше за мен. Няма дълго време да те чакам. И тъй, отговаряй! Мен ли имаше предвид?

И понеже Фалахд продължаваше да се бави с отговора си, аз добавих:

— Не ми ли отговориш, ще приема, че онази ругатня се е отнасяла до мен. Така ли е? Едно... две...

— Уакиф — чакай! Не, нямах предвид теб! — процеди през зъби великанът с предрезгавял от ярост глас.

— Това ми стига, а и мъжете наоколо също го чуха. Сега мога да си тръгна. Впрочем за мен бе цяло удоволствие да видя, колко бързо бъдещият шейх на бени салахите променя мнението си пред дулото на огнестрелното оръжие. Аллах да те пази!

С тези думи прибрах револвера си и отново възседнах моя кон. След това се отправихме към лагера.

— Направо кипи от гняв! — подвикна ми Халеф през смях от гърба на своята джамала.

— Излъга от страх, той, най-силният мъж на племето. Честта му отиде по дяволите.

— Да, наистина отиде по дяволите. Още днес всички жени и деца ще узнаят, че Фалахд не е казал истината, само защото се е страхувал от чуждоземния ефенди. Аллах го е изоставил.

Скоро стигнахме лагера и насочихме нашите животни към пасището, където ги предадохме на пазачите. После продължихме пеша към руината. В дуара започваше весела суетня. Бени салахите и техните гости се събираха на отделни групички. Някои от тях се познаваха от по-рано, от времето когато бени салахите бяха посетили бени аббасите, за да вземат оттам дъщерята на шейха. Сега те разменяха помежду си много въпроси, отговори и обяснения. Жените бяха също много заети, защото трябваше да се погрижат за угощението на толкова гости. Близко пред лагера докараха овце, за да ги заколят, съблюдавайки точно определени, предписани от обичая ритуални действия. Тази тържествена церемония бе абсолютно необходима. Онзи, който заколеше и едно животно, без да я спази, според мохамеданските възгледи се омърсяваше и известно време не биваше да общува с другите хора, защото така неговото омърсяване можеше да им се предаде, и тогава те също щяха да се видят принудени да живеят в отшелничество.

Скоро пламнаха многобройни огньове, на които зацвърча печеното. Около тях се засуетиха пъргави човешки силуети. Но затова пък горе в руината ние намерихме такова спокойствие и тишина, които рязко контрастираха с голямото оживление там долу. Ханумата се беше оттеглила в своите покои заедно с баща си и сестра си, защото сигурно имаша да си разказват много неща.

Тарик и Хилал не се виждаха никъде. Навярно се намираха долу при гостите. Даже и стражите бяха напуснали постовете си, смесвайки се с множеството.

В нашата «стая» бе поднесена обилна закуска, на която с удоволствие посветихме цялото си внимание след освежителната утринна езда. После си потърсихме сенчесто място откъм външната страна на зидовете, откъдето имаше възможност спокойно да наблюдаваме усърдната кипяща дейност в дуара, и се отдадохме на онова занимание, което всъщност не е никакво занимание и се нарича от турците кеф, от италианците долче фар ниенте, а онези немци, които искат да са искрени, са му дали истинското име — мързелуване. «Занимавахме» се така около час, когато видяхме шейха на бени аббасите да излиза от вратата на руината. Той се огледа, и тъй като нашето място попадеше в подозрението му, веднага ни забеляза и се отправи към нас. Първо ме огледа доста продължително с нескрито възхищение и на края каза:

— Що за човек си ти!

— Човек като всички останали — отвърнах му усмихнато, надигнах се от земята и седнах.

— Не, не си като всички останали! Ти си любимец на Аллаха, който те е отрупал с най-хубавите дарове. Към тези достойнства се числи и мълчаливостта. Но пред мен можеше спокойно да говориш.

— Та нали така и направих.

— Но не каза всичко! Защо премълча, че ти си бил онзи, който е спасил Хилуя?

— Защото знаех, че нямаше да закъснееш да го научиш от други хора.

— Скромен човек си и си искал да ми спестиш моите благодарствени думи. Твоят слуга, а по-късно и моята дъщеря, ми разказаха всичко. Рискувал си живота си, за да я спасиш и после си я довел дотук, като заради нея си понесъл всички трудности и лишения на това дълго пътуване...

— Заблуждаваш се! — прекъснах го аз. — И без това имаш намерение да стигна до Египет. За мен нямаше никакво значение кой път щях да избира.

— Това с нищо не намалява моя дълг и моята благодарност към теб. Но как да ти се отблагодаря?

— Като изобщо не ми говориш за благодарност!

— Но това е невъзможно! Не можеш да искаш от мен да остана твой длъжник, без поне да съм признал и заявил този дълг към теб. Просто трябва да говоря и да разказвам за теб. И аз ще известявам твоята сила, докдето се простира моето влияние и докдето достига моят глас.

— Но това няма да ми донесе никаква полза — засмях се аз. — Много скоро ще напусна тази местност и навярно никога вече няма да се върна тук.

— Ще я напуснеш ли? — попита шейхът. — Мислех си, че искаш завинаги да останеш при бени салахите.

— Ма иймкинш — невъзможно е!

— Но Бадия ми каза, че ще се биеш за нея.

— Наистина е така.

— Тогава ще станеш шейх на племето.

— Ще отстъпя тази почетна длъжност на някой друг.
— Мустахил — не става. Само с двубой може да ти се отнемат и двете — жената и титлата на шейх. Да не би да си имаш жена?
— Не.
— Или Бадия не е достатъчно красива за теб?
— Тя е най-хубавата измежду всички хубавици.
— Или не е достатъчно богата?
— Не знам какво притежава, но е бедна тъкмо на онова, което би трябвало да има в този случай.
— Машаллах! Бадия бедна! Какво искаш да кажеш?
— Сърцето ѝ е богато надарено с всички добри качества, ала за мен то е бедно. В него няма любов за мен.
— Тя те обича. Разбрах го от начина, по който говори за теб.
— Тя ме обича като спасител на нейната сестра и като приятел, но не и така, както жената би трябвало да обича един мъж.
— Това са романтични измишльотини! Жената трябва да се подчинява на мъжа. Любовта идва после от само себе си, след като кадията и моллата свържат двойката за цял живот.
— О, не! Нима Бадия не беше свързана от кадията и моллата с онзи неин мъж, който умря?
— Да, беше.
— И въпреки това тя никога не е могла да го обикне. Не искам да имам такава жена.
— Че защо Бадия да не може да ти подари сърцето си?
— Защото то вече не е нейно.
— Аллах ил Аллах! Какво искаш да кажеш?
— Ощастливила е с любовта си друг мъж.
— Аллах акбар! Кой е той?
— Не ти ли е споменавала?
— Не.
— Тогава и аз не бива да ти казвам.
— Защо?
— Защото това си е нейна работа.
— Но ти го познаваш, нали?
— Да.
— Кой е той?
— Току-що ти заявих, че не мога да ти кажа името му. Но ела, седни тук до мен! Трябва да обсъдя още нещо с теб.
Шейхът последва подканата ми. Изгаряше от любопитство да чуе какво имах да му казвам.
— Защо навремето даде дъщеря си за жена на шейха на бени салахите? Тя не го е обичала.
— Но тя не обичаше и никой друг. Нямаше нищо против и се подчини на волята ми.
— Значи е била принудена да ти се подчини?
— Да. Предводителят на всяко прославно племе трябва да се ръководи от някои други неща, а не от прищевките, породили се в главата на една девойка. Може би знаеш какво значи «муамалати дюуали ашуа», а?
— Да, знам — отвърнах му усмихнат.
— Има ли и в Германия такива хора?
— Да, там ги наричат дипломати.
— Такъв дипломат съм и аз.
Шейхът изрече тези думи гордо и с чувство за собствено достойнство.
— Аха, ами тогава ти пожелавам късмет!
— Благодаря ти. Един шейх трябва винаги да е и дипломат. Великите крале и султани омъжват дъщерите си за такива владетели, от които после очакват определена изгода. Такъв е и случаят с мен. За мен бе много важно да спечеля приятелството на бени салахите и затова дадох Бадия на техния шейх за жена.
— А ще постъпиш ли с другата си дъщеря пак като дипломат?
— Да, това е мое задължение.
— Ще я омъжиш за някой шейх, така ли?

— Да. Искам да сключя съюз с племето на машаирите, които живеят в южната част на Тунис. Шейхът им е много стар, няма да иска да се ожени пак, ала той има един син, който ще стане мъж на Хилуя.

— Тя знае ли го вече?

— Защо ѝ трябва да го знае? Тя ще се подчини на волята ми така, както направи и Бадия.

— Бадия се е подчинила, защото сърцето ѝ все още е било свободно.

— Да не искаш да ми кажеш, че Хилуя е дарила някому сърцето си?

— Ще ми се само да разбера, какво би правил, ако наистина е така.

— Няма да се съобразя с това — най-решително ми отговори той. — Вярно, ще ми е жал за нея, обаче жените имат по-различна душа от мъжете. Днес си мислят, че обичат един мъж, а ако утре им бъде наложено да обичат някой друг, то те с удоволствие се подчиняват на тази повеля, защото на тях им харесва всеки, когото пожелаят да обикнат.

— Ти си бил голям познавач на човешката душа!

— Да, такъв съм! — гордо кимна той. — Та нали и годинките ми са предостатъчно, за да стана познавач на хората. Наблюдавал съм стотици жени. Те са клети същества, изпълнени с добра воля. И защо да не са такива? Ако са красиви, ги ухажват и обожават, ако са грозни, ги съжбяват. И едното и другото, и обожаването, и съжбяването, се отразяват благотворно на сърцето, така че и да са красиви, и да са грозни, жените се чувстват щастливи. И обзети от това чувство, те могат да обикнат всеки мъж. Та нали всеки си има своята добра страна. Необходимо е само да я покаже на жената и тя веднага ще го заобича и ще се омъжи за него.

— Твоите наблюдения наистина са те довели до много отрадни заключения — казах му най-сериозно.

— О-о, всеки, който има очи и уши, ще стигне до тези възгледи!

— Да, но може би тук при вас.

— Че нима немските жени и девойки са по-различни?

— Ами кажи-речи изглежда, че е така. Ако в Немзистан някое момиче е дарило вече сърцето си на един мъж, то не иска тогава никой друг.

— Колко глупаво! Та нали и другият също е мъж!

— Но няма да е по нейния вкус.

— В такъв случай значи момичето има лош вкус и бащата не бива да се съобразява с него. Искаше ми се да бяха тук няколко от вашите дъщери. Набързо щях да ги науча на по-добър вкус.

— Не се и съмнявам, че можеш.

— Ами щом вашите девойки са толкова претенциозни да се омъжват за своя единствен избраник, тогава онзи, който за нещастие притежава малко добри страни, изобщо ще остане без жена.

— На пръв поглед може да е така, но всъщност нещата стоят другояче. Понякога се случва някой мъж, който няма никакви добри страни, да се докопа до най-добрата и най-хубава жена.

— Аллах акбар — Бог е велик! За него всичко е възможно!

— А също може да стане и така, че някоя страшно зла жена да вземе за съпруг някой много свестен мъж.

— Ама че опак свят! Значи при вас действително има зли жени?

— Да, макар и да не са много.

— Я ги изпратете тук! Ние ще ги излекуваме.

— Как?

— Ще им даваме да ядат единствено диви любеници и ще ги заровим в пясъка така, че само главите им да останат навън. Това ще прогони от тях всички зли качества. Не след дълго ще можем да ви ги върнем напълно поправени.

— Чудесно. Ще сключим с вас съюз, за да имаме възможност редовно да ви изпращаме нашите зли жени да ги лекуват. Нямаш ли и някоя друга дъщеря, която би могла да се омъжи за нашия кайзер и така да затвърдим нашия съюз?

— Не, нямам — сериозно отвърна шейхът. — Но имам син и той би взел за жена някоя дъщеря на вашия падишах, ако се споразумеем за цената, която би следвало да ни платите в бурнуси и камили.

— Но всъщност би трябвало да му дадеш Хилуя.

— Не, нея ще я получат бени машаирите.

— Тогава навярно вече си обсъдил тази работа с техния шейх, а?
— Обсъдих я и я реших. Хилуя искаше да посети сестра си и след завръщането ѝ мислехме да отпразнуваме годежа.
— О-о язък — олеле!
— Защо се вайкаш?
— Защото в такъв случай щеше да е по-добре, ако туарегите я бяха убили. Вероятно тя ще се чувства много нещастна.
— Не ми се вярва. Синът на шейха на машаирите е много храбър мъж. Скоро тя ще го обикне.
— Онзи, когото тя обича, е също не по-малко храбър.
— Той шейх ли е?
— Не.
— Но все пак е богат, нали?
— Много е беден.

— Тогава изобщо да не си мисли, че може да стане мой зихр
[41]

— Но те се обичат!
— О, скоро няма да искат нито да се виждат, нито да се чуват! Любовта е възможна само в брака! Да не би да имаш предвид Хилал?
— Тя споменавала ли ти е за него?
— Да. Той ли е?
— Той е. Няма да крия.
— Тогава ми е жал за него. Може и да е храбър воин, ала това е всичко. Ще трябва да си избие от главата тази любов! Та той е беден!
— Не забравяй, че брат му Тарик също е беден и не произхожда от знатно семейство.
— Защо ми говориш за Тарик? Та той няма нищо общо с тази работа.
— Има и още как! И той изяви желание да излезе на двубой с Фалахд. Представи си, че аз загубя, а Тарик победи великана. В такъв случай Бадия ще стане негова жена.
— Да, ще стане.
— И ти няма да имаш нищо против?
— Муш хага — абсолютно нищо. Тогава той ще бъде новият шейх. Сам виждаш каква разлика...
В същия момент старият бе прекъснат, защото далеч над дуара проехтя силният протяжен вик на муадина, който се беше изкачил високо горе на руината:
— Бисмиллах арахим — в името на всемилостивия Бог! ПравOVERни, погледнете нагоре към слънцето! То почти достигна зенита. А обърнете сега поглед и надолу към вашите крака! Сенките ви не са по-дълги от една педя. И така, след броени мигове ще настъпи времето за двубоя. Съберете се на определеното място и възхвалете Аллаха, който е дал сила на мъжа да се бие и да побеждава! Аллах ил Аллах уа Мохамед расул Аллах!
Бях изненадан, че времето е изминало толкова неусетно. Побързах да стана и казах:
— За съжаление ще трябва да прекъснем разговора си, а с такова удоволствие бих продължил да говоря с теб на тази тема!
— Тогава навярно си приятел на Хилал, а?
— Да, и много ще се радвам да го видя щастлив.
— Ами в такъв случай нека дойде с мен! В моето племе има толкова много хубави момичета. Нека си избере някоя от тях за жена! Никой баща няма да го отблъсне, самият аз ще се погрижа за това.
— Той не иска и да чуе за друга.
— Няма как да вземе Хилуя за жена. Вече ти го обясних. Но време е да ми кажеш последната си воля. Ако великанът те убие, трябва да знаем, какви са желанията ти.
— Моят слуга ги знае.
— Ако победиш обаче, ще изпаднеш в доста неудобно и неприятно положение. Бадия ще стане твоя, без да я искаш. Нямам представа как ще свърши всичко това.

— Знам един изход и те моля да не се измъчваш с такива тежки мисли. Но вече е крайно време. Ето я ханумата. Запътила се е към арената на двубоя. Твоето място е до нея.

Седма глава Юмручен двубой

Докато разговарях с шейха, добре забелязах, че Халеф не беше съгласен с думите ми. Не веднъж и дважд той се покашля и явно имаше голямо желание да се намеси, ала все пак си наложи да не прекрочва онези граници, с които бе длъжен да се съобразява като мой слуга. Ала веднага щом шейхът си отиде, дребосъкът се почувства освободен от това свое задължение и започна да ме упреква заради поведението ми.

— Сихди, не мога да проумея как е възможно човек така да подритва щастието си! — каза ми той ядосано. — Та нали виждаш, че този стар бен аббас се е захласнал по теб и какво ли не би дал, за да те направи свой зет. А ти му издаваш, че Тарик и Хилал, двамата Синове на светкавицата, са хвърлили око на дъщерите му. Никога досега не съм виждал мъж, който да постъпва тъй глупаво и да отблъсква нещо толкова изгодно за него. Съжалявам те и ти пожелавам дано час по-скоро разумът ти да се просветли. Ама всичко това става само защото си християнин, а не привърженик на Пророка.

Той продължи да мърмори още доста дълго под нос, докато най-сетне му заповядах да мълчи. Човек лесно може да си представи, че цялото племе на бени салахите бе силно развълнувано. Предстоеше да се реши, кой ще стане негов шейх. И един чуждоземен бе изявил желание да участва в двубоя! На всички бе известна великанската сила на Фалахд. Навярно сред хората имаше малцина, които се съмняваха в победата му.

Пристигането на бени аббасите бе погълнало вниманието на бени салахите толкова много, че не забелязаха колко бързо измина времето до двубоя. Сега всеки от тях бързаше да заеме някое по-хубаво място. Стичаха се всички — мъже и жени, младежи и девойки. Естествено децата не бяха допуснати до зрелището.

Двубоят щеше да се проведе извън лагера на едно място, което беше обозначено със забити в земята копия. Когато се появих, придружаван от Халеф, то бе вече обградено от гъста тъмна възбудени зрители. В кръг наоколо стояха няколко редици мъже и жени, зад тях се намираха ездачи на коне, а зад тях пък на високите гърбици на камилите се бяха подредили собствениците на тези животни.

Когато се насочих към «арената», преминавайки през редиците на зяпачите, всички страхопочтително ми направиха място.

В единия край ханумата бе седнала върху килим. Лицето ѝ беше бледо. Едва успяваше да скрие страха си. До нея се бяха настанили баща ѝ и сестра ѝ, а от двете им страни бяха заели места Хилал и Тарик.

Великанът седеше в срещуположния край на арената. По обезобразеното му от онзи грозен белег лице се бе изписал израз на злорадство и подигравка. До него се намираха двама мъже, които виждах за пръв път — навярно негови привърженици. На земята бяха оставени няколко издълбани кратунки, пълни с вода, за да могат участниците в двубоя да се освежават.

Муадинът и старият Азра стояха в средата на обграденото от зрители място. Както узнах по-късно, те са били избрани от съвета на старейшините, за да ръководят организирането и провеждането на двубоя. Щом ме видяха, Азра се приближи до мен и попита:

— Знаеш ли условията на борбата, о, господарю?

— Да, нали муадинът ги оповести. Кои са онези двама мъже зад Фалахд?

— Те са пратениците на османлиите и московците.

— А-а, значи затова ме зяпат с такива отровни погледи!

— Да, естествено те са силно разтревожени за изхода от двубоя. Плановете им могат да се осъществят само ако Фалахд излезе победител. Знаят го много добре.

Великанът забеляза, че ставаше дума за него и скочи на крака.

— Защо закъсня толкова? — грубо ми се сопна той.

— Ето ме! — отвърнах най-спокойно.

— Храбрият мъж не кара противника му да го чака.

— Я погледни сянката си! Точно сега е пладне. Впрочем не съм дошъл, за да се бия с думи. Нека силата и ловкостта решават!

— Тъй и ще бъде. Да започваме!

Със свити юмруци той се нахвърли върху мен, ала Азра се изпречи на пътя му.

— Чакай! Преди това пред свидетели ще трябва да уточним правилата.

— Правилата ли? Нямам нужда от правила.

— Двубоят трябва да е честен! Но преди всичко да определим с какви дрехи ще се биете?

— Всеки ще прави каквото си иска! — Онзи, който помоли за милост, трябва да бъде пощаден!

— Но това е позорно!

— Именно затова той ще бъде прокуден от племето, но поне ще си спаси живота. По какви правила ще се биете?

— По никакви. Всеки ще удря, както си иска.

— Ти съгласен ли си?

— Да.

— Тогава нека ханумата ви даде знак да започнете.

Великанът захвърли своя бурнус и се изправи пред мен само по шалвари. Горната част на

тялото му бе натъркана с мазнина, за да се изплъзва по-лесно от ръцете на противника си.

Изглеждаше невъзможно да поклатиш човек с подобно великанско телосложение, а могъщите му мускули сякаш бяха излети от стомана.

Последвах примера на противника си и също хвърлих моя бурнус на земята, но не сметнах за необходимо да се разсъбличам повече. Не свалих дори турския си елек, който носех под бурнуса. Подадох на Халеф върхната си дреха, за да я пази.

— В името на Аллаха, съблечи се! — предупреди ме старият, защото ми мислеше доброто. — Така много лесно може да те сграбчи.

— По-добре да не се опитва.

— Непредпазлив си!

— Ами!

След това настъпи пълна тишина и всички погледи се насочиха към ханумата, която трябваше да даде знак за започването на двубоя. Но ето че в този момент баща ѝ се обади със силен глас:

— Тук нямате ли обичай преди началото на всеки двубой противниците да си подават ръка като тържествено уверение, че никой от тях няма да се опита по някакъв начин да изиграе другия?

— Да му подам ръка ли? На този чакал? — изсмя се великанът. — Как мога да му подам ръка?

Нека само ми дойде да го удуша!

С тези думи той протегна към мен свитите си юмруци.

— Мислех ти доброто — отговорих му най-спокойно, — но тъй като продължаваш да ме обиждаш, няма да те щада така, както си бях наумил. С три удара ще те просна на земята, освен ако веднага не ме помолиш за милост!

— Човече, ти си луд! Още с първия удар ще ти смажа черепа!

— Добре! Опитай се!

Ние двамата бяхме застанали така, че да можем да виждаме ханумата. На нея ясно ѝ личеше, колко ѝ бе тежко да даде знак за започване на схватката. Ето че най-после тя вдигна ръка.

— Започвайте! — извика Азра.

Обзети от неопируемо възмущение, всички зрители бяха вперили поглед в нас.

Великанът нададе силен яростен вик и от двайсетина крачки се втурна към мен толкова устремно, сякаш се канеше да срути цяла къща. Протегнал лявата си ръка, за да ме сграбчи, той още отдалече вдигна десния си юмрук с намерение да ми нанесе смъртоносен удар.

— Уа, уа — внимавай! Внимавай де! Завикаха ми от всички страни. — Напада те!

Както изглеждаше, тези викове бяха донякъде оправдани, защото аз се държах така, като че животът ми бе извън всяка опасност. Бях пхнал ръце в джобовете си. Ала десницата ми бе свита в юмрук и изпод полузатворените клепачи погледът ми зорко следеше всяко движение на моя противник.

— Ето ти, гадно псе! — изрева Фалахд. Несъмнено само след миг той щеше да ме достигне, но с един мощен скок аз се втурнах срещу него, тъй че двамата се сблъскахме твърде шумно. В бясната си атака той бе пресметнал действията си, съобразявайки се точно с мястото, където бях застанал. И протегнатата му лява ръка и десницата, готова да нанесе споменатия вече удар, имаха за цел въпросната ми позиция. Само че моят скок я премести с няколко стъпки по-напред.

В момента, когато се сблъскахме, двете ръце на великана бяха все още доста раздалечени една от друга и преди да успее да ги събере, левият ми юмрук го удари силно под брадичката, а десният го улучи в окото.

Според мен двойният ми удар би трябвало да повали дори и този бик, поне краткотрайно да го зашемети, както и значително да отслаби неговата боеспособност. Макар и външно да си давах вид, че не ценя Фалахд като противник който знае колко много, всъщност съвсем не беше така. Не че се страхувах от него, грубата физическа сила никога не ми е внушавала уважение или страх, но в този случай твърде много бе заложено на карта. Колкото и лекомислено да изглеждаше поведението ми по време на двубоя, аз все пак съвсем сериозно си бях поставил за цел още при първия сблъсък с него да отслабя боеспособността му възможно повече.

Ето защо силният удар на лявата ми ръка бе насочен към брадичката му. Ако попадне, където трябва, този удар най-често изпраща на земята поне за няколко секунди дори и най-яките и издръжливи противници. Но не можех да бъда сигурен в успеха си при такъв тип с нерви, дебели като корабни въжета и точно заради това почти в същия миг стоварих десния си юмрук върху лявото му око. Улучи ли такъв удар целта си, то за останалата част на двубоя противникът е само наполовина толкова опасен, колкото в началото, понеже окото му бързо се подува и затваря, а така той до голяма степен губи сигурността и точността на ударите си. Ала въпреки че не бях подценил великанската сила на Фалахд, в действителност тя се оказа още по-голяма, което се прояви веднага след моя двоен удар. Якото кроше с лявата ми ръка, нанесено под брадичката му, остана кажи-речи без никакъв резултат. Той издаде глава напред като таран, сякаш се канеше просто да ме прегazi. При страхотната сила на сблъсъка ни десният ми юмрук се разтвори, палецът хлътна в очната кухина и извади окото му.

Великанът рязко се дръпна назад като посегна и с двете си ръце към пострадалото око. Още в следващата секунда аз се озовах пак на предишното си място.

— Ракам уахид — номер едно!

— Ал аин ашшамахл — лявото око! — закрещяха най-близкостоящите хора.

Тези думи накараха великана да се отърси от своето зашеметяване. Той усети нараняването си и изригна ужасяваща ругатня.

— Тайиб, тайиб! Ахсant, ахсant! — Добре, добре! Браво, bravo! — завикаха от всички страни. Зрителите бяха направо възхитени. Не само че бях отбил първото нападение на смятания за непобедим противник, но дори го бях тежко наранил.

Повечето първобитни народи отдават необходимото признание за храбростта и ловкостта дори на най-върлите си врагове. Но овациите на бедуините само удвоиха яростта на великана.

Несъмнено трябваше да се подготвя за някое най-безогледно нападение — та нали бяха разрешени всички средства и начини за водене на юмручен бой! Фалахд се намираше само на няколко крачки от мен. Ето че вдигна свитите си в юмруци ръце и изрева:

— Сега ще отидеш право в геената!

С тези думи той направи скок напред, обаче не ме достигна, защото го пресрещнах с бързо вдигнатия си десен крак и така го ритнах в диафрагмата, че той извика и политна назад.

Последва светкавично кроше с десния ми юмрук, и след това се обърнах към ханумата:

— Ракам итнахн — номер две!

— Ал аснам — зъбите! — завикаха зрителите, защото видяха, че от двете ъгълчета на устата му потече кръв.

Естествено че моята защита може да се опише на хартия много по-лесно, отколкото бе в действителност. Човек трябва да умее да стои много здраво на краката си и освен това да има голям опит и продължителни тренировки зад гърба си, ако не иска в подобно положение веднага да бъде повален на земята.

Одобрителните възгласи и овации отново избухнаха. Фалахд се надигна от земята и бързо се изправи на крака. Лицето му бе ужасно обезобразено. Той изплю избитите си зъби.

— Този пес е в съюз със сатаната! — изрева великанът със задавен глас. — Злите духове му помагат! Но въпреки всичко ще го изпратя в геената!

Все пак Фалахд бе вече преценил, че с подобно устремно нападение, провалило се на два пъти, нищо няма да постигне. Затова закрачи бавно към мен. Ясно се виждаше как гърдите му мощно се повдигаха и спускаха от възбуда и гняв, които едва сдържаше.

Ето че великанът протегна ръце, за да ме докопа, ала самият той бе сграбчен от мен. Хванах го за китките и със спираловидни движения започнах да го притеглям към себе си. По този начин

кажи-речи извадих ръцете му от ставите и за миг-два те безсилно се отпуснаха. Използвах тази благоприятна секунда и му нанесох такъв юмручен удар в не защитеното слепоочие, че той рухна на земята като пън.

За трети път се обърнах към ханумата и обях:

— Ракам талахт — номер три!

И тогава лека-полека се разрази буря от одобрителни викове, които отначало бяха полувисоки и единични, но после започнаха да стават все по-силни и по-бурни.

— Ал ард — на земята!

Всички, с изключение на привържениците на Фалахд, усетиха да ги обзема някакво чувство на облекчение. Той бе за тях истински тиранин, без самите те да смееха да си го признаят.

Повечето от тях ме бяха вече отписали и затова в този момент тяхното ликуване избухна толкова по-шумно и по-искрено. Ако Фалахд бе излязъл победител, сигурно нямаше да го посрещнат с такива овации.

Въпреки че всички присъстващи бяха завладени от такова въодушевление и възторг, все пак никой не се помръдна от мястото си. Та нали зрелището все още не беше свършило! Само старият Азра се приближи до мен и като ми подаде ръка, каза:

— Ти превърна думите си от снощи в действителност. Аз смятах подобно нещо за невъзможно. Аллах ти е дал силата на слона.

— Лъжеш се! Далеч не съм толкова силен като Фалахд.

— Че как е възможно? — учудено попита той. — Нали с юмруците си го повали на земята, докато той не успя дори да те одраска! Значи ти си по-силният.

— физическата сила не е всичко. Много важна е сръчността, а освен това има и някои трикове и хватки, които, ако са известни на слабия, му дават предимство и пред най-силния великан.

— Не разбирам думите ти, ала виждам резултата. Мъртъв ли е Фалахд?

— Не ми се вярва, но ще проверя. Наведох се над победения противник и опипах сърдечната област. Макар бавно и тихо сърцето му още биеше.

— Не е мъртъв, само е в безсъзнание.

— Убий го! Ножът ти е в пояса. Забий го в сърцето му!

— Не, няма да го направя! Уговорихме се, че победеният има право да помоли за милост.

Затова ще изчакам да дойде в съзнание, но първо ще го обезвредя.

С тези думи измъкнах няколко ремъка от джоба си. Старият направи слисана физиономия.

— Винаги ли носиш тези ремъци със себе си?

— Не, взех ги преди малко, само за да го вържа.

— Значи предварително си знаел, че ще го победиш?

— Да.

— Ти си велик човек. Вържи го и ела с мен при ханумата!

При започването на двубоя Халеф се беше оттеглил малко по-надалеч, но след като видя намеренията ми, бързо се притече.

— Сихди, ти си такъв бахлуан, какъвто досега не съм виждал. Признавам, че треперих за живота ти.

— Познавах противника си. Вярно, мислех го за силен, но също и за глупав и тромав човек.

Помогни ми да вържем краката и ръцете му!

Докато го връзвахме с обединени усилия, погледът на Халеф непрекъснато шареше между мен и изпадналия в безсъзнание Фалахд. Щом свършихме работата си, дребосъкът се изправи и ме погледна със светнали очи.

— Сихди, никога досега не съм имал такъв господар като теб. Няма да те изоставя, докато все още се нуждаеш от услугите ми. Но я ми кажи, наистина ли искаш да подариш живота на този негодник?

— В никакъв случай няма да го убия. Възможно е според твоите представи животът му да ми принадлежи, но аз съм християнин. Отнема ли му живота, това няма да е нищо друго освен подло убийство, което ще ми тежи на съвестта до края на моите земни дни.

— Но помисли си само, колко е опасно да оставиш живо едно такова хищно животно! Така едва ли правиш услуга на човечеството!

— Знам, но ще изпълня дълга си.

Халеф ми хвърли сериозен поглед, изпълнен с упрек.

— Сихди, изслушай ме! Вярно, че съм само твой закрилник, но те обичам и ми се иска да те видя велик човек, на когото всички завиждат. Знаеш ли, кое е твой дълг? Вземи ханумата за жена и като шейх направи племето на бени салахите прочуто и страшно за враговете си. Нека славата му се понесе докдето стига пустинята, че и по-надалеч, чак до най-отдалечените граници на Магреб. С радост ще те подкрепям в твоята работа и хората край всички лагерни огньове и във всички шатри на бадуахните

[42]

ще говорят с почит и въодушевление за Кара Бен Немзи, Абу ас са'йка, както и за неговия закрилник Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абул Абас Ибн Хаджи Дауд ал Госарах.

Тъй, ето ти на предначертана моята линия на живота! Жалко само, че тя нямаше нищо общо с плановете ми. Нямаше съмнение, че Халеф ми мислеше доброто, но просто беше невъзможно да му се втъпни каквото и да било разбиране за духовния живот и душевността на европейца. Ето защо се отказах да отговоря на предложението му, а казах следното:

— Сега нямам възможност да мисля за такива неща. Трябва да отида при ханумата. В това време ти остани при Фалахд и не пускай никой да се приближи до него!

Всъщност напомнянето ми се оказа излишно, защото на никой от досегашните привърженици на Фалахд и през ум не му минаваше да се приближи до него. Според техните възгледи той бе вече изключително моя собственост. Те нямаша никакво право да се интересуват от неговата участ.

Осма глава

Състезание по стрелба

Когато се приближих до ханумата, тя ми подаде ръка и каза:

— Благодаря ти, о, господарю! Ти ме освободи от един много зъл неприятел. Никога няма да го забравя.

И все пак при тези думи тя не намери сили да ме погледне открито в очите. Въпреки поражението на нейния враг, сърцето ѝ бе пълно с тревога. Тя принадлежеше вече на победителя, т.е. на мен, ... какво ли щеше да излезе от всичко това?

В мен се надигна топло чувство към Тарик и Бадия. Не, те нямаше да имат никаква причина да са недоволни от решението ми.

Бащата на Бадия протегна към мен и двете си ръце:

— Бъди ми добре дошъл! Ти си герой на героите и си най-големият храбрец измежду храбреците. Моята дъщеря ще живее в твоята шатра в пълна безопасност, а ти ще водиш бени салахите от победа към победа, за да се прочуят от изгрев слънце до залез слънце.

В този момент се приближи и муадинът. Той удари по своята дъска и се провикна:

— Чуйте, мъже и жени от благородното племе на бени салахите! Кара Бен Немзи, Бащата на светкавицата, прочут воин от една далечна страна, победи Фалахд, кандидата за ръката на ханумата. Сега тя принадлежи на победителя! Аллах да го благослови и да му даде толкова деца и внуци, колкото са песчинките в пустинята. Ще организираме грандиозна фантазия в чест на новия шейх и по всички посоки на света ще разпратим вестноосци, за да известят името му на племената. Заколете овце и агнета, изпечете хляб, сварете тлъст кускус! Донесете лагми, сок от фурми, вземете струнни инструменти и свирки, за да възвеличим с музика и песни подвизите на победителя, както и да прославим блясъка на идните му дни!

Той се беше разпалил. Очевидно искаше да каже много, много повече неща, но в този момент направи кратка пауза, за да си поеме дъх. Веднага я използвах.

— Чуйте и моите думи, вие, мъже и жени на бени салахите! — извиках аз. — Аз моля джама да се събере и да обсъди въпроса, дали ханумата и почетната титла и пост на шейх ми принадлежат по толкова безспорен начин, че никой да не може да ми ги оспори.

Веднага се разнесоха три удара по дъската на муадина и старейшините се събраха на кратко съвещание. След няколко минути най-възрастният от тях, Азра, се изправи и на висок глас обяви:

— Победител е Кара Бен Немзи. Ханумата е негова и той ще бъде наш предводител, без някой да може да му оспори нито едното, нито другото.

— Благодаря на беловласите бащи и на бени салахите за доверието, което ми оказват — отвърнах със силен глас, за да ме чуят всички. — Няма по-голяма чест от тази да си шейх на толкова прославно племе и не ми е известно по-голямо щастие от това, да имаш жена като ханумата Бадия!

Прекъснаха ме одобрителни ликуващи викове. Измина доста време, преди да успея да продължа:

— Чувството за справедливост краси истинския мъж. Не искам да притежавам нищо, на което да имат право и други хора. Четирима мъже изявиха желание да участват в двубоя. Един от тях беше победен, вторият спечели засега наградата, а ето къде са застанали третият и четвъртият, Синовете на светкавицата. Нима те трябва да гледат как им се изпълзва наградата, без да са се били за нея? Нека съветът на старейшините да реши дали имат право да се опитат да ми я отнемат, като излязат на двубой срещу мен.

— Ще изпълним волята ти — каза Азра.

Очите на Хилал и Тарик се разшириха от смайване и погледите им се втренчиха в мен. Джемът отново направи кратко съвещание, а после Азра обяви решението:

— Синовете на светкавицата имат правото да се бият с Кара Бен Немзи.

Всеобщи одобрителни възгласи похвалиха това решение. Та нали ставаше въпрос за продължаване на това толкова интересно и напрегнато зрелище!

— Ще приемете ли двубоя? — попитах двамата братя.

— Господарю, нима ще се избиваме един друг? — отговори ми Тарик на въпроса с въпрос, макар очите му да заблестяха от силно желание да поеме всякакъв риск заради своята любима.

— Нямам такова намерение.

— Ние знаем, че ще ни победиш. Щом надви Фалахд, ти далеч превъзхождаш и нас. Не ме е страх да рискувам живота си, обаче ще се бия различно от Фалахд и не ми се вярва да излезеш от двубоя без никаква рана. Но нима трябва да наранявам човека, който ни е сторил толкова добрини?

— Ще бъде съвсем иначе. Нека Азра ми каже, дали сега, когато съм вече повелител на ханумата, имам право да избира оръжията!

— Да, ти трябва да ги избереш — каза старият.

— Тогава няма да се бием с юмруци, а с нашите пушки.

— О, Аллах! — извика Тарик. — Тогава си загубен! Не забравяй, че ни наричат Синовете на светкавицата!

— Ма алаш — няма значение! — усмихнах се. — А аз съм Бащата на светкавицата. Самите вие ми дадохте това име. Ще стреляме!

— Малих — е, добре! Щом искаш така, така да е. Аз не мога да се оттегля, но бъди сигурен, че няма да те убия. Ще се опитам само леко да те раня на безопасно място.

— Да, така направи, така направи! — намеси се ханумата, на която вече й олекна на сърцето.

— Мамнухн — много съм ви задължен! — усмихнах се аз. — Обаче все още изобщо не съм казал, по какво ще стреляме.

— Значи няма да стреляш по нас, така ли? — учудено попита Тарик.

— О не, ще определим някаква друга цел.

— Няма ли да ни помислят за страхливци?

— Не ми се вярва. Теб те наричат Сина на светкавицата, и затова едва ли ще изтълкуват съгласието ти с моето предложение като липса на кураж. А аз победих великана. Кой ще се осмели да твърди, че съм страхливец? Веднага бих поискал да се бия с него на живот и смърт.

— Никой, никой няма да каже подобно нещо.

— Никой, никой! — завикаха застаналите наоколо хора, които бяха чули нашия разговор.

— И аз съм убеден в това. Изобщо не е нужно да умира онзи, който не успее да извоюва ханумата. Племето се нуждае от шейх, който да е храбър и сръчен в използването на оръжията. А тази сръчност може да се докаже и без да се убиват други хора.

— Ал хак ма'ак — имаш право. Но по каква цел ще стреляме?

В гласа на Тарик ясно личеше радостта, породена от събудените надежди.

— Горе на онзи ъгъл на руината ще закрепим прът от шатра, а на върха му ще поставим камък. Всеки от нас двамата ще има право на пет изстрела. Победител ще е онзи, който събори камъка повече пъти. Съгласен ли си?

— О, и още как! — отвърна Тарик. Голям товар му падна от сърцето. Вече беше убеден, че именно той щеше да излезе победител, защото освен Хилал никой друг не бе проявявал такава ловкост в боравенето с пушка като него. А освен това не му се налагаше нито да наранява, нито да убива съперника си.

Другите застанали наблизко бедуини също с радост поздравиха това решение. Само старият шейх на бени аббасите недоволно каза:

— Нима дъщеря ми не е достойна за по-сериозна борба?

— Достойна е. Докажах го, като се бих с Фалахд. Но на Аллах едва ли ще му хареса да види как се избиват приятели, които могат да запазят живота си за борба срещу общите си врагове.

— Нека тогава съветът реши, дали отказът от сериозна борба на живот и смърт е признак на страх или не.

Старейшините се събраха за трети път, за да се изкажат в полза на моето предложение.

Несъмнено това бе най-добрият изход от създалото се неприятно положение двама приятели да се бият за една и съща награда.

След обявяването на съвета сред зрителите настъпи раздвижване и те напуснаха местата си. Целта се намираше твърде високо и можеше да се вижда и от по-голямо разстояние. Напрежението, обзело хората, бе може би по-силно и от предишното. Бедуините знаеха, че Тарик е отличен стрелец, но след всичко случило се едва ли се съмняваха, че в това изкуство и аз притежавах над средните умения, и ето защо горях от нетърпение да видят изхода от този необичаен двубой. Тарик отиде да вземе пушката си и необходимите мунции. Приблжих се до Халеф, който седеше на земята до изпадналия в безсъзнание Фалахд, и му казах:

— Трябва ми пушката. Ти остани тук при Фалахд, за да му попречиш да скрои някакъв план с приятелите си.

— Опасяваш се от някакво коварство ли?

— Нямам му никакво доверие, нито на него, нито на тях. Сигурно ще се опита да си отмъсти.

— Той едва ли ще си навлече ужасния позор да те моли да му подариш живота!

— Напротив, очаквам го от него. Все пак повтарям, че в никакъв случай няма да го убия!

— Тогава, ако действително е храбър мъж, ще се види принуден да се самоубие. Така повеляват обичаите на бадуахните.

— В такъв случай навярно ще се опита първо да очисти мен — естествено по някакъв подъл и коварен начин. Именно заради това трябва да останеш при него да го пазиш, за да е изолиран от другите.

— Я го погледни! Все още е в безсъзнание.

— Така ли мислиш? Видях миглите му да потрепват и ми се струва, че само се преструва.

Дошъл е в съзнание, но се срамува да погледне победителя си в очите.

После се изкачих в руината, за да взема пушката си.

Скоро се върнах с моя Мечкоубиец в ръка, който толкова се беше прочул в Дивия запад. Високо горе, в споменатия ъгъл бяха поставили прът от шатра, а на самия връх бе закрепен камък с големината на юмрук.

Азра ме заведе до определеното за стрелците място, до което не се допускаха зрители, и където ме очакваше Тарик. Там бе седнала и ханумата заедно с Хилуя и шейха на бени аббасите.

В очите на Бадия се четеше зле прикрит страх. Много ми се искаше да отида при нея и да ѝ кажа, че няма защо да се тревожи, защото Тарик във всички случаи щеше да спечели наградата.

Ала не биваше да го правя. Състезанието трябваше да премине в напълно сериозна форма.

С моето появяване настъпи и моментът, в който стрелбата можеше да започне. Изпълнените с любопитство и напрежение погледи на всички не се откъсваха от Тарик и мен.

— Кой ще стреля пръв? — попита той.

— Кара Бен Немзи — отвърна Азра. — Той е победителят от предишния двубой.

— Отстъпвам това предимство на Тарик — отвърнах аз. — Той е син на бени салахите, а щом става въпрос за дъщеря на бени салахите, тогава той има право да стреля преди мен.

Започна се кратък приятелски спор, който най-сетне се реши в полза на моето желание. Тарик щеше да стреля пръв.

В случая ставаше дума за нещо голямо — за спечелването на красивата жена, както и на почетната титла шейх на племето, тоест за най-скъпото, каквото може да има един бедуин. Ето защо Тарик подходи към задачата си изключително внимателно. Той се цели дълго, толкова дълго, че наоколо започнаха да се чуват полувисоки възгласи на недоволство. Но той не им обърна никакво внимание, а и застаналият до него Хилал му прошепна:

— Не позволявай да те подведат към прибързани действия! Сам знаеш, че сега всичко е заложено на една карта.

Тарик стоеше като излят от бронз. Той наистина бе великолепен младеж. Това си личеше още по-ясно сега, когато беше захвърлил бурнуса и според обичая на бедуините, съблечен до кръста, заемаше най-удобното положение за стрелба.

Най-сетне неговият изстрел проехтя.

Последва миг на напрегнато очакване... след това от всички страни избухнаха силни ликуващи викове. Овациите нарастваха с всеки нов изстрел. Всеки от куршумите попадеше в целта. Само петият леко закачи камъка, без да го събори. Изглежда накрая Тарик стана малко самонадеян. Ето че възникна спор дали последният изстрел е бил сполучлив или не. Съветът на старейшините реши, че всъщност куршумът не е пропуснал целта, но тъй като уговорените условия изискваха камъкът да бъде съборен, последният изстрел не можеше да се сметне за успешен.

И така, Тарик събра четири точки.

Ето че все пак той започна малко да се тревожи. Постигнех ли пет точки, ханумата щеше да е за него безвъзвратно загубена. В своя страх Тарик скръсти молитвено ръце и във възбуденото си състояние започна да се моли на глас, така че имаш възможност да чувам всяка негова дума:

— О, Аллах! О, Състрадателни! О, Милостиви! О, Добродетелни! О, Всеблаг! Отбий му пушката малко встрани, за да не може никой от куршумите му да улучи!

Разсмях се, заплаших го с пръст и му казах:

— И ме наричаш свой приятел! Аллах ще накаже твоето вероломство спрямо мен, като ми помогне да улуча камъка пет пъти.

Обърнах му гръб, изстрелът ми проехтя и камъкът отхвъркна. Застаналият отгоре при пръта мъж едва успя да постави друг на неговото място, когато и той бе отнесен от куршума ми.

Същото се случи и с третия камък.

— Аллах ил Аллах! — извика Тарик, на чието чело избиха капки пот от страх.

— О, небеса! О, Кадиджа, майко на правоверните! — простена ханумата. Тя сграбчи ръката на Хилуя и я стисна толкова силно, че сестра й изпищя от болка.

— Той стреля много по-добре от нас! — откровено си призна Хилал.

— Нали? — усмихнах се развеселен. — Но ти все още изобщо не си виждал как стрелям. Сега ще ти покажа. Виждате ли ей там по-надалеч онази едра кафява камила, на чиято гърбица е кацнала една асфур?

Има един вид птици, които обичат да се навъртат около камилите, защото така намират изобилна храна, като предимно кълват и изяждат въдешите се в козината им бълхи. Камилите много добре знаят това и кротуват, когато някоя асфур кацне на гърба им.

— А още по-надясно стои друга камила — продължих аз. Какво виждате на гърбицата й?

— Там също има асфур.

— Тогава внимавайте добре да видите какво ще стане с тези асафир

[43]

Вдигнах пушката си. Последваха два бързи изстрела и... застаналите наоколо хора ме зяпнаха, смаяни от поведението ми, което не можеха да си обяснят.

След моите първи три успешни изстрела от всички страни се бяха разнесли шумни овации, но сега хората стояха притихнали. Не знаеха каква цел преследвах всъщност.

— Е — обадох се аз, — къде са двете асафир?

— Няма ги, хвъркнаха — отговори Хилал.

— Ти видя ли ги да отлитат?

— Не.

— Я отиди дотам и ги потърси!

— Да не би да искаш да кажеш, че си ги застрелял? Такива малки асафир от толкова голямо разстояние? Невъзможно!

— Отиди де! Ще ги намериш и двете.

След тези думи се затича не само Хилал, ами и мнозина други хукнаха с него. Когато стигнаха при камилите, те нададоха силни тържествуващи викове и тичешком се върнаха. Донесоха двете птици, които наистина бяха улучени и започнаха да обикалят от ръка на ръка. Невъзможно е да се предадат всички възклицания и думи, изразяващи смайването на бедуините, които ми се наложи да изслушам. Арабският език разполага не само с неизчерпаемо богатство от най-груби ругатни и проклетия, но също така е много богат и на почетни и възхваляващи названия.

Едва след доста време хората се сетиха за какво всъщност се бяха събрали на това място. Човекът, застанал горе до пръта, видя, че вече никой не му обръщаше внимание. Ето защо нададе силен вик и така припомни на всички каква бе първоначалната цел на състезанието по стрелба.

— Ами какво стана с последните два изстрела? — попита старият Азра, приближавайки се до мен.

— Аллах! — престорих се на изплашен. — Нямам повече куршуми. Уговорихме се само по пет изстрела и аз не взех други патрони. А имам ли право да стрелям още веднъж?

— Естествено че имаш право... хм... ама че объркана история! Колкото повече размислям, толкова повече ми се струва, че всъщност даде определените пет изстрела и че ти... машаллах! За първи път ми се случва подобно нещо.

Испаднал в небивало затруднение, старият зарови пръсти в брадата си.

— Искаш да кажеш, че съм загубил, защото улучих целта само три пъти, така ли?

— Като че ли тъй изглежда... май загуби... хмм! Ти не искаш да се откажеш от наградата, нали?

— Не, не се отказвам. Държа на моето право. Но самият ти си на мнение, че съм изстрелял уговорения брой куршуми. Тарик улучи камъка четири пъти, а аз — само три пъти.

— Ами в такъв случай значи Тарик е победител.

— Да, така е.

— Ефенди, ти го направи нарочно!

— Не, птиците ме подведоха и ми объркаха сметките. Искях да ви покажа, че с една такава пушка могат да се улучват не само камъни, и ето как заради двете асафир изгубих и ханумата, и възможността да стана шейх.

— Аллах ил Аллах! Кой можеше да го предположи! Всички ме гледаха със съчувствие и съжаление.

— Успокой се! — усмихнато казах аз. — Ще ти призная, че още от самото начало не държах чак толкова на ханумата, а още по-малко пък на почетната титла шейх. Следователно съвсем не съм нещастен, че загубих състезанието по стрелба.

— Ами защо тогава изобщо пожела да излезеш на двубой с Фалахд?

— Защото обичам племето на бени салахите и исках да ги избавя от това чудовище. Я ми кажи, ти имаш ли нещо против, ако Тарик, когото наричат Сина на светкавицата, стане шейх?

— Ни най-малко.

— Е, тогава бъди доволен от изхода на двубоите.

С тези думи му обърнах гръб и се наках да си проправам път през тъпата, която се беше насъбрала около нас, ала тогава Тарик бързо ме догони и ме улови за ръката.

— Ефенди, ти само се шегуваш, нали?

— О не, нямам навика само ей тъй на шега да пропускам целта, когато стрелям, и да давам повод на хората да ми се смеят.

— Тогава последните два изстрела ще се броят, а?

— Не мога да го променя.

— Аллах ил Аллах! Значи Бадия е моя!

— Не се ли радваш?

— Да не се радвам ли? Господарю, като мен могат да се чувстват само блажените, попаднали на седмото небе в рая. Изобщо ми е невъзможно да повярвам, че се отказваш от Бадия, след като заради нея рискува живота си.

— Заради нея ли? Лъжеш се! Заради теб го направих. Бях убеден, че Фалахд ще те победи, и понеже знаех, че го превъзхождам, просто те заместих.

— Сега те разбирам. О, Аллах, как да ти се отблагодаря? Ще се моля за теб, докато съм жив, а ще науча и всички мои деца и внуци да се молят за твоите деца и внуци.

— Драги Тарик — засмях се аз, — хайде засега да оставим на мира нашето потомство. В момента ние сме само праотци без наследници и без жени. Побързай час по-скоро да имаш такава! Пожелавам ти след петдесет години да се появи племе на бени тариките, което да наброява хиляда души.

— О, Аллах, Аллах, твърде много е — хиляда души за петдесет години!

С тези думи той хукна, за да отиде при бъдещата прародителка на неговите деца, внуци и правнуци.

Девета глава Прокуден

Под всеобщите ликуващи възгласи на бедуините муадинът обяви резултата от състезанието по стрелба. В това време отидох до онова място, където бях оставил Халеф да пази победения Фалахд. Хилал, който естествено нямаше защо да излиза на двубой срещу своя брат, се присъедини към мен заедно с шейха на бени аббасите. Халеф ни докладва, че никой не се е приближавал до тях, а великанът изобщо не се бе помръднал.

— Дойде ли в съзнание? — попитах аз.

— Не.

— Вижда ми се странно.

На земята забелязах стръкче от изсъхнала пустинна трева. Наведох се, взех го и пъхнах единия му край в ухото на Фалахд. Той веднага разтърси глава и дясното му око се отвори. Значи наистина симулираше, че е в безсъзнание.

— Още ли си жив? — попитах го, като се престорих на учуден. — Мислех те за мъртъв. Но тогава още сега трябва да умреш.

Извадих ножа и си дадох вид, че се каня да го забия в него. В очите на великана се появиха гневни искри.

— Но аз съм вързан! — измърмори той.

— Може да ти е безразлично. Направи си твоего уасийат намах!

[44]

Вече се бяха приближили и неколцина други бени салахи, които образуваха около нас тесен кръг. Външният вид на ранения не представляваше чак толкова грозна гледка, колкото би могъл да си представи човек. Той беше изплюл избитите от мен зъби. Държеше лявото си око затворено, и тъй като междувременно Халеф го беше почистил от кръвта, подутите му устни и посинелият му нос оставаха единствените видими последици от двубоя.

— Искаш да ме убиеш ли? — скръдна със зъби той.

— Да те убия? Та нима не знаеш, че животът ти ми принадлежи? Само ако ме помолиш за милост, може да ти го подаря. Така гласят условията на двубоя.

— Да моля за милост? Теб? Никога!

— Аз и не очаквах друго от теб. Тогава нека дойде муадинът, за да каже над главата ти молитвата на смъртта.

— Проклет да е муадинът заедно с брътвежите си! Не искам да го виждам!

— Тогава ще се наложи да умреш без молитва. Дано Аллах се смили над душата ти!

Вдигнах ръка, сякаш се канех да го пронижа с ножа, но дори и да имах подобно намерение, нямаше да успея да го изпълня. Навярно до този миг Фалахд си беше мислил, че ще му подаря живота и без да се моли за милост. Може би се беше надявал и на помощта на своите съплеменници. Обаче ето че увереността му се разклати и го обзе такъв страх, който можеше да се мери със самочувствието му допреди малко. Ужасен той успя да отхвърли тялото си настрана.

— Чакай! В името на Аллаха, почакай!

Задържах ножа готов за удар.

— Какво искаш още? Казвай по-бързо!

Вързаният великан се огледа наоколо със здравото си око, но ако се надяваше да намери съчувствие, то той се видя излъган. Ако и преди бе имал твърде малко приятели, то злощастният изход от двубоя намали техния брой още повече. Онова, което прочете по лицата на застаналите наоколо хора, бе всичко, само не и съчувствие или състрадание. От тях не можеше да очаква помощ.

— И така, побързай! Какво искаш? Молиш ли за милост?

— Да — с мъка процеди той.

— Тогава направи го! Изговори думата, иначе молбата ти няма да бъде уважена.

— Аман, аман — милост, милост!

— Добре! Нека животът ти бъде подарен! Сега ще те развържа.

Вече се навеждах над него, за да свърша тази работа, когато неочаквано зад мен се разнесе силен вик:

— Уакиф — Стой! Още не! Не бива тъй бързо да се подарява живота на един победен воин.

Още по-малко пък на този!

Това възражение дойде от стария Азра.

— Но нали той помоли за милост! — рекох аз.

— Да, така е, но все пак още не е ясно дали е съгласен да понесе и последиците от тази молба.

Той е брат на мъртвия шейх и се смяташе за най-властния, най-могъщия и за непобедимия измежду нас, на когото всички са длъжни да се подчиняват. Може би си мисли, че само от страх и през ум няма да ни мине да го накараме да почувства последиците от молбата му за милост.

Ето защо искам първо да разменя няколко думи с него, преди да му подариш живота.

Силно загорялото от слънчевите лъчи лице на великана придоби пепеляв цвят. Това бе най-сигурното доказателство, че предпазливият старец беше отгатнал истината, Фалахд действително си вярваше, че той, най-видният човек на племето, от когото всички се страхуваха, може да бъде помилван, без да му се наложи да понесе и съответния позор. Ала вече сам разбра, че не може да очаква снизхождение.

Старейшините чуа думите на Азра и се приближиха със сериозни лица. За пръв път се случваше някой от племето да моли за милост. И то тъкмо онзи, когото бяха смятали за най-добрия и най-достойния от всички!

— А знаеш ли, какво вършиш? — строго попита Азра.

— Знам — мрачно отвърна великанът.

— Онзи, който моли за милост, получава живота си, ала не и имуществото си.

— Изплюскайте моите камили и се задавете!

— Той завинаги губи честта си и племето го прогонва.

— И сам ще си отида.

— А ако се мерне в земите на племето си, всеки има право да го убие, без да се страхува от кръвно отмъщение.

— Ако някой посмее, нека ме убие!

— Значи си съгласен при тези условия да получиш милост?

Фалахд замълча. Не му беше лесно да отговори на такъв въпрос.

— Питам те за последен път. Не ми ли отговориш, после всяка твоя молба ще е напразна.

Искаш ли милост?

— Да.

— Тогава самият аз ще ти махна ремъците.

Азра развърза възлите и тогава великанът бързо скочи на крака, протегна ръце и се разтърси като някое диво животно, което е било вързано на верига.

— Свободен, свободен! Сега ще разберете, кой съм аз!

— Знаем те вече — отвърна достопочтеният Азра с отвращение в гласа. — Ти остана без чест за вечни времена, а когато някой спомене името ти, ще плюе на земята. И баща ти, и майка ти ще потънат в забрава! А в знак на това, че вече нямаш чест, аз пръв ще ти отдам полагаемото се. Извисете гласовете си, о, мъже, и извикайте заедно с мен: Йа мусихба, йа гхум, йа алахм, йа разалт — о, нещастие, о, скръб, о, болка, о, позор!

— Йа мусихба, йа гхум, йа алахм, йа разалт — о, нещастие, о, скръб, о, болка, о, позор! — завикаха след него всички насъбрали се хора. Те протегнаха ръце с обърнати нагоре длани, за да дадат израз на своята неприязън.

— Ето вземи, каквото ти се полага! Тфу алак — пфуй!

С тези думи той се изплю пред краката на Фалахд.

— Тфу алак — пфуй! — последваха примера му всички. Фалахд стоеше неподвижно с безизразно лице. Беше затворил и здравото си око. Ала когато го отвори, в него горяха зловещи пламъчета.

— Свършихте ли? — подигравателно попита той.

— Да — отвърна Азра. — А сега се прибери в своята шатра! Скоро ще узнаеш, какво още ще реши съветът на старейшините за теб.

— Че какво още има да решава? Нали всичко е решено!

— Ей този храбър Баща на светкавицата ти подари живота. Може би съветът ще е настроен помилостиво и поне няма да те остави да си тръгнеш като просяк. Чакай присъдата му!

— Решавайте каквото си искате! Но от моя страна едно ви е сигурно — отмъщение, отмъщение и пак отмъщение!

Фалахд му обърна гръб и се отдалечи с гордо вдигната глава, сякаш той бе победителят, а не победеният и опозореният.

Последвах го заедно с Хилал и Халеф, за да се уверя, че действително ще отиде в шатрата си. Видяхме го как влезе в нея и останахме наблизко, за да изчакаме решението на старейшините и същевременно да му попречим да ни скрои някой подъл номер.

Не ни се наложи да чакаме дълго. С бавни и достолепни крачки Азра и старейшините се приближиха до шатрата на Фалахд и спряха пред нея. Следваха ги много други бедуини. Азра извика името на великана, Фалахд излезе от шатрата.

— Заповядайте, влезте! — каза той с подканящ жест, но същевременно и подигравателно ухилен.

— В шатрата на един опозорен няма да влезе никой син на бени салахите — махна с ръка старият Азра. — Ние дойдохме, за да ти известим нашето решение.

— Сигурно от него просто се стича мъдрост, както се стича водата от муцуната на камила, след като се е напила от някоя локва.

— Подиграваш ни се, въпреки че ти мислим доброто. Но затова пък Аллах толкоз повече ще оцени милосърдието, което проявяваме към теб. Ще трябва да напуснеш лагера ни един час преди залез слънце.

— С голямо удоволствие ще си отида и по-рано.

— Всъщност би трябвало да си тръгнеш ей тъй, както си застанал пред нас, защото всичко, каквото притежава един отритнат от племето си бедуин, се пада на неговите роднини.

— И кои са тези роднини?

— Ханумата. Ти беше неин зет.

— Значи Тарик ще се радва и наслаждава на моята собственост, така ли?

— Той е наследникът на умрелия шейх.

— Тогава нека се тъпче със стадата ми, докато се пръсне от лой!

— Съставът на старейшините ти позволява да вземеш своята най-хубава ездитна камила — невъзмутимо продължи Азра, — както и двете товарни камили с мехове, пълни с вода, за да охлаждаш окото си.

— О-о, имам да охлаждам и други неща освен окото си, а за тази цел се нуждая не само от вода!

— Ще получиш и други две камили, които да носят брашно, сол и фурми, а също и своята шатра, за да не гладуваш и да имаш подслон в пустинята. Всичко това ти го подаряваме.

— Благодаря ви! Много сте милосърдни. Подарявате ми костилката на една фурма, а за себе си задържате цялата отрупана с плодове палма. Дано бъдете възнаградени като ви пратят в геената!

— Вече знаеш, какво искаме. Изтече ли въпросният срок, а ти си все още в лагера, тогава ще бъдеш изгонен, без да имаш право да вземеш със себе си каквото и да било. Дано Аллах направлява стъпките ти така, че да не се срещнеш с никой бен салах!

— Бих го убил.

— Няма да ти разрешим да вземеш други оръжия освен ножа си. Ако човек реши да остави жива някоя отровна змия, трябва да ѝ извади зъбите.

— Нима ще ме пуснете да си тръгна сам?
— Ами попитай дали някой има желание да те придружи!
— Ще получа една ездитна камила, както и четири товарни. Един-единствен човек трудно се справя с пет животни.
— Ти си опозорен. Онзи, който тръгне с теб, също ще се опозори. Никой няма да поиска да те придружи.
— Моят роб Маруф ще ме последва.
— Ти не можеш повече да му заповядваш. Той не е твоя собственост. Но ако доброволно пожелае да тръгне с теб, ние няма да му попречим.
— В такъв случай сега-засега и аз нямам какво друго да ви казвам. Ще ме видите отново едва когато дойда, за да ви съдя.
— Твоите закани само ни размиват. Ти приличаш на крокодил, на който и главата и опашката са отсечени. Той не може нито да живее, нито някому да прости.
Азра му обърна гръб и си тръгна, последван от старейшините. Сега те си имаха друга, далеч по-належаща работа, отколкото да си губят времето с този зъл човек. Избирането на нов шейх е толкова важно събитие за съдбата на едно племе, че такъв ден винаги се отпразнува с изключителна тържественост.
Знаех, от този момент нататък в продължение на един час великанът щеше да се намира под най-строга охрана. Пазачите му щяха да бдят над спазването на всички решения, взети от старейшините. Хилал, Халеф и аз също нямахме повече никаква работа на това място, и ето защо се отправихме обратно към руината.
Бях забелязал, че Хилал се измъчваше от нещо, за което много му се искаше да поговори с мен. За да го окуража, аз отпратих Халеф с поръчението да отиде да провери дали са се погрижили добре за нашите животни, които не бяхме виждали от снощи. Оказа се, че наистина не съм се лъгал. Веднага щом Халеф се поотдалечи, Хилал поде:
— Ефенди, знаеш ли, че ти дойде при нас като ангел, изпратен от Аллах?
— Защо?
— Твоето появяване бе като благословия за цялото ни племе. Ти ни освободи от Фалахд.
— Наистина ли го смяташ за благословия? Струва ми се, че сред бени салахите има и такива, които биха предпочели Фалахд за шейх.
— Да, но те са далеч по-малобройни от другите. А освен това ти изпълни съкровено желание на моя брат. Помогна му да спечели за себе си най-красивото цвете на пустинята.
— Заблуждаваш се. Тарик придоби правото на собственост над това цвете в честен двубой.
— Ефенди, няма да ни заблуждаваш. Знам, че стреля два пъти по онези асафир не току-така, а нарочно, за да загубиш съревнованието с Тарик.
— Машаллах! Как ти хрумна? Че кой разумен човек ще стреля нарочно не по определената цел, само и само за да загуби, когато става въпрос за такава голяма награда?
— И въпреки всичко ти постъпи точно така! Поначало искаше да дадеш възможност на Тарик да спечели наградата. Следователно само на теб трябва да благодари, че стана шейх и получи правото да окичи гърдите си с най-благоуханната измежду всички рози.
Хвърлих му скрит поглед и рекох:
— Хмм! Мисля, че в момента не говориш чистата истина.
— Какво искаш да кажеш?
— Наистина ли Бадия е най-благоуханната измежду всички рози или може би тайно в сърцето си присъждаш това прозвище на някоя друга, а?
Хилал се смути.
— Не те разбирам.
— Добре ме разбираш. Съвсем ясно забелязах, че Хилуя, сестрата на ханумата, не е безразлична към теб, и че ти с голяма радост би влязъл с нея и в други отношения, доста по-различни от роднинските.
Хилал нерешително заби поглед пред себе си. След малко вдигна глава и ме погледна право в очите.
— Прав си. Ще бъда откровен и ще ти призная, че обичам Хилуя. Помислих си... исках да...
— Е, какво?
— Помислих си, че тъй както помогна на Тарик, ти би могъл да...

— Никога не го повтаряй, чуваш ли? Тарик спечели Бадия в честен двубой. Или може би искаш бени салахите да започнат да говорят помежду си, че Тарик не е извоювал цветето на своя харем в почтена борба, а е допуснал да му го подари някакъв чуждоземец?

— Рамаллах — опазил Бог! Ще извикам на борба на живот и смърт всеки, който се осмели да твърди подобно нещо! Но помежду си можем да сме откровени и затова помислих, че ако не ти се вижда нескромно, ти можеш да направиш нещо и за Хилуя и мен, за да станем щастлива брачна двойка.

Ето че най-сетне камъчето бе изплюто и Хилал си отдъхна с облекчение. Аз обаче трябваше да положа усилия да не се разсмея. Истина си беше, че Тарик трябваше да благодари на мен за своята бъдеща «прародителка», но в крайна сметка не бях дошъл при бени салахите, за да играя само ролята на посредник за женитби. Вярно, Хилал ми допадаше, но истинският мъж сам си върши работата.

— Как ти хрумна да се обърнеш към мен? Най-простото нещо би било да поискаш от шейха на бени аббасите ръката на дъщеря му.

— Ефенди, слънцето на неговото благоволение не свети над главата ми, защото съм беден. Добре го забелязах.

— Така е. Ще ти призная, че вече се опитах да кажа пред шейха някоя добра дума за теб, защото знаех за увлечението ти към дъщеря му, ала напразно. Но оттогава нещата съществено се промениха. Ти не си вече онзи незначителен бедуин, какъвто беше по-рано въпреки името си, а си брат на богат шейх. Та нали току-що сам чу, че имуществото на Фалахд ще премине в ръцете на Тарик!

— Значи ти мислиш, че имам изгледи да извоювам съгласието на бащата, така ли?

— Да. Днес повече от вчера. Ти употреби истинската дума:

«да извоюваш». Тарик сам извоюва своето цвете и аз предчувствам, че и ти също можеш да постигнеш щастието си единствено чрез борба. Много важно в цялата работа е Тарик да съумее да спечели уважението на хората като шейх.

— Ще успее да го направи. Можеш да бъдеш сигурен. Днес за първи път ще поеме новия си висок пост.

— Какво имаш предвид?

— Вечерта се събира съветът, който трябва да реши, дали бени салахите, а заедно с тях и другите племена на пустинята, ще се държат приятелски или враждебно към хедифа. Ти знаеш, че още вчера той трябваше да се произнесе по този въпрос, но благодарение на усилията на ханумата съветът бе отложен, докато се изясни кой ще стане шейх.

— Било е много умно от страна на ханумата, понеже не се знаеше, какво решение щеше да се вземе вчера.

— Прав си. Днес изгледите за решение в наша полза са далеч по-благоприятни от вчера, когато трябваше да се съобразяваме с влиянието на Фалахд.

— Тогава вземете мерки и направете така, че вашето влияние да натежи решително. На първо място това е най-важното. Другото не е чак толкова спешно. Струва ми се, че шейхът на бени аббасите няма да има нищо против един разговор.

Междувременно стигнахме до руината. Пред портата ѝ ни очакваше Тарик.

— Ефенди, имаш посещение. Двамата чуждоземни суфара искат да разговарят с теб.

— С мен ли? Че каква работа си имам с тях?

— Мушариф — не знам. Заведох ги в жилището ти, като предположих, че няма да имаш нищо против.

Всичко това бе повече от странно! Какво ли искаха турчинът и руснакът от мен? За пръв път ги видях долу край мястото на двубоя и не можех да се сетя за нито една състоятелна причина за тяхното посещение.

Когато влязох в нашата шатра, моите двама гости станаха от килима, където се бяха настанили. Можех да ги разгледам много добре на светлината, която падаше през две тесни прозорчета, подобни на амбразури. По външния си вид турчинът се различаваше твърде малко от представителите на своя народ, с които се бях запознал до този ден. Руснакът пък имаше слабо кокалесто лице с остри черти и умни очи с пронизващ поглед. Веднага създаваше впечатлението, че е човек, който знае какво иска. Последвалият разговор бе воден главно от него, докато турчинът само от време на време подхвърляше по някоя дума.

— Саям алейкум! — поздравиха ме двамата веднага, щом ме видяха.

— Салям! — отвърнах кратко. — На какво дължа честта да ме посетите?
— Позволи ни най-напред да се представим! Ей този мой приятел е Садък Ефенди, а аз се казвам Аксаков.
— Кара Бен Немзи — представих се и аз. Руснакът ме изгледа изпитателно.
— Чухме, че си немец. Не можем ли да узнаем истинското ти име?
— Мисля, че същинското ми име няма нищо общо с работата, която ви води при мен — недружелюбно отвърнах аз. — Или може би сте дошли единствено, за да ме попитате как се казвам?
Руснакът не се смути от резкия ми тон.
— Както искаш, но след като ти назовахме имената си, сметнахме, че ще можем да узнаем и твоето име.
— Ти вече го чу. Тук нямам друго име. Но няма ли да седнете, щом сте дошли да изложите пред мен някакъв ваш проблем?
Те се възползваха от поканата ми и седнаха на килима по турски. И аз се настаних срещу тях по същия начин.
— Ако мислиш, че сме дошли при теб с молба, много се лъжеш. Ще ти представим едно искане. Не е ли така, Садък Ефенди?
— На'ам, якаса — да, така е.
Изглеждах ги слисано.
— Искане ли? Вие на мен? Мога ли да попитам, какво е то?
— Ефенди, говориш ли френски? — отвърна той на въпроса ми с въпрос.
— Да, защо?
Руснакът хвърли на своя спътник победоносен поглед, който горе-долу можеше да означава следното: «не ти ли казах?», а после ми отговори:
— Не говоря добре арабски, както ще разбереш по начина ми на изразяване. Немски език също не владее. Ще оценя твоята любезна отзивчивост, ако пожелаеш да си служиш с френски. И моят приятел знае този език.
— С удоволствие ще ви направя тази услуга — казах аз вече на френски. — Но ще ми обясните ли най-накрая, как сте стигнали до странното решение да отправите към мен някакво искане, тоест да ми заповядате нещо?
— Господине, с какво право се намесвате в неща, които не ви засягат? — попита той, избягвайки да отговори на въпроса ми.
— Какви неща имате предвид? — попитах го, обзет от известно любопитство да видя на какъв разпит предстоеше да ме подложат.
— Имам предвид вътрешните работи на бени салахите.
— А на какво се основава вашето твърдение?
— Ами нали се явихте на двубой с Фалахд и го победихте!
— Това бе мое законно право. Поканата бе отправена публично към всички мъже, които се намираха в дуара, а на мен не ми е известно някой да ми е забранявал да приема това предизвикателство.
— Хайде да не спорим голословно! Сигурно и самият вие сте убеден като нас двамата, че Фалахд щеше да излезе победител, ако не се бяхте изправили срещу него.
— Признавам, че е така.

— E bien

[45]

! Точно там е работата. А какво ви накара да изявите желание да участвате в двубоя и да рискувате живота си?

— Приятелството ми с двамата Синове на светкавицата, както и съчувствието, което изпитвам към тяхното племе.
— Приятелство ли? Ами! Знам, че познавате Тарик едва от един ден, а Хилал не от кой знае колко по-дълго време. Ето защо това приятелство не може да е чак толкова голямо.
Станах от мястото си.

— Мосю, спокойно изтърпях редица ваши въпроси към мен, чиято основателност изобщо не признавам, но щом се съмнявате в истинността на думите ми, тогава смятам разговора ни за приключен. Не позволявам да ме обиждат!

Руснакът побърза да ме хване за ръкава на моя хаик и ме дръпна отново да седна на земята. След привидно колебание отстъпих, защото все пак вече твърде ми се искаше да разбера, каква е целта на този странен разговор.

— Пардон, мосю, не исках да ви обидя като се усъмних в искреността на приятелските ви отношения с Тарик и Хилал. Ние, дипломатите, имаме изобщо по-особено наше си мнение за понятията искреност и истинност. Нали?

Той каза: «ние, дипломатите». Дали в крайна сметка не причисляваше и мен към това съсловие? Искаше ми се час по-скоро да се уверя дали е така.

— Съжалявам, че не споделям тези ваши възгледи, понеже не се числя към дипломатите.

Руснакът се усмихна с чувство на превъзходство.

— Вие до такава степен сте се намесили в тукашните работи, че ни е невъзможно да повярваме в някаква си безкористност от Ваша страна. Много добре ни е известно, че в Египет Германия няма да защитава кой знае колко големи интереси. Англия е на наша страна и следователно единствено Франция може да ни нападне в гръб по един толкова неприятен начин.

— Значи ме смятате за емисар, изпратен от французите, така ли?

— Смятаме Ви за немец, който е на френска служба, да, точно така!

Малко остана да избухна в смях. Аз — френски пратеник!

— Лъжете се! Страшно се лъжете! Аз съм немец с цялата си душа и сърце и никога няма да се унижа да стана «маша» на френските служби.

Усмихнат Аксаков хвърли поглед към своя спътник, сякаш искаше да каже: «Няма да се оставим да ни пратят за зелен хайвер». После се обърна към мен:

— Добре, добре! Не можете да ни убедите в правотата на думите си, ала ние сме дошли да Ви кажем, че непременно трябва да се оттеглите.

— Няма ли да ми обясните малко по-подробно, от какво би трябвало да се оттегля?

— Моля ви да не забравяте, че ние двамата първи дойдохме тук и положихме всички възможни усилия, за да спечелим бени салахите за нашите планове. Ето защо имаме предимство пред вас и нямаме никакво намерение да Ви позволим да ни го отнемете. И така, отстъпете!

— Вече ви казах, че страшно се лъжете. Не съм такъв, за какъвто ме смятате. По принцип никога не се намесвам в отношенията между различните страни, така че по този въпрос не бива да се опасявате от мен ни най-малко. Естествено не може да ми забраните да имам лично мнение и да го изказвам, когато си пожелаая.

По изражението на моя събеседник разбрах, че не вярваше на нито една моя дума. Турчинът също се усмихваше така, че съмненията му бяха съвсем явни.

— И сега очевидно желаете да изкажете личното си мнение по някои въпроси на бени салахите, така ли? — повтори думите ми руснакът с нескрита язвителност.

— Не съм длъжен да ви отговоря на този въпрос.

— Значи не искате? Добре! Вие какво мислите, Садък Ефенди?

С дясната си ръка турчинът имитира жеста, означаващ броење на пари.

— Мосю, — отново поде руснакът, — с вашата победа над Фалахд страшно много объркахте сметките ни. Фалахд щеше да е най-подходящият човек за нас. А сега се налага да се откажем от неговата подкрепа. Но въпреки всичко за нас е изключително важно да не пропадат плановете ни, които смятахме да осъществим с негова помощ. Господине, царят, а също така и падишахът, биха пожертвали значителни суми, ако нашият договор с бени салахите бъде сключен. И ето защо Ви питам, мосю, каква сума би Ви накарала да се откажете от Вашето предимство, което Ви дава победата над Фалахд?

Това бе повече от ясно. «Какво трябва да ти дам, за да изпълниш волята ми?» Не можех да си представя по-очевиден опит за подкуп. Отначало сам не знаех дали да отговоря на това дръзко предложение с юмрук или пък с подигравка, но в крайна сметка реших да погледна на цялата случка откъм веселата ѝ страна.

— Действително не знам, защо толкова упорито ме смятате за пратеник на Франция.

— Предлагам Ви десет хиляди франка, ако се откажете от враждебното си отношение към нашите намерения — продължи Аксаков, сякаш не беше чул думите ми.

— Господине, Вие ме обиждате! — махнах с ръка в знак на отказ. Вътрешно ме напуши смях на тази невероятна упоритост.

— Значи не, така ли? Тогава си позволявам да Ви предложа двайсет хиляди.

— Престанете! Хвърляте хубавите си пари буквално на вятъра.

— Не се шегувайте! — предупредително каза руснакът. — Говоря Ви съвсем сериозно. Ще Ви направя едно последно предложение. Петдесет хиляди франка ще Ви разубедят ли тази вечер да не се явявате пред джама и да не говорите срещу нас?

— Но на мен изобщо и през ум не ми минава да отивам на този съвет!

— Така ли?

Изглежда увереността на руснака за пръв път му се по-разклати.

— Разбира се! Нали вече няколко пъти ви уверих, че ни най-малко не се интересувам от политическите проблеми на страните, през които пътувам. Повярвайте ми най-сетне.

— Но сам казахте, че няма да позволите да Ви попречат свободно да изразите личното си мнение.

— Та вие това ли искате да ми забраните? Но то съвсем не означава, че всеки мислещ човек трябва да натрапва убежденията си на другите или пък да се изявява в някаква политическа дейност!

— Значи нямате намерение да участвате в днешния съвет?

— И през ум не ми е минавало! И без мен бени салахите ще вземат правилното решение.

Изглежда от сърцето на руснака падна тежък камък.

— А мога ли да попитам, кое решение смятате за правилно?

— Можете. Смятам за съвсем естествено бени салахите да запазят приятелството си с хедифа. Обратното би било твърде странно, първо, защото хедифът се намира по-близо до тях от падишаха, и следователно приятелството им с него ще им донесе повече полза, отколкото войната с него.

— И второ?

— Един такъв съюз като вашия сигурно ще им се види неестествен, а оттам и подозрителен. С обединени усилия турци и руснаци се мъчат да спечелят приятелството на бедуините. Възможно ли е това да е сериозно? Цялата досегашна история на двете страни ни учи, че между руснаците и турците никога не са съществували дълготрайни приятелски отношения. Те са естествени противници и несъмнено ще си останат такива. И ако някой път руснаците и турците тръгнат ръка за ръка, то това няма как да не направи впечатление, нали?

— Спокойно оставете тази грижа на падишаха и на царя!

— Няма да се намесвам и в техните работи, но не можете да ми забраните да мисля, не можете да го забраните и на другите хора. Тук трябва да ви кажа, че изгледите ви за успех при бени салахите са твърде нищожни. Руснакът стана и турчинът го последва.

— Виждам, че мисията ни тук приключи — каза Аксаков. — Значи имам думата Ви, че тази вечер няма да говорите на съвета и изобщо няма да се появите там, нали?

— Да, имате я. Както вече казах, бени салахите са достатъчно разумни, за да вземат правилното решение.

— Въпреки всичко ние не губим надежда да Ви спечелим за нашата кауза. А що се отнася до Вас самия, трябва да Ви заявя, че за мен си оставате загадка. В началото бях готов да се закълна с всички възможни клетви, че сте изпратен от някое правителство, за да ни нападнете в гръб. Ала нашият разговор разклати това мое убеждение. Вие като нищо можехте да приемете ония петдесет хиляди франка срещу обещанието да не отивате на съвета. Беше необходимо само да ни кажете, че изобщо няма да се явите там. Излязохте почтен човек и това ни кара да Ви уважаваме. Съжалявам, че различията в нашите възгледи ни пречат да станем приятели. Може би някой път ще се намери някакъв повод, който ще ни изправи един срещу друг по по-приятен начин. Au revoir — довиждане!

Двамата се поклониха и аз отново останах сам. Известно време не знаех, дали да се ядосвам или да се смея на целия разговор.

Наистина последните думи на руснака бяха едно признание за мен, но нали самият той беше казал, че за понятията като искреност и истинност дипломатите си имали собствени схващания. Следователно не беше нужно да вземам за чиста монета последните изречения на руснака, казани със сърдечен тон. Гласно той ме наричаше почтен човек, ала може би тайно в себе си ме

смяташе за някой глупав немски загубеняк, на когото дори не му стига акъла да прибере в джоба си предлаганите му пари.

После двамата си отидоха очебийно бързо. Естествено! След като им обещах да не се явявам пред джама, аз се бях превърнал за тях във второстепенна фигура и нямаше защо повече да се страхуват от мен! Защо тогава да си хаят думите с човек, станал им вече безразличен?

Писано ми било обаче съвсем скоро пак да се видя с тях. Малко по-късно се появи Халеф и ние легнахме на килима, отдавайки се на онова приятно състояние, наричано «кеф», и се надигнахме едва когато слънцето надвисна високо над западния хоризонт. Излязохме на открито и се натъкнахме на Тарик, който изглежда ни очакваше.

— Ефенди, току-що Фалахд си тръгна! — подвикна той. — Ей там можеш да го видиш.

Действително на около половин английска миля от лагера в северна посока се отдалечаваше малък керван, състоящ се от двама ездачи на камили, както и от три товарни камили, чиито опашки бяха вързани за оглавника на следващото животно.

— Кои е вторият ездач? — попитах аз.

— Неговият доскорошен роб. Той заяви, че е съгласен да последва своя досегашен господар в неговото изгнание, и ние не му попречихме да го стори.

— Яздят право на север. Накъде ли е тръгнал?

— Не знам. Нека върви, където си иска!

— Но на мен не би ми било безразлично, накъде ще се отправи този човек, който се е заклел да си отмъсти на племето. Сега ти си шейх и си отговорен за сигурността на хората си.

— Значи си на мнение, че трябва да изпратя някого подир него, за да разбере накъде ще се отправи?

— Да, така мисля.

— Прав си. Ще последвам съвета ти и ще изпратя по следите му един доверен човек. Най-добре ще е да отиде самият аз, обаче нали тази вечер ще се събира съветът и затова не мога да отсъствам.

— Имаш ли някакви съмнения за изхода от днешното съвещание?

— Не, нямам, тъй като вече няма защо да се боим от Фалахд. Впрочем, преди малко при теб бяха двамата чуждестранни пратеници, ефенди. Мога ли да узная, какво искаха от теб?

— Нямам причина да го крия. Но се лъжеш, ако мислиш, че искаха нещо от мен. Напротив, пожелаха да ми подарят петдесет хиляди франка, което пресметнато в египетски пари прави приблизително двеста хиляди пиастри.

— Уаллах! Биллах! Тиллах! Но защо, ефенди?

— О, от мен искаха само една малка услуга. Не биваше да говоря срещу тях на днешния съвет.

— И ти? Ти какво направи? Прие ли този куп пари? — попита той нетърпеливо.

— Не.

— Хамдулиллах — хвала на Аллах! Значи ще вземеш участие, нали?

— Лъжеш се. Казах на руския пратеник, че не мога да приема парите, понеже изобщо нямам намерение да се явявам пред съвета.

— Рамаллах! — опазил Бог! Все пак няма да се отнесеш тъй лошо с нас, ти, най-добрият приятел на племето ни!

— Искам да стоя настрана именно, защото съм ваш приятел. Нима хората трябва да говорят за бени салахите, че са като деца, които се нуждаят от попечител, без когото няма да знаят, какво да правят? Не! Отстраних от пътя ви Фалахд, най-голямата пречка за вас. Повече не мога да направя. Останалото е ваша работа и то преди всичко твоя.

— Ще положа всички усилия да говоря в полза на мира.

— Едно не бива да забравяш. Въпреки че вече няма защо да се страхуваш от Фалахд, никак няма да ти е леко на съвета. Чуждоземните пратеници ми предложиха много пари. От това можеш да си направиш извода, че ще използват всички средства, за да постигнат целта си. Така например е напълно възможно да предложат пари и на други хора само и само, за да спечелят гласовете им, когато се стигне до вземане на някакво решение.

— Благодаря ти, че ми обърна внимание на това. Ще се съобразя с предупреждението ти.

Хилал, ти какво искаш?

— Муадинът ме изпрати да те попитам, кога да бие дъската за събирането на джама — обясни Хилал, приближил се междувременно до нас.

— Също като вчера. Един час след залез слънце.

В това време отправих поглед към отдалечаващия се малък керван на великана. И до този момент той бе запазил първоначалната си северна посока. Слънцето бе изминало вече по-голямата част от небесния си път и клонеше към залез. Косите му лъчи ме принуждаваха да засенча очи с ръка, за да мога все още да видя кервана.

Фалахд беше преминал в бърз галоп, тъй че отделните животни не можеха повече да се различават, а образуваха една-единствена тъмна точка с големина на грахово зърно. Но в този момент ми се стори, като че точката не се движеше повече в предишната си посока. Приклекнах и допрях глава до един висок каменен блок, чийто горен ръб представляваше за мен сигурна неподвижна линия, с която имах възможност да сравня бавното придвижване на споменатата тъмна точка с големината на грахово зърно. Другите около мен учудено наблюдаваха поведението ми.

Скоро бях вече сигурен в онова, което ставаше. Изправих се и се обърнах към Тарик:

— Подозренията, които имах, се потвърждават.

— Какви подозрения?

— Че северната посока, избрана от Фалахд, е само хитър номер. Изобщо няма намерение да язди на север.

— Че къде иначе ще иска да отиде?

— Нашата задача е да разберем точно това. Сега-засега сигурно е, че е свърнал на запад.

— На запад ли? Но в тази посока не живеят никакви хора, няма нищо друго освен пустиня.

— Значи невъзможно е да има намерение да язди натам. Това е ясно. Ами кое племе живее на юг?

— Бени зуафите.

— А-а, бедуините, с които живеете в кръвна вражда?

— Да. Имаме няколко кръвни отмъщения срещу тях.

— Тогава със сигурност може да се предположи, че Фалахд ще се насочи към тях.

— Възможно е. Но защо толкова заобикаля?

— За да ни заблуди.

— Би било ненужно. Ние нямаше да го задържим, дори и ако най-открито ни беше казал, че ще отиде при тях.

— Но в такъв случай щяхте да знаете, къде се намира и можехте да вземете съответните мерки. Ала понеже действа толкова потайно, със сигурност може да се направи извода, че крои планове за отмъщение. Бих се обзаложил, че има твърдото намерение да насъска бени зуафите срещу вас. На какво разстояние се намира лагерът на тяхното племе?

— На гърба на ездитна джамала можеш да стигнеш до тях за два дни. На товарната камила са й необходими цели три дни.

— Това е достатъчно близко! Ще трябва да внимаваме!

— Не се тревожи! При нас си в безопасност. Та нали се намираш в нашия лагер!

Думите му прозвучаха толкова самоуверено и странно, че се разсмях на глас.

— Ти да не мислиш, че се страхувам от когото и да било?

— Извинявай, ефенди! — отвърна Тарик и се изчерви. — Не исках да кажа нищо подобно.

— Да се върнем на Фалахд! Ако бях на твоето място, нямаше да гледам толкова лекомислено на цялата работа и щях да наредя да го наблюдават. Вече ти дадох този съвет.

— Но нали не е вече необходимо. Сега разбрахме, че отива при бени зуафите.

— И все пак... хмм! От опит знам, че в подобни случаи предпазни мерки не са излишни. Много ми се иска да тръгна подир него, за да видя дали наистина по заобиколен път ще се отправи на юг.

— За днес е вече твърде късно, защото докато стигнеш до мястото, където се намира в момента Фалахд, ще настъпи нощта и няма да можеш да различиш никаква диря.

— О, бих подхванал нещата съвсем иначе. Изобщо няма да го следвам по петите, а ще го очаквам напред в пустинята.

— Как си го представяш?

— Ще яздя право на запад и ще го издебна на едно място, откъдето предполагам, че ще мине.

— Но това е невъзможно. Как можеш да отгатнеш къде ще е въпросното място?

— Не е толкова трудно. Вярно, че ще ми е нужен и някой придружител. Халеф ще дойде с мен, понеже вие двамата ще трябва да присъствате на съвета.

— Значи наистина искаш да се нагърбиш с тази работа?

— Да. Усилията ни сигурно ще си заслужават. Натъкнем ли се на Фалахд, той непременно ще разбере, че няма да се оставим да ни заблуди. Веднага ще си помисли, че сме нашрек и че сме готови да посрещнем всичко, каквото ни очаква.

— В такъв случай ти дори ще разговаряш с него, така ли?

— Да. Искам да му покажа на този тип, че не е достатъчно умен, за да ни измами. И така, Тарик, разпорежи да ни приготвят конете! Искам малко да се поразходим.

— Оседлай двете най-бързи животни, същите, които този ефенди и неговият слуга вече яздиха! — обърна се Тарик към своя брат.

Хилал се отдалечи, а на нас ни се наложи да почакаме известно време, докато го чухме да вика отдолу, че конете са готови.

Халеф ми донесе револверите и после слязохме при Хилал, който държеше поводите на двете благородни кобили. Метнахме се на седлата и великолепните животни се понесоха навътре в пустинята със скоростта на бърз влак и то не в северна посока, където великанът бе изчезнал вече на хоризонта, а право на запад.

Междувременно там слънцето беше слязло съвсем ниско. Тъкмо когато напуснахме оазиса, проехтяха ударите върху дъската на муадина, а после чухме и думите му:

— Хайде, правоверни! Пригответе се за молитва, защото слънцето се потапя в пясъчното море!

(И така, това е частта от книгата, която е он лайн. Ако сте стигнали до това място и искате да продължите, моля, пишете ми на bezmonitor@gmail.com или на victor@mbx.isoc.bg или пък вижте на <http://bezmonitor.com> да не би случайно да се е наложило отново да променям електронната си поща. Виктор Любенов от <http://bezmonitor.com>

)

Информация за текста

© 2002 Веселин Радков, превод от немски
Karl May
Allah il Allah!,

Източник:
<http://bezmonitor.com>

Публикация:

Избрани произведения. Том 22. Аллах ил Аллах. Изд. Жарава, София. 2002. Превод: от нем. Веселин Радков [Allah il Allah / Karl MAY]. Формат: 22 см. Страници: 338.
Originaltitel der Gesammelten Werke:
Allah il Allah! (Bd. 60)

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/1842>
]

Последна редакция: 2006-08-10 20:36:51

1

Водач. — Бел. нем. изд.

2

Барабан. — Бел. нем. изд.

3

«Дъщеря на майката», описателно название за «жена». Бел. нем. изд.

4

Учени. — Бел. нем. изд.

5

К. Май. Събр. съч., т. 10 «Гибелни пясъци», разказа «Крумир» — Бел. нем. изд.

6

Добре дошъл! — Бел. нем. изд.

7

Центнер — мярка за тежест, равна на 50 кг. — Бел. прев.

8

Египет.

9

Повелителката. — Бел. нем. изд.

10

Хаджин — камила.

11

Триполи. — Бел. нем. изд.

12

Немска или пруска миля, която е равна на 7532 м. — Бел. прев.

13

Носилки — Бел. прев.

14

Полковник (началник) на личната охрана. Бел. нем. изд.

15

Рай. — Бел. нем. изд.

16

Пустиня от скали, каменно море. — Бел. нем. изд.

17

Духове. — Бел. нем. изд.

18

Почетна титла за египетски крал от 1867 до 1922 г., когато е бил зависим от турския султан. — Бел. прев.

19

Петък. — Бел. нем. изд.

20

Събота. — Бел. нем. изд.

21

Разбойнически керван. — Бел. нем. изд.

22

Ангелът на смъртта. — Бел. нем. изд.

23

Зет. — Бел. нем. изд.

24

Кръвно отмъщение. — Бел. нем. изд.

25

Снаха. — Бел. нем. изд.

26

Това е името на ръководителя на ордена на занусите. Не бива да се обърка с факира Мохамед, по-късния Махди, водач на въстанието в Судан. — Бел. нем. изд.

27

Множествено число на «сафир», пратеник. — Бел. нем. изд.

28

Син на светкавицата. — Бел. нем. изд.

29

Кибрит. — Бел. нем. изд.

30

Правоверни. — Бел. нем. изд.

31

Герой. — Бел. нем. изд.

32

Дядо. — Бел. нем. изд.

33

Имат се предвид Кайзер Вилхелм и канцлерът Бисмарк. — Бел. прев.

34

Повелител на лагера — Бел. нем. изд.

35

Славей — Бел. нем. изд.

36

Слънчева светлина. — Бел. нем. изд.

37

Цвета — Бел. нем. изд.

38

Гъска — Бел. нем. изд.

39

В случая в смисъл на «съдба» — Бел. прев.

40

Вдовица — Бел. нем. изд.

41

Зет — Бел. нем. изд.

42

Бадуахн — мн. ч. от бадаун (бедуин). — Бел. нем. изд.

43

Мн. ч. от асфур. — Бел. нем. изд.

44

Завещание, последна воля. — Бел. нем. изд.

45

Е, добре! (фр.) Бел. прев.

adventure

Карл
Май

Бурът ван хет Рур

bg
de

Веселин
Радков

adventure

Karl
May

Der Boer van Het Roer

de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0

2010-02-21 19:50:25

<http://chitanka.info/lib/text/1849>

<http://chitanka.info/lib/text/1849>

1.0

0.1 (2005-12-01) — Добавяне

0.2 (2006-08-10 20:36:52) —

Издателство «Отечество»

София

1992

Карл Май

Бурът ван хет Рур

Първа глава

На черния континент

Като някакъв огромен сфинкс, чиито тайни от хилядолетия чакат да бъдат разгадани, на юг от Стария свят се простират безкрайните територии на Африка. Два могъщи океана мият бреговете на този континент, богат както на тайни, така и на противоречия. Стотици хиляди квадратни мили земя страдат от жажда, прокълнати на неплодородие, или образуват обширни степи, чиято оскъдна растителност само през дъждовните периоди дава храна на скокливата антилопа и на някои други подобни животински видове. През пролетта безброй пенливи потоци устремно се спускат в долините, за да изчезнат недалеч в сухия пясък и да очертаят пътя си с речен чакъл и хаотично разхвърляни каменни отломки. А там където цивилизацията дръзне смело да стъпи върху негостоприемната земя, тя трябва да бъде готова за борба с онези природни сили, които се разпореждат с живота и смъртта. До самите неплодородни области могъщата природа е създала най-великанския растителен и животински свят на земното кълбо. Докато непоносимата жегата в пустинята изгаря в нажежения пясък всеки кълн и на най-малката тревичка, недалеч от това място се гонят вълните на огромни по размерите си езера, гъсти гори от палмите талей издигат короните си към небето, а могъщият баобаб със сякаш неразрушимия си гигантски дънер протяга масивните си клони към пламтящото огнено кълбо. От едната страна, в безжизнената степ, човек не може да повярва в съществуването дори и на най-нисшето насекомо, или най-малкото червейче, а от другата страна, още по границата на пустошта, се разнася ревят на лъва, жирафата пасе във върховете на дърветата и храстите, а по-нататък земята трепери под тежките стъпки на слонове и носорози и в дълбоката тиня на застоялите води се ваят хипопотами.

Един континент с толкова пусти и диви брегове като Африка не предлага гостоприемен прием на мореплавателя и цивилизацията може да я завладее само с големи жертви и усилия. Ето защо и до ден днешен (Това произведение е написано през 1879 г. Б. нем. изд.) Африка ни е по-малко позната от Америка и Австралия, макар че нямаше никаква представа за тяхното съществуване, когато по южното средиземноморско крайбрежие така близо до Европа вече процъфтяваше високо развита култура, която за съжаление по-късно изчезна. Докато по моретата на умерените ширини отдавна се развиваха различни флагове и вятърът издуваше безброй платна, които все пак бяха на крайбрежни плавателни съдове, то третият континент на Стария свят се простирал като митичен колос между Атлантическия и Индийския океан и само нарядко се разнасяше вестта, че някой храбър мореплавател се е опитал да предприеме дръзко пътуване покрай неговите брегове.

Къде безпочвени предположения къде легенди разказват, че още от античността носят на Южна Африка е бил известен на древните народи и техни кораби са го заобикаляли. Тъй например Кант е бил на мнение, че Книга първа на царете, гл. 22 му дава основание да смята, че по време на индийския цар Йозафат морските пътешествия от Персийския залив покрай южния нос на Африка до Испания били нещо обичайно, а Херодот разказва, как изпратените от египетския фараон Нехо картагенци минали по същия път около 610 години преди Христа. Впрочем за заобикаляне с кораб на този континент по онова време минавало и едно по-далечно плаване покрай западното крайбрежие на Африка, като да речем пътешествието на картагенеца Ханан около 500 години преди Христа, макар че той стигнал най-много до Гвинея. А че по-късно Евдокс от Кицикене бил плавал от Габес до Персийския залив, заобикаляйки южноафриканския нос, е чиста измислица.

Изглежда доста сигурно, че до края на XV век никой, идвайки от север, не е минавал покрай т. н. Кан (южноафриканския нос). Португалският крал Жоан изпратил малка флота под командването на Бартоломеус Диас, която в 1487 година действително заобиколила Кап. Но по-нататъшното плаване на този храбър мъж било осуетено от бунта на неговите хора. Заради страшните бури, на които е трябвало да устои недалеч от скалистия бряг, той го нарекъл Кабо торментосо — Скалистия нос на бурите. Обаче крал Жоан променил името в нос Добра надежда, понеже повече не се съмнявал, че е намерен морския път към приказната страна Индия.

Неговият наследник крал Мануел изпратил флота от четири кораба под командването на Васко да Гама, за да проследи по-нататък вече намерения път, една задача, която наистина била

изпълнена от този прочут мъж. Усилията на португалците били насочени единствено към откриването на пътя за Индия, те изобщо не се интересували от южния нос на Африка. Едва през 1600 година в лицето на капитан Ван Кисбук холандците стъпили на тази земя и решили да я колонизират. Холандските заселници, наричани бури, отблъснали хотентотите, малко по малко стигнали до кафрите и започнали и от тях да отнемат едно парче земя след друго. Разрастването на колонията предизвикало завистта на англичаните, които без да подбират средства се опитвали да изместят холандците и не мирясали докато най-сетне през 1714 година по силата на Парижкия мир им била отстъпена споменатата територия. Това предизвикало приток на английски колонисти, които гледали по всевъзможни начини да вредят на холандските бури и скоро между двете националности възникнала люта вражда, изиграла много важна роля в борбата на колонията срещу местното население.

Докато до дадения момент за европейците туземците от Капланд минавали за най-диви и неспособни за организирана съпротива орди, то лютите битки между англичани и кафри доказали, че на този противник съвсем не бива да се гледа с пренебрежение. И ако е близко до ума да очакваме, че и южноафриканските туземци също като американските индианци са осъдени да загинат от жестокия закон, който изглежда е поставил пред кавказката раса задачата да работи за гибелта на своите цветнокожи братя, то трябва да се очаква, че жителите на Калахари, както и туземците от американския Запад, също ще се защитават до последна капка кръв срещу превъзхождащия ги във всяко отношение неприятел. Смъртта на една нация никога не е някакво внезапно рухване и изчезване в небитието, а е страшна и продължителна агония и борба, една все по-отслабваща, но дълготрайна съпротива, която разпалвана от пламтяща омраза и в последните мигове все още се опитва да повлече със себе си и врага в пропастта... По време на едно мое пътуване през холандската провинция Зеланд аз се запознах със семейство ван Хелмерс и въпреки че хората бяха бедни, при тях намерих сърдечно гостоприемство. Научих, че някакъв чичо на родителите на домакина се бил преселил в земите на нос Добра надежда. Дълго време те си кореспондирали с него и със сина му, докато най-сетне синът заедно с много други бури, подгонени от настъпващите англичани, се прехвърлили през Драконовите планини, за да основат в днешната колония Трансвал новата си родина. Оттогава секнали всякакви вести от него, но семейството не беше забравило своите роднини и си спомняше за тях с голяма любов и привързаност. И когато споменах за намерението си да предприема пътуване до Капланд, те ме отрупаха с молби, ако мога да събера там какви сведения за безследно изчезналите хора. Повериха ми едно писмо в случай че успея да ги открия и аз напуснах Холандия с желанието по този начин да покажа на семейството благодарността си за оказаното ми сърдечно гостоприемство.

След пристигането си в Капшат останах известно време в града, предприех пътешествия на север и на запад, а накрая посетих и територията на Трансвал, макар че тамошните порядки съвсем не можеха да се нарекат привлекателни.

Прославеният се вожд на кафрите Чака, с право наричан Атила на Южна Африка, беше подчинил на заповедите си многобройни кафърски племена и им беше дал такава бойна подготовка, вдъхнал им бе такъв боен дух, че съпротивителните им възможности срещу европейците се бяха удесеторили. Неговият брат Сикукуни го нападна и уби, за да заграби цялата му власт и после между него и бурите се започна поредица от сражения, в които макар и понасящи ударите на беззаконието и насилията на английското правителство, холандците проявиха чудеса от храброст. По-късно Трансвалската република реши да построи железопътна линия до залива Делаго, но понеже така тя щеше да постигне икономическа независимост, Англия се опита да осуети този план и подтикна вожд на кафрите Сикукуни да се разбунтува срещу бурите, снабди го с необходимите оръжия, а после използвайки тъй създаденото положение като повод, анексира републиката, «за да защити християнството». Точно по това време се случиха събитията за които ви разказвам.

Пътуването из онези земи се предприема обикновено с волски коли, но по стар навик, а и за да мога по-бързо да се придвижвам, аз си бях осигурил кон. Заедно с мен издеше и един кафър от племето базуто на име Квимбо, когото бях наел за водач. Дълго време той беше работил какво ли не в различни холандски ферми, беше дружелюбно настроен към белите и макар завалено, горе-долу говореше холандски. Яхнал кон, той представляваше доста странна гледка. С изключение на една басмяна препаска около слабините му, Квимбо бе съвършено гол. Той натриваше тъмното си яко мускулесто тяло с някаква мас, която действително предпазваше

кожата му от досадните ухапвания на насекомите, но за съжаление същевременно разпространяваше толкова нетърпима воня, че ми струваше доста големи усилия да издържам до него на разстояние по-малко от петдесет крачки. Ала най-забележителното у Квимбо бе начинът, по който си правеше прическата. От ежедневната употреба на акациева смола и полагащите дългогодишни грижи, косата му се бе слепнала в твърда плътна маса, а «фризурата» му бе придобила формата на два наклонени с подметките един към друг пантофа, чиито токове образуваха върха, а обърнатите нагоре отвори за краката му служеха като склад за най-различни дреболии без никаква стойност, но които имаха за него огромно значение. Долната част на ушите му бе толкова разтеглена и удължена от окачването на различни тежки предмети като украшения по време на младостта му, че по големина доста напомняха ушите на някое нюфаундландско куче. За да придаде практическа стойност на тази рядка красота, той имаше навик всяка сутрин да ги навива на руло и да поставя в отворите им двете си кутийки с енфие. Освен това, на всяка своя ноздра Квимбо носеше дебела месингова халка, несъмнено едно изобретение на личния му естетически гений, а около врата му, на широк кожен ремък, висяха два големи хлопатара, навярно «конфискувани» от споменатите ферми. На всичко отгоре, когато яздеше, той имаше същата неописуема стойка, която заемат скитащите фокусници и мечкари, или маймуната яхнала камила, а опитах ли се по време на разговор да направя съсредоточена физиономия, ужасното зъбене и невероятно разчекнатата широка уста го правеха да прилича на някакъв зоологически вид, за който бе трудно да се каже дали трябваше да се причисли към преживните, към булдоците, или пък към морските котки. Този оригинал бе въоръжен с тежък боздуган от черен абанос, със страшен закривен нож и копие, използвано обикновено за хвърляне. Все още не бях имал възможността да установя дали умееше да използва тези опасни оръжия.

Самият аз яздох хубав жребец от английска порода, а за кафъра бях успял да набавя едно от онези едри и масивни чудовища, които са влачили оръдията на Наполеон от една битка към друга. Формите му наистина бяха слонски, а ходът му бе такъв, че принуждаваше кацналия на широкия му гръб Квимбо само в крайни случаи да си служи с юздите, — обикновено кафърът предпочиташе с две ръце здраво да се вкопчава в гривата на животното.

В този хубав ден той яздеше от лявата ми страна и с трудно разбираемия си говор се мъчеше да ми обясни сложното политическо положение в страната.

— Менер ((хол.) — господин, господар.) вече виждал ли Сикукуни, велик крал на кафрите?

— Не съм. А ти виждал ли си го?

— Квимбо не виждал Сикукуни. Квимбо обичат Холандия, той съм добър базуту и мразят зулу. Но Квимбо чувал за Сикукуни. Квимбо не искат видят Сикукуни.

— Значи се страхуваш от него, а?

Храбрият кафър толкова широко разчекна уста, че кажи-речи можех да надникна в стомаха му и така облеци очи срещу мен, сякаш с поглед се канеше да ме разкъса.

— Кво казал менер? Квимбо бил страшен от Сикукуни? Менер не познават Квимбо. Квимбо съм смелост, Квимбо съм сила, Квимбо изяде Сикукуни. Но Сикукуни имат много зулуси, а зулуси имат много ируа (Копие използвано за пронизване на неприятеля в близък бой. Б. нем. изд.) и много пушка. Англия дали на зулуси пушка и барут та зулуси умъртвяват Холандия. Ала Квимбо нямат пушка и барут и не могат застреля зулус.

— Но нали ние сме тръгнали към планините Кватламба и после ще минем през земите на зулусите! Ами ако те убият?

— Менер имат пушка и бцрут. Менер ще застрелят мъртъв Сикукуни и зулуси. Квимбо обичат менер, менер дават Квимбо тютюн, а Квимбо дават менер свой душа и тяло!

Това обяснение в любов бе придружено от толкова енергични и разпалени жестикулации, че «нежният» кафър изгуби равновесие и едва успя отново да сграбчи гривата на коня, за да се задържи на гърба му.

— Нима Сикукуни действително е толкова зъл? — попитах аз.

— Сикукуни съм изтрепал бял мъж, бяла жена, бяло дете и съм изтрепал базуту. Сикукуни пият кръв и танцуват кога изтрепят много бял мъж и дете. Сикукуни съм изтрепал бур край потока Син венец. Нима Сикукуни съм добър?

Кафърът имаше право. Не можех да не се сетя за ужасната касапница край реката Блесбокс, където Сикукуни вероломно беше изклял над шестстотин холандци и хотентоти, както и за жестокостта, с която по време на празненствата нареждаше по най-мъчителен начин да бъдат

удушени заловените пленници или ако не разполагаше с такива, тази участ сполитахше мнозина от собствените му хора. Та нали и неговият роднина, миролюбивият и приятелски настроен към холандците Соми успя да се изплъзне от подобна смърт само с незабавно бягство, а после разбра, че жена му и единственото му дете, които предварително беше накарал да тръгнат на път, са загинали по най-окаян начин от глад и жажда в Калахари. От заповедите на Сикукуни лъхаше миризмата на кръв, в стъпките, които оставяше, димеше кръв, и за кърваво отмъщение крещяха до Бога безбройните жертви на жаждата му да убива. Суровата строгост с която управляваше, държеше войните му в пълно покорство, но не беше тайна, че те скрито желяеха да имат друг предводител и съжаляваха, че не могат да узнаят къде се намира Соми.

— Не, Сикукуни не е добър, но наказанието ще го сполети и той няма още дълго да е вожд на зулусите.

— Сикукуни смазва... о, о, менер — прекъсна се кафърът. — Квимбо виждат човек там на височината. Човек също яздат кон кат Квимбо и менер!

Той посочи с ръка право напред, където наистина на известно разстояние от нас се бе появил конник, отправил се също към планините, но посоката му образуваше тъп ъгъл с нашата и затова досега не го бяхме забелязали.

— Това е някой бур или англичанин — обадих се аз. — Квимбо, напред! Трябва да го настигнем.

Пришпорих моя дорест жребец и той незабавно премина в тръс. Артилерийският кон на Квимбо се опита да последва примера му, но тлъстият му гръб така се замая насам-натам, че кафърът едва не претърпя «корабокрушение».

— О, о, менер! — закрещя той. — Кон тичат много бързо! Квимбо изгубят ръце, Квимбо изгубят крака, Квимбо изгубят Квимбо и кон! Къде ще бъдат Квимбо кога менер потърсят Квимбо!

Малкият урок по езда можеше да му бъде само от полза. Ето защо аз ни най-малко не намалих бързината, а кафърът продължи да крещи в същото «фортисимо». Затова никак не беше чудно, че непознатият ездач ни забеляза дълго преди да го настигнем. Той се обърна към нас и ни зачака.

Човекът също яздеше жребец от английска порода, но веднага се виждаше, че конят му трябваше да носи твърде по-голям товар от моя, понеже непознатият бе изключително снажен и широкоплещест. Изглежда мускулестите му ръце притежаваха огромна сила. Въпреки отпечатъка на добродушност широкото му лице имаше извънредно самоуверен израз, а острият му изпитателен поглед, спрял се с любопитство върху мен, без съмнение можеше да бъде и далеч по-мрачен, отколкото в момента, когато човекът вдигна ръка да отговори на моя поздрав.

— Откъде? — попита той кратко, но не и недружелюбно.

— Вчера сутринта тръгнах от Вилем Ларсен.

— Вилем Ларсен? Той е добър холандец! И накъде, менер?

— Отивам замалко до планините Ранд.

— Каква работа имаш там?

Човекът питаше повече отколкото всъщност допускаше учтивостта, но тъй като лицето му изразяваше известно доброжелателство, аз най-спокойно му отговорих:

— Искам да опозная страната и хората, менер, и нищо друго. При тези думи той замислено сложи длан на брадичката си, погледът му помръкна и следващият му въпрос прозвуча по-строго:

— Искаш да опознаеш страната ли? Тъй, тъй! Сега се намират много такива хора дето искат да опознаят тази страна, но те ще се запознаят само ей с това!

Същевременно той удари с юмрук по приклада на своята «рур» (Рур (хол.) — пушка. Б. пр.), която беше праметнал през рамо. От само себе си се разбира, че този мъж беше холандец.

— И аз мисля така, менер — отвърнах му. — Наистина твърде непочтена работа е първо да насъскаш едни хора срещу други, за да можеш след като взаимно се избият, да пхнеш в джоба си двойна печалба!

Веднага след тези думи и погледът, и тонът му станаха по-благ.

— Тогава не си англичанин към когото трябва да се обръщам със «сър»?

— Не, немец съм, от Саксония и ми се струва, че с холандците произлизаме от едни и същи германски прадеди.

— Точно така! Тук има доста немци и всичките са на наша страна. И тъй, бъди добре дошъл!

Той ми подаде десницата си, здравата ми разтърси ръката и след като хвърли един поглед към моя спътник, усмихнато попита:

— Твой слуга ли е?

— Слуга, водач и преводач, менер. Той е чудесен и славен човек, какъвто рядко се намира.

— Но отсега нататък може да язди след нас, защото ако ми разрешиш, аз ще те водя. Тръгнали сте към прохода Безойденхоут, нали?

— Така е.

— Натам води и моят път и ако нямаш нищо против, ще яздим заедно. Казвам се Кес (Съкращение от Корнелиус. Б. нем. изд.) Ойс.

Погледнах го силно изненадан, защото това запознанство бе за мен голяма чест. Значи той беше синът на прочутия предводител на бурите, който в съюз с Потгитер и Преториус бе спечелил известната битка срещу кафрите при Питер-Марицбург! Не можах да скрия радостта си. И аз му казах името си, макар че то сигурно му бе напълно непознато.

— Можеш да ми повярваш, менер Ойс — уверих го аз, — че нищо по-приятно не можеше да ми се случи от срещата ми с теб!

— Навярно си чувал за мен в Капшат, а?

— Много съм слушал за теб, ала от по-отдавна, още в моята родина.

— Значи чак там сме известни, така ли? — попита той, като по откритото му честно лице премина израз на гордост.

— Разбира се.

— И какво говорят там за нас? На чия страна са хората? С нас ли са или с англичаните?

— Менер, аз не съм политик, но най-искрено ще ти кажа, че напълно ви съчувстваме. По време на далечните ми пътешествия многократно съм се срещал със синовете на Англия и съм се запознавал с такива хора, с които навярно ще останем приятели до края на живота си, но в дадения случай ще трябва добре да разграничим частното от общото. Самият аз нямам личен интерес към тукашното политическо положение, но признавам, че ако докато съм с теб, ти имаш нужда от помощта ми срещу твоите неприятели, без колебание ще грабна карабината. При тези думи той отново ми подаде ръка и каза:

— Благодаря ти, менер! Едва ли ще изпадна в такова затруднение, че да се видя принуден да се възползвам от помощта ти, но е хубаво да чуеш приятелска дума от един човек, следил събитията толкова отдалече и вероятно създал си по-правилна преценка за тях от хората, които гледат на тукашното положение с очите на личната изгода.

Известно време Ойс яздеше потънал в собствените си мисли. После изведнъж сякаш се сепна и каза:

— Ще споделя с теб един велик закон на световната история, до който съм стигнал съвсем сам след продължително и задълбочено размисляне. Той гласи: господството над моретата, а оттам и господството над колониите, се оспорва от държавите, разположени по крайбрежията на континентите. Погледнеш ли назад в историята, ще разбереш, че може би съм прав. Финикия, Гърция, Рим, Картаген, Испания, Португалия, а преди това Венеция и Генуа, да споменем само бегло мохамеданските пиратски берберски държави. Франция, Холандия и Англия са се сменяли във владичеството над моретата. Прав ли съм?

— Не мога да отрека, че съм склонен да приема този закон, естествено, ако е добре мотивиран.

— Размислиш ли малко по-задълбочено сигурно ще се съгласиш с моето мнение. Холандия е отвоювала от морето повече земя, отколкото която и да било друга държава, но че и тя ще трябва да се подчини на този закон, е решено още отдавна. Англия ѝ отне господството и в Европа, и в Индия, и тук, в Капската провинция. И сега е лесно да се предвиди каква участ ни очаква. Ние се бием тук, за да защитим спечелените с кръвта ни имоти, но в крайна сметка те все пак ще ни бъдат отнети. Англия ще завладее Канската провинция, но преди това ще се бием и ще умрем като мъже и герои. Извършваните тук подвизи няма да бъдат възпети, дори едва ли и ще се говори за тях, защото ще се родят в боеве водени далеч от родината, а след като ни прогонят оттук, синовете и внуците ни ще се преселват все по на север, запазвайки спомена за нас, докато и тях самите не ги сполети нашата участ. Всяко земно същество има право на живот. Всяко растение, всяко животно, всеки човек, всеки народ и всяка нация имат правото да се развиват по начин, който им е присъщ, за да могат на дървото на човечеството да цъфтят различни цветове и да зреят различни плодове според почвата, която ги храни и небето, ширнало се над тях. Прогони ли един народ друг народ от земята му, той отива под чуждо небе,

за да унищожи други хора и така самият този народ губи първоначалните си корени и не може добре да се устрои на чуждата земя. Там или слънцето пече твърде силно, или ветровете са много студени... този народ започва да боледува, да линее и загива. Осъден е да заплати смъртта на прокудените със собствения си живот. Наистина става така — всяко преселение и всяка смяна на климата скрито рушат човека отвътре, макар външно румените му страни сякаш да доказват обратното. Ние ще изчезнем от Канската провинция, защото сме вършили грехове към истинските собственици и господари на тази земя, но и Англия неизбежно ще сподели участието ни, ако ще би нейната мощ и господство да продължат тук и няколко столетия.

— Така ли мислиш? — попитах аз, учуден от откровеността, с която споделяше с мен най-съкровениите си мисли, след като се бяхме запознали едва преди две-три минути. — Аз пък се осмелявам да твърдя, че за изчезване в истинския смисъл не може да става и дума. Когато смесим два химически елемента, те не изчезват, а образуват ново съединение, само стават невидими за око и докосване. Това важи не само за неорганичния, а и за органичния свят, към който причисляваме и човека, а така също и народите, нациите. Та виж какво става в Америка! Чрез свързването на различни елементи се създаде един нов самобитен народ, но самите елементи все още се наблюдават в него и...

— Много добре, менер, но няма ли да признаеш, че индианецът действително изчезва, без да откриеш и следа от него в янките? Ала тук навлизаме вече в една територия, която за съжаление ни е слабо позната и все още не е разработена както трябва. Може би си падам и малко фантаст. Поне в теб ще се създаде такова впечатление, ако продължа по подобен начин да излагам становището си.

Външността му ни най-малко не оставяше впечатлението, че има склонност към фантазиране. Неговата груба яка фигура изглеждаше по-скоро пригодена само за трудния практически начин на живот. Облеклото му също потвърждаваше това. На главата си Ойс носеше широкопола филцова шапка, която едва ли имаше право да се нарече елегантна. Над тесен елек от грубо холандско сукно той беше наметнал върху раменете си обикновено сиво вълнено одеяло, а здравите му мускулисти крака бяха обути в протрити от ездата кожени панталони, напъхвани в ботуши с високи добре насмолени кончови. Въоръжението му изглеждаше твърде просто — състоеше се само от нож в кания от бизонска кожа и стара тежка карабина, ала който знаеше с каква непогрешима точност холандските заселници умееха да стрелят със своите «фур», той можеше да бъде сигурен, че тази карабина бе отнела живота на не един кафър, а може би и на някои англичани. Както споменах, външността на този мъж бе толкова естествена и семпла, толкова деловита и делнична, че можех да отговоря само следното:

— Фантаст ли? Струва ми се, че с възгледите си и изказаното мнение ти много повече засягахте истинския реален живот, отколкото да навлизаш в измамното царство на въображението. Човек, който живее такъв живот като теб и има твоя опит, едва ли ще заслужи да го обвинят в метафизика, ако някога реши някому да направи услугата открито да изкаже мислите си.

— Така ли? Нима ти правя услуга? И все пак, може би ще заслужи подобно обвинение, защото, представи си само, аз например отричам историята. Твърдя и дори доказвам, че ние изобщо нямаме история!

— Ако можеш да обосновеши твърдението си, все пак не си фантазьор.

— Да, мога да го обоснова. Мога да докажа истинността на твърдението си и това дори не е толкова трудно колкото се струва някому на пръв поглед. Е, може би на един учен професор не бива да излизам с подобни доказателства, понеже тези господа често ръководят от твърде странни догми. От целия материал те извеждат своите мисли и заключения така, че издигат чак до небето постройки, които остават необитаеми. Те не обръщат внимание на трайните материали, предлагани ни от действителността за строеж на жилища, под чиито покриви човечеството ще може да живее в сигурност и мир. Тези господа са написали хиляди книги по история, но въпреки това в нито една от тях няма да намериш истинската история.

— Ха!

— Да, така е! Позволи ми да си послужа с една аналогия! Нашето естествознание се разделя на три части: на наука за природните явления, наука за природните сили и наука за природните закони. Неговата задача е да покаже как определени природни сили по силата на определени неотменими природни закони предизвикват определени природни явления. Така е и с историята. Тя трябва да запознава с историческите закони, с историческите сили и с историческите явления. Тя има задачата да докаже, че определени исторически сили по силата

на определени неотменими исторически закони довеждат до зараждането на определени исторически явления. Но в кой труд по история са изброени тези сили и закони, кой труд по история ни дава точно обяснение за необходимостта от появата на едно събитие породено от тези сили и закони?

Трябва да призная, че бях изненадан от мислите му. Те сигурно не бяха рожба на мирогледа на някакъв фантазьор, а бяха резултат на задълбочен размисъл върху нещата от реалния живот.

— Аналогията ти е необичайна, менер — отвърнах аз. — Но ми изглежда убедителна.

— Изглежда ли? Наистина е такава! Кажете ми какво намират във вашите исторически трудове? Едно изброяване на онези исторически явления, на онези събития, които могат да бъдат разказани в дадения момент и отчасти действително са се случили, а отчасти други са ни казали, че се били случили. Това ли е история? Това е най-обикновена хроника, защото къде остават тогава историческите сили и закони? Естествоизпитателят, химикът, като че постъпват творчески, макар и в доста стеснен смисъл — и единият и другият променя, руши или създава с помощта на познатите му природни сили според също тъй познатите му природни закони. А как постъпва историкът? Той събира голите факти, подрежда ги как да е един до друг също както и кафърът нанизва едно до друго стъклените си манисти. Историкът не може да каже нищо за възникването на фактите и развитието на събитията както и кафърът не може да каже как са се образували неговите манисти. И въпреки всичко историкът дава на този календар името история! Да, историята би трябвало да бъде майка на политиката! Но онова, което хората наричат история, е ялова работа. Какво представляват тъй наречените политици? Те се карат за плодовете на дърветата, които не са сажали и дори не знаят как да посадят едно семенце, което да им донесе същите плодове по един колкото сигурен толкова и мирен начин. Едно ще ти кажа, господине, едва когато познанията ни достигнат онези тайнствени дълбини, откъдето създадените от самия всемогъщ Творец световноисторически сили по неумолими световноисторически закони раждат световноисторическите факти като плодове, които досега сме брали без да овладеем начина на отглеждането им, едва тогава ще можем да кажем: ние имаме история. Тогава ще станем господари на събитията, тогава сами ще умеем да ги създаваме също както занаятчията прави своите предмети и както поетът сътворява стихотворенията си. Тогава историята ще роди такава политика, която ще донесе на земното кълбо вечен мир и ще превърне мечата в плуг, понеже раздорите и войните ще станат нещо невъзможно — та нали всеки ще знае законите и силите с чиято помощ ще действа и другият. Вместо конкуренция във въоръжаването ще царят мирна конкуренция и развитието на човечеството ще тръгне по други пътища толкова много извисени над сегашните ни познания, че в момента нямаме ни най-малка представа за тях. Но докато настъпи това време, ще трябва усърдно да търсим и изучаваме онези дълбини и смилено да признаем, че все още в много отношения сме пълни невежи!

Той говореше разпалено. Този човек с толкова непретенциозна външност се оказа забележителен мислител и увлекателен оратор. Дори и да исках, пак нямаше да намеря веднага какво да възразя на неговата теза. Затова замълчах, а и той предпочете да не разваля впечатлението от думите си, нарушавайки възцарилото се мълчание.

Продължихме да яздим един до друг безмълвно, всеки потънал в мислите си, докато най-сетне Ойс вдигна глава и погледна към мен.

— Менер, това беше един поглед в бъдещето, но нека не забравяме и настоящето! Каниш се да прехвърлиш планините. А имаш ли точно определена цел?

— Не. Аз съм свободен като птиците и както те кацат на някое дърво, за да пренощуват, така и аз намирам подслон къде да е. И все пак — добавих аз спомняйки си нещо, — имам една цел, ако под тази дума не се разбира определено място.

— Значи търсиш някого?

— Всъщност не е точно това, което се има предвид под търсене. В Зеланд се запознах с едно семейство. То има роднини в Трансвал, но от дълго време не е получавало от тях никакви вести и затова хората ме помолиха при удобен случай да разпитам за близките им.

— Как се казват тези роднини?

— Ван Хелмерс.

— Хм, хиляди бури са били под моето командване и повечето ги познавам по име. Сред тях имаше няколко ван Хелмерс. Не можеш ли да ми кажеш нещо по-определено?

— Знам само, че подгонени от англичаните, те са прехвърлили Драконовите планини и са отишли в Трансвал.

— И произхождат от Зеланд, така ли?

— Да, както вече споменах. Чичото на родителите се преселил в Канската провинция, следователно възможно е да съществуват негови деца и внуци.

— Каква професия е имал този чичо?

— Мореплавател.

— И се е казвал Лукас ван Хелмерс, нали?

— Така е! — възкликнах изненадано. — Познаваш ли семейството, господине?

— Чувал съм туй-онуй за тоя Лукас. Роднините му... хм, той отдавна умря и първо трябва да си припомня — отвърна ми Ойс и някак особено премигна с очи.

По иначе сериозното му лице се плъзна едва забележимо дяволито изражение, което ме накара да предположа, че той знаеше за въпросния човек повече, отколкото желаше да каже. Какви ли причини можеше да има за подобна сдържаност?

В този миг Ойс внезапно спря коня си. На това място теренът представляваше грубо напластен пясъчник само тук-там прекъсван от почти черни еруптивни скали. Тези скални образувания ни пречеха да виждаме надалеч, ала не заглушиха тропота от копитата на кон, който бързо се приближаваше срещу нас.

— Кой ли идва? — попита бурът и бързо свали карабината от рамото си.

И аз незабавно грабнах пушката си, но след малко и двамата едновременно сведохме дулата на оръжията си. Иззад образувания от скалите ъгъл се появи в тръс дребно пони, а на гърба му седеше една девойка, чиято външност и при други обстоятелства щеше да привлече цялото ми внимание.

Тя носеше рокля от лек червен плат. От едното рамо до другия ѝ хълбок беше опъната кожа от дива котка, а върху буйната и къдрава гарвановочерна коса имаше малка шапчица от пъстри пера. Ръцете ѝ бяха голи, а краката боси. Тъмният цвят на кожата ѝ навеждаше на предположението, че ездачката бе от племето на кафрите. Един поглед към лицето ѝ превръщаше предположението в сигурност, макар че чертите му не носеха така ясно изразени характерните особености на типичните представители на нейната раса.

Щом ни забеляза, тя незабавно дръпна поводите и нейната малка ръка стисна дръжката на нож, който се подаваше под котешката кожа, ала разтревоженото ѝ изражение бързо премина в усмивка и видимо зарадвана, девойката изненадано извика:

— Кес Ойс! При нас ли идваш?

— Да, Митие (Мария. Б. нем. изд.). Майка ти у дома ли е?

— Да.

— Ами Ян?

— Не е. Той е по следите на един леопард.

— А ти? Накъде си тръгнало, момиче?

— Отивам при съседа Зелмст. Бързам. Майка ми е болна и Зелмст трябва да ѝ помогне.

— Но дете, ти няма да стигнеш преди падането на нощта, а пътят е опасен.

По устните ѝ заигра лека усмивка.

— Не ме е страх, бас (Шеф, господар. Б. пр.) Ойс, нали знаеш, а този път мама се чувства толкова зле, че съседът непременно трябва да дойде.

— Съседът Зелмст лекар ли е? — попитах аз.

— Той е бур, който разбира малко от билки — отговори ми Кес Ойс.

— Тогава Митие може да се върне, аз ще се опитам да помогна на майка ѝ.

Девойката ме погледна зарадвано.

— Значи ти си «офисир ван гезондхейд», а? (Офицер на здравето, лекар. Б. пр.) — попита тя.

— И аз съм нещо като лекар и имам пътна аптечка — отговорих ѝ.

— Това е извънредно щастливо обстоятелство, менер — обади се Ойс. — Обърни коня, Митие, и се радвай, защото изобщо не си спомням вече откога из тези планини не сме виждали лекар. Хайде, менер, нека яздим малко по-бързо! Трябва да знаеш, че Митие не обича понито ѝ да скучае!

Накарахме конете да препуснат и действително скоро забелязах, че Митие умееше отлично да се справя с животното. В мен се събуди необичаен интерес към тази необикновена ездачка.

Откъде бе получило кафърското девойче християнското име Мария? Как се бяха установили

подобни почти роднински отношения между нея и прочутия предводител на бурите? Ако се съдеше по привлекателната ѝ външност, тя сигурно произхождаше от някое изтъкнато племе, може би беше от амаатомба или пък от лагоанер. А каква ли бе болната ѝ майка? Както изглеждаше, момичето не беше получило кафърско възпитание.

Тези мои мисли и наблюдения бяха прекъснати от силни викове зад гърба ми. Обърнах се. След жребца ми тичаше в тръс едрият артилерийски кон, но без ездач. Малко по назад кафърът лежеше на земята и вдигнал нагоре ръце и крака крещеше с все сила:

— Менер стоят, менер чакат! Ох, ох... аю, ох! Квимбо нямат вече кон и кон нямат вече Квимбо! Ох, аю! Кон тичат, а Квимбо не могат вече тичат, Квимбо нямат ни ръце, ни крака. Квимбо лежат на земя и съм мъртъв!

Не можех да не се разсмея, а и Кес Ойс също взе да ми приглася. Девојката обаче се върна при претърпелия злополука свой съплеменник, скочи от понито и се наведе над кафъра.

— Квимбо ли се казваш? Нарани ли се? — попита го тя.

— Да, Квимбо се казват Квимбо, но не Квимбо наранил Квимбо, а кон наранил Квимбо.

— Къде те боли? Гърба ли си удари!

— Само гръб ли болят Квимбо? Ох, ох, цял Квимбо болят Квимбо. Квимбо вече не жив, Квимбо съм мъртъв!

Аз също слязох от коня, за да видя дали беше пострадал.

Въпреки съвсем старателния преглед не успях да установя ни най-малкото нараняване или контузия и все пак той отказваше да се изправи. Ревеше под моите опипващи ръце и непрекъснато уверяваше, че бил съвсем мъртъв. Тогава Ойс също скочи от седлото и извади ножа си.

— Квимбо наистина е умрял — невъзмутимо каза той. — И ако ти, менер, не вярваш, ще ти го докажа. Ще го разпоря и така ще можеш да надникнеш в тялото му и да установиш дали наистина няма искрица живот в него.

Ойс се наведе, хвана кафъра за гърлото и допря ножа си до кожата му. В следващия миг Квимбо скочи на крака и направи невероятно салто мортале настрани.

— Ох, не реже Квимбо! Квимбо наистина мъртъв, но Квимбо пак може язди на кон!

— Тогава яхвай го и внимавай да не паднеш отново на земята!

«Възкръсналият» кафър събра вещите, които беше изтървал и пак се покатери върху гърба на коня.

— Ще яздат ли менер също тъй бързо? — боязливо попита той.

Аз кимнах.

— О-о, тогаз здраво върже Квимбо — помоли се кафърът, — иначе Квимбо дважд мъртъв!

— В такъв случай наистина ще те разпоря! — увери го Ойс със заплашително изражение и едновременно с мен и Митие отново се метна на седлото. — Впрочем не сме далеч от целта. Ще пристигнем след половин час и после, менер, ще можеш да докажеш дали разбираш от болести малко повече отколкото билкаря Зелмст.

Втора глава Сикукуни

След около половинчасова езда ние спряхме пред една долина. Обградена от двете си страни от възвишения, спадащи към западните разклонения на планините Ранд, тя имаше ширина от около една и половина английски мили. Доста голям поток се виеше по дъното ѝ като създаваше условия за избуяването на пищна растителност и тъкмо тя отличаваше тази отдалечена и закътана местност сред предпланините от земите, през които бях минал в последните дни. Навсякъде погледът виждаше пасящи говеда, овце и кози. Насред долината се простираше голям чифлик, заобиколен от овощни градини, а непосредствено зад тях следваха житни нива с богата реколта.

— Пристигнахме! — обади се Кес Ойс. — Харесва ли ти това място?

— Много повече от някои други, които съм виждал досега. Как се казва собственикът?

— Той е неф Ян, уверявам те, че е момче и половина. Можеш дълго да търсиш друг по-храбър и по-свестен африканер от него, макар да е само на двайсет и две години. Жалко, че е тръгнал на

лов за леопарди. В такива случаи винаги отсъства от къщи по няколко дни, иначе щеше да имаш възможност лично да се запознаеш с него!

Той нарече младежа неф Ян без да спомене фамилното му име. Холандският обичай — дори без каквато и да било роднинска връзка по-възрастни хора да се обръщат към по-младите си познати с «неф», докато пък по-младите ги назовават с простицкото и приятелско «бас», се е пренесъл и в Африка. В широкия смисъл на думата африканери се наричат всички преселници от холандски произход, но в по-тесен смисъл под това понятие се разбират само онези бури, които добре умеят да си служат с пушката, остават верни на старите си традиции и... следователно са заклетии врагове на англичаните, а околото им не мигва пред никакви опасности. Кажеш ли някой преселник за друг, че е африканер, то той му оказва най-голяма чест, защото по този начин все едно го е нарекол герой. Затова едва двацет и две годишният неф Ян сигурно е давал вече неведнъж доказателства за храбростта си, за да бъде почетен от прославения Ойс с прозвището африканер.

— Но освен Ян той има и друго име, нали? — попитах го аз.

— Разбира се — отвърна бурът с лукава усмивка. — Както си личи, човек трудно може да ти устои, менер. Исках да ти кажа това име едва при запознанството ви, но понеже толкова настояваш, а неф Ян не си е у дома, тогава знай, че се казва Ян ван Хелмерс.

— Ван Хелмерс ли? — възкликнах аз. — Да не би да искаш да кажеш, че е член на семейството, което търся?

— Ако не се лъжа, той е внук на онзи чичо, за когото ти ми разказа. Този човек падна като храбър боец в битката при Питер Марицбург, където заедно с него се сражаваше и синът му, който те уверявам беше ловец и воин какъвто друг едва ли ще намериш. Неф Ян съвсем се е метнал на него. Карабината му никога не пропуска целта си, нито денем, нито нощем. Ето защо го наричат само с името Бурт ван хет Рур. Юмруците му са силни като лапите на лъва. Тежко и горко на онзи, който попадне между тях!

Митие избърза напред. Скоро я видяхме да изчезва зад дъсчената ограда на двора.

— Ами това кафърско девойче? — попитах аз.

— Тя е негова осиновена сестра и годеница.

— Ха!

— Така е! Скитайки се на лов северно от Хриква, баща му се озовал в Калахари и там до трупа на млада красива кафърка, умряла преди не повече от час, намерил полуживото от глад и жажда дете. Той имаше добро и състрадателно сърце и взел момиченцето със себе си. То било кръстено, а после го възпитали и отгледали заедно с Ян, който дълго време го имал само като сестричка, докато най-сетне взел решение от осиновената сестра да направи своя жена.

— Ами родителите съгласиха ли се?

— Естествено! Не бива да мислиш, че имаме предразсъдъци като хората в родината ни. Митие е девойче и половина. От нея ще стане такава жена, каквато Ян едва ли ще намери сред преселниците.

— Тя сигурно е от племето аматомба или лагоанер.

— Вероятно, но откритите от ван Хелмерс предмети при майка ѝ не ни дават никакви сведения. Понеже Ян много често отсъства от къщи, тя е душата на цялото имение, с радост поема върху себе си всички грижи, а и сега ни изостави само за да заварим веднага щом пристигнем масата сложена. Ако бях по-млад можех да завиждам на Ян за такава годеница!

Продължихме бързо да яздим из тучните ливади, после минахме през отворената порта и след като се озовахме в много голям двор, се насочихме към входната врата на жилищната постройка. Няколко ловджийски кучета ни посрещнаха със силен лай, но Ойс, който несъмнено им беше познат, набързо ги укроти. Към техния лай отнякъде се беше присъединило и някакво странно фучене и ръмжене. Щом се обърнах натам забелязах един питомен леопард, който легеше вързан за дебела верига до колибка, направена специално за него.

Кучешкият лай предизвика и нещо друго. Неиде зад къщата долових своеобразни звуци, които ми бяха напълно непознати и незабавно след това иззад ъгъла се появи един шраус и с изпнат напред дълъг врат и пляскащи криле се втурна срещу нас. Изглежда този дом се охраняваше изключително добре.

За беда великанската птица избра за обект на нападението си моя храбър Квимбо. Той забеляза грозящата го опасност ѝ мигновено вдигна босите си крака на безопасно място върху гърба на коня.

— Менер, менер! — закрещя той. — Щраус искат изядат Квимбо! Щраус съм гладен! Нека щраус изгълта кон, ама не Квимбо!

Окуражена още повече от ужасяващите викове на атакувания кафър, птицата предприе още по-устремно нападение, като се опитваше да достигне с клюна си краката на Квимбо. Но понеже той непрестанно ги прехвърляше на срещуположната страна на коня, в крайна сметка тя нападна самото животно, на което енергичните удари на човката на войнствения пернат герой се харесаха толкова малко, че въпреки своята тремавост артилерийският кон подскочи едновременно с четирите си крака във въздуха и изложи Квимбо на огромната опасност да падне точно в краката на своя неприятел.

— Менер, спасяват Квимбо! Менер, помагат клет Квимбо! Квимбо не искат го изядат щраус, ох, ох! Менер застрелят мъртъв щраус, но гледат не улучат Квимбо инак Квимбо мъртъв!

Кес Ойс правеше несполучливи опити да укроти птицата. Едрият кон непрестанно ту се вдигаше на задните си крака, ту хвърляше къч и цвилеше от болки. Кафърът крещеше. Кучетата отново подеха своя лай и вой, а леопардът задърпа веригата и зарева — с една дума човек наистина можеше да се изплаши. Ето че в този миг откъм отворения прозорец се разнесе един единствен вик и всички тези питомни и полудиви животни незабавно му се подчиниха.

— Назад, Роб! — извика Митие и птицата веднага остави коня намира, завтече се към прозореца и проверя глава през него, за да я погали господарката й.

По този начин се отърва не само Квимбо, но и ние се видяхме избавени от едно неприятно положение, защото несъмнено щяхме да бъдем принудени да използваме сила срещу птицата, която явно се радваше на приятелските грижи на хората от този дом.

Няколко притекли се хотентоти взеха конете ни, за да се погрижат за тях. После заедно с Ойс влязох в къщата, където освен Митие заварихме една по-възрастна жена, която, грижливо загърнатата с одеяла, седеше в кресло с облегалo. Митие беше вече предизвестила за идването ни и болната жена ме посрещна с изключителна сърдечност.

— Юфрау! Софи, този господин, идва от Холандия — подхвърли Кес Ойс.

— И то от Зеланд — добавих аз.

— От Зеланд ли? — попита тя. — Не съм била в тази провинция, но моят свекър е роден там. Той дълго кореспондираше с роднините си, докато най-сетне престана да получава писма от тях. Знаете ли градчето Стокенбек в Зеланд?

— Цяла седмица гостувах на едно семейство, което живее там. Казвах се ван Хелмерс.

— Били сте у Хелмерс? — попита тя много оживено, въпреки болестта и извънредно голямата си пълнота. — Та те са наши роднини! Не ги ли чухте да споменават за Лукас ван Хелмерс?

— Много често говорех за него, юфрау. Те ме помолиха да ви потърся и в случай, че успея да открия къде живееете, да ви предам ето тези писма. И вашите роднини са ви писали често, но без да получат отговор. Изглежда по време на английското нашествие пощенските връзки не са били в завидно състояние.

— Писмо от Стокенбек? Бързо ми го дайте, менер! Нека Митие го прочете, докато вие похапнете. Седнете на масата и добре се нахранете. За съжаление нямаме дивеч, понеже Ян отсъства от завчера. Тръгна да преследва един леопард.

Тя изрече думата леопард с такъв тон, който ме накара да предположа, че сигурно ставаше въпрос за нещо друго, още повече, че същевременно жената хвърли към Ойс особен и многозначителен поглед. Дали под леопард трябваше да се разбира нещо съвсем различно от познатите ни хищници от семейството на котките, които наистина често се срещат в колонията и енергично се преследват от хората заради значителните щети, нанасяни на стадата?

Ойс отговори на моя неизречен въпрос с една забележка, която подхвърли на жената във връзка с нейните думи:

— Искях да тръгна с него, ала бях възпрепятстван да дойда в уреченото време и затова щом нахранят коня ми, ще поема по неговите следи. Впрочем, този господин не е приятел на англичаните, тъй че можеш открито да говориш пред него. Ян сам ли потегли на път?

— Да.

— За Кларфонтейн?

— Тъй каза, бас Ойс.

— А не спомена ли кои други ще дойдат?

— Ван Рал, Зинген, Велмар и ван Хорст, без да се броят останалите, които ги придружават.

— Значи ще се съберат всички важни хора. А какво е положението с Фрек оп Зом?

— Получихме вест, че може би и той ще пристигне. Това трябваше специално да ти съобща.
— Наистина ли? — бързо попита Ойс. — Тогава той ще доведе и човека от когото имаме нужда, за да обезвредим Сикукуни и затова в никакъв случай не бива да пропусна тази среща. Докога ще ме чакат?

— Смятано от днес — четири дни.

— Достатъчно е. Трябва да ти кажа, менер — обърна се Ойс към мен, — че подготвяме решителен удар срещу кафрите. Вярно, че сключихме с тях мир, но Сикукуни е неспокоен и кръвожаден човек. Той не спазва договора ни, напада един след друг преселниците, опустошава страната с ордите си, като при това получава помощ от англичаните, които го снабдяват с оръжия и муниции, без да се замислят, че така укрепват силите на един хищен звяр, а той рано или късно ще се нахвърли върху самите тях. Искаш ли да дойдеш с мен на тази среща? Ще се запознаеш само с истински африканери, а може би и с един вожд на кафрите, който след време сигурно ще стане не по-малко прочут от Сикукуни. Както вече ме осведомиха Сикукуни събирал своите зулуси отвъд планините, за да предприеме голям военен поход срещу бурите. Тази покана ми беше добре дошла, но все пак се видях принуден да му откажа, понеже трябваше да се съобразявам с болната жена. Ето защо попитах:

— Кога тръгваш?

— Веднага щом се нахраня.

— В такъв случай, за съжаление, не мога да те придружа. Нали обещахме на юфрау Софи лекар, ще трябва да удържим на думата си.

Той нямаше как да не признае правотата на доводите ми и с присъщото за страстните гастрономи удоволствие, се нахвърли върху поднесените ястия, които започнаха да изчезват между блестящите му зъби в такива количества, че ме обхвана страх.

Междувременно отвориха писмото и Митие го прочете. Момичето сигурно не беше имало други учители освен осиновилите го родители. Ето защо бях учуден от способността ѝ да разчете толкова неясно написаното писмо. Юфрау забеляза доброто впечатление, което ми направи девойчето.

— Да — обади се жената, когато четенето свърши, — Митие чете по-хубаво от Ян, а той е с четири години по-голям от нея и при това е адютант на бас Ойс! Научила се е от покойния бур, а той беше много умна глава и можеше и знаеше всичко, което човек трябва да може и да знае. Откакто кафрите го убиха, за мен и за Ян няма и няма да има нито минута покой, докато Сикукуни не бъде наказан.

След като Кес Ойс се нахрани, той стана и взе карабината си.

— Вече тръгвам, юфрау. Ще ти благодаря по-късно, понеже се разбира от само себе си, че ще се върна заедно с Ян. Менер, ние двамата навярно няма нужда да се сбогуваме, защото мисля, че ще те заваря тук!

— Господинът няма да си тръгне толкова бързо — увери го жената с умолителен тон, обръщайки се колкото към мен, толкова и към него. — Върви с Бога, бас Ойс, и дано скоро да ни известиш, че със Сикукуни е свършено!

Тя му подаде ръка, после Митие и аз го изпратихме навън, където той се сбогува и с нас.

Девойката остана на двора, а аз се върнах сам в стаята.

Накарах юфрау Софи да ми опише страданието си и стигнах до убеждението, че ставаше въпрос за неправилно лекуван катар, болест, която бе вече опасно напреднала. За щастие в моята малка аптечка се намираше необходимото лечебно средство. Дадох на пациентката си от него и после ѝ наредих да си легне. Но за да стане това тежката жена имаше нужда от чужда помощ и ето защо излязох да повикам Митие. Не я видях на двора. Попитах за нея един от хотентотите, който се задаваше откъм обора и той ми посочи с ръка зад къщата.

— Митие съм там и дават училище на малко деца — отговори той.

— Училище ли? — попитах изненадано.

— Училище! — гордо отвърна той. — Малък деца и голям кеквена (Така се наричат източните хотентоти. Б. нем. изд.) учи много, голям много в училище. Учи броят, учи четат, учи пишат и учи се молят. Митие съм добър, голям добър в училище!

Тръгнах в указаната ми посока и скоро долових висок говор. В средата на малка тревиста поляна, обградена от храсталаци, седеше девойката. Момчета и момичета, разделени на две смесени групи, я бяха наобиколили. Това разделение сигурно имаше езиково основание, понеже както по цвета на кожата, така и по чертите на лицата, аз разбрах, че едната половина от

малките ученици бе от хотентоти, а другата — от потомци на кафрите. Точно в този момент Митие се занимаваше с първата група и както забелязах занятието имаше за предмет въпроси от религията.

— А сега да се помолим. Скръстете ръце! — подкани ги тя, като им даде личен пример.

Малките кафяви ръчички на дечицата се склупиха за молитва.

— Започваме!

Тя направи знак със склупените си ръце и в хор се разнесоха думите:

— Сиди тиб, хоми на хаб, са онс ану — анухе! (Началото на «Отче наш» на съответния език Б. пр.) Малчуганите казаха цялата молитва «Отче наш» с трогателно благоговение. После девойката се обърна към малките кафри.

— А сега и вие!

След като и тази група склупи ръчички за молитва, Митие ги подкани:

— Започваме!

Детският хор поде:

— Баво вету о сезулвини, малипатве нгобунгквеле игама лако.

— Така! — похвали тя схватливостта и смиреннието на малчуганите. — А сега да се помолим така, както всяка сутрин и вечер трябва да се молим в къщата при юфрау Софи. Всички заедно — започваме!

Както кафрите, тъй и хотентотите подеха на холандски:

— Онзе вадер, дие ин де хемелен зиит, ув нам ворде гехей-лигд.

Видях и чух, че бях попаднал в религиозен и благочестив дом и много съжалявах, че се налагаше да смутя обучението. Митие не беше забелязала идването ми и донякъде се смути, когато се появих от храстите и я помолих да отиде при майка си.

След като разпусна децата, аз тръгнах с нея обратно. Откъм фасадата на главната постройка видях две кожи от диви котки, които, опънати на рамка, висяха под един прозорец.

— Изглежда тези животни се срещат често тук — подметнах аз.

Тя кимна и каза:

— В гората ги има много и не е съвсем безопасно да стреляш по тях. Първата котка, улучена от мен, ме подреди твърде зле, защото успях само да я раня и ако не носех ножа си, може би сега нямаше да съм жива.

Погледнах я учудено.

— Умееш да си служиш и с пушка, така ли? — попитах я.

— Ян ме научи, понеже смята, че в тази страна е от голяма полза, ако жените и девойките също могат да използват оръжията.

— Къде се намира гората?

— Изкачиш ли се нагоре по долината, прехвърлиш ли после дясната височина, веднага ще я видиш.

В онези райони горите са рядкост и тъй като в момента нямаше никаква работа, аз повиках моя кафър, който боязливо стоеше на значително разстояние от леопарда и любопитно наблюдаваше раздразненото животно, вперило в него полузатворените си очи.

— Квамбо, погрижи ли се за конете?

— Кон вече яли и пили вода, менер — отговори ми той. — Квимбо не стоял скръстил ръце и също себе нахранил!

— Тогава пригответи оръжията си. Отиваме в гората!

Влязох в стаята, за да взема карабината си и да уведомя жените за моето намерение. Те ме предупредиха да се пазя от отровните змии, от които гъмжало в гората и ми предложиха да взема за водач един хотентот. Отклоних предложението им и излязох от дома.

Квимбо се беше накичил с всичките си оръжия и имаше твърде енергичен и предприемчив вид.

— Менер носят пушка, менер искат стрелят мъртъв. Кво искат менер стрелят мъртъв?

— Слонове — отвърнах му аз най-сериозно. Кафърът направи огромен скок настрани и ме погледна ужасено.

— Слон?... О, менер, ще съм мъртъв и Квимбо също ще съм мъртъв! Слон съм много дебел, слон имат такваз голяма уста.

Той разпери колкото можеше по-широко ръце, за да покаже по-нагледно колко голяма била устата на слона.

— Добре, тогава ще потърсим някой лъв!

При тези думи кафърът замръзна на мястото си от уплаха.

— Менер искат търси лъв? О, о, лъв съм съвсем много по-зъл от слон. Лъв изяждат всички животно и човек, лъв яде Англия, яде Холандия, яде койкойб (Хотентоти Б. нем. изд.), яде кафър, яде менер, ще изядат и Квимбо. Кво да правят Квимбо, ако лъв изгълтат Квимбо? Квимбо иска вземе хубав жена. Квимбо не бива изяден от лъв!

Това бе нещо съвсем ново за мен. Не можех да си представя добрия кафър като достопочтен съпруг и ето защо попитах:

— Какво? Искаш да се жениш ли?

— Квимбо вземе жена!

Кафърът изрече това уверение с изключително самочувствие и с такова изражение, сякаш очакваше от мен най-голяма похвала.

— Тъй! И коя ще вземеш за жена?

— Квимбо вземе хубав Митие!

Замалко да се изсмея. Значи на Митие й беше писано голямото щастие да стане мадам Квимбо!

— Защо точно Митие? — попитах го аз.

— Митие съм бил добър кога Квимбо паднал от кон. Менер Ойс съм искал разреже Квимбо, но Митие съм се страхувал за Квимбо. Затуй Митие ще станат жена на Квимбо.

— Ами ти каза ли го вече на Митие?

— Не. Квимбо не говорят още с Митие.

— А откъде знаеш, че Митие иска да стане твоя жена?

— Квимбо знаят! Митие много искат стане жена на Квимбо, щото Квимбо съм хубав, добър и съм голям и храбър воин!

Това наистина бяха забележителни качества, наличието на които у Квимбо за съжаление ми се струваше твърде въпросително. Но сърце не ми даде да разбия красивите илюзии на хубавия, добър и храбър жених. Ето защо прекъснах този разговор и закрачих напред толкова енергично, че кафърът трябваше да положи големи усилия да не изостане.

Нагоре долината се стесняваше все повече и повече и свършваше точно там където изворът бликаше от земята. Скоро стигнахме до дясното възвишение, зад което съседната планина се издигаше още по-нависоко, и се заизкачвахме по неговия склон. След известно време съзряхме гората, покрила съседната долина, разпростирайки зеления си килим и наляво и надясно, докъдето ни стигаше погледът.

Докато вървахме ми се стори тук-там да забелязвам следи по които си личеше, че съвсем наскоро насам бе идвал човек. Наистина това не бяха отделни ясно очертани отпечатьци от стъпки, а да не говорим за непрекъсната лесно видима диря, ала все пак от силно и добре тренирано зрение на едно или друго място не можеха да се изплъзнат някои сигурни белези, оставени в едрозърнестия пясък. Макар че не бе изключено въпросният човек да е от фермата, все пак без да имам някакво особено основание тези следи ми се сториха твърде необикновени. Най-сетне след като стигнахме до изцяло камениста почва, те напълно изчезнаха и понеже нямах никакъв повод да ги търся, аз просто ги зарязах.

Озовахме се в гората.

Тя се състоеше от могъщи представители на жълтото, смрадливото (*Olaх zllilomica*. Б. пр.), желязното дърво както и на асагаи, между чиито стволоче дървоподобната папрат промушваше палмообразните си корони. В самия край на гората се виждаха носорожки храсти, сред които се открояваше ярката зеленина на пеларгонията, както и на разновидности от *mesembryanthemum u oxalis*. Въпреки сухата и еднообразната почва в Капската провинция се среща своеобразна, и богата флора, чиито видове по приблизителна преценка възлизат на около два-сет хиляди. Ако в някои не съвсем лишени от вода местности растителността хване веднъж корен, в следствие на твърде благоприятните климатични условия скоро избуява истинско великолепие от какви ли не видове, което е в най-ярък контраст с безводните голи и пусти райони.

Веднага след навлизането ни в гората бяхме посрещнати от едно семейство «*Cercopithecus erythropуга*», вид дребни павиани, майстори на смешни и забавни гримаси, на които Квимбо отговори с най-различни развеселяващи физиономии. С боздуган в десницата, стиснал копието в лявата си ръка, кафърът ме следваше така, сякаш се опасяваше, че всеки миг между дърветата може да изскочи и да се нахвърли върху нас някой лъв или слон. За съжаление нямаше защо да се опасяваме от среща с тези животни, понеже от година на година те ставаха все по-редки и също както хипопотама и носорога, се оттегляха все по-далеч на север.

Най-голямото животинско богатство на тази гора изглежда се състоеше в големия брой най-различни видове птици, от които гъмжаха короните на дърветата. Нашето присъствие ни най-малко не ги смущаваше. За мен това бе доказателство, че тук рядко стъпваше човешки крак, а дори в такива случаи хората идваха с миролюбиви намерения.

Бях тръгнал към гората по-скоро с намерението да направя една хубава разходка, отколкото да търся някакъв определен дивеч, но въпреки това постоянно бях готов за стрелба и обръщах внимание и на най-незначителния шум.

Бяхме се скитали вече около час, когато изненадващо и съвсем не толкова далеч от нас, се разнесе изстрел.

— Чува менер? — попита Квимбо, вдигайки показалец с извънредно утрижена физиономия.

Внимателно се заслушах в посоката откъдето долетя гърмежът. Проехтя и втори изстрел.

— О, стрелят пак! Човек стрелят мъртъв човек! Тук съм двама абанту, двама човек, и стрелят друг един мъртъв!

Не споделях мнението му, защото и двата изстрела несъмнено бяха дадени с една и съща пушка, което ясно може да се различи от тренирания и остър слух. Взех решение безшумно да се промъкна напред, за да наблюдавам тайно непознатия стрелец, но скоро се видях принуден да ускоря действията си.

— Help, help! Oh, woe to me! (Помощ, помощ! Ох, тежко ми!) — разнесоха се силни викове, които издаваха страх.

Викаха на английски. Сигурно някой бял се намираше в опасност и ето защо колкото можех по-бързо започнах да си проправям път сред гъстата папрат. Само след минута-две пред очите ми се разкри полусериозна и полукомична гледка. На покрития с мъх ствол на рухнало жълто дърво, подпряло се полегато върху околните горски гиганти, клечеше някакъв много висок и кльощав човек, като с приклада на пушката си се отбраняваше срещу грамаден глиган, ранен в задните части. С гневно грухтене и бесни напъни животното се опитваше да превземе убежището на своя неприятел.

Вдигнах карабината, но усетих как Квимбо ме хваща за ръката.

— О, менер не стрелят! Квимбо много обичат ядат свиня. Квимбо убият свиня!

С три бързи скока той се озова зад глигана, който нападна човека с такава сяпа ярост, че изобщо не забеляза новия си противник. Кафърът вдигна копието и го запрати към звяра малко зад предния му крак с толкова голяма сила, че здравето много трудно чупливо дърво се заби дълбоко в областта на сърцето. Миг два животното остана неподвижно, а по зурлата му се появи кървава пяна, доказваща безпогрешността на попадението. После то се извърна към Квимбо, ала за да избегне удара на глигите, кафърът бе вече отскачил настрана и в същия миг размаха късия тежък боздуган. По главата на глигана се стовари мощен удар, който незабавно го повали на земята, а вторият удар донесе победата, извоювана за по-малко от минута. Героят на този двубой размаха боздугана над главата си и нададе силен победен вик.

— Менер видят! Свиня съм мъртъв, съм много мъртъв, съм съвсем мъртъв. Свиня не изяде човек, а Квимбо изяде свиня!

Той изтръгна копието от тялото на убитото животно и извади ножа си, за да го изкорми на място. А избавеният от толкова неприятната обсада чужденец бавно смъкна от дървото страшно дългото си тяло и се протегна като човек, който се е събудил от някакъв ужасен кошмар.

— Nail (Привет, здравей! Б. пр.), сър, туй се казва помощ на време! Това добиче, damn it (Проклето да е! Б. пр.), се оказа толкова неучтиво, че един джентълмен изобщо не можеше да си позволи повече да се занимава с него!

Несъмнено човекът беше англичанин. На главата върху червеникаворусата си коса той носеше висока подобна на шлем шапка направена от кожа на носорог. Лицето му бе «украсено» от огромни бакенбарди. Кльощавото му тяло бе облечено с късо карирано сако и също така кариран панталон, над чиито крачоли се виждаха закопчани филцови гамаши. Стъпалата му бяха тесни и невероятно големи. Сухите му пръсти все още здраво стискаха празните цеви на пушката. От лявата му страна в кожена ножница висеше огромна парадна сабя с ефес, а от шала, увит около мършавите му хълбоци, стърчаха дървените дръжки на два ножа, както и дръжките на три големи кавалерийски пистолети.

— Сър Гилбърт Грей — представи се той, като с едно неопикуемо движение на ръката ме подкани и аз да направя същото.

— Сър, какво те води по тези места? — попитах го аз след като му казах името си.

— Сделки, менер, важни сделки, които естествено не мога да издам, понеже си холандец.
— Не съм холандец, а немец, сър, и искам малко да се поразходя из Капската провинция. Но разреши ми да попитам какво общо имат сделките ти с това животно!
— Това животно, този змей, този цербер ли? Абсолютно нищо! Бях тръгнал да се поразтърча из гората, за да може стомахът ми по-добре да смели овена, който изядохме, и така се натъкнах на туй чудовище...
— ... което имаше намерение теб да храносмели — прекъснах го и се разсмях. — Но, сър, къде мислиш трябва да бъде ударен един глиган?
— Pshaw! Докато се целих този звяр не благоволите да стои мирен. Много добре знам накъде да насочвам пушката си и тъкмо затова стрелях само веднъж на вятъра, което навярно би се случило с някой немец два пъти!
— Възможно, но само при условие, че няма никаква друга цел, освен вятъра. А мога ли да те попитам, сър, какви са другите хора с които сте изяли вашия овен?
— Не, не! Това не е твоя работа. Кажи на този човек да остави животното. То е мое. А после си върви!
— Тъй ли мислиш, сър Гилбърт Грей? — попитах аз и добавих: имай предвид, че моят кафър ти спаси живота, спокойно можеш да му отстъпиш частичното си право върху глигана, което евентуално ти дава обстоятелството, че си го ранил с изстрела си.
— Глупости! Аз твърдя, че това диво прасе е мое и ще...
— Нищо няма да направиш! Когато из тези географски ширини се срещнат представители на две цивилизовани нации, обикновено се държат по между си по-дружелюбно от теб, сър Гилбърт Грей. Искаш да си вървя. Добре, ще последвам съвета ти, но пътят ми съвпада с твоя, води към мястото където е бил изяден онзи благороден овен. Тук всеки има правото и дори дълга да разбере кой се намира в близката околност и ако някой се опита да му попречи, тогава просто се прибягва до правото на по-силния. Ще ме заведеш ли при твоите спътници или не? Добрият човечец заби извънредно смутения си поглед в краката ми.
— Не може, сър, никой не бива да узнае, че се намираме тук.
У мен се беше породило вече едно все още смътно подозрение, за което съвсем не мога да кажа, че се разсея от поведението на англичанина. Каква ли работа имаше той тук по тези места, където както добре знаех живееше само шепа холандски бури, настроени подчертано враждебно към англичаните? Струваше ми се невъзможно да е таен агент на английското правителство, защото ми изглеждаше умствено и духовно доста ограничен за подобна мисия. И ако беше такъв какво ли можеше да търси тъкмо тук, в тази гора? Наистина Кес Ойс бе споменал, че зулусите се събирали отвъд планините Ранд и... трябваше да си изясня положението на нещата и затова подхвърлих:
— Сър, кой не бива да го узнава? Само холандците, или и аз като неутрален чужденец?
— Никой!
— Ами ако вече го знам?
— Ти ли? Невъзможно!
— Напротив! Кафри са!
По изражението му веднага разбрах, че догадките ми са правилни, макар че той се опита да се измъкне:
— Кафри ли? Заблуждаваш се, сър! Че къде ли си ги видял?
Квимбо беше привършил работата си и с любопитство изчакваше резултата от разговора ни, който не разбираше. Обърнах се към него:
— Остави животното засега тук! Трябва да придружим този човек.
— Квимбо оставят свиня тук? О, о, менер. Квимбо ядат много хубав свиня, Квимбо ще носят свиня и Митие ще видят, че Квимбо хубав и храбър!
— Ти пак ще й занесеш прасето, само че по-късно, понеже...
Силно шумолене ме накара да се обърна... сър Гилбърт Грей беше използвал случая да се шумугне в храсталака. Сигурно наистина имаше най-сериозни основания да не желае да бъдат разкрити придружителите му, но естествено криво си беше направил сметката. Отказах се веднага да хукна да го гоня. Той можеше да ми избяга само за кратко време. Имаше достатъчно големи крака, за да остави ясно видими за мен следи. Квимбо не можеше да ми бъде полезен в тайното преследване на беглеца и затова след кратко размисляне му разреших да се върне във

фермата. Принуден бях да оставя изцяло на него да реши по какъв начин да пренесе своя ловен трофей.

След като поех в посоката накъдето беше избягал англичанинът, аз се натъкнах на такава диря, по-ясна от която не можех и да си пожелаая. Несъмнено сър Гилбърт Грей имаше малко опит в придвижването из местности, където те дебнат хиляди какви ли не опасности и изглежда изобщо не се замисляше над това, че мога да използвам отпечатъците от еленските му крака, за да го преследвам.

Отначало изглежда и самият той не е бил наясно накъде да се отправи. Следите му водеха на зиг-заг ту надясно, ту наляво и едва след доста време поеха по права линия. Когато измина не по-малко от половин час, аз се добрах до края на една падина, която представляваше началото на спускаща се надолу долина. В падината имаше извор. С шумно бълбукане той изскачаше между две скали от пясъчник.

Точно там долу при извора седеше сър Гилбърт Грей заедно с четирима кафри, в които по бойното им снаряжение разпознах зулуси. Какво ли търсеха тук, какви ли обстоятелства ги бяха събрали с англичанина? На земята лежаха и други три свободни щита, едно доказателство, че кафрите са седем, а липсващите трима се бяха отдалечили по една или друга причина.

Щраусовите пера по един от щитовете, както и осемте малко по-надолу пасящи коня навеждаха на предположението, че имах работа не с най-обикновени кафри.

Англичанинът се беше впуснал в оживен разговор с туземците, но дори и да разбирах езика им, пак нямаше да ми хрумне да подслушвам какво си говореха, защото имах да върша по-важна работа. Тук беше бивакът на кафрите с подозрителния англичанин, а там — фермата, оставена под закрилата само на една девойка! На всичко отгоре от бивака на туземците липсваха трима души, между които бе и най-знатният от тях. Всичко това ми даваше достатъчно основания да се върна колкото ми бе възможно по-бързо.

Какво ли не можеше да се случи по време на продължителното ми отсъствие! Запромъквах се покрай падината в посока на конете. Внезапно обладалият ме страх ми подсказа, че трябва да взема един от тях, независимо дали това щеше да се нарече кражба или не. Наистина не беше никак трудно да възседна някое животно и да препусна, обаче в такъв случай щях да ме видят и да ме преследват, а така щях само да увелича опасността за фермата, вместо да я намаля.

Моето деяние трябваше да бъде забелязано колкото може по-късно и ето защо използвах една извивка на долината, за да се промъкна до най-отдалеченото животно. Вярно, че това не беше най-добрият кон, но бе застанал така, че кафрите не го виждаха.

Тръгнах срещу вятъра, промъквайки се между папратите на пет крачки от него и в следващия миг с един скок се озовах на гърба му. Изненаданото животно изпръхтя, вдигна се на задните си крака, но аз веднага рязко стегнах юздите, притиснах го по-силничко с бедра и го подкарах надолу по долината, за да свърна после към фермата и измъквайки се от гората, да изляза горе на билото.

Не бях стигнал още кой знае колко далеч, когато забелязах Квимбо. От дебели клони той беше направил нещо като «шейна», на която бе натоварил глигана и сам се беше впрегнал да я тегли. От тежкия товар по лицето му се стичаха капки пот и мазнина. Той страшно се зарадва като ме видя, но не беше и по-малко учуден, че се връщах на кон.

— Менер имат кон? — попита той. — О, о, кон съм добър. Кон ще теглят свиня вместо Квимбо! И веднага се «разпрегна», за да изпълни намерението си. Ала аз се възпротивих.

— Кой ще яде свинята? Конят или Квимбо? Нека я тегли онзи, който ще я яде! Не мога да ти дам коня, защото самият аз имам нужда от него. Там в гората се крият въоръжени зулуси, а сигурно вече и във фермата има неколцина. Трябва да отида при жените, за да предотвратя някое нещастие. Пази се от зулусите и побързай да се скриеш на безопасно място!

— Зулу при Митие? О, о, Квимбо ще тичат и свиня ще тичат, та бързо стигнат при добър хубав Митие. Квимбо изтрепят всички цели зулуси!

Той отново се впегна и така затегли товара си, че пушек се вдигна. А аз препуснах в галоп. Скоро видях фермата долу в ниското. Запазвайки същата бързина, въпреки трудния стръмен терен продължих да се спускам към задната част на градината. Ако тръгнах да я заобикалям, за да стигна до главната порта, щях да изгубя твърде много време, ето защо насочих коня право към оградата, приготвих го за скок и прелетях над нея. Но не се приземих тъй плавно както ми се искаше. Докато траеше бързата езда не бях имал възможност да използвам стремената, понеже ми бяха твърде дълги, а нямаше никакво време да ги скъся. Както ми издаде цялото му

оседлаване, този кон сигурно беше на страшно дългия сър Гилбърт Грей. При скока над оградата едното стреме се закачи на нея, ремъкът му се скъса и конят заедно с ездача се преметнаха през глава. Но още в следващия миг и двамата пак бяхме на крака. Опасното падане ни се размина без никакви особени последици. Зарязах животното и се затичах през градината към къщата. По пътя си се натъкнах на един от хотентотите. Попитах го:

— Има ли някой при юфрау Софи?

— Ох, менер — отвърна страхливо той, — зулу съм в къща, трима зулу. И велик вожд съм тук! Не разпитвах повече, а влязох в коридора, където дочух силни гласове, идващи откъм стаята. Леко откдох вратата и забелязах трима кафри, двама от които стояха близо до входа, а третият бе в средата на помещението и държеше Митие за ръката. На рамката на вратата, водеща към спалнята, се беше облегла преbledнялата от ужас домакиня. От страх за осиновената си дъщеря тя бе станала от леглото и набързо беше навлякла само най-необходимите дрехи.

— Тук живеят Ян ван Хелмерс — чух да казва вождът на завален холандски. — Той съм Бур ван хет Рур и стрелят по зулу. Той трябва умрат и жена трябва умрат!

— Ян няма да умре, а ще дойде да отмъсти за нас! — дръзко и уверено отговори девойката.

— Той ще умрат и жена умрат, но ти не! Тук вожд вижда зъб от змия и затуй ти не умре, а тръгне със Сикукуни за наказание на лош зъл Соми! — добави вождът, посочвайки с пръст към огърлицата от змийски зъби, която момичето носеше на врата си. — Откъде съм зъб от змия на тоз шнур?

— От майка ми.

— Къде съм майка?

— Мъртва е. Умря от изтощение и жажда в Калахари.

— О, Сикукуни знаят вече всичко! Жена на Соми имат. тоз зъб на змия. Жена на Соми бягат с дете в Калахари, жена умират, бур взема дете и зъб от змия. Тук стои дете на Соми и трябва отиде със Сикукуни при зулу. Но бур умрат както и жена!

Той даде знак на хората си. Те се приближиха до юфрау Софи и извадиха ножовете си. Метие извика и се опита да се изтръгне, обаче извънредно силният вожд така стисна ръката ѝ, че тя посиня. Той даде някаква кратка, но неразбираема за мен заповед на езика на зулусите, чието значение все пак веднага ми стана ясно, тъй като другите двама размахаха ножовете си. Вече бях вдигнал пушката си и двата изстрела изтрецяха бързо един подир друг, а в стаята проехтя трикратен вик. Втурнах се напред през барутния дим и замахнах с приклада си срещу Сикукуни. Той стоеше пред мен с гневно святащи очи и все още държеше момичето с лявата си ръка. Главата му бе украсена с лента от видрова кожа и наушници от леопардова кожа. Освен това в косата му се развяваха пет шраусови пера и едно перо от африкански синигер. Херкулесовското му тяло бе почти голо. Около слабините си имаше само малка препаска изработена от шраусов пух, а от широките му рамене се спускаше къса наметка от съшити една за друга бели кравешки опашки. Надявах се с един удар на моя приклад да просна Сикукуни на земята, обаче не се съобразих със сравнително ниския таван на помещението. Тъкмо когато замахнах, карабината ми се закачи в една гредка и за миг останах беззащитен, което светкавично бе използвано от вожда на зулусите. Той развъртя късия си боздуган и така ме удари по главата, че моментално паднах на пода.

За щастие, както веднага успях да установя, съм останал в безсъзнание само броени секунди.

Наелектризиран от мисълта за опасността надвиснала над двете жени, аз с мъка се изправих на крака. Един поглед хвърлен наоколо ми показва, че Сикукуни и Митие бяха изчезнали. Двамата кафри лежах мъртви на земята до юфрау Софи, която за разлика от тях изглежда бе здрава и читава и навярно от уплаха беше само припаднала.

Без да обръщам внимание на тъпата болка, която стягаше главата ми, аз грабнах падналата до мен карабина и изскочих на двора. Там ме посрещнаха пронизителните крясъци на хотентотите, издаващи страх и ярост.

— Митие тръгват, тръгват с кафър! — завиках срещу мен. — Вожд отвличат клет Митие, ох, ох!

— Къде са? — попитах изплашено.

— Там... ей там яздят вожд!

Те посочиха към ъгъла на постройката. Изтичах дотам и видях какво бе станало само за секунди. Сикукуни извел Митие на двора и там забелязал коня на дългия англичанин.

Междувременно животното било дошло от градинката пред вратата на къщата. Вождът се метнал с момичето на гърба му, преминал през портата и, заобикаляйки отвън единия от ъглите на градината, в момента се стремеше да избяга нагоре по стръмнината, откъдето преди малко се бях спуснал.

Измерих на око разстоянието до ездача и светкавично измъкнах два патрона.

— Конете ми, бързо, бързо!

— Кон за менер... дава... бързо... по-бързо! — завикаха, закресяха и зареваха много гласове и всички се втурнаха, заблъскаха и затичаха към обора.

Никога в живота си не бях зареждал толкова светкавично както в този миг. Всеки мой нерв и мускул бе изпънат от напрежение и въпреки това не биваше да допускам и най-малкото потрепване на ръцете си, защото от изстрела ми зависеше всичко. Винаги съм бил сигурен в куршума си, ала като имах предвид възбудата си и болките в главата, този път подпрях цевта върху напречната греда на оградата. Все пак конят навярно бе малко пострадал при падането, понеже, въпреки всички усилия на вожда, бързината му никак не беше голяма. Но не биваше да се бавя, защото само след броени секунди беглецът щеше да излезе извън обсега на оръжието ми. Главата ми бе като стегната в менгеме. Прицелих се, но очите ми се премрежиха. Видях как Митие с всички сили, ала напразно се съпротивляваше срещу здравата прегръдка на вожда. Трябваше да внимавам да не я раня. Можех да се целя само в коня и непременно така да го улуча, че мигновено да рухне на земята. И ето че за няколко кратки секунди погледът ми се проясни и в същото време конят на дългия англичанин извърна леко главата си встрани. Това представляваше трудна и опасна цел, още повече на такова разстояние, ала само след няколко скока куршумът ми нямаше да може вече да достигне животното. Натиснах спусъка и видях кон и ездач да падат! Бях улучил.

— Изведете животните, бързо! — подвикнах на възбудените хора, които от престараване не можеха да се оправят с жребците.

— Менер застрелят мъртъв кафър, о, о, я виж! — закреся един от тях, като се затича към оградата и посочи към стръмнината. .

Незабавно другите хукнаха подир него и така се отвори място за конете, които в този момент изтичаха неоседлани на двора. Пъхнах нов патрон в празната цев, метнах се на седлото и хванах поводите на масивния жребец на Квимбо. Щом забелязах, че кафърът се появи заедно с товара си горе на височината, и планът ми веднага бе готов.

— Вървете при юфрау, тя лежи вътре в стаята! — наредих на хотентотите и като препуснах в галоп, минах през портата и заобиколих фермата.

Ако още в гората бях изненадан от смелостта на Квимбо, с която се хвърли срещу побеснелия глиган, то в следващия момент той щеше да ми даде поредния пример за мъжеството си.

Изглежда на него храбростта му идваше едва в мига, когато трябваше да я прояви.

Спускаяки се отгоре, кафърът беше чул моя изстрел, видя как конят се строполи на земята, разпозна и Митие. В първия миг тази сцена го накара да се стъписа, ала когато ме съзря да изскачам иззад ъгъла на оградата, той разбра знака, който му направих, подканяйки го да задържи Сикукуни. Квимбо зарязва товара си и се втурна към вожда, който с мъка се бе изправил на крака и понеже конят беше мъртъв, реши да избяга с момичето пеша.

Не успя да изпълни намерението си. Той забеляза новия си противник, видя и мен и разбра, че само за минута щях да го догоня. Стана му ясно, че няма да може да отвлече девойката и вдигна боздугана си, за да я убие. Тогава Квимбо се закова на място, замахна с късото си копие и го хвърли с такава точност, че то се заби в ръката на Сикукуни. Вождът изрева от ярост, погледна още веднъж към мен, пусна Митие и се втурна напред със скоковете на пантера.

Той нямаше да успее да ми избяга, ако в този миг на толкова неочаквано изтръгнатият от почивката си в обора артилерийски кон не му хрумна изведнъж да прояви непокорство. Преди да ми се удаде да го успокоя, зулусът бе вече изчезнал отвъд билото.

— Тичай при юфрау — извиках аз на Митие, когато стигнах при нея. — Тя припадна и лежи в стаята!

— Ами Сикукуни! — отвърна ми храброто девойче, докато някоя друга на нейно място щеше вече да е в безсъзнание от страх.

— Остави го и бързай да отидеш при майка си! Квимбо, мятай се на коня!

— Квимбо на кон? Че кво правят Квимбо на кон? Квимбо трябва тегли свиня! — каза ми той.

— Бързо, бързо! Прасето няма да ти избяга!

— Свиня лежат там, ама Квимбо трябва бъдат при Митие, ако зулуси дойдат!

И този претекст не му помогна.

— Налага се да убием тези зулуси, за да не се върнат пак!

Бързо, напред!

— Квимбо убиват зулуси? О, о, тогаз качват Квимбо на кон. Квимбо съм храбър и голямо сърдит на зулу!

Заедно с оръжията си той се покатери на гърба на тежкия кон и тъй като животното отново си беше възвърнало обичайната добродушност, ние бързо стигнахме до самия планински склон. Щом се озовахме на билото, аз се огледах за Сикукуни и го открих далеч долу в една странична Клисура. Хитрият вожд бе предпочел да свърне по заобиколен път, защото не ни беше възможно да го преследваме на коне надолу по стръмнината, а не можехме и да му пресечем пътя към гората, където щеше да се скрие, понеже тя достигаше в онази посока почти до самата клисура.

Трябваше да се доберем до бивака на хората му значително преди самия него. Затова се насочих нататък, препускайки в най-бързия галоп, на който бе способен Квимбо. Щом стигнахме гората, скочихме от седлата, завързахме конете на едно скрито място сред гъсталака и продължихме да се промъкваме напред пеша.

Бях запомнил съвсем точно местоположението на бивака и ето защо го открихме без никакво бавене.

— Отивам отсреща — обадих се аз, когато незабелязано достигнахме въпросното място и забелязахме петимата мъже. При тези думи посочих към срещуположната страна на лагера. — Щом стрелям, ти ще убиеш един зулус и ще гледаш англичанина да не избяга. Трябва да го заловя!

— Квимбо ще направят мъртъв съвсем цял зулу и здраво хване Англия, ей тъй!

Той сграбчи най-близкото до него дърво, сякаш се канеше да го удуши и направи такава гримаса, с която би могъл да обърне в бягство дори и някой призрак.

Продължих да се промъквам по-нататък. Когато се озовах отсреща, аз тъкмо взех да разтварям храсталака, за да получа по-добра видимост за изстрела си, когато откъм страната на Квимбо нещо в гъсталака изпраща и се разнесе силен шум от падащо тяло. В старанието си кафърът се беше проврял твърде напред, стигайки до самия край на стръмния склон над бивака и ето как в същия миг се отърколи сред зулусите толкова шумно, като че върху тях бе паднал някой хипопотам.

— Ау, ох, ох, гора съм не здраво! Ох, ох, Квимбо съм глупав Квимбо! — извика той и бързо скочи на крака.

Зулусите доста се изненадаха, като видяха, по такъв начин при тях да се появява непознат човек. Но щом сър Гилбърт Грей разпозна кафъра и им подвижна няколко думи, те се нахвърлиха върху него. Квимбо беше загубил копие си, но ръката му още стискаше боздугана и заедно с надвисналата опасност у него се пробуди смелостта му.

— Кво... как? — извика той. — Зулу искат убития храбър Квимбо? О, о, тук съм боздуган на Квимбо.

Първият му удар улучи един от враговете му така, че зулусът рухна на земята, обаче четиримата други го сграбчиха. Аз стрелях два пъти с карабината и после скочих долу. Пристигнах тъкмо навреме, за да видя как англичанинът изчезна зад храстите. Той предпочете да избяга, вместо да използва своята пушка, двата ножа и трите пистолета. Квимбо се зае с последния зулус, а аз се втурнах подир тайнствения сър. Той се бе затичал към конете, докопа се до един от тях и препусна. Другите животни, оставени на свобода, които явно са били гледани лошо, се подплашиха и също запрашиха след беглеца. Нямах друг избор освен да се върна при Квимбо, когото заварих да събира личните вещи на четиримата убити зулуси. С победоносно изражение той се изтъпанчи пред мен.

— Виждат менер, че Квимбо съм хубав, съм добър и храбър? Менер съм застрелял мъртъв два зулу, а Квимбо също съм претрепал мъртъв два зулу. Квимбо съм голямо храбър кат менер!

— Но Квимбо съм глупав Квимбо! — повторих собствените му думи. — Квимбо падна право долу в бивака и затова англичанинът ми избяга!

— О, о, менер, Англия пак дойдат! — утеши ме той и на мен не ми остана нищо друго, освен да се задоволя с отговора му.

Несъмнено Сикукуни беше чул двата изстрела. Сигурно той се изкачваше по долината, по която се спускаше англичанинът, тъй че с доста голяма сигурност можеше да се предположи, че двамата щяха да се срещнат. За вожда нямаше да е трудно да докопа някой от разбягалите се коне и едва ли щяхме да го видим скоро. Ето защо реших да напусна това място още повече, че скоро щеше да се свечери.

Мъртъвците можеха да останат тук до сутринта, когато мислех да изпратя хотентотите да ги погребат. Не ни се искаше да се товарим с плячкосаните вещи и затова ги скрихме малко по-нататък в гъстия храсталак. Квимбо трябваше да носи само щита на Сикукуни. Нямах намерение да излагам на опасност този трофей, понеже бях решил да го отнеса в родината си като спомен.

Отидохме при нашите коне, възседнахме ги и потеглихме към фермата. Когато излязохме на билото, където лежеше глиганът, Квимбо слезе от коня си.

— О, много хубав! Сега кон теглят свиня. Квимбо правят голям хубав гулай за победа и пекат свиня и ядат свиня с хотентот!

Предоставих му да свърши тази работа, с която и артилерийският кон търпеливо се нае, и препуснах напред към фермата. Пътем забелязах, че застреляният от мен жребец на англичанина, бе вече изчезнал. Видях го долу на двора. Хотентотите го бяха завлякли там, за да вземат кожата и месото му.

Болната седеше в креслото. Страхът не й беше позволил пак да си легне. Успокоих я и после научих, че вещите от кобурите на англичанина са грижливо запазени. Реших внимателно да ги прегледам, защото чрез тях може би щях да получа някакво обяснение за появяването на зулусите. След като й обещах да разставя постове през нощта, а и иначе да се погрижа за сигурността на фермата, юфрау Софи се съгласи да си легне, нещо, от което тя много се нуждаеше. Веднага след завръщането си Митие се беше погрижила двата трупа да бъдат изнесени от къщата и стаята да бъде почистена от всички следи на схватката. В момента тя се занимаваше в кухнята, а аз отидох в стаята си, за да си отпочина докато дойдеше време за вечеря.

Когато се стъмни, на двора запалиха два големи огъня, на които кафърската и хотентотската прислуга на огромни шишове изпече «свинята», предоставена щедро от Квимбо за отпразнуване на победата ни.

Трета глава

При бурите

Бях взел със себе си в моята стая предметите, съдържащи се в кобурите на седлото на англичанина. Имах предчувствие, че ще ми дадат някои разяснения за събитията, разиграли се през този ден. Освен различни тоалетни принадлежности за контета, свършено излишни в страната на кафрите, намерих само един портфейл и бинокъл почти без никаква стойност. С изключение на куп безобидни бележки портфейлът съдържаеше още няколко лични писма. Всички те бяха адресирани до сър Гилбърт Грей в Палмерстон и имаха пощенско клеймо от Капшат. Прочетох ги. Освен едно от тях, те не заслужаваха това внимание. Направи ми впечатление неговият извънредно странен и изкуствен стил, който очевиден го различаваше от останалите писма, макар че всички произлизаха от ръката на един и същ автор. В него ставаше дума за някаква шапка от кожа на носорог, както и за бинокъл, без да успее да разбере каква бе ролята на тези предмети в писмото. Да не би да се имаха предвид шапката на избягалия англичанин и намиращия се в ръцете ми негов далекоглед? След дълго препрочитане, търсене и сравняване, аз направих откритието, че писмото бе съчинено по малко по-особен начин. Истинското му съдържание излизаше наяве само когато се прочетяха първо четните редове, а после и нечетните. Така разбрах, че написаното бе от изключителна важност за мен. Ставаше ясно, че сър Гилбърт Грей от Палмерстон е представител на оръжейна фабрика, която по поръчение на английския губернатор трябваше да достави на събиращите се отвъд планините Ранд зулуси пушки, патрони, олово и барут. За да се придаде на писмото по-безобиден вид, то бе оформено по този особен начин и после пхнато между другите. Сигурно беше адресирано до някакъв английски агент, пребиваващ при зулусите, и за по-подробни обяснения отпращаше

читателя му към друг документ в два екземпляра, които се намираха в далекогледа на Грей и под хастара на шапката му от носорожка кожа, една предпазна мярка в случай, че някой от тях се изгубеше.

Естествено веднага разглюбих далекогледната тръба и забелязах изписан лист хартия, който бе навит и скрит вътре в нея. Писмото беше адресирано до някой си лейтенант Макклинток и му даваше указания с един отряд от кафри да премине през прохода Керс, за да пресрещне на точно определен ден транспорта с оръжия в подножието на планината Етерс и после да го преведе през планините Ранд. От една кратка забележка ставаше ясно, че незабавно след пристигането на пушките и мунициите зулусите трябваше да заемат прохода Клей, за да попречат на намиращите се откъм другата страна бури да се притекат на помощ на другарите си.

Вече едва ли имаше място за съмнение, че предстоящото въстание на кафрите бе резултат от английска намеса и не бе трудно да се предположи, че британците са изпратили определен брой офицери, за да ръководят бойните действия.

Но как се беше озовал Сикукуни тук и как можех да си обясня присъствието на сър Гилбърт сред неговата свита? Писмото не ми даваше никакъв отговор на тези въпроси. Сигурно вождът имаше много важни причини, накарали го с толкова малко хора да тръгне да прехвърля планините. Несъмнено трябваше да уведомя Кес Ойс и Бура ван хет Рур за случилото се, както и за очаквания транспорт с оръжия.

Все още бях потънал в тези мисли, когато Минтие ме извика за вечеря. На масата бяхме само двамата с нея, понеже юфрау Софи се чувстваше неразположена. Едва сега имах възможност да науча подробности за нападението на Сикукуни. Девойката ми благодари още веднъж за навременната помощ и добави:

— Отначало не подозирах никаква опасност, защото първо се появи само един зулус, който впрочем беше отстранил от себе си всякакви племенни белези и затова го помислих за финго.

— Бил е изпратен от Сикукуни да огледа положението. Какъв предлог измисли?

— Попита дали може да получи при нас работа и искаше да знае дали бурът си е у дома. Тъй като разполагаме с достатъчно хора, а Ян не е тук, трябваше да го отпратя.

— И той си тръгна без да каже нито дума повече, така ли?

— Не. Той забеляза огърлицата, която нося и ме попита откъде я имам.

— Ти обясни ли му?

— Да. После ми хвърли много зъл поглед и си отиде. Само броени минути по-късно се върна заедно със Сикукуни и третия кафър.

— Ти позна ли вожда?

— Не, никога не съм го виждала.

— С какво обясни посещението си?

— Попита за Ян и искаше да разбере кога е тръгнал на път, накъде се е отправил и с кого.

— А ти даде ли му тези сведения?

— Как не! Заплаши, че ще ме убие, но по-скоро бих предпочела да умра, отколкото да предам Ян, който ще се срещне с останалите предводители само за да обсъди нападението срещу зулусите и да попита Соми дали желае да стане крал на зулусите.

— А-а, значи Соми ще се появи на сцената? Това е важна новина! Струва ми се, че досега никой нищо не знаеше за убежището му.

— Ян и Кес Ойс знаеха всичко. Соми се криеше далеч на север при племето макуа.

— И едва след като ти отказа да дадеш на Сикукуни тези сведения, той взе да те разпитва за огърлицата, така ли?

— Да.

— А ти вярваш ли на онова, което ти каза за нея?

— И аз не знам дали да му вярвам. Само жените на известни вождове са имали право да носят подобни огърлици. Ян ми го каза. За мен юфрау винаги е била добра майка, но все пак ще се радвам много да видя истинския си баща.

— Според думите на Сикукуни твой баща е Соми и ако планът на бурите успее ти ще станеш кралска дъщеря.

— О, менер, дори и да излезе истина, аз няма да съм кой знае колко горда. Нека всичко стане по волята на небесния отец!

— Само така, детето ми! Бог определя съдбите на народите и той направлява стъпките на всяко от своите човешки чада. Но сега вече мисля, че съм наясно с какво намерение Сикукуни е дошъл във фермата.

— Какво искаш да кажеш, менер?

— Изглежда е узнал планове на бурите относно Соми. Дори ми се струва, че той знае за тяхната среща и е решил да посети фермата само за да види дали съвещанието им вече е започнало. А нали е казал също, че Ян трябвало да умре? Следователно сигурно знае къде да намери младежа.

— О, менер, караш ме да се страхувам!

— Само правя изводите си. Винаги е по-добре човек да е наясно каква опасност го заплашва. Кой знаеше тук за тази среща?

— Само Ян, майка ми и аз.

— И някой от кафрите или хотентотите?

— Никой.

— И все пак някой трябва да е знаел. Сигурно сте говорили за това и са ви подслушали.

Сикукуни е уведомен за всичко и понеже дойде при вас съвсем близо до ума е предположението, че именно от тук е получил тези сведения. Сред вашите хора има предател. Я помисли върху кого би могло да падне подозрение?

— Нямам представа — отвърна тя замислено. — Всички наши хора са отдавна изпитани с изключение на маколото (Негър от племето базуту. Б. нем. изд.) Чемба, който е едва отскоро при нас, но той е толкова работлив и изпълнителен като никой друг. Невъзможно е да е предател!

— Работлив кафър ли каза? Това е голяма и подозрителна рядкост! Ще си поговоря с него. Може би тъкмо чрез старанието си той е целил да спечели вашето доверие. Но знаеш ли, още утре в ранни зори ще трябва да ви напусна.

— Да ни напуснеш, менер? Толкова скоро?

— Да. Ще потърся Ян и бурите, за да ги уведомя. Англичаните изпращат на зулусите оръжия и муниции. Те трябва да им бъдат отнети. Освен това тая подозрение, че Сикукуни не е тръгнал през планините с толкова малко придружители. Изглежда му е известно мястото на съвещанието и се кани там да нападне бурите. Предполагам, че хората, които бяха с него, са само част от отряда му.

— Ако е вярно, менер, Ян се намира в много голяма опасност и успееш ли да го намериш и предупредиш, ще ти бъдем благодарни!

— Тъкмо това искам да направя! Впрочем колкото е по-голяма опасността за него, толкова е по-малка тя за вас, защото ако Сикукуни се отправи за сборното място на бурите, тук няма защо да се боите от него.

— Ами ако реши да ни нападне преди да тръгне по следите на Ян?

— Няма да постъпи така, поне на мен не ми се вярва. След всичко случило се той знае, че сме готови да го посрещнем и ако действително възнамерява да се опита повторно да ни нападне, преди това би трябвало да се върне при своите хора, което при всички случаи ще му отнеме известно време, макар в момента да не знам къде точно се намират те. На Сикукуни му е много добре известно, че съвещанието на бурите вече е започнало и най-напред той ще се отправи към мястото на срещата им, за да може след това да се завърне във фермата като победител. Но въпреки всичко не бива да пропуснеш да вземеш необходимите мерки за вашата сигурност. Предполагам, че не можеш да разчиташ на храбростта на прислугата ви, нали?

— Не мога. Хотентотите са страхливци, а неколцината кафри, с които разполагаме, са твърде недостатъчни.

— Тогава се налага да потърсите помощ от вашите съседи! Много далеч ли живеят оттук?

— Не. С добър кон до съседа Зелмст може да се стигне за час, а до двамата други за малко повече време. Незабавно ще изпратя вестоносци, за да им кажат, че...

— Да им кажат ли? Не. Не бива устно да ги известявате, понеже предполагам, че между хората ви има предател. По-добре е да напишете няколко реда, които да бъдат връчени на съседите ви.

— Така наистина е по-сигурно. Несъмнено Зелмст незабавно сам ще пристигне. Хоблин ще изпрати двамата си сина, а Майер пък ще каже на бас Йеремиас да дойде, който от своя страна ще доведе неколцина от своите кафри.

— Тогава ми остава само да науча пътя, който ще ме отведе до Ян. Ще тръгна веднага щом се появят подкрепленията.

— Менер, знаеш ли планините Раф?

— На картата ми са обозначени съвсем точно.

— Не ми е известен пътя до тях, но...

— Лесно ще го намеря. Картата е много добра.

— Планините са четири. Между втората и третата има една така да се каже двойна долина, разделена от било, което е покрито само с ниски дървета и храсталаци. Но още отдалеч се различава едно-единствено високо смядливо дърво. Стигнеш ли до него и спуснеш ли се после право надолу в западната долина, след около двеста крачки ще се озовеш при къса и стръмна клоф (Клисура, дефиле, пропаст. Б. нем. изд.) където е мястото на срещата. Несъмнено появяването ти ще бъде забелязано, защото Ян ми каза, че горе на дървото винаги ще има човек на пост.

— Това обяснение е достатъчно ясно, няма да се заблудя. А сега напиши бележките до съседите. Междувременно ще направя една обиколка около фермата и ще поставя няколко души да пазят през нощта.

Първо отидох до стаята си, за да взема ножа и револверите си, което в никой случай не беше излишно. За мое голямо удивление забелязах, че щитът на Сикукуни, който малко преди вечеря бях окачил на стената, беше изчезнал. Напъхах оръжията си в колана и излязох на двора, където кафрите и хотентотите гуляеха.

Щом ме видя, Квимбо стана от мястото си край огъня, където усърдно се занимаваше с огромно парче от печения глиган и се приближи до мен.

— Менер дойдат, о, о! Менер ядат с нас месо на свиня!

Той разкъса месото на две и с капещи от мазнина ръце ми подаде единия от късовете.

— Задръж си месото! Квимбо, къде е щитът?

— Щит? — попита той. — Щит на Сикукуни?

— Да. Изчезнал е от стаята ми!

— Щит съм изчезнал, няма го в стая! О, о, Квимбо нямат щит! Квимбо съм бил в стая и съм видял щит висят на стена.

— Кога беше това?

— Веднага, сега бил в стая. Квимбо искат кажат менер да дойдат също ядат месо на свиня, ама менер не съм бил в стая. Само щит видял още на стена!

Наистина беше странно. Щом Квимбо не знаеше къде е щитът, не ми оставаше нищо друго освен да предположа, че някой го е откраднал. Но кой ли можеше да проявява толкова необясним интерес към моя трофей? Засега реших да се откажа от решаването на тази загадка и обърнах гръб на Квимбо, за да продължа обиколката си, но изведнъж ми хрумна чутото за негъра базуто Чемба.

— Познаваш ли Чемба? — попитах Квимбо.

— Чемба? Квимбо познават Чемба. Квимбо вече много голям говорят с Чемба. Чемба съм макололо казват Чемба, ала Чемба не съм макололо, щото макололо мажат кожа с мазна глина, а Чемба нямат глина на кожа.

Тези думи усилиха подозренията ми.

— Чемба не е ли с вас? — попитах го.

— Чемба не тук. Чемба отиват зад къща и после в обор.

— Какво ли прави в обор?

— Квимбо не знаят. Квимбо съм не бил в обор.

— И къде е Чемба в момента?

— Още съм в обор.

Аз бях ходил вече в обор и знаех, че той имаше изход и към градината. Стори ми се твърде подозрително, че Чемба, представящ се за макололо без според моя слуга да е такъв, си беше намерил някаква работа в обор тъкмо когато останалите кафри и хотентоти гуляеха. Ето защо реших да проверя какво прави там, но не влязох от предната врата, а се отправих към задната страна на къщата.

Тъкмо се канех да завия зад ъгъла, когато откъм градината долових много особени стъпки. Ако се съдеше по шума двама или трима души се опитваха тихо да се отдалечат от постройката. Кои ли можеха да са? Ослушах се още по-напрегнато и дочух приглушено пръхтене на кон. Това бе

извънредно подозрително и ето защо колкото можех по-безшумно се втурнах през затревения двор към обора.

Скоро право пред мен съзрях някакъв тъмен неопределен силует, който се намираше вече до самата ограда. След като легнах на земята, пълзешком се озовах в непосредствена близост до сянката и тогава различих кон и един човек, заел се тъкмо в този момент с отварянето на неголяма портичка в оградата, останала незабелязана от мен през деня. По-внимателният оглед ми показа, че за да се заглушат стъпките на животното, копитата му бяха обвити в парцали, а около ноздрите му имаше кърпа. Слабините на човека бяха закрити само с обичайната за кафрите препаска, а високата му своеобразна прическа на косата също издаваше принадлежността му към това племе. Не можеше да бъде друг освен Чемба.

Изправих се зад гърба му, сграбчих го с лявата си ръка за гърлото, а с дясната така го ударих по главата, че той рухна на земята. Със собствената му набедрена препаска аз му вързах ръцете, после го хванах за косата и като улових поводите на коня, повлякох туземеца към предната част на двора.

Щом се появих на осветеното от двата огъня място, там се вдигна голям шум и олелия. Квимбо скочи на крака и впери поглед в лицето на пленника.

— О, о, менер идват с кон и вързан човек? Кой тоз човек? О, о, човек съм Чемба, дето не съм макололо! Де хванал менер Чемба? Кво искат правят Чемба с кон на менер?

Действително кафърът се беше опитал тайно да офейка с моя кон. Каква ли цел преследваше той с това конекрадство и с мистериозното си отдалечаване от фермата?

Като дойде отново в съзнание след не особено нежното пренасяне, Чемба отвори очи, но веднага пак ги затвори, сигурно от срам заради позорното положение, в което толкова неочаквано беше изпаднал.

Наредих да освободят коня от кърпите и пак да го отведат в обора, а в същото време Квимбо отнесе Чемба в стаята ми. Мнимият макололо все още се преструваше, че е в безсъзнание и лежеше без да се помръдне.

— Чемба съм мъртъв — обади се Квимбо. — Да съживят ли Квимбо Чемба? ,

Кимнах му. Той запали една борина и я приближи до забележителната прическа на мнимия мъртвец и косата му незабавно се опърли със силно прасcene. Тези действия срещу безценното му украшение начаса съживиха конекрадеца. Той скочи на крака, посегна с вързаните си ръце към главата и нададе такъв рев, сякаш го набиваха на кол.

— Менер, видят, о, о, фалшив макололо съм не мъртъв вече! — развика се Квимбо, като се смееше и устата му се разчекна от едното ухо до другото.

— Добре. Махни борината! — наредих му аз и после се обърнах към пленника:

— Сега ще те питам и ти ще ми отговаряш. Ако ме излъжеш само веднъж, ще накарам да ти изгорят цялата коса до голо!

Незабавно Квимбо пак грабна борината.

— Хубав, добре, менер! О, о, Квимбо изгорят коса до кожа. Коса горят много, горят твърде. В коса съм голям мас и съм голям мазен!

— Как се казваш? — започнах разпита.

— Чемба.

— Добре. Вярвам ти! Но ти не си макололо. От кое племе си?

Той не отговори.

— Е?

— Чемба съм макололо!

— Квимбо, вземи борината!

Моят кафър веднага се подчини. С гримаса, издаваща панически страх, Чемба отбранително протегна напред ръце. Прическата, за чието оформяне са му били необходими няколко години, имаше твърде висока стойност за него, за да се реши отново да я изложи на такава опасност.

— Чемба ще кажат истина! Чемба съм... съм... съм...

— Зулус! — помогнах му да изплюе камъчето.

— Зулус! — кимна той, наблюдавайки с боязлив поглед горящата борина.

— Ти си воин на Сикукуни, нали?

— Менер знаят всичко. Чемба казват да.

— Така е, всичко знам. Сикукуни ли те изпрати?

— Сикукуни наредят идвам при бури.

— Защо?

— Чемба видят и чуят кво говорят бури с бури.

— Значи си шпионирал и всичко си съобщил на Сикукуни, а?

— Менер оставят коса на Чемба и Чемба кажат всичко за Сикукуни. Сикукуни вземат кръв, вземат живот, а Соми съм добър.

— Разкажеш ли ми всичко най-откровено, на косата ти няма да се случи нищо лошо.

— Квимбо махат огън настрани!

Направих знак на Квимбо и той захвърли борината.

— Хайде, казвай!

— Сикукуни знаят, че менер Ойс съм вожд на бури и много идват при менер Ян. Сикукуни пращат Чемба при менер Ян, а после пращат и друг човек, за да научат кво Чемба чуват и виждат. Чемба чуват, че бури отиват до планини Раф със Соми и казват туй на Сикукуни. Сикукуни идват със зулу и искат убият бури. Идват тук днес и виждат дали бури вече заминал. Сикукуни тръгват за планини Раф и после убият също юфрау и вземат Митие.

— И къде е той сега?

— На път за планини Раф и чакат Чемба.

— Къде ще те чака?

— В голям гора пред планина Раф с много воини на зулу.

— Ти говори ли днес с него?

— Чемба говорят със Сикукуни преди още Сикукуни дойдат тук и кога той скачат на кон с Митие.

— Кой е англичанинът, който го придружава?

— Чемба не знаят Англия.

— Ти ли отмъкна щита от стаята ми?

— Чемба искат занесат щит на Сикукуни. Зулу съм страхлив и умрат, ако вече нямат щит и Сикукуни дадат много подарък на Чемба щом Чемба върнат щит.

— Къде е той?

— Чемба са пренесли щит през градина и са оставили до врата.

— Квимбо, донеси го!

Моят кафър бързо се отдалечи и само след броени секунди се върна с трофея. Заедно с него в стаята влезе и Митие, която се канеше да изпрати вестоносците и вече бе уведомена за случилото се с Чемба. Дадох й необходимите обяснения и тя изпрати писмата, макар думите на Чемба да потвърждаваха предположението ми, че засега не можеше да се очаква нападение над фермата. Тъй като единствено бурите имаха право да решават съдбата на пленника, аз наредих да го затворят в сигурно помещение, където да остане заключен до завръщането на Ян. За да бъдем готови да посрещнем всякакво нападение, аз разставих постове и отидох да си легна. Когато се събудих, вече се зазоряваше. Съседът Зелмст беше пристигнал, а едва що бяхме запалили утринната си лула и ето че на двора се появиха на коне двамата синове на Хоблин, както и бас Йеремиас с неколцина кафри.

Вестта, че Сикукуни се е спуснал от тази страна на планините и се е появил във фермата, ги изненада немалко и те ми обещаха да останат тук до завръщането на Ян и да направят всичко, което е по силите им за безопасността на двете жени. И тъй, можех да тръгна на път за планините Раф.

Без съмнение тази езда не беше съвсем безопасна, понеже зулусите се намираха между мен и бурите, но това не ми създаваше особени грижи. Кафрите не бяха първите туземци с които си имах работа.

Изпратен с най-добри благопожелания от хората на фермата, аз потеглих на път. С широко разкрасени крака Квимбо отново седеше на гърба на тромавия си кон като зад себе си беше прикрепил няколко внушителни къса месо, останали от гуляя. Конете си бяха отпочинали и крачеха толкова бодро, че се надявах още на следващото утро да стигнем до планините Раф, макар Митие, а и останалите да ме бяха уверили, че за целта са ми необходими почти два дни. Най-често пътят ми водеше през пустинни пясъчливи местности или през терени от натрошен камък и шисти. След бърза и напрегната езда едва привечер видяхме на хоризонта да се появяват замъглените синкави очертания на някаква гора. Според дадените ми обяснения и моите изчисления това бе последната гора преди планините Раф, в която щяха да се срещнат Чемба и Сикукуни. Но за нас тя беше първата гора, на която се натъквахме, понеже воден от

компаса си аз се придържах точно в северна посока и не бяхме навлизали в мяркащите се от време на време ту отляво ту отдясно лесове.

Ако Сикукуни действително бе решил да чака Чемба на това място, то той сигурно щеше да се настани в края на гората, към който се бяхме насочили и сигурно щеше да ни види. Ето защо предпочетох да остана в откритата равнина и да изчакам докато станеше достатъчно тъмно, за да се приближим незабелязано. Слязохме от седлата, вързахме двата коня един за друг и легнахме върху все още топлата от слънцето земя.

За да разсее скуката Квимбо извади ножа си и започна да го точи на един твърд камък. Той вършеше тази работа толкова вдълбочено и всеотдайно, сякаш се канеше да изколи цяла армия от врагове.

— Менер видят! Квимбо точат нож за Сикукуни — заяви той.

— Защо пък тъкмо за него и само за него?

— Сикукуни искат отвлекат Митие, а нали Митие ще станат жена на Квимбо. Но Квимбо понижат мъртъв не само Сикукуни, а и още много голям зулу щом срещнат в гора!

Той размахна ножа и взе да прави наистина смразяващи кръвта гримаси. После извади един къс месо и така взе да работи с острието, че наоколо се разлетяха парчета мръвки, които, разбира се, събра и напъха в широката си уста.

Слънцето се спускаше все по-ниско и все по-полегатите му ръце караха сенките ни с всяка изминала минута да се удължават все повече и повече, докато най-сетне съвсем изчезнаха в спусналия се сумрак. Настана време да тръгваме. Пак се метнахме на конете и свърнахме встрани към една верига от ниски хълмове, стигащи чак до гората. Продължихме да яздим край тях и най-сетне се озовахме под короните на дърветата.

Там накарах Квимбо да остане при конете, а в името на нашата безопасност аз се заех да претърся околността колкото можех по-надалеч. После се погрижихме за животните и след като скромно вечеряхме от взетите хранителни припаси, легнахме да поспим.

Събудих се още в ранни зори, но трябваше добре да използвам именно този утринен час, за да се опитам да издира следите на зулусите. Затова събудих Квимбо и му наредих в никакъв случай да не напуска мястото докато не се завърна. После под короните на дърветата предпазливо закрачих в края на гората, за да открия къде точно неприятелят беше навлязъл в леса. Макар че лека полека, вървейки около половин час, изминах значително разстояние, не забелязах ни най-малка следа. Търсеното от мен място трябваше да се намира не тук, над нощния ни бивак, а някъде по-надолу и затова поех по обратния път.

Когато се върнах в лагера ни заварих конете, но не и Квимбо. В никакъв случай не биваше да го викам. Не ми се вярваше лекомислено да е напуснал мястото и ето защо реших да проследя останените от краката му отпечатащи. Те водеха покрай гората в противоположна на първоначално избраната от мен посока, следователно съвпаднаха с новия ми път. Скоро следите свърнаха навътре в гората, където се сливаха с друга по-широка диря, завършваща на едно открито място, образувано от развилняла се сред дърветата буря. Точно там се бе разположил отряд от добре въоръжени зулуси. Преброих двадесет и четири души. Сред тях седеше Сикукуни. Конете им стояха вързани за клоните на околните ниски храсти, избуяли между повалените дървета.

Там където лежах скрит от клоната, друга единична следа минаваше по самия край на бурелома. Дали беше оставена от Квимбо или от някой неприятел, който на връщане лесно можеше да ме открие? Трябваше да я огледам и затова бързо, но предпазливо тръгнах по нея. Само след броени крачки тя се сливаше с друга диря и заедно с нея се отдалечаваше от бурелома под прав ъгъл. Тъй като пред мен не долавях ни най-слабия шум, аз се изправих и продължих още по-бързо напред. След известно време дирята отново се разделяше. По коя следа трябваше да тръгна? Разгледах ги по-подробно. Едната от тях беше оставена от бос крак, а другата от огромна обувка или ботуш. Да не би наблизо да се намирал англичанинът? Той беше по-малко опасен за мен и ето защо поех по първата следа.

Не бях направил още и десетина крачки, когато иззад дебелия ствол на едно дърво зърнах да се подават два голи кафяви крака. Познати ми бяха тези силно развити особено от вътрешната си страна мускулисти прасци. Не можеха да са на никой друг, освен на моя «добър, хубав, храбър Квимбо». Приближих се, но не съвсем тихо, за да не го изплаша, защото иначе можех да го принудя да извърши някоя непредпазлива постъпка. И наистина двата крака веднага се

раздвижиха. Тялото, към което принадлежаха, незабавно се показва иззад дървото, в мен се вторачиха две очи и кафърът се изправи, давайки ми знак да внимавам.

— О, о, менер, познат кой там! — пошепна ми той, посочвайки с ръка между дърветата.

— Англичанинът ли?

— Менер знаят? Кой казал менер, че Англия съм тук?

— Видях следите му. Защо си зарязал конете?

— О, о, менер се не сърдят, не гневят на Квимбо! Квимбо чува тичат кон, Квимбо внимават и виждат кон, който бягат и зулу, дето хващат кон. Квимбо тичат подир кон и зулу и стигат на място къде съм Сикукуни с много воин и Англия. Тогава Англия се изправят и отиват в гора. Квимбо подир него, а ето сега идват и менер.

Разказът му бе напълно достатъчен да ми обясни всичко.

Пристъпих няколко крачки напред и видях англичанина, който навярно се беше отдалечил само, за да избегне за някой и друг час непоносимата воня на мазнината, с която се мажеха кафрите, защото той лежеше на земята, без да върши каквото и да било и зяпаше надвисналите клони.

В този момент трябваше бързо да взема решение. Ако пленях англичанина рискувах да издам присъствието ни, но удадеше ли ми се да залича нашите следи, изчезването му сигурно щеше да принуди зулусите цял ден да го търсят и така щях да спечеля необходимото време, за да доведа бурите. Освен това знаех много добре, че кафрите съвсем не са такива следотърсачи като индианците от западните предели на Северна Америка. Изчезването на англичанина нямаше да осуети или забави пристигането на оръжейния транспорт. Ето защо не се колебах дълго, а пропъзлях почти до самия него, после се изправих пред очите му с нож в ръката.

— Good morning, сър Гилбърт Грей! Изглежда си спал зле, понеже пак си легнал да си почиваш! Нещо ме възпираше да го нападна като дивак и предвиждането ми, че изненадата му щеше да изключи всяка опасност за мен, се оказа съвсем правилно. От смайване добрият човечец зяпна и направи такава физиономия, сякаш виждаше призрак. Изобщо не успя да издаде някакъв звук и дори не се сети да стане.

— Сър, няма ли малко да се поизправиш? Или престоят ти по тези земи вече те е накарал да забравиш как трябва да се държи един джентълмен?

Едва след думите ми той бавно се надигна и като в унес проговори:

— Neigh ho, (Възклицание изразяващо досада, неприятно чувство. Б. пр.) ти ли си?

— Да, аз съм, както съвсем правилно забеляза! Ще бъдеш ли тъй добър да си събуеш обувките?

— Защо? — попита той безкрайно слисан.

— Защото така искам, сър! Сега нямам време да ти обяснявам причината, но по-късно все ще я научиш. И тъй, моля!

— Не разбирам какво...

— И не е необходимо да разбираш, сър. Виждаш ли този нож! След по-малко от минута ще е забит между ребрата ти, ако не направиш веднага каквото ти заповядвам!

Направих знак и Квимбо се приближи откъм другата му страна. До този миг кафърът не се беше показал. Сега той вдигна копие си.

— Менер, да забият ли Квимбо копие в Англия, както забил вчера в свиня?

Все пак този въпрос се стори на добрия сър Гилбърт Грей твърде опасен. Той заяви изплашено:

— Не те разбирам, сър, но въпреки това ще изпълня странното ти желание!

— Цяло щастие е за теб. Веднъж ни избяга, но втори път няма да се случи! Най-учтиво те моля да говориш колкото е възможно по-тихо и да ни следваш!

Естествено, накарах го да си събуе обувките само за да не оставят великанските му крачища твърде ясни отпечатьци. Той взе обувките си под ръка и тръгна подир мен. Щом стигнахме при нашите коне, можех вече да поразкрия картите си.

— Вчера ти реши да не ми позволиш да се запозная с твоята приятна компания. Но това не ти се удаде и сега ще си носиш последствията. Нахлул си тук заедно с враговете на тази страна, помогнал си на Сикукуни да нападне една ферма и затова ще трябва да се простиш с живота си, освен ако не възприемеш такова поведение, че да мога да поискам от приятелите си да бъдат по-снизходителни. Как се срещна с върховния вожд на кафрите?

— Много просто, сър — отвърна той малодушно. — Трябваше да предам едно известие оттатък планините и пътем се натъкнах на него.

— Какво известие?

— Едно чисто делово известие, сър. Можеш да ми вярваш!

— Наистина ти вярвам, но има какви ли не дела. До кого беше адресирано?

— До... до един холандец.

— Не лъжи, иначе само ще влошиш положението си!

— Истината казвам!

— Нищо подобно, истината е, че са те изпратили да говориш с лейтенант Макклинток!

Той замлъкна смутен и изненадан.

— Е, хайде, отговаряй!

— Кой ти го каза?

— Твоята непредпазливост. За сигурното предаване на важно поръчение е необходим друг много по-различен човек от теб! И така, още веднъж: как се срещна със Сикукуни?

— Случайно, кълна се, вярно е, колкото е вярно, че съм англичанин!

— Тогава твоята мисия трябва да е в негова полза и да е опасна за холандеца. Няма ли да ми кажеш някои подробности?

— Нямам право, сър, иначе ще си загубя службата!

— Добре, в такъв случай няма повече да настоявам, сър. Само гледай да не загубиш и шапката си от носорожка кожа, както вече загуби далекогледа и интересната си сбирка от писма. Иначе би могло да се намери някой човек, който има навик да чете редовете един през друг.

Той пребледня.

— Какво искаш да кажеш, сър?

— Казвам само каквото вече казах: при най-малкия опит да се възпротивиш на заповедите ми ще се запознаеш с моя куршум или с копието на слугата ми. Сега ще яхнеш този хубав артилерийски кон. Вече можеш да си obuеш обувките.

Той разбра, че не се шегувам и възседна животното.

— Well, сър, значи мислиш, че трябва да дойда с теб?

— Естествено!

— Но одеялото и оръжията ми останаха при кафрите!

— Сега не ти трябва. Твърде топло е, за да измръзнеш, а нападне ли те пак някое чудовище, този път седиш на по-високо и по-сигурно място от вчера. Впрочем може би още утре ще ти помогна да си получиш обратно вещите. А сега ми разреши да се погрижа за краката ти!

Извадих от джоба си ремък и вързах под корема на коня невероятно дългите крака на англичанина.

— Така няма да паднеш от животното, ако пак се появи някой глиган. Квимбо метни се зад него!

Кафърът ме погледна въпросително и се засмя.

— Какво направят Квимбо? Англия седи на кон. Квимбо трябва ли седнат върху Англия?

— Не, ще седнеш не върху Англия, а зад Англия, като при това го държиш колкото можеш по-здраво!

— О, менер, о, о, туй съм хубав и добър за Квимбо, защото щом Квимбо държат Англия, Квимбо не паднат от кон и няма го разпорят менер Ойс!

Той се покатери върху гърба на тежкия кон и обгърна с ръце дългия добър сър Гилбърт Грей.

— Така! А сега ще яздиш все право на запад, като избираш каменистите места. След малко ще те последвам.

Той изпълни нареждането ми, но трудно се придвижваше напред. Аз останах да залича следите ни. После също възседнах коня си и препуснах подир двамата. И дума не можеше да става за някаква дия по твърдата камениста земя и когато гората остана между нас и кафрите, без някой от тях да се беше появил, бях вече сигурен, че нямаше да разберат нищо за присъствието ни.

Артилерийският кон беше достатъчно силен да носи двойния товар и когато хванах поводите му и свърнах на север, продължихме в такъв галоп, че се разхвърчаха искри. Англичанинът не беше лош ездач, а Квимбо се бе вкопчил толкова здраво в него, че можех да насоча цялото си внимание напред и да поддържам бързата езда. Никак не ни беше скучно, понеже Квимбо подхвърляше какви ли не комични забележки за необикновеното си положение, а сър Гилбърт Грей час по час задаваше въпроси за очакващата го участ. Естествено, аз му дадох твърде оскъдни сведения, защото не бях от хората, които щяха да го съдят.

Бяхме яздили така повече от два часа, когато на северния хоризонт изплуваха четири тъмни планински върха, които с всяка изминала минута ставаха все по-големи и по-големи, тъй че

скоро в тях разпознах планините Раф. Насочих се право към средата им и още не беше изминал третият час и вече различих двойната долина, а и смърдящото дърво, извисило се на билото, разделящо двете долини.

Оттук нататък ездата стана по-трудна. Трябваше да изкачваме стръмни склонове и да се провираме сред гъсти храсталаци. Когато се озовахме на една височина, аз извадих бинокъла и го насочих към дървото ориентир. На ствола му се беше облегал един мъж и също ни разглеждаше през бинокъл. Свалих шапката си и я размахах. Той ми отговори по същия начин и после бързо се спусна по склона. Сигурно отиваше в споменатата «клоф», за да уведоми бурите. След като се приближихме още повече, дори с невъоръжено око различих осем човешки фигури, някои от които спокойно ни очакваха, а други тръгнаха да ни посрещнат. Пръв вървеше Кес Ойс, който бе страшно изненадан да ме види тук.

— Ти ли си, менер? Та това изобщо не е възможно! Какво те води при нас и как се озова тук за толкова кратко време? Да не се е случило нещо лошо? — попита той.

— Повече от лошо, но всичко свърши добре — отвърнах аз.

— Ами кого ни водиш?

— Един пленник, когото трябва да ви предам. Нека отидем при другите и там всичко ще ви разкажа!

След като Ойс ме представи, задебелите добродушни мъжаги сърдечно ме поздравиха с добре дошъл. После обградихме англичанина от всички страни и докато Квимбо остана близо до поста да пази конете, се спуснахме в клисурата.

Там седяха още четирима мъже. Водеха толкова сериозен разговор, че вестта за пристигането ми изобщо не беше смутила съвещанието им. Единият от тях бе висок, строен и як кафър. Веднага отгатнах, че е Соми, прогоненият брат на Сикукуни. Другите двама широкоплещести здравеняци бяха истински холандци и се казваха Зинген и ван Хорст, а четвъртият, истински Голиат, не беше никой друг освен Ян ван Хелмерс. Той бе с цяла глава по-висок от мен, а силните му мускулисти ръце бяха в пълно съответствие с великанското му телосложение. Леопардовата кожа, спускаща се върху плещите му като «карос» (Наметало, мантия. Б. нем. изд.), подсилваше още повече войнствената му външност. Въпреки това, умните му очи имаха толкова добродушно и меко излъчване, че човек не можеше да не го обикне още от пръв поглед.

— Неф Ян, този менер идва от юфрау Софи и Митие — уведоми го Кес Ойс.

— От Митие? Наистина ли? — попита великанът.

— Да. Аз го заведох до фермата и той заслужава да го поздравя с добре дошъл!

— И без друго щях да го направя, защото знае сборното ни място и следователно е от нашите хора — отговори той и здравата ми разтърси ръката.

— Но не е така, неф Ян. Той е немец и е дошъл в тази страна малко да се поразходи, тъй както понякога правят немските учени. Заведох го при юфрау Софи, а тя го е изпратила да ти донесе важни вести.

— Ах, но тогава у дома нещо се е случило! Седни, менер, вземи да пийнеш и после бързо ни разкажи всичко!

Той бръкна в една дупка и измъкна чаша заедно с шише от прочутото капско вино. Отговорих на поздравницата му, чашата обиколи целия кръг, след което всички с голямо напрежение зачакаха да чуят каква вест им нося. Сър Гилбърт Грей се намираше до мен. Невъзможно бе да мисли да избяга в обкръжението на такива мъже и затова по лицето му ясно личеше, че се е примирил със съдбата си.

Аз бръкнах в джоба си, извадих неговия портфейл и оттам измъкнах писмото. Той се изплаши.

— Я прочети това писмо, менер! — помолих Кес Ойс. Той изпълни молбата ми и после попита:

— Какво толкова особено намираш в него?

— Дай го и на другите!

Писмото взе да минава от ръка на ръка, без никой да успее да разбере нещо определено от странното му съдържание. Накрая го върнах на Ойс и му казах:

— Прочети най-напред първия, третия, петия, седмия ред и така карай нататък, а после започни пак от втория, четвъртия, шестия...

Той последва указанието ми и скоро по лицето му се изписа толкова напрегнато изражение, че останалите бяха обзети от силно любопитство.

— А-а, това е нещо друго! Та туй писмо е направо безценно! — рече той след като го прочете.

— Дай го, дай го! — завикаха от всички страни.

— Чакайте, така ще изгубим много време. Ще ви го прочета. Когато свърши, цялото събрание изпадна в голяма възбуда.

— Цяло изкуство е да напишеш подобно писмо, но още по-голямо изкуство е да разкриеш тайната му — обади се ван Рал. — Кой ти я издаде, менер?

— Никой, сам я открих.

— А къде намери писмото?

— За това по-късно! Прочетете първо тези редове!

Извадих далекогледа на англичанина и оттам измъкнах изписания лист хартия. Ойс отново се зае да чете на глас и след като ме помоли да му дам някакво обяснение, аз се обърнах към пленника:

— Сър Гилбърт Грей, я си свали шапката и я подай на този господин!

Англичанинът се подчини. Ойс взе шапката от леко треперещите му ръце и като кимна каза:

— Значи този е въпросният човек и затова си ни го довел! Веднага ще измъкнем дубликата!

Той извади ножа си и разпра хастара.

— Ето го, я вижте, има съвсем същото съдържание, като другия лист! Но я ни разкажи, менер, как успя да плениш този човек!

— Беше заедно със Сикукуни.

— Със Сикукуни! — чуха се викове и дори досега спокойният Соми направи движение, издаващо изненадата му. — Невъзможно е! Сикукуни е отвъд планините при зулуската войска!

— Сикукуни е наблизко и ако искате да го заловите мога да ви заведа при него!

Всички, заедно със Соми, скочиха на крака, тези мъже, които иначе нищо не можеше тъй лесно да ги накара да изгубят самообладание.

— Ти шегуваш ли се или е истина? — попитаха ме те.

— Истина е! Менер ван Хелмерс, Сикукуни беше във фермата ви. Искаше да убие юфрау Софи и да отвлече Митие. Аз му попречих и го преследвах чак до гората, която може да се достигне оттук за три часа на кон.

Ян тежко сложи ръка на рамото ми.

— Ако от главите на моите хора падне и един косъм, ще го унищожа. Разказвай по-бързо нататък!

— Да, разказвай, не ни карай да чакаме! — напомниха ми и останалите.

Изпълних желанието им и незабавно ги запознах с всички събития. Изслушаха ме със затаен дъх и когато свърших видях, че голямото впечатление, което им направиха думите ми, ги накара да грабнат оръжията си.

— Трябва да тръгваме, незабавно трябва да го нападнем! — извика Ян.

— Да — подкрепи го Зинген. — Спипаме ли го, може да се каже, че въстанието на зулусите ще е приключило още преди да е избухнало.

— Доведете конете! — обади се ван Хорст. — Не бива да губим нито минута!

— Чакайте! — извиках аз във всеобщата суетня. — Господа, изслушайте ме преди да вземете решение!

— Да, изслушайте го — обади се Кес Ойс. — Той винаги постъпва така, че мнението му може да е за нас само от полза.

— Събрали сте се тук, за да обсъдите важни неща. Свършихте ли вече със съвещанието си?

— Не. Но в общи линии се разбрахме, останаха само някои подробности.

— Имате достатъчно време и е по-добре незабавно да приключите, отколкото още сега да тръгнете оттук и после някъде отново да започнете да се съвещавате.

— Но в такъв случай Сикукуни ще ни избяга!

— Как ще ви избяга, когато иска да ви нападне тук! Можете спокойно да го изчакате, но тъй като не е изключено в него да се е породило някакво подозрение, смятам все пак за по-уместно да го потърсим в гората. Но за тази цел все още не е настъпило подходящото време.

— И кога ще настъпи? — попита Ян, който изгаряше от нетърпение да се изправи очи в очи срещу зулуса.

— Ако зулусите имат намерение да дойдат тук, това няма да стане преди настъпването на нощта. Решим ли да отидем при тях, не бива да тръгваме на път преди полунощ, за да стигнем целта си на зоряване. И в двата случая имате време да се съвещавате. Няма да е необходимо пак да се връщате на това място, можете заедно да яздите до фермата на Ян ван Хелмерс и

после да се отправите към планините Атерс, за да сложите ръка на оръжията, за което не е изключено и да закъснее, ако твърде много се бавите тук.

— Прав си — обади се Зинген, — но само да бяхме сигурни, че рано сутринта ще заварим Сикукуни все още на онова място!

— Да, прав е — скръцна зъби Ян, — ако на Сикукуни не му хрумне да ни нападне също призори.

— И защо се безпокоиш? — попитах го аз.

— Защото тогава двете враждуващи страни ще тръгнат по едно и също време и могат да се разминат.

— Възражението ти има своето пълно основание.

— Затова ще е по-добре незабавно да поемем на път и...

— И зулусите ще ни забележат — намесих се аз. — Извинете ме господа, че казвам «ни» и по този начин се присъединявам към вашето дело! Но щом веднъж съм се забъркал в това приключение, много ми се иска да не напусна тези места преди да разбера как ще приключи то. При тези думи ван Хорст се приближи до мен и ми подаде ръка. Другите го последваха.

— Не говори така, менер! — каза той. — Действувал си по такъв начин, като че си от нашите хора. Дължим ти голяма благодарност и понеже в момента не разполагаме с голям брой пушки, можем само да се радваме, ако и занапред твоята карабина говори в наша полза! Що се отнася до нападението, аз съм напълно съгласен с теб и в най-малките подробности.

— Тогава предлагам следното: ще чакаме тук само до смрачаване и после ще заемем входа към двете долини, като пръснем хората си в широка линия. Ако до един час не забележим никаква следа от зулусите, ще тръгнем на път. Все пак ми се струва, че те ще загубят цял ден, за да търсят англичанина, за когото ще си помислят, че се е заблудил в гората. Да не говорим за Чемба, който още не е пристигнал при тях.

Предложението ми бе прието, макар на Ян много да му се искаше незабавно да тръгнем. Той се оттегли недоволен също като Ахил пред вратите на Троя и напусна клисурата без да вземе участие в последвалото съвещание.

Най-важният въпрос бе да се реши съдбата на англичанина. Стана каквото бях предвидил. Като изпълнител на заповедите на своите началници той не носеше пряка отговорност, а и понеже иначе не беше предприел никакви враждебни действия, бурите решиха на първо време да го задържат като пленник и след залавянето на кервана с оръжия да го освободят.

После седнахме да се храним, но и тогава Ян остана мълчалив. Малко по-късно легнахме да поспим, защото през нощта ни очакваха изморителни и драматични събития.

Почивката ни продължи няколко часа. Събудих се пръв и излязох от клисурата, за да отида при високото дърво. Там стоеше Квимбо и гордо държеше в ръка голяма карабина.

— Какво правиш тук?

— Кво правят Квимбо? О, о, не виждат ли менер, че Квимбо стоят пост?

— Ти ли? Струва ми се, че сега трябваше да стои на пост менер ван Хорст.

— О, пост стоял менер Рал и после менер ван Хорст, ама и двама искат спят и казват Квимбо трябва вземе пушка и стои пост до дърво.

Сигурно, че с това почетно поръчение двамата мъже направиха на добрия кафър най-голямата възможна услуга и понеже в момента не очаквахме появяването на врагове, нямах причина да ги упреква за постъпката им.

— Случи ли се нещо особено? — осведомих се аз.

— Не, нищо, хич никак! Само голям висок менер минал на кон.

— Някой от бурите се е отдалечил на кон? — попитах аз и мигновено в мен се появи определено подозрение и бях обзет от силна тревога. — Кой?

— Голям висок едър менер с леопардова кожа на рамене.

— Кога стана това?

— Кога станал? Веднага щом Квимбо вземат пушка и застанат пост.

Значи още преди два часа! Затичах се обратно към клисурата и събудих хората. Вестта ми ги изплаши и те незабавно започнаха съвещание. Темпераментният Бур ван хет Рур беше осуетил целия ни план за нападение и сега най-важното бе да го последваме по най-бързия възможен начин, за да му помогнем, ако увлечен от дързостта си, бе решил да се появи пред зулусите.

Отново вързах англичанина върху артилерийския кон, Квимбо се метна зад него и щом всички се приготвиха за път, ние се спуснахме в долината, откъдето бликаше малко бистро изворче,

дало на местността името Кларфонтейн. От там продължихме на юг. Щом стигнахме до равнината накарахме конете да минат в галоп. Съвещанията и почивката ни бяха отнели голяма част от деня и слънцето бе слязло вече ниско над хоризонта.

Конете на бурите бяха със свежи сили, а нашите само преди броени часове бяха оставили зад гърба си дълъг, и изморителен път. Въпреки всичко моят английски жребец препускаше начело и дори след един цял час не проявяваше никакви признаци на изтощение. Съвсем иначе стояха нещата с тежкия кон на кафъра. Тромавото, макар и извънредно здраво животно, не беше привикнало на толкова бърза езда. Освен това трябваше да носи двоен товар и успяваше да ни следва само с извънредно големи усилия. Налагаше се да издържим само още четвърт час.

Слънцето беше залязло и вече притъмняваше, когато дочух гласа на Квимбо.

— Менер, менер, о, о! Менер дойдат при Квимбо!

Спрях, за да може кафърът да ме догони.

— Какво има?

— О, менер, помагат Квимбо! Кон не искат вече тичат, а Англия не искат вече яздат!

— Аха! Сър Гилбърт Грей, значи се съпротивляваш и може би се надяваш, че в тъмнината ще офейкаш, така ли? Лъжеш се. Я ми подай ръцете си!

— Какво искаш?

— Да ги вържа. Така ще е по-добре за моя слуга.

— Не съм съгласен, сър!

— Все ми е едно! Нямам време да се разправам с теб. Ако не се оставиш доброволно да те вържем, безмилостно ще те застрелям. И тъй, подай си ръцете!

Разполагах с още един ремък и с него вързах ръцете му. После препуснах подир другите.

Скоро ги догоних и отново излязох начело. По време на моя разказ бях описал мястото, където бивакуваха зулусите толкова точно, че Ян лесно можеше да го намери. Дори и да са се били пръснали да търсят англичанина, те вече сигурно пак се бяха върнали там и ето защо, след като заобиколихме последните дървета на гората, аз се насочих почти право към лагера им.

Приблизително на мястото, където бях бивакувал предишната нощ спрях коня и скочих от седлото.

— Слизайте, господа! Вържете животните, вземете оръжията си и ме следвайте колкото можете по-тихо!

Те направиха каквото исках от тях, но все още се занимаваха с конете си, когато откъм бивака на кафрите се разнесоха два изстрела.

— Напред, Ян е в опасност!

Вече и дума не можеше да става за предпазливост. Кой както можеше започнахме да си пробиваме път през храсталаците. Аз вървах начело, а останалите ме следваха. Тъмнината ни пречеше да различаваме всички появили се препятствия. Ето защо измина доста време преди да се доберем до бурелома. А там, сред цялата зулуска банда, ярко осветен от силните пламъци на лагерния огън, видяхме Ян. Шапката му бе паднала от главата и дългата му руса коса се беше разпиляла като лъвска грива върху леопардовата кожа. Стърчейки с цяла глава над всички, той ги държеше на разстояние от себе си с приклада на карабината и всеки негов удар просваше по един неприятел на земята. И все пак сигурно щеше да бъде победен, ако не се бяхме появили навреме.

Вдигнах карабината си и дадох два изстрела. Вдясно и вляво от мен дулата на бурите забълваха огън и после се втурнахме към бурелома. Натъкнахме се... само на Ян, който ни зяпна учудено и след това с вика «трябва да го спипам!» се втурна между храстите. Наоколо лежаха труповете на убитите. Другите, ранени или не, веднага след изстрелите ни се бяха шмугнали в гъсталаците.

Следвайки едно мигновено вътрешно внушение, аз се затичах подир Ян. Нейде отстрани се разнесе силно пръхтене и цвилене. Насочих се натам и пристигнах тъкмо навреме, за да видя как един отряд кафри префуча в галоп покрай гората. Първият от тях се обърна назад към другите и им подвикна няколко думи, от които успях да разбера само «индхлу хет рур». Доколкото ми бе известно «индхлу» на езика на зулусите означава къща, а «хет рур» несъмнено се отнасяше до Ян, който надлъж и нашир бе познат под името Бур ван хет Рур. Ако съдех по чулото, избягалият вожд бе решил незабавно да се върне във фермата, за да си отмъсти за нападението ни.

Тъкмо се канех да Се завърна на полесражението, когато откъм края на гората долетяха силни гласове, които веднага познах:

— Млък, Англия! Не говорят ни дума на Квимбо! Квимбо не искат вземат пари и не искат вземат подарък. Квимбо имат добър менер, много голям добър менер, и Квимбо правят квото кажат менер. Менер кажат, че Англия съм хванат и Квимбо държат здраво Англия!

— Well, тогава ще ти дам повече! Ще ти дам и една карабина, с която ще можеш да стреляш на цяла миля!

— Ама вече млък, Англия! Англия нямат добър карабина, щото Англия не могат застрелят с карабина дори мъртъв свиня! Англия искат стрелят миля с карабина? Че кво съм миля? Съм ли миля свиня или котка? Може ли Квимбо яде миля, кога Квимбо застрелят мъртъв миля?

— Ако срежеш ремъците и ме оставиш да си вървя, ще ти дам цяла кола пълна с лой за теб и за косата ти, цяла кола пълна с лой, която мирише толкова хубаво, че...

— Мълчат — прекъсна го кафърът вече сериозно разсърден. — Че отде ще имат Англия цяла кола с лой, щом Англия имат само дълъг тънък кости? И лой на Англия миришат хубав? Кво разбират Англия от миришат хубав? Англия помиришат Квимбо, тогаз Англия видят кой миришат хубав, Англия или кафър!

Слонските стъпки на тежкия кон се чуваха вече близо до мен. Какво щастие, че храбрият Квимбо не се беше появил минута по-рано! Тогава сигурно щеше да попадне в ръцете на освирепелите зулуси. Измъкнах се от храстите и се отправих към двамата ездачи. Квимбо мигновено се смъкна от коня, хвана юздите му и вдигна копието.

— Тета илизви? Кой съм там? — викна ми той.

— Аз съм, Квимбо!

— О, о, менер, Квимбо радват, че виждат менер. Англия искат бягат от Квимбо, но кон не искат бягат, а вече падат с Англия и Квимбо!

— Чакай тук! — наредих му и се затичах към полесражението, където заварих всички бури. Ян също се беше върнал и мълчаливо слушаше упреците на другите.

— Господа, зулусите избягаха на коне — казах им аз. — Вижте дали ще можете да уловите един от техните коне, които останаха, за да го дадем на англичанина. Той е наблизил със слугата ми. А аз ще отида да разбера накъде ще се отправят зулусите. Чакайте ме тук докато се върна! Бързо изтичах до нашите коне, метнах се на моя английски жребец и го пришпорих в галоп към равнината. Яздих така около десетина минути. После скочих от седлото и прилепих ухо до земята. Превъзходното животно ме беше отнесло надалеч и се бях приближил доста до бягащите кафри. Съвсем ясно долових тропота на конете им и разбрах в каква посока са поели. Действително се бяха насочили към фермата на Ян ван Хелмерс.

От тях бяха оцелели около десетина души и стигнеха ли до фермата, съседите на Ян ги очакваше тежка схватка. Това трябваше да бъде предотвратено, стига да имаше и най-малката възможност.

Върнах се. Щом стигнах до гората се натъкнах на бурите, които се разправяха с англичанина. Той ги молеше да го освободят, но те не можеха да изпълнят желанието му, защото не бе изключено после да издаде и осуети плана им да нападнат кервана с оръжия. Бяха успели да заловят три от зулуските коне и един от тях бе определен за сър Гилбърт Грей. Съобщих им каквото бях научил и Ян незабавно се отправи към жребца си.

— Аз тръгвам, последвайте ме, господа! — подвикна той и стъпи с крак на стремето.

Хванах го за ръката и го задържах.

— Остани още малко, менер — помолих го. — Нали знаеш, че дори в най-голямата опасност прибързаните действия не водят до нищо добро. Дай на коня си поне половин час почивка, остави го малко да попасе. Ей там минава потокът, където ще може и да се напие с вода. Много е важно състоянието на коня, ако ездачът му иска да стигне надалеч!

— Прав си, менер, но само половин час и нито минута повече, така да бъде! — отвърна той и отведе животното си на водопой.

— Квимбо, заведи и нашите коне до потока!

— Да, менер. Кон трябва пият и пасат, ама Квимбо не заведат два, а три кон!

Освен моя английски жребец и артилерийския кон, кафърът взе и един от зулуските коне.

Нямах време да го разпитвам защо постъпва така и огледах останалите две кончета. Те бяха от онази дребна, но изключително издръжлива мозамбикска раса, която кафърските вождове и приближените им обичат да използват, докато войските им са съставени най-вече от пехота. От

двете страни на седлото тези животни носеха по две доста големи чувалчета с чукана царевица. Подобна предвидлива мярка осигурява на конете голяма издръжливост, понеже тази храна е винаги под ръка и дава много повече сили, отколкото сухата оскъдна трева, предлагана от тамошната природа.

Все още бях зает с огледа на животните, когато Квимбо се върна и хвана за поводите и другите две кончета.

— Тоз кон също пият!

С тези думи той се отдалечи. Сигурно си беше наумил нещо. Може би гърба на неговото трмаво животно му се виждаше твърде широк и тихомълком бе решил да извърши една изгодна размяна. Нямах нищо против, тъй че си замълчах. Подхвърлих му само следната забележка:

— Квимбо, внимавай с тези чувалчета. В тях има царевица, която е извънредно полезна за конете.

— Царевица? О, о, царевица не получат бури, а менер и Квимбо!

Той тръгна към потока, а аз се присъединих към другите, за да обсъдим положението. Ян се върна. Беше оставил коня си под грижите на кафъра и искаше да чуе решенията ни.

Естествено, ние искахме незабавно да започнем преследването на зулусите, само че бе под въпрос дали конете ни щяха да издържат. Моят жребец беше най-добър и понеже никой не можеше да спре Ян, ние се разбрахме двамата с него да тръгнем напред, а останалите щяха да ни последват, всеки според възможностите си.

Отидох при извора и съобщих решението на Квимбо.

— Квимбо яздат заедно с менер! — заяви той.

— Не бива. Ти трябва да пазиш англичанина.

Той ми обърна гръб и нищо не каза. Когато дойде Ян, за да се метне на коня си, аз последвах примера му и забелязах, че и двете животни бяха запасени с царевица — един знак на голямо внимание от страна на моя добър кафър.

Сбогувахме се с другите бури, които щяха да останат на това място до сутринта. Поверих Квимбо на грижите им и потеглихме на път. Ян мълчаливо яздеше до мен. Беше зает със собствените си мисли и аз не исках да го смущавам. Продължихме около половин час в тръс и тогава зад нас долових конски тропот. Спрях, за да изчакаме ездача. Той се приближи в галоп и едва успя да спре коня си пред мен. Още при първата произнесена дума разпознах Квимбо.

— Менер, о, о, Квимбо вече помислят Квимбо не срещнат менер!

— Но какво те води тук?

Кажи-речи бях предполагал нещо подобно и затова не зададох въпроса си особено строго.

— Квимбо не остават при бури, Квимбо яздат с добър мил менер. Квимбо имат зулуски кон, а имат също и царевица за кон.

— Ами къде остави твоя жребец?

— От дебел-кон болят крака на Квимбо. Квимбо не могат после съберат крака. Дебел кон при бури. Нека и бури болят крака!

Не можах да сдържа смеха си, развеселен от тези «човеколюбиви» схващания на моя слуга.

— Добре, ела! Не мога да те карам тепърва да се връщаш. Продължихме да яздим колкото можехме по-бързо. Квимбо имаше възможност по-добре да обгръща с крака мозамбикското конче и макар да седеше върху почти голия му гръб, все пак яздеше по-умело, отколкото върху тежкия артилерийски кон. Цяла нощ препускахме напред, докато най-сетне започна да се зазорява и животните трябваше на всяка цена малко да си отпочинат. След като ги нахранихме, отново ги възседнахме.

Бяхме се натъкнали на дирите оставени от зулусите. Те сигурно разполагаха с много добри коне, иначе вече трябваше да сме ги догонили. Те лесно можеха да се досетят, че ще ги преследваме и затова навярно пришпорваха конете си до краен предел.

Към обед направихме втора почивка и когато привечер отново спряхме, вече се намирахме близо до гората, където за пръв път се бях срещнал със сър Гилбърт Грей. От конете се вдигаха пара и капеше пот, дишането им бе учестено и тежко, тъй че изобщо не беше възможно да изминем останалото разстояние без да отпочинем поне десетина минути. Но това можеше да се окаже гибелно за фермата и ето защо, щом донякъде успяхме да си поемем дъх, продължихме нататък.

Разстоянието за което по предварителна преценка бяха необходими два дни езда, изминахме за един непълен ден, а не бива да се забравя, че моят жребец беше преодолел тези километри на два пъти без необходимата почивка. Като се имат предвид безводните местности и каменистата почва, подобно напрежение сигурно не бе по силите и на най-добрите коне и никак не беше чудно, че започнахме ходом да изкачваме височината, отвъд която се откриваше долината с фермата на Ян.

Все още не бяхме достигнали самото било, когато откъм долината до нас долетяха гърмежи.

— Квимбо, дръж конете! Пеша ще се спуснем по-бързо! — наредих аз и скочих от седлото.

Ян ме последва и тичешком, колкото ни държаха краката, ние прехвърлихме билото и после се спуснахме от другата страна надолу към фермата.

Отново се разнесоха изстрели и това бе сигурно доказателство, че съседите на Ян са били бдителни и, не са допуснали да бъдат изненадани от зулусите. Силно запъхтяни се добрахме до градината, втурнахме се покрай оградата и свърнахме зад ъгъла ѝ, понеже предположихме, че преди всичко портата е представлявала главната цел на нападението. Но се видяхме излъгани, защото тъкмо когато стигнахме до нея, откъм задната страна на къщата проехтя изстрел.

— Прехвърлили са се през оградата и се намират вече в двора и градината. Нашите стрелят от прозорците на горния етаж. Елате! — извика Ян, втурна се обратно покрай оградата и се прекатери през нея.

Аз също я прехвърлих и веднага щом краката ми докоснаха земята, чух тъп шум от силен удар с приклад.

— Един! — извика Ян.

И аз забелязах тъмна гола човешка фигура, втурнала се към мен, вдигнах карабината и натиснах спусъка.

— Двама!

— Е-хей! Кой стреля долу? — попита отгоре някакъв дълбок глас.

— Аз съм, бас Йеремиас! — отвърна Ян, докато стреляше по някаква невидима за мен цел. Но силен вик доказа, че беше улучил. — Къде са мерзавците?

— На двора са само двама или трима...

— Очистихме ги!

— Другите са в градината!

— Аха, ще им изпратя някого!

Ян се приближи до къщичката на леопарда.

— Тюфел!

Разнесе се своеобразно съскащо фучене.

— Ела, мой Тюфел. Дълго време не си виждал зулус!

С помощта на веригата той издърпа силното животно от къщичката му.

— Приблечи се, менер! Той е добре дресиран и не посяга на хората от този дом. Види ли те заедно с мен няма от какво да се боиш. Бас Йеремиас!

— Какво има?

— Намира ли се някой от нашите хора навън? Ще пусна Тюфел.

— Давай, пускай го, неф Ян! Всички сме в къщата.

Ян отведе животното до ъгъла на двора, посочи му към градината и го насъска:

— Тюфел, дръж!

В следващия миг животното изчезна и веднага след това дочухме вик на ужас, последван от кратък гневен рев.

— Вече един! Ела, менер, ще им изпратя още някого!

Той закричи към ниския хамбар и отвори вратата — Роб!

Мигновено се появи щраусът.

— Дръж! — заповяда му бурът, сочейки към градината. Птицата се подчини и се втурна натам.

— Леопардът няма ли да нападне щрауса? — попитах аз.

— И през ум няма да му мине! Двете животни пият мляко от едно и също ведро. Но последвай ме, менер! Трябва да се опитаме да намерим конете на кафрите, тогава тези негодници са загубени!

Отново прехвърлихме оградата, докато откъм градината се чуваше вик подир вик. Конете на зулусите сигурно се намираха някъде близо до къщата. Ето защо се обадох:

— Менер Ян, да обиколим около къщата на десетина-двайсет метра от оградата, ти в тази, а аз в онази посока!

— Не, трябва да останеш при мен заради леопарда, в случай, че прескочи оградата, което обаче не ми се вярва да стане.

Ето че в този миг край нас притича някакъв тъмен силует, а след него и още един. Бързо изстрелях подир тях втория си куршум. Друга сянка се опита да мине наблизко, но Ян я посрещна с все още пълната си цев, След малко доловихме пръхтене на коне и тропот на копита, който бързо се отдалечи.

— Значи там са ги били оставили — каза Ян. — Двамата ни избягаха, освен ако не си улучил някой от тях.

— Улучих втория, съвсем сигурен съм. И все пак навярно двама са се измъкнали, защото несъмнено един е стоял на пост при конете.

— Но другите са загубени, защото добре познавам моя Тюфел.

Още докато Ян говореше, дебелите дъски на оградата изпращяха. Помислих си, че четвърти зулус се опитва да се прекатери през нея, хванах карабината си за цевта готов за удар с приклада, но се оказа, че е леопардът, който леко скочи долу и като светкавица се нахвърли върху мен и ме събори на земята.

— Тюфел! — извика Ян, за да ме отърве от него, ала животното беше вкусило вече кръв и дивата му природа отново напълно го бе завладяла.

Ноктите на едната му лапа дълбоко се забиха в лявото ми рамо, а зъбите му се опитваха да се докопат до гърлото ми. Аз лежах под него, бях го хванал за врата и здраво притисках главата му към гърдите си, за да обезвредя страшните му зъби. Обвих с крака долната част на тялото му, притискайки я плътно към себе си, така че да избегна опасността да ме разкъса със задните си лапи. И въпреки всичко, без помощта на Ян, щях да съм загубен. Той улови веригата му, с огромна сила отскубна животното от мен и с такава мощ го удари в оградата, че не само дъските, а и костите на леопарда изпращяха.

Разказват се различни истории за мъже, които са удушавали лъвовете просто с голи ръце. До този момент се съмнявах в истинността на подобни приказки, но вече бях убеден, че е възможно да съществуват хора, чиято физическа сила да се мери със силата дори на едно такова животно.

Надигнах се от земята и извадих ножа си.

— Трябва да го убием!

— Не е необходимо. Вече е обезвреден!

Бурът коленичи върху леопарда, който можеше да се съпротивлява срещу могъщия му натиск само с глух вой, и здраво уви веригата около един от дълбоко забитите в земята камъни, служещи за опора на дъсчената ограда. После Ян се изправи.

— Тук можем спокойно да го оставим вързан докато се развидели. Тогава само с поглед ще възвърна покорството му. Ранен ли си?

— Леко в рамото.

— Ела бързо да те превържат! Все пак беше твърде непредпазливо да пускаме животното, но от нас щяха да се изплъзнат повече врагове, отколкото от него.

Той се прехвърли през оградата. И аз го последвах, въпреки болките в раненото си рамо.

— Отвори вратата, бас Йеремиас!

— Веднага, неф Ян! — отвърна бурът от горния прозорец. — Какво стана с кафрите?

— Двама избягаха. Сега ще осветим останалите, за да видим кои са.

Вратата се отвори и тъкмо се канехме да влезем, когато отвъд оградата доловихме приближаващ се конски тропот, заглушаван от виковете за помощ.

— Ау, ох, ох, менер, на помощ! Зъл дух искат изядат Квимбо и изядат кон!

За какъв ли дух можеше да става дума? Ян се завтече към портата и я отвори. След няколко мига в двора се втурна Квимбо, яхнал мозамбикското си конче. Макар да не ги водеше за юздите, другите два коня го следваха, а подир тях, със силно изпънат врат, като вихрушка се носеше щраусът.

— Ох, дух искат хванат беден Квимбо. Менер застрелят мъртъв дух — извика кафърът щом спря пред мен и с изплашено изражение посочи назад.

С голям фенер в ръката бас Йеремиас бе застанал на прага на вратата, така че ясно можехме да виждаме всичко наоколо. Както забелязахме по-късно, щраусът беше излязъл от градината през портата в дъсчената ограда, несъмнено отворена от зулусите, и така беше налетял на Квимбо,

приблизил се до фермата без да различи птицата в тъмнината. Най-после кафърът естествено разбра с какъв «призрак» си имаше работа и смелостта му се възвърна. Той скочи от коня, грабна копие и с дръжката здраво започна да удря преследвача си.

— Кво? Дух съм птица, съм щраус? Чака, Квимбо покажат на птица как се правят на дух!

Но той се беше излъгал в противника си. Когато го опитомят, иначе толкова боязливият и плашлив свободен щраус често се превръща в много храбър пазач на дома и щом веднъж осъзнае силата си, от него става такъв боец, с който не бива тъй лекомислено да се захващаш.

На Квимбо му било писано незабавно да научи тези неща. Както се беше засилила, птицата го събори на земята, нанесе му няколко много енергични ритника и се опита да го клъвне по главата, при което, за беда, щраусът улучи неповторимата му прическа. Още в същия миг тя изгуби придадената ѝ толкова изкусна форма на два пантофа. Падналият Квимбо взе да крещи, сякаш жив го деряха.

— Помощ, менер! О, клет Квимбо, о, хубав клет коса на Квимбо! Менер, удрят мъртъв, смачкат мъртъв, пронижат мъртъв, застрелят мъртъв щраус!

— Роб, назад! — извика Ян и хвана птицата за едното ѝ късо, пляскащо крило.

Животното се подчини и един от бурите го отведе във все още отворения хамбар. Квимбо се надигна от земята и държейки косата си с две ръце, се нагани да продължи шумно да се вайка, но забеляза разкъсаното ми рамо от което обилно течеше кръв. Незабавно се втурна към мен и разтревожено извика:

— Менер имат рана? Менер ударен замалко мъртъв? О, о, добър клет менер! Квимбо превържат рана на мил менер!

Съседите и Митие се бяха притекли, привлечени от олелията. При думите на Квимбо те забравиха всички въпроси, които несъмнено им бяха на езика ѝ ме наобиколиха. Задърпаха ме да вляза в къщата, а после и в стаята, където прегледаха раната ми. Тя се оказа твърде болезнена, но не и опасна. След като я превързаха, заваляха въпроси и отговори, а после с фенери и оръжие в ръка излязохме навън, за да видим какво бе станало със зулусите.

На двора лежах три трупа. Зад къщата смъртта бе имала още по-богата жетва, понеже там открихме пет ужасно разкъсани тела. Двама от тези кафри очевидно бяха паднали под ударите на щраусовия клон преди леопардът да ги беше довършил.

Поехме към мястото, където бяха стояли конете. И тук видяхме, че двата ни изстрела са били смъртоносни, но Ян се разяри, защото Сикукуни не се намираше между падналите зулуси. Той пак ни беше избягал.

Предидния ден съседите бяха погребали убитите в гората зулуси и донесли във фермата вещите им, които бяхме скрили. На следващото утро ни предстоеше ново подобно погребение, с което искахме да изчакаме до пристигането и на другите изостанали бури. После щяхме да съдим задържания Чемба и да вземем необходимите мерки за преследването на Сикукуни и залавянето на кервана с оръжия.

Четвърта глава

Гробницата на кафрите

На следващото утро станах рано, а когато излязох на двора видях, че Митие ме беше вече изпреварила. Та нали трябваше да се погрижи за толкова много знатни гости, нещо, което сигурно не ѝ беше позволило да спи дълго.

Мисълта за избягалия зулуски вожд ме накара да изляза в откритото поле. Леопардът все още лежеше вързан с веригата за камъка и хвърляше хищни погледи към близките трупове на застреляните зулуси. Малко настрани, съвсем ясно видях следите от останените на това място коне. Дирята им, която проследих на известно разстояние, водеше надолу из долината, а после извиваше на изток. От наша полза беше да разберем в каква посока са продължили ездачите. Ето защо се върнах във фермата и събудих Квимбо, за да оседлае един кон за мен.

Въпреки раната си, аз възседнах животното и препуснах обратно към дирята. Яздих по нея докато успях да се убедя в намеренията на зулусите. Спрях на една височина на около четири английски мили от фермата. На изток съзрях озарените от слънцето чела на върховете на планините Ранд, ала полите им оставаха скрити в стелещите се мъгли. Точно отсреща проходът

Керс водеше отвъд планините, а далеч по-нагоре проходът Клей откриваше друг път, спускащ се към равнините от другата страна на планината. Както бе известно на всички хора, трети път не съществуваше. Следите водеха в права посока към прохода Клей и това ме убеди, че нямаше да успеем да догоним Сикукуни. Вярно, че в следствие на напрегнатата и изморителна езда конете му бяха крайно изтощени, но той разполагаше с достатъчен брой животни за смяна и дори да имаме възможност да се снабдим с нови коне, преднината му бе вече твърде голяма, за да го настигнем.

Тръгнах обратно към фермата и недалеч от нея забелязах отряд конници, които се приближаваха отстрани и изглежда крайната им цел съвпаднаше с моята. И те ме видяха. Спряха, за да ме изчакат. Бяха над трийсет бури с яко телосложение. Широкополи шапки полузакриваха загорелите им от слънцето лица, а през здравите им рамене бяха праметнати тежки карабини. На поздрава ми отговориха дружелюбно.

— Откъде идваш, чужденец? — попита ме предводителят им.

— Връщам се от разходка.

— От разходка ли? Значи живееш нейде наблизо, а?

— Гост съм на Ян ван Хелмерс.

— На Бура ван хет Рур? Тогава си ни дважд добре дошъл! — рече бурът и подавайки ми ръка, разтърси моята десница най-сърдечно. — И ти ли си холандец?

— Не, както лесно можеш да разбереш по произношението ми. Немец съм, но те моля да гледаш на мен като на един от вашите хора.

— С най-голяма радост, щом така желаш, менер! Неф Ян вкъщи ли е?

— Да. Има много гости.

— Кой е там?

— Ами най-напред съседът Зелмст, двамата синове на Хоблин и бас Йеремиас. Днес ще пристигнат още Зинген, Велмар, ван Рал, ван Хорст и неколцина други.

— Нима е възможно? Та тук са се събрали всички наши прочути мъже! Казаха ли ти каква е целта на тази среща?

— Да.

— Тогава ти си наш надежден съюзник и може би знаеш дали Соми е дошъл при Кларфонтейн.

— Да, той беше там.

— Сигурен ли си?

— Лично разговарях с него.

— Разрешили са ти да отидеш с тях до планините Раф? — учудено ме попита той.

Забелязах, че това обстоятелство твърде много ме издигна в техните очи и кратко отговорих:

— И аз бях там. Но, господа, да вървим, нека Ян сам ви разкаже всичко необходимо!

Заставах начело и пришпорих коня. Другите ме последваха. Изглежда едва сега ме огледаха по-подробно. Предводителят им се приближи до мен и попита:

— Ранен ли си, менер?

— Да.

— От куршум?

— Не, леопардът на Ян се нахвърли върху мен.

— А-а, наистина ли? Проявил си непредпазливост, защото животното е опитомено и го хранят толкова обилно, че никога не посяга на хората от фермата или на техни приятели. А знаеш ли как неф Ян се сдобил с тази опасна котка?

— Не.

— Това стана преди пет години, когато бях на седемнайсет. Той тръгна на север към планините, за да потърси плочи от лиски за покрива си. Завалиял дъжд и го принудил да се скрие в един процеп между скалите, който по-навътре образувал нещо подобно на пещера. Току-що се бил настанил и нейде отзад се разнесло котешко фучене, както и други звуци, присъщи само на някакво диво животно. Ян пропъзлял още по-назад и намерил леопард, който бил вече доста пораснал и с нокти, зъби, рев и вой се бранил и срещу най-лекото докосване. Въпреки това Ян го сграбчил за врата и се накарал да го измъкне на открито, когато отвън се разнесло гневно сумтене и някакво тяло затъмнило входа на процепа. Била майката на младия леопард. Със силен рев тя незабавно се нахвърлила върху нашия приятел. Ян нямал време да грабне пушката си или да извади ножа. Трябвало да се защитава с голи ръце, ала тесният процеп много му помогнал. Не знам точно как се е справил, но успял да удуши животното. И до ден днешен носи

кожата му като наметка. А младия леопард занесъл у дома си и го опитомил. Именно това животно те е наранило.

— Изглежда го използва като пазач на фермата, а понякога и като неин защитник.

— Правил го е вече два пъти и то с голям успех. Само не бих го съветвал да пуска животното свободно да се разхожда през нощта, защото после навярно ще му е трудно да го укроти.

— Точно това стана снощи.

— Снощи ли? Да не е имало нападение?

— И то много сериозно.

— От чия страна, менер? Учудваш ме и ме плашиш немалко!

— Сикукуни беше тук.

— Невъзможно! Та нали Сикукуни е при зулусите отвъд планините!

— Той беше тук, а тези следи са неговите. Току-що се връщам от разузнаване, което предприех, за да видя накъде е поел. Но ето я долу фермата и там ще можете за всичко да се осведомите! Смуших коня си да мине в галоп. От фермата ни бяха забелязали и когато минахме през портата, излязоха да ни посрещнат.

— Здравей, Кумпер Хойлер — извика Йеремиас, — виж ти каква голяма изненада! Какво те носи на кон при нас?

— Зулусите, кой друг! Грабвайте карабините и елате с нас! Отвъд планините получихме вест, че кафрите са потеглили към прохода Клей и тръгнахме на път, за да помогнем на тамошните ни сънародници.

— Много добре, хубаво сте постъпили, Кумпер, но направи ми услугата да не пометете зулусите преди да съм говорил с неф Ян и с неколцина други мъже, които ще пристигнат тук още днес. Всеки от нас има кон и карабина и сигурно няма да липсваме, когато се нуждаят от помощта ни. Хайде, хора, слизайте и заповядайте вътре!

Конете бяха поверени на хотентотите и мъжете влязоха в обширната стая. Понечих да ги последвам, но ме задържа Квимбо, който се зададе от градината.

— Менер, бури идват и Соми идват от планина!

— Наистина ли ги видя?

— Квимбо видят съвсем всички бури и Соми. И дебел кон на Квимбо съм с тях!

Отворих портата, понеже пак я бях затворили, и излязох навън пред оградата на двора. Бурите действително се спускаха от планината и още отдалеч ме поздравиха като размахаха шапки.

Моето присъствие им подсказа, че положението във фермата не можеше да е лошо.

Появяването им внесе още по-голямо оживление. Понеже в стаята нямаше чак толкова място, пристигналите преди тях бури се заеха да им помагат да изнесат на двора маси, на които скоро насяда цялата компания. От разменените въпроси и отговори новодошлите добиха представа за случилите се събития.

Идващите от Кларфонтейн хора не бяха преживели пътем нищо особено, но много се тревожили за нас и за фермата и затова се старали да яздят колкото могат по-бързо. Забелязали изчезването на Квимбо, когото им бях поверил, но не си бяха губили времето дълго да го търсят. Кафърът бе принуден да изслуша не един и два упрека, ала той ги посрещна с голямо спокойствие. Естествено, че бяха довели и пленения англичанин. Затвориха го при Чемба, мнимия маколото, за да изчака бурите да решат участието му.

Но Соми не беше сред нас. След като скочи от коня си, той веднага излезе през портата. Малко по-късно се върна, носейки в ръка куп билки, между които разпознах един вид на Polygaleen примесен с листа от Erythrina corallodendron. Приблужи се до мен с думите:

— Добър Германия имат рана, Соми имат хубав билка за рана, та да не идват треска и бързо заздравеят! Добър храбър Германия покажат рана, та Соми превържат!

Често самият аз съм се убеждавал, че нецивилизованите народи умеят да използват за медицински цели различни растения, за чиято изключителна лечебна сила нашата наука няма никаква представа. Ето защо веднага се съгласих да приема помощта му и двамата се отдръпнахме настрана, за да ми направи нова превръзка.

Щом видя раната ми, лицето му придоби много загрижено изражение.

— Лош рана, съм не от нож, копие и куршум, а от див животно. Заздравее трудно. Соми не бива първо слага билка, а най-напред трябва вземат неин сок. Но Германия силен. Германия ще имат голям, много болка, ама не и треска!

Той смачка билките и със сока им накваси раната. После сложи върху нея самите растения и отново ме превърза.

— Соми вземат всеки ден билка и слагат върху рана на Германия — каза той след като свърши. В чертите на лицето му, които съвсем не бяха грозни, можах да прочета нескрита симпатия към мен. Но внезапно изразът му коренно се промени, а самият Соми кажи-речи се вцепени. Рязкото движение на ръцете му издаде безкрайната му изненада.

— Чарга! — извика той най-сетне и се втурна към вратата, където се бе появила Митие, за да се погрижи за гостите. — Чарга! — извика той повторно и застана пред нея с широко разтворени ръце.

Естествено, вниманието на всички присъстващи се насочи към тази сцена. Девојката го погледна учудено, а той стоеше пред нея видимо изпаднал в голям възторг, сякаш виждаше някакво безценно съкровище, чието притежание представляваше за него безмерно щастие. Но ето че след малко бавно отпусна ръце и с жален глас каза:

— О, не, не съм Чарга! Чарга съм сега стара, ако още жив и вече не тъй млада и красива. Но защо девојка изглежда кат Чарга и защо имат на врат огърлица на Чарга?

— Ти Соми ли си? — попита го тя.

— Да съм Соми!

Видимо развълнувана, тя плъзна малките си пръсти по змийските зъби и отговори:

— Огърлицата е от моята майка.

— Кой е майка? Как казват майка?

— Не знам. Бурът ван Хелмерс ме е намерил при трупа ѝ в Калахари. Изворот, при който ни е открил, бил пресъхнал и майка ми умряла от жажда.

— При извор? При кладенец? Как казват кладенец? — припряно попита той.

— Улвими.

— Улвими, о, о! А колко време от тогаз? О, казват бързо, казват веднага! Сърце на Соми биат, сърце на Соми се пръснат!

— Било горещо лято преди шестнайсет години.

— Колко година? Исхуми и тантута година, десет и шест година? О, о, Соми трябвало бягат от Сикукуни. Соми изпращат красива мила Чарга при кладенец Улвими, но кога дошъл Соми намират гроб. Соми разкопават гроб и виждат мъртъв Чарга, ама не и дъщеря. Чарга бил добър жена на Соми, а ти съм дъщеря на Чарга и Соми!

Вълнението и огромната му радост го караха да говори толкова бързо, че думите му едва се разбираха. После той взе да прегръща девојката, притискайки я до гърдите си поне десетина пъти, като надаваше радостни възклицания, като току я побутваше леко назад, за да погледне пламналото ѝ лице.

— Мой дете, моя дъщеря, мой добър, хубав дете! Искат ли ти съм мой дъщеря и обичат баща Соми?

Тя кимна със сълзи на очи и пламенно го прегърна, без да се смущава от околните хора, които с най-живо съчувствие станаха свидетели на тази трогателна сцена.

— Как име на дъщеря? О, казват бързо, бързо, за да могат баща викат дъщеря с име!

— Митие.

— Митие? Кво значат Митие? Соми не знаят и не могат добре кажат. Митие могат съм Холандия и бури, но Соми казват Чарга, щото дъщеря имат име на майка!

След тези думи Соми се обърна към Ян, който с особени чувства следеше сцената и бе чул всяка дума.

— Баща на Ян съм намерил Чарга и Чарга съм сестра на Ян?

— Митие щеше да става моя жена! — отвърна младият бур малко смутено. Въпреки самочувствието на своята раса и национална принадлежност, той все пак не можеше неволно да не си помисли, че Соми щеше да стане крал на кафрите.

— Жена на Ян? — попита изненаданият Соми. — О, о, значи Ян обичат беден дете без баща?

— Да.

— Тогаз Ян вземат Чарга! Но Чарга вече не съм беден дете. Баща на Чарга съм крал и Соми имат много... много...

Той млъкна и бръкна под наметката, която закриваше тялото му до кръста.

— Ян видят кво е туй!

Бурът нададе вик на удивление.

— Диамант, черен капски диамант, който струва поне пет хиляди гулдена! Бас Ойс, ти си познавач! Я го погледни и кажи дали съм прав!

Кес Ойс взе камъка, който после започна да минава от ръка на ръка и да предизвиква всеобщо удивление.

— Прав си, неф Ян. По-скоро цената му е по-висока, но в никой случай не е по-ниска.

— Камък съм черен диамант — обади се гордо Соми, — и Соми имат още много чер диамант и по-малък и по-голям от този тук. Соми съм намерил диамант кога бягат в планина и скрил в земя много диамант къде не могат намерят друг човек. Но сега Соми вземат диамант и дадат Ян, щото Ян обичат, клета дъщеря без баща!

Това бе наистина забележителна и изненадваща случка. Измина доста време преди различните групи отново да се разделят и разговорът да се насочи към предишната тема. Соми изчезна в къщата заедно с Ян и Митие, за да осведоми болната майка за случилото се, а останалите започнаха да обсъждат нападението над кервана с оръжия.

Можеше да се очаква, че оръжието се пренасяше под закрилата на необходимия конвой и ето защо бурите с радост посрещнаха пристигането на Хойлер и хората му. Вече бяхме достатъчно многобройни, за да мерим сили с англичаните. До планината Атерс имахме повече от един ден езда и тъй като посочената в писмото дата за пристигането на кервана се падаше вдругиден, решихме да тръгнем на път още същата вечер. Но конете ни бяха извънредно изтощени и затова от съседните ферми щяха да ни доведат животни със свежи сили. Неколцина от придружителите на Хойлер се отправиха в различни посоки, за да свършат тази работа.

До завръщането им изминаха няколко часа. Дотогава бяха заличени всички следи от схватката през предишния ден и после бурите наредиха да им докарат Чемба, за да бъде съден.

Кафърът сигурно се слиса немалко щом видя събрани толкова много бури, а когато разбра какво мислеха да правят с него, лицето му придоби твърде съкрушено изражение. Той повтори показанията дадени пред мен. За по-нататъшните планове на Сикукуни не можеше да ни каже абсолютно нищо и понеже вината му бе съвсем очевидна, повечето от бурите гласуваха за незабавната смърт на предателя. Но Ян се възпротиви най-енергично на това решение, а и аз се присъединих към него. Чемба беше действувал по заповед на своя крал, на когото е било немислимо да се противопостави, особено като се имаше предвид жестокия му характер. Освен това, когато го разпитвах, той веднага си призна всичко и нарече краля си кръвожаден, а към Соми прояви симпатия. Най-накрая при нас се появи и Митие и заедно с баща си се застъпиха за живота на зулуса и най-сетне бурите склониха, но при условие, че Чемба остане пленник до завръщането им.

После започнахме да се подготвяме за пътуването, понеже този път отсъствието ни неизбежно щеше да бъде значително по-дълго. От планината Атерс не можехме да се завърнем направо тук, а решихме, ако керванът ни паднеше в ръцете, на което много се надявахме, веднага да го прехвърлим през планините, защото това щеше да даде възможност на събралата се там бурска войска да попълни мунициите и снаряжението си.

Фермата бе достатъчно богата, за да се запасим всички с достатъчно провизии и когато тръгнахме на път, разполагахме с толкова много товарни коне, сякаш имахме намерение да се отправим към вътрешността на африканския континент, за да вършим кой знае какви географски открития.

Естествено бяха взети всички необходими мерки за отбраната на фермата, макар да бяхме почти сигурни, че нямаше да последва ново нападение. Планът на Сикукуни да разпръсне бурите, събрали се при Кларфонтейн, се беше осуетил, а двете му нападения срещу семейство ван Хелмерс бяха приключили със съкрушително поражение. Той нямаше вече необходимите хора около себе си, а прехвърлеше ли се веднъж отвъд планините, сигурно щеше да си има толкова много работа, че нямаше да му остане време отново да се върне.

На Соми му струваше доста усилия толкова скоро да изостави своята намерена дъщеря, а и Ян с мъка се раздели с нея и болната ѝ майка, на която аз дадох необходимите лекарства. Двата мъже се позабавиха още някой и друг час във фермата, а после ни догониха, едва когато измина значителна част от нощта.

Пътуването ни премина без особени произшествия и на следващата вечер достигнахме целта си. Планината Атерс простира дългия си хребет от планините Ранд далеч на изток докато постепенно се прелее във високо плато. Източните ѝ части са покрити с гъсти гори, а голите и пусти западни склонове се спускат стръмно надолу от няколко хиляди стъпки височина.

Безбройни пропасти и проломи прорязват планината от юг на север, огромни каменни блокове и остри скали стърчат от негостоприемните ѝ сипеи, или са скрити в мрачния лес между гниещите повалени стволове, които са покрити с дебел мъх и обвити от пълзящи растения. Подобен терен предлага достатъчно скривалища дори за някой по-голям керван и ако оръжията бяха пристигнали преди нас, сигурно нямаше да ни е никак лесно да ги открием. Но в писмото с нито една дума не се споменаваха мястото където лейтенант Макклинтон трябваше да търси кервана и затова можеше да се предположи, че е било избрано някое не особено сигурно Скривалище. Ала ако англичаните все още не бяха тук, не беше трудно да забележим появяването им в случай че на билото на планината заемехме такава позиция, че да имаме възможност да наблюдаваме западните ѝ склонове, както и далеч напред ширналото се плато. Спряхме се пред могъщата снага на планината и се събрахме на съвещание, за да изберем място за лагеруване. Вече бързо се здрачаваше и понеже скоро щеше да има новолуние, не можехме да разчитаме на лунната светлина и трябваше незабавно да вземем решение.

— А сега накъде? — попита ван Хорст.

— Оттегляме се в най-близката клисура, където на скрито място ще запалим огън и ще можем удобно да се разположим — отвърна Хойлер.

— Не бива да палим огън — обади се Ойс. — Въпреки всичките ни предпазни мерки не е изключено англичаните да го забележат.

— А ти на какво мнение си, менер? — обърна се към мен Велмар.

Отговорих му:

— Дните са горещи, но нощите са студени и затова ми се струва, че огънят няма да ни е неприятен. Във всички случаи ще можем да намерим място, където да гори без да го забележат. Би трябвало да се изкачим нагоре към гората, но понеже конете ще ни пречат, предлагам да ги оставим под надзора на един пазач в някоя клисура, ала там не бива да палим огън. Настаним ли се горе сред гъстата гора и след като предварително внимателно претърся близката околност, ще можем да се стоплим без да се боим, че ще ни открият. Утре в ранни зори ще яхнем конете заедно с един или двама от вас, за да отидем до равнината да разузнаем дали керванът с оръжие е вече пристигнал.

— Имаш право. Ами къде да търсим клисурата?

— Вече е намерена, стига само да е достатъчно дълга и широка и да предлага на животните ни малко паша. Ето, виждате ли, там наляво, една се връзва в планината!

Отправихме се натам и забелязахме, че клисурата бе напълно подходяща за целите ни.

Вкарахме конете в нея и двама души застанаха на пост пред входа ѝ. После поехме нагоре към гората. В началото тя бе твърде рядка и затова се наложи да продължим изкачването си, докато стана толкова гъста, че храсталаците и клоните на дърветата можеха напълно да скрият огъня. Намерихме удобно място, претърсихме близката околност, и след като не открихме нищо подозрително, се установихме на лагер. Пригответихме вечерята. Няколко поста ни осигуриха необходимата безопасност и малко по-късно легнахме да спим.

Може би бях спал около час, когато усетих, че нечия ръка ме докосва и незабавно отворих очи. Пред мен стоеше Соми.

— Германия станат и дойдат със Соми!

Изправих се малко учуден от тайнственото ми събуждане. Той ме заведе при Ян, който изглежда вече ни очакваше и после ние двамата тръгнахме подир Соми навътре в гората.

— Какво ще правим? — попитах Ян.

— Не знам — отговори ми той. — Соми ме събуди също както и теб. Нищо друго не ми е известно.

Без никакво обяснение вождът продължи да ни води все по-нагоре и по-нагоре, а после свърна малко по-на запад, тъй че гората остана зад гърба ни, а ние се озовахме на голия планински склон. На едно място Соми спря. Беше вървял с такава сигурност, която навеждаше на мисълта, че познава околностите по-добре отколкото можехме да предполагаме.

— Ян слушат и Германия слушат! Ян съм син на Соми, а Германия съм менер с голям храброст и голям предпазливост. Ян и Германия научат тайна на Соми. Соми бягат от Сикукун и идват в планина Атерс. Намерят тук чер диамант за който казват вчера на бури и скриват диамант. Сега Соми вземат диамант, а Ян и Германия съм тук!

Това било значи! Този дискретен човек с нищо не ни беше подсказвал, че целта на пътуването ни бе същевременно и скривалището на неговото богатство, а обстоятелството, че освен Ян

подкани и мен да го придружа, представляваше ново и сигурно доказателство за неговата симпатия към мен, проявена още миналия ден. След като се порадва на смайването ни, той продължи:

— Соми бил взел само малко диамант, а в планина съм още много повече голям диамант. Затуй бури не бива знаят. Соми подарят тайна на Ян и той вземат всичко диамант!

Когато ни заведе почти до самото било, той спря пред голям каменен блок, който изглеждаше като дълбоко забит в земята.

— Ян съм силен, Ян вдигнат камък! — нареди той на бура. Младежът напъна скалата с могъщото си рамо и единият ѝ край се повдигна. Соми бръкна под нея.

— Спуснат пак камък! — заповяда после той. — Соми намерил диамант.

Вождът се изправи и след като ни показва торбичка направена от кожата на млада игуана, той я разтвори и ни накара да бръкнем в нея, да опипаме съкровището му, понеже не беше достатъчно светло, за да го разгледаме.

— Тук диамант исхуми, илинчи, мбоксо камък, два пъти по десет и още осем диамант. А сега също заведе при клоф къде съм диамант!

Той вече се беше приготвил отново да ни поведе, когато се спря, пак се обърна към нас и бръкна в торбичката.

— Германия съм защитил Чарга. Соми обикнал Германия, подарят Германия този диамант! Отстъпих крачка назад и махнах с ръка. Дори да беше извадил най-малкия скъпоценен камък, подаръкът му пак беше толкова щедър, че се побоях да го приема. Кафърът знаеше много добре, че тези диаманти имат голяма стойност, но все пак истинските ѝ размери едва ли му бяха известни.

— Защо не искат вземат камък? Соми знаят още много камък, и ако Германия не вземат, Соми хвърлят камък и той се загубят! Квото Соми искат подарят не вземат обратно!

При тази закана, която сигурно беше сериозна, не ми остана нищо друго освен да приема подаръка.

След като пресече опита ми да му благодаря, Соми пак ни обърна гръб, насочи се към билото и после бавно започна да се спуска по отвъдния склон. Продължихме доста надолу, ала кафърът познаваше толкова добре пътя, че сравнително лесно преодоляхме всички препятствия.

По едно време ми се стори, че долавям миризма на изгоряло. Спрях и внимателно поех въздух. Не бях се излъгал.

— Стойте! — казах на спътниците си. — Неиде под нас сигурно гори огън.

Двамата потвърдиха моето откритие. При по-нататъшното ни спускане бе необходимо да бъдем изключително предпазливи. Нямахме нужда да вървим кой знае колко дълго и ето че в клисурата, където се намираше крайната цел на Соми, забелязахме светлина от огън. Вождът спря на място.

— Туй съм клоф, където се намират камък! Кой съм в клоф? Сигур вземат всичко диамант!

— Ще видим кой е там — отвърнах аз. — Елате да отидем до самия ръб на клисурата и избягвайте всеки шум!

Спуснахме се до края на тясна, но не особено дълбока клисура, която се врязваше на няколкостотин крачки навътре в планината и после изведнъж свършваше, прекъсната от голямо срутуване на скали. Аз легнах на земята и лекичко издадох глава над ръба на клисурата, за да погледна в нея. Ян и Соми последваха примера ми.

Долу около огъня бяха насядали шестнайсет зулуси и трима бели, единият от които носеше съвсем същото облекло като сър Гилбърт Грей, докато униформите на останалите двама ме накараха да предположа, че са английски офицери. Те се намираха най-много на дваайсетина стъпки под нас и можехме да чуваме разговора им съвсем ясно.

— Този Грей не ми изглежда особено благонадежден човек — чух да казва единият от тях. — Още преди три дни трябваше да пристигне в лагера.

— Това ни е известно — отвърна онзи с шапката от носорожка кожа — Но се налагаше нашата поща да се изпрати в два екземпляра, а не разполагаме с друг човек, освен със сър Гилбърт, който през целия си живот не е имал една разумна постъпка. Моят път беше по-къс, но и по-опасен, а трябваше да вземем мерки да получиш съобщението, лейтенанте, дори и в случай, ако паднеш в ръцете на бурите. Впрочем Грей не бе посветен напълно и може би там се крие причината, че не се е движил достатъчно бързо.

Бях смаян от разкритието, съдържащо се в тези кратки думи. И тъй, търговската фирма, поела задължението да достави оръжието, е била дотам предпазлива да изпрати двама вестоносци, от които само единият ни беше паднал в ръцете. Въпреки това, в резултат от тази мярка, лейтенант Макклинтък е бил уведомен и беше дошъл тук в клисурата със своите шестнайсет кафри, за да посрещне оръжейната пратка.

Соми, който лежеше до мен, прошепна:

— Зулу и Англия само тук на лагер, но нищо знаят за диамант!

Досегашните му опасения наистина се бяха оказали неоснователни, но затова пък присъствието на тези хора бе толкова по-опасно за нашето общо начинание. Ако искахме да успеем, тези мъже долу в клисурата трябваше да бъдат обезвредени. Но както във всяко положение може да се появи и някое щастливо обстоятелство, така и тук само след минута чух думи, които несъмнено щяха да ни бъдат от полза в по-нататъшните ни планове.

— Значи ще прекараме оръжието през прохода Керс, така ли? — попита пратеникът.

— Да — отговори лейтенант Макклинтък. — Там за по-голяма сигурност ни очаква значителен отряд от кафри, тъй като не е трудно да се предположи, че на тези холандски селяндури може да им хрумне да заемат прохода.

— Ами прохода Клей?

— Навярно вече е зает, но с по-малки сили отколкото прохода Керс. Той е по-тесен, прави повече завои и по-лесно се отбранява. Впрочем там едва ли може да става дума да бъдат отблъснати кой знае колко големи сили, а само отделни малобройни подкрепления, тръгнали от тази страна да прехвърлят планините.

— Само ми се струва — обади се другият англичанин, — че сме се заели с едно вече загубено дело.

— Какво искаш да кажеш?

— Вярно, че срещу почти дванайсет хиляди зулуси са се изправили най-много три хиляди бури, но те са противници, които не бива да се подценяват. Тактиката им винаги е превъзходна, а що се отнася до самите битки, те отлично умеят да боравят с карабините си и в ръкопашните схватки всеки от тези холандци може да излезе на четири-пет кафри.

— Pshaw!

— Pshaw? Друже, моля те само да си спомниш за Бура ван хет Рур, който в последната битка е останал съвсем сам на висока скала, където враговете му не можели да го достигнат с оръжието си и оттам с куршумите си ги избивал един подир друг, а после се хвърлил сред най-гъстите им редици и се развилнял като някой Роланд! (Герой от легендите за каролингите. Б. пр.) На колко противници ще излезе той според теб?

— Е, вярно, на него ще се паднат повече отколкото на другите, обаче да гледа само да не се изпречва пред мен или пред теб — няма много-много да се церемоним с него. Впрочем планът ни е толкова добре скроен, че бурите ще бъдат загубени още преди да е гръмнала първата пушка.

— Имаш предвид клопката в Гроуте Клоф?

— Да. Ти знаеш, че се наложи да я претърся цялата и при това направих откритието, че няма друго по-подходящо място за огромен капан като тази Гроуте Клоф, макар тя всъщност да не заслужава името си понеже не е истинска клисура, а грамадна котловина, обградена отвсякъде с високи стръмни скали. Привидно има само един изход, но аз продължих да търся, докато открих много трудно забележимо място, откъдето е възможно човек да се изкатери по скалистата стена. Тази пътечка може да бъде защитена много лесно. Задната част на котловината е обрасла чак догоре с висока гъста дървовидна папрат, която прави скалата да изглежда непреодолима, но навлезе ли сред гъсталака, човек забелязва, че стената се издига стъпаловидно и макар и трудно изкачването ѝ не е невъзможно. Спускането от отвъдния склон не среща особени пречки. Зулусите чакат при прохода Керс, а Гроуте Клоф се намира близо до прохода Клей. Нападнат ли ни холандците, ще се оставим уж да ни победят и бързо ще отстъпим към прохода Керс. Докато главните ни сили ще се крият зад нас в долината на Зварте Ривир (Черната река Б. пр.) отрядът, смятан от неприятеля за цялата ни войска, ще се оттегли в Гроуте Клоф, а после по пътечката в задната ѝ част ще се изкачи горе и ще остане там, да пази този изход. Преследващият го враг ще навлезе в котловината, зулуската войска ще се притече и ще заеме изхода ѝ, след което, ако не искат да загинат от глад и жажда, неприятелите ни ще бъдат принудени да се предадат без нито един изстрел.

— Този план е твърде объркан и рискован. Много лесно може да се появи някакво ново обстоятелство, което да стане гибелно за нас. Ако бурите разкрият намеренията ни и ни обградят в долината на Зварте Ривир, с нас е свършено.

— Нищо няма да разкрият, защото планът ни е тайна, известна само на нас и на Сикукуни. Никой друг не знае за него.

— Ами ако холандците не повярват, че може да сме толкова глупави сами да се затворим в котловината и надушат клопката?

— Невъзможно! Нали знаят, че си имат работа с неприятел, който няма никаква представа от стратегия.

— Но също така не по-зле знаят, че Сикукуни не е вече популярен сред кафрите и те не го обичат. Дори научаваме, че бурите, търсят Соми, за да го направят крал. Опасявам се, че зулусите с голяма радост ще изоставят тираничния Сикукуни и ще издигнат за крал друг по-малко кръвожаден човек!

— Това са неверни слухове, разпространявани от враговете, за да сеят раздори в редиците на нашите воини. Но няма да успеят, защото Соми е изчезнал безследно, тъй както ще изчезне сега и това парче месо.

Той взе овнешкия бут, който се печеше на огъня, отрязва си един къс и започна да яде. Бях чул достатъчно и се надигнах от земята.

— Елате, трябва да се върнем в нашия лагер колкото е възможно по-бързо! — прошепнах им аз.

— Разбра ли всичко, менер? — попита Ян, изненадан от чутото не по-малко от мен.

— Всичко! — кимнах аз и направих знак на Соми пак да ни води.

Важността на вестите, които носехме ни караше да бързаме колкото ни позволяваше теренът. Скоро се добрахме до бивака и силните ни викове вдигнаха на крак всички, за да чуят защо нарушавахме съня им. Мъжете незабавно грабнаха оръжията си. Водени от Соми поехме обратно към клисурата в дълга мълчалива колона. Онова, което научихме бе толкова важно за бурите, че на никой от тях и през ум не му мина да ни попита каква причина ни бе накарала да напуснем лагера.

Щом стигнахме целта, бурите се разпределиха от двете страни на клисурата, докато аз, Ян и Соми се промъкнахме до входа ѝ. Там пасяха три коня. Те сигурно принадлежеха на англичаните, понеже кафрите бяха пристигнали пеша. Можехме незабавно да ги нападнем, обаче от една страна чувството за чест ни възпираше да връхлетим спящия неприятел, а от друга, имахме голямо желание да дадем малък урок на самомнителните британци.

И те, и кафрите бяха налягали да спят. Явно се чувстваха в пълна безопасност, защото не бяха оставили нито един пост. Закрачихме по дъното на клисурата в посока на огъня. Един зулус се понадигна и нададе силен вик, който накара другите веднага да скочат на крака и да грабнат оръжията. Англичаните бяха легнали малко настрани от кафрите. Приблизих се до тях и поздравих:

— Good evening, лейтенант Макклинток! Ще ми разрешиш ли малко да смутя почивката ви?

Той също беше грабнал карабината си и стоеше пред мен в такава поза, която ясно издаваше нерешителността му как да се държи към нас — като към приятели, или като към врагове.

— Познаваш ли ме? Кой си ти? Откъде идваш и какво търсиш тук?

— Като че наведнъж зададе много въпроси, сър! Идвам, за да ти предам поздравите на някой си сър Гилбърт Грей.

— Сър Грей ли? — бързо попита англичанинът. — Къде е той?

— Пленник е на бурите и се намира в добри ръце.

— Пленник ли? И ти идваш от негово име? Значи си на страната на холандците?

— Може и така да се каже, сър. Самият аз имах удоволствието да го задържа.

Незабавно и той, и другите двама застанаха така, че пътят ни за отстъпление бе отрязан.

— Тогава сега аз ще те пленя!

— Нямаме абсолютно нищо против, защото така ще можем най-лесно да разберем по колко почтен начин спазвате договора да не подпомагате кафрите с оръжие.

Англичанинът застана нащрек.

— Фантазираш — отговори той. — Сложете пушките си на земята!

— Щом ти доставя удоволствие, защо да не го направим! — казах аз и оставих до себе си карабината, която заради раненото си рамо и без друго с голяма мъка можех да използвам. Ян и Соми постъпиха по същия начин. — В замяна на това ти може би ще ни направиш

удоволствието да ни разрешиш да ви придружим до Гроте Клоф, за да видим бурите в капана за мишки.

— Подслушвали сте ни! — извика заплашително той и направи крачка напред.

— Естествено! Нали трябва да знаем на какви хора ще правим посещение. Имам да ти предам някои неща и исках да разбера дали наистина съм намерил човека, до когото са адресирани.

— Какви неща?

— Тези три документа, които открихме в багажа на вашия сър Гилбърт Грей.

Аз бръкнах в джоба си и му ги подадох.

— Ти четеш ли ги?

— Разбира се. Съчиняването на писмото не е особено остроумно. Да не би авторът му да иска да го патентова като изобретение?

— Мълчи, човече! Виждам, че имаш още нож и пистолет. Хвърли и тях!

— Може би и това ще направим, но преди всичко ми позволи да ви представя спътниците си! Този млад менер, който е кажи-речи двама по-висок от теб, го наричат Бур ван хет Рур и...

— Ян ван Хелмерс? — учудено възкликна той.

— Да, с когото се канехте да не се церемоните много-много. А другият мъж до него не е изчезнал чак толкова безследно, както парчето ти от овнешкия бут. Неговото име е Соми.

— Соми ли?

— Да, новият крал на зулусите, ако нямаш нищо против!

Лейтенантът изглеждаше съвсем сличен. Сигурно не можеше да си обясни безгрижието, с което ние тримата стояхме сред толкова превъзходящия ни по численост неприятел. Но скоро самообладанието му се възвърна и той заповяда на кафрите:

— Вържете ги!

— Охо, сър! Ти сигурно си много неопитен, защото иначе трябваше да се сетиш, че нямаше да се появим край огъня ви без необходимата закрила!

Макар че ръката силно ме болеше, посегнах да го хвана, но закъснях, понеже Ян ме изпревари. Той го сграбчи заедно с другаря му за реверите на куртката, с непреодолима сила тръшна и двамата на земята и така притисна белите им дробове с могъщите си юмруци, че те нямаша възможност да се помръднат. В същия миг Соми събори и третия, а отгоре изтрещяха в един залп всички карабини и ехото от околните височини им отговори с тътен. Изплаших се, защото не така си бях представял обезвреждането на неприятеля. По възможност не трябваше да проливаме кръв. Но ето че последва и втори залп и без да е необходимо да се обръщам вече знаех, че някой от кафрите не беше останал жив.

Една единствена минута се бе оказала достатъчна коренно да промени положението. Бурите изпълниха клисурата и направиха с англичаните онова, което те се канеха да предприемат с нас — вързаха ги въпреки всичките им безплодни опити за съпротива. Остатъка от нощта прекарахме край огъня на техните места.

Тъй като вече знаехме със сигурност, че керванът все още не беше пристигнал, бе излишно да ходим на разузнаване. На разсъмване събрахме труповете на едно място, покрихме ги с клони и камъни и понеже от изхода на клисурата можехме да наблюдаваме целия западен хоризонт, решихме да останем на това място и изпратихме хора да доведат конете ни.

По изражението на Соми личеше, че съвсем не беше доволен от решението ни. Изглежда се страхуваше да не разкрият тайната му, ала бурите бяха твърде много заети със своите войнствени приготовления, за да могат да се занимават с някакви по-специални геоложки наблюдения. Вождът използва свободното време да потърси билки за раната ми и действително не ме втресе и противно на очакванията ми дълбоките рани от ноктите на хищника зарастнаха бързо и добре.

Още по време на похода ми направи впечатление, че Квимбо бе мълчалив и потиснат. И понеже в момента продължаваше да седи безмълвно до мен, аз го попитах, какво му е.

— Квимбо съм тъжен — отвърна той. — Квимбо вече не смеят и не пеят.

— Защо?

— Квимбо съм сърдит, съм гневен на Ян, имат му страшно голям отмъщение и много яд!

— Че какво лошо ти е направил добрият Ян?

— Ян добър? О, о, менер, Ян съм лош, съм зъл. Ян вземат на Квимбо Митие. Квимбо чуват всичко квото Соми казал и квото Ян казал. Митие съм дъщеря на Соми и не станат жена на Квимбо, а жена на зъл лош Ян. О, о!

Той гневно зарови десетте си пръста в косата, но когато усети в какво плачевно състояние се намираше тя, мислите му взеха нова насока.

— Митие не искат бъдат жена на Квимбо, щото Квимбо вече не тъй съм хубав! Щраус вземат Квимбо красива коса, но Ян пък съвсем имат много твърде грозен коса. О, о, коса на Квимбо пак растат и после плачат Митие щото не станал жена на Квимбо. И тогаз смеят Квимбо на Митие и вземат друго добро хубав жена!

Трябваше да го оставя на трагикомичните му кроежи за отмъщение, понеже вниманието ми бе привлечено от някаква тъмна точка, появила се далеч в равнината. Изкачих се малко по-високо и взех бинокъла в ръка. С негова помощ забелязах дълга върволица от конници и коли, които се приближаваха към планината. Привлечените от действията ми бури започнаха да си предават бинокъла от ръка на ръка и също добре различиха очаквания керван. Краткото ни съвещание реши да не се показваме, докато керванът не си избере място за бивак.

Върнахме се обратно в клисурата и от прикритието си започнахме да наблюдаваме колоната. Тя напредваше извънредно бавно, тъй като много тежките и тромави коли бяха теглени от волове, които изглеждаха страшно изтощени от продължителното и трудно пътуване.

Едва към обед керванът достигна полите на планината и без да потърсят някакво прикритие, колите бяха наредени в кръг, в чиято среда се настаниха ездачите и воловарите.

— Вече е време! — обади се Ян. — Спускаме се надолу с конете, нахлуваме в «укреплението» от коли и застрелваме всичко живо!

Аз магнах с ръка.

— Но така се излагаме на опасност сами да се вдигнем във въздуха. Колко лесно може да се възпламени барутът по време на сражението от някой изстрел! Тези хора вършат голяма непредпазливост, като лагеруват толкова близо до опасните коли. За да постъпват така при тях трябва да е забранено паленето на огън, а естествено също и пушенето. Впрочем на коне едва ли ще можем да проникнем в укреплението от волски коли, а и в такъв случай ще сме принудени да използваме само ножовете си.

При тези думи Квимбо си проправи път между бурите и се приближи до мен.

— Менер не знаят как направят, ама Квимбо знаят!

— Кажи де!

— Квимбо отидат при конник и кажат Квимбо съм зулу. После доведат конник при бури!

— Не става, защото...

— Стават, менер, Квимбо веднага покажат!

Преди да успеем да го задържим, той се промъкна между нас и се втурна надолу по склона. Естествено своеволното поведение на кафъра ни изплаши. Той не обърна внимание на виковете ни» и скоро бе вече толкова далеч, че изобщо не можеше да ни чуе. Неговото начинание имаше надежда за успех само в случай, че проявеше достатъчно съобразителност да се представи за един от поставените на пост воители, при което трябваше да твърди, че неговите хора все още не са забелязали кервана. Докато ние продължавахме да се колебаем как да постъпим, Квимбо достигна разположените в кръг коли и на нас не ни остана нищо друго освен да изчакаме развоя на събитията. Не можехме да виждаме какво става вътре в «укреплението» от волски коли, но скоро кръгът им се разтвори и за наша радост забелязахме, че всички ездачи напуснаха мястото и тръгнаха подир дръзкия кафър, който както изглежда, ги поведе право към нас. Ала след известно време видяхме, че той не започна да изкачва планината, а свърна на страни и продължи да върви в полите на възвишенията. По този начин конниците преминаха далеч долу под нас и изчезнаха зад гъсталациите, покриващи планинския склон.

Отдъхнах си с облекчение.

— Квимбо е по-умен отколкото си мислех — обади се ван Хорст, — а предводителят на тези хора е по-глупав от него. Всеки разумен офицер щеше да нареди очакваните съюзници да отидат при него или поне нямаше да тръгне да посреща непознатите хора с всичките си войници. Ще оставим конете си тук и под прикритието на храстите ще тръгнем подир неприятелите, като една част от нас ще се опита да ги изпревари. Така ще ги поставим между два огъня и ми се иска да видя човека, който ще ни избяга. Менер, остана тук при конете — обърна се той към мен. — Ти си единственият сред нас, който е ранен, а и не бихме могли да поверим нашите трима пленници в по-добри ръце.

Възпротивих се на това решение, но тъй като всички други бяха съгласни, се видях принуден да се подчиня. Скоро бурите се скриха зад храстите и дърветата и аз останах сам с англичаните.

Естествено откакто бяха пленени те наблюдаваха всичко и по отправените към мен погледи ясно разбрах какви чувства ги вълнуваха. Но никой от тях не проговори, понеже сигурно предполагаха, че всеки опит да попречат на плановете ни щеше да бъде безрезултатен. Едва след почти четвърт час долових далечен гърмеж малко по-късно последван и от втори. Нападението беше започнало. С безпокойство, което не можах съвсем да овладя, зачаках понататъшното развитие на нещата. Нямахме защо да се съмнявам в победата на бурите. Придружаващите кървана конници, водени от един английски офицер, бяха част от онези хотентотски стрелкови полкове, които обикновено наричат «Care mounted rifles» (Въоръжена с пушки кавалерия на Кейп. Б. пр) и няхаме причина да се страхуваме от тях. Тревожех се за съдбата на Квимбо, защото несъмнено се намираше в не съвсем безопасно положение и лесно можеше да стане жертва на отмъщението на противника. Но не бях принуден дълго да се безпокоя за него, понеже той бе един от първите, които видях да изскачат от храсталаците. Кафърът бързо се затича нагоре по височината и още отдалеч се развика:

— О, менер тук! Квимбо търсил добър менер и не намерил. Тогаз помислил Квимбо менер съм застрелян мъртъв, докато Ойс казват де съм менер!

— Е, как мина?

— Добър, о, о, съвсем много голям добър! Хотентот съм мъртъв, всички мъртъв. Кога бури стрелят, Квимбо съм бързо скочил в храст, щото инак Англия застрелят мъртъв Квимбо. Сега кажат менер, дали съм Квимбо глупав или Квимбо добре справят своя работа!

— Квимбо, ти си много голям умник и още в първия град в който влезем за награда ще получиш една халка за нос и тя ще бъде кажи-речи голяма колкото периферията на шапката ми!

— Халка в нос? О, о, менер съм много голям добър менер. Квимбо съм бъдат с халка най-хубав добър Квимбо в цял земя!

Още докато разговаряхме видях част от бурите да се завръщат, възседнали плякосаните коне, и в галоп да се насочват към волските коли, а другите ги следваха пеша. Необходимо беше да пленят и останалите при кървана воловари, което им се удаде и лесно, и бързо.

После дойдоха да ме вземат заедно с пленниците, след което се заловихме с претърсването на колите. Бяха петнайсет на брой и всяка една се теглеше от по осем силни волове. Освен вече поостарели пушки в колите имаше големи количества олово, барут и патрони.

Трябваше да дадем почивка на изморените впрегатни животни. Отведоха ги на водопой и ги пуснаха да пасат, а в това време ние се събрахме да решим какво да правим. Според онова, което подслушвахме от англичаните, не изглеждаше разумно да минем през прохода Керс.

Керванът трябваше да изкачи планините през прохода Клей. Освен това ни се струваше необходимо в най-скоро време да уведомим отрядите на бурите отвъд планините за коварните планове на враговете и ето защо решихме неколцина от нас да избързат напред и да изпълнят тази задача. Избраха Ян, Ойс и мен, защото Ойс със своя адютант трябваше да поеме командването на бурите, а аз признах най-чистосърдечно, че за мен няма нищо по-омразно от бавната езда в темпото на волска кола.

Незабавно поехме на път. Естествено Квимбо се присъедини към мен. Като награда за храбростта и съобразителността си, той получи една пушка и яздеше подир нас с гордото самочувствие на средновековен оръженосец, който току-що е бил посветен в рицар.

Бях опознал североамериканските Скалисти планини, както и Кордилерите. По своя суров пейзаж и величие проходът Клей напълно можеше да се мери с тях. Яздехме ту нагоре сред високи сякаш устремили се към небето скали, ту се спускахме по стръмни урви и трябва да си призная, че по вина на раната ми това толкова тежко пътуване ме изтощи повече отколкото предполагам.

Достигнахме планинския хребет без да забележим нито един неприятел, но все пак иззад всеки завой бяхме готови да посрещнем вражеско нападение.

— Дали ще се окажем достатъчно силни да обезвредим постовете им?

— Зависи от обстоятелствата — отговори Ойс. — В случая не бива да се взема предвид само числеността на неприятеля, а и особеностите на терена.

— А че тук има неприятели, има — тихо се обади Ян, спря коня си и посочи към някакъв тъмен предмет на земята до една скала, зад която пътеката правеше остър завой. — Почакайте ме! Ще отида на разузнаване.

Той скочи от седлото и се отправи към скалата, за да разгледа въпросния предмет. После предпазливо подаде глава, за да надникне зад ръба на скалата. Един негов жест на изненада ми

подказа, че е забелязал нещо доста необикновено. После Ян ни направи знак да се приближим и тогава разпознахме в предмета зулуска наметка. Несъмнено тук бе стоял човек на пост и в горещите часове я беше захвърлил.

Тясната пътека зад издадената напред скала се разширяваше и между стръмно издигащата се от дясно каменна стена и зейналата от ляво тъмна пропаст образуваше нещо подобно на горната част от предна кула на замък. В средата на това място се бяха настанили дванайсет зулуси. Несъмнено на тях бе поверена охраната на тази стратегически важна позиция, която можеше да бъде защитена дори срещу цяла армия и от този малоброен отряд воители, понеже пътеката и от двете страни правеше остър завой зад скалите, оставяйки място само на един-единствен човек да премине към площадката. Сигурно на всеки от завоите е имало поставена стража, както ясно ни показваше и захвърленото кожено наметало, но навярно на двамата воители им беше доскучало и се бяха присъединили към своите другари да си побъбрят.

Ян отново се метна на седлото.

— Ще препусна напред, ще се врежа между тях и ще стигна до отсрещния завой. Ти — обърна се той към мен, — ще останеш тук, за да не позволиш на нито един от тях да избяга, а менер Ойс и Квимбо ще ме последват!

Аз кимнах, скочих от седлото и взех пушката си в ръка. Въпреки раната можех да си служа с оръжието, защото след като коленичих успях удобно да подпра цевта върху издадената част от скалата. Едва бях заел тази позиция и ето, че тримата мъже пришпориха конете и се втурнаха напред. Ян се вряза сред зулусите и веднага извади неколцина от строя. Ойс спря на няколко метра от тях и стреля два пъти. Храбрият Квимбо последва неговия пример. Моята карабина също изтрещя, не закъснях и изстрелите на Ян. Няколко удара с приклад довършиха цялата работа. Оказахме се господари на площадката.

Хвърлихме труповете в пропастта, а после продължихме пътя си. След по-малко от час вниманието ни бе привлечено от вик на Квимбо, който не беше позволил да му отнемат удоволствието да язди начело.

— О, о, кой идват! Видят менер там много мъже?

Действително пред нас изникна един конен отряд. Щом ни забелязаха, хората предпазливо спряха. Ездачът, който бе начело, взе в ръка далекоглед и след малко нададе силен радостен вик и препусна срещу нас, последван и от останалите.

— Бас Ойс! — извика той още отдалече. — Добре дошъл, добре дошъл! Долу те очакват с голямо нетърпение.

— Неф Велтен, ти ли си? Че какво правиш тук в планината?

— Изпратиха ме да прогоня зулусите от прохода, за да можеш с всички останали да се прехвърлиш при нас. Но ти идваш сам! Къде са другите и... проходът не беше ли зает от неприятеля?

— Беше. Имаше дузина зулуси, но ние се разправихме с тях. Останалите ни следват по петите. Водят цял керван с пушки и муниции, които отнехме от англичаните.

— Какъв късмет! Много се нуждаем от барут, а нямаме никакъв.

— Какво е настроението в нашата войска?

— Всички са изпълнени с твърда решимост и кураж, само дето им липсва предводителят.

Побързай да отидеш при тях. Кафрите са към дванайсет хиляди и се намират близо до прохода Керс.

— Там ще чакат кервана с оръжия, които отнехме от англичаните. А къде са бурите?

— На половин ден път от тях.

— А какъв е броят на кафрите при прохода Клей?

— Само няколкостотин души, които успяхме да заобиколим. Настанили са се в планините от лявата страна на входа на прохода и постараете ли се по-предпазливо да избегнете срещата с тях, няма опасност да ви забележат.

— Добре. Заемете височината. Ще наредя да разпръснат събралите се долу зулуси и скоро се надявам да чуете добри новини.

Набързо се сбогувахме и продължихме да се спускаме. Привечер се добрахме до изхода на прохода, но нито видяхме, нито чухме неприятеля. Яздихме през цялата нощ, постоянно получавайки по-малки подкрепления, докато най-сетне стигнахме до войската на бурите.

Тук ясно разбрах какъв авторитет имаха моите спътници. Те бяха посрещнати с всеобщо ликуване, а от оказаните ни почит и уважения една малка част се падна и на мен. Отражението й се четеше и върху светналото от удоволствие широко лице на моя добър Квимбо.

Ойс незабавно пое командването на войската и първата взета от него мярка бе да изпрати един отряд бури да прогонят зулусите, настанили се близо до изхода на прохода Клей. После се състоя предварителен военен съвет, на който аз не присъствах. Взе се решение да бъде изпратено отделение от двеста спешни бури към Гровете Клоф, за да заемат котловината преди зулусите. Предводителството на тези хора беше поверено на мен. Ойс ме попита дали имам нещо против да поема командването им и аз с радост се съгласих. За това кратко време се бях вживял толкова много в света на бурите, че кажи-речи изпитвах нужда да остана при тях до края на борбата им.

Още преди да тръгне Ойс ме запозна с плана си. Веднага след пристигането на заловения керван щяха да бъдат раздадени муниции и после той щеше да атакува зулусите, без да изчаква тяхното нападение. Ала преди това трябваше да бъде заета долината на Зварте Ривир, а останалото лесно можеше да се допълни от онова, което вече знаех. Посъветвах го да изпрати по някакъв начин на зулусите вестта, че Соми се намира при войската на бурите и ще помилва всеки зулус, който напусне Сикукуни и премине на негова страна. След това потеглих с моите двеста души.

От този миг нататък Квимбо ме наричаше само менер полковник, което няхах нищо против да чувам от неговата уста. Видяхме, че описанието на Гровете Клоф, дадено от лейтенант Макклинтон, напълно съвпаднаше с действителността. Заедно с няколко души изкачих стръмния склон в задната й част обрасъл с висока папрат, за да се убедя в неговата проходимост. От височината, където на всеки предварително бе посочено мястото му, долината на Зварте Ривир можеше да се достигне за два часа, едно обстоятелство, което по-късно се оказа от голяма полза за нас.

Няхахме друга работа освен да чакаме. Естествено ние останахме във връзка с главните си сили и след една цяла седмица най-сетне узнахме, че времето за нападение бе настъпило. Керванът с придружителите си беше пристигнал.

Два дни по-късно се върнаха изпратените от мен предни постове и съобщиха, че кафрите се приближават. Незабавно заличихме последните дири от присъствието си и провирайки се между папратите изкачихме височината, откъдето във всички посоки можехме да обстрелваме котловината.

Не мина много време и ето че съвсем според подслушания от нас план, кафрите навлязоха през входа и веднага се насочиха към задната част на котловината. Там ги посрещнаха нашите карабини. Хората на Сикукуни се намираха толкова близо пред дулата ни, че навярно всеки от първите двеста изстрели, а после и от следващите двеста улучи по един човек. Кафрите не се стъписаха, не, те бяха направо ужасени и незабавно обърнаха гръб и се втурнаха към изхода, където ги посрещнаха по същия начин. Ние имахме възможност отново да заредим. Макар непрекъснато да бе насъсквана от англичаните да се бие тази клета, от всички страни подгонена тълпа зулуси, състояща се както изглеждаше от два полка всеки от по хиляда и петстотин души, бе обречена на смърт. Командващите ги английски офицери знаеха много добре, че ако попаднеше в плен, щяха да бъдат съдени като шпиони и затова не помолиха за милост, а непрестанно, ала напразно, окуражаваха опитващите се да намерят прикритие воини да щурмуват височината. Не бе изминал и час, когато тази касапница свърши. И до ден днешен Гровете Клоф носи името Гробницата на кафрите.

Главните ни сили привидно се бяха насочили към Гровете Клоф, но всъщност преследваха войската на зулусите в посока на Зварте Ривир, чиято долина зулусите заеха без да подозират, че всъщност тя е вече заета. Така и тук те най-неочаквано се озоваха между два огъня и изглежда им бе отредена същата участ, както на съплеменниците им в клисурата.

Въпреки че зулусите числено превъзхождаха противника си, смъртта неудържимо вилнееше сред редиците им. Невъзможно беше да се оттеглят. Трябваше или да победят, или да се предадат, и ето защо побеснелият Сикукуни, който собственоръчно пронизваше всеки воин, отказал да се бие, отново и отново ги повеждаше на заколение.

След като схватката в клисурата приключи без някой от хората ми да получи и драскотина, аз се спуснах с тях в равнината и там се срещнах с Ян, който беше командувал отряда и бе

преследвал кафрите до Гроте Клоф. Присъединих се към него и бързо се отправихме към Зварте Ривир. Там кръвопролитното сражение бе все още в разгара си.

Незабавно се намесихме. Това бе едно мъчително и изморително избиване на насъсканите срещу нас зулуски редици и навярно щеше да продължи до късна нощ, ако не беше се случило нещо, което има твърде зловещи последици за Сикукуни.

Тъкмо един полк зулуси се хвърли в атака срещу командваното от Ян и мен отделение, когато внезапно откъм щаба на Ойс към нападателите препусна в галоп някакъв конник. Беше Соми, който поемаше риска върху себе си съвсем сам да се изправи срещу тях. По негов знак полкът спря. Той се приближи до хората и им заговори. Дръзката му постъпка се увенча с успех. С ликуващи викове, размахвайки щитовете и копия, под командването на Соми, зулусите се обърнаха и заеха позиция срещу другите свои съплеменници. Следващият ги полк видя това и се стъписа.

— Бързо напред! — заповяда Ян. — Дайте срещу тях един залп, за да осъзнаят положението си! Куршумите ни обсипаха редиците им. При Сикукуни ги чакаше сигурна смърт, а при Соми — живот и спасение. Размахвайки копия и щитовете, и те преминаха на наша страна.

Сикукуни не можеше да не забележи това развитие на нещата. Обзет от неудържима ярост, той напусна мястото си, застана начело на следващия полк и се хвърли в атака. Тогава Ян с рязко движение свали от коня един от завръщащите се адютанти и се метна на седлото.

— Сега няма да ми избяга! — извика той и препусна като вихрушка срещу атакуващия неприятел.

Зулусите бяха въоръжени само с копия и боздугани. Копията засвистяха около него, но без да им обръща внимание Ян се насочи право към Сикукуни. Това бе една героична постъпка при която той залагаше живота си срещу живота на хиляда и петстотин души. Дали имах право да напусна отреденото ми от Ойс място? Изобщо не се запитах, а дадох заповед за нападение, за да спася поне трупа му. Докато тичахме, аз не го изпусках из очи. Той се срещна със Сикукуни и замахна с приклада. Вождът на зулусите парира удара с боздугана си, който бе избит от ръката му. В следващия миг Ян го сграбчи за високата прическа, рязко извъртя коня си и препусна обратно тъкмо в момента, когато ние стигнахме до полка и с високо вдигнати приклади се нахвърлихме срещу противника. Влачейки след себе си Сикукуни, Ян продължи в бесен галоп към мястото, където стоеше Кес Ойс. Вождът на зулусите беше пленен.

Тази новина мигновено се разпространи сред неприятелските редици и войската им заприлича на стадо без пастир. Един след друг полковете започнаха да преминават на страната на Соми и да слагат оръжие. Още преди смрачаване станахме господари на полесражението, напоено с толкова много кръв. Колониалната политика на една велика европейска сила отново бе струвала живота на много хиляди хора.

Късно вечерта всички насядахме край буйния лагерен огън, всички, които се бяхме запознали още отвъд планините. Бурът ван хет Рур беше героят на деня. С мигновената си дръзка намеса той бе отнел на Сикукуни и свободата, и кралството, но в замяна на това кървеше от три нанесени му с копие рани, които бяха превързани не от някой друг, а от самия Соми...

Както е известно, после бурите нанесоха на англичаните не едно и две позорни поражения. Спасената по този начин държава бе наречена Южноафриканска република.

По-късно бурите се обединиха учредявайки дружеството Батафск-Африканске Матсхапи (Дружество за защита на африканерите. Б. пр.), което обаче не успя дълго да противостои на тайните и открити нападения на англичаните. Простосърдечният, здрав и жизнен бур, ще изчезне от Капската провинция, тъй както предсказа й Ойс при нашата първа среща...

Който посети днес семейство ван Хелмерс от Сторкенбек в Зеланд, ще види вляво и вдясно на огледалото в гостната стая да висят две графики и ако попита чии са двете изобразени глави, ще му отговорят, че са портрети на Ян и Митие ван Хелмерс, които са се венчали и са станали толкова безмерно богати, че веднъж дори изпратили в Сторкенбек кутийка с шест скъпоценни черни капски диаманти, за да може този подарък да помогне на бедните им роднини да заживеят по-добър живот. А продължи ли да разпитва, посетителят ще научи, че художник на тези две скици е менерът от Германия, който бил и «офисир ван гезондхейд» (Офицер на здравето. Б. пр.) и заедно с Ян участвал в голяма битка срещу зулусите.

По-късно този менер от Германия продал в Капшат подарения му диамант и така се сдобил със средства за по-нататъшните си пътешествия. Между различни други редки екземпляри на

писалището му и до ден днешен се намира кутийката за енфие, която навремето Квимбо носеше в ухото си и на раздяла му я беше сложил в ръката с думите:
— Мил добър менер ще връщат у дома. Квимбо плачат голям много сълзи щото Квимбо не бива тръгват с менер. Но Квимбо дават таз кутийка на менер, та менер сецат много за беден хубав храбър Квимбо!

Информация за текста

© 1992 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Der Boer van Het Roer,

Източник:
<http://bezmonitor.com>

Превел от немски Веселин Радков, 1992
Издателство «Отечество», Том 9
София, 1992

Der Boer van Het Roer, BD. 23
Karl May Verlag, Radebeul bei Dresden

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/1849>

Последна редакция: 2006-08-10 20:36:52

adventure

Карл
Май

Франц
Кандолф

В Мека

(Франц Кандолф е довършил този роман.)

В Мека Кара Бен Немзи и Хаджи Халеф със своите хаддехихни се впускат в рисковано дело, което неведнъж подхвърля живота им на опасност. Този път им е отредено да се намесят решаващо в живота на трима благородни мъже, като предотвратяват пъклени заговор срещу великия емир на Свещения град. Тяхното благородно участие в събитията бързо заменя враждебността на меканците с възхищение.

bg
de

Любомир
Спасов

adventure

Karl
May

Franz
Kandolf

In Mekka

de

J.
S.

0.1 (2005-12-01) — Добавяне
0.2 (2006-08-10 20:36:51) —
1.0

Карл Май, Франц Кандолф. В Мека
Изд. Калпазанов
Габрово
954-17-0179-5

Карл Май, Франц Кандолф
В Мека

Въведение

За онези от моите читатели, които още не са запознати с пътеписа ми «Отвъд», нека следващите редове послужат за по-добро вникване в нещата.

Когато се озовах отново при хаддехните, реших да осъществя едно отдавна лелеяно желание да отида още веднъж до Мека. Халеф, Ханнех, техният син Кара и петдесет хаддехни се присъединиха към мен. Тъй като щеше да е твърде опасно да тръгна за Мека под моето всеизвестно име, бях принуден да приема друго. Халеф ме прекръсти на Хаджи Акил Шатир ефенди. Първата част от пътешествието протече без особени преживелици. Но южно от Джебел Дахарах се натъкнахме насред пустинята на петима меканци, които тъкмо се бяха заели да погребват един мъртвец в пясъка. На следващия ден, когато тези хора с направо отблъскващо поведение се бяха отдалечили, се установи, че погребеният е само привидно мъртъв. След дълги усилия го върнахме отново в съзнание и се оказа, че си имаме работа със слепец, който без нашата непредвидена намеса щеше да е неспасяемо изгубен.

Известно време след потеглянето ни бяхме застигнати от един отряд от дващест и един ездачи, чийто предводител се представи за Кхутаб ага, главен надзорник на светилището в Мешхед Али. Той ни уведоми, че е по дирите на малък керван крадци, извършили невероятно нагла кражба — бяха задигнали «Съкровището от крайници» на Мешхед Али. Меканците, които ни бяха напуснали преди няколко часа, отговаряха точно на сведенията на персиеца и аз не се поколебах да му го съобщя.

Той продължи зарадван ездата, но попадна с целия си ескорт в ръцете на бени кхалид, под чиято закрила се беше поставил Гхани — така се наричаше най-знатният от меканците — заедно с хората си. Удаде ни се да освободим пленниците и да им върнем съкровището, но още на другия ден персиецът попадна по обратния път на засада, заложена от бени кхалид. Неговите дващест и един придружители бяха застреляни до един в битката, в която бяха взели участие и меканците. За съжаление аз пристигнах твърде късно, за да мога да спася клетниците. Нещо повече, следствие едно злощастно сгромолясване на моята хеджин аз самият се озовах — бях избързал пред хаддехните — в ръцете на жадните за мърт бени кхалид. И щях да бъда изгубен, ако не беше ми помогнала... алчността на техния шейх. Той отпрати всичките си хора, за да не му се налага да дели съкровището с тях. Ето как стана възможно следващите ме хаддехни да приближат незабелязано и да нападнат шейха с изненада. Тъй като Кхутаб ага се отказа от наказанието на шейха и меканците, предоставяйки разплатата на Аллах, те бяха пуснати на свобода. Но възмездие не се забави. Бени кхалид бяха предприели един грабителски поход към пасищата на бени лам. Научили за това, последните потеглили, за да срещнат врага в откритата пустиня. Удаде им се да изненадат и разбият при Бир Хилу нищо неподозиращите разбойници. Шейх Тавил и много от воините му паднаха в битката. Тримата

придружители и синът на Ехани, срещу които бени лам имаха кръвно отмъщение, също бяха убити. Самият Гхани, наказан достатъчно тежко от смъртта на единствения си син, получи свободата си и продължи по своя път, придружен от слепеца. Последният не можеше да се отдели от него, смятайки го за своя най-голям благодетел. Ала меканецът постави короната на скверните си дела, като изостави слепия човек — страхуваше се да не го издаде в Мека — с вързани ръце и крака посред пустинята, далеч от всякакви пътища. На следващия ден ние го намерихме в безсъзнание. Всички бяхме възмутени от тази ужасна жестокост, която вероятно щеше да опустоши душевния мир на слепеца, причинявайки му най-голямото разочарование в неговия живот. Ние му нагласихме удобно седло на една от нашите камили и продължихме ездата си към пасищата на бени лам. Той все още се намираше в безсъзнание, едно от неговите страшни състояния, в които беше ни изненаждал с познания за неща, лежащи отвъд градината на земните разбирания. И когато напуснахме мястото, проговори: «Погледнете още веднъж назад и запомнете това място, защото отново ще дойдете тук, когато се уреждат сметките!»

Първа глава В чистилището

В следобеда ездата ни поведе през една напълно безводна пясъчна пустош. Бахр била Ма, Море без вода. Названието напълно подходеше за тази част от пустинята, в чийто дълбок пясък се губеха стъпалата на камилите. Яздех начело с шейха на бени лам, който ни служеше сега за водач, заедно с Халеф и Кхутаб ага. Последният се държеше много мълчаливо, беше вгълбен в себе си. Неотдавнашните събития все още го държаха в душевен плен. Затова пък толкова по-приказливи бяха двамата шейхове, които много бързо си бяха допаднали. Че Халеф използваше случая да покаже своята и моята персона в подходяща светлина, едва ли е необходимо тепърва да казвам. Аз участвах в разговора само тук и там с някоя къса забележка. От време на време вметвах и едно предупредително «Кутуб», когато Халеф започваше твърде дебело да нанася боите. Но днес той не допускаше да бъде подведен. Впечатленията бяха твърде силни, за да може да заприщи «бодро блискащите се вълни на своята речовитост». Сегиз-тогиз поглеждах към мюнеджията, когото бях предал под грижовния надзор на Ханнех и нейния син. Той още не беше дошъл на себе си и се бе отпуснал в мъртвешко състояние върху завивките, с които бяхме «талпирали» седлото на неговата хеджин.

По свечеряване пустинята загуби досегашния си вид. Равната повърхнина премина в леки вълни, които приятно нарушиха безотрадната, уморителна за окото еднообразност. Спряхме в педината, образувана от две такива вълни, и се заехме с приготовленията за бивакуване. Понеже смятахме още на другия ден по обяд да стигнем в дуара на бени лам, не беше необходимо да пестим водата. Още бяхме заети с поенето на животните, когато откъм мястото, където бе приготвена постелята на слепеца, прозвуча един пронизителен, протяжен крясък, какъвто човек може да нададе само във върховен страх или смъртна опасност. Тикнах в ръцете на най-близкия хаддехихн кирбето

[1]

, от което поях подарената ми от персиеца камила, и се втурнах към слепеца. Тъкмо стигнах до него, и видях да се появяват Халеф, Абд ел Дарак и персиецът — крясъкът беше привлякъл и тях. Мюнеджията беше дошъл на себе си, докато Ханнех и Кара Бен Халеф се занимаваха с устройването на женската шатра и не можеха да му обръщат внимание, и заедно със съзнанието се бе върнал споменът за вероломната постъпка на Гхани. Той стоеше изправен пред нас. По изпитото лице бе отпечатан парализиращ страх, а безизразните очи бяха вторачени в пустотата. Ръцете описваха кръгообразни движения, сякаш търсеха опора. Обградихме го безмълвно и хаддехихните и бени лам също спряха заниманията си и се загледаха мълчаливо към нас. Не беше необходимо човек да е голям психолог, за да заподозре какво става в душата на клетия старец. Той беше чул стъпките ни

и сигурно помисли, че са на неговия така наречен благодетел, защото протегна умоляващо ръце и извика, не, буквално изкрещя:

— Абадилах! Абадилах!

После издаде заслушано напред глава, както правеше, когато очакваше отнякъде отговор. И понеже такъв не дойде, извиси с още по-голяма сила глас, от който говореше безумен страх:

— Абадилах, заклевам те в моята любов, заклевам те в милосърдието на Аллах ...

— Мюнеджи, ти не си при Абадилах, а при хаддехните и бени лам, които са твои приятели — прекъснах го аз, защото сметнах, че е време да го успокоя и да разсея заблудата, в която се намираше.

Щом чу гласа ми, слепецът отпусна отново ръце и въздишка на облекчение повдигна гърдите му. После коленете му бавно се подгънаха, захлупи лице в шепи и безмълвен спазматичен плач разтърси тялото му. След няколко минути сне ръце от очите и ги отправи към мястото, откъдето бяха дошли думите ми.

— Струва ми се, че разпознах по гласа ти ефендите от Вади Драа. Кажи, ти ли си наистина?

— Да, аз съм.

— Тогава те моля в името на всичко свято за теб да ми кажеш истината. Ще го сториш ли?

— Да — отговорих с дълбоко възмущение.

— Ефенди, знаеш, че моят дух от време на време не е при мен и че преживявам тогава неща, за които после невинно знаейки реалност ли са били, или само въображение. Такъв съм — или не е било съм? — имах току-що. Кажи, ще ми кажеш ли чистата истина без оглед на мъката, която думите ти може би ще причинят на моето сърце?

— Давам ти думата си — рекох просто. Слепецът се отпусна в седнало положение. После зарея незрящите си сини очи в далечината и подхвана, като тялото му през паузи бе разтърсвано от някакъв вътрешен ужас:

— Имах един ужасен съм. Бяхме потеглили от @вас през пустинята. Аз яздох една хеджин до моя закрилник, а трупът на неговия син бе качен на трета камила. Бяхме приблизително четири часа на път, когато моят придружител спря внезапно и ме попита кого смятам за крадеца на Канс ел А'дха. Отговорих съобразно истината: «Теб. Ти си участвал и в избиването на войниците. Но въпреки това ще остана при теб, защото си мой благодетел и не бива да те пусна.» Закрилникът ми избухна в смях, но не каза нито дума. Ездата продължи още може би един час. Отново спряхме. Моят закрилник ми заповяда да слеза и да седна на земята. И после... после дойде страшното, неопишуемо ужасното. Ненадейно почувствах въжета по ръцете и краката. И когато все още не подозирайки грозното, попитах Абадилах какво възнамерява да прави с мен, той се изсмя късо и враждебно... О, ефенди, такъв смях никога не бях чувал от него, режеше, сякаш кама се заби в душата ми. А после заговори, но това бе само едно изречение, и гласът му звучеше като глас на някой шейтан от пъкъл: «Мюнеджи, ти си един маджнун

[2]

един неизразимо загубен маджнун, който трябва да замине за Джехеннема!» А после не чух нищо повече, освен стъпките на бързо отдалечаващи се животни, и стана тихо... тихо... тихо... бях сам в пустинята, сам с моето отчаяние, сам с преизподнята в сърцето. Вече не мога да си спомня подробностите от съня. Знам само че отчаяно теглех въжетата, без да мога да се освободя, докато се отказах изтощен от безнадеждното начинание. Но най-лошото тепърва щеше да дойде. Ефенди, нали знаеш какво разказва нашата вяра за мъките на прокълнатите? В Джехеннема се издига ужасното дърво Заккум, по чиито клони растат дяволски глави. Прокълнатите трябва да ядат тези страховити плодове, които после разкъсват вътрешностите им. Ох, сега знам какви са тези дяволски глави, защото ги почувствах всичките, всичките във вътрешността си. Това са изпълнените с отчаяние мисли, които пропъльзяха като змии във вътрешния ми мир и забиваха отровните си зъби в душата ми. Сред тях имаше една мисъл, която ме доведе близо до безумието — бях измамен от един, не, от единствения, на когото бях дарил своята опустошена от безсърдечие на хората душа. Ефенди, проумяваш ли какво означава това и каква адска мъка е да загубиш с един удар цялото съдържание на своето клето сърце? Можеш ли да го проумееш, дори и да е било само съм? Можеш ли?

Слепецът спря изтощено и се отпусна назад върху застелките. Не отговорих на последния му въпрос, а вероятно и не можех. Всички бяхме дълбоко развълнувани. От вътрешността на близката женска шатра се разнесе тих плач. Халеф подръпваше — при него това винаги бе признак на вълнение — осемте паяжинни нишки отдясно и деветте отляво на носа си, а Абд ел Дарак и Кхутаб ага гледаха с дълбоко съчувствие разказвача. Сега той се изправи от постелките и попита с треперещ от напрежение глас:

— Ефенди, аз мисля, че това е било сън, ужасен, изправящ косите, наистина, но все пак само сън. Ефенди, моля те, заклевам те, кажи, че е така, че наистина е било само сън, и аз ще те благославям и в смъртния си час.

Как да постъпя? Да излъжа слепеца и да измамя доверието, което залагаше в моята правдивост? Бях му дал думата си и бях длъжен да я съдържа. А и нямаше смисъл да крия случилото се, защото и бездруго скоро щеше да дойде времето, когато това криене вече нямаше да е възможно. По тази причина започнах бавно и колкото може по-щадящо:

— Мюнеджи, ти вярваш в Аллах и любовта на Аллах, така че това, което ще ти...

Тук слепецът ме прекъсна нетърпеливо:

— Ефенди, не бъди многословен, а ми кажи кратко: сънувал ли съм, или съм преживял нещо истинско!

Сега вече не можех да съдържам повече истината и отговорих:

— Твоят разказ не се отнася за сън, а за действителност.

Сякаш го обхвана ледено вцепенение. Ръцете му се свиха в юмруци, ноктите се вдълбаха в плътта, очите гледаха оцъклено в празнотата, устата беше широко отворена... всичко в мюнеджията беше омъртвяло. Но той не беше мъртъв. От устата излязоха, макар устните едва да мърдаха, откъслечно думите:

— Моят... разказ... не... е... сън... а... действителност... действителност... действителност...

Падна възник с разтърсващ вопъл, очите се затвориха, свитите в спазъм пръсти се разтвориха. Но само за миг. После скочи на двата си крака като изстрелян от пружина, нададе крясък, още по-силен и пронизителен от първия, и изрева с цялата сила на дробовете си:

— Махайте се... махайте се всички... защото аз съм прокълнат... белязан от Аллах... вярвах в човешката любов... няма любов... любовта е лъжа... една голяма, голяма лъжа... най-голямата, която може да има... о, Аллах... нека умра... умра...!

При последните думи гласът на мюнеджията бе ставал все по-слаб и по-слаб. Коленете му затрепериха и щеше да рухне, ако не бях скочил рязко, улавяйки го в прегръдките си. После го оставих бавно да се плъзне на постелята и проверих пулса. Биеше, много слабо наистина, но осезаемо. Бедният, достоен за съжаление човек се нуждаеше от спокойствие, абсолютно спокойствие. Предадох го на грижите на Кара Бен Халеф, който също бе дошъл, и се отдалечихме.

Когато се намерихме извън слуховия обсег на слепеца, баш насир спря и се обърна към мен, въздъхвайки дълбоко:

— Ефенди, не беше ли ужасно? Колко ми е жал за клетия човек! Как ли трябва да е била привързана душата му към Гхани, за да се срине от разбулването на неговата недостойност в най-дълбоката бездна на отчаянието! Как бих желал да му помогна, да го накарам с любов, само с любов, да забрави най-голямото разочарование в своя живот. Ала аз самият съм още толкова неопитен в това изкуство, още съм новак. Ефенди, говори с него, докажи му...!

— Сега още не е време. Неговата душа е още твърде наранена и съкрушена. В човешкия живот има положения — мюнеджията сега се намира в такова, — в които болката е разровила и набраздила душата до нейните най-съкровени дълбини. Всяка намеса, колкото и да е доброжелателна, ще действа само като досадна натрапчивост.

— Но не би ли могъл поне... — поде персиецът отново, ала бе прекъснат от Халеф.

— По-добре се задоволи с това, което казва моят сихди! Аз го разбирам. Душата на мюнеджията сега прилича на празна сакибе ел балах# с голяма дупка на дъното. Колкото и хубави фурми да слагаш в нея, все ще изпаднат отдолу. Дай на сихдито време да закръпи дупката! Той ще го стори, о, Кхутаб ага, можеш да разчиташ на това. Много добре си го познавам.

Със забавния си опит да уреди нещата, дребничкият чудак беше нацелил главата на гвоздеа. Е, в случая не вярваше повече, отколкото можех да обещаая. Аз самият не бях наясно в момента как да я подхвана тая работа със закръпването на дупката на торбата за фурми.

Сега и шейхът на бени лам се обърна с въпрос към мен:

— Ефенди, не мислиш ли, че на слепеца може да навреди бушуващото в душата му вълнение?

Ще ми бъде много жално, наистина, ако стане плячка на смъртта, след като на два пъти е бил спасен по толкова удивителен начин.

— Успокой се, о, шейх! Точно защото на два пъти е устоял на смъртта, удостоверява, че тялото му е достатъчно силно да преодолее и днешната опасност. Не мога да ти го докажа, но един вътрешен глас ми подсказва, че ще отведем мюнеджията здрав и читав до Мека. А моите предчувствия рядко са ме лъгали.

Междувременно нощта беше настъпила. Изядохме вечерята си, състояща се от къс овнешко и шепа фурми за десерт. После направих кратко посещение на мюнеджията. Заварих го потънал в дълбокия сън на изтощението. След като бях уредил всичко необходимо за удобството му, аз също потърсих почивката. Асил Бен Рих, когото в последно време малко бях пренебрегнал, ме поздрави с радостно пръхтене. Прошепнах му обичайната сура в ухото и използвайки врата му за възглавница, скоро и аз потънах в обятията на бога на съня...

Събудих се от странно чувство — някой сякаш ме беше помилвал по лицето. Още полусънен, посегнах и улових една ръка, която принадлежеше на мюнеджията, както различих при опита си да пронижа мрака с очи. Според положението на звездите беше около един час преди полунощ. Как беше намерил пътя до мен през редиците спящи? Старецът не ми остави време за мислене. Хвана здраво ръката ми и ме помоли тихо — не с гласа на Бен Нур, както бях очаквал, а със собствения си — да го изведе от бивака. Изпълних волята му, без дума да кажа, като го отведох толкова далеч, че никой не можеше да чуе оттам гласовете ни. Проснах на пясъка завивката си, която бях взел за тази цел, и седнахме. Слепецът отново ме улови за ръката. Дълго време не проговори. Само неговото ускорено, ясно доловимо дишане нарушаваше тишината на нощта. Най-сетне попита с особен, тревожно треперещ глас, какъвто никога не бях чувал от него:

— Ефенди, кое време е сега?

— След един час ще стане полунощ.

Мюнеджията помълча, сякаш трябваше първо да асимилира съдържанието на думите ми. После отговори колебливо:

— Значи след един час... ще настъпи новият ден!... Ох, да можеше... и за мен... да изгрее... слънцето... още веднъж... само още... един-единствен път...!

Отново замълча, този път за по-дълго време.

Добре знаех кое слънце има предвид, но не казах нищо. Но той, изглежда, и не очакваше отговор, защото продължи:

— Ефенди... моля те... в името на Аллах... не ме изоставяй...! Сега по целия широк свят... си нямам никого... освен теб... единствено теб...!

Невъзможно ми е да опиша настроението, в което се намирах. Над мен — небето със своите бляскави звезди, около мен — възнасящата тишина на пустинята, до мен — този беден, безпределно нещастен човек... Не бях в състояние да говоря. В отговор само стиснах ръката на слепеца.

— Ефенди... благодаря ти... благодаря ти... толкова много... о, толкова много!

После поднесе ръката ми до устните си — така бързо, че не успях да попреча, и я целуна. Колко много трябва да бе изтърпял този човек, колко много трябва да е жадувал за обич, за да му поддейства едно просто ръкостискане толкова благотворно. В този миг се зарекох: ако трябва и живота си ще заложа, но ще отгърна булото на тайната, в чийто център стоеше Гхани, и ще върна на слепеца неговия душевен мир. Вярно, засега вървах само пипнешком в мрака, но се надявах да получа някое насочващо указание от мюнеджията. По тази причина му казах:

— Не искаш ли да ми разкажеш историята на твоя живот? Може би това ще донесе облекчение на душата ти.

— Благодаря за съпричастието, ефенди. Бях решил да го сторя още преди да те помоля да дойдеш с мен. Чувствах някакъв неясен подтик. Може би това е бил гласът на Бен Нур, който иска да ти кажа всичко, макар да не разбирам по какъв начин ще ми донесе някаква полза.

— Довери се на Аллах, той най-добре знае как да доведе всичко до добър край.

Слепецът издърпа ръката си с рязко движение и извика:

— О, ефенди, не биваше да го казваш, защото това ме принуждава да ти призная нещо, което вероятно ще ме лиши от цялото ти състрадание.

Отгатнах какво щеше да последва, но опитах да го успокоя:

— Мюнеджи, каквото и да ми кажеш, можеш да бъдеш уверен, че ни най-малко няма да повлияе на чувствата ми към теб.

— Ех, ефенди, ако можех да го повярвам, колко щастлив щях да стана в моето нещастие! Но сега вече не бива да крия най-трудното, най-трудното от всичко. Знаеш, ефенди, че бях християнин. Но в християните, с които си имах работа, виждах толкова много нехристиянски черти, узнах толкова много безсърдение, че вярата ми в християнството се разклати. И когато после за първи път в живота към мен бе проявена любов от човек, изповядващ исляма, направих крачката от християнина към мюсюлманина. Разбираш ли какво ме накара да го направя? Любовта, единствената любов, която не бях намерил в християнството и сега намерих в исляма, или поне вярвах, че съм намерил. Мога да кажа, че сред мюсюлманите бях един от най-ревностните, но не бива да премълчавам пред теб, че в основата на моето усърдие лежеше вътрешното неспокойствие, което въпреки всичко така и не загубих. Опитвах се да притъпя с ревностност в изпълнението на религиозните задължения, която по-рано, в качеството на християнин, щях да окача като фанатизъм. Можеш ли да си представиш сега колко смъртоносно действа върху религиозните ми убеждения осъзнаването, че и в исляма съм се измамил? Любовта, която смятах, че съм намерил при него, беше единствената причина за моето вероотстъпничество. Сега тази предпоставка се срина и заедно с нея и ислямът на масбаха, който му бях изградил в сърцето си. О, ефенди, защо не ме остави да загина в пустинята! Последното, най-голямото разочарование щеше да ми остане спестено! Сега попаднах в друга, още по-ужасна пустиня. Къде да намеря вода, за да не умра от жажда? Питам те, ефенди, къде да я намеря? Къде...?

Мюнеджията извика последните думи с такъв глас в смълчаната пустиня, че помислих — спящите в бивака ще се събудят След известна пауза — продължи тихо:

— Ефенди, ти си мюсюлманин и вероятно, не, сигурно, си на друго мнение. И аз ще трябва търпеливо да понеса, ако откажеш ръката си на един такъв двукратен вероотстъпник като мен. А после вече наистина няма да знам какво повече да правя. Тогава ще съм предоставен на самия себе си в тази пустиня... сам... съвсем сам...

Слепецът замълча. Аз също дълго време не казах нищо. Спомних си една езда преди повече от двайсет години през Ляно Естакадо. Беше нощ като днешната. До мен язدهа двама души, чиято душевност бе сходна с тази на мюнеджията. Бяха изгубили Бога — единият от престъпно упорство, другият — под налягането на голяма мъка.

[3]

Беше ми съдено да изиграя в живота им една немаловажна роля и да придам ново направление на техния житейски път. Дали щеше да ми се удаде същото и днес? Мюнеджията не беше безверник. Неговото нещастие се състоеше в това, че се бе отделил от всяко верую и сега се скиташе като бродник из пустинята, който добре вижда в далнината спасителния оазис, но няма сили да го достигне. В живота му бе възникнала мъртва точка, от която не можеше да излезе. Щях ли да я намеря тази мъртва точка и в състояние ли щях да бъда да го отдалеча от нея? С какво удоволствие бих му казал, че съм християнин, но си имах причина да го скрия и пред слепеца. Трябваше да продължа да играя ролята си на мюсюлманин. Но можех ли да му кажа каква огромна грешка е извършил с преминаването си към исляма? Можех ли да го сторя, без да се издам? А така ми се искаше да му помогна! Бях обхванат от неизразимо меко, топло чувство на състрадание към нещастника. Взех ръката му, която преди малко беше изтеглил, и казах: — Аз не си отдръпвам ръката, а ти я давам за втори път. Не гледам на теб като на лутащ се във вярата, а като на нещастен брат, който се нуждае от моята помощ. Ти веднъж ми каза, че братята ти те мразели. Приеми мен на тяхно място като свой брат. Искam с любов да заменя онова, което са ти причинили като горест и страдание. Доволен ли си?

Мюнеджията подаде и другата си ръка и попита усъмнено:

— Искаш да станеш мой брат? Наистина ли искаш? И още ме питаш дали съм доволен? О, аз щях да бъда доволен дори само да не ме прогонеше, да ми позволише да остана при теб. Повече не съм и смеех да си пожелаая. А сега чак да намеря брат... брат...!

— Предчувствам, че скоро ще намериш нещо повече от брат, ще придобиеш отново покоя на сърцето си. Но и ти трябва да сториш своето, трябва да се молиш за тази милост!

— Да се моля, казваш? — възкликна мюнеджията измъчено. — Ех, ако все още можех! И ако знаех как да се моля! Дали с: «Я абана еллкуиси, фи 'самават, ята Кудиса „сумка!“»? [4]

Така вече нямам право да се моля. Загубих тази молитва, когато обърнах гръб на християнството. Или да кажа: «Бисмиллахи 'ррахмани ррахим» [5]
» («С името на Всемилостивия и Милосърден Аллах!»)

Така вече не мога да се моля, от днес вече не!
Но как иначе да се моля, че молитвата ми да се въздигне до трона на Аллах и да намери милост?

— Моли се така, както ти внушава сърцето! А Аллах ще чуе молитвата ти, дори да няма обичайната молитвена форма. Не е ли казал Иса Бен Мариям, чието учение някога си изповядвал: «Просете и ще ви се даде; търсете и ще намерите; хлопайте и ще ви се отвори!»? [6]

Търси Аллах с естествено, чисто сърце и той ще ти се открие и ще ти даде покоя, който си изгубил.
— Покоя! О, дано само излезеш прав, ефенди! Как здраво ще го държа тоя покой, та да не ми го откраднат пак!

— Откраднат? Нима мислиш, мюнеджи, че на някого могат да му откраднат ей така покоя като някоя кис ед дахаб? [7]

Наистина ли си убеден, че той самият няма да има вината за това? Или човек си носи покоя просто в джаиб ел машлах [8]

, та първият срещнат харамии [9]

да може без усилие да му го задигне? Не мюнеджи, покоят е нещо толкова вътрешно, свързано с душата в скъпоценно единство, че никой харамии, дори най-хитрият и умният, не може да ми го задигне.

— Мен ли имаш предвид с човека, дето разнася небрежно наоколо покоя си в джоба и поради това лесно може да го изгуби? Ефенди, ако знаеше историята ми или ако беше преживял и изпатил това, което на мен ми дойде на главата, нямаше да ме преценяваш толкова ниско.

— Не исках да те оскърбявам и говорех общо. Но и без да ми разкажеш историята си, знам, че не си съвсем без вина по отношение сполетялото те нещастие, не може да си без вина.

— Как можеш да го твърдиш така категорично? Та ти изобщо не ме познаваш, не знаеш какво положение съм заемал в ранния си живот.

— В това отношение не съм толкова незнаещ, колкото си мислиш — ухилих се аз. — Аз те смятам за персийски учен от руска националност, ако не и преподавател в прочутия колеж в Техеран.

— Машаллах! — извика мюнеджията удивено. — Наистина знаеш! Къде си чувал за мен, ефенди?

— Нищо не съм чувал. Стигнах до това заключение чрез размишления. Че си европеец, ти самият не отрече. Останалото не бе трудно да се заключи. Един учен европеец, който години наред е пребивавал в Персия. Дипломат не можеше да си бил, защото иначе щеше да прозреш Гхани, твоя така наречен благодетел. Оставаше само една вероятност. Знаех, че шах Наср-ед-Дин е почитател на европейското образование и привлича за училищата си преподаватели от

западните страни. Коя страна при това положение излиза на преден план? Ами приятелска Русия, по-малко другите европейски държави, които шахът опозна по-отблизо едва по-късно, при пътуванията си из чужбина. Само едно ме учудваше, че в положението си на персийски преподавател можеш да бъдеш богат. А ти каза, че при пристигането си в Мека си бил заможен. Пък персийската катедра не ми се струва подходяща за трупане на богатства, макар да приемам, че шахът не плаща зле на своите западни професори.

— Ефенди, с учудване чувам, че си добре запознат и с персийските порядки. Шахът плаща добре, но богатство така не може да се събере. Онова, което притежавах, не бях спечелил с професията си, а ми се беше паднало от наследствена част от имота, оставен от баща ми, граф Вернилов, богат руски помешчик — мястото няма отношение към нещата — на тримата си синове. И с това веднага започва моята тъжна история. Баща ми и братята ми не ме обичаха. Във възгледите си те бяха феодали, както наричаме такива хора, но в степен, която поне в моите очи, граничеше с прекаленост. Ето защо предизвиках крайното им недоволство — бях най-младият от фамилията, — когато с течение на годините забелязаха, че проявявам склонност да вървя срещу традициите на тяхното съсловие. Ефенди, може би си чувал нещо за руския граф Лев Толстой и произведенията му? Признавам, че неговият начин на разбиране на живота оказва решаващо влияние върху цялата ми житейска насоченост. Реших да се посветя на учението. Дори само това щеше да ме раздели с моето семейство, което в своя краен консерватизъм виждаше в мое лице един ренегат, един изменник на най-святите традиции на своето съсловие. Ефенди, не твърдя, че процесът ми на образование е бил най-пълният. По отношение на образованието ние русите се нареждаме далеч зад европейските държави като например Германия и Франция. Но по моя преценка аз пристъпвах с широко отворено, възприемчиво сърце към всички важни и решаващи въпроси, които вълнуваха моето отечество. Наклонностите ми ме насочиха към следване на история. И сега се стигна до пълния разрыв с моето семейство. Изучаването на историята и нейната връзка с икономиката на страните породиха у мен мъчително недоволство от паразитното съществуване, което бях водил досега като член на едно привилегировано малцинство, а желанието да се усъвършенствам и да бъда полезен ме накара да се отрека от досегашния си живот. След приключване на следването получих на сравнително млади години катедра в университета в Петербург. Възползвах се от влиянието си устно и писмено да застъпвам възприетите от младостта възгледи. Защиствах всичко, което смятах за достойно за моята подкрепа, особено равноправието на народите и потисканото селячество. Че проявявах съчувствие и към Полша, е ясно. Излязох открито срещу плана на руското правителство, целящ пълното порусване на полските провинции. Хвалеха ме, че притежавам във висока степен дарба на красноречие и аз постигнах доста значителни успехи. Сигурно разбираш, ефенди, че тази форма на моята дейност направо наливаше масло в огъня на омразата, с която ме преследваше фамилията ми. Бях убеден, че ако баща ми беше още жив, щеше да ме лиши от наследство. Но така, в притежание на голям наследствен дял, лесно се примирих с факта, че братята ми прекъснаха всякаква връзка с мен, и се ожених за едно бедно момиче, но от кръга на петербургското дворянство, за което мислех, че споделя убежденията ми. Е, след краткото щастие нещастieto се стовари върху мен. Атенатът на нихилиста Дмитрий Каракозов срещу цар Александър II постави началото. Старорусите, към които се числяха като изтъкнати членове и моите братя, ме свързаха — бях техен опасен противник — със злополучния атентат. Как успяха, за мен и до ден-днешен е загадка, защото никога не съм имал вземане-даване с нихилисти. Главното е, че предстоеше близкият ми арест и щях да попадна в затвора, без понятие да си имам, ако не беше ме предупредил един приятел. Обърнах по-голямата част от състоянието си в налични пари и попитах младата си съпруга дали иска да ме придружи. Едва сега опознах истинския ѝ характер — нейната любов се оказа лицемерие и сметкаджийство. Каза ми открито, че се е омъжила за мен, за да дели блясък и чест, но не изгнаничество.

Мюнеджията спря. Споменът за миналото го беше развълнувал. Прекара свободната ръка по челото си, сякаш искаше да пропъди всички мъчителни мисли, и продължи:

— Между Русия и Персия точно по онова време цареше известно напрежение заради тюркистанския въпрос. Родината ми доста безцеремонно се бе отнесла към съседната страна. Ето как сметнах, че в Персия ще намеря най-почетен прием и закрила срещу преследване, толкова повече че отдавна имах желание да опозная Ориента. Очакванията не ме подведоха. Не знам как, името ми беше стигнало до Двора в Техеран и ми уреди аудиенция при шаха. Той

прояви благосклонност към мен и ме назначи, както ти съвсем правилно отгатна, за преподавател в тамошния прочут колеж. Добре можеш да си представиш, че приятелският прием, който прокуденият християнин намери при строго вярващите мюсюлмани, не остана без въздействие върху религиозните ми възгледи. Нахвърлих се през свободното от професията време с пламенно усърдие върху изучаването на исляма. Хората бяха достатъчно толерантни да не искат от мен преминаване към официалната религия на Персия. А аз се отблагодарявах, като отдавах всичките си сили и възможности на страната, оказала ми такова гостоприемство. Болно ми беше да гледам как този надарен народ бива воден за повод от чужди нации, без да намери сили да се освободи. Използвах моето от ден на ден нарастващо влияние върху шаха, за да го убедя в необходимостта и възможността относно издигането на неговото занемарено отечество. Знаеш, че шахът предприе пътувания, за да изучи европейската институция с цел подобрене състоянието на своята страна и че резултатът бе редица съществени нововъведения. Покрай другото бе наложена толерантност за всички религиозни общества с изключение това на баби. Мога да ти кажа, че лично аз много допринесох за тези подобрения, макар да съзнавах, че колкото Персия ставаше по-самостоятелна в своето управление, в същата степен биваше ощетявана Русия и нейните политически изгоди. По онова време се запознах с Абадилах ел Варана, който беше дошъл в Двора на шаха като пълномощник на великия шериф от Мека. Ти ми отрече всякакъв дипломатически талант, но аз не бях толкова неопитен, че да не разбера скоро какво целеше това пратеничество. Знаеш може би, че Персия на няколко пъти прояви апетит към завладяване на Багдад и свещените градове Кербела и Мешхед Али, а пренията на великия шериф от Мека с Високата порта са всеизвестни. Точно по това време шахът отново бе насочил жадно очи през границата и за мен бе пределно ясно, че задачата на меканското пратеничество е да постигне съюз с шаха. Великият шериф искаше със своето влияние върху вярващите непосредствено да подкрепи Персия в религиозно отношение, докато ходовете на персийското правителство щяха да възпрат Портата да се занимава с меканските работи. Не си ли и ти на мнение, ефенди, че с това предположение съм нацелил истината?

Вярно, с този пункт на персийската политика аз не бях съгласен и не се поколебах да упражня влиянието си в тази посока, но това не попречи нито на Абадилах, нито на мен да запазим приятелските си отношения. За ориенталските условия той е един изключително образован мъж и притежава големи познания върху Корана и неговите тълкувания. Не беше за чудене, че търсех общуване с него и се чувствах добре в компанията му. А скоро щях да осъзная, че ми беше истински приятел. Ако си бях мислил, че руските ми врагове са ме забравили, щях за свое съжаление да се почувствам горчиво измамен. Моето влиятелно положение в Техеран отдавна им беше трън в очите. А по обходен път чрез Абадилах, който в качеството си на пратеник в някои отношения имаше по-дълбок поглед от мен, научих за машинациите на моите противници. Вече споменах, че в Персия всички религиозни общества се радваха на пълна търпимост с изключение на бабите. С известното покушение срещу шаха през 1852 година те си бяха навлекли едно ужасно преследване. Аз бях предприел опит, наистина, да въздействам на строгите параграфи на закона, целящи пълното изстребване на бабите, но без успех. Сега узнах чрез Абадилах, че руските ми врагове са използвали тази моя човеколюбива стъпка, за да ровят тайно срещу мен и да удостоверят, че се намирам в тайно съглашение с бабите. Абадилах ме предупреди и ме посъветва своевременно да подсигурия безопасността си, нещо повече, отиде дори дотам да ми предложи убежище в своя дом в Мека. Колкото и примамливост да съдържаше за мен това предложение — та нали въз основа на познанията ми върху исляма нямаше да ми е трудно да се явя като един невнушаващ никакво подозрение мюсюлманин, — то в съзнанието за невинността си се чувствах толкова сигурен, че се засмях на предупреждението на приятеля. Но си нямах и понятие колко много се беше разклатило положението ми.

Твърде скоро щеше да последва събуждането от съня, в който ме люлееше и приспиваше моето безгрижие. И това събуждане беше ужасно! В една тъмна нощ петима маскирани мъже нахлуха в дома ми и ме изтръгнаха от постелята. После ми вързаха очите и ме отведоха окован. Накъде ме водеха, не можех да разбера, бях полумъртъв от страх. Когато можех отново да мисля ясно, се намирах в някаква тъмна дупка... сам! И тогава схванах с ужасяваща яснота какво възнамеряваха да правят с мен. Моите врагове отново бяха удържали победа над мен. Подозирах как бяха подхванали нещата. Сетих се за предупреждението на моя приятел, от чиято уста по-късно узнах цялата истина. Християнските интриганти бяха успели в дяволския си замисъл, бяха убедили персийската полиция, че моята личност представлява опасност за

държавата. И сега трябваше да изчезна безследно! Познавах твърде добре персийския метод за раздаване на правосъдие, за да не разбера, че съм изгубен, ако не се явеше някой ангел да ме спаси.

Тревожното чакане в това ужасно място ми се видя цяла вечност, но в действителност не бяха минали повече от три часа. Ама какво изпитах през това време, ефенди, не мога да ти опиша. Помня само, че беснеех като пощръклял и проклинах Бога, хората и самия себе си, докато се свлякох от изтощение на мръсните каменни плочи. Ето че чух в ключалката да изщраква ключ, вратата се отвори и влезе... моят ангел-спасител, моят приятел Абадилах! Държеше притъмнен фенер в ръка. Той не ми остави време да изразя удивлението, което изпитах при неочакваната му поява, а каза припряно:

«Да оставим сега всички обяснения! Трябва да изчезнеш, моментално да изчезнеш! Благодарим на Аллах, не на мен, че в последния миг научих за покушението!» По същото време вече ми бе свалил оковите, повлече ме нагоре по тясното стълбище на подземното и ме изведе по някакъв дълъг тъмен ходник на открито. Излязохме на тъмна улица, където ни чакаше слугата на Абадилах с три коня. Да се метнем на седлата и да полетим вихрено по безлюдните улици, бе работа за миг. Един час след напускането на града моят спасител спря и ми даде необходимите обяснения. Научил — не пожела да каже как, защото дал тържествено обещание за мълчание на някакво лице — по какъв начин трябвало да бъде обезвреден още тая нощ и незабавно взел мерки за моето спасение. Първата му работа била да закупи с крупна сума ключаря на затвора. В този миг той вече бил избягал от града. После трябвало да се набавят конете и необходимия багаж. С тази задача бил натоварен слугата. Самият Абадилах се наел с по-мъчната и опасна част — моето освобождаване. Колко рискувал при това, ми стана ясно едва по-късно. Защото паднеше ли върху него подозрението, че ми е помогнал да добия свободата си, свършено беше с положението му в Двора в Техеран. Сега разбираш ли, ефенди, как можех да твърдя, че Абадилах е единственият човек, който ми е оказал любов в живота? И че мястото ми беше до страната на моя благодетел въпреки всичко неблагоприятно, което узнах за него?

Не се заех да отговоря, а го помолих да продължи разказа си.

— Абадилах отново ми направи предложение да отида да живея при него в Мека. Можеш да си представиш, ефенди, че този път с радост се съгласих. Вярно, той не можеше да тръгне с мен веднага, а и в друго отношение се нуждаех от помощта му. Освен моята персоне трябваше да бъде спасено и състоянието ми, което бях депозирал в шахската банка. Ако не бъдеше изтеглено навреме, щеше завинаги да бъде изгубено. Държавната хазна и джобовите на алчните чиновници щяха да го погълнат. Оказа се, че съобразителният Абадилах е помислил и за това. Беше взел хартия, мастило и дори печата ми — как беше успял да се добере до него, като мястото му беше на писалището в къщата ми, за мен и до днес е загадка и ме накара да направя едно пълномощно, по силата на което банката веднага трябваше да му предаде депозита. Той възнамеряваше да го прибере още на същото утро, веднага щом банката отвореше. Името на предателя не беше упоменато в пълномощното, за да не го подхвърли на опасност. Така поне, мислех си, състоянието ми ще бъде спасено, макар да губех дома си.

После си взехме сбогом. Той отрязва благодарствените ми слова с едно кратко «Аллах Йесаллимак!» (Аллах да те пази!) и пое обратно към града, а ние пристъпихме към дългото, трудно пътуване до Мека. Мога да ти кажа, ефенди, че намерението ми да се представя за мюсюлманин никак не ме затрудни. По време на дългото пътуване бях имал достатъчно време за размисъл по отношение бъдещата ми позиция към християнството. От така наречените християни бях изпитал толкова горчивини, че антипатията ми се прехвърли и върху самото християнство. Дали разсъжденията ми са били правилни, сега, след последните събития, се съмнявам. Във всеки случай тогава мислех, че постъпвам правилно. И с всяка крачка, приближаваща ме към Мека, у мен ставаше все по-твърдо убеждението, че едно дърво, което ражда толкова лоши плодове, трябва в крайна сметка самото да е прогнило и разядено. Освен това може, незнайно и за самия ден, благодарността ми към моя благодетел да е разрушила последния мост, който ме е свързвал все още с християнството, и да е отредила да приема вярата на онзи, който единствено от всички бе проявил към мен любов и безкористно приятелство.

Смяната на вярата не ме тревожеше. След като години наред бях живял в Персия, най-близката изповедна форма за мен беше Шиа. Но тъй като моят благодетел беше сунит, то бе разбираемо, че аз също трябва да изповядвам Суна. Това признание може би ме представя като безволев, но

аз ти казвам, ефенди, щях и будист да стана, ако благодетелят ми очакваше това от мен. Можеш ли да вникнеш в това странно душевно състояние?

— Да — отвърнах кратко.

— Бях живял мирно в продължение на месец в дома на моя закрилник, когато той се върна. Донесе ми депозираното в банката състояние. Беше му изплатено до последното шахи

[10]

без всякакви затруднения и аз сега отново можех да се явя съобразно общественото си положение. Скоро станах известен в целия квартал под името Богатия аджами — Богатия персиец. Това, наистина, не трая дълго. Вече ти казах, че моят закрилник е шейх ел харе.

[11]

В Мека поклонниците не могат да живеят, където на тях им е угодно, а им го определя специално предназначеният за тях квартал. Така например има за турци, перси, афганистанци и т. н. Моят закрилник е главният управник в квартала на турците. Тази служба беше свързана с множество влизания и излизания на поклонници в неговата къща. Когато една вечер се върнах след Магхриб

[12]

от Каабата, намерих долапа

[13]

в моята стая разбит. Сандъкът с многото торбички тумани беше изчезнал... бях осиромашал. Доложих веднага загубата на моя закрилник и Абадилах предприе най-грижливи разследвания, но напразно. Смяташе, че извършителите са неколцината турски поклонници, отбили се при него следобеда, ала те така и не бяха открити. Трябва веднага след кражбата да са напуснали града.

Не мога да кажа, че загубата на имането особено ме натъжи. Та нали бях свикнал на нещастия. Тежеше ми само, че вече няма да мога да се отплащам както обикновено за услугите, които ми биваха оказвани в дома на моя закрилник. В останалото земните блага за мен вече притежаваха малко стойност, толкова по-малко, когато моят очebol, приел влошаваща се форма още в Техеран, премина скоро в пълна слепота. Какво можеха да ме ползват хиляда торбички с тумани! Аз бих жертвал и още повече с радостно сърце, защото притежавах нещо, което ми бе по-скъпо от всичкото злато на земята — приятелството на моя закрилник. Той ме задържа при себе си и когато се превърнах в Аджами ел Мескин — Бедния персиец В притежание на неговото приятелство аз бях безкрайно богат. Към това се добави и нещо друго. Колкото повече се затваряха телесните ми очи за светлината на слънцето, толкова повече се отваряха вътрешните за светлината, произхождаща от Бен Нур, моя водител. В неговата светлина можех да виждам неща, до чието познание достигат твърде малко хора, защото сърцата на повечето са пленени от богатата на тази земя и очите им са заслепени от блясъка на златото, което неуморно гонят...

Ефенди, дълга, многократно заплетена хет

[14]

води от християнския москуфи

[15]

до мохамеданския меккави

[16]

, един дълъг, мъчителен път от шейсет години. Ще ме упрекнеш ли, ако ти кажа, че копнея за покой! За мир и покой!... И нали няма да ме напуснеш, ефенди, след като бях предаден от моя досегашен закрилник? И една втора молба имам. Знам, че не гледаш с добро око на Абадилах. Защото никога не си го опознал откъм добрата му страна както аз и може би не вярваш всичко, което ти говорих за някогашната безкористност на моя приятел. Ефенди, мисли за него каквото си искаш! Но те моля да ми оставиш вярата в раншната чиста доброта на моя закрилник! Толкова е прекрасно да можеш да вярваш в добротата на хората. Толкова е прекрасно ... толкова прекрасно...!

Слепецът замълча изтощен. По време на дългия разказ не беше освободил ръката ми. Бедният, бедният човек! Той не подозираше, че слепотата на неговите очи не е единствената. Той беше двойно, даже тройно сляп! Можех ли от съображение неговото душевно равновесие да го оставя в щастливото му неведение? Не, не можех! В случай на духовна слепота като неговата имаше само едно-единствено средство на лечение — безцеремонната откровеност! Дори раната на неговата душа да започнеше прясно да кърви! Рано или късно, той все пак трябваше да научи трагичната истина! При това положение не беше ли по-добре веднага да отиде на операция и да му бъде отстранен катарактът? Безпощадно!

Ето защо мълчах, когато мюнеджията свърши, дълго време, за да придам на думите си по-голяма тежест. После започнах бавно, натъртвайки на всяка дума:

— Мюнеджи, ти разказа една тъжна история. Бих могъл да заплача от нея, но да заплача и за теб, клети слепи човече! Нека ти кажа, мюнеджи! Един сляп човек буди съжаление. Но когато съществува възможност слепотата му да бъде изцерена, а той стиска клепачи, защото не иска да се научи да вижда, тогава съжалението преминава в презрение. А твоята слепота е толкова лесна за лекуване! Едно би могло да извърши лечението! Мюнеджи, нима не искаш да проумееш, че твоят разказ, започнат от мястото, където се появява твоят «закрилник» е една приказка, не, не приказка, а една опашата лъжа, измислена от свършен измамник, толкова опашата, че се учудвам как ти, дете претендираш да си опитен мъж, не си я прозрял от пръв поглед...!

Мюнеджията направи припряно движение да ме прекъсне, но аз не го допуснах, а продължих несмутимо:

— Не ме прекъсвай, мюнеджи! Можеш да се досетиш, че не бих говорил така, ако няхах зряло обмислени причини. Гхани още от самото начало не е бил твой закрилник, а твой действащ с изобретателна хитрост, осъзнат враг. Най-злият, който някога си имал. Та нали самият каза, че си бил противник на тогавашната персийска политика. Значи също негов противник, защото той я е подкрепял. И си бил опасен противник, защото си имал влияние върху шах-ин-шаха. Следователно е трябвало да бъдеш отстранен. С оклеветяване нищо не можело да бъде постигнато, понеже си притежавал уважението на владетеля в твърде висока степен. Ето защо с теб е трябвало да се процедира по друг начин. И освен това на прицел е било взето не само отстраняването ти, но също твоето голямо състояние и твоята особа. Гхани е искал с един удар да убие три мухи.

— Три мухи... не те разбирам.

— А пък канавата на измамата е толкова прозрачна. Ти си бил човек с голямо красноречие. Каква слава за него, ако му се удаде да те спечели за вярата си, още повече че и бездруго си клонял към исляма! Каква чест щяла да му донесе това в родния град и каква сила щяла да придобие с теб ислямът!

— Ама аз все още не те разбирам...

— Скоро ще ме разбереш. И тъй, ти е трябвало от политически съображения да бъдеш отстранен, състоянието ти трябвало да се падне на Гхани, а самата ти персона също е била от голяма ценност за него, по-ценна дори отколкото той самият по онова време е можел да подозира. Да постигне тази тройна цел, за измамника е било възможно само ако успеел да те измъкне без шумотевица от страната и ако ти самият си проявявал готовност да съдействаш на намеренията му. Кажи ми само още едно, мюнеджи! Разказа ли на Гхани историята на твоя живот?

— Да. Когато веднъж ме попита, не видях причина да я крия.

— Така си и мислех. Никога ли не ти е направила впечатление приликата между двете фатални за живота ти събития? Единият път измисленото от враговете ти съглашателство с руските нихилисти те е прогонило от страната, а вторият път мнимата ти връзка с обявената извън закона секта на баби ти е докарала нещастieto. Още ли не ти е ясно сега колко подозрителна е цялата бабиска история? Гхани ловко е използвал придобитите от теб сведения и ти е пушал мухата за руските врагове. Това е бил първият спласващ изстрел, но ти не си хлътнал, защото си се смятал за сигурен в чувството за своята невинност. Толкова по-добре е улучил вторият. Гхани инсценирал нападение, за да създаде у теб впечатление, че заговорът на враговете ти е успял и животът ти се намира в крайна опасност. Ти самият най-добре знаеш колко безупречно е успяла работата. Ти седиш сломен в капана, а Гхани се появява като ангел-спасител и те

изпраща там, където има най-голямо желание да те има — в Мека. Маскираните мъже са били негови платени помощници, историята с подкупа на тъмничаря е шарлатания, а слугата, който трябвало да те отведе до Мека, естествено е бил посветен във всичко.

Ръката на мюнеджията, която лежеше в моята, трепереше трескаво. Въпреки това той не каза нищо, макар думите ми да се стоварваха върху него като удари от боздуган.

— Аз още не съм свършил. Две от нещата Гхани е успял да свърши. Справил се е с отстраняването ти и самият ти си бил в негова власт. Сега оставало само да уреди въпроса със състоянието ти. Казваш, че за теб било загадка как «закрилникът» ти се е добрал до твоя печат. И все пак в работата няма нищо загадъчно. Докато помощниците на Гхани се занимавали с теб, той отишъл спокойно до работната ти стая и взел печата от писалището. Без него пълномощното, което щял да поиска от теб, нямало да важи пред банката. Но не бивало да присвои веднага парите, те трябвало да стигнат до ръцете ти. Защото ако по време на пътуването му бъдат «откраднати», ти въпреки голямото си доверие можело все пак нещо да се усъмниш. Но попаднало веднъж при теб, състоянието нито за миг вече не било сигурно. И Гхани наистина не чакал дълго, за да протегне ръце към него. Трябва ли още да ти кажа, че «непознатите поклонници» са една плитка измислица на твоя мним благодетел? Сега мюнеджията излезе от досегашната вцепененост, с която ме бе слушал.

— Спри, ефенди, спри! Това, което казваш, е твърде ужасно. Сигурно нещо се заблуждаваш, трябва, трябва да се заблуждаваш!

— Не се заблуждавам, мюнеджи! Моля те, не си стискай очите за слънцето!

— Но тогава... аз изобщо не съм... обявен от шаха извън закона!... И всичко... всичко е било... действително само... безсъвестна измама...?

— Ти го казваш. Признай дали през всичките години в Мека макар и само един-единствен път си могъл да разговаряш несмущавано и без свидетели с някого! Или Гхани е бил при теб, или си бил заключен.

— Той казваше, че това било необходимо, защото моите врагове били могъщи и можели да протегнат ръката си надалеч. И ако не бѣдел при мен или не ме заключвали, нямало как да ме закриля.

— Глупости.! Не твоята, а неговата сигурност изисквала тази предпазна мярка. Колко лесно можело да се случи някой персийски поклонник, който те е виждал в Техеран, да те разпознае и да ти обясни истинското положение на нещата! На това при всички случаи е трябвало да бъде погрешено. И това е било и причината да те вземе със себе си на дългото, трудно пътуване до Мешхед Али, макар в своята слепота само да си му бил пречка. Просто не е трябвало да оставаш сам в Мека! Е, само не си мисли, че след като си станал беден от проклетията му, си живял от неговата благодетелност! Ти нито за миг не си бил получател, а дарител, само дарител. От Баш насир знам, че в Мешхед Али твоят «благодетел» е получавал от хората, с които е можело да общуваш, не една и две жълтици като «дар» и е събрал доста пари. Мислиш ли, че в Мека по-малко е използвал този златен извор? Да, аз съм убеден, че Абадилах едва чрез теб е станал «Гхани».

— Машаллах!... Това... не го знаех!

— Да, ти си бил експлоатиран по безотговорен, безсрамен начин, докато ние го срещнахме и избличихме като престъпник. После той и на теб показва истинския си лик и постави короната на своето дело, като те предостави на смъртта, опасявайки се от издайничество. Смяташ ли го и сега, след всичко, което ти казах, все още за свой благодетел?

Мюнеджията известно време не отвърна нищо, после промълви:

— Ефенди, като си помисля, че всичко е така, както казваш, душата ми иска да заплаче...! Но аз още не съм убеден. Доводите, които изтъкна, са само предположения. Ефенди, дай ми доказателства!

Невероятно! Този непоправим наивник изискваше доказателства там, където един само донейде освободен от предразсъдъци човек би бил напълно убеден. Работата щеше да е за смях, ако мюнеджията не изглеждаше двойно по-покъртителен, като посягаше към последната сламка, която му се предлагаше.

— Доказателства ли искаш? Доказателства? Какво си представяш под тези доказателства? Да ти представя собственоръчно подписано от шах-и-шаха шахаде

, с което те уверява, че никога не е оттеглял любовта си от теб? Или да поискам от шерит ет телеграф

[18]

, какъвто за съжаление тук в пустинята няма, потвърждение от персийската заптийе

[19]

, че навремето ни най-малко се е интересувала от теб!

— Прощавай, ефенди! Но ми е трудно, о, толкова ми е трудно да повярвам в ужасното. И Абадилах минава за крайно благочестив мъж, един от най-благочестивите в Мека!

— Може да е така! Но тази благочестивост попречи ли му да задигне Канс ел А'дха? Или тя може би му е изпаднала от ръката, когато безмилостно те остави в пустинята да умреш от глад и жажда? Не мислиш ли, че един човек, който може да извърши такива скверни деяния, е способен и на други престъпления? Почакай, докато стигнем в Мека! Там се надявам да намеря и това, което наричаш доказателства. Споменаването на Мека впрочем ме навежда на един въпрос. Знаеш ли там някакви покои, в които са застлани три молитвени килима — два с червен и един със син цвят, като последният е украсен със златни мъдрости от Корана?

Слепецът помисли известно време, после каза категорично:

— Не. Как ти хрумна този въпрос?

Странно! Та нали мюнеджията сам, вярно, с гласа на Бен Нур, ми обърна внимание на тези покои, а сега твърдеше, че не ги знаел. Реших засега да не го посвещавам в нещата.

— По-късно ще ти обясня. Това е свързано с доказателствата, които изискваш от мен. Засега бих желал да науча нещо по-подробно за привичките на Гхани. Той често ли излиза?

— Не. Когато пребивава в Мека, почти винаги си е въщи. Често прави, наистина, излети из околността на града и към Джидда, но отсъства само ден-два.

— Сам ли прави тези излети, или с придружителство?

— Най-често сам. Но понякога го е придружавал и синът му Бен Абадилах, който умря в пустинята.

Вниманието ми бе привлечено. Каква работа имаше Гхани толкова често извън града? По места, където за един или двама ездачи лесно може да стане опасно? Няколко пустинни племена напоследък дръзваха да нападат дори големи, добре въоръжени поклоннически кервани, и то в непосредствена близост до Свещения град.

— Че не се ли страхува Абадилах от разбойници?

— Оо, той притежава един отличен бегач, който му е подарен от великия шериф, чийто любимец е, и освен това познава пустинята като джобовите на бурнуса си.

Последното действително го вярвах. Само един отличен познавач на пустинята можеше да рискува като Абадилах да напусне обичайния кервански път и да тръгне през безводната земя.

— Значи въщи води много съдържан живот?

— Да. Вече отбелязах, че минава за много благочестив. Много стриктно спазва предписанията на Корана. Никога не пропуска обредното измиване или молитвено време. Даже накара, за да бъде съвсем несмущаван в моленето, да му построят в градината един малък мекан ес сала

[20]

, в който често прекарва часове наред в молитва. Там никой няма право да го безпокои, защото Абадилах казва, че щяло да е голям грях да го прекъснат, когато се намира в разговор с Аллах.

Гхани часове наред в молитва? Не вярвах и дума от това.

— Ти бил ли си в този мекан ес сала?

— Не. Гхани е забранил на всички от къщата, включително и на мен, да пристъпват в него.

Казва, че това било изключително негово светилище.

Наострих слух. Че Абадилах бе накарал да му построят собствен Дом на молитвата, беше интересно, наистина, но не това възбуди подозрението ми, а фактът, че беше забранил всякакъв достъп до него. Там сигурно имаше някаква тайна, за която никой не биваше да знае. Дали това не бяха въпросните покои с трите молитвени килима? Тогава за мен никак нямаше да е трудно да открия ключа на тайната, за който бе говорил Бен Нур. Не казах нищо на мюнеджията, но

взех решение да посветя в Мека специално внимание на този «дом на молитвата». Но засега още не бях стигнал чак дотам. Най-напред трябваше да се занимая със стария сляп човек, седящ тук пред мен. И в този миг ме споходи една мисъл, съвсем непринудено и на пръв поглед направо възмутителна, но може би тъкмо заради това имаше двойно по-голяма прелест за мен. Не беше ли възможно да върна на слепеца зрителната способност на неговите очи? Аз от самото начало хранех предположението, че ослепяването е настъпило вследствие прекомерното пушене. Сега се питах дали отравянето е напреднало толкова, че лечението да е невъзможно. Но това ми се струваше съмнително, тъй като неговата слепота още не беше пълна. Нали мюнеджията беше казал веднъж, че съвсем близки предмети може да различи като сенки с разлети очертания. И какво сега, ако чрез забрана на отровата станеше възможно последният стадий на развитие на очната болест да се доведе до застой и на почти угасналия очен нерв се влее нова сила? Нямаше ли един такъв успех да е най-бляскавата коронация на оздравителния процес в душата на клетника, който Божията милост, както се надявах, скоро щеше да доведе до благополучен край? Тази идея буквално ме въодушеви и аз не се поколебах да пристъпя към реализирането ѝ.

— Мюнеджи — започнах непосредствено, — не би ли желал да станеш отново зрящ?

Запитаният трепна. Такъв въпрос очевидно не беше очаквал.

— Какво имаш предвид?

— Имам предвид, че може би, но наистина само може би, би могъл да си възвърнеш зрителната способност, ако си готов да сториш това, което поискам от теб.

— Ефенди, ако ми го беше казал някой друг, щях да му се изсмея или да си помисля, че ме взема на подбив. При теб това е изключено. Ето защо те питам: какво изискваш от мен?

— По-напред трябва да ти задам един друг въпрос. Мюнеджи, мислиш ли, че нашата среща в пустинята беше случайност?

— Не. Знам, че на човека всичко му е предопределено от късмета.

— За мен също няма случайност. За благоразположен или враждебен намираш късмета, дето се среща с мен?

— Ефенди, как може още да питаш? Без теб нали щях да загина.

— Това исках да знам. Сега слушай! Аз не считам за случайност също осенилата ме мисъл, че до слепотата те е довело силното пушене. Някакво неизразимо предчувствие в мен ми подсказва, че мога да ти помогна. И затова те моля, откажи тютюна!

— Ефенди, знаеш ли какво исках от мен? Пушенето за мен се е превърнало в привычка, доставяща ми единствената наслада, която имам още в живота. И ще ми е много трудно да изпълня молбата ти.

— Зная. Но аз изказвам тази молба не заради мен, а заради теб. Вярно, ако ми принесеш тая жертва, не мога в отплата да хвърля на везните едно твърдо обещание, а само споменатото «може би» Но въпреки това те моля, принеси жертвата! Принеси я в дар на Аллах! И дори да не я приеме в този смисъл, толкова повече ще му хареса като изкупление.

— Като... изкупление...?

— Да, като изкупление за големия грях, който си извършил. Вече ти казах, че никой човек не може да загуби покоя на сърцето си без собствено провинение. А сега знам, мюнеджи, че ти тоя покой, чиято загуба те прави толкова нещастен, никога не си го притежавал.

— Тоя покой... казваш... никога... не съм го... притежавал...?

— Да — отговорих категорично. — Спомняш ли си, о, мюнеджи, че веднъж ми постави въпроса дали имам любовта? Аз ти дадох отговор, който не те задоволи. А сега аз те питам, дето твърдеше, че имаш любовта, наистина ли я имаш? Не е необходимо да ми даваш отговор, аз ще го сторя вместо теб, като ти кажа: ти нямаш любовта, никога не си я имал.

С преднамереност говорех с него строго, почти сурово, защото смятах за важно да го освободя от сомнителността, която го владееше. Ако този мъж трябваше да стигне до оздравяване, беше необходимо да отпрати един дълбок поглед в самия себе си дори с риск това себеопознаване да му причини болка. И думите ми, изглежда, наистина го нараниха, защото опита бавно да изтегли ръка от моята, но аз здраво я държах.

— Мюнеджи, изслушай ме! Ти притежаваш едно богато на съкровища сърце. И ведно с него предлагаш на човечеството цялата красота и доброта, която живее вътре. Но докато го

правиш с едната ръка, веднага протягаш и другата и искаш в отплата ответна любов, както кахведжията

[21]

ти подава с едната ръка филджан

[22]

великолепно ухаеща мока, а с другата приема парите. И когато хората приемат моката от десницата ти, но удрят протегнатата за плащането левица, ти дръпваш оскърбено и двете ръце и даряваш цялата си душа на един човек, на един-единствен, своята голяма, богата душа, която в крайна сметка принадлежи на цялото човечество. И към този човек проявяваш почитание, граничещо направо с боготворене, каквото един човек никога не би могъл да заслужи. И при това положение се учудваш, че Аллах оттеглил от теб ръката си, като спокойно е допуснал и наблюдавал как точно от този твой «закрилник» ще ти бъде причинено най-голямото разочарование в живота. Наистина ли беше твоята любов единна, неделима, както говореше, божествената искра, която пламти и гори над целия свят, или просто едно идолопоклонничество, култ в чест на един-единствен човек? А че той по-късно се е разкрил като лош човек, това няма никакво значение. Грехът ти щеше да е същият, ако твоята любов беше насочена към най-достойния, най-заслужаващия. Ако си притежавал истинската любов, ако не само си я проявявал, но си я и живял, сега нямаше да се луташ отнормо Аллах. Защото истинската любов не се надява и не желае, както казва Китаб ел мукадас

[23]

на християните, и именно затова не познава разочарование. Тази любов води към Бога. Бог самият е любов... и покоят е в Бога. Разбираш ли сега защо заявих, че не си притежавал нито любовта, нито покоя? Защото тези две неща са неделимо свързани едно с друго.

Мюнеджията бе слушал много внимателно думите ми. Сега дълго седя вгълбен в себе си. Какво ставаше в него? Щеше ли ферментацията в неговата вътрешност да доведе до бистрота? Най-сетне той прекъсна мълчанието и започна тихо:

— Бог е любов... и покоят е в Бога... Ефенди, твоите думи имат горчив вкус. Почти съм склонен да ти се разсърдя, но не мога, защото чувствам, че си прав, много прав. И твоето сравнение с кахведжията е вярно, съвсем точно. И сега разбирам за своя най-голяма болка, че обхванат от една чудовищна самомнителност, през целия си живот не съм излязъл от основните начала на проявяване на любовта. Тази самомнителност ме отведе, сега го знам, в обятията на Гхани. Тя е личната вина, в която не исках да повярвам и която се извисява сега пред мен толкова ясна, толкова ужасяващо ясна и голяма. И затова задачата на моя бъдещ живот ще бъде, ако Аллах ме дари с необходимите години, да изкупя тази тежка вина и да търся онази чиста, истинска любов, за която говорех с толкова високопарни думи, а пък тя е била за мен една заключена със седем печата книга. На теб, ефенди, трябва да благодаря за това макар и късно осъзнаване, както имам да ти благодаря още за толкова много други неща. Как да ти се отплатя, не знам, та нали съм един беден, слеп човек, който изцяло разчита на твоята доброта. Но поне ще направя опит. И нека първият знак на моята любов бъде изпълнението на твоята молба. За в бъдеще ще се откажа от тютюнопушенето. Дано даде Аллах да дойде ден, в който по съвсем друг начин да мога да ти се отблагодаря!

«Слава богу!» за малко да извикам. Острият разрез, който бях направил в болната част на неговата душа, се бе оказал сполучлив. И то по-сполучлив, отколкото дръзвах да се надявам. Щеше да ми е много болно, ако тази благородна, търсеща Бога душа беше прехвърлила естествената и лесно обяснима неприязън към болезнения скалпел върху мен, хекима. Че той не го стори, му правеше чест. Защото малцина хора могат да чуят една унизителна истина от устата на друг, без да се почувстват дълбоко засегнати в своето самосъзнание. Ето защо стиснах здраво ръката на слепеца, когато отвърнах:

— Не говори за благодарност към мен, мюнеджи! Но благодари на Аллах, който ти даде чрез мен просветление! Когато се опознаеш в истинската си стойност, ти сам се освобождаваш. Едва ли е необходимо да ти казвам кой е врагът, който те държи вързан с далеч по-здрави върви отколкото самият Гхани, твоят мним закрилник. Хвала на теб, че го опозна! С това ти извърши първата крачка към новия ден, към светлината. Ти каза днес, че вчера, предоставен на бавна изнемога от глад и жажда, си почувствал в себе си целия ужас на пъкля. Но това е било

заблуда... за твое щастие, мюнеджи! Ти не си знаел, че за теб има още надежда. А надеждата е чужда на пъкъл, иначе нямаше да има пъкъл. Затова не се бой! Онова, което сега разравя болезнено душата ти, не е безнадеждната нощ на пъкъл, а — като бивш християнин ще избереш символа — пречистващият зной на Чистилището.

Звездите избледняха и покрайнината на пустинята поруменя от зарите на новия ден. Нека отидем да почиваме, мюнеджи, за да можем свежи и подсилени да погледнем утринното слънце и неговия сияен лик. Аллах я'тик нуро; йисаббахак билхер! (Аллах да те дари със светлината си, добро утро!)...

Втора глава Небе и пъкъл

«Приеми поздрава ми, Мекка ел Мукарраме (свещена Мека)! Лаббек, лаббек! (Аз съм тук, ето ме!)» Така поздравява морният поклонник града на Пророка, когато след дългия и изпълен с опасности хадж

[24]

съгледа отдалеч шестте минарета и сто петдесет и двата купола на Ел Харам, главната джамия. Та нали там се намира целта на неговите мисли, обектът на неговите възжеления и сънища, най-голямото съкровище на исляма — Бейт Аллах, Дома на Аллах, свещената Кааба. И с плач и хлип се хвърля с прашния ихрам

[25]

в мръсотията на пътя и целува земята, по която е вървял Пророка. После издига длани до височината на раменете и изрича молитвата, предписана за този миг:

«О, Аллах, там е Твоята закриляща твърдина, там е Твоето светилище. Спасен е, който в него пристъпи. О, дръж огъня на Джехеннелю далеч от моята плът и кръв, от костите и кожата ми! В Теб се заклевам аз, защото ти си Аллах, Всемиловичия и Всеблагия, с които нищо да се сравни не може. Имай милост към нашия господар Мохамед, Твоя пейгамбер

[26]

към неговите близки и верните му!»

След това се изправя от коленичилото положение и с гърди преливащи от непознати досега чувства, изминава молитвено последното разстояние, което го дели от Мека и нейното светилище, за да извърши после без бавене Таваф ел Кудум, Обиколката на пристигането. Мека!... Там лежеше ти сега пред мен, забранената, опасната, която веднъж едва не бе станала гибелна за мен. Как щеше да приеме днес, след двацет години, чужденеца в своите стени? Сега, след дългогодишна, съвестна подготовка, след като се бях запознал с всички обичаи и порядки на исляма, осъзнавах колко опасно, рисковано начинание, какво лекомислие е било тогава от моя страна да вляза в този град. Да, едно кажи-речи безотговорно лекомислие! По онова време бях сравнително отскоро в Ориента и би следвало да си кажа, че не е възможно да се представя за истински мюсюлманин и че една визита на града е равностойна на игра със смъртта. Непосветеният си няма и представа каква прилежност и зорка наблюдателност се изисква, за да се добият необходимите за целта познания. Ще приведа един пример за многобройните подробности и дреболии, на които строгият мюсюлманин придава голяма тежест и които един европейец трябва да знае, ако не иска веднага да предизвика недоволство или подозрение. Става дума за изпиването на чаша вода. За западняка това е извънредно проста работа, но мюсюлманинът трябва да вземе предвид най-малко пет предписания. Първо, истинският вярващ трябва да хване чашата толкова здраво, сякаш е стиснал смъртния си враг за гушата и иска да го удуши. Преди да поднесе после водата до устните си, трябва да каже: «Бисмиллахи 'ррахмани 'ррахим. Трето, трябва да изпие чашата, без да я сменя, и после да въздъхне с доволство. Четвърто, при свалянето на чашата трябва да извика „Хамдулиллах!“ и

човек много добре може да разбере този израз на благодарност, като си помисли какво означава глътка вода в жарката пустиня. И, пето, ако някой негов спътник или кой да е човек изрече думата Бисиррак!» (Наздраве!), сиреч нещо като нашето «Да ти е сладко!», той трябва да отвърне: «Аллах йеханник!» (Аллах да ти даде благополучие!). Впрочем това далеч не са всички предписания, които могат да се установят при пиенето на водата. Благоклонният читател следователно ще ме разбере, като кажа, че гледах с доста смесени чувства лежащата пред мен «свещена Мека». Вярно, мислех, че съм направил всичко в границите на човешките възможности, за да се подсурия срещу разкритие, но с това все още не бях защитен от всички опасности. Бих искал да видя човека, който отнапред може да предвиди всички вероятности! И освен това имаше един хубостник, когото при всички случаи трябваше да включа в кръга на сметките си — Гхани. Аз не се страхувах от него, наистина, по-скоро мислех, че го държа в ръцете си. Не беше трудно да си представя, че при една враждебна среща той ще отрече кражбата на Канс ел А'дха, но аз притежавах едно доказателство, което не можеше да вземе предвид — мюнеджията. Според него той отдавна бе станал плячка на чакалите на пустинята. Ето как можех спокойно и благоразположено да гледам на бъдещето. Моето първо пребиваване в Мека беше от такава кратка продължителност, че ми спести описанието на светите места. Сега пропуснатото ще бъде наваксано... Най-голямото светилище на исляма, свещената Кааба, се издига сред издължено заграждение, което има формата на правоъгълник с дължина около двеста и петдесет и ширина към двеста крачки. Източната страна е образувана от четири реда колони, докато броят им от другите страни е три. Колонадата е покрита с три редици малки куполи, шпакловани с гипс и белосани. Колоните имат приблизително седем метра височина и половин метър в диаметър; четири пети са от мрамор, останалите — от гранит, какъвто се ломи в близост до Мека. Няколко много красиви от червен порфир бият на очи като изключение — трябва да са докарани от Египет. Сред тези стотици колони не могат да се намерят и две с еднакво оформен капител или с един и същи цокъл. Първите показват най-вече лоша сарацинска изработка, няколко по-рано са принадлежали към други постройки и са поставени от неопитни работници обратно, горната част се намира отдолу. При няколко цокъла човек може да различи добра гръцка работа. Настилната е груб калдъръм.

По средата на заключения от колонадата мегдан се издига Кааба. Тя представлява масивен строеж с петнайсет метра дължина, дванайсет ширина и някъде към дванайсет-тринайсет височина. Покривът е равен, което придава на Кааба формата на куб.

[27]

Единствената порта към вътрешността се намира от източната страна на около два метра от земята; крилата ѝ са покрити с позлатени сребърни плочи. Вярващите стигат до портата по подвижно дървено стълбище на четири колела, Ед Дарай, което обикновено стои близо до кладенеца Зем-Зем. Цялата постройка е покрита от Кисуа, голямо покривало от черна коприна, което ѝ придава странен облик, навяващ асоциации за смърт. Кисуа бива подменяна всеки път, когато на трона се възкачи нов султан. Вътрешността на този прочут храм е извънредно проста и в никой случай не отговаря на лелеяните очаквания. Настилната се състои от мраморни плочи с различен цвят и наподобява шахматна дъска. Стените също са облицовани с мраморни плочи с неправилна форма и на няколко места разкриват дълги надписи. Горната част на зидовете и таванът са тапицирани с червена дамска на златни цветя. Тапетите започват на около два метра от земята, за да не ги докосват ръцете на поклонниците. Под тавана преминават три опорни напречни греди, носени от три украсени с резба колони от дърво аквила. В единия ъгъл има тясна врата, наречена Баб ет Тауба.

[28]

Тя води до едно стълбище, с помощта на което се стига до покрива, но рядко бива отворена. Във втория ъгъл е сложено нещо като куфар, в който се съхранява ключът на Кааба. На три метра височина между колоните са захванати метални пръти, от които висят няколко лампи. Това е мъртвата покъщнина на свещената Кааба. Живата се състои от... стотици хиляди бълхи, които се радват в диплите на Кисуа и дамасковите тапети във вътрешността на необезпокоявано

житие, защото на никого не може да хрумне да тръгне да ги гони и лови. По време на хаджа на всеки благочестив поклонник е забранено да убие или дори само да подплаши някое животно. Това предписание отива толкова далеч, че му забранява да се почеше с пръсти, а само с плоска ръка, иначе като нищо може да изпадне в опасността да погуби някой паразит. Аллах да благослови хилядократно Пророка за това хуманно предписание!

Недалеч от вратата, в югоизточния ъгъл на Кааба, е вграден в зидарията прочутият Хаджар ел Асвад

[29]

, донесен от ангелите на Ибрахим

[30]

, когато строил свещения храм. Този камък, от най-стари времена предмет на почит за арабите, има неправилна валчеста форма с приблизителен диаметър двацет сантиметра и създава впечатление, че някога е бил разбит със силен удар на парчета, които после са събрани и добре споени с хоросан. Цветът му е тъмнокафяв, почти черен, и е обхванат от златен пръстен. Хаджар ел Асвад е полиран по такъв начин от милионите, милиони целувки, че е трудно да се установи минералогното му естество. Някой го считат за къс лава, но най-правдоподобната хипотеза го квалифицира като аеролит.

В западния зид е вложен друг камък, към който поклонниците се отнасят с благоговение — Ел Мустахаб, Камък на молитвата. Но вярващите нямат право да го целуват, а само да го докосват с ръка. Долу, при източния зид, земята е малко вдлъбната и настлана с мрамор. Това е Ел Маджем, Място на размесването. Тук Ибрахим и неговият син Исмаил размесвали обикновена и пясъчна глина, от които се нуждаели за строежа. Мястото бива наричано още Макам Джибраил, Място на Гавраил, защото тук Архангела предал на пророк Мохамед предписанието за петте ежедневни молитви на исляма. В подножието на северния зид две зелени каменни плочи бележат сред много красива мозаечна настилка гробовете на Исмаил и майка му Агар. Смята се за много похвално да се моли тук човек. Този двоен гроб е обграден от един полукръгъл зид, Ел Хатим. Според преданието това място някога е било включено към Кааба, но при едно преустройство било отделено. Но какъвто и да е случаят, молитвата, която човек казва в Ел Хатим, се смята за също така угодна на Аллах, както ако е била изречена във вътрешността на самата Кааба. Ето защо поклонникът, който не е успял да се добере до светилището, но се е молил в Ел Хатим, може с чиста съвест да се закълне, че се е молил в Бейт Аллах, Дома на Аллах.

Кааба присъединява няколко съседни постройки. Това са четирите мекам — малки, от всички страни отворени беседки, от които имамите на четирите правоверни секти ханифи, шафай, хаибали и малеки произнасят молитвите. Макам ел Шафай вместила същевременно кладенеца Зем-Зем. Той е по-внушително построен от другите мекам, а отделението, в което се намира кладенецът, е богато украсено с разноцветен мрамор. Поклонниците, желаещи да пият от възгорчивата вода на този Извор на Агар, подават саханите си през един решетъчен прозорец. Отворът на кладенеца е обграден от почти двуметрова зидана коруба, на която са застанали кладенчарите и черпят вода с кожени ведре.

Югоизточно от Зем-Зем се виждат две малки четириъгълни и покрити с куполи постройки — коббатеин, чийто тремав стил е пълна противоположност на леките, изящни мекам. Това са книгохранилищата, в които се съхраняват книгите, завещани на джамията от благочестиви мюсюлмани, както и дарените от Константинопол часовници и хронометри.

Между Кааба и Баб ес Салам, Портата на приветствието, се намира Ел Макам Ибрахим, Място на Авраам, малка изискана къщичка, носена от шест пиластъра. Тук се съхранява камъка, на който стъпвал Ибрахим, когато строил храмовите зидове. Този мекам се смята за много свят и пред него винаги има коленичили вярващи, които умоляват Ибрахим за добра дума пред Аллах. При мюсюлманите Авраам бива считан за предтеча на Мохамед. Самата Баб ес Салам, Портата на приветствието, представлява арка с полукръгла форма. Но тя не бива да се бърка с голямата, главна порта на джамията, която носи същото име. Хаджията, който за първи път посещава Бейт Аллах, трябва да мине през двете Порти на приветствието и когато преминава през втората, да каже: «О, Аллах, нека този вход ми донесе благоденствие!»

В съседство на Ел Макам Ибрахим се издига Мимбар, изграден от бял мрамор и украсен с ваятелство амвон. Покрит е със своего рода балдахин от позлатен метал. Ел Харам, джамията, има деветнайсет много неравномерно разпределени входни врати. Те никога не се заключват и жителите на Свещения град се хвалят пред чуждоземните, че Кааба винаги, през деня и нощта, намира вярващи, които правят Таваф. Обиколката.

Историята на Бейт Аллах се губи в мярата на времето, но преданието може да разкаже за не по-малко от десет строежа и постройки. Аллах наумил да построи един храм за хората още две хиляди години преди Сътворението. Този небесен храм, произлязъл от ръцете на самия Аллах, се състоял от четири колони от яспис и покрив от рубини. Когато бил готов, ангелите тутакси го обградили и завикали: «Алхамдулиллах! Ла плаха пл Аллах!» (Слава на Аллах! Няма друг бог освен Аллах!) И направили после обиколката, която вярващите и до днес спазват. Вторият храм стоял до времето на Адем

[31]

и изчезнал, когато Адем умрял. По-късно Аллах повелил на Ибрахим и сина му Исмаил да построят на негово място третия храм. Ангел Джибраил донесъл Хаджар ел Асвад, Черния камък, и Ибрахим го вградил там, където започва Таваф. Ангелът научил също патриарха на всички обреди, които трябва да се съблюдават при поклонничеството. Когато Ибрахим завършил свещената Кааба, се изкачил по заповед на Аллах на Джебел Сабир, за да оповести оттам на целия свят, че хората трябва да посещават святото място. И всички жители на земята го чули. По-късно, по времето на Мохамед, Кааба била сполетяна от наводнение и значителна част от зидарията се срутила. Племето на корейшите, към което принадлежал и Мохамед, се заело с възстановяването на храма. По това време Пророка броял вече двайсет и пет години. Той уредил спора, възникнал между различните племена относно Черния камък, като наредил да го вдигнат с един килим, който всички старейшини хванали, и да го поставят на мястото, където се намира сега. Впоследствие Кааба, сполетявана от пожар и нашествия, била на няколко пъти наново изграждана и преустройвана, докато най-сетне през 1040 година по хеджра (1631 по Христа) добива сегашния си вид.

Човек следователно е склонен да си мисли, че светостта на това място, което се радва на една направо безпримерна почит от страна на вярващите, поне малко от малко ще въздейства на меккави, жителите на Мека. Но това не е така. Те, които толкова надутото се величаят като «съседи на Аллах», са далеч по пропаднали от жителите на другите градове в Ориента. И има една поговорка, която гласи: «В двата свещени града Мека и Медина живее Шейтана.» Как е възможно това, не е лесно, наистина, да се разбере, защото е казано, че добрите дела, които човек извършва в Мека, ще бъдат сто хиляди пъти възнаградени на небето. Омар също е заявявал, че на извършения в Свещения град грях се полага седемдесетократно наказание. Както и да е, на поклонниците във всеки случай е забранено да пребивават в Мека по-дълго, отколкото изискват религиозните обреди. И това си има своята основателна причина. Защото след голямата възбуда твърде скоро настъпва реакция. Един мохамеданин, който при първия поглед на Бейт Аллах е бил изпълнен от дълбоко страхопочитание, минава равнодушно край светилището, след като в продължение на месеци го е виждал всеки ден. А да не говорим пък за мутаиф, съпровождачите на чужденци, които по време на поклонничеството трябва да назидават вярващите за съблюдаването на фирадх и ваджиб

[32]

, но са последните, които в частния си живот се грижат за това. «Да ме прощава Аллах, ама байгън ми дойде от Харам

[33]

» казват те, когато въпреки силното намаляване на небесната отплата изпълняват своите ежедневни салават

[34]

вкъщи вместо с другите молители в джамията.

Меканецът е едновременно свадлив и разточителен. С онова, което лесно е спечелил, се отнася лекомислено. Заплати, годишни възнаграждения и дарения от всякакъв вид му доставят предостатъчно средства и поради това живее в леност. Раздаванията за сватби, религиозни обреди са свързани с високи разноси; жилището е подредено с възможно най-голямо великолепие. Празниците често идват на дневен ред, а гостуванията, които си правят жените, струват много пари. При гражданите на Мека е всеобщ обичай да се правят заеми, които се надяват да изплатят по време на поклонничеството. Ако меканецът е изпечен и има късмет, работата върви добре, особено ако се вреди да използва богати поклонници. Но ако не е такъв случаят, изпада в крайно лошо положение, защото трябва да връща взетите в заем пари с петдесет на сто лихва. Суетността на меканците е фрапираща. Те се считат за цветята, за съвършенството на човешкия род и при всяка възможност се хвалят със свещения си произход. Но същевременно не им липсва известно добродушие, учтиви са, имат чувство за чест, притежават кураж, привързани са към семейството си, обичат родния си край...

Нашето посещение при бени лам беше отнело повече време, отколкото първоначално бяхме възнамерявали. Отново и отново изнамираше Абд ел Дарак някой претекст, който забавяше отпътуването. А пък и ние няхаме нищо против, защото виждахме каква радост доставя оставането ни на тези добри хора. Но накрая вече не можехме да отлагаме повече пътуването, искахме да стигнем в Мека известно време преди големия поклоннически керван. Аз бях на мнение, че Кхутаб ага, персиецът, сега ще се раздели с нас и ще поеме по обратния път за дома с върнатото му от шейха на бени лам Канс ел А'дха Но в деня преди окончателно определеното отпътуване той дойде при мен и каза:

— Ефенди, имам една молба към теб и се надявам да ми я изпълниш. Вземи ме с вас до Мека! Откровено казано, тази идея, колкото и да бях обикнал персиеца, никак не ми допадна. Помислих си за Гхани, който се бе заклел всячески да ни отмъсти. А този шиит не смятах способен на необходимата за Мека сдържаност, мястото на най-големия религиозен фанатизъм. Ето защо отговорих:

— С най-голямо удоволствие бих изпълнил молбата ти, но помисли на каква голяма опасност за живота се подхвърляш.

Баш насир само се усмихна.

— Не се ли подхвърляш като християнин и ти на същата и даже още по-голяма опасност, ефенди? Защо аз да не мога да посетя Мека, която и за нас шиитите е едно голямо светилище? Колко много мои съотечественици годишно пътуват нататък и не им се случва нищо, ако не се държат предизвикателно.

— Знаеш ли го със сигурност? Аз мисля, за теб има още една особена причина да се държиш далеч от Мека и тази причина се нарича... Ел Гхани.

— След случилото се вече не се страхувам от него. Ефенди, волята ми да дойда с вас е твърда и ако не ми позволиш, ще следвам кервана съвсем сам.

Последното вече не можех да приема и волю-неволю се съгласих, на което персиецът много се зарадва.

За мюнеджията бях измолил от шейха на бени лам за по-нататъшното пътуване един тахтиреван. Впрочем по време на нашия четиринайсетдневен престой при домакините той беше укрепнал добре физически. Аз още в деня след нощния разговор го бях взел под «лекарски надзор». Макар да не бях положил изпит за очен лекар, мислех, че в този случай съм улучил вярното. Знаех естествено, че със забраната на пушенето още далеч не съм направил всичко, дори смятах, че в началото лечението ще има отрицателен ефект върху свикналото с никотина тяло. Можех да противодействам само като предпиша на слепеца обилна и силна храна. Вярно, костваше ми немалко усилия да убедя и склоня този човек, който все нямаше апетит, редовно да приема храната. А което на мен не се удаде, свърши Ханнех, която бях «назначил» за «медицинска сестра». Една блага дума от нейната уста и слепецът храбро поглъщаше поднесеното му ядене. Не знам дали един офталмолог би се съгласил с нашето «лечение», но друго не знаех и... то действаше, най-напред действително само по отношение общото здравословно състояние. Тялото му «върза мръвка», мъртвешки бледото по-рано лице доби руменина. А когато мина една седмица, сметнах кризата за преодоляна. Неговата постоянна липса на апетит премина в глад, истински вълчи глад, който едва го оставяше да дочака времето за храна. Същевременно настъпи и първият резултат за неговите очи. Досегашното черно було, което му по-казваше най-близките предмети само като размазани очертания, прие

кървавочервен цвят. Зениците отново станаха чувствителни за слънчевите лъчи и трябваше през деня да предпазвам очите на слепия с превръзка, която можеше да сменя едва вечер, след спускане на мрака. А за да предотвратя евентуалното възпаление, разпоредих на Ханнех всеки два часа да слага на очите му влажен компрес. Знаех, разбира се, че моят «медицински подход» оставя още много да се желае. Един европейски лекар навярно би поклатил глава. Беше ми също така добре известно, че при подобни очни заболявания се предписват стрихнинови инжекции. Ама откъде да взема стрихнин посред пустинята? Надявах се да стане и така. Болният притежаваше, като оставим настрана никотиновото отравяне, здрава натура, която, както твърдо вярвах, компенсираше недостатъчността на моето лечение. Слепецът приемаше всички прояви на любов с пламенна благодарност. Беше го налегнало нещо като благотворна умора, на която той се отдаваше без съпротива. Установих, че периодите, през които душата му «отсъстваше от тялото», вече не бяха така чести както преди и го считах за добър признак. Особено доволен и щастлив се чувстваше в присъствието на Ханнех, неговата болногледачка. Когато тя говореше, той се заслушваше по посока на нейния глас, а когато нежната ѝ ръка се трудеше около него, чертите му грееха в щастлива усмивка. От психологична гледна точка щастието на слепеца беше за мен много добре разбираемо. Лишаван дълго от любящата грижа на едно женско сърце, той я чувстваше сега като нещо ново и ѝ се отдаваше като на благодеяние или милостиня от страна на Аллах. Аз самият възприемах грижите към слепеца като свещенодействие, като завет на Провидението, което ме бе събрало с него, и го спазвах с цялата си добросъвестност. А когато два дни след потеглянето от бени лам пристъпих вечерта към слепеца да му сваля превръзката, ме овладя неописуемо щастие, като го чух да възкликва:

— Аллах, кървавата пелена изчезна и ми се струва... не, аз действително те виждам,
немного ясно, наистина, а като през прозирен шемзийе ел кандил.

[35]

Виждам фигурата ти, хаика и... Аллах... Аллах... мисля, че виждам дори очите ти... очите ти... В този миг ми идеше да прегърна мюнеджията и да заплача от радост, да заплача като щастливо дете, на което се е изпълнило съкровено желание. И съм убеден, че Халеф и хаддехните се чувстваха подобно. Фрапиращо беше с какво внимание се отнасях към оздравяващия и как се стараех да му облекчат трудностите при пътуването. Чуждият, намерен в пустинята човек се бе превърнал в център на грижите на целия бивак. При заминаването от бени лам получи камилата с най-спокоен ход. Когато спирахме, постелата му биваше слагана на най-сенчестото място, да, дори времето на ездата биваше съобразявано според настоящото му състояние. Халеф веднъж не можа да се сдържи пред мен да забележи:

— Сихди, знаеш ли кой е командващият на нашия керван? Не ти, не аз, не и Ханнех, чаровната повелителка на женската шатра... защо се хилиш, сихди? Не виждаш ли как моите хаддехни имат очи и ръце само за мюнеджията? И също Ханнех, необходимото допълнение на моето земно съществуване, откак тръгнахме от бени лам, почти вече не разговаря с мен. Казва, че нямала време! Случвало ли ти се е някога подобно нещо? Няма време за мен, нейния Халеф, защото с всички сили трябва да се трепе за мюнеджията! Ама аз не съм ревнив, не, в името на Аллах, не съм, защото знам, че в замяна ще пожънем при завръщането си в родните пасища толкова по-голяма слава. Във всички шатри ще се говори за двамата несравними герои, които са изтръгнали от пастта на смъртта един наполовина погълнат вече от нея човек и дори са владеели нечуваното изкуство да изчистят потъмнелия шебабик ен нефс, прозореча на неговата душа, та да може тя отново весело и доволно да си зяпа нещата навън. И във всички дуари и оазиси на земята и далеч извън нея ще споменават твоето име, но няма да забравят и мен, твоя непобедим закрилник и приятел Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абул Аббас Ибн Хаджи Давуд ал Госарах!

На сбогуване обещахме на Абд ел Дарак така да насочим пътя за дома, че да минем през пасищата на бени лам. Четиринайсет дни по-късно достигнахме при Ес Суфеине, поклонническия път, който води от Дамаск за Мека, а след още четири дни спряхме по пладне животните зад последната извивка на една лъкатушна долина. Целта беше достигната, видяхме Мека пред себе си.

Още в последните дни хаддехните бяха обладани от известно вълнение, та нали с всяка крачка камилите ги отвеждаха все по-близо към жадуваната цел. Малка част от тях вече бяха били в Мека, но дори и те споделяха отново всеобщата религиозна екзалтация. При гледката на Свещения град, многобройните минарета, куполи и Кааба, чиято върхна част стърчеше над хаоса от къщи, всички мюсюлмани слязоха от животните си. Ханнех също поиска да я свалят от тахтиривана. Редом с мюнеджията — точно сега той се намираше в едно от онези все по-редки състояния, в които не знаеше какво става около него — аз бях единственият, който остана седнал на животното си. Всички други стояха прави или на колене, обърнали лице към Мека, и викаха с разперени или сложени кръстом върху гърдите длани: «Лаббек, Аллах, лаббек!» (Аз съм тук, о, Аллах, ето ме!) На мнозина се стичаха сълзи по страните, а очите им блесяха и омагьосано бяха приковани в Свещения град. Трябваше да кажа, че аз самият бях дълбоко грабнат от непосредствеността на това религиозно смирение и излияние. Свещен е мигът, в който човек изпитва най-възвисеното и най-проникновеното, което неговата религия може да му даде. И един друговец, свидетел на такова събитие, не може да избегне неговата святост дори ако няма никакво чувство за религия, да, твърдя, дори ако е безчувствен човек.

Когато първият религиозен порив се поуталожил и хаддехните тъкмо се канеха да възседнат отново животните си, един глас ги прикова към местата. Беше гласът на мюнеджията и все пак не неговият глас. Познавах го. Точно така, както сега, бе звучал в онази паметна нощ в пустинята, когато Бен Нур ни бе разкрил събитията при Сечме, Мястото на пресяването. Мюнеджията беше дръпнал завесата настрани и седеше, видим за всички, с изправена стойка между възглавниците, превръзка на главата и протегната по посока на Мека ръка. Думите идваха от устата му бавно и тежко:

— С името на Всемилоствия и Милосърден Аллах! Не, аз се кълна в този град, в града, където ти живееш, и в прародителя и родените от него! Наистина сътворихме Ние човека за трудности. Но нима си мисли човекът, че никой не може над него да надделее? Той казва: «Пропилях аз богатство несметно.» Но смята ли той, че никой не го е виждал?

Не му ли дадохме Ние на него две очи, един нос и двойка устни? И му посочихме двата върха? Но той не можа да изкачи стръмното. И знаеш ли какво е стръмнина? То е да освободиш роб или да храниш в дни на глад сирак от роднините, или изпаднал бедняк. После да станеш от онези, които са повярвали в Аллах и които си препоръчват един на друг търпение и милосърдие. Те са обладатели на дясната страна. А онези, които отричат Нашите Слова-адети, те са обладатели на лявата страна. Върху тях — огън стихийен.

[36]

Това беше деветдесета сура от Корана. Мюнеджията спря. Безмълвна тишина беше настъпила там, където само преди малко бе царяла гълчава. Всички се взираха с благоговееен трепет в стареца, чийто глас достигаше до ушите им като от Отвъдното. Какво ли щяхме още да чуем? Не се наложи дълго да чакаме, защото мюнеджията продължи с настойчив глас, като протегна ръце към нас, сякаш искаше да ни поздрави:

— Привет вам, благочестиви мекански поклонници! Приветствам ви от името на Аллах. Вие чакате морно и покрити с праха от пътуването на портите на този град и чакате с копнеж едно радушно «Салам». Ще го чувате ли? Вие вече го чухте, защото аз, пратеникът на Аллах, ви поздравих. Като поклонници на хаджилък, странствахте вие благочестиво дотук. На хаджилък само? Не сте ли вие нещо повече, много повече? Не сте ли всички поклонници на тази земя, чиято цел е една друга Мека, много по-извисена и много по-свещена от този град, който е само една притча в очите на Аллах? И тази Мека, която имам предвид, се нарича Отвъд, към нея вървите вие на поклонение, там да молите за право на гражданство. В този висш, истински смисъл ви известявам още веднъж от цялото си сърце поздрава на Аллах: «Салам, Салам!» Мюнеджията отпусна ръце в скута и отправи отново лице към града, преди да продължи:

— А сега спрете очи върху целта на вашето странстване! Какво виждате? Виждате един великолепен многолюден град, чиито минарета сочат небето като пръстите на множество вярващи и благочестиви хора, виждате безплодните и безводни планински вериги, които скоро преминават в страховитата пустиня, а в нея бродят диви скитнически племена. Ужасът на мирния поклонник. От едната страна — мястото на мира, където копнежът на

поклонника намира своя покой в славословията на вярващите, а от другата страна го дебне гибелта в лицето на жадните за кръв и плячка разбойници. Кажете, поклоннико на тази земя, не съзираш ли в това, което окоето ти вижда, една картина на Отвъдното? Наскоро аз ти показах едно до друго Ел Халак и портата към Ес Са'адет — Бездната на гибелта, която вие на вашия език наричате Джехеннем

[37]

, и портата към Блажеността, която във вашия слаб човешки начин на изразяване носи името Дженнет

[38]

.

От благоразумие ти позволих да видиш само външните очертания на тези две «места». Защото твърде слаби са земните ти очи да проникнат мрака, изпълващ Ел Халак, и да възприемат сияйната бистрота, струяща над Ес Са'адет. Дори познанието за това, което те очаква Отвъд, ти бе предадено от низ бледи картини; те трябваше да направят достъпни за разсъдъка ти събитията в Смъртния час. Но ако поискаш да отгърнеш чак покривалото, което крие твоята участ в Отвъдното, тогава отказват всички словесни човешки същества. Те са нагодени само за тази малка земя, но не за безкрайността. Събери всички страхотии на този свят и извади от речника на твоя език названията за най-страшните мъки за тялото и най-ужасните страдания за душата, изобщо няма да се доближиш до мащаба на ужасите на Ел Халак, Бездната на гибелта. И също така езикът на най-красноречивия оратор би приличал на детско бръщолевене, ако дръзне да даде описание на насладите, на които се радват блажените на небето.

Схващаш ли сега, че когато говоря за Отвъд, мога да си служа само с картини, за да ме разбереш? Но кой може да иска от една картина да отговаря с всички подробности на модела? Като сравнявам Отвъдното с Мека, то това е само една картина. А като слушам за Джехеннем, че в него текат реки, които толкова много вонят, че прокълнатите въпреки своята палеща жажда не могат да пият от тях, или че са обречени да ядат от дървото Заккум дяволски глави, които после разкъсват вътрешностите им, как можеш да намериш нещо друго в това освен иносказание? И когато ти е казано, че в Дженнет расте дървото Туба, Дървото на щастието и блажеността, чиито клони раждат всичко потребно за блажеността и от чиито корени извира реките на рая, в които тече мляко, вино, кафе и мед, всичко за истина ли ще приемеш, след като това е само една нагодена към твоето мислене картина? Всички тези сетивни неща Отвъд естествено не съществуват и все пак са налице, но в много по-висш и истински смисъл, отколкото вързаният за земния познаваем свят човек може да мечтае.

Но с какво име трябва да бъде окачен един човек, който, подведен от недостатъчността на тези картини, се съмнява или даже отрича Отвъдното? О, неразумие на неразумните! Понеже картината не е достатъчна за неговите «префинени» сетива, той отхвърля самите факти и отрича съществуването им! Глупецът, достойният за съжаление глупак, който е твърде ленив за размишления или е преситен от своето «високо образование», та не иска да вникне в дълбокия смисъл на тези «приказки» и мисли, че може да им се надсмива! Когато казвам за свещения кладенец Зем-Зем, че се е превърнал за مکانците в извор не само на телесна, но и на духовна благодат, всеки разбира картината, защото знае, че водата на Зем-Зем е била първата причина за възникването на човешкото население, наричано сега Мека. Но когато разказвам, че в Дженнет се намира големият кладенец Хавутх Каузер, от който сто хиляди блажени могат да пият едновременно, чиято вода е бяла като мляко и с уханье, по-прекрасно от мускус и мира, и по чийто бордюк има милиони златни тасове за пиене, украсени с диаманти и други скъпоценни камъни, той не иска да проумее тази картина, а опитва присмехулно да ми удостовери с помощта на своята «наука», че на земята и над нея няма «място», където може да се намира такъв кладенец. Също така на бърза ръка урежда пъкля, като с жест на безкрайно превъзходство удостоверява, че макар всемирът да бил внимателно изследван във всичките му части, с никакъв, дори с най-мощния телескоп не можело да бъде открито място, което да отговаря на описанието за Джехеннем. Всемирът — внимателно изследван! Във всичките му части! Колко самоуверено звучи! Но все пак науката, която с изследването на космоса твърди, че е изкачила върха на човешкото познание, не е изминала дори половината на пътя за нагоре, защото тези пространства и разстояния са с чудовищна големина и необозрими измерения. Тя трябва да престане най-сетне да обследва със секстант и далекоглед земята и всемира за

«мястото» на блажеността и вечния огън. По-скоро трябва да насочи своя далекоглед към вътрешността на душата и тогава ще открие реки и езера, кладенци и пустини, планини и морета, бездни и височини, растения и минерали, за чието съществуване по-рано и понятие си е нямала. Вярно, тук не може да работи с обикновения метър и отвес, с барометър и термометър, а трябва да пристъпи към задачата със съвсем други, неимоверно фини уреди. Тогава ще открие, че така наречените «приказки» не са приказки, а чиста истина; тогава ще се натъкне също на вонящите реки и огнени потоци на Джехеннем, на дървото Туба и големия кладенец Хавутх Каузер на Дженнет, от чиито животворни и неизчерпаеми водни извори блажените пият неизразими наслади.

И кои, о, поклоннико на тази малка земя, кои са тези кладенци и водоизточници на рая? Това са неизчерпаемите потоци на любовта, с които са изпълнени душите на блажените, защото на земята с любов са живели, любов към Бога и ближния. И сега ще съумееш естествено да схванеш и естеството на Ел Халак, Бездната на гибелта, в която прокълнатите чезнат край усмърдените реки на самолюбието и безсърдечността и биват мъknати от злите духове през огнените реки на омразата и отчуждаването от Бога, защото в този живот са отвърнали сърцето си от любовта и всички благородни пориви и са го насочили към унищожителното самолюбие. О, велик, страшен, достоен за преклонение закон на възмездие! Страшен в своето приложение към злите и достоен за преклонение в своята отплата към добрите! Как безусловно убедителен е за вярващите този принцип на наказващата Божия справедливост. С каквото си съгрешил, с това ще бъдеш наказан! Колко по-убедителен от удобното извъртане на невярващите, които се окопават зад Божието милосърдие и отричат наказанието на проклятието, като казват, че противоречало на безкрайната доброта на Бога да създаде пъкъл и дори блажените на небето били ощетявани в своите наслади, знаейки, че има място, където разумни същества като тях страдат от наказанието на проклятието. Нещо повече, те нямало да си отдъхнат, докато не превърнели Бездната на гибелта в Място на блажеността. Колко удобно говорят и колко погрешно мислят! Погледни към Мека! Противоречи ли на Божията доброта и мъдрост да създаде редом с един цъфтящ оазис страшна, изпълнена с ужасии пустиня? Или благочестивите поклонници допускат да бъдат смущавани в своята салават за хвала и слава на Аллах от съзнанието, че може би по същото време в близката пустиня други поклонници гинат от жажда? Или благословената вода на Зем-Зем има силата да придаде на страхотиите на пустинята облика на прелестен оазис и да преобрази дивите бедван

[39]

в благонравни мюсюлмани? Всяко извъртане е само един @тирс

[40]

, зад който крият своя страх от Отвъдното, доколкото при тях може да става дума за страх. Защото на практика пъкълът за мнозина е изгубил своите ужасии. Във вонящите реки, огнени потоци и дяволски глави те не вярват, защото не разбират тяхното по-дълбоко значение. А когато ги предупреждават за пропастта на омразата и отцепничеството от Бога, в която душите им ще се стромолят, не чувстват скрития в тези думи ужас. И как ли биха могли? Та нали цял живот са странствали из тази пропаст и са се чувствали вътре чудесно. Най-много да поклатят неразбиращо глава и да кажат удивено: «Не мога да проумея как отцепничеството от Бога може да бъде голямо нещастие за моята душа. Аз не мога да твърдя, че досега съм я усещал като такава. На мен ми се услажда яденето, услажда ми се пиенето, имам здрав и спокоен сън, а и иначе не мога да се оплача от физическото си състояние. Я се разкарай с твоите душевни мъки! Че аз изобщо не ги чувствам.»

Нещастниците! Тяхната съвсем кабардисала в благоразположението на тялото и от това напълно преситена душа прилича на някой обгърнат от дебела кожа и от още по-дебел слой сланина хиса ел бахр, който е нечувствителен за ухапванията на комари и всякакви насекоми, та дори за стрели и копия. Само добре прицеленият куршум в окото или зад ухото е в състояние да подплаши и прогони душата му от ленивата телесна маса.

Но когато един ден това се случи — а това е часът, в който Ангела на смъртта Азра'ил изпраща своите безпогрешни смъртоносни стрели в сърцата на живите, — тогава времето на тази тяхна голяма заблуда свършва. Тогава тялото отпада от душата като безполезен баласт и с това тя се

измъква от царството на неговите желания, възжеления и стремежи, в чиито вериги толкова дълго е била окована. Но в замяна на това в душата ще се появи нещо друго. Исполински голямо! Силите и дееспособността на душата вече няма да са ангажирани и разделяни между ядене и пиене, спане и разхождане и всичко, свързано с дейността по обмяната на веществата за земното съществуване, не, всички мисли и чувства, стремежи и желания на освободената от своя затвор душа ще се сплавят в едно-единствено, непреодолимо чувство и цялото многообразие от често противоречиви потребности на съединението от тяло и душа, наречено «човек», ще бъде изместено от една-единствена, но толкова по-могъща потребност, от копнежа на душата по любовта, която е най-голямата сила на небето и земята. И горко тогава на този, който в живота не е искал да знае за тази любов и може би се е отрекъл от нея, предпочитайки омразата, отрицанието на любовта! Неговата отхвърлила любовта душа няма защо тепърва да се сгромоляса в Ел Халак, защото тя отдавна вече се намира в него, не, тя самата го подслонява в себе си. Зеещата пустота на сърцето, предизвикана от самолюбие и пак самолюбие... непроницаемият мрак, породен от извършването на светлината на любовта... така всеки по-благороден порив на душата бива задушаван още като кълн. Кажете все още ли е необходимо да търсиш някакво географско «място» за преизподнята? Или не мислиш, че душата също може да познава градусови дължини и ширини, с чиято помощ може точно да се установи съществуването и положението на свръхсетивни територии? Аз ти показах, че Сечме, Мястото на пресяването, трябва да търсиш в собствената си душа. Все още ли се съмняваш, че също Джехеннем и Дженнет са територии, които нийде другаде, а само в твоята душа могат да се намерят?

«Свръхсетивни територии? — ще се подиграе може би някой невярващ. Пъкълът също свръхсетивна територия? И от него човек трябва да се страхува? Я стига, не си ли е тая работа направо за смях?» За смях, присмехулно, е само твоето невежество. Нима мислиш, че само онзи огън, на който физикът дава определението «процес, при който се отделя топлина и светлина», може да причини болка? Не може ли да има и друг огън, който изтезва прокълнатите с мъчения, с чиято нетърпимост поражданите от обикновения огън болки ни най-малко могат да се сравнят. Или дяволските глави, от които биват разкъсвани вътрешностите на прокълнатите, изгубиха за теб своята страхотия, понеже вече не е необходимо да бъдат разбирани под погрешно приписвания им от теб смисъл, и понеже ти, прозаично мислещият човек, не познаваш други болки на вътрешностите, освен причиняваните от един обикновен ваджа⁵ ел бати?

[41]

Казвам ти, когато душата ти се отдели от тялото, когато очите ти престанат да се оглеждат за сетивни наслади и удоволствия, когато ушите ти вече не долавят гласовете на безпътството и съблазните, когато тялото ти и всички негови сетива вече не са насочени към задоволяване на желанията на плътта, с една дума, когато душата ти застане гола, съвсем гола и сама, ще долови изумено в себе си един тон, първо тих, после ще става все по-могъщ, ще се разчлени на звуци, те ще се превърнат в дума, във вик, който ще оповести стремежа и неутолената потребност на душата със силата на тръба. И този крясък, изразяващ копнежа на душата, ще повтаря безкрай в зейналата празнота: «Бог... Бог... Бог...!» И душата ще разпери крила да последва този вик, но те ще се отпуснат вяло като скупчено от безветрие платно, а крясъкът ѝ ще заглъхне нечут и никога няма да намери ответ... никога! Тази душа отдавна се е отрекла от любовта и следователно от Бога, защото Бог е любов. Големият хадж е стигнал края, времето за подготовка е свършило Ел Акхирет, Края, който за хората, подлежащи все още на пречистване, ще настъпи едва след Мум ел ахир

[42]

, за тази душа вече е настъпил.

Аз ти показах, че Кхутаб ага бе сметнат за достоен за това пречистване, защото мислите му от последния ден, преди да застане пред Сечме, Мястото на пресяването, бяха любов, любов дори към врага. Но как може да се пречисти един човек, чийто живот е бил омраза, омраза и пак

омраза? Как да му бъде отпуснато време за изпитание, след като никога, наистина никога, не се е вслушал в зова на любовта? Бездната ще го погълне неспасяемо, а наказанието на проклятието ще се стовари неумолимо върху него. Осъзнаването, че е пропуснал своята цел, ще гори и мъчи душата му като хиляди огнени потоци, а мисълта, че е било напълно по силите му, да си промени «късмета», както обичат да се изразяват хората на земята, ще разкъсва и ръфа неговата вътрешност с нажежените зъби на разкаянието по-злостно, отколкото зъбите на сто хиляди дяволски глави биха могли да го сторят. Също егоизмът и самолюбието, единственото, което е опитвал да задоволява на земята, няма да му донесат облекчение. Те са умъртвили всички благородни пориви на неговата вътрешност и в замяна са подхранвали и отглеждали всички грозни страсти, които сега, освободени от тялото, на което са служили, разнасят такава миризма на разложение, че душата на прокълнатия е обхваната от неопишуема погнуса от самата себе си — това са вонящите реки на Джехеннем, които непрекъснато ще оскърбяват префинените обонятелни нерви на душата. Само един твърде земен и инстинктивно реагиращ човек може да мисли за тези неща, без да потрепери и пребледнее.

Трябва ли още умозрителни доказателства и доводи да ти привеждам защо има и трябва да има пъкъл? Трябва ли като някой файласуф

[43]

с приложение на най-строго шари'ет ел ифтикар

[44]

да ти назова поименно аргументите, които говорят за съществуването на Джехенет? Не и отново не! Невярващият и бездруго няма да ги приеме, защото той има за всяко доказателство задна вратичка, през която може да се измъкне от неудобното признаване на истината. А вярващият не се нуждае от «доказателства». Вярата за него е достатъчно доказателство. Той знае и без да му назовавам с първо, второ, трето отделните аргументи, че отвъдното е чиста истина. Неговото сърце ясно и точно му казва онова, което и невярващият щеше да долови, ако се беше научил да се вслушва в гласа на своето. Нали си изпитвал вече блажеността, която съзнанието за едно извършено добро дело, дело на любовта, остава в сърцето? И не ти ли се е натрапвала тогава мисълта: «Толкова щастлив бих желал винаги да се чувствам. А колко ли по-ощастливяващи и изпълващи с блаженство трябва да са насладите на рая?» Защо трябва всичко добро и красиво, защо трябва точно най-прекрасната и свята сила на душата, любовта, да се изчерпва в това жалко Отсамно? Защо да не може да продължава в едно Отвъдно? Кажете ми само една-единствена състоятелна причина, защо Бог ще е толкова жесток да ти разруши това чувство за щастие, а няма, напротив, да го доведе до още по-великолепно развитие?... А никога ли не си усещал бодила, което едно лошо дело, дело срещу любовта, забива в душата ти? Мислиш ли, че езиковата практика безоснователно е създавала израза «пъкълени мъки на душата»? Представи си сега един човек, който, без да обръща внимание на тръна в сърцето си, е редил през целия си дълъг живот злочинство след злочинство, чиято душа не знае и не е искала да знае за любовта. И ми кажи как и по кои мостове неговата опустошена от омраза и жажда за мърт и засипана от писъците на всевъзможни духовни пустини душа да прекрачи бездната, която я дели от нескончаемите светове и от тронуващата в бляскава светлина любов? Можеш ли да си представиш един такъв мост психологически възможен? Не! Отдалечеността е твърде голяма, разстоянието е безкрайност, защото светлина и мрак, това са две напълно изключващи се, противоположни понятия...

В Мека ще видите и преживеете странни неща. Ще имате чувството, сякаш цялата блаженост на небето из един път се е изляла в гърдите ви. Но, от друга страна, ще ви срещне един човек, който носи в себе си хилядите дяволи на Джехеннем. Аз ви говоря, както винаги, картинно и с притчи. Но за вас няма да е трудно да ме разберете. Нали сте вярващи и скоро в Мека ще се наричате «гости на Аллах». Там ще намерите тълкувание на картината, но много ще ме натъжи, ако в тези притчи не видите нищо друго, а само едно приключение, което си заслужава да разкажете в родните шатри... Влезте в Мека с ихрама, бялата поклонническа дреха! И имайте грижата да не я омърсите! Още веднъж казвам на всички ви: «Салам!» Хайде, тръгвайте към Божия дом, към Бейт Аллах!

Мюнеджията млъкна и се отпусна назад в раншното си лежащо положение. Няма да преувелича, ако охарактеризирам чувството, което бе пробудила у нас тази проповед, като свещена боязън. Възседнахме млъкком животните си и ги подкарахме в посока към Свещения град. Вече не се чуваше радостното, изпълнено с упование, «Лаббек» (Аз съм тук). Дори винаги приказливият Халеф сега яздеше до мен вгълбен в себе си. Но най-голямо въздействие бяха оказали думите на мюнеджията върху Кхутаб ага, който седеше на камила си с ниско отпусната към гърдите глава. Какво ставаше в неговата вътрешност, не бе загадка за мен. Чутото се намираще в тясна връзка с неговата преживелица отпреди един месец, която бе придала на житейския му път нова насока. Всеки човек поне веднъж в живота има час на сериозна, свята вгълбеност. Хвала на него, ако окаже върху душевността му трайно въздействие!

Трета глава В Свещения град

Когато почти бяхме достигнали предградието Маабидех, накарах да спуснат завесата на тахтиревана, в който седеше мюнеджията. Не биваше да го види някой идващ по пътя меканец. Ако присъствието на неговата известна в града личност достигнеше до ушите на Гхани, щях да изгубя най-добрия коз, който имах в ръцете си срещу него. Покрай палата на бившия велик везир се насочихме към главната улица на Ел Ма'ла, Горния град. При гроба на Абу Талеб се отклонява паважираият път, който води на запад между гробището на Ел Ма'ла — там бива показван гробът на Хатидже, любимата жена на Мохамед — и северния склон на Джебел Хинди и по-късно се включва в шосето за Джидда. Ако сега беше времето на Големия хадж, то трябваше да свърнем по този път, за да достигнем бивачното място на сирийските поклонници, отредено за идващите от север кervани, защото в препълнения с чужденци град нашите петдесет хаддехни нямаше да могат да намерят подслон. Но така имахме надежда, че в някоя голяма къща ще намерим достатъчно място, без да се налага да се разделяме. По причини, които читателят лесно ще отгатне, за мен беше важно всички хаддехни да бъдат заедно. В Мека за разлика от другите ориенталски градове няма странноприемници в обичайния смисъл на думата, сиреч кервансарай и ханове, а всеки меканец, независимо дали обитава цяла къща или само един етаж, е хазаин. Така че при нас можеше да става дума само за някоя частна къща. И тъй, ние продължихме по водещия на юг главен път. Когато оставихме зад себе си първите къщи на градския квартал Ен Нака, насреща ни се зададе един възрастен мъж с будещ доверие вид. Стигнал до него, аз спрях Асил Бен Рих и казах, допирайки за поздрав десница до гърдите: — Салам алейк, на абуйе! (Мир на теб, татко мой!) Ние сме уморени поклонници от далечната Джезирех. Дали можеш да ни отведеш до някой достатъчно просторен подслон за нас и животните ни?

Но този кратък начин на представяне не беше по вкуса на Халеф. Той подтикна животното си толкова близо до стария, че онзи стреснато се дръпна крачка назад, и довърши моето по негово мнение недостатъчно представяне, като ръцете му изпълняваха свойствените за него оживени движения:

— Да, ние сме поклонници от Джезирех, но не толкова неизвестни в този благословен от Аллах и Пророка град, както може би си мислиш. Тоя ефенди веднъж вече е почел Мека с блясъка на своето присъствие, а и аз с неколцина от тези храбри воини сме вървели вече по дирите на Пророка. Нозете на нашите хиджун са пребродили надлъж и шир цялата земя, а славата на нашите дела е проникнала във всички страни — даже в ония, които тепърва предстоят да бъдат открити. Този ефенди от далечната Вади Драа е шейх ел улема

[45]

от най-почутото медресе

[46]

на Магхриб и идва в Мека, за да види дали мъдростта на тукашните професори може да се мери с неговата. Името на пресветлата му личност е по-дълго и от най-дългата хайе ел акбар

[47]

и ако пожелае да ти го каже от главата до самия край на опашката, гърнето на твоята памет ще се напълни и прелее, още преди да съм свършил с първата четвърт. Ето защо ще те поощади и няма да ти назова цялата дължина на неговото име, а само крайчеца на опашката, който гласи: Хаджи Акил Шатир ел Меджарриб Бен Хаджи Алим Шаджи ел Гхани Ибн Хаджи Даим Машхур ел Азим Бен Хаджи Таки Абу Фадл ел Мукаррам. Отбележи си добре това име и ако е останало сетне още малко място в паметта ти, то можеш отгоре да натъпчеш и моето име. Аз съм Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абул Аббас Ибн Хаджи Давуд ал Госарах, шейхът на прославените хаддехидни от голямото племе шаммар.

(Този файл е предназначен за хората, които нямат друга възможност да прочетат книгата. На всички останали най-настойтелно препоръчвам да си я купят на хартия. Току-виж, част от парите им отидат по предназначение... Victor)

Старият неподвижно изтърпя превъзнесените приказки. Сега хвърли изпитателен поглед на нашите придружители и животните ни. Проверката явно завърши с удовлетворителен резултат, защото той се поклони дълбоко и отговори:

— Славата на твоето име, о, шейх, и вестите за делата на твоите храбри воители отдавна вече са стигнали до нас. Нашите жени и дъщери са изпълнени с хвала за вас, а мъжете и синовете ни възславят вашите ненадминати геройски дела. Хаберът за сияйната мъдрост на този ефенди още преди сто години стигна до нас и всички улема на нашето медарис

[48]

отдавна копнеят да видят неговия лик и да чуят гласа на неговата мъдрост. За толкова прочути и знатни поклонници подобава само най-знатното и красиво жилище и аз съм щастлив, че мога да ви го осигуря. Ако имате добрината да ме последвате, скоро ще влезете в притежание на къща, с която не може да се сравни дори палатът на великия шериф — дано Аллах го дари с хиляда години!

След тези произнесени с невъзмутима сериозност думи старецът направи още веднъж поклон, по-почтителен от първия, и закрачи пред нас със стойка, сякаш току-що ни бе подарил цялото съкровище на Бейт Аллах, събрано от даровете на всички поклонници. И беше добре, че след последните думи тръгна, защото така не видя безграничното сливане, изписано по лицето на Халеф. Та тоя старец умееше да ги разтяга още по-добре от него. Или целият отговор бе само подигравка? Но той изглеждаше толкова сериозен и изпълнен с достойнство! Халеф не знаеше какво да мисли и хвърли, подкарвайки животното си, един толкова неуверен, въпросителен поглед на крачещия пред нас мъж, че с голямо усилие успях да се сдържа да не се изхия. По време на ездата по улиците той беше тук, съвсем притихнал. Само сегиз-тогиз го чувах да измърморва в брадата си някоя дума. Очевидно не можеше да превъзмогне приказките относно възславяната по всички пазари ненадминатост за нашите геройски дела и копнежа на учените да видят моя лик. Аз също си траех, но тайно се наслаждавах на поражението на дребосъка, което добре си заслужи като наказание за своите хвалебствия.

Аз самият станах малко любопитен за обещаното жилище, когато минахме сега край великолепните фасади на двата разположени в съседство палати на настоящия велик везир и неговия покоен по-голям брат Абдаллах. Ако старият не беше преувеличил, а бе казал истината, че с нашия подслон не можел да се мери даже палатът на великия везир, то при вида на последния трябваше да ме хване страх за моята кесия.

Може би триста крачки по-нататък нашият водач зави в «Сукак ел Хаджар»

[49]

, в която се намират свещените Черни камъни, единият от които бил приветствал Мохамед, а другият носел отпечатък от неговия лакът. На тази улица се намираще жилището на Пророка, което обаче създаваше много невзрачно впечатление и в сравнение с останалите къщи по улицата приличаше по-скоро на земянка. Причината за това трябва да се търси в

повтарящите се през кратки интервали наводнения, които наслагват голяма маса тиня, допринасяща за нарастване нивото на града. Макар и хората да се стараят с чистене на улиците да поддържат старите артерии, то при новите постройки трябва да полагат основите малко по-високо, така че сега светите места, за които естествено желанието е да се запазят в старото положение, буквално са се сврели в земята между представителните жилища на знатните меканци.

«Наводнение? И то в Мека? Земята на сушата и безплодието?», ще попита удивено читателят. Да, меканците имат един враг, постоянна заплаха за техния живот и имот — Сел. Когато източно от Мека завали, бързо образувалите се пороизи се втурват по наклонената на запад равнина към морския бряг. Тъй като тясната меканска долина се намира точно по пътя на оттичащата се дъждовна вода, Сел, наводнението, отнася всичко, което среща пред себе си. По тази причина открай време стремежът на отделния владетел на Мека е бил да предпазва чрез защитни съоръжения града и особено светините. Но въпреки всичко летописците отбелязват дълга редица от наводнения, на които къщи, хора и добитък са ставали жертва, а джамията понякога е стояла на метри дълбочина под водата. Към това се добавя, че на повечето владетели на Мека е липсвал усет за големи преградни съоръжения; целият им принос се е ограничавал в това, че спокойно са изчаквали, докато водата се оттече, а после с личния си пример са вдъхновявали населението да участва в почистването на улиците и Харам. В сравнение с преди сега нещата действително значително са се подобрили, но въпреки това все още се случва заклетият враг да безчинства у някои от меканците по незабравим начин. Сега минахме край Маулид Ситтана Фатимах, родната къща на дъщерята на Пророка, от дясната страна на улицата. Още няколко крачки и стигнахме до нашата цел. Водачът ни потропа на портата на една знатно изглеждаща къща и след известно време ни беше отворено. Един около четирийсетгодишен мъж, «икономът», както се установи по-късно, попита за желанието ни и се зарадва, когато му бе казано, че искаме да наемем къщата или поне част от нея. За първия и втория етаж не можело дума да става. Това било постоянното жилище на господаря и семейството му, когато си били вкъщи, което точно сега, наистина, не бил случайт. Както много знатни меканци господарят на тази къща притежаваше в долината лятно жилище, където се беше оттеглил със своя харем и прислугата си през време на горещия сезон. Това можеше само да ни е приятно, защото щяхме да се движим по-необезпокоявано, без да се налага да се съобразяваме с останалите обитатели на къщата. Едва ли е необходимо да споменавам, че това обстоятелство за мен, християнина, беше особено благоприятно, понеже тук, изключвайки «иконома», нямаше защо да се опасявам от досадни наблюдатели.

С един словесен порой приказливият мъж ни даде да разберем, че целият приземен етаж и образуваният от задната страна на къщата голям двор с няколко съседни постройки стои на наше разположение, и ни предложи да се огледаме. Слязох от коня и поканих Халеф да дойде с мен. През външната врата влязохме в дихлис

[50]

, което, както във всички заможни къщи, бе настлано с тубтаб, своего рода цимент. Покрай двете стени се проточваха тапицирани дървени сакале

[51]

със спускаща се надолу драперия. От двете страни двойки, скрити зад разкошни цветни завеси, врати водеха в просторни, уютно подредени с възглавници и килими помещения. Една врата до стълбището за горните етажи в задната част на преддверието извеждаше на двора. Той бе достатъчно голям да приеме заедно със съседните постройки хаддехните и техните ездитни животни. Икономът обясни, че с помощта на пръти и няколко големи парчета зебло можел да се покрие целият двор, така че не само през нощта, но и в най-големите пладнешки горещини пребиваването там да е поносимо. Чрез един тесен проход между съседната къща и нашата дворът имаше удобна връзка с улицата. Бях доволен от видяното досега и когато попитах за цената на наема, не я намерих висока, предвид положението в центъра на града и близостта на светините. Вярно, ако беше настъпил големият поклоннически месец, нямаше да можем да се отървем така евтино.

През свързващия проход се върнахме пред къщата, където междувременно се бе струпало цялото население на улицата, за да не изгърве необичайната по това време гледка на керван. Скоро се споразумяхме с иконома и се захем да подредим удобно новия си дом. Камилите и конете бяха откарани през прохода в двора, където Халеф даде необходимите разпореждания за подслоняването им, а Кара Бен Халеф и Омар Бен Садек се погрижиха за разпределянето на хаддехидните по различните помещения в съседство. Четирите стаи на приземния етаж аз определих за Ханнех, Халеф и сина му, мюнеджията и персиеца и една за мен. Голямото преддверие щеше да служи като обща всекидневна и трапезария, както и за връзка между предните и задните постройките. Двама хаддехидни щяха постоянно да стоят на стража и особено да следят някой неканен да не се вмъкне при мюнеджията.

Нашият стар, достопочтен водач се оказа шейх на мутаувиците, глава на разводачите на чужденци. Мутаувици представляват официално сдружение. Всяка народност си има свои собствени мутаувици, намиращи се под ръководството на шейх. Ето как има шейх на турците, на египтяните, на индийците и т. н. А над всички стои ръководителят на сдружението, шейхът на шейховете. Той притежава компетентността в спорните случаи, възникващи нерядко между различните групи в сдружението. Ако някой, непринадлежащ към сдружението, се осмели срещу пари да оказва на поклонниците услугите на мутаувици, то хората от сдружението ще застанат срещу него като един човек. Тайно и открито той ще среща само вражда и за никой поклонник няма да е уместно да се повери на такъв самозванец. Така че ние бяхме сполучили веднага да попаднем на подходящия човек. Старият се скачи за нас като със синджир и ни остави едвам когато напуснахме Мека. Просто се грижеше за всичко — не само за провизиите за дните на пребиваването ни в Мека, но също за шатри и дърва за поклонническото пътуване до планината Арафат, наричана от арабите Джебел ел Рахма, Планина на милосърдието, и за така нареченото «малко поклонничество» до Ел Ум-рах. Аз знаех, наистина, че при всичко това старият си има своята немалка изгода, но в Мека от тези неща не можеш да се измъкнеш, а пък и неговите невероятни, до гротеска стигащи небивалици често ни даваха повод за тайно развеселяване.

След като се бяхме почистили от най-големия прах на пътуването и направили едно солидно ядене с кунафа — ястие от макарони, поръсени със захар, ние тръгнахме да изпълним първото предписание. То се състои в Таваф ел Кудум, Обиколка след пристигането. Като казвам «ние», изключвам мюнеджията и двамата хаддехидни, които трябваше да останат като стража. А и на мен като християнин не можеше да хрумне да участвам в мохамедански обичаи.

Правдоподобно извинение пред нашия мутаувици не липсваше. Аз бях именно Хаджи Акил Шатир ефенди, учен от Магхриб, отдавна изпълнил задълженията хаджи и дошъл сега в Мека за студия.

Броени крачки ни отведоха на широката «Мас'а», улицата, водеща от Ес Сафа до Ел Мерва, и ето че Баб ес Салам, Портата на приветствието, се издигна пред нас. Докато другите останаха да извършат под водителството на мутаувици своето рака'ат

[52]

, аз закрачих сам по стълбището и минах през портата в джамийския двор, по който се отправих в посока към Кааба. Тъкмо бях достигнал втората Баб ес Салам — тя е настлана с мрамор и води в овалния двор на Кааба и се канех да мина през нея, когато едва не се сблъсках с един мъж, който се появи с бързи крачки иззад ъгъла от Макам Ибрахим и при моя вид буквално отскочи назад. Беше Гхани. В продължение на пет секунди стояхме неподвижно един срещу друг, измервайки се с очи, после неговите ръце се свиха в юмруци, а чертите му се разкривиха в безмерна ярост. Мислех, че в следващия миг ще се нахвърли върху мен, но явно му дойде по-добър акъл. Избълва едно проклятие и се стрелна край мен. Мека, не свещената, разбира се, поздрави своя гост с проклятие.

Срещата с Гхани събуди у мен желанието да видя неговото жилище, поне отвън. Ето защо напуснах джамията през Баб ел Вида и поех в посока към градския квартал Ел Месфалах. Заедно с квартала Баб ел Умрах той образува Долния град и изпълва най-ниската падина на Меканската долина, докато вторият споменат квартал се гуши в разклоненията на Джебел Омар и Джебел Хинди и ето защо е разположен по-нависоко.

Не беше трудно да намеря с питане къщата на Абадилах. Тя образуваше ъгъла на две събиращи се под прав ъгъл улици, които идваха от север и изток и продължаваха на юг. Беше голяма постройка и въпреки разните промени, нагодени по съвременния вкус, правеше впечатление, че вече е видяла няколко столетия. Къщата се издигаше не непосредствено край улицата, а малко по-назад, във вътрешността на просторен двор, чийто доста висок зид спираше погледа. Последвах, отправил очи към къщата, идващата от изток улица и забелязах, че постройката граничи с голяма овощна градина, която преминаваше в редица зеленчукови градини, простиращи се до подножието на Джебел Абу Кубе и даже по част от склона. Ако исках да направя едно тайно посещение на къщата на Гхани, както планирах, трябваше преди туй да се запозная с терена. Ето защо се заизкачвах по Джебел Абу Кубе, додето стигнах под подновената от Осман паша крепост Кал'ат Джияд. Седнах на едно място, където нито отдолу, нито отгоре можех да бъда забелязан, и плъзнах поглед по Свещения град. Там лежеше той под съсипващия слънчев зной, градът-копнеж за милиони хора, бленуваната цел на всеки благочестив поклонник, както и на търсещия печалба търговец, избрал за предмет на ограбване благочестието на ошастливения мюсюлманин. Тук се събират пътищата на целия мохамедански свят. Мека е сърцето на исляма. По време на Големия хадж то приема от хиляди и хиляди артерии соковете и силите на това исполинско тяло и по хиляди и хиляди артерии изтласква нов живот и нова свежа кръв до най-крайните пори, до последните окончания на неговите разклонени нервни влакна.

Въпреки това не можех да кажа, че сега, когато ми бе позволено да чуя пулса на това сърце, ме изпълваше чувство на възвисяване. Бил съм в най-видните градове на Ориента. Стоял съм на купена на Джебел ес Садехийе край Дамаск и съм плъзгал опиянен поглед по лежащия в краката ми земен рай, от чиято среда прочутата Омаяд джами издига минарета в небесата. Съзерцавал съм от главозамайващо високата кула на галата разположения отсреща Истанбул, който бива наричан още Даир и Са'адет

[53]

и със своите градини, джамии и кули се издига амфитеатрално от морето като някоя приказка от «Хиляда и една нощ». Седял съм на Джебел Мокаттам и съм се потапял в гледката на феерично красивото в светлината на залязващото слънце Кайро, обгърнат от магията на неговото бляскаво минало. И съм гледал със смесица на възхита и съжаление от понтонния мост, прехвърлящ Тигър, към Багдад, Града на спасението, някогашната резиденция на Харун ал Рашид, който лежеше пред мен с цялото си великолепиe и разкош, но и с всички не за пренебрегване следи на упадък. Ала никога не съм имал сегашното чувство, чувство, което почти бих охарактеризирал с израза «тръпки ме побиваха». Дълбоко лежащата между голите, безплодни възвишения Меканска долина пораждаше у мен асоциация за зейнал гроб, а самият Свещен град ми приличаше на изсушен от жаравата на слънцето труп. Тази представа още повече се подсилваше от Кааба, която със своето черно копринено покривало досущ наподобяваше заметнат с черен покров и положен в този гроб исполински саркофаг. И странно! Когато в мен се появи представата за гроб, се сетих за словото на Спасителя: «... приличате на гробища варосани, които изотвън се виждат хубави, а отвътре са пълни с кости от мъртви и с всякаква нечистота».

[54]

И не можех да не си помисля, че по време на моите многобройни пътешествия из Ориента и сред едно строго спазващо вярата население съм видял и преживял много повече зло отколкото добро, и от точно от такива, на които думите на Корана бяха постоянно в устата. Къде се криеше вината? На какво се дължеше, че този град, претендиращ да е средище на мохамеданския живот и ислямската култура, изглеждаше като труп? Липсваше живителната сила, водата. Мохамеданите по начало са лоши инженери. Те не умеят да впрягат природните сили в услуга на по-висша цел. Късметът е спирачката, задържала ги столетия назад в културата. «Ма ша Аллах кан ва ма лам яша да йекун» (Каквото Аллах поиска — става, а каквото не иска — не става), това е постоянната им поговорка, с която се примиряват с привидно неизбежното, и дават вид, че са доволни. Периодично повтарящото се наводнение доставя достатъчно вода, за да се превърне цялата Меканска долина в цветущ оазис. Но през

всичките столетия на никой халиф и на никой велик шериф не е дошло на ума с построяването на язове и водохранилища да задържи небесната благословия и да я превърне в звонко злато. Кога ще дойде опитният строителен инженер, владеещ това изкуство, и кога ще се появи големият новатор, способен да доведе в жадния ров и гаснещата пустота на исляма живата вода, благата, благословена сила на... любовта?

Видът на изнемогващия в палещия слънчев зной град буквално предизвикваше болка в мен и аз насочих своето внимание към целта, която ме бе довела тук. Взех далекогледа в ръка и го фокусирах към къщата на Гхани. От моя наблюдателен пункт бе видима само дворната ѝ страна, която обаче не показваше нищо забележително освен една гола повърхнина, прекъсната само тук-таме от зарешетени прозорци, с излаз към градината. Претърсих с далекогледа последната. Правилно, там се намиреше «павилионът на молитвата», една симпатична, построена в мавърски стил къщичка. Наби ми се на очи, че притежава само слепи прозорци. Необходимата светлина следователно трябваше да пада отнякъде другаде, вероятно отгоре, където един малък и красив купол стилно увенчаваше къщичката. Защо Гхани не е наредил при построяването ѝ да я снабдят с истински прозорци? Искал е да остане ненаблюдаван, когато се намира във вътрешността? За друга причина не можах да се сетя и взех решение възможно по-скоро да направя една визита на къщичката. Нямаше да е особено трудно да стигна до нея. Дуварът представляваше най-малкото препятствие, а павилионът се намиреше по средата на просторната градина, значи на доста голямо разстояние от къщата. Ако ми се удадеше да издебна момент, в който Гхани е отдалечен за по-дълго от жилището си, щях да бъда кажи-речи подсигурен срещу откриване. Та нали знаех от мюнеджията, че на останалите обитатели е строго забранено да влизат в градинската къщичка.

Много ми се искаше да мярна някой от тях или дори самия Гхани, но чаках напразно. След приблизително един час се върнах в нашата къща, където заварих хаддехните — бяха се прибрали от първия таваф — да се занимават с приготвянето на вечерята. Потърсих Халеф и обсъдих с него плана, който ми беше хрумнал по път. Двама хаддехни трябваше да наемат квартира близо до жилището на Гхани и веднага да ме уведомят, ако забележат нещо по-особено. И най-вече веднага трябваше да ми докладват, ако видят, че Гхани напуска града. Как щях да постъпя тогава, сега още не знаех, наистина, щяха да го решат обстоятелствата. Във всеки случай беше рисковано да пристъпя към претърсване на къщичката, знаейки, че Гхани е наблизо.

Не е в намерението ми да запозная читателя с всички подробности на пребиваването ни в Мека. Достатъчно е да кажа, че настоящият ми престой в Свещения град значително задълбочи и разшири моите познания за исляма. Видях вътрешността на Кааба, която рядко бива отваряна за поклонници, и чух в планината Арафах проповедта, която един имам държа по подобие на Пророка от една едногърба камила. Участвах в долината Мина в «убиването с камъни на Големия шейтан» и добросъвестно си изпих чашата кафе в кафеджийската шатра при Ел Умрах, накъдето се отправят поклонниците при «малкото поклонничество». Но чух и в колоната на главната джамия лекциите на професорите и завързах с някой и друг от мъдрите улема «учен» разговор по някои от спорните места на Корана. Че същевременно така уреждах нещата, та да избягна участието в религиозните обреди, вече споменах. Като прочут «талеп» от далечната Магхриб, който веднъж е бил в Мека, не се чувствах обвързан с това, а и останалото ми поведение беше от такова естество, поне така си мислех, че никой да не се шокира.

По-малко доволен бях от персиеца. Той още на третия ден дойде възбуден при мен и заговори: — Ефенди, трябва да приказвам с теб. Видях неща, които сам не мога да превъзмогна. Може би знаеш, че макар Големия хадж още да не е започнал, отделни поклонници вече са пристигнали от Персия. Но вероятно не знаеш колко безсърдечно се отнасят с тях. Чуват оскърбителни прозвища, от които най-безобидното е «проклет аджамия». А с бедните се отнасят особено презрително. Бутат ги, плюят пред тях, накратко казано, и едно куче не може да бъде така отритвано. Към мен проявяват по-голяма вежливост, но и аз чух достатъчно подмятания. За мен ми е все едно, аз не отдавам значение на такива неща, но толкова повече ми е болно за моите сънародници. Ефенди, какво да правя? И не мога ли някак си да им помогна? Не проумявам поведението на сунитите към шиитите. Та нали в основата си имаме една вяра, а една разлика в разбиранията по отношение законната приемственост на един халиф все пак не може да оправдае омразата, която проявяват спрямо нас.

Не можех да не му дам право, но въпреки това казах:

— Кхутаб ага, това, което казваш, от твоя гледна точка е основателно. За съжаление обаче има и друга гледна точка.

— Друга гледна точка? Как тъй?

— И още питаш? Как всъщност биват третираны сунитите, когато се осмелят да приближат вашите свещени градове Кербела и Мешхед Али? Не се ли подхвърля един сунит на опасността от най-грубо поругаване, когато дори само случайно пресече пътеката на някой шиитски керван, намиращ се на път за Кербела? И колко често биват осквернявани сунитски светилища, примерно в Медина, от шиитски поклонници! Само защото съдържат гробовете на двамата халифи, съперници на Нали! Не знаеш ли, че в Шираз един мъж бива незабавно зачитан като герой, ако може да се похвали, че е омърсил гробовете на Абу Бекр и Омар в Медина? И при това положение се учудваш, че тук, в центъра на сунитските традиции, гледат с недоверие и се отнасят с презрение към вас? Аз още при бени лам ти предсказах какво те очаква тук, но ти не пожела да ми повярваш.

Персиецът се загледа засрамено в земята и каза след известно време много угнетено:

— Ефенди, казваш неща, които ме натъжават. Толкова повече че не мога нищо да отвърна. Знам само едно, ако в исляма не може да се намери любов, а сега се съмнявам в това по-силно от всякога, то вече не мога с радост да бъда мюсюлманин.

И си тръгна опечален.

Стана ми жално за агата. Но с нищо не можех да му помогна, той сам трябваше да се оправи с ферментацията, на която беше подхвърлена неговата душа. А и какво ли можех да кажа за негова утеха? Най-много, че в християнството също има разцепления, които са враждували жестоко помежду си, а и днес още стоят на непримиримо противоположни позиции. Но това изявление по-скоро щеше да навреди, отколкото да допринесе полза. Следователно беше по-добре да си мълча.

Мюнеджията също се бореше със себе си. В деня на нашето пристигане му бях купил един сини наддара

[55]

, защото намирах оздравяването на очите му за достатъчно напреднало, за да заменя предпазния дневен компрес с очила. Когато на осмия ден след това ме увери, плачейки от радост, че съвсем ясно можел да различи чертите на лицето ми, аз също не бях в състояние да изразя радостта си. Тази моя радост естествено споделих и хаддехините и ми костваше усилие да ги възпра да не пренесат ликуването си на улицата и да го разтръбят там по всички къшета. Още по-голяма, разбира се, беше благодарността на стария към мен и все пак в отношението му към мен беше настъпила съществена промяна. Имах усещането, че моето присъствие всеки път предизвиква леко смущение в него, да, сякаш моите думи и благият им тон понякога дори му причиняваха вътрешна мъка, така че отдалечаването ми му носеше облекчение. На мен, наистина, и през ум не ми минаваше да се обяснявам с него на какво се дължи тази промяна. Знаех, че води тежка вътрешна борба. Отреченото, изоставено християнство се връщаше и чукаше бурно на неговото сърце. Езичето на везните, на които претегляше стойностите на исляма и християнството, клонеше решително в полза на християнството. Но тогава излизах на преден план аз, мнимият правоверен мюсюлманин, и заедно с благодарността, която мислеше, че ми дължи, дърпах езичето на везните на противоположната страна. Можех да съкратя борбата му, наистина, като просто откриех, че съм християнин, но смятах за по-добре този благороден дух да реши самостоятелно, без всякакво лично влияние, своя проблем. Ето защо ни най-малко не ме наскърби, когато забелязах, че от ден на ден мюнеджията все повече се приобщава към своя съквартирант баш насир. В него именно той намираше една сродна душа в търсенето на истината. Мен това напълно ме устройваше, само внуших на персиеца в никой случай да не споменава истинското ми вероизповедание.

Третият в съюза беше Ханнех. Тя се трудеше за мюнеджията с майчина загриженост и буквално стана необходимост за него, както Халеф и аз усмихнато забелязахме. И тъй, външно се създаваха всички условия, подходящи да направят по-приятни дните на неговото оздравяване в наложената самота, и само едно остро око можеше да забележи, че в гърдите на русина клокочи

вулкан и че между него и мен стоеше една невидима, неизразена, но все по-ясно усещаша се въпросителна.

Дните минаваха като в полет. Не липсваше и разнообразие и аз почти бях забравил Гхани и застрашаващата ни от негова страна опасност, толкова повече че двамата бдящи там хаддехидни нямаше какво да осведомят.

Но на утрото на шестнайсетия ден от пребиваването ни тук бях събуден от сън. Единият от хаддехидните, които бях изпратил да дебнат Гхани, стоеше пред мен.

— Сихди, Абадилах, когото трябваше да наблюдаваме, току-що замина с кон.

— Накъде?

— Не знаем, но създаваше впечатление, сякаш се е стегнал за по-дълга езда.

Веднага се отправих към отсрещното помещение, където спеше Халеф със сина си. Събудих ги и им съобщих намерението си да направя едно посещение на къщата на Гхани. Кара Бен Халеф остана смълчан, но толкова по-оживено жестикулираше неговият баща.

— Хамдулиллах! Най-после, най-после отново приключение! Казвам ти, сихди, отдавна вече не издържам. Десетте хиляди рака'ат изкривиха и вкочаниха гърба ми, а стоте хиляди такбир и тахлил

[56]

са виновни, дето почти се отучих да говоря. Не се хили, сихди! Наистина си е така. Откъде ще знаеш ти как се чувствам? Ти твоята уйдурма много лесно си я уреди, ама аз още усещам в крайниците си всяка отделна рак'а. Къде повече мога да изтрая на гърба на някой кон или на клатушкащия вървеж на една джеиммел. Аллах бий 'риф. (Аллах знае.)

След като уведомихме още Ханнех и персиеца, излязохме в свежото утро. През нощта беше валяло и въздухът имаше балсамна хладина. Скоро стигнахме до къщата на Абадилах.

Свърнахме наляво и се запромъквахме между зеленчуковите градини към заграждащия градината зид. Намерението ни беше благоприятствано от обстоятелството, че в този равен утринен час надлъж и шир не се мяркаше жива душа. Няколко захвата и едно мятане ни отведоха благополучно отвъд, а после се запромъквахме към градинската къщичка под закрилата на доста гъсто растящите дървета. Кара Бен Халеф трябваше да се скрие зад едно стебло в близост до павилиона и да се грижи да не бъдем изненадани откъм къщата. Страната, от която бяхме дошли, не беше необходимо да надзирава.

Сега аз и Халеф можехме да се заемем с претърсването на павилиона. Вратата не се намираще наравно със земята, до нея се стигаше по няколко каменни стъпала. Както предполагах, беше заключена, но аз се бях подготвил за този случай. С помощта на парче дебела тел и ножа скоро отворих простата ключалка. Натиснах дръжката и в следващия миг се намерих във вътрешността, следван плътно от Халеф.

Най-напред не можеше да се различи нищо. Наоколо владееше почти пълен мрак, само няколко слаби лъча падаха отгоре през направените в купола отверстия. Но аз се надявах скоро да имам светлина. Гхани все някъде трябваше да има място за съхранение на предметите, от които се нуждаеше, за да си светне. Защото за мен беше ясно, че не навестяваше къщичката да се моли. И не останах излъган. До вратата напипах една ниша и в нея връзка навосъчени факли и снопче кибритат.

[57]

Запалих една от факлите и съгледах... «покоите с трите молитвени килима», които в последните седмици толкова често бяха занимавали мислите ми.

Да, не можеше да има съмнение, че се намирах в помещението, за което мюнеджията ми беше съобщил в своето видение. Халеф, когото отдавна бях запознал с това странно предсказание, беше на същото мнение, защото, когато восъчната факла пламна, нададе вик на изненада и каза:

— Машаллах! Сихди, без да искаме, си навряхме носа в истинската миша дупка. Така, точно така си представях покоите с молитвените килими, за които ти ми разказа. И гледай, сихди, от двете страни два червени килима, а в средата лежи син, извезан със злато! Страшно съм любопитен, каква ли тайна ще разбули.

Без да дочака моя отговор, той се захвана с изследване на средния килим със син цвят. Оставих го да прави каквото си иска, но грижливо затворих вратата, за да не излезе навън някой издайнически лъч светлина.

Намирахме се в квадратно помещение с дължина на страната около седем крачки. Широките повърхнини на стените бяха красиво изпъстрени с подобни на мостри за килим шарки и тук и там проблясваха, когато светлината на факлата паднеше върху стената, златни, вплитащи се един в други арабски писмени знаци, представляващи мъдрости от Корана. Празнините между трите молитвени килима даваха още един признак за богатството на собственика — подът беше покрит с мраморни плочи. Помещението, изключвайки споменатите молитвени килимчета, беше напълно празно. А и последните никак не подхождаха на останалия разкош. Не че бяха некрасиви или много захабени, но това бе онази обикновена стока, която за малко пари може да се намери навсякъде по пазарите. Средният, въпреки по-добрия си вид, също не правеше изключение. Златните нишки, с които бяха вътъкани отделните аети от Корана, се оказаха при непрекъснато проучване неистински. Очевидно Гхани искаше с това, ако на някой хрумнеше да нахлуе тук с взлом, да отклони вниманието му от молитвените килимчета, в случай че те наистина съдържаха някаква тайна.

След като бях огледал помещението, се обърнах към Халеф. Той беше коленичил на земята и въртеше насам-натам средния килим, оглеждайки го от всички страни. Сега очевидно бе свършил с изследването си, защото каза разочаровано:

— Сихди, не знам какво да подхвам с тая постелка на молитвата. Тя ми изглежда като хиляди други и не ми е ясно каква тайна би могла да ни съобщи. Пробвай си и ти късмета! Знаеш, в тия неща дълготата на твоя разсъдък е за предпочитане пред широтата на моя.

Взех килимчето в ръка и едва му бях хвърлил един поглед, вече знаех къде съм.

— Халеф, я сравни опаката страна с лицевата! Не ти ли прави впечатление нещо? Ако се касаеше за обикновено изтъкан килим, трябваше предната и задната страна напълно да се покриват. Каквото отпред е ляво, от обърнатата страна трябва да е дясно и обратно. А аетите от Корана трябва да представляват на обратната страна нечетлива плетеница от огледални писмени знаци. Такъв ли е тук случаят?

— Машаллах, сихди! Ти си прав. Сега аз също го виждам. Аетите от Корана и от опаката страна могат да се четат така безупречно. Мислиш, че си имаме работа не с един, а с два килима на молитвата?

— Не се съмнявам в това. А пък и на пипане този килим е значително по-дебел отколкото другите от тоя вид, но това може да забележи само някой, който има причина да му посвети специално внимание. Отгоре на всичко двете постелки са съшити така умело, че не са възникнали издутини и следователно не могат да събудят подозрение.

— Значи решението на загадката трябва да се търси между килимчетата? Но къде?

Решението не остави дълго да го чакаме. Едно място по края беше на пипане сякаш малко по-дебело от областта в съседство. След кратко търсене намерих шева, съединяващ двата ръба, и го разпорих с острия си нож. Мушнах ръка в така възникналия джоб и... пръстите ми напипаха малко пакетче книжа. Надавайки възклик на радост, измъкнах ръката с пакетчето, а Халеф се наведе напрегнато към мен с факлата в ръка.

Най-горният лист беше разписка на шахската банка в Техеран относно депозираното там състояние на граф Вернилов, следваха няколко банкноти от същата банка със значителна стойност, общият сбор на които даваше точната сума, посочена в разписката, и накрая открити пет изрезки от персийски вестници. Всички те се отнасяха, както с един бегъл поглед установих, за тайнственото изчезване на граф Вернилов и съдържаха покана от шах-ин-шаха да се върне, ако изобщо още е жив.

Бях направил прегледа на книжата коленичил, но сега скочих, давайки воля на радостта си.

— Халеф, имаш ли представа какво държа в ръцете си? Но как ли ще знаеш! Та аз още не съм ти разправил историята на мюнеджията. Сега притежавам състоянието, което му е било откраднато, и доказателството, че Гхани преди години е извършил това мерзко престъпление. Халеф облещи очи.

— Гхани... извършил престъпление спрямо мюнеджията? Откраднал му е състоянието?

— Естествено! Че кой друг? Сега нямам време да ти обяснявам всичко, но след онова, което вече сме преживели с него, няма защо да се чудиш на това ново откритие!

— Действително не. И все пак, сихди, не мога да проумея как един мъж, представящ се за «любимец на великия шериф», може от друга страна да бъде толкова изпечен капъсзин.
— Това те учудва? Мен не! Гхани тепърва трябва да представи доказателство, че действително е любимец на великия шериф. Аз не му вярвам, защото се съмнявам, че един благородно мислещ мъж, за какъвто безусловно смятам властелина на Мека, не би различил отдавна недостойността на човек като Гхани.

— Гхани, Гхани! Мрежата се стяга все по-здраво около главата ти. Благодаря на Аллах, че не съм аз дуббане

[58]

, която се е хванала в нея — После прибави с внезапен изблик на гняв: — Ея Гхани! Абид ел Асуам! (Тоя мошеник!) Тоя идолопоклонник! Дето мами хората с привидната си святост и използва местата и предметите, които истинските вярващи смятат за свещени, само за да прикрива с тях безчинствата си! Ако го имах сега тука тоя барас ел башар

[59]

, щях с истинско блаженство да го обработвам с юмруци, додето душата му замяза на някой негоден дарабукка

[60]

с голяма дупка на кожата... Какво дириш още, сихди?

Слушах приказките на хаджията с половин ухо. Беше ме споходила мисълта дали и двата червени килима не служат като скривалища за имането на Гхани. Бен Нур не беше дал никакво указание за тях, наистина, но може би защото нямаха отношение към мюнеджията. И сега се сетих колко настойчиво си бе искал Абадилах тогава в пустинята своето молитвено килимче, в което беше увил плячката си. Дали не беше скрил в него значителната сума пари, която според думите на персиеца беше спечелил благодарение на мюнеджията в Мешхед Али? Възможно! Дори много вероятно! В такъв случай щеше да му е привычка да използва молитвени килимчета като «каса» и аз можех да се надявам, че и в застелките с червен цвят ще намеря «парасъ», както би се изразил Халеф. Същевременно ми се натрапи нова мисъл. Гхани често е идвал тук. С каква цел? Да не би само заради синия килим? В този Бейт ес Сала

[61]

трябваше да има и други неща, за които сега още нищо не знаех.

Тъкмо се канех да сложа синия килим, след като напразно го бях изследвал за други джобове, на мястото му, когато нещо привлече вниманието ми. Халеф беше приближил, за да ми свети. Светлината на факлата падаше върху мраморния под и на него се открии дълга цепнатина. Изглеждаше така, сякаш двете съседни мраморни плочи вече не бяха здраво свързани. Взех факлата от ръката на Халеф и огледах въпросното място. За мое удивление забелязах, че в двата края цепнатината продължава под прав ъгъл, следователно се касаеше за свободно поставена плоча. В мен се породѝ подозрение. Какво ли, ако тази плоча прикриваше входа на някое подземно помещение? Трябваше да добия сигурност и ето защо почуках с дръжката на моя боун найф

[62]

на различни места по пода. Тонът навсякъде беше еднакъв, само на споменатото място звучеше кухо. Следователно правилно бях предположил и вероятно се намирах над входа на зимник. Но как се отстраняваше тежката плоча с площ около един квадратен метър? Продължих да търся и забелязах, че на съседната плоча има едно място като откъртено от твърд предмет. Мушнах здравето, нечупливо острие на ножа на същото място и натиснах. Плочата се повдигна малко, така че можах да си помогна с ръка и без по-нататъшни затруднения напълно да я вдигна, макар да притежаваше значително тегло. Сложих я до възникналата дупка, която мрачно и зловещо зейна към нас. Когато осветих надолу с факлата, докдето стигна ръката ми, установих, че се касае не за стълбище, а за една отвесно водеща в дълбочина тясна шахта. Но очевидно не беше трудно да се слезе, защото,

докъдето можех да видя, по едната стена на определени промеждутъци бяха вбити железни скоби, така че ръце и крака имаха достатъчна опора при слизането. Халеф ме погледна очаквателно в лицето.

— Сихди, какво ще правим? Чудесно ще е, ако проникнем зад мошенгиите на това диване Гхани.

— Да, ще слезем! Но от предпазливост ще вземем още една факла. Не се знае колко дълго ще бъдем принудени да останем долу.

Всъщност бях възнамерявал да подложа двата червени килима на еднакво внимателно проучване, но новото откритие ми се стори по-важно от всичко друго. А пък и можех да предприема проучването в по-подходящо време.

Прибрах намерените книжа и се запусках пръв с факлата в дясната ръка. Халеф ме следваше непосредствено. Преброих двайсет скоби, докато отново почувствах твърда земя под себе си. Намирахме се в един вървящ в две посоки проход, който беше толкова тесен, че най-много двама души можеха да вървят един до друг. Стените и таванът се състояха от гранитни квадрати и различни празнини даваха да се отгатне, че ходникът трябва да бе на доста почтена възраст. Във всеки случай не беше възникнал наскоро или чак пък да го беше построил Гхани. Но накъде водеше? Последвахме го най-напред във водещата на запад посока, но не стигнахме далеч. След няколко крачки трябваше да спрем. Пътят свършваше, понеже галерията се беше срутила. Ако продължаваше нататък, сигурно щяхме да излезем в някоя изба под къщата на Гхани. Затрупан ли беше проходът, или от само себе си се беше срутил? Сметнах отговарянето на този въпрос за излишно губене на време и тръгнах назад, за да проследя прохода в другата посока. Доста дълго той продължи равно. Изброих хиляда крачки в източно направление. Накъде водеше? По моя преценка вече трябва да се намирахме в недрата на Джебел Абу Кубе.

Не се наложи дълго да си блъскаме главата, защото равният път свърши и тесни, но иначе съвсем удобни каменни стъпала ни поведоха нагоре. Бях преброил двеста петдесет и шест, когато един тесен равен ходник се отклони надясно. Какво да правим? Главната посока ли да следваме, или отклонението? След кратък размисъл избрах последното и не стана нужда да се разкайвам. Различни признаци, както и няколко захвърлени угарки от навосъчени факли, даваха да се разбере, че този път не е толкова рядко използван. Също в последно време трябва да е бил използван, защото на няколко места, където влагата се беше процедила между гранитните квадрати и подът се бе размекнал, забелязах отпечатък от крак. Следата трябваше да е доста нова, защото едва в последните дни бе валило. След може би петстотин крачки отново бяхме принудени да спрем, защото една врата от дърво преграждаше пътя ни. За щастие залостващият механизъм, едно тежко дървено резе, беше монтиран от нашата страна. Тикнах го назад, бутнах вратата и се намерих... на открито. В нозете ми се простираше Свещения град, странично от мен и не много високо гледаха надолу мрачните стени на крепостта Джияд, а аз самият стоях сред лабиринт от останки от зидове. Те покриваха доста голяма част от планинския склон и очевидно бяха останките на стари, изоставени крепостни съоръжения. Въпреки близостта на града тук горе цареше дълбоката тишина на самотата. Докато Халеф се провираше наоколо из руините, аз се обърнах да огледам по-обстойно вратата. Състоеше се от тежки дървени греди и от външната страна бе така умело нагодена към околността, че само едно остро око можеше да я открие, и то само ако наличието ѝ му беше известно.

За какви цели служеха вратата и главната галерия, от която сега бяхме излезли? И къде щеше да ни отведе каменното стълбище, ако продължехме да го следваме? Може би чак горе в крепостта? При това положение целият подземен къртичи проход се числеше към крепостните съоръжения и ме учудваше единствено че явно само Гхани го знаеше. В този случай трябваше да приема, че подземната галерия беше останала неизвестна и на Осман паша, когато е привел отново в изправност старата крепост Джияд. Но какво общо имаше Абадилах с всичко това и какви цели преследваше?

Твърдо реших да не се връщам в Павилиона на молитвата, преди да съм разбрал къде излиза каменното стълбище. Ето защо извиках Халеф и запалих втората восъчна факла, тъй като първата вече беше употребена. Върнахме се в тайния проход и тъкмо поискахме да затворим вратата отвътре, когато видях на земята да светлее нещо бяло. Преди туй ми беше убягнало, защото факлата не пръскаше достатъчно светлина, но сега дневната светлина нахлуваше вътре и ярко осветяваше излаза на галерията. Надигнах нещото. Беше парче хартия и от едната ѝ страна

беше написана бележка, състояща се само от едно изречение, но това изречение съдържащо една дума, която почти ме накара да замръзна от удивление.

Читателите на моя том «През пустинята» сигурно ще си спомнят, че по онова време, когато бях принуден да бягам от Мека, навестихме една пещера, известна само на предводителите на атеибехите. Под «навестихме» имам предвид дъщерята на Малек, Халеф, себе си и пленения Абу Сейф. Пещерата се казваше Атафрах и «Атафрах» гласеше думата, в която сега се вирах с такова невярващо удивление и слисване, че Халеф ме сръга в ребрата и учудено попита:

— Ама какво има, сихди? Какво е писано на бележката?

— Ето, виж сам и после ми кажи дали правилно съм го прочел!

Халеф взе бележката от ръката ми и прочете на глас съдържанието ѝ:

«Ела утре в пещерата Атафрах!»

После отпусна смаяно ръката с бележката и каза след една пауза на безмълвно удивление:

— Вярно е, сихди. Съвсем ясно е написано. Машаллах! И още един път машаллах! Дали става въпрос за нашата пещера, в която бяхме преди дванайсет години?

— Как може още да питаш? Аз съм убеден в това и сега знам, че е трябвало да намерим не само състоянието на мюнеджията, но и тази бележка. Ела с мен! Трябва да се върнем и веднага да последваме Гхани.

— Как? — запита хаджията удивено. — Не искаш ли преди туй да проследим стълбището до края му?

— Днес нямаме време за това. Имам сигурното усещане, че при пещерата Атафрах ще узнаем нещо по-важно, отколкото ако се ровим тук под земята като хулдат.

[63]

— Само че ще идем твърде късно. Гхани е толкова далеч пред нас, че не можем да наваксаме преднината му.

Хвърлих един поглед на часовника си.

— Ние тръгнахме от къщи малко след потеглянето на Гхани и сме тук едва от час. Той следователно има преднина от може би час и половина. Сега трябва да вземеш предвид, че очевидно се касае за някаква работа от голяма секретност. Той следователно няма да тръгне към мястото по прав, а по обиколен път. Предполагам дори, че е напуснал града не през портата за Джидда, а от противоположната посока, и че за да не бие на очи, не е показал голяма бързина. Ние, напротив, можем да напрегнем животните си и освен това ще се придържаме към правата линия, така че бихме могли да го настигнем и даже изпреварим.

— Сихди, ти си прав и аз отново съзнавам, че дълготата на твоя разсъдък не е чак толкова лоша. Затворихме грижливо вратата след себе си и поехме обратно толкова бързо, колкото пътят позволяваше. През главата ми минаваха всевъзможни мисли. Кой беше този, с когото Гхани се намираще в тайна връзка и от когото по обходни пътища през подземния проход получаваше съобщения? Защото след всичко досегашно ми беше ясно, че той посрещаше куриера не в къщата си, а във сред руините. Към племето на атеибехите ли принадлежеше? Всъщност би трябвало така да приема, защото сметнах за изключено, че те ще открият на някой външен човек пещерата Атафрах. Кого касаше по-нататък ездата на Гхани и срещата в пещерата? За нас ли се отнасяше или за някой друг? Че Абадилах не се бе отказал от отмъщението си, се разбираше от само себе си. От друга страна, ако се касаше само за нас, в самата Мека щяха да се намерят достатъчно послушни оръдия за неговите отмъстителни планове, така че не му се налагаше да излиза специално от града. Както и да въртях и сучех нещата, можех да градя само вероятности, не твърдения.

Не по-иначе ми вървеше със странното предсказание на мюнеджията, което по толкова неочакван начин започна да се изпълнява. Що за сила беше тази, която говореше чрез мюнеджията и разкриваше неща, за които той самият понятие си нямаше? Що се касае до парите на бившия руски професор и подземния проход, предсказанието на мюнеджията не ми беше толкова непонятно. Но как стояха нещата с бележката? Трябваше ли и нея да впиша в сметката на тайнствената сила? Можеше ли тази душевна сила да надзърта в бъдещето и отнапред да знае, че в определено време, да, в определен час на пътя ми ще лежи бележка, която съдържа нещо важно за мен?

Трябваше да отложи отговора, който и бездруго не можех да дам, тъй като бяхме стигнали до шахтата. Изкатерихме се, сложихме мраморната плоча и нагласихме синия килим точно както си беше лежал по-рано. Като оставим настрана парите и двете изгорени восъчни факли, всичко друго отново си беше както преди. След още един проучващ поглед напуснахме помещението и аз успях да щракна ключалката.

Кара Бен Халеф се зарадва, когато отидохме да го снемем от поста. Не беше мярнал никой в градината и времето на чакането му се бе сторило доста дълго. Удаде ни се и сега да прехвърлим незабелязано дувара и после тръгнахме с бързи крачки към къщи. По пътя Халеф съобщи на сина си най-необходимото, което трябваше да знае.

Четвърта глава

При пещерата Атафрах

В «Сукак ел Хаджар» се задържахме само дотолкова, колкото беше необходимо да оседлаем конете и се екипираме за едnodневна езда. Книжата, касаещи мюнеджията, предадох за съхранение на Кара Бен Халеф, който трябваше да остане вкъщи, тъй като не исках да ги подхвърлям на опасностите на една макар и кратка езда. Всъщност можех веднага да ги дам на мюнеджията, но това щеше да доведе до обяснения, а за тази цел сега няхах време.

Ето как от пристигането ни на «Каменната улица» бяха изминали само няколко минути, когато Халеф и аз вече минавахме край голямата джамия и през Баб ел Умрах [64]

, за да достигнем водещия към Джидда път Веднага щом оставихме зад себе си последните къщи на града, можехме най-сетне да подтикнем конете към по-голяма бързина.

— Асил... Асил! Рамххххх, рамххххх! — ободрих аз моя арап.

— Баркх... Баркх! Рамххххх, рамххххх! — последва примера ми и Халеф,

Това бе подканата за кариер. Животните се подчиниха, и то с такова спокойствие и лекота, сякаш този вид ход за тях не означаваше ни най-малко напрежение. Въпреки че в началото пътят никак не бе равен, те преодоляваха всяко препятствие като на игра и когато достигнахме равната пустиня и префучахме край мястото, където навремето бях свалил Бащата на сабята, не беше минал повече от половин час, макар тогава за същия път с отличната камила на Абу Сейф да ми бе необходим три четвърти час. Досега Халеф беше принуден заради неравностите да язди зад мен, но сега пътят му позволи да дойде до страната ми и аз му разказах историята на мюнеджията и низостната мрежа от измами, с които Абадилах беше оплел доверчивия човек. Халеф беше възмутен. Докато разказвах, той на няколко пъти ме прекъсна с възклици на удивление, а речитативите «Валлах, биллах, таллах!» не свършиха до края на разказа ми. Но когато приключих, противно на обичайния си маниер, остана смълчан. Но това мълчание беше по-красноречиво, отколкото ако с шумна изява на погнуса бе дал воля на яда си. Добре че Гхани не беше тук! Иначе щеше да бъде стрит от «мелницата на неговия гняв».

По време на моя разказ бяхме накарали животните да преминат в по-бавен ход, за да не ги пренапрягаме, но сега отново ги смущахмe. Слънцето се изкачваше по-високо и по-високо, а дневната жегата ставаше все по-осезаема. Въпреки това ние продължавахме да яздим без почивка, защото исках да бъдем на мястото, преди пладнешкият зной да е превърнал ездата в мъчение. Бяхме вече три часа на път и аз усърдно използвах далекогледа, за да открия Гхани. По мои сметки той не можеше вече да е далеч пред нас, при предпоставката че бе останал по правата линия и не бе превърнал ездата си в бясно препускане. От последното впрочем не се опасявах, защото не виждах причина за употребата на прекомерна бързина.

Най-сетне усърдието, с което се оглеждах, беше възнаградено. Далеч пред мен видях една движеща се точка, а когато приближихме, се установи, че е единичен ездач. С равномерен ход той се стремеше към една линия, която можеше да се различи на хоризонта право напред. Това бяха скалните отломъци, ограничаващи от тази страна пустинята, над които трябваше да се търси пещерата Атафрах. Без дума да кажа, се отклоних наляво от досегашната посока и Халеф

ме последва, без да покаже учудване. Той ме познаваше и можеше да си обясни повелението ми, макар да не му бях казал причината. Трябваше да отчетем, че местността, от която се очакваше Гхани, е наблюдавана от скалистия ва'р и поради това да се стремим да се приближим до мястото на срещата с една обиколка от юг и запад. За да достигнем възможно по-рано от Гхани пещерата, подкарахме животните в кариер и след четвърт час стигнахме мястото, където откритата пустиня преминаваше във ва'р. То се намираше толкова далеч на юг от точката, към която се стремеше Гхани, че оттам с невъоръжено око със сигурност не можехме да бъдем забелязани. Вкарахме конете между процепените скали и поехме в посоката, в която знаех пещерата Атафрах. Вярно, от онова време бяха изтекли повече от двайсет години, а и престоят ми бе твърде кратък, но аз се доверявах на почти безпогрешното чувство за ориентация на уестмана, че ще намери мястото без особени усилия.

Когато сметнах, че доста сме приближили пещерата, оставихме конете в един скален процеп. Всъщност би трябвало да оставя Халеф на стража, но милият дребосък ме помоли толкова настойчиво да го взема, че не можах да му откажа. Безшумно продължихме да се промъкваме пеша. Аз насочвах крачките си така, че по мои пресмътания трябваше да стигнем пещерата от запад, защото приемах, че на тази посока няма да бъде отделяно внимание. Напредвахме все повече и аз се надявах всеки миг да се натъкна на сигурни белези, че се намираме в близост до пещерата, но нищо подобно не се случваше. Вече смятах, че съм обърнал посоката, и спрях да се уверя, когато странично зад нас се разнесе от известно разстояние висок вик. Прозвуча като въпрос. Чух и отговора, който бе даден от още по-голямо разстояние, но не можах да разбера нито дума. Бързо и с крайна предпазливост се запромъквахме в посока на звука. Скалният процеп, представляващ входа на пещерата, беше, както знаех от по-рано, обграден от огромни каменни блокове, така че промъкването не ни създаваше затруднения. С всяка крачка теренът ми ставаше все по-познат и на края съгледах, предпазливо надзъртайки иззад един скален ръб, входа на пещерата и двама бедуини. Те седяха на земята и очаквателно гледаха към трети, който тъкмо се зададе от посоката, откъдето се очакваше Гхани. Коне не видях. Навярно бяха подслонени в пещерата, в чиято задна част, както ми беше известно отпреди, имаше малък воден басейн — голяма рядкост в тази бедна на води околност.

Когато третият приближи на няколко крачки, по-знатният от двамата попита:

— Ха ху Абадилах? (Абадилах ли е?)

— Айва, ха ху. (Да, той е.)

Беше много далеч още, наистина, но аз го познах по червената бард'а

[65]

, която светлеше на слънцето.

— Тогава иди и имай грижата да не ни обезпокои някой неканен!

— Кой ще ни обезпокои в тая усамотена местност, о, шейх?

— Не питай, а се подчинявай! — отвърна сухо заговореният с титлата «шейх». — Знаеш, че се касае за толкова опасна работа, че човек не може да бъде достатъчно предпазлив.

Скастреният се отдалечи, без дума да произнесе за отговор, за щастие не към нашата страна, а към срещуположната — навярно защото можеше да се опасява от нежелано безпокойство само от откритата пустиня. Очаквах, че другите двама ще подхванат разговор, от който да мога да заключа за целта на присъствието им тук, но надеждата ми не се оправда. Двамата гледаха мълчаливо пред себе си.

Трябва да бяха минали може би десет минути, когато от отсрещната страна прозвучаха удари от копита — очакваният пристигаше. След няколко мига ездачът се появи иззад един скален издатък. Да, това беше той, Абадилах ел Варака. От мършавата му фигура не можеше нищо да се види, защото бе обгърната от широк, образуващ много дипли, бурнус, който не позволяваше да се извади заключение за положението и ранга на притежателя. Но конят под него беше от най-благородна раса, а пурпурночервеното, богато извезано със златна сърма червено покривало, което висеше под седлото и покриваше гърба и хълбоците на животното, трябваше да струваше «много кесии». Учуди ме, че беше намерил пътя през тоя скален лабиринт, без да слиза от коня. Очевидно не за пръв път беше тук. Докато биваха разменяни обичайните приветствени думи, придружителят на шейха помогна на ездача да слезе от коня и поведе

животното към пещерата. Значи правилно бях предположил: конете бяха подслонени в пещерата.

Сега се питаше къде ще се проведе разговорът. Ако в пещерата, за нас щеше да е трудно, ако не и невъзможно да го подслушаме. Но бях освободен от тази грижа, защото шейхът отправи към новопристигналия въпроса:

— Тук ли искаш да останем, или да отидем в пещерата?

— Околността сигурна ли е, не можем ли да бъдем изненадани?

— Наоколо няма никой, а и Али стои на стража при края на ва'ра. Значи сме напълно сигурни.

— В такъв случай предпочитам да останем тук. По-удобно е отколкото вътре, където ще трябва да запалим огън, за да можем да виждаме.

Това беше, което исках да зная. И докато тримата, защото придружителят на шейха тъкмо се върна от пещерата, се нагласяха удобно, ние се запромъквахме още по-наблизо. Недалеч от мястото, където седяха тримата, имаше два скални блока. Те се намираха близо един до друг и образуваха една стесняваща се напред пролука. Пропълзяхме в нея и се озовахме в задоволителна сигурност. Отпред пролуката беше толкова тясна, че ние можехме добре да надзъртаме навън, но не и другите да поглеждат вътре. И дори на някого да хрумнеше да претърси мястото, щяхме навреме да разберем и да се скрием зад някой от многобройните, разпръснати наоколо скални отломъци.

Тъкмо се бяхме настанили възможно най-удобно в тесния процепа и Гхани започна разговора.

Първото, което чухме, беше един упрек:

— Защо не дойде на обичайното ни място да направим последните споразумения, а ме накара да яздя чак дотук?

— Защото не сметнах за умно да обсъждаме плана за залавянето на един лъв в бърлогата му.

— Но ако лъвът е станал болен и слаб? Откога се страхува Ахмед Гхалиб, шейхът на храбрите араби себид?

Я гледай! Ахмед Гхалиб! Вече бях чувал за него. При управлението на предишния вали [66]

, Осман паша, като съюзник на могъщия шейх на бени харб, Бен Азим, той дълго време беше правил несигурни керванските пътища от Мека за Джидда, докато енергичният паша не сложи край на престъпния им занаят. Оттогава нищо повече не се чу за двамата и керванските пътища се радваха на доста голяма сигурност, докато в последно време не бяха извършени няколко дръзки разбойнически нападения, чийто автор така и не можа да бъде установен. Настоящият вали, Шавет паша, прие задачата си с леко сърце. «Живей и дай възможност и на другите да живеят», бе явно неговото основно правило. Той не притежаваше честолубието като своя предшественик да играе значителна роля редом с великия шериф; можеше и така да задоволява своята алчност. При тези обстоятелства не можеше да се очаква, че ще се кахъри за сигурността на керванските пътища. И аз не смятах за изключено шейхът на себид-арабите тайно да извлича полза от това и да има пръст в споменатите разбойнически нападения. Същевременно ми се натрапи мисълта, че донякъде Гхани играе ролята на «фитилджия». Като управник на цял градски квартал той добиваше достатъчно представа за състоятелността на подслоняваните при него поклонници, за да може да обърне внимание на своя съюзник шейха върху някой добър улов. Плячката биваше поделена и Абадилах се превръщаше в богат мъж, в гхани.

Тези мисли минаха със светкавична бързина през главата ми при последните думи на Гхани. Но кой беше лъвът, който трябваше да бъде заловен и който беше станал слаб и болен? За нас тези думи естествено не можеха да се отнасят. Веднага получих отговор на тоя въпрос, защото шейхът отвърна:

— Болен, слаб лъв, казваш? Аюн ер Рафик все още притежава множество могъщи приятели и се радва също така на голяма почит сред народа.

— Аллах керим! (Аллах е милостив!) — рече пренебрежително Гхани. — Ти из един път се изпълни със съмнения. Аюн ер Рафик отдавна вече не е така обичан както по-рано. Забрави ли колко много са докачени хората от великия шериф, задето стана недостъпен за обикновените люде и рядко приема? Всичко може меканецът да понесе и извини при своя

властелин, но само не едно пренебрежително отношение. Дори в собствената си къща вече не притежава приятели, толкова тираничен и непостоянен е станал. Остави ме само да седна на неговото място и ще видиш, че никой няма пръста си да мръдне за него. Или мислиш, че потомъкът на Мохамед Абу Нумехий и правнукът на Кватадах е по-малко подходящ за шерифския трон от Аюн ер Рафик? Защо наследниците на Баракат да не са също така призвани за владичество както синовете на Хасан?

[67]

В моите вени тече същата благородна княжеска кръв. Трябва ли да се откажа от правото си само защото сегашният везир принадлежи към един по-стар клон? Това през ум не ми минава. Аз искам и ще бъда велик шериф, а който притежава властта, притежава и правото!

Ама това изявление беше наистина крайно любопитно! Аз ставах свидетел на едно съзаклятие, което бе насочено срещу сегашния велик шериф. Вярно, ако разсъдех правилно нещата, те не ми изглеждаха чак толкова удивителни. Историята на великия шерифат на Мека до най-ново време е написана с кръв. Не на един и двама прочули се по-късно емири се бе удавало да се доберат до шерифския трон през трупа на своя предшественик и силом да си издействат после потвърждението на Високата порта, чието върховно господство и бездруго от време на време, когато е възпрепятствано от война, само привидно се грижи за работите на далечния Хеджас. Но сега, когато турците притежаваха силен гарнизон в Свещения град, един мъж да се осмели да вдигне бунт срещу управляващия велик шериф, който същевременно щеше да е насочен срещу пашата, бе изненадваща дързост при обичайната страхливост на Гхани. Или той може би стоеше в таен сговор с Шавет паша? Това предположение ми се струваше малко дръзко. Във всеки случай пътуването на Гхани, което бе предприел до Мешхед Али като «пратеник на великия шериф», ми се явяваше сега в съвсем друга светлина. Не беше ли преследвал същевременно своите себични планове? Може би се е опитвал да си спечели приятели сред тамошното висше духовенство? Ако е било така, то нещата трябва да не са завършили с желания резултат, иначе нямаше да дръзне да извърши кражбата на Канс ел А'дха. Защото съюзник, на чиято помощ се разчита, човек не ограбва предварително.

Нямах време да развия по-нататък тези мисли. Това, което сега чувах, изискваше неразделното ми внимание «Който притежава властта, притежава и правото!», бе казал Гхани. Шейхът нададе къс, подигравателен смях и рече:

— Който притежава властта, казваш? Да не би ти да я имаш?

— Все още не, но скоро ще я имам, и ти трябва да ми помогнеш.

— Ами ако не искам? Ако не искам да си занеса кожата на пазара заради теб?

Гхани скочи разгневено и тупна с крак.

— Длъжен си да искаш! Не забравяй, че си мой сихр

[68]

, и само една дума ще ми коства пашата да насъска аскерите си срещу вас.

По чертите на шейха плъзна злостна усмивка, когато отвърна:

— Ами кажи я, де! Много бих желал да видя физиономията на меканците, когато узнаят, че видният и благочестив Абадилах е хаму

[69]

на опасния Ахмед Гхалиб. Впрочем пашата си има други и по-важни работи, отколкото да пуска потери подир нас. Тоя лов ще му донесе малко. Но защо трябва да се смразяваме? Каква полза ще имаш от това? Седни и позволи спокойно да говоря с теб! Досега ти още не си се разкайвал, че си ми дал дъщеря си за жена. Ха-ха, само да го знаеха меканците! Навремето дяволски хитро скроихме нещата. Ти уж отведе дъщеря си в Египет, за да я омъжиш там, а в действителност я доведе в дуара на себидите. Това беше най-доходната сделка, която някога е била сключвана. Защо трябва сега от един път да се разтури?

Гхани колебливо се отпусна отново на прежното си място и рече кисело:

— Ти самият започна, като каза, че не искаш да ми помогнеш.

— Казах ли, че не искам? Аз само намекнах за това. Работата е твърде опасна.

— Работата хич не е опасна — увери с жар Гхани. — Аз още преди споделих с теб, че съм спечелил шейх ел улема

[70]

и известен брой влиятелни мударрис.

[71]

Освен това притежавам голям авторитет сред народа. А що се отнася до пашата, той няма да може нищо да предприеме срещу мен, след като веднъж бъде поставен пред свършен факт.

— Да, след като...! Но докато стигнем дотам, много мои храбри воители ще са заплатили с живота си.

— Нито един няма да заплати с живота си, нито един-едничък! Аз притежавам едно средство, което почти без бой ще ти достави крепостта Джияд в ръцете.

— Крепостта Джияд? Без бой? Ти се майтапиш!

— Не се майтапя. Първоначално смятах да говоря за това с теб едва след като сме се споразумели, но ти ме принуждаваш да ти разкрия тайната си още сега.

— Тайната ти? Става въпрос за някаква тайна? Правиш ме любопитен.

— Да, това е една дълго пазена тайна и аз съм единственият, който я знае. Тя е свързана с подземния проход, който води от моята къща до недрата на Джбел Абу Кубе и единият край на който излиза в руините, където получавам твоите известия.

— Казваш, единият край. Нима проходът има и друг?

— Да, и тъкмо това е моята тайна, която грижливо съм крил от всички, дори от теб. Ето защо никой крак, освен моя, не биваше да пристъпи в ходника. Не исках да имам довереник, който би могъл да използва това познание за свои цели. С други думи, ходникът не води само до руините, а по-високо, много по-високо. Той излиза в едно подземие на крепостта Джияд. Сега шейхът беше този, който скочи с всички признаци на възбуда.

— Машаллах! Истината ли казваш?

— Казвам я. Излазът на прохода е затворен с един каменен блок, който се отстранява с помощта на един прост механизъм. От другата страна човек се озовава в едно подземие, а оттам много лесно може да се проникне във вътрешността на крепостта. Аз лично съм се убедил в това и съм стигал незабелязано до крепостния двор, но после трябваше да се оттегля заради постове, които постоянно пазят там. Сега вярваш ли, че средството ми е отлично?

Не е необходимо да казвам, че аз слушах думите на Гхани с не по-малко напрежение от шейха, макар да бях очаквал нещо подобно. Халеф ме сръга с лакът. С това искаше да даде израз на своето учудване, защото близостта на враговете изключваше друг вид на споделяне на чувствата. Най-възбуден се показваше шейхът. Той направи няколко «тегела» напред-назад с големи крачки и спря после пред Гхани.

— Защо ми го казваш едва сега? Ако го знаех по-рано, нямаше нито за миг да се замисля. Но убеден ли си наистина, че освен теб никой друг не знае за ходника? Почти не мога да повярвам.

— Можеш спокойно да го вярваш. Крепостта все пак повече от две еджял

[72]

беше извън употреба. Колко лесно може ходникът в тоя дълъг период от време да потъне в забравата! Впрочем хората, изглежда, още когато крепостта е изгубила своето предназначение, не са знаели вече нищо по въпроса, иначе щяха да направят недостъпни двата излаза — онзи, който води в крепостта, и другия в руините, които по-рано са били външно укрепление на Джияд. Та нали третият край на прохода, който излиза някъде в моята къща, е затрупан. Аз също нямаше да си имам никакво понятие за тази работа, ако по някаква щастлива случайност не бях открил прохода. С цената на много усилия изкопах нов достъп до него. Стария въпреки всички търсения не можах да намеря, макар да проучих всички къшета на моята къща. Но той и бездруго нямаше да ми е от полза, защото щеше да ми е невъзможно да отстраня незабелязано земната маса, преграждаща галерията към къщата ми.

— А как изобщо е възникнал тоя подземен проход между твоята къща и крепостта?

— Аллах знае! Предполагам, че господарите на Мека, издигнали крепостта, са построили прохода от къщата ми — тя вероятно е представлявала тяхното градско жилище — до нея, за да могат във времена на опасност бързо и незабелязано да се подслонят на сигурно място. Много вероятно при едно такова оттегляне да са взривили галерията в близост до къщата ми, за да отнемат на враговете възможността да ги преследват, а двата горни излаза са оставили, понеже са представлявали подземната връзка между крепостта и външните съоръжения. По-късно Мека и заедно с нея и крепостта са преминали в ръцете на други господари и проходът е потънал в забвение. Така си представям аз развитието на нещата.

— Но как си успял да откриеш прохода и къде си построил новия достъп?

— Ахмед Гхалиб, аз ти разкрих тайната, доколкото беше необходимо за моите планове. Повече нищо не мога да ти кажа.

Шейхът беше следил обясненията на Гхани с голямо внимание и не е трудно да се помисли, че ние също бяхме наострили уши. Аз бях напълно съгласен с опита на нашия стар познайник да обясни историята на възникването на галерията. Точно така си я бях представял и аз. «Свещената територия на Аллах», както един съвременник нарече Мека, толкова често е сменяла своя господар и «свещеното наследство» е било предмет на толкова ожесточени битки, че «наследникът» преди всичко е трябвало да мисли за своята лична сигурност. На тази необходимост дължаха възникването си построените при градските входи стражеви кули и крепостта Джияд. Последната в хода на столетията, наистина, неведнъж е била превземана и разрушавана, докато наскоро бе приведена отново в изправност от Осман паша. Тя служеше не само за отбранителни цели, но и като затвор за онези меканци, които за по-дълго време биваха лишавани от свобода. Впрочем великият шериф претендираше за достъп до този затвор, а с това и до крепостта, за своите съдебни служители също както пашата за своите аскери. Но и двамата нямаха представа, че седят в лисича дупка, която не им предлага достатъчна сигурност, тъй като беше налице един таен проход, чийто ключ беше в ръцете на Гхани. А че този достъп лесно можеше да се превърне в удобно място за нахлуване, ставаше достатъчно ясно от чутото. Де само Гхани да подозираше, че вече не е единственият притежател на този «ключ». Обясненията на Гхани бяха отстранили и последните съмнения на шейха. Сега той вече не забави съгласието си.

— Абадилах, ти ще имаш моята помощ. Каж ми само кога ще започне ударът!

— В най-близките дни. Не мога по-дълго да чакам. И моето първо дело като велик шериф ще бъде дело на отмъщението.

— Аа, имаш предвид хаддехихните, които носят вината за смъртта на твоя син? Учудва ме само, че отдавна не си си отмъстил.

— Не ги разбираш тия работи. В такъв случай ще бъда принуден да предам наказанието в ръцете на великия шериф, а тогава ще излязат наяве неща, за които той не е необходимо да знае.

— Аха, Канс ел А'дха — ухили се шейхът — Но колко лесно могат да си тръгнат чужденците и ти да останеш с пръст в устата.

— Така ли мислиш? — иронизира Гхани. — Смятах те за по-умен. Би трябвало да се досетиш, че си имам съгледвачи, които ме осведомяват за всяка постъпка на ония кучета. От тях знам със сигурност, че те още не мислят за скорошно заминаване. А и така да е, аз по-скоро ще се откажа да стана велик шериф, отколкото от радостта да накарам тия шахъни да почувстват моето отмъщение.

— Ами ако великият шериф не ти стори хатъра? Какво можеш да направиш тогава сам срещу толкова много?

— Не съм сам. Не ти ли казах, че и в града имам много приятели? И ако се наложи цялото градско население да призова срещу тях, ще го сторя.

— Е, при всички случаи е по-добре да не разчиташ на този все пак несигурен изход. Само ми кажи един определен ден, в който искаш да подхванем битката.

Гхани помисли известно време, след което отговори:

— Днес е йом ел джум'а.

[73]

До вдругиден ще съм готов с приготовленията си в града. Ела през нощта между йом ел хадд

[74]

и йом ел итнен

[75]

с воините си на известното място в руините, където ще те очаквам два часа след полунощ. Място да се скриете, ще намериш достатъчно. Защото от само себе си се разбира, че никой не бива да ви види. Също събирането на хората ти трябва по възможност да стане на някое място, където няма да могат да ви забележат. Понеже ако един такъв голям отряд бъде съгледан в близост до града, ще се вдигне излишна шумотевица.

— Много добре стана, че нашите съюзници от времето на Абд ел Мутталиб, атеибехите, ни издадоха тази пещера. Ще заръчам на моите воини да дойдат тук. В тази местност рядко идва някой, а вода в пещерата има достатъчно, в случай че се наложи да се задържим известно време тук.

— Добре! Но имай грижата същевременно воините ти да не направят някоя грешка!

— Не се кахъри! Ще им дам точни указания. Със спускането на мрака ще потеглим оттук и така ще уредим нещата, че някъде към полунощ да стигнем с конете си пътя, който води от Мека за Йемен. Близо до него знам една връзана в Джебел Омар клисура, в която можем да оставим животните. Тя е отдалечена само на половин час път от Мека и е толкова усамотена, че преди настъпване на утрото вероятно никой няма да влезе в нея. Но по това време ние ще сме господари на Мека и ще можем да си вземем конете.

— Планът ти е добър и ще успее, ако не допуснеш някоя грешка. Най-добре ще бъде, ако хората ти приближат руините поотделно и от различни страни. Аз ще ви очаквам, както вече казах, два часа след полунощ и ще ви отведа през тайния вход във вътрешността на крепостта, откъдето лесно ще можеш да изненадаш постове и да плениш гарнизона. Останалото после е моя работа.

— А какво ще стане, ако великият шериф преждевременно подочуе работата и вземе контрамерки?

— Това не е възможно. Аз съм си изпрел фино нишките и Аюн ер Рафик няма да може да ми се изплъзне, стига ти да си свършиш добре работата. От особена важност е да овладееш безшумно крепостта. И най-малкият шум не бива да достигне долу до града. Другото е само детска игра. Ти оставащ с половината от воините си като гарнизон, а аз с другата половина обкръжавам палата на великия шериф и го измъквам от съня. От пашата, след като веднъж съм станал велик шериф, няма защо да се страхуваме. Както го познавам, като бъде поставен пред свършен факт, скоро ще се примири, защото от само себе си се разбира, че по-рано няма да изтеглим гарнизона от крепостта. А и утвърдението от Стамбул няма да се забави дълго.

— Какво ще правиш с великия шериф? Жив ли ще го оставиш?

— Аллах да ти съхрани разсъдъка! Ще оставиш ли жив някой диб

[76]

, който е паднал в ръцете ти? Колко лесно може да прегризе вървите с острите си зъби и после да те разкъса! Не, Аюн ер Рафик и неговите двама малки синове трябва да умрат. Едва тогава ще съм се подсигурил от тях.

— Какво ще правиш с тях, си е твоя работа и не ме интересува — произнесе се шейхът безчувствено. — Но толкова повече ме интересуват уговорките, които направихме, в случай че ти заемам ръката си. Надявам се, когато постигнеш целта си, да не ти дойде внезапно друг акъл и да решиш да ме измамиш.

— Какво ти скимна! Та ти си мой сихр и да се надяваме, не ме смяташ способен...

— Извади зетя от играта — прекъсна го шейхът сухо — и нека поне двамата бъдем откровени един към друг! Онова, което ни съединява, не е родствената симпатия, каквато никога, сам ще признаеш, не е съществувала, а «далаверата». Така е било винаги и така е и сега. Аз съм твой съдружник, нищо повече. И като такъв не бих те съветвал да се опиташ да ме изиграеш. Ще си отмъстя й хич няма да се съобразявам със знатния хаму. В името на Аллах, Мохамед и всички свети халифи ти се заклевам, че ще си отмъстя.

Разговорът, изглежда, се канеше да вземе неприятен обрат за Гхани, поради което той побърза да увери:

— Ахмед Гхалиб, аз ти се заклевам в брадата на Пророка, че не мисля да те мамя. Даже съм готов да изляза извън нашите уговорки и ти обещавам, ако нашето начинание успее, Кансел А'дха. Персиецът сигурно го е взел със себе си, защото не мога да допусна, че е оставил някъде по път това ценно съкровище.

— Канс ел А'дха? — Гласът на шейха прозвуча забележимо по-меко. — Искан ми се да го имам вече твърдо в ръцете и всичко да е отминало! Но... ма ша Аллах кан (каквото Аллах поиска, става). Иначе имаш ли още някакви указания да ми дадеш?

Това, което сега последва, мога да отмина. То не съдържа нищо, което да може да придаде на работата нова насока. А и не мина много, двамата станаха — шейхът отдавна си беше седнал на мястото — и си стиснаха ръцете в знак на съгласие. После шейхът повика поста с остро изсвирване, а третият, който през цялото време дума не беше обелил, отиде в пещерата да доведе конете. След кратко сбогуване Гхани пое обратно в посоката, от която беше дошъл. Тримата гледаха след него, додето се изгуби между скалите, после потеглиха и те. Ние почакахме още няколко минути, в случай че на някого му хрумне да се върне, след което изпъляхме от нашето скривалище. Вън Халеф наруши принудителното дълго мълчание, като каза, заставайки непосредствено пред мен:

— Сихди, я ме погледни! Нищо ли не забелязваш?

Дадох вид, че не се сещам какво иска да каже, и отвърнах:

— Сихди, аз съм слиян, напълно слиян За първи път в живота ми липсват думи да изразя това, което изпитвам. О, Аллах, валлах, таллах! О, Мохамед и всички свети халифи! Ама че шейтан е тоя Абадилах, дето се нарича любимец на великия шериф, истински, жив-живеничък шейтан! Да, той е по-лош и от тартора на шейтините! Аллах да го продъни макар в най-дълбоката провала на Джехенната! Трябва веднага да потеглим и да предупредим великия шериф, иначе е изгубен. Да вървим при конете, сихди! Бързо, бързо!

Дребният хаджи си беше все същият кибритлия както преди двайсет години. Погледнах го усмихнато във възбуденото лице и не помръднах от мястото си. Това му привлече вниманието. Хвърли ми един неуверен поглед и каза:

— Защо не тръгваш, сихди? Не си ли на моето мнение?

— Кажи ми, Халеф, какво всъщност искаш да постигнеш!

— Машаллах, как можеш още да питаш! Искан да спася великия шериф и незабавно да му разпрая всичко, на което току-що станахме свидетели.

— И действително ли си на мнение, че великият шериф ще повярва на един непознат, новопристигнал чужденец?

— Защо не? Никого не бих посъветвал, също емира на Мека, да не ме зачете. Аз съм Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абул Аббас Ибн Хаджи Давуд ал Госарах, прочутият шейх на храбрите хаддехидни от племето шаммар. Отбележи си това!

— Всичко това е добре и вярно, скъпи Халеф, но нищо не променя по факта, че великият шериф не те познава и че в сравнение с Гхани тук, в Мека, ти си една сифр, кръгла нула. Великият шериф, доколкото все още вярва на Гхани, ще сметне разказа ти за приказка, а на она няма да е трудно да представи стъпката ти като акт на омраза или отмъщение.

— Но ти забравяш прохода, тайния проход. Той все пак е най-доброото доказателство за истинността на моите твърдения.

— Проходът не е доказателство. Той доказва само, че Абадилах го е открил и от време на време го е използвал, за да се отдалечи незабелязано, повече нищо.

— Но все нещо трябва да се направи — настоя нетърпеливо Халеф. — Наложително е...

— Наложително е да видим как са конете ни, които достатъчно дълго ни чакаха — прекъснах го аз на думата. — Какво ще правим по-нататък, ще реши съответният миг. Имай търпение дотогава! На мен също не ми минава през ума да оставя Гхани да осъществи плана си. Нашите арапи ни поздравиха с радостно пръхтене, когато отидохме да ги изведем от скривалището им. Откарахме ги в пещерата, където ги напоихме. После си направихме от взетите провизии един скромен обяд. Животните също получиха няколко шепи фурми. Когато най-голямата пладнешка горещина премина, се отправихме на път за дома. Понеже беше възможно и Гхани да е спрял някъде по пътя, за да избегнем една евентуална среща с него, поехме в малко по-северна посока, която трябваше да ни отведе до Ма'ла, Горния град. Разговорът протичаше едностранно, всеки беше зает със собствените си мисли. Ако трябва да бъда искрен, самият не знаех как да накарам «тоягата да заплава». Нещо се противеше в мен да

права донос там, където не аз бях нападнатият. А пък и беше опасно да се набърква човек в машинациите на друг. Много лесно можеше самият да попадне между колелата. Въпреки бдителността на Гхани можех да го изиграя и да изчезна заедно с хаддехните, но ми се струваше недостойно за един Хаджи Акил Шатир ефенди, съответно Кара Бен Немзи, да удря на бяг пред един нравствено пропаднал човек като Гхани, да оставим настрана очевидната опасност, в която трябваше да зарежа великия шериф. А това не можех, не биваше със сигурност да си стоварвам на съвестта. Впрочем беше много въпросително дали щеше така лесно да ни се удаде да се оттеглим от цялата работа, ако това бе залегнало в намеренията ни. Нямаше как да не си спомня мистериозните думи на мюнеджията, които бяха прозвучали като предсказанието на прорицател:

«Там ще намериш целта на сегашните си мисли, която ще ти донесе покой, там ще намериш също ключа за делото, чрез което ще бъдете спасени и не само вие, но и един друг.» Първата част от това предсказание според мен вече се бе превърнала във факт, защото беше ясно, че находката, която бях открил в синьото молитвено килимче, беше от много голямо значение за душевния живот и цялото бъдеще на мюнеджията. Втората част като че също така отиваше към реализиране. «Другият», който трябваше да бъде спасен, според подслушаното при пещерата Атафрах, можеше да бъде само великият шериф. Но в какво се състоеше всъщност делото, чрез което той и ние трябваше да бъдем спасени, сега още не знаех, а и ми се струваше безсмислено да си троша с това главата. Решението и бездруго щеше да си дойде от само себе си. Аз разчитах на водителството на Бен Нур и също малко на моето добро щастие. А че постъпвах правилно, скоро щях да узная. Решението дойде много по-бързо, отколкото можех да очаквам.

Пета глава Пред великия шериф

Беше по времето на Магхриб, когато минахме край гробището с гроба на Хатидже и свихме в главната улица на Ма'ла. Скоро палатът на великия шериф беше зад нас и вече не оставаше много да яздим до «Су как ел Хаджар», «Каменната улица» когато насреща ни се зададе един отряд от половин дузина баварди

[77]

на коне. По средата им вървеше един мъж, чиито ръце бяха вързани за стремето на един баварди, и в неговото лице за свой ужас познах... Кхутаб ага, персиеца. Халеф също се изплаши при вида му и от устните му се изплъзна едно полугласно «Аллах, Аллах». Бяхме спрели неволно и сега заемахме с конете си цялата среда на улицата. Така гледахме очаквателно шествието, следвано от шумна и възбудена тълпа, която имаше доброто желание да се нахвърли върху арестанта.

И как само изглеждаше той! Дрехите му бяха в безпорядък и отчасти разкъсани, а следите от кръв по лицето даваха да се отгатне, че се е състояла битка. Какво се беше случило? И с какво персиецът, в основата си с добродушен нрав, беше предизвикал своето арестуване? Е, и бездруго щях да узная, защото твърдо реших да избавя приятеля от затрудненото положение, каквото и да струваше това.

Междувременно шествието беше приближило и един чернобрад тип, очевидно предводителят, ни викна грубо:

— Рух!

[78]

Престорих се, че не съм го чул, и само дадох, когато повтори заповедта си, един знак на Халеф. Това беше очаквал дребният хаджи. Сбута коня си към този на предводителя и подхвана с тон, сякаш имаше подчинен пред себе си:

— Как го каза? И кой си ти, че се осмеляваш да ни ругаеш с тоя тон? Да не би слънцето да ти е изсушило мозъка, че законите на добровъзпитаната вежливост и вежливата добровъзпитаност са изсъхнали в главата ти? Не виждаш ли, че аз и спътникът ми сме знатни господари, които не са свикнали да се подчиняват на първия срещнат, а да заповядват? Ти може би си ефендина

[79]

, когото падишахът — Аллах да го дари с хиляда години! — е поставил тук като паша? Или си даже сейидана, нашият господар, великият шериф в своята високопоставена особа, че трябва да преклоним глава в смирение пред теб? Казвам ти, даже Мохамед, Пророка, когото Аллах е удостоил да се наслаждава на блажеността на Седмото небе, да ни беше срещнал, пак нямаше да посмее да прояви невежливост към нас, та дори само от причина, че с това нищо не би постигнал. Мислиш, че трябва да се отдръпнем и да ти сторим място? Защо? Откога високопоставеният отстъпва на низшестоящия? Ние сме спрели на средата на улицата. Да. Но това трябваше да ти подсказва, че възнамеряваме да говорим с теб. Вие сте арестували един мъж, който е наш приятел. И ние изискваме от теб сведения, по каква причина се е случило така. Аллах да помилва разсъдъка ти с нужното прозрение, за да съзнаеш дълбочината на моите думи и достойнствата на нашите неоченими качества Аллах йесал-лимак! (Аллах да те пази!)

Речта беше произнесена с такава сериозност и думите бликаха толкова бързо от устата на хаджията, че предводителят ги изтърпя, без да направи опит да го прекъсне. Той не ни познаваше, но виждаше животните ни. Като всеки ориенталец заключи от тяхната стойност за общественото положение на собствениците им. Това го направи несигурен и отговорът беше по-учтив от този, който навярно в друг случай щеше да даде. Аз самият през това време бях насочил вниманието си към персиеца. В мига, в който ни беше забелязал, тъмна червенина бе заляла чертите му. Като видя, че погледът ми е отправен към него, поклати бавно глава, сякаш искаше да каже, че няма смисъл да се опитваме да му помогнем, а трябва да го оставим на съдбата му. Изобщо имаше много потиснат вид. Не гняв, не озлобление бе залегнало на лицето му, а дълбока, печална сериозност.

Междувременно Халеф беше свършил и брадатият отвърна:

— Извини ме, не знаех с кого си имам работа. Но не ни задържай! Ние трябва да отведем в задана тоя мъж, който е злосторник и изповедник на проклетото учение Шиа.

Сега беше време за мен да се намеса и аз казах с достойна физиономия на предводителя:

— Почакай още миг, о, колагаси на тези храбри баварди! Какво е престъпил нашият арестант?

— Посегна на няколко истински вярвачи.

— Какво имаш предвид? Искаш да кажеш, че тоя мъж, който в своята страна заема един много висок пост, е подхванал сбиване?

Че аз го заговорих с «колагаси», сиреч «капитан» го поласка, както забелязах. Но директният ми въпрос го смути.

— Това не знам. Ние бяхме в двора на джамията, когато в близост до Кааба се надигна гюрюлтия. Като се завтекохме нататък, видяхме няколко души да се боричкат и ги разбутахме. Хората ни посочиха тоя мъж като виновник и ние го забрахме, за да си получи утре наказанието от нашия господар, емира.

— Значи нищо не е доказано и аз настоявам случаят да бъде внимателно разследван, за да не бъде нашият приятел осъден невинен. Но необходимо ли беше да връзвате и да се отнасяте с този мъж като с обикновен престъпник? Мисля, че ако бяха дошли аскерите на пашата, а не вие, щяха да бъдат по-учтиви.

Че си послужих с аскерите на пашата срещу баварди, беше шахматен ход от моя страна. Както двамата владетели на Мека стояха в постоянно съперничество, така бе и с техните органи на сигурността. Когато някой размирник бъдеше заловен от турските войници, биваше отвеждан в турската служба, а онзи, който случайно биваше спипан от баварди, отиваше пред великия шериф или неговия каймакам — шериф, заместващ господаря си в обикновените случаи. Единият биваше отвеждан в затвора на емира, другият — в този на пашата. На тези странни порядки се дължеше обстоятелството, че двете институции на сигурността се стараеха да изпъкнат една пред друга и опитваха да засенчат противника къде как можеха.

Намекът за аскерите на пашата и скритият в него упрек за неучтивостта има за последица, че смущението на брадатия нарасна. Той съзна, че е извършил грешка и е действал прибързано. В стремежа си да поправи тази грешка се обърна към мен с въпроса:

— Какво трябваше да сторя? Не е наша работа все пак да разследваме случая.

— Това аз и не твърдя. Но ти трябваше да арестуваш и другите, забъркани в крамолата, или пък, след като не си го извършил, да пуснеш и персиеца да си върви по неговия път. Той щеше да ти каже жилището си, така че щеше да можеш по всяко време да го привлечеш под отговорност.

Брадатият се загледа замислено пред себе си. Очевидно не знаеше какъв отговор да даде.

Помогнах му да излезе от затрудненото положение.

— И сега все още е по силите ти да промениш работата. Освободи временно арестанта и аз ти давам думата си, че няма да се опита чрез бягство да се измъкне от отговорността. Да, обещавам ти дори, че утре аз лично ще го придружа до палатата на княза. Едва ли ще искаш все пак той, знатният мъж, да се черви от срам, ако го принудиш да се яви с разкъсани дрехи пред великия шериф.

С удовлетворение забелязах, че моите доводи му направиха впечатление. Предводителят се обърна към придружителите си и заговори тихо с тях. Междувременно аз плъзнах поглед по тълпата, която значително се беше увеличила, докато преговарях с баварди. Не видях нищо, което да ме изпълни с угриженост. Очите на повечето бяха враждебно отправени към персиеца, наистина, но почиттелно към мен и Халеф. И видях не един и два погледа, приковани върху нашите животни. Няколко физиономии ми бяха дори познати, тъй като ние се намирахме, както вече споменах, в близост до нашето жилище. Следователно положението на нещата като цяло не беше неблагоприятно и аз смеех да се надявам, че ще наложа волята си. Но ето че сред множеството лица забелязах едно, което не бях очаквал да видя на това място и което беше отправено с омраза към нас. То принадлежеше на... Гхани. Той вече не носеше пустинното облекло, а обичайната носия на знатен меканец. Главата му беше покрита със зелена чалма — отличителният белег на шериф. Беше се прибрал по-рано от нас и отново се намираше на улицата, където бе съгледал навалищата. Какво щеше да направи? Щеше ли да ни застане на пътя и противно на изявлението си пред шейха на себидите още днес да започне враждебните действия? Благоразумието би трябвало да го посъветва обратното, но не можеше да се предскаже към какво щеше да го тласне омразата. Видях как заговори с околните — вероятно искаше да си изясни ситуацията, — и как погледът му прелетя с израз на най-голяма омраза между персиеца и мен. Трябваше да призная, че откак съгледах Гхани, вече не бях толкова сигурен в успеха си.

Брадатият се беше споразумял със своите придружители и отново се обърна към мен.

— Ефенди, моите хора и аз сме на мнение, че е най-добре да се вслушаме в твоя съвет.

Арестуваният аджамия може да тръгне с вас, ако позволиш на един от моите баварди да ви придружи и...

— Ускут, на маскин! (Мълчи, нещастнико!) — беше прекъснат от страна на Гхани, който си запровива път през редиците на стоящите наоколо, докато застава пред предводителя. — Ибрахим ага, знаеш ли какво правиш? Искаш да помогнеш на един измамник, престъпник и убиец да добие свободата си!

— Машаллах, шерифът Абадилах! — извика брадатият изненадано. — Но аз не те разбирам. Ти нарече тоя мъж измамник и убиец, а пък тези две ефендита твърдят...

— Тези двама мъже са главатари на размирници и негови ахпапи в безобразните дела. Те са виновни за смъртта на моя единствен син.

— Аллах, Аллах! Аллах акбар! Аллах да накаже убийците! — прозвучаха безредни гласове. Положението с един удар се беше променило в наш ущърб. Кръгът на околностоящите се стесни в заплашителна близост около нас и аз виждах само възмутени и изпълнени с гняв лица. Но най-възмутен беше моят избухлив Халеф.

— Безсрамен лъжец, сдържай си езика! Ще те сгазя с коня! — ревно той във всеобщата гюрюлтия.

И наистина щеше да изпълни заплахата си, ако не бях вкарал бързо моя арап между Гхани и възбудения хаджи.

— Няма да ме сгазиш — присмя се Гхани. — Може би си мислиш, че все още се намираш в откритата пустиня, където бяхме подхвърлени на вашия произвол? Кучета и внуци на кучи синове, вашият час сега най-сетне удари.

— Аллах, валлах, таллах! — обади се най-после агата на баварди, който междувременно бе превъзмогнал удивлението си. — Шейх Абадилах, позволи да те попитам на майтап ли говориш, или на сериозно?

— Сериозно, будала такъв, сериозно! Не допускай да те измамят лицемерните физиономии на тези измамници! Искam от теб не само тоя проклет еретик, ами и неговите приятели, тия две кучета, които скоро вече няма да могат да хапят, да отведеш пред лицето на великия шериф, за да узнаят там своето хилядократно заслужено наказание. Аллах инхракхум! (Аллах да ги изгори!)

— Ши 'аиб, ши макрух! (Това е позорно, това е отвратително!) — извика Халеф с тон на крайно възмущение. — Сихди, ще изтърпим ли това?

Дадох му знак да се държи спокойно. Съзнавах, че най-доброто в този миг беше да си затраем. За нас щеше да е лесно, наистина, да се измъкнем. Няколко скока на животните ни и за момента щяхме да бъдем в безопасност. Но какво щеше да ни ползва това? Цялата жадна за мъст тълпа незабавно щеше да хукне подире ни и развръзката щеше да се отложи само за броени минути. Не, след като положението веднъж вече се бе изострило, най-правилното беше час по-скоро да уредим надвисналите между нас и Гхани въпроси.

Агата беше изпаднал в голямо смущение. Личеше му. От една страна, не биваше да се противи на заповедта на Абадилах, който в качеството на управник на цял градски квартал притежаваше голямо правовластие, а, от друга страна, не намираше, че сме толкова опасни престъпници. За да съкратя това мъчително положение, казах:

— Ибрахим ага, направи каквото ти беше заповядано! Но на теб, Абадилах, заявявам, че ще се разкайваш за часа, в който си ни предизвикал. Запомни думите ми!

— Ти по-добре мисли за това, което ви предстои! — отговори вбесено Гхани. — Ибрахим ага, вземи оръжията на арестуваните!

Трябваше да спомена, че сутринта бяхме оставили пушките вкъщи и взели само револверите и пищовите, тъй като се касаеше само за една разузнавателна езда. Ако предадохме сега и тях, щяхме да останем напълно незащитни, а с това не можех да се съглася. Едва Гхани беше изговорил последната дума и аз измъкнах двата револвера. Халеф незабавно последва примера ми. Като накарахме нашите арапи да започнат да хвърлят къчове, принудихме плътно пристъпилата тълпа да се отдръпне от опасната близост на копитата. Това ни даде простор за минута-две, от които ние се възползвахме, за да си освободим едната страна на улицата, така че откъм тила остана открито. Меканците не бяха подготвени за подобен ход и от смайване изгубиха говора си. Аз не позволих на Гхани да се добере до думата.

— Граждани на Мека! Кой управлява във вашия град? Абадилах, на когото скоро ще смъкнем лицемерната маска от лицето, или Аюн ер Рафик, на когото дано Аллах даде дълъг живот? Ние сме свободни мъже и ще предадем оръжията си едва когато бъде доказана вината ни или ги изиска великият шериф, но по-рано — не. Който преди това само пръст протегне към нас или към нашите оръжия, ще опита куршумите ни. Ибрахим ага, питай Абадилах ел Варака и той ще потвърди колко добре умеем да улучваме. Ние ще тръгнем с теб като твои пленници, но не защото Абадилах го иска, а защото така ни харесва. И в никой случай няма да предадем оръжията си на Абадилах, а на великия шериф, който има право да решава над нас. Ако си съгласен с това, кажи и ние доброволно ще тръгнем с теб. Ако ли не, нашите куршуми ще заговорят и те уверявам, че мнозина ще изпратим в Джехенната, преди да ви се удаде да ни надвиете.

Речта ми има желания резултат. Тълпата уплашено се държеше на разстояние пред дулата на револверите, които държахме в готовност за натискане на спусъка. Гхани беше бесен, че дръзнахме да му се противопоставим, макар да се стараше да не го прояви. Най-много го беше яд, дето го бях нарекъл с подигравателното прозвище Ел Варака. Агата не знаеше как да постъпи и попита Гхани. Оня очевидно сметна за най-умно да не изостря повече обстановката, защото след разговора си с него, който бе отнел доста време, агата се обърна към мен с въпроса:

— Ефенди, наистина ли ще тръгнете с нас, без да се отбранявате и без да направите опит за бягство?

— Вече ти го обещах.

— Закълни се в брадата на Пророка!

— Аз никога не се кълна. Моята дума е достатъчна.

— И ти даваш дума, че ще предадете оръжията си на великия шериф веднага щом ви ги поиска?

— Давам я, но изисквам никой да не ни досажда или да ни обижда, преди емирът да е произнесъл присъдата.

— Аллах акбар, ти си корава глава, но ще си имаш волята... Ихлафлина! (Следвайте ни!)

За момента можехме да бъдем доволни от постигнатото: сега-засега оставахме в притежание на оръжията си. Потеглихме, държейки ги готови за стрелба. Баварди веднага склучиха кръг около нас, а отзад се ливна кряскащата, диво жестикулираща тълпа. Както вече споменах, не бяхме далеч от палата на великия шериф. Но преди това се случи едно малко, забелязано само от Халеф и мен събитие.

Когато стигнахме до една пряка, видях на ъгъла да стои един мъж, когото веднага познах. Беше Кара Бен Халеф. Баща му също го беше забелязал, както ми подсказа особеният поглед, който ми хвърли. Като видя, че очите ни се спряха на него, Кара вдигна ръка за поздрав и в следващия миг беше изчезнал в пряката. По-късно научих от него как е станало, че точно сега се бе озовал на това място. Когато Кхутаб ага бил арестуван, наблизил се навъртал един хаддехидх, който веднага изгърчал до къщата да доложи произшествието. Кара незабавно се отправил на път да се осведоми за съдбата на персицеца и дошъл тъкмо навреме, за да види, че сега вече не само Кхутаб ага, а трима арестанти трябва да бъдат освободени.

А аз сега знаех, че освобождението ни се намира в добри ръце. Кара съвсем естествено нямаше да ни зареже. До момента все пак бях изпитвал известно безпокойство. Защото, макар да имах в ръката всички козове против Гхани, то трябваше още да държа сметка за характера на емира, а той ми беше неизвестен. Сега, когато Кара беше осведомен за случилото се, можех да бъда спокоен в това отношение.

Палатът на великия шериф се намирал, както вече споменах, на Главната улица в Ма'ла, Горния град. Той беше построен изцяло от прочутия камък шемези, какъвто доставя в достатъчни количества каменната кариера близо до планината Шемези по пътя за Джидда. Минахме през портата за коли и се озовахме на голям квадратен плац, целия покрит с мрамор. От трите страни към него се откриваха подобни на беседки аркади, чиито отвори бяха маскирани от засадени в качета лимонови, портокалови, нарови и смокинови дръвчета. Средата на плаца заемаше мраморен басейн, в чиято вода се стрелкаха златисти и сребристи рибки, а от всеки ъгъл го захранваше един водоскок. Над аркадите се претегляха три пъстро изрисувани етажа, към които водеше открито и широко стълбище, богато украсено с уханны цветя. Част от прозоречните отверстия бяха закрити с копринени завеси, а другите — с изкусно изработени дървени решетки.

Като стигнахме в двора, агата ни даде да разберем, че трябва да слезем. Подчинихме се на заповедта и после трябваше спокойно да гледаме как отвеждат настрани животните ни заедно с тези на баварди. Последните все още ни обграждаха, докато Гхани се беше отдалечил с агата — навярно за да подготви великия шериф. Тълпата беше нахълтала подире ни, без някой да ѝ попречи, и склучваше широк кръг около нас и басейна.

Бяхме срещнали баварди и персицеца по времето на Магхриб, сиреч по залез слънце. По време на описаните в последните страници събития краткият по онези ширини здрач почти беше отминал и нощта настъпваше. Бяха донесени запалени факли, които осветиха една силно въздействаща, колоритна картина. Но ние няхахме разбиране за тази красота. Трябваше да мислим за предстоящия разговор с повелителя на Мека, който, ако тръгнеше по хатъра на Гхани, щеше да завърши с нашата унищожителна присъда.

Що се отнася до мен, мога да кажа, че ни най-малко не ме беше страх. Такъв беше случаят и с Халеф. Поне не даваше признаци за възбуда или уплаха. Но същото не можеше да се твърди за персицеца. Неговите ръце трепереха, а очите му горяха с трескав блясък. Мислех, че угрижеността за бъдещето му отнемаше спокойствието, но се мамех. Скоро се оказа, че неговото вълнение има много по-дълбока и в никой случай егоистична причина.

Нашият персийски приятел беше мълчалив през цялото време — както по време на събитията на улицата, така и по пътя за насам. Имах чувството, сякаш се намира в някакво сънно състояние, в което пропуска всичко край себе си, без да го забележи. Сега, на двора на палата, той се пробуди. Погледна ме с дълбоко натъжени очи и каза:

— Ефенди, заради вас ми се иска никога да не се бяхте запознавали с мен.

— Как стигна до това странно желание?

— Защото на теб и всички вас причинявам само неприятности. И сега нямаше да сте тук, ако не бях виновен аз.

— Кхутаб ага, ти се заблуждаваш. Още преди да те познаваме, ние се сблъскахме с Гхани по начин, който породил в него желание за отмъщение. Всичко щеше да се случи точно така или подобно дори и да не се бяхме срещнали с теб в пустинята. Но да не говорим повече за това! По-добре ни разкажи как попадна в ръцете на баварди!

— Лесно е за разказване. Спомняш ли си наскорошния ни разговор, когато ти се оплаках от безжалостното държане на меканците срещу моите единоверци? Аз бях възмутен от това, но ти ми обърна внимание, че и на сунитите не им провървява по-добре при нас. Думите ти ме настроиха тъжно, но трябваше да призная, че е така, и започнах да съдя меканците по-снизходително. Но днес гневът все пак ме овладя. Късно в следобед отидох в джамията, за да се помоля с Магхриб заедно с другите поклонници. Когато стигнах до Кааба, станах свидетел на грозна сцена. Няколко мизерно облечени персийци се бяха събрали при Свещения камък и тъкмо искаха да му засвидетелстват своето религиозно смирение, когато се стълпи група поклонници от Мароко, които също искаха да целунат камъка. С оскърбителни думи избутах моите сънародници от мястото им. А когато един не се подчини веднага и опита да окаже съпротива, един магхреби [80]

го удари с тоягата си по главата по такъв начин, че той се свлече на земята с шуртяща кръв. Тогава повече не можах да се съдържам. Изтръгнах сопата на негодия и го угостих с няколко удара, за които, надявам се, още дълго ще си спомня. Какво се случи след това, можеш да се досетиш. Цялата пасмина се нахвърли върху мен и щях зле да си изпатя, ако не бях дошли междувременно баварди. Непознатите незабавно си плюха на петите, а аз бях задържан без изслушване като главен виновник. Това е всичко.

Трябваше ли да осъдя постъпката на персицеа? Можех ли изобщо? Ако бях на негово място, едва ли щях да постъпя другояче. Ето защо отговорих:

— Кхутаб ага, не мога да ти отправя упрек. Случилото се не може да се промени. Сега сигурно съзнаваш, че имах право, когато ти дадох съвета, както доста често съм го правил, да не пристъпваш в джамията без придружителство.

— Прав си, ефенди. И все пак аз не се разкайвам за стореното. Да, пак бих постъпил така, ако този случай възникнеше отново. Не бих могъл другояче.

Какво трябваше да отвърна? Нищо! Та нали щях да бъда принуден да говоря против убежденията си. Ето защо оставих последните думи без внимание и попитах:

— Зле ли си ранен?

— Не. Няколко подутини и драскотини по кожата, повече нищо. Малко по-лошо, отколкото виждаш, пострадаха дрехите ми. Но всичко това лесно може да се прежали, другото — не. Не мога да ти опиша как се чувствам, ефенди, но в моята душевност нещо се скърши, нещо, което ми беше по-скъпоценно от живота — вярата в Пророка и убеждението в победоносната сила на исляма. Те се разбиха като стъклена чаша. А това увреждане, ефенди, боя се, няма така скоро да може да се изцери.

С тези думи той изпадна отново в прежното си мълчание, а аз не бях толкова нетактичен да смутя мислите му. За да не бъдем разбрани от други, бяхме разговаряли на персийски. От страна на баварди не беше ни попречено на разговора, нещо повече, като се абстрахираме от това, че все още ни обграждаха, те изобщо не ни обръщаха внимание. Сега се обърнах към Халеф, който проявяваше радостно настроение и разположеност. Не че подценяваше сериозността на положението, но разчиташе на своя син и хаддехните си, които щяха живота си да рискуват за нашата свобода.

Търпението ни беше поставено надълго изпитание. Най-сетне, след половин вечност, настъпи някакво раздвижване — Ибрахим ага се върна. Физиономията му беше зловеща. Ако до момента се бе отнасял вежливо и внимателно към нас, сега нищо подобно не се забелязваше. Без да ни удостои с поглед, даде грубо заповед да го следваме. По всяка вероятност на Гхани отлично се беше удало да настрои агата срещу нас. Беше ли успял и при емира? Ако да, тогава нищо добро не ни очакваше. Последвахме агата към аркадата, образуваща задния план на мястото. Зад нас напираше и се буташе народът. Нима щеше да му бъде позволено да участва дори в разглеждането на делото? Мен ме устройваше! Ако намерението на Гхани беше, така да се каже, да ни прикове на позорния стълб, то не можеше и през ум да ни мине да го щадим. Бях

решил да разкрия вероломното му поведение спрямо мюнеджията, доколкото от това, разбира се, нямаше да пострада узнатата днес тайна. По простому казано: или-или. Бяхме отведени в една голяма зала. Един спускащ се от потона позлатен полилей с формата на корона и много рамена я осветяваше почти като ден. Високи и широки плюшени миндерлъци опасваха стените. В една ниша скъпоценен френски стенов часовник с махало тиктакаше монотонните си удари. Предната страна, през която бяхме влезли, представляваше открит чардак, носен от колони, а стените на останалите три страни бяха в по-голямата си част закрити от копринени завеси. Местата, които тъканите оставяха свободни, бяха украсени със златно изписани на син фон мъдрости от Корана. До стената, срещуположна на входа, няколко застлани с килим стъпала водеха до един диван, тапициран със зелено кадифе. Пред него имаше ниска масичка, на която бе поставена драгоценна лула. Това очевидно бе мястото на великия шериф. Почти едновременно с нашето влизане до кадифения диван се отвори една врата и влезе... нашият съдник, следван от Гхани и един друг, когото според облеклото сметнах за знатен шериф.

Да, според описанието, което ми бе дадено, това трябваше да е той, Аюн ер Рафик. Той не носеше, както човек можеше да очаква, разкошните дрехи на голям сановник, а една семпла джубба

[81]

; за пояс му служеше един зелен копринен шал; зелена беше и чалмата със стърчащия връх, която беше част от отличителните белези на градското шерифско облекло.

Аюн ер Рафик трябва да наброяваше понастоящем някъде към петдесет години. Среден на ръст, той беше това, което човек разбира под «красив мъж». Малко пълното лице беше обрамчено от тъмна, късо подстригана цялостна брада, която още повече подчертаваше благородната бледнина на неговия лик. Над красиво оформения нос блестяха две големи тъмни очи, които обикновено гледаха може би малко мечтателно, но сега излъчваха под свитите вежди мрачен огън. Той не ни удостои и с един поглед, когато се отпусна на дивана, а посегна към шлауха на наргилето, което един слуга запали. Двамата му придружители останаха прави от лявата и дясната му страна. Ако трябва да опиша лицето на Гхани, то е достатъчно да кажа, че беше изпълнено злорадство. Явно му се беше удало изцяло да настрои великия шериф против нас. Междувременно ние, водени от баварди, бяхме стигнали до стъпалата, а тъпата застава на почтително разстояние до входа и покрай страничните стени. При появата на великия шериф бе настъпила пълна тишина, нарушавана само от тиктакането на стенния часовник, който, както един бърз поглед ме осведоми, показваше девет часа вечерта.

След няколко дръпвания от наргилето великият шериф благоволи да открие съдебното заседание. Той обърна лице — не към нас, о, не — към Ибрахим ага и му даде един знак.

Споменатият пристъпи към нас и ни заповяда грубо:

— Предайте ми оръжията си!

Този тон, разбира се, не можех да позволя. Вече споменах, че великият шериф ни «отряза», както се казва, което значи, че за него бяхме въздух. Ако го допуснехме, предварително щяхме да сме изгубили играта. Ето защо отстъпих, сякаш бях много учуден, крачка назад и казах:

— Ибрахим ага, какво ти дойде на ума? Забрави ли уговорката ни, че бихме предали оръжията си само лично на емира? Как стана, че ти сега изцяло се промени към нас? Може би вината ни е вече доказана и присъдата — готова, та разглеждането на делото не е необходимо? В такъв случай нека емирът съкрати процедурата и още сега ни каже какво е решил! Но тогава и той ще чуе веднага нашия отговор! Ние не сме меканци, а свободни мъже, пък този тук е високопоставен служител от светите места на Кербела и Мешхед Али. Като такива ние сме длъжни да даваме отчет не на великия шериф на Мека, а на падишаха от Стамбул, и следователно стоим не под заповедите на емира, а на пашата на Мека.

Такова изявление добрият Ибрахим ага не беше очаквал. Погледна ни слисано. Сред меканците се зачуха възгласи на недоволство. Възмути ги, че се бях осмелил да поставя пашата над великия шериф. Но моят неустрашим отговор има за резултат, че сега вече емирът ни дари с вниманието си. Той обърна изцяло лице към мен и каза:

— Говориш много дръзко, чужденецо! Не забравяй къде стоиш и че си обвиняем! Но ще имаш волята си! Предай ми оръжията си и тези на спътника ти!

Халеф ми подаде пишовите си, които поисках да връча заедно с моите револвери на емира. Но той не ги взе, а посочи стоящата пред него масичка. Сложих ги там. После се върнах на мястото си.

Гхани беше следил с очи всяко от моите движения. Сега пристъпи към великия шериф и му прошепна нещо на ухото. Аюн ер рафик ни хвърли пренебрежителен поглед, взе от масичката единия от револверите ми и го подаде на Гхани. Това трябва да бе предпазна мярка, но на мен не можа да вдъхне страх.

Гласът на емира звучеше много строго, когато се обърна сега към персиеца:

— Аджамии, ти си обвинен, че си се държал зле с един истински вярващ. Какво ще изтъкнеш срещу това обвинение?

Кхутаб ага през цялото време бе стоял неподвижен и с наведена глава. Сега се създаде впечатление, сякаш се пробужда от някакъв сън. Вдигна глава и отправи към питащия очи, в които трепкаше неспокоен огън.

— Емир, кого наричаш истински вярващ? Заслужава ли това име човек, който поваля ближния си със сопа на земята, макар той да не му е сторил никакво зло? Не казва ли Корана: «Благата дума и опрощението са по-добри от една милостиня, последвана от неправда?» Мислиш ли, че един вярващ постъпва според учението на Пророка, когато внася своите дари при пазителите на Кааба, но после отива и малтретира един събрат по единствената причина, че се отклонява в няколко несъществени пункта от та'лима [82]

на неговите възгледи? Да не би Седемте небеса на Мохамед да стоят отворени само за изповедниците на Суна, а за Шиа са затворени? Вие самите си прикачвате високопарната титла «съседи на Аллах», докато поклонниците могат да стигнат само до «гости на Аллах». Аз не ви питам с какво право, а и не очаквам отговор.

Но трябва да ти кажа, емир, че вярвах в това, смятах жителите на Мека за любимци на Аллах и Пророка и дойдох с открито сърце и доверие. Та нали си въобразявах, че тук ще съм малко по-близо до небето. Какъв глупак! Какво ли е трябвало да намеря! Сега не искам да говоря за хилядолетната непримиримост между Суна и Шиа, но онова, което съгледах при вас, в собствената ви среда, предизвика моето удивление и озадачение. Не намерих нищо друго освен безсърдечие, омраза и непримиримост. Достатъчно дълго живях в Свещения град, за да се запозная с вашата история и живота ви. Вашето предание казва, че Аллах е удостоил хората, живеещи в Свещения град и на Свещената територия, с една привилегия за вечни времена — пълната сигурност. Тук владее вечният сулх Аллах; [83]

животът на всеки човек и почти всяко животно и растение тук бил ненарушимо свещен. Но как изглежда действителността? Самият Пророк си е позволил веднъж да пристъпи свещения закон, упълномощен действително по изключителен случай от Аллах, както казал. И оттогава до днешни времена изповедниците на исляма следват само изключението, което си е позволил Пророка, не неговото слово. В никой град партиите не са така яростно настървени една срещу друга както тук; в продължение на хиляда години следовниците на Мохамед живеят тук в една прекъсвана само от кратки затишия гражданска война; върховните глава на различните тарика [84]

и четирите правоверни мадхаб [85]

постоянно се дърпат за косите и предлагат на вярващите една неприятна картина на ревностни крамоли и разпри. Чудно ли е при това положение, че обикновените вярващи се възползват от примера на знатните и учените? Аз изпървом не исках да повярвам, но моите собствени очи ми доставиха доказателството — «съседите на Аллах» се радват само в своя харе [86]

на някаква сигурност, извън него те са незащитени. Може ли човек да допусне, че жителите на различните градски квартали взаимно си устройват буквално кланета? И това с одобрението на техния шейх и в сянката на Бейт Аллах! Шу хайда, ши бикарриф! (Пфу, това е отвратително!) Къде остава в цялата тая работа любовта?

Емир, в пустинята аз се запознах с Ел Мюнеджи, когото меканците също ценят и почитат, и чрез него в мен изгря светлина, една сияйна светлина. Сега знам: по Ес Сират, Моста на смъртта намират милост само онези дела, които са били внушени от любовта. И по него ще стигне уверено до Портата на блажеността само онзи, който е притежавал и проявявал любовта. Нея ще диря аз и когато я намеря, ще я задържа през целия си останал живот. Но къде ще я намеря? Може би при вас, където омразата броди по кървави пътеки, а непримиримостта оголва зъби? Във вашите училища алама преподават фикх

[87]

итаджвид.

[88]

Но къде е улема, който дава разяснение относно Върховния закон, Любовта? И къде слушат вашите момчета нещо за най-красивото изкуство, изкуството да проявяват любов? Вие искате да ме накажете, защото съм възмездил едно деяние на низост и омраза. Таййиб, куваййис! (Добре, отлично!) Накажете ме, затворете ми всички двери на вашите седем небеса, обречете ме на най-дълбокото блато на Джехеннем... аз ще се изсмея на присъдата ви. Задръжте си вашето небе! С удоволствие се отказвам от него; не желая да го имам. Защото само там, където любовта бива обичана като кралица, ще намеря блажеността на небето, а вашият Дженнет, където скиптърът се носи от омразата и непримиримостта, ще бъде за мен по-лош и от Джехеннем. Аллах йесаллими минха! (Аллах да ме пази от вашето небе!)

Великият шериф изслуша защитата на персиеца, която се беше превърнала в обвинение, внимателно и без най-малкия признак на раздразнение. Той все още държеше шлауха на наргилето в ръка, но отдавна беше престанал да пуши, дотолкова го бяха приковали думите на обвиняемия. Какво ли ставаше в неговата вътрешност? Той, образованият мъж, който макар и само кратко време да беше прекарал в Запада, трябва самият да бе стигнал до осъзнаване на толкова остро порицанието от персиеца недостатъци. В определени кръгове дори се говореше, че бил «файласуф», което от мохамеданска гледна точка е равносилно на «свободомислещ». Какво щеше да отвърне? Правеше ми впечатление на благороден човек и поради това не можеше да прокълне персиеца за възгледи, които може би отговаряха на собствения му начин на мислене. Що се отнася до мен, думите на персиеца ме бяха изненадали. Нима в последните седмици беше вътрешно израсъл, без да го забележа? Мислите му показваха зрялост, която ме удиви и същевременно изпълни с голяма радост.

По време на речта на персиеца меканците се бяха държали спокойно, понеже и великият шериф беше останал несмутим. Сега дадох воля на възбудата си с високи възгласи на възмущение. Към нас полетяха оскърбления и заплахи. Великият шериф оставаше неподвижен. Той беше дипломат и умееше ловко да насочва нещата в друго русло. След известно време повели с ръка тишина и каза:

— Аджами, ти говориш с дързък език и на някои неща може да се възрази. Но нека оставим този въпрос настрана, той е от второстепенно значение. Шериф Абадилах, в какви срамни постъпки обвиняваш тези мъже?

И сега дойде времето на Гхани. Той ни хвърли един противен, ненавистен поглед и поде:

— Емир, аз обвинявам тези мъже в грабеж спрямо мен, обвинявам ги в убийството на моя син Бен Абадилах и тримата ми придружници, обвинявам ги в убийството на моя гост, мюнеджията.

Един всеобщ крясък на ужас отекна в залата. Меканците понечиха да скочат със свити юмруци към нас, поради което баварди стесниха кръга. Ужасеният крясък на меканците прозвуча така несприятливо, сякаш Гхани ни беше съобщил някакъв неизвестен досега факт. Той навярно беше известил само, че мюнеджията е умрял в пустинята — или защото бе искал да изчака със същинското обяснение, докато ни пипне здраво, или защото и самият не беше помислил до днес за този изход, който омразата и жаждата за отмъщение му бяха прошепнали в ухото.

Халеф също беше толкова ужасен, че отначало говорът му отказа. Но после стана толкова по-оживен. Когато някой години наред е говорил само чужди езици, в миг на голям стрес си служи с матерния. Така и тук. Халеф премина на своя роден арабски, магхрибския диалект.

— Аллах, Аллах! Ши 'аиб, ши макрух! (Това е позорно, това е отвратително!) Ши биваккиф ша'р еррас! (Това кара косите ти да се изправят!) Ла тих-ки, валах килме (Не говори повече, нито дума), дърт лъжец, син и внук на шарлатанин, инак ще се пръсна като бомба на хиляди парчета и ще вдигна и теб във въздуха!

— Пръскай си се — подигра се Гхани, — ама се пръскай час по-скоро, защото иначе други ще се погрижат за тая работа!

— Защо по-рано не повдигна това обвинение, шериф Абадилах? — попита великият шериф.

— Защото нямах възможност. Тези кучи синове непрекъснато бяха заобиколени от техните ахпапи, така че само с цената на голямо кръвопролитие можех да се добера до тях. А аз исках да го избегна.

Това беше лъжа. Както аз, така също Халеф и персиецът бяхме толкова често сами, че не беше трудно да ни заловят. Но Гхани не го искаше, защото ни пазеше за времето, когато самият щеше да може да ни съди в качеството си на велик шериф.

— И какви доказателства можеш да приведеш за злодеянията на тези мъже? — продължи да разпитва великият шериф.

— Емир, какви доказателства изискваш от мен? Та нали аз съм единственият, който се отърва от оная салхана. Не докарах ли у дома окървавения труп на моя син, за да го погребам на своята земя? И думата на един шериф не е ли достатъчно доказателство? Освен това се заклевам в Аллах и всички свети халифи, че нещата стоят така, както казах. Заклевам се в Ес Сират, Моста на смъртта, по който искам един ден сигурно да премина, че със собствените си очи видях...

— Би кхатир-и-Кхуда! (За Бога!) — беше прекъснат от персиеца, който се беше вторачил в него пребледнял от страх и с широко отворени очи. — Ваккиф (Спри), нещастнико, не се кълни! Ти не познаваш ужасния Ес Сират, не си го виждал. Но аз го познавам, аз го видях, когато лежах в кръвта на моите аскери, с куршум в гърдите, с твоя куршум, не помниш ли вече, Абадилах? Тогава...

— Не го слушайте — изкряска Гхани междувременно. — Това са приказки на маджхун.
[89]

Той претендира да е видял Ес Сират! Смехотворно! И претендира да е получил от мен куршум в гърдите! Безсрамна лъжа! Нека ни покаже на гърдите си мястото, нишана, останал от моя куршум! Нека го покаже, ако може!

Великият шериф махна отбранително с ръка.

— Стига, Абадилах! Знам къде съм. — После се обърна към мен. — Какво ще отговориш на обвиненията?

— Нищо — рекох аз със спокойна усмивка. Този кратък отговор го изненада.

— Нищо? Наистина ли нищо?

— Да, защото ти сам можеш да си дадеш отговора.

— Какъв отговор имаш предвид?

— Емир, мислиш ли, че ако бяхме извършили престъпленията, в които ни обвинява Абадилах, щяхме да имаме смелостта или по-скоро наглостта, да дойдем в Мека?

— Аллах акбар! За това не помислих. Има нещо вярно в този отговор. Но стой! Не би ли могъл да разчиташ на вашите петдесет придружители?

— Емир, какво са петдесет мъже в един град с над петдесет хиляди жители?

— А как ще докажеш вашата невинност?

— Трябва ли да го сторя? Не трябва ли първо Абадилах да докаже вината ни? Той стори ли го?

Назова ли поне един свидетел като доказателство за нашата вина? Не, той не приведе за доказателство нищо повече от думата си. Но повикайте нашите свидетели! Нека доведат нашите петдесет воители и ги питай...

Аюн ер Рафик направи отклонителен жест.

— Вашите воители самите са обвинени като съучастници и поради това не могат да свидетелстват.

— В такъв случай ще бъда принуден да назова като свидетел един мъж, когото предпочитам да не замесвам. Абадилах, все още ли държиш на твърдението, че сме убили Ел Мюнеджи?

— Не питай толкова глупаво! Онова, което съм видял със собствените си очи, мога гарантирано да твърдя.

— Наистина ли си го видял? Забележително! Досега бях на мнение, че ти, чуваш ли, ти самият преднамерено си изоставил мюнеджията в пясъците източно от Бир Хилу.

Думите ми се стовариха върху Гхани като гръм от ясно небе. Той се дръпна рязко няколко крачки назад и се вторачи в мен с ужасен поглед. Цветът на лицето му беше станал много блед.

— Ка... ка... какво... искаш да... кажеш... Не можа да продължи. Беше прекъснат от Халеф, който нададе ликуващ вик и посочи с две ръце входа.

— Ел хамдулиллах! (Слава и хвала на Аллах!) Ето ги, храбрите, несравнимите, непобедимите, героите! Влизайте, влизайте, синове на лъвовے, и право при нас, внуци на лъвски баща! Аллах акбар! (Аллах е велик!) Спечелихме!

Да, те идваха, нашите хаддехихни. Което означава, че първо дойдоха меканците. Но как! Създаваше се впечатление, сякаш някакъв клин се е врязал отзад в тях и ги отхвърляше с непреодолима сила на двете страни. Тук нямаше място за съпротива. Клинът изблъскваше най-близкостоящите към следващите, а те волю-неволю трябваше да предадат сблъсъка по-нататък. Сега върхът на клина се появи и понеже отпред вече не срещаше никаква съпротива, процепът рязко се разшири. От възклика на Халеф бе минала едва половин минута, а залата беше прочистена, което означава, че меканците бяха притиснати към двете странични стени, докато една двойна редица хаддехихни преграждаха входа. Едно отделение от половин дузина зае страничните изходи, а Омар Бен Садек побърза с една дузина да ни вземе по средата си. Баварди, които следяха слисано и с отворени уста събитието, не оказаха никаква съпротива. Хаддехихните предлагаха великолепна гледка. Бяха съблекли ихрама, поклонническата дреха, и носеха облеклото на пустинята. С бедуинските кремъклийки напреко на гърба и копията с двустър наконечник в ръка стояха като излети от бронз, отправили блестящи очи със смесен израз от дързост и почтителност към великия шериф.

Аюн ер Рафик отдавна вече не седеше на дивана. При нахълтването на хаддехихните беше скочил, мундшукът на наргилето беше изпаднал от ръката му, а очите му се бяха вперили с израз на безкрайно удивление към дръзките натрапници. Най-напред може би не схвана значението на събитието, но скоро осъзна, че целта на тяхното идване не е съвсем приятелска, и направи неволно движение към страничната врата, от която бе влязъл. Но се усети, че да удари на бяг в собствения си дом, някак не се съгласува с достойнството му на владетел на Мека. Спря посред движението, за да следи прав и с изпълнена с очакване физиономия развитието на нещата. Миг по-късно оттеглянето му в покоите вече не беше възможно, тъй като междувременно хаддехихните бяха заели всички изходи... великият шериф беше пленник в собствения си палат.

Своеобразно беше поведението на Гхани. Ако моите думи бяха предизвикали ужас в него, то неочакваната поява на хаддехихните, която никак не пасваше на плановете му, още повече го изведе от самообладание. Може би стигна до съзнанието, че работата сега ще приеме различен ход от очаквания и че бе извършил колосална грешка, като поиска, подведен от омразата, още днес да осъществи отмъстителния си план. Все още държеше в ръка револвера ми, но вродената страхливост изобщо не го наведе на мисълта да го употреби срещу натрапниците. Изпълнен със страх, погледът му прелиташе през залата. Кого търсеше? Може би мюнеджията? Вероятно.

Думите ми трябва да бяха породили у него опасението, че сме се натъкнали на още живия слепец и сме го спасили. При това положение трябваше непременно да сме го взели с нас до Мека, за да го използваме срещу него като главен свидетел. Гхани беше достатъчно умен да си каже, че ще го държим скрит. Но ако слепецът беше жив и в Мека, сега бе най-благоприятният за нас миг да се появи. По тази причина бе и изпълненият със страх, търсещ поглед. Моите очи също се плъзнаха из залата, но мюнеджията не беше тук. Хаддехихните го бяха оставили въщи, навярно защото се касаше за едно небезопасно дело, на което не искаха да подхвърлят стария, немошен човек. А пък и нещата не засягаха него, а нашето освобождение.

Видях облекчението, което се изписа върху лицето на Гхани, и го разбрах добре. Та нали още нищо не беше изгубено. Той можеше всичко да отрече и при авторитета, с който се ползваше сред населението, можеше да се надява, че ще му хванат вярата. Да, сега забелязах дори нещо като скрито злорадство в погледа, който отправи към великия шериф. Нали за него щеше да е

също така лесно, както на хаддехните се бе удало да изненадат княза, да «измъкне от съня» емира, може би дори по-лесно, тъй като разполагаше с по-големи помощни сили. Тези наблюдения, разбира се, направих много по-бързо, отколкото могат да бъдат описани. Изненадващите действия бяха изпълнени толкова бързо и майсторски, че това би могло да стане само при един точен и обсъден до най-малките подробности план. Отгатнах кой беше неговият автор. Халеф също го знаеше. Неговото лице сияеше, а очите му се прехвърляха от един хаддехин на друг. Търсеше сина си. Сега го откри и аз също погледнах нататък. От двойната редица при входа на селямлъка се отдели една фигура, мина бавно и с достойни крачки край нас и стигна до стъпалата, на най-горното от които стоеше изпълненият с очакване велик шериф. Кара носеше само камата си в пояса, останалите оръжия беше свалил. Стигнал пред великия шериф, той сложи за поздрав десница на гърдите и челото и се поклони дълбоко. Беше извършено просто и непринудено, но с такъв благороден маниер, че ми достави радост. Бях напрегнат как ще се държи по-нататък и бях убеден, че моята напрегнатост се споделяше от всички присъстващи в залата. Поне на мястото на предишната възбуда бе настъпила безмълвна, почти зловеща тишина. Но най-напрегнат беше бащата. Как му се искаше, виждах го, да се отдели от страната ми и да се втурне към Кара, за да го прегърне. За щастие се усети, че на такъв изблик на чувства тук хич не му е мястото и че това ще предизвика по-скоро комичен отколкото възвишен ефект. Ала му струваше немалко усилие да овладее бащината радост, а очите му поглъщаха всяка дума от устата на Кара, когато този сега започна да говори:

— Емир, прощавай, че се явихме пред лика ти без предварително известяване. Но си помислихме, може би с право, че нямаше да бъдем допуснати, дори и да се бяхме обадили. Великият шериф дълго не отговори. Погледът му се плъзна изпитателно по стоящата пред него младежка фигура, в която бе залегнала едновременно и почтителност, и твърдост. Неговото сериозно, строго лице ставаше по-меко и по-меко, а очите му гледаха почти приятелски, когато най-сетне попита:

— Млади човече, какво имаш да ми кажеш?

— Емир, моля те да освободиш тримата мъже, които стоят като обвиняеми пред теб. Чертите на великия шериф незабавно потъмняха отново.

— Какво ти хрумна? Това, което искаш, е невъзможно. Тези мъже са обвинени в няколко много големи престъпления и аз ти заповядвам да не изпреварваш решението на съда.

Но Кара Бен Халеф не позволи да бъде сплашен. Неустрасимо отговори:

— Кой се осмелява да обвини в нечестна постъпка двамата мъже, които най-много уважавам и обичам от всички хора?

— Кой мъже имаш предвид?

Кара посочи Халеф и мен, отвърщайки:

— Тези двамата. Единият е Хаджи Акил Шатир ефенди, мой и бащин приятел и учител, а мъжът, който стои вдясно от него, е мой баща.

Кара изговори тези думи с толкова гордост и любов, че те не пропуснаха своето въздействие върху великия шериф. После продължи:

— А сега те питам повторно: кой се осмели да обвини моя баща и учителя ми в престъпление?

— Аз се осмелявам, дръзки младежо — намеси се тук Гхани с подрезгавял глас. — Аз, шерифът Абадилах, се осмелявам. Ако имаш нещо да възразиш, кажи!

Кара Бен Халеф дори не обърна глава към посоката, където стоеше Гхани. Спокойно попита:

— Мога ли да знам какви доказателства приведе за това нечувано твърдение мъжът, който се нарече шериф? Хаддехните не са престъпници, а техният шейх, баща ми, толкова по-малко. Аз изисквам доказателства!

Великият шериф се ослуша. С необикновено напрегнат тон запита:

— Хаддехни? Те са хаддехни, казваш? И твоят баща е шейхът на хаддехните? Как е името му?

— Машаллах! Емир, аз съм учуден! Нима мъжът, който ни обвинява, не е казал, че сме хаддехни? А моят баща е Хаджи Халеф Омар, шейх на хаддехните от племето шаммар.

— Аллах керим! Вярно ли е това? Можеш ли да го докажеш?

От отговора, който даде Кара, прозвуча неподправено удивление:

— Да го докажа? Емир, какви доказателства искаш? Как да докаже лъвът на пустинята, че е лъв, а не чакал? Ако попиташ Абадилах, той сам ще ти каже кои сме!

Великият шериф за първи път изгуби своята увереност. Погледът му прелетя по нас и се спря на Халеф.

— Шейхът на хаддехните бил с много дребна фигура, както ми беше казано. Това съвпада. Трябва ли наистина...?

Сега моят Халеф повече не можа да се съдържи. Ликуващо извика:

— Да, той е с дребна снага, но с голяма храброст и слава. Хищните животни на пустинята се крият от неговия гняв, а враговете му треперят, когато чуят името му. То се е разнесло по всички степи и пустини и гласи: Хаджи Халеф Омар Бен Хаджи Абул Аббас Ибн Хаджи Давуд ал Госарах.

Такъв си беше той. Едва почувствал малко въздух, и си стана пак старият. Не съумя да се въздържи от преувеличените си приказки.

Погледът на великия шериф премина от Халеф на Абадилах, на когото личеше колко не навреме дойде обстоятелството, че емирът познаваше хаддехните. Сега само се питаше дали това познанство щеше да окаже благоприятно или неблагоприятно въздействие.

— Шериф Абадилах, как стана така, че не ми назова имената на тези, с които си се срещнал в пустинята? Ти говореше само за разбойническа паплач от Джезирех, за мошеници и убийци. Ако тези мъже действително са хаддехни, а това изглежда е така, то за пръв път се заблуждавам. Или ти си се излъгал. Хаддехните, доколкото съм чувал за тях, не са разбойници и убийци.

Гхани провеси долната си устна. Положението му започна да се разклаща. Щом великият шериф лично се застъпваше за хаддехните, значи беше проиграл нещата. Така би трябвало да си каже. Но на него и през ум не му мина да признае позицията си за изгубена. Самата невинност не би могла да се представи по-докачена от Гхани, когато отговори:

— Я Аллах, на наиб! (О, Аллах, о Пророк!) Какво доживях да чуя! Ти поставяш под съмнение думите ми, емир! Ако хаддехните не са били разбойници и убийци, то доказва ли това, че не могат да станат? Ти се учудваш, че не съм споменал имената им? Нима името им има нещо общо с техните скверни деяния? Аз ги опознах не като честни хаддехни, а като осъдителни убийци...

— Я машара, на хатая! (О, гавра, о, грехове!) — пресече го на думата избухливият Халеф. — Не му вярвай, о, емир, благословен от Аллах, любим сине на Пророка! От неговата уста капят неистини, а краят на брадата му е потопен във вероломства. Не ние сме убийци, а той извърши деянията, вината за които иска да припише на нас. Той е убиецът...

Халеф също беше прекъснат. Тълпата, слушала мълчаливо досега, стана неспокойна.

Обстоятелството, че Халеф се осмеляваше да обвини в убийство един шериф, обвит едва ли не с ореола на светец, оскърбяваше религиозните им чувства и предизвика по такъв начин тяхното възмущение, че от всички страни се зачуха гневни викове. С едно движение на ръката великият шериф повели тишина. Лицето му беше станало много сериозно.

— Твоята уста изрече думи на безумие. Не дръзвай да ги повториш, в противен случай ще бъда принуден да се отнасям с теб като с безумец. Кой е обвинителят? Вие или Абадилах? И кой трябва да се очисти от обвинението? Ами вие естествено! Да смятам ли, че всичко това е измислено? Или че ти изобщо не си шейхът на хаддехните? Кажете-речи ме принуждаваш.

— Емир, аз действително съм шейхът на хаддехните и онова, което са ти разправяли за мен, почива на истината.

— Вярно ли? Как можеш да го... — Великият шериф прекъсна като под налягането на внезапна идея. Помисли малко и продължи: — Скоро ще съм наясно. Преди няколко години в Таиф ми беше разказана една преживелица, в която шейхът на хаддехните играеше голяма роля. Онзи, който ми я разказа, беше шейхът на ласафах-шаммарите. Той тъкмо се намирал на хадж за Мека. Знаеш ли коя преживелица имам предвид?

— Шейхът на ласафах-шаммар ти я е разказал? В такъв случай това може да е било само победата над шерарат

[90]

.

— При кой кладенец е станал сблъсъкът? — продължи своята проверка великият шериф.

— При Бир Бахрид
[91]

— А знаеш ли също кой още е присъствал?

— Имаш предвид моя приятел Кара Бен Немзи? Да, той наистина присъстваше тогава и враговете бяха примамени в клопката по негов план. Но това не е единственото геройско дело, което извършихме по онова време. Преди туй, при Бир Надахфа, бяхме вече пленили Абу ел Гхадаб, сина на Магъосника, и му бяхме дали да опита камшика ни, а сетне, във Вади Ахдар

[92]

, повалихме Господаря на гръмотевицата

[93]

и неговата жена, след като бяха излапали Гадуб, Магъосника, и сина му.

Емирът често правеше одобрителни жестове, сякаш тези неща не му бяха непознати. Сега каза: — Шейхът на ласафах-шаммар ми разказа доста дела на този мъж, които направо граничат с невероятното. Той трябва да е изключителен човек и аз тогава изразих желанието някъде да го срещна. Знаеш ли къде се намира той сега?

— Искаш да знаеш къде се намира? И си имал желанието да го видиш? Това желание лесно може да бъде изпълнено. Кара Бен Немзи е...

— Кутуб, кутуб! — предупредих аз тихо, но настойчиво.

В задоволството да осведоми емира за нашите геройски дела, непредпазливецът съвсем забрави на какво крайно опасно за мен място се намираме. В усърдието си бе давал отговорите все по-бързо, а когато великият шериф ме нарече чак изключителен човек, предпазливостта напълно го напусна, така че бе на път да издаде грижливо пазената тайна. Но моето предупреждение веднага го накара да се опомни. Само за миг се позабави, после довърши започнатото изречение:

— ... Кара Бен Немзи понастоящем е в своята родина. Но ми писа, че в най-близко време щял да ме навести, а тогава няма да е трудно така да се уредят нещата, че да го видиш.

Обратът, който Халеф придаде на работата, беше възможно най-добрият, но недостатъчен.

Веднага щях да го разбера. Не само аз, а също Кара Бен Халеф и хаддехните бяха забелязали, че Халеф се кани да изтърси тайната, и няколко уплашени погледи се бяха стрелнали към непредпазливца. Те и запъването на Халеф се бяха изплъзнали на великия шериф, наистина, но не на Гхани. Една неимоверно ехидна усмивка плъзна по чертите му, а когато Халеф свърши, той извика:

— Лъжа, нищо друго освен лъжа! Емир, аз сега ще ти представя доказателство, че тези кучета са негодjay и измамници. Тъкмо сега шейхът на хаддехните, когото ти почти удостои с дълбокото си уважение, безсрамно те излъга. Тези хора са не само разбойници и убийци, но и нещо по-лошо — осквернители на светилището. Аз отдавна го знаех, но исках да те осветля по този пункт едва когато си се убедил във вината на обвиняемите. Ама след като тоя шарлатанин така хубавичко избъбри работата, което ти впрочем не забеляза, не мога повече да мълча и ще ти отворя очите за проклетията на тези хора. Но за целта трябва да се върна по-назад в нещата. По време на моето пребиваване в Мешхед Али, където бях изпратен по твоя милост, ми беше разправено едно приключение при Бирс Нимруд, от което този мъж, шейхът на хаддехните, излязъл здрав и читав. Беше споменат също така неговият придружител, а именно Кара Бен Немзи, за когото ти преди малко попита. Той бил главният герой и изобщо на него хаддехните дължали своето сегашно могъщо положение. По обратния път се срещнах с хаддехните, които заявиха, че са уж на хадж за Мека. Сред тях се намираше един учен от Вади Драа и далечната Магхреб, на когото всички хаддехни отдаваха най-голяма почителност. Аз добре забелязах, че този мъж е същинският предводител, макар той да не даваше това да се разбере и да правеше всичко възможно да държи своята личност на заден план. Ала по принцип всичко ставаше точно така, както желаше непознатият учен. Още тогава ме споходи мисълта, че тоя Хаджи Акил

Шатир ефенди и прочутият Кара Бен Немзи са едно и също лице. А алеманът е християнин, както сигурно самият знаеш, о, емир! Но аз не се издадох, а продължих да наблюдавам. Бяха надрънкани много смахнати неща, ама най-смахнати ги вършеше тоя другоземен ефенди, дето стои сега пред теб и чиято всяка втора дума беше «любов», макар той самият да се числи към шейтините на Джехенна. Ти знаеш, о, емир, къде тази така наречена любов играе голяма роля — в християнството, което заслужава да бъде напълно изтребено от земята. Пророка твърде меко се е отнасял към него. С това моето подозрение, че тоя шейтан в действителност е християнинът Кара Бен Немзи, се превърна в сигурност. А последното съмнение се стопи, когато изпратих подире му тук, в Мека, съгледвачи, без да забележи. Той е вече повече от две седмици тук, но през цялото това време те и един път не са го видели да участва в общата Аср, Маса и Ашийе

[94]

в джамията, което никой благочестив поклонник не пропуска, нито пък да извърши едно рака

[95]

или изрече такбир.

[96]

В Мешхед Али ми беше разказано, че този мъж, макар да е християнин, знаел целия Коран наизуст и познавал всичките му тълкувания по-добре дори от мохамеданските учени. Изпърво не исках да го повярвам, но сега трябва да кажа, тоя мъж толкова умело и не натрапчиво умее да се представя за мюсюлманин, без при това да върши нещо против вярата си, че даже аз нямаше да забележа нещо особено, ако не бях го прозрял още преди Мека. Сега той стои пред теб, емир, гяурът, краставият пес, осквернителят на светилището, и заедно с него всички други, които са му помогнали в това оскверняване. Я го питай той ли е тоя християнин! Беше ми казано, че никога и при никакви обстоятелства не се отричал от своето християнство дори и ако животът му зависел от това. Питай го и ще видим дали и сега, в този миг, притежава куража, който му приписват.

След тази дълга реч на Гхани настъпи злокобна тишина; нищо не се чуваше. Имах чувството, сякаш съм сам в тази просторна зала или имам около себе си неподвижни кукли. Но толкова по-красноречиви и изразителни бяха отправените към мен погледи. Меканците ме оглеждаха с очи на вълци, подушили плячка, която не може да им се изплъзне. Хаддехихните гледаха с тревожно очакване как ще се измъкна от примката. Баш насир, който досега беше стоял почти безучастен, вдигна глава и ме погледна в лицето със спокойна, доверчива усмивка, сякаш предварително вече знаеше отговора ми, а великият шериф се бе привел силно напред в поза, все едно не можеше да очаква да отговоря.

А аз нито за миг не изпитвах съмнение относно отговора, който трябваше да дам, макар да знаех, че ще се развихри буря. Един гяур в Свещения град на исляма — това беше заслужаващо смърт оскверняване на Светилището, заслужаващо проклетие престъпление, което крещеше до Аллах за хилядократно наказание. Като се вгледах в стотиците възбудени лица, не открих и едно, в което да се чете състрадание. Ако на хаддехихните не се удадеше да обуздаят очакваната буря, моята съдба в следващите минути щеше да бъде решена. Но тази мисъл не можеше да ме възпре да дам отговора, който изискваше от мен моята съвест. Ето защо погледнах Гхани твърдо в победоносно святкащите очи и отвърнах спокойно:

— Кураж? Мислиш, че не мога да проявя този кураж, Абадилах? Ти наистина си толкова страхлив, че не мога да ти се сърдя, дето очакваш и от другите подобна страхливост. Ти наговори много приказки, за да докажеш, че съм християнин — може би защото се страхуваш, че ще се измъкна през някоя задна вратичка. Жалки човече! И по-малко думи щяха да бъдат достатъчни да узнаеш това, което искаш да знаеш. Нека емирът си спести въпроса! Той не е необходим. И без да ме пита, ще дам отговора. Да, аз съм този, за когото Абадилах говори — аз съм Кара Бен Немзи, християнинът.

Меканците бяха очаквали този отговор, но сега, когато дойде, застинаха за няколко мига от изненада. А после се разрази неописуема суматоха. Не съм в състояние да опиша подробностите на следващите две минути, впечатленията се следваха твърде бързо. Видях само още как притиснатите към стените меканци пробиха шпалира на хаддехихните въпреки енергичната им съпротива и със свити юмруци и размахани ножове се втурнаха към мен и как

намиращите се при нас хаддехни стесниха кръга. По един незабавен знак на великия шериф баварди също побързаха да дойдат в моя защита. После сякаш ме обгърна някакъв объркан сън. Между масата биещи се и размахвани крайници, които понякога сякаш се носеха във въздуха, ми се струваше, че съзирам известен брой дейни ръце ревностно да отбиват невидими, но предназначени за мен удари. Един-два пъти през възникнала сред биещите се пролука се мярна разкривеното от злорадство в сатанинска гримаса лице на Гхани и чернобрадият лик на великия шериф, който, неспособен да прекрати битката, примирено очакваше края. Всичко това бе съпроводено от яростен вой, излизащ сякаш от гърлата на стотици изгървани от клетка вълци, а сред него се открояваше един младежки, звънко командващ глас — гласът на Кара Бен Халеф. Това наистина трябва да е сън, защото в един момент ми се стори, че долавям от голяма далечина един крясък, който вече не съдържа нищо човешко. Беше ми познат. Преди време мюнеджията беше надал в пустинята такъв крясък на върховен страх и ужас, когато бе дошъл на себе си от състоянието на безсъзнание. Само че ние не се намирахме в пустинята, а в селямлъка на великия шериф и мюнеджията не беше тук, а в къщата на «Сукак ел Хаджар», където заедно с Ханнех чакаше завръщането ни. Така че сега трябва да ме баламосваше някакъв сън. Но ето че отново чух същия крясък, и то много по-близо и по-ясно отпреди. Или това беше само заблуда, понеже данданията около мен може би беше намаляла? Не се наложи дълго да си троша главата с този въпрос, отговорът дойде от само себе си. Гюрюлтията действително беше позатихнала и след кратко време престана напълно като по заповед. Обкръжението, в което се намирах заедно с хаддехните, се поразхлаби и аз отново получих въздух. Но онова, което сега съгледах, ме изпълни с удивление. Очите на меканците и също на Гхани вече не бяха отправени към мен с израз на омраза, а в тях се четеше парализиращ ужас. Всички гледаха към някаква точка при входа и когато се обърнах в тази посока, видях какво беше предизвикало тяхното вцепенение.

В предната редица на хаддехните, изпаднала сега в безредие, стоеше една облечена в бяло фигура — Ел Мюнеджи. Защитените от сини очила очи бяха неподвижно отправени към групата, в чиято среда стоях аз. В цялата му външност имаше нещо мъртвешко, предизвикано от пълната му неподвижност и бледнината на лицето, от което се беше отдръпнала всяка капка кръв. Не беше сам. От лявата му страна стоеше една жена, в която веднага разпознах Ханнех, макар че носеше яшмак. Тя държеше с дясната ръка лявата на стареца и му говореше успокоително.

Как се бяха озовали двамата тук? Лесно можех да си обясня връзката на нещата. Когато Кара Бен Халеф се е прибрал вкъщи и уведомил за арестуването ни, е предизвикал сред хаддехните голяма възбуда. Те се посъветвали и побързали да тръгнат, без да проявят във външното си внимание към мюнеджията. Той естествено е разбрал, че се е случило нещо изключително, и е отишъл да се осведоми при Ханнех. От нея научил истината, която силно го развълнувала и породила желанието да ни се притече на помощ и да разобличи Гхани пред целия махкаме.

[97]

Ханнех може би се е опитала да го отклони от намерението, но напразно. Мюнеджията е настоял да тръгне и тъй като тя не е искала да го пусне сам, дошла с него. Трябва да бяха влезли в залата по време речта на Гхани, така че мюнеджията е станал свидетел на последната ѝ част и онова, което я последва. Никой от меканците не го е забелязал, понеже вниманието им беше изцяло насочено към Гхани и мен, а хаддехните са пропуснали двамата безпрепятствено. Когато меканците се бяха втурнали във фанатичния си бяс като диви животни към мен, страхът за живота ми изтръгнал от него двата крясъка на ужас, които бях чул и които фактически отклониха вниманието на тълпата от мен към него. Първо са го забелязали само най-близо намиращите се меканци, но внезапната поява на «убития» — една добре известна в Мека фигура, предизвикала такова удивление и ужас, че това в миг се предало на останалите и също на онези, които участвали в битката.

Така сглобих историята и по-късно научих, че точно така се е развила.

Мюнеджията беше дошъл точно навреме. Много се съмнявам дали иначе битката щеше да завърши в наша полза. Но така се отървахме с малко. Освен няколко цицини, които приписвах повече на лактите на хаддехните, само дрехите ми бяха в безпорядък. Неколцина хаддехни

бяха засегнати от нож, но не опасно, тъй като ударите бяха насочени не към приятелите ми, а към мен. Меканците пък не бяха отнесли никакви същински наранявания, тъй като хаддехините се бяха отбранявали само с юмруци. Но аз се надявах ударите, които бяха раздали, да се усещат и след седмица. Поне забелязах с тайно задоволство, че неколцина от поборниците за славата на Аллах с болезнени гримаси подхвърлиха на обстойно изследване различни части от тялото си.

Мюнеджията видя, че вече не се намирам в опасност, и сега се появи живец в него. Страните му се зачервиха и повличайки Ханнех за ръката след себе си, той побърза по права линия към мен. Но и стоящите на пътя му меканци също се оживиха, С високи крясъци те се разпръсваха наляво и надясно, търсейки прибежище при своите застанали покрай стените другари. За миг цялата зала се разчисти и бе възстановено изходното положение преди битката, с единствената разлика, че обладани от страх, баварди също се бяха измъкнали в най-отдалечения ъгъл. Най-различни възклици на ужас се носеха из залата, от които можеше да те напуши смях, ако положението не беше толкова сериозно.

— Хаял, хаял! (Призрак, призрак!) Аллах да ни закриля от деветоопашатия Шейтан! Духът на убития се яви! Дойде да отмъсти на своя убиец. Аллах ни'ал ел келб! (Аллах да погуби кучето!) Гледайте, вече го сграбчи, ей сегичка ще го разкъса. Аллах, Аллах! Ашхаду ан ла илаха илла 'ллах! (Засвидетелствам, че няма друг бог освен Аллах!)

Мнимият дух наистина се бе хвърлил с разперени ръце към мен, но не, разбира се, за да ме разкъса, както погрешно сметнаха суеверните меканци. И със стигането при мен силата го напусна. Обгръщайки здраво ръце около мен, той се смъкна полека на колене, а от устата му излязоха, прекъсвани от хлипове, но въпреки това ясно доловими и до най-отдалеченото кътче във внезапно настъпилата тишина, думите:

— О, Аллах, Аллах!... Ти си жив... не си мъртъв...! И ти... ти... си християнин!... О, Аллах, благодаря ти хилядократно!... Сега всичко... всичко е наред!

Много добре разбрах какво искаше да каже мюнеджията с това. Както вече намерках, прогледналият слепец водеше тежка битка в своята душевност. Нещо с всички фибри го теглеше към християнството, което беше отрекъл и предал. И той може би отдавна щеше да се е решил да извърши последната крачка назад, ако не бе моето мнимо ислямско изповедничество — последната задръжка, която го спираше да последва своето убеждение. Сега тя също бе отпаднала и ето кое го правеше толкова щастлив.

И великият шериф като останалите меканци бе следил развоя на събитията със смесица на удивление и ужас. Той, наистина, беше с по-малко предразсъдъци от другите, но внезапната поява на убития, според твърдението на Гхани, за миг го уплаши. Но сега любопитството надделя над ужаса. Той се спусна чевръсто по стъпалата и извика възбудено:

— Машаллах! Случват се знамения и чудеса! Ефенди, кажи ми буден ли съм, или сънувам! Този мъж, който лежи в обятията ти, мюнеджията ли е, или само си прилича с него? Почти не мога да повярвам, че е той. Та нали бил мъртъв, трябва да е мъртъв!

— Емир, по-добре попитай самия мюнеджи! Или още по-добре, питай Абадилах! Нали бил видял със собствените си очи как сме убили Ел Мюнеджи и дори се закле в Аллах и Пророка.

— Аллах, Аллах! Да, той го стори! Ефенди, съвсем се обърках, вече не зная какво да мисля и говоря. Къде е Абадилах? Той трябва да ми разясни нещата!

Въпросът на великия шериф за Абадилах беше основателен, защото той вече не беше на досегашното си място. Когато съгледа «мъртвия», по лицето му плъзна смъртна бледнина и револверът изпадна от ръката му. Хитрецът Халеф забеляза това и вдигна оръжието, но не го сложи на масичката при останалите, а грижливо го затъкна в собствения си пояс. С всяка крачка на мюнеджията към нас Гхани все повече се бе отдръпвал и сега стоеше в ъгъла при баварди и гледаше като отсъстващ духом към нас. Великият шериф го потърси с очи и му извика, когато го забеляза:

— Абадилах, ела тук и ми обясни как е възможно убитият да е още жив и съдейки по вида му, в добро здраве!

— Вайхи Аллах! (Опазил Аллах!) Аз да дойда? В името на Аллах, Пророка и всички свети халифи! Няма да го сторя, не можеш да искаш такова нещо от мен! Това не е мюнеджията. Той е мъртъв, трябва да е мъртъв. Това е неговият дух... неговият дух...

За да разбере следващото, нека читателят си припомни, че Гхани беше убеден, че неговият «повереник» е мъртъв, умрял от глад и жажда в палещия пясък на пустинята. Към това се

добавяше и суеверието, от което и Гхани, въпреки високото си образование, притежаваше голяма мяра, както се видя от събитията при Бир Хилу. Ето как не се учудих, че Абадилах, тоя закоравял грешник, изгуби при появата на мюнеджията цялата си наглост и се превърна в ръцете му във възък, от който онзи можеше да моделира каквото си поиска.

При последните думи на Гхани «призракът» се беше вдигнал от земята и сега вървеше с бавни крачки към него. При неговото приближаване оня се измъкна ужасен назад и се скри зад баварди. Но и те не проявиха повече кураж от него, а се разбягаха с крясъци на две страни, когато «призракът» стигна на пет крачки от тях. Така Гхани отново остана без прикритие. Треперейки от страх, той разпери отбранително пръсти и удари пак на бяг покрай стената с постоянно обърнато към мюнеджията лице. Но онзи го следваше достатъчно бързо и не го изпускаше от очи. Последното обстоятелство още повече увеличи страха на Гхани, който смяташе мюнеджията за напълно сляп. Как можеше да го следва крачка по крачка, след като не го виждаше? Това беше необяснимо, нереално, свръхестествено.

Гхани може би щеше да продължи отстъпването си околоръст целия селямлък, ако внезапно не беше насилствено спрял. Тъкмо се измушваше покрай вратата, от която бе влязъл великият шериф, когато бе хванат и задържан от стоящите там на пост двама хаддехидни. Всички вайкания и дърпания не помогнаха нищо на страхливеца, ръцете на хаддехидните бяха като от желязо. И мюнеджията беше вече пред него. От ужас Гхани падна на колене и затрепери.

— Аллах керим! (Аллах е милостив!) Ето го отново тук, призракът. Пуснете ме, моля ви в името на милосърдието на Аллах, пуснете ме! Нима не виждате, че това е хаял, призрак? Мюнеджията беше сляп, напълно сляп, а тоя призрак вижда и не ме изпуска из очи. О, Аллах, Аллах, пуснете ме, пуснете ме!

Хаддехидните, разбира се, не му изпълниха волята, а го задържаха още по-здраво. Великият шериф и меканците следяха хода на събитията с голяма напрегнатост. Всички знаеха зависимостта, в която мюнеджията се бе намирал от Гхани, и толкова по-необяснима им се виждаше сега сцената, на която ставаха свидетели. Що за странни неща се бяха случили по време на пътуването, та богатият, могъщ и горд Абадилах да трепери така пред своя повереник? Мюнеджията сега изрече първата си дума към Гхани.

— Чуй ме, Абадилах! Днес ти говоря за последен път! И изисквам от теб пълната истина, чуваш ли, пълната истина! Ще я кажеш ли?

— Да, ще я кажа. Ама не ме гледай! Не мога да понасям очите ти. Отмести ги!

— Няма да отклоня очи от теб, докато не свърша. Кажи, Абадилах, кой открадна Канс ел А'дха от Мешхед Али?

— Аз го откраднах, аз самият.

— Защо?

— Защото исках по тоя начин да стана най-богатият мъж в Мека.

— Кой застреля двайсетимата аскери, придружители на този персиец, Кхутаб ага?

— Бени кхалид.

— И кой още? Казвай бързо!

Мюнеджията пристъпи една крачка по-близо и вдигна ръка. Създаде се впечатление, сякаш иска да го удари. Гхани се сви още повече и побърза да отговори:

— Казвам, казвам! Аз им помогнах и също моят син Бен Абадилах и тримата ми придружници.

— Абадилах, кой уби сина ти и тримата меканци? Този чуждоземен ефенди или някой от тези хаддехидни?

Не му се искаше на Гхани да отговори. Ясно си личеше. Но мюнеджията само трябваше да даде вид, че пристъпва към него, за да го тласне смъртният страх към признание.

— Не, не бяха те. Бени лам го сториха.

— Защо го сториха?

— Защото имаха кръвно отмъщение към тях. Моите придружители бяха извършили убийство на мъже от бени лам, за да ги ограбят.

— Чуваш ли, о, емир? Чухте ли го, жители на Свещения град? Кара Бен Немзи и хаддехидните нямат вина за смъртта на неговия син. А сега още един последен въпрос към теб, след което си свободен и те предоставям на наказанието на Аллах. Кой ме изостави в пустинята с вързани ръце и крака, за да чезна окаяно от глад и жажда и стана плячка на чакалите в пустинята?

Гхани не даваше отговорите си така бързо и гладко, както могат да се четат на хартията, а съпротивяващо и със запъване. Видът му почти вече не приличаше на човешки. Очите му се

бяха налели с кръв, а по челото беше избила едра студена пот. Извиваше се и се гърчеше в ръцете на хаддехните като змиорка, но не можеше да се освободи, а погледът на мюнеджията го държеше неумолимо в своя власт. Ето как беше принуден да отговори и на последния въпрос, не можеше да постъпи другояче, макар бесът да го задушаваше. С неопишуема ярост изрева отговора:

— Аз го сторих, за да не можеш да ме издадеш в Мека.

— Чу ли, о, емир? Чухте ли го, жители на Мека? — повтори мюнеджията раншните си думи. — Абадилах сне своето обвинение срещу Кара Бен Немзи и хаддехните... Абадилах току-що оттегли с признанието си своето обвинение. Сега идвам аз наред с това, което дължа на този мъж и неговите хаддехни. Аз отдавна вече нямаше да съм жив, ако той не беше ме спасил. Два пъти ме избави от ужасна смърт в пустинята, на която неспасяемо щях да стана жертва, ако Аллах не беше го проводил по моя път. А сега короната на неговото дело! Всички вие ме познавате от дълги години и знаете, че Аллах ме наказва със слепота. Но ето че дойде този мъж и ми върна светлината на очите, направи ме отново зрящ. Да, аз те виждам ясно, о, емир, виждам и различавам всеки от тези мъже, присъстващи на това махкаме. И това го дължа на този мъж, когото вие едва не убихте заради думите на един недостоеен човек, почитан и обичан като благодетел преди време и от мен. Да, аз му дължа не само своя живот и светлината на очите си, но и нещо повече, безкрайно повече. Не мога да ви го обясня, пък и вие няма да го разберете. Този, когото мразите и мислите, че можете да прокълнете като шейтан, е моят ангел, а тоя мизерник, когото някога обичах като добър джин, когото Аллах изпратил от небето за мое спасение, в действителност е постъпвал като дявол. Това е чистата истина и аз се заклевам в светлината на моите очи, която толкова незаслужено ми бе върната, и в онази друга светлина, която се надявам един ден да мога да видя... светлината на блажеността в рая.

По даден знак на мюнеджията хаддехните, държащи здраво Гхани, махнаха ръце от него. С въздишка на неизразимо облекчение оня се надигна и се завлече в едно кьоше, където отново се снеси. Не обърна внимание, че стоящите пред него се отдръпнаха като от чумав. Ужасът от последния час го беше изчерпил. Захлупи лице в шепи и замря в това положение. Нечуваното признание на уважавания, тачен от всички Гхани и думите на мюнеджията бяха оказали изключително голямо въздействие върху مکانците. Преградата на суеверието, издигната от страха пред «призрака», падна и мюнеджията в миг се превърна в център на кряскаща и държаща се като луда от удивление тълпа. Хаддехните спокойно допуснаха مکانците да пробият шпалира и да се спуснат към мюнеджията. Само се погрижиха никой да не може да напусне тайно залата. За мен вече никой не мислеше, също така малко и за персиеца, и ако поискахме, сега можехме да се отдалечим, без някой да ни попречи. На никого не хрумваше да се усъмни в думите на мюнеджията, както и навярно всеки бе убеден във вината на Гхани. Поне отвсякъде чувах думи на погнуса, относно чиято сила и яснота едва ли можеше да се желае нещо повече.

Обратът на нещата трябва най-мъчително да бе засегнал великия шериф. Макар и още от самото начало да бях смятал толкова често повтаряното «аз съм любимецът на великия шериф» за голо самохвалство, все пак приемах, че Гхани има тесни лични взаимоотношения с върховния повелител на Мека. Разкритията, посрамващи един шериф, който се е радвал на високо уважение и при това произхождаше от знатна фамилия, трябваше да бъдат двойно по-неприятни за великия шериф, понеже хвърляха сянка върху шерифата и цялата фамилия, с която бе свързан с тесни родствени връзки. Аз смятах Аюн ер Рафик за достатъчно справедлив, наистина, че когато се касае за истинско престъпление, няма да се ръководи от никакви съображения, но, от друга страна, за мен не можеше да остане скрито също, че едва ли ще изпитва особена симпатия към тези, които му бяха стоварили на главата този мъчителен дълг. Той трябва да изпитваше тиха ярост към нас и вероятно си пожелаваше да му се джendemосаме от очите. Това, разбира се, не можеше да ме обезпокои. Напротив, смятах, че притежавам средство, което да превърне недоволството му в благодарност и бях твърдо решен да го употребя още днес — естествено така, че Гхани нищо да не научи. Оня понастоящем правеше, наистина, впечатление на напълно сломен човек, но бях убеден, че дяволът в него скоро отново ще се прояви. Във всеки случай днешните събития нямаше да го възпрат да осъществи мерзките си планове, и то с още по-голяма упоритост. Абадилах беше станал нетърпим в Мека, с репутацията му беше свършено. Можеше веднага да напусне града и никой нямаше да го е сненя за него. Имаше само едно средство да си възвърне изгубената чест и аз ни най-малко не се

съмнявах, че сега Гхани повече от всякога ще прибегне към най-крайни мерки. Добереше ли се веднъж до властта, никой вече нямаше да пита за миналото му, а и да се намереше такъв, той щеше да притежава средства да утвърди положението си и да накара бърливите уста да замлъкнат.

Аюн ер рафик все още стоеше при нас, откъдето с напрегнатост и затаен дъх бе следил вълнуващата сцена между Гхани и мюнеджията. Беше слисан извън всяка мяра и не беше по силите му да скрие изненадата си, защото след гореизложеното не се и съмнявах, че смяташе Гхани за виновен. Той беше достатъчно добър познавач на хората. От друга страна, по понятни причини не можеше да възбуди процес срещу разобличения лъжец, без да е повдигнато официално обвинение срещу него, а това беше все пак наша, не негова работа. Ето как в крайна сметка направи най-доброто, което можеше да направи при тези обстоятелства, а именно... нищо. Просто се впусна като останалите във възгласи на смайване и удивление.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Кой би го помислил? Ефенди, защо веднага не ми каза всичко това?

Тъй като този въпрос беше отправен към мен, отговорих:

— Емир, ти нямаше да повярваш нито дума, нещо повече, нямаше да ми позволиш да се изкажа! Не нарече ли моя приятел, шейха на хаддехидните, дели, побъркан, само защото обърна обвинението и назова Абадилах убиец?

— В името на Пророка, ти си прав! Но имай предвид, че аз всъщност още не знам как се е случило всичко. Ще имаш ли добрината да ми разкажеш хода на събитията?

При думата «разкажеш» Халеф, който говореше със своята Ханнех, радостно се обърна и ми хвърли умотелен поглед. Разказване! Та нали това му беше любимото занимание! И то чак пред великия шериф! Не можех да бъда толкова жесток да отблъсна неговата няма молба и ето защо казах на великия шериф:

— Емир, разбирам, че имаш желанието всичко да научиш. Но позволи да натоваря със задачата на разказването шейха на хаддехидните. Той е много по-добър разказвач от мен и ще изпълни задачата си за твое задоволство.

Емирът кимна в знак на съгласие и заповяда на един слуга да ни донесе възглавници. Очевидно вече не гледаше на нас като на обвиняеми, иначе едва ли щеше да ни създава такива удобства. Той самият зае мястото си на дивана, а ние се настанихме на възглавниците. Като казвам «ние», имам предвид мюнеджията, персиеца, Ханнех и себе си. Кара Бен Халеф остана прав, тъй като се смяташе отговорен за реда в залата. Халеф също не седна, за да може да бъде виждан от всички. При меканците наоколо бързо се заговори, че ще бъдат разказвани събитията от пустинята, и скоро се възцари пълна тишина. Всичко това вече не създаваше впечатление за махаме, съдебно заседание, а за истикбал, тържествен прием, който някой княз дава на своите подчинени. Никой не обръщаше внимание на все още клечещия в своя гъгл Гхани.

И сега Халеф започна с важна физиономия своята реч. Едва ли е необходимо да уверявам, че това, което сега чухме, беше шедьовър на разказваческото изкуство. Честта да блесне пред великия шериф в своята светлина, и на това отгоре пред Ханнех, го изпълни с такова задоволство и радост, че му се щеше да представи най-доброто от всичките ни дела, като започне от времето, когато го бях наел — още беден бедави — за слуга. Но се овладя. По изключение говореше само обективно, разбира се, по цветистия начин на Ориента. И направи нещо, което досега не беше вършил — поставяше по възможност себе си в сянка и оставаше цялата светлина да пада върху моята особа. Превърна ме в някакво непонятно, надарено с удивителни сили и способности същество, което не е подчинено на законите, отнасящи се за обикновения смъртен, същество, което никаква болест, да, дори смъртта не може да обяви за своя плячка, ако дръзне да предяви претенции за него. Че това издигащо се над всички понятия същество притежаваше най-прекрасните и идеални качества на сърцето, се разбира от само себе си. Много добре осъзнавах какво целеше Халеф. Той беше дипломат и искаше по заобиколен начин да подсказва на меканците какво нечувано престъпление и какъв крещящ до небето грях ще извършат, ако и по-нататък проявят желание да ми създават мъчнотии по пътя. И мисля, добре постигна целта си. Поне вече не виждах някой меканец да ми отправя враждебен поглед. Че на хаджията му костваше голяма вътрешна борба да пали пред моята икона целия тамян, който обикновено кадеше за себе си, никой не можеше да разбере така добре като мен. Много вероятно се утешаваше с мисълта, че колкото по-ярко кара да грее моето слънце, толкова по-сияен щеше да е и блясъкът, който би трябвало да падне върху него и неговите хаддехидни. И

не се заблуждаваше. Стрелките на часовника се придвижваха все по-напред, ала никой от затаилите дъх слушатели не го забелязваше, никой не осъзнаваше късния вечерен час, толкова добре разказваше хаджията. Когато стигна до мястото, където си бяхме получили обратно Канс ел А'дха от бени кхалид, беше прекъснат от великия шериф:

— Позволи да задам един въпрос, шейх Хаджи Халеф. Къде се намира сега Канс ел А'дха?

— В нашето жилище, добре съхранявано и пазено.

Тогава Аюн ер рафик се обърна с лека усмивка към персиеца:

— Какво ще направиш, Кхутаб ага, ако предявя претенции към съкровището и си го доставя чрез моите баварди?

Баш насир погледна спокойно питащия в усмихнатото лице и каза:

— Няма да го сториш, емир! А и да го сториш, няма да ме направиш нещастен. Вярно, няма да мога да се покажа повече в родината си, но въпреки това ще имам утеха. Защото намерих нещо, което стократно, да, хилядократно ще ми замени родината. За него ще се държа здраво и знам, че не може да ми бъде изтръгнато.

При тези думи един светнал поглед прелетя към мен. Добре разбрах какво искаше да каже и мисля, великият шериф също разбра. Усмивката беше изчезнала от лицето му и известно време той гледа мълчаливо пред себе си, сякаш точно този отговор беше очаквал от персиеца.

А Халеф разказваше ли, разказваше. Когато стигна до избиването на аскерите, в което бяха взели участие и меканците, слушателите изразиха възмущение, но когато описа как жестоко се беше отнесъл убиецът към слепаца, когото сме намерили вързан и близо до безумието в пясъчната пустиня, възмущението им вече не можеше да се обуздае:

— Шу ханда! (Пфу!) Аллах йил 'ан ел абрас! (Аллах да прокълне прокажения!) Аллах ин'ал ел келб! (Аллах да погуби кучето!) — сипеха се проклятията като град върху Гхани.

Едва когато Халеф картинно разказа как мюнеджията се върнал в съзнание и как на мен, «най-прочутия хеким на Запада», се удало стъпка по стъпка да му върна зрението, онзи се пробуди от замаяността, която го бе държала досега в оковите си. Свали ръцете, с които покриваше лицето си, и дума не пропускаше от разказа. Забелязах го добре, въпреки че държеше очите си затворени. От играта на лицевите мускули можеше да се види, че следеше нещата с напрегнато внимание. Това, което слушаше, го изпълваше с удивление. Ако работата стоеше така, както разказваше хаджията, то тогава всичко се беше случило по естествен път, нямаше нищо неземно във внезапната поява на мюнеджията и той напразно се беше уплашил от него. Щом старият не беше дух, а човек от плът и кръв, тогава още нищо не беше изгубено. Срещу призраци нищо не може да се постигне, но пък толкова повече срещу хора. Такива мисли може би минаваха през главата на Гхани. Той опитваше да ги прикрие, но не беше необходимо да си голям психолог, за да отгатнеш какво ставаше в него.

Когато свърши, Халеф плъзна очи с безкрайно самочувствие из залата. Очевидно беше сигурен в ефекта от своята реч и очакваше шумно изразяване на одобрението, което можеше да се прочете по лицата на неговите слушатели. Но не се стигна дотам. При последната дума на хаджията Гхани беше скочил и преди някой да е успял да вземе думата, извика в залата:

— Я киллет ел акл! (О, каква глупост!) Я ксиб, на немиме! (О, лъжа, о, клеветничество!) Не вярвайте, мъже, всичко от първата до последната дума е измислено. Тези кучета са си наумили да ме погубят. Също мюнеджията още от самото начало се възправи заедно с тия лъжци против мен, неговия благодетел! Нима ще дарите тоя гяур, тоя осквернител на светилището, и тия крастави кучета с повече доверие от мен, един любимец на Аллах и неговия пророк, един шериф...

— Ускут, на маскин! (Мълчи, нещастнико!) — Великият шериф беше скочил и го гледаше с пламтящи очи. — За кухи глави, в чиято вътрешност има пясък вместо мозък, ли ни смяташ, та мислиш, че ще ти повярваме? Твоите думи са за нашите уши като следата на някоя птица в пясъка, която пустинният вятър отвява. Аллах знае, че по-скоро бих счел за възможно сриването на Бейт Аллах, отколкото да се случат нещата, които днес чух. А че един шериф...

— Аллах, Аллах — прекъсна го с крясък Гхани. — Емир, заклевам се в Аллах и всички свети халифи, заклевам се в брадата на Пророка и във всичко, което е свято за мен, че казах истината. Ама тези кучи синове така извъртяха всичко...

— Ваккиф! (Стой!) Не казвай нито дума повече, Абадилах! Знаеш ли какво стори? Ти току-що даде една лъжлива клетва!... 'Аиб алек! (Позор за теб!) Истагхфир Аллах (Нека Аллах ти прости), аз не мога. Но ти срамно измами моите очаквания, като омърси с нечистотии сана на

шерифите. А това заслужава най-строго наказание. Махни се от очите ми! Ще разпоредя името ти да бъде заличено от книгата на шерифите. Върви си!

Великият шериф беше говорил с истинска възбуда и поради това може би се бе отнесъл към Гхани малко по-строго, отколкото бе възнамерявал. Това трябва да бе почувствал и неговият придружител, шерифът, който бе влязъл заедно с него, но досега бе играл само пасивната роля на зрител, защото се застъпи за Гхани:

— Аллах на югада! (Да пази Аллах!) Емир, ти искаш да отблъснеш един мъж, който ти е служил вярно, заради друг, който, дори всичко да е истина, каквото днес се говори за него, все пак е само един християнин?

— Ти се лъжеш. Не заради християнина прогонвам Абадилах, а защото той опозори Аллах и неговия Пророк. Спомняш ли си какво заяви в обвинението си срещу тези мъже? Той каза, че със собствените си очи е видял как мюнеджията бил убит от тях. И потвърди това невярно твърдение с клетва в Аллах и брадата на Пророка. Питам те кога е било чувано от един шериф такова заслужаващо проклятие светотатство? Или може би си на мнение, че когато става въпрос за християнин, свещената клетва не е валидна и поради това не може да става въпрос за клетвонарушение? Такова схващане аз наистина не споделям. Не искам да знам повече за Абадилах, защото охули Аллах, а не заради християнина. Да си върви! Или ти ще поискаш, емир, да повдигнеш обвинение срещу него заради поведението му спрямо вас и Ел Мюнеджи? Тъй като тези думи бяха отправени към мен, отговорих отрицателно:

— Не, емир! На нас този човек, като изключим персиеца, не успя да нанесе истински вреди. Поради това ние се отказваме от наказанието му. Единственият, който би могъл да поиска такова заради убийството на аскерите, Кхутаб ага, още в пустинята предостави наказанието в ръцете на една висша сила. Тя ще го осъди!

Видях колко добре откликна този отговор на желанието на великия шериф. За него сигурно щеше да е извънредно мъчително да води процес срещу един шериф. А така можеше да си помисли: «Където няма тъжител, няма и съдия.» И поне що се отнася до съдебната страна, можеше да остави нещата на мира.

Не така стоеше работата с Гхани. Той видя, че ролята му пред великия шериф е изиграна, и това го доведе до такава ярост, че изостави всяка сдържаност. Истинската му природа излезе наяве. Ако напоследък беше самата покорност, то сега неговата реч изобилстваше от вулгарни изрази и оскърбления.

— Келб хамир! (Пияно куче!) Значи предоставяте наказанието ми на някаква висша сила, а? И на коя пък? Да не би на вашата капеща от благост любов, в която не вярвам и на която се присмивам? Дръжте се здраво за вашата любов, както аз няма да се отрека от моята омраза! И накрая ще видим коя от двете сили е висша и кой в крайна сметка ще завоюва победа — вие с вашата смахната любов или аз с моята омраза!

Тая арогантност все пак ме ядоса.

— Не хули любовта! Веднъж вече ти казах в пустинята, че присмехът ти много скоро ще секне и ще се обърне на противоположното. Ти тогава не повярва на думите ми. Но колко бързо, колко страшно бързо се сбъднаха те! Днес те предупреждавам за втори, може би за последен път. Не прогонвай любовта от сърцето си! Прогонена, тя би могла да си смени името и да се прояви пред теб като Божие наказание... През целия си живот ти си считал само две неща, достойни за любов — твоя син и парите, богатството. И не само си ги обичал, а направо си ги обожавал. За всичко друго си имал не сърце, а само презрение и омраза. Тогава дойде Божието наказание. Единият езически храм беше разрушен, твоят син, твоят кумир ти беше отнет. Нека смъртта на сина ти ти послужи за предупреждение! И не предизвиквай Божието наказание! Защото, когато рухне вторият езически храм, който си изградил на златото, на мамона — а той скоро ще се срина, можеш да бъдеш уверен в това, — ще те погребат внезапно и безмилостно под своите развалини.

Ако някой ме запиташе защо употребих точно тези думи, нямаше да мога да му дам отговор. Имах усещането, сякаш ми бяха сложени на езика. Не аз ги изговорих, а те сами излязоха от мен. В момента не подозирах, че заключителната част на думите ми, речени повече образно, съдържат едно предсказание, което буквално щеше да се изпълни.

Ако наистина се бях надявал, че приказките ми ще окажат някакво въздействие върху Гхани, веднага щях да се убедя в противоположното. Абадилах избухна в подигравателен смях и отвърна:

— Йил'ан дакнак! (Проклетата да е брадата ти!) Хубаво приказваш, почти като някой хатиб [98]

. Жалко само, че думите ти са изгубени за мен. Напротив, сега още повече ми се повдига от твоята любов. Аллах да ме предпази от жалката картина, която представлява твоята любов! Та така значи, когато твоята несравнима любов не стига до победа, си показва опаката страна и се превръща в Божие наказание. Ами защо веднага не я наречеш с истинското й име? Една любов, която наказва, вече не е любов, а омраза, нищо друго. Махай се с твоята любов! Аз хваля само моята омраза. Тя още от самото начало си показва зъбите. И всеки знае какво да мисли за нея. А твоята привидна любов е...

Невъзможно ми е да възпроизведа последвалото светотатство. Като свърши, Гхани ме погледна предизвикателно, сякаш чакаше моя отговор. Понеже такъв не последва, той се изплю по недвусмислен начин, махна презрително с ръка и след един повече подигравателен отколкото почтителен поклон пред великия шериф закрачи към изхода с горда стойка и високо вдигната глава. Стоящите там хаддехни охотно му направиха път.

Гледах със смесени чувства след него. Въпреки всичко ми беше жал за него. Колко можеше да постигне този високообразован мъж, ако се беше научил да обуздава своите страсти! Колко снизходителен бях към него в пустинята, за да го накарам да се вгълби в себе си и да започне нов живот, твърде снизходителен! Всичко напразно! Безполезно хвърлен труд! Трябваше да го причисля към изгубените души. Или все пак можеше да бъде спасен? Не знаех как, наистина, но може би... може би...

По време на последната сцена مکانците се бяха държали доста спокойно. Повечето от тях вероятно бяха считали Гхани за светец и въздействието от сринатия преди малко олтар, който му бяха съградили, трябва да е било съкрушително. Това можеше да ми е само приятно. Колкото по-големи бяха унижението и яростта, изпълващи ги заради Гхани, толкова по-лесно щяха да се примирят после с мисълта, че един християнин се е осмелил да пристъпи в най-свещения град на исляма. Ако това примирително настроение напоследък бе заемало все повече и повече място, то сигурно се увеличи още повече от думите, с които великият шериф закри сега махкаме:

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Днес той ни накара да изживеем удивителни неща, за които никой от нас не беше и сънувал. Един християнин дръзна да пристъпи не само в Свещената територия, но и в самия Свещен град — едно нечувано деяние! Може би трябваше да му се разгневя и да го накаже строго, но не мога. Защото на този християнин трябва да благодарим, че днес бе смъкната маската от лицето на един недостоен лицемер. И този насрани е оказал големи благодеяния на един мъж, когото всички ние обичаме и уважаваме. Към това се добавя още, че аз лично дължа голяма благодарност на Кара Бен Немзи... Ти се учудваш, ефенди? Не можеш да се сетиш за какво? И все пак на теб дължа, че преди години бях освободен от голяма грижа. Знаеш, че ми е известна твоята преживелица с бедуините шерарат. Но знаеш ли също, че в продължение на много години шерарат бяха най-опасните разбойници на пустинята? От времето на разбойника Са'ад поклонническите кербани от Дамаск не са страдали от никое племе така, както от шерарат. Имената Абу ел Гхадаб и Абу ед Дем бяха ужасът на пустинята. Моята ръка достига далеч, ала територията на шерарат беше твърде отдалечена и почти се измъкваше от моята власт. Тогава се появи ти, ефенди, и шерарат бяха ударени по главата по такъв начин, че и досега не могат да се съвземат от поражението. Така ти ми сне една голяма грижа. Мога ли при това положение да ти причиня зло? Не, ефенди, остани в Мека, докато ти харесва! Гледай на себе си и твоите придружители като на мои гости! Горко на онзи, който ви оскърби! Ще приема оскърблението като обида, нанесена лично на мен, княза. Желая това съдебно решение да стане достояние на хората, за да му оказват и другите граждани необходимото внимание. Лелеткум са5 иде! (Благословена да е нощта ви!) Ла илаха илла 'ллах, ве Мохамед расулу 'ллах! (Няма друг бог освен Аллах, а Мохамед е негов пророк).

— Ла илаха илла 'ллах, ве Мохамед расулу 'ллах — прозвуча отговорът от стотици гърла, после مکانците се стекоха към изхода.

Чутото и видяното днес даваше за дълго материал за разговор и на другия ден, знаех това, по всички улици и пазари щеше да се говори за днешното махкаме и за дръзкия насрани от Алмания. Всъщност това никак не ми беше приятно, защото с моето несмутимо битие отсега нататък беше свършено. Но, от друга страна, хранех такова голямо доверие в думите на великия

шериф, че се надявах да бъда предпазен от истински оскърбления. И това го дължах отчасти на едно по-раншно преживяване. Често в моя богат на събития живот съм стигал до познание, че неща, които са ми изглеждали от малко или даже никакво значение, са проявявали своето въздействие чак след години. Така и днес. Навремето, когато се срещнах с шерарат, не ми се и присънваше, че тази среща, от която никак не бях доволен, понеже беше коствала живота на близо двеста души, ще ми бъде един ден от полза. А изявлението на емира, че с това е била възстановена сигурността на керванския път, ме примири донейде с тогавашната кървава баня, на която за съжаление не можах да попреча, но моята съвест въпреки това още дълго ми бе отправяла упреци, понеже се считах за непосредствен причинител.

Емирът слезе по стъпалата при нас, за да ни подаде ръка за сбогуване. Сега сметнах, че е настъпил подходящият миг да направя своето известие. Попитах го дали може да ми отдели още четвърт час, тъй като се касае за строго поверителна работа. Емирът ме погледна първо учудено, но после поклати глава в знак на съгласие. Преди това се погрижих Ханнех, мюнеджията и персиецът да бъдат отведени до дома под достатъчен съпровод. Останалите хаддехидни трябваше да чакат в двора на палата под заповедите на Омар Бен Садек нашето връщане. Едва тогава последвах с Халеф и сина му, който заслужаваше голяма похвала, великия шериф до неговите покои. Бяха поднесени лули и великолепно ухаеща мока, а след това се уверих, че действително сме сами и няма да бъдем подслушвани. Тази предпазна мярка беше необходима, защото един неканен свидетел можеше да погуби всичко. Какво говорихме и какъв бе крайният резултат, мога да пропусна, тъй като това и бездруго няма да е трудно да се отгатне от последвалите събития. Но когато оставихме лулите и се надигнахме, планираният четвърт час се беше превърнал в кажи-речи цял и когато прекосихме селямлъка, часовникът показваше полунощ.

Великият шериф ни придружи до двора. Лицето му беше силно пребледняло, но в въгълчетата на устата бе залегнал израз на желязна решителност. Той се сбогува приятелски, сърдечно с нас и стисна на всеки от трима ни ръката. После помахна на хаддехидните, които му бяха вдъхнали голямо уважение, с едно дружелюбно «Ма'а Аллах (Аллах да ви съпровожда)» и се отправи обратно към покоите си.

Шеста глава В тайния проход

Възседнахме животните си, които междувременно бяха доведени от един слуга на великия шериф, и потеглихме. Докато яздохме начело на нашите хаддехидни, които ни следваха пеша, бавно по безлюдните улици към къщи, хаджията плуваше в блаженство и се впускаше във възторжени изрази на радост.

— Сихди, днешният ден заслужава да бъде записан със златни букви в Китаб ел Ифтихар [99]

на хаддехидните. Забелязали колко храбро се държаха моите воители? И как безупречно и изненадващо беше овладяно положението? И как всичко това вдъхна небивало уважение на великия шериф? Иншаллах! (Така пожела Аллах!) Към безбройните листове с дела на слава и чест, намиращи се в тази книга, скоро ще бъде добавен най-великолепният, върху който с боята на несравнимостта ще бъде отбелязано славното дело за спасението на великия шериф. Ел хамдулиллах... колко е прекрасен животът! Сихди, от ден на ден все повече се радвам, че ми е отредено да пребивавам на тоя свят и да съм шейх на толкова храбри мъже, да не говорим за Ханнех, постоянно завръщащата се утринна заря на небето на моето дневно щастие.

Кара Бен Халеф също се радваше на днешния успех, но неговата радост беше по-тиха. Когато стигнахме къщи, оказа се, че Ханнех вече е отишла да почива. Но мюнеджията и персиецът бяха още будни. Изключителните събития на деня потискаха съня. При нашето влизане двамата скочиха и се завтекоха, просияли от радост, към нас.

— О, ефенди — каза старецът, — какъв ден само беше днес! Как се разтреперих за теб, като видях живота ти застрашен, и колко щастлив станах, когато разбрах, че опасенията ми са били преувеличени.

Персиецът нищо не каза, но очите му блесяха.

— Опасенията ти в никой случай не са били преувеличени. Аз се съмнявам, че щях да съм още жив, ако не беше дошъл в най-опасния миг. Така че ти дължа благодарност за живота си.

— Ефенди, не говори за благодарност! Причиняваш ми болка! Моят дълг към теб е толкова неимоверно голям, че се опасявам дали изобщо някога ще мога да го погася. И на кого всъщност трябва да благодариш, че дойдох навреме днес? Ами само на себе си! Ако не беше ме спасил на два пъти от сигурна смърт в пустинята, днес нямаше да съм тук и следователно нямаше да мога да те спася.

— Е, добре! Да не спорим излишно, а да се разберем така: аз съм спасил теб, а ти — мен...

Впрочем какво имаше предвид днес, като каза: «Сега всичко, всичко е наред!»?

— Не отгатваш ли? Наистина ли трябва тепърва да ти обяснявам? О, ефенди, ти направи от мен един щастлив човек, отново вся надежда в сърцето ми, когато вече почти се бях отчаял. И думите ти ми донесоха яснота относно моя досегашен живот. Осъзнах, че жизненият ми път се е объркал по моя вина и че трябва да се върна към вярата от моето детство, на което с греховно високомерие обърнах гръб. Но, от друга страна, това осъзнаване ме направи нещастен, защото погрешно смятах, че с връщането си от Мохамед към Христос ще причиня болка на моя благодетел — считам те за ревностен мюсюлманин. Не че вярвах, че ще ми се разгневиш, но между твоето сърце и моето щеше да се образува пукнатина. Защото по отношение нещата в религията, която е най-святото нещо в живота на човека, вече нямаше да имаме единомислие. А това щеше да причинява болка и на теб, и на мен. И все пак постепенно стигнах до убеждението, че тази болка не може да ни бъде спестена, не бива да ни бъде спестена. Но ето че днес ти направи неустрашимото признание, че си християнин. Това ми дойде като откровение, като освобождение от някакъв тежък, тежък кошмар. Всички опасения, последните съмнения се разпръснаха като дъждовни облаци пред победната сила на слънцето... Ефенди, аз съм християнин като теб... и дано даде Бог да бъда по-добър от предишния. И на теб, на теб дължа това щастие. Ако не бях те срещнал по житейския си път, щях да си остана какъвто си бях — един клет, объркан слепец, играчка в ръцете на безсъвестен мошеник, че и отгоре на всичко образован глупак, предявяващ дръзката претенция да бъде водач, един сляп водач на слепци! Как благодаря на Бога, че ме избави от тая ужасна самотнителност! И това стана чрез теб... чрез теб...!

При тези думи той улови ръцете ми и ги притегли толкова бързо към устните си, че не успях да му попреча. Трябва ли да кажа още, че в този миг аз също бях щастлив? Бях радостен... толкова радостен... както може да бъде само човек, на когото съвестта му казва, че е извършил едно добро дело. Взех в отговор ръцете на мюнеджията в моите и заговорих:

— Мюнеджи — или нека по-добре те наричам граф Вернилов, — някак си звучи самонадеяно, когато някой казва на двацет години по-възрастен старец от него думи, които звучат като поучение. Ето защо ще бъда кратък! Щастлив съм, че съм съумял да ти покажа посоката за спасението от ада, където си щял да се сгромолиш, както си въобразяваш. Но че ти действително пое по този път това си е твое дело и твоя заслуга. И тази твоя заслуга Бог пожела в своята доброта веднага да бъде отплатена... Кара Бен Халеф, донеси пакетчето, което ти предадох сутринта!

Кара се отдалечи и след минута-две се върна с желаното.

— Преди време в пустинята ти обещах, че ще рискувам дори живота си, но ще ти докажа, че Гхани е постъпил като мошеник с теб. И съдържах думата си. Виж какво намерих в къщата на Гхани!

Взех от Кара книжата и ги дадох на руснака. Той протегна колебливо ръка, сякаш се страхуваше от разкритията през следващите минути. Погледът му падна най-напред върху разписката от банката в Техеран.

— Машаллах! Банковата разписка, която ми беше открадната заедно с парите! Откъде я имаш, ефенди? А тук... та това... това е... това е моето състояние, цялото ми състояние до последния туман!

Всемогъщи Боже! Да го вярвам ли, наистина ли мога да го вярвам?

Вълнението го удари по такъв начин в крайниците, че трябваше да седне. С разтреперани ръце вземаше една след друга банкнотите и ги слагаше пред себе си на пода. Накрая стигна до изрезките от вестниците.

— Ефенди, какво е това? И тези изрезки ли са свързани с мен? Аз никога не съм ги виждал.

— Не се и съмнявам — отвърнах ухилено. — Гхани добре се е пазил да ти ги покаже. Всички те съдържат репортаж за тайнственото ти изчезване от Техеран и покана на шах-ин-шаха до теб да се върнеш. И същевременно са неопровержимо доказателство, че Абадилах те е примамил в мрежата си с безсрамни лъжи.

Руснакът ме гледа известно време с широко отворени очи, сякаш не можеше да схване думите ми. Всичката кръв се бе оттеглила от страните му.

— Какво... казваш...? Покана... на шах-ин-шаха... до мен...? Значи той... наистина... наистина... не ме е... отблъснал?

От вълнение думите му излизаха на откъслеци. После животът от един път се върна в него.

Страните му се зачервиха, а очите светнаха с трескав блясък.

— Трябва да го прочета... веднага да го прочета...! Ефенди, не казвай, моля те, че това може да ми навреди на очите! Сетне на драго сърце пак ще ти се подчинявам. Но онова, което е имал да ми каже моят повелител, моят скъп господар, трябва да прочета... със собствените си очи! Ще махна и очилата! Те само ще ми пречат, а пък и накрая бих могъл да си помисля, че ме подлъгват и всичко това изобщо не е вярно...

Последните думи преминаха в неразбираемо мърморене, а после... ние вече не съществувахме за руснака. Забравяйки нас и всичко около себе си, той се вдълбочи във вестникарския брой.

Дадох знак на другите и ние тихо се отдалечихме... Усърдният читател не го забеляза.

Отидохме в моята стая. Запалихме свещ. Аз натъпках лулите, а Халеф приготви кафето. После седнахме заедно и се разговорихме... за какво? Е, събитията от последния ден предоставяха материал за разговор в изобилие. От само себе си се разбира, че Халеф играеше ръководната роля и поддържаше основно разговора. Персиецът слушаше мълчаливо. Но лицето му отразяваше тиха радост и дълбоко щастие. Знаех откъде идваше това щастие — християнството беше намерило в негово лице нов, въодушевен изповедник.

Впрочем подозирах, че Вернилов скоро ще ни потърси, за да ни направи свидетели на своето щастие. И наистина — Халеф тъкмо се беше впуснал да описва с възторжени слова запленението, което го обзело, когато неговите хаддехидни нахълтали в селямлъка на великия шериф, — на вратата се почука и влезе... мюнеджията? Това действително ли беше нашият стар, немошен приятел?

Не, този, който застана пред нас с просияло лице, не беше мюнеджията, а някакъв съвсем друг. Изглеждаше така, сякаш се беше подмладил с много години. Не носеше очилата. Очите му блестяха с почти младежки огън, а гласът му звучеше много по-ясно в сравнение с преди, когато извика все още прав:

— О, Аллах, колко невъзпитан човек съм само! Надявам се, ще ми простите, че престанах да ви обръщам внимание. Но не можех друго. О, ефенди, днес е най-щастливият ден в живота ми и имам чувството, сякаш едва днес съм се пробудил за живот. Не намирам изрази за радостта, която изпитвам. Така блажен като днес не съм се чувствал никога, никога в моя живот. Я Дженнет, иа Сурур! (О, небе, о, радост!) Могат ли блажените в рая да се радват на по-големи наслади? Почти не мога да го повярвам! И все пак... щом Аллах още тук, на земята, дарява своите деца с такива радости, какво ли трябва да ги чака Отвъд!

И после дойде ред на разказването. Мюнеджията, когото отсега нататък ще наричам с истинското му име, граф Вернилов, искаше преди всичко да знае как съм се добрал до книгата. Как се учуди, когато му казах, че той самият ми е дал ключа в ръката с онзи тайнствен намек в пустинята, за който въпреки нищо не знаеше. Неговият разказ за Дома на молитвата, който Гхани накара да построят в градината му, бе възбудил подозрението ми и бе търкулнал камъка. Останалото си беше дошло от само себе си. Ходът на събитията лежеше ясно пред нас. Но толкова по-загадъчен беше изворот, от който бяха бликнали. За да отида на сигурност в това отношение, попитах графа:

— Я ми кажи, наистина ли никога не си бил в Дома на молитвата?

— Не, никога. Вече ти казах, Гхани беше строго запретил на всеки обитател от къщата да пристъпва в Бейт ес Сала.

— И Гхани никога не ти е разказвал как изглежда той отвътре?

— Също така малко. Той беше много лаконичен в приказките си и говореше с всеки, също с мен, само най-необходимото.

— А иначе в къщата на Гхани никога ли не си забелязал — имам предвид, преди да изгубиш светлината на очите си — някакъв син килим със златни аети, който да ти е направил впечатление?

— Не. Знам какво целиш с твоите въпроси. Мислиш, че някога съм направил някакво наблюдение, което по-късно съм забравил, и тогава в пустинята съм го изказал от подсъзнанието. Но аз те уверявам, че никога не съм правил подобно наблюдение, а се радвам на свежа памет.

Нещата си останаха така и аз, щя не ща, трябваше да се задоволя, макар да не бях се доближил до решението на загадката с нито крачка. Другите, изключвайки може би графа, изобщо не си даваха труда да проследят работата. Те бяха ориенталци и като такива имаха по-голяма възприемчивост за свръхестественото отколкото трезвия, обективен европейец, който предпочита сто опита за естествено обяснение да измуче от пръстите си само и само да избегне необходимостта да даде на едно събитие определението «свръхестествено». И защо всичко това? Защо тази боязън от свръхестественото? Защо се възпротивява всъщност човекът толкова много към приемането на неща, които не се поддават на неговия външен и вътрешен опит?

Нима не живее той все сред загадки и чудеса, без да може да ги отрече, да, без да пожелае да ги отрече, защото е свикнал с тях, макар да не е в състояние да ги обясни? Дори ученият може да установи само силите и проявите на нещата, но не това, което лежи в основата на тези сили; същността на нещата остава за него скрита и в тайна. Затова толкова по-малко би трябвало да се учудва, когато някой път се случи нещо, което съвсем излиза от рамките на делничния опит и на което не може просто да се даде естествено обяснение. Тогава той трябва най-сетне да престане да търси отчаяно такова и да се задоволи с това, че над нас бди Божие провидение, което знае дори броя на космите на косата ни. И той наистина няма защо да се срамува от тази оощаствляваща вяра. Или може би е по-малко срамно и унижително да говорим заедно с големия скептик: «Ние нищо не знаем и няма да го узнаем», отколкото да изповядваш с човека от евангелието:

«Аз вярвам, о. Господи, помогни на невярващия!». Едното е не по-малко признание за недостатъчността на човешкото познание от другото.

В хода на разговора попитах руснака какво смята да прави сега. Той ме погледна малко учудено и отвърна:

— Как можеш още да питаш, ефенди? Ще отида в Техеран при шах-ин-шаха! О, Аллах! Колко нещо пропуснах! Помисли само, десет години от моя живот! Колко много щях да сторя през това дълго време, как можех да работя! Направо ме хваща страх при мисълта за целия този пропуск! Какво мислиш, ефенди, за мъртъв ли ме смята шах-ин-шаха?

— Не мога да ти дам категоричен отговор. Възможно е, дори вероятно, да те смята за мъртъв, но и обратното е допустимо. Вземи под внимание колко много персийци идват в Мека! Колко лесно е могъл някой да те види и понеже в Техеран си бил общоизвестна личност, чието изчезване е предизвикало голяма шумотевица, да уведоми владетеля за твоеото местонахождение.

— И какво... какво би предприел тогава шахът?

— Нищо. Та нали би трябвало да си каже, че изчезването ти е било преднамерено, и понеже би следвало да си прочел поканата за връщане, не искаш и да знаеш повече за него.

— Ефенди! — Старецът ме погледна уплашено. — За такъв ли... неблагодарник да ме сметне повелителят! И все пак... като разсъдя правилно... трябва да се съглася с теб... шахът сигурно така или нещо подобно би трябвало да си помисли за мен... ефенди, кога си тръгваме?

Вдругиден... утре...

Бях принуден да се засмея:

— Толкова бързо, както си мислиш, наистина няма да тръгнем оттук. Случиха се неща, които ще ни задържат поне още няколко дена в Мека.

Сега разказах на него и персиеца, доколкото сметнах за добре, за тайния проход и намерението на Гхани, а после... беше наистина крайно време да потърсим постелята, ако не искахме да бъдем изненадани от утрото. Костваше ми известни усилия да се разделя с гостите си, които изобщо не мислеха за спане. Последен си тръгна Халеф. Вече стоеше на вратата, когато се обърна още веднъж.

— Сихди, мога ли да ти кажа още нещо?

— Да, стига да не продължи дълго! Бих желал да поспя.

— Аллах 'авинак! (Аллах да ти помогне!) Как можеш въобще да мислиш за спане! За себе си със сигурност знам, че днес няма да мога да затворя очи. Преживелиците от вчерашния ден се въртят из главата ми като гъмжило от пыплеци ханафис...

[100]

А няма ли да ми се присмееш, ако изтърся нещо глупаво?

— И през ум не ми минава! Откога ме познаваш откъм тази страна?

— Е, само така попитах — рече той извинително. — Знаеш ли, сихди, вчера на няколко пъти ми дойде на ума какво ни говори Бен Нур пред лицето на Мека за Отвъдното. Той каза, че било невъзможно една душа, пълна до ръба като някоя танджара ес сим

[101]

с омраза и непримиримост, след смъртта да се промени, а от друга страна пък, нямало причина да се приема, че любовта, най-красивата сила на душата, след смъртта престава да съществува. Правилно ли съм го запааметил, сихди?

— Да, само давай по-нататък!

— Тогава не го схванах добре, но сега е по-разбираемо за мен, след като тихомълком сравних Гхани, моя машви ел Джехеннем

[102]

, по когото и Шейтана ще си потроши един ден всичките гнили зъби, с персиеца и мюнеджията.

Аллах в5 Аллах! Каква отдалеченост между тях! Все едно стоят на ръба на една бездна — Гхани от едната страна, а русинът и персиецът от другата, — която е толкова широка, че не може да бъде прехвърлена от някакъв кантара

[103]

, та ако ще дължината му да стига от земята до месечината. И ето как си помислих: ако работата стои така, че Отвъдното да е само едно продължение на Отсамното, само че в безкрайно по-висока степен, тогава... тогава... тогава...

— Е? Тогава... — настоях аз.

— Тогава ще е наистина погрешно да се каже, че Вечността, Отвъдното започва едва след смъртта. При това положение ние още сега живеем в Отвъдното, още сега сме обгърнати от Вечността. Само дето ние не го забелязваме, както фараши

[104]

не знае нищо за слънцето и не го вижда, докато е свряна в шарнака

[105]

, а сетне удивено кокори очи, когато разкъса обвивката и крилата ѝ за първи път засияят на светлината. Прав ли съм, сихди, или не?

— Драги Халеф, това, което изложи, никак не е лошо и мога само да ти кажа, че същата мисъл и преди теб е била изразявана от големи християнски богослови, но само не така по народному като теб! Но ако не го знаех, щях да бъда убеден от теб. Твоео сравнение с какавидата щеше да ми отвори очите, а кокорещата пеперуда направо щеше да ме срази.

— Виждаш ли, сихди, ти все пак ми се смееш! Какво съм виновен, че освен мен има и други умни люде? Ама виждах вече, че с човек, който иска да спи, нищо не можеш да подхванеш. Той прилича на някой свит на кълбо кунфуд

[106]

, от чиито враждебно насочени навън бодли безрезултатно отскача даже песента на бюлбюла.

[107]

Ето защо сега си тръгвам. Лелетак са'иде! (Благословена да е нощта ти!) А на Гхани пожелавам... пожелавам... не, не му пожелавам Джехенната, макар сто пъти да я е заслужил, но в замяна — Аллах йебарик лелето би миталф баррхугт! (Аллах да ошастливи нощта му със сто хиляди бълхи!)

С това благочестиво пожелание той си тръгна, а аз се изтегнах между възглавниците, за да се подкрепя с няколко часа почивка. Ама от тая работа май нищо нямаше да излезе. Тъкмо задрямвах в обятията на бога на съня, когато ме сепна шумно хлопане по портата. Какво беше това? Кой идваше в толкова късен час и какво искаше от нас? Изправих се до седнало положение и се ослушах. Портата бе отворена и до мен достигнаха приглушени гласове. После чух стъпки по настилката от тубтаб на преддверието. Спряха пред моята врата. Едно леко, боязливо потропване с върховете на пръстите ме осведоми, че късната визита се отнася за мен. Станах и отворих. Пред мен стоеше хаддедихнът, който бе на стража, със сирадж

[108]

в ръка. А до страната му съгледах — едва повярвах на очите си — Аюн ер рафик, великият шериф в собствената си височайша особа, но в обикновено пътно облекло. От удивление отстъпих крачка назад. Но сметнах, че се е случило нещо важно, което е подтикнало емира да дойде в такъв късен час при мен. Сетих се за Гхани и попитах угрижено:

— Раббена йенхфасак, на емир! (Аллах да те пази, емир!) Какво се е случило?

Една смутена усмивка — трепкащата светлина не ме заблуждаваше, това наистина беше смущение — плъзна по чертите на запитания.

— Ефенди, прощавай, че смущавам съня ти! Нищо не се е случило. Само не можах да заспя от възбуда след вчерашното преживяване и си помислих... помислих си...

Емирът спря по средата, сякаш езикът отказваше да му служи. Слава Богу, значи нищо сериозно не беше се случило! Камък ми падна от сърцето. И сега се осъзнах, че все още държа на вратата високия гост.

— Повикай шейха и се погрижи за тютюн и кафе! — разпоредих на хаддедихна.

После бързо запалих свещ и стъкмих едно удобно място за великия шериф да седне. На него видимо му дойде добре, че отпратих хаддедихна, защото не се забави да довърши известието си.

— Ефенди, ти вчера спомена, че се каниш днес да отидеш до тайния проход, за да видиш къде излиза горният изход. И ето как аз си помислих... помислих си ... че би могъл да предприемеш това проучване още сега и да ме вземеш със себе си.

Камъчето беше изплюто и след тези думи великият шериф ме погледна очаквателно. Малко остана да изтърся нещо на глас. Значи емирът имаше склонност към романтика и излизаше на приключения както едно време халиф Харун ал Рашид. Че в неговата необоснована претенция се криеше една немалка безцеремонност към мен, за това той май не мислеше. Не можел да заспи и поради това сметнал от своята владетелска гледна точка, че и на някой друг може да не му се спи. Макар и да не можех да му се сърдя — беше все пак знатен господар и не биваше да бъде съден като обикновен простосмъртен, — то работата ми идваше не навреме. Планът, който бях обсъдил вчера с него, изискваше, наистина, едно внимателно изследване на подземния проход, но не веднага и в този час. Смятах да изчакам с това, докато разбере, че Гхани се намира извън къщата си и следователно да съм подсигурен срещу изненада. Какво сега, ако му хрумнеше — той вероятно също прекарваше безсънна нощ — да направи едно посещение на съкровищницата си и ни спипаше на местопрестъплението? Тогава нашият чудесен план пропадеше. Гхани щеше да намери пътища и средства да уведоми зет си и от улова нямаше да излезе нищо. Срещу Гхани нямаше да може да се докаже нищо, нещо повече, той можеше да осъществи замисъла си, осуетен от нашата непредвидена намеса, в по-късно, по-подходящо време. Бях освободен от необходимостта веднага да отговоря на емира от влизането на Халеф и неговия син. В Ориента, както е известно, се спи с дрехите и ето как не им се налагаше

специално да си подготвят тоалета за височайшето посещение. Чибуците бяха запалени и когато кафето задимя в чашите, великият шериф повтори своята молба.

Ако си бях мислил, че ще намеря подкрепа при Халеф, щях да бъда издъно измамен. Халеф възприе идеята с пламенно въодушевление. Неговата суетност бе погъделичкана, че ще може да посвети високия гост в «тайните на подземна Мека». Аз си позволих, наистина, да изтъкна свенливо няколко опасения, ала напусто — просто бях победен от мнозинството на гласовете. Великият шериф заговори с укор:

— Ефенди, не можеш да очакваш от мен да играя пасивната роля на зрител там, където нещата касаят моята сигурност. Трябва ли да предоставя цялата работа на теб и хаддехидните ти и да си държа ръцете в скута? Трябва ли по-късно да се говори за Аюн ер Рафик, че бил твърде страхлив, за да мръдне дори пръста си за спасителното дело, а оставил други, при това съвсем непознати, да работят за него? Не, такъв упрек не бих понесъл. И бездруго е достатъчно срамно за владетеля на Мека, че си е нямал и понятие какво става, докато ти, християнинът, трябваше само крак да поставиш в Мека, за да прозреш мрежата от безобразия и коварства и узнаеш неща, които никой в Свещения град не е знаел. И тъй, окажи ми услугата да ме вземеш със себе си!

Как да постъпя? Е, в крайна сметка нали не моето положение и живот стояха под въпрос, а ако нещата потръгнеха накриво, нямаше аз да нося отговорността. Ето защо се примирих и казах «да». Отредих да ни придружава не само Халеф, а също и Кара, който отново щеше да поеме подсигурителния пост пред къщата на Гхани. Освен това този път ние самите щяхме да си носим необходимите восъчни факли, та Гхани да не се усъмни нещо от намалелия му запас. Малкото приготовления бяха бързо извършени. После се отправихме на път. Луната пръскаше своята сребриста светлина върху билото на Абу Кубе и в храмовия двор и голямата черна маса на Кааба, шръкнала с горната си част над джамията, се очертаваше призрачно в нейните лъчи. Улиците бяха безлюдни, изключвайки малцината «отдайни молители», мотаещи се из входовете на джамията. За да не бъдем забелязани, трябваше да се притаяваме в сенките на отсрещните къщи. Защото ако някой разпознаеше великия шериф, щеше да се вдигне шум, а това, както лесно може да се разбере, никак не ни устройваше. След като минахме край джамията, прекосихме няколко тъмни като в рог сокака и скоро стояхме при градинския зид, заграждащ отзад имота на Гхани, на същото място като вчера заранта.

Дотук всичко беше минало добре. Бях любопитен как ще се прояви емирът при прехвърлянето на зида. Но той беше станал огън и пламък и съвсем неловко се справи с работата. След две минути стояхме отвъд в градината. Запромъквахме се в сенките на дърветата край Бейт ес Сала. Когато приближихме, разпоредих на спътниците да останат, а аз се прокраднах до постройката. Най-напред насочих вниманието си към купола. Горещо беше тъмно. Това ме убеди, че във вътрешността на къщичката не гори светлина, иначе сиянието щеше да се забележи през останените горе отвори. После натиснах тихо дръжката на вратата. Беше заключено и следователно вътре нямаше никой. За по-голяма сигурност огледах внимателно и задната страна на къщата, но никъде не забелязах светлина. Ако Гхани действително беше буден, много вероятно се намираше в някоя от стаите, разположени откъм страната на улицата. Сега се отправих обратно към моите спътници, които ме очакваха с нетърпение, и тихо им дадох необходимите наставления как да се държат. Кара Бен Халеф се отдалечи на своя наблюдателен пост, а ние тримата бързо и безшумно се плъзнахме към градинската постройка. Там веднага се заех с бравата, избягвайки по възможност всякакъв шум. Защото все пак не беше изключено Гхани да не е нито в къщата, нито в павилиона, а в подземния проход, така че един издайнически звук можеше да го привлече насам. И този път ми се удаде да отворя за кратко време ключалката и ние влязохме, но веднага затворихме след себе си вратата. Халеф запали една навосъчена факла и на нейната светлина забелязах, че угрижеността ми е била безоснователна. Килимите си лежаха по местата и всичко беше така, както го бяхме оставили вчера. Един поглед към факлите в нишата ми подсказа, че от нашето посещение Гхани не е идвал тук. Вчера на тръгване ги бях преброил и всички си бяха още тук и недокоснати. Сега отстраних синия килим, оголвайки мраморния под, и вдигнах с помощта на Халеф затварящата плоча на шахтата. Великият шериф следеше всяко наше движение с напрегнато внимание. После стъпих със запалена факла в десницата на първото стъпало на водещата надолу стълба и дадох знак на емира да ме следва. Халеф зае края. Долу ги изчаках, след което поех в посока към вътрешността на планината. Великият шериф ме следваше непосредствено и

поиска Халеф подробно да разкаже как ни се е удало да открием прохода. При това трябваше естествено да разкаже също за синия килим и книжата, които бяхме намерили в него. Вчера не бях го споменал, когато разкрих на емира съзаклатието на Гхани, понеже нямаше пряко отношение към нещата. И толкова по-учудено се държеше великият шериф сега. «Машаллах» и «Аллах акбар» следваха едно подир друго, а когато стигнахме мястото, където се отклоняваше надясно галерията, и понечих след кратка забележка да продължа в главната посока, той ме хвана здраво за ръката и извика със зачервено от възбуда лице:

— Вакиф (Спри), ефенди! Почакай само още миг! Трябва да ти кажа нещо, което горе не можеш да ти поверя, понеже не е необходимо да го чуе някой друг освен теб и шейха на хаддехидните. Ефенди, аз се срамувам! Да, срамувам се пред вас и особено пред теб! Ти, един християнин, напълно външен човек, действаш тук свойски и ориентирано, все едно се намиращ в твоя собственост, а аз, който би трябвало на първа линия да знам за тези неща, съм в неведение като някое хлапе. Та нали този проход трябва да е построен от някого от моите предци, за да може във времена на беда и опасност да отиде на сигурно място? Той го е прокопал вероятно с цената на огромни усилия и разноски и е мислил не само за себе си, но и за своите деца и внуци. Гранитните стени, разчетени сякаш за вечността, достатъчно ясно го казват. И какво успяха да направят неговите внуци и правнуци за това завещание, затова несравнимо ценно наследство, от което при дадени обстоятелства би могъл да зависи животът им? Нищо, нищичко! Толкова малко, че изцяло са го забравили! За учудване ли е при това положение, че оръжието, което е трябвало да служи в ръцете на наследниците като отбранително средство, е преминало в други ръце и накрая бива насочено от един безсъвестен измамник към правнука на онзи, който е смятал, че с него прави благодеяние на своите приемници и в тяхно лице на Свещения град? Но ето че идваш ти, чужденецът, християнинът, заклетият враг на исляма, изпълтен тук в моята личност, и ми отваряш очите. Показваш ми огромната опасност, надвиснала над моя живот, и не само над моя, но и над живота на мнозина други, чиято съдба е неразделно свързана с моята. И като допринасяш за моето спасение, ти извършваш за много, много други, за целия град, едно добро дело, за чиято големина и ти самият си нямаш понятие. Изобщо не мога да си представя какво бедствие щеше да настъпи, ако на оня изверг се беше удало да се възкачи на мое място на свещения трон на шерифите. А ти, ефенди, предотврати това бедствие, закле тоя заплашващ призрак, това изчадие на Джехенната и го обезвреди! Какъв човек си само! Изкусен във всички неща и маг на маговете!

— Не съм такъв — ухилих се аз. — По никой начин! Аз съм един обикновен човек, не по-добър и не по-лош от хиляди други!

— Но ти знаеш всичко, всичко!

— Не казвай това, емир! Само един знае всичко — Аллах, Всезнаещия. А и в случая не се проявявам по-добре от кой да е друг човек. Мога да знам само това, което съм чул от други или съм го узнал по някакъв друг начин. Сега не е времето и мястото да ти обясня цялата взаимовръзка на нещата, трябва да го отложим за по-късно. Но когато научиш всичко, емир, ще разбереш, че в цялата история аз съм бил най-малко решаващата фигура. А сега нека продължим! Нямаме време за губене. Знаеш, че не вярвам на Гхани.

Продължихме прекъснатия път нагоре по стълбището покрай излиза на познатата ни от вчера каменна галерия. От мястото, където бяхме спрели, изброих най-малко петстотин стъпала, когато най-сетне проходът свърши. Това означава, че стъпалата в действителност продължаваха, за да преминат на края в тавана на ходника, но аз самият не можех да продължа, ако не исках, разбира се, да доведа главата си в не особено нежно съприкосновение с потона. Следователно изходът трябваше да бъде намерен там горе. Но как? Осветих с факлата тавана и го заоглеждах. Не се наложи дълго да търся. Точно над мен, в гранитния квадер, затварящ като капак прохода, беше монтирана тежка желязна, вече заръждавяла халка. По време на моите пътешествия съм се сблъсквал с какви ли не заключалки, от които никоя не беше ми устояла дълго. Ето как се надявах и този път да проникна в тайната. Дръпнах с все сила халката — нищо! Опитах се да я завъртя — отново нищо. Камъкът не се помръдна. Пробвах с натиск — пак не се задвижи. Но може би причината се криеше, че употребих твърде малко сила. Опрях рамене на тавана... елхамдулиллах, стана! Камъкът се повдигна и образува тесен процепа, през който върху мен се спусна цял облак прахоляк. Като местех бавно крака, аз разширявах все повече процепа, докато за мое удивление товарът внезапно се отмахна от само себе си от раменете ми. Сякаш някаква исполинска пестница бе сграбчила и повдигнала камъка. Чух

странично някакъв глух шум като от тежко падане и съгледах над мен една тъмно зееща дупка метър на метър. Халеф, който също беше чул шума, но от мястото си не можеше да види какво е станало, попита угрижено:

— Сихди, как стои работата? Да не те удари нещо?

— Не, бъди спокоен! Току-що отворих вратата.

— Отворил си вратата? Ел хамдулиллах (Хвала и слава на Аллах), че най-сетне ще излезем от тоя къртичи проход! Сега бързо нагоре и навън!

При тези думи аз вече не се намирах в прохода, а в едно голямо, високо и напълно празно, подобно на зимник помещение. В заден план едно тясно, стръмно стълбище водеше нагоре, откъдето през една врата се излизаше на открито. Прозорци в истинския смисъл нямаше, а само няколко малки отдушника, оставени високо горе по едната дълга страна непосредствено под потона. Тези наблюдения естествено не направих веднага, тъй като светлината не достигаше толкова далеч, а едва по-късно, когато подложих помещението на обстойно изследване. Най-напред насочих вниманието си към затварящото съоръжение на отвора, от който емирът и Халеф тъкмо се изкачиха. Един кратък поглед ме осведоми, че се касае за един както прост, така и хитроумен механизъм. Халеф се огледа търсещо по земята и попита после слисано:

— Машаллах, сихди! Че къде пък се дяна затварящият камък на ходника? Никъде не го виждам. Да не би някой джин да го е отнесъл във въздуха?

— Не — засмях се аз, — това действително не. Само си напрегни малко очите и разсъдъка и сам ще намериш верния отговор.

— Очите? Е, аз умея да ги употребявам, ама тоя път те наистина не виждат нищо. А що се отнася до разсъдъка ми, нали знаеш, сихди, че дълготата на твоя превъзхожда широтата на моя. То. имай значи добротата да не ми поднасяш гатанки! Ти ме познаваш и знаеш, че предпочитам да яздя най-виروглавата кранта, отколкото да се бъхтя с решението на някаква загадка. Емирът също се съмняваше, че ще може да си обясни нещата.

— Халеф, виждаш ли халката на стената и четвъртитият камък, в който е захваната? Това е затварящият камък.

— Невъзможно, сихди! Тоя камък си е част от зида. Та това съвсем ясно се вижда.

— Заблуждаваш се, това само наглед е така. Ще ти обясня работата. Стените и подът на това помещение се състоят, както виждаш, от гранитни плочи. Тук хоризонталната подова плоча, същевременно затварящ камък на тайния проход, и граничещият ѝ отвесен участък от стената не представляват както обикновено две отделни части, а едно общо цяло, изработено от монолитен гранитен блок. Там, където двете повърхнини се събират под прав ъгъл, е монтирана ос и с помощта на здрави лагери цялото може да се завърта като двойна врата на панти. И аз осъществих отварянето, като просто преместих точката на тежестта.

Халеф ме гледаше със зяпнала уста. Лицето му представляваше една голяма въпросителна, но в следващия миг се преобрази на гневна удивителна.

— Ти си... преместил... точката на тежестта...? Ама, сихди, прояви благосклонност и говори така, че хората да могат да те разбират! Какво означава това? Какво искаш да кажеш с това, че си преместил точката на тежестта? Да не би да значи, че ти сега и самият вече не знаеш къде си я турил? В такъв случай хич не разчитай на мен, че ще тръгна да я дирия! Аз не съм я местил и няма и да я търся даже и да приемем, че може да се намери. Защото кой ще ти съумее да намери една точка на тежестта, която умният, мъдър сихди е отместил! И то точка, която, както знам от 'Илм ел Китабе, изкуството на писането, е по-малка и от главичката на даб-бусе!

[109]

Ако тая нукта ет тикл

[110]

е толкова необходима, че отварянето без нея не е възможно, то трябваше по-добре да внимаваши. Аллах да предпази разсъдъка ти, за да не изгуби толкова от нужната му дългота, че да се налага широтата на моя да скача в зейналия процеп! Трябва искрено да ти призная, че с ръце и крака ще се браня против неправомерното искане да намеря нещо, което ти самият си преместил и следователно изгубил.

— Успокой се, Халеф! Ние веднага ще имаме преместената точка на тежестта на мястото. Мини само от другата страна и ми помогни да дръпна халката!

С обединени усилия лесно ни се удаде да раздвижим камъка. Той се отдели бавно от зида и легна върху излиза на прохода. Същевременно отзад в стената се появи друг камък, приличащ напълно на първия, и запълни нововъзникналата празнина в зида. Двата затварящи камъка пасваха така точно и без фуги към съседните, че само едно остро око можеше да забележи нещо, и то само ако вниманието му е било насочено насам. Емирът и Халеф нададоха възгласи на удивление, а аз продължих прекъснатото обяснение:

— Ако някой иска да проникне от прохода в това помещение, достатъчен е само един силен натиск отдолу върху затварящия камък. Той се повдига, но същевременно стенната част се спуска навътре, докато получи превес в теглото и при падането повдига изцяло частта, покриваща пода. Такъв е случаят и когато човек иска отгоре да проникне в прохода. Естествено тогава натискът трябва да се упражни върху стенния камък. Това имах предвид, като казах, че съм преместил точката на тежестта.

— Аллах керим (Аллах е милостив), а аз се проявих като гламав! Такава значи била работата, такава! Действително умно, наистина умно измислено! Толкова умно, че се съмнявам дали на мен би ми хрумнала тази мисъл. Ама ти, сихди, си още по-умен, защото проникна до дъното на цялата тая потайност. Какво ще правим сега? Вече знаем къде излиза проходът и можем според това да вземем нашите мерки. През тая порта на хитростта ли ще се върнем, или ще потърсим някой друг изход?

— За връщането трябва да изберем прохода дори и само защото Кара очаква да се върнем през него, но и също за да приведем в Бейт ес Сала всичко отново в ред — заради Гхани... Емир, познато ли ти е помещението, в което се намираме?

Великият шериф се огледа изпитателно и след известно време на размисъл отвърна:

— Това подземие принадлежи към най-задната част на крепостта, която не гледа към града.

— Знаеш ли го определено, или това е само предположение?

— Предполагам го. Това подземие не се използва, а неизползваните помещения, каквито има немало, се намират най-вече отзад.

— А мислиш ли, че утре през нощта ще можеш да се ориентираш, без да се налага дълго да търсиш?

— Надявам се. Вярно, всички каземати много си приличат, но... — Загледа се замислено в земята и после живо продължи: — Веднага ще разбера къде съм. Почакай за миг, ефенди! И се обърна в посока към водещото нагоре стълбище.

— Стой, емир! Къде се каниш да вървиш?

— Искам да погледна помещението отвън.

— Какво ти хрумна! Ами ако те види някой пост!

— Бъди рахат! В тази част на крепостта не се поставя стража по простата причина, че тук, както самият виждаш, няма нищо за пазене. Всички каземати от тази страна са празни.

— Емир, няма ли да е по-добре аз...

Великият шериф ме прекъсна усмихнато:

— Ефенди, не каза ли преди малко, че в цялата работа ти си най-малко решаващата фигура?

Трябва ли да си помисля, че не си казал истината? Я ми развържи малко ръцете! Ще видиш, че веднага ще се върна. А дори и наистина да бъда открит, какво от това? Аз съм велик шериф и имам право да влизам в крепостта, когато ми е угодно.

Това действително беше вярно и ето как дадох съгласието си, но строго му внуших, в случай че го открият, да не отваря дума за тайния проход. Той при всички обстоятелства трябваше да остане в тайна, така че си беше негова работа как ще обоснове присъствието си в крепостта в този час. Определих като краен срок десет минути, които трябваше да му стигнат за разузнаването, и заявих кратко и ясно, че ако след изтичането на този срок не бъде отново на мястото, ще приемем, че е бил видян и възпрепятстван, и ще пристъпим към връщането през галерията без него.

Емирът си постави най-безгрижната усмивка и се отдалечи. Изкачи чевръсто тясното каменно стълбище и в следващия миг беше изчезнал. Аз всъщност бях очаквал, че вратата ще е заключена, и установяването на обратното ме изпълни не точно с високо уважение към

воинския дух на гарнизона. Но въпреки това не бях спокоен и започнах да броя минутите до появата на емира.

За щастие опасенията ми този път се оказаха неоснователни. Оставаха още четири минути от уговорените десет, когато великият емир се върна. Беше свършил добра работа и обясни, че сега е достатъчно осведомен за местоположението на помещението, в което се намирахме, за да не се заблуди утре през нощта. Нямах причина да се съмнявам в това твърдение, тъй като той при всички случаи е бил няколко пъти в цитаделата и трябваше да познава терена.

Целта на нощното ни разузнаване можеше да бъде сметната за постигната и едно по-дълго застояване на това място беше излишно и дори опасно. Ето защо запалихме нови факли и го напуснахме, но се погрижихме преди туй нито отвън, нито отвътре в «Портата на хитростта» да останат следи от нашето присъствие. Останалото беше само едно повторение на действията от вчера заранта и поради това не трудно. Но въпреки всичко въздъхнах с облекчение, когато след заключване вратата на Бейт ес Сала Кара Бен Халеф ни осведоми, че в градината не се е мярнала жива душа. По време на тоя неохотно предприет от моя страна «излет» никак не се бях чувствал добре и често ми се бе струвало, че иззад следващия ъгъл ще се появи физиономията на Гхани. След като прехвърлихме зида, поехме с бързи, но недоловими крачки към «Сукак ел Хаджар». Когато стигнахме до нашата къща, поисках да продължа, но великият емир ме спря и каза:

— Ефенди, благодаря ти! Но малкото крачки до къщи мога да извървя и без придружителство. А що се отнася до шериф Абадилах, едва сега, когато се убедих в истинността на твоите думи, виждам в пълния обхват надвисналата над мен опасност. В момента още не знам как да се отблагодаря на теб и всички вас, но...

— Не говори за благодарност, емир — прекъснах го аз, — а се погрижи всичко да бъде изпълнено така, както се уговорихме вчера. И нали си остава споразумението, че моите хаддехидни ще осъществят удара срещу Гхани?

— Напълно естествено! Та нали ти ми отвори очите, че е опасно да се доверя на собствените си хора.

— И наистина ще помолиш пашата да вземе присърце нещата и да даде разпорежданията си така, че никой от неговите хора да не се досети за какво става въпрос?

— Ще направя всичко възможно от моя страна, при предпоставката, че Шавет паша наистина няма пръст в тая работа.

— В това отношение можеш да бъдеш напълно спокоен, пашата действително не знае нищо.

Ако имаше съглашение с Гхани, щеше да придаде на неговия план съвсем друг облик.

— Тайиб! (Е, добре!) Ще го повярвам и ще се доверя на пашата, макар да съм принуден отново да призная, че ми се иска да свърша цялата работа без него. Но не мога да остана глух към доводите ти, че трябва да го посветим в нещата... Имаш ли още нещо да ми кажеш, ефенди?

— Не.

— В такъв случай можем да си вземем сбогом за днес. Ако възникне нещо непредвидено, застрашаващо нашия план, ще намеря начин тайно да ти пратя хабер. Аллах ъебарик фик, ефенди! (Аллах да те благослови, ефенди!)

Емирът подаде на всеки от нас ръка и си тръгна. Гледахме след него, докато силуетът му се изгуби в мрака, след което и ние отидохме да почиваме, но този път без да бъдем обезпокоени. Легнах си с чувство на голямо облекчение. Примката, която Гхани беше приготвил за великия шериф, стоеше отворена... за Гхани! Щеше ли да влезе в нея и да се хване? По-следващата нощ щеше да го разкрие. Във всеки случай — и с тази мисъл заспах — от наша страна не беше пропуснато нищо, което би могло да допринесе за успеха на нашия план. Аллах якуд кулл нихайе тайибе! (Дано Аллах доведе всичко до добър изход!)

Седма глава Призраци в нощта

Ако някой пребиваваше в среднощните часове на следващата йом ес хадд

[111]

близо до къщата на Гхани, щеше да забележи неща, които, в случай че проявява склонност към суеверие, щяха да породят у него убеждението, че духовете на намиращото се наблизко гробище Ес Шебека са напуснали своите гробове, за да си дадат тук среща. И изтръпнал от страх щеше да дръпне качулката на хаика върху главата си и да побегне надалеч оттук с едно ужасено:

«Аллах да ме пази от убития с камъни Шейтан!»

И наистина имаше нещо призрачно в събитията, които се разиграха през следващите часове в близост и във вътрешността на Джебел Абу Кубе. Това впечатление още повече се увеличаваше от късната доба и дълбокото безмълвие, с което се вършеше почти всичко.

Мюезинът от най-голямото минаре на Харам джами тъкмо беше ударил клепалото за Ула, Първата молитва след полунощ, когато от сянката на градинския зид зад къщата на Гхани се отделиха десет тъмни фигури. Безшумно като змии те пропъзляха през зида и с тихо, едва доловимо шумолене изчезнаха сред дърветата край Бейт ес Сала. После в продължение на един час от тях нито се чу, нито се видя нещо. След посоченото време от къщата се зададе една облечена в бял бурнус фигура и хаик със същия цвят, чиято качулка беше спусната на главата. При вратата на градинската къщичка тя се позабави за кратко, после изчезна във вътрешността ѝ. За няколко минути през отворстията в купола се процеди мъждива светлина, след което и тя изчезна и наоколо всичко беше отново тихо и спокойно както преди. Но стой! Ей там не се ли промъкна до вратата една тъмна сянка? Спря там заслушана за известно време и после вдигна ръка. При този знак деветте други призрака се совнаха нататък и последваха първия през вратата, която беше само притворена, във вътрешността на къщичката. После първоначалната мирна тишина отново обгърна градината и тайнствената постройка.

Може би на хиляда крачки по-нататък, горе по склона на Джебел Абу Кубе, също «забродиха духовете». В горния край на полето от руини иззад каменните отломъци и останки от зидове припламнаха десет чифта очи и се завзираха зорко в лежащата под тях местност. До полунощ нищо не се раздвижи. Но после тихо и предпазливо започнаха да се промъкват насам силуети, поотделно и на малки групи, на по-къси и по-дълги паузи, докато невидимите наблюдатели изброиха около четиристотин. Фигурите, ярко осветени от застаналия над Джебел Абу Кубе диск на луната, бяха наклеявали и насядали, плътно сбутани на едно място. Те впрочем се държаха доста безгрижно. Не че бяха станали шумни, но можеше да се забележи, че се чувстваха напълно сигурни. А и кой ли можеше да се навърта наблизко, за да стане свидетел на тяхното боящо се от светлината на деня занимание? Понякога дори някоя прошепната дума достигаше горе до неподвижните наблюдатели, които в противоположност на намиращите се долу се стараеха да скрият своето присъствие и особено да не бъдат видени от тях. Търпението им беше поставено на изпитание. Часът на привиденията отдавна беше отминал и също вторият утринен час беше почти изтекъл, когато долу най-сетне настъпи по-голямо раздвижване. Всички занapiраха към едно определено място, където трябваше да има някакъв отвор, защото след пет минути от цялото сбирнище духовете не се мяркаше ни един. Дори не бяха сметнали за необходимо да оставят стража.

Тогава иззад един камък горе се надигна един дребен призрак и с пъргави скокове се устреми надолу между остатъците от зидове към мястото, където току-що бяха изчезнали четиристотинте. Деветте други призрака го последваха по петите също така чевръсто. Стигнаха до въпросното място, те разгърнаха трескава дейност. Тежките греди, които бяха домъкнали, бяха здраво вклинени между земята и някакъв зид. Работата беше свършена за няколко минути. После малкият призрак изпълни един скок във въздуха, за какъвто човек не би го счел за способен при неговата дребна фигура и който никак не подхождаше на достойното поведение, което би следвало да се очаква от един бродещ нощем призрак. После нададе един също така малко подобаващ за призрак ликуващ вик, от който можеше да се заключи, че приживе е бил от арабски произход, и прибави сетне с висок, радостен тон:

— Ел Хамдулиллах! (Слава на Аллах!) Капанът шракна и ние ги заровихме, къртиците, синовете и внуците на мишки и миши деди, правнуците на жалки дъждовночервейни бащи! Не ги пускайте вече да излязат, синове на герои и внуци на героични бащи! Не ги пускайте,

докато техните изпотени от страх души не изскочат от телата им и плъпнат по тавана и стените на тоя безценен фахх ул хулдат

[112]

, търсейки дупки, в които да могат да пропълзят...

И още на едно друго място «бродеха духове», а именно пред и в подземното на кал'ат Джияд, с тази разлика само че това трябва да бяха призрци, нуждаещи се от почивка, защото бяха донесли със себе си одеяла. Бяха ги проснали на двора пред подземното и седяха на тях. Два особено предприемчиви духа слязоха по стълбището в подземното помещение и се настаниха възможно най-удобно в един ъгъл. После угасиха факлата, която им бе светила при слизането, и спокойно зачакаха задаващите се събития...

Надявам се, внимателният читател не е бил смутен в своята разположеност от тази история за бродещи духове, а отдавна е отгатнал кои са различните групи привидения, подвизаващи се в тъмната доба. Но преди да продължа разказа, искам да наваксам набързо пропуснатото от случилото се през последните два дни.

Иом ес сабт и йом ес хадд протекоха доста спокойно. Причината за това действително трябваше да се търси най-вече при нас, тъй като през повечето време си стояхме въщи. Вестта за случилото се, както очаквах, се бе разпространила с бързината на вятъра из целия град и последицата от това беше, че къщата ни от заранта до вечерта бе обсадена от любопитна, ориенталски досадна тълпа. Имах чувството, сякаш половината Мека си е дала среща на «Каменната улица», за да види поне къщата, подслоняваща забележителните хора, за които се говореха толкова необикновени неща. Повечето сигурно тайно се надяваха, че ще им се удаде да мярнат дръзкия насрани, спечелил очевидно благоразположението на великия емир, докато най-нахалните и досадните, изглежда, си бяха наумили да не мръднат от мястото, докато със собствените си очи не са се убедили в най-голямото чудо на деня — слепия и внезапно отново прогледнал мюнеджи. На мен, разбира се, не можеше и през ум да мине да се превърна в мишена на тяхното любопитство, ала графът беше на друго мнение. Той каза:

— Защо да не им се покажа, ефенди? На мен това нищо няма да навреди, а за вас, особено за теб, може само да е от полза, ако مکانците чуят истината от моята уста. Така че нека си идват! И те запрестигаха! Първо една дузина попрехвърлили години мъже помолиха да видят стареца. Осведомиха, че го познавали още когато бил зрящ, така че би трябвало да си ги спомни. Бяха пуснати да влязат и им бе предоставено доста време да задоволят любопитството си. Окуражени от техния успех, десет други последваха дузината. Беше забавно какви претексти измъдряха, за да постигнат желаната цел. Клетият граф! Сигурно никога не беше чел онова място от Гьотеви

«Ученик на магьосника»:
«Духовете призовани,
сега не ще освободя!»

Иначе нямаше толкова спокойно да каже: «Нека си идват!». Във всеки случай наказанието и този път следваше предизвикателството по петите. Целия предобед на съботата графът едва си поемаше дъх и по обяд беше заставен, за да овладее донякъде наплива, да устройва буквално масови приеми. Дълго гледах спокойно, макар да забелязвах колко много изтощава това стария човек. Но когато един недорасъл обесник, който изобщо нямаше работа при нас и поради това го отпратих, просто се промъкна между краката ми и избяга в стаята на графа, нишката на търпението ми се скъса. Побързах след него и го спихах точно навреме, преди да е извършил белята. Беше клекнал зад нищо неподозиращия граф, който не му обърна внимание, понеже беше достатъчно зает с гостите си, и тъкмо се канеше да отреже с един нож парче от неговата камис

[113]

, когато ръката ми го шляпна по врата. Находчив като всички مکانци, когато се касае за някоя далавера, той сигурно щеше да развърти цветуща търговия с амулети, ако му се беше удало да постигне целта си. За съжаление аз проявявах към подобен род «алъш-вериш с реликви» достойна за съжаление липса на разбирателство. Изхвърлих навън жадния за печалба хлапак въпреки енергичните му протести, след като го бях угостил с няколко ориенталски «урока» зад ушите. И дадох разпореждане оттук насетне да бъдат отпращани всички, идващи «да посетят светия факир». Тази мярка ни осигури, наистина, въздух в

къщата, но в никой случай не допринесе за разтурването на «народното събрание» пред нея. С присъщата за ориенталеца упоритост или по-точно казано безгрижие, което и представя си няма за ценността на времето, те продължиха обсадата. Но тя сега вече не можеше да смути нашето спокойствие, поне докато храбро оставахме въщи. Ала излезеше ли някой от хаддехидните пред къщата по някаква работа, със спокойствието му беше свършено. Той веднага се превръщаше в център на кряскаща любопитна тълпа, която му стоварваше такъв град от въпроси, че можеше да се спаси единствено със сигурен скок зад закрилящата порта. При тези обстоятелства беше за предпочитане да не се показвам навън дори и да не бях направил едно друго наблюдение. Резултатът от вчерашното махкаме и волята на великия емир общо взето бяха повлияли по благоприятен начин върху настроението на меканците към нас. А обяснението на мюнеджията, предаващо се от уста на уста, навярно също стори своето. Но това не можеше да ме заблуди, че в по-голямата си част фанатичният дух бе останал недокоснат. Повечето погледи, отправени към нашата къща, в никой случай не излъчваха враждебност, наистина, ала тук-там съзирах някое мрачно око, което не си даваше труда да скрие яростта от присъствието на «проклетия гяур», който въпреки всичко оскверняваше Свещения град. И аз нито за миг не хранех съмнение, че нашето положение в Мека по никой начин не е така сигурно, както изглеждаше понастоящем. Горко ни, ако не ми се беше удало да открия съзаклятието на Гхани и да го държа по този начин в ръцете си! И три пъти горко ми, ако моят смъртен враг успееше да осъществи своя замисъл! Цялото вчерашно махкаме със своите излагащи го разкрития не би било достатъчно да ме защити от яростта на тоя фанатичен мюсюлманин. Какво вредеше в очите им на Гхани, че се е заклел лъжливо в Аллах и Пророка? Нищо! Това не ги засягаше повече от една хаббет ер рамл, песчинка, подхваната и отнесена от вятъра кой знае накъде! А пък и в други неща още да се беше провинил Гхани, той в крайна сметка беше мюсюлманин и отгоре на това шериф и потомък на прославения Сватадах, за когото по начало всичките седем небеса на Мохамед стояха открити. Но какво бях в замяна на това аз? Един проклет гяур, който би могъл да говори за щастие, ако един ден му бъде отворено само второто от седемте отделения на Джехеннем, отредено за приемане на християни.

Впрочем тези наблюдения ме оставяха доста хладнокръвен. Аз можех да бъда доволен. Бях постигнал целта си — с един по-продължителен престой в Мека да доведе до завършек студията си за исляма, така че можех да си тръгна още днес, без някой нещо да ми попречи. Онова, което ме задържаше още тук, не беше моя, а чужда работа. А и тя според всички изгледи отиваше към благоприятен изход. Знаех, че Гхани ще използва съботата и неделята, за да направи последните приготовления за удара, който трябваше да го издигне до първия мъж в Хеджас. Но знаех също така, че не може и една крачка да направи скрито от великия шериф и че по петите му се е лепнал съгледвач, който си вписва къщите, посещавани от Гхани. Бях уговорил това с великия шериф, но с настоятелната молба да не съобщава на въпросното доверено лице, натоварено с поръчението, истинската причина. И накрая знаех, че Аюн ер рафик в предбеда на съботата е имал съвещание с пашата. Вярно, първоначално той не искаше и да знае за предложението ми да привлече пашата под доверие, защото не му вярваше, но в крайна сметка се убеди, че това не може да се избегне. Първо, без позволение на пашата нямаше да е лесно да получим достъп до Джияд и, после, за самия велик шериф щеше да е от полза пашата да знае за тези машинации. Като пълномощник на падишаха, на когото е поверена сигурността на Свещения град, той не можеше да откаже съдействието си, докато ако не бъдеше осведомен за заговора на Гхани и великият шериф действаше на своя глава, щеше да играе ролята на оскърбен и в случай на неуспех на нашия план да снесе от себе си отговорността за последиците и да я прехвърли на емира. Особените взаимоотношения, в които се намираха двамата властелини на Свещения град, ги принуждаваше непрекъснато да бъдат нащрек един спрямо друг и грешката, която единият извършеше, веднага биваше използвана за собствена изгода от другия. Ето защо смятах за по-добре великият шериф да действа така, че да не създава условия за търкания, които щяха да са само от полза за Гхани, ако планът му не успееше.

Като накарах великия шериф да прибегне към съвместни действия с пашата, аз направих един успешен шахматен ход, както се оказа още събота следобед. Един пратеник ми донесе

едно адресирано до мен и снабдено с печат писмо. То съдържаше изключително вежлива покана до Халеф и мен за Аша

[114]

при пашата същата вечер. Към поканата беше добавена извинителната забележка, че при дадените обстоятелства било желателно да влезем в административната сграда не през главната порта, а през градината и задната врата. Не било необходимо да ни посочва причината, тъй като нямало да ни бъде трудно сами да я отгатнем. Един слуга щял да ни чака в посоченото време.

При други обстоятелства щях да сметна писмото за съмнително, подушвайки хитрост на Гхани, който ни тъкми капан. Но при настоящите условия можех да бъда сигурен, че преди йом ел итнен

[115]

няма да предприеме нищо срещу нас. Ето как точно след настъпването на мрака се намирахме зад правителствения палат, разбира се, след като първо се бяхме уверили, че никой не ни следва тайно. Правителствената сграда граничеше със задния си градински зид, в който бе вградена малка портичка, с една тясна улица. Когато приближихме портичката, видяхме, че е отворена. Един мъж стоеше там, като че чакаше някого. Когато почти бяхме стигнали до него, той пристъпи бързо към нас и ни заговори:

— Салам! Вие ли сте двамата чужденци, които пашата очаква?

При нашия утвърдителен отговор направи дълбок поклон и ни призова да го следваме.

Мълчаливо заключи портата след нас и ни поведе през една добре поддържана градина и няколко коридора и стая към великолепно подредени, ярко осветени покои. С един приканващ жест ни помоли да се настаним, посочи лежащите върху една ценна масичка вече натъпкани чибуци и се отдалечи през една скрита зад килим врата.

Цялата подредба на покоите даваше да се отгатне, че се намираме в частното жилище на пашата и че не се касае за истикбал, официален тържествен прием, а за непринудена, приятелска покана, която не биваше да стане достояние на обществото. Халеф се огледа проучващо и рече ухилено:

— Сихди, спомняш ли си поканата при пашата на Багдад преди няколко години, когато излязохме победоносно от приключението в Бирс Нимруд?

— Разбира се. Защо ми го припомняш?

— Защото съм любопитен дали тукашният паша ще бъде също така приятен като онзи тогава. Ти как мислиш, сихди?

— Откъде мога да знам? Аз познавам Шавет паша само от описанието на други, а знаеш, че при преценката на хора вървя по свой път. Следващият час ще покаже как трябва да го оценяваме.

Едва го бях казал и килимът, зад който беше изчезнал слугата, бе отметнат настрани и пашата влезе. Беше нисък на ръст и това обстоятелство караше едно качество на неговото тяло особено силно да изпъква. Той беше именно дебел, даже много дебел. Черният, богато украсен с галони мундир бе толкова опнат от тялото му, че очаквах всеки миг да се пръсне по шевове. Безбрадото лице с увиснали бузи създаваше впечатление за добродушие, а окръгленото носле показваше онзи цвят, който при следовниците на исляма най-малко би трябвало да се очаква. Дали пашата не бе отдаден на една привичка, намираща се в пълно противоречие с Корана и всички негови тълкувания и имаща пряка връзка с ферментирания гроздов сок? Или страдеше както простодушният мютеселим някога в Амадийе

[116]

от «известна болести на кръвната и нервната система», срещу които европейските лекари предписват като лекарство прочутата напитка на Ной, наречена на латински «vini»)? Така ми се струваше. Като цяло пашата правеше впечатление на мъж, който и на мравката път сторва. Но само за повърхностния наблюдател. Аз много добре забелязах една черта на хитрост и лукавство, уличаваща в лъжа добродушието, което обикновено се приписва на дебелия хора. А пък и беше саморазбираемо, че падишахът няма да повери един такъв труден пост, какъвто е управляването на Хеджас, на човек, който не притежава и най-

малката дипломатическа способност. Във всеки случай не бих си го пожелал за враг, това беше сигурно, ако бях жител на Свещения град.

Спрямо нас пашата действително се показва от най-добрата си страна. При неговото влизане ние се бяхме надигнали, но той веднага ни призова да си седнем на местата. След като си бяхме разменили обичайните формули на вежливост, плесна ръце и слугата поднесе първото блюдо на Аша. Ще пропусна изброяването на отделните ястия, достатъчно е само да кажа, че бяха достойни за един паша. А им бяха отдадени всички почести от... пашата. Аз никога не съм бил голям чревоугодник, а и задоволяващият се с малко Халеф никога не се присягаше при отдала му се възможност като онези хора, които искат да си отядат за дни и седмици преди предстоящите пости. Но пашата! При моите пътешествия късметът ме беше събирал с много дебелаци от всякакви националности и аз неведнъж съм имал повод да опиша на какво са способни такива хора в яденето. Ето защо само бих се повторил, ако понека да опиша в подробности, как съдържанието на един поднос след друг отиваше по своето предназначение. Когато пашата избърса с шумна въздишка след последното блюдо с кърпа уста, подносителите бяха празни — бом бош.

Сега плесна отново с ръце и слугата поднесе... три шишета вино и също толкова чаши. Значи все пак бях предположил правилно! Халеф ми смигна весело, а пашата се сметна длъжен да даде обяснение.

— Ефенди, аз съм вярващ син на Пророка и строго се придържам към предписанията на Корана. Но още когато живях като миралай в Стамбул, развих едно страдание, за което при много хукама

[117]

търсих облекчение, но напусто. Накрая стигнах до умната мисъл да се допитам до един западен хеким. Той от пръв поглед различи коварния корен за моята болест и ми предписа като цял по едно шише вино след всяко ядене, което аз с чиста съвест мога да изпивам, понеже Пророка не е запретил церовете. Ама извън яденето не вкусвам и капчица, защото съм строго вярващ привърженик на Пророка. Нали ми вярващ, ефенди?

Я луфт! (Ей Богу!), за малко да възкликна. По цяло шише вино след всяко ядене! По тая причина значи е пурпурният цвят на обонятелния орган на пашата! О, Мохамед, ако знаеше колко много си мамен понякога! Но гласно отвърнах:

— Хазретин, убеден съм в това.

— Ти като християнин — продължи пашата — няма защо да се отказваш от тая наслада, която Мохамед за съжаление е забранил на своите вярващи, Но не знам дали шейхът на хаддехите...

— Нека твоя милост бъде рахат в това отношение! — беше бързо прекъснат от Халеф. — Кара Бен Немзи, моят приятел, който самият е прочут хеким, ми е позволил от време на време да си доставям насладата от сока на лозата.

— Значи и ти си болен? Може би дори страдаш от смущение в храносмилането като мен? — попита пашата с най-невинен тон. — Даа, франкските хукама са умни, много по-умни от нашите. А ти, ефенди, трябва да си от най-умните, защото, както чух, си върнал на слепия мюнеджи виделината на очите. И как пък успя да я свършиш тая уйдурма?

— Прощавай, хазретин, ама ти сигурно разбираш, че един хеким не обича да разтръбява своите тайни.

— Значи тук има тайна? В такъв случай наистина няма да настоявам повече.

Известно време той гледа замислено в земята. После внезапно придаде на разговора друга насока. Като вдигна предупредително вежди и хвърли един изразителен поглед към вратата, продължи:

— Ефенди, чух, че искаш утре вечер да разгледаш с неколцина от твоите хаддехи Кал'ат Джияд?

На думата «разгледаш» постави особено ударение, с което искаше да намекне, че темата трябва да бъде третирана с предпазливост — вероятно от съображение за евентуален подслушвач. Аз влязох в тона му и отвърнах:

— Такова е действително желанието ми, разбира се, с твое добро позволение.

— То ще бъде с удоволствие изпълнено. Аз самият ще бъда по това време в крепостта и ще ви посрещна. Знам какво дължа на едни толкова знатни гости. Разбирах го добре. Той знаеше, че великият шериф също ще участва в приключението, и не искаше да предостави само на нас лаврите, които може би щяха да бъдат пожънати, за да може по-късно да каже, че щастливият изход се дължи и на неговата съобразителна дейност. Въпреки това отговорих:

— Не ми се иска да те безпокоя, твоя милост, и да ти отнемам времето...

— Няма да ме безпокоиш — увери той с жар. — Ако си съгласен дори гарнизона на крепостта...

Не го оставих да се доизкаже.

— Прощавай, хазретин, но тъкмо това не желая. Не искам да предизвиквам с хората си ни най-малка шумотевица и ако имаш желание да ми окажеш услуга, погрижи се в крепостта всичко да си върви по обичайния ред.

Пашата ме погледна с разбиране.

— Ще имаш волята си. Но в замяна очаквам, че и ти ще ми изпълниш едно желание.

— Ако мога, на драго сърце.

— Можеш. Желанието ми е, след като постигнете своята цел, останалото да предоставите на мен.

— С удоволствие. Знам, че тогава работата ще се намира в добри ръце, и мисля, че великият шериф също ще бъде съгласен.

— Той е съгласен. Ти иначе имаш ли още някакво желание?

— Не, хазретин, напълно съм доволен... но стой!

Беше ме споходила една идея.

Ако исках капанът да се затвори зад очакваните себид така, че да няма измъкване за тях, щяха да са ми необходими няколко тежки греди да залостя отвън водещата към полето от руини врата по такъв начин, че да не може да се отвори. Ако ги потърсех в града, щеше да стане бавно и можеше да събуди подозрение, да не говорим, че пренасянето им до височината щеше да бъде забелязано и да привлече внимание. А пък пашата лесно можеше да ми помогне да изляза от това затруднено положение. Ето защо казах:

— Ще са ми необходими пет-шест здрави греди с дължината на човешки ръст. Можеш ли да ме снабдиш?

Пашата примигна хитро с очи.

— Сигурно се нуждаеш от тях, за да подсилиш и подсигуриш вашата порта срещу населението, на което може би не се доверяваш? Имам в крепостта каквото ти трябва. Да ви ги пратя ли с няколко аскери в дома?

— Не, ако позволиш, аз ще пратя неколцина от моите хора да ги вземат.

С това работата беше уредена. Разговорът взе друга насока и задушевността встъпи в своите права. Халеф разказа със свойствената си образност няколко наши преживелици, което има за последица, че първият тираж на «вяра» беше последван от втори. Но истината ме принуждава да осведомя дори с риск някой да ме упрекне в неблагодарност към нашия домакин, че лъвският пай от «лекарството» беше взет от пашата — навярно по причина, че се смяташе за най-болен от трима ни. А когато се надигна най-сетне за сбогуване, стрелките на моя часовник показваха един много късен час, но и фесът върху зачервената глава на пашата заемаше такова опасно накривено положение, та и без помощта на часовника можеше да се види, че му е крайно време да потърси постелята.

На следващия ден «Сукак ел Хаджар» показваше същата картина, което означава, че ние отново се намирахме в обсадно положение. Но междувременно така бяхме свикнали с него, че то изобщо не ни пречеше. Предобеда прекарах при руснака и баш насир, между които се беше завързало искрено приятелство. Но когато мина обяд, стана време да помислим за приготовленията, които трябваше да се направят за вечерта. Халеф събра своите хаддехни в дихлиса, преддверието, и им държа една почти едновременно реч, с която ги посвети в съзаклатието на Гхани и тайната на подземния проход. Тъй като те досега преднамерено бяха държани в неведение, известията на Халеф, както лесно може да се разбере, предизвикаха у тях силно вълнение. Но особено ги удовлетвори, че те самите трябваше да осуетят удара на Гхани, насочен срещу великия шериф. Макар поради общуването си с мен, християнина, те да не му отдаваха онова прекомерно уважение, каквото обикновено проявяваха към него доведените до

религиозен екстаз поклонници, и макар също съвсем наскоро да бяха принудени да заемат към него една враждебна позиция, той въпреки всичко все още притежаваше в очите им сияйния ореол на една неприкосновена, свята личност. Сега бяха изпълнени с основателна гордост, че великият шериф поверяваше своята сигурност и живота си не на своите баварди и аскерите на пашата, а на тях, членовете на едно чуждо, далечно племе.

После Халеф разви нашия стратегически план. Десет хаддехни трябваше да останат за защита на къщата, други десет имаха задачата да заемат под предводителството на Кара Бен Халеф, който познаваше терена, Бейт ес Сала веднага щом Гхани влезе в него и да имат грижата никой от затворените да не може да се измъкне през шахтата. Халеф искаше с десет други да се скрие горе в края на полето руини и да блокира изхода на враговете от тази страна, а аз възнамерявах с Омар Бен Садек и останалите двайсет да посрещна в крепостта Гхани, който вероятно пръв щеше да мине през «Портата на хитростта». При моето отделение щеше да бъде и великият шериф, който не бе допуснал в никакъв претекст да бъде «разкандърдисан» от участието си в приключението.

Сега въпросът бе, кой в коя група ще участва. Естествено никой не искаше да поеме най-безопасния пост, свързан с пазенето на къщата. Това предизвика упорит спор, на който Халеф сложи край, като предостави решението на жребия. Следващите няколко часа при нас беше като в пчелен кошер. Това, което предстоеше да свърши всеки един, беше обсъдено от всички страни, за да бъде избегната всяка грешка, създаваща възможност за провал на начинанието.

Трябва да спомена също, че в късния следобед изпратих Халеф с няколко хаддехни до крепостта. Трябваше да вземат гредите и да ги скрият в такава близост на изоставеното укрепление, че през нощта веднага да са им под ръка. След един час той се върна и доложи, че са свършили задачата си, без никой да ги види. Не им се наложило да влизат в крепостта. Когато стигнали до първия пост и му изложили молбата си, той просто посочил един храст наблизо, зад който се намирали поисканите греди. Останалото не било мъчно. Тъй като на жителите на града беше строго забранено да се скитат около крепостта, не срещнали никакъв човек и съумели да изпълнят необезпокоявано поръчението.

Постепенно шумното въодушевление на хората премина в тиха, спокойна радост и един евентуален посетител по никой начин не можеше да заключи, че се намираме в навечерието на важни, решаващи събития.

Краткотрайният здрач настъпи и улицата пред нашата къща се обезлюди. В десет часа дойде, както беше уговорено, великият шериф и това бе времето за първото отделение, сиреч моето, да потегли. В одинайсет трябваше да ни последва отделението на Халеф. Бени себид възнамеряваха, наистина, да пристигнат едва след полунощ, но все пак беше възможно да дойдат по-рано, а тогава той трябваше вече да е на поста си. Малко преди полунощ трябваше да потегли и Кара Бен Халеф със своите хора. Дадох още няколко необходими според мен наставления за начин на поведение и внуших строго на всички крайна предпазливост, след което тръгнахме. Най-прекият път за Кал'ат Джияд водеше през Мас'а, но ние го избегнахме, понеже не искахме да срещнем хора. Мас'а също както джамията е посещавана и през нощта от поклонници, които трябва да изпълнят Са'и, ходенето от Ес Сафа до Мервс. По тесни сокаци и преки излязохме на открито. Пътят за Кал'ат Джияд водеше най-напред между зеленчукови градини, но после нагоре по голи пясъчни площи. Докато бяхме още в пределите на града, вървахме в отделни малки групи, за да не правим впечатление, но когато оставихме последните къщи зад себе си, се събрахме. Бяхме изкачили Абу Кубе може би до половината, когато насреща ни прозвуча едно високо «Ваккиф! Мин хаида!» (Стойте! Кой е там?!) и един пост се отдели от мрака с насочена пушка. Великият шериф му каза уговорената с пашата парола и бяхме пропуснати без по-нататъшни формалности. Още на два пъти бяхме спирани по пътя си, но и вече стигнахме целта. Стражата при портата, състояща се от двоен пост, ни въведе в двора на крепостта. Там, доколкото можех да видя на светлината на факлите, не се мяркаше жива душа. Спряхме и единият пост се отдели от нас. След пет минути се върна в придружителството на един мъж, в чието лице познах пашата. Стражата се оттегли, а новодошлият поздрави емира с кратки, но сърдечни думи, след което ми подаде ръка и викна на хаддехните едно радушно «Мархаба!» (Добре дошли!). После се обърна отново към великия шериф:

— Емир, моля те да поемеш водителството вместо мен, тъй като аз не знам къде се намира мястото, пазещо тайната.

Емирът тръгна мълчаливо напред. Не е в намерението ми да описвам крепостта. Ще се огранича само със сведението, че укрепленията вече не бяха в отличното състояние, в което трябва да са били преди няколко години. Шавет паша не беше Осман, който преди всичко е гледал интересите на падишаха. Минахме през няколко порти и също толкова дворове. Признаците на немара се увеличиха, следователно приближавахме задната, неизползваема част на цитаделата. През целия път не срещнахме никакъв аскер — пашата добре беше уредил нещата. Пред една ниска постройка, създаваща впечатление за помещение със сводест таван, нашият водач спря. — Хазретин, ние сме на самото място. Там долу се намира излазът на тайния проход. Пашата беше изненадан.

— Машаллах, там долу да е излазът? Не се ли заблуждаваш, емир?

— Не се заблуждавам.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Едва ли бих го сметнал за възможно. Но щом ти го казваш, трябва да го вярвам. Какво ще правим сега?

Аз взех думата вместо великия шериф:

— Не би следвало и през ум да ни мине да пуснем враговете в подземието. Трябва да заловим Гхани, а другите да затворим в прохода. Когато изгорят малкото факли, с които разполагат, ще се озоват в пълен мрак и ще бъдат заставени безусловно да се предадат. За да бъде постигната тази цел, достатъчни са двацет мъже. Но на първо време не е необходимо да слизат долу. Те ще чакат тук горе, докато им дам знак, понеже долу биха могли преждевременно да бъдат открити. При това положение Гхани може да се измъкне, а това би могло да е фатално за целия изход на начинанието. Защото Абадилах познава прохода много по-добре от мен. Колко лесно може да му е известен някой изход, за който само той знае, а после ще е много трудно, ако не и невъзможно да го получим отново в ръцете си.

— Но как се каниш да заловиш Гхани и да затвориш другите в прохода, като се намирате тук горе?

— Няма да останем всички горе. Емирът и аз ще слезем и ще чакаме Гхани. Двама мъже е по-лесно да останат скрити отколкото двацет.

Пашата отстъпи крачка назад от удивление и извика със забавен ужас:

— Раббена йихфасак! (Господ да те пази!) Емир, ти искаш... искаш... искаш да се спуснеш в тая дупка и там да прекараш нощта? Това сериозно ли е от твоя страна?

— Защо не, твоя милост? — отвърна ухилено великият шериф. — Помисли за какво се касае!

Ако покушението на изменниците успее, утре ще се намирам на място, където при всички случаи няма да ми е толкова добре както там долу, с уговорката, че изобщо съм жив.

— Аллах, Аллах! Той наистина си го е набил в главата! Какво ли да каже още при това положение човек! Аз млъквам, но те уверявам в името на Мохамед и всички свети халифи, че всичките съкровища на земята не биха ме накарали да сляза доброволно посред нощ в тая пушешейт (дяволска дупка).

Не се и съмнявах в това. Великият шериф във всеки случай притежаваше далеч повече кураж от дебелия почитател на ферментирания гроздов сок. Ето защо никак не му се разсърдих, когато заяви, че щял да дочака резултата от нашето приключение не тук при нас, а в спалнята си, и ако сме намерили време, да сме пратели някой да го повика. Помолих го само още да се погрижи за достатъчен брой ремъци и въжета и да ги предаде на Омар Бен Садек и двамата хаддехидни, които накарах да тръгнат с него за тази цел. После той се отдалечи, след като ни бе пожелал едно добронамерено «Аллах йе-куп ма 'акум!» (Аллах да е с вас!), и ние останахме сами.

След кратко време Омар и двамата хаддехидни донесоха толкова много ремъци и въжета, сякаш се касаеше да пленим и вържем цяла армия. И сега беше време за великия шериф и мен да пристъпим към дело. Тъй като търпението ни вероятно щеше да бъде подложено на изпитание, си бяхме взели одеялата. Емирът също си беше донесъл. Втъпих още веднъж на останалите да не вдигат шум и в никой случай да не идват в подземието, преди да са чули изстрел от моя револвер. После запалих една факла и изблъсках вратата за сводестото помещение. Тръгнах пред емира с факлата в ръка надолу по стъпалата. Най-напред насочих крачки към затварящия камък и прегледах земята. Не открих следи, от които да заключа, че е бил отворян от последното ни пребиваване тук. После потърсихме най-отдалечения ъгъл и отстранихме криво-ляво струпания там с годините прахотляк. След това проснахме одеялата, седнахме и угасихме факлата. Вече не се нуждаехме от нея. Ако от време на време исках да

видя часовника, то си имах напълненото с масло и фосфор шишенце, което носех постоянно при моите пътувания.

[118]

Не мога да твърдя, че се чувствах разположен, когато ни обгърна черната като катран тъмнина. Какво ли, ако очакваните изобщо не дойдеха? Ако Гхани се беше отказал от целия замисъл и го беше отложил за по-късни времена? Тогава щях да си бера срама пред великия шериф и пашата и може би да си тръгна с оскърбления и подигравки. Не можехме все пак да повтаряме цялата процедура на късмет всяка нощ! Това само щеше да ни изложи на още по-голям присмех, при условие че всеки път ще ни е толкова лесно като днес. А как иначе можех да приведа доказателства, че Гхани е предател? Но аз разчитах на неговия отмъстителен характер и на това, че сигурно гори от желание възможно по-скоро да си възстанови престижа. За мен беше сигурно, че ще дойде днес. Но един неуспех също така не беше изключен. Необходимо беше само някое от отделенията да направи малка грешка и целият труд щеше да отиде на вятъра. Този път не беше както обикновено изпълнението на целия план да лежи в моите ръце. Обстоятелствата бяха такива, че трябваше една голяма част от отговорността да сложа върху раменете на други. Но се надявах, че школата, която хаддехидните и специално Халеф и неговият син бяха изкарвали през всичките тези години под мое ръководство, не е била напразна и че те всячески ще се постараят да не допуснат грешка.

Като размислех цялата работа, не можех да не се учудя на пашата. Знаеше, че цяло бедуинско племе е потеглило, за да щурмува тази нощ цитаделата, а без особена съпротива се бе съгласил насрещният шахматен ход да бъде извършен от непознати хора и на това отгоре със съвсем незначителен брой. Великият шериф очевидно бе натиснал всички регистри за наша възслава, за да е успял да победи съмненията на пашата и да успокои чувството му за отговорност. Искаше ми се да стисна ръката на емира за доверието, което залагаше в нас.

Какви ли мисли го занимаваха понастоящем? Беше възбуден, разбирах го по шумното и ускорено дишане. Но не ми и хрумваше да го оценявам по тази причина в по-малка степен. Той притежаваше смелост, ала това вероятно бе първото приключение в живота му, от което трябваше да излезе здрав и читав. Та нали можеше да направи точно като пашата и в спокойния уют на своя палат да дочака резултата. Но той не го искаше. Нещо се противеше в него да остави други да посрещнат заради него нощната опасност, а той спокойно да гледа. Затова ми харесваше, макар открито да трябва да призная, че бих предпочел да разчитам само на себе си. Времето минаваше страшно трудно. Минутите сякаш се проточваха в часове. Емирът вече почти не можеше да владее нетърпението си и за двайсети път ме попита още колко дълго ще трябва да чакаме и аз за двайсети път отпусих търпеливо шишенцето, за да дам достъп на кислорода от въздуха. Часовникът показваше няколко минути след един. Значи още цял час! Заради емира, който все по-неспокойно се въртеше на одеялото си, ми се дося Гхани да не съдържи уговорения час и да дойде по-рано. Тъкмо пъхнах шишенцето в джоба си и... какво беше това? Нима желанието ми се изпълняваше? Забелязах в областта на затварящата плоча светлинна ивица, не по-широка от ръба на нож. Емирът също я беше видял, защото ми стисна толкова силно ръката, че ми идеше да изкрещя. Ивицата бързо се разшири. После чух познатия глух удар, който ми подсказа, че камъкът е паднал назад в стената. От отвора излезе една облечена в бяло фигура с факла в ръка. Качулката на хаика беше ниско спусната на главата. Кой беше? Гхани? Сам ли беше, или водеше и съюзниците си? В последния случай беше време да действаме, защото не биваше да чакаме, докато един или дори няколко се измъкнат от галерията. Прошепнах на емира да не мърда от мястото си и тъкмо поисках да скоча, но се спрях. Видях, че фигурата освети бегло с факлата наоколо, сякаш искаше да се увери, че тук няма никой, и после се отдалечи с бавни, безшумни крачки в посока стълбището. За щастие ние не можехме да бъдем видени, тъй като светлината на факлата не достигаше до нашия ъгъл. По походката и стойката можеше да се заключи, че това е Гхани. Но какво правеше той тук? И какво търсеше при стълбището? Да не би да се канеше да напусне сводестото помещение, за да провери как стоят нещата вън? Но в такъв случай щяха да се видят с разставените там хаддехидни, а на това трябваше да се попречи, защото лесно можеше да се случи нещо, което не ми отърва. Фигурата имаше да извърви само още няколко крачки до стълбището, когато се надигнах. Прошушнах на емира да запали бързо факлата и се завтекох след бялата фигура. Тъкмо поставяше крак на първото стъпало, когато я настигнах и сложих твърдо ръка на рамото й.

— Абадилах!

Мълния да беше паднала пред съзаклятника, нямаше да подскочи толкова рязко. Обърна се ужасено и се вторачи в мен с широко отворени очи. Да, това беше Гхани, както сега видях. Той също ме позна. Но сякаш го беше овладяло пълно вцепенение. Десницата се разтвори и факлата падна на земята. Бързо се наведох и я вдигнах, за да ѝ попреча да угасне.

— Абадилах, какво търсиш тук?

Гхани предлагаше картина на такъв ужас, че и през ум не ми мина да взема от предпазливост някое оръжие в ръката. Той беше страхливец, а в този миг още по-малко способен на отбрана. Беше затъкнал един пищов и нож в пояса си. Измъкнах ги и ги хвърлих на земята зад мен. Той спокойно допусна това да се случи, без да направи и най-малкото движение. Тогава аз повторих въпроса си:

— Абадилах, какво търсиш тук?

Емирът междувременно беше запалил своята факла и приближил, но Гхани не го забеляза, защото беше пристъпил зад него странично. Но сигурно нямаше да го види, дори да беше застанал непосредствено до мен, толкова втрещено бяха приковани в мен очите му. Сега в чертите му дойде малко живот. Устните започнаха да треперят и от устата му излязоха механично и неразбираемо думите на моя въпрос:

— Абадилах... какво... търсиш... тук...?

Работата беше направо за смях. Тоя жалък страхливец се държеше безпомощно като някое дете. Разтърсих го по рамото и му се сопнах:

— Абадилах! Пъзливец! Ела на себе си! Позна ли ме?

Сега най-сетне вцепенението го напусна. Страните му се зачервиха, а в очите му трепна неизказана омраза. Избълвайки едно ужасно проклетие, той вдигна ръка, сякаш искаше да ме сграбчи, но не се осмели. Навярно изразът на моите очи му вдъхваше страх. Затова пък изсъска:

— Куче на гяур, познавам те. Кой шейтан те доведе насам?

— Добре, значи ме познаваш. А познаваш ли и този тук?

Посочих емира, който бързо пристъпи иззад него и го погледна студено и презрително. При неговия поглед Гхани беше близо до сгромолясане. Очите му изскочиха от орбитите и с одрезгавял от ужас глас извика:

— Елвайлли! (Горко ми!) Емирът! Аллах! Изгубен съм!

С поглед на неизразимо презрение емирът измери нещастника. После бавно, почти тържествено, изрече:

— Да, Абадилах! Имаш право! Ти си изгубен!

Тези думи върнаха съзнанието на Гхани. Надавайки дрезгав яростен крясък, той скочи към отворието на прохода. Бях предвидил нещо подобно и когато минаваше край мен, му подложих крак, от което се стовари на земята. После захвърлих факлата да не ми пречи и го пипнах с такава здрава хватка за гърлото, че изостави всяка съпротива. Държейки го с едната ръка, измъкнах с другата няколко ремъка от джоба. След това опрях колена на гърдите му и му вързах здраво ръцете и краката, така че без чужда помощ не можеше да се освободи.

— Тъй, Абадилах! Ще те помоля да останеш още малко при нас, имаме да си поговорим за това-онова с теб. А сега за трети път ти задавам въпроса, какво търсиш тук?

Погледът на Гхани прелетя към входа на галерията и се прикова после изпитателно към мен. Какво знаех за работата, която го бе довела тук? Присъствието ни на това място и в този час беше за него неразрешима загадка. Не искаше да приеме, че сме научили за неговото предателство. А пък и едно такова заключение би следвало да му се яви невъзможно, ако размислеше в каква тайна бяха държани нещата. Очевидно не знаеше как да се държи, защото на моя въпрос даде за отговор:

— Това изобщо не те интересува!

— Много малко се старает да употребяваш езика на учтивостта, Абадилах! Но скоро ще станеш по-вежлив. Накъде води дупката, от която изпълзя?

Гхани избухна в подигравателен, но малко пресилено звучащ смях.

— И защо пък питаш? Та нали все даваш вид, че си всезнаещ! Напрегни си малко акъла и той сам ще ти го каже.

— Е, добре, Абадилах, ще се вслушам в съвета ти и ще оставя акъла си малко да се поразходи. Нека видим накъде ще ни отведе. Най-напред се върви много стъпала надолу, след това се стига до едно място, където от правата посока се отклонява една галерия. Ако човек я последва, след

късо време ще стигне до една врата от дърво, която извежда на открито. Правилно ли видях дотук, Абадилах?

— Аллах йихракик! (Аллах да те изгори!)

— От другата страна на тази врата виждам... ей, какво виждам наистина? Та това е цяла армия от бедуини, които, изглежда, чакат някого. Можеш ли да ми кажеш кого?

Гхани беше станал много блед. Та нали сега трябваше да си каже, че знам тайната му и че всичко е издадено. Въпреки това той потърси прибежище в отричането.

— Кул шейтин! (Всички дяволи!) Не те разбирам. Какво общо имам аз с тая работа?

— И още питаш? Не назначи ли там среща на твоя сихр, шейха на бени себид, и неговите четиристотин воини във втория час след полунощ?

Сега със самообладанието на Гхани се свърши. Ако все още бе хранил някакво съмнение, то фактът, че ми беше известна дори неговата толкова грижливо пазена в тайна роднинска връзка с шейха на бени себид, трябваше да го убеди, че знам всичко. С внезапно преминал във фалцет глас изписка:

— Диб ел келб (Куче от чакал), ти трябва да стоиш в съюз с всички дяволи! Кой ти издаде всичко това, кой?

— Кой ми го е издал? Че кой друг освен ти?

Това му дойде твърде много. Избухна в спазматичен кикот.

— Аз да съм ти го издал, аз, твоят смъртен враг, който те мрази с най-лютата ненавист, на каквато само може да бъде способен човек! Я кажи кога и къде съм го сторил, де!

— Спомни си миналия йом ел джум'а! И си спомни пещерата Атафрах и онова, което беше говорено там! Аз лежах с шейха на хаддехните зад един камък и чух всяка дума.

Той притихна. Но след малко ливна такъв поток от изправящи косите проклетия, че перото отказа да ги възпроизведе. Оставих го известно време да вилнее, но накрая го прекъснах:

— Замълчи, окаянико! Проклетията ти не могат да ни сполетят, а всички ще се стоварят обратно върху твоята глава. На твоята престъпна кариера днес дойде краят и ти ще си получиш възнаграждението за скверните деяния, които си извършил спрямо поклонниците и още по-рано спрямо граф Вернилов.

Гхани трепна, но бързо се окопоти.

— Граф Вернилов? А, да, имаш предвид стария мюнеджи. Да, де, можех да се досетя, че старият будала, тая овча глава, ти е казал истинското си име. И какво ще ме упрекнеш спрямо него?

— Повече отколкото си мислиш. Най-напред ще те попитам кой беше виновен, че този доверчив човек е напуснал своята втора родина, която му е заместила родители и съпруга?

Израз на ехидно злорадство плъзна по чертите на запитания, когато извика ликуващо:

— Аз бях виновен, аз, и ти казвам, че това е най-доброто ми дело, с което се гордея и до днес. Изтръгнах го от вярата на неговите деди и го спечелих за исляма.

— По отношение тази низостна постъпка няма с какво да се гордееш — отвърнах студено. — А графът отдавна е съзнал своята неправота, разкалял се е и се е върнал към вярата на своето детство.

— Тъй ли? Така ли е направил? — присмя се Гхани. — Е, нейсе! Не му завиждам на християнството за тая нова, съмнителна придобивка, защото напълно постигнах целта, която преследвах с него.

— Правилно! Чрез Вернилов ти стана Гхани, а благодарение на теб той се превърна в просяк. Пленникът обърна с един напън изцяло лице към мен.

— Какво искаш да кажеш с това?

— Искам да кажа, че графът е заплатил своята лековерност със загубата на цялото си състояние.

— С ума ли си? Какво общо има неговото състояние с лековерността му? Не ти ли разказа, че му беше откраднато от поклонници?

— Стори го, но аз не бях толкова непредубеден като него и не повярвах.

— Мисли каквото си искаш. Дали ще вярваш, или не, все ми е едно. Но ме остави на мира!

Какво ме засяга мен състоянието на графа?

— Дори твърде много. Аз именно съм на мнение, че ти можеш да дадеш най-добро обяснение къде са изчезнали неговите пари.

— Как мога да го знам? А и даже да ми беше известно, мислиш ли, че на теб, точно на теб щях да го кажа?

— Не, не мисля. А пък и не е необходимо да ми го казваш, защото аз вече го знам.

— Ти... вече... го... знаеш? — попита оня, разтегляйки с безкрайна подигравка думите. — Я виж колко умен, колко изключително умен си бил само! Ти виждаш и чуваш неща, за които никои не е и сънувал. Удивлявам се на твоята проникателност. Жалко само, че този път тя се намира на погрешна диря.

— Знаеш ли го със сигурност? Наистина ли си толкова твърдо убеден, че никой не може да се добере до тайната на твоя «Дом на молитвата» и намиращото се в него синьо молитвено килимче?

Това подеждва. Рязка червенина заля неговите черти. Поиска да каже нещо, но го докара само до треперещо движение на устните, толкова точно го бяха улучили думите ми. Преглъща, преглъща и накрая измънка с усилие:

— Не... те... разбирам. Какво... искаш..., да кажеш... с това?

— С това искам да кажа, че бях в твоя «Дом на молитвата» и в синия килим със златните мъдрости от Корана намерих цялото състояние на графа. Би ли ми казал как е попаднало там? Да, дори ти обещавам, че още днес ще подложат на обстойно изследване и двата червени килима.

Ако Гхани до момента бе запазвал с крайно напрежение самообладание, сега силите му свършиха. Твърдението ми, че съм проникнал в неговото най-свято място и съм го ограбил, го доведе почти до лудост. Нададе рев, който не можеше да се нарече човешки, и опита да се освободи от вървите си, като опря здраво колена на земята и с всичка сила се отблъсна. Но усилията му нямаха никакъв успех. Когато осъзна безполезността на действията си, той изля такъв порой от най-грозни проклетия, че ми костваше усилие да остана спокоен. Беше отвратителна сцена. Великият шериф трябва да изпитваше същите чувства, защото, когато буйството на Гхани премина поради изтощение в безсилно стенание, каза:

— Ефенди, я не си хаби думите с това чудовище! Неговата вина е доказана и той ще си получи наказанието като изменник.

— Не смейте да ме докоснете! — извика Гхани. — Аз не съм толкова безпомощен, както си мислите. Горко ви, ако ми побутнете макар и един косъм само! Моето проклетие ще ви...

— Не ставай смешен! — не можах да се въздържа да не му отвърна. — Твоето проклетие не ни плаши. Преди малко вече ти казах, че то няма да ни навреди, а ще се стовари върху твоята глава. А и кой ще ни вдъхне страх? Твоите помагачи от града? Техните имена са ни известни от първото до последното и те няма да избегнат наказанието си. Или четиристотинте бени себид във в руините? Те скоро самите ще лежат вързани в същото помещение и ще проклинат часа, в който са се съюзили с теб, за да ти помагат в злодеянията.

— Аллах йесаллим аклак! (Аллах да ти съхрани разсъдъка!) — присмя се Гхани. — Бени себид ще се пазят да дойдат и ще си тръгнат. Защото, като не отида да ги пусна, ще си помислят, че се е случило нещо важно, и ще офейкат.

— Лъжеш се — заявих. — Те ще дойдат, защото аз ще отида да ги доведа.

— Ами доведи ги, де, доведи ги! — подигра се Гхани. — Любопитен съм как ще я уредиш тая работа. Вече виждам в духа си как само пръст помръдваш и те хукват към примката подир теб, непознатия, когото днес виждат за пръв път, както някой керван от камили, вързани една след друга опашка за оглавник, следва търпеливо крачещия напред водач.

— Не се подигравай, а почакай! Те ще ме последват напълно доброволно и с охота, защото ще ме сметнат за теб, за шериф Абадилах.

Моите думи имаха за последица, че пленникът избухна в гръмък кикот. Не му обърнах внимание, а дръпнах емира настрана и му изложих плана си. Отначало, както бях очаквал, той беше против. Смяташе го за твърде опасен. Но накрая го убедих в необходимостта поне да направи опит, изтъквайки, че и за него, и за мен ще е голямо унижение, ако в резултат на нощния поход предадем на пашата само един-единствен пленник, Гхани, а четиристотинте бени себид са ни се изплъзнали.

— Впрочем — добавих накрая към усилията си да спечеля емира за моя план — работата далеч не е толкова опасна, както изглежда. Помисли все пак, че бени себид няма как да не ме сметнат за своя съюзник! Представи си положението, в което се намират! Те знаят, че Гхани държи подземния проход в строга тайна. Ето че вратата се отваря точно в уговореното време и съглеждат един мъж със същия ръст като Гхани и в същото облекло, с което са свикнали да го виждат. Той им дава знак да го следват. Не трябва ли да го сметнат за очаквания? Защо да

изпитат съмнение? Последното би могъл да е само случаят, ако вече преди туй са били подплашени от някоя грешка на Халеф и хората му. Аз не знам сега, наистина, как стоят нещата вън, но трябва да се рискува.

— Ефенди, ако планът ти успее, ще благодаря на Аллах. А какво ще стане, ако някой те заговори? Тогава по гласа ти ще разберат, че си някой друг.

— Няма да допусна нещата да отидат толкова далеч. Но дори и така да се развият, ще говоря само шепнешком, при което всички гласове си приличат.

— Ефенди, ти си един забележителен човек. Не ми се вярва да има положение, с което да не се наемеш. Чувствам се съвсем дребен пред теб.

— Няма защо — засмях се весело. — Истината е, че съм бил и в по-лоши положения от сегашното, но винаги съм излизал благополучно. Това ми придава известна сигурност и чувство, което не мога да опиша, но което никога не ме е мамило. Склонен съм да го окачествя с онова, което хората наричат предчувствие. Но няма ли да се захващаме вече за работа? Не бива да карам бени себид да чакат.

Промененият план допринесе, че вече не беше необходимо хаддехните да останат вън.

Отидох да ги доведа и ги осведомих накратко за случилото се. Те бяха чули яростните изблици на Гхани и решили, че се е случило нещо важно, но запазили спокойствие, очаквайки моя сигнал, револверния изстрел. Наредих им да застанат от двете страни на излаза на галерията, но да пазят пълна тишина. Сега вече не беше необходимо да се крият, понеже не Гхани, а аз щях да водя очакваните. Освен това трябваше да издърпат Гхани в единия ъгъл и да му свалят бурнуса и хаика, които исках да облека аз. Сега на него вероятно му просветна какво възнамерявах, защото заудря с ръце и крака около себе си, но това нищо не му помогна. За да не стане по-късно шумен и с крясъци да предупреди приближаващите бени себид, получи един парцал в устата и един хаддехин за стража, който не биваше да го изпуска от очи. Навлякох бурнуса на Гхани и спуснах капуцината на хаика толкова ниско, че горната част от лицето ми, а именно челото и очите, не можеше да се види. Поисках да ми дадат една неупотребявана факла, запалих я и се спуснах в дупката. След няколко мига чух плочата да пада с глух удар в първоначалното си положение... бях сам.

Осма глава

В примката

Начинанието, с което се заемах, не беше в действителност толкова безопасно, както исках емира да повярва. Можеха да възникнат не едно и две неблагоприятни обстоятелства, които да подхвърлят живота ми на опасност или най-малкото да провалят успеха. Дори и да ми се удадеше да примамя всички бени себид в примката, необходимо беше само вървящият след мен, вероятно самият шейх, да заподозре нещо и всичко да отиде по дяволите. Вярно, в пустинята бях достатъчно дълго с Гхани и смятах, че доста вярно мога да наподобя походката и стойката му, но шейхът при всички случаи познаваше своя тъст много по-добре от мен и можеше само по някой незначителен признак да различи, че не Абадилах, а някой друг върви пред него. Знаех, наистина, какво да правя в този случай, който все пак се намираше в границите на възможното, но много вероятно щях да изпадна в незавидно положение.

Прехвърляйки тези съображения, стигнах до отклонението на галерията, водеща към дървената врата, и завих в нея. Още петстотин крачки и стоях пред вратата, от другата страна на която предполагах враговете. Спрях за няколко мига и се ослушах. Нищо не помръдваше. Или не? Не достигна ли до мен тихо, снишено шепнене? Е, следващият миг щеше да покаже как стояха нещата. Изтиках резето и изблъсках вратата. Да, те стояха и седяха плътно един до друг между развалините от зидове, ярко огрени от лунната светлина. Най-близо до мен стоеше един мъж, в когото веднага познах онзи, който бе водил основно разговора при пещерата Атафрах, сиреч шейхът.

Бях немалко напрегнат как ще се държат към мен. Когато вратата се отвори, шепотът замлъкна. Седящите по земята се надигнаха, а стоящите по-назад се заблъскаха напред, така че възникна всеобщо движение към мястото, където се намирах. Аз благоразумно не бях излязъл от сянката

на прохода и държах факлата с лявата ръка така, че светлината да не пада върху лицето ми. За щастие, вратата се намираше извън обсега на лунната светлина, така че от фигурата ми можеха да се видят само очертанията. За мен сега беше важно да не допусна да приближат бени себид, очевидно станали малко нетърпеливи от дългото чакане. Ето защо направих едно повелително движение с ръка, което, както забелязах с удовлетворение, имаше за последица незабавно спиране на придвижването. После вдигнах предупредително десница и сложих длан на устата — жест, който при всички езици означава на езика на знаците предупреждение за предпазливост и мълчание. След това се обърнах назад към прохода. Шейхът понечи да ме заговори, наистина, но аз го отрязах с нетърпеливо движение, което му подсказа, че сега не е време за безполезни приказки, и се отдалечих към вътрешността на галерията. След приблизително трийсет крачки спрях и зачаках. Как щяха да постъпят? Щяха ли да дойдат, или пък нещо щяха да се усъмнят?

Безпокойството ми се оказа неоснователно. Те дойдоха. Първо шейхът. После другите започнаха да нахълтват плътно един след друг. При това ясно си пролича, че си нямах работа с индианци, а с лесно възбудими бедуини. Те се блъскаха и натискаха, всеки искаше да е пръв. Че това ставаше не без шум, се разбира от само себе си. За мен това тълпене беше добре дошло, защото колкото повече бързаха, толкова по-скоро щяха да влязат в капана и толкова по-бързо Халеф щеше да го хлопне зад тях със своето отделение.

Аз естествено не допуснах шейха да приближи до мен. Когато му оставаха още пет крачки, се обърнах и тръгнах напред, при което гледах тази дистанция да не намалява. Същевременно държах факлата така, че светлината ѝ да пада повече зад мен — наглед за да могат следващите ме мъже да виждат по-добре, но в действителност, за да не се очертава толкова ясно фигурата ми на светлината. Така вървахме непрекъснато напред, двеста, триста крачки. Не след дълго щях да мога да приема, че и последните бени себид са навлезли в прохода. Тогава бях повикан от шейха:

— Абадилах!

Престорих се, че не съм го чул, и продължих спокойно да вървя. Бяхме изминали вече четиристотин крачки и не беше далеч мястото, където равната галерия преминаваше във водещите нагоре стъпала.

— Абадилах, чуй ме!

Но мнимият Абадилах не пожела да го чуе, а само махна ядосано с ръка и продължи забързано. Ето че най-сетне извивката на пътя се появи в светлината на моята факла. Слава богу! Камък с тегло един центнер падна от сърцето ми — най-трудната част от рискованото начинание беше успяла. По мои пресмятания сега всички бени себид трябваше да са в капана, сбутани като пчели в кошер, макар да бяха минали едва пет минути, откакто шейхът влезе пръв в прохода. Ако Халеф беше внимавал добре, сега вероятно вече се намираше зад гърба им. А и дори неколцина да бяха останали отвън, можех да нарека операцията успешна. Защото даже и да се случеше нещо сега тук, отпред, щеше да мине доста време, докато вестта за това се предаде по цялата колона до последния човек, а дотогава сигурно отвън вече нямаше да има никой. Ето защо завих с чувство на голямо облекчение край ъгъла и поех по водещите нагоре стъпала. Но преди туй хвърлих един бегъл поглед назад. Първите шест бени себид, следващи шейха плътно по петите, можеха да се различат, останалите се губеха в мрака. Само далеч назад видях да мерзелее една светлинка. Беше първата от факлите, които според споразумението между Гхани и шейха трябваше да горят на дистанция от по сто мъже. Последицата от това разпореждане не беше от полза за себид. Защото, след като аз изчезнех с факлата зад ъгъла, следващите сто щяха да се озоват в мрак. Това трябва да си помисли и шейхът, понеже едва бях изкачил първите стъпала, викна с крайно нетърпение:

— Абадилах, ама чакай, де! Трябва нещо да те питам. Ако не ме чуеш, няма да направим и крачка по-нататък, заклевам се в Мохамед и всички свети халифи.

Е, с тази заплаха, тъй като не бях Абадилах, не можеше да ме уплаши. Ако предпочетеше да остане, за мен нямаше наложителна причина да му попреча. Впрочем той се беше впуснал вече толкова далеч в авантюрата, че ако не обърнех внимание на думите му и продължих пътя си, нямаше какво друго да стори, освен да ме последва.

Ето защо продължих да се изкачвам стъпало подир стъпало, сякаш бях оглушал. Явно настървен да говори с мен, шейхът дотича с полугласно проклетие и улови високо вдигнатата ми ръка, с която държах факлата. За мен това беше добре дошло. За едно по-нататъшно играене

ролята на Гхани сега вече не можеше да се мисли, защото обяснението, което шейхът искаше, насила да получи, щеше неминуемо да доведе до моето разобличение. Така че стоях пред решаващия миг. Взел бързо решение, изгървах факлата, стреснат сякаш от действието на шейха. — Аллах, Аллах — направих се на слисан и се наведох да я вдигна.

В действителност не мислех за това, а поставих крак върху нея и я стъпках. В следващия миг бяхме обгърнати от непроницаема тъмнина.

— Я мусибе! (О, нещастие!) Ама какво направи? Я внимавай и...

По-нататък шейхът не стигна. Беше пушал ръката ми и заедно с мен се бе навел към факлата. По този начин тялото му зае удобно положение за ръцете ми. Като го пипнах с лявата за гърлото, за да не може да изкреши, стоварих свитата в юмрук десница върху слепоочието му. Със замиращо хъхрене той подгъна колене и щеше да се отърколи по стъпалата, ако не бях го задържал. Да го вдигна и метна на рамото, беше работа за миг. После побързах с безшумни крачки нагоре по стъпалата, опипвайки с ръце стените.

Цялото събитие се бе разиграло за броени секунди и толкова нечуто, че бени себид нищо не бяха усетили, и сега сигурно бяха на мнение, че сме заети с паленето на факлата. На първо време всичко зад мен беше тихо и аз използвах положението, за да продължа бързо да се изкачвам. Не беше дребна работа да катеря с тежкия мъж на гърба тесните стълби в тая тъмнина и от напрежение целият се изпотих, но в замяна на това бях стигнал доста високо, когато чух отдолу да викат имената Ахмед Гхалиб и Абадилах. Без да ме е грижа за това, продължих да се изкачвам все по-високо. Сега измина по-дълга пауза, по моя преценка около пет минути, когато, поглеждайки отново назад, видях долу да проблясва светлина. Бени себид или бяха намерили падналата факла, или бяха запалили нова. Сега сигурно търсеха мен и шейха и аз с истинско удоволствие си представях какви слисани физиономии щяха да направят, след като не ни намереха. От тях вече нямаше какво да се опасявам. Поради разстоянието светлината ми изглеждаше дребна като светулка, а докато вдянеха какво се е случило и помислеха за преследване, щеше да е минало толкова много време, че аз отдавна щях да съм в безопасност. Ето защо намалих бързината, без да се интересувам повече какво става зад мен. Някъде от далечината до ушите ми все още достигаха безредни викове и гълчава, а после вече бях стигнал целта си.

Оставих шейха да се плъзне на стъпалата и запънах гръб срещу затварящия камък. Но този път не се наложи и половината сила да употребя, понеже стоящите в засада хаддехни бяха доловили движението и веднага ми помогнаха — безмълвно и на тъмно, съгласно уговорката, тъй като не можеха да знаят дали идвам сам, или вода и враговете. Относно последното обстоятелство ги осветлих веднага, като извиках от дупката:

— Всичко е наред. Запалете факла, но само една! Бързо!

После хванах за яката изпадналия в безсъзнание шейх и го изтеглих след мен по малкото оставащи стъпала. Великият шериф и хаддехните ме посрещнаха с тиха радост. Емирът незабавно пристъпи към мен и улови двете ми ръце.

— Ел хамдулиллах (Слава на Аллах), че си отново тук, ефенди! Страхувах се за теб. Осъществи ли намерението си?

— По-добре, отколкото си мислех.

— Кой е мъжът, когото донесе?

— Шейх Ахмед Гхалиб.

— Машаллах, наистина ли? Как я свърши тая работа? И как стоят нещата с бени себид?

— Стоят безпомощно в капана, при положение че и другите две отделения, в което впрочем не се и съмнявам, са изпълнили дълга Си. Но трябва да ме извиниш, че за момента нищо повече не мога да ти кажа. Имаме да мислим за други неща, защото няма да мине много и враговете ще са тук.

След това се обърнах към хаддехните, които веднага след измъкването ми от дупката бяха затръшнали капака.

— Вържете шейха и му тикнете един парцал в устата, за да не стане шумен при свестяването си. Заповедта беше бързо изпълнена. После им дадох указания как да се държат. Като казах, че себидите скоро ще бъдат тук, отчитах, че ще са напълно слисани от начина, по който техният шейх и аз бяхме изчезнали. За тях това щеше да е една трудно решима загадка и аз се съмнявах дали ще стигнат до мисълта, че той е бил отвлечен от мен и че водачът, когото така слепешката бяха последвали, изобщо не е бил този, за когото го бяха сметнали. Съгласно това нямаше да им

остава нищо друго, освен да търсят изчезналия шейх, а това естествено беше възможно само в посоката, в която се бяхме отдалечили. Другият случай, че ще зарежат шейха си и ще опитат да напуснат прохода по същия път, по който бяха дошли, считам за изключен.

Всъщност въпросът, дали враговете ще дойдат до това място, можеше да ми е безразличен. Шейхът се намираше в наша власт и ние притежавахме достатъчно средства да ги принудим да се предадат. Но тази цел можеше да бъде много по-бързо постигната, ако дойдеха насам и успеях да заловя още един пленник, с когото да си послужим като пратеник между шейха и неговите себиди. После се искаше само да убедим Ахмед Гхалиб, че се намират напълно в наша власт и съпротивата е безполезна. В преговорите и при капитулацията очакваният пленник можеше да ни окаже добра услуга.

След като бях дал необходимите разпореждания, угасихме факлата и налягахме по корем на земята около затварящия камък, за да не бъдем веднага забелязани, когато себид дойдеха.

Вързаният и със запушена уста шейх беше отнесен настрани.

Скоро щеше да си покаже, че сметката ми е била вярна. Бяхме лежали нащрек десетина минути, когато чух под мен лек шум. Враговете бяха тук. После известно време беше тихо. Очевидно проучваха «затварялката» и се съветваха по какъв начин се отваря. Скоро трябва да бяха наясно, защото отново забелязах тясната дълга ивица светлина, която преди един час ми беше издала идването на Гхани. Тя ставаше по-широка и по-широка, а после се появи една глава, която предпазливо надникна над ръба. Ние не можехме да бъдем видени, тъй като се намирахме в мрака, докато на нас не ни се изплъзваха движенията на другия, който ясно се очертаваше на светлината. Главата бе последвана от раменете, а после... аз се изстрелях с един скок и бързо го склещих за гърлото.

— Хванете бързо камъка да не пострада човекът!

В миг хаддехихните бяха на мястото и се задействаха. И точно навреме, защото камъкът започна да се спуска. Под натиска на ръката ми мъжът подгъна колене и не можеше да подпира вече товара. Едно силно замаяване и себидът лежеше пред нозете ми, размахвайки конвулсивно ръце и крака.

— Спускайте камъка! Запалете факлите! — заповядах аз.

Мигом припламна светлина и съгледах две широко разтворени от страх очи. Човекът почти беше изгубил съзнание под хватката ми и със свирещ дъх се бореше за въздух. Измъкнах ножа и пищова от пояса му и го предупредих:

— Не прави неразрешени движения, инак ставаш дете на смъртта! Ако се държиш спокойно, нищо няма да ти се случи.

Предупреждението ми беше напълно излишно. Човекът беше толкова сачисан, че сигурно мислеше за всичко друго, само не и да окаже съпротива. Без да се грижа повече за него, взех една факла и се отправих към шейха, който междувременно се беше свестил. Погледна ме с пламтящи очи, когато пристъпих към него. Махнах му парцала от устата, така че вече можеше да говори. Той сметна за по-добре да се забули в мълчание, но ме гледаше с поглед, от който направо можеше да те хване страх. Не ми бе останало време да сваля дрехите на Гхани и той естествено трябваше да заключи, че аз го бях докарал до това дередже. По понятни причини това породило у него ярост, която беше по-голяма от желанието му да разбере кой съм и как ми се беше удало да сложа кръст на неговите планове.

Тъй като така можех да си чакам до второ пришествие, докато шейхът благоволи да си отвори устата и да ме удостои с кратко приветствено слово, казах:

— Ее, Ахмед Гхалиб, още ли си на мнение, че е толкова лесно да се превземе с изненада една здрава и добре пазена крепост?

— Рух лил Джехеннем! (Върви в пъкъла!)

— Няма да изпълня благочестивото ти пожелание, но пък лесно мога да се погрижа да се сбъдне с теб.

— Няма да посмееш. Моите хора страшно ще си отмъстят.

— Твоите хора? Ба! И къде са всъщност те? Намират се в същото безпомощно положение като теб.

— Лъжеш! Моите воители ще дойдат и ще ме освободят.

— Не ставай за смях! Твоите воители са вече тук, а именно в примката, в която така хубаво се напъхахте.

— Каква примка имаш предвид? Не те разбирам.

— Разбираш ме твърде добре. Или наистина мислиш, че не знам какво крояхте ти и Абадилах, наричан Ел Гхани?

— Откъде претендираш да го знаеш?

— Знам го и това ти е достатъчно. Знам го още от последния йом ел джум'а и взех мерки за вашето посрещане.

— Аллах йихракик! (Аллах да те изгори!) Истината ли казваш?

— Казвам я. Великият шериф, когото искахте да погубите, също е посветен във всичките ви безобразни планове. И сме се погрижили Абадилах да не може да го вдигне от съня, както ти каза пред пещерата Атафрах.

— Пред... пещерата... Атафрах? Аллах, Аллах, той знае всичко!

— Да, аз знам всичко. А също и великият шериф, както преди малко ти казах. Я погледни там отсреща! Кого виждаш?

Бутнах вързания шейх в такова положение, че да може удобно да погледне към седящите край и върху затварящия камък хаддехни, сред които стоеше ярко осветен от факлите и със скръстени на гърдите ръце великият шериф и гледаше към нас. И сега по чертите на пленника премина силен страх. Извика със заекване:

— Машаллах, великият шериф! Той е наистина!

— Да, той е и от това сам виждаш, че казах истината. Как, мислиш, ще постъпи с вас, изменниците?

На този въпрос той не отговори, а дълго гледа пред себе си. После вдигна с рязко движение глава и ми отправи контравъпроса:

— Къде е Абадилах?

— Сигурно много ти се иска да знаеш? Успокой се! Няма да мине много и ще се присъединиш към него. Той е съвсем наблизо, под сигурна охрана.

— Това не е вярно! Казваш го само за да ме направиш по-податлив на желанията си. Ама аз не съм толкова гламав да ти повярвам.

— Дали вярваш, или не, ми е безразлично и нищо няма да промени по факта, че сте изгубени. Може би мислиш, че не сме заложили достатъчно умно примката и сме заловили всички вас, а главния виновник, Абадилах ел Варака, сме оставили да се измъкне?

— Аз още далеч не съм убеден, че се намираме в твоя власт. Кой всъщност си ти изобщо? И какво те засяга цялата тая работа? Аз искам да говоря с великия шериф, не с теб.

— Великият шериф ме натовари да вода преговорите вместо него. Той самият не се занимава с предатели.

— А пък аз няма да се занимавам с теб. Остави ме на рахат!

— Ами добре, ще си имаш волята, тръгвам си. Но ще ти кажа: всички вие няма да доживеете изгрева на слънцето.

Дадох вид, че искам да се отдалеча. Тогава той бързо извика:

— Стой, почакай още малко! Какво искаш да кажеш с това?

— Че сега ще дам заповед да нападнат един голям огън там, където навлязохте в прохода. Димът ще изпълни ходника по цялото му протежение и всички окаяно ще се задушат.

— Аллах, Аллах! Не можеш да го направиш! Това ще е едно крещящо до небето убийство!

— Я не ми говори за убийство! Вие какво всъщност се канехте да извършите? Нямахте ли намерение да умъртвите великия шериф и цялото му семейство, ако замисълът ви беше успял?

— Аллах! — направи се она на учуден. — Ти блънуваш. Хайде докажи това чудовищно твърдение, де!

— Не си давай труда! Нещата са ми ясни. И тъй, казвай бързо, ще се предадеш ли, или не?

— И какво ще се случи с нас, ако се предадем?

— Това не знам.

— Машаллах! Не знаеш? Да ми се присмиваш ли искаш?

— През ум не ми минава! Помисли, че не аз ще решавам за вас, а великият шериф и пашата. Но ти обещавам, че ще направя всичко възможно да смекча присъдата, при положение, разбира се, че веднага дадеш заповед на хората си да се предадат.

Нещо като надежда проблесна в мрачните черти на пленника.

— Как мога да дам заповед на хората си, като съм вързан и съм твой пленник?

— Не забеляза ли, че плених един от воините ти? Кажи му заповедта си и той ще я предаде на твоите хора.

— Те няма да се подчинят — възрази той, — ако аз самият не им я кажа.

— Толкова малко уважение ли ти имат, че ти се подчиняват само когато си при тях? Аз добре знам какво си мислиш. Смяташ, че ако те пусна да отидеш при тях, все ще измислиш някое средство да ни се изплъзнеш. Зарежи ги тия мисли! Няма дупка, през която да можете да се измъкнете. А и достатъчно рано ще се озовеш при хората си, когато налягат вързани в това помещение.

— Аллах да те затрие! Ти си неумолим като вълка на пустинята, когато отнася плячката в челостите си.

— Шейх, предупреждавам те още веднъж да не произнасяш оскърбителни думи. В противен случай ще си взема обещанието назад. Тогава ще имаш възможност да видиш какво ще се случи с вас. Впрочем ще имаш доказателство, че за измъкване не може да се мисли. Нека плененият себид се върне при съплеменниците си и се убеди, че всички изходи са завардени. За тая цел му давам половин час време. Не се ли е върнал дотогава, ще превърна заплахата си в действителност, като накарам да запалят огъня. Така че решавай бързо!

Шейхът най-сетне омекна. Ако беше таил някаква надежда за измъкване, то сега тя бе рухнала. Защото трябваше да си каже, че съм напълно сигурен в работата си, иначе нямаше така охотно да му дам срок. Изпусна дълбока въздишка и каза:

— Съгласен съм. Пусни пленника да дойде при мен и му предай в мое присъствие какво трябва да направи, за да види, че това е и моята воля и е длъжен да се подчини!

Отидох при хаддехните и освободих пленника от вървите. После го отведох при шейха и му обясних какво трябва да направи. Когато свърших, себидът хвърли въпросителен поглед към началника си, който даде знак за съгласие. След това отидох с него до дупката на прохода и наредих на хаддехните да вдигнат предпазливо камъка. Те го сториха и аз погледнах надолу. Там цареше пълен мрак. Враговете навярно бяха осъзнали, че работата горе при нас трябва да е доста страшничка, и се бяха оттеглили, за да опитат да излязат от друго място. Тикнах една запалена факла в ръката на себида и му дадох още веднъж да разбере, че точно в посоченото време трябва да бъде отново тук, ако не иска да предизвика смъртта на своите другари и своята собствена. После го пуснах и го следвах с очи, докато светлината ставаше все по-малка и по-малка и накрая се изгуби като точка. След това затворихме отверстието и се приготвихме да чакаме.

В никой случай не беше в намерението ни да опушим враговете, ако шейхът се възпротивеше да се предаде. За да постигнем целта си, имаше и други средства. Но нищо не вредеше да им вдъхнем малко страх. С това само щеше да се повиши готовността им да изпълнят изискването ни, а пък и... печелехме време. Последното обстоятелство за мен беше особено важно, защото ми се искаше да съм свършил преди настъпване на утрото и да заста на пред пашата с изпълнена задача.

Докато седях така, чакайки, едва сега стигнах истински до съзнанието колко рисковано е било начинанието от наша страна. Необходимо беше да се яви само някое дребно, непредвидено обстоятелство и цялата работа да се провали. Нещо повече, щях да бъда доволен, ако не вземеше обрат и доведеше до нашата гибел и гибелта на този, когото исках да закрилям. Сега също не бях спокоен. Какво щеше да стане, ако докато стояхме тук бездейни, враговете успеяха да пробият при някой от двата изхода, пазени от малцина хаддехни? Вярно, поради теснината на прохода можеха да пристъпят към атака само по двама, а и аз се надявах на бдителността на хаддехните, но човек никога не знае!

За щастие безпокойството ми се оказа безпочвено. Оставаха още пет минути от уговорените трийсет, когато се почука отдолу на затварящия камък. Взех револвера в ръка и дадох указание да го отворят само толкова, та в случай че очакваният се връщаше с още неколцина, да може да се измъкне само един човек. Но от отверстието излезе само един — този, когото бях пратил. Иначе никой друг не се забелязваше. Той поиска веднага да бъде отведен при шейха и аз изпълних желанието му. Достатъчно ми беше само един поглед да хвърля на съкрушената му физиономия, за да знам къде съм — затворените шяха да се предадат. Шейхът се изправи до седнало положение и попита нетърпеливо:

— Ее?

— Шейх, изходите са барикадирани. Трябва да се предадем.

— Това тепърва ще видим! Аз ще реша, не ти. Кой изходи имаш предвид?

— Вратата, през която влязохме, и една тясна шахта, която води нагоре.

— Накъде?

— Не знам. В стената са забити железни скоби, с чиято помощ преди моето отиване нашите хора бяха опитали да се изкачат. На известна височина се натъкнали точно както тук на тежка каменна плоча, която устояла на всичките им опити да я повдигнат. Били само осмени.

— Аллах, Аллах! От кого?

— От хората, които седели върху и край камъка, както се разбрало от гласовете. Опитът да се пробие оттам скоро трябвало да бъде изоставен дори само затова, че теснината на стълбите позволявала място само за един човек.

— А вратата?

— Тя трябва да е залостена отвън с тежки греди, защото въпреки всички хвърлени усилия не се отворила и един пръст. Тя също е пазена отвън. Когато опитахме да я разбием с приклади, до нас се донесе подигравателен кикот. Някой даже ни извика, че било жалко за хубавите приклади, по-добре щяло да бъде да сме употребили главите си, които и бездруго щели скоро да увиснат на въжето.

Отгатнах кой го беше казал. Това можеше да е бил само Халеф.

— Аллах да прокълне подигравчиата! — изскърца ядно зъби шейхът. — Трябваше да подпалите вратата с факлите си!

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Да запалим вратата! Не знаеш ли, че е направена изцяло от дъбови греди, които не могат така лесно да пламнат? А дори и да беше възможно, нямаше да сме в състояние, защото малкото факли, с които разполагахме, отдавна бяха изгорели.

— Аллах керим! (Аллах е милостив!) Не е добър хаберът, който ми носиш. Само да не бях вързан и да бях при вас! Вече да съм ви пробил път.

Себидът се изправи гордо и отвърна:

— Не ни оскърбявай, о, шейх! Ние направихме всичко, което беше възможно. Помисли все пак, че само двама или най-много трима можеха да работят за нашето спасение, и на това отгоре на тъмно! И ти нямаше да постигнеш повече от нас.

Шейхът осъзна, че трябваше да даде право на другия. Ето защо отвърна по-меко:

— Прав си. Не исках да те оскърбя и признавам, че не е могло да се направи повече от това, което сте опитали.

После дълго гледа в земята, потънал в мрачно мълчание, и накрая се обърна към мен.

— Ще сдържиш ли думата си, че ще се застъпиш пред великия шериф и пашата за нас?

— Ще я сдържа.

— Така да бъде тогава! Аллах ни изостави и ни даде във вашите ръце. Предаваме се.

— Не намесвай Аллах в играта! Той отдавна ви е изоставил, още когато сте кроили престъпния план за отстраняването на великия шериф. Сега ще ви сполети заслуженото наказание.

Ахмед Гхалиб не ми отговори повече, а се обърна настрана и затвори очи. Дадох знак на себида да ме следва и побързах да се върна при другите. После бяха направени необходимите приготовления за посрещане на затворените. Заповядах на себида да се върне при другите и да им каже всеки да положи оръжията си там, където се намира. Ако у някого се намери макар и само едно оръжие, той ще бъде безпощадно разстрелян. Себидът потвърди мълчаливо, че ме е разбрал, и повторно бе пуснат в галерията. Този път тя не беше затворена, тъй като пленниците скоро трябваше да се очакват. Двама хаддехни застанаха със заредени пушки от двете страни на излаза на стълбището и получиха нареждане да застрелят всеки, който понечи да се отбранява. Останалите трябваше да си разделят работата по претърсването и връзването на пленниците.

Не бяхме чакали дълго и ето че започнаха да пристигат, един след друг. С времето им беше станало зловещо в тъмната галерия и трябва да се бяха убедили в безнадеждността на своето положение, защото се предаваха мълчаливо и без съпротива на съдбата си. Първи беше себидът, когото бях използвал като пратеник. Беше претърсен от двама хаддехни за евентуално скрити оръжия и после бутнат настрана, където чакаха други двама. Те му вързаха ръцете на гърба, след което бе отведен в заден план. Там трябваше да легне, за да му бъдат вързани и краката. Същата процедура бе приложена и на останалите. Хаддехните скоро показаха такава сръчност, че «занаятът» бързо потръгна. Едва някой себид изкачваше най-горното стъпало и вече лежеше вързан при своите другари по неволя. Едва ли не ти доставяше удоволствие да гледаш как се появяват един след друг от дупката като от някаква неизчерпаема магическа кутия и тръгват после от ръка на ръка, докато стигнат местопредназначението си. Сега, след

щастливия изход, хаддехните възприемаха нещата откъм веселата страна. Закачки и шеги летяха насам-натам и контрастът между ухилените лица на победителите и потиснатите физиономии на победените беше пълен. За да не липсва необходимото осветление, в пръстените на зидовете бяха поставени факли, от които имаше в наличност голям куп.

Единственият от наша страна, който не участва в общото веселие, беше великият шериф.

Сериозен, със скръстени на гърдите ръце, той стоеше странично до излаза на галерията и наблюдаваше оживената шетня. Може би едва сега стигаше до пълното разбиране за

опасността, застрашавала него и семейството му, като обгръщаше с поглед дългите редици пленници, които полека-лека запълваха цялото сводесто помещение.

За мое съжаление констатирах, че наличната площ далеч нямаше да ни стигне за приемането на всички пленници. От една страна, не биваше да ги слагаме да лежат плътно един до друг, от друга страна, беше рисковано да ги настаняваме някъде другаде, примерно на двора, защото тогава трябваше да разделя моите хаддехни. Освен това не ми се искаше да ги обременявам с хамалогията, свързана с мъкненето на отделните пленници нагоре по тясното, стръмно стълбище. За тая работа можеше да се погрижат и аскерите на пашата. Ето защо изпратих Омар Бен Садек при него с молбата да дойде, като доведе една дузина войници от гарнизона.

След десет минути той се появи, придружен от коменданта на крепостта. А след тях по стълбището се стече не една дузина, а целият гарнизон. Командващият ги бе мобилизирал по заповед на пашата. Как се учуди този, като видя каква нощна работа бяхме свършили, и какви очи облешиха аскерите, като разбраха за какво са повикани! Пашата беше удържал думата си и нито със сричка не беше дал гласност на хората си какво предстоеше да се свърши през нощта. Затова те бяха толкова учудени сега и с голямо въодушевление се заеха с възложената им задача. Вярно, никой от тях не беше допуснат до излаза на галерията, там беше полето на действие на хаддехните. Но работата сега потръгна два пъти по-бързо и гладко отколкото досега. Вече не беше необходимо да разделям моите хора. Те сега можеше, да се занимават само с посрещането и връзването на пленниците, а за аскерите оставаше тяхното отнасяне и пазенето им.

Забавна гледка предлагаше дебелият паша. Държеше се така, сякаш той е победителят и собственоръчно е надвил и вързал всеки отделен себид. Крачеше между редиците пленници, раздаваше тук и там крепки ритници и заплашваше злосторниците с най-страшни наказания. Ако султан Махмуд II не беше премахнал конската опашка, щях да кажа, че се държеше като паша с най-малко пет конски опашки.

[119]

Оставих го да действа. След като бях сложил жребия на пленниците в неговите ръце, те вече не ме засягаха, а по-късно вероятно щеше да може да се говори с него, тези заплахи да не бъдат взети така сериозно.

От пристигането на аскерите едва ли беше минал повече от четвърт час, когато излезе последният себид, за да тръгне по пътя на останалите. И сега радостта на моите хаддехни се прояви бурно. Ликуването им беше толкова голямо, че зарази и аскерите, които най-малко бяха допринесли за цялата работа. По-спокойно се държеше великият шериф. Но очите му влажно блестяха, когато дойде при мен и улови ръката ми.

— Ефенди, благодаря ти. Само тези думи каза, но от тона му долових толкова неизречени неща. Ето защо отговорих:

— Емир, не благодари на мен, а на Аллах, който ме изпрати за твое спасение! А ако искаш да ми доставиш радост, употреби влиянието си пашата да не осъди прекалено строго пленниците. Знаеш, че съм християнин и не мисля толкова лошо за бени себид, които са само подведени.

— Ефенди — отвърна емирът покъртен, — разбирам те и ще бъдеш доволен от мен.

Сега всичко при нас беше в най-добър порядък и аз намерих време да помисля за други неща, за които трябваше да се погрижа. Подбрах си пет хаддехни и се отправих, след като се бях сбогувал с великия шериф, към прохода, за да навестя Халеф. Една безкрайно дълга редица от кремъклийки, пищови и ножове, лежащи по земята, маркираше пътя. Когато стигнахме при дървената врата, си позволих шегата малко да подкача Халеф. Заповядах на придружителите си да забарабанят с прикладите на кремъклийките по вратата. Отговорът беше един подигравателен кикот отвън. После се разнесе гласът на Халеф:

— Пак ли сте тук, плъхове и потомци на плъхове бащи? И какво търсите на това място? Ако в дупката не ви харесва, защо тогава се намърдахте, а? Или може би огладняхте? В такъв случай ви давам съвета да се плюскате един друг, ама почвайте полекичка отдолу, та да...

Сигурно щеше още дълго да дрънка, ако не бях го пресякъл на думата:

— Драги Халеф, не бих могъл все пак да се хапя с твоите хаддехни, я. Опасявам се, че едва ли ще си ми благодарен за тая работа. Така че задръж добрия съвет за себе си и...

— Хамдулиллах, та това е гласът на моя сихди! Той самият е тук, значи всичко трябва да е минало добре. Махайте бързо гредите, за да може да излезе и взаимно да си разправим нашите геройски дела!

Чух да отместват тежките греди, а после вратата се отвори. Вън стояха десетина хаддехни и ни посрещнаха с ликуване. Но преди да отговоря на въпросите, с които Халеф ме шурмува, поисках да ми направи доклад. Когато разказа как близо три часа лежали зад каменните развалини и вече гинели от нетърпение, додето най-после, най-после тайната врата се отворила, аз го прекъснах:

— Извинявай, Халеф, че ви накарах толкова дълго да чакате, но и при най-добра воля не можех да дойда по-рано, за да пусна бени себид да влязат.

— Как... ка... ка... какво? Ти... ти си им отворил? Да ме будалосваш ли искаш?

— През ум не ми минава.

— Но къде всъщност остана Гхани?

— Беше възпрепятстван да дойде, тъй като внезапно бе сполетян от фалудж ел а'дха.

[120]

Ето защо ме помоли вместо него да отворя вратата на неговите съюзници.

— Аллах, Аллах! Сега те разбирам. Сигурно ти си бил този, който е причинил на Гхани тая парализа на крайниците. Ама другото схващам толкова по-малко. Бени себид би трябвало веднага да забележат, че не си техният съюзник, когото със сигурност са очаквали да видят, и да те пречукат на място.

— Не съвсем! Както виждаш, все още съм малко жив. С други думи, те ме сметнаха за Гхани.

— Машаллах! Как е възможно? И как са имали наглостта, теб, прочутия Кара Бен Немзи ефенди, да сбъркат с оня мискинин? За тая работа заслужават един здрав даяк. И на мен много ми се ще да покажа с помощта на моя курбач на тия диванета, от първия до последния, каква голяма разлика има между теб и фалшивия Гхани или по-точно между истинския Гхани и действителния Кара Бен Немзи. И какви очи облещи шейхът, неговият зет, като разбра какво смехотворно объркване е направил на хора, неподлежащи на никакво объркване?

— Почти толкова големи, каквито ти направи преди малко, скъпи Халеф, когато ти казах, че аз съм посрещнал бени себид.

— Хесаре (Жалко), много жалко, че не присъствах! Защо всъщност уреди нещата така, че на мен да се падне по-малко разнообразната част от работата?

— Успокой се, скъпи Халеф, в замяна на това твоята част беше най-важната. Защото за мен щеше да бъде невъзможно да пленя враговете, ако ти и Кара Бен Халеф не бяхте се явили с отделенията си толкова точно на мястото.

Лицето на честолюбивия хаджи, което напоследък беше малко потъмняло, грейна из един път отново и той извика с видимо облекчение:

— Сериозно ли го казваш, наистина ли сериозно? Щом ти го рече, трябва да го вярвам, ама ще ти призная, че през всичките тия часове се чувствах като някое куцо 'асфур

[121]

пред голям куп хубуб

[122]

, което е принудено търпеливо да гледа как другарите му кълват зърно подир зърно, без да му оставят накрая макар и само едно-едничко.

— Какво ти дойде на ума? Как можеш да сравняваш себе си, прочутия шейх на хаддехните, с едно врабче? И кои са всъщност другите, които са ти изкълвали зърната? Не са ли твоите

хаддедихни? И не се ли пада цялата слава на днешния ден на тях и следователно също на теб, техния шейх?

— На'ам, хакадза! (Да, така е!) — извика той, сега вече съвсем удовлетворен. — Твоите приказки ухаят на балсам, а думите ти капят като мед в душата на твоя приятел. Ние сме победители, изцяло само ние, хаддедихните от прославеното племе шаммар! Нашите деца ще възпяват геройските ни дела, а децата на нашите деца ще живеят до стотно коляно от спомена за нашите несравними славни дела и нашата славна несравнимост. Аз ще...

— Ти сега ще се отправиш към крепостта — прекъснах го аз, знаейки от опит, че иначе още дълго щеше да продължи в този тон. — Като шейх, твоето място е при хаддедихните и пленниците, за да следиш за реда. Аз самият нямам време, трябва да отида до Джебел Омар и да доведа ездитните животни на бени себид. Или мислиш, че е по-добре да предоставим тази работа на аскерите на пашата?

— Аллах иа юукаддир! (Да предпази Аллах!) Сихди, какво ти скимна?

— Е, тогава се погрижи да не губим повече време! Пет хаддедихни доведох със себе си, пет ще взема от твоето отделение и още пет ще ми доведеш от хората на сина ти, които лежат в бейт ес Сала. Петнайсет ще са достатъчни да надвият стражите и да се заемат с прекарването на животните. Всичко друго, а именно как сме успели да пленим враговете, ще могат после да ти разкажат твоите хаддедихни не по-зле от мен. Стой, още нещо, преди да тръгнете! Не забравяй да се погрижиш в Бейт ес Сала да останат няколко стражи! Не е вероятно, наистина, но някой от слугите може да опита да влезе в къщичката, когато сутринта Гхани не се върне. И изпрати още един, който ще ми е необходим, за да не остане вратата след нас отворена! Той ще я зарези и после може да се върне при вас. И така, побързай и не ни карай дълго да чакаме!

— Та аз вече бързам, сихди, летя! Я Аллах, иа Наби, на сурур! (О, Аллах, о, Пророк, о, радост!) Избра пет души от хората си, които трябваше да тръгнат с мен, после изчезна с останалите в отворстието на галерията. Наистина не се наложи дълго да чакам и шестимата заръчани хаддедихни от отделението на Кара Бен Халеф пристигнаха. Поисках да ми направят бърз доклад. При тях също всичко, до най-дребния детайл, бе минало добре. И тъй като вече го разказах в началото на тази глава, за да не се повтарям, мога да го пропуска. Пренесоха гредите в прохода, след това определеният за целта хаддедихн зарези зад нас вратата, а ние поехме надолу през руините.

След четвърт час бяхме достигнали водещото към Йемен шосе, по което бодро продължихме на юг. Описаните в тази глава събития бяха отнели много време и утрото не беше далеч. Тъй като не познавахме мястото, където бяха скрити животните, нашият замисъл би могъл да изглежда на някого труден, ако не и неосъществим. Но всичко само така изглеждаше. Аз дори хранех надеждата, че няма да ми се налага да търся дълго. Първо, знаех посоката, в която трябваше да се намира скривалището — източния склон на Джебел Омар, и, второ, такъв голям брой животни трябваше да са оставили множество следи, които не можеха да ми убягнат. Ето защо сега изоставих пътя, понеже от изобилстващите по него следи не можех да извлека правилните, и тръгнах на известно разстояние успоредно с него. Местността отдавна беше придобила пустинен характер и на места бяхме принудени да газим в дълбок пясък. Ето как скоро направих едно откритие. Утрото още не беше изцяло настъпило, наистина, и владееше несигурен сумрак, но въпреки това забелязах, че пресякохмe множество следи, които вървяха от пътя към планината. Бяха дири от коне и камили, насочени към Джебел омар, а идващите оттам отпечатащи от крака бяха няколко часа по-пресни.

Веднага знаех къде съм. Първите произхождаха от издещите бени себид, а последните — пак от тях, след като се бяха освободили от животните. Така че ако искахме да намерим скривалището, необходимо беше само да следваме някоя от многобройните дири. А това никак не беше трудно, защото никой не си бе дал труда да прикрие следата си — очевидно защото не си бе и помислил, че на някого ще хрумне да го проследи. Напредвахме бързо. Поетата посока след късо време ни отведе в една клисура.

След приблизително пет минути една странична клисура се отклони на юг. В нея ли бяха завели бени себид, или бяха продължили направо? Привлякох моето фосфорно шишенце за съвет. Сиянието му беше достатъчно светло да различа, че изходът на страничната клисура беше буквално осеян със следи. Значи търсените при всички случаи трябваше да се намират там. Оттук нататък проявявахме двойно по-голяма предпазливост, отчитайки, че всеки миг можем да се натъкнем на пост. Такъв непременно трябваше да има поставен при отклонението на новата

клисурата. Че това не бе направено, ме учуди много и ме убеди, че оставените стражи трябва да се чувстваха много сигурни. Също сега не се виждаше нищо подозрително, макар да се оглеждахме внимателно. Продължихме да вървим, докато след един завой клисурата внезапно се разшири. Образувахе една голяма котловина, както можеше да се види на увеличаващата се утринна светлина. До задния план, където вероятно стояха животните, окото, наистина, не достигаше. В замяна на това пък видяхме нещо друго. До стената на долината, немного далеч от нас, гореше огън, поддържан от камилски тор, край който клечеха пет фигури. Не ни бяха видели да идваме, защото предпазливо се бяхме придържали в сянката на клисурата. Пушките им се намираха странично между тях и нас, събрани под формата на пирамида, така че за момента нямаше защо да се опасяваме от тях.

Всичко изглеждаше толкова безобидно и толкова малко опасно, че реших да не губя време с промъкване. Закрачих направо към стражите и моите хаддехидни съобразително ме последваха. Като чуха стъпките ни, бени себид скочиха и се загледаха очаквателно в нас. Явно ни сметнаха за неколцина от съплеменниците си, изпратени да подберат тях и животните. Това погрешно мнение беше добре дошло за нас, защото ни позволи да приближим толкова, че когато най-сетне схванаха заблудата си, беше твърде късно да се подготвят за отбрана. Няколко бързи скока ме отведоха между тях и пушките. После извадих револвера и го насочих заплашително към тях.

— Никакво движение! Който посегне към ножа или пищова, ще получи незабавно куршум. Вашият шейх е пленен с всичките си воители в крепостта. Така че съпротивата е безполезна. Думите ми прозвучаха толкова ужасно на слисаните пазачи, че оказаха по-голямо въздействие от запънатия револвер. Те стояха като вцепенени, така че за моите хаддехидни беше лесно да ги надвият. Не минаха и пет минути, те лежаха вързани на земята, а ние бяхме господари на положението. Повече не се интересувах от пленниците, а се запътих към задната част на котловината, където животните на бени себид стояха или лежаха плътно скупчени. Преброих около триста камили, останалите бяха коне. Един от тях особено привлече вниманието ми. Беше великолепен бял кон, огнен неджийски жребец с червени ноздри. Едва ли се лъжех, като приех, че принадлежи на шейха. Отведох го настрана, защото него исках да яздя по обратния път. После дадох знак за потегляне. Конете бяха вързани един за друг, за да не се отклонят от пътя. При камилите тази мярка не беше необходима. След като вързахме пленниците върху конете им така, че да не могат да офейкат, възседнах неджийския жребец. Отначало той прояви желание да ме хвърли, но скоро разпозна в мое лице майстора си и се подчиняваше доброволно на натиска на бедрата. Застанах начело на дългата върволица. Зад мен един хаддехидн яздеше джамал, после идваха ездитните камили и накрая следваха конете. В началото се движехме ходом през клисурата, но когато достигнахме откритата пустиня, животните, на които движението очевидно действа благотворно, от само себе си преминаха в лек тръс, така че бързо напредвахме.

Междувременно дрезгавината бе отстъпила и над планините Тайф небето поруменя. По целия път не срещнахме никакъв човек, докато навлязохме в улиците на Долния град. Те също бяха безлюдни, изключвайки неколцината ранобудници, които при нашето приближаване се отдръпваха настрана и разтъркваха удивено сънени очи. Тъй като достъпът към цитаделата се намираше откъм страната на града, трябваше да прекосим градския квартал Ел Месфалах. При това минахме и край къщата на Гхани. Пътната порта беше отворена и под нея стоеше един мъж, който сякаш очакваше някого. Като ни забеляза, излезе напълно на улицата и ни погледна с израз на напрежение, който ми подсказа, че е посветен в планове на своя повелител. Вероятно отдавна чакаше някаква вест от своя господар и от факта, че водим свободни животни, заключи, че принадлежим към себид и нападението над Джияд е успяло. Пленниците не можеше да види, понеже бяха отзад при конете.

Хрумна ми една идея. Насочих коня към човека и го поздравих:

— Сабах ел хер! (Добро утро!) Не си ли слуга на Абадилах, когото наричат Ел Гхани?

— Иис'д сабахак! (Нека е щастливо утрото ти!) Такъв съм.

— В такъв случай имам една заръка за теб. Господарят ти желае ти и останалата мъжка прислуга да отидете при него в крепостта, и то още сега. Има нужда от вашите услуги.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Значи замисълът му е успял?

— Не питай много, а се подчинявай! — скастрих го аз. — Веднага доведи другите! Или трябва да подпомогна краката ти?

— Аллах, Аллах! — извика уплашено она и в следващия миг беше изчезнал през портата. Погледнах хаддехна, който яздеше зад мен Джабал, и той мен, после двамата избухнахме в сърдечен смях. Простият трик беше успял. Искях да отдалеча слугите, за да не ни се пречат по-късно на пътя при очакваното претърсване на къщата.

Гхани трябва да бе свикнал прислугата си на незабавно подчинение, защото след няма и пет минути те бяха на мястото, седем души на брой. Разпоредих им да вървят зад коня ми и тайно дадох знак на хаддехна да ги държи под око. После отново потеглихме и при ъгъла на къщата на Гхани завихме по пътя, водещ към цитаделата. След около петстотин крачки той излезе на шосето, което в удобен зиг-заг стигаше до крепостта. Първият пост ококори очи, като видя да се задава дългата колона животни, но ни пропусна, когато казах паролата. Но слугите на Гхани също облешиха очи. Сигурно се учудиха немалко, че на пост стоеше аскер в турска униформа, а не бедуин, както навярно бяха очаквали. Добре забелязах, че много им се щеше да ме питат нещо, но явно не посмяха. Неспokoйствието им нарасна, когато минахме край втория и третия пост, и се превърна в ням ужас, когато стигнахме в големия двор на крепостта. Той гъмжеше от аскери, дейно щъкащи насам-натам. Но аз не им оставих време да се осъзнаят от ужаса, а дадох заповед на услужливо побързалите насам аскери да ги вземат под стража.

Сега на двора на крепостта се разви оживена шетня. Животните дълго време не бяха получавали вода и трябваше да бъдат напоени. Не е трудно да си представи човек, че при големия им брой това бе тежка задача. Но трябва да кажа, че аскерите, изпаднали във възторг от очаквания дял на плячката, работеха както навярно рядко в живота си. Знаех, че работата се намира в добри ръце, и поех бавно през различните дворове на крепостта към най-задната част, за да видя как стоят там нещата. Първият, когото срещнах, беше пашата.

— Машаллах, ефенди, ето те отново тук! И — Аллах акбар! — какъв великолепен кон яздиш само! Трябва внимателно да го огледам!

Тръгна бавно около животното с възхитения поглед на познавач. И очите му хвърляха искри на алчност, когато попита:

— Откъде имаш тоя ат?

Беше ясно, че жребецът го боде в очите и много му се иска да го има в своята конюшня. Но аз се престорих, че не съм го забелязал. Всеки друг можеше да получи жребца, само не и пашата, който в цялата драма беше играл ролята на безучастен зрител. Ето защо отговорих:

— Хазретин, плякосах го от себид, заедно с триста камили и сто коня, които стоят в предния двор на крепостта.

— Аллах керим, триста камили, казваш, и сто коня? В такъв случай трябва незабавно да отида там! Извини ме, ефенди!

И се отдалечи с бързина, на каквато при неговата пълнота изобщо не го бях считал способен. В задната част на крепостта също беше оживено. Бени себид биваха отнасяни от аскерите в предназначенията за настаняване на пленници каземати. Човек може да си представи с какви чувства приемаха загубата на свободата си свикналите на волния пустинен въздух бедуини, които в най-благоприятния случай трябваше да очакват един продължителен арест в някой тесен зандан. Така че пренасянето им не ставаше така спокойно и безшумно, както пленяването, осъществено под въздействието на парализиращ ужас. Понякога до ушите ми достигаше тежко проклятие, прецедено между стиснати зъби.

Стигнах своята цел — сводестото помещение, в което бе извършено пленяването, точно навреме, за да видя как последните себид бяха изнесени от подземие. Тук командваше Халеф. Поисках доклад от него. Междувременно не беше се случило нищо. Пленниците общо взето проявяваха покорност, а великият шериф се бе прибрал вкъщи, тъй като тук вече нямаше работа за него. Когато хаджията свърши, аз го осведомих накратко как се бяхме справили при Джебел Омар. Той също беше запленил от неджийския жребец и когато приключих, каза:

— Сихди, тоя жребец е равностoен на нашите расови коне! Аллах, чудесно ще е, ако мога да го задържа като признание за нашите безпримерни заслуги. Той е раджи пак, най-чиста кръв, и хаддехните биха могли с него и своите кобили да отгледат кръстоска, с която още повече да превъзхождат другите племена от Джезирех. Мислиш ли, че...

Трябваше да прекъсне своята реч. Току-що бяха извадени от подземие на дневна светлина последните пленници, сред които се намираха също Ахмед Гхалиб и Гхани. Погледът на шейха падна върху белия жребец. Забелязах как тъмна червенина заля лицето му. Започна да тегли и

дърпа въжетата си, а очите му сякаш се канеха да изскочат от орбитите, когато изрева с предрезгавял глас:

— Син на куче! Ти яздиш моя жребец, моя азрак
[123]
, който ми е по-скъп от живота. Откъде го имаш, проклет апаш?

Погледнах го ухилено в разкривеното от бяс лице и отвърнах спокойно:

— Шейх, въздържай се! За толкова глупави ли ни смяташ, че да не можем да намерим животните ви? Или трябваше да ги оставим да си стоят в клисурата на Джебел Омар?

Моето спокойствие го възбуди още повече. Гласът му звучеше дрезгаво, когато изригна с едва овладяна ярост:

— Аллах йихракик! (Аллах да те изгори!) Ти трябва да си продал душата си на Шейтана, за да ти разкрива той всички тайни. Къде са животните? Казвай бързо, ако не искаш да те прокълна!

— Че защо пък толкова много държиш да знаеш? Това и бездруго няма да ти допринесе никаква полза, тъй като вие никога вече няма да видите животните си.

— Никога... вече... няма... да видим... животните си? Какво... какво искаш да речеш с това?

— Е, не е трудно да си помислиш, че ние гледаме на тях като на наша плячка. Или смяташ, че ще ви ги върнем, за да продължите своите разбойничества?

Думите ми прозвучаха зловещо и шейх Ахмед изпадна от усмивката ми и спокойния начин на изразяване в такава възбуда, че го разтреса спазматичен смях и само на пресекулки успя да изрече думите:

— Да... да... да... за вас наистина е много сгодно... мога да си го представя... четиристотин ездитни животни... ей така из един път ви падат в ръцете! О, колко си умен, изключително умен! И сега знам защо твърдиш, че си плячкосал животните. Защото мислиш, че с това можеш да ме будалосаш. Само че това няма да ти се удаде! Аз не ти вярвам.

— Дали ми вярваш, или не, ми е безразлично, но аз ти казах истината. Нямам ли твоя жребец? Дори само това трябва да те убеди, че не съм те излъгал. А ако искаш да видиш вашите животни, накарай да те отвежат в предния двор на крепостта и после ми кажи дали липсва макар и само едно!

Шейхът дълго ме гледа усъмнено. Забелязах, че полека-лека започна да хваща вяра на думите ми. Изразът на подигравка изчезна от лицето му и направи място на стаен страх. Накрая каза стон, в който имаше много по-малко увереност отпреди:

— Ефенди, дори и да е вярно, че си плячкосал нашите животни, ти нямаш право да ни ги отнемаш. Това би било грабеж, който ще ти донесе наказанието на Аллах.

— Не ме размивай, о, шейх! Как можеш точно ти, един стократен разбойник, да говориш за грабеж? Това звучи смешно в твоята уста, която е устата на човек, скъсал с Аллах и неговите повели. Безобразията, които си извършил съвместно с Ел Гхани, се броят по стотици. Свещен дълг на всеки правдиво мислещ човек е да ви накаже, ако това стои в негова власт. Ако аз въпреки всичко обещах да използвам влиянието си, за да не бъде наказанието ви толкова строго, то това е една проява на доброта и снизходителност, каквато не заслужавате и за която би трябвало на колене да благодарите, вместо да говорите за грабеж и гнева на Аллах, който може да се стовари само върху вас, но не върху нас.

Тези думи бяха като удари с чук. Ако шейхът досега се беше надявал на някакъв благоприятен обрат на нещата, а това сигурно беше така, сега трябваше да изостави тази надежда. Но все пак опита още едно средство да спаси изгубената позиция. Правейки окаяна физиономия, проплака:

— Ефенди, ако ни вземете животните, ние сме изгубени, защото без тях не можем да живеем.

— Не ми разправяй приказки! Можете да съществувате и без вашите животни. Единствената последица ще бъде, и при това не лоша, че за в бъдеще няма да можете да излизате на грабеж както досега и ще бъдете принудени да водите заседнал живот. А това може само да бъде приветствано.

Сега, когато видя, че всичките му усилия са напразни, се прояви истинската му същност.

Надавайки див, яростен крясък, започна да ругае:

— Аллах йилбисак борнета! (Аллах да ти нахлупи шапка!) Ти си свиреп като вампир, който изпива и последната капка кръв. Дано за това се продъниш в най-дълбоката провала на Джахенната! Моето проклятие ще те придружава по всичките ти пътища и ти ще заприличаш на

някоя преследвана в пустинята хиена, която е принудена да се храни с мърша, додето се строполи от глад!

По време на цялата тази сцена Гхани бе стоял ням и безучастен, сякаш всичко това изобщо не го засягаше. Но как изглеждаше! Беше почти неузнаваем. За тези малко часове страните му бяха хлътнали, а очите лежах дълбоко в орбитите. Изглеждаше състарен с десет години. Но ето че сега дойде живот в привидно безучастната фигура. Той обърна лице към мен, от което пламтеше и искреше цяла преизподня от омраза, и изхриптя с онзи дрезгав, полуснишен тон, който обикновено е признак на крайна възбуда:

— Кучи син, бъди хиляди пъти проклет! Моят зет каза твърде малко, а и аз не съм в състояние да изразя какво чувствам. Аз те мразя с омраза, каквато никой човек не е изпитвал, чуваш ли, проклет шейтан такъв! Знам, че моята роля е изиграна, но бих се отказал от блажеността и всички наслади на Дженнет и бих слязъл със засмяна уста в Джехеннем, само някой да ми дадеше възможност да си отмъстя на теб, на теб, най-крастав от всички псета. Аллах да те прокълне и погуби!

— А теб да благослови със своето милосърдие и състрадание! — отговорих спокойно. — Ти си съвсем прав, като казваш, че ролята ти е изиграна, впрочем най-жалката, която може да се и мисли. Ти показваше лице на светец, изричаше молитвите на благочестив човек и се представяше в Мека за шериф, който може да претендира за най-висока почит, а същевременно вършеше дела на престъпник и разбойник. Наричаш се Ел Гхани, Богатия, но си по-беден и от най-окаяния просяк. Оpozнал съм хиляди заслужаващи съжаление хора, ала най-мизерният и най-жалкият от всички си ти! И понятие си нямаш колко голямо съчувствие събуждаш. Дано Бог един ден прояви поне една малка част от съчувствието и състраданието, което изпитвам сега към теб! Аз свърших с теб. Рахмет Аллах алек! (Милосърдието на Аллах да бъде с теб!)...

Девета глава Големия хадж

Вестта за нощните събития пробяга на сутринта из града като по огнепроводен шнур и предизвика огромна сензация. Приятелите на великия шериф ликуваха, а някои високопоставени личности с не особено чиста съвест се стягаха за заминаване. Но не стигаха дотам, а един след друг изчезваха в подземните тъмници на цитаделата. Това естествено увеличи ужаса на онези, които се чувстваха гузни, и те бързаха да уверят великия шериф в своята неизменна преданост. Впрочем той се прояви като умен държавник, толкова повече че го бях посъветвал да процедира с възможно най-голяма снизходителност. След няколко дни арестуваните бяха отново пуснати на свобода. Преживеният страх и неочакваната милост на великия шериф — бяха се подготвили за най-лошото, най-малкото за конфискация на имота им — допринесоха своето и те бързо се превърнаха от врагове в приятели, на чиято преданост за в бъдеще можеше да разчита.

Не толкова леко се отърваха бени себид. Аз използвах, както вече споменах, влиянието си при великия шериф наказанието им да бъде по-поносимо. Пашата прояви по-малка склонност, наистина, да се вслуша в моите предложения, отколкото се бях надявал, но съвместно с доводите на емира все пак постигнах доста снизходителна присъда за бени себид. Те щяха да престоят един месец в затвора, след което можеха да се върнат в своите шатри, но без да получат обратно животните си. Бях сторил за тях каквото можах, но ни най-малко не се съмнявах, че те гледаха на мен като на смъртен враг. Горко ми, ако им паднех някога в ръцете! Но от тях нямаше защо да се страхувам, тъй като при всички случаи щях да бъда отдалечен на много мили от Мека, когато ги пуснеха от тъмницата.

Гхани беше осъден на доживотен затвор и отнемане на цялото имущество. Аз още на утрото след пленяването на враговете отидох в молитвената къщичка и подхвърлих на обстойно проучване червените килими. Установих, както бях очаквал, че и те като синия се състоят от две постелки. Между тях бяха пришити голям брой банкноти, представляващи значително състояние. Докато държах парите в ръка и размишлявах какво да правя с тях, ме осени една идея. По вина на Гхани бяха намерили смъртта си дваисетимата аскери на персицеа, а

семействата им бяха изгубили своя поддръжник. Следователно нямаше да извърша неправда, ако връчех парите на персиеца, за да ги разпредели между техните близки. При всички случаи сумата щеше да бъде по-добре употребена, отколкото ако изтечеше в бездънните джобове на пашата. Но проявих благодарумието да съобща находката на великия шериф и да го помоля за одобрение на моя план. Направих го, в случай че по някакъв начин се разчуеше за наличието на парите и се нуждая от подкрепата на емира срещу претенциите на пашата. Той усмихнато удовлетвори молбата ми и аз предадох сумата на персиеца, който я прие силно зарадван.

Надявах се парите да донесат благоденствие.

От планираното отпътуване засега нищо не излизаше, макар Вернилов да напираше. Следваха покана след покана, които не можехме да отблъснем. А и дори да имах желание, нищо нямаше да мога да сторя — най-вече заради Халеф и неговите доблестни хаддехидни, на които влияеха много благотворно буквално валящите върху тях почести. Великият шериф се разсипваше от покани и подаръци. Изхождаше от мисълта, че нямаше да е вече жив, което наистина си беше вярно, ако Аллах не ни бе изпратил за неговото спасение. Особено го беше пленил нашият Кара Бен Халеф. Харесваше му неговата младежки свежа, но целеосъзната сила. Много му се искаше да го задържи при себе си в Мека. Едва ли е необходимо да казвам, че чрез официалното отличие, което присъди на Кара, си спечели особените симпатии на Халеф, чиято радост намери своето слънчево отражение върху лика на «най-чаровната от всички чародейки на женските шатри».

Така минаха четиринайсет дена, през които поклонническите шествия пристигаха във все по-голям брой. Сега, макар същинският поклоннически месец, Дху'д Хадж, още да не бе настъпил, градът вече приличаше на пчелен кошер. Аз използвах дните на принудително наложеното свободно време основно за да задълбочавам моята студия върху исляма.

Сред поклонниците от различните народности, стичащи се ежедневно в града, най-много привличаха вниманието ми тези от Ява. По външност и поведение те много приличат на японците. Имат същия практичен усет и приспособяваща се способност и проявяват бързо разбиране към новата идея, носеща подобрене. В това отношение те стоят в противоречие с повечето народи на исляма, чието упорито придържане към старото е основното препятствие за техния прогрес. Но докато японецът е взел англичанина за пример, явасецът се мъчи да се преобрази на арабин. Първото, което прави при пристигането си в Мека, е да се облече в обичайната местна носия, която, между другото казано, никак не му стои добре. И трябва да спомена, че на Ява толкова много хора носят арабско облекло, та някой чужденец би могъл да се почувства пренесен в Хеджас.

На мнозинството от тях, изглежда, в Мека много им харесва, защото оставят повече пари от всички други поклонници. За наема на една къща в Мина през първите три дни на хаджа често плащат две хиляди марки, че и повече. Много строги мохамедани са, отлично владеят езика и в съвременните отношения са по-добре запознати от арабите и дори от турците. Относно тях великият шериф направи веднъж пред мен една доверителна забележка, която навява размисъл: «На този народ, не на турците, се крепи нашата надежда за бъдещето, Те притежават всички качества, които ние арабите обичаме, и ще овладеят европейските изобретения, за да ги вкарат в употреба срещу нашите врагове.» Не знам дали е прав с това предположение, но факт е, че в Китай, на Ява и в Малайския архипелаг сега има няколко милиона мохамедани и техният брой все още се намира в стремителен растеж. Възможно е мнението му да се потвърди и този нов клон от Далечния изток да се превърне в бъдеще за исляма, в източник на енергия.

Големият брой поклонници — до момента трябва да бяха пристигнали някъде към сто хиляди — ме изкуши да видя петъчната молитва в джамията, която по време на Големия хадж представлява едно несъмнено впечатляващо зрелище. Едва ли остава незапет и един квадратен метър от огромната площ. Еднообразните движения на неимоверния брой молещи се и царящата при това тишина кажи-речи напомнят на зрителя за западноевропейски гимнастически упражнения, естествено в колосално по-голям мащаб. По време на сежде — онази част от молитвата, при която челото се допира до земята — никакъв звук не нарушава тишината. Когато после хилядите молитвено вдълбочени хора се надигнат, шумоленето на дрехите и подрънкването на оръжията се понася по цялото обширно пространство като внезапен пристъп на вятър. Но най-своеобразна гледка доставя мигът, когато молитвата е свършила. Тогава настава търчене и падане, бързане и напирание, блъскане и бутане в посока към Кааба. Човек напразно може да го дострашее за целостта на крайниците на онези, които

участват в тоя вихър, за да изпълнят Таваф, Обиколката. Олелията, вдигана при тази блъсканица, може да се долови на значително разстояние от Харам. В първия ден на Дху'л Хадж околоръст черното покривало на Кааба, Кисуа, бива опасван ихрам, бяла ленена лента. И се сменя едва в навечерието на главния празничен ден, когато бива сменяна и Кисуа. Последната се тъче в Константинопол и струва повече от шейсет хиляди марки. Изготвя се от коприна и памук и на всеки квадратен фут върху черната, матово лъскава тъкан блести името на Аллах. Старата бива нарязвана и отделните парчета се продават на висока цена на поклонниците. Чистата печалба служи за поддържане на Кааба и други благотелни цели. Кисуа бива пренасяна в Мека с египетския махмал (махмалът е камилска носилка, снабдена със завеси с грейна везба, която всяка година бива изпращана до Мека с Кисуа и разни дарове. Джамал, удостоена да носи махмала и даровете, трябва да притежава най-чистото родословно дърво. Един подобен махмал придружава сирийските поклонници от Дамаск, под многоброен и бляскав военен ескорт.

Месчиди Харам, Свещената джамия, е единствената, която не притежава къбле.
[124]

Тъй като самата Кааба представлява обект на преклонение, молещите се застават в кръг около нея, докато иначе при молитвата е предписана точната посока към Мека. Големият хадж, в който имат право да участват всички възрастни, намиращи се в добро здравословно състояние, трае пет дни. През това време Свещения град, тъй като жителите също трябва да участват, е като запустял, което при един град със седемдесет хиляди жители означава много. Пазарите и кафенетата са затворени, а жилищните постройки — заключени. Но въпреки че целият град е напуснат, на практика се извършват малко кражби. Защото правосъдието по време на хаджа е неумолимо. Един спипан на местопрестъплението крадец бива безпощадно наказван със смърт или най-малкото с отсичане на едната ръка.

На осми от месец Дху'л Хадж е хурудж — тръгването на поклонниците от града. Те трябва още преди настъпването на нощта да напуснат Мека и да се отправят към Мина, която е разположена на около пет мили
[125]

в северна посока. Шосето се изкачва бавно между ниски хълмове и на няколко места е павирано, но в по-голямата си част се намира в много окаяно състояние, което в никой случай не допринася напреженията на хаджа да станат по-поносими за поклонника. Който разполага с необходимите средства да си наеме магаре и шатра и да закупи необходимите провизии, може да говори за щастие, макар хаджът да предявява най-големи изисквания и към неговите сили. Но горко на бедния дявол, който не притежава нужните средства и е принуден да върви пеша в палещия слънчев зной и да бивакува без закрилящ покрив под открито небе и при най-неблагоприятни условия. Той може да говори за късмет, ако се върне здрав въкъщи, а почтената титла хаджи, придобита в Мека, е възнаграждение, което е заслужил с неизказани мъки и лишения.

Когато умореният поклонник пристигне в Мека, вече е станало толкова тъмно, че не може да посети джамията за Ешех, Вечерната молитва, както всъщност изисква строгото предписание на поклонничеството. Иначе ще се подхвърли на опасността да се изгуби в огромния град от шатри, израсъл като по чудо от земята, и да не намери шатрата си, предлагаща му подслон за през нощта.

На другото утро, при изгрев слънце, градът от шатри бива раздиган и масата поклонници потегля към планината Арафах. Човек много трудно може да добие представа за Деня на Арафах. Трябва да се има предвид, че между изгрев слънце и девет часа преди обяд най-малко половин милион души трябва да изминат девет мили дългото шосе от Мина до Арафах, от която поне половината яздят, да оставим настрана товарните животни, каквито мнозина притежават. Гюрюлтията от това човешко стълпотворение ехти като морски прибой, а прахът покрива околността на много мили далеч. Когато на поклонника се удаде да види планината, данданията става грандиозна. Арафах изглежда фактически черна от безчетните хора, покриващи нейните площи, а около подножието на хълма се простира на много квадратни мили, додето око стига,

градът от шатри. А глухата гълчава, доловима от далечно разстояние и причинявана от говорните органи на хилядите поклонници, викащи своето «Лаббек, Аллах, лаббек!», прераства до бучене, което поглъща всякакъв друг звук и от далечина звучи като тътнежът на земересение.

Планината Арафах представлява един приблизително сто и петдесет метра висок, пирамидално оформен и покрит с едър камънак хълм. От подножието му бликат изворите, захранващи водопровода на Мека. Върхът представлява камениста платформа. Околността е дива и планинска, но самият хълм се извисява от гладка равнина, обрасла с храсталак и трънаци. Задълженията на поклонниците при планината Арафах се състоят най-вече в съвместното изпълнение на дневните молитви, за които се дава сигнал с пушечни изстрели, и в изкачването на хълма, на чийто връх трябва да се изпълнят двете предписани рикат.

Нощта бива прекарвана не край планината, а в Нимрах, който се намира на половината път между Арафах и Мина. Малко след залез слънце великият шериф дава знак, еква пушечен залп и няколко минути по-късно човешките вълни се раздвижват. Докато хората се намират още на откритата равнина, походът е поносим. Но иначе стоят нещата при двете места, където пътят се вие между пристъпващи близо едно към друго възвишения. Резултатът е една ужасна тъпканица и тук обикновено не се минава без нещастие. Ако после поклонникът достигне с читави крайници Нимрах и се изпъне на някое свободно място с надеждата за почивка, не може да мигне почти цялата нощ, защото шумотевицата от пристигащите поклоннически маси продължава до след полунощ и пропъжда съня от морните клепачи.

Третият ден е най-напрегнатият от целия хадж. Още преди изгрев слънце първите поклоннически групи потеглят в посока Мина. Първите задължения след пристигането се състоят в «убиването с камъни на трите шейтани». Първите два, наречени Големия и Малкия шейтан, стърчат на главната улица на Мина, докато третият, Средния шейтан, се намира по-нататък, малко встрани от водещото към Мека шосе. Трите клетки дявола, за които днешният и утрешният ден са най-нещастните, не са нищо друго освен грубо издялани от камък колони. Разположени са в една подобна на басейн падина, на мястото, където са се намирали предислямските божества, разрушени по заповед на Пророка. Тържествената церемония по убиването с камъни трябва да се приема образно и изразява презрението към всички подобни езически богове. Предполагам, че води произхода си от затрудненията, които Пророка срещал при пълното изкореняване на старото суеверие. Защото, макар народът да се отрекъл от старите богове, все пак се страхувал от тях и в началото не смеел да ги оскърби. Ето защо той накарал своите привърженици да замерят с камъни божествата, за да ги убеди в необосноваността на техния страх.

Трите шейтана през целия ден и следващия са обградени от бутаща се и блъскаща се тълпа, но хората почти не се виждат от морето размахани ръце и истинския облак от камъни, с които биват засипвани дяволите. Не е необходимо да се улучи целта, но всяко погрешно мятане подхвърля някого от тълпата на опасност. Онези, които в своето престараване се осмеляват да отидат твърде близо до целта, обикновено си изпащат зле. Изподрани бузи, наранени уши и големи колкото юмрук цицини са наказанието за тяхната дързост.

Всеки поклонник трябва този ден да направи приношение някакво животно, обикновено овца или коза. Месото бива изядано или — още по-добре — раздавано на бедните. Когато Пророка е дал това предписание, далеч не е подозирал какви чудовищни измерения ще приеме впоследствие хаджа. Защото в днешно време биват безсмислено умъртвявани стотици хиляди жертвени животни. По-рано животинските трупове просто са били оставяни да лежат по земята, в резултат на което Мина продължително време след това е била практически необитаема. Но в последните години биват изкопавани големи ями, които до вечерта се запълват до ръба. Поради опустошителните епидемии от последно време се е наложило да се вземат специални мерки. Всяко жертвено животно трябва веднага да бъде отнасяно или хвърляно в някоя от ямите и никой поклонник няма право да води живо животно. Тази мярка има за цел да попречи на клането в бивака и да държи надалеч опасността от епидемия. Разставят се и многобройни стражи, за да се придаде в случай на необходимост тежест на тази мъдра разпоредба. Овцете струват по наша парична стойност около четири марки и се продават от живеещите из околността бедуини, които въртят от цялата работа бляскава далавера. Поне половин милион животни намират всяка година в този ден смъртта си.

Със заколването на жертвеното животно задължението на поклонника в Мина е изпълнено и той трябва да се върне в Мека. Насъбрал жегата и покрит с прах, достига Харам, наема си метавви и изпълнява три пъти Таваф около Кааба, която сега изпъква с новото си покривало. Когато с мъки и неволи и помощта на лактите най-сетне успее да целуне Свещения камък, трябва да напусне джамията и да извърши седем пъти Са'и, бягането между Сафа и Мерва. Макар това да е само едно повторение на ритуала, който вече е изпълнил при пристигането си, поради тъпканицата отнема доста време. Молитвените слова, които метавви крещат в най-висок регистър, старанията на поклонниците да ги изрекат също така високо и точно, воплите на жените, блъскани насам-натам в гъмжилото, и проклятията на мъжете създават съвместно една забележителна мелодия, която въздейства кажи-речи развеселително: «О, Аллах, ти знаеш онова, което скрито за нас е... По-полека там! Проклет да е баща ти и бащата на твоя баща!... води ни по Правия път... О, Аллах, предпази ме от тоя откачен! Дръпни се настрана, куче и син на свиня!...» и все така в този тон.

След седмия бяг поклонникът бива изтиква пред един въоръжен с бръснач шейх, който му обръсва косата по дясното слепоочие на един пол ширина. Същевременно мърмори молитва и поклонникът трябва да я повтаря след него. С чувство на неизказано облекчение сваля сега поклонническата дреха, ихрама, който занапред може да ползва като хавлия. Някои предпочитат, след като са го изпразнили с вода от Зем-Зем, да го съхранят сред своите най-големи съкровища като спомен от извършения хадж. Във всеки случай той е много неудобна дреха и напълно изпълнява своята цел — трябва да се носи като изкупление за греховете, — тъй като гърбът на клетия поклонник, изложен дълго време незащитен на слънчевите лъчи, седмици наред е покрит с рани и мехури.

След като поклонникът е свалил ихрама и е облякъл най-хубавата си дреха, новият хаджи вече е готов и всички негови раншни грехове и заблуди са опростени. Сега е подходящият миг да вземе нови, по-добри решения, с които да скъса със старите привычки и да започне един благочестив, угоден на Аллах живот. Всичко, което сега още му предстои като хаджи, е нищо в сравнение с лишенията от последните дни.

Най-напред трябва незабавно да се върне в Мина, където да пренощува. Следващият ден, четвъртият от поклонничеството, е големият постен ден. Всеки поклонник е облякъл най-хубавата си дреха и целият бивак предлага една изключително живописна гледка. В утрото биват предавани подаръците на великия шериф. Един след друг приближават разните сановници с бляскавата си свита и биват приемани от великия шериф, седнал на трон в разкошната си шатра. Пратеници от всички страни на исляма правят своята визита на великия шериф, сред които индийски махараджи и високопоставени личности, но на първа линия турският пълномощен министър. Той предава подаръка на падишаха, който по правило се състои от няколко хиляди жълтици... След като пълномощникът на султана е поднесъл своя дар и се е оттеглил, биват приети най-знатните مکانци, а след това идва ред на другоземните поклонници, които искат да поздравят емира. Изобщо днес е денят, в който всеки, имащ някаква настояща молба, може да се осмели да се яви пред лицето на княза. А той прави всичко възможно, за да се покаже днес откъм най-отзивчивата си страна, защото много добре знае, че всяка негова днешна дума ще бъде възприета и отнесена върху крилете на вятъра до най-отдалечените части на Ориента, където живее някой мюсюлманин, отправящ копнеещо в днешния ден своя поглед и молитвите си към свещената Мека.

Редом с точното съблюдаване на молитвеното време днес е предписано едно повторно «убиване с камъни на шейтаните», подир което следва посещение на джамията в Мина. Последната не предлага нещо, заслужаващо да се види. Джамийският двор е много мръсен и пълен с бедни поклонници, които са установили своя бивак тук. В годините, в които хиляди са били отнасяни от избухналите по случай хаджа заради болести, джамията на Мина е представлявала главното заразно огнище, но не се е правело нищо за предотвратяване на подобни опасности, които можели да се подновят всяка година. А и защо ли? Та нали всичко е предопределено от късмета!

Денят приключва с фойерверк, отличаващ се повече със своята мащабност отколкото с великолепието си, и музикални изпълнения, продължаващи до късно през нощта.

Следващият ден е денят на руджу, завръщането в Мека. Но всеобщото потегляне става едва след Обедната молитва. Тогава никой вече не може да се сдържа и връщането буквално прилича на ловна хайка. Тесните сокаци на Мина за миг се задръстват и мнозина претърпяват в

блъсканицата увреждания. Причината за това прекомерно бързане се крие в едно старо поклонническо правило, че човек трябва да напусне Мина между обеда и следобеда. То може да си е било на мястото, когато поклонниците са броели само няколко хиляди, но днес спазването на това предписание е чиста глупост, защото всяка година в този случай пострадват много хора, и то без разумна причина. Същото може да се каже и за някои други поклоннически предписания, като примерно масовата касапница на жертвени животни в третия ден. Щеше да е решително по-добре, ако толкова безсмислено хвърляните в случая пари биваха използвани за благотворителни цели или ако животните непременно трябва да бъдат убити, клането би могло да се разпреди през цялата година и да бъдат подпомагани всички бедняци в Арабия. Пророка сигурно е бил далеч от мисълта за едно такова безполезно прахосничество. Много по-вероятно неговото намерение да е било с това предписание да създаде възможност на всеки поклонник в деня на празника да не страда от липса на провизии.

С пристигането в Мека хаджът приключва. Но въпреки това на поклонника не е позволено да напусне града. Причината е, че войсковите части, заемащи укрепленията между Джидда и Мека за седмицата на хаджа са съсредоточени в Мека, така че пътят е много несигурен. И съществува категорична заповед, че никой няма право да напуска града, преди да е дадено официално разрешение. Тази мярка е много основателна, наистина, защото опасността за живота и имуществото на поклонника не стои само на хартия. Правителството постъпва добре, като се грижи за сигурността на поклонниците, с чието благосъстояние е свързан и собственият му интерес. Трябва само да се съжاليا, че мерките за здравеопазването не са толкова строги. Опасността от епидемия фактически стои всяка година като заплашителен призрак пред портите на Мека. Предната година плъзна холера и взе безбройни жертви. Отделни случаи се бяха появили още месец преди хурудж, но едва след Деня на Арафах болестта започна да приема ужасяващ облик, който превърна този хадж в един от най-злостастните. Според най-скромна преценка всеки ден от следващата седмица епидемията е отнемала живота на хиляда поклонници. И все пак тази постоянна заплаха и свързаната с нея чудовищна загуба на човешки живот лесно би могла да бъде отстранена с подходящи мерки, особено ако се забрани на хора, разполагащи с малко или никакви средства, да се отправят на хадж. Регионалните здравни мерки, които понастоящем лежат в пълна немара, също биха могли лесно да се подобрят. Тази година условията бяха изключително благоприятни. Жегата не беше толкова голяма както обикновено, а броят на поклонниците по всяка вероятност нямаше да достигне висотата от прежните години. Освен това видях сравнително малко бедни хора, чиито отслабнали от лишения тела са особено податливи за болестния възбудител. Ето как съществуваше основателна надежда, че тазгодишният хадж ще протече без особени жертви по отношение на здраве и живот.

Сметнах за необходимо да дам това кратко описание на поклонническите обичаи, защото съдържа някои неща, заслужаващи да се знаят от читателя, макар аз самият да нямах намерение да остана до седмицата на голямото поклонение. Та нали бях постигнал целта, която имах на ума си с посещението на Мека, нещо повече, беше ми отредено да се намеся решаващо в съдбата на трима благородни мъже, от чието приятелство се чувствах щастлив. Така че можех да си тръгна напълно удовлетворен. Достатъчно дълго бях «гост на Аллах» и понякога се бях чувствал не съвсем добре. Имах усещането, че съм седнал на буре с барут, което в следващия миг ще хвъркне заедно с мен във въздуха. Ето как тайно копнеех за часа, в който ще мога да отърся от обущата си праха на Мека.

Десета глава Тръбите на Съда

— Сихди, като размишлявам върху събитията от последните седмици, те ми се струват почти като сън. И не знам дали да се дивя повече на безпримерната мъдрост, съобразителност и храброст, които проявихме и на които трябва да благодарим, че устояхме благополучно на всички опасности, или на природата и естеството на хората и нещата, с които си имахме работа и които и сега, след като всичко вече е минало, ми изглеждат едва ли не непонятни. Аллах,

Аллах, какви хора има само! Не знам как става, ама в последните дни често си мисля за Гхани, макар напълно да приключихме с него и миналото. И често обронвам глава в мисли, как е възможно един шериф, един потомък на Пророка, да играе една толкова осъдителна роля като Гхани.

— Дивиш се? Аз не! Ти не си запознат с историята и порядките в тази страна, иначе щеше да знаеш, че в това отношение Гхани не е единичен случай. Нищо ли не си чувал за Али Ибн Саад ес Серури? Този шериф даже заемал при великия шериф Абд ел Мутталиб поста каймакам на Мека. Но това в никой случай не му попречило от снемането на емира до застъпването в управление на Аюн ер Рафик да бъде главатар на всички разбойнически племена, които правят несигурни пътищата от Мека за Литх и на някои места за Джидда. Следователно виждаш, че в тази благословена страна скокът от светеца до престъпника не е нещо нечувано.

Когато бяха изговорени тези думи, отдавна вече не се намирахме в Мека, а посред пустинята, по пътя от пасищата на бени лам за Бир Хилу. И това бе станало така.

Великият шериф ни беше поканил да бъдем негови гости по време на поклонническата седмица, но макар Халеф да опитваше да ме запали за тази идея, аз сметнах за по-добре да отклоня поканата. Работата беше твърде опасна. Не само защото като християнин никак нямаше да ми е приятно да привличам върху себе си вниманието на хората, изпълнени по времето на хаджа с най-голям фанатизъм, но и заради великия шериф, който в своите благородни помисли навярно не бе взел предвид, че моето присъствие би могло да се превърне в опасност и за него. Но аз бях толкова по-задължен да помисля за тези неща. Та нали в повечето случаи бях л считан за «гяур», нагъл натрапник в най-голямото светилище на религията, и само съображението към и великия шериф въздържаше фанатичните мюсюлмани да проявят открито своето враждебно отношение към мен. Емирът едва-що се бе отървал с читава кожа от една голяма опасност. Но ако останех по-дълго в Мека, сигурно щях да му навлека още по-голяма.

Беше трийсетият ден от нашето пребиваване в Свещения град, когато Халеф, неговият син и аз за последен път се спуснахме по Главната улица, за да се сбогуваме с великия шериф. Той беше уведомен за нашето идване и ни очакваше. Сбогуването беше кратко и сърдечно. На емира му костваше усилие да прикрие вълнението си, а и аз се борех с чувствата си, когато ни подаде поред ръка. Моята задържа известно време и заговори с глас, в който се долавяше леко треперене:

— Ефенди, позволи да се въздържа от много приказки! Между приятели те не са необходими. Достатъчно е да ти кажа, че те обикнах, обикнах и твоите спътници. Да, обикнах те, макар да си друговедец.

После ни съпроводи до двора, където ни чакаше една радостна изненада. В сянката на зида стоеше, държан от коняр, един кон, при чийто вид сърцето ми затупка по-силно. Беше бакарраска чистокръвна кобила, както видях от пръв поглед. Късото, изящно, но мускулесто телосложение, малката красива глава с големи очи, изваяната шия, високо повдигнатата опашка, широките червеникави ноздри, гъстата грива с известните два въртела, които при бедуините биват смятани като признак за смелост и издръжливост... всичко това беше за познавача гледка, която пораждаше желанието веднага да се метне и да препусне по ширната, необятна пустиня.

Великият шериф се наслаждаваше на нашия прехлас. Беше видял животните ни и следователно знаеше, че сме познавачи. С леко движение на ръката, от което никой не би могъл да разбере каква жертва възнамерява да принесе емирът, посочи животното и каза:

— Моята любима кобила! Подарявам я на сина на шейха на хаддехидните. Великият шериф няма да остане по-назад от пашата. Дано новият господар я обича така, както я обичах аз! Тя никога няма да го изостави в затруднено положение. И дано когато седи на нейния гръб, си спомня от време на време за този, който му я е подарил и го е сключил в своето сърце. Аллах ейсаллимкум! (Аллах да ви пази!)

С едно почти насилствено движение и без дума да дочака от наша страна, емирът се обърна и в следващия миг беше изчезнал във вътрешността на своя палат.

Загледахме се слисано след него. Такъв кралски подарък не бяхме очаквали. За обяснение думите на емира трябва да отбележа, че вече притежавахме неджийския жребец, който бе принадлежал първоначално на шейха на бени себид. Пашата го беше подарил на хаддехидните, но действително едва след бележката на емира, за когото не беше останало скрито, че много ми

се иска да го имам за разплода на Халеф. Сега към жребеца се добавяше и кобилата, чиято стойност, наистина, бе по-висока от неговата.

Първият, който се съвзе от удивлението и осъзна изгодността на положението, беше хаджията. Той буквално преливаше от «Машаллах!» и хвалебствия относно «обилието от прозрение и достойното за похвала измерение на справедливото разбиране» на емира. Присъединих се от сърце към радостта на храбрия дребосък. С този двоен скъпоценен дар племето на хаддедихните добиваше значително превъзходство над съседните племена.

Напуснахме града още същия ден, след като хаддедихните бяха изrekli в джамията Аср и се бяха помолили за закрилата на Аллах по обратния път към дома. Тръгнах с леко сърце.

Опасното, рисковано дело беше завършило благополучно, наистина, и никой от нас не беше пострадал по никакъв начин, но въпреки това не ми беше трудно да се сбогувам с мястото, където бях прекарал един богат на събития период от моя живот. В крайна сметка имаше само един човек, за когото можех да помисля с топли чувства, и това беше великият шериф. Всички останали се бяха държали, след като узнаха, че съм християнин, към мен така, че не изпитвах антипатия, наистина, но не и чувство за приятелство. С една дума, бяха ми безразлични, а от безразлични хора човек не си тръгва с неохота.

И Кхутаб ага се чувстваше подобно на мен. Когато предградието Маабидех остана зад нас, насочи своята джемел близо до моята и каза:

— Ефенди, радостен съм, че оставихме Мека зад себе си. Тези така наречени «съседи на Аллах» са доста неудобни съседи за своите ближни. Имам чувството, че ако не беше оказал една такава голяма услуга на великия шериф, щяха да ни изядат с все кожа и косми. Слава на Аллах, че вече не се налага да дишаме душния въздух на техните улици, а отново можем да пребиваваме под волното небе на Аллах. Казвам ти, предпочитам най-негостоприемната пустиня пред най-отбраните наслади на тоя град. Те приличат на превъзнасяната вода на кладенеца Зем-Зем, която има горчив вкус дори в устата на прежаднелия.

Понечих да отговоря, но не стигнах дотам, защото от далечината, по посока цитаделата, прокътня невисок, но ясно доловим многократен тътен. Спрях неволно животното си и погледнах назад. Хаддедихните също бяха спрели.

— Аллах керим, какво беше това? — попита персиецът.

Хаджията веднага имаше обяснение подръка.

— Сихди, дали това не е прощалният поздрав на пашата? Ти веднъж нали ми разправя, че пристигането и заминаването на княжески особи се чества при вас в Запада с топовни изстрели. Може би пашата знае за този адет и иска да ни почете с него.

Бях принуден сърдечно да се разсмея на това детинско тълкуване на Халеф.

— Наистина ли ни считаш за толкова важни особи, заслужаващи такова разхищение на барут? Впрочем топовните изстрели от това разстояние явно би трябвало да звучат иначе и много по-силно. Не, аз имам по-добро обяснение, което няма нищо общо с нашите особи. Пашата е дал заповед да взривят и направят непроходим подземния достъп до крепостта.

— Я хесаре! (Жалко!) — рече Халеф разочаровано. — Но не мислиш ли, че се лъжеш? Защо му е притрябвало на пашата да разруши тоя хубав, солиден проход?

— Наистина ли трябва тепърва да ти го обяснявам? Защото той представлява една постоянна опасност за крепостта и града. А и какво иначе да прави пашата с прохода? Но нека оставим миналото на мира! Нашите мисли принадлежат на бъдещето.

Следващата ни цел бяха пасищата на атеибехите, родното място на Ханнех. Вестта за събитията в Мека отдавна ни беше изпреварила и съобразно това ни бе направено едно блестящо посрещане. Но ние не останахме много. Атеибехите направиха, наистина, всичко възможно, за да почетат прочутите родственици, и празници и барутни игри не липсваха, ала въпреки това сърдечно отношение между двете сприятелени ферках не се породило. И аз много добре разбирах защо. Следствие дългогодишното общуване с мен, християнина, хаддедихните несъзнателно бяха възприели толкова много от християнството, че това бе повлияло върху целия им светоглед, и те вече не можеха да се нагодят към начина на мислене и възприятие на атеибехите. Достатъчно се знае от историята на страната, че това арабско племе и до днешно време се числи към най-непокорните. Великият шериф и пашата съумяваха само с цената на непрекъснат низ от дарове да закупят сравнително спокойствие и сигурност от техните разбойничества. При тези обстоятелства Ханнех първа се почувства не особено добре сред своите роднини и настоя за по-скорошно тръгване, макар да бяхме предприели «излета» до

атеибехите само заради нея. Стана така, че още на четвъртия ден си взехме сбогом с нашите домакини, след като трикратно бяхме заплатили гостоприемството, което навярно бяха и очаквали от нас, с ответни подаръци.

Но толкова по-голяма радост доставихме с посещението си при бени лам. Както вече споменах, би трябвало да обещаем на сбогуване с Абд ел Дарак, шейха на бени лам, че ще насочим обратния си път през дуара на бени лам. Изпълних с голямо удоволствие това обещание, тъй като през малкото дни на съвместното ни прекарване шейхът беше спечелил моето уважение и обичта ми. Той беше една благородна душа, която с цялата си сериозност и искреност търсеше истината. Поради това дните на сегашното ни пребиваване при бени лам също бяха посветени на задълбочени и сериозни разговори, в които за мен беше истинска радост да дам една ясна прицелна точка на все още неувереното опипване и търсене на шейха.

Това никак не ми беше трудно. За своя радост установих, че шейхът ме пресрещна на половината път в този мой стремеж, без каквато и да е подкрепа от моя страна. Заедно с вестта за събитията в Мека ни беше изпреварила и новостта около моята персона, а именно че Хаджи Акил Шатир ефенди всъщност е християнинът Кара Бен Немзи. Не е трудно да си помисли човек, че тази вест бе оказала голямо въздействие върху шейха, и когато стигнахме при бени лам, намерих почва, по-добра от която не бих могъл да желая за моята цел.

Бих искал да нарека преживените дни и часове в шатрите на бени лам най-хубавите «часове във Витания», в които имах не само един, а много ученици. Моля изразът «часове във Витания» да не се възприеме като грандоманщина от моя страна, сякаш искам да се поставя едва ли не на едно стъпало със Спасителя. Тази мисъл и на сън не ми идва. Но Спасителя е казал: «... дето са двама или трима, събрани в мое име, там аз съм посред тях.»

[126]

Ето защо съм убеден, че усилията ми не са били напразни и семето, което хвърлих в някои жадни сърца, не е попаднало на неплодородна почва.

Редом с другото от няколко дни ми се въртеше в главата една мисъл. Намирахме се близо до Бир Хилу, а мястото, където бяхме открили вързан слепия мюнеджи, беше отдалечено само на половин ден път езда оттам. Читателят сигурно си спомня, че когато напуснахме местността, той каза с гласа на Бен Нур:

«Погледнете още веднъж назад и запомнете това място, защото отново ще дойдете тук, когато се уреждат сметките!»

И всъщност сега бе времето да се сбъдне това изявление, прозвучало като предсказание. Бях любопитен как ли ще стане. Вярно, беше близо до ума, че ще поискаме да навестим онези места, където бяхме преживели толкова необикновени неща. Но в по-голямата си част те бяха от толкова трагично естество, а онази местност се намираще толкова настрани от пътя ни, че по собствен подтик може би нямаше да направим такава заобикалка. Не бях споменал нищо на Вернилов за тогавашното му изявление, а от другите знаех, че също са си мълчали. Ето защо сега бях толкова напрегнат по какъв начин ще тръгнат в изпълнение онези думи.

Вечерта преди отпътуването от бени лам руснакът дойде в шатрата, която делиях с Халеф и неговия син, и каза:

— Ефенди, имам една молба, за която се надявам няма да ми се разсърдиш. Много ми се иска да видя местата, които бяха от толкова решаващо значение за мен. Та нали тогава бях сляп. Мисля, че ще разбереш желанието ми.

Това беше, което според всичко казано по-горе, трябваше да очаквам. И аз отново осъзнах, че през цялото време сме се намирали под едно висше водителство, от което вероятно сме могли да се отклоним, ако е било в намеренията ни, но това в никой случай нямаше да е от наша полза. Но пред графа си дадох вид на много учуден и отговорих:

— Смятах, че за теб е много важно да пристигнеш по възможност без забавяне в Персия. Имай предвид, че обиколният път през Бир Хилу ще ни отнеме най-малко два дни!

Вернилов отвърна усмихнато:

— О, ефенди, какво значение има в крайна сметка едно забавяне от няколко дни? В последно време ти основно ме научи на изкуството да проявявам търпение. Следвах ви с готовност навсякъде, където пожелахте да отидете. Останах толкова дълго в Мека и ви придружих до атеибехите и бени лам, макар сърцето да ме теглеше към Персия и към моя господар, и го

сторих, без да мърморя. С това, мисля, си извоювах правото да изпълниш само този път моето желание. Моля те, стори ми тая услуга, съгласи се!

Сега дадох съгласието си и същевременно осведомих графа за онова странно изказване, което беше направил в пустинята. Той беше учуден и най-напред не каза нищо. После отговори:

— Ефенди, това, което ми каза, ме хвърля в удивление. Нямам представа какво е имал предвид Бен Нур с думите за уреждане на сметките. Би трябвало да се отнасят само за Абадилах, но той се намира в Мека, на много мили оттук. Както и да е, при всички случаи ще преживеем нещо, знам го със сигурност, ако направим предложения от мен обиколен път.

Съобщих на Халеф и шейха на бени лам променения пътен план. Първият нищо не възрази, а Абд ел Дарак дори изяви готовност да ни придружава с десет бени лам като почетен ескорт, докато се намираме в пределите на неговата власт. От само себе си се разбира, че приехме с радост любезното му предложение.

На следващия ден потеглихме след Аср, съпроводени от благословията на оставащите.

Нашата цел за днес беше една падина, в която бяхме прекарвали нощта след срещата с мюнеджията. И по пътя към нея — яздех напред с Халеф и шейха на бени лам — проведох споменатия в началото на тази глава разговор с хаджията.

Зад нас яздеше персиецът, вдълбочен в сериозен разговор със своя съсед — графа. Последният вече не седеше както по-рано в тахтиреван, а яздеше открито една джамал. Здравето му през последните седмици беше толкова укрепнало, че смяташе да издържи на напрежението, без да се опасява от прекомерна умора. Въпреки възрастта си седеше като младеж на седлото. После идваше ред на Ханнех в тахтиревана до страната на своя син, който яздеше кобилата на великия шериф. А по-назад следваха хаддехидните и бени лам в неравномерни групи. Графът още повече се беше сприятелил с много по-младия на години баш насир. Те бяха почти неразделни и използваша всяка възможност да бъдат заедно. Така бе и днес. По време на цялата езда бяха задълбочени в своя разговор и сякаш за нищо друго нямаха очи и уши.

Вече няколко часа бяхме на път и можехме да се надяваме до един час да достигнем споменатата падина, когато едно изказване на персиеца, отнасящо се до събитията в Мека, ме накара да погледна назад. Но повече не проявих внимание към думите му. При обръщането погледът ми беше паднал върху нещо, което веднага ме застави да обуздам животното си. В посоката, от която идвахме, забелязах едно малко, рехаво и подобно на паяжина облаче на иначе ведрото небе. Веднага знаех какво означава, защото много добре познавах признаците на различните видове пустинни ветрове.

— Внимавайте, мъже! — извиках високо. — Побързайте да стигнем до някое закътано място, защото зад нас приближава самум!

Думите ми паднаха като бомба сред най-близките ездаци. Шейхът на бени лам, хвърли един къс поглед на облачето и извика уплашено:

— Аллах керим! Имаш право, ефенди, самумът идва! Горко ни, ако ни връхлети, преди да сме достигнали новия бивак! В откритата пустиня сме изгубени! Аллах да ни закриля и спаси! Хаддехидните междувременно бяха приближили и гледаха любопитно и невярващо обекта, изтръгнал от шейха тези уплашени думи. Самумът е непознато явление в Джезирех. Синът на покритите с цветя степи не знае нищо за тази най-страшна от всички опасности на пясъчната пустиня. Също и Халеф не беше много по-опитен в това отношение от своите хаддехидни, защото възкликна безгрижно:

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Това малко, невзрачно облаче да предвещава ужасния самум? Сихди, трябва да се лъжеш!

— Не се лъжа, а и вече съм преживял не една пясъчна буря. И погледни, сега и животните усетиха грозящата опасност. Заключением го от тяхното неспокойствие и начина, по който са се извърнали по посока очакваната буря. Да тръгваме и подтикнете животните си към най-голяма бързина! Нямаме време за губене.

Потеглихме отново. Камилите изобщо не се нуждаеха от подтикване, те от само себе си преминаха в по-бърз тръс. Ако хаддехидните все още продължаваха да се съмняват, скоро съмнението им премина в угриженост. Не след дълго лицата им станаха сериозни. Облачето зад нас ставаше по-голямо и по-голямо, а камилите още повече се разбързаха. Атмосферата прие жълтеникав цвят, който рязко премина в оловносив, а облакът устремно се разширяваше по небосклона зад нас. Обърнах се към хаддехидните и извиках предупредително:

— По-бързо, още по-бързо! Напредваме твърде бавно. Подтикнете животните с камшиците, иначе бурята ще ни застигне!

При моята камила, разбира се, подобно средство не беше необходимо. Тя така храбро галопираше, че трябваше да я обуздавам, за да не изляза далеч пред другите. Ако въпросът опираше само до мен, нямаше да ме е страх. Достатъчно беше само да приложам тайната на камилата и след десет минути щях да съм стигнал споменатата падина. Но аз отхвърлях това средство. Щях да се упреквам в страхливост, че в миг на опасност съм изоставил хората си. Сега керванът се движеше толкова бързо, колкото камилите можеха да тичат, и земята буквално изчезваше под техните нозе. Ако издържеха, след четвърт час можехме да бъдем в заслона на долината. Но беше и крайно време. Слънцето, увиснало на западния небосклон, можеше да се види вече само като смътно очертание. Беше придобило тъмночервен цвят и грееше с половин сила. А когато погледнах назад, видях една тъмна стена, достигаща от земята до небето, която скоро щеше да ни настигне. Беше подетият от вихъра пясък, заплашващ да се превърне в наш саван.

Яздецията от страната ми Халеф беше притихнал. Другите също не се обаждаха, сякаш се страхуваха да не привлекат с някоя гласно изречена дума духовете на бурята. Но когато ни връхлетя първият пристъп на вятъра и едва не ни изхвърли от седлата, зад мен екнаха уплашени викове. Кхутаб ага, който очевидно никога не беше преживявал пясъчна буря, извика ужасено: — Аллах керим! (Аллах е милостив!) Сякаш се кани да настъпи Яум ел ахър, Съдния ден.

Аллах да ни закриля и предпази от гибелта!

Още не беше го изрекъл и зад нас се разнесе дълъг, протяжен и ехтящ тон като от туба.

Същевременно и отпред започна да става тъмно.

— Я Аллах, на Неби! (О, Аллах, о. Пророк!) — обади се сега до мен Халеф. — Сихди, какво беше това? Мисля, че персиецът има право, Съдният ден настъпи. Това прозвуча като тръбата на Съда. Позволи, сихди, да погледна моята Ханнех! Ако е писано днешният ден да е последният, то нека умра поне до моята Ханнех.

Нямах време да му отговоря или да се интересувам какво върши, защото ураганът ни беше застигнал. Грабна ме, сякаш искаше да ме събори от седлото. Ако не се държах здраво за издигнатата предна част, щях да бъда отнесен. Хеджин вече не се подчиняваше на юздата. Побягна уплашено с мен и се впусна в бясна надпревара с халата. Единственото, което можех още да сторя, беше да давам с @метрека направление на вихрено бързото животно. В останалото го оставих на волята му.

Самумът все още не беше достигнал своята най-висока и най-опасна точка. Пясъкът още не беше долетял, а само бурята. И тогава, тогава видях на известно разстояние пред мен едно възвишение. Познавах го. Това беше земната вълна, зад която трябваше да се намира търсената падина. Не беше необходимо да насочвам животното нататък, то се водеше по своя инстинкт. В летящ бяг се понесе нагоре по височината и със същата стремглава бързина се спусна от другата страна. Още със стигането си в падината се хвърли така поривисто на земята, че едва намерих време да скоча от седлото. Притиснах се плътно към тялото на камилата откъм подветрената страна. После пяхнах края на дрехата си в устата, а около главата намотах чалмата. Едва го бях сторил и пясъкът ме връхлетя. Чух някакво шептене и пращане във въздуха и върху мен сякаш се срина дувар. После вече нямаше никакви възприятия и желания, освен потребността да си поема дъх.

Чувах ли нещо? Не знам. Мислех ли нещо и какво мислех? Не мога да кажа. Спомням си само, като че до мен някой изричаше с треперещ глас Фатиха. После престанаха всякакви мисли и чувства. Дойдох на себе си от състоянието на зашеметеност, в което бях изпаднал, едва когато хеджин до мен се размърда. Опитах да се изправя; ставаше трудно. Около мен беше зловещо спокойно. Когато станах, видях какъв товар с пясък е лежал върху мен. А какъв ли при онези, които не са намерили заслон! Финият пясък се беше напъхал по всички отвори на тялото — в носа, ушите и дори в устата. Бях си стискал здраво очите под тюрбана, но прахът беше проникнал и под клепачите. Доста трябваше да се потрудя, докато го отстраня поне дотолкова, че да не чувствам болка. После се огледах.

Навсякъде пясъчни могили, от които стърчаха гърбове на камили и крайници на хора. В непосредствена близост до мен забелязах тахтиревана на Ханнех. Прегазих пясъка до него и установих за моя радост, че Ханнех се намира в добро състояние, изключвайки уплаха и пясъка, намерил път и до вътрешността на тахтиревана. Докато още стоях при нея и ѝ помагах да слезе,

около мен се оживи. Първият, който се измъкна от пясъка до камила на Ханнех, беше Халеф. Погледът му веднага падна върху тахтиревана и като видя Ханнех, нададе възторжен вик. Предоставих го на ликуването му и на неговата съпруга и се обърнах да проуча какви поражения е нанесъл самумът. За щастие се оказа, че никой няма телесни повреди. Не липсваше никой, всички бяха успели навреме да достигнат закрилата на земната вълна. Но горко на нещастниците, изненадани от бурята в откритата пустиня! Те не са имали никакъв шанс при небивалата стихийност, с която този път беше настъпила!

Тази вечер си легнахме с чувство на неизразима благодарност към Бога, който очевидно ни бе взел под своя закрила. И аз отново имах възможност да се удивя на пътищата на Провидението. Първоначално не ни бе било в намерението да поемем по този път, отдалечен толкова много от правата посока, и само желанието на графа ни бе склонило да го направим. Ако не бяхме го сторили, днес вече нямаше да сме живи. Това е моето твърдо убеждение. Шейхът на бени лам ни разказа именно, че местността, северно от техните пасища, през която щеше да води нашият път, е лишена и от най-малкото възвишение. Изобщо не смея да си помисля каква щеше да е съдбата на всички ни, ако бяхме следвали първоначалното си намерение, а не волята на графа, която, както сега съзнах, е била воля и на Бен Нур.

Следствие на това, когато на утрото продължихме ездата, настроението беше много сериозно. Това беше сериозността на хора, убедени, че по чудо са избегнали смъртта. Потеглихме рано, заради водата, която отиваше на свършване. По наши сметки бяхме взели достатъчен брой мехове, наистина, но ужасната жегата, съпътстваща самума, бе пресушила, колкото и кратко да бе продължила, в застрашаваща степен водните ни запаси. Толкова повече че изтощените хора и животни се нуждаеха от много вода. Ето защо бързахме още в ранния следобед да достигнем Бир Хилу. Яздех с руснака и персиеца напред. Халеф днес се придържаше през повечето време край своята Ханнех и сина си, а Абд ел Дарак се намирал при своите хора.

Нашата следваща цел беше мястото, където бяхме намерили графа, и от само себе си се подразбираше, че разговорът се движеше по пътища, които лежах настрана от обичайния материал за беседване. Така заговорихме и за превъзможната вчера смъртна опасност и по този повод персиецът отбеляза:

— Ефенди, на мен и сега ми се изправя косата, като си помисля за вчерашното преживяване и изпитания страх. Наистина се чувствах, сякаш приближава свършекът на света. Аллах, Аллах, щом една пустинна буря може да предизвика такъв ужас, как ли пък ще се чувства душата, когато архангел Израфил надуе тръбите за Съда! Никога ужасът от това събитие не е идвал така близо до съзнанието ми както вчера и съм убеден, че споменът за този страшен час никога няма да се заличи от паметта ми. Какво впрочем мислиш ти? Смяташ ли, че Корана право осведомява относно Яум ер ахър, Съдния ден, и ако аз се обърна към християнството, мога ли да имам вяра на тези сведения?

— Защо не? Вярата в Съдния ден играе главна роля в учението на исляма, но също и в християнството, от което Мохамед точно в това отношение е заимствал много. Приликата между двете предания е поразителна и аз считам облечените в ориенталски одежди сведения на корана за напълно достоверни, с единственото изключение, че за връщането на Христос се говори като за обикновен човек. Но във всичко останало нещата стоят подобно, както и при това, което ни показва Бен Нур. Кажи, смяташ ли Ес Сират — Моста на смъртта, и Ел Мисан — Везните на справедливостта, за приказка?

— Аллах иа юкадир! (Опазил Аллах!) — извика той изплашено. — Знаеш, че нищо в убежденията ми не стои така твърдо както тази истина.

— Виждаш ли? И все пак ти тогава каза, че нищо не си забелязал от Моста и Везните, макар тяхното съществуване да ти е било разкрито със сигурност, изключваща всяко съмнение. Разбираш ли сега какво имам предвид? Има истини, чието познание може да бъде предадено на човека само чрез сетивни картини и сравнения. Тези «нагледни средства» са дрехата, с която се облича свръхсетивната истина, и цветовете, с които става видима за нашите очи. Работата на разсъдък, и то на осенения от вярата разсъдък, е да търси и открие под тази дреха и зад тези цветове истинската, свръхсетивна същина. Човек трябва само да си даде малко усилие и после и през ум няма да му мине да се усмихва над истината или пък да я препрати заедно с дрехата ѝ в царството на приказките.

Малко преди обяд приближихме местността, в която графът бе прекарал най-ужасните часове на своя живот. Когато последвахме по онова време дирята на Гхани, се отклонихме под прав ъгъл

от нашия път. Днес не го направихме, а за да спестим време, се отклонихме още далеч преди това надясно от посоката ни, така че сега се придържаме точно по отсека на тогавашния път. До един час щяхме да стигнем мястото, което едва не бе станало гибелно за графа.

Посоченото време още не беше изтекло, но по различни признаци различих, че търсеното място не можеше да е далеч. Тогава право пред нас, на разстояние две-три хиляди крачки, се издигнаха две птици във въздуха, но без да се отдалечат. Очевидно се бяха подплашили от приближаването ни и сега описваха широки кръгове над мястото, на което бяха кацнали. Бяха два нусура

[127]

, както забелязах въпреки голямото разстояние. При появата им неволно бях спрял и другите приближиха. Те се впуснаха във всевъзможни предположения за присъствието на грабливите птици на това уединено място. По-рано споменах, че в тази посока на няколко дни път нямаше никакъв кладенец, така че едва ли бе за вярване, че някой ще навести тази пустош. Когато попитах Абд ел Дарак какво мисли по въпроса, той отговори:

— Ефенди, не мога да си представя друга вероятност, освен че по време на вчерашната буря някой странник се е отклонил от правия път и е рухнал тук.

Халеф направи усъмнена физиономия.

— Не мога да споделя това мнение. Един пътник би поел по керванския път, а той минава на много мили оттук. Това сигурно ще е някое хищно животно, някой чакал, свършил тук.

— Чакал в тази безводна пустиня? — подхвърлих аз. — Не го вярвам. Ти също така добре като мен познаваш привичките на тези животни, които никога не се отдалечават прекалено много от местността, където има вода. Но няма защо да си трошим напразно главите. Въпросното място и бездруго лежи на пътя ни. След няколко минути ще сме наясно с нещата.

Продължихме ездата и много скоро видяхме няколко точки, които се открояваха ясно на земята. Не се движеха. Ако бяха хора, трябваше да са мъртви. Не знам защо, но в мен се породих някакъв незнаен ужас. Нямаше как да не си помисля за Бен Нур, който ни бе казал, че ще се върнем точно на това място. Какво щяхме да намерим? И в каква връзка щеше да се намира то с тогавашните ни преживелици? Следващият миг щеше да го покаже. Машинално подтикнах моята хеджин към по-бърз ход, така че излязох на известно разстояние пред другите.

Приближавайки, видях, че се касае за един човек и една камила, лежащи наполовина зарити от пустинния пясък в зловеща самота. Още двацет крачки на хеджин и достигнах мястото.

Скочих и започнах да газя през дълбокия пясък, струпан около двете тела, към човека с вид на мъртвец. При това трябваше да мина край камилата, която при моето приближаване направи напразно усилие да се надигне. По всяка вероятност си беше строшила крака и ако не бяхме дошли, щеше да умре по бавен и мъчителен начин. Но сега не беше време да мисля за животното. Гледката на живото, макар и безпомощно създание ме изпълни с надежда, че може би и за ездача все още имаше спасение. Стигнах с усилие до мястото, където лежеше мъжът, и се наведох. Но тутакси отскочих със силен вик на ужас. Лешоядите бяха подхванали зловещия си пир и му бяха изкълвали очите, но нашето идване им беше попречило да продължат своето унищожително дело.

Но не ужасяващата гледка на кървавите очни кухини ме разтърси така — човек като мен не можеше толкова лесно да бъде изведен от самообладание, — че нададох крясък. Аз познавах твърде добре това лице, обкръжено от прошарена коса и брада. Но трябваше да се уловя за главата, за да се убедя, че не сънувам, защото този, на когото принадлежеше това лице, беше... Гхани!

През моя бурен живот съм стоял пред множество трупове, но трябва да призная, че никога не съм изпитвал такъв ужас както сега. Сякаш цялото ми тяло се бе вледенило. И действително, когато осъзнах това чувство, усетих, че зъбите ми тракат като в леден мраз. Гхани тук, точно на това място, което беше избрал за извършване на най-голямото престъпление в своя изпълнен със злодеяния живот! Това навяваше размисъл! Но сега бях изтръгнат от размишленията, които ме бяха навалили с цялата си тежест. Спътниците приближиха — начело Халеф, следван от графа и персицеца. Хаджията ми викна още от седлото:

— Какво намери, сихди? Кой е...

Думата заседна в устата му. Очите му се бяха плъзнали по мъртвеца и се бяха приковали с безграничен ужас върху неговото лице. Същият ужас, примесен с удивление, бе изписан и по физиономията на околностоящите. Отклоних вниманието си от тях и го насочих към двамата мъже, които от всички нас бяха изпитали най-големи страдания от Гхани — Вернилов и Кхутабага. Те бяха безмълвни, съвсем притихнали. Но с толкова по-красноречив език говореха очите им, език, който твърде добре разбирах, Цялата им душа беше изложена в израза, с който гледаха лежащия пред нозете им мъртвец, Следвайки едно внезапно внушение, улових ръката на русина. После заговорих с треперещ, не се срамувам да го призная, от вълнение глас:

— Погледнете още веднъж назад и запомнете това място, защото отново ще дойдете тук, когато се уреждат сметките. Граф Вернилов, ти поиска да видиш мястото, където си изживял своите най-горчиви часове. Огледай се! Твоето желание се изпълни, и то по начин, който нито ти, нито някой друг от нас е могъл да подозира. Ти и персиецът се отказахте от наказанието на този човек. В замяна на това ви бе дадено удовлетворение, по-валидно от което не би могъл да ви даде и най-неумолимият земен съдия.

Когато свърших, очите на графа се отклониха от мъртвеца и се зареяха в далечината. Дълго стоя така неподвижен. После обърна лице към мен и отговори:

— Ефенди, ти казваш, че ни е било дадено удовлетворение. Но Бог ми е свидетел, че на драго сърце бих се отказал от него. Този мъж извърши спрямо мен една ужасна неправда, ала въпреки това аз отдавна съм му простил. И ще го повторя още веднъж пред лицето на неговата бездиханна тленна обвивка: прощавам му от все сърце. Там, където Бог е взел наказанието в свои ръце, жалкият човек няма право повече да мисли за отмъщение.

Този отговор бях очаквал. И за моя радост персиецът се обади:

— Аз също съм далеч от мисълта да се радвам на ужасния край на Гхани. Дано Аллах му прости, както съм му простил аз! И дано mine благополучно по Ес Сират, Моста на смъртта! Не мислиш ли, ефенди, че преди края си може да е стигнал до съзнание за големината на своята вина? Не е необходимо да ми отговаряш, защото предварително знам какво ще ми кажеш. И умея също така добре, както си ме учил, да правя разлика между неправда и извършител на неправда. Ти казваше, че човек трябва да ненавижда неправдата, но да обича несправедливия. И аз желая да постъпвам съгласно това предписание, сега и занапред. Предлагам да му направим едно пристойно погребение. Неговият труп не бива да служи за храна на лешоядите от пустинята.

С какво удоволствие се съгласихме с това предложение! Не можех да се начудя на начина, по който персиецът се държеше напоследък и сега отново пред трупа на смъртния си враг. Само до неотдавна въплътен мохамеданин, сега мислеше и говореше за любовта с вещината на християнски проповедник. Не можех да постъпя другояче, отидох при него и му стиснах развълнувано ръката.

След като сърцата получиха своето, можехме да помислим и за други неща. И тогава се натрапи преди всичко въпросът, как се е озовал тук, посред пустинята, Гхани, за когото смятахме, че се намира в най-дълбоката подземна тъмница на Мека? Халеф открито изрече въпроса, който навярно си задаваше всеки от нас:

— Сихди, как е успял Гхани да офейка тайно от зандана?

С категоричен тон отговорих:

— Аз нямам действително особено високо мнение за благонадеждността на турския гарнизон, но не считам Гхани за човек, способен да реализира без чужда помощ един план за бягство. По мое мнение загадката има две обяснения.

— Чак две? Възбуждаш любопитството ми.

— Аз считам два случая за възможни. Или доброто разбирателство между пашата и великия шериф след нашето заминаване е престанало и пашата е поискал с освобождаването на главния виновник да нанесе удар на емира. Но това предположение при характера на пашата, който по разумни причини ще се стреми да избягва един открит разрыв с княза на Мека, не ми се струва много вероятно.

— Дотук ясно. А второто обяснение?

— Или Гхани е получил свободата си чрез посредничеството на великия шериф.

— Машаллах! Не го вярвам. Емирът все пак няма да вземе да помага на собствения си враг да добие свободата си, я!

— Защо не? Аз не го опознах като мъж, който ще вади непримиримостта на преден план, ако има причини да прояви милост.

— Говориш за причини? Аз не знам нито една, която би могла да го накара да даде свободата на човек, чийто стремеж е бил неговата гибел.

— Лъжеш се. Такива причини има достатъчно.

Я си помисли, че Гхани принадлежеше към най-прочутата шерифска фамилия на Кватадах, с която великият шериф се намира в близко родство. Колко мъчително трябва да е било за деликатния емир да знае, че в Джияд е затворен мъж, стоварил незаличим позор върху цялото шерифство, и чиято родственост е един постоянен упрек за него и всеки пряк потомък на Мохамед. При тези обстоятелства аз смятам за много вероятно, че в него се е породило желание да отстрани този неудобен камък. А това е било възможно само като му помогне да избяга, разбира се, при условие никога повече да не се мярка на територията на Свещения град. От някаква опасност в бъдеще нямало защо да се страхува, тъй като Гхани до такава степен се бе компрометирал от неуспялото съзаклятие, че не можеше да се надява да намери необходимите привърженици за евентуални планове за отмъщение.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Така, както обясняваш нещата, вече не ми се струват толкова невероятни и сега аз самият мисля, че горе-долу така трябва да са се случили. Но по каква причина Гхани и сега е избегнал керванския път и е потърсил необитаемата пустиня? Тук сигурно се крие нещо, което ние не знаем.

— Аз също го считам за вероятно, макар и да не мога да се сетя за причината. Може би е искал да отбягва срещата с хора, които го познават и на чиито въпроси е щял да бъде принуден да отговаря, а това, както лесно може да се разбере, не му е било присърце. Но да оставим настрана всички тези безполезни предположения, които така или иначе не могат да ни доведат до сигурен резултат, и да побързаме с погребението, та да стигнем до Бир Хилу, преди запасите ни от вода съвсем да са се свършили.

За да попречим на «дейността» на лешоядите върху трупа, нямаше да е достатъчно да струпаме върху него само една пясъчна могила, която следващата буря щеше да отвее. Ето защо започнахме да разкопаваме в близост земята. Това не беше лесна работа, наистина, тъй като липсваха необходимите инструменти, но хората работеха усърдно и след половин час беше изкопана достатъчно голяма яма да побере трупа. После хаддехните издърпаха вкочаненото тяло от пясъка и го положиха пред дупката. При това бе направено едно откритие, което преди туй ни се беше изплъзнало, понеже трупът бе покрит до шията с пясък. Дрехата на Гхани беше съвсем пропита отпред на гърдите с кръв. Това можеше да е станало само от някоя рана, и то немалка, която Гхани си е причинил при падането от камилата. Разтворих кхамиса

[128]

горе при врата и... не можах да сдържа един висок вик на удивление. Гръдният кош на Гхани беше напълно смазан и представляваше една безформена кървава маса. Тази ужасна рана можеше да бъде причинена само от някой много тежък предмет, който в момента на падането му се е стоварил върху него и е предизвикал мигновената му смърт. Следователно тя не беше настъпила в резултат на задушаване, както си бях помислил първоначално. Но от какво естество беше този предмет и къде се намираше сега? Вероятно, или по-скоро сигурно, беше заровен в пясъка близо до мястото, откъдето бе измъкнат трупа. Дадох заповед на хаддехните да започнат да разравят. Междувременно аз отидох при хеджин на Гхани и я прегледах. Предният ѝ десен крак беше строшен непосредствено под колянната става, така че за оздравяване на животното при сегашните обстоятелства не можеше да се мисли. Отидох да взема карабината си «Хенри» и с един изстрел в окото го освободих от мъките.

Едва изстрелът беше отзвучал и от мястото, където хаддехните копаеха, отекна вик. Един от тях вдигна нависоко някакъв предмет, но той беше толкова малък, че от мястото, където се намирах, не можех да го различа. Но веднага бях осведомен, защото Халеф извика:

— Машаллах, една златна меджидийех!

[129]

Продължавайте да ровите и няма да се учудя, ако намерите още.

И действително скоро излязоха на бял свят още няколко, което импулсира хаддехните да търсят с удвоено усърдие. Пясъчният куп, под който беше лежал затрупан Гхани, ставаше все по-малък и по-малък и накрая се оголи един дървен сандък, обкован със здрави железни шини и с измерение около две квадратни стъпки. Беше толкова тежък, че двама хаддехни с голямо усилие успяха да го вдигнат. По единия ръб, вероятно този, който се е ударил в земята, се беше разпукал и от вътрешността нещо проблясваше като червеникаво злато. Да не би пък сандъкът в крайна сметка...? Не можах да довърша мисълта, защото в същия миг като светкавица ме озари споменът за онова паметно махкаме в палата на великия шериф, когато бях извикал на Гхани да се пази да не би храмът, който е изградил на Мамона, да рухне и да го погребат под развалините си. Ако сандъкът наистина не съдържащо нищо друго, освен злато, тогава неговото тегло действително бе обяснимо и ужасната рана на Гхани вече не представляваше неразрешима загадка. Но при това положение трябваше да разглеждам като внушение свише тогавашните си думи, сбъднали се сега по толкова ужасен начин. С неописуеми чувства в сърцето наблюдавах как хаддехните се опитват да отворят капака. Известно време той се съпротивяваше на техните усилия, но после ключалката поддаде, капакът отлетя и...

— Машаллах! — извикаха околностящите слисано и зяпнаха с широко отворени очи блесналото съдържание на сандъка — беше до ръба пълен с жълтици.

Настъпи внезапна тишина. Хаддехните бяха чули в махкаме моите отправени към Гхани думи и много добре разбираха значението на това разтърсващо събитие. Очите им удивено се стрелкаха между златното съкровище и мен. Персиецът също стоеше вцепенен. И гласът му трепереше, когато след известно време наруши тишината:

— Ефенди, твоето пророчество, твоето предсказание! Спомняш ли си го? Гхани намери края, който му предрече. Аллах да бъде милостив и състрадателен към неговата душа!

Как се е добрал Гхани до съкровището и къде го е бил скрил. Пашата бе наредил да претърсят внимателно къщата му, но не бяха намерени много пари в наличност. Аз също бях на мнение, че цялото му състояние е било скрито в Бейт ес Сала. А сега се оказа, че той е бил достатъчно благоразумен да скрие парите си на различни места. И кой му е помогнал да пренесе тежкия сандък? Това бяха въпроси, на които навярно никога нямаше да се получи отговор. Във всеки случай сега имаме обяснението защо Гхани и този път се е отклонил от обичайния път. Искан е да избегне всички нежелани срещи, които биха могли да станат опасни за съкровището, а оттам и за самия него.

За чест на хаддехните и бени лам мога да кажа, че запазиха самообладание при вида на съкровището. По тях не се забелязваше и следа от трескавата алчност, която толкова често бях имал възможност да наблюдавам при златотърсачите в Дивия запад. Аз самият открай време съм бил на мнение, че има по-големи богатства от златото и среброто, и хаддехните лека-полека бяха започнали да споделят това гледище. А що се отнася до бени лам, то поне шейхът им бе проявил удивително самообладание преди време, когато с толкова лека ръка се отказва от «Съкровището от крайници», макар вече да го притежаваше. Освен това сега трябваше да се погрижим и за други неща, които бяха по-належащи — погребението на меканеца и потеглянето към Бир Хилу. И тъй, сандъкът беше отново затворен и временно натоварен на една товарна камила.

Положихме трупа на Гхани в приготвената яма и го покрихме с извадената пръст. Когато почти бяхме свършили и оставаше открито само лицето, графът, който досега се бе молил мълком, се обърна към мен с молбата:

— Ефенди, позволи да дам на бездыханното тяло на Абадилах последната шепа пръст! Но преди туй бих желал да се помоля над него със сурата, озаглавена «Разгонването». Ти я знаеш също така добре като мен и ти е известно, че не съдържа нищо против нашата вяра. Ето защо може да бъде изричана от всеки християнин.

Дадох мълчаливо съгласието си и графът започна с дълбоко възмущение пред сериозно смълчаните край гроба хаддехни и бени лам:

«С името на Всемилоствия и Милосърден Аллах! Когато Небето се разцепи и когато звездите се разпръснат, и когато моретата прелеят, и когато гробовете се преобърнат, ще узнае всяка душа какво е извършила и какво е пренебрегнала. О, човеко, какво те съблазни

против твоя щедър Господар, който те създаде равен и беше справедлив към теб и създаде те във вид, който той пожела? Но не! Вие считате лъжа Съдния ден. И наистина бдят над вас пазители, писари благородни. Те знаят и записват онова, което вие правите. Наистина праведните са сред благодат. И наистина грешниците са в Джехеннема. Ще горят там в Съдния ден и не ще могат да се скрият от него. И знаеш ли ти какво е Съдния ден? И после — знаеш ли какво всъщност е Съдния ден? В този ден душата не може да направи нищо за другата — властта в този ден е на Аллах.»

[130]

* * *

Вече стигнах до края и мога да се досетя, че някои читатели ще имат желанието да получат точна информация за всяка отделна личност, спечелила тяхното съпричастие. С няколко думи мога да изпълня това желание. При Бир Хилу Абд ел Дарак си взе сбогом с нас и това стана в изключително сърдечна форма, защото знаехме, че сбогуването е за цял живот. Той взе половината от златото. Всъщност според законите на пустинята можеше да предяви претенции за цялото съкровище, тъй като бе намерено в обсега на властта на бени лам. Но той съвсем правилно отбеляза, че е нямало да види и един пиастър, ако не е бил спокоен от мисълта да ни придружи донякъде с почетен ескорт. Другата половина беше присъдена на хаддехидните и тя имаше толкова висока стойност, че оттук нататък с право можеше да бъдат причислявани към най-богатите племена на Джезирех. За аскерите на персиеца, както вече споменах, бе помислено достатъчно по друг начин.

На мястото, където меканците бяха погребали слепия мюнеджи, смятайки го за мъртъв, персиецът и графът се разделиха с нас — първият, за да се върне в Мешхед Али, вторият, за да поеме през Багдад и Керманшах пътя за Техеран. Двата стигнаха благополучно своята цел. За Кхутаб ага мога да кажа, че поддържа оживена кореспонденция. Той е много щастлив и се радва на високо уважение по свещените места на Шиа. Използва влиянието и възможностите си в духа на онази любов, която му бе открита в миг на смъртна опасност, и за която се превърна на думи и дела в ревностен апостол.

Граф Вернилов беше отново назначен и възстановен от шах Наср-ед Дин във всички служби и постове, които бе заемал преди години. Той работи още няколко години за благото на народа, на когото той, прокуденият от своето отечество, бе отдал своята любов. А когато се спомена, беше искрено оплакан от владетеля и цялата страна.

Аюн ер Рафик преживя дълго време на управление, което един познавач на историята на Мека би нарекъл голяма рядкост. Той седя двацет и три години на шерифския трон и почина през 1905 година. Събитията, разказани в тази книга, му бяха отворили очите за празноглавието и покварата на меканското «отбрано общество» и му бяха дали в ръката оръжия, с които успешно да се справя с машинациите на своите противници. Към Високата порта също се прояви като мъдър държавник. Привидно се съгласяваше с всички нейни изисквания, но в действителност и на косъм не отстъпваше от своята позиция и власт. Както навремето бе излязъл победител срещу Осман паша, така запази безспорно превъзходството и пред неговия приемник. Но ако може да се вярва на вестникарските репортажи, той го използваше не за лична изгода, а в интерес на Хеджас.

А Халеф и неговите хаддехидни?... Когато стигнахме близо до Ефрат, напред бяха изпратени двама хаддехидни като бързи вестители, които трябваше да осведомят за нашето пристигане. Бяхме посрещнати с ликуващо въодушевление от цялото племе. Сега според бедуинския обичай нашето благополучно завръщане би трябвало да бъде отпразнувано с поредица тържествени игри и победни пиршества, но за чест на хаддехидните трябва да кажа, че този път те изобщо не помислиха за тези неща. Вместо това Халеф събра всички и по свойствения си безподобен маниер им разказа за забележителния хадж, донесъл толкова необикновени преживелици. И кой можеше да го упрекне, че за този разказ му бяха потребни не една и две вечери? Едва ли също подлежи на съмнение фактът, че се радваше на един отзивчив и внимателен кръг от слушатели, които следяха думите му с напрежение и затаен дъх. А когато започна да разказва историята на мюнеджията, сякаш откровение от друг свят изпълни с трепет техните души. И ги заля вълна от непознати досега чувства, които приеха облика на сериозни, святи намерения, когато пред духовните им очи възникнаха разтърсващите картини, даващи представа за една тъмна,

неизследвана територия на душевните състояния, чието пълно разбулване и разбиране ни се открива едва в Смъртния час, когато душата ни застане треперееща и плаха.

Информация за текста

© Карл Май
© Франц Кандолф
© 1998 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May, Franz Kandolf
In Mekka,

Източник:
<http://bezmonitor.com>

корекции след OCR: Victor

Публикация:

В МЕКА. 1998. Изд. Калпазанов, Габрово. Биб. Неиздавани романи. Роман. Превод: от нем. Любомир СПАСОВ [In Mekka / Karl MAY & Franz KANDOLF]. Печат: Балкан прес, София. Формат: 20 см.. Страници: 288. Офс. изд. Тираж: 3 500 бр. Цена: 3500.00 лв. ISBN 954-17-0179-5.

Originaltitel der Gesammelten Werke: In Mekka (Bd. 50)

Свалено от «Моята библиотека» [<http://www.chitanka.info/lib/text/1843>]
Последна редакция: 2006-08-10 20:36:51

1

кирбе — мех (Б. нем. изд.)

2

маджнун — глупак (Б. а.)

3

Вж. Карл Май, Събрани съчинения том 14, «Олд Шуърхенд I». (Б. нем. изд.)

4

«Отче наш, който си на небеса, да се свети името твое!» (Б. а.)

5

Така започва всяка сура на Корана с изключение на деветата. (Б. а.)

6

Библия. Матей, 7; 7 (Б. пр.)

7

кис ед дахаб — кесия със злато (Б. а.)

8

джоб в пояса (Б. а.)

9

харами — хайдутин (Б. а.)

10

шахи — най-дребната персийска (медна) монета (Б. а.)

11

шейх ел харе — главен управител на градски квартал (Б. нем. изд.)

12

Магхриб — Вечерната молитва (Б. нем. изд.)

13

долап — дървен шкаф (Б. а.)

14

хет — нишка (Б. а.)

15

москуфи — руснак (Б. а.)

16

меккави — меканец (Б. а.)

17

шахаде — удостоверение (Б. а.)

18

терит ет телеграф — телеграфна жица (Б. а.)

19

заптие — полиция (Б. а.)

20

мекан ес сала — дом на молитвата (Б. а.)

21

кахведжи — съдържател на кафене (Б. нем. изд.)

22

филджан — чашка за кафе (Б. нем. изд.)

23

Китаб ел мукаддас — Свещената книга — Библията. (Б. нем. изд.)

24

Хадж — поклонническо пътуване (Б. нем. изд.)

25

Ихрам — поклонническа дреха (Б. а.)

26

Пенгамбер — пророк (Б. по.)

27

Оттам името Кааба, Кааб — куб. (Б. а.)

28

Баб ет Тауба — Порта на разкаянието (Б. а.)

29

Хаджар ел Асвад — Черният камък (Б. а.)

30

Ибрахим — Авраам (Б. пр.)

31

Адем — Адам (Б. по.)

32

Абсолютно необходим изискуеми действия (Б. а.)

33

Харам — голямата джамия (Б. нем. изд.)

34

салават — молитви (Б. а.)

35

Шемзийе ел кандил — абажур (Б. а.)

36

Свещен Коран, сура 90, «Градът» (Б. пр.)

37

Джехеннем — ад, пъкъл (Б. нем. изд.)

38

Дженнет — рай (Б. нем. изд.)

39

Бедван — мн. ч. от бедави — бедуин (Б. нем. изд.)

40

@тирс — щит (Б. а.)

41

Ваджа 'ел бати — колики (Б. а.)

42

Мум ел ахир — Съдния ден (Б. а.)

43

Файласуф — философ (Б. а.)

44

шари'ет ел ифтикар — логическо мислене (Б. а.)

45

главният на учените (Б. а.)

46

университет (Б. а.)

47

гигантска змия (Б. а.)

48

медарис — мн. ч. от медресе (Б. нем. изд.)

49

Сукак ел Хаджар — «Каменната улица» (Б. а.)

50

Дихлис — преддверие (Б. а.)

51

сакале — пейки (Б. а.)

52

Рака'ат — падане на колене. (Б. а.)

53

Даир и Са 'адет — Порта на щастието и блажеността (Б. а.)

54

Библия, Матей, 23; 27 (Б. нем. изд).

55

Наддара — очила (Б. а.)

56

Такбир, тахлил — предписани поклоннически молитви (Б. а.)

57

Кибритат — кибритени клечки (Б. а.)

58

Мухи (Б. а.)

59

проказа на човечеството (Б. а.)

60

барабан (Б. а.)

61

Дом на молитвата (Б. а.)

62

Боун найф (ам. @bow-knife) — дълъг нож с двуостър край (Б. пр.)

63

Хулдат — къртици (Б. а.)

64

Баб ел Умрах — Порта на малкото поклонение — (Б. а.)

65

Бард 'а — чул (Б. а.)

66

Вали — областен управител (Б. а.)

67

Хасан и Баракат са били синове на Мохамед Абу Нумехий. Аюн ер Рафик принадлежи към великошерифската фамилия на Хасан. (Б. а.)

68

Сихр — зет (Б. а.)

69

Тъст (Б. а.)

70

главният на учените (Б. а.)

71

професори (Б. а.)

72

Еджял — мн. ч. от джил — столетие; век (Б. а.)

73

Петък (Б. а.)

74

неделя (Б. а.)

75

понеделник (Б. а.)

76

Диб — вълк (Б. а.)

77

Охрана на шерифа, съставена от свободни и повинни мъже. (Б. а.)

78

Път! (Б. а.)

79

Ефендина — буквално «нашия ефенди», титла на наместника на Мека, за разлика от ссейидана — «нашия господар», както бива наричан великият шериф (Б. а.)

80

Магхребѝ — арабин от Магхреб (Мароко) (Б. а.)

81

Джубба — дълга връхна дреха, кафтан (Б. а.)

82

Та 'лима — учение (Б. а.)

83

Мир на Аллах (Б. а.)

84

ордени (Б. а.)

85

ритуали (Б. а.)

86

Градски квартал (Б. нем. изд.)

87

Законоведение (Б. а.)

88

изкуство за красиво изнасяне на сказки по Корана (Б. а.)

89

Маджхун — побъркан (Б. а.)

90

Вж. Карл Май, Събр. съч. . . т. 26, «Лъвът на кръвното отмъщение». (Б. нем. изд.)

91

Спасен кладенец. (Б. нем. изд.)

92

Зелена долина. (Б. нем. изд.)

93

прозвище на лъва (Б. нем. изд.)

94

Следобедна молитва, Молитва при и след залез слънце (Б. а.)

95

падане на колене (Б. а.)

96

поклонническа молитва (Б. а.)

97

Махкаме — съдебен състав (Б. а.)

98

Хатиб — проповедник (Б. а.)

99

Китаб ел Ифтихар — Книга на славните дела (Б. а.)

100

Ханафис — мн. ч. от хунфисе — мокрица (Б. а.)

101

танджара ес сим — тенджера с отрова (Б. а.)

102

машви ел Джехеннем — дяволско изчадие (Б. а.)

103

Мост (Б. а.)

104

пеперуда (Б. а.)

105

какавида (Б. а.)

106

таралез (Б. а.)

107

славей (Б. а.)

108

Сирадж — глинена лампа (Б. а.)

109

Даббусе — карфица (Б. а.)

110

нукта ел тикл — точка, център на тежестта (Б. а.)

111

Йом ес хадд — неделя (Б. нем. изд.)

112

Фахх ул хулдат — капан за къртици (Б. а.)

113

Камис — дреха, подобна на риза (Б. а.)

114

Вечеря, основното време за ядене в Ориента (Б. а.)

115

понеделник (Б. нем. изд.)

116

Вж. Карл Май, Събр. съч. т. 2, «През дивия Кюрдистан». (Б. нем. изд.)

117

Хукама — мн. ч. на хеким — лекар (Б. а.)

118

Вж. Карл Май, Събр. съч., т. 6, «Жълтоликия». (Б. нем. изд.)

119

На султана са се полагали шест. (Б. а.)

120

Фалудж ел а 'дха — парализа на крайниците (Б. а.)

121

Асфу'р — врабче (Б. а.)

122

хубуб — жито (Б. а.)

123

Азрак — бял кон (Б. а.)

124

Къбле — молитвена ниша, ориентирана към Мека (Б. а.)

125

Има се предвид английската миля — 1853 м. (Б. нем. изд.)

126

Библия, Матей, 18:20 (Б. а.)

127

Нусура — мн. Число от ниср — лешояд (Б. а.)

128

Кхалтс — риза (Б. а.)

129

меджидийех — 100 пиастьра (Б. а.)

130

Свещен Коран, сура 82, «Разцепването». Сурата се състои от деветнадесет аета и е спусната в Мека. (Б. а.)

adventure

Карл
Май

Великден

bg
de

Любомир
Спасов

adventure

Karl
May

Auferstehung

de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0

2010-02-22 15:43:57

Auferstehung

<http://chitanka.info/lib/text/14572>

1.0

0.1 (2009-11-09 22:00:00) — Добавяне (сканиране: неизвестен любител на автора, редакция:
BНorse)

1.0

Карл Май
Великден

Христос воскресе!
Радост за смъртния,
който в гибелния,
злия, всадения

порок обвил се е!

Христос възкресе!
Блажен любещият,
който горестния,
спасителния, учащия
изпит издържал е!

Гьоте

По Рио Мадейра, най-големия приток на река Амазонка, плаваше една малка лодка. Отпред на тесния нос седеше сеньор Пердидо, после идваше ред на тримата гребци Августин, Мануел и Матео, а аз държах кормилото отзад. Само някой да не се подведе от имената и да сметне тримата гребци за бели. Те бяха истински индианци тоба, които едва преди няколко месеца при кръщението бяха получили тези християнски имена. Бяха се доказали като сериозни, мълчаливи и напълно благонадеждни хора, засвидетелстващи своята вяроност и симпатия към мен повече с погледи и действия отколкото с думи. Само тяхната голяма привързаност ги беше склонила да ме придружат толкова далеч от своята родина надолу почти до Амазонас, като по време на дългото пътуване с лодка бяха устояли на немалко опасности. В Грато спряхме и си отпочинахме, за да обърнем отново назад. Тук сеньор Пердидо беше дошъл при мен и ме бе помолил да го взема със себе си, понеже искаше да се отправи нагоре към Андите. Трябваше да призная, че не ми бе направил приятно впечатление. Името Пердидо означава в превод «Блудния», към което напълно подходеше цялото му поведение. Той беше здрав млад мъж и беше полезен като гребец, умееше много добре да си служи с пушката, познаваше точно коварствата на тропическата девствена гора и колкото пъти слизахме на брега, отиваше на лов, за да донесе богата плячка; владееше напълно тупи — онзи клон на широко разпространения език гуарани, който под наименованието *Lingoa general de Brasil* служи на повечето племена от вътрешността да общуват. И въпреки тези добри и полезни качества той не ми харесваше. Беше блед, мрачен и необщителен, лутащ се, може би озлобен към самия себе си, и притежаваше, което най-много ме отблъскваше, по-малко вяра и от един езичник — това бях доловил въпреки неговата мълчаливост. Аз често и с удоволствие беседвах с моите индианци тоба върху религията. Тогава върху неговото бледо, студено лице винаги се появяваше израз на подигравка, на присмех, на които дори веднъж даде воля с възклик: «Chito! (Мълчете!) Няма никакъв Бог, защо говорите за тези неща!» Аз му обясних сериозно, ала той се извърна раздразнен от мен.

Неговото обществено положение също беше за мен загадка. От различни негови изказвания схванах, че притежава повече образование от онези бели, които иначе се скитат при индианците от девствените гори. Неговото облекло също не беше подходящо за пущинака, в който се намирахме: брич за езда от кожата на ягуар и към обутите с леки алпаргатос [1]

крака шпори с големи колелца и тежащи един фунт, които в девствената гора бяха не само излишни, но дори пречеха. Синьото яке от тънък плат беше притегнато в кръста с шнур, към който в кожена кания бе закрепен дълъг нож. Отделно носеше един здрав кожен колан с две чантички от кожа, в каквито се съхраняват пари и други ценни предмети. От колана висяха два големи американски револвера. На главата си бе нахлупил тежка широкопола шапка, изплетена от фина тръстика. Освен с ножа и револверите беше въоръжен с една късоцевна пушка.

Това не беше облеклото на един горски човек, аз по-скоро бих бил склонен да го сметна за някой «comerciante», за един от онези търговци, които се скитат по разположените между Кордилерите и горещата зона усмотени села и ранчоси. В полза на това предположение

Говореха също двата тежки пакета, които беше накарал да донесат при качването си в нашата лодка.

Беше чудно хубаво горско утро, но съвсем различно от онези, които бях преживявал в Запада на Съединените щати. Девствената гора на тропика е безкрайно по-различна от тази на Севера. Вековната гора на Скалистите планини е сериозна, величава и смълчана. Тя прилича на катедрала. Който навлезе в нея, се чувства обзет от особено вълнение и едва се осмелява да наруши дълбокото мълчание с някоя високо изговорена дума. В девствената гора на Юга обаче всичко е един безкраен разкош от багри и форми. Тук има живот и движение дори в най-тъмната нощ и покой настъпва фактически само по пладне, когато достигналото зенита слънце сипе такава жар, че всяка жива твар премалява и се оттегля в най-дълбоките сенки на девствената гора.

Двата бряга на реката бяха обрасли с пищна, непроходима палмова гора, над която извисяваха високи корони туру и кукурит. После палмите на места отстъпваха и надмощие вземаше гъст шумнат храсталак, отрупан с хиляди различно обагрени цветове. Всичко това грееше, блескаше, искреше във всевъзможни краски и нюанси и насищаше утринния въздух с онзи тежък и същевременно сладък аромат, какъвто единствено в тропика може да се създаде. Сетне бреговете се покриха с бомбаси, които бяха изгубили листата си. Милиони великолепни цветове бяха избухнали от голите клони, от които се развиваха дълги, блестящи в червено семенни кутийки. Гнездата на янерата, наподобяващи торби, висяха със стотици между тези цветове. Златистолъскави кресливи птици се стрелкаха във въздуха. Колибри, подобно искрометни скъпоценни камъни, пърхаха насам-натам. Сегиз-тогиз прозвучаваше ужасяващият крясък на някоя маймуна ревач, към който сетне се присъединяваше цялата сатанинска шайка. На най-високите клони се полюляваха уистити, миловидни маймунки с големината на катеричка. Голямо количество газещи и водоплаващи птици оживяваше голямата река, а по пясъчните наноси се припичаха на слънце крокодили. От време на време срещаме някоя костенурка, пулеща се в нас при разминаването с глуповата арогантност. А дълбочината гъмжеше от риби, които се подаваха на повърхността тук и там, зяпнали за въздух.

Водните птици приветстваха лодката ни с пъклен крясък, кажи-речи по-голям и от олелията, носеща се през интервали от гората. Но нещата се променяха. Колкото повече приближаваше обяд, толкова по-тихо ставаше и когато слънцето почти бе стигнало връхната си точка, навсякъде се възцари най-дълбока тишина.

Ние също не можехме да понасяме по-дълго зноя и се насочихме към брега, когато забелязахме едно място, където храсталакът не беше много гъст и можехме да спрем. Привързахме лодката и газихме през дълбоката тиня, докато се добрахме до суха земя. Но тогава растителността стана толкова непроходима, че трябваше да си отворим път с ножовете.

Какъв разкош и великолепие! Намирахме се под палми тимичо, чиито ветрила лъщяха в бледорозов оттенък. Високо над тях разпростираше своя листвен свод великанът на девствената гора, една могъща сейба. Дървовидна папрат с прекрасни перести листа се бе устремила нагоре към него. А високо по върхарите на сейбата се катереха лиани, опънали се от клон на клон като върви или въжета, по които маймуните, еквилибристиите на гората, упражняваха своето изкуство, без да се безпокоят от нас.

Тук и там лианите се спускаха към земята като отвесни пръти или усукани като въжета в причудливи плетеници, а по тях пълзеше нагоре до короната на сейбата един гъстак от пасифлора,

[2]

обкичена с милиони и милиони червени, сини и виолетови цветове.

Бях изпълнен с удивление от това направо неописуемо великолепие. Такова нескончаемо изобилие от цветове ми се струваше непонятно. Та това беше буквално един цветен пожар, един цветен пламък, който сякаш се стремеше да достигне небесата! Аз, нищожният земен червей, стоях пред него и под него като Мойсей, когато гласът на Господа прокълът от горящия храст: «Изуй обувката от нозете си, защото мястото на което стоиш земя е света.»

Не само гигантизмът на този пасифлорен гъсталак, не само чудното великолепие на багрите упражни върху мен това въздействие, а само обстоятелството, че сега се намирахме във времето

на Великите пости. Та нали пасифлорните цветове включват символите на страданията на нашия Господ и Спасител.

Поради голямата жега сънят беше една задължителна необходимост за нас, ала при гледката на това цъфтящо чудо на Божието всемогъщество ми беше невъзможно да затворя очи. Спътниците ми се натръшкаха на земята, закриха лица и ръце заради моските и скоро потънаха в дълбок сън. Аз седях безмълвно, без да обръщам внимание на жилещите насекоми, и мислех за далечния Сион, крепостта на избавлението, за Гетсимания, за мястото на разпятието, за скалния гроб и ликуващия вик: «Той наистина възкръсна и не е вече тук!»

[3]

Тогава един крокодил се измъкна на брега и се заприбутва към нас по просеката, която бяхме проправили в храсталака. Като ни съгледа, спря. Изглеждаше, сякаш размисля дали да побегне, или да нападне. Вероятно се реши на второто, защото след къса пауза продължи пътя си. Аз грабнах мечкоубицеа и му пратих един куршум в окото. Той изрева, замята се насам-натам, завъргаля се, докато се обърна по гръб. Беше мъртъв. Един черен кайман с дължина близо четири метра.

Изстрелът разбуди спътниците ми. Пердидо стана и се отдалечи, като с помощта на ножа проникна в шубрака. Той често напускаше бивака без някоя видима причина. После го чувахме в далечината да говори сам със себе си, а когато се връщаше, изглеждаше вътрешно възбуден, но външно по-смълчан и мрачен отпреди.

След като се отдалечи, аз продължих мислите, които преди туй ме бяха вълнували в разговор с тобасите, и накрая откъснах няколко мъченици, за да им обясня значението на отделните части. При това забелязах Пердидо. Той се беше върнал и притаил близо до нас в храсталака, за да ме слуша тайно и внимателно. Изразът на очите му беше съвсем странен. В него бе залегнало, наистина, обичайното презрение, но и нещо друго, което почти бих бил склонен да нарека копнеж. Когато забеляза, че съм го видял, той приближи, откъсна един цвят и попита:

— Значи това цвете било символ на страданията на вашия така наречен Спасител, сеньор?

— Да — отговорих спокойно, — но не на «така наречения», а на истинския!

— Мустачетата означавали камшиците, разделените листа — пиките, венчелистчетата — тръненият венец, петте прашника — раните, плодникът — чашата (с оцета), и трите стълбчета на близалцата — пироните на кръста? Сеньор, това е безсмислица!

Той хвърли цветето на земята и стъпи върху него. Това ме възмути и казах с остър тон:

— Мислете каквото си искате, сеньор, но сега вие стъпкахте с нозете си не пасионарията, а онова, което тя означава!

— Пасионария! — изсмя се оня. — Така цветето е наричано само от затънели хора. Вие сигурно все пак знаете, че неговото истинско име е грандилиа. Наистина ли сте толкова луд да вярвате на това, което казвате? Страдания Христови? Кой е бил Христос? Един човек като вас и мен! Как може един човек да «душеспаси» цялото човечество! Той е умрял, както трябва да умре всеки. А дето бил увенчал избавителната мисия със своето възкресение, това е... това... това е...

Спря по средата, навярно заради погледа, който му метнах. Аз скочих, застанах непосредствено пред него и запитях:

— Това е... това е... е, какво е?

— Лъжа. Никой мъртвец не възкръсва!

Възнамерявах да му запрата един гневен отговор в лицето, ала се овладях и казах въздържано, слагайки ръка върху неговата:

— Сеньор, мога само да ви съжалявам! Христос е умрял също за вас и също за вас е възкръснал, и бъдете щастлив, че това е така!

— Да бъда щастлив? Защо?

— Защото вие се нуждаете от един спасител навярно повече, отколкото хиляди други хора.

— Аз... аз... аз? — попита той, като отстъпи няколко крачки назад и ми хвърли искрящ поглед от тъмните си очи.

— Да, вие! Що за товар лежи на вашето сърце? Защо толкова често се отдалечавате от нас, за да говорите с мрачния дух, който ви е обсебил? Вие имате нечиста съвест!

— Нечиста съвест? — изшипя онзи към мен, посягайки към ножа си. — Посмеете ли още веднъж да ми го кажете, острието ми ще ви прониже сърцето, без вашият Избавител да може да ми попречи!

— Ба! — отвърнах. — Аз повтарям: Вие имате нечиста съвест; вие носите тежестта на някакво престъпление. За вас избавление може да дойде само от този, когото отричате. Може би дори скоро ще закрестите за избавление, додето езикът ви залепне за небцето. За вас ще настъпи времето на мъките, на най-дълбоките страдания и аз бих желал великденските слова «Христос воскрес» тогава също и за вас да прозвучат!

Той беше станал смъртноблед и се бе вторачил в мен като отнесен. Безкръвните му устни трепнаха, ръката се отпусна от ножа. Но после се съвзе, нададе къс, дрезгав кикот и заговори:

— Вие блънувате, сеньор, затова няма да водя спорове с вас. Но веднага щом ми се предложи някаква възможност, ще ви напусна, защото се преситих от вашите поучения!

Не счетох за нужно да му отговоря. През следващите дни той повече не говори с мен; обръщаше се към тобасите, когато имаше нещо да каже или пита. Беше неприятен период и аз се зарадвах, когато след много напрежение преодоляхме водопадите и завихме после в Маморе. Тук бяхме вече в област, където човек можеше да се надява да срещне отново хора, и то бели.

Надеждата се оправда още на следващия ден. На едно място, където реката се стесняваше, чухме да долитат удари от брадва и се насочихме нататък. Там бяха вързани няколко лодки, ала на първо време не забелязахме никакъв човек. Слязохме и последвахме една тясна, просечена в подлеса пътека. Тя ни отведе до открито място, възникнало от отсичането на дървета cinchona.

Тук бе работната площадка на една група каскарилероси.

«Каскарилеро» означава «събирач на кори». Тези хора обикалят из девствените гори, за да събират хининови кори. Работата е свързана с много трудности и може да се върши само от силни, опитни и дръзки мъже. Дърветата се отсичат непосредствено до корените, кората се обелва на ивици и се суши или на слънце, или над огън. В райони, където се отглеждат изкуствени насаждения хининови дървеса, дърветата не се отсичат, а само грижливо се белят корите, което, от само себе си се разбира, е много по-разумно.

Тук имаше двайсетина каскарилероси, които изпървом не ни поздравиха особено дружелюбно. Но когато узнаха, че не сме събирачи на кори, значи не бяхме техни конкуренти, тутакси промениха държането си.

Телата им бяха полуголи, почернели от слънцето с дръзки черти и необикновено силни крайници. Мъжете работеха за един богат предприемач, живеещ горе в Ексалтасион. Бяха струпали значителни запаси и двама от тях още днес се канеха да потеглят към Ексалтасион, за да съобщят това на своя работодател. Пердидо ги попита дали ще пожелаят да го вземат с тях. Те изявиха готовност да го сторят срещу съответно възнаграждение и когато той чу това, изговори първите думи след дългото мълчание към мен:

— Gracias a Dios (Слава Богу), че вече няма да се налага да ви виждам! Надявам се пътищата ни никога да не се пресекат!

— Gracias a Dios! — отговорих усмихнато. — Вие не вярвате в Бога, а все пак го възхвалявате? Вървете си с мир! Аз ви желая всичко добро. Но може би ще помислите върху това, което ви казах!

Той пренесе вещите си в другата лодка и се върна после на работната площадка, където каскарилеросите сега налягаха и насядаха на сянка да отдъхнат, защото вече наближаваше обяд. На мен много ми се искаше да опозная занаята на тези хора и затова попитах дали ще ми позволят да остана няколко дни при тях, на което те с драго сърце се съгласиха.

Един член от компанията беше тръгнал да търси дървета calisaya, от които се получава най-добрата хининова вода. Мъжът се върна. Той видя най-напред мен и тримата индианци и ни подаде ръка. После погледът му падна върху Пердидо. Направи движение на изненада и възкликна удивено:

— Сеньор Риберто! Вие тук, тук, в кинчоанската гора? Нима е възможно?

Пердидо трепна и се понадигна. В продължение на миг изглеждаше също така потресен, както когато му бях говорил за нечистата съвест. После обаче си върна самообладанието и попита спокойно:

— С кого говорите? Вие май ме бъркате с някой друг!

— А, не, не, сеньор Риберто! Нима вече не ме познавате? Та ние се виждахме всеки ден, когато бях ваш съсед. Аз съм Густаво Гора!

— По дяволите! — кресна му тогава Пердидо гневно. — Аз нито се казвам Роберто, нито познавам човек, наричащ се Густаво Гора. Не ми досаждайте!

Той се извърна. Но тогава Гора го улови за ръката и отвърна:

— Вие май не знаете как се говори с порядъчни хора, сеньор! Дори да не бях прав, щях да съм се заблудил поради една наистина голяма и съвсем рядка прилика, което вие трябваше учтиво да опровергавате. А на всичкото отгоре аз ни най-малко не се лъжа. Вие сте младият Риберто, който...

— Стой! — ревна Пердидо. — Нито дума повече, иначе...

— Какво иначе? — попита Гора смело. — Позволявате си да ме заплашвате?

— Да, позволявам си! — кресна Пердидо. — Няма да търпя да ме вземат за друг, който...

Спря по средата, защото се усети, че почти се е издал. Гора довърши прекъснатото изречение с една особена усмивка:

— ... който офейка с цялото състояние на своя баща. Нали това искахте да кажете, а?

Пердидо се изтръгна с яростен крясък от него и измъкна револвер. Само че не се стигна до стрелба, защото аз светкавично сграбчих изотзад ръката, която държеше оръжието, и рекох:

— Тук няма да се стреля, сеньор Пердидо или сеньор Риберто! Сеньор Гора е прав. Вие бяхте груб.

Той се извърна към мен и ревна:

— Пусни ми ръката, иначе е свършено с теб!

Тъй като аз въпреки това го държах здраво, той измъкна с лявата ръка втория револвер. Петлето щракна, но тогава вече Пердидо се срина на земята. Бях го ударил с юмрук по слепоочието.

— Valgame Dios!

[4]

— извика някой. — Какъв удар! Мъжът е мъртъв!

— Не — отговорих, — само е зашеметен и след няколко минути ще дойде отново на себе си.

Вземете му оръжията, сеньорес, за да не направи някоя беля!

Това стана и двамата каскарилероси, които му бяха обещали да го вземат със себе си, отнесоха за сигурност пушката, револверите и ножа му в лодката.

— Аз въпреки всичко имам право, сеньорес — обясни Густаво Гора. — Той се казва Риберто и е този, когото имам предвид, един мой по-раншен съсед.

— Откъде? — попитах аз.

— От Буенос Айрес. Моят баща беше беден, а неговият — богат; беше банкер и много почтен, благочестив мъж. Толкова по-лош беше неговият син, един никаквец, който причиняваше на баща си само мъка и ядове. Един ден старият Риберто трябваше да замине за Рио де Жанейро и по време на отсъствието му синът опразнил касата. Когато банкерът се прибра, този така наречен сеньор Пердидо беше духнал с парите, а скоро се установи, че се бил запасил и с ордери, вексели ли, чекове ли, както им казват там на тези бумажки, за да изтегли и от други селища добри парици. Тези суми неговият баща по-късно трябваше да погаси и затова банкрутира. Майката почина от скръб, старият Риберто изчезна и повече не се видя, за младия също не бях чувал нищо до днес.

— И вие сте твърдо убеден, че това действително е той?

— Твърдо, бих могъл да се закълна.

— В такъв случай съм радостен, че се отървах от този човек. Най-добре ще бъде да го отнесете в лодката, та да не сме му пред очите!

Двама каскарилероси се заеха да го пренесат. Когато го хванаха, той дойде на себе си, скочи и понечи да посегне към оръжията. Установи липсата им и си ги поиска със заплашителен тон. Но тогава Густаво Гора му даде да разбере:

— Бъдете който си щете, Пердидо или Роберто, това ни е все едно, но тук вече си изиграхте ролята. Оръжията ви са в лодката, а и вас самият ще отведем там. Компанеросите, с които искате да заминете, могат веднага да се заловят за веслата. Така ще се отървем от вас!

Пердидо поиска да протестира, ала беше сграбен и помъкнат от четирима здрави каскарилероси. Като осъзна, че всяка съпротива е безполезна, той се обърна още веднъж и

ме заплаши със свит юмрук. Мъжете не се върнаха, преди лодката да е достигнала средата на реката. От тях узнах, че последните му думи били: «Кажете на проклетия алеман, [5] че ако отново се мерне пред очите ми, ще си разчистя сметките с него!»

Преди няколко години бях ходил с един отряд тобаски воители високо горе до Памиа де Салинас, където преживяхме много неща. [6]

Сега исках да се изкача до тази пампа, за да видя отново местата на тогавашните събития, и моите трима тобаси изявиха готовност да ме придружат. В Кочабамба се снабдихме с добри коне — там те бяха много евтини — и с всичко необходимо за ездата, а после поехме нагоре в Кордилерите.

Застане ли човек на най-долната тераса на Андите и отправи назад поглед, той ще се плъзне свободно надолу по вълните на хълмистия ландшафт до низината, която като безгранична повърхнина се шири до далечния небосклон. Равнината е залята от огнените лъчи на тропическото слънце и протяга хиляди невидими ръце, за да смъкне странника отново при себе си.

Но тук, горе, гърдите дишат здравословен, животворен въздух, освободен от лъха на треската от низината. Тъмни горски масиви се редуват с открити зелени пампаси, които отморяват око и повече напомнят на европейца за родния край от крайречните гъсталаци на низината или пък високо разположените върху планинските плещи пусти територии на пуната.

Хората, живеещи в подножието на Кордилерите, надалеч от съобщителните транспортни артерии, си строят малки едноетажни, покрити с палмови листа, къщи, които са правилно разположени край голяма, открита площ.

Всяка от тези къщички си има градина, зад която се намират нивята, подsigуряващи препитанието на монтанерото. [7]

Понякога се срещат оградени ливади с пасящи потях стада, чийто собственик се ползва с реномето на богат човек.

Монтанерото е простоват мъж, ала същевременно много учтив и горд — като всеки испанец. Той живее като фрайграф [8]

и се счита за по-добър и щастлив от жителя на лежащата ниско под него равнина. Аферите, при които там долу често се заплаща с човешка кръв, с нищо не го засягат, но му е приятно, когато понякога някой се изкачи при него и му разправи какво става из низината и как се бият и сдобряват там хората.

Обикновено някой комерсианте, търговец, отнася на жителите на височините произведенията на индустрията, които са необходими там горе, но не могат да бъдат изработени. Така че по отношение уважението, на което се радва един комерсианте, той в никой случай не бива да бъде сравняван с нашите амбулантни търговци. О, не! Той е кабалеро във всяко отношение и като такъв е уважаван и почитан от всекиго. А дето иска да спечели пари, ни най-малко не вреди на престижа му, и ако се случи да пробута на някоя хубавичка монтанера лошокачествен накит като добро злато, то при следващото му посещение работата минава на шега и приятелството си остава.

Тази чудесна сговорчивост се губи единствено когато няколко комерсиантес се срещнат при някое селище, където са наумили да завъртят търговия. Тогава се проявява лютата завист и гордите кабалерос се преобразяват в обикновени бойни петли, нахвърлящи се яростно един към друг.

Фрутобабма беше едно такова селце, което достигнахме в навечерието на Връбница. То се състоеше от може би дванайсет или четиринайсет къщи, които, както бе описано по-горе, образуваха един четириъгълник около площада. Градините пъстрееха в разкошни цветя, а зад тях се простираха красиви портокалови горички, граничещи от своя страна с житните нивя. Един орляк дечурлига се втурна с ликуващи викове към нас; радвах се, че пристигат външни хора. Ние ги запитахме за кръчмата, и чухме, че тя тук носеше много по-достойното име «посада».

[9]

Съдържателят се наричаше дон Херонимо да Магуйо. Неговата къща беше най-голямата в селото. Вярно, също едноетажна, но много издължена, поради което и притежаваше две врати. Дон Херонимо ни посрещна с горда любезност и осъзнато достойнство, както един крал посреща своите гости. Когато го попитахме дали бихме могли да пренощуваме при него, той ни предостави на разположение целия си дом, цялото свое състояние. Аз поясних, че ще се задоволя с една стая за четиримата и един корал

[10]

и царевичен зоб за конете.

— Влезте в общия салон, сеньорес — каза той, — и потърпете две минути, докато приготвят вашата сала!

Значи щяхме да получим «сала», зала! Ако вече не познавах тукашните порядки, щеше сигурно да ме хване страх за плащането.

Общият салон се състоеше от хладно помещение с трамбован под, една маса и няколко стола. Отворите за прозорци бяха облепени с намаслена хартия. На моята молба за някакво ядене и питие съдържателят заяви, че при него можело да се получи всичко, което е по човешките възможности, но при по-нататъшното питане се оказа, че тези човешки възможности се простират само до чаша мате¹ и някакво много жилаво асадо².

Естествено, трябваше да се примирим с обстоятелствата.

Един пеон бе отвел конете ни в корала. Аз излязох да ги нагледам. За тях се бяха погрижили по-добре отколкото за нас. Имаха вода, трева и царевица в изобилие. После направих с моите тобаси една разходка из селото. Жителите се стягаха за утрешния празник Връбница. Дори най-малката колиба беше украсена с върбови клонки, каквито тук действително се намираха евтино. Сетне се върнахме в посадата и узнахме, че нашата сала още не е съвсем готова. Накрая, след дълго чакане, пеонът дойде, за да ни я покаже. Трябваше да влезем през втората врата на къщата и се намерихме в малък, свършено празен коридор, от който ни лъхна ужасяваща миризма. Кой знае какво бе лежало тук и е било разчистено заради нас! Беше безсмислено да питам, затова казах на пеона, че предпочитаме все пак да спим на открито зад къщата. Той направи едно много достолепно движение с тялото, отметна глава и рече:

— Сеньорес могат да постъпят както си искат, но тази сала е ангажирана за тях и трябва да бъде платена.

Междувременно се бе стъмнило. Ние бяхме яли и понеже бяхме уморени от днешната дълга езда, помъкнахме седлата и постелките си зад къщата, увихме се в понchosите

[11]

и заспахме, без да се смущаваме от врявата на празнично настроените селски жители.

Смеховете, крясъците, виковете и песните не ме безпокояха. При такава олелия един прериеен ловец може съвсем добре да си спи. Но малките характерни шумове, на които друг изобщо не би обърнал внимание, могат да го пробудят и от най-дълбокия сън. Така стана и тук. Аз се събудих внезапно през нощта; бях чул нещо, без да знам какво. Ослушах се. Цялото село тънеше в дълбока тишина. Хората от Фрутобабма бяха отишли да спят. Бяхме във времето на пълната луна, която стоеше високо в небето и ярко осветяваше околността. Но аз не можех да видя нищо, което да е могло да ме смути.

Вече се канех да отпусна отново глава, когато до ухото ми дойде странен звук. Беше като болезнен вик от дълбока яма. След малко го чух отново, и то по-продължителен отпреди.

Идваше отгоре, не отдолу. Ние лежахме до задната стена на къщата, в която точно над мен се намираше един прозорец, разбира се, прозорец според тамошните понятия. В действителност това бе една толкова малка дупка в дувара, че човек дори главата си не можеше да провери през нея. Припомних си, че нашата «сала» имаше един такъв прозорец, и като премислих обстановката, стигнах до извода, че лежим точно под него. Дали не беше се сдобила с друг собственик? Отново се разнесоха жалните звуци. Аз станах и пристъпих до отвора, но така, че да не мога да бъда забелязан отвътре. Там някой ходеше напред-назад, но свещ не гореше. И сега долових ясни думи. Няколко човека ли се намираха в салата? Или мъжът разговаряше със самия себе си?

— О, майко, майко! — въздъхна. — Мъртва... мъртва... мъртва! *Que angustia, ay, que martirio!* (Какъв страх, какво мъчение!) А татко, татко! Жив ли е още? И него ли съм убил? Защо не го намирам? Ah, *que desgracia, ay, que pena!* (О, какво нещастие, о, каква болка!) Мраз ме полazi по гърба. Мъжът там вътре беше терзан от съвестта си. Или пък беше някой умопобъркан, който си създаваше мъчения във въображението?

Заслушах се и чух по-нататък:

— О *cielos, cielos, cielos!* (О, небеса, небеса, небеса!) Престъпление, престъпление! За... за... за... избавление да креця... езикът... езикът... залепне за небцето! О, *desdichado de mil!* (О, аз, нещастникът!)

Що за думи бяха това? Та нали така бях казал аз на Пердидо! Нима беше той? Неговият гняв към вярата само една ужасна маска ли беше, под която мъченията на разкаянието разравяха душата му?

— Смъртта на кръста, смъртта на кръста! — прозвуча отново. — За кого, за кого? За мен? Безумие... безумие! Възкресение? Христос е възкръснал? Ха-ха-ха-ха!

Смехът прозвуча толкова безумно и същевременно толкова безутешно, че отново ме побиха тръпки. Бавните стъпки с подрънкващи шпори отекваха отново и отново, а между това мъжът въздишаше и стенеше сърцераздирателно. После той внезапно изпищя, сякаш, някакви железни пръсти се бяха вкопчили в сърцето му:

— Пердидо! Ел Пердидо! (Блудния!) Така се казвам, така е вписано в паспорта ми! Кой ли ще ме нарече Халядо, Халядо (Отново намерен)? *Aleman maldito!* (Проклет немец!) Твоето жилище е това, твоето жилище, да, твоето!

Сега вече не можеше да има никакво съмнение, това беше Пердидо! Каква случайност! Как се беше озовал той тук? Засега ми се струваше безсмислено да подслушвам по-дълго угризенията на неговата съвест. От думите му можеше да се заключи, че се е отказал от истинското си име заради кражбата. Воля на Провидението било да получи по някаква инстанция паспорт на името Пердидо и това обстоятелство започваше да го измъчва и съсипва. Аз си легнах и се увих заради нощната хладина в пончото си, ала Минаха часове, преди отново да заспя. Ето защо не се събудих навреме, а ме разбуди тобът Мануел. Разказах на тримата спътници, че Пердидо се намира в посадата. Тогава Матео попита настойчиво:

— Ще продължим ли ездата?

— Естествено! — усмихнах се аз.

— Но кога? Нека най-добре потеглим веднага, за да не ни види този човек.

— Най-напред ще вземем участие в богослужението, а после ще останем да почиваме тук до утре. Страхуваш ли се от Пердидо?

— Не. Но той те мрази и се закле да ти отмъсти. Навярно няма да посмее да те нападне открито, но ще стреля по теб от засада.

— Ами! Аз ще бъда нащрек! Бъди спокоен!

Доблестният тоба трябваше да се задоволи с това. Ние влязохме в общия салон да прием мате. Още не бяхме свършили и дойде Пердидо. Личеше му, че е будувал половината нощ. Като ни съгледа, той стрелна ръка към ножа и избълва едно проклетие, ала се размисли и пак излезе. Вън прозвучаха изстрели, беше салютна стрелба за започване на празника. Колибите на селото бяха празни, тъй като жителите се намираха на открито. Неколцина тръгнаха да посрещнат странстващия Патер от Кочабамба, който искаше да дойде, за да проведе литургията. Той пристигна като някой пророк от Стария завет — сериозен мъж с власеница и дълбоко хлътнали, отчуждени от света очи. В средата на открития площад беше измайсторен малък върбов олтар. Всеки имаше в ръката си светена върбова клонка. Богослужението беше просто, както си го бях представял за малката енория на тази усамотена местност, ала за мен този празник *Domingo de*

ramos, Връбница, ще остане винаги в паметта ми по-ярко от някои други, при които празничната радост се е задушавала под неспокойствието и работата по тържеството. Аз на драго сърце щях да побеседвам с патера, ала той трябваше бързо да замине за едно друго село, отдалечено на няколко часа път. Успях само да му стисна ръката и да му благодаря. Бяхме поръчали обяд и получихме от съдържателя обещанието, че той щял да бъде истинско пиршество. Когато влязохме в общия салон, Пердидо седеше при масата и погледна подигравателно ухилен към мен. Понеже, когато преди ние бяхме седели на това място, не беше приближил, си мислеше, че след като сега той седи тук, ще се върнем. Аз обаче седнах, сякаш той изобщо не съществуваше. Това го ядоса и той подхвърли присмехулния въпрос:

— Е, сеньор, виждам, че отпразнувахте Доминго де рамос с тези духовно надарени селски люде. Аз оставам с усещането, че вие сте магарето, на което празникът Връбница влезе тук победно. Защото навремето имало магаре, нали?

Аз знаех как съвестта го бе измъчвала нощес и поради това отвърнах с пълно спокойствие:

— Не можете да ме оскърбите, сеньор Риберто. Вие сте един...

— Не се казвам Риберто! — пресече гневно той думите ми.

— И все пак напразно търсите своя баща, стария banker Риберто!

Той се изплаши.

— Кой... кой... кой ви... — пропелтечи.

— Това е без значение, с една дума, знам го. Вие сте онзи блуден син, тласнал майка си в смъртта и баща си в немотията. Любовта на майката е безгранична, а дори и най-строгий баща може да бъде милосърден. Двата вероятно биха ви простили, ала вие не можете да ги помолите за прошка. Обърнете се към Спасителя на света, който единствен е в състояние да ви спаси! Днес е Доминго де рамос, Неделята на върбовите клонки, които са символ на мира, на одобрието. Помирете се с Небесния съдник и после съвестта няма да ви гони нощем от постелята, за да ридаете за прошка и избавление! Не чакайте докато езикът ви залепне за небцето и вече не можете да молите за милост!

Устата му се отвори, очите му сякаш щяха да изскочат от орбитите, а лицето му се обагри от нахлулата кръв в синьо-червено. Той се надигна от стола си, пронизвайки ме с поглед, подпря се тежко с две ръце на плота на масата и понечи да заговори, но не успя. После избухва:

— *Petto maldito!* (Куче проклето!) За това ще ми платиш с живота си!

Спусна две ръце към колана, но аз стоях изправен пред него, улових го за мишниците, притиснах ги здраво към страните му, от което той изстена, и му казах:

— Ако някой има нещо да плаща, то това сте вие, Риберто. Ако исках...

Не можах да продължа по-нататък, бях прекъснат. При сцената, която се разиграваше в стаята, не бяхме обърнали внимание, че във вратата пристигнали и слезли няколко ездачи. Сега те влязоха. Като видяха, че съм сграбил Риберто, се развикаха ухилени:

— На, una gina, una pendencia! (Аха, сбиване, тупаница!)

Те се сбутаха насам да гледат. Аз стоях с гръб към вратата и сега обърнах глава. Тогава един от тях се провикна:

— *Hola, ea silencio, el rastreador de las Salinas!* (Ей, тихо тук, това е скаутът от Салинас!) Той изстрелва сто куршума от цевта си, без да зарежда, и поваля на земята най-силния враг само с гол юмрук.

— Вие, изглежда, ме познавате, сеньор — попитах. — Къде сте ме виждали?

— В Тукуман, когато се върнахте със сеньор Монтесо и неговите йербатероси

[12]

от Соленото езеро на Пампа де лае Салинас.

— Но аз не ви познавам!

— Не. Аз стоях надалече и не можах да говоря с вас, сеньор.

Хората слушаха, изпълнени с почитателност. Сега аз пуснах ръцете на Риберто и му казах:

— Вече би трябвало да знаете, че не можете да се изправите срещу мен. Нека това ви послужи за урок!

Мимолетна червенина пробяга по лицето му. Той ми хвърли един поглед на дива омраза, извърна се и поиска да излезе. Тогава на пътя му се изпречи един от новодошлите и каза:

— Току-що узнахме, че тук се намира комерсианте на име Пердидо. Вие ли сте това?

— Да — отговори мъжът.

— В такъв случай ви забраняваме да въртите тук търговия. Ние също сме комерсиантес и упражняваме съвместно своя занаят.

— Вие не можете да ми забраните!

— Мислете каквото си щете, а ние ще направим каквото сме наумили, ако не се подчините!

Пердидо излезе. Те го последваха и продължиха във разпавията. Бяха ми оказали високо уважение, което обаче не ми пречеше да ги считам за това, което бяха. Изглеждаха като типични безделници.

Значи не бях се заблудил, когато приех, че Пердидо е търговец. Той беше прахосал откраднатото състояние на баща си и сега трябваше да се препитава по този начин. В днешния ден впрочем и бездруго нямаше да може нищо да продаде, защото религиозните жители биха сметнали завързването на гешефти днес за светотатство спрямо светия Доминго де рамос... Тримата дошли по-късно търговци, изглежда, все пак бяха сплашили Пердидо, защото той не предложи, както забелязах, стоките си и в понеделник. Да, даже не ги разопакова. Както по-късно чух, те бяха само в накити, с каквито жителите на този край обичаха да се кипрят. Намираха се в двата пакета, които беше донесъл в нашата лодка.

Затова пък толкова повече живот внесоха другите трима в селото. Те не тръгнаха да продават от къща на къща, а устройоха пазара си пред посадата, което означаваше за съдържателя клиенти, т. е. печалба. Доброто настроение, което той придоби, се превърна в негов издайник: сервира ястия и питиета, каквито преди това бе твърдял, че не притежава. Ние дори успяхме да купим от него на ниска цена бутилка хубаво вино «Каята».

Пердидо се беше оттеглил унило в своята «сала», а аз се разходих в късния следобед из околността на селото, както бях направил ден преди това. При връщането ми вечерта беше тъмно, понеже луната още не беше изгряла. Като всеки уестман, имах навика да стъпвам тихо, затова и сега не беше лесно да се чуят крачките ми. Искях да нагледам конете и като стигнах задния кирпичен дувар, се приготвих просто да се метна през него, за да не обикалям още два ъгъла. И тогава чух зад този дувар, значи във вътрешността на корала, приглушени гласове. Звучаха така тайнствено, че се заслушах. Но понеже хората не говореха високо и дуварът се намираше между тях и мен, можех да разбирам само отделни думи от техния разговор.

— Трябва все пак да се уговорим... не става при другите... дадох ти знак насам... още тук останат?

— Да, този растреадор ще тръгне по-напред... принудени да чакаме... другият после ни е в кърпа вързан.

— ... иска много вероятно да издебне растреадора. Пита ли съдържателя накъде ще язди този?

— Към Пампа де лас Салинас... точно също нашият път... стария червен гамбусино срещне... дяволски попречи... лесно би могло да не стане нищо от работата.

— Би било направо фатално. Типът трябва да е събрал страшно много злато и ако този път... то не бива да опитваме пак в рамките на години.

— Правилно! Значи ние трябва... растреадорът да не ни се изпречи на пътя. А ако... ще бъде просто застрелян.

Сега те се отдалечиха. Аз побързах да заобиколя задния ъгъл и да стигна до предния, където спрях и зачаках. Когато излязоха от корала, се промъкнах зад тях и видях, че бяха двама от комерсиантесите, докато третият, който ме бе разпознал като растреадор, междувременно бе зает при стоките.

Далеч не всичко бях разбрал и поради това не можех да знам дали заключението ми е правилно.

Аз трябваше да се махна, защото «бях на пътя» на комерсиантес. Пердидо искаше да ме издебне. Някакъв стар червен гамбусино

[13]

се намираше в опасност. Това беше всичко, което знаех, но то беше твърде малко. През цялата вечер бях много внимателен, ала не успях нищо повече да узная. Пуснах в ход тобасите си, но и това беше напразно. За някакъв червен гамбусино никой не знаеше нищо. Трябваше да изчакам развоя на нещата.

Селските жители си отидоха късно по къщите, комерсиантес легнаха да спят, а ние ношувахме както вчера зад къщата. Нямаше нищо необичайно за отбелязване, освен дето Пердидо пак простенваше известно време в своята сала, както и вчера.

На утрото комерсиантес изнесоха масата от общия салон на открито и насядаха край нея да пушат, пият и играят. Пердидо се притаяваше от едно място на друго, за да ни наблюдава, както много добре забелязах. Ние обаче скоро потеглихме. За съжаление, бяхме принудени да спрем недалеч от селото, понеже моят кон започна да накуцва. Прегледах крака и открих в средната част на копитото едно гнойно образувание, което отстраних с ножа. Вярно, можехме да се надяваме, че след два дни вероятно ще можем да продължим ездата, ала случаят беше крайно неприятен.

Но какво да правим през това време? Селото не ни предлагаше нищо особено и тъй като и тук, както и там, щяхме да спим на открито, сметох за най-лесно веднага да се установим тук. Какво бяха наумили комерсиантес не знаех, а и да го знаех, не можех да попрача. Мен ме заплашваше опасност от страна на Пердидо. Е, с него все щях да се оправя!

Избрах за бивак едно място, където имаше малко поточе и достатъчно паша. Разположихме се в заслона на няколко скали. Скрити зад тях, можехме да виждаме лежащия между нас и селото участък. Зададе се един ездач. Когато приближи достатъчно, разпознахме Пердидо. Той не ни видя, преди да завие край скалите. Лицето му показва, че му е крайно неприятно, дето е забелязан от нас. Продължи да язди в права посока, докато изчезна след известно време зад хоризонта. Бях убеден, че ще се върне в селото, за да се промъкне през нощта до нас. По тази причина потърсихме, когато започна да се стъмнява, една малка горичка от дървета калиса, която беше отдалечена на половин час и ни предлагаше сигурност.

На следващото утро се върнахме при скалите и имахме удоволствието отново да видим как идва Пердидо. През нощта той не беше ни намерил тук и сега сигурно здравата се е учудил, че ние все пак си лагерувахме на същото място. Мина с коня си край нас както вчера, без привидно да ни обърне внимание. Вечерта ние отново отидохме в калисайската горичка. Денем се хранехме от месото на пампаските зайци, каквито тук имаше в изобилие.

Четвъртък сутринта можехме най-сетне да потеглим, защото кракът на коня беше добре заздравял. Намирахме се още на боливийска територия. Там има области, в които човек може само за два дни да достигне от горещата зона до зоната на вечния сняг. Нашият случай не беше такъв, но промените на въздуха и топлината, на картината на цялата природа си бяха значителни. Изкачвахме се от мястото на долинните стъпала към пуната.

[14]

Колкото по-високо се изкачвахме, толкова по-хладно ставаше, а разредеността на въздуха се отразяваше особено на конете ни. Нямаше вече полегати хълмове, заоблени била. Стръмни скалисти ридове струпваха грамадите си край нас, между които водеха клисури, често предлагащи място само за двама ездачи. После отново имаше гигантски купища отломъци, които създаваха впечатление, сякаш няколко планини са били запратени една срещу друга и са се разпукали на неизброими късове. Тук беше много трудно да се напредва.

Трябваше да се изкачим високо горе до една продълговата долина. Ако я следвахме, можехме да се спуснем после от другата страна по Великден до Пампа де лас Салинас.

В тази територия изцяло липсват дървета, могат да се видят само треви като варета, валериана и хентиана и много рядко храсти. Но затова пък често се срещат диви ангорски кози.

Беше Разпети петък вечерта, когато, уморени почти колкото конете, се оглеждахме за някое място, което да ни подсури завет през нощта срещу пронизващия студен вятър. Яздехме покрай един почти отвесно спускащ се скат, когато внезапно спрях коня си, защото над нас прозвуча звънът на камбанка, а после чух един благозвучен глас да изрича ясно и бавно странните молитвени слова:

«Muchaycus cayki Maria Diospa gracionhuan huntascam canki. Apinchik Diosmi camhuan huarmi cunamanta collananmi canki. Uicsaikimante pacarimuk Yesu huahuaykiri collananrakmi. Oh Santa Maria virgen Diosma maman, nocyacu huchasapa cunapak muchapuchuyaycu cunan huanuy hiycu pacharipas. Amen.»

Човек може да ей представи колко се удивих. Това беше езикът на инките, древноперуанските синове на слънцето, дворцовият език на една велика и невероятна култура, чиито колонии

отдавна лежат в развалини! И какво означаваха думите? Това беше «Аве Мария», съвсем точно и буквално! Богомолецът трябва да бе християнин, но потомък на децата на слънцето. Когато отзвуча третото «амен», аз повиках. Мина известно време, докато в отговор отекна:

— Кой е там долу?

— Един добър християнин, чужденец от Европа, който би желал да благодари за вечерния камбанен звън.

— Сам?

— С мен има трима индианци тоба, на коне сме.

— Останете там долу и чакайте!

Гласът, който ми отговори, беше друг, не онзи, дето се бе молил преди малко. Значи най-малко двама души се намираха горе на скалистите зъбери. Слязохме от конете и зачакахме. След може би десет минути иззад намиращия се пред нас скален ъгъл се появи един мъж. Беше босоног и гологлав и носеше дълга, кафтаноподобна одежда, от чиято връв на кръста висеше молитвена броеница. Дълга, снежнобяла коса се стелеше на вълни по гърба. Той ни огледа, особено мен, е остри, строги очи и после попита:

— Вие сте европеец, сеньор? Как се казвате?

— Моето същинско име навярно няма да ви бъде от полза — отговорих аз. — Тук, изглежда, хората ме наричат Растреадор да лас Салинас.

— Hala! (Хей!) Тогава вие сте алеманът, който обезвреди Ел Сендадор при Пампа де лас Салинас?

— Да.

— Бъдете добре дошъл, сеньор! Пристъпете по-близо, за да ви отведа в нашето монашеско обиталище!

Той ни поведе край споменатия ъгъл. Там скалата беше разделена до голяма височина; долу цепнатината беше изпълнена със скални отломки. Беше истинско изкуство да се мине по тях с конете. Дойде и още един помагач, един също такъв белокоос старец, но облечен по маниера на кордилеросите.

— Това е моят приятел и брат Олео, чиято молитва чухте — каза първият. — По-рано той е бил наричан Червения гамбусино.

Каква среща! Удаваше ми се възможност да предупредя стария златотърсач!

Зад сипея процепът се разширяваше до едно подобно на двор пространство, в което имаше две питомни лами. Бяха струпани големи купчини трева от пуната. За конете ни имаше и място, и фураж. Свалихме юздите и седлата, погрижихме се за необходимото и бяхме отведени до най-задния ъгъл на двора. Там, по гърба на скалата, поемаше една тясна, но сигурна пътека, която свършваше горе в пещероподобна дупка, достатъчно голяма да побере двајсетина човека. До нея имаше второ, по-малко отделение. При предния отвор на пещерата, точно над мястото, където бяхме спрели долу до скалата, беше изправено високо разпятие, а странично висеше малката камбанка, чийто глас бяхме чули.

Старият инка отиде в съседното помещение, за да се погрижи там за нашата постеля. Другият каза:

— Сеньор, ще трябва за днес да ни извините. Аз имам да се покая и помоля, а днес е най-великият, най-сериозният ден на годината. Но утре съм изцяло на ваше разположение. Там вътре са спалните ви, където също ще се нахраните.

— Благодаря, достопочтени — отговорих. — Днес е Viernes santo (Великия петък), в който Христос е умрял, така че ние няма да ядем и пием.

Той кимна одобрително с бялата си глава, а аз продължих:

— Мога ли, за да не ви смущавам по-късно, да ви съобща нещо важно?

— Разбира се, сеньор Растреадор.

— Ще дойдат трима комерсиантес, които аз подслушах. Те, изглежда, са хвърлили око на стария гамбусино, за когото мислят, че има много злато.

Една тъжна усмивка премина по неговото старческо лице, когато отговори:

— Злато и все злато! Това е Дяволът, чиято жертва стават толкова много хиляди души. Но при нас те нищо няма да намерят.

— Въпреки това ви моля да вземете мерки. Те заплашват неговия, а навярно и вашия живот.

— Моят живот е в Божията ръка като някоя огряна от слънцето прашинка, която за миг идва и изчезва. Успокойте се! Без наша воля никой чужд човек не може да дойде толкова близо до нас, че да ни навреди! Уморен ли сте, сеньор?

— Да — казах повече от желание да се съобразя с него.

— Тогава по-лесно ще ми простите, че ви моля да отидете да почивате. Законите на тази скална килия са строги.

Той посочи тръстиковата рогозка, която делеше второто отделение от първото. Там имаше четири постели, приготвени от суха трева, и една непретенциозна лампа от тиква, нищо повече. Гамбусиното, който беше запалил мълчаливо лампата, ни пожела «*buenas noches*» (лека нощ) и си тръгна. Останали сами, ние си легнахме.

Кои бяха тези двама странни мъже? Гласът, очите и характерно хлътналата основа на носа на белия ми се струваха познати. У кого ли бях виждал вече подобни черти?

Бяхме угасили лампата. Тобасите спяха. Аз лежах, без да мога да заспя, на постелята, мислех и премислях. Гамбусиното беше легнал, както на сутринта разбрах, долу при нашите коне. Старият бе останал сам горе. Аз чувах приглушения му глас. Той се молеше без прекъсване. Често прозвучаваше дълбока въздишка. Някаква вина ли му тежеше? Някой грешник като Пердидо ли беше? Аз го чух да изрича седемте слова Христови на кръста. Последното промени в: «Кога ще се свърши, кога ще се свърши?»

[15]

Денят на смъртта на Господ беше и за него един тежък ден. Можеше ли да знае, че този, за когото страдаше, днес бе имал един също така тежък *Viernes santo*!..

Събудих се едва при шума, който моите добри тобаси причиняваха. Станах и отметнах малко рогозката. Двамата старци седяха пред пещерата, ярко огрени от утринното слънце. Излязох при тях и те ме поздравиха радушно. Получихме вода за миене и пиене, а после тиганици, изпечени от брашното на собственоръчно счукани бобени зърна. На моя въпрос как да го наричам, старият отвърна:

— Падре Десградиадо

[16]

сеньор! А сега ми разкажете за тримата комерсиантес, които се канят да ни нападнат!

Направих го, доколкото нещата касаеха гамбусиното. Какво иначе още бях подслушал, пропуснах, защото не му беше тук мястото. Когато свърших, той рече със същата усмивка като вчера:

— Нека тези хора възнамеряват каквото си искат, те са безопасни за нас. Аз през цялата тази нощ мислих за вас, сеньор. Вие сте европейец, немец и навярно сте се скитали надалеч. Вероятно ще можете да ми отговорите на един въпрос, който отдавна тежко лежи на сърцето ми. Известно ли ви е името Монако?

— Да. Аз дори съм бил веднъж там.

— За да играете?

— Не, исках само да проуча тази преизподня с нейните низвергнати ангели и стократни дяволи. Той дълго гледа надолу пред себе си — сигурно му беше трудно да говори, после каза:

— Аз по-рано често четях и слушах за това място. Там много хора се самоубивали. Мислите ли, че тези смъртни случаи се регистрират?

— Хм-м, вероятно, но може би не всичките.

— А дали човек би могъл да разбере нещо за конкретен случай?

— Това не е невъзможно. Но трябва да се знае името и съответните данни.

— И към кого би трябвало да се обърне човек? Едно писмо едва ли би било достатъчно?

— Надали. С тази работа би трябвало да бъде натоварен някой благонадежден мъж. Ако аз, да речем, трябва да получа една такава информация за вас, бих могъл да се прибера в Германия през Италия и така много лесно ще мога да се отбия пак в Монако.

— Вие, сеньор... наистина ли, наистина ли? — попита бързо. — Бихте отишли в Монако, за да направите издирване?

— Да, на драго сърце!

Той закри в най-голяма възбуда нагоре-надолу в пещерата. Този изпостелял от дълбока скръб, пост и самоизтезание мъж ми се бе струвал много по-грохнал и болнав. Той спря пред мен, като че бе взел някакво бързо, твърдо решение.

— Кой съм аз, вие виждате: един самотен, сломен старец! Кой бях, ще узнаете: банкерът Риберто от Буенос Айрес. Моят единствен син обра касата ми и замина през океана за Франция и Италия. В Монако той проиграл всичко, всичко, това е съвсем сигурно, а после трябва да се е самоубил. Майка му почина от мъка, а баща му стана каещ се грешник, та да поеме върху себе си част от вината за самоубийството и убийството на майката...

Той прекъсна и се извърна, за да овладее вълнението си. Моето предчувствие не беше ме измамило. Та ето откъде, значи, приликата, основата на носа, очите, гласът! Трябваше да утеша стария, който се бе нарекъл Падре Десграсиано, но много предпазливо. Той не биваше да узнае всичко изведнъж. Синът и сега си беше злодей. Но той търсеше баща си и ако го намереше, това можеше да стане причина за коренна промяна, за започване на нов живот.

— Ще запомните ли това, сеньор? — попита старият. — Аз ще ви съобща също и времето.

Трябва да знам дали той тогава действително се е самоубил.

— Аз не се нуждая нито от времето, нито от нещо друго — заявих. — Името е достатъчно. Не е необходимо също и да ходя до Монако.

— Не? Не? — попита той, като ме погледна с проблисък на някакво предусещане.

— Не. Аз случайно чух да се говори за този случай, а после...

— После? По-нататък, по-нататък!

— Най-напред чух, че не се е самоубил!

— Не, не, не! — прозвуча задъхано.

— Навярно са му останали достатъчно пари, защото е успял да се измъкне от пъкъла. После е проявил разумността да се върне в Америка.

— Вър... вър... вър... не! — изговори със запъване бащата. — Боже мой! Знаете ли го съвсем точно, сеньор?

— Да. Аз дори разговарях с него и... за жалост не мога веднага да се сетя. Трябва да ми дадете време. Нека засега ви е достатъчно, че той е жив. Вероятно ви е търсил и е искал да ви помоли за прошка, но не ви е намерил. Но едва ли бих повярвал, че ще му простите това тежко престъпление!

— Да не простя? Боже Господи, Боже Господи! Какво знаете за бащиното сърце, сеньор! Аз бих желал... — Той се прекъсна. Долу от скалата се донесе остро изсвирване. Гамбусиното пристъпи непосредствено до ръба на пещерата и попита кой е долу.

— Трима комерсиантес — гласеше отговорът, — които искат да предадат подаръци на гамбусиното.

— Това са нехранимайковците — рече старият инка. — Ще ги отпратя!

— Почакайте още! — отговорих аз. — Искам първо да ги видя.

Подадох глава над ръба на пещерата и погледнах надолу. Да, това бяха тримата комерсиантес, но с четвърти, свободен кон. Беше животното на Пердидо, познах го и се изплаших.

Убили ли го бяха? Тогава бащата губеше за втори път сина си. Не трябваше да се чака, а да се действа колкото може по-бързо.

— Накарайте ги да слязат от конете и да дойдат в двора — казах. — Конете обаче нека останат отвън.

— Но... — поиска да отвърне гамбусиното.

— Тихо, сеньор! Касае се за един скъпоценен човешки живот, скъпоценен за вас, сеньорес, Падре Десграсиано нека остане тук, гамбусиното да ги пусне да влязат. Останалото ще извърша аз с тримата тобаси.

За да пресека всяко възражение, избутах гамбусиното напред и навън върху скалната пътека. Той слезе, ние го последвахме и спряхме зад ъгъла. Бях взел със себе си карабината «Хенри». След късо време гамбусиното се зададе с комерсиантесите, катерейки се през отломъците. Веднага щом се намериха в двора, аз изскочих напред, заех изхода, така че не можеха да се върнат, и насочих карабината към тях.

— Valgame Dios, el Rastreador! (Боже, опази ни, Растреадора!) — извика един от тях.

— Да, аз съм — отговорих. — Ръцете високо, иначе стрелям!

Те не посмяха да се бавят и послушно задържаха ръце високо над главите. Тобасите трябваше сега да им изземат оръжията и да опразнят всички джобове. Безделниците поискаха да се оплачат от това отношение, но аз им заявих:

— Кротко! Аз ви подслушах в неделя вечерта, когато говорехте в корала за плановите си. Знам всичко, също и какво гласите тук. Къде е сеньор Пердидо? Това е неговият кон.

— Той яздеше с нас, но слезе и ни помоли да вземем коня му, щял да дойде по-късно.

— Я измислете нещо по-убедително! Нямам никакво желание да си губя ценното време с вас!

Едно открито признание би могло да ме настрои по-меко. Пригответе се за езда, сеньор гамбусино! Трябва да ме придружите!

Поканих него, защото той по-добре познаваше околността от моите тобаси. Комерсиантес бяха вързани и хвърлени на земята, конете им — прибрани вътре. Когато Падре Десграсиадо чу, че двамата се каним да потеглим, поиска да знае защо, но аз му обясних кратко, че се касае за спасението на един ограбен.

— Тогава побързайте — настоя той сега. — Може би ще го намерите още жив. За жалост бяхме смутени точно когато говорехме за моя син. Вашата новина беше за мен след вчерашния скръбен ден една истинска радостна вест.

— Ако пожелае Бог, и тук ще настане Великден.

Изведохме конете и започнахме да яздим обратно по дирята на комерсиантес. По скалистия терен тя лесно можеше да бъде изгубена, но ние успявахме да се придържаме по нея.

Няма да отивам толкова далеч, че да описвам подробностите от нашето търсене. Пердидо беше последвал мен, а комерсиантес — него. Видях по следите къде го бяха настигнали, после една следа тръгна към някаква скална стена, от която по-рано се е сринал малък водопад, отклонен после по някаква случайност. Водопадът беше издълбал дълбока, подобна на кладенец, дупка и в тази дупка бе тикнат Пердидо — до над колене в леденостудената вода, ограбен, с вързани ръце и крака. Бяха го спуснали с помощта на ласо и затулили отвора с камъни. Костваше ми немалко усилия да го измъкна. Изплаших се, когато го видях после. Не беше ранен, но смъртният страх и продължилото часове принудително стоене в ледено студената вода не бяха останали без последствие. Той блънуваше и всяка трета дума беше Виернес санто (Разпети петък).

Както по-късно узнах, през двата дни, когато сме лагерували в близост до селото, той въпреки забраната на своите конкуренти развъртял търговията. Тримата комерсиантес се нахвърлили върху него, набили го и го прогонили. Пердидо обаче се върнал още веднъж и за отмъщение изхвърлил част от стоката на своите врагове в реката. По тая причина и нечуваната жестокост на комерсиантес.

Нападението станало вчера вечерта и оттогава Пердидо бе стоял във водната яма, без да вкочаняса! Но прекараната в постоянен смъртен страх нощ на Разпети петък го беше накарала да «омекне».

Сега беше наистина трудно да го откараме. Аз го взех пред себе си на коня, но трябваше да употребя цялата си сила, за да го държа здраво. Той все още мислеше, че е във водата, и крещеше и ридаше, та чак да те хване жал. Искаше да се махне и често се налагаше гамбусиното да ми идва на помощ, иначе болният щеше да се изскубне от ръцете ми. Най-сетне, най-сетне пристигнахме. Гамбусиното трябваше да отиде горе при Падре Десграсиадо, за да го подготви. Тобасите ми помогнаха да отнеса спасения в скалния двор, където го положихме на земята. Чувствата на тримата комерсиантес можеха ясно да се прочетат по лицата им: страхът ги беше вкопчил и те трепереха за живота си.

Тогава отгоре прозвуча пронизителен крясък.

— Моят син, моят син!

Бащата се спусна бързешком по скалния път, притисна Пердидо до сърцето си, целуна го, взе го, после на ръце и се заизкачва с него нагоре към пещерата. Аз не го последвах. Беше по-добре сега баща и син да останат сами. После гамбусиното слезе и ме осведоми със сълзи на очите с каква любов и блаженство се отдавал бащата на изгубения и отново намерен син, който му беше причинил толкова горест.

Трескавият беше увит в мокри одеяла и го изби целебна пот. Близостта на бащата оказа благотворно влияние върху състоянието на сина. Той полека-лека се успокои и изпадна в дълбок здрав сън.

На тримата пленници не беше отделено внимание. Те лежаха на земята с много здраво стегнати ремъци и не получиха нито храна, нито вода.

Привечер бащата помоли да се кача при него. Той ми стисна навярно сто пъти ръката и говореше тихо, за да не събуди сина. Трябваше да му разкажа как съм се запознал с Пердидо. Аз го направих съобразно истината. Не скрих нищо.

— О, сеньор, той не е бил толкова лош, както изглеждаше — каза старият. — Доброто се е борило със злото, а при всяка битка, както е известно, загубата на полесражението е най-лошото. Той е копнял за опрощение, но така и не е можел да го намери, защото аз бях изчезнал. Това го е озлобило. Чух го от неговото бълнуване. А нощта в дълбината на водопада трябва да е била ужасна, неговите трескави приказки ми казаха също и това. Мисля, че тази нощ е била за негово изцерение, и моля Бог тук да не се лъжа.

— Аз също го желая сърдечно. Какво смятате да правите с комерсиантес?

— Аз? Нищо. А вие?

— На мен те изобщо не ми влизат в работата, защото нищо не са ми направили. Вие и вашият син трябва да решавате какво наказание ще получат тези хора.

— Да, но кой ще бъде съдията? Да не би моят син, който самият вместо наказание намери прошка? Или аз? Сеньор, аз мисля, че също не съм бил безгрешен. Комуто е поверено едно човешко цвете, той е длъжен да се грижи за него и ако то не вирее добре, не е виновно само цветето. Не, тези комерсиантес могат да си вземат вещите и да се махат.

— А как всъщност си представяте вашето бъдеще? Тук ли ще останете?

— О, Червения гамбусино, който ми стана скъп приятел, действително има много благороден метал, скътан грижливо тук наблизо. Ние няма защо да мислим за бъдещето си. Сега то още не може да се определи. Но каквото и да дойде, оставаме ваши длъжници до последния си дъх! Бащата остана и през цялата нощ край постелята на сина. Аз седях с гамбусиното и тримата тобаси, докато умората си каза своето и ние отидохме да почиваме. На утрото бях рано-рано на крак, тъкмо когато младото великденско слънце оцвети изтока с пурпурни и златни лъчи. Гамбусиното и тобасите още спяха. Комерсиантес лежаха с отворени очи и разкривени черти. Те много вероятно не се намираха в добро великденско настроение. Аз се изкачих тихо до пещерата. В голямото отделение спеше болният, който сега навярно беше оздравял, защото лицето му отново имаше предишния си цвят. Бащата беше будувал през нощта при него и едва преди кратко време си бе легнал в по-малкото отделение. Изгряващото слънце просветна във вътрешността на откритата пещера и хвърли трептящи светли петна по нейните стени. Няколко от тези зайчета се заблудиха по лицето на спящия; те му придадоха своеобразна топлина. Това вече не бяха чертите на Пердидо от Рио Мадейра, а от тях говореше една душа, каквато той тогава не притежаваше.

Ето, че се размърда. Аз поисках да се оттегля, но той отвори очи.

— Сеньор, вие тук? — попита полуучуден, полузарадван. — Вие бяхте...

Той се замисли, а аз пристъпих по-близо. Очите му проблеснаха щастливо, когато каза:

— По едно време се събудих и татко седеше до мен. Вярно ли е, че съм при баща си?

— Да, вие сте при него и отсега нататък ще останете при него.

— И кому дължа това?

— На добрия Бог, който направлява съдбините на хората.

— Ох, на Бог, за когото не исках и да зная, сеньор. Спомняте ли си вашите думи, че езикът ми щял да залепне за небцето? Това се сбъдна. Онези хора ме натопаха до бедрата в студената вода и покриха отвора над мен с камъни. Аз виках за помощ и молах за милост, отново и отново умолявах Бог за милосърдие, докато, както вие казахте, езикът ми залепна за небцето. Тогава вече изгубих представа за действителността. По-късно обаче ми се стори, че лежа във вашите ръце.

— Така беше наистина. Ние ви извадихме от дълбината и ви отведохме при баща ви.

— Да, сеньор, вие действително ме измъкнахте от дълбината! Това беше ужасната петъчна нощ на страданията и разпъването на Христос. Значи днес е събота сутринта?

— Не, в събота ви докарахме тук и вие спяхте досега. Днес е утрото на Великден. Виждате там слънцето! Знаете ли какво иска да възвести? Христос воскрес!

— Да, той воистина воскрес, сеньор!

Тогава приближи баща му, който се беше събудил и чул тези думи, и се наведе над него със сълзи на радост в очите...

Информация за текста

© 1996 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Auferstehung,

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2009

Издание:

Band 48. Das Zauberwasser. Karl May Verlag, Bamberg

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/14572>

Последна редакция: 2009-11-09 22:00:00

1

Алпаргата (исп. alpargata) — обувка, изплетена от коноп и тръстика — б. пр.

2

Пасифлора (бот.) — мъченица — б. пр.

3

Библия (Цариградско издание 1945 г.), Изход 3, 5 — б. пр.

4

Боже опази! (исп.) — б. пр.

5

Алеман — немец — б. нем. изд.

6

Вж. Събрани съчинения, том 13, «В Кордилерите» — б. нем. изд.

7

Монтанеро — планинец — б.а.

8

Фрайграф (нем. Freigraf) — председател на средновековен таен (наказателен) съд в Северозападна Германия — б. пр.

9

Посада (исп. posada) — странноприемница — б.а.

10

Корал (исп. corral) — оградено място за добитък — б. нем. изд.

11

Пончо (амер. poncho) — наметало, изготвено от четириъгълно парче плат с отвор по средата за пъхане на главата — б. нем. изд.

12

Йербатеро (амер. yerbatero) — събирач на чай — б. нем. изд.

13

Гамбусино (исп. gambusino) — златотърсач — б. пр.

14

Пуна — сурова област, представляваща прехода от горската територия до най-високите планински върхове на Кордилерите — б. нем. изд.

15

Същинските думи на Исус са: «Свърши се!» — б. пр.

16

Падре Десградиадо (исп.) — Нещастния баща — б. нем. изд.

adventure

Карл
Май

Вълшебният килим

bg
de

Любомир
Спасов

adventure

Karl
May

Der Zauberteppich

de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0

2010-02-22 14:35:07

<http://chitanka.info/lib/text/13858>

<http://chitanka.info/lib/text/13858>

1.0

0.1 (2009-10-10 14:30:00) — Добавяне

1.0

Карл Май. Абдахн Ефенди

Карл Май
Вълшебният килим

В главната джамия на Мешхед Хюсеин, прочутия шиитски поклоннически град, може да се види под молитвената ниша един килим, за който се разказва следната история.

При Яир, известния в целия Изток тъкач на килими, отишъл също така известният мусан'ниф Юсуф ел Кюркджи да поръча един килим, който трябвало да стане собственост на неговия писател, младия кутуби Масак. Ияр отговорил:

— Аз всъщност нямам време за тази работа, но заради теб ще я приема. Тя е предназначена за Масак, към когото храня уважение. Ето защо ще ти доставя най-доброто, което ми е по възможностите.

След известно време Юсуф ел Кюркджи наминал да огледа започнатата работа. Когато го сторил, казал:

— Не съм доволен от теб, о, Яир. Аз исках шарки, които да се харесват на всички и най-вече на хамалите и магаретарите, ала ти май не си ме разбрал.

Тогава килимарят отговорил:

— Ти си отредил тази работа за кутубията Масак, който не е нито хамалин, нито магаретарин. А ако мислиш, че моето изкуство се домогва до благоволението на неведущите, то много се лъжеш. Остави ме да работя както желая и ще бъдеш доволен!

— Какво е това, което желаяш? — попитал Юсуф.

— Един вълшебен килим, който насочва всеки крак, стъпил на него, по пътеката на любовта. Аз го тъка от нишки, които никога няма да се променят, а ще се запазят навеки.

Това уверение било достатъчно за кюркджията. Той си тръгнал успокоен. Но когато след няколко дни пак дошъл да види напредването на работата, лицето му по тъмняло и той казал:

— Виждам фигури, които не ми се нравят, а и на никой друг не биха се понравили! И виждам основата изпълнена със стихове за мъдростта, любовта и милосърдието, които смущават очите на съзърцателя. Моля те, недей да продължаваш по този начин!

Тъкачът го погледнал сериозно, поклатил учудено глава и отвърнал:

— Смятах те за ценител на моето изкуство и мислех, че храниш доверие към мен. Заблудил ли съм се? Ако искаш от мен произведение, не смущавай възникването му и изчакай с присъдата си, докато стане готово. А ако не можеш да изтраеш, иди на пазара. Там копнеят за купувачи, ала онова, което днес се добива с дребнави пазарлъци, утре вече бива разкъсвано.

Кюркджията се отдалечил мълчаливо. Не разбрал Ияр, макар никоя от думите му да не му се изплъзнала. Ала когато отишъл за трети път и погледът му паднал върху полуготовия килим, извикал:

— Машаллах! Какво виждат очите ми? Въпреки волята ми ти продължаваш да изпълваш основата с нежелателни слова, а фигурите по нея ще предизвикат недоволството на всеки истински вярващ! Скъси произведението и прибави бързо бордюра! Понеже съм го поръчал, ще го задържа, макар да не ми харесва. Вярно, сега килимът ще стане по-къс, отколкото мислех, ама на пазара има достатъчно други, от които да набавя за кутуби Масак, та да остане доволен. Тогава Ияр се надигнал от своята работа, усмихнал се меланхолично и заговорил:

— Значи наистина си ме смятал способен само за създаване на стока за пазара и си ме считал за син на обикновен вкус! Ако бях такъв, щях да седя като другите на пейката пред дюкяна и да си дера гърлото за купувачи. Само че аз тъка по мисли, които не са за кратко време, а когато свършвам, тези мисли са изпълнили определено дело. Върви си спокойно и купувай оттам, където сега искаш да купуваш! Не е необходимо да запазваш работата ми, нито да я плащаш. Не моят занаят, а Аллах се грижи за мен!

Юсуф ел Кюркджи се отдалечил колебливо, спокоен от предчувствието, че е постъпил глупаво. А Ияр завършил килима и го изпратил на Ел Акил, най-мъдрия от халифите.

Този накарал да го проснат пред неговия трон, събрал велможите на своето царство и когато те застанали пред килима, рекъл:

— Помолете се със свещената Фатиха и седнете после на тази тъкан! Казаха ми, че това е килим за съвещания. Искам да го изпитам.

Тогава великият везир пристъпил напред и казал:

— Не искаш ли да развиеш свещеното знаме на Пророка, та да понесем учението на исляма на върховете на нашите ятагани? Нека се посъветваме дали това е волята на Аллах!

— Желанието ви ще бъде удовлетворено — отговорил халифът. — Коленичете по края на килима да се помолите!

Всички се подчинили. Килимът бил в сив цвят и по него не се виждало нищо — ни стих, ни изображение. Но едва заизричали след четеча първите думи на Фатиха, той започнал да оживява. Средната част се изпълнила е тъмнота, по която се появявали със златен блясък стих

подир стих, в същата последователност, с която ги бил втъкал Ияр. Израснало зеленото, развяно знаме на Пророка и около него се стълпили всички онези фигури, които не се харесвали на Юсуф ел Кюркджи: виещи и танцуващи дервиши, софти, улеми, мисионери, срутващи се колони, храмови жреци. Всичко това идвало и заставало ясно пред очите на молещите се, докато изговорили последните думи на Фатиха:

«Води ни по Правия път. Пътя на тези, които си благословил, не пътя на заблудените, и заслужили Твоя гняв.»

[1]

Едва били тези думи изречени и изображенията почнали да се преобразяват. Били точно толкова, колкото молещи имало. И пред всеки се намирало удивително приличащото си, но разкривено изображение на неговото собствено верую.

Четецът на молитвата скочил изплашено и извикал, изпълнен с ужас:

— Не, не, това не съм аз! О, Аллах, направи така, че да бъда друг!

Тогава халифът Ел Акил слязъл от своя трон, застанал по средата на килима и рекъл:

— Вие всички сте това, което виждате тук. Килимът показва характеристиките на вашето верую. Внимавайте сега какво ще се случи!

Те вдигнали погледи, изпълнени с удивление, какво ли щяло да се случи. Неговото лице се променило, снагата му станала друга, вече не халифът, а Ияр, тъкачът, стоял на своя килим. Той вдигнал повелително ръка и заприказвал:

— Отстъпете назад, видяхте достатъчно! Когато килимът ви покаже в по-добро изображение на вашата вяра, тогава ще имате разрешението да разгърнете знамето на Пророка. Сега вие виждате тук моя дух, който живее при своето творение. Аз ще го поставя в храма на Аллах. Ходете там, когато искате да се посъветвате! Моят дух винаги ще ви казва истината!

Едва бил изрекъл тези думи и изчезнал, а с него и килимът от смаяните им очи. А на другия ден тръгнала мълвата, че под молитвената ниша на джамията в Мешхед Хюсеин лежал един голям, сив килим, който не можел да бъде махнат. Бил дошъл незабелязано през нощта, никой не бил го донесъл, всички пазачи на джамията били готови да се закълнат в това.

* * *

Особен ще сметне читателят подобния на приказка разказ «Вълшебният килим», намерен в посмъртния архив на Карл Май. Изследователите на неговото творчество дълго не знаеха какво да правят. Това явно бе притча, произхождаща от времето след 1901, когато все по-решително се изразява със символи. Близко до ума беше, че имената предполагат непосредствена шифровка, защото в произведенията си от това време Май постъпва по подобен начин. Едно указание на неговата вдовица и името Юсуф доведоха до решаване на загадката. Приказката «Вълшебният килим» стои във външна и вътрешна взаимовръзка с възникването на повествованието «И мир на земята». То се появява в по-къса и малко по-друга форма под заглавието «Et in terra pax!» в един голям сборник на прочутия издател, тайния придворен съветник професор Йозеф Кюршнер. Той е озаглавен:

«Китай. Един паметник на ратниците в световната политика. Описания на живот и история, война и победа», с 30 цветни репродукции, 716 илюстрации и 2 карти. Издателство «Херман Цигер», Лайпциг. По-късно? Берлин, Дойче Кригербунд-Буххандлунг д-р Ханс Натге. Предговор от края на 1901.

Това произведение, първоначално на свитъци, излиза като сборник в скъпо, но художествено безстойностно оформление. Неговата линия е насочена към възвеличаване извоюваната победа срещу въстанието на китайските боксери, насърчаване разширението на Германия и узурпирането на чуждата страна. Статията на Карл Май, както все повече се очертава от поредицата свитъци, със своето миролюбие в никой случай не се съгласува с намеренията на издателя и сътрудниците, сред които се намират и висши офицери. Ето защо Кюршнер го принуждава да скъси разказа и да му сложи един подходящ, преждевременен край. И Май се справя наистина отлично. Йозеф Кюршнер като че се извинява в предговора към произведението за Китай, казвайки по отношение отпечатания разказ «Et in terra pax!»:

«Пътеписът на Карл Май, довършен по време на излизането на отделните свитъци на книгата, има малко по-различно съдържание и основа от онова, което бях планирал и очаквал. Но топлосърдечното застъпване на идеята за мира на толкова много четения автор сигурно у мнозина ще намери отглас.»

Пътеписът «И мир на земята», озаглавен първоначално «Et in terra pax!», е сътворен от Карл Май на изолирания от света връх Риги Кулм. Там той пребивава със съпругата си през есента на 1901 четири седмици. Докато ливадите долу са още зелени, хотелът високо горе постепенно се покрива със сняг. Карл Май от самото начало е искал да формира произведението си като решителен протест срещу войнолюбивия мироглед на дрънкащите саби милитаристи. Военният поход «Китай»

[2]

намира в негово лице върл, пламенен, яростен противник. Май оценява преди всичко артистичната древна култура и религиозен живот на китайците. Какво любвеобилно вживяване в непознатия свят на Източна Азия проявява изпълненото с много хумор, извънредно увлекателно произведение «Синьо-червения Метусалем».

Професор Йозеф Кюршнер, който и преди вече много е работил и е привлякъл автора за основаното от него и Шпеман юношеско списание «Дер гуте Камерад», очаква да получи от перото на прочутия създател на образите Олд Шетърхенд и Винету за своето произведение за Китай един шлагер с войнствен тон. Но не взема под внимание, че Май иска да бъде нещо много повече от един «романтичен фантаст», а именно носител на голяма нравствена мисия. Май от самото начало е имал с една определено извинима коварност плана, да обърка сметките на милитаристите с изцяло миролюбивото направление на своето повествование. Той е знаел как да въздейства на Кюршнер, та този да му остави напълно свободна ръката. Кюршнер само постоянно и неспокойно настоява да получи горещо жадуваната статия. Кореспонденцията между двамата се осъществява с телеграми. Карл Май отказва да чете много лошия почерк на прочутия издател. Договореният хонорар за повествованието е две хиляди марки. Тази сума писателят губи, след като за свое върховно удоволствие и болка и яд за Кюршнер е погодил номер на войнолюбивото произведение за Китай, Май е обезщетен донякъде от удовлетворението, че замисълът е успял.

В тази връзка трябва да се спомене, че със своя роман за мира Май намира една гореща почитателка в лицето на легендарната радетелка за мир Берта фон Зутнер. Когато той се намира във Виена /22 март 1912/,

[3]

тя го посещава в хотела за дълга беседа. След неговата смърт и след своето завръщане от пътуването до Америка тя отива във вила «Шетърхенд» и сяда на креслото пред същото писалище, на което са възникнали проповядващите помирение произведения на Карл Май. Развълнувана до сълзи, казва: «Ако бях съумяла да създам поне едно от тези произведения, щях да съм постигнала много повече!»

Появилите се в сборника четири глави, оживени от шестдесет умерени картини на Фердинанд Линднер, съответстват на първите две главни части от днешното издание, което излиза като том 30 от Събрани пътеписи под преведеното вече заглавие «И мир на земята». Авторът използва въстъплението на последната, добавена по-късно, част за едно обяснение, в което с мъжествена изява на убежденията напада течението в сборника на Кюршнер:

«Бях извършил нещо просто изправящо косите... Произведението беше именно посветено на „патриотичното“ възвеличаване на „победата“ над Китай. И докато цяла Европа тръпнеше под бурните овации „Хип, хип, ура!“ и „Вива!“, аз надигнах клетото си тънко гласче и изпълнен със страх молах: „Давайте само любов, единствено любов!“ Беше смехотворно, да, дори повече от смехотворно, беше глупаво. Бях изложил себе си и цялата книга и бях накаран да направя завой. Но аз не го сторих, а приключих, и то веднага, с пълно право. С този вид гонг аз нямам никаква работа!»

Не е трудно човек да се досети, че «разглезеният» от неимоверния по онова време /1901/ книжарски успех писател Май се засяга от искането на Кюршнер да приключи нежеланото

повествование. Той се чувства уязвен в съзнанието си за призваност в мисията на убеден християнин. И как бива изразено това усещане?

Отговор на този въпрос дава отпечатаният разказ приказка «Вълшебният килим». От вдовицата на писателя става известно, че разказът е бил приложен към едно дълго писмо до лайпцигския издател Цигер и изпратен от този обратно по желание на Май. Имената и насоката на приказката, напомнящи омагьосващия свят на «Приказки от хиляда и една нощ», довеждат в крайна сметка до разгадаване на гатанката.

Юсуф? Йозеф? И Кюркджи? Странно подобие на името на големия издател Йозеф Кюршнер!

Изследванията установяват следните преводи:

кюркджи /тур./ — кюршнер /нем./ — кожухар

акл, акил /араб.-тур./ — ум, дух, разум

ияр /араб./ — май /месец/, името на самия автор

масе /араб./ — циге /нем./ — коза

мусан'ниф /араб./ — писател кутуби /араб./ — книжар

Масак би трябвало да отговаря на немското Цигер, сиреч името на онзи лайпцигски издател, с когото Кюршнер поддържа връзка. В посмъртния архив на Май бива намерен и един плик с надпис: «Притча за Цигер». Сега вече дешифровката се налага сама. Известният в целия Изток килимар Ияр не е никой друг освен самият Май. С Юсуф ел Кюркджи той има предвид нашумелия с широката си издателска дейност /«Кюршнерс Бюхершац»/, починал през 1902 таен съветник Йозеф Кюршнер. Неговият приятел Масак, младият кутуби, е Херман Цигер, предишният издател на сборника «Китай». Поръчаният килим, който е трябвало да премине в негово притежание, е естествено повествованието «Et in terra rah!» по-късно «И мир на земята». В края на века, както е известно, Май започва да преодолява болезнените преживявания, като преминава в символични разкази. Някой друг писател, домогващ се до слава и успех, щеше шумно да протестира срещу Кюршнер. Май си отплаща остроумно посредством разказ. Кюркджията на няколко пъти отива при килимаря Ияр да огледа работата. Това визиращо естеството на издаване под формата на свитъци. Когато отива за трети път, килимът е полуготов, тоест разказът «Et in terra rah!» /общо четири глави/ до трета глава. Той се опасява, че вътъканите «стихове за мъдростта, любовта и милосърдието», ще предизвикат «недоволството на всеки истински вярващ», т.е. на привържениците на войната. И тъй: «Скъси произведението и прибави бързо бордюра! Понеже съм го поръчал, ще го задържа, макар да не ми харесва.» В замяна на съкращението иска да отиде на «пазара», т.е. на писателската борса /Лайпцигския панаир/, да купи други килими, сиреч статии, за да задоволи «кутуби».

Целият разказ издава меланхоличната усмивка на разочарования Май, но предизвиква и основателното му самосъзнание. Нещо повече, за да снее упрека за лошокачественост, той стига до почти болестно самоизвисяване. «Не е необходимо да запазваш работата ми и нито да я плащаш. Не моят занаят, а Аллах се грижи за мен!»

Тълкуването на развитието на разказа не е толкова непринудено. Кой е Ел Акил, най-мъдрият от халифите, комуто Ияр праща завършения килим? Може би Фезенфелд. Кой е неговият велик везир? Кой е четецът на молитвата? И тук ли се имат предвид определени съвременници на Май? В лицето на великия везир бихме могли да си представим книгоиздателя на Май, неговия приятел и търговски съветник Феликс Край, притежател на «Хофманишен Бухдрукерай» в Щутгарт. Или е погрешно да се търсят по-нататъшни паралели? Във всеки случай килимът проявява чудодейна сила. Той бива използван преди едно войнствено начинание, което трябва да разнесе исляма по целия свят като килим за съвещание. Пред удивените погледи на молящите се, коленичили по бордюра му, се появяват една след друга златните мъдрости на Ияр, после «зеленото, развяно знаме на Пророка», очевидно символика за нетърпимостта на фанатизма и покръстничеството, застъпвани от мисионера Уолър в пътеписа «И мир на земята». После се показват останалите фигури на повествованието, докато при заключителните слова на свещената Фатиха «Води ни по Правия път. Пътя на тези, които си благословил, по пътя на заблудените и заслужили Твоя гняв» образите се променят по такъв начин, че всеки молител съглежда пред себе си своя собствен образ. Той поразително си прилича и все пак е карикатура на неговото верую. Едно противоречие, което трябва да предизвика дълбок размисъл. Реалният човек и вътрешното развитие на образа, към което се стреми, се различават както модел и карикатура. Средата на килима се превръща в огледало на себепознанието. «Не, не, това не съм

аз! О, Аллах, направи така, че да бъде друг, извиква смъртно изплашеният четец на молитвата, а с него и всеки, който откровено се разпознава.»

Сега в стила на приказките от «Хиляда и една нощ» следва преобразяването на халифа Ел Акил и майстора килимар Ияр. Той повелява — езикът тук се извисява до мерена реч — да се мисли за налагане веруюто над други едва «когато килимът ви покаже по-добро изображение на вашата вяра». Самият килим изчезва и се появява под молитвената ниша на една шиитска джамия. Май описва килима като «голям, сив», с което намеква, че в повествованието «И мир на земята» се намира малко пъстрота в действието.

Това е изфиненият отговор на Кюршнер, отплатата на един писател, който въстава срещу искането за доставяне само на бързо пласируема стока и дръзва да плува срещу течението на господстващите по онова време разбирания. Още по-решително проповядва Май идеята за мир в своята драма «Бабел и Бибел»,

[4]

едно произведение, чието написване през 1906 е вътрешно обусловено от реакцията на немската интелигенция срещу прекомерното християнство на Май.

Информация за текста

© Карл Май

© 1997 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May

Der Zauberteppich,

Издание:

Карл Май. Абдахн Ефенди

Band 81. Abdahn Effendi

Сканиране: Неизвестен любител на автора, 2009

Редакция: didikot, 2009

Свалено от «Моята библиотека»

<http://www.chitanka.info/lib/text/13858>

Последна редакция: 2009-10-10 14:30:00

2

През 1901г. обединените армии на осем страни под върховното командване на немския генерал А. фон Валдерзее жестоко потушават въстанието на китайските селяни и градската беднота, оглавно от едно подразделение на тайното общество: «Йохекюан» («Юмрук на справедливостта и мира»), което чужденците наричат «Боксер». — Б. пр.

3

«Нагоре в царството на благородните хора» — Срвн. гп.34 на Събр. съб. «Аз»/ — Б.нем.изд.

4

намира се в т.49 на Събр. съч. «Сияйни висини» — Б.нем.изд.

- [Карл Май](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
-

Карл Май

Говорящата кожа

1.

Крадливата Ръка

— Трябва да ви кажа, джентс ^[1] — започна посивелият агент по индиански въпроси, — че си имам собствени възгледи за Дивия Запад и индианците, възгледи, които са съвсем различни от мнението на повечето тукашни хора. Червенокожите са далеч по-добри от лошата слава, която се носи за тях и аз бих пожелал на някои бели да бъдат такива, каквито са индианците!

Да, дълги години бях индиански агент, но не от онези агенти, които заради собственото си забогатяване злоупотребяват с правата на червенокожите и крадат от онова, което им се полага. Тези агенти носят най-голямата вина за това, че индианците, непрекъснато са озлобени спрямо белите. Агентите от този сорт забогатяват безсрамно за сметка на страшната мизерия на клетите индианци, а после крещат «ах» и «ох», когато най-сетне червенокожите изгубят търпение и потърсят справедливост с оръжие в ръка.

Понеже винаги съм се стремил да постъпвам честно спрямо червенокожите мъже, именно затова съм намерил между тях много верни и самопожертвувателни приятели и то най-вече измежду апачите, които обикнах завинаги. Неведнъж е трябвало да споря с различни посетители на Майка Тик ^[2], които са твърдели, че по-рано апачите били известни със своята страхливост и коварство, с което си били навлекли позорното прозвище «пимо» ^[3] и едва откакто Винету станал техен вожд се били превърнали в сръчни ловци и храбри, безстрашни воини.

Вярно е, че между тях има някои племена, на които природата, сред която живеят, не им предлага нищо, абсолютно нищо, и те са западнали не само физически, но и духовно. Но за това са виновни белите, които са ги прогонили от предишните им по-хубави ловни райони и плодородни земи; и сега белите си въобразяват, че имат правото да ги презират. Всичко това обаче не може да се каже за други племена — като да речем за мескалеросите. Познавам ги отдавна. Винету не беше още роден, когато с баща му Ин-чу-чуна ни свързваше

дългогодишно сърдечно приятелство. Той може би не беше така духовно надарен като Винету, но и у него се забелязваха онези благородни кънове, които се развиха у неговия син в такова прекрасно съвършенство. И ето на, виждате ли, този прекрасен индианец беше убит от бели, той и Ншо-чи, дъщеря му сестрата на Винету, това най-красиво, най-добро и най-чисто чаргооша [4] на апачите!

Но вие можете и сами да си съставите мнение за апачите от историята, която обещах да ви разкажа. Ще се опитам да я предам тъй плавно и красиво, както сториха това и другите мастърз [5] преди мене. И така, да започнем:

Беше чудно юнско утро, наистина една рядкост за онзи отдалечен район в северозападния ъгъл на Индианската територия [6], образуван от правите граници на Кензъс, Колорадо и Ню Мексико. През нощта се беше образувала доста едра роса; сега по тревите и клонките искряха брилянтни водни капчици, а особеният дъх на бизонската трева и късостебленият троскот беше толкова чист и освежаващ, че дробовете го поемаха жадно и дълбоко, като аромата на някакъв балсам.

Едно такова утро се отразява на настроението на човека обикновено твърде благодатно, но въпреки това яздох доста мрачен в този прелестен ден. Причината беше много проста: конят ми куцаше. Преди един ден се беше спънал в някакъв корен както галопираше. А да яздиш през прерията окуцал кон е не само досадно, но може да има дори и съдбоносни последици. При опасностите, които те грозят ежедневно, животът и сигурността на ловеца зависят твърде често от годността на коня му.

Бях ловувал с неколцина трапери горе, близо до Спениш Пийкс и от там през Уилоу-Спрингс бях дошъл до Нескутунга-Крийк, за да се срещна на десния му бряг с Уил Солтърз, с когото бях ловил преди няколко месеца бобри в Небраска и на раздяла бяхме уговорили тази среща. Бяхме замислили да преминем с конете си през Индианската територия до югоизточната ѝ граница и после да свърнем право на запад към Ляно естакадо, за да опознаем тази пустиня с толкова незавидна слава.

За тази цел човек се нуждае преди всичко от добър кон, а моят куцаше. Това вярно животно ме беше спасявало от много опасности, не ми се искаше да го заменям с друг кон, така че се видях принуден да

му дам почивка, докато кракът му се оправи. Разбира се, че загубата на ценно време ми беше страшно неприятна.

Докато мустангът ми бавно куцукаше през прерията, аз се оглеждах да забележа някакви признаци за близостта на река. По тези места, откъдето минавах, растяха само тук-там храсти. Но на север се простираше тъмна ивица, която ме накара да си направя извода, че там имаше гора. И така подкарах животното в тази посока, защото където има по-голяма растителност, там трябва да има и повече вода.

Не се бях излъгал. Тъмната линия се състоеше от мескитови храсти и диви череши, които бяха покрили двата бряга на реката. Тя не беше широка, нито пък дълбока — поне на мястото, където излязох на нея.

Яздех бавно по брега и се оглеждах внимателно за някакъв знак, оставен от Уил Солтърз, който можеше да е пристигнал преди мен.

И наистина! На едно плитко място във водата бяха поставени два големи камъка близо един до друг, а между тях беше заклещен дебел клон по такъв начин, че малкото клонче, което стърчеше на него, сочеше надолу по течението на реката.

Това беше нашият уговорен знак, който забелязах още четири пъти на различни разстояния. Солтърз е бил вече тук и се е отправил по течението на реката. Тъй като следата му вече не се забелязваше и листата на сигналните клони бяха увяхнали, то той трябва да бе минал оттук най-късно вчера.

След известно време реката зави още повече на север — изглежда, че описваше голяма дъга. На това място клонът, забит от Уил в крайбрежния пясък, сочеше навътре в прерията. Следователно той се беше отклонил от реката, за да пресече образувания от нея завой. Последвах примера му.

Сега забелязах право пред мене не много висок самотен хълм, силно набразден от атмосферните влияния, който благодарение на особеното си разположение беше извънредно пригоден да служи за ориентир на уестмъните. Достигнах го за не по-малко от половин час. Върхът му беше гол, а в по-долната му част се забелязаха само отделни храсти. Но щом го заобиколих, аз се учудих, като видях на източната му страна няколко групи чинари, от които най-старото дърво положително имаше около хиляда години. Направи ми впечатление, че на едно значително разстояние около тях земята беше здравата

разкопана. Имаше ями от по няколко метра дълбочина, които сигурно бяха копани с кирка и лопата. Нима тази отдалечена и дива местност бе обитавана от хора? Защо бяха направени тези дупки?

Продължих да яздя, но след кратко време отново спрях коня си, защото забелязах следи в тревата. Когато слязох, за да ги огледам подробно, разбрах, че бяха оставени от женски или момчешки крак, който е бил обут в индиански мокасин. Дали имаше наоколо индианци? Или може би някой бял е носил индиански обувки? Отпечатъците от двата крака бяха равномерни; в този момент това обстоятелство не ми направи особено впечатление, но по-късно щях по необходимост пак да се сетя за него.

Всъщност трябваше да проследя тази диря, ала тя водеше на север, към реката, докато моят път продължаваше на изток; исках по възможност по-скоро да се видя със Солтърз. Ето защо отново се качих на коня и продължих пътя си.

След известно време се убедих по различни признаци, че тази местност не беше толкова изоставена от хората, както си мислех досега. Срецах стъпкани стебла, отчупени клончета или пък тук и там стрити на пясък от човешки крак дребни камъчета, които ме караха да предполагам, че из тези места е минавал някой потомък на Адам и Ева. Затова и по-късно не се изплаших, а само се учудих, когато след като отново излязох при реката, видях близо до брега и нива, засадена с млада царевица и тютюн. Отвъд нивата се издигаше малък блокхауз с висока ограда, вече доста повредена, и обширен двор.

И така тук край Нескутунга-Крийк имаше ферма! Кой ли би повярвал! Зад оградата една стара кранта, на която костите се брояха, чешеше главата си в празните ясли, а пред оградата забелязах млад човек, който се беше заел да я поправя. Едва ли имаше повече от шестнадесет години, въпреки че силно развитото тяло му придаваше по-възрастен вид.

Изглежда, че моето появяване го изплаши, но той остана на мястото си, докато се приближих до него.

— Гуд морнинг — добро утро! — поздравих аз. — Ще ми кажете ли как се казва собственикът на тази къща?

Той прекара ръка през русата си коса, огледа ме изпитателно с чудно хубавите си сини очи и отвърна:

— Ролинз се казва, сър!

— А вие сте негов син?

— Да, заварен син.

— Баща ви тук ли е?

— Обърнете се! Ето го идва.

Той сочеше към тясната ниска врата. Оттам тъкмо излизаше един мъж, който трябваше да се наведе, за да не се удари в горната ѝ рамка. Беше много висок, много слаб и тесногърд, а измежду малкото косми на рядката му брада прозираше кожата, която приличаше на щавена. Типичното му лице на янки се помрачи, когато ме забеляза. В ръцете си държеше стара пушка и кирка и без да ги оставя, той се приближи бавно. Впи в мене проницателния си поглед с нескрита неприязън и ме попита с дрезгав глас:

— Какво търсите тук?!

— Най-напред искам да ви попитам, мастър Ролинз, дали вчера или завчера не е минавал край вас един човек на име Солтърз и дали не е оставял някакво известие за мене?

Синът отговори бързо:

— Да, вчера рано сутринта, сър. Този Солтърз беше...

Той не можа да продължи. Баща му го блъсна с приклада на пушката си отстрани в ребрата, така че нещастното момче стенейки, политна към оградата, и извика:

— Ще мълчиш ли, гадино! Нямаме намерение да обслужваме тук всички скитници! — А като се обърна към мене, продължи: — Човече, върви си по пътя! И за тебе и за твоя Солтърз мене ме няма тук!

Това беше направо грубиянщина. Но за такива примитивни хора си имам свой собствен начин на отношение. Слязох си спокойно от коня, завързах го за оградата и казах:

— Този път ще трябва да направите едно изключение, мастър Ролинз. Конят ми окуця и ще остана тук, докато се излекува.

Той отстъпи крачка назад, измери ме от главата до петите с искрящи от ярост очи и извика:

— Да не си луд? Къщата ми не е странноприемница и който мисли, че може да се разполага в нея, ще бъде просто надупчен със сачми. Zounds! А ето го пак и онзи проклет индианец! Почакай момчето ми, ще те поодимя малко!

Проследих погледа му бързо и видях, че при последните си думи той гледаше към наблизко намиращия се храсталак. Оттам се беше

отправил към нас с бавни крачки млад индианец. Ролинз вдигна пушката си и се прицели. Натисна спусъка точно в онзи момент, когато избих цевта му встрани. Изстрелът проехтя, но куршумът не улучи.

— Куче! Посягаш ли ми? — изрева срещу мене този янки. — На, това заслужаваш!

Той хвана пушката си за цевта и замахна да ме удари с приклада. Преди малко беше захвърлил кирката, за да може да стреля. Ударих го с юмрука си под вдигнатата ръка и той се стовари с такава сила върху оградата, че тя се събори под него. Карабината му падна от ръката и аз я вдигнах, преди да успее да се изправи на крака. Още със ставането си той измъкна нож от пояса си и едва произнесе с пресекващ от ярост глас:

— На мене! На собствената ми земя и имот! Това се измива с кръв и смърт!

С не по-малка бързина револверът ми се озова в ръката, насочих го към него и отговорих:

— Имаш предвид може би твоята кръв и твоя живот, а? Веднага прибири ножа си! Куршумът ми е по-бърз от острието ти, човече!

Той отпусна вдигнатата си ръка, но отправи погледа си не към мене, а към другата страна на блок-хауза. Без да забележим, там се беше появил конник, който ми извика през смях:

— Вече си запретнал ръкави, старий друже! Само така! Смачкай този негодник; заслужил си го е! Но спести куршума си — не струва да си хабиш барута за него.

Този ездач беше Уил Солтърз. Той се приближи съвсем, подаде ми ръка и продължи:

— Welcome [7], приятелю! Ако нещата се бяха развили според желанието на този подлец, ти нямаше вече да ме видиш. Струва ми се, че те е посрещнал също както посрещна и мене вчера. Цапардосах го няколко пъти по носа, заради което после стреля подир мене, но куршумът му се оказа по-учтив от него — просто ме заобиколи. Искан да те чакам тук, при него, но не ми разреши. Казах на сина му, че ще се върна днес, за да видя, дали на този човек не му се е подобрило настроението. Ако нямаш нищо против, да му дадем един урок за обноски към хора като нас. На първо време искам да бъда сигурен, че няма да ни се изплъзне!

Той слезе от коня си. В това време Ролинз грабна кирката от земята и побягна с дълги скокове. Ние зяпнахме учудени след него. Поведението му беше странно. Отначало беше показал безподобна грубост, а сега страхливо бягаше! Нямахме време да разменим мисли за поведението му, защото в този момент на вратата се показва една жена, която се беше крила досега страхливо зад нея. След като видя как Ролинз изчезна зад храстите, въздъхна облекчено и каза:

— Слава богу! Помислих си, че вече ще се пролее кръв. Той е пиян. Бълнувал е през цялата нощ, а после изпи последната бутилка бренди!

— Негова жена ли сте? — попитах аз.

— Да. Надявам се, че няма да отговарям заради постъпките му, мешърз. Не съм виновна за нищо.

— Вярваме ви. Мъжът ви изглежда почти като побъркан.

— За съжаление и това е вярно. О, господи, нямате представа, колко съм нещастна! Въобразил си е, че тук някъде наблизко е заровено съкровище. Исква да го изкопае. Не бива да го намери никой друг и затова не може да търпи никакъв човек в околността. Ето този млад индианец е тук вече от четири дни. Не можеше да върви повече, защото си беше изкълчил крака и искаше да остане при нас, докато се пооправи; но Ролинз го прогони. И сега този нещастник трябва да пренощува под открито небе.

Тя посочи индианеца, който се беше приближил. Всичко беше станало толкова бързо, че не бях успял още да му обърна внимание. Беше може би на осемнадесет години. Дрехите му бяха изработени от еленова кожа, щавена и обработена с мозък; а шевовете им — украсени с ресни. В ресните не се виждаха вплетени човешки коси, следователно не беше убил още нито един неприятел. Главата му не беше покрита с нищо, нито украсена с пера. За оръжия му служеха само един нож и лък със стрели. Вероятно нямаше още право да носи огнестрелно оръжие. Около врата си носеше месингова верижка, на която висеше лула на мира; обаче главата ѝ липсваше. Това показваше, че той се намира на път за свещените глинени находища, от които индианците вземат глината за лулите си. По време на такова пътуване индианецът е неприкосновен. Дори и най-заклетият му враг е длъжен да го остави да отmine необезпокояван и в случай на нужда трябва дори да го закриля.

Откритите умни черти на този младеж ми харесаха. Те бяха почти кавказки тип. Очите му имаха кадибяночерен цвят и ме гледаха с благодарност. Той ми протегна ръката си и каза:

— Ти защити Ишарсхютуха. Аз съм твой приятел!

Това уверение прозвуча много гордо; това ми хареса също така, както ми беше харесал и самият той. Но името му ме учуди. Ишарсхютуха е дума от езика на апачите и означава Малък Елен. Ето защо го попитах:

— Апач ли си?

— Ишарсхютуха е син на един велик воин на апачите от племето мескалеро, най-храбрите червенокожи мъже.

— Те са мои приятели, а Инчу-чуна, най-великият измежду вождовете им, е мой брат.

Погледът му огледа бързо и проникателно фигурата ми. После той ме попита: — Инчу-чуна е най-храбрият измежду героите. Как те нарича той?

— Ято-инта.

Тогава той отстъпи няколко крачки встрани, сведе поглед и каза:

— Синовете на апачите те познават. Аз не съм още воин. Нямам право да говоря с тебе.

Това беше покорното смирение на един истински индианец, който открито признава нечие по-високо положение или сан, но не свежда главата си пред него нито на сантиметър.

— Ти можеш да разговаряш с мене, защото някога ще станеш прочут воин. Няма да мине много време и ти няма да се казваш вече Ишарсхютуха, Малкият Елен, а Пенулте, Големият Елен. Кракът ли те боли?

— Да.

— И си тръгнал от вигвама си без кон?

— Тръгнал съм за свещена глина. Ще вървя пеша.

— Тази жертва ще се хареса на Великия Дух. Ела с нас в къщата!

— Вие сте воини, а аз съм още много млад. Позволете ми да остана при моя малък бял брат!

Той пристъпи към хубавото русо, синеоко момче, което стоеше тъжно и мълчаливо, като държеше ръката си на мястото, където го удари прикладът на баща му. Двамата размениха несъзнателно поглед, който веднага ми направи впечатление. Положително не бяха сега за

първи път заедно. Малкият Елен не беше дошъл тук без никаква цел. Той криеше някаква тайна, която представляваше може би опасност за обитателите на блокхауза. Почувствах желание да я разбуля, но не се издадох с нищо.

Момчетата останаха на открито. Заедно с Уил Солтърз последвах жената в къщата или по-скоро в колибата, която се състоеше само от едно помещение.

То изглеждаше твърде мизерно. Бил съм вече в доста блокхаузи, чиито обитатели са се ограничавали само с най-необходимото, ала тук положението беше още по-лошо. Покривът беше повреден на много места, а мъхът, който е запълвал дупките в стените, бе изчезнал. Тези дупки и цепнатини като че ли подсилваха още повече мизерията. Над огнището висеше котел. Единствената храна, която забелязах, беше само малко царевица на кочани, нахвърляни в един от ъглите. Облеклото на жената бе направено от най-тънка и избеляла шампована басма. Ходеше боса. Единственото ѝ украшение беше нейната чистота, която правеше приятно впечатление. Синът ѝ беше също така лошо облечен, но всяко скъсано място по дрехите му бе грижливо изкърпено.

След като видях в ъгъла постелята, която бе направена просто само от шума и погледнах бледото измъчено лице на тази добра жена, неволно от устните ми се отрони въпросът:

— Вие сте гладна, добра жено?

Тя се изчерви веднага и изглежда се засегна. След това изведнъж от очите и потекоха сълзи и тя отговори, като държеше ръка на сърцето си:

— О, господи, не бих се оплаквала, ако поне Йозеф можеше да се наядда! Нивата ни не ражда нищо, защото мъжът ми я остави да буреняса; чакаме само на лова, но и той не ни носи нищо, защото Ролинз се е побъркал да копае за това съкровище.

Веднага излязох навън при коня си, за да донеса запасите си от сушено месо, които ѝ дадох. Добрият Уил Солтърз се озова също така бързо при животното си и взе от своите припаси.

— О, мешърз, колко сте добри! — каза тя. — Просто човек не може да повярва, че сте янки.

— В такъв случай поне по отношение на мене не бъркате — отговорих аз. — Немец съм. Мастър Солтърз има наистина само по

майчина линия немска кръв в жилите си, но е още по-порядъчен човек от мене.

— Господи! Но аз съм родена в Брюн! — извика тя, като плесна с ръце.

— Значи сте немкиня! Тогава бихме могли да говорим на родния си език.

— Ах, разбира се! Аз можех да говоря със сина си на немски само тайно. Ролинз не ни разрешаваше.

— Ужасен човек! — каза Солтърз. — Не искам да ви обидя, но ми се струва, че съм го срещал някога преди години и то при не съвсем почтени обстоятелства за него. Много ми прилича на един негодник, който беше известен под някакво индианско име. Нямам представа какво означава това име. Но как ли беше? Струва ми се, че беше нещо подобно на «Индано» или «Инданшо».

— Инга-нчо! — разнесе откъм входа.

Там беше застанал младият индианец. Не беше могъл наистина да разбере немските думи, но беше чул името. Очите му бяха придобили особен блясък. Когато го загледах въпросително, той се обърна и изчезна навън.

— Това име произхожда от диалекта на апачите — обясних на моя приятел. — Означава нещо като «Злият поглед».

— Злият поглед? — попита жената. — Мъжът ми изговаря често тази дума, когато бълнува, или когато седи пиян в ъгъла и се кара с невидими хора. Понякога изчезва за цяла седмица. Донася си бренди от форт Додж, край Арканзас; просто не знам с какво го заплаща. После започва да пие, да пие, докато загуби разсъдъка си и захване да приказва за кръв и убийства, за злато и нъгитс, за някакво съкровище, което било закопано някъде тук. Тогава ние с дни и нощи не смеем да влезем в къщата от страх да не ни убие.

— Нещастна жена! Откъде сте взели куража да последвате такъв мъж в тази дива местност?

— Да последвам него? О, никога не бих дошла с него тук. В Америка пристигнах с първия си мъж и неговия брат. Купихме си земя, но бяхме излъгани от агента. Документът, който получихме за продажбата, беше фалшифициран. Когато дойдохме на Запад, законният собственик обработваше това парче земя от години. Парите ни се бяха свършили; не ни оставаше нищо друго, освен да живеем от

това, което ни носеше ловът. Същевременно се придвижвахме все по-надалеч в Запада. Мъжът ми искаше да достигне Калифорния. Беше чул за златото, което било намерено там. Стигнахме дотук и по-нататък не можехме да вървим. Бях болна и изтощена. Установихме се на открито, но за щастие скоро намерихме тази колиба. Беше изоставена. И досега не знам на кого е принадлежала. Уредихме се, доколкото можахме. Но мисълта за Калифорния не даваше покой на мъжа ми. Искаше да продължим. Аз не можех, а брат му не искаше, защото страдеше от носталгия по отечеството си. Само един господ знае след колко спорове и разправии разреших на мъжа си да тръгне сам за Калифорния, златната страна, за да опита щастieto си, докато девер ми щеше да остане при мен. Мъжът ми никога не се върна. Половин година след като беше заминал, ми се роди моят Йозеф. Никога не е виждал баща си. Беше станал на три годинки, когато една сутрин девер ми отиде на лов, за да не се върне повече. След няколко дена намерих трупа му на брега край реката. В главата му имаше огнестрелна рана. Може би беше убит от индианци.

— Беше ли скалпиран?

— Не.

— Тогава убиецът му е бял. Но от какво живеехте после!

— От малкото царевични запаси, които бяхме събрали. След това в околността се появи моят сегашен мъж. Отначало искаше да ловува и после да продължи, но постоянно отлагаше заминаването си и най-сетне остана тук завинаги. Бях радостна, че е до мене. Без него аз и детето ми щяхме да умрем от глад. Той отиде в Додж Сити и съобщи за смъртта на мъжа ми. Аз се нуждаех от закрилник, а синът ми — от баща. Ролинз стана и двете. Веднъж обаче сънува за някакво съкровище, което било заровено наблизо. Странното беше, че този сън започна да се повтаря толкова често, че Ролинз не само повярва в съществуването на съкровището, но и се побърка буквално по него. През нощта бълнува за златото, а през деня копае, за да го намери.

— Сигурно това е при хълма, в чието подножие се издигат старите чинари?

— Да. Но не ми разрешава да ходя там, а на сина ми — още по-малко. Никому не мога да кажа колко съм нещастна. Всеки ден и всеки час се моля за спасението си. Дано бог ми помогне!

— Ще ви помогне, дори и ако неговата помощ ви причини отначало болка.

2

Гладният вятър

В стаята влезе Йозеф и ни помоли да излезем навън и да погледнем небето. Последвахме го, учудени от желанието му. Малкият Елен стоеше отвън и внимателно наблюдаваше едно облаче, което се намираше почти точно над главите ни. Иначе небето бе съвсем ясно и без нито един облак. Йозеф ни каза, че индианецът считал облачето за много опасно. Малкият Елен говореше сносно английски и беше успял да се разбере с бялото момче. Уил Солтърз вдигна само рамене и каза:

— Като че ли някой е духнал дима от пурата си, как ще е опасно? Pshaw!

При тези думи индианецът обърна глава към него и каза само една дума: — Илчи!

— Какво значи това? — попита ме Уил.

— Вятър, буря!

— Глупости! Опасен вятър, т.е. някой ураганен вихър, идва само от «дупка», а това ще рече, когато цялото небе е покрито от черни облаци и когато в този черен похлупак се появи кръгла светла дупка. Но сега е тъкмо обратното. Небето цялото е ясно с изключение на това облаче.

— Нта-а си-тса илчи — каза индианецът.

Сега вече наострих уши. Тези три думи означаваха «гладният вятър». С този израз апачите наричат силната вихрушка. Запитах младия човек дали има нещо такова предвид.

Той отвърна:

— Накате-ниул илчи.

Това означава «много гладен вятър» и означава смерч. Как бе дошъл апачът до това предположение? Аз действително не можех да забележа нищо подозрително в това облаче, ала знаех, че тези деца на природата притежават необикновен инстинкт за някои природни явления.

— Глупости! — обърна се Солтърз към мене. — Ела в къщата! Струва ми се дори, че започваш да правиш загрижена физиономия.

Тогава индианецът постави пръст на челото си и му каза:

— То-ши та бенесит!

Тези думи означаваха: «Не съм болен»; той имаше предвид, че е нормален. Солтърз го разбра, но се ядоса и влезе в къщата. Използвах удобния случай, за да покажа на Малкия Елен, че не съм повярвал на предишните му отговори. Попитах го:

— Кой крак на младия ми приятел е болен?

— Синч-ка — левият крак — отвърна той.

— Защо обаче моят брат куцаше с десния крак, когато се появи от онези храсти?

По лицето му се появи смутена усмивка, но той се овладя веднага и отвърна бързо:

— Моят храбър брат се е заблудил.

— Имам зорко око. Защо Малкият Елен куца само тогава, когато някой може да го види? И защо походката му е нормална, когато е сам?

Той ме погледна изпитателно, но не отговори. Затова продължих:

— Моят млад приятел е слушал за мене. Знае, че когато разчитам следите не може да ме измами нито стръкчето трева, нито песъчинката. Малкият Елен се е спуснал днес рано сутринта от хълма към реката, без да куца. Видях следата му. Ще има ли той и сега смелостта да каже, че се лъжа?

Той сведе поглед към земята и продължи да мълчи.

— Защо Еленът каза, че е тръгнал пеша към свещените глинени находища? — продължих аз. — Той е яздил от своя вигвам дотук.

— Уф! — извика той учудено — откъде би могъл да знаеш?

— Нали най-великият вожд на апачите беше мой учител? Нима мога да го засрамя, като се оставя да ме заблуди един млад апач, който още няма правото да носи огнестрелно оръжие? Твоят кон е чи-кайи-кле, кон с червен косъм.

— Уф, уф! — издаде крайното си удивление Еленът.

— Нима искаш да измамиш брата на Инчу-чуна? — попитах го аз с упрек в гласа си.

Тогава той сложи ръка на сърцето си и отговори:

— Ши-иткли хо-тли, чи-кайи-кле... — имам кон, кон с червен косъм.

— Ха така! Ще ти кажа дори, че рано сутринта си упражнявал цялата индианска школа за езда.

— Моят бял брат е всезнаещ като Маниту, Великият Дух! — извика той смаяно.

— Не. Но ти си яздил в пълен галоп, като си закачил само единия си крак на седлото и си пхнал едната си ръка под ремъка около врата на коня; тялото ти е висяло отстрани на животното. Това се прави по време на сражение, за да се предпази човек от изстрелите на неприятеля, а в мирно време се прави само тогава, когато се упражнява цялата школа за езда. Само при това положение за езда е възможно да се заплетат, откъснат и останат по дръжката и ножницата на ножа косми от конската грива. А ето такива косми може да има само гривата на червеникав кон.

Той посегна с две ръце към пояса си, където бе затыкнат ножът му. На него висяха няколко косъма. Въпреки бронзово-червеникавия цвят на кожата му, видях как се изчерви и прибавих:

— Погледът на Малкият Елен е ясен, но все още не е достатъчно трениран да забелязва такива дреболии, от които обаче често зависи животът. Моят червенокож брат е дошъл тук, за да види притежателя на тази къща. Да не би да го води тук кръвно отмъщение?

— Положил съм клетва да мълча — отговори той, — но моят бял брат е приятел на най-прочутия апач. Ще му покажа нещо, което той ще ми върне още днес. Не му забранявам да говори за това, защото моят час е настъпил.

Той разтвори ловната си риза и измъкна от там една кожа, сгъната също като плик за писмо. Подаде ми я и се отправи към царевичната нива, където се намираше Йозеф. Видях как го хвана за ръката и го задърпа след себе си.

Отначало помислих, че държа в ръцете си някакъв тотем, защото от външната страна бе направен индиански знак във формата на горяща лула. Съдържанието обаче представляваше индианско писмо.

Разгърнах кожата. Тя беше от елен и беше шавена. Вътре имаше друго парче кожа — от малко бизонче, от която бяха отстранени космите, после беше обработена с вар и изгладена като пергамент. Като я разгънах, видях цял ред фигури, нарисувани с червена боя, които приличаха много на фигурите от прочутия скален надпис от Тситсумови в Аризона. В ръцете си държах документ, написан с индианско писмо, една такава рядкост, че в момента дори и не

помислих да го разчета, а се втурнах в къщата, за да покажа на Уил Солтърз това съкровище. Но той само поклати глава и каза учудено:

— И казваш, че това можело да се чете?

— Разбира се!

— Е тогава, чети си го ти! Дори и когато се касае за нашия шрифт, предпочитам да се сражавам с двадесет индианеца, отколкото с три букви. Никога не съм бил герой в четенето; обикновено пиша писмата си направо в тялото на получателите им, ей с тази двуцевна карабина тук. Това са най-кратките писма. Иначе перото се чупи между пръстите ми, а мастилото има лош вкус. А пък да разгадавам такива фигури — това е направо ужасно. Тук в тази тъмна колиба, която има само две малки дупки вместо прозорци, изобщо не можеш да ги различиш.

— Тогава ела да излезем пред вратата!

— Е, да дойда — може, но за четенето ще се погрижиш ти.

Излязохме. Жената остана вътре. Беше напалила малък огън в огнището, за да изпече няколко парчета от нашето месо.

Веднага се залових да разглеждам фигурите. Уил Солтърз обаче отпрати погледа си към небето и промърмори замислено:

— Хмм! Странен облак! Досега не съм виждал такова нещо. Ти какво ще кажеш?

Думите му привлякоха вниманието ми и аз погледнах нагоре. Облачето не беше станало много по-голямо, но беше придобило съвсем друг вид. Преди това беше синкавосиво, а сега цветът му бе станал прозрачно светлочервен и изглеждаше, като че ли от него са се разпрострели към всички посоки на хоризонта милиони и милиони матово златисти нишки, които бяха тънки като паяжина. Тези едва забележими нишки не потрепваха, бяха съвършено неподвижни — като заковани.

— Е? — попита Уил.

— И аз никога не съм виждал нещо подобно.

— А може би този млад човек; индианецът, да има право с неговия смерч, въпреки че ние сме опитни ловци на саваната.

— Наистина изглежда опасно. Апачът говореше за смерч. Това би било много лошо.

— Да става, каквото ще, ние можем само да чакаме. Надявам се, че с индианското писмо ще се справиш по-добре, отколкото с тази загадъчна и объркана паяжина над нас. Ще го разчетеш ли?

— Хмм! Да опитаме! Най-отпред виждам едно слънце, нарисувано само с лъчи, които отиват нагоре — предполагам, че това е изгряващо слънце. После следват четирима ездачи. На главите си имат шапки и са по всяка вероятност бели. На седлото на първия от тях виси нещо; може би са малки чувалчета. След четиримата идват други двама. В косите им има пера, вероятно това са индиански вождове.

— Е, ами това дотук е много просто. Но можеш ли да го разчетеш?

— Това е началото на разчитането. Човек трябва най-напред да се запознае с буквите, за да може после да ги събере в смислени думи. Тук има още някои по-малки фигури, които са поставени над по-големите. Над единия от индианците забелязвам нарисуван бизон с отворена муцуна, от която излизат няколко малки чертички. От муцуната или от устата може да излиза само гласът; вероятно тук се има предвид ревящ бизон. Над главата на другия индианец има лула, а от главата ѝ излизат подобни чертички. Те трябва да означават дим. Следователно лулата гори.

— Слушай, започвам да мога да чета! — каза Уил. — Сега ми идва наум, че имаше двама вождове на апачите, двама братя: единият от тях беше Ревящият Бизон и отдавна не е жив; другият се казваше Горещата Лула, защото имаше миролюбив характер и на драго сърце пушеше с всеки лулата на мира. Трябва да е още жив.

— Тогава може би тук имат предвид тези двама вождове! Да видим! Над втория блеодлик е нарисувано око с чертичка, която минава през него. Или е едноок, или е сляп с едното око, или окото му е болно. Ах, но това може да е и името, което бе споменато от Малкия Елен: «Злият Поглед»! А над третия блеодлик има торбичка с една ръка, която посяга към нея. Може ли това да означава кражба?

— Да, да, положително! — каза Солтърз бързо — Крадливата Ръка. Сетих се, сетих се! Сега вече знам, къде съм виждал този Ролинз! Беше горе в Черните планини; казваше се Халер, крадеше коне и примки за бобри; наричаха го Крадливата Ръка.

— Сигурно се лъжеш!

— Не, не! Крадливата Ръка и Злият Поглед бяха братовчеди, или може би дори и братя и винаги бяха заедно. Тук имат предвид сигурно тях двамата. Давай по-нататък!

— Тъй като изгряващото слънце стои най-отпред, тези хора са тръгнали с конете си на изток след изгрев слънце. На втория ред се появяват същите фигури и то по-често и в различни групи. Първа група: последните трима бледолики стрелят по първия. Втора група: той лежи мъртъв на земята, а те са взели неговите чувалчета или торбички. Трета група: индианците стрелят по тримата бели. Четвърта група: двама бели и един индианец, Ревящият Бизон, са убити; Крадливата Ръка избягва. Пета група: Горящата Лула закопава торбичките. Шеста група: Горящата Лула слага Ревящия Бизон на коня му и язди след Крадливата Ръка; вероятно го преследва. Седма група: Горящата Лула погребва Ревящия Бизон, Крадливата Ръка е изчезнал. А тук има още две малки картини. Три дървета и под средното в земята се виждат торбичките. После следва едно самотно голямо дърво, под което, в земята, се вижда легнал Ревящият Бизон; това е гробът му. Сега лесно може да се разгадае цялата ужасна история...

— Чакай! — прекъсна ме Солтърз, — остави за сега тази работа и погледни нагоре! Не забелязваш ли, че силно притъмнява? Погледни, за бога, небето!

Последвах подканата му и се изплаших. Споменатите златисти нишки бяха изчезнали. На тяхно място се виждаха няколко тъмни ивици, в които те изглежда се бяха събрали; ивиците свързваха облака, който беше станал почти черен, със северния хоризонт. Останалата част от небето беше светла и чиста. Тъмните ивици сякаш теглеха като здраво опънати въжета облака надолу и на север. Това ставаше извънредно бързо. Колкото повече облакът се приближаваше към земята, толкова по-ясно се виждаше, как от земята се заиздига нагоре отначало някаква прозрачна маса, която бързо потъмняваше; в долната си част тя беше широка, а нагоре изтъняваше; въртеше се около себе си, а горната ѝ част, която се размахваше като опашка, постоянно се опитваше да достигне облака. Облакът се спускаше все по-ниско, като се разширяваше в горната си част, а долната също така образуваше изтънена част като опашка. Двете «опашки» се търсеха една друга и накрая се намериха. Когато се допряха, отначало изглеждаше, че облакът ще бъде бързо повлечен към земята. Но той се задържа във въздуха и образува заедно с вихрушката една бясно въртяща се около собствената си ос двойна фуния, чиито върхове бяха съединени в

средата, докато двата широки края опираха в земята и високо във въздуха; диаметърът им беше може би петдесет метра.

Тъй като в околността се намираха само ниски храсти, ние можехме да наблюдаваме това страшно природно явление почти в цялата му височина. Смерчът се въртеше и се придвижваше много бързо напред — право срещу нас. А въздухът наоколо беше абсолютно неподвижен. Внезапно бе станало толкова задушно, че от всички пори на кожата ни се стичаше пот.

— Малкият Елен беше прав — казах аз. — Касае се за живота ни. Бързо, Уил, да се спасяваме заедно с жената!

— Но как и къде? — попита той изплашен.

— На конете!

— Но нали не знаем накъде да тръгнем!

— Наистина, смерчът е своенравен в посоката на движението си, но щом забележим, че променя посоката си и ние ще трябва да променим нашата. Може би реката ще го задържи и той изобщо няма да се прехвърли на тази страна. Изкарай крантата на Ролинз пред оградата! Ще отскоча да взема жената!

Тя стоеше край огнището, без да подозира нещо за застрашаващата я опасност. Като ѝ съобщих какво става навън, тя едва не припадна. Взех я на ръце и я изнесох пред къщата. Уил току-що се задаваше с крантата.

— Това животно се инати — извика той. — Аз ще го яхна; не е оседлана и ще хвърли жената на земята още при първата крачка. А нея я вдигни на моя кон! Бързо, бързо!

Той скочи на гърба на стария кон и го подкара в галоп.

— Можете ли да яздите? — попитах жената.

— Не толкова добре, колкото е необходимо сега — завайка се тя.

— Тогава ще ви взема при мене.

Метнах се на коня на Уил, който можеше да носи двама души по-лесно отколкото моят окуцял мустанг, издърпах разтрепераната жена върху коня, така че легна напреко пред мене, сграбчих юздите на моя инвалид и последвах препускащия пред мен Солтърз.

Всичко това се разви толкова бързо, че откакто бяхме забелязали смерча до този миг беше изминало малко повече време от една минута. Положението ми не беше удобно. С дясната си ръка трябваше да придържам жената, а с лявата да управлявам коня на Уил и да водя моя

за юздата. Но успях да се справя. След като бяхме изминали значително разстояние, извиках на Уил да спре. Той ме послуша и ние се огледахме назад.

Смерчът почти беше достигнал реката. Вече не се виждаше никакъв облак. Смерчът представляваше едно страшно чудовище, прилично по формата си на някакъв великански пясъчен часовник, в който се въртяха и подхвърляха изкоренени дървета, камъни, грамадни чимове и няколко коли пясък — това беше едно страховито тъмно чудовище.

В този момент смерчът достигна брега. Ще се спре ли, ще се прехвърли ли на другия бряг, нагоре ли ще тръгне, или надолу — или може би ще изчезне? Такива въпроси се въртяха в главите ни. Човек, който попадне в района на неговото действие, е положително загубен. От това подхвърляне на такава височина и от това въртене той сигурно ще се задуши, ако преди това не бъде запокитен със страшна сила на земята, или не бъде смачкан от въртящите се из въздуха тежки маси.

Смерчът се спря, сякаш искаше да размисли. Горната фуния, която се стесняваше надолу, се наклони напред, като че се канеше да продължи в досегашната посока. Тя задържа и долната фуния; изглеждаше, че след малко двете щяха да се разкъсат. В този момент се разнесе страшен грохот; по-тъмните, по-гъсти маси пясък, камъни, дървета, чимове изчезнаха и нагоре се издигна висок воден стълб, отначало с равномерна цилиндрична форма, а после стеснявайки се по средата, той зае предишните равномерни очертания на двоен конус. Обикновеният смерч се беше превърнал във воден смерч, който, като че ли разгневен от забавянето си край реката, се понесе напред с удвоена бързина; за миг погълна блокхауза и се понесе към нас.

— Да се махаме! Надясно! — изкрещях аз.

С мъка бяхме удържали конете през краткото време, за което се бяхме спрели. Те почувстваха опасността и се понесоха с такава бързина, че изобщо нямаше нужда да ги пришпорваме. Като погледнах към смерча, видях за моя радост, че се отправя на запад. Отдалечаваше се от нас. Можеше да спрем и бяхме спасени, ако не променеше посоката си.

Последното не се сбъдна. Смерчът продължаваше да се движи със същата скорост, само че не беше вече така прозрачен както при водата, а плътен и тъмен. Той вдигаше във въздуха всичко, на което се

натъкваше по пътя си. Видяхме как мощта и размерите му се увеличаваха. Всичко, което не можеше повече да задържи със себе си, той запокитваше надалеч и продължаваше унищожителния си път, докато изведнъж отдалече се разнесе страхотен тътен, при който земята потрепера, и... смерчът изчезна.

Но почти в същия миг, без да забележим как и кога, цялото небе се беше покрило с черни облаци и се изля дъжд, чиито капки бяха по-големи от грахови зърна.

— Къщата ни, домът ни! Какво ли е станало? — проплака жената, като за първи път наруши мълчанието си.

Вместо отговор подкарахме конете в силен тръс и се върнахме при блокхауза. При блокхауза? Не. Той не съществуваше вече. Беше разглобен и отнесен, като че беше някоя сламена рогозка. Тежките, дебели колкото човешко тяло стволоче и дънери, от които беше изграден, бяха отвлечени надалеч и после запокитени на земята. От оградата нямаше и следа, не бе останало ни колче, ни дъска — всичко бе пометено.

От ужас жената бе изпаднала в някакво положение на безчувственост. Така беше по-добре за нас. Мислех си за мъжа ѝ, за сина ѝ и за младия индианец. Откакто притежавах кожата с рисунките, знаех къде мога да ги намеря — там при хълма, където беше изчезнал смерчът, защото беше срещнал непреодолима преграда по пътя си. Но какъв ли е бил краят му? Сигурно е бил като краят на някой великан, който в пред смъртната си борба унищожава всичко, което попадне в ръцете му. Там може би ни очакваха ужасни сцени, които мислехме да спестим на жената. Но когато чу, че се каним да търсим сина ѝ, силите ѝ се възвърнаха. Не помогнаха нито молбите ни, нито острите ни думи; нямаше право да я оставяме сама; тя се качи на един от конете и тръгна с нас.

Небето се проясни също така изведнъж, както внезапно бе завалил и дъжда. Облаците изчезнаха като че ли с магическа пръчка и слънцето засия на небето, като че ли не се беше случило нищо.

Но как изглеждаше пътят, по който трябваше да вървим! Ивицата, която чертаеше оставения от смерча път, беше широка може би над шестдесет метра. Всякаква растителност беше просто като обръсната. Смерчът беше разкъртил дупки, които беше пък запълнил след това с различни отломки. Големи камъни, дървета, храсти и всичко, каквото

смерчът беше мъкнал със себе си, лежеше разпръснато надалеч вляво и вдясно от пътя му.

А каква беше картината в подножието на хълма! Още отдалеч забелязахме опустошението. Храсталаците бяха изтръгнати от земята, вдигнати, въртяни във въздуха, оплетени здраво в кълба с различна форма и запокитени наляво и надясно. Смерчът беше оставил след себе си широка дия око̀ло една част от възвишението, направена в търсене на изход. В яростта си, че не го е намерил, той бе превърнал всичко нао̀коло в мъртвило. Оголените скали приличаха на каменоломни. Чинарите, на които се бях зарадвал така много при минаването ми оттук, бяха неузнаваеми. Дебели стволоче лежах на земята, изтръгнати заедно с корените; мощни клони бяха усукани и заплетени, като че ли бяха въжета. Най-големият чинар беше изгубил всичките си клони. С многобройните си рани сега той представляваше жалостива гледка. Но къде бяха? Отсреща стоеше един кон, оседлан по индиански маниер, кон с червеникав косъм, който късаше с апетит листата от едно огромно, хаотично омотано кълбо от храсти. Това беше конят на Малкия Елен.

Насочихме конете си към него и какво да видим: беше изтръгнат из корен огромн чинар; при падането му неговите жиливи корени бяха повдигнали със страшна сила цялата земна маса, в която бяха вкопани. Под тази огромна маса от корени и пръст беше зейнала дълбока дупка, която водеше надолу подобно на пещера. И вътре в нея седяха русият Йозеф и младият апач, където се бяха скрили от дъжда зад гъстия навес, образуван от корените. Като ни видяха, по лицата им се изписа доволна усмивка. Майката слезе бързо в ямата, за да притисне сина до сърцето си. Апачът изскочи навън и попита:

— Сега вярват ли моите бели братя, че познавам признаците на «много гладния вятър»?

— Вярваме — отвърнах аз. — Как се спасихте?

— Малкият Елен беше скрил коня си навътре в храсталаците. Доведе го и го възседна заедно със синеокия бледолик, за да избяга от вятъра. Когато вятърът насити глада си, Ишарсютуха насочи коня си насам и намери това, което беше търсил заедно с младия бледолик от три дни.

— Значи си се срещал тайно с Йозеф?

— Да. Той е син на мъжа с торбичките, който е бил убит тук. Ела и виж къде Горящата Лула е бил заровил златните зърна!

Той ни отведе от другата страна на изтръгнатата земна маса. На това място, недалече от дънера, земята се беше пропукала и ние съзряхме две кожени чувалчета, станали от влагата бяло-сиви, които се оказаха напълнени със златен прах и златни зърна. Йозеф знаеше вече всичко. Когато и майка му научи онова, което бях вече отгатнал, а именно за убийството на първия си мъж, краката ѝ се подкосиха от скръб. Наистина, че неочакваното намиране на скъпоценния метал беше известна утеха, но ѝ беше почти невъзможно да повярва, че той е нейна собственост. На въпросите ѝ индианецът разказа следното:

— Ревящият Бизон беше мой баща. Той тръгнал на път с Горящата Лула, неговия брат, за да посети великия баща на бледоликите [8] и да му съобщи желанията на апачът. Двамата вождове се отправили на конете си към изток. Разбрали, че трима бледолики убили друг бял, защото бил намерил злато. Двама от убийците били Злият Поглед и Крадливата Ръка; третият не им бил познат. Те наказали убийството, като ликвидирали Злия Поглед и третия бледолик. Крадливата Ръка застрелял баща ми и избягал. Горящата Лула го преследвал, след като закопал златото и взел при себе си на коня трупа на Ревящия Бизон, но не могъл да го настигне. Горящата Лула погребал брат си на едно място, което ще намеря след два дена, а после продължил сам за Вашингтон. Трябваше да бъде отмъстено за брат му; аз трябваше да отмъстя за него, понеже съм негов син. Но оттогава изминало дълго време, защото съм бил малък. После обаче тръгнах на път, за да взема скалпа на убиеца, защото едва след това ще стана воин и ще имам право да нося пушка. Убиецът живееше в къщата на убития; беше направил жената на убития своя жена. По този начин къщата станала негова собственост и той можел да търси съкровището.

Когато жената чу тези разкрития, нададе ужасен вик и падна в безсъзнание. Нейният втори мъж беше убил първия!

— А сега ще видите Крадливата Ръка — каза апачът. — Последвайте ме!

Йозеф остана при майка си, която беше в несвяст. Солтърз и аз последвахме индианеца до големия чинар. Там на земята лежеше Ролинз, затиснат от един голям клон на дървото, който имаше поне

около три стъпки в диаметър; клонът беше паднал върху него и беше смазал целите му крака.

— Ето го — каза апачът, — исках да му взема скалпа, но Великият Дух го е осъдил. Аз взимам скалповете на онези мъже, които са победени от мене. Но този тук е поразен от гнева на справедливия Маниту и то на същото място, където е извършил убийството. Разбра ли изцяло писмото, което ти дадох да прочетеш?

— Разбрах го изцяло — отвърнах аз.

— Горящата Лула не може да пише. Той разказа всичко на Инчу-чуна, великия вожд, и той направи писмото. Ти си брат на този прочут воин и затова ще ти подаря това писмо. Я виж, този нещастник отваря очи. Може би ще можеш все още да поговориш с него. Но аз ще се махна оттук; не мога да слушам неговото хленчене. Червенокожият мъж също има сърце, както и бледоликият човек.

Той се върна при Йозеф и майка му. На нас обаче ни предстоеше да прекараме още един много неприятен четвърт час-минутите, които убиецът имаше още да живее. Съзнанието му се възвърна; той почувствува, че смъртта му приближава и призна всичко. Наистина липсваше му сила за един свързан отговор, но все пак можа да отговори на въпросите ни с «да» и «не». Така научихме онова, което всъщност и сами можехме да отгадаем.

Забелязал, че Горящата Лула не носел вече със себе си златните зърна, докато го преследвал; следователно ги бил закопал някъде. Успял да заблуди индианеца и да се върне на мястото на нападението. Там изкопал с голяма мъка яма за труповете, за да остане в тайна убийството. След няколко дни успял да застреля и брата на убития, за да може да се присламчи към жената в ролята си на неин закрилник. После можел вече съвсем спокойно да търси златото. Уредил всичко, само не му се удало най-важното — да намери златните зърна. Жаждата за злато и терзанията на съвестта му го довели почти до лудост. Не можел да търпи никакви непознати хора, за да не би случайно някой да открие нещо. Затова Уил и аз бяхме посрещнати така враждебно, затова е бил прогонен и Малкият Елен, който се престорил на окуцал, за да може под този предлог да остане при него.

Сега убиецът умираше на мястото, където се намираха костите на заровените от него хора, а в последния си час му бе писано да научи от нас, че търсенето от него толкова дълго време злато е намерено и ще

бъде собственост на момчето, което той толкова много мразеше. Това беше съдът на Божията справедливост.

Скоро той издъхна, без да издаде никакъв стон.

Разказахме случилото се на жена му. Тя не искаше да го види и имаше право. Ние двамата изкопахме гроба му и прочетохме молитва.

Не след дълго Малкият Елен се нагани да си тръгва. Не можахме да го склоним да остане. А когато изстрадалата жена му предложи част от златото, той каза гордо:

— Задръж твоя златен прах! Апачът знае къде има злато в големи количества, но не казва никому и го презира. Великият Дух е създал човека не за да бъде богат, а за да бъде добър. Нека отсега нататък те дари с толкова щастие, колкото страдания си понесла досега!

Той се метна на коня си и го подкара.

На следното утро и ние напуснахме местността, като взехме с нас Йозеф и майка му. Старата кранта мъкнеше златото и останалата мизерна собственост на майката и сина, конят на Уил носеше жената, а моят мустанг — момчето; Уил и аз вървахме край тях. Разделихме се в първото населено място, където майката и синът можеха да намерят по удобно средство за пътуване, сбогувахме се с тях и ги оставихме сами със страшната истина, но и със средствата за по-добър живот, които им бе донесъл смерчът.

Информация за текста

© 1979 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
1895

Източник: <http://bezmonitor.com>

Издание:

Карл Май. Говорящата кожа. Разкази

Издателство «Отечество», 1979

Второ издание

Редактор: Сийка Рачева

Редактор на издателството: Люба Мутафова

Художник: Христо Алексиев

Художествен редактор: Йова Чолакова

Технически редактор: Петър Балавесов

Коректори: Мина Дончева, Албена Янкова

Karl May. Ausgewählte Erzählungen aus den Bänden: «Halbblut», «Das Zauberwasser», «Kapitän Kaiman», «Old Firehand», herausgegeben von Dr. E.A. Schmid. Karl May Verlag, Bamberg, 1955

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/14220>

Последна редакция: 2009-10-18 13:20:00

notes

1

Джентс — съкращение от «джентълмени».

Майка Тик — Дебелата Майка, гостилничарката, срещаме в няколко от романите на Карл Май.

Пимо — куче Б. пр.

Чаргооша — момиче.

Мастър — (англ.) господар, шеф, майстор, господин.

Индианска територия — днешния щат Оклъхома. Б. пр.

Welcome — (англ.) — добре дошъл Б. пр.

Великия баща на бледоликите — президентът на САЩ. Б. пр.

- [Карл Май](#)
 - [1. Бащата на вятъра](#)
 - [2. Бащата на любовта](#)
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
-

Карл Май

Грабителският поход на баггара

1. Бащата на вятъра

Зад себе си имахме една напрегната езда, тъй като идвахме от Дар Абу Ума, отдалечен от седемстотин и петдесет километра от Нил и ни очакваше още половин ден път до западния му ръкав Бахр ел Абиад. Като казвам «ние», имам предвид освен себе си и моя храбър слуга и придружител Бен Нил, още и един истински негър от племето фори, на име Марабах. Той беше дал обет да отиде сам на поклонение в Мека и ни бе помолил да се присъедини към нас, разчитайки на закрила срещу ловците на роби. Бях изпълнил молбата и понеже много добре познавах местностите до Нил, можехме да го използваме като водач. Бедният дявол Марабах бе облечен само с една памучна риза и седеше на товарния ни кон, който по време на тази езда не носеше багаж. От неговите оръжия — стар нож и още по-старо копие, бях убеден, че никога няма да пострада някой, защото техният носител и притежател още от първия ден се бе проявил като голям добряк, наистина, но и като нечуван страхливец. Аз и Бен Нил яздехме жребци от породата фадази — млади, силни коне, които развиваха голяма бързина в дълбоките пясъци на пустинята и плуваха като риби във водата.

Още заранта забелязахме далеч надясно безводния сега Нид ен Нил, от което вадех заключение, че ще достигнем Бахр ел Абиад в околностите на остров Абу Нимул или при мишрах [\[1\]](#) Ом Ошрин. Местността беше равнинна. Зелена степ през дъждовния период, сега тя предлагаше гола, изсушена повърхност, по която нямаше и един-единствен стрък да зарадва окото. А слънцето сипеше отгоре ни такъв изнурителен зной, че по обед спряхме да отдъхнат конете и изчакаме да преминат най-големите горещини.

Седяхме мълчаливо и предъвквахме по шепа фурми. По едно време Бен Нил посочи на изток и рече:

— Ефенди, там на хоризонта се вижда някаква бяла точка. Не е ли ездач?

Понеже бях с гръб към указаната посока, се изправих и обърнах.

— Виждаш ли я? — продължи да пита той.

— Да — отвърнах, — движи се към нас. Това, което изпъква така ярко, е бял бурнус. Движението е много бързо и не би могло да бъде

нещо друго освен ездач.

— Дали е въоръжен? — запита страхливо негърът от племето фори.

— Естествено! Както знаеш, тук никой не пътува без оръжие.

— О, Аллах, Аллах, запази ме от девет пъти опашатия шейтан! Кажи, ефенди, няма ли този ездач да се нахвърли върху нас?

С разширени от страх очи, той разпери отбранително ръце, сякаш искаше да се предварди от надвисналата опасност. Храбрият Бен Нил се тросна гневно:

— Замълчи, бълзливце! Как ще дръзне единствен човек да се нахвърли върху трима! А и двадесет да бяха, пак нямаше да ни стреснат. Аз и моят ефенди сме ходили на лов за слонове и хипопотами, изправяли сме се само двамата срещу стотици неприятели, без това да учести ударите на сърцата ни. Казвам ти, докато си при нас, никой няма да свали и косъм от косата ти. За жалост на главата ти вместо мъжествената украса на храбреца, расте вълната на овца.

Издакването не бе особено учтиво от страна на иначе скъпия на думи Бен Нил. Нищо друго не го дразнеше така, както страхливостта. По време на гневната тирада непознатият конник се бе приближил. Той ни видя и спря. Поколеба се дали да ни заобиколи, или да се отправи към нас. Реши се на второто и препусна. Непознатият седеше на кулест кон от породата бени-шанкол и така се бе загърнал с белия бурнус, че се виждаше само дългата арабска кремъклийка, която носеше в ръка, но не и какви оръжия имаше в пояса си. Малко пред нас спря коня си и ни измери с очи, в които не се четеше никакво дружелюбие. Сетне запита късо:

— Кои сте?

И през ум не ми мина да отговоря, а и Бен Нил млчеше. Фори-негърът се сви като кокошка, над която се спуска ястреб.

— Кои сте? — повтори по-остро бедуинът.

Бен Нил стана от земята, извади ножа си и рече:

— Слез и ще те науча на вежливост! Когато се срещнат, хората изпървом поздравяват и задават въпроси едвам след обичайната пахка и глътка за добре дошли.

— Нямам време за условности — измърмори непознатият — аз съм воин от племето на храбрите баггара, на чиято територия се

намирате, и имам право да зная кои сте.

— Ще научиш, тъй като пръв ни каза кой си. Този мъж зад мен идва от Дар Фур и иска да отиде в Свещения град Мека и почете Аллах и Пророка. Този висок ефенди до мен е известният в цял свят Кара Бен Немзи, а аз съм негов слуга и придружител Бен Нил.

Баггара отвърна със спокоен, хладен тон:

— Аз идвам от водите на Нил и отивам в пустинята, където са моите спътници на лов за газели. След като го знаете, навярно и вие ще ми кажете откъде идвате и накъде отивате.

— Идваме от Дар Абу Ума и сме се отправили към реката.

— Към кое място?

— Още не знаем.

— Да не би да търсите чуждоземния Муаллим ел Миллет ел Месихийе?

Преведени тези арабски думи означават «Учител на християнството». Мисионер ли имаше някъде наблизо? Това естествено привлече вниманието ми и аз отговорих вместо Бен Нил:

— Него търсим действително. Можеш ли да ни кажеш къде се намира?

— Да. Отседнал е на джезире ^[2] Аба, за да изкушава живеещите там правоверни. Аллах да го погуби!

— От коя страна е дошъл?

— От Билад ел Ингилиз. Ако яздите оттук на североизток утре ще бъдете при него. Да не би и вие да сте от проклетите християни?

— Аз съм един от тях — отвърнах спокойно.

— Дано Аллах те прати да се пържиш в най-дълбокия пъкъл! Ти ме омърсяваш!

Той пришпори коня си и се отдалечи в степта, следвайки предишното си направление.

— Ефенди, да препусна ли след него и да го нашибам? — запита ме Бен Нил разгневен, като измъкна камшика от хипопотамска кожа от пояса си.

— Не. Такъв човек не може да ме обиди.

— Така е, ти стоиш твърде високо, за да съгледаш жабата, която квака срещу теб. А тоя не се е научил да се отнася както трябва и с коня си. Забеляза ли, че е изгубил едната подкова?

— Да, на дясното задно копито. Нека не мислим повече за този човек!

Баггара са превъзходни ездаци и дръзки, диви ловци, войни и разбойници. Смятат ги за най-опасните араби на Горен Нил и не без основание, както показаха в последно време с първостепенната роля, която играеха във въстанията в Судан. А че този яздеше кон само с три подкови, за мен бе знак, че не щади животното; скоро това обстоятелство щеше да се окаже много важно.

Два часа след обяд отново потеглихме, но не яздихме на североизток, както ни бе посъветвал оня, а по старата си посока, за да стигнем по-рано реката. Ако тръгнем сетне по течението ѝ, бихме могли да отидем и на остров Аба при английския мисионер.

Пътят досега минаваше през гола, изсушена степ; почвата беше твърда, но с лекота се натрошаваше на прах под копитата на конете ни. Ето защо не бе за чудене, че след около час веднага се наби на очи една следа идваща от югозапад. Беше широка и аз слязох от коня да я прегледам. Внимателното изследване показва, че е оставена от най-малко шестдесет коня и камили и водеше към Нил в посока, изцяло съвпадаща с нашата.

При всички случаи това бяха баггара. Те използваха волове за езда и се качваха на коне само при ловни и бойни походи. Така че оставаше само да се отгатне кое по-точно. Не бе трудно да се намери отговорът, понеже на лов не се вземат толкова много камили. Тези, които бяха яздили оттук, следователно се връщаха от война и тъй като по онези местности войната означава грабеж, по-конкретно лов на роби, бях убеден, че следата е от гхазуа — военен поход с цел нападение на чернокожи и отвлечане на роби.

Още стояхме на същото място, когато забелязахме да се задава в галоп от югозапад, сиреч оттам, откъдето идваше дирята, отряд от около двадесетина ездаци.

— Ефенди, това са негри — обади се Бен Нил. — Отдалеч виждам черните им лица. От кое ли племе са? В тази местност освен шиллуки други черни няма.

— Не са шиллуки, защото те живеят само край бреговете на Нил, докато тези идват от вътрешността на степта. И тъй като се придържат точно по дирята, мога да предположа, че са преследвачи на миналите оттук ловци на роби.

— За нас срещата може да се окаже твърде неприятна!

— Сигурно. Все пак ще останем да ги изчакаме.

— Не, не, да бягаме, да се измъкваме! — извика негърът от племето фори. — Аз трябва да отида до Мека, искам да живея, не желая да ме застрелят и умъртвят! Аллах да ме закриля и пази от девет пъти опашатия шейтан! Тръгвам.

Бен Нил сграбчи юздите, задържа го и кресна ядосано:

— Ако смяташ да офейкаш, стори го със собствените си крака, а не с нашия кон, поплювко! Ние оставаме!

— Но те ще ни убият! — трепереше от страх черния.

— И през ум няма да им мине.

— Напротив, напротив! Не виждаш ли, че искат да ни обкръжат? О, Аллах, Аллах! Какъв ужас, какво нещастие, каква горест! О, Мохамед, о, свети Халифи, дарете със закрилата си моето тяло и живот!

Той се смъкна от коня, пропълзя под него и седна с хленч на земята, очаквайки края на дните си. Копието и ножът бяха захвърлени надалеч, да не би някой да го заподозре във враждебни намерения.

Действително беше така, както каза: черните се бяха разделили и приближаваха в галоп от двете страни, за да ни обградят. Спокойно ги оставих да го извършат. Единият от ездачите носеше вълнена риза, всички останали бяха само с набедрени препаски. Конете им бяха изтощени и по начало не струваха много нещо, навярно идваха от благостите низини на Бахр ел Сераф, Бахр ел Гхазал или Бахр ел Джебел, където конете не се развиват добре и трудно се отглеждат. Оръжията им се състояха от ножове, тежки боздугани от дървото хегелик и дълги копия. Само оня с ризата имаше кремъклияка. Фигурата на този човек бе на истински исполин. Дълбоки белези от едра шарка браздяха до червено черното лице и му придаваха ужасяващ вид. По челото на всеки се виждаха три зараснали разреза от нож, които служеха за украса и разпознавателен знак. Главите им бяха майсторски намазани с дебел свой тесто от пепел и кравешка урина, под който косите напълно се губеха, и човек оставаше с впечатление, че носят фуражки. Ефектът бе двоен: повишаваше мъжката красота и пропъждаше вредните насекоми. Тестеният шлем и резките по челото говореха, че негрите принадлежат към народа на нуехр.

Бяхме ги оставили спокойно да ни обкръжат, но за всеки случай бях разхлабил револверите си, а карабината «Хенри» лежеше напреки на коленете ми, готова за стрелба. Бях се качил отново на седлото. Черните размахваха копията със страховит рев, моментът беше много опасен. Когато ни обградиха напълно, млъкнаха, а сипаничавия спря пред мен и подхвана грубо на онзи завален арабски, както го говорят само негрите:

— Кой сте? Какво правите тук? Говори бързо, иначе ще те удуша?

— Чужденци сме и вървим мирно по пътя си — отвърнах аз.

— Лъжеш, вие сте баггара — изсъска той и сбута коня си поблизо.

— Казах ти истината, не сме баггара, а аз дори не съм арабин, а европейец.

— Куче, как смееш да ме мамиш? Европейците имат лица с цвят на водна пяна, а ти си тъмен и искаш да ме подведеш с лъжа, ще те удуша!

С тези думи той смушка коня си плътно до моя и протегна пестници към гърлото ми. Не исках да го убивам или наранявам, а само да се защитя, и то така, че да стана господар на положението и никой да не смее да ми посегне. За да ми са свободни ръцете подхвърлих светкавично карабината на Бен Нил, изправих се на стремената и в момента, когато поиска да ме сграбчи, го ударих с такава сила по слепоочието, че отхвъркна назад. Това бе добре тренираният удар, който в американските прерии ми бе спечелил почетното прозвище Олд Шетърхенд, Поразяващата ръка. Той и тук произведе нужния ефект — веднага след удара сипаничавият исполин загуби съзнание. Улових го за пояса и издърпах напреки пред себе си. Докато го придържах с лявата ръка, измъкнах с дясната ножа си и викнах предупредително към хората му:

— Кротувайте! Мръднете ли, ще го понижа! Ако останете мирни, нищо няма да му се случи. Аз съм приятел на нуехр, живях много седмици при племената лау, елиаб и агонг и станах техен брат, ала вас не познавам. Как е името на племето ви?

Отправих въпроса към един млад, як ездач, който, изглежда, бе най-смелият, защото беше замахнал с копието си към мен и го отклони само заради надвисналия над сипаничавия нож.

— Принадлежим към елиаб — отвърна мрачно той.

— В такъв случай би трябвало да ме познавате, тъй като бях при вас край Бахр ел Джебел.

— Нашето подразделение се изтегли към Бахр ел Гхазал — поясни той.

— Чух за това. Вашият предводител е Абу Дьом, Бащата на вятъра, наричан така, защото в боя има обичая да се носи към победата с бързината на вятъра. Той е най-силният и храбър воин от всички племена на нуехр.

— И все пак ти го надви с още по-голяма бързина.

— Аз? Как така? — запитах учудено. — Да не би пленникът в ръцете ми да е Абу Дьом?

— Да, той е, а аз съм негов син. Ти си силен и бърз като Абу ес Зида ^[3], за когото са ни разказвали нашите братя от Бахр ел Джебел.

— Абу ес Зида? Аз съм този, на когото елиаб дадоха това име, така е наистина.

Младият негър трепна изненадан и възкликна:

— Да, така е! Твоят придружител не се ли казва Бен Нил?

— Именно — потвърдих аз.

— Тогава вие сте наши приятели и не само ще освободите моя баща, но и ще ни помогнете срещу баггара. Позволи ми да те поздравя от името на всички наши войни!

Той дойде при мен и след това при Бен Нил, за да ни заплюе първо в лицето, сетне и по дясната ръка — учтивост, която незабавно върнахме. Не биваше да измиваме слюнката, трябваше да я оставим да изсъхне, защото колкото и гнусен да бе този начин на поздравяване, засвидетелстваше сключването на съюз на живот и смърт. Който иска да общува на «ти» с дивите народи, е длъжен да приема и неща, за които в родината навярно би отвърнал с плесница.

От само себе си се разбира, че всички слязохме от конете, а предводителят бе грижливо положен на земята. Неговите хора се уплашиха да не съм го пребил, но той скоро дойде на себе си и на драго сърце ми прости удара, когато научи кои сме. Заплюването претърпя още един тираж.

Ала никой не се радваше толкова на неочаквано постигнатото съгласие, както нашият фори Марабах. Засиял целият от възторг, той въртеше безспир бялото на очите си и зееше уста като гладен ягуар.

Предположението ми относно гхазуа се потвърди. Действително се намирахме на следата на разбойническа експедиция за роби, която баггара бяха организирали до Бахр ел Гхазал. Живеещият там клон на елиаб-нуехр не бил многоброен, а мъжете се намирали на лов. По тая причина баггара не срещнали никаква сериозна съпротива при нападението на селото. При лов на роби старите хора и малките деца биват избивани по ужасен начин, а младите жени, момчета и момичета отвлечани, за да бъдат предадени на търговците.

Вярно, че това не е леко и безопасна работа, тъй като търговията с роби е забранена, но и днес ^[4] все още има достатъчно канали и възможности да се достави такава «стока». Когато експедицията е прекосила Нил и вече се намира на източния бряг, може да се смята за успешна. Там черният струва по наши пари средно петдесет марки, но колкото по на север бива отвеждан, толкова повече нараства неговата цена. Походът до Нил наистина е свързан с опасности, но фактически не е опасен. За истинска опасност се говори едва при достигане на реката и самото ѝ прекосяване, тъй като там са съсредоточени чиновници, които организират с помощта на войскови отряди хайки за ловци и търговци на роби. Но който все пак познава верността към дълга на тези хора, знае, че в повечето случаи не могат да устоят на едно позлатено, пък дори и посребрено ръкостискане. Най-жестокото при един такъв гхазуа е, че за всеки заловен годеи роб, биват избивани средно други трима души. Но този начин Африка губи годишно два милиона създания, които са също Божии подобия и изпитват радост и мъка не по-малко дълбоко от нас.

Когато елиаб-нуехр се върнали от лова, заварили селото изгорено и опустошено, а след отломъците лежали трупове и овъглените им остатъци. Чувството на ужас скоро било последвано от ярост и жажда за мъст. Запасили се надве-натри с провизии и побързали да потеглят след ловците на роби с уморените си от лова коне. За жалост, или както мислех аз за щастие, не им се удало да ги настигнат. Бях убеден, че щяха да бъдат сразени за късо време, понеже брояха само двадесет мъже, докато баггара бяха далеч по-многочислени.

Докато Абу Дьом, предводителят, ми разказваше всичко това, хората му седяха със стаен гняв наоколо. Когато свърши, той скочи и извика:

— А сега, войни, възсядайте отново конете! Трябва да побързае, докато не е станало късно.

— Стой, почакай все пак — възразих аз. — Все още имате време.

— Да чакаме? Сихди, сериозно ли го казваш? Преминат ли пленниците реката, изгубени са за нас.

— Не. Дирята, която виждате тук, е отпреди повече от един ден. Керванът е минал оттук вчера по обяд и следователно вечерта е стигнал реката. Ако са искали веднага да прехвърлят робите през Нил, вече е сторено и ние не можем да попречим, а ако по някакви причини са останали на отсамния бряг, навярно тези причини са все още налице и вашите близки не са отгatk.

— Тъкмо затова трябва да побързае! Душата ми копнее да потопи ножа си в кръвта на разбойниците и убийците.

— Искаш да кажеш, че техните ножове ще се забият в твоето сърце? Намираме се на територията на баггара, чието местно подразделение селем наброява петстотин войни, докато вие сте само двадесет.

— Мисля, че ти искаше да ни помогнеш, ефенди?

— Да, и ще го сторя, нали сте мои братя.

— Добре, слушал съм, че вие никога не броите враговете си, дори и да са стотици. Ако ни помогнете, няма защо да се страхуваме за себе си. Зная, че имаш омагьосана пушка, с която можеш да стреляш непрекъснато, без да е необходимо да зареждаш. Какво са петстотин баггара срещу нас!

— Ние действително не си правим труда да броим неприятелите си, защото разчитаме повече на хитростта, отколкото на силата. Моята пушка ми дава голямо преимущество, но аз не обичам да убивам хора, ако това не е абсолютно належащо и се старая да постигна целта си без проливане на кръв.

— Не убиваш? — удиви се той. — Какво друго заслужават тези кучета, ако не десетократна смърт?

— Аз съм християнин, а ние християните не отмъщаваме, а предоставяме наказанието на Бог и властите. При това баггара не са ми сторили нищо, така че и през ум не ми минава да проливам напразно кръвта им. Ако искаш да имаш нашата помощ, ще ме послушаш и ако спасението на вашите близки е възможно, ще ги спася, но ако не мислиш да се съобразяваш с мен, продължи пътя си без нас, ала ще ви

кажа, че още тази вечер ще препуснете към обятията на смъртта. След толкова много баггара ще бъдете като двадесет чакала сред петстотин хиени.

Дълго време той стоя неподвижен, вперил мрачен поглед пред себе си. От хората му също никой не се обади. Нуехр са езичници. Абу Дьом не можеше да проумее милостивите ми християнски възгледи, неговите разбирания крещяха за кръв, пролята от собствената му ръка. За да подпомогна решението му, аз го притиснах:

— Избирай между хитростта и силата, с нас или без нас! В първия случай навярно ще спасиш робите, а в другия те са изгубени, а заедно с тях и вие.

— Остави ме да поговоря преди това с войните си, емир — помоли той.

— Стори го, ще почакам — отвърнах, като станах и се отдалечих с Бен Нил на известно разстояние, за да не ги смущаваме.

Не мина много време и ни повикаха. Нуехр се бяха изправили и техният предводител се обърна към мен:

— Емир, ние те молим да не ни напускаш. Искаме да си върнем нашите жени, синове и дъщери и ще направим всичко, което ни заповядаш. Не искаме да проливаме кръв и ще се споразумеем с баггара за кръвно обезщетение. Но ако вие двамата се откажете, ще се биеш дори и да загинем. Какво ще правиш при това положение?

— Ще ви подкрепя, защото вие сте мои братя.

— Тогава бъди наш водач, ефенди. Ние ще те следваме!

— След това обаче ще искам да изпълнявате всичките ми разпореждания безпрекословно. В противен случай рискованата стъпка, която предприемаме, ще завърши с гибелта ни.

Качихме се на седлата и продължихме да яздим по следата. Аз и Бен Нил бяхме начело, зад нас нуехр разговаряха тихо помежду си и когато се обърнах веднъж към тях, разбрах по особените погледи и почтителния израз на лицата, че предметът на разговора сме ние.

2. Бащата на любовта

От впечатлението, което направихме на нуехр и готовността, с която се поставиха под моите заповеди, човек би могъл да помисли, че африканският туземен негър обикновено гледа на белия и по-точно на европейца като на много по-способен и по-високостоящ от него, буквално като на мъдрец. Но причината по-скоро беше, че на няколко пъти бяхме имали възможността да покажем смелостта си при Бахр ел Джебел. Нещата се бяха разпространили и хората навсякъде добавяха все повече и повече въздух в сапунения мехур на нашата слава. Ето защо не бе чудно, дето нуехр проявиха такова благоразположение и с такава готовност подчиниха волята си на моята. И за техен късмет го сториха, в противен случай, както им бях казал, щяха да намерят гибелта си.

Беше минал близо час от потеглянето ни, когато забелязах следа от самотен конник да се присъединява към нашия път отляво. Слязох да я разгледам и веднага ми направи впечатление, че на коня липсва дясната задна подкова. Споделих го с Бен Нил и той възкликна:

— Бил е оня баггара, с когото говорихме! Върнал се е към реката. Но защо е направил тази обиколка?

— За да не бъде видян от нас — отвърнах. — Не биваше да разберем, че иска да привлече вниманието на хората си върху нас и да ги предупреди.

— Трябва много да внимаваме, ефенди, те ще искат да ни причакат и нападнат.

— Да ни нападнат! — простена страхливо негърът от племето фори. — О, Аллах, предпази ни от девет пъти опашатия шейтан! Те ще ни застрелят, намушкат и умъртвят!

— Не се безпокой — утеших го аз. — Баггара смятат, че ще яздим направо към остров Аба при английския мисионер. Те ще ни преградят североизточния път, но съвсем безполезно, защото ние няма да завием по нето, а ще продължим на изток, накъдето води следваната от нас диря на гхазуа. Да яздим нататък!

Продължихме пътя си и след около половин час отново видяхме да се задава един ездач. Седеше на хеджин и водеше товарна камила до

себе си. Нашата поява изглежда не го стресна, защото не спря нито за миг, а продължи да язди безгрижно срещу ни. Пакетите, които носеше камилата му, бяха завити с тръстикови рогозки. Когато се срещнахме, той спря, сложи ръка за поздрав на гърдите и каза:

— Салам! Ще разрешите ли на моята уста да ви отправи един въпрос?

— Салам! — отвърнах аз. — Готови сме да ти дадем отговор.

— Тогава ми кажи кои сте и откъде идвате.

Не приличаше на бедуин, а лицето му не бе на човек, надарен с много ум. В никой случай не биваше да му казвам истината, затуй отвърнах:

— Принадлежим към племето ризекат, идваме от Джебал Тунгур и отиваме отвъд Нил да посетим нашите приятели абу роф.

— Не видяхте ли в степта да бивакуват двама самотни ездачи? Те са бели и при тях има един негър. Имаше предвид мен, Бен Нил и фори.

— Да — кимнах в знак на съгласие. — Но те вече не бивакуваха. Бяха потеглили.

— Накъде?

— Искаха да отидат на остров Аба, за да потърсят някакъв християнин, който живеел там.

— Така е, ти каза истината. Тези мъже няма да намерят този, когото търсят, защото той не живее на остров Аба, а на мишрах Ом Ошрин.

— Но някой ги беше насочил към острова?

— Защото са кучета, които искат да хапят, но са взети мерки за обезвреждането им.

— Сигурен ли си, че християнинът, за когото говориш, живее на мишрах?

— Разбира се, той е мисионер, а аз — негов слуга. Дойдох с него от Хартум, а днес ме праща да предам тези пакети в Тасинг.

— Какво съдържат?

— Библии на арабски.

— Как се казва мисионерът?

— Името му е Гибсън, но тук е познат като Абу 'л мавадда, Бащата на любовта, наричан така, защото неговото учение е учение на любовта. Ако искате да го видите, търсете го на мишрах.

— Далеч ли е дотам?

— Ако следвате дирята, по която сте яздили досега, ще стигнете по здрач.

— От кого е оставена тази диря?

— От един гхазуа, който баггара са предприели срещу нуехр и сега се завръщат победоносно към дома си.

— Къде се намират робите, които са похитили?

— На един малък остров в реката недалеч от мишрах. Не бих ви казал всичко това, ако не принадлежахте към ризекат, които са приятели на баггара. А сега трябвала продължа. Хартикум, фи аман Аллах [5]?

— Аллах йекун ма'ак, тарик ес салам? [6] — отвърнах на прощалния му поздрав.

Когато се бе отдалечил, Бен Нил се подсмихна доволно и каза:

— Ефенди, този човек е голям глупак. Можеше да си помисли, че ние сме тези, за които пита, а той напротив, каза ни всичко, което ни бе необходимо. Съвсем сигурно е, че едно отделение баггара е отишло на остров Аба да ни устрои горещ прием. Как смяташ да се държиш?

— Зависи от обстоятелствата, които ще заваря на мишрах.

— Но при всички случаи ще освободим пленените роби?

— Да, сега да продължаваме!

В онези местности слънцето захожда към шест часа следобед. Сега по европейско време беше може би четири и половина. Следователно до мишрах имаме още час и половина езда.

Скоро близостта на Нил започна да се чувства, влажният въздух беше помамил от почвата да се покаже зеленина, оскъдна наистина в началото, но нататък ставаше все по-гъста и тучна. После забелязахме отделни храсти, а на източния хоризонт се появи тъмна ивица — гората, поръбваща бреговете на Нил.

Не биваше и да мислим да яздим направо към мишрах, та нали искахме да освободим пленниците с хитрост. Това бе причината, когато ни оставаше около половин час езда, да се отклоним вдясно от следата, на юг, за да достигнем мишрах от горната страна, откъдето смятах да се промъкна тайно до поселището.

Трябваше да избягваме всяка среща и когато стигнахме до обрасъл с храсти терен, чиито вейки ни предлагаха прикритие, истински се зарадвахме. По-нататък ни посрещна гора от високо

израсли дървета от вида сунут, в която потърсихме скривалище за нуехр. Намерихме едно, което подходеше за целта ни, слязохме от конете и ги вързахме. След като наредих на нуехр да се държат спокойно до връщането ни, се отдалечихме с Бен Нил в северна посока, където се намираше мишрах. Под мишрах обикновено се разбира открита местност край реката, която е или населена, или служи за приставане на плавателните съдове и водопой на стадата. Мишрах Ом Ошрин беше обитаем. Когато стигнахме периферията на гората, вдясно от нас се ширна повърхността на Нил, а право пред себе си съгледахме колибите и шатрите на баггара. Тъкмо в този момент подкарваха пасящите по високия бряг стада към реката на водопой. Приблизително на сто крачки от брега бе разположен един остров, чийто брегове бяха обрамчени от тръстики. Нямаше начин пленниците и пазачите им да не са там. Малко по-горе до брега имаше привързан голям сал. Построен от големи дървесни стволоче, той навярно би могъл да носи до петдесет човека.

Бяхме залегнали под едно дърво хегелик, което свеждаше ниско надолу големите си клони и по този начин образуваше добро прикритие. Поради това рекох на Бен Нил:

— Сега ще се върнем при нуехр, после ще яздя към мишрах и ще се представя там за търговец. По-късно ти ще се върнеш тук под този хегелик, а аз ще те потърся тайно, за да ти кажа какво ще правим.

— Ефенди, това е опасно! Не би ли предпочел да вземеш и мен!

— Не, ти трябва да останеш при нуехр, иначе не бих могъл да разчитам на тях.

— Но може да ти се случи нещастие!

— Не се безпокой за мен! Познаваш ме и знаеш, че умея да се пазя.

— Зная, ала и най-смелият и умен мъж може да сгреши. Но тежко и горко тогава на баггара, ще има да се каят!

Когато се върнахме при нашите черни спътници, аз смених коня си с един от хентите и пушките с дългата кремъклийка на вожда. Не биваше да ме разпознаят, защото се очакваше, че върналият се баггара е дал описание на въоръжението и коня ми.

Що се отнася до него, не се опасявах, че ще го срещна, бях сигурен че е отишъл до остров Аба.

След като инструктирах Бен Нил и нуехр как да се държат при различните възможни случаи, започнах да яздя през гората, сетне през буша и се насочих към мишрах. Пристигнах тъкмо, когато слънцето се потапяше зад западния хоризонт.

Най-напред видях пасищата за конете, говедата и овците и особено точно запомних първото, тъй като по-късно щяха да ни бъдат необходими ездитни животни за освободените пленници. Понастоящем мишрах се обитаваше може би от около двеста души. Децата ме наобиколиха с крясъци, жените надникнаха любопитно от вратите, а мъжете пристъпиха вкупом, оглеждайки ме очаквателно.

— Ес салам 'алейкум! — поздравих високо аз. — Кой от вас е шейхът на този бивак?

— Шейхът не е тук — отвърна един белобрад старец. — За какво ти е?

— Аз съм Селим Мефарек, търговец от Томат на река Сетит и моля да прекарам нощта тук.

— С какво търгуваш?

— С всякакви стоки, независимо от вида и цвета им. — С тези думи намеквах за роби.

— Също и черен? — запита старият, като намигна с дясното око.

— Да, този е най-предпочитаният.

— Тогава бъди добре дошъл при нас и ще пренощуваш при най-знатния мъж в лагера. Слез, ще те отведе при Абу 'л мавадда.

Та аз тъкмо това желях — да остана при мисионера. Естествено бях любопитен да го видя. Той обитаваше голяма, построена от нилска тиня колиба, от чийто вход в момента пристъпи към мен. Какъв дълъг, мършав човек, каква тържественост лъхаше от твърдите, неумолими черти! Беше облечен в черен бурнус. Огледа ме изпитателно с острите си очи и когато старият съобщи името, професията и желанието ми, произнесе на лош арабски:

— Бъди добре дошъл, Селим Мефарек. Влез! Може би твоето идване ще се окаже изгодно за нас пък и за теб.

Когато се озовахме само двамата в колибата, той дръпна тръстиквата рогозка, която служеше за врата, и запали една глинена лампа, подхранвана от сусамово масло.

При нейната светлина забелязах по стените един кръст и различни, лошо изпълнени икони, изобразяващи събития от Светата

история. Настанихме се. Той ми подаде една лула, запали една и за себе си и подхвана разговор, чиято цел бе ловко да ме подпита. Удаде ми се да го заблудя напълно. Убеден, че съм търговец на роби, накрая той каза:

— Ти си човекът, от който сега се нуждаем. Имаме под ръка двадесет и осем роби и искаме да ги продадем.

— Ефенди — отвърнах учудено, — теб те наричат Бащата на любовта и разправят, че си мисионер. Мисля, християните не бива да поробват хора и да ги продават.

Той се ухили пред себе си и рече:

— Черните не са хора като нас, не мислят и нямат чувства. За тях е благодат да са роби. Да, аз съм християнин, но не съм мисионер. Вярно, че проповядвам, но само за да измамя полицейските агенти, които слухтят за търговци на роби. Кой би помислил, че край жилището на един мисионер ще се върти търговия с роби. Откак съм тук, всеки лов на баггара е успешен и аз печеля добре. Дори прочутият Рейс Ефендина се остави да бъде заблуден от мен. Слушал ли си за него? Той е висш чиновник на вицекраля и се занимава изключително с преследване на ловци и търговци на роби. Вече е изловил мнозина и участта им винаги е била смърт. Негови съучастници и помагачи преди време бяха един немец, наричан Кара Бен Немзи и спътникът му, който се казва Бен Нил. Днес тези двамата внезапно са се появили тук. Срещнал ги е нашият шейх и ги разпознал, тъй като му казали имената си. Естествено той не се издал и ги подмамил към едно място, където ще ги залови. Тръгна натам с известен брой войни.

Това вече беше нещо ново и интересно! Значи онзи баггара, с когото говорихме е бил самият шейх. Какъв късмет имах, че сега не беше тук! Аз не дадох да се разбере какви чувства изпитвам към този човек и се стараех да не се издам с някоя непредпазлива дума. Той ми се довери дотам, че сключи с мен сделка. Постигнахме съгласие триста пиастри за всеки един от двадесет и осемте пленници. Десет баггара щяха да ги прекарат през реката и отведат до Карког, където щях да пратя покупната цена и възнаграждението за «подкарвачите». Но това можеше да стане едва след завръщането на шейха, защото той трябваше да даде одобрението си. Преди тръгването щях да платя тайно на англичанина по двадесет пиастри за роб.

Когато приключихме с пазарлъците, излязохме на открито. Нощта вече бе настъпила и наоколо горяха няколко огъня. Баггара много се зарадва на сключената сделка, бяха заколени и опечени няколко овни и домъкнати големи стомни опияняваща мериса.

С един малък саб бе закарана до острова храната на пленниците. Отплавах с него. Тъй като ги бях купил, желанието ми да ги видя се сметна за напълно естествено. Бяха вързани за колове и пазени от трима баггара. Яденето се състоеше от царевични тиганици.

Когато се върнах на брега, посетих незабелязано хегилика, под който ме чакаше Бен Нил. Заръчах му към полунощ да бъде тук с четирима нуехр и се върнах в лагера.

Баггара ядяха и пиеха. Човек не може да си представи какви количества е в състояние да унищожи един такъв бедуин. Аз седнах с «Башата на любовта» пред неговата колиба, изядох къс месо и го полях с няколко глътки вода. Той ми разказа за себе си, разбира се, само похвални неща, но от думите му се разбра, че е блуден син и безсъвестен авантюрист, за когото няма нищо свято, включително и вярата. По-късно разговорът отново се върна към споменатия вече Рейс Ефендина и неговия помагач Кара Бен Немзи. Англичанинът и понятие си нямаше, че тъкмо аз съм този, иначе едва ли би отправял такива гневни закани.

— Горко на този непрокопсаник и неговия Бен Нил? Утре те ще бъдат пленени и обесени без отлагане!

— Хм-м! — обадох се замислено. — След всичко, което чух, разбрах, че тези хора са много умни, хитри и предпазливи, и значи няма да е леко да бъдат заловени. Какво ще стане, ако те пленят шейха, вместо той тях?

— Как ти дойде на ума! Казвам ти, утре преди да е залязло слънцето те ще са отпътували за пъкъл!

— И ти го пожелаващ, който си християнин като Кара Бен Немзи?

— Да, пожелавам го, желая го, защото такава вредно насекомо, трябва да бъде обезвредено.

Как бих му отговорил при други обстоятелства! Но сега предпазливостта налагаше друго. По-късно той отиде да си легне в колибата. Не му направи впечатление, че искам да спя на открито — смяташе ме исконен жител на страната, комуто не пречеха вредните мъгли на реката.

Към полунощ лагерът утихна. Баггара пропълзяха в колибите и шатрите си и останаха будни само стражите на стадата по високия бряг. Изчаках още малко и се промъкнах към хегилика, където ме чакаха Бен Нил и нуехр. Споделих с тях намеренията си.

Освен големия сал до брега имаше и няколко малки лодки, от обичайния за там тип — дъските им бяха свързани само с ликови въжета. Искях да отплавам с една такава лодка до острова, а след известно време Бен Нил и нуехр да ме последват с друга и пристанат до южния нос на острова. Тримата надзиратели трябваше да бъдат обезвредени. Когато това станеше, щяхме да развържем пленниците и да ги отведем с големия сал на безопасно място.

Звездите блестяха ярко отгоре, техният издайнически блясък лесно би могъл да стане гибелен за нас. Но вече започна да се стеле лека мъгла, която постепенно се сгъстяваше и щеше да ни осигури защита. След като се убедих, че няма да бъда забелязан, се качих на лодката и загребах към острова. Един от пазачите ми извика, но когато ме разпозна, се успокои. Сега аз бях собственикът на робите и имах правото да отида при тях и през нощта. Другите двама също приближиха. Да ги направя безмълвни, не бе трудно — три бързи удара с приклад ги проснаха в безсъзнание на тревата. След това Бен Нил дойде и се погрижихме да ги вържем и за да не викат, им запушихме устата. Малко по-късно вече бяхме освободили робите от връзките. Отначало те се изплашиха, но толкова по-голяма бе радостта им, когато разбраха, че техните съплеменници са дошли да ги освободят. Доста усилия положих да ги придумам към необходимото мълчание.

Сега ние шестимата отплавахме към сала, за да го докараме тук. Поради мъглата се справихме лесно. Гребла имаше достатъчно. Освободените роби се качиха, сетне отблъснахме сала от острова и го оставихме да се носи известно време по течението, след което пристаняхме. Въпреки царящата в гората тъмнина, се вмъкнахме в нея, поехме отново срещу течението и като описахме завой около мишрах, се установихме сред храстите от южната му страна. Бен Нил отиде да доведе от скривалището останалите нуехр и конете. Едва когато дойдоха и те, можех да смятам освобождението за успешно. Започнаха безредни викове, уверения в благодарност, но аз предупредих за тишина, тъй като Трябваше да се снабдим и с коне за оттеглянето. Аз и

Бен Нил се промъкнахме да разузнаем какви са възможностите. Бях забелязал мястото, където се намираха конете. Там гореше огън, край който седяха само двама пазачи. Последва удар с приклад, още един и двамата бяха приспани. Бен Нил доведе нуехр и четвърт час по-късно всички се бяха снабдили с коне, без седла наистина, тъй като те се намираха в колибите и шатрите, където бе невъзможно и не биваше да проникваме.

Всички нуехр, включително момчетата и момичетата, умееха добре да яздат. Погрижихме се преди всичко да се отдалечим на известно разстояние от мишрах. След това спряхме, за да дадем време на спасените да изразят на воля радостта си. Те го сториха по такъв шумен начин, че ми проглушиха ушите. Когато малко по малко се бяха успокоили, бе проведено съвещание за посоката, която трябваше да поемат.

Да се насочат директно към Бахр ел Гхазал, не можеше и да се мисли. Не бяха екипирани за една толкова далечна езда. При това аз не можех да ги придружа, тъй като моят път водеше на север, тъкмо в противоположна посока. Там се намираше селото Кауа, отдалечено на два дни езда от мишрах, където правителството имаше най-значителната си база на Бели Нил. Там нуехр щяха да намерят сигурна закрила и подкрепа и те се съгласиха с предложението ми да яздат на север.

Потеглихме и зората се сипна. Яздехме с възможно най-голяма бързина, защото очаквахме, че баггара ще ни преследват. За съжаление лишените от седла ездачи значително намаляваха бързината ни, поради което след три часа вече съгледахме преследвачите подире ни. Бяха около четиридесет конника, които подтикваха животните си с удари.

— Нека само дойдат! — закани се Абу Дьом, сипаничавия, като размаха дългата си кремъклийка. — Ще ги избием до един!

— Хич не си го и мисли — отвърна Бен Нил. — Ти си храбър воин, но какво са вашите копия и ножове срещу техните пушки, чиито куршуми стигат по-далеч от тоягите ви? Тук ще трябва да помогне моят ефенди с карабината «Хенри».

— Как ще го направи?

— Веднага ще видиш — намесих се аз и спрях коня си. — Нека жените, момчетата и момичетата продължат напред, а мъжете да останат при нас. Ние ще привлечем баггара към нас.

Така и стана, двадесетте въоръжени мъже останаха, другите продължиха ездата. В момента когато баггара навлязоха в обсега на карабината ми, аз я вдигнах и дадох пет бързи последователни изстрела, в резултат на което първите пет коня рухнаха. Не бях се целил в ездачите, тъй като не бива да се пролива човешка кръв без нужда. При все това преследвачите продължаваха да приближават. Нови пет-шест изстрела повалиха точно толкова коне. Сега вече спряха. Нададоха бесен вой и започнаха да се съвещават. Допълних магазина и чух на няколко пъти да се споменава гневно името Солим Мефарек, което си бях присвоил. Сетне Бащата на любовта, който се намираше сред тях, бавно потегли към нас и даде знак, че идва като парламентъор.

— Какво означава всичко това? — нахвърли се той ядно към мене. — Първо купуваш робите, без да ги заплатиш веднага, а после ги освобождаваш и при това открадваш конете ни!

— Лъжеш се — отвърнах усмихнато. — Купи ги Селим Мефарек, не аз.

— Та нали ти си Мефарек!

— Не, той беше вчера при теб. Аз обаче съм Кара Бен Немзи, а тук до мен виждаш Бен Нил. Днес преди да е залязло слънцето, трябваше да сме в пкъла. А вие знаете ли, мистър Гибсън, къде ще се намирате по това време?

Той ме гледа смаяно в продължение на няколко мига, после по лицето му премина силен гърч. Като изригна едно бясно проклятие, добави:

— Значи немското куче! Върви тогава пръв в преизподнята! Той насочи светкавично пушката си към мен, но изстрелът, който се разнесе зад мен, беше по-бърз. Оръжието се изплъзна от ръцете му, тялото се наклони и падна на земята... Абу Дьом го бе улучил право в сърцето.

Баггара видяха какво се случи и отново препуснаха с пронизителни кръсъци към нас. Но не стигнаха далеч, моята карабина редееше конете им. Шест, осем, десет, дванадесет рухнаха, това помогна. Тези, които бяха седели на тях, хукнаха назад с вой, а и ездачите се обърнаха да ги последват. Бяхме ги отпратили окончателно. Това удвои желанието за бой на нуехр. Поискаха да препуснат след тях, но аз успях да ги спра. Когато прегледах Бащата на

любовта, установих, че смъртта е настъпила мигновено. Не му пожелавах да отиде там, където бе предрекъл за мен снощи, че ще бъде изпратен. Оставихме го на баггара, които по-късно сигурно щяха да се върнат за него и продължихме ездата.

На втората вечер пристигнахме в Ел Кауа, където чиновниците се заеха с нуехр елиаб. Както узнах по-късно, те се завърнали благополучно при Бахр ел Гхазал и след това с един победоносен боен поход принудили баггара да заплатят висока кръвна цена за убитите съплеменници. Оттогава на багара и през ум не им минава да предприемат някой гхазуа срещу нуехр.

info

Информация за текста

© 1995 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Der Raubzug der Baggara, 1879

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2007

Публикация:

Карл Май
В страната на Махди IV: Пестникът на светеца
Издателство «Калем-90» — Пловдив

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/3599>
Последна редакция: 2007-10-09 08:00:00

notes

мишрах — открита част от речен бряг (Б. нем. изд.)

джезире — остров (Б. а.)

Абу ес Зида — Бащата на силата (Б. а.)

Настоящата повест е писана през 1893 г. (Б. нем. изд.)

Останете със здраве,верявам ви под закрилата на Аллах!

Аллах да бди над теб, да бъде щастлив пътят ти?

adventure

Карл
Май

Гумът
Приключенска литература

bg
de

Любомир
Спасов

adventure

Karl
May

1878
de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0
2010-05-16 17:57:36
<http://chitanka.info/lib/text/15989>
<http://chitanka.info/lib/text/15989>
1.0

0.1 (2010-05-16 12:00:00) — Добавяне
1.0

Die Gum
Издателство „Калпазанов“
Габрово
1998

Карл Май
Гумът

Асад бей, Унищожителя на стада

От Средиземноморската зона до същинската Сахара, т.е. между символа на плодородието и цивилизацията и знака на безплодието и варварството, лежи северноафриканската степ, простираща се от Атлантическия до Индийския океан. Тя образува широк низ от плата и голи хълмисти вериги, чиито плешиви възвишения израстват от мъртвите води на солни езера. През лятото е покрита от шатрите и стадата на арабските номадски племена, но зиме лежи запусната под покривката на падащия и тук сняг.

Културата не е съумяла да си създаде тук едно трайно, спокойно кътче. По тези ридове най-много зърната на ечемика да получат някакво що-годе съзряване. А зъбите на гладуващите стада лакомо изгриват до корен всеки новопоявил се кълн. Нито къща, нито дърво предлагат на бродещото наоколо око благотворно място за отмора. Дребни парченца кварц и камънак покриват земята. Подвижните дюни, подхранвани от летящия пясък, пълзят крачка по крачка по скръбните площи, а където се покаже някаква вода, тя лежи в басейна си като мъртва маса, от която е изчезнал всякакъв жив, син тон, за да отстъпи място на неодоушена, мръсна сивота. Бях напуснал крайбрежието, за да се заскитам в нерадостната самота на тези райони и после през Ауджила и Сива да стигна до Египет. Придружаваше ме само моят слуга Махмуд. Той беше обикалял надлъж и шир Ориента, говореше в удивителен миш-маш всички арабски и турски диалекти, напоследък беше служил в Алжир като водач на чужденци и сега бе встъпил в настоящото си положение, та да знаел най-сетне на кого принадлежи. Имаше истинска исполинска фигура на Голиат, което при най-вече стройните араби е изключителна рядкост, и притежаваше съответната на тези измерения мускулна сила. Тя всъщност ме бе накарала да го ангажирам. Но за жалост скоро стигнах до познание, че неговата липса на кураж е точно толкова голяма колкото физическата му сила. Въпреки своята енакова снага той беше пълзлив като заек. Задържах го само защото много добре познаваше порядките в страната и беше бодър, жизнен компаньон, с когото човек можеше да си съкрати времето.

Яздеше едно много издръжливо, наистина, но дребно и дръгливо бедуинско конче, така че краката му едва ли не се влачеха по земята. Беше навесил по своята вдъхваща респект фигура всевъзможни оръжия умееше отлично да придава на лицето си такъв свиреп израз, че при подходяща възможност можех много добре да го ползвам за плашило.

Бяхме яздили целия ден. Сега слънцето клонеше към хоризонта и няколко стрелкащи се през разределения въздух лястовици, които поетичният арабин нарича «Тхиур ел Дженнех» (Птица на Рая), потвърдиха приближаването на вечерното време за отмора.

— Хамдуллиллах (Слава на Аллах), сихди — въздъхна Махмуд и отметна към тила качулката на бурнуса си, която бе предпазвала лицето му от слънчевите лъчи.

Този бурнус някога си е бил бял, но сега имаше вид, сякаш е висял закачен половин столетие в някой комин и е бил здравата натъркан с парче сланина.

— Махмуд ел Кебир, Големия Махмуд, както бива наричан твоят храбър слуга от всички, които го познават, е уморен като пъдпъдък, прелетял морето. Кога ще слезем от конете?

Бях принуден да се усмихна — Големия Махмуд не се отказваше да се сравнява с пъдпъдък.

Направих опит да го утеша:

— Мюезинът вика своето «Хай алас саллах» (Подготви се за молитва) едва когато слънцето се потопи в пясъчното море. А след молитвата следва и почивката!

— Маалеш, това е нищо, господарю! Та сега е едва Аср, времето за тръгване на керваните, два часа преди вечерта. Твоят слуга Махмуд бен Мустафа Юсуф Лакуб Ебн Башар ще падне от коня, ако трябва още толкова дълго да язди. Седлото му гори между краката, сякаш има под себе си някое къше от Пъкъла! Имай милост към него и му позволи да слезе на земята! Вместо каквото и да е отговор аз подкарах в галоп моята берберска кобила. Той трябваше да ме последва, а аз дадох вид, че не долавам крепките, насъбрани от всички ориенталски езици думи, които мърмореше в брадата си.

Бях забелязал, че конят ми е разширил ноздри. Трябва да беше усетил влажен въздух и може би наблизо се намираще някоя от споменатите по-горе води, наричани биркет ел фехлате, мъртво езеро. Яздехме по едно меко спускащо се възвишение, което долу преминаваше в доста просторна равнина. Когато извадих бинокъла да я обследвам, съзрях една редица от шатри, в

чиято близост пасяха овце и говеда. Имашме пред себе си чергарско арабско селище и можехме да бъдем сигурни, че ще намерим приятелски прием.

След кратко време достигнахме тъжното езеро, близо до което бе разположено селцето, и спряхме конете си още при първата шатра. Щеше да бъде непростимо оскърбление спрямо собственика, ако потърсехме прием в някоя от следващите. Жителят на пустинята е роден крадец и разбойник, но тачи толкова високо закона за гостоприемството, че никога не го нарушава.

Старият парцалив плат, който закриваше входа, беше дръпнат настрани и излезе един възрастен мъж. Той ни огледа с любопитен и учуден поглед. Почернялото му от слънцето лице беше прорязано от множество връзки, а сухата му снага бе силно приведена. Навярно наброяваше деветдесет години.

— Салам алейкум! — поздравих, вдигайки ръка към гърдите. — Имаш ли малко място за нас, където да подслоним глава за отмора?

— Мархаба на сихди! (Бъди добре дошъл, о, господарю!) — отговори той просто, пристъпи до коня ми и хвана юздите, за да мога да слеза.

Сторих го. Наоколо не се мяркаше жива душа и само няколко любопитни женски глави надникнаха през леко отместените входни завеси.

— Къде са мъжете, на които принадлежат тези шатри? — попитах.

— Ще ти кажа — отговори той и приближи към мен с физиономия, която из един път беше станала много сериозна и тайнствена. Сви длани до ухото ми, прилепи уста до тях и прошепна толкова тихо, че едва можах да го разбера: — Познаваш ли Асад, Размирника? Познаваш ли Асад бей, Унищожителя на стада?

Кимнах утвърдително.

— От дълго време той преследва стадото ни, отмъква най-добрите животни и миналата нощ отново грабна едно говедо. Айб алейху! (Позор за него!)

Можех да си обясня шепнещия тон. Арабинът изпитва изключителен респект от лъва. Докато могъщото животно е още живо, той го нарича с най-високопарни имена, за да не го оскърби и си навлече отмъщението му. Но когато е мъртво, нахвърля се с най-унизителни думи върху му, от които езикът на неговата страна притежава прекомерно богат запас. Той позволява дълго време да му отмъква най-добрите глави от стадото, преди да се реши да го нападне, защото това винаги коства поне един, но често и няколко човешки живота.

Иначе толкова храбрият син на пустинята никога не се осмелява, както дръзкият европейски ловец винаги предпочита да го прави, да нападне сам лъва. Напротив, събират се всички мъже от дуара, годни да носят оръжие, издирват бърлогата на Царя на животните, подмамват го да излезе с оглушителни резове, викове, свирки и изстрели и още с появата му започват да го обстрелват със своите дълги, неточни кремъклийки с колкото може повече куршуми. Лъвът никога не пада веднага. Дори смъртно ранен, той притежава все още достатъчно сила да се нахвърли върху един или неколцина и да си отмъсти кърваво за причинената му смърт. Страхът, който изпитват тези хора от него, стига дори дотам, че при вземане решението за нападение говорят само шепнешком — смятат, че може да ги чуе. Ето защо старецът ми говореше толкова потайно и хвърляше при това много угрижени погледи към мястото, където трябваше да се състои приключението. Та нали Асад бей, лъвът, можеше да долови думите му! При тази вест от мен изчезна всяка умора. В Дивия Запад на Америка вече бях заставал срещу някои диви зверове, гледайки смъртта в очите. Сега бях дошъл в Северна Африка, за да видя лъва. Но това желание въпреки всичките ми усилия досега беше оставало изпълнено. Днес, без каквото и да е очакване, то можеше да бъде осъществено. Трябваше ли боязливо да се колебаея?

— Заеми, се с нашите животни — помолих. — Аз ще отида да потърся Емир ел Селселе, Господаря на земеръса!

Знаех, че лъвът бива наричан така заради мощния му рев.

— Говори по-тихо! — помоли старецът страховито. — Ако те чуе, изгубен си! Ще дойде насам и ще те разкъса на парчета.

— Аллах акбар! (Велик е Аллах!) — завайка се Махмуд, голият. — Да не се е вселил бесът в тебе, господарю, че искаш страшната котка, която има повече сила от сто шейтана, събрани на едно място, да ти изрѣфа месата и натроши костите ти?

— Нима Махмуд ел Кебир има страх и ужас в сърцето? — попитах го аз.

— Аз? Сихди, ако ме беше запитал някой друг, щях да го удуша на място. Махмуд бен Мустафа Юсуф Яакуб Ебн Башар никога няма страх и ужас, това го знаеш много добре. Но той не е млад и нито достатъчно тлъст. Лъвът хич няма да пожелае да го яде!

— Той няма да те изяде, ти ще останеш при конете!

Никой не беше по-радостен от тази заповед от него. За да задържи и мен, той се впусна в най-картинни описания на опасността, която ме очакваше. Нищо не помогна. Извадих двучевката си. Беше мечкоубиец, закупена от «Фронт Стрийт» в Сейнт Луис. Никога не беше ми изневерявала и всеки изстрелян от нея коничен куршум бе изпълнявал своя дълг. Знаех, че няма да ми засече, а това беше най-главното.

— Хамдуллилах (Слава на Аллах) — рече старецът със зарадвана физиономия. — Аллах е състрадателен и милостив. Той те изпрати при нас и ще благослови оръжието ти!

Беше разпознал в мое лице европейца. Жителят на източните страни смята всеки франк, който носи пушека, за изкусен стрелец и има респект от него, защото знае, че притежава куража да излезе сам насреща на всяко диво животно.

След като се освежих след напрегнатата езда с глътка вода от поднесения мех, поисках да ми опише мястото, където се намираха неговите хора. От езерото се изкачваше нагоре по хълма едно все повече разширяващо се дере. Беше един от онези оврази, наричани вади, които при редките, но затова пък толкова по-силни порои, внезапно се изпълват с вода, но иначе са сухи и само по периферията си са обрасли с оскъдна растителност.

— Съвсем горе в тази Батн ел Хаджар, Утроба на камъните, се намира леговището на Господаря с голямата глава — прошепна старецът, посочвайки осеяната със ситен камъняк, клисура. — Той скоро ще излезе, защото слънцето клони към закат, а тогава трябва да иде в Джехенната, Пъкъла! Тичай бързо! Ти си прочут сред синовете на лова и ще го убиеш! Беше забавно с какви ласкателства опитва да нагласи нещата така, че лъвът да изяде мен вместо някого от жителите на селото. Дадох на Големия Махмуд още няколко кратки наставления и тръгнах.

Ако леговището на лъва действително бе в клисурата, то сигурно се намиреше в горната ѝ част. За да стигна колкото може по-скоро там и избегна завоите, които правеше, закрачих директно от шатрите в предполагаемата посока на целта.

Правилно бях разчел нещата, защото едва се намерих в близост на горната част на вади, долових от дълбочината ѝ да се разнася ужасяваща гюрултия. Пристъпих бързо до лежащия пред мен ръб и сега можех да обгърна с поглед цялата ситуация.

По стръмния откос точно срещу мен се спускаше трънак от мимози, напълно обкръжен от кряскащите араби. Навярно лъвът се бе скрил вътре, защото намиращите се от горната част на гъсталака мъже търкаляха големи камъни, за да принудят животното да излезе. Бях поразен от този лишен от тактика метод да се ловува дивеч, който може да бъде повален най-добре през нощта, очи в очи и без всякаква дандания. Мъжете размахваха кремъклийки и ножове, чекнеха се от възбуда и опитваха да се окуражават с кресливи подвиквания.

В този момент забелязах в средата на шубрака леко движение. То стана по-силно и след броени мигове той излезе — не бързо, изскачайки поривисто по маниера на котките, а бавно, с уверени, величествени крачки. Разкошна тъмна грива се спускаше в безпорядък около главата и предната част на торса. Могъщата пискюлеста опашка се проточваше далеч зад него. Гледката наистина беше великолепа. Благородното животно стоеше и гледаше самоуверено бързо насочените към тялото му пушки и, както ми се стори, изпускаше презрителни искри от големите си кръгли очи. Но ето че всички цеви избълваха огън, изстрелите прогърмяха. Обхвана ме ловна треска и повече с плъзгане, отколкото със спускане, полетях към дълбочината. Мъжете не забелязаха появата ми. Лъвът беше улучен от няколко куршума, но повърхностно. С два дълги скока се изстреля към най-близкия от враговете си. Повали го, постави предните лапи на гърдите му и надигна глава за рев, какъвто никога не може да се чуе в някоя менажерия, а само от гърлото на истински волно животно. В следващия миг мъжът щеше да бъде разкъсан.

Без да ме е грижа за останалите, част от които бяха избягали, а другите стояха неподвижни от страх с празни кремъклийки, се втурнах право към лъва. Той ме забеляза и се отдръпна от жертвата си — нещо, което много рядко се случва. Коленичих и взех пушката за стрелба. Това, което изпитвах в момента, не бе страх или ужас, няма описание за чувството, обтегнало всяка моя фибра. Кръглите очи горяха унищожително към мен, опашката се изви издайнически.

Мощните предни лапи се свиха, лека тръпка пробяга по снишеното тяло. Натиснах спусъка, а

вторият заряд улучи животното, когато вече летеше във въздуха. Лъвът рухна по средата на скока, претърколи се няколко пъти насам-натам, потрепвайки, и замря неподвижен.
— Хамдуллиллах, Аллах акбар! (Слава на Аллах, Аллах е велик!) — прозвуча от всички гърла. — Хаза несиб! (Това е дело свише!) Кучето, синът на куче, внукът на кучешки син, е мъртъв. Той падна опозорен, катурна се и умря без слава и чест! Нека ел дибб, чакалът, и ел табеа, гиената, го излапат, нека ел бюдж, могъщият брадат лешояд, разкъса бърливото му сърце и нека ел рхасал, газелата, поругае него и неговите бащи, него, който си отиде без кръв, борба и съпротива от Страната на живота. Доведете харирите (музикантите), нека освиркат с рабаба неговия резил!

От всички страни се разнасяха високи ликуващи викове. Арабите ритяха мъртвото тяло, налагаха го с юмруци, блъскаха го с приклади и заплюваха презрително муцуната му. Напрежението ме беше напуснало. Чувствах се, сякаш бях избегнал неминуема смърт, сякаш бях освободен от дълго, дълго пленничество и дишайки дълбоко, наблюдавах суетния на темпераментните синове на тази знойна страна.

— Какъв късмет, че пристигна точно навреме! — прозвуча един глас до мен.

Беше мъжът, когото лъвът бе повалил. Имаше висока, суха, но жилава фигура и лице, загоряло почти до черно от слънцето. Големите остри, тъмни очи издаваха някаква особена светлина. Един гневен поглед от тяхна страна навярно би изкарал от равновесие и някой сърцат мъж; това не беше трудно да се забележи.

— Не аз, а Аллах го стори — отговорих. — На него единствено отдай честта!

— Да, на него честта, а на теб благодарността! — поправи се той, като плъзна остър, изпитателен поглед по мен. — Ти си чужденец сред децата на пустинята, нали?

— Дойдох от Франкистан, за да убия Асад бей, Унищожителя на стада.

— Ти го уби. Аллах ти е дал благословията и милостта си. Бъди мой гост. Аз съм бей ел урди, повелителят на бивака, който се намира там долу край водата. Ти ми спаси живота и ще намериш милост и прошка.

При тези загадъчни думи го погледнах удивено в лицето.

Той го забеляза.

— Кожата на Господаря с голямата глава е твоя собственост. Ти ще я получиш. Остави тези мъже тук и ела с мен, аз ще те вода!

Без да се оглежда за другите, закрачи напред. Последвах го надолу по вади. При изхода, където тя се отваряше при езерото, бяха вързани за колчета значителен брой камили. Те не бяха обикновени товарни животни, каквито човек може да получи за четиристотин пиастъра, а без изключение ездитни камили, истински хужун, които много рядко се срещат в такъв брой и се купуват по за няколко хиляди пиастъра. Той спря.

— Ти се каниш да пътуваш в Бахр бела мах, Морето без вода, което вие наричате Сахара?

— Да.

— Имаш ли си вече джемел, камила, каквато ти подобава?

— Не!

— Погледни това животно! То е хеджин, бишарин-хеджин, второ като него няма по цяла сахел. То е твое, подарявам ти го!

Поисках да възразя, понеже бях чувал за цената на една бишари, ала той ми даде знак да мълча с толкова повелителен поглед, че отложих протеста за по-късно. Сега продължи пътя си, тръгвайки пак пред мен.

Защо бяха скрити тези камили тук, в царството на лъва? Откъде тези наглед толкова бедни пастири имаха толкова множество скъпоценни животни? По каква причина бяха само ездитни и не товарни? Защо бе говорил за милост и прошка там, където дължеше само благодарност? Мъжът имаше зли очи. Не можех да си отговоря на тези въпроси и реших да бъда предпазлив.

Хеджан бей, Унищожителя на кервани

Керванът преди дълго време беше напуснал Ауджила и по мои сметки отдавна трябваше да сме достигнали Сива. Старият шейх ел джемали, както бива наричан старшият на камиларите, никак

не ми харесваше. Неговият мрачен, отблъскващ характер не будеше доверие. Още завчера ни увери, че Сива е близо, а пък и днес не виждахме следи, които да говорят за близостта на оазис, или както го нарича арабинът «уах». Последната капка вода беше отдавна погълната, меховете се спаружиха. Трябваше да ядем противното брашно от дуррха сухо, както си беше направо от торбичката. Атмосферата обгръщаше телата ни като разтопен бронз, а земята гореше като нажежено желязо.

Внезапно настъпи радостно оживление сред бавно мъкнещата се върволица на пътниците. Над гъсто забуления хоризонт се извисиха резките очертания на бленувания аух. Импозантните върхари на финиковите палми се възправяха един над друг на стройните си колони и леките перести колони се полюляваха плавно под надигания се пустинен вятър. След зеленината се къдреха вълните на прелестно езеро, а въздухът трептеше от влажните изпарения. Палмовите корони се отразяваха в проблясващата повърхност, камили газеха и гълтаха живителната течност, протегнали дълги вратове.

— Хамдуллилах! (Слава на Аллах!) — завикаха наоколо. — Това е Сива! Господарят ни спаси, хвала и слава нему!

— Хауехн алейху иа Аллах! (Помогни им, о, Аллах!) — помоли се Големия Махмуд, който яздеше до страната ми. — Те са си изгубили разсъдъка от зноя и жаждата и смятат фата моргана, измамното отражение, за действителност!

Извади шишето, което беше изпразнено още преди четири дена, и го прилепи за хиляден път напразно до устата, за да извлече още една капка от подправената с цибиб вода.

— Остава си празно — проплака с въздишка. — Махмуд бен Мустафа Юсуф Якуб Ебн Башар ще си умре със сухо гърло!

Имаше право. Това беше фата моргана. Извадих картата и компаса, както често го бях правил напоследък. Пресмятането отново ме доведе до убеждението, че вече не се намираме на правия път. Насочих се за десети или двайсети път към челото на кервана до стария шейх ел джемали и му направих съответните забележки.

Той ги изслуша мълчаливо, но не отговори, а продължи да язди.

— Глухо ли е станало ухото ти — попитах аз, — или не искаш да слушаш?

— Аллах керим (Аллах е милостив), но търпението на човешката душа си има край — обади се най-сетне той. — Кой е беят, най-главният тук, ти или аз?

— Никой от двамата. Ти си водачът, ние сме ти се доверили и всеки може да те пита за пътя!

— Тогава върви, ако знаеш някой по-добър! Аз съм хаджи, един угоден на Аллах мъж, а ти си гяур, неверник, когото Аллах ще проводи в Пъкъла. Махай се, ти ме омърсяваш!

В следващия миг камилският ми камшик процепа въздуха и така здраво го перна през лицето, че по него тутакси набъбна дебела дамга.

Той смъкна рязко дългата кремъклияка от рамото и я насочи към мен.

— Келб, куче, умри!

Не натисна спусъка. Револверът, който бях отправил към него, го възпря. Но едва бе минала минута, около нас се образува застрашителен за мен кръг.

— Той удари един вярващ, един хаджи, трябва да умре! — извика шейхът. — Аз съм бил два пъти в Мека, Града на Пророка, три пъти в Медина, Покрития със слава, и съм се молил в Джидда, където лежи погребана Ева, майката на човешкия род, петстотин стъпки дълга и дванайсет стъпки широка. Какво обаче е сторил той и на кое угодно на Аллах място е бил? Той е един франк, който се моли на Иса бен Мериам, Исус, синът на Мария, и ме удари в лицето. Той трябва да умре!

Знаех, че при обикновени обстоятелства рискувах с този прибързан удар живота си, но няха намерение, както за съжаление го правят мнозина европейски пътешественици, да позволя безнаказано да ме оскърбява един фанатизиран и невеж човек само защото стоя сам срещу него и хората му. Представителят на една цивилизована нация е длъжен при всякакви обстоятелства да защитава нейната чест, а аз нямаше защо да се страхувам от тези изнемогващи от жажда хора. Сравнително добре си бях запазил силите и имах повече сигурни куршуми, без изобщо да държа сметка за Махмуд, отколкото те в своите дълги и безопасни огнестрелни оръжия.

— Затваряй си устата, съвършенство на цялата благочестивост — отговорих по тази причина, — в противен случай ще те застрелям! Ти си хаджи, поклонник, който е странствал само от Ауджила до Мека и от Мека до Ауджила, а аз съм бил във всички страни по земята и съм видял градове и хора, чиито имена никога няма да чуеш. Мислиш, че един франк ще се

страхува от теб? Един-едничък мъж от Франкистан е по-мъдър и умен от сто шейх ел джемали, защото има при себе си един дух, който познава всички места и го води по всички пътища дори и когато още не е стъпвал там. Виждаш ли как духът трепери от гняв, задето ни водиш по грешен път?

Тикнах му компаса под носа и той отправи очи с безкрайно удивление към него. Ориенталецът е във виеща степен суеверен и обича да се изразява по пищен начин. Така че аз знаех какво върша, употребявайки такова самохвалство, за което в родината бих бил сърдечно осмян. Сега продължих:

— Виж тук! Тези два револвера, за които никога не си чувал, изаяждат дванайсет мъже, тази пушка премахва двамина, а тази карабина «Хенри», чието име и един път не е достигало до ухото ти, ще коства живота на двама и пет вярващи, ако се осмелите да ме докоснете. Бог да ти съхрани разсъдъка и да те оздрави, защото иначе ще те събера с твоите деди, макар да си бил дванайсет пъти в Града на Пророка. Един шейх ел джемали, който не познава пътя си, е по-лош за странника и от самура, гибелния пустинен вятър. Махни си пушкалото, че да не те смъкна с изстрел от гърба на тази джемел, която е по-умна и разсъдлива от своя господар! Тези думи имаха незабавен ефект. Той заметна пушката отново на гърба и понечи да продължи прекъснатия път.

— Стой, иа, Ибн Сюлейман (о, наследник на Соломон), още не сме свършили! Ти каза, че сме на правия път. Кога ще стигнем в Сива?

— Утре, още преди заходжане на слънцето.

— Добре! Ние ще продължим да те следваме, но ако утре до залез-слънце още не сме видели уах, слънцето на твоя живот ще залезе, заклевам се в брадата на вашия Пророк и в Исус, Разпнатия, когото вие наричате Иса бен Мариам!

Обърнах камилата и се насочих обратно към края на колоната. За момента опасността бе отклонена от мен, но можеше пак да се върне.

Знаех, че шейхът ще направи всичко възможно да си отмъсти за нанесеното му оскърбление. Неговите единовърци се чувстваха, сякаш е било отправено лично към тях. Но от една страна, напреженията и лишенията ги бяха обезсилили и обезкуражили, а от друга, бях възбудил недоверието им към него с твърдението, че ни води в погрешна посока. Следваха го мълчаливо и мрачно. Той беше мюсюлманин, те му се бяха доверили, но знаеха превъзходството на европейското образование и поради това не можеха така лесно да отминат моето обвинение. Сигурно тайно бяха решили засега да не вземат ничия страна, а спокойно да дочакат развоя на събитията.

Обичайното време за разполагане на бивак още не беше настъпило, но всеобщата умора бе достигнала такава степен, че скоро трябваше да спрем. Камилите бяха разтоварени и вързани за колчета, шатрите бяха разпънати и оскъдната вечеря взета. Неколцина си легнаха да почиват, а другите насядаха в кръг с подвити крака — поза, която турчинът нарича «рахат отурмак», почивка на крайниците — за да дадат израз на унилото си настроение. У тях се бе породило ужасно опасение. Вече често се бе случвало кервани да тръгват от Ауджила за Сива, без да постигат целта си. Те биваха нападани и унищожавани от страшния Хеджан бей с неговия гум, както наричаха разбойническите кервани. Но костите на избитите никога не биваха намирани по пътя, а далеч настрани в пустинята. Нещастниците или са били подмамвани от разбойниците да се отклонят от правилната посока, или са били отвеждани на гибел от безсъвестни водачи. Какво ли, ако отивахме сега към същата съдба? Това бе ужасяваща мисъл, защото се знаеше, че Хеджан бей не оставя живи хора, затова и биваше наричан не друго, а Унищожителя на кервани. Тъжният разговор не трая дълго. Изтощението си каза своето и скоро всички, с изключение на поставената стража, спяха със съня на праведния. Аз също се изтегнах на постелката си, но не можах да намеря покой, понеже тревогата за нашето положение отново и отново отваряше уморените очи.

По едно време до ухото ми се донесоха от далечина звуци, които изцяло ме разсъниха. Вярно, те бяха приглушени от разстоянието, но за наострения слух все пак доловимо добре прозвуча лаещото «и... ау» на чакала и междувременно хиената изръмжа своето дълбоко и дрезгаво «омму». Ослушах се напрегнато и установих, че не съм се измамил. Скочих. Наблизо трябваше да има вода, защото тези животни всеки ден се нуждаят от своето и поради това никога не се осмеляват да навлязат твърде далеч в безводната пустиня.

Отметнах завесата на шатрата и излязох. Големия Махмуд стоеше вън. Звучите бяха привлекли и неговото внимание.

— Чуваш ли джиновете, злите духове на пустинята, сихди? — попита тихо. — Те подлъгват странника към гибел, ала Махмуд бен Мустафа Юсуф Якуб Ебн Башар няма да се остави да бъде измамен. Той чува, че гласовете не идат от чакала и хиената и ще остане да си лежи в шатрата.

Пропълзя отново под ниския брезентов навес, който си беше стъкмил, а аз останах заслушан. Звучите пак се разнесоха, но този път и аз долових, че не бяха естествени. Но бях твърде далеч от мисълта да ги приписвам на зли духове. По-скоро бях убеден, че произхождаха от човешко гърло.

Какво трябваше да означава това? Бяхме се отклонили от верния път и аз нямаше как да не помисля за Хеджан бей. Взех си оръжията и се упътих към шатрата на шейх ел джемали. Той не беше там. Потърсих близката стража. Мъжът се беше свлякъл от изтощение на земята и спеше. — Бисмиллах иа раджал! (В името на Аллах, ставайте, мъже!) — провикнах се аз. — Хеджан бей, гумът е наблизил!

В миг бивакът се оживи и всички се юрнаха към камилите, за да ударят на незабавно бягство. Противопоставих се на безразсъдните. Та нали и бездруго щяха да загинат, ако в страха си се разпилееха из мъртвата пустош. Само след дълги предупреждения и молби успях да ги отклоня да останат. Но имаха такъв страх от Унищожителя на керваните, че с голяма неохота посегнаха към оръжията. Спокойствието, което се опитвах да запазим, в крайна сметка им импонира. Вслушаха се в напътствията ми и се върнаха в шатрите, за да се отбраняват под тяхно прикритие. Но за мен зад платнището нещо не ми даваше мира; нещо ме подтикваше да изляза и да се убедя дали предположението ми е правилно. Оставих си само ножа и револверите, дългоцевните оръжия щяха само да ми пречат.

Беше тъмна нощ, но звездите на южното небе все пак пръскаха достатъчно светлина, за да може човек още от известно разстояние да забележи някой по-голям предмет. Избягвайки всякакъв шум, се запромъквах в посоката, от която бях чул лая. Още не бях стигнал кой знае колко далеч, когато долових тихо приближаващи стъпки. Хвърлих се на земята. Появиха се двама мъже и спряха близо до мен. В прериите на Северна Америка често се бях озовавал в подобно положение, само че тук вместо към червенокожи се промъквах към двама араби. Подготвих се за нападение и измъкнах ножа.

В единия разпознах шейх ел джемали. Кой беше другият? Това веднага щях да узная.

— Имаш при себе си един франк, казваш? Силен и храбър ли е?

— Има кураж и много оръжия. Притежава също един добър дух, който му показва пътя. Но ти ще го надвиеш, о, Хеджан бей!

— Спи ли?

— Спи, всички мъже спят. Ако твоят гум остави камилите си и потайно приближи пеша, никой няма да може да ви се изплъзне. Броят ви е по-голям от нашия, но едно шумно нападение все пак ще коства живота на неколцина от вас.

— Твоята уста казва истината. Хайде, покажи ми бивака. После ще се върна и ще доведа унищожителите на кервани!

Шейх ел джемали не можа да го последва. Аз скочих, пипнах го за врата и забих ножа до дръжката между плещите му. Предателят издаде само един къс, придихателен звук и се срина на земята.

Хеджан бей долови шума и се обърна. С извадения незабавно от раната нож аз се хвърлих към него. Под неочаквания сблъсък той падна на земята. Коленичих върху него, склещих с лявата ръка гърлото му и приближих острието до очите му.

— Хеджан бей, смъртта ще те погълне, ако помръднеш и един крайник само!

Страхът беше овладял този толкова страшен човек. Той лежеше напълно неподвижен под мен.

— Аз съм франкът, за когото ти говори шейхът. Моят нож му въздаде наградата и ще прониже и твоето сърце, ако не ми се подчиняваш!

— Какво искаш? — прогъркори оня от притиснатото гърло.

— Изслушай ме! Аз не се стремя към смъртта на ближния и ти можеш да си спасиш душата, ако направиш това, което поискам от теб! Познаваш ли пътя на керваните за Сива?

— Да — отговори той.

Трябваше само в края на всеки мой въпрос да му отпускам толкова въздух, колкото му беше необходим за отговора.

— Ще ни оставиш ли безпрепятствено да си тръгнем и с цялото си имущество?

Той замълча и се напрегна да се освободи. Незабавно опрях острието на ножа в гърдите му.

— Да умреш ли искаш, Хеджан бей?

Преустанови опита. Заплахата беше сериозна, разбра го.

— И тъй, оставяш ли ни да си вървим с цялото имущество? Отговаряй, няма да чакам повече от три секунди!

— Да.

— Ще ни придружаваш и закриляш с твоя гум, докато вече не можем да се заблудим?

Той повтори предишната маневра, но беше принуден да се подчини.

— Да.

— И ще ни снабдиш с храна и вода от вашите торби и мехове?

— Да — изскърца зъби разбойникът.

— И няма да правиш опит да нарушиш думата си?

— Няма!

— Закълни се, че ще удържиш това, което обеща!

Сигурно се беше надявал, че ще го освободя без клетва, а после естествено да нехае за обещаното. Но се видя излъган и напрегна всички сили да ме отхвърли. Сега го стиснах още по-здраво и опрях острието малко по-осезаемо върху областта на сърцето.

— Заклевах ли се?

— Заклевам се — изшушна със стаен гняв, понеже не виждаше друг изход.

— В брадата на Пророка?

— В брадата на Пророка!

— Добре! Изправи се, Хеджан бей, и тръгвай с мен към бивака. Ти стоиш под моя закрила и косям няма да падне от главата ти!

Той стана от земята. Сигурно за пръв път Унищожителя на кервани бе лежал под враг, а изключителната отстъпка, с която беше откупил живота си, трябва да му се бе сторила във висша степен унижителна. Постоя известно време неподвижен под този товар, но когато попитах:

— Страхуваш ли се да тръгнеш с мен? — прозвуча късият, рязък отговор:

— Хайде!

И закричи до мен по пътя, по който бях дошъл.

Моето предположение, което преди малко ме бе извело от бивака, напълно се беше потвърдило.

Шейх ел джемали бе свързан с Хеджан бей, а животинските гласове бяха уговорен сигнал.

Когато стигнахме до моята шатра, разбойникът спря изненадано. Камилата ми бе станала от мястото си и високият ѝ силует се очертаваше много ясно на звездния хоризонт.

— Една бишари... една бишарин хеджин? Арабинът не продава такова животно! Как е стигнало до ръката ти, франк?

Говореше високо. При прозвучаването на неговия глас животното вдигна глава и приближи, доколкото му позволяваше държащото го към колчето въже. Той пристъпи бързо и улови оглавника.

— В името на всички шейтин, живеещи в Пъкьла, това е моята бишари, която аз... — прекъсна се и приближи към мен да ме огледа по-внимателно, отколкото го беше сторил преди. — Ти си това... ти си наистина! Това е изпитание от Аллах, тъй като ще бъде безчестие да си взема онова, което съм ти дал. Хеджан бей няма защо да се срамува, че ще придружава и закриля един мъж, който се е радвал при него на священото право на госта и е умъртвил Господаря с голямата глава. Той сега с драго сърце и воля ще съдържи своята дума!

Аз също едва сега познах бей ел урди, който преди време бе лежал под лъва и бе спасен от смърт благодарение на моята намеса. Бях останал няколко дни при него и на сбогуване бях принуден да приема камилата. Едва сега можех да си отговоря на въпросите, които си бях задал в онзи ден при спускането ни по вади. Затова значи бе говорил за милост и прошка — в неговия бивак бе опасно да се влиза. И затова притежаваше все бързоноги ездитни животни — пустинният разбойник няма необходимост от бавни и неповратливи товарни камили. И той ги бе скрил във вади, за да не привлече вниманието на евентуалния посетител върху своя същински занаят.

Моето завръщане накара Големия Махмуд да изпълзи изпод своя навес.

— Сихди, кажи кого водиш тук?

— Погледни го сам!

Той го стори.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Та това е благородният бей ел урди, при когото Махмуд бен Мустафа Юсуф Якуб бен Башар закла и изяде най-тлъстата овца, която някога му се е падала!

— Той е — потвърдих аз, усмихвайки се на спомена на гладния слуга. — Той лежи с кervана си наблизко и ще ни отведе до Сива.

— Бйсмиллах, това е добре! Значи ще получа нещо в моето шише — то е бом бош, съвсем празно!

Повиках мъжете и им съобщих онова, което сметнах за добре. Тялото на шейх ел джемали бе отстранено незабелязано от тях. От случилото се не узнаха нищо — бях го обещал на бей ел урди — и сметнаха шейха за избягал, понеже ни е водил погрешно. Разбира се, щеше да се вдигне голяма шумотевица, ако хората в Сива научеха, че Хеджан бей е бил принуден да стане закрилник на тези, чиято гибел преди туй е замислял. Но аз с удоволствие щях да си държа устата затворена, защото трябваше да съм радостен, задето съм се отървал толкова лесно от превъзхождащия ни по сила гум.

Насила постигнатата с ножа клетва бе спазена. Получихме всичко необходимо и пристигнахме благополучно в Сива. Но половин ден по-рано се сбогувахме с нашия, при други обстоятелства толкова опасен съпровод. Предводителят погали за последен път бишарин хеджин и заговори със сериозно лице:

— Раббена халик! (Бог да те пази!) Ти надви два големи бея — Асад бей, Унищожителя на стада, и Хеджан бей, Унищожителя на кervани. Стреляй по Господаря с голямата глава колкото си искаш, но за в бъдеще се пази от гума, защото Аллах рядко се съгласява един от неговите вярващи да бъде победен от някой другоземец. Салам алейкум! (Мир и благоденствие на теб!)

Информация за текста

© 1998 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Die Gum, 1878

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2010

Издание:

Карл Май. Олд Файрхенд
Редактор: Мая Арсенова
Коректор: Мариета Суwandжиева
Техн.редактор: Никола Хростов
Оформление на корицата: Студио «Seven», Габрово
Издателство «Калпазанов», Габрово, 1998

Band 71. Old Firehend. Karl-May-Verlag, Bamberg

Свалено от «Моята библиотека»
<http://chitanka.info/lib/text/15989>

Последна редакция: 2010-05-16 12:00:00

prose_classic

Карл
Май

Двамата кулледжи
Приключенска литература
bg
de

Любомир
Спасов

prose_classic

Karl
May

1891
de

(неизвестен автор)

Mylib SfbToFb2 Converter
2010-07-17 12:23:40
<http://chitanka.info/text/15997>
0.1

0.1 (2010-05-16 12:00:00) — Добавяне

Карл Май
Двамата кулледжи

Както е известно, в Египет няма друга питейна вода освен онази, която хората черпят от Нил. Но тя е възтопла и преди пиене трябва да бъде охладена. Това става, като я наливат в порьозни глинени съдове, през чиито стени бавно се процежда. Така предизвиканото изпарение я охлажда, опреснява и прави по-вкусна. Тези съдове, които имат формата на стомна или шише, се изработват в околностите на Кеннех и Баллас от истинска тиванска глина и по името на последното селище биват наричани балласи. Един по-малоценен вид идват от Семеннуд и понякога биват продавани от безсъвестни търговци като истински балласи. Продавачът на такива глинени съдове бива наричан кулледжи — от арабската дума „кулле“, означаваща „стомна“.

Кеннех и Баллас изпращат по воден път годишно стотици хиляди стомни, които в някои случаи биват товарени на нилски кораби, но най-вече отиват до местоназначението си под формата на сал. За целта се изплита мрежа от въжета, усукани от палмови влакна, в чиито бримки стомните биват здраво закрепяни. Ако се сложат няколко такива реда, долните се пълнят с вода, наистина, но горните остават празни, така че е невъзможно салът да потъне. Върху него се нареждат пръти и се застилат рогозки, за да се оформи стабилна палуба. Понякога закрепят дори мачта с рея и триъгълно платно и използват по този начин благоприятния вятър.

За да докажат, че стоката им е истинска, а не произхожда от Семеннуд, търговците обикновено искат, преди да напуснат Кеннех или Баллас със сала си, тамошния шейх ел белед да им издаде писмено удостоверение, че наистина са били там. Но дали това дава достатъчно гаранция за масата купувачи, ще покаже тази история, която се развива по времето на живия и до днес в спомените Мустафа ефенди.

Този служител, роден кюрд, беше мухтесиб в Кайро — дума, която най-добре може да бъде преведена като „надзорник на пазара“. Задачата на мухтесибата е да ревизира дюкяните и да надзирава търговците, та всеки купувач да получава точната мярка и тегло и да не плаща за стоката по-висока цена от предписаната или обичайната. При известната продажност на ориенталските чиновници тази служба съществува най-вече за да обогатява своя изпълнител. Но Мустафа ефенди представляваше едно достойно за похвала изключение от това правило. Той изпълняваше своя дълг с голяма, често твърде голяма строгост и наказваше най-сурово всеки опит да бъде подкупен. От сутрин до вечер бродеше по сокаците и мегданите на града, завираше се във всички дюкяни и къшета и имаше поглед, от чиято острота не можеше да се изплъзне и най-малката дреболия. Никога не беше сам. Винаги го следваха няколко полицаи, които носеха необходимите за упражняването на неговата служба предмети. А те бяха едни возни, една мярка за вместимост, една за дължина и — с респект казано — комплектен „апарат“ за въздаване на бастонада. Защото Мустафа ефенди имаше не само задължението да открива прегрешенията на продавачите, но и правото незабавно да ги наказва. Но бастонадата не беше неговото единствено средство за наказание, о, не, с измислянето на най-различни и често много оригинални наказания той беше станал направо прочут. Двете му основни качества бяха чисто кюрдската неумолимост и хитростта, с която в крайна сметка побеждаваше и най-големия шмекер.

Един такъв шмекер беше кулледжията Садок Омар. Стомните, които продаваше, носеха всички белези на истински балласи; беше доказано, че ги доставя от Баллас; той можеше да покаже свидетелствата на тамошния шейх ел белед. И все пак мухтесибът беше убеден, че тези стомни не произхождат от Баллас, а от Семеннуд. Тонът, който издаваха при почукване, не беше като на истинските балласи, но това не бе достатъчно Садок Омар да бъде изобличен.

В съседство с този търговец живееше един друг кулледжи, наричан Селим бен Нуба, понеже беше тъмнокож нубиец. Когато дошъл от далечната родина в Кайро, той няколко години бил слуга на един франкски консул и спестил дотолкова, че смогнал да подхване търговия с балласи. Понеже беше честен, не можеше да си докара печалбата на своя съсед Садок Омар, който продаваше своята подправена евтина стока на високата цена на истинската. Въпреки това този страшно много се ядосваше, че в лицето на нубиеца се е сдобил с един толкова близко живеещ конкурент. Мразеше го и правеше всичко възможно да му причини загуби и му съсипе търговията. Но това така и не му се удаваше, защото поради своята честност Селим бен Нуба беше станал любимец на мухтесибата, който не го облагодетелстваше, наистина, но бдеше със зорко око над него. Това така разклати търпението на Садок Омар, че той реши с един замаха да постигне целта си.

Той имаше навика да купува своите стомни от Семеннуд и в баластния трюм на един сандал да ги откарва нагоре до Баллас. Там ги разтоварваше през нощта и ги свързваше в сал, за да ги закара по този начин в Кайро. Тъй като по тях бе отпечатан знакът на истинските балласи, а шейх ел белед не можеше да му откаже удостоверението, че е бил тук, нямаше как да бъде уличен в измама. Редом с този занаят Садок омар въртеше и един друг, не по-малко осъдителен — контрабандата. Колкото пъти товареше в Семеннуд неистински стомни, криеше в най-долните какви ли не западноевропейски артикули, които тайно биваха стоварвани в Дамиат и откарвани от него до Баллас. Там той ги пласираше срещу висока печалба. Благодарение на тази печалба беше докарал нещата дотам, че бе станал собственик на сандала, макар официално реисът да минаваше за такъв.

Сега Садок Омар имаше план да закупи неистински стомни, които щяха да си носят белега на неистински, и да ги пробута в ръцете на Селим бен Нуба. Беше научил, че този се кани през следващия месец да отиде до Баллас, за да докара балласи, и това му даваше възможност да изпълни своя замисъл. И тъй, тръгна към пристанището Булак да даде заповед за привеждането на сандала в готовност за отплаване. Тъкмо беше застанал на малката палуба на кораба и говореше с реиса, по близкия мост мина мухтесиб Мустафа ефенди с четирима полицаи. Той видя кулледжията, спря и каза на един от тях:

— Виждаш ли Садок там на сандала? Така и не мога да го спипам тоя мошеник. Какво ли може да прави на кораба? Ти си умен, иди си бързо вкъщи, преоблечи се като моряк и се яви после при реиса да му предложиш услугите си. Може би ще ти се удаде да узнаеш какво е довело тоя Садок Омар на пристанището.

Това беше в следобед. Вечерта полицаят отиде при началника си и му доложи:

— Ефенди, трябва да тръгна със сандала за Семеннуд. Дай ми разрешение, ако искаш да пипнеш кулледжията!

— Всичко, всичко ти разрешавам, стига само да го спипаме — отговори мухтесибът бързо. — Какво научи?

— Садок Омар тръгва за Семеннуд, за да купи гърнета. Реисът имаше нужда от един моряк и ме нае. Ако тръгна с него, сигурно ще узная много неща, които досега са ни оставали скрити.

— Естествено, че ще идеш, съвсем естествено! Благодаря на Аллах за надеждата най-сетне да заловя тоя чакал. Горко му, когато ми дотърчи в ръцете! Ще вкуси чирепите на всичките си грънци!

Полицаят получи необходимите наставления и на другото утро напусна Булак, пристанището на Кайро. Кулледжията Садок Омар също се намираше на борда. Беше оставил дюкяна си под надзора на един помощник. От този ден Мустафа ефенди започна да чака с голям копнеж завръщането на своя подчинен. Това стана след приблизително три седмици. Онзи доложи, че от Семеннуд били прибрани в трюма над петстотин големи глинени стомни. В тази работа не бяха го ангажирали и ето как не знаеше, че един значителен брой от тези стомни са пълни с необмитени чуждестранни артикули. Останалото място бяха заели с обичайните за транспорта стоки, които още днес щяха да бъдат разтоварени в Кайро. На заранта сандалът щеше да отплава нагоре по реката за Баллас.

— С неистински гърнета за Баллас? — рече ефендито. — Тук има някаква тъмна далавера, в която Садок Омар трябва да бъде заловен, и аз самият ще го пипна за перчема. Още днес ще тръгна напред с един правителствен нокер

1

, за да наблюдавам сандала в Баллас и да го заловя. Ти естествено ще отплаваш с кулледжията. Аз ще се навлека в дрехите на феллах, но въпреки това лесно ще ме намериш, защото селището е малко, а аз ще направя всичко възможно да се срещна тайно с теб.

Беше необходима само една заповед от страна на Мустафа ефенди и нокерът стоеше на негово разположение. Когато след няколко часа той се отправи към пристанището, видя Селим бен Нуба, бедния, честен сулледжи да върви търсещо по брега.

— Какво искаш да намериш тук, синко? — попита приветливо толкова навъсеният иначе мъж. — Нова стока ли очакваше?

— Не, о, ефендина — отговори запитаният с дълбок поклон. — Търся кораб, с който да тръгна утре за Баллас и да закупя стомни.

— Можеш да пътуваш с мен, и то без да плащаш. Прибери се бързо да си оправиш нещата вкъщи! След един час нокерът, който виждаш там пред нас, ще отплава. Но си мълчи. Никой не бива да узнае, че ще пътуваме заедно и коя е целта на това пътуване.

Това беше чест, която нубиецът съумя добре да оцени. Той тръгна бързо за жилището си да се приготви за пътуването, а после се постара незабелязано да се качи на борда. Малко по-късно нокерът разви двете платна и насочи острия си нос към жълтите води на Нил. След няколкодневно пътуване пристана в Кеннех. Тук щеше да остане на котва, за да не бъде видян в Баллас. Мустафа ефенди си беше сложил един бял хаик, чиято качулка заметна над главата. Качи се в една лодка със Селим бен Нуба и нареди да го откарат до Баллас. Понеже там не го познаваха, се представи за сродник на Селим. Този купи повече от петстотин истински балласи

и необходимите за направата на сала евтини мрежи от палмови влакна. Този разход погълна цялата налична сума, която притежаваше. Той искаше, както обикновено, сам да направлява до Кайро сала и да го стъкми по най-простия начин, но ефендите му купи рогозки за покриване на стомните и даже мачта с обичайните платно и въжета.

Още докато Селим бен Нуба работеше с помощта на няколко феллахи по направата на сала, пристигна сандалът на неговия съсед и легна съвсем близо на котва. Въпреки това Садок Омар не удостои нубиеца с поздрав и привидно нито дори с поглед. Той въпреки беше кажи-речи богато облечен, докато Селим поради царящата жегата и от спестовни съображения носеше само обичайната по тези места кожена препаска. Ефендите се бе излегнал съвсем сам под китка акации на високия бряг, откъдето можеше лесно и добре да наблюдава всичко.

Садок Омар напусна кораба, за да отиде при своя постоянен съучастник в далаверите и да се спазари за цената и предаването на контрабандната стока. Екипажът на сандала също слезе от борда и се отби в едно кафене. Преоблеченият като моряк полицаи се отдели, защото беше забелязал своя ефенди, а имаше да говори с него. Качи се при него и доложи:

— Господарю, сега узнах всичко, повече, далеч повече, отколкото можех да очаквам. Аз се докарах малко на Садок Омар и той ме дари с доверието си, понеже ме смята за човек като него. Взе ме на работа като харраби

2

.

— Като харраби? — подскочи мухтесибът. — Той се занимава даже с контрабанда?

— Да. Има на борда много стомни, пълни с необмитена стока, и аз довечера трябва да помагам при разтоварването. Когато свършим, ще разменим саловете.

— Саловете? Кои?

— Ние имаме на кораба си неистински стомни, а Селим бен Нуба е купил истински. Нашите стомни са със същата големина като неговите. Значи можем да построим сал, който да прилича съвсем точно на неговия. После ще пренесем в тъмното рогозките, мачтата и платното му на нашия и ще го вържем на онова място, където е вързан сега за брега неговият. Той нищо няма да усети и ще отплава с неистинските стомни за Кайро. Едва там ще разбере подмяната и ще има единствено избора да представя стомните като балласи или честно да ги продава като неистински. В първия случай Садок Омар ще доложи за него, а в последния ще има загуба, която ще го завлече на дъното. Но и в двата случая е изгубен.

Мустафа ефенди скочи от земята, сви юмруци и извика гневно:

— Валлахи махул (Опазил Аллах), това е ужасно! Може ли да има такива хора? Този честен Нуба да бъде измамен, да, да бъде заклеен като престъпник? И с мен, с мен иска да си послужи капасъзинът, за да го унищожи! Само че преди туй аз ще си разменя със злодея някоя друга дума, и то каква! Той се смята сигурен в работата си, защото знае, че заради опасността от възпаляване на очите никой покрай Нил не спи на открито. Затова мисли, че Селим бен Нуба няма да бъде през нощта на сала си и той следователно ще остане без надзор. Но се лъже. Кога се кани да отплава оттук?

— Заранта с истинския сал, след като е получил удостоверението, че е бил тук. Но сандалът ще тръгне по-рано за Кайро.

— Добре! За да го накажа, колкото може по-строго, ще му предоставя време напълно да осъществи намерението си, но после преминава в моя власт. Ти ще му служиш, докато всичко свърши. Сега можеш да вървиш. Не бива да ни виждат дълго заедно.

До настъпването на вечерта Селим бен Нуба завърши сала си и отиде после да спи в колибата на един от феллахите, които му бяха помагали. Известно време по-късно покрай брега се започна тайнствена, оживена шетня.

Стомни и мрежи бяха свалени от кораба на брега, за да бъдат съединени в сал, който щеше да бъде разменен с онзи на нубиеца. После всички контрабандисти се върнаха на сандала да спят. Останаха само двама — предрешеният полицаи и още един, на когото Садок Омар гласуваше доверие. Те трябваше да увият в сукно контрабандните стоки и да ги отнесат при таджира

3

, за когото бяха предназначени. След това и те бяха отпратени на кораба — не биваше да присъстват, когато Садок Омар получаваше парите. Сумата беше значителна, наброена в египетски златни фунтове. Той я прибра в една кожена торбичка, сбогува се със своя човек и се върна сега и той при реката. Преди да се качи на сандала, отиде на сала с истинските стомни, повдигна на едно място постелките и рогозките и скри торбичката със златото в намиращата се отдолу стомна, като си промърмори:

— Тези пари са тайно спечелени и трябва тайно да бъдат съхранявани. Човек не знае какво може да се случи, Аллах единствено е всезнаещ.

Едва сега се отправи към кораба, за да си легне да спи под задната палуба. Когато се събуди, наблюдаваше времето за зазоряване. Трябваше да напусне сандала, понеже скоро щеше да отплава, а той възнамеряваше да го последва със сала, на който, както вече бе споменато, беше скрил парите си. Вече слагаше крак на дъската, свързваща кораба с брега, когато видя отсреща да стоят няколко въоръжени мъже. Един от тях му викна:

— Вече си буден, а, кулледжи? Нечистата съвест ли те събуди? Това ми е приятно, тъй като имам да говоря с теб.

Човекът мина по дъските, следван от другите. Садок Омар вече се канеше да даде гневен отговор, когато различи лицето на приближилия мъж и извика изплашено:

— Аллах керим! Та това е Мустафа ефенди, мухтесибът от Кахира!

— Да, аз съм! — прогърмя споменатият. — Ти си изигра ролята, контрабандист и измамник!

— Ефенди, кой ме е наковладил пред теб? Който го е сторил, е...

— Мълчи! — пресече го чиновникът. — Каж ми на кого принадлежи този кораб! Но не лъжи, че иначе ще те пратя в Джехенната! Твоя собственост ли е?

— Да... той... е... мой — произнесе със заекване сплашеният кулледжи.

— Не, той не е твой, а на хадифа

4

, в името на когото го секвестирам, понеже е съдържал контрабандна стока. А кому принадлежи салът тук в съседство?

— Той също е мой.

— Не, той е на честния Селим бен Нуба, който стои тук зад мен. Истинските стомни, които си разменил, са негови. Твой е вторият сал с грънците от Семеннуд, чиито чирепи ще вкусиш, както бях решил да направя.

Садок Омар понечи да отрече. Тогава ефендите призова полица, който разказа всичко. Срещу такъв свидетел нищо не можеше да оспори. Кулледжията се видя принуден да направи признание, още повече че собствените му хора, за да не бъдат самите те наказани, дадоха показания срещу него. Последницата беше, в съответствие с чудатостта на ефендите, изключително драстична.

Относно кораба той разпреди да остане тук на котва до официалното му прибиране. После се отправи с всички събудили се жители на селището към съучастника на Садок Омар, за да го закара под стража в Кеннех и да конфискува контрабандните стоки. След това осведоми хората с висок глас:

— Слушайте, мъже на Баллас! Тоя Садок Омар е докарвал калпави стомни от Семеннуд, за да ги продава като истински балласи и да навреди на славата на вашия занаят. Аз се бях заклел, че той ще опита чирепите на своите стомни. Ето защо заповядвам! Вържете го за някое дърво, развалете сала му и хвърляйте по него грънците, додето се натрошат на чирепи! Аз съм Мустафа ефенди от Кахира и който не се подчини, ще получи бастонадата!

И хората естествено не се колебаха дълго да накажат мъжа, който по този начин бе застрашил доброто име на тяхната индустрия. Стомните от Семеннуд бяха от първата до последната буквално потрошени по тялото му и голямо бе ликуването на тези проста хорица. Когато се свърши с тази „екзекуция“, ефендите обясни, че вече е изпълнил служебния си дълг и смята да потегли за Каннех. Садок Омар се олюляваше с полуразбито тяло; в Кайро го очакваше още по-сурово наказание.

* * *

С това нашият разказ би могъл да завърши, ако не беше последвала една малка случка, която не бива да пропуснем да разкажем. След известно време ефендите отново мина със своите четирима полицаи по въпросната улица на Кайро. Дюкянът на Садок Омар беше отворен, наистина, но празен. А в съседство Селим бен Нума стоеше пред своя. Като видя ефендите да се задава, той го покани вежливо, предложи му неизбежната лула и също така неизменната чаша кафе и каза после:

— Ефенди, тежко ми е на сърцето. Трябва да го облекча, като ти направя едно признание. В една от моите стомни намерих пари, много пари и не зная...

— Стига! — прекъсна го на думата ефендите. — Садок Омар спомена за тях на разпита. Той не може нищо да иска, а хадифът получи стоките. Онова, което е било пъхнато в стомните ти, си е твоя собственост. Садок Омар искаше да те погуби, но тези пари ще извършат тъкмо обратното. Употреби ги добре и си остани честен както досега. Тогава Аллах винаги ще те закриля, както те закриляше в Баллас.

Информация за текста

© 1998 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Die beiden Kulledschi, 1891

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BНorse, 2010

Издание:

Карл Май. Олд Файерхенд
Редактор: Мая Арсенова
Коректор: Мариета Суwandжиева
Техн.редактор: Никола Хростов
Оформление на корицата: Студио „Seven“, Габрово
Издателство „Калпазанов“, Габрово, 1998

Band 71. Old Firehend. Karl-May-Verlag, Bamberg

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://chitanka.info/text/15997>]
Последна редакция: 2010-05-16 12:00:00

1

Нокер — малък бърз ветроход — б.а.

2

Харраби — контрабандист — б.а.

3

Таджир — търговец — б.а.

4

Хадиф — вицекралят на Египет — б.нем.изд.

- [Карл Май](#)
 - [1.](#)
 - [2.](#)
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
 - [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)
 - [20](#)
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
 - [25](#)
 - [26](#)
 - [27](#)
-

Карл Май

Джо Бъркърз, Едноокия

1.

«Убиващият Огън»

На брега на реката Бигхорн гореше малък огън и край него седеше самотен човек, облечен като трапер. Дълга сива коса се спускаше по широките му плещи; великанската му фигура излъчваше спокойствие и отпуснатост и само будният му поглед издаваше, че нищо около него не може да му се изплъзне.

Току-що беше привършил вечерята си, която се състоеше от няколко печени риби, и бе запалил калюмета си. После сложи още малко дърва в огъня, зави се в одеялото си и легна да спи.

Мястото, където се бе настанил, беше тихо и уединено. Тук реката се разливаше като езеро и образуваше няколко тесни и дълбоки заливчета, в едно от които ловецът бе слязъл на брега и бе завързал кануто си. Вече се смрачаваше, но все още можеха да се доловят сериозните, дълбоки и меланхолични гласове на вековната гора.

Самотният човек се вслушваше във вечерните химни на гората, в онова тихо, но сонорно нежно шептене на вятъра, което сякаш идваше от ниско настроените струни на еоловата [\[1\]](#) арфа. То ни обкръжава отвсякъде, чува се от всички страни и човек не може да каже къде започва и къде са неговите ноти. Заедно с него се разнасяше и лекият ритъм на пляскането и бълбукането на вълните. Една катеричка се спусна по стъблото на един бряст, огледа непознатия с малките си любопитни очички, след което се върна успокоена в гнездото си. От време на време някоя риба изскачаше над водната повърхност в светлината на огъня и отново падаше в родната си стихия със силен плясък. Горящите клони пращяха в жаравата; една усойница се отдалечи с шумолене; може би лятното ѝ жилище е било тъкмо нейде близо до огъня и сега тя се спасяваше с бягство. Някакъв бръмбар, събуден от първия си сън, се промъкваше с почти недоловимо шумолене през нападалата шума; малко облаче от москити танцуваше живо около издигащия се стълб дим и издаваше нежно сребристо жужене. Ала внезапно то бе прекъснато от неравномерното и силно пърполене на голяма и дебела нощна пеперуда, която се вряза с просташка безцеремонност в облачето москити, за което бе обаче

веднага наказана: опърли си крилата и падна в пламъците. От другата страна на тесния залив се разнесе гласът на жаба; трябва да беше някой великански екземпляр, защото квакането ѝ спокойно можеше да се нарече рев. Изглежда, че се е почувствувала много засегната от присъствието на трапера, защото не издаваше онова дълбоко «квак!», изразяващо задоволство, или проточеното блажено «ква-а-к!», с което един нормално настроен жабешки баритон подава широката си уста над водата, а виковете и приличаха на твърде ядовито джавкане, на недоволен вдигане на шум, лишено от всякакво уважение и деликатност; нейните звуци бяха чисто и просто ругатни и... все пак, чакай, какво беше това?

Жабата млъкна внезапно и се чу как се скри бързо във водата. Беше се подплашила, но от какво? От кого?

Който е прекарал дълги години в «Дивия Запад» всред хиляди опасности, той умее да разгадава причината за всеки, дори и най-малкия шум в околната природа. Отвъд пропука клонче, изсъхнало тънко клонче, което е било на земята; ловецът долови ясно този шум и колкото и тих да беше, той разбра, че бе причинен от човешки крак. Ако се счупи клонче високо на някое дърво, това няма толкова голямо значение, защото то ще е прекършено или от вятъра, или от някое животно; но ако клончето пропука на земята, съществува вероятността наоколо да се намира човек. А един стар трапер може по този шум да разбере доста точно дали клончето е било пречупено от мекото стъпало на промъкващо се животно, или пък от не толкова леката стъпка на човека. Благодарение на дългогодишния си опит траперът може да определи дори дали шумът е предизвикан от твърдата подметка на ботуша на някой бял или от мекия, еластичен мокасин на индианеца.

Човекът от другата страна на залива беше положително някой индианец, а това не можеше в никакъв случай да бъде утешителна мисъл за трапера.

Който съди справедливо, не може да одобри поведението на белите към индианците. Индианецът също е човек и има своите човешки права; греховно е да му се отрича правото на съществуване и постепенно да му се отнемат средствата за препитание. В конгреса на Съединените Щати могат да си държат красиви речи, колкото си искат; да изпращат при така наречените «диваци» агенти и всевъзможни

видове «цивилизатори» — непредубеденият човек винаги ще съумее да различи празните приказки от делата.

Индианецът е бил от незапомнени времена пълен господар на тази страна; притежавал е земята и нейните плодове; живял е на тази земя по свой собствен начин и се е чувствал добре. Нито едно индианско предание не говори за такова огромно кръвопролитие, каквото е започнало малко след стъпването на белите на тази земя и което продължава и до най-ново време. Първите бледолики са били посрещнати като полубогове, почитали са ги като божества, но тези божества показали скоро твърде човешки или по-скоро нечовешки качества. В Мексико и в Перу били опустошени ливади и ниви, били разрушавани градове и села и страната била превърната в огромна пустош, защото белите разрушили напоителните канали; трескава жажда за злато, предателство и безкрайно себелюбие унищожили живота на милиони мирни хора и лишили историята от по-нататъшното развитие на една своеобразна култура, която имала пълното право и основание за съществуване. А какво е положението в Съединените Щати? Индианецът трябва да умре и следователно ще умре; излишно е да се философства; но ние не бива да съдим за него по сведения от десета или дванадесета ръка, а също така не бива да съдим и по неговите спорадични враждебни действия, за които белите го предизвикват постоянно; човек трябва да отиде при него, да му се довери и да го опознае! Той е въздържан, справедлив, откровен, верен и храбър. Ако са го мамили и лъгали, не трябва да бъде осъждан, когато отвърща със същото. Ако бъде вероломно прокуден от един «резерват» в друг, тогава не бива да се учудваме, че той не се чувства роден безотечественик, а защитава обещаното му малко късче земя, част от земята, която някога му е принадлежала изцяло. Индианецът загива покрит с хиляди рани, но неговата гибел не е спокойна и мирна; напротив, предсмъртната му борба е ужасна. «Огнената вода», едрата шарка и други подобни подаръци, получени от белите, не са успели още да сломят силите му. Той, някогашният великан, е все още достатъчно силен, за да унищожи някои от враговете си в страшната си предсмъртна борба. Неговото твърдо предсмъртно ложе са Скалистите планини, в чиито пропасти и каньони се водят последните битки. Той знае, че племената пуебло, зуни и всички, които се бяха предали и примирили, ще умрат от бавната и безчестна смърт на излиняването и

израждането. Но той ще умре като герой с меч в ръката. Всички така наречени мирни индианци изчезват постепенно, без да оставят имената си или спомена за някоя сме ла постъпка. Ала команчите и апачите на юг, и сиусите на север, ще се оттеглят в Скалистите планини, прогонени от саваните си и ще отстъпват крачка след крачка, газейки в кръвта на враговете си, докато бъде убит и последният от тях. Тези битки ще оживяват още дълги столетия в устата на следващите поколения, а за всеки череп, изровен из земята от лопатата на селянина, ще се разказват загадъчни легенди и правнуците на победителите, по-справедливи от своите прародители, ще отдадат полагаемото се състрадание на убития индианец и може би ще трябва да носят бремето на последиците от това убийство...

Сивокосият уестмън [2] знаеше, че войниците от форт Къстър, който се намираше надолу по течението на реката, се бяха сблъскали неотдавна с един отряд сиуси от племето на тетоните. Червенокожите бяха ловували бизони и според законите на саваната ловът принадлежи на онзи, който първи го е започнал; въпреки това драгуните, които също така искаха да «направят месо», веднага бяха обявили претенциите си за пляката. Беше се стигнало до сражение и индианците трябваше да отстъпят пред по-добрите оръжия на белите, като оставиха много убити. Можеше да се очаква със сигурност, че сиусите щяха да отмъстят за това нарушаване на мирните отношения; атова сега, когато наблизко долови пропукването на клонче, ловецът имаше пълно основание да бъде нащрек.

Той държеше очите си привидно затворени, но под спуснатите клепки хвърляше проникателни погледи към другата страна, от където се дочу шумът. На това място заливът беше най-много двадесет стъпки широк и храсталаците от отвъдната страна се осветяваха ярко от огъня. Човек трябва да има много изострени, обиграни сетива, за да се ориентира правилно при такова положение. Често обаче обикновеният инстинкт върши повече работа от най-изострените сетива. Ето, отвъд бавно се отместиха настрани няколко клончета; появили се две черни искрящи очи, които веднага изчезнаха. Следователно там се намираше някой стар и опитен воин, който се промъкваше към огъня; той знаеше, че в тъмнината може твърде добре да се забележи блясъкът на две очи и затова ги беше затворил бързо. Пет или шест пъти те просветваха

отново, след което отместените клонки пак заеха първоначалното си положение. Червенокожият се беше убедил, че траперът е сам.

Ловецът беше забелязал само очите, но не и лицето и не знаеше дали то е покрито с цветовете на войната, дали съгледвачът бе дошъл тук с миролюбиви или войнствени намерения. Във всеки случай по-добре беше да се допусне по-лошото. Дали беше сам? Дали беше дошъл край реката, за да шпионира? Или наблизко се намираше индиански отряд, който бе забелязал огъня и го беше изпратил да разбере кой лагерира край него? Можеше да се предположи, че индианецът е сам. Обикновено червенокожите изпращат млади хора на разузнаване, за да могат да придобият опит. Но този човек беше възрастен и опитен. Сега той положително се промъкваше около залива, за да се приближи незабелязано до ловеца. След това съществуваха две възможности: ако идваше с мирни намерения, щеше да излезе с горда стъпка между дърветата и да заеме със сдържан поздрав място край огъня, за да каже на бледоликия, че трябва да бъде по-предпазлив. Но ако идваше като враг, животът на ловеца беше в опасност.

Уестмънът изчака известно време, после разтвори одеялото си и без да става или да причини какъвто и да било шум, той го нагласи на земята така, че от разстояние изглеждаше, като че все още има човек под него. След това взе карабината си и пропълзя в тъмнината между дърветата.

Червенокожият трябваше да се приближи от дясно. Белият намери отлично скривалище под няколко растящи гъсто един до друг храсти. При дневна светлина малкият залив можеше да се заобиколи за пет минути, но при царящата тъмнина и при предпазливостта, която трябваше да покаже индианецът, той едва ли можеше да се появи при огъня за по-малко от четвърт час. Това време изтече. Ловецът се уповаваше изцяло на добрия си слух и беше затворил очи, защото другият можеше да забележи фосфоресцирането им. Един съвсем тих, почти недоловим полъх издаде идването му: това не беше шум, а просто въздушно раздвижване, предизвикано от движенията му. И ето сега вече помагаше и обонянието: въздухът донесе до белия един особен и неприятен мирис. Червенокожият беше убил опосум, беше го изкормил и изял. Това животно, спадащо към торбестите животни, издава отвратителна миризма и индианците го ядат само тогава, когато

нямат никаква друга храна. Фактът, че червенокожият не се беше отказал от това печено, беше най-сигурното доказателство, че се намираше по пътеката на войната. За да спести време, усилия и усложнения, той беше измъкнал от хралупата му първия срещнат опосум и беше заситил глада си с месото му.

Сега той се беше приближил дотолкова, че устмънът можеше почти да го докосне с ръка. Той пропълзя бавно и безшумно покрай него, също като някоя змия. Онзи, който не е опитвал такова пълзене, не може да си представи какви железни мускули и стоманени нерви са необходими, за да придвижваш ниско над земята изпънатото си тяло само на върховете на пръстите на ръцете и краката. Ако при това промъкване се използват стъпалата на краката, дланите на ръцете или дори колената, неизбежно ще се предизвика шум. Когато преди малко се беше дочуло изпращяването на клончето, тогава сигурно мускулите на червенокожия са били изморени, вследствие на което бе допрял за момент някое от колената си до земята. Мястото, на което пълзящият се кани да постави пръстите на ръцете си, се проучва предварително грижливо с върховете на пръстите, за да се види, дали няма нещо лесно чупливо. Точно на тези места се поставят после и пръстите на краката. Някои добри стрелци или отлични устмъни остават през целия си живот лоши пълзачи. Тази толкова опасна за неприятеля способност навахите наричат много сполучливо «ла-йя-тиши» — гледане с пръстите.

Сега индианецът беше вече отминал и времето за действие бе настъпило. Белият остави карабината си под храстите, защото тя щеше само да му пречи, и запълзя след него. Достигна го и бързо се хвърли върху изпънатото му тяло. Сграбчи с лявата си ръка врата му, а с дръжката на револвера си му нанесе удар в тила — червенокожият изгуби съзнание. Сега победителят свали ласото от пояса си и завърза ръцете и краката на изпадналия в безсъзнание така, че да не може да се движи. След като взе пушката си, той отнесе пленника при огъня. Там го сложи на земята и отново разпали жарта, за да може да види точно кога ще дойде на себе си.

Измина доста време, докато той отвори очи. Но въпреки опасното положение, в което се намираше, нямаше нито една единствена черта по бронзовото му лице, която да издава макар и следа от изненада или уплаха. Той затвори отново очи и остана да лежи безжизнено, като

обаче тайно напъна мускули, за да изпита здравината на ласото. В косата си не носеше никакви украшения и беше облечен само с риза, панталони и мокасини — всичко това беше изработено от кожа. В пояса му бяха затъкнати нож и томахоок [3]: пак там държеше торбичка с патрони и амулета си. Това доказваше, че някъде наблизо бе скрил пушката си, а може би и коня си, за да може да се промъкне безпрепятствено до огъня. Траперът знаеше, че пленникът в никакъв случай нямаше да започне първи разговора и затова го запита на онази смесица от английски и индиански думи, която се употребява по продължението на индианската граница [4]: — Какво търсеше червенокожият мъж при моя огън?

— Тша-тло! — отвърна той, скърцайки със зъби.

Тази дума произхожда от диалекта на навахите и означава жаба, дрънкало, човек, който говори ненужно, страхливец; следователно тя беше обида, на която обаче ловецът не обърна внимание. Защо този човек си служеше с езика на навахите? Външният му вид издаваше, че беше по-скоро сиус.

— Имаш право да се ядосваш на тази жаба — гласеше отговорът, — защото тя те издаде. Ако не я беше смутил, нямаше да бъдеш мой пленник. Какво мислиш, че ще направя сега с тебе?

— Ни нискии те етсетсо кискай ши — убий ме и ме скалпирай. — отговори той.

— Не, няма да го направя — каза траперът. — Не съм твой враг. Аз съм приятел на всички червенокожи мъже. Плених те, само за да се предпазя от евентуална опасност. От кое племе си ти?

— Ши тенуаи! — Думата «тенуаи» означава мъже — така се наричат навахите. Следователно той искаше да каже: «Аз съм навах».

— Защо не ми казваш истината? Знам езика на тенуаите, ти не го говориш добре. Твоето произношение издава, че си от племето на тетоните. Говори на собствения си език или на езика на бледоликите! Аз обичам истината и няма да я скриям от тебе.

Сега пленникът за първи път загледа ловеца открито и продължително, след което каза:

— Бледоликите дойдоха при нас през Голямата вода. Отвъд нея има светлокоси бледолики, англичаните, и тъмнокоси бледолики, испанците. Ти от кои си?

— Нито от едните, нито от другите — гласеше отговорът.

— Това е добре! Онези са лъжци със светли скалпове и лъжци с тъмни скалпове. Но ти от кое племе си?

— Аз съм от големия народ на джърмънс [5], които са приятели на червенокожите мъже и никога не са нападали вигвамите им.

— Уф! — извика той изненадан. — Джърмънс са добри. Те имат само един език и едно сърце.

— Познаваш ли ги?

— Не — отговори той. — Но съм чувал за двама прочути ловци, които са воини на джърмънс. Те убиват гризли само с ножа си. Куршумите им никога не пропускат целта; говорят езиците на всички индианци. Те са приятели на червенокожите мъже.

— Как се казват?

— Наричат ги Олд Файерхенд и Олд Четърхенд. Винету, вождът на апачите, е техен кръвен брат!

— Ти би ли изпушил с тях калюмета?

— Те са велики вождове; аз трябва да чакам, докато сами ми предложат лулата на мира.

— Каж ми името си!

— Наричат ме Покай-по — Убиващият Огън.

— Тогава ти си вторият вожд на сиусите от племе то на тетоните!

— Аз съм — отвърна той просто и гордо.

— Чувал съм за тебе! Един вожд на сиусите не бива да лежи пред мене вързан. Свободен си!

Той свали ласото от крайниците му. Освободеният се изправи, погледна го с голямо учудване и каза:

— Защо ме освобождаваш? Защо не убиеш най-големия враг на бледоликите?

— Защото си храбър и справедлив воин. Станал си враг на бледоликите само затова, защото те самите нарушиха приятелството си с вас. Но съществуват още много велики и многобройни народи на бледоликите, между които немалко са приятели на червенокожите мъже. Не бива да мразиш всички бели мъже, само защото си видял между тях някои, които са били вероломни лъжци. Ти искаше да ме нападнеш, но аз те плених. Скалпът ти ми принадлежеше, но аз те освободих. Нека изпушим лулата на мира и след това да се разделим като братя!

Уестмънът взе лулата си и я натъпка. Индианецът положително се радваше, че си е отървал кожата, но въпреки това тайно се питаше, дали честта му на вожд позволява да приеме предложената му лула от съвсем непознат бледолик. Затова той се осведоми:

— Ти вожд ли си на бледоликите и какво име имаш?

— Убиващият Огън няма защо да се срамува, че е изпусил калюмета с мене. Аз съм Олд Файерхенд.

Индианците са привикнали да посрещат дори и най-изненадващите неща с най-голямо външно спокойствие. Но едва беше произнесено това име и вождът скочи, като извика:

— Олд Файерхенд! Истината ли казваш?

— Нима Убиващият Огън може да бъде надхитрен и победен от някой друг? Нека вождът на сиу седне до мене; или иска да бъдем врагове?

— Ще бъдем братя — каза той с тържествен глас. Твоите врагове са и мои врагове, а моите братя са и твои братя. Ти ще бъдеш добре дошъл във всички вигвами на сиу, а нашият живот ще бъде като животът на един човек; единият трябва да е готов да умре за другия!

От този момент траперът можеше да бъде сигурен, че е спечелил нов приятел, който щеше да бъде готов по всяко време да жертва живота си за него. Той запали лулата, изпусна дим в обичайните посоки и после я подаде на вожда. Той повтори церемонията и мълчаливо доизпуши лулата. Главата на лулата беше направена от свещените находища на глина, които се намираха на север, и всяко облаче дим от нея имаше стойността на клетва към Великия дух, а сключеното приятелство трябваше да се пази до края на живота. Често се сключва приятелство с «бледоликите» при облаци дим и алкохолни изпарения, но колко струва то? То изчезва веднага, щом се разнесе тютюневият дим и щом се изпарят спиртните пари!

Сега между двамата не можеше да има повече тайни и Олд Файерхенд научи какво е довело Покай-по до бреговете на Бигхорн.

— Воините на тетоните бяха дошли при планинския проход, за да ловят бизони, които обикновено минават оттам — заразказва вождът. — Те имаха добър лов, защото бизоните бяха дошли в голямо количество заедно с жените и децата си; такова голямо стадо не бяхме виждали от много лета. Синовете на тетоните са силни и храбри, затова по земята паднаха убити много мъжкари и женски бизони. Но

тогава дойдоха бледоликите с пъстрите дрехи [6] и поискаха да им отстъпим бизоните. Те имаха повече пушки от червенокожите мъже. Тетоните се сражаваха, но трябваше да отстъпят, като оставиха три пъти по пет и още трима убити. Имаха ли право бледоликите?

— Не — отговори уестмънът.

— Така мислят и червенокожите мъже. Затова се допитаха до жреца на племето и свикаха голям съвет. Великият дух им обеща победа, ако нападнат подлите бледолики. И ето сега те са на път, за да накажат врага. Воините са се скрили в гората, а Покай-по тръгна на път към форт Къстър, за да научи колко врагове има там и да види какво трябва да се направи, за да се превземат жилищата на бледоликите.

Този сиус виждаше днес Олд Файерхенд за първи път и въпреки това му доверяваше всичко. Нима беше тогава чудно, че ловецът го считаше по-достоеен за своето приятелство, отколкото онези, които [7] бяха предизвикали отмъщението му толкова необмислено? Но нима белият трябваше да остави спокойно да бъде проведено това нападение?

— Ще дойде ли моят брат Олд Файерхенд с мене при воините на тетоните, за да нападнем форта? — попита Убиващият Огън след кратко време.

— Не — гласеше искреният отговор.

— Защо не? Нали изпуши с мене калюмета?

— Аз съм твой приятел, но и бледоликите са мои братя.

Не беше лесно за ловеца да произнесе тези думи. Той веднага чу и последствието им:

— Ти сам каза, че са действали несправедливо и въпреки това твърдиш, че си брат на предатели и лъжци. Зарадвах се, когато научих, че ти си Олд Файерхенд, но сега разбирам, колко е трудно да станеш приятел на един бледолик!

Какво трябваше да отговори белият? Как можеше да обясни на този обикновен туземец, че сега негов дълг е да предупреди застрашените хора за нападението? — Вие искате да убиете бледоликите, защото Маниту ви е заповядал така, нали?

— Да!

— Е добре! Но и аз също трябва да се подчинявам на моя Маниту, а той казва, че единствен той има правото да отмъщава.

— Защо тогава този Маниту не е отмъстил още за своите червенокожи деца? Или твоят Маниту е друг, не е като моят? Убиващият Огън е бил в градовете на бледоликите и е слушал речи на техните проповедници. Чувал ли е Олд Файерхенд тези речи? Онзи, който пролива човешка кръв, също трябва да умре, се казва във вашата книга. Затова и бледоликите във форта ще трябва да умрат! Вашата книга казва, че трябва да се обичаме един друг. Защо бяха убити три пъти по пет и още трима воители на тетоните, като не бяха направили нищо лошо? Вие трябва да се подчинявате на вашите вождове, казва вашата книга. Ако някой червенокож мъж дойде при вас и убие човек, ще бъде убит и той, защото вашите вождове казват, че имат правото да го убият. Но ако дойдете вие при нас и убиете десет пъти по десет от нашите хора, тогава ние нямаме право да ви убиваме, защото според вашите вождове нашите вождове нямали това право. Да не би червенокожите мъже да са крастави кучета или койоти? Има някои бледолики, които не ни смятат за койоти и ти си от тях. Знам, че ми даваш право, но твоята вяра ти повелява да предупредиш злите бледолики във форта. Върви и им кажи всичко!

Той се изправи и втренчи упорития си и тъжен поглед в огъня. Ловецът също стана и попита:

— Къде се намират воините на тетоните?

— Нагоре по реката.

— Колко са на брой?

— Десет пъти по десет, взето три пъти, и още пет пъти по десет.

Никой бял не би отговорил на тези два въпроса с такава откровеност при подобно положение. Олд Файерхенд продължи:

— Аз няма да предупредя бледоликите, защото това ще сториш ти.

— Убиващият Огън ли ще предупреди враговете си? — попита той смаяно.

— Да. Ще седнеш в моето кану и с него ще отидеш до форта. Там ще поискаш обезщетение за избитите ти воители. Ако не го получиш, тогава и аз ще съм си изпълнил дълга и ти ще можеш да нападнеш форта, без да чуеш ни дума от мене.

Червенокожият се загледа замислено пред себе си и каза:

— Те ще заловят Убиващия Огън и ще го задържат.

— Ти си мой брат; обещавам ти, че ще можеш да си отидеш, когато пожелаеш.

— Те са коварни. Ще ти обещаят, но няма да удържат на думата си. Ще можеш ли тогава да защитиш Убиващия Огън?

— Ти да не мислиш, че Олд Файерхенд се бои от тези бледолики? Ако те не удържат на думата си, тогава ще говоря с тях с пушката и томахоока си!

— Вярвам ти и ще отида съвсем сам, но не в твоето кану, а на кон, както подобава на един вожд на сиу. Енок е-и анаш — сбогом!

В следващия миг той изчезна в тъмнината на гората. Това бе направено съвсем по индиански, макар че един европейец би бил на мнение, че много неща са останали неуточнени. Индианецът говори по-малко, но затова пък върши повече.

Сега, разбира се, Олд Файерхенд не можеше повече да мисли за сън, защото трябваше да бъде навреме във форта. Можеше да се очаква, че вождът няма да се забави с тръгването си.

Ловецът изгаси огъня, отвърза кануто и започна да се спуска по течението на реката. Пътуването вървеше бързо и не бяха изминали и два часа от зазоряването, когато се появи фортът, близо до мястото, където Литъл Бигхорн се вливаше в Бигхорн.

След като устмънът завърза кануто си и изкачи бавно височината, той забеляза някакъв лагер, който беше построен извън оградата на форта, издигната от дълги и заострени колове. Лагерът се състоеше от обикновени колиби, направени от клони, и изглежда, че обитателите му бяха група трапери, защото наоколо се виждаха прерийни оръжия и други предмети, необходими при лова на животни с ценна кожа.

Осем или десет от тези хора се бяха събрали и се упражняваха в стрелба. Бяха заковали малка дъсчица на ствола на едно орехово дърво и на нея бяха нарисували с парче вар кръгче, в което се целеха. Олд Файерхенд се канеше да ги отмине, след като им беше казал «добро утро», но един от тях се изпречи на пътя му. Въпреки ранния утринен час той вече «ухаеше» силно на бренди и му завика така, като че ли се намираше на една английска миля разстояние:

— Ало, мастър, тук не може да се подминава току-така! Направили сме си стрелбище и се сключват облози. При най-лошо

попадение се плаща всекиму за една пълна чаша и всеки, който се намира извън форта, трябва да участва в състезанието.

Този човек беше изключително отвратителен тип, когото дори и природата не беше дарила с хубост. На всичко отгоре някога трябва да бе участвал в някоя тежка схватка, защото беше получил удар, който беше отнесъл напълно дясната половина на лицето му. Дясното му око липсваше също. Страшно беше да гледаш това лице с неговата брадясала лява половина, а дясната — с цвета на сурово месо.

— Трябва да се участва ли? А кой е наредил така, сър? — попита новодошлият.

— Аз, мастър — отговори той. — Трябва да знаете, че съм предводител на тези почтени джентълмени. Дошли сме при форт Къстър, за да си купим нови муниции и след това ще половуваме още малко бобри.

— Тогава ви пожелавам успех в работата, сър. Гуд бай!

Той понечи да отмине, но онзи го хвана здраво за ръката.

— Zounds ^[8]! Няма ли да останете да стреляте с нас на по чашка? Казах, че всеки трябва да участва!

— Pshaw ^[9]! А аз ви казвам, че не искам! — Той го погледна в очите остро и заплашително, освободи ръката си и се отдалечи.

— Ах, един джентълмен, който носи пушкалото си, но не може да стреля! — изсмя се другият подигравателно, при което и другите избухнаха в смях. — Я го вижте! Този недодялан мъжага има ботуши, лъснати като на някой паркетен лъв, а държанието му е като на някой кочиаш на благородник. Все ще го накараме да ни покаже, какво може да направи с лъскавата си пушчица!

Олд Файерхенд не обърна внимание на това дърдорене, а прекрачи отворената врата на форта и веднага поиска среща с майора. Офицерът беше току-що станал от леглото си и го посрещна намръщено.

— Сър, — защо ме безпокоите толкова рано? Какво искате?

— Да ви предупредя!

— Какво означава това?

— Форт Къстър ще бъде нападнат!

— Ах! — извика той уплашено, като пребледня. — От кого?

— От вожда на тетоните. Той е наблизил с триста и петдесет индианци. Съвсем случайно е мой приятел и ми обеща в името на

нашето приятелство засега да се въздържи от враждебни действия. Днес ще посети форта, за да поиска обезщетение. Но ако му се откаже, тогава не отговарям за нищо.

— О-о, впрочем и така няма за какво да отговаряте — отвърна майорът. Беше се свързал от първоначалната си изненада и добави:

— Но тонът ви ми се струва доста особен!

— Аз само възприех същия тон, с който вие започнахте разговора. Срегнах вожда в гората и побързах да ви уведомя.

— В гората ли го срещнахте, сър? Как изобщо е станало така, че сте приятел с вожд на тетоните? Чух, че вчера сте оставили тук коня си и сте наели кану. Това наистина ми се вижда подозрително. Кой сте вие изобщо?

— Името ми е Уинтър, сър, аз съм трапер. Имах желанието да попътувам малко с кану.

— Много странно! Имате ли и други желания?

— С индианците са се отнесли несправедливо; направих за форта, каквото можах. Не мога да ви дам по-точни сведения, защото не желая да извършвам предателство спрямо моя приятел.

— А-а, не искате да кажете, къде се намират червенокожите?

— Не.

— Ще ви принудя.

— Pshaw! Не ме е страх! Запознат съм толкова добре с тукашното положение на нещата, че дори обещах на вожда свободно влизане и излизане от форта.

Това беше вече твърде много за офицера. «Сър, вие с ума ли сте си? — извика той. — Противно на вашето мнение ще арестувам вожда; ще остане тук като заложник!»

— Тогава тръгвам с коня си да го пресрещна и да му кажа, че не бива да идва тук!

— Ще съумея да ви попреча да го сторите! — заплаши го той.

— Опитайте се, майоре! На първо място ще застрелям всеки, който се опита да ме пипне с ръка, а освен това ще изпратя в Уошингтън доклад, който ще отрази вярно случката с тетоните. Там ще разберат, че няма защо винаги да се чудят, когато индианците отново грабват оръжията си.

Офицерът втренчи уплашения си поглед в ловеца и когато последният се нагани да си тръгне, извика: — Стойте, сър! По този

въпрос мога да предприема нещо едва след като се съветвам с останалите офицери.

— Добре, посъветвайте се и после ми съобщете решението си, дали вождът ще може да напусне свободно форта, или не!

Олд Файерхенд го остави и се отправи към малкото помещение, което беше наел. Там, в обора, стоеше неговият мустанг. Беше си отпочинал достатъчно и сега зацвили радостно, когато ловецът го изведе на двора, за да го оседлае. А той правеше това, защото трябваше да бъде готов за всичко. Натъпка дребните си принадлежности в кобурите на седлото и се върна в стаичката си, за да изчака развитието на събитията.

След известно време изпратиха при него един подофицер със съобщението, че е решено, да се гарантира на вожда свободно излизане от форта.

Стаичката, в която седеше ловецът, се намираше непосредствено до гостилницата. Днес там цареше необичаен шум и той разбра, че този хаос се създава от непознатите трапери. По едно време двама от тях излязоха на двора и поведоха разговор на полувисок глас. Бяха застанали малко настрани от обикновената дъсчена стена, така че той можа да долови няколко накъсани изречения от техния разговор.

— Чудесен мустанг... струва повече от всички наши кранти.

— Чий ли е? — попита другият.

— Сигурно на някой от офицерите.

— Тогава не бихме могли да рискуваме мизерен живот, а... дълго време никакъв улов... проиграхме... Хелминг... може би ще успеем.

— Наистина ли е брат на...

— Сигурно... Бъркърз го познава много добре... от години по горното течение на Шайен Ривър. — добре осведомен.

— Чудесна работа ще... никой само жив, иначе... се разчуе.

В този момент в пивницата отново се вдигна страшен шум, така че повече и дума не можа да се разбере, а не след дълго двамата напуснаха двора. За какво ли бяха говорили? Колкото повече уестмънът се замисляше над чутото, толкова по-подозрителен му се струваше разговорът им. Нещо не трябваше да се разчува и затова някъде никой не трябваше да остава жив. Дали тези хора, предрешени като трапери, не се занимаваха със занаята на бушхедърз, разбойници, които особено обичаха да нападат самотни ферми или пътници, които

прехвърляха планините, натоварени със златен прах, връщайки се от Калифорния? Докато все още размисляше над чутото, отвън на плаца се чува силни викове:

— Червенокож, червенокож, някакъв вожд идва!

Тези викове бяха чути и в пивницата и всички присъстващи изтичаха навън, за да видят индианеца. Олд Файерхенд също излезе и видя наистина, че Убиващият Огън галопираше по височината. Беше съвсем сам, ала по-надалече, може би на около една английска миля; на едно открито място бяха застанали трима конника, откъдето можеха да наблюдават форта.

Днес вождът изглеждаше съвсем иначе. Великолепният му черен жребец развяваше дълга грива, а опашката му почти достигаше земята. Ездачът беше събрал дългата си коса в шлемовидна прическа, а в нея бяха забити три орлови пера, символът на достойнството на вожда. Шевовите на кожените му панталони и на ловната му риза бяха украсени изцяло с косите на убитите му врагове; на пояса му висяха не по-малко от тринадесет скалпа оплетени в плитки, а мантията му се състоеше изцяло от скъпоценната кожа на жълтия плъх, който сега е вече почти измрял. Беше въоръжен с нож, томахоок, двуцевна карабина, както и с лък и стрели.

Когато влезе през портата, всички забързаха към него. Лицето му не беше покрито с бойни цветове, но появяването на един тетон при сегашните обстоятелства бе винаги от важно значение.

Олд Файерхенд се приближи до коня му и му подаде ръка.

— Хос так-шон енок — добро утро! — поздрави вождът. — Идвам сам. Ще може ли Убиващият Огън да напусне форта, когато пожелае?

— Да — отвърна белият. — Обещаха ми.

— Нека моят брат не вярва на всичко, което му кажат! Вождът на тетоните няма да остави оръжията си.

В този момент към него се приближи подофицерът и му каза, че го чакат в заседателната зала, но преди това трябвало да остави оръжията си. Вождът изобщо не го удостои с поглед, а се обърна към своя бял приятел:

— Къде е това място?

— Ще те заведа — каза ловецът.

— Стой! — заповяда подофицерът. — Влизането е разрешено само на вожда.

Олд Файерхенд не каза нито дума, само хвана юздата на жребеца на Покай-по и го поведе към заседателната зала. Това помещение не представляваше нищо друго освен спортната зала на гарнизона, където сега бяха поставени няколко стола. Вождът скочи от коня и влезе вътре. Подофицерът се обади:

— Имам заповед да отведе коня на червенокожия!

— Той е мой! — отвърна ловецът и го поведе към пивницата, пред която го върза за дървения парапет до своя кон и спокойно зачака.

Четирима души бяха застанали на пост пред вратата на залата, а от другата страна на плаца стояха още шестима, които бяха готови да се притекат на помощ при даден знак. Очевидно беше, че се подготвя предателство.

Измина може би около половин час и ето че в залата се разнесе изсвирване. Четиримата пред вратата нахлуха веднага вътре, а другите шестима се отправиха към залата. Всички любопитни, които досега бяха стояли на почтено разстояние, се втурнаха вкупом насам. Олд Файерхенд се метна бързо на мустанга си, хвана юздата на тетонския жребец и яздейки се отправи към залата. Той успя да изпревари шестимата драгуни.

— Get you gone — изчезвайте! Махайте се! — викаше той и провираще конете между тълпата.

Щом стигна вратата, скочи на земята, влезе вътре, като вкара и животните наполовина в помещението така, че задниците им препречиха входа и никой не можеше да влезе. Един поглед във вътрешността на залата бе достатъчен, за да му изясни положението. Изсвирването бе извикало четиримата драгуни, за да обезоръжат вожда и да го пленят. Другите шестима трябваше да се притекат на помощ, но сега не можеха да влязат.

Тетонът беше застанал с вдигнат томахоок в ъгъла, готов да убие всеки, който се докосне до него. Ала очите на всички сега се отправиха към уестмъна.

— Какво е това! Какво искате, сър? — извика му майорът.

— Искам да ви напомня за вашето обещание — отвърна уестмънът. — Обещахте ми, че вождът на тетоните ще може свободно да напусне форта.

— Разрешихме му да влезе свободно.

— Аха! Но не му разрешавате да си излезе свободно, така ли?

— Не, защото чак толкова много не съм обещавал.

— Добре, сър! Покай-по, бите та-таа — ела при мен!

Вождът понечи да тръгне, но майорът извади револвера си, насочи го към ловеца и заповяда: — Вън, или ще стрелям!

— Pshaw! — отвърна му той, като се отправи към него. — Убиващ Огън, кажи на тези хора, кой съм аз!

— Олд Файерхенд! — отвърна индианецът.

— Олд Файерхенд! — повториха като ехо офицерите смаяни. Често голото име върши много повече работа, отколкото самият му собственик.

— Да, мешърз [\[10\]](#), аз съм Олд Файерхенд — каза уестмънът. — Ще ми повярвате ли или трябва да ви го докажа? Обещах на моя червенокож приятел, че ще напусне форта безпрепятствено и това ще стане. Но разрешете ми преди това да взема участие във вашето съвещание. Убиващият Огън не говори добре английски, а вие не разбирате достатъчно диалектите на сиу; необходим е преводач. И така, да започваме! Дали ще преговаряме с оръжията или миролюбиво, това зависи изцяло от вас!

Някой може би ще си помисли, че с такова поведение ловецът поемаше голям риск върху себе си, но това не беше точно така. Олд Файерхенд познаваше тези хора. Янките имат такова страхопочитание пред името на някой известен трапер, че преговорите започнаха веднага. Благодарение на усилията на Олд Файерхенд вождът се отказа от кръвното изкупление, което беше поискал преди появяването на трапера; беше настоявал за живота на осемнадесет бели — за всеки убит тетон по един бял. Ловецът обаче успя да го склони да приеме осемнадесет карабини и те му бяха обещани от офицерите, въпреки че това беше съвсем противозаконно.

Сега Олд Файерхенд освободи изхода. Нито един човек не беше успял да влезе, защото конете бяха защитавали успешно позицията си със задните си копита. Когато напуснаха залата, от първите редици на зяпачите се разнесе глас:

— Защо не пречукате тази червена мутра? — Кво търси тук между джентълмени? Намажете го с катран и го отъркаляйте в перушина!

Гласът беше не на някой друг, а на едноокия трапер, който се беше опитал да принуди ловеца да участва в стрелбата.

— Да, в катран, в перушина! — зареваха неговите хора.

Веднага към индианеца се протегнаха десет, двадесет ръце. Като че ли по уговорка, между двамата изведнъж се вклини голяма група от хора, така че Олд Файерхенд се видя отделен от вожда. Забеляза само, че бойната секира на червенокожия му приятел проблясна, след което се разнесе многогласен гневен рев.

— Майоре, вие ще отговаряте за това! — извика той на офицера, който стоеше уплашен недалеч от него.

Пусна юздите на черния жребец и се метна на мустанга си. Вече се разнесоха и револверни изстрели. Той изправи коня на задните крака и заби двете шпори в хълбоците му; животното се втурна с един скок сред оплетената маса от човешки тела, ръце и крака и мощните удари с приклада на пушката му свършиха не по-лоша работа от копитата на великолепно животното.

Индианецът се беше защитавал, но тълпата бе попречила на движенията му, беше го притиснала и съборила на земята. Дори и паднал той продължаваше да се отбранява с цялото хладнокръвие на един индианец. Ударите на Олд Файерхенд му позволиха да скочи светкавично и да грабне отново пушката, която бе паднала преди малко от ръката му. Прикладът ѝ започна шумно да се стоварва върху главите на нападателите. Всички закрепяха и завикаха един през друг, пробляснаха остриета на ножове, затрещяха и револверни изстрели. Неколцина бяха ранени, но двамата приятели останаха невредими и Олд Файерхенд извика на вожда:

— То-ок кава — скачай на коня! Индианецът го разбра въпреки крясъците наоколо и се стрелна към черния си жребец, който се беше подплашил и тъпчеше и риташе наоколо с четирите си копита. С един скок се намери на гърба му.

— Уста най — следвай ме! — С тези думи уестмънът засили коня си и го подготви за скок. Червенокожият направи същото само чрез едно стисване с бедрата си, тъй като още не беше успял да улови висящата юзда. Той нададе пронизителния победен вик на сиусите, след което двамата се понесоха през плаца към портата. Тя беше затворена, но дървената ограда отстрани беше по-ниска.

— Хо-хо-хии! — извика вождът и прелетя над оградата. Белият го последва.

Разнесе се всеобщ вик на удивление, а конете препуснаха като бесни надолу по склона и след това през равнината. Скоро обаче ездачите можеха да забавят бързия бяг на животните, защото никой не ги преследваше...

2.

Олд Зах

Отново Олд Файерхенд седеше край лагерния огън. Но тази вечер не беше сам, защото конят му пасеше съвсем наблизко. Винаги можеш да бъдеш по-спокоен, когато имаш край себе си някое добро животно, тъй като често неговите сетива са по-чувствителни от сетивата и на най-опитния ловец. Мустангът надушва приближаването на всякакъв враг и го издава на господаря си чрез страхливо пръхтене.

Уестмънът беше напуснал околността на форт Къстър и сега се намираше край източния приток на Паудър Ривър, откъдето се канеше да достигне водите на Уайт Ривър, като мине през Черните Хълмове. Край Уайт Ривър се надяваше да срещне Винету, вожда на апачите.

След като беше напуснал форта с Убиващия Огън, двамата се бяха натъкнали на три предни поста, ала те ги пропуснаха необезпокоявани. Продължиха да яздат нагоре по течението на Бигхорн и скоро се бяха озовали при отряда на тетоните, които очакваха с нетърпение своя предводител.

Веднага беше свикан съветът, където се реши да изчакат да видят първо дали майорът ще удържи обещанието си. Изглежда, че той беше обмислил цялата работа още веднъж на спокойствие, защото наистина след един ден пристигнаха пушките, които бяха обещани като обезщетение. Освен това офицерът поднасяше и извиненията си на вожда. Беше наредил да му съобщят, че съжалява за последния инцидент и че бил наредил веднага да изгонят от форта траперите побойници.

С това мирните отношения между индианците и гарнизона на форта бяха възстановени, но яростта на сиусите от позора на Убиващия Огън, причинен му от разбойниците, никак не им беше преминала. Индианците се заклеха да си отмъстят на тези скитници и се отправиха веднага да търсят следите на «човека с половината лице» и неговите спътници. Олд Файерхенд нямаше основание да попречи на намеренията им и се беше разделил с Покай-по най-сърдечно.

Беше продължил да язди нагоре по реката, но скоро промени посоката си на изток. След като язди два дена, той се озова на мястото,

където лагеруваше сега. На следващия ден имаше намерение да продължи пътя си през Черните Хълмове.

Беше приключил вечерята си и сега остави огъня да изгасне, защото не беше студено и нямаше комари, които да му досаждат. Тъкмо щеше да заспи, когато конят му изпръхтя по онзи начин, който издаваше наличието на нещо подозрително. Той се ослуша, но не можа да долови нищо, въпреки че пръхтенето се повтори.

Сега той стана и се отправи към коня си. Животното потърка красивата си глава в рамото му, разтвори ноздри и пое дълбоко въздух откъм юг, откъдето полъхваше лек ветреца. Олд Файерхенд последва тази няма подкана — наистина въздухът носеше със себе си леката миризма на пушек. Но дали тази миризма не идеше от неговия вече угаснал огън, или пък някъде на юг лагеруваха и други хора?

Той трябваше да разбере от къде идва тази миризма и затова се отправи в южна посока. Остави коня си, без да се безпокои за него. Той беше вързан за едно колче, но и да не беше вързан, нямаше да напусне това място, преди господарят му да се беше върнал.

Колкото повече напредваше, толкова по-силна ставаше миризмата, димът ставаше по-гъст и най-после видя между дърветата светлите отблясъци на пламъците. Сега той удвои предпазливостта си и като застана зад един дебел дъб, успя да различи около огъня двама мъже, които лежаха на земята. Бяха бели, които носеха здравето облекло на Дивия запад. И двамата държаха оръжията си под ръка, но изглеждаха добродушни хора и не будеха никакво подозрение. Олд Файерхенд се промъкна безшумно още напред, после се изправи и с няколко бързи крачки се озова при тях.

— Гуд ивнинг, добър вечер, мешърз! — поздрави той. — Няма ли едно свободно място при вас край огъня?

Те бяха грабнали пушките си още при неговото появяване, бяха скочили на крака и стояха готови за стрелба. Двамата бяха средни на ръст, но с яки фигури. Единият имаше гладко избръснато лице с остри черти и доста дълъг нос, а другият носеше дълга и широка сплъстена брада, от която надничаше огромен обонятелен орган с форма на краставица.

— Стоп, сър! — каза остроносият. — С какви намерения се разхождате из тази стара гора?

— Тази стара гора — повтори като ехо собственикът на краставицата.

— Свалете пушките си, мешърз! — отговори Олд Файерхенд. — Аз съм само един самотен уестмън, който се радва, че си е намерил другари...

— Охо! Нямате вид на уестмън, мисля аз! Всичко по вас е толкова чисто и излъскано, че едва ли сте могли да видите нещо много от Запада. Откъде идвате, а?

— От форт Къстър.

— А-а! И накъде отивате?

— Към Уайт Ривър, за да се срещна с един приятел, който ме чака там.

— Кой е този приятел?

— Винету, апачът.

— Ха, я виж! Наистина ли? Познавате Винету? Ще трябва да ни обясните! Но преди това ни кажете, какви са вашите благословени спътници?

— Сам съм.

— Сам ли? Да ме гръмнат, ако това е вярно! Хич не ми приличате на човек, който има такава смелост. Освен това би било страшно непредпазливо от ваша страна.

— Непредпазливо от ваша страна! — повтори чернобрадият.

— Благодаря, сър! Да не ме смятате за някой гринхорн [\[11\]](#)?

— Нещо такова! По дрехите ви няма нито кръпка, ни петно, коланът ви и всичко по него блести от лак и лъснат метал, а въздушната ви пушка за пилци е така излъскана, като че ли току що е излязла от магазина. Но рискът е голям дори и за някой опитен трапер, ако се носи из гората през нощта насам-натам. Из тази хубава гора има много лоши хора, не само червенокожи, но и бели! Но къде е конят ви?

— Конят ви? — обади се отново спътникът му.

— Съвсем близо до реката.

— Тогава доведете го! Ще дойда с вас и тежко ви, ако сте ни излъгали!

Олд Файерхенд тръгна и остроносият закрачи зад гърба му. Когато достигнаха мястото, където беше оставил коня си, и той се наведе, за да вземе от земята одеялото и пушката си, спътникът му рече:

(Дали в превода, дали от автора, но и тук няма бележка. Пушката си е във Файерхенд, иначе как щеше да бъде определена от двамата като току-що излязла от магазин? Бел. на Виктор <http://bezmonitor.info/>)

— Вярно, казали сте ни истината! Но човече, или имате голяма смелост, или подценявате опасностите, които ви грозят.

— Не се тревожете, мастър! Кръстосвал съм тази опасна местност на дълж и на шир доста често и тук се чувствам като у дома си!

— Egad — ей богу, странно същество сте. Но имате хубав кон, не може да се отрече. Само ездачът, ездачът ме смайва. Вземете коня си и тръгвайте към огъня! Там ще видим, какво има още да си казваме!

Когато се върнаха, остроносият каза на приятеля си:

— Нед Гърд, старий Куне ^[12], този човек е наистина съвсем сам и твърди, че познавал гората много добре. Но нека сега да седнем и да се запознаем най-напред! И тъй, кой сте вие, сър?

— Името ми е Уинтър и съм немец, но съм от доста дълго време в Запада, по-дълго, отколкото можете да предположите като гледате лъскавата цев на карабината ми и външния ми вид.

— Хмм, дружбата ви с Винету също потвърждава това. Ще ни разкажете и за нея. Що се отнася до нас, истинските ни имена изобщо нямат значение, защото ние сме доста известни под названието «The both Neds ^[13]». Аз съм Нед Найф ^[14], както са ме кръстили благодарение на моя красив дълъг нос, а този тук се казва Нед Гърд ^[15], и ако разгледате този заоблен предмет на лицето му, тогава ще разберете правилността на това наименование.

— Ще разберете — потвърди чернобрадият.

— Може би сте чували вече за нас, сър. Ние сме трапери и се числим към хората на Олд Зах ^[16], който живее горе недалече от Шайен Ривър. Този път направихме един по-голям ловен поход и сега носим на стария голямо количество кожи. Ще има да се радва страшно много, добрият Зах Хелминг!

— Хелминг! — попита Олд Файерхенд изненадан. — За кого става въпрос?

— Току-що казах: за нашия кърнъл ^[17], Олд Зах. Защо се чудите толкова?

— Не познавам този човек — каза Олд Файерхенд. — но неотдавна чух името Хелминг в един разговор, от който заключих, че го заплашва голяма опасност.

— По дяволите, човече, трябва да ни разкажете това!

Олд Файерхенд разказа накратко за престоя си във форт Къстър и за разбойниците, които беше срещнал там и за това, как беше подслушал и част от разговора им. Нед Найф помълча известно време, докато размисляше, после вдигна поглед и каза:

— Споменахте преди малко за водача на тези юнаци, който искал да се състезава с вас по стрелба за чаша бренди. Не можете ли да ни опишете малко по-подробно белега на лицето му, за който стана дума?

— Този негодник имаше наистина само половин лице — отвърна Олд Файерхенд. — От дясната му половина липсва кожата с почти цялото месо, а освен това няма и око. Някога над главата му трябва да се е размахал някой много остър нож.

— Проклятие! Чу ли, Нед Гърд, старий Куне? Това е той! Най-после намерихме следите му! Струва ми се, че ще ни плати старите си дългове!

— Ще ни плати! — кимна Нед Гърд.

— Какво искате да кажете? — попита Олд Файерхенд. — Спечквали ли сте се вече по-рано с този човек?

— Така ми се струва, сър. Трябва да ви кажа, че Олд Зах имаше преди години брат, Хю, който беше намерил много злато оттатък, в Калифорния, в златните мини. Точно преди четири години Хю тръгнал на път, за да посети нашия Зах. Но ми се струва, че никога не е стигнал при него! И то по простата причина, че когато брат му го е очаквал, той лежал мъртъв в гората.

— Мъртъв в гората — обади се като ехо Нед Гърд.

— Убийството е било извършено недалече от скривалището — склад на Олд Зах, само на половин ден разстояние от него — Ние двамата, този многоуважаем Нед Гърд и аз, бяхме съвсем случайно наблизко, чухме викове и довтасахме, колкото да чуем от умирация как се е случило всичко това. Хю Хелминг носел много злато у себе си, искал вече да остави занаята и да заживее спокойно. Пътюм към него се присъединил някакъв едноок тип, който се казвал Джо Бъркърз. Той го и убил. Нападнал стария човек докато спял, намушил го с нож и го ограбил, малко преди да се появим ние. Отнесохме последния му

поздрав до Олд Зах и веднага тръгнахме на път, за да отмъстим това убийство. За съжаление нямахме коне, докато онзи негодник яздеше собствения си кон, а освен това беше отвлякъл и двата коня на Хю Хелминг. Въпреки това бяхме по петите му. Но сатаната пожела да си изкълча крака, тъкмо когато вече почти го бяхме настигнали. Нед Гърд, този славен мъж, продължи да го преследва сам и успя да се счепка с него. Негодникът бил седнал тъкмо да почива, когато той го настигнал. За съжаление куршумът на Нед не улучил, защото едноокият обърнал главата си в последния момент, поне така казва Нед Гърд; но ми се струва, че старият Кун не се е бил прицелил както трябва, хи-хи-хи! Преди още онзи страхлив подлец да може да отвърже юздите на конете си, моят Нед бил вече при него и острието на томахоока му отнесло едната страна от лицето на негодника, така че останал белязан за цял живот. Но и моят Нед получил един куршум отстрани, който дълго време му създаваше големи главоболия и който му попречил тогава да задържи беглеца. Върна се при мен ранен, след което двамата успяхме с големи усилия да се доберем до Олд Зах.

— Да се доберем до Олд Зах — потвърди другият.

— Зах Хелминг, разбира се, тръгна веднага да го преследва с другите мъже — продължи Нед Първи, — но не можа да го открие, защото междувременно следите били заличени от дъжда. През изминалите четири години слушахме доста често за злодеянията на Джо Бъркърз, Едноокия. Най-напред се появи при форт Бентън, където важничил и прахосвал нъгитс ^[18] за каквото му падне. Проиграл хиляди долари. Но когато Олд Зах пристигнал във форт Бентън жаден за отмъщение, птичката била вече отново излетяла. По-късно го видели долу, в Санта Фе, после в Бентсфорт и навсякъде, където се появяше, бяха извършвани големи разбойничества. Но никога Олд Зах или някой от нашите хора не успяха да го заловят; винаги закъсняваха. И така, сега той е събрал цяла банда около себе си и дори се кани да ни дойде на гости. Надявам се, че ще му се отрази добре!

— Ще му се отрази добре! — забеляза Нед Втори дълбокомислено.

— Струва ми се, човече, че ще тръгнете с нас. Но я ми кажете, колко са трамповете ^[19], които е събрал онзи негодник?

— Мисля, че не са по-малко от четиридесет — отговори Олд Файерхенд.

— Гръм и мълния! Хубава цифра, след като ние заедно с вас правим една дузина. Изглежда, че ще трябва да изковем някой превъзходен план и да подмавим тези типове в клопка.

— В клопка — промърмори чернобрадият.

— Ще имаме може би и други съюзници — гласеше отговорът на Олд Файерхенд, — защото мога да ви издам, че по петите на този негодник е Покай-по, вождът на тетоните, заедно с отред от воините си, за да си отмъстят за гаврата с вожда им.

— Но човече, съвсем не ми е приятно да чуя това, което казахте. В такъв случай ще си имаме работа и със сиусите, дори ако преди това томахооките им изядат Едноокия и трамповете.

— Ако ги изядат преди това — съгласи се другият Нед.

— Не се безпокойте, тетоните няма да ни сторят нищо лошо. Направих една услуга на Убиващият Огън и с него станахме големи приятели!

— Блес май соул [\[20\]](#), ама странен човек сте вие. Как така се сприятелявате с Винету, а после пък започвате дружба с тетона, нали двамата са врагове!?

Ловецът разказа с няколко думи за срещата си с Покай-по и за последвалите събития във форт Къстър. Нед Найф плясна от удоволствие по бедрата си и каза възхитено:

— Но сър, тази работа не е чиста! Никога не съм чувал името Уинтър из тези благословени ловни полета, а вие твърдите, че сте преживели най-чудни приключения въпреки излъсканата ви пушка и облеклото на гринхорн. Я казвайте, кой сте всъщност?

— Вече ви казах, че се казвам Уинтър. Но вярно е, че тук в Запада съм по-известен под името Олд Файерхенд.

— Олд Файерхенд! Е, сега се прояснява в старата ми глава. Нед Гърд, старий Куне, къде ти бяха очите и защо остави твоя Нед Найф да плямпа разни врели-некипели! Трябва да ви стисна ръката, сър! За нас е голямо щастие и огромна радост, че ви срещнахме. Сега може би изобщо няма да имаме нужда от сиусите, за да турим край на злодеянията на Едноокия!

— Край на злодеянията — извика и Нед Гърд въодушевено, като се добра до лявата ръка на Олд Файерхенд, докато десницата на ловеца се намираще във владение на Нед Найф, който я разтърсваше здравата.

— Добре, добре, мешърз! Обещавам ви да отидем заедно при Олд Зах и да подготвим топъл прием на Джо Бъркърз. С Винету, когото исках всъщност да срещна, не сме уговорили някой определен ден, така че срещата ми с него може спокойно да бъде отложена с няколко дена. Нека сега обаче да поспим, защото утре ни чака твърде много работа. Ще трябва да бързаме, за да не може Да ни изпревари едноокият подлец; иначе той би заварил Олд Зах непредупреден и неподготвен!

Така скоро обаче двамата не бяха съгласни да лягат да спят и Олд Файерхенд трябваше да отговори на още немалко въпроси, докато найсетне се завиха в одеялата си. Ала едва слънцето бе докоснало хоризонта на изток и тримата бяха вече бодри на крака и се метнаха на конете си, за да потеглят към жилището на Олд Зах.

Насочиха се към границата между Уайоминг и Дакота. Пътят през Черните планини беше лош и тежък, минаваше все през мрачни местности. Късно следобед пред тях се появи гора; клоните на дърветата започваха да растат толкова нависоко, че между стволите оставаше достатъчно място за ездачите. Теренът започна да се изкачва; трябваше да преодолеят една доста стръмна височина, след което се озоваха на плато, където високата гора бе заменена от храсталаци, между които растеше трева. Тук двамата Нед направиха внезапен завой. Остроносият измина в галоп известно разстояние, посочи с ръка пред себе си и каза:

— Пристигнахме.

Бяха спрели на ръба на дълбок яйцевиден басейн, чиито стени представляваха отвесно спускащи се скали. Тази огромна дупка в земната повърхност приличаше твърде много на огнедишания кратер на някоя планина. На около сто метра под тях, на дъното на този кратер, се разпростираше езерото Шайен, което сигурно имаше диаметър от един час път. Езерото нямаше притоци, но положително в дълбините му се намираха няколко извора, защото от него изтичаше значително количество вода, която беше пробила скалите, заобикалящи басейна в североизточна посока, след което, както обясни Нед Найф, се вливаше в близката Шайен Ривър. Водата се оттичаше през процепа в скалите, който беше широк най-много два метра и представляваше единствената възможност да се проникне без особени трудности до езерото, тоест, във вътрешността на някогашния кратер. Наблизо до

този процеп се намираше и единственото място, от което можеше да се слезе без особено голяма опасност в тази пропаст и отгоре. Оттам започваше да се спуска надолу до дъното на кратера-стръмен, но все пак проходим улей, който очевидно беше проправен от снежните води, които се спускаха след зимния период по този път до езерото. Иначе на никое друго място не се забелязваше никаква възможност да с слезе с коне до долу, а дори и за някой опитен алпинист това слизание би било твърде тежко. На север и на запад можеха да се видят някои високи и стройни борове, които бяха израсли от скалите право нагоре, но един по-добър наблюдател скоро би разбрал, че пълзящите растения и тръните бяха прикрили измамно-опасните места, пукнатините, процепите и дупките в скалите. На юг обаче острите зъбери на скалите се спускаха почти отвесно към дъното на този огромен котел. Наистина тук и там имаше по някоя издатина, някоя тясна площадка или някаква друга неравност, но за да се изкачиш или да слезнеш оттам, трябваше преди всичко направо да презираш смъртта.

Тримата мъже се отправиха към разположения на изток воден улей, който беше сух по това време; с най-голяма предпазливост и при много трудности те успяха бавно да се спуснат до езерото. Долу навлязоха в скалния процеп, през който изтичаше водата от езерото и който беше толкова тесен, че покрай бясно пенещия се поток оставаше място, колкото да мине само един конник. Пътят беше твърд и каменист и при настъпващото смрачаване бе особено трудно да се язди по него.

След около четвърт час в течащия надолу поток се вля друг, по-малък поток, който идваше отляво, където скалите отстъпваха малко навътре. Устието на този поток беше прикрито от храсталаци. Нед Найф обясни на Олд Файерхенд, че на това място се намира входът към тайния склад на Олд Зах, до който можело да се стигне както откъм езерото, така и откъм Шайен Ривър.

Тъкмо докато говореше полувисоко, откъм гъсталака около устието на потока се разнесе глас:

— Кой е там?

— Двамата Нед, старий Куне — отговори остроносият, — сигурно все още ще ни познаеш. Доведохме един добър приятел, ама ще има да се чудиш, като чуеш името му!

Главата на поста се подаде иззад храстите и след кратка размяна на поздрави тримата отправиха конете си във водата и навлязоха в каньона на страничния поток. След няколко минути клисурата се разшири и пред очите им се показва широко място, което беше покрито с дървета и заобиколено отвсякъде с отвесни скали.

В средата се беше образувала една от онези малки горски поляни, които обикновено носят името сторм-геп [\[21\]](#), защото се образуват, когато някоя буря изкорени огромно дърво, което при падането си събори по-тънките дървета наоколо и по този начин образува свободно място сред вековната гора; с помощта на брадвата и огъня ловецът превръща ямата от коренището му в таен склад, който постоянно се използва от ловците като скривалище на кожи и други стоки, представляващи примамлива плячка за индианците. На това открито място беше запален бял огън [\[22\]](#), около който се бяха настанили няколко души с типичната дива външност на горяни. В дъното редом с високите и нагъсто израсли борови дървета бяха избуяли гъсти храсти, из които от дясната страна се провираше малкия поток, за да излезе през каньона навън и да се влее в изтичащите води на езерото Шайен. Още по-навътре отляво, точно където свършваше откритото място и започваха гъстите храсталаци, се намираше малък блокхауз [\[23\]](#), пред чиято врата стоеше един мъж.

— Олд Зах, сър! — обади се Нед Първи, като посочи към него. — Елате, ще отидем първо при него!

— При него! — повтори Нед Втори.

Те накараха конете си да излязат на брега и скочиха на земята. Великанската фигура на Олд Файерхенд събуди любопитството на всички.

Олд Зах направи няколко крачки към тях. Неговото телосложение отстъпваше твърде малко на Олд Файерхенд. Дългата му бяла коса се спускаше на вълни до широките му рамене. Блясъкът на големите му сини очи не се беше загубил още от възрастта. Вятърът и слънцето, снегът и дъждът, жегата и студът бяха оставили следите си по мъжествените черти на лицето му; от цялото му тяло лъхаше сила, която нито годините, нито тежкия труд бяха могли да сломят. Нед Найф се приближи с важни крачки до него, за да му пошепне на ухото голямата новина. Очите на стария се отправиха към ловеца с щастливо изражение.

— Добре дошъл, сър, при нас, обикновените трапери! Старите ми очи се радват да видят един от най-прочутите герои на Запада. Моят верен Нед Найф ми съобщи току-що какво ви е довело при нас. Считам, че днес е най-щастливият ден в живота ми, защото мога да поздравя Олд Файерхенд и същевременно научих вестта, че убиецът на моя нещастен брат идва насам. Вие знаете, сър, какво ми е причинил този Джо Бъркърз и се надявам, че скоро ще угасне и второто му око.

Той подаде ръка на Олд Файерхенд, който я разтърси здраво.

Двамата Нед хванаха юздите на конете, за да ги отведат в ляво под дърветата, където те можеха да пасат при другите животни и където за конете беше построен навес.

Олд Зах и Олд Файерхенд влязоха в блокхауза. Олд Зах сложи ръка на устата си и издаде особения вик на прерийната кокошка, с който събра всички свои хора. Къщата се състоеше само от две помещения — едно по-голямо предверие, което служеше като всекидневна, и друго по-малко помещение, където имаше най-обикновени постели. Предверието, където се събраха всички трапери без поста Джек Хопкинз, беше направено най-обикновено, без всякакъв стремеж към изящество. Процепите между отделните трупи бяха запълнени с мъх, а светлината влизаше в това помещение само през два тесни малки отвора от двете страни на вратата. Но част от стените беше покрита с кожи и оръжия от всякакъв вид. Вътре имаше и една дълга недодялана маса, а край нея няколко пейки и дървени пънове, които служеха за столове.

— Слушайте, момчета — започна Олд Зах, — този човек, когото виждате тук, не е кой да е — това е Олд Файерхенд!

Радостно учудване обхвана малката група и като издаваха всевъзможни и невъзможни възгласи, всички се забутаха към ловеца, за да му изкажат своето сърдечно и неподправено уважение. Скоро обаче бурните възгласи утихнаха, защото водачът им продължи:

— Онова, което е довело този уважаван от всички нас уестмън в нашето скромно поселище, може да се каже с няколко думи: Джо Бъркърз, Едноокия, когото търсихме безуспешно цели четири години и с когото имаме много голяма сметка за уреждане, напредва към нас начело на около четиридесетима пладнешки разбойници, за да ни нападнат, избият и да оплячкосат плодовете на нашия труд. Как се е стигнало дотам и откъде Олд Файерхенд е научил тези неща, това

може да разберете и от двамата Нед. Може би няма да бъдем съвсем сами срещу бандитите, защото по следите на Едноокия се движел отряд от индианци, които са приятелски настроени към нас. Но за всеки случай ще вземем необходимите мерки! Всеки от вас знае, какво трябва да направи и по какъв начин ще посрещнем такова нападение! От само себе си се разбира, че през време на борбата ще отстъпя с радост ръководството на Олд Файерхенд. Преди всичко трябва да отиде някой навън при Джек Хопкинз, за да го уведоми и да подсили охраната. Уот Роли, стегни си колана и излез навън! На всеки два часа постовете да се сменят!

— Не забравяйте да превърнете белия огън в червен [\[24\]](#) — добави Олд Файерхенд, — Но впрочем, мешърз, бъдете готови, защото въпреки че неприятелят не може да се очаква веднага, ние трябва да се съобразяваме с всякакви непредвидени събития, които могат да настъпят.

Малката група се пръсна отново и сега Олд Файерхенд и Олд Зах останаха сами и завързаха сърдечен разговор. Пред тях беше поставен печен еленов бут и докато ядяха, Олд Зах разказа какви предпазни мерки ще бъдат взети за отблъскване на евентуално нападение.

— Ако положението ни стане тежко, разполагам с още едно страшно средство — заключи той. — Погледнете, сър!

Той влезе в задното помещение на блокхауза и отвори малка вратичка, която едва се виждаше и водеше навън, в храсталака, който започваше зад къщата. После Зах Хелминг се обърна и дръпна до себе си един шнур, направен от бизонова кожа: входната врата се затвори. Сега той отмести една от постелите и в земята се откри малка дупка, от която до стената водеше тясно почти незабележимо улейче; ако човек се взреше по-добре, щеше да забележи в улея фитил.

— Разбирате ли какво е това, сър?

Олд Файерхенд кимна. Съоръжението беше направено, за да може да се затвори неприятелят в блокхауза, след като е бил подмамен вътре; после траперите можеха да избягат през задната вратичка и да вдигнат къщата във въздуха заедно със затворените. Така наречените «dark and bloody grounds» [\[25\]](#) не са почва, в която вирее цветето на милосърдието.

— Кожите сме скрили в няколко дупки в скалите — продължи старият, — така че ако опре ножът до кокъла, спокойно можем да

запалим фитила.

— Уел, сър — кимна Олд Файерхенд, — да се надяваме, че няма да стигнем до употребата на това последно средство. А сега искам да изляза до поста; после може би ще отида и по-надалеч, за да се запозная с околността и да се огледам за трамповете.

В този момент отвъд се разнесе викът на прерийната кокошка. Веднага след това изтрещя изстрел и остър вик проехтя в нощта. Двамата мъже излязоха бързо от предния вход на блокхауза и се устремиха заедно с другите трапери към входа за каньона, откъдето се разнесоха и други изстрели. Уот Рали се появи запъхтян от тичане:

— За бога, кърнъл, негодниците са вече тук. Очистиха нещастния Джек Хопкинз, тъкмо когато стигнах до поста. Не можех да защитавам входа и едва си отървах кожата. Те са по петите ми!

И ето вече се долови шумът от чупене на клони и от многобройни приближаващи крачки. Разнесоха се и тихи подвиквания. В неясния мрак в края на поляната се появиха фигури.

— Бързо вътре в къщата! — извика Олд Зах и нападнатите се втурнаха към блокхауза, който им предлагаше закрила. Един от тях обаче не можа да го достигне, защото падна на земята, улучен от куршумите на неприятеля, но и неколцина от нападателите останаха да лежат на земята стенойки, посрещнати от куршумите на траперите. Ловците затвориха вратата на къщата и бързо свалиха от стените всички оръжия и други по-ценни предмети, за да избягат с тях през задната вратичка към храсталака. Едва последният от тях бе напуснал задното помещение, когато чуха, че неприятелят вече нахлу в блокхауза, тъй като вратата му едва се затваряше и не представляваше никаква пречка за него.

Захариас Хелминг беше запалил скрития фитил с пункса ^[26] си, след което беше подлостил задната врата с тежки резета. Сега, застанал зад блокхауза, той се послуша няколко секунди, после бързо дръпна споменатия шнур от бизонова кожа, като по този начин затвори бързо и здраво и предния вход; майсторски изработените резета, поставени за тяхната сигурност, бяха изолирали сега бандитите от външния свят и страхливите им викове скоро доказаха, че бяха осъзнали в каква опасност се намират: опитваха се да се измъкнат от затвора си с отчаяни удари на брадвите си, като при това бяха

подпомагани и отвън от онези, които не бяха успели да влязат в блокхауза.

— Най-малко половината са вътре — прошепна Олд Зах — и няма да избягнат гибелта си! Хайде, момчета, да минем тихо през храстите, да заобиколим скривалището и след това по потока напред!

Той забърза пред всички, а Олд Файерхенд и останалите го последваха безшумно през храсталаците по една пътечка, която описваше настрани една дъга и стигаше до потока; малкият отряд нагази във водата на потока и като се придвижваше бавно и предпазливо, успя да се промъкне обратно до поляната. Там, където потокът излизаше от храстите на открито, изходът беше ловко маскиран с няколко по-гъсти храсти, така че можеха зад тях спокойно да наблюдават поляната.

Бяха изминали само няколко минути. Пред блокхауза стоеше част от нападателите, които се мъчеха да отворят със секирите си път на затворените, а неколцина други се бяха прикрили зад дърветата и държаха пушките си насочени към храсталаците. Внезапно последва страшна експлозия, от която земята се разтресе и предизвика в скалите зловещо многогласно ехо; огромен огнен фуниеобразен стълб се издигна на мястото, където допреди малко се намираше блокхауза, като увлече със себе си дървени късове. Онези, които се намираха в къщата, бяха станали сигурно на парчета, но и още двама от стоящите наоколо бяха убити от експлозията. Останалите се разбягаха с викове на ужас и се изпокриха при другарите си зад дърветата.

В този момент откъм входа на каньона се разнесе див разкъсващ нервите вик. «Хо-хо-хи-и!» — проехтя индианският боен вик и разбойниците, както и траперите, чуха бързото приближаване на тетоните в тъмната нощ.

— Покай-по! — прозвуча откъм храсталака мощен глас. — Тук се намира Олд Файерхенд с бели ловци, а между нас и твоите воители са последните оцелели живи трампове от форт Къстър! Напред, нападнете ги воители на сиусите!

Той разтвори храстите и изскочи от потока, за да се нахвърли върху обградените разбойници.

— Hang it all ^[27]! — обади се сега и Джо Бъркърз. — Значи трябва да благодарим на Олд Файерхенд за тази клопка! Почакай само, момчето ми, ще ми платиш за това!

Той изскочи иззад дървото, където се беше скрил, и се втурна към уестмъна. Но край него внезапно изникна фигурата на Олд Зах, който се нахвърли върху Едноокия със страшна ярост. Томахооките на двамата се срещнаха и се строшиха и веднага след това двамата смъртни врагове се счепкаха в безмилостна борба.

Олд Файерхенд нямаше възможност да се притече на помощ на стария, защото пред него и пред другите се изпречиха по неколцина заслепени от гняв трампове. Очите му запламтяха от огъня на битките, дългите му сиви коси се развяваха около главата му като грива, а онзи който попаднеше под секирата му, беше загубен. Когато и последният от противниците му се строполи на земята, той си пое дъх и се обърна към Хелминг, който все още беше счепкан с Джо Бъркърз; двамата Нед също се опитваха да му се притекат на помощ. Преди обаче приятелите да могат да стигнат до двамата, които се биеха ожесточено и се търкаляха насам натам, Олд Зах нададе задавен стон и се отпусна на земята, а Джо Бъркърз почти падна върху него, като се мъчеше да извади ножа си, забит в гърдите на падналия под него човек.

Междувременно бяха пристигнали и тетоните, които покосиха останалите трампове. С бързи скокове изневиделица се появи Убиващият Огън: — Покай-по си отмъщава! — извика той пронизително. Хвана олюляващия се Бъркърз за косите с лявата си ръка, а в дясната проблясна ножът му. Последваха три светкавични рязвания с ножа, силно дръпване и той държеше в ръката си косата с кожата на живо скалпирания. Трампът се строполи със страшен рев върху безжизненото тяло на Олд Зах, но веднага след това разгневените червенокожи го отвякоха настрана.

Олд Файерхенд коленичи до умирация Хелминг. Последният отвори с мъка очи и угасващият му поглед отправен към ловеца излъчваше благодарност. — С мен е свършено, но нещастният ми брат е отмъстен. Копайте в земята, където беше леглото ми, сър, и там ще... намерите завещанието ми. Бъдете добър... към моите... верни... добри... хора...!

Погледът му угасна и Олд Файерхенд затвори очите му дълбоко развълнуван.

Двамата Нед и останалите трапери стояха наоколо със сълзи на очи. Червенокожите се бяха оттеглили тихо от полесражението само по знак на вожда си. Покай-по се беше облегал на едно дърво на

известно разстояние със скръстени на гърди ръце и наблюдаваше малката групичка с толкова голямо съчувствие, колкото можеше да покаже в случая един индиански воин.

Скоро след това започнаха да се приготвят да погребат мъртвците. Олд Зах беше погребан заедно с другите двама от хората си, които бяха паднали в битката, под една надвиснала скала, докато трупове на траповете бяха отнесени с помощта на червенокожите до езерото през каньона, за да им бъде изкопан общ гроб по-надалече от мястото за вечен покой на защитниците на блокхауза. Джо Бъркърз, Едноокия, се намираше също при тях, тъй като червенокожите му бяха светили маслото, както и на останалите му съучастници.

На това място се беше разиграла една от безбройните страшни драми, които бяха толкова често явление в Дивия Запад през осемнадесетото и деветнадесетото столетия. С изчезването на червенокожата раса тези драми намаляват все повече и повече. Но не бива да се мисли, че изчезващият червенокож народ е единствената причина за тези събития. Индианецът, обичаше битките, обичаше ги просто и страстно, което отговаряше на неговия характер, но той беше прям, горд и справедлив, докато подлостта и коварството на белите нашественици не всадиха у него по неизбежност злоба и лукавство.

Убиващият Огън и воините му се разделиха скоро с Олд Файерхенд и траперите като приятели, за да се върнат у дома си, в ловните полета на тетоните. Белите останаха да чакат да угасне огънят от блокхауза, за да могат да копаят на мястото, където по-рано беше леглото на Олд Зах. Намериха завещанието на стария трапер, увито в пергамент, и се оказа, че богатството му съвсем не беше толкова голямо, колкото твърдыха хорските слухове. Нъгитс и друго самородно злато той изобщо не притежаваше, но имаше солидна сума в една банка в Санта Фе, от която беше завещал значителна част на своите верни хора, а всичко останало трябваше да послужи за благотворителни цели.

Олд Файерхенд се посъветва с траперите, след което решиха най-напред да потърсят Винету, а после да отидат заедно до Санта Фе, за да изпълнят последната воля на Олд Зах. — А след това, добри хора, — каза Олд Файерхенд, — мисля, че ще дойдете с мен чак до Манкицита, където самият аз притежавам подобен таен склад и припечелвам нещо от лова заедно с една група от смели уестмъни. Който веднъж е

навикнал да живее в «мрачните и кървави поля», не може повече да ги напусне, свикнал е на всичките им прелести, ужаси и тайни!

— Добра дума казахте, сър — обади се Нед Първи, като му разтърси сърдечно ръката. — Искам да ви благодаря от името на всички наши хора за това предложение. Никога няма да съжалявате, че сте ни приели в редиците на вашите другари. Ние сме обикновени хора и много обичахме нашия Олд Зах; ще тъгуваме дълго за него, но ще ви служим също така вярно, както и на него!

— Вярно, както и на него! — потвърди Нед Втори и една сълза се търкулна на черната му брада, издавайки неговата тъга и вълнение.

info

Информация за текста

© 1979 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
1895

Източник: <http://bezmonitor.com>

Издание:

Карл Май. Говорящата кожа. Разкази

Издателство «Отечество», 1979

Второ издание

Редактор: Сийка Рачева

Редактор на издателството: Люба Мутафова

Художник: Христо Алексиев

Художествен редактор: Йова Чолакова

Технически редактор: Петър Балавесов

Коректори: Мина Дончева, Албена Янкова

Karl May. Ausgewählte Erzählungen aus den Bänden: «Halbblut», «Das Zaubewasser», «Kapitän Kaiman», «Old Firehand», herausgegeben von Dr. E. A. Schmid. Karl May Verlag, Bamberg, 1955

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/1872>

Последна редакция: 2009-10-18 13:20:00

notes

Еол — бог на ветровете у древните гърци. — Б. пр.

Уестмъни — така К. Май нарича всички опитни ловци, трапери и авантюристи, скитащи из Дивия Запад. — Б. пр.

Бойна брадва у североамериканските индианци. — Б. пр.

Индианска граница — неофициална и приблизителна граница между «цивилизованите» и «нецивилизованите» райони в САЩ през 19 в.

Джърмънс — (англ.) немци. — Б. пр.

Бледоликите с пъстрите дрехи — войниците. — Б. пр.

МЕКО КАЗАНО

Zounds! (Англ.) — ей богу, бога ми! Б. пр.

Pshaw! (Англ. — ами, хайде бе — израз на презрение. Б. пр.

Мешърз, господа (амер.) съкращение от френската дума «messieurs». Б. пр.

Гринхорн — (англ.) неопитен, «зелен» човек. Б. пр.

Кун — съкращение от ракун (миеща се мечка), употребява се като обръщение между близки приятели. Б. пр.

The both neds — (англ.) двамата Нед Б. пр.

Нед Найф — (англ.) Нед Ножът Б. пр.

Нед Гърд — (англ.) Нед Гърд Б. пр.

Зах — Захариас Б. пр.

Кърнъл — полковник, в случая предводител. Б. пр.

Нъгитс — (англ.) самородни златни зърна. Б. пр.

Трамп — (англ.) скитник, разбойник. Б. пр.

Блес май соул — (англ.) бога ми, за бога! Б. пр.

Сторм-геп — (англ.) буквально «дупка от бурия». Б. пр.

Бял огън — така се нарича големият буен огън, пален от белите. Б.
пр.

Блокхауз — Къща, изградена от дървени трупи, устойчива на студ и вражески нападения. Б. пр.

Червен огън — огън поддържан по маниер на индианците — с малко дърва, малък пламък, като дървата горят само с единия си край, вътрешния, защото се поставят радиално и се добутват постепенно. Б. пр.

Dark and bloody grounds (англ.) «Мрачните и кървави поля» — популярно по-рано название на Дивия Запад. Б. пр.

Пункс — прерийно огниво. Б. пр.

Hang it all! — (англ.) — по дяволите! Б. пр.

- [Карл Май](#)

-

- [info](#)

-

- [notes](#)

- [1](#)

- [2](#)

- [3](#)

- [4](#)

- [5](#)

- [6](#)

- [7](#)

- [8](#)

- [9](#)

- [10](#)

- [11](#)

- [12](#)

- [13](#)

- [14](#)

- [15](#)

- [16](#)

- [17](#)

- [18](#)

- [19](#)

- [20](#)

- [21](#)

Карл Май

Един селфмейдмън^[1]

По-здравословен беше навремето животът в Запада, по-добър, много по-добър отколкото сега, казвам ви, и можете да ми вярвате! Червенокожите навлизаха значително по-навътре в страната, отколкото в днешни дни и човек трябваше да си отваря очите, ако не искаше да си легне някоя хубава вечер, а на заранта да осъмне на небето без скалп. Ала това не беше чак толкова лошо, защото неколцина индианци все щеше да съумееш да държиш надалеч от себе си, но редом с тях се бе навъдила каква ли не бяла измет, или ранърс^[2] и лоуфърс^[3], както ги наричат тук в Изтока. А тези типове бяха достатъчно коварни и хитри, за да ти отворят повече работа, отколкото всички индианци между Мисисипи и Великия океан, събрани наедно.

Особено един от тях даваше повод да говорят за него. Беше събрал всичките десет хиляди дявола в себе си и беше такъв отчаян сатана, че славата му се беше разнесла дори из страните на Европейския континент. Чувал съм, че всички вестници пишели там за него. Вие също го знаете и като ви кажа името му, ще сте наясно с нещата. Става дума за Канада Бил, най-големия обесник и нехранимайко на Съединените щати.

Той е английски циганин и всъщност се казва Уилям Джоунс. Първо се запилял към Канада и завъртял там доста добра търговия с коне, докато разбрал, че с карти може да се печели малко повече. Бил научил една игра, която отвъд океана, там в Джърмани, наричат «кюмелблетхен», а пък при нас ѝ казват «три кард монт». И започнал да се подвизава най-напред там горе в Британските колонии, докато докарал нещата до такъв майсторлък, че дръзнал да мине границата при янките. Направил целия Север несигурен, ошушквал и най-отраканите джентълмени до последния цент. Сетне се преселил в Запада, където редом с хазарта вършел какви ли не други безчинства, които десет пъти щели да го закарат на въжето, ако дяволът не си набутвал пръста. Аз също се посъбрах за малко с него и същевременно направих познанство с един прочут мъж, който... Е, бездруго ще чуете

кого имам предвид, а въведението към една история не бива да се проточва прекалено много, в противен случай слушателите ще извикат «Стоп!» и ще се изнесат в галоп, преди още да си подхванал нещата както трябва.

И тъй, бях още зелен в занаята, но имах здрави юмруци, очите ми бяха бдително отворени, имах добър и бодър дух, умеех доста добре да се оправям с пушката, а боуи найфът ми беше прониквал между ребрата на хора, които не бяха очаквали да им бъде пусната кръв по такъв начин. Бях се заскитал за бобри по Горен Арканзас. Направих хубав улов, продадох капаните на няколко срещнати кампанименъри и търсех подходяща възможност да стигна до старата Мисисипи. Исках отново да се позавъртя сред хора и да си закупя туй-онуй, тъй като дрехите ми с времето здравата се бяха протрили.

Намерението ми си имаше своите мъчнотии, защото областта, през която трябваше да хвана пътеката си, беше дяволски несигурна. Команчи, чоктоуси, семиноли и крийки се бяха хванали за косите, воюваха на нож и третираха всеки бял като общ враг. Значи трябваше да внимавам. Пътят ми водеше по средата на бойната територия, а бях съвсем сам и се налагаше да разчитам единствено на собствената си предпазливост и издръжливост. Даже кон нямах — кампанименърите ми го бяха изкрънкали на нищожна цена — и трябваше да яздя двата си крака.

Движех се приблизително към Смоуки Хил и по мои пресмятания вече не можех да съм далеч от Арканзас. Срещнах множество потоци, които се отправяха към него, и се натъквах на разни гадинки, които се въдят само по бреговете на големи реки.

Така си пробивах път през девствения лес и вече се оглеждах за някое подходящо място за бивак, защото беше станало доста тъмно. Внезапно долових дълбок и силен човешки глас, който резонираше с мощен ек в гъсталака. Според езика човекът, издаващ така непредпазливо присъствието си, беше бял и значи нямаше защо да се страхувам. Запровирах се през храстите към мястото, на което се намираше.

И какво мислите видях?

На един стар пън по средата на малка полянка беше стъпил един мъж и държеше с ръкомахане на хикориите и сикоморите реч, похубава от която не би могъл да дръпне и на някой митинг. Аз съм си

малко дива глава и много-много не се заслушвам в онова, което ми се говори, ама човекът имаше такъв глас и начин на изразяване, че тутакси ми секна хиленето, в което се канех да избухна. Дяволски забавно ми се беше сторило, дето някой си там държи посред вековната гора проповед на буболечките и москитите.

Както вече казах, беше вече доста тъмно, но все още можех ясно да различа фигурата и лицето му. Беше висок и силен, крепък и жилав като истински янки. Имаше остро щръкнал нос, огледално бляскави очи без лъжа и измама в тях, широка уста с остри ъгълчета и ъгловата брадичка. Въпреки добродушието, което излъчваше, явно можеше да бъде хитър и лукав, ако го намереше за добре.

Пред дънера, на който беше застанал, лежаха грамадна брадва, хубава пушка и някои други неща, от които човек се нуждае по онези места. Мъжът очевидно се упражняваше в ораторство. Изглеждаше създаден за селфмейдмън, който с борба, труд и лишения ще си извоюва едно по-добро положение от това, което предлага Запада.

— Вие казвате, трябва да се стремим така да подчиним нашите негри, че дори да бъде обявена свободата им, от страх да останат при нас — декламираше той. — Всичко онова, което брътвят европейската раса и немските янки за хуманизма и християнската любов, е въпиеща глупост. Любовта трябвало да управлява! Любовта...? Ха... камшикът трябва да управлява! Говорите така, защото користолюбието е вкоравило вашето сърце и го е превърнало в камък. Аз обаче ви казвам: дойде времето, в което...

Спря по средата. Бях се показал малко повече от хрусталака и той ме забеляза. В следващия миг беше скочил от пъна и вдигайки пушката за стрелба, извика:

— Стой, човече, нито крачка напред! Кой сте?

— Я стига, оставете пушкालото настрана. Нямам намерение да ви изям или да получа шепа олово в тялото!

Втори, по-остър, поглед го убеди в моята миролюбивост. Свали пушката и кимна.

— Елате тогава насам и кажете кой сте!

— Казвам се Тим Самърленд, сър, Тим Самърленд откак се помня и няма да позволя да бъде махната и най-дребната частица от моето честно име. А вие как се казвате?

— Моето име е Линкълн, Абрахам Линкълн. Имам сал тук във водата и се каня да се спусна с него на юг. Вас какво ви води насам?

— Много и нищо. Бях събрал няколко кожи, продадох ги и сега и аз бих желал да сляза надолу като вас. Ще можете ли да ме вземете донякъде със себе си?

— С удоволствие, стига да сте свестен тип, с когото човек не би се опозорил, Тим Самърленд. Аз съм насякъл пръти за ограда, които в Юга се заплащат добре, и съм приключил с работата си. Помощникът, който трябваше да тръгне с мен, офейка, така че вие сте добре дошъл, ако по време на пътуването давате сегиз-тогиз по една ръка.

— Това се разбира изцяло от само себе си, мастър Линкълн. Колко надолу смятате да се спуснете?

— Докато продам прътите. Но я кажете, бива ли ви с пушката, която сте увесили на рамото? Тук си е направо зловещо и двама мъже са малко срещу няколко дузини червени обесници, каквито се роят сега тук и там покрай водата.

— Нямайте грижа за тая работа, сър! Вие ми се струвате оправен момък, иначе нямаше толкова спокойно да навлезете в гората, но и Тим Самърленд не е издялкан от по-лошо дърво, можете да разчитате на това! Какво всъщност проповядвахте, сър?

— Нищо от значение! Идват му на някого в самотата разни ей такива мисли, които биха могли да донесат полза на други. Тогава си представям, че тези други са пред мен, и им казвам какво мисля. Може би някой ден нещата ще стигнат дотам, че да държа истинска реч, която няма да иде на вятъра. А сега да отидем до водата. Там е по-сигурно и по-удобно. Всичко е подготвено за пътуването и заранта можем да отплаваме!

За свое учудване разбрах, че до брега имаме да извървим само няколкостотин крачки. Салът лежеше там. Беше стъкмен по всички правила на изкуството и носеше голямо количество млади стебла, които можеха да донесат на Абрахам хубави пари. Той беше отстрелял един порядъчен запас от космат и пернат дивеч, така че по време на пътуването едва ли щеше да ни се наложи да ловуваме. И тъй, направихме си една обилна вечеря и се изтегнахме с лулите край водата. Разказвахме си какви ли не добри и лоши неща, каквито човек тук и там преживява.

Биваше си го човекът. Беше преживял много неща и за всичко порядъчно бе размишлявал. Ето защо вадеше на показ възгледи, които ми вдъхнаха порядъчен респект към него, а когато си казахме «good night»^[4] знаех, че съм попаднал в достопочтена компания и няма да е необходимо да се срамувам от ролята си на боцман.

На другото утро пътуването започна. Протичаше много добре, макар от време на време някоя стрела или обезсилен куршум да прелиташе от брега към нас. По водата можехме да не се страхуваме от червенокожите, а когато приставахме вечер, това винаги ставаше на място, където можехме да очакваме необходимата сигурност.

Ето как стигнахме в близост до форт Гибсън. Смятахме да отидем на брега, за да попълним, както си му е редът, мунициите. По пладне видяхме селището пред себе си и немалко се учудихме, че не забелязахме никакъв, пост или въобще човешко същество. Дори от комините не се издигаше дим, поради което бе близо до ума предположението, че се е случило нещо необикновено.

От предпазливост не спряхме сала на обичайния пристан, а продължихме пътя си още донякъде по течението, сякаш искахме да отменим, и се насочихме към брега едва зад един завой на реката.

Тук Линкълн взе пушката и ножа в ръка и слезе на брега.

— Ще отида да поразузная, Тим Самърленд. Ти отпусни котвеното въже и бъди готов веднага да го срежеш, ако забележиш нещо подозрително!

И изчезна между високите крайбрежни върби. Трябва да знаете, че по време на пътуването между нас се бе промъкнало популярното «ти». Аз и до днес се гордея с него и не бих го разменил срещу никаква служба и никакви почести.

Направих каквото бе наредил. За щастие не се яви повод да се върна със сала в средата на течението. Мина доста време, докато се появи. По лицето му бе изписано гняв и лукавство.

— Тим, има работа за нас. Сега можеш да докажеш, че не си лош уестман!

— Готов съм! Какво откри?

— Команчите са нападнали форта и са изклали всичко живо. Сега са излезли на някакъв поход и са оставили една стража от само дванайсет мъже. Те са попаднали на брентите и се търкалят в

безсъзнание по земята. Бях помежду тях, без да се помръднат. Ела, има добър товар за нас!

Беше изразил дръзка мисъл, но нямах намерение да го разубеждавам. За броени мигове достигнахме форта. Изненаданите бранители лежаха разпръснато по земята. Бяха ограбени и скалпирани. Няма много за разказване. Влязохме в общото помещение, където индианците си бяха взели своя дринк^[5].

Бяха се налели до козирката и лежаха полумъртви край бурето, което бе обърнато и беше изляло съдържанието си.

— Връзвай! — разпореди късо Абрахам Линкълн.

За миг от кожените наметала на червенокожите бяха нарязани необходимият брой ремъци и за по-малко от половин час дванайсетимата се намериха на нашия сал. Там бяха вързани за трупите така здраво, че нямаха никаква възможност за измъкване. В момента бяха толкова пияни, че никой от тях не усети промяната в нещата.

После се върнахме отново във форта, за да спасим каквото можеше от намиращите се там предмети. Трябваше да побързаме, защото останалите индсмъни можеха да се върнат всеки миг и тогава бяхме изгубени.

Едно обстоятелство не можеше да не ни направи впечатление. Всички избити бяха ограбени, а никъде не намерихме някоя от принадлежалите им вещи. Отнесохме ги на сала, за да ги погребем по-късно в безопасност или да ги предадем в Кидрън заедно с прибраните неща, и вече се канехме да се отблъснем от сушата, когато внезапно проехтяха два изстрела. Бяха предназначени за нас, но лошо прицелени. Единият куршум просвири край ухото ми, а другият откъсна парче от ризата на Абрахам от бизонова кожа.

Моментално скочихме обратно на сушата и си запробивахме път през върбалака към мястото, откъдето бяха дадени изстрелите — надвисналото облаче го показваше. Една малка торба лежеше там на земята. Оставихме я, без да я прегледаме, понеже клонките пред нас шумоляха, а трябваше да пипнем мъжа, пожелал да отнеме живота ни.

Когато достигнахме края на шубрака, видяхме как търчи пред нас. Беше бял. Бягаше към форта, за да намери прикритие зад постройките. Веднага щом отекнаха изстрелите, ние бяхме грабнали пушките си.

Сега ги вдигнахме едновременно и в следващия миг она се строполи на земята посред бяг.

Приблжихме бързо. Куршумите бяха излезли през гърдите му и без съмнение беше мъртъв.

— Я гледай! Познаваш ли човека, Тим Самърленд? — попита Линкълн, като го обърна с крак.

— Никога не съм го виждал!

— Огледай го внимателно, Тим. Ние сме очистили един прословут лоуфър. Това е Канада Бил!

— Канада Бил? Възможно ли е? Какво е правил насам? Мислех, че сега е долу край Ред Ривър, както се говореше!

— Той беше навсякъде, също тук, както виждаш. Кой знае каква роля е играл тук. Сега стои пред онзи, пред когото трябва да отговаря.

Наведе се да му претърси дрехите. В него вече нямаше и следа от живот, а джобовете му бяха съвсем празни.

— Хайде, Тим! Ще го оставим да лежи ей така, защото не заслужава да се подхвърляме повече на опасност заради него!

Върнахме се при торбата. Беше тежка. Когато я отворихме на сала, намерихме в нея редом с касата на форта няколко часовника, верижки и пръстени — бяха ги носили офицерите и войниците. Сега знаехме каква роля е играл Канада Бил при нападението. Нашият сал му се е видял добро средство да офейка със своя грабеж. Всичко останало можеше да се изясни при разпита на индианците. Чакахме пробуждането им с напрегнато любопитство, макар от друга гледна точка сегашното им състояние да бе добре дошло за нас.

Отблъснахме се от брега и скоро се намерихме в средата на течението, което бързо ни понесе надолу. Абрахам Линкълн стоеше отпред на сала, за да следи за змии, алигатори и индианци — трите най-големи врагове по онези места за плуващите по реката. По онова време не подозирах, че той скоро ще заеме челното място на «сала» на Съединените щати, за да го преведе сигурно през най-опасните бързеи, през които някога е плавал.

Когато между две истории минат няколко години, то и в разказа може да бъде направена пауза. Та нали и в живота не всичко върви като по вода и нашего брата е подмятан насам-натам от ветровете, които задухват ту от една, ту от друга страна и могат да изиграят на уестмана лоша шега.

Бях го узнал по себе си и бях дошъл във Виксбърг, за да си отдъхна и аз веднъж като хората. Но, pshaw, траперската кръв не е съгласна на никаква почивка освен на онази, която ще дойде един ден при всеки, когато е изстрелял последния си куршум и е опитал вражеския нож или олово. Мина само седмица, а времето ми се видя страшно дълго. Мисълта, да отпътувам отново, ме завладя и аз започнах по цял ден да се мъкна нагоре-надолу покрай реката и да се оглеждам за нещо, което да даде твърдо направление на моето решение.

Ей така бях застанал пак на кея, или както се нарича нещото там, и просто се радвах на навалищата, която пристигащите стиймърс докарваха и заминаващите прибираха, когато внезапно видях едно лице, едно лице, казвам ви, което не можех да забравя, макар да бях минали почти двацет години, откак за последен път го бях видял пред себе си.

— Бети, Бети Кронър! — извиках и си запробивах път през народа към нея. — Бог да благослови очите ми, ти ли си това, или не?

— Тим! — възкликна тя, плесвайки ръце от радост и удивление. — Тим Самърленд, какво щастие, че те намирам!

— Да, щастие е, Бети, едно дяволски голямо щастие! Спомняш ли си как навремето те поисках за жена, а ти не пожела и предпочете Финк Пеншло пред мен? Беше едно прокле... едно чудесно време, исках да кажа, Бети! Ти забягна с Пеншло, ама аз не съм те забравил и до ден-днешен. Damn!^[6] Странна работа е онова нещо, дето му викат любов! Как преживяваш и как се озова във Виксбърг?

Очите ѝ внезапно се навлажниха, казвам ви, така се навлажниха, че и аз трябваше да прекарам ръка по старото си лице. Защото трябва да ви кажа, че всичко друго може да ми е безразлично, ама Бети Кронър не мога да гледам как плаче.

— Ах, Тим, лошо ми потръгна — отговори Бети Кронър през сълзи, — а сега, тук, съвсем на зло!

— Zounds, възможно ли е? — извиках. — Кой е виновен за тая работа, Бети? Доведи ми го и аз така ще го пипна за врата ей с тия пръсти, че ще търчи петдесет мили подир душата си, докато разбере, че няма да може да си я върне!

— Ех, стига да можех да ти го посоча, Тим, ала аз самата не го знам!

— Разказвай тогава! Или ела по-добре там в стора, където ще можем да седнем и на никого няма да се пречкаме на пътя!

Тя тръгна с мен и започна разказа си.

— Пеншло е мъртъв, Тим, вече от много години. Най-малката ми дъщеря Елън е на осем години. Обичах я едва ли не повече от всички, но ето че и нея изгубих заедно с другите!

— Изгубила си? Нима си изгубила и децата си, Бети?

— Да, и четирите. — Тя заплака тихо и неудържимо. — Преместих се с Пеншло в Ню Орлиънс, където останах допреди няколко седмици. Тогава снахата ме повика в Севера и аз се отправих на път с децата. Тук слязох на брега да направя някои покупки, а когато се върнах на кораба, те бяха изчезнали. Не можах да науча нищо повече, освен ме един добре облечен мъж ги взел, за да ги отведе при майка им.

— В името на моя боуи найф, Бети, това е една дяволски нещастна история! Какво ще правим?

— Не знам, Тим! Аз бях в тукашния пълйис стейшън^[7], но нищо не помогна. Ден и нощ бродя из града, но напразно. Сега и парите ми свършиха, понеже платих скъпото пътуване, и съм сама в чуждия град без всякаква помощ и съвет!

— По дяволите, Бети, това не е вярно! Или считаш. Тим Самърленд за нищо, за нищичко?

— Прости ми, Тим, но не зная дали не ми се сърдиш още за тогава, а и не са ми известни нещата около теб, дали ще ти позволят да ми помогнеш!

— Да се сърдя? На теб? На когото му скимне да го повярва, Бети, ще му смажа главата така, че да заприлича на някоя стара географска карта! И нещата около мен? Искам да ти кажа нещо, Бети. Около Тим Самърленд няма никакви неща, но той има пари, много пари, и на драго сърце ще ти ги даде, за да намериш децата си!

Работата беше по-лоша, отколкото си мислите. Бети беше от освободените и имаше доста голяма доза тъмна кръв в жилите си. Това ясно си личеше не само по косата и цвета на кожата, но и по ноктите. Децата ѝ следователно имаха същите отличителни белези и ако някой ги бе отвел от кораба и представил за роби, нямаше да е лесно да ги получим обратно дори и да знаехме кой е измамникът.

Преди всичко друго я заведох при моя бординг мениджър^[8], при чиято жена намери радушен прием. После я накарах подробно да ми опише и разкаже всичко, а след това се залових да откроя следата на дивеча, който дори не познавах.

Търсенето ми дни наред беше напразно, докато случайно не попаднах в бара на хотел «Уошингтън».

Тук имаше дяволски изискани джентълмени и старият Тим Самърленд немалко се чудеше как се е осмелил да пристъпи прага на една такава диърнес спеланк^[9].

Но той е по-добър човек от някои, дето пробождат с носа дупки в небето, и хич не се оставя да му замаят главата.

И ето че из един път влезе един, който изглеждаше много по-добре и джентълменски от тях, хвърли поглед наоколо, сякаш се канеше да набучи главите им на кол, и вече се обръщаше да си върви, когато ме съгледа. Нещо проблесна във верните очи и той пристъпи към мен да ми протегне ръка.

— Тим Самърленд, стари райфлъре^[10], какъв вятър те довя на това място?

— Линкълн, Абрахам Линкълн, наистина сте вие с все кожа и кости!

— На «ти», говори на «ти», Тим, точно както навремето, когато закопчихме дванайсетимата индсмъни от форт Гибсън върху трупите на сала. Ела с мен горе в моята рум^[11], трябва да разказваш!

Представете си, за времето, през което не бях го виждал, човекът беше станал капитан и даже лойър, както наричат в Стария континент адвоката, и всичко бе постигнал сам, без всякакво училище. Беше дошъл насам по някаква работа и живееше в хотела, но се канеше да отпътува още с първия стиймър. Проклет да съм, ако не му разправих веднага историята на Бети. Той ме изслуша внимателно, но не каза нищо и само кимна няколко пъти в знак на съгласие, сякаш всичко му беше вече известно.

— Well, Тим — произнесе накрая, — ти попадна точно на подходящия човек и дори ще имаш децата, ако искаш!

— Дали искам? Бих застрелял всеки, който твърди противното, и деветдесет пъти ще обиколя земята, стига само да знам, че така ще ги намеря!

— Добре, много добре! Как е изглеждал мъжът, с когото са тръгнали от кораба?

— Като всеки друг! Кариран панталон, сиво сако и жълта панамена шапка, един нос, два крака и...

— И е куцал, куцал, нали, Тим?

— Zounds, стюардът е казал нещо такова, но не си спомнял точно! Познаваш ли го, Абрахам?

— Малко! Трябва да ти кажа, че съм натоварен да проследя един мъж, който едно жури с удоволствие ще види пред себе си. Той се подвизава из страната, без някой да може да го намери. Аз обаче съм му по петите. Той върти по земите оттук до Мисури добър киднеп бизнес^[12], като задига децата на почтените хора и ги продава в по-долните щати, където за тази стока се плаща добре. Аз ще сложа край на занаята му. Искаш ли да се включиш?

— Разбира се! Кога тръгваме?

— Веднага!

— Добре, готов съм. Но Бети?

— Остава тук. Само ще отскочим до нея и ти ще имаш грижата до връщането ни да не търпи лишения.

— Линкълн, алигатор да ме изяде, ако някога забравя, че...

— Стига, Тим, стига! Аз трябваше да разчитам единствено на себе си, защото южняците ще застават враждебно на пътя на моята работа. Кой знае дали няма да изпадна в лошо положение и тогава ще ми бъде много приятно да имам до себе си някого, на когото мога да се осланям.

— Well done^[13], значи пак ще си паснем както навремето, когато дадохме на Канада Бил да опита нашето олово и после така хубавичката доставихме червенокожите в Кидрън.

— Що се отнася до Канада Бил, трябва да ти кажа, Тим, че тъкмо по тези места той често се навърта. Притежавал край Ред Ривър голям участък блариста земя и за свое удоволствие бичувал до смърт «абаносовото дърво». Не е забравил и «три кард монт» и съвсем

наскоро е ударил в Сейнт Луис дваисет хиляди долара. Или тогава там горе край Арканзас съм се заблудил и изобщо не е бил той, или нашите куршуми не са му били достатъчни. Сега си пийни и си пуши, докато се приготвя!

Това беше една удивителна среща, хора, и аз много ѝ се радвах. Той беше станал джентълмен, какъвто можеш да видиш само по журналите, и от пръв поглед си личеше, че ще стигне още по-известен. За мое учудване измъкна от куфара един стар траперски костюм и скоро стоеше пред мен така, както го бях срещнал в гората.

— Сега съм готов, Тим. Човек не бива да тръби по света кой е и какво се кани да прави. Куфара ще пратим на твоята Бети. Нека го държи като залог, че ще се върнем.

Всичко при него ставаше както трябва. Няма и час по-късно се качихме на стиймъра, потърсихме си като обикновени уестмани едно местенце на палубата и се настанихме възможно най-удобно. Пътуването трая четири дни. Не питах къде ще слезем и не се грижех също за онова, което Линкълн вършеше. Знаех, че ще проговори, когато му дойде времето. Той оглеждаше изпитателно всеки, който се качеше на кораба, но никой друг освен мен не го забелязваше.

И ето че в околностите на Гейм Сити една лодка докара на борда някакъв мъж с две деца, на които от пръв поглед се виждаше, че имат негърска кръв в жилите. Те явно много се страхуваха от него и си останаха сврени в ъгъла, където ги отведе.

— Това е нашият човек! — забеляза тихо Абрахам.

Оня наистина понакуцваше, макар и облеклото му да не беше описаното. Той остана до вечерта на кораба. После се качи с децата в една ладия, която очевидно го бе чакала наред реката.

— Bounce!^[14] — възкликна Линкълн. — Той е нащрек и лесно може да ни се измъкне. Нека видим какво може да се направи.

Отиде при капитана и заговори нещо с него. След кратко време бе спусната една лодка. Ние се качихме и тя полетя, карана от шестима гребци, в мъглата, в която се бе изгубила ладията. Моряците трябваше после да настигнат кораба и поради това наблягаха мощно веслата. Хората от ладията не ни забелязаха, въпреки че достигнахме брега едновременно с тях. Пристигнахме на едно по-дълбоко място и се лепнахме храбро по дирята им.

Пътят водеше към една плантация, разположена близо до реката. Когато мъжът стигна кемпа^[15], където живееха негрите, изсвири. Появи се фигура с камшик в ръката. Беше един от надзирателите.

— Вода ви две нови. Дай им да ядат и ги пусни да си играят с другите, за да не циврят. Ама не се ли усмирят, тегли им ремъка по гърбовете!

Непознатият тръгна към жилищните постройки. За да не бъдем видени, ние стигнахме до тях по обиколен път. На верандата нямаше никой, в парлъра^[16] също не се мяркаше човек, но от един отворен прозорец на приземния етаж проблясваше светлина. Промъкнахме се нататък. Край масата седяха трима мъже. Новопристигналият беше сред тях. Вторият можеше да е плантаторът, а третият, by God^[17], това беше Канада Бил, черта по черта, косъм по косъм, точно както го бях видял да лежи в краката ми там горе край Арканзас.

— И колко доведохте днес, Уилмърс? — тъкмо попита той.

— Две. Беше трудна работа, почти както с четирите, които ви доставих от Висксбърг. Те покориха ли се?

— Не се тревожете, гладът и камшикът причиняват болка. Мистър Тени гледа да не губи от разноските по пансиона. Утре тръгвам за Ред Ривър. Ако двете са ми по вкуса, ще ги купя и ще ги взема със себе си.

Линкълн ме дръпна в един тъмен ъгъл.

— Тим, разбра ли?

— Горе-долу.

— Това е истинският Канада Бил.

— Истинският.

— Нашата пукотевица не му е отнела живота и индсмъните са го излекували с техните треви.

— Така мисля и аз. Може би днес ще научим от него онова, което дванайсетимата негодяхи навремето така упорито премълчаха в Кидрърн. Добре стана, само че си получиха куршумите.

— Аз не мисля, че ще узнаем нещо. Обстоятелствата не са благоприятни. Тим Самърленд, сега се нуждае от твоята помощ!

— Нямам нищо против.

— Аз имам заповед за арест, но тя няма да ми бъде от никаква полза.

— Възможно е. За Бил?

— Не, за онзи, когото тук наричат Уилмърс.

— Аха!

— Той отвлича деца мулатчета.

— И ги продава?

— Така е. При този мистър Тени ги държи «на склад». Бил е дошъл да купува. Децата на твоята Бети са негови, те все още се намират тук. Ти чули го?

— Доколкото ми беше полезно, да.

— Как ще ги освободим? Доброволно няма да ни ги дадат. На зачитане на закона и моята заповед не можем да разчитаме, нито на някаква друга помощ и подкрепа...

— Хм-м, а какво ще кажеш да опитаме и без външна помощ, Абрахам? Аз имам дяволски добра пушка, а и останалото не е за изхвърляне!

— Аз също си го помислих и съм готов, що се отнася до мен. Пък и друг път май няма. Но ако се провалим, изгубени сме! Затова искам да ти...

— Silence, old lawyer!^[18] Аз се включвам в играта и точка по въпроса! Бети трябва да си има отново своите деца. От тези хора не се страхувам!

— Така да бъде! Такова нещо още не е било, със сигурност, но ние двамата до утре ще бъдем господари на тази плантация. Сутринта в осем часа оттук ще мине нагоре по реката стиймърът «Уилсън». Научих, че капитанът се казва Халер и е немец. На един такъв можем да се доверим. Неговото гостоприемство ще ни закриля, докато се намираме на палубата му. Познавам ги тези немци, те са честни хора и не искат да знаят за робството. Разхлаби си ножа, свали си пушката и да вървим!

Стигнахме незабелязано, без да ни усетят, до верандата, после в парлъра и сега от тримата ни делеше само една врата. Линкълн я изблъска.

— Good evening, mesch'schurs!^[19] — поздрави, пристъпи до прозореца, спусна жалюзите и затвори крилата.

Аз заставах до веднага затворената след нас врата и вдигнах пушката. Мъжете скочиха, но изненадата им бе отнела способността да говорят.

— Останете си седнали, аз ще ви правя компания!

Със запънат револвер в ръка придърпа един стол и се настани.

— Damn, мастър, какво търсите тук? — запита Канада Бил. Той пръв се окопоти и посегна към пояса.

— Остави го затыкнат, Бил! Давам ти дума, че ще ти прострелям ръката, ако не я махнеш незабавно оттам!

Бил се подчини. Видя, че работата не е на шега.

— Питаш какво търся тук? Хм, много ми се искаше да знам как така се появи пак, след като куршумът ми те просна край форт Гибсън. Моят сал и торбата сигурно си заслужаваха двата изстрела, които трябваше да ни пратят в отвъдното. Виждаш, че имам да уреждам една малка сметка с теб!

— Cheer up, на твоє разположение съм! — извика оня, подскачайки радостно. — Сега ще трябва да ми дадеш обяснение...

— Достатъчно! Сядай, Бил, защото не мога да удържам повече куршума си! И тъй, сега си призна, че...

— Признал съм? Нищо не съм признавал, не знам какво имаш предвид. Знам само, че си един проклет детектив, когото хубавичко ще отпратя към дома!

— Детектив не съм, поне не за теб, Бил. А вкъщи ще си ида и сам, но когато ми е угодно. Нашата работа има повече частен характер. Та нека ви кажа, господа. Онзи мъж там до вратата ще ви прибере оръжията, каквито може би имате у себе си. Вие ще кротувате, защото който понечи да се възпротиви, веднага ще го застрелям!

— Тогава нека кажа първо и аз една дума — обади се едва сега Тени, който до момента слисано бе мълчал. — Аз съм господарят на къщата. Всеки, който ме нападне, е разбойник и ще бъде задържан. Ще повикам хората си!

— Дори си длъжен да го сториш, но засега още не. Тим Самърленд, ела насам. Покажи им ножа си!

— Нямай грижа, олд френд!^[20] Който помръдне, ще опита острието. Покажете, мешърс, какво имате в себе си!

Бяха получили голям респект и се подчиниха. Само Бил и Уилмърс имаха оръжия: Бил — един нож, а другият — нож и револвер. Иззех им нещата и се върнах при вратата.

— Тъй, това беше въведението — ухили се Линкълн. — Сега идва ред на главното действие и аз на всеки поотделно ще кажа каквото имам да му казвам. Другите през това време ще мълчат, в противен случай куршумите ми ще се намесят в разговора! Мистър Уилмърс, аз

те познавам. Ти всъщност се казваш Джоунъс Форбиш и ще ме придружаваш няколко дена!

Мъжът пребледня.

— Това е лъжа, не е вярно! Аз се казвам...

— Стоп, ние свършихме. Кажеш ли още една дума, свършено е с теб. «Юнайтид Стейтс банк» отново ще види своя кларк^[21], който така бързо успя да офейка, можеш да бъдеш сигурен в това! Сега ти, Бил. Ще ти задам един въпрос, на който ще ми отговориш с «да» или «не». Изречеш ли една дума повече, или забавиш отговора повече от минута, стрелям. Името ми е Линкълн, Абрахам Линкълн. Отбележи си го!

— Какво искаш?

— Ще ми предадеш ли доброволно отвлечените деца, които си купил от Форбиш, ако обещаеш да не споменавам форт Гибсън?

— Да — прозвуча след пауза. — Да, ако...

— Спри, иначе стрелям! Аз никога не се шегувам. Ще си получиш обратно сумата, ако все още се намира у Форбиш. А сега ти, достопочтени мастър Тени. Ще отговаряш на въпросите ми съобразно истината. При най-малката съпротива си труп. Подчиняваш ли се, нищо няма да ти се случи! Тези двама мъже в твоята къща ли живеят?

— Да.

— Мистър Уилмърс в твоя кемп ли държи стоката си?

— Да.

— Не искам да съдя начина ти на действие, но ако оправиш каквото си сгрешил, няма да пострадаш. Сега ще ме отведеш до стаята на Форбиш, но размениш ли с някого дума или знак, свършен си. Хайде! Тим, имай грижата да заваря тук всичко така, както съм го оставил!

— Това се разбира изцяло от само себе си!

Положението ми не беше леко, а отсъствието на Абрахам малко се попроточи. Беше минал почти час, когато се върна. Дойде сам. Неговото красноречие и доказателствата, намерени в стаята на кларка, бяха цяло щастие за нас. Плантакторът беше обещал да не се меси в работата ни, ако го оставим на спокойствие, и Линкълн бе достатъчно умен да му гласува доверие.

С другите двама имяхме още един час сериозна работа. Тя приключи благополучно, тъй като плантаторът наистина съдържа думата си и не прояви враждебни намерения.

На утрото напуснахме фермата с вързания Форбиш и повече от една дузина деца. Единствено на изключително силната личност на Абрахам дължахме този щастлив резултат. Капитан Халер ни взе. Вярно, по път си имахме някои малки сдърпвания с нашия пленник, но това не беше нищо в сравнение с предишното рисковано дело и пристигнахме благополучно във Виксбърг.

Можете да си представите радостта на Бети, когато видя отново децата си. Другите бяхме предали още по път на близките им. Аз останах във Виксбърг и... е, хм, историята с Финк Пеншло, когото бе предпочела пред мен, е забравена. Сега Бети си има друг мъж и той е по-добър от първия, защото се казва Тим Самърланд.

А Линкълн замина със своя кларк на изток. Никога не го видях вече, но толкова повече слушах за него. Вие всички го познавате и целият свят го познава. Бут го застреля, проклет да бъде, но той въпреки това продължава да живее в щатите, защото онова, което стори, е сторено за столетия и страната никога вече няма да получи човек като Абрахам. И когато си седя ей така и си мисля за него, в ушите ми винаги звучи: «На „ти“, говори на „ти“, Тим, точно както навремето!» Да, той беше истински мъж, селфмейдмън, какъвто втори няма. Имаше сърце, беше жилав и твърд като дървесината на хикория, но същевременно мек и благ като... като... е, какъвто иначе може да бъде само някой немец. Бог да го възнагради!

Информация за текста

© 1998 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Ein Selfmademan, 1878

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BNorse, 2010

Издание:

Карл Май. Олд Файерхенд
Редактор: Мая Арсенова
Коректор: Мариета Суванджиева
Техн.редактор: Никола Хростов
Оформление на корицата: Студио «Seven», Габрово
Издателство «Калпазанов», Габрово, 1998

Band 71. Old Firehend. Karl-May-Verlag, Bamberg

Свалено от «Моята библиотека» <http://chitanka.info/lib/text/15991>
Последна редакция: 2010-05-16 12:00:00

notes

Самоиздигнал се човек — ам.-англ. — б.пр.

Ранърс (ам. runners) — скитници — б.пр.

Лоуфърс (англ. loafers) — безделници — б.пр.

Лека ноц — англ. — б.пр.

Drink — питье — англ. — б.пр.

Проклятие — англ. — б.пр.

Police-station — полицейски участък — англ. — б. пр.

Boarding-manager — англ. — хазяин — б.пр.

Ам. жарг. (dearness-spelunc) — излъскана дупка — б.пр.

Райфлър (ам. Rifler) — стрелец — б.пр.

Рум (англ. room) — стая — б.пр.

Киднеп бизнес (англ. kidnap-business) — похищение на деца — б.пр.

Well done (англ.) — Добре казано — б.пр.

Възглас на изненада, учудване — б.пр.

Самр — бивак — англ. — б.пр.

Parlour — преддверие, салон — б.пр.

За Бога, ей Богу — англ. — б.пр.

Тихо, стари адвокате! — б.пр.

Добър вечер, господа — англ. — б.пр.

Олд френд (англ. old friend) — стари приятелю — б.пр.

Кларк (англ. clerk) — чиновник, служитель — б.пр.

- [Карл Май](#)
 - [1. Мазилото на красотата](#)
 - [2. При бахтиярите](#)
 - [3. Мъжът без име](#)
 - [4. Бисерка и Магданозка](#)
 - [5. Марах Дуримех](#)
- [info](#)
 -
- [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
 - [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)
 - [20](#)
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
 - [25](#)
 - [26](#)
 - [27](#)

- [28](#)
 - [29](#)
 - [30](#)
 - [31](#)
 - [32](#)
 - [33](#)
 - [34](#)
 - [35](#)
-

Карл Май
Една загадка

1. Мазилото на красотата

Беше в Багдад, преди отпътуването ни за Персия. Седях с моя дребен, храбър хаджи Халеф Омар, шейха на хаддедихните, в едно кафене. Вън продавачите огласяваха стоките си. Един от тях влезе; беше провесил едно сандъче, пълно с малки глинени похлупца. Спрял на вратата, той дигна нависоко едно от тези илаб^[1] и се провикна:

— Иа Летафет, иа Джамал, иа Абед ес Са'ад! (О, прелест, о, красота, о, безпределност на щастието!) Младостта се връща! Намажете ли си челото и страните, всички бръчки, всички петна побягват и нищо не остава!

Той явно предлагаше за продан някакво средство за разкрасяване и тъй като аз не се интересувах от такива неща, човекът ми бе безразличен. Но видях, че другите посетители на кафенето не са така безразлични. Мнозина от тях купиха похлупца и ги прибраха, за да ги занесат на «харема» си. Търговецът, както забелязах, беше не само известен, но и търсен мъж. Халеф също го дари за мое удивление с едно съвсем необичайно внимание, което трябва да си имаше някоя определена причина. Когато таджирът (търговец) предложи и на него една кутийка, той го попита явно напрегнато:

— Би ли ми казал от кого си доставяш това средство за красота?

— Защо да не ти разкажа? — отвърна търговецът. — Аз съм горд, че съм единственият, който го получава за продажба от неговата прочута създателка. Имам право да я посещавам годишно само два пъти. Тогава вече ме чакат всички харимат^[2] и ето защо моят Мархем ед Джамал^[3] се разпродава много бързо.

— Ти каза преди малко, че не оставало нищо. Какво имаш предвид с това?

— Браздите, бръчките и всички обезобразявания и грозоти на лицето. Казвам ти, ако отидеш при племето, към което принадлежи създателката на тази помада, ще видиш само жени и момичета, по чиито страни се е посипал снегът на планините и са озарени от вълшебното сияние на утринната заря. Това чудодейно средство е тайна, която тя е наследила чрез прабабата на своята прабаба. Тази, от своя страна, имала отново една прародителка, чиято пък прародителка,

една много благочестива жена, я е получила от архангел Джебраил (Гавраил). Той ѝ занесъл помадата като възнаграждение за нейните добродетели непосредствено от Седмото небе на Рая, където бивала приготвяна, за да дарява на блажените духове вечна младост.

— Сега кажи най-сетне как се казва жената!

— Нейното същинско име аз не зная. Тя е наричана Умм ед Джамал^[4].

— Къде живее?

— Тя е ту тук, ту там, защото има хиляди харимат, които трябва да посети. Бахтиярка е от подразделението идис, което пребивава на север от Керманшах, но често се изтегля и по-нататък.

— Когато търсиш жената, как узнаваш в коя местност се намира нейният тир^[5]?

— Отивам при аттар (аптекара) мирза Тарас в Керманшах, който също продава помадата. Той винаги знае къде се намира Умм ед Джамал. Колко захлупца искаш да вземеш, едно, две или три?

— Колко струва едното?

— Един риял меджид^[6].

— Тогава няма да купя ни една — заяви Халеф.

— Защо?

— Прекалено е скъпо.

Търговецът отстъпи няколко крачки назад и го нахока гневно:

— Прекалено скъпо? За когото красотата на неговия харем притежава толкова малко стойност, той самият също няма никаква стойност. Първо ме разпитваш за всевъзможни неща, а след като ти отговорих, казваш, че няма да купиш нищо и възнаграждаваш добротата ми с опит да ме опозориш и накараш lika ми да се зачерви от срам. Аллах да те погуби! Нека той никога не позволи на брадата ти да израсне и ти нахлупи на главата франкски цилиндър!

Това последно странно пожелание е голяма обида за всеки мохамеданин. Въпреки своя иначе внезапно избухващ гняв Халеф прие спокойно поругаването и ми каза, когато мъжът се отдалечи:

— Даже Мазилото на красотата да струваше само една пара, и през ум нямаше да ми дойде да го купя от него. Ханнех, моята жена, най-несравнимата сред всички чародейки на земята, ми го забрани.

— Ханнех? — попитах учуден. — Как е могла тя да знае, че ще се срещнеш с този търговец?

— Тя действително не го знаеше, сихди. Но... но... хм... да не си помислиш погрешно пък за нея, ако ти кажа как стои работата?

— Няма.

— Тогава ще узнаеш. Ти си не само най-добрият приятел, ами и благодетелят на нашето племе. Ти съдиш не по външността, а виждаш, както Аллах, сърцето на човека. Ама я ми кажи искрено, да не би обитателката на твоята женска шатра, жената на твоята душа, да има вече бръчици?

Знаех какво искаше. Ориенталките застаряват бързо, неговата Ханнех също имаше вече бръчици.

— Еммех^[7] още няма никакви, защото е още млада. Но когато ме е правила толкова дълго щастлив, както Ханнех теб, тя ще има такива и заради тези бръчици аз ще я обичам още повече отпреди.

Тогава той бързо вметна:

— Сихди, ти си наистина един също така добър човек както аз. Аз също обичам моята Ханнех, най-красивата сред всички жени на земното царство, с дважд по-голяма сила, откак гладките ѝ страни започнаха полека-лека да се набраздяват. Тя стори всичко, всичко, което беше възможно, за да отстрани бръчиците, ала напразно. Ти знаеш, че бръчките са въшките на красотата, те се размножават до неимоверност. Ако всяка жена е достатъчно умна, няма да допусне да се появят! Но жените не притежават предпазливост, която е изтъкнато качество на нас мъжете. Аллах да ги закриля! Ти няма да повярваш колко дълбоко бръчките на лицето прорязват сърцето на жената, когато някоя помада не донесе облекчение. Ханнех, най-великолепната роза сред всички рози, сподели с мен накрая, че само прочутата Умм ед Джамал може да ѝ помогне. Тази бахтиярска жена действително е станала прочута със своята чудодейна помада. Но е далеч от нас нагоре отвъд персийската граница и ето защо прелестната спътница на моя живот беше съвсем запленена, когато чу, че двамата се каним да вървим към Персия. Тя с най-голяма охота ми даде разрешение да те придружа, но при условие, че ѝ занеса от Мазилото на красотата толкова, колкото е нужно да се изглади неизцеримото иначе набраздяване на нейния лик. Аз ѝ го обещах от все сърце, защото, както виждаш, въпреки предпазливостта ми и над моите вежди вече свиха гнездо няколко бръчки, които с драга воля бих прогонил. Ето защо се зарадвах, когато преди малко узнах от търговеца къде човек

може да се осведоми за Умм ед Джаммал. Ние трябва незабавно да яздим нагоре към Керманшах.

— Ние? Да не би това да означава ти и аз?

— Ами да, разбира се! Ти все пак няма да ме пуснеш да замина сам, за да чакаш тук, докато се върна.

— Не ми хрумва, Халеф! Нашият път отива към Шираз, не към Керманшах, докдето не е необходимо да яздим, тъй като ти тук можеш да получиш помадата.

— Тук? Та нали това е, което Ханнех, женската същина на моето блажено щастие, ми забрани. Не цената беше за мен висока, ами търговците фалшифицират чудодейното мазило. За да спечелят повече пари, те правят от едно похлупце сто. Забъркват вътре какви ли не неща, които са не само безполезни, но и вредни за красотата. И когато сетне една жена се намаже, преживява нещастieto от единайсет бръчки по лицето ѝ веднага да станат двайсет и две. Не, Ханнех иска да има истински мехлем, от ръката на самата Умм ел Джамал и ей затова трябва да идем горе до Керманшах!

— Скъпи Халеф — отвърнах успокоително, — аз бях кажи-речи склонен да приема думите ти като шега, ала разбирам, че говориш сериозно. Знаеш ли колко е далеч Керманшах от Багдад? Ще мине повече от седмица, преди да се върнем. Трябва ли да жертваме това време заради едно мазило, което според мен няма никакъв ефект?

— Сихди, въпросът не е в помадата, а в подмладяването и разкрасяването на един лик, който е за мен най-обичният на земята. И никакъв ефект? Ох, сихди, вие франките сте винаги готови да претендирате за всяка мъдрост и знания. Но Аллах в своята доброта ни е дарил с дарования, с които вие, въпреки своята ученост, не разполагате. Ти нали чу, че архангелът е донесъл тази помада от Седмото небе, и тъй като вие франките нямате Седмо небе, то не можете и да притежавате тази помада. А че тя наистина помага, че има удивително действие, можеш да схванеш по милионите бръчки, които е премахнала. Ти знаеш каква вяра и какво доверие оказвам на всяка твоя дума, ама тая помада я познавам по-добре от теб. Или пък ти може би си бил при онази прародителка, за която търговецът спомена преди малко?

— Не.

— Тъй! Осведоми се в харимат на джезирехите и на цялата погранична територия. Питай също в Техеран, Исфахан, Керинд и Хамадан! Ще узнаеш, че от мазилото на Умм ед Джабал изчезва всяко набраздяване на лицето. Аз съм го чувал повече от сто пъти и те моля сериозно да не ме гневиш.

Халеф се беше разпалил. Съзнах, че никакво поучение не би дало плодове, и сега опитах да го отклоня от намерението му по друг начин:

— Вероятно по обратния път от Персия ще минем през Керманшах. Тогава навярно все още ще е време да се осведомиш за бивака на идис.

— Не, толкоз дълго ми е невъзможно да чакам. Та нали чу, че бръчките са въшките на красотата. Трябва ли да им дам време на тези въшки да се разпрострат така, че по-късно да се нуждаем от два пъти повече помада, отколкото е нужно сега? Аз искам да видя Ханнех, блаженството на моите очи, ненабраздена, когато се прибере у дома. Затова ще яздя сега към Керманшах и ще ѝ пратя цяра вкъщи, за да може по време на отсъствието ми да го приложи. Ако не искаш да ме придружиш, ще яздя сам, но това би огорчило моята душа.

Халеф се отвърна и замълча. Тоя нещастен продавач на мазила! Защо му трябваше да се мъкне в кафенето и да напомни на хаджията за «набраздяването» на неговия харем! Беше действително глупост да се предприеме една такава ненужна езда. Но ориенталецът няма чувство за цената на времето и дребният шейх също нямаше разбиране за забавянето, което изискваше от мен. В действителност за някакво забавяне в строг смисъл аз също не можех да говоря. Бях предприел това пътешествие, за да събера впечатления и опит, и спокойно можех да си позволя едно отклонение от няколко дни. Да, дори беше възможно по този страничен път да се намират повече приключения отколкото по главния път. Освен това ми хрумна, че няколко тира от бахтиярите са али илахис, т.е. принадлежаха към една секта, с която още не се бях запознал. Може би щеше да ми се удаде възможност там горе при Керманшах да попълня тази празнота. Струваше ми се ненормално, наистина, да предприема едноседмична и вероятно не безопасна езда само и само да взема някакво «натривало» от някаква стара персийска знахарка. Ето защо направих все пак още един опит да отклоня хаджията от неговото намерение:

— Известен ли ти е тирът — подех отново, — подплемето на бахтиярите, към което принадлежи Умм ед Джамал, Халеф?

— Не — отговори той сухо.

— Чу ли от търговеца името на този тир? То гласеше «идис». Знаеш ли какво означава това?

— Не.

— Думата е кюрдска и означава «хитрец», но и също «шмекер». Ти значи се каниш да търсиш шмекери?

— Защо пък не? Тъкмо защото са или се казват шмекери, сега толкоз повече искам да отида. Може би ще преживеем нещо. Та нали затова правим пътуването. Сега аз се радвам два пъти повече на ездата. Ти по-късно много ще съжеляваш, задето не си я направил заедно с мен! Можеш да ме изчакаш в Багдад!

— Такъв случай няма да настъпи, защото ако продължаваш да настояваш, сърце няма да ми даде да те пусна да тръгнеш сам.

Тогава дребосъкът се обърна бързо към мен и попита с просияло лице:

— Значи ще яздиш с мен, сихди? Хамдулиллах! Аз победих, победих Кара бен Немзи ефенди, когото още никой човек не е надвивал! Сихди, благодаря ти! Ние не само ще идем да вземем Мазилото на красотата, ами при това ще извършим геройски дела, които ще наследят нашите деца, деца на децата и дъщери на правнуците.

— Мазилото?

— Мълчи! Имам предвид естествено нашите героични дела! Ела, нека се върнем при нашия бинбаши (майор), та да му кажем, че утре по ранина ще потеглим за Керманшах. Той предварително още ще се възрадва на делата на храбростта, които ще извършим, и деянията на дързостта и победата, които ще чуе от нас при завръщането ни.

Сега моят дребен Халеф си беше отново старият. Самохвалството принадлежеше към неговия характер както парадните звуци към тропетата, но човек на драго сърце можеше да му прости този недостатък заради останалите му добри качества. Що се отнася до бинбашията, то това беше домакинът, при когото живеехме. Платихме си кафето и тръгнахме.

Бинбашията знаеше, че искахме да се спуснем по реката, и когато сега чу, че тръгваме най-напред към Керманшах, се осведоми за

причината. Халеф го извести с цялата откровеност и тогава узнах за свое учудване, че бинбашията споделя мнението му. На него също му беше известно реномето, с което се ползваше Умм ед Джамал, и ме увери, че то е напълно основателно. А Кепек, дебелият, прибави с тежки, важни жестове:

— Да, Ум ед Джамал носи с пълно право името си. Нейната помада разкрасява и най-грозния сурат и аз често съм чувал в кафенето да се приказва, че дори мъже са изпитали върху себе си благодарността на помадата. Но аз не я купувам!

При тази матестация през ум не ми мина да придам на съмнението си по-нататъшни думи.

Да, за него помадата беше действително напълно излишна, защото благосклонният към него късмет беше, така да се каже, толкова грижовно натъпкал кожата му с тлъстина, че съществуването на бръчица по тази окръгленост беше напълно невъзможно.

Няколко дни по-късно вече се намирахме далеч зад прочутата порта на планината Загрос и то по някогашния военен път, по който Александър Велики през 330 година преди Христа потеглил към Екбатана в преследването на Дарий. Сега този път нямаше, наистина, ни най-далечна прилика с това, което човек си представя за военен път.

Двамата имахме отлични коне. Дори самият шах не би се срамувал от тях. Аз яздох моя Асил бен Рих (Благородния), а Халеф седеше на един прекрасен неджди жребец, който се казваше Баркх (Светкавица).

Двете животни, непродаваеми по своята стойност, притежаваха най-изискана арабска школовка и си разбираха «тайните», без които дори най-благородното животно не би имало своята пълна стойност за джезирех бедуините.

Последната нощ останахме в Миян и Так, едно малко селце, и после минахме през една тясна планинска клисура, която излизаше в доста широката, протегляща се почти до Керинд долина. За последно споменатото селище бях любопитен по причина, че го окачествяват като главно селище на али илахис, които толкова исках да опозная. Разправят, че те обожествявали халиф Али и не само се молели на Дявола, ами даже го считали за създател на Всемира. Пурите и бахтиярите, към които те най-вече принадлежаха, били разбойнически, брутални хора. В последните дни навсякъде, където отсядахме, ни бяха

предупреждавали за тях. Всички ни бяха обяснявали, че е рисковано само двама да яздим през планините, в чиито клисури се криела отчаяно и отчаяно сганта, за да се възползва от всяка възможност за грабеж. Бяха ни назовали също имената на няколко души, които в последно време били нападнати и убити. Но ние бяхме минавали и през съвсем други местности, без да сме се страхували, така че учтиво отклонявахме съпровода, предлаган ни в различните селца. От опит знаехме, че тези наемни защитници виждат единствената си задача само в това как «да ударят келепира» от своите повереници и при приближаване на истинска опасност си плюят на петите. Бяхме стигнали необезпокоявано в близост до Керинд и се надявахме със същото щастие да достигнем Керманшах, нашата следваща цел.

Вярно, в Ханикин и после също в Сер и Пул ни бяха разказали, че по-нататък във вътрешността на страната наскоро имало няколко случаи на бабиски размирици. Но не бяхме научили нищо конкретно и сметнахме тези предупреждения също само за опит да ни се натресе полицейска охрана. Каква работа имахме ние чужденците със сектата на бабите, чиито членове нямаха ни най-малка причина да ни считат за врагове?

Основателят на тази секта беше хаджи Али Мухамед от Шираз. Той осведомява, че неговото учение било входът към истинското блаженство. По тази причина то бе наречено Баб (Порта) и оттук името баби. Тъй като новото учение биваше окачествявано като завършек на Корана и новият лъжеучител твърдеше, че стои по-високо от Мохамед, персийското правителство, подбунено от ислямитското духовенство, настъпи срещу бабите, чийто основен отряд бе победен след дълга съпротива и после жестоко езекутиран. Незасегнатите от този удар събраха нови привърженици и проповядваха отмъщение. Беше извършен опит за покушение срещу шах Насир ед Дин, който обаче не успя. Виновниците изтърпяха нечовешки наказания и всеки, изповядващ бабизма, трябваше да бяга или да се отрече с клетва от вярата си. Правителството мислеше, че с това е нанесло на сектата смъртоносен удар, ала огънят продължаваше да тлее. Знаеше се, че скришом той се разпростира все по-надалеч и ту тук, ту там излизаше наяве в отделни искри. По цяла Персия се ширеше мнението, че шахът сигурно няма да умре от естествена смърт, а от ръката на някой баби. Няколко от споменатите искри бяха онова, за което ни разказаха в

Ханикин и Сер и Пул. Ние не го взехме под внимание, защото нямахме нищо общо с жаждата за отмъщение на бабистите и се страхувахме от тях също толкова малко, както от бахтиярите и алиилахисите.

Та си яздехме, значи, без грижа в хладното юнско утро и се радвахме, че сме преодолели гореспоменатата, труднопроходима клисура. Вляво от нас високи, голи скални стени се точеха часове наред, докато от дясната страна планината се възкачваше в по-меки линии. За съжаление, ни липсваше гората, по отношение която Персия изобщо си е бедна. Запръска ситен дъждец, който лека-полека се усили и накрая заваля с такова усърдие, че Халеф неволно възкликна:

— Сихди, водата проникна до кожата ми, трябва ли още по-навътре да навлезе? Там горе се мярка някаква стара зидария. Дали да не опитаме да намерим там закрила, докато тези препълнени персийски облаци се изпразнят.

Без да дочака отговора ми, той се насочи към дясната страна, където лежаха руините на един стар строеж от по-раншните столетия. Те бяха обкръжени с гъсталак от сладник^[8], през който една утъпкана пътека водеше към вътрешността. Това навяваше предположение, че старата зидария вече често е била използвана за прибежище. Ние минахме яздейки през гъсталака и стигнахме до открито отгоре четвъртито ограждение, което не предлагаше никаква закрила от дъжда. Но срещу нас една пролука водеше по-нататък и ние достигнахме през нея във второ помещение, чийто таван беше наполовина още налице. Тук можехме да седнем на сухо, стига... да получехме разрешение за това.

Там именно вече се намираха двама души — един мъж и едно момче, които, съдейки по бедното облекло, бяха просяци. Този занаят тук, види се, бе препитаващ, защото мъжът беше с исполински телесни форми и неговите силни крайници не създаваха впечатление за гладуване. Момчето беше негово умалено, но в никой случай слабо копие. Двамата не показаха, когато ни съгледаха, никаква изненада. Исполинът се изправи бавно и се поклони, без дума да каже.

— Есселям алейкум! — поздравих аз.

— Ве алейкум есселям! — отговори той.

— Ти ли си собственикът на това място?

— Не, то принадлежи на всекиго — заяви исполинът.

— Разрешаваш ли да подирим тук подслон от дъжда?

— Ти си повелителят, ние се отморихме и тръгваме.

— Остани. Има място за всички ни!

Той обаче не се задържа, а тръгна. Момчето също стана и го последва. Те се отдалечиха не към страната, от която бяхме дошли, а към срещуположната, където половината зид се беше срутил и пролуката не беше съвсем затулена от растящия отпред бъзуняк.

Държането на непознатия в никой случай не беше подозрение. Той, бедният дявол, се боеше да е близо до хора, които по негово мнение стояха високо над него. Въпреки това аз слязох бързо от коня, за да погледна след него. Те вървяха покрай един близък гъсталак от бидмушк (мускусна върба) и после се насочиха към нашия път отсреща.

Халеф също беше слязъл. Покривът предлагаше място за нас двамата и също за конете ни. Ние се настанихме удобно, легнахме плътно един до друг и забърборихме. Пушките стояха заради влагата в калъфите си. Дъждът се изливаше като из ведро. Причиняваният от него шум беше толкова силен, че приближаването на някой човек, дори ездач, не би се чуло. Казвам го за мое извинение, но то си е и тежко обвинение, защото ако не можехме да разчитаме на ушите си, толкова по-внимателни трябваше да бъдем с очите.

Аз лежах на дясната си страна, а Халеф — на лявата. Аз бях обърнат с гръб към споменатия мускусен върбалак, а Халеф с лице към него. Посред разговора видях погледът му да се втренчва и лицето му да става неподвижно; това бе кажи-речи вцепенението на ужаса. Обърнах се тъкмо навреме, за да видя една дружина диво изглеждащи мъже да си пробива път през върбалака и да се втурва към нас. Поисках да скоча и да посегна с две ръце към револверите, които заради дъжда бях втикнул възможно най-дълбоко в пояса... беше твърде късно. В следващия миг всичките тези хора лежаха върху нас. Опитях да ги отхвърля, да се изправя, но напразно! Въпреки физическата си сила не успях да освободя ръцете и краката си. Враговете бяха твърде много. Бях вързан с ликови въжета също като Халеф, който не беше направил опит за съпротива и веднага бе омотан. Оръжията ни бяха иззети и джобовите — опразнени.

Хората, с които си имахме работа, бяха всички, без изключение, все големи здравеняци. Преброих повече от дваисет. Персийци не бяха, това различих веднага. Вероятно принадлежаха към някое номадско

племе. За моя неприятна изненада сред тях се намираше и просякът, а синът му стоеше до тъгла и ни се хилеше по начин, който също така ясно като с думи казваше: «Я погледнете, тъпаци, колко съм по-умен от вас!» Впрочем по време на нападението и нашата напразна съпротива аз не бях изрекъл нито дума. И сега все още се държах мълчаливо. Халеф обаче, комуто бе невъзможно да овладее яда си, се разгълча като сврака. С това той предизвика гнева на предводителя, който след няколко здрави ритника го предупреди:

— Мълчи, кучи син! Нищо не застрашава живота ви. Но ако ни оскърявате, ще ви застреляме, безполезни градски крастави жаби такива! Ние искаме само вашите коне, оръжията ви и един откуп, чийто размер тепърва ще определим. Открихме ви в Хадж и Кара и препуснахме бързо пред вас, за да ви заловим недалеч оттук. Но вие, като потърсихте тая стара съборетина, ни облекчихте работата. Този мъж и неговото момче лежаха тук, за да следят за идването ви. После той дойде да ни извести. Сега продължаваме ездата. Бъдете умни и се примирете с пленничеството! Само чрез смирение можете да спасите живота си.

Той си бе служил при това изявление със смесица от арабски, персийски и кюрдски, с което потвърди предположението ми, че принадлежи с хората си към някой ихлаут^[9] от граничните планини. Смяташе ни за градски люде, защото носехме черни персийски астраганени калпаци, които си бяхме закупили от Багдад, за да не бъдем вземани още от пръв поглед за чужденци.

Дъждът беше престанал внезапно, сякаш в качеството си на съюзник на разбойниците бе имал само задачата да ни вкара в руините. Нашите нови, достойни за обич, познати бяха оставили конете си на известно разстояние. Бяхме поведени натам. Предводителят възседна моя Асил бен Рих, а един друг се метна на жребеца на Халеф. Това така ядоса дребния хаджи, че той на мига приложи «тайната». Тя се състоеше в два пъти изговорената дума «литахт»^[10].

Веднага щом нашите два врани коня чуха сигнала, подскочиха с четирите крака във въздуха и двамата ездаци полетяха над земята. Опитаха отново да ги възседнат, ала не им се удаде. Та значи не оставаше нищо друго, освен да предоставят жребците на нас. Ние ги яхнахме и бяхме здраво вързани. После продължихме, при което бяхме взети помежду от по двама нагледвачи. Аз яздох в челото, а Халеф на

края на шествието, следователно не можехме да разговаряме помежду си.

Бях убеден, че нашите нападатели щяха да се отклонят. И те наистина се насочиха скоро към една тясна странична клисура, която процеп ваше отляво високата скална стена. Поехме навътре и аз се запитах дали някога ще достигнем Керманшах и ще намерим Умм ед Джамал.

В никой случай не е приятно да си пленник на полудивите ихлаути, защото никога не можеш предварително да знаеш на какви дяволии ще се изложиш в последния момент. Но аз ще излъжа, ако кажа, че ме беше страх. Та нали не се касаеше за живота ни, а за нашата собственост. Хората, изглежда, най-вече бяха хвърлили око на конете ни. Те бяха възбудили алчността на разбойниците и тъй като притежателите на такива скъпоценни животни според схващанията на тези деца на природата трябваше да са баснословно богати люде, те се надяваха да изстискат от нас значителен откуп.

Не се отнасяха лошо с нас. Опитваха максимално да облекчат нашето положение и когато малко след обяд стигнахме в едно голямо село от шатри, ни бе позволено да слезем и удобно да седнем един до друг. Получихме и същото ядене, което ихлаутите приготвиха за себе си. Бивакът беше голям. Изброих поне сто черни шатри, в които трябва да живееха над петстотин човека. В близост пасяха коне, сред които не се намираше нито един негоден, и множество добри охранени говеда, овце и кози. Дори гъски видях да се клатушкат наоколо между шатрите. Мъжете бяха все силни фигури, по които човек можеше да забележи въздействието на здравословния планински въздух, а сред жените и момичетата, ходещи незабулени, имаше сравнително повече красавици, отколкото иначе другаде съм срещал. Тъй като ориенталките притежават краткотрайна младост, ми се стори странно, че не можех да открия ни една така наречена «стара жена». Не забелязвах и никакви бръчки. Лицата на всички имаха здравия планински тен, но при това толкова чиста, нежна кожа, че човек добиваше усещането, сякаш вижда през нея как циркулира кръвта. Неволно се сетих за средството за красота на Умм ед Джамал и когато, станал сега по-внимателен, потърсих някакво кожно загрозяване, не открих нищо. Не можах да забележа нищо, което да прилича на бенки, лунички, акне, пъпчици, нито пък някакъв друг кожен дефект, което

представлява тайната мъка на някои женски създания. Когато обърнах внимание на Халеф върху това, той каза:

— Сихди, тая работа и на мен веднага направи впечатление. Дори при хаддехните, които са горди с несравнимостта на своите жени и дъщери, няма наполовина толкова красавици като тук. Позволявам ти за всеки Дуд ед Джилд^[11], който намериш в някое лице на нашето обкръжение, да ми лепнеш един як шамар. Имам убеждението, че всички тези дъщери на ихлаутите притежават Мазилото на красотата, което диря за моята Ханнех, най-великолепната сред всички рози на цветното царство. Може ли да попитам?

— Пази се! Един такъв въпрос би се изтълкувал като непростимо оскърбление.

— Но как иначе ще узная по какъв начин да направя съдържанието на моя харем също така красиво, както са тези жени?

— Само изчакай! — предупредих. — Обяснението за тази важна работа вероятно ще си дойде от само себе си.

— Има ли много Дидан ед Джилд^[12] ошастливителката на твоето съществуване?

— Ни един-единствен.

— Да, тогава за теб е много лесно да си толкова безразличен. Ама аз трябва да се погрижа едно цяло гъмжило от тези Дидан ел Вишш^[13] да прогоня и поради това ми е невъзможно да съм така безучастен като теб. Мъжът, за когото красотата на неговата жена няма никаква стойност, не заслужава да има жена. Отбележи си това, сихди!

Това също беше плесница, макар и не с ръка. Шейхът беше вътрешно недоволен, че в «моя харем» нямаше и един-едничък Дуд ед Джилд, докато в неговия се намираха твърде много. Впрочем за нас не беше трудно да правим споменатите наблюдения, защото ние двамата представлявахме предметът на любопитството на целия бивак и особено на женската част от обитателите, която ни посвещаваше своето внимание. Но това не ставаше по някой неприятен начин, а толкова безобидно и непринудено, сякаш нападението и отвличането на непознати пътници си е нещо обикновено и разбиращо се от само себе си. При това изтървах по някоя забележка и ето как узнахме, че ихлаутите, в чиито ръце бяхме попаднали, принадлежаха към подразделението идис. Когато Халеф разбра това, ми каза:

— Хамдулиллах (хвала и слава на Аллах), че благополучно се намерихме при «шмекерите», чиято сродница е Умм ед Джабал! Сега се надявам да получа помадата, без да е нужно да яздя до Керманшах.

Храбрият дребен мъж мислеше само за прочутата помада, но не и за това, че бяхме пленници.

Когато идисите се нахраниха и позволиха на конете един час почивка, продължихме ездата. Пътят ни водеше през различни клисури и долини все нагоре. Местността, през която минавахме, беше гориста и богата на потоци и извори, което за съжаление вече не може да се каже за всяка част на толкова обилното някога на води персийско царство. После излязохме на едно лишено от дървета плато, по което бръснеше чувствително студен вятър. На изток се възкачваше дългият Кух и Парау, а зад него се извисяваше високият Елвенд — първият само отчасти, вторият обаче изцяло покрит със сняг.

Ние яздехме най-вече в галоп. След един час теренът отново се снижи. Спуснахме се в тръс в една тясна долина, където пак имаше гора и вода. Аз още не бях идвал в този край, но с основание мога да предположа, че се намирахме в близост на обитаваното от али илахис селце Гавара. То вероятно лежеше на север от нас, докато ние яздехме на изток. Привечер минахме през тревиста, заключена околоръст от хълмове низина, а после покрай една гора, чиято окрайнина се простираше първо на юг и по-късно образуваше една дълбока, широка ливадна бухта, която бе целта на нашата езда.

Тук имаше множество черни номадски шатри, които не можах да обгърна с поглед, защото вече беше станало тъмно. Под дърветата се издигаха изградени от пръти и уплътнени с чимове колиби, които предлагаха по-добра защита срещу студ, вятър и дъжд отколкото тънките шатри. В и пред шатрите вече горяха вечерните огньовете, които хвърляха трепкащи отблясъци върху оживената шетня на бивака. Жителите, изглежда, бяха доста заможни по отношение на добитъка. Ние трябваше да криволичим помежду стадата, преди да стигнем урда^[14].

Хората се стекоха любопитно, когато пристигнахме, ала не им бе предоставено време дълго да ни гледат. Яздихме помежду им до една от споменатите колиби, в която ни вкараха. Трябваше да седнем върху нахвърляна плява и бяхме така вързани, че по мнението на тези хора за измъкване не можеше и да се мисли. Предводителят ни даде да

разберем, че всеки опит за бягство ще бъде незабавно наказан със смърт. Що се отнася до отношението оттук насетне към нас, то щял да пита за това ходиах (господарка).

След това се отдалечи, но остави при нас за надзор един млад, добре въоръжен воин. Той запали огън и седна до него. Когато опитах да завържа с него разговор, той ме осведоми, че не бивало да приказва с нас. На нас обаче говоренето не било забранено, в случай че не си служим с език, който той не разбира.

Така лежахме в продължение на час в очакване. Тук имаше ходиах. Племето от жена ли беше управлявано? Странно! Бяхме любопитни да узнаем при какви условия възнамеряват да ни върнат свободата. Размерът на откупа ни беше безразличен, защото и бездруго нямаше да платим нищо. Мъчнотията се състоеше само в това по какъв начин преди бягството, което лесно можеше да се уреди, да се доберем до нашата собственост.

Ето че направената от здрав плет врата се отвори и вътре пристъпи една жена. Нашият пазач тутакси стана, поклони ѝ се и напусна колибата. В неговия, явно не задължителен, а по желание, направен поклон се изразяваше толкова искрено почитание, че тази жена не можеше да е някоя обикновена. Тя остана, след като той си бе тръгнал, до вратата и ни огледа с изпитателен поглед. Държането ѝ беше гордо и самоуверено, без да е оскърбително. Главата ѝ беше непокрита, ала дългите, дебели плитки на нейната гъста, бяла като сняг коса бяха увити във висок кок — една «капела», на която биха завидели не една и две европейки. Според цвета на косата тя трябваше да е стара, ала в нейното пълно и сега още красиво лице не можеше да се забележи никаква бръчка, а в дръзките ѝ, но все пак женствено меко оформени черти бе залегнал израз на енергия, каквато човек може да притежава само в млада възраст. Една дълга тъмносиня, подобна на мантия одежда, в която бе скрита едната ръка, покриваше нейната висока фигура. Другата ръка, придържаща одеянието на дипли, беше пълна и толкова бяла, че чак се учудих. Тъмните очи на старицата имаха своеобразен, идващ като от дълбочина блясък, а гласът ѝ звучеше в приятен алт, когато ни отправи сега думите:

— Аллах ви даде в нашите ръце и аз идвам да ви запитам кои сте. Моите воини са пропуснали да зададат този въпрос, защото все пак аз съм тази, която ще решава.

— Значи ти си ходиах? — осведоми се Халеф.

— Да.

— Как посмяхте да ни нападнете и ограбите? Какво ви бяхме сторили? Знаеш ли какво казва Корана за крадците, разбойниците и убийците? Ние изискваме незабавно да бъдем освободени!

Жената направи с ръка пренебрежително движение.

— Дължите го на вашия шах, на вашия шах и неговите слуги, които не са нищо повече от роби. Те посегнаха на воини от нашето племе. Моят син Келат и внук ми Шерга също бяха отведени в Керманшах, за да бъдат войници, додето са живи. Те никога няма да могат да се върнат при нас и затова съществува вражда между мен и техните мъчители, между нас и вас.

— Нас? Какво ни засяга нас вашата вражда? — изтътна дребният шейх. — Каква работа имаме ние с твоя син и внука ти? Как изобщо можеш вече да имаш внук? Ти си още твърде млада.

— Годните на моя живот са скрити от твоите очи. Знай, че внукът ми също вече има син, който значи е мой правнук.

— Машаллах! Ти, види се, си майката, бабата, прабабата, стринката и прастринката на цялото си племе. Откъде вземаш младостта, която все още притежава твой лик?

— Аллах ми я е дал и съхранил. Но защо говориш само ти? Защо мълчи твой спътник? Ти ли си по-знатният от двамата?

— При нас единият е знатен точно колкото другия, защото ние сме прочути люде. Аз съм шейхът на хаддехните от голямото племе шаммар и се казвам хаджи Халеф Омар бен хаджи Абул Аббас ибн хаджи Давуд ал Госарах.

— Тогава ти не си аджеми, (персиец).

— Не.

— Това влошава вашето положение, вместо да го подобрява. Аз никога не съм чувала твоето дълго име, но хаддехните са врагове на няколко кюрдски племена, които ние наричаме приятели. Следователно аз ще удвоя откупа, който трябваше да заплатите.

— Твоите устни преливат от любезност и доброта към нас. Колко искаш?

— Пет хиляди туман^[15] за двама ви.

— Само толкова? Не съм си и мислел, че толкова малко струваме.

— Добре, тогава ще платите десет хиляди.

— Това също е твърде малко.

Тя му метна гневни светкавици.

— Присмиваш ли ми се? Пази се! Аз се старая да водя над моето племе господство на любовта и да се отнасям също меко спрямо чужденците, но мога да бъда и много строга.

— Аз говоря сериозно и искам откровено да ти кажа: ние двамата притежаваме толкова висока стойност, че никой не може да я заплати, дори ние самите. Ето защо вие няма да получите нищо.

— А вие няма да сме свободни, преди да сте платили каквото поисках.

— Тогава ни задръж, в името на Аллах! Та на нас и бездруго ни харесва при вас.

— Ако не получавате нищо за ядене, май по-малко ще ви се харесва.

— Не ни мисли! Ние гладуваме колкото ни е угодно, но нито миг по-дълго.

— Ти май мислиш за бягство. Избий си го от ума! Който се намира в наши ръце, само с мое разрешение бива освобождаван. Кой е спътникът ти?

— Това е прочутият в цял свят Кара бен Немзи ефенди.

— И неговото име никога не съм чувала. Той значи не може да е толкова много прочут, както ти казваш. Към кое племе принадлежи?

— Неговото име Бен Немзи би трябвало да ти подсказе, че родният му край се намира в далечната Алемания (Германия).

— Не живее ли там народът, който победи и свали от трона Напулиун Сувим^[16]?

— Да.

— Тогава той не е мюсюлманин, а християнин?

— Да.

— Това е още по-лошо за вас, защото аз мразя християните. Той сигурно се срамува, дето е един от тях, понеже не смее да говори с мен.

Тук обаче тя попадна при моя хаджи точно където не трябва. Той не търпеше да бъда обиждан и сега също вметна гневно:

— Чуй, жено, това твърдение е най-глупавото, което съм чувал през целия си живот. Този Кара бен Немзи ефенди е един несравним властелин над духа и тялото не само в своето отечество, ами във

всички страни на земята. Познава народите на всички точки на света и говори техните езици. Убивал е лъвове и е затривал слонове. Неговият юмрук поваля победоносно всички врагове и царе, крале и другите му там владетели, които са радостни, ако им бъде позволено да говорят с него. Коя и каква обаче си ти всъщност? Една жена, една главатарка на шмекери, една майка на разбойническа паплач, която иска да изстиска пари от нас. Ако ефендите не говори с теб, то това не е от страх, а защото е твърде много горд, за да позволи на една такава скитница да чуе неговия благословен от Аллах глас.

Ходиах остана при това оскърбление спокойна, ала отвърна с повишени тон:

— Като наказание за тези думи ще трябва да платите сега двайсет хиляди тумана откуп. Ти ни нарече паплач и шмекери, ала няма по-презряна сган и по-големи крадци от християните.

Тогава аз се изправих въпреки вървите си в седнало положение и заявих:

— Ти изрече най-голямата лъжа в живота си. Докажи ми истинността на това твърдение!

Тя отстъпи пред острия ми тон крачка назад, но после усмихнато — две напред.

— Ти значи не си все пак съвсем ням. Дори ме удостояваш с отговор. Лъжа ли го наричаш? Аз изрекох истината. Кажи ми русите, англичаните, гърците, арменците, мисионерите, които ни пращате, християни ли са?

— Такива са.

— Тогава ти вече призна истинността на моето твърдение. Кой дебне като някое хищно животно по границата на Персия, за да я погълне? Англичанинът, русинът! Кому никога не е достатъчна неговата страна, а иска все повече страни и народи да придобие под свое владичество? Християнинът! Кой е най-лукавият мошеник, най-безсъвестният измамник на Ориента? Гръцкият и арменският християнин! Кой разпраща своите така наречени «Пратеници на любовта», за да ги последват мечът, топовете, стотици болести, користта, измамата, престъпването на мата, грабежа на земи? Християнинът! Какво са консулите, пратениците, които във всички, също и в нашите, владетелски дворове сеят интриги, раздори и недоверие, за да изпращат по-късно плодовете от тези коварства у

дома? Християните! Наблюдавай нашите мисионери! Аз не познавам различните секти, към които те се числят. Те са толкова много, че човек изобщо не може да ги запомни. Но всеки от тях твърди, че разгласявал вярата, която единствено те правела блажен. Затова те се мразят и преследват. Презират се едни други, говорят, проповядват и се борят тайно и явно едни срещу други, а пък изискват от нас вяра и доверие! Изискват уважение и благоговение и не подозират, изглежда, че самите правят всичко възможно, за да се лишат от своята чест и нашата почит. Те винаги носят на езика си голямата дума Любов, ала същевременно се разкъсват помежду си, разкъсват и нас! Много християни пътуват през тази земя, защото главният път от Багдад нагоре минава тук покрай нас. Аз съм ги виждала и съм говорила с тях, тук и в градовете, също в Техеран и Исфахан. Обаче не съм опознала нито един-едничък християнин, чиито дела да сметна за онова, което ни е било обещаavano от неговата вяра, неговото учение. Какво е допринесла вашата така наречена любов на иноверците? Кръв и пак кръв! Където стъпите, народите изчезват, защото вашите нозе са нозете на гибелта, и по вашите стъпки се прокрадва смъртта. Аз казах преди малко, че мразя християните. Но аз не само ги мразя, а и ги презирам, защото комуто делата са в противоречие с неговите слова, той не заслужава нищо друго, той трябва да бъде презиран. Та не си мисли значи, че ще ви пощадя! Напротив, тъкмо защото си християнин, ще постъпя много строго с вас. Какво можеш да кажеш срещу моите думи? Искам да имам отговор! Говори!

Жената ме погледна с искрящи очи очаквателно в лицето. Тя беше изляла речта си така внезапно, така без същинска причина върху мен, че тя трябва от дълго да се бе натрупвала в нея. Какво можех, какво трябваше да кажа срещу това? Колко често ми бяха отправяни вече тези упреци! Никак не е лесно да се отвръща на подобни обвинения, защото в тях има твърде много истина за този, който е само по име християнин, и колкото и да го усуква, не може да се отърве от неприятното чувство, че ще бъде изобличен. Аз не отбягнах погледа ѝ и отговорих спокойно:

— Ще ти кажа само две кратки слова. Първото е: Ти си жена. Второто гласи: Ти си нещастна.

— Какво имаш предвид? Не те разбирам.

— Тогава ме изслушай! Ти мислиш, така си ме сразила с речта си, че изобщо няма да мога да ти отвърна. Но се лъжеш. Ти си нямаш представа колко дълбоко ми позволи да надникна в душата ти. Ти се намираш в голямо заблуждение по отношение живота извън теб и живота в самата теб. Най-напред живота извън теб: ти гледаш с погрешни очи и поради това бъркаш вярата с народа. Народите възникват, развиват се и си отиват също както човекът се ражда, расте и умира. Сблъскат ли се две нации, едната от които е млада и силна, а другата — стара и слаба, то старата трябва да отстъпи на младата. Ако са от различни религии, не религията, а старческата слабост убива. Вашите ориенталски гърци и арменци принадлежат към стари, отмиращи племена. А че те са западнали и нравствено само доказва, че имам право, защото те ще залязат, макар и също да се наричат християни. Воля на Аллах е да измират цели народи както отделните хора. И когато им излезе такъв късмет, е погрешно да се отдава вината на християнството, напротив, аз мога гордо и открито да изповядвам, че на християнството е присъща силата, животът да спаси от упадък дори тези нации. Ти няма да искаш да го признаеш, ала все пак ще трябва да се съ согласиш, защото ти — направих къса пауза и продължих с натъртване — отдавна вече не си исламех (мохамеданка).

— Аз? Вече не съм исламех? — попита тя бързо. — Каква, каква съм иначе?

— Християнка.

— Би хатър-и-худах! (За Бога!) — възкликна ходиах, като плесна ръце. — Ти дързваш да ме наричаш християнка?

— Това не е дързост, а истина. Преди малко аз казах, че ти се намираш в заблуда и по отношение на живота в теб самата. Аз те виждам и говоря с теб днес за пръв път. Следователно не те познавам, но хвърлих един поглед в дълбините на твоята душа, в която живее един голям, болезнен копнеж по любовта и избавлението. Ти вече от дълги години търсиш Бога, неговото небе и неговото отвъдно блаженство, ала не си намерила човек, който да ти посочи пътя за нагоре...

— Мълчи! — прекъсна ме жената властно.

После пристъпи към огъня, седна и сложи нови съчки в пламъците. При това почти не отвърна очи от мен. Сякаш искаше да ме

прониже с поглед. Едва след дълго време каза бавно и като че й бе трудно да изтръгне от себе си признанието:

— Защо ми говориш по начин, по който иначе се говори само с мъже, и то учени мъже?

— Ти не си обикновена жена, а учена жена. Но ти не притежаваш учеността на главата, а учеността на сърцето, което се стреми към по-извисени блага от тези, към които пресметливият разсъдък протяга мършави ръце.

— Ефенди... да не би ти да си мъжът, когото търся от толкова дълго, без да го намирам? Можеш ли ти да ми покажеш пътя за нагоре? Аз съм почти склонна да го повярвам и все пак не го вярвам, защото ти си... християнин!

— Да, и благодаря на Бога за високото благоволение дето мога да бъда християнин. Аз се старая не само да се наричам християнин, но и наистина да съм християнин. Ако всички християни го вършеха, ти щеше другояче да говориш за нас. Кажи, смяташ ли всички изповедници на исляма за добри хора?

— Не, те за съжаление не са такива.

— Виновен ли е ислямът за това?

— Определено не.

— Как става тогава, че обвиняваш нашата вяра, понеже си опознала християни, които не са били добри хора? Един добър християнин обаче винаги е и добър човек.

— Тогава значи и един добър мюсюлманин е също винаги добър човек?

— Не, защото ислямът не изисква от своите следовници любовта, която е основният камък и ъгловият стълб на християнското учение.

— Ислямът също учи на любов.

— Само на любов към и сред своите привърженици. Нашето Свето писание обаче ни повелява да обичаме всички хора, дори враговете като нас самите.

— Също враговете?

— Да.

— Би чешм-и-ферсендем (В името очите на моя син), това не е възможно. Никой смъртен не притежава безкрайното самообладание, необходимо за да обича врага като самия себе си. Кажи ти би ли могъл

да направиш на твоя смъртен враг същото благодееие както на своя кръвен приятел?

— Да.

— Ти сбърка. Искаше да кажеш «не»!

— Аз исках да кажа «да» и го повтарям!

— Това е лъжа.

Тя скочи и ме стрелна с гневни очи.

— Истина е! — потвърдих аз.

— Лъжа, лъжа, нищо освен лъжа! Сега и аз те презирам. Ти си умен мъж и почти разпозна копнежа, който живее в моето сърце. Ти искаш да го използваш в твоя изгода и се стараеш да гледам на теб като на някой дарител на голям дар. Но няма да ме измамиш! Ти беше толкова непредпазлив да ми отвориш очите с твоята невъзможна любов към враговете. Чрез това, че искаш да се представиш за християнин на всички християни, ти доказва, че си християнин само по име, един себичен, пресметлив и лош човек. Ти надзърна в душата ми, ала не ме опозна. Помисли, че е лесно да заблудиш мен, простата и неука мохамеданка. Но аз не съм това, за което ме смяташ. Аз живея само кратко време от годината тук в дивите планини, а се намирам иначе почти винаги на път и в харимат на велможите на нашето царство. Там аз държа очите и ушите си отворени и събирам духовни съкровища, чиято равностойност никой не би могъл да ми заплати и със злато. Още харемът на Мухамед шах, бащата на нашия сегашен владетел, стоеше отворен за мен, а преди туй бях приятелка на всички жени на Фетх Али шах, най-великия от Каджарите^[17]...

— Какво... наистина ли...? — прекъснах я удивено. — Та това е повече от един човешки живот.

По лицето ѝ мина горда, със съзнание за собствена цена, усмивка и тя отговори:

— Да, тук престава цялата ваша франкска мъдрост. Тук не можете да сторите нищо друго, освен да се дивите. Знай, че моята възраст възлиза далеч над шест десетилетия, и че аз, когато един ден умра, ще изглеждам все така млада, както в днешния ден. Аз имам в ръката си извора на младостта, защото съм Умм ед Джабал, от чиито ръце хиляди са получили блясъка на красотата и...

Беше прекъснатата от Халеф, защото този се изправи, колкото бързо му бе възможно във вървите, и извика запленено:

— Ти си Умм ед Джамал? Хамдулиллах! Хвала, слава, почести и благодарности, изказани на Аллах, задето позволи да бъдем твои пленници! Колко струва една кутийка от твоята чудодейна помада? Аз ще купя на часа десет, двайсет, може и петдесет парчета, стига да не е прекалено скъпа!

— Ти? — попита тя. — Ти няма да получиш ни една-едничка.

— Защо не?

— Защото хаддехните са врагове на нашите приятели. И през ум не ми минава да изглаждам бръчките и браздите на твоя харем. Аз по-скоро желая те да станат дълбоки като урвите и пропастите на нашите планини. Колко жени имаш?

— Една.

— Как е името ѝ?

— Ханнех. Тя е най-прекрасната и красива роза сред всички ухани цветове от царството на цветята.

— Най-прекрасната и най-красивата? И въпреки туй искаш за нея от моята помада? Нейното лице сигур прилича на някой спаружен шипков плод, а вървежът ѝ — на малко камилче. В харимат на хаддехните не живее и една-единствена красива жена.

Това беше за моя дребен, лесно кипващ хаджи като искра в буре барут.

— Какво чувам? — изкряска той. — Моята Ханнех, перлата и короната на всички жени, приличала на спаружена шипка и малкото на камила! Ако не бях вързан и ти не беше жена, щях да те заплюя и сетне така да те тръшна на земята, че никога вече да не можеш да се дигнеш. Ами как изглеждаш ти? Да не би да си красива? Дори не си го въобразявай! Хаддехните притежават най-прелестните жени от всички народи по земята. Пред тях вашите жени са като дългоноги тарантули, сравнени със златисто потрепкващи пеперуди. Помадата на красотата за тях е излишна, аз изобщо не я желая. Ако твоята красота е всичко, което човек добива от нея, хич не ти искам мазилото, защото то само ще обезобрази и похаби чаровния лик на любимката на моята душа.

Ходиах не каза нито дума на тези оскърбления. Тя отправи към него един дълъг, изпълнен с презрение поглед и се отвърна после, за да се отдалечи.

— Правилно ли постъпих, сихди? — попита ме той, когато тя си беше отишла.

— Не. Ти трябваше да премълчиш.

— Да премълча? Когато някой очерня Ханнех, виделината на моите очи и слънцето на живота ми? Шипка! Ще ми се за това на тая дърта пергишка да израсне мустак, голям колкот' на някой персийски сипехсалар (фелдмаршал). Нека си задържи тя помадата и да натрива с нея своите кози и овце.

Халеф трябваше да прекъсне посред излиянието на своето сърце, защото пазачът се върна и ни съобщи, че ходиах заповядала да не получим никакво ядене и да не говорим повече помежду си. При първата дума щели да ни разделят. Това бе последицата от бърливостта на Халеф.

За мен мълчанието беше добре дошло, но за него беше по-лошо от глада. Той го изразяваше с немите, наистина, но пък много красноречиви погледи, които от време на време ми хвърляше. Най-доброто в нашето положение беше да направим опит да заспим. Но преди това да ни се удаде, пазачът ни беше сменен от други двама, които още веднъж строго ни повториха забраната за говоренето. Нощта беше студена. Огънят не топлеше, а вървите ни пречеа да легнем удобно. Въпреки това аз спях доста добре и се будих на няколко пъти само от смяната на пазачите.

Когато новият ден дойде, вън се надигнаха високи крясъци. Звучеше толкова опасно, сякаш бивакът беше нападнат от врагове. Хората търчаха оживено насам-натам. Чухме гневни проклетия. Коне тупкаха с крак и цвилеха. Аз се угрижих единствено за нашите. Единият от пазачите се отдалечи, за да разбере причината за тази възбуда. Но ние не узнахме нищо, когато мъжът се върна, защото той осведоми събрата си шепнешком. Но и на двамата им личеше, че събитието беше както важно, така и неприятно.

Ние не получихме нито нещо за ядене, нито за пиене. С удоволствие бихме пили по глътка вода, но не ни хрумна да молим за това. Най-неприятни бяха не гладът или жаждата, а вървите. Те не ни причиняваха болки, наистина, защото не бяха така здраво стегнати, както при индианците например, но ни уморяваха с това, че ни принуждаваха да заемаме неудобно физическо положение. Впрочем необходимо беше само да поискам и щях да получа свободата на

ръцете си, понеже още от вчера бях опъвали така разтегнал въжето, което ги свързваше, че във всеки удобен миг можех да ги измъкна. Но в присъствието на пазачите с това нямаше да постигна нищо, понеже и краката ни бяха вързани наедно. Следователно трябваше да чакаме, докато по някое време бъдеха освободени.

Това стана по обяд. Тогава влязоха двама по-възрастни воители. Единият беше предводителят на тези, които ни бяха пленили. Той ни съобщи следното:

— Вие сте оскърбили ходиах. Ето защо тя ви отказва честта да дойде пак при вас, а вие ще бъдете отведени при нея, за да научите какво ще иска днес от вас.

— Та нали тя постави още вчера искането си! — отговорих аз.

— Нещата се промениха, защото вашите коне бяха взети от кавалеристи на шаха. Така ние не можахме да вземем тяхната цена и вие трябва да добавите загубата с пари.

— Какво? — попитах уплашено. — Взели са конете ни?

— Да, и заедно с тях още двайсет от нашите!

— Кой?

— Заранта тук беше един десте-и-севарех (ескадрон). Командващият в Керманшах се нуждае от коне за своите войскове части, защото шахът иска да обяви война на султана на Турция. Вие не сте тукашни и значи не знаете, че ние, ихлаутите, сме длъжни да предоставяме конете си, без някой да ни пита дали искаме, или не. На наиб-и-евела (старши лейтенант), който предвождаше тези кавалеристи, му харесаха вашите жребци и той ги взе.

— Нима не му казахте, че те изобщо не ви принадлежат?

— Худа не кунед! (Да пази Бог!) Дори и през ум не ни дойде да проявим такава глупост. Той щеше да иска да говори с вас и сетне да пъкне в собствения си джоб откупа, който трябва да ни платите.

— Накъде тръгна той с конете ни?

— Към Керманшах, но не само с вашите, а и с нашите. Дяволът да го прокълне! Сега елате!

Халеф се беше кажи-речи вцепенил от страх, че неговият Баркх и моят Бен рих са били отвлечени. За да не бъда разбран, му прошепнах на западен арабски:

— Не се безпокой, ние ще си ги получим отново. Ще яздим след тях. Само внимавай!

— Мълчете! — беше ни заповядано. — Вие не бива да разговаряте помежду си! Напред!

Бяхме изведени от колибата. Аз твърдо бях решил в нея повече да не стъпя.

2. При бахтиярите

Като казвам: «Твърдо бях решил да не стъпя повече в нея», това може би звучи самонадеяно или дори смехотворно. Но аз можех да разчитам на себе си и на моя деятелен дребен Халеф, а за един прериен скитник тези ихлаути бяха само едни калпави чираци.

За да можем да вървим, ни бяха освободили краката.

Сега значи бях сигурен, че ще мога да използвам крайниците си веднага щом се наложи. Тъй като вчера при пристигането ни беше тъмно, хората не бяха съумели добре да ни огледат. Ето защо сега обитателите на бивака стояха във на гъсти тълпи да ни гледат. И отново ми направиха впечатление жените и момичетата, които и тук бяха незабулени. Странно бе, че дори майки, чиито израсли синове стояха редом с тях, имаха толкова момински свеж вид, сякаш бяха все още неомъжени. Не откривах, докато ни водеха през образувания шпалир, в тези женски лица ни най-малкия кожен недостатък, макар да имах остри очи. Вярно, аз можех да насочвам вниманието си не само към това фрапиращо обстоятелство. Едно много по-голямо внимание трябваше да посвещавам на конете на ихлаутите, защото се нуждаехме от два, за да препуснем възможно най-бързо към Керманшах.

Не можехме да желаем по-благоприятно устройство на бивака. Гората образуваше, както вече споменах, една бухта, протегляща се от север на юг. Вчера ние бяхме дошли на север. Конете пасяха при тамошния край на бухтата — неоседлани, но всичките с юзди. Водеха ни в тази посока, и то към една колиба, разположена толкова близо до крайнините на гората, че задната ѝ част се облягаше на два дървесни ствола, отдалечени приблизително на четири метра един от друг. Подлесът на това място бе образуван от картоп^[18].

Трябва да спомена, че бяхме оглеждани само с любопитство и в никое лице не се виждаше отсянка на омраза или някакво подобно чувство. За тези хора ние бяхме именно само средство да изкопчат откуп, нищо повече.

Спряхме пред споменатата колиба. Предводителят излезе първо сам и след късо време ни даде знак да го последваме. Бях очаквал да ни отведат пред едно събрание на изтъкнати воители, които са взели

решение относно нас, и, следователно, си бях представял бягството много по-трудно, отколкото сега ми се стори, когато видях ходиах да седи сама в колибата.

Тя беше също изградена от пръти и чимове, и то без отвори за прозорци. Получаваше светлина само от многобройните процеци в стените и през един отвор в покрива, който служеше същевременно като отход за дима. В единия от задните ъгли беше изграден от камъни прост оджак, в другия видях постелята от висок пласт шума, застлан с кожи. Тя сега служеше за диван на седналата върху нея собственичка. Няколко сандъка със сложени отгоре им покривки представляваха цялата мебелировка. Оръжия нямаше, освен нашите, които лежаха на една малка черга, просната до постелята, и то не само те, а в компанията на всички предмети, дето се бяха намирали по джобовите ни. За мен беше истинско блаженство да зърна всичко така мило оставено на едно място.

Намирахме се само с жената и предводителя. Той стоеше зад нас с ръка на ножа. Тя метна къс, враждебен поглед към Халеф, после огледа мен по-малко неприязнено и започна да обяснява студено:

— Вие вероятно вече знаете какво се случи с конете ви. Те са изгубени за нас и вие следователно ще трябва да ни обезщетите. Джемма на моите воители реши за вас всичко и аз го одобрих. Оръжията ви не са ни необходими, защото ние самите си имаме достатъчно, а и не знаем как да боравим с някои от тях. Другите вещи също бихме могли да задържим, наистина, но те много вероятно имат по-голяма стойност за вас отколкото за нас, така че ние на драго сърце сме готови да ви ги продадем. Ако не ви липсва нищичко от това, което ви е принадлежало, толкова по-драговолно и по-добре ще платите. Така мислим ние...

— Машаллах! — извика тук хаджията. — Ние трябва да купим собствените си вещи и да ви обезщетим за конете, които са ни задигнали. Такава откаченост...

— Мълчи! — прекъсна го ходиах. — Тук ти нямаш думата. Аз не говоря с теб, а само с Кара бен Немзи ефенди!

И обръщайки се към мен, продължи:

— Аз още веднъж размислих върху всичко, което вчера си говорихме. Твоите думи докоснаха сърцето ми като ключ, който отваря вратата на някое светло, красиво жилище на блаженството. Бих желала

да ти отправя много въпроси, на които да ми отговориш. Та нали ще разполагаме с много време, тъй като ще трае дълго, докато пратениците отидат и донесат парите ви.

Това прозвуча така чистосърдечно, толкова самоуверено, че аз развеселено попитах:

— И откъде ще идат да ги вземат?

— Където ти посочиш, защото само ти можеш да знаеш откъде ще ги получиш. Ако притежавахме още конете ви, щяхме да искаме по-малко от вас. Искам да ти кажа, че повелителят на Керманшах е враг на нашето племе, защото ме мрази. Неговият харем веднъж ме оскърби тежко и поради това вече не получава от мен «Пътя към красотата». По тази причина той ми се закле в отмъщение и залови с хитрост и взе за войници моя син Келат и внука ми Шерга. Двамата са свободни ихлаути и са се възпротивили да вършат робската служба, на която са ги осъдили. Тази съпротива възбудила неговия гняв. Той доказал чрез свидетели срещу бакшиш, че те са бабити и са се домогвали до живота му. Сега бил заминал за Техеран, за да отпразнува там Ной Рус^[19], а те щели да бъдат заведени след него, понеже празникът трябвало да бъде възславен със зрелището на тяхната екзекуция. Това ми го каза предводителят на отряда, който дойде днес по негова заповед да конфискува най-добрите ни коне. Моите деца са изгубени, а аз не мога да ги спася. Тяхната смърт ще бъде ужасна, защото бабите често биват умъртвявани като в тялото им се изрязват дупки, в които втикват горящи свещи. О, ефенди, да знаеше само как се чувства една майка при това положение.

Тя скри ръце в шепи и заплака високо и горчиво. После отпусна внезапно ръце, хвърли ми един полублуждаещ поглед през сълзите и запита сурово:

— Какво ще кажеш като християнин за това? И вашият бог ли е така свиреп като бога, за когото ислямът учи?

— Има само един Бог, Богът на вечната любов и милосърдие, ала ислямът не познава тази любов. Него обвинявай, не Бога! — отвърнах.

— Но пък Бог е съгласен синът ми и внукът ми да бъдат невинни измъчвани. Това ли е неговата любов и милосърдие? Това ли е справедливостта?

— Не се гневи на Всемогъщия и Всезнаещия! Той знае защо ти е сторил това бreme и ако е в неговата воля и ти го помолиш за това,

децата ти ще бъдат спасени.

— Да се моля? С молитва?

— Да, моли се! Тръгни но стъпалата на молитвата към небето и тогава Бог ще тръгне насреща ти по стъпалата на изслушването. Моли се значи, моли се! Не Го набеждавай в несправедливост, след като ти самата си несправедлива спрямо други хора!

— Несправедлива? Срещу кого? Аз не зная нищо за това.

— Наистина ли? Не си ли такава спрямо нас? Какво сме ти сторили, че стоим тук като пленници? С какво сме го заслужили? Да не би да си справедлива спрямо нас?

Една своеобразна усмивка премина по лицето ѝ. Тя стана, извървя няколко крачки към мен и газа, гледайки ме с напрежение в лицето:

— Сега трябва да се покажеш като християнин и да защитиш вярата си. Та кажи защо се съгласи твоят Бог на любовта да извършим несправедливост спрямо вас?

— Може би заради теб. Трябвало е да Го опознаеш чрез нас и да повярваш в Него. Ако е по волята Му и аз Го помоля, то ние ще бъдем свободни, когато ни е угодно.

— Ти наистина ли вярваш в това, убеден ли си?

— Да, напълно убеден.

— Тогава докажи, че можете да бъдете свободни, когато ви е угодно! Дай ми това доказателство, ох, дай ми го, та да мога да повярвам в твоя Бог на любовта, на милосърдието! Ако той те освободи от ръцете ни, ще може да спаси и моите синове.

— И тогава ще повярваш и ще му се молиш?

— Да.

— В такъв случай те моля за едно обещание!

— Нека го чуя!

— Обещай ми, че ако се освободим против волята ви от нашето пленничество, ще се молиш от все сърце за спасението на твоите деца.

— Обещавам.

— Ще съдържиш ли думата си?

— Като свята клетва! Само че няма да ми се наложи да я съдържам, защото никой бог не може да ви спаси, ако се възпротивите да платите откупа.

— Мисли сега каквото си щеш! Аз обаче се улавям за думата ти! Ти веднага ще узнаеш как Аллах ще те принуди към молитвата.

Изхлузих едната си ръка от клупа, обърнах се към предводителя, който все още стоеше зад нас, и му нанесох удар с юмрука си по слепоочието. Оня рухна на земята и остана да лежи там в безсъзнание. В следващия миг ръцете ми бяха върху устата на жената, за да не може да извика. Повече нямаше какво да ѝ посягам, защото тя затвори очи и се свлече в несвяст до мен. Неочакваността на постъпката ми я беше уплашила повече, отколкото можеше да понесе, и аз вече държах моя лежащ върху черджето нож, с който прерязах вървите на хаджията. След това първата ни работа беше да вържем предводителя и да му тикнем един парцал между зъбите. Всъщност сега трябваше да сторим същото и с ходиах, ала нещо у мен се възпротиви да се отнеса по този начин с нея. Прибрахме си възможно най-бързо собствеността, избихме с прикладите на пушките един отвор в задната стена на колибата и изпълзяхме предпазливо навън, за да узнаем преди всичко как стоят нещата от другата страна. Зяпачите се бяха разкарали оттам, бяха останали само още неколцина, които обаче не гледаха в нашата посока. Ние залегнахме и запълзяхме навътре в гората между картопа, докато вече не можехме да бъдем видени от колибата.

Сега-засега се намирахме в безопасност и можехме да се захванем с търсенето на конете. Продължихме бързешком по периферията на гората — за щастие, без да срещнем някого — докато достигнахме северния край на биваха и видяхме конете пред нас.

Понеже и двамата бяхме познавачи, не ни трябваше много време да подберем двата най-добри. Никакъв човек не се мяркаше наблизо. Работата беше наистина такава, сякаш някой беше подготвил бягството ни и грижливо отстранил всяко препятствие. Сkochихме към конете, яхнахме ги и препуснахме, без да се озъртаме, най-напред на север, за да заблудим евентуалните преследвачи.

Не бяхме се отдалечили кой знае колко, когато насреща ни се зададе на кон един млад ихлаут. Той обузда животното си и се втренчи в нас удивено. Аз също спрях моето и му казах:

— Като стигнеш сега в бивака, отиди незабавно при ходиах и ѝ предай един прощален поздрав от нас! Напомни ѝ от мен за Бога на любовта, комуто трябва от сърце да се моли. Тогава желанието ѝ сигурно ще бъде изслушано. Съобщи ѝ това, а сега продължавай да яздиш и побързай!

Младежът беше толкова слисан, че моментално се подчини, без дума да каже. Ние продължихме да галопираме още на известно разстояние в сегашната посока. Когато достигнахме твърда земя, по която нямаше да оставим никаква следа, завихме надясно, където един много стръмен, обрасъл с дървета планински склон водеше към билото. Когато го достигнахме, вече бяхме в безопасност, защото дърветата ни даваха желаното прикритие. До момента не бяхме разменили и думица. Но сега, когато забавихме в изкачването хода на конете, от устата на Халеф прозвуча бодър смях.

— Това си беше забавно, сихди. Ние сме свободни и си имаме пак всичко. Твоят юмрук употребява все същия здрав език както досега. Какви очи само ще ококори Умм ед Джамал, когато се пробуди, а и мъжът, когото ти повали с трясък! Как ли ще му бръмчи главата! Почти ми се иска да се върна и да му кажа, че трябва да накара неговата ходиак да го натърка с прочутото Мазило на красотата. Ама как ще се доберем до конете си? Как ще стигнем в Керманшах? Ние никога не сме били там и не знаем пътя.

— За тая работа няма защо да мислиш. Знаеш, че притежавам чувство за ориентация, което много рядко ме лъже, а тук, за щастие, няма вековна гора, в която да объркаш посоката, понеже не можеш да видиш небето от непроницаемия от листата свод. Ако нещо не се заблуждавам, тук ще излезем на едно плато, а от другата му страна ще се спуснем до един приток на Кара Су. После ще трябва да минем направо през една верига от хълмове, зад която ще се натъкнем на самата Кара Су. Необходимо е само да я последваме, защото Керманшах е разположен недалеч от нейния бряг.

— Кога ще стигнем града?

— Не преди утре заран. Ще трябва да бивакуваме на открито.

— Това ми е безразлично, стига само да намерим нещо за ядене. Изпитвам силен глад, а и гърлото ми е пресъхнало.

Жаждата ни беше скоро утолена, защото тук навсякъде имаше течаща вода, а по-късно ни провървя да ударим една дива коза, от чието месо можехме да преживеем няколко дена. Предсказанието ми също се оказа правилно: ние достигнахме Кара Су. Когато започна да се смрачава, спряхме в нейна близост и запалихме огън, на който бяха опечени най-хубавите късове от козата.

Най-напред говорихме за конете ни, за които сега и Халеф вече не се тревожеше. После той стигна до разговора ми с ходиах.

— Сихди, твоите думи ми бяха непонятни — каза. — Те звучаха, сякаш ти знаеше, че нейният син и внук ще бъдат спасени. Откъде обаче можеше да го знаеш?

— Не го знаех и сега също не знам нищичко, но понякога аз съм странен човек, скъпи Халеф. Става така, че думите, които в действителност не съм искал да кажа, сякаш са ми слагани в устата, сякаш в мен живее второ същество, което предвижда предстоящите неща и според тях ме напътва как да се държа. Аз нямам и най-малка отпавна точка за това. Но ако сега трябва да кажа дали децата на ходиах ще бъдат спасени или екзекутирани, то бих заявил, че ще бъдат свободни, и то скоро.

— Ти си любимец на Аллах. Може би той ти е придал някой Джин ел Химайет (Дух на закрилата), който ти казва всичко и напътства твоите думи и дела. Бих искал и аз да имам един или двама такива!

— Това твое желание е вече изпълнено, защото всеки добър човек, който не иска насила да се отдалечи от Бога, стои в ръката на Господаря на небесното войнство, който провожда своите пратеници да разпрострат крила над него. Нека му се помолим, преди да отидем, да спим!

Халеф кимна одобрително и ме попита после:

— Ще се редуваме ли да спим?

— Не. Аз чувствам над себе си закрилата на Небето. Това е едно също така необяснимо виждане, чуване и знаене на сърцето, което е може би още по-непогрешимо от виждането и чуването на сетивата на тялото. Лека нощ, драги Халеф!

— Лека нощ, скъпи сихди! Знаеш ли, има време, когато всяка твоя дума е като проповед. И ако всички хора имаха твоята твърда, непоклатима вяра, тогава те щяха да бъдат също толкова щастливи, както аз станах чрез теб.

Ние заспахме и въпреки нощния хлад спяхме крепко и несмущавано, докато утрото ни събуди. Тогава похапнахме пак и започнахме да яздим надолу покрай реката към Керманшах, който след по-малко от час видяхме разположен по неговите хълмове. Градът създаваше не само във вътрешността, но и още пред стените си, където военните провеждаха упражнения, едно войнствено впечатление. Ние

скоро узнахме и причината: шахът бе отново ненадейно споходен от идеята да си иска обратно Багдад от султана и скрепяше тона искане без изгледи за успех с военни приготовления, които в действителност имаха съдбата да си останат именно само приготовления. Аз се осведомих от един векилбаши (фелдфебел) кой е в момента насир-и-шехр^[20]. Той ми назова един сертип (полковник), висок, ала нищо незначещ чин, и си предложи срещу бакшиш услугите да ме заведе и му доложи за мен. Тук веднага опознах персийските военни порядки; да се надяваме, че те сега са по-добри.

Наброих му парите за почерпка предварително. Векилбашията тръгна напред, ние го последвахме на коне. Халеф подметна забележка за мъчнотиите, които ще трябва да преодолеем, за да си върнем животните. Аз обаче го успокоих:

— Не си го слагай за кахър, Халеф! Аз нося в джоба си един ферман на шахин-ин-шаха, който е подпечатан в личното присъствие на владетеля. Срещу него не може се възправи никой сертип.

— Откъде имаш тоя ферман? Шахът познава ли те?

— Не. И аз също не го познавам. В това отношение двамата значи стоим на равна нога. Ти нали си чел моите турски книжа. По-добри от тези, които съм имал и още имам, не може да съществуват и въпреки туй бях непознат на султана. Но аз имах един влиятелен приятел в Стамбул, покойният Мустафа Мохаррем ага, капъджията (вратар) на Високата порта. Той ми набави документите. Никой княз не може да получи по-резултатни. Такива влиятелни личности има и другаде, човек трябва само да знае потайните ходове. Персийски фермани се получават не само в Персия.

Бяхме отведени в построената от Мухамед Али мирза в центъра на града Пах и Тетх (резиденция) и останахме да чакаме там в един двор фелдфебела, който отиде да доложи за нас. Той скоро се върна и ни поведе към вътрешността, където ни посочи една завеса да влезем. Помещението, което сега ни прие, някога е било скъпо обзаведено, ала сега имаше занемарен вид. На един диван седеше, пушейки, офицер в напреднала възраст, в чиито черти напразно потърсих следи от духовна дейност. Нашите имена вече му бяха назовани. Той ни нахока високомерно за причиненото му безпокойство и попита после какво всъщност искаме от него. Тогава аз извадих фермана си от джоба и го сложих върху стоящата пред него, най-много метър висока, маса, по

която се намираха прибори за писане и документи. Оня посегна кисело към него, разгъна го и... скочи чевръсто. Долепи благоговейно документа до челото си и се поклони три пъти почти до земята.

— Аллах да благослови най-могъщия от владетелите със сто хиляди дара. Нека унищожи всички негови врагове и въздигне всички, Които стоят под неговата закрила! Аз съм ваш слуга, вие сте мои приятели!

Такова въздействие беше предизвикал печатът, който можеше да бъде натиснат собственоръчно от мухрдара^[21] само в присъствието на шаха. Аз отговорих със съзнание за собственото си достойнство:

— Трябва да помоля за изпълнението на една услуга. Вчера ние бяхме гости на идис от тира на бахтиярите. По време на отсъствието ни дошъл оттук един десте и севарех и взел от тях двацет и два коня, сред които и нашите! Ще съжалявам, ако при пристигането си във високия Йехан пенах^[22] бъда принуден да кажа, че не съм си ги получил веднага обратно.

Изявлението беше повече от дръзко, то беше направо нагло. Но очакваният ефект се прояви мигновено: сертипът се поклони отново дълбоко и ми съобщи, че конете, сред които два врани жребеца, били предназначени за Хамадан и преди четвърт час заминали за там с една група за принудително препращане. Сред затворниците имало двама идиси, които като нечестиви бабити щели да бъдат екзекутирани в Техеран. В случай че съм побързал, можел съм до един час да застигна отряда и да си поискам обратно конете. Той веднага щял да ми изготви необходимата за това заповед.

Аз се съгласих. Докато офицерът пишеше, ме споходи една толкова необикновена или по-скоро откачена приумица, че реших тъкмо заради тази ѝ откаченост да я осъществя. Сертипът не беше хитрец, а аз бях направил впечатление с грубостта си — достатъчно основание да приема, че ще влезе в капана. Нямаше никакво съмнение, че двамата идиси, за които спомена, са синът и внукът на ходиах.

Когато заповедта беше написана и подпечатана, аз я прочетох. Отговаряше на желанията ми. Въпреки това направих недоволна физиономия и казах:

— А Келат и Шерга? Да се надяваме, няма да ги вземат за войници, защото аз се нуждая от тях.

— Келат и Шерга? — попита онзи. — Кой са те? Хазертин (Негово височество) преди малко не назова тези имена.

— Не? Толкова тихо ли съм говорил? Имам предвид двамата слуги, които надзираваха конете ми. Те са били взети с тях за новобранци, а аз не мога да се лиша от тези хора.

— Хелих хуб! (Много добре!) Значи и тях са взели? Аз не можех да се погрижа за тая работа и трябваше да наредя да я свършат подчинени. Как бих могъл да оправя нещата?

— Само с няколко думи. Ето заповедта да ни се предадат двата коня. Напълно достатъчно е да се добави: «и двамата идиси Келат и Шерга».

— Йем' баджед (Бъдете спокоен), това на мига ще бъде направено.

Той не прибави реда, а написа нова заповед, което ми беше още по-приятно, защото допълнението лесно можеше да предизвика съмнение. После ми даде документа, допря отново фермана до челото си, поклони се три пъти, благослови шаха, мен и Халеф, върна ми грамотата, помоли ме да го помена с добро при Кибле-и-алема^[23] и ни придружи сред повторни метани до изхода на стаята. Фелдфебелът още чакаше в двора. Аз му дадох от радост, дето се бях измъкнал толкова лесно от леговището на лъва, втори бакшиш, после се постаряхме да оставим час по-скоро зад себе си Керманшах и неговите кирпичени дувари. Когато се озовахме навън и минахме по високия свод на застлания с калдъръм мост, Халеф си пое дълбоко дъх и извика:

— Сихди, какво само дръзна! Знаеш, че никога не се боя. Ама когато изиска двамата идиси, направо ми изкара ангелите.

— И аз самият не се чувствах много по-добре от теб. Но печатът на шах-ин-шаха заслепи сертипа. Да не му се вярва на човек, че е възможно да съществува такова лековерие. Но какво трябва да мислиш за един персийски офицер, можеш да заключиш от факта, че в страната има две военни школи, едната от които произвежда учениците още със завършването им в майори или полковници, докато другата не е доставила на войската още нито един офицер. Който е богат и може да наброи пари, се изкачва толкова високо, колкото стига сумата, която е дал, пък дори да е тъп, колкото си ще.

— Тогава той сертип сигурно също ще е някой богаташ, тъп, колкото си ще?

— Така изглежда. А сега трябва да побързаме, Халеф. Ние все още не сме спечелили играта. Много зависи що за мъж ще е офицерът, който командва отряда.

— Да се надяваме, някой много богат! Но, сихди, ако той се опъне да ни предаде конете или идисите, тогава ще си помогнем с оръжията, нали?

— Да. Каквото сме подхванали, при всички случаи ще проведем. Хайде!

Препуснахме към Бисотун, по широката равнина, в чийто северозападен край лежи Керманшах. Дълбокият прах по пътя полетя на облаци зад нас. Сладник и камилски тръни обрамчваха шосето. Вляво лежаха руините Так и Бостан, вдясно отсреща — едно селце, край което прелетяхме. След може би три четвърти час видяхме пред себе си една върволица от ездаци, някъде към осемдесет свободни коня и няколко вързани пешеходци — най-вероятно отрядът, който искахме да настигнем. Можеше да се приеме, че двайсетте животни на идисите бяха също тук. Ние го достигнахме, профучахме край него и спряхме после посред пътя.

Начело яздеше един наиб (лейтенант), красиво облечен и навесен с всички възможни оръжия, на възраст най-много осемнайсет години. Той беше командващият. Сигурно на някой богат татко златното синче.

— Стой! — викнах му, когато се канеше да отmine. Ние, които не изглеждахме така гиздаво като него и дори и седла нямахме, види се, не му направихме впечатление, защото той се обърна гневно към нас с един още наполовина детски глас, който правеше подскоци ту нагоре, ту надолу между високия сопран и втория бас:

— Махнете се настрана! Аз съм офицер на поставения и осветлен от Аллах силлуллах^[24]!

Тогава аз измъкнах фермана от джоба и го разгърнах пред нослето на велелепния юнак. Като съгледа печата с двата познати му надписа, оня насмалко не падна от коня в благоговеен страх, ала знаеше какво точно трябва да прави. Поднесе фермана до челото си, поклони се три пъти до главата на коня и се осведоми после за заповедите ми, при което ме наричаше «емир» и «хазрет вала» (кралско величество).

Аз му издърпах фермана, прибрах си го и му подадох заповедта на сертипа. Без да дочакам какво ще каже, се насочих към отряда и попитах високо кои са Келат и Шерга, двамата идиси. На моя вик отговориха двама от вързаните пешеходци. Яздих до тях и ги освободих от железните пръти, към които бяха вързани с ремъци ръцете им.

Междувременно Халеф се беше отделил от мен. Той вече седеше на своя арап и сега аз също се метнах на моя. Те бяха водени, защото не бяха изтърпели никого на седлото. Те запръхтяха и зацвилиха от радост, дето ни виждат. Наредих на двамата идиси да се качат на конете, които бяхме яздили досега.

Всичко това се бе разиграло за една-две минути. Сега лейтенантът дойде и се осведоми дали има по-нататъшни заповеди от моя страна. Тогава Халеф ме сръчка. Ние бяхме постигнали повече, отколкото само преди два часа ни се бе струвало възможно, а сега даже бях питан за по-нататъшни желания. Осведомих се от Келта и Шерга и узнах, че отмъкнатите животни били тук. Можеха да се разпознаят по клеймото на идисите; бяха иззети от отряда и вързани после по двойки. Сега бях готов с лейтенанта. Похвалих снизходително неговото усърдие за благото на персийската държава и му вгълпих после по приятелски начин убеждението, че в мохамеданската Книга на живота му е даден добрият съвет сега да продължи по-нататък пътя си. Той събра плътно колоната си, поклони ми се няколко пъти и подкара после несмущавано коня си към своя далечен късмет. А ние сметнахме, че имаме причина да не се появяваме пак в Керманшах и поехме при първия подходящ терен странично в планините.

Аз предполагах, че двадесетте коня ще ангажират много вниманието ни в труднопроходимите планини, ала скоро се убедих в обратното. Животните бяха възприемчиви, послушни и свикнали на такива пътища. Но ние не напредвахме толкова бързо все пак както Халеф и аз при ездата към Керманшах. За да стигнем до бивака на идисите, се нуждаехме от още три часа, когато стана вечер. Значи трябваше да отложим изненадата за предиобеда на другия ден.

От само себе си се разбира, че Келат и Шерга бяха научили всичко. На мен не ми се наложи и дума да изрека. Моят дребен Халеф се погрижи за тях да не остане нищо скрито-покрито. При днешното потегляне те били убедени, че ги водят на сигурна смърт. И макар в

мълчаливия си маниер да не изказаха много думи, то все пак всеки поглед ни говореше колко голяма и искрена благодарност към нас носеха в сърцата си. Ние можехме да бъдем сигурни, че ще спечелим чрез тях приятелството на цялото племе.

На другото утро заваля. Заради начина, по който исках да се развие нашето завръщане, на мен това никак не ми беше неприятно. Дъждът щеше да държи ихлаутите в колибите им и да облекчи незабелязаното ни приближаване до бивака. При края на платото, където започваше планинският склон, двамата идиси трябваше да спрат е всички коне, за да ни последват едва след един час. Ние слязохме от животните, спуснахме се пеша по ската, минахме възможно най-бързо през долината до гората отсреща и се насочихме под нейна закрила на юг. Халеф се радваше като дете на изненадата. Милият дребосък отдавна вече не беше сърдит на ходиах. Когато достигнахме бивака отзад, се промъкнахме до една група дървета срещу колибата на Умм ед Джамал. Избитата от нас дупка в задната стена беше поправена. Имаше известен живот в бивака, но не тук, където се намирахме. Ние притичахме бързо и безшумно изпод дърветата и около предния ъгъл на колибата до вратата, която не беше здраво заключена. Надзъртайки през процеците, можехме да обгърнем с поглед вътрешността. Ходиах беше сама — коленичеше до постелята си със склучени ръце и отправено нагоре лице. Устните ѝ се мърдаха. Аз бутнах вратата и влязох. Хаджията ме последва. Тя чу шума, погледна настрани, видя ни и подскочи с крясък.

— Ти се молиш? — попитах. — На моя Бог на любовта или на вашия Аллах, който търпи само мюсюлманина?

— На твоя Бог — отвърна тя, все още неподвижна от изумление.

— Значи ти удържа думата си, благодаря ти! Вярваш ли, че молитвата ти ще бъде чута?

— Повярвах го, защото той ви освободи от нашите ръце. Следователно би могъл да спаси и моите деца. Ама ето че вие пак се връщате! Защо?

— Искаме само да ти докажем, че помощта често е най-близко тогава, когато човек вече не я очаква. Не се отдалечихме не за да избягаме, а заради откупа, който искахте.

— Аз... аз... аз не те разбирам! — изрече със запъване тя.

После обаче мина бързешком край нас до вратата, пристъпи навън и нададе пронизителен кръсък, който раздвижи целия бивак. Ихлаутите се стекоха насам. Старо и младо, мало и голямо се събра пред вратата на колибата и чу с изумление, че сме се върнали по собствено желание. Неколцина се осмелиха да влязат, сред които предводителят, когото бях повалил с удар. Едва ме видя и скочи да ме сграбчи. Аз го улових здраво за ръцете и казах:

— Не си прави труда! Ние направихме доброволно онова, което ти искаше да получиш насила. Тук лежат нашите вещи, дето ни ги бяхте отнели. Вържете ни, ние искаме да бъдем пак ваши пленници, докато пристигне откупът.

Аз проснах старото чердже, на което сложихме пушките и всичко останало. После бяхме вързани. Това стана по начин, сякаш идисите не знаеха дали са будни, или сънуват. Такова нещо никога не беше им се случвало. Голямо, макар и тайно удоволствие ми доставяше физиономията на Халеф. С каква охота би изтърсил всичко, ако не се боеше от порицанието ми. Имаше вид, сякаш се канеше да експлодира. Ходиах беше седнала на постелята си. Сега седеше с преплетени ръце, гледаше какво става пред очите ѝ и едва го вярваше. Когато бяхме вързани отново, попита, без все още да вярва напълно на очите си:

— Ефенди, всеки ли християнин щеше да се държи като теб?

— Не, не всеки — отговорих, — защото не всеки има щастието да бъде учител на ученичка като теб.

— Какво искаш да кажеш?

— Ще узнаеш, като му дойде времето. Сега накарай да ни отведат пак там, където бяхме пазени!

Желанието беше изпълнено веднага. Въпреки дъжда хората стояха вън гъсто скупчени. Пътят ни до познатата колиба беше разглеждан като един вид триумфално шествие. Стигнали при целта, бяхме вързани отново, както се бе случило през първата вечер. Един пазач пак седна при нас. Сега лежахме безмълвно заслушани, докато се чува няколко вика, последвани от други и от още други, които накрая се превърнаха в едно всеобщо радостно ликуване. После стана пак спокойно, след което чухме бързо приближаващи крачки. Вратата се отвори рязко и ходиах влезе припряно, следвана от син и внук, които мигновено снеха вървите ни. Жената застана пред нас със зачервено от радостна възбуда лице и дишайки ускорено, извика с просветнали очи:

— Ефенди, сега ти доказа, че си християнин, истински християнин! Аз ти вярвам. Сега вярвам и във вашия Бог на любовта и милосърдието, който избави чрез теб децата ми от смъртта! И сега познавам пътя, който води към Извечната любов: обичайте Бога, обичайте всички хора, да, обичайте дори враговете си! Отсега нататък аз ще вървя по него и никога няма да се отклоня. Ти беше мой учител в молитвата, ти ще бъдеш мой учител и в обичта. Бъди гост на твоята ученичка, докогато желаеш, защото на теб принадлежи всичко, всичко, което имам!

— В такъв случай значи си довольна от откупа, който отидох да доставя от Керманшах? — попитах усмихнато.

— Не говори така, ефенди, не говори така! Ти ми донесе не злато и сребро, а нещо повече, нещо много повече: живота на моите деца, вярата и любовта. Ти ми даде Бога и мен даде на него! И такива мъже ние завлякохме в плен и искахме пари за свободата им! Аз ще се обвинявам и осъждам за това, додето има живот в мен. Позволи да те отведа в моята колиба, където ще живееш, докато съградим на теб и хаджи Халеф един по-достоеен домашен кът!

— Не го прави! Вие трябва да се махнете оттук! Не бива да търсите отново близостта на Керманшах, преди пясъкът на времето да е навял следите на вчерашния и днешния ден.

— Ти си прав. Ние ще вдигнем утре рано бивака и ще потеглим на север до околностите на Демирлу Даг, където никаква присъда от Керманшах не може да ни достигне. Но вие трябва да ни придружите като гости на нашето племе.

— Две седмици ще останем, повече не можем. Предстои ни голямо пътешествие.

Постигнахме споразумение в това отношение. Пътят до колибата на ходиах беше много къс, ала мина много време, докато стигнем там. Въпреки дъжда всички ихлаути стояха на открито, за да ни кажат някоя приятелска дума. Бяхме избутвани от една група към друга, защото тези почтени хорица, окачествявани от книжния географ като «полудиваци», притежаваха онова, което човек толкова често напразно дири при образования западняк: сърце, изпълнено с истинска, неподправена благодарност.

Когато по-късно дъждът престана и слънцето дари нашия празник с топлиите си лъчи, вече никой не остана под покрива на шатрата или

колибата си. Това беше истинско блаженство за моя хаджи! Той, изглежда, беше станал вездесъщ, защото можеше да го видиш и чуеш навсякъде. Та нали трябваше да възвести моята слава — като заден план на своята собствена — във всички посоки и я разтръби с тръбата на своята сладкодумна уста. Когато вечерта настъпи, идисите знаеха всичките геройски дела, които бяхме извършили и още много други, породили се в главата му изцяло според неговите потребности. Тук нямаше спиране, нямаше препятствие. Трябваше да го оставя несмуцавано да си говори, защото го познавах.

Той имаше една кажи-речи безпримерна, преливаща фантазия. Че Ханнех, «най-великолепното цвете сред всички цветове на Ориента», играеше в повечето му разкази една изтъкната роля, се разбира от само себе си. Когато тъкмо възславяше пак с пламенно въодушевление несравнимостта на нейните достойнства, очите му се спряха на приближаващата ходиах. Това придаде на мислите му нов поврат. Той се прекъсна и й подхвърли внезапния и съвсем неочакван въпрос:

— Та колко значи струва кутийката от твоето Мазило на разкрасяването?

— За теб не струва нищо — отговори тя.

— Ами две кутийки?

— Нищо.

— А десет кутийки?

— Също нищо.

— Ами петдесет кутийки?

— Ти да не се каниш да разкрасиш всички харимат на хаддехидните?

— Само моя. Ама работата зависи от това колко красив искам да го имам: колкото по-красив, толкова повече помада! Би ли ми казала, о, Умм ед Джамал, на чие разкритие дължиш приготвянето на тая благословия?

— Зная единствено, че един прочут хеким (лекар), мой праотец, спасил някога от смъртоносна болест Шехерезада, любимката на Харун ал Рашид, която в знак на благодарност му известила тайната на своята непреходна младост и красота. Той я завещал на своите потомци, всички те достигнали дълбока старост и все пак до сетните си дни оставали млади. Аз също съм стара и при все това изглеждам

млада. Моята майка беше още по-стара, а нейната майка броеше над сто лета.

— И вие винаги сте съхранявали тайната?

— Винаги! Тя е предавана от дъщерята всякога едва малко преди смъртта. Аз съм последната. Дори тук, в племето, освен на мен тя не е известна на никоя друга душа... На теб, ефенди, ще я съобщя на драго сърце, ако пожелаеш да я узнаеш.

Тези думи тя отправи към мен и после продължи разпалено:

— Онова, което получих от теб, тежи повече, много повече, отколкото мога да ти предложа. Та чуй! Вземаш две части айесва към пет части сетарач и декка, слагаш го в един...

— Стой! — прекъснах я ухилено. — Ти само на мен ли искаш да го събъщиш, или на всички, които се намират тук?

— Само на теб!

— Но ако го кажеш в тяхно присъствие, нали те също ще го узнаят.

— Не. Аз споменах само тези три имена, които са им известни, тъй като от време на време ми събират тези растения. Останалото щях да ти кажа после тайно. Бива ли?

— Човек трябва да учи всичко, което може да научи. Да, аз те моля да ми го събъщиш.

Това беше много непредпазлива приказка от моя страна, защото от този ден Халеф без умора ме щурмуваше с молбата да му издам сега и аз на свой ред тайната, понеже възнамерявал да научи на нея своята Ханнех, та да можела да вари «Мазилото на красотата» за хаддехидните и цялото племе шаммар.

На следния ден племето раздига своя бивак и потегли на изток, към околностите на Демирлу Даг, както беше казала ходиах.

3. Мъжът без име

Когато преди две седмици си взехме сбогом с Майката на красотата, казвайки, че няма да се върнем в Багдад през Керманшах, Керинд и Ханикин, защото това би било една твърде значителна обиколка, тя ни посъветва да яздим към Чайсу, един приток на Дияла, ала ни предупреди за среща с разбойническите хамаванди и давидийехи, две, както «предприемчиви», така и «погански» кюрдски племена, които тъкмо сега живеели във вражда помежду си и затова въпросната област била дважд по-несигурна. Предупреждението беше казано с добро намерение, но не съумя да ни въздържи да поемем в указаната посока. По отношение това, че хората наричат кюрдите разбойници, ние си имахме наши, собствени възгледи, които се базираха на нашия опит и произтичащата от него обективна и безпристрастна преценка.

Тези многократно оклеветявани и, често също от западноевропейските вестници, нападани племена проявяват към пътешествениците, които са приятелски настроени към тях, една гостоприемност, заслужаваща най-голямо признание. Дори смъртният враг стои толкова дълго и толкова нашироко под крепката закрила на шатрата или бивака, на чиято защита напълно се е доверил, доколкото се простира властта на предводителя. Вярно, който идва със съмнителни намерения или, както правят някои, преди всичко европейски пътешественици, гледа на кюрдите като на малоценни, стоящи ниско под него хора, длъжни скромно да признават неговото превъзходство и спокойно да понасят неговото незачитане на техните навици и привички, той не бива да очаква нищо от тях. Ако те изискват от такива хора срещу разрешението си да минат през техните територии съответно заплащане, то това съвсем определено не е причина да бъдат корени. А когато те, в случай че им се откаже заплащането, със сила добият своето искане и тогава дори може би вземат повече от поисканото, то познавачът на тамошните порядки въпреки това все още не ги охарактеризира като разбойници. Значението на думата «грабеж» и възгледите на тези хора за него са по-различни отколкото при нас. Ако нашите схващания за по-голямата

част от Ориента са без валидност, не бива да изискваме точно от кюрдите да им се подчиняват в собствен ущърб. Когато беседвах веднъж по този пункт с един висш чиновник от онези страни, той ми отвърна, като на лицето му се появи една почти иносказателна усмивка:

— Грабеж? Разбойници? Аллах да те предпази от несправедливостта! Аз познавам един мъж, който е бил във вашата страна; освен това той много е чел за вас и ми го разказа. Аз следователно знам как стои работата: при нас има прям, открит, честен грабеж, при вас — вежлив, таен, скрит. Вие го наричате фалимент, разорение, банкрут и дух на предприемчивост, с който ощетявате не само чужденци, а и вашите собствени съплеменници. Вие опирате скришом на гърдите на хората своите ножове; тези, които вие наричате разбойници, го вършат открито, свободно и само срещу чужденци, срещу врагове, никога срещу човек от своя народ. Кои разбойници в случая са повече за осъждане, нашите или вашите?

Ако опитвам тук да спася някак си честта на кюрдите, то това става от чисто човешко намерение, защото смятам, че всеки трябва да бъде преценяван според условията, които са го възпитавали и продължават да господстват над него. По отношение жителя на Кюрдистан това са приблизително нашите военни условия, времето на юмручното право, когато дори някой господар във високия си замък от гледна точка на днешните ни схващания може да мине чисто и просто за разбойник. Дали за това неговите потомци ще го зачеркнат от родословното си дърво? Тъкмо такъв един рицарски Балдуин фон Ойленхорст или Куно фон Фелзенщайн е и кюрдът, който счита своите действия за напълно законосъобразни и на упрека, че не е честен човек, а един крадец и обирджия по пътищата, ще отговори с кръвното отмъщение. Аз съм бивал при кюрдите третиран като враг, но никога вероломно ограден от тях по арменски маниер, изигран за собствена изгода и измамен. Изцяло на мое мнение беше и хаджи Халеф Омар, който биваше отблъскван от всеки низък възглед и твърде често е ругал сърцато кюрдите, но никога не е говорил за тях като за подли, безчестни хора.

Бяхме напуснали бахтиярите преди няколко дни и се намирахме по височините на кюрдските планини. Хълмовете се възправяха около нас като застинали посред буря, проблясващи в зелено морски вълни.

Пред нас се протегляше в доста права посока един хребет, който не беше обрасъл с високостеблена гора, наистина, но пък предостатъчно с храсталак. Следвахме го, защото се простираше на югозапад, направлението на нашата езда.

След кратко време стигнахме до тясна малка рекичка, където спрях, за да заключа по облика на лежащия пред нас терен за вероятното протичане на потока. Халеф попита:

— Мислиш, че тази вода вече принадлежи на Чайсу, за която говори жената? Аз искам да призная, че името Чайсу ми е неизвестно, никога не съм го чувал.

— Аз също.

— И не се каним да го търсим и даже да го намерим?

— Защо не? Името е без значение. Чайсу е турско-кюрдска дума. «Чай» означава «река», «су» в общия смисъл значи както «вода», така и «река». Сиреч името в действителност е много неопределено. Вероятно тук имаме работа с често срещаната привичка на даден предмет да се дава произволна характеристика. За Умм ед Джамал въпросната река е била именно само «Реката»; как всъщност тя се казва, нея не я е интересувало. Много вероятно се касае за някой десен ръкав на Дияла и тъй като ние се намираме от тази страна, сигурно ще се натъкнем на нея. Аз спрях тук само за да размисля дали да следваме този поток, или не. Той води вляво дълбоко надолу в долината, която описва широк завой, докато билото се проточва в права посока. Останем ли горе, много вероятно ще го срещнем пак, и то довечера, когато ще трябва да бивакуваме и следователно ще се нуждаем от вода. Да го следваме, би било обиколен път.

— Няма да го направим. Оставаме значи горе.

При по-нататъшната езда се оказа, че съвсем правилно съм отгатнал руслото на потока. Завоят на долината, по чието дъно той течеше, се засилваше първо много далеч наляво, после обаче започна да приближава все повече към нас и когато по свечеряване достигнахме края на нашата планинска верига, го видяхме да протича долу напреко пред нас, за да се съедини с една рекичка, която идваше вдясно от една странична долина. Те образуваха един ръкав на притока, който се надявахме да намерим.

Яздихме надолу към долината и потърсихме подходящо място за бивакуване. Намерихме едно такова в близост до водослива. Слязохме

там от конете, напоихме ги и после ги изкъпахме, което се грижехме да вършим възможно по-редовно след една такава езда. Докато човек никога не бива да къпе един кон с топла вода, студената е така безусловно необходима за неговото здраве, че той не бива да пропуска нито една възможност, която му се предлага. Инстинктът обръща внимание върху това. В Запада на Съединените щати аз много често съм виждал диви мустанги да влизат във водата дори в необикновено студени дни.

Докато жребците после започнаха да пасат, ние се настанихме удобно под група иглолистни дървета, чиито гъсти върхари обещаваха да ни предпазят от нощната роса. Бяхме така избрали мястото, че можехме да наблюдаваме цялата извивка на главната долина и също да хвърляме един поглед в устието на страничната. Не сметнахме за необходимо да палим огън — вечерята ни се състоеше от студено месо, което Умм ед Джамал ни беше дала; комари, които човек обикновено държи с дим далеч от себе си, нямаше; времето беше толкова меко, че не се нуждаехме от изкуствена топлина, така че един огън можеше само да ни издаде със светлината и мирисата си. И през ум не ни минаваше да се боим от някаква среща, но когато човек се намира в такава местност, сам се чувства най-сигурен.

Но желанието да сме сами нямаше да се изпълни.

Имахме още половин час до започване на тъмнината, когато видяхме от страничната долина да се задава една група, състояща се от шестима добре въоръжени мъже, по чието облекло се познаваше, че са кюрди. Всички носеха червени шулвари^[25], плътно прилепнали елечи, притегнати от кожени пояси, а над тях широки антари^[26] в тъмен цвят. По хълбоците им висяха ятагани, в силяхите им бяха набучени пищови и ножове, а като далекобойни оръжия имаха тънки кюрдски кремъклийки, чиято ложка стигаше едвам до половината на цевта. Петимата носеха капи с онази странна форма, която им придава вида на ощавени паяци, чието полусферично тяло покрива главата, докато многобройните крака провисват отзад и по двете страни. Шестият имаше тюрбан от почти четири стъпки в диаметър. Човек особено често може да види такива исполински амайим^[27] в Кюрдистан. По този повод трябва да се отбележи, че думата «тюрбан» всъщност означава дюлбенд и обозначава само парчето муселин, което се увива за оформянето на амами или около феса, или направо около главата.

Яздеха много добри животни — все кобили от кюрдска порода, която се отличава с дълъг, издръжлив дъх и, което в планината е най-главното, със сигурен, никога препъващ се вървеж.

Както ние бяхме видели веднага ездачите, така бяхме забелязани и ние начаса от тях, защото помежду ни нямаше никакво препятствие. Първо им се бяха набили в очите нашите коне, пасящи пред групата дървета, а после бяха открили и нас. Те спряха, посъветваха се кратко и накрая поеха към нас, държейки кремъклийките готови за стрелба, начело с носителя на гъжвата. Неговото лице беше безбрадо, докато другите имаха гъсти големи бради. Тяхното държане към него показваше уважение и покорство, така че ние предположихме, че той е предводителят.

Казах, че имаха много добри коне, ала ние не бяхме заменили един от нашите срещу десет от техните. Това видяха и кюрдите. Те хвърлиха при приближаването си възхитени погледи на нашите животни и си размениха тихи забележки, които, както добре разбрахме, се отнасяха до жребците. Когато стигнаха на двайсетина крачки от нас, спряха и ни заоглеждаха с мнителни очи.

— Саллам! — поздрави предводителят.

Поздравът не беше кюрдски, защото той ясно можеше да различи, че не бяхме кюрди. Толкова късо като него човек поздравява само неверници или хора, на които не вярва.

— Саллам! — отговорих аз също така пренебрежително, макар че и с едно сухо «алейкум» нямаше да си уроня достойнството, но то все пак щеше да е по-вежливо отколкото повторението на «саллам»-а.

Гласът на поздравилия беше висок тенор или дълбок алт, което бе в хармония с безбрадото лице. Чертите му бяха много правилни, за един мъж — твърде меки, почти по женски красиви. Възрастта не можеше да се определи; аз напразно се питах защо. Бих могъл да твърдя, че това лице никога не е било бръснато. И тогава ме споходи мисълта, че ако този ездач не седеше така сигурно и по добре обучен мъжки маниер на седлото щях да го сметна за жена, макар погледът да беше толкова сериозен и спокойно изучаващ, какъвто обикновено има мъж, който знае своето достойнство и умее да налага волята си. Тези премисляния не отнеха дълго време, те преминаха светкавично през ума ми. Когато моят къс отговор отзвуча, кюрдът сви чело в гневни бръчки.

— Машаллах! Вие май сте много знатни люде, та ти си толкоз пестелив с думите на поздрава?

Той и сега си послужи с арабски. Аз направих отбиващ жест.

— Съдейки по твоята собствена пестеливост, ти си не по-малко знатен от нас двамата.

— Кажи кои сте!

Прозвуча повелително, като от уста, свикнала да раздава заповеди.

— Не знаеш ли, че този, който е бил вече тук, има правото на такъв въпрос? Пристигналият по-късно трябва да отговори!

Той се обърна, прошепна някаква тиха забележка на спътниците си, после се извърна отново към мен и каза, като една лека усмивка заигра около неговите пълни устни.

— Не зависи от това кой е дошъл по-напред и кой по-късно, а от това кой е човекът. Нискостоящият е длъжен да дава сведение на по-високопоставения. По тая причина вие май трябва да кажете кои сте. Аз го изисквам!

Каза го с толкова самоуверен тон, че моят хаджи взе бързо и с познатия плам думата:

— Какво чувам тук? Да кажем трябвало? Трябва, трябва? Ти го изискваш? Чуй добре, ти говориш за изискване! Който изисква от някого нещо и го изисква така повелително, както си го позволи ти, трябва да стои по-високо от него. Я вземи сега ни кажи с колко камилски гърбици се извисяваш над нас!

— Аз стоя толкова високо над теб, че мога да изисквам от теб почтителност и покорство!

— Тъй ли? Значи от раз две неща? Почтителност, че и покорство отгоре! Значи ние вероятно имаме безпределното щастие да видим пред себе си помазания от Аллах султан и халиф на всички правоверни?

— Не, аз не съм такъв.

— Или пресветлия шах-ин-шах, прославения владетел на персийското царство?

— Не.

— Може би кайзера на Исвиера (Швейцария), краля на Гирид (Крит) или даже несравнимия, световноизвестен регент на Елпес дагхлари (Алпите) и големия Хърватлък (Хърватско)?

— Също не.

— Не? Странно! Ти даваш вид, като че ли си най-големият властелин на земята, а пък си нищо от всичко туй, дето го споменах! Но аз ти казвам: дори и да беше някой от тези височайши мъже, пак нямаше да получиш със сила от нас почителността и покорството, за които приказва. С нашата почителност ошастливяваме нас си самите, но никого друго, а покорство при нас съвсем напразно ще търсиш. Ние вършим винаги само каквото искаме и който тук вярва, че ще се водим по волята му, на него ние много набърже доказваме, че при нас той не може нищо да налага!

— Тогава вие стоите по-високо от падишаха и по-високо също от шаха? — ухили се кюрдът. — Та аз значи ви моля с цялото си смирение и покорство да ни съобщите най-милостиво какви необикновено знатни господари имаме пред себе си!

— Няма да го сторим, преди да сме узнали кои сте.

— Това ние няма да кажем!

— Тогава и ние ще си мълчим!

— Ще ви принудим! Ние сме шестима мъже, вие — само двама!

— И шестстотин даже да бяхте, пак щяхме да сторим каквото си искаме!

Тогава кюрдът даде да се чуе весел смях, към който се присъединиха неговите придружители. Той слезе от коня, пристъпи по-близо до нас — ние все още седяхме на земята — и каза:

— Ние си бяхме определили това място за оставане през нощта! Вие ще ни го освободите!

— Не, няма! — рече Халеф.

— Ще ви принудим!

— С какво?

— С оръжията си.

— Дори не се опитвайте, в името на Аллах! В целия свят няма дори едно-едничко оръжие, от което да се боим. И даже всеки от вас да имаше десет, че и повече заредени топа, пак щяхме да ви се изсмеем!

— Ти си побъркан! Аз отдавна да съм ти се разгневил, ако не виждах, че принадлежиш към онзи заслужаващ съжаление тип хора, дето им викат мазуха^[28]. Затова ти не можеш да ме разгневиш, а само събуждаш моето състрадание. Напуснете доброволно това място, ако не искате да ви принудим! Виждаш, че сега говоря сериозно. Ако не се подчините веднага, ще ви застрелям!

Той извади един пищов от пояса и щракна петлето.

Вече многократно е казвано, че нищо не будеше така негодуванието на хаджията, както натякването за неговата фигура. Така стана и сега. Той скочи, избѝ пищова от ръката на кюрда, улови го за двете ръце, запрати го до мен на земята, коленичи върху тялото му, измъкна с дясната ръка ножа от пояса и замахна за удар.

— Келеш, ще опознаеш ти «мезаха»! Ако някой посмее макар и само да докосне оръжието си, забивам ти ножа в сърцето! Към мазуха съм се числял! Казвам ви, най-малката става на кутрето ми стига напълно да ви докажа, че пред мен сте като сукалчета, дето още не могат да се бранят! Не се опитвайте да ни окажете никаква съпротива, иначе го намушквам мъртъв!

Чудесно бе да се види как петимата кюрди седяха замрели на конете си. Един толкова светкавичен, насилнически номер от дребоська те не бяха очаквали. Неговото готово за удар острие, резкият тон на гласа му, мятащите мълнии очи, чийто поглед бе заплашително отправен към тях, оказваха такова въздействие, че те не само държаха ръцете си неподвижни, ами не смееха и думица да обелят. Предводителят лежеше вкаменен от страх под коленете и ръката на хаджията, който, обръщайки се сега към него, продължи:

— Ха сега ни принуди да се махнем оттук, де, да ви сторим място! Много съм любопитен да узная как смяташ да я подхванеш тая битка! Ако си мислиш, че нещата зависят от височината и ширината на снагата, страшно се лъжеш. Пред мен са се валяли вече в прахоляка най-големите великани на земята, а ти не си такъв голям. Искam веднага да кажеш кои сте. Не се бави, иначе моят нож ще превари езика ти!

— Първо ме пусни, в противен случай няма да мога да говоря! — простена кюрдът под здравата хватка на Халеф.

— Добре, ще ти позволя да си вземеш дъх, но не опитвай да се освободиш! Кои сте?

— Кюрди сме — можа сега по-ясно да каже запитаният, защото гърлото му вече не беше притиснато.

— Това го виждаме. Но ние естествено искаме да знаем към кое племе принадлежите.

— Към племето думбели.

— Къде се намира то сега?

— Тук наблизо. Точното място не ни е известно. Ние бяхме заминали далеч и сега се връщаме. За да не се налага да го търсим, отредихме да дойдат да ни вземат от това място. Затова трябваше да останем тук и поискахме да напуснете терена. Освободете ни и внимавайте, защото ако нашите воители дойдат и узнаят, че сте се отнесли враждебно с нас, ще поискат кръвно отмъщение.

— Ние се страхуваме от тях и тяхното кръвно отмъщение също толкова малко както от вас! Ти си разтвори толкова широко устата и дръзна да ни даваш заповеди, сякаш не принадлежиш към обикновените воители. Как стоят тук нещата?

— Аз съм вождът.

— Как те викат?

— Името ми е Адир Бег.

— Тогава искам да ти направя, Адир Бег, едно съобщение. Ако се вслушаш в него, ще те освободя, но само от добра воля и не защото се боим от вас. Та чуй значи какво ще ти кажа!

— Почакай още с тая работа! — наредих му сега аз, защото не биваше да му позволя да дава разпореждания, без преди туй да ме е питал.

— Някакво възражение ли имаш? — попита ме той.

— Да. Този мъж не ти каза истината, той не е думбели кюрд.

— Мислиш, че ме е излъгал?

— Да. Също името Адир Бег е фалшиво.

— То е истинското ми име — намеси се тук кюрдът. — И племето си назовах с истинското име. Защо ще ви казвам други имена!

— Защото... но за това може би по-късно. Нас ти не можеш измами!

— Ти говориш за измама? Как можете да ме обвинявате в измама, вие, които не сте кюрди и следователно не познавате нашите порядки!

— Аз вероятно ги познавам по-добре от вас самите — отвърнах. — Ще ти го докажа, макар изобщо да не е нужно да говоря за тези неща. Ти сега си служиш не с кюрдски, наистина, а с арабски, но аз все пак долавям от изговора ти, че твоето племе говори курманджи — диалекта на кюрдския, не наречието заца. А думбелите са заца кюрди и твоето фалшиво име Адир, което си прикачи, е зацаска дума.

— Колко си бил умен само! — отговори той къде смутено, къде с подигравка. — Ти май не знаеш, че от различни диалекти много често преминават думи от единия към другия и обратно!

— Това го знам много добре. Но също така знам, че думбелите се намират много далеч оттук. Ти ни излъга, а който не е откровен с нас, не бива да разчита на никакво снизхождение.

Кюрдът се забави да даде веднага отговор. Той дълго ме гледа изпитателно в лицето и накрая каза:

— Бих могъл да твърдя, че ти си добър човек! Злите хора имат по-други очи от теб. Затова искам искрено да ти призная, че не ти казах истината. Но аз не бива да издавам кои сме. Ние сторихме пред трона на Аллах един надр (оброк), който ни налага мълчание. Вярваш ли го?

— Да, личи ти, че сега говориш истината. Вярвам ти.

— Ако ни заставиш да ти дадем отговор, ще трябва отново да те излъжем. Само по тази причина не ти казахме кои сме. Други основания да премълчим имената си нямаме. Напротив, ние можем само да се гордеем с факта кои сме и имаме по-скоро причини да говорим, а не да мълчим по този въпрос. След като чу това, навярно няма да се бавиш повече да ни дадеш сведения! Към кое племе принадлежиш?

— Към никое.

— Но ти си бедуин! Когато един такъв не принадлежи към никое племе, то той е отлъчен от своето заради безчестно поведение и не е приет от друго. Само че ти не ми се струваш някой безчестник!

— Аз не съм бедуин.

— Значи персиец?

— Не.

— Турчин?

— Също не. Аз съм християнин и произхождам от Запада.

— Там имало няколко страни, които носели различни имена. Как се казва твоята?

— Джерманистан.

— Джерманистан? Това е прочута страна, за която често се говори. Твоят султан се казва Вирхем?

— Вилхелм искаш да кажеш!

— Негов велик везир е един исполин по снага, който се казва Бизмара?

— Бисмарк е правилното произнасяне.

— А неговият мушир (главен генерал) се нарича Молекех?

— Молтке трябва да се каже!

— Ние не можем да изговаряме тези имена така, както ти ги казваш, но сме чували много за тези трима прочути мъже. За тях са ни разказвали велики, несравними дела. В Джерманистан трябва да има множество храбри мъже!

— Защо мислиш така?

— Защото вие победихте голямото племе ферансави (французи), на което никой враг не би съумял да противостои. Също хаджи Кара бен Немзи бил воин от вашата страна.

Едва чул това име, Халеф вметна бързо:

— Хаджи Кара бен Немзи? Ти знаеш ли го?

— Да.

— Откъде?

— Кой не го знае, кой не е чувал за него и неговия верен хаджи Халеф Омар! Тези двама мъже са подкрепяли не едно и две племена срещу други, вражи племена и са им помагали да извоюват победата, защото те са безподобно храбри и се придържат към правилата за водене на битка и война на Джерманистан, които са далеч подобри и преимуществени от нашите. Който прилага тези разумни правила, той не може да бъде надвит от никой враг. Затова Кара бен Немзи и неговият Халеф никога не са били побеждавани и техните имена живеят не само в устата на приятелите, но и от враговете биват изричани с уважение и почителност.

Халеф беше все още здраво коленичил върху кюрда но веднага щом бе споменат «верният хаджи Халеф Омар», махна първо левия крак, а при думите «безподобно храбри» и десния, така че освободи лежащия на земята мъж и този можа да се изправи до седнало положение. Ножа действително държеше все още в ръка. Но когато кюрдът накрая заговори чак за «уважение и почителност», дребосъкът отстрани и застрашаващото оръжие и каза любезно:

— Това трябваше да речеш веднага, а именно, че знаеш тези световно прославени герои! Тогава щяхме другояче да разговаряме с вас. Ти си свободен!

— В такъв случай навярно и ти ги знаеш? — осведоми се кюрдът, като скочи бързо и се наведе за пищова си.

Без да обръща внимание на това движение, хаджията отговори:

— Знам ги естествено, и то много добре!

— Чували сте за тях?

— Не само това!

— Нима сте ги виждали?

— Не само това!

— Говорили сте с тях?

— Не само това!

— Може би сте бивакували при тях, яли сте, пили и навярно сте спали при тях?

— Не само това!

— Да не би да сте пътували с тях, яздили, по-дълго време да сте се намирали при тях?

— Не само това!

— Че какво още? Не може да има нещо повече от това, което питах!

— О, къде повече! Ние постоянно се намираме при тях.

— Какво? Тогава би трябвало също днес, също сега да сте при тях!

— Та ние сме си!

— Как? Наистина ли? Къде са те всъщност? Кажете бързо! Сигурно са се отдалечили с конете за известно време и пак ще се върнат? Чакате ли ги?

— Не. Те са тук!

— Тогава би трябвало да ги видим!

— Та вие ги виждате!

— Ние съзираме само вас. Те скрили ли са се? Отдръпнали са се, когато са ни видели да идваме?

— Не, те са тук!

Тези къси въпроси и отговори следваха много бързо един подир друг. Кюрдът проявяваше в тая работа едно особено усърдие и тонът му ставаше при всеки въпрос все по-настойчив. Сега плъзна учудено поглед между мен и Халеф; не знаеше какво да каже. Тогава обаче се провикна един от неговите придружители:

— Конете, конете!... Кой има такива животни?

Подтикнат от това, предводителят се обърна към враните жребци, ала много бързо се извъртя пак и затърси истината:

— Халеф бил много дребен, а Кара...

— Дребен само по фигура, но неимоверно едър по кураж и храброст! — вметна чевръсто в приказката му хаджията.

— А Кара бен Немзи ефенди — продължи кюрдът след това прекъсване — носел около врата си зъбите на повалените от него самия мечки, лъвове, тигри и пантери. Ти си дребен, а твоят придружник има две такива огърлици, както виждам! Нима...

От изненада той спря по средата.

— Нима... какво? — попита Халеф.

— Нима вие двамата сте тези?

— Защо не?

— Ти — хаджи Халеф Омар?

— Да.

— Върховният шейх на хаддехните...? От голямото племе шаммар?

— Естествено?

— А той е Кара бен Немзи?

— Разбира се!

— Тогава да бъде благословен мигът, който ни доведе тук! Вие сте двамата мъже, които да срещна някога, е било съкровено ми желание! Ние попадаме на вас във време и на място, когато вашият съвет би бил безкрайно ценен и добре дошъл за нас! Слизайте от конете, хора, и поздравете тези двама непобедими, както човек поздравява скъпи приятели, чието съзерцание кара сърцето му да се вълнува!

Ние се изправихме. Те скочиха от конете, снеха оръжията си и ни разтърсиха ръцете с такава сърдечност, сякаш бяхме техни стари бойни другари, чиято неочаквана поява изненадва двойно по-радостно. После разположиха удобно животните си и седнаха при нас, след като бяха помолили много вежливо за разрешение. Картината из един път бе станала съвсем друга. Предводителят седеше срещу мен. Вечерта сега се спусна и кюрдите обясниха, че ще последват нашия пример и няма да палят огън. Естествено сега за нас първата работа беше да научим от кое племе бяха кюрдите. Халеф изрази това желание по своя познат начин:

— Вие искахте да ни принудите да ви кажем кои сме. Вие го узнахте, макар ние да не допуснахме да ни принудите. След като

желанието ви сега се изпълни, вие също сте длъжни да ни дадете сметка за вашите особи и аз се надявам, че няма да се загръщате повече с тайната си като с някое палто, през което човек може да надникне едва когато стане вехто и парцаливо!

Седналият срещу мен остана сдържан.

— Ние ви съобщихме, че сме дали клетва, която ни принуждава да мълчим. Ето защо можем само да поясним, че принадлежим към племето на хамаванди кюрдите.

— Ти ли си техният шейх?

— Не, аз самият не, но един мой близък сродник.

— А името ти?

— То също е тайна. Наричай ме... — той помисли няколко мига и после продължи: — Наричай ме Адзи, на това име ще отвърщам.

Кюрдът може би имаше предвид турската дума «адзис», която означава нещо като «без име». Халеф кимна одобрително.

— Човек не бива да нарушава клетвата си, затова за нас е достатъчно да ни кажеш име, което е подходящо за твоето ухо. Ние бяхме при бахтиярите и сега възнамерявахме да се спуснем отново към Багдад. И след като ви казвам това, може ли и ние да узнаем към кое селище яздите?

— Това е то, за което бихме желали да ви питаме за съвет. Всъщност цялата тая езда е също тайна, ала аз имам основателни причини да не се размислям тепърва дали да ви я съобщя. Затова толкова много се зарадвах, дето срещнах тъкмо вас, двама мъже с такава разсъдливост, такъв опит и такава храброст, че за нас може да е само от най-голяма полза, ако ни кажете как бихте постъпили вие на наше място. Преди всичко обаче бих искал да зная какво мислите за давидийех кюрдите.

— Какво мислим? Хм-м! — поколеба се веднъж и Халеф по изключение предпазливо. После продължи, обръщайки се към мен: — За мен ще бъде по-приятно, ако ти приказваш наместо мен, сихди. Та нали знаеш, че говоря колкото се може по-малко, особено пък когато не ми е ясно какво и как да го кажа!

И с това той прехвърли отговорността върху мен. Какво трябваше да говоря в качеството на дипломат, аз също не знаех, защото не ми беше известно дали точно сега хамавандите и давидийехите живеят в

мир или във вражда. По тази причина сметнах за най-добре да съобщя мнението си съгласно истината.

— Давудийехите не считат грабежа за позор; те са дръзки и брутални. Техният шейх Исмаел Бег също е храбър; по-голямо от храбростта му обаче е неговото лукавство, както вече много често е доказвал.

— Това е вярно, ефенди! Ти виждал ли си го някога?

— Не.

— Той теб?

— Навярно също не. Но съм чувал достатъчно за него, за да мога да си съставя портрета му.

— Това е точно портретът, който и аз съм си съставил за него, защото аз също не съм го виждал. Ние искаме да отидем при него.

— Вашето племе в приятелство ли живее с неговото?

— Приятели не сме, но сега не сме и врагове. Последният случай на кръвно отмъщение беше изгладен, така че никое племе не може да упреква за нещо другото. Но при хора, между които се е проляла толкова много кръв, всеки миг може да се пролее нова.

— Значи вашата езда до тях не е съвсем безопасна?

— О, тя е много по-опасна, отколкото си мислиш! Ние сме убедени, че рискуваме живота си, ако потърсим близостта на давудийехите или пък самите тях. Но трябва да го сторим, защото научих, че държат при себе си моя брат.

— Защо?

— Това не знам.

— По каква причина се е намирал той при тях, макар да е знаел, че ще бъде в опасност?

— Трябваше да отиде при тях, за да спаси живота на сина си, който се нарани с едно отровно оръжие.

— Нещо не ми е ясно. Моля те да ми го разкажеш по-разбираемо!

— С удоволствие ще изпълня желанието ти. Аз имам един по-голям брат, който се казва Шевин. Аллах го сдоби със син, едно мило, красиво, здраво момченце, което е гордостта и радостта на своя баща и своята майка. Худир е името му. В ръцете на момчето попадна един отровен боен нож от Хиндистан (Индия) Може би знаеш колко е опасна отровата, наричана от хората «анчар»?

— Да, знам. Тя е наричана също «упас» или «четтик» и причинява гърчове и след това смърт, ако е попаднала чрез рана в кръвта.

— Чувам, че ти е известна. Всеки знае, че тази отрова е най-опасната по цялата земя. Тя се образува в едно дърво, което расте в Долината на смъртта и неговото пагубно издихание се шири във всички посоки на няколко дни път, така че ни дърво, ни храст, нито цвете, нито даже един-едничък стрък трева не може да изникне и вирее. Всяко животно, стигнало в близост, бива мигом умъртвявано от този отровен лъх и всеки човек веднага ще умре, ако се заблуди нататък или пък е толкова самонадеян да приближи.

— Не може да е чак толкова лошо.

— Не? За да твърдиш това, сигурно не познаваш добре отровата. Казвам ти, пълната истина, че всяко създание неминуемо загива в местността, където расте това дърво на смъртоносната отрова. По тая причина Долината на смъртта е така гъсто осеяна със скелетите на хора и животни, че костите покриват изцяло земята!

— Веднага ще ти докажа, че се лъжеш. Знаеш ли, че има хиляди остриета на ножове и на стрели, натопени в отровата, за която говориш?

— Да.

— Значи трябва да е имало все пак хора, които са я вземали от Долината на смъртта?

— Естествено!

— Те са я доставили и не са умрели! Как се обяснява това?

— На този въпрос действително не мога да отговоря, ефенди. Казах това, което ми е разказано и всеки го вярва.

— За твое извинение искам да кажа, че тази приказка за Долината на смъртта се разказва и при нас в Запада и много хора ѝ вярват, без да се замислят. Няма никаква Долина на смъртта и никакво дърво упас, което да може да причинява такава гибел, а на Ява и на други съседни острови растат много такива дървета, храсти и увивни растения, от чийто млечен сок се приготвя отровата упас или анчар. Тези дървета и другите там растения виреят най-често на места, където от земята излизат отровни подземни газове. Тези газове са по-тежки от въздуха, те не се издигат нависоко, а остават долу в близост до земята, особено в долините, където вятърът няма достъп до тях и следователно не може да ги разнесе. Който ги вдъхне, умира. Затова, именно само затова, в

такива долини много често се срещат скелети на хора и животни, но не заради отровните растения, чийто сок е смъртоносен само когато влезе в съприкосновение с кръвта. Това е вярното в приказката, която човек не само чува да разказват, но може дори в книги да я прочете. С това в никой случай не бива да се каже, наистина, че тази отрова е по-малко вредна, отколкото казват хората. Аз самият съм наблюдавал, че раняването с едно такова оръжие причинява смъртта за съвсем късо време.

— Твоето обяснение може би съдържа истината, а е безусловно вярно, че тази отрова действа гибелно. Момчето Худир се одраскало съвсем леко с бойния нож, който било взело в ръка без знанието на баща си и майка си, и все пак много скоро настъпиха опасните гърчове, които можеха да го погубят. Те се повтаряха често и винаги, когато идваха, то беше близо до смъртта. Видът му беше ужасяващ. Какъв страх и грижи стовари върху сърцата на близките си, не мога ти опиша!

— Не приложихте ли противоотрова?

— Казват, че нямало цял! Въпреки това ние свикахме всички хусама и лечители от близо и далеч, ала никой не можа да помогне. Имаше една жена, наистина, която знаела противосредството, но да се стигне до нея, беше свързано с голяма опасност.

— Толкова ли опасен беше пътят до нея?

— Не, но тя се намираше при давидийех кюрдите, с които, когато се случи нараняването, още бяхме в кръвна вражда, значи никой не биваше да иде при тях. Заради момчето хвърлихме всички усилия да изгладим враждата по мирен начин. Противниците затрудняваха нещата, наистина, но в крайна сметка стигнахме до целта и можехме веднага да помислим да се срещнем с жената и да вземем лека.

— Убедени ли сте всъщност, че тя действително познава и притежава подходящото лечебно средство?

— Да, защото може да лекува всяка болест.

— Хм-м! Възможно е, но все пак би ме учудило! По-добре щеше да е да ме бяхте срещнали по-рано!

— Теб? — попита той, наострайки слух.

— Да.

— Нима и ти го знаеш това изцерително средство?

— Дали моето средство е същото, което познава тази жена, не мога да кажа, но че моето средство помага, това спокойно смея да твърдя.

— Машаллах! Каж ми, то тайна ли е, или можеш да ми го съобщиш?

— Аз не правя тайни от такива неща. То се състои от сока на дабахн и сукатан, прилага се външно, при което трябва да се пие много гореща отвара от див курат.

— И това помага, ефенди, това помага?

— Да, със сигурност!

— Де да сме го знаели! Но може би и сега още има време! Та нали е възможно старата да има цяр, който не помага. В този случай ще бъда убеден, че Аллах те е изпратил при нас да спасиш живота на нашия... нашия... нашия Худир!

Кюрдът много вероятно бе имал друго име за момчето, ала го съдържа и замени с името Худир. Направи ми впечатление също, че говореше за него с такава сърдечност, каквато един сродник, един чичо, поне в полудивия Кюрдистан, обикновено не показва пред нас чужденците.

— Моето лечебно средство не може да се прилага ей така без нищо повече, както си мислиш — отбелязах аз. — Човек трябва да познава болния и да прегледа раната, която сега може би вече не е открита. После трябва да даде двата растителни сока в специална смеска, защото дабахн притежава по-малко лютивина от сукутан, и също от курат е нужно да вземе само едно определено количество, нито твърде много, нито твърде малко.

— Значи ти би трябвало да присъстваш, когато се прилагат билките?

— Това е желателно, но пък не безусловно необходимо.

— Тогава те моля, ефенди, да позволиш добротата ти да ни озари, като останеш при нас!

— Това е едно много дръзко желание! — отговорих с пълната си искреност.

— Да, зная го добре. Ти си един толкова прочут мъж, че се иска голям кураж, на теб...

— Не това имах предвид — прекъснах го аз. — Думата дързост не се отнасяше до моята персона, а че ти ме призоваваш да остана при

теб, макар че нито знаеш дали имам време и желание за това, нито пък аз можах да узная от теб по какви пътища сега яздиш и какво лежи пред теб по тези пътища. Та оттегли си значи временно желанието и ни разкажи по-нататък за момчето!

— Добре, ще го сторя, но ти казвам, че отново ще изрека молбата си! Когато кръвното отмъщение най-сетне бе отстранено, потегли... потегли Шевин с момчето, за да го отведе при старата жена!

Той отново беше запънал, вероятно пак бе възнамерявал да назове друго име. Това ми даде материал за размисъл, ала аз го оставих несмутимо да продължи:

— Той взе няколко кадърни воители, за да не е без всякаква закрила. Ние знаехме колко дълго трае отиването дотам и също връщането и значи приблизително кога трябваше да се прибере. Това време мина и после още почти една седмица, без да си е дошъл. Тогава се угрижихме и изпратихме няколко съгледвачи да разберат защо се бави толкоз. Когато се върнаха, доложиха, че не можел да дойде, понеже бил задържан с момчето и своите придружители.

— Защо са го задържали?

— Това не знаем.

— Съгледвачите нищо ли не са могли да узнаят по този въпрос?

— Нищо!

— Странно, извънредно странно!

— Кое?

— Всички вие, дето сте замесени, не знаете нищо, а аз, чужденецът, подозирам причината!

— Ти? Подозираш ли? Да, говори се, наистина, че от твоя остър ум нищо не може да убегне, ама да си улучил тук вярното, е неприемливо! Това би било почти чудо.

— Чудо? Съвсем не! Не е необходимо да правиш нищо повече, освен да разсъдиш правилно. Който умее да мисли логически и да проследява пункт след пункт, пред неговите очи скоро излизат наяве неща, които друг узнава със закъснение или пък изобщо не научава.

— Бива ли да чуем, ефенди, какво предполагаш?

— Да, макар с това да искаш да бъда към теб по-откровен, отколкото ти беше в сведенията си към мен.

— По-откровен? Как тъй?

— Това веднага ще чуеш. Отговори ми честно само на един въпрос! Този, когото наричаш свой брат, т.е. бащата на момчето, действително ли се казва Шевин?

— Защо ми задаваш този въпрос? — попита той уклончиво.

— Защото тук той е от голяма важност. Курманджиската дума «шевин» означава «овчар», «пастир». Ако аз трябва да обясня дали един кюрдски воин, който бил даже синът на вожда ли най-малкото негов близък, се казва така или само си е прикачил това миролюбиво име, за да прикрие своето същинско, вярно и много войнствено, то ще се реша за втория случай. Твоят така наречен брат не се казва Шевин, а има друго име.

Ако беше светло, сигурно щях да забележа по лицето на кюрда израза на изненада. Понеже тук под дърветата беше съвсем тъмно, не видях нищо, но настъпилата сега по-дълга пауза навя предположението, че думите ми са предизвикали възнамерявания ефект. После гласът му прозвуча с тон на едно внезапно, бързо решение:

— Добре, ами приеми, че имаш право! Какво следва от това по отношение давидийехите?

— Най-напред приемам, че вашето племе често се е срещало с тяхното?

— Това е вярно.

— Поне най-изтъкнатите ваши воители са им познати?

— Да.

— Шевин е такъв воин?

— Да.

— Те знаят как се казва той в действителност?

— Да.

— Ами тогава размисли. Те го познават, знаят истинското му име. Изведнъж той им се явява в съвсем различен вид от този, под който са го виждали, и с фалшиво име! Какво ще си помислят за тая работа? Какво ще направят в случая?

Кюрдът отговори бързо и изпълнен с угриженост:

— Ефенди, твоите думи потвърждават опасението, което храня от няколко дни! Искам да ти призная, че той действително се казва другояче, че използва фалшиво име.

— И защо?

— За да привлече по-малко внимание.

— Но той би трябвало да се досети, че ще постигне тъкмо обратното.

— Мислеше си, че ако остане неразпознат, ще се интересуват по-малко от него.

— Но все пак е трябвало да го познаят, щом като е известна личност, а после няма какво друго да се очаква, освен да придадат на укриването на същинското му име лоши намерения. Сигурно го осъзнаваш?

— Да, съзнавам го. И, за съжаление, тази мисъл ме споходи впоследствие, когато Шевин беше вече заминал. За щастие, нещата не са чак толкова тревожни, колкото си мислиш. Понеже той действително няма лоши намерения, биха могли да проявят подозрение към него, наистина, но не и да се отнесат враждебно.

— Дали той действително има такива лоши намерения, е без значение. При хора, каквито са давидийехите, е напълно достатъчно да изглежда, че ги има. Той ще бъде третиран според тази привидност.

— Това звучи по-лошо, отколкото си мислех, но и в тази връзка има все пак една успокоителна мисъл: старата жена не се намира непосредствено при давидийехите, а им е поверена само за пазене. Тя е запряна от турците и при нея постоянно има няколко давидийехи, за да пазят да не напусне мястото, на което се намира. Значи който иска да я навести, не е нужно да посещава същинското седалище на племето давидийех.

— Тази стара жена събужда у мен крайно съчувствие, но ще те питам за нея по-късно. Сега трябва да се занимаем най-напред с противоречието, което откривам в твоите думи и държане.

— Какво противоречие имаш предвид, ефенди?

— Ти извади наяве всички възможни утешителни и успокоителни мотиви и все пак каза, че Шевин е паднал в ръцете на давидийехите и те не го пускат да си върви. Да, ти май вече гласиш неговото освобождаване. Как се връзват тези неща?

— Ще го проумееш, като ти кажа, че те наистина са задържали Шевин, но не смеят нищо да му сторят, защото не могат да докажат намеренията, в които го подозират. Но веднага щом някой от нашите хамаванди прегреша и най-малкото срещу някой давидийех, което може да се случи във всеки час, те веднага ще насочат отмъщението си

към Шевин и това е, което ме хвърля в такива големи тревоги. Че тогава и момчето ще се намира в голяма опасност, хич не ми се мисли!

И сега тембърът на гласа му звучеше така дълбоко, както не можех да очаквам от един кюрдски чичо.

— Вашите съгледвачи успели ли са всъщност да говорят с Шевин? — осведомих се аз.

— Какво си мислиш? Това изобщо не е възможно!

— Тези хора поне видели ли са го?

— Не.

— Узнали ли са къде го държат скрит?

— Не точно, защото онова, което ми казаха, звучеше и така, и така. От всички съмнения сигурно е само че онези не искат да го пуснат да си върви.

— Значи е бил разпознат?

— Вероятно. Та ето защо ние потеглихме триста мъже на брой, за да си го приберем.

— Какво говориш? — попитах удивено. — Триста мъже? Та това според представите в тази страна и този край е цяла една армия!

— Така е! Касае се за неговото освобождение, при което никакъв брой не може да бъде прекалено голям! Ние избързахме пред нашата войска като водачи и «остри очи», които другите следват на сигурна дистанция.

Настъпи пауза, по време на която аз мълчах, защото тази работа ми навяваше размисъл. Ето защо след известно време Адзи попита:

— Ти си западен воин и значи не мислиш като нас за това, което става. Може би нещо от казаното или стореното от мен няма твоето одобрение?

— Не съм съгласен с тристата хамаванди. Прощавай, че ти го казвам!

— По какви причини си против?

— Едва приключили кръвното отмъщение, вие предприемате поход, чрез който много лесно можете да раздухате пламъците на омразата да лумнат много по-високо отпреди. Това е, което имам да изтъкна.

— Това сега още не е боен поход, но може да стане такъв. Ако давидийехите изпълнят нашето искане, да върнат Шевин и неговите придружители, ние ще се приберем мирно у дома си.

— Знаете ли защо са го задържали? Не е ли възможно да е предприел нещо, с което да ги е предизвикал?

— Ще го узнаем. Ние сме за мир, но сме готови също и за битка. И в двата случая присъствието ни Кара бен Немзи и хаджи Халеф Омар ще бъде разглеждано като една изпратена от Аллах помощ.

— В двата случая? Как тъй?

— Ако вие сложите вашата дума на везната в блюдото на мира, ще се чуе повече, отколкото ако всички ние говорим. А ако въпреки това се стигне до битка, то само твоите магически пушки, за които ние вече толкова много сме слушали, ще са достатъчни да ни извоюват победата. Та аз много те моля значи, ефенди, да вземеш участие в нашия поход!

Аха! Много умно! Но тъй като аз все пак не можех така открито да кажа какво мисля за това детински нескромно искане, отвърнах уклончиво:

— Изпълнението на това желание би ни доставило удоволствие, ала за жалост ние нямаме време.

— Нямате време...? — подхвърли Адзи с тон на най-голямо удивление, защото ориенталецът винаги си има време. Той не притежава ни най-малко разбиране за стойността, която има за човека всеки отделен час от живота.

— Да, нямаме време! — повторих. — Ние и бездруго останахме при бахтиярите по-дълго, отколкото бяхме възнамерявали.

— Каквото сте сторили за тях, бихте могли да сторите и за нас! — вметна той.

— В Багдад ни очакват приятели...

— Те могат да почака!

— Също имаме намерение да пътуваме от Багдад до Басра с кораб.

— Той може да почака!

— Той няма да чака, а ще отплава точно навреме.

— Тогава ще пътувате по-късно с някой друг! Никой не умира по-рано, откогато Аллах иска, а вие няма да отидете в Басра нито миг по-рано или по-късно, отколкото ви е предписано в Книгата на живота!

— Ти не мислиш за факта, че аз не съм мюсюлманин, а християнин. По отношение на късмета аз значи имам различно мнение от твоето.

— Аз считам нашата вяра за по-добра от твоята, макар да не я познавам. Но вие, изглежда, все пак сте умни хора, защото старата жена, която трябваше да лекува раната на нашето момче, е последователка на пророка от Назирах (Назарет).

— Християнка? Да не би да е от тукашния край?

— Това не знам, но казват, че не била тукашна. Била толкова стара, че годините ѝ изобщо не можели да се преброят. Нейният лик е лицето на смъртта, а плитките на дългата ѝ бяла коса май са от времето, когато Мохамед, пророка на Аллах, още е бродил по земята.

Едва беше изрекъл кюрдът тези думи, и Халеф се провикна:

— Сихди, сихди, чу ли? Хамдулиллах, ние ще я видим отново, нея, която отдавна смятахме, че е в Страната на смъртта! Тази стара жена е...

— Тихо! — прекъснах го аз; преди да е изрекъл името, защото пред тези хамавауди вероятно бе уместно да премълчим предполагаемото познанство. После поисках да знам: — Как се казва тази жена?

— Името ѝ не ми е известно, никога не съм го чувал. Хората я наричат само Ес Сахира, Магьосницата. Имала вид на възкръснал от гроба мъртвец. Може и наистина да се е намирала в него, а душата ѝ през това време да е била при духовете на покойниците и после пак да се е върнала в тялото, защото умеела да говори за онзи живот, сякаш го е опознала, и можела да вижда и чува неща, които за другите смъртни са недоловими.

— Това звучи направо необикновено — вмъкнах невярващо, за да го подтикна към по-нататъшни подробности.

— Ама то наистина си е така, ефенди! — врече се оня. — Хората даже разправят, че можела да върши чудеса.

— Наистина ли?

— Да. Аз съм виждал неизлечимо болни, на които тя чрез молитва и последователно поставяне на ръцете си е премахвала болестта.

— Известен ли ти е родният ѝ край?

— Не. Но хората мислят, че трябва да е от околностите на Хакари или на Ревадоз, защото сегиз-тогиз споменавала имена на селища от онези краища. Нещо по-сигурно може би знае само пашата на Сюлеймания.

— Той? Ти го наричаш паша? Ако узнае това, той сигурно много ще се зарадва, дето е бил въздигнат до такъв ранг. Защо мислиш, че му е известен родният край на жената?

— Защото той я принуди да живее в куллука^[29], без право да го напуска.

— Тя не е ли при него в Сюлеймания?

— Толкова близко той не иска да я има, защото се бои от нея. Наредил да я откарат високо горе в планините, където се издига дебелата зидария на куллука, който преди дълго, дълго време бил построен за вардене на границата. Тя е затворена там под надзора на давидийехите, които трябва да внимават да не се отдалечи.

— Значи затворничка?

— Да.

— При това положение е странно, че той е наредил да я пазят не войници, а давидийехи.

— Причината не ми е известна.

— От колко време е в куллука?

— Не знам, но има доста, откак за пръв път чух за нея.

— Какъв език говори?

— Човек може да приказва с нея на арабски, турски, кюрдски и персийски.

— Познаваш ли местността, в която се намира кулата?

— Да.

— И то така точно, че да можеш да ми служиш за водач дотам?

— Да. Ние сме били няколко пъти там по-рано, когато куллукут беше празен и Ес Сахира още не беше зад неговите дебели зидове.

— Това ми е приятно, защото аз още не го знам.

— Искаш да идеш нататък? — попита той бързо.

— Да.

— Мислех, че нямаш време?

— Аз действително имам толкова малко време, че не бих допуснал да бъда задържан от някакви обикновени причини и без всяко бавене бих продължил да яздя към Багдад, ала за да види една жена, която върши чудеса, си струва човек да принесе подобна жертва.

— Значи ще останете при нас?

— Да.

— Хамдулиллах! Сега можем да сме сигурни, че ще си върнем Шевин с момчето и техните придружители. Ефенди, благодаря ти! Ти изобщо не би могъл да ни донесеш по-голяма радост! Нека сега давидийехите решават каквото си щат, ние няма защо да се безпокоим. Дори да се стигне до битка, тя ще има победен край за нас!

— По този въпрос искам веднага да ти кажа няколко думи. Ти, както преди сподели, си чувал много за нас. В такъв случай вероятно си научил също, че ние сме неустрашими мъже, наистина, но обичаме мира и затова опитваме колкото е възможно да избягваме всеки враждебен акт. Точно така ще се държим и тук.

— Но ако давидийехите са по-малко миролюбиво настроени и ни заставят да се бием?

— Преди това все още не ни оставя хитростта, с която често се постига повече, отколкото е незабавното хвърляне в боя.

— Ами ние и бездруго не сме вманиачени да добием със сила онова, което можем без нея да постигнем. Аз взех тристата воина, за да съм подготвен за всеки случай.

— При това положение съм съгласен с теб и ние можем да обсъдим необходимите мерки.

— Какви мерки имаш предвид?

— Имам предвид, че все пак трябва да знаем накъде ще се насочим, за да намерим тези, които търсим.

— Да, къде са ги затворили, ние не знаем. Аз вече ти казах, че изявленията и предположенията на нашите съгледвачи по отношение на това не съвпадат.

— Хм! Та това е точно толкова добре, както ако изобщо не бяхте изпращали съгледвачи! По моему такива хора не бива да се връщат, преди да са си изяснили нещата, поне аз така винаги съм смятал. Доколкото знам, има номадски давидийехи и такива, които водят между Базиян и Кифри уседнал живот. За кои се касае?

— За всички, защото уседналите винаги се присъединяват към другите, когато се касае за някое доходно начинание. Разликата между тях не е голяма.

— Къде трябва да се търсят сега чергарстващите?

— Вляво над Сюлеймания.

— А къде се намира куллукът, в който е затворена странната Сахир?

— Право на изток и приблизително на един ден езда оттук.
— Колко далеч са твоите триста мъже от теб?
— Те ще дойдат тук утре заран, един час след започване на деня.
— Вие кога възнамерявахте да напуснете това място?
— Веднага след развиделяване.
— Значи още преди да са пристигнали воините ви?
— Да.
— И щяха ли да знаят накъде да тръгнат след вас?
— Да, защото си имаме уговорени знаци.
— Накъде щяхте да яздите утре оттук вие шестимата, ако не бяхте ни срещнали?
— По този въпрос смятахме тази вечер да се посъветваме.
— Ами посъветвайте се тогава! Любопитен съм да чуя какво ще решите.
— Не искаш ли да ни помогнеш?
— Искам да знам какво щяхте да сторите, ако не бяхме при вас. Може би после ще ви кажа какво мисля. Ние не желаем да ви смущаваме във вашето съвещание, така че ще се отдалечим за кратко време. Ела, Халеф!

Станавме и тръгнахме бавно към водата. Когато хамавандите вече не можеха да ни чуват, дребният хаджи каза:

— Хубаво, че изтъкна този претекст, та да можем да се махнем за известно време от тях! Тук можем да си поговорим, без те да ни чуват. Защо не искаше да назова името на нашата стара приятелка?

— Защото все пак не е нужно толкова бързо да им се казва, че я познаваме. Та нали изобщо не знаем как ще се развие тая работа. Тя, изглежда, е затворена. Хората я смятат за магьосница. Но как иначе са настроени към нея? Приятелски или враждебно? Особено като е християнка! Ние трябва да я измъкнем. Можем ли да го кажем на хамавандите? Или те биха го издали на давидийехите, за да успеят да освободят по този начин своите хора? Както чуваш, има разни неща за обмисляне и не трябва да скачаме от чиста радост, както ти искаше, едновременно с двата крака в торбата! Само бъди предпазлив, Халеф! Помисли за Ханнех!

— Сихди, за нея аз мисля през цялото време. Тя нито за миг не ми излиза от ума, защото е най-прелестното съвършенство на цялото

блаженство и върховна наслада, които има в Изтока и също в Запада! Сега кажи как мислиш да се вмъкнем в кулата при затворничката.

— Сега не можем още нищо да определим, защото почти нищо не знаем. Преди всичко трябва да се запознаем с куллука. Преди да сме го видели, е невъзможно да нахвърляме някакъв план. Предостави всичко на мен и не се кахъри! Ела!

Предводителят на хамавандите ни беше повикал. Когато отидохме, той ни съобщи тяхното решение:

— Ние сме готови със съвещанието, ефенди, и ще ви известим какво решихме.

— Е?

— Утре сутринта няма да потеглим все пак веднага, а ще останем, докато пристигнат нашите воини.

— Защо?

— Защото те трябва да ни видят. Искам със собствените си очи да се убедят какви прочути мъже сме срещнали тук и да могат да го разказват на нашите приятели. Трябва да присъствам на тяхната радост.

— Съгласен съм да изчакаме, докато пристигнат, но не от лични, а от благоразумни причини. Едно такова гъмжило от воини толкова близо зад вас може да погуби всичко.

— Как тъй?

— Не схващаш ли сам какво имам предвид?

— Не. Досега мислех, че като вземам триста души със себе си, постъпвам много предпазливо и разумно, а сега чувам, че ти от благоразумни причини го осъждаш!

— Върша го с пълно право. Я ми кажи защо не потеглихте веднага с тези триста мъже, а първо изпратихте съгледвачи!

— Защото трябваше все пак непременно първо да знаем как стоят нещата с нашите приятели, дето не се връщат.

— Е, нима сега го знаете?

— Не. Ние не успяхме да научим нищо повече от това, че са задържани от давидийехите.

— Значи, макар съгледвачите ви да не постигнаха нищо, вие пак сторихте онова, което преди това не е бивало да вършите, докато не е бъдела разрешена съгледваческата задача! Ти признаваш, че е щяло да бъде погрешно да потеглиш с триста мъже, без преди това да си

разузнал ситуацията, а сега сте тръгнали, въпреки че тя не е разузната. Признаваш ли си грешката?

— Ефенди, ти така умееш да задаваш въпросите, че човек чисто и просто трябва да отговори каквото искаш!

— Добре, тези думи съдържат желаното признание! Това, което разузнавачите са пропуснали, трябва непременно първо да се навакса. Вие сте шест души, напълно достатъчно да го сторите. Аз мисля, че при една такава съгледваческа езда е по-добре да се вземат възможно най-малко хора. Разбира се, че трябва да са също много опитни, предпазливи и хитри. За мен и шестима биха били вече твърде много, а пък вие мъкнете подире си даже още триста мъже. Казвам ти, вие приличате на съгледвачи по някоя река, които са били достатъчно умни да си изберат най-малката и бърза лодка, ама са я вързали за тежък, неповратлив сал, който сега мъчително влачат след себе си. Вие трябва да бъдете колкото се може по-свободни, по-подвижни, за да имате възможност, веднага щом се наложи, да се впуснете във всяка посока, а пък вие сте се завързали към тези триста мъже като благородни коне, запрегнати пред тежко натоварена волска каруца!

— Значи мислиш, че трябва да оставим тези воини и да гледаме на първо време на себе си само като на съгледвачи?

— Да, така мисля.

— Но накъде да се насочим? Та нали не знаем къде държат скрит Шевин!

— С тази неосведоменост само ще увеличите грешката, която се крие във вземането на толкова много бойци. Да не би чрез придружителството на тези хора да узнаете онова, което не знаете?

— Не.

— Види се, не сте размислили правилно. На ваше място аз щях да знам накъде да се насоча.

— Моля те да ни го кажеш!

— Много просто, към куллука, в който е затворена старата Сахира.

— Натам? Защо?

— Единствено по причина, че тази жена се намира там. Аз си нямам и понятие защо така нареченият «паша» на Сюлеймания я е арестувал, но фактът, че е наредил да я откарат към стражницата, за мен е доказателство, че това място е най-подходящото в околността за

пленници. Това го знаят и дабудийците, на които е поверявано пазенето на такива хора, ето защо е близко до ума мисълта, че те са отвели там и Шевин. Първо, защото няма по-добре отговарящо за целта място и, второ, защото необходимата стража е вече налице.

— Ефенди, тази мисъл е много добра. Аз се учудвам, че не е спходила и нас, тъй като тя действително е най-близо до ума!

— Значи съзнаваш, че имам право, като казвам, че не сте размислили правилно. В яда си към дабудийците вие сте се втурнали веднага с триста воители, без изобщо да знаете защо е бил задържан Шевин и без да си кажете, че човек употребява такава сила, когато е разбрал, че нито доброто, нито хитростта ще доведат до целта. На ваше място аз щях да оставя тук тристата воители и да яздя първо до куллука, за да разуча как стоят там нещата. Той поне е една твърда опорна точка и дори Шевин да не се намира там със своите придружители, много вероятно ще могат да се получат някакви указания, които да дадат да се разбере къде трябва да се търси.

— Сега и на мен ми стана ясно. Ефенди, все повече разбирам, че ви срещнахме за наша полза. Ето защо няма да предприемам нищо, преди да ви питам.

— И добре ще сториш. Искам искрено да ти призная, че ви считам за много по-непредпазливи, отколкото ви казах досега.

— Аз съм убеден, че предположението ти е неоснователно. Ние не сме неопитни пастири, а обучени воители, и ако аз съм извършил грешката да потегля веднага с един толкова голям отряд, то това си е било именно едно погрешно мнение. Но с него още далеч не се доказва, че иначе не умеем да вземем едно правилно решение.

Досадата в тона, с който изказа тези думи, показваше, че ми се е разсърдил за приказките. Ако не бях Кара бен Немзи, вероятно щях да изтърпя едно остро скастриане. Шестимата мъже бяха лични воители на своето племе и сигурно притежаваха много силно развито чувство за чест, което не биваше да засягам. Но когато предводителят ми каза, че винаги щял предварително да ни пита, двама от тях се бяха прокашляли по начин, който трябваше да подсети за тяхното неодобрение, така че за мен сега бе важно да им покажа, че изобщо нямат причина да се грижат за нашето мнение. Ето защо продължих сега, без да се подвеждам от приказките му:

— Аз не мога да твърдя това, което искам сега да ви спомена, а само го предполагам, но въпреки всичко трябва да те питам. Ти каза, че вашите съгледвачи са събрали сведения. От кого?

— От давидийех кюрдите, защото при други все пак не биха могли нищо да узнаят.

— Когато човек се осведомява за някого, той е принуден да назове неговото име и да предостави определени данни, нали?

— Да.

— Значи вашите съгледвачи също са го сторили?

— Разбира се!

— Ще ми бъде приятно, ако можеш да кажеш при кого и по какъв начин са събрали сведенията си.

— Те се разпръснали, като си определили място, на което да се съберат пак. После всеки разпитал един срещнат давидийех.

— И как са постъпили тези давидийехи?

— Какво имаш предвид?

— Мислиш, че те са дали само информация?

— Как иначе?

— Най-напред е много любопитно дали са казали истината. Аз не бих се оставил да ме разпитва някой непознат. После тези давидийехи едва ли само са отговорили, а много вероятно са си позволили своите тайни мисли. По-нататък те непременно са говорили с други давидийехи за разпитванията на тези непознати мъже и по този начин е станало известно, че... я кажи, колко са били тези съгледвачи?

— Осем.

— По дяволите! Толкова много? Та значи по този начин е станало известно, че осем непознати на различни места са се осведомили от различни давидийехи за един и същи човек. Това естествено е предизвикало шумотевица, събудило е подозрение и ето защо съм напълно убеден, че давидийехите са отгатнали кои са били тези непознати. Те би трябвало да са много загубени хора, за да не предположат какво ще последва, затова можеш със сигурност да разчиташ, че са подготвени за посрещането на твоите триста воини!

— Ефенди, наистина ли е такава мнението ти? — попита той с угрижен тон.

— Да, такава е!

— В такъв случай значи още по път не бихме били сигурни?

— Това ти отдавна вече трябваше да си кажеш, ама май не си си го помислил.

— А аз смятах, че могат да бъдат напълно изненадани!

— Подценяваш ги. Да, аз не искам да твърдя, че е съвсем невъзможно да бъдат неподготвени, но тази вероятност е едно на деветдесет и девет. Аз бих се обзаложил, че утре щеше да яздиш към гибел с всичките тези воители, ако не беше намерил тук подбуда да приложиш сега цялата необходима предпазливост.

— Значи мислиш, че трябва да поемем обратно?

— Не. Но ти казвам, че воините ти трябва да останат тук.

— А ние шестимата? Какво ще правим?

— Ще яздите с нас към куллука.

— Та това е още по-опасно! Шест мъже или триста мъже, има разлика!

— Действително, но тази разлика ще има добър резултат за нас. Шест души, или с нас осем, могат по-лесно да се промъкнат незабелязано отколкото триста. Това също трябваше да си кажеш.

— Значи имаш предвид една тайна езда?

— Да, една безкрайно предпазлива разузнавателна езда. Основният отряд остава тук, за да ни се притече на помощ, ако се нуждаем от такава. Това е единствено правилното.

С това за днес бе обсъдено всичко необходимо за нашето по-нататъшно поведение и разговорът можеше да започне. Едва ли е нужно специално да отбелязвам, че Халеф се нагърби със задачата да развлича кюрдите и че я изпълняваше с всеотдайност. Това, естествено, не означава нищо друго, освен че той отвори шлюзите на своята уста и започна да разказва за нашите велики дела. Кюрдите бяха любопитни да чуят от моята или от неговата уста потвърдено онова, което бяха слушали за нас. Аз стоях безмълвно, но затова пък толкова по-речовит се оказа той, толкова повече че аз го бях оставил да действа и не потърсих повод да го прекъсна.

Това, което разказваше, бях не само преживял с него, но и много пъти бях чувал да го разказва. То следователно не можеше да ме плени по начин, че да го дарявам с такова напрегнато внимание като кюрдите. Та ето защо отидох да нагледам още веднъж конете, както винаги правех, после се увих в хаика си, за да си легна да почивам. Да заспя, разбира се, още не можех, защото речта на хаджията, преплетена с

възклиците на удивените слушатели, звучеше в ушите ми като непресекващия шум на някой близък водопад, а на това отгоре ме държеше буден и мисълта за утрешното ни намерение.

Мислех най-вече за Сахира, старата магьосница, за която бе станало въпрос. Който е чел моя том «През дивия Кюрдистан», знае, че в малката крепост Амадийе бях имал възможност да окажа помощ на едно кюрдско момиче срещу отравяне от беладона. При тази болна срещнах една над стогодишна старица на име Марах Дуримех, която по-рано е била мелека (княгиня) и за щастливото изцеление тя ми отдаде признателност, чиято неподозирана стойност щях по-късно да опозная за своя най-голяма полза^[30].

Моята тогавашна среща с Рух 'кулян, даряващия благословия «Дух на пещерата», беше не само една важна преживелица от тогавашното ни пътешествие, но и бе имала за моя вътрешен живот последици, които и до ден днешен са останали безценни. Аз моля да се потърси тази глава и да се прочете още веднъж, за да се добие връзка с това, което имам да разкажа сега.

И тъй, нямаше как да не мисля сега за тази стара, станала ми толкова скъпа правнучка на крале. Никога преди това и нито също след това съм намирал същество, което да ми се е струвало толкова достолепно, почти съм склонен да кажа толкова свято, като тази, пребиваваща със своя дух повече в отвъдното, отколкото в земното, старица. Само нейното благодетелно човеколюбив, нейното струящо благословия милосърдие принадлежеше още към земята, иначе тя се числеше към онези, преселили се вече в «обиталищата от дома на Моя Отец», за които говори Христос. Аз тогава завинаги си бях взел сбогом с нея, ала тя продължаваше да живее в сърцето ми така етично чисто, така духовно ясно и възвисено, както я бях опознал. А сега изглеждаше, като че противно на всяко очакване, щях да я видя отново! Но тя ли беше в действителност? Адзи беше говорил за една прастара жена, чиито години изобщо не можели да се преброят. Това съвпадаше. Също останалите забележки можеха да се отнасят по-скоро до нея, отколкото за някоя друга, непозната за нас стара жена, макар думата «Ес Сахира», «Магьосницата», да не подходеше на Марах Дуримех. Но това прозвище бе навярно само последица от примитивния мироглед, с който бе разглеждана и преценявана от мнозина кюрди. На тях цялото същество на старицата се явяваше

непонятно, а каквото се струва непонятно на детето на природата, то бива винаги обяснявано с магьосничество. И макар да бе възможно никога да не сме виждали тази магьосница, в мен бе залегнало не само предчувствие, но и убеждение, че тази среща ще ни събере с нашия «Дух на пещерата». При тази мисъл у мен отново се възкресиха тогавашните преживелици, онези битки при поклонниците на Дявола и при мохамеданските и християнските жители на река Заб, особено моето изкачване до тайнствената пещера на Рух 'кулян и неколkokратните ми разговори с тоя дух.

Така лежах, съвсем вгълбен в себе си, и виждах нейната фигура толкова ясно пред духовните си очи, сякаш действително присъстваше. Гласът на разказващия хаджия звучеше за външното ми ухо само като далечно ромолене, вътрешното беше затворено за него. Аз все още слушах как казва тогава Марах Дуримех за сбогом: «Сине мой, когато напуснеш тази долина, очите ми никога вече няма да те видят, но Рух 'кулян ще се моли за теб и ще те благославя, докато очите му, които сега виждаш отворени, се склопят за този свят!»

Докато чувах във вътрешния си мир тези думи, тя разпростря благославящо ръце над мен; някакво блажено чувство на щастие, на покой се всели в мен; аз затворих очи за сън и бях понесен към безкрайни, светли далнини, които познава само сънят, но не и будното око.

— Сихди, събуди се, надигни се! Отдавна е светло, а хамавандиските воини скоро ще пристигнат!

Когато отворих очи при този вик на дребния хаджия, видях, че съм единственият, който още лежеше. Утрото беше вече остаряло с един час и аз скочих, кажи-речи засрамен от успиването си.

4. Бисерка и Магданозка

Халеф седеше с кюрдите на закуска. Ядяха тънки «тиганици», които се приготвят, като широко разточените късове тесто се слепят по стените на простата фурна, откъдето падат от само себе си веднага щом се изпекат. Аз бях поканен, когато се измих на потока, да взема участие в тази апетитна закуска.

Тъкмо бяхме приключили с нея, когато очакваните воители се появиха в извивката на страничната долина. Те се сепнаха при вида ни, защото не бяха очаквали да заварят още тук шестимата съплеменници, толкова повече в компанията на двама непознати мъже, от чието облекло още можеше да се заключи, че не са кюрди.

Ще пропусна последвалото приветствие. Нашите имена бяха известни на всички тези хора, това виждахме и го чувахме. Те проявиха към нас уважение, от което Халеф се почувства ошастливен. Той се възползва от един подходящ миг да ми прошепне незабелязано:

— Сихди, забелязваш ли и ти какво възхищение изпитват към нас тези хамаванди? Изпъни се хубаво и си придай възможно по-горд вид! Трябва да им покажем каква чест е за тях да се съберат с такива надалеч прославени воители, каквито сме ние двамата!

Тези кюрди без изключение бяха с много добри коне и — според местните условия — задоволително въоръжени. Чухме, че гледат на очакваната среща с давидийехите уверено и без всякакъв страх, защото бяха убедени, че напълно ще изненадат противниците. Ето защо се почувстваха разочаровани, когато Адзи им съобщи какво бях казал вчера за това. Беше проведено кратко съвещание със сановниците, ако мога така да се изразя, в което ние също участвахме и резултатът бе, че моето мнение беше обявено за правилно и прието.

Тристата воители оставаха тук. Те трябваше за всеки случай да разпределят постове и да задържат всеки, озовал се в тяхна близост, до нашето завръщане или до пристигането на някаква вест от нас. Те самите обаче имаха строгото нареждане да не се показват. Знаеше се, че на давидийехите са точно известни сегашните бивачески места на хамавандите и че според разчленението на планините би представлявало един значително обиколен път да се поеме по някоя

различна посока от тази през долината на притока, в която сега се намирахме. Следователно със сигурност можеше да се очаква, че давидийехите ще насочат своето внимание към това направление, което обаче не ме възпря да кажа на хамавандите, че въпреки всичко трябва да поглеждат и назад, тъй като се налагаше да се вземе под внимание и възможността за един таен обход.

След тези и още някои други приготовления пристъпихме към нашата езда. Под «ние» се има предвид вчерашните шестима кюрди, Халеф и мен. Хаджията тихичко се подхилкваше на себе си. Когато го запитах за причината, той каза:

— Сихди, ако наистина има късмет, което аз обаче вече не вярвам, откак се запознах с теб, то не само твойт, ами и мойт има поне десет хиляди пружини в тялото. Той никога не се успокоява и нас също не оставя на спокойствие! И това тяло с пружините е направено от гомеластик^[31]. Той не стои здраво, няма никаква опора и никога не остава както си е. Все си подрипва и скача насам-натам, отъркулва се като валяк и кълбо ту тук, ту там и заедно с него правим и ние такли и се търкаляме. Вчера бяхме убедени, че ще яздим право към Багдад, днес търсим някакъв си там кулук, който лежи някъде съвсем другаде. Накъде ще ни запрати утре тоя гомеластик? Но аз ти казвам, че го обичам тоя късмет, здравата ми харесва!

Не грешеше много, макар и неговото описание на късмета да беше твърде духовито!

От само себе си се разбира, че ние не възнамерявахме да следваме непрекъснато рекичката, защото това щеше да ни отведе право в обятията на давидийехите. Адзи познаваше, както уверяваше, местността, в която се намираще кулукът. По негово мнение трябваше да останем приблизително до обяд в сегашната посока и после да се насочим надясно в планините, над които минаваше въздушната линия към кулата. Що за терен щяхме да имаме там по път, той не знаеше, наистина, ала можеше да се предвиди, че няма да е удобен.

Нашите придружители навярно също бяха свикнали да бъдат предпазливи по такива разузнавателни пътища, но изключителната, така да се каже, субтилна внимателност, която бях усвоил при индианците и която преценяваше всеки стрък трева, всеки полъх, те не познавах. Дори Халеф, който в това отношение безброй пъти ме бе

наблюдавал, не беше способен да поеме една разузнавателна задача, чието решаване би било лесно за всеки индианец. Това хаджията многократно беше доказвал в наш ущърб.

Аз можех следователно да разчитам само на себе си и докато яздех напред, зорко оглеждах навсякъде, недопускайки да ми се изплъзне и най-малката дреболия. Същевременно намирах време да отделям внимание и на яздещия до мен Адзи.

Вчера, когато го видях за пръв път, не беше вече съвсем светло, а и се налагаше да отклонявам поглед към неговите придружители, затова не можех да го огледам внимателно. Въпреки това бях добил странно впечатление. Сега, когато яздеше до мене и беше светъл ден, това впечатление стана по-ясно. Стоежът, държането и всички движения на кюрда даваха алюзия, че е ловък, добре обучен ездач. Той създаваше впечатление за телесна и духовна сила, той беше мъж. И все пак, когато оглеждах лицето му, ми беше трудно да го определя като мъж. Това тясно, ниско чело, от което чалмата бе килната назад, това меко окръгляне на страните и брадичката, липсата на брада, пълнотата на устните и преди всичко душевно мекият поглед на големите очи — всичко това съвсем, ама съвсем не беше мъжествено, а определено женствено. Гласът беше дълбок, наистина, и имаше много категоричен заповеднически тон, ала не звучеше като на мъж. Към това се добавяше една лека сянка по ръба на клепачите и матовото, като байцвано, обгаряне на дългите мигли. То говореше за привичката на ориенталските жени да оцветяват миглите си в тъмно с кхол (антимон), за да придават на очите повече блясък и да изглеждат по-големи. Сега това багрило беше измито, от което миглите бяха получили неопределения захабен вид.

Подтикнат от тези наблюдения, сега аз огледах и тялото на кюрда с повече внимание отпреди. Ръката също изглеждаше женска. Забелязах дори от вътрешната ѝ страна следа от неотстранена къна. Сега изобщо не бе нужен по-нататъшен поглед върху фигурата, за да съм убеден, че до мен яздеше жена.

И веднага щом това ми стана ясно, знаех също вече коя беше тя. Най-видният по това време предводител на хамавандите, по-прочут дори от известния вожд Хюсеин ага, беше шейх Ямир, който произхождаше от обикновени родители, наистина, ала със своята бляскава храброст и другите си воински качества, беше си пробил път

нагоре до такова признание и власт, че всъщност той беше върховният командващ и душата на всяко начинание на своето племе. В този си стремеж нагоре той не беше сам, а имаше една неуморна помощничка в лицето на своята необикновено надарена жена, която го подкрепяше и вдъхновяваше във всички негови начинания и дори в битката не се отделяше от него. Нищо не почита кюрдът повече от храбростта и ако при него вече жената се радва на повече уважение и свобода отколкото при другите ориенталци, то не е трудно да се схване, че жената на Ямир се радваше на повече от обичайната за Изтока почит. Никой хамаванд не би посмял да откаже подчинение на някоя нейна заповед. Знаеше се, че тя ще накаже едно такова поведение по-строго и от мъж.

Аз бях извън всяко съмнение, че имах тази жена до себе си и сега, когато знаех това, настоящата езда придоби в очите ми едно съвсем друго съдържание и един съвсем друг облик. Затова значи си беше прикачила тя прозвището Адзи, Безименен! Изцяло от само себе си се разбираше, че Шевин, когото беше нарекла свой брат, не беше никой друг, освен самият Ямир, нейният мъж. А Худир, натровеното момче, беше синът на двамата. Сега схванах и играта на криеница на този Шевин, който искаше с името си, означаващо «пастир», да се представи за обикновен, безопасен и миролюбив овчар. За целта се искаше, разбира се, сред давидийехите да няма никой, който лично да го познава и да може да издаде неговото истинско име. Как стояха нещата с това, не знаех, ала според всичко, което бях чул досега, можеше по-скоро да се предположи, че е бил разпознат и заради укриването на своето име — задържан като подозрителен. Неговата жена беше научила това и веднага бе потеглила да го освободи. Вярно, беше дръзко, но на мен ми се струваше чисто женско начинание да язди със своите конници по територията на давидийехите, без преди това да е узнала къде точно се намира Ямир. Аз изпитвах живо съчувствие към тази жена и реших да направя от моя страна всичко възможно да ѝ помогна да намери отново своя мъж и детето си. При това тя не биваше да заподозре, че съм я разпознал. Не възнамерявах също да го кажа и на Халеф, защото този дребен, бързо пламващ мъж много лесно можеше да се увлече в миг на непредпазливост да избъбри тайната. И тъй, сега всичко ми беше ясно и имах десет пъти по-голямо желание за това начинание отпреди. При опасните дела е от

голямо значение дали знаеш за кого си го подхванал, или не. Тази майка трябваше отново да намери своето дете!

Бяхме може би вече два часа на път и следвахме многобройните тесни извивки на една долина, където трябваше да ангажирам цялото си внимание, защото зад всяка кривина можеше да се таи някоя нерадостна изненада. Аз нямаше как да прикрия предпазливостта си. Азди се подсмиваше и обяви за много излишно и за губене на време да се спира пред всеки завой и да се надзърта дали зад него не се е скрил някой давидийех. Аз го приех спокойно и без да защитавам поведението си, докато криволиците престанаха и долината се простря на значително разстояние като под опънат конец. Краят на тази права се събираше, види се, с една странична долина, от която изтичаше пак един поток, за да се съедини с нашия. Тъй като не забелязах нищо подозрително там долу, продължихме да яздим спокойно и бяхме изминали вече почти половината разстояние, когато забелязах нещо, което ме накара незабавно да насоча коня си между растящите встрани храсти.

— Тук, вътре! Бързо вътре! — подканих другите с приглушен глас.

Халеф, който познаваше начина ми на поведение, моментално ме последва. Кюрдите обаче се мотаеха и Адзи се осведоми, спирайки отвън:

— Защо трябва да се вмъкваме тук?

— Там долу приближава някой, а може и да е вече там — отговорих. — Скрийте се бързо, преди да сте забелязани!

Те дойдоха, но с умерена бързина. Аз се уверих, че отвън не можеха да бъдат открити, и им казах:

— Когато наредя така внезапно да се скриете, трябва да го сторите, без да питате и да се бавите. Запомнете го!

— Видя ли всъщност някого? — попита Адзи.

— Да. Две асафир^[32].

— Две асафир? И заради тези дребни птици трябваше да се скрием?

— Да.

— Аз също ги забелязах. Това беше двойка чинки, които летяха към нас и, когато ни видяха, изчезнаха към дърветата.

— Тези чинки имам предвид.

— И каква причина има за толкова голяма угриженост?

— Една много основателна. Птиците ми казаха, че там долу вероятно има хора.

— Машаллах! Аз чух само едно двукратно, уплашено «пинк-пинк». Ти разбираш какво казват птиците?

Беше запитано с тон на присмехулство, ала аз кимнах:

— В този случай го разбирам. Не е необходимо да се смееш, подигравката ти е излишна!

— Да, ти се хилиш! — намеси се Халеф тихо, наистина, но гневно. — Ще ти река, щом моят ефенди твърди, че разбира езика на птиците, то той казва истината. На него са му известни всички езици на хората, животните и растенията и който се хили на това, нека добре се пази да не бъде по-късно самият гръмко осмян!

Аз бях слязъл от коня и пристъпил до края на храсталака, за да погледна навън. Не забелязах още никого и можех следователно да обясня на кюрдите:

— Птиците дойдоха отдясно от страничната долина, видях го точно, защото моите очи са по-остри от вашите, а и внимавах повече от вас. Те искаха да летят направо, покрай нашата долина, ала направиха остър завой наляво, навътре към нас. Я кажи, Адзи, до нас ли дойдоха?

— Не — отговори той, когото засега още ще окачествявам като мъж, защото искаше да минава като такъв пред нас.

— Защо?

— Защото ни забелязаха и поради това побягнаха между дърветата.

— Тъй, понеже ни видяха, избягаха настрани?

— Да.

— Е, какво следва от това, че те там долу внезапно побягнаха настрани?

— Че те... а-а, да не би да мислиш, че там също са усетили някого?

— Да, така мисля. Когато някоя птица прекъсне внезапно правия си полет в остър завой, можеш със сигурност да заключиш, че го е сторила от уплаха. Чинките са се натъкнали на хора!

— Ефенди, ако това е вярно, май не са преувеличавали, когато са ни говорили за теб!

— Вярно е. Впрочем тук няма причини за удивление, защото не се иска нищо повече, а само малко размисъл, за да се разбере от поведението на птиците, че там долу има хора. Сега слезте и затулете муцуните на конете си! Виждам хора, те ще минат край нас!

Долу, при изхода на другата долина, сега се появиха дванайсет кюрдски ездачи, които язدهа по двама или по трима един до друг нагоре покрай рекичката, т.е. идваха към нас. Говореха толкова високо помежду си, че още отдалеч чухме гласовете им.

Сега нашите ездачи действително изпълниха бързо разпореждането ми. Ние бяхме яздили отвън по речен чакъл и следователно не бяхме оставили никакви значителни следи. Един индианец, разбира се, веднага щеше да ги забележи. От тези кюрди обаче нямаше защо да се опасявам. Те приближаваха съвсем бавно и спокойно, сякаш имаха прекалено много време, и отминаха също така бавно-бавно, без да ни забележат. Аз се вслушвах внимателно в техния разговор, ала не чух нищо важно. Когато конят на един от първите направи няколко бързи крачки, един от другите подвикна полу на шега:

— Ахделе мехке!

В превод означава: «Не се изсилвай!» От това, както и изобщо от тяхната мудност, можеше да се заключи, че нямат спешна причина за ездата си. После чух да се казва нещо за Авик едудуахн, т.е. за «Втория поток» или «Втората вода», и също за някакъв Мода гумгумук, което означава «място, където има гущери». Това бяха за мен съвсем маловажни думи, които долових от шумния словесен порой на техния несъществен разговор и сметнах за напълно без значение. Но когато бяха отминали и аз попитах Адзи дали това са били давудийех кюрди, той рече:

— Да, такива са, ефенди, те яздят към мястото, където спяхме и където се намират сега моите воини.

— Откъдето знаеш?

— Те го споменаха, назоваха името на това място: Мода гумгумук. Искат да се скрият там, за да следят кога ще дойдем и да уведомят после шейха си!

— Аха! Виждаш, че съвсем правилно предположих! Те са убедени, че приближавате. Да се надяваме, че твоите хора са нащрек и ще ги заловят!

— Със сигурност ще го сторят. Де да знаехме само къде се намира основната дружина на давидийехите, дето ни чака, за да се нахвърли върху нас!

— Ние скоро бихме открили това място, но сега нашата задача не е да го търсим, тъй като искаме преди всичко да отидем до куллука.

— Би ли могъл да намериш мястото?

— Да.

— Ефенди, удивяваш ме!

— Няма на какво да се дивиш! — отбеляза Халеф с високопарен тон. — При неимоверната дължина на разсъдъка, който моят сихди притежава, и при безмерната ширина на моя нюх за нас са открити всички неща, които за други люде остават вечна тайна.

— Щом и ти го знаеш, тогава го кажи! — подканих го аз, за да го накажа за неговата голяма уста.

Той махна отрицателно с ръце.

— Кой беше запитан, ти или аз? И кой твърдеше, че можел да го отгатне, ти или аз? Та говори значи ти, аз ще го потвърдя!

Така излезе от затрудненото си положение. И аз, старият добряк, понеже не желях да го посрамвам, обясних на кюрдите:

— Щом тези дванайсет съгледвачи минаха отгук, изобщо не подлежи на никакво съмнение, че давидийехите бивакуват при долното течение на тази рекичка, и то на място, където не само има възможност за скриването на неколкостотин ездачи, ами и пространство за нападението. Не ви ли е известно някое такова място, някое разширение или вдаване на долината?

— Такива има само две, знам ги — каза Адзи. — Но кое от тях?

— Това можеш веднага да узнаеш от мен.

— Ефенди, да не би да си всезнаещ?

— Не, само мисля, което можеш и ти да сториш също така добре като мен. Съгласен ли си, че дванайсетимата съгледвачи, които сега забелязахме, са потеглили днес от мястото, където основната дружина на давидийехите чака вашето пристигане?

— Да, защото другояче не може да бъде.

— Видя ли букета ел-хидел (комунига), който първият беше забол отпред на чалмата си?

— Да. Известно ли ти е значението на този букет?

— Зная го. Това е суеверие.

— Не, не е суеверие, а си отговаря на истината. Аз често самият съм го узнавал. Който се кани да предприеме нещо, трябва да носи китка ел-хилел. Тогава намерението му ще успее, защото му помагат духовете, които обичат ел-хилел!

— Тъй ли? Ами я кажи тогава защо той днес си е закичил такъв букет?

— За да успее съгледвачеството му срещу нас.

— Мислиш ли, че то ще успее?

— Не, той непременно ще бъде пленен заедно с хората си от моите бойци.

— Ще помогне ли следователно ел-хилел?

— Не, ефенди, с теб човек не бива да спори! Но защо приказваш изобщо за този букет?

— Веднага ще научиш. Ще зависи от това, дали правилно познавам това суеверие. Кога трябва да се бере растението ел-хилел?

— При започване на това, което човек тъкми да предприеме, не по-рано.

— Значи правилно съм го знаел. Кога следователно този давидийех е набрал китката?

— Преди потеглянето.

— Т.е. букетът е точно толкова стар, колкото е продължила ездата?

— Да.

— Тогава нека ти кажа, че тези растения ел-хилел са били откъснати преди приблизително три часа, не много по-рано, но и навярно не по-късно.

— Откъде го знаеш?

— Видях го. Аз притежавам опит в тези неща, защото безброй пъти ми се е налагало по състоянието на някоя пречупена клонка, стъпкан стрък трева или повяхнало растение да определя времето, преди което това растение е било скършено, откъснато или стъпкано. Аз със сигурност знам, че и сега не се лъжа. Тези давидийехи са започнали своята езда преди три часа и човек значи може да достигне мястото, на което бивакуват вашите противници точно за това време, ако язди надолу покрай тази вода толкова бавно като тях.

— Съвпада, ефенди, съвпада! Там се намира първото от двете места, за които говорих. Долината прави наляво един завой, докато дясната ѝ стена се простира направо. Този ел-хилел ти каза истината.

Съзнавам, че е добре човек винаги да те пита, преди да предприеме нещо!

— Аз добре забелязах, че преди малко се смяхте на моята предпазливост, защото я смятахте за излишна. Но сега навярно ще признаете, че е била необходима?

— Да, ефенди — потвърди Адзи. — Без теб ние щяхме да налетим в ръцете на тези дванайсет давидийехи и битката щеше да е неизбежна.

— Понеже взех под внимание полета на птиците. А какво ми издаде букетът, също чу. Така човек трябва да обръща внимание на всичко, което се намира на разузнаване или изобщо на път. Най-дребното нещо може да доведе смъртта или да спаси от нея. Сега бих искал преди всичко да знам дали си убеден, че твоите хора ще изпълнят дълга си и няма да оставят давидийехите да се изплъзнат.

— Те ще ги заловят.

— Но ако допуснат непредпазливостта да бъдат съгледани по-напред от тях, няма да ги пипнат!

— Те няма да извършат грешка, познаваме си ги. Те знаят, че сега трябва да докажат на Кара бен Немзи ефенди и неговия хаджи Халеф, че са кадърни воители, и значи ще се държат безупречно.

— Добре, тогава можем да продължим ездата.

— Ама няма да се спускаме толкова надолу покрай водата, както възнамерявахме в началото?

— Не. Ние искахме едва по пладне да завием надясно, но тъй като давидийехите са отдалечени само на три часа от нас, трябва да го сторим по-рано.

— Кога и къде?

— Веднага щом планините ни позволят.

— Може би да вземем още тази странична долина, която лежи пред нас?

— Не, би било твърде рано. А и предполагам, че не води в нашата посока. Ще яздим, докато намерим някоя подходяща!

Изведохме конете от храсталака, възседнахме ги и продължихме прекъснатата езда. И тогава всъщност веднага се установи, че споменатата странична долина се проточваше на североизток вместо на северозапад; не биваше да я следваме.

Заради необходимата предпазливост не можехме да напредваме така бързо, както желяхеме. Мина повече от час, без да се открие

някакъв път надясно. В резултат отново имахме една среща, и то такава, каквато Халеф и аз не бяхме считали за възможна. Беше на едно място, където потокът се врязваше много дълбоко, така че трябваше да поемем нагоре по високия, обрасъл предимно с дъбове бряг. Тъкмо се канехме да се спуснем от другата страна към разширилото се отново дъно на долината, когато забелязахме две женски фигури, които седяха там долу с кошници пред себе си. Те, изглежда, си почиваха. Не бяхме още достатъчно близо, за да различим лицата, толкова повече че жените бяха смъкнали ниско напред своите пребрадки. Естествено, спряхме да се посъветваме за тяхното поведение.

— Това са жени, които не ни интересуват — рече Адзи пренебрежително.

— Защо? — отвърнах аз. — Тук за нас всяко дете може да стане опасно, ако ни издаде.

— Те са събирачки на шикалки, съвсем бедни жени, които изобщо не ни влизат в работата.

— Че са бедни, се вижда от облеклото им. За събирачки на шикалки аз обаче не ги считам.

Тук трябва да се каже, че Кюрдистан е главната страна-износителка на шикалки.

— Аз съм убеден, че имат шикалки в кошниците си! — упорито настоя Адзи.

— Аз също, ала тъкмо това ги прави подозрителни!

— Защо?

— Кой разумен човек събира сега шикалки, когато са напълно изсмукани от безпощадния зимен сняг? Който го върши, го прави само привидно и същевременно преследва съвсем друга цел. Аз познавам северни кюрдски племена, при които жените се използват като съгледвачки.

— Тогава да не би да мислиш...?

— Не мисля нищо, освен че са крайно подозрителни, точно заради шикалките, и че трябва следователно да ги подложим на строг разпит.

— Те ще избягат веднага щом ни видят да идваме!

— В такъв случай няма да се оставим да ни съгледат, преди да са ни в кърпа вързани. Аз ще сляза с Халеф. Ще се промъкнем до тях и

едва когато ги хванем и задържим, ще дойдете и вие. Напред, Халеф! Ти ще останеш от тази страна на долината, аз отивам от другата.

— Хамдулиллах! — рече дребният хаджия. — Ето ти най-сетне нещо друго освен вечното здраво-седене-на-седлото. Тръгваме на лов за жени. Сихди, аз ще ги заловя и двете! Ти няма защо да се месиш!

— Бъди предпазлив, Халеф!

— Какви си ги мислиш за мен! Ако не бях аз вече достатъчно предпазлив при Ханнех, най-прелестната шикалка на... да ме прости Аллах!... исках да кажа, най-прелестното цвете сред всички рози и цветове на пролетта, как ли тепърва ще ти внимавам с тия чужди женоря! Ти не е нужно и следа от грижа да проявяваш за мен!

Той се отдалечи бързо и безшумно под дърветата. Аз трябваше да се върна право назад и да прескоча водата. Следователно той можеше да бъде по-рано от мен там. Вместо да чака, докато ида, оня изскочи измежду дърветата и се втурна към жените с високо вдигнат в ръката нож. Виждайки това, аз побързах да се изнеса на другата страна, за да предотвратя бягството на двете подозрителни жени, ала скоро забелязах, че не бе нужно, защото те бяха скочили, наистина, но не се помръдваха нито крачка напред — очевидно от страх.

За мое удивление Халеф стоеше също така вцепенен като тях. Заплашително издигнатата ръка с ножа не правеше ни най-малкото движение. Но после, като ме видя да приближавам, викна с пронизителен глас:

— Сихди, ела, ела! Живо, чевръсто!

Ала веднага след това замаха с двете ръце и завика с все гърло:

— Стой, стой! Спри! Не повече, нито крачка повече, ни една-едничка!

Аз спрях, защото, като искаше това от мен, трябваше да е убеден, че двете жени няма да ни избягат. Но бях любопитен защо първо трябваше да отида толкова бързи, а после така внезапно да спра. Във всеки случай се касаеше за някаква изненада.

— Сихди — продължи той сега, при което очите му сияеха от радост, — ти можеш добре да отгатваш, защото разсъдъкът, ти е толкова изтеглен в дължина. Сега те приканвам: я взemi да поразсъждаваш!

— За какво? — попитах.

Вместо да отговори веднага, оня кресна на жените, които понечиха да погледнат назад към мен:

— Сакън! Не се обръщайте! Той не бива да види лицата ви. Не го поглеждайте, ако не искате на мига да погубите блаженството ми! Моля ви да не се мърдате!

И обръщайки се отново към мен, ухилено ме информира:

— За какво трябва да разсъдиш? Естествено за това, кои са тези две жени!

— Размисълът няма да доведе до нищо, тъй като нямам никаква опорна точка.

— Никаква опорна точка? О, сихди, как можеш да говориш така! Никаква опорна точка! Тук стоя аз, твоят придружител и закрилник. Никаква опорна точка ли не съм аз за теб?

— Ти ли си всъщност това, за което трябва да разсъждавам?

— Не, защото независимо от цялото налягане на духовните си сили ти все пак няма да съумееш да измериш висотата на моята стойност и дълбината на мъдростта ми. Ами трябва да разсъдиш за тези две жени, както вече ти казах!

— Значи трябва да отгатна кои са?

— Да-а, да-а! Но го кажи бързо, бързо!

Лесно му беше да си говори, защото виждаше лицата им. Аз обаче можех да виждам от тях само бедняшките им одежди, които бяха толкова широки и сдиплени, че дори очертанията на фигурите им не можех да различа. Ето защо не можех да отвърна нищо конкретно.

— Не съм в състояние да отгатна, ако не ми дадеш някакво указание или възлова точка.

— Указание? Аллах акбар! Та не стоя ли аз тук и соча с всичките си десет пръста към тях!^[33] Нима това не е достатъчно? И възлова точка? Та не са ли ти на разположение всички възможни тукашни точки, че да можеш да ги навържеш една за друга! А пък ти твърдиш, че ти липсвали!

Той се канеше още да говори, ала беше прекъснат от едната жена. Чух я да казва:

— Ти си хаджи Халеф Омар, когото ние обикнахме. Аз веднага те познах. Кой е обаче сихдито, с когото говориш, и когото не бива да поглеждаме?

— Че я отгатни и ти!

— Каква наслада, какво блаженство, ако е този, за когото се сещам!

— Е, за кого се сещаш?

— И да не е добрият ефенди от Джерманистан, чийто придружител беше навремето ти при нас?

— Да, той е. Ти отгатна.

— И ти искаш от мен да не го погледна? С ума ли си си? Моята душа копнееше непрестанно по него както брашното по водата, за да се превърне заедно с нея в тесто, и когато сега това ми горещо желание може да се изпълни, да не отворя очи към този, когото душата ми обича? Ще се обърна!

Гласът ѝ звучеше необикновено енергично. Също такава беше и движението, с което после се извъртя към мен. Аз съгледах лицето ѝ и в същия миг у мен се възкресиха всички спомени за Марах Дуримех. О, мила, прелестна, сладка...

Но преди да изрека името, трябва да кажа няколко думи за тази, която сега стоеше пред мен:

Беше преди години^[34], в деня, когато през последвалата нощ се изкачих до пещерата, за да се запозная с тайнствения «Дух на пещерата». Бях пленен и замъкнат към една каменна колиба, намираща се в една дива клисура в близост до селцето Шурд. Вътре ме вързаха за един кол. Трябваше да ме пази някаква възрастна жена. Тя се казваше Мадана и в тогавашното си изложение я описвах по следния начин:

«„Мадана“ означава в превод „Магданозка“. Как се бе сдобила старата с това име, не знам, но като стоеше сега близо до мен, ухаеше не на магданоз, а едновременно на чесън, разложена риба, умрели плъхове, сапунена вода и загоряла херинга. Тази красива жителка на долината на Заб бе навлякла къса фуста, която у нас някой надали би използвал и за пачавра за дъски. Подгъвът ѝ достигаше някъде малко над коленете и позволяваше да се видят чифт призрачни „мотовили“, чийто вид говореше, че вече от дълги години не са мити... Близо до себе си съгледах до една купа с вода някакъв голям чирен, принадлежал някога си навярно към някоя стомна, ала сега се ползваше като паница и съдържаше някаква маса, която, види се, състоеше от дърводелски туткал и дъждовни червеи или пиявици... По-късно, когато останах насаме със старата, бях запитан:

— Искаш ли да ядеш?

— Не — отговорих, изпълнен с ужас.

— Да пиеш?

— Не.

Тогава уханата Магданозка припълзя, настани се по домашному на земята близо до клетия ми нос и взе в скута си отблъснатия от мен с погнуса чиреп. Видях, че бръкна с всичките пет пръста на дясната ръка в тайнствената смес и зяпна сетне беззъбата си уста като някоя черна кожена пътна чанта... затворих очи. Известно време чувах могъщо мляскане, после долових онова меко, нежно мажене, възникващо, когато езикът се използва като бърсалка, а накрая прозвуча едно продължително, доволно грухтене, което идеше съвсем доловимо от една опиянена от блаженство човешка душа. О, магданоз, подправка на живота, защо ли не си ухаеш вън на открито!...»

Да не би някой да си помисли, че душата на тази стара кюрдка приличаше на външността ѝ! Мадана, тъкмо наопаки, беше едно чистосърдечно, добродушно дете на природата. Тя облекчаваше моето положение според силите си и когато после бях отново свободен, толкова ме беше обикнала, че при раздялата си взе сбогом с мен с думите:

«На добър час, господарю! Рух 'кулян показа, че си негов любимец и аз също те уверявам, че съм твоя приятелка!»

От онова време бяха минали много години. Аз не бях ходил вече към онзи край и бях считал една повторна среща за желана, наистина, но не за възможна. А сега тя стоеше тук пред мен в целия си блясък и велелепие, милата, чаровната, сладка Магданозка — по-стара, разбира се, оттогава, ала иначе съвсем същата, както от времето, когато я опознах с празния, изблизан чиреп от стомна в ръка. Одеждата ѝ сега беше по-дълга от някогашната, но не много по-чиста и в по-добро състояние.

Едва спряла очи върху мен, тя приближи с бързи крачки, сграбчи ръцете ми, притегли ги до сърцето си и извика ликуващо:

— Ти си наистина, господарю, виждам го! Какво върховно щастие! Какво блаженство! Откак се сбогува с нас, не е минал ден, в който да не сме мислили за теб. През цялото време говорехме за теб, повтаряхме всичко, което извърши, и всяка твоя дума хиляди пъти. Чухме, че си бил отново в нашия Кюрдистан, но, за жалост, не по местата, където живеем ние, които те обичат и тачат. Бяхме се отказали

да те видим някога пак в този живот, ала ето, че Бог отреди на очите ни блаженството да зърнат твоя лик! О, ефенди, невъзможно ми е да ти кажа колко голямо щастие ми донесе твоето идване! Ингджа, защо стоиш още там? Колко често съм си мислила тайно и съм говорила гласно за него! А сега, когато той е тук, стоиш настрана и като че не го познаваш!

Ингджа! (Бисерка)

Да, тя беше това, красивата дъщеря на Неджир бей, раисът на Шурд, който навремето стана мой приятел, след като ми бе преди това враг. Не й личеше, че са минали години от последния ни поздрав. Тя стоеше до Халеф с все същата плаха поза както при първата ни среща в колибата на Мадана, с все същата червенина на свян по меките, мургави страни. И тя носеше бедняшки одежди навярно една от причините за сегашната ѝ стеснителност. Но въпреки това и някой, който не я познаваше, щеше да забележи, че не е свикнала да се облича по този начин. Тя, красивата, заможна халдаеринка, трябваше да си има особена причина да намъкне такова облекло. Стоеше на едно място, без да обърне внимание на старата, сякаш не можеше да помръдне нозе. Аз отидох при нея и взех ръцете ѝ в моите.

— Привет, мила приятелко от минали, прекрасни времена! Аз също си мислех за вас и съм радостен, че ви виждам отново. Защо не говориш? Нима не се радваш и ти?

Червенината по страните ѝ се сгъсти, тя сведе очи, дирейки напразно думи и започна да плаче. Бях дълбоко затрогнат, хаджията също. Само че той не можеше да овладее като мен вълнението и му даде воля по свойствения си маниер:

— Защо се обърнахте? Тоя ефенди с напусто толкова дългия разсъдък нямаше да отгатне кои сте, докато не му го издадах, та ако ще и десет хиляди години да стоеше тук с вас в мислене! Ама сега цялата тая красива тайна е издадена и вие ме лишихте от щастieto да знам нещо, което той въпреки своите безполезни познания не можеше да проумее! Сега Мадана се хили, пък Ингджа циври! Значи сега и от нас единият трябва да реве, пък другият да хихика. Защо ли обаче да тече един такъв ручей от сълзи, когато ние все пак не чувстваме нищо друго освен радост? Аз недоумявам защо... Сихди, обърни се!

— Защо? — попитах, макар добре да видях, че напразно се старая да задържи бликналите сълзи.

— Казвам ти, обърни се! — кресна ми той. — Не е нужно да знаеш, че хаджи Халеф Омар, върховният шейх на хаддедихните, не може да гледа как плаче една приятелка, без да вземе веднага и той участие! Та обърни се значи, инак ще препусна и нивга няма да ме мернеш вече пред очите си!

Аз се обърнах и забелязах, че хамавандите слизаха по стената на долината. Не искаха да чакат по-дълго, защото бяха любопитни да се запознаят с причините за нашето непонятно поведение.

— Виждаш ли, че имах право? — каза Адзи, като посочи кошниците. — Нали казах, че вътре има шикалки!

— Аз също имах право — отвърнах. — Тези жени не са събирачки на шикалки.

— Вие май ги познавате?

— Да, те са наши приятелки, родният им край е сред планините на Горна Заб.

— Защо са се спуснали оттам?

Преди да съм съумял да отговоря, Мадана взе думата:

— Та това е то, което най-първо трябва да ви кажа! Как се радвам, дето ви срещнахме! Не само защото ви обичаме, а и защото сякаш Господ ви е изпратил да ни помогнете! Вие сигурно се учудвате, че сме се отдалечили толкова от нашите жилища, и че ни виждате като събирачки на шикалки, макар и да не сме такива!

— Трябва някоя важна причина да ви е подтикнала към това, особено Ингджа — подпитах аз.

— Да, една много важна причина — кимна тя. — Как ще се уплашите само, когато ви я кажа!

— Няма да се уплашим, защото вече ни е известна.

— Какво? Знаете...? Откъде идвате?

— Долу от Персия.

— Тогава е невъзможно да ви е известна!

— И въпреки това аз ти казвам, че не само ни е известна, но и даже сме тръгнали към тази, заради която сте тук като съгледвачки.

— Като съгледвачки? — попита тя удивено. — Ти значи отгатваш защо се намираме в тази местност като събирачки на шикалки? Да, ти казваш дори, че сте тръгнали към някоя! Коя имаш предвид?

— Марах Дуримех.

— Боже мой, вярно, че знаеш!

— Знам дори къде се намира!

— Това сега и ние го знаем. Ох, ефенди, какво щастие, че тъкмо с теб можем да говорим за тая работа. И как ще се зарадва раисът, като узнае, че се намираш тук!

— Кой раис?

— Ами тоя на Шурд, бащата на моята Ингджа!

— И той ли е в тази местност?

— Да. Трябва да ти кажа защо, но позволи да седна! Радостта от срещата ме удари в краката и не мога повече да стоя.

— Чувствам, че радостта ти е много голяма — кимна Халеф, — защото тя удари не само твоите, ами и моите крака. Разреши да седна до тебе!

Когато те се наместиха един до друг, тя продължи:

— Вие знаете, че Марах Дуримех няма постоянна стряха. Тя е ту тук, ту там и се появява винаги там, където хората най-много се нуждаят от нейната помощ. Говори се, че е любимка на Рух 'и кулян и негова специална пратеница.

Мадана значи не знаеше, че самата Марах Дуримех беше «Духът на пещерата». Тя продължи да говори:

— Тъй като човек никога не знае кога идва, кога си тръгва и къде по време на своето отсъствие се намира, то е невъзможно да се помисли за нейното добруване и сигурността ѝ. Тя може дори да се помине безпомощно на някое самотно място, без някой да го узнае. Навсякъде, където хората я познават, тя е обичана и почитана, там може да се върви без грижа. Ама където още не я знаят, много лесно може да я сполети някое нещастие. Затова я помолихме винаги предварително да ни съобщава, когато има намерение да тръгне по някой път, за чиято сигурност не е спокойна. В последните години тя всякога го правеше, без един път да се е наложило да изпадне в страх. В късната есен на миналата година беше за последен път при нас в Шурд. Когато ни напускаше, каза, че не било необходимо да се притесняваме за нея, тъй като отивала само до едни познати и след няколко дни щяла да се върне. Изтекоха обаче седмици и дори месеци, без да я видим повторно. Тогава ни хвана страх за нея. Ти знаеш, ефенди, че тази жена е всичко за нас, и значи няма да се учудиш, като ти кажа, че всички села се дигнаха да я търсят. Ние претърсихме цялата страна нагоре до планините Джуди и цялата зима мръзнахме

къде ли не за нея, без обаче и една-единствена следа да намерим. Тя беше изчезнала и ние я заоплаквахме като покойница. Тогава дойде при нас горе един търговец от Туз Хурмали, който ни разправи за някаква стара жена, дете живеела в околностите на Сюлеймания в един кулук и вършела големи чудеса. Той не я бил виждал, ама много бил слушал за нея. И онова, което ни каза, ни накара да предположим, че тази жена е нашата Марах Дуримех. Завчас проводихме пратеници до Сюлеймания, от които след завръщането им узнахме, че жената била затворена и строго вардена от давудийех кюрди и с най-голяма вероятност е нашата приятелка. Който искал да иде при нея, трябвало да помоли шейха на давудийхите за разрешение, а той в замяна искал дар според състоянието на дирекцията помощ. Нашите пратеници не бяха го потърсили, а даже много трябваше да се пазят от него и хората му, защото между нас и това кюрдско племе цари вражда.

Когато тя направи сега една пауза, аз се осведомих:

— Научихте ли по каква причина е затворена тази жена в куллука?

— Не. Това, види се, е тайна, известна само на малцина.

— Предполагам, че веднага сте решили да ѝ се притечете на помощ!

— Да, всички бяхме на това мнение. Повелителите на нашите райони се събраха на съвет. Един боен поход беше изключен, защото той щеше да е насочен все едно срещу служителите на падишаха в Сюлеймания. Беше решено да прибегнем към хитрост. Хората заговориха за теб как си измъкнал Амад ел Гхандур от затвора в Амадийе и се запитаха как ли би подхванал работата, че да намериш изход за Марах Дуримех от куллука. Беше определено да бъде изпратена една малка дружина от опитни воители, която да опита да я освободи. Малка трябваше да е, за да може по-лесно да се крие. Като съгледвачи нямаше да служат мъже, а няколко жени, защото те рядко събуждат подозрение и най-често остават съвсем без внимание. Когато трябваше да бъде избран предводител, раисът на Шурд се предложи доброволно. Това щеше да е едно изкупление за по-раншните времена, когато той, както добре знаеш, бродеше по грешни пътища и навремето беше и твой враг. Беше одобрен. Като чу това, неговата дъщеря Ингджа, която винаги е била любимка на Марах Дуримех, поиска да я вземе като съгледвачка; не можеше на никоя друга да предостави достойнството да съдейства за освобождаването на

нейната обична, достопочтена закрилница. Когато той след известно колебание даде разрешението си, сърце не ми даде да пусна Ингджа да се отправи без мен към такива опасности. Та я помолих значи да я придружа и тя изпълни желанието ми.

— И твоят мъж нищо ли не възрази срещу това?

— Не, та той самият е с нас. Ти навремето не го опозна така, че да му се възрадваш. Сега обаче ще бъдеш доволен от него. От онази вечер, когато ти поведе нашите повелители нагоре към Рух 'и кулян, цари сговор между тези, които преди туй се биеха заради разликата в произхода и вярата. Оттогава раздор вече не се е случвал.

— Колко души сте тук?

— Десет мъже, като броим самия раис, и две жени, а именно Ингджа и аз. Това беше сметнато за достатъчно, тъй като ние искахме по твой пример да употребим хитрост.

— Имахте ли успех?

— Досега още не. Куллука го намерихме. Знаем също, че живеещата там е наистина Марах Дуримех. Но понеже не бива да се показваме, досега напразно се опитвахме да влезем при нея или поне да ѝ дадем знак за себе си.

— Но други са допускани при нея?

— Да, ние също го забелязахме. Идват хора, които искат да говорят с нея. Те не са допускани вътре, а само до портата, където могат да приказват с нея, и после трябва да си вървят, без да са пристъпили в кулата. Когато при един такъв случай се бяхме скрили наблизко, ние я видяхме и сега знаем, че това действително е тя.

— Значи никой няма право да влезе при нея?

— Никой. Ние наблюдавахме само един-единствен случай на влизане на хора, но те вече не излязоха. Сигурно са ги затворили.

— Знаете ли кои са били?

— Ние не ги познавахме, но установихме все пак, че са кюрди. Те имаха едно малко момче при себе си.

Тогава Адзи бързо се намеси:

— Те са, те са! Това е бил Шевин с Худир и нашите хора! Знаеш ли случайно защо нямат право да излязат?

— Не. Как можем да го знаем, след като трябва да се крием и следователно няма как да разпитваме? А и давидийехите вероятно няма да го кажат на никого.

Сега Адзи избълва поток от въпроси, които свидетелстваха за неговата угриженост, наистина, но не за необходимата разсъдливост, така че аз го помолих:

— Позволи да говоря аз с Мадана! Ти питаш със сърцето си, но не с разсъдъка... Колко давидийехи пазят кулата?

— Първо бяха двайсет — отговори старата. — Но откак тикнаха и тези непознати вътре, сигур са двойно повече.

— Във вътрешността на кулата ли се намират тези пазачи?

— Да, но двамина винаги стоят пред портата.

— И през деня, и през нощта?

— През деня са двама, ама веднага щом се мръкне, палят пред входа огън, край който седят шест и често също осем мъже.

— Имат ли тези хора някой определен предводител?

— Да. Но той не е кюрд, а един турски мюлазим (лейтенант), който има при себе си петима войници.

— Аха! Марах Дуримех следователно наистина е пленница на така наречения паша на Сюлеймания, а на давидийехите е поверен съвместният караул. Те трябва да се подчиняват на този мюлазим. Къде се намира кулукът?

— Човек може да го достигне оттук за един час.

— Само един час — обърнах се аз към Адзи. — Чуваш колко малко можеш да разчиташ на вашите съгледвачи. А са били осем човека! Ако не бяхме срещнали Ингджа и Мадана, щяхме да яздим в пълна заблуда и трябваше да сме радостни, ако не бъдехме спипани! Пътят до кулука може ли да се измине и на кон?

— Да — отвърна Мадана. — Натам ли искате да идете?

— Разбира се! И през ум не ми минава да напуснем тази местност, преди да сме измъкнали Марах Дуримех!

— И нашите хора заедно с нея, ефенди! — помоли Адзи. — Ти чу, че и те са в кулата. Как обаче ще подхванеш нещата, че да им издействаш свободата?

— Това сега още не мога да кажа. Трябва да се запозная с кулука и неговата околност, също с мерките за сигурност, които мюлазимът е взел. По-нататък е наложително да говоря с раиса на Шурд, за да чуя неговото мнение. Едва когато съм узнал всичко, ще мога да си направя картина на цялото положение и да съставя определен план. Така че ти ме питаш твърде рано.

— Тогава ми кажи поне дали считаш изпълнението за възможно!

— Трябва да е възможно, защото е необходимо. Та нали казах, че няма да си тръгна оттук по-рано!

— Благодаря ти! С тези думи ти ми облекчи сърцето. Разбира се, изпълнението ще бъде трудно!

— Не чак толкова! Я погледни моя хаджи Халеф Омар! Неговото лице буквално сияе от крепка вяра!

— Действително ли сияе? — попита Халеф учудено. — Аз ви казвам, всеки път когато се касае за някое дело, за което се иска кураж и хитрост, в сърцето ми се влива страшно много добро здраве. От това мюлазим с неговите пет асакеи и четирийсет давидийехи ние не се боим. Най-голямата кула на света си е била Вавилонската, която сега хората наричат Бирс Нимруд^[35]. Наскоро ние пропълзахме в мрачната утроба на тая кула, за да се бием със змейовете на убийството и контрабандата. Ние победихме чудовищата и се изкачихме отново до светлината на деня като увенчани със слава герои. Ние от тая кула на Вавилон не се побояхме, та от вашия нищо и никакъв кулук ли ще се уплашим? Той е толкова смехотворно нищожен, че е нужно само с ръка да бръкнем в него, за да измъкнем всички, дето искат да ги скрият от нас!

Беше забавно да се слуша как говори дребосъкът по този начин, особено пък понеже неговите слушатели бяха ориенталци и като такива не се сепваха от неговия маниер на изразяване. За мен също изпълнението на нашето намерение не изглеждаше свързано с големи мъчности, толкова повече че се касаеше за един турски офицер, на когото лесно можех да направя впечатление с моите документи. Що се отнася до пленените хамаванди кюрди, то се налагаше да узная дали между тях и давидийехите е имало сблъсък, който щеше да има за последица кървава разпра. Това можеше много да затрудни нашето начинание. Ето защо попитах Мадана:

— Вържени ли бяха хората, отведени заедно с момчето в кулата?

— Не — отговори тя.

— На коне ли дойдоха?

— Те не, но давидийехите, които ги съпровождаха.

— Значи са ги третирали като пленници?

— Да. Всеки беше вързан към един от конете.

— Някой от тях да беше ранен?

— Такова нещо не забелязахме.

— Как се държаха? Оказваха ли съпротива?

— Не. Те се оставиха да ги вкарат вътре, без да се възпротивят.

Единият от тях, дето носеше момчето, не изглеждаше да е обикновен воин. Ние го чухме от думите, които изговори.

— Какво каза той?

— Когато беше развързан от коня и трябваше да мине през портата, извика заплашително: «Ние дойдохме с мир и затова ви предадохме оръжията си. Ама гледайте да не ни задържате прекалено дълго, иначе Ямир би могъл да се появи и да ни изиска с крещящи за кръв оръжия!» Разбрах думите съвсем ясно.

— Това ме успокоява, защото разбираме, че не се е случило нищо, което да предизвика тхар (кръвно отмъщение) Къде се намира раисът с хората си?

— В близост до куллука. Ние намерихме там за нас и конете ни чудесно скривалище.

— И как стана, че вие двете се отдалечихте толкова много оттам?

— Искахме да наблюдаваме съгледвачите, които минаха преди известно време оттук.

— Съгледвачи? И откъде пък знаете, че тези хора са били съгледвачи?

— Вчера ние подслушахме давудийехите. Те са под предводителството на своя шейх Исмаил Бег там долу край водата, в една широка извивка на долината, където очакват нападението на хамаванди кюрдите.

— Вие сте го подслушали?

— Да, Ингджа и аз. Те открили, че тук са идвали хамавандски съгледвачи, и на свой ред изпратили съгледвачи при хамавандите. Те узнали, че хамавандите идват — триста мъже на брой. Когато донесли тази вест, Исмаил Бег свикал давудийехите си, за да пресрещне враговете там долу. Той реши днес отново да изпрати хора, които веднага да му доложат за приближаването на тристата хамаванди. Заранта ние наблюдавахме пратениците, защото много ни се искаше да узнаем в каква посока ще поемат.

— Защо искахте да го знаете?

— За да се осведоми къде трябва да се търсят хамавандите. Искахме да ги предупредим, защото — понеже не беше ни провървяло досега да освободим Марах Дуримех — мислехме, че тези кюрди от благодарност ще ни помогнат. Е, ама след като намерихме теб, вече не се нуждаем от тази помощ.

— И все пак това желание ще ви се изпълни, защото воините, които виждате при мен, са от племето на хамавандите. Срещнах ги вчера вечерта. Те ми разказаха за пленените си другари. Осведомиха също за старата жена, вардена в куллака. Аз веднага предположих, че тази жена е нашата Марах Дуримех, и ето как се присъединихме към хамавандите, за да яздим към куллака. Стана така, че ви срещнахме тук по път.

— Така го е проводил Бог, ефенди, и тъй като ти си сега при нас, ние сме убедени, че Марах Дуримех много скоро ще напусне кулата. Как неизразимо ще се радват нашите воини, като видят теб и хаджи Халеф Омар! Сега при тях ли да ви водим?

— Да, ще ви помоля. Да се надяваме, че местността, през която ще минем, е сигурна?

— Не се очаква да срещнем някой давидийех.

— Въпреки това нека бъдем предпазливи. Ингджа също ли знае пътя като теб?

— Да.

— Тогава нека тя остане при нас да ни води, а три тръгни напред сама, за да ни предупредиш, в случай че съгледаш някого.

— Това ще бъде най-доброто, ефенди. Така ще направим.

Тя изгърси кошниците, сложи ги една в друга, намести ги на гърба си и се отправи най-напред по пътя надолу край рекичката. Един от хамандите слезе и предложи коня си на Ингджа. Тя прие вежливото предложение и ние последвахме милата Магданозка.

5. Марах Дуримех

Пътят предлагаше място само за два коня един до друг. Аз уредих нещата така, че до мен да се намира Ингджа. Тя се беше забулила в мълчание. Въпреки това аз се опитах да поведя с нея разговор, но той, за съжаление, съвсем не бе така оживен, както желях. Тя отговаряше много едносрично. Види се, предпочиташе да остане мълчалива и аз нямах нищо против, когато изостана заради едно тясно място и не се придвижи веднага напред. Халеф дойде на нейното място. Милият дребосък се пръскаше от желание да излее радостта на сърцето си от тази неочаквана среща. Той го стори по такъв начин, че пое почти сам «харча» на разговора — едно удовлетворение, което му позволих.

Междувременно Ингджа ни беше приканила да слезем, защото щяла да ни води през един хълм, зад който сме щели отново да намерим добър път. Трябваше да водим конете. На места се вървеше толкова стръмно нагоре, че и ние, и животните се пързалихме, но когато стигнахме превала, нещата се подобриха. Склонът от другата страна се спускаше полегато, а после се появи една безводна, широка лъжчина, където можехме да галопираме. Така стана, че сега застигнахме Мадана. И трябваше отново да яздим по-бавно, за да й предоставим необходимата преднина.

Тя още не беше се отдалечила кой знае колко, когато спря и замахна много оживено да останем на място, но беше вече твърде късно. От една страна, защото се намирахме твърде близо до нея и също до причината за нейното предупреждение, а, от друга, защото тук нямаше нищо, зад което бихме могли да се скрием. Веднага забелязахме и причината, поради която ни беше дала знак. Беше един самотен ездач, който, сякаш търсещо, приближаваше странично и като че се зарадва да срещне някого. Той насочи коня си към нея. Тъй като и така, и така вече ни бе съгледал и тя можеше да му даде отговор, който не отговаряше на намеренията ни, подкарахме животните си в тръс и пристигнахме при нея едновременно с него. Беше офицер с отличителни знаци на капитан. Сега се обърна не към нея, жената, а към нас, мъжете.

— От племето на давидийех кюрдите ли сте?

— Да — отговори винаги чевръстият Халеф, което в този случай обаче ми бе приятно, тъй като по този начин не беше необходимо аз да казвам неистината.

— Нали познавате вашия шейх?

— Естествено — кимна Халеф със самочувствие.

— Аз го потърсих на неговото бивачно място, но то беше пусто. Къде е отишъл човекът?

— Стои с нашите воини там отзад до реката, за да причака хамавандите, които искат да ни нападнат.

— Пак ли? Тези кучета никога не ни дават мира! Аз исках да го накарам да ме отведе до куллука, в който е затворена старата багиджа (вещица). Заради нея идвам от Керкук. Пашата ме изпраща, за да сменя мюлазима, който не е изтръгнал нищо от нея.

Този мъж беше непредпазливо откровен! До момента Халеф се беше държал съвсем правилно, но сега трябваше да поема нещата в свои ръце, ако не исках да направи някоя грешка. Ето защо попитах офицера:

— Беше ли всъщност при каймакамина в Сюлеймания, пред когото е отговорен мюлазимът?

Капитанът ме огледа с изпитателен поглед: явно се съмняваше дали съм мъжът, имащ право да му зададе такъв въпрос. Резултатът, изглежда, беше удовлетворителен, защото той отговори:

— Бях там, разбира се. Представих му пълномощното. И получих върху него подписа му, който трябва да покажа на мюлазима.

— Необходимо ли е? Мюлазимът не те ли познава?

— Не.

— Но от нашите воини все пак навярно неколцина те познават?

— Не ми се вярва, защото никога не съм бил при вас.

— Значи ти ще смениш, мюлазима?

— Да.

— Кога?

— Днес или утре, когато пожелае. Той няма какво повече да каже, няма начин да измъкне тайната от тази жена. Каймакаминът ми описа вашето бивачно място, но го намерих запуснато. После потърсих кулата, но, както изглежда, съм се заблудил. Вие сигурно знаете къде се намира?

— Да.

— Тогава ме водете натам!

Това прозвуча толкова повелително, че аз отвърнах:

— Ти май смяташ, че имаме време за тая работа?

— Време или не — водете ме натам, и то по най-прекия път! Аз съм офицер на падишаха. Разбрано?

— Тахт ел амр! (Тъй вярно!) Ще се подчиним. Моля те да яздиш тук до мене!

Дадох знак на Мадана. Тя закрачи с дългите си крака далеч напред и ние я последвахме. Капитанът, види се, бе горд, самомнителен мъж; не обелваше с мен нито дума. Това ми беше приятно, както едва ли е нужно тепърва да уверявам. Той би могъл да ме постави с въпросите си в голямо затруднение. Желателно беше само да не срещнем никого, защото у мен се беше породил план, който една среща с някой давидийех щеше да направи неосъществим, а това би било много жалко.

След като дълго време бяхме яздили мълчаливо един до друг, капитанът, изглежда, все пак сметна за уместно да каже някоя приказка. Той ме запита:

— Ти обикновен кюрд ли си?

— Не — отговорих.

— Личи ти, макар никой от вас да не може да измени на себе си. Разбойникът си остава разбойник!

Това беше отново много непредпазливо от негова страна. Той се чувстваше недосегаем в своя мундир. Как обаче щеше да му отговори един кюрд на мое място? Аз извлякох от неговите оскърбителни думи повод да го подреда така, както изискваше моят план и както той надали очакваше.

Ливадната лъжчина беше останала зад нас, гората отново започна. Аз видях Мадана да навлиза странично в нея; преди туй тя ми даде знак да разбера, че приближаваме скривалището на нейните хора. Преди да го достигнем, трябваше да съм се оправил и с капитана; така изискваше предпазливостта. От сцената, която ни очакваше, той щеше да разбере, че не сме давидийехи, затова трябваше да го обезвредим още сега. По тази причина отвърнах:

— Разбойник? Нас ли наричаш така?

— Да — ухили се оня неспринудено.

— Знаеш ли как отговаря един кюрдски воин на това?

— Той мълчи, защото е вярно!

— Да, той действително няма да каже нищо, но пък ще стори нещо.

— Какво?

— Това!

При тези думи замахнах и му стоварих един саблен удар по врата, под който той сгъна тяло напред и измъкна стъпала от стремената. После го пипнах изотзад, издърпах го от седлото и го запратих на земята до коня му, където остана да лежи полузашеметен от страх.

— Ха така, сихди! — изликува Халеф, като скочи от седлото. — Ето го че се запозна с юмрука на един разбойник, на един давидийех кюрд! Какво ще правим сега с него?

— Вземи му оръжията, пхни му един парцал в устата, стегни му после ръцете и ги вържи за стремето ми! При най-малката съпротива, която се осмели да окаже, ще го застрелям!

Измъкнах револвера и го насочих към офицера, който беше изправен от Халеф на крака, без да се брани. Като видя оръжието ми, той изрече със запъване:

— Един кюрд... и револвер... машаллах!

— Който е толкова нахален да изисква от един свободен кюрд услуги с тона на началник и вместо да му благодари за това, го нарича разбойник, много лесно ще узнае и други, къде по-големи чудеса! — отговорих аз. — Не можа ли пашата да изпрати някой по-предпазлив човек? Ние не сме разбойници и на теб няма да ти се случи нищо, но само при условие, че изпълняваш всичко, което поискам от теб. Сега напред!

Истински храбрият мъж е скромен, самохвалкото обаче си е страхлив. Това се доказва и тук. Този мъж се остави да му бъде запушена устата и да го вържат за стремето ми без опит за съпротива и сега подтичваше до мен. Коня му яздеше кюрдът, който беше отстъпил своя на Ингджа.

Ние завихме, следвайки Мадана, в един засенчен от гъсти иглолистни дървета скалист лабиринт, който изглеждаше съвсем непроходим, но скоро намерихме място, откъдето да навлезем. После поехме стръмно надолу и отново трябваше да водим животните, при което те от време на време се плъзгаха по задните крака. Достигнахме дъното на някогашно езеро, което бе пресъхнало вероятно защото

притокът му бе намерил някакъв друг път. Тук Ингджа спря и посочи с ръка напред.

— Там, зад храсталака, са нашите хора. Чуваш ли ги? Мадана ми казва кого сме срещнали.

Чух радостни гласове, клони запращяха и първият, който се появи, беше дългият, исполински раис, бащата на Ингджа, дето навремето се бе отнасял толкова враждебно към мен, ала бе възприел благодарение на Рух 'и кулян друго убеждение. Лицето му сияеше, когато ми протегна двете си ръце.

— Ефенди, истина ли е? Ти идваш, ти? Да го вярвам ли наистина? И твоят хаджи Халеф е също тук? Елате, елате бързо, та всички да ви поздравят! Те иначе се съмняват, че това сте вие!

— Естествено сме ние и естествено съм и аз налице! — рече Халеф. — И къде ли пък някога някой е видял този ефенди без мен, без когото той не може нито да живее и нито да свърши нещо разумно! Да, хайде да отиваме, та и другите да се насладят на върховното щастие от съзерцанието на нашия лик!

Бих отишъл твърде далеч, ако опиша сцената на срещата и възпроизведа безбройните въпроси и отговори. Аз трябваше да предпазя тези почтени хора от невнимателни изявления, тъй като капитанът не биваше да узнае кои са те и кои бяхме Халеф и аз. Когато най-сетне се успокоиха и седяхме заедно, раисът ни разказа за изчезването на Марах Дуримех и напразните им старания да я освободят от кулата. Разказът не добави нищо повече от онова, което вече бяхме чули от Мадана. Офицерът беше вързан за едно дърво толкова далече от нас, че не можеше да разбира какво говореше раисът, След като свърши с изложението си, той продължи, обръщайки се към мен:

— И сега Мадана ни осведоми, че искаш да ни помогнеш. Вярно ли е това, ефенди?

— Да.

— Ние те бяхме взели за образец, искахме да действаме хитро по твоята метода, ама каква полза от разсъдливост, когато... когато...

— Когато я нямаш — вметна Халеф ухилено. Вместо да се разсърди, раисът се съгласи:

— Да, почти това исках да кажа и аз! Ние се крием вече толкова дълго тук, без да ни споходи някой план.

— И едва-що моят сихди се е появил тук и планът му е вече готов! Забелязвам го по лицето му. Винаги когато си смалява малко едното око, в главата му седи някой лукав талаб (лисица). Имам ли право, сихди?

Кимнах.

— Виждате ли? Той е присвил едното око, значи знае какво трябва да прави. И идеята, която има, сигурно е хитра-прехитра. Познавам си аз лицето му!

— Халеф наистина ли отгатна? — попита раисът.

— Да — отвърнах, — но че издавам мислите си чрез очните мускули, това самият още не знаех. За в бъдеще ще внимавам.

— Тогава позволи да се учудя, ефенди! Ние постоянно размишлявахме, за да измислим някой изпълним план, но без успех. А ти вече имаш решение, макар че си бил едва няколко минути при нас!

— Аз го имах още докато идвах. Но това не е признак за по-голяма разсъдливост, ами съдбата беше по-благосклонна към мен. Халеф, спомняш ли си въпросите, които зададох на капитана?

— Да, сихди.

— Тогава знаеш, че той не само е напълно чужд за давудийехите, ами и че мюлазимът от куллука не го познава. Той има при себе си книжа, на които мюлазимът е длъжен да се подчини. Тук не се ли разбира от само себе си, че аз ще тръгна на негово място към кулата?

— Ти... на негово място... като капитан...? Сихди, това действително е идея от такава безмерна извисеност, сякаш се е родила не в твоята, а в моята глава!

— Благодаря ти за признанието, драги ми Халеф! Не би могъл да изречеш по-голяма похвала. Аз съм безкрайно горд от нея!

— Вярвам ти, защото най-възвишеното чувство за теб е да притежаваш моето благоволение. Но не мислиш ли, че ще бъде по-добре аз да стана вместо теб турски капитан?

— Не.

— Защо не? Считаш ме твърде голям будала за целта?

— Будала? Знаеш, че винаги съм съзирал в теб vyplъщението на цялата разумност, но погледни фигурата на капитана! Ще ти бъде ли по мярка униформата му!

— Иа Аллах! Тук наистина имаш право! Който иска да иде наместо него в куллука, трябва да се намърда във вътрешността на тоя

мундир, а дължината и ширината, които той притежава, за мен биха били крайно неуютни!

— Та значи виждаш, че аз самият трябва да се нагърбя с тази роля. За целта се иска преди туй да видя куллука със собствените си очи. Колко е далеч той оттук?

— Само на четвърт час — отговори раисът. — Аз съм готов да ти го покажа. Това скривалище не може да бъде в по-благоприятна близост. Мадана го откри. Давудийехите, види се, си нямат никакво понятие за съществуването на това място.

— Да, води ме! Другите ще останат тук, ние отиваме сами.

Халеф поиска непременно да дойде с нас, ала аз му отказах, защото в случая не се нуждаех от него. Колкото по-малко знаеше, толкова по-малка беше вероятността да му дойде наум да действа на своя глава. Трябваше да се погрижа да не развали нещо.

Изминахме може би двеста крачки по пресъхналия воден басейн, докато стигнахме до първия му отток. Той образуваше един тесен процеп; многократно извиващ се, прорязан в скалите от водата, така обрасъл с папрат и дървесен шубрак, че човек лесно можеше да мине отвън, без да заподозре какво скривалище има зад този привидно непроходим гъсталак. След като се провряхме през него, тръгнахме по едно късо дърво надолу по долината, на чиято отсрещна стена съгледах после куллука. Той беше голям, изграден от здрави, снабдени с бойници, зидове, до който бе долепена висока кръгла кула с отчасти срутени зъбери. Това действително не можеше да се различи още от пръв поглед така ясно, понеже пречеше гъстата, изтегляща се нагоре гора. Ние продължихме да се промъкваме нататък почти до мястото, където започваше водещата нагоре пътека. За някакъв път в наш смисъл не можеше и дума да става; човек виждаше само, че тук се е ходило и яздило. Старата зидария се издигаше така смълчано там горе, че щях да я сметна за необитаема, ако не бях осведомен в противното. Наоколо не се виждаше никакво живо същество, а по-нагоре не биваше да отиваме, ако не искахме да се изложим на опасност да бъдем открити. Та се върнахме значи така предпазливо, както бяхме дошли, в нашето скривалище, където Халеф много настоятелно се осведоми какво съм наблюдавал и решил. Когато още веднъж заговорих за плана да отида към куллука като турски капитан, той ми предложи:

— Сихди, тъй като терзията не е изготвил униформата на капитана за нежните съизмерения на моята деликатна особа, а му е придал едно толкова нескромно удължение, че трябва да се откажа да вляза в съприкосновение с него, то можеш значи самият да се напъхаш в чуждите потури и непринадлежащите ти ръкави. Но аз ще се заема поне с нужните за тая цел приготовления.

— Какви приготовления?

— Ще отида към него и ще му съобщя, че трябва да напусне вътрешността на своята униформа. Сетне ще ти я донеса тук, та да можеш да я облечеш.

— И защо да не отида аз при него?

— Защото ти е отказана дарбата на словото, която се иска да му направиш понятна неимоверно голямата необходимост от това разпореждане.

— Стой мирен! Ти искаш да си играеш на господар и повелител, друга причина няма. Та нали аз доброволно признавам превъзходните ти качества и сега ще ти го докажа, като ти поверя една извънредно важна служба.

— Извънредно важна? — попита оня, като неговата започнала вече да се свъсва физиономия тутакси отново просветля. — Да, повери ми я и можеш да бъдеш убеден, че няма начин да бъде в по-добри ръце!

— Зная го и затова ти я предавам. Аз те считам способен да бъдеш един отличен майстор дюлгер, драги Халеф.

— Майстор дюлгер? — попита той и физиономията му изрази изненада, която ми достави тайно удоволствие.

— Да, майстор дюлгер — кимнах му важно.

— Да не би да трябва да строя нещо тук?

— Да. Един затвор.

— Затвор? За кого?

— За капитана, за мюлазима и неговите петима войници и за давидийехите, които се намират в куллука.

— Ама всички те заедно ще са някъде към петдесет човека!

— Действително. Виждаш какво количество от камъни има тук, големи и малки. Ще бъде достатъчно да се полагат стабилно и пасващо един върху друг, от вар ще трябва да се откажем. Затворът трябва да побира петдесет души и до утрешния предиобед, а по възможност и

още тази вечер, да е готов. Плана за затвора трябва да нахвърляш сам, аз, за съжаление, нямам време за това.

— А и да имаше време, сихди, аз нямаше да изтърпя да ми се месиш в занаята. Казвам ти, че правилно си оценил моето дарование за строителното изкуство на един хапус. Аз ще ти издигна постройка, над чието великолепие ще има да се дивиш. Трябва ли тя да бъде и отоплявана?

— Да.

— Това повишава, наистина, мъчнотията, ала ти ще бъдеш доволен от мен. Аз ще съградя един оджак и ще издигна комин над него. Но от какво ли да бъде покривът на тоя голям затворнически палат?

— Това предоставям на теб да определиш, защото ти си майсторът строител, комуто не бива да давам никакви указания.

— Тук си прав, много прав, сихди. Аз няма да позволя никой да ми се бърка в тая толкова, важна работа, а само ще поставя в движение предимствата на собствения си дух. Имаш ли иначе още някакво желание?

— Само едно: всичко да става възможно най-тихо. Обитателите на куллука, който се намира съвсем наблизко, не бива да чуят и най-малкия шум!

— Та това се разбира от само себе си. Ние ще работим толкоз тихо, че сами няма да се чуваме. Разчитай изцяло на мен! Ти навярно междувременно ще отсъстваш?

— Да, защото ще яздя към кулата, но не си мисли, че не си ми необходим. Нали съзнаваш, драги Халеф, какво голямо доверие ти оказвам!

— И с основание, да, да, така е, с основание! Ти хабер си нямаш какви грандиозния извисени мисли вече породи в главата ми тази задача! Аз трябва да се занимаю с тях, да ги приведа в порядък. Позволи значи да подиря самотата, защото само в уединение от простолюдието на земята могат да възникнат изтъкнатите произведения на изкуството и майсторлъка!

Той тръгна и закрачи после безпомощно напред-назад сред далечните дървета, без ни най-малко да подозира, че го бях превърнал в майстор строител единствено за да го направя безвреден. Той изобщо

не биваше да се сеща за кулата. Тъй като сега се бях освободил от него, отидох да видя капитана.

— Освободете ме незабавно! — навика ме той. — Ще се разкайвате, задето сте ми посегнали!

— Стой спокойно! — предупредих го. — Със заплахи при нас няма да имаш никакъв успех! Нима си мислиш, че не сме разбрали що за човек си. Ти въобще не си този, за когото се представяш. Един офицер, пратен от пашата при давидийехите няма да е такъв глупак да ги нарича в лицето разбойници.

— Аз не съм офицер? Какво ти скимна! Бръкни в левия ми вътрешен джоб и ще намериш писмената заповед на каймакамина с моето име и чина ми!

Сторих, естествено, каквото поиска, защото тъкмо това бях възнамерявал. Заповедта беше отворена, така че можех да я прочета, без да се налага да я разпечатвам. Тя не би могла да бъде по-подходяща за намерението ми. Сега вече не желаех повече да си имам работа с този мъж. Казах на раиса какво искам. Офицерът беше отведен настрана, където бе принуден да се съблече, след което трябваше да се задоволи с шинела си. Той вдигна адска врява, но това никак не ме интересуваше. Името му показваше, че е арнаутин, затова не беше нужно да се отнасям прекалено внимателно с него и да се съобразявам с честта му на офицер. Арнаутите, особено преместените в Ирак, са все груби, брутални хора, а че той принадлежеше към този сорт, беше доказал.

Когато се бях пъхнал после в мундира му, раисът заяви, че никой човек, комуто бях непознат, няма да разбере, че дрехите не са мои. Халеф ми викна отдалеч:

— Сихди, всеки ще те сметне за този, за когото трябва да те сметне. Повече не мога да ти кажа, защото нямам време. Имай значи добрината да ме извиниш! В главата ми се върти каушът с неговите дувари, покрива и също високия комин!

Тъй като трябваше да нося оръжията на арнаута, предадох своите на раиса за съхранение; само единия револвер пъгнах в джоба. На въпроса как смятам да се държа, обясних, че нямам никакви специални намерения. Никой не биваше да напуска до връщането ми скривалището и трябваше да се избягва всеки висок, отекващ надалеч шум. Повече желания засега нямах.

Трябваше да изкача стръмния баир, по който се бяхме спуснали. После насочих арнаутската кранта надясно в дерето, през което се бях промъкнал с раиса към долината на куллука. Искам откровенно да призная, че ми стана доста неприятно, когато видях кулата да стърчи пред мен. До горе щях да стигна, но щях ли да се върна? Може би изобщо нямаше да успея! Намерението ми беше много по-опасно, отколкото бях допуснал да си призная!

Бдителността на давудийехите май не беше прекалено голяма, защото почти стигнах съвсем горе, без да срещна някой от тях. Накрая минах под няколко огромни дъба и когато ги оставих зад себе си, се озовах почти до портата. Отстрани клечеха петима кюрди, които скочиха при появата ми. Те ме огледаха бързо, после четиримата извървяха няколко крачки насреща ми, а петият изчезна във вътрешността. В този миг всяка тревога беше изчезнала. Та нали страхът от опасността най-често е по-голям от самата опасност.

— Вие сте кюрди от племето давудийех? — попитах сухо, като скочих от коня и хвърлих на един от тях юздите.

— Да, ага — отговори той.

— Имате ли отделен предводител?

— Да, това е Ребат.

— Той къде е?

— Вътре в караулното.

— А мюлазимът?

— Гледа си кефа. Бива ли да го обезпокоим?

— Аз самият ще го сторя. Водете ме при него!

В този момент се измъкна един върлинец, мършав тип, навесен с всевъзможни оръжия, застана непосредствено пред мен и каза с тон на почителност:

— Привет, о, юзбаши (капитан)! Аз съм Ребат, комуто тези воини тук са длъжни да се подчиняват.

— Това вече го знам. Известно ли ти е къде се намира сега Исмаел Бег, вашият шейх?

— Да. Той чака... чака...

Поколеба се да продължи по-нататък. Вероятно не му беше ясно дали трябва да ми даде необходимите сведения, или не. Ето защо довърших приказката му:

— Той чака тристата хамаванди, имаш предвид. Тук той наистина е сбъркал хесапа си, вашите съгледвачи е трябвало по-добре да внимават. Аз ви нося важна новина, много е спешна, но не мога да я изрека, преди да съм се убедил, че тук всичко е наред. Води ме при мюлазима!

— Веднага, о, юзбаши. Позволи да тръгна напред!

Минахме през портата във вътрешността на кубовидната зидария. Тя образуваше четвъртит двор, снабден околоръст с високи малко над човешки бой повредени навеси. Вдясно и вляво стояха конете. От двете страни на портата и също отсреща при страната на входа за кулата във всевъзможни пози стояха кюрдите и петимата войници. Те станаха, когато се появих. Уважението, засвидетелствано на моя мундир, ми действа успокоително. Смеех да се надявам, че хората ще ми се подчинят.

Ребат изкачи няколко стъпала до вратата, водеща в кулата. Аз го последвах. Вдясно имаше най-напред едно стълбище с доста разрушени стъпала, по-назад — един вход, затулен със стара черга. Предната половина на лявата страна образуваше глинен под, под който се търкаляха няколко ликови въжета — за каква цел служеха, узнах покъсно. После зееше една голяма четириъгълна дупка, над която витаеше една отвратителна мараня от плесен и гнилоч. Кюрдът посочи завесата.

— Мюлазимът е там. Да дойда ли с теб при него?

— Не. Чакай вън в двора, докато излезем. Аз съм пратен да го сменя, той ще ви го каже после. Пашите на Керкук и Сюлеймания са гневни, дето не умеете да отворите устата на старата вещица. Нещата сега ще се променят! Нима толкова не можете да се оправите с една стара жена?

Дългият бабаит се сви смутено под тези думи и измънка със заекване:

— Помисли, о, юзбаши, че тя е магьосница! Тя умее да си отмъщава ужасно за всяко оскърбление.

— Глупости!

— Да, да, умее! Ние го знаем. Повярвай ми! Та нали се вижда по хората, които идват да й изрекат молбите си. Всичко, което казва старата, се изпълнява. Вярно, за тая работа пашата нищо не бива да чуе...

Той спря уплашено по средата и сведе още по-ниско глава отпреди. Не беше трудно да отгатна защо беше прекъснал по средата на приказките си. Аз веднага се възползвах от случая да му кажа с най-строг тон:

— Какво чувам тук! Идват хора, които биват допускани до жената?

— Да, господине. Ние помолихме мюлазима и той го разреши. Надяваме се, че и ти няма да откажеш това разрешение, защото на теб също ще се полага пай от даровете, които получаваме.

В този момент отгоре прозвуча гълчащ глас:

— Кой говори толкова високо там долу? Не знаете ли, че сега ми е времето за почивка?

— Това е мюлазимът — обясни ми тихо кюрдът. — Той значи не се намира в стаята си, а горе на стълбището, където имал по-добър въздух, както казва.

— Чакай ме вън! Аз отивам горе при него.

Той се отдалечи, а аз заизкачвах бавно стъпалата. Мюлазимът, изглежда, само бе чул, че се говори. Вероятно не беше разбрал нищо, защото иначе държането му щеше да е съвсем друго. Нищо не беше по-добре за плана ми от това, което бях узнал от дългия кюрд. Чудодейната способност на Марах Дуримех съществуваше само във въображението на кюрдите, които разправяха въпросните приказки, за да приберат дарове. Моята самоувереност беше нараснала значително.

Едва изкачил няколко стъпала, чух от горе гневно да се вика:

— Кой смее да се качва там? Нали знаете, че сега искам да си имам рахатлъка!

Въпреки това аз продължих да вървя. Когато оставих сетне извивката на виещата се стълба зад себе си, видях мюлазима да лежи проснат надълго върху мръсния под с ръце под главата. Той се надигна, за да започне гневно да гърми, пролича му, ала като съгледа мен вместо някой давидийех, скочи шокиран и замря, без дума да каже. Такива очи, такова лице и такъв мустак можеше да има само един арнаут. Не беше вече млад, следователно се бе издигал от низшите чинове и сега биваше използван за цели, подобни на настоящата, които нямаха нищо общо със службата в действащата армия и с чувството за чест.

— Ще се наложи да ти наруша спокойствието — казах аз. — Нарушаването ще бъде по-дълго, отколкото си мислиш!

Сега спрях пред него и го огледах внимателно. Ако преценката ми беше вярна, работата с него нямаше да ме затрудни.

— Прощавай! — избъбра. — Аз... аз мислех, че... че е някой кюрд!

— Заблудил си се. Ето, виж кой съм!

Измъкнах документа от джоба и му го дадох. Той се нуждаеше от много време, докато свърши с четенето. После отпусна ръка и попита:

— Трябва да си замина оттук? Ти идваш на мое място? Това ми е много удобно! По-скоро бих пожелал да съм сред духове отколкото в близост с тази жена, от която те побива страх като пред скелетите на смъртта.

— Твоят кураж, види се, е безкраен — забелязах аз.

— Така говориш сега, ама след няколко дена ще бъде друго! Аз изпълних своя дълг и ловко я подпитвах, ама тя има вид на труп и е няма като гроб. Ти също няма да узнаеш нищо от нея!

Много ми се искаше да знам за какво се е отнасяло това подпитване, но една забележка или въпрос от моя страна лесно можеше да издаде пълното ми неведение. Ето защо предпочетох да си поиграя на съдия-следовател.

— Ти си допускал външни хора да говорят с нея?

Той премълча.

— И си вземал дарове за тая работа?

И сега не каза нищо.

— Говори! Чуващ, че те питам!

— Да, върших го — призна. — Ти също ще го вършиш, макар и не още от първите дни. Ужасяващата скука ще те пипне, както на мен ми разтягаше душичката и тогава ще бъдеш радостен, когато някой път дойде промяна. Аз съм безкрайно щастлив, дето ще се отърва от тази самота и компанията на тоя ходещ труп! Ще ме доложиш ли?

— Не, аз не допускам да бъдат наказвани другари.

— Благодаря ти! Кога ще мога да си тръгна?

— Когато искаш.

— Е, в такъв случай веднага, ако е възможно!

— Преди туй обаче трябва да ми предадеш поста така, както си го приел.

— Ще го сторя начаса и с най-голямо удоволствие. Приел съм само жената. Хамаванди кюрдите, които шейхът изпрати, всъщност не

ни интересуват, но аз ще ти покажа и тях.

— Как се държат те?

— Гордо и безмълвно. На тях и на ум не им идва да изпълнят искането на шейха и да му заплатят — само защото без негово знание са стъпили на територията му — свободата си с двеста пушки. С това те биха се разоръжили частично и следователно биха отслабнали спрямо давидийехите. Те са убедени, че техните хора ще дойдат да ги измъкнат. Съжалявам ги заради дупката, в която трябва да останат напъхани толкова дълго сред изпращения и нечистотии.

— Знаеш ли също кои са?

— Толкова добре като теб. Шейхът не можеше все пак да го държи в тайна от мен. Че Ямир дойде насам под фалшиво име, беше непростима непредпазливост от неговата страна. Един толкова прочут предводител винаги трябва да очаква, че ще бъде разпознат.

— Ти го кориш и все пак той лежи и на твоята съвест!

— Защо?

— Ако не бяхте разпространявали мълвата, че старата върши чудеса, то нямаше да идват толкова много хора, а също той.

— Това го правеха давидийехите за своя изгода, аз не съм ги съветвал такова нещо.

— Но си го търпял?

— Защото делът от даровете, които получавах, беше тук единственият ми приход. Ти нали самият знаеш как стои работата с нашата заплата. Ние я получаваме толкова рядко. И тъй като човек трябва да живее, той се принуждава по някакъв начин да си докарва приходи.

— Но жената, както предполагам, изобщо не знае, че е считана за лечителка и чудодейка?

— Не. За това тя не знае нищо.

— Как може да общува с хората, без да го узнава?

— Ние я оставяме с вярата, че тези хора желаят да се моли за тях. Тя има право да отива до портата при тях, но не и да говори с тях. Там слага ръцете си върху им и се моли. Това е всичко, което става. Удобно ли ще ти бъде сега да ти я покажа?

— Да. Известно ли ти е нейното истинско име?

— Не. Беше ми забранено да питам. А на теб?

— Да, аз го знам.

— Значи ти си по-дълбоко посветен от мен, ама не си пратен от каимакамина, а от пашата. Може ли да узная името от теб?

— Не. След като не го знаеш, нямам право да ти го казвам.

— Тогава ела! Тя е тук горе.

Сега се молех Марах Дуримех да не ме познае или да не ме издаде с нещо, ако това се случи. Той ме отведе едно стълбище по-високо. Тук имаше една яка, скована от талпи врата, подлостена от две напречни греди. Той ги отстрани и отвори. Откри се едно голямо, много мръсно помещение, което получаваше въздух и светлина от два тесни отвора. Тук седеше тя на една стара, скъсана черга до стената. Беше сключила ръце и явно се молеше.

Да, това беше Марах Дуримех! Беше загърнатата както по-рано в широка тъмна наметка, от която мършавото ѝ лице поглеждаше като мъртвешка глава. И днес нейните дебели, белоснежни плитки висяха почти до земята, когато се изправи бавно при нашата поява.

При шума от влизането ни тя навярно беше очаквала само мюлазима. Сега освен него видя да пристъпва и втори, поради което отпрати изпитателни очи към мен. Нито мигла, нито бръчка от лицето ѝ не трепна. Погледът ѝ идваше към мен сякаш от далечни, далечни далнини, за които познание няма, а устните ѝ не се раздвижиха нито за сричка. Имаше вид, като че не дишаше. Впечатлението, което правеше, не беше за мъртвец, както беше казал мюлазимът, а за едно неземно, едно... няма дума за това. Аз почувствах едно дълбоко благоговение вместо ужас.

— Този юзбаши е дошъл да ме смени и да те пази вместо мен — каза мюлазимът. — Надявам се, че ще му създаваш толкова малко грижи колкото на мен!

Гласът му беше несигурен, той се страхуваше от нея.

— Неговото идване е благословено! — изговори тя бавно и с дълбок, убедителен тон, от което добре можех да заключа, че ме е познала.

— Имаш ли някакво желание? — попитах.

Тя наклони леко глава настрани и се заслуша към мен. По лицето ѝ плъзна щастлива усмивка като на човек, до чието ухо е достигнал дълго очакваният звук. После отговори:

— Моето единствено желание е Бог. Който живее в него и неговата любов, не се нуждае от други желания.

— Ти каза истината! Той знае подходящия миг за всичко, което служи за наше благоденствие.

След тези думи аз се обърнах и излязох. Мюлазимът ме последва и подлости отново вратата. После ме поведе надолу към подземния кауш. Там каза:

— Тук долу са пъхнати камавандите. Ти не ги чуваш и виждаш, защото е дълбоко и тъмно, а те са достатъчно горди да не изговорят гласно нито дума. Само понякога се чува за миг изплакването на момчето.

— С помощта на тези въжета ли бяха спуснати? — осведомих се аз.

— Да.

— Как стоят нещата с яденето и пиенето?

— Спускаме им веднъж на ден вода в една кратуна и също хляб, който един кюрд пече от брашно и вода на открит огън. Мога ли да ти дам още някакви сведения?

— Не, тези са достатъчни. Сега знам всичко.

— Значи си готов да поемеш поста?

— Да.

— И мога да потегля?

— Веднага щом поискаш.

— В такъв случай ще те помоля да ми удостовериш всичко писмено!

— Ще ти впиша удостоверението в документа на каимакамина.

— Да, стори го! Моля те да влезеш с мен вътре!

Той бутна настрани споменатата преди малко черга, служеща за врата, и ние влязохме в малко помещение, в което нямаше нищо друго освен един стар дюшек, ползващ се очевидно денем за сядане, а нощем за спане. Шинелът беше единствената завивка. Караулно помещение на един офицер в Кюрдистан!

— Виждаш, че няма да живееш в някой палат — ухили се мюлазимът. — Аз съм радостен, дето мога да си вървя, и веднага щом напишеш необходимото, няма да чакам нито миг!

— Имаш ли мастило?

— Не. Такива скъпи неща тук няма.

Бях мушнал в джоба бележника си не защото съм очаквал да ми дотрябва, а защото не исках да го оставя във външния джоб на горната

дреха. Към него имаше един молив, с който написах няколко радушно съставени реда за мюлазима. Той ги прочете, прибра хартията и ми подаде ръка.

— Това са много другарски слова, благодаря ти! Сега вече нищо не ме задържа тук!

Излязохме на двора, където той накара войниците да се строят и даде заповед да оседлаят коня му. Докато това ставаше, махна на Ребат да приближи и му обясни с висок глас, така че всички да чуят:

— Този храбър юзбаши е пратен от пашата да застъпи на мое място. Той притежава доверието и симпатиите на вашия шейх и ще бъде за вас един снизходителен повелител. Аз обаче се сбогувам с желание с това място. Аллах да ви закриля!

Тази препоръка беше последица от моите любезни редове. След няколко минути той ми подаде ръка и се отдалечи яздешком. Аз тръгнах напред-назад из двора да огледам конете и много добре видях следящите ме погледи на кюрдите. Те искаха по външността и държането ми да отгатнат какво могат да очакват от мен.

Ребат вървеше близо до мене, за да отговаря на моите подхвърлени между другото въпроси. Нещо явно го притесняваше, но не се решаваше да го разкрие, докато бе принуден от моята преднамерена любезност да каже:

— Не спомена ли за някаква вест за нас, която била много спешна, о, юзбаши?

— Да — отговорих. — Вашият шейх го изпрати по мен, но аз размислих иначе, защото вие сте необходими тук и ми е невъзможно да се лиша от вас.

— Ние трябва да тръгнем оттук?

— Да, но аз не мога да ви пусна.

— Защо трябва да тръгнем? — попита той настоятелно.

— Защото той е узнал, че вашите съгледвачи са се заблудили. Идват не само триста хамаванди кюрди. Жената на Ямир, която навярно познавате, е начело на една много по-голяма дружина. Шейхът ги очаква днес следобед.

— Я Аллах! Тогава той има твърде малко хора при себе си!

— Така мисли и той — кимнах.

— Не е ли разпратил вестители?

— Сторил го е, наистина, но дали помощта ще пристигне навреме при него, това е много любопитно.

— Той види се, е говорил и за нас?

Ребат беше огън и пламък; другите давидийехи също се скупчиха възбудени.

— Естествено, говори и за вас — отвърнах аз бавно. — Искаше да ви прати един бърз куриер, но тъй като аз и така, и така щях да яздя към вас, а при това надмощие на врага той не желаше от нито един човек да се лишава, използва случая да натовари мен с тази мисия.

— Какво заповяда? Какво трябва да сторим? Говори бързо, говори бързо!

— Трябвало веднага да идете при него, защото не можел да остави бездеен в куллука един толкова силен отряд като вас, докато другите щели да се бият с двойно по-многочислен враг.

Тогава она ми кресна гневно:

— Това... това е трябвало да ни предадеш, а ти ни го казваш едва сега, когато можехме да сме заминали отпреди час!

— Заминали? Какво ви хрумна! Аз не мога да пусна дори един от вас! Пашата...

— Мълчи за пашата! Какво ни влиза на нас в работата пашата, когато нашите воители ще бъдат нападнати от един превъзхождащ ги враг? Ние трябва да тръгваме!... Жената на Ямир! Тази дяволица! Не можем нито миг по-дълго да останем. Ставайте, хора, оседлавайте бързо!

Аз се възпротивих привидно, но в замяна чух само грубости и когато накрая се осмелих да измъкна сабята и да изрека една строга заповед, Ребат ми кресна отново:

— Мълчи! Мислиш, че се плашим от острието ти? Ние сме свободни, независими давидийехи, на които никой юзбаши не може нещо да заповядва! Пленниците са затворени тук на сигурно, не могат да излязат, а докато се върнем, нали си имаш твоите войници. Те са ти повече от достатъчно. С тях можеш да браниш куллука месеци наред. Значи мълчи, защото всяка дума е напразна!

Та нали тъкмо това исках! Аз продължих да се правя и по-нататък на упорит, наистина, ала никой вече не ми обръщаше внимание каквото и да си говорех. Скоро те язدهа надолу по хълма и аз си останах само с моите петима верни войници.

Какъв успех! Мюлазимът си замина с удостоверението за предаване на поста и дабудийехите също бяха запитали през девет баира. Сега оставаха само още войниците, на които личеше, че най-малко им беше добре да се скрият някъде. Те стояха при портата и гледаха с копнеж след кюрдите. Нямаше ни един сред тях, чиито духовни дарби да затруднят намерението ми. Те изглеждаха също така некадърни като дръгливите си кранти, които стояха сега сами с моята в двора. Нямаше да бъде трудно да ги обезвредя.

Най-напред отидох отново в кулата и се качих при Марах Дуримех. Отстраних зарезващите греди, отворих вратата и влязох при нея. Тя стоеше все още изправена по средата на помещението и сега протегна ръце към мен.

— Знаех, че ще дойдеш пак. Бъди благословен, ефенди! Бог те праща при мен в подходящото време, защото знаех, че скоро трябваше да бъда отведена надалеч, където щях да намеря само омраза и несправедливост, а не любов и справедливост. Някога си взех с теб сбогом за цял живот, а ето че очите ми отново могат да те зърнат! Какво блаженство! Ти си мой син, мое дете, не от плътта, но от стремежа на моята и твоята душа, в духовния начин на живот, който ни води към една и съща цел нагоре. Затова нашите земни пътеки се срещат отново и затова си пратен да ме отведеш обратно при тези, в чиято любов живея още тук на земята. Аз няма да те питам откъде и как си дошъл, няма да те питам също как и накъде ще ме отведеш; ти си тук и аз ще те следвам. Ето, хвани ме за ръка!

Аз притиснах ръцете ѝ до устните си и я изведох мълчаливо навън и после долу в двора, където заповядах на войниците да сгънат шинелите си — те отдавна вече не бяха такива — като възглавница, на която тя седна. После петимата бедни дяволи трябваше да ме последват нагоре, където бе затворена Марах Дуримех. Те имаха при себе си само щикове. Когато сега влязоха и ме погледнаха в очакване, аз извадих револвера, насочих дулото към тях, изнесох се вън пред вратата и им обясних:

— Сега затварям вратата и си тръгвам с пленниците. Дръжте се до довечера спокойно, после можете да започнете разединяването на отделните талпи, което е лесно възможно с помощта на остриетата ви. След като успеете, можете да правите каквото искате!

Никой от тях не се помръдна. Моето поведение им беше непонятно. Аз бутнах вратата, без да ми бъде попречено, сложих напреко гредите и слязох отново по двете стълбища. Долу лежаха въжетата. За да е по-лесно изкатерването бяха снабдени с възли, а на края си имаха здрави клупове.

— Ямир! — викнах надолу. — Отговори! Чуваш ли ме?

Долу остана тихо. Тогава продължих:

— Твоята жена дойде с нас. От нея знам, че си чувал, за мен. Казвам се Кара бен Немзи и побързах да дойда да ви освободя. Разкарах мюлазима и давидийехите с хитрост и сега ви спускам въжето. Вържете най-напред за него здраво момчето, че да го изтегля!

— Не — извика тогава един глас. — Преди да ти го поверя, трябва първо аз да те видя. Аз самият идвам. Дръж здраво!

Спуснах въжето и увих горния край около един издаден камък от рамката на вратата. След няколко мига пред мен стоеше един кюрд, в който веднага си личеше изтъкнатият воин. Той ме погледна изпитателно.

— Ти си се нарекъл Шевин, но си самият Ямир? — попитах, издържайки погледа му.

— Да — отговори той. — А ти претендираш да си Кара бен Немзи? Докажи го!

— Как мога да го докажа? Огледай се! Ще установиш, че всички пазачи са се махнали.

— Знам, че Кара бен Немзи има на шията си белег от дълбока рана с нож. Покажи ми го!

Извъртях се така, че да го види.

— Ти си наистина! Хамдулиллах! И казваш, че моята жена била също тук?

— Да.

— Знаех си аз, че ще дойде! Къде е тя?

— Засега в едно скривалище тук наблизо.

— Как и къде я срещна, защо си сам тук и...

— Моля те сега да не питаш — прекъснах го аз. — Това, което искаш да узнаеш, трябва да разкажа и на другите и не ми се ще да го правя два пъти. По-добре нека побързаме да изчезнем оттук. Ето, вземи въжето, да помогнем и на останалите!

Няколко изговорени надолу думи бяха достатъчни да уведомят хората му, че той се е убедил в истинността на моите думи. Пратиха първо Худир, а после се изкачиха и те. Външният им вид беше лош. Бяха страдали повече от нечистотията и зловонията отколкото от глад и жажда.

Сега бяха изречени куп въпроси, на които трябваше да отговоря. Аз ги помолих да потърпят с това и сега преди всичко друго да напуснат с мен куллука. Те не знаеха нищо за Марах Дуримех и когато излязоха на двора, бяха изненадани при вида на старицата.

— Коя е тази жена? — попита ме Ямир.

— Също пленница — отвърнах. — Нейната родина е областта при Горни Заб.

— Да не би Лизан, Раола, Шурд и другите намиращи се в онази посока там селища?

— Да.

Тогава той пристъпи към нея, коленичи и помоли:

— Ти не си никоя друга, освен Марах Дуримех, любимката на Небето и ангелът на всички хора. Благослови ме!

Тя като че се пробуди от дълбок унес. Една прекрасна, неземна усмивка премина по лицето ѝ, после сложи ръце на главата му.

— Който желае Божията благословия, той вече е благословен чрез това желание. Господ да бъде с теб нине и вовеки, нека крилете на неговите пратеници те пазят отвред и пътеката ти никога да не приближава провалата на тези, които се противят на Бога. Това ти пожелава Марах Дуримех!

Колениченето на гордия мъж беше станало така естествено и от само себе си и думите на старицата прозвучаха така тържествено и грабващо, че сцената ми оказа дълбоко въздействие. Имах чувството, че тази благословия се бе спуснала от един друг свят.

В близост до вратата бяха облеegnати пушките на войниците. Кюрдите си ги присвоиха. Но да посегнат и на старите, преуморени кранти, нямаха желание. Те си останаха следователно неоспорвано притежание на падишаха. Ние вдигнахме Марах Дуримех на моя кон, който бе поведен грижливо от двама хамаванди, и се заспускахме по хълма. На идване аз се бях надявал, че делото ми ще успее, но че ще може да стане толкова бързо и толкова лесно, наистина не си го бях мислил.

Долу свихме в гората и после в късото дере. Тъй като исках да спестя на Марах Дуримех трудното изкачване по баира, спрях на мястото, където се намираше гъсто обраслият някогашен отток на езерото. Там я свалихме от коня. Аз исках да се насладя на гледката на една голяма, радостна изненада и ето защо помолих моите придружители да чакат на това място, докато дойда да ги взема. После се запровирах между скалите и през папратите към нашето скривалище.

Когато видях пред себе си откритото пространство, ме напуши сърдечен смях. Каква шетня и движение имаше само тук! Всички, като изключим капитана, който бе вързан за едно дърво, мъкнеха с пот по лицата камъни, за да ги нареждат един до и върху друг по плана на хаджията. Беше очертан един такъв огромен четириъгълник, сякаш в него трябваше да бъде напъхано цяло кюрдско племе. Характеристиката «с пот на лицата» трябва да се приеме съвсем буквално. Най-развеселяващо въздействаше дълбоката тишина и мълчание, при които се трепеха хората. Дори Халеф не изричаше нито дума; той се разпореждаше с жестове, които бяха, наистина, повече от изразителни. Скачаше от едно място на друго и влагаше толкова въодушевление в работата, сякаш от това зависеше спасението на душата му. Ето, че чу смеха ми, и се обърна. Като ме съгледа, пусна големия камък, който тъкмо се канеше да замъкне на мястото на неговото предназначение, и ми викна:

— Ти си отново тук, сихди? Смейш се, и то така високо? Не ни ли заповяда да се държим тихо?

— Вече можете да говорите високо, да, дори да викате — отвърнах. — Аз съм убеден, че давидийехите няма да ви чуят.

— Да кажем тогава хвала и слава на Аллах! При толкоз тежка работа да не бива да обелиш дума е прекалено много да се иска все пак от човек, който не е ням. Виж творението ми! Не се ли прехласваш? Не е ли всеки отделен камък свидетел на моите духовни дарования, на моя разсъдък в цялата негова широта? Може ли дълготата на твоя нявга да изобрети такъв ми ти един строеж? Моля те, отговори ми на въпроса!

— Мда-а, аз едвам сега те опознавам в цялото ти величие, драги Халеф. Ти непременно е трябвало да станеш майстор дялгерин!

— Благодаря ти! Като шейх на хаддедихните се чувствам по-добре. Мъкненето на тежки камъни нарушава ритъма на сърцето и

безпокои убеждението за добро здравословно състояние. Достатъчно е, че признаваш всичките ми различни дарби. Ами как стоят нещата при теб? Ти се канеше да вървиш към куллука. Беше ли горе?

— Да.

— И вече си долу? Ония не са искали, види се, да те приемат като капитан. Ти искаш всичко сам да правиш. Ако ме беше взел със себе си, моите думи и камшикът ми щяха да ти създадат почитание. Ама така ти ни развали възможността за успех!

— Не съвсем!

— Тъй ли? Не съвсем? Значи тя все още е налице?

— Да.

— Може ли и аз да се включа?

— Естествено.

— Хубаво! Какво трябва да свърша?

— Най-напред да идеш с няколко мъже до мястото, от което сега влязох, и с помощта на ножовете да отстраните гъсталака, та да се освободи входът. Но веднага! Спешно е!

— Добре. Елате, храбри мъже на хамавандите! Оставете засега камъните да си лежат, трябва да се направи път, по който да вкараме пленените давидийехи в кауша!

Той подкара усърдно хамавандите пред себе си. Те му се подчиниха и само Адзи остана, за да ме попита угрижено:

— Ефенди, можа ли нещо да узнаеш за брат ми Шевин и неговото момче Худир?

— Мъж на име Шевин хората там горе не познават — отговорих.

— Значи людете, които търсим, не се намират в кулата! Ние трябва да продължим издирването.

— Как може човек да има успех при издирването на хора, за които не е научил истината?

— Не е научил истината? Какво искаш да речеш с тези думи?

— Брат ти наистина ли се казва Шевин?

— Не.

— Той наистина ли ти е брат?

— Не.

— И твоето име е Адзи?

— Да.

— В такъв случай съжалявам, не мога да ти помогна. Пленници имаше в куллука, вярно, но това не са хората, които търсиш. Това беше един прочут кюрдски герой със своя малък син и неколцина воители.

— Аллах! Известно ли ти е името му? — попита тя бързо и с голямо напрежение.

— То е Ямир.

— Ямир... Ямир! Той е бил в куллука? Значи сега вече не е? Къде е сега? Кажи ми бързо!

— Потърси го сама! Щом имаш толкова малко доверие в Кара бен Немзи, че да искаш неговата помощ, наистина, но да криеш от него истинското си положение и име, то не бива да се учудваш, ако той отдръпне ръка от теб. За толкова слаби ли считаш очите ми, че да не мога да отлича жената? Ще те помоля отсега нататък да правиш каквото ти харесва, но аз повече нямам никаква работа с Шевин!

Аз я оставих в нейната обърканост и отидох при Ингджа, която стоеше с Мада на при усърдно работещите мъже и ги наблюдаваше.

— Имам една молба — казах й. — Мога ли да се надявам, че ще я изпълниш?

— С удоволствие, ефенди, стига да съм в състояние! — отговори тя.

— В състояние си. Промуши се покрай тези мъже и помежду скалите. Отвън те очаква една радостна изненада.

Сега закрачих към намиращото се зад камъни и храсти място, където бях оставил дрехите си, и отново се преоблякох. Още не бях съвсем готов и чух високо радостно ликуване — мигът на срещата беше настъпил. Не побързах, защото на сърцето принадлежи първото, висше право. Но само след късо време Халеф довтаса с такъв гръм и трясък в храстите, че едва не ме събори, и закрещя, силно зачервен от възбуда:

— Мискин, ей това си ти, сихди! Такъв шамар не съм очаквал от теб!

— Какъв шамар?

— Без думица да кажеш, ми измъкна цялата слава изпод носа!

— Нима я имаше вече под носа?

— Да! Или куллукът не се намираще под носа ми също както под твоя? Налагаше ли се да освобождаваш тези хора, без да ме вземеш със себе си?

— Униформата добре ли ти беше?

— Не. Но това все пак не е причина да извършиш делото в мое отсъствие. Ти трябваше непременно да дойдеш да ме вземеш!

— И да не използвам възможността? Тогава клетите хора можеха до смъртта си да останат в кулата. Халеф, ама що за... мискин си!

— Аз?

— Да. Ти нарече така мен, но самият си такъв. Който заради осъдително самохвалство иска да остави в несрета ближните си, които могат да бъдат спасени веднага, но на него му изнася да им помогне по-късно, той е един себичен човек, един... мискин! Тъй, сега знаеш кой заслужава тази характеристика, ти или аз!

Оставих го да стърчи на мястото си и се отдалечих. Та нали знаех, че много скоро ще бъде пак радушно разположен към мен.

Когато излязох от «гардеробната» си, Ингджа се завтече със сияещи очи към мен и ми стисна ръката:

— Това беше една голяма, една безкрайна радост, ефенди! Чрез твоята доброта аз първа имах възможността да поздравя Марах Дуримех и другите спасени. Благодаря ти!

Мадана, прелестната Магданозка, беше също тук. Нейното заплечение беше толкова голямо, че не бе в състояние да го овладее. Тя поиска разрешение да ме прегърне и понеже магданозът е една много полезна подправка, аз й позволих.

После към мен се втурна устремно Адзи, която няма да окачествявам вече с мъжкото «той» и ми направи признание:

— Ефенди, аз постъпих много несправедливо спрямо теб! Съзнавам, че държането ми трябва да те е оскърбило. Ти ми желаеше доброто и рискува всичко, за да спасиш моя мъж и детето ми. Благодаря ти от все сърце, като те моля за прошка!

Казах ѝ, че не съм се почувствал оскърбен и че урокът, който преди малко отправих към нея, трябва да бъде приет в съвсем друг смисъл. Всички се заблъскаха към мен. Аз тръгнах, така да се каже, от ръка на ръка. Хората искаха да знаят как съм подхванал нещата, та за толкова кратко време съм постигнал успех. Разказах им с пестеливи думи. Отделните детайли от събитията се бяха съчетали толкова благоприятно, че бе необходимо само едно протягане на ръка, за да се оберат плодовете. С това те обаче не искаха да се съгласят. Ямир призна грешката, която аз бях поправил, и ме увери в своето

непреходно приятелство и благодарност. Най-речовит беше Халеф. Той беше дошъл след мен, чул доклада ми и сега се възползва от първата пауза да викне с надалеч отекващ глас:

— Чуйте, вие непобедими мъже и вие прелестни жени, какво имам да ви известя! Лъвът на враждата излезе с гладен рев и завлече голяма плячка в своето леговище. Голям плач се надигна по планините и силни жалби в долините на Кюрдистан, защото хората диреха изчезналите, без да могат да ги открият. Потеглиха да ги намерят, ала неколцина не тръгнаха по правия път, пък други лежаха в близост до бърлогата на лъва, без да могат да добият достъп. Тогаз дойдоха двамина мъже, които не се побояват пред никой лъв, пред никоя пантера, изобщо пред никое животно и също пред никой човек, а именно несравнимите Кара бен Немзи ефенди и несломимият хаджи Халеф Омар, който е върховен шейх на хаддехните от голямото племе шаммар. Тези двама герои чуха прегрешенията, които този Лъв на враждата беше извършил, и се приготвиха да го накажат и му изтръгнат плячката. Кара бен Немзи тръгна, съпроводен от напътствията на своя хаджи Халеф, към бърлогата на лъва, обърна го с хитрост в бяг и измъкна жертвите от вътрешността на леговището. А хаджи Халеф Омар, на чиито вдъхновения се дължеше този голям успех, строеше един мощен каменен затвор, който още не е напълно готов и стои празен, наистина, но въпреки това представлява един великолепен паметник на велики дела! Хвала на двамата мъже, които извършиха всичко това! Тяхната слава ще прелети през всички страни и още внуците на вашите праправнуци ще се прехласват с благоговейно удивление, когато пребивават тук, на дуварите, свидетелстващи за моята необозрима изобретателска дарба и прилежната работа на вашите ръце! Аз казах и сега давидийех кюрдите са уредени!

След като бе дал по този начин воля на сърцето си, той се обърна и закричи към гората с гордата стойка на испански гранд.

Сега трябваше да бъдат удовлетворени потребностите на мига. Не беше добре да оставаме дълго още тук, толкова повече че Ямир трябваше да опита да стигне час по-скоро до «Мястото на гущерите», където го чакаха неговите триста хамаванди. Раисът на Шурд вече не бе задържан от нищо и ме помоли да придружа него и Марах Дуримех до родния им край. С какво удоволствие щях да го сторя, но засега

трябваше да откажа. Дадох обаче дума в края на нашето персийско пътешествие, което по всяка вероятност щеше да ни доведе пак в Кюрдистан, да го навестим. Сега възнамерявахме да изминем част от обратния път заедно с хамавандите и вечерта да потърсим някое сигурно място за бивакуване, за да отложим раздялата до заранта.

Капитанът беше развързан и можеше отново да облече мундира си. При това не каза нито дума — може би отчасти от гняв и отчасти от срам. Когато му върнах после оръжията, аз го посъветвах:

— Сега ти опозна «разбойника». Само че не го разказвай на никого, защото ще бъдеш осмян. Мисля, че ще яздиш към куллука. Изкачи там в кулата две стълбища, отвори вратата и пусни заключените войници, та да се запознаят с истинския собственик на твоя мундир! Това ще бъде единственото геройство, за което после ще можеш да докладваш. А ако дръзнеш днес да се върнеш тук, ще получиш куршум. Сега свърших с теб. Дано Аллах даде на главата ти това, което досега май напълно ѝ е липсвало!

Въпреки оскърблението той не изрече дума. Когато потегли, аз го наблюдавах и видях, че действително насочи коня си към куллука. Сетне потеглихме и ние. Раисът беше довел за Марах Дуримех едно муле с плавен ход. Не всички хамаванди можеха да яздят, понеже нямаха достатъчно коне. Те възнамеряваха по-късно да си присвоят животните на дванайсетимата давудийехски съгледвачи, които бяха минали край нас и вероятно бяха заловени. Когато попитах сега какво ще става между двете племена, Амир рече, че тъй като не била пролята кръв, в крайна сметка двете страни ще си поемат мирно към дома. Вярно, той съжеляваше, че напразно е предприел тази езда за изцелението на момчето си.

И тогава майката се сети за лечебното средство, за което ѝ бях говорил. Аз съобщих на двамата по какъв начин да смесят и приложат билките сукатан, дабахх и курат и предписанието даде желания резултат. Който отиде по онези краища и поразпита, ще узнае в какъв як момък се е превърнало момчето Худир.

За Ямир, неговия баща, трябва със съжаление да отбележа, че благословията на Марах Дуримех се оказа напразна. Неговата съдба е всеизвестна и ето защо искам само накратко да спомена, че посред изпълненото си със слава поприще — думата слава се има предвид в кюрдския смисъл — той беше вероломно убит в шатрата на

персийския принц Силл и Султан, а после неговата жена застана начело на хамаванди кюрдите и отмъсти за него. Но на тези неща тук не им е мястото.

Ние яздихме донякъде по същия път, но който бяхме дошли, взехме си сбогом после с Ямир и хората му и се насочихме на север. Малко преди свечеряване се установихме на бивак на една разположена нависоко горска поляна.

Вечерта и почти цялата нощ бяха посветени на разговора с Марах Дуримех. Тя ми позволи да надникна в нейното сърце и живота ѝ дълбоко отколкото по-рано. Издигна ме със себе си високо нагоре до зъберите на своята вяра; насочи очите ми още по-високо нагоре до целта на своя душевен стремеж. Това бяха важни, да, това бяха свещени часове, които никога през живота си няма да забравя. Само едно нещо премълча, а аз бих дал мило и драго да науча. Защо я бяха арестували и отвели в куллука? Защо трябваше сега да бъде откарана още по-нататък, «в една далечина, където има смърт и не живот»? Аз не исках да ѝ се натрапвам и затова не питах направо, но колкото пъти намекнех желанието си, макар и отдалеч, тя ме прекъсваше по начин, който ясно ми казваше, че за това не иска да говори. Но накрая, когато бе станало толкова късно, че звездите започнаха да избледняват, тя посочи нагоре.

— Така както изчезват те там горе, ще изчезне и нашият живот, ала само за да възлезе в Отвъдното. Аз скоро ще се спомина, но не още сега, защото преди да се разделя с битието, трябва да съм постигнала целта на моето съществуване. Ти ще я опознаеш, когато дойдеш отново при мен. Днес не си вземам с теб сбогом за цял живот както навремето, защото ти трябва и ще се върнеш при мен, защото ти си мой син, мой ученик, който ме разбира и после ще ме видиш да умирам. Аз много добре знам какво жадуваш да научиш, но трябва да се помириш, че няма да чуеш нищо по този въпрос, защото не е в твой интерес да го узнаеш още сега. Но после, когато си отново при мен, ще ти стане ясно онова, което днес остава скрито за теб... А сега още едно! Аз вече ти подарих веднъж един талисман. Той съдържаше чисто земно благо. Днес бих желала да ти дам пак един такъв закрилящ спомен, но от друго естество и още по-полезен от първия. Ти тръгваш към Персия, отиваш към опасност. Дай ми бележника си. Искам да ти запиша в него няколко реда. Когато изпаднеш в беда, покажи ги на

твоите гнетители! Словата ще ти помогнат, защото съдържат тайната на моя живот и дело... А сега ти казвам «лека нощ»! Умората настъпи и аз трябва да ѝ се подчинявам, додето още странствам в този свят, ала отвъдният не познава нито умора, нито сън!...

Сбогуването ни беше кратко.

Слънцето вече стоеше високо, когато се сбогувахме. Сетне те потеглиха на север. Нашата посока беше противоположната — опасна и трудна, защото трябваше да избираме усамотени местности, за да не налетим на давидийехите. Въпреки всичко стигнахме благополучно целта си.

info

Информация за текста

© 1996 Любомир Спасов, превод от английски

Karl May
Ein Rätsel,

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2009

Издание:

Издателство «Калпазанов», Габрово, 1996

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/13699>

Последна редакция: 2009-10-07 15:30:00

notes

1

Илаб — мн.ч. от илбе — кутийка — б.а.

Харимат — мн.ч. от харем — б.а.

3

Мехлем за красота.

Умм ед Джамал — Майка на красотата — б.а.

Тир — племенно отделение при бахтиярите — б.а.

Един риял меджиди е равен на приблизително четири марки —
б.а.

Еммех — Емма Май, родена Полмер — б.пр.

Glycyrrhiza glabra — б.пр.

Ихлаут — номадско племе — б.а.

Литахт — долу — б.а.

Дуд ед Джилд — буквално: «червей на кожата» — черни комедони — б.а.

Дидан — мн.ч. от дуд — червей — б.а.

Дидан ел Вишш — червеи на лицето — б.а.

Урд — бивак — б.а.

Туман — златни монети, по него време около 40 000 марки — б.а.

Напулйун Сивум — Наполеон III — б.а.

Каджари — персийска династия (1794 — 1925) от тюркменски произход — б.пр.

Картоп (*Viburnum opulus*) — снежна китка — б.пр.

Ной Рус — персийският новгодишен празник — б.а.

Насир-и-шехр — бранител на града — б.а.

Мухрдар — Пазител на Великия печат — б.а.

Йехан пенах — «Убежище на света» — б.а.

Кибле-и-алема — «Средище на земята» — шахът — б.а.

Силлуллах — «Сянка на Аллах» — шахът — б.а.

Шулвар — широки панталони, шалвари — б.а.

Антари — връхна дреха, антерия — б.а.

Амайим — мн.ч. от амами — тюрбан — б.а.

Мазуха — мн.ч. от мезах — джудже — б.а.

Кулук — стражева кула — б.а.

Вж.Карл Май, «През дивия Кюрдистан» — б.нем.изд.

Gummi elasticum — б.а.

Асафир — мн.ч. от асафюр — малка птица — б.а.

Игрословица. Буквалният превод на немската дума за указание е «сочене с пръст» — б.пр.

Вж.Карл Май, «През дивия Кюрдистан» — б.нем.изд.

Забележка на Карл Май Ферлаг: Настоящото произведение е писано през 1898 г. По-нови изследвания от 1911 година установяват, че горното отъждествяване е погрешно. Легендата наистина вижда в Бирс Нимруд Вавилонската кула, докато той в действителност представлява останките на стъпаловидната пирамида Борсипа. Сравнете в тази връзка също «Алманах Карл Май — 1930»: проф.д-р Гуентар, «От Кайро към Багдад и Стамбул».

- [Карл Май](#)
 -
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
-

Карл Май

Ес Сабби — Прокълнатия

Три пълни седмици бях прекарал в Енгирийе ^[1], столицата на едноименния малоазиатски вилает ^[2], и възнамерявах да се сбогувам с моя домакин. Той беше най-високопоставеният мъж в провинцията, а именно известният и бъдещ страх със своята желязна строгост вали Саид Калед паша, получил от своите подчинени прозвището Серт юмрук, Твърдия юмрук. По време на моя престой бях присъствал на няколко съдебни заседания и там действително бях получил доказателства, че той с право си носеше името. Макар неговата строга справедливост от време на време да преминаваше в суровост, то тъкмо заради това той беше подходящия мъж за своя труден пост.

Населението на вилает Енгирийе е смесено. Сунити, арменски и гръцки християни живеят тук в постоянна вражда помежду си и нерядко се случва при въпроса коя вяра е правилната вяра да се посяга към ножа. Там, където са налице толкова остри антагонизми, всеки мъж и всяко полуизрасло момче носи оръжие, а пък дори и за наченка на някакво образование изобщо не може да става дума. Там действително се иска една здрава и често твърда ръка, която да държи юздите на безогледните, брутални духове. Предшествениците на Саид Калед паша били все слабохарактерни хора, които идвали с боязън и с радост си отивали. Един ден султанът си спомнил за Саид Калед паша, своя стар любимец, и го изпратил в Мала Азия да направи промяна. Старият бил по-рано ферик ^[3], излязъл в запаса след раняване, ала откликнал с радост на призива на падишаха, и още не бил кой знае колко дълго на новата служба, когато вече се видели плодовете на неговата дейност. Който пролеел кръв, бивал без много-много церемонии обесван, а под болките от тоягата разюзданите духове се връщали, макар и само външно, към покорството. Пашата бе вдъхнал страх и по време на моето пребиваване не срещнах нито един-едничък, за когото да бих могъл да твърдя, че е искрено привързан към него.

Спрямо мен Саид Калед проявяваше необичайна любезност. Всеки ден той лично се грижеше за моето добро здраве, а слугите му

имаха нареждане да изпълняват всяко мое желание. Аз имах право да го навестявам когато искам в неговата работна стая и да наблюдавам всичко, което ставаше там. Вечер седяхме заедно и беседвахме, пушейки, за всичко, което го интересуваше. Тогава той не беше съдържан, каквито иначе обикновено са пред християните строго спазващите вратата мюсюлмани, а проявяваше към мен доверие, от което бих могъл да се главозамаля...

Бях предал малкото си вещи на един слуга заедно със заръката да оседлае коня ми и да ги притегне сетне зад седлото. После отидох при пашата да му изкажа благодарността си и си взема сбогом. Той знаеше, че това ще се случи, и се беше подготвил. В преддверието стояха двама дълги като върлини, въоръжени до зъби арнаути, които ме поздравиха по военному и ме препратиха към работната стая. Двете помещения не бяха отделени с врата, а с една тънка завеса, така че от едното можеше да се чува какво се говори в другото — обстоятелство, което скоро вече нямаше да приемам така безразлично, както досега.

Валията стоеше при прозореца и гледаше през дървената решетка към двора, където можеше да се чуе тропотът от копитата на моя кон. Той не ме остави нито миг да чакам, пресече благодарствените ми слова с едно безцеремонно движение на ръката и увери, че щяло да му бъде приятно, ако съм можел да остана още по-дълго. След няколко по-нататъшни приятелски бележки той пристъпи отново до прозореца, посочи към двора и каза:

— Виждам коня ти, Ефенди. Много бих желал да го запазя като спомен за теб. Искаш ли да ми го продадеш?

Аз щях, макар да не бях богат, да му го предложа като дар, ако не бе прекалено дръзко, затова отговорих:

— Ти го желаеш. Определи сам цената! Аз ще си купя друг.

— Това няма да ти е нужно. Аз ще ти дам един тенбих ^[4], според който ти и твоите придружители ще получите оседлани коне, жилище, храна и всичко, от каквото се нуждаете. Тази заповед ще важи не само за моя вилает, а също за Адана и Халеб ^[5]. После ще бъдеш вече при пастирските арабски племена, където на ниска цена ще можеш да се сдобиеш с по-добър кон, отколкото тук.

— С моите придружители, казваш? Аз ще пътувам сам.

— Не. Двамата арнаути, които видя въвн, имат заповед да те съпровождат до границата на моята провинция и във всяко отношение

да се грижат за теб. Техните животни са оседлани и ти виждаш при тях и едно за теб. В Яхшах хан или Балчик ще можете после да си вземете отпочинали коне, изцяло по твоя преценка. Благодаря за разрешението сам да определя цената. Аз го предвидих и приготвих тази кесия. Прибери я!

Саид Калед паша пхна в ръката ми една малка копринена торбичка и ми предаде после и документа, за който беше говорил. След като прибрах, благодарейки, двете неща в пояса, той продължи:

— А сега бих желал да те помоля за една услуга, която навярно ще ми направиш, макар да те принуждавам чрез нея да минеш по обиколен път. Ти искаш да яздиш най-напред към Кайсарийе и ще трябва значи да минеш през Софулар и Муджур. Но аз имам в Урумджили един стар приятел, комуто искам да пратя по теб вест. Искаш ли да се наемеш с това?

— С най-голямо удоволствие!

— Тогава ще ти кажа за какво се касае, за да знаеш, че при него ще бъдеш добре дошъл, макар да живее много усамотено и специално на християните е голям враг. Той беше миралай (полковник) във войската на великия султан, сражаваше се с голяма храброст под знамето на Пророка и се уволни с почести и слава, ала нито веднъж не получил своята пенсия. Помолил за нея и когато не се вслушали в молбата му, настойчиво си я поискал повторно, но напразно, защото си имал работа с нечестните ковчежници на султана. В продължение на петнайсет години пенсията била изплащана в Стамбул, само че не отивала в неговата ръка. Когато станах валия на Енгирийе, той се обърна към мен, аз разследвах внимателно случая и направих донесение непосредствено до великия владетел. Снощи дойде решението: аз трябва да платя на миралая пенсията с лихвите и лихвите върху лихвите. Ако тази заповед беше пристигнала завчера, щях да мога да дам парите на неговия син, който беше при мен. Сега бих желал да се възползвам от възможността, която ми предлага твоята езда към Кайсарийе, и те питам дали искаш да ми направиш услугата да занесеш полагаемото на моя приятел и боен другар?

— С удоволствие, щом желаеш да ми го повериш.

— В твоите ръце парите са по-сигурни, отколкото в джоба на някой въоръжен пратеник. Миралаят се казва Осман бей и не живее в град Урумджили, а близо до него. Известен е под прозвището Абдал [\[6\]](#)

и когато се осведомяваш за жилището му, трябва да си послужиш с това име. Ако можеш да премълчиш пред него, че си християнин, стори го, защото той мрази следовниците на твоята вяра, а и има причина да го прави. Кръстът му донесе най-голямото нещастие, което един мъж и баща може да преживее, и аз те пращам при него не само заради парите, а също защото те опознах и мисля, че може би ще ти се удаде да смекчиш неговото страдание.

— Тогава мога ли да те попитам от какво естество е страданието, за което говориш?

— Ако Осман бей поиска да го знаеш, самият ще го сподели с теб. Аз не мога да си позволя да докосна раната на моя приятел макар и само отдалеч. Вярно, ако той чуе, че си християнин, ти нищо няма да узнаеш, затова опитай да го премълчиш! Давам ти този съвет и защото сега е времето, когато поклонниците на тази област се събират, за да потеглят към Дамаск. Това е време на религиозна възбуда и нетърпимост и тъй като ти във всяко селище и по всички пътища ще срещаш такива хора, ще постъпиш умно, ако не допускаш да разберат, че си от друга вяра.

Беше странно, дето този висш чиновник ме предупреждаваше за тези ревностни мюсюлмани, към които самият принадлежеше, и все пак предпочиташе на мен да повери дължимата сума, която сигурно не беше малка, отколкото на някой ислямски бързоходец. Срещата с пилигримите не ми създаваше грижи. По-скоро ми внушаваше опасения фактът, че двамата стоящи в преддверието арнаути бяха чули всяка дума от нашия разговор и следователно знаеха, че трябваше да предам една значителна сума. Те бяха войници, единият — онбашия (младши сержант), другият — чауш (фелдфебел) и следователно би трябвало да им се има доверие. Но арнаутинът е роден разбойник и винаги, дори когато се намира на служба под знамето, е склонен към насилие. Освен това нехристиянският арнаутин е мюсюлманин на мюсюлманите и ето защо не ми бе много приятна мисълта да имам сега по време на събирането на поклонниците и като носех толкова много пари за придружители тези двама мрачно гледащи типове. Споделих тихо това с валията, ала той отговори:

— Не се безпокой! Аз ще ги обвържа с клетва, а за тях клетвата е толкова свята, че в никой случай няма да я нарушат.

Въпреки това уверение последицата от думите ми беше, че отсега Саид Калед паша вече не говореше високо. Наброи ми парите толкова предпазливо, че отвън не можеше да се чуе. Те се намираха в един здрав кожен кемер, който аз веднага стегнах на кръста под пояса. После той викна на арнаутите да влязат, за да ми ги предаде. Те трябваше да му се закълнат в Пророка, че ще се грижат за моята сигурност също както за своята. Това отстрани съмненията ми. Аз смятах двамата способни на всичко, наистина, но не и за нарушаването на една такава клетва.

След това валията ме придружи до двора и остана там, докато излязох през портата с коня — една чест, каквато рядко е бивала оказвана някому.

— Аллах да те съпътства и да те вземе под закрилата си! — извика подире ми, макар в неговите очи да бях неверник.

Още с излизането ни от града узнах какви строги мохамедани бяха моите двама арнаути. Едва бяхме загърбили последната къща, те слязоха и чаушът каза:

— Ефенди, позволи да си изречем молитвата за път! Всеки истински вярващ пристъпва към едно такова пътуване само по времето на Следобедната молитва. Ние обаче потеглихме още в предиобеда. Тъй като си християнин, ти не знаеш, че с това си предизвикваме гнева на Аллах. Сега трябва да го укротим с молитвата си.

Те разкопчаха чуловете си, за да ги употребят като молитвени килимчета — едно използване каквото още не бях виждал, — коленичиха върху тях и отправиха, обърнати към Мека, молитвата си с полугласно мърморене и многобройни поклони. Дали го правеха от сърце, или искаха още при започване на пътуването да ми докажат, че съм техен повереник, наистина, но все пак гледат на мен като на гяур? Като войници те трябваше да спазват уставната дисциплина и следователно не бяха свикнали да потеглят по време на Следобедната молитва. Военната необходимост често изискваше заобикаляне на верските предписания.

Аз ги оставих, без дума да кажа, и се възползвах като истински неверник от свободното време за преглеждане на тенбиха, който бях получил от валията. Според този документ можех да поискам във всички селища всичко, което можеше да изиска един султански бързоходец. Това ми бе много приятно. Любопитството ме подтикна да

отворя също и малката кесийка, в която се намираше заплащането за моя кон. Той си беше обикновена кранта, а сумата превишаваше най-малко осем пъти неговата цена. Валията не можеше да се нуждае от коня за себе си и бе ясно, че го е купил, за да може под тази форма да ми направи подарък. Не ми мина и през ум да се ядосам от това.

Когато молитвата свърши, продължихме ездата. Арнаутите не разговаряха много с мен. Отвърщаха ми само когато ги попитах нещо, и то така сухо, че аз разбрах — не им е приятно да повеждат разговор с един ефенди. Когато приказваха помежду си, си служеха с техния мирдитски език, от който ми бяха известни едва трийсетина думи. Яздеха, както им дойде — пред мене или зад мене, без да ги е грижа къде съм аз. Като че бях въздух за тях. А когато по обяд наредих да спрат в едно село, защото исках да си набавя нещо за ядене от мухтаря [7], поискаха, когато бе донесено, веднага да се нахвърлят върху него, сякаш аз изобщо не съществувах или трябваше да се задоволя с остатъците. Чаушът взе, без да го е грижа за мен, паницата от мухтаря, седна с нея на земята до ахапапина си и вече разпери пръсти да бръкне, когато аз се надигнах, също без дума да кажа, взех им паницата, отидох с нея настрана, сложих я между краката си, извадих лъжицата си от пояса и започнах да се храня.

— Ефенди, манджата е и за нас! — извика чаушът гневно.

— Чакайте! — отвърнах аз и продължих да си гребя.

— Ние сме правоверни и не можем да ядем от онова, което е оставил един християнин!

— Аз съм вярващ християнин, който щеше да ви окаже честта да ядете с него, ако бяхте офицери. Саид Калед паша, моят приятел, ви постави под моя команда, а не мен под ваша!

Моите «закрилници» подминаха думите ми с мълчание и отидоха в къщата да си поискат друго ядене, но от този момент се държаха към мен още по-неуважително отпреди. В Яхшах хан, където останахме през нощта, не ги видях от мига, в който слязохме от конете, до утрото, когато възседнах коня, за да продължа ездата си. От закрилата им не се нуждаех, аз можех и сам да се закрилям и тъй като те можеха само да ми попречат, за мен щеше да е по-добре изобщо да не ги бях вземал със себе си, толкова повече че през втория ден забелязах, че навсякъде, където се отбивахме, те нарочно ме охарактеризираха като

християнин. Това сега, през поклонническото време, можеше да има неприятни последици.

В Яхшах хан бяхме получили отпочинали коне. На следващото утро отново щях да се нуждая от такива, още повече че днешната езда беше много напрегната, тъй като пристигнахме в Балчик през Йозгат едва късно вечерта. Там имаше хан, пред който слязохме. Понеже на моите двама «закрилници» през ум не им мина да се погрижат за мен, повиках сам ханджията, за да му съобща желанията си. Като видя разпореждането на валията, той се почеса смутено зад ухото и каза:

— Ядене можете да имате, ама дали и коне, в това се съмнявам. Тук има вече един ефенди, който също така притежава един тенбих от валията. И той вече заръча коне.

— Колко?

— Два.

— Аз се нуждая от три. Вероятно ще могат все пак да се намерят.

— Ще опитам. Но ефендите при всички случаи ще вземе двата най-добри, защото дойде по-рано от теб. Той умее да преценява конете, понеже разбрах от неговия тенбих, че е кисракдар ^[8] в Малатийе.

Отидох в постройката да се разбера с този ефенди и намерих един млад турчин със сериозен вид, който също искаше да отиде в Кайсарийе и бе готов да измине пътя с мен. Това бе всичко, което говорихме, защото той се прояви като лаконичен и сдържан, а аз бях толкова уморен, че хапнах само няколко залъка и веднага си легнах.

На утрото моите арнаути никакви не се мярнаха. Ханджията ми каза, че взели двата най-добри коня и заминали. Приех, че те са сметнали под мохамеданското си достойнство да ме придружават по-нататък, ала за мое неприятно учудване не бяха поели в посока обратно към Енгирийе, а бяха продължили да следват досегашния ни път. Това нямаше как да не ми направи впечатление. Те знаеха за парите, които носех и аз реших да бъда предпазлив.

Моята цел за днес беше Богазлян и кисракдарът прояви разбиране. Ние имахме три коня, които обаче не струваха нищо. Аз се нуждаех само от един, той — от два, тъй като имаше багаж със себе си. Приятно ми беше, дето познаваше пътя, ала компанията му не ми предлагаше нищо повече, тъй като той и днес беше скъп на думи като вчера вечерта. Забелязах, че тайно ме измерва с изпитателен поглед и че лицето му при това в никой случай нямаше враждебен израз. Много

му се искаше, изглежда, да влезе в по-близки отношения с мен, но сякаш някаква особена причина го възпираше.

Днес си пролича повече отколкото предишните два дни, че наближава времето на поклонничеството. Минавахме край отделни групи и цели шествия благочестиви мохамедани, които отиваха пеша към сборния пункт на тази провинция. Аз навсякъде поздравявах, но отговор нямаше. Учудваше ме, че моят спътник се държеше също така. Не го чух нито веднъж да викне обичайното «Аллах ху». Хората намираха поведението ни нерелигиозно и сигурно биха подхващали караница, ако не минавахме винаги бързо край тях. Но веднъж, беше по пладне, ми направи впечатление реакцията на един мъж, принадлежащ към една малка поклонническа група, край която минахме. Като съгледа моя придружител, той се изхрачи на няколко пъти и се провикна със силен глас:

— Ес Сабби, Ес Сабби [\[9\]](#)! Виждате ли го? Изплюйте се пред него, плюйте по него! Смъкнете го от коня, отцепника, дето се отдръпна от Аллах и Пророка! Проклета да е душата му!

Придружниците на тоя мъж се включиха в крясъците и понечиха да откликнат на поканата му. Кисракдарът обаче подкара коня си в галон и аз го последвах. Когато те вече не ни виждаха, той забави коня и каза смутено:

— Ние трябва да се разделим, ефенди, защото моето присъствие, както виждаш, лесно може да стане опасно за теб.

— По какъв начин? Защо те оскърбяват?

— Защото мислят, че имат такова право. Аз бях мюсюлманин, но сега съм християнин. Тъй, вече го знаеш. Сега се изплюй и ти пред мен!

— Ще го пропусна. Та нали в такъв случай ще трябва да заплюя и самия себе си, защото аз също съм християнин.

Той бързо се изправи на седлото, погледна ме радостно и извика:

— Ти християнин! Аз те считах за строг изповедник на Пророка, защото снощи ми каза, че искаш да посетиш Абдал Осман бей. Този мъж не говори с никой християнин.

— Онова, което имам да му кажа, е от такъв характер, че той ще говори с мен.

— Тогава вестта ти трябва да е много добра. Ти веднага ми допадна, когато те видях снощи. Ако знаех, че и ти си християнин, щях

да се отнеса другояче с теб. Прости ми, ефенди!

— Ти също ми хареса и аз ще остана при теб, ако разрешиш. Нека тези хора си ругаят! Те могат да ни стигнат само с думи, а те са безопасни. Като спомена Осман бей... познаваш ли го?

Той забодя поглед надолу и после възкликна:

— Дали го познавам! Та той е създателят на моя живот, моят баща, аз съм негов син, неговото единствено дете.

— Как! Тогава ти си бил при валията?

— Да. Валията е приятел на баща ми и обича и мен, макар да ми се гневи заради отцепничеството. Ох, ефенди, колко щастлив станах чрез светата религия и колко нещастен заради сърдечната мъка, която причиних на татко и майка! Това ти изобщо не можеш да проумееш!

— Разбирам го. Баща ти е най-строгийт следовник на исляма, а ти, неговото единствено дете, си отхвърлил Корана. Аз познавам Библията и Корана, ярката, даряваща живот светлина на християнството и пламтящия, прегарящ огън на учението на Мохамед, но познавам също човешкото сърце и разбирам, че баща ти те е отблъснал от себе си.

— Той не само ме отблъсна, а... прокле. Ти чу, че ме наричат Ес Сабби — Прокълнатия. — Турчинът беше силен мъж, с характерен вид и все пак сълзи напиреха в очите му, когато продължи: — И нищо, нищо не може да го примири, освен моето връщане към лъжеучението на исляма. Това обаче за мен е невъзможно.

— Да, продължавай да вярваш! Небесният Отец стои безкрайно по-високо от физическия. Божията любов ще ти замести земната, която си изгубил.

— Аз я изгубих, но и спечелих. Любовта на бащата се превърна в омраза и проклетие, в замяна обаче аз си извоювах една друга любов и тази любов именно ме поведе към правата вяра. Може ли да ти кажа как стана?

— Бъди убеден, че изпитвам най-дълбоко съпричастие.

— Тогава знай, че и аз като баща си бях офицер. Името на баща ми и приятелството на Саид Калед паша бяха известни, така че бързо растях по чин. На двайсет и четири години вече бях кол агаси ^[10] на драгуните в Кайсарийе. Службата ме отведе в къщата на френския консул. Видях дъщеря му, обикнах я, отидох отново, намерих ответна любов и ето как бях доведен до истината на християнската вяра. Позволи ми да бъда по-изчерпателен! Беше тежко време, време на

съмнение и борба, време на щастие и горест. Любовта беше моя водителка, а убеждението — опората, за която се държах изправен. Отказах се от прежната вяра не от влечение по любимата, а с пълната убеденост, че не пътят на Мохамед, а този на Христос води към Аллах и Небето. Баща ми ме прогони и прокле. Трябваше да напусна службата, но годеницата ми остана вярна, а консултът ми обеща ръката на дъщеря си веднага щом си намеря нов пост в замяна на изгубения. В продължение на много, много месеци полагах усилия, ала отвсякъде отцепникът, Ес Сабби — Прокълнатия, биваше отритван. Накрая се обърнах към Саид Калед паша, моя раншен благодетел, който междувременно беше станал валия на Енгирийе. Той ми беше сърдит, не бе в състояние да ми прости отцепничеството, ала все още ме обичаше и ме повика при себе си. Сега идвам от него и имам в джоба си назначение за кисракдар на Малатийе. Този прочут султански развѣдник на коне се намира недалеч оттук, но в друга провинция. Аз значи няма защо да се опасявам от досегашните нападки и въпреки това ще бъда близо до татко, за да мога да използвам всяка възможност за сдобрение с него. Бог да благослови валията! Той е строг мъж, но верен и истински приятел!

— Да, такъв е. Той дори ме натовари да поговоря с баща ти за теб и ако е възможно да го склоня за одобряване.

— Саид Калед паша го е сторил? Наистина ли?

— Да. Той в действителност не се изрази ясно, тъй като не искаше да пѣха прѣста си в чужди рани, но сега знам какво е имал предвид, и ако ти позволиш, с удоволствие ще изпълня тази зарѣка.

— По-добре не го върши, ефенди! Опитът ще се провали и би могъл всичко да влоши. Е, да, ако не беше християнин! Като пратеник на валията моят баща ще те посрещне добре, макар да не пуска никакви външни хора при себе си. Но веднага щом узнае, че си християнин, ще насѣска кучетата срещу теб.

— От това не се страхувам, защото му нося една радостна вест, която напразно е чакал петнайсет години.

— Петнайсет години? Тогава сигурно се отнася за неговата пенсия?

— Да. Тя му е била отпусната и аз я нося заедно с лихвата и сложната лихва, за да му я връча.

— Какво голямо щастие! Баща ми стана отшелник и мизантроп не само от гняв, че му отказваха изплащането на пенсията, а и защото е толкова беден, че едва е в състояние да живее. Аз делех с него доходите си, които вече нямам. Да, сега и аз мисля, че ще бъдеш добре дошъл за него и че можеш да рискуваш да споменеш за мен. Дано Бог даде да имаш успех!

— Тук ми идва една идея. Не би ли било по-добре ти самият да му занесеш парите?

— Не, не! Баща ми няма да ги приеме. Ти трябва да ги занесеш, ти, не аз. Но аз едно мога да сторя, а именно да стоя наблизо, за да можеш, ако усилията ти се увенчаят с успех, веднага да ме повикаш.

— Има ли някое подходящо за целта място?

— Да, аз предварително ще ти го покажа. Колко добре, колко чудесно, че се срещнахме, ефенди! Навярно ще мога да занеса на моята годеница не само заповедта за назначение, но и вестта за помиряването с татко. Кажете дали мога да направя нещо за твое добро, ефенди! Моето приятелство ще ти принадлежи докато съм жив.

— И аз ти предлагам своето, макар че след като се разделим, едва ли някога ще се видим отново. Моето родно място се намира твърде далеч оттук.

— Къде?

— В Алемания, където ти най-вероятно никога няма да дойдеш. Въпреки това винаги ще пазя сърдечен спомен за теб.

Не е трудно да си представи човек, че сега общувахме по по-друг начин отпреди. Той проявяваше оживление, нетипично за един турчин, и за кратко време ми разказа цялото си житие-битие. За жалост, разговорът ни от време на време страдаше от унизителни прекъсвания. Колкото повече наближавахме Богазляян, толкова повече хора имаше, които го познаваха, и тъй като срещяхме само мохамедани, тръгнали на поклонническо пътешествие, тоест верски престараващи се люде, той беше принуден, колкото пъти го разпознаеха, да слуша най-отвратителни ругателства. Ние често се отклонявахме от пътя, за да избегнем по околел път подобни оскърбления. В Богазляян ханджията дори отказа да го подслони и се наложи повторно да му покажем тенбихите на валията, докато под страх от наказание той прояви готовност да ни даде храна и подслон и се погрижи на следващия ден

за три коня. В мен се надигна предчувствието, че ще дойде и нещо още по-лошо.

Не от грижа за нашето благополучие, а от съображение за самия себе си и заради спокойствието на своята къща, ханджията ни обърна внимание, че е уместно да не се мяркаме пред другите гости. Той каза, че салонът бил пълен с поклонници, които щели да останат през нощта тук, и ни отведе до едно оградено от полусрутен кирпичен дувар място, което нарече своя чичек бахчеси, цветна градина. Тук имаше един изсъхнал жасминов храст, едно посърнало лимоново дърво и накрая една роза с две пъпки и няколко гъсеници в тях, а по листата — стотици въшки. Единият ъгъл на градината беше преграден със, старо, често изкърпвано платнище, което вероятно имаше значение на шатра, беседка или нещо подобно. В един от другите ъгли растеше трева в такова количество, че едно питомно зайче би могло да я опасе за пет минути. Това бе турска градина. Въодушевен от това описание, някой немски поет може би ще я възпее в двадесет и четири строфи.

— Ще трябва да спите тук, ако искате да не ви обиждат — рече ханджията, като посочи платнището. — Аз ще ви донеса багажа, а сетне ще се погрижа за храна и вода.

След тези думи той тръгна, понеже му се струваше невъзможно да имаме някакво желание. Що се отнася до мен, щях да спя в тази велелепна «градина» със същото удоволствие както в мръсната къща, а кисракдарът сега не мислеше за нищо друго, освен за помирението със своя баща. Всичко останало му беше безразлично.

След малко съдържателят донесе вещите на спътника ми — моите си бяха при мен — и после вечерята. Тя се състоеше само от една суха и жилава като кожа мекица, полята с гранясал шарлан. Водата се намираше в стомна, изгубила дръжката и половината си ръб, което в Ориента никак не пречеше на съвършенството. Докато оставяше пред нас тези вкусотии, той каза важно:

— Бъдете радостни, че ви приютих тук! Арнаутите току-що питаха пак за вас.

— Кои арнаути? — поисках да знам, тъй като подозрението ми веднага се бе възбудило.

— Дето дойдоха днес следобед. Те още с пристигането си се осведомиха за вас, особено за теб — прибави той, посочвайки към мен. — Те казаха, че не бивало да те приемам, понеже си бил

християнин и си искал да се присъединиш към поклонниците, за да опознаеш свещените обичаи и после да ги скверниш.

— Че съм християнин, това е вярно, но си нямам никаква работа с вашите свещени обичаи. Ти не каза ли на тези арнаути, че сме пристигнали?

— Не, още не.

— Тогава изобщо не го прави! Ако се раздрънкаш, ще те донеса на валията, чиято препоръка притежавам. Къде се намират арнаутите?

— В конюшната, най-отзад, където е спластено сеното.

— Значи са се скрили?

— Да.

— Това не е ли доказателство за теб, че възнамеряват нещо лошо и притежават нечиста съвест?

— Не, защото те казаха, че били изпратени след вас, за да ви наблюдават и в случай на необходимост да ви заловят.

— Това е една страшно голяма лъжа, защото за моя спътник те всъщност нищо не знаят и ми бяха дадени от валията за охрана, както можеш да разбереш от моя тенбих. Само че те предпочетоха да си плюят на петите — по каква причина, не знам, но все ще го узная. Не им казвай нищо за нашето присъствие, иначе можеш да си навлечеш неприятности. Нека конете ни да бъдат готови, тъй като ще потеглим още в ранни зори.

Той си тръгна. На мен и през ум не ми минаваше да бягам от арнаутите, ала според това, което бях предусещал и сега чул, трябваше да се стремя час по-скоро да се освободя от парите, които носех. Ето защо исках да тръгнем възможно най-рано сутринта. За ядене изобщо не можеше да става дума. Ние огледахме вътрешността на шатъра. В него имаше една проста каменна пейка, която не можеше да предложи място за постелята на един човек, камо ли за втори. Ето защо се проснахме на земята извън шатъра и скоро заспахме със съня на праведниците.

За съжаление, въпреки неудобния «креват» се събудихме покъсно, отколкото бе намерението ни. Беше вече светъл ден и от нашата славна цветна градина чухме гласовете на поклонниците, които се стягаха за потегляне. Тъй като не искахме заради кисракдара да им се показваме, изчакахме, додето всичко утихна, и отидохме после на двора. Първите хора, които съгледахме там, бяха двамата арнаути. Те

стояха на отворената врата и гледаха към посоката, от която трябваше да дойдем, макар че едва ли ни очакваха по това време.

— Те стоят там — рече спътникът ми. — В градината ли ще се върнем пак?

— Не. Те могат да останат там още часове и ако искаме да чакаме, додето си тръгнат, само ще си изгубим времето. Впрочем сега, когато е вече ден, не е важно дали ще ни съгледат, или не.

И ние тръгнахме през двора към къщата. Моите «защитници» чуха стъпките ни, обърнаха се и бяха немалко изненадани да ни видят. Чаушът направи едно бързо движение да се отдалечи и изчезне между къщите, ала аз му викнах:

— Остани! Къде се каниш да вървиш? Не знаеш ли, че мястото ти е при нас?

Той се обърна и бавно приближи. По физиономията му се четеше мрачно упорство. Онбашията го последва, явно за да го подкрепи.

— Вие сте тръгнали малко да се поразходите с конете, без да ни питате — казах аз. — Саид Калед паша ще ви осведоми дали някой може да си позволи такова непокорство, без да си получи наказанието.

— Разкажи му! — присмя се чаушът.

— Да. Ще го уведомя.

— Но само по-скоро, иначе би могло да стане твърде късно!

— Ще се погрижа да не настъпи нещо, което би могло да ви избави от боя.

— Прави каквото си щеш. Нас това хич не ни засяга. Ние няма да придружаваме някакъв си там гяур и ти нищо не можеш да ни заповядваш. Ти върви, където си щеш, а ние пък ще правим каквото си искаме.

— Аз действително ще правя каквото искам. Дали и вие ще имате това удоволствие, е друг въпрос. Аз бих могъл да ви взема конете, защото са ми дадени срещу разписка, но ще ви ги оставя, и ви пожелавам да не си влошавате положението.

Ако арнаутите бяха по-умни, щяха да разберат какво исках да кажа. Аз се извърнах и отидох в къщата да потърся съдържателя. Скоро го намерих и той ни събщи, че имал в конюшната коне за нас. Ние изпихме кафето, което ни предложи, и отидохме после да видим животните. Три бяха, наистина, но като ги огледах по-внимателно, видях, че само един беше отпочинал. Другите два бяха онези, на които

арнаутите се бяха отдалечили тайно от нас. От съдържателя разбрах, че двамата подофицери са заминали, докато сме си пили кафето. Те бяха присвоили добрите коне и ни оставили своите изтощени, които ние волю-неволю трябваше да вземем, защото в тая малка дупка други не можехме да получим. Но бедата не беше голяма, защото днес исках да стигна само до Урумджили, който е отдалечен на около пет часа езда от Богазлаян.

Пътят водеше по протежение на един малък приток на Тарла и пред себе си имахме открито поле. Когато кисракдарът каза, че по-късно ще минем през една голяма и гъста гора, аз заявих:

— Тогава трябва да внимаваме, защото арнаутите сигурно са се скрили там.

— Скрили? С каква цел?

— За да ни убият.

— Убият? Сериозно ли говориш, ефенди?

— Да.

— Значи ги считаш, макар да бяха длъжни да те закрилят, за убийци?

— За убийци, целящи грабеж. Досега не ти казах никакви подробности. Но сега, когато по мое мнение наближава решителният миг, трябва да ти обърна внимание. Те присъстваха, когато валията говореше за парите на баща ти, и знаят, че ги носях със себе си. Една такава сума може да изкуши и по-честни хора.

— Плашиш ме! Значи те не затова, че сме християни, а заради парите са се махнали от нас?

— Действително!

— Но те сигурно все пак са получили от Саид Калед паша строго нареждане и понеже са войници, всяко неподчинение ще им се зачита двойно.

— Що се отнася до това, арнаутите трябваше дори да положат своята клетва, че ще изпълняват задълженията си. Но като си припомня добре, дословният текст на тази свята клетва беше така съставен, че би могъл и другояче да се тълкува. Те се заклеха да се грижат за моята сигурност, докато съм им поверен, така както за своята. Тъй като те се отделиха от нас, аз вече, поне по тяхно мнение, не съм им поверен и те следователно са освободени от святата си клетва.

— Това е подозрение, което ми е доста трудно да споделя. Те все пак са доверени лица.

— Какво доверие заслужават, те ясно ни показаха. Ако просто искаха да се отърват от нас, можеха да се върнат в Енгирийе и да кажат там, че съм ги отпратил обратно. Но защо продължават да яздат и, което е най-важното, защо се придържат пред нас, а не зад нас? Аз съм убеден, че искат да откраднат парите.

— Позволи ми само още едно възражение: те са твои закрилници, следователно трябва да са при теб. Ако ти се случи нещо, подозрението на валията веднага ще се насочи към тях. Те го знаят също така добре, както ти го казвам.

— Не забравяй, че те имат достатъчно оправдания. Аз съм бил нападнат, защото съм ги отпратил. Впрочем сумата, която имам у себе си, за тези хора означава едно голямо състояние. Те навярно не биха се върнали на служба, а биха отишли някъде другаде, където никой няма да ги открие, което при големината и състоянието на тази обширна империя би било много лесно. Ти можеш да си се съмняваш, но аз съм убеден, че моето подозрение не ме подвежда.

— Тогава трябва да помислим как да ги отбегнем, ефенди!

— Има ли някакъв друг път за Урумджили?

— Оттук всъщност не, но можем да тръгнем надясно към Хаджи Бекташ и после от половината път да поемем обратно през горите и планините.

— За тая работа нямам никакво желание. Колко дълъг би бил този обиколен път?

— С нашите преуморени коне бихме стигнали, наистина, много късно вечерта.

— Значи да изгубим повече от половин ден? Заради тия негодяи със сигурност не. Продължаваме си ездата.

— Ами ако те наистина ни дебнат в гората?

— Ти си бил офицер и аз мисля, че не се страхуваш.

— Аз не познавам страха, но не мога да бъда лекомислен. Срещу куршума на един скрит в гората убиец и най-голямата смелост не може да те защити.

— Това го знам и аз. Малко предпазливост е достатъчна.

— Ще ти каже ли предпазливостта къде се крие убиецът, та да можеш да го отбегнеш?

— Да. Нямай грижа! В тези неща аз притежавам повече опит, отколкото си мислиш. Когато стигнем гората, ти ще останеш на известно разстояние зад мен и значи ще бъдеш в безопасност. За останалото спокойно можеш да разчиташ на мен.

Можех определено да допусна, че турчинът не е страхливец, но трябваше още дълго, да го уговарям, преди да ми се довери и да ме следва по-нататък. Нека някой не си мисли, че имаше някакво прокарано шосе. Това бе път, утъпкан с времето и всекиму според желанието. Можеше да се отклоняваш надясно и наляво, както си искаш. По-късно пътят се стесняваше, защото сега водеше през гората. Тя се състоеше най-напред от нисък храсталак, от който стърчаха отделни дървета, събиращи се по-нататък в плътна цялост.

От едната ни страна течеше малката рекичка, благодарение на която сега почвата стана още по-влажна отпреди. Отпечатъците от копитата също станаха по-ясни. Аз слязох и отвързах пояса си, за да го увия около врата на коня. После вързах здраво стремената към колана на седлото и отново възседнах. След като предадох пушките си на кисракдара, понеже щяха да ми пречат, аз го приканих да ме следва бавно. Той поиска някакво обяснение, но аз не се впуснах в приказки.

Трябваше да разузная мястото, на което се криеха арнаутите, и да не им предложа по време на това опасно начинание да ме забележат. Трябваше да яздя по индиански маниер, така че тялото на коня да ме прикрива. Откъм страната на рекичката нехранимайковците със сигурност не бяха се скрили. Ето защо пъхнах от тази страна едната ръка в пояса и при другата стъпалото в здраво вързаното стреме. Сега бях опрян със задколенната ямка на седлото, докато другият крак висеше във въздуха. Държейки се здраво при врата на коня, аз бях увиснал надълго по страната на животното, на което това положение се стори толкова чуждо, че първоначално не искаше да продължи. Но подкарано веднъж, после беше лесно за насочване.

Държах очите си, без да поглеждам надясно или наляво, зорко отправени към земята, та да не може да ми убегне нито една стъпка. Арнаутите бяха яздили бавно за да не настигнат намиращите се пред тях поклонници и тъй като ние бяхме напуснали малко след тях Богазлаян, се намирахме доста близо до тях. Можеше да се предвиди, че скоро ще изпълня намерението си.

Конят ми галопираше, което при моето положение беше най-удобният вид ход. Главата ми се намираше под шията на крантата и аз виждах дирите ясно, додето те внезапно се отклониха и навлязоха между дърветата. Вече знаех достатъчно, извъртях рязко коня и препуснах обратно. Същевременно чух недалеч от мястото, на което бях обърнал, да прозвучава къс вик. Скритите там арнаути бяха съгледали странния ездач, но навярно не ме бяха разпознали, тъй като се бях мярнал само за къс миг.

Сега се изправих на седлото и като се върнах при кисракдара, му съобщих, че ми се е удало да открия мястото на засадата. Вече беше лесно да я избегнем. Яздихме през рекичката, чиято вода не беше дълбока, слязохме там под дърветата и водихме конете може би половин час през гората. Тъй като сега бяхме сигурни, че сме оставили достатъчно далеч зад нас опасното място, се върнахме от другата страна на водата и скоро напуснахме гората, която толкова лесно можеше да стане гибелна за нас. Понеже не беше видял арнаутите в лицето, моят придружител все още не беше убеден, че те наистина са наумили нещо зло.

Оттук нататък яздехме през хълмист терен, който се оживяваше от постоянно редуващите се ливади и малки горички: От време на време съглеждахме отстрани някое селце или самотна къща, но избягвахме да яздим през населени места. Кисракдарът предпочиташе да заобиколи, защото беше известен в този край и не искаше да бъде поругаван. Вярно, не можехме да избягваме всички срещи и тогава винаги възникваше сцена, от която ние като ездачи съумявахме бързо да се измъкнем.

— Ес Сабби, Ес Сабби! (Прокълнатия, Прокълнатия!) — беше принуден да слуша при всяка среща моят достоен за оплакване спътник. — Заплюйте го, замерете го с камъни, съборете го от коня! Аллах да го порази! Аллах да го изгори! Аллах да го затрие!

Колкото по-нататък отивахме, толкова повече хора имаше по пътя и толкова по-възбудени изглеждаха във верския си фанатизъм. Всички те искаха да отидат в Кайсарийе, където, както видях по-късно, се събираха поклонниците от цялата околност, за да преминат заедно през Антитаурус. Горко на онзи, който чрез някое необмислено действие или непредпазлива дума засегне силно повишената религиозна чувствителност на тези хора! Който не е мохамеданин счита за най-

добре да остане невидим зад своите четири стени и ние наистина не видяхме ни един-едничък, по чието облекло да си личи, че е християнин.

Поклонническите тълпи накрая станаха толкова многобройни, че почти вече не можехме да ги избягваме. Всички отиваха към Урумджили, за да се възползват от възжения ферибот за прехвърляне на протичащия между това градче и Кайсарийе буен Къзъл Ирмак. Сред тях не забелязвахме нито един ездач — сигурен белег, че имаме пред себе си онзи кvas, който лесно може да бъде доведен до ферментация. Най-много някой да подтикваше пред себе си окаяно магаренце, което трябваше да носи неговия още по-окаян багаж.

Беше минал обяд, когато видяхме пред себе си първото обработено поле. Зад живите плетове и групичките овощни дървета се издигаше на височина тънка, чудато оформена тухлена зидария, на която бе съдено да представлява минаре. Бяхме стигнали близо до Урумджили.

Вдясно от нас, на може би два километра от града, видях една група от няколко дъба от едрожелъдния малоазиатски вид. Под тях стоеше редом с маслинови и черничев дървета една къщичка, оградена от дувар. А далеч назад хоризонтът бе обагрен в тъмно, много вероятно от някоя гора. Кисракдарът посочи къщата и каза:

— Там живее моят баща, Отшелника. Лесно можеш да стигнеш дотам между тютюневите и шафранови ниви. Ако по изключение вратата е отворена, не влизай в двора! Кучетата ще те разкъсат. Почукай на таса до портата!

— Добре! Ти къде ще останеш?

— Ще яздя до гората, дето я виждаш там отзад. Ако през следобеда имаш нужда от мен, ела ме вземи. Аз ще те видя, когато идваш. В противен случай ще приема, че тази нощ ще останеш като гост на татко, и все някак ще ти привлече вниманието.

— Ти нямаш нищо за ядене, а до града не бива да яздиш. Ще трябва да гладуваш.

— Ако градът не беше пълен с поклонници, които ще ме охулят, бих могъл да яздя до моята годеница. Преди да се свечери, не мога да рискувам. Няма да гладувам защото по полето растат колкото щеш дини и пъпеши, с които мога да се заситя. Бог да ти дава щастие в твоето намерение и да позволи да успее!

Той препусна в посока към гората, а аз насочих животното си между нивята, за да стигна до къщата. Тя стоеше самотно в прежурящия слънчев зной. Короните на дърветата, надзъртащи над дуvara, бяха оклюмали листа. Дуварът беше дебел и висок. В предната страна се намираше една заключена порта. До нея висеше малък метален тас и чукче. Почуках и от другата страна на дуvara тутакси се надигна многогласен кучешки вой, който трая някъде към пет минути и спря после при подвикването на човешки глас. Гласът — беше женски — попита след това при вратата за желанието ми.

— Осман бей, бившият миралай, вкъщи ли си е? — осведомих се аз.

— Кой си ти?

— Пратеник на неговия приятел Саид Калед паша, валията на Енгриие.

— Почакай!

Слязох от коня и зачаках търпеливо. Мина половин час. Седнах до портата в буйния треволяк и буренак и мина още половин час. Издрънках отново. Същият кучешки вой и отново гласът:

— Кой е вън?

— Все още пратеникът на валията.

— Чакай!

Седнах пак и чаках цели два часа. Тогава през нивите се зададе един престарял, прегърбен и облечен само в парцали мъж, спря пред мен при вратника, погледна ме навъсено със сълзящите си очи и не проговори нито дума.

— От къщата ли си? — попитах аз. Оня кимна утвърдително.

— Миралаят у дома ли си е?

Той поклати глава, с което искаше да каже не.

— Искам да говоря с него. Той къде е?

Нови отрицателни кимвания. Тогава аз изстрелях единствения си куршум:

— Нося му пари... много пари!

Бях улучил в центъра, защото, едва бе отзвучала магическата дума «пари», и старият извика с внезапно отгнял, фалцетен глас:

— Пари? Много пари? Почакай, синчето ми, почакай само съвсем мъничко, любимце на Аллах, пратенико на Щастието! Аз ще ида да доведа Абдал. Той се намира в града, за да държи на поклонниците

свети речи. Той е главният на сектата «Чок Кескинлар» ^[11] и има със своите братя от ордена задължението да повишава въодушевлението на вярващите за благочестивото пътешествие.

Той бързо се отдалечи.

— Колко дълго трябва да чакам? — успях да викна подире му.

— Само броени минути — изкряска стой обратно и вече беше изчезнал.

Мда-а, «Парата прави краката».

Значи Отшелника беше оглавяващият най-строгите мюсюлмани. В такъв случай аз си имах работа с един истински фанатик. Радостта от имането при него също не беше по-малка от благочестивостта, защото когато приех, че пратеникът е стигнал приблизително града, вече видях двамата да се задават оттам.

Осман бей трябва да имаше шейсет и пет години, но беше все още със запазена стойка и добре сложен, и имаше строгия и същевременно дързък израз на каещ се грешник. Той ме проучва няколко мига и после каза:

— Носел си пари? Дай ги! От кого са?

— От Саид Калед паша.

— А-а, някое дарение за моите братя от ордена. Дай ги!

Миралаят беше протегнал към мен ръка.

— Това не е дарение, а нещо друго.

— Кажете тогава какво!

— Не тук. Аз мога да обсъдя тази работа с теб само в жилището ти.

— Не става, защото аз не пускам чужди хора.

— Съжалявам. Един пратеник на валията не е мъж, който може да бъде на бърза ръка отпратен от портата като просяк. Аз си тръгвам.

Качих се на коня, без той да попречи на това, и добавих още:

— Отнася се до твоята пенсия, която сега най-сетне щеше да получиш. Остани със здраве!

— Стой! — викна тогава оня, като улови юздите. — Моята пенсия? Слез и влизай вътре! Няма да те пусна да си тръгнеш.

Аз се смъкнах привидно колебливо. Той беше отворил портата, пристъпи в двора и подвижна на трите грамадни кучета, които стояха там нащрек, и те се оттеглиха. Старият сълзливко, пое коня им, а аз тръгнах с неговия господар към вътрешността на къщата, която беше

крайно бедно подредена. Одаята, в която влязохме, имаше като единствена мебел една стара черга и ние седнахме на нея.

Тази сиромашия може да послужи като мерило за отчитане запленението, което изпита Отшелника, когато му наброих петнайсетгодишното неизплатено възнаграждение ведно със сложната лихва. Той плуваше в блаженство, излезе бързо да уведоми жена си и се върна после да ми каже, че съм негов гост и трябва да отида с него до града, за да присъствам на тържественото посрещане на отделните поклоннически шествия и при освещението на святото знаме.

То не беше прочутото знаме, което всяка година бива отнасяно до Мека от една богато нагиздена камила, ала въпреки това ми се прииска да откликна на поканата. Затова се съгласих.

Най-напред бях нагостен, много набързо наистина, с най-доброто, което къщата предлагаше — мляко и няколко плода. Абдал беше разкрил радостта си само в продължение на миг, но сега той отново се бе затворил. Същински разговор нямаше и сега толкова по-малко беше редно да започна приказка за неговия син. Още ненаситил се, трябваше да отида с него в града — една мръсна дупка, която имаше повече купища развалини и отломъци отколкото къщи.

Посрещането на пристигащите една след друга и често само преминаващи поклоннически тълпи се състоеше от един дрезгав крясък «Аллах!», а за освещаването на «святото» знаме по-добре нищо да не казвам. Тези хора бяха бесни в своята религиозна екзалтация. Дервишите ревяха като тигри, нараняваха се, за да посветят кръвта си на Пророка, и се впускаха в какви ли не други подобни смахнатости. Аз се зарадвах, когато Абдал ме покани след спускане на мрака да тръгна с него обратно към къщи, за да вечеряме. Дали щях да постигна целта си по отношение на неговия син, беше повече от съмнително. Абстрахирайки се от факта, че изобщо притежаваше кораво сърце, той беше толкова вкостенял ислямит, че за опрощение можеше да се мисли само при някакви съвсем изключителни обстоятелства. Въпреки това бях решил след вечерята да си опитам късмета. Само че работата щеше да се реши още по-рано.

Когато минавахме през портата, кучетата трябваше отново да бъдат държани настрана от мен. Луната беше изгряла и аз видях коня си да пасе под дърветата. Седлото и сбруята висяха на един кол до стената на къщата. Миралаят ме отведе в стаята, в която вече бях бил,

и отиде, за да провери при жена си дали яденето е приготвено. Едва се бе отдалечил и яростно изкрещя. Ревеше като откачен. Пороят от неговите думи остана неразбран за мен. Ясно чух само думата «Сабби», «Прокълнатия», и често повтаряното проклятие «Аллах парчаламах», което означава нещо като «Аллах да те раздроби, да те направи на парчета!»

Както чух по-късно, неговият син ме чакал напрегнато и нетърпеливо и като се стъмнило, не можал повече да се владее. От кучетата като син на къщата нямало защо да се бои. Не заварил баща си и мен и отишъл при майка си, където бащата сега го беше открил. Осман бей нападна сина си с юмруци, повали го на земята и го заудря, като кълнеше и викаше. Майката поиска да възпре вбесения съпруг, ала бе запратена от него с такава сила в тъгла, че остана там да скимти. Младежът се изправи, за да държи баща си надалеч. Това повиши неговата ярост до такава степен, че той грабна една заредена пушка от стената и я насочи към него. Осман бей сигурно щеше да стреля. Кисракдарът съзна, за щастие, че е невъзможно да се разбере по мирен начин с този безумен човек, и удари на бяг. За да излезе от къщата, трябваше да мине през стаята, в която се намирах аз. Той нахълта от едната страна и понечи да се измъкне от другата. Тогава ме видя и спря. Но баща му вече се появи с пушката в ръка и я насочи към него. Аз скочих и избих цевта настрани. Изстрелът отекна, куршумът мина до главата на сина му и се заби в стената.

— Какви ги вършиш, нещастнико! — викнах на Осман бей. — Собствения си син ли искаш да убиеш?

— Мълчи! — прогърмя оня към мен. — Защо ми пречиш да накажа тоя вероотстъпник, това куче, дето се отвърна от Аллах, тоя прокълнат, когото не очаква нищо друго, освен Адът с всичките негови мъчения!

— Той е твой син и ти си негов създател!

— Аллах да ми прости, че съм негов баща! Откъде обаче знаеш ти, че е така? Нима го познаваш?

— Да, аз яздих няколко дни с него.

— Значи си знаел, че той се намира тук, че е искал да дойде при мен?

— Да.

— И не ми го каза! Тогава той — дано Аллах го накаже! — сигурно е премълчал пред теб, че е станал гяур, християнско куче?

— Не, той ми го каза.

— И ти не го заплю, не го прати по Шейтана?

Тези думи Осман бей изрече, като святкаше към мен с очи, пълни с омраза, сякаш искаше да ме изгори. Той се намираше в състояние, което го правеше способен на всякакво насилничество, ала въпреки това аз отговорих спокойно:

— Как бих могъл? Та нали аз самият съм християнин.

— Ти... ти християнин? — Тези думи като че не искаха да излязат от устата му. Очите му изпъкнаха застрашително и лицето се обагри в тъмночервено, докато, съскайки като змия, продължи: — И ти се осмели да дойдеш при мен, когото наричат Отшелника, при мен, който съм водачът на «Най-строгите»? Беше с мен при освещаването на святото знаме... махайте се веднага въл!

Турчинът не дочака да види дали ще се подчиним на разпореждането, а профуча край нас. Чухме го да вика кучетата.

— За Бога, отбранявай се! — подкани ме синът му уплашен, като измъкна ножа си. — Ако той насъска тези дяволи срещу нас, те дори мен няма да пощадят.

И старият действително ги насъска. Аз ги чух да идват и едва имах време да грабна карабината, която бях облегал на стената. Тогава те вече се втурнаха вътре, трите огромни животни. Нямаше място за колебание, нито за избор, застрелях ги. Сега се появи и старият и виждайки мъртвите кучета, се нахвърли върху мен. Трябваше да се отнеса с него като с обезумял. Посрещнах го с един юмручен удар, с който го повалих. Зад нас се надигна жален вопъл. Жената беше пристигнала, привлечена от моите изстрели. Тя не биваше да се показва пред мен, непознатия. Аз излязох навън, оседлах коня си и зачаках кисракдарът да ме последва. Той се появи след известно време и извести:

— Успокоих майка. Татко е само в безсъзнание. Трябва да се махнем, преди да се е свестил.

Той отвори портата и ме поведе към града до едно място, където трябваше да го почакам, додето отиде да доведе коня си. След връщането му поехме към града, за да излезем от другата страна на пътя за Кайсарийе. Още не бяхме стигнали до първите къщи, и

минахме край двама ездаци, които бяха спрели до пътя и при приближаването ни се отбиха настрани, така че не можахме да ги огледаме. На мен обаче почти ми се привижда, че бяха нашите двама арнаути.

Кисракдарът се беше заситил на бостана. На мен ми пригладня и затова потърсих, когато бяхме стигнали в градчето, единствения хлебар, за да си купя нещо за ядене. Поклонниците така бяха обсебили припасите, че всъщност вече нямаше нищо. За щастие, той ме беше видял до страната на Отшелника и считайки ме за приятел на този мъж, ми продаде от чиста услужливост един самун. После продължихме, защото моят придружител не искаше да се задържа в Урумджили. Аз на драго сърце щях да пренощувам по път, ала той ми предложи да яздим направо до Кайсарийе, понеже бил тук навсякъде познат и искаше да избегне неприятностите. Съобразявайки се с него, аз дадох съгласието си.

Пътят възлизаше на четиридесет километра и минаваше през Къзъл Ирмак, където трябваше да се качим на ферибота.

Когато стигнахме реката, фериботчията беше буден. Той си беше запалил огън на брега, защото цялата нощ пристигаха поклонници, които трябваше да бъдат прехвърлени. Други бивакуваха край реката, за да дочакат, спейки, утрото. Салът на ферибота се състоеше от надути кожи, покрити с тръстика. Заедно с нас се качиха още неколцина пилигрими и тъкмо фериботчията понечи да се отблъсне от брега, един от тях извика:

— Стой! Искате да оскърбите Аллах, като пътувате с Ес Сабби — Прокълнатия? Той стои тук, сред вас! Аллах да го порази!

Всички се отдръпнаха от него, някои дори го заплюха, и се върнаха на брега. Само на моята настоятелност, показването на тенбиха ми и на едно богато заплащане трябваше да благодарим, задето салджията ни откара до другия бряг. Той ни увери, че щял да измие сала и да го пречисти с изричане нааети от Корана, преди някой правоверен да стъпи отново на него. Бурната разправа беше крайно неприятна, но по-късно щеше да се окаже от наша полза.

Тъй като имаше луна, а небето беше безоблачно, нощната езда не създаваше затруднения. Но на светлината кисракдарът беше разпознаван от повечето поклонници, край които минавахме. Тогава

трябваше да изслушваме обичайните клетви и проклетия. Иначе до Кайсарийе не се случи нищо, което заслужава да бъде описано.

Беше късен следобед, когато достигнахме този град, намиращ се в северното подножие на Ерджияс Даг. Той е древен, преди времена се е казвал Mazaka и по-късно Caesarea Eusebia или Caesarea ad Argaenmantem и е най-прочутият сред всички градове, които се водят под името Caessarea. Заживелият по-късно тук гръцки архиепископ носел титлата Hypertinorum hipertinus et totius Orientis exarchiis. Градът имаше тесни, мръсни улици, но аз забелязах няколко добре построени къщи, сред които тази на френския консул, пред чиято врата слязохме.

Кисракдарът ми беше казал, че ще бъде приет като стар познат, и аз се убедих. Консултът, едър търговец, беше сериозен и благопристоен мъж, жена му — мила, любезна дама, а дъщерята — истинска красавица и по сърце и душевност чиста слънчева светлина. Не беше за чудење, че бе пленила душата на моя нов приятел.

Най-напред трябваше да разкажем вчерашното си преживяване. После легнахме да поспим, тъй като бяхме яздили през цялата нощ. Кисракдарът си легна много вероятно с радостно сърце, понеже консултът му бе казал, че след като е изпълнил условието за назначаване, утре ще бъде определен денят на сватбата.

Аз заспах бързо, но скоро бях събуден от някакъв ужасен шум, надигнал се пред къщата. Трябва да се бе случило нещо необичайно. Станах да се осведомя и тъкмо се канех да отворя вратата, когато консултът се втурна вътре и възкликна забъркано:

— Вие сте буден? Това е добре! Представете си, вие и моят зет трябвало да бъдете арестувани! Вън са заптиетата с голяма тълпа!

— Арестувани? За какво? — попитах.

— Били сте нахлули снощи при Отшелника и сте го окрали и даже ранили. Вчера той получил много пари и вие сте му ги отнели. Той ви е последвал дотук и е съобщил на кадията.

— Та това е невъзможно! Първо му нося парите от четирийсет мили далеч, а сетне нахълтвам в дома му, за да го окрада?

— Да, това е глупост, но много сериозна и опасна за вас глупост!

— Какво искате да кажете?

— И още питате, мосю! Е, да, вие се осланяте на това, че сте чужденец, а аз — консул. Аз мога да откажа да ви предам, това е вярно. Но имайте предвид, че се намираме във времето на хадж!

Тогава мохамеданинът е непредсказуем. В града се намират стотици поклонници, натъркаляни по всички сокаци и мегдани. Попадне ли една-единствена искра в тази лесно възпламенима маса; ще възникне пожар, чийто резултат изобщо не може да се предвиди.

— Мисля, че една четвърт от тукашното население се състои от християни.

— Да, но от арменски, които към нас, малкото католици, са повраждебно настроени от самите мохамедани. Колко често са смущавали нашата литургия, която трябва да отслужваме кажи-речи скришом. Те заплашваха да изгорят малката ни клета капела! На тези християни, за съжаление, не можем да разчитаме. Признавам, че се намирам в голямо затруднение.

— На което скоро ще се сложи край, защото аз нямам намерение да ви създавам затруднения с присъствието си. Кажете ми само едно, можете ли да откажете предаването на кисракдара?

— Не, той е турски поданик.

— Добре, тогава ни предайте!

— Казвате го, защото подценявате опасността, в която се намирате. Чувате ли?

Той ми обърна внимание върху шума вън. Аз долових:

— Ес Сабби, Ес Сабби! Хиристиянлар дишари, дишари хиристиянлар! (Прокълнатия, Прокълнатия! Християните вън, вън християните!)

Това действително звучеше опасно. Ако попаднем в ръцете на тази възбудена мохамеданска сган, нямаше да сме сигурни за живота си.

— Само един изход ли има къщата? — попитах по тая причина.

— Не. През градината може да се излезе на една задна улица.

— А колко заптиета е изпратил кадията?

— Шест.

— Тогава нека трима от тях ни преведат през градината, а другите трима да успокоят тълпата, като кажат на добрите хорица, че вече се намираме при кадията.

— Така става, да, така става, мосю! И за да не си помислите, че искам да ви изоставя, ще ви придружа до кадията.

— Много добре, мосю! Нашата невинност при всички случаи ще излезе наяве, но е възможно и да не мога да мина без вашата подкрепа.

Две минути по-късно ние, а именно консулт, кисракдарът и аз, минахме през градината, придружавани от трите заптиета, и по няколко малко оживени улици стигнахме до жилището на кадията, което също имаше задна врата. Възползвахме се от нея. Аз имах при себе си всичко, което ми принадлежеше, също пушките. Бяхме преведени през един широк двор, в който стоеше голяма тълпа. Днес бе ден за съдене, а в Ориента това си е равносилно на зрелище, което значи да се присъства на съдебната процедура, да се чуе присъдата и да се гледа незабавното ѝ изпълнение, при което се стоварват много тояги. После отидохме в едно просторно помещение, работната стая на кадията. Той беше сам.

Този представител на султанското правосъдие беше един дебел турчин с доброжелателен израз на лицето — добродушието струеше от очите му. Той поздрави консула с добре дошъл, като му стисна ръката и посочи към избора от натъпкани лули, които лежах на едно килимче заедно с тлеещ мангал. Кисракдара като разколник той очевидно не забелязваше. Мен обаче измери с остър поглед и после каза:

— Ако ти си откраднал парите, по-добре си кажи веднага. Аз и тъй, и тъй ще съумея да ти изтръгна признанието!

Вместо отговор аз му връчих тенбиха и седнах до консула да си запаля като него една лула. Моето поведение и съдържанието на документа смутиха кадията. Той се почеса първо по челото, после по носа, след това зад ухото и рече:

— Тая работа май стои съвсем другояче, отколкото си мислех. А?

— Възможно — отговорих. — Ти как всъщност си я представяше?

— Че ти си крадецът!

— Да, тогава действително щеше да е много просто. Първо получавам полагащия ми се бой, а сетне ме затварят за ред години. За съжаление, аз, първо, не съм този апапин и, второ, понеже съм немец, тоя процес би трябвало да се разглежда на друго място.

— Но ти вчера все пак си бил при миралая Осман бей, когото наричат Отшелника?

— Да. Занесох му парите, които Саид Калед паша ми беше поверил.

— Разкажи ми кога отиде при него, кога си тръгна и какво се случи по време на твоето присъствие у дома му!

Аз откликнах на подканата, като му направих изчерпателен доклад. В заключение споменах двамата ездачи, които бях видял пред първите къщи на Урумджили и бях сметнал за двамата арнаути. Той ме изслуша внимателно, прочете още веднъж тенбиха ми, удари после с опакото на ръката по документа и каза:

— Твоят разказ и тоя тенбих доказват всичко. Един мъж, комуто валията на Енгирийе е поверил една такава голяма сума, не може да е крадец. Аз ще наредя да дойде Отшелника.

Той даде знак на едно от трите заптиета, които ни бяха довели. Мъжът се отдалечи и след броени мигове въведе миралая. Като ни съгледа, той се втурна най-напред към сина си, удари го с десния юмрук — лявата ръка носеше в превръзка — по лицето и му кресна:

— Прокълнато, отцепническо куче, което ограби собствения си баща! Аллах да те раздроби! Давайце си ми парите! Къде ги държите? Вие сте си ги поделили!

После скочи към мен, протегна насреща ми юмрука си и извика:

— Изменник, лъжец, убиец, казвай веднага, иначе лошо ти се пише! Вън стоят стотици благочестиви поклонници, които ще те разкъсат, ако не си признаеш!

Не отговорих. Кадията му се сопна вместо мен:

— Кротувай, слабоумнико! Кара бен Немзи ефенди е прочут учен от Алемания, а не крадец. Той се радва на доверието на нашия прославен Саид Калед паша и не може да му дойде наум да посяга на пиастрите ти.

— Той е, сигурен съм! — изтъгна вбесеният миралай. — Той искаше да ме застреля, но ме улучи само в ръката. Куршумът мина през мене и се сплеска после на стената, аз го нося у себе си. И още нещо имам, а именно един свидетел, който може да докаже, че това християнско куче от Алемания има в джоба си много пари, значи моите.

Осман бей беше обяснил на кадията действителното положение на нещата и трябваше сега в наше присъствие още веднъж да разкаже. Един час след нашето тръгване той отишъл да спи, след като преброил пред жена си парите и ги сложил в едно ковчеже. То стояло между него и жена му на спалната черга. Малко след като заспал, го събудил някакъв шум. Осман бей посегнал към ковчежето и напил ръката на мъж, който искал да го задигне. Сборичкали се, при което се оказало,

че нападателите са двама. Единият офейкал с ковчежето. Другият държал здраво стария, сетне побързал на свой ред да се разкара и дал по него, като чул, че го преследва, един пищовен изстрел. Ранил го и така го възпрял от преследването. Крадците явно са се прехвърлили през дуvara и са го видели през решетката на прозореца да брои парите. По вратите на къщата нямаше ключалки. Нападението се бе удало единствено защото се бях видял принуден да застрелям кучетата.

Отшелника показва сплескания куршум. Беше куршум от пистолет, но нито кисракдарът, нито аз притежавахме пищов. Свидетелят беше онзи поклонник, който на ферибота ни беше оскърбил. Но неговите показания бяха благоприятни за нас, защото удостоверяваха, че по времето на нападението ние вече отдавна сме били отвъд реката. Въпреки това старият остана на своето мнение. Той се закле, че ние сме крадците, ала беше остро смъмрен от кадията и приканен да се отдалечи. Когато Осман бей въпреки това се впусна в хули срещу мен, кадията го заплаши с незабавен затвор, в случай че каже още една оскърбителна дума. Ето защо той сега насочи гнева си изключително срещу своя син, когото кадията не се нае да защити. Съдията не беше отправил нито една-единствена дума към кисракдара. За него, строго вярващия мохамеданин, Прокълнатия не съществуваше.

— Сабби, противен Сабби, ти обра и окраде собствения си баща! — крещеше старият, като удряше и заплюваше сина си в лицето. — Аллах парчаламах! (Аллах да те раздроби!) Дали някога ще наследя някое небе, не знам, защото ти си мой син и ме лиши от блаженствата на вечния живот и насладите на Рая. Дано Шейтана те погълне!

По този начин той продължи още известно време. Кисракдарът беше арестуван и нямаше право да се отдалечава. Като син не искаше да посяга на баща си и ето как трябваше да понася мълчешком неговите оскърбления. Но на мен ми призля. Вмъкнах се между бащата и сина и прогърмах на стареца:

— Млъкни вече! Защото всичко, за което набеждаваш невинния си син, трябва да приема, че се отнася и за мен. Трябва ли да се позова на помощта на кадията, която той е длъжен да ми окаже?

Това подейства. Осман бей се извърна от сина си и ми отговори:

— Да, аз трябва да млъкна, защото очите на съда са наказани със слепота. Но Аллах ще съди между мен и вас, още днес, през този ден.

Аллах да ви раздроби!

Той си тръгна, тъкмо навреме, защото кадията се почувства във висша степен оскърбен от думите, че очите на съда са наказани със слепота, но все пак го пусна да си върви, без да го накаже. Служителят счете за свой дълг да се извини, защото ни е обезпокоил, и то по обстоятелствения ориенталски маниер, така че бяхме освободени едва след един час.

През това време Отшелника беше направил всичко възможно да насъска тълпата вън срещу нас. Когато стъпихме на двора, бяхме посрещнати с проклетия. Не биваше да се осмеляваме да излезем през предната порта. Дивата глъч, която се носеше вън, ясно ни подсказваше какво ни очаква. Та ето защо се насочихме назад към вратата, през която бяхме влезли. И я достигнахме наистина, но озлобените срещу нас хора се изсипаха подире ни, а когато стъпихме на задната улица, видяхме вдясно възбудена тълпа, която ни очакваше и с яростен вой настъпи към нас. Начело стояха... моите двама арнаути! Вляво пътят беше свободен. Затичахме в тази посока, защото трябваше да бягаме, ако не искахме да бъдем линчувани.

— Дръжте ги, неверниците, проклетниците! — крещеше втурналата се след нас паплач.

Скоро насреща ни се зададе втора тълпа. Ние набързо кривнахме в една странична уличка. Преследвачите бяха по дирите ни, докато най-сетне ни се удаде да ги заблудим. Тогава спряхме да си отдохнем. Намирахме се в южния край на града, чиито жители, съдейки по воя, който чувахме отвсякъде, май всички бяха на крак.

— Възможно е да се върнете — каза консулт. — Качете се горе при капелата, там ще бъдете сигурни. Аз ще ви уведомя кога можете да дойдете. Това, което става в града, е чиста размирица и аз се страхувам за другите християни. Ще опитам да отида до къщи и да ги предупредя.

Разделихме се. Аз се заизкачвах с кисракдара, който познаваше околностите на града, нагоре по планината. Там, зад няколко храста, намерихме прилично укритие.

Арджиш планина, край която е разположен Кайсарийе, наричана от древните Mons Argaeus, е величествен угаснал вулкан, стръмен и просечен с диви пропасти, извисяващи се със своя кратер и разпокъсани скалисти зъбери до територията на снега. Имаше една

тясна, стръмна, но много добре утъпкана пътека, по която моят придружител ме поведе нагоре. За да заобикаляме скалите, трябваше да се насочваме ту надясно, ту наляво и внезапно застанахме пред малка дървена постройка върху един подобен на амвон скален издатък. Това беше капелата, в която малкото католици на града отправяха своите молитви. Отпред и вдясно зееше бездна, отляво имаше скална цепнатина, почти изцяло скрита от висок храсталак. Кисракдарът мушна ръка в един от храстите и издърпа една връв, която бе прикрита там. На нея висеше една може би два метра дълга дъска, която той сложи над процепа. Така се сформира мост, с чиято помощ стигнахме отвъд. Той издърпа дъската след нас и каза:

— Сега никой не може да дойде отсам и ние сме в безопасност. Само двама души знаят това скривалище — аз и моята годеница. Дъсчения мост измислих аз и тук тя ме ориентираше в истините на светата вяра.

Седнахме до скалния ръб. Под нас лежеше градът. Наблюдавахме моравешкото гъмжило по улиците. Възбудата, изглежда, се беше покачила. Вдясно от нас, от другата страна на цепнатината, се издигаше капелата. От пръв поглед видях, че стоеше на опасно място. Издатъкът, който я носеше, имаше много пукнатини и като че се намираше в процес на разрушаване. Едва ли можеше да издържи повече хора. Когато обърнах внимание на кисракдара върху това, той каза, че също е имал вече подобни мисли, ала бил свикнал с опасната гледка. Още докато изричаше този отговор, чухме гласове отвъд процепа. Надникнахме през храсталаците и забелязахме... нашите преследвачи: Отшелника, двамата арнаути и още много, много други, които напиреха след тях. Можехме да ги чуем какво си говорят. Бяхме се заблудили, че са изгубили дирите ни. Знаеха, че се бяхме изкачили тук, и скоро изпълниха капелата и цялото пространство пред нея. Ако ни намереха, бяхме изгубени. Но сганта напразно ни търсеше и от ярост подпали капелата. Кряскаща и виеща, сега зяпаше извиващите се нагоре пламъци. Тогава съгледах в скалата под тях една пукнатина, която преди туй не бях забелязал. Тя ставаше по-широка и по-широка... канарата се отцепи. Изкрещях високо, забравяйки положението си, за да предупредя застрашените, ала вече се вирах в пустотата. Скалата беше изчезнала заедно с капелата и всички хора, които се бяха намирали на нея. Миг по-късно чухме долу в дълбината

трясък, сякаш се беше разцепила цялата планина. Кисракдарът скочи, закри лицето си с ръце и закрещя:

— Татко, татко! Бог отсъди жестоко!

Той поиска да се спусне надолу, но аз го задържах. Нямаше кого да спасяваме, защото при тази дълбочина всички хора, намирали се на канарата, бяха смазани. Трябваше да спасяваме самите себе си, а това можеше да стане само ако останехме тук горе скрити.

Следващите часове не могат да бъдат описани. Аз наблюдавах какво ставаше долу. Сякаш цялото население на града се бе събрало в подножието на скалната стена. Спътникът ми се намираше в неопишуемо състояние. Привечер чухме един женски глас, който отново и отново викаше неговото име. Ние отговорихме и се запускахме по звука. Беше неговата годеница, която, като го съгледа, се хвърли, хлипайки, в обятията му. Едва след известно време можеше да разказва. Хората мислели, че ние двамата също сме се сгромолили заедно с другите. Кадията дошъл да ръководи работите и установи самоличността на загиналите. Мнозина не могли да бъдат разпознати. Когато измъкнали и двамата арнаути изпод отломките, служителят се сетил за моето подозрение и наредил да претърсят джобовете им. Намерили парите у тях. Нашата невинност беше доказана. Въпреки това на мен не ми изглеждаше уместно да се показваме, защото фанатиците много вероятно бяха на мнение, че ние сме причината за смъртта на толкова много хора. Тялото на Отшелника също било намерено, но в ужасно състояние. Консулт разпоредил да го откарат в дома му.

Младата дама се върна, за да каже на родителите си, че сме спасени и невредими. Когато се стъмни, консулт се появи лично да ни отведе. Стигнахме незабелязано в неговото жилище. Кисракдарът искаше преди всичко да види своя баща и аз отидох с него в стаята, в която лежеше тялото.

«Аллах парчаламах! (Аллах да те раздроби!)» Това беше толкова често повтаряното проклятие на стария. Сега той самият лежеше тук раздробен. Нито един крайник на тялото му не останал неувреден! «Аллах ще съди между мен и вас, и то още днес, този ден!» — беше казал. С каква ужасяваща точност се бяха изпълнили неговите думи! Аллах беше отсъдил!...

Какво се случи по-нататък? «Върховният на Най-строгите» беше погребан вечерта при сиянието на луната... от християнин. Един конен куриер беше довел жена му. Синът на раздробения от Аллах и днес още е кисракдар на Малатийе и доведе този конеразвъдник до голяма известност. Неговата невеста остана за него онова, което винаги е била — негова слънчева светлина. Щастие и благословия почива във всичко, което той върши, и отдавна е забравено омразното прозвище, стоящо в началото и в края на този разказ: ЕС САББИ — ПРОКЪЛНАТИЯ.

info

Информация за текста

© 1996 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Der Verfluchte,

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2009

Издание:

Band 48. Das Zauberwasser. Karl May Verlag, Bamberg

Свалено от «Моята библиотека»

<http://www.chitanka.info/lib/text/14571>

Последна редакция: 2009-11-09 22:00:00

notes

Енгирийе — Ангора, днешна Анкара — б.нем.изд.

Виляет — административна област — б.нем.изд.

Ферик — дивизионен генерал — б.а.

Тенбих — писмена заповед — б.а.

Халеб — Алепо — б.нем.изд.

Абдал — Отшелник — б.а.

Мухтар — селски кмет — б.а.

Кисракдар — управител на конезавод — б.а.

Ес Сабби (араб.) — Прокълнатия. Религиозните прозвища на турците няма да бъдат превеждани — б.нем.изд.

Кол агаси — ротмистър, адютант — б.а.

«Чок Кескинлар» — «Най-строги» — б.а.

- [Карл Май](#)
 -
 - [Първа глава](#)
 - [Втора глава](#)
 - [Трета глава](#)
 - [Четвърта глава](#)
 - [Пета глава](#)
 - [Шеста глава](#)
 - [Седма глава](#)
 - [Осма глава](#)
 - [Девета глава](#)
 - [Десета глава](#)
 - [Единадесета глава](#)
 - [Дванадесета глава](#)
 - [Тринадесета глава](#)
 - [Четиринадесета глава](#)
 - [Петнадесета глава](#)
 - [Шестнадесета глава](#)
 - [Седемнадесета глава](#)
 - [Осемнадесета глава](#)
- [info](#)
 -
- [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)

- [14](#)
- [15](#)
- [16](#)
- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)
- [33](#)
- [34](#)
- [35](#)
- [36](#)
- [37](#)
- [38](#)
- [39](#)
- [40](#)
- [41](#)
- [42](#)
- [43](#)
- [44](#)
- [45](#)
- [46](#)
- [47](#)
- [48](#)
- [49](#)
- [50](#)

- [51](#)
- [52](#)
- [53](#)
- [54](#)
- [55](#)
- [56](#)
- [57](#)
- [58](#)
- [59](#)
- [60](#)
- [61](#)
- [62](#)
- [63](#)
- [64](#)
- [65](#)
- [66](#)
- [67](#)
- [68](#)
- [69](#)
- [70](#)
- [71](#)
- [72](#)
- [73](#)
- [74](#)
- [75](#)
- [76](#)
- [77](#)
- [78](#)
- [79](#)
- [80](#)
- [81](#)
- [82](#)
- [83](#)
- [84](#)
- [85](#)
- [86](#)
- [87](#)

- [88](#)
- [89](#)
- [90](#)
- [91](#)
- [92](#)
- [93](#)
- [94](#)
- [95](#)
- [96](#)
- [97](#)
- [98](#)
- [99](#)
- [100](#)
- [101](#)
- [102](#)
- [103](#)
- [104](#)
- [105](#)
- [106](#)
- [107](#)
- [108](#)
- [109](#)
- [110](#)
- [111](#)
- [112](#)
- [113](#)
- [114](#)
- [115](#)
- [116](#)
- [117](#)
- [118](#)
- [119](#)
- [120](#)
- [121](#)
- [122](#)
- [123](#)
- [124](#)

- [125](#)

Карл Май

Завещанието на инката

Завещанието на инката — това е целта на изкачването към върховете на Андите на Татко Ягуар и неговите спътници, което започва от Буенос Айрес. По петите им ги следва бикоборецът Антонио Перильо, който чрез престъпление е научил тайната. Ще възтържествува ли справедливостта накрая в мрачната «Клисура на убийството»?

Първа глава

Бикоборецът

«Corrida de toros, corrida de toros!» — крещяха украсените с пъстри панделки и ленти викачи, които обикаляха пресичащите се под прав тъгъл улици на Буенос Айрес. Corrida de toros беше темата, с която от дни наред се занимаваха най-подробно всички вестници в града, corrida de toros беше предмет на разговорите във всички обществени и частни локали.

Corrida de toros, което означава «борба с бикове», са думи, които могат да въодушевят всеки испанец, всеки човек, в чиито жили има макар и капка испанска кръв. Без да го е грижа за възраженията на противниците на любимото му развлечение, доказващи, че е осъдително не само от морална гледна точка, а и от всяка друга, той бърза към арената, крещейки, за да даде израз на възхищението си от измъчването на животните, и изпада във възторг, когато някой смел бик разпори корема на кон или пък набучи на рогата си някой от тореадорите.

Да, борба с бикове! Колко отдавна в Буенос Айрес не бе имало борба с бикове! Откога само на арената не се беше чувало цвиленето на конете, ревът на бикове, виковете на бикоборците и ликуващите крясъци на зрителите! Бяха изминали безкрайно дълги години от последната борба с бикове. И за всичко беше виновно досадното политическо положение в страната.

Войната, в която Лопес ^[1], диктаторът на Парагвай, беше въвлякъл аржентинската конфедерация, струваше досега на страната четирийсет милиона долара и петдесет хиляди човешки живота, без да се броят онези двеста хиляди жертви, които взе холерата, избухнала през военните години. По това време нямаше кой да мисли за удоволствия. Аржентинската армия постоянно губеше сраженията си срещу Лопес, но ето че изминалата седмица тя извоюва значителен успех. Този успех беше ознаменуван в Буенос Айрес с илюминации и празнични шествия, а новоизбраният президент Сармиенто се възползва от случая да спечели благосклонността на населението, като даде разрешението си за провеждане на борба с бикове.

Въпреки че времето за подготовка беше твърде малко, случайно възникналите благоприятни обстоятелства караха хората да очакват, че тази борба с бикове ще бъде изключително интересна. В Буенос Айрес имаше няколко бикоборци, които си бяха спечелили добро име и не бяха събаряни на земята още от нито един бик. Изпълнени със завист един към друг, те просто горяха от нетърпение да покажат кой от тях е най-добрият. В това време се появи и един чужденец, испанец от Мадрид, който живееше от няколко дни в хотел «Лабастие» и помоли за разрешение да се яви на арената, за да премери сили за наградата. Когато назова името си, господата от комитета дадоха съгласието си с радост, защото този мъж не беше никой друг, а сеньор Крусата, най-прочутият еспада — бикоборец — в цялото испанско кралство.

Тази новина бе напълно достатъчна да развълнува жителите на града, но ги очакваха и още по-интересни неща. И други двама сеньори изказаха желание да участват и тяхното предложение засили възбудата на духовете до неимоверност. Единият от тях беше собственик на големи стада добитък. Преди известно време за огромна сума успял да закупи няколко северноамерикански бизона, за да опита дали е възможно да ги кръстоса с местната порода говеда. Но тези силни животни се оказали толкова диви и неукротими, че той дошъл до решението да бъдат застреляни. Сега беше предложил да предостави безвъзмездно за коридата най-силното от тези животни. Другият сеньор беше притежател на асиенда ^[2] в околността на Сан Николас. Неговите пеони ^[3] издълбали няколко ями, за да хванат един ягуар, който нападал стадата му и имали щастието да заловят хищника жив и невредим. Не го убили, за да могат да го продадат на някой търговец, но сега асиендерото бе заявил, че ще докара ягуара, за да го подари на комитета.

Човек може да си представи, че тези обстоятелства — присъствието на прочутия бикоборец и очакването на борбата между бизон и ягуар — не само привлякоха вниманието на публиката, но преди всичко събудиха силен интерес у местните тореадори.

Бикоборците биват наричани най-общо тореадори или торероси. Думата се образувала от «торо», което означава бик. Бикоборците се подразделят на няколко групи, всяка от които има своя определена задача. Да споменем най-напред пикадорите, които, яхнали коне, имат за задача да дразнят бика с копията си. След това идват

бандерильеросите, отвличащи вниманието на бика с пъстри парчета плат от изпадналите в опасност пикадори. Освен това те забиват във врата на бика тънки пръчки, снабдени с куки, наречени «бандерильо». Хората, провеждащи истинския бой, са бикоборците, еспада, които трябва да убият бика с шпагата си. Името си са получили от думата *espada* — шпага, меч. Бикоборците биват наричани и матадори, от думата *matar* — коля, защото, когато бикът падне на земята, но все още е жив, те трябва да го доубият.

Както вече споменахме, из улиците на Буенос Айрес кръстосваха викачи, за да съобщят, че борбата с бикове ще се състои на следващия ден. Беше привечер. Който можеше, затваряше магазина си и отиваше в някой ресторант, кафене или сладкарница, за да се наговори на воля за предстоящото събитие.

«Кафе дьо Пари», което минаваше за най-изисканото в Буенос Айрес, беше така претъпкано от посетители, че почти не се виждаше свободен стол. Вътре цареше голямо оживление, особено край една маса, към която присъстващите постоянно отправяха погледи, защото там седяха тримата аржентински бикоборци, които трябваше да покажат на другия ден своята ловкост и умение. Изпълнени със скрита завист един към друг, те бяха единодушни в мнението си, че комитетът върши направо непростима грешка, като разрешава на испанеца да участва. Тримата се канеха да направят всичко възможно, за да отнемат досегашната му слава. Единият от тях, който говореше най-много, се одързости да твърди, че щял да убие северноамериканския бизон още с първия си удар. Той се обърна към присъстващите и каза, че е готов да се обзаложи с всеки, че ще удържи на думата си.

Близо до тях, на една друга маса, седяха четирима изискано облечени господа, единият от които правеше особено силно впечатление. Имаше исполински ръст и дълга гъста брада, с кажи-речи снежнобял цвят, въпреки че не беше много над петдесетте. Косата му беше със същия цвят. Поради силно загорялото му от слънцето лице можеше да се предположи, че е гаучо или изобщо човек, който живее в пампасите или нейде из дивите местности, ала елегантният му костюм, ушит по последна парижка мода, сочеше противното. Неговите трима съседни бяха също така загорели от слънцето. Един от тях се обърна към великана с думите:

— Карлос, чу ли какво каза онзи самохвалко? Белобрадият кимна с глава.

— А ти какво мислиш?

Великанът само сви рамене и по сериозното му лице се плъзна слаба презрителна усмивка.

— Напълно споделям мнението ти! — продължи другият. — Не е все пак малка работа да убиеш с шпагата си някой тукашен бик, преди да е изтощен. Но ти знаеш най-добре какво представлява северноамериканският бизон, защото години наред си бил на север и си ловувал такива животни. Мисля, че този бикоборец едва ли ще бъде в състояние да удържи обещанието си.

— И аз мисля така. Само с приказки не може да се убие бизон. Той изговори тези думи по-силно, отколкото бе желал. Бикоборецът ги чу, скочи от стола си, приближи се до него и с почти заповеднически тон рече:

— Сеньор, ще ми кажете ли, как ви е името? Белобрадият го измери с безкрайно безразличен поглед и после отвърна:

— Защо не, особено ако преди това чуя вашето?

— Моето име е известно надалеч. Казвам се Антонио Перильо. При тези думи очите на великана проблеснаха по особен начин, но той сведе бързо поглед и със същия тон както и преди рече:

— Моето име едва ли е толкова прочуто като вашето. Казвам се Хамер.

— Това име немско ли е?

— Да.

— Тогава сте немец?

— Естествено.

— В такъв случай бъдете така любезен да си държите устата затворена, когато става въпрос за тукашни работи. Аз съм портеньо, ясно ли е?

Той наблегна особено на тази дума, като надменно и с нескрита гордост погледна другия в очите. Портеньо се наричат коренните жители на страната за разлика от преселниците. Ако бикоборецът мислеше, че ще направи впечатление с тази дума, то той се бе излъгал, защото великанът се държеше така, като че значението ѝ не му бе известно. Ето защо бикоборецът продължи още по-разгневено:

— Вие говорихте за мене с пренебрежение. Ще си вземете ли думите обратно?

— Не. Казах, че не може да се убие бизон с приказки, и знам точно какво говоря.

— Карамба! Това е прекалено! Нима най-прочутият бикоборец на тази страна трябва да слуша как му се подиграва един немец! Човече, а какво ще кажете, ако ви извикам на дуел?

— Нищо, защото за това изобщо не си заслужава да се говори — отвърна Хамер, като се облегна назад в стола си и отправи към бикобореца поглед, в който можеше да се прочете всичко друго, само не и страх. Това раздразни другия още повече. Той направи една крачка към масата и с искрящи от гняв очи вдигна ръка, готов да го удари, викайки:

— Как, не искате да се извините за обидата, нито пък да ми дадете удовлетворение?

— Не.

— Добре, тогава ще ви бележа като безчестен страхливец. Ето така!

Той имаше намерение да стовари юмрука си в лицето на немеца. Но последният с длан отби удара встрани, бързо се изправи, хвана бикобореца за двете ръце над лактите, притисна ги към тялото му, вдигна го високо като перце и го запрати в стената така, че кокалите му изпращяха.

Посетителите наставяха от столовете си, за да видят какво ще се случи по-нататък. Бикоборецът, както и всички присъстващи, беше облечен с елегантен костюм, а не в дрехите на хората от пампасите и затова не можеше да се предположи, че носи някакво оръжие у себе си, ала след като скочи бързо на крака, той бръкна под сако си, измъкна дълъг нож, с какъвто си служи гаучото, и с див рев се нахвърли върху белобрадия. Великанът не отстъпи нито педя, а сграбчи с бързо движение вдигнатата ръка с ножа и я стисна така, че противникът му нададе болезнен вик и изпусна оръжието. След това заповяда заплашително:

— Стой мирен, Антонио Перильо! Не обичам такива обноски. Намираме се в Буенос Айрес, а не при Салина дел Кондор. Разбра ли?

При тези думи той вторачи поглед в противника си, сякаш искаше да надникне в най-скритото кътче на сърцето му. Перильо отскочи

назад и го загледа втренчено и изплашено. Беше пребледнял, в очите му припламваше несигурна светлина, а гласът му трепереше, когато попита:

— Салина дел Кондор ли? Какво е това име, не съм го чувал.

— Много добре ти е известно, просто ти личи.

— Не знам за какво говорите и какво искате от мен. Не желая да си имам работа с вас.

— Имаш всички основания за това. Пази се, Антонио Перильо!

Хамер бръкна в джоба си и хвърли на масата няколко книжни талера, за да плати сметката, взе шапката си от закачалката и се отправи към вратата, без никой да посмее да го спре. Откакто бе станал от стола си, всеки беше разбрал, че не е разумно да се спречкваш с този голиат. Тримата му спътници го последваха.

Едва когато вратата се затвори зад тях, смелостта на бикобореца се възвърна. Той се обърна към приятелите си, за да оправдае поражението си, тъй като един от тях му извика подигравателно:

— Какъв позор, Антонио Перильо! Просна те на земята!

— Защо не изтичаш ти подире му да се биеш с него! Никой човек не може да се мери с великаните.

— Може и да е така. Но той ти заговори на «ти». А ти не само че го преглътна, ами продължи да му говориш на «вие».

— Изобщо не съм обърнал внимание.

— А каква беше тая Салина дел Кондор? Какво искаше да каже?

— Че знам ли? Изглежда този немец страда от някаква фикс-идея. Нали сте чували, че немците или са мечтатели, или сомнамбули. Да не говорим повече за това!

Но може би тази тема нямаше да бъде изоставена, ако в същия момент не влезе една личност, която привлече всички погледи. Човекът беше гаучо, но имаше толкова дребна и слабичка фигура, че никой от присъстващите не бе виждал през живота си гаучо с такъв ръст. Човечето носеше бели широки панталони, които достигаха само до коленете му, и червена памучна чирипа. Това е един вид покривало, което обитателите на пампасите навиват около хълбоците си и при нужда изтеглят нагоре отпред и отзад, като го прикрепят към тялото си с колан. Дребният човечец беше навил ръкавите на ризата си над лактите, която, подобно на панталоните, бе чиста и бяла. Върху пояса си беше завързал червен ешарп, чиито краища висяха отстрани.

Горната част от тялото му беше покрита с пончо. И то също беше червено. Пончото е вълнено одеяло с отвор по средата, през който се провира главата. Краката му бяха обути в ботуши до коленете, каквито носи истинският гаучо. Те се правят по следния начин: след като се заколи някой кон, от долната част на краката му се свлича още топлата кожа, но без да се разрязва и се поставя в гореща вода, за да може по-лесно да се остържат космите. После още докато е мокра, кожата се навлича на краката като чорап. Когато изсъхне, тя приляга плътно около прасеца и образува устойчива защита срещу всякакви капризи на времето, обаче не може да се свали, без да се разкъса или докато не падне сама от крака. Естествено в този случай са покрити само прасците и горната част на ходилата; пръстите на краката се подават, а и стъпалото остава незащитено. Гаучото, който носи такива ботуши, ходи бос — ако изобщо може да се каже, че ходи. При него става дума за ходене само тогава, когато се намира вътре в къщата си, иначе е непрекъснато на седлото на коня си. Това, че пръстите на краката му остават голи, е дори добре дошло за него, защото стремената са направени толкова малки, че може да пъхне вътре само върховете на пръстите си. Затова пък шпорите му са толкоз по-големи. Малкото човече, което бе влязло в кафенето, също имаше чифт шпори с колелца, с размери на сребърни монети от пет марки. На главата си носеше сива филцова шапчица, с голям пискюл, а около врата му се виждаше кърпа от червена коприна, чиито увиснали краища бяха завързани отпред. Гаучото носи такива кърпи, защото те предпазват врата му от слънчево изгаряне и същевременно при езда разхлаждат приятно. В пояса под ешарпа дребосъкът беше затыкнал дълъг нож и двучевен пистолет, а през рамото му на широк ремък бе праметната двучевна карабина, която не беше много по-къса от самия него. В ръцете си той носеше две книги.

Това последно обстоятелство привлече най-силно погледите на всички. Гаучо с книги! Никой не беше виждал още подобно нещо. Освен това дребосъкът бе най-старателно избръснат, което не можеше да не направи също така впечатление. На всичко отгоре се спря на вратата за миг и поздрави високо с «Buenos días» ^[4], нещо, което другиму не би минало и през ум. След това се отправи към една токущо освободила се маса, настани се, отвори книгите и започна да ги прелиства и чете задълбочено, като че беше съвсем сам. Това бяха две

издания на Кралската академия на науките в Берлин от Е. д'Алтон и Вайс.

Шумът, който цареше до преди малко, се превърна в най-дълбока тишина. Човечето беше изненадало хората. Те не знаеха какво да мислят за него. Но това, изглежда, хич не го вълнуваше. Той изобщо не го забеляза; четеше и не се смути дори след като наоколо отново започнаха да шумят и да говорят за борбата с бикове. Едва когато един от келнерите, също така дребен като него, се приближи, за да го попита какво желае, той вдигна поглед и попита на чист испански:

— Имате ли бира? Имам предвид «цереvizия», както се казва на латински.

— Да, сеньор, имаме бира, по шест книжни талера бутилката.

— Донесете ми една бутилка, на латински «ампула» или «лагена».

Келнерът го погледна учудено, донесе бутилката и напълни чашата му с бира. Гостът обаче не започна да пие и не вдигна поглед от книгите си. Никой не се занимаваше повече с него с изключение на един човек и той бе Антонио Перильо, бикоборецът. Той почти не го изпускаше от очи, цялото му внимание изглеждаше погълнато от него дотолкова, че дори престана да участва в разговора. Най-сетне стана, приближи се до дребосъка и каза много учтиво:

— Извинете, сеньор! Като че ли се познаваме? Облеченият с червени дрехи дребен гаучо вдигна изненадано поглед от книгата, стана от стола и отвърна по същия учтив начин:

— Съжалявам, сеньор, трябва да ви кажа, че се заблуждавате. Не ви познавам.

— Тогава имате причини да го твърдите. Убеден съм, че вече сме се срещали горе край реката.

— Не, понеже изобщо не съм бил там. Намирам се в тази страна едва от една седмица и не съм направил нито крачка извън Буенос Айрес.

— А може би ще ми разрешите да попитам откъде сте всъщност?

— От Ютербок, което се пише и с «к» и с «г» на края. И досега не е решено кое е по-правилно. Но аз твърдо държа на «Ютербок» ^[5].

— Това селище ми е напълно неизвестно. Ще имате ли добрината да ми кажете името си?

— С най-голямо удоволствие. Моргенщерн, доктор Моргенщерн.

— А професията ви?

— Аз съм учен, или по-точно казано, частен учен.

— И с какво се занимавате?

— Със зоология, сеньор. Понастоящем съм дошъл в Аржентина, за да търся глиптодonti, мегатериуми и мастодonti [6].

— Не разбирам. Никога не съм чувал тези думи.

— Имам предвид гигантския броненосец, гигантския ленивец и гигантския слон.

Лицето на бикобореца се удължи, той погледна дребния човечец изпитателно и след това попита:

— И къде ще търсите тези животни?

— Естествено в пампасите, за които за съжаление все още не може да се каже със сигурност дали са се образували преди, или по време на дилувиума.

— Дилувиум? Сеньор, разбирам! Използвате някакъв непонятен език, за да ми намекнете, че разговорът с мен ви е неприятен.

— Но тоя език съвсем не е толкова непонятен, както си мислите. Надникнете в тези две книги, чиито автори са много добри познавачи на дилувиума! Вайс и Д'Алтон положително са ви познати и...

— Не, съвсем не — прекъсна го бикоборецът. — Не познавам тези двама господа. Но за вас все още мога да твърдя, че ви познавам, и то по-добре, отколкото си мислите. Ще признаете ли, че това облекло е само предрешаване?

— Предрешаване ли? Хмм! Ако искам да бъда искрен, трябва наистина да призная, че иначе нямам навика да ходя облечен като гаучо.

— Но вие яздите отлично, както съм виждал вече.

— Заблуждавате се, сеньор. Е, няколко пъти съм имал възможност да се качвам на кон, на латински «еквус», но онова, което латинистите наричат «екво вехи», тоест изкуството на ездата, ми е останало чуждо в девет десети от същината си.

Перильо не можа да се сдържи да не поклати глава. По лицето му се плъзна дипломатична усмивка и като се поклони, той каза:

— Нямам право да настоявам повече сеньор, защото всяка ваша дума ми показва, че искате да останете инкогнито. Имайте добрината да ми простите това натрапничество! Убеден съм, че ще дойде време, когато ще свалите сегашната си маска!

Той отново се върна на масата си. Червеният гаучо поклати на свой ред глава, седна и промърмори: «Да си сваля маската! Този сеньор, изглежда, много се е объркал.»

След това пак се наведе над книгите си. Но скоро спокойствието му бе нарушено отново, тъй като към него се приближи ниският келнер, който бе стоял наблизко и беше чул разговора, и му каза:

— Сеньор, няма ли да пиете? Жалко за бирата, да стои тъй дълго и да изветрява.

Гаучото вдигна поглед към него, взе чашата, отпи от нея и после отвърна:

— Благодаря ви, сеньор. Човек трябва да привикне да не забравя приятното заради необходимото. А пиенето, на латински «бибере», е не само приятно, но дори необходимо.

Той се наклони да продължи да чете, но забеляза, че келнерът все още стои прав пред него, и го попита:

— Имате ли да ми кажете още нещо, сеньор?

— Да, ако нямате нищо против. Преди малко споменахте Ютербок. Да не би да сте немец?

— Наистина съм такъв, както доказва и името ми Моргенщерн. Ако бях римлянин, може би щях да се казвам на латински Юбар.

— Страшно се радвам, сеньор. Мога ли да говоря с вас на немски?

— На немски ли? Нима сте немец?

— Амче да, и то какъв! ^[7] Роден съм в Щралау край Берлин, значи съм съвсем близък ваш земляк, гос'дин докторе. А че сте доктор, чух преди малко.

— Виж ти, щралауец! Кой би могъл да подозира! Мислех ви за аржентинец. А как се озовахте отвъд океана?

— С инстинкта на водното конче. Нали знаете рибарския празник в Щралау и езерото Румелсбург. Оттам съм свикнал с водата и се движа все по нея. Така попаднах в Хамбург, а после продължих до Южна Америка.

— Защо дойдохте тук?

— Ами исках да забогатя, разбира се.

— Е, и?

— Да, е, и! Не се става богат тъй бързо, както си мислех. Понявга идват и лоши времена и ако не те отминат, просто не събираш милиона, за който си мечтал.

— Имате ли роднини в отечеството?

— Не. Ако си имах някого или нещо, щях да си остана в къщи. По едно време много исках да стана войник, тъй като сърцето ми винаги е хранело патриотични чувства, ама не ме взеха, понеже съм една педя по-нисък. Обявиха ме негоден за военна служба. Т'ва тъй ме ядоса, че се емнах и тръгнах из странство, за да видя дали пък там няма да ме сметнат за годен.

— И колко време сте вече тук?

— Пет години, с които сметката на моята цъфтяща и буйна младост се закръгля на двайсе и пет лазарника.

— И с какво се занимавахте през това време?

— С каква ли не работа, но почтена, без обаче да постигна нещо. Ей сега на, съм келнер, ама не е за постоянно, а помагам само днес, щото очакват много посетители. Напоследък се бях заловил с работа на пристанището.

— Били ли сте вече във вътрешността на страната? Имам известно основание за този въпрос.

— На ваште услуги. Два пъти съм стигал чак до Тукуман, и то като помагах да прекарват коне.

— Значи можете да яздите?

— Като лъва на Фрайлиграт. ^[8] Тази работа се учи често по-бързо, отколкото си мисли човек.

— Добре, много добре! А сега най-важното. Тук, в Аржентина, трябва да има много кости, нали?

— В огромни количества!

— Отлично! Аз търся някои кости.

— Кости ли? А защо?

— Интересуват ме.

— Тъй ли? Още не съм чувал за такъв интерес. Ама ще ви утеша. Ако искате да имате кости, мога да ви натоваря няколко кораба с тях. — Преддилувиални?

— Туй не го проумявам, мога само да кажа, че се намират от всякакъв вид.

— От мастодонти?

— От животни, даващи мас ли? Колкото щете!

— Имах предвид гигантските слонове.

— Не ми е известен такъв добитък.

— Това е обяснимо, защото са живели преди потопа.

— Тогава всичко е отишло по дяволите, няма и кост от тях. След потопа тук се намират само кости от говеда, коне и овце.

— Не ме разбирате. Търся кости на допотопни животни, каквито има в тукашния естественоисторически музей.

— Аха! Дето са скрити в земята и оттам човек трябва да ги изрови. Виждал съм и такива. Намират се навсякъде из пампасите. Значи такива неща искате да търсите и изкопаете?

— Да. Ще наема гаучоси и заради това съм се облякъл като тях — още от самото начало да им се видя симпатичен. Но преди всичко ми е необходим слуга, на когото да мога да разчитам. Вие ми харесвате, имате честна и същевременно хитра физиономия, изглежда не страдате от тъпота, наричана от латинистите «стултиция». Имате ли желание да ми станете слуга?

— Защо не, ако се отнасяте с мен добре.

— Тогава елате утре рано сутринта в дома, където съм отседнал, за да поговорим за всичко необходимо. Познавате ли банкера Салидо?

— Да. Търговската му къща е съвсем наблизо, но той живее във вилата си извън града.

— И аз живея там, понеже му бях препоръчан и съм негов гост. А сега ме оставете да чета!

— Добре, четете си, четете си, гос'ин докторе. Утре ще дойда и ми се струва, че двамата отлично ще се споразумеем. Ще ви измъквам от земята всеки кокал, колкото и голям да е той.

Изглежда този разговор продължи да занимава мислите на Моргенщерн, защото той не четеше вече така внимателно, както преди, а не забравяше и пиенето. След като поизпразни бутилката, Антонио Перильо стана, за да плати и да си върви. След известно време си тръгна и Моргенщерн. Той наброи цели шест книжни талера. Това може да се стори някому твърде много, но съвсем не е така, понеже книжният талер има стойността на шестнайсет немски пфенига. Все пак цената от двадесет и шест пфенига за една бутилка бира не може да се нарече малка, но бирата, поне внесената от Европа, минаваше тогава за много по-люксова напитка, отколкото днес.

Щом излезе от кафенето, Моргенщерн сви наляво по улицата, водеща право към вилата на банкера. Той беше зает твърде много със своите мисли, за да забележи двамата мъже, които се бяха облегли

отсреща на страничните диреци на една порта, очаквайки някого. Първият от тях не беше никой друг, а Антонио Перильо, а вторият — един от хората, които преди това също бяха присъствали в кафенето. Но последният беше по-висок и по-широкоплещест от бикобореца; а якото му телосложение говореше за необикновена физическа сила. По безбрадото му и загрубяло от слънцето, дъжда и вятъра лице, личеше, че живее в пампасите и планините. Но впечатлението, което правеше това лице, не можеше да се нарече благоприятно. Тесният, силно извит нос напомняше неволно човката на лешояд. Изпод склучените на носа вежди очите му хвърляха пронизващи погледи. Тесните безкръвни устни подсилваха още повече приликата на лицето му с граблива птица. Беше облечен в обичайните за местното население дрехи. На главата си носеше широкополо сомбреро.

Щом разпозна ясно немския учен на светлината от прозорците на кафенето, покрай които мина Моргенщерн, мъжът прошепна на Перильо:

— Няма никакво съмнение. Той е, колкото и упорито да е отричал.

— Само дето си е обръснал брадата и се е преоблякъл като гаучо. Но така не може да ни заблуди. Непременно трябва да науча къде живее. Проследи ли го внимателно?

— Няма ли да дойдеш и ти?

— Не. Може да се обърне и да ни познае. Тогава не е изключено у него да се породят подозрения. Ще вляза в тази сладкарница надясно, за да изчакам завръщането ти.

Перильо се запъти към посочената «конфитерия», а другият започна тайно да следи немца. Както вече споменахме, улицата водеше в свършено права линия, понеже Буенос Айрес е строен изключително симетрично. Състои се само от къщи, образуващи големи четириъгълници, между които улиците се пресичат точно под прав ъгъл. Следователно градският план може да се сравни с шахматна дъска.

Околностите са незначителни като пейзаж. Няма никакво разнообразие — нито хълмове, нито падини, липсват храсталаци и дървета. Оставиш ли града зад гърба си, пред теб е откритата и равна пампа, а на хоризонта небето и земята се сливат така, че не може и дума да става за някаква ясна граница между тях. Пристанището е

лошо, а водата на Ла Плата има мръсен глинест цвят, тъй че и реката не придава на града някаква особена прелест.

Буенос Айрес се простира почти на същата площ, както и Париж. Следователно човек може да си представи колко надалеч е разпръснат градът. Има няколко много красиви улици и площади, но излезе ли се от централната част на града, започват да се срещат грубо построени дюкянчета, грозни къщурки и бунища. Вярно, че някои от крайните улици имат елегантен вид, тъй като по тях са разположени вилите на богатшите. Такава вила тук се нарича «канта».

В централните и най-оживени квартали на града се срещат двуетажни, триетажни, а дори и четириетажни сгради, но обикновено къщите се състоят само от приземен етаж и не са високи, затова пък се разпростират толкова повече на ширина и дълбочина. Подобни къщи имат плоски покриви, покрити с керемиди, над които се издигат малки наблюдателници, наричани «мирадорес». Покривите са съвсем слабо наклонени, за да може дъждовната вода да се стича към двора, в поставените там цистерни.

Само по-бедните хора имат един-единствен двор. По-хубавите къщи са обградени от три, четири, а понякога и повече дворове. Застане ли човек пред входната врата на подобна сграда, изработена изкусно с фини плетеници от ковано желязо, може да забележи през тях цяла редица от чисти мраморни дворове, украсени с фонтани и много цветя. Къщите на заможните хора се строят обикновено от мрамор.

Ако някой попита защо Буенос Айрес има само плоски покриви, отговорът е много лесен. Първо, високите полегати покриви изискват много повече строителен материал и са необходими само в такива райони, където средното количество на валежите е голямо. А в Буенос Айрес вали значително по-малко, отколкото в Германия. Второ, високите покриви и фронтони биха предложили твърде голяма площ на «памперото», силните унищожителни бури, връхлитащи откъм Кордилерите. И най-сетне плоските покриви предлагат удоволствието вечер да се поразходи човек по тях и да подиша свеж въздух.

Ако някой си мисли, че по улиците на Буенос Айрес може да види препускащи гаучоси, много се лъже. По-скоро придобива чувството, че се намира в някой европейски град. Всички се обличат по френска мода. А и броят на живеещите тук европейци е твърде значителен.

Само половината от жителите са аржентинци. По онова време [9] в града имаше четири хиляди немци, петнайсет хиляди французи, двайсет хиляди испанци, петдесет хиляди италианци, а освен това много англичани и още повече швейцарци. Тази пъстра смесица от толкова много националности е довела до необикновеното владеење на езици от населението. Има хора, и то съвсем млади, които си служат до съвършенство с три, четири, а понякога и с повече езика. И те се срещат дори по-често, отколкото в Париж, Лондон или Ню Йорк.

Що се отнася до името на града, той едва ли го заслужава напълно. Буенос Айрес означава «хубав въздух», но напече ли слънцето плоските покриви на ниско разположения град, надали някой ще издържи в задушните нажежени помещения. А дървета, истинските освежителни на въздуха, липсват, поне няма такава растителност, каквато ние сме свикнали да наричаме с това име. Тук вече не виреят лимоните и портокалите, а тропическите плодни дръвчета — още по-малко. Климатът е твърде горещ за ябълки, сливи, череши и други подобни дървесни видове, така че могат да се видят само грозде, круши, праскови и кайсии, но пък те са превъзходни по качество. А в източната част на страната изобщо няма гори. Най-много тук-там някой от богатите собственици да засади градината на вилата си толкова нагъсто, че да може да усети истинска прохлада под клоните на дръвчетата.

Вилата на банкера Салидо беше една от най-хубавите. Той бе извънредно гостоприемнен човек, който обичаше науката и изкуствата и самият си кореспондираше с видни техни представители от Европа. Поради тази причина му беше препоръчан и доктор Моргенщерн, намерил в дома му най-сърдечен прием. Вилата се намираше в южния край на града, така че ученият трябваше да измине дълъг път, а Антонио Перильо се видя принуден да чака много дълго завръщането на своя съмишленик.

И в тази сладкарница имаше многобройни посетители, на които утрешният бой с бикове предлагаше богат материал за разговор. Перильо не познаваше никой от тях, а също и той им беше непознат. Говореха за сеньор Крусата, чуждестранния бикоборец, и бяха убедени, че тукашните еспадас няма да могат да се мерят с него. Това ядоса Перильо страшно много, но той внимаваше да не се издаде, че и той е един от тези еспадас. Споменаха, разбира се, и за ягуара, и за

дивия бизон и всички бяха на мнение, че бикоборците щяха да имат трудна задача.

— Във всички случаи ще се лее кръв — обади се един от присъстващите, — също и човешка кръв. Не искам да говоря за бизона, защото не съм виждал още такова животно, но ягуарът е опасна и издръжлива твар, която не умира веднага, от първия удар. Сега Перильо не можа да издържи и подхвърли:

— Ягуарът е страхливец! Готов съм да му изляза насреща с нож в ръка!

— За да бъдете разкъсан от него — изсмя се другият.

— Говоря сериозно. Нима не сте чували още, че ягуарът бяга, щом види човек, и че има гаучоси, които го ловят с ласо?

Ето че сега се обади някакъв възрастен мъж със загоряло от слънцето лице, който седеше самичък и не се беше намесвал дотогава в разговора:

— Прав сте, сеньор. Ягуарът бяга от хората и се е случвало гаучосите да го ловят с ласата си. Но какъв е бил този ягуар? Ягуарът от крайбрежията на реките, нали?

— Та има ли и други ягуари?

— Няма други видове, защото ягуарът си е ягуар, обаче я сравнете живеещия край реките ягуар с онзи, който скита из пампасите, или дето обитава клисурите в планините! Реката предлага храна в изобилие. Там има хиляди и хиляди водни свинчета ^[10], с които ягуарът може да се натъпче. Не му е трудно да ловува тези глупави животни. Той си напълва търбуха с тях и става мързелив и страхлив. Щом види някой човек — и дим да го няма. Но на ягуара от пампасите не му е толкова лесно. Налага му се да се бори с биволи, с коне, а реши ли да отмъкне някоя овца — и с пастирите. Положително той не е страхлив. А ако живее в планините, трябва да ходи на лов за диви ламы, които са по-бързи от него и не се оставят тъй лесно да бъдат заловени. Там той е принуден да гладува, а гладът води до ярост. Такъв планински ягуар напада съвсем открито посред бял ден и въоръжен човек. Това е забележката, сеньори, която тъй много ми се искаше да направя.

Ето че Антонио Перильо подигравателно се обади:

— Сеньор, изглежда, имате много обширни познания в тази област. Излизали ли сте някога извън пределите на града?

— Да, понякога.

— Ами докъде сте стигали?

— На север до Боливия, а оттам до Перу. Бил съм и в Гран Чако.

— При дивите индианци?

— Да.

— И индианците не ви ли излапаха, тъй както ягуарът излапва някое водно свинче?

— Сеньор, или не съм бил достатъчно угоен за техния вкус, или пък не са имали достатъчно смелост да се захващат с мен. Вероятно втората причина е изиграла някаква роля, понеже никога през целия си живот не съм се оставял тъй лесно да бъда излапан. И дори сега, когато остарях, в десницата ми има достатъчно сила, за да цапардосам по бърбривата уста всеки, който се опита да ми се подиграва. Запомнете го, сеньор!

— Само не се пали толкова, старче! Не съм имал такова намерение — каза Перильо помирително, тъй като сцената, разиграла се в «Кафе дьо Пари», го бе направила предпазлив. — Искях само да кажа, че не смятам ягуара за опасен.

— Опасен е за всеки човек, само за едного не е!

— Кой е той?

— Можете да се сетите. Всички са чували за него, а името му доказва онова, което твърдя.

— Тогава имате предвид Татко Ягуар?

— Да.

— Вярно, за него разправят, че нападал и най-дивия ягуар с голи ръце, но не го вярвам.

— А аз вярвам, защото съм го виждал със собствените си очи.

— Значи сте го срещали в Гран Чако?

— Не съм го срещнал, а заедно отидохме дотам. Той ни е предводител, а аз и до ден-днешен съм от неговите хора.

Едва старият изрече тези думи, и наоколо се разнесоха силни възгласи на учудване и удивление. Хората наскочаха, за да се приближат до неговата маса и да му стиснат ръката. Понечиха да съберат няколко маси, където да насядат всички заедно с него, за да им разкаже нещо за този прочут мъж, чието име и подвизи бяха предмет за разговор на всички. Обаче старият ги спря с думите:

— Татко Ягуар не обича да говорим за него. Направо ни е забранил и вие, сеньори, не бива да ми се сърдите за моя отказ.

— А как изглежда всъщност той? — осведоми се Перильо.

— Както всеки друг човек.

— На каква възраст е?

— Може би на петдесет години.

— Местен жител ли е?

— Сеньор, никога не съм виждал неговия акт за раждане.

— А не може ли да научим с какво се занимава всъщност? Ту казват, че бил йербатеро, ту златотърсач, или пък го наричат сен-дадор, водач на керваните през Андите. Дори вече чух, че бил и привърженик на някаква политическа партия и предоставял пушката си в услуга ту на този, ту на онзи бунтар.

Йербатеросите са събирачи на чай, които се скитат из девствените гори, за да търсят известния парагвайски чай. Животът им е изложен многократно на различни опасности. Сендадор означава следотърсач, следователно има абсолютно същото значение като американската дума скаут. Старият отговори:

— Мога да ви кажа що за човек е Татко Ягуар — той е истински мъж и втори като него едва ли ще намерите. Никога не е служил на каквито и да било метежници и никога няма да им служи. Приятел е на всички добри хора и враг на всички зли. Ако не принадлежите към първите, тогава пазете се да не го срещнете някой път.

— Езикът ви става все по-остър и язвителен, добри ми приятелю! Толкова ли ви разсърдих, като казах, че считам ягуара за страхливо животно?

— Не. Но вашето твърдение, че ще му излезете настреща само с нож в ръка, ми показва, че сте самохвалко, или пък неосведомен човек, а аз не мога да понасям нито едните, нито другите. Възможно е ягуарът, който ще видим утре, да е живял край реките, но може да е дошъл и от пампата. Ще разберем от неговото поведение. Що се отнася до мен, той ни най-малко не събужда любопитството ми. Много повече ми се иска да разбера дали някой от всички еспадас ще се осмели да излезе срещу бизона.

— Всички ще се осмелят, всички. Уверявам ви!

— Ще видим. Един такъв бизон става опасно животно, когато е раздразнен. Знам го от Татко Ягуар, който е убил стотици от тях. —

Може би в пампата? — изсмя се Перильо.

— Не, в прериите на Северна Америка, където преди години също е ловувал.

— И там ли е бил? Тогава значи не е «портенъ», а пришълец, нали? Това обстоятелство наистина не ми харесва особено.

— Така ли? Е, що се отнася до това, не ми се вярва Татко Ягуар да се интересува много-много дали ви харесва, или не.

— Защото не ме познава. Но ако чуе името ми, сигурно ще счете за голяма чест да ми стисне ръката.

— Тъй ли? И кое е това прочуто име?

— Перильо.

— Ах! Да не би да сте Антонио Перильо, онзи еспада, който утре също ще участва в коридата? .

— Разбира се, че съм аз.

Той хвърли към стария човек поглед, от който си личеше, че очаква да чуе хвалебствия, изпълнени с най-голямо страхопочитание. Но думите, достигнали до ушите му, бяха съвсем други:

— Я ми кажете, сеньор, защо се борите с бикове?

— Ама че въпрос! За да ги убивам, разбира се. Пронизваме ги, за да покажем нашето изкуство.

— Хубаво изкуство! Не е никакво геройство да намушкаш някое добиче, което преди това е било изтощено от лудешка гонитба. Аз убивам дадено животно, защото се нуждая от месото му, за да живея. Но заради някаква толкова съмнителна чест да го пронижа, а на всичко отгоре преди това да го измъчвам с по-леки пробождания и почти да го уморя с гонитба, не — това е чисто изтезание. Следователно не би трябвало да се наричате еспада, много по-правилно би било името «десолядор» .

Перильо скочи от стола си и понечи да се нахвърли върху стария. Но за щастие тъкмо в този миг вратата се отвори и вътре влезе неговият съмишленик. Перильо промени намерението си, седна на мястото си и само подхвърли към стария думите:

— Искате да се заядете с мен, но не можете да ме обидите, защото стоите толкова по-ниско от мен, че ви е невъзможно да вдигнете поглед тъй нависоко, та да ме съзрете.

— Същите думи казаха мухата на лъва, докато жужала над него. Но ето че долетяла някаква птичка и я глътнала.

Перильо се престори, че не чува тези думи. Неговият приятел се настани до него и му прошепна:

— Пак ли кавги? Внимавай! Работата ни е тайна и изисква предпазливост. И десетина приятели не могат да ни принесат толкова полза, колкото вреда би могъл да ни причини един-единствен враг.

— Мълчи! Този дърт бърбовец изобщо не е в състояние да ни напакости. Кажи ми по-добре какво успя да разбереш!

Двамата разговаряха толкова тихо, че не можеха да бъдат чути от останалите посетители. Въпреки това другият се огледа предпазливо наоколо и щом забеляза, че никой не им обръща внимание, каза:

— Той е, съвсем съм сигурен. А знаеш ли къде живее? При Салидо, банкера.

— Todos demonios [\[11\]](#)! При Салидо? Кой би помислил! Ами че това е изключително опасно за нас!

— За съжаление! Всичко ще му разкаже. Уверен ли си, че те е познал?

— Бих могъл да се закълна. Иначе защо ще се преструва? Само за да приспи бдителността ми!

— Тогава трябва да намерим някакво средство да го накараме да мълчи.

— Хмм! Разбирам те: с един нож или куршум в главата. И то без да се губи време. Утре ще е вече може би твърде късно. Изобщо не бива да стига до полицията. Де да можехме да узнаем в коя стая живее!

— Аз знам. Почаках, докато влезе в къщата, и се прехвърлих през оградата в градината. За щастие вилата няма дворове и зидове. Намира се в средата на градината, тъй че човек може да обикаля около нея. Скоро след като изчезна през вратата, се осветиха прозорците на една стая на горния етаж откъм задната страна на постройката. Беше запалил лампата.

— Но може да е бил и някой друг.

— Не, понеже се приближи до отворения прозорец, за да го затвори. Видях го ясно да стои до него.

— Колко прозореца имаше стаята?

— Два.

— А спусна ли жалюзите на прозорците?

— Не.

— Дали наблизко няма да се намери някоя стълба?

— И затова помислих и се огледах наоколо. В един от ъглите на градината расте някакво дърво, което е било подкастрирано. Стълбата бе все още облежната на него. Достатъчно дълга е, за да стигне до прозореца.

— Добре, много добре! Но за съжаление все още не може да се заловим за работа. Твърде е рано. Улиците са прекалено оживени. Не е изключено някой да ни види.

— Трябва да почакаме до полунощ. Но дали и тогава няма да е буден?

— Буден или не, все едно. Утрешният ден не бива да го завари жив. Ако е още буден, ще получи куршум през прозореца. Ако е заспал, ще влезем в стаята. Но хайде да тръгваме вече. Тук не ми харесва.

Перильо плати сладоледа, който беше изял, и след това двамата, готови с толкова лека ръка да сложат край на един човешки живот, за да предотвратят разкриването на друго, по-старо престъпление, се отдалечиха.

През този ден улиците и обществените заведения бяха оживени по-дълго, отколкото обикновено. Жителят на Буенос Айрес е домосед и е нещо обичайно да си легне навреме. Днес обаче последните посетители напуснаха «Кафе дьо Пари» чак в единайсет часа. Немският келнер получи надницата си и можеше да си върви. Навън пред вратата той се спря. По улиците все още имаше хора. Беше началото на декември и вечерта бе хубава и прохладна. Мислеше за новата си работа и радостта, че бе намерил за господар земляк, не му позволяваше да почувства умората. Реши да се поразходи и съвсем неволно се отправи в посоката, където знаеше, че живее доктор Моргенщерн. Действията на хората често се определят от някакъв вътрешен подтик, за който те не си дават ясна сметка, и ето как немецът изведнъж се озова пред вилата. Дори и самият той доста се изненада.

Тук, далеч от оживеното движение, нямаше запалени фенери. Беше тъмно. Единствено звездите пръскаха несигурна слаба светлина, при която се виждаше само на няколко крачки. Келнерът се канеше вече да се връща, когато долови лек шум от дебнещи крачки. Това му се стори подозрително. Защо бяха толкова тихи? Който има чиста съвест, ходи нормално. Той се прилепи плътно до оградата и зачака.

Насреща му, по средата на улицата, се зададе някакъв човек, мина покрай него и спря. Последва го втори, който застана до първия. Зашушукаха си нещо, след това се приближиха до оградата, прехвърлиха я с голяма сръчност и се озоваха в градината.

«Значи крадци!» — помисли си немецът. Но какво ли искаха да откъснат? Само плодове? Или ставаше въпрос за кражба с взлом в дома на богатия banker? Той трябваше да ги проследи и затова колкото можеше по-тихо също се прехвърли през оградата. Отвъд нея имаше тревна площ, която поглъщаше шума от стъпките. Но ето че съзря на ъгъла един от мъжете и спря, за да го наблюдава. След известно време видя, че човекът изчезна към задната страна на къщата. Келнерът се наведе ниско и запълзя на четири крака към ъгъла. Онзи тип стоеше и гледаше към два осветени прозореца на горния етаж. В същия момент, промъквайки се тихо отстрани, се приближи и вторият мъж. Носеше стълбата, която подпря на зида така, че горният ѝ край легна върху парапета на един от прозорците.

Каква ли цел преследваха тези хора? Нима при кражба с взлом се влиза в осветен прозорец? Да не би да замисляха само някаква шега? В такъв случай би било глупост да се вдигне тревога. Все пак немецът продължи да наблюдава внимателно двамата мъже. Докато единият държеше стълбата, другият започна да се изкачва по нея. Щом се озова горе, той надзърна в прозореца, после слезе пет-шест стъпала надолу и прошепна няколко думи на останалия долу човек. На келнера му се стори, че говорещият държи в ръката си някакъв предмет с металически блясък. След това се разнесе двукратно тихо щракане, също както когато се запъват спусъците на двучевен пистолет. Обзет от страх, немецът бързо се отправи към двамата мъже, които все още си шепнеха. Те не можеха да го забележат, защото той се движеше пълзешком. Келнерът долови думите:

— Седи и чете.

— В какво положение?

— Лявата му страна е обърната към прозореца.

— Лицето му открито ли е?

— Да. Подпрял си е главата с ръка от другата страна.

— Застреляй го тогава в слепоочието. Там е най-сигурно! Значи ставаше въпрос за убийство! Келнерът така се изплаши, че няколко секунди не бе в състояние да се помръдне. А ето че онзи негодник

отново се изкачи горе и с дясната си ръка насочи към прозореца дулото на пистолета. Това накара спотаилият се немец да се окопити. Той извика силно, втурна се към стълбата, така че намиращият се горе негодник, който тъкмо натискаше спусъка, изведнъж полетя надолу точно когато изтрещя изстрелът. Келнерът се хвърли върху него, за да го задържи.

— Пусни ме, куче, иначе ще те застрелям! — изскърца със зъби убиецът.

Разнесе се изстрел и немецът почувства болезнено подръпване в лявата ръка. Беше ранен и не можеше повече да задържи човека, който скочи на крака и бързо изчезна в тъмнината. Другият вече бе избягал.

Двата изстрела разбудиха обитателите на къщата. В нея настана оживление. Горе се отвори един от осветените прозорци. Показа се главата на доктора и той извика:

— Кой убиец стреля по мен? Защо не ме оставят да чета на спокойствие?

Повторно обзет от уплаха, келнерът възкликна:

— Олеле мале! Гос'ин докторе, нима вас искаха да убият?

— Кой е долу? Този глас ми се струва познат.

— Аз съм, аз, Фрице Кизеветер, гос'ин докторе.

— Фрице Кизеветер? Не съм срещал още индивид с подобно име.

— О, срещали сте! Запознахме се днес в «Кафе дьо Пари». Вие искахте да ме вземете на работа заради допотопните кости.

— Ах, келнерът! Но човече, как ви хрумна идеята да стреляте по мен?

— Какво, аз ли? Това е вече прекалено! На нищо не прилича! Аз съм бил онзи, дето стрелял!

— Ами кой? Или не сте сам?

— Съвсем самичък съм, единствената жива душа в градината.

— Но какво търсите тук?

— Искях да ви спася. А сега, след като ми дължите живота си, ме считате за способен на такова подло убийство. Това ме обижда до дъното на душата ми!

Но му бе писано заслугите му да останат непризнати не само от доктора. Обитателите на къщата наизлязоха със свещи и фенери, както и с най-различни оръжия в ръка, за да заловят злодея. Не помогнаха ни приказки, ни молби. Фрице Кизеветер бе хванат и откаран в къщата,

при което не мина без здрави удари. Искаха да повикат полиция, за да го отведе, но той се помоли първо да го изслушат спокойно. Докторът подкрепи тази молба с обяснението: «Не съм сторил никакво зло на този млад човек, напротив — исках да го взема на работа при мен. Нима това може да е причина, за да ме застреля? А има и честно лице. Дори и да е подъл убиец, това все още не е причина да му се забранява да говори. И тъй, предлагам да му се даде разрешение да ни изложи своята защита, на латински „дефензио“».

Фрице разказа развоя на случката и поиска да бъдат огледани следите. Изпълниха желанието му и наистина стигнаха до убеждението, че не беше излъгал. Забелязаха отпечатыци от стъпки не само където убийците бяха прехвърлили оградата, но откриха и местата, откъдето бяха скочили обратно на улицата. Най-сетне зад къщата те намериха шапката на единия от тях, който я беше изгубил по време на падането или на схватката с Фрице. Келнерът кървеше. Прегледаха раната му. Не беше опасна, куршумът само леко бе засегнал ръката.

Сега вече знаеха, че двамата мъже бяха прехвърлили оградата, за да застрелят немския доктор. Само чрез намесата на Фрице куршумът беше отлетял в друга посока. Но кои бяха убийците и каква ли причина може да ги е накарала да се опитат да убият човек, който се намираше едва от една седмица в страната и положително не беше обидил никого?

— Не успяхте ли да различите лицето поне на единия? — попита bankerът.

— Само отчасти — отвърна Фрице. — Докато първият от тях се намираше горе на стълбата и насочваше пистолета към стаята, главата му бе осветена от лампата и аз можах да видя отстрани половината му лице. Стори ми се, че приличаше на онзи еспада, Антонио Перильо.

Това направи работата само още по-объркана. Вярно, че Перильо бе човек със съмнителна слава, но никой не вярваше, че е способен да извърши убийство. Та каква ли причина можеше да има, за да очисти доктора с куршум? Дори беше разговарял с него приятелски в кафенето. Обстоятелството, че очевидно го е взел за друг човек, наистина даваше повод за размисъл. Ето защо bankerът нареди да уведомят полицията. Тя се появи в лицето на двама служители с офицерски чин, облечени със сини полицейски униформи. Те огледаха

следите, прецениха фактите и накрая изразиха мнението, че първо би трябвало тайно да се разбере къде е бил Перильо по време на злодеянието. Но в никой случай не можело да се предприеме нещо срещу него преди коридата, защото бил необходим като еспада, а и арестуването му можело да окаже нежелателно въздействие върху публиката.

Що се отнася до Фрице Кизеветер, нямаше никакво съмнение, че той беше спасил живота на доктора. Моргенщерн незабавно го взе на работа при себе си, и то при възможно най-изгодни условия.

Келнерът получи разрешение веднага да остане във вилата.

Втора глава

Corrida de Toros

На следващото утро всичко живо се стремеше да се сдобие с входни билети за представлението. Касата бе направо обсадена. Банкерът трябваше да се погрижи за четири места: за себе си, за своята съпруга, за доктор Моргенщерн, както и за младия си племенник, който му гостуваше.

Жената на банкера беше немкиня, чийто брат живееше в Лима, столицата на Перу. Той се казваше Енгелхард и имаше двама сина, на които някога щеше да се падне наследството на бездетния banker. По тази причина bankerът бе пожелал един от братята да прекара по-продължително време при него и му бяха изпратили по-младия, на име Антон. Шестнайсетгодишният юноша бе предприел пътуването по море около Кап Хорн, но беше имал страшно неприятно плаване. И затова, за да избегне второ подобно пътешествие, завръщането му у дома се налагаше да стане по суша през Андите. Сега важното беше да се намери удобен случай за такова пътуване. Преминаването през цяла Южна Америка е свързано с извънредно големи опасности и лишения и не всеки мулестар е подходящ човек, комуто може да се повери един многообещаващ юноша за подобно пътешествие.

Борбата с бикове щеше да започне точно в един часа. Но два часа преди това «Пласа де торос», както наричаха мястото на коридата, се беше изпълнило до такъв предел, че вече нямаше място за нито един зрител. Само ложите на президента и служителите от висшето държавно управление бяха все още празни.

На огромни плакати с букви, големи по една стъпка, беше изписана програмата. Свиреха няколко оркестъра, сменяйки се един Друг. Прислугата заглаждаше пясъка с гребла и метли, а от време на време от тази или онази врата се появяваше някой пъстро облечен бикоборец, който бавно и важно прекосяваше арената, за да може публиката да му се възхити.

Арената бе отделена от местата на публиката с дъсчена стена, която бе достатъчно здрава да издържи ударите на бикове, но не и твърде висока, за да могат изпадналите в беда тореадори да се

прехвърлят през нея. В единия край се намираше вратата, през която пускаха бикове, а в другия имаше врата, откъдето се очакваше появяването на ягуара. Говореше се, че заради северноамериканския бизон организаторите били принудени да вземат извънредни мерки за сигурност. Засега животното все още не се виждаше, но се чуваше неговият рев и този глас даваше да се разбере, че то няма да се остави да бъде заклано без съпротива.

Местата, които започваха зад споменатата дъсчена стена, бяха най-евтини. Там седеше и Фрице Кизеветер, на когото новият му господар беше подарил един билет. По-високо разположените места бяха значително по-скъпи. На тях се бяха настанили богатите хора, между които беше и банкерът с тримата си придружители. Случайността бе пожелала на съседните места да насядат белобрадият господин, който предишния ден в «Кафе дьо Пари» се бе представил под името Хамер, както и приятелите му. Той седеше до доктор Моргенщерн, който полагаше усилия да обясни на другия си съсед, младия перуанец, колко непристойни и осъдителни са тези борби с животни.

— Гледали ли сте вече подобна борба, драги ми млади сеньор? — попита той.

Антон Енгелхард отвърна отрицателно.

— Тогава трябва да ви кажа, че такива мъчения на животни не са нещо ново. Имало ги е още при древните гърци, преди всичко в Тесалия, както и при римляните, под управлението на императорите. Те са били езичници, които могат да бъдат извинени. А ние сме християни и не би трябвало да вършим подобни гнусни дела.

— Но, сеньор, та нали и вие самият сте дошъл, за да гледате заедно с другите!

Забележката на момчето очевидно смути учения, но той се измъкна, като отговори:

— Ами ако не бях дошъл тук, борбата нямаше ли да се състои?

— Щеше да се състои.

— Тогава не мога да бъда упрекнат. Освен това съм дошъл да правя научни изследвания. Следователно имам двойно извинение, «екскузацио», както казват латинистите. Аз съм зоолог, а нас ни очаква зоологическо зрелище. Все пак къде-къде бих предпочел някоя богата находка от дилувиума.

— А имало ли е и преди дилувиума подобни борби с животни? — попита Антон, като едва успя да скрие дяволитата си усмивка. Докторът му хвърли отстрани изпитателен поглед и отвърна:

— На този въпрос не може да се отговори току-така, с едно кратко «да» или «не». Споменава се за някакъв предледников, та дори и за още по-стар човек. Ако наистина е съществувал, при тогавашното ниско стъпало на развитие на нравите на хората може да се допусне, че...

Той бе прекъснат, защото музиката из свири оглушителен туш. Президентът беше заел ложата си и бе дал знак с ръка, че борбата може да започне. Ако досега гласовете на разговарящите зрители се сливаха в някакво глухо бучене, изведнъж настъпи такава тишина, че можеше да се чуе дишането на съседа. Нов знак с ръка на всемогъщия повелител — музиката подхвана марш и една врата се отвори, за да пропусне най-напред пикадорите. Те язدهа лоши коне, тъй като никой не иска да излага на рогата на бикове ценни животни. Следваха ги пеша бандерилиероси и еспада, за да обиколят веднъж цялата арена. После пикадорите заеха позиции в средата ѝ, обърнати срещу вратата, откъдето излизат бикове, за да посрещнат или да предприемат първото нападение. Бандерильеросите и всички еспада се оттеглиха зад подпорните стълбове или в нишите, направени за тази цел. Сега президентът даде за трети път знак — да бъде пуснат първият бик. Преградата бе отворена и животното се появи.

Беше черен бик с остри, извити напред рога. Освободен съвсем неочаквано от тясната си клетка в обора, той искаше да се наслади на свободата си и полетя напред с дълги скокове. Ето че забеляза пикадорите, стъписа се за миг, и после се затича право срещу тях. Те се пръснаха настрана, но все пак той успя да се добере до коня на единия от тях и му разпра корема. Ездачът понечи да скочи на земята, обаче кракът му се закачи в стремето и повлечен от коня си, той падна заедно с него на земята. Изглеждаше загубен, защото бикът свеждаше вече глава за втори удар. Но ето че бандерильеросите се притекоха на помощ. Със светкавична бързина те хвърлиха върху главата и очите на бика три-четири пъстри копиринени ешарпа. Той се стъписа и това даде време на пикадора да се спаси, докато конят му, пръхтейки, се потътри още малко по земята с изскочили навън вътрешности, и се строполи на място, издавайки болезнени стонове.

Всичко се разигра толкова бързо, че отделните движения едва ли можеха да бъдат различени добре едно от друго. Пикадорите бяха облечени в староиспански рицарски дрехи, докато бандерильеросите носеха модерно испанско облекло, украсено с множество галони и панделки. Те разполагаха само с ешарпове и споменатите вече пръчки, снабдени с извити куки — бендериляси.

Черният бик разтърси глава, за да се отърве от ешарповете, и когато това не му се удаде веднага, зарева от ярост. Можеше да се предвиди, че следващото му нападение щеше да бъде много опасно. Ето че зад гърба на бандерильеросите се разнесе звучен глас:

— Махнете си! Оставете ме да се приближа!

Беше Крусада, мадридският еспада. Бандерильеросите се поколебаха дали да му се подчинят, защото той поемаше твърде голям риск. обаче втората му заповед ги накара да се отдръпнат.

За да дразни бика, той беше облечен изцяло в червено кадифе, като кройката бе, разбира се, по испанска мода. В лявата си ръка държеше така наречената мулета — парче лъскав копринен плат, висящо на една пръчка, — а десницата му стискаше голата лъскава шпага. Той беше застанал на десетина крачки от бика, което представляваше много дръзка постъпка, тъй като животното не беше още изтощено. Изглежда, още от самото начало Крусада искаше с подобно геройство да бие тукашните си колеги. В същия миг черният бик освободи главата си и погледът му падна върху неприятеля му, който предизвикателно размахваше мулетата. Бикът наведе глава и се втурна към него, за да го прободне с рогата си. Бикоборецът остана спокойно на мястото си, докато върховете на рогата се озоваха на педя от него. После отскочи леко настрани и с удивителна точност заби шпагата си в холката на префучаващия край него бик. Животното потича още малко и след това рухна мъртво на земята. Бикоборецът изтегли шпагата си от врата му и я размаха над главата си под бурните одобрителни викове на възхитената тълпа. Беше показал завидно майсторство.

Тогава се явиха матадорите, за да извлекат навън трупа на животното заедно с коня, който все още издаваше болезнени стонове. После президентът даде знак да пуснат втория бик. Ще споменем само, че този бик нарани един бандерильеро и един еспада, а после бе убит от испанеца. Следващият бик прегازی два коня и рани леко

Антонио Перильо. Досегашният победител уби и него. Той бе сразил тукашните си съперници, беше приветстван тържествено, а дамите го обсипаха с цветя и носни кърпички. Перильо бе ранен в крака и се видя принуден да се оттегли. Яростта му, изглежда, нямаше граници.

После следваше главният номер от програмата — борбата между ягуара и бизона. Победителят щеше да се срещне накрая с тореадорите.

Най-напред бе отворена едната врата, от която изхвъркна ягуарът. Но не можа да стигне далеч, защото бе вързан за дълго ласо, чийто край беше окачен на металическа кука. Помъчи се да се освободи, ала безрезултатно, след което легна на земята, като фучеше. И остана така да лежи, давайки си вид, че многобройната публика не го интересува. Беше гладувал няколко дни и сега надуши кръвта, която бе пролята тук. Той бе необикновено силно животно в разцвета на силите си.

Ето че бе отворена и другата врата. Очакваха, че бизонът веднага ще се втурне, но той постъпи иначе — приближи се с бавни крачки, сякаш съзнаваше, че ще му се възхитят. Беше истински великан на своя животински вид, почти три метра дълъг и много добре охранен, така че като нищо можеше да тежи към тридесет центнера ^[12]. След няколко крачки се спря, разтърси глава, отмятайки дългите кичури козина, спуснали се от челото в очите му, и съзря ягуара. Всички бяха в страшно напрежение да видят какво ще се случи. Ягуарът скочи на крака и започна да вие. И да искаше да нападне, ласото го задържаше. Бизонът наведе глава настрани и го огледа внимателно с едно око. Изглежда, премисляше дали си заслужава труда да се залавя с такъв противник. После му обърна гръб и бавно се отдалечи, предприемайки обиколка из арената. Естествено, на отсрещната страна неизбежно щеше да се приближи до ягуара. Последният го допусна доста наблизко и се сви, готов за скок. Тогава бизонът наведе глава, показва рогата и мощния си врат и предупредително изсумтя. Това беше «казано» от ясно по-ясно. Ягуарът се отдръпна и бизонът премина тежко покрай него, но за всеки случай с обърната към ягуара предница. Противно на всички очаквания ягуарът остана свит на мястото си. Без съмнение се страхуваше.

По време на този вид примирие между двете животни ученият разясни на своя млад съсед:

— Северноамериканският бизон заедно с европейския див бик, наричан още зубър, представляват подвид от рода на говедата с латинското име «бос». Този подвид се отличава с много силно изпъкнал череп, широко чело, къси, кръгли, извити нагоре рога, разположени отпред на челото, гъста сплъстена грива по врата и гърдите, една гърбица и сравнително силно развита предница. Бизонът има по-дебела глава, по-голяма грива и по-къси крака от зубъра. Той е всъщност общително животно, което латинистите означават с думата «конгрегабилис» и...

Другите му думи не можаха да се чуят. Те бяха погълнати от шума и бурните крясъци на тълпата, която скучаеше от миролюбивото поведение на двете животни и настояваше ягуарът да бъде насъскан срещу бизона.

— Tirad los buscapies, tirad los buscapies! ^[13] — изрева някой от зрителите и другите завикаха след него.

Президентът даде знак с ръка да се изпълни това желание. В този момент един от приятелите на белобрадия, който седеше от дясната му страна, се обърна към своя другар с въпроса:

— Карлос, мислиш ли, че ще успеят да го насъскат? Струва ми се, че той се бои повече от бизона, отколкото от фойерверка.

— А на мен ми се струва, че много лесно може да се случи някое нещастие — отвърна запитаният. — Не виждаш ли, че е захапал ласото, с което е вързан? Ако го разкъса със зъби, ще се освободи и няма да нападне бизона, ами хората.

Наистина легналото в пясъка животно дъвчеше ласото, но служителите около арената нищо не забелязваха. Застанали на сигурно място, те се заловиха да палят фишеци и да ги хвърлят по ягуара. Улучиха го, той скочи на крака и пусна ласото. Ремъкът беше почти прегризан. Ето че искрите достигнаха до поставения във фойерверките барут и огънят запламтя на всички посоки. Ягуарът изрева от уплаха и направи голям скок. Ласото се изпъна и се скъса на прегризаното място. Хищното животно беше свободно.

Публиката поздрави тази неочаквана случка с възторжени овации, понеже беше убедена, че ягуарът веднага ще използва свободата си, за да се нахвърли върху бизона. И той действително се завтече към него, ала щом бизонът му показа рогата си, хищникът се обърна, направи няколко скока из арената насам-натам и после залегна, готов за скок,

оглеждайки с яростен поглед разположените срещу него места на зрителите.

— Estad atento! ^[14] — извика белобрадият. — Животното ще прескочи защитната стена!

— Por amor de Dios! ^[15] — изкрещя ученият. — Този звяр гледа точно към мен, като че смята да ме изгълта.

Той скочи на крака и направи движение, сякаш искаше да избяга, което бе обаче невъзможно при претъпканите трибуни. Припрените движения на облеченото в червено човече привлякоха вниманието на ягуара. Животното повдигна леко задната част на тялото си, нададе кратък дрезгав рев и с един дълъг скок полетя към преградната стена. Успя да достигне горния ѝ край с предните си лапи и да доизтегли цялото си тяло.

В този миг всички крясъци замряха. Настана толкова дълбока тишина, че можеше ясно да се чуе драскането на ноктите на хищника по гредите. Всеки забеляза, че ягуарът бе хвърлил око на червеното човече. Всички около него бяха застрашени. Какво ли унищожение неминуемо щяха да причинят лапите и челюстите на дивото, скърцащо със зъби от глад животно, сред толкова нагъсто насядалите хора! Всички бяха убедени, че ягуарът веднага ще направи и втори скок, ала това не стана. Той продължи да стои върху преградната стена, защото погледът му бе привлечен от друг обект и този обект бе белобрадият сеньор на име Хамер.

Докато животното се готвеше за скок, той стана бързо от мястото си, грабна от раменете на учения пончото, а от пояса му ножа, и като уви наметалото около лявата си ръка, а ножа стисна в дясната, скочи върху преградата между редовете, служеща за облегалка на предните зрители. Всичко стана толкова бързо, че мъжът стъпи на преградата в същия миг, когато ягуарът се озова на предпазната стена.

— Punto en boca — заповяда с кънтящ надалече глас, — ninguno menease! ^[16]

После взе да скача надолу от облегалка на облегалка, докато собствениците на местата се свряха под пейките от страх. Още една крачка и Хамер застана на най-предните места, толкова близо до ягуара, че можеше да го докосне с ръка. Животното бе следило движенията на великана с искрящи очи, без да предприеме очаквания втори скок. Видя се нападнато, ала не смееше да отвърне на

нападението с нападение. Вкопчило се здраво с трите лапи в оградата, то разтвори широко уста и вдигна едната си предна лапа, за да нанесе отбранителен удар. Така човекът и животното стояха няколко секунди гърди срещу гърди, впили поглед един в друг. Но ето че за да освободи десницата си, Хамер захапа ножа със зъби и с юмрук нанесе на ягуара силен удар в задната част на тялото, тъй че той загуби опора. Задните му лапи се плъзнаха по преградната стена. Животното се опита да се задържи с предните и изфуча яростно срещу противника си, обаче получи от него такъв удар по муцуната, че и предните му лапи изгубиха опора и то падна обратно на арената.

Но това не задоволи немца. Той също скочи долу на арената. От всички страни се разнесе многогласен вик, защото смелият мъж се озова точно срещу звяра, който изрева силно и приклепна за скок.

И сега се случи нещо, което надали някой можеше да очаква. Хамер взе ножа от устата си, изнесе левия си крак напред и протегна към животното лявата си ръка, защитена от пончото. Дали под въздействието на безстрашното му държание, или от властта, излъчвана от втрепените в него сиви очи, ягуарът не само се отказа от скока, а придърпа бавно лапите си назад и започна пълзешком да се оттегля. Както животното малко по малко отстъпваше, така крачка по крачка го следваше немецът, без да го изпуска от очи нито за миг. Хищникът подви опашка между краката си като бито куче и заотстъпва все по-бързо и по-бързо, обърнат в бягство от силата на безстрашния човешки поглед. Ето че от едно от най-отдалечените места се разнесе викът:

— Que maravilla! Este caballero es el padre Jaguar! [\[17\]](#)

При изговарянето на това прочуто име се надигна такава буря от овации, каквато дори тук се чуваше много рядко. «El padre Jaguar, el padre Jaguar!» — завикаха всички уста.

Това беше истински ураган от гласове във всевъзможни регистри. Неописуемият шум сплаши хищника още повече. Ако досега бе крачил заднишком, в този миг той се обърна и побягна към вратата, откъдето бе дошъл. Тя беше затворена. Немецът го последва с бързи крачки и нареди с глас, който се чу дори сред този шум:

— Abrid la puerta, presto, presto! [\[18\]](#)

Пеонът, натоварен с тази задача, вдигна от безопасното си място падащата решетка и я спусна веднага щом ягуарът скочи в отворената

клетка. Хищникът беше безвреден.

Избухнаха овации, които сякаш нямаха край. Татко Ягуар се отправи към средата на арената, поклони се на всички страни и се запъти към защитната стена, от която бе прогонил преди малко ягуара, прехвърли я, и скачайки от облегалка на облегалка, се добра до мястото си. Там той върна на учения пончото и ножа и каза:

— Благодаря ви, сеньор! И ме извинете, че нямах време първо да ви помоля за разрешение!

— Няма никакво значение, макар че заедно с пончото ми смъкнахте шапката и кърпата — отвърна дребосъкът. — Разбирам защо ви трябваше ножа, но кажете ми, моля, защо взехте и пончото?

— За да защита ръката си от зъбите и ноктите на ягуара. Имах намерение да го използвам като щит!

— Сеньор, вие сте герой, за което думата на латински, но от гръцки произход е «херос». Погнахте това чудовище, сякаш бе някоя домашна котка. Ами какво ще стане с бизона, с «бизон американуса»?

— Ще разберете веднага, ако насочите вниманието си към арената.

Бизонът се бе излегнал на пясъка и не се помръдна даже когато Татко Ягуар скочи долу. Вече не можеше и да се мисли за двубой между двете животни. Ето защо публиката започна да иска повторното появяване на бикоборците, които трябваше да премерят сили с бизона. Това настоятелно искане бе изразено по толкова бурен начин, че нямаше как да не се изпълни. Този път се появи само един еспада, а именно Крусада от Мадрид, но все пак след няколко минути го последва и Антонио Перильо, който накуцваше от лекото си нараняване, ала смяташе за повеля на честта въпреки болките да вземе участие в зрелището.

Бизонът бе заобиколен най-напред от пикадорите. Той остана да лежи, сякаш те изобщо не съществуваха. Тогава един от тях хвърли по него копието си. То се заби на няколко пръста дълбочина в гърбицата му. Поради проявеното от животното голямо безразличие, след хвърлянето на копието пикадорите не сметнаха за необходимо незабавно да се оттеглят. Но се бяха излъгали. Едва почувствал нараняването си, бизонът скочи на крака много по-бързо, отколкото можеше да се очаква от неговото тромаво и тежко тяло, и се втурна към нападателя. Преди още пикадорът да намери време да обърне коня

си, рогата на бизона се забиha в слабините на животното и то беше повдигнато и запратено настрани така, че затисна своя ездач. Със същата бързина бизонът се извъртя, за да нападне следващия пикадор. Той препусна. Но се оказа, че конят му не е по-бърз от бизона, който се понесе след него, без да обръща внимание на усилията на другите пикадори и бандерилъероси да го отклонят от жертвата му със своите копия и пръчки. Животното догони коня и заби единия си рог отстрани в тялото му, така че жребецът се строполи на земята, а ездачът изхвъркна от седлото. Бизонът беше хвърлил око повече на човека, отколкото на коня. Настигна пикадора, преди още той да се съвземе и изправи. Рогата на разяреното животно го вдигнаха във въздуха, подхвърлиха го нагоре, отново го поеха, пак го запокитиха нависоко, след което бизонът започна да го тъпче с крака. Човекът ревеше за помощ. Опитаха се да му помогнат, но животното не обръщаше внимание на новите нападатели, нито пък на копията, които пробиваха дебелията му кожа. Не изостави пикадора, докато не го превърна в безформена маса. После отстъпи няколко крачки назад и нададе такъв рев, в сравнение с който реът на ягуара можеше да се нарече детски писък.

От всички страни към бизона се посипаха аплодисменти. Който все още имаше някакво цвете, го хвърли към него, а ръкопляскането на толкова много хора направи почти зашеметяващо впечатление на малцината зрители, които се почувстваха отвратени от това тъй дивашко и кърваво зрелище.

Междувременно първият пикадор бе измъкнат изпод коня си от няколко бандерилъероси, но не можеше да избяга, защото си беше счупил крака. За да го спасят, се налагаше да го изнесат на ръце. Трима бандерилъероси го вдигнаха от земята, за да се отдалечат бързо с него, ала бизонът се спусна подир тях още по-бързо. Онова, което последва, се разигра в много по-кратко време, отколкото е необходимо, за да бъде описано. Зрителите видяха как главата на побеснялото животно се връза в малката група и я разхвърля на всички страни. Последваха удари с рогата наляво и надясно, ясно се дочу шумът от бягащи стъпки, зловещият тропот на копита и... един от бандерилъеросите успя да се спаси, двама останаха прострени на земята, а пикадорът бе мъртъв. Някакъв млад, смел бандерилъеро изтръгна копието от ръката на друг пикадор и се втурна към бизона изотзад, за да го заби в

корема му. Но животното забеляза намерението му, извъртя се светкавично и наведе глава за удар. Копието се плъзна по челичената основа на рогата и в следващия миг храбрият боец бе запокитен във въздуха, за да попадне после под копитата на победителя.

Правейки опити да се отърси от копията и ревейки, бизонът се понесе в галоп из арената. Тореадорите се разбягаха на всички страни. Който не успя да се измъкне през набързо отворената врата, се прекатери през дървената ограда. Хората скачаха от конете върху оградата, изоставяйки нещастните животни на произвола на съдбата, само и само да се озоват на сигурно място. Няколко коня избягаха през вратата, други бяха прегазени. И всичко това ставаше под възторжените резове на ентузиазираният тълпа. Никой досега не беше виждал такъв «торо». Жертвите на неговата храброст и страшна сила не бяха оплаквани с вопли, а посрещнати с ликуване. Но публиката съвсем не искаше да се задоволи с досегашния му успех. Възбудената до крайност тълпа закрепця нестихващо: «Los espadas, los espadas! Fuera, adelante los espadas!»

Както споменахме, бяха се явили само двама еспада — Антонио Перильо и прочутият Крусада от Мадрид. Другите още в самото начало не бяха пожелали да рискуват и да се изправят срещу бизона. После Крусада беше избягал през вратата, а Перильо, на когото раната пречеше да тича бързо, се бе покатерил на дървената ограда. Сега той седеше върху нея и когато чу, че викаха името му, отвърна:

Este bufalo es un demonio, el diablo debe combatir contra esta bestia, mas yo eso no! [\[19\]](#)

В отговор той бе възнаграден с подигравателни смехове. После завикаха да излезе Крусада. Испанецът не беше още ранен и сигурно си каза, че славата му щеше да отиде по дяволите, ако се покажеше страхливец. Но не можеше да рискува и да застане съвсем сам срещу бизона. Трябваше да има помощници, натоварени със задачата, в случай на опасност да отвлекат вниманието на животното върху себе си. Трима бандерилъероси проявиха готовност да поемат риска и да участват заедно с него в това опасно начинание, но само след като им обещаха високо възнаграждение. Когато четиримата се проявиха на арената, бяха посрещнати с одобрителни възгласи «браво!»

Бизонът съвсем не се бе успокоил. Той кървеше от няколко рани, които обаче не бяха опасни. Щом забеляза новите нападатели, той

обърна гривестата си глава срещу тях, започна да удря земята с копита и нададе предизвикателен рев.

— Какво ще стане, Карлос, как мислиш? — обърна се към Татко Ягуар един от съседите му.

— Който не избяга, е загубен — гласеше отговорът. — Чисто убийство е да насъскваш тези хора срещу бизона.

— Смяташ го за непобедим?

— Не. Но тук се намира един-единствен човек, който има право да рискува и да се изправи срещу него.

— Кой е той? Себе си ли имаш предвид?

— Може би!

Крусада се приближаваше към бизона от едната му страна с бавни, почти плахи стъпки. В лявата си ръка държеше мулетата, а десницата му стискаше голата шпага. Якото му и красиво телосложение, подчертано още повече от богато украсеното облекло, караше хората едва ли не да очакват, че той, както и досега, щеше да бъде победител. В същото време тримата бандерилъероси се промъкваха от другата страна, но бизонът, без да им обръща внимание, не отделяше поглед от Крусада, в който бе разпознал истинския си враг.

Животното беше не само силно и смело, но и хитро. То изглежда, прозря намерението на своя противник и не помръдваше от мястото си. Стоеше, без да наведе глава, и очакваше нападението. Крусада се приближи на пет крачки от него и понеже това му се удаде, се чувстваше вече уверен в леката си победа. Той виждаше широката гръд на бизона близко до себе си, една цел, която сигурно щеше да улучи. Размаха пъстрата мулета, за да отвлече с нея погледа на бизона от себе си, и скочи към животното. Но това беше гибелен скок, скок право в ръцете на смъртта. Бизонът не обърна внимание на мулетата, а гледаше само човека. И в мига, когато голата шпага трябваше да прониже гърдите му, той наведе рога и пое удара между рогата си. Последва късо, едва забележимо движение на главата му и единият от роговете се заби дълбоко в тялото на бикобореца. Крусада бе издигнат нагоре и после запокитен назад. Тримата бандерилъероси се канеха да се нахвърлят върху бизона, обаче той се извърна, за да докопа Крусада отново, съзря ги и наведе рога. Тогава те побягнаха със силни викове, а бизонът вдигна Крусада още веднъж на рогата си и го запрати нагоре.

— Vaya, quita, sogá! Que cobardia, quo bajeza, que infamia! ^[20] —
завикаха от всички страни към бандерильеросите, понеже бяха
изоставили бикобореца така позорно.

Под въздействието на тези викове тримата се обърнаха и отново
запристъпваха към бизона, но без изгледи да спасят Крусада, защото
той бе вече мъртъв. По същата причина бизонът им отдели повече
внимание от преди. Той се приготви да премине в нападение и тогава
те побягнаха за втори път. Отстрани изглеждаше, сякаш животното
знае точно по какъв начин може да им попречи да избягат, защото се
впусна към вратата, за да им отреже пътя. Следователно те имаха
възможност да се спасят само зад стената и се завтекоха към нея.
Бизонът забеляза това и се понесе право натам. Първият от
бандерильеросите се изкатери успешно върху оградата, вторият —
също. Ала третият не бе достатъчно бърз. Той скочи, вкопчи се в
горния ѝ край, но преди да успее да изтегли тялото си нагоре, бизонът
се озова зад него и заби в бедрото му единия си рог. За щастие след
това веднага го изтегли, за да нанесе нов удар. По този начин
бандерильерото се видя свободен и макар с кървяща рана, можа да се
прехвърли през оградата. Вторият удар на бизона срещна стената така,
че строши една дъска. Животното знаеше къде трябва да търси
неприятелите си и отново заудря стената, но за щастие на място, което
бе особено здраво, поради намиращата се зад него колона. Скоро обаче
под непрекъснатите мощни удари колоната започна да трепери.
Стената праснеше по всички шевове. Ако бизонът не престанеше, тя
положително щеше да рухне и всички хора, седящи зад нея, щяха да
бъдат изложени на опасността да бъдат промушени от рогата му.

Следователно нямаше нищо чудно, че от тази страна на арената
настъпи паника, която започна бързо да се разпространява. Разнесоха
се крясъци и писъци за помощ. Всеки, който се чувстваше застрашен,
искаше да се спаси. Хората наскочаха по седалките и по преградите
между редовете, за да избягат по-назад, ала там местата бяха заети.
Скачаха един върху друг и един през друг. Препъваха се един в друг и
падаха с крясъци и ругатни. Какви ли нещастни случаи щяха да
последват! Но ето че някакъв мощен глас надвика дивите резове:

— Quedad sentado! ^[21] Не съществува опасност. Аз се заемам с
бизона!

Тези думи бяха извикани от Татко Ягуар. Той свали палтото си, за да не му пречи, отново грабна ножа на учения и за втори път заскача от място на място, после се метна върху защитната ограда и оттам на арената. Но опасността не застрашаваше хората откъм тази страна, а от противоположната. Ето защо той се затича през арената, надавайки вика, обичаен за индианците на Северна Америка по време на лов или нападение. Този вик представлява едно проточено «хйи!»», изпълнено с висок фалцет, при което пръстите на ръката, с колкото е възможно по-бързи движения, удрят по устните. Така се получава едно пронизително тремоло, което не може да бъде изразено с букви. Роденият в северните прерии бизон познаваше този боен вик. Сигурно го беше чувал често от устата на ловуващи индианци. Щом го долови, той бързо се обърна. Забеляза Татко Ягуар, остави стената на мира и се спря в очакване на новия си неприятел.

Но Хамер не бързаше да напада животното. Той застана в средата на арената, държейки ножа в десницата си. А там, където допреди няколко секунди цареше безумна блъсканица и хаос, настъпи дълбока тишина.

Бизонът бе втренчил в Татко Ягуар коварния си поглед. А той пък беше приковал очи в животното също както преди в ягуара. Бизонът запристъпя напред крачка по крачка, сякаш знаеше, че пред него е застанал съвсем друг, много по-опасен противник. Хамер също закрачи напред бавно като бизона. Така двамата се приближаваха един към друг все повече и повече, докато останаха да ги делят само няколко метра. Но тук сдържаността на бизона се изпари. Той вдигна глава, нададе ядовит рев, и наведе ниско рога, за да премине в нападение. Всичко живо помисли, че Татко Ягуар ще отскочи встрани, но за всеобщ ужас той не постъпи така, а остана на мястото си. Ето че бизонът го достигна, рогата му трябваше всеки миг да промушат човека, който, изглежда, се бе парализирал от внезапен страх. Татко Ягуар бе заграбен във въздуха — над арената отекна многогласен вик, слял се в едно. Но какво беше това? Татко Ягуар полетя във въздуха изправен, после падна на краката си зад гърба на побеснелия бизон и остана да стои там най-спокойно, сякаш изобщо не бе напускат предишното си място! Животното се обърна и повторно се втурна към него, пак го подхвърли във въздуха и зад гърба си, после още веднъж

се обърна и го запокити нагоре, за да се види принудено отново и отново да повтаря същото представление.

Но сега вече хората разбраха, че тази безумно рискована игра на Татко Ягуар е преднамерена и беше изпълнявана от него с голяма смелост и сръчност. Щом бизонът замахнеше с рога, за да нанесе смъртоносен удар, безумно смелият човек поставяше десния си крак между тях и се оставяше да бъде запратен нагоре, за да стъпи пак на земята зад гърба на животното след един дълъг скок. Смайването на зрителите нямаше граници. Каква сила и ловкост имаше във всяко движение на Хамер! Двубоят бе на живот и смърт и въпреки това го видяха да се усмихва.

Колкото по-спокоен бе той, толкова по-неспокоен ставаше бизонът. Той побесня, защото винаги намираше своя неприятел здрав и читав зад гърба си. Зарева от злоба. Движенията и обръщанията му ставаха все по-припрени и несигурни. Очите му се наляха с кръв, което му пречеше да вижда добре. Вече се случваше да не може да прецени точно къде е противникът и да замахне с рогата си във въздуха. Татко Ягуар бе изчакавал този момент. Той отново бе подхвърлен нагоре и отново се озова на краката си зад бизона. Но този път не остана на мястото си, а се втурна бързо напред. Бизонът, канейки се тъкмо да се извърти, бе обърнал към него едната си страна — последва смел мощен скок и Хамер се намери на гърба му. Ножът проблясна в ръката му и острието се заби точно там, където се срещаха последният вратен и първият гръбначен прешлен. Бизонът остана напълно неподвижен почти цяла минута. После мощното му тяло потрепери и той рухна безжизнен, без да издаде никакъв звук. Татко Ягуар се спусна от гърба му и измъкна ножа от врата на животното.

Всички стояха безмълвни. Очакваха да видят как бизонът отново ще скочи на крака, за да поднови нападенията си. Татко Ягуар направи знак с ръка на тримата си придружители, които бяха седели до него. С ловки скокове те се добраха до арената по начина, по който бе минал преди това и той, като му занесоха палтото. Хамер го облече бързо и напусна заедно с тях арената през вратата, предназначена за публиката.

Тогава неколцина кампеадори ^[22] се осмелиха да се появят на арената. Приблизиха се много предпазливо до прострения на земята бизон, за да го огледат. Тореадорите, избягали върху и зад защитната

стена, последваха примера им. Зрителите все още не помръдваха, толкова голямо бе слисването им, а президентът попита от високата си лежа:

— Esta el bufalo muerto? [23]

— Si, Vuestra — merced, esta muerto! [24] — отговориха му.

— Esta en verdad muerto, todo muerto? [25] — осведоми се той угрижено.

— Completamente difunto indudablemente Imado. [26] Por medio de un goipe de cu-chillo en la писа. [27]

— Тези въпроси и отговори изтръгнаха публиката от вцепенението, в което бе изпаднала. След досегашното мълчание последваха такива викове, ръкопляскания и тропане с крака, та човек можеше да помисли, че всичко около арената ще се срути.

— Donde esta el padre Jaguar? Aca venir aca, entre el padre Jaguar! — [28] крещяха хиляди гласове един през друг.

Но търсеният от тях човек беше изчезнал.

Трета глава

Татко Ягуар

Татко Ягуар беше героят на деня. Името му бе в устата на всички, а по-късно, когато местата около арената се опразниха и тук-там вървяха или пък седяха заедно няколко души, той беше обект на техните разговори и възхищение. Но напразни бяха усилията на мнозина отново да го видят. Не успяха да открият къде живее.

И в дома на банкера Салидо се говореше за него. Та нали беше спасил семейството от смърт, или най-малкото го беше предпазил от тежки наранявания.

— Голям пропуск направих, голяма грешка — обади се доктор Моргенщерн. — Той ми благодари за пончото и ножа, а аз не му казах една дума за благодарност, на латински «грация», макар че онзи кръвожаден ягуар беше хвърлил око тъкмо на мен. Какво ли ще си помисли този човек за учения Моргенщерн?

В същия миг се появи един слуга и донесе визитна картичка, на която бе написано обикновеното име Карл Хамер. Банкерът се отправи към приемната и беше най-радостно изненадан, когато разпозна в посетителя... Татко Ягуар. Протегна му двете си ръце и каза:

— Вие ли сте, сеньор, вие, когото всички напразно търсят! Позволете ми да ви стисна ръката и да ви кажа най-сърдечно добре дошли. Колко сте добър и любезен да ни дадете възможност да ви кажем колко много сме ви задължени!

По сериозното лице на Хамер се плъзна лека усмивка, когато отговори:

— Моля ви, сеньор, да не мислите, че това е причината, довела ме при вас. Напротив, идвам по служебна работа, която ме принуждава да ви отнема няколко минути.

Докато говореше, той извади портфейла си, откъдето измъкна някакъв документ, и го подаде на банкера. Последният му хвърли един поглед и каза:

— А, да — от съдружника ми в Кордова. Сумата ще ви бъде незабавно изплатена, макар че днес кантората ми е затворена заради борбата с бикове.

— Не е толкова бързо. Счетох за целесъобразно да ви се представя и помоля за разрешение да изтегля сумата от банката в близките дни.

Той направи поклон и се накани да си тръгне, обаче банкерът го улови за ръката и помоли:

— Останете за малко, сеньор! Не ми е възможно да ви пусна да си отидете веднага. Вие ни спасихте живота. Моля настоятелно за разрешение да ви представя на жена си.

— А аз ви моля много да се откажете от това, сеньор. Тъкмо благодарността, за която говорите, ми затваря вашата врата. В никой случай не бива да си приписвам заслуга, която може да се отдаде единствено на случайността.

И от израза на лицето му, и от неговия тон си личеше, че скромността му е истинска и неподправена. Затова Салидо отговори:

— Сеньор, вие имате по-друга представа за стойността на онова, което направихте. Въпреки това ви обещавам да не чуєте от мен и от близките ми нито дума за благодарност и ми се струва, че при подобно условие ще промените решението си.

— При това условие — да. Тогава действително съм готов да приема вашето любезно предложение.

Банкерът го отведе във всекидневната, където внезапното появяване на Татко Ягуар предизвика голяма изненада и радост. Но най-голямо бе възхищението на учения, който сякаш отначало изобщо не можеше да се съвземе от удивлението си, но после, подавайки ръка на Хамер, извика:

— Сеньор, преизпълнен съм с радост, на латински «гаудиум», но също и «летиция», че имам възможността да ви поздравя тук, още повече като смятам за свой дълг да ви изкажа моята благодарност, за това...

— Чакайте! — прекъсна го банкерът. — Сеньор Хамер остана тук само при условие, че няма да му говорим за нашата благодарност. И така, моля, поне засега тази дума да не се споменава.

— Ами ако не бива да говоря за благодарността си, тогава за какво да приказвам?

— За всевъзможни други неща, например за вашите предледникови животни.

Последните думи Салидо каза на шега, обаче дребничкият учен с червени дрехи се възползва веднага от случая да заговори на любимата

си тема и за да не го изпревари друг с някакъв въпрос, отвърна припряно:

— Вие наистина сте много прав! Сеньор Хамер, виждали ли сте някога мегатериум или пък някой мастодонт?

— Вече неколkokратно — отвърна запитаният.

— А къде, къде?

— В пампасите. Който има остър поглед за подобни находища, няма нужда да търси много дълго.

— Наистина ли, наистина ли? А вие да не би да имате подобен поглед?

— Няма да ви отговоря направо с «да», ала понякога съм имал възможността да бъда водач на учени господа през пампасите.

— Тъй! Но все пак е необходим школуваният поглед на палеонтолог, за да се забележи място, криещо допотопни растения или животни. Изкопаемите останки от предледникови фауни и флори са достигнали до нас в най-различни състояния.

— Разбира се — отвърна усмихнато Хамер. — Различаваме овъглени, изсушени, инкрустирани, вкаменели, а най-сетне и отпечатани останки.

Дребосъкът направи крачка назад и започна смаяно да оглежда великана.

— Сеньор, та вие говорите като професор по палеонтология! Тя е моята любима наука. Възнамерявам да напиша голям труд за онези животни, които трябва да се отнесат към юрския период.

— Още преди това е имало огромно количество животни, защото само от юрата са ни известни десетина хиляди вида.

— Десетина хи...! — От смайване дребосъкът остана с отворена уста, но после продължи: — ... ляди вида! И вие го знаете? А кои от тях са ви известни?

— Главноги, иглокожи, червеи, членестоноги, молюски, а в горните пластове има дори и гръбначни, например акули. Но обитателите на сушата се появяват едва в триаса. Насекоми и влечуги срещаме в карбона, перма, в триаса, юрата и в кредата.

— Ами бозайниците? — попита ученият очаквателно.

— В горния триас се срещат и торбести, а първата птица — в горната юра. Но в терциера те имат вече ръководна роля, която се е падала преди това на влечугите.

— А човекът?

— Той се е появил най-рано в началото на дилувия. При тези думи дребосъкът подскочи във въздуха от радост и извика:

— Нима е възможно подобно нещо! И то тук, в Буенос Айрес. Вие сте наистина направо самият професор Гибел, който е написал прочут наръчник за фауната на света през предалувиалния период! Седнете, седнете бързо! Трябва да ви задам няколко много важни палеозооложки въпроса. Защо истинските амонити, достигнали най-голямото си развитие в горната юра и долната креда, се появяват в алпийския триас само тук-там? Дали може да става въпрос за епакма [\[29\]](#), или не? По какви причини причислявате наutilus и лингула към устойчивите типове и как бихте предприели определено диференциране в животинския свят, ако ви се каже, че...

— Valgame Dios! [\[30\]](#) — прекъсна го bankerът, като си затисна ушите с длани. — Сеньори, моля ви да си спомните, че не се намирате в допотопната креда, а сте тук при мен. За съжаление не разбирам абсолютно нищо от подобни неща. Имайте милостта да си запазите за по-късно тази тема, която може иначе и да е много интересна.

Татко Ягуар се засмя и заяви, че е съгласен. Но, изглежда, дребосъкът никак не бе доволен от това прекъсване на любимата му тема. Започнаха да говорят за коридата, при което доктор Моргенщерн успя да направи няколко културно-исторически забележки. Започна да описва римските гладиатори, като използва случая да отправи към Татко Ягуар следната похвала:

— Сеньор, щяхте да бъдете отличен гладиатор и щяхте да извършите велики подвизи както сред ретиариите, велитите и секуторите, така и между галите, траките и хопломахите [\[31\]](#). Наистина страшно жалко, че не сте живели по онова време!

— Защо пък страшно жалко? — попита Хамер, криейки, че тези думи много го развеселиха.

— Защото тогава сигурно щеше да бъде споменато името ви по най-славен начин в «Картини от историята на нравите в Рим» на Фридлендер и «Римско държавно управление» на Маркворд.

— Благодаря, сеньор. Ако бях живял по онова време, повече от хиляда години щях да съм мъртъв. По ми е добре, че живея сега и че двете книги на тези господа не споменават нищо за мен.

— Може и така да е! Но в никой случай няма да ви се размине подобно споменаване. Името ви ще бъде цитирано в трудовете по бикоборство редом с имената на най-великите тореадори. Ами как успяхте да повалите страшния «бизон американус» само с един удар с нож?

— Това е резултат единствено на дългото упражняване. Убил съм вече много бизони по същия начин.

— Струва ми се, че тук, в Аржентина, няма бизони, нали? Или може би- науката греша?

— Не греша. Бизоните, за които говорих, съм убивал в Съединените щати.

— В Съединените щати? Ах, тогава трябва веднага да ви попитам дали сте посещавали прочутата Мамутова пещера в Кентъки и дали сте виждали и някоя от находките в Охайо?

— За това ще поприказваме може би друг път, драги сеньор, защото не бива да говорим по предледникови въпроси.

— Значи не бива да говорим нито за благодарността, която ви дължим, нито за вкаменелите животни. Е, тогава ще ви попитам само за какво ли ще си говорим! Като немец съм свикнал да приказвам...

— Немец ли сте? — прекъсна го Татко Ягуар.

— Разбира се, както си личи по името ми Моргенщерн, което, изглежда, не сте чули добре преди малко. Аз съм учен без постоянна служба и изследвам света на предалувиалния период.

— А аз съм лаик и изследвам съвременния свят. Името ми Хамер вероятно ви показва, че сме сънародници.

— Какво, и вие ли сте немец? Аз съм от Ютербок. А вие откъде сте, ако мога да попитам?

— Роден съм в златния Майнц.

. Ах, в Майнц, изградения от Друз ^[32] Могонциакум ^[33]! Кастел се намира отвъд реката, на отсрещната страна — «ултериор», както казва латинистът. А какво ви накара да дойдете от Майнц в Северна Америка ?

— Стремежът за изява.

— А оттам в Южна Америка?

— Предпочитам да премълча повода.

При тези думи ведрото му досега лице стана изведнъж много сериозно. Тактичният банкиер разбра, че прочутият мъж бе засегнат на

някакво болезнено място и даде друга насока на разговора, като учтиво се осведоми:

— Навсякъде ви търсеха, сеньор. И понеже не ви намериха, си вадя заключението, че не сте отседнали в хотел.

— Имам приятели в Буенос Айрес, където мога да живея необезпокоявано. — усмихна се немецът.

— А ще останете ли по-дълго време в града?

— Не. Скоро ще потегля към Андите.

— В каква посока?

— През Тукуман ще се насоча вероятно към Перу. Банкерът наостри уши и бързо попита:

— А дали ще стигнете до Лима?

— Възможно е.

— Имам много важна причина за тези въпроси, сеньор. При мен е на гости мой племенник, който изчаква само някаква удобна възможност, за да се върне в Лима през Андите.

— На колко години е?

— На шестнайсет.

— Тогава по-добре да си остане тук.

— Но той трябва да се върне у дома си. Отдавна вече щеше да е на път, ако бях намерил някой добър и благонадежден сендадор, на когото да мога да поверя момчето. Впрочем то е много добре развито за възрастта си — и физически, и духовно.

— Но, сеньор, помислете за опасностите, които дебнат пътуващите през онези места!

— Помислил съм. Опасностите ще са толкова по-малки, колкото по-благонадеждни и опитни хора пътуват с него. Вие искате да се прехвърлите през Андите. Бих желал да ви задам един въпрос и да го свържа с определена молба.

Той погледна очаквателно Татко Ягуар, а когато немецът продължи да мълчи, без да вдига очи, добави:

— Разбира се, ще заплатя подобна услуга толкова богато, колкото ми позволяват възможностите.

Хамер поклати леко глава и отговори:

— Подобно нещо не се оправя със заплащане. Скитал съм като йербатеро ^[34] из Гран Чако, като гамбусино ^[35] из Перу, като чинчилиеро ^[36] из Андите и като каскарилиеро ^[37] из Бразилия. Моите

спътници са ме придружавали навсякъде. Не се боим от опасностите, защото имаме сили и умение да ги преодолеем, но само докато между нас няма други хора. Присъствието на чужд човек, а още повече на някой много млад и следователно неопитен придружител, би ни отнело сигурността, така че едва ли ще можем да оправдаем доверието, което ни се гласува.

— Говорите като предпазлив и почтен човек, сеньор. Но моят Антонио не е толкова неопитен, колкото мислите. Той язди и стреля отлично и е ходил вече два пъти в Боливия през Андите, а да не броим морското пътуване от Перу до тук. Як е, издръжлив, предприемчив и непретенциозен, така че не обръща внимание на лишенията и умората. Ето го на и него. Поогледайте го и поговорете с момчето, сеньор! Родителите му са също немци. Струва ми се, че това обстоятелство може да има качеството на препоръка пред вас. Ела, Антонио! Този сеньор ще тръгва за Перу. Искаш ли да пътувате заедно?

— Никой друг не бих предпочел пред него! — отвърна зарадвано момчето.

Беше наистина необикновено силно развит, а и красив юноша. Загорялото му от слънцето лице имаше характерни черти, които издаваха, че е способен да мисли и действа самостоятелно. Косата му беше тъмна, ала сините му очи и техният честен, открит поглед свидетелстваха за произхода му. Изглежда той самият както и неговият отговор допаднаха много на Татко Ягуар, защото последният му протегна ръка, притегли го към себе си, погали го по главата и каза:

— Значи ще тръгнете с мен с удоволствие? А трудностите, продължителната езда?

— О, не само че ще ги издържа, ами дори ще ми е много приятно.

— А пътуването през страшната пустиня Гран Чако, ягуарите и индианците?

— Не ме е страх от тях. Умея да си служа с пушката и ножа!

— Тъй! Значи сме смели. А какво е учил иначе младият храбър сеньор?

При този въпрос юношата бе обзет от леко смущение. Но преодолявайки го бързо, той отвърна:

— Сеньор, знам твърде добре, че на моята възраст момчетата в Германия вървят по-бързо напред и постигат целите си по-лесно, отколкото ние, тъй като имат по-добри училища и учители. Но аз

посещавам Института по художествени занаяти, защото ще стана наследник на чичо си. За мен и за брат ми баща ни е взел домашен учител, немец, а по-късно ще посещавам някой немски университет. Ако искате да ме изпитате, ще ви отговарям с най-голямо удоволствие.

— Тези думи ми харесват, защото така не би говорил някой, който е последен в училище. И казвате, че сте немец? Но сигурно само по произход.

— Не, сеньор, не само по произход, а и с цялата си душа. Не съм раждан там, но считам хубавата Германия за мое отечество. За да си немец, и то истински немец, не е необходимо да живееш в Германия, защото родината ти може да е навсякъде, «където немска реч звучи и в небето песен божия ечи.»

Той изговори тези думи с дълбоко чувство. Дребничкият учен скочи въодушевено, разпери ръце и извика:

— Да, «където немска реч звучи и в небето песен божия ечи»! Това стихотворение е съчинено от Ернс Мориц Арнд [\[38\]](#), роден на 26 декември 1769 в Шориц на остров Рюген, и умрял в Бон на 29 януари 1860 година. Много композитори са писали музика към стиховете му. Моята любима мелодия е от Хайнрих Маршнер, създадена за четиригласен мъжки хор в С -~дур. Аз съм член на ютербокското певческо дружество «Немска лира» и пея първи бас от ла-бемол чак до горното ми, а по време на концерти раздавам и нотите, защото съм и библиотекар на дружеството. Често сме изпълнявали тази песен. Как ли ще прозвучи в дивата Гран Чако?

Въодушевляването на дребосъка бе извънредно развеселяващо, но той остана напълно сериозен. Татко Ягуар дружелюбно кимна на момчето и каза:

— Точно така, драги сеньорите! И на по-възрастните хора от вас започва да се вълнува сърцето, когато стане въпрос за родината, откъдето е коренът им. Изглеждате ми добро момче и ще си помисля дали е възможно да се изпълни желанието на вашия чичо.

— Помислете, сеньор, помислете — помоли го и банкерът. — Ще ми направите голяма услуга.

— Не зависи само от мен, а и от моите другари — отвърна Татко Ягуар. — Ще се посъветваме. А за момчето няма защо да се боите, защото в Санта Фе, откъдето ще започнем ездата, ще бъдем двайсет и четири души и сред тях не се намира нито един, който да се страхува и

от най-големите опасности. Вярно, че пътуването ще премине по-иначе, отколкото си мислите — ще бъде значително по-бавно. А и да преведем племенника ви отвъд Андите, това ще бъде за нас, тъй да се каже, между другото, защото в Гран Чако имаме да изпълняваме задачи, които не търпят отлагане.

— В Гран Чако ли? — попита дребничкият учен. — Има ли и там вкаменелости, сеньор Хамер?

— И още как! Повече, отколкото другаде! Цялата пампа е вече претърсена, но не и гран Чако, защото заради индианците никой изследовател не се е решил да отиде дотам. Известни ми са местата, където е необходимо само малко да се копне, за да се открият чудесни находки.

— Ура! Тогава много им здраве на пампасите, тръгвам с вас за Гран Чако! Просто не ми е възможно да пропусна такъв изгоден случай, на латински «фруктус», а също и «комодум»!

— Не бързайте толкова, драги! От Буенос Айрес до дивата Чако не се стига тъй лесно, както от Ютербок до Берлин. А пък там няма никакви немски мъжки певчески дружества. Твърде лесно можете да се видите принуден да подемете песента на смъртта с вашия чудесен първи бас.

— И така да е! Ако индианците ми дадат нотите, ще я запея направо, «примо визу», както се казва на латински. Надявам се, че ще ме вземете с вас, нали?

— Надявате ли се? — промърмори Татко Ягуар, като направи замислена физиономия. — Но моля ви, драги сеньор Моргенщерн, поразмислете и сам се запитайте дали сте подходящ за подобно опасно начинание.

— За някой мастодонт или глиподонт рискувам всичко, дори живота си. Няма да отхвърлите молбата на един свой сънародник от Ютербок, нали?

— О, и още как! Ще трябва непременно да се откажете от тази мисъл.

Никой не биваше да се сърди на Татко Ягуар, че по време на опасното си пътуване искаше да има около себе си само изпитани хора. По израза на лицето му си личеше, че молбата на дребосъка не му бе приятна. Ето защо домакинят насочи разговора към друга тема.

След вечеря гостите си тръгнаха. Докато се сбогуваха, домакинът прояви достатъчно такт, за да не споменава повторно желанието си. Знаеше, че Татко Ягуар щеше да дойде пак, за да получи нужната му сума и тогава можеше отново да поговорят по този въпрос. Но доктор Моргенщерн не беше толкова деликатен. Той хвана ръката на Хамер и го попита настоятелно:

— И така, сеньор, колко коня трябва да си купя?

— Коня ли? А за какво?

— Е, ами за пътуването ни. Нали трябва да имам коне, кирки и лопати, а и други инструменти.

— Само това ли? — попита Татко Ягуар почти разгневен.

— Ами какво друго?

— Някой товарен влак. Или си мислите, че след като изкопаете такъв гигантски слон, той ще отиде самичък до Ютербок, за да стане там член на нашата «Немска лира»?

При тези думи Хамер си тръгна, зарязвайки дребосъка. Банкерът го придружи до изхода. Тъкмо когато се канеха да се сбогуват, се появи криминалният служител, който беше разследвал вчерашния инцидент. Той съобщи, че бикоборецът Антонио Перильо не е могъл да извърши престъплението, защото успял да докаже невинността си чрез непоклатимо алиби.

Те поговориха още известно време по този въпрос. Осветявани силно от лампата, която държеше един пеон, не забелязаха, че бяха наблюдавани.

Когато преди малко полицаят завиваше в улицата, където се намираше вилата, по петите му вървяха двама мъже толкова потайно и тихо, че той изобщо не усети присъствието им. В момента те стояха насреща, от другата страна на улицата. Нощта бе тъмна, но и да беше по-светла, едва ли щяха да бъдат забелязани, тъй като те се бяха сгушили в храстите на орлеановия плет. Бяха двамата негодници, опитали се да убият безобидния доктор Моргенщерн.

— Знаех си, че този полицай ще отиде при банкера — прошепна Антонио Перильо на своя придружител. — Значи ненапразно дебнахме пред жилището му. Как ми се иска да разбера какво има да му казва.

— Знам съвсем точно — отговори другият също така тихо, — ще му каже, че не е възможно ти да си злодейт, защото... Тет-pestad! ^[39] — прекъсна той мисълта си. Кой ли пък е онзи тип?

— Кой?

— Великанът, застанал до банкера.

Лампата току-що бе осветила цялото лице на Хамер.

— Не го ли познаваш? — попита Антонио Перильо. — Ах, забравих, че ти не беше днес на борбата с бикове. Това е Татко Ягуар, подлецът, който така изложи всички ни. El diablo se le level [\[40\]](#)

— Та... а... атко Ягу... ар? — попита по-възрастният, разтегляйки силно отделните срички. — Този човек ли е Татко Ягуар! Този!

— Значи го познаваш?

— И още как? Толкова години съм копнял да го срещна, но случайността или по-скоро щастливата ми звезда все е отказвала да ми изпълни това желание. А ето че сега ми е съдено да го видя, за мой късмет, без самият той да ме забележи, съдено ми е да разбера, че е този... този... този човек! Ама че новина! Какво нещо узнах само!

Той прошепна тези думи със запъване, провлачено, като занесен. Антонио Перильо не можеше да си обясни поведението на своя приятел. Затова го попита:

— Какво ти става? Какво приказваш? Кой е той?

— Ще ти кажа. Известна ти е историята. Северноамериканските индианци наричат този човек Метана Му. 1

— Не разбирам тези думи.

— Ловците, които говорят английски, го наричат Лайтнингхенд. 2

— И английски не разбирам.

— Тогава ще ти кажа, че говорещите испански мексиканци са му дали името Ел Мано Релампагеандо. 3 [\[41\]](#)

— Какво? Как? Нима е възможно? — попита Перильо смаяно. — Ами тогава той е брат на онзи... онзи... когото ти тогава...

— Да, да, на онзи... онзи... когото аз тогава! Лайтнингхенд се намира тук от дълго време под името Татко Ягуар. Значи веднага след това е дошъл в Аржентина. Открил е дирите ми и ги е проследил, за да отмъсти за смъртта на брат си, обаче никога не ме е срещал, също тъй по някаква случайност, както и аз никога не съм го виждал.

— Да, така е, така е. Не може да е другояче. Пази се!

— Ще се пазя. Тъй като вече зная за голямата опасност, застрашавала ме толкова дълго, без да подозирам, ще съумея да я посрещна по свой начин. Той ме е търсил, но не ме е намерил. Аз пък го намерих, без да съм го търсил. Няма да ми се изплъзне.

— Ти искаш да го...?

— Да.

— Също като брат му?

— Също като него! Или си мислиш, че трябва да го оставя жив, та да му падна в ръцете? Впрочем какво ли прави тук, при банкера Селидо, където живее червеният дребосък, който се облича като гаучо, без да е такъв?

— Това и на мен ми прави впечатление.

— Дали двамата са приятели? Това джудже и този великан? И двамата трябва да изчезнат. Ще ми помогнеш ли?

— Иска ли питане? От само себе си се разбира, че десницата, ножът и куршумът ми са на твое разположение. Нали сме сродни души и имаме общи интереси.

— Тогава първо трябва да разберем къде живее Татко Ягуар.

Я слушай!

Най-напред си тръгна полицейският служител. За радост на Перильо той повтори на висок глас, че бикоборецът бил невинен. После си отиде и Татко Ягуар, след като размени с банкера няколко любезни думи.

— А сега след него! — прошепна другарят на Перильо. — Трябва да разберем къде се е настанил. И така, да не го изпускаме из очи!

Четвърта глава

Ново запознанство

След около две седмици параходът от Росарио спря на пристана на Санта Фе. Дъсченият мост бе спуснат и пътниците побързаха да слязат на сушата. По брега се разхождаха няколко офицери, за които появата на непознатите хора на пристана представляваше много по-приятна гледка от замрелия живот в града.

Последните двама, слезли на брега, имаха дребни фигури, бяха облечени като гаучоси — целите в червено, — и то толкова еднакво, че лесно можеха да бъдат сбъркани по облеклото. И двамата носеха съвършено еднакви оръжия: по една пушка и два револвера, чиито дръжки стърчаха от поясите им, както и по един нож. Щом офицерите съзряха двамата мъже, изглежда, се изненадаха много. Единият от тях, който беше капитан, каза на другия:

— Какво виждам? Пристига коронел [\[42\]](#) Глотино, и то предрешен! Дали иска да остане инкогнито, или ще трябва да му отдадем чест?

— Нека изчакаме да видим дали ще ни обърне внимание — обади се старши-лейтенантът.

Двамата червенодрешковци се приближаваха бавно, и то право към офицерите. И така последните удариха токове, при което шпорите им звъннаха, и в същото време вдигнаха ръце, за да отдадат чест.

— Buenos mananas! [\[43\]](#) — поздрави дребният учен, защото това беше той, допирайки два пръста на дясната си ръка до периферията на шапката си. Неговият спътник, Фрице Кизеветер от Щралау, направи същото. — Времето е хубаво днес, сеньори, нали?

— Разбира се, полковник — отвърна капитанът. — Ваша милост сте имали добро пътуване. Господин полковникът ще остане ли днес тук?

— Може би. Ще си потърся квартира.

— Ще разрешите ли, господин полковник, да ви придружа?

— С удоволствие, само че не съм полковник.

— Тъй вярно! Разбирам! Дипломатическа мисия или може би дори частна военна инспекция. А как да се обръщаме към ваша

милост?

— Искате да кажете с какво име? Аз съм зоолог и се казвам доктор Моргенщерн от Ютербок.

— Много добре! Колкото по-чуждо и трудно изговоримо е името, толкова по-тайно и непроницаемо е инкогнитото. А този сеньор до ваша милост?

— Той е слугата ми Фрице Кизеветер от Щралау на Румелсбургското езеро.

— Това име е още по-трудно изговоримо, следователно е още по-непроницаемо. Разрешете, ваша милост, да тръгнем към казармата!

Групата потегли, при което капитанът страхопочитателно вървеше отляво на учения, на една крачка по-назад, а подир двамата следваха Фрице Кизеветер, заобиколен от двете си страни от останалите офицери.

Казармата на Санта Фе представляваше стара неколкостажна постройка с кула още от времето на испанското господство. Прозорците, а даже и балконите имаха дебели железни решетки. Пред фасадата на сградата се намираха няколко оръдия. Край вратите стояха или седяха войници, а зад решетките на прозорците надничаха многобройни затворници.

— По дяволите! — обърна се ученият към слугата си на немски. — Та това е затвор! Да не ни смятат за разбойници или крадци, за което латинистът казва «ескпилатор» и «вултуриус»?

— Хич не ми се вярва — отговори Фрице. — След туй приятелско и учтиво възприемане няма да вземат да ни опандизят, я! По-скоро ми се чини, че в главите им са породени най-благородни намерения спрямо нас. Я да влизаме! Все ще се намерим пак навън, пък ако ще и изхвърлени, вместо доброволно оттеглили се.

Присъстващите войници отдадоха чест по устав и господата влязоха вътре. Преведоха ги през някакъв вътрешен двор и после по една стълба към няколко много хубаво подредени стаи, пред които се сбогуваха с офицерите. Капитанът направи забележката:

— Незабавно ще се погрижим за закуската, а ще ви изпратим на разположение и ординарец. Днес аз съм комендант, тъй като господин майорът трябваше да отиде до Парана. Има ли господин полковникът... пардон, исках да кажа господин зоологът, някаква заповед?

— Имам, но не заповед, а молба. Наредете бързо да разпитат дали завчера или вчера е пристигнал тук, в Санта Фе, един йербатеро, който е същевременно и сендадор и се казва просто Татко Ягуар. Трябва да разбере къде ще ношува.

— С парахода ли е дошъл?

— Да, от Буенос Айрес.

— Тогава се надявам да ви докладвам до половин час. Капитанът се оттегли, а малко след това се представи един подофицер, който оставаше на тяхно лично разположение. Той им поднесе месо, хляб, плодове и вино «Бордо», което се пие край Ла Плата твърде много.

— Не може да се отрече, че военните имат все пак добри маниери — обади се Фрице. — И до ден-дневен се ядосвам, че не ме взеха в армията. При моите морални заложи щях да се издигна твърде скоро и можех също да подрънкам с дългата сабя и портупея. Да започваме, господин докторе! Ще наляя виното.

Той напълни чашите. Двата започнаха да ядат и пият, седнали непринудено един до друг, от което подофицерът заключи, че Фрице Кизеветер не е слуга, а също е някакъв висш офицер. Фрице нагъваше всичко поднесено с весело безгрижие, но на доктора цялата работа му се струваше все пак съмнителна. Той се обади угрижено:

— Нареккоха ме коронел, значи полковник. Но аз съм човек, посветен на миролюбивата наука, а не привърженик на някоя партия в Аржентина. По какъв начин тогава съм достигнал до това военно звание?

— Сигурно както кучето до киселата краставичка, като я помислило за саламче. Я не си блъскайте главата! Аз нямам нищо против да ме наричат и генерал, оставам си това, което съм, и ще изям с удоволствие всичко, донесено ни от ординареца.

— Но, Фрице, не ти ли се струва, че ме вземат за някой офицер? Тази грешка, на латински «ерор», може много лесно да ни постави в трудно положение.

— Но най-напред постави пред нас тази солидна закуска, което не бих нарекъл никаква грешка.

— Ами последствията?

— Фрице, Фрице, изглежда, ти притежаваш доста от онова качество, което латинистите означават с думата «левитас» — лекомислие.

— Не е възможно да е вярно, господин докторе. Нима римляните са гладували, когато са им поднасяли нещо за ядене?

— Мисля, че не са.

— Тогава никой римлянин не може да ми припише «левитас», ако седна да ям, когато ми поднесат нещо за ядене.

В този миг се появи капитанът, застава мирно и докладва:

— Татко Ягуар е пристигнал тук вчера, а днес рано сутринта е потеглил на път към Лагуна Поронгос заедно с двайсет и трима мъже и едно момче.

— На коне?

— Да. Двайсет от неговите придружители са го очаквали тук от няколко дни.

— Трябва да го последвам. Можете ли да ми намерите коне?

— На вашите заповеди! Колко, ваша милост?

— С два резервни, значи всичко четири.

— От реквизираните или от тези на полка?

— Не от полковите, понеже не умея да яздя по войнишки.

— Значи от реквизираните — заяви офицерът с лека усмивка. — А кога ще заповяда ваша милост да бъдат оседлани конете?

— След час.

Капитанът козирува и се отдалечи. Когато след малко се появи подофицерът, за да донесе цигари и да разчисти остатъците от закуската, Моргенщерн го попита:

— Драги, не бих ли могъл да получа вещите си? Тъй като параходът тръгва оттук едва следобед, а аз не знаех къде ще се настаня, оставихме багажа си временно на борда. Имаме един голям вързоп, на латински «сарцина», където са инструментите, и един обвит в кожа пакет, наречен на латински «фасцис», който съдържа книги.

— Веднага ще бъдат донесени, сеньор коронел! — С тези думи подофицерът бързо излезе навън.

След четвърт час капитанът се върна и рапортува, че конете са готови.

— Колко струват? — попита Моргенщерн.

— Разбира се, нищо, ваша милост — усмихна се офицерът.

— Но аз искам да ги платя!

— Един зоолог не е необходимо да плаща.

— Защо не?

— Такива са обичаите на тази страна, сеньор.

— Странно! Тази страна беше цивилизована от испанците, които са възприели езика и нравите си от римляните. Но никъде не съм чел, че при римляните учените са получавали безплатно коне. По-късно ще направя усърдно справки по този въпрос, защото това засяга един културно-исторически период от значителна важност. Изглежда, Аржентина е единствената страна, запазила този хубав обичай. Но тя е извънредно консервативна и в едно друго отношение. В своите пампаси е запазила за нас свидетели и доказателства за отдавна загинали форми на живот. Няма да говоря за мастодонта и мегатериума, но все пак трябва да ви попитам, сеньор, дали не сте имали вече щастието да видите някой човек от терциера?

— От терциера? — повтори капитанът смутено. — А ще заповяда ли ваша милост какво лице трябва да си представя под този човек от терциера?

— Не заповядвам, а само ви моля. Още в по-старите пластове на плеистоцена са намирани следи от огън и каменни сечива. По-късно са открити дори и човешки скелети. Следователно в пампасите трябва да са съществували хора още в средата на терциера, които по странен начин са имали пробита гръдна кост и тринайсет прешлена вместо дванайсет. Възможно е след хилядолетия да притежаваме само единайсет или десет, или даже още по-малко прешлени, което никак не би ме учудило.

— От което може да се направи изводът, че още по-късният човек изобщо няма да има кости — намеси се Фрице много сериозно на испански език.

— Възможно — кимна докторът. — Изменението на живите същества продължава непрекъснати си ход, макар да не сме в състояние да си представим бъдещите форми. Да вземем един рядък пример и да поговорим за зъба на пещерната мечка. Виждали ли сте вече такъв зъб, сеньор капитан?

— Не. — обади се запитаният, който вече наистина не знаеше какво да мисли за «полковника».

— Този зъб, имам предвид кътника, е по такъв начин... Той бе прекъснат. Влязоха няколко войници, които носеха багажа, и като го оставиха на земята, се наканиха да се отдалечат. Както се виждаше, един от вързопите съдържаеше две кирки, два бела и две обикновени

лопати, а обвивката на другия се беше разкъсала и от него изпаднаха няколко книги. Капитанът се наведе услужливо, за да ги вдигне и постави на масата. Тъй като една от тях се отвори, погледът му падна върху заглавието ѝ. Печатните букви гласяха:

«Nuestros predecesores» ^[44]. А на вътрешната страна на корицата можеше да се прочете името на доктор Моргенщерн от Ютербок. Офицерът разтвори бързо втората, третата и четвъртата книга. На всички бе написано същото име. Тогава той попита припряно:

— Как се нарекохте преди, сеньор... зоолог?

— Доктор Моргенщерн от Ютербок.

— Да не би това да е истинското ви име?

— Разбира се.

— Можете ли да го докажете?

— Много лесно.

— А с какво?

— С моя паспорт.

— Дайте го!

Тези думи прозвучаха заповеднически, гневно. Ученият извади от портфейла паспорта си и го подаде на офицера. Едва хвърлил поглед в него, капитанът извика:

— Que yerro y que desvergüenza! Mas aim quo semejanza! Sois bribones, sois embusteros! ^[45]

— Мошеници! И измамници? Ние? — попита Моргенщерн. — Сеньор, ще бъдете ли тъй любезен да ни кажете как достигнахте до подобна преценка, която е абсолютно неоснователна, «инанитер», както би казал латинистът.

— Я ме оставете на мира с вашите латинисти! Как можете да ни мамите и да се представяте за полковник Глотино, зетя на нашия генерал Митре?

— Нима съм се представял? — кипна от своя страна Моргенщерн. — Как се осмелявате да ме наричате мен, един немски поданик, лъжец?

— Мълчете! Знаете ли, че мога веднага да ви затворя?

— Можете. Но след това няма как да се оправдаете. А един немец не се оставя току-така да го тикнат в затвора, без да потърси отговорност за това!

— Оказани ви бяха почести. Дадох ви да ядете и пиете, а войниците ми се караха дълго с гаучосите, за да ви намерят коне. И ето сега излиза, че сте гринго [46], някакъв немски книжен плъх!

Моргенщерн се държеше по-решително, отколкото можеше да се очаква от него. Фрице беше мълчал досега, но ето че се обади и той:

— Бъдете по-сдържан, сеньор, иначе може да разберете, че един немски учен, наричан от вас с обидните прозвища гринго и книжен плъх, не е толкова незначителен човек, колкото, изглежда, си мислите. А възможно е и да сте прав, че наоколо се мотаят такива субекти, с които и през ум не би ни минало да си сменим местата.

— Да не би да имате предвид мене? — попита остро капитанът.

— Не е необходимо да ви казвам кого имам предвид. Отнесете думите ми към когото си искате, нямам нищо против. Учудвам се на упреците, които отправяте към нас. Но и през ум не ни е минавало да ви мамим. Ще ви заплатим каквото сме изяли. По отношение на оказаните ни почести сме квит, защото и ние отдавахме чест. А колкото до конете, можете да ги върнете на законните им собственици, понеже ще си купим други. Колко струва храната и виното, по вкуса на което си личи, че не е истинско «Бордо», а е произведено в местните винарски изби?

Той измъкна кесията си, за да плати. Но капитанът го сръза гневно:

— Какво? Да приема пари от един слуга? Ти да не полудя бе, тип такъв!

Фрице направи крачка към него и каза заплашително:

— Тип ли? Аз ли съм тип? Казвам се Фридрих Кизеветер и съм прусак. Разбра ли? А който се обръща към мене на «ти», все едно ми става побратим и аз също започвам да му говоря на «ти».

— Ама че нахалник! Човече, ще те натикам при войниците ми и ще имам грижата гърбът ти цяла година да не изгуби хубавия си син цвят!

— Само опитай! Аз съм поданик на пруския крал, чиято ръка е достатъчно дълга, за да те достигне и накаже, ако се осмелиш да посегнеш на мен.

Тези думи разпалиха гнева на офицера до краен предел. Той се завтече към вратата, зад която трябваше да стои ординарецът, отвори я и извика:

— Елате насам! Изхвърлете незабавно този човек чак на улицата и не бъдете много нежни с него! Колкото повече синини получи, толкова по-добре.

Отвън все още стояха войниците, донесли багажа. Силните гласове, които се чуваха, ги бяха задържали и ето че сега те бързо влязоха, за да изпълнят заповедта. За тях беше голяма радост да изхвърлят навън един пришълец, при което и през ум не им минаваше, че само до преди няколко минути го бяха смятали за офицер. Фрице грабна пушката си, за да се защити, но се оказа достатъчно умен да се откаже от намерението си. Той я преметна през рамо и каза:

— Не ме докосвайте, сам ще си отида! Елате, сеньор докторе! Докато говореше, той вдигна вързопа с инструментите, метна го на рамо и се отправи към вратата. Никой не би повярвал, че този дребосък може да се справи с тежкия пакет толкова лесно. Неустрашимото му поведение направи впечатление на войниците. Те отстъпиха и го пуснаха да излезе през вратата. Но ето че капитанът ги скастри:

— Това ли наричате изхвърляне, негодници такива? Веднага след него, иначе ще има карцер!

Те се подчиниха, а капитанът се обърна към учения:

— Вижте, сеньор, докъде се стига, когато не се отнасят към един офицер с онова уважение, което му се полага. Какво ще направите, ако наредя да ви затворят?

— Ще се отнеса до вашия президент с помощта на представителя на краля на моята страна — отвърна спокойно Моргенщерн. — Тогава ще затворят и вас, за да разберете докъде се стига, когато не се отнасят към немски поданик с онова внимание, което му се полага.

— Считам, че говорите много надменно. Положението, в което се намирате понастоящем, не ви прави особено голяма чест.

— Вашето пък ви прави още по-малка чест. Онзи, който иска да затвори един сеньор, наричан от него преди това «полковник» и «ваша милост», би трябвало да се опасява, че ще се изложи много. Надявам се, няма какво да си кажем повече. Книгите, които остават тук, ще бъдат взети от човек, изпратен от мен. Сбогом, сеньор!

Той се обърна към вратата и излезе навън, без капитанът да направи някакъв опит да го задържи. Докато слизаше по стъпалата, той долови откъм двора шум и когато се озова долу, забеляза Фрице,

заобиколен плътно от куп войници. Те бяха свили ръцете си в юмруци и се канеха да го нападнат, обаче не смееха, защото той беше извадил револвера си. Само го ругаеха, бутаха се подир него и така го докараха до портала, където той се спъна и падна заедно с багажа. Там го сграбчиха, изтръгнаха му револвера и взеха да го обработват с юмруци. Той започна да се отбранява с крака и ръце, раздавайки около себе си здрави удари, докато се приближи Моргенщерн и разблъска неколцина от тях с приклада на пушката си.

— Назад, негодници! — каза заповеднически той. — Забравихте ли, че съм офицер! Капитанът ви е полудял, щом се осмелява да ви кара да гоните придружителя на един полковник. Тичайте бързо при *mediko militar* ^[47]! Заповядвам му незабавно да прегледа капитана и да започне да го лекува!

Тази хитрост подежда веднага. Те се оттеглиха смаяни, а неколцина от тях дори наистина се разтичаха, за да потърсят лекаря. Фрице скочи на крака, раздаде набързо още няколко удара наоколо, после пак вдигна вързоп на рамо и последва доктора, който се отдалечи с бързи крачки в посока към града. След като го застигна, Фрице започна да ругае:

— Не бях виждал още такваз разпасана сбирщина! И туй ми било войници! Ама че герои! Трийсет срещу един, който на всичко отгоре носи и багаж! Искаха да ме напердашат здравата!

— Пострада ли? — попита го загрижено господарят му.

— Де да знам. Най-напред трябва да се огледам. Засега все още не чувствам болка. Дано и по-късно не се появи това неприятно чувство.

— Слава Богу, че не ни сполетя и нещо по-лошо. Наистина постъпихме лекомислено, като се изложихме на такава опасност, на латински «*перикулум*». Да потърсим някой хотел!

Оглеждайки се, те тръгнаха из улиците и така стигнаха до една къща, над чиято врата се намираше табела с надпис: «*Posadapog pasageros*» ^[48]. Тази странноприемница нямаше особено привлекателен вид. Сградата бе строена от глина и се състоеше само от приземен етаж, една широка и ниска врата и два отвора вместо прозорци, в които нямаше нито рамки, нито стъкла. Отстрани се намираше двор, обграден със зид, откъдето се чуваше цвилене на коне. Фрице се запъти към тази съборетина.

— Тук ли ще влезем? — попита докторът и по лицето му се изписа израз на явно колебание.

— Да — отговори Фрице.

— Но изглежда също като някой вертеп!

— Няма да ни навреди, стига пак да не ни изхвърлят. Наоколо има само вертепи. И тъй, напред към нови удоволствия!

След като влязоха, забелязаха, че вътрешността на странноприемницата се състои само от едно помещение. Липсваха маси и столове, но затова пък имаше няколко хамака и ниски столчета без облегалки. На едно от тях седеше ханджията, слаб и мръсен човек, който се надигна и кланяйки се дълбоко, попита за желанието на сензорите. Фрице захвърли багажа на земята и отвърна вместо Моргенщерн:

— Можете ли да ни набавите четири коня, два от които да бъдат ездитни, а другите два — товарни?

— Ще ги наемете ли?

— Не, ще ги купим.

— Накъде сте тръгнали?

— За Гран Чако, за Тукуман, а може би и още по-далеч.

— Имам чудесни коне за Продан. Нека ваша милост заповяда в двора!

Той отвори страничната врата, водеща към двора. Двамата го последваха. В един от хамаците лежеше някакъв мъж, когото изобщо не бяха забелязали. Щом чу, че става дума за продажба на коне, той скочи от хамака и тръгна подир тях. Навън стояха дванайсет изтощени и полумъртви от глад кранти, чиито външен вид беше толкова изпосталял, че дори докторът, който нищо не разбираше от коне, поклати глава и каза:

— И това ми било коне! Бих ги взел по-скоро за онези животни, които латинистът нарича «капер» или «хиркус».

— Какво означава това? — попита ханджията.

— Козел.

— Тогава няма какво да говорим повече. Конете ми не са козли. Той се извърна гордо, за да се прибере в стаята. Тогава пред двамата дребосъци се изправи посетителят, който бе лежал в хамака. Той ги огледа любопитно. Беше облечен като тях, в червени дрехи, но носеше високи ботуши, чиито кончови закриваха бедрата му. Лицето му бе

обрасло с такава гъста брада, че се виждаха само носът и очите. Изпод шапката се показваше дългата му коса и се спускаше чак до плещите. Въпреки това мъжът правеше впечатление на човек, от когото няма нужда да се пазиш. Той се поклони и каза:

— Сеньори, чух, че ваша милост се кани да стигне до Гран Чако и може би ще мога да ви бъда от полза с моите съвети. Откъде идвате?

— От Буенос Айрес.

— Там ли живеете?

— Не. За пръв път идвам в тази страна.

— Чужденец ли сте? А къде сте роден?

— В Германия.

— Значи немец! А какво работите? Не ми се сърдете за този въпрос, имам добри намерения!

— Аз съм учен, зоолог, искам да отида в Гран Чако, за да изкопая там допотопни животни.

— Аха! Може би някой мастодонт?

— Надявам се!

— Или някой мегатериум?

— Вие знаете имената на тези животни?

— Разбира се! Аз съм ваш колега.

— Какво? И вие ли сте учен? — попита Моргенщерн учудено, понеже този човек приличаше на истински гаучо, а не на учен. — А може би сте и зоолог?

— Да, защото съм следвал всичко, но всъщност съм *cirujano* ^[49], ако ваша милост няма нищо против.

— Значи лекар!

— Да. Позволявам си да се представя на ваша милост. Познават ме навсякъде, но вие надали сте чували прочутото ми име, защото сте чужденец. Казвам се доктор Пармесан Руи ел Иберио де Саргуна и Кастелгардианте.

— Благодаря! Казвам се доктор Моргенщерн, а името на моя слуга е Кизеветер.

— Две хубави имена, но ще ми разрешите да остана на мнението, че моето е по-благозвучно, а и може да се изговори много по-лесно. Аз съм потомък на древна кастилска благородническа фамилия. Какво ще кажете за една ампутация на целия крак, и то по такъв начин, че първо

да се изрежат меките части, а после просто да се извади ябълката на бедрената кост от ямката на тазовата кост?

— Бедрената кост, наречена «ос феморис»? И тазовата кост, наречена «пелвис»? Не ви разбирам, сеньор. Защо трябва да бъде ампутиран кракът на нещастния човек? Ранен ли е? Нима има вече гангрена?

— Нищо подобно. Кракът е съвсем здрав.

— Но защо трябва да бъде отрязан?

— Защо ли? Cielo [\[50\]](#)! Ама че въпрос! Човекът е съвсем здрав и се чувства добре. Нищо му няма, абсолютно нищо. И аз изобщо нямам предвид някой определен човек, а само допускам, разберете ме добре, допускам, че ми се налага да ампутирам нечий крак. Ще повярвате ли, че имам необходимата сръчност?

— С най-голямо удоволствие, сеньор. Но въпреки това съм много радостен, че само допускате подобен случай. Вече си бях помислил, че ще трябва да ви помагам и да държа крака на нещастника.

— Това съвсем не е необходимо, защото нямам нужда от помощ, Действам с такова умение и бързина, че болният хич нищо не усеща. Едва когато, вече оздравял, стане от леглото, забелязва, че има само един крак. И така се справям не само с краката, ами с всякакви крайници. Едно ще ви кажа, сеньор, аз отсичам всичко, всичко!

Той придружи думите си с толкова енергични движения на ръката, че докторът извика изплашено:

— Боже мой! Аз съм здрав, съвършено здрав! Няма нужда да ми ампутирате нищо!

— За съжаление! Наистина страшно жалко, че не сте ранен или пък нямате някое хубавичко наляждане на кост. Щяхте да изпитате огромно удоволствие от изкуството, с което щях да освободя тялото ви от въпросния крайник. Винаги си нося инструментите. Какво мислите например за отрязването на ръката от лакътната става? Наблюдавали ли сте вече тази чудесна операция?

— Не. Но ви уверявам, че лактите ми са в пълна изправност.

— О, що се отнася до това, нямаше да бъде никак лошо, ако бяха раздробени от куршуми или пък ако бяха станали негодни от някакво старо изкълчване. Щях да ви ги отрежа за ваше най-голямо възхищение, а после пак щяхте да си служите с ръцете доста сносно.

— Не се и съмнявам, сеньор, но въпреки това предпочитам да не изпадам в такова положение, че да се наложи отрязването им.

— Тогава вие може и да сте учен човек, обаче нямате смелост да принесете на науката някаква жертва. А това е страшно жалко, защото аз отсичам всичко, всичко!

— Възхищавам се от умението ви, сеньор, но за съжаление нямам време да се разпростирам по-нашироко върху тази тема. Търся коне за моето пътуване, а тъй като тук не намерих подходящи животни, се налага да продължа...

— Не се тревожете — прекъсна го хирургът. — Аз съм на ваше разположение.

— Вие ли? Да не би да знаете къде могат да се намерят четири здрави и издръжливи коня?

— Не само знам, но и аз самият се каня да си купя един.

— И къде може да стане това?

— В една малка естансия [\[51\]](#), намираща се на половин час път от града. Но няма защо да бързаме. Можем да направим покупката и чак утре рано сутринта. Научих, че естансиерото [\[52\]](#) е заминал нанякъде и ще се върне едва тази вечер.

— Тогава ще трябва да потърся някаква друга възможност, защото нямам време за губене.

— Защо? Допотопните животни няма да ви избягат.

— Няма, обаче искам да настигна група мъже, тръгнали към Лагуна Поронгос.

Хирургът наостри уши.

— Кой са те? Да не би да имате предвид Татко Ягуар и неговите хора?

— Да, него имам предвид. Нима го познавате?

— Не по-зле от самия себе си. Та аз съм от неговата група. Трябваше да се съберем тук, но се забавих непредвидено горе в Пуерто Антонио, тъй че закъснях. Вече бяха тръгнали. Вярно, че можех веднага да си купя кон и от града, за да ги последвам, но тук не е възможно да се намери никакво свястно животно. Затова предпочитам да изчакам до утре сутринта, когато ще купя добър кон и няма да се изложя на опасността да го видя как рухва на земята под мен.

Доктор Моргенщерн изпитваше известен ужас пред този човек, който «отсичаше всичко, всичко». Но след думите му се зарадва, че го

е срещнал. Попита го:

— Мислите, че ще успеем все още да догоним Татко Ягуар?

— Разбира се! Познавам много добре пътя, по който е поел.

— Страшно се радвам. Ще ни дадете ли разрешението си, на латински «концесио», да се присъединим към вас?

— От сърце, сеньор, понеже и двамата сме апостоли на науката, значи колеги, и отсега се радвам, че може би ще ни се предложи някой случай да ви покажа, че не се боя дори от най-тежката ампутация. Дано се натъкнем на неприятелски настроени индианци. Разбира се, тогава допускам с голяма сигурност, че на неколцина от нас крайниците ще бъдат изпотрошени. В такъв случай ще видите как се справям с работата си. Ще има да хвърчи перушина, защото аз наистина отсичам всичко, всичко!

При тези думи той размахва ръце из въздуха, за да покаже как ще се «разхвърчат» костите и мръвките. Този човек изглеждаше привързан към кървавата страна на професията си с изключителна страст. Въпреки това Моргенщерн не се чувстваше вече тъй изплашен, както преди. Започна да подозира, че в случая си има работа с болезнена, но безопасна фикс-идея. Ето защо отвърна усмихнато:

— Тогава съм готов да почакам с вас до утре. Но какво ще правим през това време? И къде ще отседнем?

— Ще вземем на заем няколко кранти от ханджията и ще отидем до естансията, откъдето ще ги върне някой пеон. Там ще ядем, ще пием, ще пушим и ще спим.

— Съгласен съм, но аз няма да пуша.

— Цяло чудо! Тук пушат всички, мъже и жени, кьораво и сакато. Защо да не пушите и вие?

— Защото се страхувам от никотиново отравяне. Нали науката доказва, че от многото пушене човек може да получи черно перде на окото, наречено «амаурозис».

— Но в случай, че цигарите не се пушат, а се гълтат направо с лопата. Ала дори тогава те ще попаднат в стомаха, а не в очите. Не бих могъл да живея без пушенето. То възбужда нервите, повишава жизнените сили, въодушевява хората за доброто и красивото и прави ръцете толкова сигурни, че с лекота да извършат дори и най-тежката и опасна ампутация. Имате ли още някаква работа в Санта Фе, или ще можем скоро да тръгнем?

Моргенщерн му разказа накратко преживяното приключение и му съобщи, че само трябвало да си вземе книгите, за да бъде съвсем готов за път.

— Веднага ще ви ги донеса, сеньор — рече «доктор» Пармесан.

— Вие ли? Не ми е възможно да ви товаря с подобна задача, сеньор.

— Защо не? Дайте ми два книжни талера и с удоволствие ще го сторя. Впрочем войниците и офицерите ме познават. На никой друг не биха дали книгите с такава сигурност, както на мен.

И тъй, този човек с дългото и благозвучно древнокастилско име, който се наричаше «доктор», беше готов да поеме службата на хамалин само за два книжни талера, тоест за трийсет и два пфенига! След като получи сумата от Моргенщерн, той се отдалечи и скоро се завърна с книгите. После отново тръгна, за да накупи хартия, тютюн и цигари. За тази цел взе кожена торба, която донесе пълна. Не беше излъгал, когато каза, че тук всеки пуши. Рядко може да се види в пампата човек, който да няма в устата си собственоръчно направена цигара.

Ханджията се съгласи веднага да им даде на заем коне и един пеон срещу незначителна сума. Едно от животните натовариха с багажа на Моргенщерн. После мъжете се метнаха на седлата, за да се отправят към естансията. Когато преминаваха бавно по първата улица, на едно място се бяха събрали няколко деца. Щом видяха хирурга, те веднага избягаха в най-близката къща, крещейки:

— El carnicero, el carnicero! Huid, huid, de la contrario os arnputa!

[53]

Изглежда, сред децата хирургът се ползваше със славата на страшилище, с което ги плашеха. Но това ни най-малко не го ядоса. Той гордо каза:

— Чувате ли, сеньор? О, познават ме, познават и способностите ми. Славата ми се е разнесла из всички щати край Ла Плата!

Преминаха край казармата, където неотдавна Моргенщерн за кратко време бе играл ролята на полковник, а после покрай гробищата и няколко малки ранчоси, докато най-сетне оставиха града зад гърба си. От лявата си страна ездачите видяха разлялата се като езеро Рио Саладо, а пред тях се простираше обширна хълмиста равнина. Долу от дясната страна на езерото, образувано от Рио Саладо, се намираше

естансията, за която бе говорил «касапинът». Тя не беше голяма, но въпреки това там имаше многобройни стада. Виждаха се да пасат около хиляда овце. Откъм другата ѝ страна бяха изведени на паша и охранявани от неколцина гаучоси неколкостотин глави едър рогат добитък, а в коралите ^[54] имаше достатъчно коне, за да задоволят нуждите на цял кавалерийски ескадрон.

Който язди през пампата или кампото, полето, може да забележи три вида поселища. Първите от тях са ранчосите, малки къщи, които се правят от глина и имат сламени или тръстикови покриви. Често те не се строят върху равната земя, а в изкопи, дълбоки метър, метър и половина. За мебели, отговарящи на нашите разбирания, и дума не може да става. Хамакът минава за лукс. Ястията се приготвят на огнище, зидано също така от глина, защото в пампасите няма камъни. Комините липсват. Димът излиза през отворите, които минават за врати и прозорци, но вратата не се затваря, а в отворите, служещи за прозорци, няма нито стъкла, нито рамки. Най-много стъклата да са заместени от восъчна хартия.

В подобно ранчо живеят бедните хора, които работят в асиендите и естансиите като пастири и ратаи и ги наричат гаучоси.

Тази дума е заимствана от индианския език. Двете букви «ау» не образуват двугласна, а се изговарят поотделно, следователно би трябвало да казваме «га-учо». В повечето случаи гаучосите са метиси, но се считат за бели, с което се гордеят извънредно много. Всъщност са раждани от индианки, а бащите им са испанци, заселили се тук в миналото.

Всички гаучоси притежават гордостта на испанеца и вследствие на своеобразния си начин на живот питаят необикновено голяма любов към свободата. Всеки от тях се счита за кабелиеро и е много учтив към околните, за да се отнасят и те учтиво към него. И към най-големия бедняк, та дори и към просяка, е прието човек да се обръща с «ваша милост». Онзи пришълец, който си мисли, че понеже е по-богат и образован от гаучосите, има право да се отнася към тях пренебрежително, бива скоро поставян на мястото му така, че му се изпарява всякакво високомерие. Гаучото отговаря на снизхождението с подчертана грубост или, ако това не помогне, дори и с ножа си. Но щом към него се отнасят учтиво, като към напълно равноправен човек, той скоро се превръща във верен и самопожертвователен приятел.

Преди всичко се слави с честността си. Тъй като никога не заключва къщата си, и той самият никога не краде. Ако намери нещо, съвсем сигурно е, че ще го върне обратно на човека, който го е загубил, стига това да е възможно. Така например един гаучо, който бил толкова беден, че нямал у дома си даже едно столче, а използвал за сядане конски череп, намерил в откритата пампа часовник, паднал от джоба на някакъв чуждестранен пътник. Гаучото препускал цял ден от съсед на съсед, за да разбере чий е часовникът, и щом чул за чужденеца, яздил подир него в продължение на два дни, за да му го даде. Когато пътникът поискал да го възнагради, гаучото захвърлил презрително парите в краката му и без да каже нито дума, му обърнал гръб.

Свикнали от ранна младост с коня, гаучосите са храбри и неуморими ездаци. В това отношение приличат на уестманите и индианците от Северна Америка. На гаучото и през ум не му минава да извърви пеша дори и сто метра. Излезе ли от ранчото си, той се мята на коня. Двегодишни деца препускат из пампата на полудиви коне, надавайки тържествуващи викове. Жените също яздят, и то по мъжки маниер. Често може да се видят на един кон мъж и жена, като жената седи върху задната част на животното с лице към опашката без никаква опора, облегнала само гръб о гръба на своя съпруг. Но тя не пада от коня дори и при най-бърз галоп.

Гаучото има обаче един голям порок. Той е съвършено безчувствен към коня си. С големите си остри шпори най-безмилостно прави дълбоки рани в слабините на животните, без да се замисля за болките, които причинява на тези нещастни твари. Затова конете се боят от своя господар и се държат като побеснели, когато ги погне из корала, за да улови от стадото с ласото си някой от тях и да го яхне. А рухне ли под него конят от умора, той го оставя все още жив на лешоядите и взима някой друг. При безбройните стада в страната конят е толкова евтин, че към смъртта на едно животно гаучото остава напълно безразличен. Оттам идват и неизброимите конски скелети, които се виждат навсякъде. Без преувеличение може да се каже, че безкрайните пампаси са направо осеяни с конски кости.

Своеобразният начин на живот, воден от гаучото, пълната липса на каквито и да било училища и други средства за образование и непрекъснатото общуване с полудиви животни са причините, които го правят съвършено безучастен към всякакви по-нежни чувства. Към

това се прибавя и печалното политическо положение в страната. Един историк беше казал, че в щатите край Ла Плата не може да мине и година, без да избухне някой малък бунт, и е истина, че открай време там революциите следват една след друга. Това загрубява хората. Гаучото, изпълнен с неприязън към спокойния живот, закоравял в професията си, е готов по всяко време да се присъедини към някой «пронунсиамiento» — бунт, метеж. Колкото по-често се повтаря това, толкова по-дълбок става отпечатъкът на непокорство върху характера му и последствията са, че жителите на онези области, които се бунтуват често срещу властта, са далеч по-изостанали от другото население по отношение на добрите качества в нрава си. Оттам идват и различните преценки, които се дават за населението на пампасите.

Вторият вид поселища се наричат асиенди. Асиендерото се занимава едновременно със земеделие и животновъдство, следователно само в редки случаи притежава големи стада. Третият вид се нарича естансия. Естансиерото не обработва земя, а отглежда само добитък, който изпраща после в кланиците. Има естансиероси, притежаващи по неколкостотин хиляди глави добитък.

Тези животни се намират на открито и зиме, и лете. Въпреки че са наглеждани от гаучоси на коне, често се случва някои от тях да прекосят границата между две владения и да се смесят със стадата на най-близкия съсед, та дори и със стадата на следващия или пък чак на по-следващия естансиеро. За да се предотвратят загубите, всеки собственик жигосва животните си със собствен знак, регистриран на негово име от властите. Така той може да разпознае собствеността си и от време на време връща на законните стопани наличния чужд добитък, присъединил се към стадата му. При продажбата на някой кон или говедо знакът за собственост се прави невалиден, като клеймото се жигосва още веднъж върху предишното, но вече наопаки, една болезнена процедура, на която, разбира се, животните се противят с всички сили.

Когато ездачите пристигнаха в естансията, там се провеждаше такова дамгосване на младите добичета. Известен брой гаучоси на коне бяха заети със събирането на добитъка от полето и подкарването му към определения за тази цел корал. В случая под корал се разбира открито място, заобиколено от висок бодлив кактусов плет.

Добитъкът чувства много добре, че винаги, когато искат да го вкарат в корала, предстои нещо необичайно, затова отказва да се подчинява на пастирите си. И сега беше така. Животните се опитваха да избягат встрани, но пред тях винаги се озоваваха смелите ездаци, за да им попречат с високо размахано ласо и развъртяна бола.

Болата е метателно оръжие и се състои от три железни или оловни топки. Всяка от тях виси на дебел и здрав ремък. Краищата на тези ремъци са свързани заедно. Гаучото хваща в ръката си една от топките, започва да върти другите две над главата си, прицелвайки се, и след това запраща болата подир животното, което иска да залови. Той извършва всичко това толкова умело, че болата се омотава около задните крака на коня или говедото и го поваля на земята.

Животните познават металическите топки и се боят от тях точно толкова, колкото и от ласото. Наканят ли се да побягнат от стадото, страхът пред тези оръжия винаги ги връща обратно. Ето че в момента те се носеха напред с оглушителен тропот, обградени от двете страни и отзад от викащи гаучоси. Щом стигнаха пред отворения корал, животните се стъписаха. Но когато вътре се втурна един стар и опитен бик, който, изглежда, знаеше, че не го застрашава никаква опасност, останалите го последваха и входът бе веднага затворен.

Сега гаучосите забелязаха спрелите се трима ездаци и препуснаха към тях. Щом съзря хирурга, махордомото ^[55] се засмя развеселен и извика:

— Cielo ^[56], това е el Carnicero ^[57]! Добре дошли, сеньор! Да не би да искате да ни отсечете нещо? Всички сме здрави и читави. Оставете инструментите си на спокойствие!

Изглежда, това посрещане ядоса доктор Пармесан, защото той отговори:

— Оставете подобни шеги, когато разговаряте с един кабалиеро! Как можете да ме наричате касапин! Забранявам ви! Прадедите ми са живели в древнокастилиански дворци и замъци и са водили победни битки срещу маврите, още когато не се е споменавало за вашите предшественици. За вас съм дон Пармесан Руи ел Иберио де Саргуна и Кастелгардианте. Запомнете го, ваша милост!

— Добре, дон Пармесан, ще го запомня. Впрочем нямах никакво намерение да ви обиждам. Знаете колко много ви ценим и ще ми

простите, ако в радостта си от пристигането ви съм се изразил погрешно!

— Така ми харесвате повече. Разкажанието винаги намира сърцето ми готово за помирение. Използвам случая, за да ви обърна внимание, че при трепанацията на черепа вече не се работи с пергелообразния трепанум, а с длето. Трябва да...

— Моля ви, за това по-късно! — прекъсна го гаучото. — Нали знаете, дон Пармесан, че много обичаме да ни поучавате. Обаче с вас има и други сеньори, към които ще бъдем неучтиви, ако заговорим за нараняванията на черепа. Мога ли да ви помоля ваша милост да ни каже техните имена?

— Сеньорите са мои нови познати, тръгнали за Гран Чако, учени хора, вследствие на което имената им се произнасят толкова трудно, че ми е невъзможно да ви ги кажа.

— Името ми е Моргенщерн, а придружителят ми се казва Кизеветер — обясни ученият. — Дойдохме, за да купим няколко коня. Дано имате в излишък, на латински «суперсум» или според обстоятелствата и «реликвус».

— Е, конете ни не са реликви, но естансиерото с удоволствие ще ви продаде няколко. За съжаление ще се върне чак вечерта. Дотогава ще бъдете наши гости и ако не искате да скучаете, можете да вземете участие в жигосването на добитъка.

— С най-голямо удоволствие! Още не съм виждал подобно нещо!

— Тогава елате! Най-напред ще наредя да ви дадат стаи. Той насочи коня си към жилищната постройка и после ги въведе в гостната. Пеонът от Санта Фе си получи парите и се върна в града заедно с конете.

Без съмнение собственикът на естансията бе заможен човек, но въпреки това обзавеждането на жилището му не можеше да се сравни дори с обзавеждането в дома на някой немски работник. Четирите глинени стени бяха голи. Имаше една стара маса, два още по-стари стола и няколко ниски столчета без облегалки. В ъгъла висеше китара. И това беше всичко. Махордомото ги покани да седнат и отиде в кухнята, за да донесе обичайното «мате, което в тази страна се поднася веднага на всеки гост.

„Мате“ е парагвайският чай. Добива се от листата и стебълцата на „*ilex paraguensis*“, стрити на едър прах. Слага се една щипчица чай в

малка издълбана кратунка и се залива с вряла вода. Чаят не се пие, а се смуче от кратунката с тънка металическа пръчица, наречена бомбия. Понеже бомбията се нагорещява много, чужденците, несвикнали на подобен начин на пиене, обикновено си изгарят устните и езика, докато се научат да бъдат предпазливи.

Тримата гости получиха точно такъв чай. Хирургът смукна внимателно от течността, а и Фрице бе прекарал достатъчно време в страната, за да знае, че трябва да внимава. Но докторът веднага плати данъка, който обикновено всеки чужденец плаща на матето. Бомбията беше гореща, Моргенщерн започна здравата да смуче, поради което в устата му попадна твърде голямо количество горещ чай. Той се изгори и понеже считаше за неприлично да изплюе матето, го гълтна. Разбира се, изгори си и гърлото и като направи болезнена гримаса, извика:

— Олеле, устните ми, небцето ми, гърлото ми, на латински „лабиа“, „палатум“ и „глутус“! Това питие е направо дяволско и е съвсем подходящо вътрешно да измъчва прокълнатите в ада! Покорно благодаря за този „илекс“!

— Ама и аз рекох същото при първия опит — обади се Фрице. — При много силно смукване човек направо си възпламенява вкусовите органи, но не минава много време, докато се нагоди и свикне с правилното налягане на манометъра. Продължавайте да пиете, господин докторе!

— Нямам такова намерение! Струва ми се, че цялата ми глътка се е превърнала в огромна пришка!

Никакви увещания не бяха в състояние да го накарат отново да отпие от чая. Но другите двама скоро изпразниха своите „calabazas“ [58], след което махордомото ги подкани да се отправят с него към корала, за да присъстват на жигосването на добитъка. Дон Пармесан свали червеното си пончо, кърпата и чирипата, които имаха същия цвят. Попитан от Моргенщерн за причината, той отвърна:

— Ваша милост не знае ли, че червеният цвят дразни тези полудиви добичета? Облеченият в червено човек трябва да внимава да не се приближи до някой торо.

— Така ли мислите? Доколкото знам, само за пуяка е доказано научно, че получава идиосинкразия [59] към този хубав цвят. Вярно е, че тук-там се споменава за същата антипатия и у говедата, на латински „бос“, но още нито един зоолог не е привел неопровержими

доказателства за това. А тъй като съм зоолог и тук ми се предлага такъв великолепен случай да събера материал за научна студия на тази тема, би било безотговорно, ако проявя желание да си сваля червените дрехи.

— Но, сеньор, излагате се на опасност!

— Когато става въпрос за разрешаването на някой проблем, истинският човек на науката не бива да пита дали има опасност, или не. Оставам си облечен както съм.

— И аз — присъедини се към него Фрице. — Тъй като служа на зоолог, и най-голямото говедо не бива да е за мен нещо друго освен обект на тази благородна наука.

Излязоха навън. Главният вход на корала беше затворен, а до него имаше малък тесен отвор, през който можеше да се промъкне човек. Тримата гости го използваха, за да влязат в корала. Махордомото остана навън.

Родеото, както наричат подгонването и събирането на стадото в корала, бе в пълен ход. Основното ядро от добитъка стоеше изплашено в задната част на ограденото място, но телетата, които трябваше да бъдат белязани, тичаха бясно из свободната площ, преследвани от гаучосите. Всяко добиче, което щеше да бъде жигосано, трябваше да бъде заловено и вързано така, че да не може да се съпротивлява. По начина, по който работеха в тази естансия, за това бяха необходими пет гаучоси. Други пък се занимаваха с поддържането на огъня, на който се нажежаваше желязото за дамгосване.

Цялата работа протичаше по следния начин: най-напред отделяха съответното добиче от останалите. Докато то тичаше из ограденото място, един гаучо го подгонваше, за да хвърли ласото си по него. С непогрешима точност примката се затягаше около врата на животното, задушаваше го и го повяляше на земята. Другите четирима гаучоси веднага заемаха местата си, за да хвърлят примките около краката му. Конете, на които седяха тези петима ездаци и на чиито седла бяха завързани краищата на ласата, знаеха много добре какво трябва да вършат. Всеки от тях започваше да дърпа здраво ласото в съответната посока и така краката на добичето се изпъваха яко, а в същия миг притичваше шести гаучо с нажежено желязо в ръка, за да го притисне в левия бут на животното. Станеше ли това, те го освобождаваха. То

скачаше на крака, започваше да тича насам-натам, ревейки от болка и възбуда, и после се връщаше при стадото, за да се скрие сред него.

Тази процедура не протичаше винаги така гладко. Понякога ласото не се затягаше около желаното място и животното можеше да се движи и съпротивлява. Тогава бе необходима помощ и двойно напрежение на силите, а това не минаваше без викове и крясъци, без сцени, при които сърцето на всеки европейец да не изтръпне от страх. Измъчваното добиче се противеше с рев. Останалите започваха да му пригласят и пръхтейки, се разпръсваха наоколо, за да тичат из свободното място, докато гаучосите, с високо размахани ласа и бола, ги съберяха отново. Случваше се някой опърничав бивол да окаже съпротива и тогава нападнатият ездач успяваше да се спаси само благодарение на голямата си сърчност и повратливост.

— Наистина фамозно — каза Фрице на господаря си след една подобна сцена. — И аз съм яздил на кон, ама нямам такваз ловкост, каквато се иска в случая. Убеден съм, че още първото добиче би ме сгазило, а може би и вас, гос'ин докторе?

— Не мога да отговоря на въпроса с математическа точност — обади се предпазливо докторът. — Нямам такъв опит, а както ни учи науката, трябва да твърдим само доказуемите неща. Впрочем доказателствата за това, дали ще бъда прегазен, ме интересуват значително по-малко от онези, които ще покажат дали преживното, наречено говеда, наистина има такова голямо отвращение към червения цвят, както чухме преди малко. Надявам се, че ще ми помогнеш да направим един опит в това отношение.

— С голямо удоволствие, стига всичко да мине без счупени крайници.

— Без съмнение!

— Тъй ли? Я си спомнете за бизона по време на коридата!

— Но това беше „бизон американус“, докато тук имаме работа само с обикновени аржентински говеда. Смятам да направим опит, и то двоен опит. И двамата сме облечени в червено. Аз ще се приближа до някой бивол, а ти ще се помъчиш да се добереш до една крава. По този начин ще разберем не само дали изобщо говедото има въпросната антипатия, а същевременно ще дадем отговор и на частния и много важен въпрос при кой пол, на латински „генус“, тази антипатия е по-

силно изразена — при мъжкия или при женския, на латински „генус маскулинум“ и „генус фемининум“.

— Добре, ами ако попадна тъкмо аз на по-злия „генус“?

— По-малко вероятно е, понеже аз ще се заема с бивола, а всяко качество, предполагам, че и тази антипатия, е по-силно изразено при мъжкия пол, отколкото при женския, който, както е известно, винаги си остава по-нежната половинка. И така, готов ли си?

— Да, само заради вас ще покажа необходимия интерес към този зооложки въпрос.

— Всъщност той не е най-общо зооложки въпрос, а зоопсихологически.

— Все тая. Все едно ми е дали ще ме сгазят по зооложки, или по зоопсихологически. И двата начина са еднакво неприятни, но заради вас ще рискувам.

— Тогава се заеми с кравата, дето тъкмо и слагат клеймо. Той посочи към животното, което в този момент лежеше вързано на земята, за да бъде жигосано. Дотогава двамата немци бяха стояли край оградата зад гаучосите, заети с поддържането на огъня, и вероятно по тази причина червеният цвят на облеклото им още не бе направил впечатление на животните. Фрице последва подканата на своя господар и бързо се запъти към мястото, където тъкмо освобождаваха кравата от ласата. Щом го видяха, гаучосите се развикаха от няколко страни:

— *Arredro, arredro! Quo demon cla, quo locura!* Назад, назад! Какво безумие, каква лудост!

Но той не се спря, а продължи пътя си. В този миг и последното ласо бе развързано, кравата скочи на крака и се накани да побегне. Ала ето че погледът ѝ падна върху непредпазливия немец. Раздразнена от червения цвят на дрехите му, тя наведе глава, готова за нападение, но процедурата, на която бе подложена само преди няколко секунди, оказваше все още своето потискащо въздействие. Животното постоя няколко мига с наведени рога, после отхвърли назад глава и побягна.

— Какъв късмет! — разнесе се от устата на гаучосите. — Върнете се бързо, сеньор, върнете се! Стойте при оградата! Не знаете ли, че червеният цвят е противен на тези животни?

— Не бях съвсем сигурен и точно затова исках да проверя дали е вярно — отговори той, връщайки се бавно.

— Не опитвайте повторно! Може да не ви провърви както този път!

От тона им личеше не само загрижеността им за него, а и тяхното недоволство, че се бе осмелил да се приближи до кравата и я бе раздразнил, без да ги попита за разрешение. Радостен от победата си, Фрице пристъпи към Моргенщерн и каза:

— Е, доволен ли сте от мен? Струва ми се, че опитът имаше задоволителен резултат.

— Разбира се — кимна докторът. — Кравата се канеше да се втурне към теб, но после размисли и се отказа. От това може да се заключи със сигурност, че червеният цвят ѝ е неприятен, но не в такава степен, каквато би я накарала да премине към истинско нападение, на латински „агресио“. Следователно при „генус фемининум“ е налице по-малка степен на антипатия, а сега аз ще потърся някой „маскулинум“ и ще опитам да се добера до едно сравнително доказателство.

По време на този кратък разговор неколцина от гаучосите бяха навлезли сред стадото, за да уловят с ласата си ново животно. Юницата, която бяха избрали, се намираше много близо до стария бик, влязъл в корала. До момента той се бе държал спокойно, но щом ласата се заизвиваха тъй наблизко, си помисли, че са предназначени за него, проби си със сила път между „gebano“ ^[60] и ревейки, се понесе в галоп през свободното пространство право към огъня. Намиращите се там гаучоси размахаха ръце из въздуха и закрещяха срещу него, за да го накарат да се върне. И той действително се спря близо пред тях и ги загледа втренчено с опулените си очи. Един от гаучосите грабна от огъня главня и я хвърли по главата му. Тогава бикът се обърна, сигурно за да се върне в стадото, но ето че отново се спря и нададе сърдит рев.

Повод за това му даде Моргенщерн, който се бе приближил към него и се намираше на разстояние, не по-голямо от четири крачки.

— Lugar, lugar! ^[61] — завикаха гаучосите. Бикът се нахвърли към дребничкия учен със съвсем неочакван скок и за Моргенщерн бе цяло щастие, че се подчини мигновено на предупредителните викове и бързо отскочи надясно, защото по този начин отбягна рогата на животното, което префуча от лявата му страна, но незабавно се обърна, за да го връхлети отново.

— Lugar, lugar! — завикаха пак гаучосите.

В същото време ездачите препуснаха към бика, за да отвлечат вниманието му върху себе си.

Моргенщерн отново се изплъзна щастливо, но върхът на застрашаващия го рог премина на не повече от няколко сантиметра край него. Едва тогава той изведнъж проумя, че се бе изложил на голяма опасност, и тревогата за неговия собствен живот му внуши една колкото внезапна, толкова и своеобразна идея. Можеше да се спаси, само ако успееше да отбегне опасните рога. Рогата на бика се намираха отпред и следователно щеше да бъде в безопасност само зад него. Тази мисъл бе приведена в изпълнение от дребосъка със същата бързина, с която му беше и хрумнала. Моргенщерн изтича зад бика. Животното се обърна, но не видя противника си на мястото, където бе стоял, а го забеляза зад себе си. Обръщайки се пак, то се опита да го достигне. Но ученият чевръсто кривна и остана зад неприятеля си. Това се повтори неколkokратно, и то толкова бързо, че гаучосите не можеха да използват своите ласа и бола, без да застрашат и немеца. Но тази бързина влоши положението му. Той почувства, че няма да издържи и скоро ще капне от умора. Нима нямаше никакво спасение, никаква помощ? Разбира се, че имаше, и то съвсем близо до него! Той посегна с двете си ръце и се залови здраво за опашката на бика. Докато висеше на нея, рогата на животното нямаше да го достигнат.

Щом бикът се почувства уловен, и то по начин, по който никой дотогава не се бе осмелявал да го хване, той, най-напред напълно смаян, застина няколко секунди в изчаквателна поза. После скочи с двата си задни крака настрана, за да се отърси от придата на опашката си, но безуспешно, тъй като Моргенщерн я стискаше здраво, борейки се за живота си. Въпреки целия си дългогодишен опит и житейски познания удивеният бик тъй се обърка от всичко това, че се отказа напълно от играта, готов да се-прости дори и с опашката си. Той нададе жален рев и се завтече право към стадото си.

Ако отначало гаучосите крещяха с все сила, за да отклонят животното от учения, сега се разсмяха толкова по-сърдечно на гледката, която им се предложи. Бикът, изглежда, направо не бе на себе си от уплаха. Правеше бесни скокове, отхвърляйки задницата си ту наляво, ту надясно. Ревът му издаваше съвсем ясно обзелия го страх. Моргенщерн стискаше здраво опашката. Понеже не можеше да тича тъй бързо като животното, краката му изгубиха всякаква опора и

ученият бе повлечен по земята, докато силите му го изоставиха и той пусна опашката. Това бе последвано от такова премятане през глава, каквото не беше правил никога през живота си.

В този миг кикотът на гаучосите стана толкова силен, че удвои страха на бика. Той се вряза като стрела между себеподобните си, премина през стадото и достигна най-отдалечения ъгъл, където се спря, пръхтейки, и сигурно си даде тайна клетва никога вече да не се залавя с някой зоолог от Ютербок.

Моргенщерн се отърва без наранявания. Той се изправи на крака, опипа крайниците си и се върна бавно на предишното си място. Все още смеейки се, гаучосите се приближиха, за да го поздравят. Но главният пеон каза много сериозно:

— Сеньор, вие бяхте страшно непредпазлив, а изглежда, и все още не разбирате, че изложихте живота си на опасност. Как изобщо ви дойде и на двамата идеята да рискувате да се приближите до добитъка в тези дрехи?

— Вследствие на един зоопсихологически проблем — отвърна Моргенщерн.

— Тези думи са ми непознати.

— Искан да разбера дали червеният цвят е наистина в състояние да разгневи това семейство преживни животни.

— Ах! И затова рискувахте живота си! Можехте много по-лесно да го научите. Ако ни бяхте попитали, с удоволствие и готовност щяхме да ви дадем сведения.

— Вие зоолог ли сте?

— Не. Гаучо съм.

— Тогава вашите сведения нямаше да ми бъдат достатъчни. Важат само мненията на признати авторитети.

— Сеньор, макар и да не се числя към авторитетите, аз все пак съм каба̀лиеро! — каза човекът обидено. — Нима мислите, че мога да ви излъжа?

— Не. Ще ми кажете онова, което мислите за истина. Но една такава истина може да бъде установена само от специалисти.

— Не съм учен и не ми се ще да допусна, че искате да ме обидите, понеже сте наш гост. Несъмнено вие сте специалист и аз се радвам, че въз основа на собствения си опит успяхте да установите една истина, която отдавна ни беше известна. Обаче вашата непредпазливост

изложи на опасност и нас. Може би изобщо не знаете какво означава „естампеда“

— Не.

— Естампедата е възбудено, подплашено, втурнало се напред стадо коне или говеда. Вследствие на вашата непредпазливост всички ние можехме много лесно да попаднем под копитата на животните и да бъдем стъпкани. Дано поне в това отношение ми дадете право и имате добрината да се погрижите да не бъдем поставяни отново в затруднение заради вашите червени дрехи.

Той му обърна гръб и другите гаучоси последваха неговия пример. Чувстваха се обидени, защото предводителят им не беше признат за „авторитет“. Дватама немци разбраха техния намек и се измъкнаха през отвора от корала. Отвъд оградата Фрице каза:

— Ездата ни започва много добре, няма що. Още не сме си осигурили даже и коне, а само за един ден ни изхвърлят вече два пъти. Но ни остава поне утехата, че установихме научната истина: не само пуякът се ядосва на червения цвят.

— Да — кимна докторът. — Ще изпратя до Академията на науките обширна статия по този въпрос. Днес бе доказано по неоспорим начин, че говедата имат антипатия към червения цвят.

— И то от двата пола.

— Разбира се, но все пак в различна степен. Генус маскулинум беше по-чувствителен от генус фемининум.

— Но откъде е това отвращение у тях тъкмо към цвета, който ми е любим?

— Засега не може да се каже. Фактът е установен, причините предстои да се издирят. Дали се крият в това, че червените лъчи от слънчевия спектър се пречупват най-слабо през призмата? В една секунда червените лъчи трептят само петстотин билиона пъти.

— Дали това прави впечатление на биковете?

— Ако например виолетовите лъчи имат осемстотин билионд трептения в секунда, това вече дава разлика от триста билиона, която е толкова голяма, че може би прави впечатление даже и на окото на едно преживно животно. Обаче въпросът все още се нуждае от изясняване. Постигнах най-близката си цел, като същевременно направих откритие, което ще възхити всеки собственик на менажерия.

— Така ли? И кое е то?

— Как може веднага да се укроти дори и най-дивото животно. Просто човек му увисва на опашката. Вярно, положението не е особено удобно, но това едва ли би попречило на някой звероукротител да последва съвета ми.

— Хмм! Тази работа не е много лесна! Аз например хич не бих искал да увисвам на опашката на лъв или на огромна змия...

По време на този учен разговор двамата продължиха бавно да вървят, без да забележат, че бяха последвани от хирурга. В момента той ги догони и каза:

— Сеньори, много сте ядосали гаучосите. Предупредих ви, но не обърнахте внимание на думите ми и изпаднахте в опасност. Но за съжаление бикът си подвигна опашката.

— За съжаление ли? — попита Моргенщерн учудено.

— Да, за съжаление! Защото, ако не се беше изплашил толкова, щях да имам случай да ви покажа изкуството си.

— Откъде накъде?

— Ами или щеше да ви намуши на рогата си, или да ви строши няколко кости. Колко щастлив щях да бъда, ако можех да докажа на ваша милост, че съм майстор в лекуването на всякакъв вид рани и счупване на кости! Вадя и най-дългите парчета, отчупени от костта, без усиливане на кръвотечението. Всеки миг съм готов за извършване и на най-тежката операция.

За да видят конете, които щяха да получат за пътуването си, те трябваше да отидат до пасището. Както вече споменахме, естансията не беше от най-големите и въпреки това броят на отглеждания добитък бе направо учудващ.

Най-важната стока, произвеждана в щатите край Ла Плата, е добитъкът. Естансиеросите развъждат коне, говеда и овце. Европейският кон е внесен тук през 1536 година от Мендоса, овцата е докарана от Перу през 1550 година, а говедото — от Бразилия през 1553. Много рядко човек може да язди из страната повече от час, без да забележи цели *majados* ^[62] от тези животни. Изчислено е, че от една квадратна испанска миля ^[63] могат да бъдат изхранени двайсет хиляди овце или триста глави едър рогат добитък, който в добри години достига и до осемстотин глави.

На овцете се предоставя по-хубавата паша заради вълната. За тях се проявява старание. За конете и говедата не се полагат толкова

грижи. Те са под надзора на гаучосите и кучетата и собственикът им обръща внимание само когато трябва да бъдат жигосани или пък продадени. За една кобила дават най-много 16 марки, а за добър ездитен кон — не повече от 60. Една глава едър рогат добитък, продаден за някоя „saladero“, струва най-често по-малко от 50 марки. Саладерос са големи кланици, където говедата се убиват масово. Думата се образува от испанския глагол „salar“ — осолявам. Там осоляват кожата и добиват огромни количества лой. Една от най-прочутите саладерос се намира във Фрай Бентос, където се получава месният екстракт „Либих“, Там колят дневно до 900 глави добитък и раздробяват на ситно мускулната маса с машини, всяка от които накълцва за един час месото на 200 бивола. Цялото месо на един бивол дава само три килограма месен екстракт.

След като тримата мъже се убедиха, че тук има съвсем различни коне от онези в странноприемницата в Санта Фе, те се върнаха в естансията. Междувременно жигосването на добитъка бе приключило. Отвориха корала и животните се втурнаха на свобода, радостни да избягат от пленничеството си. Задържаха само две от тях, за да ги заколят. Пътниците се приближиха, понеже искаха да видят как ще стане това.

Гледката, която им се предложи, бе безкрайно отвратителна. Кравите подозираха какво ги очаква и ревяха от страх. Понеже според гаучосите месото било по-вкусно, когато кръвта била разгорещена, те погнаха животните из корала и ги гониха известно време, а после ги повалиха на земята с помощта на ласата по начина, описан по-горе при жигосването. След като набързо им прерязаха гърлата, тези загрубели хора се нахвърлиха върху все още живите добичета, които се гърчеха от болки и ритаха с крака, и отрязваха от телата им дълги парчета димящо и потръпващо месо заедно с кожата. Предсмъртното хъркане, излизащо от прорязаните гръклани, заедно с настървените подвиквания на гаучосите, се смесваха в такъв шум, който бе непоносим за слуха на що-годе благовъзпитани хора. Моргенщерн и Фрице се отдалечиха. Но хирургът остана и извади ножа си, за да си отреже и той парче месо. Тази жестока сцена бе за него нещо обикновено.

Гаучото набожда такова парче месо на пръчка или направо на ножа си и го държи над огъня. После пъха в устата си позапечената

страна, отрязва хапката под носа си и продължава да пече останалото парче. Изпеченото в прясна кръв месо се нарича „asado“. Ако върху него се намира още и „cuero“ ^[64], тогава то представлява най-изискан деликатес и се нарича „asado con cuero“ -асадо с кожата.

Скоро запламтяха огньовете, край които насядаха гаучосите и другите слуги, за да изядат любимия си специалитет. Изобщо не се погрижиха за двамата немци. Но затова пък по време на яденето и разговорите хирургът им правеше компания, макар че те не проявяваха към него кой знае колко голямо уважение. Маниакалното му увлечение по хирургията не му позволяваше да забележи, че се отнасяха към него по-скоро иронично, отколкото сериозно.

Доктор Моргенщерн щеше да се чувства съвсем изоставен, ако махордомото не бе счел за свой дълг да се заеме с него. Той му отдели половин час и се погрижи да не му липсва ядене и пиене.

Вечерта се завърна естансиерото, който веднага се съгласи да им продаде пет коня на обичайната цена. Той се зарадва да завари у дома си европейци, поне единият от които се намираше в страната от толкова кратко време, че можеше да го осведоми за последните събития отвъд океана. Гаучосите седяха навън край огньовете си и все още ядяха или по-скоро отново бяха започнали да ядат, тъй като хора като тях са в състояние да погълнат огромни количества месо. Почивките между храненето запълваха с пиперливи шеги, с разкази за буйни страсти или с патриотични песни в съпровод на китарите си. Рядко може да срещнете някой гаучо, който да не притежава китара.

Още при завръщането си, естансиерото бе научил за случилото се в корала и бе поклатил глава в недоумение как е възможно човек да се осмели да дразни един бик, само за да се убеди дали е безразличен към червения цвят, или не. В течение на разговора той разбираше все по-добре, че Моргенщерн е голям особняк и същевременно душа човек, който мисли само за своята научна дейност и почти нищо не разбира от обикновения живот и неговите изисквания. Мястото му бе навсякъде другаде, само не и в пампасите, а камо ли в Гран Чако, където пътникът е заобиколен от многобройни опасности и денем и нощем. Затова, след като получи отговор на всичките си съчувствени въпроси, той най-сетне каза:

— Но, драги сеньор, действително ли си мислите, че ще постигнете целите си, без да загинете в онези диви местности? Нямате

и представа какво ви очаква в Гран Чако или в Кордилерите.

— Що се отнася до това, знам много добре какво е положението там! — отвърна ученият. — Чел съм книгата „Excursion au Rio Salado et dans le Chaco“, par Amede Jacques [\[65\]](#).

— Тази книга не ми е известна, но знам, че четенето далеч не може да помогне на човек, пък макар и на най-учения, да понесе лишенията и да преодолее опасностите, които ви очакват. Или си мислите, че можете да разчитате на тъй наречения дон Пармесан?

— Защо не? Та той е учен човек.

— Глупак е той и нищо повече!

— Но нали е известен хирург?

— И хабер си няма от тая работа. Хирургията е неговата фикс-идея. Този сеньор не е отрязал още нито косъм, нито нокът на когото и да било, макар че навсякъде мъкне със себе си торба, пълна с инструменти.

— Значи е само идея-фикс? Просто да не повярваш!

— А защо не? Има много хора, страдащи от подобни щурави идеи. Запознах се например с един, който живее с фикс-идеята Да търси кости от животни, живели преди хиляди години. Ако Ной знаеше, че подобни същества имат някаква стойност, щеше съвсем сигурно да вземе и тях в ковчега си.

— Сеньор, това не е фикс-идея, защото човекът положително е някоя много умна глава, някой палеозоолог също като мен! — извика Моргенщерн въодушевено. — Тук ли живее този човек?

— Сега да.

— Къде е, къде? Може би ще мога да се запозная с него?

— Да се запознаете? Изобщо не е необходимо. Отдавна го познавате, защото това сте вие самият.

. — Аз ли? Ааа! Ооо! — възкликна провлечено ученият и устата му остана широко отворена. — Мен ли имате предвид, мен? Значи според вас страдам от някаква идея-фикс, от болезнено фантазиране?

— Разбира се. Не ми се сърдете, сеньор, но е така, наистина е така. Каква полза може да имате от допотопните гущери?

— Каква полза ли? О, един-единствен подобен гущер, на латински «лацерта», може да ме направи прочут човек.

— Не виждам как може да стане това, но ще ви повярвам. А каква ще ви е ползата от една известност, която изобщо няма да успеете да

придобияте, тъй като ще загинете по пътя? Както разбирам, изобщо не сте екипиран за пътуване през Гран Чако.

— О, не е вярно! Имам оръжия, книги, кирки и лопати. А вие ще ми продадете необходимите коне. Освен това с мен е и дон Пармесан, който познава Чако.

— А аз ви казвам, че не познава пустинята, най-много понякога да е стигал до границите ѝ.

— Но той е от хората на Татко Ягуар!

— Не вярвам. Татко Ягуар няма нужда от глупаци.

— Но каква причина би могъл да има да го твърди, ако не е вярно?

— Ще ви кажа, сеньор. През деня той мечтае само за хирургията си, а през нощта я сънува. Тича от едно селище до друго, за да намери счупени кости или някакви други наранявания. Казали сте му, че се каните да отидете в Гран Чако, и той още в самото начало е бил убеден, че при вас ще има счупени кости, удари с нож, куршуми и всякакви рани и е предложил да ви придружи. Но ако изпаднете в беда, той няма да ви спаси.

Естансиерото искрено му желаше доброто. Моргенщерн се загледа пред себе си мълчаливо и замислено. Ето че Фрице, който седеше при тях, се обади:

— Сеньор, не ни плашете. Ние сме прусаци, а прусакът се оправя навсякъде. Бил съм вече на север в Тукуман и ми се струва, че и този път ще се доберем щастливо до там.

— Както искате! — отвърна естансиерото. — Няма да рискувате моята кожа, а вашата. Така че не ще ме боли, когато ви я смъкнат. Но ви желая всичко най-добро.

Той стана и попита дали може вече да им покаже къде ще спят. По правило хората по онези места си лягат много рано, за да станат навреме. Двата гостя бяха настанени на меки постели от кожи и заспаха под звуците на песните, които все още долитаха отвън.

Събудиха се тъкмо когато слънцето изгряваше. Гаучосите бяха вече на крак, макар че си бяха легнали много късно. Хирургът бе пренощувал в малкото ранчо на един от тях. Естансиерото също беше станал. В железен котел над огнището вреше «пучеро» — смесица от варено месо, царевица, маниока, сланина, зеле и моркови. За пиене имаше мате, но докторът се отказа от него, за да не се изгори отново.

След като се нахраниха, отидоха на пасището при конете. Въпреки не особено любезните думи на Фрице от предишната вечер, естансиерото бе толкова безкористен, че сам избра четири от най-добрите си коня и ги даде на Моргенщерн срещу общата сума от двеста марки, пресметната в немска парична единица. Но към хирурга не се отнесе така любезно. Изглежда, не беше особено благосклонен към него. Дон Пармесан бе принуден сам да си избере коня и да заплати повече, макар че изборът му не беше особено сполучлив. Да предложат пари за получената храна и напитки, бе равносилно на обида. Дон Пармесан си купи старо седло от един гаучо. Естансиерото продаде на двамата немци две товарни и две ездитни седла. Ездитните седла бяха от вида, наречен «рекадо», и се състояха от няколко свързани помежду си части, които могат да се разгъват и да се използват при пренощуване като постеля. Щом уредиха всичко това, тримата пътешественици потеглиха.

— La enhora buena de lavuelta! ^[66] — извика подир тях естансиерото. — Пазете се от индианците в Гран Чако, използват отровни стрели! А те са много по-опасни от куршумите на пушките!

Това предупреждение, направено с добри намерения, не беше неоснователно. Индианците от Южна Америка си служат и до ден днешен с малки остри стрели, издухвани от дълги цеви. Необходимата отрова се приготвя от сока на стрихниновото дърво и от един вид лиана, наречена от тях маракури. Към този сок прибавят чер пипер, лук, плод от индийска билка ^[67] и други, непознати за нас, растения. Сместа се вари до сгъстяване и запазва гибелното си въздействие с години, макар че, докато е прясна, действа по-бързо. И най-малкото нараняване от стрела, намазана с нея, води до неминуема смърт и на хора, и на животни, но отровата е опасна само когато попадне непосредствено в кръвта — също като змийската отрова. Така индианците убиват всички животни, годни за ловуване, и после ги изяждат, без да имат някаква вреда. Веществото, което всъщност има отровно въздействие, се нарича курарин, един алкалоид, съдържащ се в кората на споменатите растения. Той убива като парализира гръдните мускули и спира кръвообращението. Каква е силата на тази отрова, ни показва следният пример: ягуар, ранен от подобна мъничка стрела толкова леко, че изобщо не я е усетил, пада мъртъв на земята само след две минути.

Пета глава

Пътуване из пампасите

Пътят, избран от доктор Моргенщерн и двамата му спътници, водеше на север между Рио Саладо и Рио Саладильо, зад които се издигаха гъсти гори. След по-малко от час ездачите стигнаха до дървен мост, минаващ над първата от споменатите реки, а по-късно се добраха до селището Есперанса, заселено най-вече от немци. Понеже искаха да догонят Татко Ягуар и нямаха време за губене, те не спряха тук, а продължиха да препускат по пътя за Кордова.

Да препускат! Да, наистина ездата им можеше да се нарече препускане, понеже хирургът се движеше с обичайната за страната бързина, а двамата бяха принудени да го следват. Една пощенска кола в Аржентина изминава за един час средно около двајсет километра. Но конникът оставя зад гърба си поне пет километра повече. Никой не пита докога ще издържи конят. И на хирурга не му минаваше през ума подобен въпрос. Изобщо не помисляше, че се е отправил към места, където няма да има възможност да размени изтощения си кон в някоя естансия срещу доплащане за друго животно с пресни сили. Шпорите му се забиваха в месата на нещастния кон, а когато немците го помолеха да не бъде толкова жесток, се изсмиваше безсърдечно и продължаваше да измъчва жребеца си още повече. Впрочем той бе добър ездач, а изглежда, имаше и издръжливост.

Фрице Кизеветер също не седеше лошо на коня. В тази страна той бе имал възможност да привикне към седлото. Но за съжаление същото не можеше да се твърди и за дребничкия зоолог. Вярно, че не бе проявил страх от седлото, но правеше такива гримаси, сякаш конят му летеше заедно с него сред облаците. Полагаше всички усилия да запази равновесие и това му се удаваше доста сносно, ала по здраво стиснатите му устни си личеше, че не се чувства особено добре. Впрочем конят му имаше плавен, равномерен ход и понеже язدهа най-често в кариер, това негово качество се изявяваше в пълна сила. Въпреки всичко след един час езда от Есперанса палеонтологът бе вече толкова изморен, че спря коня си и извика на другите двама:

— Стойте! Конят ми не може да препуска повече. Краката го болят! Трябва да му се даде почивка, което латинистът изразява с думата «транквилитас».

— Добре! — каза Фрице и спря. — Много ще съм доволен, ако имаме четвърт час ваканция. Продължим ли да летим така, привечер ще стигнем чак в Китай, а нали нямаме намерение да отиваме толкова надалеч.

Но хирургът възрази:

— Днес трябва да се доберем до форт Тио, а дотам има още стотина километра. Само в такъв случай ще можем до утре вечер да достигнем Лагуна Поронгос. Аз продължавам!

— За бога! — отвърна Моргенщерн, като слезе от коня и седна в меката трева, покрила равнината. — Щом искате да уморите коня си, ваша работа! Ами откъде ще намерите после друг? Я погледнете на какво сте го направили за два часа! И двете му слабини кървят. Как е възможна такава жестокост, на латински «атравитас» и «круделитас», а също «дуритас» или «иманитас», та дори и «севитас».

— Моя работа си е какво ще правя с моя кон, защото съм го платил със собствените си пари, сеньор!

— Що се отнася до това, няма да ви противоречим — обади се Фрице, — и все пак можем да твърдим, че обстоятелството със заплащането съвсем не ви дава право да го измъчвате.

Той седна до господаря си. Хирургът промърмори под носа си още няколко ядни забележки, ала все пак сметна за по-добре да се подчини, отколкото да продължи сам ездата. Но само след половин час настоя отново да тръгнат и другите двама изпълниха желанието му.

Обширното поле, през което яздеха, бе съвсем равно и покрито само с трева. Никъде не се виждаха храсти или дървета. Гори и храсталаци могат да се намерят само там, където има вода. След като яздиха известно време, те доловиха зад гърба си някакъв ужасен шум. Обръщайки се в тази посока, забелязаха, че ги следва дилижансът, който осигурява пощенската и пътническа връзка между Санта Фе и Кордова.

Подобно пътешествие с дилижанс е нещо съвсем различно от пътуването с достопочтената немска пощенска кола. Разликата между двете превозни средства наподобява онази между лекия майски зефир и беснееща буря «памперо».

Говори се или говореше се за пътища и в щатите край Ла Плата. Но при тази дума човек не бива да си представя някакъв равен друм. Там няма шосета или добре и редовно поддържани пътища, тъй като напълно липсва материал за техния строеж. Дървеният материал е рядкост, а камъни няма никъде. Всеки язди или пътува в посоката, водеща го към целта, без да отдава значение на това дали ще се отклони с няколко километра повече вдясно, или вляво.

Онова, което тук наричат пътища, представляват по-тясно или по-широко изровени дири и коловози, които преминават през пампасите в каквато си искат посока. Те ту следват врязваща се в терена падина, ту заобикалят блата или пък пресичат някоя от онези малки рекички със стръмни брегове, които се появяват тук-там, за да се изгубят отново нейде из пампасите, без да се влеят в друга по-голяма река.

В същото незадоволително състояние като пътищата се намират и спирките, където се сменят конете — най-често това са мизерни ранчоси, в които пътниците не намират и следа от удобства.

А какво да кажем за пощенските коли! Тези превозни средства, изглежда, произхождаха от времето, когато човекът е бил на «ти» с пещерната мечка. Те са така грубо изработени и имат толкова недодялана форма, че дори само видът им всява ужас в цивилизованите пътници, принудени да се възползват от услугите им. Вътре се побират обикновено осем души, макар че според нашите разбирания има място само за четирима. И при това осмината трябва да вземат при себе си целия си багаж. Навън, зад кочияша или майорала, има още две места. Покривът се отрупва с толкова много пощенски пратки и други предмети, та на човек му се струва, че дилижансът в никой случай няма да може да запази равновесие и сигурно още при първите крачки на конете ще се прекатури. А често се случва и останали без място пътници да се настанят горе върху тази «кула»!

Такава пощенска кола има обикновено осем коня. Четири от тях са впрегнати един до друг пред колата, пред тях има още два коня, а пред тези два — само един, където седи водачът. Осмият кон е яхнат от пеон, който язди отстрани и има задача да насърчава конете или да вдига падналите предмети.

Сбруята на конете е съвсем оскъдна. Около тялото на всяко от впрегнатите животни се затяга кожен колан, на който е завързано ласо,

прикачено към колата.

Майоралът има пръчка с остър връх, с която бодее задните коне, и дълъг камшик, с който може да достигне предните животни. Водачът и пеонът също разполагат с камшици, тъй че не се чувства липсата на средства за «дружеско» увещаване на конете. Често на някой от двата средни коня седи още един гаучо, който също държи камшик.

Сравнени с нашите пощальони, четиримата служители на дилижанса имат вид на разбойници, в чиито ръце никой не би желал да повери собствеността и живота си нито за секунда. Обаче те са добри и честни хора, които разбират от работата си и изпълняват своите задължения така, че на човек може свят да му се завие.

Да предположим, че дилижансът е натоварен и пътниците са се качили. Настанили са се според възможностите и са убедени, че пътуването ще започне. И то наистина започва, понеже майоралът надава рев, приличен на рева на тигър, и се захваща да мушка с острието на пръчката си задните коне в отворените рани, причинени от преди, а в същото време размахва камшика така, сякаш се кани да убие предните животни. Ездачът на средните коне, водачът и пеонът също започват да реват и да удрят животните с камшиците си. Конете се втурват напред. Тромавата кола прави скок, накланя се надясно, после наляво и след това се понася, теглена бясно от шибаните с камшик коне. При мощния тласък пътниците си сблъскват главите и шапките им падат на пода. Багажът им започва да се търкаля по скута или между краката им. Те разперват ръце, за да се задържат взаимно, един от тях хваща друг за брадата, а той пък се улавя за верижката на часовника на първия.

— Какво искате от брадата ми, сеньор? — пита вторият.

— А вие какво ще правите с верижката ми? — пита първият.

— Не го сторих нарочно. Извинете, ваша милост!

— Аз също ви моля за извинение, сеньор. Наистина улових брадата ви, без да искам.

Дилижансът изхвърква от станцията. Но ето че отзад се чува трясък.

— Спрете, спрете! — крещи пеонът. — Майорал, в името на Сан Ято, трябва да спрем!

Майоралът дръпва юздите на конете и изревава:

— Какво ме интересува твоят Сан Яго? Задачата ми е да карам колата, а не да се моля. Защо ми пречиш?

— Падна един сандък. Ей го къде лежи там на земята.

— Тогава го вземи и го хвърли пак отгоре!

— Изглежда, се е строшил.

— Да не би да съм виновен? Защо не използват по-дебели дъски за тези сандъци? А какво има в него?

— Ще погледна.

Пеонът скача от коня и домъква сандъка. Капакът му се е отковал. Върху него е написан адреса на някакъв професор от Кордова. В сандъка има бутилки, някои от които са се счутили. От тях още капе червена течност и носят на пеона усеща приятно ухание.

— Кълна се в душеспасението си — това е червено вино! — възкликва той. — Четири бутилки са строшени, но за щастие горе при гърлата.

— Извади ги! За всеки от нас има по една. Не бива да оставяме този еликсир да изтече на земята!

Счупените бутилки се изпиват, а сандъкът се стяга с ремък и се връзва горе на покрива. После пътуването продължава, при което пътниците отново връхлитат един върху друг.

— Извинете, ваша милост! Това е моят крак! — извиква един от тях.

— О, прощавайте, сеньор! Помислих, че е моят, и исках да го измъкна измежду тези пакети. А къде ви е шапката?

— На главата ви. Ваша милост току-що я нахлупихте. А вашата изхвъркна през прозореца.

— Небеса! През прозореца ли? Тогава е загубена. Откъде ли ще намеря друга? Ужасна работа е това пътуване с дилижанс!

Но за щастие шапката не е загубена. Пеонът я е видял да лети, върнал се е, вдигнал я е от земята, без да слиза от коня, и я донася обратно. Хвърля я в отворения прозорец и извиква:

— Сеньори, дръжте си шапките здраво или ги връзвайте! Нямаме време да се занимаваме с тях!

После отново избързва с коня си напред, за да подкарва с крясъци и камшични удари впрегнатите животни. Достигне ли колата случайно някой пресъхнал поток или малка рекичка, конете се спускат в кариер по отсамния бряг, прекосяват коритото и се изкачват по отсрещния

бряг. Обаче пеонът скача от седлото, за да потърси речен чакъл в леглото на потока — единствените камъни, които се намират в пампасите. Напълва си джобовете и препуска подир дилижанса, та ако ударите с камшика се окажат недостатъчни, да пришпори конете, замеряйки ги с камъни.

Пеонът е майстор в ездата, но може би водачът е дважд по-голям. Водачът има за задача да определя посоката. Той трябва да оглежда терена надалеч, за да открие със сигурен поглед онези места, които е необходимо да бъдат заобиколени. За това се изисква голям опит, тъй като конете се носят винаги в кариер. За да избегне някое опасно място, често му се налага да прави съвсем неочаквани завои. В такъв случай той крещи като побъркан, майоралът реве, удря и бодее конете, а ездачът върху средния кон и препускащият отстрани пеон започват също тъй силно да крещят. Пътниците, обхванати от панически страх, се присъединяват към тях. Дилижансът извива рязко в съответната посока, за да бъде повлечен веднага след това на другата страна, което изглежда толкова по-опасно, защото водачът винаги е принуден да прави отклонения под много остър ъгъл. Ако иска например да отклони колата под ъгъл от десет градуса, той самият подкарва коня си в съответната посока под ъгъл от тридесет градуса. И ако веднага след това последва голям и също тъй бърз завои на другата страна, тогава само за някакви си десетина-двайсет метра водачът трябва рязко да обърне коня си под ъгъл от шестдесет градуса, при което косите на страхливо гледащите пътници се изправят от ужас.

По този начин дилижансът изминава може би към двајсет и пет километра в час, но само докато конете са с пресни сили. Защото скоро безумното препускане ги изтощава толкова много, че постепенно пътят, изминат за един час, става все по-къс и по-къс.

Наближат ли до някоя станция, където предстои смяна на конете, пеонът препуска напред, за да уведоми тамошните хора. Сдруженията, собственици на дилижанси, сключват договори с онези естансиероси, асиендероси и ранчероси, чиито имоти са разположени близо край пътя. Щом се появи пеонът, конете в корала се подгонват и се събират, за да бъдат уловени необходимите животни. После ги държат здраво и им слагат коланите. Конете знаят какви мъки и какво напрежение им предстои и се противят с всички сили. Това отново води до сцени, от които образованият човек с негодувание извъръща глава. Изтощените

коне се пускат на свобода и побягват, цвилейки от радост. Новите се впрягат пред колата, като не престават да се изправят на задните си крака, да пръхтят и да хвърлят къч. После бясното пътуване продължава.

В годишните времена, когато пашата е тлъста, конете са охранени по-добре и горе-долу са в състояние да издържат подобно напрежение. Но ако тревата не е достатъчно или ако пампасите са изсъхнали, нещастните животни са изтощени от глад и едва-едва мъкнат тежката кола. А когато въпреки всичко ги накарат да препускат и в бесен кариер, те не могат да издържат и в крайна сметка рухват наскре пътя. Но това няма никакво значение. Взети са и резервни коне. На един от тях се поставя коженият колан и просто зарязват падналия кон да лежи на мястото. Той все още е жив, но е толкова изнемошял и съсипан, че му е невъзможно да се изправи. Хълбоците му треперят. Краката му конвулсивно потръпват. Очите му са налети с кръв, а езикът е увиснал навън от широко разтворената муцуна. Многобройните лешояди, обитаващи пампасите, не обезпокоявани от никого, понеже играят ролята на санитарии, се приближават и започват да късат цели парчета месо от тялото на нещастното животно. След няколко часа от коня остава само скелетът. Затова почти на всяка крачка из пампасите се белеят кости. Животът на коня няма никаква стойност за гаучото. И ако някой рече да му обърне внимание върху моралната страна на подобно отношение към едно живо същество, той би се изсмял учудено, защото не проявява ни най-малко разбиране по този въпрос.

Ето че зад тримата ездачи се беше задал един от тези дилижанси. Той се движеше по-бързо от тях и скоро ги настигна. Профучавайки покрай тях, пеонът запита:

— Сеньори, накъде?

— Към форт Тио, ваша милост — отговори хирургът.

— Ще минем оттам. Да запазя ли за ваша милост квартира?

— Да, моля ви, сеньор!

Бясно летящата кола продължи пътя си и съвсем скоро изчезна на хоризонта.

— Нима е възможно подобно нещо? — обади се Фрице, поклащайки глава. — У нас на таквиз хора на бърза ръка биха им забранили туй безчинстване. А тук на сичко отгоре трябва да ги

титuluваш с «ваша милост»! Гос'ин докторе, кво ще кажете за подобно измъчване на животни?

— Нищо друго, освен че някой път би трябвало да се отнесат към тези хора така, както и те се отнасят към конете си. Може би тогава ще се научат на разум, което латинистът нарича «интелигенция» или «перспициенция».

Всъщност Моргенщерн бе спрял да почива не толкова заради коня, колкото заради самия себе си. Конят му съвсем не беше изтощен и скоро тримата продължиха пътя си във весел галоп. Ученият наистина нямаше весела физиономия, защото ездата го изморяваше. Полагаше всички усилия да не показва умората си, но все пак следобед бяха принудени да направят още една продължителна почивка, така че вече почти се бе свечерило, когато видяха пред себе си форта. Не им беше трудно да намерят пътя, защото следите на дилижанса бяха надежден водач.

Под форт по аржентинската индианска граница човек не бива да си представя онова, което се разбира у нас под тази дума. Всъщност форт Тио е равна площ, заградена от гъст бодлив как-тусов плет и заобиколена с ров. Върху тази площ се издигаха няколко ранчоси, където живееха двайсетина войници, чийто командир беше някакъв лейтенант. Входът стоеше широко отворен. Щом тримата мъже влязоха, яздейки, лейтенантът се приближи към тях.

— Добре дошли! — подвикна им той. — Сеньори, радваме се да ви видим...

Той замлъкна. Беше забелязал хирурга. Засмя се радостно и продължи:

— Касапина! А, значи пак се виждаме! Какви операции извършихте, откакто се срещнахме за последен път в Росарио?

Тези думи бяха изговорени с известна ирония. «Дон» Пармесан се почувства засегнат и отговори остро:

— Приятно ми е за моите операции да се интересуват онези хора, които съм оперирал, или пък, които ще оперирам. Да отрежа ли на вас или на някой от подчинените ви крак или ръка?

— Не, сеньор, за щастие всички сме напълно здрави.

— Тогава нека не говорим за подобни неща, макар че можех да попитам какво бихте казали за евентуално отстраняване на долната челюст. Дали болният би живял и без нея?

— Не мога да ви кажа. Само знам, че не бих желал да живея без моята долна челюст. А кои сеньори имам честта да поздравя заедно с вас?

— Двама немски учени, единият от които е слуга на другия. Нека сами ви кажат имената си, езикът ми не е в състояние да ги изговори.

Моргенщерн назова своето име и името на Фрице и двамата бяха отведени в ранчото, където живееше лейтенантът. Пармесан се присъедини към войниците. Офицерът беше излизал вече няколко пъти навън, за да види дали се задават, тъй като пеонът наистина бе удържал на обещанието си и бе съобщил за пристигането им.

Войниците разполагаха с коне и говеда, които пасяха през деня на открито, а вечерно време ги прибираха във вътрешността на форта. Добитъкът беше част от провизиите на това населено място. И така, месо имаше предостатъчно. Гостите получиха толкова много храна, че изобщо не успяха да се справят с нея.

В хода на разговора офицерът забеляза твърде скоро що за люде имаше пред себе си. Според неговите схващания човек, тръгнал из пампасите, та даже и към Гран Чако, само за да рови в земята за кости, е положително умопобъркан. Той проумя, че срещу подобна фикс-идея не бе възможно да се направи нищо. Затова се отказа от опитите си да разубеди учения и продължи:

— Сигурно ще поостанете известно време при нас, за да изчакате още някои спътници или слуги, които ще се присъединят към вас, нали, сеньор?

— Не. Имам само един спътник, сеньор Пармесан, а също и само един слуга — Фрице Кизеветер.

— Какво? — възкликна офицерът. — Значи след вас не идва някой, който да ви донесе необходимите неща за едно пътуване през Гран Чако?

— Не. Имам вече всичко, от което се нуждая.

— Лъжете се, сеньор. От какво ще живеете? Имате ли брашно?

— Не.

— Сушено месо, мас и сланина?

— Не.

— Кафе и чай? Какао и тютюн?

— Не.

— Барут, кибрит и всички онези дреболии, без които не може никой културен човек? Дрехи, обувки, ножици и други инструменти?

— Дрехите ми са си на мене. С барут съм напълнил цяла кожена торба.

— Не е достатъчно. А и всичко останало ви липсва. Какво ще пиете и ще ядете? Имате ли съдове за готвене?

— Не ми трябва, понеже няма да готвя. Ще пия вода и ще ям месо.

— Но няма да ги намерите навсякъде.

— О, ще ги намеря. Вода има във всички местности, а с месо ще се сдобием чрез лов.

— Ами добър стрелец ли сте?

— Фрице стреля отлично.

— Тогава да ви кажа, че няма навсякъде вода. Отвъд Рио Саладо ще се озовете в Montes impenetrabiles sin agua [\[68\]](#). Там можете да страдате от жажда седмици наред, без да намерите и глътка вода. А месо? Ако не сте добър ловец, сигурно ще умрете от глад.

— Едва ли! Чел съм, че стотици трапери и ловци в Северна Америка живеят от месото на диви животни. Няма да страдаме от глад, наричан от латинистите «фамес».

— Южна Америка не е Северна Америка. Ами индианците!

— Няма да ми сторят нищо лошо, защото и аз няма да им причиня никакво зло.

— Лъжете се. В определени времена от годината сме принудени да им плащаме данък в коне, говеда и овце, който ние естествено наричаме «подарък», за да не унищожават стадата ни и да не ни крадат добитъка. Но въпреки това те често преминават границата и откарват стотици глави добитък. При това взимат в плен и хора, отвеждат ги в Гран Чако, за да ги освободят само срещу пари. После идват най-открито в градовете ни при представителите на властта и искат откуп.

— Ами тогава не им го давайте, а ги накажете!

— Не става, сеньор. Ако пребием такъв пратеник, белите пленници, за които става въпрос, са загубени. А какво ще правите, ако пленят и вас?

— Мен няма да ме хванат. Аз съм изключително хитър и предпазлив, което латинистът нарича «астутус» и «катус» или «пруденс».

— Може и така да е. Нямам намерение да проверявам. Ами дрехите ви! Докога ще останат в това състояние? Из пущинаците много бързо ще се превърнат в парцали.

— Ще ги пазя.

— И ботушите. Носите ботуши на гаучо — без подметка. Мислите ли, че краката ви ще могат да стъпват по тръните и бодлите на Гран Чако?

— Ами нали яздя?

— Конят ви може да умре!

— Имаме резервни коне. О, за всичко съм помислил. Впрочем не сме предоставени изцяло сами на себе си. Ще се срещнем с приятели.

— Кои са те?

— Хората на Татко Ягуар.

— Ах! Познавате ли го?

— Да. Срещнахме го в Буенос Айрес. Тръгна на път преди нас, но ще го настигнем.

— Той беше тук. Канеше се да отиде до Лагуна Поронгос и да остане там за два дена.

— Тогава сигурно ще се срещнем, защото, ако тръгнем утре сутринта навреме, вечер ще достигнем лагуната.

— А той знае ли, че искате да правите разкопки на допотопни животни?

— Да. Увери ме, че в Чако ги има.

— А предложи ли ви да го последвате? — попита офицерът невярващо.

— Не. Помолих го да ме вземе, но ми отказа.

— Тъй си и мислех. Той си има друга работа и няма да тръгне с вас да търси стари кости. Значи сте го последвали тайно, без знанието му?

— Да, тайно, за което латинистът употребява думите «кландестинус», «фуртинус» и «латито».

— Опасявам се, че в латинския имате основание да сте по-уверени, отколкото в приятелското посрещане от страна на този прочут мъж. Върнете се! Копайте из пампасите за стари останки! Това не е толкова опасно, колкото пътуването през Чако, където зад всяко дърво може да ви дебне ягуар или индианец!

— Вече ви казах, че не се боя от индианците, а в случай че ме срещне ягуар, аз открих изпитано средство веднага да обръщам в бяг всеки див звяр, следователно и всеки ягуар.

— Много ми се иска да науча такова средство!

— Еее, вярно, че е все още тайна, но тъй като ни посрещнахте толкова дружелюбно, ще ви го кажа. Нападне ли ви някое диво животно, увиснете на опашката му, наричана от латинистите «кауда». Дори и най-кръвожадният звяр ще побегне начаса.

Лейтенантът отвори уста, ала не успя да продума нищо, а безмълвно втренчи поглед в учения.

— Учудвате ли се? — попита Моргенщерн усмихнато. — Не очаквахте подобно нещо, нали?

— Не, наистина не! — отговори офицерът и избухна в силен смях.

— Не се смейте, истина е.

— Да уловиш ягуар за опашката! Ама че идея!

— Много хитра идея! И при това толкова проста, че напомня за яйцето на Колумб [\[69\]](#). Щом съм хванал някое животно отзад, то не може да ме ухапе отпред.

— Но ягуарът светкавично ще се обърне и ще ви разкъса!

— И през ум няма да му мине. Ще изреве от страх и незабавно ще побегне. Сигурен съм и знам, че такъв звяр е много по-безопасен от някои хора, да речем например като онзи капитан от Санта Фе, който искаше да ни затвори или пък да ни накара да служим заедно с войниците му.

Лейтенантът наостри уши и попита:

— Капитан от Санта Фе ли? Кога беше това?

— Вчера.

— По това време там е имало само един капитан, а именно капитан Пелехо. Той ли е искал да ви вкара в ареста?

— Да.

— Защо?

— Заради едно недоразумение, за което нямахме и най-малката вина. Да ви го разкажа ли?

— Много ви моля! — отвърна запитаният и по лицето му се изписа израз на най-голямо напрежение.

Непредпазливият учен разказа неприятното си приключение. Докато траеше разказът му, лицето на офицера ставаше все по-

#сериозно и най-сетне той каза с много по-недружелюбен тон, отколкото дотогава:

— Съжалявам, сеньор. Капитан Пелехо е мой пряк началник и съм длъжен да ви кажа, че днес се намира във форт Учалес, а утре ще дойде тук. За щастие при пристигането му вие вече няма да сте при нас. Внимавайте да не го срещнете!

— Не се тревожете за мен! Не ме е страх от него.

— Безразлично ми е дали имате основание да се боите от него, или не. Като негов подчинен съм отговорен за всичко, което върша, и ако научи, че съм ви приел и подслонил тук, ще си навлека гнева му. Ще пренощувате във форта, но се виждам принуден да ви посоча някое друго ранчо.

Той се изправи и излезе. Не след дълго вместо него се появи хирургът и извести, че щял да им покаже местата за спане.

— Ами лейтенантът няма ли пак да дойде? — попита Моргенщерн.

— Вероятно няма да се появи, преди да сте си отишли, сеньор. Изведнъж се е променил, изглежда сте го ядосали. Карахте ли се с него?

— Не, обаче разказът ми, наречен «комеморацио» или «орацио», май не му хареса. Да лягаме да спим, за да тръгнем на път още в ранни зори!

Хирургът ги отведе до друго ранчо, отстъпено им от собственика му, за да преспят в него. Никой не им обърна внимание. Лоена свещ, поставена в малка кратунка, осветяваше колибата, построена от чимове, наредени един върху друг. За постеля им послужи суха трева, но въпреки това спаха през цялата нощ толкова добре, сякаш имаха пухени завивки. На зазоряване бяха вече будни. Войниците все още спяха. Тримата уловиха конете си, оседлаха ги, отвориха портата, която през нощта бе стояла заключена, и препуснаха, без да се сбогуват.

Фрице добре знаеше посоката, в която се намираше Лагуна Поренгос, а и хирургът беше ходил вече там. Затова не се опасяваха, че ще се заблудят.

През този ден ездата се стори на дребничкия учен много по-лесна, отколкото предишния. Той издържа чак до обед. Но тогава се видяха принудени да спрат да починат — не само заради себе си, а и заради

конете, които пуснаха да пасат. Нямаше вода, обаче тревата бе толкова свежа и зелена, че конете не изпитваха жажда.

Но ето че господата огладняха и се оказа, че предупрежденията на лейтенанта не бяха неоснователни. С изключение на няколко лешояда по време на целия предиобед не забелязаха никакво животно, да не говорим за животно, което можеше да се яде. За щастие хирургът носеше голямо парче месо, предвидливо закупено предишния ден от един войник. Той се оказа достатъчно тактичен, за да го разреже на три равни части и две от тях да даде на своите спътници, но, разбира се, само срещу заплащане в брой, едно обстоятелство, което им показва що за другар щяха да имат в негово лице.

Запалиха малък огън от изсъхнала трева, за да изпекат месото. То стигна точно толкова, колкото да насити мъжете. След като отново тръгнаха на път, започнаха да се оглеждат внимателно да не би нейде да се мерне някакъв дивеч. Фрице и хирургът държаха пушките си, готови за стрелба. Грижите по изхранването им бяха започнали, а те не искаха да прекарат нощта гладни.

Следобедът измина и вечерта наближаваше, без да се бяха сдобили с някакъв улов. Отново огладняха. Но ето че изведнъж хирургът зарадвано извика:

— Видях го, видях го! Ще имаме храна.

— Какво? Какво видяхте? — попита ученият.

— Една вискача — пампаско зайче. Ще го изровим.

— Къде е?

— Ей там вляво. Показа се от дупката си, но щом ни забеляза, веднага се скри.

Вискачата е по-едра от нашия див заек. Вярно, че му прилича, поради което я наричат «пампаско зайче», но не спада към зайците, а към чинчилите ^[70]. Хората я ядат само когато гладуват и нямат никаква друга храна. Леговището на това животно представлява леко заоблена купчина земя с дупка в средата, каквито се срещат винаги в глинестите местности. Най-често вискачите живеят по няколко семейства заедно, поради което освен главния вход леговището има още няколко дупки.

И в този случай бе същото. Имаше четири дупки, които спътниците грижливо запушиха. Докато конете се наслаждаваха на свежата трева, Моргенщерн и хирургът разкопаха купчината пръст, а Фрице стоеше с пушка, готова за стрелба, в случай че някоя вискача се

опитахе да си пробие път за бягство през една от затъкнатите дупки. Това бе съвсем погрешно. Опитният ловец би постъпил съвсем иначе. Въпреки всичко имаха успех. Едва бяха изминали пет минути, а лопатите бяха разкопали земята на две-три стъпки ^[71], когато Фрице стреля два пъти и после нададе радостен вик. Моргенщерн и хирургът зарязаха работата си и видяха, че той бе застрелял две вискачи. Това им беше достатъчно. Отново сложиха лопатите върху товарните коне заедно със зайците, които бяха доста едри и тлъсти и продължиха ездата си.

Скоро тревата стана още по-сочна, а почвата по-мека. На север се появиха отделни дървета — сигурен признак, че се намираха близо до Лагуна Поронгос. Това име означава нещо като езеро или блато на дивите лимони и скоро видяха, че дърветата пред тях наистина бяха диви лимони. Слънцето тъкмо се скриваше зад хоризонта, когато пред погледите на тримата ездаци блеснаха водите на лагуната.

През последните часове те следваха една диря, оставена от много конници, и нямаше съмнение, че яздат по петите на Татко Ягуар и неговите хора. Много искаха да продължат, но бързо се стъмни и те счетоха за по-разумно да спрат и да бивакуват.

И така, слязоха от конете и свалиха седлата им. После вързаха с ласата предните им крака, за да могат да пасат, правейки само малки крачки, без да се отдалечават. Конете в пампасите живеят на стада и винаги остават заедно. Затова нямаше защо да се опасяват, че рано сутринта ще се наложи да ги търсят в различни посоки.

После събраха сухи съчки за огън. Дивите лимони им предоставяха достатъчно такъв материал. Щом пламъците затрепкаха весело, двете вискачи бяха одрани и изкормени. Месото им щеше да стигне за вечеря и за закуска. Но вода нямаше, понеже солената вода на лагуната не беше за пиене.

След вечеря тримата се загърнаха в пончосите си и налягаха край огъня да спят. Този ден пак бяха изминали над сто километра и бяха толкова изморени, че никой не се събуди през цялата нощ, макар да появаше остър ветрец.

На сутринта се оказа, че конете са останали съвсем наблизко. Изпекоха остатъците от месото и ги изядоха. После отново тръгнаха на път.

Конниците се намираха откъм източната страна на лагуната, в която от северозапад се влива Рио Дулсе. Реката бе получила това име, защото в началото водите ѝ са сладки и с хубав вкус. Но след като премине през солената пустиня, тя е поела вече толкова много сол, че водата в долното ѝ течение не може да се пие.

Вчерашната следа водеше покрай лагуната, а после се отбиваше малко встрани. Там хората бяха спирали и лагерували, понеже земята беше изпотъпкана. Имаше няколко огнища с овъглени останки, а тревата далеч наоколо бе изпогазена от паслите на това място коне. Но тримата нямаха достатъчно опит, за да разберат преди колко време ездачите са почивали на това място.

Оттук следите продължаваха в североизточна посока. Хирургът спря и замислено каза:

— Сеньори, действително ли мислите, че следите са оставени от хората на Татко Ягуар?

— Да — отвърна Фрице Кизеветер. — Той има при себе си двайсет и четири души, а тези ездачи са били приблизително толкова на брой.

— Това е вярно, обаче Татко Ягуар иска да отиде в пустинята Гран Чако, която се намира на север-северозапад оттук, а тази диря води на североизток.

— Тогава е имал някоя важна причина, за да се отклони от правата посока.

— Хмм! Значи ваша милост предлага да следваме тази диря?

— Да. Мисля, че не се лъжа. Съвсем сигурно е, че Татко Ягуар се е отправил към тази лагуна. Пред нас е единствената следа, която се вижда наоколо, и следователно тя е неговата. О, разбирам от тези неща, защото преди време четох една индианска история, в която се разправяше много за отпечатъци, следи и дири.

И така, те насочиха конете си на североизток. Пътят водеше през открита равнина, където не се виждаше нищо друго освен трева и небе. Следите бяха ясни. Към обед намериха бистър извор, където бе лагерувала групата, предвождана, както мислеха, от Татко Ягуар. Те също скочиха от седлата, за да се напият най-после до насита, а после да напоят конете и да ги оставят да си отпочинат. След час отново тръгнаха на път.

На верижката на часовника си доктор Моргенщерн имаше окачен малък компас. Когато го погледна, той видя, че следата е извила още по на изток. Посоката ѝ не беше вече на североизток, а на изток-североизток. Това още повече впечатли хирурга. Той поклати глава и каза:

— Продължим ли да яздим така, и през целия си живот няма да стигнем до Чако. Ако не се лъжа, отиваме към онази област на Рио Саладо, където се намира Пасо де ла Каняс или дори Пасо де Кебрачо. Дали наистина пред нас е Татко Ягуар? Имам голямото желание да се върна или да се отправя наляво.

— Аз ще яздя натам, накъдето води следата — отвърна Моргенщерн. — Където има следи, ще намериш и хора. А където има хора, има и нещо за ядене.

Това заключение направи добро впечатление на дон Пармесан, защото, като кимна в знак на съгласие, той каза:

— Така е! Днес може би ще се наложи да гладуваме, понеже все още не ни се е мярнало никакво животно с изключение на лешоядите, които са навсякъде, но за съжаление не се ядат. И така, нека яздим по следата!

Отново продължиха. Половината следобед беше изминал, когато хирургът посочи с ръка напред и каза с такъв глас, сякаш се опасяваше, че ще бъде чул:

— Un avestruz, un avestruz! [\[72\]](#)

Другите двама погледнаха, накъдето им сочеше, и наистина забелязаха един щраус, който доста далеч напред усърдно обработваше земята с клюна си и не бе видял конниците, защото беше с гръб към тях.

— Ще има месо, ще има месо! — продължи дон Пармесан. — Ще уталожим глада си.

— Но едва когато птицата ни падне в ръцете — обади се Фрице. — Чувал съм, че щраусът се ловува много трудно.

— Правилно са осведомили ваша милост. Той ще ни се изплъзне.

Докторът сложи пръст на носа си и важно-важно каза:

— Сеньор, сетих се! Науката се притича на помощ на човека при всяко затруднение. Тя ни учи, че щраусът завира главата си в земята. Значи накараме ли го да си завре главата в земята, той няма да ни

вижда и ще можем да го връхлетим, както Давид е връхлетял върху филистимяните!

— Сеньор — избухна Пармесан, — подигравате ли ми се?

— Нямам такова намерение! Говоря напълно сериозно.

— Тогава отидете при щрауса и го помолете да си скрие главата.

— Предполагам, че това би дало точно обратния резултат.

— И аз така мисля. А как ще го накараме да си скрие главата?

— Ваша си работа, сеньор. Щом не ви е известно средство да се възползвате от моето предложение, това вече не ме засяга, макар и страшно да съжалявам, защото ще гладуваме.

Пармесан се нагани да отговори още по-грубо, но Фрице го изпревари:

— Не спорете, сеньори! Струва ми се, че ми хрумна добра идея.

Мислите ли, сеньор Пармесан, че...

— Моля ви — дон Пармесан! — прекъсна го гордо хирургът.

— Добре! И тъй, дон Пармесан, мислите ли, че щраусът ще побегне от един кон?

— Не, напротив, случвало се е да бъдат забелязани пасящи щрауси сред стада коне или говеда.

— Хубаво! Ще слеза от коня и ще залегна с пушката си тук в тревата. Вие двамата ще пришпорите конете, ще опишете широка дъга вляво и вдясно от щрауса, ще го подминете и после ще се опитате да го подгоните насам. Ако щастието е благосклонно към нас, не е изключено да успее да го убия.

Това предложение бе посрещнато одобрително и веднага бе приведено в изпълнение. Моргенщерн подкара коня си, описвайки дъга наляво и надясно из равнината, а Пармесан тръгна наляво, за да принуди птицата да побегне към Фрице.

Американският щраус или нанду се лови с бола, която се хвърля около краката му. Не е лесно да бъде застрелян, защото, за да се прицели, ловецът трябва да спре коня си, а докато конят застане мирно, обикновено бързоногата птица е излязла вече извън обсега на огнестрелното оръжие.

За да не губят време и колкото се може по-скоро да отрежат пътя за бягство на птицата, двамата ездаци пришпориха конете до предела на възможностите им. Нандуто, изглежда, не обръщаше внимание на нищо друго освен на заниманието си. То кълвеше земята с клон,

ровеше я със здравите си трипръсти крака и непрекъснато се въртеше около собствената си ос, без да забележи двамата ездачи или спокойно пасящия самотен кон.

— Май че се кани да снася яйца и си прави гнездото! — промърмори под носа си лежащият в тревата Фрице.

Ездачите се озоваха зад нандуто и вече насочиха конете си към него. Птицата бе толкова заета, че ги забеляза едва когато бяха на не повече от двеста метра от нея. Тогава тя направи голям скок и побягна пред тях, и то тъкмо към мястото, където лежеше Фрице. Ето че забеляза коня, стъписа се, но после продължи да бяга в избраната вече посока. Конят не й изглеждаше опасен.

Фрице почувства как от радост сърцето му заби по-бързо. Той подпря левия си лакът на земята, за да има добра опора за пушката, вдигна приклада на рамо и се прицели. Щом птицата се приближи на около шестдесет метра, натисна спусъка. Изстрелът проехтя. Нандуто подскочи право нагоре, после се олюля няколко пъти насам-натам и падна на земята.

Фрице скочи, ликувайки, улови коня си за юздите и го поведе към птицата, където стигна едновременно с другите двама.

— Какъв великолепен успех! — възкликна дон Пармесан, като скочи от коня, пристъпи към щрауса и се наведе.

Обаче нандуто не беше още мъртво. То събра сили и нанесе на хирурга толкова силен удар с човката си, че разкъса пончото му и откъсна парченце месо от ръката над лакътя.

— О, небеса, о, геена! — изкрещя раненият и отскочи назад. — Този сатана е още жив! Нанесе ми рана, от която е много вероятно да умра!

— Сам сте си виновен, сеньор — отговори Фрице. — Не бива човек да се приближава до такова силно животно, преди да се е уверил, че е мъртво.

Той насочи към главата на нандуто втората, все още пълна цев и стреля. После се обърна към хирурга, за да види дали е наранен тежко. Раната не беше опасна. Вярно, че мускулът силно кървеше, но липсващото парченце месо не беше по-голямо от орех. То се намираще все още в човката на птицата. Фрице го извади, подаде го на самозвания «дон» и каза:

— Сеньор, ето онова, което ви липсва. Ваша милост сте толкоз прочут и сръчен хирург, че няма да ви е трудно да поставите късчето говеждо месо тъй, та пак да зарасте.

— Говеждо месо ли? — избухна хирургът, докато усърдно се мъчеше да спре кървенето. — Надявам се, че ще вземете думите си обратно, иначе би трябвало с ваша милост да се стреляме на живот и смърт!

— Добре, вземам ги обратно и ви моля за извинение. Ще зарасне ли парчето?

— За мен би било нищо и никаква работа да го поставя така, че да се задържи, но за тази цел са ми необходими и двете ръце. Ще ми помогнете ли?

— С удоволствие.

— Тогава силно притиснете парченцето върху раната, но така, както е било преди това в мускула, а после завържете кърпата ми около ръката колкото се може по-здраво!

И Моргенщерн се залови да помага, тъй че съвсем скоро малката рана беше превързана. След това вече можеха да огледат птицата. Беше женска, може би метър и половина дълга и тежка към трийсет килограма, поставиха я върху един от товарните коне и щастливите ловци отново се метнаха на седлата, за да продължат прекъснатото пътуване. Когато минаха покрай мястото, където най-напред забелязаха нандуто, те видяха, че наистина е правило кръгла дупка в земята, подобна на супник — положително, за да снесе яйцата си, и то толкова близо до лесно забележимата човешка следа. Това не беше добро свидетелство за интелигентността на щраусоподобната птица!

След кратка езда тримата конници отново бяха поведени от дирята на североизток, а после и право на север.

— Е, ваша милост, доволен ли сте? — попита Фрице хирурга. — Вече се движим в посоката, водеща право към Чако.

— Сега е по-лошо, отколкото преди — отговори кисело хирургът, понеже ръката го болеше. — Така ще достигнем Монте де лос Палос Негрос, а за тамошните гори съм чувал, че са почти непроходими. Ако от по-рано се бяхме придържали по-наляво, щяхме да яздим само по открита равнина чак до Рио Саладо, а дори и отвъд нея.

— Били ли сте някога действително отвъд реката?

— Да не би да се съмнявате?

Хирургът искаше да придаде на въпроса си сърдит и назидателен тон, но той прозвуча толкова несигурно, че човек би си помислил дали нямаше да е по-добре, ако отговорът беше направо едно искрено «не».

Скоро след това пред очите им се откри гледка, способна да въодушеви тримата изгладнели ездаци. Малко надясно от предначертаната посока те видяха да пасе стадо дребни пампаски антилопи. Без никой от мъжете да изрече каквато и да било подкана, и тримата отклониха конете си надясно и препуснаха към дивеча, като не си даваха сметка, че е съвсем невъзможно да се приближат до някое от тези бързоноги животни на по-малко от пушечен изстрел.

Водачът забеляза опасността и побягна заедно със стадото си, ала не особено бързо, тъй като добре знаеше, че конете не са в състояние да го догонят. Известно време той поддържаше едно и също разстояние между себе си и преследвачите. Но щом те пришпориха конете до предела на възможностите им и водачът увеличи своята бързина, а семейството му го последва с грациозна лекота, оставяйки ловците все по-назад и по-назад.

Въпреки това те продължиха преследването, докато на хоризонта се появи тъмна ивица гора, към която се понесе мъжкарят. Скоро стадото изчезна между дърветата. Конниците спряха на известно разстояние от гората. До самия ѝ край блестяха водите на малко езерце.

— Печеното ни се изплъзна — въздъхна дон Пармесан. — Филето от антилопа е по-хубаво от парче жилаво щраусово месо. Някой от сеньорите ял ли е вече такова месо?

— Аз не — отвърна докторът. — Какъв вкус има?

— Като подметка на ботуш. Не може да се дъвче, а трябва да се поглъща цяло. Само гладът може да го прекара през гърлото.

— А не омеква ли, ако се задуши с масло, на латински «бутирум»? Ще се наложи да изпечем птицата в собствената ѝ мазнина.

— Мазнина ли? Щраусова мазнина? Наистина ли мислите, че щраусът има макар и грам мазнина?

— Да, тъй мисля. Науката доказва, че във всяко животинско тяло се намира мазнина, наречена «адепс». И понеже щраусът разполага с подобно тяло, не се и съмнявам, че ако потърсим внимателно, ще намерим все някаква дيريا от нея.

— Ако изпечете тежката птица в тази «диря» от мазнина, печеното ще си остане сухо и твърдо като облегалото на стар стол. Да не говорим повече за това! Ние се отклонихме от следата. Ще се върнем ли пак при нея?

— Вече става късно — обади се Фрице. — Ей сега ще се стъмни. Тук има трева за конете, а до гората има вода и за нас, и за животните. Като че ли ще е по-разумно да останем тук, а утре рано отново да поемем по следите.

Безобидният дребосък изобщо не помисли, че през нощта стъпканата трева щеше да се изправи и на сутринта следата нямаше да се забелязва повече.

Стигнаха до самата гора, където слязоха от конете и им свалиха оглавниците. Гората бе много гъста. Наоколо растяха кебрачос, високи кактуси, мистол, чанярс, виналс и други шушулкови растения. Между първите дървета от земята бликаше изворче и след десетина метра вода се събираше в една падина, образувайки малко бистро езеро. Пътниците се разположиха да лагеруват на това място. Имаше достатъчно съчки за огън. Скоро той запламтя и тримата започнаха да приготвят печеното. Не е възможно да оскубеш щрауса като някоя малка птица. Одраха му цялата кожа заедно с перата, подобно на космест бозайник. После го изкормиха. Стомахът му съдържаше растителни остатъци, пясък, камъни, рогова дръжка на нож и желязна шпора с колелце, голямо колкото един талер. Щраусът поглъща просто всичко, което му направи впечатление. Месото му никак не изглеждаше лошо и можеше сносно да се реже. При по-нататъшното разрязване се установи, че птицата наистина се е нуждаела от гнездо. Тя имаше яйца, които постепенно нарастваха от големината на грахово зърно та чак до размерите на мъжки юмрук. По-едрите поставиха в горещата пепел, за да се изпекат — вкусът им никак не беше лош. После се опитаха да приготвят месото от гърдите, което бе най-нежно, също като «асадото» от говеждо месо. Фрице сложи първото парче в устата си и след като го подъвка, го изплю и каза на господаря си:

— Пфу! Наистина е като подметка на ботуш, няма никакъв вкус и не може да се дъвче. Я опитайте и вие!

Ученият нямаше по-добър успех. Месото бе толкова жилаво, че въпреки големия им глад не можеше да се яде.

— Да го начукаме! — обади се Фрице.

Той сложи едно парче на земята и започна да го обработва с приклада на пушката си, за да го направи по-крехко. На пипане то бе вече по-меко, обаче на огъня стана още по-твърдо от предишното парче.

— Ами т'ва е пак някаква грешка на природата! — започна да ругае Фрице. — Яребицата и хвойновият дрозд, дето са тъй вкусни, си остават малки, а птиците, които достигат желаната големина, не могат да се ядат. Язык за барута, дето го похабих. Де да знаех, че естеството на щрауса е толкоз твърдо, нямаше да утежнявам съвестта си с неговата смърт. А сега к'во ще ядем?

Нещо прошумоля зад него. Той се обърна и на ствола на най-близко-то дърво забеляза някакво дълго животно, прилично на гущер.

— Тихо! — прошепна той. — Не мърдайте. Ако успея, ще имаме все пак печено.

Пушката му бе отново заредена. В едната цев имаше сачми, а в другата — куршум. Посягайки назад с ръка, той я взе и я притегли бавно напред. Огънят беше необичайно явление за животното. То бе застанало на ствола на дървото и източило се в цялата си дължина гледаше втренчено пламъците с изцъклените си очи. Изведнъж с рязко движение Фрице вдигна пушката, прицели се набързо и натисна спусъка. Изстрелът проехтя и животното изчезна.

— Какво беше това? Какво стана? — попита Моргенщерн, който както и хирургът, бе седял обърнат с едната си страна към дървото.

— Игуана — отвърна Фрице.

— Игуана ли? — възкликна Пармесан и скочи на крака. — Игуана! Това е най-големият деликатес на земята! Улучихте ли я, сеньор? Да се надявам ли?

— Не знам. Ще видим.

Той се изправи, за да отиде при дървото.

— Внимавайте! — предупреди го хирургът. — Игуаните страшно хапят. Не бива да я пипате, ако още не е умряла!

Щом Фрице достигна дървото, нададе радостен вик. Животното все пак беше улучено. Лежеше на земята и не помръдваше. Въпреки това немецът бе много предпазлив и не го докосна, преди да му нанесе по главата няколко юнашки удара с приклада. Дон Пармесан се приближи, за да му помогне да отнесат игуаната при огъня.

Игуаната, наричана още и легуана, е голям южноамерикански дървесен гущер с широка глава, остри ръбести зъби, голям бодлив гребен на гърба и много дълга опашка. Краката му са необикновено силни и имат доста дълги пръсти. Под шията му виси кожеста торбичка. Игуаните отлично плуват и необикновено пъргаво се катерят по дърветата. Хранят се с птичи яйца, насекоми, млади филизи, сочни листа и цветове. При самоотбрана са храбри и страшно много хапят. Обикновената легуана достига метър и половина дължина, от която, разбира се, цял метър се пада само на опашката. Преследват я особено усилено заради вкусното ѝ, нежно и лесно смилаемо месо.

Това животно е безкрайно грозно на вид и ето защо, щом го съзря, Моргенщерн извика:

— Да, виждам, че е игуана. Но нима наистина искате да ядете от този звяр?

— Разбира се! — отговори дон Пармесан. — Няма нищо по-прекрасно от игуановото месо, изпечено направо в кожата с люспите. Не го ли знаехте?

— Ама че въпрос! Науката учи, че игуаната има месо, а опитът добавя, че то се яде. Но хич не ми предлагайте такова печено! Предпочитам като китайците да нагъвам задушени червеи, трепанг ^[73], отколкото да сложа в устата си парченце от този гущер.

— Сигурно ваша милост няма да го остави така да лежи на земята. Веднага ще си отреже едно късче.

Той извади своя нож, за да приведе думите си в изпълнение. Но Фрице улови ръката му и каза:

— Чакайте, сеньор! Кой застреля игуаната?

— Вие, разбира се!

— Аз. Много правилно. Значи е моя собственост. Който иска да получи парче, трябва да го купи.

— Да го купя ли? А как ваша милост достигна до подобно смешно схващане?

— Също както и на ваша милост хрумна идеята да ме накара да си платя говеждото месо. Моята игуана е далеч по-вкусна от вашето говеждо. Тази вечер цената на половин килограм игуаново месо е петдесет книжни талера.

— Но, сеньор, вие се шегувате!

— Сериозно говоря. Който продава на другарите си, не бива да очаква, че към него ще бъдат по-щедри.

Фрице си отрязва солидно парче, набодне го на заострен клон и го поднесе към огъня. Веднага се разнесе изключително приятен и нежен аромат на печено.

— Хмм! Не е лошо! — обади се Моргенщерн. — Ако този гушер е тъй вкусен, както ухае, на човек наистина би му се приискало да го опита.

Фрице не отговори, а продължи печенето. Той беше ял вече игуана и знаеше какво ще последва. Когато парчето стана готово за ядене, близката околност край езерцето се бе изпълнила с аромата на печено месо. Той го нарязва и започна да яде. Същевременно злорадият хитрец правеше страшно блажена физиономия. Ето че дон Пармесан не можа повече да се сдържи. Той попита:

— Сеньор, ваша милост наистина ли няма да ми даде даром някое парче?

— Не.

— А едно мъничко парченце?

— Не.

— Ами ако е съвсем тънко и голямо само колкото дланта ми?

— Не.

— Колко струва едно парче, с което човек може да се насити?

— Вие ядете много, следователно ще струва сто книжни талера.

— Que sa-restia! ^[74] А колко ще искате за парче, от което човек може да си отреже десетина хапки?

— Вашите хапки са много големи. Десетина хапки ще направят половин килограм, а това ще рече петдесет книжни талера.

— Quanto costa eso! ^[75] Все пак не забравяйте, че съм един ранен клетник!

— Не го забравям. Раненият трябва да бъде на диета и няколко дена изобщо да не яде.

— Това е свършено невъзможно, щом ти мирише на печена игуана. Сеньор, нека ваша милост си спомни за примера, оставен ни от толкова много благочестиви и просветлени мъже! Ще ви върна парите.

Той измъкна кесията от джоба си.

— Оставете! — махна Фрице с ръка. — Нищо няма да взема обратно. Но сигурно вече сте разбрали колко неправилно е да искате от

другарите си да ви плащат за едно парченце месо. Нали с тях ще делите грижи и лишения, опасности, а може би дори и смъртта. От само себе си се разбира, че няма да постъпя като вас. Всичко, което има някой от нас, принадлежи и на другите. Игуаната е обща собственост. И тъй, отрежете си от нея колкото искате!

Дон Пармесан не чака да го поканят втори път. Приблужи се бързо, прибра си кесията и отрязва голямо парче месо. Фрице също си взе още едно парче. Ученият ги погледа още малко, а после попита:

— Фрице, наистина ли е чак толкоз вкусно?

— Превъзходно е, казвам ви!

— Тогава и аз бих искал мъничко да го опитам. Само за да мога да казвам, че съм вкусил игуана.

— Наистина трябва да можете да го казвате. Ами к'во ще си помислят за вас хората в Ютербок, щом сте били в Южна Америка без да опитате никакъв гушер! Да ви приготвя ли едно късче?

— Да, опечи ми малко.

Фрице набучи на пръчката една хапка и я изпече. Отначало Моргенщерн колебливо я опита, после задъвка внимателно и повдигайки вежди, я глътна, премести се по-наблизо, извади ножа, отрязва си доста солидно парче и каза:

— Просто да не повярва човек! Собствено, подобен гушер заслужава да бъде преместен в някой по-висш животински клас. Няма нито една риба, птица или пък някакъв бозайник с толкова нежно месо. В следващия си труд специално ще изтъкна това обстоятелство и ще накарам да отпечатаат с тлъст шрифт, че игуаните са изключително вкусни, на латински «сапидус».

Тримата продължиха да се гощават още доста дълго. През този ден те опитаха и най-твърдото, и най-нежното месо, щраус и игуана и когато най-сетне престанаха да дъвчат, щраусът си беше цял, но от игуаната бе останала само опашката, която решиха да запазят за закуска. После спънаха предните крака на конете и също както предишния ден се завиха с одеялата, за да поспят.

Рано сутринта, когато двамата немци се събудиха, дон Пармесан вече бе запалил огъня и тъкмо се занимаваше с опашката на игуаната.

— Чакайте — обади се Фрице. — Сеньор, оставете ме да я разделя. И тримата имаме еднакви права.

Впрочем скоро забелязаха, че в езерцето имаше риба, и то едра и в голямо количество! Но как да я уловят? Нямаха нито мрежа, нито въдица.

— Знам какво ще направим — каза Фрице. — Ще я погнем с нашите пончоси и ще я изхвърлим от водата. — Ще ми помогнете ли, дон Пармесан?

Хирургът се съгласи с готовност. Те взеха едно пончо и влязоха във водата. Дон Пармесан държеше единия му край, а Фрице — другия. Езерото не беше дълбоко. Потопиха пончото до дъното и като закрачиха напред, подгониха рибата към брега. Още при първия опит успяха да изхвърлят няколко парчета на сушата. След като повториха същата процедура неколkokратно, наловиха толкова много риба, че щяха да имат храна за два дни.

Докато се занимаваха първо с изкормянето на рибите, а после и с увиването им в зелени листа, погледът на Моргенщерн се спря на едно място в тревата, недалеч от езерцето, където стръкчетата бяха съвсем малки и много оскъдни. Освен това тревата не беше зелена, а пожълтяла. Но още по-необичайно бе, че мястото имаше съвършено кръгла форма и че от едната страна по граничната линия на този кръг се виждаше пясък, и не растеше нито стръкче трева. Тази малка пясъчлива повърхност в глинестата почва не можеше да не направи впечатление.

Моргенщерн стана от мястото си и се приближи към странния кръг, за да го огледа по-внимателно. Първото нещо, което забеляза, беше, че той е изпъкнал като обърната паница.

«Издут и съвсем кръгъл — рече си той. — Много чудно. Защо тревата не вирее тук? Почвата е глинеста и е същата като наоколо. Дори отдолу няма камъни или някаква друга неплодородна основа, която да пречи на коренчетата на тревата да проникнат по-надълбоко и да получат достатъчно влага и хранителни вещества?»

За да разбере дали е така, той извади ножа си и го заби в земята. Острието проникна най-много на петнайсетина сантиметра и се натъкна на някакъв твърд предмет. Ученият опита и на други места, но със същия успех. Странният кръг имаше някаква много твърда основа, която навсякъде бе покрита с десет-петнадесетсантиметров пласт от глина. Той не бе в състояние да подхранва достатъчно тревата, тъй че тя бе оскъдна, оставаше ниска и с болнав жълтеникав цвят. Това

явление сигурно имаше някаква причина, и то някаква съвсем своеобразна и необичайна причина.

А откъде се беше взела тясната пясъчна ивица от едната страна на окръжността? Докъдето стигаше погледът, никъде не се виждаше пясък. Моргенщерн се наведе и с ножа си започна да дълбае пясъка, като го трупаше на купчинка отстрани. Другите двама го зяпнаха учудено. Фрице се приближи и го попита:

— К'во има тук, гос'ин докторе? К'во сте решили да правите с ножа? Да не би да искате да пронижете смъртно наш'та добра майка земя?

Винаги, когато разговаряше само с доктора, а не и с хирурга, той си служеше с родния език [76].

— Стига глупави шеги! — отговори Моргенщерн. — Става въпрос за много сериозна работа. Да си чувал някога за тъй наречените самодивски пръстени?

— Много често. Т'ва са кръгли места по поляните, дето във Валпургиевата нощ самодивите танцували шотландски танци.

— Глупости! Тези кръгове дължат възникването си на различни видове гъби, чиито мицел [77] се размножава центрофугално. Унищожат ли се гъбите, изчезват и пръстените.

— Разбрах! Тук сте намерили също такъв самодивски пръстен.

— Да, но е много своеобразен. Докато познатите самодивски пръстени са заобиколени от кръг буйно растяща трева, около това място тя липсва. А тук расте трева и в самата окръжност, докато вътрешността на онези пръстени е свършено гола. Ами този пясък откъде идва? Иначе нийде не се вижда пясък.

— Хмм. Туй място и на мен ми се струва доста странно. Да не би да е заровено съкровище? По ми се ще да е тъй, отколкото да изровим някоя допотопна великанска твар.

— Допотопна великанска твар! — извика Моргенщерн, поглеждайки Фрице радостно изненадан. — Фрице, може би догадката ти е вярна.

— За онази твар или за съкровището?

— И за двете, защото, ако тук намеря някой мастодонт или нещо подобно, за мен той ще е съкровище, а и ти няма да останеш с празни ръце.

— Туй звучи добре, казал глухият, когато му зашлевили плесница. Но сега сериозно — не може да има подобно място сред пущинака без някаква причина. Търпение, струва ми се, че ще я открием, щом само отстраним пясъка.

— Съвсем същото мисля и аз. Донеси беловете, кирките и лопатите! Трябва незабавно да започнем да разкопаваме.

Фрице изпълни нареждането му. Когато двамата се заеха да копаят пясъка, дон Пармесан се приближи и навъсено настоя да тръгват на път, тъй като още днес трябвало да настигнат Татко Ягуар. Но физиономията му се промени веднага и стана много по-дружелюбна, щом докторът му каза:

— Намерим ли тук някой мегатериум или друго подобно огромно животно и ако ни помагате, ще ви подаря хиляда книжни талера.

— Тогава ще помагам, ако ще да продължи и цяла седмица.

Той веднага взе една лопата и се включи в работата, понеже хиляда книжни талера, равни на сто и шестдесет немски марки, бяха за него доста примамлива сума.

Докато двамата с Фрице копаеха все по-надълбоко в пясъчното място, Моргенщерн взе една лопата, за да разкрие част от твърдата основа, покрита с глинестия пласт и растящата отгоре трева. Той изстърга този пласт, събирайки пръстта настрани. Отдолу се показва гладка и непробиваема маса, подобна на роговата материя от черупка на костенурка. Щом я удари, тя издаде глух кънтящ звук. Ученият подскочи от радост и извика ликуващо:

— Еврика, еврика! Открих го, открих го! Тази твърда и подобна на броня маса! Намерих го, намерих го!

— К'во намерихте? — попита Фрице, като прекъсна работата си.

— Животното, гигантското животно. Това е глиптодонт, съвсем сигурно е глиптодонт!

— Върви, че я разбери таз дума! Как ли ще го титулуват в Щралау или Ютербок?

— Гигантски армадильо или още по-ясно — гигантски броненосец! Фрице, това създание е от предледниковия период!

— Значи е загинало по време на потопа и се е удавило най-нещастно? Тогаз наистина ми е жал за бедната гадина. Голяма ли е? ,

— Колкото тапир или носорог, дълго е метър и половина.

— Значи не можеш да го вземеш на ръце или в дланта си. Е, туй не вреди, все ще го измъкнем!

— Разбира се, че ще трябва да го измъкнем! И тъй, внимавайте и двамата да не го повредите! Всяка, дори най-малката повреда, на латински «лезио», намалява стойността на тази скъпоценна находка!

Фрице и хирургът продължиха да копаят. И докторът работеше с най-голямо усърдие, за да смъкне с лопатата горния глинест слой от бронята на допотопното животно. Очите му сияеха, страните му горяха, а ръцете му трепереха, сякаш имаше треска. Същевременно държеше на двамата си спътници лекция за праисторическите епохи и живите същества, населявали света по онова време. Фрице и дон Пармесан изхвърляха пясъка наляво и надясно и слизаха все по-дълбоко и по-дълбоко. Но изведнъж пясъкът хлътна, Фрице извика и изчезна под земята. Хирургът отскочи веднага встрани от зейналата дупка, иначе щеше да го последва.

— За бога, какво стана! — възкликна Моргенщерн. — Дано не се е случило нещастие!

— Той изчезна — отговори Пармесан. — Земята под него пропадна и ето на, че го няма.

Докторът пристъпи внимателно към дупката и извика надолу:

— Фрице, скъпи Фрице, жив ли си още?

— Да, жив и здрав съм и в чудесно настроение — разнесе се откъм дупката.

— Как се случи това и къде попадна?

— Изгубих равновесие в деветнайстото столетие, подхлъзнах се и се озовах чак в дилувиума.

— Ранен ли си?

— Не. Бронираното добиче се държи много изискано. Съвсем е кротко и нищо лошо не ми е сторило.

— Тогава бързо се качвай горе! Там може да има опасни газове.

— Напротив! Много е приятно. Слезте долу! Мога да дам под наем точно две места за сядане, две места в най-стария свят. Слизайте смело, господа!

Веселото поведение на дребничкия слуга разсея всички опасения на доктора. И понеже любознателността му бе толкова голяма, че едва можеше да я обуздае, той последва подканата на Фрице и предпазливо слезе в дупката. Отначало тя водеше около четири стъпки отвесно

надолу, а после продължаваше навътре под тъп ъгъл. Следователно Фрице не беше паднал отвесно, а се беше изпързалил под наклон. В момента той извика отвътре:

— Ето ви и вас! Виждам краката ви. Намирате се точно пред корема на гигантското животно. Седнете на земята и аз ще ви издърпам при мен.

В същия миг Моргенщерн почувства, че го хващат за краката и го теглят. Той се плъзна леко и за свое учудване веднага се озова до Фрице в малка ниска пещера, където бе възможно да се огледа, защото откъм дупката, през която беше дошъл, влизаше достатъчно светлина. Пещерата имаше овална форма и височина около два аршина, и бе толкова голяма, че вътре можеха удобно да седнат един до друг трима души. Сводът на тавана наподобяваше формата на чиния и беше изпъстрен с тъмни шарки с матов отблясък. Подът на пещерата бе равен и отчасти засипан от срутилия се пясък. По непокрытите с пясък места си личеше, че е от твърда глина.

Щом настани своя господар до себе си, Фрице се засмя весело и каза:

— Ей тъй на може да се попадне от нашия свят в подземния и от настоящето в миналото. К'во ще кажете за таз хубава мамутова пещера?

— В случая и дума не може да става за мамут. Най-вероятно се намираме в тялото на някой глиптодонт, онова животно, което нарекох преди малко гигантски армадилю.

— А тези животни имали ли са тела от глина?

— Разбира се, че не. Можеш да се досетиш, че тялото и костите постепенно са се разложили и е останала само неразрушимата броня. Сега седим вътре в нея.

— Значи вътре в крепостта?

— Да. По-рано по погрешка са считали, че тази броня е покривала мегатериума, защото близо до подобни находища са намирали и кости от това животно. Но за специалиста е изключено да обърка глиптодонта с мегатериума, макар че както едното, тъй и другото животно е имало кръгла сплесната отпред глава, а ключицата е завършвала с извит надолу костен израстък, Бронята закривала животното от врата до опашката и оставяла само корема открит. Състояла се е от отделни шестоъгълни костни парчета, които

образували цялостна дебела и здрава покривка. Опашката се намирала в специална бронирана «тръба», която сигурно също ще намерим. Най-напред трябва да разкрием бронята. Като се изясни после коя част е предната и коя задната, ще може лесно да определим къде да търсим опашката.

Фрице поклати глава и каза:

— Щом цялото животно е било в броня, тъй че само коремът му не е бил покрит, тогаз отдолу е трябвало да се образува отвор. Страните му също са били бронирани, а тук броня има само отгоре, от двете страни е глина.

— Тя е навлязла от натиска. Ако я отстраним, ще се покаже и бронята отстрани. Ще ти изпратя хирурга. Двамата ще изхвърлят тази глина навън, докато аз копая горе, за да разкрия глиптодонта от външната страна. Така взаимно ще си помагаме и сигурно ще бъдем готови още преди свечеряване, означавано на латински с думата «крепискулум».

Той излезе от пещерата и изпрати при Фрице дон Пармесан с кирка и лопата. И докато двамата долу работеха усърдно, той самият започна горе да разкопава земята с кирката около бронята, за да я разкрие цялата.

Така се напрягаше, че по лицето му започна да се стича пот. Тази работа го въодушевяваше много, понеже си мислеше за славата, с която щеше да се покрие, ако му се удадеше да постави в собственото си жилище подобен допотопен гигантски броненосец. Защото той бе напълно убеден, че в случая става въпрос за глиптодонт, но към обед направи откритието, че бронята няма формата на тръба, а на паница, легнала върху намиращата се отдолу пещера във вид на леко извит покрив, подпрян на глинестите стени. Фрице и дон Пармесан копаеха с инструментите си в една от тези стени и тъй като ученият им помагаше отвън с кирката, не мина много време, и тази страна от горната част на бронята, подобна на обърната паница, бе разкрита и Фрице и хирургът изпъзяха навън.

— Видяхте ли, че сте се лъгали? — каза Фрице на Моргенщерн. — Туй не е броненосец, щото страните на тази твар не са бронирани. Само на гърба си е имала щит.

Ученият бе доста разочарован. Той се загледа замислено пред себе си. Но после лицето му внезапно просия. Нададе тържествуващ вик и

каза:

— Фрице, пак ми олекна на сърцето. Вече си мислех, че целият ни труд е бил на вятъра, но твоите думи ме убедиха в обратното. Ти отгатна истината. Животното е имало на гърба си щит от твърда кост. Кост, кост, кръгъл костен щит, на латински «клипеус». Можеш ли да ми назовеш едно животно, едно известно животно, чието име да започва с «кост»?

— Да.

— Е?

— Костур.

— Глупости! Разбира се, че имам предвид костенурката, наричана на латински «тестудо». Това животно не е било броненосец, а гигантска костенурка с най-необикновени размери. Какво върховно щастие! Каква слава ме очаква, когато из всички учени среди по цял свят се разнесе вестта, че съм изкопал допотопна гигантска костенурка!

— Ако наистина е костенурка.

— Разбира се. Веднага ще я изследвам. Той донесе вода в шапката си и с помощта на снопче трева изми и изчисти едно място от бронята.

— Виждаш ли — възкликна той, — че имам право. Тази маса не е нищо друго освен рогово вещество, твърдо и дебело рогово вещество. Тази извита плоча не е бронята на броненосец, а е гръбният щит на гигантска костенурка, наречена на латински «хелония мидас».

— Искрено ще се радвам, ако няма пак някаква грешка и предишният броненосец и сегашната костенурка не се окажат после за разнообразие някоя допотопна дървесна жаба. Но костенурките нямат ли два щита?

— Да, гръбен и коремен щит.

— Обаче туй животно е имало само един! Да не би да си е изгубило другия или да го е проиграло на лотария?

— Стига глупави шеги, Фрице! И коремният щит трябва да е тук. Месото, което се е намирало между двата щита, се е разложило. Така се е образувала тази кухня. Сигурно основата ѝ представлява коремният щит. Щом разчистим проникналата вътре глина, веднага ще го намерим.

— Сега ми става по-ясно. А знайте ли, докато бяхме сврени вътре, чух, че подът къртеше на кухо.

— На кухо? Наистина ли? Виждаш ли, Фрице, предположенията ми излизат напълно верни! Стоял си върху коремния щит и той е издавал такъв звук на кухо, на латински «кавус». Ще го изкопаем.

— Ама не сега, а след като се нахраним. Стана обед и трябва нещичко да хапнем. Нали имаме риба, която можем да изпечем.

Дребничкият учен бе толкова възхитен от находката си, че не изпитваше никакъв глад и с удоволствие би се отказал от всяко прекъсване на работата. Изобщо и през ум не му мина да вземе участие в приготвянето на рибата. Напротив, той продължи да рови и човърка по черупката на костенурката, чукаше по нея, за да чуе какъв звук издава, опита дали и подът под нея действително кънти на кухо, което наистина бе така, и се присъедини към другите двама едва когато рибите бяха готови за ядене. Докато те здравата лапаха, той си взе само едно малко парче, а щом го изяде, отново скочи на крака и каза:

— Не мога да ям. Няма да имам спокойствие, докато не открия и коремния щит. Стомахът ми, на латински «вентрикулус» или «стомахус», се е свил съвсем. Не мога да погълна нищо.

— Туй не е здравословно — отбеляза Фрице. — Човек трябва да яде. Радвам ли се на нещо, тогаз ям дважд повече.

— Нима е чудно? Подобна находка е направо нещо знаменито и неповторимо по рода си. Човек така се радва, че едва съумява да се овладее, на всичко отгоре си имам и големи грижи, на латински «кура».

— Туй не го разбирам. На мен досега никаква жаба не ми е създавала грижи. И за к'во сте толкоз угрижен?

— За много неща. Преди всичко за името, което трябва да й дам.

— Ами тя вече си го има. Наричат я костенурка. Или туй не е законното й име?

— Това е обикновеното й име. А аз трябва да й дам научно име на латински език!

— И туй ли ви създава грижи? Тогаз аз ще ви помогна. Научното име ще бъде намерено веднага. Как се казва костенурка на латински?

— Тестудо. Но има видове, които науката отбелязва с имената листудо, емис, хелидра, трионихида, сфаргис и хелония. Например «хелония мидас» е гигантската костенурка.

— Ами тогаз имате търсеното име. Нали намерихме тъкмо гигантска костенурка.

— Вярно! Но не бива да я назовавам така, защото с името хелония мидас са известни животните, които живеят и в наше време. А тази е допотопна и е много, много по-голяма от съвременните живи костенурки.

— Наистина. Тя е цял голиат, истински гигант и...

— Чакай, чакай! — прекъсна го ученият. — Сетих се, сетих се! Току-що го каза. Ти си славен човек, Фрице! Гигант ихелония! От това се получава великолепно словосъчетание. Ще нарека това великанско животно «гигантохелония». Може би по-късно към него ще прибавят и моето име, за да ме почетат като неин откривател, което сега не искам да правя от съвсем лесно разбираема скромност. Да, да, тази вкаменена гигантска костенурка ще бъде наречена гигантохелония. Веднага ще си запиша името и тъй важния ден, когато открих тази несравнима находка.

Той извади бележника си и нанесе името. Поклащайки глава, Фрице се обади:

— Тези учени господа са си все пак особени индивидуумници! Макар че немският език е дал най-хубавото име, трябва да се търси някакво латинско. Във всеки случай туй животно е попаднало в дилuviума по времето на Ной. Затуй бих го нарекъл чисто и просто «гигантска ноева костенурка». И всеки човек веднага ще го разбере. Жалко само, че месото го няма вече! Колко ли супи могат да станат от такваз костенурка!

— Да, като си помисли само човек колко са раздалечени един от друг двата щита, ще може да придобие представа за забележителните размери на животното. Сигурно е имало направо чудовищно количество месо, наречено на латински «каро». Но най-сетне свършихте с яденето. Сега побързайте! Трябва да изкопаем коремния щит. Вие двамата ще разровите дъното на кухнята, а аз пък ще продължа да разкривам горната черупка.

Фрице и дон Пармесан отново слязоха в пещерата, за да изпълнят указанията на учения, докато самият той продължи започнатата вече горе работа. Той я вършеше с такова усърдие, че не обръщаше внимание на нищо друго, и следователно не забеляза, че беше обект на нечие наблюдение, което много лесно можеше да има неприятни последствия и за него, и за другарите му.

На изток от мястото, където тримата работеха така трескаво, се бе появил отряд от петдесетина конници и както по всичко личеше, целта му бе езерото, в чиято близост се намираше находището на прочутата гигантохелония. А в същото време откъм юг се задаваха други петима ездачи, които обаче бяха все още на толкова голямо разстояние, че се виждаха само като малки подвижни точки.

Първият отряд беше по-наблизо. Състоеше се от индианци, сред които имаше и двама бели. Червенокожите бяха въоръжени със стрели и лъкове, дълги копия и цеви за издухване на отровни стрели. Само един от тях, изглежда, предводителят им, имаше стара пушка. Дватама бели бяха облечени като гаучоси, загърнати в пончоси на червени и сини ивици. Въоръжението им се състоеше от ножове, револвери и двуцевни пушки. Единият от тях бе Антонио Перильо, бикоборецът от Буенос Айрес, а другият бе по-възрастният мъж, който заедно с него бе наблюдавал Татко Ягуар пред вилата на банкера вечерта след борбата с бикове.

Те яздеха в тръс покрай гората. Щом наближиха, забелязаха дребничкия учен, който бе с гръб към тях, изцяло вдълбочен в работата си. Дватама бели и вождът яздеха начело. По-възрастният от тях вдигна ръка, за да даде знак на останалите да спрат, дръпна юздите на коня си и като се обърна към вожда, каза:

— Какво е това? Тук не сме сами! Край езерото има човек! Виждаш ли го? Разкопава земята.

Червенокожият погледна в указаната посока и отвърна на завален, но все пак сносен испански:

— Ола, някакъв бял при нашия извор, при скривалището ни! Открил го е и го разкопава. *Vaya!* Давай напред!

Той се канеше да пришпори коня си, но белият го улови за ръката и каза:

— Чакай, не бързай толкова! Нека първо го наблюдаваме известно време. Не може да ни се изплъзне. Сам е.

— Дали е сам, или с него има мнозина други, ми е все едно. Наричат ме Ел Брасо Валиенте ^[78]. Аз съм върховният военен вожд на абипоните и не ме е страх от никакъв неприятел.

— Знам. Но нека все пак най-напред го понаблюдаваме. Кой може да е този човек и чрез какво ли предателство е открил вашия *almacen*

de polvora [79]? Впрочем той не е сам, с него има и други, защото виждам пет коня, които пасат ей там край водата.

— Quedo! [80] — извика Антонио Перильо. — Фигурата му е дребна и е облечен в червени дрехи. Нима е възможно? Ако не ме лъжат очите, в ръцете ни ще падне едър дивеч. Това е полковникът, който в Буенос Айрес се представяше за някакъв си немски учен!

— Demonio! Наистина ли? — попита по-възрастният придружител на Перильо.

— Бих могъл да се закълна. Сега имаме и доказателство, че не съм се лъгал в самоличността му! Та как би могъл един безобиден немски книжен плъх да се добере до тайния барутен склад, който създадохме за нашите червенокожи съюзници, за да имат Необходимите муниции в мига, когато започнат боевете? Това е полковник Глотино, този подлец, който тайно следи всички наши действия. Изплъзна се от куршума ни в Буенос Айрес, сега обаче няма да успее!

Той измъкна заплашително револвера от пояса си.

— Стой мирен! — успокои го спътникът му. — Никакви прибързани действия! Не бива да го убиваме, защото трябва да ни каже какво търси в тази местност и как е узнал за скривалището ни. Застреляме ли го, вярно, ще се отървем от него, обаче, ако го оставим жив, ще имаме заложник, който може да ни бъде от голяма полза. Но кой се задава отсреща? Не са ли конници?

Той посочи на юг, където междувременно петте точки се бяха уголемили и се виждаха по-ясно. Погледите и на останалите се отправиха в тази посока. Антонио Перильо отговори:

— Това може да е само капитан Пелехо, с когото се уговорихме да се срещнем тук. Значи хитростта ни е успяла. Получил е поръчението да претърси районите по границата, той, нашият съмишленик! Направили са вълка пастир. Така границата и селищата по реката ще ни бъдат в ръцете и всички врати ще бъдат отворени за нашите червенокожи съюзници, когато настъпи мигът за действие. Сигурно е той, съвсем сигурно. Мисля да не му предоставяме залавянето на онзи негодник, а да го спипаме, преди Пелехо да е пристигнал. Вижте, мерзавецът слиза в склада! Да не губим повече време. Ще обградим мястото. Напред! Неколцина да уловят конете, така тези типове не ще могат вече да ни избягат.

Отрядът се понесе бързо към барутния склад, взет от доктор Моргенщерн за гроба на някакво допотопно животно.

Фрице и хирургът бяха разкопали глината, покриваща дъното на пещерата. Всеки удар или копка на техните инструменти се придружаваше от глух звук, едно доказателство, че отдолу се намираше и друга кухня. След като достигнаха дълбочина от около една стъпка, за свое учудване те се натъкнаха на дебели парчета нарязани клони, наредени едни до други, служещи за подпора на глинения под. Измъкнаха няколко от тях и така се образува голям отвор, през който можеха да погледнат надолу. Под краката си видяха далеч по-голямо помещение от горното. Легнали или изправени, там се намираха многобройни малки буренца, грижливо увити в насмолени щавени кожи, както и други продълговати пакети, също така защитени срещу влагата. Фрице коленичи, за да измъкне един от пакетите. Пакетът беше толкова тежък, че трябваше да му помогне и хирургът. След като го изтеглиха при себе си, Фрице разряза ремъците, с които беше стегнат. Пакетът съдържаше... пушки, добре запазени пушки!

— Брей, че изненада! — възкликна той. — Та това са пушки! Тогава може да се очаква, че в буретата има барут и олово! — И като продължи на немски език, той извика на учения, който трескаво работеше навън:

— Гос'ин докторе, я слезте за малко! Намерихме нещо много странно.

— Нещо странно ли? — попита Моргенщерн. — Коремният щит на гигантохелонията е нещо много важно, но не и странно.

Открихте ли го?

— За съжаление не намерихме щита, ами съвсем друг вид военно снаряжение. Имайте все пак любезността, почитаеми гос'ин докторе, да ни ошастливите с ваш'то мило посещение.

Моргенщерн остави кirkата и се отзова на поканата. Това стана в същия миг, когато Антонио Перильо казваше: «Вижте, мерзавецът слиза в склада!»

— Погледнете тук! — обади се Фрице. — Още преди потопа е имало барут и пушки. Май че туй откритие надминава вашата гигантохелония.

Дребничкият учен направи неописуема физиономия. Устата му остана отворена, очите му се облешиха до краен предел, а веждите му

се покачиха високо на челото.

— Пушки ли? — заекна той. — Да, наистина пушки! Сигурно е, че нито в рилура, да не говорим преди него, нито пък в следващия период е имало огнестрелни оръжия. Щом тези пушки се намират под гръбния щит на моята гигантохелония, те са донесени тук от човешки индивиди, спадащи най-вероятно към нашето съвремие. Тези хора не са имали никакви палеозооложки познания, иначе би трябвало да разберат, че са донесли следледниковите си оръжия на едно предледниково място, чието значение за условията на живот в...

Той не можа да продължи. Силен конски тропот го върна от прастария свят към съвременната действителност. Разнесоха се високи гласове и когато подаде глава от дупката, за да види какво става навън, той забеляза, как няколко индианци тъкмо улавяха конете им за юздите, а други пък взеха оръжията, които той и спътниците му бяха оставили на земята. Двама бели държаха револверите си, насочени към него, а един от тях му подвижна повелително:

— Сеньор, излезте навън заедно с вашите хора! Трябва да си поговорим малко!

— Антонио Перильо! — възкликна ученият, който разпозна бикобореца.

— Да, аз съм. Подчинявайте се и бързо излезте навън, иначе ще ни принудите да употребим сила.

— Не е необходимо да използвате сила. Съвестта ми е чиста и мога да се покажа пред всеки човек.

Той се изкачи горе, а двамата му спътници го последваха.

Щом Перильо съзря хирурга, извика учудено:

— Касапина! Сеньор, ама вие какво правите в подобна компания?

— Водя господата към Гран Чако — отвърна хирургът.

— С каква цел?

— Да изкопават животни.

— Животни ли? Да ги изкопават? Ами какви ще са тези животни?

— Предледникови допотопни животни.

— И сте допуснал да ви метнат по такъв начин? Сеньор Пармесан, досега ви познавах като човек, който наистина си пада малко чудак, но иначе е безобиден и никога не се занимава с политика. Ала вече разбирам, че ще трябва да си променя мнението за вас!

— Политика ли? Какво ме засяга тя! Аз съм хирург и моята наука ми стига. Нали знаете, че за мен няма трудна операция и труден разрез. Аз отсичам всичко.

— Но, изглежда, този път под «сечиво» не разбирате вашия операционен нож, а истинската сабя. Известно ви е, че вашите спътници са хора, изключително подозрителни, та дори и опасни в политическо отношение, нали?

— Опасни хора ли? Не е вярно. Тези сеньори са учени хора от Германия. Искат да изкопаят гигантски животни и с политиката нямат нищо общо.

— Ако наистина сте убеден в думите си, тогава те са ви измамили. Но ние знаем по-добре кои са. За щастие вече свърши театърът, който ни разиграваха тези достопочтени сеньори, тъй като ги спипахме в момента на кражбата:

— Кражба ли? — избухна Фрице. — Ние не сме крадци, но можем вас да уличим в престъпление, което е много по-тежко от всякаква кражба.

— Тъй ли? — Перильо се изсмя язвително. — И какво престъпление имате предвид?

— Убийство. В Буенос Айрес се опитахте да застреляте моя господар!

— Тъй ли? Вероятно ще ви бъде трудно да го докажете, но ние можем да ви дадем доказателства, че сте се заловили с неща, които ще изложат живота ви на най-голяма опасност. На вас двамата ви заявявам, че сте наши пленници.

— Нямате такова право. Да не би да сте от полицията?

— Това не ви засяга! Впрочем вашият случай не е за граждански съд, а за военен. Ще ви разстрелят по военно-полевата процедура. Ето че идва и офицерът, който ще ви разпита.

Перильо посочи към петимата конници, приближаващи се в този момент от юг — четирима кавалеристи, предвождани от капитана, който първо бе нагостил в Санта Фе Моргенщерн и Фрице, а после ги беше изгонил. Той скочи от коня си, кимна на индианците, стисна ръка на бикобореца като на стар приятел, а после подаде ръка и на неговия придружител, покланяйки се много учтиво. В същото време почтително каза:

— За мен е голяма чест отново да видя Ел Гамбусино Маестро — най-прочутия гамбусино в цялата страна! Виждате, че удържах на думата си и се появих в уреченото време. Но що за хора намирам при вас? Тук е немският чудак, когото взех за полковник Глотино поради голямата му прилика с него, а освен това...

— Помислил сте го за полковника? Само сте го помислил? — прекъсна го другият, който досега беше мълчал. — Не се оставяйте да ви заблуди с предрешаването си! Наистина е той. Къде го видяхте?

Капитан Пелехо разказа накратко за срещата им в Санта Фе, след което човекът, наречен от него гамбусино, повдигна рамене и отвърна:

— Но ето ви доказателството, че си имаме работа с истинския Глотино — в Буенос Айрес живее при банкера Салидо, известен като привърженик на генерал Митре, в Санта Фе отива в казармата, за да шпионира гарнизона ѝ, а после веднага язди дотук, за да изпразни нашия склад. Ще трябва да ни каже кой му е издал неговото местоположение.

— Никой нищо не ми е издавал — обади се дребосъкът. — Казвам се Моргенщерн и съм роден в Германия. Тръгнали сме за Гран Чако, за да търсим праисторически животни, а тук, където спряхме да лагеруваме, открих случайно, на латински «фортuito», горния щит на допотопна гигантска костенурка, на която дадох името «гигантохелония».

— Щита на костенурка? Къде е?

— Ами ето го — отвърна дребосъкът, посочвайки към мнимата броня. — Ще признаете, че в случая имаме работа с гръбния щит на гигантска костенурка!

— Господине, не ни правете на луди! — кипна гамбусиното. — Знаете много добре по какъв начин се правят подобни тайни складове и че за да се предпазят оръжията и барута от влагата, над скривалището се оставя покрив от насмолена глина. Да не ни мислите за толкова глупави да повярваме, че сте взели подобен покрив за бронята на костенурка?

— Но, сеньор, наистина е така! Предположението, че това е глинен покрив, напоен със смола, почива на огромна заблуда. Аз съм специалист и ви уверявам, че имаме работа с останките на единствено по рода си палеозооложко същество. Можете да бъдете сигурен!

— Не се преструвайте по такъв смешен начин! Сеньор капитан, арестувайте тези двама тъй наречени немци! Касапина е безобиден. Ще го пуснем да си отиде, защото, ако го задържим при нас, само ще ни пречи. Нека си вземе коня и оръжията и да върви, където иска.

Хирургът не можеше и да мечтае за по-благоприятно решение. Набързо оседла своя кон, взе пушката си и се метна на седлото, за да препусне. Но накъде?

— Брей, че невероятна история! — измърмори той под носа си. — Този немски търсач на кокалаци бил полковник Глотино. Как ли не! Той наистина мислеше скривалището на оръжия за някое вкаменено допотопно животно. Типовете, които ни изненадаха, искат да се съюзят с индианците, за да вдигнат бунт срещу правителството. Негодници са. Споменаха, че имат намерение да убият немеца, а той е добър човек и ми се иска да го спася. Ще трябва да се опитам да намеря Татко Ягуар!

Шеста глава

Последният инка

На около двадесетина километра в северна посока от мястото, където се разигра току-що описаната сцена, отвъд Рио Саладо, е разположена Лагуна Тостадо. Полите на вече споменатата Monte impenetrabile, тоест Непроходима планина [\[81\]](#), продължават отвъд лагуната. Планинската верига се простира покрай Рио Саладо в северозападна посока и може да се прехвърли само на онези места, където има просеки, образувани случайно от някакви природни сили. Тези просеки представляваха входните порти, през които индианците от Чако предприемаха грабителските си походи към населените области.

Същия ден следобед двама души крачеха бавно, търсейки нещо край гората. Единият от тях, който вървеше начело, бе много стар човек, по чието лице имаше толкова многобройни бръчки и бръчици, че едва ли някой можеше да каже колко са. Изглеждаше, сякаш тялото му се състои само от кожа и кости, ала движенията му бяха тъй енергични и сигурни, че човек можеше да го помисли за значително по-млад, отколкото бе в действителност. Облеклото му се състоеше от дълги панталони, направени от мека щавена кожа и къса риза от същата материя. Ризата му бе пристегната над хълбоците от тесен колан, в който беше затыкнат нож. Краката му бяха обути в ниски обувки, прилични на сандали, явно правени от самия него. На праметнат през рамото му ремък висеше голям рог за барут, кожена торбичка с олово и железен калъп за отливане на куршуми. Старецът не носеше шапка, но главата му бе покрита с гъста и дълга, блестяща като сребро коса, която се спускаше по гърба му чак до пояса. Затова пък по лицето му нямаше и следа от брада. На гърба си носеше нещо като ловна чанта, направена от кожата на пума, а в ръката си държеше тежка едноцевна пушка.

Другият бе облечен и въоръжен също като стареца, с подобна чанта на гръб, а и неговата коса стигаше чак до кръста, обаче във всяко друго отношение се отличаваше от него, защото беше най-много осемнайсетгодишен младеж, не много висок, ала як и широкоплещест,

чиито движения издаваха необикновена ловкост. Имаше гарвановочерна коса. Лицето му бе младежки свежо и поруменяло от ходенето. Макар човек да имаше основание да смята, че и той като стареца е червенокож, все пак по някои особености във външността му би могло да се заключи, че младежът не е индианец. Тъмните му очи не бяха малко косо разположени, а липсваха и изпъкналите скули. Устните му бяха изящно изваяни, а малкият му нос в никакъв случай нямаше леко сплеснатата форма, свойствена за носовете на индианците от Южна Америка, по-скоро имаше благородни линии, беше тесен и леко извит. Вярно, че лицето му бе загоряло от слънцето, но първоначално положително е имало много по-светъл цвят, отколкото лицата на обикновените индианци.

Двамата вървяха между водите на лагуната и края на гората и оглеждаха внимателно дърветата. Ето че младежът вдигна ръка, посочи напред и каза на диалекта калчаки от езика кечуа:

— Погледни, Ансиано, изглежда, че е онова дърво. Помня много добре, че беше омбу със същата височина.

От обстоятелството, че младежът си служеше с този език, можеше да се заключи, че е родом от друго място. Омбу, «Phyto-lacca dioеса», е огромно дърво, чиито листа имат голяма прилика с листата на черницата. Най-забележителното в него е стеблото му — дебела дървесна маса с размерите на огромен дъб, която се разширява бързо в долната си част и се разделя на дебели въздушни корени. Те правят първо няколко извивки над земята и едва тогава потъват в нея. Хората обикновено сядат на тези корени, когато пожелаят да използват сянката на широката му корона. Ала това огромно стебло има толкова трошлива дървесина, че при удар тя се рони като прахан. Ето защо дървото омбу не може да се използва за нищо, дървесината му е негодна даже и за горивен материал. Хората го засаждат само заради сянката, която прави.

— Може да си прав, повелителю — отговори старецът на същия език. — Дървото омбу, под което закопахме нашите вещи, преди да посетим земите на испанците, много приличаше на това. Нека проверим!

Старецът нарече младежа «повелителю», нещо съвършено необикновено за индианските обичаи. Изглежда, двамата бяха в доста странни отношения помежду си. Те се отправиха към дървото, спряха

под клоните му и сложиха на земята ловните чанти и пушките си. После старецът огледа земята. Посочвайки към едно място, където тревата бе останала доста хилава, той каза:

— Предположението ти е вярно, повелителю. Намираме се на търсеното от нас място. Понеже тук разкопахме земята, тревата не е израснала както трябва. Ще потърся нещата. Дано някой не ги е открил!

Той коленичи и извади ножа си, за да разкопае почвата. Младежът се нагани да стори същото, обаче старецът го помоли:

— Остави, повелителю! Ти си създаден, за да властваш, а не да вършиш работата на подчинените си.

— Въпреки това ще ти помогна, драги Ансиано. Нали знаеш, че го правя с удоволствие, защото ти остаря, а аз съм млад. Но Ансиано го избута леко с ръка и отвърна:

— Остарял ли съм? Все още не съм стар. Имам само една година над стоте. А моите деди са били къде-къде по-възрастни. Докато копаяше усърдно, старецът продължи:

— Да, далеч над стоте! Баща ми достигна сто и десет, дядо ми — сто и единайсет, а неговият баща доживя дори до сто и двацет години. А пък предшественикът му е бил човекът, спасил твоите прародители от ръцете на испанците, когато те убили великия инка Атауалпа и искали да затрият цялото му семейство. Хаукаропора се е казвал онзи твой божествен праотец и същото име получи и ти. Той е бил най-малкият син на Атауалпа и се е родил в далечен край, така че Писаро, убиецът, не знаел нищо за неговото съществуване. Нашето велико царство било разрушено с огън и меч, с коварство, измама и предателство. Казват, че инките били измрели, но ти си жив, последният от синовете на слънцето, и ще дойде време, когато ще накажеш испанците и ще си възвърнеш царството.

Хаукаропора се беше излегнал в тревата и подпрял глава на дланта си, слушаше думите на стареца. Лицето му бе придобило скръбно и меланхолично изражение. Щом Ансиано замлъкна, той въздъхна и каза:

— Толкова пъти си ми го казвал, но не го вярвам. Във всичко ти вярвам, ала само в този случай — не.

— Какво? Не вярваш, че си инка, син на слънцето? — попита старецът учудено.

— В това ти вярвам, защото си ми го доказал, а и аз имам в себе си някакво неопределено чувство, което ми нашепва, че не съм като другите. Но не мога да повярвам, че царството на моите деди би могло отново да се възроди.

Тогава старецът се изправи на крака и отговори с тържествен глас:

— Но ти си длъжен, ти трябва да вярваш, защото има една справедливост, която наказва всеки грях, всяко злодейство и възвръща на невинните каквото им е отнето. Ти отново ще основеш царството на дедите си. Аз ти го казвам, а моята дума е винаги като клетва. Нито един човек не подозира кой си ти, понеже сме го запазили в тайна. Само когато сме сами, си служим с езика на нашите прадеди и те наричам повелител. Има ли при нас други хора, тогава аз ставам беден индианец, а ти — мой внук. Но ще удари часът, когато тази тайна ще бъде разбулена.

— Ала без никакъв успех, дядо! Пожелал да опозная земите и градовете на испанците и ти ме измъкна от моето уединение и ме поведе на изток. Видях градовете, пампасите и жителите им, и сега, когато се връщам, вече знам, че надеждите ни никога няма да се сбъднат.

— Никога ли? Защо?

— Защото онези хора са много силни и хитри, а ние нямаме никакви средства, за да подедем борбата и да я доведем до победен край.

— Силни и хитри! — изсмя се старецът дрезгаво. — Те използват силата си, за да се разкъсват помежду си, а хитростта им не е нищо друго освен коварство, което унищожава самите тях. Нима в страната няма постоянно бунтове? Почакай още малко и тогава хората ще закопнеят за някой избавител, а избавителят ще бъдеш ти, повелителю.

— Откъде ще взема войници, за да победея?

— Всички червенокожи мъже ще бъдат с теб!

— А откъде ще намеря пари, необходими на всеки военен предводител? Червенокожите народи са бедни.

— Но ти си богат, богат като никой друг!

— Аз? Богат? — попита младежът невярващо.

— Да, богат, безмерно богат — отвърна старецът. И като тупна с длан по ловната си чанта, продължи: — Ей тук нося завещанието на върховния инка, чийто единствен и законен наследник си ти. Откакто

баща ти умря, то е все у мен и ще го отворя, когато му дойде времето. Но погледни, повелителю, дупката е разкопана и оръжията ни се показаха.

Той беше изхвърлил пръстта навън и започна да вади предметите от ямата. В нея имаше два кожени колчана, пълни със стрели, две дълги копия и два лъка, единият от които, направен изцяло от прозрачно рогово вещество, бе с непозната и странна изработка. Най-накрая Ансиано измъкна и един черен боздуган, който, изглежда, беше от лакирано желязо. Всеки от двамата се въоръжи с по едно копие, колчан и лък. Младият инка взе лък, изработен от рогов материал, който на дължина достигаше почти два метра. Освен това негов бе и боздуганът. Той го окачи на пояса си, и то от лявата страна, на мястото, където обичайно се носи сабя. Начинът, по който боравеше с боздугана, пораждаше предположението, че е доста тежък.

Старецът се изправи. Той кимна сериозно на младежа и каза:

— Този лък и този хуманчуай са единствените предмети, преминали в ръцете ти от синовете на слънцето. Обичай ги и ги цени, повелителю! Преди малко рече, че си бил беден. Затова ще ти кажа нещо, което досега съм пазил в тайна. Във войската на синовете на слънцето върховният инка, както и всеки военачалник, е носил освен другите си оръжия и един тежък назъбен боздуган, наричан хуманчуай. Обикновените воители са имали бойни секири от бронз. Боздуганът на пълководците е бил сребърен, а боздуганът на върховния инка е бил от чисто злато. Този хуманчуай, който виси на пояса ти, е бил собственост на такъв инка. Направен е от самородно злато.

— От злато? — попита учуденият младеж, който взе боздугана и започна да го оглежда. — Но той е тъмен като желязо!

— Понеже е покрит с тънък слой лак. Засега по теб все още не бива да се вижда оръжие със златен блясък. Но по-късно то ще осветява в ръката ти пътя на твоите воители. Било е спасено по време на бягството на прадедите ти.

— Даже и да е златен този боздуган — поклати глава младежът, — той вече не е опасен за никой неприятел. Сега оръжията са много по-различни от оръжията по онова време! Какво са хиляда боздугана срещу петдесет пушки или едно-единствено оръдие! Откакто купи в Монтевидео тези две пушки, знам колко слаби са били нашите досегашни оръжия.

— Не мисли така! Шумът на барута те издава на твоя неприятел, а стрелата е мълчалива. С нея можеш да избиеш мнозина, преди да разберат къде се намираш. Но да вървим, повелителю, за да се доберем вечерта до място с вода, където ще можем да утолим жаждата си!

Преди месеци, когато напускаха дивите местности, двамата бяха закопали тук оръжията си с изключение на ножовете и сега отново ги изровиха. Тъй като не счетоха за необходимо да заринат дупката, те я оставиха да зее и продължиха прекъснатото си странстване. Нямаха коне. Завръщаха се пеша в своята далечна родина, Напускаяки лагуната, те поеха пак пътя си покрай гората. Имаха да носят твърде много неща, обаче това никак не се отразяваше върху бързината на крачките им. Старецът, надхвърлил стоте, вървеше бодро до спътника си, като млад трийсетгодишен мъж. Младежът го бе нарекъл «Ансиано», една испанска дума, означаваща «много стар човек», «старец». Впрочем известно е, че сред индианците в Кордилерите често се срещат хора, които са прехвърлили стоте години.

Там, където вървяха двамата, гората се отдалечаваше от реката, така че помежду двете оставаха обширни поляни, по чиито ниски треви можеше лесно да се върви. Те затърсиха някоя от споменатите вече естествени просеки в гората, за да се отправят в друга посока. След около два часа достигнаха една от тях, която, изглежда, водеше право на север. Беше тясна и ширината ѝ възлизаше най-много на четиридесет крачки. Двамата тръгнаха по нея.

Но не бяха изминали голямо разстояние, когато инката, който имаше все пак по-остро зрение от стареца, изведнъж хвана Ансиано за ръката и бързо го издърпа настрана между дърветата.

— Какво правиш? Какво има? — попита старецът. — Забеляза ли нещо? Може би животно, което ще застреляме, за да се сдобием с прясно месо, а?

— Видях не само едно животно, а много — отговори Хаукаропора. — Точно пред нас на поляната забелязах коне и хора. — Кой ли може да са? Какво ли търсят тук? Колко бяха?

— Не знам, защото ги зърнах само за миг, а после трябваше да се скрием.

— Умно постъпи, повелителю. Намираме се на територията на абипоните. Трябва да бъдем извънредно предпазливи. Какво правеха онези? Към нас ли язدهа, или в обратна посока?

— Не яздеха, ами лагеруваха.

— Тогава ще се промъкна натам, за да ги наблюдавам.

— Нека отида аз, драги Ансиано! Опасността е твърде голяма, а ти си толкова стар.

— Не съм чак толкоз стар, пък и ти си прекалено млад за подобна работа. Как бих могъл, повелителю, да те оставя да се отправиш към такава опасност!

— Тогава да вървим двамата!

— Не. Един е достатъчен, а двама са много.

Те поспориха още, понеже всеки искаше да поеме риска върху себе си. Но воден от голямата си любов, старецът наложи своята воля и се отдалечи. Измина може би около половин час, докато се завърне. Той се появи пълзешком и съобщи:

— Действително са абипони. Преброих петдесет коня и също толкова хора.

— Откъде ли са взели конете?

— Крадени са, разбира се.

— Как бяха въоръжени?

— С копия, лъкове, стрели и цеви за издухване на малките отровни стрели.

— Значи имат отровни стрели и ще трябва да сме внимателни. Какво ще правим? Можем ли да минем покрай тях?

— Не. Горската просека е твърде тясна.

— Тогава ще се промъкнем между дърветата край лагера им.

— И това не става. Гората е непроходима. Пълзящите растения образуват такъв гъсталак, че преминаването през него е невъзможно. Дори не успях да се промъкна покрай първите дървета, за да преброя точно хората.

— Значи не можем да продължим напред, така ли?

— Не. Трябва да се върнем и да потърсим друга просека в гората. Ела, повелителю!

Те се отправиха обратно и вървяха, докато отново достигнаха тревистата равнина, а после закрачиха покрай леса в предишната посока. След известно време гората извиваше на север, но те пресякоха направо, минавайки през образуваща полукръг равнина. Половината от следобода бе превалила и слънцето беше слязло вече доста ниско над западния хоризонт.

Докато прекосяваха откритата савана, изведнъж вляво от себе си, т. е. на юг и в посока на реката, те забелязаха самотен ездач, който приближаваше в бърз карьер. Същевременно двамата видяха в тревата пред краката си тъмна линия, една широка диря, водеща на северозапад, която, изглежда, следваше и конникът. Те се спряха замислено.

— Какво да правим? — попита инката. — Ще избегнем ли срещата?

— Невъзможно е — обади се старият. — Той е по-бърз от нас и ще ни настигне. Впрочем няма защо да се страхуваме от един-единствен човек.

— Даже и ако е от племето на абипоните?

— И тогава, защото, докато ги доведе тук, ние ще сме вече далеч. Впрочем, доколкото мога да различа, струва ми се, че той е бял. Разбира се, и ездачът ги беше забелязал и се насочи към тях. Щом се приближи, той спря коня си, поздрави и попита на испански:

— Сеньори, ще ми кажете ли откъде идвате?

— От Парана — отвърна учтиво Ансиано на същия език.

— А накъде сте се отправили?

— През Гран Чако нагоре към планините.

— Кои сте вие?

— Индианци, които не са на ничия страна и живеят в мир с белите.

— Това ме радва. Аз съм доктор Пармесан Руи ел Иберия де Саргуна и Кастелгуардианте.

— Много дълго, а вероятно и много знатно име, нали, сеньор?

— Да. Произхождам от древна Кастилия, където прадедите ми са живели в дворци и замъци. Но тъй като сте се отправили през Чако към планините, ми хрумна... да не би да сте от хората на Татко Ягуар?

— Татко Ягуар? Нима този прочут мъж е наблизо?

— Ами да. Търся го. Мисля, че дирята, която виждате пред себе си, е негова. Значи не сте от отряда му?

— Не. Но много ще се радваме, ако можем да се срещнем с него. Сигурно би ни разрешил да се присъединим към хората му. И тъй, вие мислите, че тези следи са оставени от Татко Ягуар?

— Да. Веднъж бяхме открили вече дирята му, но не продължихме веднага по нея, защото спряхме при някакво допотопно животно. А

после, когато ми потрябва, дирята беше изчезнала. Но по-късно се добрах до едно място, където Татко Ягуар сигурно е спирал за известно време, защото оттам нататък следите отново се виждаха.

— Тогава ви молим да ни разрешите заедно да го последваме!

— С удоволствие, стига да не вървите много бавно, защото нямам време за губене.

— Ние тичаме бързо.

— Тогава да тръгваме!

Той подкара коня си в доста бърз ход, но индианците бяха толкова добри бегачи, че не им бе трудно да не изостават. Същевременно, оглеждайки ги по-внимателно от преди, дон Пармесан каза:

— Сеньори, вече знаете името ми. Мога ли и аз да науча как да се обръщам към вас?

— Казвам се Ансиано, а името на моя внук е Хаукаропора. На когото името му се стори дълго, го нарича обикновено само Хаука.

— И аз ще правя така, понеже последните три срички претърпяват в случая една ампутация, а аз обичам подобни операции, защото съм хирург. Какво ще кажете за оперативното отстраняване на капачката на коляното? Ще може ли след това болният да ходи?

— Едва ли, сеньор.

— Едва ли? Дори много лесно, сеньор Ансиано. Само трябва човек да умее да го направи правилно. Едно рязане навреме и по правилата. На мен сигурно ще ми се удаде, понеже, както е известно, аз отсичам всичко, всичко!

Старецът отметна с ръка дългата си коса от челото и погледна хирурга с известно смущение, защото не знаеше какво да мисли след подобни думи. Дон Пармесан забеляза това и попита:

— Може би не ми вярвате? О, извършвал съм такива операции, при които е било цяло блаженство да слушаш как работи трионът за рязане на кости! А какво мислите за уродливо извитото навътре стъпало? Може ли да бъде излекувано чрез операция?

— За съжаление не мога да кажа, сеньор.

— Не съм сеньор, а дон! Такъв благородник като мен хората наричат дон. И тъй, казвайте ми просто дон Пармесан. Както изглежда, ваша милост познава Татко Ягуар а?

— Да.

— Радвам се! Мислите ли, че ще прояви готовност да спаси двама сеньори германци?

— Германци? Какво значи това?

— Ами хора от Германия.

— Не съм я чувал тази дума.

— Тогава, изглежда, че географските ви познания са в доста окаяно състояние, сеньор Ансиано. Германия е страна, която се намира отвъд океана, западно от Испания, северно от Русия, източно от Англия и на юг от Италия. Това са границите ѝ. Тамошните хора са пощурели да изкопават гигантски животни. Тъкмо при подобна работа ни спипаха абипоните.

— Абипоните ли? Къде стана това?

— Отвъд Рио Саладо, но от тази страна на Лагуна Поронгос.

— И там ли е имало абипони? Странно! Колко бяха?

— Може би петдесетина.

— Точно толкова, колкото видяхме и ние.

— Къде?

— Ей там, зад нас, в гората.

— Не е на добро. Да не би тези типове да кроят някое нападение? Много ми се иска да намеря Татко Ягуар, за да бъдат спасени немеца и слугата му в най-скоро време.

Той разказа на двамата приключението си. Междувременно пак бяха достигнали гората и дирята, следвана от тях, ги поведе покрай дърветата, докато гората се отдръпна малко назад, образувайки неголяма поляна, пред която те се спряха изненадани, защото там пасяха над двайсет коня, а наоколо в най-различни групи бяха налягали същият брой мъже. Щом съзряха новодошлите, те наскачаха от земята, а един от тях, който имаше великанско телосложение и гъста бяла брада, се приближи.

— Този е Татко Ягуар — прошепна Ансиано на хирурга.

Сега великанът имаше много по-различен външен вид, отколкото в Буенос Айрес. В града беше носил изискан костюм, кроен по френска мода, докато тук в кожените дрехи и високите ботуши изглеждаше съвсем иначе. Отначало той сякаш не забеляза хирурга, а се обърна към спътниците му, и подавайки им и двете си ръце, видимо зарадван, извика:

— Ансиано и Хаука! Тук долу, в Чако! Но какво ви накара да се спуснете от вашите планини и каква случайност ви води тъкмо днес насам?

Те му стиснаха ръцете и Ансиано отговори:

— За това ще говорим по-късно, сеньор. Сега има по-важни неща. Ще трябва да спасите двама пленени мъже.

— Какво? Да спася двама пленници ли? Кой са те?

— Дон Пармесан ще ви каже.

Татко Ягуар се обърна към хирурга. Ъгълчетата на очите му се поприсвиха недоволно, докато казваше:

— Дон Пармесан ли? Чувал съм вече това име и ми се струва, че съм ви и виждал. Не ви ли наричат понякога и Касапина?

— Да — отвърна запитаният, — но не позволявам да ми прикачат това име. Аз съм доктор Пармесан Руи ел Иберио де Саргуна и Каст...

— Достатъчно! — прекъсна го Татко Ягуар. — Ще ми кажете ли кои са хората, нуждаещи се от помощта ми?

— Двама немски сеньори.

— Немци ли? Нима е възможно?

— Да. Канеха се да ви последват, за да търсят прастари животни в Чако.

— Прастари животни? Да не би да искате да кажете допотопни? — попита великанът и повдигна вежди в недоволно очакване.

— Да, допотопни. Така е. Беше някаква гигантохелония.

— Не съм чувал досега това име, но моят латински ми казва, че вероятно става въпрос за някоя гигантска костенурка.

— Правилно, сеньор! Заловиха ни точно при черупката на костенурката.

— А как се казват немците?

— Само дявол може да запомни подобни имена! Единият от тях е доктор, а другият му е слуга.

— Доктор Моргенщерн?

— Да, да, тъй звучеше.

— И Фрице Кизеветер?

— Точно тъй, точно тъй! Кизе... беше Кизе.

— Ама че хора! Мисля, че от Буенос Айрес дотук непрекъснато са тичали по петите ми!

— Не е било точно така, защото първо са пътували с параход и след това от Санта Фе са ви последвали на коне. Този доктор Мор... Мор... или както му беше там името, е много мил сеньор, обаче си има някакви чудновати приумици. С него може да се говори само за животински кости и нищо друго не го интересува. Например изобщо не иска да чува за хирургия, а все пак тя е най-обширното поле за действие, което може да съществува. Какво ще кажете за една операция на тумор в езика при усложнения с полипи в носа? Сигурно би било...

— Я оставете туморите и полипите! — прекъсна го Татко Ягуар. — Разкажете ми накратко какво се случи!

Хирургът последва поканата му. Докато говореше, спътниците на Татко Ягуар се приближиха, за да чуят разказа. Всички имаха яки фигури и явно си личеше, че бяха преживели немалко и сигурно нямаше да се изплашат от никакви трудности и опасности. Тримата мъже, които бяха заедно с Татко Ягуар в Буенос Айрес, също се намираха тук. И те правеха съвсем друго впечатление от преди, когато носеха вечерни костюми. Никой не искаше да говори, преди предводителят им да беше взел думата. Минута-две Татко Ягуар гледа замислено пред себе си, после без предисловия се обърна към един от другарите си и го попита:

— Какво ще кажеш, Херонимо? Намисли ли вече какво да правим?

Херонимо не беше твърде висок, ала много широкоплещест, с голяма гъста черна брада и ястребов нос със значителни размери. Можеше да бъде взет за прототип на разбойнически главатар, но всъщност бе много честен човек и любимец на Татко Ягуар. Той повдигна леко рамене и каза:

— Преди всичко важното е дали мислиш да се заемеш с освобождаването на тези непредпазливи хора, или не.

— Трябва да ги измъкнем от капана, в който са попаднали. Те са мои съотечественици. Може би сто пъти казах на доктор Моргенщерн, че няма да го взема със себе си, и не можех изобщо да предположа, че въпреки това ще ме последва. Едно малко наказание не би могло да му навреди, но непременно трябва да го освободя, иначе приликата му с полковника, когото никога не съм виждал, може да се окаже съдбоносна за него.

— Тогава се пита дали абипоните са все още там. Ако е така, просто яхваме конете и отиваме на онова място.

— Едва ли са още там — намеси се старият Ансиано. — Сеньорите ще ме извинят, че си позволявам тази забележка, но не я правя без основание.

Той разказа за видяните от него абипони и описа мястото, където се беше промъкнал до тях.

— Имаше ли при тях бели? — попита Татко Ягуар.

— Не.

— Въпреки това съм почти сигурен, че двата индиански отряда действат заедно и имат една и съща цел. Много вероятно е да става въпрос за някое въстание. Ще накарат абипоните да се разбунтуват. Направили са тайни складове, за да могат да ги въоръжат достатъчно добре. Доктор Моргенщерн е взел защитния покрив на подобно скривалище за гръбния щит на своята приказна гигантохелония. Дори и да се убедят, че той не е полковникът, Моргенщерн е видял и чул толкова много, че това твърде лесно може да ги накара завинаги да му затворят устата. В тази страна човешкият живот не струва нищо, а пък животът на чужденеца е още по-евтин от живота на местния жител. И Антонио Перильо ли беше с тях? Този бикоборец е всеизвестен негодник, значи и той е замесен в бунта. С него имам сметки за уреждане. Капитан Пелехо е предател. А третият?

Кой е той? Как го наричаха?

— Не знам как се казва, защото не споменаха името му — отговори хирургът. — Опишете ми го!

— Беше висок и имаше яка фигура, макар и не чак като вашата, сеньор Ягуар.

— Възрастен ли е, или млад?

— По-възрастен от останалите.

— Каква роля ви се струваше, че играе?

— Изглежда, беше най-важният измежду всички. Говореше тъй, сякаш той бе човекът, който има правото да заповядва.

— А не успяхте ли да разберете дали е офицер, естансиеро, гаучо или нещо друго?

— Не. Изглеждаше като човек, който е все на открито, като някой йербатеро, каскарилиеро или пък гамбус...

Той млъкна и се замисли, сякаш му бе хрумнало нещо важно.

— Защо не продължите! Да не би да искате да кажете «гамбусино»?

— Да, да, гамбусино. Сега се сетих, че капитанът го нарече най-великия гамбусино.

— Най-великия гамбусино! — намеси се Херонимо. — Да не би да е самият Бенито Пахаро, на когото са дали името Ел Гамбусино Маестро?

— Възможно е — отвърна Татко Ягуар. — Не съм срещал досега този човек, но съм чувал, че бил висок и силен. Е, положително ще разберем с кого си имаме работа, защото твърдо съм решил да осуеят планове на тези сеньори. Канят се да вдигат бунт срещу Митре, един генерал, когото много уважавам и ценя. Дори само заради това бих искал да си поговоря малко с тях. На всичко отгоре са посегнали и на мои сънародници. Надявам се, че ще тръгнете заедно с мен и няма да ме изоставите!

— Няма, няма! — завикаха хората наоколо.

— Тогава ще ви кажа какво мисля да направим. Двата индиански отряда имат връзка помежду си. Индианците, които са пленили немците, ще се присъединят към другия отряд, и то най-вероятно още днес. Ще лагеруват на мястото, където сеньор Ансиано е наблюдавал червенокожите, и пленниците, разбира се, ще бъдат при тях. Сега ще препуснем натам и ще пристигнем след мръкване. Въпреки тъмнината ще намерим горската просека, а после ще ни водят лагерните огньове. Засега все още не знам как ще постъпим, за да освободим пленниците. Но след като се промъкна до тях и огледам как стоят нещата, сигурно лесно ще се разбере по какъв начин трябва да действаме! И така, ставайте и на конете!

Седма глава

Нощно приключение

Слънцето вече докосваше хоризонта, когато мъжете оседлаха конете си. Ансиано и Хаука бяха дошли пеша, следователно бяха принудени да се метнат зад гърба на други двама ездачи. Антон, племенникът на банкера, веднага почувства симпатия към младия красив инка. Той се приближи до него и по испански маниер най-любезно му каза:

— Сеньор, ще се наложи да яздите заедно с някой друг. Мога ли да ви предложа място на моя кон?

По сериозното лице на инката, на което обикновено се наблюдаваше меланхоличния израз, присъщ на южноамериканските индианци, се появи дружелюбна усмивка на благодарност и той отговори:

— Ще ви бъде в тежест, сеньор, но приемам предложението ви. Може би ще имам възможност да ви направя някаква друга услуга. Казвам се Хаука. А как е вашето име?

— Наричат ме Антонио. Няма да ми пречите. Напротив, радвам се, че ще язда заедно с вас. Сигурно вие се чувствате на коня по-добре от мен. Затова ви моля да ми отстъпите седлото.

Той се метна на седлото, а Хаука пъргаво скочи зад него на коня. Ансиано пък се присъедини към един от другите ездачи. После тръгнаха покрай гората по същия път, по който бяха дошли двамата индианци. Слънцето се скри зад хоризонта и след краткия здрач настъпи вечерта.

Старият Ансиано и неговият «събрат по седло» яздеха начело заедно с Татко Ягуар. Следваха ги Антон Енгелхард и младият инка с Херонимо, любимец на Татко Ягуар. Хората се стараеха да избягват всякакъв шум и понеже почвата бе мека и тревиста, конският тропот не достигаше надалеч. Само от време на време се разнасяше пръхтенето на някой кон. Продължиха да се придвижват напред, докато Ансиано спря коня и за да го разберат и останалите, с приглушен глас попита инката на испански:

— Мисля, че просеката е съвсем наблизно. Какво ще кажеш, сине мой?

— Тъкмо исках да ти обърна внимание, дядо — отвърна младежът, — че въпреки тъмнината вляво виждам високо лаврово дърво, което ми направи впечатление, когато излизахме от просеката. То се издига съвсем близо до нея.

— Тогава трябва да слезем от конете и да ги отведем малко назад. Пръхтенето им може да ни издаде. Не знаем дали вторият отряд, където са пленниците, е вече тук, или ще пристигне след време.

Тези думи показаха, че старецът е много предпазлив, и понеже Татко Ягуар не възрази, мъжете се върнаха малко назад и едва тогава слязоха от седлата, за да завържат конете си за храстите и дърветата в самия край на гората. В това време се разнесе тихият, но доловим за всички глас на младия индианец:

— Тихо, сеньори, чувам нещо!

Никой не помръдваше. Инката беше легнал на земята и притискаше ухо в нея.

— Приближават се конници — съобщи той. — Погрижете се конете да не пръхтят.

Всеки застана до своето животно, за да покрие ноздрите му с длан. Най-напред доловиха заглушения от тревата тропот на конете им. После чуха и гласовете на онези, които разговаряха помежду си. Задаваха се отдясно, откъм реката, и язدهха към гората.

— Във вярна посока ли ни водиш, Храбра ръка? — разнесе се нечий въпрос. — Не е никакво удоволствие посред нощ да търсиш тесен проход в гората.

— Това е Антонио Перильо — прошепна Татко Ягуар на своя приятел Херонимо. — Познавам гласа му.

— Знам всяка педя земя в тази местност — отвърна някой на завален, но разбираем испански. — Не сме се отклонили ни най-малко от верния път. Там, където гората се разделя, се издига високо лаврово дърво. Съвсем скоро трябва да го видим.

В момента ездачите бяха толкова близо, че въпреки доста голямата тъмнина можеха да различат отделните дървета.

— Ето го леса — извика същият глас, — а ето го и лавровото дърво. Виждате, че съм се движил като по конец. Направим ли няколко крачки надясно, ще се натъкнем на просеката.

Те се отклониха в указаната посока и се изгубиха.

— Колко добре сторихме, че не спряхме при лавровото дърво! — каза Херонимо. — Иначе щяха да ни изненадат. Какво ще правим сега?

— Ще чакаме! — отвърна Татко Ягуар. — Не можем да действваме, преди единият отряд да се е присъединил към другия и преди всички да са се разположили за нощуване. Разпозна ли втория глас, който чухме?

— Наистина ми се стори, сякаш съм го чувал някога, но не знам къде и кога.

— Тогава ще ти кажа. Онзи, който отговори на Антонио Перильо и е запознат толкова добре с пътя, не е никой друг освен Ел Брасо Валиенте. Храбрата ръка, вождът на абипоните.

— Карамба! Вярно, сега си спомних. Беше гласът на Храбрата ръка. Вече неколkokратно сме разговаряли с него. Значи той е пленил немците! Няма да ги освободи доброволно!

— Няма. По-рано бяхме приятели с него. Тогава щеше да ги пусне заради мен. Но сега и през ум няма да му мине подобна мисъл.

— В такъв случай ще го принудим!

— На първо време няма да го принуждаваме и няма да употребяваме насилие. Защо да проливаме кръв, ако чрез хитрост бихме могли да постигнем целта си много по-сигурно и без никакви жертви?

— Значи си на мнение, че трябва тайно да ги измъкнем?

— Поне ще се опитаме. Всичко зависи от това, каква е околността и по какъв начин са се разположили на лагер.

— И ако успеем? После какво?

— После спокойно си продължаваме пътя.

— Тъй! А не мислиш ли за бунта, който подготвят?

— В същност той не ни засяга.

— О, засяга ни! Ние сме добри и верни поданици на президента. Нима спокойно ще гледаме как го свалят, а може би и убиват?

— Чак дотам няма да се стигне. Вярно, че не знам кой е начело на тези метежници, но в никой случай не е човек, който може да се мери с Митре.

— Възможно, дори много вероятно, но дори да предположим, че бунтът бъде смазан, все пак е сигурно, че ще струва живота и

имуществото на много хора. Следователно нямаме право тайно да офейкаме, а трябва да дадем на тези негодници суров урок.

— Това може да стане само като употребим оръжията си, нали?

— Да. Ще застреляме неколцина от тях.

— Не. Няма да направя подобно нещо. Не убивам хора, ако не е крайно наложително.

— Ето пак един от онези възгледи, които донесе от Севера.

Съжаляваш тамошните червенокожи племена, осъдени да загинат тъй мизерно. Може би си прав по отношение на тях, защото наистина е жалко за храбрите дръзки мъже, за които си ни разказвал. Но нашите южноамерикански индианци нямат тези добродетели, те са подли, страхливи и коварни. Изскачат от горите през нощта, за да крадат и избиват спящите хора. Но окажат ли им съпротива или пък ако самите те бъдат нападнати, побягват като бити кучета. Хора, които стрелят с отровни стрели, не могат да бъдат нито уважавани, нито съжалявани. Действително ме сърбят ръцете да им покажа какво означава да направиш Татко Ягуар и мъжете му свои врагове.

— Нека те сърбят! Засега ще се радваме, ако успеем да освободим двамината невинни. Свършим ли тази работа, после ще видим какво още е необходимо да направим.

— Колко хора ще вземеш със себе си?

— Засега само теб. Другите остават тук. Колкото сме по-малко, толкова по-трудно ще ни забележат.

Разговорът бе воден на достатъчно висок глас, за да чуят всички последното нареждане, но и бездруго никой не смяташе да възразява. В същност групата нямаше предводител в истинския смисъл на думата и всеки се ползваше със същите права като останалите, но личността на Татко Ягуар, който превъзхождаше другите не само физически, но и духовно, все пак имаше такова влияние, че всички мълчаливо го признаваха за свой водач, комуто бяха длъжни да се подчиняват.

И така, чрез мълчанието си хората му изразиха съгласие с неговите думи. Но един друг човек възрази и това беше старият Ансиано. Той каза:

— Сеньор, защо искате да тръгнете сами? Вземете мен и моя внук! Познавате ни и знаете, че от нас няма да имате вреда!

Татко Ягуар помълча замислено минута-две, а после каза:

— Да, познавам ви. Умеете да се промъквате незабелязано до дивата лама и да ловите кондорите почти в самите им гнезда. Вярно, че не съм виждал още дали можете да се приближите тайно до някой човек, но сега е нощ, а абипоните нямат толкова изострени сетива като сиусите, апачите или команчите от Северна Америка. Освен това тъкмо вие двамата знаете къде лагеруват онези хора. И тъй, ще дойдете с нас. Пригответе се!

— Пушките ли да вземем, или копията и стрелите?

— Само ножовете. Няма да стреляме, а ако ни нападне някой, ножовете ни ще са достатъчни за отбрана.

Двамата индианци оставиха на земята оръжията си, а също и ловните чанти от кожа на пума, за да бъдат движенията им леки и свободни.

— Ами дългите ви коси? — обади се Татко Ягуар. — Ще се промъкваме между и под храсталаци, тръни и пълзящи растения. Ще се заплетете някъде.

Вместо отговор Ансиано раздели косата си на две, прехвърли я отпред и я завърза на възел под брадичката си. Инката постъпи с косата си по същия начин, след което тръгнаха.

Начело вървеше Ансиано. Щом стигнаха до лавровото дърво, те свиха наляво, където започваше горската просека. Докато крачеха тихо в тъмнината, инката прошепна на Татко Ягуар:

— Сеньор, мислите ли, че ще ви се удаде да освободите тези хора?

— Да, ако сега не успеем с хитрост, по-късно ще успеем със сила.

— В такъв случай ще е необходимо да си набавим и още нещо.

— Какво?

— Конне.

— Очаквах да го кажеш, млади ми хитри приятелю. Нуждаем се от четири коня.

— Да. За двамата ви съотечественици, за Ансиано и за мен. Измъкнете с Херонимо хората, а аз и Ансиано ще се заемем с животните!

— Не бързай толкова! Засега не можем да правим подобно разпределение. Трябва да се ръководим от обстоятелствата, които ще заварим.

Продължиха безмълвно напред. След известно време пред тях се появи светлина. Налагаше се да бъдат още по-предпазливи, отколкото досега, и се придържаха толкова близо до дърветата по края на просеката, че сянката им ги скриваше изцяло.

Вече споменахме, че ширината на просеката не бе голяма, но там, откъдето идваше светлината, гората отстъпваше надясно и образуваше малка поляна, заобиколена от много нагъсто растящи дървета и храсталаци. При входа към тази поляна и надясно в дъното пасяха конете. На преден план отляво се бяха разположили хората край няколко огъня, понеже се бе застудило. Разликата между дневните и нощните температури в онези области често възлиза на десет, понякога дори на повече от двайсет градуса по Целзий.

Четиримата бяха легнали на земята, и пълзейки на крака и ръце, се приближаваха към лагера. Сега начело беше Татко Ягуар, а не Ансиано. Тяхното облекло, потъмняло от слънцето, вятъра и дъждовете, напълно се сливаше със заобикалящата ги околност. Само дългата сива коса на стареца можеше да ги издаде, ако бяха тръгнали на разузнаване в Северна Америка срещу тамошните индианци или бели ловци. Ала хората, с които в случая имаха работа, не притежаваха толкова остро зрение.

Ето че достигнаха извивката на гората. Най-близо пасящият кон се намираше едва на шест крачки от Татко Ягуар. Животното трябваше да е видяло или поне да е надушило чуждите хора, но то размахваше опашка и силно движеше уши насам-натам, без да издава какъвто и да е звук, означаващ подозрение или предупреждение.

— Глупаво същество! — промълви немецът на Херонимо. — Всеки кон на команчите щеше да пръхти толкова силно и тъй очебийно щеше да се отдръпне назад, че несъмнено щяхме да бъдем открити. Но въпреки това тези типове би трябвало да забележат, че движи опашката си по начин, който говори за нещо необичайно. Задачата ни ще е лека.

— И аз мисля така — обади се другият. — Виждаш ли какво е положението?

— Разбира се! Огньовете горят толкова силно, че на всеки от тях би могло да се изпече цял вол.

Абипоните бяха може би към стотина души. Една част от тях бяха въоръжени с цеви, копия, лъкове и стрели, а други имаха и пушки. Тези пушки несъмнено произхождаха от скривалището, където доктор

Моргенщерн бе търсил своята прочута гигантохелония. Горяха шест огъня. Край един от тях се бяха разположили белите заедно с някакъв индианец, а около другите пет лагеруваха останалите червенокожи. Хората край първия огън седяха така, че се виждаха само лицата на индианеца, на Антонио Перильо, на капитан Пелехо и на двама войници. Другите двама войници бяха с гръб към подслушвачите, а гамбусиното беше легнал и закрил лице с шапката си, за да не го заслепяват отблясъците на огъня. Мъжете от отряда, който лагеруваше на това място от по-рано, изглежда, вече бяха яли, но новодошлите се мъчеха все още да сдъвчат твърдото сушено месо, което бяха донесли. Същевременно разговаряха така високо, че ако не приказваха едновременно толкова много хора, щеше да се разбира всяка отделна дума.

По случайност огънят, край който лагеруваха белите, се намираше най-близо до края на поляната и за това имаше твърде основателна причина. Само на няколко крачки от него се издигаха едно до друго две средно дебели дървета, на които с помощта на две ласа бяха вързани доктор Моргенщерн и неговият слуга, и то така, че стояха прави, но не можеха да помръднат ни ръце, ни крака.

След като Татко Ягуар огледа как стоят нещата, той направи знак на тримата си спътници да се скрият още по-навътре между клонците, после се обърна към тях и им каза:

— Ще успеем. Тези хора изобщо не предполагат, че наблизко може да има някой. Двама от нас ще са достатъчни, за да освободят пленниците, но въпреки това е добре, че Ансиано и Хаука се присъединиха към нас. Имате ли огниво?

— Да, носим нашето обичайно огниво.

— Ще свърши работа. Сега слушайте! Искам да изплаша и объркам тези хора. Ансиано, за моя радост виждам, че си се освободил от всичките си вещи с изключение на барутния рог. Да не е празен?

— Не, сеньор, пълен е догоре.

— Добре. Вие двамата ще се върнете назад и щом излезете извън осветеното пространство, ще минете на другата страна на просеката и оттам ще се промъкнете до поляната. Стигнете ли до нея, ти, Ансиано, ще продължиш да пълзиш покрай гората. Виждаш ли онази изсъхнала висока миналогодишна трева? Тя е толкова суха, че ще гори като прахан. Навлезеш ли достатъчно навътре в нея, ще започнеш отново да

се изтегляш назад, изсипвайки тънка, но непрекъснатата ивичка барут. Щом рогът се изпразни, взимаш огнивото и подпалваш тревата, след което бързо отиваш при Хаука. Междувременно той вече ще е събрал на едно място четири седла, което никак няма да го затрудни, защото всичките са оставени отсреща без никакъв надзор. Запалиш ли тревата, трябва да изчезнеш веднага, за да не могат неприятелите ни...

— Вече ми е ясно, сеньор — прекъсна го старецът. — Няма да извърша грешка. Щом малкото пламъче достигне барута и пробяга по него, ще съм толкова далеч, че не ще могат да ме видят и следователно изобщо няма да разберат откъде се е появил огънят, който внезапно ще лумне на височина от няколко крачки. Ще се затичат към него, за да го гасят. Схванах плана ви, сеньор.

— Добре. Докато ти изсипваш барута, а Хаука взима седлата, Херонимо ще се погрижи за конете. В същото време аз ще се промъкна до дърветата. Щом се подпали барутът и пламъците обхванат сухата трева, враговете ни, както ти съвсем правилно каза, ще се затичат натам, за да гасят огъня. Ще използвам този миг на всеобщо объркване, за да разрежа ремъците на двамата пленници. После с няколко скока ще дойдем тук. Всеки ще вземе по едно седло и един кон и...

— И двама ще грабнат ей онези пакети — прекъсна го инката.

— Какви пакети? Защо? — попита Татко Ягуар.

— Когато човекът, наричан от вас Касапина, разказваше за пленяването на спътниците си, спомена също, че ученият мъж носел със себе си своите книги и други вещи в два пакета. Е, сега там лежат два пакета, за които предполагам, че са неговите, понеже друг багаж не се вижда. Ако го освободим, тогава нека си получи и собствеността.

— Нямам нищо против, в случай че имаме време, въпреки че не смятам за кой знае колко удобно да се мъкнат книги и други подобни неща из Гран Чако. Е, добре! Сега всеки си знае задачата, която има да изпълнява. Да се залавяме на работа.

Той им обърна гръб и запълзя покрай поляната. Тази работа не беше никак лесна, защото великанът се приближи до споменатия вече огън тъй много, че за да не го осветят пламъците му, се видя принуден да навлезе в храсталаците, а те бяха толкова гъсти, че напредваше извънредно бавно.

Най-сетне той достигна целта си. Намираше се легнал зад двете дървета, където стояха вързани докторът и неговият Фрице, и можеше да чува разговора край огъня. Онова, което долови, се отнасяше до днешните събития.

— Все пак направихме грешка, като пуснахме Касапина да си върви — каза капитан Пелехо. — Сигурно по-късно ще разкаже всичко.

— Какво ще ни навреди? — обади се Антонио Перильо. — Най-напред се пита дали ще му повярват, а дори и да е тъй, хич не ме е еня, ако ми припишат славата, че съм обезвредил полковник Глотино.

— Да, но ако планът ни се увенчае с успех. Обаче не успее ли, тогава онова, което наричате сега слава, ще се превърне за нас в позор.

— Непременно ще успеем, не забравяйте, че този наш червенокож приятел, спечелил си почтеното име Храбрата ръка, ни обещава няколко хиляди воители от племето на абипоните.

— Обещал съм и ще ги доведа — заяви вождът, — ако и вие изпълните условията, които ви поставих.

— Ще ги изпълним.

— Ще ми покажете всички тайни складове с оръжия, които сте приготвили, и ще ни подарите всичко, каквото има вътре, нали?

— Да.

— И ще ме подкрепите ли срещу нашите смъртни врагове, камбасите, като изтеглите вашите войници от границата и се срещнете с нас край езерото?

— Разбира се! Изпратих вече неколцина от моите хора нагоре към Ел Брачо, за да съберат всички налични сили.

— Тогава започваме бойните действия. Камбасите са приятели на белия президент. Те знаят, че ние сме негови врагове и непрекъснато ни пакостят. Накажем ли ги, отнемем ли им всичко, ще станем богати. Останалите племена ще се присъединят към нас и тогава ще събера толкова много воители, че белият президент ще се разтрепери от мен.

Разговорът замря за известно време.

Чутото от Татко Ягуар бе извънредно важно за него, големия и опитен познавач на всички порядки в тази страна. С удоволствие би научил и други неща, но нямаше време да продължи да подслушва, още повече че не знаеше докога щеше да трае настъпилото мълчание. А му се искаше да види и лицето на мъжа, изтегнал се край огъня. По

всяка вероятност той бе прочутият златотърсач, наричан Ел Гамбусино Маестро. Цял свят го знаеше, само той не го бе срещал досега. Но не можеше да чака, докато този човек се изправеше или поне свалеше шапката от лицето си. Всеки миг отсреща можеха да лумнат пламъците на огъня, подпален от Ансиано, а после бе твърде възможно двамата пленници да направят някоя глупост или поне да се държат неправилно, ако преди това не бяха осведомени. Ето защо Татко Ягуар се промъкна колкото можеше по-наблизо до двете дървета, изправи се край храста, който растеше зад тях и го прикриваше, и използвайки немския език, с приглушен глас каза:

— Господин докторе, не мърдайте! Зад вас има човек, който ще ви спаси.

Моргенщерн нямаше достатъчно опит, за да остане неподвижен в подобна ситуация. Той се стресна и полуизвърна глава настрана. И Фрице направи леко движение.

— Тихо, нито звук! Стойте прави и неподвижни и не обръщайте глава! — продължи Татко Ягуар. — Ще ми отговаряте само с «да» или «не». Повдигнете ли леко дясното рамо, това означава «да», повдигнете ли лявото, означава «не». Аз съм Карл Хамер, Татко Ягуар, с когото се запознахте у банкера Салидо в Буенос Айрес. Разбирате ли какво ви казвам?

И двамата помръднаха дясното си рамо.

— Вързани ли сте тъй здраво, че ремъците да ви причиняват болки?

Мръдване на лявото рамо значеше «не».

— Тогава кръвообращението ви не е нарушено и лесно ще можете да се движите, ако ви освободя?

Раздвижването на дясното рамо означаваше «да».

— Това е добре. Ножът ми е вече в ръката. Един мой другар с барут ще запали силен огън в отсрещния край на поляната. Високата гъста и суха трева веднага ще пламне буйно. Изплашените хора бързо ще се завтекат да гасят огъня и за кратко време никой няма да ви обръща внимание. В настаналата бъркотия ще прережа вашите ремъци и ще ви уловя за ръцете. Ще хукнем насам покрай гората, докато достигнем мястото, където виждате четири коня, незабелязано подмамани и събрани от друг мой спътник. Недалеч от тях виждате на земята четири седла, от които всеки ще вземе по едно и...

Той не можа да довърши, понеже насреща, където бе изпратил Ансиано, забеляза да проблясва съвсем малко пламъче. Това пламъче си проправи път няколко стъпки напред, докато достигна барута. Разнесе се силно свистене, подобно на звука «ффт», и в същия миг право нагоре се извиси огнена стена, висока може би седем метра.

Най-напред последва миг на безмълвна уплаха. После всички червенокожи и бели наскочаха, крещейки; вождът бе единственият човек, който остана спокоен.

— Удряйте с понchosите и гасете! — извика силно той. Всеки побърза да последва това указание, но очакваният успех не можеше да се постигне тъй лесно, защото старата изсъхнала трева стърчеше високо над младата зелена трева. Тя гореше като хартия и ако на едно място загасяха пламъците, в следващия миг те лумваха на друго. Конете станаха неспокойни и страховито запряхтяха. Никой не им обръщаше внимание. Никой не обръщаше внимание и на пленниците.

Когато се разнесе първият изплашен вик, Татко Ягуар изскочи напред, разряза ремъците на двамата пленници, улови ги за ръцете и дърпайки ги след себе си, бързо побягна с тях към мястото, където стояха четирите коня. Херонимо изскочи иззад животните и извика:

— Вързал съм ги заедно. И четирите ги взимам с мен. Донесете седлата!

Той се метна на един от конете и препусна. Силният Татко Ягуар взе от земята две седла заедно с принадлежащите към тях оглавници и юзди.

— Книгите ми, книгите ми! — извика докторът и грабна един от пакетите.

— И кирките с лопатите! — прибави Фрице, като метна на рамо другия пакет.

Ансиано взе едно седло, а младият инка — четвъртото. Щом Татко Ягуар забеляза това, каза:

— Е, добре, значи имаме четири. Не са ни необходими повече. Да изчезваме, бързо след мен!

Той хвърли поглед назад към лагера. Там все още се водеше самоотвержена борба с огъня и никой не забеляза какво се бе случило междувременно на отсрещната страна. Бегълците се втурнаха напред. Още не бяха стигнали кой знае колко далеч, когато откъм лагера долетя мощен басов глас:

— Tormenta! ^[82] Къде са пленниците? Изчезнали са! При звука на този глас Татко Ягуар се спря като закован и се ослуша. Това накара и останалите да престанат да тичат.

— Избягали са! — разнесе се същият глас след няколко секунди. — Освободили са ги, ремъците са разрязани. Съвсем ясно си личи.

— Какъв глас! — каза Татко Ягуар. — Сигурен съм, че го познавам. Та това е...

Каквото искаше да каже по-нататък, остана недовършено, понеже откъм лагера отново се разнесе:

— Огънят е изгасен. На оръжие! Не са могли да избягат наляво. Там се издигаха пламъците. Не са навлезли и в гората, защото е много гъста. Значи са тръгнали надясно. След тях! Двайсет души да останат при конете. Другите да дойдат с мен!

Погледнеше ли човек към лагера, можеше да види невъобразим хаос от суетящи се насам-натам хора, сред които отделните фигури не се различаваха.

— Да изчезваме! — предупреди Херонимо. — Защо се спря, Карлос?

Херонимо също се видя принуден да спре, защото един от навързаните четири коня не искаше да му се подчинява.

— Този глас, този глас! — отвърна Татко Ягуар. — Звукът му просто ме пронизва...

— Стига с тоя глас! Остави го да крещи колкото си иска! Трябва да бягаме, иначе ще ни настигнат.

— Но аз трябва да го видя, трябва...

Иначе толкова разсъдливият човек се намери да остави двете седла на земята, но може би за пръв път, откакто се познаваха, Херонимо остро го скастри:

— Какво те прихвана! Полудя ли? Ако искаш да рискуваш живота си, рискувай го, но не ни излагай и нас на опасност. На мен не можеш да разчиташ!

Той отново подкара конете и този път опърничавото животно се подчини. Херонимо препусна напред.

— Прав е! — обади се Татко Ягуар, опомняйки се сякаш от дълбок унес. — Вероятно се лъжа. Но тази работа няма да я оставя тъй неизяснена. Да бягаме!

Той се понесе с такива дълги скокове, че другите трябваше да положат най-големи усилия, за да не го изгубят из очи, още повече че след като бяха гледали към пламъците, тъмнината им се струваше далеч по-дълбока от преди. Дребничкият учен бе докопал най-тежкия пакет — с книгите. Пъшкаташе под товара си, останал без дъх, докато най-сетне го захвърли на земята и извика:

— Фрице, не мога повече! Много ми дотежа. Да се сменим. Дай ми инструментите!

— Добре — отвърна му той. — Ето ви ключовете към праисторическия свят, а аз ще се заема с печатната мъдрост. Ама побързайте, щото отзад ония се носят като фурии.

Продължиха да тичат, доколкото им разрешаваха товарите, но все пак недостатъчно бързо, защото, когато достигнаха края на горската просека, първите преследвачи бяха вече близо зад тях. Изтрещя изстрел и още един, но за щастие, без куршумите да засегнат някого.

Двамата успяха да видят, че Ансиано и инката свърнаха надясно. И те поеха в тази посока. Но съвсем близо зад гърба им, правейки огромни скокове, изникна някакъв мъж, който с дълбок басов глас им извика:

— Спрете, негодници, иначе ще стрелям!

— Гамбусино! — извика докторът. — Загубен съм!

— Не, още не! — отвърна Фрице. — Бягайте! Ще ви спася, като му хвърля едно препятствие в тесния проход, откъдето трябва да мине.

При тези думи той се спря, пропусна господаря си да мине и щом от тъмнината изплува високата широкоплещеста фигура на Ел Гамбусино, хвърли пред него пакета с книги. После побягна. Ел Гамбусино се спъна в пакета и се простря на земята. Въпреки това бързо се изправи и се нагани да продължи. Обаче в същия миг чу пред себе си повелителен глас:

— Стой! Тук е Татко Ягуар със своите хора. Който се приближи против волята ми, ще получи куршум.

Това го накара да спре. Дали не се опитваха да го измамят с името на прочутия мъж? Той легна на земята и пропълзя няколко метра напред. Но ето че наистина видя пред себе си цяла група мъже. Ако се погледне някой предмет отдолу нагоре на фона на небето, той може да бъде различен дори в мрака на непрогледна нощ. По такъв начин Ел Гамбусино забеляза, че тези мъже бяха изцяло облечени в кожа, а на

главите си носеха широкополи шапки, нещо, което е рядкост в пампасите и граничещите с тях области. По това той разбра с кого си има работа.

«Мътните го взели, не съм се излъгал — каза си той. — Наистина е проклетият Татко Ягуар! Ако продължа напред, ще нареди да открият огън, това е сигурно. Трябва да се върна. Но той ще ми плати за номера, който ми изигра днес. Това е първият му номер, но ще остане и последен.»

Той запълзя обратно назад, после се изправи на крака и тъкмо свиваше отново в просеката, когато го посрещнаха първите негови хора, които бе изпреварил, силно увлечен в преследването.

— Назад! — заповяда им той. — Нищо не може да се направи.

— Нищо ли? — попита Пелехо, който се намираше сред тях. —
Защо?

— Изчезнаха и са загубени за нас — поне засега.

— Но как така?

— А знаеш ли кой мерзавец ги е освободил? Татко Ягуар!

— Невъзможно! Сигурно си се излъгал.

— Не. Видях хората му и чух неговия глас. Бързо да се връщаме. Трябва да направим съвещание и да вземем всички предпазни мерки, за да не бъдем изненадани, защото този човек е в състояние да ни нападне още днес.

— Едва ли!

— Не ти се вярва? А защо?

— Искал е само да освободи пленниците. Ако е имал намерение да ни напада, щеше да го стори още преди.

— Възможно, но му нямам доверие. Познавам го доста добре. И той... е, и той ме познава малко... от по-рано. Ако ме е познал по гласа, сигурно ще се лепне по петите ми.

— Имате да уреждате сметки помежду си ли?

— Да, и то не какви да е, така че елате! Знам, че нямаме време за губене!

По най-бързия възможен начин се върнаха в лагера, където Ел Гамбусино даде заповед незабавно да оседлаят конете и да изгасят огньовете, защото трябвало да тръгват.

— Ще се махаме ли оттук? — попита Антонио Перильо. — Нима е необходимо?

— Да, трябва да изчезнем, ще отидем поне толкова надалеч, че Татко Ягуар да не може да ни открие през нощта.

— Няма да поеме риска да ни нападне!

— Ха! Аз ти казвам, че подобно нещо не е никакъв риск за него. Изказвайки съгласието си с Ел Гамбусино, сега взе думата и вождът:

— Ако Ягуара е освободил пленниците, трябва да се махаме оттук. Само той може да свърши подобно нещо, да измъкне двамата бели мъже. С него е имало и други хора, които е накарал да подпалят тревата с барут. Докато гасяхме огъня и не обръщаме внимание на пленниците, той ги е отвел. Ягуара знае, че съм се заклел да го убия. Трябва да изчезваме, защото тук не можем да се защитаваме. Ще спрем на някое по-подходящо място, за да се посъветваме какво да правим.

След тези думи нямаше какво да се каже повече. Оседлаха конете и едва сега забелязаха, че четири от тях липсват заедно със седлата, юздите и двата пакета на пленниците. За щастие имаха няколко резервни коня. Щом изгасиха огньовете, колоната потегли, като конниците язدهа по индиански обичай един зад друг.

Пътят им водеше все по-навътре в горската просека, която постепенно се разширяваше все повече и повече. Окажеше ли се, че е без изход, тогава целият отряд сигурно щеше да падне в ръцете на Татко Ягуар. Обаче вождът Храбрата ръка познаваше местността твърде добре, за да може да се заблуди. След около два часа гората от двете страни се отдръпна назад и те излязоха на широко открито поле, по което яздиха около четвърт час, за да спрат след това на кратко съвещание. Ездачите слязоха от конете и образуваха кръг, в който белите насядаха заедно с вожда.

— Дори и Татко Ягуар да ни последва до края на гората — каза Храбрата ръка, — тук не би ни открил. Тъмно е и той не може да види в каква посока сме поели. Нека сега сензорите се посъветват какво да предприемем.

— Няма да правим съвещание по вашия продължителен и бавен начин — отвърна му Ел Гамбусино. — Ще бъдем кратки, а после пак тръгваме на път, за да се отдалечим колкото се може повече от Ягуара.

— Значи наистина мислиш, че този опасен човек ще ни преследва?

— Несъмнено, разбира се, ако ме е познал по гласа.

— Познал те е.

— Демонио! Откъде пък знаеш?

— Съвсем не е нужно да те е познал по гласа, защото те е видял, когато е освобождавал пленниците.

— Не ме е видял, тъй като, доколкото си спомням, бях покрил лицето си с моята широкопола шапка.

— А не познава ли фигурата ти, сеньор?

— Да, обаче има много подобни фигури, а аз съм облечен съвсем различно от тогава, когато се видяхме. За да ме разпознае наистина, е необходимо да ми види лицето, или да чуе гласа ми.

— И мислиш, че е познал гласа ти?

— Да, понеже за съжаление крещях твърде силно. Да знаех, че този човек е наблизил, разбира се, щях да мълча. Убеден съм, че ще ме преследва.

— А и да не преследва теб, ще преследва нас, абипоните.

— Защо станахте негови врагове?

— Бяхме нападнали камбасите, когато той се намираше при тях. Дойде при нас, за да ни предложи мир. Но ние не желяехме да върнем плячката, която бяхме заграбили. Дори искахме да продължим плячкосването, и го отпратихме да си ходи. Отиде си ядосан, а един от нашите изпрати по него отровна стрела, но тя остана забита в дрехата му, тъй като коженото му облекло е толкова здраво и дебело, че не може да бъде пронизано от стрела. После убихме двама вождове на камбасите и мнозина от техните хора. Избихме всички старци, всички мъже, деца и юноши. Отведохме с нас само жените и дъщерите им. Тогава той застана начело на другите племена на камбасите и ни нападна.

— Кой победи?

— Той, защото грабне ли оръжието, е непобедим. Гневът му струваше живота на мнозина от нас, а камбасите получиха обратно не само каквото им бяхме отнели, ами и много други неща. Така станахме смъртни врагове. Ето защо трябва да ни дадете пушки и барут, за да можем да си отмъстим. Воините на абипоните жадуват да накажат камбасите. Ако изпълните обещанието си, ще спечелите в наше лице верни съюзници.

— Ще получите каквото сме ви обещали. Намираме се на път към нашите тайни оръжейни складове. Щом отношенията ви с него са

такива, аз съм действително убеден, че той бързо ще тръгне след нас.

— А и да не е така, той ще преследва мен — намеси се Антонио Перильо. — Нали знаете какво се случи в Буенос Айрес. Той изложи не само мен, а и другите бикоборци. Ако ми падне в ръцете, не бива да разчита на снизхождение, още повече като се знае, че е привърженик на Митре.

Сега се обади капитан Пелехо:

— Вече съм слушал много да се говори за този човек, но никога не съм имал работа с него. Мен няма да преследва. Обаче след чутото от вас, сеньори, съм наистина убеден, че той ще има желанието да тръгне по следите ни. Но ми се струва, че това няма да бъде толкова лесно.

— Защо? — попита Ел Гамбусино.

— Следите изчезват.

— Тъй! Хмм! Изглежда, нямаш особена представа от изкуството да се разчитат дири. Ще ти кажа, сеньор, че човек като Татко Ягуар намира всяка диря и после е изключено да я изгуби, освен ако си няма работа с някой също тъй опитен противник — да речем, с човек като мен. Аз мога да извърша онова, което никой от вас не е в състояние да направи — да заблудя този човек или поне да му изиграя някой номер.

— Ще яздим през пясъчната пустиня, през гори, блата и реки. Да ни последва навсякъде, без поне веднъж да изгуби следите ни — това надхвърля човешките възможности.

— За целта не е необходимо нищо освен хитрост и опит. А Ягуара притежава предостатъчно и от едното, и от другото. Но няма защо да спорим дали ще открие дирите ни, или не. За него не е необходимо да ни следи, защото знае много добре накъде сме се отправили.

— Невъзможно! Та кой може да му е казал? Сред ръководителите на нашето начинание няма предатели, а подчинените им не знаят нищо.

— Размислих над тези неща и ми хрумна за какво говореха сеньорите малко преди избухването на пожара. Аз самият мълчах и не участвах в този издайнически разговор, който сигурно е бил подслушан от него.

— Е, кажи, за какво говорехме? Не си спомням да съм казал и една дума, която би могла да ни издаде.

— О, каза! Говорехте за нашите тайни оръжейни складове.

— Но не и за местата, където се намират!

— После говори и за това, че си изпратил хора до пограничните селища, за да дадат заповед на войниците ви да се отправят към езерото.

— Споменах ли името на това езеро?

— Не.

— Е, ама има страшно много езера. Нека намери онова, което съм имал предвид.

— Забравяш, че нашите пленници са при него. За съжаление бяхме толкова сигурни, че са в ръцете ни, та в тяхно присъствие говорихме твърде много за неща, които хич не са за ушите на чужди хора, а още по-малко за ушите на такъв неприятел.

— Знаят ли името на езерото?

— Много добре, ти самият ги заплашваше, че ще бъдат удавени във водите му.

— По дяволите! Действително неприятно! Но кой можеше да предположи, че толкова скоро ще ни се изплъзнат! Сега той вероятно ще препусне към Lago de los Carandayes [\[83\]](#).

— Разбира се, че ще го направи, ако не съм аз. Ще го заблудя. Ние дойдохме от юг, пресичайки реката, за да се отправим на север или северозапад. Но сега ще се върнем и отново ще прехвърлим реката.

— Що за идея, толкова много да заобикаляме!

— Няма никакво заобикаляне. Ако тръгнем веднага и потърсим някоя друга просека, през която отново да оставим гората зад гърба си призори ще се озовем край реката, ще я прекосим и ще изминем доста път навътре в пампата. Ще яздим до вечерта. После ще си отпочинем два-три часа и по друг път пак ще се върнем тук.

— Още един ден езда, значи ще загубим два дни!

— Какво значение има тази загуба, ако така ще се отървем от Татко Ягуар?

— А дали ще ни се удаде?

— Непременно. Татко Ягуар ще може да започне преследването едва призори. А тогава ще сме вече край реката, където той ще стигне едва привечер, тъй като ще е принуден да язди бавно, за да не изпуска из очи следата. На втората вечер ще се добере до мястото, откъдето ние отново ще се отправим обратно. Но той така и няма да го разбере,

защото по една или друга причина дирята ни междувременно ще е заличена.

— Мислиш ли? Това би било наистина извънредно изгодно за нас. С удоволствие бих одобрил предложението ти, ако знаех, че ще има успех.

— Ще има.

— Тогава можем да отидем и до форт Тио, за да се снабдим с нови хранителни припаси!

— Да, можем. Съгласен съм.

Антонио Пер илю нямаше какво да възрази, а вождът заяви:

— Планът на Ел Гамбусино е замислен много умно. Ще измамим Ягуара и ще се изплъзнем от лапите му. Ами колко души има с него?

— Не мога да кажа съвсем точно. Доколкото можах да ги различа в тъмнината, бяха може би между дваисет и трийсет.

— Стигат му. Ние наброяваме десет пъти по десет воини, но неговите мъже си служат с оръжията по-добре от моите. Във всички случаи ще е по-разумно да се срещнем с него едва когато към нас се присъединят и други племена от абипоните. И тъй, нека тръгваме, за да го заблудим колкото се може по-скоро. По-надолу знам една друга просека в гората, която ще ни отведе при реката.

Отново възседнаха конете и препуснаха към гората под остър ъгъл с посоката, към която се бяха придържали досега. На бедните им коне предстоеше неимоверно напрежение.

Осма глава

Пиявиците на дон Пармесан

В това време Татко Ягуар, човекът, чието име Ел Гамбусино и хората му споменаваха твърде често, съвсем не се бе разтревожил толкова много, колкото си въобразяваха, защото... спеше тъй сладко и кротко, сякаш се намираше в леглото си в Буенос Айрес или в Монтевидео.

Щом Ел Гамбусино се оттегли, Татко Ягуар отиде до просеката и се послуша внимателно. Той го чу как разговаря с другите някъде встрани, но не успя да разбере думите му. Острият му слух долови, че се отдалечаваха. След това повика двама от хората си, на които можеше да се разчита, и ги изпрати на стотина крачки навътре в просеката, където трябваше да застанат на пост — единият откъм десния край на гората, а другият — откъм левия. Беше им наредено да си отварят очите на четири и при най-малкото враждебно раздвижвана на враговете да стрелят с пушките си.

С това Татко Ягуар сметна, че е направил всичко, което повеляваха разумът и предпазливостта. И през ум не му минаваше да напада неприятеля, поне днес не, а още по-малко пък мислеше да отнема на хората си от съня, толкова необходим за всички, за да се събудят с нови сили за следващия ден, който щеше да бъде може би твърде изморителен.

После той се върна при своя отряд, за да прочете най-напред едно конско евангелие на доктор Моргенщерн и Фрице. Заговори на испански, за да го разбират и спътниците му.

— Сеньор, и аз не знам какво да мисля за вас — каза той. — Обичам да бъда учтив, особено към господата с вашето образование и вашите знания, но въпреки това не мога да крия, че щяхте да постъпите по-добре, ако бяхте останали в Буенос Айрес.

— Ами какво щях да правя там, сеньор? — попита облеченият в червено дребосък. — Та нали исках да намеря някой глиптодонт, мегатериум или мастодонт. Нима подобни животни могат да бъдат изкопани в Буенос Айрес?

— Да бяхте отишли в пампасите.

— Така и направих.

— Не сте. Или си мислите, че тук се намирате в пампата?

— Да, в някаква пампа между река и гора, «флувиус» и «силва», както казва латинистът.

— Но как стана тъй, че тръгнахте в същата посока, която избрах и аз?

— Исках да се срещна с вас.

— Нали ви казах, че нямам нужда от вас! Не само че ми създавате затруднения, но излагате и самия себе си на голяма опасност.

— Тъй ли мислите? Сеньорите, които ни плениха, се бяха заблудили и сигурно скоро щяха да разберат грешката си.

— Я не си въобразявайте подобни неща! Животът ви бе в опасност.

— Животът ми, на латински «вита»? Не ми се вярва.

— Защото сте голям, добродушен и безобиден шаран, който няма никаква представа какви шуки се въдят в езерото. Навсякъде другаде може да сте си на мястото, но в Гран Чако — не.

— А аз съм убеден тъкмо в обратното, понеже самият вие ми загатнахте, че тук се намират останки от допотопни животни.

— Ако продължите да търсите тези същества, присъединили се отдавна към дедите си, в оръжейните и барутни складове на нашите политически водачи, някой път можете много лесно да хвъркнете във въздуха. От доблестния дон Пармесан, на когото трябва да благодарите за освобождаването си, научих как са ви пленили. Моля ви да ми разкажете, какво се случи след това.

— Какво се е случило? Нищо особено, сеньор Хамер. Щом извадиха съдържанието на ямата, където беше моята гигантохелония, те го разпределиха помежду си и отново я засипаха. После ни вързаха върху конете и потеглихме. Как ли не се молих да вземат и гръбния щит на гигантохелонията, но ми отказаха категорично.

— Значи все още вярвате, че става въпрос за костенурка?

— Убеден съм, и то беше екземпляр с наистина великански размери. Що се отнася до по-нататъшните ни преживявания, ние яздохме през гората, пресякохме реката на едно плитко място и отново навлязохме в гората, където се спряхме при някакви други индианци. Аз и моят Фрице получихме по парче месо и го изядохме. После ни вързаха за дърветата и стояхме там, докато дойдохте и ни взехте. Това

е всичко, което мога да разкажа — една извънредно проста и прозаична история.

— Наричате всичко това просто и прозаично? — изсмя се неволно Татко Ягуар.

— Разбира се! Нямаше и следа от поезия. Неколкократно се опитах да дам на разговора друг, по-приятен за мен обрат, и започнах да приказвам за дилувиума, за пещерната мечка, за мамута и за други хубави неща, ала не намерих отклик.

— Вярвам ви! Помолиха ви да си държите устата затворена, нали?

— Е, всъщност не са ме молили. По-скоро ми го казаха по начин, който говореше за малко повечек острога и енергия.

— Достатъчно, сеньор, да оставим този въпрос! За какво разговаряха тези хора?

— За нищо особено. Затова и не обърнах внимание на думите им. Приказвах за бунт, за кавалерия и оръдия, за индиански нападения, изобщо само за неща, които с нищо не могат да заинтригуват хора като мен.

— Бунт, артилерия, кавалерия, индиански нападения? И вие наричате всичко това «нищо особено»? Сеньор, били са изключително важни неща!

— Може би за вас, но не и за мен! И дума не запомних. Впрочем все още си мислех за гръбния щит на моята гигантохелония. Ако искате да чуате по-големи подробности за разговорите на тези хора, обърнете се към моя Фрице. Той не е учен и следователно е могъл да отдели повече внимание на подобни дреболии.

Фрице все още не си беше отворил устата, но сега бързо взе думата, и то на немски език:

— Наистина, гос'ин Хамер, страшно внимавах и мога да ви кажа сичко, дето ви интересува. Но направете ми услугата да си служите с родния ми език. Принудят ли ме да дискутирам с някой немец на испански, направо ми призлява.

— Щом искате — с удоволствие — усмихна се Татко Ягуар. — После ще кажем на другите на испански какво сме говорили. Преди всичко бих искал да знам дали успяхте да разберете какво търсят тези бели при индианците.

— С туй сведение мога най-покорно да ви услужа. Негодниците си мислеха, че ний двамата не ще можем вече с нищо да им навредим и

само за да ни ядосват, говореха съвсем открито за тайните си. Отиват в Чако да разбунтуват абипоните срещу правителството и да ги придумат да предприемат нападение. Но вождът им, старият Брасо Валиенте, е голям хитрец и постави свои условия. Преди туй иска да нападнат камбасите, дето вий, гос'ин Хамер сте предвождали срещу него. Белите трябва да му помогнат в туй начинание. Той иска оръжия и войници.

— Аха! И обещаха ли му ги?

— Разбира се! Капитан Пелехо ще събере войниците. Той мами доверието на своите началници. Те са го изпратили на границата, за да инспектира гарнизоните, разположени по нея. Но той няма никакво намерение да ходи дотам, а е разпратил доверени лица със заповед до онези военни части да се придвижат към Чако, за да се срещнат там в определен ден и на определено място. Тези хора ще помагат на абипоните срещу камбасите.

— План и половина! По такъв начин вождът ще получи исканите войници. А как ще му предадат обещаните оръжия?

— Работата е подготвяна грижливо от дълго време. За тази цел отдавна са създадени тайни складове и са натъпкани с муниции и оръжия. Нашта костенурска пещера беше такъв склад. Сега те ще ги отворят всичките. По такъв начин абипоните ще бъдат въоръжени и поведени срещу камбасите. Отмъстят ли си, после ще преминат границата с няколко хиляди души и от все сърце ще подкрепят бунта.

— Наистина трябва да призная, че този план е направо ужасен. Да накараш да нахлуят хиляди червенокожи и да им развържеш ръцете да убиват и палят, само за да могат неколцина души чрез кръвта на съгражданите си да се докопат до богатство и държавни служби! Кой оглавява това страшно начинание?

— Туй ми е мътно. Но началникът на тукашния отряд е Ел Гамбусино, както ми показаха очите. Той е адмиралът на цялата флота, комуто трябва да се подчиняват останалите.

— Чухте ли някакви подробности за него, за името и родината му, какъв е всъщност, нещо за миналото му?

— А, туй са много въпроси, събрани в един-единствен. Да видим дали ще успея да им отговоря поотделно. Казва се Бенито Пахаро, което, както е известно, означава Бенедикт ^[84] Птичаров. Родината му е загадка за мен. А що за човек е всъщност — нямам представа.

— Говориха ли за мен?

— И още как! Всяка тяхна втора дума бе «Татко Ягуар». Взели са ви на мушка. Паднете ли им в ръцете на тези мерзавци, лошо ви се пише.

Хамер се загледа минута-две мълчаливо пред себе си и после продължи да разпитва:

— А успяхте ли да разберете къде ще се събират войниците?

— Да. При някакво езеро — Lago de los Carandayes, което означава Езерото на палмите.

— Къде се намира?

— Не споменаха.

— И аз не знам къде е, но ще разпитам.

Той се обърна към своите другари, после към стария Ансиано, към младия инка, та дори и към хирурга. Но никой не беше чувал името на това езеро, камо ли да знаеше къде се намира.

— Да не би да е във вътрешността на Чако, сред пустинята? — обади се замислено Хамер.

— Възможно е — намеси се Фрице, — защото, когато ставаше дума за пушките и складовете, казаха, че били разположени един подир друг навътре в пустинята и от последния склад се отивало до Езерото на палмите. Чух имената на всички складове.

— Тъй ли? Как се казват?

— Трябва най-напред да си припомня. Бяха все извори, четири на брой, и към всеки от тях се прикачаше по някакво животно, а само към четвъртия — близнаци. Ама кои животни бяха... да, сетих се. Първият се казваше Fuente de los pescados ^[85], вторият — Fuente de los sanguijuelas ^[86], третият — Fuente de los crocodiles ^[87] и четвъртият носеше името Fuente gemela ^[88].

Радостно изненадан, Татко Ягуар скочи на крака и извика:

— Чудесно, чудесно! Всички имена са ми известни, бил съм на всички тези места. Но и вие самият познавате един от изворите. Там, където сте копали за костенурката и сте уловили много риба. Били сте край Фуенте де лос пескадос, Извора на рибите. Вторият извор се намира оттатък гората. Водният басейн, подхранван от него, гъмжи от пиявици. От там носи и името си. Третият е близо до лагуната Онда и влива водите си в една блатиста лагуна, пълна с крокодили, а четвъртият се състои от два отделни извора, които недалеч събират

водите си, откъдето идва и името — Извора на близнаците. Всеки един от изброените извори е отдалечен от следващия на около ден и половина път с кон и са разположени в съвършено права линия. Ако тази линия се продължи до северозапад, сигурно ще се стигне до Езерото на палмите, което не ни е известно и където ще трябва да се съберат войниците. Колко хитро са разположили скривалищата край тези извори! Можеш да стигнеш от едното до следващото през пустинята, без ездитните и товарните животни да са принудени да страдат от прекомерно голяма жажда. Фрице, благодаря ви! Планът ми е вече готов. Ще посетим изворите преди червенокожите, и ще изпразним складовете, преди да пристигнат. А след това потегляме към Езерото на палмите, за да задържим войниците. Това място изглежда избрано много добре, защото наоколо живеят най-многобройните и заможни племена на камбасите. Следователно Ел Гамбусино със своите абипони и войниците могат да вземат голяма плячка. Обаче ние ще им попречим!

— Да, разбира се — съгласи се радостно Фрице. — Ще признаете ли, гос'ин Хамер, че една такваз гигантохелония си има и своите добри страни? Без туй гигантско животно нямаше да разкрием тайната им. А вие не искахте да ни вземете. Сега обаче очаквам вашата нежна благодарност да ни осигури две седящи места във вашето сърце.

— Добре, ще дойдете с мен и ако не откриете нещо в дилувиума, вината няма да е моя. Но аз ще ви намеря най-голямата гигантска жаба, каквато е живяла по времето на Ной!

— А аз — обеща въодушевено Моргенщерн — отсега нататък ще обръщам най-голямо внимание на всички разговори, в които става дума за бунтове и убийства, защото разбрах, че чрез тях човек може да се добере до големи палеонтоложки открития.

— Добре, скъпи земляко! Но сега ви съветвам да легнете да се наспите, понеже се нуждаете от почивка. Утре ставаме в ранни зори и ни очаква такава езда, която сигурно ще е изморителна за вас. За «лека нощ» ще ви призная най-открито радостта си, че спасихме вашите инструменти. Сега ще можем да ги използваме много добре, тъй като ще трябва да разкопаваме складовете.

Това признание направи учения толкова горд, че той радостно прошепна на своя слуга:

— Фрице, чу ли, те имат нужда от мен и от моите вещи. Наистина ли го чу? Ти все повече ще почнеш да разбираш, че никой човек не може да съществува без науката, наречена на латински «сциенция».

Толкова доволен той не беше заспивал от дълго време. И другите потънаха в най-дълбок сън и само през час двамина от тях биваха събуждани, за да сменят споменатите вече постове.

Едва се беше зазорило, и последните стражи разбудиха спътниците си, защото трябваше да се съобразят с обстоятелството, че Ел Гамбусино и неговите индианци могат да се намират все още на онази поляна и да сметнат този час като подходящ за нападение. Засега отложиха закуската и Татко Ягуар издаде заповед да възседнат конете и да се придвижат към поляната. Макар и да бе напълно убеден, че през нощта червенокожите са я напуснали, той все пак сметна за уместно да вземе предпазни мерки и да изпрати напред няколко разузнавачи без коне.

Търсейки непрекъснато добро прикритие, те се отправиха към вчерашния лагер на индианците. Щом го завариха празен, дадох сигнал на другарите си да се приближат, след което продължиха в кариер през просеката, докато гората свърши.

Тук забелязаха следите на индианците, водещи навътре в равнината. Те им дадох доказателство, че неприятелите бяха напуснали гората още вчера вечерта. Дали са запазили същата посока, или това бе само някоя хитра уловка, засега оставаше неизвестно. Във всеки случай беше уместно да се подготвят за езда през безводната пустиня. Нуждаеха се от вода. За щастие Татко Ягуар знаеше недалеч оттам, в края на гората, поточе, което се скриваше пак в земята само на няколко крачки от извора си. Който живее в пустошта, запомня подобни места много добре и никога не ги забравя. Напиха се с вода до насита, оставиха и конете да пият на воля и после се отправиха на път с убеждението, че ден и половина няма да видят и капка вода.

Проследиха все още видимата диря на абипоните и скоро стигнаха до мястото, където отрядът бе лагерувал. Татко Ягуар нареди да спрат, за да го огледат. Херонимо започна внимателно да изследва изпотъпканата трева, след което изказа преценката си:

— Лежали са до настъпването на деня. Следователно са тръгнали оттук неотдавна, но странното е, че пак са се върнали към гората. Каква ли причина може да са имали?

— Възможни са две причини — отговори Татко Ягуар. — Или връщането им е само обикновена хитрост, целяща да ни заблуди и отклони от дирята им, или представлява тактическа предохранителна мярка, за да ни се отплатят за вчерашното поражение.

— За каква мярка говориш?

— Може би искат, като прекосят гората на някое друго място, да ни излязат в гръб и ненадейно да ни нападнат.

— Разбира се, не е изключено. Решили са да се бунтуват и ако все още не са се отказали от глупостта да смятат твой съотечественик за полковник Глотино, естествено ще направят всичко възможно да го обезвредят. Затова е твърде възможно да кроят някое нападение. Нека заповядат! Ще се радвам, ако се осмелят да се заловят с нас. Куршумите ни здравата ще поразредят редиците им.

— Убеден съм, че няма да ни нападнат открито. Вярно, не бива да изключваме възможността да ни търсят. Но мисля, че е по-вероятно да са се върнали, за да ни отклонят от дирите си и да ни накарат да повярваме, че са се отказали от отиването до Езерото на палмите. Но няма да успеят да ни измамят!

— Значи си на мнение да продължим да яздим и изобщо да не обръщаме внимание на новата посока, в която са свърнали отгук?

— Длъжен съм да ѝ обърна внимание и ще ѝ обърна, но не по начина, по който те вероятно очакват. Трябва да разбере какво са намислили и затова ще тръгна по тази диря, докато си изясня положението. Ти ще ме придружиш, а другите нека да останат да ни чакат тук.

Той разстави постове и потегли с Херонимо, яздейки в кариер по следите, оставени в тревата от конете на абипоните. Двата конници достигнаха гората и просеката, през която неприятелите бяха минали преди тях, и препускаха по нея, докато се добраха до другия край на гората. Там пред тях отново се ширна откритата тревиста равнина и те ясно видяха, че следите водеха през нея право към реката. Татко Ягуар дръпна юздите на коня си и каза:

— Така си и мислех. Ако са искали да ни преследват, щяха да завият тук, за да се доберат покрай гората до онази местност, където предполагат, че се намираме. Но отправянето им към реката ме кара да си направя извода, че таят глуповатото намерение да ни заблудят.

— Да заблудят нас! Та как ще стане тая работа, когато следите им винаги ще са пред погледа ни!

— Не винаги. Тъкмо защото ще трябва да посветим изцяло вниманието си на тези следи, не ще можем да яздим тъй бързо, както във всеки случай са яздили те. Вечерта ще бъдем принудени да спрем, защото през нощта няма да виждаме дирята. А ако те продължат да яздат и тогава, ще спечелят такава преднина, че на следващия ден следите едва ли ще се забелязват. Но, разбира се, ние няма да се оставим да ни измамат. Знаем, че отиват към Езерото на палмите, и ще поемем направо в тази посока. А сега да се връщаме!

Препуснаха обратно и щом стигнаха при спътниците си, всички потеглиха към Лаго де лос карандайес. Първата цел и първият важен обект по пътя дотам беше, както се спомена вече, Извора на пиявиците, разположен на ден и половина път в северозападна посока.

Теренът бе изцяло равен и отначало беше покрит с познатата степна трева. Но колкото повече се отдалечаваха от реката, толкова по-оскъдна бе тази зеленинка и най-сетне съвсем изчезна. Земята стана пясъчлива и след време заприлича на пустиня, в която, изглежда, нямаше и следа от органичен живот. Приятното беше, че пясъкът образуваше тънък слой, който не намаляваше бързината на ездата.

Отначало Татко Ягуар се тревожеше, че доктор Моргенщерн, който не можеше да е добър ездач, ще ги забави, обаче тези опасения се оказаха неоснователни. Дребничкият учен стискаше зъби. Той съвсем не представляваше красива гледка на коня, но се държеше доста сносно и едва привечер започна да се оплаква от умора. А когато по-късно спряха да нощуват сред пустинята, се видя колко юнашки се беше държал и колко безмълвно и стоически бе понасял всички несгоди, защото се беше схванал така, че се наложи да го вдигнат от седлото. Оставиха го легнал на пясъка, понеже не можеше да ходи.

Татко Ягуар се зарадва на самоотвержеността на дребосъка и дружелюбно му каза:

— Защо не ми казахте, че се чувствате толкова изтощен? Все пак можехме да яздим малко по-бавно.

— Благодаря, господин Хамер! — отвърна дребосъкът. — Разбрах, че по-бързата езда е и по-плавна, а и тъй като съм решил да не ви затруднявам, няма да чуετε да се оплаквам. Впрочем вие обещахте да ми помогнете в търсенето на гигантско животно и колкото по-бързо

стигнем до мястото, където се намира, толкова по-добре. Вярно, че краката ми са се схванали и изобщо не ги чувствам, но ми се струва, че бързо ще настъпи подобрене, на латински «емендацио».

Скоро тази надежда се сбъдна, тъй че Моргенщерн можеше да се откаже от услугите, предложени му от хирурга.

За съжаление конете не намериха никаква паша. Трябваше да останат и жадни. Ездачите изядоха по парче сушено месо и после легнаха да спят, защото още на разсъмване щяха да тръгнат на път. Призори продължиха, яздейки както и предишния ден сред пясъци, докато към обед на хоризонта изплува тъмна ивица. Посочвайки към нея, Татко Ягуар обяви:

— Там се намира Извора на пиявиците. Вярно, че името му не звучи особено добре, но на това място има чиста питейна вода, а също и зелени дървета и храсти. Както виждате, вече яздим по трева, която с всяка измината крачка става все по-гъста и по-сочна.

Той имаше право. По-рано за Гран Чако се носеше лошата слава, че е пуста и безплодна област, и в нея наистина има значителни пространства, приличащи на пясъчната африканска пустиня. Но там, където има вода, избуява пищна растителност. През ноември реките излизат от коритата си и наводняват обширни площи, оставяйки след оттеглянето си толкова много влага, че растителността може да вирее и да се задържи през доста голяма част от сухия годишен период. По бреговете на тези реки има гори, подобни на девствените бразилски лесове, а дори и в пустинята се срещат многобройни езера, които дават влага на толкова много растения, че по този начин се привлича и животинският свят.

Подобно езеро бе и Фуенте де лос сангихуелас. Тук в пясъчната пустиня имаше оазис, чийто диаметър възлизаше на няколко хиляди крачки. В средата му бе разположено малко сладководно езеро, подхранвано от доста силно бликащ извор. Тъй като водата извираше в края на оазиса, тя трябваше да измине известно разстояние до езерото. По този път беше изкопала плитък ров с много малък пад. Ровът бе полузапълнен от разлагащи се растителни останки, образуващи тинеста почва, където безбройни пиявици бяха намерили благоприятни условия за развитие. Затова и изворът бе наречен Извора на пиявиците. Впрочем тези животинки се въдеха само в рова, а не и в самия извор, така че водата му можеше да се пие. И в езерото, което не бе много

дълбоко, нямаше пиявици, но пък имаше толкоз повече риба, която представляваше желана храна за скитащите из околността червенокожи или бели.

Около езерото и по двата бряга на рова се простираха широки пояси от дървета и храсталаци. Най-често се срещаха *chanar* ^[89] и *algarroba* ^[90], в чиято шума лудуваше весел птичи свят. И докъдето достигаше влиянието на процеждащата се и изпаряваща се влага, и в пясъка извън оазиса вирееше трева, която ставаше все по-оскъдна, колкото повече се отдалечаваше от водата, но близо до дърветата тя беше сочна и предлагаше на конете на отряда пребогата храна.

На това място конниците спряха. Най-напред самите те се напиха до насита и едва тогава отведоха и конете си до извора, за да им предложат освежаване, което им липсваше още от утрото на предишния ден. «Дон» Пармесан бе принуден да търпи жаждата също както и другите, но пиявиците, които видя в рова, го възхитиха повече от тъй желаната вода.

— Каква находка! — възкликна той, обръщайки се към доктор Моргенщерн. — Тук за половин час на хиляда болни от треска би могло да се пуснат хиляда литра кръв. Не се ли радвате на тези великолепни, тъй милички същества?

— Бих се радвал, само ако бяха мамути или мастодонти — отвърна ученият. — Но някаква си пиявица, наречена на латински «хирудо», не е в състояние да ме възхити.

— Защото живеете повече преди потопа, отколкото след него, сеньор. Представете си само някое възпаление. Какво щастие да имаш тогава подръка пиявици! Всякакъв оток изчезва, стига да поставиш на него една-две дузини от тези полезни същества. Да предположим само, че езикът или венците ви са се подули — с най-голямо удоволствие бих поставил в устата ви двацет или трийсет пиявици.

— Благодаря, сеньор...

— Дон, дон Пармесан, а не сеньор! — прекъсна го хирургът с назидателен тон.

— Добре! Извинете, дон Пармесан! Благодаря ви за удоволствието да сложа в устата си дори една пиявица! А да не говорим за двацет! Не, никога!

— Не ли! Е, тогава ми се иска от сърце езикът ви да се подуе в устата като огромна жаба! В такъв случай ще приемете пиявиците с

удоволствие.

— Не мога да не отбележа, че желанието ви не е особено хуманно, дон Пармесан. На приятел не се пожелава огромна жаба в устата. Впрочем все още ни най-малко не е изяснено дали тези животинки са истински медицински пиявици.

— Такива са. Веднага ще ви докажа.

Той откърши едно клонче и заудря с него по водата, за да извади с шапката си няколко пиявици, които начаса доплуваха. Когато постави една от тях на дланта си, тя моментално се сви на колелце.

— Виждате ли, че е истинска! — извика той. — Свие ли се пиявицата на колелце, значи ще върши работа. Ще ви го докажа и по още един начин. Моля, я си изплезете езика! Ще ви поставя тази пиявица и ще видите, че тя веднага ще го захапе.

— А защо пък тъкмо езика, дон Пармесан?

— Защото той е най-богатата на кръв част от тялото ви, с която разполагате в момента.

— Тогава ви моля най-покорно да проведете експеримента върху собствения си език, наречен на латински «лингва».

Той се отдръпна от хирурга. Дон Пармесан поклати глава и отбеляза:

— Не мога да проумея как е възможно един зоолог да се бои толкова от тези чисти животинки. Ще използвам прекрасния случай, за да наловя запас от тях и да ги съхраня. За щастие забелязах, че един от нашите хора има няколко празни бутилки от вино. Канеше се да ги напълни тук с вода, но се надявам, че ще ми ги отстъпи за подобна благородна цел.

Той поговори с въпросния човек и молбата му бе удовлетворена. После си събу ботушите, седна на ръба на рова и потопа босите си крака във водата. Те бързо се покриха с пиявици, които той събра и постави в бутилките.

Докато хирургът се занимаваше с пиявиците, Татко Ягуар обиколи целия оазис, за да огледа внимателно земята. Неколцина му помагаха. Там, където свършваха храстите и започваше тревата, му направи впечатление едно място, покрито само с оскъдна тревица. Щом удари отгоре с крак, прокънтя на кухо.

— Обзалагам се, че скривалището, което търся, е тук! — каза Татко Ягуар.

— И аз тъй мисля — отвърна Фрице, застанал до него, — защото туй място изглежда точно като онуй, дето искахме да изкопаем гигант охелонията. И тамошната трева бе тъй рядка.

— Тогава да копаем, Кизеветер, донесете инструментите! Фрице домъкна кирките и лопатите и с готовност се накани веднага да се залови на работа. Но Хамер го възпря и каза:

— Стойте! Не така! Не бива да го правим по начина, по който сте работили при Извора на рибите. Там, изглежда, сте разкопали покрива от всички страни.

— Естествено.

— И сте разровили земята надълбоко, нали?

— Разбира се! Мислехме, че си имаме работа с някое гигантско животно. Тогава дупката трябваше да бъде колкото се може по-голяма.

— Сега няма да постъпим така. В глинещата почва имаше едно пясъчливо място, нали?

— Да. То беше затрупаният вход към тайния склад.

— Тогава ни е необходимо само да отворим входа, за да слезем долу. И ще го сторим толкова предпазливо, та по-късно никой да не забележи, че Скривалището е било отваряно.

— Но пък после, когато се наканят да го изпразнят, ще опулят очи.

Татко Ягуар се наведе, за да разгледа почвата, и скоро откри пясъчливото място, по което растеше още по-малко трева, отколкото наоколо. Най-напред с помощта на беловете извадиха чимовете от пясъчливото място и ги оставиха настрани. После започнаха да дълбаят надолу. Татко Ягуар нареди да разстелят няколко пончоси, върху които хвърляха пръстта, за да не остане нищо от нея в околната трева и да ги издаде.

Щом стигнаха на няколко фута ^[91] дълбочина, земята се продъни и пясъкът пропадна навътре, както бе станало неотдавна край Извора на рибите. Разшириха дупката дотолкова, че Хамер да може да слезе долу. Там той се озова в малка пещера, която съвсем приличаше на онази, при чието отваряне дон Пармесан, доктор Моргенщерн и Фрице бяха изненадани тъй неприятно. После трябваше да се разкопае и нейният под. След като свършиха и тази работа, видяха какво бе съдържанието на скривалището. Имаше малки буренца с барут, зашита в кожи, за да се запазят от влагата, пушки, ножове, както и други оръжия и инструменти.

Всички предмети бяха измъкнати на повърхността. Преброиха сто пушки и два пъти повече ножове. Намираха се също така копия и остриета за стрели.

— Всичко това е предназначено за абипоните, но ще бъде от полза за камбасите, нашите приятели — обади се зарадван Татко Ягуар. — Да заровим дупката!

Пръстта от пончосите насипаха в отвора така, че наоколо не падна и песъчинка. После здраво я утъпкаха. След това отгоре сложиха извадените чимове и ги поляха с вода, за да не изсъхнат пострадалите стръкчета. Докато се занимаваха с тази работа, неколцина от останалите наловиха риба в езерото и уловът им бе голям. Пампасите далеч не са толкова богати на дивеч, както прериите на Северна Америка, но навсякъде са пръснати лагуни и малки езера, в които, ако не са солени, се въди риба. Затова и ловците в пампасите често имат въдици и мрежи.

Запалиха огньове за приготвянето на уловената риба, но не в оазиса, а извън него, на голия пясък. Там следите можеха да бъдат лесно заличени, докато в тревата щяха да останат овъглени места. После се започна такова печене и пържене, че апетитният аромат изпълни целия оазис. Наложително бе да се погрижат и за запаси, защото не можеха да разчитат, че и на следващия ден ще срещнат животно, което да става за ядене, а край Извора на крокодилите, докъдето трябваше да яздат пак ден и половина, също нямаше изгледи да намерят нещо за храна.

През целия следобед конете се наслаждаваха на тревата, а и техните господари ядоха до пресита. Въпреки това уловът се оказа толкова богат, че сега разполагаха с хранителни припаси може би за два дни. Приготвянето на рибите бе просто. Увиваха ги в суха тръстика и я подпалваха. Щом тя изгореше, рибата беше вече толкова хубаво изпечена, че месото ѝ лесно се отделяше от костите.

Свечери се и всички останаха още известно време край огньовете на приказки. Немците седнаха заедно, за да могат да поговорят на родния си език, за което аржентинците не им се разсърдиха. Сред втората група един млад и жизнерадостен човек се отличаваеше както с умението си да разказва, тъй и с шегите, които непрекъснато пускаше. Щом си отвореше устата, все казваше нещо, което караше другите да се разсмеят. Той бе шегаджията на групата и затова към него се

обръщаха не със собственото му име, а с прякора Ел Пикаро, Шегобиеца.

След време налягаха да спят. Макар че нямаше защо да се страхуват от неприятна изненада, все пак поставиха няколко стражи. Не беше необходимо да пазят конете, нито да ги връзват, защото можеха да бъдат сигурни, че те няма да напуснат оазиса и да тръгнат из пясъците, които не им предлагаха никаква храна.

На сутринта най-напред набързо хапнаха. Грижливо увиха хранителните запаси в одеяла. Плячката, взета от скривалището, беше разпределена от Хамер така, че никой от конете да не бъде претоварен. После потеглиха на път, след като най-старателно заличиха всички следи.

И сега ездата продължи в същата посока — на северозапад. През целия ден отново се движиха през пясъчна пустиня. Няколко пъти минаваха покрай малки езерца със солена вода. Тук-там по бреговете им се виждаха хилави сололюбиви растения. По обед направиха едночасова почивка, а вечерта спряха да лагеруват сред пустинята. Малко преди зазоряване, все още по тъмно, отново тръгнаха на път.

Интересно беше да се наблюдава какво внимание отделяше хирургът на своите пиявици. Той съвсем не ги бе взел поради някаква определена причина. Те бяха просто «медицински животни» и понеже дон Пармесан се считаше за прочут лекар, искаше по този начин да направи впечатление на спътниците си. Не биваше да затваря херметически шишетата, иначе намиращите се вътре животинчета щяха да се задушат. Ето защо беше откъснал краищата на кърпата и ги бе вързал около гърлата на бутилките. Освен това беше на мнение, че трябва да предпази любимците си от всяко по-силно сътресение, и по тази причина бе пъхнал шишетата в пояса си, откъдето те постоянно се опитваха да се изхлузят, понеже повърхността им бе съвсем гладка. Ето защо той непрекъснато бе зает да ги побутва нагоре. Ръцете му неспирно се занимаваха с тази дейност и тъй като конят му не беше от най-добрите, а и не бе направляван с юздите както трябва, дон Пармесан бе здравата раздрусван и когато достигнаха Извора на крокодилите, се чувстваше толкова изтощен, че веднага скочи от седлото, остави бутилките в тревата и легна до тях.

Изворът носеше името си с пълно право. Сред пясъчната пустиня се простираше голяма лагуна, чиято вода бе мътна и тинеста.

Заобикаляше я широк тръстиков пояс, който от своя страна бе обграден от тамаринди [92], бреас [93] и високи като дървета кактуси. На различни места този пояс бе прекъсван от тревисти полянки, предлагащи на конете тъй желаната паша. Изворът бликаше на една от тези поляни и недалеч оттам водата му се вливаше в лагуната, където веднага помътняваше.

Причината за това бе, че лагуната никога не оставаше в покой, а непрекъснато бе раздвижвана от крокодилите, гонещи себеподобните си и други животни, при което непрестанно вдигаха тинята от дъното. Учудващо беше количеството на тези грозни животни. Щом ги видя, доктор Моргенщерн изплашено извика:

— Ужасно! Та тук се виждат едновременно по тридесет, четиридесет животни, които се хвърлят във водата едно през друго! Ти какво ще кажеш, Фрице?

— К'во ще кажа ли? Ами нищо. Тъй съм зяпнал от учудване, че изглежда, ще си затворя устата едва когато нагълтам някое от тях. Ще ми се само да знам как задоволяват апетита си.

— Ако внимавате, много скоро ще разберете — обади се Татко Ягуар. — Недалеч оттук тече Рио Саладо, а ние се намираме в една местност, до която достигат ежегодните й наводнения. Това е най-хубавото време за тези зверове, защото тогава те просто се тъпчат с храна. Отмине ли наводнението, за тях настъпват пости. Отначало ядат риби и други животни, попаднали в лагуната от реката. А свършат ли се и те, крокодилите започват да воюват помежду си. Големите изяждат малките.

— Ами когато няма вече малки, какво правят големите?

— Тогава не намират друг изход освен... ето — прекъсна се той, — веднага ще видите. Внимавайте!

Недалеч от тях близо до брега се бяха сбили два грамадни крокодила. Те се хвърляха един срещу друг така, че нависоко пръскаха вода и тиня. След кратко боричкане ухапаха взаимно челюстите си, покрити с остри зъби, по такъв начин, че изглеждаше невъзможно да бъдат разтървани. Тогава доплува трети крокодил, откъсна на един от тях крака и изчезна с пляката си под водата. Раненото чудовище издаде своеобразен болезнен стон, след което светкавично доплуваха няколко други крокодила, за да се нахвърлят върху него. Буквално го

разкъсаха на парчета, при което плочките на гърба му не можеха да го защитят ни най-малко.

— Ето, видяхте от какво живеят — каза Хамер. — Получи ли някой от тях веднъж някакво нараняване, той е загубен дори да е най-голямото и силно животно. Другите го изяждат. А в същото време, по страхливост тези животни нямат равни на себе си. Ще ви го докажа.

Той свали пушката си от рамо и натисна спусъка. Щом се разнесе изстрелът, всички крокодили мигновено изчезнаха. Известно време по повърхността пробягваха водни кръгове и после лагуната замря така, сякаш в нея никога не е имало живот. Обаче от бреговете ѝ се вдигнаха с писъци няколко дългокраки блатни птици, които въпреки присъствието на крокодилите бяха търсили в тинята храна, а от клоните на дърветата излетяха, крещейки, ята папагали.

Фрице бързо вдигна пушката си и се наклони да стреля по папагалите, но Хамер бутна цевта ѝ настрани и попита:

— Какво сте решили? Да хабите барута ли?

— Да го хабя ли? Решил съм да прибавя към рибата и печено пиле.

— Я оставете! Не ви съветвам, освен ако имате крокодилски зъби. Папагалът достига много голяма възраст, но дори и в младите му години неговото месо е толкова жилаво, че едва ли може да се яде.

— Да не би да е като хубавата птица щраус, от която също искахме да си направим печено, както ви разказах вече?

— Да. Трябва да се задоволим с нашата риба. След време, когато достигнем горите и се озовем сред приятелски настроените камбаси, ще живеем по-добре.

Свалиха седлата от конете, напоиха животните и ги оставиха да пасат. Ездачите се наобядваха и после се повтори съвсем същото като край Извора на пиявиците: потърсиха оръжейния склад, намериха го, изпразниха го и пак го заровиха. Докато свършат тази работа, се свечери и запалиха няколко огъня. Ел Пикаро, Шегобиеца, отново пукаше шегите си, а немците седяха заедно и разговаряха.

По-късно разставиха постове, които този път имаха и задачата от време на време да поддържат огньовете, защото се бе застудило. После всички легнаха да спят.

Преди да се загърне в пончото си, дон Пармесан провери състоянието на своите пиявици, на които от обед беше наливал два

пъти прясна вода. Той постави внимателно бутилките между себе си и легналия до него Фрице, а след това се обърна на една страна, за да спи.

Нощта измина, без да се случи нещо необичайно, освен ако не наречем необичайно онова, което направи призори един от постовете. Това беше Ел Пикаро, Шегобиеца. Току-що хвърлил нови клони в огньовете, той не се отдалечи пак, както преди, а на пръсти се промъкна към мястото, където хирургът безгрижно хъркаше. Ослуша се внимателно минута-две и след като никъде нищо не помръдна, посегна към шишетата с пиявиците. Бяха три на брой. Отвори ги, развързвайки памучните парцалчета, след което се опита да разгърне одеялото, в което се беше увил дон Пармесан. Удаде му се. Както споменахме по-рано, хирургът носеше високи ботуши, чиито кончови не бяха вдигнати съвсем догоре. Те достигаха само до коленете му и образуваха там фуниеобразни отвори, където Ел Пикаро изсипа съдържанието на двете шишета и после отново разгърна одеялото. С третата бутилка пропълзя до Фрице Кизеветер. И той се беше увил в пончото си, което Ел Пикаро разтвори на едно място, за да изпразни там шишето. След това отново завърза парцалчетата върху гърлата на бутилките — по същия начин, както бяха преди, и върна шишетата на мястото им. Щом свърши тази работа, той се промъкна обратно при другия пост.

— Е, успя ли? — попита го той.

— Да, напълно — закиска се веселякът.

— Великолепно! — разсмя се и другият. — Какво ли ще каже, когато забележи, че пиявиците са по тялото му, а не в бутилките!

— Страшен майтап ще падне, още повече че пак завързах отгоре бутилките. Така няма да може да си обясни как са се измъкнали пиявиците.

— Всичките ли му ги изсипа?

— Не всички, макар че изпразних бутилките. Никак не беше лека работа да изтръскам навън тези лепкави същества, след като излях водата. И един друг получи част от тях.

— И друг ли? Кой?

— Фредерико с невъзможното за изговаряне немско име, слугата на учения.

— Тоя ли? Не биваше да го правиш. Той е добряк.

— В същност нямах такова намерение, но щом го видях да хърка тъй сладко до Касапина, пръстите ми не престанаха да ме сърбят, докато и той не получи полагаемата му се част.

— А колко време ще измине, докато пиявиците плъзнат по тях?

— Откъде да знам! Не съм лекар и досега не съм имал работа с пиявици. Може би час. Дотогава ще се съмне, ще стане толкова светло, че ще можем да видим каква сме я забъркали.

Двамата шушукаха и се смяха още известно време, а после се разделиха. Бяха застъпили последната стража и следователно те трябваше да разбудят останалите. Времето минаваше. Започна да се разсъмва. Двамата се приближиха до спящите, за да могат, скрити зад две дървета, да наблюдават жертвите на шегата си. Пиявиците бяха намерили своя път през дрехите и здраво се бяха впили в кожата им. Нападнатите хора явно чувстваха атаката, насочена към различните им телесни части, но все още се намираха толкова здраво във властта на съня, че не се разбудиха. Започнаха да чешат ръце и крака, зачесаха се още къде ли не, промърморвайки тихи думи, които оставаха неразбираеми.

Едва сега Ел Пикаро и другарят му събудиха с викове спящите и всички наскочаха. Щом дребничкият учен погледна своя слуга, учудено го попита:

— Фрице, какво имаш по лицето си? Мисля, че се намираме при Извора на крокодилите, а не на пиявиците!

— Наистина е тъй — отвърна запитаният. — Имаме удоволствието да сме при крокодилите.

— Но на бузата ти, наречена на латински «гена», е провиснала пиявица, а не крокодил. А над носа си си размазал една друга! Ами я си пипни дясната буза! Там виси още една, и то каква!

Насмукала се е до пръсване.

Фрице понечи да последва поканата му и вдигна ръка. Тогава погледът му падна върху нея, той отново я отпусна, зяпна я учудено и възкликна:

— Туй пък к'во е? На ръката ми е увиснало някакво чуждо създание, чието място хич не е по мене! Полип ли е туй, или пък печена круша?

Той заразглежда пиявицата, която висеше от опакото на ръката му във формата на круша. Разтърси длан, обаче животното се беше впило

здроаво.

— Пиявица е — обясни му Моргенщерн, — а тази на лицето ти е още по-голяма и дебела.

Фрице посегна към лицето си, напипа животното, хвана го здраво, откъсна го и го захвърли настрана. Разбира се, че мястото веднага започна да кърви.

— Пиявици, наистина са пиявици! Ах, отвратителни гадини! — изкрещя той. — Лепнали са се по мен при последния извор.

Всички аржентинци се смееха, макар че не разбираха думите му. На врата си той имаше още една пиявица и друга зад ухото. Зад него и малко настрани стоеше дон Пармесан. Под брадичката му бяха провиснали две пиявици, обаче той не ги чувстваше. Щом разбра за какво ставаше въпрос, бързо пристъпи към Фрице и му каза на испански:

— Сеньор, на лицето си имате пиявици, и на врата, и край ухото също. Ще ви ги махна. Разбирам от тази работа. Стойте мирно, няма да ви причиня болка.

Той посегна към пиявицата на врата на Фрице, но последният му отвърна през смях:

— Оперирайте първо самия себе си, дон Пармесан! И вие имате два екземпляра под брадичката си.

— Аз ли? — попита смаяно хирургът. Той посегна към споменатото място и напипа висулките. Тогава зарадван продължи:

— Колко хубаво! Полазили са ме, докато краката ми бяха потопени във водата. Ще ги сваля, без да им причиня болка, и след това ще ги сложа в шишето при другите. Почакайте, сеньор! После ще освободя и вас от пиявиците.

Той внимателно се опита да отстрани животинките от себе си и това му се удаде лесно, тъй като те бяха пълни с кръв и сити. После се наведе към бутилките си, вдигна едната, направи смаяна физиономия, взе втората и третата, и слисано извика:

— Празни! И трите са празни! Къде са отишли моите сангиху-еласи?

Отговори му всеобщ смях. Ел Пикаро беше направил таен знак на другарите си. Те го разбраха и се досетиха какво бе станало. Ето защо Херонимо отвърна на смаяния хирург:

— Къде са отишли ли? Та вие трябва да сте го почувствали, дон Пармесан. Струва ми се, че ги носите по тялото си. Нека и нашият скъп сеньор Фредерико провери дали пиявиците, които видяхме досега по него, са единствените, показали такъв интерес към личността му.

Той се приближи до Фрице, свали му колана, разтвори ризата и смеейки се, продължи:

— Така си и мислех! Цяла колония от пиявици в гъсти и стройни редици! Сеньор, тези мили животни сигурно изпитват огромна симпатия към вас!

— Благодаря за подобна симпатия! — отвърна Фрице разгневено, посягайки към гърдите си, за да откъсне пиявиците.

Но ето че дон Пармесан го улови за ръцете, здраво ги стисна и ужасено извика:

— Стойте сеньор! Шишетата ми са празни, значи това са моите пиявици, на които не бива да посягате! Изплъзнали са се и ще трябва пак да ги уловя една по една и внимателно, за да не нараня някоя от тях.

— Ах, колко ме интересува чии са тези хищници! — отвърна Кизеветер разгневено. — Няма да позволя да ме нападат и изядат. Ще ги махна!

Той се наклони да изпълни намерението си, обаче хирургът държеше все още здраво ръцете му и настойчиво го замоли:

— Не, не, сеньор! Горещо ви умолявам да ми направите тази услуга. Ще ги събера внимателно, ако ще и всичките да са се накачили по вас!

— Всичките ли? Само туй липсваше! И тези ми стигат, а ако... Той млъкна и по лицето му се изписа изражение, сякаш се беше заслушал в нещо. После се заудря с длани по ръцете над лактите, по бедрата и по други телесни части и разгневен до краен предел, изфуча:

— Да, всички са по мен, всички! Сега добре ги усещам!

— И аз, и аз! — извика дон Пармесан, от чиито ръце Фрице успя да се изтръгне. Той пхна ръка под дрехите си, за да се увери в наличието на пиявиците.

— Налепили са се по цялото ми тяло! — продължи Фрице. — По ръцете, по краката и по гърба!

— И на мен, и на мен!

— Тези зверове, тези вампири! Ще ги унищожа, ще ги смажа всички, всички!

Дон Пармесан отново го улови за ръцете и извика:

— Мирувайте! Ще ви ги махна толкова внимателно, че просто ще ви стане драго!

— Да мирувам ли? Нямам такова намерение — отговори Фрице, съпротивлявайки се. — Трябва да умрат, да загинат най-мизерно!

— Не, не и пак не! Имайте милост! Всичките ще ви ги махна. Ако една или няколко не искат да се пуснат, ще ги оставим да си висят, докато се наситят. Тогава те ще паднат сами съвсем доброволно.

— Докато се наситят? Да чакам дотогава? Нима трябва да умра от загуба на кръв, чудовище такова? Нима трябва заради вашите червеи да рискувам живота си? Я се махайте! Изчезвайте!

Пуснете ме, иначе...

— Сеньор, ваша милост, не забравяйте, че всяка наука иска своите жертви. Бъдете тъй добър и...

— Махай се, казах! Жертви искала! Вие сте луд, умопобъркан!

Нямам никакво намерение да се жертвам заради вашата пиявична наука!

Те се задърпаха насам-натам. Спънаха се в бутилките и паднаха на земята. Единият от тях се опитваше да се освободи от другия, той пък, от своя страна, не искаше да пусне противника си. Така че двамата се запремятаха и затъркаляха на всички страни; веднъж се полуизправиха, но после пак се поваляха в тревата. Същевременно Фрице как ли не ругаеше хирурга, а той пък как ли не го молеше да покаже състрадание към науката и пиявиците. За да спаси пиявиците си, дон Пармесан бе предизвикал това сборичкване, което съвсем сигурно щеше да ги унищожи. Те всичките бяха смачкани и размазани. Най-сетне, тъкмо когато двамата се канеха да се изтърколят в извора, Хамер се намеси, разтърва ги и им викна:

— Е, хайде, престанете вече! Цялата работа е по-скоро смешна, отколкото сериозна.

— Смешна ли? Нима трябва да се смея, че този сеньор, който отсича всичко, мъкне със себе си петстотин пиявици, за да ми ги слага по тялото в среднощна доба?

— Петстотин ли? — възкликна дон Пармесан. — Бяха деветдесет, не повече от деветдесет. Във всяко шише имаше точно по трийсет!

— А не са ли достатъчни и те? Деветдесет, словом и цифром деветдесет пиявици са се впили в кожата ми. Изсмукват ми живота. Пият скъпоценната ми кръв! Ако пресметнем за всяка от тях по четвърт литър кръв, излиза, че през тази нощ съм изгубил над дваайсет и два литра кръв!

— Но човек няма повече от пет литра кръв, наречена на латински «сангвис» — намеси се Моргенщерн поучаващо.

— Да, пет литра латинска сангвис! — гневно избухна Фрице. — Но аз съм роден край Румелсбургското езеро, а там има други мерки за кръвта. Кой ще ми възвърне сега количеството, дето съм го загубил?

Отново Татко Ягуар се намеси помирително, като ги подкани приятелски:

— Хайде, елате и двамата с мен зад храстите! Там ще установим какви шеги са ви нанесли животинките.

— Добре, да установим! — съгласи се Фрице. — Там ще разберете, че тези гадини не само са посмукали малко от мене, ами целия са ме изсмукали и сега приличам на бъчва за вино, която вече нищо не пуска.

— Да, нека проверим! — присъедини се хирургът. — Но да проверим не какви вреди са му причинили моите пиявици, а какви опустошения е нанесъл той сред тях!

Тримата изчезнаха зад храстите. Скоро се разнесоха силни възклицания. После неочаквано иззад храстите дотича Фрице гол до кръста и гневно извика:

— Сеньори, погледнете ме! Приличам ли ви още на човек? Или съм само една кожа, която всеки търговец на пиявици може да показва като реклама?

След него дотича и хирургът със също така разголено до кръста тяло и закрещя:

— Всички са умрели, всички, всички! Няма нито една останала жива. Сеньори, погледнете ме, погледнете и този убиец! Щях да ги махна и от него, и от мене с най-голяма сръчност. Беше необходимо само да им позволи да се насмучат до насита. Но той ги избии и се търкаля с мен из тревата дотогава, докато и последната бе смазана. Кой ще ми върне пиявиците?

— А кой ще ми върне кръвта? — попита Фрице. — И кой ще ме почисти? Кой ще ме измие? Кой ще ме превърне от реклама за пиявици

отново в човек?

— Дон Пармесан — каза Татко Ягуар, който бавно ги беше последвал.

— Тъй съм съгласен, туй е първата разумна дума, казана по този въпрос.

— А кой ще почисти мен? — попита и хирургът.

— Аз — отговори Ел Пикаро. — Ще го сторя от състрадание към милите животинки, на които им било писано да загинат в разцвета на младостта си.

— Внимавай аз да не помрача сега твоята цветуща младост! — предупреди го Татко Ягуар. — Изглеждаш ми целият цъфнал от удоволствие.

Сега и други проявиха готовност да помагат при тази процедура. Двата, на които бе пусната кръв по такъв начин, бяха отведени до водата, където здравата ги изтъркаха и измиха. Те не издадоха какво чувстват по време на тази работа, но си личеше много добре по болезнено разкривените им физиономии. Щом свършиха, Фрице се обади засмян:

— Дон Пармесан, да си стиснем ръцете! Страдахме заедно, нека сега се помирим. Ако бяхте вързали шишетата си по-хубаво, нямаше да ни се случи тази беда.

— Надали можех да ги вържа по-добре — отвърна хирургът, към когото бе отправен упрекът, разтърсвайки ръката на Фрице. — Как ли са могли да излязат животинките...

Той замълча. При тези думи погледът му неволно се отправи към бутилките. До този момент в бързината бе забелязал само, че в тях нямаше никакви пиявици. Сега обаче видя, че все още бяха затворени. Вдигна ги, огледа ги и после продължи с учуден глас:

— Това пък какво е? Ами че те са все тъй здраво запушени, както ги бях оставил! Или има може би някакви дупки?

Разгледа ги от всички страни и след като не успя да открие и най-малката дупчица, поклати глава.

— Не се чудете, сеньор — каза Ел Пикаро. — Работата е много проста. Първата излязла пиявица е отворила шишетата, а последната пак ги е завързала, както си му е редът.

Всички се разсмяха. Хирургът погледна Шегобиеца замислено. После по лицето му пролича, че се досеща нещо. Той попита:

— Сеньор, да не би вие да сте били тази последна пиявица? Надявам се скоро да разбере нещо повече по въпроса и тогава ще трябва да ми дадете удовлетворение!

— С най-голямо удоволствие, дон Пармесан, но нека да не е в момента, защото виждам, че Татко Ягуар вече оседлава коня си.

Девета глава

По бойната пътека

Продължиха да яздят така, както и предишните дни. Прекараха нощта в самотна песъчлива местност, а по обед на следващия ден достигнаха Фуента хемела.

Както споменахме вече, мястото бе получило такова име, защото близо един до друг от земята бликаха два извора, за да слеят недалеч оттам водите си. Това бяха «извори близнаци», които след сливането си образуваха малък поток, вливащ водите си в езеро с великолепна огледална повърхност. То беше почти кръгло и имаше диаметър около хиляда крачки.

Тук се забелязваше, че са яздили в северозападна посока и са се приближили с няколко градуса до екватора, защото в околността на езерото се виждаше повече тропическа растителност. Бреговете бяха опасани от бамбука текуарас, достигащ на височина до десет метра. После следваше гора от лаврови дървета, в която тук-там дърветата крибо внасяха приятно разнообразие. Виждаха се вече дори карандайските палми, а по-нататък, където почвата не беше толкова влажна, можеха да се забележат фантастичните форми на алоето, неотстъпващо по височина на дърветата. Тревата бе толкова висока и гъста, че достигаше коремите на конете. Различни птици и особено колибри населяваха короните на дърветата. В тревата се забелязваха следи от четириноги животни, а бе достатъчно човек само да се приближи до езерото, за да разбере, че водите му са богати на риба.

— Тук не е речено да ядем само риба — обади се Херонимо, посочвайки към следата на елен. — Може би ще ни се удаде да застреляме нещо по-хубаво за печене.

— Тази диря ни показва, че пустинята е свършила — отвърна Татко Ягуар, — понеже тукашният елен никога не навлиза надалеч в пустинните области. Но тя ни предупреждава и да сме предпазливи. Където има подобен дивеч, лесно може да се срещнат и по-едри хищници, от които обаче ние — прибави той, усмихвайки се, — никак не се страхуваме. От Буенос Айрес насам не съм виждал ягуар, а онзи на арената беше страхливец.

Разседлаха конете и ги пуснаха да пасат. После образуваха две групи, по-голямата от които се зае с риболова, а по-малката тръгна с Хамер, за да търси тайния оръжеен склад на бунтовниците. Буйната растителност улесняваше откриването на скривалището. Тя сигурно липсваше върху него. Ето защо твърде скоро намериха склада, макар че оазисът, образуван в пустинята от езерото и заобикалящата го зеленина, беше далеч по-голям от онези, в които бяха лагерували досега. Тайното скривалище бе отворено по вече описания начин, а припасите му — иззети, след което отново го затвориха.

Вече бяха изпразнили три подобни арсенала и оръжията и боеприпасите, с които разполагаха, правеха пътуването им извънредно неудобно. Не можеха и да мислят повече за досегашната бърза езда.

И тук уловът на риба бе богат, но скоро от мрежите извадиха само най-големите и хубави риби. Останалите върнаха в езерото, понеже отсега нататък можеха да разчитат и на друго месо.

Татко Ягуар заяви:

— Наоколо летят безброй колибри, свикнали да пърхат от цвят на цвят. Наистина през есента и пролетта те предприемат и далечни пътувания, но летят само през области, където намират прехрана. Освен тези птици тук има и четириноги, които много рядко навлизат в пустините или изобщо никога не преминават границите им, а пребивават най-често в гъстите гори. По тази причина може да се очаква, че пясъчната пустиня е останала зад нас. И да не последват веднага гористи местности, можем да разчитаме поне на тревисти, а може би дори и на цъфтящи равнини. Сеньор Моргенщерн и Кизеветер са чули от враговете ни, че за да се стигне до Езерото на палмите, трябва да се мине през изворите на рибите, на пиявиците, на крокодилите и на близнаците. Можем да очакваме, че скоро ще се озовем при него. Ето защо е необходимо да внимаваме двойно повече и да сме по-предпазливи, отколкото досега.

— Защо? — попита Херонимо.

— Нали чу, че капитан Пелехо е наредил на войниците да се съберат при Езерото на палмите. Може да ги заварим там още с пристигането си. Ако не ги открием навреме, е възможно да ни нападнат най-неочаквано. Но аз съм твърдо убеден, че те все още не са пристигнали.

— А защо?

— Защото имат твърде дълъг път.

— Не мисля така. Пътят им поне не е по-дълъг от нашия. От срещата при Извора на рибите изминаха вече пет дена. Това време е напълно достатъчно, за да се стигне от Матара, Качипампа или Миравиля до местността, където според предположенията ни се намира Езерото на палмите.

— Съвсем вярно! Но не забравяй, че това не са единствените места, откъдето трябва да очакваме войници. В Крус Гранде и особено в Канделария има също разположени гарнизони, а те ще има да бият много по-дълъг път.

— Тогава те може би ще закъснеят, но другите, за които споменах, вече са пристигнали.

— Не, подобно нареждане не би издал нито един офицер. На капитана и през ум няма да му мине да накара едните да чакат другите в толкова самотна местност, намираща се на всичко отгоре близо до вражеската граница. Сигурно е издал заповедите си за потегляне така, че отделните поделения, състоящи се впрочем само от неколцина души, да пристигнат едновременно на мястото на срещата. От подалечните гарнизони ще тръгнат по-рано, а от по-близките — по-късно.

— Хмм! Значи все още няма защо да се тревожим.

— О, има! Досега говорихме само за войниците. От тях най-малко се страхувам. Под гарнизон разбирам нещо съвсем различно от онова, което се разбира край Рио Саладо. Тук има селища, където гарнизоните наброяват не десет, ами често и само по пет войници. Така че трябва да очакваме не повече от трийсетина души, а с тях във всички случаи ще се справим лесно. Но аз си мисля и за индианците. Кой може да ни гарантира, че не са се събрали вече при Езерото на палмите? Убеден съм, че очакват белите, за да получат от тях обещаните пушки. А може би даже ще тръгнат да ги пресрещнат, за да приберат по-скоро от тях товара от барут и олово, ножове, секири и пушки.

— Карлос, ти си прав! Всеки момент трябва да сме готови да ги посрещнем.

— Поне сме длъжни да се съобразим с такава възможност. Затова и останахме на лагер тук, на северния бряг на езерото, макар че, както знам, южният му бряг е много по-подходящ за подобна цел. Тази вечер

не бива да палим нито един огън. Може да ни издаде. Трябва да изпечем рибата още сега, и то на малки огньове, които не димят много.

— Въпреки всичко не е изключено цялата ни предпазливост да се окаже напразна, защото мисля, че все пак червенокожите ще дойдат направо тук, и то по простата причина, че изворите се намират от тази страна. Та нали всеки отива при питейната вода.

— Съвсем вярно. Обаче забравих да спомена, че на отсрещния бряг се намира друг, много по-голям извор. Наистина мястото е получило името си от изворите близнаци, но отвъдният извор се посещава по-често, понеже разположението му е по-удобно, а по бреговете му се ширят морави, където могат да лагеруват значително повече хора, отколкото тук.

— Съгласен съм! Но, Карлос, трябва да обмислим всичко. Тук, откъм нашата страна, се намира мястото, където бяха скрити оръжията, следователно червенокожите непременно ще дойдат насам.

— Не вярвам. Сигурно белите са били достатъчно предпазливи да не им кажат предварително къде да търсят складовете.

— Не мога да не ти дам право. Но какво е това? Чухте ли? Беше се разнесъл кратък, остър трикратен звън и в същия миг всички присъстващи бяха обзети от някакво странно чувство, подобно на слабо втрисане, което продължи не повече от секунда.

— Това е ариа — обясни Татко Ягуар, като се хвана за врата и опита дали може свободно да си движи главата на всички посоки.

— Ариа е — съгласиха се и останалите. И те посегнаха с ръка към вратовете си и направиха същите движения с глава.

Какво е ариа? Никой не може точно да отговори. Най-често се проявява по следния начин: седят си хората на чаша вино или на чаша чай. Бутилката или каната е на масата. Но ето че присъстващите биват обхванати от онова краткотрайно, но не и неприятно втрисане. Същевременно бутилката и чашите, каната и чашките за кафе започват да звънтят. Погледнат ли ги после, виждат, че са се счупили, без никой да ги е докосвал. На животни, които преди това са били изпотени, им се вдървяват краката за продължително време, а хората могат да си останат за няколко дни със схванат врат. Това е ариа, някакво електрическо явление, както казват някои изследователи и пътешественици. Когато засегне, обикновено гледа веднага да се убеди дали все още може да си движи главата.

Но откъде ли бе дошъл онзи остър и кратък звън? Потърсиха причината. Дон Пармесан не беше върнал шишетата, в които бе държал пиявиците, а ги носеше в кобура на седлото си. Седлото се намираше до него и когато отвори кобура и понечи да извади бутилките, се оказа, че бяха спукани по средата. За щастие това бе единствената щета, нанесена от ариата, тъй като ничий врат не се беше схванал.

Доктор Моргенщерн не бе чувал още нищо за това явление и започна да разпитва Татко Ягуар. Великанът вдигна рамене и отговори:

— За съжаление не мога да ви дам никакво обяснение. И за мен самия цялата работа е тъмна. Но от опит знам, че в това годишно време ариата често води след себе си внезапен и силен дъжд.

При тези думи той погледна към небето, което бе съвсем чисто и безоблачно. Нямаше никакъв ветреца, а езерната повърхност се простираше тъй спокойна и неподвижна, сякаш бе излята от стъкло.

Направиха всички необходими приготовления за прекарване на вечерта и нощта без огньовете. Наядоха се до насита и налягаха в тревата, за да си починат. Някои насядаха на групички, за да си поприказват, при което Ел Пикаро както обикновено играеше главната роля. Настрани от всички други седяха Антон Енгелхард и младият инка. Двамата се познаваха само от няколко дни, но въпреки това вече се бяха обикнали най-сърдечно. Причината се криеше в различията на техните душевни качества, които взаимно се допълваха.

Антон имаше гореща кръв, лесно се палеше, беше прибързан и искрен. Лицето му постоянно изразяваше сърдечност и задоволство. Затова пък по характер перуанецът беше кротък, сериозен, предпазлив и въздържан, а меланхолията, сложила своя отпечатък върху красивите му младежки черти, не изчезваше нито за миг.

Още от първата вечер двамата винаги яздеха един до друг, а край лагерните огньовете седяха все заедно. И тогава си приказваха дълго. Но разговорите минаваха най-вече «за сметка» на Антон. Той разказваше за всичко, което имаше, знаеше и можеше, и постепенно разкри пред инката цялото си сърце. Най-често Хаукаропора слушаше мълчаливо и само от време на време подхвърляше някой кратък въпрос или даваше едносричен отговор. Обаче ако някой го наблюдаваше, можеше да забележи, че тъмните му и проникателни очи често се спираха върху младия му спътник с приятелско изражение.

Главна и неизменна тема на всичките им разговори бе Татко Ягуар. В този човек Антон виждаше герой, който няма равен на себе си, и мечтаеше някога да стане като него. И Хаука говореше с голяма почит за Татко Ягуар, но за съжаление не бе в състояние да задоволи любопитството на Антон, който много искаше да научи нещичко от предишния живот на великана.

— Но нали го познаваш от много по-отдавна — каза младият немец, — би трябвало да можеш да разкажеш нещо за него!

— Нищо не мога да ти разкажа — отвърна инката. — Когато идваше при нас, той разговаряше с баща ми, не с мен. А когато говорят възрастните и опитните, младежите трябва да стоят надалеч. Такава е повелята при нас.

— При вас ли? В същност ти от кое племе си?

— От никое.

— Но все пак трябва да принадлежиш към някой народ!

— Моето племе е загинало. Живеем заедно с няколко бедни; семейства високо горе в планините, където се носят крясъците на кондора.

— Там не растат нито дървета, нито храсти. Как можете да живеете?

— Пием вода и ядем месото на дивите животни, които убиваме, излагайки живота си на опасност.

— Тогава сте храбреци, с които на драго сърце бих се сменил. Разкажи ми за вашия живот, за вашите дела!

— За живота и делата на моето племе? — Хаука сложи длан на челото си и се загледа мрачно в земята. После продължи: — Може би, не, ,съвсем сигурно ще ти разкажа някога за тях. Но не днес, не сега. Нали ще дойдеш с нас в планините? Тогава не само ще чуеш, но и ще видиш.

Той стана и се отдалечи, изчезвайки между дърветата. Въпросите на Антон бяха засегнали болното му място. Той се завърна едва с падането на здрача и когато си лягаха да спят, се настани както обикновено до Антон. Младежът дълго размисля, с какво ли беше натъжил приятеля си и постепенно се унесе в сън. Не знаеше колко бе спал, когато, разтърсвайки го леко, нечия ръка го събуди. Беше инката. Той му прошепна на ухото:

— Тихо! Не говори високо! Ти пожела да бъдеш герой като Татко Ягуар. Искam да ти дам възможност да извършиш една храбра постъпка. Ще ме последваш ли?

— Къде?

— Ще ти обясня по-късно. Остави тук оръжията си, вземи само ножа и болата! Пълзи след мен ниско в тревата, за да не ни забележат пазачите!

Антон видя, че Хаука започна да се отдалечава от лагера, пълзейки на четири крака, и го последва по същия начин. Предишните нощи по небето бе имало звезди, сега обаче то бе тъмно. Тъй като преди малко тънкият сърп на луната беше изчезнал, наоколо цареше почти непрогледен мрак. Едва-едва се виждаше на десетина крачки, а дори и езерото, което през деня блестеше тъй чисто и светло, сега се простираше мрачно и тайнствено от лявата им страна. Продължиха да се промъкват бавно и безшумно покрай тръстиката, докато Хаука се изправи и с все още тих глас каза:

— Постовете останаха вече зад нас и можем да вървим прави. Погледни внимателно отвъд езерото! Виждаш ли нещо?

— Не — отговори Антон, който напразно напрягаше зрение.

— А надушваш ли нещо?

— Също не.

— Ансиано и аз живеем с кондорите в Кордилерите. Затова сетивата ни са станали като сетивата на орлите. Ей там, на отвъдния бряг на езерото, лагеруват хора.

— Откъде знаеш?

— Надушвам дима и виждам отблясъците на огъня. Един бял няма да усети и да забележи нищо. В същност би трябвало да уведомя опитните хора, но понеже ти пожела да извършиш някоя смела постъпка, затова не ги събудих.

— И какво мислиш да правиш сега? — попита Антон инката

— Най-напред искам да отида отсреща, за да разбера кои са тези хора и какво ги е довело насам. После ще видим дали тихомълком ще се върна, или обстоятелствата ще ме принудят да извърша нещо друго. Подай ми ръка, за да те водя, тъй като очите ми са по-силни от твоите.

Двамата продължиха бавно да вървят. Това не беше лесно, понеже пътят им минаваше между храсти и дървета. После изведнъж гората свърши и пред тях се ширна брегът без нито едно дърво по него.

Хаукаропора се спря нерешително, замисли се за минута-две, а след това каза:

— Тук има пролука в горската ивица, опасала отвсякъде езерото. Ако вървим през самата гора, ще се намираме постоянно в царящия между дърветата мрак, а това сигурно много ще ни забави. Затова мисля, че е по-добре да се придържаме по-надясно, за да можем да минем покрай горския пояс. Така ще се движим много по-бързо и над нас ще е откритото небе, което, макар също да е тъмно, все пак не е тъй мрачно като короните на дърветата.

— Но ми се струва, че ще се отклоним твърде надясно.

— Не чак толкова много, понеже гората не е широка. Впрочем тези хора сигурно лагеруват край извора, за който говори Татко Ягуар. Достигнем ли го, ще е необходимо само да следваме водите му и така ще се озовем при целта.

Двамата продължиха пътя си по-бързо. Техният лагер се намираше в средата на северния бряг на езерото. Скоро завиха край горната западна част на езерото. После просеката свърши и отново започна гората. На това място тя образуваше тъмен пояс, широк може би неколкостотин крачки. Оставиха я от лявата си страна и забързаха към най-далечния ѝ край в източна посока, защото вече се бяха озовали на южния бряг. Но след като повървяха съвсем малко, младият инка се спря с приведено напред тяло. Беше излязъл доста силен вятър, който духаше точно срещу тях.

— Чуваш ли нещо? — попита Антон.

— Да. Струва ми се, че беше камбанка. — Камбана ли? Но тук няма никакъв град с църковни камбанарии.

— Нямам пред вид подобен вид камбани. Ела да повървим още малко нататък и ти също ще я чуеш.

Продължиха да крачат напред. Скоро вятърът донесе до тях някакъв металически звън.

— Слушай! — каза Антон. — Прозвуча също като звънчето на някоя мадрина.

Мадрина е понятие, характерно за испанска Америка. Под него се разбира кобилата, която води останалите животни в стадото или по време на пътуване. Тя носи на врата си хлопатар и останалите животни винаги следват неговия звън.

— Да, не може да бъде нищо друго освен някоя мадрина — съгласи се младият инка.

— Да не би тук, в Гран Чако, да има ариероси ^[94]?

— Не, сигурно не. През тези местности не минават търговски кервани. Трябва да са индианци.

— От кое племе?

— Не знам, но имам намерение да разбера.

— Тогава тези хора са много непредпазливи. Както чухме, отделните племена живеят във вражда. Как може тогава да слагат на животните хлопатари, които непременно ще ги издадат!

— Несъмнено хората, които лагеруват тук, се чувстват в пълна безопасност и не смятат за необходимо да бъдат много предпазливи. А нали трябва да оставят животните да пасат и следователно не бива да ги връзват. И ако тогава нямат мадрина, конете ще се пръснат във всички посоки.

— Защо? Нали нашите остават заедно!

— Това е нещо друго. Индианецът не е коневъд. Той краде и отвлеча животни от всички краища на света. Следователно те не се познават и тъй като не ги държат на стада, помежду им не се създава никаква привързаност. Ето защо, когато се съберат много ездачи за някой боен поход, са принудени да осигурят за конете си мадрина, понеже всяко едно от животните безусловно следва звънчето ѝ. А това е много изгодно за нас, защото звънът, който доловихме, ще ни служи за ориентир.

Инката наистина се оказа прав — колкото повече напредваха, толкова по-ясно се чуваше звънът на хлопатара. Скоро се видяха принудени да забавят крачките си, понеже звънът се разнасяше вече доста наблизко. Същевременно отляво можеха да се видят отделните дървета, защото зад тях горяха няколко огъня, на чиято светлина дънерите ясно се открояваха.

— Виж колко лесно открихме лагера — прошепна Хаукаропора на Антон. — Пред нас се намира тревната ивица, обграждаща гората, и на нея пасат конете. Вляво тя се връзва в гората, образувайки сред дърветата поляна, където е изворът. И тъй, конете са право пред нас, а ездачите — наляво зад дърветата.

— Тогава ще трябва да продължим наляво, така ли?

— Да, но не веднага. Имаме пълно основание да бъдем предпазливи, тъй че първо искам да разбера дали при конете има пазачи. Почакай тук, докато се върна.

Той изчезна, пълзейки, и Антон остана сам може би повече от четвърт час, но въпреки това не започна да се безпокои за инката, защото чувстваше все по-голямо доверие в способностите му. Ето че Хаука отново изплува от тъмнината и с тих глас му съобщи:

— При тях няма нито един пазач. Конете са толкова доверчиви, че ми разрешиха да ги погала. Движат се свободно из тревата и само предните крака на мадрината са спънати, за да не може да прави големи крачки.

— Колко са конете?

— Не успях да ги преброя, понеже не са малко. Заварих ги всички с глави, обърнати към мадрината, и това ме зарадва.

— Защо?

— Защото е признак, че непременно ще я последват. Ако тези индианци са наши неприятели, да речем абипони, иска ми се да им взема конете.

— Сериозно ли говориш? Не е възможно само ние двамата да отведем толкова много животни!

— Защо не? Ако поведем мадрината с нас, всички ще тръгнат подир нея.

— Но по звъна на хлопатара индианците ще разберат, че кобилата се отдалечава!

— Ако спят, няма да разберат, а предполагам, че са заспали.

— Добре, но сигурно има постове.

— Разбира се, обаче, тъй като тук се чувстват в безопасност, пазачите ще са малко на брой. Веднага ще се опитаме да научим това. Хайде, ела и винаги ме следвай! Налага се да пълзим, за да не ни забележат.

Двамата легнаха на земята и пълзейки извънредно предпазливо, се отклониха вляво от досегашната си посока, за да се доберат до споменатите дървета. Щом ги достигнаха, се озоваха съвсем близо до края на горската поляна, където инката предполагаше, че е разположен лагерът. Поляната не беше широка и огньовете я осветяваха от единия край до другия. Следователно всичко се виждаше много добре.

Двамата младежи залегнаха зад две съседни дървета и внимателно започнаха да наблюдават разиграващата се пред очите им сцена.

Многоброен индиански отряд беше спрял на това място да ношува. Там, където поляната имаше изход към откритата равнина, от земята бликаше изворът, за да насочи водите си наляво, към езерото. От двете страни на потока горяха осем огъня, около които насам-натам се движеха може би към осемдесет червенокожи, заети тъкмо в момента да избират удобни за спане места. Между два огъня на отсамната страна на потока лежаха шест човека, които, изглежда, бяха вързани. Петима от тях носеха индианско облекло. По дрехите на шестия можеше да се заключи, че е бял. Тъй като лежаха с главите към двамата тайни съгледвачи, не беше възможно да се различат лицата им.

Отрядът имаше индианско въоръжение. Хората бяха окачили колчаните и лъковете си на забитите в земята дълги копия. На тях бяха облежани цевите за издухване на малки стрели, които оказват толкова бързо смъртоносно въздействие, ако са намазани с отрова. Под едно дърво насреща бе застанал единственият човек, който притежаваше пушка. Беше я оставил до себе си върху своето пончо и изглежда, той бе вождът, понеже току подаваше различни нареждания, които биваха веднага изпълнявани. Служеше си с някакъв език с напевна интонация. Антон не можеше да разбере нито дума и ето защо тихичко попита спътника си:

— Това не е кечуа, а не е и някакъв друг диалект, който разбирам. На какъв език говори този човек?

— На абипонски. Разбирам го горе-долу. Той е предводителят на тези хора, казва им как да се разположат и току-що заповяда нощта да се раздели на три стражи. Всеки пост ще се поема само от по двама души, единият от които ще трябва да внимава за конете, а другият — за пленниците.

— Значи това наистина са пленници! Кой ли са?

— Почакай! Вероятно ще узнаем. Не познавам този вожд, но по езика му разбирам, че той и неговите хора принадлежат към абипоните, значи са наши врагове.

— От това можем да заключим, че пленниците ще бъдат приятелски настроени към нас.

— Да, защото, който е против абипоните, трябва да е наш приятел.

— Да можехме да ги освободим! Мислиш ли, че е възможно?

Инката позабави отговора си, замисленият му поглед се плъзна внимателно наоколо и после отговори:

— Смятам, че е възможно, и съм готов да опитаме. Ти какво ще кажеш?

— Съгласен! — от радост Антон изговори тази дума доста високо, ала след това добави толкова по-тихо: — Но как ще се справим, като сме само двамата? Дори и пушките не са у нас.

— Те само биха ни пречили, вместо да са ни полезни. Чувал си, колко често Татко Ягуар казва, че в повечето случаи трябва да се предпочита съобразителността пред силата. Ще действаме според съвета му.

— Добре, ще действаме, готов съм. Но все още не знам по какъв начин.

— Почакай! Най-напред абипоните трябва да заспят. Преди това нищо не може да се направи. После ще разберем дали пазачите са достатъчно внимателни и дали ще оставят огньовете да угаснат, или не.

Вождът прескочи потока, за да види лично какво правят пленниците. Подхвърли им заплашителни думи и започна да ги ритва. Те се помъчиха да избягнат това малтретиране и се поизмествиха от досегашното си положение, при което лицето на един от тях можеше вече да се види. Той действително не беше индианец, а бял. После пък друг се полуизправи, за да се изплъзне от ритника, отправен към него. По време на движението му неговото лице се извърна за миг настрана, но това бе достатъчно за острия поглед на инката. Той го разпозна и прошепна на Антон:

— Този е вождът на камбасите, когото белите наричат Ел Кранео Дуро, Твърдия череп. Чувал ли си някога за него?

— Не.

— Дали са му това име, защото веднъж получил по главата осем или девет удара с приклад и въпреки всичко не умрял. Щом се отдалечили враговете му, които го помислили за мъртъв, той се изправил, потъркал малко главата си и после тайно тръгнал подир тях, за да си отмъсти. Те били абипони и паднали убити от ръката му.

— Значи е твой познат?

— Дори приятел. Били сме му на гости, а и той често ни е посещавал. Какъв късмет, че от нашия лагер забелязах огньовете и подуших дима! Живота си ще рискувам, за да го освободя!

— И аз! — пошушна му Антон въодушевено. — Кажи ми само какво трябва да правим!

— Засега ти няма какво друго да вършиш, освен да мируваш и да лежиш зад дървото така, че светлината да не пада върху теб.

Абипоните налягаха в кръг около огньовете, с крака към тях. Загърнаха се в пончосите си. Мнозина от тях имаха по два пончоса. Вождът се върна отвъд потока и легна да спи по същия начин. Всички се настаниха около огньовете с изключение на двамата пазачи, единият от които отиде при конете, а другият започна бавно да крачи нагоре-надолу. Беше се увил в двете си одеяла, за да се запази от острия вятър. Едното от тях носеше около кръста също като дълга женска пола, а другото бе наметнал върху главата си и така се беше загърнал, че отпред оставаха открити само очите му, а отзад одеялото се спускаше по гърба му почти до земята.

Постовият се разхождаше насам-натам и в продължение на първия половин час се приближи няколко пъти до пленниците, за да провери дали са заспали. Гората не защитаваеше напълно лагера от вятъра. Понякога той връхлиташе така силно върху огньовете, че се разхвърчаваха искри и падаха по одеялата на спящите. За да ги предпази от опърляне, постът обиколи огньовете и събра горящите клони, след което пламъците значително намаляха. Той не сложи нови дърва в тях, тъй че можеше да се очаква скоро да угаснат. Хвърли нови клони само в един от двата огъня, между които лежаха пленниците, за да може съвестно да изпълнява задълженията си.

Измина почти цял час, откакто червенокожите бяха легнали да спят. Но ето че мълчанието твърде много дотежа на Антон и като се обърна към спътника си, който през цялото време не бе направил абсолютно никакво движение, прошепна:

— Струва ми се, че са заспали дълбоко и не бива да чакаме повече. Не забравяй колко ще се тревожат за нас в лагера, щом открият отсъствието ни!

— Ще се безпокоят само в първите мигове — отговори инката, — но след това Ансиано, който добре познава моята предпазливост, ще

успокои и останалите. Все пак съм съгласен с теб — трябва да действаме. Сега ще подмамня пазача насам.

— А как ще го направиш?

— Веднага ще чуеш. Внимавай добре дали няма да се раздвижи някой от спящите, когато се обадя! За да успее напълно планът ни, никой от тях не бива да е буден.

Той постави свитите си длани около устата и нададе тих уморен крясък, какъвто може да се чуе от смутен в съня си папагал.

Никой от спящите не помръдна, но пазачът се спря и се ослуша, за да разбере откъде идва крясъкът.

— Виж как наостри уши! — прошепна инката. — Вероятно ще дойде насам. Успя ли да забележиш дали се разбуди някой от спящите?

— Не видях будни.

— И аз не видях. Промъкни се бързо две дървета по-назад и се прилепи плътно към земята, иначе ще те забележи, когато дойде насам!

Антон последва тази подкана и инката за втори път нададе крясък. Постът се приближи. При третият път той навлезе между дърветата, а когато викът се чу отново, пазачът се приведе и предпазливо се запромъкна напред, втренчил напрегнато поглед към мястото, откъдето бяха дошли звуците.

Инката свали тежкия боздуган от лявата си страна, изкряска още веднъж и когато постът почти достигна дървото, зад което се криеше, Хаука светкавично изскочи напред, последва удар и индианецът рухна на земята, за да не помръдне вече.

— Господи, ти го уби! — прошепна Антон, приближавайки се бързо.

— Вероятно е мъртъв, но напълно е възможно и да е още жив.

Остани при него. Ако се съвземе, преди да се върна, забий му ножа си в сърцето! Имаш смелостта да сториш това, нали?

— По време на бой — да. Но да убиеш беззащитен...

— Вече сме влезли в бой, а когато се съвземе няма да е беззащитен. Тогава гласът му ще бъде оръжие и за нас няма да има по-опасно оръжие от него. Искам да ми се подчиняваш безусловно!

По време на това авантюристично начинание иначе толкова мълчаливият инка бе станал необичайно приказлив — сигурно за да поучава своя млад приятел. Сега се показва и от една друга страна.

Беше започнал да се държи като повелител и макар че говореше тихо, все пак го правеше по начин, който не търпеше възражение.

Той взе бързо двата пончоса, носени от пазача, и се загърна в тях също като него. После излезе бавно иззад дърветата и закрачи нагоре-надолу по начина, по който се движеше преди малко и постът. Който не знаеше какво се е случило, сигурно щеше да го вземе за абипона.

Антон остана да седи при падналия индианец с изваден нож в ръка, поглеждайки ту към него, ту към своя млад и храбър приятел, чието сегашно поведение не можа веднага да проумее.

След като известно време Хаукаропора подражава на поста, той обходи с тихи стъпки огньовете, но не за да ги подклажда, а за да огледа спящите хора. Нямаше нито един буден. После се отправи към пленниците и седна при тях. Те все още не спяха, защото положението в което се намираха, не им позволяваше да мигнат.

Разбира се, помислиха го за индианеца, който трябваше да ги пази, защото бе увил пончото около главата и лицето си така, че се виждаха само очите му. Тъй като се налагаше да се съобразява с белия, инката бе принуден да говори на испански. Така и постъпи. След известно време той поразтвори пончото дотолкова, че да не се вижда лицето му, но да може да се чува гласът му и шепнешком каза:

— Ел Кранео Дуро е тъжен, но скоро ще бъде весел. Нека приказва тихо, когато ми отговаря.

Вождът лежеше полуизвърнат към него. В същия миг той обърна цялото си лице и както му бе наредено, тихо отговори:

— Какви са тези думи? Подиграваш ли ми се, като се правиш на любезен?

— Не е подигравка, а искреност. Не вдигай шум, който може да издаде и мен, и вас! Дошъл съм да ви спася.

— Ти, абипонът?

— Не съм абипон, а се казвам Хаукаропора и съм син на твоя приятел Ансиано.

— Казваш, че си Хаукаро...

От смайване той не успя да доизрече цялото му име.

— Да, аз съм — продължи младежът. — Убеди се сам! Сега той разтвори пончото така, че цялото му лице можеше да се види. Белият наблюдаваше сцената, без да помръдне. Камбасите познаха инката, който бързо пак закри лицето си. Но те останаха безмълвни, макар че

потръпването и раздвижването на вързаните им тела, което не успяха да овладеят, показваше достатъчно ясно колко радостно бяха изненадани.

— Познахте ли ме? — попита ги той.

— Да, да — промълви пресекливо вождът, — ти си синът на нашия приятел и сам си наш приятел. Големи чудеса стават. Как си се озовал сред абипоните? Досега изобщо не те бях забелязал.

— Не съм с тях и не бях при тях. Преди малко се намирах тук, в гората, за да наблюдавам нашите неприятели. Бях в лагера ни от другата страна на езерото заедно с Ансиано, Татко Ягуар и над двайсет други бели мъже, когато забелязах огньовете ви. Без да ни усети някой, се промъкнахме дотук заедно с един мой млад приятел, за да разберем кой е запалил огньовете. Видях абипоните и те познах. Тогава реших да ви освободя.

— Смела постъпка! А къде е пазачът ни?

— Лежи там, под онези дървета. Загърнах се в пончосите му, за да помислят че е той.

— Каква съобразителност, каква хитрост! Разрежи ремъците ни, бързо!

— Ей сега ще ги срежа, но въпреки това останете да лежите в същото положение.

Той извади ножа си и започна да ги освобождава от ремъците по такъв начин, че ако в този момент се разбудеше някой абипон, нямаше да разбере какво се вършеше. Същевременно продължи:

— Огньовете гаснат, само този тук все още гори. Вече не различаваме добре неприятелите си, но те могат да ни наблюдават. Ето защо трябва да сме предпазливи. Сега ще се изправа и ще продължа да се разхождам нагоре-надолу край дърветата. Ще видя също какво правят спящите. Разбера ли, че никой от тях не е буден, леко ще се изкашлям и вие ще запълзите един подир друг към мястото, където се намирам. Под онези дървета чака моят млад приятел Антонио. Стигнем ли при него, отиваме да вземем конете!

— Няма ли при тях пазачи? — попита вождът.

— Има един.

— Няма защо да се боим от него. Вярно, че нямам оръжие, но ще го удуша.

— Ще го оставиш на мен. Чуваш ли? Искam аз да ви освободя докрай. Вие няма да вършите нищо. Ще имате оръжия. Тук се намират достатъчно копия, лъкове, стрели и цеви.

Ето че белият се обади за пръв път:

— За какво са ми лъкове и стрели. Искam си обратно пушката, моята хубава пушка.

— Къде е тя?

— Намира се при вожда. Той ми я отне. Но аз пак ще си я взема.

— Не те познавам и не знам дали можеш да бъдеш достатъчно предпазлив. Сам ще я донеса. Ел Кранео Дуро се обади:

— Не бива да се обръщаш към този сенъор на «ти», защото е офицер. Той също е запознат с живота в дивата пустош и е в състояние сам да си вземе пушката.

— Заедно с патроните — допълни белият, скърцайки със зъби. — Това куче ми взе също часовника и компаса. Но няма да види никаква полза от тях! Сънят му ще продължи много дълго! Осмели се да рита един офицер!

Инката грабна ножа си, изправи се и пак закрачи насам-натам. След известно време обиколи огньовете и се убеди, че всички спят. Отиде и до вожда. Той хъркаше. Беше се увил в одеялото си заедно с пушката.

След това инката отново се отправи към отсрещната страна, застана в края на поляната и махна с ръка. Следвайки знака му, шестимата допълзяха — първо Твърдия череп, после неговите четирима камбаси и най-накрая офицерът. Инката посочи към забитите в земята копия и след като камбасите побързаха да грабнат оръжията, каза на белия:

— Вождът се е увил в пончото заедно с пушката.

— Ще я взема, без да го моля за разрешение. Той се плъзна безшумно като сянка и много бързо през поляната. Видяха го как се хвърли върху вожда и как около минута остана да лежи върху него. Не се дочу никакъв шум. После се изправи и също тъй чевръсто се върна при тях с пушка в лявата ръка и окървавен нож в десницата.

— Върнах си всичко, каквото ми беше отнел! — каза той гневно. — Пушката, ножа, часовника, мунициите, всичко. Той няма повече да раздава ритници на офицери. Но да продължаваме! В каква посока ще вървим?

Инката ги поведе между дърветата, докато стигнаха при Антон. Простреният на земята абипон все още не бе помръднал. Оставиха го да лежи. Оттук се отправиха по пътя, по който бяха дошли Хаука и Антон, и вървяха докато дочуха звънчето на мадрината. Тогава инката се спря и каза:

— Чакайте ме тук, докато обезвредя другия пазач!

— Не ти! Това е моя работа — отвърна Твърдия череп.

— Не, моя е! — намеси се офицерът. — Тези кучета се канеха утре да ме удавят в езерото. Сега могат да хвърлят във водата трупа на вожда си, а аз ще им предоставя и поста при конете.

Хаука не искаше да се съгласи, но разгневеният човек изчезна веднага след последните си думи. Останалите зачакаха и внимателно се заслушаха в нощта. Не успяха да доловят нищо. След не повече от две-три минути офицерът отново се появи и съобщи:

— Всичко е наред. Негодникът не обели нито дума. Сега нека всеки вземе по един кон.

— Не — обади се инката. — Ще вземем всички коне.

— Всички ли? А как ще стане това?

— Та нали при тях има мадрина, която всички животни ще последват.

— Que pensamiento! ^[95] Вярно! Това момче хич не е глупаво. Можем да го направим. Значи Татко Ягуар бивакува отвъд езерото?

Ще го намерите ли?

— Да — отговори инката.

— Тогава ще яхнеш мадрината и ще тръгнеш напред, а ние останалите ще подкараме целия табун подир тебе.

У него имаше нещо грубо, заповедническо, което лесно можеше да засегне другите. Но Хаука мълчаливо го преглътна, потърси мадрината, развърза предните ѝ крака, възседна я и бавно я подкара напред. Щом останалите коне забелязаха, че водачката им потегля, веднага я последваха. Офицерът и петимата камбаси скочиха върху последните животни, за да гонят пред себе си стадото, а Антон, разбира се, също яхнал жребец, се присъедини към инката. В поведението на офицера имаше нещо, което не му харесваше. В този ред те заобиколиха около половината езеро, но не минаха през гъстата гора, из която известно време двамата младежи се бяха промъквали с толкова голяма мъка. При подобна тъмнина тя бе непроходима за

конете и затова ги подкараха покрай нея. Така също можеха да достигнат лагера.

А там не всичко бе тъй тихо и спокойно, както при тръгването на Хаука и Антон. Татко Ягуар бе наредил на постове да се сменят на всеки час и в случай че се разбудеше, имаше навика да проверява дали всичко е наред. Тъй направи и днес. Счупването на бутилките го бе накарало да очаква рязка промяна във времето и още когато си лягаше да спи, небето се бе покрило с облаци. Тревогата го разбуди. Забеляза, че небето е почерняло, и почувства, че е излязъл особено остър и поривист вятър. Опитът му подсказваше, че това предвещава ураган, придружен от онези проливни дъждове на Гран Чако, които са толкова силни, че могат да съборят човек на земята. Какво трябваше да направят?

Не беше разумно да останат тук, под дърветата, които привличат светкавиците и могат да бъдат повалени от бурята. Но да изчакат урагана навън в откритата равнина или в също тъй откритата пустиня, това съвсем не криеше по-малко опасности. Ето защо Татко Ягуар разбуди спящите, за да се посъветва с тях. Същевременно се оказа, че Антон и инката липсват.

Започнаха да ги викат, но те не се появиха и не отговориха. Антон беше поверен на Татко Ягуар. Затова бе съвсем разбираемо, че той се разтревожи извънредно от необяснимото изчезване на младежа. Изказаха се какви ли не предположения, от които нито едно не изглеждаше приемливо. Най-сетне Татко Ягуар стигна до логичната мисъл да потърси следите на изчезналите с помощта на главня. Нали знаеха на кое място бяха лежали.

Един смолист клон им послужи за факел. На неговата светлина откриха, че двете момчета тайно са се промъкнали в гората. Факелът угасна и Татко Ягуар, Херонимо и Ансиано, които бяха предприели търсенето, останаха на тъмно. Продължиха да викат из гората, но отговор не последва.

— Ама че непредпазливост! — рече Татко Ягуар почти разгневен. — Когато пристигнахме тук, казах, че наоколо може да има ягуари. Какво ще стане, ако попаднат в ноктите на такъв звяр! Оставили са пушките си и значи няма с какво да стрелят!

— Непредпазливост ли? — обади се Ансиано. — Хаука не е непредпазлив. Винаги знае какво прави. А това, че не е взел оръжията

си, само доказва, че ги е смятал за излишни.

— Никога не са излишни в такава нощ — забеляза Херонимо.

— Но могат да пречат — намеси се Ансиано. — Пречат при ходенето из гората, при тайното промъкване до неприятеля, при...

— При тайното промъкване до неприятеля? — прекъсна го Татко Ягуар. — Ето това е! Тези дръзки момчета са искали да преживеят някое приключение, а то може да им струва живота. Трябва веднага да тръгнем, за да предотвратим най-лошото.

— Да им струва живота ли? Защо? Предполагате ли къде може да са отишли?

— Не само предполагам, а знам! Я погледнете вдясно отвъд езерото! Забелязва се някакъв здрачен светлик. Там гори огън. Момчетата са го видели и в младежката си необмисленост са тръгнали натам, за да си поиграят малко на мъже.

— Да, там гори огън — съгласи се Ансиано. — Действително е възможно да са се отпавили натам. Но дори и да е така, пак няма защо да се тревожим. Моят Хаука е извънредно предпазлив. Мога да му имам пълно доверие.

— Това ми е известно. Той е по-опитен и предпазлив от доста мъже, но с него е тръгнал и Антон, за чието благополучие отговарям аз и...

Той млъкна. Докато разговаряха, бяха достигнали лагера и тъкмо в този миг недалеч се разнесе силен конски тропот. После видяха две човешки фигури, които изплуваха от тъмнината и с бързи крачки се приближиха до огъня. Бяха двамата изчезнали.

— Нас ли търсите? Ето ни — извика засмян Антон на Татко Ягуар, а инката пристъпи безмълвно до Ансиано, като че и през ум не му минаваше да се смята за най-важното действащо лице в последните събития.

— Да, ето ви! Слава богу, виждам, че сте тук! Но къде бяхте?

— Отсреща, при абипоните.

— При аби... Значи отсреща има абипони?

— Да.

— И дръзнахте без разрешението ми да...

— Да освободите шест пленници и да отмъкнете цял табун коне — намеси се някакъв глас.

Татко Ягуар се обърна и съзря новодошлия, който също се бе приближил. Великанът отстъпи крачка назад, сбърчи леко чело и възкликна:

— Вие ли сте, лейтенант Верано? Как попаднахте при Извора на близнаците?

— Тъй, както и навсякъде, където съм бил — пеша или на кон, сеньор.

— Знаете, че на въпроса си очаквах друг отговор. Но предпочитам да ви попитам нещо друго: накъде ще се отправите оттук?

— Пак отвъд езерото, при абипоните, за да ги накажа. Естествено вие ще ме придружите заедно с вашите хора. Никое от онези кучета не бива да остане живо!

— Вие смятате идването ми с вас за съвсем естествено. Но аз съм на друго мнение.

— От само себе си се разбира, че трябва да ме подкрепите.

— От само себе си ли? Трябва ли? А аз ви казвам, че за Мен такова «трябва» не съществува. Но кого виждам тук?

Лицето му просия. Той забеляза Твърдия череп, който бързо се приближи до него, подаде му ръка и със страхопочитание в гласа, макар и на лош испански, отвърна:

— Аз съм, сеньор. Не е необходимо да ви казвам колко много се радвам, че ви виждам. Щом веднъж сте тук, няма защо да се страхуваме.

— От кого?

— От абипоните, които се канят да ни връхлетят от всички страни. Този сеньор, самият аз и четирима от моите хора, дето сега са навътре в гората при плякосаните коне, днес рано сутринта им паднахме в ръцете. Помъкнаха ни към Извора на близнаците, за да ни удавят утре в езерото. Хаукаропора и другото момче ни спасиха.

— Тези двамата ли? А как...

Той не доизрече въпроса си, защото забеляза, че на юг една част от тъмното небе беше придобила сернистожълт цвят. После продължи припряно:

— Колко абипони има отвъд езерото?

— На седем или осем места по десет — отвърна вождът. — И точно толкова коне доведохме с нас, защото взехме всичките — те тръгнаха подир мадрината.

— Това е приключение, което бих искал веднага и подробно да ми разкажете, но нямаме необходимото време. Вожде, виждаш ли на юг онази жълта ивица и знаеш ли какво означава тя?

Индианецът отвърна:

— Отдавна я забелязах, сеньор. Наближава ураган, който поваля горите и хвърля от небето големи огнени кълба. И конете го усещат. Започнаха да стават неспокойни и не искат да стоят на едно място.

— Да, намираме се в опасност. Останем ли тук, можем да бъдем смазани от дърветата, излезем ли от гората, ураганът ще ни затъркаля из равнината като песъчинки. Не познавам местността. След два часа бурята ще ни връхлети. И тъй, трябва бързо да вземем решение.

— Сеньор, аз познавам местността. Ще яхнем конете и ако побързаме, ще бъдем на сигурно място преди още ураганът да се е разразил.

— Къде ще намерим убежище?

— В Asiento de la-mortandad. [\[96\]](#)

— Какво лошо име! Никога не съм го чувал, понеже никога не съм отивал по-далеч от Извора на близнаците. Но за това ще говорим после. Значи ти вярваш, че ще се доберем до поселището преди да се извие бурята?

— Да.

— Но дали ще го намерите в тази тъмнина?

— Няма да объркаме посоката, сеньор. И вие знаете, че не след дълго вече няма да е толкова тъмно. Небето ще се изпълни с огън.

— Вярно, тогава бързо да се приготвим и да потегляме! Обърнете особено внимание на пушките, за да не пострадат!

След тези думи той накара Твърдия череп да го отведе при плякосаните коне, които едва можеха да бъдат удържани от камбасите, защото усещаха приближаването на бурята.

Многото коне, с които се сдобиха, представляваха предимство и по-късно то можеше доста силно да наклони везните в тяхна полза. Но в този момент Татко Ягуар би предпочел да се откаже от тях. Наистина те имаха юзди, ала не бяха оседлани. Следователно нямаха възможност да ги натоварят с предметите, които бяха принудени да мъкнат със себе си. Затова той набързо реши:

— Ще ги вземем с нас, но няма да си създаваме много главоболия с тях. Ако ни следват доброволно — хубаво, ако ли не, да правят

каквото искат.

Шест от конете бяха възседнати от камбасите и лейтенант Верано. И шестимата проявиха готовност всеки от тях да води за юздите по два коня. Щом лейтенантът забеляза пушките, натоварени от хората на Татко Ягуар, той попита откъде са ги взели.

— Изкопахме ги — отговори Херонимо.

— Къде?

— На различни места по пътя.

— Мътните го взели! Тогава това е оръжието, което търся.

Конфискувам го!

— Защо?

— Защото е наше. Откраднато е от арсенала ни. — Наистина ли? Звучи ми като детска приказка. Разкажете я на Татко Ягуар. Той ще ви даде отговора, който предпочитам да премълча.

— Да не би да не вярвате на думите ми, сеньор?

— Докарайте ми тук арсенала заедно с негодниците и тогава ще видя какво трябва да мисля. Впрочем сега вниманието ни е необходимо за нещо друго. Я слушайте какво се дочува оттатък!

Той посочи с ръка отвъд езерото. Оттам се разнасяше пронизителен рев. Абипоните бяха открили мъртъвците, както и изчезването на конете и пленниците. Но на Татко Ягуар съвсем не му беше до тях, защото опасността наближаваше. Начело застанаха петимата камбаси и нощната езда започна.

Водачите се насочиха право на север, където Татко Ягуар предполагаше, че се намира обширна, непрекъсната пустиня. Не яздеха в галоп, но все пак доста бързо. Нямаше защо да се грижат повече за свободните от товар коне на абипоните, защото те доброволно ги следваха. Инстинктът им подсказваше, че бурята ги заплашва от юг и следователно спасение можеше да се търси на север.

Когато след около половин час позабавиха хода на конете, за да не ги изтощят твърде много, жълтеникавата ивица на южния хоризонт бе станала значително по-широка. Долната и по-удължена част бе пламнала цялата в огненочервено. Вследствие на това нощната тъмнина не бе вече тъй дълбока, както преди. След още половин час основата на жълтата ивица бе заела вече цялата ширина на южния хоризонт и с върха си, достигащ зенита, образуваше триъгълник, в чийто център се появи тъмно петно. Този триъгълник бе толкова

светъл, че долу на земята настъпи сумрак, който позволяваше ясно да се вижда на неколкостотин крачки.

— През онази дупка ще дойде ураганът — каза Татко Ягуар на доктор Моргенщерн, посочвайки към тъмното петно. Ученият, който яздеше до него заедно с Фрице, попита:

— Дали ще е опасен?

— Дали ще стане опасен за нас, не мога да кажа, но сигурно ще причини щети. Подобен ураган издига великански вълни, отваря огромни просеки и в най-гъстите гори, събаря и най-здравите къщи.

— А пък ние искаме да се спасим от него в някакво си поселище, значи в къщи! Бог да се смили над нас! Ураганът ще ги събори над главите ни и под развалините им ще намерим неизбежната си гибел, на латински — «ексцидиум».

— Вярно, че човек тъй би трябвало да си представя нещата. Но аз разчитам на вожда, който е запознат с обстановката в онова убежище.

— К'во ли ще ни помогне обстановката, като я отвее бурята! — обади се Фрице. — Преживял съм вече не един памперо, ама такъв ураган май че е нещо съвсем друго. В този момент животът ми не струва и пукната пара. Я погледнете тоя небосвод! На туй все още небе ли му викате? Не, прилича на самия ад. Иначе моите уважения пред красивото небе, ама покрие ли се с такова медночервено и сернистожълто, може да ти се изправят косите. И аз нямам никакво доверие в онуй поселище. Поселище на клането! К'во ли можем да очакваме от него?

Никак не бе чудно, че тръпки на страх побиха Фрице, този чуждак с весел нрав, който иначе не губеше толкова лесно самообладание. Небето наистина имаше пъклен вид. Триъгълникът непрекъснато растеше на север, а основата му ставаше все по-широка и по-широка. След като яздиха час и половина, тя зае вече половината от хоризонта.

При възцарилия се сумрак можеше да се забележи, че ездата продължаваше през обрасла с ниска трева равнина, сред която от време на време се издигаха невисоки хълмове. Постепенно те започнаха да се срещат по-често и да стават по-високи. В повечето случаи формата им бе леко закръглена, но конниците преминаха и покрай няколко хълма със стръмни скалисти зъбери.

— Това ме успокоява — каза Татко Ягуар. — Най-добрата закрила можем да намерим откъм северната страна на някой скален масив. И

понеже всеки човек, заселил се тук, трябва да се съобразява с условията на живот в страната, а следователно и с опустошителните бури, можем да очакваме, че поселището, към което сме се устремили, е построено на някое подобно добре защитено място.

Скоро се потвърди, че предположенията му бяха правилни. Минавайки между хълмовете, ездачите достигнаха широка долина, заобиколена на юг от високи отвесни скали, а на север — от полегати възвишения, покрити с гори. Дъното на долината бе обрасло с ниски храсти и буйна трева, а близо до скалите се издигаха шест отделни постройки, образували някогашното поселище.

По-рано в Гран Чако е имало много подобни поселища. И до ден-дневен човек се натъква на развалините им. Белите дошли в земите на червенокожите, настанили се да живеят в тях и започнали да се държат като законни собственици, без да мислят за заплащане или каквото и да било обезщетение. Избирали най-добрите, най-красивите и плодородни места и застрелвали всеки червенокож, осмелил се да им оспори присвоеното. Но тъй като след тях не пристигнали други бели да ги подкрепят, такива самотни заселници били твърде слаби, за да устояват дълго срещу многобройните индианци и ето защо те или своевременно се оттегляли, или, ако упорствали да останат на заграбеното парче земя — били избивани. Обработената земя отново потъвала в бурени. Вятърът навявал най-различни семена в постройките. Кълновете избуявали в храсти и дървета, които разрушавали стените и покривите. Увивни растения се впивали здраво в тухлите и гредите, покривал ги дебел пласт от сочни листа, под който те гниели и лека-полека се разпадали на прах.

Разбира се, Поселището на клането не се намираше в толкова окаяно състояние. То бе добре запазено. Стените на постройките бяха направени от здрави дървесни стволи, забити дълбоко в земята. Покривите се състояха от няколко пласта тръстика, здраво привързани с доста дебели въжета от лико. Въжетата, както и тръстиката, бяха устояли на природните стихии. Благодарение на еластичността си те се огъваха при всеки напор на вятъра, тъй че и най-бесният ураган, на който никой друг покрив не би устоял, не беше успял да им стори нещо. Дъсчените стени явно са имали същата устойчивост. Вярно, че бяха здравата обрасли с пълзящи и други растения, обаче не само че не бяха пострадали от тях, а напротив — растенията образуваха жива

дебела защитна стена, през която не можеше да проникне нито дъжд, нито вятър. Липсваха прозорци, а входовете бяха без врати. Пред и между постройките имаше храсти над които се извисяваха вековни дървета.

Щом конниците завиха край скалите и съзряха шестте постройките, водачът им, вождът на камбасите, възкликна:

— Пристигнахме, сеньори. Пуснете конете на свобода и бързо под покривите! Ураганът не може да ни причини там никакво зло.

— Не, не така! — възпротиви се Татко Ягуар. — Не бива да оставяме конете свободни. По време на урагана ще избягат. Трябва и те да влязат в къщите. Но преди това е необходимо да прочистим постройките.

— Та от какво ще ги чистим? — попита лейтенант Верано.

— Не можете ли да се досетите? Веднага ще видите. Той изпрати зад всяка от постройките по неколцина от своите хора и им нареди да започнат да крещат, да вдигат шум и да дадат по няколко изстрела. След изпълнението на тази заповед стана ясно какво бе имал предвид Татко Ягуар с думата «прочистване». Сумракът бе напълно достатъчен, за да успеят да различат какви ли не животни, които, подплашени от шума и стрелбата, се втурнаха навън през отворите. Между тях имаше дори една пума.

— Сега може да са останали вътре най-много някои змии, от които ще трябва да се пазим — направи забележка предвидливият водач. — Вкарайте най-напред конете в първите четири постройките! После ние ще се подслоним в другите две. След това трябва да се съберат сухи съчки, за да запалим огън. Но побързайте, защото, изглежда, ураганът се кани да ни връхлети!

Силни пориви на вятъра започнаха да свирят из долината. Те носеха със себе си тежки, все още единични капки дъжд. Мъжете действаха трескаво. Едва изминаха десетина минути и указанията на Хамер бяха изпълнени. Конете, на които успяха да свалят дори седлата, стояха в помещенията, а мъжете, останали при тях, за да ги надзирават, запалиха вътре в постройките огньовете, и то близо до отворите, служещи за врати. Огньовете горяха и в двете къщи, определени за подслон на останалите хора. Крайно време беше да приключат приготовленията, защото в този миг бурята се разрази с такава мощ, която перото е безсилно да опише.

Светложълтото дотогава небе изведнъж почерня. Из долината се носеха стонове, тътен, вой и писък, сякаш се бяха счепкали хиляди дяволи. Ураганът врхлетя. Постройките трепереха под мощния му напор, но се държаха благодарение на своята еластичност. И ето че изведнъж се разнесе такъв тътен, сякаш се срути цяла планина. Но това бе дъждът, който внезапно започна да се излива, и то не на капки, а като из ведро в плътна водна маса.

Дъждът се изливаше с грохота на огромен водопад, но въпреки това бе заглушаван от силата на гръмотевиците. Светкавиците прорязваха черната нощ или по-точно казано водната стена, но и думата светкавица не е съвсем точна, защото това бяха огнени езици, сякаш бълвани от самата земя, и огнени кълба, които падаха от облаците. Така следваха гръм след гръм, трясък след трясък, огнено кълбо след огнено кълбо в продължение на цял час и после на още един. Не беше възможно да се разговаря, понеже никой не разбираше собствените си думи. Мъжете седяха мълчаливи на пода, направен от утъпкана глина, и успяваха да си съобщят необходимото само чрез знаци.

Но още по-тежко бе положението на хората, останали при конете. Не бяха успели да завържат животните. Само ги бяха спънали, доколкото стигаха наличните ремъци и въжета. Ала доста от тях бяха останали свободни, тъй че освен пръхтенето и цвиленето се започна такова удряне с копита по пода, блъскане и ритане, което бе направо опасно за живота на хората.

В този миг се разнесе още един ужасен гръм, най-силният от всички, но не последният. Небето и земята сякаш образуваха огромно море. После настъпи тишина, и то толкова внезапно, че направо изглеждаше зловеща. Никой не се осмеляваше да проговори. Повечето хора си мислеха, че природните стихии са се укротили само за миг, за да се разбеснеят веднага отново. Но не беше така. Татко Ягуар стана от мястото си, мина край огъня, приближи се до вратата, погледна навън, където цялото дъно на долината бе заето от водите на шумящата река, и каза:

— Свърши се. Небето е осеяно със звезди. Слава богу!

— Да, хвала и слава на бога! — въздъхна с облекчение доктор Моргенщерн и потърка с две ръце смъртнобледото си лице. — Не съм преживявал досега подобно нещо. Брах такъв страх, който изобщо не

може да бъде описан. Всеки гръм беше като рев, на латински «мугитус», а всяка светкавица — огромен пожар, «ин-цендиум», заплашващ да погълне всичко!

— Да, тъй си е — съгласи се Фрице. — Чудя се само, че сме още живи, щото при тоз ураган и многобройни светкавици на сичко отгоре запалихме и шест огъня.

— Наистина! Науката е доказала, че огънят привлича светкавиците. Цяло чудо е, че тук не падна гръм.

— Нямаше защо да се опасяваме от това, защото ей онази гора е отличен гръмоотвод — забеляза Татко Ягуар. — Но сега ще отида да видя дали конете взаимно са се наранили.

Той излезе навън, където бе принуден да гази във вода до колене. Животните все още показваха признаци на безпокойство, но общо взето, стояха кротко по местата си. Никой не се бе надявал на толкова щастлив завършек.

Когато Татко Ягуар се прибра от огледа, лейтенант Верано тъкмо се канеше да разкаже приключението си. Той забеляза Хамер и се обърна към него с думите:

— Сеньор, идвате тъкмо навреме, за да чуете какви претенции имам към пушките, които сте си присвоили.

— Присвоил ли съм ги? Нищо подобно. Съхранявам ги само временно — отвърна много въздържано немецът.

— С какво право, ако мога да попитам?

— Изразихте се съвсем вярно: «ако мога да попитам?» Какво право имате да ме питате?

— Аз съм пълномощник на генерал Митре.

— Ще го призная само в случай, че можете да го докажете.

— Какви доказателства искате?

— Писмено пълномощно.

— Това е вече прекалено! Да не мислите, че някой ще вземе да мъкне със себе си из Гран Чако подобни документи?

— Но това действително е необходимо, щом някой иска да бъде признат за пълномощник.

— Давам ви честната си дума, сеньор. Надявам се, че ще е достатъчно — разгневи се Верано. — Ако ли не, тогава... Ръката му направи заплашително движение към ножа.

— Оставете го на мястото му! Който вади нож срещу мен, се запознава с моя юмрук. С удоволствие ви заявявам, че честната ви дума ми е достатъчна, защото, макар и да сте човек, обичащ насилието, все още не съм чувал някога да са ви уличили в безчестие.

— Значи се разбрахме, така ли?

— И да, и не. Само да не схванете думите ми погрешно! Достатъчна ми е честната ви дума, за да повярвам, че сте пълномощник на генерала. Но какви пълномощия сте получили от него?

— Да търся изчезналите пушки.

— Е, ами ако откриете крадеца?

— В такъв случай трябва да докладвам.

— А после?

— После...? тогава генералът ще нареди какво да правя по-нататък.

— Хубаво. Сега вече наистина се разбрахме. Възложена ви е задача да търсите откраднатите пушки, в случай че ги откриете — да докладвате и след това да изчакате по-нататъшните нареждания. Аз намерих някакви пушки, ала дали са онези, които...

— Но моля ви, сеньор! — прекъсна го лейтенантът. — Те са. Докато ви нямаше, аз огледах няколко от тях. Това са същите пушки, които тайно бяха откъснати от арсенала. Генералът откри липсата им веднага и нареди, без някой да разбере, да се започнат най-старателни издирвания. Резултатите не можеха да не ни изненадат. Най-вероятно началникът на арсенала е бил подкупен. Той е дал неколкостотин пушки и голямо количество мунисии в ръцете на хора, които кроят да вдигнат бунт. И досега не успяхме да научим кой ги ръководи. Но сигурно е, че бикоборецът Перильо е замесен в цялата работа. Скоро след кражбата, това ще рече преди няколко месеца, този човек се е прехвърлил през Рио Саладо с работници, инструменти, оръжия и мунисии, а после се е завърнал само с работниците и инструментите.

Нейде е закопал оръжията. Иначе за какво са му били лопати и белове? Трябваше да разберем къде е бил. И понеже съм запознат с Чако, възложиха ми задачата да прехвърля Саладо и да потърся оръжията. Понастоящем абипоните са настроени враждебно към правителството. Не биваше да се обръщам към тях. Ето защо посетих камбасите и се срещнах с вожда им и с четирима воители, единият от

които по въпросното време забелязал бели мъже при Извора на близнаците. Ел Кранео Дуро веднага се съгласи да ме придружи до това място. По пътя се натъкнахме на отряд от над осемдесет абипони, които според думите на вожда идваха откъм Езерото на палмите. Те се отнесоха към нас враждебно. Започнах да се защитавам, застрелях неколцина от тях, но бях пленен заедно с придружителите си, обезоръжиха ни, ограбиха ни и ни отведоха при извора, където рано тази сутрин трябваше да бъдем удавени. Двете момчета ни спасиха. Чух къде сте намерили оръжията и съм убеден, че ще ми ги предадете.

— Не, сеньор! Докладвайте първо на генерала. После ще стане онова, което нареди той. И бездруго в момента не можете да използвате нито пушките, нито мунициите. На мен обаче са ми страшно необходими.

— За какво?

— За да въоръжа камбасите и с тяхна помощ да разбия неприятелите на генерала. Защото знам повече от вас и сега ще ви съобща всичко.

Той му разказа досегашните им преживелици. Когато свърши, офицерът, който имаше суров и брутален характер, но иначе бе голям патриот, с радост се съгласи да се откаже от искането си. Помоли за разрешение да се присъедини към отряда им и желанието му бе удовлетворено, но при условие че ще се подчинява на Татко Ягуар.

Най-после можеха да изслушат подробния разказ за геройството на двамата млади приятели, което бе принуден да направи Антон Енгелхард вместо мълчаливия и затворен инка. Докато все още говореха за приключението, старият Ансиано дръпна настрани своя възпитаник, прегърна го и непредпазливо каза на испански:

— Ти си цял герой и показва кой си — el Hijo del Inka!

Хамер стоеше близо до тях, чу тези думи и си помисли:

«Аха! Значи моето предчувствие не ме е излъгало. Тъмната неизвестност започва да се прояснява. Той е потомък на старите владетели на Перу... el Hijo del Inka — Синът на инката!»

Десета глава

Разказът на Татко Ягуар

След нощния ураган настъпи ведро утро. Дъждовната вода се беше оттекла. Гората тънеше в изпарения, а долу в долината сочната трева се полюляваше като висока изкласила нива. Конете бяха изведени навън от постройките да се насладят на свежата паша, понеже засега и дума не можеше да става за тръгване, тъй като животните трябваше да си отпочинат от усилената езда през нощта.

Мъжете закусиха от своите хранителни припаси, след което започнаха така необходимото съвещание. По време на съвещанието направи впечатление, че старият Ансиано привличаше необикновено силно вниманието на лейтенант Верано. Погледът на лейтенанта непрестанно се спираше на индианеца, тъй че най-сетне старецът попита:

— Сеньор, непрекъснато ме оглеждате. Имате ли някаква особена причина за това?

— Да — отговори офицерът.

— Мога ли да ви попитам каква е тя? Познат ли ви се струвам? Виждали ли сте ме вече някъде?

— Вас едва ли. Прави ми впечатление само вашата дълга бяла коса, напомняща ми за един скалп, който съм виждал преди време.

— Скалп? Какво е това?

— Индианците от Северна Америка имат обичая да свличат кожата от главата на убития неприятел и да я запазват като символ на своята победа и храброст. Подобна кожа се нарича «скалп». Хората, говорещи испански, я назовават с думите «Piel del craneo».

— Ами къде е връзката между мен и тази човешка кожа?

— В приликата. Скалпът, за който говоря, имаше същата дълга, гъста и бяла коса като вашата.

Ансиано наостри слух. Лицето му придоби напрегнат израз, докато задаваше въпроса:

— Същата коса ли? Би било странно! Струва ми се, че никой бял не носи косата си като мен.

— Наистина и аз не съм виждал още подобно нещо. Впрочем онзи скалп е принадлежал на някакъв индианец.

— От кое племе е бил?

— Не знам. Попитах собственика на скалпа, но той не ми даде задоволителен отговор.

— Къде сте видели тази коса?

— В Буенос Айрес.

— У кого?

— У бикобореца Антонио Перильо. Веднъж го посетих с един мой приятел. Стаята на Перильо бе украсена с най-различни трофеи, между които се намираше и скалпът.

— Значи Антонио Перильо! Този еспада, с когото вероятно ще се сблъскаме! Казват, че не веднъж е бил в Запада. А сподели ли с вас по какъв начин се е сдобил с кожата?

— Да. Борил се с някакъв индианец на живот и смърт и го победил. Взел скалпа на врага си като спомен за тази тежка и опасна схватка.

— Къде се е състояла тя?

— В южните пампаси. Това беше всичко, което успях да науча.

— Там на юг? Значи не е това, което си мислех. При тези думи се чу как той въздъхна някак с облекчение. Лицето му отново придоби израз на безразличие, но веднага пак се промени, щом лейтенантът направи забележката:

— Косата беше наистина великолепна, още по-красива от вашата. Тя е била носена събрана с помощта на диадема, а собственикът ѝ е бил сигурно някой много стар и беден човек.

— С диадема ли! — възкликна Ансиано като направи движение, изразяващо изненада. — Как изглеждаше диадемата? И защо мислите, че човекът е бил беден?

— Защото диадемата беше желязна, а един заможен човек, който употребява подобни украшения, ще избере направените от благороден метал. От лицевата си страна тя имаше формата на слънце с дванайсет лъча.

— Дванайсет лъча! — изкрещя буквално Ансиано, скачайки на крака.

— Сеньор, диадемата не е била от желязо, а от най-чисто злато. Но нейният собственик нарочно и е придал тъмен цвят, за да не

събужда алчността у другите хора.

— Откъде знаете всичко това? Познавате ли човека, на когото е принадлежало споменатото украшение?

— Дали съм го познавал? Той беше мой повелител, владетелят на...

Ансиано беше възбуден неимоверно много. Очите му блестяха, беше измъкнал ножа от пояса си и правеше движения, сякаш се канеше да прониже някакъв враг, застанал пред него. Може би щеше да издаде цялата си тайна, обаче Хаукаропора също скочи на крака, хвана му ръката и го прекъсна с предупреждаващ глас:

— Мълчи, дядо! Онзи човек беше индианец и нищо повече. Но въпреки това трябва да узнаем дали е бил убит в честна борба. Ако ли не, тежко на убиеца му! Въпреки възрастта си той бе толкова силен и пъргав, че никога не беше побеждаван. Как да повярвам, че е бил надвит от Антонио Перильо? Не, и пак не! Бил е убит.

— Несъмнено! — съгласи се с него старецът. — Не е необходимо да търсим убиеца. Перильо е признал, че самият той го е убил. Знаем, че сега ни следва по петите. Ще ми падне в ръцете и тогава ще отговаря пред нас!

— Да, ще трябва да проговори, а отговора ще му дам с ей това! Инката размаха боздугана над главата си. Той бе възбуден едва ли не повече от Ансиано, но бързо се овладя. Щом забеляза, че присъстващите учудено го гледат, придаде на лицето си безразличен израз, седна отново на земята и остави боздугана до себе си.

Но не само тези двама души бяха тъй силно развълнувани от думите на лейтенанта. Имаше и трети човек, който също им обърна голямо внимание, но го изрази по по-спокоен начин. Третият бе Татко Ягуар. От момента, когато бе споменат скалпът, та чак до последния миг той следи разказа с най-жив интерес. Беше седнал до инката и по едно време посегна към боздугана, за да го разгледа. Оръжието бе черно, сякаш покрито с тъмен лак. Той го огледа много внимателно, после с безизразно лице го остави обратно на мястото му и каза:

— Мисля, че не е необходимо да се горещите за този скалп. Все още не знаете дали действително е от главата на вашия познат. Ще го разберем с положителност едва по-късно.

— Не, аз съм сигурен — отвърна Ансиано, — диадемата е доказателство, че не се лъжа.

— Въпреки това сега имаме да обсъждаме по-належащи неща — отвърна Хамер, давайки тайно знак на стареца да мълчи. — Трябва да се посъветваме в каква посока да тръгнем.

— Вероятно към Езерото на палмите — обади се лейтенант Верано. — И бездруго то по начало е било ваша цел, а сега имаме още по-големи основания да го посетим, защото съзаклятниците ще се събират там.

— Не ми се вярва някой от тях да се намира вече при езерото, но все пак засега ми се иска да не се мяркаме край него. По-късно могат случайно да открият, че сме били там, а това би довело до неуспеха на моя план.

— Та нима имаш вече план? — попита Херонимо. — Почти. Знаем, че абипоните се канят да потеглят срещу камбасите, и може би ще успеем да осуетим начинанието им още в самото начало. Нарочно казвам «може би», защото се опасявам, че силите ни са твърде недостатъчни за подобна задача.

— И аз съм на същото мнение. Истина е, че тези типове са страхливи и се боят от откритото нападение, но винаги са готови за нощни схватки, пък аз изпитвам страх от техните отровни стрели. Трябват ни подкрепления, а помощ можем да получим само от камбасите.

— Така е. Но още не ни е известно дали те подозират какво ги очаква.

Ето че се намеси Твърдия череп:

— Нашите хора не знаят, че ще бъдат нападнати. Ние живеем във вражда с абипоните, обаче няхаме и понятие, че възнамеряват да започнат военен поход срещу нас. Трябва колкото е възможно по-скоро да им занесем тази новина и да ги подготвим. Бойният поход ще бъде насочен срещу нашето най-голямо село.

— Откъде го научи?

— От разговорите на абипоните, които ни заловиха вчера. Тъй като трябваше да бъдем удавени днес рано сутринта, те си мислеха, че вече няма да ни се предложи възможност да ги издадем.

— Къде се намира това село и колко път има до него?

— Разположено е край потока, наречен от белите Arroyo claro ^[97] и ако яздим бързо, можем да бъдем там след три дена.

— Как изглежда местността, през която трябва да минем? Населена ли е?

— Има гори, открити равнини и няколко села на абипоните, но те могат да бъдат избегнати, ако тръгнем оттук. Речем ли да отидем първо до Езерото на палмите, пътят ни през вражеската територия ще бъде по-дълъг.

— Хмм! — промърмори замислено под нос Татко Ягуар. Той постоя минута-две със сведен поглед и после продължи:

— И въпреки всичко смятам, че е по-добре първо да отидем до Езерото на палмите. Отначало ми се искаше да го избегна, но тъй като узнах накъде се канят да се отправят неприятелите ни, за мен естествено е много важно да се запозная с пътя, по който ще минат. Имам обаче и още една причина. Припасите ни от месо са на свършване, а няма да имаме време цели три дена да се изхранваме само от лов. Ловът ще ни забави и от трите дни много лесно могат да станат пет или шест. Но доколкото знам, абипоните притежават добитък, от който все ще успеем тайно да отмъкнем една или няколко глави. Така ще си набавим месо без усилия и загуба на време. Колко път има оттук до Езерото на палмите?

— Половин ден на кон.

— Добре, тогава ще тръгнем оттук по обед, тъй че да пристигнем привечер. Не е необходимо да яздим до самото езеро.

Никой нямаше възражения, само доктор Моргенщерн сметна за добре да направи следната забележка:

— Моите уважения към вашите намерения и планове, но и аз имам намерения и планове, за които трябва да ви напомня. В каква посока се намира Бистрия поток, където искате да отидем?

— На северозапад — отговори вождът.

— Каква е тамошната местност — равнинна или планинска?

— Има планини.

— Тогава протестирам, сеньори! Знаете, че съм дошъл в тази страна не заради камбасите, а за да правя разкопки. Животните, чиито останки търся, са живели не по планините, а в равнините. Колкото повече се отдалечавам от равнината, толкова повече изчезва надеждата да намеря нещо. И тъй, правя възражение, наречено на латински «контрадикцио» или «репугнанция».

— Съжалявам, че възражението ви ще остане без резултат — отвърна му Татко Ягуар. — Не можем заради вашите разкопки да оставим камбасите да бъдат избити!

— А още по-малко пък аз мога заради тези хора да се откажа от моя мастодонт или мегатериум, който ми се иска да намеря. Правя предложение да се съобразим с науката!

Твърдия череп слушаше внимателно. Не му беше съвсем ясно какво имаше предвид дребосъкът, но предполагаше, и затова се осведоми:

— Този сеньор говори за животни и разкопки. Да не би да е от онези странни хора, които копаят из пампасите за кости, за да ги отнесат после в големите градове и там да ги сглобят?

— Да, от тях е — отвърна с усмивка Хамер.

— Тогава няма нужда да остава тук и да се излага на опасността да бъде пленен или дори убит от абипоните. Аз знам къде могат да се намерят такива кости.

— Къде, къде? — попита бързо дребничкият учен.

— Известни са ми няколко места. Ще минем покрай едно от тях. Казва се Pantano de los Huesos [\[98\]](#). Името ви показва, че там ще намерите каквото търсите.

— Наистина ли? Блато с кости? — осведоми се трескаво Моргенщерн. — А от какво животно са костите?

— Не знам. И освен това не ми е известно... — той замълча за няколко секунди, но после продължи: — Сеньорите са дошли, за да ни помогнат в борбата срещу нашите врагове, и затова в знак на благодарност ще им кажа, че знам едно място, където в земята има някакво животно, което трябва да е било по-голямо от всички сегашни животни. Случайно го открихме и искахме да го продадем срещу пари на някой от белите, които търсят подобни кости. Но тъй като вие ще ни помогнете срещу абипоните, ще ви го подаря.

— Как? Какво? Някакво животно, което по големина днес няма равно на себе си? — попита бързо Моргенщерн. — Какво ли е то? Може би глиптодонт?

— Не мога да кажа. Никога не съм чувал това име.

— Ами колко е голямо? Колко е дълго и колко високо?

— И това не знам, защото не сме го виждали цялото.

— Така ли? Олеле! Тогава може би има само отделни кости!

— Не. Животното е цяло. Ние копахме, докато се показаха всички гръбни кости.

— А после? Сигурно сте ги разхвърляли наоколо, а?

— Не, понеже вече знаехме, че натрошеното животно струва много по-малко от цялото. Ето защо го оставихме както си беше и внимателно го покрихме с пръст.

— Браво, браво. Постъпили сте много разумно! Трябва да притежавам това животно! Къде се намира? Къде е мястото? Кога ще отидем там? Колкото се може по-скоро, нали?

— Намира се на цял ден път отвъд нашето село.

— Туй хич не ми харесва, ама никак не ми харесва! Сеньори, предлагам да тръгваме веднага! Наистина не проумявам защо ще стоим тук толкова дълго.

— По-полека! — засмя се Татко Ягуар. — Отначало искахте да останете тук, сега пък искате час по-скоро да тръгнете. А ние имаме още толкова много работа, че няма да успеем да потеглим, преди да стане обед.

— Та какво имаме да вършим толкоз? Нямам представа каква ли работа може още да ни чака!

— Помислете за многото коне, които имаме, както и за багажа ни. Трябва да изработим товарни седла.

— Товарни седла? Та ние не разполагаме нито с кожа, нито с какъвто и да било материал за седла!

— Материал има достатъчно, човек трябва да се съобразява с обстоятелствата. От клони, шума, тръстика и трева могат да се направят седла, които ще издържат повече от три дена. От увивни растения ще изработим въжета, с които ще закрепим седлата и ще завържем конете един за друг. Навържем ли ги така, всички на върволица, ездата ще бъде много по-лека и бърза. Веднага започваме работа!

Той нареди на хората да съберат клони, трева и тръстика и под негово ръководство скоро всички се заловиха да изработят за конете меки товарни седла и оглавници от увивни растения. След като животните си отпочинаха, бяха натоварени с багажа и вързани едно за друго така, че образуваха «тропа» — керван. После можеха вече да тръгнат на път. Тъкмо бе станало обяд, когато напуснаха мястото,

което имаше толкова зловещо име и въпреки това им бе предложило такава добра закрила срещу гибелния ураган.

И тъй, днешната им цел бе Езерото на палмите, разположено в югозападна посока от Поселището на клането. Твърдия череп заедно със своите четирима камбаси яздеше начело. Следваха го конете в дълга редица. От двете им страни ездачите поддържаха реда. Възвишенията, край които минаваха през нощта, останаха отляво. Местността, през която яздеха, можеше да бъде наречена тревисто поле, въпреки че се намираха сред Чако. То беше равно и открито. Само тук-там меката морава бе пресичана от песъчливи места, докато следобед навлязоха в пустинна земя, простираща се според думите на вожда чак до Езерото на палмите.

Този ден Татко Ягуар яздеше зад цялата върволица. Беше направил знак на Ансиано и на инката да се присъединят към него. Щом конете им се озоваха от двете му страни, той каза на стареца:

— Днес сутринта устата ти за малко да стане по-приказлива, отколкото възнамеряваше. Едва не издаде тайната си.

— Мислите, че имам някаква тайна? Та каква ли може да е тя? — попита Ансиано.

— Никой не ми я е казвал, но мога да я отгатна. Хаукаропора не е нито твой син, нито твой внук!

— Откъде ви дойде тази мисъл, сеньор? Нали открай време знаете, че ми е внук!

— Отдавна подозирах, че вашите отношения са други. Във възбудата си ти ми каза, че диадемата, спомената от лейтенанта, не била от желязо, а от чисто злато. Но има и други предмети, които изглеждат като направени от желязо, а всъщност са от злато.

— Кои са те, сеньор?

— Например боздуганът на пояса на Хаука.

— Той ли е от злато, сеньор? Ами че тогава двамата щяхме да сме богати!

— Ха! Я не се преструвай! Аз съм твой приятел и вие знаете, че няма защо да се боите от мен. Не ми се иска да ви досаждам, но ако имате намерение да запазите тайната си, трябва да бъдете по-предпазливи. Вчера Хаука е повалил неприятеля си с боздугана. Сигурно оръжието се е натъкнало на нещо твърдо и остро, което е

повредило тъмния смолист покривен пласт. На едно мъничко място се вижда златистожълт блясък. Я проверете!

Хаукаропора взе боздугана в ръка, огледа го, изчерви се и отново го окачи на пояса си.

— Е? — попита усмихнато Татко Ягуар.

Никой от двамата не отговори. Хамер продължи:

— Кой единствен е имал правото да носи златен боздуган, или хуманчуай? Владетелят на Перу. И така този боздуган ми издаде, че Хаука е потомък на инките.

— Сеньор, лъжете се! — пророни старият Ансиано.

— Не се лъжа! Не се мъчи да ме заблудиш! Ще пазя тайната ти не по-зле, отколкото я пазиш и ти. И изобщо надали е необходимо да държите в тайна произхода на този младеж.

— О, необходимо е! Спомнете си за преследванията, на които сме били подложени!

— Вие ли? Не ми е известно подобно нещо. Преследвали са вашите прадеди с огън, меч и отрова. Това е истина. Но оттогава времената се промениха и сега никой няма да посегне на живота ви заради вашия произход.

— Така ли мислите? Но ние сме убедени тъкмо в обратното.

— Тогава имаш някаква особена причина, за да бъдеш предпазлив и потаен. Обстоятелството, че Хаука е потомък на инките не може да го изложи на опасност, обаче нещо друго може да стане опасно за него.

— И кое е то, сеньор?

— Ако заради произхода му таите някакви надежди, които никога не могат да се сбъднат.

— Никога? Наистина ли никога?

— Никога ви казвам! Вие живеете с вашите спомени, нищо не знаете за останалия свят, за живота. Вие сте мечтатели. Откажете се от мечтите си, защото никога няма да станат действителност! Нямам право да настоявам повече. Искях да науча нещо друго. Как стои въпросът с онази диадема? Убеден съм, че догадките ти са верни, че познаваш мъртвеца, чийто скалп е собственост на Антонио Перильо. Кой е бил този човек?

Ансиано се поколеба да отговори и затова Татко Ягуар добави:

— Не питам от излишно любопитство, а с точно определена цел. Отговорът ти вероятно ще бъде от полза за теб.

— Ако река да отговоря, ще ви издам тъкмо нашата тайна.

— Нищо няма да ви навреди, ако го сториш. Каж ми поне къде е намерил смъртта си онзи човек!

— Не ми е известно точното място.

— А не знаеш ли горе-долу в коя местност?

— Знам, разбира се, но на вас едва ли ще е известна.

— Що се отнася до мен, аз съм се скитал много по-надалеч, отколкото си мислиш.

— Тогава ми кажете дали ви е познато мястото, наречено «Baranca del Homicidio» [\[99\]](#)?

— Не само ми е познато, ами съм бил там два пъти. Дотам се стига като се изкачиш от Салина дел Кондор.

— Да, от Салина дел Кондор. Намира се близо до него и аз съм ходил там няколко пъти.

— И си убеден, че твоят познат е намерил смъртта си на това място?

— Да.

— Какво те кара да мислиш така?

— Придружих го почти до там, но трябваше да остана наблизко и да чакам завръщането му. Това бе негово желание, така ми заповяда.

— Ах, заповяда ли ти? Който заповядва, той е господарят, а който изпълнява — е подчиненият, слугата. И ти го чака напразно да се върне?

— Да. Чаках цели два дни. След това започнах да се страхувам за него и отидох до мястото, което искаше да посети. Не го видях и не го намерих. Търсих го из всички долини и пропасти, по всички планини и върхове. Прибрах се у дома и взех приятелите си, за да ми помогнат в издирването. Всичко бе напразно. Търсихме го в продължение на седмици, без да открием и най-малката диря от него. Сигурно му се беше случило нещастие. Едва днес сутринта открих някаква следа. Той е бил убит.

— Мислиш, че е било убийство, само защото си го смятал за непобедим? Или има и някаква друга причина?

— Да има и нещо друго.

— Какво?

— Той носеше предмети, които бяха в състояние да събудят човешката алчност.

— Какви предмети?

— Не бива да казвам.

— И не е необходимо, защото знам. Носел е вещи, произхождащи от времето на инките, направени от сребро или злато.

— Сеньор, откъде знаете?

— Ще бъда по-искрен към теб, отколкото си ти към мен, и ще ти покажа нещо.

Той разтвори кожения си елек и измъкна някакъв дребен предмет с блясъка на злато, който носеше на шнурче около врата си. Отвърза го и го подаде на Ансиано. Беше малка, изключително изкусно изработена паничка, чийто диаметър бе най-много седем-осем сантиметра.

— Паничка за роса! — възкликна смаяно Ансиано. — В този съд се събираше утринна роса от чашките на храмовите цветя и се оставяше на слънцето да я изпие — нещо като жертвоприношение.

— Не го знаех. Предназначението на този съд ми бе неизвестно. — отговори Татко Ягуар.

— Сеньор, това е свещен съд, много свещен съд!

— Знаеш го с такава сигурност? Така доказваш, че прадедите ти са били перуанци.

— Да, такива бяха — призна старецът.

— А моите бяха владетели на този народ — добави Хаукаро-пора. — Аз съм единственият техен потомък и само неколцина верни хора го знаят.

— Тъй си и мислех. Ти си собственикът на скритите богатства на твоите деди, нали?

— Защо ми задавате този въпрос?

— Тази жертвена паничка ми казва всичко.

— Откъде я имате? — попита Ансиано. — Как е станала ваша собственост?

— Намерих я.

— Къде?

— Между Салина дел Кондор и Баранка дел Омисидио.

— Там, значи там? Какво разкритие! Кога стана това?

— Преди пет години.

— По кое време според луната? Можете ли да си спомните?

— Съвсем точно. Беше деня след пълнолунието.

— Вярно е! Моят повелител имаше обичай да слиза в клисурата само в нощта на пълнолунието.

Последните думи бяха отправени към инката. Той беше взел в ръка паничката, огледа я, целуна я и след това с насълзени очи каза:

— Значи тази паничка е носил у себе си моят баща, предпоследният инка, в сетните часове от живота си! Сеньор, няма да ви я върна. Трябва да ми я дадете. Вместо нея ще ви подаря нещо друго, много по-голямо и ценно.

— Задръж я! Нищо не искам за нея, защото тя се върна при законния си собственик.

— Благодаря ви! Но нима намерихте само тази паничка и нищо друго!

— Открих и друго! Но нещо ужасно! Ще имаш ли сили да го чуеш?

— Говорете, сеньор! Аз съм силен и съм свикнал постоянно да мисля за смъртта на баща си.

— Тогава ще ти кажа — намерих... трупа му!

Дълго време инката гледа надолу към седлото си. По лицето му не потрепваше нито един мускул, но то бе пребледняло. Старият Ансиано няколко пъти изтри с длани очите си и също мълчеше. Тримата продължиха да яздят така един до друг, докато най-сетне старецът наруши мълчанието и с потреперващ глас попита Татко Ягуар:

— Нямаше ли някаква следа от живот в него?

— Мъртъв беше!

— А как бе умрял? Успяхте ли да разберете? Успяхте ли да установите дали е било убийство или се е състояла честна борба?

— Не е имало никаква борба. Беше убийство, коварно и подло убийство. Мъртвецът бе застрелян в гърба.

— Ами косата, косата, неговата хубава, великолепна коса, която беше много по-дълга от моята?

— Нямаше я. Убитият беше скалпиран.

Никой от двамата — нито Хаука, нито Ансиано — не се завайка. Те замълчаха, както и преди, за да могат да овладеят чувствата си. После старият отново поде:

— Разкажете ни как се е случило! Трябва да научим всичко, дори най-незначителните подробности!

— Няма кой знае какво за разказване. Бях се отправил към Салина дел Кондор, за да си отпочина заедно с моето муле, защото бях яздил през цялата нощ на пълнолунието. Докато мулето ми пощипваше оскъдната трева, а аз, седнал на земята, ядях парче месо, чух зад гърба си тропот от копита. Обърнах се и видях един конник, който, слизайки от височината, завиваше край ъгъла, образуван от скалите. Щом ме съзря, той се стъписа за миг. Но после заби шпори в хълбоците на животното си и профуча покрай мен. Направи ми впечатление, че докато преминаваше, извърна лицето си настрана, сякаш не искаше да го видя.

— И не го ли видяхте?

— Мярна ми се само за две-три секунди, когато се появи иззад ъгъла. Забелязах, че носеше обичайното за страната облекло и беше въоръжен с пушка. Отзад на коня си беше привързал някакво одеяло, но вързопът беше толкова дебел, та веднага ми стана ясно, че не се състои само от одеялото. Изглежда, вътре имаше и други предмети. Но какви — не можах да разбера.

— Наблизо ли мина?

— Не. Беше може би на петдесет конски дължини от мен. Той ми направи толкова зловещо впечатление, че се зарадвах, когато се изгуби от погледа ми. Към обед, щом мулето ми си отпочина, продължих нагоре към Баранка дел Омисидио. Може би бях изминал около половината път, когато се натъкнах на трупа. Той лежеше в локва кръв, а скалпираният череп му придаваше ужасен вид. Прегледах го и веднага стигнах до убеждението, че убиецът е онзи човек, когото бях видял.

— Как беше облечен мъртвецът?

— Изцяло в кожени дрехи като теб и мен.

— Вярно е. Винаги ходеше облечен така, защото по-лекото облекло се къса много бързо из гъстите гори. Какво друго имаше по себе си?

— Нищо. Беше ограбен. Но докато обръщах тялото му насам-натам, за да го огледам, съзрях, че под него, в кръвта, нещо проблясваше. Беше тази жертвена паничка, която оттогава нося винаги у себе си.

— Какво направихте с трупа?

— Отнесох го в една близка пукнатина в скалите и го затрупах с камъни. Върху кръвта нахвърлях пясък. А после започнах да преследвам убиеца.

— Но не го настигнахте, нали?

— Не. Въпреки силното си желание и голямата бързина в същия ден успях само да се върна до Салина и да продължа още малко по-нататък. Видях следата от конника и яздих по нея, докато имаше дневна светлина. Но на лунния светлик не ми бе възможно да различавам дирята, защото наоколо имаше само пясък, скали и чакъл. Щом се зазори, продължих. Горях от нетърпение да догоня онзи човек, обаче скоро бях принуден да разбера, че е невъзможно. На него вероятно му беше минала мисълта, че ще се натъкна на трупа, и бе яздил през цялата нощ, за да спечели колкото може по-голяма преднина. Същевременно бе избирал пътя си през скалист терен, за да не оставя следи. Нужно ми бе да съсредоточа цялото си внимание, за да не изгубя дирята. Но това изискваше много време. Стотина пъти трябваше да слизам от коня, за да оглеждам внимателно камънаците, и десетина пъти се връщах обратно, понеже бях поел в погрешна посока. Когато настъпи вечерта, разбрах, че не бях изминал и половин ден път. През нощта оскъдните следи сигурно щяха напълно да изчезнат. Бях принуден да се откажа от преследването.

— Жалко, сеньор! Ако се бяхте върнали заедно с него при Салина, щяхте да ме заварите там и тогава ние двамата щяхме да го съдим. Заличили сте всички следи от престъплението и затова аз не успях да открия нищо. Мислите ли, че ще можете да намерите пукнатината, където сте погребали трупа?

— Да.

— Както чух, искате да изкачите и прехвърлите планините. По кой път ще поемете?

— В същност се канех да мина по на север, но при подобен случай едно малко заобикаляне няма значение. Ще ви заведа дотам.

— Сърдечно ви благодарим, сеньор. Мъртвецът не бива да остане да лежи ей тъй на такова място. Трябва да бъде погребан според обичаите на своите деди.

— Значи признаваш, че той е инка, потомък на владетелите?

— Да. Бих проявил голяма неблагодарност, ако продължа да мълча пред вас.

— И е имал скрито съкровище?

— Да. Когато бягали от испанците, неговите прародители заедно с моите и неколцина предани хора успели да вземат със себе си много скъпоценни предмети. Скрили ги в Баранка дел Омисидио. Бегълците и техните потомци живеели самотно в планините и само от време на време великият инка отивал до скривалището, за да вземе от златото, което продавали, защото иначе той и близките му нямало да имат достатъчно средства, за да водят сносен живот. Това ставало винаги в някоя нощ, когато имало пълнолуние. Моят господар не се завърна от последното си отиване до скривалището.

— Знаеш ли къде е то?

— Да.

— Ходил ли си оттогава при него?

— Бях там, обаче не го отворих, защото нямам това право. — Но Хаука има такова право, нали?

— Още не. Едва когато земята завърши обиколката си около слънцето, той ще може да встъпи във владение на наследството си. Това ще стане след две седмици.

— Но как тогава е попаднал у него скъпоценният боздуган?

— Наследи го от баща си, който го беше оставил у дома, когато за последен път се отправи към Баранка. Имахме и няколко други по-малки предмети, но ги продадохме, за да можем да предприемем пътуването, от което сега се връщаме у дома. И през ум не ми е минавало, че по време на това пътуване ще открием убиеца. Сеньор, имате ли сметки за уреждане с този Антонио Перильо?

— Не.

— А някой друг от вашите спътници?

— Само сеньор Моргенщерн, когото той е искал да убие.

— Това дребосъче няма да жадува за кръвта му. Затова моля, когато убиецът ни падне в ръцете, да бъде предоставен на нас.

— Нямам нищо против, при условие че не се лъжем и че действително той го е убил.

— Щом притежава косата на моя повелител, значи е бил той. А лейтенант Верано едва ли ни е излъгал.

— Сигурно не. Впрочем още преди да чуя историята за скалпа, бях убеден, че Перильо е убиецът. Горе при Салина го зърнах само за няколко секунди и оттогава изминаха пет години, но когато неотдавна

случаят го изпречи пред очите ми в Буенос Айрес, веднага го разпознах.

— Казахте ли му нещо?

— Напомних му за Салина дел Кондор и той трепна.

— И ние ще му напомним за Салина дел Кондор!... — каза инката.

Единадесета глава

При камбасите

Яздеха бързо. Ето защо още два часа преди смрачаване Твърдия череп съобщи, че скоро пред очите им ще се покаже Езерото на палмите.

— Няма да отиваме до самото езеро — отсече Татко Ягуар. — Все пак не е изключено там да има вече абипони, а не искам да ни забележат. Враговете ни не бива дори да подозират, че се подготвяме да ги посрещнем. На какво разстояние оттук се намира първото село на абипоните?

— Ако яздим тъй бързо както досега — отговори вождът, — ще го достигнем скоро след настъпване на тъмнината.

— Чудесно. В мрака ще минем покрай селото и едва след това ще спрем да лагеруваме.

Продължиха ездата, но не в досегашната посока на югозапад, а извиха на североизток. Може би около час се движиха през пясъчна пустиня, после излязоха пак на равнина, покрита с трева, която постепенно ставаше все по-гъста и висока. По-късно забелязаха, че от двете им страни се издига високостеблена гора. Водачът на отряда с учудваща сигурност намираше естествените просеки.

Тази вечер по небето имаше звезди, а това улесняваше ездата. В пълна тъмнина би било много трудно да поддържат порядък в многобройния керван. Може би три четвърти часа след залез слънце те дочуха някакви странни звуци, носени от вятъра откъм дясната им страна. Звучите приличаха на котешко врещене, примесено с удари, сякаш някой изтупваше килим.

— Туй пък к'во ли ще е? — попита Фрице своя господар. — Май не са човешки гласове.

— Във всеки случай звуците произхождат от живи същества — отвърна предпазливо Моргенщерн. — Възниква въпросът към кой клас и разред спадат тези животни. Ако преценявам правилно височината на гласовете, както и тяхната интонация, склонен съм да изкажа мнението, че те едва ли произлизат от човешки гърла.

— Това мнение е погрешно — поучи го Татко Ягуар, който яздеше близо до двамата. — Онова, което чуваме, са бойните песни на абипоните.

— А тупаникът, който, изглежда, пада по този случай?

— Индианците бият бойните тимпани.

— Е, ще ми се някой път да огледам един такъв тимпан.

— Те са най-простите инструменти, които може да си представи човек — издълбани тикви, над чиито отвори се опъва кожа. Сега вече знаем, че абипоните се подготвят за нападение и следователно са уведомени за идването на белите. Тези сведения са ценни за нас. Но нека разузнаем и приблизителния брой на воините, намиращи се в селото!

Той нареди на хората да спрат и изпрати двама съгледвачи — , Херонимо, любимеца си, на когото можеше да се осланя, и Ел Пикаро, Шегобиеца, който бе много подходящ за подобни неща. Отляво се простираше тъмната линия на гората. Отдясно местността беше открита, само тук-там растяха отделни храсталаци, между които можеше да се забележи сиянието на далечни огньове. Двамата разузнавачи се забавиха почти цял час. После се завърнаха, водейки след себе си две крави. Не бяха само разузнавали, а се бяха погрижили и за провизии. Селото не било голямо. Имало най-много стотина жители заедно с жените и децата, но въпреки това двамата съгледвачи бяха преброили поне стотина въоръжени воители. Следователно, изглежда, тук се събираха воините от съседните села.

— Чудесно! — обади се Татко Ягуар със задоволство в гласа. — Това доказва, че сме по вярната диря. Двете крави са ни добре дошли. Не се чувствам съкрушен, че не сме ги платили, защото абипоните са ги откраднали от нашите съюзници. А сега бързо напред!

След като яздиха още половин час, те спряха да лагеруват под прикритието на ивица гора, врязала се в равнината. Там можеха да запалят огньове, без да се опасяват, че ще бъдат забелязани. Двете крави бяха заклани и разрязани, за да ги разпределят между хората. Всеки получи по толкова много месо, че имаше храна за няколко дни. Конете оставиха на свобода. Макар че звънчето на мадрината ги задържаше на едно място, все пак Хамер не пропусна да постави при тях двама пазачи. По-късно, след като се нахраниха, изгасиха огньовете и хората налягаха да спят.

Щом се азори, отново тръгнаха на път. Оттук нататък местностите бяха доста разнообразни, но това разнообразие се заключаваше все в едно и също: гъстата гора, прорязана тук-там от просеки, се редуваше с по-големи или по-малки тревисти равнини, в края на които бяха разположени селата.

Селата се състояха изключително от колиби, иззидани от пръст и покрити с тръстика. Вътрешността им представляваше едно-единствено помещение. Наоколо имаше мънички ниви, в които бе засадена царевица, просо, мандиока, боб, киноа [\[100\]](#), домати, фъстъци, батати, дини и тикви.

Отрядът избягваше селата. Засега щастието бе на страната на белите. И през този ден, както и през следващия, те не срещнаха нито един абипон. Но и да срещнеха, щяха да го пленят и да го вземат със себе си. Няколко от селата, покрай които минаха, изглеждаха обезлюдени. Заради запланувания боен поход жителите им се бяха събрали на специално определени места.

В края на втория ден земите на абипоните останаха зад гърба им, а на следващото утро те достигнаха първото малко село на камбасите и уведомиха обитателите му за застрашаващата ги опасност. Вождът изпрати младите мъже в най-различни посоки, за да разнесат заповедта му до всички мъже от другите селища, годни да носят оръжие, незабавно да се отправят към голямото село край Бистрия поток. Отдалечените села нямаше защо да се страхуват от неприятеля. Но по-различно беше положението на селищата, намиращи се близо на предполагаемия маршрут на абипоните. Налагаше се да бъдат напуснати и жителите им потеглиха заедно с войните към Бистрия поток, като не забравиха да вземат със себе си и своето имущество, което, разбира се, никак не беше голямо.

На третия ден преди обед отрядът достигна някаква обширна, но плитка водна площ, чиито брегове бяха много мочурливи. Там, където почвата бе по-устойчива, растяха дървета и храсти, но иначе се виждаше само гъста тръстика и бамбук, достигащ на височина до пет метра. Вождът се обърна към доктор Моргенщерн и посочвайки към водата, каза:

— Това е el Pantano de los Huesos, Блатото на костите, за което ви говорих, сеньор!

— Това ли е? — извика ликуващо дребосъкът. — Може ли да се видят костите?

— Много от тях са изгнили. Но тези, които намерихме в последно време, сигурно са още тук.

— Трябва да отида да ги разгледам. Трябва да спрем! Той дръпна поводите на коня си и извика последните думи толкова силно, че го чуха от единия край на колоната до другия.

— Няма как — отвърна Татко Ягуар. — Не можем да губим скъпоценното си време заради вашите стари кости.

— О, костите са далеч по-скъпоценни от времето, за което говорите. Ако не искате да чакате, тогава ще ви догоня. Но трябва да видя костите. Преди това и слон не може да ме помръдне оттук!

Хамер разбра, че ще е по-добре, ако прояви малко тактичност и ето защо отвърна:

— Добре, останете тогава, но не се бавете повече от половин час. После ще трябва да яздите двойно по-бързо, за да ни настигнете. Нека вождът ви даде един от хората си за водач.

Това задоволи дребосъка. Предоставиха му един от четиримата камбаси, който бе запознат с блатото и с мястото, където се намираха костите. Фрице, разбира се, се присъедини към своя любим господар. Колоната се отдалечи и тримата останаха сами.

Камбасът подкара коня си към мочура, като ловко избягваше всяко коварно място. На брега той скочи на земята и върза животното за един храст. Същевременно каза нещо, което сигурно бе подкана към другите двама да сторят същото. Но те не го разбраха, защото си послужи с родния си език, който им бе непонятен. Оказа се, че този човек наистина познаваше Блатото на костите, но затова пък разбираше много малко испански думи.

— Тя ще стане една! — обади се Фрице, скачайки от коня, за да го върже и после да помогне на господаря си да слезе от седлото. — Ние не разбираме китайски, а пък тоз приятел не е изучавал турски. Любопитен съм да видя к'во задушевно разбирателство ще произлезе от цялата работа.

— Ще се разбираме със знаци — утеша го докторът. — С жестикулации можеш да обиколиш целия свят. В това отношение имам вече насъбран голям опит, на латински «периция». Само гледай аз

какво правя и тогава този човек няма да има нужда от нашия език, нито пък ние от неговия.

Щом червенокожият видя, че двамата вързаха конете си, той им махна с ръка да го последват и навлезе сред тръстиката, където ясно личеше, че преди него са минавали и други хора. Същевременно той посочи наляво и надясно към тръстиковия гъсталак и каза:

— Precaucion! Crocodiles! [\[101\]](#)

— К'во? Тук имало крокодили? — обади се Фрице. — Но тогаз би трябвало да видим някой от тях. Мен не може да ме уплаши.

Но едва бе изрекъл тези думи, и отскочи настрани, надавайки вик на уплаха, защото близо до него сред тръстиката се показва главата на едно от тези животни. То го загледа втренчено с малките си очи и рязко затвори раззинатите си челюсти, при което се разнесе такъв звук, сякаш две дъски се бяха ударили една о друга.

— Той наистина е прав — продължи Фрице, когато се озова на сигурно място. — Дано само не оставим тук собствените си кости заради допотопните!

— Не се бой — обади се господарят му, който не знаеше що е страх, щом ставаше въпрос за любимото му занимание. — Тези животни са твърде лениви, за да ни досаждат. Но лошо миришат — това е единственото им неприятно качество.

— Е, ама и зъбатата им паст не е много приятна. Аз самият предпочитам да мириша подобно създание, отколкото то да ме изгризка.

Минавайки през тръстиката, те достигнаха до нещо като заострен полуостров, врязващ се навътре във водата. Изглежда, той се състоеше от твърда земя, понеже по него растяха дървета и храсти, и брегът му не беше блатист, а по-висок и с ясно оформени очертания. Пръстта под дърветата бе разровена на няколко места и наоколо се намираше онова, което търсеше ученият — кости с най-различна форма и големина, някои от тях бяха счупени, други — цели, едни бяха все още твърди и здрави, други пък — вече загнили.

— Еврика! — изкрещя дребосъкът и буквално се нахвърли върху костите. — Ето ги! Ето къде са! Фрице, ела и виж свидетелите и останките на един период, когато още не е можело и да се мисли за теб!

— Намирам го много разумно — отвърна нехайно щралауецът, — щото ако тогаз се е мислело за мен, то сега, в наше време, можехте тъй да събирате и мен, за да сглобите отделните ми части в едно цяло също като някоя бивша гигантохелония.

— Не бъди глупак и не дрънкай такива щуротии! — каза Моргенщерн, вземайки възхитен ту една, ту друга кост, за да я разгледа и опипа. — Тук ни се разкрива великолепна възможност да хвърлим поглед върху степените в развитието на формите на живот. Я погледни тази част от череп! Обзалагам се, че е «ос ок-ципитус» от някой мегатериум. Ще опаковаме и ще вземем с нас всички тези кости, та да мога още днес, щом стигнем при Бистрия поток, да ги разгледам и определя. Скъпи приятелю, тук ли са намерени тези кости, или са ги донесли от някое друго място?

Въпросът бе отправен към индианеца, но той беше изчезнал. Затова пък сега се чува виковете му.

— Иска да отидем при него. Елате! — обади се Фрице.

— Не, още не — възпротиви се ученият. — Все още не съм разгледал всичко тук.

— Тогава ще отида за малко там, за да видя защо ли ни вика.

И бездруго не можем да го разберем.

Той се отдалечи в посоката, откъдето се чуваха виковете на индианеца. Докторът дори не вдигна поглед. Толкова много бе зает със своите съкровища, че не го интересуваше нищо друго. Той продължи да рови из останките, да подрежда тук-там, докато чу зад гърба си гласа на Фрице:

— Я оставете тез кокалчета! Ей отсреща ги има от съвсем друг сорт. Ето, донесох ви мостра. Я й хвърлете едно око!

Когато Моргенщерн вдигна поглед към него, видя в ръцете му огромна и добре запазена бедрена кост. С тържествуващ вик той скочи на крака, грабна я и извика ужасен:

— Фрице, знаеш ли какво е това? Знаеш ли?

— Да, разбира се, че осъзнавам естеството на този предмет.

Ако не се лъжа, ще да е някой кокал.

— Ти си идиот! Да, това е кост, ама каква? Помисли си само, Фрице, пред нас е една «ос феморис» от някой глиптодонт! Какво откритие! Тази кост е много по-ценна от всички кости, намиращи се тук.

— Тъй ли? Тогаз моите поздравления, щото отсреща има още много подобни кости.

— Наистина ли? Къде, къде?

— Отсреща, дето бях току-що.

Фрице протегна ръка в посоката, която имаше предвид. Господарят му се завтече право натам.

— Стойте! — извика подир него щралауецът. — Не направо! Трябва да завиете наляво!

Но въодушевеният дребосък искаше да се добере до мястото по най-бързия възможен начин. Ето защо той навлезе направо в гъстата тръстика. Няколко секунди по-късно се разнесе един твърде недвусмислен шум и после се чува виковете му за помощ. И Фрице беше тръгнал натам, но по сигурния път. Той забеляза, че отсреща стои индианецът и усилено им маха с ръка да завият настрани. След това се разнесоха виковете за помощ. Верният слуга не помисли за опасността, заплашваща самия него, а бързо се хвърли сред тръстиката. Когато измина пет-шест крачки, пред очите му се разкри тревожна гледка. Водата се врязваше в сушата, образувайки тесен залив, който така бе закрит от бамбук, тръстика и листа, че Моргенщерн не го беше забелязал. Той бе паднал в него и стоеше затагнал в тинята до гуша. Но това не беше най-лошото. Много по-опасно бе друго обстоятелство. Привлечен от шума, един крокодил си проправяше път през заливчето, което за щастие можеше да се сравни с тесен ров. Поради липса на достатъчно пространство животното се приближаваше към пляката си твърде бавно. Но все пак то продължаваше да се промъква напред със стръвно усърдие, тъй че когато Фрице се приближи, муцуната на крокодила бе отдалечена от Моргенщерн само на три стъпки. Без да спира да креши, ученият напрягаше всички сили, за да избегне ужасната опасност, ала само затагваше още по-дълбоко в тинята, която не искаше да го пусне. Фрице не изгуби самообладание нито за миг. За щастие той носеше пушката си на рамо, докато Моргенщерн беше оставил своята при конете. Фрице бързо свали оръжието, незабавно си проби път до мястото на злополуката, насочи дулото право към окото на звяра и натисна спусъка. Изстрелът изтрещя, животното подскочи нагоре, приближи се с още една стъпка към Моргенщерн, но после остана да лежи

неподвижно. Фрице изпразни и втората цев в избитото му око и след това извика:

— Сполучих! Дойдох тъкмо в последната секунда на дванайсетия час! Китът заседна. А сега да измъкнем Йон ^[102]! Хванете се за пушката ми! Ще ви изтегля от това приятно положение.

Моргенщерн конвулсивно се улови за подадения му приклад, а Фрице с всички сили задърпа цевта. Но коварната тиня не искаше да пусне жертвата си толкова бързо. Ето че се приближи и индианецът и се залови да помага. С обединени усилия им се удаде да освободят злощастния учен.

Но как изглеждаше само той, застанал пред Фрице, целият вир-вода и ухаещ на блато! Вземайки бързо решение, щралауецът свали от раменете му пончото, което доскоро бе червено и толкова красиво, и започна да го тръска и изцежда, мърморейки загрижено:

— Отгде ви дойде идеята да скачате вътре? Нямаше защо да бързате толкоз. Човек не трябва веднага да се възползва от всяка възможност. Нали ви извиках да вървите наляво, а не направо!

— Ама нали индианецът ми махаше с ръка! — започна да се извинява палеонтологът, разперил широко настрани и двете си ръце.

— Да, правеше ви знаци, но не да вървите към него, а да завиете! Мислехте си със жестикулации да обиколите целия свят, а докъде стигнахте? Сега ще ви изпера и измия, ще ви изцеда и простра на слънцето да съхнете, а после ще ви напръскам с одеколон, та да можете да си възвърнете предишната чистота и по-раншния човешки вид. Знайте ли к'во ще ви предложи?

— Какво, драги ми Фрице? — попита докторът обезкуражено.

— Имаме еднакви дрехи и едни и същи фигури. Вие ще ме удостоите с вашите одежди, а пък аз ще ви предлага моите.

— Не става, Фрице. Моите са мокри и мръсни, което на латински се изразява с «удус» и «лиmozус».

— Тъй! И значи, щом господарят е мокър, слугата трябва да остане сух, а? Чудесна служба и оправия ще ми бъде това! Там, където бяхме преди, има хубава, чиста вода. Там ще ви измия тинята. Досега съм ви слушал, сега и вие веднъж можете да ми се подчините.

Той го задърпа след себе си към врязалата се във водата суша, където си размениха дрехите. Скоро Фрице бе облечен в иначе чистите, но все още мокри дрехи, а пък Моргенщерн носеше сухите.

Едва тогава ученият намери време и спокойствие да разгледа подробно крокодила. Той разтърси ръката на щралауеца и каза:

— Фрице, дължа ти живота си. Дано мога да ти се отплатя!

— Да не говорим повече за това. Затъна ли някой път в тинята, тогаз ще ме измъкнете и ще бъдем квит. Ами к'во ще става с големите кокали, заради които хлътнахте в заливчето?

— Ще... ще... трябва, разбира се, да ги разгледам дори и после пак да ги оставим за известно време на мястото им.

Това допълнение, както и тонът, с който изговори думите, пораждаха предположението, че въодушевлението на учения се беше охладило със значителен брой градуси. Близостта на крокодилските зъби бе оказала своето въздействие. Фрице го отведе до въпросното място и пред очите му се откри такава гледка, на която временната му съкрушеност не можеше да устои. Въпреки това той попита с необичайно спокоен тон:

— Мислиш ли, че наоколо се намират хора, които днес или утре могат да си присвоят тези кости?

— Не. Тук има само индианци, а те к'во ли ще правят с костите?

— Тогава се отказвам да ги взема още днес. Ще се върна във всички случаи, но не сам, а придружен от повече хора, които ще копаят и същевременно ще се грижат да не бъде изненадан пак от подобна опасност. Половината час, който ни беше разрешен, изтече отдавна. Нека продължим пътя си.

Върнаха се заедно с индианеца при конете и така ги пришпориха, че след два часа застигнаха отряда. Моргенщерн премълча злополуката си, а на верния Фрице и през ум не му мина да засегне своя господар с подобен разказ.

По обед местността измени характера си. Вече се виждаха ниски, но дълги вълнообразни възвишения, прорязващи равнината в различни посоки, оставяйки впечатлението, сякаш по-рано тук е имало безброй много малки езера и водни басейни, след чието пресъхване бреговете им са останали да се издигат като възвишения. В повечето случаи те бяха обрасли с храсталаци, докато в по-ниско разположените някогашни водни корита растеше трева. Зад този своеобразен ландшафт се простираше сякаш безкрайна ивица гора, в която се виждаше просека точно на онова място, към което водачът бе насочил коня си. Докъдето стигаше погледът наляво и надясно, гората

преминаваше в равнина. Обаче точно пред тях горският пояс се изкачваше стръмно нагоре. Изглежда, покриваше някаква планина, навътре в която водеше споменатата горска просека. Щом Татко Ягуар видя как стоят нещата, попита вожда:

— Защо не продължим пътя си през равнината? Ще можем ли да прехвърлим планината?

— Да — отговори индианецът. — Планината е кръгла и вдлъбната. Във вътрешността си крие долина, наречена Valle del Lago desecado. ^[103] Ще минем оттам, тъй като гората наоколо е толкова гъста и между дърветата ѝ така са се оплели различни пълзящи растения, че през нея не е възможно да проникне ездач, а камо ли цял отряд. Дори и пешеходецът е принуден да си проправя път с помощта на секира или нож и за един ден изминава такова разстояние, каквото иначе успява да извърви за четвърт час.

— А не може ли да заобиколим гората?

— Можем, но и от двете страни тя се простира толкова надалеч, че ще бъдем принудени да изгубим цял ден в заобикаляне. А през долината ще яздим най-много половин час и след това ще ни трябва още толкова време, за да прекосим ширината на гората, зад която отново започва равнина.

— И после колко път има до твоето село?

— Ще пристигнем, преди да се е стъмнило.

— Значи, който иска оттук да отиде до селото, без да заобикаля, ще трябва да мине през Долината на пресъхналото езеро, нали?

— Да.

— Чудесно!

— Защо?

— За това ще говорим, след като огледам долината. Предполагам, че ще можем превъзходно да използваме нейното местоположение и особености срещу нашите неприятели.

Отдалече изглеждаше, сякаш просеката навлиза в нещо като тунел, понеже растящите от двете страни дървета сплитаха високо горе клоните си и образуваха плътен покрив над входа към долината. Но когато се приближиха, видяха пред себе си тесен пролом, който водеше в продълговата котловина, намираща се в средата на планината.

Щом конниците се озоваха в котловината, Татко Ягуар спря коня си и се огледа наоколо. Изглеждаше много вероятно някога тук да се е

намирало езеро. Сега имаше все още малък поток, който извираше откъм някогашния заден бряг на езерото и подхранваше мъничко езерце, чиято прозрачна повърхност блестеше в средата на долината. Водите на едновременно езеро са проявили брега на онова място, откъдето ездачите току-що преминаха, след което са се разлеели навън из равнината. После окръжаващата го гора е започнала да се спуска от височините и вече напълно покриваше склоновете на долината. Беше толкова гъста, че човек само с голяма мъка можеше да се провее между дърветата.

Татко Ягуар нареди на останалите да го чакат и обиколи с коня си цялата долина, за да я огледа внимателно от всички страни. Когато се завърна, каза със задоволство:

— Надали можем да намерим друго място с по-прекрасно разположение. Тук ще постигнем лека победа.

— Защо мислите така, сеньор? — попита лейтенант Верано. — Да не би да сте на мнение, че тук трябва да изчакаме неприятеля?

— Да.

— Това би било най-голямата грешка, която можем да направим. Лейтенантът сигурно съзнаваше, че Татко Ягуар бе рядко срещан човек и характер, но му беше неприятно да му се подчинява. Като офицер той се смяташе за по-висшестоящ от него. Наистина беше обещал да следва разпорежданията му, но бруталният му и своеволен характер се проявяваше в много случаи.

— Защо смятате мнението ми за погрешно? — попита Татко Ягуар.

— Защото тук ще бъдем унищожени.

— Как така?

— Вие ли ми задавате този въпрос? Сигурно и най-обикновеният човек ще го проумее.

— Тогава може би имам големия недостатък да не съм обикновен човек. Затова бъдете тъй добър да подпомогнете моя недостатъчно развит интелект!

Лейтенантът, който усети иронията, отвърна ядосано и надменно:

— Заемем ли позиция в долината, ще бъдем притиснати от околните височини и ако неприятелят нахлуе през прохода, сигурно ще претърпим поражение.

— Тъй! Сигурно ще претърпим поражение, ако неприятелят нахлуе през прохода. Ако! Запомнете добре: ако! А дали може да влезе? Входът е само толкова широк, колкото да минат най-много шест-седем души един до друг. Освен това там растат дървета, зад които можем да се скрием, за да не бъдем улучени от вражеските куршуми или стрели. Имаме ли на онова място само петдесетина храбреци, неприятелят няма да успее да влезе, ако ще да разполага и с хиляда души. Не го ли проумявате?

Офицерът не отговори. Затова Татко Ягуар продължи:

— Казвате, че височините ни притискали. Да не би височините да отстъпят назад, когато тук навлезе неприятелят? Нима няма да бъде натясно и той също като нас? Освен това предимството е винаги на страната на онзи, който пръв заеме позиция. Все още ли сте на мнение, че човек непременно трябва да е изучавал тактика и стратегия?

Верано смутено повдигна рамене.

— Впрочем — отбеляза Татко Ягуар — съвсем нямам намерение да преча на неприятеля да влезе в долината. Напротив — искам да мине през входа й.

— Но защо? — нетърпеливо се сопна офицерът. — Това би означавало сами да им се натикаме в ръцете.

— Не, означава точно обратното. Имате ли представа кога ще пристигнат абипоните тук?

— Един господ знае.

— Така ли? Не е толкова трудно да се отгатне. Белите, с които се срещнахме, са наредили на войниците да се съберат при Езерото на палмите. Те ще пристигнат там горе-долу по едно и също време. Групата им се върна през Рио Саладо, за да скрие следите си от нас. За да изпълнят своите намерения, са им необходими два дена. Дори ако след това яздат тъй бързо като нас, пак ще имаме вече два дена преднина. Допуснем ли, че им е бил необходим още един ден, за да си отпочинат, да съберат разбунтувалите се индианци и да се съвещават, значи дните стават три. На нас ни бяха необходими дотук три дена, защото имаме добри коне и много животни в резерва. А на абипоните не им достигат конете. Техните отряди ще се състоят от кавалерия и пехотинци. Ето защо им трябва поне четири дена, за да дойдат дотук. Следователно, пресметнато от днес, ще очакваме неприятеля най-рано

след четири дена. Това време е достатъчно, за да се подготвим така, че да ни бъде сигурна победата.

— Но ако пуснем неприятеля да влезе при нас в долината, нито ще облекчим борбата, нито ще осигурим победата!

— Сеньор, нима не разбирате, че това ще бъде клопка?

— Клопка ли? — попита учудено Верано. — Тогава самите ние ще попаднем в нея.

Татко Ягуар се нагани да отговори, но ето че се намеси доктор Моргенщерн:

— Не ми се сърдете, сеньор Верано! Та вие сте офицер, все още ли не схващате какво има предвид Татко Ягуар? Лесно може да се разбере за каква клопка става въпрос, наречена на латински «лаквеус».

— Тъй ли? Вие да не би да разбирате? — попита го гневно офицерът. — Имайте добрината да ми обясните!

— С удоволствие, сеньор! В случай че се скрием наоколо из гората зад дърветата, пуснем неприятеля да влезе и после заемем входа и изхода на долината, той ще се озове между нас и ще бъде загубен, защото няма да може да ни нападне зад нашите прикрития, а самият той, останал на открито, ще бъде изложен на куршумите ни. Надявам се, че ви е станало ясно, на латински «перспикуус».

Лейтенантът побесня. Той възмутено извика:

— Какви ми ги дрънкате? Да не съм ви попитал за съвет?

— Разбира се. Подканихте ме да ви обясня нещата.

— Съвсем друго имах предвид. За в бъдеще ме оставете на мира с вашите обяснения! Знам много добре какво трябва да правя!

— Не изглежда, че знаете! — взе отново думата Татко Ягуар. — Но нямам желание да споря с когото и да било и ето защо предлагам да продължим ездата. Преди всичко трябва да се постараем да достигнем целта си. Бистрия поток, преди настъпването на нощта.

След тези думи всички потеглиха. Намусеният лейтенант остана най-отзад. Страшно се ядосваше, че той, пълномощникът на генерал Митре, бе претърпял такова поражение.

Планината, която, погледната отпред привидно имаше формата на конус, беше доста удължена в задната си част. Тя приличаше на запетайка, през чиято дълга снижаваща се опашка протичаше споменатият поток. Потокът извираше от най-високото място на

планината. По-нататък теренът отново се снижаваше и най-сетне се сливаше с равнината.

Досега от двете страни на ездачите се бе издигала гора, която все още продължаваше, простирайки се далеч навътре в равнината. Но тя не беше вече толкова гъста, тъй че между дърветата можеше да се язди, докато преди това единственият път минаваше по бреговете на потока. Последвалата равнина бе покрита с трева. Тук конете можеха да препуснат в пълен галоп и ездачите полетяха напред.

Ако по-рано ездата създаваше големи затруднения на учения, то сега вече значително бе свикнал с нея и седеше здраво на седлото. Той яздеше редом с Фрице Кизеветер, който почти не се отделяше от него.

— В какво състояние са дрехите ми? — попита го той. — Сигурно още са мокри и ти лесно можеш да си навлечеш някоя настилка.

— Не е тъй! — отговори Фрице. — Сичко е вече напълно сухо и за настилка и дума не може да става. Когато оставихте лейтенанта тъй хубавичко на сухо, от радост и одеждите ми тутакси изсъхнаха.

— Сигурно ще го е яд на мен!

— Разбира се, че го е яд. Видях го по лицето му, но няма защо да му обръщаме внимание. Велики човешки духове, които се занимават само с гигантски животни, хич не ги е грижа за таквиз дребни душици.

Докторът се загледа замислено пред себе си и после каза:

— Фрице, и все пак навярно направих грешка!

— С лейтенанта ли?

— Не, с гигантското животно, с костите, които намерихме при блатото. Трябваше да ги взема.

— Защо?

— Защото ще ги изгубя. Нали чу, че след нас идват абипоните. Несъмнено и те ще спрат при блатото и тогава несъмнено е свършено с хубавите кости.

— Не ми се вярва. К'во ли ще правят абипоните с кокаляците?

— Не те, ами белите, които са заедно с тях.

— Хмм! Тъй ли мислите?

— Да. Войниците знаят, че костите имат голяма стойност за науката, и ще ги вземат.

— Не, няма да ги вземат. Мога да ви утеша. Дори и да имат туй намерение, засега ще ги оставят на мястото им, за да ги съберат на връщане.

— Това е съвсем същото. Мисля, че ние двамата би трябвало да се върнем и да приберем костите.

— Тая няма да стане.

— Защо?

— Защото ще попаднем в ръцете на неприятеля.

— Изключено! Нали Татко Ягуар каза, че по-рано от четири дни няма да се появят тук. Значи дотогава имаме време.

— Добре, ама все пак не става, защото Татко Ягуар няма да ни разреши.

— И не е необходимо. Нямам намерение да го питам за разрешение. Фрице, ще дойдеш ли с мен?

— Хмм! Тая работа ми се струва малко опасна.

— Но ела с мене де, щом те моля!

— Молите ме? Гос'ин докторе, щом ми заповядате, аз ви се подчинявам, а молите ли ме, тогава във всички случаи ще изпълня желанието ви. Направо ми е невъзможно да ви откажа някоя молба.

— Само така, това разбирам аз под вярност, наречена на латински «фиделитас»!

— Кажете ми поне как ще пренесем костите.

— Че откъде да знам? Ще разчитам на твоята съобразителност.

— Добре, ама де да беше моята съобразителност някоя каруца, та да можем да ги натоварим на нея! Но тук изобщо няма никакви коли. Човек може да използва най-много товарни кранти.

— Но за съжаление нямаме такива коне.

— К'во? Нямаме ли? А не плякосахме ли над осемдесет коня?

— Но те не са наша собственост!

— Не са ли? Кой твърди таквоз нещо! И ние бяхме там, гато ги отмъкнаха. Те са обща собственост и трябва да бъдат разделени. Тогаз на нас двамата ще ни се паднат поне четири глави. Нямам никакви угризения на съвестта да взема няколко коня. Туй не е кражба, щото пак ще ги върнем. Има и товарни седла. И т'й, разполагаме с всичко, от което се нуждаем.

— А ти ще намериш ли пътя? Да не се загубим?

— Само не мислете, че мога да се заблудя! Бил ли съм нейде веднъж, там се чувствам вече като у дома си. Ако имам никакви опасения, то те са съвсем други.

— От какво се опасяваш?

— От крокодилите. Щом стане въпрос за кости, вие се залавяте толкоз здраво на работа, че много лесно пак можете да налетите на някой звяр, без да съм в състояние да ви помогна тъй бързо.

— Ще внимавам. Обещавам ти.

— Добре! Тогаз се разбрахме. Само ми кажете кога се започва! Готов съм да участвам.

По време на разговора изминаха значително разстояние. От време на време из равнината се мяркаха малки горички, които личеше, че са садени от човешка ръка. В далечината се виждаха ниви, а зад тях се появиха отделни колиби. Отрядът минаваше между по-малки поселища на камбасите. Привечер прекосиха неголяма рядка гора. Когато я оставиха зад гърба си, забелязаха блестящите води на една лагуна, край която надалеч се простираха няколко редици колиби. Бяха построени от двете страни на поток, излизащ от гората. Този поток беше Аройо кларо. Пред тях се намираше целта им — главното село на камбасите.

По лагуната плаваха няколко лодки, а хората в тях се занимаваха с риболов. Зад колибите се виждаха градини и нивя, където работеха жени, мъже, а и деца. Пред колибите стояха или седяха онези хора, които си бяха свършили работата. Но тази миролюбива картина се промени веднага, щом първият камбас съзря задаващите се конници. Той нададе рязък вик, който се поде от уста на уста и се заповтаря от всички. Лодките на рибарите се стрелнаха към брега. Работещите из нивите и градините побягнаха към селото и всички изчезнаха в колибите, за да се появят пак след няколко секунди с оръжие в ръка.

В този момент вождът също нададе подобен вик. Камбасите се стъписаха и разбраха кой е новодошлият, преди още да можеха ясно да го различат. Заликуваха шумно и размахвайки оръжия, се втурнаха срещу колоната, за да поздравят гостите си.

Всички те, подчинявайки се на тамошните обичаи, трябваше да спрат и да изчакат да премине тържественото посрещане. Но то не можеше да започне веднага, защото все още не се бе събрало цялото село. Мнозина се намираха в гората и се наложи да ги повикат. Това стана с помощта на един инструмент, направен от дебело парче бамбук, на което като мундшук бе поставено друго парче от по-тънко кухо клонче. Човекът, който наду инструмента, изтръгна от него някакъв глух, страхотен звук, който, изглежда, достигна доста надалеч,

понеже многобройните викове, разнесли се в отговор, показаха, че хората се намират наблизко. Скоро те започнаха да излизат от гората поединично или на малки групи. Тичаха колкото им държаха краката, от което можеше да се заключи, че този сигнал бе даван само когато бе необходима голяма бързина.

След известно време пред новодошлите се насъбраха към триста мъже, застанали в две редици. Зад тях заеха места жените, а най-отзад зяпаха децата.

Най-напред започна танцът на мъжете, който се състоеше само от движения на ръцете и главите без краката да помръдват от мястото си. Втората му част, в която взеха участие и жените, се изразяваше в правене на стъпки напред и назад. В третата част започнаха да се размахват копията, цевите и ножовете, което се придружаваше от неописуемите крясъци на жените, стигащи до фалцет. След това танцът, изглежда, свърши. Но ето че вождът посочи към Хамер и силно извика само името: «Татко Ягуар!» За секунди всички притихнаха, сигурно от изненада, че този прочут мъж е сред тях. Но после избухна такова ликуване, че на човек му се искаше да си запуши ушите. Мъжете и жените заскачаха на сам-натам като полудели, а и децата последваха примера им. Мнозина се приближиха, за да му подадат ръка или пък само да го докоснат. Той никога не беше идвал при Бистрия поток, ала всички добре знаеха, че е помагал на други племена на камбасите да победят абипоните. Когато вълнението им позатихна, индианците се подредиха, за да влязат в селото заедно със своите гости. Мъжете тръгнаха първи по трима в редица, след тях вървяха децата, следвани от новодошлите. Вождът бе застанал начело.

Селото наброяваше около осемдесет колиби, които без изключение бяха построени от утъпкана глина, а покривите им направени от тръстика. В градините се виждаха цветя, а в нивите, редом с житните култури, вирееха и най-различни видове зеленчуци, представляващи значителна част от храната на тези хора, които ядяха малко месо. Зад нивите, чак до гората се простираха обширни ливади, където пасяха коне и говеда. Конете бяха не повече от тридесет, а говедата наброяваха около шестдесет глави — това бе цялото богатство на селото.

Слязоха от конете. След това вождът държа реч, в която разказа на съплеменниците си своите преживявания, както и за похода на

враждебно настроените абипони. Щом свърши, се разнесе гласът на Татко Ягуар, за да им съобщи, че има намерение да разпредели между тях като подаръци доведените коне и част от пушките. Разбира се, това предизвика всеобща радост. Лейтенант Верано си позволи забележката, че никой нямал право да раздава плячкосаните коне, от които всъщност имал дял и той, а още по-малко пушките. Но Хамер не му обърна внимание.

Беше започнало да се смрачава. Разтовариха животните, оставиха ги да се напият с вода от Бистрия поток и после ги откараха на пасището, където щяха и да отпочинат. Оттам доведоха няколко говеда, които в чест на гостите щяха да бъдат заклани и изядени. Запалиха огньове и на светлината им закипя своеобразно оживление и суетня.

Отначало камбасите, изглежда, не мислеха за опасността, застрашаваща ги от страна на абипоните. Бяха чули, че враговете им са още далече, а освен това знаеха, че при тях е Татко Ягуар. Присъствието на този човек ги правеше безгрижни.

Месото бе приготвено и изядено съвсем по същия начин както при гаучосите. Заедно с него пиха ферментирало питие от плодовете на *chanar*. Ядоха и хлебчета от царевично и от някакво друго брашно, изпечени от жените в гореща пепел.

След вечеря започна съвещание, в което участваха всички бели, както и вождът. И тук Татко Ягуар изложи своя план.

Рано сутринта пушките щяха да бъдат разпределени, а камбасите — обучени да си служат с тях. В подходящо време щяха да потеглят към Долината на пресъхналото езеро, сто камбаси щяха да навлязат през входа ѝ, за да се скрият от двете страни в гората. Тези хора несъмнено щяха да забележат идването на абипоните. Те щяха да изчакат, докато враговете им минат покрай тях и изчезнат в долината. После щяха да излязат от скривалището си и да заемат входа, за да не могат абипоните да се върнат през него.

Останалите камбаси трябваше да се крият из самата долина, и то зад дърветата, за да могат в определен миг да изскочат от сигурните си прикрития и да започнат битката. Подробностите не можеха предварително да бъдат точно уговорени. Ето защо камбасите щяха да се разположат толкова близо един до друг, че да могат тихо да си подвикват един другиму указанията на Татко Ягуар. Трябваше да действат точно според тях.

Всички бяха съгласни с този план, само не и лейтенант Вера-но. Той мълча, докато останалите изразяваха съгласието си. Но после, обръщайки се към Татко Ягуар, каза:

— Сеньор, планът ви е много добър, но ако успее. Само че се съмнявам в подобна възможност.

— Нека изчакаме — отвърна равнодушно Хамер.

— Защо да изчакаме! Силата на храбрия войник се крие в нападението, а не в нерешителността. Нападателят винаги има преимущество, но това на вас, изглежда, не ви е известно.

— Известно ми е не по-зле, отколкото на вас, сеньор!

— Е, ами защо тогава не искате да нападнете?

— Но аз искам! Разбира се, едва тогава, когато неприятелят влезе в клопката.

— Това е неправилно. Не бива да го допуснете да стигне толкова далеч. Трябва да тръгнете срещу него и да го разбийете там, където го срещнете. Или не се осмелявате? В такъв случай е нужно само да ми предадете командването. Знам как се извоюват такива победи.

— Разбира се, с кръв, с потоци от кръв, и точно това искам да избегна.

— Което е неправилно. Тези кучета, абипоните, трябва да бъдат смазани. Трябва колкото се може по-малко от тях да ни се изплъзнат!

— Защо, сеньор?

— И още питате? Те не са ли наши противници? Не ни ли обират?

— Ами вие какво правите? Нима ви принадлежи и педя от земята, на която се намирате? Да не би вие или вашите прадеди да сте заплатили почтено всичко онова, което сте взели от тях? Но да не спорим по този въпрос! Ако събитията се развият според моя план, няма да се пролее нито капка кръв. Един кратък поглед или само минута замисляне ще покаже на неприятелите ни, че ще бъдат загубени, ако се съпротивляват. Ще говоря с тях и ще им поставя човешки условия. След това ще сключим почтен мир.

— Мир ли? Мир с тези бунтовници? Полудяхте ли, сеньор?

— Бих искал да видя човека, който ще ми потърси отговорност за подобна постъпка.

— Генералът! Президентът!

— Ха! Не се намираме в Буенос Айрес, а в Гран Чако. Мястото, където седите, е собственост на камбасите. Тук президентът няма

думата.

— Тогава знайте, че аз ще се противопоставя на това.

— С други думи, при дадени обстоятелства ще действате против моите нареждания, така ли?

— Да. Тук не виждам човек, чиито нареждания съм задължен да изпълнявам.

— Забравяте, че благодарение на нас се спасихте от позорната смърт да бъдете удавен! Ще ви кажа следното. Чуйте го добре: ако пролеете и капка кръв без разрешението ми, ще получите куршум в главата.

Татко Ягуар стана от мястото си и се отдалечи. Зад гърба му лейтенантът процеди през зъби още няколко високопарни думи. Но Херонимо, любимецът на Татко Ягуар, извади ножа си и му рече:

— Мълчете, сеньор! Ако чуя само още една дума, казана срещу нашия приятел, ще ви забия острието в тялото така, че веднага ще ви се изпари всякакво желание да дрънкате!

Хамер мина между две колиби и покрай няколко градинки. Преди четири-пет дни бе имало новолуние и сега на небето грееше тънкият лунен сърп, пръскайки над пасището слаба несигурна светлина. Татко Ягуар можеше да различава конете и говедата. Направи му впечатление положението, в което бяха застанали животните. Конете образуваха групи със събрани глави и обърнати навън задници. Говедата пък бяха застанали в кръгове по обратен начин, а именно — с главите навън. Това се обясняваше с факта, че конете се защитават със задните си копита, а говедата — с рогата си. Сигурно нейде наблизо се намираше някой по-едър хищник. Тъй като Татко Ягуар не носеше пушката си, извика със силен глас по посока на селото:

— Cuidado, Senores! [\[104\]](#) Вземете пушките, тук има ягуар! Великанът не извика тези думи от страх. Продължавайки спокойно да върви напред, той доказа, че и без пушка не се бои. Само извади ножа си, за да му е подръка в подходящия миг. Ехтящият му глас се разнесе далеч над обширното пасище и достигна до ушите на двама души, които изобщо не бяха забелязали странното поведение на животните.

Тези двамина бяха Антон Енгелхард и инката. През последните няколко дни дружбата между двамата младежи бе станала още по-сърдечна отпреди. Както и по-рано, те винаги бяха заедно. Антон трябваше да разказва за родината си, но не за Перу, а за Германия,

където се бяха родили баща му и майка му. Разказваше и за други страни, за населението им и за порядките в тях. Той бе получил много добро образование и беше научил много неща. Затова можеше да даде на своя приятел така желаните сведения. Те разговаряха за религиите на различните народи, за формите на тяхното управление, за владетелите им и техните права при упражняване на властта, за въоръжените им сили и за унищоженията, които могат да причинят съвременните оръжия. Колкото повече неща научаваше инката, толкова по-мълчалив и замислен ставаше той. Започна да разбира, че мечтите, които бяха таили досега, са били само мечти и щяха да си останат такива.

Днес, когато започна съвещанието, те счетоха, че са твърде млади, за да участват в него, и предприеха една разходка. Тръгнаха навътре из пасището и продължиха да вървят успоредно на гората, без да се отдалечават много от нея. Не се бяха сетили да вземат някоя пушка. В пояса си Антон носеше револвера и ножа. Инката също имаше нож, а освен това от лявата му страна висеше боздуганът, с който нямаше навик да се разделя. Както обикновено Антон разказваше, а инката безмълвно го слушаше, подхвърляйки само от време на време по някой любознателен въпрос. В този миг те доловиха откъм другата страна гръмовен глас: «Cuidado, Senores! Вземете пушките! Тук има ягуар!»

— Това е Татко Ягуар — каза Антон, като спря и неволно извади револвера си. — Дали някой онса или ягуар не е нахлул в селото?

— Не — отговори Хаукаропора. — Гласът не идваше откъм селото, а от другата страна на пасището. Много сме се отдалечили. Хайде да се връщаме!

Те се отправиха към селото и скоро минаха край група биволи. Щом забеляза поведението на животните, Хаука каза:

— Трябва да побързаме. Говедата са се приготвили за отбрана, и понеже ниско свеждат рога, значи ягуарът е не само наоколо, а е и съвсем наблизо.

С бързи крачки двамата се завтекоха напред, където със събрани глави и обърнати навън задници шест-седем коня бяха образували отбранителен кръг. Животните пръхтяха, а задните им крака нито за миг не оставаха спокойни. Хаукаропора премина отляво на конете, а Антон отдясно, понеже му се стори, че така скъсява пътя. Тъкмо бе заобиколил конете, когато настрани от тях видя пред себе си нещо да

се тъмнее в тревата. Не успя да различи какво бе то, защото сърпът на луната светеше съвсем слабо. Помисли, че е някое легнало на земята теле или жребче, и се нагани да го подмине. Но в същия миг «нещото» се надигна и той видя кой стоеше пред него. Беше ягуар, който се изправи на крака, ала веднага отново се сгъна, приготвяйки се за скок. В случая бягството щеше да е най-лошото решение. И тъй Антон остана на място, запъна спусъка на револвера и с лявата ръка измъкна ножа си.

— Хаука — извика той, — ягуарът!

Тъкмо в този миг инката завиваше откъм другата страна на конете. В същата секунда ягуарът се хвърли върху Антон. Младежът му изпрати един куршум, но бе съборен от животното на земята. Почувства тежкото тяло на звяра върху себе си и усети вонящия му дъх. Беше сигурен, че ще бъде разкъсан от ноктите и зъбите на ягуара. Тогава чу над себе си тъп удар, наподобяващ забиването на брадва в дървник. Ягуарът се поизправи, а после, без да издаде нито звук, се изтърколи настрани. Антон се почувства освободен от тежестта му, но му се струваше, че все още не бива да вярва в избавлението си. Затова остана да лежи на земята. В този момент инката се надвеси над него и загрижено попита:

— Ранен ли си, Антонио? Пострада ли от ноктите и зъбите му?

— Мисля че не — отвърна Антон. — Никъде не ме боли. Но ей там лежи животното. Какво стана с него?

Мъртво е. Убих го с моя хуманчуай. Точно когато ми извика, то се нахвърли върху теб. Ти го посрещна с куршум, а аз се втурнах подир него, за да строша черепа му с боздугана. Стани да видим дали не си пострадал!

Антон се изправи на крака. Нищо лошо не му се беше случило. Дори дрехите му бяха здрави. Дали изстрелът бе изненадал животното дотолкова, че не беше използвало веднага острите си оръжия?

Спасеният юноша сърдечно притисна своя спасител до гърдите си и му каза:

— Ако не беше ти, нямаше да съм жив. Как да ти се отблагодаря?

— Като запазиш завинаги добрите си чувства към мен. Но ела да се върнем вече при нашите.

— Ами какво ще стане с ягуара?

— Засега ще го оставим тук. Нека камбасите го приберат. Но те не успяха да се отдалечат от мястото, защото тъкмо в този момент се приближи Татко Ягуар. Той беше чул вика на Антон и револверния изстрел и се притече на помощ на изпадналите в беда момчета. След като разбра какво се бе случило, той се наведе над хищника, огледа го и после каза:

— Женска, женска, която е поне петгодишна. Рядко съм виждал толкова едър ягуар. Хаука, ти си цял герой! Какъв силен удар! Разбил си му черепа.

Тримата се върнаха в селото. Щом камбасите чуха за приключението им, всички мъже, жени и деца се отправиха към ягуара, за да го донесат в тържествено шествие. Веднага одраха кожата му. Тя се падаше на инката, защото той бе убил животното. Но Хаука я подари на приятеля си Антон за спомен от това опасно приключение.

Жителите на селото освободиха няколко къщи, за да могат гостите им поне веднъж да спят под покрив. Още преди зазоряване се забелязаха резултатите от изпращането на вестоносците, тъй като през нощта започнаха да пристигат много воини от по-близките села. През целия предиобед надойдоха още повече воини, а после заприиждаха с цялото си имущество и семействата, видели се принудени да бягат от абипоните, защото жилищата им се намираха в застрашените от врага райони.

Остатъка от плякосаните пушки белите разпределиха между дошлите с хората си вождове, а те не бяха малко, защото всяко село имаше вожд, наричан кацик. В крайна сметка камбасите събраха в селото над шестстотин млади и яки воини. Бедните хора трябваше да извадят почти всичките си хранителни запаси. Нали, когато воините потеглиха в поход, щяха да имат нужда от храна за няколко дни, защото никой не можеше да предвиди развитието на събитията. Но Татко Ягуар ги утеши с уверението, че победените ще бъдат принудени да платят всички военни разходи. Та нали неговите съюзници вече бяха получили хубави пушки, както и осемдесет коня!

Дванадесета глава

Плячка за крокодилите

На третия ден Татко Ягуар напусна селото заедно с инката и стария Ансиано и се отправи срещу врага на разузнаване. Той взе със себе си тези двама придружители, защото знаеше, че ще се справят отлично с подобна задача. На следващото утро воините на камбасите трябваше да отидат в Долината на пресъхналото езеро, за да заемат позициите, които Татко Ягуар им беше описал ясно и подробно. През време на отсъствието му хората щяха да бъдат ръководени от ловкия Херонимо, едно обстоятелство, разпалило наново гнева на лейтенант Верано.

След като Татко Ягуар и придружителите му тръгнаха на път, доктор Моргенщерн каза на Фрице:

— Той не е вече тук. Не можех да рискувам в негово присъствие да приведа плана си в изпълнение. Нищо не се изплъзва от погледа му и веднага щеше да забележи изчезването ни. И тогава щеше да се втурне подир нас, за да ни върне обратно.

— А туй ще е такъв провал, заради който бих се скъсал от яд! — обади се Фрице. — Значи вие все още си мислите за вашия план?

— Да. Колкото повече размислям, толкова повече стигам до убеждението, че откажа ли се от него, ще изгубя онези великолепни кости. Ще ме изоставиш ли?

— И през ум не ми минава! По-скоро себе си ще изоставя, отколкото вас, нали го знаете.

— Е, добре, преминаваме към изпълнение. Ами кога мислиш да започнем? През деня няма да е възможно, нали?

През целия ден този хитрец се занимава с приготовленията. Вечерта всички легнаха рано да спят, защото още на зазоряване щяха да потеглят на път. Около полунощ Фрице съобщи на господаря си, че всичко е готово. През вечерните часове бе отнесъл до гората три товарни и две ездитни седла, а после тайно отведе там и конете. Ето че сега двамата взеха оръжията си и бързо и безшумно се отдалечиха. Когато се озоваха при конете, те ги оседлаха, навързаха ездитните

животни едно за друго, за да ги водят отстрани, метнаха се на седлата и потеглиха.

— А дали ще успеем да намерим Блатото на костите? — попита угрижено дребничкият учен.

— Съвсем сигурно — успокои го Фрице.

— Но лунният сърп е тънък като острието на нож и почти не се вижда накъде яздиш!

— Аз не разчитам на луната, а на мойта памет. Помня посоката толкоз добре, сякаш съм бил тук двацет години пощенски раздавач.

Вярно, той знаеше посоката и не се отклони от нея, но щом пред тях се изпречи гората като тъмна непроходима стена, се оказа невъзможно да намерят мястото, където преди три дни бяха излезли от гъсталаците в откритата равнина. Трябваше да слязат от конете и да изчакат изгрева на слънцето. А даже и тогава се лутаха дълго, спираха на различни места, мислейки ги за търсените, и неколkokратно им се наложи да се връщат обратно. Приблизително два часа след настъпването на деня случайно се натъкнаха на следите от Татко Ягуар, които можеха отсега нататък да им служат за ориентир. Дирята се беше запазила толкова дълго, понеже по тези места тревата бе висока и гъста, а конниците не бяха сметнали за необходимо да бъдат предпазливи. Следвайки дирята, двамата успяха да се промъкнат през гората и да достигнат поточето, което използваша като водач, и с негова помощ слязоха в Долината на пресъхналото езеро.

Там оставиха конете да пият вода и малко да отпочинат, а после продължиха пътя си. Все още ясно виждаха следите на Татко Ягуар и двамата му спътници. Когато излязоха от долината, Фрице спря коня си, погледна замислено към дирята и каза:

— Ако не се лъжа. Татко Ягуар се е заблудил.

— Защо? Какво искаш да кажеш? — попита докторът.

— Твърде много се е отклонил наляво. Верния път води по-скоро ей там, надясно.

— Сигурно ти се заблуждаваш. Татко Ягуар не е човек, който ще вземе да обърка пътя, на латински «виа» или «трамес».

— Ама нали и аз мога да си събирам ума, тъй че няма да ми хрумне нещо погрешно. Когато идвахме насам, яздихме към долината в съвършено права линия и тя ни беше просто пред носа. А ето на, като

застана сега върху тез следи, ми се струва, че долината остава твърде вляво от нас. Накъде да яздим по-нататък?

— Подир Татко Ягуар. Така сигурно ще стигнем до Блатото на костите.

— Добре, ще ви се подчиня. Все ми е тая.

И така, те продължиха по следите. Изминаха няколко часа, след което почвата стана песъчлива и дирята изчезна. Запазиха досегашната посока, макар че местността им се струваше непозната. Пак измина доста време, но ето че Фрице дръпна юздите на коня си и каза:

— И все пак не съм се излъгал — заблудили сме се. Иначе отдавна да сме стигнали блатото.

— Прав си, но не е възможно Татко Ягуар да обърка пътя!

— Тогава е имал някакво друго намерение или някаква причина да заобиколи блатото.

— А ние изгубихме ценно време. Какво да правим, драги Фрице? Дали да обърнем конете и да се върнем в Долината на пресъхналото езеро?

— В никакъв случай няма да постъпя тъй! Отклонили сме се твърде наляво, значи трябва да яздим надясно. И понеже сме стигнали доста надалеч, ще се наложи малко да се върнем. Общо взето, ще яздим назад и надясно. Ако и тогава не се озовем при блатото, нямам нищо против да ме изпържат в масло и да ме изядат.

Отправиха се в определената от Фрице посока и действително след известно време забелязаха пред себе си дърветата, които растяха по бреговете на Блатото на костите. Но за съжаление денят вече почти си отиваше и на слънцето му оставаше най-много последната осма от неговия път по небето.

Край блатото скочиха от седлата и предпазливо отведоха конете до мястото, където бяха оставили костите.

— А сега бързо на работа! — обади се Фрице. — След час ще се стъмни. Дотогава трябва всичко да е натоварено върху седлата и после тръгваме.

— Няма ли да останем тук?

— Не. Днес е последният ден и абипоните може да се появят. Страшно ще се зарадват, ако ни спипат! Нека си плюем здравата на ръцете! Ама се пазете от крокодилите! Едва сега виждам колко масово се въдят тук.

Действително, вгледаше ли се човек по-внимателно във водната повърхност и особено близо до брега, можеше да забележи стотици подобни влечуги. Костите все още се намираха там, където ги бяха оставили. Двамата мъже се заловиха да ги събират на връзки. Но това не ставаше бързо, както желаше Фрице, защото господарят му все искаше нещо да му покаже, да му обясни и сто пъти го помоли страшно много да внимава да не повреди нещо. Ту на едно място имаше нещо да се изстърже, ту на друго пък нещо трябваше да се почисти с шепя вода. Времето минаваше, а двамата не обръщаха никакво внимание на онова, което ставаше край блатото. И ето че най-ненадейно чуха нечий силен глас. Те клечаха в тръстиката, но стреснато скочиха на крака, за да видят кой ли се бе появил толкова необичайно в тази местност. Намираха се зад доста голям гъсталак, който ги скриваше, но не им пречеше да гледат между тръстиковите стъбла. Онова, което съзряха, не можеше да не ги разтревожи силно.

Приближаваше се цяла армия от конници и пешаци. Личеше си, че тези хора се канеха да спрат недалеч от блатото. Несъмнено имаха намерение да останат на лагер край него и тук да пренощуват. Група ездачи, може би дванайсет или тринайсет, дойдоха съвсем наблизо, защото още отдалече бяха забелязали петте коня, при които в този момент спряха. Единият от тях беше индианец. Останалите принадлежаха към бялата раса. Те слязоха от конете си и започнаха да търсят следи наляво и надясно из тръстиката. Тъй като се намираха най-много на четирийсетина крачки, лицата им можеха да се разпознаят.

— Божичко, ей ти на радост в къщи! — прошепна Фрице на господаря си. — Защо приказвахте и се бавихте толкова дълго! Знаех си, че тъй ще стане! Познавате ли тези типове?

— Да, за съжаление — отговори докторът, обзет от не особено приятно чувство. — Ако не се лъжа, ей там виждам Антонио Перильо, който стреля по мен, а също и капитан Пелехо, дето ни изненада при гигантохелонията.

— И високият як мъж, когото наричаха Гамбусино! Гос'ин докторе, ами я погледнете по-нататък! Та туй са най-малко осемстотин въоръжени човеци. И кои са те? Абипоните!

— Драги Фрице, не можем ли да избягаме?

— Та накъде ли? Навън от тръстиката при онези негодници ли, или навътре в блатото? В оназ посока ще ни заловят червенокожите, а в таз пък ще ни излапат крокодилите.

— Ами тогава да останем тук, скрити в тръстиката. Може пък и да не ни намерят. А стане ли веднъж тъмно, което латинистът нарича «калигинозус» или «обскурус», ще избягаме.

— Не си въобразявайте подобно нещо, щото преди да са отминали във вечността и пет минути, те ще ни спипат.

— Тогава май става опасно, а?

— В никой случай няма да ни е уютно.

— Какво ще кажем, ако ни попитат какво правим тук?

— Добре, че задавате тоз въпрос! Вие няма да отговаряте хич нищо. Приказването ще е моя работа. За нищо на света не бива да научат, че Татко Ягуар е наблизо и че камбасите знаят за нападението. Дошли сме дотук сами. Само туй ще твърдим даже ако най-напред ни набият на кол, после ни набучат на копия, след туй ни обесят, най-подир ни отровят и в крайна сметка дори ако поискат да ни убият. Внимавайте! Ето на, откриха следите ни. Майчице мила! Сега се вдига завесата. А как ли ще се чувстваме, когато падне!

Най-сетне неприятелите успяха да различат старите следи от новите. Тръгнаха по вторите, бързо се приближиха и навлязоха в тръстиката. Гамбусино вървеше пръв. Щом съзря двамата червенодрешковци, по лицето му се изписа изненада и той извика:

— *Au maravilla!* ^[105] Кого срещаме тук? Та това са добри стари познати! Добре дошли, сеньори! Ами какво правите тук? Да не сте намерили пак някоя великанска костенурка? Но наистина, занимават се със стари кости! Е, скоро и вашите ще заприличат на тези!

Той избухна в подигравателен смях, към който се присъединиха и останалите. После сграбчиха двамата и ги замъкнаха при конете им, където земята бе твърда и суха, с други думи, по-сигурна и надеждна, отколкото край водата. Най-напред ги наобиколиха, а после изпразниха джобовете им. Всичко, каквото имаше в тях, им бе взето за втори път.

Гамбусино надменно се изтъпанчи пред тях и зададе на доктор Моргенщерн ехидния въпрос:

— Е, скъпи приятелю, а какво стана с Татко Ягуар?

— Той е по следите ви — отвърна бързо Фрице, за да насочи въпросите към себе си.

— Ти какво се обаждаш бе, нахален тип! Но ще ти позволя да говориш, защото може би ще си по-откровен от своя господар, от когото и преди не успяхме нищо да измъкнем. И ти си проиграл живота си, но все още можеш да го спасиш, като ни кажеш истината. Татко Ягуар наистина ли тръгна подир нас още сутринта?

— Да.

— Докъде стигна?

— Не знаем, защото не бяхме с него.

— В същност какво търси в Гран Чако?

— Кани се да бере чай със своите йербатероси.

— В коя местност?

— Не знам. Изобщо към нас беше много потаен. Научихме само, че иска бързо да ви последва, за да разбере в каква посока ще продължите.

— Колко хора има при него?

— Около двайсетина.

— Ами вие откъде се сдобихте с тези коне и оръжия? Нали ви взехме всичко.

— Той ни ги даде, защото се надява, че банкерът Салидо ще му плати за тази услуга.

— Тъй си и мислех! А как дойдохте дотук?

— Знаем, че в Гран Чако се намират останки от стари животни, и навлязохме с конете в пустинята наслуки. Ей тук открихме каквото търсехме.

— Къде срещнахте камбаси?

— Никъде. Когато преминахме вчера през няколко села, те бяха празни.

— Защо?

— Откъде мога да знам, сеньор?

Грамадният Гамбусино сложи тежката си ръка на рамото му и с гневен глас каза:

— Слушай, човече, ти си или най-големият глупак, какъвто може да има, или си извънредно изпечен хитрец. Но и в двата случая няма да е жалко, ако споделиш съдбата на господаря си. Чрез теб узнахме, че Татко Ягуар е зад нас, а не пред нас, както вече бяхме започнали да мислим. Това ни е достатъчно. Завържете двамата негодници здраво за

дърветата! После ще ви кажа какво приятно зрелище мисля да ви предложи с тях.

Последните си думи Гамбусино отправи към заобикалящите го хора. Двамата немци бяха вързани за дърветата и той тихо заговори на свитата си, образувала кръг около него. Отвратителният смях на хората му, разнесъл се в знак на одобрение, даваше да се разбере, че той има някакъв адски план. После Гамбусино отново се приближи до двамата и им каза:

— За да не ви дадем възможност пак да ни се изплъзнете, ви осъдих на двойна смърт. Ще бъдете обесени и същевременно изядени от крокодилите. Само дяволът може да ви вдъхне все още някаква надежда.

Докторът се намери да му отговори нещо в своя защита, обаче Фрице подметна:

— Мълчете, гос'ин докторе! Всяка дума е излишна.

— Тогава наистина сме загубени, драги Фрице!

— Хич не си мислете таквоз нещо! Не ни ли убият начаса, спасени сме!

— Кой ще ни спаси?

— Татко Ягуар.

— Невъзможно. Той не е тук.

— О, тук е! Тъкмо когато Гамбусино млъкна, случайно погледнах ей към онзи малък воден ръкав и от тръстиката на отвъдния му бряг светкавично се изправи човешка фигура, махна ми с ръка и пак бързо изчезна. Беше Татко Ягуар. Познах го.

— Навярно се лъжеш. Слънцето, наречено на латински «сол», вече залезе и сумракът се спуска.

— Въпреки туй не се лъжа. Беше неговата висока широкоплещеста фигура, облечена в кожените дрехи, дето ги носи. Направи ми таен знак с ръка и мигновено се скри.

Двамата имаха възможност да говорят несмущавано, защото неприятелите им се бяха отдалечили за малко, за да доведат абипоните да гледат предстоящото зрелище. Червенокожите прекъснаха приготовленията си за лагеруване и надойдоха, за да зяпат двамата пленници и да им се подиграват. Бенито Пахаро, наричан Гамбусино, известно време ги остави да се позабавляват, но после ги накара да отстъпят назад с думите:

— А сега направете място, за да започнем! Запалете огън ей до онова дърво! Така ще можете да гледате как двамата негодници ще се гърчат.

Дървото беше алисо, вид ела, и растеше тъй близо до водата, че половината от короната му се намираше над нея. Долните му клони бяха дебели и с лекота можеха да издържат тежестта на възрастен човек. Изпълниха заповедта на Гамбусино и близо до ствола запалиха огън, който прогони крокодилите, намирали се дотогава във водата до самия бряг.

— Те пак ще дойдат — подвижна Гамбусино на доктора с подигравателно-утешителен глас. — Не се безпокойте! В най-скоро време ще се запознаете с тях. И какво мислите ще направим сега с вас?

Докторът не благоволи да му отговори и той продължи:

— Ще ви обесим на клоните, стърчащи над водата, и ще отпуснем ремъците толкова ниско, та крокодилите да могат да ви достигат със зъбите си. Така едновременно ще бъдете хем обесени, хем изядени от зверовете.

Студени тръпки побиха двамата немци и все пак на един от техните врагове начинът на смъртта им не му се видя достатъчно ужасен. И това беше бикоборецът Антонио Перильо. Той бе застанал до Гамбусино и му каза:

— Това не е нищо, хич нищо не е за тези негодници! Човекът, който се представя за немец, се изплъзна от куршума ми. После успя да ни избяга от плен. Значи два пъти ни е отнел удоволствието да го видим как умира, и ето защо днес трябва да си плати. Обесим ли го по всички правила, само след няколко кратки мига ще бъде мъртъв. А каква полза, че после крокодилите ще го изядат? Тези типове трябва много по-дълго да прекарат в предсмъртен ужас!

— Какво предлагаш тогава? — попита Гамбусино.

— Да, ние ще ги окачим на въжето. Ама не за врата, ами ще ги вържем под мишниците и ще ги спуснем надолу толкова, че крокодилите почти да ги достигат, не да ги докопат, а почти да ги достигат. Какво удоволствие — да ги гледаш как се гърчат от ужас, когато тези зверове започнат да разтварят уста, за да ги захаят!

— Но ако все пак висят достатъчно високо, нали няма да бъдат разкъсани!

— На първо време няма, само на първо време — изсмя се бикоборецът. — Отначало да изживеят предсмъртния си страх, а после, щом решим да сложим край на цялата работа, ще отпуснем ремъците по-надолу.

Предложението му намери всеобщо одобрение и неколцина се заловиха с необходимите приготовления.

— Ужасно — прошепна докторът на своя слуга. — Нима това са хора? Бих предпочел веднага да ни хвърлят на крокодилите!

— А аз не — отвърна Фрице, — щото тогава в същия миг с нас ще е свършено. Тъй обаче печелим време. Кураж, гос'ин докторе, кураж, и пак кураж! Убеден съм, че Татко Ягуар няма да ни изостави. Именно таз изтънчена жестокост ще ни спаси.

Междувременно се беше стъмнило и буйно горящият огън хвърляше колебливи сенки по тръстиката и храстите и кърваво-червени отблясъци по повърхността на блатото, където се виждаха стърчащите глави или зейналите муцуни на крокодилите. Донесоха четири ласа и здраво ги свързаха две по две. След това на дървото се покатериха двама индианци, всеки от които си избра по един дебел клон, за да прехвърли през чатала му ласото така, че да може да се плъзга като по макара. А после, държейки в ръка краищата на ласата, двамата се спуснаха на земята.

Освободиха пленниците от дърветата, където първоначално ги бяха оставили. Вързаха им ръцете на гърба, прекараха под мишниците им единия край на ласата и го затегнаха на възел. После няколко яки мъже започнаха да дърпат другия край на ласата и щом пленниците се залюляха във въздуха, здраво го у сукаха около дънера на дървото.

Понеже двата клона стърчаха над водата, пленниците също увиснаха над блатото. Полюляваха се насам-натам на ласата и с това подмамиха намиращите се наблизко крокодили, които шумно затракаха с челюсти, опитвайки се да ги захаят.

Съгласно предложението на бикобореца ласата бяха изтеглени така, че животните не можеха да се доберат до краката на пленниците. Въпреки това, щом видеха под себе си да се разтваря муцуната на някой крокодил, Фрице и докторът незабавно свиваха конвулсивно крака, тъй че не висяха спокойно, а непрекъснато се люлееха на ласата. Все пак не бе изключено някой от зверовете да изскочи от водата толкова нависоко, че зъбите му да докопат жертвите. В случай че едно

от ласата се скъсаше, висящият на него човек беше загубен. Нямаше съмнение, че мигновено щеше да бъде разкъсан.

Двамата немци се намираха в неописуемо настроение. Не можеше да се каже дали висяха безмълвни, или крещяха, защото индианците надаваха такъв радостен вой, който заглушаваше всякакъв друг звук или шум. Белите им пригласяха. Дори и за момент ревовете им да заглъхнеха, то винаги щом един от крокодилите се хвърлеше нагоре с раззината паст, те ги подемаха наново. Това зрелище продължи около половин час, докато гърлата на зяпачите се продраха и неколцина надигнаха глас да се сложи край на играта. Но бикоборецът се възпротиви, като извика:

— Не, още не! Нека още дълги часове треперят в предсмъртен страх.

— Но ние нямаме време да стърчим тук — подхвърли друг. — Трябва да се подготвим за бивакуване и да ядем.

— А кой ни кара да стоим при тях? Тези типове висят чудесно. Нека си гледаме работата! После ще се върнем и театърът може да продължи.

Съгласиха се с него и скоро пленниците останаха сами. Никой от враговете им не се мяркаше край блатото. Благодарение на това обстоятелство двамата толкова изтерзани мъже щяха да бъдат избавени.

Фрице не се лъжеше, като мислеше, че бе видял Татко Ягуар. Както вече споменахме, великанът, инката и Ансиано тръгнаха на разузнаване от Бистрия поток срещу приближаващите абипони. Пътят им ги отведе към Долината на пресъхналото езеро. Татко Ягуар бе убеден, че походът на неприятелите ще има за цел това място. Ако яздеше в права посока срещу тях, се излагаше на опасността да бъде забелязан, тъй като теренът най-често бе открит и равнинен. Ето защо той се отби от тази посока вляво. Доктор Моргенщерн и Фрице бяха последвали отклоняващата се диря, поради което двамата изминаха споменатия вече обиколен път.

Татко Ягуар се беше върнал назад, навлизайки чак отвъд границата, разделяща земите на камбасите от областта на абипоните, и се бе видял сред обширна гола равнина. Там той зави надясно, за да се озове в гръб на неприятеля и от следите му да разбере каква е числеността му.

И така, татко Ягуар и спътниците му яздеха сега на юг в лек тръс, за да имат време внимателно да оглеждат хоризонта. Около два часа не им се мярнаха нито хора, нито следи. Но след това тримата конници се натъкнаха на изключително широка диря, която пресичаше под прав ъгъл тяхната посока. Личеше си, че отгук бяха минали както конници, тъй и пешеходци, но в най-добрия случай броят им можеше да се определи само приблизително, тъй като следите на първите бяха изпотъпкани от краката на следващите.

— Абипоните са — обади се Ансиано. — Сигурно се чувстват в безопасност, понеже са напредвали в толкова широк фронт и съвсем непредпазливо са оставили такава ясна диря. Но не мога да определя точния им брой.

— И все пак имам голямо желание да го узная — каза Татко Ягуар. — Ако тръгнем подир тях, може би ще открием някакви белези, които да ни дадат известни сведения за силата им. По тревата си личи, че имат най-малко четири часа езда преднина. Бързината им сигурно е по-малка от нашата, но въпреки това трябва още повече да напрегнем сили, защото ни се налага да стигнем Долината на пресъхналото езеро преди тях.

След известно време тримата стигнаха до едно място, където абипоните бяха лагерували. Бяха отвели конете си на паша настрани и сега по-ясно можеха да се различат отделните отпечатьци. Младият инка си направи труда да огледа мястото. Татко Ягуар искаше да му даде възможност да покаже проникателността си и го попита:

— Е, Хаука, колко неприятели има пред нас?

— Около петдесет конници и петнайсет пъти повече мъже без коне — отвърна младежът с голяма сигурност.

— Оценката ти е вярна, сигурно доста точно си определил техния брой.

— Какво ще правим сега? — попита Ансиано. — Ще продължим ли да яздим подир тях?

— Не! Знаем какво е положението. Постигнахме целта си и ще се върнем при камбасите. Отново ще се насочим на североизток и щом се натъкнем на нашата диря, ще яздим обратно по нея.

Изминаха часове. Пътят им беше отнел почти два дена — тримата бяха тръгнали вчера в ранни зори, а сега вече бе късен следобед. Изведнъж Татко Ягуар спря коня си и изненадано впи поглед в земята.

Тримата се намираха на мястото, където Моргенщерн и слугата му бяха разбрали, че яздят в погрешна посока.

— Странно! — отбеляза той. Дотук по следите ни са се движили петима ездачи, а после са се отклонили на запад!

— Дошли са от Долината на пресъхналото езеро — допълни Ансиано.

— Във всички случаи са наши приятели, защото там все още не може да има никакви абипони. Отправили са се към Блатото на костите. Какво ли означава това? Ама че непредпазливост от страна на камбасите!

Хаукаропора бе проследил дирята малко по-надалеч. На връщане той чу думите му и каза:

— Хората, извършили тази непредпазливост, не са били камбаси. Не би трябвало да говоря, защото съм юноша, обаче ако не се лъжа, оттук са яздили дребният учен мъж и неговият слуга.

— Но в такъв случай щяха да са само двама, а аз виждам в тревата следи от пет коня.

— Още не сте огледали дирята подробно. Сторите ли го, ще забележите, че двамата ездачи са водили до себе си три свободни коня.

След тези думи Татко Ягуар слезе от седлото и лесно се убеди, че младият инка не се бе излъгал.

— Двама ездачи с три свободни коня, значи навярно с товарни коне! — рече той. — От доктора наистина може да се очаква да не мисли за опасностите, а само за старите кости! Взел е със себе си товарни коне, за да пренесе костите.

— Учудва ме само че сеньор Херонимо им е разрешил да тръгнат.

— Той ли? Никога и през ум няма да му мине подобно нещо. Те тайно са се измъкнали в тъмнината, без някой да ги забележи. Затова са били тук съвсем наскоро. Действително не ни остава нищо друго, освен най-предпазливо да се отправим към блатото, за да видим дали ще можем да предотвратим опасността, надвиснала над тези нехайни хора.

Тръгнаха по следите на двамата. Налагаше се да яздят в галоп, защото блатото се намираше на два часа езда, а тъкмо толкова време оставаше до смрачаване.

Докато летяха през равнината, те не откъсваха изпитателните си погледи от посоката, откъдето очакваха появяването на неприятеля.

Измина час и половина и блатото вече не можеше да бъде далеч. Ето че инката посочи на юг и каза:

— От там се задават ездачи. Образуват голяма тъмна точка и затова ги виждам, но те все още не могат да ни забележат, защото сме само трима.

— За да се измъкнем от обсега на зрението им, сме принудени да опишем дъга — рече Хамер. — Ако направим така, че блатото да остане между нас и тях, вероятно няма да ни открият.

Само след няколко секунди забелязаната от Хаукаропора точка изчезна. Тримата описаха широка дъга на север, после я продължиха, докато образува полукръг, който отново ги отведе на запад. В далечината съзряха дървета, а после и по-ниски храсти и след броени минути спряха край северния край на блатото, тъй че то се намираше между тях и приближаващите се абипони. В този момент слънцето започна да потъва зад хоризонта.

Слязоха от конете и ги вързаха. Татко Ягуар измъкна от кобурите на седлото далекогледа си и се покатери на едно дърво, за да вижда по-надалеч. Да, ей там идваха абипоните начело с конниците, които, изглежда, бяха само бели, а зад тях вървяха спешените индианци. Хамер претърси тръстиката с далекогледа си, обаче нищо не успя да открие, тъй като Моргенщерн и Фрице работеха наведени над скъпоценната си находка.

Младият инка също се покатери на едно дърво и само след минута или две подвикна на Татко Ягуар:

— Сеньор, пет коня! Виждам ги!

— Къде?

— Ей там, насреща, вързани за дърветата зад храсталака. От вашето място не могат да се видят.

— Тогава абипоните сигурно ще ги забележат, нали?

— Да. Конниците препускат точно към тях. Вече слизат от седлата при петте коня.

— Олеле! Веднага ще открият онези нещастници. За съжаление тъмнината се спусна толкова бързо, че направи невъзможно по-нататъшно то наблюдение. Татко Ягуар и инката слязоха от дърветата. Великанът каза:

— Ще се промъкна до там.

— Опасно е — предупреди Ансиано.

— Не ме е страх от абипоните!

— Нямам предвид тях, а крокодилите, които се крият в тръстиката.

— Все още не е толкова тъмно, че да не ги забележа. Я слушайте!

От отсрещната страна се разнесоха силни гласове.

— Заловили са онези непредпазливи хора — продължи Хамер.

— Трябва да разбере какво ще стане с тях.

— Тогава идвам с теб! — каза Ансиано.

— И аз! — обади се Хаука.

— Един от нас трябва да остане тук, при конете. Нека Ансиано дойде с мен!

Хамер и старецът се отдалечиха, промъквайки се приведени през тръстиката. Това не беше трудно, докато пред тях имаше гъсталак, зад който намираха прикритие, но скоро се видяха принудени да легнат на земята. При това трябваше да внимават да не разклащат тръстиките. Острите и твърди стъбла режеха дланите им, но те не им обръщаха внимание. Често им се налагаше да пропълзят през вонящите локви, чиято смрадлива кал достигаше до лактите им. Така те се приближаваха все повече и повече и ето че се озоваха на най-много шейсетина крачки от мястото, където Хаука бе видял вързаните пет коня.

Дотук двамата бяха достатъчно предпазливи да не подават главите си над тръстиката, но сега трябваше да използват последната нищожна дневна светлина. Татко Ягуар отдавна бе свалил шапката си и я бе захапал със зъби. Той изтръгна сноп тръстика, вдигна го във вид на ветрило над главата си и се поизправи дотолкова, че да може да наблюдава наоколо, без самият той да бъде забелязан.

Ей къде стоеше докторът със своя слуга — при белите, които бяха дошли с абипоните, а малко по-нататък се виждаха на групи червенокожите. Фрице се намираше с лице точно към мястото, където се криеха двамата съгледвачи, докато всички останали гледаха в друга посока, а именно към двамата пленници. В този миг Татко Ягуар бързо се изправи в целия си ръст, но само за една-единствена секунда, направи знак на Фрице, и светкавично пак приклекна.

— Защо рискувате така, сеньор? Това движение може да ни струва живота! — прошепна му Ансиано.

— Едва ли — не ме забелязаха. Но Фрице ме видя и ще каже на господаря си да не губи надежда.

— Какво ли ще правят с двамата лекомислени мъже?

— Скоро ще разберем, защото, изглежда, започват да се съвещават. Отскубни тръстика от земята и я постави пред себе си. Така ще можеш по-удобно да наблюдаваш какво става.

Ансиано последва съвета му. Двата видяха, че Гамбусино настойчиво говори нещо на спътниците си, но вече не можеха ясно да различават лицата им. После чуха високи одобрителни викове, ала без да успеят да разберат отделни думи. Стъмни се съвсем и под едно дърво от рода на елите бе запален огън. Отведоха двамата пленници близо до него. Пламъците осветиха лицата и фигурите на хората. В този момент от устата на Татко Ягуар се изтръгна лек вик, който сигурно щеше да бъде чул от неприятелите му, ако самите те не крещяха толкова силно.

— Какво става? Какво има? — попита Ансиано. Хамер не отговори. Изпълненият му с необуздан гняв поглед беше впит в мъжете, застанали край огъня.

— Защо извикахте? — продължи старецът. Ами ако ви бяха чули? Какво видяхте?

— Той дочу пресекливото дишане на Татко Ягуар и повтори последния си въпрос. И най-сетне Хамер му отговори:

— Виждаш ли онзи висок и силен мъж, изправил се сред останалите като великан? В момента говори нещо на пленниците.

— Разбира се, че го виждам, а даже го и познавам.

— Какво? Как? Наистина ли? — изрече Хамер припряно. — Познаваш го? Кой... кой е той?

— Бенито Пахаро, наричат го Гамбусино.

— А-а! О-о! Значи той... той... той...!! Търся го от години! При тези думи Татко Ягуар така повиши глас, че Ансиано бързо се намеси:

— По-тихо, сеньор, по-тихо! Ще ни издадете! Какво ви става? Вие, най-предпазливият човек, когото познавам, ни излагате на такава опасност! Имате ли вземане-даване с Гамбусино?

— Дали имам вземане-даване с него!

Той изговори само тези думи. Те прозвучаха глухо, а после старецът го чу да скърца със зъби, след което притихна. В това време край огъня връзваха ласата едно за друго. Както вече споменахме,

двама индианци се покатериха на дървото. Щом ги видя, Ансиано зададе повече на себе си, отколкото на своя спътник въпросите:

— Какво ли кроят? Защо ли прехвърлят ремъците през клоните?

— Мисля, че се досещам — отвърна Татко Ягуар отново по онзи спокоен начин, който му бе толкова присъщ.

— Да не би да искат да обесят пленниците?

— Да.

— Тогава не можем да ги спасим!

— А може и да можем. Изглежда няма да им метнат примките на вратовете. Ако се канеха да постъпят тъй, нямаше защо да си дават толкоз труд да избират клони, които стърчат над водата. Гледай внимателно!

Последва вече описаната сцена. Щом двамата пленници увиснаха на клоните и крокодилите се втурнаха към тях, Ансиано прошепна:

— Каква жестокост, сеньор! Погледнете само как зверовете се мъчат да ги захапят! Какво мислите да правим?

— Засега нищо. Трябва да изчакаме. Вярно, положението на тези нещастници е ужасно, но все още в никой случай не застрашава живота им. Само минаващите през гърдите им ремъци малко ги стягат, но това може да се издържи.

— Как ми се ще да се нахвърля върху тези мерзавци!

— С нищо няма да помогнеш, само ще загинем заедно с онези, които искаме да спасим. И тъй, търпение!

Те водиха разговора си на висок глас, защото абипоните надаваха сатанински резове. Постепенно крясъците им заглъхнаха и не след дълго двамата видяха, че абипоните и белите им съюзници напуснаха това място, изглежда, без да обръщат внимание на увисналите на клоните пленници.

— А сега да отидем при тях, сеньор! — прошепна Ансиано на Татко Ягуар. — Времето за действие настъпи!

Той се намери да се изправи, но Хамер го задържа и заповяда:

— Стой! Да не би да искаш всичко да провалиш? Нима виждаш къде са враговете ни?

— Не! Та нали е тъмно. Но те се отдалечиха!

— Може би. Дори е вероятно. Оставили са пленниците да висят, за да ги измъчват, колкото е възможно по-дълго и едва след време да ги предоставят на крокодилите. Сега ще започнат да събират дърва, за да

запалят огньове малко по-нататък, където ще бивакуват. Все още всички са наблизно. По-късно, когато пламнат огньовете, ще можем да ги наблюдаваме и опасността няма да е толкова голяма.

— Ще оставят при дървото пазачи!

— Които ще се запознаят с ножовете ни. Тъкмо тази жестокост — да удължат предсмъртните мъки на пленниците — ме кара да предполагам, че се чувстват в безопасност. Имаме време.

— А пък аз твърдя обратното, сеньор. Враговете ни сигурно ще си помислят, че сме наблизно.

— Кой знае какво им е казал Фрице! Ако става въпрос за някое желание на неговия господар, той може да извърши и най-голямата глупост. Но иначе е много голям хитрец и не ми се вярва нещо да е издал.

В този момент видяха как навътре в равнината един след друг започнаха да припламват огньове. Бивакът се намираше доста настрани от блатото и за свое задоволство Татко Ягуар забеляза, че дървото, на което висяха пленниците, бе закрито откъм лагера от храсталаци, а това извънредно много улесняваше спасяването на обречените на смърт хора.

Някои индианци все още шареха насам-натам, за да събират тръстика и клони за огньове. Трябваше да изчакат и те да се приберат в лагера. Но старият Ансиано вече почти нямаше сили да издържа на толкова продължително чакане. Той призна:

— Сеньор, ако скоро не започнем и аз ще извърша някоя глупост! Иде ми да удуша тези кучета до едно!

— Мирувай! На мен ми ври и кипи много повече, отколкото на теб. Ти нямаш представа какви чувства ме вълнуват от четвърт час. Трябва да полагам много по-големи усилия от теб, за да остана спокоен... Но както виждам, започнаха да разпределят месото. Това ще привлече хората и сигурно ще ги задържи далеч оттук, докато си свършим работата.

Забелязаха, че всички абипони се събират на едно място. И онези, които все още бяха заети с търсене на дърва, се завтекоха натам. Брегът на блатото се обезлюди. Огънят, който гореше близо до дървото, не бе поддържан, пламъците му намаляха и не можеха да осветяват околностите така, че откъм лагера предметите да се виждат достатъчно ясно. Татко Ягуар скочи на крака и се затича към дървото.

Ансиано го последва. Споменатите вече храсти растяха между тях и лагера. Важното бе да действат бързо, но и разсъдливо.

Татко Ягуар размота ласото от пояса си, нави го, приготвяйки го за хвърляне, и с приглушен глас подвижна на висящите на дървото пленници:

— Дойдохме ви на помощ. Стойте мирно и неподвижно, докато ви свалим на земята!

Той хвърли ласото толкова изкусно, че то обгърна тялото на доктора. След това нареди на Ансиано:

— Развържи от дървото ремъка, на който виси, но го дръж здраво! Ще го отпускаш да се плъзга по клона съобразно със силата, с която ще придърпвам насам доктора с моето ласо!

Ансиано изпълни всичко, както му бе наредено. Развърза ремъка от ствола, но го задържа здраво в ръцете си, за да не падне докторът във водата. После полека започна да го отпуска, докато Хамер издърпа на брега люлеещия се във въздуха човек. Едно рязане с ножа, и ръцете на спасения Моргенщерн бяха свободни. Той понечи да проговори и да махне ремъка от гърдите си, обаче Татко Ягуар му заповяда:

— Мирувайте и не говорете. На първо време ремъкът ще остане около тялото ви!

С тези думи той нямаше предвид своето ласо, което бе вече отвързал, а ремъка, на който бе висял докторът. След като отново приготви примката, той я хвърли около тялото на слугата и съвсем по същия начин Фрице бе свален на брега. После Татко Ягуар каза:

— Трябва да си помислят, че крокодилите са ви докопали и разкъсали. Ето защо не бива да ви развързвам, нито да прорязвам ремъците ви, а ще ги скъсам така, че да изглеждат, сякаш са били силно дръпнати от зверовете.

Близко до телата на избавените немци той започна да стърже ремъците с острието на ножа си и след като попретри краищата им, просто ги разкъса с ръце. После отново стегна ласата около стъблото на дървото, както бяха вързани и преди. Скъсаните им краища висяха от клоните над водата, като че окачените на тях хора са били смъкнати от крокодилите.

Всичко това стана много по-бързо, отколкото може да бъде описано, а докато се занимаваха с пленниците, Татко Ягуар не

изпускаше от очи лагера. Сега там никой не мислеше да се занимава с Фрице и Моргенщерн. Всички бяха заети с вечерята и едва когато се нахраниха, забеляза случайно, че огънят при дървото вече не гори. Гамбусино изпрати един човек отново да го запали. Но едва изпълнил дадената му заповед, той бързо дотича в лагера и съобщи:

— Сеньори, представете си какво се е случило! Крокодилите са изяли пленниците ни!

Никой не му повярва и Гамбусино заедно с неколцина други скочиха на крака, за да се убедят дали казаното е истина. На светлината на повторно запаления огън те видяха, че краищата на двете ласа висяха от клоните. Отдолу лежаха крокодилите и изцъклените им очи втренчено гледаха към брега.

— Наистина ги няма, изчезнали са! — извика бикоборецът Антонио Перильо. — Кой би го повярвал? Как е станало?

— Сигурно крокодилите са скочили достатъчно високо, за да могат да ги захаят — отвърна капитан Пелехо.

— Едва ли! — обади се Гамбусино. — Никой крокодил не е в състояние да подскочи на такава височина, на каквата висяха тези типове. Да не би наоколо да е имало някой, който да е прерязал ремъците? Я свалете ласата от клоните! Веднага ще разберем дали е станало с нож.

Развързаха ласата и подложиха краищата им на щателна проверка, обаче установиха, че ремъците наистина са били разкъсани.

— Значи все пак тези животни са скочили толкоз високо! — обади се Гамбусино. — Сигурно са били страшно гладни. Във всеки случай много им се е усладило, понеже тъй, както са се излегли, изглежда, още им се иска. Е, тъй или иначе, отървахме се от нашите врагове. Получиха си заслуженото!

— Но аз съм страшно разочарован, че е станало тъй бързо — каза Перильо ядосано. — Трябваше да висят дълго, много по-дълго! А исках и да присъствам, когато крокодилите ги разкъсват! Ако огънят не беше угаснал, тези зверища щяха повечко да се боят и нямаше да бъдат толкоз нахални. Трябваше да ми мине през ума!

Междувременно, заобикаляйки блатото, двамата спасители на Моргенщерн и Фрице ги отведоха до мястото, където чакаше инката. Дотук не бяха проговорили нито дума. Но ето че, поемайки дълбоко въздух, докторът се обърна към Татко Ягуар на немски:

— Преди малко ни забранихте да говорим. Беше страшно! Не, беше повече от страшно, бе направо неописуемо ужасно! Дори в този момент все още ми трепери всяка част от тялото!

— И на мене! — присъедини се Фрице. — Отначало бях доста куражлия, ама като увиснах на дървото и видях как под мен крокодилите злорадо се хилеха, вече се бях отписал.

— Забелязахте ли ме? — попита Татко Ягуар.

— Да — отвърна Фрице, — зърнах ви и си рекох, че няма да ни зарежете.

— А сега преди всичко ми кажете разпитвахте ли ви как сте попаднали при блатото?

— Разбира се, че ни криминализираха, ама аз нищо не признах. Той разказа за разпита, на който бе подложен. След това Хамер, който досега говореше с гневен тон, каза малко по-благо:

— В такъв случай, за щастие, не сте вършили само грешки. А как ви хрумна злощастната идея да се върнете при блатото?

— Вината е моя — отвърна дребничкият учен. — Не можех да забравя костите. Въртяха ми се в главата. Искях да ги притежавам и не мирясах, докато не склоних Фрице да се върне с мен при блатото, наречено на латински «палус».

— Каква непредпазливост! По-късно ще ми разкажете всичко. Трябва да тръгваме. Вие нямате коне, но понеже сигурно сте много изтощени, ще се наложи да яздите. Ние с Ансиано ще вървим пеша край конете.

Едва сега той развърза краищата на ласата, останали на доктора и неговия слуга, но бе достатъчно предпазлив да ги пъхне в джобовете си.

Можеше да се предположи, че неприятелите щяха да яздят към Долината на пресъхналото езеро по права линия. За да не забележат следите им, татко Ягуар сметна за уместно непрекъснато да се придържат успоредно на техния път, но на значително разстояние. Потеглиха, като двамата немци и инката яхнаха конете. С големи енергични крачки Татко Ягуар и Ансиано вървяха начело, за да показват пътя на останалите.

Когато след известно време лунният сърп изгря, стана по-светло, така че старият Ансиано забеляза колко прегърбен и замислен крачи Татко Ягуар до него. Изглежда, нещо гнетеше иначе толкова жизнения

и силен мъж. Минутите и часовете течаха, без да отвори уста, и само от време на време се разнасяше някакъв особен скърцащ звук, като че причинен от здраво стиснатите му зъби. Ето защо най-сетне старецът прекъсна мълчанието, обръщайки се към него полугласно:

— Измъчва ви някаква мисъл, която не ви дава покой. Няма ли да я споделите с мен, сеньор?

— Ще я чуеш, Ансиано — отговори немецът. — Дълги години съм търсил Гамбусино с горест и мъка в сърцето, без да успея да се срещна с него нито веднъж.

— Странно! Да ми се бяхте доверили, желанието ви отдавна щеше да се е сбъднало.

— Никаква полза нямаше да имам, ако ти се бях доверил, защото не знаех, че Гамбусино е човекът, когото търся. Но вече го разпознах. Познах го не само днес с очите си, а и още преди време със слуха си. Когато се срещнахме най-напред долу край Рио Саладо и един час по-късно освободихме от ръцете на абипоните двамата, които днес избавихме от смърт, чух силен заповеднически глас. Той ме накара да се спра в бързия си бяг. Но отляво и отдясно бяхме обградени от гора, която променя звученето и тембъра на гласа. Обаче сега... сега вече го разпознах!

— Ваш враг ли е?

— Имам с него една сметка за уреждане и присъдата му ще бъде подписана с кръв.... надявам се, още утре!

— Значи кръв за кръв?

— Да. Той уби брат ми далеч оттук на север. Не ми се иска да разказвам как стана. Беше толкова ужасно, че от това ми побеля косата. Преследвах го. Научих, че се е отправил към Южна Америка. Родината му е Аржентина. Дойдох тук, за да го търся. Днес го намерих и повече няма да го изпускам из очи, докато... не бъде подписана присъдата му!

— Тогава заемете се с единия, а пък аз ще се заема с другия!

— С кого?

— С бикобореца. Ще го питам за скалпа, който е показал на лейтенант Верано.

Тринадесета глава

Тайната на бикобореца

Огньовете край блатото угаснаха. Червенокожите и белите спяха, защото още в ранни зори трябваше да тръгват на път. При конете стоеше един пазач. Но той не бе единственият, който будуваше, освен него имаше и други трима, които сън не ги ловеше — Гамбусино, бикоборецът и капитан Пелехо.

Капитанът се намираше спрямо другите двама в съвсем същите отношения, в които бяха лейтенант Верано и Татко Ягуар. Пелехо беше офицер, а другите двама не бяха военни и той смяташе, че стои по-високо от тях. В последно време често си бе имал кавги с Гамбусино и Перильо, но винаги бе принуден да отстъпва, защото Гамбусино имаше по-голямо влияние върху абипоните. Това го беше направило навъсен и подозрителен.

Тази вечер, когато двамата пленници изчезнаха от дървото, той седеше при войниците, събрали се край Езерото на палмите. Считаше се за техен предводител. Ето че Гамбусино се приближи до тях, заедно с Перильо и каза:

— Сеньор капитан, утре ще стигнем до голямото село на камбасите и веднага ще го нападнем. Ще ви дам указания за вашите действия.

— Указания ли? — попита Пелехо учудено. — Та аз мога да ги получа само от по-висшестоящ офицер!

— Значи мислите, че нямам право да ви заповядвам?

— Да.

— Знаех, че сте на такова мнение, и досега мълчах. Но понеже утре ще има битка, трябва да ви обясня как стоят нещата. Моля ви, прочетете това!

Той извади от джоба си малка металическа кутийка, отвори я, измъкна сгънат лист, разгъна го и го подаде на капитана. Пелехо прочете редовете на светлината от огъня, пребледня и му върна документа.

— Е? — попита Гамбусино. — Кой е командващият?

— Убедих се, че трябва да изпълнявам заповедите ви.

— Не само вие, но и вашите подчинени. Кажете им го!

— Ще го сторя, сеньор — отвърна капитанът, като се изправи на крака и се отдалечи от огъня едва сдържайки яда си.

Той тръгна напосоки в тъмнината, за да овладее гнева си. Когато се върна, огънят бе изгаснал. Въпреки това забеляза, че Гамбусино и бикоборецът не бяха на местата си. Той легна до своя младши сержант и като видя, че още не е заспал, тихо го попита:

— Къде е новият полковник, а може би дори генерал?

— Отправи се към блатото и сигурно седи там заедно с Перильо, за да коват необезпокоявано плановете си.

— Какво стана, докато ме нямаше?

— Нищо, освен че и на нас ни показва пълномощното си.

— Истинско ли е?

— Да, то е подписано и подпечатано от вицепрезидента на конфедерацията. Трябва да му се подчиняваме.

— И аз не мога повече да ви заповядвам, така ли?

— Сеньор капитан, казах, че трябва да му се подчиняваме. Ние сме войници, а неподчинението може да ни струва главите.

— И това ми било вярност! Кой можеше да помисли, че така ще се развият нещата!

Той се загърна в одеялото си и се опита да заспи. Съвсем беше забравил, че самият той бе станал метежник и следователно нямаше право да се гневи на своя подчинен. Беше искал да изиграе в тези събития известна роля, за да бъде по-късно бързо повишен, и ето на изведнъж се видя в глуха линия. Това не му даваше покой. Мислеше си за Гамбусино и Перильо. Несъмнено двамата крояха нещо против него. Дали не бе възможно да го научи? Защо не? Може би случаят щеше да е благосклонен. Той надигна глава и се послуша. Всички спяха. Измъкна се от одеялото и запълзя към блатото. Измина дълго време, преди да види на лунната светлина дърветата, издигащи се по брега. Добра се до тях, без да забележи търсените хора, и после продължи да пълзи наслуки, придържайки се близо до брега и по възможност винаги под закрилата на храстите и тръстиката. След известно време той долови тихи гласове. Измина още няколко метра и видя двамата седнали съвсем близо един до друг върху малко сухо местенце, покрито с трева. Недалеч от тях се издигаше островче висока тръстика. Осмели се да пропълзи между стъблата и там остана легнал на земята. Ако двамата

случайно се изправеха, сигурно щяха да го видят. Те говореха тихо, но все пак така, че ако напрегнеше слух, можеше да разбира думите им. Тъкмо в този момент Гамбусино се обади:

— Все си мисля, че това не е за вярване. Е да, ласата са скъсани, но такъв петнайсетократно преплетен ремък издържа много нещо. Крокодилът може да отхапе крака на онзи, когото докопа, ама да скъса ласото, ми се струва невъзможно.

— Приемам случилото се, без повече да си блъскам главата над него — отговори Перильо. — Та кой ли може да ги освободи?

— Татко Ягуар!

— Но той не е тук! Нали дребосъкът го каза.

— Щом не вярвам в смъртта на този дребосък, не вярвам и на думите му. Дали той е полковникът, или не? Смятаме го за Глотино. Ако е той, сигурно ще е достатъчно умен, за да ни заблуди. Каза ни, че Татко Ягуар бил тръгнал подир нас. Ами ако се намира пред нас?

— Слушай, би било дяволска работа! Тогава вместо ние да ги нападнем, би трябвало да очакваме той да ни връхлети. Веднъж Татко Ягуар е помагал вече на камбасите срещу абипоните, макар и на съвсем друго място. А типовете, с които е тръгнал, не се боят и от сатаната.

— Трябва да сме предпазливи. Ако той е наоколо, сигурно ще ни постави клопка.

— Но нали щяхме да видим следи от него!

— Ами видяхме! Преди всичко празните села и колиби, които срещнахме по време на нашия поход.

— И това наричаш следа?

— Разбира се! Жителите са избягали. Защо? Страхуват се от нас. Значи сигурно са знаели, че ще дойдем. А кой им е казал? Опасявам се, че е бил Татко Ягуар!

— Действително ли мислиш така?

— Да. Освен това не може да не направи впечатление, че всички наши скривалища за оръжие бяха празни. Но понеже не е изключено да са открити случайно и от индианци, не свързах обирането им с Татко Ягуар. А след като поразмислих, вече хич не ми се вярва, че ласата на нашите пленници са скъсани от крокодилите, и онова, което досега само предполагах, се превърна за мен в сигурност. Татко Ягуар е нейде наоколо!

— Но как е могъл да освободи двамата? Ремъците все още висяха на дървото.

— И аз не разбирам. Но този човек върши такива неща, които са направо невъзможни за другите хора.

— Ако предположението ти е вярно, трябва да очакваме, че той вече е свикал камбасите за борба срещу нас и се е скрил някъде с тях, за да ни нападне.

— Не мога да твърдя подобно нещо, понеже не е имал необходимото време. Във всеки случай трябва да побързаме. Ако призори тръгнем на път, на свечеряване ще достигнем Бистрия поток и още през нощта можем да нападнем селото.

— Ами ако камбасите са готови за бой?

— Тогава бойният ни поход е бил напразен.

— *Damnacion!* [\[106\]](#) Струваше ни толкова усилия и всичките ни пари. Ще се завърнем като просяци!

— Ние играем ва банк! [\[107\]](#) Загубим ли, не ни остава нищо друго, освен да започнем отначало. Аз пък ще отида в планините, за да открия някоя златна или сребърна жила, а ти ще трябва отново да се заловиш с досегашния си занаят на бикоборец.

— И тогава в някой хубав ден ти ще загинеш в планините, а и мен ме очаква същата участ на арената. Последния път, в Буенос Айрес забелязах, че не съм вече предишният Антонио Перильо. Мускулите ми са се отпуснали, а ставите ми са се втвърдили. Не, и през ум не ми минава да се върна към стария си занаят.

— А с какво друго мислиш да се захванеш? Да не би да тръгнеш с мен да търсиш приключения?

— Та да намерят някой хубав ден скелета ми в Кордилерите? Не, знам нещо къде-къде по-привлекателно.

— Какво?

Бикоборецът се поколеба за миг. А после с тайнствен глас отговори:

— Пред нито един човек не съм го споменавал и никой не биваше да го научава, но утре ще се сражаваме с камбасите и е възможно да бъда ранен, а даже и убит. Ще е страшно жалко, ако тайната ми бъде погребана заедно с мен. Ти си най-добрият ми приятел и затова ще ти я издам.

— Правиш ме страшно любопитен. Тържественният тон, с който говориш, ми издава, че става въпрос за нещо съвсем необикновено.

— И е така! Защото се отнася до едно съкровище, което, както изглежда, е неимоверно голямо.

— Съкровище ли? Слушай, не ме карай да мисля, че бълнуваш!

— Не бълнувам, а ти казвам чистата истина, самата истина! Мога и да ти го докажа с един предмет, който много добре познаваш.

— Кой е той?

— Дългият бял скалп, който си виждал у дома.

— Ах, скалпът на индианеца, дето те нападнал, но си успял да го убиеш.

— Същият. Но историята не е такава, каквато ти я разказах. На теб мога да кажа истината, защото често си вършил подобни неща. Не индианецът ме нападна, ами аз него.

— Demonio! [\[108\]](#) Значи такава била работата! Е, тогава откровено ще ти кажа, че хич не повярвах на разказа ти. По онова време не си носил нищо, което би могло да събуди алчност у един индианец. Значи ти си го нападнал и неговият скалп е във връзка със съкровището, за което говориш, така ли? А да не би онзи индианец да е бил собственикът на съкровището?

— Да.

— Que diablos! [\[109\]](#) Бъди по-ясен! Защо не си му взел съкровището?

— Защото не беше у него. Той носеше само няколко предмета, които бяха част от съкровището.

— Нима ти каза къде се намира всичко останало?

— Не.

— Значи изобщо не знаеш къде да търсиш това твое прочуто съкровище?

— И да, и не, знам, и все пак не знам.

— Говори по-ясно!

— Искам да кажа, че ми е известна местността, но не и точното място.

— Тогава хич не си въобразявай, че ще се докопаш до съкровището. За какво ми е съкровище, което не мога да намеря? А може би го има само в твоята фантазия.

— Наистина съществува, мога да се закълна!

— Е, къде е?

— Високо горе в планините, и то сигурно в една клисура, наричана Баранка дел Омисидио.

— Много добре ми е известна. За нея разказват легендата, че там били избити последните инки.

— Така е. И аз предполагам, че преди насилствения си край инките са скрили там съкровищата си.

— Хмм! Често съм слушал колко богати са били инките. Всичко, до което се докосвали владетелите, трябвало да е от чисто злато. Казват, че на времето испанците откарали у дома си цели кораби, пълни със злато и сребро. Но защо ли дрънкам излишно! Разказвай!

— Ще научиш всичко. По онова време идвах от Чили, където бях участвал в няколко борби с бикове и бях спечелил не една и две награди. Но каквото изучах, това и изпукал. Нали ме познаваш. Пропилях всичко и когато реших да се връщам, само за да се прехвърля през планините дотук, се видях принуден да се хвана на работа като слуга при един търговец, който искаше да отиде до Салта. Мога да ти кажа, че никога не стигна дотам. Не е трудно да се досетиш защо.

Той се изкиска ехидно. После след кратко мълчание продължи:

— И тъй, бях съвсем сам, когато достигнах отсамните склонове на планините. Вечерта се добрах до Баранка дел Омисидио. Тъй като и ти си бил там, знаеш, че местността е извънредно негостоприемна. С удоволствие щях да продължа до Салина дел Кондор, обаче дотам бе твърде далече, а пътят надолу е толкова лош, че дори при най-силната лунна светлина човек може да се пребие или да се загуби. И тъй, потърсих скала, зад която да се подслоня и предпазя от студения нощен вятър, вързах мулето си за един камък и легнах да спя.

— Нима можа да заспиш? — попита Гамбусино, като някак особено наблегна на думите си.

— Защо пък не?

— Заради търговеца, който никога не стигнал до Салта.

— Да не съм някой мухльо! Умрелият никога няма да се върне. И все пак онази вечер сънят ми не дойде бързо. Затова пък дойде нещо друго.

— Аха, досещам се! Индианецът!

— Да. Имаше пълнолуние и по небето не се виждаше никакво облаче. Дочух стъпки и наострих уши. Близко до скалата, зад която лежах, изникна някакъв мъж, без да забележи мулето ми или мен. Спря се и погледна към луната. В този момент успях да видя лицето му. Беше старец, но много държелив и много красив старец. На рамото си носеше дълъг лък и колчан със стрели, а в пояса му бе затъкнат нож. Нямаше други оръжия и изглежда, изобщо не носеше нищо друго. Биеше на очи неговата дълга, бяла и много гъста коса, която се спускаше по гърба му, достигайки чак до бедрата. Както забелязах по-късно, придържаше я една диадема. Той дълго стоя неподвижен и втренчил поглед в луната шепнеше тихи думи, сякаш се молеше. Изглежда, искаше да изчака, докато луната достигне най-високата точка от небесния си път, и после да продължи нататък.

— И ти го проследи тайно, нали? — попита Гамбусино.

— Искях, ама не успях. Остро отсеченият ръб на клисурата се намираше съвсем наблизо. Старецът се отправи нататък и изчезна. Казвам ти, направо ме побиха студени тръпки при това, което видях. Скалистата стена се спускаше почти отвесно надолу. Изглежда, там нямаше никакво място, което да предложи на човешкия крак и най-малката опора, но въпреки това беловласият мъж се спусна по нея с такава сигурност, сякаш надолу водеха удобни стъпала. Косата му блестеше на лунната светлина, докато най-сетне се изгуби от погледа ми, толкова дълбока беше бездната, в която той слезе. Кой бе този човек? Ако се съдеше по чертите му, несъмнено бе индианец. Какво ли търсеше тук? Защо не изчака деня, за да поеме по своя опасен път? Къде беше мулето му? Притаих се край ръба на клисурата, за да изчакам завръщането му. Лежах цяла нощ. А той не се върна. Но на сутринта, тъкмо когато слънцето изплуваше от източната низина, го видях бавно да се изкачва по отвъдната страна. На гърба си носеше някакъв вързоп. Щом се озова горе, той простря ръце към слънцето, сякаш искаше да го поздрави, а после продължи пътя си. Наблюдавах го, без той да може да ме забележи. От височината срещу мен, където се намираше в момента, надолу се спускаше полегат скалист склон. Старецът заслиза по него, после зави покрай полите на друго възвишение и се изгуби от погледа ми.

— Ти, разбира се, веднага тръгна подир него, а?

— Да. На всяка цена трябваше да разбере кой беше този човек и какво бе взел посред нощ от клисурата, защото вечерта той не носеше вързоп, метнат на гърба му. Отвързах мулето си, яхнах го и го подкарах подир него. При това не беше необходимо да заобикалям, защото посоката, в която бе поел, водеше право към Салина дел Кондор, накъдето се бях запътил и аз. Бързо се спуснах по склона и завих покрай онова място, където старецът беше изчезнал от погледа ми. Оттук нататък стръмен скат водеше към тесен дол. Индианецът се намираще вече долу. Изглежда, нямаше време за губене, понеже вървеше по-бързо от моето муле. Ето защо пришпорих животното. И тъй, последвах го в дола, оттам през някаква равнина, и после през скалиста урва отново се озовах в друга долчина, където го наближих толкова много, че той чу тропота от копитата на мулето ми. Спря за миг, за да се огледа. Щом ме съзря, продължи още по-бързо, отколкото бе вървял дотогава. Искаше да избегне срещата с мен. Смуших моето животно и то премина в галоп. Старецът дочу бързия тропот, огледа се наляво и надясно, търсейки някаква възможност да се измъкне, но тъкмо на това място и двете страни на долината бяха тъй отвесно отсечени, че не можеше да се покатери по тях. Все пак долът се разтвори, преди още да го бях застигнал, и той реши да свърне настрана. Извиках му: «Стой или ще стрелям!» Не се подчини. Ето защо стрелях с едната цев по него. Не го улучих, а и нямах такова намерение. Той чу как куршумът се удари наблизко в скалата и изглежда, разбра, че все пак е по-разумно да се подчини на заповедта ми. Спря и се обърна към мен. С двуцевката в ръка аз се приближих до него. Тогава той ме попита:

— Сеньор, какво съм ви направил, та стреляте по мен?

— Защо бягаш, като ти заповядвам да спреш? — отвърнах му. При тези думи той изпъна снага, разтърси дългата си бяла коса, както лъвът разтърсва своята грива и ми отговори с такъв тон, сякаш беше император:

— Кой има право да заповядва тук? Да не би вие? Същевременно искрящите му очи като че искаха да ме пронижат. Ала не само те искаха, защото товарът на гърба му бе поставен в мрежа от лико, през чиито дупчици нещо блестеше като чисто злато. При направеното от него движение лъскавите предмети издадоха лек звън, какъвто можеш да чуеш само от злато. И до ден днешен не знам как стана толкова

бързо. Накратко, със светкавично движение насочих карабината си към него и натиснах спусъка. Изстрелът от втората цев изтрещя и старецът рухна на земята.

— Прострелян отпред в гърдите, нали? — попита Гамбусино.

— Не, а в сърцето откъм гърба. Когато насочих карабината, той бързо се обърна кръгом и се опита да отскочи настрани, за да не го улуча. Но окото ми бе по-бързо от него. Дулото ми проследи движението му и го застрелях в гърба. Мрежата се смъкна от плещите му и падна до него на земята, при което се разтвори. От нея се изтърколи част от съдържанието ѝ. Бяха малки златни съдове и други предмети, чието предназначение не можах да отгатна. Индианецът беше мъртъв и тези неща станаха моя собственост. Завих ги в едно одеяло, което имам навика да нося притегнато с ремъци за седлото си...

— И естествено си се върнал пак при Баранка? — прекъсна го Гамбусино.

— Не. От два дена не бях срещал вода, а мулето ми непременно трябваше да пие, ако не исках да падне, за да не стане. Ето защо ми се налагаше да се отправя най-напред към Салина дел Кондор, в чиято близост, както знаеш, има няколко извора. Едва след това исках да се върна в клисурата и да потърся онова място, откъдето индианецът бе взел скъпоценностите.

— Но преди това му свали скалпа, нали?

— Да. Наистина не мога да ти кажа как ми хрумна тази мисъл. У дома имах сбирка от най-различни дребни предмети, спомени от мои предишни пътешествия и приключения. Когато стоях пред мъртвеца и гледах косата му, се сетих за индианските скалпове, които можеш да видиш в много колекции, и си помислих, че навярно си заслужава да го взема. И тъй, с помощта на ножа смъкнах скалпа му от черепа и го завих в одеялото при другите неща.

— Хмм! Значи тъй си се сдобил с косата! — каза Гамбусино бавно и замислено. — А аз навярно нямаше да я взема.

— Защо?

— Защото може да те издаде.

— Как ли пък ще стане това?

— Именно със своята рядкост. Нима си виждал много хора, които да носят косата си по подобен начин? И при това такава буйна,

красива, дълга бяла коса! Индианецът има роднини и познати, които са го търсили след изчезването му. Ами ако някой от тях разбере, че притежаваш такъв скалп? А може би и други знаят тайната на съкровището. Аз не бих споменал за скалпа пред никого, а още по-малко пък бих го показвал.

— Ами! От онази случка изминаха пет години. Няма от какво повече да се боя.

— Въпреки това настоявам да си предпазлив. Познавам един стар индианец, който носи косите си по подобен начин и живее самотно високо в планините. Приликата в прическите навежда на мисълта, че между него и онзи мъртвец е имало някаква връзка. Този човек например може по някаква случайност да чуе за скалпа и в случай че е познавал убития, с теб е свършено.

— Как се казва този индианец?

— Той е на повече от сто години и затова всички го наричат стария Ансиано. Въпреки възрастта си все още е здрав и пъргав като четирийсетгодишен мъж и се е прочул с храбростта и хитростта си.

— Не го познавам и изобщо не ме засяга. Беден ли е или богат?

— Беден е.

— Значи нищо не знае за съкровището и предупреждението ти е излишно.

— Възможно е. Просто ми мина тази мисъл през главата. А сега продължавай разказа си!

— За съжаление не стана тъй, както очаквах. Искях да заведа мулето си на водопой при Салина, а и самият аз също исках да се напия с вода и после да се върна до Баранка. Обаче, щом се добрах до Салина и завих зад скалистия ъгъл, видях, че там седи някакъв човек, който ме зяпна учудено. Сигурно се беше изкачил отдолу и се канеше да продължи нагоре в планините. А това проваляше целия ми план. Не биваше да се връщам обратно, понеже той несъмнено щеше да ме последва и да види мъртвеца. А още по-малко можеше да ми хрумне да седна при него, защото не ми се искаше да запомни лицето ми, та по-късно да ме издаде. И тъй, преминах покрай него, яздейки бързо.

— Глупава история! Защо не го застреля?

— И това ми мина през ума, но щом ме видя, той бързо грабна пушката си, тъй че неговият куршум сигурно щеше да изпревари моя. Стъписах се за миг, но после светкавично извърнах глава в

противоположна посока. В галоп прекосих Салина и след половин час се натъкнах на едно място, където имаше вода. Там спрях за кратко време, а след това продължих да яздя. Някакво предчувствие ми нашепваше, че онзи човек ще ме преследва.

— Откъде пък такава предчувствие? Та ти изобщо не си разговарял с него.

— Именно това непременно му е направило впечатление. А и след като е намерил трупа, сигурно се е досетил, че аз съм убиецът.

— Как изглеждаше? Ти, разбира се, го огледа добре, нали?

— Не, защото в такъв случай трябваше по-дълго да съм с лице към него, което исках да избегна по важни съображения. Не можах добре да различа и запомня чертите на лицето му, но поне видях, че не беше вече млад, понеже косата му бе посивяла.

— Ами фигурата му?

— Беше седнал на земята и нямаше как да получа точна представа за ръста му. Но не ми изглеждаше дребен.

— Ха! Ама че си бил непредпазлив! Всеки момент този човек може да се появи и да ти поиска сметка. Трябвало е да седнеш при него, а после в подходящ миг да му теглиш куршума.

— По-късно и на мен това ми мина през ума и сега съжалявам, че не го направих, защото, изглежда, онзи тип ме е огледал по-добре, отколкото си мислех.

— Откъде накъде? Да не си го срещал след време?

— Май че да. Беше ми подхвърлена една заплаха право в лицето, а тя може да е във връзка само с онази случка.

— Кой ти я подхвърли?

— Татко Ягуар.

— Valgame Dies! Той ли? Та нима е замесен и в този случай!? Перильо му разказа за срещата си в гостилницата в Буенос Айрес, където Татко Ягуар му беше припомнил за Салина дел Кондор. Когато свърши, Гамбусино извика тъй силно, че за малко да разбуди спящите хора:

— Той е бил, сигурно е бил той! Пази се от него! Вече имаме още една причина, за да го очистим в най-скоро време. Продължавай!

— След срещата си с него яздих един ден и една нощ, като спирах само за по няколко минути. Положих всички усилия, за да залича дирята си. Разбира се, горях от нетърпение да претърся Баранка за

злато, но при онези обстоятелства бях принуден да отложам намерението си с няколко седмици. Това време прекарах в Чикоана, където имах щастието да намеря един вехтошар, който откупи златната ми плячка, заплащайки я сносно, без много-много да пита откъде съм се сдобил с предметите. Получената сума ме подведе да се отправя към Салта. Там ми се предложи възможност да играя на хазарт и изгубих толкова много пари, че едва ми остана нещичко, за да си купя необходимото за пътуването ми до Баранка.

— И то премина без успех, така ли?

— За съжаление! Когато стигнах до мястото, където бях застрелял индианеца, от него нямаше и следа. Кондорите бяха отмъкнали дори костите му. После претърсих Баранка стъпка по стъпка, сантиметър по сантиметър, без да открия каквото и да било. Колкото и често да съм се връщал по-късно, търсенето ми винаги оставаше напразно. И все пак съм убеден, че там са скрити богатствата, принадлежали някога на перуанските владетели.

— Не е изключено. Сигурно не си ги търсил достатъчно старателно. За подобно начинание е необходима такава проникателност, която се постига с много повече упражнения и с продължителна школовка, отколкото притежаваш ти.

— Същото ми е минавало през ума и на мен и затова ми се струва, че в теб съм намерил най-подходящия човек за тази работа. Готов ли си да тръгнеш с мен нагоре към онази клисура?

— Да. И колкото по-скоро, толкова по-добре. Човек не бива да се бави, щом става въпрос за скъпоценни предмети. Не е трудно някой друг случайно да открие онова, което ти въпреки усилията си не си успял да забележиш. Ако поради някаква причина походът ни срещу камбасите не завърши според очакванията ни, най-умното, което можем да сторим, е незабавно да се отправим към планините, за да присвоим съкровищата на убития от теб индианец.

— А мислиш ли, че ще ги намерим?

— Надявам се... Сега ми се иска да направя една обиколка, за да се уверя, че лагеруваме на сигурно място. Все не мога да се отърся от мисълта, че Татко Ягуар продължава да се навърта наблизо и ни дебне.

Щом капитанът чу тези думи, бързо пропълзя назад и крадешком се промъкна до мястото, където щеше да спи.

Четиринадесета глава

Битка във вековния лес

Едва-що започна да се зазорява, когато спящите хора бяха събудени и всички се приготвиха за път. Тъй като от осемстотин воители само петдесет имаха коне, почти стана обед, докато се озоват близо до непроходимата гора, обграждаща от двете страни Долината на пресъхналото езеро. Когато Гамбусино видя тази местност, направи знак на Храбрата ръка, вожд на абипоните, да се приближи и го попита:

— Това ли е гората, опасваща долината, през която трябва да минем?

— Да, сеньор — отговори червенокожият.

— А не можем ли да се отбием встрани?

— Можем, като заобиколим цялата гора, но ще ни отнеме много време.

— А то никак не ни е излишно, защото още тази вечер трябва да се доберем до селото на камбасите и да го нападнем през нощта. Има ли вода в долината?

— Има течаща вода, която се влива в малко езеро.

— Тогава там ще спрем да си отдъхнем.

Капитан Пелехо също чу тези думи. Сега той бе застанал начело на колоната и оглеждаше гората със загрижен израз. Като военен той сметна, че е длъжен да направи следната забележка:

— Сеньор, намиращият се пред нас терен изисква предпазливост. Не можем да се отклоним нито надясно, нито наляво и ще трябва да минем през долина, чиито склонове навярно не са ниски. Какво ще правим, ако неприятелят ни очаква в нея?

— Тогава ще се зарадвам извънредно много на неговата непредпазливост — отвърна Гамбусино пренебрежително. — Ние можем да навлезем в долината и просто да го изпогазим, защото няма да има накъде да се измъкне.

— По-лесно е да се каже, отколкото да се изпълни, и затова аз искам да ви посъветвам...

— Никого не съм питал за съвет, а още по-малко вас! — грубо го прекъсна Гамбусино. — Бъдете тъй любезен да запазите вашето мнение за себе си, докато ви попитам за него!

Възмутен, капитанът му обърна гръб, без да продума, и колоната отново продължи напред. След известно време забелязаха следи, които идваха отляво и водеха право към долината. Те бяха оставени от Татко Ягуар, който, естествено, трябваше да влезе в долината, но без да има възможността да заличи своите дири. Гамбусино слезе от коня, огледа ги и рече:

— Оттук са минали няколко коня, а също и един или двама пешеходци, но това не е причина за безпокойство. Тези хора са дошли от югоизток, докато ние пристигаме, кажи-речи, от юг и следователно изобщо не могат да знаят нещо за нас.

След неговите думи продължиха спокойно да яздат и вървят напред, без да изпратят съгледвачи. Капитан Пелехо разбра, че правят голяма грешка, но засега не се обади. Обаче щом наближиха гората толкова, че видяха пред себе си зейналия вход на долината, той не успя да се въздържи от следната предупредителна забележка:

— И все пак аз бих изпратил няколко души напред, за да проверят дали в долината не ни дебне опасност.

— А аз ви казах вече, че много искам тя да гъмжи от камбаси — отвърна Гамбусино. — Ако се страхувате, останете тук.

— Да, който се страхува, нека се върне обратно — подкрепи го Антонио Перильо. — Не се нуждаем от страхливци.

— Сеньор, мен ли имате пред вид? — избухна офицерът.

— Мислете каквото искате!

— Добре, тогава мисля само, че е подло и страхливо да застреляш някой нищо неподозиращ човек, за да му вземеш скъпоценностите, а после да офейкаш пред първия срещнат, седнал да си почине при Салина дел Кондор.

Едва изрекъл тези гневни думи, той вече съжаляваше, че му се бяха изплъзнали. Гамбусино и Антонио Перильо смаяно втренчиха погледи в него. Пръв се съвзе Гамбусино, изсмя се и каза:

— Навярно блънувате, а? Какво искате да кажете с тези объркани бръщолевеници?

— По-късно сигурно ще разберете — отвърна капитанът, като обърна коня си и го подкара встрани. — От мен няма да чуете повече

никакъв съвет.

Без да прекъснат ездата, двамата си размениха многозначителни погледи и Гамбусино прошепна на Перильо:

— Този мерзавец ни е подслушал снощи. Не виждам друго обяснение. Какво мислиш да правим?

— Да го накараме да замлъкне, и то колкото е възможно по-скоро, преди да намери случай да раздрънка каквото е чул.

— Прав си! Днес му е последният ден от живота! Всъщност предупреждението му да сме предпазливи не е излишно, само че и през ум не ми минава да последвам съвет, даден по такъв нахален начин. В никой случай няма да изложа на опасност самия себе си. Ще останем при входа на долината и ще пропуснем нашите хора да навлязат в нея. А после ще се разбере дали е заета от камбасите.

Така и постъпиха. Гамбусино, Перильо и Храбрата ръка яздиха начело, докато стигнаха до входа. Там Гамбусино спря, за да остави другите да минат покрай него, но Храбрата ръка се извърна назад и с високо вдигната длан направи знак на отряда да почака. После се втурна в галоп през долината. След няколко минути се върна и съобщи:

— В долината няма жив човек. Спокойно можем да продължим.

— Тогава напред! — заповяда Гамбусино, накара коня си да се отдръпне настрана и заедно с Перильо остана там като пълководец, за да пропусне другите да минат покрай него. Вождът яздеше начело, следван от своите абипони, а подир тях идваха белите войници...

Храбрата ръка се беше излъгал, когато сметна, че в долината няма никой, и съвсем скоро щеше да разбере заблудата си.

Щом Татко Ягуар достигна Долината на пресъхналото езеро, за своя изненада забеляза, че двете ѝ страни все още не са заети от неговите хора. Ето защо отдалеч подвикна на Херонимо, който го пресрещна по средата на пътя:

— Надявам се, че всички воини са тук, а?

— Всички — отвърна Херонимо.

— Къде са?

— Ей там, зад мен, край потока.

— Ами защо не сте в долината?

— Защото офейкаха твоите двама учени земляци, дето сега за щастие ги виждам при теб. Опасявах се, че абипоните ще ги заловят и

те ще издрънкат нашия план. Затова сметнах, че ще е по-добре да изчакам завръщането ти и тогава да наредя да заемат позиции в долината. Правилно ли съм постъпил или не?

— Правилно. Заслужаваш похвала.

Той стигна до него и му подаде ръка. Белите се насъбраха, за да поздравят своя завърнал се предводител. Доста смутени, Моргенщерн и Фрице се измъкнаха настрана. Засега предпочитаха да изчезнат, за да не им досаждат с въпроси. Но наблизко стоеше един човек, който нямаше по-спешна работа от тази веднага да се приближи до тях и през смях да им подвикне:

— Но, сеньори, какво ви става, та ни напускате ей тъй, без дума за сбогом? Много се тревожихме за вас. Колко лесно можеше да ви излапа някоя гигантска костенурка!

Този, който ги посрещна по такъв начин, бе хирургът «дон» Пармесан. Доктор Моргенщерн предпочете да мълчи, но Фрице отговори:

— Дори и да ни беше излапала, пак нямаше да ни е страх. Вие сигурно щяхте да дойдете да разрежете корема на животното и да ни освободите.

— Да, сигурно щях да го направя, но при условие, че успеете да ме уведомите своевременно. Нали знаете, че за мен няма трудни разрези и операции. Аз отсичам всичко! Естествено, сте били при Блатото на костите, нали сеньори?

— Да. Всъщност искахме да яздим нагоре към луната, но тъй като още не е достигнала първата си четвърт, щеше да ни липсва необходимото място.

— Понеже се намирате във весело настроение, сигурно сте прекарвали добре пътуването си. А ние се опасявахме, че сте попаднали в ръцете на абипоните. Но изглежда, все пак има някакво тъмно петънце — всъщност къде са взетите от вас коне?

— Изяде ги великанската костенурка, за която си мислехте, че се е нагостила с нас. Ако все още държите да проведете прочутата си операция, може би ще успеете да спасите нещастните животни.

С тези думи той бързо му обърна гръб и отиде при господаря си, седнал настрана под едно дърво. Настани се до него и му каза на немски:

— Тоз хирург искаше да ме ядоса, ама мен хич и през ум не ми мина да му позволя да ме разгневи. Вярно, че затрихме конете, и затуй съжалявам. Чудя се само, че Татко Ягуар все още не ни е трил сол на главата. Не ви ли е направило впечатление?

— Почакай малко! Щом намери време, ще си го навакса.

— За съжаление сигурно сте прав. Ама не си го слагайте на сърцето. Ще поема всичко върху себе си. Ще кажа, че аз съм забъркал цялата каша. На мен не са ми излизали тия кости от главата и не съм мирясал, додето не сте тръгнал с мен.

— Не става, Фрице. Не мога да приема от теб подобна жертва. Не ми позволява моята чест, на латински «хонор». Иначе не бих могъл повече сам да се уважавам.

— Как? К'во? Че кой иска сам да се уважавате? Никои! Важното е аз да ви уважавам, а че и другите хора също.

— Остави, драги Фрице! Та нали никой няма да ти повярва. Наистина, ако знаех какво ще се случи, нямаше да постъпим така. Направихме глупост, която едва ли ще можем някога да изкупим.

— Тъй ли? Туй хич се не знае. Аз пък имам идея как да си възстановим честта.

— Е, как?

— Чрез храброст.

— Искаш да кажеш, че трябва да вземем участие в предстоящата битка?

— Естествено! Или смятате да покажете храбростта си, след като тя свърши?

— Хмм Не съм страхлив, обаче обикновено ръцете на храбреците се цапат с кръв, на латински «сангвис», а на мен не ми се иска да проливам кръв.

— Тъй ли? Значи ще пощадите хората, които ни оставиха да висим над зъбите на крокодилите? Не си спомням нявга да съм бил людоед, ама такива негодници трябва да изчезват оттук и да се изпращат на оня свят!

Докато Фрице полагаше усилия да повдигне бойния дух на господаря си, белите и предводителите на камбасите се събраха, за да чуят какво бе разузнал Татко Ягуар. След като ги осведоми, той добави:

— Убеден съм, че ще ни влязат право в ръцете. Изобщо няма защо да бързаме, понеже по мое мнение не е възможно да пристигнат преди обед. Остава, както се уговорихме — сто души от нашите хора ще минат през долината и ще се скрият извън нея в края на гората. Херонимо ще ги предвожда. Действията в самата долина ще ръководя аз. Ще заема позиция в средата на едната и страна. Враговете ни сигурно ще останат тук на лагер, за да си отпочинат. Тогава ще се покажа, ще отида при тях и ще поискам от ръководителите им да се предадат.

— Ами ако не те послушат и не ти повярват? — намеси се Херонимо.

— Тогава да става каквото ще, аз ще съм изпълнил дълга си.

— Няма да те пуснат да се върнеш, а ще те заловят!

— Ха! Не е толкова лесно да бъда пленен! Но в такъв случай незабавно ще застрелям Гамбусино и Антонио Перильо, а изстрелите ми ще бъдат за вас сигнал да се втурнете напред.

— Но нали междувременно ще се намираш сред тях! Не, много е рисковано, безумно дръзко е!

— И аз мисля така — каза лейтенант Верано. — Веднъж споделих вече мнението си със сеньор Ягуар, обаче той не пожела да се вслуша в него. Защо да щадим тези негодници, още повече че един от нас ще трябва да се излага на такава явна опасност! Никой от тях не го заслужава. Избийте ги, щом се появят, не оставяйте нито един жив! Абипоните са диви животни, и белите, които се намират при тях, са мерзавци, а към мерзавци и хищни животни не бива да сме снизходителни, защото иначе сами ще си навредим. Що се отнася до мен, аз ще стрелям, щом онези типове се приближат.

— Не, няма да го направите! — строго отвърна Татко Ягуар. — Вече чухте мнението ми. Надявам се, че ще успея да помирят двете враждебно настроени червенокожи племена. Освен това ми се иска да заловя живи Гамбусино и Антонио Перильо, но ако се стреля, преди да съм заповядал, е много вероятно да не постигна нито едното, нито другото.

— Ами ако въпреки всичко стрелям? Хамер мрачно свъси вежди и отговори:

— Тогава ще носите вината за пролятата кръв и аз ще ви пронижа главата с куршум.

— Значи ще ме убияте?

— Не, ще ви накажа. Действувате ли против волята ми, сте убиец и няма защо да чувствам угризения на съвестта, ако ви ликвидирам.

Лейтенантът му обърна гръб и се отдалечи ядосан. Щом стигна на разстояние, от което не можеше да бъде чуто, той сви юмруци и гневно промърмори:

— Да си принуден да се подчиняваш на такъв човек! Всички тези типове го обожават, а той се държи с мен така, сякаш е генерал, пред който е застанал някой новобранец. Да решиш да щадиш индианците! Що за безумие! Но все пак ще правя каквото искам. Трябва да бъдат избити! А поставиш ли ги пред свършен факт, тези малоумни човеколюбци нищо не могат да променят. Първият изстрел ще даде сигнал за започване на битката. И този изстрел ще дойде от моята пушка.

Татко Ягуар разясни подробно своя план и после се отправи към дървото, където седяха доктор Моргенщерн и Фрице. Той се обърна към учения:

— Настъпи времето да заемем нашите позиции. Ще ви покажа къде да застанете и вие.

— Чудесно! — обади се Фрице вместо своя господар. — А знаете ли де ни се иска най-много да отидем? — - Къде?

— Там, дето е най-опасно.

— Защо? Откъде идва тази неочаквана храброст?

— Неочаквана? Боже опази! Винаги съм бил смел и храбър. А днес ни се ще да очистим от доброто си име онуй петно, дето ни го лепнаха. Нас да окачат над крокодилите! Амче туй трябва да бъде отмъстено! Ще ги връхлетя, както котката се нахвърля връз врабчетата, а господин докторът с готовност ще ми помага.

— Да връхлетите враговете ли? Няма да го бъде. Ще ви дам такъв пост, където много вероятно няма да забъркате никаква каша. Казвам «много вероятно», защото никак не е сигурно, че и там няма да измърдирите нещо невероятно.

— Аха! И къде ще е този пост?

— При конете, които не можем да вземем с нас в долината. Ще ги охранявате.

— При конете ли! — възкликна разочарованият Фрице. — Значи ще бъдем пастири, а не герои! К'во ще кажете гос'ин докторе?

— Че се подчинявам с нежелание — отговори Моргенщерн. — Ние искаме да се бием и сигурно щяхме да се държим храбро като всички останали.

— Възможно е — каза Татко Ягуар с безразличие, — но от преживяното досега с вас мога да очаквам храбростта ви да бъде по-опасна за приятелите ви, отколкото за враговете. Именно заради това ви възлагам тази миролюбива задача.

— И мислите ли, че ние двамата ще съумеем да опазим толкова много коне? Не знам дали имам правото да твърдя, че притежавам тази способност.

— Няма да бъдете сами — ще възложи същата задача на шестима от камбасите. Надявам се, че поне този път ще мога да разчитам на вас, господин докторе.

— Разбира се. Въпреки че къде-къде предпочитаме да се сражаваме като воители, все пак ще изпълним това задължение, на латински «официум», понеже вие го желаете тъй много.

— Добре. Единствената ви работа е да внимавате някой кон да не тръгне към долината. Няма да ви е трудно, защото ще разчитате на помощта на камбасите.

Той се отдалечи. Беше ясно, че целта му бе само да ги държи настрана от мястото на сражението. Опасяваше се, че много лесно отново може да им хрумне някоя щуротия. Фрице го разбираше твърде добре и така се ядоса, че не се стърпя и даде отдушник на недоволството си:

— Гос'ин докторе, нали сте следвали и сте били там в някакъв университет? — попита той.

— Бил съм даже в три.

— А сега трябва да пазите коне! Нима ще търпите подобно нещо?

— Ами какво да направя?

— Що за въпрос! Просто ще се държим тъй, сякаш хич нищо не ни е казал. Ще оставим конете да вървят по дяволите и тайно ще участваме в битката.

— Бих се присъединил с голямо удоволствие, но нали обещах на Татко Ягуар да остана при конете.

— Но той ги използва само като предлог. Изобщо не става въпрос за конете, щото при тях ще са камбасите. Искането само да ги държи далеч

от битката. Каква излагация само! Амче к'во ще си помислят червенокожите за вас и за мен?

— Мътните го взели, вярно! — обади се Моргенщерн значително по-разпалено от преди, — Индианците действително ще ни помислят за страхливи фусти. Фрице, с теб съм!

— Добре! Ще се бием кат лъвове! Тежко и горко на онзи, дето се съмнява в куража ми. Ударил е сетният му час!...

Приблизително един час преди обяд заеха позициите си. Най-напред тръгнаха белите заедно с осемдесет камбаси, водени от Херонимо, за да се скрият отвън пред долината. Не биваше да стъпват по тревистото дъно на котловината, защото абипоните щяха да забележат следите им. Воините вървяха един подир друг покрай самите стени на котловината под короните на дърветата, а когато я напуснаха и свиха надясно към гората, непрекъснато се придържаха зад храстите, тъй че минаващите през откритото място хора да не могат да видят стъпките им. Едва когато и последният от тях се отдалечи на около двеста крачки от долината, те спряха, за да изчакат идването на неприятеля и после да затворят капана.

Останалите, всичките червенокожи, наброяваха над петстотин души. Те трябваше да заемат позиции наоколо по склоновете на долината, половината от тях — от дясната страна, а другата половина — от лявата. За тази цел се разделиха на два отряда и се отправиха в двете различни посоки към вътрешността на долината. Татко Ягуар се намираше откъм дясната страна. Ето защо Моргенщерн и Фрице тайно се присъединиха към отряда, който трябваше да заеме лявата страна.

В своята разпаленост двамата дребосъци се провряха толкова напред, че когато след време цялата дълга верига от хора се разгърна и всеки зае своето място, те се озоваха на най-предната позиция близо до входа на долината, без Татко Ягуар да подозира за присъствието им.

Освен тях имаше още един бял, който не бе напуснал долината заедно с Херонимо, и това бе лейтенант Верано. Когато всички тръгнаха кой в една, кой в друга посока, Татко Ягуар се приближи до него и го попита:

— Сеньор, нали помните какво ви казах. Все още ли искате да се включите в нашите редици?

— Да.

— Тогава ви моля отсега нататък да не се отделяте от мен.

— Разбирам, сеньор, искате да бъда изцяло при вас и да ме надзиравате, защото ми нямате доверие. Е добре, няма да се противя и ще дойда с вас.

Той тръгна с Татко Ягуар и когато великанът достигна средата на десните позиции, застана до него. Лицето му имаше толкова безразличен израз, че лесно можеше да заблуди всеки, но въпреки това лейтенантът беше решен в подходящия миг да даде съдбоносния изстрел. Отсреща, на отвъдната страна, Фрице поиска от един индианец да му даде нож и отрязва от близкия храст две здрави тояги, като връчи едната на своя господар. Това бяха техните единствени оръжия, понеже пушките им бяха отнети при Блатото на костите.

— Тъй — каза той с доволна усмивка, — който получи удар по главата с тоз удивителен и възпоменателен знак, сигурно няма да намери време за благодарности.

Червенокожите не знаеха каква задача са получили двамата и ето защо не им попречиха да тръгнат с тях. Фрице гореше от нетърпение да употреби своето дървено оръжие, а и докторът желаше час по-скоро да му се удаде възможност да прояви смелостта си. Затова броените минути, които трябваше да чакат, им се сториха почти часове и най-накрая, оглеждайки гъсталаците, покрили височината зад гърба им, Фрице каза:

— Започна да ме обзема скука, а пък търпението да ме напуска. К'во ще кажете? Та не могат ли тез абипони да ходят малко по-бързо.

— Наистина. Това напрегнато очакване е неприятно.

— Де да знаехме дали ще дойдат скоро! Ей къде до нас е входът на долината. Успеem ли да се изкачим на височината, непременно ще видим идването на враговете.

— Вярно. Но храсталаците ми изглеждат твърде гъсти.

— Ами нека опитаме. И двамата сме дребосъци и сигурно ще се проврем по-лесно от други, дето са с телосложение кат вашта гигантохелония.

— Не ми споменавай повече за това животно, не искам да го чувам.

Фрице запълзя пръв, за да пробива път на доктора, който го последва. Трудно беше да се мине през сплетените гъсталаци, но не и невъзможно. След доста големи усилия и разбира се, с изпокъсани

дрехи двамата се добраха до върха на скалата, която образуваше едната страна на входа. Горе също растяха дървета и храсти, обаче външната, спускаща се към равнината страна на скалата беше гола. Едва-що достигнали върха и отправили погледи на изток, те видяха, че очакваните от тях хора идват. Вървяха бавно като пешеходци, които не желаят прекалено да се изморят.

— Ето ги! Слава богу, най-сетне са тук! — извика Фрице и от радост плесна с ръце като дете. — Гос'ин докторе, съвсем скоро танцът започва!

От височината, където двамата «съгледвачи» лежаха скрити зад храстите, можеше да се вижда не само надалеч из равнината, а пред погледа им лежеше като на длан и цялата долина. Тя бе тъй притихнала, спокойна и безлюдна, сякаш никъде наоколо не се намираше и едно живо човешко същество. Начело с петдесетте ездачи, абипоните идваха все по-близо и по-близо. Вече можеха да се различат и отделните лица.

— Виждате ли хората? — попита Фрице. — Забелязвате ли кой язди начело? Познавате ли този най-голям негодник измежду всички негодници?

— Да. Това е Гамбусино.

— Ами онзи от дясната му страна?

— Бикоборецът Антонио Перильо. Но ще трябва да говорим тихо, иначе, щом стигнат долу под нас, ще ни чуят.

Предупреждението му бе съвсем навременно, защото скалите, образувачи «портата» на долината, върху една от които се намираха двамата, бяха високи най-много двайсетина метра. Както вече споменахме, колоната се спря пред входа и вождът навлезе с коня си на известно разстояние в долината, за да я огледа и разбере дали в нея няма хора. Обаче неговият оглед беше повърхностен. Той се върна и съобщи, че могат да продължат. След това поведе своите червенокожи воини в Долината на пресъхналото езеро.

Те го последваха до малкото езерце, намиращо се в средата, и се разположиха по брега му. Никой от тях не подозираше, че е попаднал в клопка, от която няма измъкване. Когато и последният индианец премина през входа, започнаха да навлизат и конниците.

— Гамбусино иска да остане последен — прошепна Фрице на доктора. — Жалко, че сме толкоз нависоко! Как ми се ще да го

цапардосам по муцуната!

Той замахна с тоягата си, сякаш се канеше да удари някого. Храстът, зад който лежаха, от дълги години бе впил корените си дълбоко в скалистата земя. Под влияние на атмосферните явления скалата се бе напукала и станала ронлива. Гамбусино бе спрял коня си точно под тях. В този момент той смуши животното и се приближи още повече до скалата и така ездачът изчезна от погледите им. Ето защо любопитният Моргенщерн се промъкна още по-напред, задавайки тихо въпроса:

— Дали вече мина през входа?

Писано му било да получи отговор на въпроса си по съвсем друг, доста неприятен за него начин, защото се беше промъкнал твърде напред, доверявайки се прекалено на ронливата скала. Тя поддаде под него, и то толкова неочаквано, че беше немислимо навреме да се отдръпне назад. Докторът започна да се пързая надолу.

— Стой, стой! За бога! — извика Фрице от страх толкова силно, че гласът му се разнесе надалеч. — Закъде ще пътувате? Само не и надолу! Няма да го позволя!

Той хвана господаря си за двата крака, за да го задържи. Обаче почвата под него също поддаде, зарони се и без да се пускат, удряйки се ту в храсти, ту в дървета, двамата се запързаяха, затъркаляха и запремятаха надолу по скалата, която на това място за щастие не беше толкова стръмна. Най-накрая се проснаха точно пред коня на Гамбусино.

Понеже и другите бели бяха вече изчезнали във входа на долината, той бе останал тук само с Антонио Перильо и капитан Пелехо. Гамбусино чу изплашения вик на Фрице над главата си, погледна нагоре и видя как двамата злополучни «съгледвачи» летяха надолу. Както вече споменахме, те се проснаха на земята точно пред него и вследствие на получените здрави удари на първо време не им беше до ставане.

— Ами тези пък кои са? — попита той смаяно. — Струва ми се, че ги познавам!

— Que sorpresa! [\[110\]](#) — възкликна Антонио Перильо. — Проклет да бъде, ако не са нашите пленници, които вчера напразно окачихме на клоните. Хей, негодници, мъртви ли сте, или сте още живи?

От коня си той тъй грубо ги заудря с приклада, че те се съвзеха от краткото си зашеметяване. Фрице пръв се окопоти. Опипа крайниците си и като видя, че няма нищо счупено, вдигна своя господар.

— Как мина? — попита го той, без да обръща никакво внимание на техните смъртни врагове. — Тялото ви запази ли се цяло, или някои стави се откачиха?

Докторът също се опипа и после отговори:

— Изглежда, няма нищо счупено, но в главата ми сякаш някой тъпан бие, на латински «тимпанум».

— Туй ще се оправи. Ами как така се затъркаляхте надолу?

— Също като теб, нали и ти...

— Мълчете! — сопна им се Гамбусино. — Ще говорите само когато ви питам! Къде изчезнахте вчера вечерта?

— Дойдохме тук — отговори Фрице.

— Виждам! Но кой ви развърза!

— Никой. Прегризахме ремъците и се освободихме.

— Човече, ако си в толкова добро настроение, че може да ти хрумне да се шегуваш с нас, ще се погрижа много бързо да ти стане тъжно! Искам да знам кой ви освободи!

— А аз не мога да отговоря нищо друго, освен онова, което вече казах. Сами се развързахме.

— По какъв начин?

— И през ум не ми минава да го издам! Обясня ли го, ако отново ни окачите на някой клон, няма да успеем да се смъкнем, защото ще вземете по-добри мерки.

— Това да не е пак подигравка? Питам кой ви освободи? Да не е бил Татко Ягуар?

— Не бъдете толкоз любопитен! Ще ви кажем по-късно. Той хвана господаря си за ръката и минавайки през «портата», двамата бързо се отдалечиха. Антонио Перильо извади пистолета си, но след като се изсмя ехидно, Гамбусино каза:

— Я ги остави! Няма да ни се изплъзнат. Изглежда, не знаят, че нашите воители са вече в долината и щом ги видят, здравата ще се изплашат.

Те последваха хукналите напред дребосъци. Капитан Пелехо яздеше последен. Когато оставиха входа зад гърба си, видяха, че в същия миг докторът и слугата му изчезнаха вдясно зад първите

храсталаци. Но едновременно с това за свое смайване съзряха и един друг от враговете си. Току-що между дърветата от лявата страна на долината се появи Татко Ягуар.

— Todos los diablos! [\[111\]](#) — възкликна Гамбусино. — Това е Татко Ягуар.

Той неволно дръпна поводите на коня си и другите двама последваха примера му. Забелязаха как зад гърба на Татко Ягуар се появи леко облаче дим и в следващия миг изстреля изстрел. Последвалите събития не могат да бъдат описани и за десетократно по-дълго време от времето, в което се разиграха.

Татко Ягуар бе наблюдавал през храсталака приближаването на неприятеля. Но именно гъстият храсталак, който трябваше да го скрива от погледите им, му пречеше да вижда добре. Не можеше да различава отделните лица, а често даже и фигурите. Забеляза как първо навлязоха червенокожите, а после и белите конници и когато се показа краят на колоната, понеже Гамбусино, Перильо и Пелехо бяха останали отвън, той си помисли, че всички са се събрали вече в долината. Ето защо, след като подвижна още няколко предупредителни думи към лейтенант Верано, той излезе от храстите. Едва в този миг видя появяването на Гамбусино и двамата му спътници, но вече не му бе възможно да се върне. А Верано сметна, че времето за действие е настъпило. Той вдигна пушката си, прицели се във вожд на абипоните и натисна спусъка. Изстрелът проехтя и прострелян в главата, вождът рухна на брега на езерото. Последваха мигове на безмълвен ужас, но след това абипоните нададоха силни крясъци, които отекнаха от височините, заобикалящи долината. Щом се разнесе изстрелът зад гърба му, Татко Ягуар светкавично се обърна. Той видя лейтенант Верано все още да стои с вдигната пушка и с няколко бързи скока се озова при него.

— Подлеце, изменнико, убицецо! — прогърмя гласът му. — Това ли ти е подчинението, което поисках от теб?

— Не съм длъжен да се подчинявам на никого — отговори той упорито.

— И на бога ли, който е забранил убийството? Но ти не си обикновен убиец, а си масов убиец!

— Застрелях само вожд!

— Не само него, защото изстрелът ти е сигнал за други шестстотин пушки. Слушай!

Между дърветата от двете страни на долината загърмяха пушките на камбасите. Видяха как много абипони паднаха на земята, а откъм входа на котловината се разнесе силен глас:

— Бягайте, спасявайте се! Обградени сте от всички страни! Тези думи бяха извикани от Гамбусино. После той бързо обърна коня си и изхвъркна от долината в галоп. Антонио Перильо го последва. При това те минаха покрай капитан Пелехо, който току-що последен бе влязъл в долината. Сатанинска усмивка заигра по устните на бикобореца. Той светкавично измъкна ножа от пояса си, изправи се на стремената и прелитайки покрай офицера, го заби в гърдите му. Докато се отдалечаваше в галоп с Гамбусино, той извика:

— Няма да можеш повече да дрънкаш, шпионин такъв! В същия миг Татко Ягуар кастреше лейтенант Верано:

— Вече загинаха най-малко стотина души, а ей там бягат онези, които трябваше на всяка цена да заловя. Нали ти казах...

Той не успя да довърши. Лейтенантът се наклони напред и рухна на земята. Татко Ягуар се наведе над него и забеляза на челото на Верано огнестрелна рана. Един куршум, изпратен от бягащите абипони, го беше убил. Потресен, великанът се изправи и хвърли последен поглед към непокорния лейтенант, чието наказание незабавно бе последвало престъплението му. Тъкмо в този миг изтрещя втори залп на камбасите, които бяха многократно по-опасни за неприятеля, защото абипоните не можеха да ги видят. Враговете им падаха с дузини. Какво трябваше да направи Татко Ягуар? Дали да остави Гамбусино и Антонио Перильо да избягат, като се забави тук, за да сложи край на това избиване? В този миг Гамбусино със своя другар премина през входа в бесен галоп. Това накара Татко Ягуар да вземе бързо решение. Спусна се към един от абипонските коне, които, подплашени от изстрелите, страхливо тичаха насам-натам из долината, и се метна на гърба му. Едновременно с него, размахвайки една пушка, дотича старият Ансиано, скочи върху друг кон и подвижна на великана:

— Сеньор, Антонио Перильо, убиецът на моя господар, бяга. Трябва да го преследвам, трябва да го заловя!

— Идвам с теб! — отвърна му той. — Придържай се близо до мен! Те полетяха заедно към входа. Там Татко Ягуар спря коня си за

миг и подвикна на Херонимо:

— Видя ли двамата бягащи конници?

— Да. Не можахме да ги задържим, защото сме без коне.

— В коя посока поеха?

— Като излезеш от долината, наляво.

— Незабавно сложи край на това кръвопролитие! Преустановете битката, докато се върна!

След тези думи той препусна заедно със стария Ансиано между двете скали, рязко зави наляво и там забеляза в тревата следите на бегълците.

От мига, когато Гамбусино извика, за да предупреди своите хора, и напусна долината, до този момент бяха изминали най-много две минути и все пак двамата ездаци се виждаха вече почти на самия източен хоризонт.

— Няма да ги догоним, защото сме с чужди коне, които нищо не струват — изскърца със зъби старият Ансиано.

— Ще ги догоним, трябва да ги хванем! — изскърца със зъби и Татко Ягуар.

За да намалят собствената си тежест, двамата се изправиха на стремената и наведоха напред, пришпорвайки конете с пети и удари. Разстоянието бавно започна да намалява. Не само Ансиано, но и Хамер, който иначе не можеше да причини и най-малкото страдание на някое животно, забиваше сега пети в слабините на коня си, така че той цвилеше от болка. Дватамa летяха по тревистата равнина успоредно с края на гората, която се простираше от Долината на пресъхналото езеро в източна посока. Разстоянието намаляваше все повече, бегълците явно губеха преднината, която бяха спечелили.

— Да можехме да застреляме конете им! — каза запъхтияният Ансиано.

— Нищо по-лесно! — отвърна Татко Ягуар.

— Нищо по-лесно ли? Мисля, че е невъзможно! — Аз бих могъл, но именно тогава ще ни се изплъзнат. Ще се спасят в гората. Тя е толкова гъста, че ще трябва незабавно да се откажем от всякакво преследване. Изобщо не разбирам защо досега не са се отказали от конете и не са се спасили пешком в гората. Докато са на седлата, съм сигурен, че ще ги настигнем. Следователно трябва да се опитаме да ги отдалечим от гората и да ги подгоним навътре в откритата равнина.

За съжаление не успяха да осъществят плана си. Гамбусино имаше по-добрия кон, но тъй като бе много по-тежък от Перильо, не можеше да изпревари бикобореца и двата коня летяха един до друг. Изплашени, бегълците забелязаха, че разстоянието между тях и преследвачите им непрекъснато се топи. Напразно бодяха с ножове животните си в слабините, за да ги подтикнат към върховно напрежение на силите. В този момент Гамбусино отново се огледа и трепна от уплаха.

— Cascaras! [\[112\]](#) — изруга той гневно. — Мерзавците са по петите ни и искат да ни отдалечат от гората. Напъхай в джобовете си всичко, каквото имаш в кобурите на седлото, а после скачай от коня и давай навътре в гъсталака!

Те изпразниха кобурите на седлата, насочиха конете си косо към гората и щом я достигнаха, скочиха на земята и се шмугнаха в храсталаците. Перильо побърза да навлезе по-навътре, обаче Гамбусино го задържа за ръката и му заповяда:

— Стой! Тук сме в такава безопасност, сякаш сме в лоното Аврамово. Да не мислиш, че Татко Ягуар ще рискува да се приближи и да се изложи на куршумите ни?

И тъй, двамата останаха скрити зад първите храсти с готови за стрелба пушки в ръце и напрегнаха слух и зрение, за да чуят или забележат приближаването на преследвачите. Ала нищо не успяха да видят. Пред храстите всичко остана тихо и спокойно.

— Виждаш ли, че излязох прав? — обади се Гамбусино. — Няма да се приближат!

— Тогава, изглежда, сме спасени. Тук можем спокойно да изчакаме, докато двамата негодници си отидат, и после да продължим ездата.

— Да продължим ездата? Ще трябва да се откажем от нея.

— Защо?

— Защото няма да имаме коне.

— Та нали са пред храстите! Оттук ги виждам. След като скочихме от тях, не се отдалечиха много.

— Не си въобразявай, че Татко Ягуар е толкова глупав да ни ги остави! Ще бъдем принудени да извървим пеша по-голямата част от дългия път до Баранка дел Омисидио. Постъпи много умно, като

пречука капитана. Сега онези типове нямат никаква представа накъде ще се отправим. Слушай! Ето на, видя ли че бях прав!

В този момент отвъд храстите се разнесоха два изстрела, след което двата коня рухнаха мъртви на земята, улучени от куршумите на Хамер. Гамбусино съвсем точно бе предвидил действията на Татко Ягуар. Когато двамата бегълци скочиха от конете си и изчезнаха в гората, старият Ансиано радостно извика:

— Разбрали са, че ги догонваме, и се скриха в гъсталака. Сега ги хванахме. Бързо подир тях!

Той се намери да пришпори коня си към още по-бърз бяг, за да достигне по-скоро мястото, където двамата изчезнаха. Но Хамер, който яздеше непосредствено до него, хвана поводите на жребеца му и след няколко скока на конете, му се удаде да го спре.

— Какво те прихваща? — попита той стареца. — Нима искаш да отидеш право в ръцете на смъртта? Трябва да спрем.

— Да спрем ли? — учуди се старецът. — Та нали тогава ще ни избягат! Въпреки че гората е много гъста, ще навлязат толкова навътре, че ще ни е невъзможно да ги открием!

— Не, няма да постъпят така. Обзалагам се, че са спрели зад първите храсти, за да ни посрещнат с пушки в ръка. Приближим ли се, ще отнесем куршумите им.

— Вярно, сеньор! Не помислих за това. Но нима ще оставим тези мерзавци да офейкат?

Минута-две Татко Ягуар гледа мрачно пред себе си и после каза:

— Не ни остава нищо друго, освен да се върнем.

— Но аз трябва на всяка цена да заловя този убиец Антонио Перильо!

— И аз трябва на всяка цена да догоня Гамбусино. Обаче ако се увлечем да извършим някоя непредпазливост, може не те да ни паднат в ръцете, а да стане обратното.

— Сеньор, няма ли някакъв изход? Толкова сте опитен. Никога не ви липсва отговор на каквото и да било. Нима вашата прозорливост ще ви напусне тъкмо когато сме тъй близо до целта?

— Не, не е точно тъй, както си мислиш — отвърна Хамер и лицето му отново започна да се прояснява. — Принудени сме да ги оставим да избягат, но само временно. Известно ни е мястото, където се намират в момента, и ще тръгнем по следите им.

— Но това ще може да стане едва по-късно!

— Вярно. Сега трябва да се върнем в долината, където на първо време присъствието ми е по-необходимо, отколкото тук.

— Тогава двамата негодници ще се измъкнат навън, ще яхнат конете си, застанали ей там край храсталака, ще препуснат и ще спечелят такава преднина, която няма да можем да наваксаме.

— Ще бъдат принудени да вървят пеша. Аз ще се погрижа за това. Той вдигна двуцевката си и я насочи към конете на бегълците. Двата куршума улучиха толкова точно, че животните веднага паднаха на земята. Без да се огледа, Татко Ягуар обърна коня си, Ансиано го последва.

Когато пристигнаха в Долината на пресъхналото езеро, бяха посрещнати от отряд камбаси, които имаха задачата да охраняват входа на долината. Техен предводител бе Твърдия череп. Когато Татко Ягуар го попита какво е положението вътре, той отговори:

— Точно според нашите очаквания, сеньор. Ние победихме.

— Това се разбира от само себе си, понеже абипоните нямаше как да ни победят. С въпроса си исках да разбера какво стана с тях. Не сте стреляли повече, след като се отдалечих, нали?

— Стреляхме още няколко пъти, сеньор.

— Защо? — избухна Хамер. — Та това е чисто убийство!

— Те са наши врагове и ако ни бяха победили, щяха да ни избият до последния човек.

— Тогава сигурно сте застреляли почти всички! Нали наредих на Херонимо да сложи край на това избиване. Ансиано, ела да видим какво става!

Двамата минаха през входа и навлязоха в долината. Пред очите им се разкри много тъжна картина. Камбасите, скрити допреди между дърветата, бяха напуснали прикритията си, за да покажат на враговете си своето числено превъзходство. Седейки пред дърветата все още с оръжия в ръка, те бяха обградили цялото открито пространство на долината. Вдясно, където преди бе стоял Татко Ягуар, сега се намираше Херонимо със своите бели спътници. Доктор Моргенщерн и Фрице също бяха при тях.

Абипоните все още стояха по брега на малкото езерце. Не се решаваха да предприемат нападение и бяха събрали на едно място своите убити и ранени. Не беше трудно да се види, че от тях бяха

паднали навярно повече от половината. Това предизвика гнева на Татко Ягуар. Приблужи се в галоп до Херонимо, скочи от седлото и с остър глас го попита:

— Какво стана, че виждам толкова много трупове, без да говорим за ранените? Нали ти казах да не се стреля до завръщането ми!

— Не съм виновен, че нещата се развиха иначе — отвърна Херонимо. — Не ми се подчиниха. Направо трябваше да ги заплашвам, за да прекъснат стрелбата.

— Тогава поне няма да поставяме прекалено сурови условия на оцелелите. За съжаление лейтенант Верано застреля върховния вожд на абипоните, следователно ще преговаряме с по-низшите вождове. Изпрати им един вестоносец. Обаче трябва да бъдат невъоръжени.

След тръгването на пратеника Хамер се обърна към Моргенщерн на немски език:

— Нали ви казах да останете извън долината, при конете. Всъщност как попаднахте на отсрещната страна и при това в ръцете на неприятелите?

Дребосъкът отговори:

— Вследствие на нашата храброст, наречена на латински «фортитудо», а също и «стренуитас».

— Значи, неподчинение! Но странно, че вашата храброст винаги води до беди! Сигурно във вашия случай става въпрос за някакъв много злощастен вид «фортитудо» или «стренуитас».

В този момент при него дойде един от спътниците му, за да му съобщи, че умиращият капитан Пелехо искал да говори с него. Последван от Ансиано, той се завтече бързо към мястото, където бяха положили тежко ранения човек върху шума и криво-ляво го бяха превързали. През превръзката се процеждаше кръв и той притискаше раната си с длан, сякаш така можеше да задържи отлитания живот. По смъртнобледото му лице и очите, които вече губеха своя блясък, Татко Ягуар разбра, че в случая всяка помощ е безсмислена, но въпреки това той коленичи до ранения, за да прегледа раната му.

— Не си правете труд, сеньор — каза Пелехо с отпаднал глас. — Чувствам, че раната е смъртоносна.

— За съжаление виждам, че за вас няма спасение. Остават ви броени минути живот. Искате ли да облекчите съвестта си? Имате ли някакво желание, чието изпълнение да е по силите ми?

— Желание ли?... Да! — отговори офицерът и за секунди очите му отново се оживиха. — Отмъстете за смъртта ми, сеньор!

— Ще го направя. И аз имам голяма сметка за уреждане с бегълците. Ще прибавя към нея и това убийство. Но помогнете ми! Известни ли са ви плановете на двамата мъже?

— Да — отвърна Пелехо, притискайки конвулсивно длан върху раната си. — Имам да живея само броени секунди, но те ще са достатъчни, за да ви съобща какво подслушах. Чрез този военен поход и последвалите размирици Гамбусино и Перильо искаха да забогатеят. Надяваха се на плячка. Но ето че сега са принудени да се откажат от нея. В замяна на това се канят да задигнат тъй желаното богатство от планините.

— Аха! Знаете ли мястото?

— Да. Намира се близо до Салина дел Кондор.

— А известно ли ви е името му?

— Да, но съм толкова отпаднал, че... че първо трябва да си го припомня.

— Дали не е Баранка дел Омисидио?

— Да, да, то е!

— Та нима там има някакви съкровища:

— Несметни богатства от времето на инките!

— А Гамбусино откъде е научил?

— От Антонио Перильо. Бикоборецът случайно видял някакъв индианец да слиза по пълнолуние в Баранка, а на сутринта да се връща, натоварен със скъпоценности. Проследил индианеца и го убил за да го ограби. Взел даже и скалпа му.

Старият Ансиано промърмори с глух глас няколко неразбираеми думи. Татко Ягуар продължи с въпросите си:

— А Перильо бил ли е по-късно отново в Баранка?

— Да, търсил е съкровищата, но нищо не е намерил. И сега се кани да се качи горе заедно с Гамбусино, понеже той бил по-опи...

Офицерът говореше с прекъсване, а често едва-едва промълвяше само отделни думи. Гласът му отслабваше все повече. Ето че в този момент замлъкна, направи опит да се надигне, надавайки задавен вик, след което пак се отпусна. Очите му се затвориха. Хрипливото му дишане ставаше все по-тихо. Крайниците му потръпнаха конвулсивно, той се изпъна... и умря.

— Свърши! — каза Татко Ягуар и се изправи. — Беше метежник и предател и получи заслужено наказание. Но последните му думи са много важни за нас.

— Да — кимна Ансиано със сериозен израз. — Днес Антонио Перильо ми се изплъзна, но ще се лепна по следите му като хрътка и няма да се отклоня от тях, докато не го заловя.

— Що се отнася до следите му, ние изобщо няма да се съобразяваме с тях. Тъй като узнахме, че Баранка дел Омисидио е крайната цел на убийците, необходимо е само да се доберем до това място и там да ги очакваме.

Петнадесета глава

Моргенщерн постига целта си

В този момент дойдоха вождовете на абипоните, а откъм входа се приближи Твърдия череп. Беше време да започнат преговорите, още повече че вече бе късен следобед.

В преговорите взеха участие само белите и вождовете. Татко Ягуар държа няколко помирителни речи, в които се постара да направи исканията на камбасите по-умерени, а на абипоните да докаже, че приятелството им с Гамбусино и неговите привърженици им е донесло само нещастия и че най-разумното за тях би било да заживеят в мир и разбирателство с червенокожите си братя. Думите му оказаха желаното въздействие и върху двете страни. После се започна нещо като пазарлък за размера на военното обезщетение, което абипоните трябваше да платят на камбасите. Това не мина без силни вълнения и остри пререкания, но все пак след известно време Татко Ягуар постигна предвижданото споразумение.

Камбасите не бяха изгубили нито един човек, което даваше достатъчно основание да не поставят прекалено високи изисквания. Големият брой убити и ранени сред абипоните бе за тях твърде сурово наказание. Всички трябваше да предадат оръжията си и да се закълнат, че няма да нарушат мира. Татко Ягуар успя да осуети налагането на наказание чрез доставка на коне и говеда, защото и бездруго, за да могат да ги предадат на камбасите, абипоните щяха първо да се видят принудени да ги откраднат от белите заселници. Камбасите ликуваха и просто едва намираха думи да изкажат благодарността си на Татко Ягуар. Но абипоните бяха страшно сломени. Седяха при убитите, оплаквайки ги, или разхлаждаха с вода ранените. Днес и победители, и победени останаха заедно в долината. На следващия ден обезоръжените абипони щяха да се оттеглят, разбира се, само здравите и леко ранените. Камбасите щяха да се погрижат за тежко ранените, които по-късно щяха да последват своите съплеменници.

Нямаше друг човек, който толкова много да се радва на потоците пролята кръв, както дон Пармесан Руи ел Иберию, защото мислеше, че хирургическите му познания и сръчност ще могат да блеснат с пълна

сила. Той се обърна към вождовете на абипоните, за да му дадат разрешение да лекува техните ранени, обаче получи хладен отказ, понеже червенокожите разбират от лечение на рани много повече от някои бели лекари. Ето защо той се върна разгневен и се обърна към Моргенщерн, с когото най-много обичаше да споделя:

— Сеньор, нима тези нехранимайковци не заслужават тояга? Отблъснаха помощта, която им предложих. Нали и вие сте на мнение, че щях да спася мнозина от техните ранени?

— Убеден съм — отвърна учтиво Моргенщерн.

— Да, щях да спася мнозина! Видях ги да лежат в кърви с простреляни крайници. Тези крайници трябва да се отстранят, иначе ще гангреният. А нима може да ги отреже някой друг по-изкусно от мен? Та нали сте напълно убеден, сеньор, че аз отсичам абсолютно всичко?

— Не се съмнявам ни най-малко.

Настъпи вечерта, а с нея се появиха и гости — жените и неголемите деца на камбасите. Те знаеха по кое време се очакваше започването на битката и ето че заприиждаха на големи тълпи, за да разберат какъв е нейният изход. Надонесоха порядъчни количества храна и напитки и понеже вече бе сключен мир, и победените получиха разрешение да участвуват във вечерята. Горяха много огньове, край които на по-големи или по-малки групи лагеруваха и приятели, и неприятели.

Въпреки че не можеше и да се мисли повече за някаква опасност, все пак Татко Ягуар изпрати при входа на долината двоен пост. Това беше по-скоро резултат на навик. Изглежда, тъй мислеха и двамата индианци, натоварени с тази задача, защото, след като постояха сами известно време, им стана скучно и се завърнаха при своя огън, без да бъдат забелязани от Татко Ягуар. Това неподчинение, макар привидно да бе само малка немарливост, щеше да има твърде тежки последици.

Гамбусино и Антонио Перильо останаха скрити в храсталаците около час и едва след това първият от тях се осмели да покаже глава навън и да се огледа.

— Не виждам жив човек — рече той.

— Значи са си отишли — обади се другарят му.

— Не е чак толкова сигурно. Ами ако са се сврели нейде наблизко в гъстака, за да изчакат, докато се покажем!

— Но в такъв случай би трябвало да забележим конете им.

— Не е така. Вярно, гората е гъста, но все пак по края и тук-там има по-редки места, където е възможно да скриеш два коня.

— Щом искаш да си толкова прекомерно предпазлив, можем да киснем тук до второ пришествие.

— Съвсем няма да чакаме толкоз дълго. Но все още не ми се ще да се покажа навън в откритата равнина. Може веднага да отнесе някой куршум. Обаче щом се стъмни, не рискуваме нищо.

Тогава ще е възможно даже да се върнем до Долината на пресъхналото езеро.

— Ти луд ли си? Да не искаш да ни хванат?

— И през ум не ми минава. Само ми хрумна една идея и ми се струва, че е направо великолепна.

— Каква е тя?

— Нямаме коне и едва ли ще намерим възможност през очакващите ни дълги дни на странстване да се снабдим с животни. А в долината има колкото щеш.

— И ти искаш да ги отведеш?

— Не всичките, а само два.

— Би било безумна дързост!

— Ами! Знаем много добре, че камбасите са победители, и се опасявам, че са избили нашите съюзници до крак. След подобен успех южноамериканските индианци са като изпаднали във възторг деца. Те крещат и ликуват, ядат и пият и ще мислят само за победата си над нас. Може би ще забравят да охраняват входа на долината. Но дори да поставят пазач, ще го обезвредим и след това би трябвало не знам какво чудо да стане, за да не докопаме два коня.

— Ами ако не са оседлани?

— Глупак! Я погледни навън! Не виждаш ли, че Татко Ягуар не е взел седлата и оглавниците на застреляните коне? Намерим ли две неоседлани животни, ще се насочим насам, за да се снабдим с необходимото.

Перильо изказа още няколко възражения, но те бяха отхвърлени от Гамбусино. Междувременно се свечери и двамата напуснаха предпазливо скривалището си. Не тръгнаха обратно покрай гората, защото се опасяваха, че лесно могат да се натъкнат на засада, а първо се промъкнаха на известно разстояние навътре в равнината и едва след

като гората се изгуби от очите им, свърнаха надясно, насочвайки се към Долината на пресъхналото езеро.

За да се доберат до нея, им бе необходимо четири пъти повече време, отколкото през следобеда, когато бягаха оттам, препускайки на коне. Нямаше как да объркат пътя, защото постепенно пак се приближиха до гората и най-накрая закрачиха покрай нея. Преди още да успеят да различат в тъмнината входа, дочуха долитащия откъм долината шум.

— Слушай! — каза Гамбусино, като спря и наостри уши. — Празнуват победата. По дяволите, защо трябваше да ни сполети тази участ! Значи все пак предчувствието ми, че Татко Ягуар ни е изпреварил, се оказа вярно.

— Тогава трябваше да се съобразиш с това предусещане. Пелехо имаше право, като настояваше да бъдем по-предпазливи.

— Не ми говори за този обесник! Било е писано тъй да стане и вече нищо не може да се промени. Остани тук да ме чакаш! Ще се промъкна напред на разузнаване.

Той изчезна безшумно. Върна се след десетина минути и с радостен глас съобщи:

— Тъй е, както си мислех. Никой не стои на пост. Можем да влезем, без да ни забележат. Ела!

Той улови Перильо за ръката и го поведе със себе си. Щом достигнаха скалистата «порта» на долината, срещу тях блеснаха светлините на многобройните огньове, тъй че трябваше да се придържат плътно до скалите, в тяхната сянка. Гамбусино посочи към канарите и каза:

— Това е мястото, където двамата дребосъци, облечени в червени дрехи, се изтъркаляха от скалата в краката ни. Но аз ги оставих да си вървят, понеже мислех, че и бездруго са ни в ръцете. А ето че пак ни се изплъзнаха!

— Няма значение. Сега се радвам, че не ги убихме.

— Защо?

— Защото все пак може би са такива, за каквито се представят. Колкото пъти се натъквахме на тях, те винаги се държаха тъй детински глуповато, че ми се струва невъзможно единият от тях да е полковник Глотино.

— Колкото повече се замислям за този тип и неговите номера, толкова повече и аз се убеждавам, че навярно сме се лъгали. Бяхме подведени от голямата прилика. Срещнем ли се пак с тези двама червенодрешковци, изобщо нямам намерение да се отнасям към тях като с истински мъже. Нито ще посегна на живота им. Единственото, от което трябва да се боят, са няколко здрави плесника. Ще им ги зашлевя затова, защото непрекъснато се осмеляват да ми се изпречват на пътя като досадни гадини. Но сега нямаме време да говорим за тези джуджета. Я виж колко добре се нареждат нещата!

Той посочи с ръка към вътрешността на долината, където на светлината на огньовете всички намиращи се там хора можеха да се разпознаят горе-долу добре.

— Я погледни там наляво! Познаваш ли го? — продължи той.

— Татко Ягуар!

— Да. Ей, да можех да изпратя един куршум на този пес! Но нека не се бавим. За щастие наоколо коне колкото щеш.

Той имаше право. Както вече споменахме, отначало камбасите оставиха конете си край потока извън долината, под надзора на няколко воители. Сега се беше стъмнило и понеже битката бе свършила, пуснаха конете в долината, където те се разпръснаха в различни посоки. Татко Ягуар не се възпротиви, защото беше убеден, че на входа са застанали двамата пазачи. Да знаеше само кой стоеше в момента на тяхно място!

Докато двамата бегълци оглеждаха конете, които пасяха близо до тях, Антонио Перильо се обади:

— Нали чухме изстрели, а въпреки това, изглежда, сякаш изобщо не е имало сражение.

— Защо? Откритият срещу абипоните огън е бил дори ужасен. Нима не виждаш големия брой трупове ей там край езерото!

— Но къде са отишли другите абипони?

— Избягали са, естествено.

— Невъзможно! Татко Ягуар беше поставил пред долината засада от стотина души. Ние успяхме с голяма мъка да се изплъзнем от хората, обсадили входа. Та как са могли тогава да офейкат абипоните?

— Хмм! Това, което казваш, е твърде основателно. Дали пък наистина не са избити до крак? Но в такъв случай би трябвало да видим много повече трупове.

— Сигурно са ги хвърлили във водата.

— Не ми се вярва! На камбасите няма да им хрумне идеята по подобен начин да си развалят скъпоценната вода, понеже...

Той млъкна, засенчи очите си с длан, взря се напрегнато към един от огньовете и после избухна:

— Демонио! Досега не си бях дал труд да огледам отделните лица. Едва сега виждам, че абипони и камбаси са насядали заедно около огньовете.

— Възможно ли е?

— Вгледай се по-внимателно!

Антонио Перильо се убеди, че Гамбусино има право, и попита:

— Как ли е станало? Просто да не повярваш!

— Не е трудно да се разбере. Абипоните бяха обкръжени. Щяха да загинат до последния човек. Били са принудени да молят за милост, за да си спасят живота.

— Милост ли? Хич не изглежда да е било така. Та те не са вързани. Ядат заедно с победителите и ходят насам-натам като свободни хора.

— Tempesta! [\[113\]](#) Вярно! За това е виновен онзи подлец Татко Ягуар. Сключил е мир между абипоните и камбасите.

— Но сигурно абипоните е трябвало скъпо да го заплатят!

— Не се лъжи! Този човек е умен. Чрез плащането на голямо обезщетение той само би разбудил чувство за мъст и би засилил враждата между племената. Обзалагам се, че на абипоните е било опростено всичко. Сигурно са им казали, че загубите им са достатъчно сурово наказание за тях.

— Не мога да си представя подобно милосърдие.

— Но аз мога, защото ми е известна хитростта на Татко Ягуар. Спечелили са абипоните на своя страна и се отнасят към тях приятелски. От днес нататък няма да можем да ловим риба в мътна вода. Край на замисления метеж и много добре стана, че ние двамата имаме нова цел. Съвсем наблизо се намират две животни. Изглежда, не са лоши. Да ги вземем, ти — дясното, а аз — лявото. Но предпазливо! Легни на земята!

Те запълзяха в тревата към двата коня, които бяха без седла, обаче имаха оглавници. При тях се изправиха, освободиха юздите, вързани за надлъжния ремък на оглавниците, хванаха краищата им в ръка, легнаха

на земята и запълзяха обратно, дърпайки бавно животните подир себе си. Навън пред скалистата «порта» Гамбусино въздъхна зарадвано и каза:

— Видя ли, че мина много лесно! Като се сдобихме с коне, ще си спестим много ходене пеша. Сега ще вземем седлата, ще заобиколим непроходимата гора, изпречила се тъй на пътя ни, а след като я оставим зад гърба си, се отправяме към Салта, откъдето ще продължим с дилижанса за Умауака. С него ще пътуваме по-бързо, защото сменят конете му на всяка спирка.

— Ами от Умауака нататък?

— Ще вземем мулета, защото горе, в разредения въздух на планините, с конете няма да стигнем доникъде.

— Добре ми е известно. Но откъде ще намерим пари за мулета? За преследваната от нас цел не става да ги наемем, ще трябва да ги купим, а аз нямам у себе си пари дори за някой дърт козел, камо ли за хубаво муле.

— Не се тревожи. Вярно, че и моите джобове не са пълни, но в Умауака имам приятел, който ще ме снабди с всичко необходимо.

— Кой е той? Може би и аз го познавам.

— Казва се Родриго Серено.

— Да не би да имаш предвид експедитора, който живее извън града, край пътя, водещ към Потоси?

— Да. Същевременно той има и голяма странноприемница, заема коне и мулета и се занимава още с десетки други сделки.

— Разбира се, че го познавам. Щом е твой приятел, няма защо да се тревожим.

— Нали ти казах, че ще ми даде всичко, от каквото имам нужда. А сега да възседнем конете! Тази нощ ни очаква продължителна езда.

Те се метнаха на конете и препуснаха.

По-късно двама камбаси дойдоха при входа на долината, за да сменят предишните постове. След като никъде не видяха двамата лекомислени пазачи, те заеха местата им, но и през ум не им мина да съобщят на Татко Ягуар, че скалистата «порта» известно време не е била охранявана. След време Хамер се приближи, за да провери постовете, и завари всичко в ред, без изобщо да подозира, че се е случило нещо, което неминуемо щеше да провали целия му план. Даже не откриха, че липсват два коня, тъй като те бяха от животните на

абипоните и следователно камбасите нямаше как да забележат изчезването им.

Камбасите останаха будни дълго след полунощ. Радостта, че се бяха избавили от едно толкова страшно нападение, не им позволяваше да заспят. А и белите, на които дължаха спасението си, се видяха принудени да будуват заедно с тях.

Доктор Моргенщерн и неговият Фрице седяха настрана в тъмнината в кисело настроение и заети само със собствените си ядове, рядко разменяха по някоя и друга дума. Защо ли? Това можеше да се научи тъкмо в момента, когато Фрице прошепна на господаря си:

— Амче доколко ли може да е голяма глупостта, дето сме я направили?

— Знам ли? — отвърна Моргенщерн. — В певческото дружество на Ютербок получавах съвсем друго признание.

— Може и тъй да е, ама тук, в Гран Чако, се иска нещо повече от един добър и приятен баритон. Преди всичко човек трябва да е зъбат и да има порядъчна доза храброст.

— Та нима не бяхме храбри? Не само че застанахме в най-предните редици, ами дори се изкачихме на скалата, за да посрещнем първи врага!

— Хмм! Да си го кажем ли правичката?

— Разбира се!

— Добре! Сега ми се струва, че действахме прибързано.

— Прибързано ли, на латински «препроперус»? Защо мислиш така, драги Фрице?

— Защото тръгнахме напред толкоз бързо, без да имаме разрешение.

— Не се нуждая от разрешение. Аз съм свободен човек.

— Аз също. Ама всичко зависи от определени условия. В Гран Чако човек трябва да се държи по-различно, отколкото в Щралау край Румелсбургското езеро. Там аз превъзхождам Татко Ягуар, ама тук той ме превъзхожда и затуй е уместно да следвам указанията му.

— Но нали ти направи предложението да не отиваме при конете, а да останем в долината!

— И през ум не ми минава да го отричам. Имах най-добри и храбри намерения. Исках да се проявя и да дам и на вас възможност да пожънете слава и почести. Но отде можех да знам, че таз скала е

трошлива и ронлива кат бисквита? Можех ли да подозирам, че тъй предателски ще ме изпързая надолу тъкмо пред краката на Гамбусино? Ако не беше станало тъй, той нямаше да забележи нищо, щеше да влезе в долината и щяха да го пленят. В този случай трябва да дам пълно право на Татко Ягуар.

— Щом тъй представяш нещата, не мога да не се съглася с теб. Наистина се изложихме!

— Да, брахмe срама въпреки хубавите тояги, дето ги отрязавме. Те останаха горе на скалата, а ние се изтърколихме долу. Ако се беше случило обратното, щеше да е по-добре. Можехме ние да останем горе, а тях да изпратим долу. Ама станалото — станало.

— Така е, но въпреки това ме измъчва. Не можем ли някак си да измием този позор? Не можем ли да извършим някакво геройство, което отново да ни възвърне нашата неопетнена чест, на латински «дигнитас» или «хонор»? Фрице, посочи ми някой подвиг и веднага ще го извърша!

— А аз ще ви помагам. Тук из тези местности възможностите да проявиш геройство просто хвърчат из въздуха. Сами ти идват на крака. Хващаме здраво първата от тях, която ни се изпречи, и я използваме! След туй хората пак ще ни уважават.

— Добре, с теб съм! Значи, извършваме първия подвиг, който ни се изпречи на пътя!

— Да, извършваме го дори ако заради него трябва да изпуснем някоя гигантохелония.

— Не — прекъсна го бързо Моргенщерн. — Чак дотам няма да се оставя да ме увлече храбростта ми. За мен няма нищо по-важно от едно великанско допотопно животно. Впрочем скоро ще се доберем до тази наша приказна цел. Нали знаеш, че вождът ми обеща такова великанско животно?

— Но дали ще удържи думата си?

— Несъмнено. Ако ли не, ще го извикам на двубой на живот и смърт, а туй ще е същевременно и подвигът, който може да ми възвърне неопетнената чест.

— Аз на ваше място пак бих попитал вожда, още повече че тъкмо сега ще мине покрай нас.

Действително в този момент Твърдия череп се приближаваше към двамата. Те се изправиха на крака и Моргенщерн го попита дали не е

забравил обещанието си.

— Не съм — отвърна той. — Никога не съм излъгал някой приятел.

— Значи наистина има такова огромно животно?

— Да. Намира се на един ден езда отвъд селото, разположено край Бистрия поток. Заклевам ви се.

— И ще ми го продадете, нали?

— Няма да го продам, а ще ви го подаря, сеньор. Вашите приятели ми направиха такава голяма услуга, като на мнозина от нас спасиха живота и имуществото. Как мога тогава да искам да ми заплатите костите!

— А кога ще ми покажете животното, сеньор?

— Утре не става — все още имаме много работа, но вдругиден с удоволствие ще бъда готов да яздя с вас до онова място.

— А що за животно е то? Глиптодонт, мегатериум или може би мастодонт?

— Никога не съм чувал тези имена. Ще го видите и ще решите как да го наричате.

След тези думи той се отдалечи и седна при Татко Ягуар. Хамер го попита за какво е разговарял с дребосъка и когато разбра, по лицето му пролича, че взе някакво решение, усмихна се и каза:

— Този доктор дава мило и драго за великанските си животни. Добър човек е и макар че вече неведнъж ми е създавал неприятности, ми се иска да го зарадвам с една изненада. Докъде сте разкопали животното?

— Показа се главата и гръбните кости чак до опашката. После пак го затрупахме с пръст.

— А здраво ли утъпкахте земята, та да е трудно да се изрови?

— Не, само я нахвърляхме, защото се канехме да го продадем.

— Колко време ще е необходимо, за да се разкрие целият скелет?

— Ако се заловят за работа девет-десет души, ще свършат за няколко часа, макар че животното се намира в твърда варовикова почва.

— Имате ли подходящи инструменти?

— Да, инструменти, изработени по наш, а не по ваш начин, но въпреки това вършат почти същата работа.

— И се каниш вдругиден да го заведеш до въпросното място?

— Да.

— Добре! Утре ще ми дадеш ли десет души с необходимите инструменти? Искам да отида дотам и да се постареем с пристигането си докторът да завари изкопано цялото животно. Но преди това не бива нищо да му казваме. Трябва да е изненада.

— Ще получите необходимото. Ще ви дам и водач, който познава местността много добре, а също и ремъци, за да свържете отделните кости. Там сами ще си отрежете подпори, за да изправите скелета на място. Наоколо растат бамбук и високи храсти, колкото щете.

Обещанието, че вдругиден ще види великанското животно, не позволи на доктора да мигне. Впрочем той не беше единственият човек, който не спеше. Абипоните също будоваха, къде защото бяха възбудени от понесеното поражение, къде от болките, причинявани им от раните. През нощта умряха още неколцина от тях.

На сутринта Татко Ягуар даде на Херонимо необходимите указания, метна се на коня си и като взе десетина камбаси, препусна, без да каже къде отива и кога ще се върне. Беше на мнение, че в долината могат да минат и без него, тъй като в лицето на Херонимо имаше надежден заместник.

Най-напред трябваше да се реши въпросът къде и как да бъдат погребани трупите. Те бяха толкова много, че за заравянето им в земята щяха да са необходими голям брой хора, а и немалко време. Ето защо всички се съгласиха с предложението на Херонимо да изгорят трупите извън долината. Пренесоха мъртвците пред «портата» и от телата и сухи дърва издигнаха клади, които запалиха. След като свършиха тази работа, пладнe бе вече превалило и здравите и леко ранени абипони трябваше да се изтеглят. Вярно, че те с удоволствие щяха да останат при тежко ранените воители, но все още им нямаша пълно доверие, въпреки че бяха обезоръжени. Обещаха им, че ще се грижат добре за оставащите абипони, след което те тръгнаха пешком, защото естествено конете им бяха взети като плячка. Върнаха им само ножовете, понеже по пътя щяха да им бъдат извънредно необходими.

След това камбасите започнаха да мислят за завръщането в своите села и поселища. Решиха една част от тях да останат в Долината на пресъхналото езеро, за да се грижат за тежко ранените, докато те заякнат достатъчно и могат сами да напуснат долината. За тази цел трябваше да построят колиби от клони и шума. Голяма част от

следобеда премина в уреждането на всички тези работи и в приготовленияа. После, с изключение на ранените и техните болногледачи, всички останали тръгнаха на път. В резултат от късното потегляне колоната достигна селото на камбасите край Бистрия поток едва след настъпване на тъмнината. Воините навлязоха като победители и бяха посрещнати и поздравени както подобава. Естествено индианците преди всичко отдадоха почит и уважение на белите, защото им дължаха благодарност за избавлението от тъй голямата опасност.

И тук тържественото отпразнуване на победата се състоя в пиршество, което продължи до късна нощ. На сутринта вождът подкани доктора да се приготви за обещаната езда. Белите взеха участие без изключение, а към тях се присъединиха и доста камбаси.

През гори и пустинни области пътят водеше все на север, докато привечер достигнаха едно солено езеро, разположено в равнина с глинеста почва и заобиколено от гора и храсталак.

— Тук ли е? — попита Моргенщерн, обхванат от трескаво вълнение.

— Да, наблизко — отговори вождът.

— Ами заведете ме де, бързо!

— Имайте търпение! За днес е вече твърде късно. Слънцето изчезна зад дърветата и след броени минути ще се стъмни. Нали няма да можете да копаете. Трябва да почакаме до утре.

— В такъв случай ще умра от нетърпение. Знаете ли, че всъщност тъкмо днес имам право да видя въпросното място, макар да не разполагаме с време за копаене?

— Защо?

— Защото днес е моят рожден ден, на латински «диес наталис».

— Вашият рожден ден? Кой да ни каже! Щом е тъй, сеньор, ще ви покажа мястото още днес. Но не веднага, защото са ни необходими всички хора, та още преди настъпването на мрака да насъберем достатъчно дърва за огъня. След като се погрижим за всичко, тогава ще видите животното на светлината на факли.

Започнаха да събират дърва, и то съвсем бавно, понеже хората бяха посветени в намеренията на Татко Ягуар. Вождът бе осведомил всички с изключение на Моргенщерн и Фрице. Беше особено важно да изчакат пълното смрачаване, за да има изненадата по-голям ефект.

Моргенщерн търсеше сухи дърва с най-голямо старание, за да ускори колкото се може повече настъпването на дългоочаквания миг. При това не забеляза, че в околността на бивака имаше следи от копита и човешки крака, които не бе възможно да са оставени от него и неговите спътници. Още по-малко пък му направи впечатление, че вождът и Херонимо изчезнаха за по-дълго време. Те отидоха при Татко Ягуар, за да му съобщят, че точно днес е рожденият ден на изследователя на допотопни животни, една вест, която бе добре дошла за целта им.

Най-сетне събраха достатъчно дърва и запалиха огън. Едва сега Моргенщерн забеляза, че споменатите мъже липсват.

— Струва ми се, сякаш всички съзаклятничат срещу мен — заоплаква се той пред слугата си. — Ето, когато всичко е наред, липсва вождът, а нали знаете, че не ми е възможно да чакам повече.

— Търпение и пак търпение! — започна да го утешава Фрице. — Хубавите неща бавно стават. С други думи, туй ще рече: колкото по-дълго чакате, толкова по-голямо ще бъде животното, дето ще се появи пред очите ви от подземния свят. Видите ли, ей ги двамата идат и сега ще се заловим с разглеждането.

Вождът и Херонимо действително се върнаха, но въпреки това любезността и любопитството на дребосъка все още останаха незадоволени, защото двамата заявиха, че първо трябва да ядат. За Моргенщерн това бе нечувано предложение, което го изпълни с ужас. Той не подозираше, че заради рождения му ден трябваше да подготвят още нещо. Хората започнаха да се хранят. Но докторът не можа да преглътне и залък. Ето че не много отдалече се разнесе изстрел. Изплашен, Моргенщерн скочи на крака и извика:

— Какво беше това? Кой стреля? Да не би наблизко пак да има абипони?

— Не, сеньор — отвърна Херонимо. — Този изстрел е сигнал, че е време да видите мястото, което искате да разгледате — Подайте ми ръка! Ще ви вода.

Той го хвана за ръка и тръгна с него напред. Останалите го последваха. Вождът пък улови Фрице за ръка. Така те преминаха с бавна и тържествена крачка между няколко групи храсти и дървета, докато се озоваха на някакво тъмно място, където Херонимо се спря и със силен глас каза:

— Сеньор, днес на вашия рожден ден, се намирате на мястото, където преди хиляди години вашият любимец е легнал на земята в последния си час, за да се пробуди сега в нежните ви ръце за нов живот. La enhora buena, la enhora buena!

— La enhora buena! ^[114] — запригласяха всички останали.

В същото време насреща можеше да се види как припламна малко пламъче. То затрепка насам-натам, нагоре и надолу. Появиха се и други пламъчета и на тяхната светлина изплува широка бамбукова подставка, висока около четири лакти, върху която бяха закрепени букви от сухи бамбукови парчета, образувачи думите: «За рождения ден!» Буквите бяха запалени и погоряха няколко минути, тъй че думите ясно можеха да се прочетат.

— Фрице, каква изненада! — възкликна докторът, обръщайки се към своя слуга. — Тук, в Гран Чако, за рождения ми ден са направили фойерверк. Но все пак бих предпочел гигантското животно.

— Хмм! — измърмори Фрице недоверчиво. — Само да не е някой майтап, който ще свърши с това, че представят вашта собствена безценна личност за гигантско животно! Ха, к во е туй?

Буквите бяха догорели и бамбуковата подставка изчезна. После отляво и отдясно отново припламнаха светли точки, които бързо нараснаха и се превърнаха в буйни пламъци. Горяха два огромни огъня, отдалечени един от друг на около шестнайсет крачки, а между тях се виждаше цял непокътнат скелет на гигантско животно, подпрян на дебели бамбукови пръти. Встрани от него бе застанал усмихнат Татко Ягуар заедно с десетте камбаси, които му бяха помагали да свърши тази работа. Обаче Моргенщерн не забеляза нито Хамер, нито индианците. Очите му се впериха в скелета, дробовете му с мъка поемаха въздух, той разтвори ръце. Опитва се да проговори, но от устата му не излезе нито дума. Най-сетне с върховно напрежение на всичките си сили той изкрещя пискливо на срички.

— Ме-га-те-ри-ум!... Ги-гант-ски ле ни-вещ!

Трите думи бяха изречени и ето че обхваналата го скованост изведнъж изчезна. Той се хвърли към скелета, прегърна дебелите бедрени кости, зацелува бедра и стави. Погали черепа като главата на любимото дете и се наведе, за да помилва сърповидните чудовищни нокти на краката, като не преставаше да възкличава и объркано да бърбори какво ли не, та човек можеше да си помисли, че се е побъркал.

Той притегли Фрице до себе си и започна да му показва цялото великолепие на скелета, «този красив заоблен череп, красивите цилиндрични кътници, красивите къси широки стъпала, великолепните дълги сърповидни нокти, грандиозната дължина, възлизаща поне на четири метра и половина, колосалната височина от два и половина метра».

Без да се смущава от сухия и драстичен коментар на своя Фрице, докторът продължи въодушевено:

— Представи си, не липсва дори най-малката костичка, а досега нито един музей не е притежавал цял и непокътнат мегатериум!

— Даже и целостта му не може да ме въодушеви — подхвърли Фрице, — защото се наблюдава и при други създания. Дори и най-малката ми костичка си е на мястото, и при туй покрита с месо и хубава кожа!

— Фрице, ти си идиот. Човек може да ти предложи най-прекрасното, но пак няма да го харесаш. Ти си загубен за науката.

— Ако тя не се занимава с нищо друго освен с гигантски ленивци, тогаз мога да мина и без нея. Ами к'во ще го правите туй мъртво чудовище?

— Ама че въпрос! Ще го отнеса у нас.

— И тъй бива. Ще го показвате за пари, а?

— Не. Ще го подаря на някой университет, на някой прочут музей, където към неговото име ще прибавят и моето.

— Тогаз имайте добрината да ги помолите да не би да му прикачат и мойто име! Фрице Кизеветер в никой случай не изпитва желание да бъде увековечен с такъв гигантски ленивец. Ако искате да го вземете туй добиче у дома, таз работа трябва да стане с кораб. Амче как ще го отнесете до океана? Е, де да можеше все още да върви!

— Ще го разглобим и най-внимателно ще опаковаме всяка кост поотделно. Естествено, ти ще трябва да помагаш.

— С голямо удоволствие. Кога започваме тази работа?

— Предпочитам веднага, но за съжаление не е възможно, тъй като преди това е необходимо да се набавят много неща. А това ще стане в най-близкия град.

— Което ще рече в Салта — каза Татко Ягуар, приближавайки се. Ще бъда на ваше разположение, господин докторе. Вдругиден тръгваме за Салта. Там мога да ви намеря всичко, от което се

нуждаете. Неколцината камбаси, които ще дойдат с нас, после ще ви донесат вещите.

— Та нима разбирате нещо от подобни покупки?

— Струва ми се, да — усмихна се Татко Ягуар. — Погледнете внимателно този мегатериум! Има ли някоя кост, поставена неправилно?

— Няма. Всичко си е тъй точно на място, сякаш пото път е бил едва вчера.

— Е, тогава ще ви кажа, че когато го изкопахме, скелетът представляваше безредно объркана купчина кости.

— Какво? Вие ли го изкопахте?

— Изкопах го и го сглобих. Да не мислите, че си стои тъй между храстите още от времето на потопа?

— Тогава... вие... сте... ами отличен геолог и палеонтолог! — възкликна дребосъкът, като от смайване изговаряше думите със запъване.

— И да не съм такъв, щом умея безпогрешно да сглобя един мегатериум, вероятно ще мога да ви накупя и изпратя от Салта всичко необходимо за опаковането на тези кости.

— Убеден съм. Значи заминавате? Още вдругиден ли?

— Да.

— В каква посока?

— В планините, към Баранка дел Омисидио.

— Как ми се иска да дойда с вас! Но сам разбирате, че в момента ми е невъзможно. Присъствието ми тук е страшно необходимо, а и Фрице трябва да остане при мен.

— Влизам ви в положението и ще ви препоръчам на камбасите. Ще можете да разчитате на тяхното приятелство.

След тези думи той се отдалечи, като направи знак на другите да оставят учения и слугата му сами при скелета.

В радостта си Моргенщерн изобщо не се сети да благодари на Татко Ягуар или поне само да го попита кое всъщност го е навело на мисълта да изкопае мегатериума и да му го поднесе наготово. Докторът бе толкова погълнат от скъпоценната си находка и нейните различни подробности, че на първо време не бе в състояние да мисли за нещо друго. Оглеждаше и опипваше отделните кости десетки пъти, като не преставаше настойчиво да обяснява какво ли не на Фрице,

принуден непрекъснато да поддържа огъня, за да може на силната светлина мегатериума да сияе в цялото си великолепие.

След като всички останали се завърнаха в бивака, и отново насядаха, Татко Ягуар каза на Херонимо:

— Постигнах целта си. Ученият и неговият слуга няма повече да ни създават неприятности. Двамата няма да се помръднат оттук. Спокойно можем да се изкачим в планините, без да се опасяваме, че отново ще ни погодят някой от техните номера.

— Значи не искаш да тръгнем направо за Умауака, а ще минем през Салта, така ли?

— Да. До Умауака би трябвало да яздим нашите коне, а дългият път ще ги измори, така че ще напредваме твърде бавно. Затова в Салта ще продадем конете и ще продължим с дилижанса. Той лети като вихрушка, защото често сменят конете. В Умауака ще си вземем мулета, които са незаменими в планините.

— От кого ще ги купим?

— От Родриго Серено, който винаги има най-добре гледаните животни. Така ще стигнем в планините с толкова голяма преднина пред Гамбусино, че ще ни остане достатъчно време да завършим приготовленията си и нито той, нито Антонио Перильо ще могат да ни се изплъзнат.

— Ще вземеш ли и камбаси?

— Нямам такова намерение. Но с нас ще дойдат старият Ансиано и Хаука.

— Всъщност половината от нас трябваше да останат в Чако, за да берат чай!

— Хората могат да свършат тази работа и по-късно. Засега имам нужда от тях, за да заловя двамата убийци.

— Ами хирургът дон Пармесан?

— Този човек ни е съвсем безполезен. Все ще съумея да наредя нещата така, че да остане при Моргенщерн и Фрице.

И тъй, всички роли бяха разпределени, хората налягаха да спят, защото трябваше навреме да се върнат в селото. Сигурно радостната възбуда нямаше да позволи на Моргенщерн да заспи, но и през миналата нощ той не беше мигвал, тъй че успя все пак да подремне няколко часа. Слънцето още не бе изгряло, когато той отново се

намери при своя мегатериум, за да установи размерите му и старателно да ги нанесе в бележника си. ,

Когато чу, че всички се канят да тръгват, той се изплаши. С какво удоволствие би останал тук, но понеже това не бе възможно, той се видя принуден да се раздели със своето съкровище. Но все пак преди тръгване успя да накара спътниците си да издигнат над скелета навес от бамбук и тръстика, за да не пострада от буря и дъжд. След това поеха по обратния път към селото край Бистрия поток и вечерта пристигнаха.

Сега, когато мегатериумът не беше пред очите на Моргенщерн, той се оказа в състояние да се занимава и с други неща. Можеше да размисли и над това, че ленивецът бе богат подарък от страна на камбасите, и че дължеше радостната изненада на Татко Ягуар. Той навакса пропуснатото, като благодари на Хамер и на вожда най-сърдечно. Твърдия череп го увери, че камбасите с удоволствие ще пренесат гигантския ленивец нейде другаде, откъдето по-нататъшното му транспортиране до някое пристанище ще бъде лесно. След като споменаха, че още в ранни зори на другия ден Татко Ягуар със спътниците си тръгват за Кордилерите, не стана нужда Хамер да намеква на дон Пармесан, че няма голямо желание да го вземе с групата си, понеже хирургът се приближи до Моргенщерн и попита:

— Сеньор, вие няма ли да тръгвате утре с другите?

— Не.

— Значи оставате тук и ще се отправите с допотопното си животно към цивилизованите области?

— Да.

— Разбрах, че в Чако и планините изкуството ми се цени далеч по-малко, отколкото в градовете и пампасите. Вие знаете, че съм известен хирург и умея да лекувам всяко счупване и всяка рана. Аз отсичам всичко. Но щом не търсят помощта ми, всичките ми познания са безполезни. Ето защо реших да лиша Татко Ягуар от присъствието си. Аз също оставам тук, а после заедно с вас ще се върна в земите, където живеят хора, умеещи да ценят науката и нейните апостоли. Съгласен ли сте?

— Разбира се. Вашата компания ми е много приятна, за което латинистът използва думите «пераменус» или «пегратус».

Когато на следващото утро групата на Татко Ягуар потегли, всички жители на селото се събраха, за да благодарят още веднъж за избавлението си и да се сбогуват с белите. Един отряд от воини, начело с вожда, ги придружи на известно разстояние като почетна свита, а двама камбаси дойдоха с тях чак до Салта, за да вземат нещата, които Татко Ягуар щеше да купи от града за Моргенщерн.

Към обед почетната свита се завърна и вождът препусна към Долината на пресъхналото езеро, за да посети ранените абипони и техните болногледачи. Той взе неколцина от хората си и понеже Моргенщерн нямаше работа и скучаеше, помоли вожда за разрешение да се присъедини към него заедно с Фрице. Приеха ги на драго сърце. Завариха всичко в пълен порядък. По време на отсъствието им не се бе случило нищо, което да обезпокои останалите в долината хора. Имаше само едно обстоятелство, събудило известни опасения у камбаса, който ръководеше тези индианци. Той попита вожда колко коне са плячкосани от абипоните и белите им съюзници. Когато научи броя им, каза:

— Тогава два липсват. Имаше само петдесет ездачи с петдесет и пет коня. Животните на Гамбусино и Перильо бяха застреляни, значи би трябвало да имаме петдесет и три плячкосани коня. Но ти каза, че били само петдесет и един. Къде са останалите два?

— Сигурно има някаква грешка — обади се вождът.

— Няма, защото седлата бяха петдесет и три. Липсват два коня, които са изчезнали вечерта или през нощта.

— Е, къде ще са отишли?

— Гамбусино ги е взел.

— Не думай! — изплашено възкликна Твърдия череп. — Как е могъл да влезе в долината, когато цялото време на входа ѝ стояха два поста?

— Попитай постовете дали са си изпълнявали дълга, или може би са седели заедно с другите край огньовете! Забелязах нещо, което може да се обясни само с това, че Гамбусино тайно е отвел два коня.

— Какво забеляза?

— Вчера изпратих неколцина от моите хора да донесат седлата на двата коня, застреляни от Татко Ягуар. Тогава се оказа, че седлата липсват. Не е ли странно?

— Не, защото сигурно Перильо и Гамбусино са ги свалили и взели, за да ги използват веднага щом намерят коне.

— Но в такъв случай биха взели и юздите.

— Нима те бяха все още там?

— Да, моите хора ги донесоха.

— Наистина загадъчно, защото, ако някой се нуждае от седло, ще се нуждае още повече от юзди. Нали при ездата можеш да се лишиш по-скоро от седлото, отколкото от юздите.

— Мисля, че е лесно обяснимо. Плячкосаните от нас коне все още носеха юздите си. Два от тях липсват. Гамбусино ги е взел и тъй като са имали юзди, той се е нуждаел само от седлата на убитите коне.

— Но как е могъл да влезе в долината, когато входът ѝ бе охраняван от двама наши воини?

— Опасявам се, че са напуснали своя пост! Слушай по-нататък! Яхнах коня си и сам излязох навън, за да потърся следи. Намерих дирята, оставено от двамата бегълци и техните преследвачи. Намерих и следата, направена от Татко Ягуар и стария Ансиано при завръщането им. Тя водеше покрай самата гора. Но след това забелязах стъпки от двама пешеходци, които започваха от мястото, където двамата бегълци са се крили, продължаваха на известно разстояние навътре в равнината, а после се насочваха към долината. Освен това малко по-далеч от тази диря имаше още една следа от два коня, която идваше откъм долината и водеше към мястото, където лежах двата мъртви коня. Там конниците са спирали и слизали на земята, а после тази двойна следа продължаваше на изток все покрай гората. Ездачите са искали да я заобиколят. Е, какво ще кажеш?

Лицето на вожда придоби загрижено изражение. Той поклати глава, постоя минута-две, потънал в мисли, и най-сетне каза:

— Щом е така, значи Гамбусино и Антонио Перильо са били в долината, за да вземат двата коня.

— И аз тъй мисля. Но твърдя и още нещо — че Татко Ягуар се намира в голяма опасност, защото Гамбусино ще го изпревари. Кога тръгна Татко Ягуар?

— Рано тази сутрин.

— Тогава Гамбусино има преднина три дена, една преднина, която изобщо не може да бъде стопена.

— А може и да е възможно, защото Татко Ягуар се отправи към Салта, за да продължи оттам с дилижанса, докато Гамбусино сигурно е поел презглава право към Умауака.

— О, и той не е глупав. Ами ако и той е препуснал за Салта?

— В такъв случай Татко Ягуар действително се намира в голяма опасност. Трябва да изпратя подир него вестоносец. Но преди това искам да разбера кой е бил на пост при входа на долината.

Той се метна на коня и бързо препусна заедно с придружителите си. Щом оставиха гората зад гърба си, те пришпориха конете така, че полетяха през равнината като стрела. Ако подир Татко Ягуар трябваше да бъде изпратен вестоносец, нямаше никакво време за губене.

Вождът и неговите индианци препускаха начело, а малко по-назад следваха двамата немци. Онова, което бяха чули, непрекъснато се въртеше в главите им. Докато яздеха редом един до друг, Моргенщерн заговори:

— Фрице, как мислиш, колко време може да стои мегатериумът под онзи навес, без да се повреди?

— Сигурно с месеци, ако не и с години.

— Наистина ли?

— Съвсем сигурно! Що питате?

— Защото ми хрумна една мисъл, от която не мога да се отърва.

— К'ва е тя?

— Мисля си, че имаме възможност да извършим една смела постъпка. Нали помниш, че говорихме за това!

— Да, тъй беше. Канехме се да използваме първата възможност за някой подвиг, та да възстановим честта си.

— Е, сега ни се предлага такъв случай. Татко Ягуар се намира в голяма опасност, Наричана на латински «перикулум».

— Чух, ама к'во ли общо имаме с това? Хитрият Фрице се правеше на толкова несхватлив само защото не искаше пак да му кажат, че той бил подвел господаря си.

— И още можеш да питаш? — учуди се Моргенщерн. — Ние сме му много задължени, дължим му дори живота си, а ти ме питаш какво общо сме имали с опасността, която го застрашава!

— Тогаз значи трябва да препуснем подир него, тъй ли?

— Разбира се.

— Амче нали вождът ще му изпрати вестоносец. Значи сме излишни.

— Не сме. Ами ако пратеникът не го завари вече в Салта? Ще се върне с убеждението, че е изпълнил дълга си.

— А ние бихме продължили по следите на Татко Ягуар, нали?

— Съвсем естествено. Няма да намерим покой, докато не го открием и избавим от ръцете на Гамбусино. Не си ли на същото мнение?

— Хмм, и на мен ми се ще да тръгнем, ама има още една пречка.

— Коя е тя?

— Мегатериумът.

— Та той не те засяга. Това си е моя работа. Щом аз го оставям известно време да стои, ти няма защо да се косиш. Той ни е в кърпа вързан.

— Да, няма да вземе да си отиде, я! Постъпете, както желаете! Аз съм с вас.

— А дали вождът ще ни пусне?

— Необходимо е да му кажем само, че сме забравили да поръчаме на Татко Ягуар някои неща, които ще ни трябват за мегатериума. Затуй много искаме да тръгнем с пратеника за Салта, та да ги вземем. Никой нищо не може да ни каже.

— Наистина. Хитрец си ти. И тъй, разбрахме се, тръгваме за Салта!

— Да, ако излезе, че приказките за опасността, в която се намирал Татко Ягуар, действително са верни.

За съжаление се оказа, че предводителят на индианците от Долината на пресъхналото езеро не се беше излъгал. Издириха двамата пазачи и те си признаха, че са напуснали поста си при входа и са прекарвали двата часа край огъня заедно с другите двама индианци. Вождът нямаше причина да забрани на двамата немци да отидат до града и още преди полунощ тримата конници излязоха от селото, отправяйки се към Салта. А доктор Пармесан остана при камбасите, за да изчака скорошното [\[115\]](#) завръщане на Моргенщерн и Фрице.

Шестнадесета глава

Гостите на сеньор Серено

Умауака действително е малко градче, но води оживена търговия с Боливия. Един от най-големите търговци на града бе сеньор Родриго Серено, чиито имоти се намираха пред северната градска порта, а може би са там и до ден-дневен. Към тях се числяха големи обори и обширни складови помещения, пред които до самия път се простираше дългата главна жилищна постройка. В едното ѝ крило живееше собственикът със семейството си, докато другото бе предоставено да служи за обществени цели — там отсядаха предимно пътници и други посетители.

Беше късна вечер. Жителите на градчето вече бяха опразнили пивницата, а гостите на странноприемницата и персоналът бяха легнали да спят. Сеньор Родригес седеше сам в стаята си и правеше обичайното приключване на касата. Но ето че навън се разнесоха приближаващи се стъпки. Той незабавно покри парите с една кърпа, изправи се и се отдалечи от масата, за да не се разбере с какво се е занимавал. В онези области човек трябваше да е безкрайно предпазлив. По лицето му се изписа израз на съдържаност и подозрителност. В този момент вратата се отвори и в стаята влязоха двама мъже. Щом ги видя, лицето му веднага се проясни.

— Buenas tardes! [\[116\]](#) — поздравиха те и му подадоха ръка. Отвърщайки на техния поздрав, той здравата им разтърси ръцете. Двамата мъже бяха Гамбусино и неговият спътник Антонио Перильо.

Първият от тях плъзна изпитателен поглед из стаята, при което очите му се спряха на масата и на кърпата, приближи се до нея, повдигна я, засмя се и попита:

— Броиш пари и ги криеш от нас, а, сеньор Родриго? — Не говори така — отвърна търговецът, — знаеш много добре, че не съм го направил заради вас. Бъдете добре дошли. Седнете и ми наредете какво да ви донеса!

— Каквото имаш за ядене и две бутилки вино. После ни пригответи толкова провизии, колкото са необходими за двама мъже, които-ще

ходят в планините за повече от седмица, без да знаят дали ще могат да се прехранват от лов.

Сеньор Серено изчезна и скоро се появи с храна и вино. Двамата започнаха безмълвно да ядат и пият, а той седна при тях да гледа как сладко се хранеха. Но никак не обичаше да мълчи продължително. Ето защо не след дълго ги попита:

— Откъде идвате, сеньори?

— От Салта — отвърна Гамбусино.

— С дилижанса?

— Да. Току-що пристигнахме.

— И ще останете при мен, нали?

— Само половината нощ, после продължаваме. Мисля, че ще се намерят за нас две хубави мулета, а?

— Разбира се. Винаги имам подръка необходимото за сеньори като вас.

— Колко струва едното?

— За вас не повече от двацет боливианос [\[117\]](#).

Това правеше осемдесет марки за едно хубаво, силно муле със сигурна крачка, което не губи равновесие пред никакви пропасти и височини. Без съмнение, много ниска цена.

— Ами ако нямаме пари? — изсмя се Гамбусино в лицето му.

— Все едно, че сте имали. Хора като вас никога не са ми оставали длъжници.

— Добре! Значи ще платим, когато се върнем. Погрижи се да имаме хубава постеля, защото дилижансът ни съсипа от друсане, но преди всичко ни кажи къде мога да намеря индианците мохос.

— Искаш да отидеш при тях? Предприемчиви и дръзки типове! Но не бих им се доверил.

— Защото не те познават, а аз съм техен приятел.

— Ще ги намериш в околността на долината Гуанако, където понастоящем ловуват.

— Туй хич не ми харесва, защото съм тръгнал в друга посока и само ще загубя време.

— Накъде отиваш?

— В планините. Това ти е достатъчно. Ще си получиш парите и без да научиш в каква посока ще яздим.

— Знам. Извинете, сеньори, нямах намерение да ви досаждам. С това прекъснаха краткия разговор. Гостите изядоха всичко, а после легнаха в един ъгъл, където Серено им бе приготвил постели от одеяла и меки кожи. Той довърши броенето на парите си, напъха звънтящите монети в дълбокия си джоб и излезе от стаята, за да си легне и той да спи. В помещението настана мрак. Спящите хора захъркаха. Тъй минаваше час след час. Стана полунощ, а после и един часът. В този момент Серено отново влезе със свещ в ръка, приближи се до двамата спящи и ги разбуди:

— Сеньори, събудете се! Време е за тръгване. Те станаха, всеки от тях получи за пиене малка кратунка с мате, а за ядене по една топла питка. После търговецът ги изведе в двора, където стояха двете мулета. Имаха великолепни хамути, а в дисагите на седлата бяха сложени провизии за пътуването, които Гамбусино беше поръчал. Търговецът освети животните от всички страни и попита:

— Доволни ли сте, сеньори? Заемам ви сбруите. Можете да ми ги върнете, когато ви е удобно.

— Хубави животни, сеньор Родриго — отвърна Гамбусино. — След седмица ще ти върнем хамутите. Сбогом!

— Сбогом! Щастливо пътуване!

Двамата смушкаха мулетата и се отдалечиха. Серено ги изпрати с такова изражение на лицето, сякаш бе направил много добра сделка. Той често заемаше на Гамбусино коне или мулета, а също пари и други неща, когато този известен мъж отиваше да търси злато, и винаги получаваше обратно сумите си с добри лихви. Щом тропотът от копита заглъхна в нощта, той пак отиде да спи...

На следващата вечер се получи същото както предишната, само че този път се появиха повече гости. Серено току-що бе привършил броенето на парите и ги бе заключил, когато пред вратата се разнесоха стъпките на много хора. Тя се отвори и вътре влязоха двайсет и шест въоръжени мъже, всичките облечени от главата до петите в кожени дрехи, което бе съвсем необичайно за страната. Носеха широкополи шапки. Само двама бяха без шапки. Те ходеха гологлави и дългите им коси се спускаха по гърба. Ако се съдеше по чертите на лицата им, бяха индианци. Единият от тях беше млад, а другият — много стар.

Сеньор Серено познаваше неколцина от мъжете, а Татко Ягуар поздрави особено сърдечно. Хамер поръча вино и попита дали до един

час той и неговите спътници могат да получат печено асадо кон куеро.

— Колкото искате, сеньор.

— Само толкова, колкото могат да изядат двайсет и шест гладни мъже. А след това пуснете мулетата си в двора, защото искаме да ги огледаме и да купим двайсет и шест глави.

Двайсет и шест глави! И то платени веднага, в брой! А към тях и двайсет и шест порции печено в собствена кожа, заедно с тринайсет бутилки вино. Каква сделка! От прекомерно уважение сеньор Родриго Серено така се преви в кръста, че изглеждаше, сякаш се е смалил с един лакът. После се втурна в кухнята и разбуди целия персонал, та да може печеното да стане час по-скоро и мулетата да бъдат почистени и излъскани тъй, че по козината им да не остане и прашинка. След това той се върна в стаята при гостите си и седна близо до събраните наоколо маси, за да бъде готов да изпълни всяко тяхно желание.

Те седяха замислени и мълчаливи. Никой от тях не проронваше и дума. Любопитният и приказлив Родриго не можеше продължително да издържи подобно положение. Нарастващото му нетърпение го караше неспокойно да мърда насам-натам на стола, докато най-сетне попита:

— Сеньор Ягуар, бихте ли ми казали откъде идвате?

— От Салта — гласеше сдържаният отговор.

— Но не сте пътували с дилижанса, нали?

— Не, с пощенските коне.

— Да, защото дилижансът пристигна вчера. При мен отседнаха двама сеньори, които са пътували с него, двама много прочути сеньори. Ще има да се чудите, като чуете имената им.

Другите продължаваха да мълчат, обаче веселият Пикаро, който не обичаше току-така да пропуска случаите, когато можеше да се пошегува, отговори:

— Не бихме се чудили на имената им, а само на това, че ще ги чуем от вас, защото вие ми се струвате най-мълчаливият човек на всички аржентински щати.

— О, не е чак толкоз лошо положението с моята сдържаност. Вярно, че не говоря много, но да си мълчалив в присъствието на сеньори като вас, е равно на грубост. Ето защо ще ви кажа, че един от двамата сеньори беше прославеният бикоборец Антонио Перильо.

Нищо неподозиращ, той не забеляза какво впечатление оказаха думите му върху неговите гости. Те мълчаливо се спогледаха помежду си, а Хамер се обади с равнодушен глас:

— Ами другият?

— Той беше още по-прочутият Гамбусино Бенито Пахаро.

— Тъй ли? Наистина? А откъде дойдоха двамата?

— От Салта, с дилижанса. Беше по същото време. Купиха две мулета заедно с хранителни припаси за една седмица. Събудих ги един час след полунощ, защото тогава искаха да тръгнат на път.

— Накъде?

— При мохосите, които понастоящем се навъртат из околностите на долината Гуанако.

В този момент от кухнята извикаха Серено, а това даде възможност на гостите да разменят мисли, без той да чуе. С приглушен глас Татко Ягуар каза:

— Просто да не повярваш! Какво ще кажеш, Херонимо?

— Сигурно Гамбусино и Антонио Перильо много бързо са се сдобили с коне — отговори неговият спътник, — това е единственото решение на тази загадка.

— И аз мисля така. Добре, че отседнахме тук и добре, че не чакахме следващия дилижанс, ами използвахме отпочинали коне от пощенските станции! Гамбусино има цял ден преднина, но въпреки това ще пристигнем до крайната си цел преди него, понеже той ще отиде първо при мохосите и следователно ще заобикаля. А същевременно ние имаме голямо преимущество да знаем от коя посока ще се появи. Трябва да го очакваме откъм долината Гуанако.

— Какво ли ще търси при мохосите? — попита някой.

— Що за въпрос! — обади се Хамер. — Лесно може да се отгатне какво ще търси там. Заедно с Антонио Перильо иска да отиде в Клисурата на убийството, за да намери съкровището. Но за това е необходимо много време, а колко лесно могат да им свършат провизиите. Ще трябва да ги подновят чрез лов и именно за тази цел ще наемат мохосите. Освен това ще им е необходима достатъчно закрила, за да предотвратят всякакво безпокойство и всяка среща с пътници, ловци или други хора, които могат да изненадат двамата и да разгадаят намеренията им. Ето защо мохосите ще разставят постове и ще им осигурят пълно спокойствие.

— Но нали същите постове сами могат лесно да се досетят за намеренията на двамата?

— Нека, какво от това, стига Гамбусино да постигне целта си. После той просто ще застреля мохосите, които са го пазили, и ще изчезне безследно със съкровището, за да избегне отмъщението на техните роднини.

— Това би било безпримерна мерзост! Той наистина е безсъвестен тип, но все пак не бива да се очаква от него чак такова нещо.

— Не бива ли? — попита Татко Ягуар. — Досега си мълчах, но вече ще ви го кажа. Той постъпи точно така с брат ми. Моят брат беше гамбусино или проспектьор, както наричат златотърсачите в Съединените щати. Беше открил необикновено богато находище. Тогава се появи нашият Гамбусино, уби го по ужасен начин и изчезна със златото. От това ми побеля косата. Тръгнах по следите на този човек, който водеха към Аржентина, но не успях да го намеря. Едва съвсем наскоро той просто ми се изпречи на пътя, познах го, а и той ме позна, тъй че часовете на един от двамата ни са преброени — или моите, или неговите.

— Неговите, неговите! — чуха се наоколо викове и юмруците на мъжете закънтяха по масите.

— Тихо! — каза повелително Татко Ягуар. — Не вдигайте шум! Не е необходимо други да чуват какво си говорим.

В този момент Серено отново влезе, последван от няколко слуги, които поднесоха в широки чинии ухаещо асадо кон куеро. Гостите ядяха и пиеха мълчаливо, и при това лицата им имаха толкова сериозно изражение, че Серено изгуби всякакъв кураж да завърже нов разговор. След като печеното свърши и виното бе изпито, мъжете излязоха на двора, за да огледат мулетата. В Салта бяха продали безполезните в планините коне и сега трябваше отново да се превърнат от пешаци в ездачи. Мулета и седла имаше при Родриго Серено колкото искаш.

Направиха избора си на светлината на горящи факли и фенери, след което търговецът назова същата евтина цена от двайсет боливианос на глава. После внесоха седлата в стаята, за да напълнят дисагите им с хранителни провизии. След половин час тази работа също бе свършена и Татко Ягуар подкани търговеца да му напише

сметката, при което бръкна в пояса си, извади шепа златни зърна и наброи върху масата дължимата сума.

Веднага след това мъжете напуснаха стаята за посетители, метнаха се на мулетата и препуснаха в нощта, докато сеньор Серено остана с възвишеното чувство, че е направил добра сделка...

А още на сутринта, когато хората току-що бяха станали от сън, отново дойдоха внезапно гости. Тъкмо Родриго Серено кротко и спокойно сърбаше своето мате със сребърна пръчица, и ето че влязоха двама дребни мъже, целите облечени в червено и въоръжени до зъби. След като затвори вратата, единият от тях незабавно попита:

— Сеньор, вие ли сте съдържателят Родриго Серено?

— Да, сеньори — гласеше отговорът.

— Значи не сме сбъркали къщата. Имате ли мулета за Продан?

— Разбира се, колко искате?

— И освен това може ли при вас да се получи нещо за ядене и пиене?

— Всичко, каквото пожелаят сеньорите. Седнете и ми кажете вашите нареждания!

Той нагласи два стола до масата така, че двамата да се настанят удобно, и с движение на ръката ги подкани да седнат. В думите му можеше да се долови мъничко ирония. Изглежда, той не гледаше съвсем сериозно на дребосъците въпреки оръжията им. Но те нищо не забелязаха, поискаха горещо мате с бисквити и се разположиха удобно на столовете, предложени от Серено.

Щом им донесе и сервира поръчката, той седна при тях, но така, както се прави, когато си заедно с хора, които не смяташ за съвсем равни на теб, изглежда ги от високо и каза:

— Мога ли да попитам дали сеньорите имат намерение да останат тук по-дълго?

— Щом купуваме мулета, значи се каним да продължим — отговори Фрице Кизеветер.

— Откъде идвате?

— От Салта.

— И вие ли от Салта? Разбира се, също не сте пътували с дилижанса, нали?

— Не. Яздихме на пощенски коне. От въпроса ви стана ясно, че и други са дошли оттам, и също не с дилижанса. Тъй ли е?

— Да. Вчера вечерта тук пристигна цяла група, а завчера пък други двама мъже. А накъде отивате, сеньори?

— Най-напред нагоре към Салина дел Кондор. Но не знаем пътя. Дали е възможно тук да се намери някой водач, на когото човек може да разчита?

— Защо не? Ако му платите добре, веднага ще ви осигуря водач. Има един ратай, който преди време веднъж е бил там горе и навярно ще склони да ви стане водач. Ще го намерите при мулетата, които можете да огледате, когато пожелаете.

Пеонът, за когото говореше, сигурно не беше благонадежден ратай, иначе той едва ли би го отстъпил с такава готовност. Когато по-късно двамата пътници поговориха с този човек, той им заяви, че с удоволствие ще тръгне с тях, и постави толкова изгодни условия, че се съгласиха без никакъв пазарлък. Но затова пък толкова по-скъпи бяха купените от тях мулета. Бяха принудени да платят по петдесет боливианос за всяко, следователно цената бе повече от двойна от онази, поискана от Серено предишните два дни. Отделно заплатиха седлата и провизиите, които взеха за из път. Докато се опаковаше храната им в стаята, доктор Моргенщерн попита съдържателя:

— Сеньор, споменахте за хора, пристигнали тук от Салта вчера и завчера. Познавахте ли ги?

— Разбира се. Завчера вечерта мои гости бяха известният на-длъж и шир Бенито Пахаро и още един сеньор.

— Гамбусино ли? Значи сме по вярната диря, наричана на латински «семита» или «вестигиум». А другият е бил сигурно Антонио Перильо, нали?

— Да, той беше. Нима познавате тези сеньори?

— По-добре, отколкото предполагате. Ами кои бяха господата, отседнали при вас вчера?

— Над двайсет души, предвождани от прочутия Татко Ягуар. Едва ли ще го познавате.

— Защо? Та ние сме от неговите хора.

— Какво? От неговата група сте, а както изглежда, сте тръгнали и подир Гамбусино. От това може да се заключи, че Татко Ягуар иска да се срещне с Гамбусино, така ли?

— Отгатнахте. Става въпрос за една работа, която е много важна за нас, а именно...

Дребосъкът се канеше необмислено да разкаже всичко на съдържателя. Фрице, който беше далеч по-предпазлив, бързо го прекъсна:

— Отнася се до една сребърна жила, която била открита горе в планините. Всички споменати сеньори, а също и ние двамата, отиваме там, за да започнем експлоатацията, в случай че цялата работа се окаже истина.

— Тогава ви пожелавам успех — обади се Серено, и то вече с нотка на уважение в гласа. — Начинание, в което участват Татко Ягуар и Гамбусино, сигурно ще бъде доведено до щастлив край. Надявам се, че когато пътят ви води насам, винаги ще си спомняте за мен и ще отседате тук. Предайте моите почитания на Татко Ягуар. Тъй като сте от неговите хора, ще ви дам мулетата по-евтино от първоначалната цена. Едното ще ви струва не петдесет, а трийсет боливианос. Ще ви върна остатъка.

Седемнадесета глава

Неочаквани срещи

Който от изток изкачва Cordilleras de los Andes, наричани също само Анди или Кордилери, за да стигне на запад до Чили или Перу, трябва да преодолее няколко планински пояса, отличаващи се един от друг по своя климат вследствие на различната надморска височина.

Първият пояс е така нареченият «Yungas» и достига до 1600 метра височина. Тук царства цялата тропическа пищност на растителния свят с обширните непроходими девствени гори, прекъсвани тук-там от морави, покрити със сочна трева, наречени «Pajonales». Вторият пояс, «Medio Yungas», достига средна височина от 2900 метра. Тук все още властва умереният климат и се минава през чудовищни гори, особено богати на различни дървесни видове на чинчоната [\[118\]](#). После, до 3300 метра височина, следва «Cabezeras de los valles» [\[119\]](#). Б. нем. изд.). Тези пояси са защитени от бурите на високите планински части и затова са все още богати на различни растителни видове. Дотук се простират огромните горски масиви, докато в следващия пояс се срещат само отделни дървета, и то само на места, които са особено добре защитени. Този следващ пояс, наричан «Рипа», достига до 3900 метра височина. Освен отделни дървета там се срещат само треви и билки [\[120\]](#), служещи на животните за храна. Тук цари голяма суша, прекъсвана единствено по време на дъждовния период. Следващият пояс се нарича «Рипа brava» и обхваща всичко, намиращо се над 3900 метра до най-високите върхове. Тези части на планините са богати на ценни руди. Между великанските върхове минават проходи, водещи към отвъдните склонове на планините. Тук дори в разгара на лятото дъждът много често преминава в сняг и град. А през зимата бушуват свирепи снежни бури, които често са гибелни за пътниците, дрзнали да прехвърлят Андите през това годишно време.

Там, където отвъд аржентинската граница на боливианска територия пуната граничи с горните части на кабесерата, надолу по източните планински склонове се спуска гъста гора от хининови дървета «калисайя». По откритите места, заобиколени от гората, се

намират селищата на мохосите. Малко по-нависоко от пределите на пуната е разположена долината Гуанако, където един индиански отряд от това племе бе отишъл да ловува. А високо горе, почти в пуна брава, на малко плато блестят солените води на езерото Салина дел Кондор и още по-нависоко е Клисурата на убийството. Близко покрай нея минава пътека, която идва от Икике, провирайки се през един проход, спуска се към Салина дел Кондор, а после пресича аржентинската граница, водейки към Умауака. Недалеч от споменатата граница с тази пътека се слива една друга, която идва от север, откъм Перу. Всъщност понятието «пътека» тука не е съвсем на място, защото в случая и дума не може да става за онова, което ние разбираме под «пътека» или «път». Товарните животни вървят през скали и натрошени камънаци, през долини и клисури, без да оставят следи, от които би могла да се образува истинска отъпкана пътека. Само опитните ловци и водачи познават местностите, а пътниците, които за пръв път минават оттам, лесно губят посоката и могат с дни и седмици да се лутат из планините, без да намерят пътеката и прохода, който ще ги отведе до целта им. Ако не внимават добре, дори вещите водачи лесно могат да подминат мястото, където се срещат двете споменати пътеки за товарни животни и да тръгнат в погрешна посока.

Същото се случи и с пеона от Умауака, който трябваше да заведе двамата немци до Салина дел Кондор. Вярно, че се беше изкачвал там горе, но придружаван от други хора и понеже не бе обърнал внимание на отделните подробности, сега се обърка.

Беше станало обед, а още от ранни зори той се държеше доста странно. Често се отбиваше от вече поетата посока, тръгваше ту наляво, ту надясно, за да завие скоро след това пак ту насам, ту натам. Оглеждаше местностите замислено, като полагаше усилия това да не се забележи от останалите.

Поведението му не направи впечатление на доктора. Обаче Фрице беше по-проницателен и то не му убегна. В този момент тримата ездачи се намираха на едно място, откъдето започваха две тесни дефилета. Първото от тях водеше наляво, а другото — направо. Пеонът спря, за да размисли. Заглежда се ту наляво, ту напред и очевидно не знаеше накъде да поеме. Ето че най-сетне Фрице загуби търпение и каза:

— Защо спирате, сеньор? Изглежда, изгубихте пътя, а?

— Откъде ви хрумна подобно нещо? — отвърна водачът обидено. — Да не би да си мислите, че не знам къде се намирам?

— Сигурно много добре знаете, че сте в Андите, ама точно на кое място, изглежда, за съжаление, не знаете.

— Сеньор, искате да ме обидите ли? В такъв случай ще ви зарежа тук и ще яздя обратно! — заплаши той.

— Ще яздите ли? Навярно няма да можете — усмихна се Фрице.

— Защо?

— Защото мулето на което седите, е наше. Значи ще можете само да вървите обратно! — заплаши той.

— Ами ако не го дам?

— Не говорете глупости! Виждате, че сме въоръжени. А по тези места хората имат навик да стрелят по крадците, без да ги питат дали им е приятно, или не. Щом обърнете мулето, за да се върнете, незабавно ще получите от мен куршум! А сега напред, ако знаете пътя, както твърдите!

Пеонът никак нямаше вид на страхлив човек, но поведението на Фрице го накара да си подвие опашката и той свърна в дефилето, което водеше наляво. Двамата го последваха.

Дефилето се виеше насам-натам като змия. Извиваше ту в една, ту в друга посока, сякаш беше безкрайно. То се стесняваше все повече и повече, докато накрая се превърна в дълбока тясна клисура, която би могла да се сравни със северноамериканските каньони.

Пеонът яздеше все по-бавно и по-бавно. Никога досега не беше виждал подобна зигзаговидна клисура. Най-сетне той спря и каза:

— Като разговаряхме преди, вие ме объркахте. Не трябваше да завивам наляво, а да продължа направо. Онзи път беше верният. И тъй, да се връщаме, сеньори!

— Тъй си и мислех! — промърмори недоволно Фрице. — Сега ще трябва да бием обратно тоя дълъг път! Ами сигурен ли сте, че този път е погрешният, а пък онзи е верният?

— Да. Спокойно обръщайте животните! Твърде много се отклонихме наляво, следователно ще трябва да се придържаме повече надясно.

— Ако е вярно, моите поздравления, защото...

Той изведнъж замлъква и внимателно се заслуша.

— Какво има? — попита докторът. — Чу ли нещо?

— Да. Стори ми се, сякаш ей там пред нас се разнесе някакъв шум. Слушай!

Той не се беше излъгал, понеже шумът се повтори и започна да се приближава. Приличаше на тропот от копита.

— Дали все пак не съм на верния път? — запита пеонът и угриженото му лице се проясни.

Пред тях клисурата правеше нов завои. Иззад неговия ъгъл се появиа трима конници. Личеше си, че първият от тях е ~мулетата ариеро. След него идваше тежко натоварено муле, следвано от ездач, който, изглежда, бе собственикът на товара. Носеше обичайното за страната облекло, беше висок и добре въоръжен. Косата и брадата му бяха руси, а очите, които изненадано се спряха на тримата конници пред него, имаха светлия цвят на северняшките очи. Зад него яздеше третият, който сигурно също бе ариеро.

Те спряха и двете групи се оглеждаха в продължение на няколко секунди, без някой да продума. След това, обръщайки се към пеона, третият ездач възкликна:

— Възможно ли е? Не сте ли Малсесо, пеонът на Родриго Серено?

— Аз съм, разбира се — отговори той. — Откъде ме познавате?

— От Умауака. Обикновено отсядам при вашия господар и там съм ви виждал. Да не би да сте водач на сеньорите, които са заедно с вас?

— Естествено.

— Cielo! Как така сте се заловили с прехвърлянето на непознати пътници отвъд планините! Тази работа може да я свърши само някой опитен ариеро!

— Познавам планините по-добре, отколкото си мислите. Впрочем изобщо нямаме намерение да ги прехвърляме.

— Значи ще останете от тази страна, така ли? Това е нещо друго. Но вече сте прекрачили границата на пуната и този път води към пуна брава, а не към някое населено място. Ще ми разрешите ли да попитам накъде сте тръгнали?

— Натам, откъдето сигурно вие идвате, а именно нагоре към Салина дел Кондор.

— Към Салина? Dios! [\[121\]](#) Да не мислите, че слизаме оттам?

— Сигурно.

— Страшно се лъжете, сеньор. Идваме от Перу и сме се отправили към Салта. Има само два пътя. Единият от тях е този, по който яздим, а другият идва от Икике, минава край Салина дел Кондор и се среща с първия на едно място, намиращо се на половин ден път зад вас.

— Това ми е известно.

— И все пак, изглежда, не знаете, че сте се заблудили! Не сте обърнали внимание на мястото, където се срещат двата пътя. Вместо да свърнете наляво, сте продължили в същата посока.

— Точно това си помислих и аз! — възкликна Фрице, обръщайки се към пеона. — Трябваше да завием наляво, а досега все твърдяхте, че трябвало да се придържаме надясно. Вследствие на това сме изминали обиколен път, който изобщо не можем да наваксае. Струва ми се, че сме загубили девет-десет часа.

— Не, не е чак толкова много, сеньор — обърна се към него ариерото учтиво. — Пътят, по който е трябвало да тръгнете, се изкачва нагоре в планините на запад оттук. Ако в края на тази клисура се насочите право на запад, ще го достигнете за три часа.

— Хмм! — измърмори Фрице замислено. — Цяло щастие е за нас, че ви срещнахме. Ако всичко е останало на нашия водач, много лесно щяхме да намерим гибелта си, защото се канеше да се върнем, а после да се отклоним още по-надясно. Утешително звучат думите ви, че след три часа можем да излезем на верния път, ама въпросът е дали ще намерим пътя, водещ до него. Както видях, нагоре непрекъснато се редуват стръмнини и върхове, долини и клисури, а не през всички от тях може да се премине.

— Прав сте. Нагоре може да се изкачи само онзи, който е запознат с местностите. Не ви остава нищо друго, освен да се върнете и заедно с нас да яздите до мястото, където се сливат двата пътя. После съвсем точно ще ви опиша в каква посока трябва да яздите.

— Всичко това е много хубаво, ама не ни върши работа. Изгубихме много време, а върнем ли се, ще загубим още повече.

— Нима разполагате с толкова малко време?

— Ами да. При Салина дел Кондор искаме да се срещнем с хора, някои от които може би познавате. Ние сме от един отряд, чийто предводител е Татко Ягуар.

— Татко Ягуар ли? Познавам го! Той е най-известният човек в планините и съм се срещал с него няколко пъти. Двойно повече съжалявам, че не съм в състояние да ви помогна. Този сеньор ни е наел да го придружаваме до Салта, тъй че повтарям онова, което казах и преди: най-добре е да се върнете заедно с нас.

Русокосият непознат бе слушал внимателно, оглеждайки изпитателно доктора и неговия слуга. В този момент той извади часовника си, погледна го и попита ариерото, който бе говорил досега:

— Значи вие познавате местностите толкова добре, че можете да изведете тези сеньори на верния път?

— Да.

— И това ще стане до смрачаване?

— Да.

— И този път по-нагоре се среща с нашия път за Салта?

— Да.

— Е, тогава можем да помогнем на сеньорите, без да се налага да ме напускате. Вие ще поемете водачеството, а аз идвам с вас. Времето, което ще загубя, не е повече от три часа, които утре ще можем да наваксаме. А тези господа ще изгубят повече от един ден. Изведем ли ги на верния път до свечеряване, те ще ни разрешат да лагеруваме заедно с тях през нощта, а после рано сутринта всеки ще продължи по своя път. Нека побързаме!

Без да изчака никакъв отговор, той обърна мулето си. Водачите му го последваха, тъй че двамата немци не можеха да сторят нищо друго, освен да подкарат животните си подир него. Клисурата бе толкова тясна, че не им даваше възможност да се доберат до язdecия начело непознат мъж, за да му благодарят за неговата любезност. Последен в колоната беше пеонът, който не се бе осмелил повече да обели и дума, и в момента лицето му имаше направо гузен израз.

Не измина и четвърт час, и ето че достигнаха горния край на клисурата. Тя излизаше на малка равнина, откъдето се откриваше свободен изглед към издигащите се на запад планини. Скоро равнината се снишаваше и преминаваше в тясна долина, която постепенно се разширяваше и навлизаше между високи непристъпни планини. Върховете им бяха голи, само тук-там по склоновете имаше зеленина, останала още от дъждовния период. Но никъде не се виждаше вода.

Само на едно или друго място растяха отделни храсти, край които ариеросите и пеонът спряха, за да съберат сухи клони.

Най-после на доктора и Фрице им се предложи възможност да се представят и благодарят на любезния непознат. Моргенщерн насочи мулето си към него и каза на испански:

— Сеньор, вие ни правите такава услуга, за която никога не бихме се осмелили да ви помолим. Разрешете ми да ви се представя. Казвам се Моргенщерн, доктор Моргенщерн, и дойдох от Германия в Аржентина, за да правя палеонтоложки проучвания. А този човек е слугата ми Фрице Кизеветер.

— Немци ли сте? — попита русият сърдечно на най-чист литературен немски език. — Колко се радвам, че мога да услужа на земляци!

— Значи и вие сте немец?

— Гордея се, че съм такъв.

— От коя страна на океана сте роден?

— Оттатък, в отечеството. Казвам се Енгелхард и по професия съм... впрочем вече нямам такава. Досега живях в Лима, в Перу, но продадох моята фирма и се каня да се завърна в Германия. Но най-напред ще мина през Салта и оттам ще отида в Буенос Айрес, където имам роднини.

— Ние идваме от Буенос Айрес — отговори докторът. — Там живях в дома на банкера Салидо, когото може би познавате.

— Салидо ли?! В семейството му не споменаха ли моето име? Енгелхард изговори този въпрос с видимо вълнение. Докторът отговори замислено:

— Когато преди малко казахте, че се казвате Енгелхард, имах чувството, сякаш съм чувал вече това име някъде... но къде... хмм, хмм!

— Гос'ин докторе, гос'ин докторе — намеси се Фрице с радостен глас. — Разбира се, че знаем туй име! Та не проумявате ли, че този гос'ин Енгелхард е мъжката половинка на родителите на нашия Антон?

Докторът отвори уста, погледна въпросително първо Фрице, а после и Енгелхард, след което погледът му продължи да се мести от единия на другия, докато най-сетне, поклащайки глава, той каза:

— Фрице, лъжеш се. Нима бащата би тръгнал от Перу през Андите за Аржентина, като знае, че синът му, на латински «филиус», в същото време се е отправил на път от Аржентина за Перу?

— Господин докторе, — каза Енгелхард, — разбира се, че съм бащата на Антон, с когото сте се запознали в дома на Салидо. Но моят син не е на път за Лима, понеже телеграфирах на Салидо, че самият аз ще дойда да взема Антон!

— Тогава за съжаление телеграмата е закъсняла, защото момчето действително е тръгнало на път. Пътувахме заедно с него няколко дена. Обаче не мога да разбера защо Салидо не е отговорил незабавно на телеграмата ви!

— Не разбирате ли? Но сигурно знаете, че между Перу и Чили избухна война?

— Ни най-малко!

— Чили прекъсна всякакви връзки на Перу с Аржентина. Както научавам сега, моята телеграма е била една от последните, които са изпратени. Но отговорът на Салидо не е стигнал до Лима. Ето защо до днес бях твърдо убеден, че Антон все още се намира при него. Неприятно усложнение!

— Казахте, че сте продали фирмата си?

— Сигурно знаете, че съм banker. Положението беше такова, че през войната имаше опасност да изгубя всичко, каквото имам. За щастие ми се предложи много изгодна възможност за продажба и я използвах. Но аз продадох не само фирмата, ами всичко, каквото притежавах в Перу, тъй че по най-бърз начин можах да напусна страната, чиито политически условия не ми гарантираха вече нито сигурност на собствеността, нито спокоен живот. Изпратих на Салидо телеграма, че идвам, и то по суша, през Андите, понеже в Салта, Тукуман и Кордова имам да уреждам все още някои заплетени финансови въпроси. Жена ми предпочете да тръгне с другия ни син по море, на което не се противопоставих, защото намерих един хубав нов кораб, чийто капитан ми е приятел. В Буенос Айрес пак ще се съберем. Надявах се там да срещна и Антон. А ето че е заминал! Какво нещастие! Няма да ни намери в Лима. Ще го принудят да стане войник, защото за възрастта си е добре развит и ...

— Я не се тревожете! — прекъсна го Фрице. — Вашия Антон изобщо няма да прекрачи границата. Хората, с които е тръгнал, са

достатъчно умни, за да не го прехвърлят оттатък при дадените обстоятелства.

— Откъде знаете? Как можете да го твърдите?

— Ами познавам ги.

— Тогава кажете ми бързо кои са и къде да ги намеря!

— При Салина дел Кондор. Вашият любим Антон е заедно с Татко Ягуар, който има при себе си над двайсет храбри мъже. Нали виждате, че няма защо да се тревожите.

Изразът на загриженост изчезна от лицето на Енгелхард, той плесна с ръце и извика:

— Заедно с Татко Ягуар ли е? Значи горе при Салина дел Кондор, което съвсем не е толкова далеч оттук?

— Да, горе. Татко Ягуар трябваше да го прехвърли през планините, ама сега ще ви го поднесе направо в ръцете.

— Каква случайност или по-скоро каква намеса на съдбата!

— Не е случайност — обади се докторът, — трябва да благодарите на доброто си сърце. Ако бяхте минали покрай нас, без да ни помогнете в бедата, щяхте да имате далеч по-дълга и болезнена раздяла с вашия син. Всичко ще ви разкажем.

Добрият доктор се нагани да подеме една дълга история, която сигурно щеше да започне още от преди потопа, обаче разсъдливият Фрице възрази с думите:

— Не сега, не сега, господа. Та не виждате ли колко много изостанахме! Ей там горе другите се спряха и ни чакат. И тъй, нека продължим ездата! Пътем също можем да разговаряме, а докато бивакуваме, ще имаме достатъчно време да си разкажем всичко случило се.

Двамата нямаше как да не му дадат право, и когато той пришпори мулето си, те го последваха. Долината се извиваше нагоре между две планински възвишения и изглежда, по-нататък отново се спускаше надолу. Двамата ариероси и пеонът се бяха спрели горе, за да изчакат изостаналите хора. Когато немците ги настигнаха, всички продължиха напред с удвоена бързина. Ту минаваха през дълбоки низини, ту изкачваха стръмни височини, които не бе възможно да бъдат преодолен с коне. Слънцето се спря зад върховете и ариерото, който ги водеше, подкани към още по-голяма бързина. Високо във въздуха се рееше кондор. Ариерото посочи към него и каза:

— Връща се в гнездото си. Нека последваме примера му, защото след по-малко от половин час ще се смрачи.

— Няма ли да стигнем скоро до търсената пътека? — попита Енгелхард.

— След няколко минути сме там.

— Ами мястото, където ще можем да пренощуваме?

— И то не е далеч. Само че за съжаление не е разположено на юг, накъдето ще тръгнем утре сутринта, а на север, тъй че пак ще изгубим време.

— Значи се намира по посока на Салина дел Кондор?

— Да.

— Тогава не ще изгубим време, защото утре в ранни зори няма да продължа направо за Салта, а първо ще яздя до Салина. Представете си, сеньор, току-що научих, че моят син е заедно с Татко Ягуар!

Само след броени минути те излязоха на песъчлива равнина, която прекосиха наполовина. После водачът им спря, посочи към земята и каза:

— Сеньори, виждате ли тези следи в пясъка? Те са стари и почти заличени, едва се разпознават. Това е пътят за Салина. Ще изминем по него още известно разстояние. Той е хубав, да пришпорим животните!

Ариерото накара мулето си да препусне в галоп и останалите последваха примера му. Полетяха бързо през равнината, а после покрай подножието на едно възвишение, чийто скалист склон бе дълбоко насечен. Най-сетне ариерото дръпна поводите на мулето си, посочи към широк, но не много висок отвор в скалата и каза:

— Тук е мястото, където ще пренощуваме, сеньори, нещо като пещера с два входа. Вятърът не достига дотук и ако запалим огън и се увием в одеялата, ще спим тъй приятно, сякаш се намираме в някое ранчо.

— Слязоха от седлата, за да огледат пещерата. Тя нямаше дъно, а се състоеше от два входа, които се намираха на около двайсетина крачки един до друг в скалата и бяха свързани във вътрешността и от празно, извито навътре помещение. Следователно пещерата имаше приблизително формата на подкова, чиито краища водеха навън. Пред нея растеше ниска, но гъста трева, типична за пампата, която предлагаше на мулетата чудесна паша. Свалиха седлата и оглавниците

и спънаха краката им, така че да пасат свободно, но без да могат да се отдалечат.

Краткото време на гаснещата дневна светлина бе използвано за подготовка на бивака в пещерата. Разгънаха седлата тип «рекадо», за да ги използват като постели. Когато хвърлиха и одеялата върху тях, разполагаха вече с толкова удобни легла, че едва ли можеха да мечтаят за по-хубави в тези пушинаци. Междувременно се стъмни и запалиха огън. Пътем бяха събрали толкова много горивен материал, че щеше да им стигне за няколко часа.

После вечеряха. Щом се нахраниха, мъжете запалиха цигари от неголемите запаси на Енгелхард. От едната страна на горящия в пещерата огън седяха ариеросите и пеонът, които разговаряха помежду си на испански, а от другата страна се намираха тримата немци, които си служеха с родния език. Фрице и докторът се редуваха да разказват на банкера всичко случило се още от първия ден в Буенос Айрес. Никой не се сети да постави пред пещерата пазач. Ако Татко Ягуар беше тук, сигурно нямаше да пропусне да вземе тази предпазна мярка, толкова необходима в подобна местност...

Както вече споменахме, Гамбусино и Антонио Перильо се отправиха към долината Гуанако, за да наемат за пътуването си към Клисурата на убийството няколко от ловуващите там мохоси. Наистина те взеха от Салта хранителни провизии, но съвсем не в такова количество, каквото при определени обстоятелства можеше да се окаже необходимо. Гамбусино имаше твърдото намерение да остане в Клисурата на убийството, докато намерят скривалището. Но това можеше да продължи с дни, даже седмици, а в такъв случай взетите провизии неминуемо щяха да се свършат. Следователно бяха необходими хора, които да ходят на лов и да набавят месо, и мохосите щяха да се заемат именно с тази работа. Освен това, за да не бъде изненадан от случайно преминаващи пътници, Гамбусино щеше да бъде принуден да постави двама пазачи — един в горния край на Клисурата на убийството, и друг — в долния ѝ край — задача, която също щеше да бъде възложена на мохосите.

Разбира се, на тези индианци трябваше да се забрани да влизат в клисурата. Но с какви ли причини можеше да им се обясни потайното, а може би и продължително присъствие на двама души в Клисурата на

убийството? След като Гамбусино дълго размисля над този въпрос, най-сетне каза на Перильо:

— Тези обесници са твърде проникателни, за да им излезем с обичайните номера. Трябва да намерим някоя причина, която да е свързана с религията. Това е единствената възможност да ги заблудим. Какво ще кажеш за един обет?

— Вярно! Веднага улучи най-подходящото! В смъртна опасност сме дали обет да извършим в Клисурата на убийството нещо богоугодно, при което трябва да бъдем сами и необезпокоявани. Все ще съчиним какво да е то. Червенокожите са изключително суеверни. Ще бъдат изпълнени с такова страхопочитание, че сигурно и през ум няма да им мине тайно да ни дебнат.

— Така е. А след като намерим, каквото търсим, просто ще ги пречукаме. Няма да ни се отвори много работа, защото ще е напълно достатъчно, ако вземем само шест или седем от тях.

Тези безскрупулни хора бяха посрещнати сърдечно от мохосите и споделиха желанието си с техния вожд. Той не само че се съгласи, а дори изказа готовност самият той да участва в ездата до Клисурата на убийството. За двамата това бе извънредно неприятно, но волю-неволю бяха принудени да се съгласят, защото, ако му откажеха, това щеше да бъде голяма обида и несъмнено той щеше да забрани и на хората си да участват.

И тъй, заедно с вожда и още седмина мохоси двамата потеглиха на път от долината Гуанако към Клисурата на убийството, която бе на такова разстояние, че не беше възможно да я достигнат за един ден. Привечер на първия ден те се добраха до пътеката за товарни животни, водеща нагоре към Салина дел Кондор. Продължиха по нея, докато се стъмни, а после Гамбусино се нареди да спре да бивакува на първото що-годе удобно място, което видеха очите му. Но ето че Острия нож, вождът, се обади:

— Скоро ще се появи студеният северен вятър и тогава ще е хубаво, ако се намираме на такова място, където няма да ни брули.

А знаеш ли къде можем да отидем?

— Да. В една пещера, която съвсем не е далеч оттук. Пещера с два входа.

— Тогава води ни!

Продължиха ездата начело с Острия нож и другите подир него. След известно време вождът внезапно спря, наведе се силно напред и внимателно се взря.

— Какво ти стана? Има ли нещо подозрително? — попита го тихо Перильо.

— Да — отговори му вождът. — Виждам светлина от огън, който гори вътре в пещерата.

— Значи там има хора! Кой ли са?

— Ще видя. Дръжте мулета ми! Чакайте ме тук и не вдигайте шум!

Той се плъзна от седлото на земята и бързо изчезна. Останалите също слязоха от мулетата си. Измина повече от четвърт час, преди да се завърне. Съобщи им следното:

— Малко встрани от пещерата пасат мулета, а вътре край огън седят шестима мъже.

— Индианци ли са? — попита Гамбусино.

— Бели.

— Как са въоръжени?

— Много добре.

— Какво правят?

— Разговарят. Трима от тях си служат с испански, а другите трима приказват на някакъв език, от който дума не разбирам.

— Много странно. Сам ще отида да видя.

Той направи знак на Перильо и двамата се запромъкваха напред. Отблясъците от огъня им служеха за ориентир, тъй че не бе възможно да не намерят пещерата, въпреки че за пръв път идваха тук. Щом я наближиха, двамата легнаха на земята и продължиха пълзешком, докато почти достигнаха един от входовете ѝ.

— Ако случайно някой излезе, ще ни открие! — прошепна Перильо на Гамбусино.

— Няма, освен ако не се спъне в нас. Тук е тъмно, а вътре е светло. Излезеш ли навън, си като заслепен. Ела да се приближим още!

Те се промъкнаха още малко напред и вече погледите им можеха да проникнат в пещерата. Съзряха двамата ариероси и пеона. На другите трима чуха само гласовете. Не след дълго Гамбусино дръпна своя другар и двамата се върнаха на такова разстояние, където отново можеха да се изправят.

— Позна ли го? — попита Перильо.

— Кого?

— Ратаят на Серено от Салта.

— Да.

— Но другите двама не ги познавам.

— Те са ариероси, което личи и по облеклата им. Виждал съм ги вече, но не им знам имената. Имаш ли някаква представа какъв е оня език, дето говорят другите трима? Не е френски, португалски, и английски също не е.

— Звучи ми като немски. В Буенос Айрес често съм слушал да разговарят немци.

— Demonio! Немски! Да не би...

— Тихо! Непременно трябва да ги видим. Пещерата има още един вход. Отидем ли при него, вероятно ще ги зърнем, понеже седят от другата страна на огъня. Ела!

Описаха дъга, за да не попаднат в осветеното от огъня пространство, а после, пълзейки както и преди, се приближиха до втория отвор откъм другата страна.

Предположението на Гамбусино излезе вярно. Тримата немци се виждаха. Енгелхард седеше така, че лицето му изцяло бе обърнато към тях, докато докторът и Фрице бяха в профил.

Гамбусино посегна към ръката на Перильо и я стисна. Започна да диша шумно, но все пак се овладя и направи знак на Перильо, че трябва да се отдалечат. Щом се озоваха на безопасно разстояние, побеснял от гняв, той запроклина:

— Мътните ги взели тези двама типове! Как ли са попаднали в тая пещера?

— Сатаната ги е довел!

— Сигурно е така! Той винаги ни ги изпречва на пътя. Наистина се излъгахме, като взехме единия от тях за Глотино, но все пак те са опасни за нас, защото ги срещаме винаги когато кроим нещо важно.

— О, туй съвсем не е най-страшното! Без съмнение най-лошото се крие в това, че където са те, винаги изниква и Татко Ягуар.

— Вярно! Все пак иска ми се да вярвам, че дяволът не е довел и него насам!

— Що се отнася до това, човек винаги може да очаква всичко от дявола и от Татко Ягуар.

— Успокоява ме единствено обстоятелството, че в пещерата има само шест седла. От това следва, че тук се намират само тези шестима мъже. Значи поне засега няма защо да се страхуваме от Татко Ягуар.

— Какво ще правим? Дали да продължим пътя си? Много ми се иска веднъж завинаги да дадем на тези двама немски дребосъци един урок.

Гамбусино се загледа пред себе си замислено и след малко каза:

— Имам една идея.

— Е?

— В същност за нас двамата са безобидни и макар че не съм толкова глупав да му мисля много-много заради някакъв си човешки живот, все пак ми се струва излишно да ги убиваме. Пленим ли ги, имаме двама заложници, които можем да използваме срещу Татко Ягуар, в случай че наистина се намира наблизо.

— Значи си на мнение да ги мъкнем навсякъде с нас?

— Хмм! Би било неудобно, но въпреки това има една причина, за да го направим: те са богати.

— Да. Който предприема подобно пътуване, сигурно е богат. Но има и друга причина. Познаваш ли третия, онзи рус немец, който седи при тях?

— Не.

— Та нали си бил в Перу, в Лима!

— От там ли е?

— Да. Виждал съм го неведнъж, но сигурно не ме познава. Чувал ли си някога името Енгелхард?

— Да нямаш пред вид богатия banker от Лима, дето е милионер?

— Да.

— Да не би да е той?

— Да, той е. Няма никакво съмнение, понеже го познавам много добре. Представи си само какъв откуп ни чака!

Уха! Великолепна мисъл! Ако от нашето съкровище нищо не излезе, можем да го компенсирате с този Енгелхард. Ще го принудим да ни даде половината си състояние, за да го освободим.

— Да го освободим ли? Та да ни предаде? Глупости! Първо ще плати, а после... ще изчезне. Участваш ли? Дори да намерим съкровището, откупът на този обесник няма да ни е излишен.

— Имаш пълно право. Значи ще го пленим заедно с дребосъците, нали?

— Да.

— А какво ще стане с другите?

— Ще ги очистим. Три куршума или удари с нож.

— Diablillo! Не се церемониш много, но така е съвсем правилно. Само се питам дали и индианците ще участват.

— Ще им обещаем част от плячката, но вместо това по-късно ще получат куршум. Почакай ме тук, докато се върна!

Той се отдалечи предпазливо, а Перильо легна на земята и се притисна към нея. Когато Гамбусино се завърна, той не беше сам, а водеше вожда и шест индианци. Седмият бе останал при животните, за да ги пази.

— Съгласни са — прошепна той на Перильо. — Банкерът за нас, а дребосъците за тях. Само че не искат никого да убиват. Значи ние ще трябва да се заемем с ариеросите и пеона. Затова ти донесох и пушката.

— Дай я! Дали негодниците ще умрат от нашите куршуми, или от куршумите на индианците, е все едно. Кога се започва?

— Веднага. Ние двамата ще се промъкнем откъм страната, където седят ариеросите, а пък червенокожите ще пропълзят до другия вход на пещерата. Щом се разнесат изстрелите ни, те ще нахлуят вътре, ще се нахвърлят върху немците, незабавно ще ги разоръжат и ще ги вържат. Всичко е уговорено. Хайде!

Те се отправиха към другата страна и се приближиха до входа толкова, че можеха да виждат своите насядали жертви.

— Аз се заемам с двамата ариероси, а ти — с пеона — прошепна Гамбусино на своя съучастник. — Ще ги застреляме в главите, така е най-сигурно. Броя до три и натискаме спусъците. Готов ли си?

— Да — отвърна Перильо и приготви пушката си за стрелба.

— Цели се точно! И тъй... едно... две... три!

Той силно извика последната дума и веднага стреля с двете цеви. Перильо натисна спусъка едновременно с него. Тримата нещастни, нищо неподозиращи хора, паднаха с простреляни глави. Същевременно индианците нададоха пронизителни крясъци и нахлуха в пещерата. Всичко стана за броени секунди, тъй че немците бяха повалени на земята и вързани, преди да успеят да помислят за

съпротива. После червенокожите се заеха със застреляните хора, завлякоха ги на открито и там си присвоиха всичко, каквото намериха по тях.

Гамбусино разпали огъня и после заедно с Перильо застана пред пленниците, така че те, несъвзели се още от уплахата, ясно да могат да виждат неприятелите си.

— Добре дошли в планините, сеньори! — заговори им той подигравателно. — Възхитен съм да ви видя тук. Изглежда, ми е съдено щастието отново и отново да се наслаждавам на вашите физиономии. Как сте?

— Много добре, сеньор — засмя се Фрице, който пръв си възвърна самообладанието. — Ако се чувствате тъй прекрасно като мен, човек може само да ви завиди.

— Самочувствието ви ме интересува по-малко от вашата кесия. В какво състояние е тя? Богат ли сте?

— Много.

— Значи можете да платите откуп?

— Да.

— Но не носите у вас пари, нали?

— За съжаление е така. Те са при моя банкер.

— Няма значение. Ще ми дадете писмо до банката. А какво е положението с вашия спътник?

Той имаше предвид доктор Моргенщерн. Фрице отговори вместо него:

— Горкият човечец няма нищо друго освен онова, което е в джобовете му. Шепа боливианос, това е всичко.

— Тогава ще умре. Мога да го освободя само срещу откуп.

— Няма намерение да умира, защото знае, че ще платя за него. Колко голяма трябва да е сумата?

— Десет хиляди боливианос за двамата. Това е най-малкото, което мога да поискам.

— Добре! Ще я имате! Дайте ми мастило, перо и хубава бяла хартия и незабавно ще ви напиша писмото!

— Не бързайте толкова! Има време. Трябва да говоря и с този сеньор.

Той се изтъпанчи високомерно пред Енгелхард и го попита:

— Познавате ли ме, сеньор Енгелхарт?

— Не — отговори му той, като почувствува как му олеква на сърцето, понеже, изглежда, ставаше въпрос не за живота му, а за откуп.

— Не ли? Е, няма значение, защото ще се запознаете с мен и ако се покажете тъй сговорчив като този сеньор, който не се пазари за нито един от десетте хиляди боливианос, нашето запознанство ще бъде приятно и за двете страни.

— Колко искате за свободата ми?

— Това ще стане ясно, след като разбере на колко възлиза вашето състояние. Защото имам обичай да изчислявам в проценти и...

Той бе прекъснат от вожда, който припряно се приближи и му направи знак да се отдръпне с него настрани. След като Гамбусино го последва, Острия нож му прошепна:

— Тук не сме в безопасност. Някой ни подслушва. Един от моите хора забелязал някаква човешка фигура, която тайно се промъквала насам.

— Може би е било животно?

— Не сеньор. Бил е човек, защото, щом разбрал, че са го видели, скочил на крака и избягал.

— Не го ли преследвахте?

— Нима е възможно в тъмнината, царяща навън? Човекът изчезнал мигновено.

— Que disgusto [\[122\]](#)! Това незабавно трябва да тръгваме. Кой знае какви хора се скитат наоколо.

— Сигурно е Татко Ягуар — отвърна Антонио Перильо, който стоеше толкова близо, че чу съобщението на вожда.

— Не, надали е той, защото, ако беше той, нямаше да се колебае да ни нападне и да освободи пленниците. Но който и да е, няма да успее да ни напакоти. Ще го заблудим.

Той стъпка огъня, за да не ги осветява, и даде още няколко тихи заповеди. Неколцина индианци доведоха мулетата на пленниците, довякоха и убитите, а други пък вдигнаха вързаните немци и ги отнесоха до мястото, където индианецът пазеше животните. След кратка бъркотия се чу как отрядът се отдалечи, но не към Салина дел Кондор, а тъкмо в противоположна посока. До преди малко така оживеното място отново стана тихо и пусто.

Наистина ли бе пусто? Не съвсем, защото недалеч от пещерата, където досега бяха лежали плътно притиснати до скалистата стена, се

надигнаха два тъмни силуета и някакъв глас прошепна:

— Видяха те, затова си тръгнаха. Колко лесно можеха да те заловят, повелителю мой!

— Мен никога няма да ме хванат, скъпи Ансиано — отвърна Хаукаропора, синът на инката. — Тръгнаха в друга посока, за да ни заблудят, но няма да се оставим да ни излъжат. Краката ни са по-бързи от копитата на техните мулета. Несъмнено те яздят към Салина. Нека избързаме, да стигнем там преди тях, за да съобщим на Татко Ягуар, че идват!

Двамата потомци на древните перуанци изчезнаха в нощната тъма. Те бяха изпратени от Татко Ягуар като разузнавачи, за да му известят приближаването на Гамбусино. Вярно, че отначало двамата бандити имаха преднина от един ден, но тъй като те първо се отбиха при мохосите, докато Татко Ягуар и неговите хора яздиха право към целта, Хамер пристигна в клисурата далеч преди Гамбусино и в този момент заедно с отряда си се намираше на лагер близо до нея.

Осемнадесета глава

Завещанието на инката

Името Баранка дел Омисидио, Клисура на убийството, звучеше зловещо и впечатлението, което правеше нейната околност, бе не по-различно. Предобедното слънце прахосваше топлината си за един пейзаж на безутешна самотност. На запад планинските великани се извисяваха безжизнени и голи. Близките скалисти върхове се издигаха наоколо съвсем пусти и нито на склоновете им, нито в низините се забелязваше и следа от растителност.

Що се отнася до самата клисура, стените ѝ се спускаха надолу така стръмно, че по тях можеше да слезе само пешеходец. И тук нямаше никаква растителност нито по дъното на клисурата, нито по двете ѝ страни. Единствено горе по края ѝ, където ездачите бяха скочили от седлата, се виждаха полуизтръгнати от земята корени на растения, чиито стебла са били използвани за палене на огън от хора, лагерували по-рано на това място. Наоколо имаше само гладки скали, върху които дори копитата на мулетата едва ли оставяха никакви следи. Дълбокото дъно на клисурата бе покрито с каменни късове, откъртвали се с течение на времето от стените и сгромолясвали се долу. Недалеч от бивакуващите хора, на около петдесетина крачки от теснината, лежеше голям скален блок. Откъм противоположната на клисурата страна той образуваше каменен навес, който предлагаше за сам човек удобен подслон срещу вятър и дъжд. Посочвайки към скалата, Татко Ягуар каза на Ансиано:

— Ей зад онази канара навярно е лежал Антонио Перильо, когато тайно е наблюдавал инката, преди да го убие на следващото утро малко по-надолу. Тук наоколо няма друго място, където може да се скрие човек. А нейде долу в пропастта мълчаливо лежи скрита тайната на съкровището.

Двамата говореха вече в присъствието на всички за съкровището, а също и употребяваха думата «инка», защото през последните дни старият Ансиано и Хаукаропора постепенно изоставиха боязливата си съдържаност. Ансиано отговори утвърдително:

— Ей там отсреща, в подножието на отвъдната страна на стръмната клисура, е мястото, търсено от Гамбусино и Перильо.

— Ти, разбира се, го знаеш, нали? — попита Хамер.

— Да.

— Ами, Хаука?

— Не. На него досега не му се казваше къде с, защото едва наскоро навърши възрастта, когато според волята на баща си може изцяло да научи тайната.

— От тебе ли ще я научи?

— Да.

— Значи си напълно посветен в нея?

— Само толкова, колкото е необходимо, за да покажа на Хаука пътя.

— В земята ли е заровено съкровището? Искам да кажа в изкопана дупка, която после е била засипана?

— Не, намира се в пещера, в една стара галерия, издълбана от нашите прадеди, за да търсят злато или сребро. Но те не са открили нищо и след като стигнали до някаква широка подземна пукнатина, която била толкова дълбока, че не се чувал шумът от хвърления в нея камък, се отказали да копаят и засипали входа. Обаче това място се знаело и когато праотецът на Хаукаропора бил принуден да бяга заедно с най-верните си хора, останали при него, той дошъл тук и скрил всичко, каквото бил спасил от съкровищата си. По-късно враговете им ги последвали по петите и ги нападнали. Всички били избити освен двама, които избягали. Единият бил Великият инка, а другият — моят дядо. Тайната се предавала на техните наследници, докато стигна до Хаукаропора и мен. Знам къде се намира пещерата, но никога не съм бил в нея, защото само моят повелител, бащата на Хаукаропора, имаше право да влиза вътре. Днес ще покажа на Хаука входа ѝ и ако той ми разреши, за пръв път ще мога да видя какво крие тя.

— Разбира се, че ти разрешавам, добри ми, верни Ансиано — намеси се Хаукаропора. — Ти си моят втори баща и всичко, каквото ми принадлежи, е и твоя собственост.

— Благодаря ти! — възкликна старецът зарадвано. — Не искам нищо друго, освен да не преставаш да ме обичаш. Но все пак имам едно голямо желание и те моля да го изпълниш!

— Кажи ми го!

— Ти трябваше да влезеш в пещерата едва след навършването на една определена възраст, когато неблагодарумието на първата младост е вече преодоляно. За това има една много основателна причина. Влизането в галерията не е безопасно. Обаче не знам в какво се състои опасността. Баща ти, моят някогашен повелител, се канеше да ми я разкрие, но тъй като бе убит, не му остана време да го стори.

— Значи изобщо не знаеш каква може да е тая опасност?

— Имам някаква представа, но не съм съвсем сигурен. Ти знаеш, че нашите прадеди са умеели да правят огън, който със столетия може да стои нейде скрит, а после, когато се втечни, с неотразима мощ унищожава всичко, до което се допре. Може би прилича на сегашния барут, за който нашият народ не е знаел нищо, докато не го е видял у испанците. От някои загатвания на твоя баща мога да предполагам, че пещерата се охранява от подобен огън, който ще унищожи всеки незван посетител, проникнал в галерията.

— Тогава наистина е опасно да се приближи човек до съкровището.

— Да. Затова искам да те помоля да вземеш със себе си и Татко Ягуар. Неговото зрение е най-остро, а е и най-опитен от всички ни, тъй че без съмнение по-лесно ще намери скрития огън.

— Той ще дойде с нас. И бездруго щях да го помоля за това. Нека и моят скъп приятел Антонио ни придружи, за да бъде между първите, които ще видят съкровището. Или се боиш от опасния скрит огън?

Този въпрос бе отправен към Антон Енгелхард, който незабавно отговори:

— Не ме е страх. Както барутът, така и този огън сигурно става опасен едва тогава, когато бъде запален, т. е. когато влезе в допир с друг огън, а ние ще внимаваме това да не стане.

— Ако сме предпазливи, няма от какво да се опасяваме — съгласи се с него Татко Ягуар. — Значи искате още днес да посетите пещерата?

— Да — кимна Ансиано.

— Преди да са пристигнали враговете ни?

— Преди това.

— Моят съвет е да изчакаме. Ще оставим следи, които лесно могат да издадат присъствието ни.

— Сеньор, та нима нямаме време да заличим следите, така че никой да не ги забележи? По-рано от утре сутринта Гамбусино не

може да се появи, а сега е едва предобед. Утре очакваме да се стигне до сражение. Ако ме убият, не ще мога да покажа мястото на младия си повелител и цялото наследство ще бъде изгубено.

— Необходимо е само да не вземаш участие в сражението.

— Сеньор, как може да очаквате подобно нещо от мен! — възкликна старецът. — Искате да заловим убиеца на моя повелител, а аз трябвало да скръстя ръце и да не се докосна до оръжията си?! Поискайте от мен всичко друго, само не и това!

— Добре! Мога да разбера твоите мисли и чувства. Нека бъде волята ти. Но преди да тръгнем да търсим галерията, ще трябва да помислим за нещо друго, по-належащо. Може би ще сме принудени да останем тук повечко дни. За нас има достатъчно хранителни припаси, но е необходимо да се погрижим и за мулетата. Вода и трева за тях има само долу при Салина дел Кондор. За съжаление не бива да лагеруваме там, защото неприятелите ни ще минат през Салина. Следователно трябва да потърсим някое друго място, където нашите животни ще могат да намерят вода и паша, дори и да е далеч оттук.

— Що се отнася до това, няма защо да се безпокоите, сеньор. На един час езда оттук се намира дълбока падина, където винаги има вода, а около нея расте и трева. Може би Хаукаропора и аз сме единствените хора, на които е известно мястото. Ще ви заведа дотам.

— Дълбока падина в планината? Та нима животните ни ще могат да се спуснат в нея?

— За коне слизането е невъзможно, но нашите мулета сигурно ще успеят. Наистина все още не знаем дали животните няма да са ни необходими тук за евентуално преследване на враговете ни.

— Имаме достатъчно време да изчакаме. След като поотпочинем, можеш да отведеш другите до падината. Аз ще остана тук да те почакам заедно с Хаукаропора и Антон, които ще влязат в галерията с нас.

Човек лесно може да си представи, че и останалите хора от отряда имаха голямо желание да участват в търсенето на съкровището, но те мълчаливо се подчиниха на разпореждането на Татко Ягуар и не след дълго, водени от стария Ансиано, се отправиха към скритата падина, за да отведат мулетата на водопой и паша. Татко Ягуар гледа подир тях, докато изчезнаха, и се обърна към Хаукаропора, който седеше заедно с

Антон Енгелхард на самия ръб на пропастта и замислено гледаше надолу:

— Наемаш ли се да откриеш галерията без помощта на Ансиано?

— Не — отговори синът на инката. — Моят баща сигурно е замаскирал входа така, че никой да не може да го намери.

— Я да видим! След като знам, че в клисурата има нещо скрито, мисля, че не е невъзможно да откроя мястото. Ще се опитам и още сега ще сляза долу. Вие останете тук! Наистина не очакваме някой да се появи, но въпреки това си дръжте очите отворени. Оттук можете да обхванете с поглед цялата местност. Забележите ли някакъв човек да се приближава, извикайте ме. Ще чуя гласовете ви.

С пъргави крачки той заслиза надолу по стръмния скалист склон. Те го проследиха с поглед, докато стигна долу, а после Хаука поклати глава в знак на недоверие и каза:

— Няма да намери мястото. Той е прочут човек, най-прочутият от всички, които познавам, но дори и той няма да може да открие входа на галерията.

— Не видя ли усмивката му, когато изрази пред него съмненията си? — попита Антон. — Изглежда убеден, че ще открие пещерата, и на мен ми се струва, че наистина ще успее. Днес ще станеш богат, във всеки случай много по-богат от мен или по-скоро от моя баща. Действително ли твоите прадеди са имали толкова много злато и сребро, както се говори и пише в книгите?

— Разбира се, по онова време, когато испанците нападнали и ограбили инките, много от богатите хора закопали в земята скъпоценностите си или ги скрили по друг начин и след тяхната смърт вече никой не е знаел къде се намират. Тъй че в земята лежат скрити милиони, които не могат да... напакостят никому.

— Да напакостят ли? Не искаше ли да кажеш «да принесат полза»?

— Не. Огромните богатства на моя народ са виновни за неговата гибел. Ако той беше беден, испанците, дошли в Перу, щяха да си отидат и никога повече нямаше да се върнат. Знаеш ли как бил измамен най-нещастният от всички мои прадеди?

— Не.

— След като бил пленен, го отвели в голяма обширна зала, и Писаро, завоевателят, теглил по една черта на четирите стени с

острието на меча си, докдето му стигала ръката, и му обещал свободата, ако залата бъде напълнена със злато и сребро до чертата. Инката изпълнил искането му, обаче испанецът не удържал на думата си. Залата била напълнена за втори път до чертата, но онзи лъжец отново не спазил обещанието си. Той бил християнин, който по-късно наредил насилствено да разпространят из страната учението за истината и любовта. Ето виждаш, че богатството е докарало гибел за народа ми.

— Две големи зали, пълни със злато и сребро! Нима е възможно!

— Учудваш ли се? Значи нищо не знаеш за съкровищата, които са се намирали в двата храма на слънцето в Куско и Чукиту, в храмовете на Уанакаури, Кача, Виликанота и в многобройните други светилища, наричани Уакас. В Храма на слънцето в Куско е имало над четири хиляди свещеници и служители. Колоните на всички врати били от злато, а отворите на прозорците — облицовани със смарагди и други скъпоценни камъни. Всички стени били покрити със златни плочи. Стълбовидните статуи на боговете и богините се издигали от чисто злато, а статуите на владетелите на инките били от чисто сребро. Имало безброй съдове, прибори и предмети, всичките изработени от благородни метали. От петте извора на околните планини златни тръби отвеждали водата в златни или сребърни корита. Използвали ги за пиене, за почистване на съдовете и къпане на жертвени животни. Да ти разказвам ли още? Имаш ли представа за цифрата, за някаква мярка, която би могла да изрази стойността на подобни богатства?

— Не, спри, направо ме хваща страх! Но щом говориш за такива сгради, стълбовидни скулптори и различни съдове, вие сигурно сте имали големи майстори и хора на изкуството.

— Имало ги е, макар че нашето изкуство не прилича на вашето.

— Ами науките?

— Аз съм юноша, израсъл в самотата на планините, и не мога да говоря за онова, което наричате науки. Но сме имали и учени хора. Спомни си само за «кипукамайоките», за които несъмнено си чувал!

— Да, това са били вашите учени, занимаващи се с писмеността. Но тя не се е състояла от букви и думи като нашата, а от шнурове, на които са се връзвали възли. Как е възможно да четеш такива шнурове също както ние четем нашите книги, вестници и други печатни издания?

— Наистина това изкуство съвсем не е леко и не всеки можел да чете и пише, както е при вас. Един такъв кипу ^[123] е можел да бъде изработван и разчитан само от някой учен, запознат с този вид писмо, и той е бил наричан камайок. Само най-даровитите хора са били избирани за кипукамайоки и във всяко село са се намирали служители, които отговаряли за кипутата и единствено техните потомци имали право да онаследяват изкуството им. Моят стар Ансиано произхожда от такова семейство и до ден-днешен може да разчете и разгадае каквото и да било кипу.

— А ти можеш ли?

— Да, понеже съм потомък на владетели, които преди всичко трябвало да разбират от това изкуство. Донеси ми който и да е възлопис и ще ти го разчета тъй, както ти четеш думите от хартията на някое писмо. Баща ми ме обучаваше във всичко, което трябва да знае един владетел на инките, защото той вярваше, че един ден нашето царство отново ще възкръсне и аз ще...

Той замлъкна и се загледа безмълвно пред себе си. Сериозните черти на лицето му придобиха израза на безмерна тъга. После той дълбоко въздъхна и продължи:

— Ансиано сподели с мен наскоро, че баща ми отначало е вярвал в това, но по-късно вече не. Аз също винаги съм таил надежда, че мъртвото ще може да се съживи отново, но откакто те познавам, надеждите ми рухнаха.

— Откакто ме познаваш ли? — попита Антон объркано. — Значи мислиш, че вината е моя?

— Да, но не си го направил нарочно. Аз познавах само моите планини и дивите гори. Винаги съм слушал само за моя народ, но не и за другите народи. Тогава се запознах с теб и ти ми разказа за много други народи и страни. Едва сега знам колко голяма е земята и в сравнение с нея колко малък е един човек, един самотен юноша, макар и прадедите му някога да са били могъщи синове на слънцето. Аз просто сънувах и се събудих. Даже да намеря долу в клисурата всички богатства на земята, пак никога вече няма да попадна във властта на онези измамни съновидения. Историята на моя народ е приключила. Миналото не ме засяга повече, ще гледам само напред. Искан ми се да науча онова, което си научил ти. Искан ми се да стана такъв мъж, каквито са били или са мъжете, за които ми разказа. Ето защо ще

напусна моите планини и ще отида там, където желанието ми ще се сбъдне. Татко Ягуар ще ми даде съвет и ще постъпя така, както ми каже. Ако бях беден, нямаше да имам тази възможност. Затова се радвам, че скоро ще получа богатството и завещанието на моя баща. Нямах ли моята цел, бих презрял всичкото злато и сребро, което ме очаква, защото много лесно може да ми донесе онова, което донесе на моите деди — смърт и гибел.

Той говореше бавно и с прекъсване. После стана и се отдалечи, сякаш в уединение искаше да продължи размислите си над току-що казаното. Антон не го последва. Въпреки младостта си той чувствуваше, че приятелят му се намира на много важен кръстопът и трябва да вземе самостоятелно решение.

Когато след известно време инката се върна, лицето му бе придобило почти ведър израз. Той хвана ръката на своя млад бял приятел и каза:

— Ти се каниш да отидеш до Лима, а после ще се завърнеш в страната на твоите деди, в Германия, за да продължиш да учиш. От тебе знам каква е родината ти и какви хора живеят там. Би ли ме взел със себе си?

— С удоволствие, с най-голямо удоволствие! — отговори Антон, като изненадано скочи на крака. — Но сериозно ли говориш?

— Да! Обаче преди това искам да разговарям с Татко Ягуар и с Ансиано. Никъде не тръгвам без моя верен старец.

— Той ще дойде, ще дойде с нас. Ансиано гледа на теб като на свой повелител и ще направи каквото му наредиш.

— Но той е толкова стар, а също както и аз, нищо не разбира от езика на твоя народ.

— Издръжлив е като млад мъж, а докато трае дългото ни пътуване с кораба, вие ще научите от мен немски толкова, колкото ще ви е необходимо на първо време.

В този момент Татко Ягуар се завърна от клисурата и в същото време се разнесе тропот от копита. Иззад най-близкия планински скат се появи Ансиано и след малко спря пред тях. Скачайки от мулето си, той каза:

— Всички са добре настанени, а сега нека слезем долу, за да отворим галерията.

— Татко Ягуар беше вече там и се опита да я намери без теб — уведоми го Хаука.

— Наистина ли? — попита старецът, обръщайки се към Хамер. — Вие сте я търсили? Но най-вероятно безуспешно, нали?

— Толкова ли си сигурен?

— Да, сеньор.

— Е, нека видим дали се лъжа! Струва ми се, че открих входа на галерията.

— Къде?

— В дъното на клисурата.

— Лесно е да се каже, защото научихте, че скривалището се намира там.

— Ами! Да слезем долу! Ще ви покажа мястото. Те спънаха краката на мулетата си и започнаха спускането. И ако то се оказва трудно, когато се озоваха долу, ходенето по дъното на клисурата бе не по-малко неприятно. Тук сякаш се бе срутила цяла планина, натрошена на малки каменни късове, такъв дебел пласт от хаотично отрупани отломъци с различна големина покриваше всичко наоколо.

Начело крачеше Татко Ягуар, без да подбира пътя и без да се оглежда нито надясно, нито наляво. Продължиха до дъното на клисурата. Там имаше място, където дясната странична стена се изстъпяше няколко метра напред. По този начин навътре в клисурата се врязваше остър каменен нос, образуващ със скалистата стена два тъпи ъгъла. Хамер се отправи към по-далечния от тях, показва с ръка към земята и с голяма увереност каза:

— Тук е мястото. Прав ли съм, Ансиано? По лицето на стареца се изписа силно слисване и той отговори:

— Да, тук, сеньор. Но откъде знаете? Как можахте да го откриете? Да не сте станали всезнаещ?

— Не е необходимо да си всезнаещ.

— Не е ли? Е, поне разбирам защо вашите врагове твърдят, че сте изключително опасен противник. Ами ако още преди време бяхте открили и изпразнили скривалището, без ние да подозираме каквото и да било!

— В никой случай е нямало да бъде нужно да се опасявате от подобно нещо. И с часове да бях стоял тук, пак нищо нямаше да

забележа. Открих мястото единствено защото от теб научих за съществуването на галерията в тази клисура.

— Но как разбрахте, че е точно на това място?

— Пещерата не можеше да е посред клисурата, т. е. по дъното ѝ, а трябваше да се търси край една от стените ѝ, и то някъде съвсем в дъното. Галерията сигурно бе изсечена в скалата. Била е затрупана и маскирана, но не от природата, а от човешка ръка, значи изкуствено. Следователно бе необходимо да търся само такова място, където непривично за този хаос от камънаци да личи някаква следа от подреденост, която да наведе на мисълта за намеса на човешка ръка. И точно тук забелязах подобно нещо.

— Къде?

Татко Ягуар посочи няколкото камъка, намиращи се близо до скалистата стена, и отговори:

— Тези четири камъка не представляват ли ъглите на квадрат?

— Е, да.

— Не са ли с еднаква големина и тежест, нито твърде тежки за някой силен човек, нито пък толкова леки, че да могат случайно да бъдат разместени или отстранени?

— И това е вярно, сеньор.

— А защо в образувания от тях четириъгълник се намират само леки камъни, не по-големи от мъжки юмрук? Ако тези камъни бяха по-големи и тежки, биха смачкали «капака» на галерията, който се поддържа от камъните в четирите си края.

Старият Ансиано учудено поклати глава и рече:

— Всичко е точно така, както го казахте, сеньор.

— Знаех си. Работата става ясна само да помисли добре човек. Дупката е трябвало да бъде закрыта. Но за тази цел не е бил подходящ някой голям каменен къс, защото сам човек е нямало да може да го помести, за да се отвори галерията. Наоколо не е имало и няма дъски или нещо подобно. И тъй, взели са одеяло или някаква кожа, опънали са я над дупката и в четирите краища са я затиснали с четири камъка, които да могат да бъдат отърколени встрани от един човек, но все пак да са достатъчно тежки, за да държат кожата опъната и да носят малките камъни върху нея, предназначени да прикрият намесата на човешка ръка и да придадат на мястото естествен вид.

— Много правилно, сеньор! И това за кожата е съвсем вярно. Порано под пръснатите върху нея камъни дупката е била покрита с дървени пръти, но с времето те изгнили и когато веднъж моят повелител посетил галерията, видял, че «капакът» ѝ се бил срутил. За да я покрие отново, не му оставало нищо друго, освен да застреля мулето си и с помощта на четири камъка да опъне кожата му над отвора. После отгоре насипал малки леки камъни и както виждате, този «капак» се е запазил дълги години, чак до ден-днешен. Върху него може да застане дори човек и пак няма да се огъне ни най-малко. Вашата проникателност действително е изключителна. Ще отворим ли галерията?

— Защо не, нищо не ни пречи.

Четиримата клекнаха, за да отстранят тънкия пласт от по-малки камъчета. Скоро отдолу се показва кожата, придобила твърдостта и неподатливостта на желязна ламарина. Споменатите четири камъка здраво я затискаха. След като ги отстраниха, вдигнаха кожата и се показва дупка, в която можеше да се провре едър и висок мъж. Тя водеше отвесно надолу. Ето защо Татко Ягуар каза:

— Та това не е галерия, а шахта.

— Само входът върви отвесно надолу — отвърна Ансиано, хвърляйки в нея малък камък. — Чухте ли, че веднага падна? Дупката е дълбока колкото човешки бой, после прави чупка и продължава навътре в скалата почти хоризонтално. Ще се спусна надолу.

— А как стои въпросът с осветлението?

— Моят повелител се е погрижил за това. Долу има свещи, които сами изляхмے от лой.

Ансиано бавно се спусна в дупката. Когато краката му достигнаха нейното дъно, протегнатите му ръце можеха да хванат горния ѝ ръб. Хамер му подаде няколко клечки кибрит и не след дълго отдолу заблещука пламък на свещ. Хаукаропора слезе, подпомаган отгоре и отдолу, защото бе по-дребен от Ансиано. Последва го Антон Енгелхард, а подир него, четвърти се спусна и Татко Ягуар.

За да влезе в хоризонталната галерия, Татко Ягуар бе принуден да се наведе, но скоро тя стана по-висока, тъй че можеше да стои изправен. След десетина-петнайсет крачки тя се разшири и образува малко помещение, където имаше място за четирима. Огледаха се наоколо, но забелязаха само малък дървен клин, забит в една

пукнатина на скалата. На него висеше около трийсетсантиметров шнур, дебел колкото кука за плетене. Беше трицветен и имаше множество възли. По него бяха навързани няколко други, значително по-къси и тънки шнурове. И на тях се виждаха възли, отстоящи един от друг на различно разстояние.

— Кипу! — възкликна Ансиано, като свали от клина малката връзка шнурове, освети я със свещта и внимателно я огледа. Цветовете бяха поизбелели, но все още личаха.

— Можеш ли да го разчетеш? — попита Татко Ягуар.

— Да, сеньор! Това кипу ни предупреждава да не палим друга свещ, преди да сме прочели второто кипу. Значи има още едно, сигурно малко по-навътре. Да вървим!

Хаукаропора също разгледа кипутото и потвърди думите на стареца. Продължиха по-нататък, като двамата мъже се приведоха, защото галерията започна да се снишава. Тя бе много суха, само че въздухът ѝ малко затрудняваше дишането. След около петнадесетина крачки тя не само че отново стана по-висока, а и се разшири, образувайки помещение, подобно на стая, висока четири лакти, широка седем и изглежда, също толкова дълга. В дъното си то завършваше с тъмна зейнала пропаст, врязваща се отвесно надолу на неизвестно каква дълбочина. Но тази широка цепнатина в скалата не беше първото нещо, което забелязаха. Вниманието на четиримата бе привлечено с неудържима сила от намиращите се в помещението предмети.

Отдясно и отляво искреше чисто злато и сребро. Наоколо върху подставки, направени от камъни във вид на пейки, стояха и лежаха най-различни предмети, чиито метал и художествена изработка имаха такава стойност, която не можеше да не заслепи кое да е око. Виждаха се фигури на божества с големината на дете, изработени от сияйно злато, статуи на владетели със същата големина от тежко сребро, съдове с най-различна форма и размери, какви ли не оръжия, украшения, слънца, луни и звезди. Да, това беше такова богатство, което можеше да принадлежи само на някой владетел на инките или на принц, защото в древно Перу всичкото злато е било в ръцете на владетеля. Никой нямал право да употребява злато или сребро без негово разрешение.

Изнасянето на тези метали било забранено и се наказвало със смърт. Всичкото злато и сребро трябвало да се отнася в столицата и да

се слага в краката на владетеля. Имало е години, когато според сигурни данни в съкровищницата на Великия инка се стичали над дванайсет хиляди центнера [\[124\]](#) сребро и над четири хиляди центнера злато, понеже този най-благороден метал се намирал в самородно състояние в многобройни жили в планините, както и в невероятно големи количества в речния пясък, и се добивал чрез съвсем мизерно запластен труд.

Антон Енгелхард бе като заслепен. Ансиано и Хуакоропора стояха обхванати от благоговение, донейде смаяни от намиращите се наоколо богатства, донейде обладани от чувството на страхопочитание и преклонение пред някогашните божества и владетели на техния народ. Единствено Татко Ягуар запази самообладание. Той взе свещта от ръката на стареца и най-напред се отправи към дъното на съкровищницата, за да погледне в страшната и тайнствена зейнала бездна. На слабата трептяща светлина от свещта човек имаше чувството, че долу вижда някакви демонични призрачни фигури, които се носеха насам-натам из въздуха и сякаш правеха подканващи знаци. Камъкът, хвърлен от Хамер, се удари многократно в стените на цепнатината, но не се разбра на каква дълбочина падна.

Татко Ягуар отстъпи от ръба на бездната, за да потърси внимателно мястото на скрития огън. Скоро усилията му се увенчаха с успех. По пода на помещението покрай каменните подставки преминаваха тесни улеи от глина, запълнени с жълтеникава маса, наподобяваща восък. На определени разстояния от тази маса стърчаха къси свещоподобни израстъци, в които се виждаха фитили.

— Сигурно това е опасният огън — каза той на Ансиано, посочвайки към улеите, — за който ти е говорил твоят мъртъв повелител. А тези заострени израстъци, снабдени с фитили, са свещите, от които не бива да палим нито една, преди да сме прочели второто кипу. Но къде ли е то? Трябва да го намерим.

Не се наложи дълго да търсят, защото то висеше на стената до самия вход на помещението. Състоеше се от изкусно изработена плетена дръжка, от чиито страни се спускаха няколко реда шнурове, увиснали като ресни. Шнуровите бяха разноцветни и с различна дължина. По тях бяха навързани стотици възли с различна големина. Старецът бързо посегна към кипуто, за да разгледа това художествено

произведение на възлописа. Дълго време се занимава с него и накрая заяви:

— Това кипу представлява подробно писмо, което обаче не мога да разчета тук, защото цветовете са пострадали, а светлината на свещта е недостатъчна.

— Но навън, на слънчевата светлина, ще можеш да го разчетеш, нали? — попита Татко Ягуар.

— Мисля, че да.

— Тогава трябва да излезем.

— Нима тъй бързо ще изоставим съкровищата, на които не можем да се насладим и до края на живота си?

— Да. Не бива да се докосвате до нито един от предметите, преди да сме узнали съдържанието на това кипу. Все още не ни е известна опасността, свързана с изнасянето на съкровищата. Всяко погрешно движение, всяко погрешно докосване може да доведе до смъртта ни. Предупреждавам ви. Аз излизам оттук и няма да вляза отново, преди да науча с подробности съдържанието на това писмо.

Въпреки всичко, заслепен от златото и среброто, старият Ансиано, изглежда, искаше да остане. В този момент Хаука взе кипуту от ръката му, старателно го разгледа, доколкото бе възможно на това място, и после заяви:

— Кипуту съдържа завещанието на моя баща, убитият владетел на инките. То ми е по-скъпо от всичко друго в помещението и затова нека златото и среброто почакаат, докато го прочета. Излизам навън.

Тези думи решиха всичко. Четиримата напуснаха подземното помещение и през галерията се отправиха към входа, за да излязат на открито. На дъното на шахтата, там, където започваше галерията, имаше десетина свещи, оставени от бащата на Хаука, за да се използват за осветление. Преди да се измъкне от шахтата, Ансиано изгаси полуизгорялата си свещ и я сложи при останалите.

Навън четиримата насядаха по камъните и Ансиано и младият инка се заловиха с разчитането на шнурове. Но това не стана тъй бързо, както при първото обикновено кипу. Имаше толкова много цветове, възли и допълнителни шнурове и боите бяха тъй избледнели, че ако два от шнурове не са си приличали, вече едва можеха да бъдат различени един от друг. Измина цял час, после и още половин, но въпреки това двамата перуанци все още не бяха наясно със значението

на отделни възли и шнурове. Татко Ягуар бе пристигнал с отряда си при клисурата около единайсет часа. След това изтекоха два часа, докато Ансиано се завърна от новия бивак. А ето че в момента минаваше три часът и Хамер каза:

— Вече става опасно да седим тук. Ако случайно някой мине горе по ръба на клисурата, ще ни види край отворената шахта и тайната ни ще бъде издадена. Затова нека пак покрием дупката и се изкачим горе. Там отново ще можете да се заемете с работата си и никой не ще ни изненада, защото няма как да не забележим приближаването на когото и да било още отдалече.

Поставиха отново кожата на входа, здраво я затиснаха с четирите тежки камъка, а после я покриха с дребни камъчета. След това се изкачиха обратно при мулетата си, където Хаука и инката продължиха прекъснатата работа.

Тук сякаш тяхната проникателност и находчивост се изостриха, защото още не бе изтекъл и половин час, когато двамата заявиха, че вече са единодушни относно значението на всеки възел.

— А мога ли да науча съдържанието? — попита Татко Ягуар.

— Да, сеньор — отговори Хаука. — Както вече казах, това е завещанието на моя баща, само че то гласи по-иначе, отколкото сте мислели вие или съм предполагал аз. Ансиано, чети на глас!

Старецът се подчини. От почит пред последната воля на своя някогашен повелител той коленичи, през пръстите му започнаха да се плъзгат възел след възел и шнур подир шнур, при което бавно и с прекъсване той разчете следното:

«За Хаукаропора, моя син, последния инка... Когато очите ти видят това кипу, аз ще бъда мъртъв... Цели народи умират... Нашият е мъртъв, както умрях и аз... Не се надявай, че той отново ще се възроди!... Ти никога няма да бъдеш владетел... Златото и среброто погубиха народа ни. Искаш ли и ти да умреш заради твоето злато и сребро?... Ако народът ни беше беден, щеше и до ден днешен да живее и твори. Остани беден, тогава и ти ще живееш и твориш!... Не се обогатявай с метали, а обогати своя дух и своето сърце, и тогава ще бъдеш по-щастлив от всички твои прадеди!... Не ти заповядвам, а те моля. Това злато е твое. Можеш да го

вземеш или да го оставиш!... Вземеш ли го, ще станеш негов роб. Презреш ли го, ще бъдеш свободен... Ти притежаваш златния боен боздуган на инките. Продай го и ще имаш достатъчно, за да учиш и да станеш човек, комуто трудът прави чест... Търсенето на наслади в безделието позори... Искаш ли златото, вземи го, но се пази от огъня в улеите!... Искаш ли да имаш чест и истинско щастие, върни метала на земята, откъдето е бил заграбен. Тогава ще се добереш до истинското богатство. Запали първата свещ на дремещия огън и побързай да излезеш от пещерата!... А сега избирай, но избирай добре! В жилите ти тече кръвта на владетелите, овладей сам себе си! Ще ти се удаде... Аз съм при теб и ще остана с теб. Направи така, че душата ми да ти се радва!... Тогава духът ми ще гледа блажено към теб, докато ме последваш там, където нито златото, нито среброто имат някаква стойност, а само съкровищата на сърцето са ценни... Постъпи като мой син, защото аз съм твой баща!»

Ансиано четеше така, че паузите между отделните изречения ставаха все по-дълги и по-дълги. В този момент, продължавайки да стои на колене, той очаквателно погледна към младия си господар. Същото стори и Антон, дълбоко развълнуван от съдържанието на завещанието. Татко Ягуар бе силно удивен от възгледите, до които бе достигнал мъртвият инка, но неговият практичен ум не можеше да одобри жертвата, която владетелят очакваше от сина си. Хаукаропора стоеше с високо изправена глава и гледаше в слънцето. Неговите деди го бяха почитали, бяха му се молили. Сега то се канеше да изчезне зад планинските върхове. Тъй бе изчезнал и блясъкът на империята на инките, а самата тя бе загинала. Последните останки от онзи блясък сияеха долу в подземното каменно помещение, където стояха изправени статуите на божествата и владетелите. Нима и тази последна искрица трябваше да угасне? Сериозното красиво лице на младежа оставаше напълно безизразно. Без да го заболят очите, той гледа в слънцето, докато най-високият планински връх го скри. После Хаука се извърна към Ансиано, взе кипутото от ръката му, пхна го под кожената си ловна риза близо до сърцето и каза:

— Стани, Ансиано! Вече не съществува никакъв инка. Синовете на слънцето загинаха заедно със своята империя, а аз се подчинявам на духа на моя баща, който е вярвал, че съм достатъчно силен, за да направя правилния избор. Връщам златото на земята, защото то носи благословия само когато го получиш като възнаграждение за своя труд, а трудът тепърва ме очаква.

В този миг старецът скочи на крака, сграбчи и двете му ръце и с глас, в който напиреха голямо вълнение и обич, извика:

— Сине мой, хвала ти за това решение! Аз и не очаквах друго от теб. Ти нямаш нужда от бляскави съкровища, защото най-голямото съкровище е скрито в твоите гърди.

Обаче Татко Ягуар попита:

— Какво? Искаш да се откажеш от всичко, каквото има долу в галерията? Нали това имаше пред вид?

— Да.

— Решението ти сигурно е резултат само на някакво моментно настроение. Помисли от какво се отказваш и какъв живот те очаква, ако наследиш богатството на баща си!

— Неговото завещание не се намира долу в галерията, а тук, върху сърцето ми.

При тези думи той посочи към мястото, където беше Скрил кипутото.

— Значи наистина искаш да запалиш онзи унищожителен огън и да затриеш всички богатства?

— Да.

— Това е безумие! Ако ти не ги искаш, длъжен съм да ти обърна внимание на това, колко много добрини ще направиш с тях и колко хора ще дариш с щастие. Можеш да ограбиш себе си, но не и другите!

— Наследството ми принадлежи. Ще направя с него каквото аз искам. Ще го унищожа, защото желая да поднеса на хората други, похубави дарове!

— Красиви, но празни думи! Ще се противопоставя на подобно решение!

В този момент Хаукаропора вдигна от земята златния си боздуган, изпъна гордо снага и отговори:

— Сеньор, аз ви уважавам и обичам, но в случая важи само една воля — моята. Според желанието на баща ми ще продам този боздуган,

за да мога да живея и уча. Ако действително имате намерение да ми се противопоставите, ще ме принудите първо да го изпробвам в двубой с вас!

Хамер отметна гордо глава. Отначало се канеше да отговори нещо остро, но после се отказа и помирително рече:

— Нямах предвид това, мой млади инка! Решението ти е героично и достойно за възхищение, ако познаваше стойността на парите. Но се съмнявам, че е така. Впрочем казаното от теб все още не е направено.

— Но веднага ще го направя! Ей сега слизам в галерията да запалю огъня!

— За да ни издадеш и убийците на баща ти да избягат, така ли? Не познавам вашия огън, но се опасявам, че ще предизвика експлозия. Скалата ще се разлети на парчета. И когато Гамбусино и Перильо дойдат тук и видят следите, веднага ще офейкат.

Известно време Хаука изпитателно го гледа в очите, а после каза:

— Прав сте, сеньор. Трябва да почакам. Вярно, че можем да заловим двамата убийци по друг начин и НаругоJ Куго, но тъй като Клисурата на убийството е най-подходящия капан за тях, не бива да не се съобразявам с вашия план.

— И аз мисля така — кимна Хамер със задоволство. — Но преди всичко трябва да разберем кога ще пристигнат враговете ни, тъй че се нуждаем от някой способен разузнавач. Ще се заемеш ли с тази задача?

— Да, с голямо удоволствие — отговори Хаука. Той не подозираше, че Татко Ягуар преследва същевременно и друга цел — да го отстрани от това място, за да не му даде възможност да изпълни своето явно прибързано намерение. Ето защо Хамер продължи:

— Но трябва веднага да тръгнеш, защото не бива да яздиш, а за пешеходец пътят е много дълъг.

— Готов съм, сеньор. Кажете докъде да отида!

— Най-напред ще се върнеш до Салина дел Кондор, където Гамбусино ще се добере може би още тази вечер.

— Ами ако не се появи?

— Тогава може да се очаква, че ще лагерува в една пещера с двоен вход, намираща се отвъд Салина, край пътя, който води към долината Гуанако, откъдето трябва да дойдат мохосите.

— Тази пещера ми е известна и аз ще го придружа — намеси се Ансиано. — Разрешавате ли ми, сеньор?

— С удоволствие, понеже четири очи виждат по-добре от две.

— И къде ще се срещнем с вас, след като се върнем?

— Тъй като според очакванията ми Гамбусино ще дойде едва утре призори, ще прекарам нощта при моите спътници, но на сутринта ще бъда тук, за да чуя какво сте видели и научили. Вашите сведения ще определят и действията ни. Преди всичко е необходимо да се опиташ тайно да поговориш с твоите приятели мохосите и да ги спечелиш на наша страна.

Ансиано описа пътя до падината, където имаше вода, и Татко Ягуар се отдалечи заедно с Антон Енгелхард, водейки за юздите двете мулета на перуанците. А те, от своя страна, се спуснаха в долината, за да поемат по пътя за Салина дел Кондор.

Пристигнаха там след настъпване на тъмнината и като не завариха никого, продължиха към пещерата. Когато се добраха до нея в късна доба, както вече споменахме, станаха свидетели на убийството на пеона и двамата ариероси, а после забързаха обратно към Салина. Там зачакаха и след известно време предположението им се потвърди — Гамбусино пристигна заедно с индианците. Но тъй като поради липса на горивен материал не запалиха огън, двамата нищо не успяха да видят. Нямаше и нищо за подслушване, понеже неприятелите им лагеруваха в пълна тишина. Ето защо останаха само толкова, колкото беше разумно, за да бъдат още призори при Клисурата на убийството.

Там се срещнаха с Татко Ягуар, който вече ги очакваше и му докладваха за резултата от разузнаването. Видяното и чутото бе и много, и малко. Знаеха, че са застреляни трима души, а други трима са останали живи. Знаеха също, че сред живите бяха двамата дребосъци, немците в червени дрехи, което страшно разгневи Татко Ягуар. Но не знаеха кой е третият. Тъй като преди всичко трябваше да се опитат да говорят тайно с приближаващите се индианци, двамата се видяха принудени да се скрият зад един близък скалист хълм, откъдето можеха да наблюдават пристигането им. Хамер, от своя страна, яхна мулето си и отиде да доведе спътниците си по-наблизо и да им съобщи изненадващата новина, че неизбежният немски учен и неговият слуга отново са ги последвали и пак са попаднали в ръцете на Гамбусино.

Гамбусино и Антонио Перильо пристигнаха яздешком в ранния предобед заедно с осемте индианци и тримата пленници. Спряха до ръба на клисурата и Гамбусино нареди да разтоварят мулетата. Алчността го караше незабавно да започне претърсването на клисурата, но понеже и пленниците имаха стойност за него, а не искаше да ги повери на индианците, решиха, че трябва да ги вземат със себе си в теснината. И тъй, развързаха краката им, за да могат да се спуснат долу. Но щом стигнаха дъното на клисурата, и то в задната ѝ част, отново увиха ремъците около краката им. После ги вързаха за отделни камъни, та да не могат и с претъркаляне да се преместят от местата си. След това Гамбусино и Перильо се отдалечиха, за да започнат търсенето на съкровището. Индианците останаха горе, защото им забраниха да слизат в клисурата.

Съвсем случайно пленниците бяха отведени тъкмо до издадената напред остра скала, в чийто по-отдалечен ъгъл се намираше входа на галерията, и бяха вързани за три от четирите споменати вече големи камъка. Доктор Моргенщерн лежеше върху дребните камъни, покрили и замаскирали мулешката кожа. Щом мъчителите им се отдалечиха дотолкова, че не можеха да ги чуват, Фрице Кизеветер се обади:

— Ей на, стигнахме целта си, ама като пленници. Ако Татко Ягуар е наблизко, скоро пак ще бъдем свободни.

— Чул ви господ! — въздъхна Енгелхард. — Става въпрос за живота ни. Убеден съм, че щом получат откупа, тези мерзавци веднага ще ни убият.

Обзет от гняв, той задърпа ремъците си, като при това затегли и камъка, за който беше вързан. Така лека-полека го измести от предишното му място.

— Не ми се вярва — рече докторът. — Пленявали са ни вече няколко пъти, без да извършат убийство, наречено на латински «хомицидиум».

— Е, да, ама защото Татко Ягуар винаги бързо ни измъкваше — заяви Фрице. — Остави ли ни този път на произвола на съдбата, свършено е с нас.

— Да бъда пленен, когато знам, че синът ми е тъй близо! — изскърца със зъби банкерът. — Да ми вържат ръцете и краката, че на всичко отгоре и целия да ме завържат за един камък като диво животно!

Той отново задърпа камъка, затиснал един от краищата на кожата, който продължи да се измества, тъй че накрая тя се огъна. Точно под доктор Моргенщерн кожата започна бавно да потъва. Ето защо дребосъкът се обади:

— Струва ми се, че лежа на нещо меко, макар да се намирам върху камъни. Земята под мен се огъва. Потъвам.

— И на мен ми се ще да можех да потъна вдън земя! — продължи гневно Енгелхард. — Ако ми беше свободна поне едната ръка, скоро щях да се освободя от ремъците и тогава тежко на онзи негодяй!

Той продължи да се дърпа и тегли, тъй че камъкът още повече се измести.

— Хич не си правете илюзии — отговори Фрице. — Върже ли Гамбусино някого, той не може да се освободи, знам го от собствен опит. Преживяхме го вече, нали гос'ин докторе?

— Да, за съжаление — отговори Моргенщерн. — Даже сме били и по-зле от сега. Висяхме и по дърветата и ... господи... небеса... божичко...!

Той силно извика от уплаха, защото тъкмо в момента камъкът на Енгелхард освободи кожата и дребничкият учен хлътна в дупката с краката надолу и изчезна до гърди.

— К'во става тука? Накъде тръгнахте? — попита Фрице. — Да не би туй да е пътят за подземния или допотопния свят?

— Не се шегувай? — завайка се дребосъкът. — Попаднах в някакъв ужасен кладенец, на латински «путеус», вися над страшна бездна, наричана на латински «вораго» или «баратрум» и скъса ли се въжето, загубен съм!

Навярно дребничкият учен нямаше повече от четиридесет и пет килограма и тъй като камъкът, за който бе вързан, тежеше значително повече от центнер, го задържаше да не падне. Въпреки това Моргенщерн пищеше и крещеше толкова силно, че Гамбусино и Перильо го чуха. Те се върнаха и смайването им не беше малко, когато видяха своя пленник наполовина изчезнал в земята. Издърпаха го навън и част от мулешката кожа се разкри.

— Това пък какво е? — попита Перильо. — Кожа, която е покривала тази дупка. Да не би в края на краищата да сме...

— Мълчи! — прошепна му Гамбусино. — Ние сме пред нашата цел. Трябва да благодарим на случайността. Не е необходимо

пленниците да разберат какво търсим тук. Да ги преместим!

Те замъкнаха тримата вързани мъже на достатъчно голямо разстояние, за да не бъдат наблюдавани от тях, после пак се върнаха, разчистиха кожата и я отстраниха. Хвърлиха няколко камъка в дупката и разбраха че не е дълбоко. Тогава Гамбусино се спусна в нея. Само след броени секунди той извика отдолу.

— На търсеното място! Успяхме! Тук има лоени свещи. Спусни се бързо, докато запаля една от тях.

Когато Перильо се озова долу, свещта вече гореше. Те не обърнаха внимание на обстоятелството, че имаше и една наполовина изгоряла свещ, по която лесно можеше да се разбере, че е била използвана съвсем наскоро, а бавно навлязоха в хоризонталната галерия. Докато предпазливо крачеха напред, те си разменяха забележки и споделяха надеждите си. Бяха изпаднали в трескава възбуда, която се засили, превръщайки се почти в умопомрачение, когато накрая достигнаха задното помещение и съзряха какво имаше в него. Отначало стояха, сякаш си бяха глътнали езиките, и само блесналите им от безмерно възхищение очи се плъзнаха по всички предмети. Но после Гамбусино извика:

— Открихме го! Тук има милиони! Трябва на мен да благодариш!

— Не, ти на мен, на мен, на мен! — отговори Перильо. — Я да преценим стойността на съкровището! Тук в улеите има множество свещи, сигурно за да може да се вижда по-добре как искрят в цялото си великолепие тези неповторими богатства. Да ги запаля ли?

— Да, защото на светлината от остатъка на свещта нищо не може да се различи.

Перильо грабна свещта от ръката на Гамбусино и я приближи до един от вече описаните фитили, който пламна като най-обикновен фитил. Отначало малкото светло пламъче гореше спокойно, после започна да трепти и придоби синкав цвят. След това изведнъж на всички страни се разхвърчаха искри, които подпалиха и другите фитили, и най-сетне към тавана полетя цял огнен сноп. Из помещението се разнесе остра нетърпима воня. В улеите горяха вече над двайсет свещи. Те трептяха, пръскаха искри, съскаха и гърмяха.

— Какво е това? — попита Перильо смаяно. — Виждал ли си някога подобни свещи?

— Какво е това ли? — отвърна Гамбусино. — Гибелта ни, ако мигновено не избягаме. Свещите са поставени за незвани натрапници. Ще трябва...

Той бе прекъснат от гръм, след който от свещите блъвнаха огнени змии. Те прелетяха из помещението като зигзаговидни светкавици и подпалиха дрехите на двамата мъже.

— Да бягаме, да бягаме! — закрещя Гамбусино и се втурна в галерията с намерението колкото може по-бързо да излезе на открито. Перильо го последва. Дрехите им горяха. Дватама се блъскаха в стените от двете страни. Още не се бяха добрали до изхода, когато се разнесе силен трясък и земята потрепери.

— Горя, изгарям! — изрева Перильо.

— И аз! — изкрещя Гамбусино, докато летеше напред. — Бягай, бягай, скалата ще хвъркне във въздуха!

Той продължи устремно напред, достигна шахтата и изскочи навън. Перильо го следваше по петите. Докато бяха долу в галерията, дрехите им по-скоро тлееха, отколкото горяха. Но на открито лумнаха в силни пламъци, които веднага обгърнаха мъжете от глава до пети. Дватама изреваха от ужас, хвърлиха се на земята и се затъркаляха насам-натам, за да загасят пламъците. В този миг отдолу се разнесе втори гръм, после трети, четвърти, пети и шести, един от друг по-силни. Клисурата буквално се разлюля. Изглеждаше, сякаш стените ѝ се канят да се срутят. След това от отвора на шахтата блъвна тежък черен дим, придружен от свистене, издавано сякаш от стотина локомотива, последвано от глухо трополене. Най-сетне всичко притихна, обаче шахтата продължаваше да бълва големи кълба дим и покри цялата задна част на клисурата с вонящи облаци, които не позволяваха да се различи абсолютно нищо. Но затова пък толкова по-отчетливо се чуваше как реват от болки двамата мъже, които не преставаха да се търкалят по земята...

Ами Татко Ягуар и неговите хора?

Те бяха стигнали на десетина минути път от клисурата, когато срещу тях се зададоха Ансиано и инката. Старецът съобщи на Хамер:

— Сеньор, начело на седемте индианци е Острия нож, вождът на мохосите, много добър мой приятел. Да поговоря ли с него?

— Да. Мислиш ли, че ще можеш да се споразумееш с Острия нож?

— Убеден съм, че щом ме види и научи, че и вие сте с мен, веднага ще премине на наша страна.

— Тогава тичай пред нас!

Ансиано се втурна напред, а останалите го последваха с твърдото убеждение, че днес несъмнено ще постигнат целта си. Преди още да се доберат до клисурата, старецът отново се зададе насреща им. Той водеше вожда на мохосите и подвикна на Татко Ягуар:

— Ето го, сеньор, ето го. Радвам се, че ще се запознае с прочутия Татко Ягуар, и с удоволствие ще премине на наша страна.

— Само седем воина ли имаш при теб? — попита Хамер вожда.

— Да, сеньор.

— Ние познаваме двамата дребни на ръст пленници. Но кой е третият?

— Някакъв богат сеньор от Лима, който се казва Енгелхард и е банкер.

— Баща ми, баща ми! — изкрещя Антон и скочи от мулето си.

Но не е възможно. Каква ли причина може да го е довела насам?

— Иска да посети сина си в Буенос Айрес.

— Значи все пак е той! Да слизаме да го спасим! Размахвайки пушката си, той се завтече към клисурата и миг след това тя го погълна. Останалите се накунаха да го последват, но Татко Ягуар заповяда:

— Стойте! Не бива всички да се спускаме оттук. Шестима ще заобиколят клисурата и ще заемат позиция на отсрещната ѝ страна, за да не може никой да се измъкне оттам.

След тези думи шестима конници препуснаха в указаната посока. Но другите не можеха вече да се сдържат, скочиха от седлата и заедно с Хамер и индианците се спуснаха надолу в клисурата, колкото бе възможно по-бързо. Още не бяха достигнали дъното ѝ, когато съзряха две горящи човешки фигури, измъкващи се от шахтата. Доловиха техните резове, а след това и няколко мощни експлозии.

— Тези гадове са открили галерията и са запалили огъня — извика Татко Ягуар обзет от гняв. — Сега вече съкровището е загубено!

Всички се затичаха към обвитата в дим задна част на клисурата. Начело бяха Антон и инката, който го беше последвал най-бързо от

всички. Двете момчета забелязаха лежащите на земята пленници и се завтекоха към тях.

— Татко, татко! — извика Антон, хвърляйки се към банкера, за да го прегърне и пререже ремъците му.

Никой не обърна внимание на тази сцена, на срещата между баща и син, защото всички погледи бяха отправени към задната скалиста стена, където две човешки фигури с голяма мъка и потръпващи от болки тела бавно се катереха нагоре. Бяха Гамбусино и Перильо. Щом забелязаха приближаващите се хора, те, въпреки че телата им бяха полуобгорели, веднага помислиха за бягство, което изглеждаше възможно само в тази посока. Но ето че горе се появиха шестима конници и Татко Ягуар извика със задоволство:

— Спрете! Оставете негодниците да се катерят! Горе ще ги посрещнат както трябва.

Той се обърна към пленниците, за да поздрави най-напред Енгелхард, а после гневно попита другите двама:

— Кой дявол отново ви изпрати подир нас? Не ви ли свърта на едно място дори при вашето гигантско животно?

— Не — отвърна Фрице, който по всяко време имаше готов отговор. — Гигантският мошеник, когото искахме да заловим, бе къде-къде по-едра риба.

— Но вместо вие него, той ви залови!

— Туй бе само една уловка от наша страна. Оставихме се да ни хване, та да го докараме до таз дупка, дето се подпали. Я питайте моя господар! Той се беше пъхнал в дупката преди него.

— Точно така! — потвърди ученият. — Земята под мен се разтвори, изгубих почва под краката си, на латински «солум» и...

— Вие сте непоправим дърдорко — прекъсна го Хамер — и подхващате всяко нещо, на латински «рее», по съвсем погрешен начин. Търпението ми към вас наричано на латински «пациенция», а също и «толеранция», както и моята кротост и снизходителност, на латински «таакабилитас югеменция» и «мансвестудо», са вече изчерпани. Не искам повече нито да ви чуя, нито да ви видя!

Когато Моргенщерн се видя атакуван с толкова латински понятия, остана със зяпнала уста. Но последните думи на Хамер съвсем не бяха казани на сериозно. Едва сдържайки смеха си, той обърна гръб на двамата смаяни дребосъци.

В този момент Гамбусино и Перильо изкачиха височината и за свой ужас видяха застанали пред себе си шестимата мъже, които ги принудиха да се върнат обратно. Щом стигнаха долу, ги отведоха при Татко Ягуар. Не упорстваха, понеже ужасните болки от причинените им от пламъците рани, правеха всяка съпротива невъзможна. Огънят бе оставил от дрехите им само някакви парцали и телата им бяха покрити с тежки нелечими рани. Съвсем не бе нужно опитното око на лекар, за да се разбере, че тези изгаряния са смъртоносни.

— Бенито Пахаро, познаваш ли ме все още? — попита Хамер Гамбусино.

— Да — простена бандитът, измъчван от болки. — Аз съм убиецът на брат ти. Убий ме колкото е възможно по-бързо!

— Това би било благодеяние за теб. Колко човешки живота тежат на съвестта ти? Само вчера вечерта прибави нови три! Бог те осъди. Не искам да изпреварвам неговата ръка, защото и бездруго брат ми е отмъстен. Свободен си и можеш да отидеш където поискаш.

— Убий ме! — повтори Гамбусино, защото и той разбираше, че незабавната смърт ще е милосърдие за него.

— Не!

— Тогава сам върви в пъкъла и бъди проклет! Докато изговаряше тези ужасни думи, той изтръгна заредената двуцевка от ръцете на непредпазливо застаналия до него Антон Енгелхард, светкавично се прицели в Татко Ягуар, натисна спусъка, а после, преди някой да успее да му попречи, се простреля в главата с втория куршум и рухна мъртъв на земята. Той бе живял живота на неповторим злодей и свърши дните си като такъв, обаче без да изпълни последното си намерение, защото със същата бързина, с която Гамбусино се беше прицелил в него, Хамер отскочи настрана и избегна куршума. Без да обели и дума относно тази случка, той посочи към Антонио Перильо и каза на Хаукаропора:

— Ето го убиеца на баща ти. Той е твой. Инката погледна мрачно бикобореца в изкривеното му от болки лице и каза:

— Ще бъда милостив. Той няма дълго да страда от тези мъки, а бързо ще умре.

Хаукаропора насочи пушката си към убиеца. Но в този миг Перильо падна на колене пред него и настойчиво се замоли:

— Не ме убивай! Остави ме да живея!

— Добре тогава, поживей още, за да умреш след два-три дена като куче — Отговори Хаука, свали пушката си и презрително се отдалечи.

Вече никой не обърна внимание на страхливеца, който се строполи между камънаците и остана да лежи там. Всички искаха час по-скоро да разберат колко големи бяха щетите, нанесени от унищожителния огън в подземното помещение. Сводът му бе вдигнат във въздуха, а в скалата се бе отворила пукнатина, от която все още излизаше дим. Така се бе образувало въздушно течение, което прочисти галерията от вредни газове и само след около час направи възможно влизането в нея. Обаче никой не можеше да пристъпи в съкровищницата. Подът ѝ не съществуваше, защото беше сринат от мощта на експлозиите и заедно с всички съкровища бе запокитен в зейналата бездънна паст на споменатата скална цепнатина. Спокойно усмихнат, Хаукаропора каза на Татко Ягуар:

— Виждате, сеньор, че провидението подкрепи моето решение. Наследството изчезна. Но тук в гърдите си съм съхранил добре завещанието на моя баща, великия инка. Неговата последна воля ще бъде изпълнена.

Затрупаха шахтата с камъни. После мъжете излязоха от клисурата, за да бивакуват горе и да обсъдят случилото се. Най-много имаха да си разказват Антон и баща му, защото не се бяха виждали дълго време. Когато банкерът разбра какви планове имаше инката за своето бъдеще, изрази готовност да купи неговия боен боздуган от масивно злато, като му заплати на половин килограм по 1400 немски марки. Като се има предвид тежестта на оръжието, получената сума щеше да позволи на потомъка на синовете на слънцето да осигури бъдещето си.

Останаха на лагер край клисурата докъм обед на следващия ден. През цялата нощ се чуваха стенанията и скимтенето на Антонио Перильо. На сутринта го намериха умрял и сгърчен между камъните. Погребаха трупове на двамата убийци, като ги затрупаха с камъни. После ездачите потеглиха на път, отправяйки се през Умауака и Салта към своите приятели камбасите. В същност Енгелхард и синът му трябваше да се отклонят от Салта в друга посока, обаче с удоволствие останаха при приятелите си и естествено всички бяха посрещнати от камбасите много радушно.

Там ги очакваше доктор Пармесан Руи ел Иберлио. Когато научи какво бяха преживяли, той със съжаление възкликна:

— Колко жалко, че не последвах другите заедно с двамата немски учени! Обгорените убийци щяха да останат живи, защото щях да направя една голяма и неவிждана операция, щях да смъкна с ножа си опърлената кожа от телата им и по този начин щях да възстановя прекъснатата трансудация. [\[125\]](#). Нали знаете, че просто отсичам всичко!

Използваха престоя си при камбасите, за да помогнат на доктор Моргенщерн в разглобяването и опаковането на неговото гигантско животно. Отделните му части щяха да бъдат пренесени с товарни коне. По-късно половината от хората на Татко Ягуар потеглиха към горите, за да берат парагвайски чай, докато останалите, водени от Татко Ягуар, придружиха Енгелхард, сина му, Моргенщерн и Фрице чак до Буенос Айрес. Инката със своя Ансиано също беше с тях, понеже старецът изяви готовност да предприеме заедно с Хаука презокеанското пътуване до Германия...

Оттогава изминаха години. За съжаление не бива да споменаваме името на немския град, където живее доктор Моргенщерн, посветен изцяло на своите научни изследвания. Той се прочу със своя мегатериум и заедно с верния си Фрице от време на време предприема пътешествия в далечни страни, за да намери някой скелет на първобитен човек.. С тази цел в най-скоро време се кани да потегли за Сибир. Инката завърши висшето учебно заведение по лесничейство в Таранд и после стана ловец, в която професия все още дейно го подпомага престарелия Ансиано. Енгелхард живее като рентиер на потъналия в зеленина бряг на красивия Рейн, където Антон и брат му основаха голяма винарска къща. А Татко Ягуар още продължава да се скита из пампасите и Гран Чако, станали за него втора родина, без да забравя обаче отечеството си.

Всички тези хора водят оживена приятелска кореспонденция. И винаги една част от съдържанието на писмата им засяга техните общи преживявания, защото главната и любима тема неизменно е и си остава —

Завещанието на инката.

Информация за текста

© Веселин Радков, превод от немски

Karl May

Das Vermächtnis des Inka, 1891–1892

Източник: <http://bezmonitor.com>

Превел от немски: Веселин Радков

Издателство «Отечество», том 4

Das Vermächtnis des Inka

1891–1892

Originaltitel der Gesammelten Werke:

Das Vermächtnis des Inka (Bd. 39)

Свалено от «Моята библиотека»
[<http://www.chitanka.info/lib/text/1839>]

Последна редакция: 2006-08-10 20:36:51

notes

Франсиско Солано Лопес — водил завоевателни войни срещу Аржентина и Бразилия между 1864 и 1870г. Б. изд.

исп.) — чифлик. Б. пр.

(исп.) — ратаи. Б. пр.)

4

Добър ден

Uterbok — малко градче, недалече от Берлин. Б. пр.

Измрели животни от кватерната ера. Б. пр.

Фрице, замислен от автора като комичен герой, говори на берлински диалект, който е непреводим. Б. пр.

Немски поет, описал в едно от стихотворенията си как лъв изминал голямо разстояние на гърба на жертвата си, една жирафа. Б. пр.

9

Става въпрос за 1866г. Б. пр.

Гризачи от южноамериканските гори, достигащи до 1 м., обичащи водата. Б. пр.

(исп.) — по дяволите! Б. пр.

(нем.) — мярка за тежест, равна на 50 кг. Б. пр.

Хвърлете фишеците, хвърлете фишеците!

Внимавайте!

За бога, дано не го направи!

Спокойно, никой да не мърда!

Какво чудо! Та този господин е Татко Ягуар!

Отворете вратата, бързо, бързо!

Този бизон е цял сатана. Нека дяволът се бори с него, не и аз!

Пфу, пфу, пфу! Каква страхливост, каква подлост, какво безчестие!

Останете по местата си, сеньори!

(исп.) — боец, борец, в случая бикоборец. Б. пр.

Бизонът мъртъв ли е?

Да, ваша милост, мъртъв е!

Наистина ли е мъртъв, съвсем мъртъв?

Напълно е мъртъв, без съмнение е свършил.

Вследствие на удар с нож във врата.

Къде е татко Ягуар? Нека се покаже, да дойде Татко Ягуар!

Етап във филогенията на група, предхождащ най-високата точка на развитието ѝ. Б. пр.

Господ да ни е на помощ!

Видове гладиатори в зависимост от тяхното въоръжение. Б. пр.

Друз — известна римска фамилия. Б. пр.

Могонциакум — латинското име на Майнц. Б. пр.

Водач, следотърсач. Б. пр.

(исп.) — златотърсач. Б. пр.

(исп.) — ловец на чинчил, животно с ценна кожа. Б. пр.

(исп.) — събирач на кора от хининово дърво. Б. пр

Значителен политически публицист и писател с антифеодален мироглед, в чието творчество личат патетично-патриотичните настроения, особено по времето на борбите срещу нашествието на Наполеон. Б. пр.

По дяволите!

Дяволите да го вземат!

1, 2, 3 ръката светкавица (Бързата ръка). Б. пр.

(исп.) — полководец. Б. пр.

Добро утро!

(Животът в пампасите преди алувиалния период

(Какво заблуждение и какво нахалство! Но и каква прилика! Вие сте мошеници, измамници!

(исп.) — чужденец, пришелец. Б. пр.

Военен лекар (исп.) Б. пр.

Странноприемница (исп.) Б. пр.

Хирург, лекар (исп.) Б. пр.

Небеса, боже! (исп.) — възклицание. Б. пр.

Чифлик, селско имение, където се отглежда предимно добитък,
(исп.) Б. пр.

Собственик на естансия. Б. пр

Касапина, касапина! Бягайте, бягайте, иначе ще ви нареже на парчета!

(лат.-исп.) — оградено място за залавяне на диви животни или за охраняване на стада коне. Б. пр.

(исп.) — майордом, домоуправител. Б. пр.

небеса

Касапина

(исп.) — кратунки. Б. изд.

(гр.) — в медицината изразява болезнено реагиране на организма към някои храни, зрителни възприятия и др. Б. пр.

(исп.) — стадо. Б. пр.

Встрани, встрани!

(исп.) — стада. Б. пр,

Испанска миля = 5,6 км. Б. пр.

(исп.) — кожа. Б. пр.

Пътешествие по Рио Саладо и през Чако» от Амеде Жак. Б. пр.

Щастливо пътуване!

Използва се като отровна стръв за риба. Б. пр.

непроходимите и безводни лесове

Изразът води началото си от следната случка: след завръщането на Колумб от изследователските му пътешествия неговите познати започнали да подхвърлят, че не бил извършил кой знае каква работа. Една вечер той ги събрал и попитал може ли някой от тях да постави на масата едно яйце изправено. Никой не успял. Тогава Колумб ударил и счупил яйцето откъм единия от върховете му и то застанало право. С това Колумб показал, че и за най-простото нещо се иска досетливост. Б. пр.

Chinchilla lanigeo.

мярка за дължина, равна на 24–40 см. Б. пр.

Щраус, щраус!

сушена морска краставица.) и холотурии ((гр.) — бодлокожи. Б.
пр.

(исп.) — Каква скъпотия! Б. пр.

Брей че скъпо!

Горната забележка е необходима за немския текст. Когато Фрице разговаря с местни жители, т.е. на испански, говорът му е правилен. Б. пр.

растителната част у гъбите, представляваща разклонени, преплитаци се влакна, която произвежда оплодителните органи. Б. пр.

(исп.) — Храбрата ръка. Б. пр.

(исп.) — барутен склад. Б. пр.

80

Тихо!

Има се предвид гората, покрила планината. Б. изд.

(исп.) — гръм и мълния, по дяволите! Б. пр.

Езеро на палмите. Б. пр.

има смисъл на «благословен». Б. пр.

(исп.) — Извора на рибите. Б. пр.

(исп.) — Извора на пиявиците. Б. пр.

(исп.) — Извора на крокодилите. Б. пр.

(исп.) — Извора на близнаците. Б. пр.

Южноамериканско храстовидно растение със сладки плодове. Б.
пр.

Южноамерикански дървесен вид, сроден с памуковите дървета. Б.
пр.

(англ.) — мярка за дължина, равна на 30,5 см. Б. пр.

(нем. от ар.) — «Катранено дърво» (*Caeslpinia praesox*). Б. пр.

(исп.) — тропическо вечнозелено дърво. Б. пр.

(исп.) — мулетари. Б. пр.

(исп.) — Каква идея! Б. пр.

(исп.) — поселище на клането. Б. пр.

(исп.) — Бистрия извор. Б. пр.

(исп.) — Блато на костите. Б. пр.

(исп.) — Клисуре на убийството. Б. пр.

куча лобода (*Chenopodium*). Б. пр.

Внимание! Крокодили!

Намеква се за библейското предание за пророка Йон, който бил погълнат от един кит. Б. пр.

(исп.) — Долината на пресъхналото езеро. Б. пр.

(исп.) — Внимание, сеньори! Б. пр.

О, чудо!

(исп.) — проклятие! Б. пр.

При хазарта — залог, равен на цялата банка. Прен. означава играя, залагайки всичко. Б. пр.

По дяволите! Б. пр.

По дяволите! Б. пр.

(исп.) — Каква изненада! Б.пр.

(исп.) — Всички дяволи! Б. пр.

(исп.) — Мътните го взели! Б. пр.

(исп.) — Проклятие! Б. пр.

Желаем ви щастие!

както си мислеше

Добър вечер!

(исп.) — Боливийска парична единица, равна на пет песети. Б. пр.

Хининово дърво, чието наименование идва от «кина» или хина, дума от езика «кечуа», означаваща «добра кора», защото лекува треската. Б. пр.

Буквално: горните стъпала (пояси на долините

Gentiana, Valeriana, Yereta и др.

(исп.) — възклицание на удивление (господи, боже!) Б. пр.

(исп.) — Колко досадно, каква неприятност! Б. пр.

Думата кипу е от езика кечуа и означава «възел» Б. нем. изд.

(нем.) — мярка за тежест, равна на 50 кг. Б. пр.

(лат.) — просмукване на кръвна суроватка през кръвоносните съдове в тъкани и кухини на тялото. Б. пр.

- [Карл Май](#)
 -
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
-

Карл Май

Ибн ел 'амм

Една дълга колона от хабание араби и негри фори се движеше по Вади Саламат към хълмовете на Джебел Марра. Всички тези черни или силно загорели от слънцето мъже седяха на магарета, тъй като в Судан «корабът на пустинята» не се чувства у дома си.

Начело яздеше храбрият Ракаб ес Сераф^[1], който беше получил името заради необичайната дължина на своя врат. Беше пратеник на Махди и водеше тази дружина при неговия зет, известния шейх Ел Обеид.

Заради нощния хлад керванът беше потеглил още преди изгрев-слънце. Денят още не беше настъпил и вярващите още не бяха изrekli утринната си молитва:

В един момент Ес Сагхир, Малкия, приближи животното си до страната на водача. Той дължеше това име на дребната си като на джудже фигура, но иначе беше известен като храбър мъж. Яздеше единствения кон в кервана, един от онези прочути гарбани, които биват докарвани на изток през езерото Чад.

— Погледни! — каза той, посочвайки напред, където между разстъпващите се скалисти възвишения можеше да се види една светла ивица на небето. — Наближава зората, времето, когато Саба бей изпитва най-голям глад. Няма ли да е по-благоразумно да спрем на бивак, докато той отново отиде да си легне?

Саба бей е лъвът.

Жителят на онези райони се бои да произнесе високо името на лъва. Той смята, че животното ще го чуе и така ще бъде повикано.

Ето защо Ракаб ес Сераф веднага направи предупредителен жест и отговори тихо:

— Дахел Аллах! (В името на Аллах!) Не говори толкова високо, иначе Господаря на земеръса ще дотърчи и двама ни ще грабне от седлата! Леговището му било тук някъде, наблизо. Затова трябва съвсем потайно да минем край него. Кажи на хората да не вдигат никакъв шум и да се молят с първите слова на четирийсет и осмата сура!

Ес Сагхир изпълни заповедта и скоро всички устни зашепнаха:

— «Наистина, дарихме ти Ние на тебе една победа безспорна. За да ти прости на тебе Аллах твоите минали и бъдещи грехове и ще завърши Той благата си за тебе и ще те поведе по Правия път.»

Така керванът продължи да се придвижва възможно, побезшумно. Бреговете на безводната вади отново се стесниха. Тя се изкачваше стръмно нагоре и с една остра извивка затваряше видимостта напред.

Внезапно проехтя онзи дълбок рев, който започва хъхрещо, бързо нараства до ужасяваща сила и се загубва после с гръмовит тътен — беше ревят на лъв. Арабинът го нарича ррад, гръмотевица, и наименува лъва Господаря на земеръса.

Всички — хора и животни — потрепериха.

— Аллах акбар, Аллах керим! (Аллах е велик, Аллах е милостив!) — завикаха мъжете един през друг. — Кавам, кавам (Бързо, бързо), яздете в галоп!

В следващия миг ездачите се носеха в кариер, така че товарните животни, които водеха, едва бяха в състояние да ги следват. Гласът на лъва бе породил многократно ехо и хората не знаеха откъде е проехтял — отпред, отзад или от страна на стръмно издигащите се брегове.

Когато бягащите ездачи оставиха завоя зад себе си, вади стана поширока и отпред, където левият бряг се снишаваше, видяха да припламват първите лъчи на зората. Беше времето на Фаджр, първата молитва, която никой истински вярващ не бива да пропуска или да изрича по-късно. По тази причина Ракаб ес Сераф спря въпреки страха, в който всички се намираха, ездитното си животно, и извика със силен глас:

— Хас алас салах! (На молитва!) Ешшемс, светлината на деня, започва да се издига. Въздайте на Аллах честта, който е сътворил и нея, и нас!

Скочи от магарето и другите последваха примера му. Коленичи с обърнато към Мека лице, направи с ръце движенията на обредното измиване и високо започна да се моли с първата сура на Корана, която другите заизричаха след него.

Животните бяха замрели неподвижно и от време на време изпръхтяваха. Товарните магарета се намираха в близост до един

мимозов трънак, растящ в подножието на левия бряг, където една тясна странична клисура се врязваше в скалите. Бяха много неспокойни и трепереха под товара си, но благочестивите, ревностни богомолци не го забелязваха.

В многогласен хор се носеше наоколо молитвата:

— «С името на Всемилоствия и Милосърден Аллах! Слава на Аллах, Господаря на световите, Всемилоствия, Милосърдния, Владетеля на Съдния ден. Пред Тебе се прекланяме и от Тебе очакваме помощ. Води ни Правия път, Пътя на тези, които си благословил, не...»

По-нататък не стигнаха в молитвата си коленичилите мъже. В споменатия мимозов гъсталак още от самото начало бяха възникнали леки движения, а сега, в този миг, страховитият рев отново прогърмя, от непосредствена близост и не обичайният, а от гърлата на няколко лъва.

За миг възцари дълбока тишина. Мъжете се бяха вцепенили от страх. Негърът Ер Рих пръв скочи от земята и закрещя:

— Мауна, мауна, мадад! (Помощ, помощ! Бягайте, бягайте!

И хукна. Но гласът на водача, четеца на молитвата Ракаб ес Сераж отекна гръмовно:

— «... не пътя на заблудените и заслужили Твоя гняв.»^[2]

Въпреки страшната опасност той довърши като истински мюсюлманин, който вярва в късмета, молитвата си и този пример въздейства така, че всички изрекоха след него тези думи. Вярно, това не стана с молитвена задълбоченост и спокойствие, а всички бяха наскочали и търчаха от страх един през друг.

И този страх действително си имаше своето основание, защото един необикновено едър лъв се беше изстрелял с могъщ скок върху едно от товарните магарета, повали го и с едно-единствено захапване му строши с хрущене врата. Една лъвица, която почти не му отстъпваше с мощта на крайниците, тъкмо се хвърли към второ магаре, което понечи да ѝ се изплъзне със страхлив скок. И втори, съвсем израсъл мъжки лъв излезе в същия миг от храсталака и избирайки жертвата си, нададе с горда, самоуверена поза дълбок, предизвикателен рев. В заден план пък една млада, но много силна лъвица се промъкваше към друго товарно животно, което от страх тичаше право към опасността и навлезе в гъсталака.

На страхливия негър Ер Рих «провървя» по същия начин. Като прихванат от бесове, той се беше понесъл право към стария лъв и пътем получи от едно магаре, което хвърляше такива високи и силни къчове, че тежкият багаж бе запокитен от самара, един ритник в гърдите и рухна на земята. В следващия миг лъвът го връхлетя.

Дивата сцена, разиграваща се в настоящия миг, не се поддаваше на никакво описание. Хора и животни бягаха разбъркано един през друг. Всичко що имаше глас викаше, крещеше, ревеше, вайкаше се и пишеше за помощ с всички сили. Жителят на Юга няма хладнокръвието и присъствието на духа на северняка. Че по методите и маниерите на прочутите ловци на лъвовете Жюл Жерар и Гордън Каминг сам мъж застава неустрашимо и самоуверено със сигурната си пушка срещу Царя на животните, за него е направо нечувано и непонятно. Освен това мъжете от кервана бяха въоръжени само със стари фитилни и кремъчни пушки, сиреч изключително безполезни срещу такива животни. Само двама не бяха изгубили разсъдъка си, а именно храбрият Жирафов врат и Ес Сагхир. Малкия скочи на коня си, за да го видят всички, и извика с кънтящ глас:

— Не бягайте, мъже, герои! Спрете, чапкъни, страхливци, кучета! Вземете си оръжията, любимци, храбреци, мизерници! Застреляйте Ибн ел 'амм! Той е дошъл със своята жена и двете си деца да изяде нас и магаретата ни. Аллах йенарл еш шейтан! (Аллах да прокълне шейтана!)

Ибн ел 'амм означава «братовчед от бащина страна». Така бива наричан лъвът, когато хората се боят да произнесат истинското съществително.

Малкия прерусна в галоп към стария лъв, който тъкмо разхапваше главата на негъра, скочи от коня, приближи дулото на пушката си до самото му око и дръпна спусъка, а после мигновено отскочи далеч настрана. Могъщото животно потрепна, остана в продължение на миг неподвижно, после падна на една страна и изпъна крайници... беше мъртво.

Извиси се неописуемо ликуване. Примерът на Малкия подеждва. Бегълците се събраха и се подготвиха за нападение.

— Ибн ел 'амм е мъртъв! Хамдуллилах! (Слава на Аллах!) — закрещяха хората. — Убийте неговата жена и децата му! Изпозастреляйте цялото роднинско котило!

Бутаха се един друг напред. Фитили пропушиха, изстрели загърмяха, куршуми засвириха. Естествено от двайсет улучваше само един, но треската на битката беше обхванала хората, а и всички вярваха, че Аллах им е предначертал съдбата в Книгата на живота. Държаха се храбро.

Беше страховита битка. Няколко души бяха убити от животните, мнозина бяха по-тежко или по-леко ранени, но накрая и всички лъвове лежаха мъртви на бранното поле с жестоко простреляни кожи. Никой нападател, изключвайки Ес Сагхир, Малкия, не можеше да твърди, че той е дал смъртоносния изстрел. Жената и децата на «Братовчеда от бащина страна» бяха издъхнали от загуба на кръв вследствие многобройните рани.

Сега победителите се нахвърлиха върху победените. Скубеха ги, ритяха ги, плюеха ги и им прикачваха всички възможни обидни прозвища, на които арабският език е толкова богат.

Мъртвите бяха покрити с камъни, за да не бъдат разкъсани от ел бюдж, могъщия брадат лешояд, а ранените — превързани. Кожите на трите лъва бяха нарязани на толкова парчета, че всеки победител да може да получи едно за спомен. Но Ес Сагхир получи кожата на ибн ел 'амм, когото сам беше повалил. Това беше трофей, под чиято тежест неговото товарно магаре щеше здравата да се поизпоти. Другите носеха по-леки.

Когато керванът стигна по-късно до местоназначението си, приключението естествено беше разтръбено във всички тоналности.

Достигна и до ушите на Махди Мохамед Ахмед, който каза:

— Онзи негър Ер Рих е бил като вятъра, бързо и страховито е ударил на бяг. Той е трябвало да умре, защото не си е довършил молитвата. В Съдния ден ще се сгромоли в Джехенната от Моста на изпитанието. Но Ракаб ес Сераф е храбър водител. Аз ще го повиша до мюлазим^[3]. А героят Ес Сагхир е дребен по снага, но голям по смелост. Той ще встъпи в редовете на моите гавazi и ще носи почтеното име Абу ел Бундукия, Баща на пушката, докато Аллах го повика при себе си. Фи аман Аллах! (Аллах да го закриля!)

Информация за текста

© 1998 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Ibn el amm, 1877

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BНorse, 2010

Издание:

Карл Май. Олд Файерхенд
Редактор: Мая Арсенова
Коректор: Мариета Суванджиева
Техн.редактор: Никола Хростов
Оформление на корицата: Студио «Seven», Габрово
Издателство «Калпазанов», Габрово, 1998

Band 71. Old Firehend. Karl-May-Verlag, Bamberg

Свалено от «Моята библиотека» <http://chitanka.info/lib/text/15994>
Последна редакция: 2010-05-16 12:00:00

notes

Ракаб ес Сераф — Жирафов врат — б.а.

Коран, сура 1, Фатиха — б.пр.

Мюлазим — лейтенант — б.а.

- [Карл Май](#)
 - [1. В Марсилия](#)
 - [2. Пътуване в бурята](#)
 - [3. Неочаквана среща](#)
 - [4. Отче наш, който си на небето](#)
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
 - [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)
 - [20](#)
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
-

Карл Май

Изборът

1. В Марсилия

Когато гражданинът на Марсилия има възможност да говори за предимствата и красотите на родния си град, той не забравя да каже: «Ако Париж си имаше „Канбиер“ щеше да бъде една малка Марсилия». Макар и преувеличено, сравнението не е лишено от основание. «Канбиер» е най-голямата, поне в миналото, и най-красива улица на Марсилия ^[1]. Тя пресича целия град и излиза на пристанището. И жителите на този най-голям град на Южна Франция имат пълното право да се гордеят с родното си място. Марсилия има великолепни климатични условия, египетски ясни нощи и, въпреки южното ѝ разположение, въздухът тук е винаги свеж. В града сякаш са се събрали всички националности на земята: сдържаните, церемониални англичани, темпераментните италианци, отраканите янки, хитрите гърци, лукавите арменци, флегматичните турци, скъпите на думи араби, мършавите индуси, китайците с дългите си плитки и жители на вътрешността на Африканския континент с всякакъв оттенък на кожата — от тъмнокафяво до абаносово-черно.

В пъстрата смесица от раси, цветове, носии и езици Изтокът налага отпечатъка си. Той придава на Марсилия онзи азиатско-африкански примес, който човек напразно би търсил в останалите пристанищни градове на Франция. Който възнамерява да отплава за Алжир или Тунис, тук ще намери най-добрата възможност да подготви зрението си към цветовете и слуха към езиците на Черния континент.

Що се отнася до мен, аз доскоро не подозирах, че не сред дълго ще бъда в Средиземно море. Моят приятел, когото мнозина от читателите ми познават като изключителен моряк, владеещ всички езици, а именно капитан Фрик Търнърстик ^[2] наруши домашното ми спокойствие със следното писмо от Харуич:

«Скъпи Чарли! Легнал съм тук на котва, но след петнадесет дни ще опъна платна към Антверпен и ще те взема от татко Лайдекер. Курсът ми е през Марсилия за Тунис и направо ще те презирам, ако си останеш вкъщи,

вместо да ми погостуваш на борда. Остани със здраве и идвай! Очаквам те със сигурност.

Твоят стар Фрик Търнърстик» [3]

Какво да правя? Да си остана вкъщи и да бъда «направо презиран»? Не? Чувствах сърдечна необходимост да видя отново храбрия си спътник, а едно пътуване до Тунис обещавахе на всичко отгоре и евентуални приключения. И така, реших да приема поканата, опаковах вещите си и влязох в Антверпен преди уговореното време. Бяха ми необходими два дни, за да открия «татко Лайдекер». Той беше притежател на малка, но известна странноприемница, в която отсядаха най-вече морски капитани. На третия ден Търнърстик пристигна. Той искрено се зарадва, че съм изпълнил желанието му. Набързо бе вдигната една наздравица за добре дошъл, след което ме помъкна да ми покаже своя нов барк [4] «The Courser» [5]. Бил построен по негови собствени указания и преливаше от похвали, като го наричаше най-бързия ветроход в търговския флот на всички народи. Товарът се състоеше от оръжия и английски текстилни и железарски стоки, с които капитанът смяташе да завърти добра търговия в Тунис. От Антверпен имаше намерение да се снабди с дантели, конци и златни и сребърни ширити, на които маврите и берберите много държат. В Марсилия щеше да прибави копринени изделия, кожарски и пасмантерийни стоки, накити, сапун и свещи. Поръчаният по-рано товар скоро бе вдигнат на борда и ние се спуснахме по Заданата Шелда, излязохме в Северно море и се отправихме към Ламанша.

Търнърстик с право хвалеше «Бързия кон». Баркът беше построен в съотношение едно към осем, а линиите му навярно предизвикваха възторга и на специалистите. Строежът на кораба свидетелстваше за умението на майсторите, а съоръженията и подредбата при цялата си съобразност бяха толкова кокетни и приятни, че капитанът като духовен създател сигурно много се гордееше с творбата си. Поради непрекъснатия попътен вятър плаването се осъществяваше извънредно бързо и легнахме на котва в Пор дьо ла Жолиет в Марсилия два дни преди предвидения от Търнърстик срок.

Капитанът се посвети на задълженията си, а аз тръгнах из града да разгледам забележителностите: великолепната нова катедрала,

готическата църква «Сен Мишел», новия «Отел Дию» и преди всичко богатото книгохранилище в импозантната сграда на «Екол де Бо-з-Ар» [6]. А след като Търнърстик се поосвободи, заедно посетихме мястото, за което най-много ми бе говорил, а именно «Зоологическата градина», разположена зад най-великолепната постройка на Марсилия «Шато д'О» или «Пале дьо Лонгшам» [7].

Пребродихме зоопарка надлъж и шир и каталясали от обиколката, седнахме да се отморим на една пейка. Беше разположена под сенчест чинар, до дълъг жив плет. От другата страна на невисоките храсти се виждаше дървено разпятие. Един надпис уведомяваше, че на това място е бил разкъсан от избягала пантера един от пазачите и завършваше с молба да се изкаже молитва за нещастника...

Тъй като бе делничен ден, рядко се мяркаше някой край това уединено място. Запалихме по една пура и Търнърстик започна да ми разправя новите си преживелици. По едно време ясно доловихме стъпките на двама души, които се приближиха и спряха до кръста.

— Аллах да погуби тази страна! — чух да казва единият на арабски. — Навсякъде стърчат такива идоли, които са ужас за истинския правоверен и пред които християнските кучета петнят достойнството си.

— На забравяй, че и аз съм християнин! — отвърна другият също на арабски, но завалено, което навяваше предположението, че е свикнал по-скоро с френския.

— О — прозвуча отговорът, — достатъчно умен си, за да признаеш това идолопоклонничество като пагубно. Ти си руми [8] и не знаеш нищо за Баба [9], който седи в Рим на фалшивия си трон. Единствено учението на Пророка е правилно. Той е запретил всякакви скулптури и където е проникнал исляма, е изгорил и унищожил иконите. Може ли да ми кажеш какво се чете на кръста?

— Да. Някаква пантера избягала от клетката и разкъсала на това място служител на парка. Кръстът е издигнат, за да се молят минаващите за покойника.

Човекът бе дал обяснението с безгрижен тон.

— О, Аллах, колко са глупави християните! Заслужават да бъдат заплюти. Могъл ли е вашия Христос да спаси този човек? Не! А след като е бил разкъсан, са поставили тук кръст. Молитвата идва твърде късно. Каква полза от нея!

— Тя е за спасението на неговата душа.

— Не ставай смешен! За душата на един мъртъв християнин няма спасение, тъй като всички идолопоклонници се отправят към Геената. Ако аз бях на мястото на умрелия, щях да извикам името на Пророка и пантерата щеше да избяга изпълнена с ужас. Ала от молитвата на никой християнин няма да се уплаши и котка. А колко е безсилен Христос заедно с кръста ви, ще ти покажа още сега.

Непосредствено след думите чух някакво прашене и пукане, от което предположих, че оня събаря кръста. Поисках да скоча и му попреча. Ала Търнърстик неразбрал думите, ме задържа да му разясня за какво става въпрос. Сторих го набързо и се изправих, но твърде късно. Намиращата се в земята част от ствола бе изгнила; той пречупи кръста и го събори към нас, при което удари капитана по главата. Търнърстик подскочи и незабавно ме последва около живия плет към двамата мъже от другата страна.

По чертите на лицето в единия тутакси разпознах арменец. Носеше калпак от овча кожа, къс елек, широки шалвари и високи ботуши, в пояса си бе пъхнал нож. Другият беше бедуин. Прецених възрастта му на около петдесет години. Дългата, със здраво кокалесто телосложение фигура, бе увита с бял бурнус. На главата се мъдреше фес, около който бе навил тюрбан със същия цвят. Мършавото лице издаваше фанатичен мохамеданин. Той ни най-малко не се стресна от появата ни, напротив, изгледа ни кажи-речи подигравателно с тъмните си пронизващи очи.

— Какво ви хрумна! — викна разгневено капитанът на своя американски английски. — Как посмахте да съборите кръста и го хвърлите към мен!

— Какво иска този мъж? — запита мюсюлманинът спътника си, когото навярно държеше като преводач. Вместо него отвърнах аз:

— Ти току-що извърши нещо, което в тази страна се наказва строго. Оскверни изображението на Разпятието и ако уведоим властите, ще попаднеш в затвора.

Той ме измери с унищожителен поглед и запита:

— Кой си, та смееш да разговаряш така с мен?

— Християнин и като такъв съм длъжен да съобща за теб.

— Християнин? И въпреки това говориш езика на правоверните като истински мюсюлманин? Тогава си като змията, чийто език е

раздвоен и отровен. Ти не ме познаваш и ушите ти никога няма да имат милостта да чуят името ми. Ще ти кажа само, че съм мъж, който е свикнал да плюе презрително на краставото християнско куче, лаещо срещу него.

И той наистина се изплю на три пъти пред мен и то така, че на третия ме улучи. Е, аз съм спокоен човек и се старая да не се поддавам на гнева си. Но сега не мислех да се защитавам с фини, изискани фрази. Едва плюнката докосна дрехата, пестникът ми се стовари върху лицето му и го просна на земята. Той се съвзе бързо и се нахвърли към мен. Търнърстик обаче мигновено го улови за врата и като го натисна отново към земята викна към мен:

— Чарли, доведи полиция! През това време аз ще вържа така здраво платната на негодника, че в разстояние на час, няма и половин инч да се е придвижил по курса.

Сацисаният преводач не се намеси. Поколебах се да последвам съвета на капитана. Навярно след този урок щях да оставя мюсюлманина да се измъкне. Тъкмо в този момент обаче като по поръчка се приближи един надзирател и като забеляза необичайната сцена, запита какво се е случило. Докато Търнърстик продължаваше да натиска злосторника със здравите си моряшки ръце, аз разправих инцидента. Преводачът опита да представи нещата в по-добра светлина, ала при вида на съборения кръст нямá успех. В резултат последвахме служителя до управата. Чиновникът сне показанията на мен и капитана и ни освободи с благодарност. Другите двама задържа с обещанието да ги накаже строго.

Намирахме се близо до изхода на зоопарка, където имаше гостилница. Седнахме на една маса на открито да изпием по чаша вино. След може би четвърт час за наше удивление видяхме да се задават с доволни лица двамата виновници. Арабинът приближи, спря на безопасно разстояние и просъска свирепо:

— На драго сърце опрощавам на Франция наказанието от двадесет франка, ала не теб няма да простя! Ти удари един мюсюлманин и никакъв християнски кръст няма да те предпази от отмъщението ми!

Просто не му обърнах внимание и той се отдалечи гордо изправен, с достолепна походка като победител. Когато преведох на Търнърстик заканата, той рече:

— Ако го бе казал на мен, щях да му смъкна платната. Сега той отплава гордо като броненосец и дори смята, че се страхуваме от него.

— Е, аз не изпитвам страх, но все пак трябва да внимаваме. Вярно, че не се намираме в някой арабски дуар, но от един вбесен бедуин може да се очаква всичко. Според неговите разбирания, юмручен удар в лицето може да се измие само с кръв.

Не след дълго станахме и се отправихме към кораба на пристанището. Пътъом забелязахме нашите двама неприятели в един пасаж. Те ни пропуснаха да минем и сетне ни последваха Извършихме няколко обходни маневри, но не ни се удаде да ги отклоним от следите си. Накрая Търнърстик предложи да гребем към замъка Иф. Беше чел «Граф Монте Кристо» на Дюма и искаше да разгледа подземния затвор на героя от романа. Той се намираше в замъка Иф и всеки можеше да го види срещу нищожно заплащане. Не бях чел произведението на Дюма, но тъй като там се намираше и килията, в която е бил затворен Мирабо през 1774, се съгласих. Наехме малка лодка, за да изпълним желанието на капитана и същевременно да се изплъзнем от преследвачите.

Търнърстик прояви такова съчувствие към несъществуващия граф, че с труд се откъсна от затвора. А и човекът, който ни показва килията, имаше толкова много да разказва, че почти се бе мръкнало, когато се отблъснахме отново от Ил дю шато д'Иф. Капитанът управляваше кормилото, а аз и собственикът на лодката гребяхме.

За отбелязване е, че остров Иф лежи на два километра от Орега, ала разстоянието до нашия кораб в Пор дьо ла Жолиет бе два пъти по-голямо. В града вече бяха запалили уличните лампи и ние имахме пред себе си едно доста голямо осветено пространство. Морето беше спокойно, бе времето между отлива и прилива. При все това в наша близост не се забелязваше никаква лодка. Но скоро капитанът промърмори:

— Защо негодникът не се отбива от пътя ни? Застанал е по курса ни и не мърда от мястото си.

Тъй като седеше по посока на движението, трябва да бе съзрял някаква лодка пред нас. Ние двамата седяхме гърбом. Той отклони малко кормилото, за да минем край нея, ала само след няколко загребвания викна гневно по неин адрес:

— Какво е това? Сляп ли си? Извий повече наляво, иначе ще се сблъскаме!

Сега се огледах и аз. Забелязах малка лодка, в която седеше само един човек. Беше облечен в тъмно. Минахме толкова плътно до него, че бих могъл да докосна лодката с ръка. Тогава той се наклони силно към нас и ми се стори, че разпознавам лицето на арабина. Но нали пък оня носеше бял бурнус. Човекът незабавно се извърна и започна да гребе с всички сили след нас. Това беше подозрително. Защо се бе спрял на пътя ни, сякаш ни чакаше, а после се наведе така очебийно към нас? Искал е да установи къде съм седнал! Сега ни настигна. Прибра дясното гребло, посегна до себе си и насочи дясната си ръка право към мен. Хвърлих се светкавично на дъното и в същия миг се разнесе изстрел, последван от втори.

— Хола! — извика Търнърстик. — Насам стреля!

— Мюсюлманинът е — отвърнах.

— Well! Ще се погрижим за в бъдеще да не стреля. Залавяйте се за работа! Гребете с всички сили!

С хвърлянето ми на дъното бяхме забавили ход. Но сега плавателният съд се понесе като стрела след бягащия противник. Аз не можех да го видя, тъй като седях гърбом, но забелязах, че Търнърстик не следва права посока, а описва дъга.

— Да не би човекът да гребе в кръг? — запитах. — Или имаш някаква причина да правиш обход?

— Веднага ще видиш причината, ще я чуеш и почувстваш — изръмжа той. — Вие само продължавайте работата си! Не се оглеждайте и внимавайте да не паднете от пейките!

— От пейките? Значи таран? Да не искате да го съборите в морето? Да се удави? Няма да допусна...

Не можах да продължа, понеже капитанът ме прекъсна и хващайки по-здраво кормилото, изви лодката за къс завой.

— Хало! Не роптай, а греб! Трябва да го настигнем. Натискайте, натискайте!

— Аллах керим, Аллах керим! — прозвуча пред нас гласът на преследвания.

Той поиска за трети път да извика «Аллах», ала в този миг се разнесе трясък и лодката ни така се повдигна отпред, че едва не изпаднахме от пейките.

— Приберете веслата! — заповяда Търнърстик. — И внимавайте, ако се появи главата му!

Моят приятел беше постигнал целта си. Бяхме ударили отстрани и обърнали лодката на арабина; сега тя плаваше край нашата с кила нагоре. Следяхме къде ще се появи крушенецът... напразно. По едно време ми се стори, че забелязвам в далечината някакъв кръгъл предмет, като човешка глава, да се показва на повърхността, но трябва да е било заблуда. Толкова далеч от мястото на крушението би могъл да се отдалечи под вода, без да си поеме дъх, само изключителен плувец.

— Сигурно се е пхнал под лодката — предположи Търнърстик. — Да я обърнем.

Лесно се правихме. Изчезналият не беше отдолу. Но връхната дреха, която бе свалил, висеше на ключа за греблото. Когато я прегледахме, се оказа, че е бял бурнус. Сега вече нямаше никакво съмнение, че сме имали работа с мюсюлманина. Беше ни проследил и видял, че се отправяме към замъка Иф. Това му е навяло мисълта да ни причака на връщане и ми прати един куршум. И за да няма свидетели, не беше взел преводача със себе си. Тъй като е бил подготвен и за несполука, с положителност можеше да се твърди, че той е не само един безразсъдно дързък човек, но навярно и много добър плувец. Възможно е кръглият предмет, който бях забелязал да е бил неговата глава.

Гребяхме насам-натам, без да открием следа от него. Бях видял, че главата му не бе покрита. Къде ли беше оставил тюбана си? Вероятно го е сложил заедно с бурнуса в лодката и е потънал. Недоволен от изхода на приключението, не можех да потисна един упрек към Търнърстик:

— Защо трябваше да го блъскаш? Нима нямаше друг начин да се справим с него?

— О, напротив! Но който носи със себе си пищов, навярно има и нож. Ако се бяхме нахвърлили върху него, щеше да има възможността да ни намушка. Но тъй като го катурнах във водата, трябва да е радостен, че се е измъкнал от ръцете ни.

— Нямаше защо да се страхуваме от ножа му. Да го бяхме подгонили към брега, щеше да бъде заловен от полицията и сътрудниците й.

— Messieurs [\[10\]](#) — обади се сега лодкарят, — най-доброто е да отидем на сушата и погребем в мълчание тази история. Така бих посъветвал и вас, и себе си.

Човекът имаше право и ние се съгласихме с предложението му. Когато стигнахме Пор дьо ла Жолиет и преминавахме край редицата закотвени кораби, видяхме един бриг, по чийто борд бе спусната бордовата стълбичка. По нея тъкмо се изкачваше висок, гологлав мъж, чиито панталони и жилетка плътно прилепваха по тялото от мокрота.

— Дали не е нашият човек? — запита Търнърстик. — Вчера разгледах този бриг. Имаше две имена: едно френско «Льо вон» и някакво друго, което поради непознатия шрифт не можах да прочета. Утре заран ще го проучим по-подробно.

Ала на другата сутрин бригът беше отплавал в открито море. Поразпитахме и узнахме, че е бил туниски кораб. Непознатият шрифт гласял на арабски «Ел Хава», което означава същото, както и френският «Льо вон» — «Вятърът».

2. Пътуване в бурята

Златно море! Никоя друга част от Световния океан не заслужава това сравнение, както Средиземно море, разбира се, когато не запокитва към близкия бряг повдигнатите от бурята гигантски вълни. А издигне ли се Властелинът на деня високо в небето, водата има чист небесносин цвят и е толкова прозрачна, че човек вижда блестящата медна обковка на минаващия ветроход. Със спускане на слънцето водната шир приема все по-светли и златисти тонове, докато най-сетне с последните си могъщи снопове лъчи заникът обагри в пурпурно далечните, леко накъдрени вълни. При това въздухът е толкова лек и освежителен, че дробовете на човек дишат по-дълбоко, а гърдите преливат от необикновено чувство за здраве.

Съзерцавал бях тази картина и по-рано, съзерцавах я и сега. Седях под палубната тента, отказвайки се часове наред от неизбежните за други места пури, само за да поемам балсамния морски въздух чист и непримесен.

Ала настроението на капитана не бе толкова добро. Той не се интересуваше от здравословните чувства на един кашок ^[11], какъвто бях аз, а вървеше напред-назад със събрани вежди, поглеждаше ту морето, ту небето и си мърмореше нещо полугласно. Човекът на кормилото правеше същата начумерена физиономия, а матросите лежаха с прозевки по палубата, избутваха тютюна от едната буза на другата и си хвърляха по някой скупаещ или замислен поглед.

— Но какво има? Какво се е случило, кептън? — попитах аз Търнърстик. — Сякаш предъвкваш нещо, което не ти е по вкуса.

— Какво се е случило? — отвърна той и се приближи към мен под палубната тента. — Нищо за жалост. Но лесно може да се почне.

— Как така? Да не би буря? Но по всичко изглежда, времето ще бъде великолепно.

— Изглежда, да, това е вярно, но само така изглежда. Едно вечно усмихнато лице е притворно, коварно лице. Когато старецът постоянно се усмихва, човек може да се закълне, че съвсем ненадейно ще започне здравата да се дърли. Откакто сме оставили Франция имаме северозападен. Чудесен вятър да излезеш от Марсилия в открито море.

Но северозападен и все северозападен, и то тук, където ветровете толкова често се променят, това е вече показателно.

— Но тъкмо това е вятърът, необходим за нашия курс. Как мислиш? Кога ще стигнем Тунис?

— Утре вечер, ако вятърът се задържи така. Да се надяваме, че няма да ни подведе.

Той напусна тентата, закрачи отново напред-назад в продължение на няколко секунди, след което спря да огледа изпитателно за хиляден път хоризонта. Внезапно отметна глава, засенчи с длан очи, вperi поглед на запад и се обади:

— Там има нещо! Подозренията ми са били основателни. Отзад се мъти нещо, което няма да се шегува с нас.

Сега и аз излязох на открито и погледнах в указаната посока. Там имаше едно малко, светло облаче на иначе изцяло безоблачното небе. Колкото и да не бях моряк, все пак знаех, че едно такова незначително образуване е в състояние да забули с мрака си цялото небе за съвсем кратко време.

— Да, да, тъкмо това — кимна Търнърстик. — До един час ще се почне. Да пристъпим към приготовленията и да се надяваме, че «Бързия кон» ще издържи изпитанието.

Моряците събраха тентата под палубата и вързаха здраво всичко що се движеше. Търнърстик все още оставяше кораба да плава под всичките си платна. Но след като за четвърт час първоначалното облаче се бе разширило като черна стена по целия западен небосклон, той даде заповед да рифоват.

Ала бурята не настъпи толкова бързо, както бе предположил. Мина още един час, докато стената облаци покрие третината небе. Сега бяха събрани големите платна и баркът остана само с толкова, колкото бе необходимо да се подчинява на кормилото.

Беше привечер, несигурно време. В едно такова ограничено море, бурята през нощта е далеч по-опасна, отколкото през деня. Това знаех и аз. Все пак не се тревожех, тъй като баркът беше великолепен кораб, а Търнърстик — моряк, комуто човек без колебание може да се довери.

Сега небето причерняваше по-бързо и подскачайки се появиха пиленцата на Майка Карей. Така моряците наричат късите вълни, които предшестват бурята в развълнуваното море. Тези пиленца бяха

последвани от високи гребени, вятърът непрекъснато увеличаваше силата си и от вълните нараснаха водни планини... бурята беше тук.

Той помете палубата и човек трябваше да се държи здраво, за да не го отнесе. Баркът летеше под напора само с малките платна ту високо нагоре, ту в дълбините на водните долини. Беше станало толкова тъмно, че едва се виждаше на пет-шест крачки.

— Чарли, отивай в каютата! — извика капитанът по време на една пауза, в която бурята си поемаше дъх.

— Ще остана горе — заявих аз.

— Вълните ще те отнесат!

— Ще се вържа здраво за мачтата.

— Глупости! Заповядвам ти и ти си длъжен да се подчиниш! Марш долу!

В този момент ме уловиха двама моряци — единият отдясно, другият отляво. Всяка от ръцете им имаше диаметър, колкото двете мои. Те ме поведоха към стълбата, натъпкаха ме долу и тръшнаха люка над мен. Щеше да е смешно да се съпротивявам. Сега седях съвсем сам, тъй като всички бяха свикани на палубата, и слушах как яростта на природната стихия се разбива в тънките стени. До мен достигаше съскане, свистене, фучене, бучене, рев, бушване — звуци за които си има понятие само онзи, който е бил в морето по време на буря. Корабът скърцаше по всички шевове. Бурята го удряше, шибаше и подмяташе непрекъснато, а мълниите сякаш си бяха устроили истинска гоненица около него.

Минутите се превърнаха в часове. Струваше ми се, че няма да мога да понеса тази самота в тясното помещение, но трябваше да издържа. След три или четири часа бученето като че поутихна и Търнърстик слезе долу. Беше мокър до кости, ала лицето му сияеше от задоволство.

— Всичко върви отлично — ухили се той. — Моят «Бързия кон» защитава с чест името си и се носи като истински състезателен кон по вълните.

— Значи нищо не ни застрашава?

— Абсолютно нищо. Връхлетяха ни няколко вълни и това е всичко. Наистина трябваше да бъда предпазлив, тъй като дрейфът не можеше да се избегне. Намираме се на юг от нос Теулада, южния нос на Сардиния и лесно можем да бъдем изтикани към плитчините на

остров Галит, разположен до туниското крайбрежие. Вятърът се обърна, духа от югозапад и за да се държа колкото може по курса, ще легна в дрейф. Бурята не е от продължителните, това бе само един ветреца, който поразвълнува малко водата. След два часа ще дойде отново да изпия грога, който ще свариш за себе си и мен.

Той отново се качи горе. Ветреца? Човекът се изразяваше съвсем скромно. Но излезе прав. Когато изтече споменатото време, бесните пориви на бурята престанаха и вятърът духаше силно, но без пристъпи. Търнърстик се върна да си изпие грога и ми разреши да отида отново горе.

Тук всичко изглеждаше съвсем различно, отколкото през миналата нощ. Небето все още бе покрито с черни облаци, също такива черни бяха големите вълни, които повдигаха кораба и плискаха по палубата бяла пяна. Да, бурята, ветреца бе преминал, ала морето продължаваше да бушува. Половината от екипажа слезе долу, другите останаха. Но като възнаграждение за напрегнатата работа всички получиха двойна доза ром. Верният на дълга си Търнърстик също остана горе. Тъй като не можех да бъда полезен с нещо, аз скоро слязох да си легна.

Когато се събудих, помислих, че съм спал едва час. Но денят беше настъпил и на палубата ме посрещна свежото, безоблачно утринно небе и едно почти спокойно, ширнало се наоколо море.

— Всичко мина благополучно и ние отново плаваме с пълен ход по курса — рече Търнърстик. — Но се съмнявам дали всички кораби са имали същия късмет. Затова смятам да се отправя към островите Галит и Фратели, за да видя дали някой не се е натъкнал на тамошните скали.

Колко добре дошла беше тази човеколюбива мисъл, щеше да се проличи още след два часа. Защото след толкова време човекът от наблюдателницата доложи, че вижда останките на кораб. Насочихме натам далекогледите и капитанът веднага след това даде заповед да легнем в дрейф и да спуснат лодка. Той показва девет разтега, така че бе опасно да се приближаваме повече до останките. Над водата стърчеше тъмен, призрачен, триъгълен корпус. Мачти не се виждаха. Бяхме толкова отдалечени, че само с помощта на далекогледа успяхме да различим един човек. Въпреки това капитанът нареди да спуснат

голямата лодка. Гребците бяха поставени под заповедите на кормчията, а аз получих разрешение да ги придружа.

Когато приближихме останките, различихме предната част на кораб, чиято кърма лежеше изцяло под водата. Мачтите заедно с такелаж бяха отишли зад борда. Продължението на бушприта също бе разчупено.

— Що за плавателен съд е бил? — попитах аз.

— Никой не може да каже. — отвърна кормчията. — Та от него се вижда само половината нос и шпир. Но скоро ще разберем, защото, както ми се струва, горе има хора.

Да, горе имаше хора. Успях да ги преброя през тръбата, бяха само трима. Виждаха ни, че идваме и махаха непрестанно с ръце. Носът на плавателния съд стърчеше толкова високо над водата, че името се виждаше. И аз с удивление прочетох «Дьо вон» и с арабски шрифт «Ел Хава». Беше туниският бриг, който ни бе напуснал толкова рано в Марсилия. И скоро удивлението ми се замени с радостно облекчение, тъй като в мъжа, покатерил се на бушприта, за да го забележим най-напред, разпознах мюсюлманина, който бе стрелял по мен и когото считяхме за мъртъв.

За щастие нямаше силен прибой. Не бе трудно да пристанем до останките на брига. Водата стигаше до предния люк. Поради това бе невъзможно да проникнем и приберем нещо от трюма. Трябваше да се ограничим само със спасяването на тримата мъже.

Мюсюлманинът се престори, че не ме познава. Така, както седеше сега пред мен с прогизнали шалвари и елек, съвсем приличаше на човека, който се бе изкатерил по бордовата стълбичка на брига. Той размени няколко тихи думи с другите двама, след което те скришом ме изгледаха. Пътем кормчията им зададе два-три въпроса, но в отговор бе измърморено нещо, което и аз не разбрах. Що се отнася до мен, реших засега да си трая.

Човек може да си представи удивлението на Търнърстик, когато видя кого водим.

— Чарли — подсмивва се той, — сега всичко е наред. Ако на неговия Пророк имаме да благодарим за корабокрушението, ще му въздам слава.

Естествено спасените трябваше да бъдат разпитани. Търнърстик го стори по своеобразния си начин, но получаваше неизменния отговор

«поп comprende» [\[12\]](#) и «по саpіге» [\[13\]](#). Беше принуден да предостави разпита на мен. Двамата матроси се представиха за тунизийци, но поради лошия им арабски ги сметнах по-скоро за гърци и същевременно за нехранимайковци, които имаха всички основания да премълчат истината. Съобщиха името на рейда в Тунис, към който принадлежал корабът и разказаха как е заседнал. Според думите им капитанът бил неспособен човек, но аз подозирах друга причина. Навярно се касаеше за доброволно корабокрушение, за да се получи високата застраховка. Внезапно появилата се буря обаче обърнала нещата на сериозно и освен спасените от нас трима души, целият екипаж се отправил към царството на смъртта.

— А кой е този, за когото още нищо не сте казали? — посочих аз мюсюлманина.

— Не знаем — гласеше отговорът.

— Как няма да знаете, като е пътувал с вас.

— Не е така. Не го познаваме, защото беше пасажер и разговаряше само с капитана.

— Но сте чули как се е обръщал капитанът към него?

— Той винаги го наричаше сахиб [\[14\]](#).

Сега се обърнах директно към въпросния и го запитах за името. Облеклото му се състоеше само от риза, шалвари и елек, всичко останало бе изгубил по време на крушението. Краката бяха боси, а на остриганата глава липсваше чалмата, без която мюсюлманинът не бива да се показва пред никой. При все това той бе седнал на палубата встрани от нас със стойката на господар на кораба. Трябваше да повторя въпроса, за да отговори:

— Такъв ли е обичаят при франките, веднага да питат госта за името му? Учтивостта е твърде далеч от християните?

— Въпросът ми бе зададен с най-учтив тон. Законът ми повелява да го сторя. Всичко, което се случва на борда, трябва да бъде нанесено в корабния дневник.

— Незабавно?

— Да.

— Също и моето име?

— Разбира се.

— Тогава пиши Ибрахим.

— И как още?

— Нищо повече.

— Твоето положение и родина?

— Преживявам от това, което имам и живея в Тунис.

— Това е достатъчно.

— Тогава ме остави на мира!

Тонът му беше отвратителен. Все пак продължих да го разпитвам:

— Имай добрината да ми дадеш още една информация. Беше ли в Марсилия?

— Да.

— И посети Зоологическата градина?

— Не.

— Не претърпя ли крушение с лодка между замъка Иф и Пор дьо ла Жолиет?

— Не знам нищо такова.

— И навярно няма да си спомниш, че си ме видял там?

— Не те познавам и нямам желание да завързвам познанство с един християнин.

— Ако го бе казал по-рано, щяхме да те оставим на корабните останки.

— Аллах да ми прости съприкосновението с неверниците, той е велик, а Мохамед е негов Пророк. Когато ме отведете в Тунис, ще отида на поклонение в свещения Керуан, за да се очистя.

Керуан или Кайруан е туниски град, в който е забранен достъпът на немохамеданин. В него е погребан Ел Овайб, близкият приятел и спътник на Мохамед. Тамошната джамия Окба е най-святата в Берберската държава.

Вече смях да се отдръпна от него, когато той добави:

— Трябва да ми предоставиш каюта и донесеш месо, брашно, фурми и вода, до които не се е докоснал неверник. Искam да живея в уединение, далеч от очите ви, тъй като погледите на християните оскверняват тялото на правоверния.

Да се изсмея ли на този човек, или да му опресня спомена за пестника си? За усмивка бях твърде ядосан, а за удар все пак си ценях ръката. Ето защо отвърнах:

— Ако не искаш да бъдеш изхвърлен в морето, ще се задоволиш с мястото, на което седиш. Ти сам си го избра. Храна и вода ще получаваш заедно с моряците, на които дължиш живота си. Не е

допустимо спасеният да се поставя по-високо от този, който го е спасил.

Очите му запламтяха и той ми се сопна:

— Кой ме е спасил? Кажй! Когато бях във водата, извиках: «Са'ид'ни, иа неби, иа Мохамед!» ^[15] Тогава той ви изпрати и дари с милостта да ми протегнете ръка.

— Защо не ти изпрати някой мюсюлманин?

— Защото нямаше такъв наблизо.

— Излиза, че Исус Христос е по-могъщ от твоя Пророк, защото доведе нас при теб. Достатъчно по този въпрос! Ние приключихме един с друг и надявам се завинаги!

— Още не. Ти отиваш в Тунис, а аз живея там. Пак ще се срещнем. А сега ми дай нещо да прикрия голотата на главата и краката си!

Това вече беше нахалство. С тази уста, с която ме обиждаше, искаше и услуга, и то с какъв тон! Отговорът ми гласеше:

— Не мога да го сторя, тъй като твърдиш, че всичко, което идва от ръката на християнин, те омърсява.

— Да не искаш да сляза в Тунис с непокрита глава?

— Не. Аз съм милосърден и уважавам вярата ти, която не ти позволява да се показваш гологлав. Ще имаш покривало. Вземи това тук, то е твоя собственост!

Бях забелязал, че Търнърстик изпрати да донесат белия бурнус и го подадох на мюсюлманина. Той го взе, без да промени лице, и каза:

— Това е дрехата на някой правоверен, мога да я приема. Обуща ще ми заеме един от двамата матроси. А твоята душа и живот нека бъдат като пушека на огъня — излита и не се връща!

Капитанът се чувстваше като мен. Когато му преведох разговора, не знаеше дали да изхвърли човека през борда, или просто да се изсмее. В крайна сметка се съгласи напълно с решението ми. Безсрамникът бе принуден да се откаже от каютата. Но той също така не зачете нито храната, нито водата. Беше разкъсал бурнуса и увил едната половина около главата си. На краката обу ниски, затворени обуща, които едва ли можеха да се нарекат нещо повече от пантофи. Седеше на мястото си неподвижен като парализитик, с поглед втренчен в далечината и даваше вид, че нищо наоколо не го интересува.

От момента, в който корабокрушенците бяха стъпили на борда, отново плавахме под пълни платна. Малко след обяд достигнахме скалистия нос Рас Сади Али, а на свечеряване заобиколихме нос Картаген и се намерихме пред пристанището на Голета, предградието на Тунис. Скоро след това хвърлихме котва в търговското пристанище, което се намира от южната страна на военното. Едва сега мохамеданинът се раздвижи. Той пристъпи към Търнърстик и мен и като посочи моряците, заповяда:

— Идете незабавно с тези хора при вашия консул и удостоверете, че бригът е потънал! Той ще даде подписа си.

Сложих ръка на рамото му и отвърнах:

— А ти какво смяташ да правиш през това време?

— Да отида на сушата.

— Мислиш, че ще ти разрешим?

— Да ми разрешите? Нищо не можете да ми разрешавате. Тук вие сте чужденци, а аз господар.

— Обратното! На този кораб ти си чужденец, а ние господарите. Имаме право да те задържим за опита да отнемеш живота ми, докато нашите консули издадат разпорежданията си. Или все така малодушно отхвърляш да си стрелял по мен?

Невъзможно бе да се опише гордата, високомерна усмивка, която плъзна по лицето му, когато отговори:

— Аз малодушен? Жалки червеи! Да, аз стрелях по теб и ще го сторя отново, ако дръзнеш да застанеш на пътя ми. Сега ме задръжте! Само ще ти кажа: достатъчно е да надигна глас и сто души ще дойдат да ме отнесат с почести. Ти нямаш представа кой съм и горко ти, когато се запознаеш с мен!

— Ха! Веднага разбрах, че не ми каза истинското си име и положение. Ако искаме да те задържим, няма да ни попречат и твоите сто човека. Имали сме срещу себе си и други като теб и сме съумявали да вдъхнем почит. Но ние сме християни и нашата вяра ни повелява да правим благодеяния дори на неприятелите си. Затова ти прощаваме опита за убийство и те оставяме да се оттеглиш с мир. Можеш да си вървиш!

— Да, вие сте християни — изсмя се той подигравателно, — християни, които се молят за човека, когато той е вече разкъсан от пантерата. Вашето учение е смехотворно, а вярата безсмислена.

Вашите свещеници проповядват неистината, а вие вярвате каквото ви кажат. Аз ви презирам и ще ви смажа, ако се осмелите да се мернете пред очите ми!

Той напусна борда с тази закана, вдигнал ръка за проклятие.

3. Неочаквана среща

Времената се менят, а с тях и хората и народите. В истинността на тези думи човек веднага се убеждава, щом кракът му стъпи на земята на Северна Африка. Не е минало много от времето, когато мореходните народи на Европа трепереха пред пиратските кораби на Берберската държава. Поданиците на цивилизованите страни биваха безмилостно ограбвани, убивани или отвлечани в робство. А от него човек можеше да се спаси единствено чрез извънредно висок откуп. Тук полумесецът се противопоставяше на кръста или беят на някоя малка разбойническа територия се надсмиваше над могъщите князе и крале, които вадеха с тропане цели армии из земята, за да... воюват помежду си.

Колко е различно всичко днес [\[16\]](#), и то след сравнително къс, период! Мароко боледува от вътрешни борби, които напълно го съсипват. За Триполи неведнъж е говорено. Алжир е «препибан», а сега Франция е простряла ръка и над Тунис. Там френската цивилизация крачи с великански крачки. Дори положиха релси и пронизителната свирка на локомотива често прекъсва мюзина, когато призовава от високото минаре правоверните за молитва.

И все пак Тунис все още си е по-ориенталски град, отколкото Алжир и дори Кайро. Човек го забелязва обаче едва след като навлезе във вътрешността на града. На пристанището пътниците биват посрещани най-напред от митничарите, които не са прекалено строги и при вида на един или няколко френски предмета не съумяват да се противопоставят на обхваналото ги чисто човешко умиление. Нека след това европейецът внимава за носачите, които с удоволствие офейкват заедно с багажа, и нареди да го отведат възможно по-бързо до «Отел д'Ориент» или «Отел дьо Франс», където наистина рядко ще намери добро ядене и чисто вино, но по всяко време ще получи необходимата информация, стига да знае значението на думата «бакшиш» в Ориента.

За самия град малко нещо може да се каже. Той не прилича на останалите източни градове, без при това да има никакви достойнства пред тях. Мюсюлманинът обаче има толкова високо мнение за него, че

го нарича «Градът на блаженството». Европейецът се присъединява към това мнение, когато съзерцава от маслинения хълм, наречен Белведере, стройните минарета и плочести покриви на светлината на залязващото слънце, на чиято белота проблясват златни мастила. Но той сигурно ще промени мнението си, когато навлезе във вътрешността на града. Уличките са тесни и криви, навсякъде лежат купища отломки, камъни и зловонни нечистотии. Често редиците къщи от двата тротоара така се доближават, че човек спокойно може да прекрачи от покрива от едната страна на улицата върху този на отсрещната. Полусрутените постройки не се ремонтират, а се оставят да рухнат и тъй като не липсва място, издигат нова къща до тях. Така се съвместяват развалини, добре поддържани сгради, набързо разпънати шатри, та и погребални параклиси, които проследяват историята и развитието на града от най-стари до днешни времена. Крал Карл V наредил след победата при Келеах да се изгради укрепен замък, за който жителите съборили картагенския водопровод заради камъните, а вар добили от колоните на Картаген. Този замък днес също лежи в развалини. Единствената сграда, която заслужава да се спомене, е палатът на бея на площад «Касба», но той рядко се ползва.

По-рано жителите строго са се разграничавали по раса и вяра. Сега вече не е така, но независимо от това долната част на града и предградията се заемат предимно от християни и евреи. Горната част се обитава от така наречените кулугли, потомци на османлиите, а в средната живеят маврите, повечето от които са потомци на прогонените от испанците морискос [\[17\]](#). За отбелязване е още, че вечерно време всеки е длъжен да носи фенер.

Беят живее в своя дворец Бардо, който е отдалечен на половин час път западно от града. За да стигне човек дотам, трябва да мине по една извивка на удивителния картагенски водопровод, който някога е снабдявал Картаген с вода. Бардо е сбор от различни постройки, седалище не само на бея, а и жилище на много от високопоставените велможи, чиновници и служители.

Що се отнася до руините на Картаген, повечето са срутени къщи от по-нови времена. Докато от същинските останки на древния Картаген може да се види само онова хидротехническо съоръжение, което се състои от осемнадесет водохранилища.

Чужденецът твърде скоро приключва с тези забележителности. Аз се залових със съвременето. Животът и поминъкът на сегашното население ме вълнуваха повече от древните руини, които впрочем бяха забранени за любителска археология. Ето защо се разделих с Търнърстик, който беше много ангажиран с търговията си, и наех жилище в Средния град. Къщата принадлежеше на един берберин и се състоеше от две изискани гостни, по-точно от едно помещение, разделено с очарователна завеса. Целият този плат беше дълъг осем крачки и седем широк, покривът бе направен от слама, а стените от кирпич. За да се икономиса вратата, едната стена просто липсваше. Параванът беше майсторски изработен от слепени хартиени парчета от всякакъв сорт, големина и цветове. За под служеше майката Земя.

Сега седях на дивана в ъгъла, сиреч на пътния си сак, който представляваше цялата мебелировка и гледах през една от многобройните дупки в завесата в другата стая, където се подвизаваше старият берберин, ала не сам, а с харема си — една може би седемдесетгодишна Медуза, чието единствено занимание, изглежда, бе да пече лук. Той имаше значителна клиентела, но не видях никой от всички тях да плаща. Беше истинско удоволствие да го гледа човек как упражнява занаята си. Особено ме завладяваше и трогваше предаността, с която той, стържейки по лицето и черепа, обираше сапунената пяна, за да я нанесе любвеобилно върху други черепи и лица.

Това мое жилище струваше четири франка на месец т.е. осемдесет пфенинга на седмица, които трябваше да заплатя предварително. Когато дадох на стария два франка и му обясних, че искам да остана само една седмица, той ме сметна за някой халиф от «Хиляда и една нощ» и изяви готовност да ме бръсне безплатно — услуга, която скромно отказах.

Бях се настанил тук, разбира се, само за да имам възможността да наблюдавам един или два часа дневно живота в една туниска бръснарница. Останалото време прекарвах в разходки из околностите или в самия град, а през нощта спях на кораба на открито.

През първите пет дни не срещнах враждебно настроения мохамеданин. Ако ме диреше, сигурно се въртеше из европейския квартал. На шестия ден обаче се срещнах с него по напълно неочакван

начин. Когато се качих предната вечер на борда, Търнърстик сподели, изпълнен с радост:

— Чарли, днес имах късмет, голям късмет. Ще имам възможността да видя харем.

— Pshaw! Аз пък го гледам всеки ден.

— Че къде?

— При моя фризьор и бръснар.

— Не говори глупости! За тази пралеля на разбивачките на сапун не ти завиждам. Впрочем понеже говорим за сапуни, аз продадох моите. Останалите стоки също намериха пласмент, а каквото не се вземе тук, ще закарам в Сфакс, където очаквам добър пазар. За да имам точна предварителна информация, ще отида нататък. Ще ме придружиш ли?

— Естествено! Не можем ли да се възползваме от линията «Сосиета Рюбадино»?

— Да. Вдруги ден вечерта оттук ще потегли един параход. Така че имай готовност за тогава!

— Аз съм готов по всяко време. Но нали искаше да ми кажеш нещо за някакъв харем?

— Не само за харем, а за цяла къща. Търговците, с които общувам, са подредили жилищата си по френски маниер. Един от тези господа има мавър за счетоводител, който живее при шурей си, мъжа на неговата сестра. Щурейт притежава красива, обзаведена по ориенталски къща, която счетоводителят ще ми покаже утре предобед.

— Как се казва шурейт?

— Абд ел Фади.

— В превод това означава Слуга на добрината, хубаво име, от него може да се очаква само нещо добро. Той съгласен ли е да посетят дома му?

— Но разбира се.

— И какъв е човекът?

— Нямам представа. И сам знаеш, че според тукашните разбирания човек не може да разпитва някой за роднините му, без да засегне чувството за приличие. Счетоводителят ще дойде да ни вземе от кораба.

— Добре, а харема?

— Него също ще разгледам, разбира се, само помещението, тъй като е забранено да се показват дамите.

— Какво ще постигнеш, като видиш едно жилище без обитателките му?

— А ти какво постигаш, като зяпаш клиентите на берберина? Искам да обогатя знанията си, както ти твоите. Е, идваш ли с мен?

— Да, но само да бъде волята ти.

— Как така?

— Може да е капан и да се наложи да те измъквам от затруднено положение.

— Pshaw! Този млад счетоводител е честен момък. За капан и дума не може да става, а и капитан Фрик Търнърстик не е човекът, който ще се остави да бъде заловен.

С това нещата приключиха. Виждал бях достатъчно ориенталски къщи и склоних да го придружа само от грижа за сигурността на приятеля.

На другата сутрин счетоводителят дойде на борда — млад мавър, чийто вид действително будеше доверие. Той се показва много скромен и учтив и поясни, че неговият шурей не знае за посещението, тъй като е на път, но на драго сърце би дал съгласието си. Уверението бе дадено с такава убедителност, че ме успокои. Тръгнахме, но за всеки случай взех един револвер със себе си.

Пътят ни водеше по една от улиците, излизащи на площад Касба. Къщата се намираше там. Нейният фронтон представляваше висока стена, чийто единствен отвор бе вратата. Счетоводителят почука с чукчето и тутакси бяхме въведени от един негър. Вътрешността на къщата, както бях очаквал, бе като на всички по-добри ориенталски сгради.

Почти всички такива постройки се състоят от открит двор, около който са разположени стаите и другите помещения, а в средата е построена чешма. Те се отличават от по-голямата или по-малка стойност на обзавеждането, по по-големия или по-малък упадък, ала обликът си остава все същият.

Така беше и тук. Вратите на четириъгълната постройка се отваряха към открития двор. От чешмата течеше вода, извънредно рядко явление, тъй като повечето водопроводи по някаква причина не функционираха. Подредбата на стаите се състоеше от килим и

възглавници за сядане. На ориенталеца повече не му е нужно. Тъй като стаите бяха разположени околоръст, човек можеше да минава от едно помещение в друго, нещо, което ни осигури достъп и до отделението на съпругата. За нея бе достатъчно да се отдалечи зад следващата врата и да остава по този начин невидима за нас по време на цялата ни обиколка. На горния етаж имаше няколко малки стаички, обитавани от прислугата.

И тъй, ние вървахме от стая в стая, докато влязохме най-сетне в харема. И тук освен килима, дивана и няколкото възглавници за отмора, нямаше нищо друго, което заслужава да се отбележи. Всяка от стаите беше като предишната, разликата бе само в цветовете. От последното помещение се озовахме отново в това, от което бяхме започнали — обиколката бе свършила. Търнърстик искаше да види всичко. Той помоли да се качим и горе, с което нашият водач се съгласи. На мен съвсем не бе интересно да оглеждам одаите на черните и се поколебах за миг дали да ги последвам. Тогава чух зад себе си да се отваря врата и един детски глас произнесе:

— Назрани, назрани!

Това означава: християнин, християнин. Обърнах се и видях до отворената врата едно очарователно момченце, на около шест години. Тъмните му очички блестяха към мен, страните бяха поруменели, а на устните играеше мила, дяволита усмивка.

Каква разлика от равнодушните, отпуснати деца, които човек обикновено вижда в Ориента?

— Карриб, та 'ала ла хуна! [\[18\]](#) — прошепна то с физиономия, сякаш щеше да сподели най-важната тайна на света. При това не примами с полусвит показалец.

— Ела ти при мен! — поканих го аз, тъй като то все още се намираше в последната стая на харема.

— Бива ли да дойда? — запита детето, кимайки усърдно с глава.

— Разбира се, че бива.

То се приближи с подскоци, обхвана с ръчичка коленете ми и отново извика:

— Назрани, назрани [\[19\]](#)!

Помилвах го и запитах:

— Значи знаеш, че съм християнин?

— Да.

— От кого?

— От Калада?

— Коя е тя?

— Майка. Тя ви е видяла.

— Тя ли те прати при мен?

— Не, дойдох сам, тя е напред. Ела, седни до мен. Имам много да ти разказвам.

Момченцето ме задърпа към миндера. Да доставя ли удоволствие на малкото юначе? Та нали не се намирах вече в харема и можех да изчакам завръщането на Търнърстик и неговия придружител както вън на двора, така и тук. И така, настаних се. Малкият се намести в скута ми и започна с похвално безстрашие да се занимава с брадата ми.

— Как се казваш? — запита той.

— Назрани — отвърнах. — А ти?

— Азмар.

Това име означава Кафявия и много добре пасваше на външния вид на момчето. Ориенталските му черти и мургавият тен ми напомниха думите на свещения текст, който описват сетнешния цар Давид: «едно момче, мургаво и красиво».

— Ти трябва да ме наричаш така! — добави то. — Кажи го! Сторих го и лицето му се приповдигна, след което докосна с устни мустаците ми и по тях сякаш мина острието на бръснач. В този миг чух женски вик и като се огледах, видях красива млада жена, застанала на срещуположната на харема врата, да ни гледа къде с уплаха, къде с умиление. Лицето ѝ не бе забулено, воалът висеше на тила. Държането ѝ беше на жена, която не знае дали да избяга, или да се приближи. Но тя не направи нито едното, нито другото — спусна гъстия воал, зад който чертите ѝ вече не се различаваха, вдигна показалец и рече:

— Азмар, помоли се!

Момченцето се отдръпна от мен, склучи ръце и започна да се моли:

— Я абана, иледси фи'с земвати, ята хаддесо смока... Каква изненада! Та това беше «Отче наш»! Да не би тази жена да е християнка? Надигнах се от дивана. Тя навярно прочете въпроса по лицето ми, защото след като малкият свърши, каза, сякаш я бях питал:

— Не съм назрани. С удоволствие бих останала, но не бива.

— Кой ви го забранява?

— Моят повелител.

— Той мюсюлманин ли е?

— Най-ревностният, който може да съществува.

— Къде си научила молитвата, която накара детето да каже?

— Горе на покрива. Той граничи с този на съседната къща, където живееше една европейка. С нея разговарях всеки ден и тя ми разказа всичко, което знаеше за Светото писание.

Тя се замисли за миг, после продължи:

— След известно време поисках да запозная моя повелител с тези свещени притчи, но оттогава ми бе забранено да се виждам с моята приятелка на покрива, а съпругът ѝ бе принуден да напусне Тунис.

— Кой го принуди?

— Моят господар.

— Има ли достатъчно власт?

— Да. Каквото поиска повелителят ми, владетелят на Тунис се съгласява.

От тези думи следваше, че Абу ел Фади, нейният мъж; е министър или най-малкото висш съветник на бея. Любопитен бях да разбера, но не посмях да я запитам. Какво различие? Тя наричаше своя мъж господар и повелител, а този на приятелката си — съпруг. Този факт хвърляше достатъчна светлина върху положението на християнската и мохамеданската жена в семейството. Но как стана, че въпреки строгите правила на харема, тази жена се осмели да спре и разговаря с мен? Сякаш отгатнала мислите ми, тя помоли:

— Извинявай, господарю, че не побягнах! Когато видях детето до сърцето ти, не можах да продължа. А има и друга причина да остана. Аз слушах и вярвах на тази християнска жена. Но жената не е нито учен, нито учителка, а мъжът знае по-добре кое е фалшиво и кое истинско. Кажи ми, кой има право — Христос или Мохамед?

— Мохамед е бил грешен човек. Той вземал хашиш и сънувал своите сури, докато Христос е умрял на кръста, за да изкупи греховете на целия свят. Блажен е този, който вярва в него.

Тя плесна с ръце, въздъхна дълбоко и с глас, в който напиреха сълзи, каза:

— Тогава оставам вярна на Христос, дори моят повелител да ме умъртви. Той ме обича много, а това дете е неговият живот, ала името

на Спасителя не бива да се отронва от устните ми.

— Толкова ли е страшен?

— Свикнал е с мъченията на другите, понеже е джеллад при бея. Неговата душа ми принадлежи, но моята трябва да принадлежи само на него, не и на Христос, защото... тръгвай, тръгвай! Остани със здраве, господарю, ще си спомням за теб!

Тя сграбчи бързо детето и изчезна в харема, тъй като в този момент отвън се чува стъпки.

Сега всичко ми беше ясно. Джеллад е нещо като палач, съдия-изпълнител, изпълнител на присъди под заповедите на владетеля. Службата джеллад в Ориента е почетна и нейният носител често има по-голямо могъщество от везира.

Търнърстик и счетоводителят дойдоха да ме подберат. Той отново ни заведе в двора, където прислугата се бе събрала в очакване на бакшиш. Раздадохме няколко монети и се готвехме да си вървим, когато на входната врата се похлопа. Черният побърза да отвори и ние се срещнахме с новодошлия на ъгъла на двора. Това беше... нашият неприятел, мюсюлманинът, който бе стрелял по мене.

Забелязвайки ни, той се вкамени от изумление за няколко секунди. Сетне го връхлетя гневът. Нададе яростен крясък, сграбчи ме с лявата ръка за гърлото, измъкна с дясната пищова и като го насочи към гърдите ми, натисна спусъка... наистина нахалост, тъй като в последния миг аз избих оръжието от ръката му и се освободих от него.

Търнърстик поиска да ми се притече на помощ, ала слугите, които току-що бяха прибрали неговия бакшиш, се нахвърлиха върху него и силният моряк едва успяваше да се отбранява. Моят противник извади ножа си и поиска отново да ме нападне, но в този момент една от водещите към двора врати на харема се отвори широко и стопанката, чула изстрела, излезе навън. Като видя, че съпругът ѝ е извадил ножа си срещу мен, тя изкрещя ужасено:

— Иа сайида, иа Иса, иа Месих, вакъф, вакъф [\[20\]](#)!

Тя протегна умоляващо ръце. Мюсюлманинът изпусна ножа. Неговата жена се бе показала пред нас чужденците, макар и забулена. Беше се заела да ни защитава, като си послужи при това с името, което ѝ бе строго запретиено. Известно време той я гледа с отсъстващ поглед, сетне заповяда:

— Влизай, веднага влизай!

— Не, не — противопостави се тя. — Остави първо тези хора да си отидат. Не искам убийства!

Той понечи да скочи към нея. Тогава аз го сграбчих за лактите, притиснах ги здраво към тялото му и запитах:

— Значи ти си палачът на бея?

— Да, аз съм джелладът. Вие ще умрете — отвърна той и поиска да се освободи.

— Стига да можеш, убий ни! — рекох, като го пуснах и измъкнах револвера си. — Твоят живот срещу нашия!

По чертите му се виждаше, че води силна вътрешна борба. След това посочи изхода и кресна:

— Махайте се, изчезвайте, кучета, синове на кучета! Ще разбера какво сте търсили тук и ще ви съдя. За вас щеше да е по-добре да не бяхте се раждали!

Излязохме.

4. Отче наш, който си на небето

Верни на намерението си, бяхме отплавали с парахода на «Сосиета Рюбатино» от Тунис за Сфакс. Тук Търнърстик откри, че може да пожъне богата нива като продаде не само остатъка от стоките, които беше оставил под надзора на кормчията, а и да вземе нов товар. В търговията той беше хитър и разсъдлив, както бе способен в морето, и вследствие на успехите си се намираше в розово настроение, правеше посещение след посещение, съветваше се и имаше време за разговор с мен само вечер. Ето защо реших да се забавлявам по друг начин — да посетя забележителния остров Каркенах. Манди, малтиец и най-значителният търговец в града, при когото с удоволствие се отбивахме, ми предостави платноходката си и няколко души. Останах на острова четири дни и се върнах едва на петия привечер. Позанимавах се около час с кърпеж на леко повредения си тоалет и отидох да благодаря на Манди. Денят междувременно си бе отишъл и ранната луна вече бе изгряла на небето. Слугата, когото попитах за господаря му, уведоми, че от известно време е в градината и аз се отправих натам.

За отбелязване е, че Сфакс има забележително красиви цветни, овощни и цитрусови градини. Тук живеят много европейци, предимно французи, италианци и малтийци, което придава на светския живот повече френски характер.

Градината беше уединена, едната ѝ страна граничеше с къщата, а другите три бяха оградени с висок зид. Напразно обикалях за Манди, не бях проверил само в най-отдалечения ъгъл. За да отида дотам, трябваше да прекося малко, осветено от луната свободно пространство. Едва светлината бе паднала върху мен и чух ясен детски глас:

— Ел назрани, ел назрани [\[21\]](#)!

Нима това бе малкият Азмар, синът на палача? Не останах задълго в съмнение, тъй като малчуганът притича и ме улови за ръката. Той беше наистина.

— Къде е баща ти? — запитах го.

— Там — отвърна той, посочвайки къщата.

— А Калада, майка ти?

— Ела, ще те заведе.

— Кой е при нея?

— Никой. Сама е.

Не се поколебах да отида при този достойна за съжаление жена. Тя седеше на един камък под плътната сянка на жасмина. Поздравих я, ала тя не отвърна. Страхът да не бъде видяна с мен, бе сковал езика ѝ.

— Извини ме, че се подведох по думите на детето! — помолих я аз. — Случайно ли е, че се срещаме тук така неочаквано? Ще остана само колкото да разбера, каквото ми е необходимо. Какви бяха последиците за теб от нашето посещение?

— Не казах, че съм разговаряла с теб — отвърна тя колебливо. — Гневът на моя повелител се стовари върху брат ми, който ви бе довел у дома. Но е много сърдит и на мен, тъй като в сърдечната си уплаха извиках името на Исус и светата Дева. Това е причината да тръгнем за Кайруан, където трябва да измоля опрощение на вината си чрез Пречистващите сури. Детето ще ми бъде взето, защото вече се моли с «Отче наш», и ще остане в Кайруан за да израсне като благочестив марабут.

— Защо твоят мъж не тръгна директно за Кайруан? Защо прави тази обиколка през Сфакс?

— Налагаше се да предаде едно съобщение до командира на местния гарнизон. Моят повелител винаги отсяда при Манди, затуй и днес сме тук.

— Кога заминавате?

— Рано сутринта, с камили и трима слуги.

— Известно ли е на мъжа ти, че аз и приятелят ми се намираме в Сфакс?

— Не, няма и представа.

— Вече знам достатъчно, благодаря ти! Уповавай се на Бог, който направлява щастието на теб и детето със същата сигурност, с която води и звездите. Остани със здраве! Може би пак ще се видим.

Слугата, който ме насочи към градината, все още бе до вратата. Казах му, че не съм намерил господаря му и заповядах да го уведоми, да не споменава пред Абд ел Фади за нашето присъствие. Сетне се отправих обратно към жилището, което делях с Търнърстик. Преди да изляза, го нямаше, ала сега се бе прибрал.

— Добре дошъл въщи, Чарли! Моите сделки са почти към края си и искам сега да правя един излет на двадесет часа път с кон. Ще участваш ли?

— Накъде?

— Грандиозни руини, огромен амфитеатър, борба с лъвовe, тигри и слонове, както по времето на римляните.

— Имаш предвид Ел Джем?

— Какво? Познати ли са ти нещата?

— За жалост.

— Освен това една огромна пещера, за съжаление сега затрупана, но все пак заслужава да се види.

— Имаш предвид Магарат ер ра'д, Пещерата на гръмотевицата?

— И тя ли ти е известна?

— Да. Може би дори зная причината за внезапното срутване на пещерата. Там има един подземен водопад, чийто шум бедуините смятат за гръмотевица. Оттам идва и името на пещерата.

— Великолепно, че знаеш всичко това добре! При това положение не се нуждаем от водач. Само двамата, на двадесет часа път през племената на бедуините! Значи съгласен?

Съгласих се естествено. Имах някакво предчувствие. С какво удоволствие бих се притекъл на помощ на Калада! Бях я насочил към Божията добрина. И сега идваше това предложение на капитана. Ако искахме да посетим пещерата и прочутите руини, трябваше да яздим по същия път, по който щеше да мине и палачът. Случайно ли беше?

Търнърстик така се зарадва на съгласието ми, че още на часа тръгна да осигури два добри коня и провизии за из път. На следващото утро бяхме рано готови, но още не биваше да се мятаме на седлата, защото намерението ми бе да дадем известна преднина на палача. Разбрахме, че е заминал на разсъмване, и три часа по-късно бяхме на път.

Добрият капитан се правеше на далеч по-заинтересован от ездата, отколкото бе в действителност. След като остави Сфакс зад себе си, човек се озовава в гола, пясъчна и неплодородна местност. Рядко се среща някоя течаща вадичка, която скоро изчезва в пясъка. По такива места расте трева и бедуините се установяват по тях, докато бъде изпасана. Между Бах Файтун Сакдери и Бах Мерай се простира редица хълмове, принадлежащи на бедуините от племето метелит. Спряхме

при тях и научихме, че палачът и свитата му току-що са минали оттук. Скоро го съгледахме. Беше взел за себе си и жената с детето две камили, слугите вървяха пеша. За да изпреварим нашия враг, направихме широк обход, като яздехме в галоп. Тук срещнахме няколко бедни бедуини от племето селас, които се оплакаха, че са принудени да се изселят, тъй като една силна пантера разрежда стадата им.

След известно време ми направи впечатление, че въздухът странно натежа. Познавах този признак и се угрижих. На югозапад небето започна да се оцветява. Беше се образувал въздушен слой, чиято горна част бе бледожълта, а долната блестеше сребристо.

— Това е Цауба'ат ел мидх, Солната буря! — възкликнах аз. — Пришпори коня си, та до четвърт час да сме в пещерата.

Търнърстик никога не беше слушал за солна буря. Определението се отнася за пустинния вятър, който помита плотовете. Разпрашената под някакво въздействие сол се увелича от самума и така възниква Солната буря, която е извънредно опасна. Солта прониква в очите, ушите, във всички отвори на тялото, пробощда като с игли кожата и причинява възпаление и смъдене, от което дори лъвовете и пантерите побесняват. Виждах да се приближава такава буря. Сребристо проблясващият въздушен свой съдържаше сол, а светложълтият над него се състоеше от по-лекия пустинен прах.

Още не бяхме стигнали пещерата и бурята се разрази. Не беше виещ, бушуващ ураган, а постоянен, равномерен вятър, който с плътно бучене брулеше сахел. В миг устата и ноздрите ни се напълниха със сол. Започнахме да кихаме и кашляме. С конете бе същото, те поискаха да побягнат, където им видят очите. Видимостта бе едва десет крачки, но аз знаех добре местоположението на пещерата и след пет минути бяхме там.

Входът ѝ беше тесен, но скоро се разширяваше до квадратно пространство, и измерение около петдесет крачки, за да се стесни след това дотолкова, че човек би помислил, че липсва проход. Който преминеше през него, се озоваваше в помещение с висок, подобен на катедрала свод. Вмъкнахме се там, надалеч и в безопасност от солта.

Едва се бяхме наместили и пристигнаха и други същества, дирещи спасение, по-точно няколко чакала. Появиха се дори две хиени. Страхът ги бе направил миролюбиви, така че понасяха

търпеливо присъствието на другите зверове. Колчем погледнехме през пролуката, виждахме пред входа да прелитат дивите откоси на солта. Горко на този, който бе принуден да дочака края на бурята на открито.

По едно време ми се стори, че сред непрекъснатото фучене долавям викове от детски глас. Да, действително, сега отново! Приближаваше се. Отвън спряха две камили, задържани от трима мъже. Първо слезе палачът, сетне съпругата му с плачещото дете. Всички побягнаха навътре, дори камилите. Изплашени чакалите и хиените се стрелнаха навън в бурята.

Компанията се настани в предната пещера. Никой не подозираше присъствието ни. Ние се държахме безшумно, за да имаме удоволствието да ги наблюдаваме необезпокоявано.

Детето все още плачеше. Майката се опита да го успокои. Мъжът се подигра:

— Е, помоли се на твоя Исус да забрани на солта да се издига! Ще може ли да помогне? Твоята вяра е...

Думите заседнаха в устата му, а и моето сърце учести ударите си, тъй като на входа отново се появи животно и потърси укритие в пещерата — една огромна черна пантера. Езикът ѝ бе провиснал от изнемога. Сигурно бе животното, за което споменаха бедуините-селаси.

Пантерата влезе безстрашно с кашляне и фучене. Едва освободила очите си от солта, тя направи могъщ скок към едната камила и строши вратните ѝ прешлени с предната лапа. Миг след това прегриза гърлото и започна да разкъсва плячката си, без да се интересува от присъствието на хората. До нас достигаше зловещо трошене и прашене на кости.

— Да стреляме ли? — попита тихо Търнърстик.

— Не — отвърнах. — Един погрешен изстрел ще ни струва много кръв! Да изчакаме!

От страх петимата не смееха да гъкнат и шавнат. Майката държеше детето в ръце. Палачът направи опит да напусне мястото си, ала животното веднага надигна глава и изрева гневно и Абд ел Фади остана седнал. Хората бяха пленени и не можеха да се защитят. Тримата слуги нямаха пушки, а тази на палача лежеше далеч настрана.

Аз се облегнах на левия лакът и опитах да се прицеля. Трудна работа. В пещерата беше тъмно, а животното трябваше да бъде

улучено непременно в окото.

Една хиена се стрелна вътре. Едва не налетя на пантерата и мигновено изскочи навън. Разгневена, пантерата нададе мощен рев, от който потрепериха стените. Нервите на Калада не издържаха. Тя неволно вдигна ръце да запуши ушите си и... детето се търкулна от скута ѝ към пантерата. Прозвуча многогласен крясък.

Последвалата сцена не може да се опише. За голямо щастие момченцето беше изгубило съзнание от ужас.

— Аллах, о, Аллах, помогни, помогни! — изстена бащата. Видно бе, че говорът не смущаваше пантерата.

Майката скри лице в шепи. Бащата седеше блед като мъртвец, картина на най-ужасяваща безпомощност.

— О, Аллах, Аллах, помогни! О, Мохамед, Блестящия, изпрати спасение! О, свети халифи, утешете ме! — Чуваше се да риде той.

Слугите стояха безмълвни. Те мислеха само за собствения си живот.

Калада направи опит дали животното ще позволи да му вземат детето. Протегна ръце към него, без да се надига. Но пантерата изръмжа и постави предните си лапи по-близо до момчето. Вероятно гледаше на него като на собственост. Страхът на родителите достигна връхната си точка.

— О, Мохамед, о, Пророк на пророците, спаси го, помогни, смили се? — извика палачът.

— Иисусе, Спасителю на света, смили се! — молеше се Калада. — Света майко на Спасителя, моля те за моя син?

— О; Мохамед, о, Мохамед? — повтори бащата. — О, Абу Бекр, о, Али, велики халифи? О, Мохамед, спаси го, ако можеш?

— Не може! — плачеше треперещата жена.

— Да не би Исус, твоя Христос? — запита той къде с подигравка, къде с надежда.

— Да, той може?

— Тогава нека видим? Ще повярвам в този, който доведе спасението.

Присъдата като че зависеше от моя изстрел. Само се питах в кой момент ще се изправи чудовището, защото само тогава можех да изпратя сигурно куршума си. Вече бях повалял през нощта лъвовете и черни пантери и можех да разчитам напълно на пушката си.

— О, Мохамед, Повелителю на пророците, чуй ме? — молеше се палачът с треперещ глас. Той действително обичаше детето си и ми се стори, че чувам тракането на зъбите му. — Дай ми сина или цялото ти учение е пълна безсмислица?

Той изчака известно време и като не последва нищо, поиска от жена си:

— Подскажи ми думите?

— Моли се по следния начин? — отвърна тя и започна същевременно да изрича думите.

Точно в този миг детето дойде в съзнание и чу майката да казва: «Моли се по следния начин!». То често бе слушало и следвало тази подкана и сега започна да изрича гласно своето «Я Абана» ^[22]. Молеха се три гласа. Пантерата все още беше заета с храненето. Гласовете на другите не я смущаваха, но когато чу ясения детски глас до себе си, тя се надигна в седящо положение и започна да реве със затворени очи. Пушката ми беше насочена. Едва отвори очи и забелязах жълто-зеления им пламък, изстрелът се разнесе, повторен многократно от свода. От получения тежък удар в главата, животното отхвъркна към страната на детето. За миг бащата и майката се втурнаха нататък и издърпаха момчето, което бе здраво и невредимо.

Какви ликуващи възгласи се разразиха! Никой не помисли, че бе даден изстрел, че той произхожда от пушка, а тя трябва да има собственик. Майката първа подсети, бащата прегледа хищника и откри, че куршумът е проникнал през дясното око.

— Но кой стреля? — попита той.

— Аз зная, зная, предчувствам го! — извика тя. — Непознатият ефенди е бил, защото той искаше да ми помогне.

— Кой ефенди?

— Ще ти го покажа. Куршумът може да е дошъл само тук отзад и той трябва да е там. Ще го потърся.

Е, Търнърстик се погрижи да бъдем лесно открити. Но колко бе смаян палачът! Не знаеше какво да каже. Хванах го под ръка и запитах:

— Все още ли ще се стремиш да ми отнемеш живота?

— Не, в името на Аллах, не! — изговори той със запъване. — Аз исках да те убия, а ти спаси моето дете! Как да ти се отблагодаря?

— Благодарни не на мен, а на Бог, и се запитай дали един мюсюлманин прощава така бързо, както един християнин. Ще може ли сега твоята съпруга да се моли, както повелява сърцето ѝ?

— Да, може, а аз... аз ще се моля заедно с нея, защото нашият Пророк не пожела да се вслуша в гласа ми.

Толкова отблъскващият в началото човек ме прегърна, а неговата съпруга ми подаде ръка.

Спасението на детето, изглежда, упражни трайно въздействие върху палача, понеже той поясни, че се отказва от пътуването до Кайруан и предпочита да се върне в Сфакс, решение, което зарадва най-вече Калада.

Потеглихме и привечер се завърнахме в Сфакс и Манди остана немалко учуден да види толкова скоро палача и семейството му.

— Върнах се — заяви този, — защото вече не искам да зная за Свещения град. Днес разбрах, че Аллах не е дал никаква мощ на Пророка и халифите. Който се моли на тях, молитвата му остава нечута. Ала Иса, християнинът, притежава цялата власт над небето и земята и който се обърне с вяра към него, молитвата му ще бъде чута. Аз го преживях и отсега ще вярвам в него.

Той наистина удържа думата си, от Савел се превърна в Павел — последица от преживения в пещерата ужас, който дълго след това караше сърцето му да трепери. Заедно с Търнърстик и мен тръгна обратно с кораба за Тунис и по време на пътуването забелязах, че се отнася към съпругата си с нежност и внимание, които по-рано бяха чужди на природата му.

От Тунис Търнърстик взе нов товар. Докато траеше товаренето, живеехме у палача, с чиято жена се отнасяхме като с европейка. Аз му подарих една Библия напечатана на арабски, от която трябваше да му чета. Той слушаше разясненията ми със същото упование, както Калада. Не мислех да изисквам от него да премине открито към противниковия лагер, но сторих възможното да го предразположа към християнството.

В деня на отпътуването ни си взехме сбогом с Калада и Азмар, а той ни придружи до борда и като ми подаде бележника си, помоли:

— Ефенди, напиши тук адреса си! Може би по-нататък ще споделя нещо с теб, което ще те зарадва.

Верен на думата си, той ми писа. Писмото му е пред мен и аз го преписвам дословно, естествено в превод.

«Тунис ифрикия, 12 Яум иттани.

Абд ел Фади, Покръстеният.

До неговия приятел Мауватти ел Намир-ефенди [\[23\]](#).

Поздрав и благополучие! Приеми поздравите на Калада, моята съпруга и Азмар, нашия син, които те обичат. Седнал съм на кожата на пантерата и ти пиша. Господарят ме уволни от служба, защото станах християнин. Благочестивите мъже ме обучиха и аз издържах въпросите на свещениците. След три дни ще приема Джитас ел Мукаддес [\[24\]](#), сетне ще се наричам Йозеф. Съпругата ми се казва Мерием, а синът ми Кара, защото такова е твоето име, което много се почита вкъщи. Досегашните ми приятели ме презират, понеже станах християнин, ала душата ми е радостна, тъй като открих правия път. Жътвата е богата и обилна. Скоро ще цъфнат портокалите. Ела ми на гости! Очаквам те с радост! Обичам те и мисля за теб. Бъди благословен! Довиждане и всичко добро!»

Информация за текста

© Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
Christus oder Muchammed, 1879

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2007

Публикация:

Карл Май
В страната на Махди IV: Пестникът на светеца
Издателство «Калем-90» — Пловдив

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/3600>
Последна редакция: 2007-10-09 08:00:00

notes

По лични впечатления на преводача «Канбиер» и днес си остава най-красивата марсилска улица.

Вж. Карл Май «Край Тихия океан», «Край Рио де Лаплата» и «Синьочервения Метусалем» (Б. нем. изд.)

Писмото на капитана е пъстра смесица от неправилни немски, френски, английски и холандски изрази (Б. пр.)

барк — тримачтов кораб (Б. пр.)

«The Courser» (англ.) — «Бързия кон» (Б. пр.)

Училище за изящни изкуства

Водната палата

руми — гръцко-схизматичен християнин (б. нем. изд.)

Баба — папата

messieurs (фр.) — господа (б. пр.)

кашок — презрително за неморяк (Б. пр.)

non comprende (фр.) — не разбира́м (Б. пр.)

no capire (ит.) — не разбираю (Б. пр.)

сахиб — повелител, господар (Б. нем. изд.)

Са'ид'ни, иа неби, иа Мохамед! — Спаси ме, о, пророк Мохамед!
(Б. а.)

Повестта е издадена през 1893 г. (Б. нем. изд.)

морискос — испански маври (Б. пр.)

Приближи се, ала насам!

Християнин, християнин!

О, света Дево, о, Исусе, о, Месия, спри, спри!

Християнинът, християнинът!

Отче наш

Маувата ел Намир-ефенди — Пантероубиец ефенди (Б. а.)

Джитас ел Мукаддес — Светото кръщение (Б. а.)

- [Карл Май](#)
 -
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
-

Карл Май

Инн-Ну-Вох, индианският вожд

Сезонът, в който Жълтия Джак и Черната треска правеха опасно пребиваването в Ню Орлиънс за белия, беше настъпил и всеки, когото някоя желязна необходимост не задържаше тук, бързаше да напусне наситената с изпарения атмосфера на Долна Мисисипи и да замени низините на голямата река с по-високо разположени места.

Предпазливите аристократи отдавна бяха напуснали града. Неколцината, останали заради бизнеса си, бързаха да си тръгнат, защото вече се говореше за няколко внезапни смъртни случая. Аз също бях насъбрал малкото си вещи и стоях на пристана в очакване на парахода. Възнамерявах да отида до Сент Луис, където роднини чакаха моето пристигане.

Нед, старият, сивокос негър, който в качеството си на фактотум^[1] на моя хотел ме бе дарявал с благосклонността си и сега бе донесъл куфара ми, се облягаше до мен на един от железните кранове, предназначени да вдигат и местят от борд на борд неимоверни товари, и с озъбено ухилване правеше забавни забежки по отношение на суетящите се около него фигури. Ненадейно ме сграбчи за ръката и ме извърна, за да хвърля поглед напред.

— Виждат, мастър, там индиан?

— Кой? Имаш предвид мрачния тип, дето се е насочил право към нас?

— Yes, yes, мастър! Познават мастър индиан?

— Не.

— Индиан са голям вожд на сиу, казват Инн-Ну-Вох и са най-добро плувец в Юнайтед Стейтс^[2].

— Тъй ли? За тая работа се иска много нещо.

— Well, well, сър, ама са така, actually^[3], така!

Не отговорих нищо и огледах внимателно мъжа, който минаваше сега с горда стойка край нас. Името му не ми беше непознато, даже често бях слушал да разказват за него, но винаги се съмнявах в достоверността на удивителните истории, носещи се относно неговото

умение и издръжливост в плуването. Фигурата му не беше висока, но строежът на набитото тяло и особено ширината на гърдите поразклатиха малко досегашното ми неверие.

В този миг се зададе един открит екипаж, в който седяха възрастен господин и млада дама с воал. С малко необичайна предпазливост богато галонираният кочияш вкара впряга в тълпата, плющейки с камшика покрай ушите на стоящите по пътя. Хората отскачаха стреснато и само индианецът продължаваше да крачи спокойно, без и на косъм да се отклони от първоначалната си посока. Но пък и имаше достатъчно място за господарското купе да мине както по паважа от едната страна, така и по гладките широки квадри от другата.

— Друм там отпред, червенокож, или си нещо глух? — извика кочияшът и понеже заговореният въпреки високото и грубо подвиждане продължи пътя си, без да се обръща, прибави, размахвайки камшика: — Дръпни се настрани, нигър, или камшикът ми ще ти покаже пътя!

Макар думата „нигър“ да съдържа най-голямата обида за един индианец, крачещият отпред не й обърна никакво внимание, а продължи бавно да си върви. Тогава камшикът изплющя и неговите ремъци пернаха червения мъж точно през лицето, като оставиха червена следа. Но в същия миг удареният вече стоеше на капрата. Един нанесен отдолу нагоре удар разкъса устната и носа на невъзпитания хубостник, после индианецът го вдигна от седалката и го запрати с такава сила върху каменните плочи, че оня изпъна крайници и остана да лежи безгласен.

Тези движения бяха извършени толкова бързо, че седящият в колата господин не бе имал време да се притече на помощ на своя подчинен. Но сега измъкна рязко един револвер от джоба и насочвайки го към индианеца, извика:

— Zounds^[4], каналай, това е за теб, ако той не седне до минута на капрата!

Без и мигла да трепне или някаква физиономия да направи, заплашеният сне карабината от рамото си, насочи я към янкито и между двамата със сигурност щеше да се стигне до сериозен инцидент, ако няколко бързо притичали кашетъбълс не бяха застанали между тях и с молба склониха собственика на екипажа да прибере оръжието.

— Моля ви да продължите, сър — предупреди един от тях. — Кочияшът ви се изправи и навярно няма други повреди освен разкъсаното лице. Непредпазливецът би трябвало да знае, че според законите на индианците ударът може да се изкупи само със смърт.

По маниера на американците, които никога не се месят в нещата на други и проявяват интереса си към някоя разпра само като предоставят пространство за битка, околните бяха образували кръг около колата, за да видят как ще завърши произшествието. Но понеже в този миг се разнесе пронизителната свирка на приближилия стиймбоут^[5] и качилият се кочияш подкара при настойчивото подвикване впряга по посока пристана, кръгът тутакси се разтвори и всеки се разбърза да си извоюва някое добро място на плавателния съд.

Това не беше обичайният, изключително комфортно обзаведен пътнически параход, а един от онези огромни пощенски кораби, които биват използвани за превоз на пътници само по изключение и най-вече когато, при започване на треската, напливът от пасажери е труден за овладяване. Ето защо плавателният съд беше лишен от всички онези удобства, с които янкито прави пътуването си по-малко мъчително и пасажерите трябваше да заемат място кой където намери.

След като се сбогувах с негъра, аз изкачих една купчина бали, която се издигаше отстрани на разтеглила се почти по цялата палуба редица от сандъци. Ветрецьт тук милваше по-осезаемо челото ми и като отчетях непринудеността, с която можех да се протегна, мястото беше направо великолепно.

Оглеждайки се наоколо, забелязах, че присъстваше както собственикът на екипажа с дамата си, така и индианецът. Белият във всеки случай принадлежеше към висшите кръгове и използваше пекетбоута^[6] само за да се махне час по-скоро от опасната земя, а индианецът може би беше продал запаса си от кожи и се връщаше в прерията, за да поведе своето племе към нови приключения и лов. На него също трябва да му бе станало неудобно и душно там долу. Той изкатери балите и, за да не ми оспорва мястото, се настани на първия от споменатите преди малко сандъци.

Но едва беше седнал и един звук разтърси така дълбоко, тътнещо, заплашително и потресаващо въздуха, че всички пасажери наскочаха и ужасено се заозъртаха за източника на този страховит рев. Само Инн-Ну-Вох беше останал спокойно да си седи, макар тонът да бе

прозвучал точно под него. Нито една черта от неговото бронзово лице не издаде и следа от изненада или паника — само с половин поглед удостои изплашените хора по палубата.

В този момент се отвори един люк и от него излезе мъж, при чийто вид веднага си обясних какъв беше онзи рев. Бях го виждал в Бостън, в Ню Йорк и по-късно също в Чарлстън. Това бе Форстър, прочутият звероукротител, който бе обиколил с менажерията си по-значителните градове на Съединените щати, предизвиквайки навсякъде голяма сензация със своята власт над най-дивите зверове.

Сандъците бяха негови и съдържаха клетките на неговите животински питомци. Индианецът се беше наместил върху лятната квартира на лъва и чрез причинения шум бе смутил неговата сиеста^[7], предизвиквайки гневния му рев. Форстър го беше чул и сега естествено бързаше да си изясни причината.

В благоразумната Европа много биха се пазили да предоставят място на една комплектна менажерия на съд, предназначен за превоз на пътници. Американецът обаче е демократичен дори в такива неща. Страната, която обитава, е родината на опасността. Хората са свикнали с нея, познават различните ѝ образи, уважават я, но не се страхуват от нея. И понеже са свикнали дръзко и безстрашно да излизат срещу четириногите обитатели на девствената гора и прерията, малко се боят от тях естествено и когато ги срещнат в опитомено състояние извън тези пущинаци.

Само неочакваното беше изплашило пътниците. Когато разбраха сега предназначението на многобройните сандъци, те се засмяха на проявения страх и помолиха собственика на животните да открие клетките.

— Well, нямам нищо против, ако това ви доставя удоволствие, лейди и джентълмени. Малко свеж въздух ще се отрази благотворно на зверчетата. Но питайте капитана, на своя глава не мога да го направя! — отговори той и се обърна после към индианеца. — Ще проявите ли добрината да слезете от трона си, човече? Лъвът е цар и не търпи никого над себе си!

Без да отваря устни, заговореният даде с лек отрицателен жест да се разбере, че тук горе много му харесва и няма намерение да напусне мястото си.

— Е, добре, мен това ме устройва. Само не се оплаквай, ако ти се случи нещо неприятно!

Сега доведоха капитана, който след известно колебание даде разрешение едната страна на клетките да бъде освободена от дъсчената стена. С помощта на надзирателите това скоро стана и тъй като Форстър веднага използва възможността да нахрани животните, на зрителите бе предоставено крайно интересно и развлекателно зрелище.

Сбирката се състоеше най-вече от великолепни екземпляри и особено се отличавахе една кралска бенгалска тигрица, която привличаше всеобщото внимание. Животното съвсем наскоро бе заловено, доведено от Индия в Америка и закупено от сегашния си собственик. Още неопитомено и израсло във волния пущинак, то предлагаше импозантна гледка и с формата на своите могъщи крайници, първичната си сила, гъвкавост и разтърсващия мозъка на костите рев караше зрителите да надават възторжени възгласи.

— И в тази клетка ли влизате, сър? — попита един от пътниците звероукротителя.

— Защо не? Отвън звярът не може да бъде опитомен. Ако човек иска да му вдъхне респект, трябва да излезе.

— Но с това вие всеки път рискувате живота си.

— Правил съм го вече хиляди пъти и съм свикнал. Впрочем аз не съм невъоръжен. Един удар с оловната топка на дръжката на този бич зашеметява, ако бъде силно нанесен и улучи подходящо място, и най-силното животно. Но аз малко го ползвам. Властта на един звероукротител се крие съвсем другаде. От време на време влизам в клетките без всякакво оръжие.

— Но в този случай не бихте се осмелили.

— Кой ви го каза?

— Не, това няма да посмеете да направите! — обади се собственикът на екипажа, пристъпвайки по-близо. Досега той беше разглеждал клетките отделно от останалите, докато неговата спътница, страхуваща се от техните обитатели, беше отишла към предната част на кораба и гледаше над обшивката на бушприта разпенената вода, която носът с шумене издигаше. — Залагам хиляда долара за твърдението си!

Американецът има маниакалност за облози и отдаде ли му се възможност, със сигурност не я пропуска.

— Вие сте непредпазлив, сър! — отговори Форстър. — Вижте как спокойно и неустрашимо седи индианецът върху клетката на нумийския лъв. Наистина ли мислите, че аз, собственикът на тези животни, притежавам по-малко кураж?

— Pshaw!^[8] — отговори янкито с пренебрежително движение на ръката. — При този човек това не е кураж, а невежество, глупост. Ако схващаше опасността на своето положение, той или щеше да стои долу при нас, или щеше да се е сврял в някой ъгъл. Та той изобщо не познава лъва. Тези червени нехранимайковци умеят само да се прокрадват до врага и после нощем коварно да го нападат. Но да погледнат свободно и открито една опасност в очите, не им стиска.

Ийн-Ну-Вох бе разбрал всяка дума, но чертите на неговото остро изрязано лице останаха неподвижни и нито един мускул от тялото му не помръдна.

— Заблуждавате се както в индианеца, така и в мен. Онзи, който е опознал народите на прерията като мен, се е научил и да ги уважава.

— Не ставайте смешен пред тази отбрана компания! Пуснете само онова бодливо свинче там и съм убеден, че той ще скочи от страх в реката веднага щом го види на свобода. Тези каналии са страхливи точно толкова, колкото свирепи се стараят да изглеждат. Но да не се отклоняваме от облога.

— Приемам го. Капитане, вие сте свидетел!

— Свидетел съм, но не съм съгласен да отидете при тигъра, защото аз ще нося отговорността, ако на палубата се случи злополука.

— Вие не можете да забраните на никой свободен американец да прави с имуществото си каквото си иска. А що се отнася до злополуката, тя може да се случи най-много на мен, пък аз съм достатъчно голям сам да си нося отговорността. Или не мислите така?

Самият капитан си беше предостатъчно янки, за да не му е интересен един такъв облог, и тъй като с изреченото предупреждение си бе изпълнил дълга, отговори:

— Щом си поемате последиците, не мога да имам нищо против. Така че правете каквото искате!

— Отдръпнете се, хора! — разпореди се Форстър и предаде на капитана снабдения с оловна топка бич.

После приближи с твърди, сигурни крачки до клетката и отправил втренчено очи към животното, избута резето.

Тигрицата се бе свила в дъното на тясното пространство опряла глава на предните лапи и повдигнала опашка към стената. Притворените очи гледаха към пода. Когато укротителят приближи вратата, тя отвори рязко очи и ги насочи към него. Зениците се стесняваха все повече и повече. Лапите се свиха и прибраха към тялото. Задната част на животното се повдигна леко и почти незабележимо. В мига, в който резето издрънча, по меката, красиво изпъстрена кожа прелетя със трепет и в следващия миг от железните пръти се разнесе един предизвикващ ужас звук. Форстър лежеше на пода с кървяща, полуоткъсната от рамото ръка, а свободното животно се стрелна с могъщи скокове по палубата.

Всеобщ ужасен крясък изпълни въздуха и всеки започна да дири спасение. Беше минута на смъртен страх и бъркотия. Хората търчаха един през друг към люкове, тгли, мачти и въжени стълби, а животните вдигаха такъв вой, че дори пъхтенето на машината престана да се чува.

Аз отново бях скочил горе на балите, които преди малко бях напуснал, и замрях от ужас. Отпред, точно пред мен, видях клетото момиче да стои неспасяемо изгубено до релинга. Тигрицата беше насочила своя бяг към него и се сниши за гибелния скок само на седем-осем крачки от него. Лицето на момичето беше смъртнобледо и вкаменено. То стоеше с протегнати ръце, неспособно за никакво движение, а в следващата секунда щеше да бъде изгубено.

Но ето че една фигура се спусна с котешка пъргавина покрай мен по балите, волтижира с дълги скокове на хищно животно покрай тигрицата по свободното пространство в средата на кораба, сграбчи момичето с лявата ръка, оттласна се с дясната от релинга и в следващия миг беше изчезнало в дълбоките, мръсножълти води на Мисисипи. Беше Инн-Ну-Вох.

Един общ крясък от всички гърла изпълни въздуха. Крясък на радост ли бе това, или на нов страх? Никой не знаеше, защото тигрицата също бе скочила веднага след двамата от борда и изчезнала във вълните. Всичко живо се стече към релинга да погледне надолу, а капитанът изкомандва със силен глас:

— Мъжът на руля, лягай в дрейф! Стоп, машинист!

Дълго време никой не смееше да диша. Скочилото животно лежеше върху водата, разперило четирите лапи, и дебнеше с пламтящи очи всяко движение. Ето, само на дванайсет лакти от него, фигурата на

индианеца се изстреля с резки удари от водата, при което кажи-речи половината му тяло се извиси над повърхността, и ясно се видя как изпадналото в безсъзнание момиче бе вкопчило конвулсивно ръце около врата му. Но едва бе имал време да си поеме дъх, съгледалата го тигрица се стрелна към него. Той отново се потопи, появи се на известно разстояние да си вземе пак дъх, но беше веднага последван от животното и принуден наново да потърси дълбините. Опасният лов продължи може би пет минути, които при тези обстоятелства бяха равни на пет вечности. Бяха хвърлени множество въжета, беше спусната и бордовата стълбичка, но умният индианец знаеше, че тези приготовления с нищо не можеха да му помогнат, защото още преди да се бе издигнал на няколко фута, тигрицата щеше да го достигне. Имаше само едно средство за спасение. Трябваше да се потопи под кораба, а това бе възможно, тъй като машината не работеше. Ако опиташе да плува около съда, преследвалото го животно щеше да забележи намерението му и качването по бакборда^[9] щеше да стане също така невъзможно, както сега по ширборда^[10].

Задържа се възможно по-дълго на повърхността на водата, за да поеме необходимия въздух. С движение на ръката оповести намерението си да изчезне.

— Въжета през бакборда! — изкомандва капитанът. Всичко живо се втурна към посочената страна и не мина много, Инн-Ну-Вох се появи над водата и загреба към най-близко провисналото въже.

— *Cheer up, cheer up, come on!*^[11] — извика капитанът и в гласа му толкова ясно прозвуча страх и тревога, че всички се обърнаха към него. Без да губи време за приказки, той посочи с протегнатата ръка към жълтите вълни. Всички погледи проследиха направлението на ръката му и всички устни неравно извикаха ободрителните думи, които той току-що беше изрекъл.

На немного голямо разстояние можеха да се забележат три бразди, приближаващи с устремна бързина кораба.

— Бързо, за Бога, бързо, крокодилите идват! — разнесоха се викове от цялата страна на съда.

— Детето ми, детето ми, клетото ми дете! — зариде бащата на момичето и се наведе през релинга с широко разтворени очи и разкривени от страх черти.

Инн-Ну-Вох бе чул виковете. Един поглед назад му подсказа голямата близост на новата опасност и той се заизкачва с две ръце с кажи-речи херкулесовска сила по въжето. Понеже не можеше да държи момичето, бе цяло щастие, че безсъзнанието беше сключило здраво ръцете ѝ около врата му. Едва изкатерил една трета от борда, чу под себе си глух звук като от удрянето на две греди. Първият от крокодилите беше достигнал стената на кораба и бе хлопнал челюсти след него. Беше се спасил. С няколко спокойни захвата изкачи напълно височината и се прехвърли през брестунга на палубата.

Всички присъстващи понечиха да се спуснат към него, ала един вик ги задържа.

— Тигърът, тигърът, гледайте, хора! Тигрицата търсеше изчезналите и заобиколили кормилото насам към бакборда. Всичко живо отново се стече към брестунга и само бащата остана при припадналата си дъщеря.

Спокойните, уверени движения на силното животно предлагаха една наистина великолепна гледка. Но ето че то внезапно направи опит да се обърне... твърде късно. Три бразди се стрелнаха светкавично към мястото, където се намираше тигрицата. Последва рев, толкова страшен и ужасяващ, че косите на слушателите се изправиха. Шибаната вода се разпени и полетя във високи пръски... дълбоко, глухо гъргорене и хъхрене... фуниеобразен водовъртеж и жълтият цвят на водата се промени в кървавочервен — алигаторите бяха повлекли тигрицата към дълбините.

Едно всеобщо „Ах!“ освободи сърцата от ужаса, лежал досега върху тях, и погледите се отправиха към двете фигури, здраво прегърнати в близост до комина!

— Тя е жива, дойде на себе си! — извикаха от всички страни, а капитанът приближи, за да предостави каютата си на изнемощялото момиче.

Докато всички други бяха насочвали вниманието си към тигъра, пазачите на менажерията бяха приготвили постеля на своя господар и криво-ляво го бяха превързали. Беше наложително да бъде свален на най-близката спирка и предаден на лекарски грижи.

Накрая хората се запитаха за Инн-Ну-Вох и бащата на спасеното момиче не беше последният, който се осведоми за него.

Търсеният висеше високо горе на вантите и ние забелязахме, че се старае да даде някакъв сигнал със сненетата от раменете си кожа. От брега се бе отделило едно кану, в което стояха двама индианци и с мощни удари на веслата се насочваха към кораба. Идваха да вземат своя вожд. Синът на прерията не знае спирки. Той си взема сбогом с цивилизацията където му е угодно и където смята, че ще се срещне със своите.

Той слезе. Тогава една ръка полегна на рамото му, един треперещ глас му заговори:

— Не си тръгвай. Ти спаси моята дъщеря и аз искам да ти се отблагодаря!

Индианецът се обърна, измери бавно говорещия от главата до петите. Фигурата му се изпъна, очите му метнаха светкавици по околностоящите и гласът му прозвуча остро и ясно, когато изрече първите думи, които чухме от него:

— Белият мъж се заблуждава. Червеният мъж не искаше да спаси неговата дъщеря, а скочи във водите на Свещения баща от страх пред бодливото свинче, което изтървахте!

С гордо кимване на главата се обърна, слезе по все още спуснатата бордова стълбичка и отплава с хората си. Дълго гледахме как се развяваха неговите гъсти, подобни на грива коси. Дълго още звучеше неговият глас в ушите на слушателите. И до днес още, когато стане дума за човек, заслужаващ името герой, аз си спомням за Инн-Ну-Вох.

Информация за текста

© 1998 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May
1875

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BНorse, 2010

Издание:

Карл Май. Олд Файерхенд

Редактор: Мая Арсенова

Коректор: Мариета Суванджиева

Техн.редактор: Никола Хростов

Оформление на корицата: Студио „Seven“, Габрово

Издателство „Калпазанов“, Габрово, 1998

Band 71. Old Firehend. Karl-May-Verlag, Bamberg

Свалено от „Моята библиотека“ <http://chitanka.info/lib/text/15984>

Последна редакция: 2010-05-16 12:00:00

notes

1

Фактотум (лат. *fac totum*) — човек за всичко — б.пр.

Съединени щати — б.пр.

Actually — англ. — в действительност — б.пр.

4

Дявол да го земе — б.пр.

Англ. steamboat — речен параход — б.пр.

Пакетбоут — англ. packetboat — пощенски кораб — б.пр.

Сиеста — исп. siesta — следобедна почивка — б.пр.

Pshaw! — англ. — възклицание на презрение, пренебрежение — б.пр.

Лявата страна на кораб — мор. — б.пр.

Дясната страна на кораб — мор. — б.пр.

Кураж, горе главата, давай! — англ. — б.пр.

- [Карл Май](#)

- [1.](#)
- [2.](#)
- [3.](#)
- [4.](#)

- [info](#)

-

- [notes](#)

- [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
 - [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)
 - [20](#)
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
 - [25](#)
-

Карл Май
Канада Бил

1.

Подстрекател

Колорадецът се намести по-удобно на стола и докато останалите трапери следяха думите му с голям интерес, започна да разказва.

— По онова време животът на Запад ^[1] беше по-друг, живееше се много по-добре, отколкото сега, повярвайте ми! Тогава червенокожите владееха значително по-обширни територии и човек трябваше да си отваря очите добре, ако не искаше да осъмне на оня свят, и то скалпиран. И това не беше най-лошото, защото все някак си можеш да се защитиш срещу неколцина индианци, но освен тях наоколо се скиташе всевъзможна паплач от бели, които бяха наричани в източната част на страната «скитници»; тези негодници бяха толкова изпечени и свирепи, че бяха по-опасни от всички индианци между Мисисипи и океана, взети заедно. Особено много се говореше за един от тях, който сякаш имаше двадесет хиляди дявола в себе си и беше такъв отчаян негодник, че славата му се носеше дори из Стария континент. Чувал съм, че там всички вестници пишели за него. Вие също го познавате и като ви кажа името му, то ще ви обясни всичко. Наричаше се Канада Бил и беше най-големият престъпник в Съединените щати.

Роден е в Англия, има цигански произход, а истинското му име е Уилям Джоунс. Заминал за Канада и започнал да търгува с коне, но бързо разбрал, че с картите може да се спечели значително повече. Започнал да се подвизава най-напред из Британските колонии, докато майсторството му пораснало дотам, че се осмелил да прехвърли границата и да се озове при янките. Направил несигурен целия Север, измъквал последните центове и от най-хитрите джентълмени, а после отишъл на запад, където освен с хазарт се занимавал с такива нечестни дела, че досега е заслужил да увисне на въжето поне десет пъти. И аз съм се срещал с него, при това се запознах с един прочут мъж, който... е, ще чуете за кого става дума, но уводът към една хубава история не бива да се удължава твърде много...

И така, ще си призная, че бях още доста зелен в занаята, но имах здрави юмруци, набито око, силна воля, пушката ми ме слушаше, а ловджийският ми нож бе попадал вече между ребрата на хора, които

съвсем не бяха очаквали, че ще им бъде пусната кръв по този начин. Бях ходил към Горен Арканзас, за да ловя бобри, ловът беше добър и аз продадох кожата на неколцина търговци, които ме бяха срещнали по пътя, и само търсех удобен случай да се добера до Мисисипи, за да попадна отново сред хора и да си закупя туй-онуй, защото с времето цялото ми облекло се беше изпокъсало. Нямаше да мога да осъществя лесно намеренията си, защото местата, през които трябваше да мина, бяха дяволски несигурни. Команчи, семиноли и крикси се бяха счепкали здраво, водеха борба на живот и смърт и гледаха на всеки бял като на общ враг. Трябваше да бъда много внимателен. Пътят ми минаваше през местата, където воюваха тези племена, а аз бях съвсем сам и предоставен изключително на собствената си издръжливост и предпазливост. Липсваше ми дори и кон, така че трябваше да яздя на собствените си два крака. Придържах се приблизително в посока към Смоки Хил и по мои пресмятания Арканзас не беше вече далеко. Все по-често срещах различни животни, които живеят само по бреговете на големите реки.

И така, промъквах се през вековната гора и вече се оглеждах за удобно място за пренощуване, защото бе започнало да се смрачава, когато изведнъж чух висок и плътен мъжки глас, който се разнасяше недалеч из гъсталака. По говора разбрах, че човекът е бял. Запромъквах се през храстите към мястото, откъдето се чуваше гласът. И какво мислите, че видях? По средата на малка полянка се намираше стар дънер, на него се беше изправил мъж, който оживено жестикулираше из въздуха и държеше на дърветата такава реч, похубава от която едва ли би могъл да изкара и на някой митинг. Аз съм малко особен и не обръщам внимание на това, което ми се казва, но този човек имаше такъв глас и така говореше, че смехът ми премина веднага, а аз се канех да се разсмея здравата, защото отначало ми се стори дяволски смешно да стоиш сред девствената гора и да държиш проповед на бръмбарите и москитите.

Както вече казах, бе започнало да се смрачава, но все още ясно можех да различа фигурата и лицето му. Беше висок и здраво сложен човек, изглеждаше бодър, суров и жилав като истински янки, имаше остро изрязан изпъкнал нос, ясни очи, в които не се таеше ни притворство, ни измама, голяма уста и ъгловата брадичка. Беше очевидно, че се упражняваше да говори; правеше впечатление на

селфмейдмен ^[2], който с борба, работа и лишения бе успял да се издигне до по-добро положение от това, което обикновено Западът предлага.

— Вие казахте: трябва да хванем в ръцете си нашите негри така здраво, че дори и ако получат свобода, пак да останат при нас, просто от страх — продължаваше да говори той. — Всичко, което се бръщолеви за хуманизъм и християнска любов, е абсолютна глупост. Трябвало да има обич между хората! Обич? Пфу! Камшикът трябва да играе!... Но вие говорите така само защото егоизмът е превърнал сърцата ви в камък. Аз ви казвам, че ще дойде време, когато...

Изведнъж прекъсна речта си. Бях се придвижил твърде много напред и се бях показал между храсталаците. Той ме видя и в следния миг скочи от дънера, грабна пушката си и извика:

— Стой, нито крачка напред! Кой сте вие?

— Ба, я си оставете пушкалото настрана! Нямам намерение да ви изям, нито пък да получа няколко парчета олово в тялото си!

Той ме изгледа още по-проницателно и като че ли се убеди в моята миролюбивост. Свали пушката си и кимна с глава.

— Приближете се тогава и ми кажете кой сте!

— Казвам се Тим Съмърланд, сър. Тим Съмърланд се казвам от край време и никога не бих допуснал да се загуби или подмени дори една-единствена буква от това почтено име. А вашето име, сър?

— Казвам се Линкълн, Ейбрахам Линкълн. Тук наблизо в реката имам сал и с него искам да се спусна на юг. А вас какво ви носи насам?

— Бях събрал малко кожи, продадох ги и сега искам да тръгна също като вас надолу. Бихте ли ме взели със себе си?

— С удоволствие, стига да сте човек на място, човек, с когото няма да си имам неприятности, Тим Съмърланд. Насякъл съм дървен материал за ограждане на плантации, който се плаща на юг добре, и съм готов за тръгване. Помощникът ми избяга и сте ми добре дошъл, ако нямате нищо против да ми помагате от време на време при пътуването ни.

— Това се разбира от само себе си, мастър Линкълн. Тим Съмърланд не е замесен от лошо тесто, бъдете уверен в това! Но, сър, кажете ми какво проповядвахте впрочем в гората?

— Нищо особено! Просто понякога, когато човек е самотен, в главата му идват мисли, които биха могли да бъдат от полза за другите.

И ето, аз си представям, че тези «други» са пред мен, и им казвам мнението си. Може би някога ще стане и това — ще държа истинска реч, а няма да говоря на вятъра. Но елате сега с мен при реката. Там е по-удобно и ще се чувстваме по-сигурно.

Забелязах с учудване, че до брега на реката изминахме само неколкостотин крачки. Салът беше направен сръчно и бе натоварен с голямо количество тънки млади стволи. След като се навечеряхме добре, разположихме се удобно до реката с лули в ръка и започнахме да си разказваме най-различни истории, които се бяха случили тук-там.

Този човек съвсем не беше вчерашен. Беше преживял много неща и беше мислил задълбочено над всичко. Ето защо възгледите му ме накараха да го уважавам и когато си казахме «лека нощ», бях вече сигурен, че съм попаднал в респектиращо общество и че няма защо да се срамувам от службата си на боцман.

На сутринта започнахме пътуването. Известно време всичко вървеше отлично, макар че понякога от бреговете до нас долитаха стрели и куршуми, загубили ударната си сила. Във водата почти нямаше защо да се страхуваме от червенокожите, а когато вечер спирахме сала до брега, това ставаше на такова място, което гарантираше сигурността ни. Така наближихме форт Гибсън. Тук имаме намерение да слезем на брега, за да попълним мунициите си. Беше пладне, когато видяхме малкото поселище пред нас и се учудихме доста, като не забелязахме никакъв пост, нито пък някакво друго човешко същество. Дори над комините не се виждаше и следа от дим и не ни беше трудно да предположим, че се беше случило нещо необикновено. От предпазливост подминахме мястото, където обикновено спираха плавателните съдове, и продължихме надолу по реката, като че ли се канехме да отминем. Едва след завоя на реката се насочихме към брега. Линкълн взе пушката и ножа си и слезе на брега.

— Тим Съмърланд, отивам на разузнаване. Бъди готов да прережеш въжето на котвата веднага щом забележиш нещо подозрително.

С тези думи той изчезна между високите крайбрежни върби. Трябва да ви кажа, че по време на пътуването между нас се беше промъкнало обичайното «ти». Аз се гордея и до ден-днешен с това обръщение и не го заменям за никаква служба или почест.

Направих каквото ми беше казал. За щастие нямаше повод да се връщам със сала отново в средата на реката. Измина доста време, преди Линкълн да се появи. По лицето му се четеше гняв, но и някакво лукаво изражение.

— Тим, тук има работа за нас. Сега ще можеш да докажеш, че не си лош уестман! Фортът е бил нападен от команчи и всичко живо е изклано. Индианците са предприели сега някакъв поход, като са оставили само дванадесет души, за да пазят форта. Но те са напинали брентито и са мъртво пияни. Бях сред тях и никой дори не се помръдна. Ела, чака ни хубав товар!

Идеята му беше твърде смела, но нямах намерение да го разубеждавам. Скоро достигнахме форта. Изненаданите му защитници лежаха по земята в безпорядък, бяха ограбени и скалпирани. Няма защо да ви описвам по-подробно тази гледка. Влязохме в помещението, където индианците бяха пили. Наливали са се кой колкото е могъл и сега лежаха около бурето полумъртви.

— Влизай! — каза кратко Ейбрахам Линкълн. Веднага нарязохме кожените наметала на индианците на ремъци и след по-малко от половин час червенокожите се намериха на сала ни, където бяха вързани за стволите така здраво, че всяко бягство беше немислимо. Като свършихме тази работа, ние отново се върнахме във форта, за да спасим каквото беше оцеляло. При това трябваше да бързаме, защото останалите индианци можеха да се върнат всеки момент, а в такъв случай бяхме загубени. Вниманието ни беше привлечено веднага от следното обстоятелство: всички убити бяха обрани изцяло, но никъде не се виждаше нито един от предметите, които са им принадлежали. След като натоварихме на сала и убитите, за да ги предадем в Кидрон заедно с малкото спасени вещи, ние се приготвихме да отблъснем сала от брега, когато внезапно се разнесоха два изстрела. Те бяха предназначени за нас, но стрелецът не се беше целил добре: единият от куршумите пропищя край ухото ми, а другият отнесе парче от ръкава на бизоновата риза на Ейбрахам. Озовахме се моментално отново на брега и се запромъквахме между върбите към мястото, откъдето беше стреляно по нас. Едно бяло облаче ясно ни сочеше това място. Там на земята видяхме някаква торба, но дори не я докоснахме, защото пред нас храстите шумоляха, а трябваше на всяка цена да пипнем човека, който се беше опитал да ни убие. Щом достигнахме края на

храсталака, видяхме го да тича пред нас. Беше бял и бягаше към форта, за да потърси прикритие зад постройките му. Вдигнахме пушките си едновременно и в следния миг беглецът се строполи на земята. Изтичахме до него. Куршумите бяха пронизали гърдите му и без съмнение беше мъртъв.

— Ах, познаваш ли този човек, Тим Съмърланд? — попита Линкълн, след като го обърна с крак.

— Никога не съм го виждал!

— Добре го разгледай, Тим! Убили сме прочут негодник. Това е Канада Бил!

— Канада Бил? Нима е възможно! Какво ли е търсил тук? Мислех, че се намира някъде надолу край Ред Ривър, както казваха всички!

— Той беше навсякъде, а ето го и тук, както виждаш. Кой знае каква роля е играл.

Линкълн се наведе, за да го претърси. Канада Бил не показваше никакви признаци на живот, а джобовете му бяха съвсем празни. Върнахме се обратно при торбата. Беше тежка. Когато я отворихме на сала, намерихме в нея касата на форта, часовници, златни верижки, пръстени и други ценни дреболии, които са били собственост на офицерите и войниците. Сега вече ни стана ясно каква роля беше играл Канада Бил при нападението. Както се изясни и по-късно от разпита на пленените индианци, той насъскал команчите срещу форта, като им обещал плячка и бренди, заради лично отмъщение срещу един от офицерите, а и за да открадне касата и скъпоценностите.

Скоро салът ни се озова в средата на течението, което ни понесе бързо надолу. Ейбрахам Линкълн стоеше на предната част на сала, за да внимава за змии, алигатори и индианци — трите най-опасни врагове за плаващите по реката в онези местности. Тогава и не подозирах, че той скоро ще застане начело и на «сала» на Съединените щати, за да го преведе със сигурна ръка през най-опасните бързеи и водовъртежи на онова време.

2.

Роботърговец

Разказвачът въздъхна дълбоко, направи кратка пауза, прокара ръка по лицето си и след като изпи чашата си, продължи.

— Щом като между две истории могат да изминат няколко години, то и при разказването им може да се направи малка пауза. И в живота не всичко върви по мед и масло, а пък хората като нас биват носени насам-натам от различни ветрове, които могат да изиграят лоша шега на всеки уестман.

Самият аз бях изпитал това на гърба си и бях пристигнал във Виксбърг, за да си отпочина както трябва. Но кръвта на трапера не е съгласна с никаква почивка, освен с онази, която идва, когато си изстрелял последния си куршум и когато се запознаеш с ножа или оловото на неприятеля си. Едва беше изминала една седмица и започнах да се разхождам по цял ден край реката с надеждата да видя нещо, което би могло да даде определена насока на решението ми.

И ето ти на, както си седя на кея и се радвам на пъстрата тълпа, която слиза или се качва на пристигналия параход, изведнъж виждам едно лице, едно лице ви казвам, което никога не бих могъл да забравя, макар че откакто го видях за последен път, бяха изминали вече почти двадесет години.

— Бети Бети Кронър! — извиках аз и си проправих път през тълпата до нея. — Бог да благослови очите ми, ти ли си, или не си?

— Тим! — извика тя, като плесна с ръце от радост и почуда, — Тим Съмърланд, какво щастие, че те намерих.

— Да щастие е, Бети, дяволски голямо щастие! Спомняш ли си как исках да се оженя за тебе, а ти не ме искаше и предпочете Финк Паншлоу? Това беше едно прокле... едно чудесно време исках да кажа, Бети! Ти избяга с Паншлоу, но аз и до ден-днешен не съм те забравил. По дяволите, тази работа, дето я наричат любов, е малко особено нещо! Как живея през това време? Защо си дошла във Виксбърг?

Неочаквано очите ѝ се насълзиха — насълзиха се ви казвам, и то така, че неволно трябваше да прекарам ръка по набръчканото си лице,

защото трябва да ви кажа, че може всичко да ми е Безразлично, но Бети Кронър да плаче, това не мога да гледам!

— Ах, Тим, не ми провървя, а сега съм в най-тежко положение! — отвърна Бети през сълзи.

— Небеса, как е възможно? — извиках аз. — Кой е виновен за това, Бети? Дай ми го само и аз така ще го пипна за врата, че...

— Да, но ако можех да ти го посоча. Тим, и аз самата не го познавам.

— Разказвай!

— Паншлоу умря, Тим, преди много години, а най-малката ми дъщеря, Елен, е на осем години. Обичах я най-много от всички, но ето че загубих и нея!

— Загуби ли я? По дяволите, нима си загубила някое от децата си?

— Да, и четирите — плачеше тя тихо и безутешно. — С Паншлоу заминахме за Ню-Орлиънс, където живях до преди няколко седмици. Един ден снаха ми ме извика да отида при нея и аз тръгнах с децата. Тук слязох на брега, за да купя някои неща, и като се върнах на парахода, децата ми ги нямаше. Не можах да науча нищо друго, освен че някакъв добре облечен човек ги бил взел със себе си, за да ги заведе при майка им.

— Това е дяволски нещастна история, Бети, кълна се в ловджийския си нож! Какво ще правим сега?

— Не знам, Тим! Бях в полицията, но без никакъв резултат. Ден и нощ обикалях града — напразно. Парите ми се свършиха и сега съм сама в този чужд град без никаква помощ и подкрепа.

— По дяволите, Бети, това не е истина! Или искаш да кажеш, че Тим Съмърланд е нищо, кръгла нула?

— Тим, извинявай, но аз дори не знам дали не ми се сърдиш още за тогава. Не знам какво е положението ти тук, дали ще можеш да ми помогнеш...

— Сърдит? На тебе? Ако някой поиска да ти втълпи подобно нещо, така ще му сплескам главата, че ще заприлича на някоя стара географска карта! И какво ми е положението ли? Едно ще ти кажа, Бети, Тим Съмърланд няма никакво положение, но има пари, и то много, и ще ги даде с удоволствие, за да се намерят децата ти!

Положението беше малко по-трудно, отколкото си го представяте. Бети беше получила свободата си наскоро и в жилите ѝ течеше

значително количество негърска кръв — нещо, което си личеше не само по косата и цвета на кожата ѝ, но ѝ по ноктите. Следователно и децата ѝ се отличаваха със същите белези и ако някой негодник ги бе взел от парахода и ги бе обявил за свои роби, съвсем нямаше да е лесно да му ги отнемем, дори и ако го познавахме. Все пак тръгнах из града, за да търся някаква следа. Дълго време търсих напразно, докато най-после попаднах случайно в бара на хотел «Уошингтън». Тук господата изглеждаха дяволски благородни и всички зяпнаха учудено стария Тим Съмърланд, защото се беше осмелил да прекрачи прага на такова изтънчено заведение. Но ето че по едно време влезе един човек, който беше облечен още по-добре от другите и изглеждаше по-голям джентълмен от тях, огледа се наоколо и тъкмо когато се канеше да си излезе, ме забеляза. Очите му просветнаха, приближи се до мене, протегна ми ръка и каза:

— Тим Съмърланд, стари ловecto, кой вятър те е довял тук?

— Линкълн, Ейбрахам Линкълн, наистина това сте вие, цял-целеничък!

— Ти, Тим, на «ти» сме, както и по-рано, когато вързахме и пренесохме на сала двадесетимата индианци от форт Гибсън. Ела с мен горе в стаята ми, трябва да ми разкажеш всичко за себе си!

Помислете си само, през времето, когато не се бяхме виждали, този човек беше станал капитан, та дори и юрист, и то без да е посещавал учебно заведение, сам-самичък беше постигнал всичко. Сега имал някаква работа в този край и живеел в хотела, но се канел да отпътува още със следващия параход. Трябваше да съм луд, за да не му разкажа веднага историята на Бети. Той ме изслуша внимателно, без да каже нито дума, само кимна няколко пъти с глава в знак на съгласие, като че ли всичко му беше вече отдавна известно.

— Тим — каза той след като свърших, — попаднал си точно на човека, който ти трябва, и ако искаш, ще получиш децата обратно!

— Ако искам ли? Бих застрелял всеки, който твърди противното!

— Добре, добре! Как е изглеждал мъжът, който ги е взел от парахода?

— Като всички други! Карирани панталони, сиво сако и жълта широкопола шапка, един нос, два крака и...

— И е куцал, куцал е, Тим, нали?

— Бога ми, стюардът е споменал нещо такова, но не е бил много сигурен! Ейбрахам, да не би да познаваш негодника?

— Познавам го малко! Трябва да ти кажа, че съм натоварен със задачата да преследвам един човек, който обикаля из Щатите и никой не може да го залови. Но аз съм по петите му. Струва ми се, че върти добра търговия с крадени деца от тукашната област та чак до Мисури, отнема децата на добрите хорица и ги продава из южните щати, където заплащат тази стока добре. Но ще сложа край на мръсните му гешефти! Ще ми помогнеш ли?

— Аз съм с тебе! Кога започваме?

— Веднага!

— Линкълн, да ме изяде алигатор, ако забравя някога, че...

— Добре, Тим, добре! Аз съм предоставен сам на себе си, понеже управниците на южните щати са настроени враждебно към работи, подобни на моята. Кой знае дали няма да изпадна някога в опасно положение и затова се радвам много, че имам до мен човек, на когото мога да разчитам.

— Чудесно, ще си помагаме, както тогава, когато Канада Бил опита оловото ни.

— Що се отнася до Канада Бил, Тим, трябва да ти кажа, че той се мярка насам твърде често. Казват, че притежавал някъде по Ред Ривър голям участък блатиста земя със значителен брой негри, които биел с камшик за собствено удоволствие. Не е забравил и картите — скоро бил спечелил в Сейнт Луис двадесет хиляди долара. Когато бяхме горе в Арканзас, или съм се излъгал, че онзи човек е Канада Бил, или нашите куршуми не са му били достатъчни, Тим. Ей сега ще се приготвя.

Това беше чудновата среща, повярвайте ми, а на него, на него му се радвах много. Беше станал джентълмен и половина, а не беше трудно да се разбере, че ще отиде и още по-напред. За мое учудване той измъкна от куфара си стари дрехи на трапер и след малко застана пред мен точно в онзи вид, в който го бях видял някога в гората.

— Готов съм. Тим. Не е необходимо да бием барабан за това, кои сме и какво ще правим. Ще изпратим куфара на твоята Бети, нека го пази в знак на това, че скоро ще се върнем.

Един час по-късно се качихме на парахода, избрахме си местенце на палубата, което ни подходеше като уестмани, и се разположихме,

доколкото можехме по-удобно. Пътуването трая четири дни. Не се питах къде ще слезем, не се интересувах и от това, което правеше Линкълн. Знаех, че ще проговори, когато времето за действие наближи. Той оглеждаше внимателно всеки, който се качваше на парахода, но това естествено можех да забележа само аз.

И ето ти на, тъкмо когато бяхме в околността на Геймсити, една лодка докара на борда мъж с две деца. Още от пръв поглед се виждаше, че децата имаха негърска кръв в жилите си. Изглежда, че се страхуваха много от него; той ги отведе в едно скрито ъгълче и те не се показаха повече оттам. Ейбрахам каза тихо:

— Това е нашият човек!

Наистина непознатият накуцваше малко, но облеклото му не отговаряше на описаното. Той остана на парахода до вечерта, след което заедно с децата се качи в една лодка, която, изглежда, го беше чакала посред реката.

— Дявол! — каза Линкълн. — Взел е предпазни мерки и може лесно да ни избяга. Но да видим какво може да се направи.

Той отиде при капитана и поговори с него. След кратко време бе спусната лодка във водата и ние се качихме в нея. Подкарана от шестима гребци, тя полетя в мъглата, която бе погълнала вече другата лодка. Гребците гребяха усърдно, тъй като им предстоеше да догонват парахода. Скоро слязохме на брега на такова място, където водите на реката се врязваха по-навътре в сушата, и по този начин останахме по петите на преследваните. Пътеката водеше към някаква плантация, разположена близо до реката. Когато човекът достигна лагера, в който живееха негрите, изсвири с уста. Появи се някакъв тип с камшик в ръка. Беше един от надзирателите.

— Водя ти още две. Дай им да ядат и ги пусни да си играят с другите, за да не реват. Ако не вземат от дума, понашари им гърбовете с камшика си!

Нашият непознат се запъти към жилищната постройка. Ние също се приближихме към нея, но за да не ни забележат, трябваше да позаобиколим. На верандата нямаше никой. В гостната стая — също. Но в отворения прозорец на приземния етаж блещукаше светлина. Промъкнахме се до него. До една маса седяха трима мъже. Новодошлият беше между тях. Единият от другите двама беше може

би плантаторът, а третият, Бога ми, третият беше Канада Бил, самият той и никой друг!

— Колко получихте днес, Уилмърс — попита току-що той.

— Две. Но не беше лесна работа, помъчихме се почти като с онези четирите, които ви докарах от Висксбърг. Умириха ли се вече?

— Не берете грижа. Гладът и камшикът вършат своето. Утре тръгваме към Ред Ривър. Ако и тези двете са ми по вкуса, ще ги купя и ще ги взема със себе си.

Линкълн ме издърпа в един тъмен ъгъл.

— Тим, разбра ли всичко?

— Горедолу.

— Този наистина е Канада Бил. Куршумите ни не са го пратили на оня свят. Сигурно индианците са го излекували с техните билки. Тим, сега се нуждаеш от помощта ти!

— Готов съм!

— Имам заповед за арестуване, но тя едва ли ще ни помогне много.

— Възможно е. За Бил ли се отнася?

— Не, за онзи, който се нарича Уилмърс. Той отвлича деца на мулати и после ги продава. Складът на стоката му е тук, при този плантатор, който се казва Тани. Бил е дошъл, за да купува. Децата на твоята Бети са негови и се намират все още тук. Но как ли ще ги освободим? Доброволно няма да ни ги дадат! Помощ и подкрепа също няма откъде да очакваме...

— Хмм, а какво би станало, ако опитаме и без чужда помощ, Ейбрахам? Имам дяволски хубава пушка, а и останалото не е за изхвърляне!

— Аз също мислих по този въпрос и що се отнася до мене, готов съм — нямаме друг изход. Но ако не успеем, загубени сме и затова искам да те...

— Сайлънс ^[3], стари адвокате! Аз съм «за» и точка по въпроса. Бети трябва да получи децата си! Не се страхувам от тези роботърговци!

— Тогава нека бъде както казваш! Положително още никой не е виждал подобно нещо, но до зазоряване ще бъдем господари на плантацията. Сутринта в осем часа параходът ще мине оттук. Успях да науча, че капитанът е немец и се казва Халер. Можем да му се

доверим. Той е честен човек и не понася робството. И така, взимай пушката и тръгвай!

Минахме безпрепятствено през верандата и гостната стая; само една врата ни делеше сега от тримата господа. Линкълн я отвори със силен ритник.

— Гуд ивнинг, мешърс! — поздрави той, приближи се до прозореца, затвори го и спусна жалузите. Аз затръшнах вратата моментално и заставах пред нея, вдигнах пушката си и я насочих към тях. И тримата скочиха на крака, но от изненада стояха като онемели.

— Сядайте, ще ви правя компания! — С револвер в ръка Ейбрахам притегли люлеещия се стол до себе си и се настани в него.

— По дяволите, мастър, какво търсите тук? — попита Канада Бил. Неговото самообладание се беше възвърнало най-бързо и той посегна към колана си.

— Остави револвера на мира, Бил! Давам ти честната си дума, че ще ти стучя ръката, ако не я махнеш моментално оттам!

Бил се подчини. Разбра, че Линкълн не се шегува.

— Интересуваш се какво търся тук, нали? Хмм, а пък аз съм любопитен да узная как ти. Бил, можа да се справиш, след като куршумът ми те просна на земята при форт Гибсън. Моят сал и торбата си заслужаваха може би двата изстрела, с които искаше да ни пратиш и двамата на онзи свят. Виждаш, че имам да оправям малка сметчица с тебе!

— Cheer up ^[4], най-сетне сте ми в ръцете! — извика Бил злорадо. — Сега ще отговаряте за...

— Добре де! Сядай, Бил, че ме сърби ръката! И така, ти си призна...

— Признал ли съм? Нищо не съм признавал, не знам дори за какво става дума. Знам само, че сте проклет детектив, с когото ще си разчистя сметките ей сега!

— Не съм никакъв детектив, поне що се отнася до тебе. Бил, а сметките помежду ни ще ги разчистя аз, и то когато пожелае. Ние сме тук по-скоро по частна работа. И така, господа, слушайте: този човек до вратата ще ви вземе оръжията; ще стоите съвсем спокойно, защото веднага ще застрелям първия от вас, който опита да се съпротивлява!

— Аз имам най-напред думата тук! — обади се Тани едва сега, тъй като до този момент не беше успял да продума от смайване. — Тук

аз съм господарят. Онзи, който ме напада, е разбойник и ще бъде задържан. Ще извикам моите хора!

— Дори ще ви помолим да сторите това, само че после. Тим Съмърланд, започвай! Покажи им ножа си!

И тримата бяха така респектирани, че се подчиниха безропотно. Само Бил и Уилмърс имаха у себе си оръжия. Бил имаше нож, а другият — нож и револвер. Взех ги и се върнах при вратата.

— Така, това беше нещо като увод — усмихна се Линкълн. — А сега идва най-важното: на всеки от вас по ред ще кажа това, което искам да му казвам. Останалите ще мълчат, иначе куршумите ни ще вземат участие в разговора! Мистър Уилмърс, познавам се с вас. Всъщност вие се казвате Джоунс Форбиш и ще ме придружавате няколко дни!

Човекът пребледня.

— Не е вярно, това е лъжа! Казвам се...

— Мълчете, с вас свърших! Ако проговорите още една дума, изгубен сте! Банката на Съединените щати отново ще види своя чиновник, който така бързо успя да изчезне. А сега, Бил, ти си на ред. Ще ти задам един въпрос; ще ми отговориш с «да» или «не». Ако кажеш само дума повече или ако не отговориш до една минута, ще стрелям. Казвам се Линкълн, Ейбрахам Линкълн. Запомни това име!

— Какво искате от мен?

— Ще ми предадеш ли доброволно откраднатите деца, които си купил от Форбиш, ако ти обещаю да не споменавам форт Гибсън?

— Да — чу се гласът му след кратко колебание, — да, ако...

— Млък или ще стрелям! Не се шегувам. Ако парите са все още у Форбиш, ще си ги получиш обратно. А сега е ваш ред, достопочтени мистър Тани. Ще ми казвате само истината. Ако се подчинявате, няма да ви се случи нищо лошо. Във вашата къща ли живеят тези двамата?

— Да.

— Стоката на мистър Уилмърс е във вашия лагер, нали?

— Да.

— Няма да осъждам вашия начин на действие, но ще трябва да поправите онова, което сте сгрешили. Ще ме заведете до стаята на Форбиш, но през това време ще разговаряте само с мен, ако размените една дума с някой друг или пък направите някакъв знак, считайте се за

труп! Тръгвайте, хайде! Тим, на тебе предоставям грижата, когато се върна, да намеря всичко така, както съм го оставил.

Положението ми съвсем не беше леко и ми се стори, че отсъствието на Ейбрахам продължи доста дълго време. Завърна се сам. Доказателствата, които бяха намерили в стаята на чиновника и красноречието на Линкълн, бяха цяло щастие за нас. Плантаторът беше обещал да не се бърка в работите ни, ако го оставим на мира, и Линкълн се беше показал достатъчно умен да му гласува доверие.

На сутринта напуснахме плантацията с окования Форбиш и с повече от една дузина деца. Този щастлив изход се дължеше единствено на изключителната личност на Линкълн. Капитан Халер ни взе на парахода си и скоро благополучно пристигнахме във Висксбърг. Можете да си представите радостта на Бети, когато видя децата си. Другите деца изпратихме веднага при родителите им. Аз останах във Висксбърг — и, е, историята с Финк Паншлоу, когото Бети беше обичала повече от мен, е забравена. Сега тя си има друг мъж и той е по-добър от първия защото се казва Тим Съмърланд.

Линкълн продължи със своя банков чиновник на изток. Когато си седя в къщи и си мисля за него, струва ми се, че винаги чувам думите му: — Ти, Тим, на «ти» сме, както и по-рано...

Да, той беше истински човек, селфмейдмен, какъвто няма да намерите никъде по земята. Беше твърд, решителен и жилав като хикория ^[5], а същевременно имаше меко и добро сърце като... като... е, като Тим Съмърланд.

3.

Подпалвач

Отново разказвачът направи пауза, отпи от чашата си, която междувременно пак беше напълнена, огледа слушателите си един подир друг, кимна с глава и продължи:

— Знаете ли, джентълмени, какво означава за прерийния ловец бързият, добър и издръжлив кон? Лишете въздухоплавателя от неговия балон, а моряка от неговия кораб и двамата престават да бъдат това, което са. Също така и прерийният ловец е немислим без коня си. А каква огромна разлика има между различните кораби и различните коне! Pshaw, няма да ви държа реч, но щом ви кажа, че дълги години наред съм имал един от най-добрите коне на широките прерии между крачолите на кожените си панталони, можете да си представите какво имам предвид. Грижил съм се за него като за самия себе си, дори и по-добре. Един другиму сме спасявали живота си не веднъж и не два пъти и когато той най-накрая падна под куршума на един негодник, аз го погребях, като поставих при него и скалпа на убиеца му, какъвто е обичаят при уестманите.

И от кого съм го получил, ще попитате вие? От кого друго, освен от Черната пантера при Смоки Хил! Намираше се между другите коне, които пленихме, на гърба му имаше кожа от черна пантера, а в гривата му бяха вплетени орлови пера, явно доказателство, че животното е било собственост на някой вожд. Възседнах го и забелязах, че имаше най-добрата индианска дресировка, която бях срещал дотогава. Ето защо не ми се разделяше вече с него и го взех със себе си. И той показва такива качества, че цял свят започна да ми завижда за «Ероу» ^[6], както кръстих жребеца си.

Ходих в Тексас, няколко години скитах из Ню Мексико, Колорадо и Небраска, стигнах дори до Дакота, за да се посчепкам със сиусите, от които дори и най-хитрият трапер има какво да научи.

Там се срещнах с неколцина ловци недалече край Блек Хилс и от тях чух много радостна новина. Една вечер се бяхме разположили около огъня и печяхме сочно парче месо от бизонско филе, разговаряхме за туй-онуй и един от мъжете каза:

— Знаете ли онова плато, което от Янктън на Мисури се простира отдясно на реката право на север, а после се спуска стръмно към земите край Хъдзъновия залив? Наричат го Coteau du Missouri [7].

— Как да не знаем «хълмовете»? Вярно е, никой не рискува с особена охота да се изкачва из тъмните и стръмни пропасти и клисури, където е царството на червенокожи, мечки и рисове и където няма никакъв друг дивеч за лов освен някой нещастен скунк [8] или някоя дива котка, от която нямаш никаква полза.

— И въпреки това бях горе и открих нещо, което нямаше и през ум да ми мине да търся там, а именно едно от най-хубавите поселища, каквито може да има в Съединените щати.

— Как? Там горе? На това плато?

— Да, там горе. Как се е появило, не ме засяга, но останах в него три дни и намерих такова гостоприемство, каквото рядко се среща. Грижиха се за мене, като че ли бях самият президент.

— Та как се казваше този гостоприемен човек?

— Гай Уилмърс. Името е странно, нали? Но самият човек е красив мулат, красив като картина. А жена му, която той наричаше Бети, е родена отвъд океана, в Германия. Нейният баща, някой си мастър Хамър, живял долу в Арканзас и много патил. Бандити убили дъщеря му и...

Аз скочих.

— Гай Уилмърс?... Мулат?... Фред Хамър — нали Фред е било името на този човек?

— Да, Фред Хамър, имаше висока широкоплещеста фигура и снежнобяла коса и брада. Но какво ви е? Да не би да познавате тези хора?

— Дали ги познавам ли? По-добре, отколкото всички тук, взети заедно! С Фред Хамър бяхме съседи, а Мери, по-голямата му дъщеря, беше моя годеница. Отвялякоха я бандити, а докато преследвахме бандата, тя беше убита заедно с моя баща от Канада Бил.

— Вярно е, вярно е! Тогава вие сте Тим Съмърланд, за когото Уилмърс ми е разказвал толкова хубави неща!

— Да, аз съм! След онези събития скитах из прериите, а когато се върнах, заварих на това място непознати хора.

— Фред Хамър продал земите си изгодно и по-късно отворил магазин в Сейнт Луис. Гай Уилмърс пътувал по негови сделки и така

веднъж се намерил на платото, където се установил да живее. Постепенно роднините му го последвали. Към тях се присъединили и техни приятели и така възникнало поселището. Трябва да ги посетите, мастър Съмърланд, сигурно ще ви се зарадват страшно много, уверявам ви!

— Zounds, да ме опекаш на шиш като това парче бизонско филе, ако още утре рано сутринта не тръгна на път! Блек Хилс ми омръзнаха и ми се иска да се изкача малко при индианците, рисовите и мечките.

— Но преди това трябва да ни разкажете историята на онези бандити. Казват, че Канада Бил се появил скоро в Де Мойн и спечелил дванадесет хиляди долара на «Three cards monte» [9]. Тази игра е направо ужасна и ми се струва, че е много по-опасна от обикновената monte [10], която се играе в Мексико и някои други места.

— Тази игра ми е струвала много повече от цяла планина сребърни долари. А каква беше онази история, е, добре, ще я чуете!

Разказах им какво бях преживял, след което се завихме в одеялата си, поставихме първите постове и затворихме очи. Но не можах да намеря спокойствие. В главата ми кръжаха образите на Фред Хамър, Бети и Гай Уилмърс; старите спомени се бяха възкресили наново и когато най-сетне успях за малко да задрема, сънувах далечния Арканзас, двете малки ферми, сънувах майка си, баща си и Мери, която се появи пред мене в цялата си красота и доброта, както я помнех оттогава. И Канада Бил не липсваше, опитваше се да ме удуши и когато ме сграбчи, аз се събудих.

— Тим Съмърланд, последният пост е твой. Време е, както ми се струва!

Старият трапер ме беше хванал за ръката. Но, казвам ви, какво ли не бих дал, ако можеше човекът пред мен да е наистина Уилям Джоунс!

Нарочно бях пожелал да стоя последен на пост, за да мога рано сутринта да бъда готов да тръгна веднага на път. Когато времето ми изтече и събудих хората, разпитах трапера за пътя, по който трябваше да тръгна.

— Ще яздиш все направо на изток в посока на Мисури и там, където Грийн Форк се влива в нея, ще я прехвърлиш и ще тръгнеш по десния ѝ бряг нагоре срещу течението. Платото преминава във високи предпланини, които изглеждат като великански амвони и могат лесно

да се преброят, и граничат с долината на реката. Ще започнеш да се изкачваш между четвъртия и петия «амвон» и за два дена ще пресечеш простиращата се на север девствена гора, по-нататък следва широка прерия, покрита с бизонова трева, по която ще продължиш в същата посока, това ще трае може би четири дни, накрая ще стигнеш до малка рекичка, на чийто бряг живее Уилмърс.

— Какви индианци обитават местността?

— Сиуси, най-много са от племето оглала. Най-войнственото, което познавам. Но те достигат до там само по време на пролетно-есенното преселение на бизоните. Сега е средата на лятото и може би не те застрашава опасност от тяхна страна. Сигурно са се оттеглили между Плейт Ривър и Ниобрара.

— Благодаря и ако някога се срещнем пак, ще ви разкажа нещо за това посещение.

— Добре! Поздрави онези добри хорица, на които пожелавам щастие от цялото си сърце!

Сбогувах се с групата трапери, метнах се на Ероу и тръгнах на изток. Човекът ме беше упътил правилно. При Грийн Форк преплувах Мисури и забелязах отделните високи планински масиви, между които дълбоко изсечени каменисти клисури извеждаха нагоре. След като оставих четвъртия великан зад гърба си, завих надясно. Клисурата беше така осеяна с паднали скални късове, дребни камъни и полуизгнили повалени дървета, оплетени от какви ли не виещи се растения, че напредвах страшно трудно с коня си и трябва да благодаря на добрия си томахок, с който се наложи да си проправам пътя, та в крайна сметка можах да достигна високо разположената равнина.

Намерих се сред прекрасна девствена гора, в която нямаше и следа от ниска растителност, така че можех бързо да се придвижвам. С моя славен Ероу прекосих гората за по-малко от три дни, но преди да навляза в прерията, спрях, за да се запаса с месо. Нямах представа дали в саваната щях да намеря някакъв дивеч.

След като свърших тази работа, отправих се бодро на север. Първият и вторият ден преминаха без особени приключения. На третото утро, малко след като се бях отвил от одеялото и се канех да оседлая Ероу, забелязах в далечината един ездач, който се движеше по следите ми.

Кой ли можеше да е този човек, който имаше причини да прекосява тази толкова отдалечена савана? Повече от стар навик, отколкото от необходима предпазливост, разхлабих ножа и револвера си и го зачаках на седлото. Бях готов на всичко.

Колкото повече се приближаваше, толкова по-добре можех да различа подробностите във високата му фигура. Той яздеше някакъв много дългокрак кон с изключително голяма глава, но затова пък опашката му беше толкова по-оскъдна — по нея се мъдреха само няколко косъма. Обаче това животно имаше такава крачка, която предизвикваше уважение. Главата на човека беше покрита с филцова шапка с необикновено широка периферия. Тялото му бе облечено в кожен елек, чиято обикновена кройка не затрудняваше движенията му, а на краката си носеше големи ботуши с обърнати кончови, които сега бяха изтеглени догоре. През рамото му висеше двуцевна карабина, а на пояса му се виждаха торбички за барут, куршуми, както и револвер и закривен ловджийски нож. Освен това имаше закрепени и два странни предмета, които по-късно се оказаха белезници.

Не можех да разгледам лицето му поради голямата периферия на шапката. Оставих го да се приближи на по-малко от изстрел и вдигнах карабината си.

— Стоп, мастър! Какво търсите в тази местност?

Той спря коня си и се засмя.

— Neigh-day [\[11\]](#), това е хубав номер! Тим Съмърланд, миеща мечко, да не би да искаш да ме застреляш?

— Дявол да го вземе, този глас ми е познат — отвърнах аз, като свалих карабината си, — но тази проклета шапка ми пречи. Ейбрахам Линкълн, наистина ли си ти, яхнал такъв козел рано сутринта?

— Аз съм, разбира се, ако нямаш нищо против. Мога ли да се приближа?

— Ела и ми кажи какво правиш тук!

— Първо трябва да знам какво те е довело с коня ти в този красив край!

— Търся един мой познат.

— Познат ли? Кой е той?

— Отгатни!

— А-а, може би Гай Уилмърс, който живее ей там пред нас, недалеч от тук, на брега на реката?

— Ха, ти познаваш ли го?

— Лично не го познавам, но ти ми спомена в Смоки Хил името на зетя на Фред Хамър.

— Значи си знаел, че Фред Хамър се е преселил в Coteau du Missouri?

— Не. Знам, че тук живее някой си Фред Хамър. Но започнах да подозирам, че това е нашият Фред Хамър, едва когато спомена за твоя познат — понеже тогава се сетих и за името Гай Уилмърс.

— Well, при тях отивам. А ти?

— И аз.

— Какво?... И ти ли? Какво ще търсиш там?

— Това е тайна, но на тебе мога да я разкрия. Взимай юздите и да вървим напред! Я ме погледни. За какъв ме мислиш?

— Хмм, за най-свестния човек между Нова Шотландия [\[12\]](#) и Калифорния.

— Това е един доста излишен отговор. Имам предвид професията.

— Задавай тези гатанки на когото щеш, само не на мене!

— А не виждаш ли нещо по мене, което не е обичайно за облеклото и снаряжението на траперите?

— Да, белезниците. Струва ми се, че си станал полицай!

— Не точно това. Но ако нямаш нищо против, можеш да ме смяташ за лойър [\[13\]](#), чието име не е вече неизвестно. Ти ме срещна в стария Канзъс с кодекса в ръка, когато държах реч; това беше моят университет и ето, виж, не съм го посещавал напразно! Още през 1836 година се установих в Спрингфийлд като адвокат.

— Значи адвокат! Знаех си, че ще се изкачиш по хубав път и ми се струва, че няма да останеш дълго в това положение. Но какво общо има адвокатът с твоето пътуване?

— Твърде много! Все още в адвоката се крие уестманът със своя силно развит нюх. Няколко пъти ми се удаде да прекратя безчинствата на някои най-изпечени престъпници, за която работа се показаха недорасли и най-опитните полицаи. И ето на, сега там долу в Илинойс и Айова някакъв изпечен бандит си е направил удоволствието да води за носа различни величия от финансовите и административните среди и тъй като досега никой детектив не е успял да го залови, натовариха ме с хубавата задача да го потърся и да го предам на правосъдието по

възможност жив. Това «по възможност» ми дава всъщност разрешението да употребявам оръжие по моя преценка.

— Как се казва този негодник?

— Има десетки имена и никой не знае кое от тях е истинското. Последният му гениален номер бил подправянето на значителни полици в Де Мойн. Оттам следите му водят по всяка вероятност към Мисурийските хълмове и аз предполагам, че се е отправил към Гай Уилмърс.

— Neigh-ho ^[14], това няма да му се отрази добре! Надявам се, че ако го заварим там, ще мога да му кажа няколко думи. Но това не ще да е Канада Бил, а?

— Не е. Защо питаш?

— Защото напоследък са го видели в Де Мойн, където бил спечелил дванадесет хиляди долара.

— Знам. След това изчезнал безследно и както винаги, ще се появи на някое друго място, където най-малко го очакват. Той е много опасен човек, и то най-вече защото не могат да му забранят да играе хазарт и защото провежда другите си удари по такъв начин, че не остава нищо, по което може да бъде уличен. Ще се учудя, ако не го срещнем, понеже винаги, когато сме заедно, ни се е налагало да имаме работа с него.

Продължихме да яздим един до друг. Пренощувахме само още веднъж и вече бяхме близо до реката.

Пред нас не се виждаше нищо друго освен откритата прерия, но след известно време забелязахме ивица от водни изпарения, която се простираше над саваната от изток на запад; бързо се приближавахме към нея и когато я достигнахме, се озовахме на брега на реката, по който се простираше дълга редица постройки. В горната част, на няколко конски дължини от водата, се издигаше необикновено красива жилищна сграда, а около нея се виждаха просторни хамбари, по-надолу и по-близо до водата съзрях няколко малки къщички, които очевидно бяха жилищата на работниците. Докъдето ми стигаха очите, можех да забележа чистота и признаци на благосъстояние.

— Good luck ^[15], тук е! — каза Линкълн; той откачи белезниците от пояса си и продължи:

— Ще ги скрия под одеялото. Не е необходимо да издадат веднага защо идвам.

Като стигнахме до къщата, от вратата ѝ излезе един работник.

— Гуд дей, човече! Тук ли живее някой си мастър Уилмърс? — попита Линкълн.

— Йес, мастър. Влезте! Господата и дамите ядат тъкмо сега.

Завързахме конете си и влязохме вътре. В столовата седяха Фред Хамър, Гай Уилмърс и Бети. Веднага ги познах. Двете млади жени, които седяха при тях, трябва да бяха дъщерите, а между тях имаше някакъв джентълмен, който ми беше непознат. Уилмърс стана.

— Приближете се, мешърс! Какво ни носите? — попита той.

— Цял товар поздравя от някой си Тим Съмърланд, ако този човек все пак ви е познат — отговорих аз.

— Поздравя от нашия Тим? Това е... heigh-day, та това си самият ти, стара мечко! За малко нямаше да те позная. Прерията ти е пуснала такава брада, че само върхът на носа ти се вижда. Welcome, хиляди пъти! Подай ръката си и на другите!

Е, това беше такъв прием, от който можех да бъда предоволен. Бях почти смачкан в прегръдките им и едва намерих време да помисля за моя спътник:

— А тук съм ви довел един човек, когото трябва също да познавате. Или сте забравили Ейбрахам Линкълн, който ни водеше порано по дирите на бандитите?

— Ейбрахам Линкълн! Наистина, той е! Добре дошъл, сър, и не ни се сърдете, че не ви обърнахме веднага внимание! Поизменили сте се откакто не сме се виждали.

Трябваше да седнем на масата при другите ей така, както си бяхме, и едва тогава стана дума за непознатия.

— Между нас е и сър Дейвид Холмън, който ни оказва честта да бъде наш гост от една седмица — представи ни го Уилмърс. — После ще мога да ви представя и мастър Белфорт, който слезе в долината, за да наблюдава прибирането на реколтата. Той е изискан джентълмен, казвам ви, не съм виждал толкова опитен и сръчен човек. А с картите умее направо като с магическа пръчка да прави каквото си ще.

Завърза се много оживен разговор и аз се учудих, че Линкълн почти не взимаше участие в него. Защо хвърляше от време на време към мастър Холмън такива остри и проникателни погледи, когато той не можеше да ги забележи? Нима той беше човекът, когото Ейбрахам търсеше?

В този момент вратата се отвори и просто не можах да се сдържа, скочих на крака и втренчих опулените си очи във влезлия. Гъстата черна брада и тъмната коса ме пообъркаха, а може би и облеклото, което беше като на някой заможен джентълмен, ала бих могъл да се закълна, че... но по-нататък не можах да продължа мислите си — Гай Уилмърс стана:

— Ето, мастър Белфорт идва. Да ви го представя, джентълмени! Той е...

— Мастър Белфорт? — каза Линкълн. — Струва ми се, че този човек спокойно може да се казва и Фред Флетър или Уилям Джоунс, ако само признае, че е самият Канада Бил!

— Канада Бил ли? — попита Фред Хамър, като грабна първия нож, който видя, и се надигна.

— Дръжте си езика, сър! — каза Джоунс, защото това наистина беше той и сега го познах по гласа. — Не може безнаказано да се обижда един джентълмен.

— Това е така — отвърна Линкълн, — но сигурен съм, че не съм обидил джентълмен. Колко корени от репей и адски камък си изразходвал, за да си боядисаш косата черна? Ще ти дам един добър съвет: когато решиш друг път да си боядисваш косата, използвай оловен гребен, тогава тя потъмнява до самите корени, а сега там е останала съвършено светла. Мастър Уилмърс, казахте, че той правел с картите направо магии. Не ви ли показва малко как се играе «Three cards monte»?

— Да, и при това спечели хубави пари — отвърна Фред Хамър. — Остарял съм и очите ми са отслабнали, иначе трябваше веднага да го позная. Но сега няма вече съмнение, че пред мене стои убиецът на Мери by god [\[16\]](#), ще си получи заслуженото веднага!

— Да не би да искате да заколите собствения си гост, Фред Хамър? — попита Канада Бил. — Можете ли да докажете, че аз съм застрелял дъщеря ви?

— Застреля и баща ми! — намесих се аз. — Не, не можем да го докажем, но можем да се закълнем, че е истина. А също така, че насъска индианците срещу форта.

В този момент Линкълн се приближи до него.

— Човече, ще ти кажа, че бихме могли бързо да свършим с тебе. Сигурно знаеш, че мастър Линч [\[17\]](#) е строг съдия, ала ти си гост в тази

къща, а ние като свободни граждани на Съединените щати съдим някого само при пълни доказателства! Сигурно е, че тези джентълмени няма да си искат парите, които си им отнел: те стоят много по-високо от Канада Бил и няма да се унижават. Затова ще ти кажа моето решение: ще напуснеш веднага поселището, и то в срок от десет минути. В единадесетата минута започва да говори карабината ми, можеш да не се съмняваш в това!

— Да не би да сте собственик или господар на тази къща? — попита сега Дейвид Холмън. — Не можете да докажете нищо от това, в което обвинявате мастър Джоунс, а на карти играхме честно.

— Вярно е, че не съм господар тук, драги, но все пак имам нещо, което обикновено хората уважават. И ако казвам на този човек решението си, знам съвсем точно какво правя.

— Я ни покажете това «нещо», сър!

— Ето го!

Той извади някаква хартия от джоба си, подаде му я и ми направи знак, който разбрах веднага. Излязох навън и измъкнах белезниците изпод одеялото. Когато се върнах в стаята, видях, че Холмън беше пребледнял и втренчено гледаше хартията.

— Е, мастър Холмън или Райър, или Панкрофт, или Енгстън, харесва ли ви този декрет? — попита Линкълн. — В Айова и Илинойс, и особено в Де Мойн очакват с голямо нетърпение човека, който носи тези хубави имена. Наистина е жалко, че ти липсва малкият пръст на лявата ръка. Неговото отсъствие те издаде. Ще отърва моя приятел Уилмърс от двама гости, чието място не е в такава почтена къща!

— Стоп, сър, още не се е стигнало дотам! — извика Холмън.

Той хвърли изпитателен поглед към вратата и прозореца.

— Мисля, че се е стигнало. А ако не ти се вярва, погледни тези скъпоценни украшения, които сега ще ти сложа!

Той взе белезниците от ръцете ми, а аз извадих револвера си. Холмън също бръкна в джоба си.

— Махни си ръката или ще стрелям! — заплаших го аз.

— Видя ли, че се е стигнало дотам? — изсмя се Линкълн. — Протегни си спокойно ръцете, защото ти повтарям: прочете пълномощията, които ми дават свобода да правя с тебе каквото пожелаеш. Ще броя до три. Ако дотогава белезниците не са на ръцете ти, ще опиташ куршума ни. Тим, стреляй при три!

— Едно... две!

Холмън разбра, че нямаше шега. Подаде ръцете си и се остави да бъде окован. След това Линкълн се обърна към Уилям Джоунс.

— Пет минути изтекоха. Остават ти още пет. Не се шегувам. Изчезвай!

Фред Хамър все още държеше ножа си в ръка. Той сложи заплашително ръката си на рамото на Джоунс и каза:

— Напред, човече! Ще се погрижа нищо да не попречи на търгването ти.

Избута го навън през вратата и след няколко секунди видяхме как Канада Бил се отдалечи на коня си.

— Нямате ли някое здраво помещение — обърна се Линкълн към Уилмърс, — където бихме могли да затворим добрия мистър Холмън?

— Имам много добро и сигурно място. Елате!

Тримата излязоха, а аз имах нелеката задача да обясня на Бети и на двете малки госпожици събитията, които се разиграха толкова неочаквано пред тях. След като се събрахме всички отново, Хамър и Уилмърс започнаха да благодарят надълго и нашироко на Линкълн, който се мъчеше, доколкото това беше по силите му, да съкрати тези благодарствени излияния. Той се канеше още на следващото утро да си тръгне обратно, но се натъкна на всеобща съпротива. Уилмърс му каза:

— Предстои ви трудно и опасно пътуване с вашия арестант през Мисурийското плато надолу към Айова. Ако почакате няколко дни, оттук ще тръгнат три лодки надолу по реката, след което ще продължат и по Мисури, а вие ще можете да отпътувате удобно в тях. Ще стигнете бързо до Янктън и Дакота, след което ще ви остане само неголямото разстояние до Де Мойн. Значи оставате тук. Вашият пленник е на сигурно място.

Линкълн разбра, че това предложение е изгодно за него, и отстъпи.

Настана вечер. Бяхме отвързали конете си и ги оставихме да пасат свободно. Не биваше да ги вкарваме в конюшните, защото бяха свикнали на свобода и само щяха да се изпоритат с другите коне в тясното помещение. Жените и мъжете останаха да бърбят във всекидневната с изключение на мене. Аз тръгнах надолу покрай реката, защото исках да нагледам конете. Беше толкова тъмно, че едва можех да различавам водната повърхност от бреговете. Бях се загледал

замислено в течащата вода, когато по повърхността ѝ се плъзна лъч светлина. Светлината блещукаше през пролуките на повредената дъсчена стена на един от хамбарите, пълен със сено и пшеница. Изведнъж дочух стъпки. Край мен пробяга някаква фигура и след нея още една. Тъмнината ми попречи да ги огледам добре, но ми се стори, че бяха Джоунс и Холмън.

Двете фигури изчезнаха в тъмнината, преди да успея да ги последвам. Върнах се колкото можех по-бързо обратно, влязох във всекидневната и попитах Линкълн:

— Ейбрахам, Холмън затворен ли е все още?

— Защо? Преди половин час бях при него.

— Струва ми се, че го видях заедно с Джоунс навън. Бързо, да видим дали е още тук!

Изтичахме навън. Железните резета на здравата врата, зад която беше затворен пленникът, бяха в изправност и затворени. Дръпнахме ги. Холмън липсваше.

— Канада Бил се е върнал и го е освободил! — извика Линкълн. — Трябва да...

— Оставете ги, сър! — прекъсна го Уилмърс. — Утре рано сутринта ще открием следите им и ще тръгнем след тях. Няма да ни избягат!

Отново излязохме на открито. Погледите ни бяха приковани от силна светлина. Там, където преди малко бях видял да проблясва светлина, сега към небето се издигаха пламъци. Огънят се разпростираше със зловеща бързина. Между задушавания дим и червената жарава лумваше тук-там някой подпалил се сноп. Бързо се приближавахме към пожара.

Изведнъж съзрях някаква фигура, която беше стояла там, за да наблюдава огъня, но щом ни забеляза, побягна веднага. Това бягство ми се стори подозрително и аз се затичах след нея. Колкото повече догонвах човека, толкова по-ясно виждах, че нещо му пречеше да тича — ръцете му не се движеха. Удвоих бързината си, настигнах го и разпознах Холмън, чиито ръце бяха още в белезници. Пипнах го, тръшнах го на земята и коленичих върху него. Опитваше да се съпротивлява, но съпротивата му не беше особено голяма, защото белезниците му пречеха. Дръпнах кърпата от врата му и с нея вързах

краката му. Той скърцаше със зъби от ярост, а очите му ми хвърляха злобни погледи. Обаче не пророни нито дума.

— Добър вечер, мастър! — казах аз. — Разходката ти не беше много дълга. Ще ми кажеш ли къде се е дянал Уилям Джоунс?

Той не проговори.

— Добре! Ще се опитаме да го намерим и без тебе.

Хванах го за яката и го повлякох към къщата, където веднага го затворихме. След това всички мъже се пръснаха, за да дирят Джоунс. Но всичките ни усилия бяха напразни. Не можахме да го намерим — беше избягал.

Междувременно бяха притичали работниците. Успяха да ограничат огъня и най-сетне той угасна, защото нямаше вече какво да гори. Нанесените щети не бяха кой знае колко големи, поне не бяха такива, каквито се е искало на Джоунс и Холмън.

Когато лодките се канеха да тръгват към Мисури, Линкълн взе със себе си Холмън. Последвалото сбогуване не ми беше много леко, защото бях обикнал Ейбрахам. Но не можех да потегля с него. Фред Хамър и Гай Уилмърс ми казаха, че не можело да си тръгна, а и дамите ме молеха така мило, че не можех да постъпя иначе — трябваше да остана.

По-късно научихме, че Холмън е бил осъден на доживотен затвор. Линкълн обаче не остана само адвокат, а отиде много по-далеч — стана президент на Съединените щати. Никога вече не го видях, но пък в замяна на това слушах много да се говори за него. Всички вие го познавате, познава го и целият свят. Бут го застреля, дано вечно ври в катрана за това, но Линкълн продължава да живее в Щатите, защото това, което направи, бе направено за столетия, а и в тази страна няма да се роди вече човек като Ейбрахам.

А аз? Не ме оставиха на спокойствие, докато не издигнах вигвама си при Уилмърс. Ероу не беше доволен от това, а и мене ме досърбяваха от време на време ръцете страшно много, грабвах томахока и карабината, яхвах мустанга си и отивах из гората или саваната за месец, два, където можех да покажа на бизоните и индианците, че Тим Съмърланд все още няма намерение да размени красивата прерия с Вечните ловни полета. Ловният ми участък беше между Лонг Пийк и Спениш Пийкс и там придобих името, с което ме наричат, мешърс, Колорадеца!

Оттогава не съм срещал повече Канада Бил. Преди известно време дочух, че са го видели по долното течение на Мисисипи, където успял с Three cards monte да спечели хубави пари. От последната ни среща изминаха над тридесет години, но се надявам, че е още жив и че все някога ще ми падне в ръцете. Тогава няма да избяга от куршума ми...

Колорадеца свърши разказа си. Оглеждаше замислено старата си карабина, чийто приклад бе покрит чак до металическата част с многобройни резки, драскотини и други знаци, които оставаха загадъчни за непосветените хора.

4.

Златният доктор

След кратко време един от слушателите поде:

— Тъжни истории ни разказа, друже, но ми се струва, че мога да те утеша: Канада Бил си получи вече заслуженото и приключи изпълнениия си със злини живот.

— All devils [\[18\]](#), какво приказваш?!

— Да, Канада Бил е мъртъв, приключи земния си път в мисионерската обител Санта Лусия при Сакраменто.

— От какво е умрял? Да не би да е от някоя болест? Този подлец не е заслужил такава смърт!

— О, не се е отървал толкова евтино. За неговия край трябва да благодарим на един мъж, чието име е познато на всички вас: Олд Файърхенд.

— Какво? Олд Файърхенд е сложил край на мерзостите му? А как е станало това, сър?

— Това е една интересна история, която всъщност трябваше да занеса да я отпечатат. Аз съм писател, мешърс, и собствено един автор на книги не постъпва умно, когато разказва нещо, което иска да публикува в пресата; ще ме разберете, джентс. Но тъй като днес си разказваме такива хубави истории и тук събрах вече доста материал за моето перо, няма да бъда толкова коравосърдечен и ще ви разкажа онова, което знам.

Той се настани удобно на стола си и започна да говори като добър и опитен разказвач:

— Картината край пристанището на Сакраменто беше изключително оживена и пъстра. Човешката тълпа, която заливаше кейовете, улисана в някаква работа или шляеща се безделно насам-натам, не се състоеше от жителите на определен район в града, нито пък от жителите само на един-единствен град; гледката приличаше по-скоро на карнавал, който беше събрал тук за кратко време представители от всички нации.

На едно място стоеше група високи и слаби янки, облечени в неизбежния черен фрак, килнали силно назад високите цилиндри,

пъхнали ръце в джобовете си, издокарали се със златни верижки, джобни часовници, копчета по ръкавелите и игли по кърпите си. Между тях се мушеха насам-натам малка групичка китайци, облечени в жакети от синя басма и широки бели панталони, дългите им плитки бяха грижливо оплетени и добре поддържани. Виждаха се и островитяни от южните морета, които се движеха по тази чужда земя плахо, смутено и учудено и когато очите им забележеха нещо твърде странно и причудливо според техните схващания, те събираха главите си и тихо шушукаха. Наоколо се разхождаха гордо мексиканци с техните цепнати отстрани кадифени панталони, украсени със сребърни копчета, и с обичайните къси, също така украсени жилетки, и с широкополи шапки на главите. Имаше калифорнийци с дълги пончоси, изтъкани в най-пищни цветове, които им стигаха почти до глезените на краката; чернокожи лейди и джентълмени, ухаещи на хиляди благовония и издокарани с най-различни дрехи; индианци със сериозен израз на лицата, които се движеха с достойнство сред тълпата; спокойни и кротки немци, англичани с огромни бакенбарди и големи пенснета на носовете си; подвижни дребни французи, които се караха, разказваха, викаха и ръкомахаха най-оживено с ръце; червенокоси ирландци, които «ухаеха» на бренди; чилийци в техните къси пончоси; трапери, скватери [\[19\]](#), американски пионери [\[20\]](#) в обичайните кожени ловджийски ризи, все още с пушките през рамо, тъй като бяха прехвърлили току-що Скалистите планини; метиси и мулати във всички възможни нюанси и разцветки на кожата, а сред тях — и завръщащите се от мините златотърсачи, често с тежки торби злато, облечени в най-фантастични одежди, одрипавели, с кръпки по панталоните, ризите, жакетите и жилетките, с изпокъсани ботуши, от които надничаха голите пръсти на краката им, и с шапки, които в продължение на месеци са упорствали през деня на слънце и дъжд, а през нощта са служили за възглавници. И най-сетне на малки групички стояха и местните жители, истинските законни господари на тази земя, които въпреки това бяха може би единствените сред цялата тълпа, които не притежаваха нищо и трябваше да влачат бедното си съществуване само с някаква мизерна надница.

Към това пъстро смешение на народите се прибавяха и някои фигури с внушителен външен вид: американски и английски матроси с широки рамене, грамадни юмруци и предизвикателни погледи, както и

неколцина испански офицери от военната флота с красива външност, които бяха дошли от Сан Франциско в своите блякави униформи, украсени със златни нашивки, и с желание да погледат трескавия живот недалече от златоносните райони.

Човек би могъл да каже: «Кой ще изброи народите и ще назове имената? [\[21\]](#)»

И какво беше събрало тук тази многообразна антропологична смесица? Нищо друго освен — златото.

Заселването на Горна Калифорния, което започва активно през 1768 година от страна на Мексико, постави страната под светското и духовно господство на мисионерите. Йезуитите разбираха много добре от стопанство и икономика и издигнаха на подходящи места многобройни манастири и мисионерски центрове, за да могат да вършат по-добре своята пропаганда.

Когато мексиканското централно правителство успя през 1823 година да ликвидира господството на мисионерите, голяма част от тях отказаха да признаят това правителство и напуснаха страната. Малцината, които останаха, бяха изгубили влиянието си, водеха живот, изпълнен с лишения, и постепенно и те изчезнаха един по един.

Недалече от Сакраменто се издигаше масивна постройка, висока няколко етажа, заобиколена от обширен двор; до страната ѝ, която гледаше към града, бе долепена църква, построена от старинни непечени тухли.

Тази масивна постройка беше мисионерската обител Санта Лусия, в чиито многобройни стаи, прилични на казармени помещения, в последно време можеха да се видят само двама души: един възрастен достопочтен духовник и един немец, който се казваше Карл Вернер, но всички, които общуваха с него, го наричаха просто сеньор Карлос. Той беше дясната ръка на свещеника.

Но ето че бяха открити златните залежи в Калифорния и новината за скритите приказни съкровища в планините предизвика голямо преселение на хора, които дойдоха най-напред от близките Мексико и Съединените щати, но скоро страната се видя заляна от човешките чада на всички континенти. След бързо появилите се потомци на испанските конкистадори последваха островитяни от Сандвичевите острови, после заприиждаха австралийци и европейци, та дори и

китайски кули; всички се надяваха да получат полагаемата им се част от това злато и да станат богати хора.

Сан Франциско беше главният сборен пункт за чужденците, откъдето те продължаваха на север или към вътрешността на страната. Сакраменто беше един от по-значителните второстепенни сборни пунктове.

Броят на хората нарастваше от ден на ден и тъй като настъпилите дъждове правеха невъзможно пренощуването на открито, а не всеки си носеше палатка, всяка къща и всяко жилище, където можеше да се намери подслон, бяха заети.

И старата мисионерска обител Санта Лусия бе сполетяна от същата участ, която имаше толкова малко общо с първоначалното ѝ предназначение.

Един французин от Елзас направи в приземния етаж на едно от крилата на постройката пивоварна, постави един огромен казан и започна да произвежда някакво питие, което дръзко нарече бира. В предното крило, точно до църквата, се настани американец, който отвори гостилница, при това му хрумна изключително целесъобразната идея да превърне част от църковния кораб в танцов салон, където всяка седмица се организираха танцови забави с рийлс, хорнпайпърз или фенден-гоус [\[22\]](#). Това пък привлече вниманието на един предприемчив ирландец, който отвори кръчма в другия край на църквата.

В долния етаж на другото странично крило се настани англичанин, намери си за съдружник един хитър нюхемпширец, доведоха няколко китаеца и отвориха магазин, който, както скоро се оказа, започна да носи добри печалби на двамата джентълмени. Нещата продължиха да се развиват по този начин и не след дълго цялата света обител се оказа заета с изключение на таванския етаж в едно от крилата.

Старият свещеник се видя безпомощен. След като разбра, че със сила нищо не може да се направи, отначало се опита да заведе няколко процеса, за да спаси светата обител от тези досадници. Но скоро му беше съдено да се запознае с тъжните последици от постъпките си, защото бе попадал в ръцете на цяла глутница чакали, които само му искаха пари, без да са сторили абсолютно нищо за него.

Накрая Санта Лучия така му опротивя, че в едно хубаво утро той изчезна безследно. Никой не прояви желание да го търси. И така от предишните обитатели остана само сеньор Карлос с жена си и дъщеря си Анита, с които живееше в няколко малки стаички на приземния етаж до пивоварната.

Но и за свободните тавански помещения се намери собственик. Казваха, че този човек бил дошъл в Сакраменто от Буенос Айрес, произхождал от Синсинати и се титулувал доктор Уайт. Никой не го беше питал дали наистина е лекар. Искаше да открие болница в Сакраменто, но не можеше да намери подходящо място и дойде с коня си в Санта Лусия, където чисто и просто се настани в таванските помещения, понеже не намери жива душа там, за да ги вземе под наем. Беше практичен човек, който знаеше много добре, че в тази страна трудно може да ти се оспори правото на собственост над нещо, което притежаваш в момента.

Още на следващия ден пристигна върволица от мулета, които докараха одеяла и дюшеци, а след тях група мексиканци носеха необходимите железни рамки и табли на кревати. Преди да се стъмни, горе вече имаше двадесет легла, поставени на голия под, над тях беше старият повреден покрив със счупени керемиди, през който силният вятър духаше във всички посоки, а когато валеше дъжд, в помещенията ставаше цяло наводнение. Така изглеждаше болницата, която очакваше нещастните си пациенти.

И те не закъсняха да се появят.

Колкото и да е здравословен сам по себе си климатът в Калифорния, в мините винаги има предостатъчно болни хора. Необузданият и нередовен начин на живот допринася не по-малко от тежката, непосилна за хиляди хора работа и от обилните валежи за разпространяването на особено силна треска, която много често завършва със смърт, защото заболялите са лишени от лекарски грижи и лечение. В такъв случай могат да се нарекат щастливци онези, които не са сполетени от болестта, докато са сами в някоя дива местност или когато край тях има приятели, които могат да ги пренесат от планините в цивилизовани райони и да се погрижат за лекарска помощ. Но повечето от тях намираха при златните мини само шест стъпки пръст върху себе си и един мизерен кръг от камъни около тесния си гроб. Много от болните умираха по пътя или пък живеяха само толкова,

колкото угасващият им поглед да успее да съзре някое човешко селище; само малцина можеха да се възстановят отново и с укрепнало тяло да подновят предишната си работа.

Едно обаче всеки болен губеше с положителност — събраното злато.

По онова време лекарствата бяха направо «златни» и един работлив лекар можеше да намери своята златна мина в болестите на пациентите си. Колко много шарлатани използваха това обстоятелство — в техните ръце някои болни умираха само затова, защото имаха злато, което щяха да отнесат със себе си, ако оздравееха!... По склона към мисионерската обител крачеше един здраво сложен младеж, чиято светла коса, правилни черти и румени страни издаваха немския му произход, въпреки че беше облечен в удобното мексиканско облекло. Щом достигна мескитовите храсти, които обграждаха Санта Лусия, той спря и се обърна на запад.

Свечеряваше се и слънцето бе започнало да потапя вече ослепителната си жар в сияещата водна шир. В краката му бе разпрострян градът, облян в искряща светлина, и прозорците на старата сграда хвърляха блестящи отражения надалеч.

Той седна в меката трева и така се вдълбочи в тази гледка, че не можа да долови леките стъпки, които се приближаваха към него. Една малка ръка хвана рамото му и една главичка се наведе над него. Той чу думите:

— Добре дошъл, сеньор! Защо не идва толкова време при нас?

— Бях в Сан Франциско, синьорита, където вършех най-различни работи — отвърна той.

— И където напълно забрави сеньор Карлос заедно с неговата бедна малка Анита!

— Забравил ли съм ги? Пор диос [\[23\]](#), не, хиляди пъти не! Анита, как бих могъл някога да ви забравя?

Тя седна без всякаква предвзетост до него.

— Наистина ли мислите за мене, сеньор Едуардо?

— Анита, моля те, изговаряй името ми както си е на немски, слушам го с такова удоволствие от устата ти. И не питай дали съм мислил за вас! Кой се погрижи за мене, когато дойдох тук без петак в джоба си, обран от престъпници, кой друг, ако не баща ти? И кой се грижеше за мене като за син или брат, когато лишенията и

преживените неволи ме хвърлиха болен на легло? Ти и майка ти! И кого друг имам в тази чужда земя, при когото бих могъл да отида и с когото бих могъл да се посъветвам, освен вас? Анита, никога няма да ви забравя!

— Наистина ли, Едуард?

— Да — отвърна той простичко, като хвана ръката ѝ и я погледна открито в очите.

— Дори и тогава, когато се завърнеш в родината?

— Дори и тогава! Казах ти, Анита, че няма да се върна без тебе в родината, забрави ли го вече?

— Не — отговори тя.

— Или лъчите на съчувствието ти озаряват сега някой друг?

— Някой друг ли? Че кой може да бъде той?

— Лекарят на горния етаж, доктор Уайт.

— Той ли? — попита тя провлачено. — Та кой ли би искал да бъде слънце за този кльощав мастър Хинино! Поне що се отнася до мене, бих го оставила на тъмно колкото си иска!

— Анита, истина ли е това? — извика младият човек.

— Защо не ми вярваш?

— Защото знам, че те преследва на всяка крачка и защото родителите ти се радват, когато ви дойде на гости.

— Вярно е, че върви подир мен, но бъди сигурен, че го отбягвам винаги, когато е възможно. Вярно е, че и татко е в добри отношения с него; той толкова му е говорил за огромното си състояние и за това, че иска да се върне с нас в родината, в Германия, щом напечели достатъчно пари!

— В Германия? Нима баща ти иска да се връща в родината?

— Да. След като Санта Лусия се превърна в общежитие за кого ли не, тук вече не му харесва. Но ние сме бедни, а татко е твърде стар, за да може да спечели толкова, че да успеем да се махнем оттук, и ето че...

— И ето че...

— И ето че той се замисля, че един заможен зет би могъл да осъществи желанието му.

Едуард мълча известно време. После попита:

— А баща ти би ли те дал на доктора?

— Да. Но аз и майка ми не можем да го понасяме.

— А мене понасяте ли ме?

Тя кимна. Сега той хвана и другата ѝ ръка и каза:

— Винаги ми се е струвало, че сме родени един за друг. И ти си толкова нежна и добра, и аз бих желал да бъда винаги при тебе. Мога ли да кажа тези думи на майка ти, която не може да понася онзи лекар горе?

— Да.

— Сега веднага?

— Сега веднага!

— Тогава ела!

Той стана и тя го последва. Минаха заедно през портата и прекосиха двора в посока към вратата, зад която беше жилището на Вернерови. Още от коридора дочуха твърд и остър глас, който говореше настоятелно.

— Докторът е вътре — обади се Анита.

— Ела, ще влезем в кухнята и ще чакаме, докато си отиде! Влязоха в кухнята, откъдето можеха да чуват всяка дума от разговора между Уайт и нейните родители.

— По дяволите, мастър Карлос, да не би да мислите, че не мога да развържа кесията си? — попита докторът. — Медицината е много по-доходна от най-богатата мина горе в планините и щом събера достатъчно пари, тръгваме оттук за Ню Йорк или Филаделфия, а оттам и още по-надалече, накъдето искате. Имате ли нещо против?

— Хмм, какво ли мога да имам против, само да знаех, че ще удържите на думата си!

— Проклятие! Да не ме смятате за лъжец?

— Не. Не сте ми дали още повод за това. Но в последно време добрата стара Калифорния е твърде подходящо място, където човек може да стане недоверчив или поне предпазлив.

— Тогава ще ви дам гаранция! Не бих могъл да продължавам работата си повече без жена, а вашата дъщеря има дяволски пленително лице и ми се струва, че я обичам извънредно много. Дайте ми я за жена и ви уверявам, че ще я направя мой книговодител и ще ѝ възложа дори да се занимава с касата. Това не ви ли стига?

— Хмм, да. Но говорихте ли вече с момичето?

— Не съм, но ми се струва излишно. Доктор Уайт е такъв мъж, който винаги ще получи момичето, което пожелае, а и тя в никой

случай няма да се възпротиви срещу вашата воля.

— Това може и да е така, но ми се струва, че при един толкова важен въпрос тя също трябва да има право на собствена воля и желание, независимо че аз съм «за». Но ако тя е против, нищо няма да стане. И така, поговорете първо с нея, докторе, и тогава елате пак!

— Добре, отивам веднага, нямам много време за губене за такива неща, горе ме чакат двадесет и един пациенти, които ми създават сума работа. Къде е тя?

— Не знам, може би навън пред портата.

— Добре! Ще трябва да я намеря. Ще я потърся.

Той се обърна към вратата, но спря изненадан, защото пред него стояха Анита и Едуард, които бяха излезли в този момент от кухнята.

— Тази, която търсите, е тук, мастър доктор — обади се младият човек, — а работата, по която искате да говорите с нея, няма да ви отнеме много време.

— Защо, какво искате да кажете, сеньор Едуард? — попита Уайт, който добре познаваше съперника си, защото го беше срещал едва ли не ежедневно при родителите на Анита.

— Искам да кажа, че сте закъснели, тъй като току-що се разбрахме с Анита. Тя няма желание да стане госпожа Уайт, а по-скоро иска да опита с мене.

— Вярно ли е това, Анита? — Вернер стана от стола си от изненада, като хвърли угасналата си цигара настрани.

— Да, татко. Или не ти е приятно?

— Приятно ли? О, би ми било приятно, защото аз самият обичам този младеж, но какво ще правите с тази гола любов в една страна, където всеки път и пътека са покрити с лъскави долари? Сеньор Едуардо е още млад, би могъл да постигне нещо в живота, ако не се обвърже преждевременно с някое момиче. А докторът вече отдавна знае какво има и какво може, там е разликата, Анита, той ще дойде с нас в Германия и...

— И Едуард ще дойде — прекъсна го момичето, — той иска...

— Ще може ли? За това е необходимо нещо повече от добра воля.

— Сеньор Карлос — обади се Едуард, — сега не е моментът да говорим както трябва. Но кажете ми поне искрено: ще ми дадете ли Анита за жена, ако не съм толкова беден, колкото сега?

— Да.

— А колко би трябвало да имам?

— Хмм, не е лесно да се каже. Колкото повече, толкова по-добре. Но поне би трябвало да е достатъчно, за да стигнем до нашата родина и да можем там да купим някой малък чифлик.

— А ще ми дадете ли време да спечеля толкова?

— Време ли? Колко ще ви е необходимо?

— Шест месеца!

— Хмм, това не е прекалено дълго. Какво ще кажете, докторе?

— По дяволите, това съвсем прилича на обикновен делови гешефт, разрешете да участвам в него!

— Дори трябва да участвате!

— Тогава ще ви направя едно предложение, мастър Карлос!

— Какво предложение?

— Мистър Едуардо, искате да отидете горе в мините, нали? — попита той подигравателно, като се обърна към младия човек.

— Да, така е.

— Е, сър, даваме ви шест месеца срок. Ако дотогава се върнете с три хиляди долара, мис Анита ще бъде ваша и аз няма да кажа нито дума. Но ако не се върнете в този срок или се върнете с по-малко пари, тогава мис Анита е моя. Съгласен ли сте, мастър Карлос?

— Напълно, но при условие, че наистина притежавате онова, за което ми говорихте!

— Бъдете спокоен. Значи се разбрахме. Гуд бай, трябва да вървя при моите болни от треска.

* * *

Изминаха няколко месеца и пак един млад човек изкачваше склона към мисионерската обител; той също така се обърна при мескитовите храсти, за да погледа пейзажа наоколо, но това не беше Едуард, въпреки че уговорените шест месеца щяха да изтекат след няколко дена. Този човек беше непознат.

След като очите му се наситиха на разкрилата се пред него гледка, той мина през портата, прекоси двора и на входа към страничното крило срещна Анита. Попита я:

— Сеньорита, бихте ли ми казали, дали мога да намеря тук доктор Уайт?

— Той живее тук. Качете се нагоре до тавана, там ще видите неговата болница, а той сигурно е вътре.

Младежът последва указанията ѝ и се заизкачва нагоре, докато стигна тавана, където видя два реда легла, между които се движеше докторът. Самото помещение беше твърде тъмно, а тъй като и навън беше започнало да се стъмнява, предметите не можеха вече да се различават добре.

Уайт забеляза непознатия и се приближи.

— Какво ще желаете, сеньор? — попита той.

Младежът наостри уши при звука на гласа му и го запита с едва сдържано вълнение:

— Вие ли сте мастър Уайт, сър, докторът?

— Да.

— Фармацевт съм, опитах се да изкопая щастието си от земята на Калифорния, но не намерих нищо, после отидох в посредническото бюро, за да си търся някаква работа. Там ми казаха, че се нуждаете от болногледач, и затова дойдох при вас да проверя дали мястото е все още свободно.

— Свободно е. В кой град и в каква аптека сте работили?

— Хмм — отвърна непознатият замислено, след което набързо изброи няколко имена, но съвсем явно и нарочно отчетливо произнесе последното име: — В Ню Йорк, Питсбърг, Синсинати и накрая в Норфок, Северна Каролина, при мастър Кливлънд.

— В Норфок при мастър Клив...

Уайт бързо се приближи, за да разгледа по-добре лицето на непознатия, след което уплашено отстъпи назад:

— Всички дяволи, проклетият нем... исках да кажа мастър Громан, който заедно с мене там... Но елате долу в жилището ми, сър! Наистина се радвам безкрайно да намеря в тази затънтена местност така неочаквано един колега, с когото съм работил заедно на едно и също място!

Той не можа да забележи двусмислената усмивка на другия, слезе на по-долния етаж, където прекрачи прага на една стая и запали осветлението. Очевидно малкото помещение му служеше едновременно за спалня и всекидневна.

— Така, а сега седнете и разказвайте! Какво ново има в Норфок, откакто заминах? Имах си малка разправия с шефа, поради което се бях ядосал и напуснах без предизвестие. Надявам се, че старият мастър Кливлънд се чувства добре!

— Добре ли? Той изобщо престана да се чувства. След като заминахте, по непонятен начин от касата му изчезнаха всички ценни книжа, които бяха съхранявани много добре. Така човекът беше разорен, не можа да го преживее и умря.

— Как е възможно! Какво разправяте! Хмм, старият никога не е бил много добре финансово и криеше положението си от всички. Затова ми се струва твърде възможно изчезването на касата да е един малък трик от негова страна. Не бива да се учудвате, че можах да се установя тук като лекар. Тук никой не те пита за дипломата ти, а тази работа те храни добре. И така, идвате за мястото?

— Да. Но кажете ми, Деър, откъде се добрахте до средствата, с които открихте тази болница, и защо сте променили истинското си име?

— Хмм, тези средства спечелих горе в мините, а името си промених, защото Уайт звучи по учено от Деър. Но да се върнем пак на вашата работа. Ще получите мястото, но при условие, че не ми дадете повод да се оплаквам от вас. Ако се сработим добре, възможно е дори да станете моята дясна ръка или даже мой съдружник.

— А има ли къде да живея?

— Все ще се нареди нещо. И така, съгласен ли сте?

— Естествено!

— Готово, ето ви ръката ми!

— Няма да се оплаквате от мене. Животът достатъчно ме е подхвърлял насам-натам, така че и аз самият не си спомням с голямо удоволствие за миналото.

Громан беше назначен и Уайт постепенно го посвети във всички тайни на болничното управление. Докторът се видя просто принуден да го назначи, но скоро се успокои, като забеляза, че неговият асистент намираше за естествени дори онези неща, които предпазливо трябваше да се пазят да не станат достояние на обществеността.

Сега Уайт имаше повече свободно време и той го използваше, като посещаваше често сеньор Карлос; с хитра пресметливост беше успял да спечели доверието му. А бащата не се съобразяваше ни най-

малко с факта, че лекарят беше с много години по-възрастен от дъщеря му и освен това имаше такъв характер и маниери, които биха отблъснали всеки.

Най-сетне изминаха и шестте месеца, без да се появи Едуард. Анита не се безпокоеше много от това, че от Едуард нямаше нито писмо, нито някакво друго известие, тя знаеше, че пощенската връзка с мините беше крайно несъвършена и се намираше почти изцяло в частни ръце, така че никога не можеше да се разчита на получаването на някое писмо. Често се случваше дори хората, които бяха натоварени с пренасянето на писмата и паричните суми да бъдат нападани по пътя, ограбвани и убивани или пък самите те избягваха с някой параход заедно с поверените им пари.

Днес беше последната вечер от срока, а Едуард все още не се връщаше. Момичето бе обхванато от страшно безпокойство, което не му даваше мира. Състоянието на доктора беше същото. Досега всички шансове бяха на негова страна, но съперникът му можеше да се появи всеки момент, а това... Това трябваше да бъде предотвратено. Той повери пациентите си на асистента и напусна сградата.

Болните бяха много доволни от назначаването на Громан, защото той беше за тях като ангел-пазител. Докато пред доктора се показваше напълно покорен и без собствена воля, зад гърба му действаше както си искаше и беше убеден, че не един от пациентите, осъдени от Уайт на смърт, му дължеше живота и имуществото си...

Разказвачът нарочно направи малка пауза, докато си запали нова пура. След това отново продължи мисълта си:

— И така, вече ви казах, че доктор Уайт беше оставил болните на асистента си и беше излязъл. От безпокойство не можеше да стои на едно място, въпреки че бе настъпила вечерта от последния ден и от шестмесечния срок бяха останали само няколко часа. Съперникът му все още можеше да дойде. Нещо го влечеше към града и към гарата, където искаше да посрещне последния вечерен влак от мините, който скоро трябваше да дойде.

Не мина много време и влакът пристигна; и кой мислите, че слезе? Мистър Едуард, който все пак идваше навреме. Когато се намираше вече долу пред вагона, той се обърна и се сбогува с някого, който се намираше още в купето. После си тръгна. Уайт взе бързо решение, приближи се до него и му каза:

— Наистина, ето че все пак пристигнахте! Вече си мислехме, че няма да спазите срока. Сега най-важното е дали сте имали щастието да намерите злато.

— Щастието ми надхвърли всички очаквания, надхвърли ги — гласеше радостният отговор.

— Имате ли три хиляди долара?

— Много повече!

— Просто да не повярваш! Други работят с години в мините и рискуват здравето и живота си, без да намерят нищо, а вие отивате само за няколко месеца и се връщате здрав и богат! Но това не може да се промени и аз трябва да отстъпя. Оттук направо към Санта Лусия ли отивате?

— Да.

— И аз. Да вървим заедно. Елате!

Двамата се отдалечиха, без Уайт да обърне внимание на човека, с когото Едуард се беше сбогувал преди малко и който междувременно също беше слязъл. Едуард изпитваше силно желание да отиде при Анита и да я освободи от тревогата, която положително изпитваше, затова бързаше много. Но все пак най-напред искаше да купи някои неща, които го забавиха толкова, че когато градът остана зад тях, вече се беше стъмнило. Сега Уайт можеше незабелязано от своя спътник да измъкне от джоба си револвер и да му свали предпазителя.

— Значи имавте щастие, а? — попита той. — Кой можеше да предположи! Е, сега наистина останах с пръст в устата, защото вие печелите играта. Сам ли работихте в мините, или имавте колеги?

— Сам.

— Какво? Но вие нищо не разбирате от тази работа! Тогава наистина е било голямо щастие, някакъв изключителен случай, че сте попаднали веднага на място, където е имало златни залежи.

— Не беше нито късмет, нито случайност, защото това място ми беше показано.

— Показано? Невъзможно! На нито един дигър ^[24] и през ум няма да му мине да издаде такова находище.

— Но този, който ми го показа, не беше златотърсач.

— А какъв беше?

— Индианец.

— Наистина ли? Но това е твърде странно. Вярно е, има индианци, които знаят къде се намира злато, но никога няма да им дойде на ум да го издадат на някой бял.

— Този индианец не се нуждаеше от злато; това беше един велик и прочут вожд на апачите.

— Как се казваше?

— Инчу-чуна.

— Всички дяволи! Инчу-чуна! А как се срещнахте с него?

— Чрез един бял ловец, негов приятел, с когото бяха заедно при златните мини.

— Как се казваше той?

— Олд Файърхенд.

— А-а...

Безобидният Едуард изобщо не забеляза какво впечатление направиха на Уайт тези две имена. Той продължи да говори непринудено:

— Срещнах Олд Файърхенд съвсем случайно. Разпита ме кой съм, откъде съм и как живея, защото навярно беше разбрал, че не съм златотърсач и че мястото ми не е в мините. Разказах му всичко най-откровено, а, разбира се, и това, че съм дошъл, за да спечеля три хиляди долара за шест месеца. Отначало ми се изсмя, после стана сериозен и ми каза, че ще доведе някакъв човек, който вероятно щял да ми даде добър съвет. На другия ден дойде Инчу-чуна, който ме загледа така проникателно, като че ли искаше да надникне в най-съкровените ми мисли, после мълчаливо кимна на своя бял брат и аз трябваше да тръгна с тях. Скитахме се и се катерихме наоколо през целия ден. Инчу-чуна навсякъде разглеждаше внимателно земята и скалите. Най-после, вече беше започнало да се свечерява, той спря на едно място и каза:

— Моят млад брат трябва да копае тук, но сам, без никой друг; тук ще намери нъгитс и златен прах.

— Откупих въпросния клейм ^[25] и започнах да копая. Инчу-чуна имаше право — намерих златни зърна. Трябваше да се пазя много от другите златотърсачи и да крия намереното, защото в по-голямата си част те са разбойници и може би щяха да ми се случат много лоши неща, ако в последните дни не се беше появил отново Олд Файърхенд, за да разбере дали съм имал щастие.

— Пак ли беше заедно с Инчу-чуна?

— Не. Бяха се разделили за известно време, защото той искаше първо да посети Сакраменто, а после да отиде и до Сан Франциско. Остана при мене, докато напуснах мините, като се грижеше да не бъда безпокоен от другите златотърсачи. След това двамата пътувахме до тук.

— Значи заедно сте пътували до тук?

— Естествено! Бяхме в един и същ вагон.

— Когато слизахте, поговорихте с някого от вагона — той ли беше?

— Да. Не слезе веднага с мене, защото имаше да говори още нещо с един друг негов спътник. Казах му «довиждане» и го помолих да не забрави обещанието си.

— Какво обещание?

— Обеща ми, че утре ще ме посети в Санта Лусия.

— Хайде бе! Наистина ли?

— Да — отвърна Едуард, който не можа да види каква възбуда беше обзела доктора. Последният едва съумяваше да се овладее. Той се осведоми припряно:

— А ще можете ли да докажете, че притежавате трите хиляди долара? Ще трябва, разбира се, да ги покажете още тази вечер!

— Мога да ги покажа. Всичкия златен прах превърнах в ценни книжа, които нося у себе си.

При тези думи Уайт се спря, сложи пръста си на спусъка на револвера и каза:

— Знаете ли, късметът ви да срещнете Олд Файърхенд и Инчу-чуна е голям, обаче много, много по-голяма е глупостта ви да ми разкажете всичко това!

— Защо да е глупост?

— Защото няма да видите нито момичето, нито парите. Веднага ще разберете защо!

В следващия миг се разнесе изстрел и Едуард рухна на земята, където остана да лежи, без да се помръдне повече. Уайт го вдигна, отнесе го малко настрани от пътя и го захвърли на земята. Мислеше засега да го остави там, а късно през нощта да го зарови някъде; преди всичко обаче трябваше да му изпразни джобовете. Тъкмо се канеше да се залови с тази работа, когато дочу стъпки, които бързо приближаваха.

Докторът побърза да се отдалечи, за да не бъде забелязан тук. Мъртвецът лежеше на скрито място и той можеше и по-късно да му прибере парите. Не си направи труда да се върне в жилището си, а се запъти направо към Вернер, за да може точно в 12 часа да предяви претенциите си.

* * *

Междувременно Олд Файърхенд беше отишъл от гарата в града. Беше потърсил странноприемница и беше получил хубава стая. Но нещо не го свърташе в помещението. Ето защо тръгна да се разхожда бавно из улиците. Замисли се за Едуард, на когото беше обещал да го посети на следния ден, и реши веднага да попита за пътя към мисионерската обител. Показаха му го и той съвсем непреднамерено излезе извън града и се отправи към местността на Санта Лусия. Беше започнало да се смрачава.

Вечерта беше великолепна. Олд Файърхенд вървеше, потънал в мислите си. Наоколо цареше тишината на дивата природа. Само отдалече долиташе приглушеният шум от града. Внезапно спокойствието на нощта бе нарушено от рязък звук — разнесе се изстрел. Това стана в момента, когато Олд Файърхенд се канеше вече да се връща. Сега обаче той се втурна бързо напред към мястото, откъдето се беше разнесъл изстрелът. Там спря и се ослуша. Стори му се, че някой се отдалечаваше тихо. Потърси наоколо по земята дали няма някъде паднал човек, но не можа да намери нищо. Но ето че отстрани се дочу болезнен стон. Той се отправи по посока на звука и намери Едуард, който се беше полуизправил и притискаше с ръце сърдечната си област.

— Ти ли си? — попита той изплашено, като го позна въпреки тъмнината.

— Да — отвърна Едуард тихо.

— Ранен ли си?

— Да... в сърцето... право в сърцето.

Беше му трудно да говори, задъхваше се.

— В сърцето ли? Не е възможно! — каза Олд Файърхенд. — Ако са те улучили в сърцето, щеше да си вече мъртъв. Стой спокойно! Ще

те прегледам.

Той разтвори жакета му, жилетката и ризата — никъде нямаше и следа от кръв или от рана! Продължи да търси и като стигна до джоба на гърдите му, го опипа и обясни зарадвано:

— Слава богу! В този джоб си сложил торбичката със златни зърна, които са посрещнали куршума. Ето тук напипвам малката дупка в плата. Изстрелът те е съборил на земята и е нарушил дишането ти, но куршумът е останал в златните зърна. Нали лекарят, твоят съперник, живее ей там, в Санта Лусия?

— Да.

— Ще трябва да те занеса при него. Той ще...

— За Бога, недей!

— Защо?

— Той стреля по мене!

— Ах! С него ли тръгна? Как се казва? Или по-точно, как се казва сега?

— Уайт, доктор Уайт.

— Доктор, лекар! С какви ли неща не се е занимавал този мръсник! Но това ще е последната му професия. Този път ще сложа край на безчинствата му веднъж завинаги!

— Нима го познаваш?

— Много добре! Но сега това не е важно. Важното е как се чувстваш.

— По-добре ми е, дишам вече спокойно.

— Болят ли те гърдите.

— Не много.

— Тогава трябва да видим дали ще можеш да се изправиш и да ходиш. Подпри се на мене!

Опитът се оказа успешен. Той можеше да върви, макар и бавно. Пътьом Едуард предаде разговора, който беше имал с Уайт. Когато стигнаха недалеч от Санта Лусия, той остана скрит малко настрани. Олд Файърхенд го накара да му опише разположението на болницата и се отправи към сградата, за да търси Уайт. Жилището му беше заключено. Тогава той се заизкачва по лошо осветените стълби към тавана, отвори вратата, без да почука. Наоколо бяха леглата на пациентите, а до една малка масичка седеше асистентът. Последният

се изправи, зачуден от това късно посещение. А когато разгледа по-добре посетителя, дори се изплаши.

— Кой сте вие? Какво търсите тук? — попита той.

— Търся доктор Уайт.

— Не е тук. Сигурно е долу при сеньор Вернер.

— А вие кой сте?

— Казвам се Громан и съм неговият асистент.

— Тогава елате малко насам, мистър Громан. Трябва да поразгледам лицето ви.

Той го придърпа към светлината, огледа го и след като строгите му черти придобиха по-благ израз, каза:

— Не ми приличате на подлец.

— И наистина не съм. Винаги съм бил честен човек. Но какво е това странно поведение, сър?

— Ще ви кажа. Чували ли сте името Олд Файърхенд?

— Да.

— Аз съм неговият собственик. Но я ми кажете какво мислите за вашия шеф, доктор Уайт?

— Сър, не знам каква цел преследвате с вашия странен въпрос!

— Е... току-що той извърши опит за убийство.

— Zounds! Не думайте! Сигурен ли сте? Говорете! Къде? Кого?

— Търпение, сър! Ще чуете всичко! Но преди това...

— Преди това ме изслушайте! Всъщност е тайна, но на вас мога да я разкрия. Аз съм детектив.

— Таен полицаи. Като асистент на този доктор Уайт?

— Тъкмо на него! Познавате ли Канада Бил?

— От време на време чувах нещо за него, казваха, че бил един от най-големите мошеници на дълж и шир. Но сега е изчезнал от дълго време.

— Е, добре, изглежда, че така нареченият доктор Уайт е Канада Бил. Ще ви разкажа всичко. Но, сър, кажете ми преди това какво знаете за този опит за убийство!

Олд Файърхенд му разказа как стояха нещата и тогава, без да премълчава нищо, Громан сподели с него следното:

— В такъв случай трябва да съм искрен с вас. По-рано работех като фармацевт и бях назначен при мистър Кливлънд в Норфок, Северна Каролина. Тогава при него постъпи на работа някой си Деър,

който имаше добри препоръки и затова бе назначен. Тези препоръки обаче бяха фалшифицирани, в това успяхме да се убедим по-късно. Скоро се установи, че той разбира от фармация по-малко и от начеващите фармацевти. Между него и шефа се разиграха много сериозни сцени, след което Деър изчезна внезапно, а с него изчезна и съдържанието на касата с цялото състояние на Кливлънд. Обичах шефа си, беше мой благодетел. Загубата го съсипа съвсем. Полицията не намери никаква следа от престъпника и аз реших лично да го издиря. Докато го търсех, попаднах в дирите на други лица, които бяха преследвани като него и които бяха предадени от мен на правосъдието. Това ми създаде добро име в полицията и ме назначиха като детектив. От този момент разполагах вече с по-големи средства от различен характер и с тяхна помощ успях да се добера до някои опорни точки. Продължих разследванията си, докато най-сетне открих сигурна следа, която ме доведе до тук.

— До Уайт?

— Да. Той е онзи Деър.

— Но той трябва да ви е познал!

— Разбира се, но аз така му обясних нещата, че ме назначи — естествено само за да ме накара да мълча. И сега работя като асистент при него, но нито за миг не съм сигурен за живота си. Всеки час очаквам да ме премахне от пътя си по някакъв начин, за да се отърве от един свидетел на миналото си. Едва ли можете да си представите каква бдителност и колко предпазливост се изискват от мене!

— Защо не го обезвредите?

— Как мислите, че мога да го сторя?

— Като го арестувате.

— Не мога, защото нямам никакви доказателства срещу него. Знам, че открадна състоянието на Кливлънд, но нямам улики. Ден и нощ съм го наблюдавал, опитах се да разбуля тайните му, рових се във всяко кътче, което ми беше достъпно. Но от всичко това успях само да разбера, че някога е бил известен като Канада Бил.

— Във всяко кътче, което ви е било достъпно... Там е работата! Той едва ли ще ви остави така достъпни тайните си. При мошеник като него цялата ви хитрост няма да ви помогне много. В такива случаи възелът не се развързва, а се разсича и ние ще направим днес точно това. Надявам се, че ще мога да разчитам на помощта ви?

— О, разбира се, щом се нуждаете от незначителната ми помощ!

— Той има ли шкафове, сандъци, в които още не сте надникнали?

— Да, долу, в частното му жилище.

— Ще се наложи да ни ги поотвори! Можете ли сега да оставите болните сами?

— Да. В момента нямаме тежък случай.

— Тогава елате с мене долу!

Двамата слязоха по стълбите и се отправиха към мястото, където чакаше Едуард. Последният получи указания от Олд Файърхенд как трябва да се държи, след което се насочиха към приземния етаж, където живееше Вернер. Беше точно полунощ.

Прекошиха двора и през коридора достигнаха до кухнята, където някога Едуард беше подслушвал заедно с Анита. И днес кухнята беше празна. Вернер, жена му, дъщеря му и Уайт седяха в стаята. В този момент докторът каза:

— Сеньор Карлос, сега е точно дванадесет. Шестте месеца изтекоха, а Едуард все още не се е върнал. Напомням ви за дадената дума и се надявам, че ще я спазите.

— Ще удържа на думата си — отвърна Вернер — и ще ви дам съгласието си, ако ми докажете, че наистина сте толкова състоятелен, колкото ми бяхте казали.

— Подготвил съм се да ви дам това доказателство. Ето, погледнете тези книжа! Сумите, които ще видите в тях, се пазят в банката. Това достатъчно ли ви е?

Чу се шум от разгръщането на хартия, след което Вернер извика:

— Сеньор доктор, но това е много повече, отколкото можех да очаквам! Вие сте богат човек!

— О, бих могъл да ви докажа, че притежавам много повече, но това е достатъчно. А за да видите какъв внимателен съпруг ще има вашата Анита в мое лице, ще ви покажа ето тези бижута, които ще ѝ подаря още при годежа. Това са само скъпоценни камъни.

Чу се как се отваря касетка, след което се разнесоха възгласи на удивление и възхищение. В този момент Громан се приближи до вратата на кухнята, която бе само притворена, и погледна в стаята. Едва беше хвърлил един поглед, той отскочи назад и прошепна на Олд Файърхенд:

— Слушайте, сър, вече имам онова, от което се нуждаех. Тези скъпоценности са откраднати от мистър Кливлънд. Бяха собственост на жена му, която умря, и след това бяха съхранявани в касата. После изчезнаха заедно с Деър и парите.

В този момент Уайт попита:

— Е, сеньор Карлос, успях ли да ви убедя?

— Да, сеньор. Ела, Анита, и подай ръката си на доктора!

Сега всички в кухнята наостриха уши да чуят какво ще каже Анита.

— Няма да му я подам! — каза тя с решителен глас.

— Ти знаеш, че съм му обещал!

— Ти може да си му обещал, но аз не съм му давала никакво обещание.

— Обещанието си е обещание! — извика Уайт. — Струва ми се, че всяка дъщеря е длъжна да слуша баща си! Едуард не дойде. Вероятно е пропаднал и загинал при мините, а...

Той не можа да продължи, защото Едуард влезе в стаята и каза:

— Дойдох, както виждате. Разбира се, че вие, сеньор Уайт, нямате заслуга за това, че съм още жив!

Анита нададе радостен вик и се втурна към него. Уайт обаче втренчи уплашен поглед в Едуард, като че ли бе видял мъртвец, който внезапно е изскочил от гроба си. В този момент вратата на кухнята се отвори отново и влезе Громан. Пристъпи към масата, посегна към касетката и каза:

— Тези скъпоценности са откраднати от мистър Кливлънд. Конфискувам ги!

— Конфискувате ли ги? — Уайт скочи. — Бих искал да видя онзи, който има смелостта да посегне на личната ми собственост, спечелена с честен труд?

— Аз имам смелостта, защото това не е спечелено с честен труд. Детектив съм и ви заявявам, че сте арестуван, мистър Деър, който сега се нарича Уайт!

Врата се отвори още веднъж. Влезе Олд Файърхенд и каза:

— И Деър не е истинското му име. Вече е имал около сто имена и може би затова е забравил истинското си име. Но най-прочутото му име, спечелило най-лоша слава, е Канада Бил.

— Кой сте вие и какво...

— Обикновено ме наричат Олд Файърхенд.

Сега страхът на мнимия доктор премина направо в ужас. Лицето му придоби пепеляв цвят и той така се олюля, че трябваше да се опре с двете си ръце на масата.

— Олд...Фай...ър...хенд...! — едва произнесоха обезкръвените му треперещи устни.

— Да, Олд Файърхенд! Сега вече сигурно знаеш, че няма да ни се изплъзнеш! Злодеянията ти крещат до небето за възмездие и щеше да е по-добре, ако беше изпратил в сърцето си онзи куршум, с който искаше да убиеш този младеж. Тогава щеше да избегнеш въжето, което ще ти бъде приготвено с моя помощ. Престъпният ти живот отива към края си!

Под въздействието на тези думи сгърченото тяло на Канада Бил се изпъна. Страните му се зачервиха отново и очите му проблеснаха. Той бръкна в джоба си и извика:

— Така ли си мислите? Още не се е стигнало дотам!

— Стигнало се е, дори и револверът няма да ти помогне. Извади си ръката от джоба!

— Вадя я!

Той вдигна ръка, в която проблесна револверът му и го насочи към Олд Файърхенд. Разнесе се изстрел, Олд Файърхенд направи светкавично движение встрани. Куршумът мина покрай него и почти в същия миг юмрукът му се стовари по главата на Канада Бил с такава сила, че той се строполи шумно на земята, където събори няколко стола.

Вернер седеше онемял от уплаха, но затова пък жена му се разпищя.

— Тихо! — заповяда ловецът. — Той е в безсъзнание и повече няма да вреди никому. Донесете въже да го вържем и повикайте полицията! Тя ще се зарадва на такъв улов!

Той вдигна револвера, който беше паднал от ръката на Канада Бил, след което изгубилият съзнание престъпник беше вързан. Последваха въпроси, отговори и обяснения и когато пристигна полицията, претърсиха жилището на престъпника. С помощта на ключовете, които намериха у него, можаха да отворят всичко и откриха толкова много доказателства за престъпните му дела, че смъртната присъда му беше сигурна. Преди всичко имаше много златен прах и

златни зърна, които беше взел от болните златотърсачи в «болницата» си, след като ги беше пратил на оня свят. Налице беше и цялата сума, открадната от мистър Кливлънд, което можеше да се докаже и по направените от самия него бележки.

Арестуваният не можа да дойде в съзнание, докато претърсваха жилището му, и затова беше откаран в това състояние. Когато по-късно дойде на себе си в ареста, започна да крещи и да беснее. Юмручният удар на Олд Файърхенд бе предизвикал мозъчно сътресение, така че той изобщо не можа да възвърне нормалното си състояние. Ден и нощ се бореше с призраците на онези, които беше обрал или убил, и държанието му стана толкова опасно, че трябваше да му сложат усмирителна риза. Буйната му лудост не го напусна, докато един ден не го намериха мъртъв с пяна на уста. Това е! Моята история приключи и сега знаете, мешърс, къде и как свърши Канада Бил.

Под впечатлението от разказа слушателите стояха безмълвни още дълго време. Погледите на всички неволно се бяха отправили към Колорадеца. Той беше извадил закривения си нож и със силната си ръка дълбаеше два кръстосани белега върху приклада на старата си карабина.

Информация за текста

© 1979 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
1895

Източник: <http://bezmonitor.com>]

Издание:

Карл Май. Говорящата кожа. Разкази

Издателство «Отечество», 1979

Второ издание

Редактор: Сийка Рачева

Редактор на издателството: Люба Мутафова

Художник: Христо Алексиев

Художествен редактор: Йова Чолакова

Технически редактор: Петър Балавесов

Коректори: Мина Дончева, Албена Янкова

Karl May. Ausgewählte Erzählungen aus den Bänden: «Halbblut», «Das Zaubерwasser», «Kapitän Kaiman», «Old Firehand», herausgegeben von Dr. E. A. Schmid. Karl May Verlag, Bamberg, 1955

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/14223>

Последна редакция: 2009-10-18 13:20:00

notes

Запад — имат се предвид «нецивилизованите» земи на САЩ по онова време. Б. пр.

Селфмейдмен — (англ.) Човек, издигнал се до добро положение благодарение изключително на собствените си сили и умение. Б. пр.

Сайлънс — (англ.) тишина. Б. пр.

Cheer up — (англ.) Каква радост! Б. пр.

Хикория — вид кораво дърво растящо в Америка. Б. пр.

6

Ероу — (англ.) стрела.

Coteau du Missouri — (фр.) хълмовете по Мисури или Мисурийско плато. Б. пр.

Скунк — (инд. — англ.) дребно животно от Сев. Америка с остра неприятна миризма Б. пр.

Three cards monte — хазартна игра на карти от мексикански произход, която се играе с три карти, едната от които е фигурна.

Monte — испано-амепиканска хазартна игра с 45 карти. Б. пр.

Heigh-day (Hayday) — (англ.) възкликание на радост и удивление.
Б. пр.

Нова Шотландия — област в югоисточна Канада.

Лойър — (англ.) адвокат. Б. пр.

Heigh-ho — (англ.) израз на неодобрение и досада. Б. пр.

Good luck — (англ.) акво щастие, късмет. Б. пр.

By god — (англ.) В името на Бога.

Чарлз Линч — плантатор от южните щати, популяризировал жестоката саморазправа под името «съдът на Линч».

All devils — по дяволите! Б. пр.

Скватер — (англ.) Колонист заграбил земи.

Американски пионери — първите ловци, земеделци, трапери, дървари, които навлизили в т.н. «нецивилизовани райони». Б. пр.

Цитат от баладата на Шилер «Жертвите на Ибик». Б. пр.

Рийл, хорнпайп, фенденгоу — весели шотландски, английски и испански танци. Б. пр.

Пор диос! — (англ) За бога! Б. пр.

Дигър — (англ.) копач, тук златотърсач. Б. пр.

Клейм — (англ.) участък от земя за рудна разработка. Б. пр.

- [Карл Май](#)
 - [Първа глава](#)
 - [Втора глава](#)
 - [Трета глава](#)
 - [Четвърта глава](#)
 - [Пета глава](#)
 - [Шеста глава](#)
 - [Седма глава](#)
 - [Осма глава](#)
 - [Девета глава](#)
 - [Десета глава](#)
 - [info](#)
 -
-

Карл Май
Капитан Кайман

Първа глава

Мис Адмирал

От каретата, която спря пред къщата на бижутера Тиме, леко скочи висок мъж. Силната светлина от витрината падна върху мъжествено красивите и остри черти на лицето му. Леко извитият нос и грижливо поддържаната черна, остра брадичка събуждаха предположението, че той е французин или италианец. Докато прекрачваше прага на магазина, той подвижна на слугата си:

— Марк, ще се върнеш с каретата в хотела и ще изчакаш завръщането ми!

— Разбира се, господин граф! — отвърна Марк Летрие, след което се обърна към кочияша със самодоволна усмивка: — Толкоз по-добре за мен! Поне веднъж ще мога да заема мястото на милостивия господар.

Той се шмугна във вътрешността на каретата и тъкмо се нахрани да се разположи удобно на задната седалка, когато забеляза за свое учудване, че някой го беше изпреварил вече откъм другата страна.

— Как се осмелявате? — скара се той на нахалника. — Веднага се омитайте от каретата, иначе ще ви помогна!

— Ах!

Само този звук беше отговорът; той прозвуча особено остро и съскащо, като че ли някоя дива котка приготвяше гъвкавите си крайници за скок. Изглежда, че Марк познаваше този заплашителен тон, защото се отдръпна смаян от вратичката на каретата.

— Боже милостиви! Нима наистина сте вие?... Обзе го странна потиснатост и млъкна.

— Хайде на борда! Вдигай платната, Марк Летрие! — просъска гласът кратко и заповеднически.

В следващия миг Марк седеше на капрата до кочияша. Каретата потегли. Вътре непознатият се беше облегал назад върху възглавниците и мълчеше, докато достигнаха хотела, в който беше отседнал виконт Франсоа дьо Бретини. Непознатият скочи на земята, без да изчака спирането на каретата, подхвърли грубо на слугата на

графа едно «ела горе!» и влезе във фойето на хотела, където веднага бе посрещнат от един прислужник.

— Готов ли е апартаментът, който ангажирах?

— Разбира се, милостиви господарю! Моля за разрешение да ви заведа.

Като стигнаха горе, непознатият си поръча обилна вечеря и прибави, че ще го обслужва Марк.

Марк беше установил със смайване, че стаите на нахалника се намираха точно до помещенията, заети от неговия господар. Беше застанал наблизко и чакаше свит, когато едно махване с ръка го накара да се приближи. Докато прислужникът се отдалечаваше, загадъчният гост хвърли мантията си и се изправи пред Марк Летрие със скръстени на гърдите ръце.

— Е?

Марк го погледна страхливо в очите, където горяха властни пламъчета. Двамата, застанали един срещу друг, образуваха странна двойка. Бяха средни на ръст. Непознатият беше строен, гъвкав, с живи движения, а напълно безбрадото му лице, макар и нежно, издаваше добро здраве. Марк пък беше по-широкоплещест, с по-бавни, като че замислени движения, със загоряло от слънцето лице, късо подстригани гъсти бакенбарди и гладко избръсната брадичка. Погледът му обаче беше неспокоен и блуждаещ.

— Харесва ли ти на сушата?

Марк Летрие сви рамене. Не знаеше какво се крие зад този въпрос.

— Но нали можеше да приказваш преди, когато искаше да играеш ролята на милостивия господар!

— Мадмоазел Клерон, аз съм...

Едно заповедническо движение на ръката на непознатия го накара да замлъкне.

— Мадмоазел Клерон е в открито море или кой знае къде. Аз съм шевалие Дьо Сакар, запомни това! Как се чувства твоят господар, виконтът?

— Благодаря, милостивият господар е добре.

— Така си и мислех. Господин капитанът се е залостил чудесно на котва, докато екипажът му се измъчва с тежка работа в открито море,

та му пращят кокалите. Някой път ще го вържа за въжетата така, че да се поостърже в мидите, облепили кила. А сега искам да ям!

Летрие се измъкна безмълвно през вратата и започна да обслужва шевалие Дьо Сакар с най-голямо усърдие и любезност.

Междувременно виконтът се завърна, но не завари Марк в апартамента си и задърпа звънеца. Едва след неколkokратно позвъняване слугата се появи. В ръцете си носеше препълнена табла за сервиране, а видът му беше делови и угрижен.

— Марк, напоследък ме занемаряваш най-безотговорно! Ако това продължава, ще се наложи пътищата ни да се разделят!

Летрие остави товара си и избърса потта от челото и страните си.

— Господин виконт, нямам нищо против, ама абсолютно нищо против, ако ме уволните. Защото, каквото е положението на нещата понастоящем тук, трябва да очакваме дяволски насрещен вятър. Не можах да дойда, защото трябваше да издувам платна нагоре и надолу по стълбите, също като някоя шхуна, натоварена с абанос, подгонена от английските морски плъхове!

— Не е било нужно, Марк. Нали знаеш, че обикновено, когато е много късно, хапвам нещо съвсем малко. Събуй ми ботушите и ми подай халата!

— Моля за извинение милостивия господар, но сега нямам време.

— Нямах време ли? — учуди се Бретини. — Човече, да не си мръднал?

— Що се касае до разсъдъка ми, господин виконт, мога да кажа, че целият се намира на кораба ми в прекрасно състояние, въпреки че никак не би ме учудило, ако бях изгубил една част от него зад борда. Вечерята ви, милостиви господарю, не ме измори. Но трябва да обслужа и още един!

— И още един ли? Ти да го обслужиш? Наистина започвам да се страхувам за душевното ти състояние.

— Душевното ми състояние е добро, милостиви господарю. Не се боя за него, а за вас! Защото другият, по-скоро другата... Той беше прекъснат; чу се звънец.

— Ето ви на, господин виконт! Тя звъни, трябва да тръгвам! Той грабна подноса и се накани бързо да напусне стаята. Но Бретини го задържа.

— Ама какво значи това? Да не би...

— Точно така... ах, да, та аз още изобщо не съм ви казал, че тя е тук! Тя...

Отново беше прекъснат.

— Марк! — разнесе се ясен и остър глас от близката врата, отворена към коридора.

Щом чу този глас, Бретини отстъпи няколко крачки назад.

— Всички дяволи! — извика той, като пребледня. — Това е... или сетивата ме лъжат... това не може да бъде друг освен Клерон!

— Наистина това е мис Адмирал, милос... Той не можа да довърши изречението си. Силен удар го отхвърли настрана.

— Така, това беше за «мис Адмирал», щом като не можеш да запомниш, че съм шевалие Дьо Сакар! — разнесе се гневен глас. — Запилявай се да си гледаш работата! Или трябва да чакам яденето, докато ти пожелаеш, а?

Слугата остави парчетата от строшените съдове на земята и изчезна през вратата. Непознатият застана пред виконта с двусмислена усмивка на лицето.

— Ще разрешите ли на шевалие Дьо Сакар да покани на вечеря господин Дьо Бретини?

— Клерон! Нима е истина, че те виждам тук? Тъкмо се канех да... мислех да... мислех, че си в... аз... аз...

— Достатъчно засега, господин виконт! Виждам, че радостта от така добре удалата ми се изненада ви е отнела възможността да говорите. Елате в стаята ми, където ще имате всички условия да си възвърнете загубеното самообладание!

С властен жест на ръката той посочи към вратата. Бретини се подчини на тази покана и пристъпи в съседната стая, където Марк полагаше енергични усилия да компенсира пропуснатото. Непознатият огледа трапезата с бърз поглед.

— Марк, сега можеш да си отидеш! Ще позвъня, ако имам нужда от тебе.

Летрие се отдалечи и двамата седнаха един срещу друг.

— Яжте, виконте! — обади се шевалие Дьо Сакар. — Вашите нерви се нуждаят от подкрепяне.

Не беше възможно да се устои на искрящия поглед на черните му очи. Бретини посегна към приборите си, без да възрази нито дума. Настъпи продължителна пауза, през време на която се долавяше само

потракването на чиниите и шумът от вилиците и ножовете. Изглеждаше, че виконтът бе напълно лишен от способността да говори; не повдигаше очи от чинията и избягваше да срещне погледа на седналия срещу него човек. Най-сетне шевалие Дьо Сакар захвърли кърпата си за хранене на масата и се облегна удобно в широките възглавници на креслото си. Бретини последва примера му и се осмели да зададе въпроса:

— Клерон, какво означава идването ти тук?

— Нито повече, нито по-малко от твоето идване.

— Ти си боцман на «L'Horrible». Мястото ти е на кораба!

— Ти си капитан на «L'Horrible» и мястото ти е на палубата му!

— Предадох ти командването му, защото, както ти е известно, имам работа в Хамбург.

— Поех командването, защото не можех да повярвам, че пътуването ти ще се проточи и превърне в увеселително пътешествие. За това ти липсва моето разрешение.

— Казвам ти, че не беше увеселително пътешествие; напротив, дяволски трудна работа беше да измъкна парите от застрахователното дружество за... спасяването... на останките от брига. Въпреки всичко считам този номер за най-добрия през целия ми живот. Първо изклахме всички тези проклетите моряци от търговския флот, а после завлякохме пленения и ограбен кораб към Баия и казахме, че сме намерили тези останки безстопанствени в морето, а накрая оцетените корабоприитежатели от Хамбург ми броиха и пари на всичко отгоре... за нашите... усилия!

— Жалко само, че пилееш тези хубави пари на сушата в съмнителни компании; парите за работата на всички наши хора, които прибра в джоба си. Но, скъпи мой, ти си останал вече на сухо, знам това съвсем сигурно. Твоята наистина добре подстригана и грижливо поддържана брада, изглежда, ти е помогнала с успех при твоите скъпоструващи приключения. Впрочем, беше доста дръзко да промениш външността си толкова малко; колко лесно може някой да познае в твое лице капитан Кайман, докато се скиташ така из страната!

— Стига подигравки! Разбира се, че не предприех това опасно пътуване из Стария свят, за да вдигна веднага платна от Хамбург в обратна посока. Освен това знам, че «L'Horrible» се намира в сигурни ръце.

— Е, сега се намирам тук, за да ти докажа, че нашият хубав кораб не се е намирал при мене в «сигурни ръце».

— Какво искаш да кажеш? — попита Бретини, като вдигна бързо глава.

— Писа ми от Хамбург да изпращам чековете на сегашния ти адрес, нали?

— Разбира се!

— Получи един, нали? Виконтът кимна.

— Следващият не пристигна, така ли?

— Така е! Това ме постави в големи затруднения.

— Съвсем понятно при този разгулен живот, който водиш тук!

— Как успя да...

Шевалие Дьо Сакар се изсмя пренебрежително.

— Направил ли си някога нещо, за което да не съм научила? Но сега ще трябва вече много да се ограничиш, ако не искаш да умреш от глад!

— Какво искаш да кажеш?

— Точно това, което казвам. Това е доказателството за твърдението ми, че «L'Horrible» се е намирал в лоши ръце.

— Говориш с недомлъвки! — каза Бретини, като повиши тон и преbledня. — Жено! Какво се е случило?

— Плениха кораба ни.

Тези думи бяха изговорени така спокойно, толкова равнодушно, обаче предизвикаха у виконта страшна реакция. Той скочи от мястото си като изхвърлен от пружина; кръвта се отдръпна още повече от страните му, очите му застрашаваха да изскочат от орбитите си и той успя да повтори само на срички с угаснал глас: пленили... са... ко-ра-ба ни?!

— Плениха го, да! Всичко загубихме, всичко! Не ни остана нито гвоздей, нито дъсчица от нашия великолепен «L'Horrible». А и никой от екипажа не оцеля, за да ти съобщи това, освен аз! Сега вече знаеш защо другите пари не пристигнаха.

Бретини се отпусна безсилно на стола си и остана така няколко минути неподвижен. После посегна с трепереща ръка към чашата си, изля съдържанието ѝ в гърлото си наведнъж, напълни я отново и пак я изпразни на един дъх.

— Това, което казваш, е невъзможно, не може да бъде възможно!

— А да не мислиш, че иначе бих била тук? Да не мислиш, че бих напуснала нашите хора само за да преча на твоите чаровни приключения? Ха!

Бретини, изглежда, не забеляза презрителната гримаса, с която бяха придружени последните думи; той само подкани, едва сдържайки се:

— Разказвай! Трябва да знам всичко, всичко! И то веднага!

— С удоволствие, любими мой! Безграничната ми любов към тебе ми пречи да отлагам, макар и с една минута съобщаването на тази толкова ощастливяваща новина. И тъй, слушай: изпълнена от нежна загриженост към тебе, изпратих още от Рио един чек, както се бяхме уговорили. Корабът беше наново насмолен и всички пробиви запушени, общото помещение за робите беше също готово и аз излязох в открито море, за да се насоча към Асенсион. Там се срещнахме с «Коломбо» и взехме неколкостотин глави черен абанос на борда, които той беше събрал насилствено от Златното крайбрежие. Ако успеехме да се измъкнем от англичаните, щях непременно да направя чудесен гешефт на Антилите.

— Пак ли получи товара на кредит?

— Не. Испанецът се вайкаше, че времената били лоши, и каза, че английските плъхове били много бдителни; сделките трябвало да се заплащат с пари на ръка. Ако не исках да изпусна тази стока, трябваше да изпразня касата си и от последния долар. Така и направих, защото негрите бяха яки без изключение, бяха млади, пък и в добро разположение на духа.

— Какъв курс избра?

— Насочих кораба към Куба и достигнах щастливо географската ширина на Баия. Там бяхме забелязани от английски военен кораб, към който скоро се присъедини и една фрегата. Тя се оказа превъзходен платноход, така че не можехме и да мислим да се измъкнем без бой. Наредих да оковат черните негодници във вериги и да приготвят «L'Horrible» за бой. По-добре е да научиш подробностите по-късно, сега искам да бъде кратка. Двата английски кораба застанаха от двете страни и така ни подредиха, че не бяхме в състояние да предотвратим абордажа! Нашите момчета се бранеха като дяволи, но нищо не им помогна. Едни бяха изпосечени, други пленени и след кратък разпит увиснаха на рейте. «L'Horrible» беше изгубен.

— Изгубен! — изскърца със зъби Бретини. — Моят добър, моят великолепен «L'Horrible» изгубен, взет на абордаж и пленен от английските плъхове, които досега трепереха само като чуеха името ми! Капитан Кайман, ха! Ако бях там, щях да ги разпръсна като пилци, както винаги е ставало!

Той мереше с широки крачки стаята нагоре-надолу и се бореше с възбудата си, която бе накарала кръвта му да закипи. И шевалие Дьо Сакар бе скочил на крака, беше сграбчил един нож за дръжката и безогледно кълцаше с острието му скъпата покривка на масата. Споменът за претърпяното поражение беше разкривил лицето му и го беше превърнал в грозна маска. Под бялата кожа на челото се бяха издули дебели сини вени.

— Ако смяташ, че на борда на «L'Horrible» е имало един-единствен страхливец, ще ти забия тази студена стомана между ребрата! — процеди гневно той, докато очите му хвърляха мълнии. — Ти имаш силна ръка и разбираш от управлението на един добър кораб. Но да не си мислиш, че аз не съм способна на това? Просто беше невъзможно да запазим кораба и баста! Само още една-единствена дума от тебе и някой от тримата останали от «L'Horrible» — ти, аз и Марк — ще отиде в ада!

— Ха, Клерон, още никой не е доказал, че в твоє лице съм си намерил майстора! Впрочем, досега не съм те упрекнал с нито една дума. Значи на всички мои храбри момчета им било писано да умрат, така ли?

— На всички!

— Ами ти? Как успя да се отървеш... от... проклета дума!... Как се отърва от въжето?

— Не беше толкова трудно! Като разбрах, че гибелта ни е неизбежна, слязох бързо долу, навлякох женски дрехи, заключих се и изхвърлих ключа през люка. Когато ме намериха, заявих, че съм пленничка, и разказах една такава история, която събуди състраданието на англичаните, и те се отнесоха към мене с най-големи грижи и внимание. При първия удобен случай ме свалиха на сушата. Понеже знаех къде се намираш, първата ми работа беше да те потърся, за да ти съобща за случилото се. Корабът ни отиде по дяволите, а ние... ние сме просяци!

Тя замлъкна. И виконтът не продумваше. Той продължи да се разхожда из стаята, като очевидно се стремеше да си възвърне изгубеното самообладание.

— Просяци ли? — прогърмя гласът му най-сетне. — Не сме просяци. «L'Horrible» отиде по дяволите, да, но само за кратко време. Пак ще си го възвърна!

— Не съм и очаквала друго от тебе! — обади се Дьо Сакар. -Ние двамата имаме достатъчно храброст, за да стъпим отново на палубата на един добър кораб. Помисли ли вече по какъв начин?

— Не! — гласеше сдържаният отговор. — Но не се съмнявам, че скоро ще го знам.

— И аз имам същата увереност. Само с тази разлика, че вече начинът ми е известен.

— Ах, а ще мога ли да го чуя?

— Той е същият, за който мислиш и ти.

— Лъжеш се, аз наистина нямам още определена идея. Може би най-простото би било, ако отидем на «L'Horrible» и си потърсим работа като матроси. Сега сигурно го използват за нещо в държавния флот — такава хубава плячка. После ще склоним екипажа за нашия занаят.

— Хмм!

— Как ти се струва?

— Достатъчно си умен, за да разбереш, че изпълнението на това предложение е твърде сложно и несигурно. Човек може да действа по този начин само тогава, когато не му е останал никакъв друг избор.

— Значи знаеш някакъв друг начин, по-добър?

— Да. Вече казах, че е същият, за който мислиш и ти.

— А аз ти повтарям, че се лъжеш. Толкова съм изненадан и съкрушен от твоето известие, че засега ми е просто невъзможно да разсъждавам спокойно.

— Господин виконте! — прозвуча гласът ѝ остро и пронизващо.

— Господин шевалие! — гласеше отговорът с тон, който се мъчеше да направи впечатление. Сакар се разсмя.

— Наистина ли си на мнение, че можеш да скриеш мислите си от мене?

— Наистина ли си на мнение, че си всезнаеща?

— Понякога, да. Поне когато става въпрос за тебе.

— Така ли? Е, ако наистина си толкова умна, тогава разкрий ми мислите, за които, колкото и да е чудно, и аз самият нищо не знам!

— Добре! — Сакар се усмихна надменно. — Както знаеш, мнението ми за тебе не е особено високо; въпреки това те считам за достатъчно умен, за да знаеш, че... — тя се доближи до виконта и прошепна: — ... че скъпите бижута за херцогиня Фон Орщед, които се намират у местния бижутер Тиме, твоя познат, ще ни предложат средствата, за да достигнем целта си по-бързо и по-лесно.

— Жено! — извика Бретини, като се дръпна назад. — Ти си сатана!

— Благодаря ти за това ласкателство и съм доволна от него, защото в някои определени случаи дяволът е личност, която заслужава най-голямо внимание. Впрочем, твоят ужас е най-сигурното доказателство, че съм отгатнала истината. Силен човек ли е този Тиме?

— Не е дорасъл да се мери с хора като нас.

— Можеше да се предположи! Бижутерът трябва да предаде скъпоценностите в понеделник, значи утре към девет часа вечерта. Малко по-късно ще излезе от къщата на херцогиня Орщед с такава сума пари, която ще е достатъчна да ни измъкне от затруднението и да ни даде възможност пак да вземем нашия «L'Horrible». А сега си върви. Обмисли подробно работата още веднъж! Ще те чакам след един час, тогава ще вземем окончателно решение.

Бретини покорно се отдалечи. Като се намери в стаята си, той се хвърли на канапето с дълбока въздишка. Но нещо не го свърташе на едно място. Скочи от възглавниците и започна да мери помещението с големи припрени крачки.

«Кой можеше да си помисли подобно нещо преди един час! „L'Horrible“ отишъл по дяволите, а мис Адмирал била тук! Господин виконтът си изпя вече песента. Бедни, любезни Тиме, ако само подозираше, че благородният господин Дьо Бретини, когото ти въведе в своя дом и във висшето общество, е капитан Кайман! Откъде ли Клерон е могла да научи толкова подробности? Във всеки случай се е намирала по-дълго време тук и е следила всяка моя крачка. А може би просто е отгатнала по-голямата част от нещата. Познава ме добре, а е и толкова прозорлива, че човек наистина трябва много да внимава.»

След като походи така из стаята още известно време, изгубеното му спокойствие се възвърна лека-полека. И след като определеният час

беше изтекъл, той прекрачи прага на съседната стая с много по-различни чувства от онези, с които я беше напуснал. Но гледката, която се разкри пред очите му, го прикова неволно на вратата. Шевалие Дьо Сауар беше изчезнал и вместо него на дивана се беше излегнала очарователно красива дама.

— Клерон! — извика той.

— Ела насам и седни до мене! — помоли го тя и протегна към него малката си изящна ръка. Гласът ѝ звучеше сега съвсем иначе. Бретини се забърза към нея и седна. Изглежда, начинът, по който бяха водили предишния си разговор, беше напълно забравен.

Два дни по-късно градът беше потресен от вестта, че бижутерът Тиме бе намерен убит. Била му взета не само огромната сума от продажбата на скъпоценностите на херцогиня Фон Орщед, но били ограбени и всички скъпоценни предмети, които имал у себе си. Едва след известно време подозрението падна върху виконт Дьо Бретини. От нощта на убийството той беше изчезнал заедно със слугата си и някой си шевалие Дьо Сакар. Следите им водеха към Хамбург. Там тримата заподозрени взели първия параход, който им попаднал, и отплавали за Америка. Когато преследвачите им пристигнали на пристанището, те се намирали вече в океана. По онова време обаче Европа и Америка още не бяха свързани с телеграфен кабел...

Втора глава

Траперите

Онези обширни прерии на Северна Америка, които се простират на запад от Бащата на реките Мисисипи до подножието на Скалистите планини и после продължават отвъд планинската верига до крайбрежието на Тихия океан, имат известна външна прилика с безкрайните вълнисти ширини на океана. При едно сравнение между просторите на саваната и морето се забелязват и други допирни точки, които не се основават на външната прилика. Най-важната от тях трябва да се търси в онова впечатление, което оставя както океанът, така и прерията у хората, които са се откъснали от родната си земя или за да браздят с някой кораб по-дълго време морската стихия, или за да пребродят на гърба на добър кон дивите западни предели на Съединените щати, които предлагат най-различни приключения.

Един стар «swalker», който през целия си живот е слушал плющенето на платната на някой голям тримачтов кораб под напора на югозападния вятър, не ще и да чуе нещо за вътрешността на континента; когато му стане невъзможно да плава повече по море, той си построява малка тясна къщица с формата на каюта близо до морето и изпълнените му с копнеж очи гледат с любов вечно променливите и неспокойни вълни, докато ръката на смъртта ги затвори някой ден.

Същото чувство изпитва и онзи, който е имал смелостта да изложи гърдите си на опасностите на «Дивия запад». Когато някой път се завърне в районите, над които цивилизацията е изсипала своята благословия и... своето проклятие, той постоянно се чувства притеглен от опасните «post-oak-flats» и безкрайните диви простори, където му е необходимо мобилизирането на всички физически и духовни сили, за да не загине в борбата с хилядите различни и винаги нови опасности на саваните. За него рядко има на старини някое спокойно местенце, каквото намира на сигурния бряг «останалият без такелаж» моряк; за него няма ни мир, ни спокойствие. Отново и отново той се качва на гърба на мустанга си, привлечен от далечните простори, в които някой ден изчезва безследно. Може би след години някой ловец ще намери белеещите се кости в някоя изсушена от

слънцето равнина или високо горе между забилите се в небето скали на планината. Но той ще мине покрай тях, без да се прекръсти и без да каже «лека му пръст», нито ще се запита за името на онзи, който е намерил на това място може би жестока смърт. Западът е със загрубели чувства и не търпи нито нежност, нито пощада. Той е изложен безпомощно на различни бури, не признава ничие друго господство освен господството на неумолимите природни закони и затова в него намират място само онези мъже, които търсят опора единствено в собствената си грубовата самобитност.

Тук една богато надарена от природата раса, която въпреки това е обречена на неизбежна гибел, води отчаяна борба с една нация, която разполага с всички възможни физически и духовни, изкуствени и естествени средства. Въпреки всички договори червенокожата раса е изтласквана непрекъснато от веднъж обещаните ѝ земи; въпреки безумната ѝ смелост и героична съпротива тя ще бъде насилствено задушена. Това е вековна схватка между един умиращ гигант и сина на «цивилизацията», който притиска гърлото на неприятеля си с мощната си ръка все по-силно и по-силно. А мощта му нараства с всяка изминала минута. Това е схватка, която едва ли има равна на себе си по страниците на историята; тя ражда подвизи, които спокойно могат да се наредят до историите, разказвани за нашите класически герои. А който се осмели да навлезе в това огромно по размерите си бойно поле, на него не трябва да липсва нито едно от онези оръжия, с които се сражават на живот и смърт тези външно невзрачни и все пак заслужаващи уважението ни борци.

Който нарами пушката си във форт Гибсън на Арканзас и повърви няколко дни нагоре по течението ѝ, ще достигне малко поселище, което се състои от няколко обикновени блокхауса, общо пасище и една стояща малко настрани постройка, чиято табела показва на хората още отдалече, че това е «store» и «boardinghaus». Стопанинът на това заведение не е привикнал да задоволява високи изисквания и затова и самият той няма такива към хората, които влизат и прекарват времето си при него. Никой не знае какъв е бил по-рано и откъде е дошъл. Затова и той не пита никого за името му, за намеренията му или за целта на пътуването му. Хората се сдобиват при него с всичко необходимо, взимат по един «дринк» по желание, бият се, ръгат се с ножове или пострелят малко един срещу друг и после всеки си тръгва

по пътя. Който пита много, има нужда от много време, а за американеца времето струва повече от един отговор, който може да си даде и самичък.

В пивницата седяха няколко мъже с такъв външен вид, с какъвто едва ли можеха да се появят в цивилизовано общество. Колкото и да бяха различни дрехите им, те все пак имаха нещо общо: от пръв поглед си личеше, че това е облекло на истински трапери и скватери, които едва ли са чували някога какво е това добър шивач, а сами задоволяват нуждите си където могат и както могат.

Където се съберат неколцина уестмани, там сигурно има нещо хубаво за пийване и се разказват интересни неща. В момента присъстващите гледаха мълчаливо пред себе си, но това си имаше своята причина: една от онези «мрачни и кървави истории» от пограничните райони беше току-що завършила и всеки от слушателите търсеше из спомените си някоя друга. В този момент един от тях, който седеше най-близо до малкото прозорче на блокхауса, извика силно:

— Хора, я станете и погледнете към реката! Ако не ме лъжат старите ми очи, оттам се задават двама green-beaks, двама новаци, каквито и със свещ да търсиш, не можеш да намериш. Вижте само как седят на конете си, господ да им е на помощ! Какво ли търсят такива хора из нашите хубави гори?

Всички наставаха, за да огледат новопристигащите; само един от тях остана на мястото си. Сега и онзи, който беше извикал другите, си седна, като се облакът широко на масата. Беше си свършил работата и нищо друго не го интересуваше. Той беше твърде странна личност. Изглежда, че природата, е имала намерение да създаде от него дълго парче въже, толкова много го беше разтеглила на дължина; всичко по него беше удължено: и лицето, и вратът, и гърдите, и тазът, и ръцете, и краката бяха дълги, страшно дълги, като при това изглеждаха така слаби и немошни, че човек се страхуваше да не би да види как още първият по-силен порив на вятъра разнищва и отнася в различни посоки частите на тялото му. Челото му беше открито, но отгоре на главата му се мъдреше някакъв безформен предмет, който някога, преди много години, е представлявал може би цилиндър. Сега обаче всяко негово описание изглеждаше невъзможно и безполезно. По слабото му лице имаше брада, да, но тази брада се състоеше едва от

стотина косъма, които растяха самотно и разпръснато по двете му страни, по брадичката и горната му устна; някои от тях достигаха почти до пояса му. Ловната дреха, която носеше, изглежда, произхождаше още от младежките му години, защото едва закриваше горната част от трупа му, а ръкавите ѝ достигаха само два-три пръста под лактите му. Двете нещастни обвивки на краката му са били може би някога кончови на моряшки ботуши, сега обаче имаха вид на стари и пробити кюнци, които някъде около глезените се срещаха с така наречените horse-feet, които се правят особено често в Южна Америка от още топлата кожа на конските крака.

— Имаш право, Пит Холбърс — заяви един от гледащите през прозореца. — Това са наистина новаци, които не ни засягат особено. Оставете ги да правят каквото си щат!

Любопитните хора насядаха по местата си. Отвън се чу конски тропот. Разнесе се груб глас, като че ли беше навикнал да раздава заповеди, след което вратата се отвори, за да пропусне двамата, за които вече бе станало дума.

Докато за втория от тях не можеше да се каже нещо особено, то първият имаше външност и маниери, които другаде не можеха да не направят впечатление.

Не беше извънредно здраво сложен, но особеността му начин на поведение и движение му придаваха вида на изключително як и властен човек. Силно обгорялото му от слънцето лице имаше красиви и правилни черти и беше обградено от гъста черна брада. Дрехите му бяха съвършено нови, оръжията му, както и оръжията на неговия спътник, бяха излезли съвсем наскоро от магазина на търговеца — толкова чист и излъскан вид имаха те.

Истинският трапер или скватер таи в себе си непреодолима неприязън към грижите, полагани за външността на каквото и да било. Лъскането на външните части на оръжията му е особено противно, защото за него ръждата е сигурен признак, че оръжието не се носи за украшение, а върши добра работа в битките и смъртната опасност. Там, където стойността на човека се определя от всичко друго, само не и от облеклото му, контешката външност крие у себе си един вид предизвикателство и не е нужен кой знае какъв повод, за да се разменят остри думи.

— Good day, мешърс! — поздрави новодошлият, като свали от рамото си двуцевната карабина, за да я изправи в ъгъла, нещо, което не би хрумнало на никой опитен уестман. И като се обърна към ханджията, който го оглеждаше с любопитно-подигравателен поглед, той попита: — Мога ли да говоря с уважаемия мастър Уинкли?

— Хм, може и самият аз да съм Уинкли! — отвърна запитаният небрежно.

— Може ли? — прозвуча този път гласът на другия обидено и остро. — Какво означава това?

— Това означава, че аз наистина съм мастър Уинкли, но понякога и не съм — просто както ми се прииска.

— Аха! А сега как ви се иска?

— Всичко зависи само от това, какво ще желаете от този мастър, сър!

— Най-напред нещо прилично за пийване за мене и този човек, а после искам да ви попитам и за някои сведения.

— Пиенето е подръка, взимайте! А и сведения ще ви дам, доколкото мога. Знам какво съм задължен да сторя за един джентълмен.

— Я оставете джентълмена настрана, Уинкли; такива хора едва ли имат някаква стойност из тези места! — каза заповеднически непознатият, като свали с недоволна гримаса чашата от устните си. — Въпросът ми се отнася до Дедли-гън.

— Дедли-гън ли? — попита ханджията изненадано. — Какво общо имате с него?

— Това си е моя работа, ако нямате нищо против! Чух, че понякога се навъртал при вас, а?

— Хм, и да, и не, сър. Вие си имате вашите работи, а аз моите. Щом не искате да отговорите на въпроса ми, тогава не можете да очаквате много и от мене. Ето тук седят хора, които също могат да ви кажат нещо. Сред тях има и двама, които познават много добре човека, за когото ме питате.

Той му обърна гръб и не желаше повече да разговаря. Наказаният по този чисто американски начин се обърна спокойно към другите:

— Вярно ли е това, което твърди Уинкли? Никой не му отговори. Тогава той се обърна по малко по-умен начин към Пит Холбърс:

— Ще имате ли добрината да ми отговорите, мастър Мълчание?

— Слушайте, сър, името ми е Холбърс, Пит Холбърс, ако можете да го запомните. И треста души да попитате едновременно, пак никой няма да знае дали точно той трябва да ви отговори. Какво искате от Дедли-гън?

— Нищо, което може да му бъде неприятно. Казвам се Хайнрих Мертенс и идвам с моя приятел Петер Волф от Изтока, за да се поогледам малко из горите. Нуждая се от човек, на когото мога винаги да разчитам. За тази цел Дедли-гън е най-подходящият и затова питам накъде да тръгна, та да се срещна с него.

— Възможно е той да е най-подходящият, но дали ще е съгласен, това вече е друг въпрос. Не ми изглеждаше на човек, който да е компания за него!

— Така ли смятате? Може да е така, а може и да не е. Е, хайде, казвайте дали можете и дали искате да ми съобщите нещо за него!

Холбърс се обърна бавно към ъгъла, където седеше онзи човек, който си беше останал спокойно на мястото при задаването на двамата непознати.

— Какво ще кажеш, Дик Хамърдъл?

Човекът бе седял досега с наклонена настрани глава, посветил цялото си съсредоточено внимание на съдържанието на чашата си, така че още изобщо не беше погледнал към новодошлите. Сега той се обърна и тикна шапката си към тила, като че ли искаше по този начин да даде необходимата свобода на мисловните си процеси, за да отговори по-разумно.

— Все едно е какво ще кажа. Нека намери нашия кърнъл! -каза той. После пак се обърна, за да съзерцава отново чашата си. Чернобрадият обаче не изглеждаше доволен от този кратък, оскъден отговор и се приближи към него.

— Кой е този кърнъл, мастър Хамърдъл? — попита той. Запитаният вдигна очи бавно и учудено.

— Все едно е кой е този кърнъл. Кърнъл означава полковник; Дедли-гън е наш предводител, следователно го наричаме кърнъл.

Чернобрадият не можа да не се усмихне на тази логика на трапера. Той сложи снизходително ръката си на рамото му и продължи:

— Само не се горещете, мастър! Когато питат някого, той трябва да отговори; така е навсякъде и не виждам защо да не е така и край Арканзас. Къде е предводителят ви?

— Все едно къде е. Ще отидете при него и точка по въпроса!

— Охо, човече, това не ми е достатъчно. Нали трябва да знам кога и как ще стане това!

Физиономията на Дик Хамърдъл придоби още по-учудено изражение от преди. Него ли принуждаваха да отговаря, свободния човек на саваната? В никакъв случай не можеше да позволи подобно нещо. Той вдигна чашата си, изпи я на един дъх, който като че ли нямаше намерение скоро да свършва, и най-после се изправи. Едва сега беше възможно да бъде огледан от глава до пети.

Изглежда, че природата го беше създала като пълна противоположност на Пит Холбърс. Беше нисък и извънредно дебел човечец; такива фигури се срещат рядко в Америка и никога не знаеш дали трябва да се страхуваш от тях, или да им се смееш. Късото му закръглено тяло бе пъхнато в някакъв чувал от бизонова кожа, чиято първоначална материя вече не можеше да се забележи, защото всяка рана на старата дреха беше лекувана с някое парче необработена кожа или друг материал със съмнителен произход, и то по такъв начин, че с времето цялата повърхност беше станала кръпка до кръпка и шев до шев; отделните парчета вече се застъпваха едно друго също като керемидите на покрив. Краката му бяха натикани в две обвивки, които не можеха да се нарекат нито ботуши или обувки, нито чорапи или гамаши. На главата си носеше безформен предмет, който много отдавна трябва да е представлявал кожена шапка, но сега по него не беше останал нито един косъм. Загрубялото от дъжд, слънце и вятър лице, от което хитро поглеждаха две малки очички, беше лишено от всякаква растителност. Многобройните белези от наранявания придаваха на лукавите му черти донякъде и войнствен вид. Ръцете свидетелстваха за груба работа. Въоръжението му беше обичайното за Запада. Нямаше нищо особено с изключение на карабината, която беше поставил напреки на масата пред себе си. Тя заслужаваше по-добро описание. По външен вид напомняше някоя стара цепеница, домъкната от горския гъсталак, за да послужи при сбиване. Дървените ѝ части бяха изгубили първоначалната си форма, бяха така нарязани, изподраскани и напукани, като че ли са служили за игра на плъховете, а между тях и цевта се беше насъбрала такава мръсотия с неописуем състав, че дървото, мръсотията и металната част образуваха монолитно цяло и съвсем не се различаваха вече едно от друго. Дори и най-

добрият европейски стрелец не би се осмелил да стреля със старата тояга, и то от страх да не експлодира това чудо. И въпреки това и днес може да срещнете из прериите подобни невзрачни на вид пушкала, с които случаен човек никога няма да даде точен изстрел, ала собствениците им никога не пропускат целта.

Сега той се беше изправил пред непознатия, погледна нагоре към него с неописуемо примигване и каза:

— Все едно къде и как ще стане това. Да не мислите, сър, че Дик Хамърдъл се е мотал десет години из университетите, за да изучава държането на речи? Каквото ви казвам, това е, няма друго. На когото му е малко, нека отиде при някой друг да слуша проповеди. Ние се намираме в саваните, където хората използват белите си дробове за по-полезни неща от бърборенето. Запомнете това!

— Дик Хамърдъл, наистина сте били в университета, защото говорите така хубаво, като най-добрия мормонски проповедник. Само че забравихте да ми кажете онова, което искам да знам. Питам още веднъж: как, кога и къде мога да се срещна с Дедли-гън?

— По дяволите, човече, до гуша ми дойде! Нали чухте, че ще го намерите, това е напълно достатъчно! Сядайте при чашата си и изчакайте развитието на нещата. Не искам никакъв си грийнхорн да ми чете конско евангелие!

— Грийнхорн ли? Да не би да имате желание да се запознаете с ножа ми?

— Pshaw, сър! Какво ме интересува вашият knife? Ако искате, можете да набождате на него бръмбари или да бръснете дървесни жаби. Обаче Дик Хамърдъл не е човек, който ще се уплаши от карфицата ви. По държанието си не ми приличате на уестман и затова пак ще повторя. Все едно дали ви харесва, или не: вие сте грийнхорн, погрижете се това да се промени!

— Well, тогава ще се промени ей сега! Той отиде в тъгля, където беше облежната карабината му, грабна я, запъна спусъка ѝ и попита заповеднически:

— Мастър Хамърдъл, къде мога да намеря вашия кърнъл? Давам ви само една минута време. Ако и след това не сте отговорили на въпроса ми, вече изобщо няма да можете да отговаряте. Намираме се в саваната, където всеки сам си създава законите!

Траперът гледаше в чашата си с най-голямо безразличие; абсолютно по нищо не си личеше, че наистина бе чул предупреждението. Останалите се радваха на спора, който им беше добре дошъл, защото носеше разнообразие; те оглеждаха очаквателно ту единия, ту другия от противниците. Само Пит Холбърс, изглежда, предварително беше убеден по какъв начин щяха да се развият нещата; той тикна удобно мършавите си пръсти между тялото и колана си, простря надалеч от себе си неимоверно дългите си крака, които като че ли му пречеха да наблюдава приятеля си. Новодошлият продължи:

— Е, мастър, минутата изтече! Ще получа ли отговор, или не? Ще броя до три: едно..., две... тр...

Той не успя да изговори опасното «три». До «две» Хамърдъл беше седял спокойно и равнодушно, но след това със светкавична бързина, каквато едва ли някой можеше да очаква от него, грабна старата карабина, насочи я, от дулото ѝ изскочи пламъче, изстрелът изтрещя в тясното помещение с многократно по-голяма сила и строшената пушка падна от ръцете на непознатия на пода. А още в следващия миг той се намери на земята, като Дик беше коленичил до него и бе опрял ножа си до гърдите му.

— Хайде, грийнхорн, казвай «три», за да ти отговоря! — заповяда му той подигравателно.

— По дяволите, мастър, пуснете ме да стана, това съвсем не беше сериозно. Нямах да стрелям!

— Лесно е да се каже след това. Нямало да стреля! Значи разигравате си театър със стария трапер, наричан от хората Дик Хамърдъл? Смешно! Но все едно дали щеше да стреляш, или не, момчето ми. Вдигна карабината срещу един уестман и с това си заслужи стоманата според закона на саваната. Сега аз ще броя: едно... две...

Събореният човек направи отчаяно, но напразно усилие да се освободи. След това се помоли:

— Не ме убивайте, мастър, предводителят ви ми е чичо! Траперът прибра ножа си, но не пусна противника си.

— Нашият кърнъл?... Твой чичо?... Разправяй ги на когото си щеш, но аз ще поразмисля, преди да ти повярвам!

— Така е. Едва ли ще ви благодари, като разбере какво сте ми сторили.

— Тъй! Хм! Е, дали си му племенник, или не, е все едно; щях само малко да те погъделичкам, за да ти дам добър урок. Ножът ми никога няма да застраши живота на един грийнхорн, не си заслужава. Ставай!

Той се изправи и се върна до масата, на която беше хвърлил преди това карабината си. Взе я и започна да зарежда отново простреляната цев. Лицето му бе грейнало от любов и загриженост, с които извършваше тази работа, а малките му светнали очички бяха отправени с такъв израз към старото пушкало, че не оставаше никакво съмнение в голямата му любов към това оръжие.

— Да, не може лесно да се намери пушка като тази! — обади се ханджията, който беше проследил сцената с непоклатимо душевно спокойствие, като малко се интересувахе от дима, изпълнил помещението.

— И аз така мисля, старий brandythinner — каза Хамърдъл самодоволно. — Винаги ми е служила добре, щом ми е трябвало.

В този момент вратата се отвори безшумно и въпреки че седящите до прозореца не бяха забелязали да се приближава някой, в помещението влезе с котешки стъпки един човек, като от пръв поглед се виждаше, че е индианец, въпреки траперските му дрехи.

Облеклото му беше чисто и явно добре поддържано — нещо, което е рядкост за хората от неговата раса. Както връхната му дреха, така и панталоните бяха изработени най-грижливо от меката щавена кожа на малко бизонче, като по шевовете бяха украсени с ресни. Жените на индианците са големи майстори в изработването на такива дрехи. Мокасините му бяха от еленова кожа и не в обикновената форма на цяла обувка, а представляваха кожени парчета, увиващи се около крака, което придава на тези мокасини по-голяма здравина и ги прави още по-удобни. Не носеше шапка, но вместо нея на главата му бе събрана гъстата му, дълга и черна коса в своеобразна прическа, която приличаше на тюрбан. Синът на дивите простори беше отказал да носи на гордо вдигнатата си глава всякаква шапка.

След като тъмните му остри очи бяха огледали гордо цялата компания, той се отправи към масата, на която бе седнал Дик. Беше си избрал най-неподходящия човек, защото Дик му кресна все още ядосан:

— Какво търсиш при мене, червена муцуно? Тази маса е моя. Потърси си друга!

— Червенокожият мъж е уморен, неговият бял брат ще му разреши да си отпочине! — отговори индианецът с мек глас.

— Дали е уморен, или не, е все едно. Не ми е приятна червената ти кожа!

— Не съм виновен. Великият дух ми я е дал.

— Откъде си я взел е все едно, махай се, не мога да те търпя! Индианецът свали карабината от рамото си, опря приклада ѝ на пода, скръсти ръце върху отвора на цевта и попита със сериозен глас:

— Моят бял брат ли е господар на тази къща?

— Това не те интересува.

— Имаш право: не ме интересува, но и тебе не те интересува, затова червенокожият мъж може да седне, както и белият.

Той седна на масата. В думите му имаше някаква настойчивост, която не можеше да не направи впечатление на намусения трапер. Сега той вече го остави на мира.

Ханджията се приближи и запита индианеца:

— Какво търсиш в къщата ми?

— Дай ми хляб и вода! — каза той.

— Имаш ли пари?

— Ако ти дойдеш в моя вигвам и ме помолиш за храна, аз няма да ти взема пари. Имам злато и сребро.

Очите на ханджията светнаха. Индианец, който има злато и сребро, е добре дошъл навсякъде, където се продава гибелната Огнена вода. Ето защо той веднага изчезна и скоро се върна с огромен глинен съд, пълен с бренди, който постави пред госта си заедно с поръчания хляб.

— Белият човек се лъже, не съм му искал такава вода! Ханджията го изгледа изненадано. Не беше срещал досега индианец, който да беше успял да устои на миризмата на алкохола.

— А каква вода искаш?

— Червенокожите мъже пият само водата, която идва от земята.

— Тогава си върви откъдето си дошъл. Аз съм тук, за да печеля пари, а не за да разнасям вода! Плащай си хляба и се омитай!

— Твоят червенокож брат ще плати и ще си отиде, но не и преди да си му продал онова, от което има нужда.

— Какво искаш още?

— Нали имаш магазин, където продаваш разни стоки?

— Да.

— Тогава ми дай тютюн, барут, патрони и кибрит.

— Тютюн ще получиш, но патрони и барут не продавам на индианци.

— Защо?

— Защото не ви се полагат.

— Но се полагат на белите ти братя?

— Така ми се струва.

— Ние всички сме братя. Ние всички ще умрем, ако не можем да застреляме някакъв дивеч. Всички ние трябва да имаме барут и патрони. Дай ми онова, за което те помолих.

— Не може!

— Това последната ти дума ли е?

— Последната.

Индианецът го сграбчи светкавично с лявата си ръка за гърлото, а с дясната измъкна лъскавия си ловджийски нож.

— Тогава вече няма да можеш да даваш и на белите си братя патрони и барут. Великият дух ти разрешава още една минута време. Ще ми дадеш ли каквото искам, или не?

Ловците бяха наскочали и се канеха да се нахвърлят върху червенокожия, под чиято желязна хватка ханджията стенеше и се гърчеше. Той обаче застана с гръб към стената и с гордо вдигната глава извика заплашително:

— Кой ще се осмели да докосне Винету, апача? Тези думи оказаха изненадващо въздействие. Едва се бяха разнесли и хората, които се канеха да го нападнат, се отдръпнаха, като не криеха уважението и почитта си към него. Името на Винету беше име, което предизвикваше уважението и на най-смелите и дръзки ловци и трапери.

Този индианец беше син на Инчу-чуна, най-прочутия вожд на апачите. Страхливостта и коварството на племето му бяха станали причина по-рано да получи от враговете си прозвището «пимо». Но откакто Инчу-чуна беше станал вожд на племето, постепенно страхливците се бяха превърнали в най-сръчните ловци и най-храбрите воители. Името им всяваше страх у хората далеч отвъд планинските вериги, а храбрите им набези бяха съпътствани винаги от

голям успех, въпреки че броят на мъжете, с които предприемаха далечните си походи през неприятелските територии чак до далечния Изток, съвсем не беше голям. В тях се беше прочул със смелостта си и Винету, синът на Инчу-чуна. Въпреки младостта му — по онова време той беше едва двадесети пет годишен — името му беше предмет на разговори край всички лагерни огньове.

— Пусни ме! — извика ханджията. — Ако си Винету, ще получиш всичко каквото желаеш!

— Hough! — разнесе се гласът му с доволен гърлен тон. -Великият дух те накара да кажеш тези думи, човече с червена коса. Иначе щях да те събера с твоите деди, а там щях да изпратя и всеки друг, който би се опитал да ми попречи!

Той го пусна и докато Уинкли излизаше, за да потърси в склада си исканото от него, се приближи към Хамърдъл и го попита:

— Защо бледоликият мъж седи тук и празнува, докато червенокожи неприятели застрашават вигвама му?

Дик вдигна поглед от чашата си и отвърна троснато:

— Дали седя тук, или другаде, е все едно. Познава ли ме апачът?

— Винету не те е виждал досега, но забелязва на дрехата ти знака на своя храбър приятел и вече знае, че си от неговите хора. Нима Дедли-гън, прочутият ловец, трябва сам да се бие за скалповете на огелаласите, които са тръгнали да го търсят?

— Огелаласите ли? — Дик Хамърдъл скочи светкавично, като че ли бе зърнал под масата някоя гърмяща змия. Пит Холбърс също стана и се озова при индианеца само с една-единствена крачка на дългите си крака. — Какво знае червенокожият за огелаласите?

— Иди бързо при своя приятел и ще научиш всичко от него! Сега той се обърна към ханджията, който се беше върнал, откачи от пояса си торбичките за барут и патрони, напълни ги и мушна ръката си под сиво-бялата ловна риза.

— Винету ще даде на мъжа с червеникавите коси червеникав метал!

Уинкли пое тежкото парче метал и го заразглежда с нескривано възхищение.

— Злато, самородно лъскаво злато! Има четиридесет долара като нищо! Откъде го имаш, индианецо?

— Pshaw!

Той изговори тази дума, като вдигна презрително рамене, а в следващия миг вече беше изчезнал от стаята. Ханджията изгледа останалите със зяпнала уста.

— Слушайте, джентълмени, този червенокож мошеник има, изглежда, повече злато от всички нас, взети заедно. Никой още не ми е плащал барута така добре, както той. Би си струвало труда човек да тръгне подир него някой път. А че има още злато у себе си и е скрил нейде наблизо коня си, е толкова сигурно, че като хванете дръжката на ножа си, ще изтеглите острието.

— Да, но не те съветвам — отвърна Дик Хамърдъл, който се готвеше за тръгване. — Винету, апачът, е човек, който няма да позволи да му отнемат и най-малката дреболия. Да ли има злато, или не, е все едно, важното е, че никой не може да му го вземе!

И Пит Холбърс праметна през рамо своята райфъл, като забеляза:

— Трябва да тръгваме, Дик, да тръгваме колкото може по-бързо. Този индианец е всезнаещ и трябва да е прав за това, което каза; да ги вземат дяволите тези кучета, огелаласите. Ами тези мъже какво ще правят? А?

При тези думи той посочи двамата непознати.

— Казах им да тръгват с нас и това е! — отвърна дебелият и се обърна към чернобрадия: — Ако искаш да видиш Дедли-гън, тогава трябва вече да тръгваме, мастър Мертенс. Името ти ми се струва немско, а?

Запитаният се надигна, за да се присъедини към траперите заедно с другаря си.

— Да, аз и спътникът ми сме немци по рождение.

— Немци ли? Хм, дали сте китайци, или великотурци, е все едно, но тъй като сте немци от Джърмани отвъд океана, това е по-приятно за мен, а за вас по-добре, защото немците са мъже на място, познавам ги и съм срещал някои от тях, които така добре държаха карабината, че улучваха бизоните точно в окото. И така, хора, напред! Трябва да си плюем здравата на петите!

Четиримата мъже излязоха навън. Хамърдъл пхна пръсти в устата си и изсвири продължително и силно, след което иззад оградата се появиха в тръс два оседлани коня.

— Така, животните са тук. Да се мятаме на тях и да тръгваме, мастър Мертенс и... Да, а ти как се казваше? — попита той другия.

— Казвам се Петер Волф — отвърна той.

— Петер Волф? Дяволски злощастно име! Наистина, все едно е дали ще се казваш Джон или Тим, или, да речем, Бил, ала Петер Волф, това име може да ти изкълчи езика и да ти размести всички зъби. Е, добре, качвайте се, да прекосим гората и да излезем после в прерията!

— Но къде отиде индианецът? — попита Мертенс.

— Апачът ли? Накъде е отишъл е все едно. Той най-напред знае накъде трябва да върви, а аз залагам кобилата си срещу някой козел, че ще го срещнем пак точно там, където той смята, че е най-добре, и където ще имаме най-голяма нужда от него.

Предложеният бас щеше да си има и своята весела страна, защото едва ли някой би проявил готовност да заложи един хубав, добре охранен козел срещу старата му кобила с твърди стави, която във всеки случай мъknеше на кокалестия си гръб значителен брой години и приличаше по-скоро на някакъв мелез между коза и магаре, отколкото на свестен кон. Главата ѝ беше несъразмерно голяма и дебела, за опашка не можеше вече да става дума, защото там, където по-рано е висяла може би буйна и гъста опашка, сега стърчеше само едно късо, кокалесто чуканце, по което дори и с помощта на микроскоп не можеха да се открият следи от някакъв косъм. Гривата също така липсваше напълно. На нейно място се забелязваше мръсна и сплъстена ивица пух, който преминаваше от двете страни на врата във фитилеста и вълниста козина, покрила цялото ѝ кокалесто тяло. По устните, които животното държеше с мъка затворени, можеше да се разбере, че горката кобила едва ли имаше вече зъби в устата си, а малките коварни очички навеждаха на предположението, че характерът ѝ не беше особено благ.

Въпреки всичко само хората, незапознати със Запада, биха могли да се смеят на този Росинант. Този вид животни обикновено са служили на ездачите си вярно и храбро в продължение на двадесет, тридесет години в опасности и беди, в дъжд и вятър, в бури и сняг, в жегата и суша, затова господарите им ги обикват и не могат да се решат лесно да ги заменят с друг кон, още повече че дори в напреднала възраст тези животни притежават ценни качества. Сигурно и Дик Хамърдъл знаеше много добре защо не е заменил досега кобилата си с някой млад и силен мустанг.

И Пит Холбърс нямаше особено хубав кон. Той седеше на един късокрак, дребен и дебел жребец, който беше толкова нисък, че невероятно дългите крака на ездача почти се влачеха по земята. Но въпреки значителния товар, движенията на животното бяха толкова леки и изящни, че несъмнено на него можеше да се разчита и при трудни обстоятелства.

Що се касае до конете на другите двама, явно беше, че те идваха от някоя спокойна ферма на Изтока и имаха за задача да докажат годността си в близко бъдеще.

Бързата езда през високата гора продължи до свечеряване. Тогава те достигнаха откритата прерия, която бе покрита с жълтите глави на слънчогледа и се разпростираше на всички страни като великолепен килим; широката необятна равнина се сливаше в далечината със сивкавия хоризонт.

Конете бяха почивали през деня и затова сега можеха да изминат още известно разстояние навътре в саваната, преди да спрат и да намерят място за нощен бивак. Едва когато звездите се появиха на небето, а последният слънчев лъч отдавна беше угаснал, Хамърдъл спря коня си.

— Стоп! — обади се той. — Тук свършва денят и ние можем малко да се поувием в одеялата си! Не си ли на това мнение, Пит Холбърс, старий Куне?

Кун е употребимо съкращение от ракун, миеща мечка, и се използва от ловците охотно и често като обръщение с разнообразно значение.

— Щом ти смяташ така, Дик — отвърна, мърморейки, запитаният, като се оглеждаше енергично в далечината. — Но няма ли да е по-добре, ако изминем още една миля¹ или три, или пет? При нашия кърнъл са по-необходими четири здрави ръце и две добри карабини, отколкото тук на тази ливада, където бръмчат бръмбари и нощни пеперуди ти гъделичкат носа, като че ли из целия свят няма нито един червенокож, когото можеш да пречукаш.

— Бръмбари или червенокожи е все едно, но ние имаме при нас двама души, които още не са свикнали със саваната, и трябва да им дадем възможност да си отдъхнат. Я виж само как тежко диша кафявият кон на Петер Волф — дяволски трудно име, -като че ли в гърлото му се излива целият Ниагарски водопад! А жълтеникавият

кон, на който е увиснал Мертенс! Пот тече от него. И тъй, слизайте! На зазоряване продължаваме!

Двамата немци не бяха свикнали на продължителна езда и видимо се бяха уморили. Те последваха подканата моментално. Конете бяха вързани с ласата за колчетата, които всеки уестман носи у себе си; след като вечеряха скромно и постове бяха разпределени, хората налягаха в меката трева.

На сутринта продължиха пътя си. Двамата трапери бяха мълчаливи хора, които не обичаха да приказват повече, отколкото беше необходимо. Сега не се намираха в сигурната странноприемница, където можеха да си разказват безгрижно различни истории, а бяха в саваната, където трябва да внимаваш всеки момент и да се оглеждаш грижливо, още повече че донесената от Винету новина бе напълно достатъчна, за да затвори устата и на по-приказливи хора. Така Мертенс трябваше да преглъща въпросите си, които постоянно напиреха у него

през целия ден, а когато се нахрани да ги зададе вечерта, след като спряха да лагеруват, двамата трапери отказаха да разговарят. Той се зави недоволен в одеялото си и заспа.

Продължиха да яздят така няколко дни през прерията, почти без да разговарят, но и без да намаляват бързината си, докато на петия ден привечер Хамърдъл, който яздеше начело, спря внезапно коня си и в следващия миг вече бе клекнал в тревата, за да огледа земята с най-голямо внимание. След малко извика:

— Have care, Пит Холбърс, ако оттук не е минал конник съвсем наскоро, можеш да ме изядеш. Слез и ела насам!

Холбърс стъпи с левия си крак на земята, прехвърли след това десния през гърба на дебелия си жребец и се наведе, за да огледа следата.

— Щом ти така мислиш, Дик — промърмори той одобрително, — тогава и аз мисля, че е бил индианец.

— Все едно е дали е бил индианец, или не, но конят на някой бял оставя по-други следи от тези тук. Качвай се пак на коня и остави всичко друго на мене!

Той продължи да следва отпечатыците от конски копита пешком, а опитната и умна кобила се помъкна бавно след него без подкана. След неколкостотин крачки той спря и се обърна назад.

— Слизай отново, старий Куне, и ми кажи кой е яздил пред нас!

Той посочи с показалеца си към земята. Холбърс се наведе, подложи мястото на щателен оглед и отвърна:

— Ако ти, Дик, смяташ, че е бил апачът, тогава имаш право. На мокасините си имаше същите ресни като тези тук, останали на този кактус. Подобни ресни, изрязани в зигзаг, не съм виждал у никой индианец; обикновено ги изрязват в права линия. Слизал е тук, за да разгледа нещо, и тогава бодлите са откъснали няколко ресни. Мисля че... behold, Дик, погледни надясно! Чии ли крака са оставили тази диря?

— Кълна се в брадата ти Пит, това е бил някой scoundrel, някакъв индианец, който се е приближил отстрани и тук е завил. Какво ще кажеш ти?

— Хм! Апачът има страшно остър поглед; вероятно е забелязал следите на този човек отдавна и един господ знае вече колко време се мотаме по тези следи, без да ги забележим.

— Дали сме ги забелязали, или не, е все едно. Достатъчно е, че ги намерихме. Но един индианец никога не се скита самичък из саваната. Сигурно нейде наблизо е бил оставил крантата си, а надалече от нея се крие цял отряд стрелци с лъкове, които кроят някоя дяволщина. Нека се поогледаме, може би ще забележим нещичко, за което ще можем да се заловим!

Той огледа внимателно хоризонта и поклати недоволно глава.

— Слушай, Мертенс, окачил си отстрани тази черупка. Защо не я отвориш? Да не би да си пхнал вътре някаква птичка, която може да излети?

Мертенс отвори калъфа, извади далекогледа и го подаде на трапера, като се наведе от коня. Хамърдъл го нагласи, вдигна го пред очите си и започна отново огледа си. След кратко време смръщи вежди и като примига хитро, каза:

— Ето ти далекогледа, Пит Холбърс. Погледни и ми кажи каква е онази права дълга линия, която се простира през целия северен хоризонт от изток на запад?

Холбърс последва подканата. После свали далекогледа и дълго време почесваше замислено дългия си и остър нос.

— Дик, ако мислиш, че това е насипът с линиите за железницата, която ще отива до Калифорния, тогава не си толкова глупав, колкото

изглеждаш.

— Глупав ли? Дик Хамърдъл и глупав! Негоднико, така ще те погъделичкам с ножа си между ребрата, че дългият ти дъх ще се източи през приказливата ти уста като прогнило корабно въже! Дик Хамърдъл и глупав! Чувал ли е някой подобно нещо? Впрочем, все едно е дали е глупав, или не, но ако някой се опита да го мине, нека внимава да не си направи погрешно сметката. А какво общо имат всъщност релсите и червенокожият, който се е промъкнал оттук, ха кажи де. Пит Холбърс, букет от всички възможни видове човешка мъдрост?

— Хм, кога ще мине влакът, Дик?

— Не знам точно, но мисля, че трябва да мине още днес.

— Тогава сигурно намеренията на червенокожите са свързани с него.

— Имаш право, старий Куне! Но от коя страна ще се зададе, оттам или отсам?

— Ще трябва да отидеш до Омаха или до Шайен, за да разбереш. На дрехата ми няма залепено разписанието на влаковете!

— От стария ти парцал не мога и да очаквам подобно нещо. Но дали ще се зададе от изток или от запад, е все едно. Важното е, че ще го спипат. Друг въпрос е дали ще гледаме спокойно как ще го спрат и ще вземат живота и скалповете на пътниците. Какво ще кажеш по този въпрос?

— Считам за наш дълг да им объркаме сметките.

— Точно това е и моето мнение. И така, слизайте от конете и напред! Съгледвачите ще забележат много по-лесно ездача на коня, отколкото онзи, който смирено и кротко си крачи по пътя със собствените си крака. Ще трябва да разберем къде са се сврели. Но, хора, бъдете готови за стрелба, защото, ако ни забележат, карабината ще е първото нещо, от което ще имаме нужда!

Те се запромъкваха напред бавно и с най-голяма предпазливост. Следите, по които вървяха и към които се бяха присъединили и дирите на апача, ги водеха отначало към железопътния насип, а после успоредно покрай него, докато в далечината се забелязаха няколко вълнообразни възвишения.

Сега Дик Хамърдъл се спря отново.

— Къде са се сврели тези негодници, си е, разбира се, все едно, но нека ме пекат на огън дотогава, докато се втвърдя и изсъхна като мастър Холбърс, ако не са се оттеглили зад онази лилипутска планина. Не бива да продължаваме, защото...

Той не се доизрече, а в същия миг опря приклада на старата си карабина в рамото, в следващия момент обаче я свали. Откъм отвъдната страна на железопътния насип се беше надигнала една фигура, която се прехвърли през релсите с котешка пъргавина и бързина и в следващата минута човекът застана пред четиримата мъже. Това беше апачът.

— Винету видя бледоликите да се приближават — каза той. — Те са открили следите на огелаласите и ще спасят Огнения кон от гибел!

— Neigh-day — обади се Хамърдъл, — цяло щастие е, че не беше някой друг, защото щеше да опита куршума ми, а изстрелът щеше да ни издаде! Но къде е конят на апача? Да не би да се намира в тази пустош без кон?

— Конят на апача е като кучето, което послушно ляга на земята и чака, докато господарят му се завърне. Преди много слънца Винету забеляза огелаласите и отиде към реката, която неговите бели братя наричат Арканзас. Надяваше се да види там своя приятел Дедли-гън, но той не беше във вигвама си. След това той продължи по дирите на червенокожите мъже и сега иска да предупреди Огнения кон, за да не падне от пътеката, която те се канят да разрушат.

— Lack-a-day! — рече проточено Пит Холбърс. — Я виж ти колко умно подхващат тези негодници работата! Ех, ако знаехме от коя посока ще дойде влакът!

— Огненият кон ще дойде от изток, защото Конят от запад премина, когато слънцето стоеше точно над главата на вожда на апачите.

— Тогава вече знаем в каква посока трябва да тръгнем. Но кога ще мине влакът през тези места? Пит Холбърс, нещо да кажеш?

— Хм, ако си мислиш, Дик, че аз въпреки всичко имам разписанието на влаковете, тогава кажи ми най-напред къде съм го пъхнал?

— Положително, че не е в главата ти, старий Куне, защото отвътре тя изглежда като Ляно Естакадо, както наричат онази местност там на юг, в която няма нищо друго освен прахоляк и камъни и в най-добрия

случай пак камъни и прахоляк. Но, хора, я погледнете, слънцето залязва, след четвърт час ще се стъмни и ще можем да се промъкнем до червенокожите мошеници, за да ви...

— Винету беше близо до тях — прекъсна го апачът — и видя как те разкъсаха пътеката на Огнения кон и я сложиха напреки на пътя, та да могат да го преобърнат.

— Много ли са?

— Вземи десет пъти по десет и това ще е по-малко от половината воини, които са налягали по земята, за да дочакат пристигането на бледоликите. А конете са много повече, защото всичко, което носи Огненият кон, трябва да бъде натоварено на тях и отнесено.

— Ще им излезе крива сметката! Какво мисли да прави Винету?

— Той ще остане тук, за да наблюдава червенокожите мъже. Нека моите бледолики братя препуснат срещу Огнения кон, за да го спрат надалече; така жабите, наречени огелала, няма да забележат, че той ще спре и ще затвори огненото си око.

Съветът беше добър и решиха веднага да го последват. Не им беше известно кога ще се зададе влакът; това можеше да стане всеки момент. Ако искаха да предупредят хората, без да бъдат забелязани от огелаласите, им беше необходима твърде голяма преднина. Всяко забавяне увеличаваше опасността. И така Винету остана, а другите четирима се метнаха отново на седлата и потеглиха на изток покрай железопътните релси в силен тръс.

Може би бяха яздили около четвърт час, когато Хамърдъл спря кобилата си и погледна настрани.

— Good-lack — обади се той, — не лежи ли там в тревата нещо подобно на елен, или... а-а. Пит Холбърс, я ми кажи какво ли е това добиче там?

— Хм, Дик, ако мислиш, че това е конят на апача, ще се съглася с тебе; лежи неподвижно като набучен на кол и чака завръщането на господаря си.

— Позна, старий Куне! Но хайде, да не подплашим мустанга, защото си имаме по-важна работа. Дали ще срещнем влака, или не, е все едно, но трябва да го предупредим, а колкото по-надалеч сторим това, толкова по-добре! Червенокожите подлещи не бива да забележат светлините му, нито спирането му, нито провала на планове си!

Трета глава

Дедли-гън

Отново продължиха напред. Последната дневна светлина бързо изчезна и не мина много повече от половин час, когато тъмнината се спусна над обширната прерия и звездите слабо заблещукаха. Малко лунна светлина би била сега добре дошла за ездачите, но тъй като по-късно щеше да затрудни приближаването им към индианците, те бяха доволни, че по това време не се забелязваше ни следа от магическата светлина на нощното светило.

При силната и пронизваща светлина на американските локомотиви можеше да се забележи приближаването им в тази равнинна местност много отдалече. Следователно трябваше да изминат разстояние, по-голямо от разстоянието, на което можеше да се види тя. Ето защо Дик Хамърдъл пришпори кобилата си и останалите го последваха безмълвно.

Най-после той спря и скочи от седлото. Тримата му спътници също слязоха.

— Тъй! — обади се той. — Мисля, че тази преднина ни е достатъчна. Завържете животните и съберете малко суха трева, за да можем да дадем знак на влака!

Последваха нареждането му и скоро събраха купчина суха трева, която можеше да бъде запалена много лесно с помощта на малко посипан барут.

Налягаха на одеялата си и се заслушаха в тишината на нощта, като не откъсваха поглед от посоката, откъдето очакваха появяването на влака. Двамата немци сигурно разбираха много добре какво щеше да става, ала бяха още твърде неопитни в начина на живот на Дивия запад, за да си позволят да нарушат царящото мълчание. Ето защо само гледаха какво правят двамата ловци. Наоколо не се долавяше никакъв звук освен шума, причиняван от пасящите коне; само от време на време се разнасяше тихото, скърцащо шумолене от крилата на излитащите на лов твърдокрили бръмбари. Минутите течаха все помъчително.

И ето най-сетне много далеч се показва светлина, отначало едва забележима, но все по-бързо нарастваща.

— Пит Холбърс, какво ще кажеш за онази светулка пред нас, а? — попита Хамърдъл.

— Хм, същото, което вече си помислил и ти, Дик Хамърдъл!

— Това вероятно е най-умното мнение, което си имал през целия си живот, старий Куне! Дали е локомотивът, или не, е все едно, сигурно е обаче, че моментът за действие ще настъпи скоро. Хайнрих Мертенс, когато влакът наближи, ще крещиш колкото можеш по-силно, а и ти също, Петер Волф -проклето и мизерно име, може просто да ти разчекне устата! Викайте и вдигайте шум на воля! Останалото е наша работа.

Той взе малко трева, сви от нея дълъг и дебел факел, като го посипа с барут. После извади револвера си от пояса.

Сега приближаването на влака можеше да се забележи и по нарастващия шум, който се засили толкова, че наподобяваше далечния тътен на гръмотевици.

— Пит Холбърс, разпери безкрайно дългите си ръце, разтвори километричните си устни и реви колкото можеш по-силно, старий Куне! Влакът пристига! — извика Хамърдъл, като същевременно погледна загрижено към конете. Те пръхтяха, удряха земята с копита и дърпаха ремъците, с които бяха вързани за колчетата, защото това необикновено явление ги плашеше.

— Петер Волф — по дяволите това чепато име, — внимавай, да не ни избягат животните! Това няма да ти попречи пак да крещиш.

Решителният миг беше дошъл. Влакът приближаваше стремително, като хвърляше пред себе си ослепителен конусообразен сноп светлина. Хамърдъл доближи револвера до факела и натисна спусъка. Барутът пламна веднага и подпали изсъхналата трева. Ловецът започна да размахва силно факела, докато се разгоря добре, и се затича към влака, осветен целия от колебливата светлина на пламъците.

Машинистът положително бе забелязал моментално този сигнал през предпазното стъкло, защото веднага след размахването на факела се разнесоха няколко къси, бързо повтарящи се изсвирвания; почти едновременно с това спиращите влязоха в действие, колелата заскърцаха и застанаха, а дългата редица на вагоните прелетя покрай

четиримата мъже с оглушителен грохот. Те се затичаха след влака, чиято скорост видимо намаляваше.

Ето че най-сетне той спря. Дебелият Хамърдъл премина бързо покрай вагоните към локомотива, без да обърне никакво внимание на навеждащите се от прозорците железничари. Малко преди това беше грабнал набързо едно одеяло от земята и сега предвидливо го хвърли върху фара на машината и извика силно:

— Изгасете светлините, затъмнете влака!

Светлините изчезнаха веднага. Служителите във влаковете на Пасифика са хора с голямо присъствие на духа. Те предположиха, че този вик си има своята основателна причина, и се подчиниха моментално.

'Sdeath! — извика един глас от локомотива. — Човече, защо закриваш светлините? Кой си и какво означава този огън?

— Кой съм и кой не съм, е все едно, сър — отвърна предпазливият трапер, — пред нас има индианци и ми се струва, че са разместили релсите!

— Проклятие, пак ли?! Човече, как ще ви се отблагодарим?!

Някой скочи на земята, стисна ръката на Дик и нареди да отворят вагоните.

За една минута ловците бяха наобиколени от тълпа любопитни хора и се учудиха на значителния брой пътници, които слязоха от купетата, за да се осведомят относно причината за спирането на влака.

Хамърдъл разказа накратко всичко и предизвика не малко възбуждение.

— За съвсем кратко време това е третият път — каза инженерът, — за трети път се осмеляват да нападнат и ограбят влака, и то на едно и също място, и все същите проклети огелаласи, това най-сатанинско племе на сиусите, чиято враждебност и диващина могат да им се избият от главите само с някой добре прицелен куршум. Но днес са си направили погрешно сметката и ще им платим цялата сума накуп! Сигурно са си мислили, че както обикновено във влака пътуват само пет-шест човека заедно с голямо количество стоки. За щастие сега превозваме неколкокостин работници за строежа на мостове и тунели горе в планините, а почти всички от тези храбри хора имат оръжие, така че цялата работа няма да е никак трудна и ще ни достави само известно удоволствие.

Той се качи пак в локомотива, за да изпусне излишната пара, която заизлиза през винтилите с шумно свистене и бързо обви машината в бял облак. После скочи отново на земята, за да огледа хората, които имаше на разположение. Обърна се към Дик:

— Човече, кажи ми най-напред как ти е името! Трябва да знам на кого дължим това щастливо предупреждение.

— Името ми е Хамърдъл, сър, Дик Хамърдъл и така ще си остане до края на живота ми!

— Добре! А този другият?

— Все едно е как се казва, но понеже случайно си има име, няма никому да навреди, ако ви го кажа. Нарича се Пит Холбърс, сър, и е юначага, на когото може да се разчита.

— А другите двама — този тук и онзи при конете?

— Тези двама мъже са от Джърмани, отвъд океана, сър, и се казват Хайнрих Мертенс — Хари би звучало далеч по-добре — ... и... отвратително проклето име — Петер Волф! Хич и не изговаряй тези две думи, сър, защото ще си счупиш врата!

— Well! — засмя се инженерът. — Не всеки език е толкова чувствителен като вашия, мастър Хамърдъл!

— Хамърдъл ли? Дик Хамърдъл? — извика дълбок и силен глас и един човек се провря между стоящите наоколо хора.

— Welcome, старий Куне! Мислех си, че ще те срещна едва в нашия «hide-spot», а ето че се сблъсквам тук с тебе! Каква работа те е изкарала навън?

— Какво ме е изкарало навън, кърнъл, е все едно, но си купих малко барут, олово и тютюн. Дългият Пит ме придружи до мастър Уинкли, нали го знаеш, кърнъл, ирландеца, и оттам доведохме двамина от Джърмани, които много искат да видят Дедли-гън, тоест тебе.

— Дедли-гън! — извика машинистът, като пристъпи към непознатия. — Наистина ли това сте вие, сър?

— Така ме наричат! — прозвуча краткият и прост отговор. Този човек беше среден на ръст, но фигурата му беше извънредно широкоплещеста. Носеше обикновеното облекло на траперите. Стоящите наоколо хора се поотдръпнаха малко назад, когато името му беше произнесено.

— Good-lack, сър, тогава между нас е тъкмо човекът, от когото имаме нужда. Искате ли да поемете ръководенето на цялата работа?

— Защо не, ако всички джентълмени са съгласни? Наоколо се разнесе всеобщ възглас на одобрение. Спокойно можеше да се повери командването на този известен ловец, който така неочаквано се беше озовал сред пътниците. Много рядко го беше виждал някой друг човек освен неговите собствени хора, които беше събрал около себе си.

— Естествено, че ще са съгласни. И така, вземете необходимите мерки колкото може по-бързо! Нямаме време за губене, а и не бива да караме дълго да ни чакат червенокожите господа — каза инженерът.

— Well, сър, нека само преди това да си кажем няколко думи с този човек! Дик Хамърдъл, кой от нашето скривалище е още при вас?

— Никой, кърнъл! Другите са си у дома или са горе в планините.

— Но с вас трябва да има още някой, Дик; така, както ви познавам, едва ли сте хукнали насам, без да оставите при червенокожите някой съгледвач.

— Как съм хукнал е все едно, но ако мислиш Дик Хамърдъл за толкова глупав, че да не помисли за съгледвач, много си се излъгал в него, кърнъл! Там оставихме един, от когото няма по-добър, а именно Винету, апача. Той ни срещна долу при ирландеца и ни предупреди. После проследи дирята на огелаласите и едва преди малко се присъедини отново към нас.

— Винету, апачът ли? — попита машинистът, докато из тълпата преминаха възгласи на задоволство. — Neigh-day, брей, че срещи имаме днес! Този човек самичък струва колкото една ловна група и ако бъде на наша страна, така ще изпратим червенокожите подлеци, че дълго ще има да ни помнят! Къде е той сега?

— Дали е, или не е, остава все едно, сър, но той се е скрил съвсем близо до индианците от лявата страна на насипа. Сигурно нищо не се е променило, иначе щеше да дойде тук да ни съобщи.

— Добре — обади се Дедли-гън, — а сега ще ви кажа моето мнение: да образуваме два отряда, които ще се приближат към индианците откъм двете страни на релсите. Едната група ще водя аз, а другата... хм, сър, ще идвате ли с нас?

— Разбира се! — заяви инженерът. — Всъщност не бива да напускам мястото си, но защо ми са тогава този чифт здрави юмруци, а пък и огнярят е човек на място и може да ме замести за известно време. Няма да мога да издържа в този стар парен сандък, щом чуя да загърмят пушките ви, и затова идвам с вас! — И като се обърна към

останалите служители, той продължи: — Вие оставате във вагоните и ще внимавате: понякога никой не може да предвиди какво ще се случи. Том!

— Сър! — отвърна огнярят.

— Ти можеш да управляваш машината. За да не става нужда да се връщаме обратно, ще се приближиш с влака, щом забележиш, че запалваме огън. Но ще караш бавно, колкото може по-бавно и внимателно, защото релсите са повредени някъде! А що се касае до другия предводител, надявам се, мастър Дедли-гън, че няма да предложите тъкмо мен. Ще участвам с удоволствие, но не съм уестман. И така, изберете си някой друг, на когото можете да поверите този пост!

— Добре, сър! — кимна Дедли-гън. — Просто не ми се искаше да ви оставям настрана. Ето тук има един човек, който ще се справи с тази работа не по-зле от мен. Можете спокойно да му поверите хората си; Дик Хамърдъл, какво ще кажеш?

— Какво ще кажа е все едно, кърнъл, но ми се струва, че няма да вземеш грешно решение.

— И аз мисля така! Искаш ли да водиш другата половина?

— Хм, ако мъжете желаят да ме следват, тогава аз с удоволствие ще запълзя пред тях! Карабината ми има нов запас от барут и олово и ще си поприказва доста добре с индианците. Но конете, кърнъл, конете трябва да останат назад: този човек от Джърмани, дето се казва Мертенс, може да ги пази.

— Нямам такова намерение — отвърна той лаконично, — и аз идвам с вас!

— Какво намерение имаш и какво нямаш, е все едно, но ако не щеш да останеш при конете, това може да стори другият, този... Петер Волф — дяволите да го вземат това опако име!

Обаче и той не се съгласи и така със задачата да пази конете бе натоварен един от малкото работници, които нямаха оръжие.

Боеспособните хора бяха разделени на две. Дедли-гън и Дик Хамърдъл застанаха начело на двата отряда. Влакът остана на мястото си, а мъжете тръгнаха напред. След няколко минути над местността легна дълбока тишина; никакъв шум не издаваше, че привидното спокойствие, в което почиваше широката равнина, криеше в себе си подготовката за кървава битка.

Най-напред изминаха значително разстояние изправени, но после, когато наближиха мястото на предполагаемите бойни действия, всички налягаха на земята и запълзяха един подир друг на ръце и крака от двете страни покрай насипа.

— Уф! — прозвуча тихо край ухото на Дедли-гън. — Нека ездачите на Огнения кон останат легнали тук и почакай, докато Винету се върне!

— Винету, ти? — попита Дедли-гън, като се понадигна. — Забравил ли е моят червенокож брат как изглежда бледоликият му приятел?

Винету го огледа, позна го въпреки тъмнината и прошепна с радостен глас:

— Дедли-гън! Хвала на Великия дух, който те е довел днес при апача! Нека той благослови ръката ти, за да се размаха гибелно над главите на враговете ти! На Огнения кон ли язди моят брат?

— Да. Занесох на изток златото, което събрах благодарение на дружбата ми с апачите, и сега се връщам, за да намеря още. Защо моят бдителен брат искаше да отиде някъде, а ние да чакаме завръщането му?

— Душата на нощта е черна, а духът на вечерта е мрачен. Винету не можа да познае приятеля си, който лежеше на земята. Но той видя човека, застанал на онзи хълм, за да наблюдава идването на Огнения кон. Апачът ще отиде да затвори очите на онзи огелала и после ще се върне!

В следващия миг той беше вече изчезнал.

Въпреки нощната тъмнина на странично разположения вълнообразен хълм се различаваше човешка фигура, която се открояваше неясно на звездния хоризонт дори и за острото зрение на един уестман. Значи огелаласите бяха поставили съгледвач, който трябваше да забележи появяването на светлините на влака. За някой бял би било много трудно, ако не и невъзможно да се приближи незабелязано до поста. Но Дедли-гън знаеше какви големи майстори са апачите в безшумното промъкване и беше сигурен, че този огелала щеше да изчезне след кратко време.

Той лежеше плътно до насипа и се взираше напрегнато към поста и ето наистина — след няколко минути до стоящия на пост огелала светкавично се изправи човешка фигура и само след миг двамата изчезнаха на земята! Ножът на апача си беше свършил работата.

Той се върна след известно време; беше се промъкнал около индианците, за да огледа разположението им. Сега разказа на Дедли-гън какво беше видял.

Огелаласите извадили на известно разстояние релсите и заедно с траверсите ги сложили напреки на насипа. Така влакът и пътниците бяха очаквани от страшна участ, ако нямаше кой да ги предупреди. Червенокожите се били разположили малко по-настрана и лежали съвършено безшумно, а още по-надалече се намирали конете им. Присъствието на тези животни правело промъкването откъм тяхната страна почти невъзможно, защото бдителността на прерийните коне е едва ли не по-голяма от бдителността на кучето. Те издават на господаря си приближаването на всяко живо същество чрез страхливо пръхтене.

— Кой ги предвожда? — попита Дедли-гън.

— Мато-си, Мечата лапа. Винету беше зад гърба му, можеше да го убие с томахока си.

— Мато-си? Той е най-храбрият измежду всички сиуси. Не се страхува от никого и сигурно ще ни създаде много работа! Силен е като мечка, а е хитър като лисица. Сигурно е оставил част от хората си навътре в прерията; едва ли всички воители са при него. Всеки умен воин би постъпил така.

— Уф! — Винету издаде това възклицание с дълбок глас в знак на съгласие.

— Нека моят червенокож брат вземе половината от хората ми и се опита да намери резервните сили на Мато-си.

Винету последва това указание, а Дедли-гън прехвърли насипа, промъкна се до Дик Хамърдъл и му каза:

— Само още триста човешки дължини напред, Дик, и ще се озовеш лице в лице с индианците. Разделих моите хора и едната половина изпратих с Винету в прерията, за да...

— Дали си ги изпратил, или не си ги изпратил, е все едно - прекъсна го дебелият шепнешком, — но какво ще правят в прерията, кърнъл?

— Начело на огелаласите е Мато-си...

— Мечата лапа? Zounds! Тогава срещу нас са най-големите храбреци от племето. От вождата може да се очаква да остави в прерията резервен отряд.

— И аз мисля така. Винету ще отреже пътя на този отряд, а аз ще се отправя с останалите хора към конете. Ако ни се удаде да ги заловим или пък да ги разпръснем, червенокожите са загубени.

— Well, well, кърнъл, а Дик Хамърдъл и карабината му ще дадат своя дял, та да можем да натоварим влака със скалпове!

— Ти ще чакаш тук с хората си, докато чуеш първия изстрел откъм нашата страна. Щом индианците забележат, че сме зад гърба им, ще се придвижат към нас и вие ще ги посрещнете. Но, Дик, изчакай спокойно, докато се приближат дотолкова, че да можете да различавате отделните хора. Едва тогава ще започнете да стреляте. Така куршумите ви няма да отидат напразно!

— Не бери грижа, кърнъл! Дик Хамърдъл знае съвсем точно какво трябва да направи. Пазете се само от конете, защото тези индиански мустанги надушват белите от десет мили разстояние!

Дедли-гън се отдалечи предпазливо, а дебелият трапер запълзя назад покрай хората си, за да им съобщи получените указания. Когато се завърна, той се настани до Пит Холбърс, който беше мълчал през последния час. Прошепна му:

— Пит Холбърс, старий Куне, след малко танцът започва!

— Хм, щом ти така мислиш, Дик! Не се ли радваш, а? Хамърдъл понечи да отговори, но... срещу тях, малко встрани, проблесна пламъче, след което последва силен гърмеж, преди Дедли-гън да беше изпълнил намерението си. Някой от следващите го работници беше започнал да стреля, изглежда, по недоразумение.

Огелаласите веднага наскочаха и се затичаха към конете си. Но Дедли-гън притежаваше голямо присъствие на духа; едва беше чул зад гърба си издайническия изстрел и веднага побърза да изпревари последствията от тази безотговорност.

— Хора, напред, към конете! — извика той.

После се втурна към животните с огромни скокове и успя да ги достигне с хората си преди индианците. С голяма бързина бяха изтръгнати колчетата и конете се понесоха из широката савана, като пръхтяха и цвилеха.

Първите индианци се стъписаха от изстрелите, които ги посрещнаха. Конете им бяха избягали, в царящата тъмнина те не можеха да видят, че противниците им са малко на брой. Няколко секунди останаха така напълно неподвижни и безпомощни, изложени

на изстрелите на белите. Но тогава се разнесе силният глас на предводителя им. Те се обърнаха и се втурнаха назад, за да потърсят прикритие от другата страна на насипа и да се посъветват какво да правят.

Обаче едва бяха достигнали железопътния насип, само на няколко крачки пред тях изникна като изпод земята тъмна линия; отблясъците от над петдесет пушки осветиха за кратък миг нощта, а воплите на улучените доказаха, че отрядът на Дик Хамърдъл се беше целил добре.

— Изпразнете всички цеви и след това атакуваме! — извика храбрият шишко, изстреля и втората цев на карабината си, захвърли я, защото сега му беше безполезна, измъкна светкавично изпод дългата си ловна дреха томахока си, тази страшна бойна секира на Запада, и се втурна заедно с Пит Холбърс и най-смелите работници към скованите от уплаха индианци.

Изненадани от неочакваното нападение, червенокожите изгубиха самообладание. Тъй като враговете им бяха пред и зад тях, оставаше им само един изход — да бягат. Отново проехтя силният глас на Матоси и веднага след това всички индианци изчезнаха. Бяха се нахвърляли по земята между нападателите и се опитваха да се измъкнат, като пълзяха между тях.

— Хора, на земята и вземете ножовете си в ръка! — прогърмя гласът на Дедли-гън и той се затича към изоставения от индианците лагер. Предполагаше, че са събрали достатъчно количество различен горивен материал, за да имат необходимата светлина, в случай че планът им успее. И не се беше излъгал. Имаше натрупани няколко големи купчини суха трева и клони. Запали ги с помощта на барута. Нощта отстъпи пред пламъците и на светлината той видя голямо количество оставени копия и одеяла. Те бяха добре дошли за поддържане на огъня. Той предостави тази грижа на неколцина притичали работници и се върна на мястото, където нощната атака се беше разбила в множество ужасяващи единоборства.

Групата на железопътните работници се състоеше по понятни причини най-вече от хора, чиито сили бяха изпитани в житейските бури, ала едва ли някой от тях можеше по-продължително време да устои на начина на воюване на индианците, които можеха при светлината на огъня сега да огледат положението и да забележат, че по численост са напълно равностойни на противниците си. Там, където

нямаше неколцина работници срещу един индианец, той със сигурност излизаше победител, така че полесражението постепенно се покриваше с все повече жертви, паднали под мощните удари на томахока.

Само трима от белите притежаваха това оръжие: Дедли-гън, Дик Хамърдъл и Пит Холбърс и скоро се оказа, че при еднакви оръжия в повечето случаи преимуществото беше на страната на по-издръжливите и духовно по-развитите бели.

Сред тълпата индианци се сражаваше Дедли-гън. По осветеното му от колебливата светлина на огъня лице се четеше онова изражение на удоволствие от битката, съществуването на което често се отрича от изтънчените хора, но независимо от това си остава доказана истина. Със светкавични удари на томахока си той се бранеше срещу непрекъснато връхлитащите го индианци, Вече някои от противниците му лежах в краката му с пръснати черепи.

Настрани от него се виждаха двамина сражаващи се, чийто вид бе доста смешен: въпреки разликата в ръста си, те се биеха, застанали с гръб един към друг; по този начин двамата своеобразни, но опитни ловци прикриваха взаимно тила си. Това бяха, разбира се, Дик Хамърдъл и Пит Холбърс. Ниският Дик, който в своите дрехи правеше всекиму впечатление на неловък човек, показваше наистина котешка пъргавина. В лявата си ръка държеше двуострия си закривен ловджийски нож, а с дясната размахваше тежката бойна секира и се биеше храбро срещу всеки противник. Дългата му върхна дреха, която беше шев до шев и кръпка до кръпка, обезвреждаше напълно всички удари с нож, отправени към него. Високият Пит беше застанал зад гърба му и размахваше дългите си ръце като някой полип, който протяга опасните си пипала, за да докопа плячката си. Тялото му, което, изглежда, се състоеше само от кости и сухожилия, показваше изключителна сила и издръжливост. При него томахокът се спускаше от двойна височина; ръцете му достигаха по-надалеч от ръцете на всеки друг, а огромните му стъпала не се помръдваха от мястото си нито на сантиметър; който се приближеше до него дотолкова, че да може да го спипа, работата му беше спукана. Заради този начин на водене на боя, допрели гръб о гръб, за да се прикриват взаимно, двамата бяха получили прозвището «обърнатите тоусте». Както е известно, «тоуст» означава препечена филия, която се намазва с масло

и прилепена към друга, прави цял сандвич. Хамърдъл и Холбърс обръщаха един към друг гърбовете си по време на бой, тоест опаката си страна; оттам идваше и името им — «обърнатият сандвич».

И още двама бели правеха впечатление — двамата немци. Те бяха грабнали томахоките на паднали индианци и ги въртяха с такава лекота и сигурност, като че ли имаха специална подготовка във воденето на бой с това оръжие.

И между работниците имаше достатъчно смелчаци, които създадоха големи затруднения на индианците; червенокожите и без това не обичат да се бият гърди срещу гърди с някого. Вече победата явно клонеше към белите и обръчът около червенокожите се стягаше все повече и повече, обаче откъм прерията се разнесе гръмотевичен тропот, който бързо наближи. Дедли-гън се оказа прав: Мато-си, умният вожд на огелаласите, бе оставил сред саваната значителен брой от воините си, които долетяха на конете си със свежи сили и моментално битката взе друг обрат. Сега дотичаха и вече избягалите индианци, окуражени от видимия обрат, и така нападението на ловците и работниците се превърна в отбрана, която с всяка изминала минута изглеждаше все повече обречена на неуспех.

— Обратно зад насипа! — заповяда Дедли-гън, проправи си път с няколко мощни удара и така даде личен пример за изпълнение на собственото си нареждане.

За Пит Холбърс бяха необходими само няколко крачки, за да се озове до него. Дик Хамърдъл измъкна револвера си едва сега и изстреля всички куршуми от него, за да си проправи път, след което се затича към насипа. Вече почти го беше прехвърлил, когато се спъна, праметна се през глава и се отърколи по отвъдната страна на насипа право в краката на Дедли-гън. Скочи отново на крака и заразглежда предмета, който държеше в ръка. Беше паднал върху него, сграбчил го бе неволно и го беше задържал. Приличаше на стара цепеница.

— Пушкалото ми, наистина, моето пушкало, което бях захвърлил преди малко! Какво ще кажеш за това, Пит Холбърс, старий Куне? — извика той зарадвано.

— Щом ти мислиш, Дик, че е добре да...

Не можа да довърши изречението си, защото огелаласите ги бяха последвали и битката започна отново. Огнените езици осветяваха и терена зад железопътния насип, като разкриваха една сцена, която,

изглежда, щеше да завърши с гибелта на белите. Вече предводителят им се канеше да ги посъветва да потърсят спасение в тъмнината, когато в гръб на индианците се разнесоха изстрели и между тях се врязаха група мъже, размахвайки високо вдигнатите си оръжия.

Това беше Винету със своя отряд.

Тъй като тъмнината не му беше позволила да открие никакви следи, неговото търсене на предполагаемата засада не бе имало успех. След като бе забелязал пламъците и заключил, че присъствието му на мястото на бойните действия е необходимо, той беше побързал да се върне и сега водеше в последния момент подкрепления, решителни за изхода на битката.

Сред най-гъстата тълпа от сражаващи се хора стоеше Мато-си, вождът на племето огелала. Яката му широкоплещеста фигура бе облечена в обикновена, светла, щавена ловна риза, която беше изпръскана цялата в кръв; над гърба му се спускаше кожа от прериен вълк, черепът на който красеше главата му. В лявата си ръка държеше извит щит от бизонска кожа, а десницата му въртеше томахока; щом големите му, тъмни и проникателни очи се спираха на някого с изгаряща омраза, в следващия миг той получаваше унищожителен удар и падаше мъртъв на земята.

Той вече си беше помислил, че печели битката, и сам беше дал знак за подемане на триумфалните крясъци, когато се появи Винету. Мато-си се обърна и го съзря.

— Винету, пимо, кучето! — извика той. Очите му запламтяха от дива, смъртна омраза, но вдигнатият му крак се поколеба, а ръката му, пригответила бойната секира за хвърляне, се отпусна. Като че ли видът на неприятеля скова храбростта му и го лиши от толкова необходимата предпазливост и присъствие на духа.

Винету също го забеляза и отвърна:

— Мато-си, жабата огелала!

Стройното му, пъргаво и при това толкова силно тяло потъна в тълпата на сражаващите се като във вода, за да се изправи след няколко секунди тъкмо пред Мато-си. Двамата замахнаха едновременно, за да нанесат смъртоносния удар. Двете секири се срещнаха шумно и томахокът на Мато-си изхвъркна строшен от ръката му. Той се обърна светкавично и с големи скокове си запробива път за бягство.

— Мато-си! — извика Винету, без да се помръдне от мястото си. — Нима кучето на огелаласите се е превърнало в страхлива кучка, та бяга така от Винету, апача? Устата на земята трябва да изпие кръвта му, а ноктите на лешояда да разкъсат сърцето и тялото му!

На това предизвикателство противникът му не можеше да не отговори. Той се обърна и се втурна към неприятеля си.

— Винету, слуга на бледоликите! Тук е Мато-си, вождът на огелаласите! Той убива мечката и поваля бизона, догонва елена и смачква главата на змията. Никой още не му е устоял и сега той ще вземе живота на Винету, страхливото куче!

Като изтръгна томахока от ръцете на един от своите хора, той се нахвърли върху апача, който го очакваше прав. Погледите на двамата силни мъже се впиха един в друг с желание за мъст; томахокът на Мато-си се завъртя бързо около главата му, след което се спусна надолу със страхотна сила. Винету отрази ловко удара. Като замахна с оръжието си, той се намери да отвърне на удара, но почувства, че някой го сграбчи изотзад и му попречи. Двама огелаласи се бяха нахвърлили върху него. Той се извърна светкавично, неприятелите му се строполиха на земята под неговите удари, но в това време над главата му отново се извиси томахокът на Мато-си.

Дедли-гън беше забелязал, че приятелят му се намира в опасност. Като разблъска настрани индианците като тръстики, той със скокове си проправи път между тях, сграбчи с двете си ръце предводителя им за врата и кръста, вдигна го високо във въздуха и го запрати със страшна сила на земята. Веднага коленичи над загубилия съзнание индианец и заби ножа си в гърдите му. Щом огелаласите видяха смъртта на вожда си, нададоха ужасен рев и обърнаха гръб в бягство.

Дик Хамърдъл се озова отново до Пит Холбърс; сега двамата неразделни приятели се опитваха да попречат на бягството на огелаласите.

— Пит Холбърс, старий Куне, виждаш ли ги как тичат, а? -извика Хамърдъл.

— Хм, ако ти мислиш така, Дик, тогава ги виждам!

— Дали мисля така, или не, е все едно, но ми се иска... zounds, Пит, я го виж онзи хубавец, дето иска да се измъкне между двамината от Джърмани! Опа, очистиха го!

По-скоро като се търкаляше, отколкото като тичаше, той забърза към мястото, където няколко индианци се мъчеха да минат покрай двамата немци, които се опитваха да ги задържат. Холбърс го последва. Нахвърлиха се върху червенокожите и ги повалиха с прикладите си.

За кратко време бе извоювана окончателната победа и неприятелите, които не лежаха на земята убити или ранени, избягаха. На източния хоризонт се появи приближаващата светлина на локомотива. Огнярят беше забелязал сиянието на огъня, беше го счел за уговорения знак и бе потеглил бавно с влака.

Инженерът, който се беше бил в отряда на Винету, се приближи сега до апача и го попита:

— Ти ли си Винету?

Индианецът кимна утвърдително с глава.

— Нашето спасение се дължи на теб. Ще напиша доклад, който ще отиде нагоре, чак до президента. Тогава възнаграждението няма да се забави.

— Апачът няма нужда от награда. Той обича всички добри хора и ръката му го подкрепя в борбата. Той е силен и богат, по-богат от Великия баща на бледоликите. Не се нуждае нито от злато, нито от сребро, нито от имот, нито от стоки. Той не взема, а раздава. Хау!

Влакът спря пред разрушените релси.

— Дявол да го вземе, сър — извика скочилият от локомотива огняр на своя началник, — трябва да сте имали голяма работа тук. Бога ми, било е цяла касапница!

— Имаш право, горещо беше тази вечер и аз получих малка дупчица тук, както можеш да видиш. Но сега преди всичко сваляй инструментите да оправим релсите, та час по-скоро да можем да продължим! Погрижи се за това! Аз ще огледам нашите загуби.

Той се намери да се отдалечи, когато съвсем близо до него измежду високата трева край насипа светкавично се изправи тъмна човешка фигура и се втурна край него. Беше един от огелаласите, който досега не беше намерил удобен случай да избяга и се беше скрил, за да изчака благоприятен момент.

Работникът, останал да пази конете, беше последвал естествено влака и сега беше спрял с животните близо до вагоните. Индианецът се завтече към него, понеже конете му даваха надежда за спасение,

изтръгна от ръката му поводите на един от тях, скочи в седлото и се нагани да препусне.

Хамърдъл беше забелязал бягащата фигура на червенокожия още в първия миг. Той извика на неразделния си приятел:

— Пит Холбърс, старий Куне, виждаш ли как бяга червенокожият? По дяволите, отива към конете!

— Ако мислиш, Дик, че ще пипне един от тях, то аз нямам нищо против, защото човекът, който ги държи, ми изглежда твърде зелен.

— Дали изглежда зелен, или не, е все едно, защото... Пит Холбърс, виж — той му изтръгна поводите от ръката и скача на коня, той... good luck, ами това е кобилата ми, нея възседна! Е, момчето ми, това е най-умното хрумване през целия ти живот, защото сега ще имаш щастието да си поговориш с карабината ми!

Индианецът наистина се беше хвърлил върху старата кобила и заби петите си в хълбоците ѝ, за да изчезне колкото може по-бързо. Обаче си беше направил криво сметката, защото Дик Хамърдъл пхна в уста свития си показалец и изсвири пронизително. Послушното животно веднага се извъртя и се понесе в галоп право към господаря си въпреки всички усилия на индианеца. Сиусът не видя никакъв друг начин за спасение, освен овреме да скочи, обаче дебелият трапер вдигна карабината си, изстрелът изтреця и индианецът се строполи на земята с куршум в главата.

— Видя ли, Пит Холбърс, какво добро добиче е кобилата ми? Искан ми се да знам дали и без нея щеше така щастливо да отиде в своите Вечни ловни полета. Какво ще кажеш ти?

— Нямам нищо против, Дик, ако мислиш, че си е избрал правия път. Няма ли да вземеш скалпа му?

— Дали ще го взема, или не, е все едно, но непременно трябва да бъде свален!

За да стигне до падналия червенокож, той трябваше да мине покрай двамата немци, които стояха един до друг и си почиваха от напрежението на битката.

— Капитане, да не се казвам Марк Летрие, ако това не беше касапница, каквато може да се преживее само в Дивия запад! — Тези думи бяха изговорени на френски, но траперът се беше вживял твърде много в току-що случилото се, за да им обърне повече внимание в момента.

След като беше взел скалпа на убития и се върна отново до спрелия влак, той видя Дедли-гън, застанал близо до двамата немци.

— Дик Хамърдъл — попита го той, — не беше ли срещнал тези двама немски джентълмени при мастър Уинкли?

— Well, така е, кърнъл.

Държаха се добре и ти правят чест. Но защо си ги взел със себе си? Нали знаеш, че не обичам да виждам между нас нови физиономии.

— All right, сър, но единият от тях, Хайнрих Мертенс, каза, че си му бил чичо.

— Негов чичо ли? Да не си полудял?

— Хм, дали съм полудял, или не, е все едно, но малко се поспречкахме и острието на ножа ми беше вече опряло в гърлото му, когато заяви, че едва ли ще бъдеш благодарен, ако стоманата понавлезе малко по-дълбочко под кожата му. Разбери се сам с него, кърнъл!

Прочутият tracker се приближи към немците и попита:

— Дошли сте отвъд океана от Германия, а? Така ми казаха.

— Да — отвърна Мертенс.

— Какво търсите в прериите?

— Чичо, и още ме питаш? — гласеше отговорът на немски. Дедли-гън отстъпи крачка назад.

— Чичо ли? Нямам никакъв роднина с името Мертенс — заяви той учудено.

— Това е вярно! Но така се нарекох, защото не знаех дали ще ти е приятно да чуеш името Тиме. Касае се за пари, за много пари, както беше писал ти. В такъв случай човек трябва да е предпазлив и затова приех друго име.

— Тиме... Възможно ли е това да си ти, Хайнрих?!

— Не само е възможно, ами и действително, чичо. Ето и писмото ти, в което пишеш, че трябва да дойда. Другите книжа можеш да прегледаш и утре!

Той бръкна под дрехата си, измъкна грижливо запазен лист хартия и му го подаде. Старият ловец хвърли поглед на редовете при все още силната светлина на огъня, после притисна Мертенс до гърдите си, като извика:

— Истина е! Боже, благослови очите ми да имат възможността да погледнат един мой близък човек! Как е баща ти? Защо не ми писа? Нали му изпратих адреса в Омаха?

— Да, но в същото писмо ти описа и целия път нагоре по Арканзас до форт Гибсън, до къщата на ирландеца Уинкли и още по-нагоре на запад до мястото, където си на лагер за по-продължително време заедно с група от твоите уестмани. Тъй като си помислихме, че можеш да напуснеш това място, решихме, че е най-добре самият аз да тръгна на път и да ти предам писмото на баща ми. Утре рано, щом се съмне, ще ти го дам. Не си ме виждал, откакто си в Америка, и едва ли можеш сега да ме разпознаеш, но затова пък аз познавам толкоз по-добре своята доброта, с която по-рано помагаше на родителите ми, а сега пък покани мене да дойда при теб.

— Well! Радвам се, че така скоро си последвал поканата ми. Намерих злато в планините Бигхорн и исках да ви го дам, понеже не ми трябва. Но изпращането му е много несигурна работа и точно затова пожелах да дойдеш лично при мен. Това, което искам да ти дам, е цяло богатство за вас и се надявам да ви донесе щастие. Но ти не си сам. Кой е спътникът ти?

— И той е немец. Казва се Петер Волф и имаше голямо желание да дойде в Дивия запад. Затова тръгнахме заедно.

— Добре! Ще говорим и по-нататък за нашите работи, скъпи Хайнрих. Но сега нямаме време за това. Нали виждаш, че и другаде имат нужда от мен.

Именно в този момент се разнесе гласът на машиниста, който подканяше хората да тръгват; неочакваният престой бе довел до голяма загуба на време, която трябваше да бъде наваксана.

Мъртвите и ранените бели бяха качени във вагоните, а разхвърляните оръжия бяха събрани. Пътниците благодариха сърдечно на спасителите си и тъй като релсите бяха вече поправени, влакът можеше да продължи пътуването си. Останалите гледаха подир него, докато светлините му изчезнаха в далечината.

Сега трябваше да се реши въпросът, дали да останат да лагеруват през нощта на същото място, или не. Можеше да се очаква, че разпръснатите огелаласи ще се съберат и ще се върнат на мястото на битката. Това беше опасно и ето защо решиха да тръгнат на път и да пренощуват на някое по-отдалечено място, където нямаше опасност от нападение на индианците. Дедли-гън яхна един от заловените коне и всички потеглиха.

Докато старият трапер беше разговарял с «племенника» си, Хамърдъл стоеше наблизко и чу почти всичко. Сега, когато мястото на нападението беше вече далеч зад гърба на ездачите, той издебна един момент, когато племенникът не беше близо до чичо си, насочи кобилата си към коня на Дедли-гън и му каза, като предвидливо сниши гласа си:

— Ако не ми се сърдиш, искам да ти кажа нещо, сър.

— Да се сърдя ли? Я не говори такива глупости! Какво има?

— Нещо, което сигурно ще вземеш за глупост, сър. Касае се до двамата мъже, които твърдят, че са от Германия.

— Ами и наистина са оттам!

— Дали са оттам, или не са, е все едно, но ми се струва, че не са оттам!

— Глупости! Племенникът ми е немец! Поне това трябва да знам.

— Е, да, но ако наистина е твойт племенник, сър!

— Нима се съмняваш?

— Хмм! Познаваш ли си племенника?

— Не можах да го разпозная, защото, когато го видях за последен път, беше още малко момче.

— Струва ми се, че сега изобщо не си видял него. Немското ти име е Тиме. Защо той не е запазил това име, а се нарича другояче?

— От предпазливост, защото той...

— Знам, знам! — прекъсна го дебелият. — Нали чух каква причина изнамери, но тази причина ми се струва малко несъстоятелна. Я ми кажи той капитан ли е?

— Не.

— Но другият се обърна към него така!

— Тъй ли? Какви ги разправяш!

— Наистина, нарече го капитане, чух го съвсем ясно, дори и с двете си уши. Говореха на френски.

— На френски ли? — попита Дедли-гън учудено. — Това вече наистина ме озадачава!

— Дали те озадачава, или не, е все едно, но мен отначало не ме озадачи. След като чух обаче, че става въпрос за златото ти, тогава у мен се породиха съмнения. Защото другият каза, че се нарича Петер Волф — ужасно име, което може да ти изкълчи езика, — а пред Хайнрих Мертенс спомена, че се казвал Марк Летрие.

— С това име ли се нарече?

— Да. Чух го тъкмо когато минавах покрай тях; успях да разбера думите му, въпреки че говореше на френски. Отначало не им обърнах внимание, защото бързах да взема скалпа на един червенокож; по-късно обаче се сетих отново за тях и ми се видяха подозрителни. Говори ли този Мертенс немски език хубаво и чисто?

— Наистина има някакъв чужд акцент, но вероятно само така ми се струва. Не мога вече съвсем точно да преценявам такива неща, защото изминаха много години, откакто съм напуснал Германия.

— Дали си я напуснал, или не, е все едно, но ти казвам, че цялата работа не ми харесва. Като наш предводител те наричаме кърнъл, полковник, въпреки че не притежаваш този военен чин. А защо наричат този Мертенс капитан? Дали е предводител на някакви хора? Кои и какви са те? Едва ли ще са честни хора! Пази се, кърнъл, и не ми се сърди за предупреждението, което правя само от добри чувства!

— И през ум не ми минава да ти се сърдя, макар и да знам, че се лъжеш. Въпреки това ще си отворям очите и ушите. Обещавам ти!

— Well! Иска ми се да се лъжа! Но тъй като не познаваш племенника си лично и се касае за твърде голяма сума, не е излишно човек поне да е предпазлив.

— Обаче той доказва, че е моят племенник.

— С писмото, което ти показва ли?

— Да. А утре ще ми даде и други писма.

— Това не доказва още нищо, защото писмата са могли да попаднат в ръцете му по незаконен път.

— Нима веднага трябва да си мислим най-лошото?

— Дали ще си мислим, или не, е все едно. Аз обаче нямам доверие на тези хора, а ако ти им вярваш, тогава аз ще ги наблюдавам още по-внимателно.

Те прекратиха разговора си, защото в този момент Мертенс отново се присъедини към Дедли-гън. Хамърдъл се отдръпна от тях и приближи коня си до дългия Пит Холбърс, при когото се чувстваше винаги най-добре.

Приблизително два часа след като бяха тръгнали от железопътните релси, те стигнаха до едно място, което беше много подходящо за лагеруване. Имаше трева за конете и вода за хората и животните, както и доста гъст храсталак, който служеше за прикритие.

Тук всички слязоха от седлата. Можеха да се чувстват сигурни на това място, защото наистина не беше съвсем тъмно, но не беше и достатъчно светло, за да могат да открият дирите на белите до тук.

Мертенс не беше имал повече възможност да говори насаме с Волф. Сега, когато се канеха да спят, двамата легнаха малко понастрани от другите, нещо, което, както им се струваше, никому не направи впечатление. Когато помислиха, че останалите са вече заспали, Мертенс пошепна на другаря си:

— Всичко мина чудесно. Дедли-гън ме счита за племенника си. Само веднъж да пипнем златото! Тогава потегляме за Сан Франциско, където би трябвало да се намира сега нашият «L'Horrible»! Ще си върнем пак хубавия кораб и отново ще предприемем някои пиратски набези. Ха, ако този кърнъл знаеше как великолепно ми се удаде да отърва от богатството му неговия брат, бижутера, предрешен като виконт Дьо Бре-тини! И ако знаеше само как племенникът му ми падна в ръцете в Ню Йорк — тъкмо навреме, когато Клерон, тази сатанинска жена, изчезна с парите ни. Но и тя пак ще ми падне в ръцете! Е, и старият трапер не ми изглежда лоша плячка. Ще трябва да ни върне онова, което ни взе мис Адмирал. А надявам се да бъде и повече!

— Сигурно! В качеството си на «мил племенник» сам чу от Дедли-гън какво голямо количество злато е събрал с хората си в планините Бигхорн. Голям късмет беше, че се натъкна на истинския племенник! Обаче направи голяма грешка, капитане!

— Каква?

— Не го пречука.

— Наистина, проявих тогава слабост, но той беше толкова искрен и доверчив. Отговори на всички, ама на всички мои въпроси и с такава готовност ми даде сведения за семейните си отношения, които ми бяха така необходими, ако исках да се заловя с тази работа! И ето на, проявих тази слабост, като задигнах парите и документите му, без да го убия.

— Ако бях на твое място, щях да го обезвредя.

— Той и така е безвреден. — Сигурно те е последвал!

— Не е. Новак е в тази страна, няма никакви познати и което е най-важното, няма никакви пари, нито един-едничък цент! Той е безпомощен и по-изоставен и от някое сираче и нито може да ме преследва, нито ще може да ни навреди по някакъв начин. Важното

беше, че двамата сме на една възраст и че Дедли-гън никога не ме е виждал. Той наистина мисли... я слушай! Трябва да има някой човек зад нас в храстите!

Двамата напрегнаха слуха си и след известно време доловиха тихо шумолене, което се отдалечаваше от тях.

— Дявол да го вземе! Подслушвали са ни! — прошепна Мертенс на другаря си.

— Така изглежда — отвърна другият също така тихо. — Кой ли е бил?

— Или самият Дедли-гън, или някой от другите. Но ще разбере кой е бил тук.

— По какъв начин?

— Ще се промъкна към Дедли-гън. Ако го няма на мястото му, значи е бил той.

— А ако е бил някой друг?

— Тогава той ще отиде при Дедли-гън, за да му разкаже какво е чул. И в двата случая ще разбере каквото искам да знам. Мътните го взели! Ако тези типове ни заподозрат! Лежи спокойно тук и чакай да се върна!

Той легна по корем на земята и се запромъква ловко и безшумно по тревата към мястото, където беше легнал старият трапер. Дедли-гън лежеше все още там, ала, ето че откъм другата страна се зададе Дик Хамърдъл, като стъпваше тихо по земята. Той се наведе, събуди го и каза:

— Кърнъл, събуди се! Но не вдигай шум! Колкото и тихо да беше изрекъл думите, Мертенс лежеше наблизо и имаше толкова остър слух, че нищо не му се изплъзна.

— Какво има? Какво е станало? — попита Дедли-гън.

— Тихо, тихо, да не чуят онези отатък! Казах ти, че трябва да внимаваш, сър! Направи ми впечатление, че Хайнрих Мертенс и Петер Волф — дяволски изкълчено име за езика на всеки джентълмен, който не е немец, — и така, направи ми впечатление, че тези двамата си легнаха доста далеко от нас. Това събуди подозрението ми и запълзях натам. Успях да се промъкна толкова наблизо, че главата ми се на мери почти до техните глави и чух шушукането им.

— Разбра ли какво си говореха?

— Дали съм разбрал, или не, е все едно, обаче чух, че този Мертенс не е твойт племенник, а пиратски капитан. Другият се казва Марк Летрие. Мертенс е срещнал истинския ти племенник и му е взел всичко, каквото...

Мертенс не искаше и нямаше нужда да подслушва повече. Беше чул достатъчно и запълзя бързо към спътника си.

— Издадени сме! — прошепна му той. — Взимай пушката си и ме следвай бързо към конете ни! Но тихо, много тихо!

Те забързаха безмълвно между храстите, към малката поляна, където стояха вързани конете. Отвързаха своите коне и ги поведоха бавно за юздите, докато тропотът от копитата им вече нямаше да бъде чул от лагера. След като се отдалечиха достатъчно и се почувстваха сигурни, те се метнаха на седлата и се накунаха да препуснат. В този момент обаче зад гърба им се разнесе тропот от галопиращи коне. Мертенс заби шпорите си в слабините на животното си така, че то се вдигна от болка на задните си крака, завъртя се и се понесе в бесен галоп, последвано от Волф. Скоро разпознаха двамата ездачи, които ги преследваха и се приближаваха все повече. Мертенс пришпори още повече коня си, ала само на няколко метра зад него изплува приведената фигура на апача. В този момент той вдигна ръката си, която държеше опасното ласо — чу се лекият кратък звук на свистящия из въздуха ремък, последва силно дръпване и Мертенс се строполи с коня си на земята. Зад тях се разнесе вик. Старата кобила на Хамърдъл си беше свършила добре работата. Дебелият се беше навел над падналия на земята Петер Волф и му връзваше ръцете. Дедли-гън и Пит Холбърс се уповаваха на сръчността на двамата преследвачи и ги следваха в бавен тръс. След като се появиха на мястото на схватката, догонените лежаха вече вързани на земята.

— Пит Холбърс, старий Куне, погледни — обади се Хамърдъл — дали този грийнхорн няма да може да се развърже? Здрав ли е ремъкът, а?

— Ако мислиш, Дик, че е достатъчно здрав, аз нямам нищо против. Само махни ласото от коня му, за да не се удуши!

— Дали ще се удуши, или не, е все едно, но тъй като това добиче може да ни потрябва, ще махна ласото!

И апачът беше вече освободил от ласото коня на Мертенс. Последният се намери вързан на земята, преди още да беше могъл да

помисли за съпротива. Сега лежеше пред Дедли-гън като някой осъден престъпник.

— Драги виконте и капитане, лош ездач си. Не опитвай този номер отново, защото вместо ласата ще заговорят пушките ни! С това бягство сам се призна за виновен. Сега ще разбереш как наказват следотърсачите! Дик Хамърдъл и Пит Холбърс, предавам ви тези мъже. Най-напред им вземете всички писма и документи от моя племенник! През нощта ще ги пазим на смени. Когато утре рано сутринта тръгнем на път, ще ги вържете здраво за седлата и ще внимавате да ги заведем здрави и читави в нашето скривалище! Лека нощ, чака ни дълъг път, а и индианците могат да ни създадат още твърде много работа! Имаме нужда от сън...

Четвърта глава

Преследвачите

«Майка Дод в Хоубоукън», колко прекрасно, уютно и родно звучи това име в ушите на моряците от всички нации, които хвърлят някога котва в Ню Йорк! Не можеш да намериш втора майка Дод надлъж и нашир по всички морета и пристанища, а онзи, който е бил при нея макар и един-единствен път, може да разкаже за странните ѝ привички, да похвали нейната любезност и копнее някой път пак да се намери на «борда ѝ».

Но вярно е, че той трябва да е порядъчен моряк, иначе тя няма да иска и да чуе за него; той ще се озове пак във вратата ѝ много по-бързо, отколкото е влязъл. Тя си има много строги разбирания за благоприличие и собственоръчно пази добрата репутация на заведението си; пази я по такъв убедителен начин, че вече не един стар опърничав морски вълк се е запознавал лично със силата на дебелиите ѝ юмруци и неумолимостта на мощните ѝ ръце. На онзи, когото не може да търпи при-себе си, тя просто прави знак с ръка да си излезе, а ако той се позабави, тогава го пипва за яката и го изхвърля на улицата със скоростта на локомотив. Но който веднъж е имал щастието да спечели доверието ѝ, може да разчита на закрилата и подкрепата ѝ във всеки случай и може да бъде сигурен, че тя няма да го изостави при никакви обстоятелства.

Заведението на майка Дод се помещава наистина само в една едноетажна сграда, но тя е дълга и стаите са малко под равнището на улицата. По широк коридор се стига до едно много обширно помещение, одименият му таван се крепи върху дървени колони. В предната му част са местата за «куцо и сагато», но на масите в дъното седят само онези, които се радват на особеното предпочитание на гостилничарката, а в задната стена има врата, която води към малка стая, където отсядат боцмани и капитани. Понякога те са принудени да търпят и присъствието на някой обикновен swalker, когото майка Дод е отличила с изключително благоволение.

Тя самата обслужва такива привилегировани хора, докато останалите са оставени на персонала.

Днес в пристанището бяха хвърлили котва много платноходи и параходи, така че ниската сграда бе препълнена с посетители. Майка Дод бе облегнала гръб на тезгяха, подпряла ръце на широкия си ханш, и командваше персонала си като някой пълководец с погледи и жестове, а понякога и с кратки повелителни подвиквания.

На една от предните маси бяха насядали неколцина мъже, които всеки познавач веднага би нарекъл *gunners*, *loafers* или *rowdies*. Разговаряха толкова високо, че гласовете им надвикваха разговорите на останалите; те открито демонстрираха такива политически разбирания, които по онова време, малко преди края на Гражданската война, бяха твърде опасни в Ню Йорк.

— Имаш право, Томи — извика един от тях. — Негрите не са истински хора, те са получовеци и полуживотни, на които най-много подхожда камшикът. Дяволите да го вземат Севера, който иска да направи джентълмени от тях!

— Джентълмени ли? Няма да му бъде толкова лесно! Югът си има своите права, от които няма да се откаже. Ако имах власт, щях да пратя всички приятели на негрите на бесилото! Майко Дод, стара вещицо, дай по още една чаша!

Веднага в цялото помещение се възцари тишина, защото всеки, който познаваше гостилничарката, знаеше какво щеше да последва. Майка Дод бавно напусна мястото си и започна да си пробива път между посетителите, като се отправя към споменатата маса.

— Уил, я поотвори вратата! — нареди тя на прислужника си, който току-що бе повдигнал нова бъчва бира на поставката. След като заповедта ѝ беше изпълнена, тя сложи ръцете си на раменете на мъжа, който ѝ беше извикал.

— Слушай, момчето ми, тук в Севера с твоята «вещица» си опънал платната си срещу прилива. Ще те отпратя към Юга, а сметката ти я харизвам!

Като че ли от вихрушка пометен, той профуча през помещението, през коридора и се озова на улицата. Когато храбрата жена се върна обратно, приятелите на изхвърления навън човек я наобиколиха заплашително. Обаче тя ги разблъска с няколко мощни тласъка на ръцете си и извика към останалите хора в помещението:

— Деца, кой ще ми помогне да се отърва от тези мъже? Всички без изключение наскочаха и в следващия момент стаята бе прочистена.

Майка Дод знаеше с положителност, че винаги може да разчита на готовността на посетителите си.

Отдавна вече беше заела старото си място, когато вратата се отвори и вътре влезе млад мъж. Въпреки малко поизтърканите си дрехи, той не правеше впечатление на човек, чието място е между посетителите на една моряшка кръчма. Изглеждаше много отпаднал, като че ли е бил болен или се е борил с големи грижи и затруднения. Накани се да седне недалеч от вратата, но в този момент се разнесе гласът на гостилничарката:

— Good evening, мастър Тиме! Не искате ли да влезете в малката стая?

Тя закричи пред него и той я последва между редиците на посетителите към задната стая, където още нямаше никой.

— Бутилка портър, нали, сър?

Дори и да беше искал да си поръча нещо по-евтино, вече беше късно, защото тя беше изчезнала, за да му донесе бирата.

— Днес изглеждате вече по-добре, сър — каза му тя, като се върна, — сигурно скоро ще можете да започнете пътуването си!

— Трябваше да работя, трябваше много да работя, майко Дод, не исках да идвам пак тук, без да мога да платя дълговете си. Той бръкна в джоба си, но тя му задържа ръката.

— Ще бъдете ли искрен, мастър Тиме? Нима можахте да спечелите за няколко дни толкова много пари, та ви потекоха из крачолите?

— Хм, не мога да твърдя такова нещо, но искам да...

— Знам, знам! Няма да ми избягате и ще си платите, но сега няма да взема парите ви, по-късно може. Сама ще ви напомня за тях. Но нима се отказате от пътуването към Запада?

— Не... но...

-Но?

— Ех, майко Дод, ако можех да посетя чичо си в Далечния запад, с мизерията ми щеше да се свърши. Но не мога...

— Защо да не можете, а?

— Защото пътят струва много пари.

— Колко ще ви трябват всичко на всичко?

— Петдесет долара.

— Мастър Тиме, имате ли вече достатъчно сили, за да предприемете това пътуване? Това е най-важното.

— Имам.

— Well, сър, тогава ще имате тези пари от мене, и то още тази вечер!

— Майко Дод! Не ви разказах всичко само за да...

— Знам, сър, знам! Познавам миналото ви и вас самия много добре. Но провидението не изоставя хората, които се мъчат с пот на челото да постигнат нещо. Запомнете това! А сега пийте си бирата, аз ще се поогледам в големия салон!

Тя се върна в предното помещение, и то тъкмо навреме, за да забележи влизането на един човек, при рида на който цялото ѝ лице засия.

Той имаше висока, широкоплещеста и изключително здрава фигура. На остриганата си глава носеше шапка с огромна периферия, която се спускаше назад ниско над врата му, докато пред лицето му една част от нея беше отрязана. Тялото му бе облечено в късо, широко, безформено палто, чиито ръкави едва достигаха малко под лактите и най-напред откриваха част от добросъвестно изпраните ръкави на ризата му, а после и загорелите му от слънцето ръце, които приличаха на лапите на някое допотопно животно. Краката му бяха обути в широки панталони от тънък плат, под които се виждаха чифт ботуши. Изглежда, че кожата за тяхната изработка бе взета от гърба на някой слон. С тази стара шапка, жабешки зеленото палто и жълтите панталони този човек приличаше на участник в някой маскен-бал, който беше сбъркал пътя на връщане от танцовия салон. Той закрочи между масите и столовете с широко разтворени крака, като че ли се намираше в силно разклащана от вълните лодка.

— Майко Дод! — извика той, като протегна ръце към гостилничарката. — Halte-la, hegh-day, ей, хора, пуснете ме да мина! Good evening, майко Дод, ето ме пак тук! Как си мон бижу?

— Питър! Наистина, това е Питър Полтър, който ми...

— Разбира се, че е Петер Полтер от Лангендорф, бивш флотски сержант от военния кораб «Нелсън» на Нейно английско кралско величество, а после кормчия на бързоходния кораб на Съединените щати «Swallow», и сега... хелоу, майко Дод, ела да те притисна до сърцето си и да те целуна.

Той я хвана, притегли я до себе си и звучно я целуна, нещо, което тя изтърпя напълно спокойно.

— Все си си старият Питър! Винаги с добре изпънати платна и...

— И жаден, жаден! Донеси ми няколко глътки от моето питие, защото, преди да започна да ти разказвам, трябва да си измия люка.

Той влезе в задната стая и едва сега гостилничарката забеляза, че не беше дошъл сам. Подир него вървеше млад човек и че беше джентълмен, това можеше да се види и от един километър, всъщност бе доста странно, че старият морски вълк се беше появил в такава компания.

Майка Дод отново се разшета. Донесе бързо исканата напитка заедно с три чаши и ги сложи на масата.

— Едната е за мен — поясни тя. — От само себе си се разбира, че ще пия с моя скъп гост за «добре дошъл».

— Естествено, скъпа моя фрегато! Но, слушай, първо трябва да постъпя джентълменски и да ти представя този мастър Тресков, който ми е ужасно добър приятел!

Тя направи най-хубавия кникс, на който беше способна, а Питър продължи:

— Срегнахме се при моя брат, който беше хвърлил котва при някакъв бижутер Тиме. Но...

— Тиме? И бижутер? Нима е възможно?

— Какво да е възможно? — намеси се Тресков за първи път в разговора.

— Ами, господине, виждате ли онзи млад човек? — Майка Дод се наведе към Тресков и тихо продължи: — Много добро момче е, но му се е случило нещастие. Баща му имал голям магазин отвъд океана, но са го убили и ограбили. Малко преди това бил изпратил момчето си на път за Америка; един брат на стария живеел в Запада като трапер и бил намерил много злато. Тъй като и сам не знаел какво да го прави, решил да го подари на брат си, когото подпомагал вече няколко пъти. Всичко това ми разказа самият Тиме.

— Ходил ли е вече при чичо си?

— Не, още не е. Наскоро след като дошъл в Америка, научил за смъртта на баща си от двама съотечественици, които току-що били пристигнали от Германия. Доверил им се, като им разказал цялата си история, а те му се отблагодарили, като го пребили и му задигнали

документите и последните пари. Сега оздравя и вече... но, мешърс, може би сами ще му се представите да поговорите. Изглежда сте били вече в неговата родина...

Тресков се надигна веднага и се приближи към масата, на която седеше младият Тиме.

— Извинете ме, господине — заговори му той на немски, -че си разрешавам да ви безпокоя!

— Какво желаете? — попита го Тиме, като също стана от стола.

— Нищо друго, освен вашата компания. Ще имате ли добрината да седнете при нас?

— На какви обстоятелства дължа удоволствието от тази покана?

— Дължите го на една работа, която ми се струва, ви засяга доста много. Името ми е Тресков. Детектив съм и... но, моля ви, нека преди това отидем на нашата маса!

Тиме го последва в напрегнато очакване.

— Господин Тиме, вие вече сте чували за нападението и обира при баща ви, нали? Така, но подробности не знаете. Е, тъкмо по тази работа се намирам тук като полицаи. Слушайте ме!

Тиме изслуша разказа на полицейския чиновник с голямо напрежение. За първи път чуваше от достоверен източник подробности за онова злодеяние. По онова време Петер Полтер бил посетил пак брат си след дълги години. Той работел при бижутера. След като бе станало ясно, че престъпниците са избягали в Америка, този човек, който бе обиколил целия свят, се присъединил към Тресков.

Когато накрая детективът описа външността на предполагаемият убиец, младият Тиме скочи от възбуда на крака и извика:

— Още веднъж, сър, опишете ми го още веднъж!

— С удоволствие, мога дори да ви дам снимка на виконт Дьо Бретини — каза Тресков.

Той измъкна от портфейла си една фотография и Тиме веднага я грабна.

— Той е, да, той е! Много сполучлива снимка! — Той измъкна носната си кърпа, за да изтрие потта от челото си. — Ако знаех това! Майко Дод, можете ли и вие да го разпознаете?

— Да, той е, сър!

Сега скочи и детективът:

— Познавате ли го? Тук ли е бил?

— Да, тук при мен, сър! — потвърди гостилничарката.

— Разказвайте, мистър Тиме, разказвайте!

— Ами намирах се вече няколко седмици в Ню Йорк, бях чул за майка Дод и често идвах при нея. Искях веднага да тръгна на запад, за да потърся моя чичо, но тук се запознах с двама мои съотечественици, които се наричаха Хайнрих Мертенс и Петер Волф. Току-що бяха пристигнали от Европа и бяха донесли различни новини от родината. Щом научиха името ми, най-напред ми разказаха за злодейското убийство на баща ми. Ах, ако знаех това, което знам сега! Мертенс не е бил никой друг освен онзи виконт Дьо Бретини, а Петер Волф е бил сигурно шевалие Дьо Сакар или пък слугата му... но не сте ми казали още как се казва той...

— Марк Летрие.

— Марк Летрие! — извика майка Дод. — «Отровния Марк», който плава заедно с капитан Кайман, както съм чувала да разправят моряците, които идват при мене — той ли е?

— Гръм и мълния, майко Дод, морска сирено! — подскочи сега и Петер Полтер. — Да не съм бил никога флотски сержант на военния кораб «Нелсън» на Нейно английско кралско величество, а после и кормчия на бързоходния кораб на Съединените щати «Swallow», ако съм помислил изобщо за това! Но това наистина е той!

— Кой? — попитаха Тресков и Тиме едновременно.

— Чували ли сте някога за капитан Кайман? — отвърна им гостилничарката. — А за неговия боцман мис Адмирал? Марк Летрие, Отровния Марк, беше довереното лице на капитана. Вече мина доста време, откак успяха да настигнат пиратите и да превземат кораба им след тежка битка. Но от тези тримата не можаха да пипнат никого. Оттогава просто безследно изчезнаха. Искате ли да чуете какво знам от моите моряци за капитан Кайман?

Всички кимнаха утвърдително.

— Тогава слушайте! Той е французин и всъщност се казвал Камен а с разместване на буквите на това име се получило «Кайман». Капитан Кайман — така го наричали най-напред неговите хора — се прочул скоро навред и всички започнали да се страхуват от него. Още като млад човек трябва да е бил превъзходен моряк. Казват, че неотдавна е прехвърлил тридесетте, а колко дълго вече прави

несигурни най-оживените морски пътища. Той е роботърговец, какъвто едва ли има друг по света. Прекарвал е негрите си от Африка до Америка и винаги е продавал щастливо стоката си. Никой друг капитан не можел да се мери с него, но за това голям дял се падал и на великолепия му кораб «L'Horrible». Казват, че бил голяма тримачтова шхуна. Капитан Кайман не се страхувал дори и от параходи, само да имал малко вятър в платната си. Негов боцман била мис Адмирал, едно женище, което било самият дявол в човешки образ. Тя била единственото дете на някакъв стар моряк, който имал чудната идея да не се разделя никога с нея. Облякъл я в момчешки дрехи и тя го придружавала при всичките му пътешествия. На борда се запознала с работата на моряците с най-големи подробности — от работата на простия моряк до капитана. Самата тя се издигнала от юнга до офицер; просто имала талант за мореплавател. Практиката по корабите и напътствията на баща ѝ я подготвили дотам, че била в състояние да управлява кораб при всякакви атмосферни условия. Но това не радвало особено мъжете, които плавали заедно с баща ѝ. Още от дете тя била като дива котка и колкото повече растяла, толкова повече се превръщала в сатана. Представете си как могат да се развият работите, когато се съберат двама души като мис Адмирал и капитан Кайман. Двамата са ходили на лов за негри и са ги продавали, ала не само това, гледали са на всеки срещнат кораб като на законна плячка, стига да могат да го превземат. Едва ли някога ще излезе наяве колко кораба са ограбили и потопили заедно с екипажите им. Бих искала само да разбера как са се срещнали двамата.

— Мога да ти кажа, майко Дод, щом си любопитна като корабен фенер — обади се Петер Полтер. — Научих го от моряците, когато бях кормчия на «Swallow». Ако беше вървял по добри пътища, много далече можеше да отиде този капитан Кайман! Но както мис Адмирал е била като малка цяла дива котка, и той като момче е бил вече невъздържан и лукав като лисица. Морето отрано е станало негова стихия — още на петнадесет години го е познавал по-добре, отколкото някои опитни офицери от военния флот. И в него се е вселил дяволът, който не го оставял да тръгне по добър път. Вършил глупост след глупост и хората го търпели само до едно време — докато прекали. Въпреки че бил несравним като моряк, изгонвали го най-позорно. Дълго време се скитал от един борд на друг, и то винаги по кораби със

съмнителна репутация. Така се запознал с мис Адмирал. Баща ѝ бил умрял наскоро и тя наследила от него сума пари. Двамата разбрали скоро, че си подхождат чудесно, и решили заедно да купят кораб, да търгуват с «абанос» и между другото да прибират всичко, каквото им се предложи. Сатаната им изпречил на пътя «L'Horrible», който след това си спечелил толкова страшна слава. Гешефтите им се разраснали и се превърнали бързо в доходна търговия. На първо време пиратският кораб имал двама капитани, защото мис Адмирал се считала за равнопоставена на своя съдружник в това разбойничество. Но постепенно той я поставил в подчинено положение: тя все пак разбирала, че я превъзхожда, понеже бил завършил моряшко училище, и се задоволила да бъде негов помощник. Гневът си от това понижение, както тя го наричала, изливала върху главите на подчинените си, за които била цяло чудовище. Този опашат сатана властвал над цялата палуба и който се осмелявал да не изпълни някоя нейна заповед, бил веднага пребиван и изхвърлян в морето. Един стар моряк от «Swallow» твърдеше, че бил дори на работа известно време на «L'Horrible». Стотици пъти ни е разказвал за нея и той положително знае истината.

— И тъкмо тези тримата: мис Адмирал, капитан Кайман и Отровния Марк не са били заловени тогава! — каза Тресков замислено. — Тази мис обича да ходи преоблечена като мъж! Все пак е непонятно... Би могло и да е вярно, но това са въпреки всичко само предположения. Мистър Тиме, ние ви прекъснахме, моля, продължете разказа си!

— С удоволствие. И така, присъединих се, нищо неподозиращ, към моите мними съотечественици и им разказах за планираното пътуване до моя чичо. Доверчиво разказах на Мертенс за всички мои семейни работи и...

— Извинете — прекъсна го полицаят, — може ли да научим някои подробности за тези семейни отношения?

— Разбира се! Вие дори трябва да научите всичко. Баща ми не винаги е бил заможен човек, както през последните години преди убийството му. Той произхожда от много бедни родители, които са могли да издържат двамата си сина само докато са учили. Баща ми станал златар, защото това го влечало, а брат му се посветил на лесничейството, като получил и място за лесничей, после дошли размирни времена в Европа}, които накарали не един човек да избяга

отвъд океана. Чичо ми също бил подхванат от този водовъртеж, изгубил работата и родината си и изчезнал. Едва след няколко години могъл да рискува и да ни се обади. Беше отишъл в Америка и като отличен стрелец се присъединил към една група ловци на животни с ценна кожа. Каквото припечелваше с труд, го изпращаше на родителите си, а когато умряха, започна да го праща на брат си, който имаше голяма полза от тези суми в търговията си.

Получавахме все по-големи суми, а писмата му ни обясняваха подробностите. Беше се запознал с един индиански вожд на име Инчу-чуна и по този начин...

— Инчу-чуна ли? — извика Петер Полтер. — Гръм и мълния, хиляди дяволи, това е вождът на апачите, когото видях при Дедли-гън, когато бях опънал платна към Дивия запад, за да поогледам малко прериите, за които бях чувал толкова много преди това!

— Дедли-гън? — попита Тиме изненадан. — Познавате ли го?

— Дали го познавам! Разбира се! И него, и Дик Хамърдъл, и Пит Холбърс, и Бен Кънинг, и всички, които са в онзи hide-spot, където се чувстват като моряка в койката си!

— Каква среща! Дедли-гън, това име са дали на моя чичо заради смъртоносната сигурност на изстрела от карабината му.

— На вашия чичо ли? Cheer up, млади момко, я ми подайте десетте си пръста. Трябва малко да ги постисна! Майко Дод, донеси още няколко глътки от тази кафява вода, защото Петер Полтер трябва да пие, когато се радва!

— Какво искахте да кажете преди малко с думата «hide-spot»?

— Това е един вид скривалище, което са си избрали старите трапери, за да не ги изпохапят червенокожите, но едно скривалище ви казвам, където можеш да си лежиш така спокойно, като че ли се намиращ в лоното Авраамово.

— А знаете ли къде се намира?

— Хм, малко сложна работа! Такъв път не може да се опише, но ако завъртиш кормилото както трябва и поемеш по верния курс, ще можеш да хвърлиш котва в скривалището.

— Добре, пак ще поговорим за това. Какво щастие, че ви срещнах тук! Но да се върна към моя разказ! И така този Инчу-чуна показал на чичо ми едно място в планините, където сигурно има много злато, защото сумите, които ни изпращаше, ставаха все по-големи. Така

нашата търговия се разрасна много. Малко преди убийството получихме писмо от чичо ми, с което ме канеше да го посетя. Пишеше, че копнее да види някога поне един роднина при себе си, а той самият бил свикнал твърде много с Дивия запад, за да може да се реши да го напусне. Бил съм достатъчно пораснал за едно такова пътешествие, а и щял да ми даде лично голяма сума пари. Пътят до него водел нагоре по Арканзас през форт Гибсън, а след форта трябвало да се търси някой си Уинкли...

— Мистър Уинкли? Ирландецът? Хелоу, ами аз познавам и него! Дяволски скучна душа е този негодник и има най-лошия тютюн за дъвки, какъвто съм виждал по вода и суша — забеляза кормчията.

— Значи е той! Там трябваше да питам за Дедли-гън.

— Мистър Тиме, защо седите все още тук на кея, а не сте опънали платната си към стария Арканзас?

— Защото... м-м-да, пак ще стане въпрос за виконт Дьо Бретини. Той ме попита дали чичо ми ме познава лично и дали ще мога в достатъчна степен да го уверя в самоличността си. Показах му документите си, заверени от полицията, както и писмата на чичо ми, които бяха у мене. Едва по-късно ми се видя подозрително, че той насочи разговора към нашето семейство, разбира се, само за да се осведоми по-обширно и да извлече изгода от това. На другия ден, както се разхождахме, двамата подлещи ме удариха изотзад и ми взеха всички документи, пари и вещи, които имаха някаква стойност за тях. След това господин виконтът и слугата му изчезнаха. Дълго време лежах от раните си и едва сега съм дотам добре, че бих могъл да се занимавам пак с плановете си за това пътуване.

— Направили сте оплакване в полицията, нали? — подхвърли Тресков.

— Разбира се, но едва след няколко дни, и то напразно. Тъй като всичките ми пари бяха у мене по време на нападението, останах без средства и ако не беше нашата добра майка Дод...

— Стоп, мистър Тиме! — прекъсна го гостилничарката. --Нали знаете: ще получите всичко, от което имате нужда. Не се грижете за това!

— И така, установено е — обади се Тресков, — че мнимият виконт е присвоил документите ви. Следователно и той има намерение да се отправи на запад, за да се представи на чичо ви като негов

племенник. Всичко това, а и обстоятелството, че тези мошеници са се появили тук само двамата, без мис Адмирал, ме навежда на една мисъл: къде е плячката им, огромната сума, която са ограбили от баща ви? Не може за толкова кратко време да се пряхоса и изгуляе едно такова състояние. Да са изгубили парите? Твърде невероятно! Да са ги скрили? Едва ли. Но къде е третият им съмишленик? Било то шевалие Дьо Сакар или както и да се казва? Един от тримата се е отделил, при това вероятно е задигнал и парите. Както и да е, пътят ни води най-напред нагоре по Арканзас към скривалището на траперите, за което ни разказа кормчията. Убеден съм, че ще срещнем двама от престъпниците. Мистър Тиме, тръгвате с нас, нали?

— С най-голяма радост! — отвърна запитаният, радостно задъхан. — По-хубаво от това не можеше и да се случи! Майко Дод, как може да се стигне до Запада по най-бърз начин? Мислите ли, че ще трябва да използваме железницата или някой кораб?

— Yes, my dear, с железницата ще стигнете по-бързо, отколкото с някой кораб. Но сега пътуването из Северните щати е твърде неудобно поради многобройните военни транспорти към Юга. Ако пътувате по море до Ню Орлиънс, няма от какво да се опасявате. Още тази нощ ще отплава в открито море параходът на Северните щати «Левиатан». Капитанът му си има все още работа на сушата и положително ще мине насам, за да каже «farewell» на майка Дод. Той е славен офицер, а корабът му е бърз и с тесен кил. Всъщност военните кораби не приемат пътници, но при него думата ми се чува. Ще поговоря с него.

— Поговорете, майко Дод!

— С удоволствие. Макар че щеше да ми бъде по-добре да останете още при мене. Надявам се обаче, че като се върнете, пак ще се появите на борда. Искам да разбера най-точно как са се развили нещата оттук нататък!

— Silence, любопитна майко! — обади се Петер. — Ще ти развия въжето метър по метър още щом се върнем, защото знам...

— Ти, Питър? И ти ли тръгваш?

Старият кормчия зина широко и я загледа втренчено.

— 'Sdeath, ами ти, стара шалупо, какво си мислиш? Да не би да остана тук на док и да чакам, докато моят скъп господин полицай заедно с мастър Тиме бъдат изядени от акулите или набучени на копие от индианците? А кой ще им покаже пътя до мастър Уинкли и до

скривалището, ако не го стори Петер Полтер от Лангендорф? Не, не, и аз се качвам на борда!

Добрата жена се натъжи наистина много, че трябваше да се раздели така скоро с него, но нямаше какво друго да стори, освен да се примири. Сега разговорът се пренесе върху различни подробности по събитията, които бяха събрали тези трима мъже. Постепенно стаята се изпълни с посетители. Дойде и капитанът на «Левиатан». Майка Дод удържа обещанието си, поговори с него и по нейно настояване той се съгласи да вземе тримата до Ню Орлиънс, въпреки че това беше противозаконно.

Трябваше да се приготвят веднага за пътуването, тъй като нямаше никакво време за губене. След като се разделиха най-сърдечно с майка Дод, те се качиха на борда на парахода, който на зазоряване излезе от пристанището и се отправи в открито море.

Пета глава

Бен Кънинг

Пътуването премина бързо и без неприятни инциденти. В Ню Орлиънс, предишната столица на Юга, настроението на хората беше потиснато. Вълнението и въодушевлението, с което южните щати бяха започнали Гражданската война, се бяха изпарили и сега хората очакваха нетърпеливо скорошното сключване на мира.

Тресков и Тиме размениха досегашните си костюми срещу по-практичното траперско облекло, докато Полтер не искаше да се раздели със своите одежди. После и тримата се снабдиха с необходимите им оръжия и се качиха веднага на първия параход, който тръгваше нагоре по течението на Мисисипи. Той ги закара до устието на Арканзас.

След превземането на Висксъри Мисисипи бе отново изцяло в ръцете на Севера, така че пътешествието по реката протече без особени преживявания. Пътуването по Арканзас продължи с по-малък параход до форт Гибсън, където те си купиха три здрави коня и напълниха торбите си с голямо количество муниции и хранителни припаси. След това продължиха няколко дни на коне покрай реката, докато стигнаха до малкото поселище, където мастър Уинкли бе издигнал своя «Store and boarding house».

Тресков и Тиме яздеха горе-долу добре. Положението на Петер Полтер обаче беше друго; той заемаше най-неописуеми положения на седлото и постоянно свиваше нагоре краката си, като че ли конят му газеше в рядка кал, която стигаше чак до седлото. Тъкмо той беше попаднал на един опърничав жребец от Дакота, който му създаваше големи главоболия, въпреки че храбрият кормчия бе придобил от предишното си пребиваване в прерията поне толкова сръчност, колкото да не падне на земята. Сега той поиска да слезе от седлото, но конят му, изглежда, не беше съгласен с това — той скочи във въздуха и с четирите си крака едновременно.

— Have care — внимание — attention — хоп, ах, ти, кранта такава! — развика се той ядосано и стовари мощния си юмрук между ушите на коня. — На ти да разбереш, щом си мислиш, че Петер

Полтер е някой цирков артист или друго подобно салтомортално същество! Ще ми размахва този звяр опашката си като главния флаг на някой тримачтов кораб и ще ми размахва ушите си, като че ли иска да лови морски раци с тях! Ако ми беше паднала между предната и средната мачта на някой добър презокеански кораб, щях да ти покажа какво представлява добрият кормчия! *Grace a dieu — heighday*, ето ви на каютата, в която е хвърлил котва мастър Уинкли, ирландецът. Хайде, Петер Полтер, слизай от реята! А тебе, сатанинска кранто, ще вържа тук за оградата така, че да не те отнесе течението навътре в открито море! Слизайте, мастър Тресков и господин Тиме, пристигнахме в търсеното от нас пристанище!

Те скочиха от седлата и вързаха конете си пред оградата. Полтер се заклатушка с такава разкратена походка, като че ли от ездата го бе хванала морска болест, мина през коридора и през отворената врата и се озова в заведението на ирландеца.

— *Good day*, стари приятелю! — поздрави той ханджията. — Донеси веднага нещо мокро, иначе ще те прегазя с кила си, страшно съм ожаднял!

Двамата му спътници не се оказаха толкова разговорливи, насядаха мълчаливо и предоставиха на него въведението към запланувания разговор.

— *Hola, my good haggler*, не познаваш ли вече Петер Полтер? — попита кормчията.

Усмивка образува по лицето на ханджията множество бръчки и той отвърна:

— Още те познавам. Не се забравя така лесно човек, който може да пие като тебе!

— *Well done, bien!* Само че не можех да повярвам, че имаш такава памет! А помниш ли, когато пихме тук на раздяла с Дик Хамърдъл, Пит Холбърс и още неколцина, но се наложи да остана още два дни, защото останалите изобщо нямаха намерение да изтрезняват!

— Йес, йес, това беше такъв «дринк», какъвто още не бях преживявал и едва ли повече ще участвам в нещо подобно. А къде се губи през това време?

— Бях на изток, после по море, поогледах се насам-натам, а сега се каня пак да прекарам седмица или две при моя приятел Дедли-гън. Налице ли е все още старият трапер, а?

— Струва ми се, да! Така лесно не могат да го пречукат индианците, а и тези, дето са с него, умеят да пазят и себе си, и него. Дик Хамърдъл беше тук неотдавна. И дългият Пит беше с него. После си тръгнаха и ми се струва, че са се натъкнали на червенокожи. Както разправят, огелаласите нападнали влака, но получили порядъчно количество олово и стомана от Дедли-гън и Винету.

— Винету ли? А може ли да видим и ние апача?

— Сигурно — кимна ирландецът, — беше дори тук и така ме сграбчи за гърлото, че за малко щях да се удуша.

— Alas, old friend, сигурно си плавал напреки на курса му!

— Нещо такова! Не го познавах и не исках да му продам муниции, но дяволски криво си бях направил сметката. А искате ли да видите Бен Кънинг?

— Бен Кънинг? Тук на борда ли е?

— Струва ми се, да! Само че отиде за малко из гората и остави коня си зад къщата.

— Lack-a-day, добре се нареждат нещата! А накъде е опънал платната, към Дедли-гън или идва оттам?

— Към него, към него! Бил е известно време долу край Мисури, където има роднини, и сега пак се кани да се изкачи към планините.

— А кога ще вдига котва?

— Какво? Абе я говори като всички свестни хора! Кой може да разбере ужасните ти дрънканици?

— Глупак си ти, цял dull-man, какъвто не можеш намери по света, и такъв ще си останеш! Кога ще тръгва оттук, исках да река.

— Не мога да ти кажа, но няма да кисне цяла вечност при мен.

— Свалил ли е седлото на коня си?

— Не.

— Тогава може би още днес ще хване веслата, а и ние с него! Ханджията, изглежда, наистина хранеше много приятелски чувства към този странен чуждак, защото иначе беше мълчалив и въздържан човек и може би от години не се беше впускал в такъв продължителен разговор.

В този момент Тресков реши да зададе въпрос и като бръкна в джоба си, извади една фотография.

— Ще ми кажете ли, дали неотдавна не са наминавали край вас двама души, двама немци, които са се казвали Хайнрих Мертенс и

Петер Волф?

— Хайнрих Мертенс и Петер Волф ли? Хм, ще изгълтам всичките си запаси от барут, прахан и огниво, ако това не бяха двамата грийнхорни, тръгнали към Дедли-гън!

— Как изглеждаха?

— Зелени, много зелени, човече, повече не мога да ти кажа. Единият от тях — мисля, че беше Хайнрих Мертенс — ни направи удоволствието да заплаши дебелия Хамърдъл с пушката си за врабчета. Здравата си изпати. Струва ми се, че Дик щеше да му даде да опита няколко сантиметра стомана, ако онзи не беше казал, че е племенник на Дедли-гън.

— Открихме ги! — каза Тресков зарадвано. — А накъде отидоха после двамата?

— Тръгнаха с дългия и дебелия към саваната. Не знам нищо повече.

— Я погледнете тази снимка тук, мастър! Познавате ли този човек?

— Ако това не е Хайнрих Мертенс, можете веднага да ме намажете с катран и да ме овъргалите в перушина!

След това обаче той направи крачка назад, като че ли ненадейно му бе хрумнала някаква мисъл, и запита с резервиран тон:

— Сър, да не би да търсите този човек?

— Защо?

— Хм! Никой уестман не носи такова изображение в джоба си, а вие изглеждате... изглеждате така фин и излъскан, че... че...

— Е, какво че?

— Че бих искал да ви дам един добър съвет!- поправи той започнатото изречение.

— Какъв съвет?

— Онова, което става при мене, не ме засяга, щом никой не нарушава неприкосновеността на дома ми. Никого не питам и никому не отговарям. На вас ви дадох обяснения, защото пристигнахте с Питър Полтър, иначе нямаше да научите от мен нищо. Но не показвайте вече никому тази снимка и недейте пита за никого, преди да сте били по-дълго време из саваната, преди да сте позаприличали на човек от саваната, иначе... иначе...

— Иначе какво?

— Иначе може някой да ви вземе дори за полицай, за някой детектив, а това често е твърде лошо. Уестманът не се нуждае от полиция, той сам съди онзи, който трябва да бъде осъден, а ако някой се намеси, му показва извития си нож!

Тресков се канеше да му отвърне, когато вратата се отвори и влезе един човек. Петер Полтер скочи веднага щом го видя и се развика:

— Бен Кънинг, стари скитнико, наистина ли си ти? Ела насам и си пийни! Спомням си много добре, че гърлото ти има дяволски голямо отвърстие!

Влезлият беше дребно и слабичко човече, по чието тяло, изглежда, нямаше и половин килограм месо. Той загледа моряка учудено, при което дребното му лице се покри със стотици бръчки и бръчици от неговата усмивка.

— Бен Кънинг? Скитник? Пиене... голямо отвърстие? Хи-хи-хи-хи, къде ли само съм виждал този юначага, струва ми се толкова познат!

— Къде си ме виждал ли? Тук, разбира се, че тук! Понапрегни малко мозъчето си!

— Тук ли? Хм! Не мога така бързо да си спомня. Твърде често съм бил тука и с толкова различни хора, че не мога така бързо да си спомня за някой от цялата тълпа. А как звучи името ти, а?

— Дявол да го вземе, този малчуган седеше до мен тук при мастър Уинкли и така пи, че два дни след това не можа да си помръдне малкото пръстче, а сега ме пита как звучало името ми! А на всичко отгоре бях с него в планините, където ние с Дедли...

— Стоп, приятелю! Хи-хи-хи-хи, сега вече те познах! — прекъсна го дребният човечец. — Не се ли казваш Питър Фолтер, или Молтер, или Волтер, или...

— Полтер, Петер Полтер, кормчия на бързоходния кораб на Съединените щати «Swallow», ако обичаш да си отбележиш! После станах тука за малко уестман и съм...

— Знам, знам! Беше заедно с нас и накрая за малко щеше да ме умориш от пиене. Хи-хи-хи-хи, ама имаш гърло, каквото още не съм виждал, и можеш да пиеш като... като... самия стар Татко Мисисипи. Ами къде беше след това и накъде си тръгнал сега?

— Малко пообиколих света, а сега се каня пак да намина към вас, ако нямаш нищо против.

— Към нас ли? А защо?

— Ето тези джентълмени имат нещо да говорят с вашия капитан или полковник. Ще го намерим ли у дома?

— Мисля, че да. Кога тръгвате оттук?

— Веднага щом е възможно. Ще дойдеш ли с нас, а?

— Нямам нищо против, но да не ме накарате да чакам.

— Колкото по-скоро тръгнем, толкова по-добре и за нас. Яж и пий, стара кримка такава, и нека тръгваме!

Пътят, избран от тях, беше абсолютно същият, по който потеглиха Дик Хамърдъл и спътниците му преди няколко дни. Естествено, че следите им вече не можеха да бъдат забелязани.

Петер Полтер, кормчията, вече беше яздил из тези места, само че не можеше точно да си спомни пътя. Обаче Бен Кънинг се оказа толкова по-добър и незаменим водач. Дребното човече, което изглеждаше толкова слабовато, показва сега такава проникателност, издръжливост, пъргавина и такова чувство за ориентиране, че спечели пълното доверие на всички.

Бързаха колкото беше възможно, но Тиме и Тресков не бяха особено добри ездачи, а пък дакотският жребец създаваше толкова много работа на кормчията, че той бе непрекъснато в лошо настроение. Продължиха пътуването си няколко дни, след което стигнаха до железопътната линия, където се бе провело нападението над огелаласите. Беше рано сутринта, когато Бен Кънинг спря внезапно коня си и се загледа съсредоточено в далечината.

— Погледнете, мешърс — извика той, като посочи с ръка напред, — погледнете първо там, във въздуха, а после и към земята. Горе летят гробарите а долу, близо до релсите, седят койоти. Някой е получил последния удар с нож или последния куршум. Елате, нека се огледаме!

Четиримата ездачи подкараха конете си в тръс и достигнаха мястото на сражението. Трупите на убитите лежаха все още там, където бяха паднали; тук-там костите бяха обелени от лешоядите и койотите. Влаковете бяха преминавали покрай това място, без пътниците да бяха обърнали някакво внимание на случилото се. Бен Кънинг огледа педантично всички подробности.

— Lack-a-day — обади се той най-сетне, — тук е имало страхотна битка. Виждате ли релсите? Поправяни са. Червенокожите са искали

да нападнат влака, но белите са им попречили. Били са от племето на огелаласите — личи си от татуировката. А тези разцепени черепи — такива удари може да нанася само Дедли-гън, нашият кърнъл. Дик Хамърдъл и Пит Холбърс също са били тук. Ето къде са стояли, както обикновено обърнали гръб един на друг. Личи си от отпечатъците на стъпалата им, които са се врязали дълбоко в почвата. Там са горели огньовете, а отсреща са били вързани за колчета конете на индианците — виждате ли дупките в земята? А тук, елате, оттук продължават следите на белите. Да ги последваме!

След два часа те стигнаха действително до лагера на белите, където Бен Кънинг се огледа внимателно. Внезапно той извика:

— Погледнете, двама са избягали и са ги преследвали! Той водеше коня след себе си и следваше дирята, оставена при бягството на Мертенс и Волф; тя се бе отпечатала толкова дълбоко в земята, че и сега все още можеше да се различи.

— Хелоу, ето къде е бил краят на цялата работа, тук конете им са били съборени с ласа и егад, мешърс, били са двама бели, но не са ги преследвали червенокожи, а трима бели и един индианец. Хи-хи-хи-хи, струва ми се, че познавам отпечатъците от стъпалата им. Нека първата срещната гризли ми смачка мозъчната черупка, ако това не е бил нашият кърнъл с Дик Хамърдъл и Пит Холбърс и... и... наистина, това не е бил никой друг, а Винету, апачът!

Останалите не можеха да се начудят на проникателността и сигурността, с които дребният ловец правеше изводи от обърканите и вече не на едно място изтрети следи.

— Двама бели ли са били преследвани? — попита Тресков нетърпеливо.

— Двама бели, сър, това е сигурно, защото стъпките им тук, където са стояли, са с пръстите настрани, докато индианците ходят с прибори навътре пръсти. Ей там назад са лагерували. Струва ми се, че на утрото двамата са били вързани на конете си, защото оттук-нататък животните са вървели две по две. Победителите са водили конете на двамата за юздите.

Въпреки че мълчаливите предположения на Тресков бяха твърде близко до истината, той и никой от останалите не можеха напълно да си обяснят станалото. Бяха изказани най-различни предположения, докато Бен Кънинг сложи край на това напразно мъдруване:

— Тръгнаха са в посока към скривалището, но съм готов да се обзаложа, че индианците са се събрали и ги преследват. Мешърс, най-добре ще е да продължим по следите!

Тримата се съгласиха и подкараха бодро конете си след дребния ловец.

Едва бе изминал половин час, когато той извика:

— Behold, не бях ли прав? Ето тук отляво и отдясно са се приближили два отряда индианци. Заобиколили са от двете страни мястото на битката, за да открият в каква посока са потеглили белите. Тук, на това място, са се обединили, за да ги преследват. Пясъкът запазва следите дълго време, затова предполагам, че имат преднина от няколко дни. Но нашите коне са добри, а те имат при себе си положително ранени, които не могат да издържат на бърза езда. Може би ще успеем да ги догоним, преди да са достигнали лагера на Дедлигън.

Отново продължиха напред; изминаха часове и дни, а те продължаваха да следват дирята, която ту ставаше по-ясна, ту отново се губеше по камънаците или меката трева, но Бен Кънинг винаги съумяваше да я открие. Така те достигнаха онази местност, където Арканзас Ривър описва широка дъга към Смоки Хилс и от планините се стичат към нея многобройни потоци.

Откритата прерия постепенно се покри с храсталаци и след това премина във високостеблена девствена гора. Водачът на малката група ставаше с всяка изминала минута все по-предпазлив, тъй като следата, по която вървяха, изглеждаше все по-свежа и зад всяко дърво можеше да се очаква среща с някой индианец.

Ето че изведнъж Бен Кънинг спря и започна да оглежда меката, покрита с мъх земя много старателно.

— Наистина, ето тук от гората излизат следи на бели мъже. Срещнали са се с индианците, без да е имало сражение. Виждате ли, ето в този кръг са стояли предводителите на двете страни и са преговаряли. После калюметът, лулата на мира, е обиколила наоколо; това става ясно от мъничкия остатък от пункса, който е паднал тук на земята полу овъглен. Положително това е била група bushhawkers, които са се обединили с червенокожите, за да открият лагера ни, да го нападнат и да си поделят плячката.

— Милиони дяволи и хиляди моряшки проклетия! — прогърмя гласът на Петер Полтер. — Ще ми се така да ги разпердушина с моите хубави юмруци, че белите да почервенеят, а червенокожите да побелеят от страх! Ако не ме лъже вятърът, скоро ще трябва да приберем платната си и да хвърляме котва. Но какво ще правим с нашите четириноги превозни средства? Моето направо ми е дошло до гуша; така ме клатушка и люлее насам-натам, че ме боли мозъка и всичките ми двеста тридесет и осем кости заплашват да се смъкнат една по една в ботушите!

Кънинг се засмя на това вайкане на храбрия моряк и отговори:

— Вярвам ти, мастър. Седиш на коня си, като че ли ще правят палачинки от тебе. Разбира се, че не можем да вземем по-нататък животните с нас, само ще ни пречат. Но известно ми е едно място, където можем така да ги скрием, че никой индианец да не ги намери. Елате, мешърс!

Той свърна настрани и се отправи към гората. След мъчително и дълго промъкване между гъстите храсталаци те достигнаха до малка полянка, скътана навътре в гората, където забиха колчетата и вързаха конете си. После отново се върнаха на онова място, където бяха напуснали дирята.

Продължиха да вървят по следите с най-голяма предпазливост, като поразхлабиха ножовете в ножниците си и приготвиха карабините за стрелба. Внезапно Бен Кънинг спря и се послуша.

— Я чуйте, хора! Това не беше ли пръхтенето на кон. Останалите също застанаха неподвижно и се заслушаха в тишината на девствената гора. Неиде отстрани се разнесе тихо цвилене.

— Или там им е лагерът, или са оставили само животните, за да могат да се придвижват по-бързо напред. Това сатанинско добиче ще ни надуши и ще ни издаде. Трябва да се движим срещу вятъра, който идва от тази посока.

Той легна на земята и запълзя, като описваше широка дъга. Другите последваха примера му. След известно време той им направи знак да избягват всякакъв шум и посочи между храстите към едно открито място, което се простираше пред тях. Там пасяха около тридесет коня, охранявани от двама индианци.

— Виждате ли червенокожите негодници, мешърс? Имам голямо желание да ги накарам да опитат ножа ми и да разгоня конете по

четирите посоки на света, хи-хи-хи-хи! Само че не бива. Не трябва да се издаваме. Напред! Необходимо е да ги настигнем колкото може по-бързо, но не по следите, а отстрани.

Дребният ловец се запромъква между гъсталака с безшумността и сръчността на змия. Пътят беше ужасно труден. Изминаха часове. Нощта започна да настъпва под широките корони на дърветата много по-рано, отколкото навън, в откритата прерия. Ставаше все по-трудно да се придържат към определената посока. Ето че Кънинг вдигна глава и задуши въздуха с широко разтворени ноздри.

— Мирише на огън и пушек. Разположили са се на лагер. Напред, но тихо, много тихо, защото сме съвсем близо до тях!

Сега храстите вече изчезнаха и гигантските стволове на дърветата се издигаха свободно нагоре към зеления свод като колоните на огромна катедрала. Четиримата мъже пълзяха по корем от едно дърво до друго, като търсеха прикритие зад дебелиите стволове, докато се уверят, че никой не ги е забелязал и че близката околност все още не крие никаква опасност за тях.

Така стигнаха до ръба на един «gutter», както пионерите в Дивия запад наричат остроръбестите долчинки, които често се срещат в девствените гори, тесни, дълги и дълбоко пресечени. Кънинг внимателно приближи главата си към ръба и погледна надолу. Точно под тях на дълбочина от около петнадесетина метра гореше огън, около който седяха тридесетина червенокожи и бели мъже, а малко настрани от тях, зорко наблюдавани, лежаха три човешки фигури, чиито крака и ръце бяха вързани.

— At length, ето ги! — обади се тихо дребният трапер. — А те и не подозират, че тук отгоре ги зяпаме така великолепно, хи-хи-хи-хи! Но кои са онези тримата там? Мешърс, да се промъкнем още малко напред, ей до онези папратови храсталаци; оттам ще можем да видим лицата им!

Гъстите папратови листа растяха до самия ръб на долчинката и им даваха възможност да се прикрият толкова добре, че бе невъзможно да бъдат забелязани.

— Zounds — прошепна Кънинг, след като отново бе хвърлил поглед надолу, — това е нашият кърнъл заедно с Пит Холбърс и Дик Хамърдъл. Нападнали са ги и са ги пленили!

— Дедли-гън ли? — попита кормчията, като провря главата си между широките листа — Heavens — v'raiment — наистина! Бен, да скоча ли долу да ги измъкна с помощта на двата си юмрука от това неприятно положение?

— Почакай още малко, приятелю, да видим най-напред какво ще става тук! Не виждаш ли, че тези подлеци са се скупчили така наблизко само за да решат съдбата на пленниците си? Онзи чернобрад ловец ръководи съвещанието и огелаласите са се съгласили с това, следователно вождът им трябва да е паднал убит край железопътния насип. Вижте, вече приключиха и предводителят им става!

И наистина беше така. Един от белите ловци, който по всяка вероятност беше техният предводител, се изправи и се приближи към пленниците. Той развърза ремъците около краката им и им направи знак да станат. След това им каза със заповеднически тон:

— Чуйте какво се реши за съдбата ви! Ти си Дедли-гън, предводителят на ловците, които имат нейде тук из гората тайно скривалище, нали?

Заговореният кимна утвърдително.

— Ти си убил Мато-си, вожда на тези храбри червенокожи? Отново последва същото кимване.

— Хората казват, че си донесъл от планините голямо количество злато и си го натрупал в скривалището си. Вярно ли е?

— Много злато!

— И че си складираш няколко хиляди бизонски кожи?

— Уел, мастър, добре си информиран.

— Тогава слушай какво имам да ти кажа: тези червенокожи мъже искат смъртта на всички ви. Вярно е, че им дадох съгласието си, но познанията им по английски не са достатъчни, за да следят думите ми, затова ще ви направя едно предложение.

— Говори!

— Ще ни заведеш до вашето скривалище, ще ни дадеш златото и кожите, а след това всички сте свободни!

— Това ли е всичко, което искаш от нас?

— Да. Решавай бързо!

— Изглежда, че си слушал дяволски малко за Дедли-гън, мастър, иначе нямаше да ми правиш такова гламаво предложение. Съюзил си се с червенокожите негодници само заради златото ми. Един бял в

съюз с червенокожи срещу бели; много по-голям подлец си и от тях. Нека бъде проклето името ти во веки веков! Или наистина ме смяташ за толкова глупав да ти повярвам, че след като получите онова, което желаете, ще ни освободите?

— Ще удържа обещанието си и ти забранявам всяка обидна дума!

— Можеш да го разправяш на някой грийнхорн, но не и на мене! Много добре знаеш, че ще използвам свободата си, за да те изправа пред дулото на карабината си и да си възвърна ограбеното. Застреляй ни, ако имаш нужната смелост!

Сигурно Дедли-гън беше разбрал, че може да се държи така смело. Докато говореше, погледът му беше огледал ръба на падината бързо и изпитателно, след което също така бързо се бе отместил. По устните му заигра едва забележима усмивка на задоволство.

Този поглед не беше убягнал от внимателното полицейско око на Тресков, той се взря насреща към мястото, което бе привлякло вниманието на Дедли-гън, и трепна неволно.

— Погледни насреща- пошепна той на Бен Кънинг, който лежеше до него, — виждам главата на един индианец! Дребният ловец последва указанието му и тихо каза:

— Good-lack, Бога ми, това е Винету, апачът! Предполагах, че ще се появи, нали е бил заедно с нашия кърнъл! Не е бил пленен и ги е последвал, за да ги освободи. Трябва да му дам нашия сигнал!

Той доближи едно листо до устните си и след малко се разнесе песента на американски щурец. Звукът не можеше да събуди подозрението на враговете им, защото този вид щурец се среща твърде често. Обаче Винету погледна учудено към тях, след което изчезна. И тримата пленени ловци бяха наострили слух, но не се издадоха нито с някое движение, нито лицата им промениха изражението си.

— Да ви застрелям ли? — попита онзи, като повдигна рамене. — Какво си въобразяваш! Ще трябва да ви предам на индианците, а те ще ви вържат на кола на мъченията. И без това ще вземем златото и кожата. Само дяволът би ни попречил да намерим някоя следа от хората ти. И така, вразуми се, мастър, и кажи да!

— И през ум не ми минава такова нещо! Не мога да приема никакъв подарък, дори това да е животът ми, от човек, който напада братята си от засада и после ги продава на враговете им; не мога да

приема нищо от човек, който се представя за мой племенник, а после ни напада! Мастър, ти си подлец, запомни това!

— Дръж си езика зад зъбите, иначе ще го изрежа с ножа си, преди да съм те предал на червенокожите!

— Докажи, че си по-добър, отколкото те мисля! Върни ни оръжията и нека се бием, ако имаш смелост — трима срещу тридесет!

— Не е необходимо, мастър, и без борба ще ви светим маслото. А що се касае до думата «подлец» и кому тя приляга, няма да спорим сега! И така, накратко: приемаш ли предложението ми, или не?

— Не!

— А другите двама?

— Хм — обади се Дик Хамърдъл, като присви презрително малките си очички, — дали го приемаме, или не, е все едно, но нищо хубаво не те чака, повярвай ми. Ако ръцете ми бяха свободни, а юмрукът ми стискаше карабината, тогава дяволите щяха да те вземат! Или си на друго мнение, Пит Холбърс, старий Куне?

— Дик, ако ти мислиш, че трябва да го вземат — отвърна дългият, — то аз нямам абсолютно нищо против!

— Well done — отвърна онзи долу с гневни пламъчета в очите, — тогава нека червенокожите ви набучат на кол и ви пекат колкото си искат!

Белият седна при индианците, за да им съобщи резултата от преговорите.

Междувременно под закрилата на папратовите листа се бе състоял тих, но много развълнуван разговор.

— Значи онзи, който говори сега, е вашият кърнъл? — обърна се Тиме към Бен Кънинг.

— Да, сър, твойт чичо, ако е вярно онова, което ми разказа.

— Той е, можеш да ми вярваш. Прилича така много на баща ми, че не остава място за съмнение. А сега, когато го срещам най-сетне, той е загубен! Няма ли начин да го спасим, Бен?

— Слушай, сър, ако си мислиш, че ще изоставя моя кърнъл в беда, тогава значи не ме познаваш. Мешърс, мога ли да разчитам на вас?

Останалите кимнаха безмълвно. Обаче Петер Полтер се обади:

— Да не мръдна оттук и да умра от глад като останки от стар кораб, ако не пипна онзи подлец, дето говори долу с Дедли-гън, и не го направя на каша! Но, мистър детектив, я извади онази фотография от

торбата си! Има достатъчно светлина от огъня, за да ѝ хвърля един поглед! Нека на място ме обърнат с кила нагоре, ако физиономията му не прилича на снимката!

— Нямам нужда от фотографията, Петер. Той е. Веднага го познах — отвърна Тресков. — Я огледайте внимателно негодниците, господин Тиме, не са ли Мертенс и Летрие?

— Те са! Всяко съмнение е изключено. Така близо сме до целта, но ще ни се измъкнат!

— Не бързай, сър! — отговори Кънинг. — Дедли-гън чу сигнала ми и знае, че наблизо има кой да му помогне. Само да са му свободни ръцете и ще видиш какво ги очаква тези гадове!

Зад тях се разнесе тихо шумолене. Гъвкавата фигура на апача се появи.

— Винету чу щуреца и разпозна лицето на Бен, приятелят на неговия бял брат. Винету ще се промъкне в падината и ще освободи приятелите си от ремъците. Нека след това моите братя се спуснат бързо в долчинката и се нахвърлят върху белите и огелаласите, а после да последват Дедли-гън към вигвама му!

Както се беше появил Винету, така и изчезна. Четиримата мъже наблюдаваха внимателно неприятелския лагер и бяха готови всеки миг да започнат нападението.

В този момент Мертенс стана отново, а заедно с него наставаха и всички бели и червенокожи. Но преди да беше изрекъл и дума, една тъмна фигура изскочи измежду близките шубраци и се озова светкавично при пленниците. Това беше Винету.

Три движения с ножа — и ръцете им бяха свободни; отгоре се разнесоха четири изстрела и после още четири. Дедли-гън нямаше време да наблюдава по-нататъшното развитие на събитията. Той изтръгна томахока от най-близко застаналия до него индианец и се втурна между смаяните си неприятели.

— Come on, удрай, удрай! — разнесе се гласът му, докато Винету поваляше край него огелаласите като тръстики.

— Пит Холбърс, старий Куне, виждаш ли онзи юначага, който ми отмъкна карабината? — извика Дик Хамърдъл триумфиращо. — Ела, трябва да си я взема-

Двамата неразделни приятели започнаха да си проправят път напред, докато дебелият успя отново да си възвърне своята любима

цепеница. Петер Полтер, кормчията, беше връхлетял като лавина върху изплашените противници. Искаше да изпълни обещанието си. Сграбчи предводителя им с мечите си лапи за врата и бедрото, вдигна го високо във въздуха и го запокити на земята със страшна сила.

— Bounce, готово! Сега по-нататък, хора, удряйте, сечете, мушкайте, стреляйте по тях, изхвърлете ги зад борда, та да се удавят, сплескайте ги на пита, ура — ура!

Неприятелите им бяха трикратно по-многобройни от тях, но изненадата ги бе поставила в неизгодно положение. Ето защо, преди още да помислят за съпротива, половината от тях лежаха вече на земята. Както и през онази нощ на нападението край железопътния насип, томахокът на Дедли-гън вилнееше между неприятелските редици. Винету повали не по-малко врагове, а сред най-гъсто счепкалите се противници бяха застанали гръб до гръб Дик Хамърдъл и Пит Холбърс — «обърнатият сандвич». Кормчията фучеше из долчинката като побесняла фурия, дребният Бен Кънинг пък се беше скрил в храсталака при изхода ѝ, като с изстрелите си отблъскваше всеки опит за бягство.

Тресков и Тиме още от началото на сражението бяха насочили цялото си внимание към Мертенс и Волф. Тресков беше измъкнал резервните си ремъци и бе направил от тях примка.

— Последвайте и вие примера ми! Изстрелите ни ще ги сплашат. Аз ще се заема с виконта, а вие със слугата му. Преди да помислят за съпротива, примките трябва да са на вратовете им, а те да се намерят на земята в безсъзнание!

Този съвет на полицаия се оказа полезен. След няколко минути нападателите бяха победители. Мертенс, който беше запратен на земята от кормчията и Волф бяха вързани. Почти всички неприятели лежаха мъртви на земята; бяха успели да избягат само един бял и няколко индианци.

Не беше в характера на Дедли-гън да разпитва много-много как се е стигнало до неочакваното им освобождаване, още повече че сега трябваше да се възползват от победата си.

— Хора, напред, към конете! — извика той. — Да не ги изпуснем! Индианците са оставили постове при животните. Ще трябва да се справим с тях. Но не е необходимо да идват всички. Някои от вас могат да останат тук.

Той бързо изчезна с неколцина от хората, а Тресков, Тиме и кормчията останаха при пленниците. Насядаха на земята. Положението им в никакъв случай не беше безопасно, защото избягалите червенокожи можеха да се върнат и да си отмъстят с изстрели от сигурно разстояние. Обаче нищо не се случи. Те се вслушваха напрегнато в тишината на нощта, но не доловиха нищо подозрително. Първият шум, който чува в настъпилата тишина след схватката, беше предизвикан от завръщането на приятелите им. Храстите прошумоляха, пропукаха клончета. Спътниците им бяха успели да надделеят над пазачите на конете и сега водеха своите животни заедно с тези на враговете си. Бен Кънинг не беше забравил своя кон, както й конете на другарите си.

— Пит Холбърс, старий Куне, виждаш ли, че старата ми кобила е пак при мене? — запита щастливият Хамърдъл.

— Хм, ако мислиш, че я виждам, то аз нямам нищо противно by god, още малко и с тебе, и с нея щеше да бъде свършено!

— Дали щеше да е свършено, или не, е все едно, но ми се иска да разбера кои са хората, които заедно с дребния Кънинг... sdeath, това не е ли дяволският кормчия от Джърмани, който има огромни юмруци и пие така страшно много?

— Разбира се, че съм аз, дебело буре! Значи още ме помниш, а? Пак се прехвърлих през океана заедно с мастър Тресков и мастър Тиме, защото...

— Мастър Тиме? — попита бързо Дедли-гън. — А-а, Петер Полтер! Наистина това си ти! Какво търсиш пак в саваните и какво искаше да кажеш с твоя «мастър Тиме»?

— Това е ей този човек, който е дошъл заедно с господин Тресков, за да посети чичо си.

— Този ли?

Той отстъпи крачка назад, огледа дълго и изпитателно племенника си, после протегна и двете си ръце и извика:

— Няма измама, не! Познавам тези черти. Хайнрих, племеннико, добре дошъл, хиляди пъти добре дошъл!

Двамата се прегърнаха продължително, а останалите стояха мълчаливо наоколо, докато Дедли-гън се опомни и разбра, че неговият скъп племенник все още е изложен на опасност. Храбрият ловец не се страхуваше заради себе си, но сега го пусна и нареди:

— Сега не му е тук мястото за задаване на въпроси и обясняване. Да тръгваме към скривалището, то е съвсем наблизо! Там можем да отпразнуваме пристигането ти и нашето спасение. Ще превържем и раните, с които се отървахме.

Всеки хвана поводите на няколко коня и потеглиха. Продължиха сред тъмнината най-напред между великанските стволове на дърветата; над главите им беше гъстият покрив от короните им. После навлязоха между скали. Извитите пътечки образуваха цял лабиринт, в който дори и през деня можеше да се ориентира само човек, добре познаващ местността. Най-сетне тръгнаха по течението на малко буйно поточе и стигнаха до котловидна долина, в която се намираше тайният лагер на групата трапери и златотърсачи, които предвождаше Дедли-гън. Бяха запалени няколко огъня, а около тях седяха немалък брой уестмани, хората на полковника.

Шеста глава

Съзаклятието

Има различни видове треска, които не се дължат на заразата от инфекциозни причинители, споменати в медицинските справочници и въпреки това те могат да бъдат също така заразни и бързо преносими като онези заболявания на човешкия организъм, които се разпространяват от човек на човек под формата на епидемии и намаляват броя на населението в градове и села. Става въпрос за видовете треска, които дължат произхода си не на различните условия, създавани в човешкия организъм, а на политически, религиозни и други фактори, които завладяват мисълта и въображението на цели народи, превръщат най-спокойното и уравновесено състояние на хората в избухващи страсти и довеждат до бързо разпространяващо се състояние на безумие, а после отстъпват много бавно на нормалните и законни порядки.

Такъв вид треска можем да наблюдаваме във всички времена и всички части на земното кълбо. Почти винаги тя е свързана с мисълта за печалба, която възбужда в крайна степен умовете на отделни хора, както и на широки слоеве от обществото, и подтиква грубата сила към всевъзможна изява и върховно напрежение. Спомнете си само за Калифорния! Броят на заселниците в тази земя беше твърде малък. Но ето че един щастливец открил, че в долините ѝ се крият несметни златни съкровища. Тази новина обиколи светкавично целия свят и за кратко време там вече гъмжеше от авантюристи от всички континенти, които се бяха стекли, за да се опитат да отворят вратата на съкровищницата, крила блестящите си неподозирани богатства милиони години. За мигове никнеха цели лагери от палатки и бараки, многобройни поселища израстваха като из земята и там, където местоположението им се окажеше добре избрано, се превръщаха с небивала бързина в градове, а жителите им наброяваха скоро стотици хиляди души.

Един от тези градове е Сан Франциско, владетелят на Златната страна и на Тихия океан.

Ако човек застане днес на кея на градското пристанище, за да наблюдава човешката тълпа, която се движи почти в хаотичен безпорядък, ако човек се загледа в широките и дълги улици, просторни площади, разкошни дворци и постройки, зад чиито бляскави стъкла са струпани всевъзможни предмети и украшения от злато или всичко онова, което може да имаш срещу злато, той много трудно ще може да повярва в нищожното мизерно начало, от което се е родил и израснал този световен град на блестящия метал.

И както се надигат и сгромолясват огромните вълни в открито море, както пъстрата тълпа от всички краища на света се блъска и тика, натиска и напирва безспирно из улиците, площадите и обществените сгради, така и непостоянното щастие издига и сгромолясва хората, така и капризната съдба изтиква топката за игра, наречена човек, нагоре, към някой уж сигурен връх, за да го блъсне в следващия миг отново долу, на дъното, където пълзят многочислените «паразити на обществото». Онзи, който до вчера е бил величан като милионер и са му завиждали, може би още днес ще тръгне на път към златните мини с кирка, лопата и карабина, за да спечели отново изгубеното си богатство. Тези хора са обикновено от съмнителен произход и някои членове на човешкото общество с бляскава външност се разкриват в края на играта като лишени от всякакъв морал авантюристи, чието съществуване е било зависимо изключително от каприза на съдбата...

Един ветроход се движеше по курса от Акапулко към Сан Франциско. Това беше тримачтов кораб, здраво построен, с красива линия, на чиито нос и кърма се виждаше името му, написано със златни букви: «L'Horrible». Униформата на екипажа показваше, че се числи към военния флот на Съединените щати, макар по някои дребни особености в линията му, както и в такелажа, можеше да се предположи, че не е бил строен за тази цел.

В настоящия момент капитанът бе застанал на задната палуба и беше отправил поглед нагоре към вантите, където висеше един моряк с бинокъл в ръка и се оглеждаше внимателно.

— Е, Джеймс, видя ли го? — попита той.

— Ай, ай, кептън, плава точно пред бинокъла ми! — отвърна морякът, като посочи с ръка по посока на вятъра. Той се беше обърнал към своя началник с «капитане», въпреки че последният носеше

отличията на лейтенант от военноморския флот. Но един чин по-нагоре никога не може да навреди, още повече когато въпросното лице го заслужава.

— Какъв курс държи?

— Тръгва подир нас, мастър. Струва ми се, че идва от Гуаякил или Лима, а може би дори и от Валпарайсо, защото държи курс, който минава още по на запад от нашия.

— Какъв кораб е това, Джеймс?

— Още не мога да кажа, сър! Нека се приближи още малко.

— А ще се приближи ли?

— Сигурно е, кептън!

— Почти не ми се вярва — гласеше отговорът. — Любопитен съм да видя кораба, който ще изпревари с платната си «L'Horrible».

— Хм — обади се морякът, като слезе от вантите и даде далекогледа на лейтенанта, — познавам един, който може да го изпревари!

— Кой е той?

— «Swallow», сър.

— Да, той може, но иначе никой друг! Как ли ще попадне обаче «Swallow» в тези води?

— Не знам, кептън, но корабът зад нас не е някое бостънско корито, а малък бърз ветроход. Ако беше по-голям, трябваше да го виждаме по-ясно на това разстояние. А «Swallow» също е малък и бърз платноход.

— Well, ще видим! — отсече лейтенантът и след като освободи моряка, се отправи към кормилото с далекогледа в ръка.

— Платно на хоризонта, нали? — попита кормчията.

— Да. Зад нас.

— Не бихте ли желали да скъсим малко ветрилата.

— Не е необходимо — отвърна лейтенантът, като погледна през далекогледа. — Това е един изключителен ветроход- Ще ни настигне и без да скъсяваме ветрилата!

— Ха, сър, не ми се вярва!

— Така е — прозвуча отговорът, в който си личеше наранената моряшка гордост, — Напредва много мощно Ето, виж, преди три минути можеше да се забележи само от марса, а сега се забелязва и от палубата.

— Да се отклоня ли малко от вятъра?

— Не, искам да видя колко време ще му е необходимо, за да се изравни с нас. Ако е американец, ще се радвам, но ако е някой друг, по-скоро бих му пожелал да върви по дяволите, отколкото да плава с такъв кораб!

Не мина много време и вече можеше да се видят с невъоръжено око върховете на мачтите, а после и стройният корпус на чуждия кораб.

— Това е бързоходен ветроход с такелаж на шхуна — обади се кормчията, — тримачтова шхуна, също като нашия «L'Horrible».

— Йес. Великолепен кораб, по дяволите! Виж как се носи, гонен от вятъра, опънал всичките си ветрила! Човекът, който заповядва на палубата му, изглежда, няма основание да се страхува от малко повече вятър. Сега подготвя дори ветрилата на брамса, така че шхуната ще повдигне кърмата си и ще затанцува почти само на носовата част!

— Голям юначага, сър. Но ако неочаквано се появи насрещен вятър, шхуната ще легне в морето и ако се лъжа, да не съм кормчия и да не ми е името Перкинс! Малко рисковано борава с ветрилата.

— Не. Не виждаш ли, че скъсяващите въжета не са вързани здраво, а са само закрепени? При неочакван обрат на вятъра само ги отпускат и толкоз!

— Сега вдига флага си. Наистина, американец е! Виждате ли звездите и ивиците? Буквално гълта разстоянието и след пет минути ще се изравни с нас.

— Да, гълта разстоянието, това е точният израз за такава скорост. Му god, ама този храбрец наистина има от всяка страна по шест оръдейни отвърстия, въртящо се оръдие на бронираната кула на носа, а е сигурно, че има и нещо подобно на кърмата. Можеш ли да различиш вече името му?

— Още не, но ако не се лъжа, това е «Swallow». Веднъж се качих на палубата му в Хоубоукън и огледах внимателно целия му такелаж, всяко въже, шкот и скрипец.

— Кой беше капитан по онова време?

— Забравил съм му името, сър. Беше стар, почти негоден вече за плаване морски вълк с червеникавокафяв нос, който издаваше джина и брендито. Но добре познавах кормчията — казваше се Питър Полтър,

беше дошъл от Джърмани, отвъд океана, беше пътувал много и човек можеше да му се довери. Не виждате ли вече името му с далекогледа?

— Да, това е «Swallow». Промени курса с един или два румба към наветрената страна! Очевидно иска да говори с нас. Той се върна на задната палуба и извика:

— Ей, момчета, заемете се с брасите!

Моряците се затичаха към въжетата.

— Вдигнете флага!

Звездното знаме на Щатите полетя нагоре.

— Започнете лягането на дрейф!

Заповедите му се изпълняваха със съвършена точност.

— Артилериста!

Извиканият моряк пристъпи към оръдието си.

— Свалете ветрилата! Огън!

Платната се смъкнаха и в същото време проехтя изстрелът над морската шир.

— Кормчия, внимание! Ще дрейфуваме!

Кормилото се подчини моментално на заповедта и «L'Horrible» легна на дрейф с възможния най-малък вятър по рейте си, за да изчака «Swallow».

И от неговия борд проехтя изстрел. Едва ли не с баснословна бързина «Swallow» летеше и се приближаваше все повече. Под шприта му бе разперила заострените си позлатени крила синя лястовица, издялана от дърво. Сега не се виждаше на кърмата името на кораба. Попътният бриз бе издул здраво тежките му ветрила. Наклонен настрани, така че краищата на гафелните рейки почти докосваха водата, корабът летеше с такава сигурност и грация, които правеха чест на името му. Сега, когато кливерът му достигна почти на една линия с флага на кърмата на «L'Horrible», се разнесе гласът на капитана, застанал отпред на палубата на своята шхуна:

— Свали ветрилата!

Веднага платната се отпуснаха, носът на кораба се издигна, той се изправи от наклоненото си положение, заклати се за кратко време насам-натам, след което застана спокойно, гордо и сигурно над укротените вълни.

— Ахой, кой кораб е това? — попита с длани на устата командирът на «L'Horrible». Той знаеше много добре какъв е този

кораб пред него, но трябваше да спази обичайната формалност.

— «Swallow», лейтенант Уолпоул от Ню Йорк, идваме направо от Ню Орлиънс покрай Кап Хорн. А вие?

— «L'Horrible», лейтенант Дженър от Бостън, имаме задача да кръстосваме из тези води, сър!

— Радвам се, сър! Имам да ви предам нещо. Да дойда ли при вас с шалупата, или да доближа борда си до вашия?

— Опитайте, лейтенанте, стига да успеете!

— Ха, «Swallow» се справя и с по-трудни неща.

Той отстъпи назад и направи знак на хората си. «Swallow» се извъртя с лекота, описа къса дъга и се спря толкова близо до другия кораб, че екипажът можеше да хване с ръка вантите му; това беше маневра, която можеше да бъде проведена с тази сигурност и при този вятър само от човек с голяма смелост, опитност и умение. Докато двата кораба се полюляваха на две съседни вълни, лейтенант Макс Уолпоул се озова с ловък скок до лейтенант Дженър.

— Имам заповед да ви предам тази запечатана телеграма, сър! — каза той, след като си бяха разтърсили приятелски ръцете.

— Аха! А ще дойдете ли с мен в каютата? Ще трябва да пийнете нещичко на борда на «L'Horrible».

— Нямам толкова време, лейтенанте. Нека донесат по една глътка на палубата!

Дженър даде необходимото нареждане, след което отвори плика.

— Знаете ли какво съдържа телеграмата? — попита той.

— Не, но мога да се досетя.

— Трябва веднага да тръгвам за Сан Франциско; впрочем бяхме поели вече курс в тази посока. Трябваше да ви съобщя това.

— Well, тогава ще ви предам тези телеграми, които трябва да връчите на капитаните на Щатите, намиращи се на пристанището. Сигурно сте чули вече, че Югът изгуби играта?

— Да, научих го, въпреки че кръстосвам от кратко време в тези ширини. Но ми се струва, че ще има да се потрудим още здравата, как мислите?

— И аз съм на това мнение. Югът е все още доста силен и държи в ръцете си укрепени пристанища и големи източници на суровини и средства. Ще има борба, тежка, безкомпромисна борба, ще бъдат необходими изключителни усилия, за да слоим съпротивата му. Да си

пожелаем да се срещнем пак, сър, рамо до рамо и с гърди срещу неприятелите ни!

— Ще се радвам, мастър, сърдечно ще се радвам да мога да атакувам враговете ни с един кораб като вашия «Swallow»! А вие накъде ще трябва да тръгвате?

— И аз съм за Сан Франциско, където ще получа нови заповеди. Преди това обаче трябва за кратко време да патрулираме по пътя на японските кораби. Farewell, «L'Horrible»!

— Farewell, «Swallow»!

Двамата мъже изпразниха чашите си, после Уолпоул скочи обратно на палубата на своя кораб. «Swallow» се отблъсна от «L'Horrible», отново издигна платната си по рейте, обърна се по посока на вятъра и се понесе бързо напред под силните викове за сбогом на двата екипажа. Ето че изчезна на западния хоризонт, потопен в червената жарава на залеза, с онази бързина, с която се беше появил откъм югозападната му част. Остави впечатлението, като че ли някоя прелестна морска сирена бе изплувала от вълните, за да поздрави самотните моряци, след което отново се беше върнала в своето тайнствено водно царство.

Сега и «L'Horrible» опъна платна, за да продължи прекъснатото си плаване с още по-голяма бързина. Наистина пътуването продължи още няколко дни, но след това броят на корабите, които срещаше по пътя си, се увеличи и най-сетне той хвърли котва в пристанището на «Златната кралица».

Тук Дженър предостави уреждането на документите и формалностите с полицията и пристанищните власти на своя кормчия и веднага се отправи към борда на един брониран параход, който бе хвърлил котва до неговия кораб. Едната от поверените му телеграми бе адресирана до капитана му. Останалите кораби, които трябваше да потърси, или не бяха наблизко, или се бяха отправили за кратко време в открито море.

Капитанът прие телеграмата и го отведе надолу в каютата си, където се завърза дружески разговор. Накрая командирът на бронирания кораб каза:

— Ще ви се наложи да прекарате известно време тук. Имате ли познати в града?

— За съжаление, не. Относно развлеченията ще разчитам само на гостилниците и странноприемниците.

— В такъв случай разрешете ми да поставя на ваше разположение моите връзки.

— Приемам с благодарност и задоволство.

— Познавам например една знатна дама, която е наела целия етаж на една от най-люксовите сгради. Тя е вдовица на някакъв плантатор от Мартиника, името ѝ е Вулетр и е от онези жени, които остават вечно млади и чиято възраст никога не може да бъде определена, защото образованието им, духът и миловидността правят годините безпомощни. Тя живее нашироко, изглежда неимоверно богата, приема у дома си само видни представители на духовния живот, на парите и политическата власт, а лично мен тя ме привлича извънредно силно с това, че е пътувала много по море и е придобила такива познания за нашата професия, на които могат да ѝ завидят доста опитни морски вълци.

— В такъв случай и на мен ми се иска много да се запозная с нея.

— Още днес ще ви дам тази възможност. Тази вечер съм поканен у тях. Ще дойдете ли с мен?

— Разбира се, капитане!

— Добре. Ще ви представя, а след това можете да се чувствате съвсем свободно, като че ли се намирате на борда на вашия кораб. А впрочем той е прекрасен, лейтенанте, и аз ви пожелавам от все сърце щастливо плаване с него. Толкова красиво, сръчно и чисто бе извършена маневрата, когато пристигнахте и хвърлихте котва! От англичаните ли попадна този кораб във флота на Съединените щати?

— Да. Но преди това е бил корабът, от който са се страхували най-много от Гренландия та чак до далечните южни острови. Или не сте чували никога за капитан Кайман?

— Как да не съм чувал? Може би съм чувал повече от вас. Само че не можех да си спомня добре откъде познавам това име «L'Horrible». Но сега се сетих. Този кораб беше пленен по време на един курс, когато пренасяше черни роби. Екипажът му беше избесен по рейте, а капитан Кайман... а-а-а... какво стана с него?

— Не е бил на борда, поне така казаха. Но оттогава не се чу нищо повече за този пират. Или си е извадил поука от случилото се, или все

пак е бил на борда и е бил убит в битката, или пък са го обесили заедно с обикновените моряци.

— Ако е така, получил си е заслуженото! И така, довечера при мадам Вулетр! Ще дойда да ви взема, лейтенанте, съгласен ли сте?

— Тази чест ще...

— Pshaw, само ви моля да ми разрешите да поразгледам чудесния ви кораб, преди да се отправим с лодката към брега.

Докато двамата разговаряха, към кея се беше спуснал с бавна крачка един човек, който, изглежда, бе свикнал сам да разполага с времето си. Едва достигаше среден ръст, но беше строен и носеше облеклото на златотърсач, идващ от мините, за да си отпочине от тежката работа и да се поогледа из града. Широкополата му изпомачкана шапка бе нахлупена ниско над челото, но не успяваше да закрие големия грозен червен белег, който започваше от едното му ухо, минаваше през цялата му страна и стигаше до носа. Който го погледнеше, изтръпваше и отвърщаше глава от това отблъскващо лице. Човекът го забелязваше много добре, но, изглежда, не се ядосваше. Дори и забележките, направени на висок глас, не можеха да смутят душевното му спокойствие.

Сега той се спря и погледът му обходи рейда.

— Още един е хвърлил котва — промърмори той, — ветроход и както изглежда, не е построен лошо. Само ако... — Той прекъсна внезапно монолога си и засенчи очите си с ръка, за да може да вижда по-добре. — *Sacre nom du dieu*, това е... това е той, това е «L'Horrible». Най-после, най-после го виждам отново и... все пак твърде далеч е от брега, възможно е и да се лъжа. Но трябва да се уверя!

Той слезе по няколко стъпала, пред които се поклащаха голям брой лодки, и скочи в една от тях.

— Накъде? — попита го собственикът ѝ, който се печеше на слънце върху скамейката за гребци.

Пътникът посочи небрежно към рейда и отвърна:

— На разходка!

— За колко време?

— Колкото ми се иска.

— А можеш ли да платиш? — при този въпрос той огледа пътника си не твърде доверчиво.

— След пътуването плащам със суха пара, преди пътуването плащам със здравите си юмруци. Избирай си!

— Хм, хм — промърмори лодкарят, очевидно посплашен от застрашителните пламъчета в очите на непознатия, — посягай с десетте си пръста накъдето поискаш, само не към лицето ми.

Можеш ли да се справиш с кормилото?

Отговорът бе кратко кимване, след което лодката бе развързана и те затърсиха път към свободните води в пристанището измежду хаоса от плавателни съдове с всякаква форма и големина.

Непознатият умееше да се справя с кормилото рядко добре — лодкарят успя да установи това още при първите удари на веслата. Изглежда, че той нямаше определена цел. След като заобиколи в широка дъга бронирания кораб и «L'Horrible», той върна лодката обратно на мястото ѝ, като заплати пътуването си по начин, който никак не отговаряше на външния му вид.

— Той е — въздъхна непознатият с облекчение, докато изкачваше стъпалата. — Сега мадам Вулетр ще трябва да изчезне така, както по-рано изчезна мис Адмирал. Но да вървя в кръчмата!

Той насочи стъпките си към онази част на града, където най-съмнителните и тъмни личности водеха мизерното си и често престъпно съществуване. При това трябваше да мине през цял лабиринт от тесни улички, където къщите едва ли заслужаваха името си. Занемарените, осеяни с ями улички представляваха, особено нощно време, опасен терен, където всеки можеше да си счупи врата, а колибите, бараките и палатките наоколо приличаха по-скоро на някой цигански катун, разхвърлян в безпорядък, отколкото на квартал на уреден град, където мощната ръка на полицията бе задължена да отстранява всички вредни и подозрителни елементи или поне да ги държи под строг контрол.

Най-сетне той се спря пред продълговата дъсчена барака, над чиято врата имаше надпис, изписан с тебешир: «Taverne of fine brandy641. Пред и зад надписа имаше по една бутилка бренди, изрисувана върху напуканите дъски също така с тебешир. Той влезе вътре.

Дългото помещение беше пълно с посетители, по лицата на които можеше да се разбере, че не спадат към кръговете на обществото, претендиращи за названието ^gentlemanlike». Неописуеми алкохолни

изпарения и тютюнев дим буквално блъснаха в лицето влизащия човек, а шумът, който цареше вътре, изглежда, произхождаше по-скоро от животински гърла, отколкото от човешки.

Човекът с червения белег не се смути ни най-малко от тези неприятни обстоятелства. Приблужи се до тезгяха и се обърна към настанилия се зад него кръчмар:

— Тук ли е Дългия Том, мастър?

Запитаният го огледа с подозрителен поглед и му отговори не съвсем дружелюбно.

— Защо?

— Защото трябва да говоря с него.

— А кой е Дългия Том, а?

— Ха! Я не си играй на криеница! Познаваш го също така добре, както и аз. Имам среща с него тук!

— А ти кой си?

— Това хич не те засяга. И аз още не съм те питал за кръщелното ти свидетелство, в което трябва да е отбелязано името ти!

— Охо, щом ми излизаш така, тогава можеш да питаеш доста дълго време, докато научиш каквото искаш. Но по-възможно е да си отнесеш един или два добри юмручни удара!

— По този въпрос ще си поговорим може би пак. Но ще ти кажа само, че Дългия Том няма да ти бъде много благодарен, ако ми попречиш да говоря с него.

— Така ли? Е, тогава ще се престоря, че уж го познавам, разбираш ли ме, сър? Ако наистина той те е повикал тук, сигурно ти е казал една дума, една малка думичка, без която не може да се стигне до него.

— Казал ми е. Слушай!

Той се наведе над тезгяха и пошепна няколко срички на кръчмаря. Последният кимна утвърдително.

— Точно така! Сега ти имам доверие. Том не е дошъл още; обикновено по това време тук идва полицията, за да се поогледа малко измежду клиентите ми. Когато полицаите си отидат, давам знак и след пет минути той идва. Седни да почакаш!

— Но не тук, мастър! Том ми е казал, че има и една малка стая, където няма да ти досаждат погледите на всички.

— Да, има, но пък и тя не е за кой да е.

— Не е за кой да е ли? А за кого е?

— Ако трябва тепърва да ти го казвам, тогава, изглежда, че пространството под шапката ти е ужасно празно!

— Не е чак толкова празно, колкото си мислиш.

Той измъкна една златна монета и я побутна към алчния човек.

— Добре! Положението ти не е чак толкова отчайващо, както си мислех. Но знаеш ли, когато правиш някому услуга да го предпазиш от очите на шпионите, тогава естествено между двамата трябва да има взаимна любов. Искаш ли да пиеш нещо?

— Чаша вино.

— Вино ли? Да не си се побъркал? За какво ми е притрябвало това загубено питие? Ще получиш едно шише бренди, както си му е обичаят тук. Ето ти и чаша. Сега седни на онази маса зад широката печка. Съвсем близо до нея има врата, която никой не може да види. Ще я отворя леко; ще внимаваш добре и при първа възможност, когато никой не гледа към теб, ще се вмъкнеш тайно в стаичката.

— Тъй да бъде.

— Сега онази стая е празна, но скоро ще дойдат и други посетители. Съветвам те да не им досаждаш. Тези момчета действат бързо и приказките ги карат лесно да вадят ножовете си.

Всичко стана така, както беше казал той, и скоро непознатият седеше в тайната стаичка. В нея имаше само две маси с около дузина столове, които сега бяха празни. Но, както бе казал кръчмарят, не мина много време и вътре се запромъкнаха нови посетители, които така седяха по столовете, че човек можеше лесно да отгатне в тяхно лице хора, свикнали да прекарват времето си в уединеността на това помещение.

Единственото внимание, което обърнаха на вече присъстващия гост, беше само един кратък изпитателен поглед. Иначе те изобщо не се интересуваха от него и започнаха да водят полувисокия си разговор толкова непринудено, като че непознатият изобщо не присъстваше. Изглежда, всички мъже бяха моряци или поне се показаха по време на разговора си като хора, много добре запознати с корабоплаването, както и с всички морски случки и събития, станали в последно време. Говориха също и за корабите, които бяха в пристанището и на рейда.

— Знаете ли — поде един от тях, — че навън в пристанището е хвърлил котва «L'Horrible».

— «L'Horrible», някогашният пиратски кораб?

— Да, сега под командването на лейтенант Дженър. Великолепен кораб, несравним по конструкция и такелаж. Капитан Кайман го доказва.

— Жалко за този нещастник, жалко, че трябваше да се запознае с въжето! Или не е жалко, а?

— Страшно жалко. Умееше да направи нещо от себе си и от своите момчета.

— Той може би не е умеел чак толкова много, ала имал отличен боцман, който всъщност командвал кораба.

— И аз съм чувал това. Този юначага изобщо не бил мъж, а някаква жена, истински сатана! И е много вероятно дори, защото, когато дяволът реши да си направи някое особено удоволствие, тогава се вселява в някое женище.

— Правилно — обади се и трети, — жена е била и са й викали мис Адмирал, знам го със сигурност. Била е дъщеря на стар морски вълк, който я взимал винаги със себе си по море. Така тя досущ заприличала на мъж, чувствала се добре само по вода и постепенно работата стигнала дотам, че можела да управлява корабите по-умело от много опитни капитани. Всеки моряк знае добре, че е имало такива жени, а вероятно ги има и днес. И който иска да научи повече неща, нека пита Дългия Том, той знае всичко. Струва ми се, че този мошеник е плавал заедно с капитан Кайман и познава «L'Horrible» много по-добре, отколкото признава.

— Възможно е. Способен е на такова нещо. А дори и да е било така, и през ум не ми минава да мисля лошо за него. И то защото на такъв храбър пиратски кораб го няма онзи кучешки живот по нещастните търговски корита. Не ми се ще да говоря повече, но и вие си знаете какво искам да кажа!

— Дрън-дрън, я казвай! Или ако те е страх, да го кажа аз: ако капитан Кайман беше жив и «L'Horrible» беше в ръцете му, щях да отида веднага на борда му. Ето на, чухте го и ми се струва, че ще ми дадете право!

В този момент вратата се отвори отново и вътре влезе приведен един човек, когото всички поздравиха като стар познат:

— Дългия Том! Ела насам, стари моряко, и хвърли котва на този стол. Знаеш ли, току-що говорехме за тебе!

— Да, за теб и за «L'Horrible» — потвърди и друг глас.

— Я оставете «L'Horrible» спокойно в пристанището, плъхове такива — отвърна той, като сядаше, при което намигна скришом на човека с червения белег. — Какво ви интересува този кораб, а?

— Нас малко, но тебе толкоз повече. Говорехме си, че го познаваш по-добре от нас. Или не си се разхождал някога по дъските на палубата му?

— Няма да кажа нито да, нито не, но не е изключено да е вярно. Има няколко дузини хубави кораби, които са виждали Том, и какво толкова лошо има в това, ако и «L'Horrible» е между тях?

— Нищо. Но я ни кажи истина ли е, че боцманът на пиратския кораб бил някаква фуста?

— Вярно е, доколкото съм чувал.

— Хм, тогава въпреки всичко на кораба трябва да е имало ужасни порядки!

— Защо?

— Ами ако някое женище командва даден кораб, тогава не бих желал да съм на борда му. Струва ми се, че точно това и нищо друго е истинската причина за пленяването му.

— Така ли? — чу се провлеченият глас на непознатия с червения белег.

— Да, така е. Или може би имаш нещо против?

— Не те засяга. Искях само да знам дали наистина така мислиш.

— Не ме засяга ли, а? Когато някой непознат се намесва в това, което казвам, то не ме засягало! Дръж си езика по-здраво зад зъбите, иначе така ще те плесна през муцуната, че ще го глътнеш!

— Като те гледам, да не повярваш!

— Какво... как? На — на ти каквото ти се полага!

Той скочи и се намери бързо до слабичкия, с около една глава по-нисък от него човек, и така замахна да го удари, че едва ли тази «милувка» щеше да му се отрази добре. Намирацията се в опасност човек обаче го сграбчи светкавично, вдигна го нагоре и го запрати с такава сила на пода, че той едва успя да се надигне.

Веднага скочи най-близко седящият до него мъж, за да отмъсти това позорно поражение на другаря си. Очакваше го същата участ: противникът му отбягна ударите с истинска котешка пъргавина, после успя да се вмъкне под ръцете му, вдигна го и го запрати на земята така, че му изпращяха кокалите.

Вече се изправяше третият от мъжете, когато Дългия Том се зае да изглади враждата.

— Стоп! — обади се той, като го хвана за ръката и го задържа. — Не прави глупости, стари приятелю! Не можеш да се мериш с този там, а и десет души пак не могат!

— Охо! Я да видим!

— Опитай, ако толкова настояваш, но ми се струва, че трябва да уважавате един офицер от «L'Horrible»!

— От «L'Horrible»?

И другите двама, които се бяха надигнали от пода и се канеха да подновят нападението си, зададоха изненадани същия въпрос.

— От стария или от новия?

— От стария, разбира се. Или си мислите, че някой от онези слабоумни офицери от военния флот на Съединените щати ще се осмели да дойде тук в нашата каюта?

— Истината ли казваш?

Човекът с червения белег кимна небрежно с глава и рече:

— Сигурно ще е истина, хора. Дългия Том ме познава малко и отпреди, когато известно време заедно тъпчехме едни и същи дъски и заедно вършехме добри удари.

— Тъй, това е вече друго нещо! Щом е така, няма защо да се страхуваш от нас, нито пък ще ти досаждаме с юмруците си.

— Ха — прозвуча пренебрежителният отговор, — сами видяхте, че никак не ме е страх от юмруците ви. Но струва ми се, че не сте лоши моряци, и затова не само че няма да ви се сърдя, ами и ще поостана още на котва при вас.

— Няма да се сърдиш ли? Но струва ми се, че кавгата започна не от нас, а от тебе. Не те засягаше това, което говорехме защото си чужд човек тук!

— Хм може и да имате известно право, но съм свикнал да проверявам хората си, преди да се споразумея с тях.

— Твоите хора ли? — попита един от тях.

— Да ги проверяваш? — обади се втори.

— Да се споразумеете? — добави трети.

— Така е! Не казахте ли преди малко, че искате да служите на палубата на «l'Horrible»?

— Просто така го казах. Сигурно си запомнил обаче забележката: ако капитан Кайман е още жив и го командва!

— А много ли си сигурен, че е мъртъв?

— По дяволите! Да не би да искаш да кажеш, че е още жив?

— Жив е! Можете да бъдете сигурни!

— Дявол го взел! Ами къде е тогава, а?

— Това не е ваша, а моя работа.

— Във всеки случай не е на «l'Horrible».

— Не, тук си прав. Но... хм, ако той отново си го върне.

— Да си го върне ли? Ха, ами, сър, това би било чудесен номер от негова страна!

— И от ваша!

— От наша ли? Как така?

— Защото можете да бъдете заедно с него, ако пожелаете -прозвуча тихият и предпазлив отговор.

— Какво искаш да кажеш с това, мастър?

— Искам да кажа, че човек би могъл да се довери донякъде на хората, които Дългия Том нарича свои приятели. Или не, а?

— В името на всички дяволи, имаш право, не бъркаш! Ние сме навсякъде, където могат да се спечелят добри пари. Том ще ни бъде поръчител.

— Вече съм поръчителствал — обади се Том. — Този сър ви познава вече, както и аз самият. Повиках го тук, за да може да ви види и да поговори с вас. Знаете ли новината?

— Казвай!

— Ще стана боцман на «L'Horrible» .

— Боцман ли? Да не ни будалкаш?

— Нямам такова намерение. И вие можете да получите добра служба стига да желаете. Как да не желаем! Но нали корабът е на сините куртки.

— Сега да, но няма да е задълго. Бъдете сигурни.

— Защо мислиш така?

Том се наведе над масата и прошепна:

— Защото ще им го вземем.

— Всички дяволи, това би било невиждан номер! Сигурно ще се заговори за него из целите Щати, та и далеч извън тях.

— Да не ви плаши това?

— Да ни плаши ли? Ха! Какво могат да ни навредят приказките? Щом стъпим на «L'Horrible», няма да ни е страх и от целия свят!

— Така е, а ще можете да си живеете като великия Могул, мисля, че така се казва на онзи юначага, който има толкова много долари, че би могъл да напълни с тях морето, ако е така глупав да ги изхвърли в него. Само от вас зависи да си живеете така!

— От нас? Продължавай, сър!

Човекът с червения белег бръкна в джоба на палтото си, измъкна добре натъпкан портфейл, извади от него няколко банкноти и сложи по една от тях пред всеки.

— Искате ли ги тези хартийки? — попита той.

— Няма да бъдем толкова глупави, та да се откажем. Но какво трябва да направим за тях?

— Нищо. Подарявам ви ги. Но ако сте хора на място, можете още утре или вдругиден да имате петорно повече.

-Как?

— Искате ли да се поразходим към рейда?

— Защо не?

— И да посетим сините куртки?

— Защо не?

— Може би ще посръгаме неколцина с нож в ребрата.

— Няма значение!

— После, разбира се, ще останете на кораба.

— Естествено! Но кой ще ни бъде капитан?

— Кой друг, ако не капитан Кайман.

— Значи е жив?

— Жив е и ще бъдете доволни от него, ако си вършите работата.

— Няма да има причина да се оплаквате, сър, на нас може да се разчита!

— Добре, тогава чуйте какво ще ви кажа! Те се приближиха към него в очакване.

— Ще си купите по-хубави дрехи, така никой не бива да ви вижда.

— Дадено.

— Вечерта няма да излизате, а ще останете тук, за да чакате известие от мен.

— Нямаме нищо против. И без това навън полицейските хрътки само ни създават неприятности.

— Щом получите известие от мен, ще дойдете с Том в... в... в къщата на мадам Дьо Вулетр.

— По дяволите! Тя е страшно изисквана и богата лейди. Чувал съм да говорят за нея. Какво общо имаме с нея?

— Офицерите от «L'Horrible» ще бъдат там.

— Аха!

— Вие ще търсите работа на кораба, а тя ще ви препоръча на господата.

— Дявол да го вземе... ще препоръча нас... богатата благородна мис? Сър, да не си мръднал нещо?

— Мисля, че не съм!

Мъжете го огледаха с изпитателни погледи, в които имаше и съмнение, и уважение.

— Тогава сигурно я познаваш доста добре, а?

— Възможно е! Във всеки случай ще ви вземат на работа като моряци и ще отидете веднага на борда.

— Както заповядаш, сър!

— Ще се погрижим за това, щото офицерите и младшите чинове да слязат на сушата. След това капитан Кайман и хората му ще дойдат с лодки до вас и... е, останалото не е моя работа. Аз съм само негов агент. Каквото още е необходимо да научите, ще ви го каже Том.

Мъжете закимаха в знак на съгласие. Планът на мнимия агент дотолкова бе завладял мислите им, че те не намираха сега време за дълги разговори. А агентът продължи:

— И още нещо. Том е боцман и отсега нататък трябва да му се подчинявате безусловно. Ясно ли е?

— Йес, сър!

— Ако бъдете верни и не бърборите, ще можете да разчитате на капитана. Обаче при най-малкия признак на измяна сте загубени, погрижили сме се за това. И така, бъдете внимателни!

— Не се тревожи! Знаем с какво сме се заели. И тъй като това ни е било твърде старо желание, което сега се сбъдва така лесно и хубаво, няма сами да си развалим удоволствието, я!

— Ето ви тук още нещичко за пийване. Трябва да тръгвам. Довиждане!

— Довиждане, сър!

Докато другите се надигнаха и застанаха почтително прави, непознатият подаде високомерно ръка на Том и изчезна през вратата. Тогава един от тях се обади:

— По дяволите, какви яки ръце има този юначага!

— И което е най-важното, видяхте ли какви малки ръце има? — добави друг. — Не му личи наистина, че сатаната се е вселил у него!

— Сядайте — нареди им Том, — имам да ви обяснявам още някои неща.

Мъжете седяха заедно още дълго време и слушаха думите на своя другар. Той беше опитен и хитър моряк и знаеше как може да ги убеди напълно в това, че тъкмо сега, по време на войната между Южните и Северните щати, могат да се направят великолепни гешефти от тайно пиратство, когато имаш добър кораб, воден от сигурна ръка...

Стаите на мадам Вулетр бяха силно осветени през тази вечер. Тя имаше много гости. В приемната зала свиреше пиано и двойките танцуваха. По малките масички се виждаха най-големи лакомства и освежителни напитки. По-възрастните господа се бяха оттеглили в съседните стаи, където се водеха най-различни разговори или пък се правеха «малки игрички», при които се залагаха, печелеха или губеха стотици долари.

И най-завистливият човек трябваше да признае, че господарката на този дом беше най-очарователна измежду всички присъстващи дами. Тя умееше така да изговаря всяка дума и в най-малкото ѝ движение имаше толкова грация, че всеки, който я наблюдаваше, се чувстваше неволно привлечен от нея, а после и за дълго време заплепен от чара ѝ.

В този момент тя си почиваше, небрежно отпусната на плюшения диван, като си вееше с едно украсено с перли ветрило. Тъмните ѝ очи бяха отправени с нескрит интерес към лейтенант Дженър, който ѝ беше представен от капитана на военния брониран кораб.

— Заобиколили сте Кап Хорн, лейтенанте? — попита го тя.

— Да, но не идвам направо оттам. Кръстосвах продължително време пред провлака.

— Ах, каква скучна работа, нали? А не сте ли имали време досега да хвърлите котва някой път тук?

— За съжаление, не. Моряшката служба е сурова.

— Знаете ли, лейтенанте, въпреки това се чувствам особено силно привлечена от мореплаването.

— Така ли? В морето наистина има нещо привлекателно дори и за дамите. Но онова, което се разбира обикновено под «мореплаване», е толкова прозаично и... опасно, че едва ли някоя лейди сериозно би...

— Ха — прекъсна го тя, — не всяка жена се страхува от опасностите, както и не всеки мъж е Херкулес. Родена съм на един остров, заобиколен от вода. Имах много роднини на континента, пътувах често между острова и континента, много пъти съм била на север в Ню Йорк и Бостън, веднъж бях дори на нос Добра надежда. У мен се събуди такъв интерес към морето, който се разпростря върху всичко, свързано с него. Дори проявих любопитство и към навигационните науки, които са така трудни за лаиците и прозаични, както се изразихте вие. Но ако имате желание да влезете в работния ми кабинет, бих могла да ви дам най-сигурни доказателства за това твърдение.

— Може би кракът ми е твърде светски, за да има право да пристъпи прага на такава светиня.

— Така си мислите! Тук хората живеят непринудено и независимо от обичайните правила в обществото; положително няма да проявя нетактичност спрямо моите гости, ако ви помоля да ми подадете ръка!

Тя сложи ръката си в неговата и двамата преминаха през няколко помещения, докато стигнаха до неголяма стая, която твърде малко или изобщо не заслужаваше названието «работен кабинет». Беше малка, уютна и обзаведена с изискан разкош.

Мадам Вулетр се приближи до бюрото от скъпоценно дърво, отвори едно сандъче и извади от него пълна колекция най-точни и скъпоценни морски карти. В други сандъчета бяха наредени всички прибори, необходими при управляването на един кораб.

Дженър не можа да скрие учудването си от това неочаквано съкровище. Той си призна искрено:

— Трябва да ви кажа, мадам, че в моята каюта приборите не са по-добри от тези!

— Възможно е. Нямам обичай да задържам у себе си негодни предмети.

— Но тези уреди могат да се употребяват само в практиката, и то след солидна подготовка!

- И не вярвате, че една жена може да има такава подготовка?
- Досега не съм срещал жена, която да ме убеди в обратното.
- Тогава ви моля да ме изпитате!

Очите ѝ се спряха на откритото му и честно лице с израз на нескрита веселост, но един внимателен наблюдател би открил в тях и известна доза подигравка или презрение.

— Да ви изпитам ли? — засмя се той. — Та кой човек, застанал срещу вас, би могъл да запази спокойствието, необходимо за тази цел! На борда на моя кораб няма да се чувствам толкова смутен.

— Този «L'Horrible» е великолепен кораб, сър, най-великолепният, който познавам. Но знаете ли, че би трябвало да ви мразя заради него?

— Да ме мразите? Защо?

— Защото на него трябваше да прекарам в страдания най-лошите и страшни часове от моя живот.

— Вие сте била на «L'Horrible»? — попита той учудено.

— Да. Знаете ли историята на този прочут или по-скоро известен с лошата си слава кораб?

— Горе-долу.

— Слушали ли сте, че на борда му е имало една жена, когато е бил пленен?

— Разбира се.

— Била е на борда на пътническия кораб, който е попаднал после в ръцете на капитан Кайман.

— Така е било!

— Е, тази жена бях аз!

— Вие ли? Каква среща, мадам! Трябва по-късно да ми разкажете непременно за това небивало приключение!

— Мога ли да си пожелая нещо, сър?

— Говорете!

— Бих искала да видя «L'Horrible», ще ми разрешите ли пак да се кача на палубата му, мястото, където изгубих толкова много?

— Разбира се! — отвърна той зарадван, че ще може да я разведе из своето малко, добре подредено царство.

— А кога?

— Когато пожелаете!

— Тогава утре, сър, утре предиобед.

— С удоволствие, с голямо удоволствие, мадам. Присъствието ви ще освети мястото, което понастоящем е и мой дом.

— Тогава ще имаме и възможност да проведем изпита --засмя се тя закачливо. — Но бих искала, лейтенанте, посещението ми да не ви причини никакви неудобства. Нито съм адмирал, нито комодор и нямам никакво право да преча по какъвто и да било начин на моряшките ви задължения.

— Не се тревожете, мадам! Дори и да исках, дори и да ми беше разрешено, пак трябваше първо да преодолея някои малки затруднения, за да мога да ви посрещна на кораба си като на парад. Тъкмо утре рано сутринта някои хора от екипажа ми напускат службата и ще трябва да се огледам за попълнения.

— Ах, така ли? А мога ли да ви предложа услугите си, сър?

— Ще съумея да оценя с благодарност такава мила любезност!

— О, моля ви, не само аз ще трябва да ви благодаря! Това, което споменахте, ме накара да си спомня за няколко мъже, които са ми били слуги и винаги са имали желанието да попаднат на някой добър кораб. Всичките са много опитни моряци и аз мога само да ги похваля. Ще ми разрешите ли да ви ги препоръчам?

— Вашата препоръка ми спестява труда да търся подходящи хора. Мога ли да помоля за подробности?

— Те живеят наблизко. Ще наредя да ги извикат в преддверието, където ще можете да ги огледате.

— Вашата добрина буквално ме обезоръжава, мис. Убеден съм, че никой от вашите протежета няма да бъде върнат.

— Благодаря ви! Разрешете ми да дам необходимите нареждания!

Те се върнаха обратно при гостите.

Дженър беше очарован от любезността на тази жена, която му правеше такава услуга. Той, обикновеният моряк, без претенции за изискано поведение в обществото и по отношение на жените още напълно неопитен, беше далеч от всяко подозрение. Когато му съобщиха, че хората го очакват в преддверието, той излезе, хванал домакинята под ръка. Подхвърли на Том, защото това беше наистина Дългия Том заедно с другарите си, извикани от кръчмата, няколко лесни въпроса, даде им обичайната предплата и им нареди веднага на следното утро да се явят на борда на «L'Horrible».

— Е, лейтенанте — попита го капитанът на бронирания кораб, когато по-късно двамата се връщаха заедно, — хареса ли ви тази жена?

— Прелестна е! — отговори Дженър. — Иска да посети моя кораб.

— Така ли? А кога?

— Още утре предиобед.

— Хм, желая ви щастие, лейтенанте! Сигурно ще я посрещнете както се полага.

— Ще я посрещна учтиво, нищо повече.

— Да се самопоканя ли за приема?

— Мога ли да ви помоля да дойдете, капитане?

— Не, не — засмя се той. — Искam да бъда тактичен и да не ви смущавам щастиято, но, разбира се, при едно условие.

— И то гласи?

— Ще доведете за четвърт час гостенката си и на моя кораб!

— Дадено!

Двамата офицери се качиха в лодката, която ги чакаше, за да ги отведе до корабите им.

На следващото утро на борда на «L'Horrible» цареше по-голямо оживление от обикновено. Екипажът беше уведомен, че една високопоставена дама желае да разгледа кораба. Изглежда, че безупречният ред и чистота, които обикновено царят на един военен кораб, правеха излишни всякакви приготовления в тази насока, но въпреки това Дженър огледа грижливо всичко и нареди тук-там да бъде извършено нещо дребно, някаква промяна, за да постави полюляващия се кораб по възможност в най-благоприятна светлина.

Едва бе привършена тази работа и на борда се появиха новите моряци, за да се представят на Дженър. Той ги прие на служба, нареди да им покажат помещенията и повече не се погрижи за тях. Надзираването на екипажа не беше негова работа, с това се занимаваше боцманът.

Когато по-късно се появи мадам Вулетр, той я посрещна с изискани маниери.

— Великолепен кораб! — каза тя, след като разгледаха всичко с Дженър и се върнаха на палубата под едно опънато платнище, където ги очакваше готвачът с най-отбрани лакомства. — Трябва да ви призная, сър, че корабът се е променил много, и то в положителен

смисъл. Този нов такелаж е великолепен и ми се струва, че бързината се е увеличила значително, откакто корабът се намира в ръцете на флота на Съединените щати.

— Нямам представа с колко възли се е движел преди, но въпреки това мога да се присъединя към вашето мнение. Не мислете, че причината за това е желанието ми да си припиша някаква заслуга. Просто военноморският флот на Щатите притежава повече средства от някой частен собственик, за да съоръжи един кораб както трябва.

— Мисля, че «L'Horrible» може спокойно да се мери с който и да било друг кораб.

— И тук ще се съглася с вас, макар че ми е известно едно изключение, едно-единствено.

— Имате предвид?

— «Swallow», с лейтенант Уолпоул.

— «Swallow»? Струва ми се, че съм чувала за него. Какво представлява?

— Бързоходен кораб с такелаж на шхуна.

— Къде се намира сега?

— Идва насам и носи телеграми. Натъкнах се на него на няколко градуса южно оттук, където получих някои нареждания от Уолпоул. Той се насочи към обичайния път на японските кораби, но скоро ще хвърли котва в тукашното пристанище.

— Искате ли да видя този великолепен кораб!

— Може би желанието ви ще се сбъдне скоро. Но, моля ви, вземете си нещо от закуските, които едва ли ще са съвсем по вашия вкус. Какво да се прави, готвачът на един военен кораб много рядко приготвя ястия за дами.

— Но пък дамите не приготвят толкова рядко ястия за храбри моряци. Господин лейтенант, мога ли да ви покана на гости?

— С благодарност се подчинявам на разпоредбите ви.

— Тогава бих желала да ви видя у дома днес вечерта и си позволявам да ви очаквам заедно с останалите подофицери.

— Ще дойдат онези, на които им разрешава службата.

— Благодаря ви. Вечерята ще бъде *entre nous* и аз ще се помъча според възможностите си да се реванширам за вашето дружелюбно посрещане.

— Мадам Вулетр положително ще бъде посрещната по този начин навсякъде. Така например ми е поръчано да ви предам покана за посещение на бронираната фрегата, макар и за няколко минути. Капитанът ще ви бъде много благодарен за това внимание.

— Ще се съглася, но при едно условие.

— Какво е условието ви?

— Да ме придружите.

— Съгласен, с най-голямо удоволствие.

След като закусиха, той нареди да ги откарат до кръстосвача. Доверчивият офицер нямаше никаква представа за тайната цел, преследвана с това посещение. А още по-малко можеше да знае, че моряците, дошли при него днес на борда по препоръка на мадам Вулетр, имаха намерение да отвлекат кораба. А пък тези моряци едва ли биха повярвали, ако някой им кажеше, че мадам Вулетр е онзи човек с червения белег, който ги беше наел вчера в кръчмата.

Седма глава

Скривалището

Бурните ветрове, които се носят над равнините, срещат скалистите планински масиви и... се успокояват. Облаците, които се носят по небето величествено бавно или препускат, гонени от бурята, се трупат и кълбят на хоризонта в див безпорядък като разбеснели се призраци; те изливат студената си кръв върху земята и... се успокояват. Потокът и шумящата река, които носят водите си между бреговете по силата на неумолимия закон на тежестта, достигат най-сетне морето и... се успокояват. Движението и покоят представляват съдържанието на съществуването на всяко нещо, както и съдържанието на човешкия живот.

Дивата прерия не знае що е роден край, нито уютно домашно огнище, където семейството може да се наслаждава на щастието си. Предпазливо, боязливо и потайно като дивеча ловецът се промъква и ловува из просторните савани, заобиколен отвсякъде с опасности, заплашван винаги от смъртта. Но той не бива да живее постоянно така, защото в противен случай огромните му физически сили, храбростта, издръжливостта? и неукротимата му енергия все пак ще отстъпят победени. И той се нуждае от възобновяване на силите, от почивка и спокойствие. Всичко това ловецът намира на грижливо избрани места, които обикновено използва отчасти за тази цел, но отчасти и за да складира и пази онова, което му е донесъл ловът. Това са така наречените *hide-spots* или *hiding-holes*...

Вече бяха изминали няколко дни, откакто Дедли-гън бе достигнал скривалището си заедно със своите трапери и гости, когато из прерията язدهа трима мъже, уловили в ръка поводите на няколко мулета. Единият от тях беше нисък и дебел, другият бе неимоверно дълъг и слаб, а третият се клатушкаше в седлото си така, като че ли очакваше всеки момент да го присвие някой неудържим пристъп на дизентерия.

— *Zounds* — обади се последният ездач, като направи опит да се поизправи в седлото си, — как ми се иска сега да си бях останал в нашата бърлога! Кой ли дявол ме караше да идвам с вас и да се

клатушкам така из тези печални ливади като някой кораб без компас и кормило. Ама тези проклети момчета ме метнаха, че тук бизоните гъмжали като мравки! Ето на, вече два дни държим този курс, а не сме зърнали нито някое говедо, нито крава, та дори и ни едно краставо теле. При това крантата ми така ме клатушка нагоре-надолу, като че ли съм някакво шише с лекарство. Сигурно ще ме разглоби така, че накрая ще си забравя името. Постарайте се скоро да хвърлим котва! Който иска месо, нека си го търси сам — на мен не ми трябва!

— Дали ти трябва месо, Питър, или не, е все едно — отвърна му дебелият, — но какво ще ядеш, ако не намерим месо?

— Какво друго, ако не тлъстия Хамърдъл, а? Или си мислиш, че ще се захвана с Пит Холбърс, по когото не можеш да намериш нищо друго освен кокалаци и нещавена кожа?

— Какво ще кажеш за това, Пит Холбърс, старий Куне? -засмя се Дик Хамърдъл.

Ако мислиш, Дик, че тази стара морска акула трябва сама да се погрижи за себе си, тогава напълно съм съгласен с теб. Но аз не изпитвам никакъв апетит да го ухапя.

— Няма и да ти позволя! Онзи, който иска да ухапе кормчията Петер Полтер от Лангендорф, трябва да изглежда малко по-иначе от... дявол да го вземе, я погледнете земята! Нещо е минало оттук. Не знам дали е човек, или животно, но ако разгледате тревата, сигурно ще разберете що за същество е било.

— Egad, Пит Холбърс — обади се Хамърдъл, — наистина тук тревата е изпотъпкана.

Двамата ловци слязоха от конете си и огледаха земята толкова грижливо, като че ли животът им зависеше от това.

— Хм, стари Пит, какво ще кажеш? — попита Хамърдъл.

— Какво ще кажа ли? Ако мислиш, Дик, че са били червенокожи, давам ти пълно право.

— Дали са били червенокожи, или не, е все едно, но сигурно е, че не са били други. Питър Полтер, слизай, за да не те видят отдалече!

— Слава Богу, хора, че се натъкнахме на червенокожите, защото по този начин ще мога да сляза от моя звяр! — отвърна кормчията и се смъкна внимателно от гърба на коня си с такава физиономия, като че се беше отървал от някоя страшна опасност. — Колцина са били?

— Петима, съвсем сигурно е. А също така няма съмнение, че са от огелаласите.

— Как позна?

— Четирима от тях имат наскоро заловени полудиви мустанги. Животното на петия ни е избягало, когато се справяхме с пазачите им. То е било използвано после при лова на останалите. Бъдете готови за бой. Трябва да ги проследим и да разберем какви са намеренията им!

Тримата мъже прегледаха карабините си, приготвиха и останалите си оръжия, след което се отправиха по оставените следи. Тяхната посока не им подсказваше нищо относно целта на червенокожите. Дирята ги изведе най-после до тясна, дълбоко врязана рекичка, която е била преплувана от индианците, защото по отвъдния ѝ бряг можеше да се различат оставените от тях следи. Скритият между храстите Хамердъл огледа предпазливо разкриващия се пред тях хълмист терен.

— Ще трябва да ги последваме и отвъд реката. Замислят някакъв пъклен план и като пресметна, че сме на...

Той не можа да продължи. Във въздуха изсвири ласо, примката се затегна около врата му и го събори на земята. Същото сполетя и другите двама. Преди да могат да помислят за съпротива, безмилостните ремъци се притегнаха около тях, враговете им се нахвърлиха, обезоръжиха ги и ги вързаха здраво. Бяха петима индианци.

Направо гигантски бяха усилията, които положи кормчията, за да се отърве от ремъците, но всичко бе напразно. Бяха направени от бизонска кожа и бяха много здрави. Единственият резултат беше презрителното ръмжене от страна на индианците. За разлика от него Пит Холбърс и Дик Хамърдъл приеха нещата по-спокойно. Те мълчаливо се покориха на съдбата си.

Най-младият от индианците пристъпи към тях. Високо сплетената му коса бе украсена от три орлови пера, а по плещите му се спускаше кожата на ягуар. Огледа ги със заплашителен поглед и като направи презрително движение с ръката си, заговори:

— Бледоликите мъже са слаби като малките на прерийното куче. Няма да могат да скъсат ремъците си!

— Какво каза този подлец? — попита Петер Полтер, който не разбра индианеца.

Но спътниците му не отговориха.

— Бледоликите мъже не са никакви ловци. Те не виждат, не чуват и са глупави. Червенокожите мъже забелязаха, че ги преследват, прекосиха реката, за да ги заблудят, а после се върнаха. Бледоликите не са научили никаква хитрост и сега лежат на земята като жаби, които могат да бъдат убити с тояга.

— Mille tonnerres, няма ли да ми кажете най-после какво бърбори този нехранимайко, а? — извика кормчията, като направи безуспешен опит да се изправи. Двамата му другари не се обадиха и сега.

— Бледоликите мъже са страхливи като мишките. Те не се осмеляват да разговарят с червенокожия мъж. Срамуват се, че лежат пред него като...

— Дявол да го вземе, питам ви какво казва бе, мошеници такива! — изкрещя Петер Полтер, който се беше ядосал сега повече на мълчанието на двамата ловци, отколкото на положението, в което се намираха поради непредпазливостта си.

— Дали казва нещо, или не, е все едно — обади се Хамердъл, — но той те нарича глупава и страхлива жаба, защото си бил толкова непредпазлив, та си се оставил да те заловят.

— Глупава... страхлива жаба... Така ли ме нарича... само мене ли? А не хванаха ли и вас? Чакайте, тарикати такива, той ще разбере кой е Петер Полтер от Лангендорф, ама и вие ще разберете! Мене ме бил наричал жаба, само мене, ха-ха-ха! Е, почакайте, тогава ще му докажа, че само аз, единствено аз не се страхувам от него!

Той присви бавно мощните си крайници. Индианците се бяха отдръпнали встрани, за да се съвещават тихо, така че не забелязаха това движение.

— Едно, две, три... адио, Дик Хамърдъл, адио, Пит Холбърс... и дано скоро опънете платна след мене!

Доверието, което имаше във великанската си сила, не го бе изоставило в момента на това почти свръхчовешко напрежение. Ремъците се скъсаха, той скочи светкавично на крака и се втурна към коня си, метна се на седлото и се понесе в галоп.

Индианците бяха считали бягството на някой от пленниците си за невъзможно, а и действията на кормчията бяха толкова бързи, че беше изминал вече значително разстояние, когато те се добраха до огнестрелните си оръжия. Куршумите им не го улучиха, но двама от

тях се метнаха на конете си, за да го преследват. Другите останаха при двамата пленници.

По време на този инцидент не се бе чула нито дума, нито вик. Сега към ловците отново се приближи младият индианец, който бе говорил преди това, и попита:

— Познавате ли Дедли-гън, белия ловец? Запитаните не го удостоиха с отговор.

— Познавате го, защото той е вашият вожд. Но вие познавахте и Мато-си, Мечата лапа, чиято кръв изцапа ръцете ви. Той се намира във Вечните ловни полета, а сега пред вас е застанал неговият син, за да отмъсти на белите мъже за смъртта му. Той тръгна с младите воители след старите и опитните, които искаха да заловят Огнения кон, но намери на две места труповете на своите братя, хвана нови коне за избягалите, а сега ще изправи убийците на кола на мъченията.

Той отстъпи назад. Двата ловци бяха вързани върху конете си, без да се съпротивляват. След това прекосиха рекичката и се насочиха към гората, която се простираше по продължение на хълмистия хоризонт. Тримата индианци знаеха, че няма защо да се тревожат за другите двама, които преследваха кормчията.

Когато достигнаха гората, вече се свечеряваше. Отначало продължиха да яздят покрай нея, след това навлязоха между дърветата, докато се натъкнаха на един отряд от млади индианци, които седяха около малък и слаб огън. Въпреки че още не се числяха към опитните воители, те бяха тръгнали под ръководството на сина на вожд, за да посрещнат своите по-възрастни съплеменници след нападението над влака, но бяха намерили следите от поражението им. Сега горяха от нетърпение да отмъстят за смъртта на своите хора и страшно много се зарадваха, когато видяха пленниците. Изслушаха внимателно доклада на младия си предводител, който, застанал гордо между тях, им разказа за пленяването на белите и накрая им направи няколко предложения за следващите им действия. Думите му, изглежда, предизвикаха одобрението им, за което свидетелстваше честото «уф» измежду слушателите. След това напред излезе единственият бял, който се намираше между тях, и заговори:

— Нека Великият дух отвори ушите на моите червенокожи братя, за да разберат онова, което имам да им казвам! След като се поизкашля, той продължи:

— Дедли-гън е известен ловец, силен е като мечката от планините и е умен като котката, скрита зад стъблото на сикомората. Но той е враг на червенокожите мъже и е взел от тях повече от сто скалпа. Той уби Мато-си, прочутия вожд на огелаласите, унищожи половината от племето му и пак избяга, след като беше паднал в ръцете ни. Дедли-гън е натрупал златото на планините във вигвама си, но никому не издава къде е жилището му. Той е мой враг и затова събрах моите хора, за да открием вигвама му и да вземем златото. Тогава се срещнахме с нашите червенокожи братя, съюзихме се с тях и се споразумяхме: те ще вземат кръвта на враговете ни, а ние — златото им. Но на небето не светеше благоприятна звезда за нас. Всички бели мъже с изключение на мен бяха избити, а от червенокожите ни братя малцина спасиха живота си. Останахме без оръжия и коне и ни грозеше голяма беда, ако не бяхме срещнали младите воители на племето, които бяха тръгнали в поход, за да покажат, че са достойни да се бият в редиците на най-храбрите. Те ще отмъстят за убитите и ще вземат скалповете на враговете си, но не по начина, замислен от младия им вожд.

Сред кръга от слушатели се разнесоха нетърпеливи викове. Човекът продължи да говори:

— Открих пътя към вигвама на неприятелите ни. Дедли-гън живее в една пещера, в която се влива поток. Той скрива следите от краката му, както и следите от неговите коне. Моите братя искат да се промъкнат вътре в тъмнината на нощта и да го убият, докато спи. Но нека червенокожите мъже размислят, че положително има постове, които го пазят, а и сега един от неговите хора избяга. Той ще му съобщи, че се намирате наблизо. Знам един по-добър начин да се доберем до него.

— Нека белият мъж говори! — разнесоха се гласове наоколо.

— Водата, която влиза във вигвама му, положително не остава вътре, а се изтича отново. Открих това място и сега ще заведа там младия вожд, за да разберем дали може отдолу през земята да достигнем пещерата. Да разпитаме двамата пленници дали знаят нещо за това!

Предложението му бе прието с всеобщо одобрение; кръгът се разтвори и предводителят им се приближи до Пит Холбърс и Дик Хамърдъл, които лежаха вързани наблизо.

Те бяха чули всяка дума. Мислите на белия не бяха лишени от основание, но те не знаеха абсолютно нищо за някакъв втори вход към скривалището. То представляваше действително пещера, която се беше образувала по естествен път във варовитите скали на планината. Входът ѝ е бил издълбан от водите на потока, който изливаше шумно водите си в тъмните дълбини на планинските недра в дъното на пещерата. Всички ловци мислеха, че той изчезва там. Дедли-гън бе открил тази пещера сам, беше я превърнал в скривалище и склад и когато говореше за нея, никога не беше споменавал, че би могло да има някакъв път зад отвесно падащите води на потока.

Сега кърпите от устата на двамата пленници бяха извадени. После ги отведоха в средата на кръга и белият трапер започна разпита:

— Вие сте хора на Дедли-гън, нали? Хамърдъл не го удостои с поглед, а се обърна към своя приятел:

— Пит Холбърс, старий Куне, какво е мнението ти, дали да отговаряме на този изменник и подлец?

— Хм, ако мислиш, Дик, че няма защо да се страхуваме и срамуваме, тогава понатъпчи му в ушите няколко думи!

— Дали ще му ги натъпча, или не, е все едно, но иначе би могъл наистина да си помисли, че сме си глътнали езиците от страх. И така, нека чуе нещо от нас!

Траперът остана спокоен при думата «подлец». Сега повтори въпроса си:

— От хората на Дедли-гън ли сте?

— Да, а ти не си, защото нашият кърнъл понася около себе си само честни хора.

— Ругайте колкото си искате, щом от това ви става по-леко, засега нямам нищо против. Как ви наричат?

— Ако беше прекосил Мисисипи преди двадесет години и ако беше търсил четиридесет години, може би щеше да намериш някого, който би могъл да ти каже как се казвам. Но сега е твърде късно.

— Все ми е едно. В скривалището ви има злато, нали?

— Много, много злато, във всеки случай много повече, отколкото можеш да вземеш.

— Къде сте го закопали?

— Все едно къде е закопано, важното е да го намериш!

— Колко голяма е групата ви?

— Многобройна е, а всеки един от тях може да те пречука!
— Кой беше индианецът, който помогна на вашия предводител да избяга?

— Това вече мога да ти кажа — казва се приблизително Винету.

— Апачът?

— Дали е апач, или не, е все едно, но сигурно трябва да е той.

— Колко изхода има скривалището ви?

— Толкова, колкото и хора има в него.

— Опишете ми пещерата!

— Разгледай си я сам, ще ти бъде по-полезно!

— Добре, както искаш! Можеше да облекчиш положението ви, но тъй като сам си го търсиш, ще бъдете измъчвани и изгорени! Ще ви откарат в селата на огелаласите, а можете да си представите какво ви чака там.

— Ха, дали ще ни измъчват и изгорят, е все едно. Засега обаче сме все още тук, а ти внимавай да не те поначукам малко, та да можеш после да се изпържиш и изпечеш по-добре, когато ти се усмихне щастието да заемеш нашето място.

Траперът им обърна гръб.

— Нека моите червенокожи братя вържат тези бели мъже още по-здраво. Те заслужават смъртта на кола на мъченията!

Хамърдъл и Холбърс бяха вързани още по-жестоко и бяха захвърлени на земята. Огнят продължаваше да гори, но беше поддържан толкова бавно и оскъдно, че миризмата на дима се усещаше на съвсем малко разстояние. Отблясъците на залеза, които доскоро бяха играли във върховете на дърветата от вековната гора, бяха изчезнали. Ставаше все по-тъмно и по-тъмно, а под короните на дърветата цареше такъв мрак, че само силното и опитно око на индианеца или уестмана можеше да различи най-близките предмети.

Ето че сега Траперът тръгна заедно с младия вожд на индианците, за да му покаже пещерата на Дедли-гън. Другите останаха по местата си. Младият вожд стъпваше безшумно след белия. Пътят, който следваше траперът със сигурност въпреки голямата тъмнина, водеше в права посока през гората между великанските дънери на столетни дъбове и буки, докато двамата се озоваха на брега на един поток. С удвоено внимание те продължиха да вървят срещу течението му. След известно време стигнаха до мястото, където водите на потока излизаха

от планинските недра. Тук растяха гъсти храсталаци. Траперът протегна ръце, разтвори ги и изчезна между тях. Индианецът го последва. Двамата се озоваха в ниска естествена галерия, по дъното на която течеше потокът. Те запълзяха бавно напред на ръце и крака във водата. Пътят им беше изключително труден. И траперът минаваше сега за първи път по него; днес беше идвал само до входа. Може би около половин час продължиха да се промъкват срещу течението към вътрешността на планината, като следваха многобройните завои, образувани от потока, и преминаваха през малки водовъртежи, докато доловиха тихо бучене, което се засилваше с всяка изминала минута. Най-накрая то се превърна в силен грохот, който заглушаваше дори и силния човешки говор.

Бяха се озовали пред водопад. Високо горе над тях се намираше скривалището на Дедли-гън, а пред краката им се забелязваше сигурно доста дълбок вир, издълбан от падащата вода. От него водата изтичаше покрай тях надолу. Ако действително този път на потока се използваше като таен изход, тогава трябваше да има някакво съоръжение, което правеше възможно спускането от горе на долу покрай падащата отвисоко вода.

Траперът заопипва наоколо с ръце. Очакванията му не останаха излъгани. Намери двойно въже, дебело и устойчиво, направено от влакната на пълзящи растения с навързани по него многобройни възли, така че не бяха нужни големи усилия за хората да се изкачват и слизат по него. Той сподели със спътника си това откритие, а също и онова, което трябваше сега да направят. Тъй като говоренето беше безполезно, всичко стана с жестове. След това той изпробва дали въжето бе закрепено горе здраво и започна бавно да се изкачва по него. Индианецът го последва.

Трудна и опасна работа за непосветени хора беше това изкачване покрай падащите отвесно води. Водните пръски ги измокриха изцяло, шумът в тясното пространство почти ги зашемети, под тях зееше неизвестна за тях бездна, а горе може би ги очакваше бдителен неприятел. Но всичко това не ги изплаши — единият бе подтикван от жаждата за злато, за което се говореха легенди, а другият — тласкан от младежки устрем за действие.

Успяха щастливо да преминат това препятствие и достигнаха горното корито на потока. Бученето на водопада им пречеше да

доловят какъвто и да било друг шум около себе си. Продължиха пътя си напред пипнешком, докато шумът отслабна и се превърна в далечно бучене. Сега траперът спря. Стори му се, че бе доловил човешки гласове. Той извади ножа си, приготви и револвера, който досега грижливо бе скрит, за да се запази от водата, и се запромъква бавно и безшумно напред заедно с индианеца, пригответил се също така за борба. Човешките гласове ставаха все по-ясни. Двамата продължиха да се прокрадват по-нататък, после легнаха на земята, заслушаха се внимателно и чуха някой да казва:

— Проклятие, тези ремъци така се врязват в месата ми, като че ли са ги направили от остриетата на ножове. Дяволите да го вземат този Дедли-гън и цялата му сган!

— Стига си се оплаквал, това няма да ни помогне. Сами сме си виновни за нашето положение. Ако бяхме по-бдителни, нямаше да ни изненадат и победят така позорно. Този Винету е цял сатана, а Дедли-гън е истински Херкулес. Останалите също са хора, които неведнъж са получавали рани от враговете си. Остава ни една утеха: няма да ни убият, а това ни дава нови надежди. Скоро ръцете ни ще са свободни, а тогава, *sacrebleu*, тогава ще си разчистя сметките с тях, защото ще...

— Мертенс... мастър Мертенс, ти ли си? — разнесе се тих глас нейде от дъното на помещението, където лежаха вързани Мертенс и Летрие.

— Кой е там? — отвърна запитаният, крайно учуден.

— Кажете най-напред кои сте вие?

— Хайнрих Мертенс и Петер Волф, сами сме. Плениха ни и ни вързаха. Неприятелите ни са далеч оттук и не могат да ни чуят. Но вие кои сте?

— Веднага ще разбереш. Я да видим ремъците ви. Ей сега ще ги свалим!

Няколко движения бяха достатъчни, за да освободят двамата пленници. След няколко думи четиримата мъже се разпознаха и разбраха.

— Как попаднахте в пещерата! — попита Мертенс. — Нали тя свършва при водопада?

— Да, свършва за някои слабоумни хора, които не могат да мислят. Но за мен нещата така чудесно се римуваха, че успях бързо да

разкрия хитрите ходове на Дедли-гън. Невъзможно е водата да изчезва тук, в планината.

— Аха!

— Трябва да има някакъв изход, откъдето да изтича.

— Естествено. Как не съм помислил за това!

— Намерих този изход и всичко останало!

— Продължавай, продължавай! — настоя Мертенс.

— Отстрани на водопада е спуснато въже. С негова помощ пак се достига до спокойните води на потока, а след това се излиза и навън, на открито. Нали ще дойдете с нас? Не ще и дума!

Мертенс се замисли за няколко секунди.

— С удоволствие, само че не става.

— Защо? Да не би да ви е страх от това спускане?

— Ха! Може би сме си имали работа с подобни въжета повече от вас двамата, но ако ви последваме, ще си провалим целия номер.

— Защо?

— Във всеки случай ще е по-разумно, ако ни вържете отново и да останем тук, докато доведете и останалите индианци.

— Не ми се ще да вярвам, че ви е харесало толкова много тук!

— Ако някога можех да изпитвам страх от някого и от нещо, щях да си помисля много дали да остана тук. Имай предвид обаче какви количества злато са струпани тук. Ако бягството ни бъде разкрито преждевременно, то е загубено за нас, а като се върнем да го вземем, те ще ни посрещнат така, че ще ни секне дъхът.

— Кълна се в дявола, имаш право; как не се сетих! Необходими са ни няколко часа, преди да се върнем отново, а през това време всичко ще бъде изгубено. Ще имате ли куража да останете тук, докато се върнем?

— Излишен въпрос! Условието ми е обаче да не ни изоставите.

— И през ум не ми минава това! Червените джентълмени много настояват да си поговорят с тези хора тук, а и аз не съм толкова глупав да изоставя този хубав метал.

— Добре, тогава ни вържете!

— Елате! Няма да ви връзвам здраво, ето ви в случай на нужда и един нож, който може да ви помогне. Така, готово, сега да тръгваме!

Двамата смелчаци изчезнаха с безшумни крачки. Пленниците отново бяха заели предишното си положение, сега се чувстваха

значително по-сигурно и по-добре, отколкото преди няколко минути...

Докато всичко това се разиграваше вътре в скривалището, дребният Бен Кънинг се беше облегнал на дънера на едно дърво отвън, недалеч от главния вход, като се вслушваше внимателно във всеки шум, който се разнасяше в нощната тишина. Беше застанал на пост и отговаряше за сигурността на другарите си.

Изведнъж той долови плясък във водата, като че ли някой се движеше бързо в коритото на потока. Кънинг се хвърли на земята, за да може по-добре да забележи приближаващия се човек, без самият той да може да го види. Другият се спря съвсем близо до него и се опита да се ориентира в тъмнината.

— Have care — attention — внимание! Няма ли някакъв човек на вахта на този борд?

— Питър Полтър, ти ли си?

— Ами кой друг може да бъде, ако не Петер Полтер от Лангендорф, а? Кого е поставил всъщност полковникът на пост? Човек не може да различи тук дори собствения си бушприт!

— Кой съм аз ли? Нима Питър Полтър не познава Бен Кънинг, та стои толкова дълго само на една крачка от него като някой дънер на хикория? Къде са другите?

— Кои други, стара лисицо?

— Ами Хамърдъл и Холбърс! И какво стана с месото, което трябваше да донесете?

— Сами си вземете месото, и то заедно с дебелия и тънкия. Всичко това ще намерите при индианците край реката, освен ако през това време не са продължили ездата си.

— Индианци... край реката? Какво означава това?

— Означава, че нямам много време да приказвам надълго и нашироко с тебе — отговори Петер Полтер на дребния Кънинг. — Трябва да вляза при Дедли-гън. После можеш да научиш от него всичко.

Той се отправи към входа на пещерата. Ловците бяха насядали около един огън при входа на скривалището. Дедли-гън позна моряка:

— Пак ли си тук, моряче? — попита го той. — Сигурно другите са поизостанали с месото, а?

— Да, с червеното месо, сър! Пленени са и сега ще ги обесят и разстрелят, или пък ще ги изядат — за мен това е едно и също.

Мъжете наскочаха.

— Пленени ли са? От кого? Казвай! — завикаха те.

— Ще ви разкажа, но я ми подайте най-напред някоя глътка и няколко хапки от това нещо. Носих се бързо като съобщителен платноход и сега пращя по всички шевове като останките на някой стар кораб, който се нуждае от калафатене. Дяволите да ме вземат, ако някога отново се появя в тази нещастна прерия и се кача на гърба на такъв звяр, който хуква с мен напосоки така, че изгубвам верния курс и не мога да го намеря во веки веков. Ако това добиче не беше надушило скривалището само, щях да се нося из прерията още десет години във всички възможни посоки!

Дадоха му каквото желаеше и той започна разказа си, който предизвика немалко вълнения сред иначе мълчаливите и спокойни ловци, макар и изразът на чувствата им да не беше шумен и невъздържан.

— Пленили са Хамърдъл и Холбърс? — попита Дедли-гън. — Трябва да ги освободим час по-скоро, защото червенокожите няма да се церемонят много с тях.

— Да тръгваме веднага! — обади се Тресков, който беше обикнал двамата трапери особняци и желаеше да им помогне колкото може по-скоро.

— Да — съгласи се Тиме, — трябва веднага да тръгваме, иначе индианците ще спечелят преднина, която после няма да успеем да заличим!

Дедли-гън се усмихна.

— Ще трябва все пак да почакате, докато настъпи утрото, защото е невъзможно да се забележат следите в такава тъмнина. Не ми се вярва кормчията сега да може да ни заведе до онова място край реката, където е бил пленен.

— Аз ли? Да ви заведе до реката? — извика Петер Полтер ядосан. — Какво ме интересува тази нещастна река, където претърпяхме такова печално корабокрушение? Нека ме разрежат с трион от горе до долу, ако мога да кажа дали онази локва се намира наляво, или надясно оттук! Нямах нито компас, нито лот, а дебелият и дългият ме влачеха на буксир, така че не си давах никакъв труд да запомня курса, по който плавахме. А после онзи сатанински звяр се

понесе с мен така, че ми се зави свят. Как мога да знам къде е вашата река? Оставете ме на мира!

— Хи-хи-хи-хи! — изсмя се по обичайния си начин приближилият се Бен Кънинг. — Язди си човекът из прерията, а после не знае къде е бил! Сега ще трябва най-напред да последваме неговата диря, за да открием следите на индианците. Не е ли смешно, а?

— Ще си затвориш ли човката бе, дребосъче такова? — прогърмя гласът на кормчията, ядосан на тази подигравка. — Ако се намирам на борда на някой добър кораб, винаги ще мога да се ориентирам, но тук, в саваната, на всичко отгоре на гърба на едно такова чумаво добиче човек се чувства така ужасно, че от страдания не знае къде му е акълът. Ако искаш да си намериш индианците, тези подлеци, тогава търси си ги сам!

— Мисля, че не ни трябва нито следите на кормчията, нито дирите на индианците — каза Дедли-гън. — Младите огелаласи са тръгнали да пресрещнат старите бойци, изпълнени с войнствена решимост за действия, намерили са обаче труповете им и сега горят от жажда за мъст. Съвсем сигурно е, че са си избрали място за лагер, където ще завлекат двамата пленници. Там ще ги разпитат за нашето скривалище. Но Хамърдъл и Холбърс по-скоро ще умрат, отколкото да ни издадат. Ето защо за индианците ще бъде много трудно да ни открият. Струва ми се обаче, че избягалите им другари са се присъединили към тях и понеже те познават горе-долу околността на скривалището ни, ще решат да ни нападнат, и то час по-скоро, за да не успее да ни предупреди навреме кормчията, който им се е изплъзнал. Поради същата причина те сигурно са вече на път и няма защо да ги търсим, а ще ги изчакаме. Затова нека удвоим постовете и веднага да заемат местата си. Ние останалите ще бъдем в готовност. И така, деца, изгасете огъня пред пещерата! Факлите в скривалището могат да горят. Ще погледна за малко нашите пленници.

— Ще дойда с тебе, чичо — каза Тиме. — Аз имам най-голямо основание да се уверя, че са ни здраво в ръцете.

Той взе един от горящите клони, за да осветява пътя на вървящия пред него трапер. Когато стигнаха при пленниците, Дедли-гън ги огледа внимателно. При това погледът му се спря на варовитото, влажно и не съвсем твърдо дъно на пещерата. За част от секундата по лицето му пробягна тръпка на изненада, но тя едва ли можеше да бъде

забелязана, тъй като червеникавата и слаба светлина падаше върху него отстрани.

— Всичко е наред. Ела! — каза той спокойно и напусна пещерата заедно с придружителя си. Но като се върна при своите хора, бе достатъчен един полувисок вик, за да се скупчат веднага всички около него.

— Слушайте, хора, не съм се излъгал. Индианците не само че са тръгнали насам, но са и били вече в скривалището. Открили са го!

По лицата на хората му се изписаха учудване и уплаха. Те веднага хванаха дръжките на револверите и ножовете си. Предводителят им продължи:

— Трябва да споделя с вас една тайна, която премълчавах досега в името на всеобщата сигурност. Пещерата има таен изход.

— Аа! — разнесе се тихо наоколо.

— Открих го още в същия ден, когато открих и пещерата. Водата на потока пада отвесно надолу към дъното на пещерата. Долу е издълбала дълбок вир, откъдето си е проправила път през планината и изтича навън. По онова време спуснах покрай водите на водопада двойно здраво въже, слязох по него и разбрах, че по потока може да се излезе навън, на открито. Въжето е все още там и се намира в добро състояние. Сега, когато бях при нашите пленници, за да видя какво правят, забелязах по земята чужди стъпки, а един поглед към двамата ме убеди, че ремъците им са разхлабени.

— Как е могло да стане? — попита Тресков. — Самият аз ги вързах, и то така, че без чужда помощ не можеха да се освободят.

— Индианците са изпратили няколко следотърсачи, които са успели да открият изхода. Влезли са навътре, изкатерили са се по въжето, намерили са пленниците, разхлабили са ремъците им и положително са ги снабдили с някакви оръжия. После са се върнали, за да доведат своите хора.

— Тогава защо не са взели със себе си капитана и Марк Летрие? — попита Тиме.

— Защото тогава са щели да се издадат, ако открием преждевременно отсъствието на пленниците. Преди всичко трябва да обезвредим тези двама опасни нехранимайковци, като ги вържем пак здраво. Напред, племеннико, ние ще вървим начело! Другите ще ни

следват тихо, за да се нахвърлят върху тях веднага, щом започнат да се съпротивляват. Ще се опитаме да избегнем всяко кръвопролитие!

Докато бяха разменени тези реплики, в пещерата се водеше друг тих разговор.

— Марк, забеляза ли погледа му? — попита Мертенс шепнешком, щом Дедли-гън и Тиме се отдалечиха.

— Какъв поглед?

— Който Дедли-гън хвърли към земята?

— Не, изобщо не го погледнах този негодник.

— Той откри всичко.

— Не е възможно! Нали си тръгна съвсем спокоен.

— Това е само хитро преструване! Той забеляза стъпките на ловеца и индианеца; веднага разбрах по лицето му, въпреки слабата светлина. У него се бе събудило подозрение. После хвърли един бърз, но много изпитателен поглед към ремъците ни и тонът на неговото «всичко е наред» ми даде само допълнително доказателство, че е прозрял всичко.

— Проклятие! Ами ако си е отишъл само за да доведе хората си и да ни вържат пак? Просто да се побъркаш!

— Сигурно ще ги доведе.

— Тогава ще се съпротивлявам до последна капка кръв. Защото, ако ни вържат пак, всичко вече е загубено. Ще ни напъхат на някое друго място, а тук ще посрещнат индианците.

— Положително! Но съвсем не е необходимо да се съпротивляваме.

— Как така?

— Най-простият и същевременно единствен път за спасението ни е веднага да избягаме.

— Но ако се лъжеш, капитане, ако старият изобщо нищо не е забелязал?

— Все едно е. В такъв случай те сигурно няма да влязат тук преди идването на индианците, така че няма да открият бягството ни и планът на нападението няма да бъде осуетен. Да изчезваме, нали научихме какъв е пътят. Бързо, преди да е станало късно!

Те се освободиха от ремъците и станаха. После се отправиха към шумящия водопад, след продължително и трескаво търсене намериха въжето и се спуснаха по него. Като се озоваха край кипящата и бучаща

вода във вира, Мертенс, който беше пръв, хванал с ръце въжето, затърси с крака по околните скалисти стени ниския страничен отвор, в който се втурваше изтичащата вода. Откри го и с едно засилване се намери вътре в него; придърпа въжето към себе си, за да може спътникът му да го последва по него. Това бяха опасни мигове за двамата бегълци, които поради бученето на водопада нямаха никаква възможност да се ориентират по гласовете си. Въпреки това смелото им начинание завърши успешно. Като газеха във водата ниско приведени, след известно време те излязоха на открито, разбира се, съвсем мокри, но иначе здрави и читави. Изправиха се и се спряха за малко да си поемат дъх от напрежението, защото съвсем се бяха изтозили.

— Ще трябва да почакаме тук, докато дойдат индианците -каза Летрие.

— Това няма да стане. Дедли-гън ще ни преследва, щом открие бягството ни.

— Но нали не знаем къде е лагерът на индианците!

— Няма значение. Не е необходимо да се отдалечаваме много, а ще си потърсим скривалище нейде наблизо и ще изчакаме развитието на нещата.

— Всъщност това е правилно, капитане, защото, ако сега се срещнем с червенокожите, ще трябва да се върнем пак, а за това съвсем ми се е изпарило желанието. Във всеки случай е по-умно да изпратим тези добри хорица вместо нас в огъня, а пък после ще видим по какъв практичен начин ще се доберем до кестените.

— Абсолютно на същото мнение съм. Ела!

Те навлязоха няколко метра навътре в храсталака и се скриха в гъсто оплетените му клонки. Останаха на това място безмълвни, заслушани с напрегнато внимание в тишината на нощта.

Ето че се разнесе тих шум, приличен на шумоленето, причинено от някое насекомо.

— Индианците! — прошепна Мертенс.

Не се беше излъгал. Водени от белия ловец и сина на вожда Матоси, те се приближаваха един подир друг, наредени в дълга нишка, която се придвижваше напред много предпазливо. Спряха пред тайния изход, за да се съвещават за кратко време. След това започнаха да изчезват един по един в тесния отвор на потока.

Обаче двама от тях останаха на пост пред него.

Измина дълго, дълго време. Небето, което в тъмнината не можеше да се отличи от короните на дърветата, започна да се откроява. Отначало можеше да се различат стволите на отделните дървета, после по-дебелите клони, след това и клончетата. Тук-там се заобаждаха сънените гласове на птичките -нощта започна да отстъпва на деня, развиделяваше се.

Двамата индианци стояха на пост неподвижно на двата бряга на потока, на мястото, където той излизаше от планинските недра. Положително изпитваха силно нетърпение поради неочаквано дългото забавяне на своите хора, но нито една черта на младежките им бронзови лица не издаваше това. Те напълно приличаха на две статуи, въоръжени с всички индиански оръжия, подпрени на дулата на карабините си.

Изведнъж проехтяха едновременно два изстрела, така че се сляха в един-единствен гърмеж; двата поста се строполиха на земята с пронизани глави. В следващия миг край тях изникнаха две човешки фигури, които бяха преминали незабелязано тясната «врата на потока». Това бяха Дедли-гън и дребният Бен Кънинг.

— Хи-хи-хи-хи! — засмя се последният. — Много рано са излетели от гнездата си тези малки момчета. Още не са се научили да си отварят очите и ушите. Виждаш ли, че имах право? Забравили са да заличат следите си и сега ще можем да издирим лагера им, където държат дебелите и дългите, вързани като колети.

— Бен, ще можеш ли сам да се изкачиш отново в пещерата?

— Защо не? Да не мислиш, че ще се изплаша, ако глътна няколко капки вода?

— Тогава върни се обратно и доведи останалите до това място, като заобиколиш около планината. Междувременно ще видя накъде водят тези следи. Нека остане както обикновено само един пост, защото околността е напълно прочистена. Ще вървя пред вас, а вие ще ме следвате. Но бързай, за да ме стигнете по-скоро!

Дребният трапер кимна в знак на съгласие и изчезна в отвора, а Дедли-гън тръгна по следите. Те бяха толкова ясни, че поне в началото не беше необходимо кой знае какво внимание; той ги поглеждаше бегло от време на време, докато изучаваше местността наоколо. Ето защо този иначе толкова проникателен човек не можа да забележи следите

на двамата бегълци, които те бяха оставили неволно поради нощната тъмнина. Скоро той изчезна между дърветата, като се движеше по следите на индианците.

Отново измина доста време и ето че капитанът прошепна:

— Лошо, много лошо! Тези храбри млади индианци са се изкачили успешно до пещерата по опасното въже, но веднага са ги ликвидирали. Много жалко за тях! Сега пак сме сами срещу Дедли-гън и хората му!

— Капитане, няма ли да е по-добре да тръгнем тайно подир него? — попита Марк Летрие. — Ако искаме да се измъкнем щастливо, трябва да имаме коне на всяка цена, а можем да разчитаме само на конете на индианците.

— Невъзможно е. Ловците ще тръгнат след нас и веднага ще забележат дирите ни.

— Какво ни пречи да обезвредим стария веднъж завинаги? Имаме ножове.

— Марк, вършили сме много трудни неща, но не сме уестмани. Този трапер има изострен слух и ни превъзхожда с оръжията си. Дори и да успеем да му забием добре ножовете си и да стигнем до конете, само след няколко минути по петите ни ще бъде цялата побесняла банда.

— Ако очистим стария, няма защо да се страхуваме от останалите. Откаченият кормчия, Тиме, безобидният полицейски шпионин, всички те нищо не разбират от прериите и са...

— Ами Винету, апачът? — прекъсна го Мертенс.

— По дяволите, да, за него изобщо не помислих. *Cher dieu*, той е в състояние сам да ни настигне и да ни унищожи с проклетия си томахок. Но какво да правим? Не можем все пак вечно да лежим тук.

— Марк, ти си малоумен. В скривалището има огромно златно богатство. Ще изчакаме, докато ловците тръгнат и...

— И после?

— После — зашепна капитанът, макар че наоколо нямаше кой да ги чуе, — после ще се върнем по същия път, по който дойдохме до тук.

— Небеса! В пещерата?

— Разбира се!

— И ще се оставим да ни заколят там!

— А може би и не. Нали чу, че само един-единствен ловец ще остане на пост. Той ще застане доста надалеч от пещерата, край потока, и изобщо няма да ни забележи.

— Ах, вярно! Полковникът извърши голяма грешка, че не остави пост от тази страна при потока.

— Разбира се. И така, връщаме се в пещерата.

— В пещерата! — повтори Марк въодушевено, тъй като новото приключение започна да му харесва.

— Ще потърсим златото... Златото ли?

— Ще го откънем и...

— И?

— Ще се въоръжим, тъй като в пещерата има най-различно огнестрелно и хладно оръжие.

— Вярно е, има цяла оръжейна.

— После ще наръгаме с нож поста.

— Това е наистина необходимо.

— Ще си вземем по един добър кон. ,

— А къде са скрити животните, капитане?

— Наистина, не знам още, но все ще можем да ги намерим. Ловците яздят винаги нагоре във водите на потока. Неиде близо край него трябва да има някакво място, където връзват и оставят конете си. Ако огледаме бреговете внимателно, положително ще го открием.

— А после? — попита Марк Летрие.

— После се махаме. Ще видим в каква посока, но сигурно ще е на запад. Ако намерим злато или пари, ще трябва да се стремим да стигнем Сан Франциско, за да...

Той прекъсна изречението си. Накара го да замлъкне някакъв скърцащ шум, който стигна до ушите им от едната им страна. Разнесоха се тихи стъпки. През храстите се промъкваше Бен Кънинг, а след него вървяха всички обитатели на скривалището с изключение на единствения пост, който беше останал. Между тях видяха и Винету. Без да се спират, ловците следваха дирите на Дедли-гън, който нарочно бе оставял поясни следи. Двамата бегълци притаиха дъх. Един-единствен поглед на острите и опитни очи на апача можеше да забележи оставените от тях следи, които всъщност се различаваха сега вече много трудно. Обаче опасността се размина щастливо, защото

Винету се осланяше на вървящите пред него трапери и вниманието му не бе насочено към земята.

— Grace a dieu! — обади се Летрие, когато пукането на клонките се отдалечи и изчезна. — Наистина, че в един момент всичко бе заложено на карта. Въпреки че съм мокър до мозъка на костите си, така се изпотих, като че ли се намирам в някоя баня.

— Време е да действаме. Но трябва да сме предпазливи и да заличаваме всяка следа след нас.

Ръцете им не бяха свикнали с тази работа и затова измина значително време, преди да изчезнат в издълбаното корито на потока. Пътят им беше познат, веднъж бяха минали вече по него, и въпреки че беше труден, те се озоваха щастливо горе в пещерата. Летрие се катереше след своя господар и тъкмо беше пуснал въжето и се изправяше в пещерата, когато почувства, че Мертенс го спира. Дватамата се бяха намерили пред куп човешки тела, натъркаляни наоколо в най-различни пози. Като ги опипаха, те се убедиха, че са убитите индианци. След като прескочиха през труповете, те стигнаха до онова място в пещерата, където преди това бяха лежали вързани. Тук можеха отново да разговарят помежду си. По тялото на Летрие преминаха тръпки.

— Бррр, капитане, тези нещастници са били залавяни и избивани един след друг, щом са се изкачвали до пещерата. Какво щастие, че се скрихме, иначе трябваше да тръгнем с тях и щеше да ни сполети същата участ.

— Сега няма време за такива размисли. Напред, към оръжията!

Върнаха се към онази част от пещерата, която служеше за склад на траперите. Освен главното помещение, встрани се виждаха и отворите на няколко малки пещери, прилични на стаи. По стените на една от тях бяха накачени всевъзможни оръжия, каквито изисква животът в прерията. Имаше също в големи количества барут, олово и калъпи за леене на куршуми. В съседното помещение имаше запаси от храни, но не бяха големи. В главната пещера гореше лампа с лой и фитил; използваша я, за да осветят и другите помещения.

Дватамата мъже се снабдиха най-напред с всичко необходимо. Едва след това започнаха да търсят скритите съкровища. Обаче всичките им усилия останаха напразни. Скъпоценното време течеше, търсенето им

ставаше с всяка изминала минута все по-трескаво, а нямаше никакви резултати.

— Скрито е старателно, Марк — обади се най-сетне Мертенс, когато се озоваха пред последното малко помещение, което още не бяха претърсили. — А дори и да го открием, как ли ще го вземем с нас? Златото е тежко и не знам какво бихме правили.

— Ще го натоварим на резервните коне.

— Това би била единствената възможност, но значително ще забави бягството ни, ще пречи на придвижването ни. Но я виж, това трябва да е жилището на Дедли-гън.

Стените на това помещение бяха покрити с нещавени кожи за да се изолира влагата, а по пода имаше няколко грубо изработени столове и сандъци. Двамата се нахвърлиха веднага трескаво на сандъците. Но и в тях не откриха така желаното злато, а само дрехи и различни други предмети. В бързината си те разхвърляха всичко наоколо по пода. Ето че капитанът нададе полувисок радостен вик. Беше открил стар, изтърган портфейл, който лежеше на дъното на един от сандъците, грижливо увит в парче плат.

— Не е злато, но може би е нещо ценно! — каза той.

Излезе в голямата пещера, защото там бе по-светло, и отвори портфейла.

— Какво има вътре, капитане? — попита Летрие със затаен дъх.

— Нищо, абсолютно нищо, и тук съм се излъгал — отвърна запитаният спокойно, въпреки че вътрешно се беше разтреперал от възмущение. Съдържанието на портфейла се състоеше от изключително ценни чекове. Дедли-гън беше депозирал значителни количества злато в различни банки на източните щати и бе получил чекове на същата стойност. Притежателят на чековете можеше да получи срещу тях пари от всяка банка. Но, разбира се, че не беше необходимо Летрие да знае това.

Сумите, на които бяха издадени тези чекове, не принадлежаха само на Дедли-гън, а бяха собственост на всички трапери. Затова бяха и толкова големи. Във всеки случай някъде имаше известно количество златни зърна и златен прах, но двамата не можеха да ги намерят. Тъкмо когато разменяха недоволни забележки по този въпрос, доловиха някакъв шум. Това беше постът, който се връщаше в

пещерата. Мертенс го застреля с един от намерените револвери, който веднага беше заредил.

— А сега да се махаме! — каза той след това. — Трябват ни коне. Дано да ги намерим!

Взеха всичко, което си бяха избрали, и се отправиха към предния, обикновения вход на пещерата. Като се намериха навън, тръгнаха покрай потока и скоро стигнаха до тясна пътека; тя водеше до тревиста горска поляна, където бяха конете на траперите. Оседлаха набързо две от животните, понеже намериха при дърветата седла и оглавници, възседнаха ги и препуснаха...

Междувременно всички ловци с изключение на онзи пост, който бе останал при пещерата за своя зла участ, вървяха по следите на младите индианци, за да освободят Дик Хамърдъл и Пит Холбърс. Бързо настигнаха Дедли-гън, който беше тръгнал преди тях. Той беше взел всичките си хора, защото не можеше да знае с колко червенокожи щеше да си има работа. Той вървеше начело с Винету и разчиташе следите. Те бяха много ясни, защото червенокожите бяха вървели през нощта; не представляваше никаква трудност да се върви по тях. Въпреки това изминаха часове, преди ловците да забележат пред себе си гората, където беше лагерът на индианците и където вчера синът на вожда беше оставил Хамърдъл и Холбърс. Не биваше да се приближат към нея в права линия, защото сигурно щяха да бъдат забелязани. Ето защо се отклониха от дирята встрани, така че достигнаха гората на едно място, отдалечено може би на четвърт час път от мястото, където следите на индианците излизаха измежду дърветата.

След като навлязоха в гората, отново завиха в желаната посока, така че да достигнат лагера не фронтално, а отстрани. С всяка крачка трябваше да стават все по-внимателни. Мъжете притичваха от храст на храст и от дърво на дърво, като търсеха винаги добро прикритие, докато Винету се спря и направи знак с ръка на следващите го хора. Беше доловил гласове и сега се запромъква напред заедно с Дедли-гън. Скоро видяха мястото, което търсеха. Веднага траперът забеляза, че е бил прекалено предпазлив, като е взел със себе си всичките си хора, тъй като край двамата вързани пленници на земята седяха само трима души, а именно двама индианци и белият, който вчера беше накарал индианците да нападнат скривалището на траперите. Само след няколко минути лагерът беше обграден. Тримата щяха да се предадат

без съпротива, но бяха застреляни въпреки волята на Винету и Дедли-гън. След това прерязаха ремъците на пленниците.

— Ама колко непредпазлив трябва да си бил, Дик Хамърдъл, та си се оставил да те заловят тези момчета! — каза Дедли-гън.

— Дали съм бил предпазлив, или не, е все едно — отвърна дебелият, като протягаше крайниците си, — просто ни спипаха. Нищо не можеше да се направи. Какво ще кажеш за това, Пит Холбърс, старий Куне?

— Хм! — отвърна дългият. — Ако мислиш, Дик, че нищо не можеше да се направи, то имаш право, защото ние и нищо не направихме, за да не ни спипат.

— И един бял е имало с тях? — учуди се Дедли-гън.

— Да — кимна Хамърдъл, — и именно този мръсник е открил скривалището ни. Заведе младия вожд, за да му го покаже, но после, когато трябваше да се проведе нападението, не тръгна с тях, а остана тук. Какво е положението сега? Червенокожите не се върнаха.

— Всички са убити. Ще ви разкажем по пътя как стана това. Сега ще тръгваме веднага, защото оставихме само един човек у дома.

Когато пристигнаха в скривалището, траперът видя от ясно по-ясно каква грешка бе извършил. Намериха трупа на поста и веднага забелязаха, че всички помещения на пещерата са били претърсвани — от кого, в това едва ли можеше да има съмнение. За свое успокоение Дедли-гън се убеди най-напред, че скъпоценният запас от златни зърна и златен прах не е бил открит. Но затова пък се изплаши толкова повече, като видя, че липсва портфейлът с чековете. Яростта, която го обзе, се предаде и на другите. Чувахе се едно-единствено мнение и то беше, че Мертенс и приятелят му трябва да бъдат преследвани веднага. Не биваше да се бавят нито минута, защото, щом бегълците стигнеха първото населено място, парите щяха вече да им помагат да пътуват по-бързо. Но и траперите трябваше да се снабдят с необходимите средства. Щом ставаше въпрос за време, не можеше да са без пари. И така, беше щастие в нещастieto, че бегълците не бяха намерили и златото!

Осма глава

Пиратска хитрост

Който се приближи към Сан Франциско откъм изток, трябва най-напред да спре в Оуклънд, защото тук пътят му се препречва от залива Сан Франциско, широк единадесет километра. Но това не е непреодолимо препятствие, защото са осигурени много възможности за прехвърляне на хора и коне. Преминаването ставаше тогава с широките оуклъндски салове.

С един от тези плавателни съдове се прехвърлиха и двама ездаци, които дори по време на пътуването не слязоха от седлата си. Конете, изглежда, бяха от добра раса, въпреки че бяха много изтощени. Ездачите имаха външността на хора, които дълго време не бяха имали нищо общо с благословените дарове на цивилизацията. Сплъстените им бради стигаха до гърдите, широкополите ловджийски шапки, напълно обезформени, спускаха плачевно перифериите си ниско над лицата им. Кожените им дрехи изглеждаха като направени от изсъхналата и напукана кора на някое дърво, а и цялото им останало снаряжение свидетелстваше за страшно и мъчително пътуване, което двамата мъже бяха преодолели.

— Най-сетне — *grace a dieu!* — въздъхна шумно един от тях.

Пристигнахме, Марк, и ми се струва, че мизерията и нещастieto няма да си имат повече работа с нас. Другият поклати опечалено глава.

— Извинявай, капитане, но аз не съм такъв оптимист. Ще се почувствам напълно сигурен едва тогава, когато застана на палубата на някой кораб, който плава в океана на няколко мили оттук. Нека ме вземат всички дяволи, ако Дедли-гън и бандата му не са и сега по петите ни!

— Възможно е, но не е вероятно. Както ги заблудихме, сигурно са повярвали, че сме се отправили през планинския проход към Британска Колумбия. Във всеки случай не направихме напразно това страхотно отклонение.

— Много ми се иска да не се лъжеш, но от тази траперска сбирщина очаквам всичко и мисля, че най-доброто за нас е колкото

може по-бързо да се озовем на борда на някой кораб, който не иска да има вече нищо общо с тази нещастна страна.

— Преди всичко ни е нужно отново да придобием човешки вид.

— Пак ще ни трябват пари.

— Така е. Я погледни насреща!

Той посочи с десницата си към една барака, над чийто нисък покрив бе поставена дъска с надпис: «Jonathan Livingstone, horse-haggler».

— Търговец на коне — обади се Марк, — едва ли ще ни предложи много пари за полуумрелите ни от глад животни!

— Ще трябва да видим!

Те подкараха конете си към това място. Когато скочиха от седлата, от вратата излезе един човек, който от километър си личеше, че е голям скъперник.

— Кого търсите, джентълмени? — попита той.

— Почтения мастър Ливингстън, сър.

— Това съм аз.

— Купувате ли коне?

— Хм, да, но такива не — отвърна той, като отправи към стоката презрителен, но същевременно и внимателен поглед.

— Well, тогава гуд бай, сър!

Мертенс се метна веднага на седлото и се нагани да тръгне.

— Slowly, мастър, полека, полека, вярвам, че човек все пак може да поогледа животните!

— Ако не купувате «такива», тогава няма какво повече да си кажем. Пред вас не са застанали грийнхорни!

— Тъй, тъй! Тогава я слезте пак! Хм, за окайване са, направо са за окайване! Идвате от саваната, нали?

— Йес!

— Много малко бих могъл да дам; трябва да очаквам да ми умрат всеки момент — каза той, като оглеждаше подробно животните. — Колко искате за тях?

— А какво предлагате?

— За двата коня ли?

— За двата.

— Хм, тридесет долара, ни повече, ни по-малко. Мертенс отново се намери на седлото и без да му отговори, подкара коня.

— Стоп, сър, накъде тръгнахте? Струва ми се, че искахте да ми продадете конете си!

— Ще ги продам, ама не на вас!

— Тогава върнете се, де! Давам четиридесет.

— Шестдесет!

— Четиридесет и пет!

— Шестдесет!

— Петдесет!

— Шестдесет!

— Невъзможно! Петдесет и пет и ни цент повече!

— Шестдесет и ни цент по-малко. Сбогом.

— Шестдесет? Не, и през ум не ми минава — но чакайте, спрете де, почакайте, имате ги, шестдесет, въпреки че тези добичета съвсем не заслужават толкова пари!

Мертенс се върна усмихнат и слезе отново от коня си.

— На, вземете ги, и то заедно с оглавниците!

— Влезте вътре, мастър. Нека другият ги подържи малко! Търговецът го отведе в едно малко помещение, разделено на две със завеса от басма. Той изчезна зад завесата, след което се появи отново с парите.

— Ето шестдесет долара. Получавате безбожни пари!

— Ха, я не ставайте смешен! Но, хм, познавате ли добре града?

— По-добре от много други хора.

— Тогава сигурно ще можете да ми дадете някои сведения...

— За някоя странноприемница ли?

— Не, трябва ми някой по-услужлив банкер или кредитна банка.

— Кредитна... хм, а по каква работа?

— Това е второстепенен въпрос!

— Първостепенен е, сър, щом искате верни и точни сведения.

— Искам да продам ценни книжа.

— А срещу какво са издадени?

— Срещу златен прах и златни зърна.

— Гръм и мълния! Я ми ги покажете!

— Няма смисъл.

— Защо? Ако документът е в ред, ще го купя и аз самият. Понякога се занимавам с подобен род сделки, нота бене, ако печеля нещо при това.

— Има какво да се спечели!

Мертенс извади намерения в скривалището на траперите портфейл, избра един от чековете и го подаде на търговеца. На лицето на последния се изписа учудване и той хвърли изпълнен с уважение поглед към окъсания и одърпан човек, който притежаваше такова голямо богатство.

— Двадесет хиляди долара на името на притежателя, депозирани при Чарлс Брокмън, Омаха! Чекът е редовен. Колко искате?

— Колко давате?

— Половината.

Мертенс дръпна чека от ръката му и се отправи към изхода.

— Сбогом, мастър Ливингстън.

— Стойте! Колко искате?

— Всеки банкер ще ми плати начаса осемнадесет хиляди в суха пара, но тъй като вече съм дошъл при вас и много бързам, дайте ми шестнадесет и ще получите чека.

— Невъзможно! Дори не знам дали сте законният...

— Well, сър, значи не искате и с това въпросът е решен! Човекът го задържа за ръката. Той предлагаше все по-висока сума, докато най-сетне донесе иззад завесата исканите от Мертенс пари. Принадлежеше към онези търговци, които винаги разполагат с големи суми готови пари, въпреки невзрачния си външен вид и умишлено бедно поддържаното обзавеждане на дома си.

— Ето ви парите; какво да се прави, днес ми е слаб ангелът. Имате ли и други чекове за Продан?

— Не. Сбогом!

Мертенс си тръгна. Ливингстън го изпроводи навън и пое конете. Двамата непознати се отдалечиха. Приблужи се един слуга, за да свали оглавниците и седлата на животните.

— Добра сделка — промърмори търговецът на коне Ливингстън, — великолепна раса, с красива конструкция; големи трудности са издържали и при добро гледане ще се съвземат бързо.

Той все още се занимаваше със закупените коне, когато по тясната уличка се разнесе силен конски тропот. Появиха се в галоп двама ездачи, които бяха дошли със следващия сал. Единият беше индианец, а другият бял, с дълга коса, спускаща се до плещите му. И по тяхната външност можеше да се разбере, че бяха преодолели дълъг път с

големи несгоди, но в стойката и поведението им не се забелязваше никаква умора. Същото можеше да се каже и за великолепните им коне.

Като преминаваше в галоп покрай търговеца, индианецът погледна бегло към него и в следващия миг вдигна коня си на задните крака и се върна.

— Нека моят бял брат погледне тези коне! — каза той. Другият го беше последвал със същата бързина до бараката. Един кратък поглед беше достатъчен, той видя надписа, приближи коня си до търговеца и поздрави:

— Good day, сър! Току-що сте купили тези коне, нали?

— Йес, мастър — отвърна търговецът.

— От двама мъже, които изглеждаха така... Той описа много точно Мертенс алиас Бретини и Волф алиас Летрие.

— Вярно е, мастър.

— Тук ли са още тези хора?

— Не.

— Накъде отидоха?

— Не знам. А това и никак не ме засяга.

— Но трябва да сте видели в каква посока са тръгнали.

— Завиха зад онзи ъгъл. Повече нищо не мога да ви кажа, Човекът се позамисли, огледа остро и изпитателно търговеца и после продължи:

— Само коне ли купувате?

— Конете и други неща.

— И нъгитс?

— Да. Имате ли?

— Имам, само че не са у мен. Те са у хората ми, които ме следват. Мога ли да ви ги предложа?

— Щом не е веднага, може. Току-що дадох всичките си пари.

— На двамата мъже ли?

— На единия от тях.

— Да не ви е продал ценни книжа?

— Да.

— На каква стойност?

— За двадесет хиляди долара.

— Ще бъдете ли така добър, сър, да ми покажете документа?

— Защо?

— За да разбере дали това е бил джентълменът, с когото толкова много искаме да се срещнем.

— Хм, тъй! Ще ви покажа чека, но няма да го пипате. Той влезе в бараката и след малко излезе с чека. Непознатият го разгледа внимателно и кимна с глава.

— Само този чек ли получихте от него?

— Само този.

— Благодаря, сър! Тези хора едва ли ще се върнат, но ако все пак това стане, не купувайте нищо повече от тях, а накарайте да ги арестуват! Ценните книжа са мои, те ми ги откраднаха. Може би пак ще ви посетя!

Той обърна коня си, индианецът последва примера му и двамата отново препуснаха в галоп по улицата. Не размениха нито дума помежду си, докато достигнаха кея на пристанището. Тогава белият попита:

— Моят червенокож брат преследва следите на разбойниците през необятните простори на саваната заедно с мен. Но ще останем ли заедно, ако бъда принуден да се кача на някой кораб?

— Винету ще последва Дедли-гън по целия свят, а също и през Голямата вода. Хау!

— Вероятно разбойниците се канят да избягат през океана. Ще се осведомят за отпътуващите кораби. Същото ще сторим и ние; ще наблюдаваме отплаващите кораби и ще ги хванем.

— Нека моят брат разпита и остане някъде близо край водата, за да мога да го намеря. А Винету ще се върне там, където започват къщите на големия град, за да изчака ловците и да ги доведе насам; нали изостанаха, защото конете им се измориха.

Дедли-гън кимна с глава в знак на съгласие.

— Моят брат е умен — нека постъпи както е намислил! Той слезе от коня си и го предаде на слугата на наблизо намиращата се странноприемница. Апачът се върна сам по същия път, по който бяха дошли...

Докато се разиграваше всичко това, Бретини и Марк Летрие бяха продължили пътя си. Както крачеха бавно, забелязаха един човек, който се появи от малка странична уличка и без да им обърне никакво внимание, прекоси улицата на известно разстояние пред тях. Той едва

достигаше среден ръст, беше строен и носеше облеклото на някой златотърсач, който идва направо от мините, за да си почине от уморителната работа и да се поогледа малко из града. Широкопола и измачкана сламена шапка закриваше с периферията си по-голямата част от лицето му, но въпреки това не успяваше да скрие грозния червеникав белег, който преминаваше през цялата му страна; той започваше от ухото и стигаше чак до над носа.

Бретини се спря изненадан и сграбчи спътника си за ръката:

— Марк, познаваш ли го този? — попита той възбудено.

— Този ли? Не, капитане.

— Наистина ли не?

— Не.

— Въпросът ми не беше правилно зададен. Трябваше да те попитам познаваш ли тази?...

— Тази ли? По дяволите, фигурата... стойката... начинът на ходене... капитане, но това едва ли е възможно!

— Тя е, аз ти го казвам, тя е и никой друг! Сега сме придобили съвършено подивял вид; от такова разстояние няма да ни познае. Щастлива случайност я изпречва пред очите ни и трябва на всяка цена да я проследим!

Те закрачиха след човека, който след кратко време влезе в една дървена барака. Над вратата ѝ се виждаше надпис, направен с тебешир «Tavern of fine brandy». В началото и в края на надписа върху напуканите дъски също с тебешир бяха изрисувани две бутилки с бренди.

— Какво ли търси в тази мизерна кръчма? Има достатъчно пари и сигурно води живот без никакви лишения. Сегашната ѝ външност е само предreshване и това посещение има някаква тайна цел.

— Трябва да я последваме, капитане.

— Не става, Марк. Въпреки занемарения ни външен вид, тя ще ни познае веднага. Бараката е направена от обикновени дъски; не бива да се приближаваме откъм предната ѝ страна, но може би на задната ѝ страна ще се намери някоя дупка от чеп или друга цепнатина, през която ще мога да погледна вътре. Ти ще останеш тук и ще наблюдаваш входа. Ако излезе, преди да съм се върнал, веднага ще дойдеш да ме предупредиш.

Той сви настрани. Положението беше благоприятно. Бараката нямаше изход откъм задната си страна и само три стъпки я деляха от една друга подобна постройка. Бретини се промъкна между двете бараки и скоро откри една дупка, през която можеше да наблюдава по-голямата част от общото помещение. То беше препълнено с посетители. Човекът с червеникавия белег беше седнал до широка печка, но скоро изчезна нейде назад. Бретини си помисли, че някъде в тази посока се намира може би някакво отделно помещение, което би могло да се използва само за определени гости. Той се запромъква тихо в тази посока, докато долови зад тънката стена, на която се беше облегал, няколко човешки гласа. Притисна ухо към стената и се заслуша напрегнато.

— Къде ще се срещнем, сър? — запита някой.

— Тук не, това би било непредпазливо, и на кея не върви. Ще се видим при малкия залив зад последната рибарска хижа.

— А кога?

— Не мога още да кажа кога ще дойда, но вие трябва да се съберете в единадесет часа. В мое отсъствие обаче не бива да предприемате нищо.

— Добре. Ще трябва да се бием здравата, преди да превземем кораба.

— Не чак толкова, колкото си мислиш. Офицерите и подофицерите са поканени днес вечерта на сушата, а и на самия борт ще се състои празненство, което сигурно ще ни помогне.

— Приятно е да чуеш такова нещо. Ще имаме ли приятели на борда?

— Там е Дългия Том и още неколцина, които ни очакват.

— Дявол да го вземе, всичко е организирано един път! И така, капитан Кайман наистина ще бъде с нас, нали?

— Положително. Веднага ще вдигнем котва. Вятърът е благоприятен; отливът настъпва в удобно за нас време и ако не се появи някоя непредвидена пречка, скоро хората ще си разказват за «L'Horrible» същите истории, както и по-рано.

— Можете да разчитате на нас, сър. Ще бъдем около тридесет души, а с добри офицери и такъв платноход няма защо да се страхуваме дори от всички военни флотилии в света.

— И аз мисля така. Ето ви тук предплатата, а и още нещичко отгоре за пийване. Но трябва да останете трезви, за да не си провалим целия удар!

Чу се шум от преместването на стол. Човекът си тръгна. Бретини го беше разпознал и по гласа, макар че той беше престорен — човекът се опитваше да говори с по-басов глас. Чутото беше толкова смайващо и необикновено, че Бретини остана известно време напълно неподвижен и сигурно би стоял така още, ако едно тихо «пет!» не го бе стреснало и извадило от това вцепенение. Марк Летрие бе застанал между двете бараки и му махаше с ръка.

— Тя си тръгна, бързо, бързо!

Капитанът се измъкна от тясното пространство между двете постройки, и то тъкмо навреме, за да види как обектът на неговите наблюдения изчезва зад най-близкия ъгъл. Двамата мъже тръгнаха бързо подир него, като преминаха из мръсните улички на предградието, а после и по широките улици на по-заможните градски квартали, докато достигнаха оградата на една усамотена градина. Тук човекът се огледа внимателно и като не забеляза нищо подозрително, се прехвърли през оградата с пъргавината на котка. Преследвачите му останаха на пост около един час, ала напразно. Той не се върна повече.

— Сигурно живее тук, Марк. Я да потърсим къщата, към която е тази градина!

За да постигнат целта си, трябваше да минат по една странична уличка. Когато излязоха от нея, забелязаха великолепна карета, спряла пред входа на една къща, която не можеше да бъде друга, освен търсената. Току-що в каретата се беше качила една дама, която направи знак на кочияша да тръгва. Двамата отстъпиха назад в уличката. Изящната карета премина наблизо, така че можаха да различат чертите на жената.

— Тя е! — извика Марк.

— Да, тя е. Изключено е да се заблуждаваме. Ще остана тук, а ти ще отидеш до къщата и ще се опиташ да научиш как се казва сега.

Летрие се подчини на това нареждане и след кратко време се върна с желаните сведения.

— Е?

— Госпожа Дьо Вулетр!

— Аха! А къде живее?

— Притежава целия първи етаж.

— Ела да вървим към пристанището, там ще ти разкажа и други неща!

Те тръгнаха в споменатата посока, като по пътя си се отбиха в един «store of dressing». Напуснаха го с напълно променена външност, с ново бельо и нови дрехи. Насочиха се бавно към кея, като си пробиваха път през човешкия мравуняк. Внезапно по лицето на Летрие се изписа силна уплаха. Той хвана капитана и го издърпа зад голям куп натрупани бали.

— Какво има? — попита го той.

— Погледни направо, капитане, и виж дали не познаваш човека, застанал под големия кран!

— Ах, по дяволите, Дедли-гън! Значи не сме ги заблудили, а са ни последвали по петите. Къде ли са се сврели другите?

— Сигурно проклетият полицаи ги е разпръснал из града, за да ни дебнат и да открият къде сме отседнали.

— Положително. Дали старият ни е забелязал вече?

— Не ми се вярва. Когато го видях, лицето му бе обърнато встрани, а и в сегашното ни облекло ще му е трудно да ни разпознае, ако не се намираме твърде близо до него.

— Така е. А сега погледни малко нататък към рейда. Познаваш ли кораба, хвърлил котва близо до бронирания кораб?

— Хм, да — това, това е, дявол да го вземе, това може да бъде само нашият «L'Horrible»! Познах го веднага, колкото и да са бърникали по платната и такелажата му.

— Тогава ела!

Двамата тръгнаха между най-гъстата човешка тълпа и потърсиха отдалечена странноприемница, където наеха отделна стая. Тук можеха да разговарят необезпокоявани.

— И така, ти позна нашия «L'Horrible»? — попита Бретини-Мертенс.

— Веднага, капитане.

— Знаеш ли под чия команда е сега?

— Не.

— А знаеш ли под чия команда ще бъде утре по това време?

— Във всеки случай под командата на същия човек.

— Не.

— Значи ще има смяна на командирите, а?

— Точно така. Сегашният ще трябва да «пие от голямата чаша», а на негово място ще се появи някой си Камен, или ако искаш — капитан Кайман.

Марк Летрие се усмихна.

— Тогава може би мис Адмирал отново ще стане боцман, а? — обади се той, като се включи в предполагаемата шега.

— Разбира се.

— И ще мете палубата с бича си, както някога.

— А може и да не мете. Тази пантера ще бъде опитомена. Можеш да разчиташ на това!

— А верният Марк Летрие? Какъв пост ще получи?

— Все ще се намери нещо подходящо.

— Жалко за хубавите пясъчни кули!

— Ами ако това не са пясъчни кули, а здрава, сигурна и непоклатима постройка?

Летрие наистина бе слисан от сериозния сигурен тон на Бретини. Той погледна капитана изпитателно в очите и промърмори:

— Хм, в този свят някои невъзможни неща стават възможни, поне за хора като нас.

— Вярно е. Слушай, Марк, какво ще ти кажа! — И той му разказа какво беше подслушал зад дъсчената стена на кръчмата, като прибави своите предположения и изводи, направени след доловения разговор. Марк беше учуден.

— По дяволите! От това женище наистина може да се очаква подобно нещо!

— Тя ще изпълни замисленото, можеш да бъдеш сигурен в това.

— А ние?

— Не ти ли казах, че още днес вечерта ще заповядвам на палубата на «L'Horrible»?

— Добре, но тя ще се възпротиви.

— Ха! И по-рано ѝ заповядвах, така ще бъде и сега. Тя си е все същата. Да откраднеш кораб! От пристанището на Сан Франциско! Нечувано! Но това ни устройва отлично. Какво щастие, че я видяхме и я разпознахме, въпреки че се беше преоблякла!

Докато двамата разговаряха възбудено, в жилището на госпожа Дьо Вулетр се правеха приготовления за бляскав вечерен прием.

Имаше различни лакомства от всички краища на света и бутилки от най-хубавите вина. Домакинята се беше върнала отдавна от разходката си и сега се занимаваше собственоръчно с вината. Тя отвори голям брой бутилки, изсипа във всяка от тях по един фин бял прах и отново ги запечата грижливо.

Вечерта приближаваше. Стъмни се. От прозорците на къщата й заблестяха снопове светлина, които бяха далеч по-силни от осветлението на уличните фенери.

Гостите, между които бяха командирът на бронирания кораб заедно с поканените офицери от другите кораби, бяха вече пристигнали и се наслаждаваха на предложените деликатеси. Входът беше обсаден от тълпа изискано облечени безделници и по-обикновени хора, които се мъчеха да хвърлят някой поглед в тържествено украсените помещения или пък да се насладят на разнасящите се отвътре благоухания.

Между тях имаше двама мъже в моряшки дрехи. Те стояха мълчаливо един до друг и оглеждаха околните с равнодушни погледи. Вниманието им изглеждаше насочено предимно към един от осветените прозорци. Дълго, дълго и упорито чакаха те. Ето най-сетне бе спусната завесата на прозореца и сянката на една ръка се вдигна и спусна няколко пъти зад нея. После светлината угасна.

— Това е сигналът — прошепна единият от мъжете.

— Да тръгваме! — отвърна другият.

Те се отдалечиха и завиха зад тъгъла. До градинската вратичка беше оставен куфар, а край него се виждаше мъжка фигура. Беше толкова тъмно, че подробности не можеха да се забележат, но все пак се различаваше, че човекът едва достига среден ръст и има голяма тъмна брада. Това беше госпожа Дьо Вулетр, която отново се беше предрешила. Куфарът съдържаше нейните навигаторски инструменти.

— Колата готова ли е? — попита човекът с тъмната брада.

— Да — гласеше отговорът.

— Напред!

Гласът му звучеше заповеднически, като че ли бе свикнал да заповядва от дълги години. Двамата мъже вдигнаха куфара и закрачиха напред. Той ги последва. До тъгъла на една улица чакаше колата. Куфарът бе вдигнат на капрата, тримата се качиха и конете потеглиха в тръс към покрайнините на града. Когато излязоха извън града, колата

спря. Пътниците слязоха, взеха куфара и се отправиха към брега, докато колата се върна в обратна посока.

Още не бяха достигнали брега, когато зад един храст се разнесе глас:

— Стой, кой там!

— Капитан Кайман.

— Добре дошли!

Тълга от тъмни фигури се приближи бавно и заобиколи със страхопочитание братията мъж.

— Готови ли са лодките? — попита той.

— Да.

— Оръжията?

— Всички са в ред.

— Липсва ли някой?

— Никой.

— Тогава come on; аз ще взема първата лодка! Куфарът беше вдигнат, увитите грижливо в парцали весла бяха поставени на местата им и лодките безшумно се плъзнаха по вълните. Най-напред се устремиха към открито море, после обаче извиха остро надясно и по този начин се приближиха с изключителна предпазливост до намиращия се в дълбока тъмнина «L'Horrible» откъм морето; само на носа и на кърмата гореше по един самотен корабен фенер.

Сега се намираха толкова близо до кораба, че при обикновената бдителност на моряците трябваше непременно да бъдат забелязани. Онзи, който се беше нарекъл капитан, се беше изправил на кърмата на лодката и бе отправил изпитателно острия си поглед към тъмния корпус на кораба. Това беше един миг, в който трябваше да се реши всичко, и затова той поглъщаше цялото му внимание.

Ето че се разнесе полувисокият дрезгав вик на чайка. Хората от лодките си отдъгнаха. Това беше сигналът, уговорен с Дългия Том, в случай че на борда всичко е наред. От задната част на кораба бяха спуснати няколко въжета.

— Приближете лодките и се качвайте горе! — прозвуча тиха заповед.

След кратко време всички се озоваха на палубата. Том ги очакваше.

— Какво е положението? — попита братията.

— Добро. Аз и нашите хора сме на вахта. Другите гуляят долу в общото помещение, а някои се търкалят вече пияни по земята.

— Слизаме долу! Но ги щадете! Ще ги завържем и ще ги заключим в трюма. После ще дадат клетва за вяност. Колкото повече хора имаме, толкова по-добре за нас!

Тази заповед бе изпълнена бързо и безшумно. Нищо неподозиращият екипаж, позамаян от грога, почти не оказа съпротива; всички бяха вързани и затворени в трюма. После беше изтеглен и куфарът, занесоха го в капитанската каюта, развързаха лодките, с които бяха дошли, и ги оставиха на течението — корабът се намираше в ръцете на корсарите.

Сега чернобрадият събра хората около себе си и нареди на всеки от тях какво да върши.

— Ще отплаваме в морето. Смажете с масло рудана на котвата и другите скрипци, за да избегнем всеки излишен шум. Сега не бива да командвам високо, защото ще ме чуят на бронирания кораб, но се надявам, че всеки един от вас знае какво трябва да направи!

Екипажът се пръсна. Командващият тичаше от едно място на друго, за да дава тихо заповедите си. Котвата беше прибрана, платната се издигнаха и благоприятният вятър започна да ги издува. Корабът се подчини на кормилото. Завъртя се бавно, разряза насрещните вълни и се понесе в открито море.

Едва тогава откъм палубата на бронирания кораб се разнесе изстрел... и втори... и трети. Там моряците знаеха, че офицерите на «L'Horrible» са слезли на сушата, забелязаха раздвижването на кораба, разбира се, със закъснение и естествено най-напред предположиха някакво необичайно обстоятелство или може би и някакво незаконно действие. Ето защо бяха дадени три алармени изстрела — сигнал за всеобщо внимание.

Новият капитан на «L'Horrible» беше застанал на задната палуба. Дългия Том стоеше край него.

— Слушай, Том, забелязаха, че се измъкваме! — каза той. Том хвърли изпитателен поглед нагоре към платната, които се открояваха на нощното небе.

— Нищо няма да им помогне. Твърде късно си отвориха очите. Но, сър, откъде знаете името ми?

— Струва ми се, че капитан Кайман би трябвало да го знае. Доста много си плавал по света заедно с мене.

— С вас? Не ми се сърдете, сър, добър офицер сте, вече го забелязах за това кратко време, но не сте Кайман, аз го познавам.

— Ха, не съм, но ще бъда.

— Няма да свърши добре тази работа. Хората искат да служат само под негово ръководство, а и онзи с червения белег, искам да кажа агентът, който ни завербува, ни обеща, че Кайман е още жив и ще бъде тази вечер на палубата.

— Човекът с червения белег ли? Ти наистина ли не го позна?

— Да го позна ли?... Него?... През целия си живот не съм го виждал!

— Хиляди пъти си го виждал. Том, хиляди пъти, ти казвам, си го виждал или по-правилно си я виждал. Спомни си!

— Него?... Нея?... По дяволите, нея... нея?... Да не би... да не би да е мис Адмирал?

— Тя беше. И мислиш ли, че няма качествата да играе ролята на капитан Кайман?

Дългият отстъпи изненадано няколко крачки назад.

— Дявол да го вземе, сър — мис, исках да кажа, това е една съвършено невероятна история. Струва ми се, че са ви обесили, когато проклетите военни превзели «L'Horrible»!

— Не е съвсем така. Но слушай: тук на борда си единственият човек, който наистина познава капитана. Ще си мълчиш, че аз и агентът сме едно и също лице, и ще ги оставиш да си мислят, че съм капитан Кайман. Разбираш ли ме?

— Напълно!

— Е, а ти няма да съжаляваш за това!

— Хм, все ми е едно дали командването се поема от някой сър или от някоя мис, стига само да имаме добра плячка. Можете да разчитате на мен.

— Добре. Но я виж, светлините в пристанището и по рейда се оживиха. Готвят се да ни преследват. Ха, за два часа няма да ни виждат вече, дори и да беше бял ден.

Брадацият нареди да се вдигнат всички платна, така че наклоненият на една страна кораб зацепи вълните с удвоена бързина. После се хвана с една ръка за вантите, за да изпита напълно

удоволствието, от което бе лишен толкова дълго време — да чувства под краката си този великолепен платноход.

Едва когато започна да се развиделява и присъствието му на борда не беше вече необходимо, той слезе и се отправи към каютата си. Там се намираше куфарът му. Гореше една лампа.

— Хм — усмихна се хитро на себе си, като се огледа с видимо задоволство в помещението, — Дженър не бил чак толкова загубен, колкото си мислех. Подредил се е великолепно. Но преди всичко трябва да проверя дали тайното ми скривалище, за което дори и Кайман нищо не знаеше, е все още непокътнато.

Той отмести едно огледало и натисна намиращото се зад него едва забележимо копче. Напред отскочи двойна вратичка и разкри отвор, в който се виждаха струпани различни книжа. Братият посегна към тях.

— Наистина всичко си е на мястото! Скривалището е добро, ще го използвам веднага!

Той извади ключ и отвори куфара. Една преградка в него съдържаше само пачки банкноти и фишеци с монети.

Той прибра парите в скривалището, затвори го и отново постави пред него огледалото. След това измъкна от куфара бельо и различни дрехи, които нареди в гардероба на каютата. После извади и онези скъпоценни навигаторски уреди, които лейтенант Дженър беше забелязал при госпожа Дьо Вулетр.

— Ако този лейтенант знаеше само защо неговата красива дама се занимава с такива «скучни» неща! Кълна се във всички светии, ударът, който направих днес, е най-големият през целия ми живот! Бих искала само да знам какво би казал капитанът, ако беше тук и...

— Ще каже браво, Клерон! — разнесе се зад гърба ѝ и една ръка падна на рамото ѝ.

Ужасена, тя се обърна светкавично и втренчи широко разтворените си очи в лицето на току-що споменатия капитан.

— Кай... Кай... Кайман! — заекна тя с писклив глас.

— Капитан Кайман! — кимна той със спокойна усмивка на превъзходство.

— Не е възможно! Неговият дух... неговият... неговият...

— Дрън-дрън! Да не би боцманът на «L'Horrible» да вярва в духове?

— Но как... къде... кога... как си попаднал във Фриско, а и тук на борда?

— Това «как» ще ти го обясня по-късно, но «защо» сигурно знаеш, нали?

— Нищо не знам!

— И за моята каса ли не знаеш нищо, която изчезна, когато ти предпочете да ме оставиш да кисна в Ню Йорк като кораб, претърпял крушение?

— Не знам.

— Аха! За съжаление се намирам в щастливото положение да мога да ти докажа със сигурност абсолютно всичко. Но нека се заемем с най-важното за момента. Ти отвлече «L'Horrible».

Тя мълчеше.

— И завербува хора... Тя продължи да мълчи.

— Като им обеща, че ще ги води капитан Кайман. Тя видимо все още се бореше с уплахата, причинена от неговото появяване.

— За да ти дам възможност да удържиш на думата си, доплавах до кораба преди вас, скрих се между въжетата и изчаках подходящия момент да ти се представя. Ти си наистина дяволска жена и понеже се справи толкова добре с работата си, ще ти дам предишната ти служба на боцман, разбира се, само временно, докато си разчистим сметките. И така, можеш да си махнеш брадата! Само ти пречи, а и без това ролята на Кайман не ти подхожда.

Той говореше спокойно и с чувство на превъзходство; това накара кръвта ѝ да нахлуе в главата и очите ѝ да заблестят като очи на котка.

— Боцман, аз? А ако не те познавам повече? — изсъска тя.

— Тогава ме познават Дългия Том и Марк Летрие. И двамата ме обичат повече от кръвожадната пантера, наречена мис Адмирал.

— А къде е Марк Летрие?

— Тук на борда. Дойде заедно с мене и сега говори горе с Дългия Том, за да му обясни, че наистина съм тук.

— Това няма да ви помогне — промълви тя съвсем тихо с гняв в гласа си. Измъкна светкавично револвера си и го насочи към него. Мълниеносен удар на ръката му обаче изби настрани оръжието ѝ, после той я сграбчи за раменете и притисна стройната ѝ гъвкава фигура към стената така, като че ли я беше приковал на нея.

— Мис Адмирал, слушай какво ще ти кажа веднъж завинаги! Винаги си желала смъртта ми и животът ми беше в опасност, докато ти се доверявах. Аз съм капитан на кораба, а ти -ти ще бъдеш обезвредена!

Свитият му юмрук се стовари по главата ѝ така, че тя се строполи в безсъзнание. Той я върза със същите въжета, с които допреди малко бе вързан куфара ѝ, после се изкачи горе.

Утрото бе вече настъпило, така че положението можеше да се огледа само с един поглед. Целият екипаж се беше събрал на палубата и беше образувал кръг около Дългия Том и Летрие, които им обясняваха нещо. В този момент погледът на Летрие забеляза капитана. Той изскочи от кръга, размаха моряшката си шапка и завика:

— Ето го, хора. Да живее капитан Кайман!

Шапките полетяха във въздуха. Всяко гърло повтори този вик.

Пиратът им помахаша с ръка снизходително и с горда стъпка влезе в кръга. За кратко време всички положиха клетва за вярност и всеки получи твърде висока предплата. Оръжията бяха раздадени, редът за вахта определен, а уставът на кораба беше фиксиран засега устно. След като всичко това беше уредено, капитанът и Летрие се отправиха към капитанската каюта, за да видят какво прави мис Адмирал.

Тя вече беше в съзнание, но щом ги видя, затвори веднага очите си. Кайман се наведе над нея и я попита:

— Къде са парите, които ми ограби? Клепките на очите ѝ се отвориха. Между тях го стрелна поглед, изпълнен с омраза.

Той повтори въпроса си.

— Питай колкото си щещ, но отговор няма да получиш — заяви тя.

— Както искаш! — усмихна се той. — Разбира се, че голяма част от тях вече е пропиляна; във всеки случай госпожа Дьо Вулетр е имала скъпо струващи нужди. Останалото обаче е тук, на борда. Нали те познавам.

— Търси го.

— Ще го потърся. А ако не го намеря, тогава има средства да те накарам да проговориш. Марк!

— Капитане?

— Това женище ще остане вързано тук в моята каюта. Само аз ще я пазя. Никой друг да няма достъп до нея, също и ти. А който направи

и най-малкия опит да се доближи до нея, ще получи куршум. Впрочем никой друг освен теб не бива да знае къде се намира тя. А сега изкарай поединично моряците от предишния екипаж на «L'Horrible» на палубата! Ще видя какво може да се направи от тези хора.

Марк се отдалечи. Капитанът издърпа пленничката си в съседната койка и я върза още веднъж. Той знаеше, че беше казал истината: тя нямаше вече никаква власт над него...

Девета глава

Морска битка

Беше се свечерило. Стана десет часът. Времето продължаваше да тече, Дедли-гън все още ходеше по кея нагоре-надолу, за да не изпусне някоя от отплаващите лодки. Тази задача беше много трудна, ако не и невъзможна за един-единствен човек. И в действителност някоя и друга лодка потегляше от сушата, без бдителният трапер да успее навреме да огледа седящите в нея хора. Уличните фенери и корабните светлини едва-едва успяваха тук-там да поразсеят царящата наоколо тъмнина. Тъкмо Дедли-гън се бе спрял на брега, за да си поотдъхне от непрекъснатото обикаляне, когато точно пред краката му някакъв лодкар спря празната си лодка до водещите към водата стъпала.

— Good evening, човече, откъде идваш? — попита го той.

— От морето.

— От кой кораб? — От никой.

— От никой ли? Да не си се разхождал сам?

— Да не съм луд! — отвърна лодкарят, като се спря край него и изпъна уморените си от гребането ръце. Траперът наостри уши.

— Тогава си превозвал някого, а? — Сигурно така ще е било, мастър.

— Но не си спирал при никой кораб и се връщаш с празна лодка. Да не си го удавил? Лодкарят се разсмя.

— Нещо подобно. Но ако поизчакаш още няколко часа с въпросите си, ще мога да ти отговоря.

— А защо не по-рано?

— Защото не ми е разрешено.

— Защо не ти е разрешено?

— Не бива, обещах.

Изглежда, че този човек изпитваше удоволствие да бъде разпитван за нещо, за което нямаше намерение да даде сведения. Но ловецът, подтикван от някакво неясно чувство, продължи да настоява:

— А защо си дал такова обещание?

— Защото, защото... слушай, човече, страшно нахално разпитваш... ами защото всеки с удоволствие получава бакшиш.

— Аха, така значи! Заради бакшиша не бива да казваш кого си превозвал, нали?

— Така е.

— Но въпреки това ще ми кажеш, ако ти дам по-голям бакшиш, а? Лодкарят огледа с недоверие окъсаното кожено облекло на другия.

— По-голям бакшиш ли? Трудно ще ти бъде!

— Колко ти дадоха?

— Спечеленото плюс един долар.

— Само толкова ли?

— Как така само толкова ли. Да не би твоите долари да текат през дупките на дрехите ти?

— Доларите ли? Не. Пари нямам, но имам злато!

— Наистина ли? Толкоз по-добре!

Лодкарят знаеше от опит, че някои изпокъсани хора, идващи от златните мини, носеха у себе си много повече злато, отколкото стотина градски контета, взети заедно.

— Така ли? Е, тогава я погледни това парче! Дедли-гън се приближи до един фенер и показа на лодкаря парче самородно злато, което измъкна от джоба си.

— Брей, да се не види, мастър, това парче струва като нищо пет долара! — извика човекът.

— Прав си! И ще ти го дам, ако ми кажеш онова, за което не бива да говориш.

— Наистина ли?

— Разбира се. И така, кого превози?

— Двама мъже.

— Аха! Как бяха облечени? Ловци ли бяха?

— Не. Приличаха повече на моряци. Бяха със съвсем нови дрехи.

— И това е възможно. Как изглеждаха?

Лодкарят даде такова описание, което съвсем подходеше на Камен и Летрие, разбира се, в случай че бяха подобрили външния си вид.

— Къде искаха да отидат?

— Към морето, близо до «L'Horrible», който е хвърлил котва ей там.

— «L'Horrible» ли? — Дедли-гън наостри уши. — А за какво разговаряха?

— Не можах да разбера.

— Защо?

— Попитаха ме дали съм учил френски и като им казах, че не съм, заплямпаха един такъв миш-маш, че ми писнаха ушите.

— Те са! А къде слязоха от лодката?

— Навътре във водата.

— Невъзможно!

— Точно така стана. Казаха, че са от екипажа на кораба и че се поразходили на сушата за удоволствие без разрешение. Искаха да се приберат, без да ги забележат, и затова заплуваха към кораба.

— И преди това си им обещал... — Да не говоря няколко часа за това. Преди Дедли-гън да успее да зададе следващия въпрос, усети как една ръка стисна рамото му.

— Нека моят брат дойде с мене!

Беше Винету. Той го отведе няколко крачки настрани и го попита:

— Как се казва голямото кану, което стои отсреща във водата?

— «L'Horrible».

— А как се казва кануто, на което бледоликият, наречен Мертенс, е бил вожд?

— «L'Horrible», това е същият кораб.

— Дали бледоликият няма да се отправи с лодка към него, за да си възвърне кануто?

Дедли-гън се сепна и попита:

— Как стигна моят червенокож брат до тази мисъл?

— Винету напусна за малко поста си, за да те потърси. Прехвърли се със сала заедно с други бели мъже, които говореха за това кану. Когато слязоха от сала, те почакаха малко и се качиха в няколко лодки заедно с други мъже и един куфар.

— Чу ли моят брат всичко, за което си говореха?

— Искаха да се качат на голямото кану и да избият мъжете в него, защото щял да дойде капитан Кайман.

— И отплаваха навътре в морето?

— Да. В поясите им имаше ножове и секири. Дедли-гън се замисли.

— Нека моят брат се върне обратно на поста си; ловците трябва да пристигнат още преди да се е зазорило.

Апачът последва това указание. Лодкарят също се беше отдалечил със своето златно парче. Ловецът остана сам. Дали наистина «L'Horrible» щеше да бъде сполетян от необикновена участ? Беше сигурно, че Винету не се е излъгал, но ако корабът наистина трябваше да бъде нападнат, тогава откъде тези хора можеха да знаят с такава точност за пристигането на преследвания престъпник?

Докато все още размишляваше, откъм рейда се разнесоха един след друг три изстрела. Въпреки късния час на кея за кратко време се събра голяма тълпа, любопитна да разбере какво означават алармените изстрели. Тъмнината не позволяваше да се различат всички кораби в пристанището и на рейда, но раздвижените светлини на корабните фенери бяха сигурен признак, че се беше случило нещо неочаквано.

Една шестместна военна лодка, командвана от мичман, спря съвсем близо до ловеца. На брега се намираше случайно някакъв кормчия, който се приближи до мичмана и го попита:

— Какво става в залива, сър?

— «L'Horrible» излиза в открито море с изпънати платна.

— Е, какво от това?

— Какво от това ли? Всичките му офицери се намират на сушата и имам заповед веднага да ги уведомя за станалото. Положително този номер е работа на някакви престъпници!

— Кой даде изстрелите?

— Ние, от бронирания монитор! Капитанът ни е заедно с господата от «L'Horrible». Good night, сър!

Той се отправи бързо към жилището на госпожа Дьо Вулетр.

Дедли-гън чу разговора им, последва офицера и така се озова пред къщата, където живееше госпожа Дьо Вулетр. И тук цареше голямо безпокойство. От доста време госпожа Дьо Вулетр беше изчезнала безследно, а почти всички гости лежаха из големия салон в безсъзнание или зашеметени. Лекарите, повикани набързо, заявиха, че това е последица от примесена във виното отрова. Заедно с госпожа Дьо Вулетр беше изчезнала скъпоценната колекция от морски карти, както и навигационните инструменти.

Траперът научи всичко това от водените разговори. Лекари, полицаи и моряци влизаха и излизаха тичешком през входната врата, а пред къщата се беше насъбрала огромна тълпа. Сега вече и самият той бе обзет от безпокойство и възбуда. Не можеше да си обясни връзката

между Мертенс и тази госпожа Дьо Вулетр, но вече беше абсолютно убеден, че той беше отвлякъл «L'Horrible» с нейна помощ, въпреки липсващата яснота в отделните подробности.

Дали трябваше да съобщи на полицията какво беше видял апачът? Това би довело до разпити и протакане, които само биха попречили на неговите цели. Имаше само един-единствен бърз и сигурен път, по който щеше да тръгне и полицията:

«L'Horrible» трябваше да бъде преследван. Дедли-гън реши да стори същото на своя глава. За това обаче бяха необходими преди всичко пари за наемането на някой бърз параход. Следователно трябваше да изчака пристигането на хората си, защото те носеха у себе си всички богатства от скривалището. Сега нямаше повече работа на кея, можеше да се върне при Винету и да се въоръжи с търпение.

Прехвърли се в Оуклънд, потърси Винету и легна до него. Винету заспа, но той остана буден. Непрестанно го измъчваше мисълта, че пиратът може би вече е извън всяка опасност далеч в морето, докато той самият е принуден да остане на сушата, безпомощен да му попречи да офейка, след като го беше преследвал през необятната савана чак до тук, стъпка по стъпка, преодолявайки неизказани трудности и лишения. Обръщаше се неспокойно ту на една, ту на друга страна и броеше минутите, които го разделяха все още от пристигането на хората му. Имуществото, което носеха със себе си, ги беше забавило и затова той и апачът бяха избързали напред. Според изчисленията му те можеха да пристигнат сутринта и затова очакваше настъпването на деня с трескаво нетърпение.

Звездите малко се интересуват от желанията на човешкото сърце. Те следват спокойно един и същ път от милиони години. Но най-сетне все пак залязват и победоносната светлина на деня блиска лъчите си над обширната земя. Утрото настъпи.

Дедли-гън завиждаше на апача за неговия спокоен, здрав сън и тъкмо размишляваше дали вече не е време да го събуди, когато изведнъж Винету сам се изправи с един скок, огледа се бодро и внимателно, после отново легна на земята и се заслуша. След това пак се изправи и каза:

— Нека моят брат допре ухото си до земята! Траперът го послуша и действително долови съвсем слаб шум, който се приближаваше към

града. Синът на саваната го беше дочул дори насън. Винету отново се заслуша внимателно.

— Идват ездаци с изморени коне. Чува ли моят брат цвиленето на един от тях? Това е злият кон на непознатия човек, който е пътувал по Голямата вода.

Той имаше предвид дакотския жребец, на който яздеше кормчията Петер Полтер. Дедли-гън не се учуди на неимоверно изострените сетива на индианеца; отдавна беше свикнал да вижда от него и по-смайващи неща. Той скочи нетърпеливо и се загледа към храсталаците, които все още закриваха приближаващите хора от погледа му.

След известно време те се появиха. Начело бяха Тресков и племенникът на ловеца. Зад тях яздеше кормчията, който както обикновено си имаше много работа със своя кон. След това се задаваха ловците Дик Хамърдъл, Пит Холбърс, Бен Кънинг; другите бяха останали да охраняват скривалището. Всеки един от пристигащите ловци водеше за поводите един или няколко коня или мулета, които изглеждаха тежко натоварени.

— Виждате ли това селище пред нас? — извика Петер Полтер. — Струва ми се, че най-сетне това е Сан Франциско, който не познавам от тази страна, защото винаги съм го виждал само откъм морето.

— Дали го виждаме, или не, е все едно — обади се Хамърдъл, — но я кажи, Пит Холбърс, старий Куне, какво мислиш по този въпрос?

— Ако смяташ, че това е Фриско, Дик, то аз нямам нищо против — отвърна запитаният по своя обичаен начин. — Когато червенокожите ни спипаха край реката и ни замъкнаха в лагера си, хич не ми се вярваше, че някога пак ще видя този край.

— Да, стара върлино — забеляза кормчията, — ако тогава не беше Петер Полтер от Лангендорф, щяха да ви одерат кожата. Но я погледнете към наветрената ни страна! Нека попадна под кила на някой кораб, а после да ме овъргалят в смола и кълчища, ако това не е нашият кърнъл и...

— И Винету, апачът! — намеси се Тресков, като пришпори коня си така, че след кратко време се озова при двамата.

— Слава Богу, че най-после пристигнахте! — извика Дедли-гън. — Очаквахме ви така, както бизонът очаква дъжда.

— Не беше възможно да бързаме повече, чичо — отвърна Тиме. — Яздихме през цялата нощ. Погледни нещастните ни животни,

едва си стоят на краката.

— Какво е положението — попита Тресков, — настигнахте ли ги?

— Закъсняхме съвсем малко. Изплъзнаха ни се.

— Изплъзнаха ли се? А кога, как и в каква посока? Дедли-гън разказа случилото се. От устата на траперите се чуха гневни ругатни.

— Бяхте ли в полицията? — осведоми се Тресков.

— Не, така щяхме само да загубим време.

— Съвършено правилно. Има само един изход. Веднага да вземем под наем някой добър параход и да тръгнем след тях.

— Такъв беше и моят план и затова ви очаквах толкова нетърпеливо. Нямаме никакви пари и трябва час по-скоро да обменим златото си.

— Няма да ни помогне много! — каза кормчията с кисела физиономия.

— Защо?

— Не обичам параходите; този вид превозни средства са най-мизерните, каквито може да има. Добрият платноход винаги ще намери вятър, а едно такова пушещо корито се нуждае от въглища, които не се предлагат навсякъде. А като свършат, хвърляш котва в открито море и ни напред, ни назад!

— Тогава ще натоварим достатъчно количество.

— Не ми се сърди, кърнъл, добър ловец си, признавам го, ама не ставаш за моряк. Най-напред трябва да намерим този параход, а много съмнително е, че веднага ще попаднем на нещо подходящо. А пък след това тези янки, като започнат да се пазарят и да го усукват, ще мине цял ден, докато получите парахода.

— Ще им дам веднага каквото поискат.

— Дори и така да е! Нали после ще се товарят хранителни припаси, муниции и въглища, за да можем да издържим едно продължително пътуване. Най-накрая ще има оглед на парахода, за да се види дали е готов за отплаване, а така ще изгубим часове и дни, през което време «L'Horrible» ще заобиколи носа, преди да сме излезли от пристанището. Дяволите да ги вземат!

Останалите мълчаха.

— Не искам да се съмнявам във верността на казаното — обади се най-сетне Тресков, — но да стоим тук и да зяпаме морето, това няма да ни доведе до никъде. Във всеки случай по петите на пирата има вече

достатъчно преследвачи. Това е все пак утеха за нас. А на всяка цена трябва и ние да ги последваме.

— Но в каква посока?

Останалите обърнаха погледите си въпросително към кормчията.

— Това съвсем не е лесно да се каже — отсече той. — Ако «L'Horrible» е бил запасен добре с провизии, тогава сигурно са се отправили към Япония или Австралия. Морските пътища в тези посоки са открити и е лесно да се избяга. Но ако корабът е бил зле запасен, тогава са се отправили на юг, за да се снабдят с необходимото в някое селище на западното крайбрежие.

Правилността на това становище бе убедителна за всички.

— Тогава ще съберем необходимите ни в тази насока сведения. Напред! — окуражи Тресков останалите хора.

Прекошиха Оуклънд, прехвърлиха се на отвъдния бряг и потърсиха някоя банка. Дедли-гън продаде донесените златни запаси.

— С това свършихме — обади се той. — А сега най-напред всеки ще получи полагаемата му се част! Тогава Хамърдъл направи крачка напред.

— Дали ще я получим, или не, е все едно, кърнъл, какво ще правя с тези измачкани хартийки? Не ми трябва, но сега са ти необходими на тебе. Пит Холбърс, старий Куне, какво ще кажеш ти?

— Ако мислиш, Дик, да оставим на нашия кърнъл тези книжни листчета, то аз нямам нищо против. Не ги обичам. Една тлъста меч лапа или парче сочно бизонско филе са за предпочитане. Не е ли така, Бен Кънинг?

— Съгласен съм — кимна последният. — Нито аз, нито конят ми ядат хартия, хи-хи-хи-хи! Дедли-гън ще ни я върне, когато вече няма нужда от нея.

— Благодаря ви за тази жертва и доверие — отвърна им траперът, — но все пак нали не знаем какво може да се случи. Ще ви дам сумите, които трябва да получите, и на мен ще ми останат предостатъчно пари. Ако ми потрябват още, нали сте все още тук, въпреки че по-нататък не мога да искам от вас да ме последвате и по море.

— Дали искаш, или не, е все едно, кърнъл, аз идвам с теб!

— И аз! — намеси се Холбърс.

— И аз! — извика дребният Бен.

— Това ще се реши по-късно — възпря Дедли-гън верните си приятели. — Сега нека най-напред разделим сумата!

Още в банката всеки от ловците получи полагаемото му се. После напуснаха сградата, метнаха се на конете и се отправиха към пристанището.

Освен хвърлилите котва платноходи в пристанището бяха останали само няколко тремави влекачи и товарни параходи. Всички параходи с по-лека конструкция бяха напуснали залива, за да проследят на известно разстояние военните плавателни съдове, които бяха започнали гонитбата на «L'Horrible». От военните параходи бе останал само бронираният монитор, чийто капитан се намираше все още на сушата в безсъзнание.

Дейната полиция вече беше успяла да хвърли известна светлина върху неясните нощни събития. Един жител от приземния етаж на къщата, на чийто първи етаж живееше госпожа Дьо Вулетр, бил случайно в градината, когато през нея преминали трима мъже с един куфар. Беше издирен и файтонджията, който откарал тримата до града. По собствено желание се появи и собственикът на най-отдалечената рибарска колиба, за да даде показания, че през изминалата нощ близо до жилището му били спрели няколко лодки. Наблюдавал ги тайно и видял около четиридесет мъже да се качват в лодките. Предводителят им пристигнал, придружен от още двама, които носели един куфар. Постът отговорил на подвижнатата парола «капитан Кайман».

Тези показания заедно с повсеместната мъква, че боцманът на капитан Кайман бил жена, както най-сетне и различните книжа и други доказателства, намерени в жилището на госпожа Дьо Вулетр, позволиха да се разкрие с почти пълна сигурност взаимовръзката между отделните епизоди в първоначално така неясните събития. Ловците научиха всичко това на кея от блъскащата се насам-натам тълпа, изпаднала в крайна възбуда от новината, че този някога така страшен пират бе отвлякъл военен кораб с добър екипаж от едно толкова сигурно и изключително оживено пристанище.

Кормчията огледа корабите в пристанището.

— Е? — попита Дедли-гън нетърпеливо.

— Няма нищо подходящо, само бъчви за сол и бурета за херинга, които не могат да изминат две мили и за десет месеца. А и извън пристанището...

Той замлъкна. Очевидно искаше да каже, че и извън пристанището не се вижда подходящ кораб, но острото му зрение, изглежда, бе открило нещо, което го накара да прекъсне изречението си.

— А извън пристанището... какво има там, а? — попита го Дедли-гън.

— Хм, да не се казвам Петер Полтер, ако там далече най-отзад не се вижда малка бяла точка, която не може да бъде нищо друго освен ветрило.

— И така, тук в пристанището наистина ли няма подходящ кораб?

— Няма. Тези дървени корита се влачат като охлюви, а и да платим, пак няма да получим някое от тях: не виждате ли, че сега ги разтоварват?

— А онзи в далечината?

— Трябва да изчакаме спокойно. Може би само ще премине оттук и ще продължи, а може и да влезе в пристанището. Не се надявай много! На един военен кораб се падат тридесет търговски, а те са дяволски непригодни за преследването на пирати, дори и ако някой собственик се съгласи да ни даде кораба си под наем. Дупката, която може да получи под ватерлинията си, е много неприятна, създава големи главоболия и струва сума пари.

— И все пак ще трябва да опитаме. Това е единственият изход, който ни е останал. Колко време може да измине, докато този кораб влезе в пристанището?

— Един час, може би два или три, зависи от конструкцията му и от начина на управление.

— Тогава имаме време. Ако намерим някой кораб, ще отплаваме, ако не намерим, ще се наложи да изчакаме спокойно резултата от преследването, преди да решим какво да правим по-нататък. Ако бяхме пристигнали десет минути по-рано, щяхме да пипнем тези негодници. Сега нека най-напред да подслоним конете си и да потърсим някой магазин, за да сменим изпокъсаните си парцали с нещо по-добро!

Отправиха се към една странноприемница, където животните бяха нахранени и напоени, а и самите те се заловиха да уталожат глада и жаждата си. После влязоха в един магазин, където намериха всичко необходимо. Така измина известно време и те се върнаха на пристанището, за да видят какво беше станало с ветрилото, забелязано

от тях. Кормчията крачеше най-напред. Когато стигна до едно място, откъдето се откриваше гледка към пристанището и рейда, той нададе вик на изненада и се спря.

— Behold, брей, какъв ветроход! Тъкмо сега връхлита в пристанището като — Mille tonnerre, sacrebleu, — бързоходен ветроход с такелаж на шхуна, това е «Swallow». «Swallow», Ура-а-а, ура-а-а-а!

Той така плесна от радост с двете си мощни ръце, че се разнесе гръм, приличен на изстрел от мортира, после сграбчи с едната си ръка Хамърдъл, дебелия, а с другата Пит Холбърс, дългия, и започна да се върти с тях в кръг, така че привлече вниманието на тълпата и тя наобиколи с любопитство групата на траперите.

— Дали ура-а-а, или не, е все едно — изкрещя Хамърдъл, като се съпротивляваше срещу този насилствен танц, — пусни ме бе, откачено морско чудовище! Какво ни интересува твойт «Swallow»!

— Какво ни интересува ли? Много, много, ти казвам — заяви Петер Полтер, като освободи двамата нещастници. — «Swallow» е военен кораб и при това единственият ветроход, който превъзхожда «L'Horrible». А кой го командува? Лейтенант Уолпоул, когото познавам. Казвам ви, че сега двамата негодници не могат да ни избягат. Сега са вече в ръцете ни!

Радостта на кормчията се предаде и на останалите. Не беше възможно да се лъже, защото под шприта на приближаващия се красив кораб бе разперила остриите си позлатени крила направена от дърво синя лястовица. Лейтенант Уолпоул трябва да беше смел и опитен моряк и сигурно разчиташе напълно на всеки един от добре обучените си хора, защото все още не беше скъсено нито едно платно, въпреки че се намираха вече на входа на пристанището. Силно наклонен на една страна, стройният кораб летеше под тежкия напор на ветрилата си, като че ли бе каран с пара. От предната му бронирана кула се вдигна лек облак дим — проехтяха обичайните изстрели за поздрав. От пристанището отговориха. После се разнесе високият звучен глас на командира му:

— Скъсете ветрилата!

Корабът описа къса красива дъга.

— Сваляйте ветрилата, момчета!

Платната се сгърчиха, останали без вятър, и се свлякоха шумно по мачтите. Отначало носът на кораба се изправи нагоре, после потъна,

корабът се наклони силно на другата страна, отново се изправи и после застана спокойно върху широките водни кръгове, които се носеха по повърхността и достигаха с плясък огромните правоъгълни каменни блокове на кея.

— Ура! «Swallow», ура-а! — разнесе се вик от хиляди гърла. Хората познаваха този великолепен кораб или поне бяха чували за него и сега всеки знаеше, че той ще се заеме с преследването, което стоеше в центъра на вниманието на цял Сан Франциско.

Двама мъже в моряшки униформи си пробиваха път сред множеството. Изглеждаха възбудени и отпаднали. Един от тях носеше униформата на лейтенант от военноморския флот, а другият — отличителните знаци на кормчия. Без да попитат никого, те скочиха в една празна лодка, освободиха веригата ѝ, взеха веслата и се устремиха към «Swallow». Командирът на кораба бе застанал на релинга и гледаше към приближаващата лодка.

— Ахой, лейтенант Дженър, вие ли сте? Къде е «L'Horrible»? — извика той, като се наведе.

— Спуснете бързо въже или въжената стълба, сър — отговори му той, — трябва да дойда при вас на борда!

Стълбата беше спусната. Двамата мъже приближиха лодката и се изкачиха нагоре.

— Перкинс, моят кормчия — представи Дженър придружителя си. — Сър, трябва веднага да ми дадете кораба си! — добави той задъхан от силно вълнение.

— Да ви дам кораба си ли? Как така, защо?

— Трябва да преследвам «L'Horrible».

— Трябва да... не ви разбирам.

— Откраднах го, отвякоха го.

Уолпоул го погледна в лицето така, както се наблюдава някой побъркан.

— Шегувате се по странен начин, лейтенанте.

— Шегувам ли се? По дяволите вашето шегуване! Хич не ми е до шегите! Не мога да бъда в карнавално настроение, след като съм тровен, тормозен от лекарите, разпъван на кръст от полицията и изтезаван от пристанищните власти.

— Говорите със загадки.

— Нека ви разкажа всичко!

Той разказа случилото се със страшна ярост, от която ръцете му потрепераха. Завърши, като повтори думите си:

— Както ви казах, трябва да ми дадете кораба си!

— Не е възможно, сър!

— Как не е възможно? — извика Дженър с гневен поглед. —
Защо?

— «Swallow» е поверен на мен, лейтенант Уолпоул. Мога да го предоставя на някой друг само при заповед отгоре.

— Това е позорно, това е подло, това е...

— Лейтенанте!...

Дженър отскочи назад при заплашителния тон на тази дума. Направи усилие да овладее възбудата си. Уолпоул продължи с по-спокоен глас:

— Ще гледам на тази обида като на недействителна. Гневът не премисля онова, което изрича. Известни са ви законите и разпорежданията не по-зле, отколкото на мен, и знаете съвсем точно, че по собствена воля не мога никому да предавам командването на моя кораб. Но ще ви успокоя. Веднага ще се заема с преследването на «L'Horrible». Искате ли да дойдете с мен?

— Дали искам? Трябва да дойда, та ако ще би и в пъкъла!

— Добре. Как беше запасен корабът ви с провизии?

— Имаше най-много за една седмица.

— Тогава нямат друг избор, освен да влязат в Акапулко, Гуаякил или пък Лима — не могат да стигнат в никакъв случай.

— Тогава ще ги настигнем скоро. Вие сам ми докажете, че «Swallow» превъзхожда «L'Horrible». Вдигайте котва, сър, и напред, напред!

— Не бързайте толкова, приятелю! Често бързането е по-лошо от бавните действия. Най-напред има да уреждам тук някои работи.

— Някои работи ли? Господи, кой може в такова положение да мисли за някакви си други работи? Трябва да отплаваме незабавно!

— Не, първо трябва да слеза на сушата, за да дам указанията си във връзка с тази задача. Освен това нямам необходимите провизии; вода и муниции също ни липсват. Трябва да осигурим параход, който да ме изтегли навън от пристанището срещу прилива и... колко оръдия има «L'Horrible»?

— По осем от всяка страна, две на кърмата и на носа едно , въртящо се оръдие.

— Значи в битката ще ме превъзхожда. Форстър!

— Слушам, сър! — отвърна, приближавайки се, кормчията, който от досегашното си място не беше пропуснал нито дума от разговора.

— Слизам на сушата за доклад и ще докарам до кея всичко необходимо. Изпратете един човек до влекача, който, изглежда, разполага с много време. Нека след един час застане пред нас. Няма да се бавя по-дълго.

— Well, сър!

— Може би се сещате за още нещо, от което ще имаме нужда?

— Едва ли, кептън. Знам добре, че сам мислите за всичко! Уолпоул се канеше пак да се обърне към Дженър, когато един от хората му съобщи:

— Някаква лодка при въжената стълба, сър!

-Каква е?

— Цивилна, с осем лица. Има и един индианец между тях, както изглежда.

Лейтенантът се приближи до релинга, погледна надолу и попита:

— Какво има?

Тресков помоли от името на всички за разрешение да се качат на борда. Молбата му бе удовлетворена. Когато се намериха на палубата, Дедли-гън обясни по каква работа беше дошъл. Макар че всъщност Уолпоул нямаше време, той го изслуша спокойно и после му разреши да вземе с хората си участие в преследването. Те бяха осем души: Дедли-гън, племенникът му, кормчията, Холбърс, Хамърдъл, Кънинг, Винету и Тресков.

— Нека кормчията ви покаже къде да се настаните! — каза Уолпоул. — Сега слизам на сушата, но след час вдигаме котва.

— Нека дойда с вас — помоли лейтенант Дженър, — мога да ви помогна при снабдяването, а тук направо ще умра от нетърпение!

— Елате тогава!

Двамата слязоха в лодката, която бе докарала Дженър до кораба, и загребаха към сушата. Едва бяха отблъснали лодката от кораба, когато на палубата му се разигра забавно-трогателна сцена.

Петер Полтер се беше приближил към кормчията.

— Форстър, Джон Форстър, стари моряко, струва ми се, че си станал дори кормчия! — извика той.

Другият се загледа учудено в загорелия от слънцето човек с брадясало лице.

— Джон Форстър?... Стари моряко?... Тоя ми знае името, макар че не го познавам. Ами ти кой си, а?

— Neigh-day, този чудак не познава вече стария си кормчия, от когото е получавал неведнъж добри удари по носа и... ха, я виж! Той пристъпи към Перкинс, когото забеляза едва сега.

— А ето го и мастър Перкинс или както там се казваше този човек, когото някога развеждах по палубата на «Swallow» в Хоубоукън, а той като награда ме заведе след това при майка Дод и почти ме свлече под масата от пиене!

И Перкинс го зяпна учудено. Не беше необяснимо, че не можеха да го познаят. Целият екипаж на кораба се насъбра около групата и Петер продължи радостно да се обръща ту към един, ту към друг:

— Ето го на и Плоуис, Милър, Олдстоун, кривокракия Бал-дингс, който...

— Кормчията Полтър! — извика един от тях, който най-сетне успя да разбере кой беше този непознат великан.

— Полтър... Полтър... ура, Питър Полтър — хей, да вдигнем стария юначага, да живее, да живее, ура!

Така викаха, крещяха и ревяха моряците един през друг. Шестдесет ръце се протегнаха към него, сграбчиха го и го вдигнаха.

— Раз-два, раз-два, раз-два — поде един моряк със силен басов глас. — Раз-два, раз-два — подеха и останалите маршовия такт; шествието потегли и под «раз-два, раз-два» любимият другар бе носен на ръце няколко обиколки по палубата.

А той ругаеше, кълнеше и пустосваше. Молеше се да го оставят. Нищо не му помогна, докато най-сетне не се намеси със смях кормчията на кораба и му помогна да стъпи на краката си.

— Слизай от трона, Питър Полтър, и ела отпред при бронираната кула! Трябва да ни разкажеш какви ветрове са опъвали ветрилата ти, стара акуло!

— Добре, добре, ще разкажа, ще разкажа, само най-сетне ме оставете на мира, дяволски момчета! — завика той и започна да удря с мощните си ръце наоколо така, че хората полетяха настрани като

слабовати момчета. При весели смехове и викове всички го заблъскаха, затикаха и задърпаха към предната палуба, където, ще не ще, трябваше да разкаже поне в общи линии своите преживявания.

Обаче и службата не беше забравена, при това ни най-малко. Кормчията на кораба изпълни поставената му задача и отдели от развеселената група необходимите хора за текущите работи, въпреки че и те с удоволствие биха останали да чуят как Полтър разказва своите истории.

Ловците бяха станали неми свидетели на тази сцена. Радваха се от сърце на триумфа на добрия моряк, когото всички обичаха, и се разположиха по палубата толкова удобно, колкото им позволяваха необичайните за тях условия.

Индианецът не се беше качвал никога досега на палубата на кораб. Беше се облегал на карабината си и погледът му обхождаше непознатата среда бавно и равнодушно. Но който го познаваше, знаеше, че равнодушието му крие в себе си силен интерес дори и към най-дребните предмети.

Не беше изминал още и половин час и ето че отсреща на кея бяха струпани хранителните припаси и мунициите, поръчани от лейтенанта. Лодките ги взеха и после бяха вдигнати на борда. Когато Уолпоул се завърна, тази работа бе вече свършена, а и влекачът шумно приближаваше, за да вземе «Swallow» на буксир.

Сега и капитанът, и екипажът бяха претрупани с работа, но когато излязоха в открито море и влекачът се сбогува с тях, бяха вдигнати ветрилата и вече имаше свободно време за спокойни разговори. Двамата лейтенанти бяха обсъдили необходимото още на брега. Ето че Уолпоул се приближи към кормилото, където стояха Петер Полтър и Форстър.

— Ти ли си Питър Полтър? — попита го той.

— Петер Полтер от Лангендорф, кептън — отвърна запитаният, като застана мирно, — първо кормчия на военния кораб «Нелсън» на Нейно английско кралско величество, а после кормчия и на бързоходния кораб на Съединените щати «Swallow».

— А сега кормчия *par honneur* на същия кораб — добави лейтенантът.

— Кептън! — извика Полтер зарадвано и се наклони да му дръпне една благодарствена реч, но капитанът му махна с ръка.

— Добре, добре! Какво мислиш за курса, по който е тръгнал «L'Horrible»?

Петер Полтер разбираше добре, че лейтенантът задава този въпрос само за да поизпита моряшката му съобразителност. Почувствува се напълно в свои води и затова отговори кратко, както подобава пред офицер:

— По липса на хранителни припаси към Акапулко.

— Ще го настигнем ли скоро?

— Да, вятърът е благоприятен и изминаваме повече мили от тях.

— Искаш ли да помагаш на Форстър при кормилото?

— С удоволствие.

— Тогава внимавайте двамата в компаса и картата, за да не се отклоним от вярната посока.

Той се намери да си тръгне, но беше задържан от един съвсем неочакван въпрос на Петер Полтер:

— Към Акапулко или към Гуаякил, сър?

— Защо към Гуаякил?

— За да ги изпреварим и да ги пресрещнем. Така ще ги пипнем по-сигурно, нали очакват преследвачи откъм гърба си. Очите на Уолпоул проблеснаха.

— Съвсем не си лош моряк, Полтър. Имаш право, без колебание ще последвам съвета ти, въпреки че на «L'Horrible» може да му хрумне от Акапулко да се изплъзне по морския път към Сандвичевите острови.

— Тогава ще трябва да кръстосваме между южния и западния курс, докато ги открием.

— Правилно! Дайте два румба на запад, Форстър! Ще вдигнем всички ветрила. Моите указания гласят — незабавно обратно към Ню Йорк; разправията с «L'Horrible» може да мине само като краткотраен инцидент.

Той изговори тези думи така спокойно, като че ли пътят около Кап Хорн към Ню Йорк и задържането на един пират бяха ежедневни дреболии. След това се приближи към групата на ловците, каза им добре дошли и уреди настаняването им. Изглежда, индианецът го привличаше особено много.

— Не тъгува ли Винету за родината на апачите? — попита го той.

— Родината на апачите е борбата — гласеше гордият отговор.

— Но битката по море е по-лоша и тежка от битките по суша.

— Вождът на голямото кану няма да види Винету разтреперан!

Уолпоул кимна. Той знаеше, че индианецът казва истината. Постепенно вълненията, които донесе денят със себе си, се поуталожиха и животът на борда отново навлезе в ежедневните спокойни релси. Минаваха ден след ден. Те така много си приличаха един на друг, че ловците, свикнали на неограничената свобода на прерията, започнаха да скучаят.

Още предишния ден бяха пресекли ширината на Акапулко и Уолпоул заповяда да изменят посоката така, че да могат да държат под око и двата пътя — към Гуаякил и към Сандвичевите острови. Беше се появил силен бриз и слънцето залезе сред малки, но тъмни облачета на западния хоризонт.

— Утре ще имаме доста силен вятър, кептън — каза Петер Полтер на Уолпоул, когато той мина при обиколката си покрай кормилото.

— Би било добре за нас, ако през това време и пиратът ни влезе в ръцете. В буря той не може да маневрира като нас.

— Ветрила на хоризонта! — разнесе се гласът на моряка на наблюдателницата на мачтата.

— Къде?

— На север-североизток!

Лейтенантът се озова светкавично горе и взе далекогледа от ръцете на моряка, за да наблюдава сам кораба. После слезе видимо забързан и се отправи към задната палуба, където го чакаше Дженър.

— Заловете се с брасите! — прозвуча заповедта му.

— Какво има? — попита Дженър.

— Не мога да видя още съвсем точно, но е тримачтов кораб също като «L'Horrible». Нашият кораб е по-малък, а отраженията на слънчевите лъчи във водата заслепяват. И така те още не са ни забелязали. Ще сменя ветрилата.

— Как?

Уолпоул се усмихна.

— Малко приспособления, с чиято помощ ставаме невидими от по-голямо разстояние. Качете се по рейте!

С бързината на котки добре обучените моряци се намериха горе.

— Махнете кливера и горните ветрила! Скъсете ги и ги завържете!

Командата бе изпълнена за миг. Корабът намали скоростта си наполовина.

— Дайте черните платна. Внимавайте!

На палубата имаше няколко резервни тъмни платна.

— Сменете грота, фока и бизана!

За няколко минути тъмните платна замениха светлите. «Swallow» стана сега невидим за приближаващия се кораб.

— Форстър, промени посоката на юг-югозапад! «Swallow» се движеше бавно пред другия кораб. Екипажът му се беше събрал на палубата. Уолпоул отново се изкачи горе, за да наблюдава. Беше изминал повече от половин час и бе започнало да се стъмнява, когато слезе отново. Лицето му изразяваше голямо задоволство.

— Всички на палубата!

Тази команда всъщност бе излишна — хората му го бяха наобиколили.

— Момчета, това е «L'Horrible». Внимавайте какво ще ви кажа!

Всички се скупчиха още по-близо до него в напрегнато очакване.

— Искам да избягна воденето на битка борд срещу борд. Знам, че никой от вас не се страхува, но трябва да си възвърнем кораба невредим. Капитан Кайман сам се е поставил извън всякакви закони и ще се отнасяме към него като към бандит. Ще превземем «L'Horrible» с хитрост.

— Само така, капитане!

— Сега имаме новолуние и водната повърхност е черна. Ще се движим пред тях само с грота. Ще помислят, че сме изпаднали в беда, ще дрейфуват и ще ни посрещнат като законна плячка.

— Точно така! — разнесе се наоколо.

— Преди да се отправят към нас, ще спуснем лодките във водата. На борда ще остане само кормчията с още шест човека. Ние останалите ще се спуснем в лодките, готови за абордаж, и докато вниманието им е привлечено от лявата страна с нашия кораб, ще се качим на палубата им отдясно. А сега се пригответе!

Докато «Swallow» се носеше по вълните с намалена скорост, «L'Horrible» се движеше напред с обичайната си бързина. Нощта бе настъпила, не бяха забелязали никакво ветрило и екипажът се чувстваше в абсолютна безопасност. Пиратският капитан току-що беше имал нов разговор с пленничката си, завършил както винаги

безрезултатно, и се канеше вече да си легне да спи, когато изведнъж дочу слаб изстрел от доста голямо разстояние. Бързо се озова отново на палубата. Разнесе се втори изстрел, последва го и трети.

— Сигнални изстрели за помощ, кептън — каза Дългия Том, който се намираше близо до него.

— Ако бяха зад нас, можеше да бъде и някаква хитрост, но щом са пред нас, това е напълно изключено. Сигурно е някой кораб, останал без мачти, иначе трябваше да забележим ветрилата му още привечер. Топчия, дай една ракета и три изстрела!

Ракетата се издигна нагоре и изстрелите изтрещяха. Сигналите за помощ от другия кораб се повториха.

— Приближаваме се към тях, Том. Ще падне плячка, това е всичко. — Той вдигна нощния далекоглед към очите си. — Погледни, ето там е. Останало му е само едно старо ветрило. Вятърът е малко силен, но ще дрейфуваме, за да говоря с него!

Той даде необходимите заповеди. Ветрилата се спуснаха, корабът се завъртя и после заплава на неголямо разстояние редом със «Swallow».

— Ахой, кой кораб е пред нас? — разнесе се глас отсреща. Почти целият екипаж на «L'Horrible» се беше струпал към лявата страна на палубата.

— Кръстосвач на Съединените щати. А вие кои сте?

— Бързоходен кораб на Съединените щати «Swallow», лейтенант Уолпоул — разнесе се глас, но не отсреща, а от към дясната страна на палубата на «L'Horrible».

Към пиратите изтрещя добре прицелен залп, а после върху тях се нахвърлиха тъмни силуети. Разбойниците не бяха предполагали, че ще бъдат нападнати, и бяха почти невъоръжени. На Уолпоул се бе удало да проведе плана си.

Само един-единствен човек бе успял да забележи приближаването на лодките — мис Адмирал. Едва капитанът бе затворил вратата зад гърба си и тя успя да се изправи с големи мъки, въпреки че беше вързана. Приблужи се до стената на койката, където беше открила дълъг пирон с остри ръбове. Вече няколко нощи тя се мъчеше да протрие в него въжетата си и днес според нейните планове трябваше да бъде свободна. Вече се беше заловила здравата за работа, когато се разнесоха трите изстрела. После тя долови шум от гребла, който се

приближаваше. Какво ставаше? Нападение? Битка? Спасяването на претърпели корабокрушение? Всеки един от тези случаи бе подходящ да подпомогне нейните планове. След пет минути страхотно напрежение ръцете ѝ бяха свободни, а вече и въжетата от краката ѝ бяха претъркани, когато горе на палубата затрещяха револверните изстрели и се разнесе тропотът на ръкопашна схватка. Тя не се попита повече за причината; знаеше, че капитан Кайман е все още горе. Със силен ритник изкърти вратата на каютата и смъкна от висящите по стените оръжия толкова, колкото ѝ бяха необходими, за да бъде готова да посрещне всякаква изненада. След това през десния люк хвърли изпитателен поглед към водната повърхност. Три лодки бяха вързани за едно въже, което не бяха прибрали при настъпването на нощта. Това беше направо непредпазливо.

— Нападнали са ни — промърмори си тя, — но кой? Ха, това е наказанието! «L'Horrible» отново е загубен и аз самата ще погубя капитана му. Все още пленниците не са минали на наша страна! Ще ги освободя и ще избягам. Намираме се под ширината на Акапулко. Ако се промъкнем незабелязано в една от лодките, за два дни ще достигнем сушата!

В един ъгъл на каютата имаше малък ръчен куфар. Тя взе две шепи бисквити и две шишета лимонада, които се намираха на масата. После отвори скривалището, измъкна оттам съкровището си и го прибра в куфара. Сега се запромъква нагоре към люка, за да разбере какво е положението. Пиратите бяха нападнати и изтласкани към задната палуба. Поражението им беше неизбежно. Тя се спусна обратно надолу, отправи се към трюма и махна резето от вратата, която водеше към него.

— Не спите ли? — попита тя пленения екипаж на «L'Horrible».

— Не, не, какво става горе? ; — Пиратите са нападнати. Вързани ли сте?

— Не.

— Тогава бързо горе, да си изпълните дълга! Но, момент, ако капитан Кайман остане жив тази вечер, пратете му много здраве от мис Адмирал!

Тя побягна обратно към каютата, взе куфарчето и се изкачи на палубата. Стигна незабелязано до релинга. С едната ръка, хванала

куфарчето, тя се опита да се спусне по въжето към Лодките, когато някой я сграбчи. Петер Полтер я беше видял и бе дотичал.

— Стой, момчето ми — извика той, — накъде се каниш да опънеш ветрилата с това куфарче? Я почакай малко!

Тя не му отговори, но се помъчи да се изтръгне от него. Напразно. Нищо не можеше да направи срещу такава великанска сила. Той я държеше така здраво, че не можеше да помръдне. Извика неколцина от другарите си, които я вързаха.

Капитанът на пиратите беше изненадан от това нападение, но успя бързо да се съвземе.

— Бързо при мен! — изкрещя той, като побягна към главната мачта, за да заеме с хората си по-сигурна позиция. Те го последваха.

— Който има оръжие, да задържа врага, останалите да вземат абордажните брадви през задния люк!

Думите му посочиха единствения останал път за спасение. Докато малцината въоръжени пирати се нахвърлиха върху налитания ги неприятел, останалите се втурнаха бързо надолу и за секунди се върнаха въоръжени с ножове и абордажни брадви.

Въпреки че първата атака бе взела своите жертви, пиратите бяха все още далеч по-многобройни от екипажа на «Swallow», така че се завърза битка, която беше още по-ужасна, защото полесражението не можеше да се огледа и отделните двубои оставаха скрити.

— Донесете факли! — изрева Камен.

И тази заповед бе изпълнена. Но едва светлината им озари кървавата сцена и капитанът се сепна, като че ли бе видял някой призрак. Нима беше възможно това? Точно пред себе си той забеляза Винету, апача, с томахок в десницата, а в лявата ръка с ножа за скалпиране. А край него се развяваше като дълга грива косата на Дедли-гън.

— Бялата змия ще изгуби отровните си зъби! — извика индианецът, разблъска хората, които го отделяха от пирата, и го сграбчи за гърлото. Камен се опита да се освободи от неприятеля си, но не успя. Хвана го и траперът и за секунди ръцете му бяха вързани със здрави ремъци.

Нападението бе връхлетяло пиратите като някой объркан, парализиращ и страшен кошмар. Изненадата беше отслабила съпротивата им, а пленяването на техния предводител им отне

сплотеността и последните остатъци от храброст. В този момент люкът се отвори и избълва пленения екипаж на «L'Horrible». Първият от тези хора забеляза веднага лейтенант Дженър.

— Ура, лейтенант Дженър, ура, дръжте тези негодници! -завика той.

Всеки от тях грабна по някое от захвърлените наоколо оръжия. Пиратите попаднаха между два огъня. Бяха загубени.

Сред пиратите се сражаваха двамина, обърнати гърбом един към друг; който се приближеше твърде много до тях, заплащаше с живота си. Това беше «обърнатият сандвич», Хамердъл и Холбърс. В този момент последният от тях обърна глава настрани, за да бъде разбран от приятеля си.

— Дик, ако мислиш, че онзи подлец е Петер Волф, то аз нямам нищо против.

— Този Петер... проклето име, никога няма да се оправя с него. Къде е, казваш?

— Ей там, до онази хикория, която тези чудновати хора наричат мачта.

— Дали е мачта или не, е все едно. Ела, старий Куне, ела да го хванем жив!

И един друг беше забелязал Летрие, а именно Петер Полтер, кормчията. Той беше захвърлил ножа, револвера и абордажната секира и беше докопал едно дебело дърво, което му беше по-удобно. Всеки удар с него просваше по един човек на земята. По този начин се беше врязал надълбоко в гъстите редици на пиратите, когато забеляза Летрие. В следващия момент се озова пред него.

— Mille tonnerre, самият Марк! Познаваш ли ме, мошенико? — извика той.

Летрие отпусна вдигнатата си десница и прибледня като мъртвец. Беше разпознал противника си, който го превъзхождаше двукратно и трикратно.

— Хайде, момчето ми, ще ти покажа за кого е ударил часът!

Той го сграбчи с двете си ръце, вдигна го с лекота и го запокити с такава сила към задната мачта, около която кипеше ръкопашната схватка, че се разнесе силно прашене и Марк се простря на земята като смазан и пребит. Двамата ловци закъсняха.

Най-после пиратите разбраха, че за тях няма никаква надежда, и се предадоха, въпреки че по този начин не можеха да получат право на помилване.

Многогласно «ура» проехтя на палубата. «Swallow» отговори с три топовни изстрела. Той беше защитил достойно името си и бе прибавил към старата си слава нов подвиг...

Десета глава

В Хоубоукън

Отново се пренасяме при майка Дод в Хоубоукън. Добрата работлива жена си беше все същата. И ако се беше променила с нещо, то това бяха няколко сантиметра повече в диаметъра на обемистата ѝ фигура. Беше вече късно следобед и бяха надошли доста посетители.

Всички разговори бяха на тема политическите и военните новини на деня. Щастието, което досега бе по очевиден начин благосклонно към робовладелците, ги беше напуснало окончателно. Всеки успех по бойните полета се посрещаше възторжено от онези хора, които споделяха възгледите- на хуманната, както и действена политика на президента Ейбрахам Линкълн.

В този момент вратата се отвори. Влязоха няколко моряци, които съвсем явно се намираха в приятно възбудено настроение.

— Хей, хора, искате ли да чуете една новина? — попита един от тях, като стовари шумно мощния си юмрук върху най-близката маса, за да привлече вниманието на останалите към себе си.

— Какво има... каква е тя... какво ново? Казвай, де... разкажи! — чуха се викове от всички страни.

— Какво има, или по-точно какво е станало ли? Е, ами какво друго освен морска битка, среща между кораби, каквато няма да се повтори.

— Морска битка... среща? Къде... как... кога... между кого?

— Къде ли? На ширината на Чарлстън. Как ли? Дяволски храбро! Кога? Не знам деня, но във всеки случай съвсем наскоро. И между кого? Помъчете се да отгатнете!

— Между нас и метежниците! — извика един. Всички се разсмяха. Новопристигналият също се засмя и извика:

— Я виж какво умно и прозорливо момче си бил, веднага отгатна такова трудно нещо! Че е било между нас и Юга, е все едно да ми кажеш, че водата е мокра! Но я отгатни как се казват корабите, а? Сигурно твоята мъдрост няма така бързо да отговори на този въпрос?

— Кои са били? Кажи имената им и кой е победил? — разнесоха се бурни и нетърпеливи викове наоколо.

— Какво е корабът разрушител на броненосци «Флорида»...

— «Флорида» ли е бил? — прекъсна го майка Дод, като си направи път между посетителите с дебелите си ръце, за да се намери в непосредствена близост до разказващия. — «Флорида» е най-новият, голям и здрав кораб на Юга. Казват, че с дяволската си броня бил абсолютно непобедим. Целият е построен от желязо. Кой е посмял да нападне този Левиатан?

— Хм, кой ли? Един малък лейтенант с един също така малък кораб, който на всичко отгоре е само бърз ветроход и е заобикалял изморен Кап Хорн. Имам предвид «Swallow» с лейтенант Уолпоул.

— «Swallow»... лейтенант Уолпоул?... Невъзможно! Срещу «Флорида» и десет линейни кораба не могат да направят нищо, а как ли тогава може да хрумне на един ветроход да се залови с такова чудовище, което...

— Стоп! — майка Дод прекъсна говорещия. — Я мълчи с твоя ветроход, от който нищо не разбираш! Аз познавам «Swallow» и Уолпоул, който струва повече от всичките ти десет линейни кораба. Но нали «Swallow» се намира във водите на Калифорния, а?

— Бил е, бил е там, но е получил заповед да заобиколи носа и да се отправи към Ню Йорк. Той трябва да е някой много костелив орех, това корабче. Сигурно всички знаете историята с «L'Horrible», който беше отвлечен от рейдовете на Сан Франциско от капитан Кайман, а после така великолепно бе върнат от Уолпоул. Оттогава двата кораба «Swallow» и «L'Horrible» плават заедно. Минали са покрай Бразилия от юг на север, стигнали са до ширината на Чарлстън, където са се натъкнали на «Флорида». Той ги подгонил веднага. Уолпоул бил поел командването на двата кораба и наредил на «L'Horrible» да започне привидно да бяга в открито море; «Swallow» пък свалил ветрилата, щангите и върлините и създал впечатлението, че е пострадал страшно много при някоя буря и едва се държал над водата — готова плячка за «Флорида».

— Да, голям юначага е този Уолпоул! — обади се майка Дод. — Разказвай по-нататък!

— Разрушителят се подлъгал наистина и гонил «Swallow» чак до плитчините на Блекфол, където заседнал. Едва тогава Уолпоул, издигнал ветрилата, извикал «L'Horrible» и започнал да обстрелва безпомощният колос. Скоро го довършил. Още с първите си изстрели

успял да му отнесе кормилото. Дори се стигнало до абордаж, при което се проляла дяволски много кръв. Но сега «Флорида» е на дъното, а другите два кораба са на път и могат всеки момент да хвърлят котва тук.

— Почти невероятна история! Откъде я научи?

— Чух я в адмиралтейството, където сигурно щяха да я знаят много по-отдавна, ако метежниците не бяха разрушили телеграфните линии.

— В адмиралтейството ли? Ами че тогава историята е вярна и аз от сърце се радвам за бедния Дженър от «L'Horrible», защото по този начин е успял донякъде да се реваншира за удара, който му нанесе капитан Кайман.

— Да, това е новина, която радва сърцето и възвисява душата — каза гостилничарката. — Слушайте, момчета, ще ви отворя безплатно буренце бира; пийте, докато ви е сладко, за Съединените щати, за президента, за «Swallow» и за... и... и...

— И за здравето на майка Дод! — извика един глас. Всички вдигнаха чаши.

— Да живее майка Дод! — чуха се викове от всички страни.

— Да живее майка Дод, да живее старата шалупа! — разнесе се в този момент откъм отворената врата кънтящ басов глас.

Всички се обърнаха към човека, който имаше такова изключително здраво гърло. Но щом го забеляза, гостилничарката нададе радостен вик и се завтече към него.

— Питър Полтър, хиляди пъти добре дошъл в Хоубоукън! Откъде идваш, стари приятелю? От Запада ли?

— Да, хиляди пъти добре дошъл в Хоубоукън — отвърна той. — Ела да те посмачкам между ръцете си. Целуни ме! Halte-la, heigh-day — хей, хора, я ме пуснете да мина! Ела да те притисна до жилетката си, мон бижу!

Той разхвърля настрани като тръстики застаналите на пътя му хора, хвана гостилничарката през обемистия ѝ кръст, вдигна я въпреки значителната ѝ тежест и шумно я целуна по устата.

Въпреки многобройните свидетели тя понесе тази милувка толкова спокойно, като че ли това беше нещо ежедневно и естествено. После отново повтори въпроса си «откъде идваш».

— Откъде ли? Е, ами откъде другаде, освен от «Swallow», като заобиколих Кап Хорн!

— «Swallow»? — разнесе се от всички страни.

— Да, ако нямате нищо против, хора. — Тогава си се бил срещу «Флорида»?

— Разбира се, или си мислите, че Петер Полтер от Лангендорф се страхува от «Флорида»?

— Разказвай, мастър, разказвай! Какъв си на кораба? Той пристигна ли вече тук, или...

— Стоп! Въпросите излизат от устата ви като воплите на някой юнга, когато го пердашат. Ще развивам въжето подред, както му се полага. Аз съм Петер Полтер от Лангендорф, някогашен кормчия на военния кораб «Нелсън» на Нейно английско кралско величество, после кормчия на бързоходния ветроход на Съединените щати «Swallow», после немски лейтенант от полицията в прерията, след това отново кормчия на «Swallow», само че почетен, а сега...

— Добре, добре, Питър — прекъсна го майка Дод нетърпеливо, — това можеш да го кажеш и по-късно. Преди всичко ми отговори на въпросите, те са най-важното. Какво стана с всички онези, които бяха заедно с теб? Къде са сега? Какво стана с Тиме, Хайнрих Мертенс, Петер Волф? Ами «L'Horrible» и капитан Кайман? Мисля, че тръгнахте към запада, а пък «Swallow» го е заловил по море. Срегнахте ли Дедли-гън, не знам вече така ли се казваше, и той ли се оказа истинският чичо? Какво става с полиция? И в коя местност всъщност...

— Ще свършиш ли скоро, старо — извика кормчията засмян, — или ще ти стигне дъхът да продължиш все така да дърдориш още няколко часа? Я дай насам една пълна кана — преди това няма да получиш отговор! Но най-напред ще разкажа на тези джентълмени историята с «Флорида». Останалото не е за ушите на всички. Ще го научиш после в другата стая.

— Няма да получиш нито капчица, преди да съм разбрала поне в общи линии какво е положението!

— Брей, че си любопитна! Е, питай тогава, но поотделно и кратко!

— Къде е Тиме?

— На «Swallow».

— Полицията?

— На «Swallow».

— Капитан Кайман?

— Пленен на борда на «Swallow».

— Отровния Марк?

— Също.

— Чичото Дедли-гън?

— И той е там.

— Лейтенант Уолпоул?

— Също, само че е ранен.

— Ранен ли е? Господи, надявам се, че все пак...

— Дрън-дрън! Няколко драскотини и нищо повече. Ще трябва за известно време да си вземе отпуск. На «Флорида» ни беше малко горещо, но пък сред проклетата прерия трябваше и съвсем други работи да ни минават през главите. Например моят кон, тази кранта, беше истински демон, сатанински дракон и до ден-днешен още не мога да кажа дали от тази езда не съм изгубил някои от костите си. Но нали искаше да ми задаваш въпроси?

— Къде е «Swallow»?

— Кръстосва пред сушата при неблагоприятен вятър. На кормилото е Форстър. Междувременно капитанът и аз се качихме на един катер, защото той искаше да предаде доклада си, докато го чакам тук.

— Ти го чакаш? Тук при мен? Значи ще мине оттук!

— Разбира се! Всеки добър моряк се отбива най-напред при майка Дод, щом хвърли котва в Ню Йорк. А след един час «Swallow» ще бъде в пристанището и тогава ще дойдат и другите, Пит Холбърс...

— Пит Хол...

— Дик Хамърдъл...

— Дик Хамър...

Траперът Дедли-гън...

— Дедли-гън...

— Тиме, Тресков, дребничкият Бен Кънинг, Винету, апачът, и...

— Винету, а...

Имената засядаха просто в устата на добрата стара майка Дод, толкова голяма беше изненадата ѝ, че ще види в странноприемницата си толкова необикновени мъже, събрани заедно. Внезапно обаче тя си

спомни за своя дълг като домакиня и затова довърши последните си думи:

— ... пачът. Но аз си стоя и мързелувам, а след един час трябва да обслужа господата! Бързам, тичам, летя, Питър, за да се приготвя. Разкажи междувременно на тези хора историята с «Флорида», дето сте го пратили на дъното!

— Добре, но се погрижи да имам винаги нещо в каната, защото морската битка трябва да се поддържа мокра, дори когато разказвам за нея!

— Не се страхувай! — започнаха да го успокояват останалите, ще ти помагаме да поливаш!

— Добре, чудесно! И така, слушайте, хора, какво се случи с «Флорида». Отдавна бяхме оставили екватора, а после и Антилите зад гърба си, заобиколихме Флорида и се отправихме към Чарлстън. Разбира се, че се държахме по-далеч от брега, защото Чарлстън е в ръцете на южните щати, които изпращат надалеч кръстосвачите си и други кораби, за да заловят всеки честен североамериканец.

— Заедно с «L'Horrible» ли бяхте?

— Естествено. От самото начало следваше постоянно нашия кил, поради което трябваше да плаваме с половината си ветрила; нали е побавен. Така напредвахме щастливо и незабелязано, докато оставихме зад гърба си и Чарлстън, след което се приближихме повечко към сушата.

— И тогава се натъкнахте на «Флорида»?

— Не бързай бе, новобранец! Стоя си една сутрин на кормилото, а трябва да знаете, че капитанът ме беше назначил почетен кормчия, както вече споменах, и си мисля за майка Дод и за радостта ѝ, когато пак се появя при нея. Ние плавахме малко по-напред, докато «L'Horrible» ни следваше с всичките си ветрила, когато морякът от наблюдателницата извика:

— Дим на изток-североизток!

Можете да си представите, че веднага всички се намериха на палубата, защото няма шега с един параход, ако носи неприятелски флаг. Капитанът се покатери горе на главната мачта, извади далекогледа, поклати глава, скъси някои ветрила, за да ни достигне «L'Horrible» на разстояние, от което можехме да разговаряме. Когато ни наближи, той извика:

— Видяхте ли параход, лейтенанте?

— Да, сър!

— Какъв може да бъде?

— Не знам — отговори лейтенант Дженър, — няма мачти и няма висок корпус. Гази дълбоко, много дълбоко, сър!

— Сигурно ще е някой от разрушителите на южните щати. Искате ли да се махнете от пътя му?

— Ще постъпя както постъпите и вие.

— Добре. Нека първо го поогледаме по-подробно!

— Well, сър, но сме десетократно по-слаби.

— По-слаби сме, но сме десетократно по-бързи. Кой ще командва?

— Вие.

— Благодаря! Ще му позволим да се приближи. Ако вдигне неприятелски флаг, ще започнете да бягате пред него в открито море. Аз ще се погрижа да го привлече към моя кораб и ще го накарам после да заседне в пясъка. След това ще се приближите и ще го нагостите с вашите снаряди!

— Well, well! Има ли още нещо?

— Не!

След това ние свихме големите ветрила, свалихме и малките заедно с щангите и прътите, така изглеждаше, че сме претърпели авария по време на някоя буря и не можем да мръднем от мястото си. Оставихме го да се приближи на един изстрел разстояние. Тогава той даде сигнала за издигане на флаговете. Ние развяхме звездния флаг с ивиците, а той ни показва парцала на южните щати. Това беше новият разрушител «Флорида», с двойна броня и стоманен рог, с който може да изпрати и най-добрата фрегата на морското дъно.

— И се осмелихте да го нападнете?

— Ха, аз съм Петер Полтер от Лангендорф и съм се кютечил с подлите огелаласи. Защо тогава трябва да се страхувам от някакво ламаринено корито? Добрият кораб от дърво е много по-хубав от един такъв железен сандък, от който не можеш да си издялкаш дори и една нищо и никаква клечка за зъби. И нашият адмирал Феръгът казва така. Те ни подканиха да се предадем, но ние им се изсмяхме и се стрелнахме покрай тях под снарядите им. «Флорида» се обърна, за да ни преследва и да забие рога си в дървения ни корпус, аз обаче

завъртях кормилото и му се изплъзнах. Той отново се обърна, но аз се отдалечих от него. Така продължихме да се движим, като завивахме и се изплъзвахме, докато той изгуби търпение и забрави всякаква предпазливост. Снарядите му не ни причиниха никакви щети, преминаваха над главите ни. Той обаче ни последва необмислено близо до брега и заседна на пясъчен нанос, над който ние преминахме, защото не газим толкова надълбоко.

— Браво, хей, да живее «Swallow»!

— Да, да живее, момчета, пийте!

След като кормчията изпразни каната си с една несравнима глътка, продължи:

— Насочихме се към кърмата му и докато целият му екипаж се намираше в помещенията под ватерлинията, един наш снаряд разби кормилото му, така че той бе напълно изгубен. Приблужи се и «L'Horrible». «Флорида» не можеше да се защитава; разрани корпуса си в пясъците и водата започна да нахлува в него. Ние ѝ помагахме. По едно време онези свалиха флага — трябваше да се предадат. Взехме екипажа им на нашия борд и едва свършихме тази работа, когато «Флорида» легна на една страна и вълните го погълнаха.

— Ха така! Три пъти «ура» за «Swallow»!

— Благодаря, момчета, но не забравяйте и «L'Horrible». Той също добре си свърши работата!

— Добре. Тогава една наздравица и за «L'Horrible»! Да се чукнем.

Чашите и каните иззвъняха. В този момент отвън се разнесоха няколко топовни изстрела, което показваше, че някакъв кораб влиза в пристанището. Веднага след това по улиците се дочуха тичащи стъпки и многогласна глъчка, като че ли предстоеше някакво изключително събитие. Петер Полтер стана, приблужи се до прозореца и го отвори.

— Хей, човече, какво сте се разтичали всички? — попита той, като задържа за ръката един от бързащите хора.

— Радостна вест, мастър, «Swallow», който се е сражавал така великолепно с «Флорида», влезе току-що в пристанището. Всички кораби са вдигнали флаговете си, за да отдадат почести на храбрия капитан, а ние бързаме да гледаме как ще хвърли котва.

— Благодаря, мастър.

Той блъсна прозореца и като се извърна, забеляза, че след тази новина всички посетители са станали от местата си, като бяха готови

да изоставят дори и безплатната бира, само и само да могат да присъстват на акостирането на прочутата шхуна.

— Тичайте, тичайте — засмя се той, — няма да видите много нещо. Капитанът е вече на брега, а и онези, дето ще слязат от борда, не са истински моряци, макар че се сражаваха редом с останалите така, че пушек се вдигаше. Аз оставам при моята майка Дод, където трябва да чакам и мистър Уолпоул.

Все пак измина доста време, докато се появи капитанът, а той не беше успял още да затвори вратата, когато се разнесоха весели викове и смехове, които се приближаваха към странноприемницата. Откъм пристанището се зададе много народ. Начело вървяха хората, които бяха слезли от «Swallow» на брега. Те влязоха вътре веднага след Уолпоул, а след героите от смелата морска битка се заблъска голяма тълпа хора, така че помещението се оказа тясно, за да ги побере. Енергичната майка Дод, която бе приключила междувременно приготовленията си, знаеше какво трябва да направи. Отвори стаята за почетни гости, промъкна се вътре заедно с дългоочакваните си посетители и заключи вратата, като предостави обслужването в общото помещение на персонала си.

— Welcome, сър! — поздрави тя Уолпоул, който ѝ подаде ръка като стар познат. И останалите бяха посрещнати със сърдечно ръкостискане. Всички насядаха и трябваше само да посегнат с ръка към подредената маса, където за кратко време предвидливо бе наслагано всичко, каквото пожелаеш.

— Майко Дод, ти си най-прекрасната бригантина, в чиито обятия съм акостирал някога! — извика кормчията. — В онази нещастна прерия нямаше нищо друго освен месо, барут и червенокожи. В морето пак трябваше да си стягаме коланите, защото бяхме натоварили на борда твърде много гладни стомаси. Но при теб се яде и се пие като при великия Могул, или както се казваше там този юначага, и остана ли при теб на котва поне една седмица, съм съгласен да ме обесят, ако не пусна такова голямо шкембе като ей този тлъст мастър Хамърдъл.

— Дали съм тлъст, или не, е все едно — обади се Хамърдъл, като здравата лапаше, — стига само човек да може да пхне нещо вкусно между зъбите си. А това ми е необходимо повече, отколкото на всички вас, защото, откакто трябваше да оставя моята стара добра кобила във

Фриско, страшно отслабнах от копнеж по милото ми животинче. Не е ли така, Пит Холбърс, старий Куне?

— Ако мислиш, Дик, че ти е мъчно за кобилата, то аз нямам нищо против. Същото е и с мене. А какво ще кажеш ти, Бен Кънинг?

— Аз ли? Безразлично ми е къде е моят кон, хи-хи-хи-хи!

Важното е, че ми харесва при майка Дод.

— Само така — подкрепи го гостилничарката, — взимайте си колкото ви душа иска! Но, Питър, нали няма да забравиш обещанието си?

— Какво обещание? — Щеше да разказваш.

— Ах, да! Е, ако ми наливаш здравата, няма да се пазаря за няколко думи повече. На тебе разправям винаги с удоволствие.

Докато той дъвчеше и разказваше за преживените приключения, Винету седеше на мястото си и посягаше към необичайните за него ястия на бледоликите извънредно умерено. Изобщо не се докосна до виното. Той знаеше, че Огнената вода е най-злият враг на неговия народ, затова я мразеше и отказваше да я пие. Вниманието му бе насочено към оживения разговор, воден от останалите в онзи полувисок тон, който винаги е признак за важността на предмета на разговор.

— Как мина в адмиралтейството? — попита Дедли-гън лейтенанта.

— Както се и очакваше — отвърна той. Едната му ръка беше превързана. Останалите също носеха белези от по-сериозни или по-малки наранявания. — Произведоха ме в чин капитан и получих отпуск до пълно оздравяване.

— Какво ще стане с «Swallow»?

— Тъй като е пострадал, ще отиде за ремонт на сух док.

— А нашите пленници?

— Ще си получат заслуженото.

— Какво ще рече това?

— Ще ги обесят, корсари не могат и да очакват нещо друго.

— Корсари ли? Но нали този Камен твърди, че бил отвялякъл «L'Horrible» само за да служи на южните щати. Няма ли да успее да се измъкне по този начин?

— Не, защото няма специално упълномощително писмо. А дори и да имаше, това не е кой да е, а капитан Кайман, който ще бъде обесен

заради търговия с роби и пиратство.

— А мис Адмирал?

— И нея ще обесят, можете да бъдете спокойни. Вероятно същата участ очаква и останалите пленници, които са участвали в отвличането на «L'Horrible», защото на тях ще се гледа пак като на пирати. Едва ли ще са доволни от съдбата си така, както ще са доволни всички от новините, които нося от адмиралтейството.

— Значи новините са добри?

— Много добри. Първо, голямата сума, която беше намерена у мис Адмирал при бягството ѝ, се обявява за наша законна плячка. Второ, ще се обяви висока награда за залавянето на «L'Horrible» заедно с капитан Кайман. И трето, ще получим отделно значителна сума като награда за победата ни над «Флорида». Сега наистина е на морското дъно, но по-късно ще бъде изваден. Ще си разделим тази сума и всеки ще получи толкова много, че...

— Но не и аз — прекъсна го Дедли-гън.

— Защо?

— Защото не взимам пари, които не са мои.

— Но те са спечелени!

— Не са. Аз бях само гост на кораба ви и наградата се пада на екипажа.

— Не бяхте гости на палубата, а се бихте редом с нас. Следователно имате дял в парите.

— Може и да е така, но няма да приема нищо. Взех си обратно ценните книжа от капитан Кайман, който ги беше задигнал от нашето скривалище. Наистина, вече беше продал един от чековете, но беше изхарчил малко от парите. И така, аз съм удовлетворен напълно. Винету пък изобщо няма да приеме нищо. А що се касае до моите храбри трапери, те също няма да се съгласят да отнемат наградата от вашия екипаж. Дори трябва само на вас да благодарим, че си получихме парите обратно. Дик Хамърдъл, я кажи, искаш ли да приемеш тази награда?

— Дали искам, или не, е все едно, но няма да приема нищо — отговори дебелият. — А ти какво ще кажеш, Пит Холбърс, старий Куне?

Дългият отговори с безразличен глас:

— Ако мислиш, Дик, че аз няма да приема тази сума, тогава нямам нищо против. Изобщо никой от нас няма да я приеме. А ако решат да ни я дадат против волята ни, тогава моята част ще я получи Питър Полтър, пък ако ще би само за да му създам настроение някой път да намине към нас в Дивия запад. Много обичам да го гледам как язди.

— Я ме оставете на мира с вашите коне! — извика кормчията. — По-скоро ще се оставя да ме смачкат и да направят от мен моряшки сухар, отколкото пак да се кача на гърба на някой такъв звяр като онзи жребец, на който долетях последния път при вас. Повече нищо не искам да ви казвам, защото онова, което бих могъл още да изрека, е по-добре да си остане недоизказано — толкова зле и мизерно се чувствах тогава.

— Не ти и трябва вече да играеш ролята на уестман — каза Уолпоул. — Споменах в адмиралтейството, че сме ти много задължени и че се държа храбро. Когато се освободи някое място, няма да те забравят, ще ти дадат служба, с която ще можеш да се гордееш.

— Наистина ли? Споменали сте пред високопоставените джентълмени за мен?

— Да.

— И ще ми дадат една такава служба?

— Обещаха ми със сигурност.

— Благодаря, сър, благодаря ви! Ще ме повишат бързо! Хей, ура, ура!

— Петер Полтер...

— Какво си се развикал толкова, стар морски вълк такъв! -прекъсна го майка Дод, която току-що се появи на вратата.

— И още питаш? — отвърна ѝ той. — Имам си причина. Знаеш ли, скъпа майко Дод, че за големите си заслуги ще стана адмирал?!

— Адмирал ли? — засмя се тя. — Вярвам ти, защото нищо не ти липсва за това и се радвам от сърце. Но какво ще стане с новата ти професия, с която се гордееш толкова много и която обичаш от душа и сърце? Уестман, трапер, ловец на бобри...

— Мълчи! Ни дума повече, ако не искаш да се скараме завинаги! Когато се кача на кон, никога не знам накъде ще тръгне. Но когато стъпя на палубата на някой добър кораб, курсът ми е известен и нищо лошо не може да ми се случи. И така, никакъв уестман, не ми харесва

тази работа и си оставам старият морски вълк, какъвто съм си бил винаги!...

Вече се беше свечерило и стана дума, че трябва да си лягат да спят. Майка Дод им беше приготвила най-хубавите стаи. Дедли-гън се поразходи още малко с племенника си из градината на странноприемницата. Обърна се към него с думите:

— Дълго се колебах, но тъй като се намирам вече на изток, нека бъде така: ще те придружа през океана.

— И ще останеш завинаги при нас, скъпи чичо, нали? Траперът поклати бавно глава.

— Щом прерията сграбчи веднъж някого, тя никога не го пуска, моето момче. Ще остана отвъд океана известно време, а после ще се върна пак при моите трапери. Саваната ни предлага безкрайните си простори за свободен живот, там ще има достатъчно място къде и да ни погребат.

Двамата бяха достигнали един от ъглите на градината, в който се издигаха няколко липи, покрити с гъста шума, когато видяха в тревата да лежи тъмна човешка фигура.

— Кой ли е тук? — продума Дедли-гън. Приблжиха се.

— Кой е тук? — попита Тиме.

Човешката фигура махна одеялото, което я покриваше, и се изправи. Беше Винету.

— Вигвамът, в който спят моите бели братя, е много хубав, но синът на прерията обича свободния въздух и блясъка на звездите. Апачът ще спи върху тревата и ще се покрие с облаците на небето, както правят децата на неговия народ още от малки. Хау!

Информация за текста

© 1994 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Kapitän Kaiman, 1896

Източник: <http://bezmonitor.com>

1896 (Band 19)
Издателство «Отечество» 1994 г., Том 14

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/1861>
Последна редакция: 2006-08-10 20:36:53

- [Карл Май](#)
 - [Първа глава](#)
 - [Втора глава](#)
 - [Трета глава](#)
 - [Четвърта глава](#)
 - [Пета глава](#)
- [info](#)
 -
- [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
 - [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)
 - [20](#)
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
 - [25](#)
 - [26](#)
 - [27](#)

- [28](#)
 - [29](#)
 - [30](#)
 - [31](#)
 - [32](#)
 - [33](#)
 - [34](#)
 - [35](#)
 - [36](#)
 - [37](#)
 - [38](#)
 - [39](#)
 - [40](#)
 - [41](#)
 - [42](#)
 - [43](#)
 - [44](#)
 - [45](#)
 - [46](#)
 - [47](#)
 - [48](#)
 - [49](#)
 - [50](#)
 - [51](#)
-

Карл Май

Капитанът на корсарите

Първа глава

Пред Тулон

Беше голям църковен празник през 1793 година. Седмици наред за благословените поля на областта Прованс можеха да се употребяват сполучливо библейските думи: «Небето над тебе ще бъде като разтопен метал, а земята под краката ти — като нажежено желязо». Но днес рано сутринта на хоризонта се струпаха гъсти кълбести облаци, чиито краища се озаряваха за секунда от трептящата светлина на светкавиците, докато грохотът на гръмотевиците разтърсваше скалите на крайбрежието, а ехото от тях, изглежда, се повтаряше хилядократно от пенливите гребени на огромните вълни.

Проливният дъжд се изливаше като плътна стена, на която не можеше да устои никакво облекло, и, изглежда, всяко живо същество бе потърсило вече някакъв подслон, за да се скрие. Из обширното поле се виждаше само един-единствен човек. Той крачеше бавно между лозя и маслинови горички по пътя, който водеше към малкото градче Босе. Дрехите му, леки и тънки, съвършено мокри от дъжда, бяха прилепнали по стройната му силна фигура като собствената му кожа. Но това, изглежда, ни най-малко не го смущаваше. Младежкото му лице се усмихваше доволно под дъждовния порой, а по еластичната си походка приличаше на човек, тръгнал на разходка, който няма ни най-малкия повод да бърза.

Ето че пред него край пътя се появи малка постройка. От двете страни на вратата бяха поставени един в друг по два триъгълника, а над нея личеше надпис с полуизтрити букви: «Cabaret du roussillon».

Въпреки проливния дъжд той застана спокойно пред вратата, бутна шапката си, подпря ръце на хълбоците си и заразглежда подробно надписа — Кръчма Русион! Дали този «русион» ще е истински? Като гледам къщата, не ми се вярва. Няма да се измокря повече, ако продължа пътя си; така поне ще знам със сигурност, че си имам работа с чистата божия водица. Водата е най-великолепният дар на небето, но не бива да я намираме във виното. И така ще продължа плаването си и едва в Босе ще хвърля котва.

Той се беше вече обърнал, за да продължи пътя си, когато вратата се отвори и на прага се появи една личност, в която човек можеше веднага да разпознае кръчмаря.

— Е хей, mon cher [1], накъде така? — разнесе се пискливо мазният пиянски глас на кръчмаря изпод посинелия му нос. — Да не би да искате да се удавите в тази водна стихия?

— Едва ли — отвърна пътникът, — не ме е страх от времето, но ме е страх от водната стихия в бъчвите ви.

— Тогава влизайте смело; имаме един и същ вкус и аз не съм от онези, които тровят добрите граждани с лошо вино.

— Ще повярвам на думите ви и ще легна в дрейф за пет минути. Хоп, нов човек на борда! — той изговори последните думи, когато влизаше вече в стаята. Доколкото бе възможно, поизтърси водата от дрехите си също като някой мокър пудел и после седна на стола, който му предложи кръчмарят.

Обстановката в малкото помещение бе доста войнствена. То беше пълно с войници на Конвента [2] и освен кръчмаря и новопристигналия имаше още един-единствен граждан човек. Той беше мисионер от ордена Свети дух, основан през 1703 година в Париж от абата Деплас, Венсен льо Барбие и Ж. Х. Гарние. Свещеникът седеше мълчаливо в един ъгъл и, изглежда, че мислите му го занимаваха много повече, отколкото присъстващите. Трябва да беше някой необикновен човек, надарен с изключителна храброст, иначе не би посмял да седи така между тези недодялани солдати. По онова време във Франция бяха разтурени всички религиозни ордени, а от духовниците бе поискано полагането на гражданска клетва. Който откажеше да положи такава клетва, беше смятан за бунтовник. Бе настъпило време на най-разюздана анархия. Наскоро след започването на нашия разказ, а именно на 6 октомври 1793 година, беше отменено дотогавашното обичайно летоброене. На 10 декември Парижката комуна въведе «Служба на разума». На 7 май 1794 г. Конвентът разпореди, че вече няма никакъв бог, а на 24 същия месец този Конвент заповяда никой гражданин да не вярва повече в безсмъртието на душата. При тези обстоятелства беше наистина необходима изключителна смелост да посмееш да се явиш в одеждите на някой орден пред полупияни войници на Конвента; това беше храброст, която много лесно можеше да се окаже съдбоносна.

Един брадат подофицер заговори влезлия непознат:

— Хей, гражданино, откъде идваш?

— Идвам от Дюранс.

— А накъде си тръгнал, а?

— За Босе.

— Какво ще правиш там?

— Ще посетя един приятел. Да не би да имаш нещо против?

— Хм, може би да, а може би не.

— Ааааах! — непознатият издаде този звук бавно и тихо, но едва ли бе възможно да изразиш иронията си по-добре по някакъв друг начин. Той сложи крак върху крак, скръсти ръце на гърдите си и отправи към подофицера поглед, в който се четеше всичко друго, само не и възхищение. Този човек имаше най-много двадесет и три години, но високото чело, гъстите вежди, пронизващият поглед, острият орлов нос, енергичните очертания на устните му, откритият, мускулист, силно загорял от слънцето врат, широките рамене и гъвкавите крайници, всичко това оставаше впечатлението на зрелост, на повелителност, на нещо необикновено.

— Какво се чудиш толкова, гражданино? — попита подофицерът. — Да не мислиш, че в главната квартира в Босе пускат всеки, който си поиска?

— Това е така наистина. Но ти може би си мислиш, гражданино подофицер, че трябва от теб да поискам разрешение, а?

— Мълчи! Всеки войник е длъжен да бди над сигурността на войската! Как се казваш, гражданино?

— Робер Сюркуф — отговори запитаният с подигравателно потрепващи ъгълчета на устата.

— Какво работиш?

— Моряк съм.

— Аха, затова пляскаш с такова спокойствие като юрдек навън в тази вода! А кой е приятелят ти, при когото отиваш?

— Гражданинът гренадир Андош Жюно.

— Андош Жюно, дето е бил адвокат? Той е добър другар. Откъде го познаваш?

— Виждали сме се с него в Бюси льо Гран, където е роден.

— Вярно! Ти се легитимира, гражданино Сюркуф. Жюно е в моята рота, ще те заведе при него. Но преди това ще пиеш с нас. Тук

има само едно вино: русион, но то е силно и същевременно пивко. Опитай го!

Кръчмарят донесе стъклена кана, пълна с прочутото питие, и всички ръце се протегнаха към нея, да пият за сметка на непознатия. Той не се възпротиви на това, засмя се и ги остави отново и отново да пълнят и изпразват каната. А когато кръчмарят започна да се тревожи за заплащането, той извади цяла шепа асигнати ^[3] от кожения си портфейл и хвърли от тях на масата повече от необходимата сума. При вида на парите се вдигна весела врява. Кръчмарят трябваше отново да пълни каната и ето че сега си спомниха и за свещеника, който досега не беше получил нито глътка. Подофицерът се приближи до него, подаде му каната и го подкани:

— Стани, гражданино конфрер ^[4], вземи каната и пий за здравето на Конвента, който изхвърли папата от нашата страна!

Свещеникът стана и взе каната, но вместо да вдигне желанието тост, заговори с тих, но твърд глас: — Бог не ни е дал този дар, за да богохулстваме. Във виното има истина и аз не искам да изрека една лъжа. Пия за здравето на светия отец в Рим, когото ще закриля небесното войнство!

Той се намери да вдигне каната към устата си, но юмручният удар на подофицера я изби от ръката му и тя се пръсна на парчета на пода.

— Що за идеи ти хрумват, гражданино конфрер! — извика подофицерът. — Не знаеш ли, че в нашата хубава Франция старият saint-pere ^[5] е свален? Колкото и дълго да продължи, ние все пак ще ви изхвърлим заедно с лъжите, които сте ни разправяли! Заповядвам ти да се откажеш от тоста си!

В този момент напред излезе барабанчикът и каза:

— Halte-la ^[6], приятелю! Защо му счупи каната? Гражданино кръчмар, донеси нова пълна кана! Тоя тук е положително от онези, които отказват да положат гражданска клетва. Ще го подложим на изпит и горко му, ако не го издържи!

Кръчмарят донесе виното. Барабанчикът тикна в ръцете на свещеника пълната кана и му заповяда:

— А сега пий, гражданино, и викай силно: «Да живее републиката, долу папата!»

Поставеният така натясно човек не показва обаче никакъв страх. Лицето му беше преbledняло, но очите му блестяха, когато вдигна

каната и извика:

— Да живее светият отец. Долу неговите врагове и враговете на Франция!

При тези думи грубите войници нададоха диви викове. Двадесет ръце се протегнаха към смелия защитник на вярата си, за да го сграбчат и да го малтретират. Но чак дотам не се стигна — непознатият се беше промъкнал до него. Никой не можеше да каже как стана това, но изведнъж той изникна пред свещеника, закри го с тялото си и като се усмихна, извика:

— Граждани, искате ли да ми направите една услуга?

-Каква?

— Бъдете така добри да ми изцедите водата от дрехата, преди да напердашите този божи служител!

Те не разбраха веднага намерението му. Заблудиха ги неговите засмени очи и дружелюбността в гласа му. Но в погледа му имаше нещо, което ги накара да се стъписат.

— Дрехата ти ли — попита подофицерът, — какво общо имаме ние с твоята дреха? Отдръпни се, гражданино Сюркуф, за да прочетем на този лицемер една такава литургия, която няма да забрави никога!

— Тогава разрешете ми поне преди това да пийна една глътка с него! — той взе каната от ръцете на свещеника и го попита:

— Как се казваш, отче?

— Наричат ме брат Мартин — отвърна запитаният.

— Eh, bien [7], братко Мартин, тогава позволи ми да пия с теб за твоє здраве, за здравето на всички смели мъже, които не се страхуват да говорят истината, за моята красива Бретан, където съм се родил, за здравето на моето отечество, за победата на нашата вяра и за здравето на всички достойни служители на светата църква, които нека Бог закриля!

Той допря каната до устните си и я изпи до дъно. Няколко секунди в стаята цареше пълна тишина, тишината на изненадата, но след това се разнесе буря. Всички закрещяха и свиха юмруци;

заблъскаха се гневно напред, но високият барабанчик разпери ръце и ги задържа.

— Спрете, граждани другари! — извика той. — Войникът трябва да спазва определени правила при всяко нападение. Този човек, който се нарича гражданинът Сюркуф, ми се струва, че не е никакъв моряк, а

е предрешен пратеник на папата. Я да го сложим върху пейката и да го поразпитаме с тоягата. Гражданино подофицер, дръжте го!

Двамата силни мъже протегнаха ръце, за да хванат Сюркуф, но отлетяха наляво и надясно толкова бързо, че всъщност никой не можа да разбере какво се бе случило. Наоколо се разнесе гневен вик и вече всички се втурнаха неудържимо към двамата. Но в този момент се разнесе силно прашене — Сюркуф беше отчупил един крак от масата и описа с него такава безгрешна осморка, че веднага двамата се строполиха на пода със сцепени глави, а останалите бързо се оттеглиха.

— Сега вярвате ли, че съм моряк? — засмя се той. — Всеки моряк умее да си служи добре с една такава *petit levier* [8]! Това ли ви е благодарността, че пихте вино на моя сметка, страхливци такива! Осмелявате се да нападате двама души, защото сте повече от тридесет! Хайде, елате и сложете Робер Сюркуф на пейката, ако можете!

— Нахвърлете се върху тях! — изрева подофицерът. Сюркуф отново размаха крака от масата, но хората, застанали по-назад, изтикваха напред първите и сигурно щеше да се случи някое нещастие, ако в този момент откъм вратата не се беше разнесъл висок, остър, заповеднически глас:

— *Cessez a l instant* [9]! Какво става тук?

Навън през прозорците се виждаше спряла малка група ездаци, а на вратата бе застанал човекът, изговорил предишните думи. Той имаше дребна крехка фигура. Слабото му лице с остро изрязани черти имаше бронзов оттенък. Шапка с ширити скриваше широкото му чело, а тялото му бе загърнато в широка гумирана пелерина. При вида на този човек нападателите се отдръпнаха уплашени, като отдадоха чест с най-дълбоко страхопочитание. Той беше може би двадесет и четири годишен. Безбрадото му лице остана безизразно, но властният му искрящ поглед шареше наоколо, докато се спря на онзи, който имаше най-висок чин измежду присъстващите.

— Гражданино подофицер, докладвай!

По челото на подофицера започна да избива студена пот, но той започна да говори кротко, сбито по войнишки:

— Тук има един поп, *mon colonel* [10], и един папски пратеник, които ни обидиха.

— И им отговорихте с удари! Кой е папският пратеник?

— Онзи с крака от масата.

— А откъде знаеш, че е папски пратеник?

— Предполагам.

— Tres bien [11], гражданино подофицер. С теб свърших. Нека сега чуем и него!

Сюркуф пристъпи крачка напред и погледна офицера безстрашно в очите.

— Името ми е Сюркуф, гражданино полковник. Мога ли да те помоля за твоето име?

— Казвам се Бонапарт — прозвуча студеният и горд отговор.

— И така, казвам се Сюркуф, Робер Сюркуф, моряк съм и бях тръгнал за Босе, за да посетя моя приятел Андош Жюно, адвокат и гражданин гренадир. Влязох тук, черпих с вино тези граждани войници, докато поискаха от този почтен свещеник да пие за погубването на върховния глава на църквата, светия отец. Той отказа и затова искаха да го пребият. Той е миролюбив човек и не може да се бие. Затова изкъртих този крак от масата, исках да го защитя. Сега пък ме вземат за пратеник на папата. Но един свестен моряк винаги ще защити онзи човек, който е нападнат от повече хора, и то без да има вина. Масите тук имат много крака!

По лицето на полковника пробягна лека, съвсем лека усмивка, но тя изчезна моментално. Той се обърна към войниците:

— Гражданино барабанчик, марш веднага с останалите в ареста! Едва беше изговорил тези думи, когато всички «граждани войници» му отдадоха чест и излязоха през вратата. След това полковникът се обърна отново към другите двама; най-напред заговори на свещеника:

— Кой си ти?

— Аз съм брат Мартин от мисионерския орден на светия дух -отвърна той скромно.

— Всички ордени са разтурени. Положил ли си гражданска клетва?

— Не. Моята клетва важи само пред светата църква.

— Ще видим. — и като се обърна към моряка, той продължи: -Сюркуф? Звучи ми познато! Хмм, да си чувал името «The runner»?

— Да. Така се казваше английският бързоходен куриерски кораб, който трябваше да прекарам между скалите, но нарочно го оставих да заседне на пясъчен нанос.

Полковникът измери младия човек с поглед, в който за кратко време пробляснаха искри.

— Аха, значи това си бил ти? Наистина ли? Знаеш ли, гражданино Сюркуф, че животът ти висеше тогава на косъм?

— Знам. Но нима трябваше да закарам неприятеля в пристанището? Щом корабът заседна, скочих от борда във водата и стигнах успешно до сушата, въпреки че около главата ми свиреха куршуми. Англичаните стрелят лошо, гражданино полковник!

— Ще видим през следващите дни дали имаш право. Защо защитаващ един свещеник, който не иска да положи гражданска клетва?

— Защото това е мой дълг. Аз съм добър католик. Пих с него за здравето на светия отец.

— Ах, *quelle inconsideration* [12]! Нима трябваше да го сториш? И беше ли необходимо да им го кажеш, гражданино Сюркуф?

— Да, с крака на масата.

— Добре. Случаят ще бъде разследван и виновните наказани. А вие двамата сте арестувани. Ще ви откарат в Босе, но ти ще можеш да видиш приятеля си Жюно, *Adieu* [13]!

Ниският офицер се завъртя рязко на токовете си и напусна стаята. След една минута препусна заедно с придружителите си. Положително беше тръгнал на разузнавателна обиколка. Същевременно обаче в кръчмата влязоха трима военни, за да кажат на двамата, че трябва да ги следват към Босе.

— Ще дойдем — каза Сюркуф, като сложи настрана крака от масата. — И без това бях тръгнал за Босе.

— Но аз не бях тръгнал натам — отвърна му брат Мартин. -Отивах в Систерон.

— Там можеш да отидеш и утре, отче. А дотогава ще ми бъдеш гост в Босе. Но нека преди това пийнем тук още една чаша с тези трима храбри граждани, намирам, че това вино русион е много хубаво, а трябва да заплатя и крака на масата.

Храбрият моряк, изглежда, се примири много леко с пленничеството си. Никак не личеше да се е развалило доброто му настроение. Когато по-късно се отправиха на път, той понасяше проливния дъжд със същото търпение, с което го бе понасял и преди.

Босе и днес е малко селище [14] с малко повече от 3000 жители. Има тъкачница за вълнени платове, а в околностите му растат хубави маслинови гори и се отглежда нелошо червено грозде. Когато двамата пленници пристигнаха в града, ги отведоха в къщата, където се бе настанил главнокомандващият генерал Карто. Там ги затвори в тясно и тъмно помещение, чийто единствен прозорец бе закрит плътно с капаци.

— И така, тук хвърляме котва — засмя се Сюркуф. — За съжаление няма нито хамак, нито пухена завивка. Трябва да се примирим със съзнанието, че скоро ще ни пуснат от тази койка.

— Поне аз не мога да се надявам на такова нещо — въздъхна брат Мартин, — ти не знаеш ли, гражданино Сюркуф, че сега няма по-голямо престъпление във Франция от това, да се противиш срещу волята на Конвента? А аз съм положил духовническа клетва и сега не мога да полагам друга. Виждам да се задават черни дни за мен, но ще остана верен на клетвата си.

Сюркуф хвана ръката на спътника си и каза с променен глас:

— И аз трябваше да бягам от Париж заради свободомислие; после ходих на различни места и все наново ме отблъскваха. Сега съм се запътил за Тулон и това е последният ми опит. Ще говоря с генералите Карто и Допе; ще приказвам и с този полковник Бонапарт. Има вид на човек, който ще се издигне. Може би на това последно място ще постигна онова, което другаде ми беше отказано.

Свещеникът го гледаше с учуден поглед. Този млад човек се беше променил изведнъж: радостният, безгрижен и волен младеж се беше превърнал отведнъж в мъж, чийто поглед бе отправен пророчески в далечината. Беше се преобразил в човек, който преследва някаква велика цел.

След доста време вратата се отвори. Извикаха Сюркуф, за да го отведат при главнокомандващия генерал. Измина дълго време, преди да се върне, а после беше отведен отец Мартин. Той се върна много бързо. Бяха го питали дали е готов да положи гражданската клетва. Когато им отказал решително, му заявили, че ще го смятат за предател и следователно не могат да го освободят. Сюркуф го попита какво мисли да прави.

— Какво ще правя ли? — каза той. — Аз си служа със слово, а не с меч. С мен ще се случи онова, което стана с толкова много хора:

ще ме откарат в Париж и там ще изчезна.

— Ха, ти няма да изчезнеш в Париж, а още по пътя. Но дотам няма да се стигне, кълна се в името си!

— Та как ли ще ми помогнеш? Самият ти си пленник!

— Но няма да съм вечно такъв. Генерал Карто искаше само да се убеди дали съм таен пратеник на папата, или не. Откакто разбра, че съм честен моряк, става дума вече само за няколко удара, които получиха от мен добрите граждани войници. А ми казаха, че по този въпрос ще се произнесе полковник Бонапарт. Значи в най-скоро време ще бъда свободен!

— Кой ли би могъл да говори сега със сигурност, па макар и само за следващия ден! Бях тръгнал за Систерон, та оттам да се измъкна от Франция през Кап или Ембрюн и Бриансон, а ето ме сега в плен!

— През Кап и Ембрюн? О, *malheur!* ^[15] Един такъв път за бягство може да избере само някой, който познава небесните пътища по-добре от земните! Покрай тези две крепости ще заловят всекиго, който се опита да бяга в тази посока, а освен това навсякъде между Тулон и италианската граница гъмжи от войски на Конвента, които не можеш да измамиш лесно. При това изобщо не разбирам как си могъл да отседнеш в една кръчма, когато искаш да избегнеш полицейските агенти!

— Кръчмарят е мой роднина. Дълго време ме кри в къщата си и тъкмо се прощавах с него, когато лошото време накара войниците да влязат вътре.

— Това не е било от значение, издала те е духовническата ти одежда. Изобщо оттук нататък не може да се избяга по сушата. Само по море е открит пътят към търсената свобода.

— Но как ще се добера до някой сигурен кораб без приятели, без средства и без да имам представа как да пътувам?

— Чрез мен, чрез Робер Сюркуф. Можеш да разчиташ на мен! Той не можа да продължи, защото вратата се отвори отново и вътре влезе един гренадир, в когото Сюркуф разпозна своя приятел Жюно. В момента той беше все още обикновен войник, но е известно, че само след три дни стана сержант. При обстрелването на Тулон от 15 до 17 декември 1793 г. Наполеон му диктувал някаква заповед. В този момент на земята до тях паднал оръдеен снаряд и посипал хартиения лист с пръст. «Великолепно — извикал Жюно, — сега няма нужда да

го подсушаваме с пясък!» Тези думи привлекли вниманието на Бонапарт и той не го изпуснал из очи от този момент; така Жюно през 1804 година станал дивизионен генерал и комендант на Париж.

Този гренадир, който още не можеше и да подозира, че донякъде ще носи херцогската корона на Абрантес [\[16\]](#), се зарадва много, като видя приятеля си Сюркуф. Научи от него, че се мъчи да получи назначение във военния флот, но че и сега молбата му е била отхвърлена от генерал Карто. Жюно не можеше да направи за приятеля си нищо друго, освен да пооблекчи ареста му: донесе му храна, пиене и свещи, след което трябваше да предостави двамата на съдбата им.

Едва на следващия следобед се появи един ординарец, който трябваше да отведе моряка при Бонапарт. Полковникът не беше в Босе, а се намираше извън града при окопите, откъдето щяха да бъдат обстрелвани укрепленията на Тулон.

Този град се беше предал на флота на съюзените англичани и испанци, ръководен от адмирал Худ, и сега Конвентът правеше свръх усилия да си възвърне този толкова важен обект. За съжаление генералите Карто и Допе се оказаха неспособни. Единият от тях беше бивш художник, а другият бивш лекар. Мястото им беше в ателието и лазарета, не пред мощните укрепления на един толкова силен гарнизон. Ето защо бяха изпратили младия Наполеон Бонапарт да помогне на двамата генерали.

Корсиканецът се намираше тъкмо при двамата генерали, когато изправиха пред него Сюркуф. Той изобщо не обърна внимание на пленника, а изглеждаше вдълбочен в разговора, който водеше с двамата по-висши офицери.

— И все пак не мога да се откажа от убеждението си — каза той. — Ако продължаваме по същия начин, ще стоим с месеци пред Тулон без никакъв успех! Какво представляват нашите оръдия пред огнените гърла на крепостта и флота? Трябва да докараме колкото се може по-бързо нови обсадни оръдия от Марсилия и другите гарнизони. Не бива да обстрелваме само укрепленията на града, а трябва да насочим снарядите си преди всичко към неприятелските кораби. Ако унищожим и прогоним техния флот, тогава не е възможно градът да се държи още дълго време. Дайте ми пълномощия и аз ви обещавам, че за две седмици Тулон ще бъде в ръцете ни!

— Само без такава сигурност в победата! — отвърна Карто с високопарен тон. — Дори ако флотът им е принуден да отстъпи, с какви средства ще превземем укрепления като форт Малбоске, Балание и Егюйет?

— Най-напред да се докарат оръдия и муниции, да се засили обсаждащата армия до четиридесет хиляди души, а подкрепленията да се запасят с всичко необходимо! Още не съм успял да разгледам подробно терена, но положително ще се намери някое място, откъдето да са уязвими всички неприятелски укрепления. Оттам ще съумеем да поставим неприятеля на колене.

Сюркуф беше чул тези думи. Той се приближи с две бързи крачки към тримата офицери и каза:

— Пардон, граждани! Това място е вече намерено. Карто направи строга резервирана гримаса. И Допе се извърна гордо настрани. Наполеон обаче хвърли към моряка пронизващ поглед и продума:

— Много си дързък, гражданино Сюркуф! Когато говорят офицери, останалите трябва да мълчат, а особено ако са пленници. За кое място става въпрос?

— Гражданино полковник, погледни там между двете пристанища на града. Ако превземеш онова място, ще можеш оттам да обстрелваш неприятелския флот по цялото му продължение. Градът ще трябва да се предаде за два-три дни, щом сринеш укрепленията му с двадесет и четири футови оръдия и мортири. Един поглед ще ти покаже, че от тази точка ще можеш да бомбардираш много лесно форт Малбоске.

Бонапарт вдигна далекогледа към посочената местност. Когато го свали, по каменното му лице не можеше да се прочете нищо. Дълго време гледа към хоризонта, но след това се обърна изведнъж към двамата генерали:

— Този човек е прав. Моля гражданите генерали да обмислят бързо неговия съвет, който подкрепя моето убеждение!

— Съвета на един арестант?! — извика Карто. — Засрами се, гражданино полковник!

И след този обиден отговор лицето на Наполеон остана напълно безизразно. Но гласът му прозвуча остро и язвително, когато отвърна:

— Наистина се срамувам, господа, но не от съвета, който ни беше даден, а от това, че досега не е намерено онова, което видя този гражданин от пръв поглед. Свикнал съм да приемам всеки полезен

съвет, без да има значение кой ми го е дал. Моля въпросната точка да бъде заета в най-скоро време и да се нареди да бъде укрепена. Ако англичаните ни изпреварят, ще ни струва извънредно много жертви след това да си поправяме грешката.

— Полковник! — избухна Карто. Той искаше да каже още нещо, но Допе го хвана за ръката и го отведе настрана.

Бонапарт се загледа подир тях с мрачно изражение.

— Все пак ще трябва да направят онова, което искам аз -промърмори той и като се обърна към Сюркуф, продължи: -Планът ти е добър, гражданино, благодаря ти! Откъде идва у тебе, обикновен моряк, тази прозорливост?

— Обикновен моряк? — засмя се Сюркуф. — Ученик съм на Морската академия и на Bureau des longitudes ^[17]! Морякът си има своя стратегия и тактика също като офицера на сушата. Гражданино полковник, радвам се, че мога да говоря с теб. Твой пленник съм; може би ще ме накажеш, защото посблъсках малко тиквите на няколко негодника. Ще си понеса наказанието, но когато то свърши, пак ще дойда при теб, за да чуеш молбата ми.

— Кажи я!

— Не сега. Първо трябва да си изтърпя наказанието. Бонапарт набърчи леко челото си.

— Говориш много уверено! На твоята възраст човек трябва да е по-скромен, защото едва тогава се навлиза в живота.

— Гражданино — усмихна се смърненият Сюркуф, — тогава ти навлизаш в живота като полковник, защото изглежда сме на една и съща възраст.

Наполеон не обърна внимание на това подмятане и продължи:

— Наистина си заслужил наказание, защото си посегнал на войници на Конвента, но ще ти бъде опростено заради съвета, който ни даде. Сега може би ще намериш време, гражданино Сюркуф, да изложиш молбата си?

— Благодаря ти, гражданино полковник! Молбата ми е много кратка. Тя гласи: дай ми един кораб!

Корсиканецът погледна учудено моряка.

— Кораб ли? — извика смаяно той. — А какво ще правиш с този кораб и откъде да ти го намеря?

— Прочети най-напред тези документи!

Той извади портфейла си, измъкна оттам няколко свидетелства с големи печати и ги подаде на Наполеон. Той ги прочете едно след друго и после му ги върна със замислен израз на лицето.

— Отлично! — кимна той. — Гражданино Сюркуф, сигурно са малко хората на твоя възраст, които могат да се похвалят с такива свидетелства. Ти си умен и смел. Конвентът ще направи добре, ако не те изпуска из очи.

— Ха, Конвентът изобщо не се интересува от мен!

— Беше ли в Париж?

— Бях. Ходих в Льо Хавр, бях и в Брест, в Нант, в Ла Рошел, в Бордо, в Марсилия и в Лион. Ходих до всички възможни военноморски власти, чак до министъра и навсякъде чух едно и също: нямат нужда от мен. Хората, при които ходих, плуват в мъгла. Направих всичко възможно, за да им отворя очите. Изложих им моите схващания, вдигнах пред тях завесата на бъдещето — те самите искат да останат слепи.

Сега Наполеон се усмихна като някой великан, който слуша джудже да говори за героични дела.

— А какви са тези схващания, които си им изложил? — попита той.

— Това са схващания на един обикновен човек, който не се оставя да бъде заблуден от фойерверки. Републиканската форма на нашето управление е пълна противоположност на формите за управление на съседните ни страни. Интересите ни са противоположни и враждебни на техните интереси и това противоречие не може да бъде преодоляно по мирен път. Освен това вътре в нашата република има стотици неизвестни още сили и потенциални възможности, които притежават неимоверна способност за нарастване и разпространяване. Една-единствена от тези сили е в състояние да срути още недовършената постройка. Затова съм убеден, че Франция е изправена пред големи борби, външни и вътрешни борби. А за да ги задържи, са й необходими сухопътни и морски сили, които да се намират не само в добро състояние за отбрана, но в случай на нужда могат да преминат и в нападение. Имаме храбра армия и добри генерали, но онова, което нямаме, е един достатъчно силен флот. Франция има достатъчно моряци, но няма достатъчно бойни кораби и морски офицери, които да

са способни да разгромят традиционно силната военноморска мощ на неприятелите ни...

— А ти си един такъв офицер, така ли? — прекъсна го Наполеон.

— Да — отвърна Сюркуф открито. — Нека ми дадат кораб и ще го докажа!

— Говориш много гордо, гражданино Сюркуф, и се излагаш на опасността хората да вземат твоето самочувствие за празни хвалби. Не всеки, който умее да управлява някой кораб, е роден морски гений!

Тези думи бяха произнесени с известна доза пренебрежителност. Сюркуф почувствува това и гласът му прозвуча по-остро, отколкото досега:

— Гражданино полковник, ти ми говориш по този начин, защото виждаш, че още не съм достигнал онази възраст, когато мога да бъда член на Съвета на старейшините. Лош човек е онзи, който се мисли за нещо повече, отколкото е всъщност, но много по-лош от него е човекът, който не знае на какво е способен. Щом един художник и един лекар могат да станат генерали, тогава е вероятно и един моряк да може да води някой кораб. Сега живеем във време, когато се руши старото, за да се създаде нещо ново. Битките, които ни очакват, изискват младежки сили. Защо трябва да ме отхвърляте?

— Защото първо трябва да заслужиш онова, което желаеш. Какво си сторил досега за държавата? Може да си добър моряк, може да си го доказал в частния си живот. Но за военноморските власти си непознат човек и не бива да очакваш, че ще ти поверят кораб, преди да са те опознали.

— Но те не искат да ме опознаят. Не искат да имат офицер, който вярва, че корабът се управлява както от ветровете, така и от Божиата ръка.

— Тогава ще промениш вярата си!

Сюркуф отстъпи крачка назад и извика:

— Гражданино Бонапарт, ти се шегуваш! Аз съм католик и ще остана такъв. Французин съм и ще остана такъв, въпреки че от английска страна са ми правили такива предложения, които ми обещават изпълнение на най-съкровения ми желания. Винаги ще се сражавам за моето отечество и ако не ми дадат кораб, тогава ще си го взема сам!

Наполеон направи недоволна гримаса:

— Това са само мечти! — каза той остро.

— Робер Сюркуф не мечтае никога, гражданино полковник! Ти си човекът, на когото възлагам последната си надежда. Дай ми поне някой малък кораб, за да го превърна в кораб подпалвач и тогава ще видиш как ще вдигна във въздуха неприятелския флагмански кораб!

— Тук, в пристанището на Тулон ли? Ах, сега вече наистина съм убеден, че си мечтател! Върви си, гражданино Сюркуф, няма нужда от твоите услуги!

— Това последната ти дума ли е?

— Последната!

— Тогава аз изпълних дълга си и сега мога да действам според желанията си. Ще дойде време, когато морската слава на Франция ще рухне, когато напразно ще търсят някой човек, който би могъл победоносно да вдигне нашия флаг. Този човек ще липсва. Тогава, да, тогава ще си спомнят за гражданина Сюркуф. Ще го викат, но той няма да се отзове на този повик.

— Ах, фантазиите ти се превръщат в трескаво бълнуване! Никога никой няма да те повика, защото никога няма да можеш да бъдеш от полза. И ако аз самият решавах този въпрос, щях да бъда последният човек, който ще спомене името ти. Франция се нуждае от мъже и разумни глави, а не от хлапаци и фантазьори. Днес си приказваш, но утре ще бъдеш забравен!

Сюркуф се приближи съвсем до офицера и сложи тежко ръката си на рамото му.

— Гражданино Бонапарт, не искам да ти отвърщам със същото. Ще ти кажа откровенно, че те считам за човек, който сам ще си пробие път. Но по този път донякъде ще срещнеш Робер Сюркуф и тогава ще съжаляваш, че си го забравил толкова бързо. Ние се разделяме завинаги, но преди това ми кажи само още едно: какво ще правиш с отец Мартин, моя спътник?

— Няма защо да питаш за него. Той се е противил на разпоредбите на Конвента и ще бъде наказан.

Втора глава

Пробиването на блокадата

Вечерта на същия ден отец Мартин седеше сам в малката стая. Бяха му казали, че спътникът му е вече свободен и няма да се върне. Извън градчето боботеха стоманените гласове на оръдията, въпреки царящата тъмнина, а в двора се разнасяха равномерните крачки на караула, който трябваше да стои на стража пред прозореца на затвора.

По улиците на Босе и особено пред главната квартира стояха групи войници, които говореха за нощната канонада. Тя беше признак, че заедно с полковник Бонапарт в обсаждащата армия се е вселил нов дух и хората си мечтаеха, че скоро ще забележат някакви успехи.

В този момент по малката уличка слезе офицер със звънтящи шпори и прекрачи прага на къщата. Той се запъти направо през коридорчето към двора и спря пред часовая.

— Гражданино войник, как се казваш? — попита го той кротко и строго.

— Етиен Жирар — отвърна запитаният, като отдаде чест.

— Добре, гражданино Жирар, отвори ми вратата на затворника! Войникът се подчини, без да възрази. Офицерът се спря на входа и заповяда на свещеника:

— Гражданино Мартин, последвайте ме! Ще имаш честта да се явиш пред генерала, който иска да говори с теб навън при окопите.

Пленникът стана и излезе от стаята покорно и мълчаливо. Офицерът тикна в ръцете на войника запечатан документ и му нареди:

— Гражданино Жирар, това е уверение, че си ми предал пленника. Ще го връчиш на гражданина полковник Бонапарт веднага, щом се върне. Засега си свободен.

Той се отдалечи със свещеника. Двамата минаха покрай военния пост и се отправиха извън града. След като го напуснаха обаче, офицерът смени посоката, като тръгна наляво през полето. Като стигнаха едно усамотено място, той се спря.

— Гражданино Мартин, пред теб е твоят съдия — заговори той със същия строг глас, както и преди. Свещеникът вдигна поглед към него.

— Ти? Ти ще ми бъдеш съдия? — попита той.

— Да. Но ще бъда справедлив съдия — свободен си! — И вече със съвършено друг глас продължи, като се смееше: — Vraiment ^[18], дори и добрият отец Мартин не ме позна!

При тези думи свещеникът подскочи изненадан:

— Робер Сюркуф, нима е възможно? — извика той.

— Шт, тихо! — предупреди го другият. — Ей там има хора, които се интересуват от нас.

— Но как дойде при мен? В тази униформа? Знаеш ли колко е рискована играта ти?

— Рискована? Ха! За мен никак не са опасни тези господа художници и лекари, на които им е хрумнало да си поиграят на генерали. Обаче от този дребен полковник Бонапарт човек трябва да се пази. Питаш ме как се озовах при теб. Да не мислиш, че Робер Сюркуф е от онези хора, които не си спазват обещанието? А тази униформа? Ха-ха, я погледни малко по-внимателно! Куртката беше на един митничар, който я съблече, защото на ешафода нямаше вече нужда от нея. Имам добри познати и приятели, на които мога да разчитам. Ще се поразходя малко към Тулон, за да видя какво може да се направи.

— Недей! Рискуваш живота си!

— Не се тревожи за мен! Знам много добре какво рискувам. Сега най-напред става дума за теб. Свободен си. Накъде мислиш да тръгнеш?

— Преди да те срещна, имах намерение да стигна до италианската граница. Отвъд нея ще се погрижат за мен.

— Ще стигнеш границата, без да се излагаш на опасности, добри ми отче Мартин. Познавам няколко храбри мъже, които ще те придружат до Фрежюс. Там ще те качат на кораб и ще те отведат до Италия.

Той изсвири тихо, след което от тъмнината на нощта изплуваха две човешки фигури.

— Хора, това е достопочтеният отец Мартин. Предавам ви го, защото знам, че във вашите ръце е също така в безопасност, както и в моите. Само ми върнете дрехата, а вземете тази куртка! А сега, отче, нека се сбогуваме! И двамата ще напуснем тази страна, но пътищата ни едва ли ще се срещнат някога. Моли се за мен, защото молитвите на

един праведен човек могат да помогнат много, а аз сигурно ще имам нужда от помощ.

— Да те благослови Бог, синко! Аз...

Той замлъкна, защото Сюркуф беше вече изчезнал в тъмнината, като преди това беше тикнал нещо в ръката му. Свещеникът опипом разбра, че това са пари. Трябваше да последва двамата моряци, без да може да ги върне.

Половин час по-късно Наполеон се завърна в квартирата от укрепените позиции и Етиен Жирар побърза да му предаде писмото. То наистина представляваше потвърждение за приемане на пленника и гласеше: «До гражданина полковник Бонапарт! С настоящото потвърждавам получаването на един пленник, отец Мартин. Върнах му свободата, за да го спася от несправедливите съдии и да покажа на гражданина Бонапарт, че гражданинът Сюркуф може не само да мечтае, но и да действа. Той обеща да си вземе кораб, ако не му дадат, и ще удържи на думата си. Робер Сюркуф.»

Корсиканецът накара войника да му разкаже случилото се и после дълго време гледа редовете на писмото. Трябваше ли да накаже надхитрения пазач? Не. Той махна мълчаливо с ръка и човекът се отдалечи. Полковникът дори не нареди да преследват беглеца. Изобщо не се заговори по тази работа.

Впрочем Наполеон си имаше други грижи и не можеше да се занимава с някакъв си беглец, от когото нямаше никаква полза. Двамата генерали Карто и Допе не разрешиха заемаването на пункта, който им беше посочен от Сюркуф. Затова пък англичаните се оказаха по-умни, разбраха изведнъж важността на тази позиция, изпратиха 4000 души и направиха страхотни окопни укрепления. Те бяха толкова здрави, че им дадоха името Малък Гибралтар.

Разгневен от допуснатата грешка, Наполеон изпрати до Конвента доклад, вследствие на който през месец декември върховното командване премина в ръцете на смелия и разумен Дюгомие. Той разбра с какъв човек разполагаше в лицето на младия корсиканец и започна изцяло да се вслушва в съветите му. Съвсем тайно бяха подети приготовления, които продължиха цели три седмици. След това започна тридневното страшно обстрелване на Малкия Гибралтар, който беше превзет после с шурм.

-Естествено между населението на града цареше голямо вълнение. Хиляди хора бяха взели участие във въстанието срещу Конвента и бяха приветствували идването на англичаните, когато те се появиха пред Тулон с флота си, за да превземат града «от името на френския крал Луи XVII». Всички тези хора бяха загубени, ако се провалеше защитата на града. О'Хара, комендантът на града, полагаше неимоверни усилия, за да разкъса обсадата. Но след като беше изгубен Малкия Гибралтар, той разбра безплодността на всяко усилие. И главнокомандващият на английския флот, адмирал лорд Худ заяви, че Тулон не може да се държи повече и напусна пристанището. Той кръстосваше неспирно и взимаше на корабите си онези войскове части и жители, които имаше защо да се страхуват от Конвента. По този начин напуснаха града около 14 000 души, за да избягнат отмъщението на Конвента, който, както се знае, не беше склонен към милосърдие.

В една тясна уличка, разположена недалеч от вътрешното пристанище, имаше кръчма, която се посещаваше само от по-отбрани моряци. Кръчмарят се наричаше чичо Кардитон. Той беше честен човек, който съумяваше да не допуска в заведението си съмнителни посетители и всякаква сган. Освен това беше добър християнин и пламенен патриот.

Един ден преди атаката на Малкия Гибралтар в кръчмата влезе непознат човек. В този час вътре нямаше други посетители. Човекът носеше униформата на моряк от английския военноморски флот и се държеше със същата дръзка непринуденост, която показваха тези хора. Щом като седна, той сложи мръсните си крака върху чистата ленена покривка на масата, удари по нея с юмрук и изруга високо, за да накара кръчмаря да се появи.

Чичо Кардитон дойде и го попита най-учтиво какво желае.

— Вино! — каза посетителят.

— Носите ли съд, в който ще можете да си вземете виното?

— А кой ви е казал, че ще мъкна виното със себе си? Дошъл съм да го пия тук!

— Щом искате да пиете от виното ми, тогава ще трябва да го вземете със себе си, защото не може да го пиете тук. Който иска да ми бъде гост, трябва да се държи така, че да не става нужда да се срамувам заради него. В моята кръчма хората имат обичай да си държат краката мирно под масата.

— На какво да се хванем на бас, че ще си оставя краката там, където са, и въпреки това ще ви бъда добре дошъл гост!

— Дума да не става! Моля ви в най-скоро време да надуете платната си!

— Дори и ако са ми определили тук среща?

— Кой ви е определил среща?

— Робер Сюркуф.

— Сюркуф? Той ли? На един англичанин? А-а, това е нещо друго. Разрешете да ви донеса чаша.

— Е, не бях ли прав? — засмя се непознатият. — Но сега виждам, че съм попаднал на верен адрес и ще се държа прилично. Не се тревожете, чичо Кардитон, аз не съм англичанин, а съм чедо на нашата хубава област Бретан. Бях принуден да се промъкна между неприятеля в тези дрехи. Сюркуф тук ли е?

— Да. Кое име да му съобщя?

— Берт Ервияр.

— Ервияр! — извика кръчмарят зарадван. — Наистина ли? О, защо не ми каза веднага?

— Защото ми правеше удоволствие да видя дали наистина си такъв голям мърморко, както разправят, чичо Кардитон.

— Не е чак толкова лошо, но просто не мога да търпя англичаните. Къде те срещна нашият пратеник?

— В Сен Тропе. Сюркуф знаеше, че може да ме открие там. Намерил ли е нещо?

— Не знам. Не говори много, а за това не мога да му се сърдя.

— Сигурно вече е наясно с всичко, както си го познавам. Пристигнах едва преди два часа, но въпреки това вече знам какво ще правя. Видях например една бригантина с чудесен кил, стройна като гълъбица и пъргава като сокол. Имаше двадесет отвора за оръдия и, изглежда, беше спусната скоро във водата. Това би било плячка, а?

Кръчмарят се усмихна тайнствено и лукаво.

— Имаш предвид «The hen» [\[19\]](#), който е хвърлил котва насреща, нали? Да, хубав кораб! Вярно е, че би звучало по-добре «La poule» [\[20\]](#), отколкото «The hen». Е, кой знае какво може да се случи.

Сюркуф каза, че няма за него непосилна работа, ако ти му помагаш. Ела, ще те заведа при него!

Той отведе Ервияр на горния етаж и когато се върна, му се отвори нова работа, тъй като в помещението се втурна цяла група докери и той се зае да ги обслужва. Малко след това влезе един човек, който прекоси предното помещение с горда осанка и изчезна в задната стая, която бе определена за капитани и кормчии. Фигурата му беше висока, груба и недодялана, а подпухналото му лице имаше синкаво-червеникав оттенък, който се наблюдава преди всичко у пиячите на бренди и коняк.

По лицето на кръчмаря за кратко време прибягна особена гримаса, когато, без да изчака поръчката, поднесе на новия посетител голяма чаша, пълна с коняк. Той го поздрави почтително, но внимателният наблюдател може би все пак щеше да улови някой скрит поглед, който говореше за съвсем друго отношение.

— Е? — попита кратко посетителят, след като изля съдържанието на чашата в гърлото си.

— Проверих, капитане, и...

— Тихо! — заповяда той. — Остави твоя «капитан»! Не е необходимо да чуе някой кой съм аз! Значи си проверил?

-Да.

-И...?

— Ще стане. Само трябва да си осигурите достатъчно работна ръка. Зидът ще се пробие много трудно, а и цялата работа не бива да продължава дълго време.

— Правилно. Нямах ли някой, който може да помогне?

— Не. А и изобщо искам да остана настрана. Не бива да знам абсолютно нищо, разбирате ли? Свършено е с мен, ако научат, че съм замесен във вашата работа.

— Но откъде да намеря хора? Тези граждани войници стрелят толкова добре, че загубих вече една трета от моите хора. Колко души ще са необходими?

— Поне двадесетина.

— Ох, а аз имам всичко на всичко не повече от четиридесет! Изобщо имам нужда от нови моряци на борда, а тук не мога да намеря ни един човек. Не познаваш ли някого, който да има желание да се опита веднъж да поработи на английски кораб? За всеки човек ще ти платя по една гвинея [\[21\]](#).

— Хм, може и да намеря. Но не е англичанин.

— Французин ли е?

— Да, но много бърза да напусне страната.

— Това е добре дошло за мен. От такива хора има най-голяма полза. Къде е този юначага?

— Хм! Трябва да е все още тук при мен. И ако не се лъжа, той има няколко другари, които може би ще се съгласят също да се качат на борда.

— Я ми го доведи тогава, но по-бързо, нямам много време! Но преди това ми донеси цяло шише коняк, защото една добра глътка прави такива хора по-сговорчиви.

Кръчмарят донесе поръчката и отново се изкачи на горния етаж. Горее имаше малка притулена стаичка и чичо Кардитон почука на вратата ѝ. Отвори му Сюркуф, който беше вътре само с Ервияр.

— Какво има? — попита морякът.

— Капитанът дойде — отвърна чичо Кардитон. — Сам ни помага извънредно много. Има нужда от моряци и ми обеща по една гвинея за всеки, който му намеря.

— Ах, Берт Ервияр, какво ще кажеш? Искаш ли да станеш първи офицер на «The hen»?

Очите на Ервияр засияха от удоволствие, когато отвърна:

— Робер Сюркуф, можеш да разчиташ на мен! Кажи ми какво трябва да направя!

— Радвам се, че и ти си хвърлил око на «The hen» също като мен. Това е най-красивият платноход, който съм виждал някога, и затова трябва да бъде наш. Командва го капитан Уилям Хартън, нямащ нищо общо с честните моряци. Той е голям мошеник, когото ще накажем. Той знае, че Тулон ще падне и че цялата флота ще напусне пристанището след няколко дни. Разбира се, и той ще отплава в открито море, но преди това иска да направи един удар, който сам по себе си е позорен, но е добре дошъл за нас. Къщата на нашия чичо Кардитон е долепена до Ориенталската банка, в чиито подземия се предполага наличието на големи суми. Разбира се, собствеността на банката се намира под обществена закрила и откън не може никой да се докопа до нея. Но ето че сега този «честен» капитан се е захванал с чичо Кардитон и предпазливо го разпитва. Кардитон се е съгласил привидно с плановете му и тъй двамата са решили да проникнат в банката откън избите на кръчмата. Това трябва да стане през нощта

преди оттеглянето на флота от пристанището. Разбира се, никой не бива да намери нещо у чичо Кардитон; капитанът щял да депонира в Барселона полагаемата му се част от парите. Какво ще кажеш, Берт Ервияр?

— Ще кажа, че този Уилям Хартън е голям подлец, но и още по-голям глупак. Трябва да си страшно много заблуден, за да вземеш нашия чичо Кардитон за толкова подъл и глупав човек, та да се захване с подобна работа.

— Прав си. Струва ми се, че този капитан е загубил голяма част от разума си при пиенето. Но цялата работа е страшно изгодна за нас. Той има нужда от доста голям брой здрави мишци, за да пробият зидовете. За тази цел ще вземе от своите хора и така бригантината ще остане почти без екипаж. А тогава ще действваме ние.

— Имаме ли достатъчно хора?

— Не се тревожи! Познавам доста голям брой храбри момчета, които са пръснати из града, но ако ми потрябват, ще се съберат за четвърт час. Току-що чичо Кардитон ни съобщи, че англичанинът се нуждаел от моряци. Ще отидеш ли при него, Берт Ервияр? Ако можеш да стъпиш на борда на бригантината с неколцина от моите момчета, тогава работата ни наполовина е успяла.

— Готов съм.

— Тогава нямаш време за губене. Разбира се, не можеш да му се представиш за англичанин. Кажи му, че имаш няколко познати наблизо, които също така с удоволствие биха се отдалечили на няколко мили в морето от Франция. Най-добре би било, ако ви вземе за кашици; в такъв случай по-трудно ще се усъмни. Поискай от чичо Кардитон други дрехи и пак ела!

Докато се разиграваха тези сцени в кръчмата, тътенът на артилерийската стрелба заливаше града и рейда. Не спря дори и през нощта, а на следващото утро войските на Конвента се приготвиха за щурм. Беше още тъмно, когато Дюгомие и Наполеон поведоха колоните си срещу укрепленията на Малкия Гибралтар. Картечният огън и огънят на артилерийските стрелци вилнееха така страшно из френските редици, че Дюгомие, иначе толкова неустрашим, извика: «Загубени сме!» и се оттегли. Но Наполеон успя да си пробие път към неприятелските окопи под ужасния дъжд от куршуми и скоро Малкият Гибралтар се намираше в ръцете му. После той атакува и двата форта

Балание и Егюйе и не след дълго при него се появиха пълномощниците на Конвента, за да му изразят благодарност. На този ден той беше изкачил първото голямо стъпало към консулството и към императорския трон.

Адмирал Худ се оттегли. Първо вдигнаха котва по-големите кораби, после трябваше да ги последват по-малките. Рейдовете и морето бяха осеяни от шалупи и други плавателни съдове, насочили се към бордовете на ескадрата с войници и бягащи граждани.

Междувременно френската канонада срещу останалите укрепления на Тулон продължаваше без прекъсване. Земята трепереше под грохота на оръдията. Морето се пенеше под шибачите удари на хилядите гребла, а из въздуха свистяха във всички посоки безбройни снаряди и куршуми. Из града цареше трескаво възбуждение. Нито по големите улици, нито по малките улички хората бяха сигурни за живота си. Който имаше защо да се страхува от Конвента, бягаше, а който оставаше, се барикадираше у дома си от страх пред мародерите, които безчинствуваха на по-големи или на по-малки групи.

Онези кораби, които се намираха все още във вътрешното пристанище, трябваше да минат покрай укрепленията, паднали вече в ръцете на войските на Конвента. Не малко съдове бяха изпратени на дъното от артилеристите на Наполеон. Ето защо една част от тях остана в пристанището, за да изчака закрилата на нощта, когато излизането в открито море щеше да бъде по-безопасно. Заедно с тези кораби остана и бригантината «The hen».

С настъпването на вечерта капитан Хартън се появи при чичо Кардитон. В кръчмата не се виждаше нито един посетител, защото никой не изпитваше желание да остави близките си сами в тези трудни моменти, за да си седи по стар навик край чашата с вино.

— Какво става, всичко наред ли е? — попита той кръчмаря.

— Всичко е наред.

— А в банката?

— Поставиха пазачи в горните помещения, но те не могат да слизат долу. Впрочем канонадата е толкова силна, че никой не може да чуе как работите. Доведохте ли достатъчно хора?

— Да. Отвори избата си, те ще дойдат всеки момент. И повече няма да се занимаваш с нас!

— Ето ти ключа. И ви давам честната си дума, че няма да съм аз онзи, който ще ви безпокои. Но я ми кажете преди това: дойдоха ли на борда ви обещаните хора?

— Да. Единадесет неопитни младежи, които искат да се качат на някой кораб, само затова, защото тук им пари под краката. Но въпреки това се радвам, че успях да ги намеря. Други бяха по-малко щастливи от мене, а камшикът е най-добрият учител, който съществува.

— Но нали няма да използвате новациите при тази работа?

— И през ум не ми минава! Не съм достатъчно сигурен в тях. Имам доверие само в моите моряци.

Той взе ключа и излезе. Кръчмарят кимна доволно с глава и измърмори под носа си: — Ще има да се чудиш и да се маеш, стари негоднико!

След известно време той долови навън шум от многобройни стъпки, а след минута-две вътре влезе Робер Сюркуф.

— Пипнахме ги! — засмя се той. — А сега, чичо Кардитон, дай ни да пийнем нещо хубаво. После тръгваме!

— Затворихте ли ги добре?

— Много добре! Толкова бързо натъркаляхме до вратата, че откъм избата изобщо няма да могат да я отворят. Погрижих се и за това, да ги посрещнат добре откъм банката. Над двадесет души са. На «The hen» има много малко хора и аз не се съмнявам, че номерът ни ще успее.

— Веднага ли ще отплавате?

— Не. Робер Сюркуф не е крадец, който се подвизава само в тъмнината на нощта. Ще напусна пристанището посред бял ден, и то с развян френски флаг.

— Това не би било храброст, а безумие!

— Затова пък сигурно ще има успех. Благодаря за помощта ти, драги чичо Кардитон. Скоро ще чуеш пак за мен и моите хора.

Навън в коридора стояха около тридесет души, които през деня се бяха събрали в горните помещения на къщата. Всички пиха за успеха на начинанието си, след което се сбогуваха с кръчмаря. Отправиха се към морето начело със Сюркуф. Във водата намериха лодките, с които бяха пристигнали капитан Хартън и хората му. Качиха се в тях и загребаха към «The hen». Още не бяха стигнали до бригантината, когато чуха от борда ѝ подсвиркването на някаква песничка.

— Това е сигналът — прошепна Сюркуф, — нашите хора са си свършили работата и корабът е в техни ръце. Ахой! Бригантината! — извика той високо.

Една глава се надвеси над релинга на кораба и се чу гласът на Ервияр:

— Лодки ахой! Кой идва?

— Който трябва да дойде! — отвърна Сюркуф.

— Grace a dieu [\[22\]](#)! Спуснете въжените стълби, момчета! Капитанът идва!

Новодошлите се изкачиха на борда и изтеглиха лодките. Берт Ервияр беше подмамил екипажа на кораба долу в трюма и го беше заключил. Бригантината се намираше в ръцете на Сюркуф и след като я огледаха, се установи, че и най-малките дреболии в съоръжението ѝ бяха направени превъзходно. Наистина по-трудната част от плана им все още не беше осъществена: предстоеше им да защитят и измъкнат така лесно завладения кораб.

През нощта доста кораби се опитаха да се промъкнат незабелязано покрай френските батареи, но артилеристите бяха нащрек и не се оставиха да бъдат измамани. Сюркуф остана спокойно на котва, като използва почти целия ден за това, да подготви бригантината за целите си и да ѝ придаде по възможност най-голяма бързина и устойчивост. Научи от пратеника, който отиде до кръчмата на чичо Кардитон, че англичаните все още стоят затворени в избата и че нямало да излязат оттам, преди «The hen» да напусне пристанището.

Най-после късно следобед адмиралският кораб даде сигнал на всички кораби, които все още се намираха в пристанището, да излязат колкото се може по-бързо в открито море, а в същото време можеше да се види как екипажите на тринадесет френски военни кораба, взели участие в метежа срещу Конвента, напуснаха корабите си и се прехвърлиха на английски. При тази гледка Сюркуф сви юмруци.

— Вероломни страхливци! — каза той на Берт Ервияр, своя лейтенант. — Ние рискуваме живота си, за да отнемем от врага една малка бригантина, а те зарязват девет линейни кораба и четири фрегати, цяла флота, с която бих могъл да гоня англичаните около цялото земно кълбо!

— Заслужават да ги избесиш по главната рея! — отвърна Ервиар. — Но все пак утешително е, че корабите им ще останат на нацията ни, защото Конвентът ще ги заеме с най-голяма бързина.

— Така ли мислиш? Аз ти казвам, че на всеки един от тези кораби са запалили вече фитила. След кратко време ще видиш тринадесет огромни факела.

— Не е ли възможно да спасим и да вземем поне един от тях? Сюркуф поклати глава:

— Няма да го сторя: Конвентът ме отблъсна и нямам право да присвоявам някой от корабите му. Следователно не съм и длъжен да ги спасявам. Впрочем ние имаме много малко хора, за да маневрираме с един военен кораб. Нашата малка бригантина отговаря на моите цели много повече и ми се струва по-разумно да отмъкнем под носа на неприятеля един негов кораб, отколкото да играем ролята на спасители, когато знам, че вместо похвала ще пожъна само неблагодарност. Казах на този полковник Бонапарт, че френският флаг ще залезе. Той ми се изсмя. Но още днес започна трагедията на нашия военноморски флот, защото морето ще погълне тринадесет от най-добрите му кораби на стойност от много милиони. Може би, когато полковникът види огромните пламъци, ще си спомни за мен, въпреки че искаше да ме забрави много бързо...

Вечерта се спусна над нещастния град Тулон и едва тъмнината бе обгърнала очертанията на улици и площади, когато се разнесе гръм, който разтреса земята и образува вълни. Главните складове бяха експлодирали и хвъркнали във въздуха. В същото време от сградата на арсенала се издигнаха към небето пет мощни огнени стълба. Почти едновременно по мачтите на тринадесетте френски бойни кораба се издигнаха огнени езици.

Целият град и пристанището бяха осветени от огромните пожари, като че ли беше светъл ден. Всички съдове, които имаха гребла или платна, побягнаха към открито море. Само бригантината остана спокойно на мястото си. Тя се виждаше много добре откъм завладените фортове. С помощта на далекогледа можеше да се различи дори и екипажът ѝ, който се намираше по рейте и такелаж, за да се наслаждава по-добре на гледката на огнената панорама. Съвсем естествено беше поведението на този кораб да направи впечатление. Хората не можеха да разберат причината, поради която този

англичанин не бягаше на сигурно място. Наблюдаваха го внимателно и подозрително, докато след няколко часа пламъците угаснаха и тъмнината отново обгърна сушата и морето.

Още от ранни зори Наполеон беше застанал при една от батареите, които можеха да обстрелват цялото пристанище. Не беше спал през цялата нощ, също както и генерал Дюгомие, който се намираше край него. И двамата държаха в ръце далекогледите си и наблюдаваха форт Ла Малгю, който все още им създаваше грижи. Той изглеждаше изоставен, но можеше да се предположи, че е миниран. Както гледаше през далекогледа си, Наполеон го насочи и към бригантината, която току-що бе започнала да изплува из вдигащите се мъгли.

— Какво е това? — извика той. — Гражданино генерал, какво име имаше вчера на носа на тази бригантина, която ни накара толкова да си блъскаме главите?

— «The hen» — отвърна запитаният.

— Сменили са името през нощта. Съвсем ясно може да се види през далекогледа.

Генералът последва примера му, прочете името и поклати глава:

— Непонятно! — каза той. — Сега е написано «Le faucon». Английската «Кокошка» се е превърнала във френски «Сокол». Какво ли може да означава това?

— Какво ли друго освен хитрост, искат да ни измамят.

— Ха, това малко корабче не може да ни стори нищо! О-о, сега вдига платна! Mille tonnerres ^[23], вимпелите му са с френските цветове! Вдигат котва, утринният вятър издува платната му. Бригантината иска да излезе в открито море!

— Няма да й позволя! — каза Наполеон. Той се приближи до едно оръдие, насочи сам дулото му и се усмихна, сигурен в себе си: — Ще трябва да премине точно пред дулото. Да видим дали гражданинът Бонапарт все още може да стреля.

Генералът му направи знак с ръка да спре.

— Човекът на задната палуба никак не ми прилича на англичанин. Не съм моряк, но мога да забележа, че корабът се намира в добри ръце. Подчинява се леко на кормилото като някой расов чистокръвен жребец. Впрочем капитанът ни наблюдава също така с далекогледа си.

Бонапарт отново взе далекогледа и го насочи към бригантината. После бързо го свали, изтри го и пак погледна към капитана на малкия кораб. Последният го беше познал, изкачи се сръчно по вантите и размаха шапката си за поздрав.

— Поздравява ни — обади се генералът. — Сигурно познава някой от нас.

— Познава мен — отговори Бонапарт.

— Аха! Кой е той?

— Гражданино генерал, това е една история, която ще разкажа, когато ми остане повече свободно време. Този млад човек искаше да получи от Конвента кораб. Отказали са му и сега сам си е взел кораб, и то от самата английска флота.

— Изключително! Как ли е успял?

-Недоумявам!

— Ще разберем. Във всеки случай е успял да обезвреди екипажа. Смелчага! За съжаление тръгнал е на гибел! Извън пристанището са разположени английските кораби, те ще го направят на решето.

— За съжаление! Ако не беше променил така очебийно името на кораба, щеше може би да се измъкне.

Сега бригантината навлезе в обсега на батареята. Със силен глас Сюркуф заповяда на хората си да се изкачат по рейте, където те си подадоха ръце и застанаха като на парад. В същото време френското знаме полетя нагоре и от топовните отверстия изтрещяха обичайните салюти. Всичко това бе извършено с такава сръчност и изящна точност, че дори иначе толкова студеният Бонапарт се усети увлечен. Той заповяда «огън» и със заредените оръдия отговори на поздрава на човека, когото се беше зарекъл да забрави. Разбира се, сега снарядите не бяха точно прицелени. Те прелетяха далеч покрай бригантината, която излезе от обсега на батареята с грациозна дъга.

Едва беше отминала, когато спуснаха човек при носа ѝ, който се зае с надписа. Сега двамата офицери от окопните укрепления забелязаха, че първоначалното име не е било замазано с боя, а е било закрито със залепена хартия, на която се четяха двете думи «Le faucon». Сега те бяха отстранени и отново се показва предишното име «The hen».

— Ах, дявол, измами ни! — извика генерал Дюгомие. — Цялата сцена беше само една комедия, за да премине необезпокояван покрай

батареята. Не са му дали кораб и сега е преминал на страната на неприятеля.

— Не ми се вярва — отговори Наполеон. — Този Сюркуф не е способен да измени на нацията си, защото, колкото и странно да е, той е голям патриот и добър католик. Такива хора редом с другите си качества притежават и това, че може да се разчита на тях. По-скоро ми се струва, че има намерение да баламоса англичаните.

— Ще разберем веднага щом навлезе в обсега на оръдията им. Бригантината летеше покрай рейда с всичките си платна, красиво наклонена настрани. Навън кръстосваха тримачтовите кораби на англичаните. Всеки отделен кораб можеше да се види и с невъоръжено око. Най-добре се различаваше адмиралският кораб, на който се намираше и самият адмирал Худ. Бригантината се насочи право към него. Двамата офицери продължиха да я следят с далекогледите си.

— Насочва се към адмиралския кораб, наистина е предател -обади се генерал Дюгомие.

— Нека изчакаме — каза Наполеон. — Тази сцена е наистина интересна!

— Нима би могъл да дръзне да се приближи толкова до адмиралския кораб, ако наистина иска да избяга от англичаните?

— Понякога онова, което изглежда най-трудно, е най-лесното. Ха, какво е това?

— Хората, които отново излизат от люковете ли?

— Да. Преди две минути се спуснаха надолу, а сега се връщат и носят униформата на английските моряци. Подозирам какво цели този дяволски Сюркуф. Ако предположението ми се сбъдне, този млад бретанец наистина е човек, на когото би трябвало да се повери кораб!

Страните на корсиканеца се зачервиха. Сега бригантината го бе заинтригувала най-живо. Той не мислеше за Тулон, за мощните укрепления, разпрострени пред него, а виждаше само малкото корабче, което дръзко и смело плаваше към ноктите на гордите линейни кораби на Англия.

— Но този човек да не излезе толкова луд да си мисли, че ще може да пробие линията им точно на това място! — поде отново генералът. — Би трябвало да държи курс далеч на изток, за да използва вятъра преди враговете си.

— Кой знае какви са плановете му! Може би въпреки краткото време е опознал кораба най-точно и знае добре какво може да рискува с него. Voila ^[24], адмиралският кораб ляга в дрейф! Дал му е сигнал, че иска да говори с адмирала.

Настъпиха мигове на най-голямо напрежение. Адмиралският кораб се беше приближил, като беше оставил част от платната си издути от вятъра, а други беше обърнал така, че посрещаха вятъра отвън. Сега би трябвало да се очаква, че бригантината ще спусне платната си. Вместо това Сюркуф вдигна едно платно на кърмата почти по вятъра и нареди да завъртят кормилото към подветрената страна. По този начин носът на «The hen» се насочи към откритото море и двата кораба бавно се понесоха един към Друг.

Наполеон забеляза през далекогледа си, че Сюркуф е застанал на задната палуба в английска униформа, с рупор в ръката, но така, че от адмиралския кораб все още не можеха да видят лицето му. Когато бригантината се приближи на пет или шест собствени дължини от тримачтовия кораб, Сюркуф размахна рупора. Веднага кормчията завъртя кормилото и платното при кърмата беше скъсено. Бригантината отново набра скорост. Вместо да спре, тя мина покрай тримачтовия кораб с доста голяма бързина. Наполеон видя, че Сюркуф отново вдигна ръка. В същия момент бригантината легна тежко настрани и френското знаме полетя нагоре. Отначало двамата офицери забелязаха светъл дим, който изригна от надлъжната страна на малкия кораб; после те видяха, че големият, горд адмиралски кораб потрепера до върховете на мачтите си, а няколко мига по-късно чува и тътена на оръдията, с които храбрият бретанец беше поздравил големия военен кораб.

След минута бригантината вече летеше с изпънати платна и преди екипажът на линейния кораб да се беше съвзел от изненадата, тя беше вече излетяла от обсега на сигурните попадения на оръдията. Ясно се виждаше какво голямо объркване причини на адмиралския кораб този необикновен инцидент. Той се завъртя бавно и изпразни оръдията си от едната страна подир беглеца, но без да улучи. След това нагоре по въжетата полетяха сигнали, на които отговориха останалите кораби и скоро всички налични съдове подгониха дръзкото джудже, което се беше осмелило да измами великана и да се счепка с него.

— Ах, excellent ^[25]! — извика генерал Дюгомие, като си пое дълбоко дъх. — Този човек наистина е един малък дявол, който заслужава най-похвални думи.

— Похвални думи ли? — отвърна Бонапарт. — Гражданино генерал, това, което извърши този Робер Сюркуф, стои над всякаква похвала. Аз, Наполеон Бонапарт, заявявам, че той спечели цялата битка. От сърце му желая да избяга. Ако аз ръководех работите на военноморския флот, щях да го извикам, за да му поверя цял флот. Не можах да оценя този гений...

Три дни по-късно при него дойде един корсикански рибар от Калби. Беше срещнал бригантината «Le faucon» и капитанът ѝ му беше връчил писмо, за да го предаде на Наполеон. Съдържанието му гласеше: «До гражданина полковник Бонапарт. Удържах на думата си и си взех кораб. Ако Бог ме закриля и мина невредим през Гибралтар, скоро ще се чуе още за моите мечти. Робер Сюркуф.»

Наполеон Бонапарт сгъна бавно и замислено хартията. И все пак той не подозираше, че беше извършил една от най-големите грешки в своя живот, като беше отказал благоволенieto си на този човек...

Трета глава

Полетът на сокола

Изминаха седем години от разказаните събития. Наполеон беше влязъл с орлите си успешно в Италия, беше постигнал победи в Египет и беше станал първи консул. Дребният корсиканец управляваше страната заедно с Камбасер и Льобрюн, но всъщност вече беше единственият регент на Франция.

Въпреки всичко пророчеството на Робер Сюркуф се беше сбъднало. Нацията се разкъсваше от вътрешни борби и бе отслабена от войните. Победите по суша не ѝ бяха изневерили, но по море тя си оставаше все така слаба. Наполеон беше велик пълководец, но лош адмирал. На Франция ѝ липсваше човек, който да има призванието да стане един Бонапарт по море.

Марината беше най-слабото звено на Франция и именно поради това Англия оставаше най-страшният ѝ противник. Планът на Наполеон да нападне и уязви Англия в Египет и Индия, достоен за някой велик човек, се провали от некадърността на адмирал Брюес, който претърпя поражение от Нелсън при Абукир въпреки превъзходството си. Гордият Албион завладя всички морета. Неговата дребнавост потискаше корабоплаването на всички страни с такава сила, която едва се понасяше. Англия създаваше закони и ги променяше, когато си пожелаеше. Тя се стремеше към монопол над търговията, към овладяване на световните търговски връзки и транспорт и измъкваше по пътя на натиска и изнудването огромни суми, с които пък отново беше в състояние да купува цели правителства и по този начин да ги поставя в пълна зависимост.

Англия изглеждаше неуязвима. Освен Нелсън тя имаше стотици моряци, на които Франция нямаше нито един равностоен човек. Англия се надсмиваше над усилията на неприятеля си; тя си позволяваше най-брутално вмешателство в международното право и можеше да го върши безнаказано. Позволяваше си да отговаря на искрените мирни предложения на първия консул с презрително мълчание или с обидни фрази, защото единственият французин, от когото тя се страхуваше, и наистина се страхуваше, плаваше по

далечни морета с малък невзрачен кораб и се беше прокудил сам от своята родина, защото тя го беше отблъснала. Беше намерил недалеч други хора, които го обичаха и уважаваха и не можеха да живеят без неговата закрила. Без неговата помощ те щяха да загинат в нищета. И този единствен французин не беше никой друг освен Робер Сюркуф, храбрият син на Бретан.

Беше слънчев летен ден. Слънцето над Индия се канеше да залезе и над вълните се протягаха неимоверно дългите сенки на мачтите. През деня пламтящата жегата не беше позволила появата на никакъв свеж полъх. Сега обаче задуха лек ветреца, който се усилваше с всеки четвърт час и накара топлите води в пристанището на Пондишери да се набръчкат.

Пондишери, първоначално френска колония, беше завладян от англичаните пред 1793 година и предаден на набоба [\[26\]](#) от Карнатик. Укрепленията бяха сринати, бяха се опитали да заличат и останалите спомени за Франция. В този ден пристанището беше изпълнено с кораби. Властуваният по това годишно време югозападен мусон ги беше довел дотук; той им даваше и чудесна възможност да продължат пътя си на изток. Имаше плавателни съдове от всички нации, липсваха само френски. При влизането си в това пристанище корабите на тази страна срещаха различни трудности и пречки, а пък военните френски кораби изобщо не правеха опит да хвърлят тук котва.

Малко по-надалеч от другите кораби беше застанал неподвижно малък бриг с такелаж на шхуна. Беше янки и привличаше немалко вниманието на останалите капитани. Бригът беше построен по най-новия американски начин: остър продълговат нос, тесен и изключително строен корпус. Отличаваше се с плиткото си газене във водата и с предполагаема бързина от поне шестнадесет или седемнадесет морски мили в час [\[27\]](#). Бригът положително беше чудесен кораб за плаване в крайбрежни води, но на него трябваше да има някой смел, великолепен моряк, който да се реши да тръгне през океана с подобен плавателен съд — винаги изложен на лесно преобръщане. А този моряк беше при това и толкова млад, най-много на тридесет години. Беше натоварил вино и спиртни напитки, които смяташе да замени после срещу опиум и индиго. Но все още не беше предложил никому товара си.

Съвсем близо до този бриг лежеше на котва голям тримачтов английски търговски кораб. Той беше направил тук превъзходни сделки и се канеше да вдигне котва на следващия ден. Тази вечер капитанът му даваше за търговските си партньори прощално празненство, на което бяха поканени и капитаните на околните кораби.

Щом настъпи вечерта, англичанинът пусна няколко ракети, след което поканените слязоха от корабите си в лодки, за да се озоват на палубата му. Пристигна и американецът. Гостите от сушата бяха докарани също с лодки; те доведоха своите жени и дъщери. На борда вече имаше и оркестър. Не след дълго над вълните се понесоха весели звуци. Предната палуба беше предоставена за танцуване, а в задната част на кораба бе поставена дълга маса с ястия и няколко бюфета, където гостите можеха да се освежават с напитки по собствено желание.

Най-голямо оживление цареше по време на гощавката. Редуваха се речите и тостовете. Господата бяха вече поразвеселени от алкохола и се поразпуснаха чисто по моряшки, и то повечко, отколкото позволяваше всъщност присъствието на дамите. Разбира се, бяха разказани и най-различни чудновати морски истории, всеки беше преживял по нещо необичайно. Чуха се и някои Мюнхаузениади [\[28\]](#), на които всички се посмяха сърдечно. Но бяха разказани и по-сериозни неща, като например истории за прочути корсарски кораби. Като се започна тази тема, един от капитаните удари с юмрук по масата и каза:

— Я не ми говорете за вашите корсари и Privateers [\[29\]](#)! Всички те са едно нищо в сравнение със «Соколът на екватора». Кой от вас го е виждал?

Никой не се обади и капитанът продължи: — Значи само аз единствен съм го срещал!

— Срещал ли си го? Наистина ли? — завикаха наоколо. — Тихо! Спокойствие! Капитане, разказвай! Как изглеждаше? Какво направи?

— Беше преди две години, на пет градуса северна ширина и приблизително на дължината на Андаман. Имаше буря, каквато никога не бях виждал, а това не означава малко. Денят беше тъмен, като че ли беше нощ. Струваше ни се, че ураганът налита върху нас от всички страни. Небето беше слязло до водата, а вълните се издигаха до облаците. И ето че при светлината на мълниите забелязахме някакъв непознат кораб, чийто нос беше насочен точно към нашия. Платната

му блестяха снежнобели като перушината на лебед — и ако искате вярвайте, ако не искате недейте, — но този харамия не беше скъсил нито едно платно. Носеше се към нас с всичките си платна. Беше двумачтов кораб и приличаше на онези, дето ги наричат бригантини. Естествено достраша ме от сблъскване и заповядах на моя кормчия да смени посоката с един румб. В този момент непознатият прелетя покрай нас толкова наблизко, че можехме да го докоснем с ръка. Вдигнах рупора и извиках към него: — Ахой! Кой е този кораб? — По палубата му не видях жива душа. Един-единствен човек беше увиснал във вантите на бакборда. Той нямаше нужда от рупор. Сложи една ръка край устата си и така ни извика, като че ли ревът на бурята беше за него тихо шептене: — «Соколът на екватора», капитан Сюркуф. Дайте му да се разбере! Огън! — Едва тогава забелязах на него френски флаг, а под него се развяваше кървавочервеното корсарско знаме. Веднага зейнаха шест оръдейни отвора- и гюлетата им се забиха в корпуса ни, докато французинът изчезна в тъмните облаци на бурята. Е, запушихме дупките, а нямахме други по-значителни повреди, но щом като при такава буря той не пропусна да си направи удоволствието, какво ли ще бъде, когато реши да се сражава сериозно при спокойно море!

— Да — обади се един от слушателите, — трябва да е някакъв ужасен човек. Адмирал Сеймур казваше за него, че годишните му приходи възлизали на 365 плякосани кораба. А това говори достатъчно. Той напада с двумачтовия си кораб и най-големите кораби, а не се страхувал дори и от първокласните военни кораби.

— Охо! — извика капитанът, който сега беше домакин. — Само с мен не би трябвало да се захваща, защото ще си изпати зле. Да не ми е името Джеймз Сарълд!

— Не се изхвърляйте много, капитане! — предупреди го друг. — Знаете ли как напада този Робер Сюркуф?

-Как?

— Той не е морски разбойник. Показва ви най-честно знамето си и се приближава до вас, без да даде нито един изстрел. Когато се допрат бордовете ви обаче, скача с двадесетина души на вашата палуба. Ако се защитавате, той използва оръжията си, но ако се предадете, не ви се случва нищо лошо. Отвежда кораба ви до пристанището на най-близката френска колония, където го

конфискуват от името на Франция. Дават ви истинско удостоверение и пари, за да се върнете у дома си.

— И това ли е всичко? С двадесет души? Ха!

— Не се смейте, капитан Сарълд! — обади се друг човек. — Близо до Кап Амбер той залови «Бананиън» с двадесет души. Това беше кораб на източноиндийската компания с двадесет и шест оръдия от най-тежък калибър и двеста души добре въоръжен екипаж [\[30\]](#). Никак не ми се иска да се срещам с него!

— А аз пък много искам да го срещна! — настоя Сарълд.

— Не изговаряйте такова желание, защото би могло да се сбъдне! — каза сериозно американецът, който беше слушал мълчаливо досега. — Казват, че не бивало да се шегуваш със Сюркуф.

— О-о, вие можете да се страхувате от него, с вашата орехова черупка — отвърна Сарълд, — но аз бих му отвърнал само с камшик.

Американецът се усмихна и като поклати глава, забеляза:

— На това бихте могли много лесно да получите отговор, много по-неприятен от камшика. Но що се касае до моята «черупка», то тя би могла да предизвика по-голямо уважение от вашия тримачтов кораб.

— Охо! Това обида ли е?

— Аз съм ваш гост и умея да уважавам домакина, а не да го обиждам. Но за да ви докажа все пак, че мога да се гордея с моята орехова черупка, ще ви покажа една маневра, каквато някой друг би повторил много трудно.

-И каква е тя?

— Внимавайте! — той се приближи до релинга, сложи ръка на устата си и извика към подветрената страна, където се намираше неговият бриг на разстояние от около 800–900 метра: — Ахой, Ервцяр!

— Ахой! — долетя отговор чрез рупора.

— Вдигни котва!

— Ауе [\[31\]](#), мастър!

Всички хора бяха извънредно любопитни да видят какво щеше да се случи. Станаха от местата си и се натрупаха към подветрената страна, за да наблюдават брига. Видяха как той вдигна котва и изпъна платната си. След това американецът извика:

— Мешърз, мога ли да ви помоля да ме последвате към задната палуба? Там мога да ви обясня най-добре маневрата.

Всички без изключение го последваха към издигнатата част на кораба, така че от шприта до бизанмачтата [32] останаха само музикантите и няколко моряци, които обслужваха гостите; останалият екипаж се намираше под палубата, където днес му бе разрешено да си пийне грог.

— Вижте — обади се американецът — как корабът ми се подчинява на всяко платно! Несравним кораб! Един такъв платноход би бил подходящ за Сюркуф. Но, апропо, преди малко не повярвах, че той е превзел кораб с двеста души екипаж и двадесет оръдия само с двадесетина юначаги. А кое е по-трудно, мешърз, дали да се превземе един такъв кораб, или да завладееш с двадесет човека един добре въоръжен тримачтов кораб, който се намира сред едно оживено пристанище?

— Второто е направо невъзможно — отговори един стар моряк, който беше браздил моретата може би вече над петдесет години.

— Наистина ли, капитане? Но има хора, които вярват, че Сюркуф би могъл да извърши дори и този номер.

— С двадесет души?

— Да. Нали чухте, че имал навика да напада само с двадесет души. Но това ще са момчета, които не се боят да измъкнат от пъкyla дори и бабата на дявола. Вижте, бригът приближава! Как надменно-подигравателно танцува по вълните, също като че ли иска да се надсмее над мощния тримачтов кораб. Малкият Давид срещу Голиат!

— Но какво означава това? — попита капитан Сарълд. — Какво търси бригът толкова близо до нас?

— Това е маневрата, за която ви събрах на задната палуба.

Погледнете, той е вече тук. Спуска платната си и моите момчета скачат на палубата!

— Но пак ви питам за какво е тази маневра? Какво търсят моряците ви на моя борд?

— Я ги пребройте! Точно двадесет са. Уважаеми дами и господа, имам честта да ви се представя. Аз не съм американец, който товари вина и спиртни напитки, натоварил съм неколкостотин абордажни секири, много центнера барут, цял арсенал от превъзходни оръжия и двадесет оръдия, край които са застанали достатъчно хора, за да бъде пратен на дъното този добър тримачтов кораб. Името ми е Робер Сюркуф!

Въздействието на тези думи върху събраното множество не можеше да бъде описано. Закоравелите безстрашни мъже, които бяха гледали смело в очите не една опасност, занемяха пред името на прочутия корсар. Те не се помръднаха дори когато неколцина от хората на Сюркуф бързо заеха люковете, за да не могат моряците на търговския кораб да се изкачат на палубата. Пръв се съвзе капитан Сарълд.

— Робер Сюркуф? — попита той. — Наистина ли сте Сюркуф?

— Да. А този бриг е «Соколът на екватора». Погледнете хората ми, господа! Ще се държат много учтиво, докато го заслужавате. Но онзи, който се осмели да се съпротивлява, ще изпита остротата на оръжията им. Помнете, че си имате работа със смелчаци, които не са свикнали да броят неприятеля си, а помнете също така, че край този кораб двадесет оръдия очакват моите заповеди, за да го изпратят на дъното. Слушали сте за Сюркуф, но още не сте го виждали. Днес ви се пада честта да се запознаете с него. На борда има жени, а Робер Сюркуф е французин, следователно няма да накърни уважението и почитта, които се полагат на жените. Затова днес ще забравя, че вие сте враговете на моя народ и че корабът ми има за задача да залавя неприятелски плавателни съдове. Онова, което ще поискам, можете да изпълните много лесно. Разрешете на моите храбри момчета да вземат участие в празненството, което сте организирали. Освен това желая да им разрешите да танцуват поне веднъж с жените, които са украсението на празненството. Ако удовлетворите желанията ми, аз ви обещавам, че косъм няма да падне от главите ви, че няма да изгубите нищо и че нашето събиране ще завърши така радостно и весело, както и започна. Сюркуф има на борда си само възпитани хора; всеки от тях е кавалер. Сега ще трябва да решавате. Само че побързайте!

Той се поклонил и отстъпил няколко крачки назад, за да си поиграе с двата пистолета, които извади от джобовете си. Мъжете, които до един бяха невъоръжени, се скупчиха близо един до друг и зашепнаха смутено. Обаче нежният пол разглеждаше с боязливо любопитство прочутия капитан на корсарите и неговите подчинени, които, въоръжени до зъби, бяха преградили задната палуба от останалата част на кораба.

Съвещанието на мъжете приключи и най-възрастният от тях взе думата:

— Капитан Сюркуф, признаваме, че ни поставихте в твърде несигурно положение. Наш дълг би било да се бием с вас. Чакайте!... — прекъсна се той, като забеляза, че при последните му думи Сюркуф запъна спусъците на пистолетите си — ... оставете ме да довърша! Трябваше собствено да се бием с вас, но сам казахте с право, че присъствието на нашите жени и дъщери изисква да се съобразяваме с тях. Затова между нас ще бъде сключено примирие, което ще продължи до зазоряване. В замяна на това искаме от вас стриктно спазване на вашето обещание!

— То ще бъде изпълнено — давам ви честната си дума, — отвърна Сюркуф. — Но ще ми разрешите едно необходимо условие. Докато се намирам при вас, никой не бива да идва на борда или да напуска борда без изричното ми разрешение; никой не бива и да предприема нещо, което би могло да застраши сигурността ми, а с това да постави и вас в опасно положение. Корабът ми ще остане до вашия, за да бди над изпълнението на условията ми, а щом слънцето се покаже на хоризонта, примирието ще изгуби сила. Нека си подадем ръцете като честни хора в знак на разбирателство!

Условията бяха приети и всички си стиснаха ръцете в знак на това, че те ще бъдат спазвани. Капитан Сарълд даде знак и музиката започна да свири отново. Мъжете и жените пак можеха да се движат по предната палуба. Приятели и неприятели се смесиха помежду си. Хората от «Сокол» се държаха толкова възпитано и мило към жените, че всеобщото удоволствие не беше помрачено ни най-малко.

Най-сетне, отдавна беше минало полунощ, Сюркуф направи знак по време на една пауза, че иска да говори. Около него се образува кръг от хора.

— Дами и господа — каза той, — ще трябва вече да се сбогувам с вас. Благодаря ви за честта, която ми оказахте, като ми разрешихте да участвувам във вашата забава. Но още повече ви благодаря, че не бях принуден да употребя оръжията си. Обичам мира, но не се боя от битките. Ако бяхте отблъснали предложенията ми, мнозина от вас нямаше да бъдат живи сега, а този кораб щеше да бъде на път към някое френско пристанище като моя плячка. Опитайте се да разпространите моята молба между вашите познати: нека не ми се съпротивяват необмислено, когато вдигна флага си. Кораба, на който веднъж стъпя като враг, ще напусна или като победител, или ще го

вдигна във въздуха заедно с екипажа и със самия себе си. Това непоклатимо решение е тайната на моята непобедимост. Англия непрекъснато нанася непоправими щети на моето отечество. Следователно не се сърдете на мен, когато вземам контрамерки. Англия ни отне или разруши най-добрите военни кораби; тогава не ме укорявайте, ако пленявам всеки английски плавателен съд, който среща. Сега ще се разделим в мир. Да си пожелаем заради вас да не се срещаме в открито море, защото тогава аз ще бъда онзи, който ще кани на танц. Само че той няма да бъде толкова миролюбив. Нека все пак капитан Сарълд остане с убеждението, че неговият кораб е единственият английски кораб, на който Робер Сюркуф е стъпил, без да го повлече после след себе си. И той трябва да благодари за това на жените! Сбогом!

Пет минути по-късно «Сокол» излетя с опънати платна в открито море. Капитаните се върнаха на корабите си, обогатили опита си с убеждението, че Франция разполага с един моряк, който се е родил за по-висши цели. В тяхно лице Сюркуф беше намерил нови и ревностни разпространители на славата си [\[33\]](#)...

След малко повече от седмица в Пондишери пристигна новината, че Сюркуф е пленил английски търговски кораб на географската ширина на Коломбо. После срещнал една корвета [\[34\]](#) с двадесет и пет оръдия, която се опитала да му отнеме плячката. Обаче той заловил и нея, след което отвел двата кораба на остров Мавриций. Тази напълно достоверна новина никак не допринесе за намаляване на страха от дръзкия корсар. Индийският губернатор вземаше мерки след мерки: изпращаше военни кораби, за да заловят или убият Сюркуф, дори обяви голяма награда за главата му, но всичките му усилия останаха безрезултатни.

Планът на Наполеон да нападне Англия в Индия се провали от некадърността на неговия адмирал. А тук един-единствен човек, капитан на малко корабче, вся ужас из всички индийски владения на гордия Албион, и то такъв ужас, който нанесе невероятни щети на английската търговия, понеже вече много рядко някой се решаваше да прекоси онези ширини с богат товар, а застрахователните банки искаха високи суми, преди да приемат гаранцията на някой товар, който щеше да бъде превозен през ловния район на Сюркуф.

Естествено славата на подвизите му отдавна беше проникнала до Франция, и то особено чрез губернатора на остров Мавриций, където Сюркуф обикновено оставяше пленените кораби и откъдето пристигаха в Париж паричните суми от тази плячка. Заинтересуваха се от него. Военноморските власти започнаха с него тайни преговори. През трета или четвърта ръка му правеха все по-изгодни и по-изгодни предложения, но той се преструваше, че не ги разбира, или пък че ги счита за празни приказки.

И ето внезапно се разнесе слухът, че един от известните верни хора на английското правителство е пристигнал в Индия със специални пълномощия, за да спечели наградата, обявена за главата на Сюркуф. Беше кръстил кораба си «Eagle», тоест «Орел», за да даде да се разбере колко много превъзхожда «Сокол». Този капитан се казваше Шутър, имаше много бурно минало и тъмната слава на човек, който бе въвел на кораба си жестока дисциплина.

Истинността на този слух се потвърди, след като твърде скоро се разчу, че Шутър пленил няколко малки френски търговски кораба. Беше избил екипажите им, въпреки че бяха паднали в ръцете му напълно невъоръжени. Тази жестокост бе в разрез с всякакви международни договори и предизвика неодобрението на всички хора, за които думата хуманизъм не беше нещо непознато. Но възмущението срещу него нарасна още повече, когато се разбра, че беше повел буквално безмилостна война срещу всички хора от френски произход. Той претърсваше най-старателно островите и крайбрежната ивица на Индийския океан и ако намереше в някое поселище някакъв заселник от френска националност, тогава този човек и собствеността му бяха загубени. Особено много го привличаха католическите мисионери. Ако някой от тях му паднеше в ръцете, то с него беше вече свършено. Хората разказваха дори, че обикновено предавал такива пленници на дивите островитяни, където те изживявали преди смъртта си най-ужасни изтезания и мъки. По този начин изчезнали тогава не един и не двама мисионери, осмелили се сами да проникнат до онези географски ширини, за да бъдат сполетени от ужасна съдба на Борнео, Целебес или пък Тимор.

Четвърта глава

Сокол и орел

По това време в малкото пристанище на Ява, Калима, беше хвърлил котва малък платноход, на който можеше да се прочете името «Jeffrouw Hannje». Ако се съдеше по името, изглежда беше холандски, въпреки че конструкцията му се отличаваше съществено от обичайната линия на корабите, строени в Холандия. Впрочем никой не се интересуваше от него, защото Калима по онова време едва възникваше като пристанище и хората си имаха много по-важна работа от проверката на документите на някакъв малък миролюбив платноход.

Най-влиятелният заселник в Калима беше някой си Дейвидсън, който положително правеше сделки с капитана на «Jeffrouw Hannje», тъй като последният беше отседнал на квартира у дома му, докато целият екипаж бе получил нареждане да си остане на палубата. Двамата мъже седяха на една открита веранда, чийто покрив от зеленина им предлагаше достатъчна закрила от лъчите на слънцето. Те пушеха пури от Суматра и четяха най-новите вестници, които бяха отпреди няколко месеца. По онова време бяха необходими близо три месеца, за да се експедират вестниците до Ява.

— И така, слушайте, капитан Сюркуф, този Наполеон е провъзгласен за консул до края на живота си — подхвърли Дейвидсън.

— Прочетох го вече — кимна Сюркуф. — По-нататък ще получим вестта, че е станал крал или император.

— Сериозно ли говорите?

— Напълно! Този консул Бонапарт е човек, който не се спира напред пътя.

— Ах, вие сте негов почитател?

— Не, но признавам, че е гений. Аз служа на отечеството си и уважавам всеки, който полага усилия да го отърве от тиранията на Англия. По тази точка консулт печели изцяло симпатиите ми.

Само че не знам дали ще тръгне по единствено правилния път към целта. Мощта на Англия се корени в колониите ѝ, както и в приоритета ѝ в световната търговия, дръзко извоюван от нея. Нека отнемат колониите ѝ; нека намалят търговското ѝ влияние до една допустима

граница; нека отслабят съюзниците ѝ и засилят враговете ѝ, може да се направи и какво ли не още! Аз не съм консул, а и ще бъде достатъчно, ако той направи онова, което е правилно. Най-важното обаче е, да се създаде флот, от който да се страхуват. Консултът е длъжник на своята страна и на своя народ, що се касае до мирната политика. А ако я вземе присърце, тогава ще има само един-единствен истински неприятел и името на този неприятел е Англия. Но той може да бъде уязвен успешно само по море.

— Точно както постъпвате вие, капитане, само че в малки мащаби. Впрочем сигурно пленяването на мирни търговски кораби е свързано с превъзможването на някои неща за един човек с вашите способности.

— Защо? Да не би да казвате това, понеже действията ми приличат на пиратство? А нима познавате някой по-голям пират от Англия? Тя претърсва и конфискува търговските кораби на мирни държави както си иска. Затваря пристанищата на другите нации по собствено усмотрение. Умъртвява търговията, а така ликвидира и препитанието на народите. По този начин тя оставя без хляб милиони трудолюбиви работници само за да заграби всичко за себе си. Това, което върши на едро, аз го върша на дребно. Докато тя извършва прегрешения спрямо другите народи, които нямат никаква вина, аз нападам честно и открито един неприятел, който се показва безскрупулен и непримирим. Осъдете ме, ако можете! Нима на Англия не служат стотици корсари? А що за хора са те? Спомнете си само за подлия и недостоеен Шутър, който не е човек, а сатана! Нима трябва да сложим оръжие и да погинем беззащитни, като страхливци? Аз имам да изпълнявам свещени задължения. На кораба ми се намират четиридесет храбри мъже, които трябва да изхранвам, но не си мислете, че с тях свършва моето семейство. В Бенгалия има възрастни хора, които са служили във френските колонии, и сега не получават никаква пенсия от англичаните. Имам много заселнически семейства, които са били разорени от колониалните войски на Англия. Имам бедни французи, които са напуснали Франция без средства, изгонени от Конвента. Те имат нужда от малко пари, за да разработят парче земя. Имам духовници, които са отишли сред туземците, за да проповядват Божието слово, но при сегашното положение на нещата са застрашени да останат без издръжка. Е, добре, аз се грижа за всички тези хора. Давам пенсии на инвалидите, обезщетения на разорените,

помощи на заселниците, закрила и издръжка на мисионерите. Ако аз не сторя това, Франция няма да го направи. В Париж не отварят писмата, в които чадата на тази страна молят за помощ от далечните краища на света. Какво ще стане с тях, ако Робер Сюркуф сложи оръжие и след това бъде принуден да вдигне ръце от тях?

Дейвидсън скочи от мястото си, за да подаде ръка на смелия моряк.

— Капитане, всичко това ми е известно — извика той, — защото и с мое посредничество се разделят много от тези помощи. Франция няма представа с какъв човек разполага в този отдалечен кът на земното кълбо и...

Той беше прекъснат; влезе един моряк на Сюркуф и му съобщи, че завчера «Eagle» е нападнал една плантация на източния край на острова, като е отвел със себе си един свещеник.

— Откъде научихте?

— Току-що хвърли котва един холандски двумачтов кораб; те ни разказаха.

— Значи не е измислица. Виждате, Дейвидсън, че не мога да стоя със скръстени ръце. Този човек иска да спечели наградата, обявена за главата ми от управниците на Англия. Но до ден-дневен аз напразно търсих някаква следа от него. Сега обаче я намерих и ще му покажа главата си. Сбогом, Дейвидсън! Зарязвам всичко тук, защото съм сигурен, че скоро пак ще се видим!

Капитанът на корсарите се отдалечи бързо в едно такова настроение, което можеше да се нарече почти въодушевление. Отправи се към кораба си и след по-малко от четвърт час той излизаше вече от малкото пристанище, а едва Калима остана зад гърба му и двама души се спуснаха на носа към надписа «Jeffrouw Hannje», за да го заличат. Това стана за кратко време и след това отново поставиха истинското име на кораба «Le faucon» [\[35\]](#).

Вятърът беше благоприятен и «Сокол» достигна източния край на Ява за три часа. Там някъде трябваше да се търси въпросното поселище. Като се движеха между източния бряг на Ява и остров Бали в посока Кап Седано, скоро те видяха край устието на един поток развалините на няколко къщи. До тях неколцина души се бяха вече заели да строят нови. Сюркуф нареди да свалят платната, приближи се доколкото бе възможно до сушата и се качи в една лодка, за да го

отведат до брега. Хората бяха забелязали кораба и приближаващата се лодка и се бяха оттеглили бързо под закрилата на близката гора от железни дървета [36]. Когато капитанът слезе на брега, видя изгорени къщи, опустошени градини и нивя, но не видя нито един човек, който би могъл да му даде сведения. Едва след дълго викане отдалече се дочу човешки глас, който питаше:

— Какъв е този кораб?

— Френски — отвърна той.

От предпазливост той не беше вдигнал флага си. Но след отговора му не мина много време и из храстите се разнесе шумолене. От тях излезе човек, който държеше в десницата си здрава тояга. Беше бял.

— Приближете се и не се страхувайте — каза капитанът. — Аз съм приятел на всички миролюбиви хора. Не само че няма да ви сторя зло, но ще ви помогна. Впрочем, нали виждате, че съм сам. Моите двама гребци останаха в лодката.

Тогава непознатият се приближи. Имаше високо, широкоплещесто и мускулесто тяло, умно лице, по което се четеше дълбока скръб. Беше облечен само с тънки бели панталони и бяла блуза.

— Вашият кораб ни се стори подозрителен — каза той извинително, — затова се оттеглихме.

— Какво ви се видя подозрително по моя кораб? — попита Сюркуф.

— Хм, нищо определено. В тези географски ширини между десет кораба четири със сигурност са пиратски. А след опита, който сме събрали, е цяло изкуство да бъдеш доверчив.

— Чух, че тук е бил «Eagle».

— Аз бях от неговия екипаж и използвах случая да остана на сушата.

— Ах! — възкликна Сюркуф изненадано, — вие сте плавали заедно с Шутър?

— За съжаление! Той ме тормозеше и преживях много лоши неща, докато ми се удаде да избягам.

— Щом е така, я погледнете тогава моя кораб! Ето ви далекогледа ми.

Човекът взе далекогледа, но едва го беше насочил към брига и го свали, като извика учудено:

— «Le faucon»! Нима е възможно?! «Le faucon», капитан Робер Сюркуф.

— Разбира се. Аз съм Сюркуф.

— Вие, това сте вие! О, господи, тогава да бъде благословен часът, когато избягах от «Орел», защото сега вече знам, че този чудовищен Шутър ще си получи заслуженото!

— Доколкото зависи от мен, ще си го получи. Разкажете ми най-напред какво се случи тук!

— Разрешете ми преди това да осведомя останалите, та да не се безпокоят повече!

Той се отдалечи и скоро се върна с дванадесет души,, осем възрастни и четири деца, които поздравиха Сюркуф с голяма радост. Малката колония се състояла от двама семейни холандци, трима французи, един белгиец и един швед. При нападението бил убит шведът, защото се съпротивлявал.

— Струва ми се, че при вас е имало и един свещеник?

— Да, разбира се — беше отговорът. — Беше дошъл от Джок-джокарта, за да се заеме с явайците, които живеят тук наблизо из горите.

— Значи е бил мисионер?

— Да. Беше мисионер от ордена на Светия дух. Наричаше се отец Мартин.

— Ха! — извика Сюркуф, като скочи от камъка, на който беше седнал. — Отец Мартин от ордена на Светия дух? Невероятно! Познавам го. В никакъв случай не бива да го оставяме в ръцете на този човек! Разказвайте!

Избягалият моряк продължи:

— Корабът ни се намираше пред Пале банг, когато научихме, че «Сокол» кръстосвал край северното крайбрежие на Ява. Капитан Шутър се беше заклел да залови «Сокол» и затова вдигна котва веднага. Тръгнахме покрай брега, капитане, но без да можем да открием вашия кораб, затова пък съзряхме това малко поселище. Шутър го разгледа с далекогледа си и забеляза свещеника. Това му даде повод веднага да нападне поселището.

— Но как е възможно присъствието на някакъв свещеник да бъде единственият и достатъчен повод за такива трагични събития! — извика Сюркуф.

— Не знам, но е факт, че при вида на всеки свещеник Шутър изпада в ярост. Хората разказват, че самият той е бил по-рано член на някакъв орден. Отлъчили го заради тежки прегрешения и, изглежда, с това е свързана и голямата му омраза към свещениците, която е придобила вече у него маниакален характер. Той е най-безбожният човек, когото съм виждал, голям пияница, богохулник, варварин спрямо подчинените си. Аз съм немец, казвам се Холмерс и се числях към един от онези нещастни полкове, които немските князе изпратиха на помощ на англичаните, за да изкоренят в Америка всяка мисъл за свобода и справедливост. Трябваше да изоставя годеница и родители и дезертирах, както направиха мнозина, които не искаха да се бият за англичаните, чиято единствена политика е тази, да се насмучат до насита от благосъстоянието на другите народи, също като пиявиците. Това беше и моето нещастие. Вече не можех да се върна в отечеството си. Годеницата ми се ожени за друг, родителите ми умряха, а наследството ми беше конфискувано. Станах моряк. Оттогава обиколих всички морета, докато се установих в Кап. Но ето че преди пет години там дойдоха англичаните и го завладяха. Потеглих заедно с други хора нагоре по крайбрежието и създадохме поселище. Преди два месеца при нас хвърли котва капитан Шутър. Помислихме го за търговски кораб и се качихме на борда му, за да преговаряме за цената на месото, което искаше да купи от нас. Не можахме да постигнем съгласие и като наказание за това, че не съм се преклонил пред волята му, той ме задържа на борда като моряк. При него прекарах най-ужасното време от живота си и постоянно търсех начин да избягам. Едва завчера това ми се удаде. Той свали тридесет души на сушата, за да нападнат поселището, да пленят свещеника и да подпалят къщите, след като ги ограбят. Тези хора тук избягаха, останаха само шведът и свещеникът. Първият беше застрелян, а вторият, който се опита да преговаря, беше вързан и отвлечен на кораба. Успях да избягам към гората от железни дървета и тези хора с готовност ме приеха при себе си, въпреки че идвах от пиратския кораб.

— Какви планове имате относно бъдещето си?

— Ще се опитам да се добера до малкото си имение в Кап. Но преди това ви моля да ме вземете на борда си. Искам да съм с вас, когато си разчиствате сметките с Шутър.

— С удоволствие ще изпълня това ваше желание. Какъв кораб е този «Орел»?

— Военен кораб, въоръжен с тридесет оръдия, но взима само тринадесет мили на час. Ако не губите време, капитане, ще го откриете в протока Манкгасар. Той има навик да предава пленниците си на дивите дайаки, които живеят в планините Сакуру на Борнео. Срещу пленниците те му дават златоносен пясък. При тези случаи той хвърля котва пред един остров на Сангку-Бай. Дайаките плащат много скъпо за бели пленници, за да ги погребват живи при по-знатните си покойници или да ги принасят в жертва на божествата си.

Това съобщение накара Сюркуф да побърза. Той разтовари веднага различни семена, сечива и други предмети, които подари на заселниците, за да им помогне да възстановят разрушеното си селище. След това обаче отплава веднага, за да може да достигне северната част от Сундското море, преди да е настъпила нощта. Там щеше да кръстосва, за да препречи на «Eagle» южния изход от Манкгасарския проток. Това му се удаде напълно и тъй като през нощта не забеляза никакъв кораб, той насочи призори кораба си между Борнео и островите Балабалаган в северна посока. По обед премина покрай Коти Лама и продължи при благоприятен вятър все така на север, без да срещне нито един кораб. Така той беше сигурен, че «Орел» е все още пред него, понеже Шутър щеше да търси «Сокол» по бреговете на Ява и следователно нямаше да се движи нагоре по потока Манкгасар към Сулуското море, а в обратна посока към Сундското море.

Слънцето бе слязло вече до хоризонта, когато «Сокол» достигна южния край на Сангку-Бай. Сега трябваше да бъдат предпазливи. Сюркуф се изкачи горе на мачтата, за да огледа залива с далекогледа. На север забеляза малък остров, а в едно заливче на западния му бряг стърчаха мачтите на някакъв кораб, чиито платна бяха спуснати. Това беше признак, че през нощта той няма да напусне това място. За да не го забележат, Сюркуф веднага нареди да завият и да хвърлят котва зад прикриващия ги нос от сушата.

Останаха там, докато се стъмни. После отново вдигнаха котва и «Сокол» се отправи на североизток, за да достигне наблюдаваната страна на острова. Нощта беше толкова тъмна, че напред едва се виждаше на една корабна дължина. По палубата нямаше никаква светлинка. Трябваше да бъдат извънредно предпазливи и когато

Сюркуф предположи, че е достигнал ширината на острова, нареди да обърнат право на запад. Продължи в тази посока, като остави само толкова платна, колкото бяха необходими за бавното придвижване на кораба. Когато пресметна, че вече е дошло времето за действие, той нареди да спуснат във водата баркаса [\[37\]](#), който трябваше да сондира пътя пред «Сокол» с увити в платнище гребла.

По този начин достигнаха източната страна на острова. Там баркасът откри малко заливче, където шхуната можеше да хвърли котва. Веднага щом това бе сторено, Сюркуф се качи в лодките с двадесет души, половината от екипажа си, за да заобиколи южната част на острова. Останалите трябваше да пазят кораба. Тъй като всички гребла бяха обвити добре с платно, не вдигаха никакъв шум, а самите моряци пазеха пълна тишина.

Капитанът плаваше в шалупата пред всички. Хората бяха въоръжени само с ножове и абордажни секири, защото Сюркуф имаше намерение да оставят лодките на едно по-голямо разстояние и после да доплават до «Орел»; та нали абордажната брадва е най-опасното оръжие в ръцете на всеки силен моряк. Не бяха плавали и десет минути, когато забелязаха светлината от корабния фенер на търсения платноход. Сюркуф направи знак да спрат и се спусна тихо от шалупата във водата.

Беше необходимо да се извърши внимателно разузнаване, защото все още не се знаеше дали това наистина е «Eagle». Ако беше той, трябваше да се разбере дали целият екипаж беше на борда му и как бяха разположени и сменявани моряците на вахта. Сюркуф беше отличен плувец. Той се движеше във водата, без да я развълнува повече, отколкото някоя риба. Като наближи кораба, той се гмурна под водата и се показва на повърхността едва до самата корабна стена. Започна да плува бавно и внимателно около него, докато се убеди, че това беше «Орел». Корабът беше хвърлил само една котва, и то нощна котва, закрепена на крановата греда, а въжето от скрипеца за вдигане на котвата се спускаше до водата.

Сюркуф подръпна въжето и забеляза, че то беше здраво закрепено горе и ще може да го издържи. Той започна да се издига на ръце, като внимава да не вдига шум при допира до корабната стена. Когато очите му достигнаха височината на борда, той видя, че на палубата има само двама души, а именно един пост на предната палуба и друг

на задната. Това му беше достатъчно и той се спусна надолу, за да се върне при лодките. Най-напред се насочи към баркаса, който бе командван от лейтенант Ервияр. Към неговите хора се числеше вече и Холмерс.

Състоя се кратко съвещание, на което се реши Сюркуф, немецът и лейтенантът да се качат най-напред сами на палубата, за да се промъкнат до постове и да ги обезвредят; щяха да ги вържат и да им запушат устата, като взеха решение да ги убият само в краен случай. Едва след това останалите моряци трябваше да ги последват, като използват въжето за вдигане на котвата, или пък да се изкачат по въжето, на което беше спусната другата котва. После трябваше да пленят капитана и офицерите, да превземат оръжейния склад и едва след тези мерки можеха вече да се надяват, че ще се справят лесно с останалия екипаж.

След като всеки разбра какво трябваше да прави, лодките се върнаха до острова, където бяха оставени под надзора на един-единствен моряк. Останалите, които бяха заедно с капитана точно двадесет души, нагазиха във водата и заплуваха един след друг към английския кораб. Успяха да го достигнат незабелязано. Една минута по-късно тримата се намираха на палубата при носа. Предният пост се беше облегал на фокмачтата с гръб към тях.

— Положението е добро — прошепна Сюркуф на немеца. — Промъкни се тихо до него и го стисни за гърлото. Не бива да издаде никакъв звук!

Холмерс запълзя към мачтата. Една бърза хватка на силните му ръце бе достатъчна и след няколко секунди в устата на поста бе тикната кърпа, а ръцете и краката му бяха вързани за мачтата. Морякът на задната палуба бе пленен също така изненадващо и Сюркуф даде знак на чакащите го във водата хора да се изкачат горе. Това бе извършено толкова предпазливо, че изкачващите се по въжето моряци предизвикаха само едно едва забележимо накланяне на носа на кораба. Щом се озоваха на палубата, всеки незабавно се отправи към определеното му място. Капитанът и лейтенантът накараха немеца да ги заведе до капитанската каюта. Вратата беше затворена отвътре с резе и Сюркуф почука тихо на нея.

— Кой е? — попита отвътре сънлив глас.

— Лейтенантът — отвърна Берт Ервияр на английски.

— Какво има?

— Пет, кептън, не говорете високо! На борда става някаква дяволска работа, трябва да разберем внимателно каква е. Станете и елате бързо!

— Ах! Идвам веднага!

Дочуха се припрените му движения и звънтене на оръжие. В същото време можеше да се види през една цепнатина, че той запали фенера в каютата.

— Внимавайте! — прошепна Сюркуф. — Не бива да стреля, иначе ще разбуди целия екипаж. Холмерс, веднага хващаш и двете му ръце, а ти, Ервийр, ще го сграбчиш за гърлото. Останалото е моя работа.

Сега резето беше махнато и вратата се отвори. В осветеното помещение Шутър можеше да бъде разгледан много добре. Беше препасал сабята си и във всяка ръка държеше по един пистолет. За щастие обаче спусъците на пистолетите не бяха още запънати. Преди очите му да могат да свикнат с царящата в коридорчето пред каютата тъмнина, той беше сграбчен за ръцете и гърлото. Пистолетите паднаха на земята, от гърлото му се изтръгна леко хъркане. Изблъскаха го в каютата, сложиха го в леглото му, завързаха го и му затъкнаха устата.

Абсолютно по същия начин беше пленен и лейтенантът в каютата на бакборда. Холмерс, който познаваше всяко кътче на кораба, им служеше като водач. След това сложиха ръка и на помещението с оръжия и муниции. Заредиха намерените пушки и слязоха през предния люк в общото помещение.

Тук гореше само една лампа, чиято светлина оскъдно осветяваше ниското задушно помещение с многобройни койки. Не успяха да минат по тясната скърцаща стълба с необходимата безшумност; хората от «Eagle» се размърдаха и един от тях изпсува ядосано. Той помисли отначало, че това са сменените от вахта моряци, но скоро скочи от койката си, защото видя, че беше събуден от голям брой непознати хора. Развика се и събуди останалите, но Сюркуф се намираше вече в помещението с пистолетите на капитана в ръце и заповяда с гръмовит глас:

— Никой да не мърда от мястото си! Аз съм капитан Сюркуф, а корабът ви се намира вече в ръцете ми. Който посмее да се съпротивява, ще бъде обесен на фокреята!

При споменаването на това име всички ръце, които се бяха вече вдигнали за съпротива, се отпуснаха. Никой от всяващия ужас екипаж на «Eagle» нямаше смелостта или присъствието на духа да предприеме нещо. Всичко им се струваше абсолютно невероятно и невъзможно, но въпреки това те виждаха пред себе си прочутия капитан на корсарите и неговите хора. Трябваше им известно време, за да проумеят това, още повече че корабът им не беше нападат директно, борд до борд; по мокрите дрехи на французите те успяха да разберат, че са се приближили с плуване. Сюркуф продължи:

— Трябва да се предадете безусловно и да се изкачите на палубата един по един. Напред, марш!

Той хвана за раменете най-близко стоящия до него и го блъсна към стъпалата. Човекът се подчини все още силно смаян; другите го последваха. Изкачваха се един подир друг с известни паузи -горе ги посрещаха и връзваха, без още да могат напълно да осъзнаят положението си. После ги свалиха в помещението за баласта, където остана да ги пази зорко един човек.

Сюркуф нареди да изнесат ракети от барутницата. Тяхната светлина и един оръдеен изстрел трябваше да уведомят «Сокол», че «Eagle» се намира в техни ръце. Сигналът беше забелязан и след половин час, през който Сюркуф претърси внимателно «Eagle», шхуната се приближи и хвърли котва до английския кораб. Бяха докарани и трите оставени лодки. Акцията срещу «Орел» беше приключила успешно.

Но трябваше да намерят и отвлечения мисионер, а никой от екипажа не им беше дал някакво сведение за него. Въпреки молбите и заплахите всички бяха запазили упорито мълчание. Започнаха да разпитват лейтенанта. Но и той мълчеше. Затова Сюркуф изпрати човек да доведе капитана, който все още лежеше вързан в каютата си. Посрещна го на палубата, където го наобиколиха всички моряци от «Сокол». Бяха запалили и окачили по мачтите няколко фенера и светлината им беше достатъчна, за да разгледат добре човека, който носеше такава ужасна слава. Той имаше висока, слаба, приведена фигура и лице, чийто израз можеше да предизвика всичко друго, само не и доверие. Кърпата от устата му беше извадена и краката му развързани. Ръцете му обаче останаха вързани. Той сякаш все още не бе осъзнал последиците на случилото се и изобщо не изглеждаше

съкрушен; очите му блестяха, а лицето му беше зачервено от гняв, когато влезе в кръга от хора и попита с груб глас:

— Какво става тук? Кой е този, който се осмелява да играе ролята на господар на моя кораб?

— На вашия кораб ли, мистър Шутър? — отвърна Сюркуф. — Мисля, че той е мой!

— Ама че нахалство! Кой сте вие?

— Аз съм Робер Сюркуф, поданик на Френската република, а корабът, чиито светлини виждате зад щойерборда, е «Сокол», с който искахте да се запознаете толкова много. Както виждате, аз ви спестявам усилията на по-продължително безуспешно търсене!

Когато капитанът чу името му, пребледня. Но това остана единственият признак на уплахата му и той отвърна гордо:

— Робер Сюркуф? Хм! Да, спомням си, че съм чувал някъде това име, но какво търсите на борда на «Eagle»?

— Търся капитан Шутър...

— Е добре, това съм аз. И после?

— Освен това търся един свещеник, когото сте отвлекли преди няколко дни от Ява. Имайте добрината да ми съобщите къде се намира сега!

— Няма да имам тази добрина, господине! Имам навик...

— Ха! — прекъсна го Сюркуф грубо. — Съвсем безразлично ми е какъв навик имате. Сега важи само онова, което харесва на мен!

Моля ви да не считате Робер Сюркуф за човек, с когото могат да се разиграват комедии. Предполагам, че не ви липсва дотолкова разум, та да не можете да схванете сегашното си положение. Ще ми кажете ли къде се намира мисионерът, или не?

— Капитан Шутър не отговаря на някакъв си Сюркуф!

— Добре, вие сте мой пленник. Тъй като отказвате да си отворите устата, ще трябва да ви принудим. Лейтенант Ервийр, вземи края на въжето! Този човек ще получи тридесет удара по гол гръб!

При тази заповед Шутър направи бързо крачка напред.

— Какво казахте? — извика той разтреперан от гняв. — Искате да ме биете! Мене, един офицер! Капитана на «Eagle», пред когото всеки враг трепери!

Сюркуф вдигна рамене и отвърна:

— Надявам се, че не причислявате мен и моите храбри момчета към хората, които треперят пред вас. Да, ще наредя да ви отворят устата с хубави удари!

Шутър отвърна най-напред с дрезгав вик, а после изкрещя:

— Човече, няма да посмееш! Все още има някакво международно право. Аз не съм пират, а privateer, който притежава валидни пълномощия. И ако не ги уважите, то капитан Шутър е човек, който ще ви научи на уважение и ще потърси удовлетворение. Треперете от отмъщението ми! Пленихте кораба ми, добре, не възразявам, макар че моите сънливци ще си платят много скъпо за това, но нали ще трябва да ме предадете в най-близкото пристанище, а после, да, после ще ви покажа какво означава да се заплашва човек като мен с бой с въже!

— Виждам, че гневът е оказал твърде неблагоприятно влияние на добрите ви маниери — отвърна Сюркуф. — Собствено не е необходимо тук да обяснявам на когото и да било подбудите за моите заповеди и действия, но като се съобразявам с вашите болни мисловни способности, ще благоволя да ви дам някакво обяснение. Да, международното право съществува, но именно това международно право забранява на един корсар, снабден с пълномощно писмо, да бъде пират. Но то повелява на всеки честен капитан да се отнася към всеки пират като към пират, тоест като към морски разбойник. Абсолютно безразлично ми е дали имате пълномощни писма. Разполагам с доказателства, че нападате беззащитни заселници и убивате мирни моряци, въпреки че ви се предават без никаква съпротива. Знам, че дори водите война, безмилостна война срещу свещеници, които нямат никакво друго оръжие, освен словото, което учи на любов и съветва хората. Не мога да уважа вашите пълномощия, защото сте морски разбойник, а не privateer. Ще трябва да откажа да ви дам и удовлетворение, защото сте човек, който стои извън законите на честта. Не се страхувам от отмъщението ви. И накрая искам да отбележа, че не се виждам задължен да ви предам в най-близкото пристанище. По-скоро имам правото да окача на мачтата всеки пират, без да се церемоня много. И без това говорих вече дълго с вас. Накратко съдбата ви е следната: ако отговорите на въпроса ми, ще бъда склонен да ви предам като пленен пират на губернатора на най-близкото френско владение, което се намира на пътя ми. Но ако продължите да мълчите, ще наредя най-напред да ви бичуват, след това

да ви прекарат под кила [38] и най-после, ако и това не даде резултат, ще ви обесят на реята.

— Опитайте се! — извика Шутър, обезумял от гняв. — Скъпо ще ви струва!

— Лейтенант Ервияр, започвай! — заповяда Сюркуф. По знак на лейтенанта Шутър бе сграбчен от шест яки ръце и повлечен към предната палуба. .

— Бога ми, той ще се осмели да го стори! — чуха го да вика. -Отведете ме обратно, ще говоря!

Върнаха го обратно и като скърцаше със зъби, той призна, че сутринта на същия ден бил предал свещеника на дайаките от Сакуру.

— А какво получихте? А-попита Сюркуф.

— Торбичка със златен прах, която ще намерите в желязната ми касетка — гласеше отговорът.

— Къде живеят тези дайаки?

— На един час път от устието на рекичката, като се върви нагоре по течението.

— Добре! Ще ви кажа още само това, че ще ви предам, в случай че успея да получа пленника невредим. Ако са му сторили и най-малкото зло, ще ви обесим тук на място. Следователно във ваш интерес е, ако последвате подканата ми, да ми посочите един от вашите хора, подходящ да отиде като пратеник при дайаките. Ще вземе и торбичката със златото, но с него ще тръгнат и двама души, които са свикнали да общуват с тези туземци. Кого да изпратим?

— Помощник кормчията Харкрофт.

— Това ни стига. А сега ще ви представя един храбър мъж, който е изпитал на собствения си гръб вашето пиратство. На него трябва да благодарим, че така бързо и успешно ви открихме.

Той направи знак, хората се отдръпнаха настрани и се откри фигурата на немеца.

— Холмерс! Подлецо! — извика пленникът и вдигна юмруци, за да се нахвърли върху него, въпреки че ръцете му бяха вързани. Но веднага го хванаха и по заповед на капитана го отведоха на «Сокол»...

Щом се зазори, една лодка се отдели от кораба, за да откара тримата пратеници на сушата. Харкрофт беше признал, че той беше преговарял с вожд на дайаките, Карима, а другите двама мъже, които

тръгваха с него, разбираха достатъчно малайски, за да могат да се справят със задачата си.

Бяха се уговорили Сюркуф да чака до обед и ако дотогава не се върнат, да им се притече на помощ. Немецът Холмерс каза, че бил слизал на това място при предишния престой на Шутър и познавал достатъчно околността, за да може да служи като водач. По неговите данни и сведения капитанът можа да нахвърли една скица на местността. Въпреки че бяха заедно отскоро, той вече беше успял да обикне този човек. Меланхолията на немца беше последствие от неговия копнеж по отечеството, което обичаше от все сърце и където не можеше да се върне, защото беше дезертьор.

Уговореният срок изтече, без тримата пратеници да се завърнат, и така Сюркуф се видя принуден да се приготви за военна експедиция на сушата. Той предаде командването на двата кораба на лейтенанта и сам застана начело на двадесетте души, които бяха избрани да слязат на брега. Въоръжиха се добре и въпреки голямата горещина бяха принудени да навлекат по три чифта дрехи, за да затруднят проникването на отровните стрели на дайаките. Корабите се отдалечиха от острова и хвърлиха котва близо до брега, където трябваше да слязат, за да могат в случай на нужда да обстрелват крайбрежната ивица. После лодките потеглиха, за да спрат в залива, който се образуваше от устието на малката, вливаща се в морето река.

На брега имаше тясна пясъчна ивица без никаква растителност. След нея обаче започваше гъста девствена гора, в която виещите се растения утежняваха придвижването извънредно много. Ето че вниманието им бе привлечено веднага от едно дърво, високо почти четиридесет метра с обиколка на ствола от около седем метра. Бялата му кора беше напукана, а плодовете му имаха големината на слива. Това беше страшният анчар, чийто млечен сок предизвиква болезнени отоци само чрез изпаренията си. Този млечен сок е прословутата отрова похонупас, за която се съчиняват толкова ужасни неща. Разправя се, че само в «Долината на смъртта» на Ява имало цяла гора от дървета анчар и на много мили наоколо въздухът бил така отровен, че не виреели нито дървета, нито храсти, нито трева, а всяко живо същество, попаднало по-наблизо, било осъдено на гибел. Но това не е вярно. Анчарът се намира и в горите на Индийския архипелаг и човек

трябва да се пази само от допира с отровата му, както и от продължителното влияние на изпаренията му.

По този великан нагоре пълзеше увивно растение, дебело колкото човешка ръка, което на значителна височина оставаше абсолютно гладко, но после се покриваше с елипсовидни листа и зеленикаво бели цветове, които изпускаха аромат, подобен на жасмина. Това беше явайски *strychnos tieute*, от кората на чиито корени се вади отровен сок, известен под името упас-четек или упас-радша. И при най-малкото нараняване той довежда до силни гърчове и до болезнена смърт.

Наблизо растеше масово индийски галгант *alpinia galanga*, висок около два метра, с меки мъхнати листа, дълги по един лакът; цветовете му образуваха червеникаво бели кичури. Наоколо се виждаха див касамумар-ингвер и храстоподобното растение *capsicum*.

От тези пет растения, както и от някои други, жителите на Индийския архипелаг приготвят прословутата си отрова за стрели. Тя се прави по следния начин: взима се известно количество сок от анчар, една десета част от това количество сок от галгант, също толкова сок от касамумар-ингвер и змийски корени, сокът от една глава лук, фино стрит чер пипер и всичко това се смесва. После се прибавя сок от кората на корените на явайския *strychnos tieute* и семена от *capsicum*, което предизвиква силно кипване. Щом престане отделянето на мехурчетата, сместа се филтрира и отровата е готова. Ако се погълне, тя предизвиква по правило най-много силно повръщане, но ако попадне в досег с кръвта, има бързо смъртоносно въздействие.

Гъстата гора се обитаваше и от едри животни; моряците разбраха това от широката следа на носорог, която водеше нагоре покрай рекичката и се срещаше с многобройни подобни дири. Водачът Холмерс тръгна по тези следи. Опасното положение изискваше да има авангард, ето защо Сюркуф изпрати напред пет човека, които трябваше да оглеждат пътя и околността.

Бяха се придвижвали близо половин час, когато предният отряд им направи знак, че е забелязал нещо особено. Останалите ги догониха бързо. Озоваха се на едно място, където съвсем близо до брега на рекичката се срещаша няколко пътечки, образувани от носорози, като по този начин се беше разкрило сравнително свободно място. Отдясно то се ограничаваше от реката, отляво — от гъстата девствена гора, а напред беше препречено от... многобройни редици въоръжени дайаки,

които бяха заели и другия бряг на рекичката. Те размахаха копията и тръбите, с които издухваха стрелите си, като нададоха силни крясъци.

— Ето — обади се боцманът, който беше въоръжен с карабина и огромен кривак, — ето че са ни препречили фарватера [\[39\]](#). Мисля, че трябва да опънем платна и да ги прегазим, капитане!

— Не — отвърна Сюркуф. — Все още не знаем дали са настроени приятелски, или враждебно.

Той остави повечето от хората си назад и закрачи напред с Холмерс и още трима моряци, докато се озова на около тридесет, четиридесет метра от малайците. Можеше да се чувства сигурен, защото неговите хора, останали зад гърба му, можеха много лесно да достигнат дайаките с куршумите си. Когато туземците забелязаха какво прави той и от техните редици се отделиха петима. Един от тях вдигна копието си и извика:

— Ада туан-ку?

Тези думи означават: «Кой си ти, господарю мой?» Те изразяваха учтивост и затова можеше да се предположи, че дайаките не таяха неприятелски намерения. Сюркуф беше вече понаучил малайски дотолкова, че можеше да отговори:

— Аз съм предводителят на тези хора. Какво ви води насам?

— Искаме да те посрещнем — гласеше отговорът.

— А откъде знаехте, че ще дойдем?

— Казаха ни тримата мъже, които си изпратил при нас.

— Къде са те?

— Останаха само двама и те са наши пленници.

— Защо?

— Убиха един от нашите. Дойдоха при нас, за да си искат обратно техния пенгадшар [\[40\]](#). Аз съм вождът; искаха да ми върнат златото, но аз поисках една пушка с олово и барут. Те се съгласиха и когато видяха пенгадшара, го взеха със себе си, за да избягат. Ние им преградихме пътя. Тогава един от тях взе ножа си и прободя сина на моя брат. Брат ми не беше там, затова аз грабнах копието си и го забих в ръката на този човек. Той умря, защото това копие е потопено в табу-упас. После вързахме другите двама. Сега те лежат в колибата ми и ти можеш да ги видиш.

Думите на този човек звучаха така, като че ли казваше самата истина. Пратениците бяха действували необмислено и бяха

раздразнили малайците.

— А какво ще поискате сега за този пенгадшар? — попита Сюркуф.

— Това, което вече казах, защото аз не говоря с два езика. Но ще трябва да ни платиш и за убийтия.

— Вече е платено за него, понеже убиецът му е мъртъв. Но все пак ти разрешавам да поискаш нещо.

— Това ще направи баща му, който седи при трупа в колибата. Ще трябва да дойдеш с нас.

— Обещавах ли ни, че ще бъдем в пълна сигурност?

— Да, ще бъдете мои гости.

Отведоха ги още по-нагоре по реката, докато стигнаха до една долина. Там под дърветата се намираха мизерните жилища на дайаките. В най-голямото от тях, което принадлежеше на вожда, трябваше да се състои съвещанието. На него присъствуваха само най-изтъкнатите хора. Появи се и братът на вожда. Беше се окичил с най-различни траурни знаци и по време на цялото съвещание не пророни дума. Най-напред Сюркуф пожела да види свещеника и двамата пратеници. Желанието му беше изпълнено.

Щом доведоха свещеника, Сюркуф веднага позна в негово лице отец Мартин. Той застана на входа в радостно учудване, че вижда толкова много европейци. Преди това не му бяха разрешили да говори с пратениците и сега не знаеше нищо за благоприятния обрат на съдбата си. Когато погледът му попадна на капитана, той напразно се помъчи да си спомни къде беше виждал този човек.

— Казвам се Сюркуф — започна капитанът.

— Робер Сюркуф! Капитан Сюркуф! Сега те познах въпреки голямата брада и тъмния цвят на кожата. Ела да те прегърна, мой храбри благодетелю!

Съдържанието на краткия им разговор беше следното: отец Мартин успял да избяга в Италия, а после напуснал Европа, за да съдействува при покръстването на езичниците. Той разказа по своя простичък начин за многобройните беди, които беше преживял. Най-лошото от всичко било обаче времето, прекарано на борда на «Eagle», където се подигравали с него и с вярата му по най-злобен начин. Накрая дори го продали, за да бъде принесен в жертва при някое

погребение. Сюркуф, разбира се, му обеща, че ще бъде освободен и му разказа за пленяването на Шутър.

Когато доведоха пратениците, стана ясно, че те бяха двамата моряци от «Сокол». Умрелият от отровата упас беше английският помощник-кормчия, който, както разправяха неговите придружители, бил действувал толкова дръзко и непредпазливо само за да спечели благоволенieto на Сюркуф.

Започнаха преговорите с дайаките. Вождът Карима, изглежда, не беше привърженик на многото приказки, затова не изгубиха излишно време за постигане на съгласие. Неговото ясно и кратко въведение гласеше:

— Искаме да побеждаваме нашите неприятели и затова се нуждаем от оръжия като вашите. Ще ти кажа какво трябва да ни дадеш: една пушка, барут и олово за убития; една пушка, барут и олово за пенгадшара, ако не иска да остане при нас. Ако остане при нас, тогава ще ни учи на онова, което не знаем. Дайаките горе в планините и във вътрешността на острова не могат да мислят. Ние обаче разбираме, че вие сте много по-мъдри от нас. Искаме да се учим от вас и да сключим с вас съюз. Ако постъпиш така, както ти казвам, ще ти покажа златен пясък и хубави камъчета, които намираме в планините, а ти ще ми кажеш колко пушки, олово, барут, секири и ножове можеш да ни дадеш за тях. Много ни харесват също кърпите и дрехите. После ще се разделим в мир и винаги ще се радваме, когато дойдеш пак при нас или ни изпратиш някой пратеник.

Сюркуф беше доста учуден на това както миролюбиво, така и обещаващо печалба предложение.

— Това не е случайност, това е работа на провидението! — каза свещеникът. — Бог направлява стъпките на този вожд по правия път, а на мен посочва едно място за благословена дейност. Капитан Сюркуф, аз оставам тук! Ще имаш ли грижата за това, да не прекъсна съвсем връзките си с останалия свят?

— С готовност, обещавам ти — увери го Сюркуф, след като се обърна към Карима: — Ти говори умно и мъдро, като човек, който ще стане вожд на много хора. Страната, от която идвам аз, може да ти предложи всичко, от което имаш нужда: закрила срещу враговете ти, оръжия, дрехи и инструменти от всякакъв вид. Думите ти ме направиха твой приятел. Ще ти дам всичко, което поиска. Неколцина

от хората ми могат да отидат да го донесат. Ще ти дам една пушка, олово и барут за този пенгадшар, макар че той желае да остане тук при вас. Ако го приемеш като твой гост и го закриляш, тогава ще ти дам освен това още две пушки, три пистолета, три железни гърнета за готвене, една червена и една синя дреха за теб, едно огледало, което е три пъти по-голямо от главата ти, и най-различни други неща. Ще ми покажеш ли сега златния пясък и камъчетата?

Карима направи знак и скоро трима мъже донесоха златото и скъпоценните камъни в торбички. Златото беше чисто и тежеше може би двадесет пфунда ^[41], а камъните се оказаха истински диаманти, някои от които имаха големината на едро грахово зърно.

— Какво искаш в замяна на това? — попита Сюркуф.

— Господарю, кажи ти сам!

— Добре! За това ще ти дам едно... слушай!... давам ти едно оръдие!

Тази вълшебна дума оказа учудващо въздействие над околните. Кафявите лица на малайците засияха от блаженство, а вождът им извика:

— Господарю, нима е възможно, едно оръдие?

— Нали ти казах вече! Едно оръдие със сто големи гюлета и барут за сто изстрела.

— О-о, тогава ти си най-добрият ни приятел, защото сега ще можем да съкрुшим всичките си врагове.

— Значи се разбрахме. Пригответе се да ме придружите до кораба. Там ще получите всичко, което ви обещах!

За кратко време потегли дълго шествие и скоро трябваше да бъдат спуснати лодките от кораба във водата, за да откарат на борда моряците и дайаките. Там туземците получиха едно малко оръдие заедно с мунициите и всички обещани предмети.

Сюркуф остана три дни в залива Сакуру, след което се сбогува сърдечно с малайците и свещеника, когото беше снабдил богато с всичко необходимо. На това място той оставяше истински приятели и по този начин разполагаше с пристанище, където можеше да се скрие в случай на нужда. По-късно той често хвърляше котва тук.

Капитан Шутър бе отведен на остров Мавриций, за да бъде изправен пред военен съд като пират. Повече нищо не се чу за него и е много вероятно твърде скоро да е намерил своя заслужен край.

Пета глава

В Париж

Френската революция бе завършила своя кръговрат.

От консулството бе възникнала империята и възвеличалият се дребен корсиканец се беше обградил с блестяща придворна свита от висши офицери и висши сановници. Цяла Европа се покоряваше на гласа му и само гордият Албион презрително отказваше да се включи в политическия концерт по неговите партитури. Така както се беше издигнала звездата му, така трябваше и да залезе, да изчезне, внезапно, от нищото в нищото — като метеор, на който не бе съдено да се завърне.

От години френските пристанища бяха блокирани от англичаните така енергично, че само много рядко се удаваше на някой френски кораб да излезе в открито море. Тази блокада, разбира се, напълно сковаваше търговията на Франция. Впрочем Франция бе принудена да отстъпи на Англия почти всичките си колонии, а с това бе понесла съвършено непоправими загуби. Тя би могла да се предпази от тези удари или би могла да отвърне на тях, но Наполеон не беше моряк и вече замисляше грандиозния, по-късно така печално завършил план, да нападне Англия в Индия през завладяната Русия. За тази цел той се нуждаеше от мощна междудържавна коалиция в сърцето на Европа и той съсредоточи цялото си внимание към нея, вместо да избере друг, по-кратък, по-сигурен път, който нямаше да погълне толкова средства.

Опитите му да стъпи на бреговете на Великобритания бяха завършвали винаги безуспешно. Липсваше боеспособен флот, липсваха и мъже, чиито имена можеха да бъдат споменати редом с имената на тогавашните британски адмирали. Построяването на нови кораби изискваше значителни суми, но щом те излезнеха в открито море, ставаха плячка на англичаните. И въпреки всичко Наполеон имаше възможността още през 1801 година да се обогати с едно откритие, чрез което би накарал Англия да трепери от страх. Робърт Фултън, прочутият американски изобретател, беше дошъл в Париж, за да докаже, че е възможно корабите да се движат посредством силата на парата. Заедно с тогавашния американски представител в Париж,

Ливингстън, той извърши различни опити, на които обаче не бе обърнато внимание. По тази причина той отиде в Англия, но и там не намери привърженици. Въпреки това не се отказа от идеята си и две години по-късно се завърна в Париж.

По Сена заплава неговият първи опитен параход, но и този път той не намери никаква подкрепа. Тогава се обърна лично към първия консул и му беше разрешена аудиенция. В една стая на двореца Тюйлери застанаха един срещу друг геният на парната машина и героят на военните битки.

— Силата на парата — каза Фултън след продължителна дискусия над изобретението му — ще допринесе на корабоплаването неимоверно голяма полза и ще го тласне напред по неподозиран начин. Големите разстояния ще изчезнат, трудностите ще се опростят, ще намалеят опасностите и нещастните случаи. Маневреността на всеки кораб ще се удесетори, щом като вече няма да зависи от вятъра и от платната. Онзи владетел, който пръв построи военни кораби с пара, ще превъзхожда всеки флот в света.

Консулт го слушаше мълчаливо, усмихнат саркастично. После той хвана Фултън за ръката и го притегли към прозореца. Като посочи надолу към преминаващото човешко множество, той попита с подигравателен глас:

— Виждате ли новото изобретение, което мнозина от хората носят между устните си?

— Виждам го — отвърна Фултън. — Това е пурата, която и хората във Франция са започнали да пушат.

— Е, добре! Всички тези пушачи са живи парни машини. Само изпускат пара и нищо повече!

— Осмелявам се да отбележа, че не бива да се смесва пушекът с парата. Онова, което се образува при пушенето на пура, не е пара.

При тази забележка веждите на първия консул се свиха гневно. Не беше свикнал да бъде поправян от обикновени изобретатели. Затова и гласът му прозвуча по-грубо, отколкото досега:

— Пара или пушек, е все едно! Как може пушекът да има сила да придвижи цял кораб? *C'est drole* — смешно е!

Фултън не се осмели да го поправи отново, но отвърна с най-учтив и внимателен тон:

— Все пак повтарям и твърдя настойчиво, че онзи владетел, който притежава първите параходи, за кратко време ще стане господар на всички морета. Разноските за няколко опита са смешно малки пред тази перспектива. Ще припомня омразата на Англия към Франция. Ако владетелят на френската нация би имал флот от параходи, той би могъл да налага законите си в Лондон на англичаните.

Наполеон се отдръпна от прозореца, до който двамата бяха останали прави, и каза студено:

— Mon ami [\[42\]](#), не съм свикнал да доверявам успехите си на парата. Напълно съм осведомен относно проекта ви и се виждам принуден да го отхвърля.

Едно гордо движение на ръката му за сбогом показва на Фултън, че аудиенцията е приключила.

Фултън си тръгна. Една голяма надежда го беше изоставила. Но консулт дори и не подозираше, че донякъде, като император в изгнание, щеше да си спомня за този час със съжаление.

Но след малко повече от година на него му беше напомнено за този час. Бонапарт, станал междуременно император, беше събрал близо до Булон и Утрехт значителни военни сили, за да стъпи на английския бряг. Вследствие на това англичаните бяха засилили надзора си над френските пристанища по такъв начин, че нито един френски кораб не беше успял да се измъкне. Освен това английските кораби кръстосваха пред бреговете на Франция, спираха всеки срещнат кораб и го претърсваха; ако корабът беше френски или носеше стоки за Франция, те го пленяваха веднага. Това безизходно положение създаваше страшно много работа на министъра на морската армия. Почти ежедневно той разговаряше с императора и тези разговори завършваха обикновено с взаимно изнервяне.

По време на едно от тези бурни събеседвания, тъкмо когато пак ставаше въпрос за безкомпромисната блокада на всички пристанища, министърът каза:

— В това бедствено положение се радваме толкова повече да чуем, че все пак още има мъже, които могат да се мерят по смелост и сръчност с тези британски морски вълци.

Императорът го погледна въпросително:

— Какво има — попита той, — да не би Хюг да е направил нещо? Адмирал Хюг беше именно един от малкото френски моряци, които

понякога провеждаха успешни операции.

— Не — отвърна министърът. — Става въпрос за нещо друго; прилича почти на малък морски роман.

— Говорете, колкото и малко да се интересувам от романи!

— Една фрегата от английската ескадра на комодора ^[43] Денси хвърлила котва край Бел-Ил срещу Льо Пале, за да сплаши малките селища на острова. Докато екипажът се намирал на сушата, пристигнал малък бриг с издути платна, вдигнал английския флаг, доближил борда си до борда на фрегатата, пленил я, вдигнал френски флаг и отплавал. На следващото утро същата тази фрегата се приближава най-спокойно към английската ескадра, блокирала пристанището на Брест. Бригът я следвал със свален флаг, като че ли бил пленен от нея. Тя издигнала гордо английското знаме и тъй като всеки капитан познавал фрегатата, всички си помислили, че комодорът Денси я е изпратил с някакво специално поръчение до командира на ескадрата пред Брест и че по пътя тя е пленила френския кораб. Фрегатата поздравила и всички кораби от ескадрата ѝ отвърнали. Отправила се към адмиралския кораб и си дала вид, като че ли ще легне в дрейф, обаче внезапно свалила английския флаг и нагоре полетяло френското знаме. Бригът последвал примера ѝ. Двата кораба изпратили снарядите на всичките си оръдия от бордовете, обърнати към огромното туловище на английския адмиралски кораб, който бил линеен кораб със сто и двадесет оръдия, после опънали моментално всички платна и се измъкнали щастливо под закрилата на батареите от Льо Гуле ^[44]. Англичаните, които, естествено, се приготвили светкавично за преследване, били принудени да се върнат поради огъня на батареите.

Очите на императора заблестяха.

— Това е такова геройство, в което трудно може да се повярва — извика той.

— Сир ^[45], разказвам един факт!

— Вярно, че и аз самият бях свидетел на подобна геройска постъпка. Един съвсем млад моряк плени английски кораб и мина с него съвсем открито между флота и адмирал Худ. Този човек се казваше Робер Сюркуф и е същият, за чиито подвизи научаваме новини с всяка поща от Индия. Впрочем вашият герой трябва да познава доста добре бреговете на Бретан и пристанището на Брест.

— Така е, защото е роден в Бретан.

— И Робер Сюркуф е бретанец. Как се казва вашият човек?

Необходимо е да запомним това име, защото собственикът му може да ни потърбява.

— Ваше Величество, споменахте вече два пъти името му.

— Ах! Сюркуф ли е? Наистина ли е Сюркуф?

— Самият той, сир!

— Тогава вярвам в пленяването на фрегата. Това е такъв майсторски номер, който не може да бъде повторен от друг. Трябва да опитаме да задържим този човек, да му дадем на първо време един линеен кораб, а после ескадра. Запомнете добре, това е моята воля!

— Благодаря на Ваше Величество от негово име. Той ни носи не само пленената фрегата, а също и доклади, писма и пари от Ил дьо Франс ^[46] и Ил Бурбон. Губернаторът на Ил дьо Франс ми съобщава, че през последните три месеца е получил от Сюркуф единадесет кораба, които този наш смел съотечественик е отнел от англичаните. Франция благодари на Сюркуф не само за това изключително ощетяване на врага, но и за големите парични суми, получени от продажбата на плячката заедно с товарите. Убеден съм, че този млад бретанец може да стане страшилище за англичаните, ако му се разреши да заеме подходящо място. А при това е толкова скромен и непретенциозен, както рядко съм виждал човек с неговите заслуги.

— Как, вие го познавате? — попита императорът бързо.

— Извинете, сир! Забравих да кажа, че той ме помоли вчера за аудиенция, която му е разрешена за днес.

— Значи се намира в Париж?

— Той е тук, за да заведе процес срещу губернатора на Ил дьо Франс, който отказва да му изпрати цялата полагаема се част от няколко заловени Кораба.

— Колко е голяма тази сума?

— Към милион и половина франка. Той вече спечели един подобен процес срещу губернатора, където законодателното тяло реши нещата в полза на Сюркуф. Тогава ставаше дума точно за 700 000 франка.

— Но един такъв корсар печели страшно много пари!

— Само корсар с предприемчивостта и разума на Сюркуф. Но нека Ваше Величество благоволи да помисли за сумите, които са му

необходими да поддържа кораба си винаги в добро състояние.

Впрочем всички знаят добре, че Сюркуф не задържа нито един франк за себе си; той е и баща, и приятел, и ковчезник на нашите поселища в Индия, които за съжаление така често са предоставени само на неговата закрила и щедрост.

— Ще спечели ли процеса?

— Не се съмнявам нито за миг.

— Мога и сам да уредя тази работа, за да не пострада справедливостта от някое *decision arbitraire* ^[47]. Възможно ли е да се видя с този Сюркуф, но сякаш случайно?

Аз трябва да разговарям с него. Ще определи ли Ваше Величество кога да се проведе този разговор при мен?

— В единадесет часа преди обед. Ще имате грижата да бъдете точен. А каква е неговата част от фрегатата?

— Вече са започнали да оценяват кораба.

— Може да не се занимават с това. Сам ще възнаградя Сюркуф!...

В предградието Поасониер имаше една странноприемница. Не беше някои луксозен хотел, но все пак там можеше да се отседне твърде удобно, а собственикът ѝ имаше обичай да приема само почтени хора, нещо, което беше известно на всичките му посетители. Това беше добрият чичо Кардитон, който разказваше с удоволствие и твърде обширно на всеки свой гост, че по-рано е притежавал кръчма в Тулон, но с помощта на прочутия капитан Сюркуф се позамогнал дотолкова, та успял да се премести в Париж и да купи тази хубава странноприемница.

От предния ден чичо Кардитон се намираше в много повишено настроение и имаше необичайно много работа: Робер Сюркуф бе дошъл да живее при него, и то не сам, а със своя лейтенант Ервияр, с боцмана Холмерс и неколцина моряци от «Сокол». Разбира се, тези скъпи гости трябваше да бъдат обслужени по най-добрия и грижлив начин и ето защо никак не беше чудно, че чичо Кардитон нямаше особено много време за останалите клиенти. Все пак той намираше по някоя свободна минутка, колкото да разкаже на постоянните си посетители, че вчера, веднага след пристигането си капитан Сюркуф отишъл при министъра, а преди малко един лакей с богато украсена ливрея бил донесъл писмо;

Сюркуф. Досега при него не бил отсядал гост, който да си е имал работа с някой министър на императора, а можело да бъдат изброени много знатни хотели, чиито посетители никога не били разговаряли с министри.

Това писмо съдържаше нареждане за Сюркуф да се яви на следващия ден сутринта точно в единадесет часа при министъра на флота. Когато на следното утро той влезе в двореца на министъра, беше отведен направо в неговата работна стая. Високопоставеният служител го посрещна с изискана учтивост.

— Наредих да ви извикат — започна той — не за да разговаряме за вашите процеси, а за да ме осведомите по някои въпроси на мореплаването относно районите, които кръстосвате най-много. Сега тук има толкова малко хора, от които човек би могъл да получи тези необходими сведения, че не ми се искаше да пропусна присъствието ви в Париж, без да го използвам.

И ето че той започна да вади множество морски карти, над които разговорите се водеха все по-оживено. Сюркуф имаше възможността да изложи богатия си опит по един спокоен и непретенциозен начин, а министърът не криеше, че младият моряк го интересува все повече и повече.

В един момент вратата се отвори внезапно и лакеят съобщи за идването на императора, който влезе едновременно със съобщението.

— Ексцеленц [\[48\]](#) — каза той, — идвам лично, за да обсъдим една изключително важна... Ах! — прекъсна той мисълта си, — вие сте зает.

— Вече свършвам, а и изобщо съм на разположение на Ваше Величество по всяко време — гласеше отговорът.

Императорът наблюдаваше внимателно Сюркуф, за да види какво впечатление му прави внезапното появяване на владетеля на Франция. Ако беше мислил, че капитанът ще се смути, то се беше излъгал, защото Сюркуф не промени с нищо израза на лицето си, нито пък пребледня; тъмният загар от лицето си остана същият; той само отстъпи настрана с дълбок почтителен поклон, като отправи погледа си към министъра, защото очакваше да бъде освободен.

— Това е капитан Сюркуф, Ваше Величество — представи го министърът.

— Капитан ли? — попита Наполеон студено. А после добави с остър тон, като че ли имаше намерение да го смърти: — А кой ви е направил капитан?

Този тон и този въпрос, които биха смаяли някой друг, не смутиха ни най-малко Сюркуф. Той отговори спокойно, но с един поглед, който беше по-красноречив, отколкото това се допускаше от смиреното покорство:

— Не Франция, сир, а морският обичай; Франция не ми даде кораб, тогава аз си взех един. От този момент започнаха да ме наричат капитан. Може би онези хора, които с тази дума показаха уважението си към мен, да не знаят някоя друга, по-подходяща. Защото отмина времето, когато беше достатъчно да наречеш някого просто «гражданин».

Той беше парирал атаката на императора и му беше отвърнал едновременно с два удара. А че те бяха попаднали в целта, пролича от малката бръчка, която се появи над носа на Наполеон.

— Да не би да копнеете по онова време? — попита императорът с онази кротост и прямота, които му бяха присъщи, когато искаше да проникне до дъното на душата на някой човек.

Този въпрос беше опасен, но Сюркуф отвърна спокойно:

— Преди всичко копнея за щастието на отечеството си. В онова време Франция не беше щастлива, дано сега бъде иначе!

— А какво разбирате под щастието на един народ и по-точно какво разбирате под щастието на френската нация? — попита Наполеон надменно усмихнат.

— Нищо друго освен това, което разбирам под щастие на човечеството: духовно и материално благоденствие.

— Какво е необходимо за това?

— Мирнолюбиво управление и свободен път за честните произведения на ума и ръцете.

— А ако не е възможно това мирно управление?

— Тогава ще бъде постигнато насила чрез достойни средства, които трябва да се употребят умно и енергично! Няма мир без предварителна борба!

— Считате ли корсарството за едно от тези достойни средства? — попита императорът с усмивка.

— Не — прозвуча искреният отговор. — Ще дойде времето, когато ще осъдят това печално начинание и всички морски нации ще обединят усилията си за неговото отменяне. Аз самият съм корсар, но без да се чувствам осъждан от собствената си съвест, защото винаги и при всички мои постъпки съм се стремил да избягвам твърдостта и жестокостта, стремил съм се да извличам от делата си полза за добрите хора. Имам правото да се чувствавам свободен от всяка вина и несправедливост, защото аз съм човекът, който се гърчи под крака на неприятеля, червеят, който няма челюстите на лъва или лапите на мечката.

— Но все пак един много респектиращ червей — Наполеон не можа да съдържи тази забележка. — От време на време чуваме за вас. Защо не постъпите на служба във флота?

— Защото флотът не искаше и да знае за мене.

— Може би са си променили мнението. Ще трябва да попитате!

— Който веднъж ми покаже вратата си, не може да очаква, че аз ще бъда онзи, който ще помоли да влезе. Наистина ми дадох да разбера, че са доволни от скромните ми успехи. И други страни са ми правили от време на време предложения, но нямам повод и причина да променя възгледите си. Борил съм се за отечеството си, въпреки че то ме отблъсна; ще му остана верен завинаги, дори и в случай, че не ми предложи нищо по-различно от това досега.

— Мнимата неблагодарност на отечеството е била вече за мнозина импулс за велики дела. И вие също няма да се оплаквате.

Казват, че водите някакъв процес?

— Отказват да ми дадат спечелени от мене суми, които трябва да изразходвам в полза на хората, оставени да разчитат само на моята помощ.

— Убеден съм, че ще намерите справедливост. Виждам тук разгънати карти. Използва ли министърът вашия опит?

— Имах щастието и възможността да дам няколко кратки отговора.

— Но които бяха от голямо значение за мен — допълни министърът. — Капитан Сюркуф е човекът, към когото трябва да се обръщаме, когато искаме да бъдем осведомявани за нашите работи в Индия.

— И аз се интересувам много от тези работи -забеляза императорът. — Ще определя подходящ час за един такъв разговор. С движение на ръката си той даде знак, че Сюркуф може да си върви...

Какво беше удивлението на чичо Кардитон, когато след няколко дни пред вратата му спря карета и от нея слезе адютант на императора. Той го попита за капитан Сюркуф и като чу, че в момента не е в странноприемницата, заповяда на чичо Кардитон да му предаде, че Негово величество ще благоволи да го приеме на следващия ден по обед. Каретата беше вече отдавна изчезнала, но добрият чичо Кардитон продължаваше все още да стои пред вратата си с отворена уста. Каква чест за неговата странноприемница! Трябваше веднага да разкаже всичко на постоянните си посетители, въпреки че всъщност нямаше никакво време за това!

На другия ден Сюркуф се озова в Тюйлери няколко минути преди уречения час и точно в дванадесет часа бе отведен при императора. Наполеон го прие в същото помещение, където се беше състояла и нещастната аудиенция с Робърт Фултън. Корсиканецът хвърли проницателен поглед към стройната фигура на човека от Сен Мало ^[49], като отвърна на дълбокия му поклон с едва забележимо накланяне на главата си.

— Капитан Сюркуф — започна той, — заех се с вашата работа. Ще ви изплатят оспорваната сума веднага щом пожелаете.

Той замълча, като че ли очакваше да чуе поток от благодарствени думи. Морякът обаче каза просто:

— Сир, благодаря ви! Считах френските съдии за достатъчно справедливи, за да не се безпокоя с моите работи.

— Не ви разбирам — прекъсна го бързо императорът. — Вашият въпрос бе решен чрез мен по-бързо, но резултатът щеше да бъде съвършено същият и след съдийското решение. Същото се отнася и до отнетата от вас фрегата на англичаните, чиято стойност е определена междувременно. Вземете този портфейл! Той съдържа точната сума, която ви се полага.

Той посегна към портфейла, намиращ се на една малка масичка до него и му го подаде. Сюркуф го пое с благодарствен поклон и каза:

— Благодаря още веднъж, Ваше Величество! По този начин ми се спестява един по-продължителен бездеен престой в Париж и сега мога да се върна да изпълнявам дълга си.

— Искате да напуснете Франция?

— Да.

— Сега, когато всички пристанища са блокирани и никой кораб не може да излезе в открито море!

— Сир — Сюркуф се усмихна, — въпреки блокадата влязох в пристанището. Ще успея да изляза и в открито море.

— Eh, bien [\[50\]](#)! Мога ли да изпълня някое ваше желание?

— Имам дори две желания, които бих искал да изкажа пред Ваше Величество. Първото засяга моя храбър лейтенант Берт Ервиар. Въпреки младостта си, той е един от най-способните моряци, които познавам. Няма неприятелски кораб, който да не съм завладял, след като веднъж кракът ми е стъпил на палубата му. Ервиар е бил мой спътник във всичките ми победи. Флотът на Франция ще има голяма полза от него.

— Искате да ви напусне ли?

— Той дори не знае, че моля Ваше Величество за един кораб за него.

— Ще получи фрегата, която е отнел от англичаните заедно с вас! А втората ви молба?

— Тя засяга моя боцман. Той е немец и се е числял към онези дванадесет хиляди войници от Хесен, които е трябвало да пролеят кръвта си за Англия в Северна Америка. Но той не е искал да се бие срещу съюза на щатите в Северна Америка и избягал. Тъй като след дезертирането си не е имал възможност да се върне в родината, загубил любимата си годеница, едно не малко имущество и не можал да затвори очите на родителите си. Станал моряк, обиколил всички морета, бил тормозен от зловещия капитан Шутър и успя да избяга при мен, като ми помогна да заловя «Eagle». Оттогава той служи на Франция многократно, защото е винаги сред най-първите при всеки кораб, пленяван от мен. Той копнее да се завърне в родината си и ме помоли настойчиво да представя на Ваше Величество тъжбата му с надежда за най-височайше застъпничество.

— Капитане, аз не мога да се разпореждам в отечеството на този човек, но заради вас той ще получи разрешение да се завърне. Ще дам да се разбере моето желание там, където е необходимо. Но нека той самият изпрати писмена молба до властите в родината и аз съм убеден, че тя няма да бъде отхвърлена. Доволен ли сте?

— Изпитвам сърдечна благодарност за милостта на Ваше Величество!

— А нямате ли някакво желание за самия вас?

— Сир, дайте на моето отечество мира, от който се нуждае. Дайте му онова, което му е необходимо, за да бъде щастливо, и тогава най-съкровениите ми желания ще бъдат изпълнени!

— За вас самия не искате нищо, а за отечеството си изисквате може би повече, отколкото бих могъл да дам. Човек трябва да се стреми да се нагажда към съдбата. Всеки поотделно трябва да допринася за благото на отечеството според силите си. Изглежда, че вие сте направили достатъчно за него, ала има и едно друго поле за действие, където бихте могли да извършите още по-полезни неща. Нима то трябва да остане затворено за вас?

— Ваше Величество, този въпрос ме прави щастлив, но въпреки това трябва да отговоря с едно горчиво «да».

— Защо?

— Защото съм моряк, воин, но никога няма да мога да стана покорен слуга на бойното поле. Окайвам пълководеца, който води война само заради самата война. Войната е една тъжна необходимост. Но тя трябва да бъде водена, когато това се налага от някоя велика цел, и то да бъде водена така, че тази цел да бъде наистина постигната. Ако това не стане, аз като офицер бих поискал или приел оставката си.

— Ах, виждам, че не съм се излъгал във вас! Искате да ми дадете съвет, както по-рано в Тулон!

— Не съм призван да бъда съветник на един император. Тогава можех без колебание да говоря на гражданина полковник Бонапарт, но днес мога само да припомня причините, които ме въздържат да постъпя във флота и които ме принуждават да стана корсар.

— Сюркуф, вие можете да говорите, дори трябва да говорите! Ще приема вашата откровеност без гняв. Чули сте вече да разправят, че имам намерение да стъпя на английския бряг, нали?

— Научих, сир, че съсредоточавате войските си край Булон; но знам също така, че тези войски никога няма да навлязат в Англия.

— Ах, смело твърдение!

— Твърдението ми си има основателни причини. Къде са моряците на Франция, които ще успеят да ни отворят пътя към Англия, като прогонят англичаните от блокираните ни пристанища и потопят

флотите им на морското дъно? Къде са корабите, необходими за това? Потребни са дълги години, мирни години, за да зараснат раните, нанесени на морската мощ на Франция. Франция трябва да сключи мир с всички други народи, за да може да се подготви за големия удар, с който ще съкруши превъзходството на Англия. Франция има само един единствен враг и този враг е -Англия. О, сир, защо отблъснахте Робърт Фултън? Твърдя, без да съм пророк, че не след дълго парата ще движи огромни кораби по всички морета. Тогава ще съжалявате, че сам отхвърлихте случая да станете най-силният монарх!

— Ха, Фултън! Той е един мечтател и изглежда, че бляновете му са заразителни, щом са успели да ви завъртят главата.

— Ваше Величество ме подканихте да говоря и можете да бъдете сигурен, че не казвам нищо, в чиято истинност не съм абсолютно убеден. Не съм придворен лакей, а трезво мислещ моряк и ако наистина имам фантазия, то бих искал сега да я употребя само за да си представя, че говоря все още на гражданина полковник Бонапарт. Не ме подтиква никакъв егоистичен интерес, защото ще се върна в Индия, където стотици хора имат нужда от мен. Моят кораб е малкият «Сокол» и аз самият искам да остана малък. И в мен има нещо от сокола. Необходимо ми е да се движа свободно, полетът ми трябва да е зависим само от собствената ми воля. Аз съм лош поданик.

Императорът слушаше спокойно. Никакво потрепване по каменното му лице не издаваше мислите му при думите на Сюркуф. Сега обаче около устните му заигра лека усмивка и той каза почти като на шега:

— Сюркуф, вашата родина е суровата Бретан и вие сте неин истински син: суров, прям, храбър, набожен, верен и при това малко неучтив или дори безцеремонен. Но някога гражданинът полковник Бонапарт ви беше харесал и сега желае да си побъбри с вас половин час. Последвайте ме!

Той закрачи напред и капитанът влезе подир него в друга стая...

Беше изминал цял час и всяка минута чичо Кардитон се появяваше на вратата, за да може да посрещне капитана веднага. И колкото повече време минаваше, толкова повече сияеше от радост лицето му. Каква чест за странноприемницата му, че неговият гост можеше да отнема толкова много от ценното време на императора!

Най-сетне Сюркуф се завърна. Лицето му беше много сериозно, но той все пак кимна приятелски на чичо Кардитон и се отправи нагоре към стаите си. Ервияр и Холмерс го очакваха. Те дойдоха веднага, за да се осведомят за резултатите от аудиенцията.

— През цялото време ли беше при императора? — попита лейтенантът.

— Разбира се, господин капитан!

— Какво, как? Какъв капитан имаш предвид?

— Капитанът на фрегата, Берт Ервияр, за което го поздравявам сърдечно!

Ервияр не можа да разбере нищо, докато Сюркуф не му разказа подробно за неговото назначаване. Но впечатлението, което му направи това съобщение, беше по-различно, отколкото си го беше представял.

— И ти ли постъпваш във флота? — осведоми се лейтенантът.

— Не. Връщам се в Индия.

— Тогава и аз идвам с теб! Оставам при теб; нека си задържат фрегата!

— Ще видим, ще се оправим някак си. Впрочем императорът собственооръчно ми изплати парите за пленените кораби. Нека видим каква е сумата!

Наполеон ги беше възнаградил по императорски и когато Сюркуф каза, че и процесът му е вече решен в негова полза, радостта, в която взимаше участие и Холмерс, се удвои. Сюркуф му подаде ръка:

— Боцмане — каза той, — и твоята работа е наред. Ще ти разрешат да се завърнеш в родината си, тъй като императорът ще подкрепи молбата ти.

Немецът се разплака от радост; и останалите бяха трогнати. Сюркуф си призна:

— Днес у мен се бориха честолубието и верността към принципите. Императорът няма да навлезе в Англия. Струва ми се по-скоро, че приготовленията му са насочени към Австрия и Русия. Предложи ми да командувам ескадра в Средиземно море, но аз отказах, защото виждам в лицето на Англия единственият враг на Франция и няма да се бия срещу никоя друга държава.

— Тогава си го оставил ядосан, а? — попита Ервияр.

— Не, той е изцяло благосклонен към мен. Той е велик дух и голям гений, но звездата му ще залезе, защото преследва целта си по един напълно погрешен път.

На следващия ден чичо Кардитон отново беше изтръгнат от равнодушието си, защото пристигнаха няколко каляски, от които слязоха хора с разкошни униформи. Поискаха да ги заведат до жилището на Сюркуф, а половин час по-късно чичо Кардитон разказваше задъхано на всичките си посетители, че капитан Сюркуф е получил от императора кръста на почетния легион и сабя, украсена с бляскави скъпоценни камъни. Каква нова чест за странноприемницата! А имаше толкова големи и разкошни хотели, в които нито един-единствен посетител не беше получавал златната петолъчна звезда или почетна сабя!

Една седмица след това Сюркуф отпътува за Брест. Успя да измами англичаните и да отплава със «Сокол» в открито море. Берт Ервиар го придружи само до Брест; беше отстъпил на безкористното настояване на досегашния си капитан и се бе решил да поеме командването на фрегата.

Боцманът Холмерс остана още известно време в Париж при чичо Кардитон, докато получи разрешение да се завърне в родината си. Капитанът му се беше погрижил за него...

Робер Сюркуф продължи успешно борбата си срещу Албиона още дълги години. Той умря през 1827 година.

Звездата на Наполеон залезе през месец юли 1815 година, когато го отведоха в Англия като пленник на «Белерофон». В Ламанша той за първи път видя параход. Тогава, като се обърна към Монтолон, който стоеше край него, му каза с тъжен глас:

— Когато отпратих Фултън от Тюйлери, аз се простих с императорската си корона!

А един ден, изправен на скалите на остров Света Елена, изоставен от всички и унижаван непрекъснато от английския губернатор Худзън Лоу по най-ужасен начин, Наполеон зарея безцелно погледа си на север над морето, сложи ръка на рамото на верния Бертран и въздъхна.

— Онзи Робер Сюркуф имаше право: Англия беше моят единствен неприятел. Смелият капитан на корсарите знаеше правилния път към победата над този неприятел. *Adieu, ma belle France* [51]!

info

Информация за текста

© 1980 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Der Karerkapitan,

Източник: <http://bezmonitor.com>

(Bd. 38)

Издателство «Отечество», том 16, София, 1994

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/1863>

Последна редакция: 2006-08-10 20:36:53

notes

1

(фр.) — скъпи мой. Б. пр.

национално френско събрание по време на Френската революция.
Б. нем. изд.

книжни пари, които били пуснати по време на Френската буржоазна революция. Б. пр.

(фр.) — събрат. Б. пр.

(фр.) — светия отец, папата. Б. пр.

6

(фр.) Стой там. Б. пр.

(фр.) — E, добре. Б. пр.

(фр.) — малка тояга. Б. пр.

(фр.) — Веднага престанете. Б. пр.

(фр.) — полковник. Б. пр.

(фр.) — Много добре. Б. пр.

(фр.) — Каква необмисленост! Б. пр.

(фр.)- Сбогом. Б. пр.

Новелата е написана през 1882 година. — Б. нем. изд.

(фр.) — О, беда! Б. пр.

укрепен португалски град, превзет през 1807 г. от генерал Жюно, който получил титлата херцог на Абрантес. Б. пр.

(фр.) — Дружество на учени, занимаващи се с астрономия и математика. Б. пр.

(фр.) — наистина. Б. пр.

(англ.) — кокошката. Б. пр.

(фр.) — кокошката. Б. пр.

стара английска златна монета. Б. пр.

Слава богу (фр.) Б. пр.

(фр.) — Гръм и мълнии. Б. пр.

(фр.) — Это на! Б. пр.

(фр.) — Чудесно, великолепно! Б. пр.

мохамедански провинциален губернатор в Индия или забогатял европейец в Индия. Б. пр.

Една морска миля е равна на 1,852 м. Б. пр.

небивалица, преувеличена история по името на немския литературен герой Мюнхаузен, известен с фантастичните си истории.
Б. пр.

(англ.) — английски израз за корсарски кораб. Б. нем. изд.

Това е исторически факт, колкото и невероятно да звучи. Б. нем.
изд.

(англ.) — слушам, тѣй вярно (във флота). Б. пр.

задната мачта. Б. пр.

И празничната вечер на английския тримачтов кораб е исторически факт. Б. пр.

Корвета — малък кръстосвач. Б. пр.

Сюркуф е давал на кораба си и други имена, например «Бретан», името на своята родна провинция. Б. нем. изд.

дърво с изключително здрава дървесина. Б. пр.

По-голяма лодка на военен кораб. Б. пр.

В миналите векове моряците са били наказвани с прекарване под кила на кораба. Б. пр.

(хол.) — безопасен път за плавателен съд, обикновено определен с някакви знаци. Б. пр.

Пенгадшар — учител, мисионер. Б. нем. изд.

(нем.) — половин килограм. Б. пр.

(фр.) — приятелю. Б. пр.

(англ.) — флотски командир по чин след контраадмирал (в Англия и САЩ). Б. пр.

тесният вход към рейда на Брест. Б. пр.

(фр.) — обръщение към кралете. Б. пр.

старото (френско) наименование на о. Мавриций. Б. пр.

(фр.) — своевольно решение. Б. пр.

превъзходителство (като титла). Б. пр.

родното място на Робер Сюркуф. Б. нем. изд.

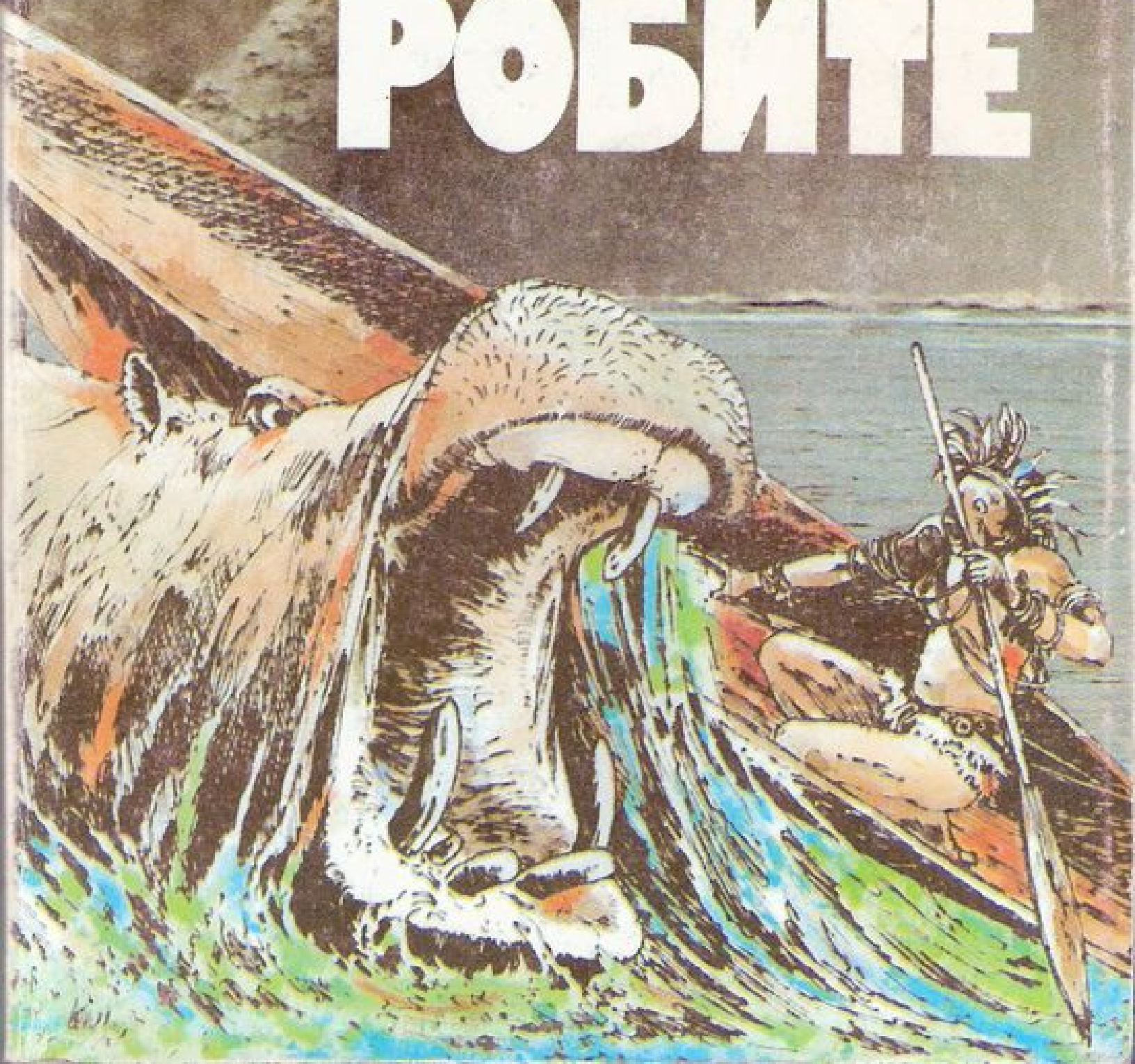
(fr.) — E, добре! Б. пр.

(фр.) — Сбогом, моя хубава Франция! Б. пр.

11
»МАГ«
77

КАРЛ МАЙ

**КЕРВАНЪТ НА
РОБИТЕ**

Annotation

Действието в тази книга ни води във вътрешността на Африка. В тъмния Судан немски изследователи пътешественици попадат на следите на ловеца на роби Абу ал Мот, който е хвърлил в страх цялата страна. Дълги и опасни приключения ви предстоят докато не се обезвреди опасния ловец на роби. Тази книга отдавна се радва на особена популярност: прекрасни и цветисти описания на пейзажа, разнообразното, изкусно разчупено от весели сцени действие и, не на последно място, многото увлекателни епизоди печели на този разказ нови и нови почитатели. От главните герои особено се открояват двамата братя Шварц, оригиналният доктор Игнац Пфотенхауер и унгареца Ищван Ускар. Преживяваме особено вълнуващи сцени във Фашода, където строгия наместник на властта, известен с прозвището «Баща на петстотинте», раздава правосъдие. Този «Баща на петстотинте» действително е живял и играе значителни роли и в романите на Карл Май «Ловци на хора», «Махди» и «Пестникът на светеца».

-
- [Карл Май](#)
 - [1. Един джалаби](#)
 - [2. Газуах](#)
 - [3. Waka'a en Nahr \[157\]](#)
 - [4. Ал Хамдулиллях](#)
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)

- [9](#)
- [10](#)
- [11](#)
- [12](#)
- [13](#)
- [14](#)
- [15](#)
- [16](#)
- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)
- [33](#)
- [34](#)
- [35](#)
- [36](#)
- [37](#)
- [38](#)
- [39](#)
- [40](#)
- [41](#)
- [42](#)
- [43](#)
- [44](#)
- [45](#)

- [46](#)
- [47](#)
- [48](#)
- [49](#)
- [50](#)
- [51](#)
- [52](#)
- [53](#)
- [54](#)
- [55](#)
- [56](#)
- [57](#)
- [58](#)
- [59](#)
- [60](#)
- [61](#)
- [62](#)
- [63](#)
- [64](#)
- [65](#)
- [66](#)
- [67](#)
- [68](#)
- [69](#)
- [70](#)
- [71](#)
- [72](#)
- [73](#)
- [74](#)
- [75](#)
- [76](#)
- [77](#)
- [78](#)
- [79](#)
- [80](#)
- [81](#)
- [82](#)

- [83](#)
- [84](#)
- [85](#)
- [86](#)
- [87](#)
- [88](#)
- [89](#)
- [90](#)
- [91](#)
- [92](#)
- [93](#)
- [94](#)
- [95](#)
- [96](#)
- [97](#)
- [98](#)
- [99](#)
- [100](#)
- [101](#)
- [102](#)
- [103](#)
- [104](#)
- [105](#)
- [106](#)
- [107](#)
- [108](#)
- [109](#)
- [110](#)
- [111](#)
- [112](#)
- [113](#)
- [114](#)
- [115](#)
- [116](#)
- [117](#)
- [118](#)
- [119](#)

- [120](#)
- [121](#)
- [122](#)
- [123](#)
- [124](#)
- [125](#)
- [126](#)
- [127](#)
- [128](#)
- [129](#)
- [130](#)
- [131](#)
- [132](#)
- [133](#)
- [134](#)
- [135](#)
- [136](#)
- [137](#)
- [138](#)
- [139](#)
- [140](#)
- [141](#)
- [142](#)
- [143](#)
- [144](#)
- [145](#)
- [146](#)
- [147](#)
- [148](#)
- [149](#)
- [150](#)
- [151](#)
- [152](#)
- [153](#)
- [154](#)
- [155](#)
- [156](#)

- [157](#)
- [158](#)
- [159](#)
- [160](#)
- [161](#)
- [162](#)
- [163](#)
- [164](#)
- [165](#)
- [166](#)
- [167](#)
- [168](#)
- [169](#)
- [170](#)
- [171](#)
- [172](#)
- [173](#)
- [174](#)
- [175](#)
- [176](#)
- [177](#)
- [178](#)
- [179](#)
- [180](#)
- [181](#)
- [182](#)
- [183](#)
- [184](#)
- [185](#)
- [186](#)
- [187](#)
- [188](#)
- [189](#)
- [190](#)
- [191](#)
- [192](#)
- [193](#)

- [194](#)
- [195](#)
- [196](#)
- [197](#)
- [198](#)
- [199](#)
- [200](#)
- [201](#)
- [202](#)
- [203](#)
- [204](#)
- [205](#)
- [206](#)
- [207](#)
- [208](#)
- [209](#)
- [210](#)
- [211](#)
- [212](#)
- [213](#)
- [214](#)
- [215](#)
- [216](#)
- [217](#)
- [218](#)
- [219](#)
- [220](#)
- [221](#)
- [222](#)
- [223](#)
- [224](#)
- [225](#)
- [226](#)
- [227](#)
- [228](#)
- [229](#)
- [230](#)

- [231](#)
 - [232](#)
 - [233](#)
 - [234](#)
 - [235](#)
 - [236](#)
 - [237](#)
 - [238](#)
 - [239](#)
 - [240](#)
 - [241](#)
 - [242](#)
 - [243](#)
 - [244](#)
 - [245](#)
 - [246](#)
 - [247](#)
 - [248](#)
-

Карл Май

Керванът на робите

1. Един джалаби

— Хай ас сала — извика благочестивият шейх ал джамали, водачът на кервана, — да се помолим! Настъпи ал Аср, времето да коленичим, три часа след пладне!

Мъжете се приближиха, хвърлиха се върху нажежената от слънцето земя, загребаха с шепи пясък и използвайки го вместо липсващата за предписаното измиване вода, леко потъркаха с него бузите си. Същевременно на висок глас подеха думите на Фатиха, първата сура от корана:

— В името на всемилостивия Аллах! Хвала и слава на господаря на вселената, всемилостивия, който ще властва на Съдния ден. На теб искаме да служим и на теб искаме горещо да се помолим, да ни поведеш по правия път, пътят на онези, които са огрени от милосърдието ти, а не по пътя на онези, на които си разгневен, нито по пътя на заблудените!

При това молещите се бяха коленичили в тъй наречената поза «кибла», тоест с лице, обърнато по посока на Мека. Без да прекъсват поклоните си, те продължиха да се «мият» с пясък, докато шейхът се изправи и така им даде знак, че молитвата е свършила. В безводната пустиня законът разрешава на пътниците при ежедневните си молитви символично да извършват предписаното измиване с пясък и тази снизходителна отстъпка съвсем не е в противоречие с разбиранията на обитателите на пустинята. Те наричат пустинята «bahr bala moije lakin miljan nukat er gami» — море без вода, но пълно с пясъчни капки, сравнявайки така пясъка на безкрайната пустош с водата на морето, което си го представят също тъй безбрежно.

Наистина мястото, където се намираше малкият керван, не беше огромната Сахара, не бе и Хамада, която с вълнообразните си пясъчни хълмове и дюни много прилича на развълнувано море, но все пак бе истинска пустиня, ширнала се около тях навсякъде, докдето им стигаше погледът. Пясъци, пясъци и само пясъци! Не се виждаше никакво дърво, никакъв храст, нито дори тревичка. На всичко отгоре слънцето безмилостно печеше и никъде другаде нямаше сянка освен

зад насечените скалисти зъбери, които се издигаха от пясъчната равнина и много приличаха на развалини от стара крепост.

Един час преди пладне керванът беше спрял да лагерува в тази сянка, където бе и останал, за да даде възможност на камилите да отпочинат, докато трае най-нетърпимата жегата на деня. Ето че времето на Аср отмина и хората се канеха да потеглят. Мюсюлманите и особено обитателите на пустинята обикновено тръгват да пътуват почти винаги щом отmine часът на Аср. Само голяма нужда или беда може да ги накара да направят изключение и ако тогава начинанието им не завърши с очаквания успех, те хвърлят вината върху обстоятелството, че не са тръгнали в щастлив час.

Керванът не беше голям. Състоеше се само от шестима души, от също толкова ездитни камили и пет товарни животни. Петима от мъжете бяха араби от племето хомр, които са известни като извънредно фанатизирани мюсюлмани. Веднага след молитвата пролича, че напълно заслужено се ползваха с тази слава, защото, когато петимата се изправиха и тръгнаха към камилите си, водачът тихо промърмори към другите:

— Allah jenahrl el kelb, el nusrani — дано Аллах погуби това куче християнина!

Същевременно той хвърли скрит и зъл поглед към шестия човек, който седеше до самата скала и подготвяше кожата на някаква дребна птица за препариране.

Този мъж нямаше остро изрязаните черти на арабите, нито техните огнени очи. Нямаше и тяхното сухо и мършаво телосложение.

Щом видя, че те се канят да тръгват, той също стана и тогава пролича, че фигурата му е висока, яка и широкоплещеста като на пруски гвардейски кюрасир. Косата му бе руса, също както и голямата му гъста брада, скрила голяма част от лицето му. Очите му бяха сини, а чертите му излъчваха такава кротост, която бе съвсем необичайна за мъжката половина на семитите.

Мъжът беше облечен досущ като своите арабски придружители, което ще рече, че носеше бял бурнус с наметната на главата горна част. Но в момента, когато се качваше върху камилата си и бурнусът му се отвори отпред, можеше да се види, че носи високи непромокаеми ботуши, които несъмнено бяха голяма рядкост за тукашните места. От колана му стърчаха дръжките на два револвера и един нож, а на

седлото висяха две пушки. По-леката беше за птици, а по-тежката за убиване на едри животни, но и двете бяха със задно зареждане. Мъжът носеше и защитни очила.

— Продължаваме ли ездата? — обърна се той към шейха ал джамали на обичайния за Кахира (Кайро) говор.

— Да, ако е угодно на Абу 'л арба аюн — отговори арабинът. Думите му бяха учтиви, но той напразно полагаше усилия да придаде на лицето си дружелюбен израз. Абу 'л арба аюн означава Баща на четирите очи. На другите хора, още повече ако са чужденци, чиито имена не може да изговори или лесно да запомни, арабинът обича да дава прозвища, свързани с някакъв отличителен белег или набиващо се в очи качество на въпросното лице. В случая това бяха очилата, на които този пътешественик дължеше странното си име.

Обикновено подобни имена започват с Абу, Бен или Ибн, с Ом или Бент, което ще рече с «баща» или «син», с «майка» или «дъщеря». Така например съществуват имена като Баща на сабята — за някой храбър мъж, Син на разума — за умен младеж, Майка на кускуса — за жена, която добре умее да приготвя това ядене, Дъщеря на приказките — за бърлива девойка. Също и в някои неориенталски страни има подобен обичай, какъвто е например случаят в Съединените щати с думичката «Олд», поставяна пред имената. Там Олд Файерхенд, Олд Шетърхенд, Олд Кун са известни имена на прославени прерийни ловци.

— Кога ще достигнем Бар ал абиад [\[1\]](#)? — осведоми се чужденецът.

— Утре, преди още да се свечери.

— А Фашода?

— По същото време, защото ако пожелае Аллах, ще излезем на реката точно на онова място, където е разположен градът.

— Чудесно! Не познавам добре тази местност. Надявам се, че вие я знаете по-добре от мен и няма да се объркате!

— Арабите бени-хомр никога не се объркват. Познават всички земи между Джазира [\[2\]](#), Санар и областта Вадаи. Бащата на четирите очи няма защо да се безпокои.

Шейхът изрече тези думи много самоуверено, но същевременно тайно хвърли на другарите си подигравателен поглед, който, ако беше забелязан от чужденеца, навярно щеше да му се стори подозрителен.

Този поглед показваше съвсем недвусмислено, че пътешественикът няма да стигне нито до Нил, нито до Фашода.

— А къде ще пренощуваме довечера? — продължи да пита чужденецът.

— Край Бир Аслан [3], където ще стигнем един час след Могреб [4].

— Това име не звучи много успокоително. Няма ли опасност да срещнем лъвовете при извора?

— Вече не. Но преди много години там се бил заселил Господарят с голямата глава [5] заедно с жената и децата си. Много хора и животни станали негови жертви, а всички воители и ловци, тръгнали да го убият, се връщали или с разкъсани крайници, или дори били изядени от него. Аллах да прокълне душата му, както и душите на всичките му прадеди и на цялото му потомство! Тогава дошъл някакъв чужденец от Франкистан, скрил отрова в къс месо и го отнесъл близо до извора. На следващия ден лакомият хищник лежал мъртъв край водата. Жена му така се изплашила, че избягала с децата си, но накъде, това никой не разбрал, ала Аллах го знае. Дано заедно с дъщерите и синовете си да е загинала най-мизерно! Оттогава край онзи извор никога вече не са се мяркали лъвовете, но името му останало.

Живеещите в пустинята араби се изразяват така лошо за някой лъв само когато той е вече мъртъв и следователно не може да им стори никакво зло. Но по адрес на живия лъв всеки много се пази да използва подобни обидни изрази, а да не говорим за проклетия. Хората дори избягват да употребяват думата «саба», лъв, и ако някога все пак си послужат с нея, то я произнасят само шепнешком, за да не я чуе хищникът. Арабинът си мисли, че лъвът ще я долови дори и да се намира на много километри и ще се появи, щом бъде изговорена.

Също като негърското население на Судан и много араби са на мнение, че във всеки лъв се е вселила душата на някой умрял шейх и затова дълги години търпят разбойничествата му, докато най-сетне броят на жертвите стане твърде голям. Едва тогава тръгват на тълпи, за да го погубят, при което преди да започне борбата, те държат гръмки високопарни речи.

Докато смелият европейски ловец не се бои да се изправи пред лъва съвсем сам и дори предпочита да потърси страшния хищник през нощта на мястото, където ходи на водопой, за да го убие с

безпогрешния си куршум, арабинът смята подобна постъпка не само за изключително дръзка, а и направо за чисто безумие. Когато стадата на някой арабски дуар ^[6] оредят от нападенията на лъва дотолкова, че най-сетне хората изгубят търпение, тогава се вдигат на крак всички мъже, годни да носят оръжие, за да го убият. Но естествено това става посред бял ден. Въоръжават се с всичко каквото им падне, дори с камъни, после изговарят молитвата на свещената Фатиха и се отправят към леговището на лъва, което обикновено се намира сред скали, обрасли с трънливи храсталаци.

Товага някой от арабите, който се отличава с особена речовитост, най-учтиво известява на животното желанието им то да напусне местността и да отиде да яде говедата, камилите и овцете на някое друго село. Естествено няма успех. После на лъва настоятелно и сериозно се прави достояние решението на старейшините от селото — също напразно. Товага говорителят заявява, че в такъв случай са принудени да прибегнат до насилствени мерки и мъжете започват да хвърлят камъни по гъсталака, докато пробуден от дневната си дрямка, гордо и величествено лъвът се измъкне от трънаците и се покаже иззад скалата. В този миг изсвистяват всички стрели, из въздуха профучават всички копия, всички пушки изгърмяват. При това проехтяват такива крясъци и викове, че ако лъвът притежаваше поне отчасти музикален слух, незабавно би избягал.

Никой не си губи времето да се прицелва старателно. Повечето куршуми пропускат целта. Единствено няколко улучват, но само леко нараняват лъва. Товага очите му започват да мятат мълнии. Един скок и някой от ловците остава да лежи под него. Отново изтрещяват изстрели. Лъвът, вече по-тежко ранен, докопва втора и трета жертва, докато най-сетне целият направен на решето, рухва мъртъв под многобройните куршуми, от които нито един не го е улучил смъртоносно.

След това обаче не остава и следа от респекта, с който преди са му говорили арабите, защото той е мъртъв и вече не може да си отмъсти за обидите. Нахвърлят се върху него, започват да го ритат и да го удрят с юмруци. Заплюват го и сквернят неговата памет, прадедите и роднините му с такива ругатни и обидни прякори, които са направо неизчерпаеми в арабския език.

Чужденецът се поусмихна на думите на шейха. Усмивката му показваше, че той сигурно няма току-така да се остави да бъде изяден от Господаря с голямата глава и семейството му.

Този кратък разговор се състоя, докато се готвеха за път. А това не става тъй лесно, както може би си представя европейецът. Е, ако животните за езда са коне, тогава човек просто се мята на седлото и потегля. Но с камилите нещата стоят другояче, особено с товарните камили. Те съвсем не са онези търпеливи животни, описвани в безброй много книги. Напротив, те са лениви, коварни и със зъл нрав, изобщо да не говорим за природната им грозота и неприятната миризма, която издават. Тя е толкова противна, че конете отказват да нощуват близо до тях. Корабът на пустинята е добиче, което хапе. Рита и с предните, и със задните крака, привързаността му е нещо чуждо и проявява равнодушие, надминавано единствено от отмъстителността му. Има и животни, до които не може да се приближи нито един европейец, без да се изложи на опасността да бъде ухапан или стъпкан под краката им.

Истина е обаче, че камилата е много непретенциозна и издръжлива, ала изключителните ѝ качества, за които се приказват небивалици, са силно преувеличени. Никоя камила не може да стои жадна повече от три дни. Само за толкова време ѝ стигат запасите от вода в стомаха. Не за по-дълго. Ако след този срок не ѝ се даде възможност да пие, тя ляга на земята и дори най-големите жестокости не са в състояние отново да я изправят на крака. Остава да лежи на мястото си, където загива от жажда.

Също така е лъжа, че когато му се свърши водата, за да си спаси живота, бедуинът убивал камилата си и изпивал намиращата се в стомаха ѝ вода. Стомахът на закланата камила съдържа не вода, а топла рядка като течен тор каша, примесена с остатъци от храна, воняща на различни амониеви соли още по-лошо и от купчина говежди изпражнения, която напомня съдържанието на отходните ни ями. Дори човек, загиващ от жажда, сигурно няма да може да изпие и една глътка от тази ужасна гнусотия.

Опакият характер на камилата се проявява по време на пътуване особено след почивка, когато пак трябва да ѝ сложат товара. Тогава тя се съпротивлява с все сила, служейки си със зъби и с крака, започва да пъшка и стене, да сумти и реве. Към това се прибавят разпращаните, виковете и проклятията на мъжете, които се мъчат да я натоварят и я

дърпат насам-натам. От тази суматоха винаги произлизат такива сцени, че на човек направо му се иска да избяга.

Ездитните камили, наричани «хеджин», имат по-благороден характер. Между тях се намират и животни, които струват извънредно скъпо. За една сива бишаринхеджин се заплащат и по десет хиляди марки. Седлото на товарната камила доста прилича на покрив на къща, който в предната и задната си част е извит и източен малко нагоре. Наричат го «хауаха». А седлото на високата стройна хеджин носи името «махлуфа». То е направено по такъв начин, че ездачът се настанява в удобна вдлъбнатина, и то така, че да може да кръстоса крака пред седлото, върху врата на животното. Когато ездачът се качва на камилата, тя непременно трябва да лежи на земята. Но щом допре седлото, камилата бързо изправя първо задните си крака, а после и предните, тъй че той полита първо напред, а после и назад. Трябва да умее добре да балансира, за да не бъде хвърлен на земята.

Но тръгне ли веднъж камилата да върви, дори и товарните животни постоянно поддържат толкова едра крачка, че изминават сравнително големи разстояния.

На арабите бени-хомр им се отвори доста работа, докато отново успеят да закрепят товарите върху камилите. През това време чужденецът се качи на своята хеджин и бавно потегли напред. Макар да не познаваше местността, той знаеше посоката, в която трябваше да поеме.

— Докато се молахме, това куче изобщо не помръдна — обади се водачът на кервана. — Нито склучи ръце за молитва, нито раздвижи устни. Дано се пече на огъня в най-дълбоката дупка на геената!

— Защо ли отдавна вече не си го изпратил там! — промърмори един от хората му.

— Ако още не си го схванал, значи Аллах не ти е дал мозък. Нима не виждаш оръжията на този християнин? Не забеляза ли че с всеки от двата си малки пистолета може да стреля шест пъти, без да зарежда? А в пушките му има четири куршума. Всичко на всичко това прави шестнайсет изстрела, а ние сме само петима.

— Тогава трябва да го убием, докато спи.

— Не, аз съм воин, а не подъл страхливец. Не убивам спящи хора. Срещу шестнайсет куршума нищо не можем да направим и затова

казах на Абу ал Мот ^[7] че днес ще стигнем до Бир Аслан. Нека той постъпи там както си иска, а после ние ще делим с него.

— Ако изобщо намерим нещо, което си заслужава да се дели! Че какво толкоз има този християнин? Кожи на животни и птици, които иска да натъпче със слама, шишета пълни със змии, гущери и скорпиони — дано Аллах го изпече заедно с тях! Освен това има цветя, листа и треви, които е смачкал между листове хартия. Струва ми се, че от време на време му идва на гости шейтанът, когото той гощава с тези неща.

— А на мен ми се струва, че ти наистина си загубил ума си. Или изобщо никога не си го имал! Глух ли беше, когато неверникът ни обясни какво ще прави с тези неща?

— Тъй като нищо от тях не мога да използвам, не обърнах внимание на думите му.

— Но знаеш какво означава думата медресе ^[8], нали?

— Да, чувал съм.

— Е, той е учител в един такъв медресе. Преподава за всички растения и животни на земята и е дошъл при нас, за да вземе от нашите растения и животни и да ги занесе у дома си, където ще ги показва на учениците си. Също така се кани да напълни с тях големи сандъци и кошове и да ги подари на своя султан, който притежава специални къщи ^[9], където се съхраняват подобни неща.

— Но каква ни е ползата от всичко това?

— Много голяма! Далеч по-голяма, отколкото си мислиш. Нали на един султан могат да се правят само скъпоценни подаръци. Следователно растенията и животните, които този гяур събира при нас, сигурно имат извънредно голяма стойност в неговата страна. Нима не го проумяваш?

— Да, Аллах и ти, вие двамата ме просветлихте — отвърна подигравателно човекът.

— Затова реших да му ги вземем и после да ги продадем в Хартум. Там можем да получим добра цена. А забеляза ли още какви други неща носи със себе си?

— Да, цял товар платове и инструменти, стъклени мъниста и разни други предмети, срещу които можеш да получиш от негрите големи количества слонова кост и много роби.

— И друго какво?

— Нищо повече не знам.

— Защото очите ти нищо не виждат. Нима оръжията, пръстените и часовникът му нямат никаква стойност? Имат, и то каква. Освен това под жилетката си носи кожено портмоне. Веднъж, когато го отвори, съзрях в него големи листове хартия с някакви чужди букви и печат. Като бях в Хартум, видях подобна хартия у един богат търговец и тогава научих, че щом я дадеш на онзи, чието име е написано върху нея, ще получиш страшно много пари. При подялбата ще поискам за нас тези хартии, освен това оръжията му, часовника и всичко каквото носи със себе си, както и товара на камилите заедно с инструментите и стоките за размяна. Така ще станем богати. А всичко останало, камилите и събраните животни и растения ще получи Абу ал Мот.

— Дали ще е съгласен с такава подялба?

— Да, той вече прие тези условия и ми даде думата си.

— А сигурно ли е, че ще дойде? Днес е последният ден. Гяурът ни нае, за да го закараме с нашите камили до Фашода. Щом утре пристигнем в града, край на нашите планове, защото нататък ще продължи без нас.

— Той няма да пристигне там. Убеден съм, че Абу ал Мот ни следва по петите. Тази нощ малко преди разсъмване ще ни нападне. Уговорихме се два часа преди полунощ да отида на шестстотин крачки право на запад от извора и там да се срещна с него.

— Досега нищо не си ни казал за това. Щом имате такава уговорка, значи той сигурно ще дойде и плячката няма да ни се изплъзне. Ние, бени-арабите, живеем в пустинята и се прехранваме от нея. Всичко, каквото има в нея, е наша собственост, следователно също и този крастав гяур, който дори не се покланя, докато се молим на Аллаха.

С тези думи бе изразено всеобщото схващане на обитателите на пустинята за грабежа, които те смятат за рицарско занимание и дори най-открито се хвалят с подобно нещо.

По време на този разговор техните животни бяха вече тръгнали подир чужденеца. Когато го догониха, той изобщо не подозираше, че убийството му вече е твърдо решено. Вниманието му беше насочено не към тях, а към съвсем друг обект. Внезапно той подвижна на камилата си едно силно «хе, хе!», което е знак за животното да спре и да

коленичи. То се подчини. Чужденецът слезе от седлото и посегна към пушката си.

— Аллах! — възкликна водачът. — Врагове ли има?

При това той се огледа страхливо на всички страни.

— Не — отговори му пътешественикът, като посочи нагоре във въздуха. — Става дума само за една от тези птици.

Погледите на арабите се обърнаха натам, накъдето той им сочеше.

— Това е един хадж заедно с жена си — каза водачът. — Не се ли среща и в твоята страна?

— Е да, има го, но е друга разновидност. При нас го наричат блатар, *corvus*. А искам да имам и един хадж.

— Ще го застреляш ли?

— Да.

— Невъзможно е, никой не може да го направи, дори да има и най-хубавата пушка!

— Ще видим! — усмихна се чужденецът.

Двата хаджа следваха кервана по маниера на грабливите птици — непрекъснато се рееха точно над него. Но в момента, когато ездачите спряха, те започнаха бавно да се спускат един след друг, описвайки равномерно спирала. Чужденецът понамести очилата си, застана с гръб към слънцето, за да не го заслепяват лъчите му, цели се няколко секунди, при което дулото на пушката му неотклонно следеше полета на птиците, и после натисна спусъка.

Летящият начело мъжкар трепна, сви криле, отново ги изпъна, но само за няколко мига, и после, като не можеше вече да се задържи във въздуха, падна на земята. Чужденецът се завтече към мястото, където лежеше птицата, вдигна я и започна да я разглежда. Арабите се приближиха, издърпаха от ръцете му хаджа и го заобръщаха насам-натам.

— Аллах акбар — Аллах е велик! — учудено възкликна водачът. — С куршум ли беше заредил пушката си?

— Да, с малък патрон, а не със сачми.

— И въпреки това улучи!

— Както виждаш! — кимна добрият стрелец. — Куршумът е пронизал гърдите, попаднал е право в сърцето, което, разбира се, е случайност, но все пак се бях прицелил в тялото. Радвам се, че

изстрелът бе толкова сполучлив, защото така кожата и перата останаха невредими.

— Да свалиш с куршум един хадж, при това от такава височина! И на всичко отгоре да го улучиш на такова място! Ефенди, ти си отличен стрелец, при нас учителите от медресетата не умеят да стрелят. Ти къде си се учил?

— Като съм ходил на лов.

— Значи и по-рано си ловувал такива птици?

— Птици, мечки, диви коне, диви бизони и много други животни.

— Нима всички тези животни се намират в твоята родина?

— Там има само птици и мечки. Другите, за които споменах, живеят на един друг континент, който се нарича Америка.

— Никога не съм чувал за тази страна. Да сложим ли хаджа при другия товар?

— Да. Още тази вечер край лагерния огън ще му одера кожата, в случай че изобщо можем да запалим огън.

— Ще запалим, защото край Бир Аслан растат колкото щеш гъсти храсталаци.

— Тогава прибери птицата! Мъжка е, а те са по-ценни от женските.

— Да, мъжка е. Аз също ги разпознавам. Неговата вдовица отлетя. Ще тъгува за него и ще го оплаква, докато някой друг хадж я утеши. Аллах се грижи за всички живи същества, дори за най-дребната птичка, но най-много за диюр ал джина ^[10], които след като ни напуснат, той всяка година приема в рая.

Това поверие е много разпространено в Египет. Обикновените хора не знаят, че истинската родина на лястовиците, наричани от тях «снунут», е в Европа и те отлитат на юг само по време на нашата зима. Тъй като през пролетта тези птици изчезват, без хората да разберат къде, навярно най-вече заради техния весел и човеколюбив нрав египтянинът си обяснява това явление с предположението, че те отлитат в рая, за да свият гнездата си при Аллах и с чуруликането си да му предадат молитвите на правоверните.

Известно време след като бяха продължили прекъснатата си езда пътниците видяха единични голи планински възвишения, издигащи се на юг и на север от посоката, в която бяха поели. Това даде повод на

чужденеца да се огледа назад. Погледът му бе привлечен от няколко съвсем малки точки, които сякаш неподвижно висяха във въздуха. Той извади далекогледа си от кобура на седлото и две-три минути внимателно оглежда точките. После прибра бинокъла си обратно и попита:

— Пътят, по който яздим, оживен търговски път ли е?

— Не — отвърна водачът. — Ако бяхме тръгнали по пътя на керваните, щеше да се наложи доста да заобикаляме и щяхме да загубим два дни.

— Значи не можем да очакваме оттук да мине някой керван?

— Не, защото през сухото годишно време по пътя, по който яздим, никъде не се среща вода. А и запасите ни за пиене са вече на свършване. Кожените мехове са празни.

— Но при Бир Аслан ще намерим вода, нали?

— Съвсем сигурно, ефенди.

— Хм-м! Странно!

При тези думи лицето му придоби толкова замислен израз, че водачът на кервана го попита:

— Защо се замисли, господарю? Има ли нещо, което не ти харесва?

— Да.

— Какво е то?

— Ти твърдиш, че не се намираме на пътя на керваните и все пак зад нас яздят някакви хора.

— Зад нас ли? Невъзможно! Та нали тогава би трябвало да ги видим!

— Не е необходимо да ги виждаме.

— А как тогава можеш да си толкова сигурен?

— Защото, ако не самите тях, виждам следите им.

— Ефенди, ти се шегуваш! — заяви водачът с чувство на превъзходство.

— О, не. Напротив, съвсем сериозен съм.

— Как е възможно човек да вижда следите, дарб или атар [\[11\]](#) на хора, които яздят след него?!

— Ти мислиш само за дирите, които остават в пясъка от краката на хората или от копитата на животните. Но има и следи, намиращи се във въздуха.

— Във въздуха ли? Аллах акбар — Аллах е велик, той може всичко, понеже за него няма нищо невъзможно, но досега все още не съм чувал да ни е позволявал да оставяме следи във въздуха.

Той огледа чужденеца с такъв поглед, сякаш го смяташе за побъркан.

— И въпреки всичко е така. Следите са налице. Човек трябва само да има око за тях. Спомни си за онзи хадж, който застрелях!

— Че какво общо има той с тези дарб или атар?

— Има дори много общо, защото при определени обстоятелства самият той може да бъде оставената от нас следа. Ти беше ли го забелязал преди да го застрелям?

— Да. Двойката птици летяха подир нас от сутринта. И докато почивахме край скалите, те непрекъснато се рееха над главите ни. Ако не намери друга храна, хаджът следва камилите и изядва всичко, каквото ездачите изхвърлят, след като се нахранят. А той дебне и птиците личинкоеди, които придружават керваните, за да кълват различни насекоми и паразити от телата на животните.

— Значи признаваш, че на онова място, над което се рее хаджът, има керван?

— Да.

— Е, добре, ей там зад нас лети друга двойка от тези птици, към която сега сигурно се е присъединила и нашата овдовяла женска. Виждаш ли ги?

Водачът погледна назад. Птиците не можеха да се изплъзнат от остроото му добре тренирано зрение.

— Да, виждам ги — отговори той.

— Там трябва да се намира някой керван, нали?

— Вероятно.

— Но ние не яздим по нито един от пътищата на керваните. Ти самият го каза. Значи онези хора следват дирите ни.

— Сигурно не знаят пътя и затова се придържат към следите ни.

— Всеки керван си има шейх ал джамали, а с него обикновено пътуват и други мъже, които много добре знаят пътя.

— Но понякога и най-добрият кабир [\[12\]](#) може да се обърка!

— В необятната Сахара, да, но не и в тази местност, южно от Дар Фур, където, строго погледнато, за истинска пустиня и дума не може да става. Водачът на кервана, който идва след нас, познава тези места

не по-зле от теб. Трябва да ги знае. И щом въпреки това се е отклонил от пътя на керваните, за да тръгне подир нас, тогава сигурно ни е хвърлил око.

— Хвърлил ни с око! Ефенди, що за мисъл! Да не би да си въобразяваш, че тези хора са от някой...

Той не се доизказа. Трудно му беше да скрие смущението си.

— Че са от някой джум [\[13\]](#), искаше да кажеш, нали? — продължи чужденецът. — Да, така мисля.

— Аллах корим — Аллах е милостив! Що за хрумване, ефенди! Тук в тази местност няма да се натъкнеш на нито един джум. Срещат се само на север от Дар Фур.

— Ами! Нямам им доверие на тези хора! Защо ни следват?

— Следват ни, но не ни преследват. Не могат ли да имат същата цел като нас?

— Да си съкратят пътя ли? Наистина е възможно.

— Не само че е възможно, а сигурно е така. Далеч съм от мисълта да тая в сърцето си опасения. Познавам тези места и знам, че тук сме в такава безопасност, сякаш се намираме в лоното на пророка, нека Аллах го благослови.

Чужденецът му хвърли изпитателен поглед, който изглежда не се хареса на водача, понеже той го попита:

— Защо ме гледаш така?

— Погледнах те в очите, за да надникна в душата ти.

— И какво откри там? Истината, нали?

— Не.

— Аллах! Ами какво? Да не би да си видял лъжа?

— Да.

След този отговор водачът посегна към ножа, затъкнат в пояса му и извика:

— Знаеш ли, че току-що изрече обида? Никой смел и доблестен бен-араб не може да понесе подобно нещо!

Лицето на чужденеца внезапно придоби съвсем друго изражение. Чертите му се изостриха, издавайки вътрешно напрежение.

По мъжественото красиво лице се плъзна горда усмивка и почти пренебрежително той каза:

— Не пипай ножа? Ти не ме познаваш. Не мога да търпя някой да ми говори за обида с ръка на дръжката на ножа. Извадиш ли острието, ще ви застрелям всички за по-малко от минута!

Водачът на кервана отдръпна ръката си от пояса. Той бе колкото разгневен, толкова и смутен, затова отговори:

— Нима трябва да преглътна обвинението ти в лъжа?

— Трябва, защото казах истината. Отначало само следващият ни по петите керван ме разтревожи, но вече и на теб ти нямам доверие.

— Защо?

— Защото защитавах джума, ако онзи керван наистина е такъв, и полагах усилия да приспиш бдителността ми.

— Allah yah fedak — Аллах да те закриля, ефенди, защото мислите ти са съвсем объркани. Какво ли ме засягат онези хора, дето идват подир нас?!

— Изглежда твърде много те засягат, иначе не би се опитал с измама да разсееш подозренията ми към тях.

— Но аз ти казвам, изобщо не виждам да съм излъгал нещо!

— Така ли? А не твърдеше ли, че в този край било тъй безопасно като в лоното на пророка?

— Да, и това е истина.

— Казваш го, защото знаеш, че съм чужденец. Убеден си, че не съм запознат с живота и порядките в страната. Да, не знам пътищата й, макар че с помощта на моите карти вероятно и без твоя помощ ще съумея да ги намеря, но всичко останало сигурно ми е известно по-добре, отколкото на теб. В моята родина има книги и картини на всички страни и народи по света. Чрез книгите понякога човек може да опознае народите по-добре от самите хора, които принадлежат към тях. Тъй например аз знам с абсолютна увереност, че тук съвсем не е толкова безопасно, както в лоното на пророка. Наоколо е пролята прекалено много кръв. По тези места, където се намираме, са воювали помежду си племената нухр, шилук и денка. Тук са се сблъскали доури, лъохи, туихи, бахри, елиаби и хиеджи, абгаланги, агехри, абуго и дон-гиоли, за да се избиват и съсичат, а може би дори и да се... изяждат.

Водачът се бе вкаменил от смайване.

— Ефенди — подвикна той от гърба на камилата си, — ти познаваш всички тези народи! Знаеш всичко това!

— Да, несъмнено по-добре от теб! Но знам и още нещо. Знам, че точно из тези места, където сега яздим, през нощта се влачат ужасните робски кервани, наречени «газуах», дело на разбойници, за да се изплъзнат от пашата, който от Фашода държи под око ловците на роби. Тук не един клет чернокож е рухвал изтощен на земята и от удар на нож или куршум завинаги е онемявал. Долу на брега край Мокран ал Бохур разтоварват тези нещастници от корабите, влачат ги през цялата страна, за да ги натоварят отново горе над Фашода и да ги разпродадат пред Хартум. По пътя не един и двама са издъхвали. Предсмъртните викове на не един и двама са проехтявали тук в тъмната нощ. И ти можеш да сравняваш тези местности с лоното на пророка? Нима е възможно човек да изрече някоя по-голяма лъжа?

Водачът гледаше мрачно пред себе си. Той чувстваше поражението си и все пак не биваше да го признае. Ето защо след минута-две отговори:

— Не съм и помислял за керваните газуах, ефенди. Мислех само за теб и за това, че тук си в безопасност. Ти се намираш под наша закрила и много ми се иска да видя онзи, който ще дръзне да посегне на теб!

— Не се горещи толкова! Аз виждам ясно нещата и знам много добре какво да мисля. Не ми говори за закрила! Наех ви, за да пренесете вещите ми с камилите си до Фашода. Не съм разчитал на вашата закрила. Може би самите вие се нуждаете от закрила повече, отколкото аз.

— Ние ли?

— Да. Известен ли ти е броят на негрите от племето шилюк, които хората от твоето племе са ограбили тук и са откарали като роби към Дар Фур? Нима това не поражда между тях и вас ненаситна омраза и жажда за кръвно отмъщение? Не се ли намираме сега в земята на шилюките, които стига само да ви видят, незабавно ще се нахвърлят върху вас? Защо изоставихте обичайния керванджийски път и ме поведохте през самотни и безлюдни местности? За да скъсите пътя ли, както каза преди малко? Не, а за да не се натъкнете на шилюките. А може би имате и друга причина.

— Коя е тя? — попита доста смутено водачът, който разбра, че помислите им са прозрени.

— Искате да ме убиеете.

— Аллах, Уаллах, Таллах! Само какви мисли ти идват в главата!

— Самият ти си виновен за това? Спомни си за кервана, който ни следва! Може би той е някой джум и се кани да ме нападне. Вие копнеете за имуществото ми, но докато съм жив, то няма да попадне в ръцете ви. Заради наказанието, което сигурно ще трябва да понесете, не можете да ме убиеете във вашите земи. Ето защо ме поведохте през трудно проходими местности към самотния Бир Аслан, където ще бъде извършено престъплението, без някакъв свидетел да може да издаде убийците. Намерят ли после трупа ми, убийството ще е станало на територията на шилюките и обвинението ще падне върху тях. Така с един куршум ще ударите два заека — ще заграбите имуществото ми и ще си отмъстите на шилюките.

Тонът на чужденеца беше толкова безразличен, та дори и дружелюбен, сякаш ставаше въпрос за нещо съвсем ежедневно и приятно. Думите му направиха изключително голямо впечатление на арабите. Те не посмяха да посегнат към оръжията си. Та какво ли представляваха дългите им кремъклийки в сравнение с неговите оръжия! В това отношение, макар да беше сам, той ги превъзхождаше. Но все пак те трябваше да предприемат нещо, с което да си придадат вид, че обвинението му ги е обидило, понеже се чувстват уж напълно невинни. Ето защо спряха камилите си и заявиха, че няма да направят нито крачка напред, а ще свалят товара и ще се завърнат у дома си.

Чужденецът се изсмя.

— Няма да го направите — обади се той. — Как ще се върнете без вода? Непременно трябва да стигнете до Извора на лъва. Впрочем аз нарочно не ви платих предварително. Ще си получите парите едва след пристигането ни във Фашода, а ако не ме заведете до там, няма да ви дам нито една пиастра. Що се отнася до подозрението ми, аз го изказах най-честно, за да ви докажа, че не се страхувам от вас. Имал съм си работа с къде-къде по-опасни типове. Човек изобщо не може да ви упрекне в нещо друго, освен в малкия ви недостатък, че не ме познавате. Ако предположението ми не излезе вярно, ще ви помоля за извинение. В такъв случай от признателност ще накарам във Фашода да заколят един вол и ще го разделя между вас. А към вече уговореното за услугите ви възнаграждение ще добавя и по един бакшиш, с който жените и дъщерите ви да си купят някои украшения.

Според тамошните представи това предложение бе твърде привлекателно, но то съвсем не смекчи гнева на арабите, макар да се престориха, че обещанието му ги е накарало да се примирят. Те знаеха много добре — чужденецът нямаше да доживее следващото утро. За да приспят бдителността му, заявиха, че ще продължат пътя си с него, ако забрави подозренията си и ако наистина има намерение да удържи даденото обещание. Той се съгласи с условията им, но още следващите минути доказаха, че както и преди им нямаше доверие, понеже от този момент нататък яздеше вече последен, докато дотогава заедно с водача бе винаги начело на кервана.

Арабите се престориха, че не забелязват тази промяна, но известно време след като керванът отново пое по своя път, водачът си даде вид, сякаш обяснява нещо на яздещите до него хомри за местностите, през които минаваха. С вдигната ръка той сочеше ту напред, ту надясно или наляво, обаче същевременно със злобен тон им каза следното:

— Този пес е далеч по-умен, отколкото изглежда. Познава цялата страна, жителите ѝ, а също и всички събития, които са се разиграли тук.

— И съвсем точно е отгатнал всичките ни намерения — добави един друг. — Дано Шейтанът го сграбчи за гърлото!

— Много ми се иска аз самият да го направя!

— Че кой ти пречи?

— Оръжията му.

— Не може ли някой от нас да поизостане и отзад да прониже сърцето му с куршум?

— Опитай се! Това ще е най-добротото. Не е необходимо да чакаме до сутринта — така няма да делим плячката с Абу ал Мот. Ще оставим трупа на чужденеца да лежи където си е, ще отидем до извора, ще напълним меховете с вода и още през нощта ще тръгнем обратно. Утре ще сме далеч оттук и никой няма да знае чий куршум е убил това куче.

— Да го застрелям ли аз?

— Не ми се искаше да бъде убит от нас, но тъй като ни накара да се червим от срам, нека умре от твоя куршум.

— Какво ще получа в замяна?

— Златната верижка от часовника му.

— Разбира се, плюс онази част от плячката, която изобщо ми се полага, нали?

— Естествено.

— Тогава тъй да бъде. Ще стрелям с пушката си тъй близо зад гърба му, че куршумът ще излезе отпред през гърдите му.

Той спря камилата си и слезе на земята. После взе да оправя нещо по ремъка на седлото, сякаш се беше разхлабил. Другите го подминаха, но чужденецът спря при него и с дружелюбно-предупредителен тон му каза:

— Трябва да запомниш, че тази работа се върши винаги преди тръгване. Със слизането си от седлото забавяш пътуването ни. Щом свършиш, незабавно ни последвай. Твоята тюфенк [\[14\]](#) се е смъкнала и кажи-речи е попаднала под краката на камилата. Така лесно може да се счупи и затова по-добре ще е временно да я взема.

Той се присегна надолу с метрека [\[15\]](#), пхна го под ремъка на окачената за седлото пушка, вдигна я и я прибра. После с усмивка продължи да язди напред.

Арабинът направи неописуемо разочарована физиономия. Пушката му вече не бе у него, а и нямаше пистолет. Съвършено невъзможно беше да нападне с нож чужденеца от високото камилско седло.

— Дали този син и внук на сатаната подозира намеренията ми! — скръцна със зъби той. — Опитът ми не успя, но скоро ще настъпи нощта. Тогава няма да може да види, че се прицелвам в него и така ще го застрелям, преди да сме достигнали извора.

Арабинът се качи на седлото и последва избързалите напред ездачи. Когато минаваше край чужденеца, мъжът му върна пушката с думите:

— Кремъчето се е счупило и изпаднало, тъй че днес няма да можеш да стреляш. Утре ще ти дам ново. В багажа си имам резервни кремъчета.

Беше ясно, че той е извадил камъчето. Водачът разбра, че намеренията им отново са прозрени и вече буквално изгаряше от нетърпение да нареди да застрелят гяура или самият той да свърши тази работа. А чужденецът продължаваше да язди със съвършено безразличие, обаче едната от пушките, която допреди малко бе висяла

окачена на седлото, се намираше вече готова за стрелба в ръката му и той много внимателно следеше всяко движение на спътниците си.

Времето минаваше и местността стана хълмиста. Появи се и верига от възвишения, макар и незначителни по височина, която се простираше от север на юг и внасяше известно разнообразие в пейзажа. След като я пресякоха, ездачите отново навлязоха в равнината, където, както видяха, имаше оскъдна тревица, напълно изгоряла от жаркото слънце. А то все повече и повече се спускаше към хоризонта. Скоро водачът на кервана спря камила си и наподобявайки гласа на мюезина [\[16\]](#), извика:

— Хай ас сала — да се помолим! Слънцето се потапя в пясъчното море и настъпва време за Могреб!

Всички слязоха от животните и започнаха да се молят по вече описания начин. Пет пъти дневно мюсюлманинът е длъжен да отправя смирените си молитви към Аллаха, като при това се мие, независимо дали се намира у дома си или на друго място. Тези пет молитви са: ал Фаджр — рано при изгрев слънце, ал Даджри — по обед, ал Аср — три часа по-късно, по времето когато всички истински правоверни тръгват на път, ал Могреб — при залез слънце и най-накрая един час по-късно следва ал Ашия.

Разбира се, тези часове не се спазват строго винаги и навсякъде и колкото по-далеч на изток прониква западноевропейската култура, толкова по-трудно става за мюсюлманите да изпълняват своите религиозни задължения.

След като изрекоха Фатихата, всички отново възседнаха животните и ездата продължи. Чужденецът изобщо не слезе от седлото. Не можеше да се очаква от него да участва в молитвата им, нито пък по европейски обичай да даде израз на благоговението си, като в случая свалеше бурнуса от главата си. Така той само би се опозорил, понеже мохамеданинът смята, че е срамно човек да се показва гологлав. Единствено берберинът има привилегията да се наслаждава на гледката на благочестивите обръснати до голо глави, върху които може да бъде оставен само един кичур по средата. Този кичур коса е много необходим на мюсюлманина, за да може в случай, че след смъртта си се препъне по пътеката, която води към рая и е не по-широка от острието на бръснач, ангел Гавраил да го хване за кичура, да го задържи да не падне надолу в ада.

Когато в южните страни слънцето изчезне зад хоризонта, нощта настъпва много бързо. Там нашето здрачаване е непознато. Ето защо Абу 'л арба аюн, Бащата на четирите очи, подкани арабите да препуснат по-бързо, но не бяха стигнали още кой знае колко далеч, когато от север видяха да се задава малобройна върволица ездаци, която се приближаваше под остър ъгъл към тяхната досегашна посока. Това беше търговски керван, наричан «джалаба», и то един от най-непретенциозните и най-бедните кервани.

Осемте мъже, от които се състоеше, не седяха да речем върху горди жребци, върху високи дългокраки хеджини или поне върху най-обикновени прости товарни камили, о не, в най-различни съвсем неелегантни пози те се кривяха насам-натам върху гърбовете на онзи вид животни, чието изображение, изрисувано върху дъсчици, по-рано се окачаше на врата на мързеливите ученици за назидание — тези мъже яздеха магарета.

Следователно колоната им с нищо не приличаше на онези огромни търговски кервани от неколкостотин камили, които свързват средиземноморските страни с големите оазиси на Сахара. Напротив, това беше един истински Судански джалаба, чийто вид най-често е способен да събуди състрадание. Тези малки търговски кервани се образуват по следния начин:

Суданецът не е голям привърженик на напрегнатия и усилен труд. Щом спечели няколко талера с лика на Мария Тереза, главявайки се като моряк, слуга, или от някаква друга по-лека и временна работа, той става самостоятелен търговец, която хубава професия най-много му допада. За тази цел преди всичко е необходима покупката на едно магаре. То поглъща само част от капитала му. После трябва да си набави два гураб, кожени чували, които побират стоките му и по време на пътуването висят от двете страни на магарето, закачени за седлото. И на трето място се закупуват най-търсените в страната стоки, с които търговецът се кани да стане милионер. А те предимно са: хол, известният въглен за очи, малки късчета говежда лой за мазане, за да поддържат контетата на Судан във великолепна форма телата си, на които би могъл да завиди и Адонис, както и дребни кубчета каменна сол — много търсена и добре заплатена стока, особено в областите, където солта не се намира. Освен това търговците носят и по няколко шепи топлийки, най-скъпоценното съкровище за негърките, а също и

някои благоуханни нещица, от чийто «аромат» ние сигурно бихме си запушили носа, както и други подобни дреболии, но преди всичко няколко метра памучен плат, тъй като в Судан той изпълнява ролята на пари. Колкото по-малко трябва да платиш, толкова по-тясно е парчето, което бива отрязвано от «монетата».

За закрилата на този «магазин» за дрогерийни и други стоки, както и за закрилата на неговия, изпълнен с надежди, собственик накрая се закупува някакво страшно оръжие — било много дълга сабя без ножница, било стар пищов с фитил и ужасно широка цев, който в килера на вехтошаря е бил обитаван от мишки и плъхове, подавали любопитно нослета през отвора на възпламенителния канал, било то някакъв убийствен инструмент подобен на пушкало, който редом с безбройните си превъзходни качества притежава и качеството да не може да гръмне даже и когато е натъпкан с барут и е поставен в нажежена печка. Впрочем, голяма част от това завидно постижение се пада както на самата убийствена машина, така и на барута. Естествено всички тези оръжия се смятат от притежателя им за неизказано скъпоценни, но никога не виждат сериозна употреба. Собственикът е привърженик на теорията за сплашване и желанието му е при вида на тези животоопасни предмети евентуалният неприятел да си плюе на петите. Ако това не стане, е, тогава просто самият търговец офейква, което действително става в деветдесет и девет процента от случаите и то извънредно енергично.

Ето че вече цялото съоръжаване е приключило и джалаби, търговецът, е напълно готов. Би могъл да започне търговията. Но и през ум не му минава мисълта да рискува сам да поеме по широкия лош свят. Започва да търси сродни души и съмишленици, които намира твърде лесно. Скоро се събират седмина, осмина, десетина подобни бъдещи «търговски пътници». Всеки от тях си има магаре и то какво! Животните едва ли са стрували кой знае колко пари и затова всичките са повече, или по-малко очукани и огрухани. На едното му липсва ухо, на другото опашката, третото изглежда сякаш са го ръфали плъхове, а четвъртото е сляпо по рождение. Но тези външни недостатъци пребогато се компенсират от вътрешни душевни качества, както и от други черти на характера, които са в състояние да докарат собственика на магарето до отчаяние. Въпреки това той се гордее с

ездитното си животно и го обсипва с най-ласкави имена и удари с пръчка.

За да могат да започнат пътуването си, новоизпечените търговци посещават най-прочутите фукара ^[17], от които си изпросват чудодейни талисмани. Светът е лош, на всяка крачка го обитават зли духове, тъй че човек трябва да накичи гърдите и ръцете си с талисмани, за да може спокойно да посрещне всички опасности и в подходящия миг храбро да им покаже гърба си.

Настъпва моментът, когато двата гураб биват натоварени на магарето. Джалабито взема в ръка една здрава тояга, за да може с нея от време на време да дава насърчителни знаци на дългоухия си приятел, а после и той се качва на него. Огромната сабя се препасва с помощта на камилски поводи, затъква се в пояса и пистолета-гаубица, след което импозантната колона потегля, изпроводена от всички приятели и роднини чак извън селището.

Леят се сълзи, кършат се ръце. «Be ism lillahi» — «в името на Аллаха!» — разнасят се, сподавени от сълзи, благословии. Керванът се спира десет, не, сто пъти, защото на едно място някое магаре хвърля къч и запокитва товара и ездача си на земята, друго започва да се въргала в най-дълбоката кал, за да се освободи от чувалите, а трето пък се инати, запъвайки се и с четирите си крака, реве като набито на кол и нито нежности, нито удари са в състояние да го помръднат, докато най-сетне десетина роднини се впрягат отпред и го теглят за юздите, а десетина приятели с пот на чело помагат с бутане отзад. Така най-накрая джалабата щастливо успява да излезе извън селището и с къчове, спъване, галоп, рев, вой, ругатни и проклетия потегля да търси щастието си.

От време на време керванът се разделя, за да се събере отново на определени места. Правят се блестящи сделки, преживяват се знаменити приключения. Едни загиват, но други благодарение на своята хитрост, находчивост и упорство бързо увеличават многократно основния си капитал и действително забогатяват.

Някои джалаби дръзват да навлязат далеч навътре в Судан и се завръщат едва след години като преуспели и заможни търговци. Други пък, по-рано може би видни чиновници на държавна служба, са се видели принудени да се захванат с магарето, за да загинат от треска в мочурищата или пък да умрат от глад. Никой не научава къде се белеят

техните кости, нито костите на магаретата им. А може дори преди смъртта си да са изяли своите ездитни животни.

Точно на такъв джалаба се натъкна и нашият керван. За арабите той се появи съвсем не навреме и водачът промърмори едва чуто едно проклятие. Но за чужденеца тези хора бяха добре дошли. Той насочи камилата си към тях, подвижна им приятелски думи за поздрав и попита:

— Накъде сте тръгнали? Слънцето залезе. Няма ли скоро да спрете да нощувате?

Облеклото на хората беше много оскъдно. Повечето от тях носеха само нещо като престилка около хълбоците, но всички бяха в бодро настроение. Изглежда бяха направили добри сделки. Не бяха от една и съща раса. Сред тях имаше неколцина чернокожи. Начело яздеше дребно и сухо човече. Доколкото можеше да се различи на гаснещата дневна светлина, мустациите му се състояха само от няколко косъма, а лицето му бе покрито с белези от едра шарка. Този мъж имаше панталони, но от кръста нагоре беше гол. През рамо бе праметнал ремъка на една грамадна пушка. Изглежда смяташе всяко покривало на главата си за излишно — гъстата му дълга коса падаше чак върху плещите му, а видът и прическата ѝ напомняха за скитащите се из Германия словаци, които търгуват с железарски стоки. Именно той се нае да отговори:

— Идваме от Дар Такала и сме се запътили към Фашода.

— Но нямате намерение да стигнете до града още днес, нали?

— Не, утре. Днес ще спрем край Бир Аслан.

— Същото сме решили и ние. Значи можем да си правим компания.

— Господарю, как с възможно бедни джалабита като нас да се осмелят да дишат един и същ въздух с теб? Ще се установим на лагер далеч от вас. Само ни позволи да вземем малко вода за нас и нашите животни!

— Всички хора са равни пред Аллаха. Вие ще спите при нас. Такова е желанието ми.

Тези думи бяха изречени с настоятелен тон. Въпреки това дребничкият джалаби попита:

— Шегуваш се, господарю, нали?

— Не, говоря сериозно. Вие сте ми добре дошли.

— Също и на твоите хора ли?

— Защо не?

— Те са бени-араб. Ще ми кажеш ли от кое племе са?

— Хомри са.

— Аллах керим — Аллах е милостив, но не и хомрите! Позволи ни да стоим по-надалеч от вас.

— Защо?

— Защото не можем да ви имаме доверие.

Той смяташе и чужденеца за арабин от племето хомри, дори го мислеше за техен предводител. Затова бе толкова по-смело от негова страна, че говореше тъй откровено. Европеецът отвърна:

— Да не ни вземаш за крадци?

— Хомрите са врагове на шилюките, в чиито земи се намираме в момента — уклончиво отвърна дребничкият джалаби. — Колко лесно може да се стигне до схватка, а в такъв случай предпочитаме да стоим по-далеч.

— Изглежда сърцето ти не е кой знае колко смело. Как се казваш?

Дребосъкът се изпъчи на седлото и отговори:

— Изобщо не те засяга дали съм страхлив или не. Ако искат да научиш името ми, слез от камилата и ще разбереш!

Той скочи от магарето, захвърли пушката и извади ножа си. Хомрите бяха продължили да яздят. Затова пък джалаба не се бе помръднал от мястото си. Зад мъжа, с който разговаряше чужденецът, се намираше едно друго също тъй дребно човече и то навярно се опасяваше, че тази сцена може да завърши зле. За да предотврати подобно нещо, дребният мъж се обади:

— Прощавай, господарю, но моят приятел винаги говори на едро, а си е всъщност един незначителен човечец, който нищо не разбира. Наричаме го Ibn el dschidri ^[18], а също и Abu el hadascht scharin ^[19].

— Защо сте му дали второто име? — осведоми се чужденецът.

— Защото мустаците му се състоят само от единайсет косъма — отдясно шест и отляво пет. Но въпреки това той изключително много се гордее с мустаците си и полага за тях толкова грижи и старание, колкото полага и негърката за нивата си, засята с дура ^[20]. Дребният мъж се мъчеше да даде весела насока на зараждащото се спречкване, обаче опитът му бе посрещнат зле от неговия «колега», който гневно му извика:

— Ти мълчи. Баща на безразсъдството! Моите мустаци са сто пъти по-ценни от цялата ти глава. Самият ти говориш на едро. Хвалиш се с родословното си дърво, но никой не вярва в него!

Това беше такава обида, която разгневи и другия. Той отвърна:

— Какво знаеш ти за родословното ми дърво! Сравни само как звучи моето име и как — твоето!

И обръщайки се към чужденеца, той продължи:

— Господарю, разреши ми да ти кажа кой съм аз! Казвам се Хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Хаджи Отайба Абу'л Ошар бен Хаджи Марван Омар ал Гандези Хафид Якуб Абд' Аллах ал Санджаки.

Колкото е по-дълго името на арабина, толкова по-почитан е той. Затова той прикача едно към друго имената на рода си до трето и четвърто коляно и по този начин се образува такава безкрайна върволица от имена, която кара европейца тайно да се подсмива.

Хаджи Али отпрати към чужденеца очаквателен поглед, за да види какво ще каже за това толкова прочуто име.

— Значи ти си Хаджи Али? — попита го Бащата на четирите очи. — А баща ти е бил Хаджи Исхак ал Фарези?

— Да. Чувал ли си за него?

— Не. И дядо ти се е казвал Хаджи Отайба Абу'л Ошар?

— Така е. Познаваш ли го?

— Също не. А прадядо ти е бил Хаджи Марван Омар ал Гандези?

— Тъй е. За него сигурно си слушал да говорят, нали?

— За съжаление не съм! И за да довърша, той е бил правнук и потомък на Якуб Абд' Аллах ал Санджаки, значи на знаменосеца?

— Да, той е носил санджака ^[21] на пророка в борбата.

— За това име вече наистина съм чел. Якуб Абд' Аллах трябва да е бил храбър воин.

— Той е бил герой, за когото и до ден днешен се пеят песни! — кимна гордо в знак на съгласие Али.

— Но не е твой прародител! — намеси се първият джалаби. — Съвсем незаконно си присвоил името му!

— Остави ме намира с този твой вечен упрек! Сигурно знам по-добре от теб какъв ми е произходът.

— И също тъй без никакво право се наричаш Хаджи Али. Който твърди, че е хаджия, трябва да е посетил Мека като поклонник. А ти

никога не си бил там!

— Ами ти да не би да си бил?

— Не съм. И не се хваля с подобно нещо, защото не лъжа.

— Изобщо не можеш да се похвалиш с това, понеже си християнин, а християните ги заплашва смъртно наказание, ако си позволят да пристъпят в Мека.

— Какво? Ти християнин ли си? — попита чужденецът първия джалаби.

— Да, господарю — отвърна му той, — и не го крия, защото е грях да отричаш вярата си. Наистина съм християнин и такъв ще остана до края на живота си.

До този момент Бащата на четирите очи бе наблюдавал и слушал спречкването между двамата, изпитвайки скрито удоволствие. Те като че бяха готови да се хванат за гушите, а изглежда бяха най-добри приятели. Но ето че сега европейецът изведнъж стана сериозен и силно наблягайки на думите си, каза следното:

— Съвсем правилно постъпваш. Никой християнин по каквато и да било причина не бива да отстъпва от вярата си. Това е такъв грях спрямо Светия дух, за който в Kitab el rrukkadas [\[22\]](#) се казва, че никога не може да бъде опростен.

— Грях към Светия дух? — попита учудено дребничкият джалаби. — И ти си чувал за това?

— Разбира се.

— Значи ти е известно и Светото писание?

— Малко.

— И като мюсюлманин ме съветваш крепко да пазя вярата си!

— Не съм мюсюлманин, а също съм християнин.

— Също си християнин? Навярно си от коптите?

— Не.

— Ами какъв си тогава? Никога не бих и помислил, че е възможно един бени-хомр да е християнин.

— Не съм никакъв хомр, не съм и арабин, изобщо не съм ориенталец, а съм европейец.

— Боже мой, нима е възможно! Аз също! Аз също!

— От коя страна си?

— От Унгария. Маджарин съм. И...

— После ще ми разкажеш. Моите спътници избързаха доста напред, а аз имам всички основания да не им се доверявам. Трябва бързо да ги догоня. След като разбра, че и аз съм европейец, навярно си съгласен да лагеруваш при мен, а?

— От все сърце! Каква радост, какво удоволствие е за мен, че те срещнах тук! Ще можем ли да си поговорим за нашите отечества? Нека препуснем да догоним хомрите и по-бързо да стигнем до извора!

Продължиха напред с цялата бързина, на която бяха способни магаретата, а те можеха да тичат много добре. В южните страни тези животни се различават доста от нашите. Египетското магаре може да носи на гърба си и най-едриите хора и да галопира с тях дълго, сякаш няма никакъв товар. След четвърт час керванът настигна яздещите напред араби. Те не казаха нито дума на новодошлите, дори не ги поздравиха. С присъединяването на осмината, за хомрите вече бе невъзможно да застрелят чужденеца, както бяха решили.

Безмълвно продължиха пътя си. Дребничкият унгарец не направи опит да разговаря с Бащата на четирите очи. А и нямаше да му бъде лесно, тъй като единият седеше на високата хеджин, а другият върху ниското магаре.

Звездите на екватора бяха изгрели и силната им светлина почти не отстъпваше на светлината на луната, която в този момент не се виждаше, защото се намираше във фазата на новолуние.

След известно време забелязаха някакъв хълм, чийто стръмни склонове някак изведнъж се изпречиха пред тях. Звездната светлина му придаваше призрачен вид.

— Ей там е Бир Аслан — обади се унгарецът. — След пет минути ще пристигнем.

— Мълчи джалаби! — сопна му се водачът. — Кога ще пристигнеш там, зависи единствено от нас. Все още не сме те поканили да се присъединиш към кервана ни!

— Изобщо нямам нужда от покана. И без нея ще стигнем там.

— Ако ви разрешим!

— Няма какво да ни разрешавате. Изворот е за всички, а вие впрочем се намирате в земите на враговете си.

— Allah iharkilik — Аллах да те изгори! — промърмори хомрът, но не каза нищо друго.

Изглежда дребничкият джалаби поначало не беше страхливец, а откакто разбра, че смятаният от него за мохамедански шейх чужденец всъщност е европейски християнин, още по-малко бе склонен да позволява на арабите да се държат към него настоянически.

Скоро стигнаха до скалата, в чиято основа се намираше Бир Аслан. Това не бе течаща вода, а представляваше малко езерце, заобиколено от мимозови храсталаци. Не се виждаше и никакъв поток, който да го подхранва. Слязоха от седлата. Докато неколцина мъже отведоха на водопой освободените от товарите животни, другите насъбраха сухи клони, за да запалят огън. Когато пламъците лумнаха, хомрите насядаха около тях така, че за другите керванджии не остана място. Унгарецът не каза нито дума. Той занесе малко клони на отсрещния бряг на езерцето, запали там втори огън и подвижна на Бащата на четирите очи:

— Сега ще трябва да решиш при кого да останеш, при тях или при нас.

— При вас — отвърна той. — Вземете ей оттам дисагите, в които са моите провизии! Вие сте мои гости. Можем да изядем всичко, тъй като утре ще бъдем във Фашода.

— Много се лъже — прошепна водачът на своите хора. — Той ни презира и предпочете тези плъхове. Ще се престорим, че това не ни засяга. Но още призори неверникът ще вие от болки в геената. Нека сега се нахрани за последен път в живота си!

Той извади собствените си запаси от сушено месо и сухи питки от дура, като за пиене направо черпеше с шепи вода от езерцето.

Междувременно чужденецът изследваше околността на Бир Аслан. Възвишението се издигаше съвсем самотно сред равнината. В резултат на водните изпарения от езерото, хълмът беше обрасъл с трева. Откъм северната и западната му страна нямаше храсталаци, но по източното и южното му подножие, там където се простираше езерцето, до определена височина изветрелите ерозирали скали бяха покрити с мимози, които навлизаха доста навътре в равнината. Никъде не се виждаха човешки същества. Местността изглеждаше напълно безопасна, също що се отнася и до дивите животни, стига през нощта наоколо да не бродеше духът на отравения на това място Господар с голямата глава.

Когато европейецът се завърна при извора, камилите и магаретата се бяха напили с вода и вече се хранеха с младите клонки на мимозите. Той нареди да отнесат целия му багаж близо до втория огън и да го оставят там съвсем близо до скалата така, че да може да го наблюдава.

Унгарецът бе отворил дисагите и беше разпрострял пред себе си съдържанието им. А то се състоеше от питки от дура, смокини и няколко токачки, които рано сутринта на миналия ден Бащата на четирите очи бе застрелял още преди да навлязат сред пясъците. В Судан има цели племена, които не ядат птици. Но новопристигналите джалаби не спадаха към тези презиращи хубавото пилешко хора. Те оскубаха токачките, изкормиха ги и нарязаха месото им на малки четириъгълни парченца, които нанизаха на пръчки със заострени краища и изпекоха на огъня. Печеното в този вид и по този начин месо се нарича кебап.

Докато траеха приготовленията за вечеря, унгарецът започна да събира най-силно интересуващите го сведения. По време на ездата той бе принуден да мълчи, но щом чужденецът седна до него край огъня, дребничкият джалаби го попита както и преди все още на арабски:

— Господарю, мога ли да науча от коя страна идваш? Моля те!

— Първо ми кажи ти от кой край на Унгария си!

— Аз съм от Пати Михай край Унгвар.

— От там ли си? Тогава навярно не си унгарец, а словак. Няма защо да се срамуваш от това.

— Но аз не се срамувам. Понеже съм роден в Унгария, смятам все пак, че съм унгарец. Ти познаваш родното ми място? Бил ли си там?

— Да.

— Говориш ли унгарски? Аз владеея и словашки език.

— Не знам нито единия, нито другия, тъй че за съжаление няма да можем да разговаряме на родния ти език. Но я ми кажи как си попаднал в Африка, в Египет, та чак и в Судан?

— Чрез моя господар.

— Кой с той?

— Матиаш Вагнер, също унгарец от графство Айзенщет.

— Чувал съм за него, макар и да не го познавам лично. Много е видял и патил през живота си. Той предприе пътешествия до Египет, Арабия и Абисиния, беше спътник на херцог фон Гота [\[23\]](#), а после

пропътува надлъж и нашир целия Източен Судан и преди около година умря струва ми се в Хартум. Нали?

— Да, господарю, така е. Ти знаеш всичките му преживявания. Накрая се отправихме заедно с него към Кордофан, за да направим една сделка с щраусови пера. След завръщането ни трябваше да се разделим. Той умря, а върху мен започнаха да се сипят нещастие подир нещастие, тъй че най-сетне се видях принуден да подхвана живота на беден джалаби.

— Имаше ли късмет в търговията?

— Какво наричаш късмет? Преди шест месеца започнах с пет галера, а всичко което притежавам в момента струва може би трийсетина. Така не се става велик везир.

— Но и Аллах не ги е дал нужния акъл, за да станеш везир — намеси се в този момент другият джалаби.

— Мълчи, Abu Dihk [\[24\]](#)! — сопна му се унгарецът — Всъщност Аллах ме е дарил с качествата за такъв висок пост, докато ти въпреки фалшивото си родословно дърво не би могъл да станеш дори и хамалин.

— То е истинско, а не фалшиво. В жилите ми тече кръвта на знаменосеца на пророка. Чуй само името ми! Искаш ли да ти го кажа?

— В името на Аллаха, недей! Непрекъснато го разтръбяваш, тъй че вече всички птички в целия Судан могат да ти го изчуруликат.

— Сигурно имам това право, защото името ми е извънредно прочуто. Изслушай го, а чуй също и какви подвизи са извършили прадедите ми! Ами ти как се казваше? Забравих!

— Ускар [\[25\]](#).

— А как е на арабски?

— Келб.

— Що за име? Как е възможно човек да бъде наречен на тези презрени животни! Как се е казвал баща ти?

— Също Ускар или Келб.

— А дядо ти?

— Пак така.

— Ами другите ти прадеди?

— Не по-различно.

— Аллах, що за родословно дърво! Келб бен Келб ибн Келб Хафид Келб, Келб и нищо друго освен Келб! Цяло чудо е, че все още

не си започнал да лаеш, а говориш. А моето име гласи: Хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Отайба Абу...

— Стига, стига, стига! — извика словакът, като замахна и с двете си ръце, сякаш се опитваше да се защити от това безкрайно дълго име. — Не искам да слушам повече. Ако го вдишам и попадне в мен, ще се лепне за червата ми като тения и отвътре ще ме разяде. Нима може името ти да се мери с моя опит и моите познания! Ти си го получил съвсем незаслужено от твоите прадеди, а аз сам съм придобил моите познания и опит. Знай, че владее дори езика на най-голямата мъдрост, латинския! Научих го от моя господар.

— А ти знай — извика другият, който сериозно се беше разпалил, — че са ми известни имената на всички страни и народи по земята, на всички градове и села във вселената.

— Това е география, твоята страст. И къде казваш си я учил?

— От моя чичо, който отначало живееше в Истанбул, а после замина за Лишик ^[26] в страната на немзи ^[27], където на един тъгъл дълги години продава asal 'I abiad ^[28]. Там стана заможен човек, а щом се върна, се залови да ме обучава. Когато се изучих, тръгнах за Египет като аскери ^[29] и тъй лека-полека стигнах чак до Судан.

— О, ти, Баща на смеха — засмя се словакът, — да не би да си въобразяваш, че чичо ти наистина е продавал халва? Да не би в Лайпциг да е изучил и латинския?

— Всичко, всичко, каквото има за учене. А после аз го усвоих от него. Единствено Аллах знае милионите страни и села, които съм наблъскал в главата си. А ти хич нищо не знаеш. Ти си Син на едрата шарка и Баща на единайсетте косъма. Ти чу името ми. Как можеш тогава да ме наричаш Баща на смеха?

Двамата се бяха разлютили и взаимно се нападаха, споменавайки телесните си недъзи. Прякорите, дадени им от хората, бяха много подходящи и изразителни. Лицето на словака бе страшно обезобразено от белезите на шарката и беше направо цяло чудо, че разрушителната болест му бе оставила поне малкото косми. Наистина мустаците му имаха повече от единайсет косъма, ала броят им сигурно не надхвърляше трийсет. Дребосъкът толкова много обичаше това пръснато и неравномерно разпределено по горната си устна доказателство за мъжественост, че всяка свободна секунда ръцете му се мъчеха да съберат и засучат оскъдната растителност, като й

придадат онази форма, която се получава при употреба на истинска унгарска помада за мустаци.

Що се отнася до Бащата на смеха, той страдаше от една болест, която на почти равномерни интервали, особено когато говореше и беше развълнуван, обезобразяваше лицето му, като го караше да прави ужасяващи гримаси — всичко това се дължеше на спазми на лицевите му мускули. Разкривяването на чертите му пречеше на лицето му да бъде сериозно и го правеше винаги такова, щото хората мислеха, че Али всеки момент ще си умре от смях. Несъмнено съвсем осъдително е да се присмиваме на телесните недъзи на хората, но физиономиите на мъжа, натъпкал главата си с имената на милиони страни и села, имаха такова неотразимо въздействие, че дори и най-непоправимият меланхолик, и най-внимателният и тактичен човек направо се виждаше принуден да избухне в смях. Впрочем това ни най-малко не смущаваше Бащата на смеха. Напротив, изглежда той се чувстваше много щастлив винаги да вижда около себе си само развеселени лица.

— Дори да си наблъскал в главата си имената на всички народи и острови на земята, ти сигурно не знаеш нито една дума латински! — настоя на своето словакът. — Господарю, ти случайно знаеш ли латински?

— Да, малко — усмихнато кимна Бащата на четирите очи.

— Ами къде го изучи?

— Също в Лайпциг.

— Но не на някой ъгъл край сандъчето с бяла халва, нали?

— Не, а от моите професори.

— Професори ли? Ти да не си следвал?

— Да.

— Какво?

— Медицина.

— Значи си доктор?

— Разбира се. А също и три години преподавах в един немски медресе.

При тези думи дребосъкът скочи и извика:

— Тогава си немец, а?

— Да. Ако разбираш немски, можем да си служим с този език.

— Естествено че го разбирам и то отлично!

— Аллах! Значи си ra-is et tibt ^[30]! А аз ти говоря на «ти»! Къде са ми били очите и акълът! Веднага ще поправа грешката си — ще бъде по-учтив. Мога ли да ти приказвам на немски?

— Разбира се! — отговори ученият, обзет от любопитство да види как ли щеше да се изразява на немски словакът, който владееше унгарски, словашки, и дори твърдеше, че знае латински, а говореше и арабски наистина съвсем не лошо. — Опитай се и още сега ми кажи на немски какъв беше баща ти!

С грейнало от радост лице словакът отговори:

— Баща мой занимавал музика. Правил диледиледиледи, диледиледилидай!

— На какъв инструмент? — попита лекарят, който с голяма мъка сдържаше смеха си.

— Свирил кларнет — фифифифи-фифифифа! — Той вдигна ръце пред устата си и много сполучливо имитира звуците на кларнета.

— Тогава и ти навярно си се научил да свириш на някой духов инструмент, а?

— Не. Уста моя не бил съвсем подходящ за туй.

— А как е истинското ти име?

— Се казва Ускар Ицван.

— Тъй като случайно думата «пудел» на унгарски ми е известна, ако не се лъжа, преведено на немски, това име означава Щефан Пудел. За тази мохамеданска страна звучи твърде зле, защото тук думата «куче» минава за голяма обида. Не биваше да обясняваш на спътниците си какво означава името Ускар.

— Много право! Ами как се казвате вие, пане доктор?

— Казвам се Емил Шварц и дойдох тук, за да изуча фауната и флората на тази страна и да отнеса у дома си колкото е възможно повече препарирани животни и растения.

— Фауна и флора! О, туй хубав е латински! И аз разбира латински. Латински мой бях учил при пане Вагнер. Фауна значат растение, а флора значат добичета.

— Или обратното — засмя се Шварц.

— Обратен също верен, и двете верен! Аз бил много в Судан. Аз бил видял цяла флора и фауна. Ако вие нуждаеш слуга, аз много с удоволствие бъдеш ваш слуга.

— Наистина ли?

— Да, пане доктор. Аз не искам вече търгува в Судан и не с желание бъдел вече джалаби. Вие мен можел използва съвсем добре. Аз вас щял подпомагат с латински моят и лепват етикетите на всички препарати вашите.

— Това предложение ми е добре дошло и аз ще...

Той млъкна. Неиде в далечината се разнесоха такива звуци, които веднага привлякоха вниманието на всички.

— Какво беше това? — попита Шварц, обръщайки се отново на арабски към седящия до него джалаби. — Не е възможно да е гръм! Сега през сефа [\[31\]](#) едва ли има гръмотевични бури.

— Не, не беше гръм — отвърна словакът също на арабски, на който той не говореше толкова ужасно завалено като на немски. [\[32\]](#)

— Но какво друго може да беше?

— Беше аслан, Господарят на стадата.

— Лъв? Значи тук все пак има такива животни!

— Така изглежда и Господарят с голямата глава сигурно ще дойде тук, защото е видял нашите огньове.

— Толкова рано? Мислех, че напуска леговището си едва в полунощ или дори още по-късно.

— Ако е гладен излиза и по-рано.

Тези въпроси и отговори бяха разменени на висок глас. И ето че откъм другия огън при тях дотича водачът и с тих и изплашен глас им каза:

— В името на Аллаха, не разговаряйте толкова гръмогласно, иначе той ще ни чуе и ще дойде. А тогава всички сме загубени! Я слушайте!

Отново се разнесоха същите звуци. Много приличаха на шума от тежка каруца, преминаваща по дървен мост. Камилите се разтрепериха, а магаретата се скупчиха на едно място.

— Това, това значи е лъвът! — продума Шварц повече на себе си, отколкото на другите. — Най-сетне, най-сетне чувам гласа му, когато е на свобода!

— О, това все още съвсем не е истинският му глас — обади се словакът. — Отначало само го опитва. Гладен е и е в лошо настроение. Засега ръмжи.

— А ти чувал ли си го вече?

— Чувал съм го и съм го виждал и при това много често.

— Без да те нападне?

— Никога нищо лошо не ми е правил. Има колкото щеш страхливи и малко наистина горди и дръзки лъвов. Страхливите се промъкват тайно и отмъкват плячката си тъй безшумно, че едва на сутринта хората забелязват смъртта или липсата на жертвата му. А смелият лъв шумно предизвестява още самото си излизане от леговището. Съвсем искрено заявява, че е гладен и се кани да отиде на лов. Той бавно се приближава до мястото, което е избрал да посети, като от време на време надава рев, за да може всичко живо точно да си направи сметката, кога ще се появи. Никаква опасност не може да накара да се откаже от нападението си лъва, който постъпва по този начин.

— Много вероятно в случая да става дума за такова животно!

— Така е. Щом отново изреве, ще разберем дали се е отправил насам или към някое друго място.

Гласът на хищника проехтя за трети път — това бе полуръмжение и полурев. Ясно се долавяше, че се е приближил значително. Вече всички хомри бяха дошли при втория огън. Страхуваха се.

— Насам идва, наистина идва насам — прошепна водачът с одрезгавял от страх глас.

— Значи си се лъгал — обади се Шварц, — когато твърдеше, че край този извор не може да се очаква среща с лъв.

— Откъде да знам, че се е появил? Навярно живее наоколо съвсем отскоро. Ако не бяхме дошли по тъмно, сигурно щяхме да забележим следите от лапите му. Несъмнено идва при Бир Аслан на водопой, тъй като от тук чак до реката никъде няма вода.

— Тогава си е избрал за леговище някое място сред откритата равнина, така ли?

— О не, господарю. На по-малко от час оттук има разпръснати големи скални отломъци, които сигурно си е избрал за леговище, защото ревът му се разнесе точно от онази посока. Наблюдавал съм вече доста лъвов и знам как се приближават. Този идва много бавно, защото огънят го кара да се колебае. Но след половин час ще е съвсем близо и ще започне да обикаля около лагера ни.

— Наистина ли ще иска да отмъкне плячка?

— Съвсем сигурно е, ефенди. Той ни го заяви гръмогласно и ще удържи на думата си. Да натоварим бързо животните и незабавно да напуснем това злокобно място!

— Да избягаме?

— Да, и то колкото можем по-бързо.

— Четиринайсет мъже? От тази котка?

— Ефенди, това не е котка!

— Котка е, макар и много голяма. Който иска да бяга, нека бяга.

Но камилите ще останат тук, понеже съм ги наел.

— Но той ще разкъса някоя от тях!

— Ще ти я платя.

— Дори може да разкъса и самия мен!

— В такъв случай още днес ще отидеш в рая, тъй че трябва да се радваш.

— Тръгвам си. Искam още да живея!

— Изчезвай тогава, но отдалечиш ли се от огъня, от който лъвът се бои, ти се излагаш на още по-голяма опасност. В тъмнината около лагера няма да ти е възможно да забележиш животното и то изневиделица ще те връхлети.

— Аллах, Аллах! Значи трябва да стоим тук и спокойно да чакаме да видим кого от нас ще отвлече, така ли?

— Не, защото ще го убия.

— Ти ли? Никой няма да ти помогне.

— Изобщо не съм искал помощ.

— Значи ще се изправиш срещу него съвсем сам? Ефенди, ти луд ли си?

— Не съм. Вече съм убивал животни, които са не по-малко опасни от лъва. Вярно че с него все още не съм заставал очи в очи, но сигурно няма да има нищо против да си поговорим. А и ще се погрижа да не може да ви причини никакво зло.

В този миг лъвът отново се обади. Но това не беше вече рев или дълбоко гърлено ръмжене, а един макар и кратък, но ужасен звук, от който всички присъстващи получиха усещането, че косите им се изправят.

— Още по-наблизо е! — завайка се водачът. — Изминал е вече половината път. След четвърт час ще е тук. Камилите ми, моите хубави камили!

— Самият ти се държиш като камила! Бързо да вземем необходимите мерки! Трябва да го накараме да се появи на онова място, където ще го очаквам. Няма да мине през водата и следователно

ще бъде принуден да се приближи към нас или отляво, или отдясно, тъй като заедно с животните се намираме между извора и скалата. Ако разширите този огън и добре го разпалите, лъвът ще предпочете да ни нападне откъм другата страна. Вържете здраво животните за клоните, та да не могат да избягат, а после нямам нищо против да се изпокриете зад багажа.

— Ами ти какво ще правиш, господарю? — попита словакът.

— Ще отида отсреща, ще изгася другия огън, за да не се плаши лъвът и ще го чакам да се появи.

— Наистина ли съвсем сам?

— Да, вероятно няма да имам нужда от помощта на другите.

Той даде своите нареждания и отговори със спокойствието и хладнокръвието на подофицер, който инструктира хората си в казармения двор.

Арабите, както и другите джалаби, побързаха да разпалят по-голям огън и да вържат животните. След това, с изключение на словака и Али, всички се свряха между товарите и скалата. Споменатите двама мъже останаха при Шварц и му помогнаха да изгаси другия огън. Тъкмо когато привършиха, лъвът отново се обади, но този път по съвсем друг начин.

Да, това бе вече истински рев. Отначало започна с глухо боботене, сякаш под краката на хората преминаха тласъците на земетресение, после нарастна до могъщ и дълбок гръден тон, отекващ в тишината на нощта сигурно на няколко мили, и след това премина в един наистина сатанински звук, който прониза хората до мозъка на костите, за да замре нейде в далечината като протяжен постепенно заглъхващ гръм, накарал сякаш земята да потрепери.

Това беше истинският властен боен зов на царя на животните и в този момент Шварц разбра защо арабите толкова често го наричат Абу Рад, Баща на гърма.

— Той е най-много на хиляди крачки оттук — чуха гласа на водача. — Allah il Allah we Muhammed rassuhl Allah! Молете се, като тихо произнасяте свещената Фатиха, а после кажете на висок глас сурата на «разкъсването», която е осемдесет и четвъртата от Корана! Гибелта ще обикаля още пет-шест минути около лагера и после ще ни връхлети.

Камилите трепереха и стенеха от страх. Лежаха съвсем близо една до друга, притиснали глави и вратове о земята. Магаретата хвърляха къч на всички страни и се опитваха да скъсат юздите си.

Шварц беше взел по-голямата си пушка със задно зареждане в ръка, словакът държеше огромната си «берданка», а Али бе грабнал дълго здраво копие, обковано с желязо, което представляваше единственото му оръжие.

— А сега се оттеглете назад! — прошепна чужденецът на двамата.

— Господарю, сам няма да се справиш — отвърна му словакът.

— Не се тревожи за мен! За твое успокоение ще ти кажа, че когато ловувах из Северна Америка, успешно съм преодолявал и по-големи опасности.

— Възможно е, но аз те обикнах и няма да те изоставя.

— С твоето допотопно пушкало само ще ми навредиш.

— О, не, господарю! Това е моят katil elfil [\[33\]](#), чийто куршум ще прониже цялото тяло на лъва. Приказвай каквото си щеш, но аз оставам при теб!

Тонът му бе много решителен и Шварц разбра, че този дребосък с вярно и храбро сърце за нищо на света няма да се съгласи да бъде отпратен при другите. Съдбоносният миг приближаваше и не биваше да пропиляват нито минута в безсмислени разпавии. Ето защо докторът каза:

— Е, добре, тогава остани при мен, но не стреляй преди да съм му пратил и двата си куршума!

Той отново прегледа пушката си, измина още десетина крачки напред и там легна, като подпря на земята левия си лакът, за да има здрава опора при стрелбата.

След като и словакът се настани до него, заемайки същата поза, двамата чуха зад гърба си лек шум. Огледаха се и видяха Али, Бащата на смеха, който се отпусна на едното си коляно съвсем близо зад тях и здраво забивайки края на копието си в земята, с две ръце го насочи напред така, че дори и при силен удар да не може да се измести от това положение, осигуряващо закрила за легналите хора.

— Ти какво правиш тук? — попита го почти гневно Шварц.

— Ако не го убиеш на място, ще скочи върху вас — отвърна Али. — в такъв случай бързо се хвърлете настрана, а аз ще го посрещна с копието, та да се набучи на него.

Шварц понечи да отговори, но му попречи поредния рев на хищника. Той проехтя кажи-речи още по-ужасяващо от преди и то съвсем наблизко. Сигурно лъвът се намираше на по-малко от стотина крачки.

При такъв рев и най-големият храбрец не може да не усети как го побиват студени тръпки, но приближаването на решителния миг укрепва десницата и зрението на смелчага и кара сърцето му да бие дори по-спокойно от обикновено.

— Трепериш ли? — попита словакът.

— Не — отговори Шварц.

— И аз не треперя. Лъвът може да дойде!

Зад гърба на тримата се намираше лагерът. Никак не беше вероятно животното да нахлуе в него, тъй като огънят щеше да го подплаши. От лявата страна се простираше езерото, а от дясната се издигаше скалата. Между тях оставаше място от около петнайсетина стъпки, в средата на което тримата бяха заели позиция. Ако предположението им, че лъвът ще се появи от тази страна, се окажеше вярно, той нямаше как да им се изплъзне. Непременно трябваше да премине покрай тях или през тях.

Шварц беше свалил защитните си очила и внимателно наблюдаваше терена пред себе си. И ето че в този миг — те действително се стреснаха от уплаха — отвъд езерцето, на самия му бряг, на не повече от двайсетина метра от тях, проехтя ревът на хищника.

— Внимавайте! — прошепна словакът.

Опасността двойно повече изостри зрението им. Слухът не можеше вече да им бъде от полза, защото след последния рев водачът на кервана започна да се моли, изговаряйки на висок глас споменатата преди малко от него сура:

— В името на всемогъщия Аллах! Когато, следвайки дълга си и подчинявайки се на своя властелин, небето се разкъса, когато земята се разшири и започне да изхвърля всичко каквото има във вътрешността си, тогава, о, човече, тогава ще положиш всички усилия да достигнеш до своя Бог...

Докато той с плачлив глас продължаваше да се моли, у Шварц се надигна желанието да го удари така, че да го простре на земята.

Силният глас на водача заглушаваше тихите стъпки на лъва, тъй че много лесно неблагоприятното му можеше да стане причина за гибелта на тримата храбри мъже.

При това положение те трябваше двойно повече да напрегнат зрението си. Но не очите им първи откриха приближаващия се могъщ неприятел. Миризмата му убеди залегналите в мъчително очакване хора, че решителният миг е настъпил. Внезапно въздухът се изпълни с онази остра нетърпима воня, която е присъща на хищниците и може да се усети във всяка менажерия. И ето... ето в същия миг иззад гъстия храсталак се появи той, но не промъквайки се скришом по маниера на тигъра или пантерата, а гордо изправен, с бавната и сигурна крачка на владетел, добре знаещ, че се намира в своето царство и презрително отказващ с недостойна потайност да се домогва до онова, което може да получи с открита заповед.

Широко отворените му очи старателно търсеха сред гъсталака проход към желаната плячка. В този миг погледът му падна върху трите неподвижни човешки фигури. Той потрепна и бързо се хвърли на земята, за да прикрие от врага своите лесно раними гърди. После внимателно измери хората с продължителен и властен поглед.

Шварц изпита чувството, сякаш някой прекара по гърба му парче лед, но със силата на волята си успя да го превъзмогне.

Беше чел разказите на прочути ловци на лъвовете и от тях бе запознат с поведението на животните в подобно положение.

Ако лъвът не направи скок веднага щом забележи неприятеля, той ляга на земята, като прибира задните си лапи под тялото, а предните изпъва напред. Почти затваря очи и наблюдава плячката само през тесния процеп между клепачите си. Щом вземе някакво решение, той леко повдига задната част на тялото си, за да увеличи така пружиниращата сила на бедрените мускули. Очите му започват бавно да се отварят и в момента, когато клепките му напълно се вдигнат и съвсем ясно се видят искрящите пламъчета в зениците му, животното прави смъртоносния си скок.

Стрелецът трябва да се прицели в едно от отворените му очи и секунда преди скока да натисне спусъка. Улучен в мозъка през окото, лъвът прави своя последен скок и в същото време още докато е във въздуха получава в сърцето си и втория куршум. Мигновено ловецът

трябва да се хвърли далеч настрани, за да не попадне в лапите на умиращото животно.

В пълно противоречие с тази теория, лъвът пред тримата мъже държеше очите си отворени и им изпрати един толкова продължителен поглед, сякаш изобщо не можеше да си обясни що за същества има пред себе си.

Шварц реши да използва това. Насочи дулото на пушката си към главата на лъва, за да стреля в окото му. Но животното затвори очи и гневно изръмжа, сякаш много добре знаеше какви са намеренията на стрелеца.

Измина доста време преди отново да отвори клепачите си и то съвсем леко. Въпреки това между тях можеше да се забележи как горят зеленикави пламъчета, подобни на светлината от светлозелен книжен фенер.

Звездите по небето блестяха тъй силно, че лъвът се виждаше съвсем ясно. Беше се притиснал към земята, главата му лежеше отпусната върху двете му предни лапи, а дългата му опашка беше простряна съвсем права назад. Шварц разбра, че ще трябва да поизчака с изстрела си, докато хищникът отвори по-широко очи и понадигне задницата си, за да се приготви за скок. Но изглежда Бащата на единайсетте косъма не споделяше това мнение, защото му прошепна:

— Сега е удобният миг. Стреляй!

— Не, още ще чакаме! — отговори Шварц.

— Тогава ще стрелям аз, защото после ще бъде късно.

— За Бога недей, понеже...

Той не можа да продължи. Предупреждението му закъсна, тъй като още докато изговаряше думите си, словакът насочи дулото на своя «убиец на слонове» към главата на лъва. Старата «берданка» не беше поддържана в добро състояние. Кой знае кога сегашният ѝ собственик бе стрелял с нея за последен път. Ето защо частите на затвора ѝ се движеха доста трудно. Синът на едрата шарка трябваше да вложи цялата сила на показалеца си, за да натисне спусъка, а с това цевта се отмести малко встрани от целта. Изстрелът изтрещя и прикладът на допотопната «гаубица» с такава сила удари дребосъка по главата, че той изпусна пушката и на своя роден словашки език извика:

— Jakowa bezotschiwortj! Idi do ischerta — какво безсрамие! Върви по дяволите!

Като се държеше с едната ръка за главата, с другата той запокити надалеч «убиеца на слонове». От удара го заболя толкова много, че мислите му бяха заети само с «безсрамието» на пушката, но не и с лъва.

При трясъка на изстрела хищникът скочи на крака. Като отвори широко очи, той нададе рев, от който кръвта на човек можеше да се омръзне в жилите, и се приготви за скок. За щастие, Шварц не бе изгубил самообладание. Прицели се в лявото око на лъва, натисна спусъка и същевременно извика на словака:

— Бягай настрана! Бързо, бързо!

Дребосъкът се подчини, мигновено се изхвърли като пружина и се озова до самата скала. Шварц не може да разбере дали куршумът бе улучил окото на звяра или не, защото в мига след изстрела лъвът, направил вече своя скок, се намираше във въздуха. Немецът хладнокръвно се прицели в областта на сърцето, натисна спусъка и незабавно се хвърли наляво с такава сила, че половината му тяло се врязва в гъстите храсталаци.

Огромната, почти невероятна мощ, с която лъвът скочи, го пренесе от мястото, където бе лежал, точно там, където само преди секунда се намираха двамата стрелци. Ако не се бяха махнали, лапите му сигурно щяха да ги докопат. В момента на онова място бе останал само коленичилият Абу Дихк, Бащата на смеха. Колкото по-дребна беше фигурата на този храбър търговец, толкова по-голяма бе неговата неустрашимост. И през ум не му беше минало да сметне, че последното предупреждение на немеца се отнася и до него и не се бе оттеглил на безопасно място. И той не изпускаше лъва из очи. Видя го как скочи, видя че животното ще се приземи на две крачки пред него, там където бяха лежали стрелците. Светкавично се придвижи напред, отново заби задната част на копието в земята, насочи острието му към тялото на лъва, пусна го в мига, когато то докосна звяра и чевръсто се отърколи наляво, където лежеше Шварц, или по-скоро където бе лежал, защото междувременно европейецът беше скочил на крака и бе извадил ножа от пояса си, за да защитава живота си очи в очи с хищника, в случай че не е улучен смъртоносно.

За щастие предпазливостта му се оказа излишна. Чуха острия звук от чупещо се копие. Лъвът се простря на земята, веднага се изправи на крака... могъщото му тяло видимо потрепери... видяха го да се олюлява... после се обърна наляво, където се намираха Шварц и Абу Дихк, пригответи се повторно да скочи, но не успя да помръдне от мястото си. Надавайки кратък, скимтящ рев, който бързо замря, звярът рухна на земята, обърна се на една страна, а после и по гръб, присви потръпващите си лапи към тялото, след това ги изпъна и... остана да лежи неподвижно.

Естествено всичко стана много, много по-бързо, отколкото може да бъде разказано, но в подобни случаи миговете се превръщат в секунди, а секундите в минути и човешката мисъл работи с такава трескава бързина, че е в състояние да вземе десетократно повече решения, отколкото при обикновени обстоятелства.

Тримата храбреци не намериха време да се убедят дали лъвът е мъртъв. Въпреки че цялото им внимание бе насочено към него, те успяха да доловят и друг рев, разнесъл се отдалеч веднага след пукота на пушките. Словакът скочи на крака, Абу Дихк също. Внимателно се послушаха и дочуха гласа на още един лъв. Но той не се разнасяше на определени интервали, както рева на първия хищник, а звучеше непрекъснато и макар да не бе така могъщ и гръмовит, в него се долавяше глуха, запъхтяна ярост. Това бе злобен, жадуващ за кръв, стон, който от време на време се издигаше в хриплив гърлен звук, също както гибелните пламъци лумват от скритата тлееща жарава. По рева личеше, че звярът се приближава с бързи скокове.

Там, където стояха тримата, огънят бе изгасен, тъй че те се намираха в тъмната сянка на скалата и не можеха да бъдат забелязани от арабите и другите керванджии, които не знаеха как бе завършило нападението на лъва.

— Аллах ил Аллах! — разнесе се гласът на водача. — Асад Бей, Удушвачът на стадата, ги е убил и тримата и сега е легнал край труповете им, за да ги изяде. Бил с заедно с жена си, която е чула изстрелите и се е втурнала насам да му помогне. Ще се нахвърли върху нас и ще ни разкъса. Телата ви са загубени, но спасете душите си, като се помолите заедно с мен и кажете сурата ясин, а после и сурата на правоверните, която е дваисет и третата от Корана!

— Мълчи! — подвикна му Шварц. — Живи сме, а лъвът е мъртъв. С крясъците си ще привлечеш вниманието на неговата султана [\[34\]](#) върху себе си и тя ще те изяде.

— Аллах керим — Аллах е милостив! — отговори страхливецът. — Млъквам! Но застреляйте султаната, убийте я и нея, та да отиде заедно с мъжа си в най-ужасното място на пъкъла!

Въпреки че Шварц отговори на водача, той се стараеше да не изгуби нито миг. Извади нови два патрона, за да зареди пак пушката си.

— Наистина идва лъвицата — обади се словакът. — И аз трябва отново да заредея. Къде оставих...

Той затърси мунициите в джобовете си.

— Глупости! — отвърна му немецът. — Лъвицата ще се появи преди да се приготвиш. Вие двамата вървете на безопасно място! Абу Дихк е също беззащитен, защото копие то му се счупи. Изчезвайте!

— Но моят куршум тежи цял четвърт фунт, а твоите...

— Бягай, бягай! — прекъсна го Шварц. — Иначе си загубен!

След като зареди пушката си, той отново се отпусна на едно коляно на същото място, където преди малко бе стоял. Не се огледа за другите двама и затова не забеляза, че само Бащата на смеха се оттегли. Ускар Ищван, или в превод Щефан Пудел, остана наблизо. Той навлезе две крачки навътре в храсталака и там зареди пушката си, което, разбира се, не можеше да стане само за броени секунди. Най-сетне бе намерил мунициите си в пояса, където ги беше пхнал преди малко, приготвяйки се за борба с лъва.

В този миг лъвицата се обади съвсем наблизо. Обзетото от ярост животно не се отклоняваше от следата на лъва, тъй че най-напред се насочи към онази страна, където гореше огънят и едва след това се отправи към другата. Ето защо словакът имаше време да се справи с «гаубицата» си.

Можеха да доловят всеки скок на лъвицата, но не по шума от стъпките ѝ, а по вибрирането на гласа ѝ. Тя зави край храсталаците и в този миг се появи иззад тях. Заслепена от ярост, сигурно щеше да прелети със скокове покрай Шварц и да продължи нататък, ако той не се беше изправил, за да привлече вниманието ѝ върху себе си. Лъвицата го забеляза, но тъй като не успя веднага да спре, отлетя

настрани към скалата и се блъсна в нея, после се сниши и се приготви за скок.

Мигновено Шварц отново се отпусна на коляно и насочи цевта към нея. Край скалата беше тъмно. Дори силуетът на лъвицата се различаваше едва-едва. Вземайки предвид силната ѝ възбуда, немецът можеше със сигурност да предположи, че скокът ѝ нямаше да последва по описания вече при лъва начин, а щеше да е много по-бърз и припрян. Не беше логично да се очаква и че животното бавно ще отвори очи.

Предположението му излезе съвсем вярно: едва лъвицата се присви на земята и очите ѝ започнаха да пламтят като жълтозелени лъскави топчета. Това бе само за секунда, в следващата тя несъмнено щеше да скочи. Шварц се видя принуден да натисне спусъка, без да се прицели с необходимата точност. Дулото му блъвна пламъче, чу се изстрел... в същия миг с яростен рев лъвицата полетя във въздуха право към него. Тогава изтрещя и вторият му изстрел. После той пусна пушката си на земята и се хвърли, само че този път не настрани както преди, а напред, след като бе изчислил всичко съвсем точно. С притиснати към тялото ръце и крака той се претърколи два пъти и се озова на около пет метра от предишното си място. Там мигновено пак скочи на крака, бързо измъкна ножа си и се обърна към звяра.

Ако не беше присвил ръце и крака към тялото си, а беше полетял във въздуха в по-изправено положение, лъвицата щеше да го докопа с лапите си. Но така той се озова зад гърба ѝ невредим. Тя сигурно знаеше това и несъмнено веднага щеше да се обърне към него. Тъй мислеше немецът, ала лъвицата постъпи иначе. Погледът ѝ беше паднал върху лежащия пред нея лъв — последва къс скок, тя се озова до него, побутна го с муцуната веднъж, два, три, четири пъти. После вдигна глава и нададе такъв протяжен, наистина ужасяващ рев, който... бе прекъснат от един изстрел. Бащата на единайсетте косъма чевръсто бе изскочил от храсталака и насочвайки дулото на своя «убиец на слонове» от непосредствена близост в главата ѝ, ѝ беше изпратил тежактия «цял четвърт фунт» куршум.

Блъсната сякаш от мощен удар, лъвицата отхвъркна настрани, падна на земята, с мъка се изправи отново и изви глава към новия си неприятел. А той бързо обърна тежката пушка и хващайки я за цевта, с

обкования с желязо приклад започна да «обработва» черепа на животното, като непрестанно крещеше:

— Allah rhinaiek, Allah iharkilik, ia afrid el afrid! Ehsch khalak, ia kelb, ia kelbe, ia omm el kilab — Аллах да те прокълне, Аллах да те изгори, дявол на всички дяволи! Как си сега псе такова, кучко, майка на кучета?

Изглежда той мислеше, че има пред себе си някоя хиена, а не лъвица. Но безумната му дързост навярно щеше да има много лоши последици за него, ако преди това куршумът му не си бе свършил работата. Животното беше смъртно ранено. Не му бе останала никаква сила да се отбранява и рухна под ударите му.

— Ето я на земята! — извика той победоносно. — Ей къде падна в краката ми. Убих я като котка. Тя нямаше смелостта да ми покаже зъбите и ноктите си. Ела и я виж!

Той се наведе над лъвицата, за да я пипне, но Шварц го дръпна назад и каза:

— Внимавай! Един такъв звяр има жилава душа и не умира лесно, все още не знаем дали наистина е мъртъв. Нека бъдем предпазливи.

Той зареди пушката си и изстреля по още един куршум в челото на лъва и лъвицата. Тя отново потрепна, следователно не бе напълно умряла.

Двамата бяха разговаряли на висок глас, тъй че останалите чуха думите им. След като бавно се приближи, Абу Дихк попита:

— Победихте ли? Можем ли да се приближим?

— Да — отговори словакът. — Победихме. Можете да дойдете, за да възхвалите геройството ни, защото Удушвачът на стадата заедно с жена си се пресели в страната на смъртта. Те бяха пронизани от куршумите и пребити от приклада на моя прославен katil elfil, на който никой не може да противостои.

Абу Дихк се приближи и хвана за лапите първо лъва, а после и лъвицата, и взе да ги дърпа насам-натам, за да се убеди, че са мъртви.

— Виж как нямат нищо против! — обади се гордо дребничкият Щефан, поглаждайки своите «единайсет» косъма. След като си поговорихме с тези лъвове с помощта на нашите куршуми, можеш да си играеш с тях като с малки котенца.

— Но Хаджи Али също разговаря с тях — напомни му Шварц. — Този храбрец беше коленичил до нас и посрещна лъва с копието си.

Скоро ще разберем кой от нас тримата е причинил смъртта и на единия, и на другия звяр. По правило кожата принадлежи на онзи, който е убил животното. А сега донесете една главня, за да запалим отново огъня.

Макар че арабите и другите джалаби чуха всяка дума, не се осмелиха да се приближат. Когато двамата дребосъци отидоха при тях, за да вземат главни, боязливите хора изпълзяха иззад различните товари и водачът попита:

— Живи ли сте? Не ви ли разкъса Господарят с голямата глава или неговата жена?

— И още питаш! — обади се Щефан. — Няма да позволя нито на някакъв си Господар, нито пък на жена му, да ме излапа. Запомни го! Дори да се появи самият Шейтан, за да ме изяде, пак никак не е сигурно кой в чий стомах ще изчезне — той в моя или аз в неговия. Елате и вижте какъв славен подвиг извършихме, без Удушвачът на стадата и неговата *goze el assad* [\[35\]](#) да посмеят да ни докоснат!

Керванджиите се отзоваха на подканата му, но без особено да бързат. Когато се приближиха до толкова, че зърнаха телата на убитите хищници, всички се спряха. Едва след като огънят отново се разгоря, и те видяха как тримата щастливи ловци обръщаха насам-натам животните, керванджиите се доближиха до тях.

Понеже най-сетне напълно се убедиха, че вече не съществува и най-малката опасност, страхът им ги напусна. Образуваха кръг около животните и за да подкани другите към мълчание, водачът вдигна двете си ръце.

— Allah il Allah we Muhammed rassuhl Allah! — каза той с патетичен глас. — Той е сътворил небето и земята, растенията и животните, а най-накрая и хората. И след като всичко било вече създадено, тогава Аллах сътворил и мюсюлманина, за да стане господар на всички твари. На мюсюлманина се покоряват дори и най-могъщите животни, а ако не му се подчинят, той ги убива със силната си десница. Този изстребител на коне, камили, говеда и овце, дето го виждате да лежи пред нас, е бил гладен. Вместо да се задоволи с месото на някое нечисто халуф [\[36\]](#) или на уауи [\[37\]](#), той има дързостта да пожелае да изяде нас, любимците на пророка, който властва в рая. Доведе със себе си и своята жена, която дори не му е законна съпруга, защото, когато я с взел, не с имало кадия да си сложи подписа. Двамата

жадуваха за смъртта ни. Радваха се на месото ни, на приятния вкус на костите ни. Канеха се да ни разкъсат без хал и зет [38], без зибд [39] и бахар, също както един рахам [40] излапва умрялата диб [41]. Но Аллах беше край нас. Ние се молихме, като казахме свещената Фатиха и сурата ясин, чиито думи закрилят правоверните от всяка опасност. И тогава ние бяхме окрилени от храбростта на героите и силата на победителите. Грабнахме оръжията и изпратихме този людоедски сатана и жена му в ада, където ще се пекат на вечния огън и няма да ядат хора. Ние ликуваме, а нашите внуци заедно с техните внуци и правнуци ще ни възхваляват. Във всички градове и села ще се говори за нас и всички «музикаджи» ще бият тъпаните и ще опъват струните. Нека сега се насладим на победата си и одерем кожата на убитите зверове. Ала преди това трябва да им покажем колко много ги презираме, да им покажем, че са измет и нищожества в сравнение с нас, непобедимите герои, които никога не знаят що е страх!

Той пристъпи първо до лъва, а после и до лъвицата, за да ги заплюе. Веднага след това примерът му бе последван от хомрите и останалите керванджии. Те заудряха животните с юмруци, заритаха ги с крака и ги обсипа с всевъзможни ругатни и хули, изразяващи презрението им.

Това продължи около четвърт час, през който хората се държаха като обезумели. После водачът извади ножа си и каза:

— Сега те вече почувстваха и чуха колко много ги презираме. Нека им съблечем дрехите, за да се нагиздим с тях. Кожата на победения се пада на победителя. Когато се завърнем в шатрите на хомрите, мъжете ще ни завиждат, а жените ще ни посрещнат с хвалебствени песни.

Останалите араби също извадиха ножовете си.

— Чакайте! — обади се заповеднически Шварц. — Наистина ще вземем кожата на тези животни, но на кого се полагат!

— На победителите! — отговори водачът.

— А кои са те?

— Всички ние.

— Аха, тъй значи! Тогава кожата ще бъдат нарязани на четиринайсет парчета, така ли?

— Не, защото тъй няма да струват и пукната пара. Но ти знаеш, че аз съм водачът!

— Знам, но какво общо има това с кожата?

— Те се полагат на водача.

— Такъв ли е вашият обичай?

— Да.

— Но преди малко каза, че кожата на победения се падала на победителя, нали?

— Да. Но когато победителите са повече, кожата се дава на най-знатния от тях. Това съм аз и кожата не бива да се режат на парчета.

— Странно! Значи и ти си победител, а?

— Естествено! Да не би да искаш да кажеш, че не съм присъствал?

— И дори си най-знатният измежду победителите, тъй ли?

— Да, защото аз съм водачът.

— Тогава извънредно много се лъжеш. Нали знаеш кой съм аз?

— Да, ти си един ефенди.

Той изговори думата с доста пренебрежителен тон.

— Има най-различни ефенди — заяви Шварц. — По ранг стотици ефенди са под мен, а и най-нискостоящият от тях представлява и знае много повече от теб, тъй че най-знатният победител съм аз! Впрочем ти нямаш ни най-малкото право да се наричаш победител. Никой няма да възпява храбростта и подвизите ти, нито да разказва за тях. Сега ти хулиш тези животни, но нима може смелостта ти да се сравни с тяхната! Щом чу гласовете им, ти тръгна да бягаш.

— Само на шега. Нали все пак останах.

— Да, след като ти казах, че бягството може да е още по-опасно и защото чу, че искам да се изправа срещу лъва. А когато Господарят с голямата глава се появи, ти и твоите хора се изпокрихте. Дори и после, след като животните бяха вече мъртви, ти се осмели да се приближиш до тях едва когато огънят отново се разгоря и когато се убеди, че опасността е отминала.

— Ефенди, нима искаш да ме обидиш?

— Не. Искам само да те предпазя от възгордяване и от незаконно посегателство върху чужда собственост. Лъвовете принадлежат само на трима, на тримата, които се бориха с тях, а именно: на мен, на Хаджи Али и на Ибн ал джидри. Всички останали нямат нищо общо с трофеите.

— Не можем да признаем подобно нещо пред другите. Дори и да си ефенди на всички ефендите, пак си оставаш само един гяур, който няма никакви права сред нас. Ние сме мюсюлмани и ще вземем кожата. А ако се опъваш, в такъв случай... — Той млъкна.

— В такъв случай... е, какво ще стане тогава?

— Тогава ще те принудим! — отвърна водачът заплашително и направи движение с десницата си, която все още стискаше ножа.

След тези думи Шварц се приближи до него, сложи ръка на рамото му и каза:

— Вие се изпокрихте от лъва, а ние го победихме. Действително ли мислиш, че се боим от вас, хората, които се страхувахте от убийтия от нас хищник? Ако не приберете ножовете си веднага, само за секунда ще ви избия до крак.

Той измъкна един револвер и всички ножове изчезнаха в същия миг.

— И още нещо ще ти кажа — продължи той, — ти смяташ своята религия за истинска, а аз — моята. Всеки има право, а дори е и длъжен да мисли така. Затова и не се опитвам да оспорвам мнението ти, а още по-малко пък ще взема да те хуля заради вярата ти. Но същото мога и трябва да изисквам от теб. Наречеш ли ме повторно гяур, ще отговоря на тази обида, като те ударя с бича си през лицето така, че цял живот да носиш белега на своя позор! Можеш да разчиташ на това, винаги държа на думата си!

Няма по-голяма обида от тази да заплашиш бедуин с бой. Водачът на кервана бързо се отдръпна крачка назад. Хората му замърмориха.

— Ефенди! — извика той. — Знаеш ли какво говориш?

— Да, знам, а каквото говоря това и ще направя. Ти ме нарече гяур, а аз те заплаших с бича си. Значи сме квит. Погрижи се да не открием нова сметка и не се осмелявай отново да се докоснеш до тези лъвовете, от които не ти се полага абсолютно нищо! Ще ги отнесем отсреща при нашия огън, а вие си останете тук при вашия, както се бяхме разположили и преди страхът ви да ви прогони от него.

Ако и без това немецът впечатляваше слабите и мършави араби с високата си и широкоплещеста фигура, то поведението му в момента им даде да разберат, че той ги превъзхожда не само с физическата си сила. Никой от тях не дръзна да проговори. Оттеглиха се и насядаха край своя огън. Нито дума не можеше да се чуе от тихия им разговор,

но погледите, които хвърляха към другия бивак, подсказваха, че подхванатата от тях тема не беше особено дружелюбна.

Въпреки малкото разстояние, осмината джалаби, присъединили се към Шварц, трябваше да напрегнат всичките си сили, за да завлекат двата лъва на отсрещната страна. Там одраха кожата на животните. По време на тази работа, а и после, когато огледаха раните им по-внимателно, се установи кои са били смъртоносни.

Първият куршум на немеца бе пронизал мозъка на лъва през окото. Вторият бе преминал близо до сърцето. Той също е щял да причини смъртта на животното, макар и малко по-късно, докато първият е имал бързо и абсолютно смъртоносно въздействие. Следователно кожата принадлежеше на Шварц.

Но тук се намесваше обстоятелството, че лъвът се беше нанизал на копието така, че острието му се бе забило в гръбнака, а дръжката се беше строшила на няколко сантиметра от тялото. Може би след около половин или един час и тази рана непременно е щяла да причини смъртта на звяра. По право трофеят се полагаше на Шварц, защото куршумите му бяха изпреварили копието, но несъмнено и храбрият Баща на смеха също заслужаваше възнаграждение.

Що се отнася до лъвицата, първият куршум беше преминал между зъбите и през езика и после малко странично над първия вратен прешлен беше излязъл през тилната кост. Тази рана бе смъртоносна, макар и не с мигновено въздействие. Вторият куршум беше пронизал белия дроб и се бе сплескал в един от последните гръдни прешлени. След тези два изстрела, животното едва ли би могло да живее повече от пет минути.

Четвъртфунтовият куршум на Бащата на единайсете косъма беше минал през мозъка на звяра и беше съкратил петте минути на една. Всъщност и тази кожа принадлежеше на немеца.

Хаджи Али и Щефан Пудел го признаха, но с видимо съжаление. Страшно много им се искаше да получат някаква част от кожата. Ето защо Шварц каза:

— Всяко от животните има три рани, по две от мен и по една от вас. Ако приемем, че от всяка кожа ми се падат по две трети, поделянето им ще бъде извънредно трудно и неудобно. И тъй, ще бъда по-умерен в претенциите си и ще взема само половината. Лъвът ще е за мен, а лъвицата за вас двамата. Тогава всеки от вас ще получи по

половин кожа, значи повече, отколкото всъщност може да иска, а ако разрежете надлъжно или напречно кожата на две части и подялбата ще е по-удобна. Доволни ли сте?

— Много — отговори словакът. — Аз ще взема главата, а Хаджи Али опашката.

— Не я искам — заяви Бащата на смеха.

— А защо настояваш за главата?

— Защото аз стрелях в нея.

— Аллах! Да не би аз да съм пронизал с копието си опашката на лъва? Ще срежем кожата по дължина и така всеки от нас ще получи по половин глава и половин опашка.

Но Шефан не искаше да се съгласи. Така те продължиха да спорят, докато най-сетне Шварц попита:

— Какво мислите да правите с парчетата кожа?

— Аз ще се облека с моята половина — заяви Бащата на смеха.

— Същото ще направя и аз с моята — отвърна Сина на едрата шарка.

— Тогава не бива да я делите по дължина, защото в такъв случай двете половини ще бъдат неудобни за носене. Срежете я напречно и нека после жребият реши кой ще получи предната част от лъвицата и кой задната ѝ част.

Това предложение бе прието и кожата бе разделена незабавно. Жребият се оказа благосклонен към словака и той получи половината с главата.

— Това е хубаво — весело се засмя той. — Получих каквото исках. Сега вече ти не си само Баща на смеха, а в бъдеще ще те наричаме и Abu ed daneb — Баща на опашката.

Хаджи Али реши да направи страшно разлютена физиономия, в резултат на което впечатлението бе, сякаш се канеше да се разсмее като луд. Той разпротря на земята задната част на кожата, извади ножа си, за да изстърже остатъците от месо и да натърка вътрешната ѝ страна с пепел, като едновременно с това отговори:

— А теб можем да те наречем Abu el buz, Баща на устата, защото ти получи устата на лъвицата, макар че твоята и без друго е толкова голяма, че изобщо не успяваш да я затвориш и винаги все дърдориш, за да обиждаш другите хора. Ако беше събрал в главата си имената на толкова много народи, страни и села като мен, щеше да бъдеш къде-

къде по образован и тогава можеше да се наричаш Abu'l latif, Баща на учтивостта, което обаче никога няма да постигнеш.

— Знаеш много добре, че не са ми притрябвали нито народите, нито селата ти, защото много ми се иска в главата ми да е леко и светло.

— Та няма в моята е тъмно?

— Тъмно е, понеже по пътищата и улиците на твоите страни и села няма никакви фенери. А пък моята наука е самата ослепителна светлина. Само моят латински би могъл да те направи учен човек, без да говорим за другите науки, с които Аллах ме е просветлил. Но ти и до края на живота си няма да се сдобиеш с такива бляскави познания.

— Известни са ми всички села по света, но сред тях няма нито едно, което да се казва Латински.

— О, Аллах! Ти смяташ, че латински е село! Нима не знаеш, че това е език, който отвъд морето...

— Наистина ли разбираш толкова добре латински? — намеси се Шварц отново на немски език, за да възпре надигащата се свада.

— Дори отлично! — бързо отговори словакът на същия език. — Съм го учил от господин Вагнер. И вие вече чул нещо от мен на този език. Нали съм казал флора и фауна!

— Но ги обърка!

— Туй се случи по една малка грешка. Аз разбрах дори цяла зоология и ботаника.

— Е, какво е зоология?

— Зоология е всичко, дето е в хербарий.

— А ботаника?

— Ботаника е всички създания човешки и маймуни животински, та чак надолу до бръмбара насекомски.

— Пак ги обърка! Зоологията е наука за животните, а ботаниката е наука за растенията.

— Пак стана заради една малка грешчица на моите науки. Всеки знай, че латински унгарски е най-ненадминат в цял свят. Следователствал съм Хораций и Вергилий.

— Какво например?

— «Кайзер Макс австрийски пред Мартиновата стена» от Вергилий.

— Струва ми се, че това стихотворение не е от римлянина Вергилий, а от Анастасиус Грюн.

— Значи пак съм се объркал от моите науки, основните. Но съм изучавал също астрономия и математичност и к'во ли още не.

— Какво? И астрономия ли? Какво разбираш под това понятие?

— Таблица за умножение и квадратът четириъгълен.

— А под математика?

— Млечнобелият път на небето и кометите, дето обикалят луната.

— Пак ги обърка. Между другото математиката се занимава и с четириъгълници, а астрономията с Млечния път.

— Тогаз съм объркал само млякото небесно с таблицата за умножение, дето се учи наизуст.

— Изглежда ти винаги все объркваш и разместваш нещата, а?

— Туй може бъде простено. И професор разсеяният е вземал метла вместо чадър. Защо тогаз памет моята да се напруга повече от внимание неговото? Познанията, дето имам, са толкоз много и големи, че някой път може стане объркване най-случайното.

— Да, тези знания са толкова по-учудващи, тъй като предполагам, че не си посещавал никакво висше училище.

— Не съм. Никога не съм бил в училище присъстващ. Пасъл съм овце и свини бащини и не съм намирал време в училище да вървя. Но са ми подарили дъсчица за писане и калем за писане, и понявга идвал синът съседски, за да ми покаже как се чете и пише. После съм вземал от всички хора календари ^[42] непотребни и не преставал съм усърдно да следователствам. После съм напуснал родина моята и взел да посещава библиотеки всякакви, където отивал. Също започнал да търси запознанствованията с хора мъдри и постепенно получил знания от онези, дето дават образование и всяка ученост. Аз съм дори учил митология и фармалогия!

— Искаш да кажеш фармакология. Какво разбираш под тази дума?

— Фармалогия са познания за Юпитер и Прозерпина, за Олимп и бога Гръмовежца.

— А митологията?

— Митологията е съзнание, ученото, за балсами и пластири, за сребро сяроокиселото и противоревматични мазила, гелдбергови, а

също и швейцарски хапчета, рихардбрандови, както и прахчета за повръщане.

— Пак обърка нещата. Митологията ни осведомява за Олимп и неговите обитатели, а фармакологията ни запознава с лекарствените средства по строго научен начин.

— Е, тогаз аз само съм разменил Юпитер със спирт, нишадърения, което никак няма да навреди.

— Това може да ти послужи за успокоение. Зевс отдавна вече не е между живите. Но няма ли да обработиш своята половина от лъвската кожа така, както направи Бащата на смеха с неговата половина? Това е необходимо, ако не искаш да се развали.

— Да, аз също ще изстърже месо и натърка кожа с пепел. Ваша кожа също вече обработват.

Последните му думи се отнасяха до всички джалаби, които от благодарност, че Шварц ги избави от лъва, се бяха заловили да обработят по посочения вече начин лъвската кожа, за да я подготвят за по-сетнешното ѝ същинско препариране.

По време на работата си те разговаряха за опасността, в която бяха изпаднали и за храбрата постъпка на тримата мъже, изправили се толкова смело срещу хищниците. Тук можеха да се чуят какви ли не неща за Господаря с голямата глава и за неговите особени навици. Няма друго животно, което жителите на онези земи да обграждат с такъв ореол като лъва.

— Хич не ги вярвайте тези неща! — обади се словакът. — И лъвът е животно като всяко друго. Когато е гладен яде, когато е жаден пие вода, а сит ли е, тогава ляга да спи. У него не се е вселила душата на умрял човек. Наистина той има много изострени сетива, но не може да чуе онова, което се говори за него на разстояние от няколко часа път. А и да чуе думите, той не може да ги разбере. Всичко това ми е известно, няма как да не го знам по-добре от вас, аз който умея да говоря дори и латински!

Те обаче не се смутиха от думите му, а продължиха да си разправят истории, от които на човек можеха да му настръхнат косите и където, разбира се, лъвът играеше главната роля. Шварц ги слушаше много внимателно, но това не му пречеше същевременно да наблюдава и хомрите, които макар и тихо разговаряха твърде разпалено.

Немецът знаеше, че почти всички бедуини са родени разбойници, знаеше, че с твърдото си и енергично поведение към водача си беше спечелил омразата на хората му, и най-накрая не можеше да се отърве от мисълта за птиците хадж, които бе забелязал да летят далеч зад тях. Дори водачът бе признал, че тези птици са сигурен признак за присъствието на някакъв керван. Къде ли се намираше той в момента? Всъщност вече отдавна трябваше да е пристигнал тук при извора. Защо не идваше, а беше спрял да почива някъде по-надалеч? Да не би защото керванджиите не знаеха за съществуването на Извора на лъва? Това бе малко вероятно. А дори и да беше така, камилите щяха да се възпротивят да легнат на земята. Тези животни надувват водата или по-скоро влагата, изпаряваща се във въздуха от подобен извор, на разстояние от няколко часа път. В такъв момент никой не може да ги спре и те се втурват към извора в галоп, което иначе им е строго забранено. Налагаше се предположението, че хората от онзи керван насила са задържали животните далеч от водата. Но защо ли? Сигурно единствено защото крояха нещо лошо. Съвсем близо до ума бе изводът, че този керван е някой джум.

Керваните биват няколко вида. Всъщност думата може да бъде произнесена като «керван» или «карван» и най-общо означава върволица от странстващи хора и животни. Поклонническият керван е керванът, който се състои от хора, тръгнали да се помолят в Мека, Медина или Ерусалим и се нарича «хадж». Търговският керван е получил името «кафила», а в някои области и «джалаба», откъдето е и думата «джалаб» — търговец. А керванът, чийто хора са тръгнали да грабят, се нарича «джум». Грабителските кервани съвсем не са рядкост, а понякога се случва и някой кафила или дори хадж да се превърне в джум. После, след като заграби предложилата се плячка, той отново става предишния мирен търговски или поклоннически керван.

Една особена разновидност на джума е тъй нареченият «газуах», в множествено число «газауахт», чиято специална цел е да отвлича хора. Той не се среща в същинската пустиня, а броди из страните, намиращи се на юг от пустинята, които са населени с негри. Именно тези негри биват отвличани и продавани като роби. Ако грабителските походи се предприемат по вода, ги наричат «бахара», тоест «речно пътуване». Те се извършват по горното течение на Нил, чиито два главни ръкава имат

толкова много притоци, че през «хариф» ^[43], а и известно време след това из онези области може да се пътува само с кораби.

И тъй, Шварц смяташе за джум кервана, за който с голяма сигурност предполагаше, че е някъде наблизо. Следователно съществуваше не една причина да бъдат предпазливи и бдителни, още повече, че бе напълно възможно хомрите да са се съюзили с разбойниците. На първо време Шварц нямаше какво друго да прави освен да наблюдава арабите и да уведоми новодошлите джалаби за опасността, която заплашваше и тях. Той го стори, използвайки мълчанието, настъпило в разговора на тези хора, като зададе на Бащата на единайсетте косъма следния въпрос:

— Минали сте през страната на племето баггара. Миролюбиво настроени ли бяха тези хора?

— Да — отговори словакът. — Няма племе, което да се отнася враждебно към нас, джалабите. Навсякъде имат нужда от нас, тъй като сме единствените, които носим на хората необходимите за тях неща. Ето защо навсякъде сме добре дошли и всеки се отнася с нас приятелски.

— И все пак съм чувал, че и джалаби са били нападани и ограбвани.

— Това са много редки изключения. Такива нападения се правят само от племена, с които не се поддържат търговски отношения. Ние винаги сме твърде предпазливи и навсякъде подробно разпитваме дали някъде е забелязан някой джум и има ли опасност да го срещнем.

— Е, в последно време не сте ли научили нещо подобно?

— Не. В момента цялото племе баггара си е в родните села, а с шилюките, в чиито земи се намираме сега, сме в приятелски отношения.

— Посещавате ли и хомрите?

— Не. Техните села са твърде отдалечени за нас.

— Тогава при определени обстоятелства едва ли ще се чувствате в пълна безопасност, ако са наблизо, нали?

— Ако имаме възможност, бихме се отдръпнали от пътя им. Тъй като днес те срещнахме заедно с тях, нямаше как да ги избегнем. Наистина не се държаха дружелюбно с нас, но няма защо да се боим от тях.

— Така ли мислиш?

— Да. Ние сме все пак под твоя закрила, нали?

— Разбира се. Но дали в този случай закрилата ми ще се окаже добра?

— Без съмнение, защото хомрите те придружават и следователно са твои приятели. Арабинът винаги е приятел на приятелите на своя приятел.

— Нима ти не видя и не чу, че те не се отнасят към мен особено приятелски?

— Забелязах го, но няма значение. Те са ти дали дума да те заведат до Фашода и трябва да я удържат.

— Въпреки това им нямам доверие. Обещаха ми да превозят с камилите си мен и моите вещи. Аз пък им обещах да им платя за тази услуга във Фашода. Това е всичко.

— Какво? Нима не се разбрахте изрично, че при нужда са длъжни да те закрилят с цената на живота си?

— Не.

— Не им ли каза обичайните думи: «Dakilah ia Schech» [\[44\]](#) и те не ги ли приеха?

— Не. Опитах се, но взеха да ме убеждават, че нямали такъв обичай и това съвсем не било необходимо.

— Тогава наистина не бива да им се доверяваш, а и ние не сме в безопасност. Тези думи щяха да ги принудят не само да бъдат честни с теб, но и в случай на нужда да те защитават срещу какъвто и да било неприятел. А така те нямат никакви задължения към теб и според техните правила и схващания могат да те ограбят и убият без всякаво чувство за вина. Фактът, че са отказали да приемат тези обичайни думи за закрила, е почти сигурен признак за нечистите им намерения. А това, че все още не са ги изпълнили, не бива да те успокоява, напротив, трябва да те накара тази вечер да бъдеш два пъти по-предпазлив. Това е последната ви нощ. Утре ще се добереш до Фашода, където вече не ще могат да ти сторят какво зло. Може опасенията ми да не са основателни, но те съветвам да приемеш, че тази нощ те заплашва голяма опасност, теб, а следователно и нас. Аз няма да спя и веднага отново ще заредя моя слоноубиец, което пропуснах да сторя, тъй като не знаех, че сигурността ни е застрашена.

И той действително посегна към огромния си katil elfil и към рога с барут. Бащата на смеха показва, че също споделя мнението на своя

колега, понеже заяви:

— За съжаление моето харби [45] се счупи в корема на лъва, но ще се браня с ръце и крака. Тези бащи и синове на грабежа няма да се докопат нито до живота ми, нито до магарето или стоките ми. Ще ги удуша един по един. Познавам хомрите. Думите на Корана са винаги на устата им. Те не пропускат нито едно абрик [46], нито предписаните салават [47], но са крадци, а измяната е нещо обичайно за тях. Чуе ли се някога за някой джум, то той съвсем сигурно се състои само от араб ал хомр. Дано Аллах им затвори небето със сто резета!

— Тогава несъмнено джумът, който се намира нейде наблизко, е на хомрите — отбеляза Шварц.

— Какво? Как? — попита словакът. — Джум ли има наблизко?

— Не съм съвсем сигурен, но го предполагам.

Той сподели с тях наблюденията си, както и предположенията, породили се у него впоследствие. Думите му предизвикаха тревога у търговците и той успя да ги укроти само като напомни за насядалите наблизко араби. Хомрите не биваше да се досетят в какво ги подозираха. Ето защо всички джалаби се овладяха и по време на последвалия, разбира се, тих разговор се държаха възможно най-спокойно.

— Щом е така, господарю, тогава и аз съм абсолютно на същото мнение, че хората, следвани от онези птици, принадлежат към някой джум — каза словакът. — Трябва да се подготвим за нападение. Няма ли да е най-добре, ако незабавно застреляш тези хомри?

— Не. Все още нямаме доказателства. А дори и да ги имахме, пак щях да съм против. Мога да се реша да убия човек едва след като се убедя, че е абсолютно наложително.

— Тогава нека веднага се приготвим за път и напуснем това опасно място!

— Не бих ви посъветвал да постъпите така. Тук знаем много добре какво ни очаква. Тези скали ни дават чудесно прикритие, а също и храстите. Но тръгнем ли си, джумът сигурно ще ни последва и в откритата равнина ще ни нападне. Не знаем колко души наброява. Ние сме деветима. Дори и да не са по-многобройни от нас и да успеем да отблъснем нападението им и да ги победим, сигурно ще заплатим победата си с неколцина мъртви или поне ранени. Във всички случаи трябва да очакваме, че хомрите са в съюз с джума, което прави цялата

работа още по-лоша. А тук те са пред нас и можем да ги държим под око. И тъй, моят съвет е да останем на това място.

— Но нали не знаем кога ще ни нападнат онези типове! Нима можем непрекъснато да седим с готови за стрелба пушки!

— Вземем ли необходимите мерки, това няма да е нужно. Преди всичко трябва да оставим огъня да угасне. Той ни заслепява. Който седи край огън, много трудно може да вижда какво става отвъд него в тъмнината. А ако тук е тъмно, хомрите няма да са в състояние да забележат какво правим. Нека ги накараме да мислят, че сега си лягаме да спим. Угаснат ли после пламъците, ще се отдалечим от огъня и ще се настаним до скалата. Ще се скрием зад камилите и товарите, а освен това ще бъдем прикривани и от храсталаците. Междувременно ще се опитам да разбера къде се намира джумът.

— Как ще разбереш?

— Като го потърся. Подобно на нас и той е дошъл от запад и следователно ще трябва да го търся в тази посока.

— Но така се излагаш на много голяма опасност!

— Нищо подобно!

— О, така е, господарю. Ще те видят и ще те убият.

— Никой няма да ме види. Няма да вървя изправен, а ще пълзя по земята.

— Въпреки това ще те забележат, защото светлият цвят на твоя хаик ^[48] непременно ще те издаде.

— Ще го оставя тук. Цветът на банталона и кутрата ^[49], които нося отдолу, е по-тъмен и почти се слива с цвета на земята, тъй че никак няма да е лесно да ги различат.

— Въпреки всичко ще те открият. Звездите светят силно, и кой ли човек може да пълзи по земята като змия!

— Мнозина го могат, а и аз трябваше да се науча. Когато бях в далечната Jeni dunja ^[50], дълго живях заедно с прочути ловци, с които непрекъснато се налагаше да бъдем нащрек и да се пазим от дивите индианци. От един от тях, който носеше името Поразяващата ръка, на арабски Абу Яд ад дарб, научих как да се промъквам до други хора, без те да ме забележат. На онези ловци трябва да благодаря, че днес победихме лъва и неговата жена. Озовах се пред тях, за да събирам растения и какви ли не дребни животни и тогава те ме научиха как да

се бия с нецивилизовани племена. Убеден съм, че ще открия хомрите, а може би дори и ще ги подслушам, без да ме видят или чуят.

— Но камилите им ще те надушат и ще те издадат. Действително ли си решил да се изложиш на такава опасност?

— Да.

— Тогава ще ти дам едно средство, което няма да позволи на камилите да проявят признаци на безпокойство. Те обичат да го миришат. Имам от него сред подправките, с които търгувам. Щом се приближиш до камилите, капни няколко капки върху дрехите си. Това е *milh ennuschahdir* [\[51\]](#). Приготвя се с *gir* и *moje* [\[52\]](#).

Той отиде при магарето си, до което бяха оставени всичките му вещи, и донесе малко шишенце пълно с нишадърен разтвор. Шварц го пъкна в джоба си.

Търговците се бяха изпокрили от страх пред лъва. Те се бояха от него, защото робуваха на своето суеверие. Но от джума се бяха изплашили само временно. Вярно, че бяха поискали да избягат, ала след като разбраха, че е по-разумно да останат, сърцата им се изпълниха с решимост да се отбраняват. Имаха си работа с хора, а не с могъщ хищник, в когото според тях се беше вселил духът на някой мъртвец.

Налягаха на земята и се покриха с одеялата си, за да създадат впечатлението, че ще спят. Скоро огънят угасна и тази част на бивака бе обгърната от нощната тъма, докато от другата страна хомрите грижливо поддържаха огъня си, тъй че можеше да се види какво правят.

В този момент Шварц предпазливо се освободи от хаика си и безшумно се отдалечи, без да бъде забелязан от хомрите. Остави двете си пушки, които щяха само да му пречат.

Хомрите бяха заели южната страна и той се запромъква около скалата на север, където, както вече споменахме, нямаше храсти. Там той се спря и се послуша.

Колкото и да напругаше слух и зрение. Бащата на четирите очи не успя да открие никакво човешко същество. Ето защо бавно продължи пътя си, като се придържаше право на запад.

Земята бе покрита с фин пясък и немецът стъпваше напълно безшумно. Бавно и предпазливо той крачеше все напред и напред, но без да забележи каквото и да било. Вече бяха изтекли около десетина

минути и в него се промъкна предположението, че е поел в погрешна посока, макар че вървеше точно по дирите, оставени от него и спътниците му, тоест натам, където трябваше да се търси джума.

В този миг до слуха му достигна едва доловимо звънтене на метал, също като че се бяха докоснали две оръжия. Звукът се разнесе точно откъм посоката, в която беше тръгнал. Той удвои предпазливостта си и забави крачки. Само след две-три минути пред него изплуваха неясните очертания на няколко мъже. Те седяха на земята и не помръдваха. В същото време го лъхна познатата миризма на камили. Пред него се намираше джумът, а мъжете бяха загърнати в обичайните за страната сиви бурнуси. Немецът легна на земята и запълзя напред.

Тъй като разбойниците бяха насочили вниманието си към местността, откъдето идваше, Шварц описа дъга надясно, за да се промъкне към тях откъм север. Въпреки доста силната звездна светлина, фигурата му не можеше да се различи от земята. Понеже не бе изключено по-светлият цвят на лицето му да го издаде, той извади тъмночервената си кърпа и я върза пред долната част на лицето си, тъй че само очите му останаха открити. После нахлупи ниско на челото си феса, който обикновено носеше под качулката на хаика.

Когато се приближи, видя, че камилите не лежаха близо една до друга, а бяха доста разпръснати. Вече можеше да преброи хората. Бяха дванайсет. Седяха в тесен кръг, пред който лежаха две камили.

Това обстоятелство бе добре дошло за него, тъй като може би щеше да му позволи да се промъкне толкова близо до арабите, че да чуе за какво говорят.

Много бавно и предпазливо той запълзя напред — кажи-речи сантиметър по сантиметър. Имаше съвсем слаб ветреца и той повяваше срещу него. Поради тази причина животните все още не бяха открили присъствието му. Но вече беше крайно време да опита средството на търговеца. Той отвори шишенцето и се на-пръска с нишадърения спирт.

Известно е, че в дъха на камилата се съдържа амоний и че от изпражненията и урината ѝ се получава амониев хлорид. Ето защо Шварц смяташе, че не е изключено камилите да притежават нещо като предпочитание към миризмата на това химическо съединение. И наистина, той веднага можа да се убеди, че действително е така,

защото едва прибра шишенцето в джоба си, когато двете камили извърнаха глави към него и разтвориха широките си ноздри, но без да проявяват признаци на безпокойство. Изглежда че с голямо удоволствие вдишваха миризмата.

Успокоен от това, Шварц пропълзя още по-наблизо. Вече се беше приближил толкова много, че високите гърбове на животните го скриваха от погледите на арабите. Той се промъкна до едната камила, прилепи се до нея и започна да я гали и чеше, при което тя издаде тихо блажено сумтене.

Насядалите мъже бяха най-много на три крачки от животните. Наистина не разговаряха на висок глас, но все пак толкова отчетливо, че Шварц можеше да разбере повечето думи, а за останалото не беше трудно сам да се досети.

Сред тях особено впечатление правеше един мъж с висока и изключително мършава фигура, чиято глава стърчеше доста над другите. В седнало положение тялото му над кръста достигаше почти четири стъпки [\[53\]](#). Следователно ако се изправеше, височината му сигурно щеше далеч да надхвърли три лакътя [\[54\]](#), което сред арабите се среща извънредно рядко. Мъжът беше седнал малко настрани, като че по този начин искаше да подчертае превъзходството си над останалите. Тъкмо в този момент той проговори и гробовният му глас прозвуча глухо:

— Не, не е необходимо първо да се убеждаваме. Нали видяхме следите. Оставени са само от магарета и то осем на брой. А кой язди магарета? Единствено джалаби. Обикновено тези амбулантни търговци са страхливи. Няма защо да се боим от тях. Решим ли да изпратим някой от нас да провери дали и те са с другите при извора, по някаква случайност може да бъде забелязан и така ще се издадем. Тези джалаби са сигурно там, а това ни е добре дошло, защото освен останалата плячка в ръцете ни ще паднат и техните стоки и животни.

— И търговците ли ще убием? — попита един друг от насядалите.

— Да.

— Кажи-речи ги съжалявам. Те са полезни хора и освен това са привърженици на пророка, докато чуждоземецът е гяур — дано дяволът изяде душата му!

— Нима слънцето ти е изсушило мозъка, та говориш за съжаление? Можем ли да извършим непредпазливостта да оставим

живи осем свидетели? Чужденецът е под закрилата на своя унсул ^[55], който, щом научи за смъртта му, ще крещи за отмъщение дотогава, докато ни заловят и убият.

— Но нали няма да казваме на онези джалаби кои сме!

— Акълът ти пак отказва да ти служи. Ами яко сред тях има човек, който познава някой от нас?

— Него можем да го накараме да млъкне завинаги.

— Тогава ще трябва просто да ги избием всички, защото мен ще ме познаят дори и в случай, че никога не са ме виждали. Когато е давал на душата ми тяло, Аллах е проявил по-голяма разточителност от обикновено, за което не съм му особено благодарен, защото често е твърде досадно да имаш фигура, дето непременно се набива в очи. Известно е, че търгувам с роби, а това е напълно достатъчно, откакто френците, дано бъдат осъдени на вечно проклятие, прокараха в Хартум забраната за търговия с роби. И ето че сега дори тук във Фашода е назначен мюдюр ^[56], който не пропуска да мине нито един роботърговски кораб, тъй че винаги сме принудени да разтоварваме робите и да бием тежкия път по суша. Та този мюдюр е насочил вниманието си специално към мен. Ако му падна в ръцете и при мен има макар и един-единствен роб, загубен съм. А научи ли освен това, че с благословията на Аллаха се каня да направя от моите хора джум, тогава краят на живота ми никак не е далеч, но дано пророкът предотврати подобно нещо, защото имам голямо желание да разделя с вас печалбата от още хиляди негри. Щом ме зърнат, тези осем джалаби веднага ще разберат, че аз съм Абу ал Мот и още утре ще ме предадат на мюдюра. Той от своя страна знае в кои райони ходя на лов за негри. Също тъй приблизително знае кога трябва да мина с моите роби през неговата област, тъй че ще ме дебне с удвоена бдителност. То и сега е вече трудно човек да му се изплъзне, а тогава ще бъде направо невъзможно. Не, джалабите ще трябва да умрат! Ако ги съжаляваш, можеш да се върнеш у дома си и да ядеш дура. Не се нуждая от мъже, чиито сърца са от памук вместо от желязо.

При тези думи той извади ножа си и така многозначително започна да си играе с него, та другият разбра, че няма да стигне кой знае колко далеч, ако му хрумне да последва този съвет. Ето защо с помирителен тон той отговори:

— Виждал ли си ме някога да плача, когато ножът или куршумът ми са пронизвали човек? Защо, щом веднъж ми е хрумнала милостива мисъл, ти смяташ, че изведнъж съм станал страхлив и мекушав като някоя фуста? Аз ще съм първият, който ще забие ножа си в сърцето на един от онези джалаби.

— Надявам се, че е така, за да разсееш съмненията, за които току-що ми даде повод! Ловецът на роби трябва да убива, без да му мигне окото. Ако ли не може, тогава не го бива за този занаят. Утре сутринта лешоядите ще са накацали по скелетите на деветимата и така ще са натъпкали търбусите си, че няма да могат да отлетят. А ние ще откараме плячката си до Кака и ще ѝ се радваме.

— До Кака ли? Но тогава ще трябва да се отправим на североизток към Нил, което ще рече да се върнем обратно. Защо не отидем във Фашода?

— Вярно, че Фашода е по-близо, а е и по-голям търговски център. Освен това там мога спокойно да се покажа пред хората, щом не карам роби. Но няма да намеря купувач за нещата, които ще вземем от този гяур. А в Кака имам агент, който с радост ще отнесе сбирката на чужденеца в Хартум, за да я продаде вместо мен.

— Там няма ли да заподозрат нещо?

— Не, защото агентът ми е достатъчно умен да разкаже на хората някаква измислена история, на която положително ще повярват. Там има специалисти, които знаят стойността на подобна сбирка и ще платят добра цена. Невъзможно ни е да я пласираме по друг начин. А че тя струва много пари, може да се заключи и от факта, че този християнин е напуснал родината си и се излага на толкова големи и многобройни опасности само и само да се сдобие с такива растения и животни. А скоро ще направим и втори подобен улов. Последният вестоносец, който ми изпратиха от серибата [\[57\]](#) Ом ат Тимса [\[58\]](#), ми съобщи, че там са пристигнали двама бели, един по-млад и друг по-възрастен, които търсели растения, за да ги сушат между листове хартия, както и бръмбари, змии и какви ли не червеи и други гадини, които слагали в шишета. Двамата имали чернокожи слуги, много оръжия и стоки за размяна, големи тежки бали платове, които, както знаете, там заместват парите. Тези европейци най-нахално нахлуват в нашите области, където търгуваме с роби. Не бива да търпим подобно нещо и затова веднага щом стигнем там, ще ги изпратим в ада, а

вещите им ще задържим. Тези хора вярват в Иса Бен Мариам ^[59], който учи, че не бива да има роби, тъй като и негрите били чада на Аллаха. Ако не ги убием, това учение ще се разрасне и ще съсипе търговията ни. Няма да търпя никакви християни в моите ловни райони, а още по-малко пък християнски проповедници да подстрекават чернокожите срещу нас, като разпространяват сред тях това щураво учение за любовта. Ето защо и тези двама бели ще умрат, също както и гяурът, който бивакува сега край извора.

— Мислиш ли, че ще се отбранява?

— Не, защото няма да му дадем възможност. Нападението ни ще бъде толкова ненадейно, че изобщо няма да има време да си послужи с оръжията. Когато водачът на кервана дойде при нас, както се уговорихме, от него ще научим къде е легнал гяурът и къде спят джалабите. Ще се промъкнем до тях и навярно ще ги избием още докато спят, тъй че ще отидат в ада, без да се събудят. А може би и пушките им изобщо не са отново заредени, след като стреляха, за да изплашат лъвовете.

— Аллах ил Аллах! В каква опасност сме се намирали и ние самите! Колко лесно можеше Изстребителят на стадата да дойде и при нас!

— Едва ли. Леговището му е на изток от извора и той пак се е върнал там. Ако беше решил да се приближи до нас, камилите ни щяха да го издадат с поведението си. Преди бяха неспокойни, но след изстрелите престанаха да се страхуват. Следователно Бащата на голямата глава си е отишъл. А сега стига толкоз приказки, по-добре е да внимаваме. Водачът може да пристигне по-рано, отколкото го очакваме, и трябва да се погрижим да не се размине с нас.

От тези думи можеше да се заключи, че разговорът им е свършил. Ето защо Шварц сметна за уместно да се оттегли. Пълзейки, той се отдалечи също тъй безшумно и предпазливо, както бе и дошъл. След като измина достатъчно разстояние, за да не могат да го забележат, той се надигна от земята и спокойно продължи прав пътя си. Едва когато наближи скалата, се наложи пак да прояви по-голяма предпазливост, защото хомрите не биваше да разберат, че се е отдалечавал от бивака.

Удаде му се незабелязано да се добере до мястото си. Джалабите се бяха разтревожили за него, тъй като отсъствието му бе продължило доста дълго. Той им разказа каквото беше чул и ги попита дали

познават Абу ал Мот. Всички знаеха името му, но изобщо не го бяха виждали. Бяха чували, че той е най-ревностният и безмилостен ловец на роби, ала не им беше известно къде се намират ловните му райони.

— Изглежда че предприема грабителските си походи от една сериба, която се казва Ом ат Тимса — каза немецът. — Не ви ли е познато това име?

— Не — отвърна Бащата на единайсетте косяма. — Знам всички сериби, разположени чак отвъд земите Динка, но никога не съм чувал подобно име. На първо време това може да ни е безразлично. Трябва да се погрижим за отбраната си. Налага се да размислим как ще се защитаваме най-добре.

— Няма какво толкова да се размисля. Най-важното е, че враговете ни не могат повече да ни изненадат. А знаем и къде се намират.

— Но не и кога ще се появят.

— О, това ни е известно. Водачът се кани да посети джума. Значи отдавна е планирал това нападение заедно с Абу ал Мот. Отсреща е светло, тъй че лесно ще забележим, когато се отдалечи. Той ще разкаже на разбойниците къде и как сме се разположили да бивакуваме, след което те ще дойдат.

— Ще ги застреляме, нали?

— Не. Те са дванайсет души, а ние сме само деветима, но тъй като ние ще ги изненадаме, а не те нас, имаме известно предимство. Естествено няма да останем да лежим тук, а ще ги очакваме скрити между първите храсталаци. Приближат ли се, веднага скачаме на крака. Всеки от нас си избира по един човек и го поваля на земята. Един силен удар по главата ще е достатъчен, но тези типове трябва да бъдат улучени така, че веднага да се строполят в безсъзнание. После бързо ще се справим и с останалите трима. Побегнат ли, ще ги оставим да си вървят. Но окажат ли съпротива, е, тогава наистина няма да щадим живота им. Надявам се, че повалените няма да се мъртви. Ще ги пленим и ще ги предадем на мюдюра във Фашода.

— А какво ще правим с хомрите?

— Ще зависи изцяло от поведението им. Предполагам, че няма да вземат непосредствено участие в нападението. Вероятно ще го предоставят на джума, който впрочем, ако съдя по говора на хората му, също се състои от хомри. Сигурно моите досегашни придружители

възнамеряват да останат отсреща при огъня си, докато бъдем избити. Следователно на първо време можем да ги изключим от сметката. Най-важното е всеки от нас да улучи своя човек както трябва.

— Няма да се посрамя в това отношение. Ще хвана моя слоноубиец за цевта и ще обработя съответния тип така, както преди малко пребих до смърт жената на лъва.

— А аз — обади се Хаджи Али, — имам под ръка половината от дръжката на моето строшено копие. От него ще стане боздуган, с който мога да раздавам удари. Аллах да е на помощ на онзи, който ги изпита върху главата си!

По подобен начин се изказаха и останалите. Те се съгласиха да не избиват неприятелите си. Дойде им на ум какво голямо задоволство щяха да изпитат, когато на следващия ден влезеха във Фашода заедно с пленниците си. Който от тях не притежаваше годно за раздаване на удари оръжие, си избра измежду превозваните товари по някой подходящ предмет.

Хомрите бяха убедени, че немецът и джалабите спят. Шварц бе разговарял със съюзниците си съвсем тихо, а и да беше изречена някоя и друга дума на по-висок глас, никак не беше лесно да бъде чута, защото камилите и магаретата все още не се бяха успокоили напълно. Особено магаретата не мируваха нито за миг, тъй като труповете на двата хищника се намираха наблизко. Камилите страхливо сумтяха, но бяха принудени кротко да лежат, защото краката им бяха вързани.

В очакване на предстоящите събития времето минаваше много бавно за всички. Най-сетне отсреща водачът на кервана се надигна.

— Ето че тръгва! — прошепна Али.

— Още не — отговори словакът също тъй тихо. — Първо ще дойде насам, за да се увери дали действително спим. Ще се престори, сякаш иска да се погрижи за камилите. Нека останем неподвижни!

Наистина водачът бавно се отправи към налягалите хора. Най-напред се приближи до камилите, като че имаше намерение да ги нагледа и за малко се спря при тях. Нададе ухо по посока на лежащите джалаби. След като никой не помръдна, той се обърна към тях с думите:

— Джималите [\[60\]](#) все още се страхуват. Да вземем да завлечем труповете на лъва и неговата султана нейде по-надалеч, а?

Естествено той зададе този въпрос само за да разбере дали джалабите спят дълбоко. След като не получи отговор, арабинът тихо пристъпи още по-наблизо и се наведе над тях. За да бъде съвсем сигурен, докосна леко ръката на немеца. Когато и след това нищо не последва, той придоби увереност в успеха си и предпазливо заобиколи скалата, също както преди малко бе направил и Шварц.

След минута-две немецът стана и запълзя подир него. Зърна го да се отдалечава в западна посока и после да изчезва в тъмнината на нощта. Щом се завърна при джалабите, той ги подкани:

— Вече е време. Последвайте ме, но тихо, за да не ни чуят хомрите!

Той ги отведе до мястото, където гъсталакът свършваше и само тук-там имаше пръснати единични храсти. Можеше да се очаква, че нападателите ще минат точно оттам. Всеки се скри зад отделен храст.

Чакаха повече от половин час. После доловиха тихи стъпки и в същото време различиха човешки фигури, които вървейки една подир друга, бавно се приближаваха. Щом наближиха дотолкова, че вече бе възможно да се разпознаят отделните хора, Шварц видя начело водача на неговия досегашен керван. В края на малката колона крачеше високата и мършава фигура на Абу ал Мот, като се олюляваше насам-натам. Спряха до самата скала. Ако тук беше толкова светло, колкото извън сянката, хвърляна от скалата, те неминуемо щяха да забележат сгушилите се в непосредствена близост зад храсталаците джалаби, тъй като отделните храсти не бяха нито достатъчно гъсти, нито достатъчно широки, за да служат като прикритие.

Шварц се намираше най-близо до изоставения бивак. Неприятелите им все още не бяха стигнали до него. Словакът, който беше залегнал на противоположния край, видя, че бандитите са точно пред него и чу хомрът да казва:

— Тъй! Доведох ви дотук. Онези спят дълбоко зад самия десен ъгъл на скалата. Ще умрат, без да се събудят. Сега отивам при моите хора, за да им кажа, че решителният миг е настъпил.

Той се отдалечи, като първо се върна няколко крачки назад, а после, изчезна при западния край на скалата. Бивакът се намираше откъм източната ѝ страна.

— А сега напред! — заповяда гробовният глас на Абу ал Мот. — Дано Аллах придаде на ножовете ви точност и сигурност!

Естествено Шварц мислеше да изчака, докато стигнат до него. Но дребничкият словак бе обзет от такова силно желание за борба, че не изчака най-изгодния момент.

— Rauwidschu — бързо, дръжте ги! — извика той, скачайки на крака. Хващайки пушката си за цевта, той замахна и нанесе толкова силен удар с приклада на най-близкостоящия, че улученият човек веднага рухна на земята, ала заедно с него падна и самият словак.

Другите също наизскачаха от прикритията си. Понеже Шварц бе най-далеч, трябваше да се върне десетина крачки, за да се докопа до неприятеля. Беше хвърлил око на Абу ал Мот, но намерението му вече бе неизпълнимо.

Мъжете от джума бяха толкова изплашени, че в първия миг, се заковаха на местата си. Ако невъздържаният словак беше изчакал само още минута-две, те щяха да бъдат загубени. Но така намериха време горе-долу да се окопитят, макар че то не се оказа достатъчно, за да използват оръжията си. Неколцина от тях получиха полагаемите им се удари, но други успяха да ги отбият.

С няколко скока Шварц измина споменатото разстояние. Повали с приклада си един арабин, а в следващия миг и втори. Разнесоха се гневни ругатни.

— Кои са тези изчадия? — изкрещя Абу ал Мот. — Нахвърлете се върху тях!

— Спасявайте се! — извика друг. — Водачът ни предаде!

Той побърза да избяга. Шварц тъкмо се канеше да повали третия си противник и после да се добере до предводителя им, но в същото време и Бащата на смеха замахна, за да удари някакъв друг арабин, който бягаше покрай Шварц. Втурнал се подир своя човек, Али си мислеше, че все още ще успее да го достигне с удара си, но в същия миг бе блъснат от друг беглец и... с половината дръжка на копието си така удари немеца по ухото и слепоочието, че Шварц залитна настрани и падна кажи-речи в безсъзнание.

— Аллах! — извика изплашеният дребосък. — Убих ли те, ефенди?

— Почти! — отговори Шварц, като едва-едва се изправи на крака. — Оставете ги, нека бягат! Не бива да се отдалечаваме оттук заради хомрите.

Пред очите му играеха разноцветни светлини, но въпреки това той видя как хората от джума бягат. Вдигна пушката си и им изпрати два куршума. После усети, че не може повече да стои на крака. В ушите му бучеше сякаш прибой. Той се облегна на скалата и затвори очи.

Нито един джалаби не последва бегълците. Но след като чу изстрелите на немеца, словакът извика:

— Само така! Нека опитат куршумите ви! И моят ей сега ще го получат.

Той вдигна тежкия си katil elfil и се прицели в беглеца. Изстрелът му изтрещя и човекът се строполи на земята.

Джалабите наобиколиха Шварц и се завайкаха на висок глас.

— Какво е станало? — попита словакът.

— Претрепах ефендите! — кършеше ръце Бащата на смеха и от отчаяние правеше най-веселите и комични физиономии, каквито човек изобщо може да си представи.

— Ти луд ли си?

— Не. Блъснаха ме.

— Глупак! От многото народи и села, чиито имена си натъпкал в кратуната си, не си видял къде удряш! Ефенди, ефенди, мъртъв ли си?

— Не — отвърна Шварц, като с усилие се отърси от обзелата го немощ и вдигна пушката си, която беше изпуснал.

— Слава на Аллаха! Този Баща на задната лъвска половина е съвсем окъоравял и ние трябва да...

— Мълчи! — каза му повелително немецът. — Имаме още много работа. Тук виждам да лежат четирима от участниците в джума. Това е по-малко, отколкото очаквах. Вържете ги! Вероятно са само зашеметени.

Той пристъпи към ъгъла на скалата, откъдето се виждаше огъня. Край него стояха хомрите, които не знаеха какво да мислят. Шварц предположи, че щяха да останат там, докато не получат разяснения от някоя от двете страни. Ето защо продължи:

— Чакайте ме тук! Може би ще успея да докопам една или няколко камили.

Той се затича в посоката, накъдето бяха избягали арабите. Знаеше къде лагеруваха. Техните камили също трябваше да са вързани и понеже тези животни не могат бързо да бъдат изправени на крака,

несъмнено бегълците щяха да се видят принудени да се позабавят там по-дълго, отколкото им е приятно — не можеше да не предполагат, че ще ги преследват.

Преметнал през рамо едната си пушка, докато тичаше, Шварц зареди другата. При това мина покрай мястото, където беше паднал човекът, ударен от куршума на словака. Той не помръдваше.

Ако преди, когато се налагаше да бъде предпазлив, на немеца му бе необходим четвърт час, за да стигне до джума, сега той се движеше по-бързо. За по-малко от две минути се озова близо до мястото. Видя мъжете, които се суетяха около камилите. Спря се и стреля два пъти по тях. Всеки от арабите беше развързал най-напред собственото си животно. Двата изстрела се разнесоха тъкмо когато се канеха да сторят същото и с петте други камили. Един от арабите беше ранен.

— Бягайте! — извика Абу ал Мот, който се намираше сред изплъзналите се бандити. — Оставете тия зверове, защото шейтаните са по петите ни!

След като Шварц стреля два пъти и с другата си пушка, вече нищо на света не можеше да ги спре. Джумът, който беше намалял с петима души и също толкова камили, се понесе в галон и изчезна в нощта.

Шварц се приближи предпазливо до останалите животни, защото никак не беше изключено зад тях да се крие някой враг. Все пак скоро се убеди, че опасенията му са напразни. Петте седла лежаха наблизко, а също и няколко чувала с фурми и кирбан [\[61\]](#).

Понеже не можеше да се очаква, че джумът ще се върне, немецът остави животните и товарите на мястото и се затича пак към скалата. Превъзмогнал последиците от получения преди малко удар, той почувства как му олеква и мисълта му отново става ясна.

Джалабите стояха при четиримата вързани пленници, които все още не помръдваха.

— Имате ли и други ремъци или въжета? — попита Шварц.

— Достатъчно, господарю — отговори словакът. — Един джалаби винаги има такива неща в джобовете си.

— Тогава нека вържем и хомрите.

— Ако ни позволят!

— Да опитаме.

Той отново се приближи до ъгъла на скалата. Хомрите все още стояха около огъня и чакаха. Бяха чули изстрелите и крясъците и си

казваха, че нападението не е преминало по очаквания и желан начин. Но не бяха в състояние да отгатнат как по-точно стоят нещата, тъй като не успяха да видят какво се беше случило. Само в едно бяха сигурни — че немецът и джалабите не са били заспали и са се защитавали. Кой обаче е победил? Разумът им повеляваше да се държат настрана и да изчакат събитията.

Не можеха да видят какво става при втория бивак, където огънят отдавна не гореше, но цялото им внимание бе насочено натам. И ето че забелязаха как от онази посока се задава омразният им немец. Той беше оставил пушките си. Имаше намерение най-напред да плени водача.

— Чухте ли стрелбата? — припряно попита л ой.

— Да — отговори водачът на кервана. — Кой беше и какво се случи?

— Знам ли? Шумът ме събуди и видях, че джалабите ги няма. Започнах да ги търся и чух изстрели на изток от тук. Вие сте били будни и сигурно знаете по-добре от мен какво се е случило.

— Нищо не знаем, съвсем нищо, ефенди! Помислихме, че изстрелите са от вашите пушки и че пак се е появил някой лъв.

— Тогава би трябвало да е излял джалабите цели-целенички, просто защото са изчезнали от бивака. Не, сигурно се е случило нещо друго. Не искаш ли да дойдеш с мен заедно да проверим?

— Да, веднага ще те придружа.

Никак не му беше приятно да види, че немецът е все още жив. Къде се бяха дянали джалабите и къде бяха хората от джума? Водачът гореше от нетърпение да научи всичко това. Ето защо с такава готовност се съгласи с предложението на учения.

Двамата се отдалечиха към споменатия вече ъгъл на скалата. След като го заобиколиха, водачът зърна джалабите и от устата му се изплъзна непредпазливият въпрос:

— Та те са тук, но къде е джумът?

— Джумът ли? — обади се, Шварц. — Значи признаваш, че знаеш за него. Не те смятах за толкова откровен.

— Джумът... ефенди... джумът е... е... е... аз... — заекна той.

— Добре, добре! Вържете го!

Още докато издаваше тази заповед, Шварц хвана хомра с две ръце за гърлото и го стисна толкова силно, че той не успя да издаде нито

звук. Незабавно вързаха ръцете и краката му с ремъци, след което го положиха на земята.

Тогава Шварц подвижна към застаналите очаквателно край огъня хомри:

— Нека Суеф ал Абалик бързо дойде тук при водача!

Той знаеше имената на всички хомри и беше убеден, че човекът щеше да се отзове на повикването му. А за да не може водачът да го предупреди, дребничкият словак коленичи до пленника, допря острието на ножа си до гърдите му и го заплаши:

— Ха си гъкнал, ха съм те наръгал!

Човекът едва смееше да диша и то не толкова заради тази закана, колкото поради уплахата си от тъй неочакваното пленяване.

Суеф се приближи. Без излишни приказки, още с появяването му иззад ъгъла, Шварц незабавно го стисна за гърлото. Повалиха го на земята и го вързаха. Същото се случи и с третия, когото повикаха.

Сега край огъня се намираха вече само трима хомри, чиято съпротива можеха да преодолеят лесно и бързо. Двама джалаби останаха да пазят пленниците. С другите шестима Шварц се отправи към огъня, където, без да кажат нито дума, на всеки хомр се нахвърлиха по двама от тях. Бандитите бяха толкова изненадани, че почти не помислиха за съпротива. Няколко гневни въпроса от тяхна страна, няколко яки удара по главите им и ремъците стегнаха и техните крака и ръце.

Положиха ги край огъня, след което довякоха и останалите хомри заедно с четиримата души от джума. Тези хора бяха живи, но се преструваха, че са все още в безсъзнание, защото се виждаше как от време на време поотваряха очи, за да огледат мъжете, в чиито ръце бяха попаднали.

Тогава Шварц изпрати трима джалаби, да вземат ранения, а може би и мъртъв човек, улучен от куршума на словака. След като го донесоха, се оказа, че е тежко ранен. Куршумът беше раздробил дясната му бедрена кост и Шварц се залови да превърже крака му, доколкото позволяваха обстоятелствата.

Всичко това стана без излишни приказки, още повече че пленниците предпочитаха изобщо да не продумват — навярно най-вече заради мълчанието на самия водач.

Шварц предостави надзора на лагера на другите и заедно с четирима от търговците се отправи към бивака на джума, за да вземат камилите и техните товари. След като свършиха тази работа, един от джалабите застана на пост. Постъпиха така, защото предполагаха, че навярно Абу ал Мот няма да се отдалечи кой знае колко и дори не бе изключено да му хрумне мисълта да предприеме опит за освобождаването на пленените си другари.

Когато всичко необходимо бе свършено, победителите насядаха около победените и водачът на кервана сметна, че е дошло време най-сетне да поиска кратко обяснение.

— Пътищата на Аллаха са неведоми, никой човек не бива да го разпитва — каза той. — Но от вас искам да разбера защо нападнахте и вързахте мен и хората ми!

— Знаеш го не по-зле от нас — отговори Шварц.

— Нищо не знам, абсолютно нищо!

— Вас ви сполетя много по-малко зло, отколкото щеше да сполети нас. Ние трябваше да бъдем нападнати и убити, а вие бяхте само нападнати и вързани.

— Кой е искал да ви убие?

— Джумът, за който и ти самият спомена.

— Нищо не знам за него!

— Не лъжи! Смъртта ми е била отдавна предрешена. Защо дойде в нашия лагер и ме хвана за ръката? За да се убедиш, че спя, нали? А после защо отиде при джума и доведе мъжете му тук?

— Аллах акбар — Аллах е велик! — гласеше отговорът на водача. Вече беше разбрал, че могат да докажат вината му. Въпреки това се опита упорито да отрича, като избухна в престорен гняв:

— Кой ме е оклеветил? Ние сме твои закрилници и ни дължиш благодарност. Но вместо това ни връзваш с ремъци и говориш лоши неща за нас. Ние сме свободни бени-араб. Кой ти е дал властта да се разпореждаш с нас? И кой те е назначил за наш съдия? Настоявам незабавно да ни върнеш свободата!

— Не мога, именно защото не съм твой съдия. Съдбата ти не е в моите ръце, а в ръцете на мюдюра във Фашода, на когото още утре или по-скоро днес ще ви предадем.

— Аллах корим — Аллах с милостив! — изплашено извика водачът. — Но мюдюрът е наш враг!

— Сигурно има пълно основание за това, тъй като е враг на всеки престъпник. Няма да му се изплъзнеш дори и непрестанно да повтаряш вашата свещена Фатиха и вашата сура ясин. Не се опитвайте да се извинявате, а още по-малко да се оправдавате, няма да има никаква полза! Нито заплахи, нито молби ще ме възпрат да ви предам на мюдюра. Той ще чуе нашето обвинение и вашата защита и тогава ще произнесе присъдата си.

— Не забравяйте, че ще си навлечете отмъщението на цялото племе на хомрите!

— Презирам племето, чийто шейх се скрива в миша дупка, щом чуе рева на лъва, докато бедни джалаби имат смелостта да убият Господаря на гърма.

— Тогава трепери поне пред Абу ал Мот, могъщия!

— Как да треперя пред него, когато само щом ме видя, си плю на петите! От страх дори забрави да вземе камилите. Не си прави труда да ме плашиш!

Все пак шейхът продължи с опитите си да склони Шварц да освободи пленниците, ала напразно. Най-сетне с гневно проклятие той извърна глава. Никой от останалите не пророни дума. Те виждаха твърдата решимост на немеца и с едва сдържана ярост се примириха с положението си. Несъмнено таяха надежда, че Абу ал Мот ще дойде да ги освободи.

Изглежда не напразно, защото след известно време застаналият на пост джалаби се появи, за да съобщи, че видял една хиена, която все пак не било изключено да се окаже и човек. Заедно с Бащата на единайсетте косъма Шварц незабавно тръгна с него. Постът ги отведе до въпросното място, където обаче не откриха каквото и да било.

Шварц реши заедно със словака да минат около скалата, описвайки широк кръг. Докато я обикаляха, те наистина забелязаха някакъв силует, наподобяващ животно, който се намирал между тях и каменната стена. Вероятно вниманието на съществото бе изцяло насочено към скалата, защото не видя двамата мъже, застанали зад него.

— Да застрелям ли тази любопитна диб? — попита Щефан, като вдигна пушката си.

— Не, защото и на мен ми прилича на човек, който се промъква на четири крака, за да заблуди евентуално поставените стражи. Елате да

пълзим към него! Той се движи бавно към камънаците. Може и да не се огледа, докато се озовем достатъчно близо, за да го сграбчим. Ако беше хиена, вече да ни е надушила.

Двамата легнаха на земята и понеже се придвижваха по-бързо от тайнствения силует, бързо го наближиха. Беше човек, несъмнено член на джума, съблякъл светлия си бурнус. Без да подозира каква опасност го дебне зад гърба, той бе съсредоточил вниманието си върху скалата, до която се стремеше да се добере.

Шварц и словакът се приближиха до арабина на десетина крачки. Тогава Бащата на единайсетте косъма се втурна напред и с такава сила се хвърли върху него, че след като се спъна в тялото му и падна, опитвайки се да го задържи, той се преметна през глава. Човекът се отскубна и скочи на крака, за да избяга, обаче полетя право в ръцете на немца, който го сграбчи и му изви лактите назад.

— Дайте нещо за връзване! — подвикна Шварц на дребосъка.

— Нямам вече — отговори му той, като се изправи.

— Тогава извади моя мендил [\[62\]](#) от джоба ми!

Дребосъкът направи каквото му казаха. Арабинът опита да се съпротивлява, но при наличието на великанската сила на немца, всичко бе напразно. Вързаха му ръцете, а краката му оставиха свободни, защото трябваше да върви до лагера.

— Кой те изпраща? — попита го Шварц. След като не получи отговор, той допря дулото на револвера си до ухото му и го заплаши: — Говори иначе ще стрелям!

— Абу ал Мот — неохотно процеди човекът.

— Трябваше да разузнаеш положението в лагера ни, нали?

— Да.

— Къде се намират оцелелите хора от джума? Кажете истината иначе с теб е свършено! Ще се убедя дали не лъжеш.

— На юг.

— На какво разстояние?

— На десет пушечни изстрела.

— Добре, тръгвай напред!

Човек лесно може да си представи яростта на хомрите когато видяха новия пленник. Сигурно надеждите им за спасение се стопиха до минимум. Краката на човека също бяха вързани и после го положиха редом с другите.

Шварц даде един изстрел, който Абу ал Мот непременно щеше да чуе. Той трябваше да си помисли, че куршумът е бил предназначен за неговия съгледвач. После заедно с Хаджи Али и словака, които смяташе за най-храбрите от всички, немецът тръгна да потърси джума. Бащата на смеха взе назаем пушката на един от своите другари.

След като вървейки право на юг, изминаха споменатото разстояние, без да забележат каквото и да било, те свърнаха под прав ъгъл и скоро се оказа, че бяха взели правилно решение, тръгвайки без бурнуса, защото така трудно можеха да бъдат забелязани, затова пък не след дълго видяха да се светлеят хаиците на арабите.

Приближиха се до тях колкото може повече и изстреляха пушките си, но не за да улучат някого, а по-скоро, да ги накарат да избягат, което напълно им се удаде.

— Тъй! Сега вече няма да се върнат! — засмя се словакът.

— И няма да изпращат друг съгледвач — обади се Хаджи Али, — защото сигурно и него ще заловим. Аллах беше милостив към нас и ние удържахме победа над един опасен неприятел.

— Но не и ти, защото насмалко щеше да претрепеш нашия най-добър приятел — отвърна словакът. — За теб никой няма да пее юначни песни.

— А да не би да пее за теб, Баща на най-голямата лъвска уста? Нима знаеш името поне на едно от моите села, на един от моите народи?

— Хич не ща да ги знам тези имена, защото от тях погледът ти помътнява толкова, че вземаш този ефенди за някой разбойник. Никога досега не си давал такова неопровержимо доказателство за своята «мъдрост», както преди малко, когато едва не го уби.

— Не се карайте! — нареди им крачещият начело немец. — И ти, Ибн ал Джидри, извърши една голяма глупост.

— Аз ли? — учуди се словакът.

— Да. Никой от вас не е по-добър от другия.

— И каква е тази глупост?

— Исках да заловя Абу ал Мот, но като не изчака заповедта ми и преждевременно изскочи от засадата, ти провали всичко. Трябваше да оставиш хората да изминат още няколко метра по-нататък.

— Храбростта ми бе твърде голяма, ефенди. Не беше възможно по-дълго да я обуздавам!

— Похвала заслужава само онази смелост, която се съчетава с благоразумие и разсъдливост. Грешката на Хаджи Али засегна само мен, а твоята ще навреди на много повече хора. Безброй пътници и стотици роби ще трябва скъпо да платят за твоята прибързаност. Ако бях заловил Абу ал Мот, можеше със сигурност да се очаква, че мюдюрът във Фашода завинаги щеше да го обезвреди.

— Наистина е така, ефенди — призна дребосъкът. — Невъздържаността ми изпълва душата ми с тъга, а сърцето ми с разкаяние. Надявам се, че ще ми простиш!

— Ще ти простя, но в замяна на това очаквам от теб да не упрекваш другите, след като самият ти заслужаваш упреци.

— О, упреците ми нямат кой знае какво значение. Хаджи Али е най-добрият ми приятел. Ние се обичаме сърдечно. Но любовта ни е най-голяма тъкмо когато се караме и взаимно се ядосваме.

Така ли е, добри ми Баща на смеха?

— Да — потвърди Али съвсем сериозно, при което направи извънредно смешна физиономия. — Аллах свърза нашите сърца, тъй че те туптят като едно сърце. Но познанията ни са от различно естество. Никога не ни се удава да ги обединим. Нека се помолим на пророка скоро нещата да се подобрят!

Щом тримата се появиха в бивака, пленниците сигурно изгубиха и последната си надежда за спасение. Те бяха чули изстрелите и тъй като видяха немца и придружителите му да се връщат съвсем спокойно здрави и читави, бяха принудени да приемат, че тримата са излезли победители в състоялата се схватка.

Шварц постави и втори пост, макар да беше убеден, че Абу ал Мот няма да повтори опита си. Двата стражи не правеха кой знае каква жертва, защото след големите вълнения, предизвикани най-напред от нападението на лъвовете, а после и от джума, не можеше и дума да става за сън. Впрочем утрото не беше вече далеч и затова решиха да го изчакат в приказки и разговори.

Тъй като не бе необходимо пленниците да слушат за какво говореха, преместиха ги настрани, където те останаха да лежат безмълвно както и преди. От време на време само раненият издаваше болезнени стонове, след което Шварц винаги се погрижваше да разхлади крака му с вода.

При един от тези случаи Бащата на предната лъвска половина не можа да се сдържи да не даде на учения ново доказателство за огромните си познания, и намеквайки за раната на пленника, разказа на немски език следното:

— Таквоз крачно счупване не е чак толкоз страшно. Заздравява за време много кратко. И аз веднъж съм лекувал подобно нещо.

— Тъй ли? А кой беше пациентът? — попита Шварц.

— Туй съм бил всъщност не същество човешко, а болният бил от друг вид, птичия. Господин Вагнер стрелял един Abu miah [\[63\]](#), той не можел движи крило, а сачми били и в крак, левия, тъй че крак на две. Съм го взел щърка, ранения, овързал здраво с въже, та да не може движеше и после му направил шина на крак, съжалителен. След туй щърк все стоеше на крак другия, докато заздравял крак, пострадалият. Господин Вагнер похвалеше мен много затуй и нарекъл мен драматург, великия.

— Може би е казал хирург, а?

— Не, драматург!

— Тогава съм се заблудил. А какво представлява драматургът?

— Думата е от езика латинския, по който съм майстор неоспорим, и означава нещо като лекар, дето е следователствувал и може пак да съедини всички кости счупени.

— Тъй! Ами какво прави хирургът?

— Под хирург се разбираше хора, художествените, дето свирели и пели: «хвала на вас, следвайте ни нас» или пък «тиха Божествена песен се носи към свода небесен». При туй има духовита музика и цигу-мигу на виолина.

— Хирурзите наистина ли се занимават с това?

— Да. Сам го видял в театър олмюциговския по време на странстванията моите. Било е в опера прециоза, момчето циганското, и Вълшебния стрелец или Самииел сатанинския.

— Тогава съм принуден да установя, че пак объркваш нещата. Хирург е онзи лекар, който лекува различни страдания не с лекарства, а така да се каже с «външни» средства, лекува също и счупени кости. А драматургът е учен човек, чиято дейност наистина е свързана с театъра, но самият той никога не се появява на сцената, поне не се появява в качеството си на драматург. Той дава указания как да се поставят пиесите. Ти объркваш театралната сцена с болничното легло.

— Туй не е никаква грешка заблуждаваща! Защо някой път леглото болното да не се появил на сцена театралната? Защо все аз да съм бил човекът, дето правел объркване? Аз носил в главата страшно много образование опознавателското?

— Да, също както и Бащата на смеха «носи» в главата си своите страни, народи, градове и села!

— О, не! Глупости неговите са не сравняват с познания моите. По пътешествия разнообразните дори съм запознал с наутика [\[64\]](#) и антропология.

— Тъй! Наистина ли? И какво разбираш под антропология?

— Туй съм учение за морските води солените и корабоплаване ветроходното и парното.

— Добре! А какво е наутика?

— Туй са били винаги познания за хората, питомните и дивите, за ескимосите, дето се напивали с лой, и за негрите, людоизедните.

— Пак грешиш. Антропологията е наука за човека, а наутика означава мореплаване.

— Тогаз съм се обвинил сам в едно разместване, малко и простимо. Туй лесно могло случи се, щото значи антропология пътува на наутика, в каюта или на средна палуба, корабната. Вие пътувал вече на нилски кораб тукашен?

— Да, както на дахабийе, така и на сандал.

— Но навярно не и на ногер, тук обичайния? [\[65\]](#)

— Не.

— Тогаз ще видите ногер във Фашода, щом утре там пристигнели.

— Познаваш ли града?

— Много, извънредно много! Съм били там много чест?

— Виждал ли си мюдюра, на когото трябва да се представя и да предам пленниците?

— Срещнал го на улица обществена. Име негово било Али Ефенди, ама много чест наричали го и «Абу хамса мия» [\[66\]](#).

— Чувал съм за това. Предишният мюдюр Али Ефенди ал Курди беше свален, защото се провинил в злоупотреба с пари. Новият мюдюр, който също се казва Али Ефенди, бил много строг, особено що се отнася до търговията с роби. Щом в ръцете му попадне някой провинил се, почти винаги присъдата му гласи: престъпникът да

получи петстотин удара, поради което хората обичат да наричат мюдюра Бащата на петстотинте.

— Да. Щом утре му предадем джум и хомри, всеки от тях сигур получат петстотин тояги, яки и пиперлии.

— Нима човек може да издържи толкова удари по стъпалата си?

— Туй не може знам, щото досега още съм не получавал петстотинте. Но ако се ударят по гръб голия, то сигур умрат престъпник криминалният. Но я чуй! К'во бил т'ва? Не прошумолял ли нещо в храсти?

Шварц също беше доловил шума. Той подкани джалабите, които разговаряха на висок глас, внимателно да се послушат. При настъпилата тишина се разнесе доста силно сумтене и пъхтене; подобни звуци издават някои животни, когато надушат следи, но не могат добре да се ориентират.

— Аллах да ни закриля! — извика водачът. — Това е пак някой лъв! Ще ни изяде, защото сме вързани и не можем да избягаме!

— Мълчи! — подвикна му Бащата на единайсетте косъма. — Най-много да е някой млад лъв. Ако беше възрастен, отдавна вече да е скочил върху нас. А това животно е неопитно в надушването на дири. Щом ни забележи, изобщо няма да се осмели да се приближи.

— Младо ли? — попита Шварц. — Искате ми се да го заловя живо!

— Щом е така, тогава нека опитаме да го хванем, но въпреки всичко трябва да сме предпазливи, защото не знаем колко е пораснало. А може да е някоя хиена, надушила миризмата на прясно лъвско месо.

— Ще проверя.

Немецът взе пушката си и се отдалечи от огъня. Все още не беше излязъл от обсега на светлината му, когато животното се появи иззад храсталаците. То имаше приблизително размерите на голям пудел, следователно вече беше в състояние енергично да се отбранява. Когато забеляза човека, лъвчето не избяга, а приклегна, прилепайки тялото си плътно о земята и започна ядно да ръмжи, но все пак не посмя да скочи върху него.

— Ето го! — извика Шварц. — Дайте одеяла, бързо няколко одеяла!

Хаджи Али и словакът, единствените които не се бояха, се отзоваха на вика му възможно най-бързо. Животното бе вече достатъчно голямо, за да не избяга страхливо, но не се осмели и да ги

нападне. И тъй, то остана приклепнало, без да откъсва пламтящите си очи от Шварц. Немецът лесно можеше да го убие с един куршум, обаче искаше да го залови живо. Той посегна с ръка зад себе си, за да вземе двете одеяла, които му донесоха. Направени от камилска вълна, те бяха достатъчно дебели, за да могат сгънати на две, за кратко време да устоят на ноктите и зъбите на хищника. Без да откъсва поглед от лъва, Шварц събра двете одеяла, разпъна ги добре и ги метна върху младия Господар с голямата глава.

Животното не помръдна да се защити. Внезапно падналото върху него покривало изглежда го изплаши, защото не побърза да се освободи. Така Шварц спечели време, да се хвърли върху него и да го затисне с тежестта на тялото си.

Това не му се удаде толкова лесно. Лъвът притежаваше такава сила, каквата едва ли можеше да се очаква на неговата възраст. Неколкократно почти успя да се изправи, но Шварц отново и отново го притискаше към земята, като много внимаваше да се предпази от зъбите и лапите му.

— Въжета, дайте въжета! — извика немецът на двамата си другари.

За връзването на пленниците бяха използвали много ремъци и въжета, но за щастие всеки керван винаги разполага с големи запаси от какви ли не върви. Желанието на Шварц бе бързо изпълнено и с обединени и, разбира се, извънредно предпазливи усилия тримата мъже успяха напълно да омотаят в одеялата съпротивляващото се с все сила животно и да го свържат с въжетата толкова здраво, че да не може повече да помръдне.

— Хамдулиллях — хвала на Аллаха! — възкликна Хаджи Али. — Ние застреляхме Удушвача на стадата и жена му, а ето че победихме и неговия син. Ей го къде е легнал там на земята и в позорна безпомощност може само да ръмжи, но не и да се спаси. Aaib aaleinu! — Срам и позор за него!

— Слава на Аллаха! — с облекчение въздъхна водачът. — Спасени сме! Вързан е и не може вече да ни изведе.

— За теб щеше да е по-добре, ако те беше изял — отвърна му словакът, — защото още утре ще те предадем в ръцете на мюдюра,

който ще нареди да получиш петстотин удара. Тогава ще разбереш, че зъбите на лъва са по-милостиви от бича на справедливостта.

— Аз съм свободен ибн ал араб! Кой може да си позволи да ме бие? — възрази хомрът.

— Какъв каза, че си бил? Свободен ли? Нима не виждаш и не чувстваш, че си пленен? Кой може да ни попречи да ти нанесем толкова удари, колкото поискаме? И без друго си ги заслужил. Но ние сме твърде горди, за да го направим. Обаче утре камшикът ще си поговори с кожата ти, докато сам пожелаеш да бъдеш разкъсан от лъва.

Заловеното животно бе оставено край огъня, където най-добре можеше да бъде охранявано. То лежеше като мъртво и не издаваше никакъв звук.

— Лъв съм ваша собственост — каза словакът на Шварц. — Вярно че и ние помагали, ама вие бил, дето пръв го хванал. К'во ще правят с него?

— От Фашода ще изпратя сбирките си в Хартум, където имам един приятел, който ще ги експедира за родината ми. На него ще поверя и лъва, може би ще успее да стигне жив и здрав до Германия.

— Там сигурно попаднеш той в менажерия, ботаническата?

— Не, ще отиде в една менажерия, зоологическа — засмя се Шварц.

— Значи навярно зоология била в менажерия, а ботаника само в лъвска клетка, животинската?

— И лъвската клетка служи за зооложки цели, драги мой Щефан. Тъй като и твоето име Щефан Пудел е зоологическо, не би трябвало да вършиш подобни грешки!

— А няма ли и пудели ботанически?

— Да, но както изглежда, само в твоята фантазия. Доколкото си спомням не по-малки грешки направи и в областта на астрономията. Погледни небето! Твоят път, «млечнобелият», започва да избледнява и съзвездieto Змиеносец изчезва вече на хоризонта. Тъй като сега е месец март, това е признак, че утрото наближава. Скоро ще можем да оставим огъня да угасне и да се готвим за път.

— Туй знаел съм и аз, щото запознал се с всичките звезди. Но как ще транспортира пленниците?

— Много просто. Ще ги вържем върху камилите. Имаме достатъчно животни — нали плячкосахме пет.

— Ама от хванат джум са шест мъже. Значи липсва една камила, ездитната.

— Тогава нека водачът върви пеша Многократно е заслужил да понапъне сили.

Не след дълго настъпи съвсем краткото за онези географски ширини утринно развиделяване, а после дойде денят.

Докато джалабите подготвяха кервана за път, Шварц изкърти зъбите на лъва и лъвицата, за да ги вземе като трофеи. След това потеглиха.

Арабите бяха обзети от ярост, че нямаха възможност да кажат утринната си молитва ал Фаджр по предписания начин, понеже бяха вързани. Бяха свикнали строго да изпълняват религиозните си задължения, но не изпитваха никакви угризения на съвестта от грабежите и убийствата. Всичките седяха вързани върху камилите, само водачът бе принуден да върви пеша, което го изпълни с безсилен гняв. Ездата причиняваше на ранения големи болки. Почти непрекъснато той стенеше и охкаше, но не беше възможно да го пренесат по някакъв друг по-безболезнен начин.

Местността бе изцяло равнинна. Колкото повече се приближаваха до реката, толкова по-влажен ставаше въздухът и вследствие на това толкова по-гъста трева покриваше земята. Наближаваха селищата на шилюките, с които никак не искаха да се срещнат, първо, защото негрите имаха лошата слава на крадци и разбойници и второ, заради пленените хомри, които живеяха във вечно кръвно отмъщение с това племе. Ето защо Шварц се опасяваше да не би насила да им изтръгнат пленниците и да ги избият. За съжаление, не бе съвсем сигурно, че ще избегнат срещата си с тях, понеже шилюките обитаваха левия бряг на Бахр ал Абиад — от притока й Кайлак надолу чак до Макхадат ал Келб и то в толкова нагъсто разположени села, че веригата им почти никъде не се прекъсваше.

За щастие, джалабите добре познаваха местността, а и Бащата на единайсете косъма уверяваше, че стига да го следват, щял да отведе кервана до Фашода, ако не съвсем необезпокоявано, то поне без да понесе загуби.

По негово указание тръгнаха по един заобиколен път, за да избегнат няколко гъсто населени села. По пладне дадоха възможност

на хора и животни малко да отпочинат. Скоро щеше да се наложи камилите и магаретата да напрегнат всичките си сили, за да може керванът да прекоси земите на шилюките по най-бързия и безболезнен начин. Потеглиха на път едва след молитвата Аср.

След по-малко от час, отвъд нивите, засети с дура, където в това горещо годишно време никой не работеше, видяха токулите ^[67] на едно село.

— Успешно се добрахме дотук, без да срещнем нито един шилюк — обади се словакът с гордост в гласа. — Не съм ли отличен водач? Онова село пред нас е единственото, през което сме принудени да минем. Скоро след това ще стигнем Фашода. Пришпорете животните! Ще трябва да препускат колкото им крака държат, за да не може никой да ни спре. Който ни се изпречи на пътя ще бъде прегазен.

И камилите, и магаретата, всички животни се движеха едно подир друго. Словакът яздеше начело на колоната. Беше оставил магарето си да върви ходом, но щом наближиха селото и видя първите му жители, той така заудря нещастното животинче, че то полетя в галоп. Другите го последваха. С едно въже водачът бе вързан отстрани за седлото на камилата, която яздеше Шварц. Арабинът беше принуден не само да затича, а буквално да хукне през глава, за да не бъде съборен и повлечен. Това бе ужасен позор за него, шейха на едно племе, за което беше голям срам човек да се покаже извън селото си иначе, освен на седло.

Токулите бяха пръснати доста далеч един от друг. Най-често имаха кръгла форма и бяха направени от дървен материал и слама. За свързващ материал служеше тинята и калта на Нил. Покривите се състояха от слама и тръстика и бяха украсени с черепи на жирафи и зебу.

И дума не можеше да става за улици или улички. Между колибите имаше неголеми ниви, засадени с дура, чиято почва бе съвсем суха и твърда. Те представляваха пътя, по който пое дребничкият водач, завивайки в галоп ту зад една, ту зад друга колиба. Изглежда той бе идвал често тук и добре познаваше токулите, сякаш бе роден в това село.

Първите шилюки, покрай които минаха, с учудване поглеждаха към бързо прелитащия керван. Те бяха стройни чернокожи с тесни устни, които никак не приличаха на негърските. По телата им нямаше

и следа от облекло. Техните странни фризури бяха единственото нещо от външността им, за което явно полагаха грижи.

Шилюките никога не подрязват косите си. Оставят ги да пораснат дълги и тъй умело ги сплитат на плитчици около главата си, че те придобиват формата на венец или на странна периферия на шапка. Други пък сплитат плитчиците от тила до челото си нагоре и то така, че се образува нещо като изправен гребен, който доста прилича на горната извита част на баварски драгунски шлем. Мнозина поставят в кръг около главата си украшение от бели пера, напомнящо ореола на светците.

Един шилюк седеше пред колибата си и пушеше. Но какъв вид имаше само лулата, с която си служеше! Главата ѝ бе голяма, колкото тиква, а късата ѝ дръжка беше дебела, колкото китката на мъж. Тъй като лулата нямаше мундшук, чернокожият бе принуден толкова широко да си разчеква устата, че очите му изскачаха от орбитите. Но според мнението на шилюките всичко това прави удоволствието от пушенето още по-голямо. Те сами си сушат тютюна, стриват го на прах, после го замесват като тесто и го съхраняват във формата на хлебчета. Пушат го с грамадни лули, примесен с листа от какви ли не растения.

С безмълвно изумление хората наблюдаваха кервана, ала когато той отмина, нададоха такива крясъци, които проехтяха надалеч. Шварц не разбираше шилюкския език, но тъй като негрите викаха думата «хомри» с особена настойчивост, никак не беше трудно да се досети, че в арабите те бяха разпознали своите врагове.

От близките токули се появиха тичешком мъже, жени и деца. Крясъците, подети и от тях, се разнесоха надалеч с по-голяма бързина, отколкото можеха да препускат камилите и магаретата. Резултатът от това беше, че вдигнатата тревога изпревари бегълците. Само за секунди цялото село бе вече на крак и накъдето и да свърнеше летящият керван, ездачите виждаха пред себе си застрашителни чернокожи фигури, които обаче бяха принудени да отскачат настрана пред бясно галопиращите животни.

За щастие шилюките не познават лъка и стрелите. Те си служат само с копия и боздугани. Малцина имат и стари огнестрелни оръжия. Ето защо те само заплашително размахваха оръжията си, но не ги използваха.

Скоро селото остана зад ездачите и словакът спря магарето си.

— Успяхме! — извика той. — Не можах да ни задържат, а право пред нас е Фашода.

Недалеч пред тях Шварц видя града, състоящ се от мизерни къщурки и колиби, над които се издигаха правителствените сгради, заобиколени от високи зидове. Шейхът съвсем беше останал без дъх. Дишаше тежко, а лицето му бе станало тъмночервено. Въпреки това трябваше да продължи да върви, макар и в по-бавен ход.

Случайно в момента между града и селото не пътуваха хора, така че поне на първо време не очакваха някой да им досажда.

— Къде ще се подслониш с твоите джалаби? — попита Шварц словака.

— Всеки от нас има по някой познат в града, който с радост ще го приеме — отвърна му той. — Но ти къде ще останеш?

— Естествено при мюдюра.

— Той познава ли те?

— Не.

— А имаш ли тескере [\[68\]](#)?

— Дори цял кралски хатишериф [\[69\]](#), а и други препоръки.

— Тогава ще те посрещнат дружелюбно и няма да имаш никакви грижи. Да те заведе ли веднага в двореца на мюдюра?

— Да, защото ще измоля аудиенция не само за себе си, а и за вас. Ще му предадем пленниците незабавно и в такъв случай той ще иска да чуе показанията ви.

— Нека Аллах благослови гърбовете и стъпалата на краката им! Петстотинте удара са им сигурни.

Фашода изобщо не заслужава името град, а е едно мизерно и запуснато, макар и много старо селище. Израснало е на мястото на някогашната столица на шилюките Денаб, която се споменава още от Плиний под името Данупсис като столица на нубийска Етиопия. Благодарение на правителствените сгради отдалеч селището няма лош вид, но влезе ли човек в него, това впечатление веднага изчезва.

Къщата на мюдюра и казармите са построени от тухли и са обградени със зидове. Върху зидовете са поставени няколко оръдия и през нощта там патрулират военни постове — мярка, насочена срещу вечно бунтуващите се шилюки, която никак не е излишна.

Около тази сграда се издигат няколко други къщи и многочислени токули, обитавани най-често от войниците заедно със семействата им, за които няма място в казармите. Фашода разполага с гарнизон от около хиляда души. Той се състои от известен брой арнаути, а в останалата част главно от гехадиахи [\[70\]](#), водещи извънредно разпуснат живот, но въпреки това поддаващи се по-лесно на дисциплина от донголаните, берберините, шейките и египтяните, от които обикновено се набират суданските войници.

Освен споменатите сгради във Фашода се виждат само небрежно построени къщурки и колиби, полусрутени бараки, дупки в земята, вонящи локви и цели планини от смет и нечистотии, които отравят въздуха. Ако към това прибавим и факта, че след дъждовния период единият от ръкавите на реката се затлачва, и че крайбрежните диги са издигнати от забити в земята колове, между които се нахвърлят купища от пръст, трева и тор, човек лесно може да си обясни, защо местният климат е толкова нездравословен и защо заточените тук престъпници са все пак обречени на смърт, макар да нямат смъртни присъди. Фашода е място за заточение.

Извън селището само тук-там се виждат зеленчукови градини, където се отглеждат репи, лук, чесън, дини, краставици, тикви и други обичайни за този район зеленчуци.

Там наистина има пазар, но как изглежда само! Двама-трима гърци или египтяни въртят някаква търговийка, ала иначе жителите разчитат само на пътуващите джалаби.

В града живеят и шилюки. Щом видяха кервана, те нададоха същите крясъци като съплеменниците си от селото. Но под дулата на оръдията на «укреплението» и пред очите на мюдюра те не дръзнаха да проявят враждебни действия, ала се затичаха подир кервана със заплахи и ругатни. Крясъците им караха към тях да се присъединяват все нови и нови тълпи, тъй че, когато ездачите достигнаха портите на укреплението, бяха вече придружавани от неколкостотин души, които вдигаха невъобразим шум.

Застаналият пред портата пост запита ездачите какво искат. Шварц му отговори, че има хатишериф и желае да разговаря с мюдюра. Постът затвори портата и се отдалечи, за да доложи на началниците си.

Доста време измина, докато се върна заедно с един онбашия [\[71\]](#), който им зададе съвсем същия въпрос, а после отиде да доведе един

булук емини [72], който искаше да научи пак същото и след получения отговор потърси един чауш [73], който повтори въпроса и се затича да намери башчауша [74]. Той се осведоми за желанието им, а след това изчезна зад портата, за да докладва тази важна работа на някой мюлазим [75]. Той пък се забърза към своя юзбашия [76], който, след като разпита Шварц какво иска, изпрати един кол-агаси [77]. Той най-сетне пусна чакащите да влязат в двора.

Тези разпавии отнеха почти цял час, през което време крещящата тълпа се утрои, а ревовете ѝ се удесеториха. В двора ездачите слязоха от седлата, но надеждите им, че вече ще ги заведат при мюдюра, се оказала напразни. Напротив — сега адютантът доведе един алай-емини [78], а той пък от своя страна — един бимбашия [79], който извика един каймакамин [80], а той — своя миралай [81] и този човек изглежда беше компетентното лице, защото поиска на немеца документите и изчезна с тях. Върна се след около десетина минути. Този път военният положи усилия да прояви възможно най-голяма любезност. С дълбок поклон покани Шварц да го последва и го заведе в дома на мюдюра.

Мюдюрът посрещна госта си на вратата. Скръсти ръце на гърдите и го поздрави с пълния поздрав: «Селям алейк», на което Шварц отговори с «Уа'алейк ас селям». За него поздравът на мюдюра беше оказване на висока чест, защото, когато строгият мюсюлманин поздравява християнин, употребява само първата дума «селям».

Но мюдюрът му оказа и далеч по-голяма чест, като лично го отведе до селямлъка [82], където го помоли да седне срещу него на дивана. Веднага обаче не започнаха разговора, а висшият чиновник плесна с ръце, след което се появиха няколко млади негри. Първият носеше една сания, около петнайсет-двайсет сантиметра висока, с добре излъскана медна плоча и я постави между двамата. Вторият негр сложи пред тях филаджин [83], насипа в тях очукано на прах кафе и го заля с вряла вода. След като изпиха кафето си, третият слуга донесе лулите, които бяха вече натъпкани с тютюн, а четвъртият им подаде горящ въглен, за да ги запалят. После чернокожите безмълвно се оттеглиха.

Мюдюрът пушеше най-обикновен чибук, но Шварц получи извънредно скъпоценна лула. Дръжката ѝ, около която беше усукана

златна жичка, бе направена от истинско розово дърво, и освен това бе украсена с интарзии от перли и брилянти. Мундщукът ѝ представляваше един голям великолепен къс опушен кехлибар, който в Ориента се предпочита пред прозрачния.

Колкото е по-знатен гостът, толкова по-скъпоценна е лулата, която му се поднася. Преценено от тази гледна точка, немецът можеше да е доволен от оказаното му уважение.

Едва след запалването на лулите настъпи подходящият миг за разговори. Мюдюрът взе паспорта и препоръчителните писма на немеца, които лежаха до него на дивана, върна му ги и каза:

— Ти си под закрилата на хадифа ^[84], чиято воля ни просветлява. Прочетох името ти и вече знам, че си онзи човек, когото очаквах.

— Знаел си, че ще дойда? — попита Шварц.

— Да. За това ми писа губернаторът Мумтас паша, моят началник, да го благослови Аллах. Запознал се с теб в Хартум и те обикнал. Той горещо те препоръчва и аз с нетърпение очаквам желанията ти, за да ги изпълня, доколкото ми е възможно. А вече те чака и някакъв пратеник, който има поръчение да ти предаде едно писмо.

— От кого?

— От твоя брат, който се намира в земите на ниям-ниямите и там те очаква.

— Значи е вече там? — бързо и радостно възкликна Шварц. — От Занзибар той тръгна на запад, докато аз потеглих от Кайро на юг. Решихме да се срещнем при ниям-ниямите. Когато се разделяхме, той ми обеща веднага щом стигне целта си, да ми изпрати вест във Фашода. И ето че днес пристигам тук най-вече, за да попитам дали е дошъл някой негов пратеник.

— Той е тук и е донесъл за теб доста дълго писмо. Пратеникът е много млад, но и много умен човек. Аллах му е дал значително по-остър ум, отколкото имат хиляди други възрастни мъже. От няколко дни живее при мен и те очаква. Ти не идваш направо от Хартум, нали?

— Не. Оттам тръгнах за Кордофан и Дар Фур, за да изуча хората, животните и растенията по тези земи. Събрах една колекция, която носят няколко камили и се каня да я изпратя от Фашода за Хартум.

— Остави я на мен. Ще наредя по най-сигурния начин да я закарат до там. Но ти и брат ти трябва да сте големи смелчаци. Не знаеше ли,

че в Кордофан, а да не говорим за Дар Фур, животът ти ще е постоянно в опасност?

— Знаех го, но любовта ми към науката е по-голяма от страха ми.

— Тогава Аллах те е закрилял. Вие християните сте безстрашни, но и неразгадаеми хора. Мюсюлманинът благодари на Аллах за живота си и не го излага на опасности заради някакви си треволяци или бръмбари. Изглежда изобщо не си се натъквал на злодеи, а?

— О, натъкнах се, но знам как да се отнасям към такива люде. От последната и навярно най-голяма опасност се отървах снощи, когато трябваше да бъда убит.

— Снощи ли? — подскочи мюдюрът. — Кой искаше да те убие? Кой е дръзнал да посегне на теб? По това време си се намирал вече в подвластните ми земи!

— Беше при Извора на лъва.

— Това място се намира в моето мюдюрие. Кой е онзи, от когото се оплакваш? Назови ми само името му и аз ще го открия, ако ще да се е заврял и в миша дупка!

— Това са арабите хомри, които бях наел, за да ме доведат дотук.

— Хомрите не са ми подчинени. Мога да ги наказвам само когато са прекрачили границите на моята област.

— Те са тук, долу на двора, и са вързани. Доведох ги като пленници, за да ти ги предам.

— Какво? Водиш ги със себе си? Нима са тръгнали с теб след като са искали да те убият? Как да го повярвам? Та те съвсем сигурно са знаели какво ги очаква тук!

— Принудих ги.

— Тогава разказвай, разказвай!

Мюдюрът изведнъж се разпали. Той беше владетел на една област, където, за да защитиш честния срещу безчестния, бе необходима желязна ръка и необикновена енергия, а той притежаваше и двете качества във висша степен.

Шварц му разказа преживяванията от миналия ден, както и за борбата с лъвовете. Мюдюрът го слушаше с напрегнато внимание и щом немецът свърши, скочи на крака. Като захвърли лулата си, която отдавна беше угаснала, той възкликна:

— Убил си два лъва и си заловил живо малкото им! Ти си герой, истински герой! И въпреки всичко тези песове са се осмелили да

изковат план, за да посегнат на теб! Ще има да крещят и да молят за милост и мен, и Аллах, но нито той ще се смили над тях, нито пък аз. А нали спомена и Абу ал Мот? Ти познаваш ли го?

— Не, но съм чувал, че има мрачната слава на ловец на роби.

— Да, такъв е, най-лошият от всичките! Тежко му, ако ми падне в ръцете! Защо ли Бащата на смеха ти е попречил да го заловиш! Сега ще трябва задълго да се откажа от мисълта да го спипам, защото ще се отправи към далечната сериба Ом ат Тимса и ще се върне едва след много месеци.

— Ти знаеш ли къде се намира тази сериба?

— Да, защото се е прочула с позорните си злодейства. Разположена е далеч на юг в земите на ниям-ниямите.

— Какво? — стресна се изплашено Шварц. — Там, където е брат ми?

— Дали той се намира точно в онази част от страната, която е голяма, не знам. Серибата е на територията на племето макрака.

— Не ми е познато.

— Пратеникът на твоя брат е от същото племе.

— Тогава и брат ми е там. Да не би заплахата, която чух от устата на Абу ал Мот да се отнася до него? Роботърговецът е узнал, че там са отишли двама европейци, които също събират растения и животни и се кани да ги убие.

— Брат ти има ли придружител?

— Не. Доколкото знам е сам.

— Тогава не е възможно да става въпрос за него. Можеш да си спокоен. По-късно пак ще поговорим за това, а и пратеникът ще ти даде сигурни сведения. А сега ще трябва да съдим хомрите. Най-напред ще разпитам джалабите, а после и тях.

Той плесна с ръце и щом се появи един чернокож слуга, му даде няколко заповеди. Само след броени минути пристигна група офицери, които безмълвно заеха места от двете страни на мюдюра като съдебни заседатели. После отведоха джалабите. Те трябваше накратко да разкажат случилото се, след което се отдръпнаха настрана. Естествено показанията им съвсем точно съвпадаха с думите на немца. Хомрите бяха останали под охрана на двора. След като им свалиха ремъците на краката, ги докараха пред съда. Дори раненият бе донесен и сложен да

легне до тях. Зад гърба им се изправиха няколко гавази, всеки от които беше с бич в ръка.

Хомрите не поздравиха мюдюра, но съвсем не от стеснителност. Скитащите араби смятат себе си по-добри и по-важни от хората, водещи уседнал живот. А с още голямо пренебрежение гледат те на египтяните, които наричат роби на пашата. Във всеки случай шейхът на хомрите вярваше, че е равен по ранг на мюдюра. Може би си мислеше, че ще е уместно да му направи впечатление с вироглавството си. Изобщо не изчака да го заговорят, а с гневен тон извика на висшия чиновник:

— Коварно ни нападнаха и вързаха, тъй като бяхме помалобройни, трябваше да преглътнем това унижение. Но сега се намираме на такова място, където човек може да очаква справедливост. Ние сме свободни араб ал хомр и никому не се подчиняваме. Защо не ни развържат ръцете? Ще изпратя хора да уведомят хадифа, как служителите му се отнасят към бени-арабите!

С всичко това постигна съвсем различен резултат от очаквания. Веждите на мюдюра се смръщиха и той му отговори с онзи спокоен, но рязък тон, който е по-опасен от гневното избухване:

— Куче, какво казваш? Наричат се свободен ли? От мен ли искаш да се оплачеш на пашата? Ако не знаеш, че за мен си един гаден червей, тогава ще ти го докажа. Вие влязохте тук, без да сведете глави пред мен дори на сантиметър. Няма нито един офицер или ефенди, който да ми откаже поздрава си, а вие смърдящи хиени, дето ви докараха при мен като престъпници, се осмелявате да го направите? Ще ви покажа колко дълбоко трябва да се покланяте. Проснете ги на земята и нека всеки получи по дваисет удара. Като награда за безочието си шейхът да отнесе четиридесет удара!

Един от гавазите ^[85] незабавно донесе някакъв дървен уред, подобен на пейка, която само от едната си страна имаше два крака. Сложиха уреда на земята и то така, че двата му крака да стърчат нагоре. После гавазите грабнаха един от хомрите, повалиха го, сложиха го да легне с гръб към пейката и здраво го вързаха за нея. Вдигнатите му нозе стегнаха с въжета за краката на пейката така, че стъпалата им да са обърнати нагоре. Разбира се, бяха свалили подобните му на сандали обувки. После един от гавазите взе една

пръчка, дебела колкото палец, и отброи на всяко от стъпалата му по десет силни удара.

Хомрът опита да се съпротивлява, но съвсем напразно. Той стисна здраво зъби, за да не крещи, но след първите удари кожата на стъпалата му се напука и тогава се разнесе страшен рев и вой. Когато го развързаха, не можеше да стои на краката си. Хленчейки, остана да седи на земята.

Съвсем същото се случи и с неговите другари. Шейхът получи двойно повече удари. Пощадиха само ранения, защото мюдюрът каза:

— Наистина не от учтивост, а заради раната си, той остана пред мен легнал на земята. Въпреки това милостта ми ще го озари и ще предположа, че се е проснал пред краката ми от смирение. А тези кучи синове няма да се бунтуват срещу мен безнаказано, нито безнаказано ще ме заплашват, че ще се оплачат пред пашата! Нека сега шейхът ми каже дали познава чуждестранния ефенди, който седи до мен!

И шейхът не можеше безмълвно да понася болките си. Той стенеше по-силно и от останалите. Когато се забави да даде искания отговор, мюдюрът го заплаши:

— Ако не искаш да говориш, насила ще ти отворя устата! За всеки отговор, който някой от вас откаже да ми даде, ще нареда да получи двайсет удара. А сега казвай дали познаваш този ефенди!

— Да, познавам го — процеди с мъка шейхът, разбирайки добре, че мюдюрът ще изпълни закана си.

— Признаваш ли, че сте искали да го нападнете и убиете?

— Не. Който твърди подобно нещо е лъжец.

— Самият аз го твърдя, тъй че ти ме нарече лъжец, заради което ще увеличи наказанието ти. Познаваш ли един ловец на роби на име Абу ал Мот?

— Не.

— Миналата нощ си разговарял с него.

— Не е вярно!

— Докато си седял край огъня, този ефенди се е промъкнал тайно до джума и е подслушал разговора на хората му. После те е видял да отиваш при Абу ал Мот, а по-късно си довел джума при вашия лагер. Това са видели и тези честни джалаби. Ще продължаваш ли да отричаш?

— Не съм бил аз, сбъркали са ме с някой друг.

— Ти си страшно закоравял престъпник. Не знаеш ли, че ме наричат Абу хамса мия, Бащата на петстотинте? Тъй като отричаш всичко, което е голяма обида за мен, понеже така според теб излиза, че съм лековерен човек, когото Аллах е оставил без капчица разум, то аз ще стана за теб Абу сита мия. Баща на шестстотинте. Изведете го навън на двора и нашарете гърба му с шестстотин удара!

— Само посмей! — изкрещя шейхът. — Никой човек не може да издържи шестстотин удара. Ще ме убиеш. Помисли за кръвното отмъщение! Воините на моето племе ще измият този позор с кръвта ти!

— Тогава нека преди това научат, че мога да бъда и Абу сабах мия. Баща на седемстотинте. И тъй ударете му седемстотин тояги, а за всяка дума, която още изговори, ще прибавите по нови сто удара!

Тонът му беше толкова решителен, че шейхът не посмя повече да си отвори устата. Той бе отведен от гавазите и скоро виковете му се разнесоха надалеч.

— Чувате ли го? — подвикна мюдюрът на хомрите. — Ако преживее това наказание, нека отиде при пашата да се оплаче от мен! Ще взема такива мерки, че в подвластната ми област всеки да може да пътува безпрепятствено и безопасно. Хора като вас слагам наравно с хищните животни, които трябва да бъдат изстребени. На всеки, който ме лъже или дори заплашва, бичът ще покаже, че мога да бъда и Абу алфа, Баща на хилядата. И тъй, кажи ми ти, дали сте искали да убиее този ефенди!

При тези думи той посочи хомра, който се беше сгърчил най-близо до него.

— Да — призна сплашеният човек.

— Ами ти? — попита мюдюрът и един друг.

— Да — отвърна му и той.

Останалите също признаха замисляното престъпление. Разбраха, че с отричане само щяха да влошат положението си. Страшно им се искаше да се нахвърлят върху мюдюра. Въпреки големите усилия, които полагаха да прикрият яростта си, това не им се удаваше напълно.

— Тъй като си признавате, ми се иска да бъда милостив съдия — каза мюдюрът, — обаче направихте това признание не от разкаяние, а от страх и по лицата ви виждам изписани омраза и жажда за отмъщение. Ще получите ни по-малко, ни по-голямо наказание от

онова, за което ви говори името ми. Петстотин ще са достатъчни, за да ви поучат, че да искаш да убиеш човек, който доверчиво се е поставил под закрилата ти, представлява нарушение на закона на Пророка и на правилата за поведение на неговите свети последователи. Засега само раненият ще бъде пощаден. Нека остане да лежи в сидшнаха [\[86\]](#), докато кракът му оздравее. После, ако оживее, и към него ще бъде изпълнена същата присъда. Съдебното заседание завърши. Отсъдих според законите и справедливостта. Аллах е с всички правоверни, които следват законите му, но той ще унищожи с гнева си злодеите!

Мюдюрът стана от мястото си в знак, че съдебното заседание е приключило и офицерите последваха примера му. Те се отдалечиха с дълбоки поклони, а след това мюдюрът разреши на джалабите да отвеждат хомрите на двора и там да присъстват на наказанието им. Когато отново остана сам със Шварц, той го попита:

— Ти потърси и намери справедливост. Щеше ли да стане това също тъй бързо в твоята страна?

— Присъдата щеше да бъде произнесена по-късно, след по-подробно разследване на случая.

— И каква полза? Сигурно пак щяха да се убедят, че хомрите са виновни, нали?

— Разбира се.

— Е, аз достигнах до този извод много по-бързо. Ами какво наказание щяха да им наложат според вашите закони?

— Дългогодишен затвор.

— Ив този случай я карам по по-късата процедура. Виновниците получават определените удари и после могат да си вървят.

— За грабителите и убийците това наказание е извънредно леко — ако издържат на боя.

По лицето на мюдюра се плъзна многозначителна усмивка и той отговори:

— Дали присъдата ми е твърде сурова или твърде снизходителна е работа на Аллах. Той е дал на престъпниците тела и крайници, които или ще я издържат, или не. И при вас зависи от здравето и силата на престъпника, дали ще преживее дългогодишния затвор или не. Не се тревожи за хомрите! Животът им е предопределен в книгата на съдбата. Аз не мога нито да им го отнема, нито да им го запазя.

Позволи ми първо да те заведа при пратеника на брат ти, а после и в покоите, определени за теб.

Това предложение зарадва немца, защото вече никак не му беше приятно да седи в селямлъка — тук твърде ясно се чуваха крясъците и ревовете на бичуваните хомри.

След като преминаха през няколко стаи, където нямаше нищо друго освен възглавници покрай стените и един килим по средата, двамата излязоха в малък заден двор, в който се издигаше градински павилион, по чиито дървени стени се виеха пълзящи растения с благоуханни цветове.

— Тук ще живееш — каза мюдюрът, — а ето го и момчето, на което е възложено да ти предаде писмото. То ще те заведе при брат ти, а още оттук започва и да ти прислужва. Може да ти бъде и преводач, тъй като говори езика на ниям-ниямите, а освен това владее и арабски.

До вратата на градинския павилион беше застлана рогозка, от която се надигна един млад негър, за да се хвърли веднага смирено на земята пред краката на двамата. Младежът сигурно нямаше повече от шестнайсет години и беше почти гол. Цветът на кожата му бе някакъв примес от пръстеносиво и червеникавокафяво, навярно като резултат от оцветяването на почвата в земите, обитавани от неговото племе.

Наистина странно е направеното наблюдение, че цветът на кожата на някои негърски племена зависи от оцветяването на земята, на която живеят. Обитателите на черноземните низини — шилюките, нухрите и племената динка се отличават с катраненочерната си кожа, докато племето бонго, ниям-ниямите и мон-бутутите, живеещи на земи с червена, богата на желязо почва, имат червеникав примес в цвета на кожата си.

Мюдюрът заповяда на негъра да се изправи. След като нареждането му бе изпълнено, можеше да се види, че момчето има широкоплещеста набита и яка фигура. Мускулите на краката му бяха по-силно развити, отколкото е обичайно за негрите. Чертите на лицето му напомняха кавказкия тип. Устните му действително бяха дебели и месести, но устата му бе малка, а носът прав и тесен. Имаше големи очи с формата на бадем. Те бяха доста раздалечени и придаваха на пълното му овално лице трудния за описване израз на войнствена решителност и бъдеща доверие прямота.

Оръжията на момчето лежаха наблизо — лък и колчан натъпкан със стрели, нож със силно закривено острие и «трумбаш», един примитивен вид метателно оръжие, което е много опасно. То прилича на австралийския бумеранг, има няколко разклонения и железните му краища са снабдени с остри зъбци и шипове. Катейта, за която се споменава в «Енеида» и е описана като метателно оръжие с унищожителна сила и ефект, сигурно е представлявала нещо подобно. Освен това момчето носеше на ръцете си един вид защитно средство при бой. От китката до лакътя му бяха нахлузени многобройни метални гривни, които се допираха плътно една о друга и образуваха нещо като предпазен маншет. Подобна броня за ръцете се нарича «данга-бор» и е особено разпространена сред негрите бонго.

Много своеобразна и съвсем не грозна беше прическата на момчето. Вярно, косата му бе гъста и ситно накъдрена, но и доста дълга. Събрана в тънки плитчици, които от своя страна също бяха оплетени една с друга, тя образуваше около главата му някакво подобие на корона, завършваща със забоден кичур от лъскави и пъстри пера. Над челото, точно където започваше косата, той носеше особено украшение, състоящо се от зъби на кучета, нанизани на шнурче.

Откритият му дружелюбно-почтителен поглед направи на Шварц много добро впечатление.

— Как се казваш? — попита го ученият.

— Аз съм син на бея [\[87\]](#) — отговори негърът на арабски, защото въпросът му беше зададен на този език. — Сандехите [\[88\]](#) ме наричат Нуба, но белият човек, който ме изпрати тук, ми е дал името Бен Уафа [\[89\]](#).

— Това е много хубаво име, което буди доверие към теб. А как се казва този бял човек?

— Нарича се Шва-ца.

— Искаш да кажеш Шварц, а?

— Да — кимна момчето, — но не мога така да изговоря името. Затова казвам Шва-ца.

— Аз имам същото име, защото съм негов брат.

— Значи ти си онзи ефенди, при когото той ме изпраща?

— Да.

— Много се радвам, защото ми харесваш. Погледът ти е също тъй благ и дружелюбен като неговия, не е жесток и страшен като погледа на арабите, които идват при нас, за да ловят рекик ^[90]. Затова ще те обикна също като него и ще ти служи със същата преданост.

Личеше си, че проявените от него чувства са наистина искрени, тъй като интелигентното му лице сияеше от радост.

— Ти ще ме заведеш при него, нали? — попита Шварц.

— Да, ефенди.

— Но няма да е лесно. Пътят ни води през земи, в които населението е враждебно настроено към сандехите, а следователно и към теб.

При тези думи момчето бързо хвана ръката на немца, целуна я и каза:

— Ефенди, ти не използваш обидния прякор «ниям-ниями» ^[91], а ни наричаш с истинското ни име! Аз съм принц и не ми е необходимо да служа на когото и да било, но за теб ще направя всичко, каквото пожелаеш. Само заради брат ти се съгласих да се наема с ролята на пратеник, защото никой друг нямаше да прояви достатъчно голяма разсъдливост и нямаше да успее да стигне дотук — хората от племето динка или пък нухрите щяха да го убият или да го направят роб.

— Нима същите опасности не са застрашавали и теб?

— Не, защото мен никой не може да ме залови. Аз съм воин и често съм водил нашите мъже на бой.

Той изговори тези думи със сдържана гордост, която беше далеч от всяка надменност. Сигурно този млад герой бе храбър младеж, тъй като съвсем сам беше предприел толкова далечното пътуване през вражеските земи, а го и беше завършил най-успешно.

— Нямаше ли да е по-добре, ако беше взел със себе си и неколцина воини? — попита Шварц.

— Не, защото повече хора се забелязват по-лесно от сам човек.

— Пеша ли измина пътя?

— Не. Сам си направих малка флуках ^[92] с едно платно. С нея се спуснах по Бахр ар Рохл, а после и по Бахр ад Джабал. Навсякъде имаше вода за пиене. Щом огладнеех, ловях риба, а появеше ли се някой вражески кораб, скривах лодката си сред крайбрежните храсталаци или зад високата тръстика.

— Та нима знаеше пътя?

— Да, защото съм бил вече два пъти в Хартум, където изучих езика на арабите.

— Не слезе ли поне веднъж на брега при някоя сериба?

— Как бих могъл, ефенди! Човек не бива да поема такъв риск. Та нали в серибите живеят само ловци на роби. Знам ги всичките, но преминавах край тях много бързо и винаги през нощта.

— А знаеш ли къде е и серибата Ом ат Тимса?

— Да. За нас тя е най-опасната от всички, защото граничи с нашите земи и е собственост на най-жестокия човек, какъвто изобщо е възможно да има.

— Как се казва той?

— Абу ал Мот.

— Аха, значи ти е известна неговата сериба! А виждал ли си го някога и самия него?

— Да. Той има лице и фигура на смъртник и смъртта следва всяка негова крачка. Серибата му е ужасно място. Характерни за нея са лежащите наоколо трупове на умрелите от бичуване роби, както и това, че е станала сборище на какви ли не видове грабливи птици и хищници, които ядат мърша.

— И къде беше брат ми, когато го напусна?

— При моя баща.

— Значи се намира близо до серибата на ловеца на роби?

— Да, ефенди. Тя е отдалечена само на три дни път от нас.

— А дали моят брат е единственият чужденец, който живее в момента сред вашето племе?

— Не е. Заедно с него има и друг бял.

— Аха! Тогава Абу ал Мот е имал предвид именно тях двамата. Как се казва другият и що за човек е той?

— Той е Ваїја ет тїјур. ^[93] Има крака на щъркел и дълъг нос, който пъргаво върти на всички страни, както тази птица прави с клюна си. Затова го наричат Абу лаклак ^[94]. Не мога да изговоря истинското му име.

— Трябва незабавно да тръгнем на път, защото и той, и брат ми ги грози най-ужасна опасност. Абу ал Мот се кани да ги убие.

— Той ли го каза? — попита мюдюрът.

— Да — отвърна немецът. — Чух го със собствените си уши.

— Наистина и аз знам — той не търпи никакви бели чужденци в границите на ловните си райони и затова мисля, че щом се завърне в серибата си, ще изпълни своята заплаха. Опасността, в която се намира брат ти, е много голяма, защото кралят на сандехите не е в състояние да го закриля срещу коварството и далеч по-добрите оръжия на роботърговците.

— О, сандехите са храбри! — подхвърли негърът с гордост в гласа.

— Не го оспорвам — отвърна мюдюрът с тон на снизходително превъзходство, — но въпреки това колко много от вашите хора бяха избити или ограбени от ловците на роби! Цялата ви храброст е безсилна срещу необузданата алчност на тези бандити, а и какво ли можете да направите със стрелите си срещу техните огнестрелни оръжия?

— От колко души се състои обикновено един такъв разбойнически керван? — попита Шварц.

— Често от по неколкостотин — осведоми го мюдюрът. — Случвало се е да се съюзят обитателите на две и на повече сериби. Тогава се събират толкова много ловци, че дори и най-голямото негърско село не може да мисли за съпротива. Серибата Ом ат Тимса е най-голямата, за която съм чувал, тъй че Абу ал Мот разполага с достатъчно храна, за да изпълни намерението си.

— Тогава не бива да се бавя тук нито минута повече, отколкото е необходимо. Трябва да се опитам да го изпреваря и да предупредя своевременно брат си.

— Това не ме радва, защото с удоволствие бих те задържал за по-дълго при мен. Сърцето ми е изпълнено с благоволение към теб. Освен това ти ми бе препоръчан много топло и няма да те оставя да се отправиш към очакващата те опасност, без никаква закрила. Всичките ми помисли и стремежи имат единствената цел да заловя Абу ал Мот. Това може да стане с твоя помощ и ето защо ще ти дам петдесет войници, които грижливо ще съоръжа с всичко необходимо. Съгласен ли си?

Естествено немецът отговори утвърдително. Без съмнение това предложение му беше добре дошло. Междувременно негърът извади стрелите от своя колчан. На дъното му бе скрито писмото за Шварц и той му го подаде. После мюдюрът отведе своя гост във вътрешността

на къщичката, която се състоеше от две малки, но много добре подредени стаи.

— Тук живеят само такива гости, които наистина са ми добре дошли — каза той — ниям-ниямът ще ти прислужва. Той очаква отвън заповедите ти, а аз ще дам на моите хора нареждането да ги изпълняват мигновено и тъй старателно, сякаш са ги чули от собствената ми уста. Джалабите, пристигнали заедно с теб, също ще бъдат мои гости, защото са били твои спътници.

— А какво ще стане с хомрите?

Лицето на мюдюра придоби суров израз и като махна с ръка, той каза:

— Каквото трябваше да стане, вече стана и няма какво да питаш повече за тях. Искам на поверените ми земи да цари ред. Който го нарушава, ще бъде съден от мен строго и бързо. Дано Аллах се смили над душите им — при мен няма милост, а само справедливост.

Той си тръгна. Шварц се отпусна върху една възглавница, за да прочете писмото на брат си. Той му пишеше, че от Занзибар се добрал щастливо до Виктория-Нианса ^[95], оттам проникнал до Алберт-Нианса, откъдето пък стигнал чак до изворите на Реката на газелите и щял да чака брат си при негърското племе макрака, което също се числяло към ниям-ниямите.

В Занзибар той бил срещнал някакъв немски естественик, отличен орнитолог, който го помолил да го вземе със себе си. Този човек бил роден в Бавария и въпреки различните си чудатости бил много свестен и храбър спътник. Пътем двамата били постигнали значителни резултати в научната си работа и сега си дали почивка, за да подредят колекциите си и да изчакат Шварц. Изпратили му да го посрещне Сина на верността, който щял да му бъде надежден водач.

Немецът тъкмо бе свършил с четенето на писмото, когато при него влезе словакът.

— Моли извинение, че може би смущавал! — каза той. — Аз съм искал изкаже желание, нашето.

— Значи не само своето желание, а и желанието на някой друг?

— Да. Бащата на смеха имал молба, моята също като молба своята.

— Е, и какво желаете?

— Мюдюр сам говорил с нас и казал нас, че съм всички гости негови и живеели в къща тукашна. Казал нас също, че вие искал отпътуват във време най-скорошно с войници многочислени. Аз и Хаджи Али, приятел моят си, не искал останат тук, а тръгнат с вас при ниям-ниями, за да направил там сделка изгодната. Тук канят се купил неща и продал там пак с печалба великолепната. Затуй бързо дошъл тук, та да пита дали вие имал добрина да вземе мен и Хаджи Али, дружелюбния.

— Защо не? Предложението ти ми е много приятно. Вие двамата с Бащата на смеха сте много полезни хора, а колкото повече такива мъже успея да взема, толкова по-добре за мен.

— Значи давали разрешение, вашето?

— Да, с най-голямо удоволствие.

— Туй съм много хубаво. Доставило ми радост, безкрайната. Аз учил бил и език негърския и съм ще на вас полезен със знания моите. Ние правим ще изследвания наукоподобните и спечелим си имена нашите много прославени. Аз ще да веднага тичат при Хаджи Али, чакация, за да му казал, че можели правят подготовка за отпътуване бързото, защото вие изпълнил желание нашето!

Зарадван, той забърза да направи съответното съобщение на Бащата на смеха.

2. Газуах

Там, където Бахр ал Газал, Реката на газелите, навлиза в земите на негрите бонго, по десния ѝ бряг се виждат само единични палми «далеб», чиито тъмнозелени ветрилообразни листа се поклащат замечтано на лекия ветреца. По левия ѝ бряг до самата вода се спуска гъста гора от мимози. Увисналите по клоните кичури изсъхнала трева ясно показват докъде обикновено се покачва водата по време на дъждовния период.

Във водата имаше големи острови, образувани от струпването на цели купища треволяци и коренища, а между тях растяха дълги и широки пояси от ом суфах [\[96\]](#), които още повече стесняваха и без друго тясната в момента река.

Почти изцяло скрит от високата тръстика, сред нея се беше притаил нoger, една от онези рибарски ладии с платна, които се срещат често по горното течение на Нил. Поставената в средата на плавателния съд главна мачта беше свалена, също както и по-малката в предната част на ладията. Онзи, който не знаеше нищо за присъствието на ногера, лесно можеше да мине по реката близо до него, без да го забележи.

Беше ясно, че толкова грижливо скритата ладия в момента не се използваше, и въпреки това на нея имаше хора, които съвсем не стояха бездейно.

Пет или шест робини бяха коленичили една до друга и стриваха на брашно зърна от дура върху мурхагата. Тази мурхага е специален камък, който почти по нищо не се различава от мелничните камъни, намерени в околните жилища. Навлажнената дура се насилва във вдлъбнатината му, а после с голяма мъка се мачка и стрива на брашно с помощта на ибн ал мурхага [\[97\]](#), един по-малък камък. Този примитивен начин на мелене, при който от лицата на робините в тестената каша се стичат капки пот, е извънредно измерителен и отнема твърде много време. След като едно такова клето същество се трепе от ранни зори до късна нощ, резултатът от труда му едва покрива нуждите за ежедневната прехрана на десет-петнайсет души.

Получената чрез това мокро мелене гъста каша е в основата на цялата Суданска кухня. Изпече ли се върху тъй наречената дока [98], от нея става кисрах — червеникавокафяви чудесни питки, обичайния хляб в тази страна. Ала варена с вода, от кашата се получава лукмах — нещо като пудинг, който обаче едва ли би предизвикал възторг у някой европейец. Споменатите кисрах служат за храна по време на всяко продължително пътуване. Ако се оставят да киснат във вода и да ферментират, от тях става мерисах — възкисело питие, което се употребява навсякъде по тези земи.

Под чергилото на кърмата на платнохода двама чернокожи се бяха заели да сучат въжета от лико на палмови листа. Същевременно те тихо разговаряха. Погледите, които хвърляха към робините, показваха, че те не бива да чуят нито дума.

По лицата на чернокожите се виждаха тъй наречените «гулуф» — на всяка буза по три издути белега, които бяха сигурен знак, че са били отвлечени. Когато ловът на роби се увенчае с успех, по-младите пленници от мъжки пол получават тези шест резки като вечен и незаличим белег на робството. Раните им се натриват с пипер, сол и пепел, за да се забави процеса на заздравяване и след това да останат по възможност по-издути и забележими белези.

Облеклото на двамата се състоеше само от неголямо парче плат пред слабините. С помощта на някакво засъхнало лепкаво вещество косите им бяха вдигнати в твърда и висока, цилиндрична прическа, чиято форма напомняше смачкан клак [99] без периферия. Те разговаряха на диалекта на негрите беланда, в който всички думи, означаващи нещо духовно или сетивно, са заети от арабския език, като същото явление се наблюдава повече или по-малко във всички Судански говори. При това те не употребяваха личното местоимение «аз» за първо лице единствено число, а използваха имената си.

— Лобо е тъжен, много тъжен! — прошепна единият. — Но Лобо не бива да показва, че е тъжен.

— Толо също е тъжен, много по-тъжен от теб — отвърна му другият също тъй тихо. — Когато отвлече Лобо и Толо, Абу ал Мот изби цялото семейство на Лобо, а бащата и майката на Толо избягаха. Те са все още живи, но клетият Толо не може да отиде при тях. Затова е двойно по-тъжен.

Той говореше в трето лице, но имаше предвид себе си, тъй като се казваше Толо.

— Защо Лобо да е по-малко тъжен от теб? — попита първият.

— Нали неговите родители, братя и сестри бяха избити, значи е по-нещастен от теб. А — тук той сниши гласа си толкова, че неговият другар по неволя едва успя да го разбере, — какво е длъжен да направи всеки беланда, когато белият човек избие близките му?

Той хвърли загрижен поглед към робините, за да види дали не подслушват, след което заплашително извъртя очи и отговори:

— Да си отмъсти! Той трябва да убие Абу ал Мот!

— Да, трябва, но не бива да говори за това!

— Но може да го каже на приятеля си Толо. Той няма да го издаде, а ще му помогне с нож или стрела, натопена в отровния сок на дингила [100].

— Но после ще ни бият до смърт.

— Няма, ще избягаме.

— Не знаеш ли колко е трудно? Белите ще ни преследват с кучета, които сигурно ще ни открият.

— Тогава Толо сам ще се убие. Няма да допусне да го бичуват, а и без друго не иска да живее, щом не може да бъде при родителите си. Белият не мисли, че и чернокожият човек има сърце, а той има по-добро сърце от арабина и много обича майка си и баща си и иска да е заедно с тях или да умре. Нима си сигурен, че ще оживеем, ако останем тук? Ние сме собственост на белия и той може да ни убие и при най-малкия пристъп на гняв. Щом предприеме някой газуах [101], ще трябва да тръгнем с него и да се бием срещу братята си в негов интерес. Тогава също можем да бъдем убити. Но Толо не иска чернокожите му братя да бъдат пленени и превърнати в роби!

— Мислиш ли, че скоро ще има газуах?

— Да. Защо онези жени от толкова много дни правят брашно от дура? Не виждаш ли, че ще пекат от него кисрах? А арабинът нарежда да се правят такива големи запаси от кисрах само когато са му необходими като провизии за някой газуах.

Лобо плесна с ръце, направи учудена физиономия и каза:

— Колко си умен! Лобо нямаше да се досети. Той си мислеше, че походът ще бъде предприет едва след завръщането на Абу ал Мот от страната на хомрите.

— Абд ал Мот ^[102] също може да го предприеме, ако пожелае. Той е вторият предводител в серибата, а Абу ал Мот е първият. Когато първият не е тук, заповядва вторият. Защо вчера и завчера на хората бе наредено да чистят пушките и да наточат ножовете? Предварително никой не знае какво ще става, но скоро все нещо ще научим.

— Знаеш ли накъде ще се отправим?

— Откъде може Толо да знае! Дори белите войници от серибата не го научават предварително. Знае го само Абд ал Мот, а...

Той млъкна, приведе се над работата си и започна да усуква влакната на въжето тъй трескаво и усърдно, сякаш това занимание изобщо не му даваше време да си отвори устата. Неговият другар последва примера му. И двамата бяха забелязали, че до ногера бе спряла лодка с един човек, който се изкачи на палубата му.

Той беше бял. Гъста черна брада покриваше голяма част от лицето му, придобило от слънчевия загар цвета и вида на щавена кожа. Чертите му бяха сурови, а погледът — мрачен. Беше облечен в тесен бял бурнус, стегнат около кръста с пояс, от който стърчаха дръжките на нож и два пистолета. Голите му крака бяха обути в зелени чехли, а на главата си носеше зелен тюрбан, в знак на това, че води произхода си още от пророка Мохамед. Ръката му държеше дълъг дебел бич от кожа на хипопотам.

— Абд ал Мот! — прошепна Лобо на своя другар.

— Тихо, мълчи! — боязливо му отвърна той.

Значи този бял беше вторият предводител на хората от серибата. Наричаше се Слуга на смъртта, докато първият командващ се казваше Баща на смъртта. Мъжът спря за малко при робините. Сега те заработиха с двойно усърдие, но изглежда старанието им не го трогна, защото грубо им извика:

— Аллах да ви унищожи! Нима искате да крадете от времето му, мързеливки такива! Днес питките трябва да бъдат изпечени, защото утре тръгваме на път, а вие все още не сте смлели брашното!

Той безразборно ги заудря с бича си така, че улучените жени запищяха от болка, но не посмяха нито за миг да прекратят работата си. После Абд ал Мот се приближи до двамата негри беланди. Погледа ги минута-две, след това взе едно въже, за да провери как е изработено, хвърли го пак на земята и нанесе на всеки от тях по няколко удара, от които кожата на ударените места веднага бе разкъсана. Чернокожите

само стиснаха здраво зъби, но не издадоха никакъв звук, а продължиха работата си без прекъсване.

— Навярно не ви е заболяло достатъчно, а? — изсмя се безсърдечно белият. — Следващият път ще бъдете принудени да виете от болки, лентяи такива. Паднете на колене, когато ви говоря!

Заповедта му бе придружена от още няколко удара. Негрите коленичиха на земята, което преди това не смееха да сторят, за да не прекъсват работата си. Той ги измери с безчувствен поглед, тегли на всеки от тях по един ритник и продължи:

— Вие сте беланди. Познавате ли добре вашите земи?

— Да, господарю — отговори Толо, без да вдига поглед.

— Чували ли сте за селото Омбула?

— Толо често го е посещавал.

— Какво си правил там?

— В него живее сестрата на майка ми заедно с мъжа си и децата си.

— Значи имаш роднини в Омбула! Колко са семействата там?

— Много са, господарю, много повече, отколкото в другите села — отговори негърът, който както и повечето си събратя можеше да брои най-много до двайсет.

— Добре ли е укрепено селището? — продължи да разпитва арабинът.

— Заобиколено е с двойна ограда от трънливи клони.

— Околността открита ли е или има гора?

— Там растат храсталаци от субах [\[103\]](#), сред които стърчат лубахн [\[104\]](#).

— Отглеждат ли жителите му много добитък?

— Не, господарю, те са бедни.

Ловците на роби предпочитат добитъка пред пленниците. Животните имат за негрите толкова голяма стойност, че при нападение чернокожите се опитват да спасят преди всичко тях и често жертват дори децата си. Беландът бе дал отрицателен отговор, за да накара арабина да се откаже от нападението над селото, където той имаше приятели и роднини. Но Абд ал Мот прозря мислите му. Шибна го два-три пъти с бича си по гърба и му изрева:

— Куче, не лъжи, иначе ще те бия до смърт! Кажи ми истината или ще смъкна месото ти на ивици от костите. Има ли много добитък в

селото?

— Да — призна от страх Толо.

— А хората добре ли са въоръжени?

— Със стрели, копия и ножове.

— Никой ли няма пушка?

— Никой, господарю.

Абд ал Мот продължи разпита, като го заплаши:

— Ако намеря или видя една-единствена пушка, с бича си ще ти изкарам черната душа от тъмнокожото тяло. Знаеш ли всички пътища около селото?

— Да.

— А Лобо?

— И той.

— Ако тръгнем утре сутринта, кога ще пристигнем там?

— Вечерта на третия ден, господарю.

— Добре, реших да нападнем Омбула, за да можем да дадем роби и добитък на Абу ал Мот, когато дойде, и нека види, че не сме стояли със скръстени ръце. Вие двамата ще ни водите и мога само да ви посъветвам хубаво да си свършите работата. Остана ли доволен от вас, ще ви продам на някой добър господар, който няма да ви бие дори когато мързелувате. В противен случай ще ви закопая там, където живеят много ардах [\[105\]](#), та живи да ви изядат. Запомнете го и двамата, чернокожи негодници такива, а сега да ви попитам: ще ми служите ли вярно и предано?

— Да, господарю!

— В момента ми обещавате, обаче аз нямам доверие на нито едно черно куче. До тръгването ни ще стоите тук на ногера и няма да го напускате. Ще ви оставя един пазач и ще му заповядам да ви застреля веднага щом се опитате да слезете от платнохода. А по време на похода ще ви вържа на краката тежести, за да ви се изпари желанието да бягате. А сега продължавайте работата си, без да бъбрите, иначе ще наредя да ви зашият устата, та да пукнете от глад и жажда. Знаете, че не ви заплашвам само ей така, а често съм го правил.

Той нанесе на всеки по още един удар, а после си тръгна и се качи в лодката си. Двамата негри видяха как тя изчезна сред високата тръстика, но се опасяваха, че той скришом ще ги наблюдава оттам, и затова продължиха мълчаливо да работят, докато го зърнаха да се

появява на брега и да поема по тясната пътека, водеща през гората от мимози.

Едва тогава Толо се осмели тихо да пошепне на приятеля си:

— Видя ли, че Толо беше прав — походът започва още утре.

Лобо посегна с ръка към гърба си, който го болеше, скръцна със зъби, извъртя заканително очи така, сякаш искаше те да изскочат от орбитите си, и отговори:

— Значи към нашите земи, към Омбула. Аллах, Аллах! Нашите приятели ще бъдат превърнати в роби!

— А ние трябва да водим белите! Ще го направим ли?

Лобо позабави отговора си. Изобщо той изглеждаше духовно по-малко надарен от другаря си по нещастие.

— Защо нищо не казваш? — попита го Толо. — Нима ще водим арабите и ще им помагаме да убиват и пленяват черните ни братя?

— Не — категорично отговори Лобо. Той беше взел вече решение. — Ще избягаме. Но тогава няма да можем да убием Абу ал Мот, а нали така искахме. Той все още не се е върнал.

— Вместо него ще убием Абд ал Мот. Тора е кажи-речи същото. Пречукаме ли го, утрешният поход сигурно ще се провали и ние ще спасим жителите на Омбула.

— Дали ще ни благодарят? А как ще го убием? През деня е съвсем невъзможно, а през нощта той спи между пазачите. Ще ни заловят. Няма ли да е по-добре, ако не се излагаме на толкова голяма опасност?

Толо отлично разбираше правотата на тези думи. Затова взе да размисля. Но ето че в този момент отвъд гората се разнесе ужасен шум. Човешки гласове запяха, заликуваха, закрещяха. Към тях се присъединиха направо неописуемите звуци на използваните в Судан музикални инструменти. Изглежда това накара замислилия се негър бързо да стигне до някакво заключение. Той каза:

— Чуваш ли веселата глъчка? Абд ал Мот им е казал, че утре ще започне газуахът. Сега ще развоят знамето и ще се допитат до магьосника.

— Той ще е благосклонно настроен към похода и те ще се вслушат в думите му, защото е благочестив факир. Всъщност и ние би трябвало да му се подчиним, макар да не се молим на Аллах като нашите мъчители.

— Не. Толо няма да се подчини на факира, а на едно съвсем друго същество.

— Кого имаш предвид?

— Великият шейх, който живее над звездите и е безсмъртен, който всичко вижда и възнаграждава или наказва всяка постъпка.

— Разказвал си на Лобо за него, но Лобо не може да го види.

— Той е навсякъде като въздуха, който също не се забелязва.

— А може би чужденецът, дето ти е разказвал за него, те е излъгал!

— Не. Онзи бял чуждоземен беше касис [\[106\]](#) и добър човек и никога не изричаше лъжи. Той ми разказваше за великия всемогъщ шейх, който създал небето и земята, а също и хората. Шейхът им заповядал да бъдат добри и благочестиви, но те не го послушали. Тогава той им изпратил от небето своя син, който им донесъл милост, а в замяна на това те го убили. Според неговото учение хората трябвало взаимно да се обичат и да вършат само добрини. Касисът ни донесе тъкмо това учение. Ние го обикнахме и повярвахме на думите му. Но тогава дойдоха ловците на роби и го убиха. Толо още помни всички негови думи и ще постъпва според тях. Любовта му повелява да отиде при родителите си и да спаси селото Омбула. И той ще го направи дори и да му струва живота. И синът на шейха, дето е на небето, също е умрял без да роптае. А който умре, като върши добрини и следва законите на великия шейх, той не е мъртъв, а отива горе на небето при сина на шейха, за да живее при него и да стане безсмъртен.

Негърът говореше пламенно с глас, от който личеше пълното му убеждение. Но другият поклати глава и каза:

— Лобо не разбира думите ти, но ти никога не си го лъгал и затова той ще ти повярва и ще направи същото каквото направиш и ти. Ако Лобо беше видял касиса и бе чул това учение, сигурно щеше да бъде убеден също като теб. И тъй, ще избягаме и ще спасим Омбула!

— Да, и ще убием Абд ал Мот, като наказание за злодеянията му, тъй че утре замисленият газуах няма да може да започне.

— Но нали според волята на великия шейх, за когото говориш, трябва да вършиш на хората само добро? А ти искаш да убиеш арабина!

— Това не е никаква злина — отговори негърът с такъв тон, който доказваше, че изглежда не беше особено вещ по библейските въпроси.

— Лобо ти вярва. Но дори и да успеем да го пречукаме, как ще се измъкнем после? Няма да можем да намерим лодка, тъй че ще бъдем принудени да вървим пеша, а така кучетата бързо ще ни догонят!

— Не бива да си толкова нерешителен — отвърна му другият, — защото великият шейх на небето ще ни закриля. Едва на сутринта ще открият убийството на Абд ал Мот и бягството ни. А тогава ще сме толкова далеч, че никой няма да може повече да ни настигне. Ще вземем оттук колкото е възможно повече кисрах, за да не гладуваме по пътя.

— Нима твоят велик шейх не е забранил и кражбата?

— Така е. Значи няма да го правим. Но навсякъде ще намерим корени, плодове и вода и ще можем да утолим глада и жаждата си.

Изглежда Лобо все още се колебаеше. Заби поглед замислено пред себе си, а после каза:

— Но как ще напуснем ногера, щом като Абд ал Мот ще ни изпрати пазач?

— Ще изчакаме, докато заспи.

— Няма да заспи. Сигурно ще получи заповед да не ни изпуска из очи.

— Е, тогава ще убием и него.

— Това не е добро дело, а е злодеяние!

— Пазачът също е зъл, защото сигурно ще е бял, някой арабин. Ако умре, ще си получи заслуженото. Навярно ще е от хората, които ни плениха.

— Но ти ми каза веднъж, че една от повелите на шейха на небето била да вършиш добро и на враговете си, а ти искаш да им причиниш само злини.

— Самите те са си виновни — каза Толо, като енергично поклати глава, сякаш с това искаше да сложи край на съмненията си. — А сега мълчи и работи, пазачът идва!

Лодката отново се приближи. В нея седеше друг бял, който се качи на борда. Изглеждаше много ядосан, че са го изпратили на ногера и така го бяха изключили от веселбата, предхождаща обикновено всеки газуах. Той подхвърли на робите няколко заплахи и седна близо до тях с бич в ръка. Те продължаваха да работят с напрегнато усърдие. Не биваше да рискуват да поведат разговор, но затова пък толкова посъсредоточено мислеха за своя план. Толо бе твърдо решен да убие Абд

ал Мот и пазача. Онова, което бе запомнил от поученията на мисионера, съвсем не влизаше в противоречие с езическите му възгледи. Той умееше добре да съчетава едното с другото. Лобо беше по-малко находчив от него. Като повечето бавно мислещи и трудно схващащи хора и той не можеше тъй лесно да възприеме нови убеждения, влизащи в противоречие с досегашните му разбирания. Но вземеше ли веднъж някакво решение, твърдо се придържаше към него, и го следваше с цялото си сърце и душа, доколкото това бе възможно за неговия ум. Той не бе в състояние много добре да схване как така можеш да убиеш двама души и при това пак да следваш волята на добрия «шейх на небето».

Горският пояс от мимози, разпрострял се върху левия бряг на реката, бе много дълъг, но никак не беше широк. Той бе пресечен от няколко тесни пътя, идващи откъм водата. Ако човек тръгне по някоя от тези пътеки, само след пет минути ще остави гората зад гърба си, а пред него ще се ширне просторна открита равнина.

Хората на юга наричат всеки път, който се вие покрай реката, «дарб тахтани», тоест «долния път». А пътеката идваща отстрани, значи перпендикулярно към течението на реката, носи името «мишрах». Обикновено всяка мишрах се спуска от високия бряг. Заради ежегодните наводнения на Нил жилищата на хората трябва да са разположени нависоко и ето защо най-често селищата се намират край някоя мишрах. Ловците на роби особено много обичат да строят серибите на такива места, откъдето минава подобна пътека, водеща надолу към ниския бряг. Такъв бе случаят и със серибата Ом ат Тимса.

Остави ли човек гората зад гърба си, изкачвайки се нагоре по речния бряг, скоро се изправя пред висока ограда от трънливи клони и храсталаци, зад която се намират токулите на селището, създадено от ловците на роби. Оградата му бе достатъчно здрава, за да ги защити от хора и диви животни. Всяка сериба е заобиколена от подобна бодлива стена, която наистина не е в състояние да устои на европейските оръжия, но предлага пълна сигурност срещу сгрели и копия. На входовете и изходите няма врати в нашия смисъл на думата, а за затварянето им са достатъчни клони от трънливи храсти. Впрочем на тези места през нощта се поставят стражи и за тях обикновено се издигат на колове високи наблюдателници, които много приличат на стражевите кули на руските казаци.

Серибата Ом ат Тимса имаше значителни размери. В нея се намираха повече от двеста токула, чиито основи се състояха просто от нахвърляна земя, а стените и покривите бяха направени от тръстика. Всичките имаха кръгла форма и всяка от тях бе оградена с трънлив плет. Те образуваха нещо като село, разположено от вътрешната страна на общата ограда, с форма на окръжност.

Вратите на колибите изобщо не се заключваха. Сред жителите на една сериба не се срещат случаи на кражба. Токулите се пазеха единствено от доста странните представи за собственост на туземното население.

Пътеките, водещи между тях, бяха поддържани твърде чисти. Но затова пък толкова по-ужасна бе гледката извън външната ограда. Там имаше големи купища боклуци, отпадъци и нечистотии, та дори и разлагащи се трупове на роби, умрели от естествена смърт или от пребиване. От тях се разпространяваше такава воня, която никой европеец не би могъл да издържи. Там бе и сборното място на какви ли не грабливи птици. Кучетата на ловците на роби също се навъртаха наоколо, а през нощта към тях се присъединяваха хиени и други диви животни.

Недалеч от серибата се намиреше тъй наречения «мурах» — обградено място, където наличният добитък прекарва нощта, защото през деня го оставят да пасе на свобода. Изпращанията на тези животни се събираха грижливо и се сушаха на слънце, а вечерта се откарваха в мураха и се подпалваха. Гъстият дим, който се образуваше, предлагаше на хора и животни известна защита срещу ужасната напаст «баудах», хапещите мухи на Судан. Хората се заравяха до шия в пепелта от тора, образувал пласт с дебелина близо метър и така, като оставим настрана миризмата, черната кожа на негрите се покриваше с отвратителен сив слой, твърде неприятен за окото на европееца, но който според мнението на туземците е както красив, тъй и здравословен.

В средата на серибата се издигаха два токула, отличаващи се с особено големите си размери. Това бяха жилищата на двамата предводители, Абу ал Мот и Абд ал Мот.

Тъй като една колиба е предназначена не само за един-единствен обитател, при големия брой на токулите можеше да се предположи, че жителите на серибата бяха не по-малко от петстотин. Наоколо пасяха

многобройни овце и говеда. Имаше също коне и камили, но само през това годишно време. Обикновено през дъждовния период или малко след него те измираха.

Истинският собственик на една сериба се появява извънредно рядко в нея. Тези господа си стоят у дома в Хартум или където е постоянното им жилище. Изобщо не им минава и през ум лично да вземат участие в лова на роби, а изпращат свои заместници, които се наричат «уокала» и притежават почти неограничени пълномощия.

Съществуват два типа «уокала» — «раисхан», капитани, и «наутия», моряци. Тези хора са необходими, защото най-често ловът на роби се предприема по вода малко след дъждовния период. Наемат се също «саядин» и «асакер». Първите са ловци и имат задължението да се грижат за снабдяването с прясно месо. Вторите са войници, набрани от каква ли не бяла и цветнокожа паплач, безсъвестни хора, напълно скъсали с Божиите и светските закони, които не могат да се покажат никъде, защото все нечия ръка ще се протегне към тях, за да ги накаже.

Споменатите «уокала» получават доста големи заплати и освен това често вземат и специална част от печалбата. На другите наемници месечното възнаграждение е до десет талера плюс храната. За всичко останало всеки трябва да плаща сам и то на най-високи цени. Ето защо обикновено на тези хора не им остава нищо или съвсем малко. Ако плячката е добра, понякога се случва заплатата на хората да се изплати с роби. Тогава негърът става собственост на войника телом и духом и притежателят му може да прави с него каквото си поиска — да го бие, да го осакати или дори да го убие.

Всеки подофицер, наричан «булук», командува по двайсет или двайсет и пет войници. Воденето на сметките се поема от някой «булук емини», който трябва да умее да чете, да пише и да смята, а обикновено е също и по-нисш духовник, факир. Същевременно той изпълнява и службата на магьосника, определя щастливите и нещастните дни и лекува всевъзможни телесни и душевни страдания с талисмани, които сам изработва и продава на добри цени. Много опасно е, ако някой си навлече враждата на такъв човек.

Когато се организира газуах, шейхът на областта, където е разположена серибата, бива принуден да предостави на разположение негрите си като носачи и шпиони. В замяна на това, след приключването на грабителския поход, го обезщетяват с крави, което

за него е, разбира се, за предпочитане пред заплащането с роби. Моментът на тръгване се определя от факира, който за всеки ден от годината умее да предрича дали ще е щастлив или не.

Веднага щом предводителят обяви, че ще има газуах, се издига бараха ^[107]. То е направено от голямо четириъгълно парче червен плат, на което са извезани символите на мохамеданската вяра или първата сура от Корана.

Развее ли се знамето, всеки разбира, че е взето решение за грабителски поход и участниците в него се отдават на необузвано веселие.

Абд ал Мот съобщи на двамата беланди за намеренията си, естествено едва след като бе научил от факира, че следващият ден ще е щастлив. После се върна в серибата и накара да побият знамето. Ликуването на хората, първи съзрели този радостен знак, накара всички останали да изскочат от токулите. Извадиха музикалните инструменти. Насъбра се огромна тълпа и войниците домъкнаха всички налични запаси от мерисах, за да повишат градуса на щастливото настроение с опияняващото питие.

Факирът се появи, държа въодушевяваща реч и започна да предлага за продан талисмани, които трябваше да предпазят хората в предстоящата битка от нараняване и смърт. После музиката засвири — но само каква музика бе това!

Можеше да се види и чуе тъй наречената «рабабах», една много примитивна китара с три струни, тръбообразния «булонк», изработен от издълбано дърво «кама», «ногара», бойния барабан, направен от кух ствол на дърво, «дарабука», един вид по-малък барабан, който се бие с ръце, освен това писукащи свирки, огромни рогове, чиито ужасни звуци наподобяват биволски рев, каменни кастанети — кратуни, в които при тръскане трополят дребни камъчета, рогове от антилопи, чиито звуци приличат на скимтенето на измръзнал пес, малки и големи пищялки, имитиращи всевъзможни животински гласове и особено гласовете на птици. Онзи, който нямаше музикален инструмент, ревеше и крещеше както си искаше. Мнозина импровизираха много странни шумове. Един удряше с тояга по купчина сухи съчки, друг пък дърпаше опашката на едно куче, тъй че животното можеше да ти скъса сърцето с «музиката» си. Трети въртеше около себе си завързана за връв тенекия, за да възпроизведе свиренето на бурята. Накратко

казано, това бе ужасен концерт, прекъснат само за минута-две, когато факирът подкани героите да подемат песента на ловците на роби. Негодниците се подредиха един срещу друг в две редици и запяха:

«U marran basahli!

U marran alei dschebal, U marran antah el woara, El es soda kubar. U marran basahli!

U marran ketir hami, U marran fi woar kan ro dami;

U marran katach barrut, Jentelik e reqiq schi dali!»

Това означава:

«И пиенето е моята радост!

И после навън в планината, и навън в гората, където живее лъвът.

И пиенето е моята радост!

И обзема ли ме безумна смелост, тогава потича кръв в пустинята.

И после ще загърми барутът и ще доведе роби у дома!»

Но какви бяха само гласовете, които пееха тази песен! Един реवेशе като лъв, а друг като гласовита северноамериканска гигантска жаба. Третият пък пищеше с най-висок фалцет, а четвърти проточено ръмжеше песента като контрабас. Всъщност мелодия нямаше, всеки пееше така, както му позволяваха възможностите на гласа. Само думите бяха изговаряли хорowo, понеже с високо вдигнати ръце факирът точно отмерваше такта. Но го вършеше по такъв начин, че ако се намираше на някое друго място, незабавно щеше да бъде откаран в лудница като съвършено безнадежден случай.

Когато песента свърши, пиенето и музиката отново започнаха. Подеха и танц, имитирайки въртящия се дервиш. И така, непрекъснато редувайки музика, песни и танци, веселбата продължи до късна нощ, докато не остана вече и капка мерисах.

Шумът прехвърляше гората и достигаше до реката и ногера. А там двамата негри седяха пред пазача, който не изпускаше от ръка бича си.

Робините бяха отведени в серибата, за да пекат питките.

От време на време надзирателят ставаше, да се поразтъпче няколко минути. При това мърмореше ядно в брадата си, че не можел нито да пее, нито да пие заедно с другите.

Малко след полунощ Абд ал Мот пак дойде на борда, за да провери дали поста изпълнява дълга си. По-късно, след като си беше вече отишъл, в серибата всичко утихна. Пияните ловци на роби налягаха да спят и скоро захъркаха. Когато пазачът отново тръгна да се поразходи, Лобо прошепна на своя другар:

— Белият е разгневен, но макар че не изпуска из ръка бича си, не ни бие. Затова Лобо няма желание да го убива.

— Но тогава как да избягаме?

Няма ли да е по-добре да го стиснем за гърлото, та да не може да вика? Същевременно ще го вържем и ще му запушим устата.

— Толо също предпочита да постъпи така и да не го убива, обаче един-единствен вик може да ни погуби.

— Лобо има силни ръце. Тъй ще го сграбчи, че човекът изобщо няма да има възможност да извика.

— А докато го държиш здраво, Толо ще го върже. Може и така. Въжета имаме предостатъчно.

— Кога започваме?

— Ще изчакаме още малко, тогава всички бели ще са заспали. Но лодката не е тук. През нощта я отнасят в серибата.

— Тогава ще плуваме.

— Нима Толо забрави, че в реката има много крокодили? Нали затова серибата носи името Ом ат Тимса.

— Толо предпочита да го изядат крокодилите, отколкото да заведе белите до Омбула.

— Лобо също. Добрият шейх на небето ще ни закриля, защото току-що подарихме живота на пазача.

— Значи вече и ти вярваш във великия шейх?

— Цяла вечер Лобо мисли за него. Ако касисът не е лъжец, значи е казал истината, защото е по-умен от нас. За черния човек е много добре да има такъв шейх на небето, понеже всички бели шейхове на земята са му врагове. И тъй, Лобо вярва във великия шейх и ще го помоли да увенчае с успех замисляното от нас бягство.

Негърът склочи ръце и отправи поглед към небето. Устните му се раздвижиха, но молбата му можеше да бъде чута само от Бог.

Пазачът отново беше седнал на мястото си. След това измина доста време преди пак да се изправи на крака, за да се поразходи насам-натам. Тогава Лобо попита:

— Ще чакаме ли още?

— Не. Толо държи вече въжетата в ръка. Щом се приближи до нас и ни обърне гръб, светкавично се изправяме и ти го сграбчваш изотзад.

Така и стана. Пазачът се насочи към тях, а после отново направи кръгом. Мигновено двамата негри се озоваха зад него и Лобо го стисна с двете си ръце за гърлото. Навярно не толкова в резултат на тази хватка, колкото от уплаха, човекът замръзна на мястото си като статуя. Изобщо не гъкна. Не оказа никаква съпротива и когато Толо върза с въжета ръцете и краката му. Остана безмълвен дори и когато Лобо махна ръцете си от врата му, а после свали феса от главата му, разкъса го на парчета, смачка ги и ги напъха в устата му.

Човекът бе изцяло в ръцете им. Свалиха го в трюма. Лобо му взе ножа, а Толо бича. После двамата се върнаха на борда.

За да не примамят с някой макар и лек шум крокодилите, те се спуснаха във водата колкото бе възможно по-тихо и се отправиха към брега, което никак не беше лесно, тъй като трябваше да си проправят път през гъстата «ом суфах». Все пак се добраха до сушата здрави и читави. А това че се измокриха, ни най-малко не навреди на простото им и оскъдно облекло.

— Милостивият шейх на небето ни предпази от крокодилите, сигурно ще продължи и по-нататък да ни помага — обади се Лобо, като се отърси от водата. — Не мислиш ли, че ще е по-добре да оставим Абд ал Мот да живее и незабавно да се отправим на път?

— Не. Той трябва да умре!

— Откакто днес ти говори за небесния шейх и сина му, на Лобо вече му се струва, че няма да е хубаво, ако убием арабина.

— Оставим ли го жив, ще ни настигне нейде по пътя. А ако го убием, когато намерят трупа му, всички така ще се изплашат, че ще забравят да ни преследват.

— Лобо ще направи всичко, каквото пожелаеш. Но как ще влезем в серибата? Пазачите ще вдигнат тревога.

— Нима не взе ножа, с чиято помощ можем да направим дупка в оградата?

— Но кучетата ще ни издадат!

— Няма. По миризмата ще познаят, че сме от хората на серибата, а и аз знам имената на почти всички кучета. Ела!

Негрите взеха да се промъкват напред, докато стигнаха горния край на гората. Там трябваше да станат още по-предпазливи, защото от звездното небе идваше достатъчно силна светлина, за да бъде различен човешки силует на двайсет крачки разстояние.

Те легнаха на земята и запълзяха към онова място от оградата, което се намираще най-близо до токула на Абд ал Мот.

По щастливо и странно стечение на обстоятелствата, двамата се добраха до въпросното място, без никое от кучетата да ги усети. Там Лобо започна да прави дупка с ножа си в гъстите трънливи клонаци на оградата. Това не беше никак лесно и затова работата напредваше изключително бавно. Въпреки че той бе по-силният от двамата, на няколко пъти се наложи Толо да го смени, докато най-сетне отворът стана толкова голям, че през него можеше да се провере слаб човек.

Озовали се веднъж във вътрешността на серибата, те трябваше да бъдат двама по-предпазливи. Изчакаха няколко минути, легнали на земята и ослушвайки се. Не доловиха подозрителни шумове. Отвън, в ограденото място за добитък, някое от животните изпръхтя и отдалеч долетя дълбокото «ому-ому» на хиената. Но в серибата цареше пълна тишина.

— Можем да рискуваме — каза Толо. — Дай ми ножа!

— Защо?

— Защото аз искам да го забия в сърцето му.

— Не ти, а Толо ще свърши тази работа, понеже е по-силен.

— Но нали не ти беше приятно, че ще го убием!

— Ти каза обаче, че въпреки всичко трябва да умре, а в такъв случай е все едно чия ръка ще го извърши. Ако шейхът на небето се разгневи, то той ще прости по-скоро на Лобо, отколкото на теб, защото Лобо вярва в него едва от днес, а твоята вяра е от по-отдавна. И тъй, стой тук и ме чакай!

— Сам ли искаш да вървиш?

— Да.

— Толо не е съгласен. Той ще те придружи до токула, за да е близо до теб, ако ти се случи нещо лошо.

— Прав си, да вървим!

Те знаеха пътя много добре. Повечето от спящите хора се намираха в колибите си, други лежаха пред тях, но бяха толкова замаяни от мерисаха, че не се събудиха. Ала дори и да бяха трезви, пак нямаше да чуят двамата негри.

Когато се приближиха до токула на Абд ал Мот, те забелязаха, че около него лежат десетина асакери. Вторият предводител нямаше доверие на чернокожите войници и обикновено караше бели наемници да обграждат колибата му през нощта. Но и те спяха дълбок сън.

— Остани тук! — прошепна Лобо. — Не е трудно човек да се промъкне между тях. Арабинът е съвсем сам в токула. Сигурно и той е пил. Един удар с ножа и после Лобо пак ще бъде при теб.

Иначе уверените му думи прозвучаха все пак малко припряно, Изглежда задачата, с която се бе нагърбил, му се струваше по-тежка, отколкото искаше да си признае. С ножа в ръка той пропълзя като змия между двама спящи войници. Вече бе достигнал входа и протегна ръка, за да отметне леката рогозка, изплетена от камъш която през нощта служеше за врата, когато в същия миг зад нея се разнесе силно ръмжене. Той отдръпна ръка, ала вместо да се успокои, неочаквания г неприятел избухна в бесен лай и помитайки рогозката, излетя от колибата като стрела. Беше едно от онези едри шилюкски кучета, които ловците на роби обичат да купуват, за да ги дресират срещу негрите. Животното се нахвърли върху Лобо, Ако се съдеше по годините му, негърът едва ли можеше да се нарече истински мъж, но иначе бе голям здравеняк. С чевръсто движение се изплъзна от кучето, после с лявата си ръка го сграбчи за врата, вдигна го във въздуха и с изключителна бързина на десницата му няколко пъти заби ножа в гърдите на животното. След това го захвърли на земята, където то остана да лежи, като силно виеше и скимтеше.

От всички страни му отговориha другите кучета. Хората се събудиха и налягалите пред токула бели наемници наскочаха на крака. Те се нахвърлиха върху Лобо, за когото вече не беше възможно да приведе в изпълнение кървавия си план. Може би двајсетина ръце посегнаха към него. Той се видя обграден и започна да блъска и удря около себе си, за да си отвори път, но това едва ли щеше да му се

удаде, ако не му беше помогнал Толо. Приятелят му светкавично се притече и така заудря с бича от хипопотамска кожа нападателите на своя другар, че те, съвсем не очаквали подобно нещо, се отдръпнаха назад. Използвайки този момент, двамата негри побягнаха с големи скокове към отвора, за да се проврат през него и да се измъкнат на открито.

Един от наемниците, който се бе опитал да хване Лобо, беше подофицер, човек, свикнал да заповядва. Тон беше и по съобразителен от останалите. Каза си, че вероятно двамата злодеи ще избегнат наказанието, ако никой не ги разпознае. Ето защо, надвиквайки шума, той изкрещя:

— Кой бяха двамата? Някой видя ли лица та им?

— Бяха Лобо и Толо, двамата беланди — отговори нечий глас.

— Значи са избягали от ногера и преди да бъде затворен входа са се прокраднали в серибата, да убият Абд ал Мот. Те все още не са се измъкнали извън оградата. Побързайте към изходите и ги заемете, за да не могат убийците да излязат от серибата! Но викнете кучетата да се приберат, защото ще трябва да ни помогнат оттук да проследим дирите на бегълците!

Следвайки заповедите му, всичко живо се завтече към изходите. Естествено Абд ал Мот се беше събудил. Той излезе от колибата, за да разбере каква е причината за тази голяма суматоха. Подофицерът му докладва и Слугата на смъртта изрази одобрението си за взетите мерки. Ето защо всички жители на серибата се струпяха на входовете и двамата негри безпрепятствено успяха да достигнат дупката в оградата. Лобо понечи бързо да пропълзи през нея навън, но хитрият Толо го задържа и каза:

— Стой, чакай! Не чуваш ли, че викат и свирят на кучетата? Излезем ли сега навън, ще се натъкнем на тези животни, които може би няма да ни сторят нищо лошо, обаче сигурно ще ни издадат. Налага се да почакаме, дока го всички се приберат.

Лобо проумя, че приятелят му казваше истината, и се спря. Двамата чуха как няколко кучета префучаха покрай дупката в посока на най-близкия вход. Оттам прозвуча заповедта на Абд ал Мот:

— Вържете кучетата и да ни водят! И ги откарайте при колибата ми, за да ги насочим по следите на негрите!

— Сега е моментът! — прошепна Толо. — Бързо навън и да изчезваме!

— Кучетата ще открият дупката и ще поведат преследвачите по дирите ни. Ако имахме възможност да яздим, краката ни нямаше да се докосват до земята и кучетата щяха да изгубят следите ни.

— Не можем да яздим.

— Защо? Отсреща в мурхага има коне и камили.

— Но при тях са поставени пазачи Тези хора са чули шума и ще бъдат много внимателни.

— Да ги нападнем!

— Не. Те са твърде много, а ние разполагаме само с един нож. Дори и да успеем да ги победим, ще изгубим толкова много време, че кучетата ще се озоват при нас преди да сме яхнали конете. Ще трябва да вървим пеша.

Те пропълзяха навън и покрай мурхага се затичаха в посоката, в която се намираше родината им. Скоро изчезнаха в нощта.

Излъгаха се, като мислеха, че ловците на роби бързо ще открият отвора. Повече от двајсет кучета бяха отведени при токула на Абд ал Мот. Там и без друго имаше колкото щеш отпечатьци, а сега към тях се прибавиха толкова много нови следи, че за животните щеше да е съвсем невъзможно да открият търсените дири. Но кучетата изобщо не разбираха за какво става въпрос. Вярно, насочиха им носовете към земята, обаче не успяха да ги накарат да проумеят каква задача им се поставя. Те затърсиха в кръг наоколо и се наканиха да се разпръснат във всички възможни посоки.

— Не става така — обади се Абд ал Мот. — Те не знаят кого да търсят. Трябва да им покажем.

— Но не можем — каза един стар чауш, който командваше сто войници. — Невъзможно е да покажеш нещо, което сам нито виждаш, нито знаеш.

— Брадата ти е бяла, ала мислите ти са тъмни — отвърна му предводителят. — Негрите са избягали от ногера, там е подходящото място, където да покажем на песовете какво искаме от тях. Самият аз ще тръгна натам и ще взема само моето куче — то е най-доброто от всички. Отнесете лодката до водата, но не по пътеката, по която

навярно са дошли негрите! Иначе с краката си ще унищожите следите им. Аз ще ви вода.

Той взе в ръка ремъка на кучето си и закрачи към главния вход, където се намираше лодката. Шестима мъже я вдигнаха на рамене и го последваха. Той избра една тясна пътека, прекосяваща гората в посока към реката, малко по-нагоре от онзи път който водеше право към ногера. Щом достигнаха брега, спуснаха лодката във водата и Абд ал Мот се качи в нея заедно с кучето си и още двама души, които трябваше да гребат. Разреши на останалите да се върнат обратно.

Когато се озоваха при ногера, предводителят на ловците на роби се качи на борда и накара другите да му подадат кучето. Той забрани на гребците да се качват на кораба, за да не заличат дирите.

Добре дресираното куче остана при своя господар, който внимателно огледа палубата, а това бе възможно само благодарение на доста силната звездна светлина. Не се виждаше жива душа. Абд ал Мот извика името на пазача, но не получи никакъв отговор. Извика и двамата негри, ала със същия резултат. Кучето размърда уши, вдигна муцуна към господаря си и с тихо свирене изпусна въздух през носа си.

— Знаеш ли нещо? Дочу ли нещо? Води ме! — подкани Абд ал Мот животното и отпусна ремъка.

Животното го задърпа и отведе долу под палубата, до мястото, където лежеше пазачът. Арабинът се наведе над него, за да го опипа, извади разкъсания фес от устата му, но без да развързва въжетата, и с треперещ от гняв глас го попита:

— Кой те върза и довлече дотук?

— Негрите. Аман, аман [\[108\]](#)!

— Къде са те?

— Сигурно са избягали. Не съм виновен. Нападнаха ме в гръб, без изобщо да подозирам каквото и да било. Надявам се да ми простиш!

Той добре познаваше строгостта на своя предводител и затова гласът му трепереше от страх. Абд ал Мот не му отговори, а и не продължи да пита. Той метна вързания човек на рамо и го изнесе на палубата.

— В името на Аллаха и на пророка, прости ми! — извика пазачът, разбрал от поведението на арабина намерението му.

— Нямам нищо против Аллах и пророкът да са милостиви към теб — отговори му той, — но мен не бива да ме молиш за прошка. Онзи, който не се подчинява на заповедите ми и занемарява службата си, не може да ми бъде в полза. Щом си позволил на робите да слязат от борда, тогава за наказание и ти ще поемеш по този път!

Човекът напразно се гърчеше в ръцете на Абд ал Мот, за да се освободи, и с охриптял от смъртен страх глас горещо замоли:

— Бъди милостив, господарю, защото един ден и ти ще потърсиш милост от Аллаха!

— Мълчи, куче, и върви в ада!

Той го хвърли зад борда и после зачака с приведено напред тяло, за да види как човекът ще изчезне във водата. След няколко секунди пазачът отново изплува за броени мигове и като изплю навлязлата в устата му вода, изкрещя:

— Allah jilanak kullu abadii — Аллах да те прокълне но веки веков!

— Ma'assalahme ia kelb — остани със здраве, куче! подигравателно се изсмя арабинът.

Той забеляза във водата две бразди, които светкавично се приближаваха до мястото, където нещастникът отново започна да потъва. Те бяха образувани от два крокодила, чието внимание бе привлечено от шума на падналото в реката тяло. С разтворена паст животните едновременно се нахвърлиха върху него — последва ужасен вик и заедно с разкъсаното тяло кръвожадните чудовища изчезнаха в дълбините.

А горе на палубата още по-голямото чудовище промърмори със задоволство:

— Който не изпълнява заповеди те ми трябва да умре. А сега към следите!

Той заведе кучето до мястото, където бяха работили негрите, и натисна главата му надолу. Същевременно му нареди:

— Dauwir, fattisch — търси, търси!

Кучето зашари с нос ниско над палубата, после вдигна глава, пое въздух и нададе кратък остър лай.

— Надуши ли ги? Тогава ела?

Абд ал Мот се приближи с него до борда на ногера, спусна го в лодката, после и той самият слезе в нея и нареди на двамата чакащи го

гребци да поемат в посока на главния път, който преди не бяха използвали.

Двамата му подчинени бяха станали свидетели на смъртта на своя другар, но не чувстваха ни най-малко състрадание. За тях подобни наказания на войници бяха нещо обикновено.

След като слязоха на брега, Абд ал Мот хвана здраво ремъка на кучето и го накара да търси. Само след броени секунди животното издаде онези звуци, които показаха, че е надушило следата, и с всички сили се задърпа напред.

— Ето го началото — каза арабинът. — Кучето има превъзходни качества и няма да изгуби дирята. А краят ще бъде смъртта на двамата обесници.

Кучето толкова силно опъваше ремъка, че господарят му трябваше да напегне всички сили, за да не го изпусне. Кажи-речи в тръс продължиха нагоре по стръмния бряг, прекосиха тясната гора и се посочиха право към мястото, където беше дупката в оградата. В първия миг кучето понечи да се промъкне през нея, но после сякаш размисли, обърна се назад, силно залая и едва удържано на ремъка взе да се изправя на задните си крака, готово да хукне към откритата равнина, накъдето бяха избягали негрите.

Междувременно в серибата отново запалиха всички огньове и пламъците им осветиха дупката, тъй че вече се виждаше съвсем ясно.

— Оттук са си проправили път, за да влязат — обади се Абд ал Мот, — и пак оттук са се измъкнали. Докато ги търсехме, са спечелили преднина, но и тя няма да им помогне. Ще ги догоним по-бързо, отколкото могат да предполагат.

Той закричи към главния вход, като полагаше усилия да преодолее съпротивата на кучето, което искаше да се втурне подир бегълците. Там се бяха събрали всички, жители на серибата. Абд ал Мот им съобщи резултата от издирването си и после заповяда на подофицерите да излязат напред, за да им даде заповедите си.

— Господарю — обади се вече споменатият фелдфебел, — длъжни сме да се подчиняваме на волята ти и не бива да дръзваме да ти даваме съвети, но аз мисля, че незабавно трябва да тръгнат толкова мъже, с колкото коне разполагаме, за да догонят по-бързо негрите. Позабавим ли се, не е изключено да избягат, да отидат в Омбула и да предупредят жителите на селото за нападението, което замисляме.

— Заради твоята възраст ще ти простя, че ми правиш предложения — отговори му остро Абд ал Мот, — но друг път ще чакаш, докато те попитам! Много преди ти да се сетиш, аз реших да изпратя ездаци. Но да не мислиш, че ще им заповядам да се върнат в серибата, след като спипат негрите? В такъв случай ще трябва заедно с нас отново да бият същия път, а ние не бива да подлагаме конете на подобно изпитание, защото те са твърде ценни за нас. Газуахът е нещо вече решено. Може да ви е безразлично дали ще започне веднага или едва на сутринта. Искам да съм свидетел на залавянето на негрите. Но също тъй необходимо е присъствието ми и при тръгването на хората от серибата. Така че стягайте се! След един час всеки трябва да е готов за поход. Но за наказание, че ми предписваш какво да върша, ти няма да вземеш участие в похода, а ще останеш тук да командваш петдесетте души, които чрез жребий ще бъдат избрани за закрила на серибата.

Едва ли можеше да има по-голямо наказание за един ловец на роби и при това — фелдфебел. Естествено, че когато се предприема газуах, едно поделение трябва да остане, да защитава серибата. Наистина тези хора също получава г своето възнаграждение, но при нападението над съответното негърско село са лишени от възможността сами допълнително да се обогатят с грабеж. По тази причина никой няма желание да остава и затова съществува обичай жребият да решава всичко и то не само по отношение на обикновените войници, но и на началниците. И ето че сега фелдфебелът трябваше да се откаже от участие в похода, без намесата на жребия. Той сметна наказанието си за несправедливост, която не биваше да търпи, още повече че съвсем не беше имал намерение да дава на Абд ал Мот каквито и да било нареждания. Поради напредналата си възраст, големия опит и своя чин той бе помислил, че има пълно право да изкаже едно мнение, което изобщо не противоречеше на мнението на неговия началник. Ето защо фелдфебелът най-спокойно отговори:

— Господарю, казвам ги и Аллах ми е свидетел, че не съм искал да те обидя. Не се чувствам виновен и не съм заслужил такова наказание. Не можеш да ме караш да се червя от срам, като ме унижаваш така пред подчинените ми сто войници!

— Мълчи! — изкрещя му Абд ал Мот. — Да не би да не познаваш законите, според които се постъпва във всяка сериба? Ако ми противоречиш, мога да те убия!

— Няма да го направиш, защото знаеш много добре, че аз съм най-опитният и най-храбър воин сред хората ти. С моята смърт серибата би изгубила най-полезният си човек, а от това никой от вас не би спечелил. Ти не знаеш и какво ще каже Абу ал Мот, господарят и първият наш предводител.

Той изрече всичко това скромно, но все пак с известно чувство за достойнство. Абд ал Мот тайно в себе си призна истинността на казаното, но не сметна за уместно да търпи подобни думи. Затова отговори:

— Не е необходимо да те убивам, но мога да те накажа, без да имаш право да ни откажеш услугите си. От този миг нататък ти повече не си чауш, а обикновен войник и оставаш в серибата като пленник. Нека жребият реши кой от подофицерите ще остане тук, за да поеме командването по време на отсъствието ни.

Тази присъда накара стария фелдфебел да изгуби самообладание.

— Какво? — извика разгневено той. — Ще бъда обикновен аскери и дори пленник? Сигурно Аллах няма да го допусне! Тук все още се намират хора, които държат на мен и няма да ме изоставят!

Той се огледа в кръг гордо и предизвикателно. Разнесе се тихо мърморене, което изглежда потвърждаваше думите му. Тогава Абд ал Мот измъкна двата си пистолета, запъна спусъците им и заплаши:

— Всеки, който дръзне да ми се противопостави, ще получи куршум! Не забравяйте, че ако някой чауш загуби чина си, друг ще заеме длъжността му. Нима ще изпуснете такова повишение? Да окова ли във вериги и онези, които искат да го подкрепят? Вземете му сабята и пистолета и го вържете!

— Да ме обезоръжат и вържат! Мен? — изкрещя чаушът. — Предпочитам да умра. Стреляй тогава, щом си...

Той млъкна. Беше измъкнал сабята от ножницата и заплашително я размахва. Но изглежда изведнъж му хрумна някаква друга мисъл. Той сведе острието, бавно прекара лявата длан по брадатото си лице, може би за да прикрие израза му в момента, и после смирено продължи:

— Прости ми, господарю! Прав си, защото ти си предводителят ни и аз трябва да ти се подчинявам. Нищо, направи ме обикновен войник! Скоро пак така ще се отлича, че отново ще бъда повишен. Аллах е велик и най-добре знае какво трябва да стане.

Последните му думи съдържаха скрита заплаха, обаче Абд ал Мот не я забеляза. Самият той взе оръжията на чауша и му каза:

— Благодари се на възрастта си и на моето милосърдие, че се съгласявам да приема смирението ти! Ти извади срещу мен сабя и затова заслужаваш смърт. Въпреки всичко ще ти простя. Подарявам ти живота. Впрочем присъдата, която произнесох, остава в сила. Отведете го в затвора и там го вържете, за да не може да избяга!

Тази заповед бе отправена към двама подофицери, които незабавно се подчиниха. Застанаха от двете страни на чауша, за да го откарат, и той тръгна с тях, без да се противи. Надеждата за бързо повишение беше оказала своето въздействие върху хората.

След това всички се отправиха към токула на предводителя, където призовавайки пророка и всички свещени халифи, хвърлиха жребий. Петдесетте души и подофицерът, на които се падна да останат, приеха участието си мълчаливо, но вътрешно кипяха от гняв. Другите започнаха да се приготвят за похода, след като факирът заяви:

— Всеки правоверен мюсюлманин винаги тръгва на път по време на свещената Аср. Но щом на Аллах е било угодно да ни разреши да потеглим още на сутринта, не е никакво прегрешение спрямо него да поемем и след час, понеже полунощ мина и утрото не е далеч. Да бъде прославно името му!

В похода участваха много повече от четиристотин души, разделени на две групи. Първата се състоеше от хората, яхнали всички налични коне. Те щяха да се нагърбят със задачата да избързат напред и да заловят двамата негри, а после щяха да изчакат втората група. Тя щеше да ги следва къде пеша, къде на ездитни волове, които се чувстват добре при онзи климат. Първият отряд се ръководеше от самия Абд ал Мот. Командването на втория щеше да се поеме от подофицера, който току-що бе повишен на мястото на разжалвания фелдфебел.

След около час двата отряда се събраха извън серибата, а пред тях застана знаменосецът със священото бараха в ръка. Колкото и нечовешки да са целите на един газуах, той никога не се предприема, без преди това хората да помолят Аллах за закрила и благословия, също както по-рано в църквите на някои крайбрежни селища жителите им на висок глас са отправяли горещи молитви за «благословено коработрушение» [\[109\]](#). Факирът, който изпълняваше службата на

духовник, а същевременно заемаше и длъжността на счетоводител, се изправи до знаменосеца пред строените редици, вдигна ръце към небето и се провикна:

— Hauehn aaleina ia rabb, salam aaleina be barakkak — помогни ни, о, господи, бъди милостив и ни дай благословията си!

Думите му бяха повторени от всички в един глас. После факирът продължи:

— Hafitsina ia mobarek ia daaim — благослови ни, о благословени, о безсмъртни!

И тези думи бяха повторени хорowo. Първото възклицание бе отправено към Аллах, а второто към Мохамед. След това последваха думите, които са предписани да бъдат изговаряни преди всяка сура:

— Be issm lillahi er rahmaan er rahiim — в името на всемилостивия бог!

След тях дойде ред на първата сура от Корана, свещената Фатиха, последвана от сто трийсет и шеста сура, получила от Мохамед името «Сърце на Корана». Оттогава всеки мюсюлманин я нарича така. С нея правоверните се молят преди всяка опасност, нея я четат и на умирация преди да издъхне. Тя е доста дълга. Краят ѝ гласи така:

«Неверникът оспорва възкресението, вместо бога поставя символи и забравя, че си има свой творец. Той казва: „Кой ще вдъхне живот на костите, когато от тях остане само тънък слой прах?“ А ние му отговаряме: „Ще ги съживи пак онзи, който и за пръв път ги е извикал на живот“. Нима онзи, който е сътворил небето и земята няма силата да възкресява мъртвците? Сигурно я има, защото той е премъдрият творец. Когато пожелае нещо, той изговаря заповедта: „Да бъде!“ и то става. Затова хвала и слава нему, чиято ръка господства над всичко. Някой ден ще се завърнете при него!» Доста време измина, докато сурата бъде изговорена от факира и повторена от другите. Когато заглъхнаха и последните ѝ думи, на изток се беше развиделило и първите слънчеви лъчи затрептяха по небето. Но не биваше да потеглят преди да са казали ал Фаджр, утринната молитва, предписана да бъде изговорена на изгрев слънце. Едва след това коленичилите хора се изправиха на крака, за да се отправят на път.

Най-напред Абд ал Мот и хората му възседнаха конете. Той прегпусна начело с кучето си, което бе вързано с дълъг ремък за

седлото и с голямо усърдие и настървение отново пое по дирята. Ездачите се понесоха на юг като вихрушка.

Вторият отряд ги последва бавно начело със знаменосеца, който беше увил своето бараха в къс платно. Те се сбогуваха с пушечни залпове, на които отговори оставащият в серибата гарнизон. Тези залпове се дават винаги с пушки, заредени с куршуми, също както се поздравяват и срещани по пътя отряди или кервани. Това е голямо пилеене на муниции, от което арабите обаче не могат да се откажат, понеже така го изисква обичаят.

Гарнизонът остана пред оградата на серибата, докато потеглилите на път отряди изчезнаха в далечината. Хората съвсем не бяха във весело настроение. Тъй желаната плячка се бе изплъзнала от ръцете им и до съзнанието им изобщо не достигаше мисълта, че в замяна на това си бяха спестили трудностите на дългия поход, както и опасностите на битката. В серибата имаше колкото щещ работа. Каквото преди бяха вършили петстотин души, сега оставаше на ръцете само на петдесет, а и непрекъснато бяха изложени на опасност, защото живеещите наблизко племена често нападаха серибите, по-голямата част от чиито гарнизони отсъстваше заради предприетия лов на роби. И тъй, работата бе повече от двойна, а се налагаше да бъдат и дваждо по-бдителни.

Ето защо не беше никак чудно, че тук-там се чуваха думи на недоволство, породено както от несправедливостта на жребия, така и от прекалената строгост на предводителя им, макар че той бе само заместник на истинския господар на серибата Абу ал Мот, в чието отсъствие той винаги се държеше така, сякаш имаше по-голяма власт от него, което съвсем не беше истина. По тази причина хората не само се бояха от него, но което бе и по-лошо — не го обичаха, а повечето направо го и мразеха. За разлика от него старият фелдфебел умееше по-добре и по-правилно да се отнася с хората, чийто чин бе имал по-рано и той самият. Беше строг, но не и жесток. Държеше на достойнството си, но без да се възгордява. Ето защо го обичаха и ето защо, когато Абд ал Мот нареди да го вържат, мнозина от хората бяха дръзнали макар и тихо да изразят недоволството си.

Останалият с гарнизона подофицер много добре разбираше настроението на подчинените си. Той чу полувисоко разменените им думи, ала нищо не възрази. Самият той бе извънредно ядосан. Винаги

се беше радвал на приятелско отношение от страна на фелдфебела и затова му съчувстваше. При разжалването на стария той не си бе помръднал пръста, защото се надяваше да заеме неговото място. Но това не беше станало. Абд ал Мот бе предпочел друг човек, макар подофицерът да смяташе, че има по-големи права да бъде повишен. Нищо чудно, че в момента се чувстваше дважд по-недоволен и споделяше настроението и мислите на подчинените си, но все пак без да им позволи да го забележат.

Той беше принуден да мълчи, но реши да даде отдушник на гнева си към Абд ал Мот, като се отнасяше с фелдфебела колкото бе възможно по-добре и му облекчаваше затворничеството, доколкото позволяваха обстоятелствата. Нареди да замесят кисрах, да наловят риба от реката и да я опекаат. Всеки получи от храната своя дял. После с една солидна порция в ръка той се отправи към токула, който служеше за затвор.

Този затвор не беше направен от дебели каменни зидове, за да осуети всяко бягство, о, не, бяха си улеснили работата до немай къде, като бяха изкопали в земята дупка, дълбока два човешки боя, където спускаха провинилите се злосторници. Тя бе заслонена с нисък навес от тръстика, но не за облекчение на затворниците, не за да бъдат предпазени от палещите слънчеви лъчи по пладне, а за да се пощади донякъде обонянieto на поста, надзираващ нещастниците. Тъй като никой никога не чистеше ямата, несъмнено престоят в нея може да се нарече унизителен дори и за най-закоравелите и задебели хора.

Понастоящем вътре се намираше единствено фелдфебелът. Когато видя, че подофицерът се приближава, пазачът почтително се отдръпна настрани.

— Нося ти ядене — подвижна фелдфебелът надолу, — кисрах и печени риби, храна, каквато никой затворник не получава. По-късно ще накарам да направят мерисах и да ти донесат пълна кана.

Фелдфебелът стоеше до колене в полуразложени нечистотии.

— Аллах да те възнагради — отвърна той, — но нямам никакъв апетит.

— Тогава остави си яденето за после!

— Къде ли да го оставя? Нима на това място може да се пази храна?

— Ямата наистина не е предназначена за подобна цел. Да ти го увия ли в едно одеяло?

— Да, и... познавам те. Аллах ти е дал добро и благодарно сърце. Отнасял ли съм се някога строго към теб?

— Не.

— Можеш ли да ме упрекнеш, че някога съм те обидил или измамил?

— Никога.

— Тогава заслужи си благословията на пророка, като проявиш към мен милост!

— Какво трябва да направя!

— Извади ме оттук и ми разреши да се нахраня горе при теб. После можеш пак да ме спуснеш в ямата.

— Нямам това право.

— Кой може да ти забрани? Нали сега ти си повелител в серибата! Или си мислиш, че нямаш право да вършиш каквото пожелаеш?

Булукът се почувствува засегнат на чест. Ето защо отговори:

— Аз съм предводителят. Каквото поискам, това ще стане.

— Тогава ти липсва добра воля. Не бих си го помислил.

— Твърде опасно е. Колко лесно можеш да избягаш!

— Да избягам ли? Та това е съвсем невъзможно. Нямам оръжия. Можеш веднага да ме застреляш. А и твоите петдесет войници навярно ще са достатъчни да осуетят бягството ми.

— Така е — обади се замислено булукът.

— А не бива и да забравяш, че няма вечно да кисна тук. Абу ал Мот умее да цени заслугите ми и щом се върне, много бързо пак ще стана фелдфебел.

— И аз мисля така — искрено призна подофицерът.

— Тогава ще мога да ти се отплатя, ако сега малко ми облекчиш положението като затворник. И тъй, мисля, че ще ми изпълниш тази малка молба.

— Добре, ще рискувам. Но понеже трябва да изпълня дълга си, не бива да ми се сърдиш, ако заповядам на поста да бъде готов незабавно да те застреля, в случай че се отдалечиш на повече от две крачки от ямата.

— Заповядай му! Това е твое задължение и ще постъпиш много добре, ако го изпълниш.

Булукът се приближи до поста, за да му даде съответната заповед, а долу в ямата чаушът доволно поглади брадата си и промърмори:

— Това бе само един опит и той излезе успешен. Аллах ще го просветли да приеме и други мои предложения. Няма да се върна повторно в тази дупка и Абд ал Мот, дано Аллах го унищожи, няма повече да понижи нито един фелдфебел в обикновен войник!

В този момент горе, в края на ямата, отново се появи булукът заедно с поста. Двамата спуснаха въже, по което чаушът се изкатери. Щом стигна горе, той седна на земята и незабавно се нахвърли върху яденето. Постовият се оттегли на разстояние, откъдето не можеше да чува разговора им, но държеше пушката си готова за стрелба. Подофицерът зае място срещу затворника, погледна с удоволствие с какъв апетит се хранеше, а после му каза:

— Докато аз командвам тук, винаги ще получаващ не по-малко изобилна и не по-малко вкусна храна. Надявам се, че ще ми бъдеш признателен!

— Бъди сигурен. Знам, че ще мога да ти се отблагодаря, защото след време самият аз ще стана господар на голяма сериба и ще предприемам много доходни походи за роби.

— Ти ли? — учудено попита булукът.

— Да, аз! — кимна другият.

— Имаш ли необходимите пари?

— Пари ли? Та нима са нужни пари?

— Много, страшно много пари, цяло състояние, каквото притежава и Абу ал Мот.

— Хм-м! Мислиш ли, че той и преди го е имал?

— Не знам.

— Но аз знам. Служил съм му два пъти по-дълго от теб и цялото му минало ми е известно.

— Тогава ти си единственият, който знае откъде произхожда той и какъв е бил.

— Абд ал Мот е арабин от племето на хомрите и беше много беден. Служеше като обикновен войник при един ловец на роби и също като мен стигна до чауш.

Това не беше истина, но старият бе скроил определен план и с този измислен разказ целеше да спечели булука на своя страна.

— Беден ли е бил? — попита подофицерът. — И отначало е бил само булук, а после и чауш, също като теб и мен?

— Да, точно така.

— Но как се е сдобил тогава с тази голяма сериба?

— По един колкото прост, толкова и лесен начин. Веднъж неговият господар го обидил страшно много и той се заклел да му отмъсти. И когато след време господарят му предприел един газуах, се случило така, че определил в серибата да остане Абу ал Мот и да поеме командването.

— Значи също като моя сегашен случай.

— Да. Но ти едва ли притежаваш такава хитрост и находчивост, каквито са проявили на времето Абу ал Мот и неговият булук.

— И булук ли е имал при себе си?

— Разбира се. Дори и ти го познаваш!

— Аз ли? Представа си нямам!

— Ах да! Забравих, че изобщо не знаеш тази история. Неговият някогашен булук е все още при него и му е заместник.

— Да не би да е Абд ал Мот?

— Да. На времето двамата изиграли един номер, който ги направил богати.

— Какво са направили?

— Нещо, което всъщност може да хрумне на всеки подофицер, който е бил пренебрегнат и е бил принуден да се откаже от пляката. Изчакали, докато господарят им заминал, ограбили серибата, опожарили я и заедно с наличния добитък и всичко, каквото могли да вземат, потеглили на юг, стигнали дотук и основали тази сериба и започнали да въртят търговия с роби за своя сметка.

— Аллах ил Аллах! Акълът ми се взе! — възкликна булукът, като широко отвори уста и опули очи.

— Тогава много жалко за теб — отбеляза чаушът. — Ако ти е изхвъркнал акълът, никога няма да станеш богат.

— Аз... богат?... Кой си е мислил някога подобно нещо!

— Ти не си ли?

— Никога! Кой може да си представи невъзможното като възможно!

— Аллах е всемогъщ, за него всичко е възможно. Онзи, когото той пожелае да ошастливи с милостта си, трябва само да посегне и да вземе, стига да има ръце. Но ти изглежда ги нямаш.

— Аз... та нали аз имам ръце, дори две!

— Но не ги използваш!

— Да не би да трябва да посегна и да взема?

— Разбира се!

— Сега ли?

— Да. Няма да ти се предложи друга такава възможност бързо да забогатееш.

Като подофицер булукът изпълняваше задълженията си задоволително, обаче в никакъв случай не се отличаваше с особени умствени способности. Той седеше пред чауша като парализиран, гледайки го смаяно и кажи-речи недоумяващо.

— Аллах акбар! — процеди бавно той. — Правилно ли чух? Че трябвало да постъпя като тези двамата?

— Не само ти, ами аз и ти.

— Но това е... човек изобщо не може да си го представи!

— Тогава се напреди да го проумееш! Но не губи скъпоценно време. Всеки миг Абу ал Мот може да се завърне. Тогава ще е твърде късно, а подобна възможност никога няма да ти се предложи повторно.

— Ти наистина ли говориш сериозно?

— Кълна ти се в Аллаха и в пророка, че не се шегувам!

— И мислиш, че действително е изпълнимо?

— Да, защото Абу ал Мот и неговият булук също са го извършили. Помисли си само за всичко, каквото има тук, за оръжията и многото муниции, за дрехите и инструментите, за стоките и провизиите, за които, ако искаме нещо да купим, сме принудени да плащаме десеторната цена от жалките си заплати! Помисли си освен това за добитъка, който трябва да надзираваме. Размисли само каква стойност има всичко това! Знаеш ли колко слонова кост можем да получим от негрите срещу една-единствена крава?

— О, вече ми е известно. За тази кост в Хартум ще ни дадат трийсет, че и повече крави.

— Тук имаме над триста глави добитък. Постъпим ли както на времето са постъпили Абу и Абд ал Мот, изведнъж ще станем богати хора.

— Истина е, истина е! Но ще бъде грях!

— Не, а ще е само справедливо наказание за двамата. Помисли си! В подобни случаи човек не бива да губи време!

Булукът хвана главата си с две ръце, после попипа носа си, прекара длан по гърдите и коленете си, за да се увери дали наистина е жив и не бълнува, а после възкликна:

— Дано Аллах ме дари с просветлението си! Струва ми се, че сънувам.

— Тогава се събуди, събуди се преди да е станало късно!

— Имай търпение! Душата ми трудно може да се оправи в една толкова необикновена и нечувана работа. Трябва да я подкрепя.

— С какво?

— Ще си донеса тютюн за лулата!

— На врата ми също виси чибук, но нямам тютюн.

— Ще взема и за теб.

Той стана и се завтече за тютюн. Вече се бе отдалечил доста, когато се сети за задълженията си, спря се, обърна се и извика:

— Няма да избягаш, нали? Обеща ми!

— Ще остана! — отговори чаушът.

— Не забравяй, че куршумът на пазача незабавно ще те улучи — нали си затворник!

— Ще удържа на думата си! Но никому не казвай какво си чул от мен!

— Няма. И без друго сигурно никой няма да ми повярва!

Той продължи. Чаушът не се помръдна от мястото си. Беше изял питките и рибата. Взе да глади с две ръце сивата си брада и тихо и доволно замърмори нещо под нос.

Скоро булукът се върна. В ръка държеше торбичката си за тютюн и по нея си личеше, че съдържанието ѝ не беше кой знае колко голямо. В серибите тютюнът е скъпа стока. Въпреки това, след като седна и натъпка лулата си, той подаде торбичката и на чауша. Фелдфебелът бръкна в нея, остави ситно очукания и смесен с други не дотам ценни листа тютюн да се плъзне между пръстите му, направи лукаво-съжалителна физиономия, започна да тъпче лулата си и попита:

— Чий е този тютюн?

— Мой — учудено отвърна булукът.

— Откъде го имаш?
— Естествено тук съм го купил!
— Значи преди малко действително си казал самата истина — акълът ти наистина е изфирясал!
— Защо? — попита булукът, като секна огън с огнивото.
— Нямах ли друг по-хубав тютюн?
— Не.
— О, Аллах! Нима Абд ал Мот не ти повери цялата сериба?
— Повери ми я.
— И токулите с провизиите ли?
— И тях. Имам за задача добре да ги охранявам. На вратите им висят катанци.

Докато обикновено никой токул не се заключва, онези, които се използват за складове, са снабдени с дървени врати и катинари.

— Но нали ключовете са у теб? — попита чаушът.
— Да, дадоха ми ги.
— Значи можеш да влезеш при буретата с великолепен тютюн, от който пушат само Абу ал Мот и Абд ал Мот, но въпреки това се задоволяваш с този боклук?

Булукът пак зяпна с уста, втренчи поглед в другия и едва след минута-две попита:

— Искаш да кажеш...?
— Да, искам да кажа!
— Аллах, Уаллах, Таллах! Наистина ще е много хубаво, ако мога да напълня торбичката си, без да плащам!
— Само тютюн ли? Всичко, всичко можеш да вземеш, без да плащаш. Ще унищожиш серибата Ом ат Тимса и ще построиш друга.
— Къде?
— На юг, където стоките са по-скъпи, а робите по-евтини.
— Може би при ниям-ниямите.
— Да. Там могат да се направят страхотни сделки.

Булукът взе да се чеше по ръцете, по краката, по всички части на тялото си. Изпитваше някакво извънредно тягостно усещане, но същевременно се чувстваше тъй добре, както никога не се бе чувствал през целия си живот. Страшно му се искаше да стане богат, ала след по-продължително размисляне искрено си призна:

— Е да, ако реша да приема предложението ти, много лесно мога да основа друга сериба, но... не съм достатъчно умен за такава работа.

— Та нали сме заедно! Аз също ще участвам!

— Ах, да! Наистина!

— Впрочем подобно нещо се учи от само себе си.

— Мислиш ли?

— Разбира се, та ти и сега си вече комендант на цяла сериба!

Тогава булукът се удари в гърдите и извика:

— Да, такъв съм! В името на Аллаха, такъв съм! Който се опита да го отрече, ще накарам да го бичуват!

— Щом Абд ал Мот те е назначил за комендант, значи сигурно знае, че ти си подходящият човек за този пост. Следователно те познава далеч по-добре, отколкото се познаваш самият ти.

— Да, познава ме, много добре ме познава! Той знае, че аз съм подходящият човек за тази работа! Значи си на мнение...

— Да, убеден съм, че в най-скоро време ние двамата ще станем най-богатите и най-прочути ловци на роби.

— Прочут — ето това искам да стана — кимна булукът.

— Тогава ме последвай! Вече ти показах пътя към славата. И ако все още не си разбрал каква изгода ще имаш, ако се съгласиш с предложението ми, тогава ще ти покажа и обясня по-ясно. Ела!

— Къде? — попита булукът, когато фелдфебелът се изправи с чувство на достойнство.

— При провизиите. Искam да ги видиш и да изчисля стойността им.

— Добре, ела! — припряно се съгласи булукът. — Ключовете са в джоба ми. Ще ми се да разбера колко богати ще бъдем.

Той хвана чауша за лакътя и го поведе към склада. Естествено постът не посмя да стреля, защото сегашният комендант сам отвеждаше затворника.

Петдесетте войници се бяха пръснали — една част от тях из самата сериба, а другата част бе заета навън при стадата. За свое не малко учудване неколцина от първите видяха булука да върви заедно с фелдфебела, за когото знаеха, че се намира в ямата, но никой не обели нито дума. Те нямаха абсолютно нищо против, че временният им предводител съвсем не беше толкова строг, колкото всъщност налагаха

задълженията му. Едва след като заедно с придружителя си булукът се озова пред първия токул, служещ за склад, и вече отвори вратата му, на него му хрумна какво трябваше да направи съгласно получените инструкции.

— Уаллах! — гневно избухна той. — Ще заповядам да бичуват това куче!

— Кого? — попита чаушът.

— Поста при ямата.

— Защо?

— Защото не те застреля! Нали така му заповядах!

— Та нали ти самият ме отведе. Следователно той е видял, че ми разрешаваш да се отдалеча и ако ме беше застрелял, това щеше да е неподчинение спрямо теб и то не само неподчинение, а направо бунт! Нали ти си комендантът!

— Разбира се, че съм аз и никого не бих посъветвал да се бунтува срещу мен! Кълна се в името на сатаната, че щях да наредя да го бичуват до смърт това куче, ако беше стреляло по теб. А сега ела да влезем вътре и ми покажи нещата, чиято стойност познаваш по-добре от мен!

Двамата останаха доста дълго в токула. Оттам посетиха и другите складове. На излизане от всеки следващ токул се виждаше как лицето на булука придобиваше все по-блажено изражение. След като заключиха и последния склад, той сложи длан върху рамото на фелдфебела и каза:

— А сега ми се закълни в брадата си, че си напълно убеден в успеха на твоя план!

Гледката на богатите запаси от стоки и провизии го бе спечелила напълно за намеренията на чауша.

— Заклевам се! — изрече фелдфебелът, като вдигна ръка.

— И наистина ли ме съветваш да го изпълня?

— Да, така те съветвам и когато по-късно станеш собственик на един милион Абу ноктах [\[110\]](#), ще ми бъдеш благодарен, че съм ти дал такъв съвет.

— Но нали само ние двамата няма да можем да предприемем нищо?

— Ние двамата ли? Не. Ще трябва да спечелим и нашите войници.

— Ще се съгласят ли?

— Съвсем сигурно. Остави ме аз да се погрижа за това. Ще поговоря с тях.

— Но тогава ще искат да делим с тях плячката.

— Няма да се съгласим. Иначе всички ще се наложи да получат по равни части и така няма да ни останат средства да основем нова сериба. Съгласят ли се да ни служат, на всеки от тях ще обещаю да му удвоя заплатата, а ще им обещаю и плячката, която ще донесе Абд ал Мот. По този начин на нас ще ни остане всичко, каквото се намира тук в Ом ат Тимса.

— Плячката, която ще донесе Абд ал Мот ли? Как можеш да им я обещаеш? Та ти я нямаш!

— Но ще я имам, защото ще му я отнема.

— Аллах керим — Аллах е милостив! Надявам се, че не ти е помътил разсъдък!

— Не, не го е помътил. Моят план отива по-далеч, отколкото предполагаш. Ще тръгна срещу Абд ал Мот, ще го пресрещна и нападам.

— Собствения си предводител!

— Мълчи! Той ми отне чина и заповяда да ме хвърлят в затвора. Ще трябва да ми плати за това!

— Но при него има петстотин воини!

— И на тях ще обещаю двойни заплати и освен това заедно с нашите петдесет войници ще получат право да си поделят плячката, която ще донесат от Омбула. Те ще се съгласят с предложението ми и ще преминат на моя страна. Който се обяви против, ще бъде убит или ще го оставим да върви, накъдето иска.

— Ти луд ли си? Ами ако всички останат верни на Абд ал Мот, нали сме загубени! Те ни превъзхождат десетократно.

— Няма значение. Вече знам как, без каквато и да било опасност, ще се разбера с тях. Важното е да не се бавим повече. Абу ал Мот се кани да вербува за войници и да доведе със себе си много нухри. Пристигне ли тук с тях, докато сме все още в серибата, свършено е с хубавия ни план.

— Той изобщо няма да бъде изпълнен — каза булукът.

— Защо?

— Защото е твърде опасен. Ти искаш да отидеш по-далеч, отколкото си мислех.

— Значи се оттегляш, така ли?

— Да. Много ми се искаше да забогатя, но както разбирам само ще отидем на гибел. Няма да участвам.

— Планът ми все пак ще бъде изпълнен!

— От кого?

— От мен!

— От теб ли? Та това е съвсем невъзможно, тъй като си мой затворник!

— Да, наистина съм затворник, но ще говоря с твоите хора и съм убеден, че те веднага ще се съгласят с предложението ми. Тогава обаче, ако се държиш враждебно към нас, ти ще останеш мой пленник.

— Аллах, Аллах! — изплашено извика булукът. — Нали ми обеща да не бягаши!

— И ще удържа на думата си. Нямам ни най-малко желание да бягам. По-скоро се каня да си тръгна от това място като победител, като собственик на цялото имущество, на всички стада и всички роби, които се намират тук и които естествено ще взема със себе си.

— Ти си твърдо решен на всичко!

— Да, решен съм и много ми се иска и ти да се решиш. Все още имаш време. Съгласиш ли се, веднага ставаш собственик. Не се ли съгласиш, ще бъдеш изгонен или най-много да получиш правото да тръгнеш с нас като обикновен аскери. Никак не ми се иска да бъда суров към теб, но принудиш ли ме, ще трябва така да постъпя. И тъй, бързо решавай! Кое предпочиташ, да не рискуваш и да бъдеш изгонен оттук или ще имаш смелостта да се съгласиш с моя план, да станеш мой помощник и да забогатееш?

Известно време булукът мълча със забит в земята поглед. После с решителен глас отговори:

— Е добре, съгласен съм. Разбирам, че заедно с теб и по твоя начин мога да постигна много повече, отколкото ако съм с Абу ал Мот. При него най-много да остана онова, което съм и в момента — един беден булук. А ние ще имаме роби, хиляди роби и когато забогатеем достатъчно, ще отидем в Кахира [\[111\]](#), ще си купим дворци и ще заживеем като правоверните в рая.

— Добре, тогава дай ми ключовете!

— Необходимо ли е?

— Да, защото аз съм господарят на Ом ат Тимса.

Той получи ключовете за складовете и заедно с булука, чието сърце беше страшно бързо, се отправи към мястото, където на един кол висеше големият барабан, който се чуваше много надалеч. На неговите удари на сборното място, в центъра на серибата, трябваше да се отзоват всичките ѝ обитатели, дори и пазачите на стадата, които бяха навън.

Фелдфебелът взе да бие барабана и само за броени минути на определеното място се събраха всички останали в селището ловци на роби. Те се учудиха немалко, когато видяха затворения чауш да стои редом с булука. Но щом чаушът започна да говори, смайването им бе сменено от съвсем други чувства.

Невъоръжен, фелдфебелът стоеше пред тях, без следа от страх или загриженост, че дръзкото му начинание може да претърпи неуспех. Добре познаваше хората си. Те, както и самият той, спадаха към измета на човечеството. Нямаха нито чувства, нито съвест, нито религия, защото каквото бе останало у тях от някаква вяра се състоеше само от съблюдаване на външни форми, чийто смисъл и значение едва ли познаваха. С богат авантюристичен живот зад себе си и пред себе си, те бяха свикнали с какви ли не опасности и не се плашеха от нищо, стига да можеше да им донесе някаква изгода. И тъй, те бяха най-подходящите хора за планове на стария фелдфебел.

Той им описа техния дотогавашен безплоден живот, разкри им намеренията си, доколкото сметна за необходимо, изброи им всичко каквото щяха да спечелят, ако го последват, обеща им, че докато са на служба при него, ще получават двойно по-висока заплата от досегашната. И най-сетне им каза, че ще отнемат цялата плячка от Абд ал Мот, за да я разпределят помежду си. А когато ги попита дали са готови да му служат, те изразиха съгласието си с ликуващи крясъци. Никой не се отказа, изглежда никой нямаше каквито и да било колебания или съмнения. Поискаха само мерисах, за да могат да отпразнуват този щастлив ден и да се напият.

Без веднага да им даде отговор, фелдфебелът най-напред ги накара да му се закълнат във вярност. Тъй като в момента не присъстваше нито факир, нито пък някакъв друг духовник, той донесе

от токула на Абд ал Мот един Коран, който се намираше там именно за такива цели и всеки от тях трябваше да сложи върху него дясната си длан. За тях, като мюсюлмани, подобна клетва бе по-святата от клетвата, положена пред някой имам. Едва когато всички му бяха здраво в ръцете, фелдфебелът отказа да изпълни желанието им да се напият с коварното питие.

Той им разясни, че нямат нито минута за губене, понеже още същия ден било възможно Абд ал Мот да пристигне заедно със завербуваните нухри. Убеди ги, че е необходимо незабавно да се заловят на работа и им обеща, когато се отдалечат на достатъчно голямо разстояние, да им разреши не един, а няколко дни на веселие.

Нямаше как да не разберат, че е прав, и се примириха с неизбежното. За да ги възнагради заради готовността им да се лишат от пиенето, той разпредели между тях такива големи количества тютюн, че те се видяха запасени с любимото си средство за блажено прекарване на времето за дълги седмици напред.

После пренесоха стоките и всичко, каквото можеше да бъде взето, навън пред оградата. Докараха и воловете, за да ги натоварят. Това бе продължителна и тежка работа, с която се справиха едва към обед. Накрая навързаха останалите трийсетина роби и робини с едно дълго въже и керванът бе готов за тръгване.

Тогава подпалиха токулите. Запаляха и ногера на Абд ал Мот, който той обикновено използваше при лова на роби по вода. Жаркото слънце така бе изсушило всичко наоколо, че огънят се разпространи с бясна бързина, а скоро бе обхваната и голямата външна трънлива ограда. Лесно можеше да се предвиди, че само след час от серибата щяха да останат димящи купчини пепел. Непоносимата горещина принуди хора и животни бързо да се отдалечат. Керванът пое в посока, в която същия ден, по ранина, бяха тръгнали на юг и хората на Абд ал Мот...

Първият негов отряд, ездачите, бе следвал с най-голяма бързина дирята на двамата избягали негри. Тук реката правеше значителен завой наляво, тоест на изток. Следата водеше в почти права линия към една степ без нито едно дърво, чиято ниска трева бе изгоряла от слънцето и бе полегнала на земята като разпиляно от ветровете сено.

По необятния хоризонт наоколо не се виждаше никакво, макар и малко по-издигнато място, което да послужи за ориентир.

По твърдата земя не личаха отпечатыци от стъпките на негрите, обаче кучето бе сигурно в себе си и не се поколеба нито за миг.

Часовете се низеха един подир друг. Изминатото разстояние ставаше все по-голямо, а от двамата бегълци нямаше и следа. Дори и да не бяха тичали през цялото време с пълно напрежение на силите, те все пак сигурно се бяха движили изключително бързо, което бе голямо постижение, особено като се има предвид, че имаха преднина само от два часа.

Наистина конете на ловците на роби съвсем не бяха раджи бак [\[112\]](#). В Судан много бързо загива и най-расовият кон. Или в резултат на голямата влага по време на дъждовния период, или, и то много често, от неразумното отношение към конете от страна на тамошното население, или от изключителната напаст по онези места, наречена «хапещи мухи». Особено зловеща слава са си спечелили мухите «баудах» и «сурехта».

През горещото годишно време земята така се изсушава, че конете не намират никаква храна. Тогава мухите се оттеглят край реките. Но после, щом растителността отново започне да се развива, се завъждат насекомите и то особено онези от разряда на двукрилите, превръщайки се направо в ужасна напаст. Въздухът се изпълва с чудовищни облаци от комари и хапещи мухи, които страшно измъчват и хора, и животни. Пупипарите [\[113\]](#) така нагъсто покриват конете, говедата, камилите и другите животни, че кожата им изобщо не се вижда. Сурехтата [\[114\]](#) направо застрашава живота на добитъка, същото се твърди и за спечелилата си зловеща слава муха це-це, но човек не бива да вярва, че ухапването на едно или няколко от тези насекоми може да доведе до смърт. Това широко разпространено мнение е напълно погрешно.

Гъсти облаци от табаниди, кулицини, сипобосциди, мусциди и какви ли не още гадини буквално обгръщат клетите животни от всички страни така, че целите им тела се превръщат в една единствена огромна рана. Непрекъснато хвърляне на къч, тропане с копита в земята, изправяне на задните крака изтощава нападнатите животни, отнема им почивката, както и апетита. Не е възможно подобно мъчение, траещо дни, седмици и месеци, да не ги разболее и най-накрая да не ги убие. Най-малката драскотина по кожата или

прежулено място от седлото се превръща в гнойна рана, гъмжаща от личинки, която става причина за гибелта на животното. За да спасят добитъка си, племената, отглеждащи коне, говеда и камили през това годишно време, се отправят на север.

По тази причина, а и не само заради това, в Судан рядко може да се види добър кон. Също и конете, на които яздеше отрядът на Абд ал М от бяха толкова съсипани от последния дъждовен период и царящата в момента суша, че не бе възможно да ги накарат да се напрягат кой знае колко. Хората бяха принудени често да ги оставят бавно да крачат. От животните капеше пот и те дишаха тежко. Това беше единствената причина, поради която не догониха тъй бързо двамата негри.

Към пладне източният хоризонт, сякаш взе да се приближава. Черната ивица, показала се там, водеше до предположението, че недалеч имаше гора. На това място притокът на Бели Нил, Бахр ал Джур, описал вече своята дъга, се завръщаше в обратна посока. Тук тревата не беше толкова суха, а най-сетне се появиха и отделни дървета суфарах [\[115\]](#). Те са от рода на акациите и в основата на бодлите си имат особени подутини, от които Суданските хлапета си правят свирки. На Суданския диалект «суфар» означава свиря, от там идва и името на това дърво.

Без да вдига нос от земята, кучето уверено продължаваше да тича между дърветата, които растяха все по-близо едно до друго, докато най-накрая образуваха доста гъста гора, тъй че конете бяха принудени да забавят ход.

Тук-там се виждаше по някоя локва мътна вода, около която почвата бе влажна. На такива места следите на двамата негри ясно личаха. По тези отпечатыци някой индианец или прериен ловец лесно би могъл да определи преди колко време са преминали бегълците оттам, но ловците на роби в никакъв случай не бяха тъй проникателни.

За съжаление, преследваните хора съвсем не се намираха далеч пред преследвачите си. Те бяха изтощени до смърт. Когато съзряха гората, през главите им мина мисълта, че вече са спасени. Но оглеждайки се назад, на северния хоризонт, те забелязаха ездачите, което за сетен път ги подтикна да удвоят силите си.

Те се затичаха към гората, за да се скрият в нея. Всъщност знаеха, че това е напразно, защото Абд ал Мот сигурно водеше със себе си

едно или повече кучета. Двамата излязоха на речния бряг. Предпочитаха да се удавят, отколкото да допуснат да ги заловят. Но видяха, че от тинята стърчат отвратителните глави на крокодили. Не, все пак по-добре ще е да ги хванат и убият, отколкото тези чудовища да ги разкъсат и изгълтат! Хукнаха напред колкото им държаха краката.

Но ето че Толо, който иначе бе по-умен и по-проницателен от Лобо, но пък му отстъпваше физически, започна да се олюлява.

— Толо не може да продължи! — задъхано се завайка той.

— Лобо ще те подкрепя — отговори му неговият другар. Той го хвана с ръка през кръста и с мъка го затегли напред.

— Спасявай се сам! — помоли го Толо. — Нека намерят Толо, но ти ще избягаш.

— Не. Ти трябва да се спасиш, а не Лобо. Ти си по-умен и по-лесно ще намериш пътя до Омбула и ще предупредиш селото.

Продължиха така още малко, докато Толо спря.

— Добрият шейх на небето не иска повече да живеем — каза той. — Желаете да ни повика при себе си. Толо не може да върви. Ще остане да лежи тук.

— Тогава Лобо ще те носи.

Негърът, който сам бе страшно изтощен, вдигна приятеля си на ръце и го понесе, но не бе изминал и двайсетина крачки, когато престана да може да се движи. Внимателно остави другаря си на земята, отчаяно се огледа наоколо и жално каза:

— Животът ни свърши. Ти действително ли си убеден, че горе при звездите има добър шейх, който ни обича и ще ни приеме при себе си?

— Да, така е — отговори Толо. — Човек трябва да вярва в това.

— И след като умреш, отиваш да живееш при него?

— При него и при неговия син и никога повече няма да умреш.

— Тогава той е по-добър, много по-добър от Аллах на арабите, които искат само да отвличат роби и които ще ни убият!

— Бъди спокоен! Той ще ни види, когато умираме, и ще слезе от небето, за да ни вземе при себе си.

— Лобо не би имал нищо против да умре, защото вече няма никакви роднини, при които да отиде, но смъртта е толкова страшна — тук са крокодилите, а там е арабинът Абд ал Мот. Кой е по-зъл, те или той?

— Крокодил или арабин е все едно, защото и двамата не вярват във великия шейх и неговия син, умрял, за да спаси всички хора.

— Лобо е готов незабавно да умре, ако знаеше, че така ще те избави!

— Не можеш да ме спасиш, загубени сме. Все още си спомням началото на молитвата, която човек трябва да каже преди да умре. Ти ще трябва да я повтаряш след Толо, тогава и двамата ще отидем при великия шейх. И така, кажи следното: «Ja abana iledsi fl ssemavati jaba haddeso smoka». [\[116\]](#) Той бе сключил ръце и гледаше нагоре към своя другар. Лобо също сключи ръце за молитва и започна да повтаря след него думите, но не дотам вгълбен в религиозно смирение, макар напълно да вярваше в силата им. Същевременно погледът му шареше наоколо, търсейки нещо, и тъкмо когато изговаряше «haddeso smoka», очите му така светнаха, сякаш беше открил каквото търсеше. Веднага след това той продължи:

— Ако синът на великия шейх е умрял, за да спаси хората, защо и ние да не направим същото?

— Да, стига да можем.

— Ами ако Лобо би могъл да те спаси, ти какво би направил?

— Толо няма да разреши да го спасяваш, а ще предпочете да умре самият той.

— Но ако е възможно един от двама ни да бъде спасен, в случай че другият се жертва заради него, тогава би трябвало ти да останеш жив!

— Не аз, а ти!

— Може би ще успеем и двамата да се измъкнем, а?

— Как ли?

— Виждаш ли този субах и лубахна, дето растат ей там един до друг? Клоните им са преплетени и шумата им е толкова гъста, че ако двама души се изкатерят на тях, никой няма да може да ги забележи. Нека се скрием горе!

Субахът (*Combretum Hartmanni*) е средно високо красиво дърво с гъсто растящи клони. Сочните му зелени листа са със силно източени връхчета. Лубахнът достига още по-голяма височина. Латинското му название е «*Boswellia papuifera*» и от него се добива африканския тамян.

Двете дървета, растящи много близо едно до друго, образуваха голяма и гъста обща корона, тъй че двама души, още повече чернокожи, наистина можеха да се скрият в листака много добре, без да бъдат забелязани отдолу.

— Толо е твърде отпаднал, за да се изкачи горе — отвърна му неговият приятел.

— Лобо ще те повдигне, тогава ще можеш да хванеш най-ниския клон. Опитай се!

Той събра последните си сили и повдигна приятеля си нагоре. Толо, който не подозираше, че Лобо бе взел достойното за всеки християнин решение да се пожертва заради приятеля си, се улови за клона и скоро успя да седне върху него.

— Изкачи се още по-нависоко! — каза Лобо. — Все още се виждаш. Още три-четири клона по-нагоре. А там седни, обгърни ствола с ръце и се дръж здраво!

Толо продължи да се катери нагоре, после се настани удобно и каза:

— Хайде, ела и ти!

— Ей сега, но я слушай!

Дочуха се човешки гласове, а след това и воят на куче. Беше кръвожаден вой.

— Те идват, вече са тук! Качи се бързо при мен! — предупреди го изплашеният Толо.

— Вече е твърде късно — отговори Лобо. — Ще ме видят. Трябва да си потърся друго скривалище.

— Тогава бързай, бързай!

Но Лобо все още не тръгваше. С приглушен глас каза:

— Лобо е чувал, че щом едно такова куче вкуси кръв, веднага губи способността си да надушва следи. Това куче ще получи кръв, за да не може да те открие. Но ти мирувай!

Преди Толо да успее да отговори и да възрази, храбрият негър се втурна към едно друго дърво, за да не го забележат до дървото, където се беше скрил Толо. Воят на кучето се чу съвсем наблизко. Конне пръхтяха и хора си подвикваха Лобо се отдалечи още повече от двете дървета и застана така че щом кучето се появи, веднага да го забележи. Гората не даваше възможност двама конници да се движат. Застанали

един до друг, ловците на робии останяха в сала за да не бъдат по-късно принудени да се връщат далеч назад за конете си. Яздеха един подир друг, като начело бе Абд ал Мот заедно с кучето. Щом го видя да се появява, Лобо чевръсто побегна, за да не открият белите къде е стоял и да се сетят че е възможно приятелят му да е още там. Арабинът го забеляза.

— Шейтан! — извика той. — Ей там бяга единият, а ако не се лъжа малко по-напред е другият. Бързо след тях бързо.

Той пришпори коня си, но за щастие, все още не пусна кучето. Останалите се втурнаха подир него с бързина, каквато им позволяваше теренът. Кучето бясно задържа ремъка и нададе направо сатанински вой. Арабите закрепяха в надпревара. Лобо се развика с все сила, за да привлече вниманието им върху себе си. Толо на дървото изтръпна от страх за приятеля си. Той също се включи във всеобщите крясъци, но за щастие, отпадналият му глас изобщо не беше чул. Ездачите преминаха в бясна езда покрай двете дървета и продължиха нагоре по реката.

— Пусни кучето де! — изрева един от конниците. Абд ал Мот чу думите му, извади ножа си и преряза ремъка. С удвоена бързина кучето се стрелна подир негъра който имаше намерение да се остави да бъде разкъсан и така, както вече беше споменал, звярът да изгуби обонянието си. Но в този миг му хрумна мисълта, че все пак може би е възможно да убие животното. През този ден бе намушкал вече едно куче, защо да не види сметката и на това? Ако преследвачите му не водеха и други песове, тогава навярно не бе изключено да се спаси.

Лобо също бе чул вика на арабина и предположи, че Абд ал Мот ще се вслуша в него.

В такъв случай нямаше нито миг за губене. Лобо спря и дишайки тежко от възбуда и изтощение се подпря на ствола на едно дърво. Видя как с големи скокове кучето летеше право към него, впило кръвясалите си очи в жертвата. Цялата му муцуна бе в лиги и пяна. И тогава негърът измъкна ножа от набедрената си престилчица.

— Слизайте от седлата! Сгацихме го! — извика Абд ал Мот, като рязко спря коня си и скочи на земята.

Другите последваха примера му.

Кучето бързо приближаваше негъра — още три, два, само още един скок! Кръвожадното животно се хвърли с цялата си мощ върху

негъра и... тъй като той светкавично се отдръпна от дървото, удари главата си в ствола, отхвъркна и падна на земята. Преди да успее да се изправи на крака, Лобо го притисна с коляно и заби три пъти ножа си в сърцето му, ала лявата му ръка попадна между зъбите на кучето.

Той се изтръгна от умиращото животно, без да обръща внимание, че парче месо остана в пастта на звяра, и бързо побягна. Арабите нададоха яростни крясъци и хукнаха подир него. Бързината и припряността им попречи да използват пушките си. Трябваше да спрат, за да се прицелят, а така щяха да изгубят време. Но те светкавично измъкнаха пистолетите си и ги изпразниха по негъра, който се намираше на не повече от двајсетина крачки пред тях. Не можа да се разбере дали някой от куршумите го улучи, защото Лобо продължи да тича.

Ала той бе смъртно изтощен, а те бяха изпълнени със сили. Догонваха го все повече и повече. Той се обърна и забеляза това. По-добре при крокодилите, отколкото да попадне в ръцете им и да го бичуват до смърт! И тъй, той свърна наляво към брега на реката.

На това място тя правеше завой, откъм вътрешната страна на който продължаваше тази нечовешка гонитба. Лобо се добра до реката и като нададе ужасен вик се хвърли в нея. Водата блисна нависоко и го погълна.

Само след броени секунди неговите преследвачи също се озоваха там. Те спряха, втренчили поглед във водата.

— Скочи в реката, за да ни се изплъзне! — разочаровано извика един от тях.

— Да, на нас ще ни избяга — отговори Абд ал Мот, — но тамасихите [\[117\]](#) ще го разкъсат и изядат. Само внимавайте!

От брега се откриваше свободно водно пространство, дълго около десетина лакътя. По-нататък в реката се врязваше доста дълъг нос от тръстика, след което отново се виждаше открита водна площ, достигаща до средата на реката, където се изпречваше островче от треволяци, заседнало на тинест нанос.

Ето че в този момент съвсем близо до споменатия нос от тръстика се появи главата на негъра. Той се огледа за преследвачите си.

— Стреляйте, стреляйте! — извика Абд ал Мот, след което застаналият до него човек вдигна пушката си и бързо натисна спусъка.

Но той бе твърде задъхан и разгорещен и се прицели лошо. Куршумът плясна във водата до Лобо. Негърът достигна края на носа и с няколко бързи удара на ръцете го заобиколи. Там спря, сякаш бе съзрял нещо, което го бе изплашило. После нададе силен пронизителен вик, който можеше да се дължи както на ликуване, тъй и на смъртен страх, и изчезна зад тръстиковия пояс.

— Защо изкрещя? — попита един от арабите.

— Видял е някой крокодил — отговори Абд ал Мот.

— Но прозвуча тъй, сякаш извика от радост.

— О не, тук в реката няма нищо, което може да го зарадва. Ето, я вижте там какво пори водата като стрела! Забелязахте ли онази ивица?

Той посочи с ръка към островчето от трева, откъдето образувайки бразда в реката, през откритата водна площ нещо бързо се приближаваше към тръстиката. Тази бразда оставаше след муцуната на огромно влечуго.

— Крокодил! — извикаха няколко души в един глас.

— Аллах ще го изпрати в ада! — изкрещя един от ловците на роби. — Ат тимса ще го догони и изяде!

В същия момент крокодилът изчезна зад тръстиките и в следващия миг те дочуха безумен вик, който този път, без съмнение, бе вик на човек, видял пред себе си смъртта.

— Докопа го, свърши се с него! — каза Абд ал Мот. — Все пак му провървя, защото щях да наредя жив да го заровят в някой термитник, където термитите да оглозгат костите му до бяло. Но каквото не можа да му се случи на него, ще се случи на Толо, който още се крие в гората. Тези шейтани ми убиха две от най-добрите кучета. Затова Толо ще умре от двойна смърт!

— Но дали наистина е все още нейде наоколо? — попита Друг.

— Да. Видях и него. Тичаше пред Лобо. Нека двама от вас изведат конете от гората и ни чакат на открито.

Така и направиха. После отново започнаха да търсят. Двамата ловци на негри, които останаха на открито при конете, трябваше да чакат повече от час, докато другите се появят... но без беглеца.

— Този негър сякаш изчезна в дън земя — скръцна със зъби Абд ал Мот. — Не открихме никаква следа от него.

— Но нали го беше видял! — каза му някой.

— Дори съвсем ясно! Но кой ли може да различи диря, оставена от бос крак в гората! Впрочем тази гора е голяма и се простира на часове път край реката. Кой ще ти я претърсва цялата, за да намери негъра?

— Тогава този черен песоглавец ни се измъкна жив, но поне другият бе изяден от ат тимса!

— Не, не ни е избягал. Оттук реката тече почти право на изток, докато Омбула се намира на югозапад, където пак има една много обширна открита равнина. Чернокожият трябва да мине през нея. Ако искаме да го опипаме, е необходимо само да препуснем натам и да го изчакаме.

— Той ще дойде през нощта, когато няма да можем да го забележим!

— Тогава ще се разпръснем и ще образуваме верига. Така той сигурно ще се натъкне на някой от нас. И тъй, напред!

Те отново се метнаха на конете си и ги пришпориха на юг. Обстоятелството, че Абд ал Мот се бе заблудил, смятайки, че е видял Толо, може би спаси живота на негъра. Бяха търсили само напред, но не и назад, където се намираха двете дървета. Ако се бяха върнали, можеше да се очаква, че негърът щеше да бъде открит поради състоянието, в което се намираше от постъпката на приятеля си, жертвал се заради него. Но къде беше Толо? Дали все още седеше горе на клона на дървото? И дали безумно смелият Лобо действително бе разкъсан от крокодила?

Най-добре това можеше да се научи от хората в плоскодънната гребна лодка, която по пладне или малко преди пладне, се спускаше от негърското село Махана надолу по реката. Лодката не беше голяма, но не бе и твърде малка. Можеше да побере трийсетина души, но този път в нея седяха само дваисет и трима. Дваисет от тях бяха негри — по десет от всяка страна, които въртяха греблата. На кормилото седеше около шестнайсетгодишен юноша с по-светъл цвят на кожата. По това можеше да се заключи или че е от арабски произход, или пък че има смесена кръв в жилите си. Останалите двама бяха бели.

Всички негри носеха само обичайната препаска около хълбоците си. Бяха сплели гъстите си ситно къдрави коси на къси, тънки, навярно намазани с някаква мазнина, плитчици, които висяха от всички страни на главите им. Момчето на кормилото имаше права, тъмна коса.

Облеклото му се състоеше от голямо светло парче плат, загърнало тялото му като тога.

Оръжията, които бяха отрупани на носа на лодката, показваха, че или това пътуване не е миролюбиво, или че хората са се приготвили да посрещнат нечии враждебни действия. На носа на лодката седяха и двама бели.

Единият от тях носеше хаик с качулка и високи ботуши, с други думи, бе облечен също като доктор Шварц. Той имаше и същата висока и широкоплещеста фигура, а и чертите на двамата показваха голяма прилика. Накратко казано, този човек беше доктор Йозеф Шварц, който беше изпратил писмо на брат си по Сина на верността, а сам бе тръгнал да го пресрещне, тъй като бе изгубил вече търпение да чака пристигането му, а се беше и разтревожил за неговата участ.

Другият носеше сиви платнени обувки, сиви чорапи, сив много широк и много къс панталон, сива жилетка, сиво яке и сив тюрбан. Сив беше и поясът, който беше увил около кръста си. По него изглеждаше сиво всичко, дори очите, цветът на лицето, кърпата около врата, чиито дълги краища покриваха гърдите му, както и гъстата коса, която се подаваше изпод тюрбана и падаше върху плещите му. Но най-странно изглеждаше носът му, един такъв нос, какъвто човек може да види най-много веднъж в живота си.

Този нос непременно трябва да се причисли към най-необикновените обонятелни органи. Той беше ужасяващо дълъг, ужасяващо прав и ужасяващо тесен и завършваше с толкова остър връх, който буквално представляваше опасност за живота. Приличаше на щъркелова човка, само дето тя не е сива на цвят. Които беше имал възможността във Фашода да чуе казаното от Сина на верността за Абу Лаклак, Бащата на щъркела, той съвсем сигурно щеше да се досети, че вижда пред себе си именно този човек. С око на познавачи двамата бели оглеждаха повърхността на реката, която тук беше много широка. Нищо не убягваше от погледите им и особено Сивия настръхваше като наелектризиран, щом от тръстиката се вдигнеше някаква птица или пък прелетеше от единия бряг до другия. Тогава те не млъкваха нито за миг. Говореха на немски, при което Шварц си служеше с чист литературен език, а Сивия използваше един твърде цветист, но все пак приятен за ухото на немеца диалект, който може да се чуе някъде

между Тюрингервалд, Бьомервалд, Инсбрук, Алгой и вюртембергската граница.

— Драги докторе, давам ти пълно право — каза Шварц. В нашата родина ние имаме свършено невярна представа за Суданските племена. Човек трябва да отиде при тях, за да ги опознае.

— Значи ти харесват, а? — попита го Сивия.

— Съвсем не са лоши.

— Дори ако ядат хора ли?

— И тогава, стига само мен да не изядат. Те изобщо нямат представа, колко отвратителна и ужасна е подобна постъпка. Най-напред това трябва да им бъде разяснено. След края на битката те изяждат убитите неприятели и твърдят, че било свършено безразлично дали ще ги погребват в земята или в стомаха си.

— Е, туй не е баш по моя вкус. Предпочитам да лежа в земята с едно хубаво параклисче отгоре, отколкото да попадна в стомаха на някой от онези канибали!

— И аз също, драги докторе. Но все пак трябва да правиш разлика между...

— Чакай! — прекъсна го Сивия, при което носът му, сякаш напълно по своя собствена инициатива, описа странно движение нагоре-надолу. — Кажеш ли ми още веднъж доктор, тутакси ще ти зашлевя шамар, та да се разбереш от дума. И ти си доктор, ама обръщам ли се аз към тебе тъй? Защо са тез комплименти между люде, дето са се побратимили на чашка, независимо че е била само онази мизерна напитка мерисах, за която пет пари не давам, ала само когато имам в наличност някоя хубава биричка! Нали знаеш как се казвам?

— Разбира се — усмихна се Шварц.

— Е, добре! Та в тоз учен свят съм известен като господин доктор Игнациус Пфотенхауер. В градчето, където живея, ме наричат само Нац Птичаря, щото просто си имам особено голяма слабост към сичко дето хвърчи, но не и към онуй, дето пълзи. Тук в таз страна ми викат даже Абу ал Лаклак, Баща на щъркела, заради носа ми, ама той ми е не по-малко скъпоценен, отколкото твоя на теб. И понеже аз ти викам просто Зеп, защото собственото ти име е Йозеф, и ти можеш да ми направиш добрината да ми казваш Нац, което е значително по-кратко, отколкото Игнациус с неговите четири срички. Разбра ли ме?

— Много добре! Дано не сбъркам пак!

— Ще ми се настоятелно да те помоля да внимаваш! Знайш, че съм си просто малко особняк, тъй че... чакай, виждаш ли я къде лети?

— Кой? Къде?

Сивия припряно скочи на крака и като посочи с ръка нагоре извика:

— Там... тук... ей я къде лети насам! Позна ли я вече?

— Да. Това е токачка, *trachyphonus margaritatus*.

— Правилно! Знаел си го! Ето че изчезна! — съгласи се с него Сивия и пак седна на мястото си. — Но знайш ли как я наричат туземците?

— Не съм чувал.

— Туй е поредното доказателство, че те са много големи и наблюдателни шегобийци. Дали са име на птицата според гласа, който издава. Когато кряска, звучи така: бешеррррету, бешеррррету! А знайш ли кво значи туй на тукашните езици?

— Да — скъсал си дрехата си, скъсал си дрехата си!

— Вярно! Женската е тъмна на вид и има тук-там по себе си бели петънца, та изглежда тъй, сякаш по тоалета ѝ са се появили дупки. А след туй тя му отговаря: бак-си-ки, бак-си-ки! Кво значи то?

— Закърпи я, закърпи я!

— И туй е вярно. Щом народът говори за тези птици толкоз простичко и неподправено, човек доста трудно може да смята таквиз хорица за людоеди.

— Казват, че ниям-ниямите били канибали, но досега не съм забелязал подобно нещо.

— Просто щото знаят, че се отвращаваме от таквиз угощения, затуй се крият никой да не ги забележи. Въпреки това при тях сме в пълна безопасност. Правят всичко възможно да ни угодят. Туй трябва да им се признае. Ден и нощ ходят на лов, за да ми носят птици. Инак за цяла година не съм събирал толкоз много, колкото тук за един-единствен месец.

— От това сигурно пак ще излезе някой обемист научен труд, нали?

— Да, все ще скалъпя нещо. Досега не е имало човек, който подробно да се е занимавал с тукашния птичи свят. Ще ми се да запълня тази празнина.

— Ти си тъкмо човека за тази работа. А откъде всъщност идва твоята голяма любов към птичия свят? Има ли някаква по-особена причина?

— Няма такво нещо! А откъде идва ли? Хм-м! Орисниците не са ми предсказали край люлката, че нявга ще проявя такъв голям интерес към орнитологията, пък и петнайсет години по-късно все още нямаше такво нещо. Самият аз не съм се замислял над това, а и до ден днешен си спомням с ужас първото орнитоложко приключение, което преживях на времето.

— Какво беше то?

— Туй беше... е, на теб мога да го разкажа, но иначе не обичам да говоря за това. Туй беше, когато бях в десети клас, в гимназията. Учителят по естествознание не ме обичаше особено, защото в глупостта си все го питах за разни неща, на които никой човек не може да отговори.

— Това се прави често в тази възраст, но в повечето случаи е доказателство за наличието на жажда за знания.

— Жажда за знания? Учителят винаги го наричаше прибързаност и любопитство и само дебнеше удобен случай, да ми го върне тъпкано. Беше по време на великденските изпити. Бях си сложил нов нагръдник и нова синя копринена връзка и си бях въобразил, че щом съм се издокарал тъй, сигурно ще си взема изпита. И наистина работата вървеше горе-долу, докато се стигна до естествознанието. Изпитваха ни един подир друг. Когато ми дойде редът, аз се надигам и к'во мислиш ме попита учителят, а?

— Кажи де!

— Защо птиците имат пера?

— Да, наистина е искал да ти го върне. И ти какво му отговори?

— К'во му отговорих ли? Е, ами отначало си рекох, че той... чакай, ей там е кацнал! Виждаш ли го?

Той отново бе скочил на крака и възбудено сочеше към брега, при което носът му се изви настрани, сякаш проявяваше голям интерес към онази местност.

— Кой? Къде? — попита, Шварц.

— Ей там горе на самия връх на онзи сунут [\[118\]](#).

— Ах, да, един речен орел, *haliaetus vocifer*, великолепна птица!

— Наистина е великолепен. Туземците го наричат Абу Лундж. Храни се почти само с риба. А знаеш ли как местните хора превеждат неговия крясък?

— Не.

— «Sef [\[119\]](#), charif [\[120\]](#), jakull hut, hut». Кво значи туй?

— През сефа и шарифа ям риба.

— Правилно! И тук имаш пак нов пример за любвеобилно отношение към природата. Негрите съвсем не са тъй тъпи и несхватливи, както обикновено ги описват. Аз на твоє място бих написал една книга, за да спася честта им.

— Ако намеря време, може би ще го направя.

След това вниманието на двамата бе привлечено от кормчията, който даде кратка заповед, и чернокожите прибраха греблата.

— На брега ли отиваме? — попита го Шварц, естествено, не на немски език.

— Не, ефенди — отговори той. — Тук никога не се спира веднага на брега, а най-напред за известно време трябва да оставиш лодката сред тръстиката, за да можеш да разузнаеш дали на сушата няма врагове.

— А какво се каниш да правиш? Защо не продължим?

— Защото иначе ще се приближим твърде много до серибата Ом ат Тимса, където живее Абд ал Мот. Забележи ли ни, ще ни превърне в роби.

— Нека се опита само!

— Не само че ще се опита, но и наистина ще го направи. Вие и двамата сте умни и храбри мъже, а ние умеем да използваме оръжията си, обаче той има на разположение над петстотин ловци на роби, които няма да можем да победим. Ще убием трийсет, четиридесет, а може би и повече, но останалите ще ни смажат.

Думите му прозвучаха много спокойно, умно и разсъдливо. Несъмнено този юноша беше надраснал възрастта си.

— Значи мислиш, че е възможно да преминем само през нощта? — попита Шварц.

— Да.

— Но защо да не можем и през деня! Ще гребем бързо, а освен това ще вдигнем и платното.

— Никой не е в състояние да ти каже какъв ще бъде вятърът след час. Ако стане насрещен, платното само би ни попречило, а човек не бива много да се осланя на греблата. Абд ал Мот има в реката малък кораб, който държи в тайна, но все пак чух за него. От брега на серибата се вижда далеч нагоре по реката. Следователно ще ни забележи твърде рано и после ще е необходимо само да отпрати кораба към средата на реката и да нареди да бият барабана, за да му паднем с абсолютна сигурност в ръцете. Не, налага се тук да спрем на брега и да изчакаме нощта. После можем да преминем покрай опасното място.

— Но макар и случайно, не е изключено и тогава да ни види.

— Ако покрием лодката напърно с тръстика и клони, ще я помислят за откъснало се плаващо островче от треволяци. И тъй, разрешаваш ли да я насоча към брега?

— Да.

С помощта на течението лодката се понесе към левия бряг, премина покрай вече споменатото тревисто островче, заседнало в тинестия нанос, а после стигна до тесния и остър тръстиков нос, връзващ се в реката, за който също стана вече дума. Там спуснаха железната остра котва «бонго» и тя веднага здраво се захвана за дъното и накара лодката да спре.

Не беше възможно да бъде забелязана откъм левия бряг, близо до който се намираше, защото високата и гъста тръстика я прикриваше. Макар че десният бряг бе доста надалече, все пак нечие остро зрение би могло да ги открие и затова негрите отрязаха достатъчно тръстика и бамбук, за да превърнат лодката напълно в малък остров. По нищо не личеше, че за основа му служи една закотвена ладия.

Разговаряха съвсем тихо и напъгнаха слух, за да не пропуснат нито един от идващите откъм сушата шумове. Още не бяха завършили маскировката на лодката, когато откъм брега долетяха неясни звуци, които приличаха на далечни човешки гласове. С напрегнато внимание екипажът на плавателния съд се заслуша в тях, избягвайки всякакъв шум.

Младият думанджи [\[121\]](#) стана от мястото си, за да може по-добре да чува.

— Това са двама негри, които разговарят на брега, недалеч от нас — тихо каза той.

— Откъде знаеш? — попита Шварц.

— Разбрах само няколко думи, но те са от езика на племето беланда, а той се говори само от чернокожи.

— И за какво приказват?

— Не знам. Думите, които долових, бяха от различни изречения: спасение... умрем... ловци на роби. Това е всичко.

— Аха! Може би са преследвани роби.

— Тогава сигурно са избягали от Абд ал Мот.

— В такъв случай трябва да ги спасим. Ще ги вземем в нашата лодка.

— Преди това сме длъжни добре да размислим, ефенди. Готов съм да спася всеки преследван човек, но предварително трябва да съм убеден, че не ме очаква сигурна смърт. Опасността не ме плаши, но не бих се обрекъл на неизбежна смърт, защото по този начин без друго ще загине и онзи, когото искам да спася.

— Говориш като учен и опитен мъж.

— Смей се ти, смей се, но признай че съм прав! Ето слушай!

В този момент се разнесоха човешки викове и бесен кучешки лай.

— Шейтан! Ей там бяга единият, а ако не се лъжа малко по-напред е и другият. Бързо след тях, бързо! — долетя ясно откъм брега.

Това бяха думите на Абд ал Мот, когато съзря Лобо. Последва ги суматоха, човешки крясъци и бесен вой на куче.

— Пусни кучето де! — извика някой.

— Преследват двама роби! — обади се Шварц. — Трябва да ги спасим!

Той посегна към пушката си. Сивия също взе своята карабина и го подкрепи:

— Да застреляме мерзавците!

— Тихо, тихо — умолително каза кормчията. — Изглежда преследвачите са многобройни и несъмнено са от хората на Абу ал Мот. Да не искате да им се покажем, без да можем да спасим негрите? Не е разумно. А и преди да вдигнем котва и да достигнем брега, ще е станало твърде късно, защото гонитбата ще е приключила. Слушайте! Вик. Някой умря. Скочи във водата. Ако ли пък е останал жив, ще го докопат крокодилите!

Той стъпи върху пейката на кормчията. Другите се изправиха върху седалките на гребците, за да могат да се огледат. В същия миг, плувайки, иззад врязалата се в реката тръстика се появи Лобо.

Кормчията разтвори с две ръце стеблата на растението, за да го забележи негърът, и му направи знак. Лобо се стъписа. Това беше онзи момент, когато преследвачите му си казаха, че сигурно е видял нещо. Разнесе се изстрелът на Абд ал Мот.

— Бързо, бързо — крокодилите! — извика кормчията на негъра.

Лобо забеляза един човек, който отдалеч изглеждаше, като че стои върху водата. Силите му се удвоиха и с няколко мощни замаха на ръцете той бързо се приближи. Залови се за ръба на лодката и няколко чифта ръце се протегнаха, за да го издърпат. В същия миг един от гребците, който случайно хвърли поглед навътре към реката и към островчето от трева, предупредително възкликна:

— Et timsah, et timsah, amal, amal — крокодил, крокодил, давайте, давайте!

За щастие човекът се оказа достатъчно предпазлив, да не извика силно.

— От коя страна? — бързо попита кормчията.

— От ляво — отвърна гребецът.

— Веднага всички към лявата страна на лодката, иначе ще я преобърне!

Лобо буквално изхвъркна от водата, но и звярът бе вече до него. Последва мощен удар върху лявата страна на лодката и ако екипажът ѝ бе стоял откъм десния борд, плавателният съд сигурно щеше да се преобърне. Но така тежестта на хората устоя на удара на кръвожадното животно, ала кракът на Лобо все пак попадна между най-предните му зъби. Преди обаче влечугото да успее напълно да затвори пастта си, лодкарите го изтръгнаха. Негърът силно изкрещя от болка (именно този вик преследвачите му бяха взели за предсмъртен вик) и се строполи на дъното на лодката с две кървящи рани — на ръката, където го беше захапало кучето, и на крака, където му липсваше цяло парченце от прасеца. Той затвори очи. Всичко това се оказа преко силите му и той загуби съзнание.

— Мъртъв ли е? — попита Шварц.

— Не — отговори Сивия, коленичил до негъра, за да го прегледа. — Ухапан е по ръката, липсва му парче месо от крака и е изпаднал в несвяст — това е всичко.

— Тихо — обади се кормчията. — Някой говори на брега. Наостриха слух и доловиха думите, разменени на сушата. Чуха дори и

крачките на отдалечаващи се хора.

— Слава Богу, поне единият е спасен! — каза Шварц. — Но другият ще им падне в ръцете. Как ли да го предотвратим?

— Не е необходимо да го предотвратяваме — отговори му младият, умен и съобразителен кормчия. — Няма да го заловят.

— Как можеш да го твърдиш с такава сигурност?

— Нали чух какво си говореха! Загубили са две кучета. Несъмнено този негър е убил едното от тях, защото дори и досега все още здраво държи ножа си в ръка. Ако преследвачите водеха и друго куче, той нямаше да се изплъзне, а щеше да бъде разкъсан. Кучето сигурно щеше да скочи подир него във водата, за да го задържи. А тази рана на ръката му показва, че вече се е борил с такъв четирикрак ловец на негри. От всичко това с голяма сигурност си вадя заключението, че на брега няма друго куче. Как тогава ще открият втория беглец в тази гора, която се простира на много часове път, а няма кой да надуши следите му!

— Изглежда имаш право.

— Мисля, че не се лъжа. И тъй, в името на нашата безопасност да изчакаме тук най-спокойно, да видим какво ще се случи. Тогава ще знаем как да постъпим.

Този Суданец не можеше да не учуди двамата немци. Въпреки младостта си той правеше впечатление със зрялото си мислене и с някакво особено чувство за превъзходство. При това движенията и поведението му бяха тъй спокойни и сигурни, както и маниерът му на изразяване.

Сивия поднесе под носа на изпадналия в безсъзнание негър шишенце с амоняк. Това оказа своето въздействие. Лобо се размърда.

— Толо,... дръж се... здраво за дървото — прошепна той без да отвори очи.

Дори и в този момент, наполовина в безсъзнание, той мислеше само за спасяването на приятеля си! Пфотенхауер отново използва въздействието на амоняка и тогава клепачите на негъра се повдигнаха. Все още замъгленият му поглед се спря върху мъжествено красивото и сериозно лице на Шварц, излъчващо доброжелателство. После той отново затвори очи и усмихнато каза:

— Толо,... ти си жив... а аз съм при... при добрият шейх над... над звездите.

— Сигурно има предвид Бог — каза Шварц. — Дали е християнин?

— Християнин или езичник, няма значение. Той е човек и трябва да му се помогне — отвърна Сивия.

Той повдигна седалката на носа на лодката, където се намираше едно сандъче с лекарства и превързочни материали и се залови умело да превързва двете рани на негъра, подпомаган от Шварц с не по-малка сръчност.

В районите по горното течение на Нил и най-леките рани могат да се окажат опасни за живота, ако се занемарят. Това значително увеличава смъртността сред тамошните племена, които и без друго страдат от войнствеността и кръвожадността на своите съседи.

Зъбите на крокодила бяха оставили разкъсани парченца месо. Те едва се крепяха на мястото си и трябваше да бъдат отстранени с помощта на ножа. Това не можеше да не причини болки, които накараха Лобо да дойде на себе си. Той се огледа наоколо.

— Бели мъже и сандехи! — каза той, след като разпозна ниям-ниямите по своеобразните им прически. — Това не са ловци на роби!

— Не, не сме такива — успокои го Шварц. — Намираш се сред приятели.

— Значи... значи Лобо не е... умрял?

— Жив си. Ей там е брегът, откъдето скочи във водата.

— Това е... лодка! Да, вие изтеглихте Лобо от водата и го сложихте тук. Сега Лобо си спомня. Вие сте добри хора. Но къде е Толо?

— И той трябва да се е спасил, защото те сигурно не са го намерили.

— Тогава бързо, веднага да отидем при дърветата, където се крие.

Той понечи да скочи, но болките в краката му попречиха. Раните му все още дори не бяха напълно превързани. Съдбата на неговия другар го тревожеше толкова много, че едва успяха да го успокоят. Но и той самият разбираше, че му желаеха само доброто и се видя принуден да се подчини. Докато довършваха с превързването на раните му, при което той мъжествено понесе болките, го накараха да им разкаже случилото се. Трогателно беше да го слуша човек как говореше за добрия шейх над звездите, за неговия син, който умрял в

името на хората, а също и за себе си — как решил заради приятеля си да се обрече на гибел. След като свърши, Шварц се обади:

— Значи Абу ал Мот не се намира в серибата си, а е на път към нея, така ли? Това ме кара да се страхувам за моя брат. А и Абд ал Мот ли е потеглил вече на път? Но тогава серибата е почти обезлюдена!

— Там винаги остават петдесет души — подхвърли Лобо.

— Те не могат да ни изплашат. Сега вече не е необходимо да изчакаме падането на нощта и можем да продължим пътя си и през деня.

— Тогава Лобо ще излезе от лодката. Той трябва да остане при Толо!

— Ти? Ти не можеш да мръднеш оттук. Не си в състояние да стоиш на краката си, а камо ли да вървиш. Трябва да се държиш съвършено спокойно, ако не искаш раните ти да се възпалят и да застрашат живота ти. Затова ще те задържим при нас и ще те пуснем едва когато напълно оздравееш.

— Невъзможно е! Лобо трябва да е при Толо. Къде е той?

— Успокой се! Той е спасен. Ти казваш, че субахът и лубахнът растат от дясната страна на брега. Вашите преследвачи не са се връщали в тази посока. Ще го потърсим.

— Налага се да го намерим, защото той трябва бързо да отиде до Омбула да предупреди хората, тъй като Лобо не може вече да върви!

— Ще слеза на брега, за да видя дали ловците на роби са все още наоколо — заяви кормчията.

— Всички ще слезем. С няколко удара на греблата лодката ще достигне сушата — обади се Бащата на щъркела.

— Това е неразумно. Лодката не бива да спира на брега, преди да сме разбрали дали арабите са си отишли. Сам ще тръгна.

— Но в такъв случай ще трябва да плуваш и крокодилите ще те докопат.

— Няма. От тръстика и бамбук набързо ще направя келек, с който ще се добера до брега. Стига да не е твърде малък, никой крокодил няма да го нападне. Ако е достатъчно голям, да се настаня спокойно върху него, без нито една част от тялото ми да стърчи над водата, никое от тези животни няма да ми обърне внимание.

С помощта на кормилното весло той вкара лодката още по-навътре в тръстиковия гъсталак и започна да реже стебла за сала.

Гребците му помагаха.

— Но ако ловците на роби са все още тук, лесно могат да те забележат и тогава си загубен, защото или ще те убият, или ще те отвлекат като роб — предупреди го Шварц.

— Няма да направят нито едното, нито другото — отговори смелият юноша. — Знам как да ги наблюдавам, без да ме видят.

Негрите притежават голяма сръчност в бързото изплитане на достатъчно големи и здрави рогозки, под които се завързват дебели снопи от тръстика, тъй че този вид салове могат да издържат и повече от един човек. Младият кормчия се качи на своя сал и взе веслото със себе си, за да може да го направлява.

Той не загребва нагоре към връзалата се в реката тръстика. Оттам Лобо беше скочил във водата и можеше да се очаква, че ако ловците на роби са все още наблизо, вниманието им ще бъде насочено тъкмо към това място. Отначало той използваше веслото само като кормило. Коленичил върху сала, юношата го остави безшумно да се плъзга надолу по реката, докато стигна едно място, където не растеше тръстика и имаше възможност да се доближи до самия бряг.

Останалите в лодката бели съвсем не бяха спокойни за него. Предпочитаха да бяха поели риска върху себе си, но от друга страна им бе напълно ясно, че за младежа опасността бе все пак не тъй голяма, каквато щеше да е за тях. В случай на нападение той можеше да разчита много повече на тяхната помощ, отколкото те на помощта на своите африкански придружители. Шварц се обърна към Сивия на немски език.

— Голям юначага е този младок! При най-малкия признак на опасност ще вдигнем котва и ще му се притечем на помощ!

— Туй се разбира от само себе си — съгласи се приятелят му. — И аз обикнах момчето не по-малко от теб. В поведението му има нещо толкоз необикновено и благородно. Искане ми се да науча какъв е произходът му. Сигурно не е ниям-ниям. Както чертите на лицето, тъй и цветът на кожата му потвърждават това.

— И на мен не ми е ясно. Веднъж ми се струва, че е мулат, друг път съм склонен да приема, че е сомалиец. И винаги, когато съм го питал за произхода му, винаги е съумявал да се измъкне.

— И на мен не ми казва. Не знаят дори ниям-ниямите, при които живее като техен съплеменник. Значи и на тях не разкрива тайната си.

Но фактът, че го наричат Абд ас Сир ^[122], ни кара да предполагаме, че смятат произхода му за арабски.

— Но тогава би трябвало да е мулат, понеже не е чист арабин. Струва ми се, че е преживял нещо ужасно. Никога не се смее. Най-много някой път за секунда по устните му да се появи лека усмивка. Ти виждал ли си го някога да играе и лудува при ниям-ниямите като всички свои връстници?

— Никога.

— И аз не съм. Изразът на мрачна сериозност, белязал лицето му, поражда предположението, че той таи в себе си спомена за някакво трагично събитие, което сигурно е станало причина младата му душа да понесе тежки страдания. От малкото религиозни обреди, които извършва, може да се заключи, че е мохамеданин. Чувал ли си го някой път как се моли?

— Виждал съм го да се моли, но не съм го чувал. Той не се моли в предписаното от корана време, а само когато мисли, че никой не го наблюдава.

— На два пъти успях да го подслушам. Казваше молитвата Фатиха. Но след думите «всемирен властелин» и «всемилоствия Бог» той добави изразите «Mir itakam» ^[123] и «Sabit el meglis» ^[124], които изобщо не са от същата сура. Това показва, че замисля някакво отмъщение.

— И на мен ми е минавало подобно нещо през ума, защото, когато смята, че е сам, винаги гледа мрачно замислен пред себе си, свива юмруци и прави такива движения, сякаш е сграбчил някого, когото иска да удуши. При това така блещи очи и скърца със зъби, че човек направо да си помисли..., чакай, я виж! Гледай къде летят! Познаваш ли ги вече?

Той беше скочил на крака и възбудено сочеше към ято птици, които се приближаваха, прелитайки над реката. Докато следеше с поглед полета им, дългият му нос направи същото движение от дясната буза към лявата, сякаш и той искаше за своя сметка да вземе участие в толкова старателното наблюдение.

— Да, познавам ги — отговори Шварц. — Това са пчелояди, *Merops caeruleo cephalus*. Прелестни птици! Виждаш ли как великолепните им пера блещат на слънцето като рубини и смарагди?

— Разбира се, че виждам, както и ти. А знаеш ли и тукашното им име?

— Да. Наричат ги «джурул».

— Защо?

— Защото звуците, които издават, приличат съвсем на тези две срички.

— Прав си. Хич не си лош познавач на птици. А сега изчезнаха сред дърветата. — Той отново седна на мястото си, при което носът му зае обикновеното си положение, и продължи:

— В Европа има само един-единствен вид от пчелоядите, *Merops apiaster*, които са с бяло чело, синя ивичка около очите, със синьо-жълт цвят под човката, морскосини гърди и синьо-зелени махови пера на крилата. Страшно много се интересувам тъкмо за тези птичета, щото точно един такъв меропс беше първата птица, рисувана от мен, и пак беше първата, която ми нарисуваха върху гърба.

— Тъй ли? И кой я нарисува?

— Учителят по естествознание. Бях взел от него на заем една книга, където бе отпечатана гравюра на дърво на такъв пчелояд. Ядосах се, че изглеждаше тъй черна и безцветна и затуй бързо грабнах кутията с боите и оцветих картината с такива пъстри цветове, че накрая боите ми почти свършиха. По-късно учителят откри тая работа и ме вкара в стаята си, дето с линията за чертане тъй продължително и трайно ми нашари по гърба меропса, че свят ми се зави. Наистина не можех да видя този портрет, щото ми беше на гърба, ама сигурно е изглеждал също тъй синьо-зелен, както и меропса, а го чувствах още дълги седмици наред. И изобщо онзи учител таеше някаква злоба към мен, щото все го питах разни неща, на които не можеше да отговори. Затуй пък после на изпита ми погоди мръсен номер. Разказвал ли съм ти го вече?

— Не — отговори му Шварц най-сериозно.

— Е, иначе аз никога не приказвам за това, ама на теб мога да го кажа. Туй стана, когато бях в десети клас. Заради изпита си бях сложил чист колосан нагръдник и нова красива вратовръзка, щото си мислех, че нищо лошо няма да ми се случи, като съм издокаран толкоз хубаво. Ама стана иначе. Когато ми дойде редът и се изправих, за да посрещна въпросите с необходимото страхопочитание, ти к'во мислиш ме попита учителят?

— Кажи де!

— Попита ме защо птиците имали пера.

— Наистина труден въпрос. И какво му отговори.

— К'во му отговорих ли? Е, отначало замижах и почаках да видя дали няма да ми хрумне нещо, а после, след като нищо не ми хрумна, аз...

— Абд ас Сир! — извика в този миг един от гребците, прекъсвайки Сивия, като посочи с ръка нагоре по течението на реката.

Кормчията се връщаше. След като беше спрял със сала си на брега, нагоре по реката, в момента той отново се зададе на него, заобиколи врязалия се във водата тръстиков нос и се насочи към лодката. Когато я достигна и се метна в нея, той докладва:

— Гората е безлюдна, не забелязах нито един враг.

— А не видя ли Толо? — загрижено попита Лобо.

— Не, но ще го потърсим и сигурно ще го открием. Прекосих гората на ширина и щом стигнах до другия ѝ край, забелязах ездачите, които се отдалечаваха навътре в шала [\[125\]](#).

— В каква посока?

— На югозапад.

— Тогава са си отишли. Дано Толо не е сред тях като пленник. Незабавно ще слезем на брега и ще го потърсим.

Вдигнаха котва и гребците спряха лодката на брега. Лобо не бе в състояние да ги води, защото раните му пречеха да върви. И тъй, той остана при двамата чернокожи, определени за охрана на плавателния съд, но преди това толкова точно им описа къде да търсят двете дървета, че те просто нямаше как да се объркат.

Шварц взе със себе си своя далекоглед. Отначало той заведе спътниците си до края на гората и се убеди, че наблюденията на кормчията не бяха погрешни. Достигнаха въпросното място съвсем навреме, за да различат с помощта на бинокъла отряда на оттеглящите се ловци на роби. После се отправиха към двете дървета.

В гората не се чуваше никакъв шум. Само откъм отвъдния бряг на реката долиташе вика: «нук-нук, кур-нук» на един пъстър жерав. Но когато достигнаха споменатите дървета, доловиха тихи, съвсем тихи стенания. Те идваха от гъстата шума, която не им позволяваше да забележат негъра, седнал на високите клони.

— Толо, горе ли си? — попита Шварц.

Не последва отговор, но стенанията се усилиха. Тъй като повторението на въпроса има същия резултат, Шварц подскочи, залови се за най-долния клон и оттам продължи да се катери нагоре. Скоро видя чернокожия да седи над главата му, конвулсивно обгърнал ствола с ръце.

— Ние те търсим. Слез долу! — подвижна му той. Клетият човек изкрещя, сякаш се намираше в смъртна опасност и отвърна:

— Толо убият, нека Толо убият, но само оставят Лобо жив. Лобо е добър, искаше да спаси Толо!

— И двамата сте спасени. Слез долу, нищо лошо няма да ти се случи. Ние сме твои приятели и ще те закриляме.

— Това не е вярно. Ти си бял, ти си арабин, ловец на роби. Ти си от хората на Абд ал Мот!

— Не е така, аз съм дори негов враг. Мисля ти доброто, искам да те спася. Да слезем заедно долу!

— Толо не може. Толо е твърде слаб, за да се спусне на земята.

— Тогава ще ти помогнем.

Изтощението и напрежението по време на бягството, както и последващият голям страх за съдбата на приятеля му толкова бяха обезсилили чернокожия, че действително едва успяваше да се задържи на дървото. Шварц извика на двама ниям-ниями да се изкачат при него и най-сетне с обединени усилия на тримата мъже се удаде да свалят клетника на земята.

Той все още не разбираше, че е спасен. Въпреки всички уверения не искаше да повярва и продължаваше непрестанно да стене и да се вайка. Едва можеше да върви и затова, когато се отпавиха обратно към лодката, трябваше да го подкрепят. Щом стинаха до брега, той видя Лобо да лежи върху пейката на гребните Надавайки силен радостен вик, той се строполи в безсъзнание. Наложиха се да го отнесат на ръце в лодката.

Когато видя, че приятелят му е спасен, Лобо просто не бе в състояние да овладее възторга си. Но същевременно изпадането в несвяст на другаря му го хвърли в голяма тревога. Двата немци го успокоиха, като го увериха, че Толо скоро ще се съвземе.

Това наистина стана след няколко кратки минути. Чернокожият отвори очи, но съзнанието му все още не се бе върнало напълно. Той се

заобръща насам-натам, застена и запъшка като не преставаше да моли за милост за приятеля си Лобо. Пленничеството, напрежението и изтощението по време на бягството и вълнението, причинено от преследването, го бяха съсипали така, че силите му бяха съвсем изцедени. Наложиха се отново да отварят сандъчето с лекарства. Негърът получи успокоително средство и скоро потъна в дълбок сън. Сложиха го да легне до Лобо, който трябваше да отстъпи пейката на гребците и да се настани в средата на лодката.

Тогава започнаха да се съвещават какво да предприемат Лобо настояваше да изпратят вестonosец до жителите на Омбула да ги предупреди за идването на ловците на роби. Той самият не можеше да тръгне, а още по-малко пък Толо. Никои от ниям-ниямите не се съгласяваше да се нагърби с тази опасна задача. Те нито знаеха пътя до Омбула, нито имаха желание да поемат риска някъде по пътя да попаднат в плен и робство. Тъй че оставаха само двамата немци. Абдас Сир, Синът на тайната слушаше разговора, без да каже нито дума. Изобщо той беше мълчалив човек и обикновено имаше навика да говори само когато някой го попита или ако според него това бе необходимо.

— Какво да правим? — попита Шварц на немски. — Грижата за собствената ни безопасност ни забранява да се занимаваме с тази работа, но от друга страна, човешкият и християнският дълг ни повеляват противното. Нима имаме право да оставим да погине едно цяло голямо село, което можем да спасим? Какво ще кажеш, докторе?

Носът на Сивия повдигна върха си нагоре така, сякаш искаше с двете си широки дупки гневно да погледне човека, изговорил тези думи. Веждите му мрачно се смръщиха, а после с безкрайно възмутен глас той изрече следното:

— Знаеш ли, наречеш ли ме още веднъж в таз дивотия доктор, ще ти цапардосам един такъв по фасадата, че ще ти изпотроша всички прозорци, проклетник такъв! Щом аз ти казвам Зеп, значи ти трябва да се обръщаш към мен с Нац, и ако не ти харесва, можеш да си обираш крушите! Ясно ли е?

— Извини ме и този път, няма повече да се повтори! — засмя се Шварц.

— Настоявам за това. Всекиму трябва да се отдава полагаемата му се почит, но между приятели титлите и комплиментите са излишни. Или може би искаш да развалиш побратимството, което сключихме?

— Нямам такова намерение!

— Хубаво! Иначе и ти би си изпатил, защото ще започна да се обръщам към теб на «вие». А що се отнася до туй село Омбула, ще видя дали го има на тези карти. Знам само, че е разположено на територията на негрите беланда.

Той измъкна от джоба си една стара, често употребявана и оръфана карта, разгърна я върху коленете си и започна задълбочено да я изучава, при което носът му взе да се движи от една страна на друга тъй енергично, сякаш имаше твърдото намерение да открие името на селото преди това да сторят очите.

— Няма го тук — обади се Пфотенхауер след известно време, а после отново сгъна картата и я прибра в джоба си. — Беландите живеят между племето бонго и ниям-ниямите, следователно на югозапад оттук, вероятно в посока към планината Памбиса. Но на картата няма никакви сведения за туй, где да търсим селото Омбула, а още по-малко ги има в главата ми.

— Памбиса! — възкликна Лобо, който не разбра нито дума от немския говор, но беше доловил името на планината. — Там е Омбула!

— Там е значи, а? Колко път има дотам? — попита Шварц.

— То е на три дни от серибата Ом ат Тимса.

— Значи на два дни и половина оттук. Предупреждението ни би закъсняло твърде много. Ловците на роби имат ездитни животни, а ние нямаме. Ако някой от нас се реши да поеме към селото, ще бъде принуден да върви и следователно те ще го изпреварят.

— Няма — обади се кормчията, който за пръв път си отваряше устата, откакто обсъждаха този въпрос. — Все пак човек може да пристигне там преди арабите.

— Как?

— На гърба на бърза ездитна камила.

— Но ние я нямаме.

— През това годишно време племето джур има камили. Знам едно село на джурите, което е разположено на запад от серибата Ом ат

Тимса. Ако го посетим, ще можем да купим една или няколко камили или пък да ги вземем назаем.

— А селото далече ли е от серибата?

— Не е. Абу ал Мот е подчинил жителите му. Те са длъжни да му служат и той им заплаща за това. Но винаги когато имат някаква възможност да му напакостят, без да се издадат, те го правят с най-голямо удоволствие.

— Дали ще можем да ги накараме да изпратят до Омбула някой техен човек като вестоносец?

— Не, защото живеят във вражда с беландите. Те ще ти приберат парите и пред очите ти наистина ще изпратят вестоносец, но съвсем сигурно той много скоро ще направи кръгом и ще се върне. Принудени сме да изпратим някого от нас. Самият аз щях да изявя готовност, но трябва да остана в лодката, понеже никой от вас не познава реката и следователно не може да седи на кормилото.

— Изборът толкова се стесни, че оставаме само ние двамата — каза Шварц на Сивия. — Мислиш ли, че трябва да се заловим с тази работа?

— Естествено! Първо, наш дълг е да помогнем на заплашените от такава опасност хора и второ, за мен ще бъде истинско удоволствие да изиграя на Абд ал Мот един такъв номер, че свят да му се завие. И тъй, ще се погрижа да намеря камила и ще се отправя към Омбула.

— Не мога да се съглася да тръгнеш ти. И аз имам същите задължения като теб. Тази работа е извънредно опасна, тъй че правя предложение да хвърлим жребий.

— Нямам нищо против. Тук навсякъде съществуват опасности. Дали ще продължа с лодката да посрещна брат ти или ще яздя към Омбула, ми е все едно. Защото и тук, и там рискувам живота си.

— Тогава да вземем две парчета от тръстиково стебло, едното по-дълго от другото и така...

— Не! — прекъсна го Пфотенхауер. — Ние самите няма да участваме в жребия. Нека птиците избират помежду ни. Внимавай кога пак някоя птица ще прелети над реката. Ако дойде от отсрещния бряг насам, значи жребият се пада на теб. Но ако излети от този бряг и се насочи към другия, тогава те трябва аз да предупредя хората. Съгласен ли си?

— Да. Но нека междувременно продължим прекъснатото плаване, за да достигнем колкото е възможно по-скоро селото на племето джур.

Ниям-ниямите получиха нареждане отново да се заловят за греблата. И на тях им казаха внимателно да следят откъде ще излетят първите птици. Синът на тайната се обади:

— Тъй като обикновено в серибата остават само петдесетина души, няма защо да се страхуваме. Можем да им се покажем и съвсем открито да преминем покрай нея. После ще спрем на левия бряг малко по-надолу от серибата, ще скрием лодката в тръстиката и аз ще ви заведа до селото, чийто шейх познавам.

Той насочи лодката към средата на течението и с помощта на греблата, тя полетя като стрела надолу по реката.

Лекарството оказа своето въздействие. Толо потъна в дълбок сън, а и Лобо също затвори очи и заспа. Той знаеше вече че все някой щеше да предупреди неговите съплеменници и се почувства освободен от тревогата, потискала го толкова тежко.

Двамата немци седяха безмълвно на носа на плавателния съд. Предвиждаха предстоящата раздяла да бъде краткотрайна но можеше да бъде и до края на живота им. Нещо не даваше покой на Бащата на щъркела. Това си личеше по лицето му, което от минута на минута менеше израза си. Носът му не прекъсваше дейността си. Завърташе се ту наляво, ту надясно, ту се повдигаше нагоре, ту се отпускате надолу. Той му помагате с ръка, побутваше го насам-натам, покашляше се, преглъщаше и тихо мърмореше нещо на себе си. Най-сетне каза:

— По дяволите туй чувство, когато нещо тъй ти стяга сърцето! Скоро ще трябва да се разделим и никой не знае дали нявга пак ще се види с добрия си приятел. Ама к'во да се прави? Ще се чувствам виновен, ако тез чернокожи бъдат избити или отвлечени в робство, без да сме направили някакъв опит да ги предупредим.

— И аз изпитвам същото чувство. Впрочем човек не бива да си представя тази работа чак толкова опасна. Един от нас ще тръгне да язди на юг и пътем ще се постарее да не срещне враговете. Това не е кой знае колко трудно.

— Не е. Но ако все пак цялото ти старание е напразно и въпреки всичко се натъкнеш на неприятели, тогава ще си сам и ще те пречукат, без някой да може да ти помогне. Искан ми се жребият да се падне на мен. Все пак предпочитам да избере мен.

— Не го вземай толкова присърце, стари приятелю!

— Мълчи! Щом обичам някого, не мога с безразличие да гледам как се излага на опасност, без да съм в състояние да му помогна. Не е трудно да си го представиш, а... чакай, виждаш ли ги? Летят право насам!

Той скочи на крака и посочи към отсрещния бряг, откъдето се приближаваше цяло ято птици, които пицяха и цвъртяха. Протегнатата му ръка следеше посоката на полета им, а и вирнатият му нагоре нос правеше от своя страна съвсем същото.

— Познаваш ли ги? — попита той.

— Да. Това са шпороносни калугерици — *hoplopterus spino-sus*.

— Правилно! Ти съвсем не си лош орнитолог. Необичайно е по това време да летят толкова нависоко. Сигурно отсреща ги е подплашил някой хипопотам. А знайш ли и как ги наричат местните жители?

— Сиксак.

— И защо?

— Защото надават такива викове.

— Прав си. Туй «сик-сак», «сик-сак», дето се чува рано сутрин от стотици човки, звучи така, като че сойките са вдигнали сватба. Ей на, вече изчезнаха в тръстиката на брега, където ще търсят охлюви в мочурището.

Понеже птиците не се виждаха вече, той пак седна на мястото си и продължи.

— Надявам се, че в селото на джурите действително ще намерим някоя бърза камила. Онзи от нас, когото определи жребият, ще се запаси с провизии за шест дни. А другият ще трябва да го чака и да внимава да не се размине с брат ти. Но къде да се установи? Не може да остане в близост до серибата Ом ат Тимса.

— Не, не можеш, защото войниците в серибата не бива да те виждат — отговори Шварц с лека усмивка. — По-скоро ще трябва да продължиш надолу до серибата Мадунга. НАшият кормчия познава обитателите й. Той каза, че там ще ни посрещнат добре. Моят брат непременно ще мине покрай тази сериба. Изобщо не е възможно да се разминете, в случай че се появи преди да съм се завърнал от Омбула.

— Ти ли? — учудено попита Сивия.

— Да, аз!

— Ти ли искаш да отидеш до Омбула? Защо не аз? Кой ти каза?
— Самият ти нареди така.
— Аз? И през ум не ми е минавало!
— Ами! А кой определи, че щяла да бъде решаваща посоката, в която ще излетят птиците?

— Аз.
— Е, ами те решиха!
— Нищо такова не знам. Да не би да искаш да ме метнеш? Да не ме мислиш за някой голям загубеняк, който...

Сивия млъкна, широко отвори уста и задълго втренчи безмълвния си поглед в своя спътник. Върхът на носа му се повдигна нагоре, сякаш и той бе не по-малко слисан от господаря си. После изведнъж изстреля следното:

— Бога ми, хич не помислих за това! Калугериците прелетяха през реката!

— Е, виждаш ли! И в каква посока?
— От другия бряг насам.
— Значи жребият определя мен. Признаваш го, нали?
— Няма как. Но тези никаквици можеха да свършат и нещо по-разумно вместо да прелитат оттам насам. Ако имах някоя съчмалийка под ръка, щях да ги опушкам до една! Няма ли да е по-добре, ако разиграем някой друг жребий?

— Не. На мен се падна да яздя до селото и аз ще свърша тази работа.

— Тогаз от днес нататък пред очите ми хич да не се мярка нито една калугерица, щото иначе тъй ще я гръмна, че свят ще ѝ се завие! Та кой можеше да предположи, че жребият ще се падне на теб!

— Защо пък да е било по-вероятно да се падне на теб?
— Щото го бях замислил много хитро!
— И как?
— Нали казах, че ако излетят оттук към другия бряг, ще тръгна аз. Естествено си мислех, че от тази страна с лодката си лесно ще подплашим някои птици.

— Тогава криво си си направил сметката, защото никоя подплашена птица няма да мине над лодката ни и да се отправи към далечния десен бряг, а по-скоро пак ще кацне някъде по близкия ляв бряг.

— В такъв случай този жребий не е валиден, щото заради глупостта ми се падна на теб.

— Не, драги приятелю, валиден е. Не се мъчи да промениш нещата! Бъди сигурен, че всичко ще е напразно.

— Наистина ли?

— Да.

— Тогава замахни и ми зашлеви един шамар, ама по-здрав! Заслужих си го! Случи ли ти се нещо лошо, няма да намеря покой до края на живота си! Ама тъй става то! Човек си мисли, че е кой знай колко умен и че си е опекар работата и въпреки туй прави такъвиз грешки, каквито и хлапе не може да направи.

Той сведе глава и така нахлупи сивата си шапка над очите, че от лицето му остана да се вижда само носът. По непрестанните му движения можеше да се заключи, че Бащата на щъркела го бе обзело дълбоко разкаяние, на което обаче не даваше израз. Оттук нататък той изпадна в упорито мълчание и не вдигна глава дори когато над него шумно прелетяха птици. Това бе най-сигурният признак, че е силно вгълбен в себе си.

Течението беше бързо, а и мускулестите ръце на негрите тъй здраво въртяха греблата, че изглеждаше, сякаш бреговете летяха край лодката. При това пейзажът неизменно оставаше същият. От дясната страна се виждаше само обикновен камъш и дива захарна тръстика, докато левият бряг продължаваше да е покрит с гора.

Така минаваше времето. Слънцето отдавна бе превалило зенита и дърветата вече хвърляха дългите си сенки върху водната повърхност. И ето че в този момент кормчията насочи лодката по към десния бряг. Шварц забеляза това и го попита каква е причината за промяната в курса им.

— Серибата Ом ат Тимса е наблизо — отговори младежът. — Ако искаме да преминем незабелязано, ще трябва да се придържаме колкото е възможно по-близо до отсрещния бряг.

В същия миг Сивия за пръв път отново вдигна глава, за да огледа опасната местност. Изглежда че носът му незабавно намери някаква причина за съвсем необикновена дейност. Започна да се движи във всички възможни посоки и шумно задуши въздуха.

— Какво има? Усещаш ли някаква миризма? — попита Шварц.

— Да. А ти не я ли усещаш? — отвърна Пфотенхауер.

— Не. Не забелязвам нищо особено. А и негрите продължават да напругат мишци, но не и носовете си. Сигурно твоят нещо се е заблудил.

— Какво? Какво искаш да кажеш? Носът ми да се е излъгал ли? Тогава зле го познаваш! Той поема наведнъж повече въздух отколкото всички вие взети заедно. Мога да се осланям на него.

— Е, тогава какво надуваш?

— Мирише на изгоряло.

— Едва ли! Нищо не усещам.

— Ти, да! Какво ли ще усетиш с твоето носленце, дето едва-едва може да се различи с помощта на бинокъл!

— Може би някой е запалил огън на брега, за да опече птица, риба или нещо друго.

— Не, не ми мирише на печено, а на нещо опърлено, изгоряло, на дърво, глина и камък, също както когато гори къща. Залагам си главата, че там нейде на брега е изгоряла някаква колиба.

В същия миг и Шварц надуши миризмата, а и ниям-ниямите ѝ обърнаха внимание. Кормчията се изправи на мястото си, обърна глава към левия бряг, пое шумно въздух и после каза:

— Нещо гори в серибата Ом ат Тимса. Не е възможно да е другаде. Това е голям пожар, защото димът се издига толкова нависоко, че ей там се кълби над дърветата.

Той посочи с ръка към въпросното място, където над короните на дърветата се виждаше да се издига гъст пушек. Чернокожите прибраха греблата, тъй че лодката остана да се носи само от течението, и отправиха очаквателно погледи към Сина на тайната, за да видят какво ще предприеме или какви заповеди ще им даде. Със силно развитото си зрение юношата огледа местността, доста дълго души носещата се из въздуха миризма, а после каза:

— Гори цялата сериба. Това е възможно единствено в случай, че е запалена нарочно. Ако избухне пожар само в някой отделен токул, реката е толкова наблизко, че бързо може да бъде изгасен. Може би белите са я изоставили, за да основат нова сериба някъде на юг. Трябва да попитаме Лобо.

Събудиха негъра. Щом разбра какво искат да узнаят от него, той страшно се учуди. Заяви им, че както здраво спящият Толо, тъй и

самият той не знаели някой да е имал намерение напълно да изостави серибата, а на всичко отгоре и да я опожари. Въпреки това кормчията продължаваше да твърди, че цялата сериба гори. Беше на мнение, че имат всички основания да са извънредно предпазливи. Ето защо накара гребците да приближат лодката до един тръстиков гъсталак и там да я закотвят. Нарязаха достатъчно тръстика, за да замаскират плавателния съд така, че от брега непременно да го вземат за малко плаващо островче. После продължиха пътя си, като оставиха лодката да бъде влачена само от течението, поддържайки курса ѝ с кормилното весло.

Колкото повече напредваха, толкова повече се засилваше миризмата на изгоряло. Хората седяха безмълвно по пейките си и поглеждайки между тръстиковите стебла, навързани около лодката, наблюдаваха левия бряг. Когато се приближиха до самото пожарище. Синът на тайната посочи натам и каза:

— Ей зад онези дървета е разположена серибата! Виждате ли гъстия пушек, който се издига там? Той не идва от една-единствена колиба, а цялото селище е било в пламъци. Все още димят останките от къщите, направени от пръст и глина. А и в реката е имало пожар. Забелязвате ли онова място близо до брега, където тръстиката е почерняла и все още се вие дим?

— Реката не може да гори — отвърна Сивия.

— Реката не, но малкият кораб, нogerът, който беше скрит там. И той е бил подпален. Това могат да направят само врагове. Да не би серибата да е била нападната?

— Сигурно е станало съвсем неочаквано!

— Такива неща стават винаги неочаквано. Не е било необходимо неприятелят да е кой знае колко силен, тъй като в серибата е имало само петдесетина защитници. А може това да е работа на джурите, при които се каним да отидем. Непременно трябва да разберем какво се е случило.

— Но не бива направо да отиваме там — предупреди Шварц.

— Няма. Ще се оставим на течението да ни носи дотам, откъдето вече никой няма да може да ни забележи и тогава ще спрем в гъстата тръстика.

Действително над реката се носеше миризмата на изгоряла зидария, тъй че двамата немци се видяха принудени да се съгласят с

младия кормчия. Изпълнени с нетърпение, те зачакаха мига, когато щяха да стъпят на сушата.

Това стана скоро. Абд ас Сир насочи лодката надясно към брега. На мястото където спряха, един ом суфах издигаше от водата дебелиите си и високи стебла чак до брега и мъжете имаха чувството, че се намират в царевична нива. Без да хвърлят котва, завързаха лодката за едно дърво с помощта на дебело въже, направено от ликото на палмови листа. Чернокожите не биваше да я напускат и кормчията им обясни какво да направят, ако ги откриеха непознати хора или врагове. В такъв случай те трябваше незабавно да отблъснат лодката от брега, да достигнат средата на реката и там да се оставят на течението да ги влачи надолу, докато той им даде знак за спиране на сушата, откъдето щял да проследи движението на плавателния съд.

После младежът се въоръжи само с копието и боздугана си, който бе предназначен предимно за хвърляне по врага, и слезе от лодката заедно с двамата немци. Белите нарамиха заредените си пушки, а Шварц взе и далекогледа си. Изкачиха се по брега между нарядко растящите дървета и предпазливо прекосиха тясната горска ивица. Достигнаха срещуположния ѝ край, без да забележат нищо подозрително.

Там съзряха пред себе си ширналата се равнина, която им позволяваше да се огледат надалеч. Намираха се откъм северната страна на серибата, открила се пред очите им като огромна димяща купчина почернели останки и то толкова наблизо, че можеха да я достигнат за пет минути. Наоколо не се виждаше жива душа. Дори птиците бяха прогонени от пламъците и миризмата на пожара.

Тримата продължиха да вървят, като се движеха под короните на дърветата, и предпазливо надничаха иззад всеки ствол, за да разберат дали пред тях не се спотайва някакъв неприятел. Оградата беше напълно изгоряла. Скоро можеха да огледат вътрешността на цялата сериба. Там, където преди се беше издигала колиба, сега имаше само купчина димяща пръст, а както вече успяха да различат, между отделните купчини се движеха тъмни човешки силуети.

— Там има хора! — обади се кормчията. — Кои ли са те? Не е възможно да са от жителите на серибата. Де да знаех само дали сред тях се намират и бели!

— Веднага ще разбера — отвърна Шварц и извади бинокъла си. След като с негова помощ внимателно огледа мястото, продължи: — Виждам само чернокожи, а не са и много. Наброяват едва дваайсетина души.

— Вържени ли са?

— Държат пръти, с които ровят из останките.

— Сигурно искат да отмъкнат всичко каквото може да се спаси. Как са облечени?

— Никой не носи по себе си нещо повече от престилчица пред слабините. Прическата на косата им прилича на венец около главите.

— Тогава са джури и следователно мои приятели. Ще се промъкна до тях. Ако съм се излъгал и ме нападнат, ще извикам силно името Абу Лаклак. Тогава ще дойдете да ми помогнете. Пушките ви са достатъчни, за да ги прогоните всичките.

Той легна на земята и запълзя напред, навлизайки сред дългата ивица пепел, останала на мястото на някогашната ограда. После го видяха да изчезва зад купчина развалини. Държаха пушките си готови за стрелба, за да могат незабавно да му се притекат на помощ, в случай че ги повика. Минутите се нижеха. След това през далекогледа си Шварц забеляза, че всички хора се събраха на едно място. Към образувалата се там тълпа се приближиха двама мъже, които до този момент той все още не беше видял. И двамата носеха сиви бурнуси. Единият беше чернокож, а другият изглежда не беше негър.

След известно време първият от тях заедно с един придружител се отдели от групата и с бързи крачки се отправи към мястото, където стояха немците.

— Идват при нас — каза Шварц на спътника си.

— Но надявам се не с враждебни намерения, а? — попита го Сивия.

— Не. Единият от тях ми се струва, че е предводителят на чернокожите. Другият е нашият кормчия.

— Тогаз няма от к'во да се боим. Любопитен съм да разбера с що за люде си имаме работа. Ако са хора от племето джур, ще е много хубаво.

Двамата се бяха приближили вече толкова, че ясно можеха да се различат чертите на лицата им. Синът на тайната се усмихваше твърде доволно. Другият беше някакъв дебел негър, чието охранено лице

сияеше от дружелюбност. Още отдалеч той вдигна двете си ръце, събра дланите им и започна да ги движи нагоре-надолу в знак на поздрав. После спря, поклони се кажи-речи до земята и извика:

— Salam, salam aleik! Добре дошли, добре дошли! Като ви изпраща при мен, Аллах ме дарява с голяма милост. Аз и моят дом, както и цялото ми племе с всичките воини сме на ваше разположение.

— Това, разбира се, не бива да се взема сериозно — обади се тихо Сивия. — Този тип сигурно си има хабер от Аллаха толкова, колкото и камилата му от астрономия.

Но на висок глас орнитологът отговори на поздрава с голяма сърдечност и Шварц му заприглася. След това дебелакът се приближи още повече, отново се поклони и продължи:

— Аз съм шейх на племето джур, което живее наблизко. Днес забелязахме огромен пожар откъм мястото на серибата и побързахме да помогнем на белите. Когато пристигнахме, те си бяха отишли и сега спасяваме, каквото може да се спаси.

— Накъде са тръгнали? — попита Шварц.

— Аллах знае, но не и аз.

Този човек беше езичник, но мислеше, че пред него са застанали двама мохамедани и затова си послужи с името на Аллах.

— Познаваш ли обитателите на серибата? — осведоми се Шварц.

— Всичките ги познавам.

— Кога си бил тук за последен път?

— Вчера.

— Каква работа имаше?

— Абд ал Мот беше наредил да ме извикат, да се спазарим за ездитните животни, които трябваше да му доставя за похода.

— В каква посока потеглиха?

— Към земите на беландите.

— Към кое селище?

— Не знам. Той, както и Абу ал Мот никога не споменават селището.

— Къде е Абу ал Мот?

— В страната на хомрите, но скоро ще се върне.

— Ти приятел ли си му?

Устата на шейха се разчекна от едното ухо до другото, което изглежда трябваше да представлява дипломатична усмивка, после той смутено заопипва гъстата растителност, покрила главата му с формата на надута гумена възглавница, и отговори:

— Господарю, ако не иска да бъде изяден, бедният човечец трябва да бъде приятел на всички могъщи повелители. И на теб ще служи с удоволствие, защото знам, че добре ще ми платиш.

— Дали изобщо ще ти платя нещо, зависи единствено от твоята откровеност. Знаеш ли кога Абд ал Мот напусна серибата?

— В ранни зори. Трябваше да му докарам моите животни още вчера следобед.

— Остави ли тук някаква войска?

— Да. Той винаги го прави, а каза, че и този път ще постъпи така.

— Къде са тези хора?

— Отишли са някъде, но не знам къде — повтори той.

— Кой подпали серибата?

— Гарнизонът, кой друг. Сигурно хората са се разбунтували, понеже са си тръгнали, като са взели всички говеда и овце.

— А-а! Такава ли е работата! Тогава, щом Абу ал Мот се върне, ще види, че е станал просяк!

— Но скоро пак ще забогатее, господарю. Когато тръгваше, ми каза, че се кани да вербува и доведе много воители на нухрите, защото ще ходи при ниям-ниямите за роби. Щом се върне и разбере, че петдесетте мъже са ограбили и опожарили серибата, ще започне да ги преследва, за да ги избие и да си върне всичко.

— А дали Абд ал Мот не е наредил да подпалят колибите?

— Не, господарю, сигурно не е той, защото е предан на собственика на серибата.

— Предан му е колкото и ти!

При тези думи той впи язвителния си поглед в затлъстялото лице на чернокожия вожд. Негърът се поклони, позасмя се смутено и отговори:

— Господарю, предан съм на всеки, който ми плаща добре.

— А какво приемаш като заплащане? Платове или добитък?

— И едното, и другото, но предпочитам да ми дават Абу ноктах.

— Тогава е възможно да получиш от мен една или няколко такива монети. Във вражда ли живеете с беландите?

— Да, господарю. Между тях и нас има кръвно отмъщение:
— Но ти знаеш пътя до селата им, нали?
— Всеки джур знае тези пътища.
— Искам да отида в Омбула. Знаеш ли го това село?
— Да. Разположено е в полите на планините, наречени Памбиса.
— А нямаш ли някой човек, който би могъл да ме заведе дотам?
— Всеки джур може да те заведе. Ако платиш три Абу ноктах ще ти дам добър водач.

— Ще ги платя при условие, че човекът изпълни своя дълг.
— Сигурно ще го изпълни.
— Е, добре! Ще трябва да ме придружи дотам и обратно. По собствено желание ще му дам четири Абу ноктах, но едва след като се върнем.

Тогава шейхът плесна с ръце и възкликна:

— Аллах да те пази, господарю! Що за мисли ти идват! Ще трябва веднага да дадеш парите!

— Не, това няма да стане.
— Но тогава аз никога няма да ги получа!
— Защо?
— Защото никога няма да се върнеш! Беландите ще убият и теб, и водача. Затова той ще те придружи само дотам, докдето животът му няма да е изложен на опасност.

— Аха, много си откровен! Тогава изобщо няма да наемам водач и ти няма да получиш нито един Абу ноктах.

Негърът разбра, че съвсем не е постъпил умно и за да спаси положението и все пак да вземе парите, каза:

— Нито един джур няма да тръгне към земите на беландите, без цялата ни войска, но водачът ще те придружи до границата на тяхната територия. Там ще трябва да се върне. Ако го попиташ и Sejad ifjal ще ти каже, че е много опасно за водача да прекоси границата.

«Sejad» означава ловец. «Ifjal» е форма за множествено число от «Ifj», слон, следователно «Sejad ifjal» ще рече «ловец на слонове». За Шварц бе напълно неочаквано да заvari такъв човек сред джурите и затова попита:

— С какво убива слоновете този ловец?
— С пушката си.
— Нима при твоето племе се намират пушки от този вид?

— При моето племе ли? Не. Та той изобщо не е от нашите хора.

— Ами от кое племе е тогава?

— Не знам. Той съвсем не е негър, а е бял. Ние не го познавахме лично, а знаехме само името му. Той е Много прочут, всички са чували за него. Днес дойде за пръв път при нас тъкмо когато забелязахме пожара. И ни придружи, за да огледа серибата.

— Накъде се кани да тръгне оттук?

— Не знам. Все още не сме намерили време да поговорим за това.

— И ние искаме да хвърлим поглед на серибата. Покажи ни я!

— Елате с мен и бъдете мои гости. Има запален огън, а наловихме и риба. Ще стане хубаво ядене, от което можем да ви предложим.

Той ги поведе и те го последваха. Нямахме кой знае какво за гледане. Пепел и обгоряла зидария, за която е била използвана само кал от Нил. Онова, което ловците на роби бяха оставили в колибите и сега бе спасено, лежеше отрупано на една обща купчина — разбира се, не за да бъде предадено по-късно на Абу ал Мот. Джурите щяха да го задържат за себе си.

Шварц накара кормчията да отиде при лодката и да уведоми гребците, че няма от какво да се страхуват, и там да изчака неговото завръщане. Всички джури се бяха събрали на група. Сред тях се намираше и един мъж, по чиято външност си личеше, че не е от тяхното племе. Наистина кожата му бе силно загоряла от слънцето, но все пак беше много по-светла от тяхната, а чертите на лицето му бяха колкото арабски, толкова и негърски. Фигурата му не беше високи, но много широкоплещеста и изключително яка. Беше облечен със светъл бурнус, който покриваше главата му до челото. На краката си носеше сандали, изплетени от лико, а в ръката си държеше двуцевка, която имаше същия голям калибър, както и едноцевния слоноубиец на словака Бащата на единайсетте косъма. Дългата му сива брада стигаше почти до пояса. Страните на лицето му бяха силно хлътнали. Изразът му оставяше впечатление за душевни страдания, за лишения и голямо физическо напрежение, но погледът на черните му очи беше жив и необикновено остър.

— Това е Sejad ifjal — каза шейхът, като посочи към него. — Той също ще потвърди, че е опасно да се ходи при беландите.

— Искате да посетите беландите? — попита ловецът и измери немците с поглед.

— Само аз искам да отида при тях — отговори Шварц.

— Тогава не ти липсва смелост. Ще ни кажеш ли от кое племе си?

— От никое. Аз съм немзауи [\[126\]](#), а ти едва ли познаваш този народ.

— Познавам го, защото живях при един немзауи, който ме избави от голяма опасност и после ми разказа много неща за своята родина. Твоеото отечество се състои от няколко страни, всяка от които си има велик и могъщ султан, но върховният шах, който властва над всички се казва Uilelem auwalani [\[127\]](#). Така ли е?

— Да — потвърди Шварц.

— Неговият главен везир се нарича Бисамар [\[128\]](#), а най-прочутият му джанарал [\[129\]](#) е Молтика [\[130\]](#), нали?

— Така е.

— Виждаш, че познавам твоята страна и твой народ. Водили сте големи войни и сте спечелили всички битки, дори сте пленили султана на Фаранза [\[131\]](#). Обичам храбрите народи, а вас обичам особено много, защото дължа живота си на един от твоите съотечественици.

— Мога ли да науча кой е бил този човек?

— Можеш. Неговото име, е винаги на езика ми, за да го възхвалявам и да му благодаря. Нарича се Емин Паша и властва над страната Уаделаи. Може би го познаваш, а?

— Да. Той е много прочут човек, който прави всичко възможно да постигне все по-голямо благосъстояние за поданиците си. Не търпи никаква търговия с роби, а в своята провинция изобщо е премахнал робството.

— Постъпва много правилно и затова съм му дважд по-голям приятел, макар да е от вашата вяра, а не е последовател на пророка.

— Какво? Мисля че си арабин и ето защо се учудвам, че си противник на търговията с роби.

— Аз съм от Дар Рунга и по-рано притежавах много роби, които ми прислужваха, но имах и един враг и за да ми отмъсти той отвлече моя син, единственото ми дете, и го продаде като роб. Тогава аз върнах свободата на всичките си роби, поверих шатрите и стадата си на моя брат и започнах да пътувам, за да търся отвлеченото си дете.

— И все още ли не си го намерил?

— Не съм. Изминаха дълги години, през които не съм виждал нито сина си, нито родината си. Скитах се по света като Jahudiel Abadi

[132], за когото християните разказват, че бил осъден вечно да се скита, защото не дал покой на Иса Бен Мариам. Не съм срещал и моя враг, който ми открадна сина. Не намерих ни най-малка следа и от двамата. Сега не ми остава нищо друго освен да бродя от една страна в друга, от едно племе до друго и да предоставя на случайността да ми донесе някаква вест от изчезналия ми син. Току-що идвам от идрисите и имам намерение да посетя племената беланда и бабукур.

— Но нали ти сам каза, че е много опасно да се ходи при беландите!.

— Да, но ако тръгнеш от тукашните негри, защото живеят с тях във вражда. Обаче аз няма да им кажа, че идвам от джурите. А ти каква работа имаш при беландите?

Шварц му отговори толкова тихо, че негрите нищо не успяха да чуят:

— Искам да ги предупредя, че Абд ал Мот е тръгнал на поход, за да нападне голямото село Омбула.

— Знаят ли джурите какви намерения имаш? — попита ловецът също тъй тихо.

— Възможно е шейхът им да се е досетил. Но аз нищо не съм му казал.

— Не говори за това, защото джурите са приятели на Абу ал Мот. Можеш да бъдеш сигурен, че тайно ще ти поставят какви ли не опасни пречки по пътя. По-добре да се оттеглим настрана, за да можем необезпокоявано да обсъдим този въпрос.

Той отведе двамата толкова надалеч от чернокожите, че те нямаха вече възможност да ги подслушват и наблюдават. Като се подпря с ръце върху пушката си и изпитателно впи поглед в немците, ловецът ги попита:

— Защо искате да направите тази услуга на беландите? Не ви ли е безразлично дали ще бъдат роби или не? Да не би да сте в приятелски отношения с тях?

— Не — отвърна Шварц. — Никога не сме били там и не ги познаваме, но не само нашата религия, а и нашите сърца ни повеляват да ги предупредим.

— Тогава не сте от онези християни, които отиват в чужди страни, за да поробят и използват народите им, а сте също като Емин Паша,

който дойде, за да направи хората си щастливи. Но защо изобщо пътувате из тези земи?

— За да изучим какви са тукашните хора, животни и растения.

Арабинът поклати глава и отговори:

— Но от това не можете да имате никаква полза!

Шварц знаеше много добре, че измежду чуждите племена и народи се намират и такива, които не са в състояние да проумеят как така някои хора ще тръгнат да се излагат на опасности в далечни страни само заради нови познания. Въпреки това той каза:

— Не си ли чувал за различните «улум» [\[133\]](#), с които се занимават учените?

— Да, познавах един такъв човек, дето по цели нощи зяпаше звездите с някаква тръба. И каква му беше ползата от тази работа?

— Изчислявал е пътя на звездите и по него е определял времето, годините, месеците, дните и часовете.

— Целта му е била похвална. Но аз видях, че Емин Паша караше хората си да събират камъни и растения. За какво ли могат да му послужат?

— За да изследва лечебните свойства на растенията и после с тяхна помощ да лекува болните. А камъните е искал да изучи, за да разбере дали някой от тях имат ценни качества и дали някъде се намират находища на ценни руди, на злато и сребро.

— След като тъй добре ми обясни всичко, вече ми стана ясно, че науката преследва много полезни цели, И вие ли сте учени?

— Да. При ниям-ниямите се каним да основем научна станция, селище, откъдето ще изследваме страната, за да открием и изучим онези животни, растения и камъни, чиято продажба може да донесе полза на населението ѝ. Ако посредством една такава търговия хората припечелват онова, от което се нуждаят, те ще се откажат от позорната и пагубна търговия с роби.

— Одобрявам намерението ви, защото е много полезно. Вие сте дошли тук като истински приятели на местните племена и народи.

— Истина е. И понеже е така, искаме да предупредим беландите да се пазят от своите врагове, ловците на роби. А може би изобщо не е необходимо аз да отивам при тях. Ти не можеш ли да им занесеш тази вест?

— Не. Тогава ще бъде загубен, защото ще разберат, че съм бил при джурите.

— Ами в такъв случай и аз ще бъде загубен.

— Не, понеже ти не си арабин, а чужденец. Отношението на негрите към мен се определя от това, при кое племе съм бил преди да ги посетя. Ето защо благоразумието ми повелява винаги да ги мамя, като им казвам, че идвам от такова племе, което е приятелски настроено към тях. За вас това е излишно. Като чужденци вас ви засяга законът за кръвното отмъщение единствено когато със собствените си ръце сте пролели кръвта на някой местен човек. Ами откъде знаете с такава сигурност, че Абд ал Мот се кани да нападне Омбула?

Шварц му разказа приключението им от последния ден и толкова подробно го осведоми за себе си и Пфотенхауер, че накрая арабинът възкликна:

— В името на Аллаха, вие сте справедливи, човеколюбиви и много смели хора! С радост ще тръгна заедно с теб за Омбула, където може би ще открия някаква следа от моя син или от неговите похитители, но ще трябва да мълчиш, че си ме срещнал тук при джурите като техен гост, защото в противен случай беландите ще ме посрещнат враждебно. Не го ли узнаят, ще мога да те защита от всякакви враждебни действия, понеже името ми е много добре известно сред тях. Всички племена от тези места, та чак на юг до хората, живеещи по брега на езерото Танганайка, изпитват страхопочитание към човека, когото навсякъде наричат единствено с името *Sejad ifjal*.

— Тогава трябва да благодаря на случая, който ме среща с теб.

— Да, благодари му, защото без мен ти никога няма да се завърнеш от земите на беландите и съвсем сигурно ще попаднеш в ръцете на ловците на роби — нали няма откъде да разбереш в каква посока ще се отправят.

Думите му издаваха такова голямо самочувствие, че Шварц сметна за необходимо да отговори следното:

— Навярно нямаше да изпадна чак в толкова лошо положение. Имал съм работа с хора, които съвсем не бяха по-малко опасни от тези ловци на роби и макар да не познавам местността, нямаше да е първият път, когато си пробивам път през неприятелска територия.

— Да, знам, знам — кимна арабинът и по обградените му с гъста растителност устни заигра усмивка, изразяваща превъзходство, но и доброжелателство. — Учените разбират всичко и умеят всичко, тъй че навярно Аллах щеше да ти помогне да избегнеш заплашващите те тук опасности, но ми се струва, че все пак ще мога да ти бъда с нещо полезен. Ти си немец. Имам желание да стана твой приятел и се надявам, че няма да ме отблъснеш.

— Да те отблъсна ли? И през ум не ми минава! Напротив, подавам ти ръка, за да те поздравя с добре дошъл и искрено ти казвам, че много се радвам на нашата среща.

Ловецът на слонове здраво разтърси подадената му ръка и благосклонно каза:

— Заявявам, че ще тръгна с теб и ще те закрилям. Изглеждаш ми храбър мъж, но учените не умеят да се бият с лъвове и пантери, със слонове, носорози и хипопотами, а аз живея от лова на тези животни и мога да те браня срещу тях. С своята малка и крехка пушчица не би могъл да убиеш нито един от тези зверове. А я погледни само моята пушка!

Той му тикна пред очите старото си тежко оръжие. Тогава дойде ред на Шварц да отговори с лека иронична усмивка:

— Да, тя е двойно по-дебела от моята, но понякога Аллах дарява със сила и дребния на вид човек. Все пак се радвам, че с такава сигурност ще мога да разчитам на своята закрила. Значи твърдо решаваме да пътуваме заедно. Но кога ще бъдеш готов за път?

— Веднага щом се сдобия от джурите с ново ездитно животно. Волът, с който дойдох дотук е изтощен, и тъй като трябва бързо да пътуваме, ще си купя камила или кон.

— И аз ще трябва да направя същото. Имаш ли пари?

— Не. Аз изобщо нямам пари. Всичко заплащам със слонова кост и рогове от носорози. Пристигнах с две животни. На едното яздех, а другото носеше еленските бивни, които съм събрал. Те са повече от достатъчни, за да получа в замяна два коня или камили заедно с провизии за двама ни. Аз ще склуча сделката, а после ти можеш да ми платиш с пари, та поне веднъж и аз да видя в ръцете си някоя сребърна монета.

— Добре! Но ще ми позволиш сам да си избира животно!

— Не, не мога да ти позволя. Не бива да вършим необмислени неща. Нямам доверие на джурите. Те са в съюз с Абу ал Мот, който може да се завърне всеки момент. Ако му кажат, че искаш да отидеш в Омбула, той ще те убие. Ти направи грешка, като ги попита за това селище. Ще трябва да я поправиш, преструвайки се, че се отказваш от първоначалното си намерение. Както виждаш джурите вече вдигат на плещите си всички предмети, които са спасили от огъня. Ще се връщат в селото си и аз ще ги придружа. Щом сключи сделката, пак ще дойда при теб, за да те взема.

— Значи тук да те чакам, така ли?

— Да, но ще трябва да се скриеш, за да не те заvari Абу ал Мот, в случай че се появи още в следващите един-два часа. А сега ще кажеш на шейха на джурите, че се отказваш да ходиш до Омбула, тъй като пътят дотам ти се струва твърде опасен. Вие двамата ще се върнете в лодката си и ще отплавате надолу по реката. Когато вече няма да можете да бъдете забелязани от тук, пак ще спрете на брега, за да слезеш на сушата и тайно да се добереш обратно дотук. Виждаш ли ей там наляво високия хегелик [\[134\]](#), който стърчи над останалите дървета? Чакай ме до ствола му, а лодката ти нека продължи към серибата Мадунга, където отново ще се срещнеш със спътниците си.

Шварц заяви, че е съгласен, но добави:

— Мога да разчитам на теб, нали? Помисли си само в какво положение ще изпадна, ако лодката ми замине, а ти не дойдеш!

— Не се тревожи! Ето ти пак ръката ми и ти се заклевам в Аллаха и в пророка, в брадата си и във всичките си прадеди, че веднага ще се погрижа за всичко, от което имаш нужда и после ще се върна при теб!

Мохамеданинът никога не нарушава тази свещена клетва. Напротив, по-скоро ще пожертва живота си, за да я удържи. Ето защо Шварц се почувства напълно спокоен. Впрочем добре че вече се бяха уговорили, защото тъкмо в този момент при тях дойде шейхът, комуто бе направило впечатление, че тримата мъже са се отдръпнали настрана и водят някакъв таен разговор. По лицето му съвсем ясно си личеше обзелото го подозрение, когато ги попита:

— Може ли да чуя за какво си говорите? Сега тръгваме за нашето село. Ако чуждоземецът наистина иска да отиде при беландите, ще му избера водач, който ще го придружи до границата.

— Въпросът е уреден — отговори Ловеца на слонове. — Тези мъже разбраха, че сега е опасно да предприемат подобна стъпка и затова решиха да продължат пътуването си.

— Но нали ми обещаха пари! — разочаровано рече чернокожият дебелак.

— Да, за водача, но понеже вече нямат нужда от него, ти нямаш право да искаш каквото и да било.

— Накъде се канят да поемат?

— Надолу по реката, докато се натъкнат на кораб, който ще ги закара до Хартум.

— В такъв случай учтивостта изисква да ги придружа до лодката им и да им пожелае на добър час.

Подозренията му не се бяха разсеяли. Той искаше да се убедя, че белите действително ще отплават. Ловецът веднага се сбогува с тях, като с един тайно направен знак им даде да разберат, че непременно ще удържи на думата си. Ала негърът дойде с тях чак до мястото, където бяха завързали плавателния си съд. Той внимателно огледа седящите в лодката хора и после каза:

— Принуден съм да се откажа от онези пари, но вие няма да отпътувате преди да сте ми дали някакъв подарък. Аз съм шейхът на селото и мое право е да искам данък от всеки чужденец, който навлезе в земите ни.

— Но ние посетихме само серибата, а не и твоето село — отговори му Шварц. — Въпреки това доброволно ще ти поднеса един дар, за да можеш винаги да си спомняш за нас е приятелски чувства. Ето, вземи!

Като всеки чужденец, тръгнал да пътува из тези страни, Шварц също носеше запаси от различни стоки за размяна и търговия и сега измъкна от тях няколко огърлици със стъклени мъниста и ги подаде на негъра. Но в последно време търговците бяха надонесли при Бахр ал Джур толкова много мъниста, че там тази стока почти напълно беше загубила някогашната си стойност.

Вождът задържа няколко секунди огърлиците в ръката си, но после ги захвърли в лодката и гневно извика:

— Как дръзвате да ми предлагате такъв подарък? Нямам нужда от мъниста. Сами си ги окачете на вратовете щом сте такива женоря!

Дано по време на пътуването ви Аллах ви изпрати най-лошите ветрове, както и хиляди крокодили, които да ви изядат!

После той се затича в посока на селото колкото му позволяваше доста закръгленото тяло. Гребците го изпратиха със смях, но белите гледаха по-сериозно на тази случка. След като лодката бе отблъсната от брега и се насочи към средата на реката, Шварц каза:

— Този човек навярно си беше въобразил, че ще получи няколко талера. Отсега нататък ще е уместно да се пазя от него и от хората му.

— Да, ще трябва да си предпазлив — обади се Сивия. — Не бива да им се мяркаш пред очите. Сега ще занесат онези неща от серибата в селото си, но сигурно ще се върнат още веднъж, за да разчистят абсолютно всичко. И тогаз открият ли те, не бих казал че си загубен, ама все ще е по-добре, ако бъда заедно с теб, докато дойде арабинът и видя, че тръгнете по живо по здраво. Ти какво мислиш?

— Прав си. И тъй, ще ме придружиш. А за да не останеш сам после и ти, ще вземем с нас и един от гребците. Впрочем де бих посъветвал негрите да ме нападат. Съвсем скоро ще офейкат, изплашени от куршумите ми.

Междувременно лодката достигна средата на течението и то така бързо я понесе надолу, че скоро пак можеха най-спокойно да слязат на брега. Скриха плавателния съд сред тръстиката и Шварц се снабди с всички вещи, които му се струваха необходими. После, придружаван от Сивия и един въоръжен чернокож, той тръгна на път. Кормчията получи заповед да изчака на това място завръщането на последните двама и да не изпуска реката от очи.

И тук горската ивица бе доста тясна, тъй че само след броени минути тримата мъже достигнаха другия ѝ край и пред тях се ширна откритата равнина. Тогава закрачиха на юг отново в посока на серибата.

След около четвърт час видяха развалините ѝ, откъдето все още се виеше слаб дим. За да не бъдат забелязани, те бяха принудени да продължат пътя си между дърветата и така най-сетне успяха да се доберат до хегелика, под чиято корона седнаха да чакат, идването на ловеца.

Тъй като денят вече преваляше и слънцето бързо се спускаше към западния хоризонт, все по-силно ставаше желанието им час по-скоро

да се появи арабинът.

От страхопочитание чернокожият бе заел място на няколко метра от белите. Двамата немци заговориха за предстоящата раздяла, при което Сивият не можа да се въздържи да не даде на спътника си куп полезни съвети.

— Взе ли достатъчно патрони, че да можеш здравата да стреляш, ако те нападнат? — попита го той.

— От само себе си се разбира — отвърна Шварц. — При такова пътуване каквото съм замислил, най-необходимото са достатъчни запаси от муниции.

— Ами как го намираш този ловец на слонове? Като спътник сигурно ти е добре дошъл. Струва ми се, че е честен човек, ама за малко да се разсмея, когато сравни старата си гаубица с твоята пушка и ти обеща да те закриля с нея. Стигне ли се до схватка май ти ще си онзи, който ще го вземе под закрилата си.

— Възможно е. Той наистина ми е добре дошъл и му имам пълно доверие. Съдбата му събуди в мен състрадание. Един баща, който дълги години търси отвлечения си син!

— Да, обикновено причисляваме тези хора към полудиваците, но и те също като нас имат сърце и душа. Истински го съжалявам този човек, и... чакай, виждаш ли ги? Ей откъде идват! Едно мъжле и едно женче. Позна ли ги вече?

Той посочи към две птици, доста подобни на дъждосвирци, които се появиха измежду дърветата и се затичаха право към мъжете, но, щом ги съзряха, предпазливо спряха. Гърбовете им бяха черни, коремите бежови, а опашките и крилата — изпъстрени с черни, бели и сиви ивици.

— Да, познавам ги — отговори Шварц. — Крокодилски стражи, вид дъждосвирци, *Pluvianus aegypticus*. Още Херодот споменава тези птици.

— Прав си. Но знаеш ли и как ги наричат местните хора?

— Ter-, Nabobd- и Chafir- et Timsah [\[135\]](#).

— Правилно! Ти съвсем не си лош орнитолог и когато взема да си пиша книгата, ще можеш да ми помагаш. Погледни, вече си отиват. А виждал ли си как една такава птица каца в отворената паст на крокодила, за да кълве намиращите се там какви ли не гадина? При това великанският гушер широко разтваря муцуната си и дори през ум

не му минава да безпокои или даже да излапа малката животинка. Напротив, той знае много добре, че тя е негов благодетел. За туй не му служи само инстинкта, а е необходимо и истинско мислене, каквото толкоз много ни се иска да не признаваме, че съществува в тези същества. Един такъв звяр също има разум — той умее да си вади заключения и да събира опит и може да се случи таквоз животно да постъпи по-умно от човека, дето се мисли за разумен и мъдър.

— Че си прав, самият аз съм установявал неведнъж от собствен опит.

— А как?

— Също като теб. Колко често ни се е изплъзвала някоя птица или пък друго животно, което сме искали да уловим или убием. Тогава то просто е било по-предпазливо и по-умно от нас.

— Много си прав. Има птици, които правят големи събрания с разисквания. Неотдавна наблюдавах как трийсетина короновани жерави се бяха наредили в кръг, а в средата бе застанал един от тях и непрестанно нещо крещеше. Имаха или заседание на парламента, или зрелостни изпити, щото веднага щом онзи по средата млъкнеше, други от кръга започваха да подвикват тяхното «курнукнукнук-нук», сякаш отговаряха на въпросите му. Може би отговорите им са били по-умни от онези, които често чуваме от учениците в нашите училища.

— Надявам се в този случай не си спомняш за самия себе си — отвърна Шварц и по устните му заигра лека усмивка.

— Защо не? Да не мислиш, че винаги съм могъл да отговарям правилно? Вярно че често въпросите ми се задаваха по такъв начин, че съм оставал съвсем сличан. Веднага се сещам за времето, когато бях в десети клас. Известно ли ти е вече това?

— Е, мога да си представя, че си посещавал и десети клас.

— Нямам туй предвид, а въпроса, дето ми го зададоха тогава. Не ми се вярва вече да съм ти го разправял. Трябваше да се явя на изпит и си бях сложил чист нагръдник, както и новата пъстра вратовръзка. Когато се погледнах в огледалото си помислих, че всичко ще мине като по вода. Ама не стана тъй.

— Какво се случи? — попита Шварц, щом Сивия замълча.

— Изобщо не можеш да предположиш. Учителят по естествена история ми имаше зъб, щото все му задавах такива въпроси, на които никой разумен човек не може да отговори. Затуй искаше на изпита

тъпкано да ми го върне. Когато ми дойде редът, аз се изправих страхопочитателно и си рекох, че сигурно ще има да се чудят и да се маят на познанията ми. Но к'во ще кажеш като разбереш, че учителят ме попита защо птиците имат пера?

— Наистина е било подло!

— Да, той искаше здравата да ме натопи.

— Но ти сигурно си успял ловко да се измъкнеш. И какво му отговори?

— Отначало не обелих нито дума, а само зяпнах с уста, за да си събера акъла, а после, след като въпросът бе повторен още два пъти, аз...

— Dir bahlak! [\[136\]](#) — прошепна в същия миг чернокожият на двамата бели и с десницата си посочи към мястото, където пътеката за серибата излизаше от крайбрежната гора.

Сивият незабавно млъкна, защото съзря двама добре въоръжени мъже, които се бяха спрели там и смаяно оглеждаха овъглените останки. Изглеждаха като парализирани от уплаха, но само след миг-два със силни възклицания и оживени жестикулации те се втурнаха към мястото на пожара.

— Двама бели! — обади се Бащата на щъркела, проследявайки ги с поглед, и носът му се изви настрана също като главата на птица, която от клона на някое дърво оглежда надолу нещо подозрително. — Откъде ли идват и кои ли са те?

— Не са европейци — отговори Шварц. — Мисля че са от хората на серибата. За това съдя по ужаса, който ги обзе при вида на овъглените й останки.

— Може и да си прав! Дали не са от отряда на Абу ал Мот? Дали не са изпратени напред, за да известят за пристигането му?

— Възможно е, дори е вероятно. Ще ги наблюдавам.

Той извади далекогледа си и го насочи към двамата мъже, появили се тъй ненадейно. Няколко минути те се шураха из опожарените места, след това проследиха донякъде дирите на заминалите ловци на роби и най-накрая хукнаха на запад колкото им крака държаха.

— Отиват в селото на джурите, за да разпитат какво се е случило — каза Шварц и прибра далекогледа си. — Това ни дава време да разберем откъде идват. Предполагам, че лодката им се намира долу на брега. Ела!

Когато двамата стигнаха до реката, видяха малка тясна ладия с две гребла, завързана с въже от лико за стърчащо от водата коренище. На мястото, където се намираше, не растеше тръстика. Греблата лежаха на дъното ѝ, иначе тя беше празна.

— Точно както си мислехме — обади се Шварц. — Тези типове са изпратени като вестоносци от Абу ал Мот. Можем да очакваме, че те ще се завърнат при него, без да губят нито минута, за да му известят случилото се и да го подтикнат да побърза.

— Трябва да се опитаме да им попречим. Как мислиш, дали да не вземем да им пробием лодката?

— Не, защото тъй ще разберат, че наоколо се навъртат хора, които са враждебно настроени към тях. Ще развържем лодката и ще я оставим на течението да я отнесе. Така те ще си помислят, че не са я завързали достатъчно здраво.

Шварц освободи лекия плавателен съд от въжето и силно го отблъсна, тъй че той се плъзна към средата на реката, където течението го подхвана, завъртя го няколко пъти около оста му, а после бързо го понесе надолу.

Двамата се върнаха при дървото, при което беше останал ниям-ниямът. С голямо нетърпение зачакаха връщането на арабина, но напразно. Измина още един час. Слънцето докосна западния хоризонт, а Ловецът на слонове все още не се виждаше. Вместо него тичешком се появиха двамата ловци на роби. Изобщо не обърнаха повече каквото и да било внимание на опожарените останки от серибата и поемайки по пътя, по който бяха дошли, изчезнаха в гората.

— Връщат се — каза Шварц. — Когато видят, че лодката е изчезнала, ще започнат да я търсят. За да не ни забележат, ще трябва да се скрием, докато си отидат.

Наоколо нямаше храсталаци, в които да могат да се притаят, и затова тримата се изкатериха на дървета, чиито корони бяха достатъчно гъсти да послужат за целта им.

Откъм брега се разнесоха гласовете на разочарованите мъже. Както беше предвидил и Шварц, те изглежда бяха убедени, че не са затегнали въжето достатъчно здраво, защото, без да проявят каквито и да било признаци, че са заподозрели нещо, се завърнаха тичешком, както и бяха дошли, и пак се отправиха към селото. Тримата мъже слязоха от дърветата.

Краткотрайният здрач бързо отмина. Настъпи вечерта, а арабинът все още се бавеше. Колкото повече време минаваше, толкова по-голяма ставаше тревогата на двамата немци. Часовете отлитаха един подир друг. Настана полунощ. И ето най-сетне откъм равнината долетя шум от приближаващи се стъпки.

— Това е той! — облекчено въздъхна Шварц. — Чуват се стъпки на коне или камили. Не ми се вярва друг човек да дойде насам с такива животни.

Ученият се оказа прав, защото откъм края на гората се разнесе подвиквател:

— Ja ishab elbet — хей, хора!

Шварц разпозна гласа на очаквания от тях човек, но въпреки това попита:

— Min haida — кой е там?

— El Sejad ifjal. Ta' a lihene — Ловецът на слонове. Елате насам!

Макар и предпазливо, двамата бели и чернокожият се отзоваха на вика му. Но подозрителността им се оказа излишна, защото, щом стигнаха до последните дървета, видяха две легнали на земята камили, до които стоеше Ловецът на слонове. Звездната светлина бе достатъчно силна, за да разберат, че е сам.

— Помислих си, че няма да дойдеш сам — каза той, когато забеляза придружителите на Шварц. — Мога да си представя, че сте ме очаквали с голяма тревога, но не ми беше възможно да дойда по-рано.

— Защо? — попита Сивия.

— Шейхът бе обзет от подозрения, понеже разговарях с вас настрани, а дребният ви подарък предизвика гнева му. Не искаше да ми продаде нито едно от животните си. После се появиха пратениците на Абу ал Мот и прекъснаха пазарлъка ни.

— Значи действително са били негови пратеници?

— Да. Трябвало да известят, че пристига след два дни. Но щом разбраха какво се е случило, решиха незабавно да се върнат при него и да го накарат да преследва предателите и подпалвачите. Ала те не можаха да изпълнят намерението си, защото не бяха завързали лодката си достатъчно здраво. Течението я бе отвлякло.

— Не е течението, а ние я отвързахме и блъснахме в реката, тъй като предполагахме що за хора са двамата и какво мислят да правят.

— Умно сте постъпили. Сега не разполагат с плавателен съд, а и джурите нямат необходимите инструменти, за да направят бързо лодка. Ето защо Абу ал Мот няма да получи никакво известие.

— А той къде се намира?

— Днес е бил на два дни път оттук надолу по течението на реката. Идва по вода. В Диакин намерил и наел два плавателни съда, един сандал и един нoger, на които натоварил за серибата над триста добре въоръжени нухри. Но провизиите му се свършили и с леката лодка изпратил напред двамата вестоносци със заповедта да му бъдат донесени от серибата месо и брашно. Но при това положение на нещата и на него, и на нухрите ще им се наложи да погладуват. Оттук не може да получи нищо, а в единственото селище край което ще премине, в серибата Мадунга, той не бива да се мярка, защото със собственика ѝ са във враждебни отношения. Следователно той ще разчита само на лов и риболов, а това значително ще забави пристигането му. И ако вие сте решили да отидете с лодката си до Мадунга, аз ви съветвам много да се пазите от него. Щом забележите корабите му, незабавно трябва да спрете и да се скриете в крайбрежната тръстика, докато те отминат.

— Ние веднага тръгваме на път и ще плаваме през цялата нощ. И тъй като течението ще ни помага, ще пристигнем в Мадунга преди Абу ал Мот. А ти незабавно потегляш с моя спътник, нали?

— Не, още не, а едва на зазоряване.

— Защо чак тогава? — попита Шварц.

— По две много важни причини. Вие сте християни и навярно не знаете, че всеки мюсюлманин трябва да започне каквото и да е пътуване по времето на молитвата Аср, три часа след пладне, Ако това е невъзможно, тогава по изключение може да тръгне по времето на Фаджр — рано при изгрев слънце. Но в никакъв случай не бива да се отправя на път след ал Ашия, вечерната молитва. Това правило може да се наруши само при крайна нужда. Аз не ти преча да живееш според предписанията на твоята вяра, но и ти трябва да ми позволиш да следвам повелите на моята религия. Но дори и да склоня веднага да започна с теб ездата, каква ще ни е ползата? Ние трябва да се движим по следите, оставени от ловците на роби, но нали през нощта няма да ги различаваме!

— Обаче ако изчакаме, докато се развидели, джурите отново ще дойдат насам и ще ме видят.

— Няма да дойдат. Те са се събрали и все още се наливат с опиващата мерисах, след което сигурно ще спят чак до обед. Още преди да тръгна шейхът беше вече пьян и това бе цяло щастие за мен и теб, защото само алкохолът го направи тъй отстъпчив и ми даде тези две камили. Едната заедно със седлото е твоя собственост и за нея ми дължиш пет Абу ноктах. Цената е много ниска, защото през наскоро настъпващия дъждовен период камилите ще измрат. Но затова пък искам твоите Абу ноктах да нямат никакви дефекти.

Хората в Судан приемат австрийския сребърен талер само когато образът на монетата е ясно изсечен. Освен това отчетливо трябва да личат седемте точки на короната, заради които талерът е получил името си [\[137\]](#), както и буквите S. F. Липсва ли някой от тези белези, монетата или не се приема, или стойността ѝ пада с няколко пиастри.

За една оседлана камила пет талера са направо смешна цена.

Преди да напусне лодката Шварц бе пхнал в джоба си пари и незабавно изплати сумата. Тъй като беше тъмно и не можеше да се види качеството на изображението върху талерите, той без възражения обеща на ловеца на сутринта да му смени всяка монета, която евентуално се окажеше с по-ниска стойност.

Шварц беше безсилен срещу религиозните възгледи на арабина и се видя принуден да прекара оставащите до зазоряване четири часа на същото място. Ала работата с Пфотенхауер стоеше иначе. Тъй като той искаше да стигне до серибата Мадунга преди Абд ал Мот, не биваше да губи нито минута повече. Трябваше да се върне при лодката и още начаса се сбогува с Шварц.

— Дай Боже скоро пак да се видим по живо по здраво! — каза той, подавайки ръка на своя спътник. — Е, принуден съм да те пусна да тръгнеш, но не забравяй, че беландите хич не заслужават да си рискуваш живота заради тях. Всъщност те изобщо не ни засягат. Ама щом мислиш, че съвестта ти повелява да ги предупредиш, тогаз върви и Бог да те пази. Или ще ми разрешиш да го направя вместо теб? Все още не е късно!

— Не, скъпи докторе, нямам никакво намерение да те...

— Ще млъкнеш ли, проклетник такъв! — гневно го прекъсна Сивия. — Ти пак ме наричаш доктор! И то тъкмо по време на

сбогуването ни, когато би трябвало да положиш всички усилия да не ме гневиш!

— Нямах такова намерение. Неволно и бързо ми се изплъзна от езика!

— Ами че тогава си го закови по-здраво в устата, та да не може да изскача навън! Ако не ме наричаш просто Игнац или Нац, или пък Нац Птичаря, хич няма защо да се връщаш! Да не би да съм се побратимил с теб, за да ми досаждаш все с моята титла и да се отнасяш с мен така, сякаш съм някой надут пуяк! Ако мислиш туй да продължава, по-добре си остани при беландите и гледай там да те назначат като фризьор и майстор по комплиментите. Сега знаеш как стоят нещата. И тъй, сбогом! Пази се да не ти се случи нещо лошо и често си спомняй за твоя Нац, който ще брои миговете, оставащи до нашата среща!

Последван от чернокожия, той тръгна с бърза крачка. Дълбоко трогнат, Шварц го проследи с поглед, докато Сивия изчезна в тъмната нощ. Старият особняк му бе станал извънредно близък и скъп.

Ловецът на слонове беше седнал на земята и немецът се настани до него. Заговориха за своето начинание, но по този въпрос нямаше кой знае какво да се каже. Планът им се състоеше просто в това да се движат подир ловците на роби. Щом се озовяха достатъчно близо до тях, те възнамеряваха да свърнат настрани и да опишат дъга, за да стигнат първи Омбула.

После продължиха да седят мълчаливо един до друг. За какво ли можеха да разговарят? На всеки от тях много му се искаше да научи нещо повече за живота на другия, но и двамата смятаха, че не е учтиво да задават подобни въпроси.

Тъй те прекараха часове в размисъл като от време на време и задрямваха, докато силният вик на един жерав възвести настъпващото утро. Няколко рибари прелетяха над дърветата. Една калугерица закряска своето «сик-сяк»; това събуди патешкото «простолюдие» и африканските щъркели, които се включиха в утринния птичи концерт. Звездите на изток изчезнаха, отстъпвайки пред изгряващото слънце и Ловецът на слонове коленичи върху постланото на земята одеяло, за да каже своята утринна молитва — ал Фаджр.

Шварц също склочи ръце за молитва. В миговете, когато на около се събуждаше такава природа, може ли човек да не помисли за онзи, който я бе създал!

След молитвата, без да каже нито дума, арабинът се качи на седлото. Шварц последва примера му. Камилите се изправиха на крака и понесоха ездачите си на юг по следите на ловците на роби. И така пътуването им започна, кой ли можеше да каже как щеше да завърши!

Утринното развиделяване не продължи и десет минути. После настъпи светлият слънчев ден. Обширната равнина можеше да се види надалеч. В посоката, където се намираше селото на джурите, не се мяркаше жив човек, тъй че, когато двамата мъже потеглиха на път, никой не ги забеляза.

Едва сега Шварц видя, че неговият спътник се запасил с доста голямо количество храна. На седлото му висяха няколко заклани кокошки и две кожени торби, които навярно бяха пълни с брашно, тъй че на първо време нямаше защо да мислят за гладуване.

Но видът на двете камили не беше толкова успокоителен. Те бяха извънредно кльощави и по кожата им личаха дълбоки белези от гнойни рани. Ако не бяха станали жертва на болестите и мъките от последния дъждовен период, това сигурно щеше да стане в най-скоро време. Изглежда дебелият шейх беше продал своите две най-лоши и най-слаби животни. Нито увещания, нито удари бяха в състояние да ги накарат да преминат в по-бърз ход. Един добър пешеходец съвсем спокойно можеше да върви с тях в крак.

Ето защо едва към обед двамата се добраха до местността, където предишния ден бяха спасени Лобо и Толо. Следите ясно си личаха. От това място те извиваха на югозапад, докато Нил заедно с крайбрежната гора описваше широка дъга на изток.

Преди да се отдалечат от реката двамата ездачи оставиха животните да се напият до насита и с ножовете си отсякоха запас от зелени клонки, които вечерта щяха да послужат на камилите за храна. После отново тръгнаха по дирите и то с убеждението, че този ден нямаше да намерят повече нито вода, нито сянка.

По обед жегата стана толкова непоносима, че камилите закрчиха още по-бавно. Това събуди у Шварц най-сериозни опасения. За да не обиди спътника си, той бе мълчал до този момент, но сега се обади:

— Джурите нямаха ли по-добри камили? Дали не беше по-разумно да купиш коне?

— Те не разполагаха повече с коне. Абд ал Мот е наел вейките — отговори арабинът. А от камилите се видях принуден да взема онези,

които ми дадоха.

— Но са имали все още ездитни волове, нали?

— Също не. Абд ал Мот ги е взел. Само Аллах знае какво ще стане!

— Аз също знам. Ще се доберем до Омбула твърде късно. Ние не напредваме по-бързо от движещите се пеша отреди на Абд ал Мот, а те имат цял ден преднина! Изглежда, че животните ни по-скоро ще рухнат на земята, отколкото да ускорят крачка. Няма да помогнат нито думи, нито тояга.

— Но аз знам друго средство, което ще има по-добър ефект. Нали отрязохме клони от суфараха, именно те ще ни помогнат.

Ловецът извади ножа си и от един клон издялка малка свирка. След като тя беше готова и той я наду, камилите наостриха уши. Той продължи да свири и ето че животните доброволно преминаха в такъв тръс, какъвто допреди малко никой не бе очаквал от тях.

— Виждаш ли! — засмя се арабинът. — И на теб ще ти направя една такава суфарах. Тогава ще можем един друг да се сменяме, за да не останем без дъх.

— Добре — съгласи се Шварц, изпаднал във ведро настроение. Дано успеем със свирките да накараме тези хаджин [\[138\]](#) по-бързо да стигнат до Омбула. Няма да ми липсва старание.

Той получи една суфарах и тогава ту единият, ту другият така взеха да надуват свирките, сякаш някой им плащаше за това. Щом свирките замлъкнеха, камилите преминаваха в онзи ужасно бавен ход, който докарва човек до състояние, много приличащо на морска болест. Но разнесяха ли се пронизителните звуци на този музикален инструмент, полюляващата се походка на животните отново се сменяше с бърз тръс.

Така с помощта на свирките двамата ездачи прекосиха следобед една обширна и изсушена от слънцето равнина, без каквато и да било растителност, а привечер се добраха до малко, почти напълно пресъхнало блато, което по време на дъждовния период навярно се превръщаше в доста внушително езеро.

Там имаше достатъчно суха тръстика за огън, но не се мяркаха никакви животни с изключение на полумъртвите от глад крокодили в тинята, които поради липсата на друга храна през горещия период сигурно се виждаха принудени да се препитават със себеподобните си.

По обед и следобед Ловецът на слонове слиза от седлото, за да се моли по предписания от Корана начин. Вече наближаваше времето за ал Могреб, молитвата при залез слънце. Ето защо той спря край блатото и заяви, че ще остане на това място.

Шварц се примири с неизбежното. Впрочем той не беше чак толкова недоволен от изминатия през този ден път. Свирките бяха оказали такова въздействие, че двамата значително бяха съкратили преднината на ловците на роби. От следите им немецът разбра, че те бяха нощували на едно място, което се намираше вече на значително разстояние зад гърба им.

След настъпването на тъмнината запалиха огън, за да изпекат една кокошка, а и за да се предпазят от нападение на диви животни. Заради крокодилите камилите не биваше да се приближават твърде много до блатото. Спънаха предните им крака и сложиха пред тях отрязаните клони. Липсваше вода. Тъй като през цялата нощ огънят трябваше да гори, двамата мъже не можеха едновременно да спят. Бяха принудени да се сменят един друг.

Поради тази причина, а и защото ездата ги беше изморила, те поговориха само за най-необходимото. Щом изядоха кокошката, която никак не се хареса на немеца, защото месото ѝ беше започнало да се разлага, Шварц легна да спи, а арабинът пое първата стража.

След полунощ ученият бе събуден от изстрел. Той веднага скочи на крака и грабна пушката си.

— Ma fi schi, bess timsah — няма нищо, беше само един крокодил — каза арабинът, който спокойно седеше край огъня с все още димящата пушка в ръка.

Той посочи встрани, където огромен крокодил се гърчеше в предсмъртна агония. Гладът го беше накарал да излезе от блатото и да се приближи към огъня. Куршумът на ловеца бе пронизал окото му.

— Изключително привлекателно, няма що! — обади се Шварц. — Няма ли малко да се отдалечим оттук?

— Според мен не е необходимо. Изстрелът така изплаши зверовете, че никой от тях няма да посмее да се приближи. Спокойно си легни отново да спиш. Остава ти още половин час сън, а после ще бдиш за сигурността ни до сутринта.

— При тези обстоятелства предпочитам незабавно да застана на пост. По-добре да застрелям няколко крокодила, отколкото да се оставя

да ме изядат.

— Както искаш. Нали видя, че под моята закрила си в безопасност. Надявам се, че така ще се чувствам и аз.

Той отново зареди изстреляната цев и после се загърна в одеялото си. Несъмнено този човек беше по-хладнокръвен и по-полезен, отколкото смяташе Шварц. Немецът хвърли в пламъците още един наръч тръстика и застана на своя пост.

През тази нощ той се почувства така самотен, както никога. Отдалеч долитаха неясните гласове на животни, които не се осмеляваха да се приближат, защото им беше известно присъствието на лакомите крокодили, а освен това и огънят ги плашеше. Хиените и чакалите не са опасни. Не можеше да се очаква появяване на лъвове или пантери, защото тук нямаше годна за пиене вода дори и за тях. Следователно трябваше да насочи цялото си внимание само към блатото и в случай че някое от влечугите отново се приближеше с кръвожадни намерения, да го посрещне с куршума си. Но и от тази страна не последва ново нападение.

Нощта измина и малко преди развиделяване Шварц събуди своя спътник, за да не пропусне обичайната си утринна молитва. Преди това немецът хвърли на камилите нов наръч тръстика, за да се нахранят.

Междувременно другите кокошки бяха станали напълно негодни за ядене. В онези географски райони месото се запазва само броени часове. Арабинът ги беше взел единствено защото му ги бяха дали без пари. Някои племена по тези места отглеждат много кокошки, но не ядат месото им. Немецът ги хвърли в блатото и мигновено се развихри едно наистина отвратително боричкане за мършата, при което крокодилите си нанасяха един другиму рани. Шварц видя как на един от тях му бе откъснат крака, на друг опашката, а на трети му бе отхапана част от муцуната.

Развързаха краката на камилите, за да продължат ездата. Но този ден тя не беше толкова изнурителна, нито пък местностите толкова отчайващо безжизнени.

След голямата си извивка реката се насочваше в обратна посока и следите, по които те яздеха, се оказаха близо покрай брега ѝ. Вече имаше вода за пиене, зеленина за животните и... патици за хората. С един изстрел Шварц уби две птици.

Ободрявани от звука на свирките, през този ден камилите изминаха по-голямо разстояние от предишния. Малко след пладне те достигнаха мястото, където ловците на роби бяха прекарвали нощта. Това даде повод на двамата ездачи да разрешат един час почивка на изтощените си животни. Те слязоха от седлата, запалиха огън и изпекоха една патица.

И по време на този престой разговаряха съвсем малко. Изглежда Ловецът на слонове беше извънредно мълчалив човек, а Шварц нямаше никаква причина да го кара да се разприказва.

Следобед равният терен започна да става хълмист и малко по-късно откъм дясната им страна се появиха възвишения, които според местните мащаби изглеждаха доста внушителни. От тях се спускаше издълбано от пороищата корито, нагоре покрай което водеха следите. В него тук-там все още се бе задържала влага, а на някои места имаше дори и вода, тъй като по време на дъждовния период оттук течеше буен поток. Наоколо се виждаше богат растителен и животински свят, но за наблюдения нямаше време, защото най-късно до обяд на следващия ден трябваше да изпреварят ловците на роби. Поради тази причина започнаха да използват свирките все по-често, в резултат на което камилите кажи-речи надминаха себе си.

По-нататък пътят водеше между споменатите възвишения и се спускаше към реката, която пак описваше завой, пресечен от дирята. Но следите не продължаваха покрай самата река, а се насочваха по брега на един *maïjeh*, като го заобикаляха. На това място двамата ездачи бяха принудени да спрат, защото съвсем скоро щеше да се свечери.

Нил образува дълбоко врязващи се в сушата заливи, подобни на тъй наречените *bayous* край Мисисипи, които през дъждовния период се напълват с вода. И когато после Нил се върне в предишното си корито, водата остава в тези заливи и наоколо избуява пищна растителност, за да изсъхне след време повече или по-малко. Много от заливите се врязват толкова надълбоко в сушата, че в тях се задържа вода дори и през най-горещите месеци. Наричат ги *maïjeh* и точно край един подобен залив спряха двамата мъже.

На неколкостотин крачки от брега му се издигаше гигантски хомрах [\[139\]](#), чийто ствол сигурно имаше обиколка над петдесет стъпки. При това дървото едва ли бе по-високо от двајсетина лакти и голите

му в момента клони бяха провиснали почти до самата земя, тъй че короната му образуваше нещо подобно на кухо полукълбо, в чиято среда се намиреше могъщото му стъбло. Ездачите насочиха животните си към него, за да прекарат там нощта. С помощта на огъня на това място те по-лесно можеха да се защитят срещу комарите, които при самата вода представляваха двойно по-голяма напасть. Докато Шварц застреля една гъска за вечеря, арабинът събра горивен материал, намиращ се в големи количества наоколо. После ловецът си каза молитвата, а след това запали четири огъня, между които се разположиха да бивакуват и хора, и камили. Това се налагаше заради безбройните комари, както и поради обитавания от хиляди птици *maïjeñ*, чиято близост предполагаше и присъствието на по едри хищници. Докато немецът скубеше и изкормваше гъската, а после я постави над огъня на импровизиран дървен шиш, арабинът го наблюдаваше, без да пророни нито дума. Изглежда че и този ден той все така желал да остане затворен в себе си.

Отведоха камилите на водопой край брега на залива, а после им дадоха и храна. След като гъската се изпече, мъжете също се заловиха с вкусната си вечеря. Светлината от огъня проникваше между клоните на хомраха, но двамата не можеха да виждат какво става навън, защото пламъците ги заслепяваха.

Докато мълчаливо се хранеха, наблизиха доуха пропукване на сухи клони, а след това и дълбоко неспокойно сумтене. Те вдигнаха погледи и посегнаха към пушките си.

Allah akbar, dschamus, dschamus — велики Боже, бивол, бивол! — извика арабинът.

Той мигновено подпря приклада на рамото си и натисна спусъка, като стреля бързо един подир друг и с двете цеви, но за съжаление без очаквания успех, защото бе възбуден и заслепен от огньовете и не можа да се прицели съвсем точно.

Африканският бивол е много по-силен, по-див и по-неукротим от индийския. Той обича блатата, отлично плува и с бърз бяг си пробива път и сред най-гъстите храсталаци. Опитни ловци смятат, че ловът на африкански биволи е по-опасен от лова на слонове, хипопотами и носорози. Дори смъртно ранен този бивол продължава да напада. Особено опасни са самотните скитници. Заради безумната си необузданост и ярост те не могат да бъдат търпени дори от

себеподобните си, които ги прогонват от стадата Суданците казват за тях следното: «Видиш ли стадо биволи, то ще избяга от теб Срещнеш ли няколко бивола, няма защо да се страхуваш, но изправиш ли се срещу някой самотник, тогава Господ да ти е на помощ!» И точно един такъв самотен скитник беше биволът, който внезапно провря сред клоните на баобаба масивната си глава с могъщи рога и клепнали уши. Вместо да го подплашат и прогонят, огньовете по-скоро го бяха привлекли. Те събудиха гнева му. Той забеляза мъжете и камилите и се нагани да се втурне срещу тях тъкмо в мига, когато Ловеца на слонове го посрещна с двата си куршума. Вярно, те го улучиха, но го нараниха съвсем леко. Миг-два той остана неподвижен, сякаш учуден, че изобщо са дръзнали да помислят за съпротива, после сведе глава и с яростен рев се втурна напред.

— Спасявай се зад дървото! — извика Шварц на арабина.

Ловецът съвсем не се нуждаеше от подобно подсещане, защото бе вече изчезнал зад хомраха. А немецът най-хладнокръвно остана на мястото си с пушка в ръка. Животното вече навеждаше ниско глава, за да го намуши с рогата си, когато Шварц мигновено отскочи настрани и изстрелите му изтрещяха — биволът се закова на място като ударен от гръм. Могъщите му крайници и великанското му тяло потрепериха, после той рухна на земята съвсем на същото място, където го бяха пресрещнали куршумите на учения.

Шварц не се помръдна нито на педя. За да поеме такъв риск върху себе си, сигурно бе изключително сигурен в точността на изстрелите си. Той бръкна в патрондаша, зареди отново двете цеви и с най-спокоен глас, сякаш ставаше дума за убиването на муха, се обърна към арабина:

— Сега можеш пак да дойдеш, защото биволът е мъртъв.

— Мъртъв ли е? — попита другият, като съвсем предпазливо показва иззад дървото само носа си. — Не е възможно!

— Убеди се сам!

— Значи все пак съм го улучил точно!

— Ти ли? Не ми се вярва! Изглежда изобщо не знаеш кои са най-уязвимите места на бивола. Къде се прицели?

— В челото.

— Тогава нека видим какъв е резултатът от куршумите ти!

Той коленичи пред чудовището, за да огледа челото му.

— Allah jisallimak — Аллах да те пази! — ужасено изкрещя арабинът. — Да не си решил да се самоубиваш? Ако все още не е напълно умрял, ти си загубен!

— Не се безпокой! Много добре знам какво правя. Я погледни! Единият от куршумите ти е пробил ухото, а другият е отскочил от издутината в основата на рогата. Съвсем ясно можеш да го видиш.

Ловеца на слонове се приближи колебливо. Още отдалеч протегна ръка да опипа животното. Първо го дръпна за опашката, а после и за краката, та да се убеди, че вече действително не е опасно. Едва след това пристъпи до главата му, за да огледа улучените от него места.

— Аллах, Аллах! — възкликна той. — Прав си. Дори не съм го ранил, защото дупката в ухото му няма никакво значение. Ами ти къде го улучи? Той изведнъж спря посред своя бяг, като че задържан от ръката на Аллах, а после потрепери и рухна на земята, без повече да се помръдне.

— Строших му последния вратен прешлен, това го накара да се закове на място, а после го улучих в сърцето, след което се строполи. Нямах друг избор, понеже върхлиташе срещу мен с наведена глава.

— Тогава значи наистина си искал да го улучиш на тези две места, така ли? — учудено попита Ловеца на слонове.

— Естествено!

— Та ти изобщо не се прицели!

— Прицелих се по-добре от теб! Човек може да се прицели много точно и без да опира приклада на рамо в обичайното положение за стрелба. Насочих дулата право към местата, които исках да улуча. Но ако нямаш желание да се видиш нанизан на рогата, всичко това трябва да стане светкавично. А човек трябва да е и абсолютно сигурен в пушката си, иначе е осъден на смърт.

Арабинът се изправи на крака, впери в него направо безпомощния си поглед, а после каза:

— Нищо не разбирам! Ти си учен човек. Как може да проявяваш такава дързост пред едно от най-опасните животни!

— Това не е първият бивол, който убивам. Бил съм заедно с моя брат в Америка, една страна, където има стада от биволи, които наброяват хиляди глави. Преследвали сме ги неведнъж. За самия себе си не ми се ще да говоря, но все още ли мислиш, че пушката ти е по-добра от моята само защото е по-голяма и по-тежка?

— Господарю, все още не знам какво да мисля. Знам само, че ако не беше застрелял тъй бързо това чудовище, сега щях да бъда труп. То щеше да убие и мен, и теб, а после камилите, които нямаше да могат да избягат, защото им бяхме спънали краката. Ако това не е случайност, ако винаги улучваш тъй точно както този път, сигурно ще можеш да ме закрияш по-добре, отколкото аз теб!

— Ние сме спътници и не ни остава нищо друго освен да разчитаме на своята взаимопомощ. Никой не бива да изоставя другия в случай на нужда. Ако това стане наш принцип, няма защо да се страхуваме от опасностите, които ни очакват. А сега да довършим вечерята си. Ето я гъската, за която ще бъде страшно жалко, ако я предоставим на лешоядите или на чакалите.

Шварц седна на земята и си отрязва едно парче от печеното. Ловецът на слонове просто не знаеше какво да каже за това смайващо спокойствие и хладнокръвие. Той сметна за най-уместно да последва примера на спътника си. Ето защо първо сложи нови дърва в огньовете, а после също седна, за да окаже и той от своя страна необходимото уважение на печената гъска. Ала не можа да се сдържи и само след минута-две попита:

— Какво ще правим сега с този Абу курухн? [\[140\]](#) Остане ли да лежи тук, ще привлече всички хищници от околността.

— Но няма да е веднага. Кръв почти не е текла и тъй като няма да го разрязваме, през нощта миризмата ще е слаба. Впрочем нито един лъв няма да се осмели да навлезе между четирите огъня. Това може да стори само някое толкова буйно и опърничаво животно като този бивол.

— Но камилите се страхуват от него.

— Вярно, че те все още треперят от уплаха, обаче скоро ще се успокоят. Месото на този стар юначага не може да се яде. Принудени сме да го оставим тук на лешоядите. При други обстоятелства щях да взема черепа му с великолепните рога, но сега това е невъзможно, защото сме тръгнали на път със задача, чиято цел е всякаква друга само не и научна. И тъй, ще оставим Бащата на рогата да лежи на мястото си и ще се задоволим само с мисълта, че осуетихме намеренията му.

— Ефенди, ти си храбър и същевременно спокоен човек също като Емин Паша. Възхищавам ти се и те уважавам. Мога ли да науча

името ти, за да знам как да се обръщам към теб?

Няма да можеш да го изговориш правилно и затуй ще ги го кажа в превод на арабски. Наричай ме Асуад ^[141], това е достатъчно.

— Не е ли по дълго?

— Не. Хората в моята родина нямат толкова дълги имена, както е при вас. Но в моята страна и човекът с най-късото име може да е прочут герой или учен. А сега мога ли да чуя как се казваш ти?

— Все още не, ефенди. Когато напусках Дар Руша се заклех в Аллах да се откажа от името си и да не го използвам, докато не открия следите на сина си, тъй като това все още не е станало, устата ми не бива да го изговаря. Всички ме наричат Ловеца на слонове. Ако не желаеш и ти да го използваш, а настояваш да ми дадеш някакво друго име, тогава ме наричай Бала Ибн ^[142] което ми подхожда.

— Ще си служиш с това име, когато те споменавам или разговарям с теб. Но нима си се заклел да премълчаваш и обстоятелствата, при които си загубил сина си?

— Не, ефенди. Как мога да се надявам все някога да го намеря, ако изобщо не бива да говоря за това? Вече на стотици хора съм разказвал за нещастieto си, но никой не е в състояние да ми даде каквото и да било сведение. Започвам да вярвам, че синът ми е умрял, но въпреки всичко оставам верен на клетвата си и ще продължавам да търся и него, и похитителя му, докато Аллах ме прибере при себе си.

Той закри очите си с длан, сякаш искаше да скрие дълбоката мъка, излъчвана от погледа му, и после продължи:

— Аз бях най-богатият и най-уважаван човек сред моето племе, бях предводител на воините ни и ръководех съвета на мъдреците. Смятах се за по щастлив от всички хора, които познавах и наистина бе така, докато се появи онзи човек и ми донесе нещастие. Обичах жена си и единственото си дете, моя син, комуто дадохме името Mosul et Tmem Sawabi Iidschr ^[143]. Един ден...

— Как се с казвало момчето? — прекъсна го Шварц. — Mesuf et Tmeni Sawabi Iidschr ли? Защо си му дал такова име?

— Защото и на двата си крака имаше само по четири пръста. Не знам дали и при вас има подобни случаи. При нас са много редки.

И в моята родина са редки. Но съм виждал хора, на които по рождение липсват пръсти на ръцете или на краката, а познавах и един

човек, който на всяка ръка имаше по шест пръста тоест по един повече.

— Пръстите на ръцете на моя син бяха напълно нормални, но на краката му липсваше малкото пръстче. Затова пък Аллах го беше надарил с толкова по-богата душа и той бе най-умно го дете сред цялото племе. Когато все още нямаше и три години, в нашия дуар дойде един Baija'l ahid [\[144\]](#), за да продава роби. Между тях имаше момчета и момичета, а също и жени и всичките бяха негри с изключение на едно момче със светъл цвят на кожата и права коса, което нямаше и типичните негърски черти на лицето. Търговецът направи при нас голям пазар, за да продаде стоката си и много бени ал араб от цялата околност се стекоха да се пазарят с него. Момчето с бяла кожа непрекъснато плачеше, но не можеше да каже нито дума, защото му бяха отрязали езика.

— Ужасно! На каква възраст беше то?

— На около десетина години. След като търговецът прекара при нас една седмица, ненадейно пристигна някакъв човек от Биркет Фатма заедно с няколко придружители и обвини търговеца, че е отвлякъл сина му. Бащата проследил дирята на мерзавеца и така дошъл при нас. Търговецът отрече всичко. Закле се в Аллах, че изобщо не познава този човек. Тъй като роботърговецът беше наш гост трябваше да го вземем под закрилата си. Но разказът на мъжете от Биркет Фатма звучеше тъй правдоподобно, че нямаше как да не им повярваме. Направихме съвещание и решихме момчето, което бе държано затворено, да бъде представено на непознатия, а той получи строга заповед да се държи съвсем спокойно и да не казва нито дума. Доведоха момчето щом то съзря непознатия, издаде ликуващи звуци, втурна се към него, прегърна го и започна да го целува. С голяма радост то поздрави и останалите мъже от Биркет Фатма. Нима това не е доказателство, че е син на непознатия?

— Безспорно! — отговори Шварц.

— Освен това хората се заклеха в истинността на показанията си. Търговецът беше отвлякъл сина на един правоверен мюсюлманин и го бе превърнал в роб, а такова престъпление се наказва със смърт. На всичко отгоре беше отрязал езика на момчето, за да не го издаде, което трябваше да бъде наказано допълнително. И тъй, всеобщото събрание бе свикано отново, за да произнесе присъдата. Тя гласеше смърт

заради похищаването на момчето. А за отрязването на езика търговецът щеше да бъде бичуван всеки ден. Задето бе изгубило способността си да говори, осакатеното момче щеше да получи всичките роби на престъпника.

— Беше ли изпълнена тази присъда?

— Само една малка част от нея. Според закона виновникът трябваше да бъде предаден на бащата на момчето. Но това можеше да стане едва след седмица, защото престъпникът бе наш гост и като такъв се намираше за две седмици под закрилата ни. По тази причина ние го затворихме, за да го предоставим след седмица във властта на отмъстителите, но дотогава всеки ден трябваше да бъде бит с камшик. Два пъти той понесе наказанието под личния ми надзор, ала на третото утро беше избягал, без да остави каквито и да било следи. Нашите воители незабавно се метнаха на конете, за да го преследват, но се върнаха, без нито един от тях да го беше видял. Хората от Биркет Фатма си тръгнаха за дома заедно с момчето и робите и бяха принудени да се откажат от изпълнението на смъртната присъда.

— И тази случка е свързана със загубата на сина ти, така ли?

— Да. След няколко седмици един пратеник от Саламат ми донесе писмо, подписано от Ебрид бен Лафса, търговеца на роби. Този пес ми пишеше, че бил осъден невинен и щял така да ми отмъсти, че до края на живота си да помня отвлеченото момче от Биркет Фатма. Месец по-късно заедно с воините си бях поканен от съседното племе за една голяма «фантазия» ^[145]. Веднага след пристигането ни бяхме догонени от пратеник с вестта, че синът ми е изчезнал. Бил отвлечен през нощта, а на върлината на шатрата било забодено писмо, с което Ебрид бен Лафса ми съобщаваше, че вземал сина ми вместо другото момче и че никога през живота си няма да видя вече моето дете.

— Какво сатанинско, направо пъклено дело! — възкликна немецът и потръпна.

— О, освен това ми писа, че заради двудневното бичуване щял да накара да бият сина ми с камшик и да му отрежат езика. Бях като полудял. Всичките ми воители, а също и воините от съседните племена обиколиха обширни райони наоколо, за да заловят този сатана — ала напразно! Когато след седмици се върнахме, жена ми лежеше повалена от треска и тъй като не доведох сина й, за броени дни умря. Когато я погребях, положих клетвата, която вече ти е известна. Освободих

робите си, поверих цялото си имущество на моя брат и тръгнах да се скитам и да търся сина си. Нито един негърски крал, който е под властта на хадифа, няма право да купува бели роби. Следователно трябваше да насоча усилията си на север и на запад. Ето защо се отправих в северна посока през Удаи, през пустинята към Боргу, а после се върнах към Канем и Борну, към Багирми и Адамауа. Питам и разпитвах във всички селища, ала все напразно. Ако някой път си мислех, че съм открил следа, то съвсем скоро разочарованието ме обземаше с пълна сила. После тръгнах на изток, където претърсих целия Кордофан, а и Дар Фур, обаче и тези мои усилия останаха без резултат. Годините отлитаха, сърцето ми кървеше, косата ми посивя. Единственото, което успях да постигна бе следното: разбрах, че тринайсет години бях търсил в погрешна посока. И тогава се отправих на юг, от Хабаш стигнах до Гала и до големите езера, после отидох при племената, живеещи на запад от тях. Оттогава изминаха две години. Живеех от лов. Не е необходимо да ти разказвам за страданията и опасностите, които преживях. От няколко месеца претърсвам областите с многобройните водни басейни, откъдето води началото си Бахр ал Абиад. Там станах известен под името Ловеца на слонове, но и по тези места няма да намеря сина си. Останах без всякаква надежда, защото сигурно вече отдавна е умрял от мъки. Ала ежедневно моля Аллах само за едно — да ме срещне с Ебрид бен Лафса, в случай че е все още жив. Изправя ли се срещу този стократен дявол, тогава тежко му седем пъти по седем! Сигурно и в ада няма такива мъчения, каквито го очакват от ръката ми!

Клетият баща изрече последните думи с такова скърцане на зъби, че тръпки побиха неговия спътник. После ловецът отпусна глава и скри ръце в дланите си. След малко изплашено се сепна, изтръгнат от мрачните си мисли, защото Шварц благо му каза:

— Аллах е всемогъщ и всемилостив. Може би някога и ти си се отнасял жестоко с твоите роби и той е решил да ти покаже каква неопишуема и безкрайна мъка се крие зад думата робство.

Арабинът простена. После въздъхна тежко и каза:

— Аз бях избухлив и гневлив господар. Не един и двама чернокожи умряха под бича ми. На неколцина отрязах ръцете, а на един наредих да му изтръгнат езика, защото ме обиди. След

изчезването на сина ми бях обзет от разкаяние и освободих всичките си роби.

— Тогава предположението ми не ме е излъгало. Всички хора, както белите, така и чернокожите са чада Божии. Затова Аллах те е осъдил. Но тъй като вече е видял разкаянието ти и е броил твоите страдания, сигурно ще прояви милосърдие. Убеден съм, че ти пак ще видиш сина си, може би дори твърде скоро.

— Никога, никога!

— Не говори така! Защо се съмняваш в Божието милосърдие? Твоята религия не ти ли дава възможност за помирение между Божествената любов и разкаялия се грешник? Ако не вярваш във всемогъщия Спасител на всички хора, който умря на кръста и заради теб, то бъди поне уверен, че Аллах е чул всичките ти жалби, както и онова, което изплака преди малко, и че може би вече ти е изпратил помощ.

— Това е немислимо — отговори Бала Ибн. — Ако е искал да ми помогне, щял е да то стори още преди години.

— Единствено той знае защо все още не го е направил. Може би ти никога досега не си осъзнавал предишната си жестокост така, както я осъзна току-що.

Очевидно на арабина му беше трудно да намери някакъв отговор. Минута-две той гледа замислено пред себе си, а после призна следното:

— Никой не се е осмелявал да ми обърне внимание върху всичко това, а и самият аз не съм бил достатъчно откровен със себе си. Ти си първият човек, заявил ми съвсем ясно, че съм вършил грях с отношението си към моите роби и именно фактът, че го направи ти, чужденецът, християнинът, който и представа си няма за предишните ми жестокости, и когото всъщност би трябвало да презирам като гяур, ми показва моето минало в цялата му кървава светлина. Вече никога не ще мога да поправа извършеното от мен зло. Не заслужавам отново да видя сина си. И все пак ще се чувствам като на седмото небе на Аллах, ако ми е съдено да го намеря, даже ако... ако му липсва езикът, така че да не може дори да промълви името на баща си!

Ловецът изговори тези думи със затрогваща искреност и с неподправена пламенност. С навлажнени очи и светнало от радост лице немецът сложи длан върху рамото му и каза:

— Ти си на прав път. Така Аллах ще се вслуша в думите ти и можеш да си сигурен, че той ще изпълни желанието на твоето сърце. Просто чувствам как скоро молбата ти ще бъде чута и може би изпълнена и заради това, че тъй искрено разкри душата си пред мен.

— Че съм разкрил пред тебе ли? Би било цяло чудо! Мъжете от моето племе, както и воините от приятелските ни племена, заедно с мен напразно търсиха моя изгубен син. После цели петнайсет години пребродих почти целия континент без какъвто и да било резултат. Разказал съм историята за моите страдания на хиляди хора от местното население и те също присъединяваха усилията си към моите, но въпреки това не съм виждал и най-слабия лъч надежда. И ето че срещнах теб, европейца, който изобщо не познава нашите страни и народи, нито начина ни на живот и се намира тук едва от скоро. Започнах да ти говоря за съкровенията си желания, защото случайно ме попита за името ми и въпреки това излиза, че тъкмо ти би трябвало да си онзи избран от Аллах човек, чрез който да ми е съдено да бъде чу та молбата ми, така ли? Повтарям ти, че това би било невероятно чудо.

— Ежедневно около нас продължава да стават чудеса, но те се извършват по много по-обикновен начин, отколкото са ставали някога. Какво ще кажеш, ако наистина съм виждал сина ти, ако съм го срещал? Нима ти се струва толкова немислимо?

— Не, обаче не може на е истина!

— Тогава по отношение на Всемиловичия ти си гяуринът, а аз правоверният. Нима не искаш да повярваш в посланието на Аллах само защото вестителят е християнин?

Бала Ибн отправи дълъг и изпитателен поглед към немца, чието лице излъчваше задоволство. Помръкналите черти на ловеца започнаха все повече и повече да се проясняват. Очите му ставаха все по-големи и по-големи, а когато заговори, гласът му потрепери.

— Аллах изпраща и смъртта, и живота. Твоето лице ми подсказва, че думите ти не са неоснователни. Навярно мислиш, че можеш да ми съобщиш някаква радостна вест. Убеден съм, че се лъжеш, че пак става въпрос за една от онези заблуди, каквито преживях вече със стотици, но въпреки това кажи, говори! Познаваш ли някой човек, който би могъл да е моят син?

— Да.

— На каква възраст е той?

На около осемнайсет години. Къде се намира?

— Живее при ниям-ниямите.

— Как се казва?

— Наричат го Абд ас Сир, Син на тайната. Това е едно доказателство, че произходът му е неизвестен. Синът на краля на ниям-ниямите му е близък приятел. Преди време подслушах един разговор между двамата и забелязах, че когато са сами, приятелят на Сина на тайната се обръща към него с името Масуф.

— Аллах е велик! Но това сигурно е само случайност.

— Не ми се вярва. Нима името Масуф се среща толкова често?

— Не. Освен сина си не познавам друг, който да е със същото име.

— При онзи разговор и аз го чух за пръв път, а днес го чух от теб повторно.

— Какъв цвят има кожата на момчето?

— Може би е малко по-тъмен от своята.

— Вярно е, вярно е! Няма как да не е по-тъмен Може би все пак това е лъч на надежда, който днес прониза тъмната, спуснала се над душата ми. Но най-важното, най-важното. Виждал ли си пръстите на краката му?

— Да. Той има само по четири пръста на всеки крак. И двете малки пръстчета му липсват.

— Аллах е велик, Аллах е снисходителен и милостив! — извика кажи-речи гръмко арабинът. — В сърцето ми се влива нов живот и изпитвам такова чувство, сякаш косата ми още в този миг ще започне отново да потъмнява. От безмерна радост ми се иска да заликувам, но не бива, защото ако и този път пак се видя излъган, може би няма да намеря вече сили да го понеса. Нямам право да дръзвам с упование да се вкопчвам в твоите думи. Трябва да остана хладнокръвен и спокоен, за да мога да премисля казаното от теб като съвсем чужд човек, който няма нищо общо с цялата работа. Трябва да събера и приведа всички възможни възражения срещу своята вест.

— Нямам нищо против. Ще прецениш всичко съвсем точно, както направих и самият аз. Ако имаш възражения, сподели ги с мен!

— Така ще постъпя. Ти ми каза, че този младеж е приятел на сина на краля и е разговарял с него. Но аз съм убеден, че ако е все още жив, синът ми изобщо не може да говори.

— Навярно защото навремето търговецът на роби те е заплашил, че и на него ще му отреже езика, така ли?

— Да.

— Вероятно го е казал с намерение да засили страданията ти. Но благоразумието го е накарало да не изпълни заплахата си. Вярно, преди години определени обстоятелства правеха полезни и немите роби, ала в днешно време вече не е така. Един слуга трябва да може да говори, за да е в състояние да изпълнява всички поръчения на господаря си. А сега твърде рядко някой ще купи роб, който е ням и следователно ползата от него е ограничена. Търговецът на роби е знаел това и аз предполагам, че не е осакатил сина ти.

— Срещу това твое мнение може да се възрази, че той го е отвлякъл не заради печалбата, а за да си отмъсти. Бил е принуден да му отреже езика, за да не го издаде.

— Бих се съгласил с теб, ако момчето е било по-голямо. Ала дори и в такъв случай осакатяването му няма да е пълна гаранция за сигурността на търговеца. Всеки ням може да се научи да пише и тогава върху хартия ще изложи всичко, което не ще е в състояние да изрече устата му. А момчето е било едва на три години. На такава възраст са достатъчни само няколко месеца, за да се заличи всичко от паметта му. Сигурно търговецът на роби си е казал, че ако момчето попадне в свършено друга среда и поведе друг начин на живот, скоро ще забрави всичко, каквото е било дотогава.

— Ефенди, твоите възражения ме правят щастлив, макар от тях да си вадя безспорното заключение, че онзи младеж няма да си спомни вече нищо за ранното си детство, нито пък за своите родители.

— Що се отнася до това, аз не съм в състояние да ти дам точни сведения. Синът на тайната никога не говори за миналото си, но аз знам, че в сърцето си таи мисълта за отмъщение и предполагам, че то засяга човека, който го е отвлякъл.

Арабинът отдавна вече не седеше на земята. Беше скочил на крака, а също и Шварц се бе изправил. Ловецът стоеше пред немеца като човек, който е убеден, че животът и щастието му зависят от всяка негова дума.

— Значи той има да си отмъщава, има да си отмъщава някому! — каза арабинът. — Може би е забравил всичко, всичко освен че е бил

похитен. Откога се намира сред ниям-ниямите? Още като малко момче ли е попаднал при тях?

— Не, едва преди две години. Дошъл съвсем сам и останал там, без някога да им каже кой е и откъде идва. Затова получил името Синът на тайната.

— И какво прави сред тези чернокожи? С какво се прехранва?

— Синът на краля го срещнал в гората и го отвел при баща си. Непознатото момче умеело да борава с оръжията и още в първите дни проявило такава храброст, изключителна ловкост и схватливост, че кралят го приел в личната си охрана. На този пост то се чувства тъй добре, доколкото това е възможно при подобни обстоятелства. То бързо спечелило симпатиите на всички, които го познават. Момчето е много мълчаливо, но наблюденията ми ме карат да предполагам, че въпреки младостта си е имало извънредно бурен живот. Познава почти всички народи от Бахр ал Абиад та чак до големите езера. Говори няколко от техните езици и диалекти...

— И арабски ли? — намеси се ловецът.

— Да, също и арабски. Освен това умее да върши и много други неща, които са свършено непознати на сегашните му другари. Накратко казано, той знае толкова много и има такива умения и сръчности, че всеки ниям-ниям би му завидял, ако всички не го обичаха безрезервно.

— Значи той е добър човек и изобщо е по-издигнат от обикновените негри, така ли? — попита Бала Ибн и за пръв път по сериозното му изпито лице се плъзна радостна усмивка.

— Да, сърцето му е добро и чисто — отговори Шварц. — Той знае, че превъзхожда чернокожите. И това съзнание се отразява в характера му и неговото поведение, но гордостта му е такава, че не може да засегне никого. Винаги когато съм го наблюдавал, младежът ми е приличал на млад благороден жребец, който се намира заедно с обикновените коне на една и съща ливада. Той пасе с тях, чувства се от тяхното стадо, добре се разбира с тях и все пак още от пръв поглед си личи, че след време ще носи на гърба си по-хубаво седло и по-благороден ездач от останалите коне.

— Аллах, о, Аллах! — възкликна ловецът и склочи ръце. — Дано се окаже моят син, дано наистина е той! На всяка цена трябва да отида при ниям-ниямите и да го видя!

— Та ти вече го видя.

— Аз ли? Къде? — прозвуча смаяно въпросът му.

— Сред изпепелените останки на серибата на Абу ал Мот. Не забеляза ли младия човек, който бе заедно с нас и после отиде сам при шейха да му съобщи за пристигането ни?

— Видях го и много ми допадна. Веднага щом го зърнах, почувствах как в сърцето ми сякаш проникна някакъв далечен лъч, също както когато заблуденият странник съзира светлината от далечен лагерен огън. Значи той е, него имаш предвид. О, Мохамед и всички вие свещени халифи! Младежът е бил близо до мен, видял съм го, чул съм гласа му и не съм подозирал, че може би е моят син, когото толкова дълги години търся с такава горест и мъка! И къде е сега? Накъде отиде?

— Тръгна към серибата Мадунга. Той е кормчията на моята лодка.

— Значи е запознат с реката? Познава и бреговете, и земите край нея?

— Много добре. Но никога не споменава кога и при какви обстоятелства ги е опознал.

— Въпреки своите осемнайсет години той трябва да има изключителен характер. Сърцето ми бие вече по-радостно, но и в боязливо очакване и то така, сякаш иска да ми пръсне гърдите. Разбрах, че твоите хора ще те чакат в серибата. Той ще остане ли при тях, докато се върнеш?

— Естествено! Без него не мога да завърша пътуването си.

— Тогава ще се откажа от по-нататъшно търсене. Сега ще отида с теб до Омбула да предупредим тамошните хора, а после заедно с теб ще се върна и ще продължа до серибата Мадунга, за да говоря със Сина на тайната. Да, господарю, ти беше прав, когато каза, че човек не бива да се съмнява в милосърдието на Аллах, прав беше и когато твърдеше, че може би тъкмо чрез теб ми е съдено да получа нова надежда. И ето че сега чувствам тази надежда в сърцето си. Изведнъж станах съвсем друг, сякаш нов човек. И освен на Аллах, трябва да благодаря и на теб. Нека станем приятели! Нека честно споделяме опасностите по нашия път и да не се изоставяме в никаква беда. Кажете ми искате ли да бъдеш мой приятел и мой брат!

— С радост, с най-голяма радост! Ето ти ръката ми.

Той му подаде ръка. Арабинът я стисна здраво и каза:

— Ето ти и моята ръка. Знаеш ли с кои думи се сключва един такъв съюз до гроб? С думите: «es suhbi la es suhbi, el umr la umr» [\[146\]](#). Кажи ги и ти!

Шварц повтори този израз. После ловецът го прегърна, целуна го и извика:

— Вече сме едно цяло, едно и също лице. Ти си аз и аз съм ти. Тежко и горко на неприятеля, който обиди теб или мен! Но стига толкова вълнения. Да седнем пак на земята, да ми разкажеш всичко, каквото знаеш за Сина на тайната.

Двамата отново се настаниха край огъня и Шварц започна разказа си. Той трябваше най-подробно, да опише младежа, да предаде всяка дума, която бе разменил с него. Така измина доста време, стана полунощ и когато нямаше какво повече да каже, немецът можеше вече да помисли за сън, а той му бе тъй необходим след последните два напрегнати дни.

— Спи спокойно в името на Аллах! — рече арабинът. — Аз ще бдя и няма да те будя. След всичко, каквото научих от теб, ми е невъзможно да мигна. Сигурно ще ме разбереш и няма да възразиш, че ще остана да пазя край теб.

За Шварц бе съвсем ясно, че развълнуваният ловец не можеше и да мисли за сън и затова се съгласи с предложението му, без да каже нито дума, загърна се здраво с одеялото си и затвори очи.

Нощта премина напълно спокойна, без нищо да смуги съня на немеца. Той сам се събуди на зазоряване, когато мюсюлманинът започна да се моли на висок глас. Огньовете все още тлееха и в горещата им пепел от донесеното брашно двамата изпекоха няколко питки, които щяха да им стигнат за целия ден, още повече, че им беше останало и едно парче от печената гъска.

Докато арабинът вършеше тази работа, Шварц нахрани и напои камилите. После тръгнаха на път.

На ловецът изобщо не му личеше, че беше прекарал безсънна нощ. Кажи-речи той изглеждаше подмладен и с увереност заяви, че от дълги години не се е чувствал тъй добре, както в момента. Толкова голямо е въздействието на душевното състояние на човека върху тялото му!

Двамата бяха убедени, че около обед ще догонят ловците на роби, но било писано да стане иначе. Когато оставиха майеха зад гърба си,

дирята отново ги отведе близо до реката. Там се издигаше гъста гора, пред която в откритата тревиста равнина като предни постове растяха многобройни храсталаци. Дирята извиваше между тези храсти.

На това място, върху сравнително меката почва, се виждаше по-ясно от колко отделни следи се състоеше тя. Тук тя ставаше значително по-широка. Тъй като храсталаците предлагаха вкусна храна, голямото стадо говеда, което подпалвачите на серибата бяха отмъкнали, им бе създавало големи затруднения при събирането му.

Двамата мъже яздеха един до друг и разговаряха на висок глас. Те не виждаха никаква причина в мнимото си усамотение да приказват по-тихо. Тъкмо бяха преминали през един по-тесен «проход», където храстите растяха по-нагъсто, и се канеха да излязат на по-открито място, когато Шварц, яздил тези стотина метра начело, внезапно рязко спря камилата си, бързо я обърна и я накара отново да се скрие сред храсталаците. При това той каза припряно, но тихо:

— По дяволите! Само след секунда-две щяха да ни открият!

— Кой? — попита Бала Ибн.

— Хората, които се намират в откритата равнина и пасат стадата си.

— Чернокожи ли са?

— Чернокожи и бели.

— Кой ли може да са?

— Веднага ще разберем. Да се прикрием и да ги поогледаме! Той накара камилата си да коленичи и слезе от седлото. Арабинът го последва. Скрити зад храсталака, те отправиха погледи към разкрилата се пред очите им сцена.

В дясно от тях, тоест на запад, се простираше обширна открита равнина. Наляво, в края на гората, лагеруваха към четирийсет души, една пъстра смесица от всички цветове на кожата, облечени в какви ли не дрехи. Близо до тях бяха пушките им, подредени в пирамида. В права посока и надясно от двамата притаили се съгледвачи, пасяха много говеда заедно с няколко коня и камили. Под короните на първите дървета лежаха отрупани различни стоки. Около десетина души се намираха при пасящите животни, за да поддържат порядъка и да им пречат да хукнат из равнината. Ако Шварц бе оставил камилата си да

направи само още две-три крачки, тези хора сигурно щяха да го забележат.

— Знаеш ли какви са тия? — попита той своя другар.

— Да — кимна му ловецът.

— Е?

— Оставеният в серибата гарнизон, който я е подпалил и ограбил.

— И аз предполагам така. Но само не мога да проумея как са дръзнали да се установят тук. Изобщо не разбирам защо са тръгнали в същата посока като Абд ал Мот. Така те непременно ще му паднат в ръцете.

— Или той в техните! — подхвърли арабинът и направи движение, сякаш забиваше нож.

— Какво искаш да кажеш?

— Не съм сигурен дали догадките ми са верни. От джурите научих, че подчинените на Абд ал Мот не го обичат особено, защото е жесток и несправедлив човек. Несъмнено по тази причина гарнизонът му е изменил. Но освен тези петдесет души сигурно има и мнозина други, които мислят също като тях и също така желаят да се освободят от него, още повече ако получат и някаква друга изгода. Старият фелдфебел, предводителят на бунтовниците, ще разчита и на тези свои съмишленици. Какво ли мисли да прави с похитеното имущество и с петдесетте войници? Той може да ги използва както трябва само в случай че основе нова сериба и аз предполагам, че действително има такива намерения. За лов на роби петдесетина души са твърде недостатъчни, следователно му се налага да се огледа и за други хора. И откъде ще ги вземе, къде другаде може да ги намери по-лесно освен измежду досегашните си другари?

— Може би наистина си прав — съгласи се Шварц.

— Само по този начин — продължи ловецът, — е възможно да се обясни защо фелдфебелът е тръгнал по следите на Абд ал Мот. Решил е да изчака завръщането на другарите си и да ги накара да преминат на негова страна. Сигурно повечето от тях ще го последват, защото естествено той ще им предложи по-високо възнаграждение, отколкото са получавали досега.

— А какво ще стане с Абд ал Мот?

— Вероятно ще го убият и ще си присвоят цялото му имущество. Разбира се, при тези предположения аз приемам, че нападението над

Омбула ще излезе успешно.

— Ужасно е само да си помислиш какви порядки води след себе си търговията с роби. Човек се превръща в чудовище!

— И аз стигнах до този извод. И тъй, убеден съм, че тези хора чакат тук Абд ал Мот, за да го убият. Но в случай че това им се удаде, наказанието им незабавно ще ги последва по петите.

— Какво искаш да кажеш?

— Не забравяй Абу ал Мот, който след два дни смята да пристигне в серибата си заедно с над триста нухри! Той ще завари само овъглените й останки и от джурите ще научи за случилото се. Какво ще предприеме след това?

— Ще се втурне да преследва бунтовниците.

— Естествено. Ще ги завари тук, където ги видяхме и ние, и всичките ще ги изколи. Ето как лешоядите ще се разкъсат един друг, за което трябва само да благодарим на Аллах. Но за нас никак не е приятно, че тези хора са се разположили на лагер точно тук. Разбира се, не бива да им се мяркаме пред очите и сме принудени да поемем по заобиколен път, който ще ни отнеме много време.

— За съжаление е така. Върху нашите камили можем да бъдем забелязани отдалеч, още повече че днес въздухът е изключително чист. Принудени сме да се върнем доста назад и после далеч оттук, през откритата равнина, да опишем дъга. Преди отново да се натъкнем на дирята, оставена от Абд ал Мот, ще изминат три или четири часа.

— Не по-малко. Но нямаме друг изход. Да тръгваме, за да загубим колкото е възможно по-малко време.

Те пак възседнаха камилите и се върнаха обратно, колкото им се струваше необходимо, а после насочиха животните на запад, за да свърнат по-късно на юг. Така двамата се озоваха в откритата равнина, откъдето гората, край която се намираше бивакът на фелдфебела, се виждаше само като дълга тъмна черта. Шварц погледна натам през бинокъла си и успя да различи пасящите животни и хората при тях. С невъоръжено око той не би забелязал нищо и затова бяха сигурни, че ловците на роби не могат да ги видят от лагера си.

По-късно двамата ездачи трябваше да променят посоката си и отново се насочиха на изток, за да се върнат при изоставената диря. Когато стигнаха до нея, от момента в който видяха пред себе си лагера на фелдфебела, бяха изминали вече четири часа и половина и тъй като

се намираха най-много на четиридесет или петдесет минути път от другата страна на бивака, излизаше, че са изгубили почти цели четири часа.

Тази загуба едва ли можеше да бъде наваксана. Опитаха се да пришпорят камилите до краен предел, ала животните по начало бяха слаби, а и неимоверното напрежение съвсем не бе допринесло за заякването им. Те едва ли обръщаха вече някакво внимание на свирките, които доскоро оказваха върху тях толкова стимулиращо въздействие.

Още преди обед дирята внезапно промени посоката си и се насочи почти право на запад. Колкото повече се отдалечаваше от реката, толкова по-твърда и неплодородна ставаше земята, докато най-сетне в продължение на час следата ги води през натрошени камънаци. Там ездачите останаха с впечатлението, сякаш някой бе натрошил цяла планина на каменни късове с големината на юмрук и изключително равномерно ги беше разпръснал по обширната равнина.

После над хоризонта изплуваха някакви неясни очертания. На мястото на едрия чакъл отново се появи земя, ала тя бе твърда и суха. Теренът започна постепенно да бе изкачва. От ляво и от дясно се появиха ниски планини, които през дъждовния период навярно се покриваха с трева. Между тях се виеха тесни долини, през които водеше пътят на двамата. Колкото повече напредваха, толкова по-ясно се очертаваха на хоризонта предишните мъгляви силуети. Широката дъга от хоризонта, която се разкриваше пред очите им, отначало се оцвети в сиво, после в белезникаво синьо, а след това взе да става все по-тъмна и по-тъмна, като непрекъснато се издигаше нагоре.

— Планините Памбиса — обади се Бала Ибн и посочи с ръка натам.

— В чието подножие се намира селото Омбула, така ли? Сигурен ли си, че са те?

— Не мога да съм сигурен, защото никога не съм бил там. Но така предполагам.

— Как мислиш, колко ни остава още до тези планини?

— Невъзможно е да ги достигнем преди да се свечери.

— Тогава ще закъснеем!

— Не бива да мислиш така. Никой ловец на роби не напада селата посред бял ден. Обикновено предпочитат да изчакат почти до

зазоряване. Следователно ще имаме време да предупредим заплашените от беда хора. Поне се надявам, че ще можем.

— В такъв случай Абд ал Мот сигурно е спрял да лагерува на някое скрито място, където ще изчака падането на нощта.

— Не ми се вярва. Обикновено газуахът постъпва съвсем иначе. Недей забравя обстоятелството, че тези местности са много рядко населени. Тук няма многолюдни градове и села както в Египет или другаде. Освен в Нил и близо до него вода не се намира лесно, а едно село може да съществува само там, където има вода. Негрите не обичат да живеят край реките, защото по тези места повече са изложени на нападенията на роботърговците. Ето защо те предпочитат да се заселват край самотни падини, издълбани от дъждовете или в заблатени местности, които са по-отдалечени от Нил. Сигурно такъв е и случаят с Омбула. Шейхът на джурите ми каза, че околността на селото била доста усамотена и се намирала в подножието на планините, недалеч от голямо блато, което по време на дъждовния период се превръщало в езеро, разпростиращо се на няколко часа път както на дължина, тъй и на ширина. Подобно разположение прави излишна всяка предпазливост от страна на ловците на роби и те едва ли ще се крият. Напротив, ще се насочат право към целта си.

— Но нали така ще ги забележат!

— Няма, защото няма да се приближат чак толкова още през деня.

— Ами ако случайно се натъкнат на жители от селото, което трябва да бъде нападнато?

— Просто не ги оставят да избягат. Или незабавно ги убиват, или ги пленяват, тъй че да не могат да се върнат и да предупредят своите. Ловците на роби никога не настъпват всички заедно. Щом се приближат до съответното селище на около половин ден път, те изпращат напред най-ловките си хора като съгледвачи. Подир тях следват други — те се разпръсват и образуват верига, през която не може да се промъкне нито един неприятел. Така още отдалеч обграждат въпросното негърско село, без жителите му да заподозрат каквото и да било, а през нощта предприемат нападението. Най-често то започва с това, че на няколко места подпалват трънливата ограда, заобикаляща селото. Много бързо целият плет е в пламъци. Хората се събуждат, но не могат да избягат, тъй като отвсякъде са обградени. Който от тях реши да се съпротивлява, бива застрелван. Изобщо

ловците на роби често избиват всички мъже, защото те рядко се примиряват с участието си и създават големи затруднения при транспортирането им. Ликвидират се също и по-възрастните жени, защото никой не ги купува. Момчетата, момичетата и младите жени са най-желаната плячка. Стадата също са добре дошли. Случва се още по обратния път към серибата отвлечените хора да бъдат продадени или разменени срещу слонова кост. Ако керванът премине през земите на някое племе, което предпочита човешкото месо пред животинското, ловците на роби заколват най-охранените от похитените негри и ги продават на людоедите.

— Господи! Нима е, възможно подобно нещо?

— Дали е възможно ли? Господарю, чиста истина е и се случва твърде често. Край притоците на Бахр ал Абиад и по-на-далеч на юг и на запад живеят много племена, за които човешкото месо е най-големият деликатес. Познавам един вожд и той ме уверяваше, че нямало нищо по-вкусно от месото на печена човешка длан. Той водеше войни със съседните племена само за да се сдобие с пленници, които после колеше. Мъртъвците и тежко ранените от собствените му хора също биваха изяждани. Винаги му даваха ръцете им до китката. Останалите части от телата той предоставяше на поданиците си. Разговарях и с един търговец на роби и той твърдеше, че ловът на хора в Африка ежедневно вземал поне шест хиляди човешки жертви, а за цялата година това прави далеч над два милиона. Този човек добре познаваше занаята си и преценката му едва ли преувеличава нещата. Ебрид бен Лафса, онзи мерзавец, дето отвлече сина ми, ни разправяше, че ловувал само край Бахр Кута. Следователно е имал твърде малка територия и въпреки това ни уверяваше, че годишно ловял над хиляда роби. Към това сигурно се прибавят поне още толкова, които биват избити.

— Всъщност този човек откъде беше?

— От Багирми.

— А ти там търси ли го?

— Естествено. Веднага отидох там, а и по-късно съм ходил още много пъти. Но той никога повече не се мерна в родното си място.

— Ти би ли го познал, ако го срещнеш след толкова много години?

— Да, Той има такова лице, което човек никога не може да забрави, и чийто израз възрастта не е в състояние да промени. Но я погледни онази тъмна черта пред нас! Дали това са дървета? В такъв случай там сигурно има някакъв «хор», който се спуска от планините и на някои места все още съдържа вода. Животните ни ще могат да се напият. И без друго едва стоят на краката си.

Предположението му излезе вярно. Напряко на следвания от двамата път се простираше дълбоко и широко речно корито, пресечено от буйните води, спускащи се през дъждовния период от планините Памбиса към Нил. Както вече споменахме, подобни реки, които пресъхват през лятото, се наричат «хор», а в множествено число «харан».

Когато двамата ездаци достигнаха брега, те се озоваха сред високи дървета, носещи името «кафала» [\[147\]](#), от чиито стволове и клони свободно висяха цели парцали епидермис, което им е дало ботаническото название «*rurugifera*». По тънките им клони се виждаха провиснали множество изкусно направени гнезда, обитавани от многобройни оранжеви токачки. Дъното на широкото речно корито бе покрито с почти непроходим гъсталак от амбаг [\[148\]](#), храст който през горещото годишно време изсъхва до корените си, а по време на или след прииждането на водите отново възобновява растежа си. Тези храсти бяха високо избуяли, защото на това място беше останала вода. По ясно различимите следи се виждаше, че ловците на роби са се спуснали по брега, минали са покрай застоялата вода и без да спират и да поят своите животни са се изкачили по отсрещния бряг.

— Не разбирам защо са постъпили така — обади се Бала Ибн. — Във всеки случай нашите камили са по-изтощени от техните и ще трябва да им дадем кратка почивка.

Двамата слязоха от седлата и поведоха животните по стръмния склон надолу към водата. Там те седнаха до един храст, целият преплетен с гъстите гирлянди на «*cissus*». Камилите се напиха с вода и после започнаха да хрупат листа и клонки от храстите, а в същото време Шварц и арабинът подеха разговор за целта на настоящето си пътуване и то не кой знае колко тихо. Мислеха, че са съвсем сами, но за съжаление се заблуждаваха.

Горе на отвъдния висок бряг се издигаше едно дърво, наричано «*schedr es simm*» [\[149\]](#), до чийто ствол седяха двама мъже. В стъблото

на евфорбията те бяха направили дупка и сокът ѝ капеше в подложения съд за пиене на вода. И двамата бяха негри. Облеклото им представляваше само обичайната малка препаска, но въоръжението им, състоящо се от нож и пушка, издаваше, че са асакери и то от хората на Абд ал Мот.

Докато се приближаваха към издълбаното от дъждовете речно корито, Шварц и арабинът не подозираха, че се намират съвсем близо до ловците на роби. Дватама нямаха възможност да видят, че отвъд «хора» имаше едно заблатено място, майоех, чиято вода беше благоприятствала възникването на малка гора. Именно нея беше избрал за лагеруване Абд ал Мот, който познаваше местността от по-рано. Той нямаше намерение да напада селото по описания от Ловеца на слонове начин. Нито изпрати разузнавачи, нито пък разстави постове, а реши заедно с всичките си хора да остане скрит на това място до свечеряване и под закрилата на нощта да предприеме последната част от своя поход.

При пресичането на речното корито един от войниците му беше забелязал евфорбията и малко по-късно се върна заедно с един от другарите си, за да събере от сока ѝ, с който се намазват остриетата на ножове, копия и стрели, за да станат отровни. Докато двамата негри се занимаваха с тази работа, за свое учудване те забелязаха двама ездаци, приближаващи се бавно към «хора» на изтощените си камили.

— Двама бели! — обади се единият от тях. — Кои ли са и какво ли могат да търсят тук!

— Не са от нашите хора — отвърна му другият. — Остани тук зад ствола на дървото и кротувай, за да не ни забележат. Накъде другаде може да са тръгнали освен към Омбула? Абд ал Мот не бива да ги пропуска да минат. Той ще ги види, когато се появят и ще ги задържи. Трябва да останем скрити тук, за да не разберат преждевременно, че газуахът се намира наблизо.

Притаени зад отровното дърво, те видяха, че двамата непознати не се прехвърлиха веднага през речното корито, а спряха да почиват долу край водата.

— Това е добре — прошепна пак първият от негрите. — Разположиха се зад амбага, през чиито клони нищо не могат да видят. Сега ще научим кои са и какво търсят в тази местност. Ти стой тук и не

вдигай никакъв шум! Ще се промъкна надолу до храстите, да подслушам разговора им.

Чернокожият се спусна по брега бързо и безшумно като змия и се добра до амбага, без да бъде забелязан от Шварц и неговия спътник. Там той се сгуши и внимателно се заслуша в думите им. После пропълзя обратно при своя другар и му съобщи:

— Не успях да разбера кои са и откъде идват, защото не говориха за това, но научих намеренията им. Те знаят, че сме тръгнали за Омбула, за да се сдобием с роби и искат да ни изпреварят и да предупредят беландите. Хайде, бързо да се връщаме! Трябва да уведомим Абд ал Мот.

Те се завтекоха към майоеха и докладваха на Абд ал Мот какво бяха видели. Той седеше в сянката на висока талха [\[150\]](#), а офицерите му го бяха наобиколили. Малко по-надалеч, край вързаните за храстите животни, стояха, седяха или лежаха останалите хора. След като изслуша тъй неочакваното съобщение, Абд ал Мот скочи на крака и извика:

— Двама бели ездаци, които говорят арабски? И искат да ни издадат ли? Трябва да ги заловим! Може ли да ги видим, без те да ни забележат?

— Да, господарю. Ако пожелаеш, ще те заведа до там — отговори човекът, който беше подслушал двамата.

— Добре, ще ми покажеш мястото. Оставим ли ги да се изкачат на високия бряг, може би ще имат време да ни избягат или ще започнат да се защитават и ще убият неколцина от нас. Ето защо, ако мястото, на което се намират позволява, е по-добре там да ги нападнем. Вземете въжета!

Той избра десетина от най-ловките си войници и заедно с тях се отправи към «хора». Щом достигнаха брега му, Абд ал Мот предпазливо надникна надолу, за да огледа въпросното място. Не успя обаче да види двамата бели, защото те седяха зад амбага.

— Не е трудно да се промъкнем до тях — отсече той. — Приближете се безшумно зад гърба им и се нахвърлете върху тях тъй, че да не им остане никакво време за съпротива! Успеете ли, ще ви дам сумата за един як роб, но провалите ли се, виновниците ще бъдат застреляни. Напред!

Той започна внимателно да следи как асакерите се спускаха надолу един по един, а после се събраха зад храстите. След като и последният се присъедини към тях, те изскочиха от прикритието си и се нахвърлиха върху двамата мъже, които бяха безкрайно изненадани. Последва кратко боричкане, при което всички крещяха един през друг и... нападението се увенча с пълен успех. Абд ал Мот се върна при майоеха и отново седна на мястото си, в сянката на талхата. Хората му се насъбраха около него.

— Тези песове са искали да ни издадат — каза той. — Затова ще трябва да умрат и то незабавно, пък които и ще да са!

След няколко минути асакерите изправиха пред него пленниците. Бяха им извили ръцете зад гърба и ги бяха вързали. Двама войници доведоха и камилите им.

Шварц се намираше в някакво особено състояние и имаше чувството, че сънува. Ловеца на слонове изпитваше същото. Нещастieto ги бе сполетяло тъй внезапно, че кажи-речи им беше невъзможно да повярват, че действително са попаднали в плен. От думите, които асакерите ликуващо си подвикваха един на друг, двамата разбраха, че Абд ал Мот е тук и ще бъдат отведени при него.

— Ние нищо не знаем — прошепна арабинът на немца. — Остави ме да говоря само аз!

Той не се беше отчаял. Винаги беше успявал да се избави и от големи опасности и в никакъв случай не смяташе, че сегашното им положение бе кой знае колко критично. Та какви ли причини можеха да имат ловците на роби да убият двама непознати бели! Той изобщо не помисли, че е възможно разговорът с неговия спътник да е подслушан. Впрочем беше му писано да преживее и съвсем други неща. Без да подозира, скоро го очакваше онзи миг, за който бе копнял цели петнайсет години, само че винаги си беше представял тази среща много по-различно.

От хора до майоеха беше съвсем близо. Войниците по най-груб начин тикаха и блъскаха двамата пленници да вървят напред. Шварц и арабинът спокойно понасяха всичко, защото си мислеха, че е достатъчен само някой по-сериозен упрек, отправен към предводителя им, за да ги освободят от въжетата. И двамата с нетърпение очакваха да го видят. Бяха чували толкова често да се говори за него. Сега най-сетне щяха да се срещнат.

Ето че най-сетне ги изправиха пред Абд ал Мот. Ловците на роби се скупчиха наоколо, за да чуят разговора им.

— Господарю — поде Ловецът на слонове с гордо вдигната глава, — как така твоите хора...

Но той изведнъж замлъкна. Устата му остана отворена, а очите му се разшириха. Изглежда цялото му тяло внезапно изгуби способността си да направи каквото и да било движение. Ловецът стоеше като вкаменен от ужас.

Когато пленникът започна да говори, Абд ал Мот от уплаха скочи на крака, ала освен уплаха той, като че изпитваше и радост, защото очите му светнаха, страните му се зачервиха, а по лицето му се изписа израз на възхищение.

— Емирът! — възкликна, не, буквално изкрещя той с цяло гърло. — Барак ал Кази [\[151\]](#), емирът на Кенадем!

— Ебрид бен Лафса, търговецът на роби! — с мъка процеди арабинът.

— Да, аз съм! — ликуващо отвърна Абд ал Мот. — Аз съм Ебрид бен Лафса. Позна ли ме, кучи сине, внук на всички кучета?

— Е... брид... бен... Лаф... са...! — повтори Ловецът на слонове, като едва намери сили да изрече името и отделните срички излязоха от устата му накъсано. — О, Аллах! Той е, той е!

— Да, аз съм, аз съм! Погледни ме! Погледни ме в лицето, ако не вярваш! Аз съм човекът, когото ти осъди на смърт и чиито роби нареди да бъдат отнети! Аз съм човекът, когото ти два пъти заповяда да бият с камшик и който трябваше да умре под бича ти, ако не беше успял да избяга! Аз съм онзи, който от петнайсет години е принуден да отбягва родното си място, защото ме беше обвинил пред тамошния съд и ако се бях мернал там, и ме бяха заловили, щях да бъда екзекутиран! Аз съм онзи, който през всичките тези дълги години жадуваше някой път случайно да те срещне и да те стъпче в прахта. И ето че сега Аллах те изпраща в ръцете ми. Слава и хвала на Аллах!

— Къде... къде... е синът ми? — попита арабинът, без да обръща внимание на заплахата на Абд ал Мот.

Лицето на ловеца на роби се разкриви от сатанинско-подигравателна гримаса, докато му отговаряше:

— Синът ти ли? Ах, ти искаш да научиш къде е той? Действително ли настояваш да ти кажа?

— Кажи ми! Бързо ми кажи! — помоли арабинът, силно задъхан от възмущение.

— Сред негрите е.

— Къде?

— Далеч на юг при канибалите.

— Истина ли е?

— Да, не те лъжа.

— Значи все още е жив! Аллах е милостив! Хвала на името му во веки веков!

— Не бързай толкова много да го хвалиш! За твоето осмопръсто псе щеше да е по-добре, ако беше умряло, защото е най-клетият и окаян роб на един чернокож вожд, на когото го подарих при условие, че ще нареди всеки ден да го бият и непрекъснато ще го оставя да гладува. Неотдавна го видях. Цялото му тяло е в гнойни рани, очите му са изгубили зрението си. Той бавно умира в големи мъки, ала не може никому да се оплаче, защото още навремето му изтръгнах езика. Отбележи си добре — не му го отрязах, а го изтръгнах!

Той изрече всичко това с голяма припряност. Струваше му се, че все не говори достатъчно бързо, само и само час по-скоро да съкруши своя враг. Ловецът на слонове понечи да отговори, ала от ужас не успя да пророни нито дума. От устните му с мъка се изтръгна само някакъв остър нечленоразделен звук.

— Е, радвай се тогава, че е още жив! — подигра му се Абд ал Мот. — Смъртта му ще бъде страшна, макар че ще го избави от неописуеми страдания. И все пак неговата смърт ще бъде цяло удоволствие в сравнение със смъртта, от която ще умреш ти. Ти си в ръцете ми и няма да остане нито едно земно страдание, което да не изпиташ на гърба си.

— Аллах ил Аллах! — промълви емирът и се отпусна на колене.

— Да не би да коленичиш пред мен да ме молиш за милост? Коленичи, хленчи колкото щеш! Но по-скоро Шейтанът ще остави някоя душа да избяга от ада, отколкото аз да се вслушам във воплите ти за пощада!

Но не страхът бе накарал арабинът да се отпусне на колене, а ужасът, изпитан при думите на Абд ал Мот, за състоянието, в което се намираше сина му. Като баща той можеше да почувства слабост, ала

като мъж беше горд и силен. Ловецът бързо скочи на крака, изпъна снага и със святкаци от гняв очи отговори:

— Какво каза? Че съм хленчел и надавал вопли пред теб ли? Че съм те молел за милост? Куче, как дръзваш да говориш такива неща! Аз съм Барак ал Кази, емирът на Кенадем, и съм коленичил само пред Аллах. А ти си Ебрид бен Лафса, окаяна мърша, от която не иска да яде дори един рахам [\[152\]](#). Ти никога няма да ме видиш на колене пред теб!

За мохамеданинът една от най големите обиди е да го нарекат куче. От страна на арабина беше голяма дързост да отправи тази дума по адрес на Абд ал Мот и застаналите в кръг хора бяха напълно убедени, че търговецът на роби ще изпадне в ярост. Но не стана така. Наистина, ръцете му се свиха в юмруци и той вдигна крак, като че се канеше да се нахвърли върху противника си, но само след миг кракът му се отпусна и той подигравателно отговори:

— Добре си го намислил, но аз прозрях намерението ти и ще го осуеят. Искаш да се отървеш от мъките, които ти предстоят, като ме ядосаш, за да те убия на място в гнева си. Но си разправяй каквото щеш, няма да успееш да ме разяриш. Аз ще те убия, но ти ще умираш в течение на месеци. Продължаваш ли да ме хулиш, ще наредя да ти изтръгнат езика. Запомни го!

— Изтръгни го! — отвърна му арабинът. — Ти си пес, от който бягат всички други кучета, защото е крастав!

И при тази още по-голяма обида Абд ал Мот запази спокойствие. Той каза:

— Да, езикът ти ще бъде изтръгнат, ала не сега, не днес, а едва когато ни остане време за това. В момента не ми трябва ранени. По-късно всеки ден ще те бичуват, докато ти се белнат костите, но засега съм принуден да изчакам, защото ти трябва да имаш сили, да можеш да вървиш в крак с нас. Обаче няма да забравя думите ти. А сега ми кажи откъде идваш и накъде си тръгнал?

— Питай колкото си искаш, от мен няма да получиш никакъв отговор!

Той извърна глава.

— Тогава ще те науча да отговаряш — изсмя се Абд ал Мот. — Донесете един шабах за него!

Под шабах се разбира тежък клон, който в единия си край завършва с чатал. По време на транспортирането на роби врата на всеки се поставя в този чатал, а едно напречно парче дърво му пречи да се измъкне оттам. Клонът се извърта така, че да стърчи напред, като за него се връзват ръцете на роба и той се вижда принуден да го носи. По този начин краката на пленника остават свободни, но въпреки това нещастникът няма възможност да избяга. Един подобен шабах бе сложен и на емира. После с мрачно изражение на лицето Абд ал Мот се обърна към Шварц:

— А сега ти ми кажи кой си! Но не лъжи, иначе ще опиташ камшика!

Ако ученият трябваше да опише чувствата, които го обзеха, след като търговецът на роби го заговори по такъв начин, той нямаше да може, защото просто щяха да му липсват подходящите думи. Онова което изпитваше, не се покриваше дори от сбора на всички понятия като омраза, отвращение, погнуса и ярост. Той знаеше, че на първо време мерзавците бяха принудени да го щадят също както емира. Ето защо поне в момента нямаше никаква причина да отговаря учтиво или дори раболепно и така да се стреми да си спечели по-снизходително отношение, което иначе едва ли щеше да му е отредено. Затова Шварц изгледа Абд ал Мот високомерно и каза:

— С какво право ми задаваш такъв въпрос?

Тези думи страшно учудиха търговеца на роби, това съвсем ясно му личеше. Той се видя принуден първо да поразмисли как да се държи, след което язвително се изсмя:

— Аллах прави чудеса! Ти да не би да си султанът от Стамбул или поне хадифът от Кахира [\[153\]](#)? Думите ти ме карат да предполагам нещо подобно. Задавам ти въпроси, защото си мой пленник.

— А с какво право ме нападна и нареди да ме вържат?

— Тъй пожелах. Сега го знаеш. Виждаш, че сме тръгнали на лов за роби, а в такива случаи не се търпят никакви шпиони.

— Не съм шпионин!

— Не лъжи! Искали сте да предупредите беландите.

— Кой ти го каза?

— Самите вие. Моите войници са го чули, когато са били долу в «хора», за да ви подслушат. Та от кого научихте, че искаме да посетим Омбула?

— От хора, които го знаят.

— И кои са те?

— Може би по-късно ще разбереш. Нямам намерение да ти давам сведения.

— Така ли? — гневно извика Абд ал Мот. — Тогава езикът ти е излишен. Ще заповядам и на теб да ти го изтръгнат!

— Ами! Няма да посмееш. Това ще бъде гибелно за теб.

— Защо?

— Аз не съм арабин, а европейец. Моето правителство ще съумее да ти потърси отговорност. Настоявам незабавно да бъда освободен. Ако не изпълниш желанието ми, сам ще носиш последствията!

При тези думи Абд ал Мот избухна в смях и възкликна:

— Виждам, че си глупак! Ти наистина ли си въобразяваш, че се страхувам от заплахите ти? Ти си френец, и следователно си християнин, нали?

— Да.

— Аллах да те порази! Християнин, гяур! И ти се осмеляваш да ме заплашваш! Кой ще ми попречи незабавно да заповядам да те разстрелят?

— Законът.

— Тук не важи друг закон освен волята ми. Ако те убия, как ще го узнае твоето правителство? А и да го узнае, как ли ще ме залови и накаже? Дотук не достига дори ръката на падишаха, та какво остава за властта на чакалите-неверници, които имаш предвид, като говориш за твоето правителство. Намерихме те заедно с емира. Значи си негов спътник и приятел, тъй че ще споделиш участта му. Но можеш сам да си я облекчиш, като отговориш на всички мои въпроси и направиш пълни признания. Как се казваш?

— От мен няма да чуеш името ми, защото то е твърдо добро и твърде почтено за твоите уши!

— От кога придружаваш емира?

— Това не те засяга!

— Къде и от кого научихте, че се каним да тръгнем към Омбула?

— Ако ти го издам, ще стана не по-малък негодник от тебе!

— Човече — избухна Абд ал Мот, — позволяваш си твърде много! Емирът може да ме обижда, без да го убия незабавно, защото имам да

му отмъщавам и искам да си запазя тази радост за по-късно, ала с теб нямам никакви сметки за уреждане. Мога на часа да те убия, без така сам да се лишавам от по-сетнешното си удоволствие. Обидиш ли ме още един-единствен път, загубен си!

— Наистина, можеш да ме пречукаш, защото съм вързан и нямам възможност да се отбранявам. Но ако ръцете ми бяха свободни, щях да ти покажа как трябва да разговаряш и да се отнасяш с един европейец! Впрочем не си въобразявай, че безнаказано можеш да ми отнемеш живота! Не съм дошъл сам в тази местност. Придружават ме и други мъже, които са достатъчно могъщи, за да бъдеш унищожен само по един техен знак.

Този коз оказа своето въздействие. Гласът на Абд ал Мот не излъчваше вече предишната голяма увереност, когато попита:

— Какви са тези хора?

— И това не те засяга. Впрочем не ти признавам правото да ме питаш и разпитваш. Но ще проявя снизхождението доброволно да ти кажа, че те знаят къде се намирам и накъде съм тръгнал. Ако не се върна, те ще предположат, че си ме убил.

— Защо искаше да предупредиш беландите?

— Защото съм техен приятел.

— Но нейде по пътя може да ти се е случило някакво нещастие и без да си ме срещнал. Никой не ще успее да докаже, че аз имам пръст в тази работа!

— Не се заблуждавай. Най-строго ще разпитат всеки един от хората ти. Ами как ще се оправдаеш за смъртта ми пред Абу ал Мот? Ако не се върна до четири дни, той ще бъде пленен. Ти си негов подчинен и онова, което извършиш, е все едно направено от него.

— Ти познаваш ли го?

— Да.

— А той теб?

— Не. Но ако ме убиеш, той ще се запознае с моите хора!

Твърдото и решително поведение на немеца не остана без резултат. Шварц забеляза това и побърза да използва успеха си в изгода и на своя другар, над когото бе надвиснала толкова голяма опасност. Ето защо продължи:

— Настоявам да ме развържете и да ми върнете оръжията и всичко друго, което ми бе отнето от хората ти! Впрочем емирът от

Кенадем е мой приятел и каквото зло му причините ще сметна, че е направено и на мен. За него ще отмъстят по същия начин, както ще отмъстят и за мен!

Шварц незабавно разбра, че е прекалил, тъй като Абд ал Мот гневно избухна:

— Човече, внимавай! Ако някой тук има право да настоява и заповядва, това съм единствено аз! Та кой ли ще ме убеди, че казваш истината! Кой ще ме накара да повярвам, че не ме лъжеш само за да те освободя? Щом смяташ, че всичко, което ще се случи на емира, е все едно че го правим на теб, тогава и аз ще гледам на всичко извършено от него така, сякаш е било и твое дело. Щом ще трябва да се отнасям към него като към твой приятел, е добре, тогава ще се отнасям и към теб като към негов приятел. Следователно ще те сполети същата участ като неговата и аз най-спокойно ще изчакам да видя дали наистина съществуват толкоз властни и могъщи хора, които ще могат да ми отмъстят за теб и за него. Донесете и за това християнско куче един шабах, а после вържете двамата един за друг!

Донесоха втори шабах и поставиха чатала му около врата на Шварц. След това завързаха двата предни края на клоните един за друг. Когато свършиха с тази работа, Абд ал Мот се обади подигравателно:

— Тъй! Сега като истински приятели образувате едно цяло и аз с радост ще ви позволя взаимно да си облекчавате участта, доколкото ви е възможно. Страшно съжалявам, че няма да успеете да предупредите беландите. Тъй като сте принудени да се откажете от намерението си, в замяна на това ще ви приготвя едно друго удоволствие. Ще присъствате, когато нападаме селото. Ще ви настаня на такова място, откъдето ще можете да наблюдавате всичко с най-големи подробности. Но сега-засега ще ви вържат за едно дърво, да не би да ви хрумне идеята малко да се поразходите заедно с шабаха за собствено развлечение!

Шварц и Барак ал Кази бяха отведени до едно дърво, където ги вързаха. В подобно положение би било направо безумие да мислят за бягство. Представете си двама мъже, вързани за ствола на дърво, при което вратът на всеки от тях е пхнат в разклонения край на тежък клон, наподобяващ дървения ок на каруца. Отпред клоните са завързани един за друг под прав ъгъл, а на всичко отгоре ръцете на

двамата мъже са стегнати с въжета за тях така, че всеки е принуден да държи своя клон и да носи цялата му тежест.

Ето в такова положение се намираха Шварц и Барак ал Кази в лагера на ловците на роби.

Единственото облекчение им донесе обстоятелството, че от този момент нататък изглежда никой повече не им обръщаше внимание. Хората бяха заети с подготовката на планираното нападение и нито един от тях не се намираше достатъчно близо, за да чуе разговора на двамата.

— Какъв поврат! — скръцна със зъби емирът. — Как съвсем иначе си представях мига, когато ще се срещна с похитителя на детето ми! Искях да се изправа срещу него като съдия и отмъстител, а ето че сега се намирам във властта му! Вместо да си получи заслужената смърт от ръката ми, той жестоко ще ме измъчва, докато бавно умра!

— Дали ще посмее! — подхвърли немецът не толкова защото хранеше някаква надежда, колкото да утеши своя спътник.

— Ще посмее, бъди сигурен. Такава била волята на Аллах и аз се примирявам с нея. Но сърцето ми се натъжава при мисълта, че заедно със себе си повлякох към гибел и теб.

— Не говори така! И аз имам вина. Бяхме толкова непредпазливи, че ни най-малко не се учудвам на случилото се. Преди да се спрем да лагеруваме, трябваше да претърсим околността. А после имяхме несъобразителността да седнем с гръб тъкмо към онази посока, откъдето единствено можеше да се появи някаква опасност. Живял съм сред диви племена и знам много добре какво трябва да се съблюдава в положение подобно на нашето.

— Де да не ни бяха нападнали толкова ненадейно!

— Независимо от това пак нямаше да имаме никакви изгледи за спасение. На един отделен отряд от негри навярно щяхме да устоим, ала не и на неколкостотин такива дяволи, които са толкова добре въоръжени. Цяло щастие е, че ни оставиха поне дрехите. Ако ни вземат и тях, положението ни ще стане двойно по-тежко и ужасно.

— Кълна се в Аллах, че с радост бих изтърпял всички мъки, които може да измисли този човек за мен и с радост бих умрял, стига само синът ми да не е осъден на страдания като моите!

— Значи ти вярваш, че Абд ал Мот ти каза истината за него?

— А ти не вярваш ли?

— Не.

— Аз не се съмнявам в думите му.

— А аз смятам, че лъже. Разправя ти измислици, за да те измъчва и да те направи дважд по-нешастен.

— Тъй ли мислиш? Наистина може да се очаква подобно нещо от него.

— Така е както ти казвам, повярвай ми! Напълно съм убеден, че Синът на тайната е твойт Масуф. Дори се надявам да ти докажа, че Абд ал Мот излъга.

— Как ще го докажеш?

— Почакай само, докато пак реши да поговори с нас!

— Подлагаш сърцето и душата ми на големи терзания. А дори и да си прав, ако наистина се окаже, че Синът на тайната е моето дете, каква ли ще е ползата? Пак няма да успея да го видя, а и той никога няма да научи кой му е баща. Ние двамата ще бъдем убити и тъй като сме единствените, които го знаят, после никой няма да е в състояние да му го каже.

— Но ние още не сме мъртви, все още живеем!

— Сега, днес, да! Но докога?

— При дадените обстоятелства всяко бягство е наистина немислимо. Обаче самият Абд ал Мот ни вдъхна надеждата, че няколко дни няма да посегнат на нас. Много му се иска да се наслаждава на мъките ти, а това може да стане само след като се завърне у дома си в серибата. Дотогава трябва да се стреми да запази силите ни, необходими да издържим похода. Днес ще нападнат Омбула, утре ще отпразнуват успеха си, а вдругиден ще имат страшно много работа да се подготвят за връщането, което несъмнено ще трае по-дълго, отколкото пътуването им дотук. И тъй, изчислявано от днес ще са им необходими седем-осем дни, за да стигнат до серибата. Ето с какъв срок ще разполагаме. А сега си спомни какво се е разиграло в серибата! Естествено ние ще внимаваме много да не споменем случилото се пред Абд ал Мот с нито една дума.

— Мислиш ли, че от това можем да имаме някаква полза?

— Разбира се! Ако старият фелдфебел успее да проведе своя план, за който имаме само предположения, с Абд ал Мот е свършено и ние ще бъдем свободни.

— Аллах керим — Бог е милостив! Думите ти са като балсам за сърцето ми.

— А може би ще ни се удаде да се освободим от шабахите. За тази цел не е необходимо нищо друго освен един от нас да си развърже ръцете.

— На мен ми е невъзможно. Ръцете ми са тъй здраво стегнати за дървото, че въжето се е впило в месата ми.

— И моето положение е същото, но постепенно въжето ще се поразхлаби, а аз предпочитам по-скоро да си смъкна кожата от ръцете, отколкото да се оставя да ме убият, без поне да съм направил опит да избегна смъртта.

В този момент ловците на роби започнаха да слагат ездитните и товарни седла на конете, камилите и воловете. Подготвяха се за път, защото до настъпването на вечерта вече оставаха по-малко от два часа. Абд ал Мот се приближи до двамата и попита:

— Мога ли най-учтиво да ви помоля за извинение, че няма да ви разреша да яздите? Ще трябва да вървите пеша. Но затова пък ще бъдете пребогато възнаградени, като шабахите ви бъдат завързани за седлото на моя собствен кон. Толкова много ви обичам, че непременно трябва да останете съвсем близо до мен. А ти, емире, така ще можеш да си спомняш за сина си, когото на времето отведох по същия начин.

— Това не е известно — спокойно отговори Шварц.

— На тебе ли бе, гяур? Че какво ли можеш да знаеш?

— Онова, което си направил с момчето Масуф.

Абд ал Мот хвърли на немца продължителен и изпитателен поглед, а после подигравателно каза:

— Че къде си бил по това време?

— У дома, в моето отечество. Но Аллах е всемогъщ и премъдър и направлява човешките съдбини чрез хиляди чудеса. Аз познавам момчето, което си отвлякъл.

— Невъзможно! — възкликна ловецът на роби и отстъпи крачка назад.

— Казвам ти истината, не лъжа като теб. Ти не постигна целта си, а тъкмо обратното. В желанието си да ядосаш и измъчиш емира ти го дари с най-голямата възможна радост.

— Не те разбирам!

— Тогава ще говоря по-ясно. Познавам емира едва от три дни и представа си нямах за досегашните му преживелици. И ето че преди малко ти заговори за сина му, което събуди любопитството ми. След като ни вързахте за дървото, аз го разпитах и той ми разказа всичко. Волята на Аллаха била аз да превърна болката му в радост, защото познавам сина му.

Абд ал Мот не успя да се овладее. Той направи един жест, издаващ изненадата му, и извика:

— Къде е той? Къде се намира?

— Не е там, където ти каза.

— Че къде ще е другаде?

— В много добри ръце — при моите приятели и спътници. Той не е сляп и болен, а може и да говори, защото не си му изтръгнал езика! Станал е великолепен младеж и баща му с върховно блаженство ще го притисне до сърцето си.

— Хич да не си въобразява! — избухна Абд ал Мот. — Все още сте мои пленници и аз ще се погрижа баща и син да се видят едва на оня свят. Нима можех да подозирам, че жената на негърския крал ще избяга заедно с момчето!

Шварц го беше подлъгал да каже онова, което искаше да научи от него. Нерядко гневът изтръгва от устата на хората необмислени думи. Ето защо целта на немца беше да ядоса ловеца на роби още повече, като му каза:

— Не си подхванал кой знае колко умно нещата. Фактът, че не си отвлякъл момчето по-надалеч, ме кара да предполагам, че Аллах те е дарил с твърде малко мозък.

— Мълчи, чакал такъв! Нима езерото Мукамба не е достатъчно далече от Дар Рунга? Нима не е необходимо да пътуваш няколко месеца, за да стигнеш оттам до земите на племето матва?

— Не го оспорвам. Но резултатът показва, че е трябвало да го отведеш още по-далеч на юг. Глупаво е било от твоя страна да го продаваш на краля на матва.

— Престани да ме обиждаш, иначе ще те накарам да трепериш пред мен! За него кралят ми заплати стойността на десет черни роби. Искаше да го угои, за да опита и той веднъж месото на бял човек. Нима съм виновен, че жена му не го обичаше, защото я беше отвлякъл и че му избяга заедно с момчето, към което се бе силно привързала?

— Тогава е трябвало по-късно да ги издириш и двамата!

— Я не ми давай съвети! Нямам нужда от тях. Сам знам какво да правя. Жената никога повече не се завърна при племето си. До този момент бях убеден, че нейде по пътя е загинала заедно с момчето.

— Е, тогава аз мога да те осведомя, че нещата стоят съвсем иначе. Двамата са живи и жената е разказала как си продал момчето на чернокожия крал. Преди известно време тя те е видяла и познала.

— Къде? Къде е тя сега?

— Да не съм глупак, че да ти кажа.

— Говори, заповядвам ти!

— Не е необходимо да ти давам такива сведения. Обикнах момчето, което вече е станало младеж и тъй като съвсем случайно срещнах баща му, скоро двамата ще се прегърнат и никога повече няма да се разделят.

— И заедно ще идат в ада, а и ти ще ги придружиш, гяур такъв! — изкрещя Абд ал Мот, като извади ножа си и го насочи към Шварц.

Немецът го погледна спокойно право в очите и каза:

— Забий го в гърдите ми, ако смееш! Убиеш ли ме, така ще унищожил и собствения си живот, защото ще премахнеш единствения човек, който може да те спаси!

С безкрайно смайване похитителят на деца попита:

— Да ме спасиш? Ти мене? Ами от кого и от какво?

— От отмъщението на Масуф, отвлеченото от теб момче. Това отмъщение ме накара да тръгна подир теб, за да предупредя беландите и да те погубя. Сам виждаш, че не изпитвам никакъв страх и съм откровен към теб. Аллах пожела да срещна по пътя си неговия баща, когото досега Масуф напразно беше търсил. Момчето се придружава от могъщи закрилници, заели се да му помогнат, защото е син на един емир. Върнеш ли се обратно, очаква те сигурна смърт, а не ме ли видят и научат ли, че съм паднал убит от ръката ти, твойт край ще бъде два пъти по-ужасен.

Шварц изрече тези думи толкова убедително, че от смайване Абд ал Мот доста дълго не можа да проговори. Най-сетне къде въпросително, къде утвърдително той се обади:

— Лъжеш, за да се спасиш, нали?

— Мисли каквото си искаш — отговори му ученият и повдигна рамене. — Твоята съдба е в собствените ти ръце!

— Значи ме чакат да се върна, така ли?

— Да.

— Къде?

— Как можеш да ми задаваш такива въпроси, на които, ако ти беше на мое място, никога не би отговорил! Мислиш ли, че съм по-малко умен от теб?

— Да, наистина си умен, тъй умен и хитър, че човек не знае дали лъжеш или казваш истината.

Той се загледа мрачно пред себе си. Как му се искаше да се съмнява в твърденията на немца, ала те бяха изречени с толкова уверен и настойчив тон, че беше трудно да не му се вярва. След минута-две Абд ал Мот бавно вдигна глава, втренчи пронизващият си поглед в Шварц и го попита:

— Ако е така, както казваш, как тогава ще можеш да ме спасиш? Къде да отида след този поход? Ще трябва да се върна в серибата при Абу ал Мот, защото там е цялото ми имущество. Послушам ли те да избягам, ще стана просяк.

Вътрешно Шварц тържествуваше. Вече вярваше, че е спечелил играта и отговори:

— Тъй като вече е известно, че ти си похитителят и се знае, че Абд ал Мот е някогашният Ебрид бен Лафса, по никакъв начин не можеш да се изплъзнеш. Накъдето и да тръгнеш, ще те намерят. Имаш да плащаш за петнайсет години, изпълнени със страдания, мъки и нещастия. Не го забравяй! Но ако кажа на моите хора, че сме били във властта ти и въпреки това си ни пощадил живота, тогава и към теб ще проявят снизхождение.

— Но не и този човек!

Той посочи към емира, който до този момент не беше обелил нито дума, а и сега не отговори. Ето защо Абд ал Мот се обърна към него с въпроса:

— Ти какво ще направиш, ако ти подаря свободата? Ще ми отмъстиш ли?

Това бе въпрос с голямо значение. Неговият отговор можеше или по-скоро трябваше да реши съдбата на двамата пленници. Ако емирът обещаеше да прости на своя враг, можеше да се очаква, че Абд ал Мот щеше да освободи двамата. Но биваше ли да се отказва от

отмъщението си? Нима този окаян злодей трябваше да се измъкне ненаказан? Не, по-добре да умре!

— Само Аллах знае! — двусмислено промърмори емирът.

— Това не е нито «да», нито «не» — отвърна Абд ал Мот. — Питам те в името на пророка и на всички халифи и те подканям да ми кажеш истината! Ти би ли ми простил или въпреки всичко ще си отмъстиш?

— Само Аллах знае! — повтори Барак ал Кази.

— Това ли е единственият ти отговор?

— Да.

— Тогава няма какво повече да те питам. Нека Аллах реши всичко между нас!

Той му обърна гръб и се отдалечи. Тогава емирът пое дълбоко дъх. Трябваше да положи големи усилия да не се развика тържествуващо.

— Приятелю, братко, ти излезе прав! Синът ми е жив. Той е жив! Не е нито мъртъв, нито е осакатен!

— Знаех го — кимна Шварц, сам безкрайно зарадван. — И как хубаво Абд ал Мот ни разказа абсолютно всичко, без да подозира, че хич нищо не знаехме!

— Уверявам те, че ако аз бях на негово място, ти и от мен щеше да изкопчиш всичко. Наистина си по-хитър и от тайно промъкващата се талаб [\[154\]](#). Ако беше кадия, щеше да разкриваш всички престъпления. Но я ми кажи, наистина ли все още е жива жената, избягала от мъжа си заедно с моя син?

— Не знам. Та аз за пръв път чувам нещо за нея! Но ти защо не отговори на последния му въпрос?

— Защото не ми беше възможно.

— Едно «да» щеше може би веднага да ни върне свободата!

— А едно откровено «не» щеше да означава сигурната ни смърт. Не можех да кажа нито едното, нито другото. Или може би си на мнение, че трябваше да избавя и себе си, а дори и теб с една лъжа?

— Значи не можеш да му простиш, така ли?

— Не!

— При никакви обстоятелства ли?

— Никога! Това ще е прегрешение спрямо закона на пустинята, та дори и спрямо закона на пророка. Но дори и да нямах нищо против да престъпя тези две наредби, то щеше да ми попречи моята клетва.

Заклех се да отмъстя и ще отмъстя. Ти какво би направил на мое място?

— Нашата Kitab el mukaddas ^[155] ни повелява да предоставим всяко отмъщение на Бога.

— Дори и ако си дал клетва ли?

— Никой истински християнин не полага подобни ужасни клетви, защото Иса Бен Мериам ни е заповядал: «Обичайте враговете си, благославяйте онези, които ви проклинат. Отвърщайте с добро на онези, които ви обиждат и преследват!» И ако въпреки всичко някой вече е дал такава клетва, той може да помоли Бога да му разреши да я вземе обратно.

— Вашето учение е хубаво. Добро е за вас, в случай че действително ви е възможно да обичате враговете си. Но то не подхожда за тукашните страни, не е за пустинята, не е за нас. Нашият закон гласи: «око за око, кръв за кръв, живот за живот» и ние трябва да му се подчиняваме. Не бива да ми се сърдиш, че не искам да го престъпя.

— Тогава ще останем в плен!

— Да. Обикнах те, но дори и теб не мога да избавя, като извърша грях. Ако аз бъда виновен за смъртта ти, нека Аллах ми прости, който нали е Бог и на християните.

— Е, що се отнася до смъртта ми, засега все още не е необходимо да се упрекваш. Знам, че думите ми, както и моите разяснения, не останаха без въздействие върху Абд ал Мот. Макар и бавно, те сигурно ще доведат до някакъв резултат. Предизвиках у него вътрешно раздвоение и само трябва да изчакаме, за да видим какво ще стане.

Той едва бе изрекъл тези думи, когато вече се проявиха първите признаци от желаното въздействие върху Абд ал Мот. Арабинът отново се приближи до двамата и ги попита:

— След няколко минути тръгваме. Гладни ли сте или жадни?

— Не сме — отговори Шварц.

— По пътя няма да получите нищо, тъй че сами ще сте си виновни, ако по време на похода гладувате или страдате от жажда.

Той ги развърза от дървото и ги поведе към товарните животни. Собственоръчно усука едно въже около двата чатала и после го върза за седлото на един от товарните волове Шварц хвърли към спътника си поглед, който изразяваше задоволство. Ако не бяха предупрежденията

на немеца, ловецът на роби едва ли щеше да им предложи храна и вода, а и нямаше да ги върже за вола, след като преди малко им беше казал, че ще прикрепи техните шабахи към собствения си кон. И тъй, изглежда вече имаха основание да не губят надежда за спасение.

В този момент Абд ал Мот започна да дава своите заповеди и то с толкова силен глас, че пленниците ясно можеха да ги чуват. Отсега нататък той възприе тактиката, спомената от емира. Двайсет съгледвачи трябваше да се метнат на най-бързите коне и да тръгнат начело. Последваха ги други стотина конници, които имаха задачата да обградят селото в широк кръг. След тях потеглиха и останалите, къде пеша, къде яхнали волове.

Тези волове нямат нищо общо с бавните опърничави животни, познати у нас. Те са по-интелигентни и имат далеч по-бърз и по-сигурен ход. Техният вид е резултат от вековен расов подбор и в никакъв случай не бива да се сравняват с дивите биволи.

Пленниците бяха принудени да вървят доста бързо, за да са в крак с техния вол. Шабахът, който всеки от тях носеше, бе направен от твърдо, извънредно здраво дърво и сигурно тежеше над петнайсет килограма. Този товар не беше прекомерно голям, но при всяка крачка чаталите се триеха в голите им вратове и ги разраняваха. Много по-късно се прибави и друга беда. Ръцете им, стегнати до лактите с въжета върху шабаха, съвсем не бяха свикнали с подобно положение и скоро изтръпнаха. Иначе походът не бе свързан с други неудобства и неволи.

Абд ал Мот винаги се намираше близо до двамата, като най-често яздеше зад тях, но все пак изглежда изобщо не обръщаше внимание на разговора им. Впрочем те малко приказваха, а и когато разменяха по някоя и друга дума, това ставаше само с приглушен глас. Търговецът на роби беше праметнал през рамо пушката на немеца, а револверите му бе затъкнал в пояса си. Той непрекъснато оглеждаше тези оръжия с такива светнали очи, че не беше трудно да се разбере колко много се гордееше с тях. От кобурите на седлото му надничаше далекогледът, а и часовника, кесията, както и останалата собственост на Шварц също беше присвоил.

Движеха се през съвсем пуста и безплодна местност. Теренът започна леко да се изкачва нагоре. В далечината изплуваха голи планини. Когато стигнаха в подножието им, слънцето бе слязло вече до

хоризонта. Тогава спряха и всички слязоха от животните заради Могреб, вечерната молитва. Макар че се канеха да извършат едно нечувано злодеяние, тези безчувствени негодници започнаха да се молят на Бога. Въпреки чаталестия шабах, който му пречеше, емирът също коленичи да си каже молитвата и Шварц последва примера му — може би за да не разгневи мюсюлманите, но всъщност повече защото сърцето му действително чувстваше нужда да се помоли.

После, след като слънцето изчезна, те продължиха пътя си. Скоро се смрачи и на Шварц му беше вече невъзможно да разбере през какви местности се движеха. Той забеляза само, че непрекъснато се изкачваха нагоре, като често вървяха ту по стръмни склонове, ту през тесни клисури. На няколко пъти преминаха край блата, откъдето се вдигаха огромни облаци хапещи мухи, за да се нахвърлят върху хора и животни и да преследват кервана на значително разстояние. И тогава пленниците болезнено усетиха, че с вързаните си ръце не са в състояние да се отбраняват срещу тези кръвопийци.

Колкото по-късно ставаше, толкова по-силно блестяха звездите, а това значително улесняваше похода. От време на време някой от съгледвачите се завръщаше, за да направи тихо някакво съобщение. Най-сетне, може би един час преди полунощ Абд ал Мот заповяда да спрат.

Шварц напрегна зрение с надеждата да види селото, ала напразно. Вестоносци продължаваха да идват и да си отиват. Предводителят шепнешком разговаряше с тях. Всички ездитни и товарни животни бяха отведени на безопасно място и оставени там под надзора на няколко пазачи. Малки отряди асакери тръгнаха направо, надясно и наляво, докато най-сетне при пленниците остана само Абд ал Мот заедно с десетина души. Разбира се, двамата пленници бяха вече отвързани от вола.

— Скоро ще видите как трябва да постъпи човек, за да се сдобие с роби — каза им той. — Само че, щом се започне, хич не си мислете, че ще можете да използвате суматохата и да офейкате! Незабавно ще бъдете застреляни!

Шварц чувстваше в душата си голяма тъга. Не мислеше за себе си, а за клетите невинни и нищо неподозиращи чернокожи, чийто сън щеше да бъде смутен по толкова ужасен начин.

— Наблизо ли е селото? — попита той, без особена надежда да получи отговор.

Но все пак получи. Самият Абд ал Мот му отговори:

— Да. Вие двамата ще дойдете с мен до самата ограда и всичко ще видите.

— Нападението окончателно ли е решено?

— Аллах! Та кой ли ще го отмени и защо?

— Помисли си, че тези негри нищо лошо не са ги сторили и са хора също като теб!

— Мълчи! — грубо му се солна ловецът на роби. — Не съм те пленил, за да слушам нравоученията ти. Чернокожите са като добитъка. Нямаат никакви чувства и лижат ръката на онзи, който ги бие. Я по-добре ми кажи как се стреля с пушката ти. Знам че е по-хубава от всички наши пушки, но не знам как се зарежда.

— По негрите ли се каниш да стреляш с нея?

— Че по кого другиго?

— Тогава спокойно можеш пак да я преметнеш през рамо. Нямам намерение с подобни обяснения да стана причина за смъртта на тези хора.

— Куче! Ще ми се подчиниш, ли или не?

— Няма!

— Ще те убия!

— Е, хайде!

Абд ал Мот се позамисли, после огнево праметна ремъка на пушката през рамо и каза:

— Засега още няма да те убивам. По-късно ще си получиш наказанието. Напред!

Двама души хванаха шабаха на Шварц, а други двама шабаха на емира и ги затеглиха подир себе си. Останалите безшумно ги последваха, докато най-сетне пред тях се изпречи висок и тъмен силует, който се проточваше наляво и надясно подобно на зид и се губеше в тъмнината. Това беше трънливият плет. Както е известно, голямото село Омбула бе заобиколено от два подобни плета — един външен и един вътрешен.

По време на целия поход Шварц размисля дали все пак няма някакъв начин за спасяване на селото, ала нищо не му бе хрумнало. В този миг му дойде една идея, но такава идея, която неминуемо щеше

да му струва живота. Въпреки всичко, той бе твърдо решен да се пожертва, за да избави от смърт толкова много хора.

— Все пак ще успея да спася селото — прошепна той на емира.

— Как? — попита го спътникът му също шепнешком.

— Ще започна да крещя с все сила, тъй че цялото село да ме чуе и хората да се събудят.

— Аллах да те пази! Ще пожертваш живота си, без да спасиш нито един човек. Селото е обградено и никой не може да избяга. Виковете ти само ще направят бедата още по-голяма, защото е по-добре да те убият, докато спиш, отколкото когато си буден.

Възраженията на емира бяха основателни, но въпреки това Шварц отвори уста, за да изпълни безумно дръзкото си намерение, когато един от подофицерите се приближи и доложи на предводителя си:

— Можем да започваме. Всички са готови. Безшумно убихме пазачите на входа, а и мястото, където се намира добитъка, е обградено.

При тези думи Шварц вече нямаше как да не разбере, че саможертвата му би била съвсем безсмислена.

— Тогава пали, за да дадеш сигнал и на другите! — заповяда Абд ал Мот.

Подофицерът клекна... последва лек шум от допира на стомана и кремък... изскочиха искри... фитилът за пушка започна да дими, после се появи малко пламъче, което бързо се разгоря, раздели се и след това се втурна нагоре по изсъхналия плет, наподобявайки десетки извиващи се змийчета. Броени секунди по-късно на ширина от няколко метра трънливата ограда бе обхваната от пламъци, които се разпростираха с такава бързина, сякаш плетът бе от пергамент.

От ляво и от дясно, наблизко и далеч се заизвиваха също такива пламъци. След не повече от две минути оградата на цялото село бе обзета от ярки пламъци, високи по няколко метра. Те никъде не оставяха и най-малката пролука. Откъм отсрещната страна проехтяха изпълнени със страх викове, на които отговориха изстрели.

— Пазачите на стадата са се събудили и сега ги убиват — обясни Абд ал Мот със сатанинско задоволство. — Вече се започва. Веднага ще чуете скимтенето на джарахдините [\[156\]](#).

Появи се силно въздушно течение, предизвикано от пламъците, и през ярко осветената нощ се понесе гръмливият глас на огъня,

наподобяващ бученето на далечен прибой. С него се смесиха отделни викове на хората, чийто сън бе прекъснат от изстрелите. Жителите на селото се събудиха. Те наизскачаха от токулите си и с ужас видяха, че оградата гори. Но все още не бяха разбрали истинските измерения на сполетялата ги беда.

Те разбудиха и другите още спящи хора, та с обединени усилия да предпазят колибите си от пожара. Ала хвърчащите наоколо искри падаха върху направените от суха тръстика покриви и въпреки цялото старание на чернокожите ги подпалиха. Скоро всички токули бяха обхванати от пламъци. Негрите не можеха вече да издържат на голямата горещина. Но накъде да бягат? Не бе възможно да преминат през горящата ограда. Единственият път за спасение бе през изходите. През деня те обикновено стояха отворени, а през нощта ги затваряха с изплетени от тръстика рогозки и при тях оставаха да пазят воители. Но стражите бяха изненадани и избити от ловците на роби. Рогозките бързо се превърнаха в пепел, понеже бяха от такъв материал, който огънят почни мигновено унищожава. Ето защо «портите» бяха единствените места, откъдето човек можеше да се избави от ужасния огън, унищожаващ всичко по пътя си. И именно натам се втурнаха клетниците.

Но ловците на роби бяха предвидили това и бяха поставили там достатъчен брой войници. Всеки възрастен беланда, появил се пред някой от изходите, незабавно биваше застрелван. Същата участ сполетяваше и старите жени. По-младите негри ловците на роби поваляха с удари на земята и ги връзваха с въжета, донесени с товарните животни за тази цел в огромни количества.

Не е възможно да се опишат всички сцени, които се разиграха. Мъже изскачаха с деца на ръце, опитвайки се да ги спасят. Улучени от куршуми, те падаха като покосени, а после асакерите изтръгваха децата от прегръдките им. Една старица тичешком се появи от изхода и нададе ликуващ вик, мислейки че се е спасила от пожара, обаче още в същия миг удар с приклад я просна безжизнена на земята. Като дърпаше подир себе си две деца, през прохода изскочи млада жена, бягайки от пагубния огън. Незабавно изтръгнаха децата от ръцете ѝ, а самата тя бе повалена, за да вържат ръцете и краката ѝ. Як широкоплещест негр, втурнал се с големи скокове между горящите токули към изхода, бе посрещнат от куршум, който само го рани. С

дулото на една карабина той получи такъв удар в стомаха, че се сгърчи и рухна на земята, и тогава му прерязаха ахилесовите сухожилия, та нещастникът да не може да избяга.

Бяха извършени много подобни злодеяния, а и къде-къде по-лоши, тъй че перото се противи да ги опише. Отделните викове, разнесли се в самото начало, се бяха превърнали във всеобщ рев и вой. Негрите бяха разбрали, че не става въпрос за случайно избухнал пожар, а че си имаха работа с газуах, от който няма никакво спасение. Мъжете знаеха, че са осъдени на неумолима смърт. Мнозина от тях се събраха на едно място, за да умрат, сражавайки се. Но тъй като не бяха имали време да вземат оръжията от горящите колиби, можеха да разчитат само на юмруците си и бяха набързо покосени. Други пък, намерили по някой нож, го използваха, за да се самоубият, като го забиха в сърцето си. Неколцина други сами наскочаха в буйните пламъци, повличайки със себе си и своите жени или деца, за да ги избавят от робство.

Шварц не бе в състояние да гледа тези сцени. Той извърна глава. Чувстваше се неописуемо нещастен, но не защото се тревожеше заради самия себе си, а защото бе принуден да стане свидетел на тези страшни жестокости. Виковете и воплите на клетите негри, както и ликуващите крясъци на ловците на роби, за малко не станаха причина да изгуби съзнание. На светлината на лумналите пламъци хората на Абд ал Мот му приличаха на дяволи, които играеха пъкления си танц около душите на прокълнатите на вечни мъки. Ако можеше с една-единствена дума да ги прати всичките на смърт, той нямаше да се поколебае нито за миг.

След лумването на първите пламъци бе изминал около половин час, когато ловците на роби приключиха ужасната си работа. Никой повече не се появи, за да се спаси от безмилостния огън. Който не попадна в ръцете на ловците на роби, бе или убит, или пък загина в пожарището.

Извън оградата на горящото село се намираха плячкосаните стада, оставени под надзор на едно отделение асакери. Другите войници пазеха пленниците. Всички чернокожи бяха изпаднали или в състояние на крайна възбуда, или в най-дълбоко отчаяние. Повечето от тях седяха на земята и безмълвно плачеха или мълчаливо бяха втренчили поглед нейде пред себе си. Други пък се щураха между тях, държаха се като

умопобъркани и от отчаяние ревяха като диви животни. Но с бичовете много скоро ги укротиха.

В този момент Абд ал Мот заповяда да преброят плячката. Подофицерите започнаха да обикалят наоколо и с погледи на познавачи да оглеждат пленниците. Взеха да разделят негрите, да ги «сортират» и да ги събират на самостоятелни групи. Бяха похитили около четиристотин момчета, също толкова момичета и почти двеста по-млади жени. Освен това сред пленените имаше и много малки дечица, които на първо време оставиха на майките им. В самото начало се беше наложило да вържат и краката на чернокожите, но малко след това им свалиха въжетата, защото трябваше сами да се придвижват от едно място на друго. После отново ги събраха като стадо добитък и ги накараха да насядат на земята. Никой от тези клетници не помисли за бягство. От всички страни бяха обградени от въоръжени мъже, които ги заплашиха, че ако някой посмее само да стане от мястото си, незабавно ще бъде застрелян. И дума не можеше да става за сън — нито за пленниците, нито за ловците на роби. Никога досега хората на Абд ал Мот не бяха имали толкова богат улов. Почти хиляда роби, без да се брои добитъка, който беше не по-малко, скъпоценна плячка! Всичко това кажи-речи опияни от радост тези хора. Те ликуваха, смееха се, шегуваха се и един другиму си разказваха «геройствата», извършени от тях, докато бяха застрелвали, наръгвали с нож или убивали с приклади бягащите мъже.

Абд ал Мот бе много горд с големия успех на грабителския си поход и беше в извънредно весело настроение. В резултат на това той се обърна към немца с кажи-речи дружелюбен тон:

— Вие двамата сигурно сте гладни. Да наредя ли да ви донесат нещо за ядене?

— Не — отговори Шварц. — Нямам абсолютно никакъв апетит. Та кой ли може да мисли сега за ядене и пиене!

— Както искаш! Не се ли радваш, че си намери толкова много другари по съдба, на които ще можеш да изплачеш неволята си?

— Подигравай се колкото щеш. Но аз съм по-щастлив от теб. Когато един ден стъпиш на Сирет, Моста на смъртта, за да преминеш по него, душите на избитите днес хора ще те повлекат и съборят в страшната бездна и нито Аллах, нито пък твоят пророк ще се смилят над тебе! Побиват ме тръпки на ужас от злодеянията ти!

— Много си откровен. Всъщност за тези думи би трябвало да те накажа, но тъй като съм в чудесно настроение, ще ти простя. Дори ще ти дам доказателства за доброта, каквато иначе никак не ми е в характера. Вие сигурно сте изморени и имате нужда от почивка. Шабахът ви пречи да спите. Ще наредя да го махнат и се надявам, че ще ми бъдете благодарни за това милосърдие.

На неколцина от хората си той даде съответната заповед. Те освободиха вратовете на двамата пленници от чаталите, но обещаното облекчение не отиде по-далеч, тъй че Шварц се видя излъган в предположенията си. Принудиха го да легне по гръб върху шабаха и го вързаха за него така, че остана да лежи изпънат на земята, без да може да помръдне. И с емира постъпиха по същия начин. После един от войниците получи заповед да седне между тях, за да ги надзирава през нощта.

А тази нощ беше най-ужасната, каквато Шварц бе преживявал някога. Изобщо не можа да мигне и ако понякога затвореше очи, възбудената му фантазия извикваше пред вътрешния му взор ужасни картини от преживените през деня сцени. Малкото останали часове до утрото му се сториха цяла вечност и той почувства безкрайно облекчение, когато настъпващият утринен светлик накара звездите да избледнеят.

Но много се лъжеше, ако мислеше, че денят ще му предложи по-малко жестокости от нощта.

Най-напред ловците на роби коленичиха за утринната си молитва. После издигнаха знамето и застаналият до него факир прочете сурата на победата. След това заклаха няколко говеда и много овце, за да отпразнуват успеха си с пиршество. Пленените чернокожи бяха принудени да покажат къде се намират техните матмурах и сабах.

Под матмурах се разбират големи и дълбоки ями, където обикновено се съхранява дурата. Сабахите са малки добре покрити цилиндрични постройките от камъни, които служат за същата цел.

Войниците надомъкнаха цели купища дура и накараха пленените жени да я смелят, за да изпекат от нея кисрах и да приготвят мерисах. За Абд ал Мот, подофицерите и неколцина асакери, които особено се бяха отличили, изпекоха и марарах.

В цял Судан това се смята за най-големият деликатес и се приготвя от чер дроб, черва и жлъчка. Съвсем естествено последната

съставна част ни навежда на мисълта, че е изключено специалитетът марарах да се хареса на някой европеец.

Докато траеха тези приготовления, се случи нещо, което из пълни Шварц с ужас. Естествено пленниците трябваше да бъдат отведени в серибата на Абу ал Мот. Но по-малките деца представляваха голямо неудобство и само щяха да им пречат. Ето защо Абд ал Мот даде заповед да избият всички деца, ненавършили още четири години. Изобщо не е възможно да се опише нервната възбуда, в която изпаднаха клетите майки, щом чуха това нареждане. Те не искаха да дадат рожбите си и ги бранеха като лъвици... ала напразно. Укротиха ги с помощта на бича. След като това нечовешко масово убийство приключи, останалите роби бяха навързани един за друг по вече познатия начин и едва тогава цялата колона се приготви да тръгне на път. Но преди това Абд ал Мот се приближи до емира и немца, които все още лежаха на земята, вързани всеки върху своя шабах и им каза:

— Ето как се постъпва с черното «месо», което не може да се използва. Ще признаете, че действахме много мъдро.

— Ти си цял сатана! — отвърна Шварц, разтреперан от гняв.

— Ругай, но не забравяй, че доброто ми настроение не трае вечно.

— Ако не бях вързан, щях да ти покажа в какво настроение съм аз в момента!

— И какво щеше да направиш?

— Щях да те удуша! Казвам ти, че мигът, когато се почувствам свободен, ще бъде същевременно и мигът на твоята смърт!

— Продължавай да заплашваш и да лаеш, псе такова! — подигравателно се изсмя ловецът на роби. — Ти никога вече няма да усетиш дъха на свободата. Засега ще те пощадя, но стигнем ли веднъж до серибата, ще ви накарам и двамата да почувствате отмъщението ми по такъв начин, че в сравнение с него вечното проклятие на геената ще ви се стори истинско блаженство!

3. Waka'a en Nahr [\[157\]](#)

След като Бащата на щъркела се върна при лодката, той побърза да потеглят веднага. Звездите пръскаха достатъчно силна светлина, за да продължи пътуването, макар че беше нощ. Развързаха лодката и я насочиха към средата на реката, където ниям-ниямите започнаха здравата да гребат. Докато чакаха Сивия, те се бяха нахранили и си бяха отпочинали, тъй че под напора на греблата в мускулестите им ръце плавателният съд полетя надолу по течението с бързината на риба. С веща ръка го направляваше седналият при кормилото Син на тайната.

Тези хора бяха привикнали на южния климат и на местните условия на живот. Можеха да понесат дори най-неимоверното натоварване. По-друго бе положението на чужденеца, комуто грижата за собственото здраве повелява да щади силите си колкото е възможно повече. Ето защо Пфотенхауер се загърна в одеялото си и легна в предната част на лодката, за да поспи няколко часа.

Достатъчно добре познаваше своеобразния чар на нощния пейзаж, който му предлагаше могъщата река, тъй че този път можеше да се лиши от това удоволствие. Сънят му беше дълбок и продължителен, защото, когато се събуди, видя, че слънцето се бе издигнало високо над гората от палми далеч, покрила десния бряг, близо до който Сина на тайната поддържаше курса на лодката. Щом извади часовника си, за свое учудване ученият разбра, че е спал до десет часа.

Ниям-ниямите си бяха разпределили работата така, че само половината от тях гребяха, за да бъдат сменени от другите, след като те си отпочинеха. Впрочем тук реката имаше толкова значителен пад, че не бе нужно да гребат кой знае колко усилено, за да пътуват бързо.

Не беше необходимо да прекъсват плаването си, за да се нахранят. Който искаше да яде, ядеше, след като някой го сменеше на греблото. Пиенето пък ставаше по още по-прост начин — направо от реката, тъй че през целия ден изобщо не спряха на брега, докато най-сетне късно следобед бяха принудени да го сторят поради едно обстоятелство,

което за малко да постави екипажа на лодката в много опасно положение.

Наближаваха един остър завой на реката. Силно извитият десен бряг им пречеше да виждат какво има и какво става зад завоя. Кормчията стана от мястото си, сложи свитата си като фуния длан на ухото и няколко мига стоя така, внимателно заслушан в тази посока. После каза:

— Schu haida! Rina — Какво чувам! Някаква песен!

— Къде? По реката ли?

— Да. Идват хора. Кой ли може да са? Да не би да е Абу ал Мот с корабите си!

— Не бива да им се мяркаме пред очите. Бързо към брега!

— Към кой бряг?

— Към левия, защото там има тръстика, където ще можем да се скрием. Тук край десния расте съвсем нарядко.

Синът на тайната се подчини и измени посоката наляво. Когато лодката пресече по-голямата част от реката, тъй че можеха да видят какво става зад завоя. Сивият взе в ръка далекогледа. Но само секунда след като го вдигна пред очите си, той изплашено извика:

— Бързо назад, давай надясно, иначе ще ни открият! Виждам два кораба, но и хора, които тичат по брега.

Кормчията незабавно изви кормилното весло на другата страна и чернокожите така мощно натиснаха греблата, че лодката направи много остър завой, който за малко не я преобърна.

— Хора на брега ли? — попита Сина на тайната. — Та нима корабите са хвърлили котва?

— Не, плават. Видях издутите им платна.

— Тогава за мачтата са вързали либан [\[158\]](#), за да увеличат скоростта си. Щом корабите са два, значи са на Абу ал Мот. Проявих голяма непредпазливост, като се подчиних на заповедта ти да насоча лодката към левия бряг. Нали чух хората да пеят. А те правят това само когато теглят либана или работят с митараха [\[159\]](#). За щастие тук надясно водата е надовлякла трева и ом суфах, които са образували островче. То ще ни скрие.

Той насочи лодката да навлезе право в този «остров» и нареди да спуснат котвата. Докъдето стигаше погледът по десния бряг, тук бе

единственото място, което можеше да им предложи прикритие. Ала «островът» беше толкова нисък, че мъжете трябваше да залегнат на дъното на лодката, за да не бъдат забелязани.

Немецът не можеше да не се удиви на извънредно острия слух на младия кормчия, защото самият той не беше дочул никаква песен. Дори и в този момент той все още не долавяше каквито и да е звуци, макар младежът да твърдеше, че пеещите гласове звучали още по-ясно от преди.

Но все пак скоро мелодията достигна и до ушите на Пфотенхауер. Непрекъснато се повтаряха двете срички «хе-ли», «хе-ли». «Хе» се пееше на основния тон, а «ли» на малка терца. Следователно тоналността беше минор.

Ала малко след това те дочуха по-дълга мелодия, някаква песен, която имаше няколко строфи. Първите от тях бяха все още неясни, но по-нататък с приближаването на корабите вече можеха да се разберат думите им. Немецът долови следните четири стиха:

«Gerebd el beled, gered laoda,
Tered ab schora a loba hamoda.
Ja Rabb, sber t'adil taraqu,
De gib nau mah moktaf raflqu.»

Както се вижда, стиховете са римувани. Преведени, гласят така:

«Все по-близо и по-близо към дома
ний плаваме със радост и песен на уста,
дай ни Боже вятър за платната
и на гребците сила за веслата!»

В този миг първият кораб се появи иззад завоя. Беше сандал, вдигнал всичките си платна на двете мачти. От предната мачта към отсрещния бряг беше опънато въже, за което се бяха наловили около дузина мъже, за да го теглят. На кърмата до кормчията стояха двама души с необикновена външност. Единият имаше много висока и извънредно кльощава фигура и беше облечен по обичайния за арабите начин, докато облеклото на другия се състоеше от три части. Първата

бе някакво подобие на бански гащета, достигащи почти до коленете, втората — кожа от пантера, наметната върху плещите му, а третата част представляваше много висока шапка с формата на гугла, цялата покрита с черупки от миди «каури», от чийто връх се спускаха шнулове с пъстри стъклени мъниста. Лицето му имаше малко по-светъл цвят, отколкото на повечето негри.

— Онзи дългият е Абу ал Мот — обади се Сина на тайната.

— Той ли е? — попита Сивия. — Трябва по-подробно да огледам този тип.

Той подпря далекогледа си върху ръба на лодката и го насочи към спечелилия си зловеща слава ловец на роби. След малко продължи:

— Действително много прилича на самата смърт. Този човек е истински скелет. А кой ли може да е другият до него?

— Другият е бенг-дид ^[160] на нухрите, защото сред тях само предводителите имат право да носят такива шапки. Виждаш ли чернокожите, дето работят с върлините и пеят? Това са нухри. Разбрах го от начина, по който са направили прическите си.

— Но Абу ал Мот се завръща много по-бързо, отколкото очаквах. Колко път ни остава още до серибата Мадунга?

— Ще стигнем до нея тъкмо при залез слънце. Разположена е на десния бряг на реката. Ето защо Абу ал Мот се придвижва покрай левия. Ако не бяхме свърнали тъй бързо в обратна посока, тези хора отдавна щяха да ни открият. Понеже им се е свършила храната, те страшно бързат и не разчитат само на вятъра.

А вятърът бе попътен за сандала, понеже духаше от север. С помощта на върлините бързината на плавателния съд се бе увеличила толкова, че хората, които теглеха въжето от брега, бяха принудени да тичат в тръс.

След като сандалът отмина, се появи и вторият кораб, един по-малък нoger, издул всичките си платна и освен това също теглен с въже от брега. Палубата му бе препълнена с нухри.

Песента беше свършила. Пак се чуваше само простичкото «хе-ли», «хе-ли», което ставаше все по-тихо, колкото по-надалеч отплуваха двата кораба нагоре по реката. Но едва след четвърт час те се бяха отдалечили толкова, че Синът на тайната спокойно каза:

— Вече не могат да ни видят. Но сърцето ми се беше свило, докато преминаваха покрай нас. Слава на Аллах, че не ни откриха!

— Ха! Че какво ли можеше да ни се случи? — обади се Сивия.

— Щяха да ни превърнат в роби.

— И мене ли?

— Всички ни. Съвсем сигурно.

— Щяхме да се отбраняваме.

— Вероятно безуспешно. Оръжията ти са превъзходни, ала са безсилни срещу такова числено превъзходство. Във всеки случай е по-добре, че не ни забелязаха. А сега да тръгваме.

Вдигнаха котва и лодката отново продължи прекъснатото си плаване. Гребците удвоиха усилията си, за да наваксат изгубеното време.

Когато слънцето изчезна зад дърветата по левия бряг на реката, се оказа, че преценката на кормчията е била съвсем вярна. На десния бряг забелязаха широк мишрах, представляващ както пристан за кораби, тъй и място за водопой на стадата или път, водещ от високия бряг надолу към реката.

— Ето я серибата — каза Сина на тайната.

— Серибата ли? — попита Сивия, оглеждайки мястото. — Но аз не виждам и следа от нея!

— Защото не е разположена до самата река, а на тахараха [\[161\]](#). Познавам собственика ѝ и съм сигурен, че ще ни поздрави с добре дошли.

Той насочи лодката към мишраха и там я спря. Хвърлиха котва и освен това завързаха плавателния съд за един от коловете, забити за тази цел наблизко. На брега не се виждаше лодка на серибата. Обикновено тези лодки се прибират зад оградата, за да не бъдат откраднати.

Пфотенхауер си мислеше, че пристигането му изобщо не е забелязано от живеещите в селището хора, но се лъжеше, защото веднага щом кракът му стъпи на брега, откъм близките храсталаци се разнесе глас:

— Стой, не мърдай! Кой сте вие?

Ученият погледна към това място и видя, че между клоните към него са насочени дулата на няколко пушки. Незабавно носът му се изви настрани, сякаш така искаше да се предпази от някой куршум.

— Я си свалете пушките! — отвърна той. — Не сме дошли с враждебни намерения.

— Откъде идвате? — последва друг въпрос, без да се покаже който и да било. — Отговаряй или ще стрелям!

Гласът на скрития човек звучеше някак особено гърлено и стържещо, сякаш всички звуци се образуваха в най-задната част от устната кухина. Синът на тайната все още имаше някаква работа в лодката. Той последен излезе от нея и в отговор подвижна към храстите следните думи:

— Можеш да ни вярваш, че сме приятели. Познах те по гласа, Ал Шахар [\[162\]](#). Излез спокойно!

— Този млад човек знае името ми — разнесе се същият глас, — следователно няма от какво да се боя. Ще се покажем.

Храстите се разтвориха и от тях се появи един доста възрастен мъж с посивяла брада и пушка в ръката. Следваха го още трима други. Те бяха бели, но облечени също тъй оскъдно, както обикновено ходят негрите.

— Откъде ме познаваш? — попита възрастният мъж, като се приближи.

— Самият ти ще се сетиш веднага, щом ме огледаш малко по-добре.

— Тъй ли? Но аз никога не съм те... — той млъкна, отново измери с поглед младежа от глава до пети и после продължи: — Ти да не си онова момче, дето на времето толкоз много искаше да се запознае с Абд ал Мот?

— Да, аз съм.

— Аллах! Наистина ли си момчето, дето умееше да стреля по-добре от мен? Но тогава много си се променил и то в твоя полза. След като не се върна, си помислих, че ти се е случило нещо лошо при Абд ал Мот. Значи съм се излъгал и това страшно ме радва. Бъди ми добре дошъл!

Той дружелюбно подаде ръка на младежа. Сина на тайната я разтърси и попита:

— Тук ли е господарят на серибата?

— Не е. Отиде до Яу да донесе барут. Затова ми повери охраната на мишраха. Ти знаеш, че той може да разчита на мен.

— Да, ти си най-възрастният аскери на тази сериба. Видя ли два кораба да минават оттук?

— Видяхме ги, но не им се обадохме.

— Знаеш ли кой се намира на борда, им?

— Не. Те се придържаха доста близо до другия бряг, а тук реката е толкова широка, че можеш да видиш корабите, но не и да различиш хората на борда им.

— С тях пътува Абу ал Мот.

— Той ли? Дано Шейтанът го изяде! Ако беше минал наблизо, щях да му изпратя един куршум. Но какъв е този чужденец до теб и какво търси тук?

Той посочи Пфотенхауер.

— Той е мой приятел и се грижи като баща за мен — отговори кормчията, — и иска да остане при вас няколко дни, за да изчака свои познати, които се канят да го вземат оттук.

— И той ни е добре дошъл. Заведи го горе в серибата при лейтенанта, който в отсъствието на господаря поема командването! Лодката си можете да оставите тук. Аз ще я пазя.

След като подкани Сивия да го последва, Синът на тайната се обърна и се отправи към мишраха подобно на човек, който много добре знае пътя. Ниям-ниямите мълчаливо закрачиха подир тях.

По-рано тук бе имало гора, но сега тя беше така изсечена, че не заслужаваше повече това име. Брегът бе твърде стръмен и много висок, обаче изкачването му не представляваше особена трудност, защото пътят към реката нашироко бе отъпкан от стадата, които всеки ден отиваха на водопой.

Когато Пфотенхауер се озова горе на брега, той видя пред себе си серибата. Тя беше по-голяма от серибата на Абу ал Мот и имаше нещо, което бе голяма рядкост за тези области. Направена от стволи и дъски, там се издигаше малка кула, опасана от тесен балкон. Това беше минарето на серибата.

Пред портата на здравата и дебела ограда стоеше пост, който, без да задава каквито и да било въпроси, пропусна новодошлите да минат. След това те можаха вече да видят многобройните токули, образуващи селището. Между колибите кипеше войнствено оживление. Изглежда хората се подготвяха за боен поход.

Вляво и вдясно от минарето се издигаше по един по-голям токул. Без да обръща внимание на любопитните погледи, с които ги посрещнаха жителите на серибата Синът на тайната се отправи натам.

— Отдясно живее господарят на серибата, а отляво — лейтенантът — обясни той на немца. — Тъй като първият отсъства, ще трябва да се обърнем към офицера.

Те все още не се бяха приближили съвсем до токула, разположен от лявата страна на минарето, когато от вратата му излезе неговият собственик. Щом забеляза идващите към него хора, в погледа му се изписа изненада, ала като видя младежа, веднага извика:

— Момче, ти ли си? Нима пак се появи! Вече те бяхме отписали. Бъди добре дошъл и ми кажи кого ни водиш! Тези хора са ниям-ниями. Роби ли са?

Офицерът бе може би по-възрастен от Хъркача, който стоеше на пост долу при реката. И той разтърси ръката на младежа. Синът на тайната му отговори:

— Те са мои братя, защото живея при тях. Идвам, за да ти препоръчам този чуждестранен ефенди, който има желание за няколко дни да бъде твой гост.

При тези думи той посочи към немца. Лейтенантът подаде ръка и на учения, като каза:

— Който и да си ти, те посрещам с добре дошъл, защото това момче те води със себе си. Нека отведе твоите ниям-ниями при нашите негри, където ще се чувстват добре. А на теб ще ти посоча токула, определен за гостите ни. Последвай ме!

Той заведе Сивия до една колиба, чието предназначение си личеше още отвън, понеже бе построена по-грижливо и изглеждаше значително по-чиста от другите токули, макар да бе направена от същия материал. Вътрешността отговаряше на външния ѝ вид. Подът бе покрит с кожи, а по миндера, опасал околоръст помещението, който служеше за седене и спане, бяха постлани меки одеяла. От средата на тавана висеше лампа, а в стената дори бяха направени няколко отвора за прозорци.

— Тази къща е твоя — каза лейтенантът. — Настани се удобно! Отивам да ти изпратя един слуга, който ще получи заповед да ти донесе всичко необходимо. Ще те посетя, след като си отпочинеш.

Пфотенхауер можеше да бъде напълно доволен от това посрещане. Беше получил на разположение цяла къща, без изобщо да го попитат за името и намеренията му.

След като лейтенантът излезе от токула, навън се разнесоха достигащите надалеч звуци на дървеното клепало, а после проехтя гласът на викача:

— Побързайте за молитва! Времето на ал Могреб настъпи, защото слънцето се кани да залезе на запад. Има само един Бог и Мохамед е неговият пророк. Потвърдете, че той е единствен! Allah akbar, Allah hu akbar!

Немецът се приближи до прозореца и горе на балкона на малката кула съзря викача. Долу всички хора лежах на колене, готови за молитва. От този прозорец по права линия Пфотенхауер можеше да вижда чак до портата, през която беше минал. Тъкмо когато викачът поде обичайните си думи, там се появиха неколцина мъже, които изглежда не бяха от жителите на серибата. Те също се отпуснаха на колене. След молитвата се изправиха и закрачиха към токула на лейтенанта.

Те бяха войници, ала не като асакерите на една сериба, а истински войници, понеже носеха униформите на войската на вицекраля. Човекът, който вървеше начело, беше офицер. Той имаше отличителните знаци на кол-агаси. Редом с него крачеше едно дребно човече, облечено също в униформа, но как изглеждаше само тя! Дребосъкът беше обул сини панталони, достигащи едва до коленете, над него бе навлякъл прастара червена английска военна куртка, на чиито рамене беше пришил огромни вълнени френски еполети. Около главата си беше увил нещо подобно на тюрбан, от който висяха дълги пера. Тъй като отпред куртката беше широко разтворена, се виждаше, че човекът не носи нито жилетка, нито риза. Около кръста му имаше препасан кожен колан, където бяха затъкнати два пистолета и нож. От колана му висяха и няколко торбички, съдържащи навярно различни необходими дреболии. В ръката си държеше стара тежка пушка, чийто калибър бе необичайно голям.

Та този човек заедно с офицера влезе при лейтенанта. Четиримата войници, дошли с него, останаха пред вратата.

Това бе всичко, което Сивият успя да види на бързогаснещата дневна светлина. После се стъмни и при него влезе един негър, за да запали лампата и да му каже, че той е обещаният от лейтенанта слуга. Негърът излезе, за да донесе веднага след това на госта съд, пълен с мерисах и няколко прясно изпечени питки.

Малко по-късно при немца дойде Синът на тайната, за да се осведоми дали му харесва жилището.

— Много — отговори Пфотенхауер. — Ами ти къде ще живееш?

— В токула на Хъркача, който страшно ще се зарадва да ме завари у дома си, когато го сменят от пост.

— Много се учудих, щом разбрах, че вие двамата се познавате. Вече си бил тук, така ли?

— Както преди малко чу, да.

— Колко време?

— Няколко месеца.

— Кога?

— Преди четири години.

— Какво си правил тук?

— Господарю, това е тайна.

— Тъй! Чух, че когато си бил в серибата, е ставало нещо дума за Абд ал Мот. Значи си познавал и него, и Абу ал Мот още от по-рано?

— Да, ефенди.

— И да не ми кажеш нищо!

— Не ми се сърди! Става въпрос за нещо, за което не говоря.

— Съвсем не искам да прониквам в тайните ти, но ми кажи само едно — навремето сам ли дойде тук или те придружаваха и други хора!

— И за това не обичам да говоря.

— Добре! Видя ли новодошлите, които пристигнаха в серибата преди малко?

— Да. Присъствах на разговора им с лейтенанта. Онзи офицер е дошъл с дахабийе [\[163\]](#), който се намира недалеч от серибата, и попита дали ще му разрешат да хвърли котва долу при мишраха.

— Откъде идва?

— Тръгнал е нагоре по реката. Той попита лейтенанта дали Абу ал Мот е пристигнал вече в серибата си.

— А ти не разпита ли дали този офицер има и други пътници на борда си?

— Не. Той разговаряше с тукашния командващ, а не с мен.

— Но твърде е възможно братът на моя спътник да се намира на борда на дахабийето. Ще отида при капитана да го попитам.

— Той не е вече тук, а тръгна със своите войници, за да докарат кораба.

— Тогава ще трябва да почакам, докато се върне.

— Не е необходимо, защото тук остана неговият придружител, дето носи такива дрехи, че прилича на бабрал [\[164\]](#). Да ти го изпратя ли?

— Да, доведи го!

Синът на тайната се отдалечи и скоро след това човекът с червената куртка влезе в токула на учения. Цялото му лице бе осеяно с белези от едра шарка и може би в резултат на същата болест брадата му се състоеше само от двайсетина косъма, които обаче той така бе намазал с гуми-арабикум, че стърчаха като четина на всички посоки. Дребосъкът се поклонил дълбоко по ориенталски маниер и каза:

— Чух, че си ефенди и искаш да разговаряш с мен. Какво имаш да ми казваш?

— Много ми се иска да науча откъде идва дахабийето, с което си дошъл.

— Тръгнахме от Фашода нагоре по реката.

— Аха! А ти още от Фашода ли се качи на борда на кораба?

— Да.

— Какви хора пътуват с него?

— Все войници.

— А няма ли и цивилни?

— Неколцина.

— Що за хора са?

— Преди всичко единият от тях съм аз!

— Значи не си войник, така ли?

— Не съм.

— Но носиш униформа!

— Защото тъй ми харесва и защото пътуването ми става с военна цел.

— Ще ми кажеш ли името си?

— Няма да можеш да изговориш истинското ми име. Обикновено ме наричат Abu el Hadascht scharin — Баща на единайсетте косъма. Заедно с мен е и моят другар Abu Dihk, Бащата на смеха.

— Няма ли и други?

— Има и още един, който е голям учен и ефенди, чийто приятел и адютант съм аз.

— Как се казва той?

— Abu 'larba. ijun. Баща на четирите очи.

— Тъй, на четирите очи. Значи навярно носи очила, а?

— Да.

— Накъде е тръгнал?

— Отива при ниям-ниямите, но преди това ще посети серибата на Абу ал Мот.

До този момент немецът беше седял. Но при последните думи скочи на крака и извика:

— Той е чужденец, немец, и се казва Шварц, нали?

— Да, такъв е и тъй се казва. Познаваш ли го?

— Не, но познавам брат му, който тръгна да го пресрещне. Значи той е тук, тук е и ще дойде с дахабийето, нали?

— Да. Сега ще се спусна надолу до мишраха да го посрещна.

— Ще те придружа. Трябва да съм там, когато слиза на брега. Непременно трябва да го поздравя!

— Тогава ела! Компанията ти не ми е неприятна.

Той изрече тези думи с тона на покровител, който се намира в добро настроение. Пфотенхауер ги прие най-спокойно. Двамата излязоха от токула, а после и от серибата, без някой от постове на портата да ги спре, и се спуснаха към реката. Долу Хъркачът все още стоеше на стража с хората си. Лодката, с която беше дошъл немецът, лежеше на брега. Тъй като тя предлагаше по-удобни места за седене, двамата влязоха в нея и се настаниха на една пейка.

— Значи си негов приятел и адютант! Че откога? — попита Сивият.

— Откакто напуснахме Фашода. Запознахме се в пустинята, където убихме два лъва и победихме хомрите, които се канеха да ни нападнат. Той е извънредно храбър и учен мъж.

— Знам.

— И нищо не предприема без мен! — важно-важно добави дребосъкът.

— Тъй! Тогава, както изглежда, двамата сте твърде близки, а?

— Изключително много! Като братя сме! Всъщност това се разбира от само себе си, понеже и аз съм учен.

— Ти ли?

— Да, аз! Не вярваш ли?

— Вярвам ти, защото все още не си ми доказал противното.

— А то никога няма да бъде доказано. С моите познания по латински мога да се меря с всеки друг.

— Латински ли? — учудено попита Пфотенхауер. — Откъде пък се сети за тази дума?

— Дума ли? Че аз говоря целия латински език!

— Невъзможно! Къде си го учил?

— При прочутия Матиаш Вагнер, с когото съм обиколил целия Судан. Той беше мой сънародник.

— Сънародник? Доколкото знам, Вагнер е бил унгарец от графство Айзенщет!

— Вярно е. Аз също съм маджарин от Наги Михай край Унгвар. Доктор Шварц е много щастлив, че в тези откъснати от света райони може да разговаря с мен на немски.

— Какво, ти и немски ли говориш?

— Перфектно!

— Наистина ли, наистина? Страшно се радвам, защото и аз съм немец!

Бащата на единайсетте косъма трепна от радостна изненада и преминавайки веднага на немски, възкликна:

— Как? К'во? Един немски сте бил вий?

— Да, разбира се! — отвърна Сивият на същия език.

— От'де?

— От Бавария.

— О, туй добре, много съм хубаво! Аз бил съм също в страна баварската.

— Аха! Страшно се радвам, щом познавате мойта родина.

— Да, аз съм бил останал в Мюнхен, дето пил съм бира седлмайерска, при туй ял съм ряпа черната и кренвирши с горчица лютивата.

— Да, при нас можеш да намериш хубава бира с ряпа и кренвирши. У нас в Бавария разбираме от тези работи. Ама, щом сте унгарец, сигурно родното ви име не е Баща на единайсетте косъма. Как се казвате всъщност?

— Казвал съм Ускар Ищван. А как е име вашето?

— Пфотенхауер. Но с ваше разрешение, що за диалект е този, дето го говорите? Таквоз нещо нивга не съм чувал.

— Диалект ли? Аз не говорили немски диалектния, а немски съвсем чистия.

— Тъй! Много се съмнявам. Ако и латинският ви е също толкова чист, можете да го говорите срещу заплащане.

— Да, що не. Аз съм били винаги филолог, удивителният и помолог [\[165\]](#), значителният!

— Бре да се не види! Значи това ви е латинският, а? Ами тогава какво е всъщност филологията?

— Филология съм били наука за дърво с ябълки и круши.

— Аха! А помологията?

— Туй били познания за учение мъдрото.

— Е, стари приятелю, ами че тогава си в страшно заблуждение! Тъкмо обратното е!

— Значи съм направил объркване, научното. Толкоз наука съм натъпкал в глава моята, че поискам ли да извадя някоя от тях, често тя си остава там и вместо нея излиза наука другата.

— Да, точно тъй става, когато си учен, но не си намерил време да посещаваш някоя академия!

— О, знам я и академията и апоплексията!

— Наистина ли? Е, ами тогава ти си бил страшно умен и хитър дявол! И к'во разбираш под тази апоплексия?

— Туй са висше училище, университетското.

— Ах, тъй ли! Ами академия?

— Туй са удар, дето улучва в главата и парализира ръката лявата и крака десния.

— Мътните го взели! Такъв брътвеж не бях чувал досега през целия си живот! Първо, що за немски е това! Кой ли може да го разбере? И второ, пак обърнахте всичко наопаки. Академията е висше училище, а апоплексията е удар, предизвикващ парализа.

— Туй било само обръщане наопаки, най-случайното и може се случи всекиму без изключение.

— Но на вас изглежда редовно ви се случва! И на всичко отгоре сте приятел и адютант на господин доктор Шварц, дали? Е, ще трябва да го поздравя! За него сте такава аквизиция [\[166\]](#), заради която сигурно няма да му завиждам.

Той избухна в сърдечен смях. Бащата на единайсетте косяма се почувства засегнат. С рязък тон той попита:

— С тез думи да нямате предвид личност моята?

— Ами да, че кого друг? Естествено имам предвид личност, вашата!

— Забранявам ви таквиз подигравки с настоятелност, най-голямата! Аз бил съм винаги човек, респектабилен. Никога не разрешавал обиждат честта, моята, и ако не помолите мен за извинение, незабавното, тогаз ще поискаме удовлетворение, пищовното или сабленото!

Сивият се разсмя още по-гръмко и по-продължително от преди и отговори:

— Човече, що за идеи ви хрумват! Ще ми искате удовлетворение? Значи дуел, саблен или пищовен? Я по-добре се откажете! Нямам никакво желание с барут и олово да нанеса поражения на вашата хубава наука и на латинския ви. Ако се чувствате обиден, аз нямам никаква вина за това. Аз съм само един орнитолог, тъй че единствено дера кожата на птици, но не и на хора!

— Щом били сте орнитолог — отвърна словакът още по-гневно от преди, — тогаз аз бил съм учен къде-къде по-голям! Съм следователствал орнитология и орография! [\[167\]](#)

— И това ли! Ами знаете ли какво означават тези две думи?

— Знаел съм ги по-добре от вас! Ако не знайте науките, тез двете, тогаз ще ви дал обяснение, мигновеното!

— Е, казвайте де! Какво е орнитология?

— Туй сме описание на планина, карпатската или пиринейската.

— А орография?

— Туй трябва да означавало естествознание, птичето и пернатото.

— Но драги мой, пак всичко е наопаки! Та вие сте цял фокусник, който с безкрайните си номера съвсем може да обърка всеки човек! От вашите приказки наистина съвсем ще оглупея. Престанете, повече нищо не желая да слушам!

При тези думи дребосъкът изскочи от лодката на брега и крайно разгневен извика:

— Да, оглупял сте в главата, вашата! Вий бил сте фокусник, вий самият! Вий не можехте говори и разбира немски, най-чистия! Вий твърдели сте бил учен, начетеният. Не карайте хора се смеели на вас! Аз можел само съжалявах духовния банкрут, вашия. Нищо не ща вече и да знам за индивида, вашия. Тъй че сбогом навеки и съвсем

завинаги! Адио, dobrau nos, poraucim se, лека нощ, моите почитания, leletak sa'ide, Allah jisallimak!

Той се отдалечи тичешком.

Сивият разбра, че навярно този човек е голям оригинал, към когото трябваше да се отнася именно като към такъв. Той съжали, че не се бе държал с него снизходително, а почти грубо. Ето защо извика подир дребосъка да се върне, ала без резултат. Вече се нагани да се втурне по петите му, когато видя че отдолу по реката се появи някаква светлина. Сигурно беше дахабийето и ето защо той остана да седи в лодката.

Светлината се приближаваше все повече и повече. Пфотенхауер забеляза някакви пламъци. Оказа се, че е огън, който гореше на палубата и осветяваше платната. Тласкан от вятъра, корабът бавно се плъзгаше нагоре по реката. Той премина покрай мишраха и едва тогава екипажът свали платната му, остави го течението да го върне обратно до желаното място на брега, спусна котва и хвърли въжетата, които бяха уловени от Хъркача и хората му и после завързани за коловете. Щом трапът [\[168\]](#) допря брега, Сивият се приближи и подвикна на немски:

— Е-хей! Доктор Шварц на борда ли е?

— Да — прозвуча в отговор. — Немец в серибата Мадунга? Изключително приятна изненада!

— Разбира се, земляко, немец съм и ви казвам добре дошли. Ако искате да попадна в обятията ви, гледайте да издраскате насам. Но внимавайте да не ме смачкате в прекомерната си радост!

— Както чувам сте от Бавария! Незабавно идвам при вас!

Сивият видя висока широкоплещеста фигура да слиза по стълбата. Той широко разтвори ръце, прегърна Шварц, целуна го по бузата и каза:

— И тъй, добре дошъл, сърдечно добре дошъл! Вярно, вие не ме познавате и всъщност нямам право да ви посрещам с такива нежности, но тази целувка не е от мен, а от вашия брат.

— От брат ми ли? От Йозеф? Познавате ли го?

— Зеп ли? Ха, ами сигурно го познавам! Приятели сме. Не ви ли намери във Фашода неговият пратеник?

— Да, намери ме, получих и едно писмо.

— Е, аз съм онзи Пфотенхауер и птицелов, когото сигурно е споменал с някоя и друга дума. Или нищо не ви е писал за мен?

— Да, писа ми наистина. Радвам се на срещата си с вас. Но какво правите тук, след като предполагах, че се намирате на север при ниям-ниямите и къде е брат ми?

— Той не миряса, докато не тръгнахме на път да ви пресрещнем. Лесно можеше да ви се случи нещастие. Затова брат ви предпочете да побърза да се срещне с вас по-скоро, отколкото бе уговорено.

— Това може да се очаква от него. Значи и той е тук, така ли? Защо не го виждам?

— Защото все още не е дошъл. Междувременно аз избързах напред, а той ще ме последва.

— Защо се бави? Къде е сега?

— За това ще говорим по-късно! Най-напред ми кажете дали желаете да пренощувате горе в тази сериба или долу на кораба. Дадох ми на разположение най-хубавия токул, където има предостатъчно място и за двама ни.

— Благодаря ви, но все пак предпочитам да остана на борда. Имам великолепна каюта, която не може да замести никакъв токул. Надявам се ще ми доставите удоволствието да не се връщате в серибата, а да останете при мен, нали?

— Ако нямате нищо против ще остана. Горе или долу е все едно, важното е да сме заедно.

— Тогава елате с мен на борда. Моля!

Той го отведе към задната палуба, където един чернокож прислужник отвори вратата на каютата, за да ги пусне да влязат в нея.

Шварц си припомни онова място от вече споменатото писмо, където Пфотенхауер му беше описан като голям особняк и при това смел, свестен и полезен човек. Затова беше любопитен да се запознае с него.

Всъщност каютата се състоеше от няколко разкошно подредени помещения. От тавана висеше бронзова лампа и осветяваше дебелите издути възглавници и блестящите съдове и предмети, които или бяха поставени върху малки масички, или окачени по стените.

— По дяволите, ама че работа! — възкликна смаяно Сивия. — Та вие сте тръгнал на разходка в истински женски будоар? Из Судан, по

Горни Нил? Да не сте станал милионер?

— Не — усмихна се Шварц, докато тайно оглеждаше своя сънародник. — Целият този разкош не е моя собственост, а принадлежи на вицекраля на Египет. Този кораб е правителствено дахабийе.

— И тъй не е лошо! Ами как се добрахте до този правителствен кораб? Да не би на борда да пътува някой паша с три конски опашки [\[169\]](#), който да ви е взел като свой гост?

— Не. Дахабийето ми е дадено на разположение. В момента е под мое командване и екипажът е длъжен да ми се подчинява.

Сивият поклати глава и след като носът му се изви първо надясно, а после и наляво, сякаш така искаше по-добре да огледа целия разкош наоколо, той каза:

— Тогава сте голям късметлия! На нас немците, а още повече на книжните плъхове, не се случва много често да ни е тъй хубаво като на вас.

— Наистина сте прав. Но седнете, заповядайте, моля почерпете се!

Преди малко той беше направил знак на чернокожия, който им отвори вратата. И сега, веднага щом Шварц плесна с ръце, този негър влезе и им донесе два чибук. Подир него се появи и втори чернокож, който поднесе на Сивия кафе в сребърен филджан [\[170\]](#). След като и двамата получиха нови заповеди, пак излязоха.

— Знайте ли, сега изпитвам същото чувство, сякаш преживявам някоя вечер от «Хиляда и една нощ» — обади се Сивият и засърба чудесното кафе, след което посегна към лулата. — При нас винаги имаше само мерисах и корави питки. Като вкусих от туй кафе вече с голяма сигурност мога да предположа, че и с храната хич няма да сте зле.

— Вечеряхте ли вече?

— Не, все още не съм.

— Тогава после ще хапнете заедно с мен, за да се убедите, че предположението ви е съвсем правилно.

— Тогаз ми кажете само с какъв номер успяхте да вземете под наем туй дахабийе! Колко плащате за него на ден или за седмица?

— Нито една единствена пиастра, нито грош.

Сивият направи направо неописуема гримаса, а носът му се понавири нагоре, сякаш се канеше да попита Шварц дали действително казва истината.

— Хич, ама хич нищо ли не плащате? Че кой ще ви повярва? Да не би аз?

— Да, вие! Най-покорно ви моля да повярвате — засмя се Шварц.

— Ами тогаз не е номер, а истински фокус!

— Целият фокус се състоеше просто в едно лечение, което завърши успешно. Намирах се при Али Ефенди Абу Хамса мия, мюдюра на Фашода. Бях му казал, че си падам малко лекар. По време на игра най-случайно малкият му син се опитал да глътне едно кубче от слонова кост и то му заседнало на гърлото. Когато ме повикаха, малко оставаше детето да умре от задушаване, но аз успях да извадя този предмет. Радостта и благодарността на бащата бяха толкова големи, че бе готов да ми изпълни всяко желание, освен ако то не се окажеше съвършено невъзможно за изпълнение. Към всичко това се прибави и обстоятелството, че мюдюрът гореше от нетърпение час по-скоро да спипа Абу ал Мот.

— Абу ал Мот ли? — попита Пфотенхауер извънредно учуден, че чува това име да се споменава в разговора им.

— Да, тъй се казва човекът, който вие навярно не познавате, но с когото през следващите ни сигурно ще си имате работа, в случай че останете при мен.

— Аха! Познавате ли го?

— За съжаление! По целия Горен Нил той е ловецът на роби, който си е спечелил най-зловеща слава и същевременно, когато това му се стори доходно, играе и ролята на разбойник из пустинята. Малко преди да достигна Фашода той ме нападна, за да ме ограби и убие.

— Но не му се удаде, нали?

— Не, както виждате — усмихна се Шварц, — иначе нямаше да седя жив и здрав пред вас.

— Значи сте осутили кроежите му?

— Плених неговите помагачи и ги откарах във Фашода, където си получиха заслуженото, обаче той успя да избяга.

— Страшно жалко. Ако го бяхте спипали, навярно завинаги щеше да се сложи край на безчинствата му.

— Съвсем сигурно. Щеше да се прости с живота си. Мюдюрът гори от нетърпение да го залови. Успях да подслушам ловците на роби, когато Абу ал Мот беше сред тях, и какво мислите чух?

— Ще повярвам на всичко каквото сте чул.

— Той отдавна планирал грабителски поход срещу ниям-ниямите и чрез един вестоносец бил уведомен, че по същото време при това племе пребивавали двама бели, двама природоизпитатели. Абу ал Мот се закле да ги убие.

— По дяволите! Навярно е имал предвид мен и вашия брат, а?

— Да. Но отначало се съмнявах в това, защото мислех, че брат ми е съвсем сам при ниям-ниямите. Ала след като от писмото му разбрах, че във ваше лице си е намерил спътник, вече бях напълно сигурен, че по време на онзи разговор е ставало въпрос именно за вас. Естествено взех решение колкото може по-бързо да тръгна на път, за да изпреваря Абу ал Мот. Мюдюрът, на когото представих случая, обеща да ми помогне. Искаше да ми даде известен брой войници, а в замяна на това аз се задължих да му изпратя Абу ал Мот, ако успея да го заловя. И точно на следващото утро се случи онова нещастие с неговото момче и от благодарност, че го избавих от смърт, мюдюрът далеч надхвърли първоначалното си обещание. Броени часове по-късно от Хартум пристигна това дахабийе и той ми го даде на мое разположение. Освен всичко друго увеличи броя на обещаните войници на сто и петдесет. Сега те са с мен под командването на един капитан. Видяхте ли вече хората?

— Да. Цялата горна палуба гъмжеше от тях. Значи искате да заловите този разбойник Абу ал Мот! Интересно, много интересно!

— Но цялата работа съвсем не е безопасна! Той е безсъвестен и отчаян злодей. За съжаление, ако исках да използвам кораба, бях принуден да остана във Фашода един ден повече, отколкото предвиждах. Така Абу ал Мот спечели преднина, която можеше да бъде стопена само с големи усилия. Имахме попътен вятър. Наехме шилюки, а после и нухри, за да теглят дахабийето с въжета, но въпреки всичко, когато се добрахме до Диакин, Абу ал Мот го беше напуснал вече преди почти два дни. Научих, че е вербувал над триста нухри — несъмнено за грабителския поход срещу ниям-ниямите. В Диакин беше наел един сандал и един ногер. Всичко се решаваше от въпроса, кой ще плава по-бързо — неговите кораби или дахабийето.

— Е, кой се оказа по-бърз?

— Засега той, защото все още не сме го догонили.

— А знаете ли каква преднина има?

— Не. Ако следвам нечия диря по сушата, от следите мога много лесно да разбера на какво разстояние са търсените от мен хора. Но по водата не остават подобни дири. Развихме най-голямата възможна скорост. Когато релефът и особеностите на брега ни позволяват, използваме въжета за теглене на кораба. През целия ден не спираме работата с върлините за отблъсване и понеже нашият плавателен съд е великолепен ветроход, предполагам, че сме твърде близо до ловците на роби.

Сивият кимна като на себе си. По устните му заигра загадъчна усмивка, а върхът на носа му започна да се върти ту насам, ту натам, сякаш искаше да каже нещо, за което не биваше да говори. Най-сетне орнитологът попита:

— Ами къде е вестоносецът, когото ви изпратихме?

— Тук на борда. Вярно, този Син на верността е млад, но изключително способен и полезен човек. Без него щяхме да сме все още далеч назад, защото той познава Нил и неговия фарватер тъй добре, както аз познавам петте си пръста.

— Това е тъй, понеже заедно с приятеля си Абд ас Сир той много често е предприемал пътешествия надолу по реката, за чиято цел никога не говори.

— А кой е този Абд ас Сир, Син на тайната?

— Скоро ще научите. Но кажете ми преди това кой е всъщност обесникът, дето се нарича ваш приятел и адютант?

— Мой приятел и адютант ли? Нямам адютант. Кого имате предвид?

— Е, ами онзи червен пуяк, който тъй се надува, сякаш са му наливали мъдрост в главата с най-големия черпак!

— А-а, словакът ли? Бащата на единайсетте косъма?

— Да, същият.

— Славен юначага!

— Наистина ли?

— Разбира се! Той е верен, самопожертвователен, умен и много храбър човек. Представете си, заедно с него убихме два лъва!

— Действително, вече ми спомена подобно нещо и съм страшно любопитен да чуя как е станало. Но казвате, че бил и умен ли? Хич не ми се вярва.

— Защо?

— Защото никой разумен човек не може да се справи с дрънканиците му. Разправя, че разбирал латински, а немския го говори така, че на човек направо ще му изпаднат всички зъби.

— Значи вече се е спречкал и с вас, така ли? Той е голям особняк и страда от фикс идеята, че е учена личност. Ще имате възможност да го опознаете. При нас се намира и друг подобен екземпляр, негов приятел, който се казва Хаджи Али и Баща на смеха. Той твърди, че знаел всички страни и народи, всички градове и села на света. Към такива хора трябва да се отнасяме снизходително. Ако оставим настрана чудатостите им, от тях няма по-добри.

— В такъв случай наистина съм действал прибързано, защото здравата го срязах.

— Олеле-мале!

— Да. Бях кажи-речи груб с него и от яд той просто избяга. Сега съжалявам за това. Но съм решил да му се извиня.

— Не е необходимо. Отнасяте ли се приятелски към него, навярно всичко ще забрави. Цялата работа е по-скоро весела, отколкото за яд. Аз просто го оставям да си приказва и ако някой път почувствам, че вече губя търпение, започвам да си мисля, че и аз си имам своите слабости и не винаги постъпвам кой знае колко умно.

— И аз също — съгласи се Сивият. — И аз навярно съм могъл понявга да проявявам повече разум и особено при онзи случай навремето!

— Навремето ли? Какво искате да кажете?

— Е, ами когато бях в десети клас.

Шварц помисли, че става въпрос за нещо особено важно и попита:

— Какво ви се е случило тогава?

— Изиграха ми лош номер. Вярно, че никога не говоря за това, и не е необходимо никой да го знае, но пред приятели човек може да бъде и по-откровен. Знаете ли, учителят по естествена история ми имаше зъб, защото все го питах за такива неща, на които дори и учените не могат да отговорят.

— Тъй, тъй! — рече провлечено Шварц, напълно убеден, че ще чуе нещо извънредно интересно.

— Да, тъй беше. И той само изчакваше удобен случай здравата да ме натопа. После дойде изпитът. Сложих си нов колосан нагръдник и пъстра вратовръзка, защото си въобразявах, че тъй отговорите ми едва ли не сами ще ми идват в главата. Изпитваха ни един по един и когато ми дойде редът, аз станах от мястото си и мислех, че учителят ще ми зададе кой знае какъв въпрос.

— Моля, продължавайте!

— Да, ще продължа! И сега следва клопката, в която се хванах. Какво мислите ме попита?

— Не мога да отгатна.

— Не можете, защото и самият аз не бях в състояние да се досетя. Поиска да му кажа защо птиците имали пера.

Сивия разказваше историята си толкова сериозно, сякаш ставаше въпрос за някое важно държавно дело. Ето защо при последните му думи Шварц се почувства страшно разочарован. Така да се каже той не знаеше дали да се смее или да плаче, ала все пак сметна за свое задължение да се осведоми:

— И какво му отговорихте?

— Отначало изобщо не обелих нито дума.

— Ако бях на ваше място, същото щеше да се случи и с мен.

— Нали! Вие сте човек, който напълно ме разбира. Опулих очи и зяпнах с уста, та дано така ми хрумне верният отговор, а след това...

Тук той бе прекъснат, защото се почука и в каютата влезе Бащата на единайсетте косъма, който не удостои Сивия дори с поглед и се обърна към Шварц, за да му съобщи нещо. Можеше да го направи и на арабски език, но тъй като Пфотенхауер беше казал, че немският му пет пари не струва, дребосъкът нарочно си послужи тъкмо с този език, та така окончателно да срази безсрамния хулител.

— Аз извести посещение идващото!

— Кой ще дойде? — попита Шварц.

— Туй съм лейтенант на сериба, тукашната.

— Аха! Тук ли е вече?

— Още не съвсем напълно. Той идвал зад гръб моят.

— Ти горе на брега ли беше?

— Да. Аз съм бил отишъл нагоре, щото долу седяла личност нелюбезната!

При тези думи той хвърли на Сивия унищожителен поглед.

— И после лейтенантът те е попитал за мен, така ли?

— Той поискал знаят дали вие останал на кораб тоз тукашния или настанил в сериба. Имал намерение, приятелското, поканил вас на гощавка, вечерната. Той препратил мен насам, за да разправил за негов идване, скорошното.

— Добре! Щом дойде, ще му отвориш вратата.

— Туй ще станел с удоволствие, най-голямото!

Той се поклони и се обърна да си върви, но после пак се извъртя, направи две крачки към Шварц и го попита:

— Вий опознал сте всички способности, моите. Моля мен дали препоръка, най-истинната.

— За какво?

— За латински моят.

— За твоите нужди той е повече от задоволителен.

— Аз казал благодарности, най-големите!

Дребосъкът хвърли отстрани победоносен поглед към Сивия и продължи:

— И още една оценка за мой език, германския. Как изразил съм аз на тоз същия? С незнание, плачевното, или с лекота, изключителната?

— Аз разбирам твоя немски напълно и много лесно.

— Добре! Друго не искал нищо да съм чул. Вий сме спасител благороден на голямата чест, моята! Лицето, враждебното, е обърнато в бягство, позорното!

Той енергично се завъртя на пети, с гордо вдигната глава мина толкова близо покрай Сивия, че едва не го настъпи по краката и излезе навън. Но само секунда след като вратата се затвори зад гърба му, словакът отново рязко я отвори и викна в каютата:

— Идват вече командир на сериба, лейтенантският!

С дълбоки поклони възрастният заместник на командващия влезе в помещението. Той беше научил от своите хора, че пристигналият кораб е дахабийе на вицекраля. Следователно дошлият на борда му командир сигурно бе някой много знатен чиновник, на когото лейтенантът непременно трябваше да направи посещение на учтивост.

Неговото идване на кораба си имаше и съвсем друга причина, за която обаче предпочиташе изобщо да не споменава. Търговията с роби бе строго забранена, а нали серибата му беше построена и поддържана единствено с цел да залавя и продава негри. Това бе известно на мюдюра, и следователно сигурно го знаеше и този ефенди, пристигнал с правителственото дахабийе. Каква ли беше целта на неговото идване? Дали искаше да огледа серибата? Или искаше да я претърси за пленени негри? За щастие тъкмо в този момент тук нямаше никакви роби. А може би бе дошъл да обяви нови закони и разпоредби. Каквото и да го беше довело тук, разумът повеляваше да го посети, проявявайки вежливост и полагаемото се покорство, да се осведоми за заповедите му и във връзка с тях хитро да го подпита за истинските му намерения.

Шварц бе достатъчно умен и опитен, за да прозре мислите му и да се отнесе към него по подобаващ начин. Нареди да донесат кафе и още една лула, покани стария лейтенант да седне, зададе му обичайните учтиви въпроси, като избягваше да насочва разговора към серибата и търговията с роби. Каза му, че ще остане до следващия ден и ще пренощува на борда на кораба. Освен това му съобщи, че Пфотенхауер няма намерение да се връща в серибата.

Когато след около половин час лейтенантът се сбогува, той знаеше точно толкова, колкото и на идване. Дори отнесе със себе си известно безпокойство. За него не беше добър признак фактът, че Шварц се държа изключително резервирано и затова, щом стигна в серибата, незабавно нареди на един вестоносец на кон да тръгне за Яу и час по-скоро да доведе господаря на серибата. Лейтенантът знаеше, че неговият повелител е вече на път, тъй като бе имал намерение да се върне на следващия ден по обед, но във всички случаи щеше да е по-добре, ако пристигнеше по-рано.

— Този човек се страхува — каза Шварц, щом старият си отиде. — Може би ще ми се удаде да извлека някаква изгода от това.

— От вас ли се страхува? — попита Сивият. — Че защо?

— Защото ме смята за правителствен чиновник. Нали разреших на моите войници да слязат на брега и да посетят серибата. Там те ще разкажат, че се каним да заловим Абу ал Мот. Това ще засили тревогата на стария, защото колко му е тогава да си помисли, че имам същите намерения и относно неговата сериба.

— Може би се лъжете. Знам съвсем сигурно, че тези хора мразят Абу ал Мот. Той изобщо не бива да дръзва да се мярка наблизко.

— Ако е така, страшно ще се радвам. Може би ще ми се удаде да ги придумам да се присъединят към мен. Не можех да предположа, че Абу ал Мот ще наеме толкова много нухри. Вярно че с моите сто и петдесет войници няма защо да се боя от триста нухри, но, както разправят, гарнизонът на неговата сериба наброявал петстотин души. Обединят ли се, ловците на роби ще разполагат с осемстотин войници, срещу които в открита битка ще сме твърде слаби. Ще трябва да разчитам повече на хитростта, отколкото на нашите пушки. Ако мога да получа от тук подкрепления, те ще ми бъдат добре дошли.

— Но на вас хич не ви трябва да се разправяте с Абу ал Мот — обади се Сивия, който все още не бързаше да съобщи на Шварц всичко каквото знаеше.

— Защо?

— Ами защото нали сте решили да го нападнете само за да спасите брат си и мен, а това вече не е необходимо.

— Дори и да е отпаднала тази причина, аз съм длъжен да спазя обещанието, което дадох на мюдюра от Фашода. А и все още не съм видял брат си. Та вие изобщо не сте ми казали къде е той и защо не е дошъл с вас. На всяка цена ще проследим Абу ал Мот, пък макар и само за да го накажа, че ме нападна. Естествено не ми е възможно да предвия как ще завърши всичко и нямам право да искам от вас да се присъедините към мен. Можете да останете тук и да изчакате резултата.

— Тъй! Да остана тук и да чакам, докато вие се излагате на опасност! Е, тогава ще се проявя като голям храбрец, няма що! Не бива да очаквате таквоз нещо от мен. Не, тръгвам с вас и тъй ще се развъртя, че искри ще се разхвърчат, още повече че цялата работа съвсем не ми се струва толкова трудна, колкото си мислите. По-скоро смятам, че ще е много лесно да заловим стария Абу, защото в момента серибата му е съвсем обезлюдена. Гарнизонът, оставен да я пази, се е разбунтувал, изгорил я е до основи и после всички са си плюли на петите.

Шварц го погледна безмълвно. Това, което чуваше, му се струваше абсолютно невъзможно.

— Да — засмя се Сивият, — сега ме гледате смаяно и тъй сте зяпнал с уста, както аз на времето, когато трябваше да отговоря на въпроса, защо птиците имат пера!

— Гледам ви така, защото сигурно се лъжете!

— Хич не се лъжа. Всичко знам много добре, понеже снощи самият аз бях там и видях димящите останки.

— Бил сте там? Наистина ли?

— Да, разбира се, заедно с вашия брат!

— Какво? Двамата сте били в бърлогата на звяра, който е имал намерение да ви нападне?

— Ама той не беше там. Едва днес го срещнахме по пътя си.

— Видял сте го със собствените си очи?

— Него и двата му кораба. Беше застанал на борда на сандала до кормчията, а съвсем наблизко стоеше вождът на нухрите.

— Бързо ми кажете кога стана това и на какво разстояние оттук?

— Беше ни необходим един час да стигнем до тази сериба и както преценявам, при бързината на вашето дахабийе ще ви трябват около четири часа, за да се озовете на мястото на срещата ни.

— Значи толкова сме близо до него! Ако през нощта хвърли котва, както направихме ние, до утре вечер ще мога да го догоня.

— Никак няма да е трудно. Провизиите им са се свършили, тъй че Абу ал Мот ще е принуден да ловува и да лови риба, за да не гладуват неговите нухри. А това ще забави пътуването му.

— Знаете също, че хранителните му припаси са се свършили?

— Да. Ловецът на слонове ми каза.

— Кой е той?

— Ами това е... е, виждам че трябва да изплюя камъчето. Досега не ви казах нищо, за да мога първо да ви опозная и да видя, дали действително сте човекът, описан ми от вашия брат. Сега вече ще ви разправа всичко.

Лесно може да си представи човек с какъв жив интерес Шварц посрещна разказа на Сивия. Щом орнитологът свърши, той скочи на крака, възбудено закрачи нагоре-надолу из каютата и възкликна:

— Кой би могъл да предположи! Серибата опожарена, хората се разбунтували, а брат ми поел към Омбула! Това е много дръзко от негова страна. Не е трябвало да се захваща!

— И да остави клетите беланди да бъдат избити или отвлечени в робство, така ли?

— Да, наистина. Прав сте. На негово място и аз бих постъпил по същия начин. Но всяко нещо по реда си. Къде са двамата беланди Лобо и Толо?

— Още са в лодката. Не можеше да ги отведем горе в серибата, преди да се бях убедил дали на самия мен ще ми хареса там. Наредих на Сина на тайната да се погрижи за тях. Когато седях в лодката заедно с Бащата на единайсетте косъма, Толо спеше, — изобщо той все спи, а Лобо безмълвно бдеше над него.

— Не бива да остават там. Ще наредя да ги доведат на дахабийето.

Той излезе, да даде съответната заповед. Докато вършеше това, немецът видя Сина на тайната и Сина на верността. Първият се беше спуснал от серибата, да поздрави най-близкия си приятел. Шварц ги заведе и двамата в каютата, за да вземат участие в съвещанието, което трябваше да проведат.

То се проточи почти до полунощ, а после легнаха да спят. При изгрев слънце бяха събудени от силните гласове на войниците, които казваха утринната си молитва. Шварц и Пфотенхауер станаха от леглата си. Бяха решили да отидат до серибата, за да накарат коменданта да им даде едно поделение от хората си.

По време на цялото пътуване словакът се беше опитвал да създаде впечатлението, че е крайно необходим на Шварц. Проявяваше ревност към другите и с голямо неудоволствие виждаше, че на чернокожите прислужници им се налагаше по-често да се навъртат около учения. Веднага щом по разнеслите се зад тънката каютна стена шумове разбра, че Шварц се е събудил, Бащата на единайсетте косъма почука на вратата, влезе и без да удостои Сивия дори с поглед, доложи на немски:

— Пак съм тук посещение от сериба, тукашната. Искат разговарят с господин доктора, учения.

— Кой е дошъл? — осведоми се Шварц.

— Хасаб Мурат, господар на сериба. Дошли са още когато бил нощ, тъмната.

— И досега стои и чака?

— Да. Той не искал отиде си, докато не говорят с ефенди, високоблагородния.

— Покани го да влезе и се погрижи за кафе и чибуци!

Хасаб Мурат беше доста закръглен египтянин, който по-скоро приличаше на добродушен търговец на килими, отколкото ни ловец на роби. Той се поклони почти до земята и зачака да го заговорят. Шварц му направи знак да седне и запази изпълнено с достойнство мълчание, докато сервираха кафето и донесоха лулите. Едва когато изпразниха чашките и дръпнаха веднъж-дваж от мундщуците, направени от морска пяна, немецът поде:

— Чух, че ти си господарят на Мадунга. Пожелал си да разговаряш с мен. Готов съм да слушам думите ти.

Собственикът на серибата, който беше своевременно пресрещнат от пратеника на своя лейтенант, се замисли за няколко секунди как би трябвало да започне след това толкова резервирано приветствие и после отговори:

— През нощта се завърнах от пътуването си и научих за твоето присъствие. Незабавно дойдох на борда на дахабийето, за да ти поднеса моите почитания.

— Нямам никакво право да претендирам за тях, защото си по-възрастен от мен.

— Посланикът на правителството е винаги на по-почетна възраст и от най-стария човек.

— Лъжеш се. Не съм онзи, за когото ме вземаш.

По лицето на египтянина се плъзна смирена, но и лукава усмивка. Той хвърли наоколо многозначителен поглед, с който съвсем ясно искаше да каже: «Мен не можеш да ме измамиш. Много добре знам как стоят нещата!» После отговори:

— Само Аллах може да отвори устата на човека, но аз уважавам мълчаливостта ти. Докога ще останеш тук, на моя мишрах?

— Докато свърша разговора си с теб. Ти все още търгуваш с роби, нали?

— Ефенди! — изплашено възкликна човекът. — От известно време законът забранява тази търговия, а аз съм покорен поданик на държавата.

— Можеш ли да го докажеш?

— Поискай ми доказателства и стига да е по силите ми, незабавно ще ти ги дам.

— Тогава ми кажи искрено дали Абу ал Мот все още предприема походи за лов на роби.

— Да, все още лови роби. Дано Аллах го прокълне!

— Ти казваш истината, аз всичко знам. Тъкмо сега той пак е тръгнал на такъв поход и аз дойдох да го заловя на местопрестъплението. Какво ще кажеш за това?

Лицето на Хасаб Мурат светна от радост, когато разбра, че се потвърждават думите на неговия лейтенант. Абу ал Мот беше най-големият му конкурент и същевременно негов личен враг, комуто той пожелаваше да го сполетят всички най-големи злини. Ако можеше да се сложи край на тъмните му гешефти, за серибата Мадунга щяха да настъпят два по-благодатни времена. Ето защо той отговори:

— Дано го сполети онова, което е заслужил! Моля се на Аллах да стовари върху главата му изкуплението на всичките му грехове.

— Това е едно доказателство, че ти си се научил да мразиш греховната търговия с роби. Желанието ми е да освободя близките околности на серибата ти от този търговец на роби, но не знам дали ще успея. Твърде късно научих, че Абу ал Мот е вербувал нови хора, и се опасявам, че моите войници не са достатъчни, за да го обезвредя.

Щом Хасаб Мурат чу тези думи, които прозвучаха в ушите му като музика, той изпадна във възторг. Не се поколеба нито за миг да даде очаквания от Шварц отговор:

— Ефенди, дълг на всеки поданик е да подкрепя властите в борбата им за възстановяване на справедливостта. Ще ми разрешиш ли да ти предложа хората си?

— Да, очаквах го от теб. Но какво ще поискаш за тази услуга?

— Нищо, абсолютно нищо. Бих си отсякъл ръката, ако тя пожелае да вземе и една пиастра от теб! Само за едно те моля — и аз да дойда с теб. Моите хора са свикнали аз да ги командвам. Но естествено върховното командване ще е в твои ръце и аз ще действам изцяло по указанията ти.

— Това се разбира от само себе си. Можеш да ме придружиш и ще бъдеш мой подчинен. Колко души ще събереш?

— Не бива да оставям серибата без защитници, но ще избира най-добрите си войници и те ще бъдат над триста. Те са много добре

въоръжени, а и с провизии винаги разполагаме.

— Триста! С тях ще съм сигурен в победата си, но за съжаление съм принуден да се откажа от толкова многочислени подкрепления. Мога да взема само толкова, колкото ще се поберат на моя кораб.

— Значи няма да предприемеш похода по суша, така ли?

— Поне не още отук. Ще са ни необходими цели три дни само за да се доберем до серибата на Абу ал Мот, а аз трябва да съм там преди това. Или имаш наблизо кораби?

— Намират се, ефенди.

— Къде? При кого?

Този въпрос постави египтянина в голямо затруднение. Започна да преглъща, да се върти на мястото си, докато най-сетне каза:

— Ефенди, дал съм дума да не издавам това. Онзи, който има кораб по реката, го скрива, ако няма нужда от него в момента. Често се срещат майоехи, които са свързани с реката и чиито входи са скрити от тръстика и бамбук. На такива места собствениците крият плавателните си съдове, когато не се нуждаят от тях за по-дълго време.

— Ти не говориш за кораб, а за кораби. Навярно разполагаш с няколко, а?

— Мога да набавя два ногера, които са напълно достатъчни да поберат спокойно триста души.

— И кога най-късно могат да бъдат тук?

— Ако побързам, двата кораба с войниците на борда ще са готови за отплаване точно по обед.

— Добре, тогава не се бави! Ще изчакам да се приготвиш, но плаването трябва да започне точно в уговореното време.

Египтянинът бързо се отдалечи, като вътрешно ликуваше, радвайки се на успеха си от своето ранно посещение при човека, от чието пристигане се беше разтревожил толкова много.

Не по-малко радостен от него беше и Шварц. Изобщо не се бе надявал да получи такива значителни подкрепления.

Най-напред той посети капитана, който живееше в отделна малка каюта, и му съобщи какво решение бе взел. На дахабийето бяха останали само толкова войници, колкото бяха необходими за охраната на кораба. Всички други се намираха вече в серибата, където предишната вечер бяха завързали добри познанства.

Абд ас Сир и Бен Уафа, двамата млади приятели, седяха на палубата и един другиму си разказваха всичко каквото бяха видели и преживели от часа на своята раздяла. Шварц ги подкани да го придружат и те се отзоваха с радост, защото смятаха за голяма чест да бъдат заедно с него. Шварц беше научил от Пфотенхауер всичко, което той знаеше за Абд ас Сир. Ето че пред тях се откри серибата. Над портата ѝ като войнствен знак се вееше знамето на пророка и навсякъде, докдето стигаше погледът, се виждаха хора, заети с приготовления за поход. Само на едно място, веднага щом се преминеше през главния вход, се бе стекла тълпа от зяпачи, които бяха образували кръг, за да слушат речта на словака.

Той се беше изправил на дъски, сложени върху две бурета с барут. До него се намираше неговият приятел и съдружник във вечните кавги, Бащата на смеха. Когато Шварц и Пфотенхауер влязоха в серибата, дребничкият Син на едрата шарка тъкмо разказваше за нападението при Извора на лъва. Правеше го, за да вдъхнови слушателите да отмъстят на Абу ал Мот. След това той прибави и историята за убиването на лъвовете. Несъмнено дребосъкът предварително си бе наумил да говори за това геройство, защото, като доказателство за истинността на думите си, беше донесъл със себе си предната половина на лъвската кожа, а украсения с пера тюрбан бе оставил на кораба. Навлякъл лъвската кожа така, както старите германци са носили своите мечи и волски кожи, той беше пъхнал главата си в черепа на лъва и кожата се спускаше по гърба му.

Бащата на смеха също носеше своята половина. Тъй я бе наметнал върху плещите си, че краят на опашката се влачеше по дъските.

— Вие мъже на войната и на храбростта, чуйте историята за геройския подвиг, при който убихме Джезар Бей, Удушвача на стадата! — извика той. — Победихме и него, и неговата жена, а после заловихме и сина му. Хаджи Али, кажи, така ли е! Истината ли казвам?

Бащата на смеха кимна и отговори:

— Не е лъжа.

Той имаше доброто желание с много сериозна физиономия да потвърди своите думи, ала вместо това направи такава гримаса, че слушателите му избухнаха в смях.

— Защо се хилите? — продължи словакът. — Смейте се на Бащата на смеха колкото си искате, но не и на мен. Не понасям никакви подигравки! И тъй, седяхме край огъня и си мислехме, че при него сме в пълна безопасност. И тогава отдалеч проехтя гласът на лъва. Хаджи Али, кажи, така ли беше? Нали и ти чу рева му!

— Точно така е, както казваш — потвърди приятелят му и направи такава гримаса, сякаш щеше да умре от смях.

— Да, аз казвам истината. Бащата на убийството, Господарят с голямата глава се приближаваше. Арабите и търговците се скриха от страх зад товарите, но аз и моят приятел, дето е застанал до мен, ние двамата храбро се присъединихме към Бащата на четирите очи, който бе грабнал пушката си, за да убие лъва заедно с нас. Този ефенди се намира зад гърба ви. Огледайте го и нека той ви потвърди истинността на думите ми!

Всички погледи се извърнаха към Шварц. После словакът продължи да разказва как убили лъва и как тогава дотичала лъвицата.

— Вече помислихме, че сме си свършили работата — каза той. — Обаче жената на Удушвача на стадата бе дочула гласовете на пушките ни и побърза да се притече на помощ на мъжа си или да отмъсти за неговата смърт. Това беше много голяма и страшна опасност, нали, Хаджи Али?

— Да, ужасно беше — отговори Бащата на смеха, който, въпреки описваната голяма опасност, направи такава гримаса, сякаш някой го гъделичкаше по цялото тяло.

Словакът довърши разказа си и започна да описва как си бяха поделили кожата.

— На мен, както се полага на по-храбрия, се падна предната част — обясни той, — а след това...

— Мълчи! — прекъсна го приятелят му. — Този ефенди тук прояви най-голямата храброст, а ти съвсем не беше по-смел от мен. Твоята половина ти се падна чрез жребий и затова, а и заради голямата уста на лъва, каквато имаш и ти, и до ден днешен те наричаме Абу ал Буз, Баща на устата.

— Ти мълчи! — гневно му отвърна дребосъкът. — Устата ми не е по-голяма от твоята. Във всеки случай по-почетно е да имаш главата на лъва, отколкото опашката. Или може би смяташ, че е голяма чест да си

спечелиш името Абу ад Данаб, Баща на опашката? Я се погледни само и виж колко смешно ти стои задната половина на кожата!

— Самият ти си смешен! — изкрещя другият. — Ако все така продължаваш да ме обиждаш и позориш, ще те разкъсам в гнева си и ще те унищожа с яростта си!

Той се опита да придаде смразяващ израз на лицето си, но направи такава физиономия, сякаш след някакъв хубав виц изобщо не бе в състояние да спре да се смее.

— Презирам гнева ти! — отговори му дребосъкът. — Ти не знаеш ли, че съм прочут учен и разбирам дори латински, от който език ти и представя нямах?

— А аз съм запознат с всички народи и села на земята, както и с имената на всички страни и жители по целия свят. Хайде да те видим дали и ти можеш същото!

— Добре! Сигурно ще мога, но най-напред ми покажи ти какво знаеш!

— Ще ти покажа, за да те изложам пред всички многобройни свидетели така, че после да те е срам да погледнеш хората в очите. Хайде, питай ме за моите народи и села, ако ти стиска!

— Веднага започвам! Как се казват островите, разположени в морето на запад от голямата пустиня Сахара?

— Bilad el adscham. [\[171\]](#)

— Не е вярно! Как се казва страната, заела южния нос на Африка?

— Bilad el moskob [\[172\]](#).

— А как се казва страната, разположена в най-северния край на Европа?

— Sailan [\[173\]](#).

— Съвсем погрешно! А как е името на най-голямата империя на земята, заела източната част от Азия?

— Dschebel et Tank [\[174\]](#).

При този отговор словакът плесна с ръце, неудържимо се разсмя и извика:

— О, ти. Баща на опашката, как сам се направи за смях! Островите отвъд пустинята се казват Dschesajir kanara [\[175\]](#). На южния нос на Африка е разположена Bilad er ras [\[176\]](#). Най-северната страна на Европа е Bilad el lap [\[177\]](#), а в Източна Азия се намира най-голямата

империя на света Bilad ed dschin [\[178\]](#). Значи всичките ти отговори са грешни!

— Правилни са! — опъна се Бащата на смеха.

— Не, грешни са!

— Докажи го! — изкрещя «географът», като в безкрайната си ярост започна да тропа с крака по дъските тъй, че лъвската опашка заподскача в такт с тях.

— Човек, който разбира латински, винаги говори истината и не е нужно нищо да доказва — отвърна гордо дребосъкът. — Напълно те бих с имената на страните. А какво е положението със селата и народите?

— Всичките ги знам!

— Я да видим дали е истина. Кой народ живее точно в средата на Европа?

— Суахилите [\[179\]](#).

— Не е вярно! Кой народ живее на север от Индия?

— Filimenk [\[180\]](#).

— Пак сбърка! А кой народ живее в най-южната част от Bilad ed dinja? [\[181\]](#)

— Talian. [\[182\]](#)

— И това не е вярно! Я тогава ми кажи къде се намира Наги Михай?

— Такова селище изобщо няма!

— Има, има и още как, защото аз съм роден там! А къде се намира Букстехуде?

— В Le Leii. [\[183\]](#)

— Не ме карай да се смея! Ами Блазевиц?

— И това не съществува.

— Съществува и то как, защото там Шилер се е оженил за своята Густел. Но ти сигурно още нищо не си чувал за Шилер. А къде е разположен Ицехо?

— В Dschenowah. [\[184\]](#)

— И това не е вярно. Ако беше чел книгата по dschigraflja [\[185\]](#), написана именно от прочутия Шилер, щеше да знаеш, че туй Ицехо се намира в Duar Salak el hadschar [\[186\]](#)! Просто всичките ти отговори са

грешни! Ти не знаеш нито един чужд народ и нито един-единствен чужд град. Толкова си глупав, че ми се плаче!

— Докажи го де! Докажи го! — изкрещя Бащата на смеха вече почти извън себе си от гняв, че го бяха изложили пред толкова слушатели. — Много е лесно да твърдиш нещо, но най-важното е да дадеш доказателства!

— И това мога. Попитай двамата ефенди, дето са тук! Ще ти кажат, че аз съм прав, а не ти!

Шварц и Пфотенхауер се бяха спрели при тази толкова интересна група хора. Дребничкият Баща на единайсетте косъма изглеждаше страшно забавен с червената си куртка, докопана от някакъв търговец във Фашода, и с наметнатата лъвска кожа. Но двамата немци нямаха намерение да вземат участие в спора. В същия момент, когато словакът накара противника си да се обърне към тях, те понечиха бързо да се отдалечат, за да не бъдат принудени да засегнат Бащата на смеха, ала последният им спести замисляното бягство със следния отговор:

— Имам си работа само с теб, а не с други хора. Ти си човекът, когото искам да сразя и ще сразя, а не тези двама ефенди, всеки от които е десет хиляди пъти по-умен от нас двамата взети заедно! Покажи твоя латински, де, покажи какви науки владееш! Докажи, че знаеш по-добре от мен имената на народите и селищата по земята!

— Мога да го докажа, само ми кажи как!

— Ще те питам също както ме пита и ти!

— Добре! Ще проличи колко ще се смаеш от мъдростта на отговорите ми.

— Ще видим! И тъй, я ми кажи къде се намира прочутото място Ал Хутама?

Така е наречен ада в сто и четвърта сура. Хитрият Баща на смеха пресметливо се насочваше към област, където словакът не беше вещ и не можеше да се мери с него.

— Не знам — нямаше как да не признае той, — никога не съм чувал за този град.

Всеобщ смях последва отговора му, защото като мюсюлмани всички присъстващи знаеха значението на думата.

— Виждаш ли! Твоята ученост те изостави още при първия ми въпрос! — заликува хаджията и направи такава гримаса, която засили

смеха на околните. Но без да се смушават той продължи: — А сега ми кажи в коя страна извира прочутият Тасним!

Тасним е извор в рая. Споменава се в осемдесет и трета сура на Корана.

— И това име не ми е известно — отвърна дребосъкът. Разнеслото се наоколо мърморене показва, че хората се учудваха на незнанието му.

— Тогава ми кажи поне къде се намира Сиджин! Това име се среща в същата сура и означава едно място в царството на мъртвите, където се пази списъкът за делата на всички зли хора и духове. И самият списък се нарича също Сиджин.

— Ами ти знаеш ли? — запита човечето с червения мундир.

— Разбира се, че знам. Всички го знаем. А ти?

— Задай ми друг въпрос! — рече дребосъкът, без да му отговори.

— Тогава ми кажи само още къде се намира Al'Ahkaf! Всъщност Al'Ahkaf означава «купчина пясък» и е името на една пясъчна долина в провинцията Хадрамаут, където, както многократно се казва в корана, са живели адитите. Тази долина се споменава в двайсет и първия стих на четиридесет и шестата сура и заради това и цялата сура се нарича Al'Ahkaf.

— И това не знам — смутено призна словакът.

— Тогава за трети път не си в състояние да ми отговориш! Мога да ти задам сто и повече подобни въпроси, но при всеки от тях ти сигурно пак ще си принуден да мълчиш. Е, кой от двама ни е по-умен?

— Никой! Ти не можа да отговориш на въпросите ми, нито пък аз на твоите, значи двамата сме еднакво умни. Ти знаеш твоите народи, села и градове, а аз — моят латински и моите науки. Нека в бъдеще не си оспорваме повече един другиму нашата ученост. Прав ли съм? Съгласен ли си с мен?

— От цялото си сърце и душа! — отговори трогнат Бащата на смеха, при което обаче направи такава физиономия, сякаш дребосъкът го караше да примира от смях.

— Тогава ми подай ръка и ме целуни! Ние сме братя и се помирихме. Моят враг е и твой враг, а твоите приятели са и мои приятели!

— Тъй да бъде сега и во веки веков! Аллах ил Аллах!

Те се прегърнаха и целунаха, скочиха от дъските и се отдалечиха.

— Чудаци! — засмя се Сивият. — Не бях виждал досега такво нещо. Отначало сякаш искат да се изядат, а после се мляскат и си тръгват предоволни. Често ли се случва туй?

— По няколко пъти на ден. И при това те наистина се обичат най-искрено. Просто не могат един без друг, но забележете, само ако никой не им пречи да се карат и спорят. Самите те признават, че това възраждало любовта.

— Покорно благодаря! Но и двамата ми изглеждат свестни хора, нали?

— Дори много! Толкова са привързани към мен, че биха рискували и живота си, за да ми помогнат. Сигурно ще ги опознаете по-отблизо, господин докторе.

— К'во? Как ме нарекохте? Доктор ли? Хич да не го чувам повече! — разпали се Пфотенхауер. — Не го понасям! Вече неведнъж съм се карал с брат ви заради тоз «доктор».

— Но нали титлата ви се полага по право!

— А бе я оставете титлите! Пет пари не давам за тях! Името ми с Игнациус Пфотецхауер. И тъй като обичах да се скитам къде ли не, за да ловя птици, в родното ми градче ме наричаха Нац Птичаря. Тъй че, ако искате да ме зарадвате, казвайте ми Нац!

— Щом така желаете, нямам нищо против!

— Да, дори много го желая! Хора като нас, дето са заедно от сутрин до вечер и после от вечер до сутрин, не бива непрекъснато да се обсипват с подобни титли и комплименти. Някой съвсем непознат човек, дето хич не ме засяга, трябва да проявява необходимата учтивост към мен. От него наистина ще искам да ми отдава полагаемата ми се чест и да ме нарича господин доктор Нац Птичаря Пфотенхауер. Ако не го направи, тогава нека го вземат всички дяволи! Но вий можете да си спестите туй дълго обръщение. Я чуйте! К'во ли става? Нали часът за следващата молитва все още не е дошъл, тя е едва по ал дегри, което ще рече по обед.

Факирът се появи на минарето и заудря дървеното клепало. После се разнесе гласът му, но не за да призове към молитва, а да извести силно и високо, така че думите му да се чуят из цялата сериба, следното:

— Елате, правоверни, съберете се да се допитаме до часа на щастието! Побързайте към мястото за събрания, да чуете дали бива да

тръгвате по обед!

След това проехтяха ударите на дарабуката [\[187\]](#), с които свикваха войниците.

— Това е барабанът — обади се Сивия.

— Знаете ли как е на арабски «бия барабана»?

— Да, «дак етал».

— Правилно! Думата наподобява звуците на барабана: «дак-етал, дак-етал», също както ние казваме «там-та-рам, там, там-та-рам». И името дарабука е звукоподражателно. Я вижте сега как всички тези типове търчат! Ще отидем ли и ние?

— Да. Трябва да видим как се допитват до съдбата, за да разберат дали определен час е благоприятен или не. Естествено ние като християни сме твърдо убедени, че всички дни и часове са Господни.

Те завариха жителите на серибата стълпени на сборното място, с лица обърнати към токула, на чийто връх бе поставен полумесец. Това беше колибата на факира.

Тъкмо когато двамата се присъединиха към тълпата, от жилището си излезе и Хасаб Мурат, господарят на серибата. Щом ги забеляза, той се отправи към тях и ги поздрави с дълбоки поклони.

— Дали факирът ще се произнесе утвърдително? — попита Шварц.

— Сигурно, ефенди отвърна египтянинът.

— Откъде знаеш?

— Ето откъде!

Той лукаво намигна, бръкна в джоба си и извади два сребърни австрийски галера. Показа им ги скришом и отново ги прибра.

— След подобно дарение часът винаги се оказва благоприятен — добави той. — Аллах гледа благосклонно на такива подаръци, правени на негови служители.

— Тогава побързай да отидеш при него, като прибавиш към тях и тези три Абу нокат! [\[188\]](#)

Шварц извади кесията си и му даде три талера.

— Ефенди, сърцето ти прелива от доброта и мъдрост — каза Хасаб Мурат и пусна парите в джоба си. — Сега вече Аллах ще гарантира възможно най-успешния край на нашето начинание.

Той бързо се отдалечи и изчезна в токула на факира. След няколко минути излезе заедно с него и със силен глас факирът извести

следното:

— Слушайте правоверни! Аз отворих книгата на съдбата и чух гласа, обещаващ ни успех. Известявам ви победа и три пъти победа. Вие ще биете враговете и ще изпратите душите им в ада. Аллах е Аллах и Мохамед е негов пророк!

— Аллах е Аллах и Мохамед е негов пророк! — повториха над четиристотин гласа.

После насъбралите се хора се пръснаха. Хасаб Мурат даде заповед на своя баш муни [\[189\]](#) да раздаде на войниците тютюн и мерисах, което бе посрещнато с голямо ликуване, а след това господарят на серибата покани Шварц и Пфотенхауер у дома си, за да ги нагости.

Самият той ги обслужи, като им поднесе най-хубавото, каквото можеше да предложи серибата. За него бе много важно да ги настрои възможно най-благосклонно. По-късно се появи един негър и шепнешком му предаде някакво съобщение. Щом чернокожият се отдалечи, Хасаб Мурат каза:

— Ефенди, току-що научих, че двата кораба са пристигнали долу при мишраха. Ако искате да ги видите, можете да го сторите най-спокойно, защото войниците все още не са се качили на борда. Позволете ми да ви придружа!

Той ги поведе надолу към реката, където двата ногера бяха хвърлили котва до дахабийето.

— Разгледайте ги! — каза той с гордост в гласа. — Несъмнено вашият плавателен съд е добър ветроход. Забелязах го още тази сутрин. Но моите кораби са строени в мангараха [\[190\]](#) на Куан по собствените ми данни и указания. Носът им е остър и с лекота пори водата. По Нил не съм виждал друг плавателен съд, който да може да се мери с тях. Изключение прави само вашето дахабийе.

— Това ме радва — отвърна Шварц. — Напълно съм доволен от бързината на моя кораб, тъй че изглежда и трите плавателни съда лесно ще поддържат една и съща скорост и няма да се налага да се изчакват.

Те се качиха на борда и на двата кораба. Вътрешността им не представляваше нищо особено. После Шварц заведе египтянина на дахабийето. Щом се озоваха на горната палуба, той му каза:

— А сега ще ти покажа нещо, което тази сутрин навярно не си забелязал. Последвай ме!

На горната палуба точно над каютата се намираше някаква продълговата тясна и ниска дървена къщичка, която бе подвижна, защото имаше колела, и чието предназначение не можеше лесно да се отгатне от външен човек.

— Как мислиш, какво има вътре? — попита Шварц.

— Не мога да позная — отговори Хасаб Мурат.

— А вие сещате ли се? — обърна се Шварц към Сивия.

— Може би — отвърна орнитологът на немски. — Това навярно е леко въртящо се оръдие, маскирано с къщичката, за да не разбере преждевременно неприятелят какво го очаква.

— Отгатнахте! Ето вижте!

Той отвори отпред вратата и избута къщичката назад, така че оръдието се показа. Дулото му бе поставено върху специална ос и можеше да се върти на всички посоки.

— Medfa', Omm ed dauwar — оръдие, една Майка на змея! — възкликна египтянинът, като незабавно импровизира твърде изразително име за въртящото се оръдие. Много добре! Така непременно ще победим!

— Надявам се — каза Шварц. — То е за битка по вода. А за сражение на сушата имам нещо друго много по-добро. Елате да ви го покажа!

Той ги поведе към носа на кораба, където бе натрупана висока купчина от рогозки. Но рогозките бяха само пет и щом Шварц ги отметна, отдолу се показва оръдие, чиито колела и лафет бяха вързани с въжета, за да не се движи и да не падне зад борда.

— Още едно оръдие! — възкликна Хасаб Мурат. — Но как е направено само! Никога досега не съм виждал такова!

— Напълно ти вярвам — отговори му Шварц. — Тази конструкция е нова дори за европейците. Хадифът е получил няколко подобни оръдия от Bilad el ingeliz ^[191] като подарък и изпратил две от тях на Джафар паша в Хартум, за да ги използва срещу ловците на роби. С такова оръдие е въоръжено и това дахабийе и вярвам, че ще ни свърши добра работа, още повече че разполагаме със солидни запаси от муниции. Всъщност то е предназначено за сражения по суша, но може да се използва и от борда.

— Ами как се казва тази конструкция? — попита Сивия.

— Това е оръдие «Максим» [\[192\]](#), с което могат да се дадат като нищо петстотин изстрела в минута. Дори ако е необходимо, има възможност и за шестстотин изстрела.

— Бре да се не види! Ам'че тогаз можем за две минути да изпозастреляме всичките хора на Абу ал Мот заедно с него!

— Само че би трябвало да застанат близо един до друг. Не е чак толкова страшно колкото си мислите, но подобно оръжие замества голям брой хора. Най-важното е да се избере тактика, която да ни даде възможност да използваме цялата му ефективност.

— Е, ще направя к'вото зависи от мен. Вярно, че не съм нито Молтке, нито Наполеон, ама все ще съумея някак си да събера на куп неколцина търговци на роби така, че да можем да стреляме с туй оръдие по тях. Струва ми се ще се справя с таз задача, но при условие да не е насочено към самия мен.

Отново закриха малкото оръдие, а после дойде вече време да се качат войниците на корабите. Към обяд приключиха и с тази работа. Хората на египтянина, около триста на брой, бяха натоварени на двата ногера, а сто и петдесетте души от Фашода останаха на дахабийето. Разликата между тези два вида плавателни съдове се състоеше в това, че дахабийето е по-голямо и е покрито, а ногерът е открит и няма горна палуба.

Точно по пладне, след като от серибата проехтяха звуците на дървеното клепало и хората казаха обедната си молитва, корабите прибраха въжетата, придържащи ги към пристана и вдигнаха котва.

С познатите викове «ja rabb, ja rabb» — «о. Господи, о Господи», с които обикновено хората се залавят на работа, бахриите [\[193\]](#) отблъснаха корабите от брега, където се бяха насъбрали жените и децата на войниците. Собствениците на някои сериби разрешават на подчинените си да вземат със себе си и своите семейства, като смятат, че така войниците ще са значително по-силно свързани със серибата. Жените и децата закрепяха подир отплаващите кораби своето пронизително «лулулулулулу», обичайния вик при сбогуване, който продължи да ехти още дълго, след като платната бяха вдигнати, и с помощта на попътния вятър дахабийето и ногерите поеха нагоре срещу течението на реката.

Сега вече стана ясно, че Хасаб Мурат имаше право — неговите ногери плаваха не по-зле от дахабийето и за своя радост Шварц видя как това благоприятно обстоятелство подтикна екипажите към съревнование.

Естествено на борда на дахабийето имаше добре обучен рейс [194] и не по-малко опитен мустамел [195]. В момента и двамата бяха подчинени на Шварц. Всеки от ногерите също разполагаше с рейс и мустамел. И тримата реисихни [196] проявяваха ревнивост към бързината на другите два плавателни съда и правеха всичко възможно техният кораб да ги изпревари. В резултат на това се започна състезание също както между конкуриращите се параходи по Мисисипи. Реисихните заповядаха на моряците си да грабнат върлините за отблъсване, а и войниците се заловиха да им помагат с всички сили.

Особено много се отличи старият Ал Шахар, Хъркача, който командваше на един от ногерите като рейс. Металическият му стържещ глас не млъкваше. По обичайния за арабските капитани начин той въодушевяваше хората си ту с ласкави думи, ту с най-цветисти ругатни.

— Ja Allah, ja Nabi! — крещеше той. — Amahl, amahl, ja Allah, amahl — о, Аллах, о, Пророче, давайте, давайте, о. Господи, давайте! Ja Allah, ja Sahtir, amahl, amahl — о, Аллах, о, избавителю, давайте, давайте! Eschhetu mu la il laha ilallah; sallam aaleina be baraktak — покажете че има само един Бог! Господи, дари ни с благословията си! Sallah en nabi — прославяйте пророка!

Хората му така работеха на слънчевия пек, че лицата им се обливаха в пот. Неговият нoger беше последен, а дахабийето плаваше начело. Той искаше да изпревари другия нoger и си бе поставил за цел да му отнеме вятъра. Когато един рейс реши да «пресече вятъра» на друг плавателен съд, той забива ножа си в мачтата и призовава Бога. Ето защо Хъркачът извади своя дълъг закривен нож, вдигна го високо, за да го покаже на хората си и с глас, който можеше да събуди и мъртвите, извика:

— Kawahm, kawahm! Schatir, schedid — бързо, бързо! Бъдете усърдни, бъдете силни! Отблъсквайте, тикайте, бутайте, работете, о, здравеняци, о, вие сръчни хора! Не се отпускате, о, герои! Работете о, кучета, страхливци, мързеливци! Виждате ли ножа в ръката ми,

виждате ли го? Пресечете им вятъра! Отнемете вятъра на този нoger, та платната му да увиснат. Давайте, давайте, деца, синове, любимци мои! Работете, скъпи мои, ра Goieie o, избраници! Решителният миг наближава, ето го тук е вече! Sikkini, sikkini, hai sikkini — ножът ми, ножът ми, ето го ножът ми!

Той се приближи до мачтата и замахна с ръка. В мига, когато платното на кораба му попадна между вятъра и платното на плаващия пред него нoger, той заби ножа си в мачтата и извика:

— Be issm billahi, amahl, amahl, ja mobarekihn — в името на Бога, работете, работете, о, благословени! Изядохме го, изядохме го този нoger! Вижте как му секна дъхът! Lakuddam, lakuddam — напред, напред! Само така, минаваме край тях, изпреварихме ги! Aaib, aaleihu, hamdulillah — позор за тях, слава на Аллаха!

Платното на другия нoger се беше отпуснало безпомощно и плющеше по мачтата. Тъй като кормчията му не обърна внимание на това и продължи да държи здраво кормилото в същото положение, а тъкмо в този момент моряците от десния борд с всички сили заработиха с върлините, нogerът се отклони наляво и кораба на Хъркача премина край него. От единия борд моряците и войниците заликуваха, а от другия се разнесоха ругатни и проклетия и хората удвоиха усилията си, за да заличат този позор.

Хъркачът имаше намерение да се опита да изпревари и дахабийето, но не успя, защото платната на правителствения кораб се намираха по-нависоко, а бяха и по-големи от платната на ногера. Нямахме как да му отнеме вятъра. Но тъй или иначе последицата от това състезание беше, че корабите плаваха необичайно бързо, което се улесняваше и от обстоятелството, че из тези места по Нил не се срещаха нито плаващи островчета, нито по-обширни площи, обрасли с тръстика, която да им пречи.

Още преди следобедната молитва дахабийето стигна до завоя на реката, зад който Пфотенхауер бе забелязал идващите кораби на Абу ал Мот. Орнитологът сподели това с Шварц.

— Тогава — отвърна му Бащата на четирите очи, — ловецът на роби има по-малко от един ден преднина. Ще продължим да плаваме през цялата нощ. Водната повърхност блести и звездите светят. А мисля, че ще изгрее и луната. Така ще успеем да наваксаме по-голямата част от преднината им.

— Но ще издържат ли моряците? — попита Сивия. — Тези юнаци работят като луди. Така се потят, че се опасявам долу в Кайро да не вземе да стане някое наводнение.

— Нека се разделят на две смени. Та нали има и достатъчно войници да им помагат. Ще наредя да го съобщят на Хасаб Мурат.

Той изпрати малката лодка да отиде при господаря на серибата, който се намираше на борда на ногера, командван от Хъркача. Двамата немци седяха в сянката на голямото платно върху поставения там серир [\[197\]](#) и наблюдаваха плаването на кораба, както и пейзажите край реката. В този момент към тях се приближи Абд ас Сир, Синът на тайната и попита Шварц:

— Ефенди, сега имаш ли време да чуеш отговора, който исках да ти дам още днес?

— Да, седни при нас!

С тази покана му се оказваше голяма чест, посрещната от младежа смирено, но с достойнство. От учтивост друг на негово място може би щеше да откаже, но Абд ас Сир имаше съвсем ясното усещане, че по-скоро се числи към господарите, отколкото към прислугата.

— Вече ти казах някои неща — поде той, — но най-важното ще чуеш сега. Не знам кой ми е баща, но сигурно е арабин, защото думите, които си спомням от най-ранното си детство, без изключение са арабски.

— А от кой диалект са? Ако знаеш това, ще е от голямо значение.

— Трудно ми е да ти кажа, защото думите, които съм запомнил се броят на пръсти.

— А накъде те отвлече онзи разбойник?

— И това не знам. Спомням си само, че се намирах сред чернокожи и че една жена с не толкова черен цвят на кожата като другите много ме обичаше. Тя избяга с мен и ме отведе далеч, много далеч. Спомням си още, че дълги дни ме носи на ръце и стигнахме в някакъв затънт край. Там тя легна на земята и повече не стана. Бях много изморен и заспах. Когато се събудих, тя все още лежеше и не помръдваше. Беше мъртва, умря от глад и изтощение, Аз също бях гладен и непрекъснато плачех. От нейде се появи друга жена, която бе чула гласа ми и ме намери. Тя ме взе със себе си в близкото село, където ми даде да ям и да пия. Надойдоха мнозина чернокожи. Те

заопипваха ръцете, краката и тялото ми и доста дни не престанаха да ме тъпчат с храна. Когато не исках да ям, ме биеха.

— Аха, значи людоеди!

— Да, ефенди, както научих по-късно, те бяха такива. А също и в онова село, откъдето добрата жена избяга с мен, ме караха да ям толкова много. Ето защо мисля, че и онези чернокожи са били людоеди.

— А къде попадна в крайна сметка? Разбра ли го?

— Да. Бях при племето ямбари.

— Край Горно Конго? Но това е много далеч оттук!

— Много далеч е! После дойде някакъв бял човек със зелен тюрбан на главата и зелени бантуфлат ^[198] на краката. Той се държеше много приятелски към мен и ме взе със себе си. Прехвърлихме реката и отидохме в Мавембе.

— Най-голямото селище на корору!

— Ефенди, ти знаеш имената на тези племена?

— Да, от книгите. А на теб известно ли ти е кой или какъв е бил онзи бял човек?

— Да, беше странстващ имам, който пътуваше от едно племе до друго, за да разпространява исляма. Беше дошъл и при ямбарите и разбра, че се канят да ме изядат. Тогава ме откупи от тях, за да ме осинови. Направил го, защото чул думите, с които майка ми ме беше научила да се моля и които все още не бях забравил — Allah il Allah, Mohammed rassuhl Allah.

— От тях е разбрал, че бащата ти е мюсюлманин и вярата му е повелявала да те вземе под закрилата си.

— Той видя, че освен тях знам и други такива думи. Жената, която избяга с мен, ме бе накарала да ги запечатам в паметта си. Многократно ми беше повтаряла и други неща, за да ги науча наизуст, но бях запомнил само една част от тях като например:

«ana arab, ana nahabi». Аз не ги изговарях правилно, но той все пак разбра, че съм арабин и съм бил отвличен. Положи много усилия да изтръгне от мен още нещо, но напразно, защото не знаех каквото и да било. Но ме накара да му опиша похитителя, чието лице бе единственото, за което можех да си спомня съвсем точно. Имамът каза, че на това се крепяла единствената ми надежда да намеря някога родителите си. Ето защо ме караше почти всеки ден да му описвам

лицето на разбойника с такива подробности, че образът му никога да не се заличи от съзнанието ми. Само благодарение на тази негова мъдра предвидливост вече знам кой е онзи мерзавец.

— Нима е все още жив?

— Жив е. След малко ще чуеш и името му. Имамът ме обикна като собствен син. Придружавах го от една страна в друга, от един народ до друг народ, чиито езици постепенно съумях да изуча. Но той разговаряше с мен само на арабски. Учеше ме и на всичко каквото знаеше самият той. Обучаваше ме в плуване, гребане и стрелба. Където и да отидехме, той намираще хора да ме обучават в какво ли не, тъй че научих много неща, които другите нито могат, нито знаят. След като бяхме дванайсет години заедно, ние отидохме при племето бонго, където той внезапно умря. Остави ми в наследство оскъдното си имущество и щедрата си благословия, която веднага прояви своята сила, защото само броени дни след смъртта му при негрите бонго дойде някакъв човек да вербува войници. Още от пръв поглед в негово лице разпознах моя похитител. Пожелах да вербува и мен, за да тръгна с него и да намеря възможност да си отмъстя, но му се сторих твърде млад и ми отказа. Когато продължих да настоявам, той ме шибна с бича си и ми забрани да му се мяркам пред очите.

— Успя ли да чуеш името му?

— Не.

— Но поне си научил откъде е дошъл, нали?

— И това не разбрах. Хората премълчаваха и едното, и другото. Аз не бях от племето бонго, за тях бях чужд човек и ето защо те не ми казаха нищо. Но тайно дочух, че воините били наети, за да отвличат чернокожи в робство, и че ще тръгнат с кораб нагоре по Нил към някаква сериба. Тогава скрих най-хубавата лодка на племето, сложих в нея четири гребла — двете бяха резервни — едно платно и оръжията си, занесох запаси от кисра и плодове и зачаках кога непознатият ще се качи на ногера си, спрял на брега, и ще потегли на път заедно с воините бонго. Когато това стана, аз скочих в малката си лодка и тайно започнах да гребя подир тях.

— Много дръзко от страна на един толкова млад човек.

— Ефенди, отмъщението придава сила и смелост. На всяка цена трябваше да разбера от него кой е баща ми и после мислех да го убия. С помощта на платното и греблата плавах подир ногера му цели три

дни. Още първия ден се блъснах в корен и лодката ми се преобърна заедно с всичко, каквото имаше в нея. Така останах без храна и оръжия. Два дни устоявах на глада, но след това не можех повече да издържам. Ногерът премина покрай един мишрах като много предпазливо се държеше колкото можеше по-далеч от него. Ето защо предположих, че живеещите наблизо хора са враждебно настроени към човека, когото преследвах. Това ми придаде смелост да спра на онзи пристан, за да измоля малко дура или кисра и същевременно да разпитам за ногера. Първият човек, когото срещнах на брега, беше Ал Шахер.

— Хъркачът, който сега пътува с нас?

— Да. Той се погрижи за мен и отговори на въпросите ми. Научих чий е ногерът, защото Ал Шахер го беше видял да преминава. Не споделих с него тайната си, но вече знаех, че мога да се откажа от това преследване. Останах известно време в серибата на Хасаб Мурат и без никой да забележи, се опитах да разбера дали е възможно да го подтикна към схватка с моя враг. Но се оказа, че няма подобно намерение. Вярно, мразеше го, но се чувстваше твърде слаб, за да го нападне. Съвсем сам не можех да предприема нищо. Може би щеше да ми се удаде тайно да нападна и убия моя похитител, но така нямаше да науча от него кой е баща ми. Недалеч се намирала селата на джурите. Отидох при тях и скрих лодката си на брега. Дори се осмелих да вляза в едно от селата им, разположено в непосредствена близост до серибата на моя враг. Ала за мое съжаление разбрах, че джурите са негови съюзници.

— А-а, вече знам кой е той! — обади се Сивия. — Абу ал Мот. Нали видяхме, че ги познаваш дебелия вожд на джурите, както и селото му.

— Не, не е Абу ал Мот, а друг. Продължих пътуването си, за да търся хора, които биха ми помогнали. Ето как се озовах при сандехите, които вие наричате ниям-ниями. Те ме приеха много дружелюбно, а синът на вожда им стана мой приятел. С него, със Сина на верността, споделих тайната си и той обеща да ми помогне. Не биваше открито да призоваваме към война, защото Абу ал Мот все още не беше обиждал ниям-ниямите, но ние тайно подклаждахме омраза към него, и постепенно без знанието на краля, бащата на моя приятел, назряваше планът ни заедно с малка група от млади воители, които ме обичаха, да

се отправим към серибата на Абу ал Мот, да измъкнем от там моя враг и да го отведем в нашето село като пленник. После мижехме да го принудим да ми каже името на моя баща, както и всичко друго, което исках да знам.

— Ти си храбър, но също предпазлив и умен човек — каза Шварц. — Сега обаче обстоятелствата са къде-къде по-благоприятни за теб.

— Да, ефенди. Тъкмо се канехме да приведем нашия план в изпълнение, когато Сина на верността трябваше да тръгне за Фашода и да те намери. Той познава много добре по-голямата и най-опасната част от пътя, защото често когато кралят мислеше, че сме отишли на лов из блатата на неговата територия, ние тайно се спускахме с лодка надолу по реката към серибата, за да разберем дали моят враг все още се намира там. После твоят брат и Бащата на щъркела изгубиха търпение, сметнаха, че се намираш в опасност, и решиха да тръгнат да те пресрещнат. Казах им, че познавам реката и ми разрешиха да пътувам с тях като кормчия. Бащата на щъркела ти е разправил какво се случи след това.

— Благодаря ти за твоя откровен разказ. Естествено ще ти помогна да постигнеш целта си. Но сега ми кажи кой от жителите на серибата е човекът, когото си взел на прицел!

— Но първо ми обещавай две неща!

— Кои са те?

— Че ще го принудиш да ми даде сведения.

— Добре. Давам ти дума.

— И че после ще ми го предоставите на мен.

— За да го накажеш ли?

— Да.

— Не мога незабавно да ти отговоря утвърдително.

— Защо?

— Християнин съм и не мога да търпя жестокости.

— Тогава си помисли какво съм изтърпял аз. Помисли и за мъката на моите родители. Помисли и за другите грехове, извършени от този човек. Кръвта на стотици хора крещи за отмъщение до небето, а хиляди са онези, които е отвлякъл и продал като роби!

Шварц не отговори веднага. Ето защо Синът на тайната продължи:

— Няма ли да помислиш и за това, че аз и Синът на верността ви направихме няколко дребни услуги? Не искам никаква благодарност, а да не говорим за заплащане, но нима ще откажеш да изпълниш първата ми и единствена молба, която се реших да изрека?

Иначе толкова гордият младеж се отпусна на колене и умолително склочи ръце.

— Та изпълнете му желанието де! — обади се Сивият на немски. — Ние наистина сме му задължени. И освен туй е напълно прав — Абд ал Мот, защото сигурно за него става дума, е сатана в човешки образ, за когото хич няма да се разплача, ако му се случи нещо недотам приятно.

— Но това ще е убийство, докторе!

— Убийство ли? Я стига с тоя «доктор», оставете ме на мира и гледайте да изчезнете оттук, иначе ще получите такава плесница, че ще отлетите чак на брега и ще се заплетете в тамошния храсталак! Говори си човекът за убийство, когато става дума за един хилядократен убиец! И при туй ме нарича доктор, след като поне сто пъти съм му заявил, че съм само Нац, или още по-кратко казано — Нац Птичаря! Направо можеш да се пръснеш! Поначало съм добряк, ала ядосат ли те двойно, тогаз и най-здравите нерви не издържат. Трябва да си го кажа!

Шварц все още далеч не познаваше Сивия тъй добре като брат си и затова учудено се загледа в лицето му, където дългият му нос толкова енергично се въртеше ту насам, ту натам, сякаш от гняв искаше да се изтръгне из корен.

— Да, зяпайте ме, зяпайте! — продължи Пфотенхауер. — Ама хич нищичко няма да ви помогне. К'вото ви казах, го казах и десет слона не могат да ме помръднат от становището ми. Тъй че бъдете разумен и приказвайте като всеки свестен човек! Съгласен съм на място да ме изпекат и изядат, ако младежът няма предвид Абд ал Мот!

Въпреки сериозността на разисквания въпрос, Шварц не можа да сдържи смеха си. Той се обърна към все още коленичилиия пред него млад човек и го попита:

— За Абд ал Мот ли говориш?

— Да, ефенди.

— Добре, тогава ти го давам, ако имам подобно право, в което силно се съмнявам. Падне ли ми в ръцете, ще бъде твой пленник.

— Нищо повече не искам — отговори Синът на тайната и се изправи. — Благодаря ти, ефенди!

— И още нещо — продължи Шварц. — След като ми разказа всичко, се сетих за един епизод, споменат от Бащата на щъркела. Ти си видял Ловеца на слонове, който заедно с брат ми е поел към Мадунга, нали?

— Да.

— Не си ли го срещал някога преди това!

— Не.

— Помисли си! Може би все пак си го виждал вече?

— Не мога да си спомня.

— И преди много-много години ли не си се натъквал на него.

— Не, не съм.

— Хм-м! Все още не си ми казал дали знаеш името си.

— Майка ми винаги ме наричаше килби, нсфси или хяти [\[199\]](#). Но баща ми никога не ми е казвал такива гальовни думи. Викаше ми само Масуф. Тази дума е от малкото, които успях да запомня.

— Масуф! Хм-м! За съжаление Ловецът на слонове не е споменаващ никакво име. Той е арабин и ни каза, че синът му бил отвлечен.

— Да не мислиш, че той е моят баща?

— Не, не мисля, дори не го предполагам. Но не е изключено.

— Много деца биват отвлечани. Той спомена ли откъде е?

— Не.

— Или с какво се е занимавал?

— И това не каза.

— Тогава не е моят баща.

— Какво основание имаш за подобно твърдение?

— Баща ми е знатен човек, а такива хора нямат причина да премълчават своето съсловие и занятие. А ти вярваш ли, че някой богат и знатен мъж ще вземе да ходи на лов за слонове, за да може да преживява?

— Не.

— Е, тогава Ловецът на слонове ми е напълно чужд.

— Но той каза, че дълги години се е скитал по света, за да търси сина си! В такъв случай не е могъл да живее от богатството си, а е трябвало да ловува.

— Баща ми разполага с много хора и прислуга, които са могли да търсят вместо него. Ловецът на слонове спомена ли нещо за майката на сина си?

— Също не.

— Значи е коравосърдечен човек, който търси само своя син, но не и сина на жена си. Нека го намеря, само че това не съм аз. — Той се обърна и се отдалечи.

— Младеж с характер! — обади се Шварц, гледайки подир него. — Щастлив ще е бащата, който в него намери загубения си син!

— Да, и аз сърдечно го обикнах и напълно вярвам, че сред ниям-ниямите ще има достатъчно хора, които заедно с него ще се изложат на опасност, за да заловят Абд ал Мот жив и да го отведат в селото си. Той е просто... я вижте, ето ги че идват! Да, Бога ми, идват!

Внезапно той скочи на крака и посочи във въздуха.

— Кой иде, кой? — попита Шварц кажи-речи изплашено.

— Не виждате ли? Ей ги къде прелитат над реката!

— А-а, тези птици ли?

— Ами да. Че кой друг?

— Помислих си, че отнейде се е задал Абд ал Мот, тъй като тъкмо говорехте за него!

— Абе я го зарежете него! Едно перо от такваз птица струва много повече, отколкото целият Абд ал Мот. Видяхте ли ги? Накацах я там на другия бряг. Познавате ли ги и тез животни?

— Да, разбира се.

— Е, к'ви бяха те?

— Ибиси и то свещени.

— На латински?

— *Ibis religiosa*.

— Правилно! Перушината им е бяла. А как се казва на латински другият вид?

— *Ibis falcinellus* — отвърна Шварц, доста развеселен от този изпит.

— Да. Те имат черни пера. Ами как наричат ибиса местните хора?

— Шаир или Абу мингал.

— Това е на арабски, а аз имах предвид суданското име.

— Недже.

— И защо?

— Защото крясъците му звучат подобно.

— Съвсем вярно! Суданците обичат да назовават животните според гласовете им или пък по някакви други белези, които бият на очи. Свещеният ибис се казва «недже аби ад» защото е бял, а, другият носи името «недже ос вуд» защото е черен. Твърде рядко се виждат да летят тъй високо като тези, дето ги наблюдавахме току-що. Изглежда вие съвсем не сте лош познавач на птиците. И от вашия брат останах много доволен, защото винаги ми отговаряше и то правилно и знаеше всичко. Туй страшно ме радваше и се надявам, че и от вас ще бъде все тъй доволен. Птиците са най-интересните животни и туй ме накара да започна да се занимавам предимно с тях. Едно хубаво птиче го предпочитам пред десет бозайника или пред двацет риби и ето защо ми е съвсем безразлично дали онези там на носа ще хванат с въдиците си нещо или не. Та то ще е само за ядене, а не за научни наблюдения.

При тези думи той посочи към предната част на кораба, където мнозина войници хвърляха въдици, а други стояха край тях със специални риболовни копия в ръка, за да ги хвърлят по плячката, ако тя се окаже тъй тежка, че въдицата да не може да я издържи.

— Е, въпреки това ще участвате в яденето, нали? — попита Шварц.

— Да, разбира се. Но к'во мога да направя с рибата в научно отношение? Я вземете например един такъв ибис от тия, дето ги видяхме! Още в древността той е бил свещено животно и са го балсамирали и погребвали заедно с кралете. Виждали ли сте вече мумия на ибис?

— Дори много.

— И аз. Първата такваз мумия видях още като хлапе в училище. Нашият учител по естествознание имаше една и щом дойдеше урока за щъркелоподобните птици, винаги я показваше с особена гордост. Хич не беше лош орнитолог, трябва да го призная, макар че иначе не ме обичаше много-много. И знайте ли защо?

— Не.

— Защото все го питах за таквиз неща, дето дори и най-големите учени не можеха да ми отговорят. Но затуй пък при удобен случай винаги тъпкано ми го връщаше. Та тази история се случи, когато дойде изпитът в десети клас. Много му се радвах и си сложих най-хубавия нагръдник и най-пъстрата връзка. Тъй издокаран, изглеждах толкоз

чист и излъскан, че изпитът ми се струваше в кърпа вързан. И все пак не всичко мина тъй гладко, както си го представях. Щом ми дойде редът, той ме попита... к'во мислите ме попита?

Все още Шварц не знаеше, че това е любимата тема на Сивия. Лицето му придоби не особено очарован израз, понеже той беше чувал вече тази история и смяташе, че Пфотенхауер би трябвало да го знае.

— Ха, ами що правите такваз физиономия? — продължи орнитологът. — Също като моята на времето, когато ми зададоха онзи въпрос! Иначе никога не говоря за това, защото то не засяга чужди хора, ала човек няма защо да се стеснява пред добри познати и затуй ще ви кажа к'во ме попита моят учител: защо птиците имат пера.

— Вече го знам — подметна Шварц.

Той искаше да каже, че историята му е позната, но Сивият сметна, че думите му се отнасят до въпроса за перата и затова отговори:

— Сега естествено и аз го знам, ала на времето все още си нямах никаква представа и затуй една-две минути стоях със зяпнала уста, докато най-сетне...

— Samki, samki, samki el kebir, samki el tkil — риба, риба, голяма риба, тежка риба! — закрепяха ликуващо в същия миг десет, два, три, тридесет гласа откъм носа на кораба, тъй че Сивият прекъсна разказа си. — Ischadd, ali, ala. Hai hu, aho — дърпайте, високо, по-високо! Ето я, ето я!

Те проснаха на палубата една риба, която като нищо беше три лакти дълга, и незабавно я убиха. После я замъкнаха на задната палуба, та ефендитата да могат да се порадват на плячката им. Беше сом, вид риба, с която водите на Горни Нил са извънредно богати. Старите големи сомове нямат добър вкус, а и са трудносмилаеми. Но този бе все още млад екземпляр. Ето защо хората толкова се радваха на улова. След като Шварц ги похвали и им честити успеха, те отнесоха рибата в матбаха [\[200\]](#). Остана само Бащата на единайсетте косъма и хвърляйки скришом към Сивия предизвикателен поглед, той се обърна към Шварц и то на немски:

— Аз веч много чест ловил съм с господин Вагнер такваз риба, могъществена. Имало съм хора, дето въобразявали кой знай колко били учени, знаменитите, ала може би дори не знаели как казват се риба, тукашната.

Беше ясно, че той търсеше удобен случай да смае Сивия. Орнитологът отмести поглед настрани и се престори, сякаш изобщо не забелязва присъствието му. А Шварц добродушно го попита:

— Е, кажи, как се казва тази риба?

— Нейно име е сом. Един вкусноват деликатес, кога още малък и млад. Ако съвсем малък, тогаз бил с нежен месо кат шарана, родния.

— Изглежда ти си голям ихтиолог, а?

— Винаги бил съм такъв. И ихтиолог и френолог, прочутия.

— Тъй! Ами я ни кажи тогава какво представлява един ихтиолог!

— Туй съм бил познавач на мозък, човешкия.

— А френолог?

— Туй съм бил познавач на риба, водната.

— Но драги мой, тъкмо обратното е! Ихтиологията е наука за рибите, а френологията е наука за устройството на мозъка.

— Туй сигур съм бил безразлично. Що все аз да нямам право, непрекъснато? Не могат ли сбъркат и човек другият? Няма ли също и риба мозък, вътрешночерепния? Тогаз не са ли ихтиология и френология едно и все същото?

В този момент търпението на Пфотенхауер се изчерпи. Той скочи от мястото си и извика:

— Мълчи, обеснико, иначе тутакси ще припадна десет пъти! От слушането на тези глупости косата ми се изправи няколко педи! Какви ли престъпления съм извършил, та трябва да понеса подобно наказание! Първо този немски, дето може да ти счупи черепа, а после туй безумно объркване на думи и понятия и най-сетне идва най-страшното в цялата история — безсрамието с което тоз невиджан хотентот ни дрънка щуротиите си и се смята за голям умник и мъдрец! Ако в хубавата Унгария живеят и други такива типове, аз им препоръчвам незабавно да наскочат в Дунава и всичките да се издавят, иначе е свършено с Австрия. Латински ли казва, че разбирал? Та той не може да различи жаба от гъска! Изчезвай, мизернико, изчезвай ми от очите, хайде, дим да те няма! Не се ли махнеш веднага, ще те натъпча в лулата си и ще те издухам във всички посоки на света, хомункулус такъв, от нищожен по-нищожен!

Той наистина се беше разгневил. Беше се изправил в заплашителна поза, а носът му най-енергично го подкрепяше, като с шумно сумтене се движеше нагоре-надолу.

Но дребосъкът не знаеше що е страх. Той не отстъпи, а впи поглед в очите му. Подминавайки цялата останала реч на Сивия без никакво внимание, той се хвана само за думата хомункулус, която сигурно бе чувал на времето от устата на предишния си господар Вагнер.

— К'во вий казали? — попита той. — Трябвало се изпаря пред личност вашата? Туй хич не хрумва ми в глава моята! Аз убивал съм лъва хищния, туй че няма се страхувам от човек неучтивия! Щом вий искали хулят честта моята, тогаз трябвали подбират дума другата! Хомункулус не ругатня обиждащата. Съвсем добре знаел аз к'во значат хомункулус. Заедно с т'ва аз дори научил к'во са туй ранункулус!

— Аха! Е, казвай де! Какво е хомункулус? Страшно съм любопитен да чуя какви ли щуротии пак ще измъдриш.

— Не ще са щуротии, смехотворните, щото съм следователствал учеността, растителната. Хомункулус съм се казват лютиче на езика немския.

— Аха, знаменито! Ами ранункулус?

— Туй се наричали човек, дребния и нищожния.

— Но пак е тъкмо обратното! — изкрещя Сивия, безкрайно възмутен. — Размениш ли думите, тогава ще си прав! Ти си такова създание, на което кожата и козината растат отвътре. Да взема ли да те обърна наопаки като ръкавица, хомункуранункулус такъв? Голямо желание имам незабавно да го направя!

— Много съм благодарен! Нямам съм нужда от обръщане, външното. Намирал се в състояние нормалното, но не можел зная какво състояние вашето — дали кротко задоволително или противнорормалното. Веднага щом сте срещнал мен през вечер снощната, показал сте поведение обидното. Изглеждате не могли обикнат личност моята. Затуй аз бъде държи мен на разстояние изискано и резервирано!

Той направи пред Сивия дълбок поклон и гордо се отдалечи. Това накара орнитолога да дойде, на себе си. Гневът му изведнъж се изпари. Той погледна на разигралата се сцена изцяло откъм комичната ѝ страна и избухна в сърдечен смях, към който се присъедини и Шварц. След малко Шварц се обади:

— Само така, драги Нац. Не мога да разбера човека, който вземе да се ядосва на този «невиждан хотентот», както го нарекохте вие.

— Ще кажа «само така» и на вас — отвърна Пфотенхауер. — «Драги Нац!» Това ми харесва, тъй искам да се обръщате към мен! Съвсем сигурно е, че повече няма да се ядосвам. Как му хрумват на този човек такива глупости?

— Дълги години е бил слуга на известния Матиаш Вагнер. Помагал му е да събира растения и животинки, при което е слушал какви ли не научни термини и изрази. Понеже, за съжаление, има много добра памет — казвам за съжаление, като имам предвид единствено този случай — той е запомнил всички имена и термини, но те се намират в главата му в голям безпорядък, тъй че, когато реши да си послужи с някое от тях, все измъква друго близко по звучене понятие, а после по правило винаги обърква значенията на двете. Нали ви обясних и ви помолих да го оставите да си приказва. Неговият «миш-маш» е не само безопасен, а дори развеселяващ. Вярно, че отначало и на мен ми досаждаше, но вече не само че не му преча да си говори, а през свободното ни време даже нарочно го подтиквам да ми разкрие мнимите си познания.

— И аз ще правя тъй!

— Едва ли ще ви е лесно след всичко това. Той има силно развито чувство за чест и, както ви каза, ще гледа да стои по възможност подалеч от вас. Така ще се лишите от удоволствието, което ми доставя на мен.

По време на тези сцени и разговори Шварц непрекъснато държеше бинокъла си в ръка и постоянно оглеждаше двата бряга, за да разбере дали през нощта корабите на Абу ал Мот са спирали някъде на брега. Ако ловецът на роби беше прекъснал пътуването си, сигурно бе станало нейде по тези места, през които минаваха в момента. Тристата нухри несъмнено са имали нужда не само от един лагерен огън, тъй че съответното място непременно щеше да бъде забелязано с помощта на бинокъла. Но не се виждаше и следа от бивак.

И тъй Шварц стигна до убеждението, че ловците на роби са продължили плаването през цялата нощ и най-важното за преследвачите бе да се стремят да пътуват поне със същата бързина като тях. Наистина Шварц се поуспокои от думите на Сивия, че корабите на Абу ал Мот не са тъй добри като дахабийето и двата ногера, но в случая трябваше да се навакса преднина от цял ден, което

не бе възможно да стане само за два дни, ако неприятелят не спреше да лагерира на брега поне една нощ.

Дойде време за молитвата при залез слънце, а после и за вечерната молитва. След като се нахраниха, Шварц и Сивия се оттеглиха в каютата. Пропълзяха под мрежите срещу комари, с които ученият беше запасил и своите приятели, и войниците си и легнаха да спят. За новака една нощ по Нил е доста привлекателна и може да го накара да остане буден, обаче двамата мъже твърде добре познаваха това удоволствие, наполовина развалено от хапещите насекоми.

Събудиха се още в ранни зори и от Сина на тайната научиха, че корабите не са се натъкнали на никакво препятствие и са изминали значително разстояние. Словакът винаги бе първият човек, който рано сутринта поздравяваше своя ефенди. Но този път той не се мерна при Шварц. Докато Сивият живееше в същата каюта, Бащата на единайсетте косъма нямаше намерение да я посещава.

Часовете на този ден се нижеха бавно, без да се случи нещо ново. Хасаб Мурат се качи веднъж на борда на дахабийето, за да поговори с Шварц. Това бе единственото разнообразие. И през последвалата нощ не прекъснаха плаването, което се оказва възможно само благодарение на свободния от каквито и да било препятствия фарватер, както и на помощта на асакерите, образували «втора смяна» в подкрепа на моряците.

Привечер Толо се събуди от летаргичния си сън, който му оказва изключително полезно въздействие. Превъзбудените му нерви се бяха напълно успокоили — той беше оздравял, а това зарадва най-много неговия другар по неволя, чиито рани се намираха в много добро състояние.

И предиобедът на следващия ден премина без особени събития. Вече се бяха приближили до опожарената сериба толкова много, че трябваше да бъдат предпазливи. Налагаше се някой да отиде на разузнаване. За тази цел нямаше по-подходящи хора от Сина на тайната и неговия приятел Сина на верността, понеже те често бяха посещавали тези местности и отлично ги познаваха. След като Шварц ги попита дали са готови за подобна задача, те незабавно дадоха съгласието си.

Когато отплаваха от серибата Мадунга, преследвачите взеха на буксир и лодката, с която бяха дошли Сивия и ниям-ниямите. В нея

отново се спуснаха същите гребци и след като към тях се присъединиха и двамата младежи, те отблъснаха лодката от дахабийето и тя се понесе напред, изпреварвайки корабите, карана от двацет чифта яки, отпочинали ръце. Синът на тайната беше получил толкова подробни инструкции, че почти сигурно можеха да разчитат на успех. Според неговите изчисления, ако запазеха досегашната си скорост, корабите трябваше да стигнат до серибата по времето на вечерната молитва Ашия. Ето защо Шварц нареди хората усърдно да работят с прътовете и върлините, което бе прекратено едва малко преди залез слънце.

Щом започна да се смрачава, Шварц сам застана на носа на дахабийето, което все още плаваше начело, за да се оглежда за уговорения сигнал. Но преди още да достигнат местността, където щяха да го очакват, се върнаха самите хора, тръгнали на разузнаване. Лодката им спря от едната страна на кораба и те се изкачиха на борда. Шварц ги преброи и за своя радост видя, че никой не липсваше. Фактът че се връщаха, без да спазят уговорката, можеше да означава нещо лошо, но не бе изключено и да е добър признак. Ето защо ученият беше много нетърпелив да чуе какво ще му съобщят неговите приятели.

— Не се плаши, ефенди — успокои го Синът на тайната. — Всичко мина добре.

— Видя ли ви някой?

— Толкова добре се бяхме скрили на брега, че ничий поглед не можеше да ни открие. Не биваше да ходя в самата сериба, защото преди няколко дни джурите ме видяха там. В случай че и днес ме зърнеха наблизко, сигурно щяха да заподозрат нещо. Затова Синът на верността сам тръгна към серибата и там се натъкна само на един-единствен джур.

— Но значи все пак е бил забелязан, а нали точно това трябваше да се избегне.

— Наистина ти тъй ни нареди, обаче ние разбрахме, че нещата съвсем не стоят така, както ти мислеше, и бяхме принудени да постъпим по друг начин.

— Но този джур ще издаде всичко на Абу ал Мот!

— Няма да може, защото Абу ал Мот не е вече там.

— Не е ли? Да не е потеглил подир бунтовниците?

— Да.

— С колко войници?

— С всичките. Серибата пак е тъй обезлюдена, както я е и заварил. Само онзи самотен джур се ровеше из останките ѝ, търсейки нещо, което може да използва.

— Отидох при него — продължи Синът на верността разказа си, — за да го разпитам. Изобщо не се излагах на опасност, понеже все още беше светъл ден и се виждаше далеч наоколо. Обясних му, че идвам от хеле [\[201\]](#) Мелан, за да постъпя като войник при Абу ал Мот, а той ми каза, че можело незабавно да се върна, защото желанието ми нямало да се изпълни.

— Ти му зададе и други въпроси, нали?

— Да. Той беше бърлив старец, който изобщо не изчака да го питам, а сам ми разказа всичко, каквото исках да знам.

— И какво научи?

— Следното: петдесетте бунтовници заедно с отвлеченото имущество и стада са спрели на десния бряг на Нил на около два и половина дни път от серибата нагоре по реката. Решили са там да изчакат завръщането на Абд ал Мот, да придумат хората му да преминат на тяхна страна, да му отнемат цялата плячка и може би да го убият.

— Та нима преди да потеглят на път разбунтувалите се ловци на роби са казали всичко това на джурите?

— Не са.

— Но откъде го знаят?

— От един подофицер, който се върнал, за да чака Абу ал Мот и всичко да му разкаже. Този човек искал да остане верен на своя предводител, но старият фелдфебел и другите го принудили да тръгне с тях. Понеже бил сам срещу петдесет души, трябвало да се подчини, за да спаси живота си, но още при първия удобен случай избягал. Та той разправил случилото се, но аз не му вярвам.

— Смяташ, че лъже?

— Да. Съвсем сигурно е участвал напълно доброволно в бунта, защото като подофицер е трябвало да очаква значителна част от плячката, а после, щом фелдфебелът основял новата сериба, можел да се надява и на по-хубав пост от дотогавашния. Но несъмнено по пътя се е скарал с него и му е дошла мисълта, че ще му е по-изгодно да се

върне при Абу ал Мот, да изиграе ролята на невинен и да прибере в джоба си наградата за своето предателство.

— Едва ли ще има някаква полза от това предателство, защото след бягството му петдесетимата бунтовници сигурно веднага са прозрели намеренията му и незабавно са тръгнали в друга посока, за да се спасят от преследването на Абу ал Мот.

— О, не е така. Бунтовниците го смятат за мъртъв. Вечерта заедно с двама от тях бил при реката и уж случайно паднал от брега. След като извикал няколко пъти за помощ, той се гмурнал и заплувал под вода. Малко по-надолу отново излязъл на сушата и избягал, а те си помислили, че се е удавил и крокодилите са го изяли. По-късно от ом суфах направил сал, а от бамбук и два дълги клона изработил няколко гребла и незабавно се отправил към серибата, без да спира където и да било. Плаването по течението вървяло толкова бързо, че пристигнал днес по обед, тъкмо когато дошъл Абу ал Мот със сандала и ногера си. Предводителят на ловците на роби се изплашил, щом видял опустошената си сериба. Когато разбрал от подофициера кой я е изгорил, направо побеснял. Отишъл в селото на джурите да ги разпита, а после незабавно пак натоварил тристата нухри заедно с подофициера на корабите си и отплавал, за да накаже метежниците.

— Значи наистина не е вече в серибата?

— Не е.

— А и никой от неговите хора?

— Нито един. Напълно се убедих в това, огледах пристана и дори претърсих гората, докато все още беше достатъчно светло. После отидох при лодката и сметнахме за по-уместно да не стоим повече там, а да се върнем и да те уведоим.

— Правилно сте постъпили. Но защо Абу ал Мот е предпочел пътя по вода вместо по суша? Корабите са по-бавни от конете и камилите!

— Той не успял да си набави ездитни животни, защото джурите дали на Абд ал Мот всичките си коне и камили. Абу ал Мот има намерение да плава денонощно, за да може след два дни да стигне до споменатото място.

— Убеден съм, че всичко е точно така, както ми го разказа, но трябва да бъда безкрайно предпазлив и да се уверя със собствените си очи. Още сега ще ме откарате с лодката до серибата. Докато корабите

бавно ни следват, аз ще се огледам из околността ѝ. Колко път има дотам?

— Ще пристигнем след около половин час.

— Значи на корабите им е необходим един час. Тогава ще разполагам с предостатъчно време да разузная как стоят нещата. И тъй, обратно в лодката!

Двамата млади приятели се спуснаха в малкия плавателен съд и Шварц ги последва веднага щом се въоръжи и даде на рейса необходимите заповеди. Синът на тайната зае мястото си при кормилото. Избягвайки силното насрещно течение, той насочи лодката към по-спокойни води и тя разви такава скорост, която ѝ позволи да достигне определеното място още преди предвидения половин час.

Младият кормчия имаше намерение да не губи излишно време в търсене на някое по-прикрито място за спиране на брега и направо да се насочи към пристана на серибата. Тъй като Абу ал Мот не беше вече там, нямаше от какво да се страхуват. Ала щом наближиха, те видяха, че на брега гори голям буен огън. Ниям-ниямите незабавно прибраха греблата, като само двамина от тях продължиха да гребат, колкото да не позволят на течението да понесе лодката назад и да я задържат на едно място.

— Запалили са огън! — обади се Шварц. — Кой ли може да е там! Дали не сте се оставили на джурите да ви измамят? Да не би Абу ал Мот да е все още тук или пък някаква причина да го е накарала да се върне?

— Убеден съм, че не е той! — отговори Синът на тайната. — Наистина си е тръгнал. Бил е извън себе си от ярост и можеш да бъдеш сигурен, че щом веднъж е започнал преследването на бунтовниците, при което всяка минута му е скъпа, няма да вземе пак да се върне тук.

— Всичко това ми е ясно. За него е важно не само да накаже изменниците, а и да си възвърне имуществото. Заедно с всичко което се е намирало в складовете, те откънали и запасите му от барут. В Диакин, където наех двата кораба, подробно се осведомих и научих, че не е закупил барут. Наистина, търсил е, но не е могъл да намери. Следователно разчита на запасите, които е имал в серибата. Един ловец на роби без барут е като слон без бивни. Не може нито да напада, нито да се защитава както трябва. Ето защо дори само по тази причина Абу ал Мот е принуден да побърза в най-краткото възможно

време да догони фелдфебела. Затова не вярвам да се е върнал, в случай че действително е тръгнал на път. Но кой тогава се намира край онзи огън?

— Несъмнено само джури.

— С каква цел?

— Да ловят риба. Докато серибата е била пълна с хора, най-кратките пътища към реката са били отрязани за джурите. За да стигнат до водата е трябвало доста да заобикалят. Ето защо са решили сега усърдно да наваксат пропуснатото. Уловът през нощта е по-богат, отколкото през деня, защото светлината на запаления огън примамва рибата.

— Сигурно догадките ти са верни, но въпреки всичко не искам да пропусна нито една предпазна мярка. Ще спрем още тук на това място. После ще се промъкнем до огъня, за да видим с кого си имаме работа.

Насочиха лодката към брега и там я вързаха. Гребците останаха в нея. Шварц слезе на сушата заедно с Абд ас Сир и Бен Уафа. Прикривайки се зад дърветата, тримата се отправиха към мястото, където гореше огънят.

Когато се приближиха толкова, че можеха да различават намиращите се край него хора, те спряха и впериха погледи в откритата се пред тях нощна сцена. Да, наистина там имаше петима негри от селото на джурите. Бяха направили сал от тръстика и го бяха покрили с една педя пръст, за да могат да запалят на него огън. Салът бе закотвен на няколко крачки навътре в реката и на него седеше само един човек, който имаше задача да поддържа огъня. Останалите лежаха по корем на брега и се взираха в осветената до дъното на реката вода. Не обръщаха внимание на по-дребните риби, а по-едрите пронизваха с дългите си копия. Ако се окажеше необходимо, някои екземпляри харпунираха с къси копия, вързани за въже, чиито върхове са снабдени с кукички. Вече бяха уловили богата плячка. На светлината от пламъците на брега се виждаха доста риби, чиито размери започваха от около половин метър и надхвърляха метър и половина.

— Ще отидем ли при тях? — попита Сина на тайната.

— Още не — отвърна Шварц. — Не ми се иска да пропусна нито една предпазна мярка и първо ще се изкача горе, където е била серибата.

— Тогава ела! Не е далеч. За една минута ще прекосим гората.

Съвсем тихо те се изкатериха по брега. Щом стигнаха до другия край на гората, Шварц видя пред себе си опожарената сериба. Не се мяркаше жив човек. Нямаше никакво съмнение, че Абу ал Мот бе напуснал това място. Доволен от видяното, Шварц се отправи обратно към огъня.

— Останете тук — каза той. — Тези хора ви познават, защото сте били в селото им, а не е необходимо да ви виждат. Дали говорят арабски?

— Мнозина от тях не говорят, но дебелакът, дето лежи по средата между тях, е вождът им, който задоволително разбира този език и ще може да ти даде сведения.

Шварц излезе иззад дърветата и поздрави чернокожите. Чувайки непознат глас зад себе си, те страшно много се изплашиха. Скосиха на крака и когато съзряха високия широкоплещест немец, нададоха силни панически викове и побягнаха, зарязвайки всичко. Човекът на сала също бе обзет от такъв страх, че през глава се хвърли във водата и без да помисли за често срещащите се край бреговете крокодили, преплува стотина метра надолу по течението, после излезе на брега и мигновено изчезна. Това стана доста близо до лодката, но гребците предпочетоха да не издават присъствието си.

Само един от негрите не избяга и това беше дебелият вожд. Точно когато се канеше да офейка, силната ръка на Шварц го хвана за живописно фризираната коса и го задържа. Вождът не оказа никаква съпротива, не посмя да направи ни най-малкото движение, но така ужасно започна да реве от страх, че гласът му сигурно проехтя далеч над отсрещния бряг.

— Мълчи! — викна му заповеднически Шварц. — Нищо лошо няма да ти направя.

— Ja schetan, ja schetan, ja schetan el mlih, amahn, amahn, rahmi — О, дявол, о, дявол, о, добър дявол, милост, милост, пощади ме! — Закрещя негрът, без да посмее да направи нито крачка от мястото си, нито някакво друго движение.

— Мълчи бе, обеснико! Аз не съм Шейтанът, а човек като теб. Нищо лошо няма да ти се случи. Ще трябва да ми отговориш само на няколко въпроса и после веднага си отивам.

— Тогава върви си, моля те, върви си още сега! — Той изрече тези думи с толкова страхлив и умолителен глас, че Шварц не можа да не се разсмее. Но немецът продължи здраво да държи вожда, за да му попречи да избяга. Отговори му следното:

— Ще си отида едва след като ми дадеш някои сведения. Колкото по-бързо ми отговориш, толкова по-скоро ще се отървеш от мен.

— Тогава питай, питай незабавно!

— Добре! Но очаквам да ми кажеш истината. Излъжеш ли ме, ще ти вържа ръцете и краката и ще те хвърля във водата да те изядат крокодилите!

— Кълна ти се, че няма да те излъжа! — обеща дебелакът, който трепереше и не смееше да погледне немеца в очите.

— Къде е Абу ал Мот?

— Замина.

— Кога?

— Един час преди залез слънце.

— Кои хора тръгнаха с него?

— Петима араби и нухрите, които дойдоха с корабите.

— А кого остави тук?

— Никого.

— Не премълчавай нищо, иначе си загубен! Наистина ли никой от хората му не остана тук?

— Нито един.

— А накъде се отправи?

— По петите на фелдфебела, за да го накаже.

— Какви са му намеренията след това?

— После ще се върне и ние ще трябва да му помогнем да възстанови серибата си.

— Къде е бивакът на фелдфебела?

— На два и половина дни път от тук, на брега на Нил, там, където се намира онова голямо блато, дето го наричат «Maïjeh Husan el bahr».

[202] — Кога ще стигне Абу ал Мот при блатото?

— Мислеше да бъде там вдругиден, тъй като има намерение да плава и през нощта, но ми се струва, че ще му трябва повече време.

— Защо?

— Защото още призори, преди настъпването на деня той ще стигне до едно място, откъдето по светло големите кораби могат да

минат много бавно и трудно, а през нощта изобщо ще им е невъзможно да се промъкнат сред ом суфаха. Там ще се види принуден да спре и да чака, докато се развидели, а после сигурно ще измине доста време преди да се добере до свободни води.

— А не си ли чул дали Абу ал Мот наскоро пак се кани да предприеме поход за лов на роби, някой газуах?

— Да, чух.

— Каква цел е избрал?

— Решил е да се насочи към ниям-ниямите. Но ще трябва да отложи замисления газуах, докато отново построят серибата му. В момента той изобщо няма нужда да лови роби, защото Абд ал Мот ще докара от Омбула много пленени негри.

— Колко ловци е повел Абд ал Мот със себе си?

— Петстотин.

— Познаваш ли Sejad ifjal?

— Ловеца на слонове ли? Да, той дойде при нас тъкмо когато серибата гореше.

— Знаеш ли откъде е този човек?

— Не. Никой не знае.

— Кое е истинското му име?

— Не го казва. Наричат го само Ловеца на слонове.

— А каза ли ти накъде е тръгнал?

— Не. Размени срещу стоки две от моите камили. Когато се събудихме на сутринта, той си беше вече отишъл.

— Сам ли беше?

— Да, никой не го придружаваше.

— А други хора не са ли ви разпитвали за Омбула и Абд ал Мот?

— Да. Тук беше някакъв чужденец, един бял, който се канеше да отиде в това село.

— Защо?

— Не знам. От мен поиска да му дам водач, но му казах, че беландите са наши смъртни врагове, и ако човек от нашето село отиде да ги посети, рискува живота си. После той си тръгна.

— Накъде пое?

— Не ми каза. Сигурно натам, откъдето беше дошъл.

— Ти разговаря ли днес с Абу ал Мот?

— Да. Той дойде при нас и аз трябваше да му разкажа всичко каквото се случи по време на отсъствието му.

— Ти спомена ли пред него нещо за Ловеца на слонове?

— Не.

— Но може би си му разказал за непознатия бял, който поискал някой от вас да го заведе до Омбула?

— И за него не съм му казал.

— Защо?

— Защото нямаше никакво време. Абу ал Мот страшно бързаше да тръгне подир изменниците.

— Как бяха въоръжени нухрите?

— Някои от тях имаха пушки, но другите нямаша.

— Ти видя ли ги всичките?

— Да, понеже присъствах, когато слязоха на сушата, а и после когато пак се качиха на корабите.

— Приблизително с колко пушки разполагаха?

— Не бяха повече от двайсестина. Останалите имаха стрели, копия, ножове и щитовете от dschild husan el bahr [\[203\]](#).

— Но самият Абу ал Мот и другите петима араби бяха добре въоръжени, нали?

— Те имаха пушки, пистолети и ножове.

— А как са с барута?

— Разполагат само с толкова барут, колкото носят със себе си в своите kuruha el barud [\[204\]](#). Абу ал Мот беше много разгневен, защото фелдфебелът е отмъкнал всичките му муниции. Липсва им и олово, за да леят нови куршуми.

— Аха! Благодаря ти! Това е всичко, което исках да знам.

— Сега мога ли да си вървя?

— Няма защо да бягаш, спокойно можеш да останеш тук, нищо лошо няма да ти се случи. За да разбереш, че не ти мисля злото, ще ти подаря един Абу ноктах. Ето го!

Едва сега Шварц пусна косата на дебелака, измъкна кесията си и му даде един сребърен австрийски талер. Това бе правилният начин да се вдъхне доверие на негъра. Най-после вождът се осмели да вдигне поглед към лицето на немеца и да го попита:

— Господарю, нима този Абу ноктах наистина е мой?

— Да.

— Тогава действително не си Шейтан, а много голям благодетел. Ти си по-добър и по-разумен от онзи непознат бял, дето ни обеща пари, а ми даде само някакви си мизерни мъниста. Вече разбрах, че няма защо да се страхувам от теб.

— Да, така е, извикай или доведи хората си обратно и спокойно продължете риболова. Аз си тръгвам. След малко ще видиш три кораба да минават оттук, но няма никаква причина да се боиш от тях. Те няма да спрат на брега.

— Кораби ли? Чии са? Откъде идват и накъде отиват? Може би са тръгнали на лов за роби, а?

— Не. На тях няма ловци на роби, а само добри хора!

— И наистина ли няма да спрат тук?

— Не. Разчитай на думата ми. Лека нощ!

Шварц си тръгна и изчезна в тъмнината на гората. Двамата му придружители бяха чули целия разговор, скрити зад близките дървета. Докато се връщаха заедно към лодката, Синът на верността подхвърли:

— Ефенди, сега разбрах, че не съм постъпил особено умно, когато разговарях с онзи джур.

— В какъв смисъл?

— Попитах го само за Абу ал Мот, но не и за другите необходими неща, които ти научи току-що от краля. Вече знаем всичко.

— Да, наистина знам много, много повече, отколкото се надявах да науча. Цяло щастие бе, че заварихме тези хора тук.

Щом стигнаха до лодката, тримата се качиха в нея и чернокожите загребаха в обратна посока. Но разстоянието, което им се наложи да изминат, не бе голямо, тъй като не след дълго забелязаха светлината на дахабийето, а после се появиха и двата ногера. Шварц нареди първо да го откарат до кораба на Хасаб Мурат, за да му съобщи какво бе научил, а след това се отправи към дахабийето. Щом се качи на борда, той даде необходимите заповеди на рейса.

На носовите на трите кораба горяха големи огньове, за да осветяват фарватера. На светлината им често се виждаше как от водата изскачаха риби. Както от самото начало, тъй и до момента вятърът беше попътен. Той си играеше с пламъците на огъня, запален на брега, където мъжете забелязаха да стоят джурите и да следят с поглед преминаващите кораби.

Често когато стигнеха до някой от завоите на реката, врязалият се навътре във водата нос улавяше вятъра и платната безпомощно увисваха. По-късно към полунощ вятърът изведнъж изчезна и не се появи повече. Това бе много неприятно и им оставаше единствената утеха, че и Абу ал Мот е попаднал в същото безветрие и не може да продължи напред.

— Сега ни липсва само кораб-влекач, та да ни измъкне оттук — каза Сивият на Шварц. — Де да беше поне ден, та да можехме да теглим корабите с въжета по онези места, дето брегът ни позволява. К'ва преднина има всъщност Абу ал Мот?

— От серибата е отплавал около час преди залез слънце. Два часа по-късно и ние преминахме край нея. Следователно преднината му е само три часа.

— Значи утре ще го настигнем.

— Съвсем сигурно.

— И к'во мислите да правим тогава? Ще го нападнем ли?

— Да.

— Бих предложил друг план.

— Какъв?

— Да го оставим най-спокойно да стигне до лагера на фелдфебела. Там двамата взаимно ще се изтрепят, щото изменниците едва ли ще се предадат без съпротива, и след като се избият наполовина, ний ще ги нападнем.

— Тази мисъл ми мина и на мен през главата, но пет пари не струва.

— К'во? Пет пари не струва ли? Туй не е кой знай к'ва похвала и комплимент за мен!

— Но размислете малко и ще разберете, че съм прав.

— Не го проумявам тъй бързо. Нападнем ли Абу ал Мот още преди туй, ще трябва после отделно да нападаме и фелдфебела. По-добре ще е да свършим цялата работа наведнъж.

— Не съм толкова глупав! С нашите три кораба и четиристотин и петдесет души превъзхождаме Абу ал Мот. Той има малко пушки и почти никакъв барут, докато ние сме добре запасени и с едното, и с другото. Тъй че сгасим ли го по реката, можем да не се церемоним много-много с него и то, без да имаме основание да се страхуваме от големи загуби. Но оставим ли го да стигне до онова блато, там той ще

се сдобие и с олово, и с барут и макар тогава да събере едва-едва трийсетина пушки, те ще са напълно достатъчни да избият петдесетина, ако не и повече от нашите хора. Точно това искам да избегна.

— Хм-м! Наистина за туй не съм помислил.

— И още нещо. Догоним ли го по реката, той ще е в ръцете ни и няма да може да избяга. Но позволим ли му да слезе на сушата, аз пак не се съмнявам, че ще го победим, обаче има много голяма вероятност да избяга веднага щом разбере, че губи играта. А после? Искам да го заловя. Трябва лично да го хвана и да го изпратя на мюдюра във Фашода.

— Съвсем правилно! Я слушайте, та вий сте много по-различен от мен! Разбирам си от моите науки, ама от такваз стратегия хич никакво понятие нямам. Трябвало е да станете офицер. Досега може би щяхте да бъдете я полковник, я нещо още по-голямо!

— Благодаря! Отбих си дълга като войник. Впрочем много съм доволен от цивилната си професия.

— Тъй! Значи сте бил войник, а? Аз пък не съм.

— Но не защото сте бил под нормалните размери или пък болнав, нали? Височината ви е над изискваната граница, а навярно сте бил и напълно здрав.

— Бях здрав като камък, а и достатъчно дълъг. Съвсем сигурен бях, че ще ме приемат, ала въпреки всичко ме върнаха.

— А защо?

— И още ме питате? Нима не виждате?

— Не — отвърна Шварц съвсем искрено, оглеждайки изпитателно Пфотенхауер от глава до пети.

— Та къде ви са очите! Вярно, и на мен ми се стори твърде странна причината, за която ставаше дума, ала учудването ми с нищо не промени нещата. Когато се явих пред военната комисия, господата първо ме зяпнаха, после се спогледаха един друг, след туй отново ме зяпнаха и пак се спогледаха и най-сетне избухнаха в такъв смях, който сякаш нямаше край. А аз стоях пред тях като млекарчето, дето разсипало гюма с мляко, и навярно физиономията ми не е изглеждала особено интелигентна, щото те не преставаха да се кикотят, докато най-накрая председателят на комисията, някакъв майор, се изправи,

приближи се до мен, погали ме по страните и най-приятелски ми съобщи, че мога да си отида и че съм освободен от служба завинаги.

— Но причината, каква е причината! Не ви ли я каза?

— Каза ми я. След като взе от масата сгъваем метър, той половин час измерва нещо по носа ми. После рече: «Не става, наистина не става. И при най-добро желание не става! Този новобранец все ще си забива носа в тила на човека пред него! А само заради туй няма как да удвоим дистанцията между редиците. При заповедта „глави надясно, равнис!“ ще обърква целия полк. А накарат ли го да направи „кръгом“ ще измине час, докато извърти и носа си. Принудени сме да го пуснем да си ходи.» Тъй каза майорът и следователно само на носа си трябва да благодаря, че през 1866 или 1870 година не ме утрепаха заедно с другите войници. ^[205] — Той разказа цялата история, като се смееше толкова весело, че и Шварц започна да му приглася.

— И вий ли се смееете? — продължи Сивият. — Ама на времето на мен хич не ми беше до смях, щото се мислех за страхотен мъжага и цял Адонис, но сега ми е все тая. Имам си нос и съм доволен от него, понеже освен туй се убедих, че от мен няма да излезе никакъв прославил се в битките герой. Туй го разбирам и сега, когато се видя, че вашият план е десет пъти по-умен от моя. Да, ще трябва да нападнем Абу ал Мот по вода. Ще има да се чуди, щом чуе трясъка на туй оръдие. Ами има ли сред нас някой, дето умее да стреля с него?

— Да. На един човек мога да разчитам в това отношение.

— Кой е той?

— Аз самият.

— Вие? Та и с оръдия ли можете да стреляте? Изглежда направо всичко сте учил!

— И да не е всичко, поне умея да зареждам, да насочвам оръдие и да стрелям с него. Служих една година в артилерията.

— Аха! Тогава ви вярвам. Но аз хабер си нямам от такваз артилерия. Мисля, че дори мога да застана пред дулото, когато се каня да стрелям. Но да се върнем на нашия план! А к'во ще правим, когато спипаме Абу ал Мот и фелдфебела?

— Отговорът е много лесен. Ще останем при блатото, където лагерува фелдфебелът и ще изчакаме да разберем какъв ще е резултатът от газуаха към Омбула. Дали този поход ще се увенчае с

успех или не, все едно — Абд ал Мот ще трябва да се върне обратно и ще ни падне в ръцете.

— Ами вашия брат?

— На първо време се налага да го предоставя на късмета и на съдбата му. Та какво друго мога да сторя? Да не би да взема да хукна подир него?

— Не, понеже изобщо не знаем къде да го търсим.

— Тръгнал е по следите на Абд ал Мот и сигурно ще се върне пак по тях. Значи непременно ще се срещнем с него, ако по пътя не му се случи нещо лошо, което за съжаление не е изключено.

— Надявам се всичко да свърши добре, защото той има хубава компания.

— Значи Ловецът на слонове ви харесва?

— Да. Сигурен съм, че е необикновен човек и много е видял и препатил. Той също ми се струва достатъчно умен и самоуверен човек и не ми се вярва прибързано да се изложи на опасност.

— Не мога да се отърва от мисълта, че между него и Сина на тайната има някаква връзка. Ако планът ни напълно успее, много скоро двамата ще се срещнат и тогава непременно ще се разбере дали предчувствията ми ме лъжат или не. Но я вижте къде стои Бащата на единайсетте косъма! Постоянно поглежда насам, като че иска да ми каже нещо. Ще отида да го попитам. Знам, че само заради вас не желае да дойде тук.

— Стойте си тук и го повикайте при нас! Не се ли срещна с него лице в лице, как тогава ще поправа грешката, която извърших?

Шварц направи знак на словака и той се видя принуден да се приближи. На въпроса дали има някаква молба, отговори:

— Наистина имал молба, най-покорната. Ний говорил за вятър задрямалия и за пътуване забавеното. Ако искал настигнат Абу ал Мот нас изпреварилия, тогаз трябва плават кораб с бързина по-голямата. Затуй ний решил спуснем лодки всички наличните, завържем пред кораб мързеливия и загребем напред със скорост задоволителна.

— Ах, тъй! Значи правиш предложение да поставим лодките пред корабите да ги теглят, така ли?

— Да, всичките!

— И аз помислих вече за това. Нали имаме лодки. Освен една фелука дахабийето има и друга по-малка лодка. Всеки от ногерите

притежава по две ладии, а освен това разполагаме и с голямата лодка на ниям-ниямите. Но не ми се искаше да издам такава заповед, защото ми се струва, че не бива да преуморяваме толкова много хората.

— Сами хора говорил за туй. Те съберат доброволци, достатъчните. Помолил мен съобща на ефенди, командващия.

— Значи някои доброволно са изявили желание да гребат? Много се радвам. Не исках никого да принуждавам. Тъй като тези доброволци са те упълномощили да дойдеш тук, кажи им, че ще изпълня желанието им. Назначавам те за техен началник. Свикай ги!

По обсипаното с белези от едра шарка лице на дребосъка се появи израз на радостно удовлетворение. Отстрани той хвърли горд поглед към Сивия и каза:

— Щом аз станал началник инсталирания, тогаз трябва командва рота доброволната, нали?

— Да — кимна Шварц. — Ти си неин полковник, но си под моите заповеди.

— Аз бъдат полковник славния. Винаги притежавал съм качества подходящите да командвал рота и батальон военния. И понеже има куртка червена и красива, аз ще изпълнил дълг своя с апломб отличния. Слушаме, ефенди!

Отдавайки чест, той допря два пръста до украсения си с перо тюрбан и с гордо вдигната глава се отдалечи, като крачеше важно-важно и вдървено подобно на щъркел.

— Е, сега вече е доволен! — засмя се Пфотенхауер. — Ама че логика! Смята се за подходящ човек да командва батальон само защото имал хубава червена куртка!

— О, я не се тревожете за него! Убеден съм, че ще мобилизира и окуражава гребците така, че ще е цяло удоволствие да ги гледаш. Само внимавайте!

След броени минути дребосъкът доведе трийсетина войници, които умееха да боравят с греблата. Към тях се присъединиха ниям-ниямите, а Синът на тайната и Синът на верността изявиха готовност да бъдат кормчии. Фелуката и другата лодка бяха спуснати във водата и екипажите се качиха в тях. Заедно с лодката на ниям-ниямите ги вързаха за едно общо дебело въже, закрепено на носа на дахабийето, и петдесетте ръце загребаха, за да ускорят движението на кораба, който плаваше само с помощта на върлините.

Когато хората от нogerите забелязаха какво става на дахабийето, веднага гласът на Хъркача проехтя в нощта:

— Ja radschal, flajik linahr — ставайте, мъже, лодките във водата! Работете, давайте, давайте! Нима дахабийето трябва да ни направи за смях? Побързайте, синове мои, вие възхвалени, неуморни мои! Или искате да спите, кучи синове, негодници!

Скоро и лодките на двата нoгера бяха вързани пред тях и така корабите заплаваха по-бързо, макар и не толкова добре, както с помощта на попътния вятър. Гребците, чиято работа бе много изморителна, бяха разделени на две групи и се сменяха на всеки час.

В първата лодка седеше словакът и неговата ярко червена куртка се открояваше на светлината от огъня, запален на носа на кораба. Гласът му се чуваше непрекъснато. Бъбривият му език не спираше нито за миг и безкрайните му команди звучаха доста странно:

— Tabor, lakuddam, lakuddam! Kull el ordi, biladschel, mudsch-tahid, mudschtahid — напред батальон, напред! Целият армейски корпус, бързо, по-усърдно, по-усърдно!

Продължиха да плават така през цялата нощ. Когато рано сутринта Шварц стана след кратък сън, рейсът му докладва, че могат да бъдат доволни от работата на гребците. В момента те отново се намирали на борда, понеже с изгрева на слънцето пак се появил вятър и чудесно издувал платната, като правел излишна помощта на лодките. Хората, които през нощта бяха напъргали всички сили, лежаха под одеялата си, за да наваксат пропуснатата почивка.

Докато Шварц и Бащата на щъркела седяха и си пиеха кафето, при тях дойде Синът на тайната и със сдържан тон помоли:

— Ефенди, позволи ми да ти обърна внимание на нещо, което може би си забравил!

— Какво е то? — попита Шварц.

— През последните часове ти спа и не знаеш колко път изминаха корабите. Все още не познаваш и реката, та затова трябва да ти кажа, че само след броени минути ще стигнем до тръстиката, за която снощи спомена шейхът на джурите. На това място, обрасло с ом суфах, Абу ал Мот сигурно е бил принуден да спре. Само след изгрев слънце му е било възможно да продължи и то извънредно бавно, понеже първо трябва да проправя сред тръстиката път за корабите си. Ето защо няма съмнение, че сме съвсем близо по петите му.

— И аз съм на същото мнение.

— Тогава няма ли да е по-добре, ако изпратим напред някоя малка лодка, за да разузнае как стоят нещата?

— Да. Това е хубаво предложение. Ще се заемеш ли с тази задача?

— Аз и моят приятел сме готови.

— Тогава вземете най-малката лодка, която най-трудно може да бъде забелязана!

Само след няколко минути лекият плавателен съд бързо се отдели от кораба и потегли по предназначение. И точно тогава Синът на тайната доказа, че много добре познава Нил. В цялата си ширина реката бе покрита с обширни тръстикови пояси, които оставяха само толкова място, колкото да може да се промъкне малка лодка. Сега обаче се виждаше преправен по-широк път, откъдето ладията на двамата приятели навлезе сред тръстиката и изчезна зад следващия завой на реката. Рейсът посочи към открития проход и каза:

— До вчера все още го нямаше. Абу ал Мот е трябвало да го прокара. Ще го последваме без никакъв труд и ми се струва, че скоро ще го видим пред нас.

Предположението му се оказа вярно и то по-бързо, отколкото бе мислил може би и самият той. Едва бе изминал четвърт час, през който излязоха от първия пояс на ом суфах, когато зърнаха лодката да се връща и Синът на тайната извика:

— Ефенди, заповядай да спуснат платната! Видяхме корабите на Абу ал Мот. Ако продължиш напред ще те забележат.

— В свободни води ли са? — попита Шварц.

— Не. Пак са попаднали сред гъсто растяща тръстика, през която трябва да минат. Може да изтекат и три часа преди да си пробият път.

— Добре! Тогава ще спуснем платната, ще хвърлим котва и ще поогледаме тези кораби.

Трите плавателни съда извършиха такава маневра, че застанаха близо един до друг, което значително улесняваше даването на заповеди и общуването между екипажите. После Шварц, Пфотенхауер, Хасаб Мурат, Абд ас Сир и Бен Уафа се спуснаха в една лодка, за да отидат на разузнаване.

Гребяха между толкова висока тръстика, че тя напълно ги прикриваше. Но все пак, ако не искаха да бъдат забелязани, трябваше да избягват откритата площ в средата на реката. Пред тях следваше

остър завой. Щом излязоха от него, те видяха корабите и то толкова наблизко, че с лодката можеха да ги стигнат за десетина минути.

Шварц и Пфотенхауер взеха биноклите си в ръка, за да огледат в какво положение се намираше Абу ал Мот. Пред него имаше нов тръстиков пояс, прострял се от единия до другия бряг на реката, която на това място бе много широка. Именно тази тръстика беше спряла корабите. За да не се заклещят още по-здраво в нея, екипажите бяха свалили платната им. До и пред плавателните съдове бяха спуснати лодки и с помощта на всички инструменти, намиращи се на борда на един плаващ по Нил кораб, мъжете се мъчеха да отстранят пречките по своя път.

— Запознат ли си с този тръстиков пояс? — попита Шварц Сина на тайната.

— Да. Голям, зор видяхме, докато си пробием път с лодката — отговори му той.

— Докъде се простира поясът?

— Както вече казах, той е толкова голям, че навярно на Абу ал Мот ще са му необходими три часа, за да го премине.

— А как изглежда реката отвъд него?

— Тя е свободна от тръстика само на неколкостотин дължини на лодка. После пак следва нов пояс, който покрива цялата водна повърхност, но пък той е последният в близката околност.

— Тогава няма друго по-подходящо място за нападение. Ще притиснем ловеца на роби между тези два пояса. Подхванем ли нещата както трябва, няма да може да избяга нито напред, нито назад.

— Но може да слезе на някой от бреговете — подхвърли Хасаб Мурат.

— Ще трябва да му попречим. Планът ми е готов и се надявам, че ще го одобрите.

— Да го чуем!

— Налага се да обградим двата кораба от всички страни, тъй че да не се измъкне нито кораб, нито човек. Нека първо ги оставим да минат през тръстиката, където в момента си проправят път. Ще нападнем Абу ал Мот отвъд нея, на открития участък от реката. Пред него ще бъде следващият тръстиков пояс, през който няма да може да избяга. От лявата му страна ще хвърли котва дахабийето. Зад него ще му

препречат пътя двата ногера, тъй че да няма възможност да се върне назад...

— Но така ще може да слезе на десния бряг! — подхвърли Хасаб Мурат. — Там ще трябва да стои един от моите ногери!

— Не! Започна ли да стрелям по него ще засегна и повредя кораба ти. Ще вземеш стотина от твоите войници и с тях ще, слезеш на брега, където ще се скриете така, че никой да не ви забележи.

— О, разбирам! Много добре, това е хитро скроена клопка!

— Побързай да заемеш позиция, докато Абу ал Мот още не е преминал през първия тръстиков пояс. Така ще бъдеш там преди той да се е появил и ще имаш задача да не допускаш до брега нито лодка, нито човек. Останалите ти хора ще се разпределят на ногерите, а това ще рече по сто души на кораб. По такъв начин Абу ал Мот ще попадне между нас и би трябвало да стане истинско чудо, за да не го заловим заедно с всичките му войници и моряци. Съгласни ли сте?

Планът беше отличен, едва ли можеше да има по-добър. Затова Хасаб Мурат изрази одобрението си и всички се разотидоха по местата си.

Веднага се заловиха да откарат на брега стоте души, които бяха въоръжени с пушки. Тъй като всички лодки взеха участие в тази работа, само за четвърт час хората бяха стоварени на десния бряг. Те бяха под личното командване на Хасаб Мурат. Въпреки това Шварц смяташе, че не бива да разчита на него кой знае колко и заяви, че желае да тръгне с тях, за да огледа по-подробно мястото, където щеше да се проведе боя.

Вярно, че между дърветата на достигащата до самия бряг гора растяха и храсталаци, но те не бяха толкова гъсти, че да представляват голяма пречка. Хората вървяха нагоре край реката, колкото можеха по-близо до брега. Шварц и Хасаб Мурат бяха начело.

След десетина минути от лявата си страна те видяха мачтите на сандала и ногера да стърчат високо над тръстиката. Следователно се движеха успоредно с Абу ал Мот. Продължиха по-нататък покрай тръстиковия пояс, докато той свърши. Там, за радост на Шварц, до самия бряг реката бе свободна от камъш, а на сушата растяха достатъчно храсти, зад които хората от серибата Мадунга можеха добре да се прикрият.

— Ще останете тук, докато сандалът и ногерът се появят — каза Шварц. — Аз ще ги следвам близо-по петите, защото не бива да им оставям време пак да се спуснат в лодките заради новия тръстиков пояс. Забележете ли, че се канят да изпратят хора в лодките, ще застреляте всеки, който се опита да влезе в тях.

— Но дали куршумите ни ще стигнат до корабите? — попита Хасаб Мурат.

— Да, защото те ще се придържат по-близо до отсамния бряг. Както виждате отсрещният е обрасъл с тръстика. Поверил съм ви много важен пост, надявам се, че ще изпълните дълга си!

Шварц се върна при лодката, която го очакваше, да го откара обратно на дахабийето. Щом се качи на борда му, той нареди веднага да вдигнат котва, за да се промъкне с трите кораба колкото може по-напред и там пак да спре. С най-малката лодка изпратиха на предни позиции, сред крайбрежната тръстика, един пост. Дадоха му далекоглед, както и поръчението непрекъснато да наблюдава сандала и ногера, и щом види, че двата плавателни съда вдигнат платна, незабавно да се върне. В такъв случай Абу ал Мот щеше да е излязъл вече от първия тръстиков пояс и тогава трябваше по най-бързия възможен начин да го последват.

Шварц се зае да приготви двете оръдия. Нареди да занесат муниции при въртящото се оръдие и го зареди с една граната. След това поставиха и укрепиха и «максимката» така, че удобно да могат да стрелят с нея. Насочиха дулото ѝ към десния борд, а после отново я покриха с рогозки. Неколцина от асакерите бяха служили в Египет като артилеристи. На тях Шварц повери въртящото се оръдие и им обясни как да боравят с него. Искаше той самият да се заеме с «максимката» и извика няколко души, за да го улеснят, като му подават непрекъснато снарядите.

След всичко това рейсът и мустамелът получиха точни указания как да маневрират. На Бен Уафа бе наредено да доведе при него реисите на двата ногера, за да научат и те какво да предприемат с хората си.

Тази подготовка им отне почти два часа и вече всеки миг можеха да очакват завръщането на изпратения от тях пост. Всеки войник бе заел мястото си, възможно най-добре защитено от неприятелските

куршуми. Тъй като знаеха от коя посока щяха да дойдат тези куршуми, никак не беше трудно да се погрижат за надеждно прикритие.

Пфотенхауер взе участие в подготвителните работи прилежно и мълчаливо. Застанал с пушка в ръка до Шварц, той най-сетне се обади:

— Ха сега да видим дали наистина съм негоден за войник и дали наистина носът ми ще пречи и на мен, и на околните. Може би някой куршум ще отнесе една част от него, а от това би трябвало да съм доволен. Отсега се радвам на физиономистите, които ще направят щом ни зърнат. Хич няма да е лошо, ако успеем да се приближим до тях, без да ни забележат!

— Дори е много лесно — отговори му Шварц.

— Така ли? Ами нали няма да зяпат само напред!

— Няма, но съществуват сандали и ногери, които имат и задно платно, което се спуска толкова ниско, че скрива от погледа всичко каквото става зад кърмата.

И обръщайки се към Сина на тайната, който се намираше наблизко, немецът го попита дали корабите на Абу ал Мот са снабдени само с обичайните платна. Младежът беше взел пушката и мунициите на един от застаналите край оръдието асакери. Той отговори:

— Тези кораби са тромави плавателни съдове и за да улавят повече вятър са им поставили и по едно калакафал [\[206\]](#).

— Значи е така, както си мислех — обърна се Шварц към Сивия. — Може би ще ни се удаде да се приближим до тях толкова, че да ни забележат едва когато се появим до борда им.

— В такъв случай ще заслужават само бой!

— Защо? Вниманието им е насочено само напред и понеже не могат да подозират, че ги преследваме, а и задното платно им пречи, няма да е никак чудно, ако не ни видят. Ето! Започва се! Връща се лодката с поста. Дано всичко мине добре! Рейс, вдигай платната и котвата!

Котвените вериги задрънчаха. Платната се издигнаха нагоре, вятърът ги изду и корабите потеглиха начело с дахабийето, след като взеха на борда завърналия се пост.

Шварц се изкачи горе при кормчията, където стоеше и капитанът. Дахабийето навлезе в завоя на реката и скоро видяха пред себе си пояса от ом суфах с преправения през него път. Хората на Абу ал Мот бяха разчистили този канал, през който в момента плаваха двата негови

кораба. Палубите им не се виждаха, тъй като оставаха закрити от ниско спускащите се задни платна.

— Нито ний ги виждаме, нито пък те нас — каза Бащата на щъркела, който беше придружил Шварц. — Сега и аз вярвам, че без да ни забележат, ще се приближим до тях толкова, та да можем да се здрависаме. Хич не ми се ще да съм на тяхно място, когато ни зърнат и изтръпнат от ужас!

И на трите плавателни съда цареше мъртва тишина. Ако на двамина се наложеше да разговарят, правеха го шепнешком. Всяка битка се предхожда от подобна тревожна тишина. Но затова пък толкова по-шумно става после при започването на бойните действия.

Шварц бе издал заповед по възможност да не убиват Абу ал Мот и беше обещал съответно възнаграждение на онзи, който го залови жив и му го предаде. Ето защо всеки щеше да се стреми да спечели тази премия.

Сандалът и ногерът преминаха през открития канал, когато дахабийето навлезе в него. То бързо догонваше двата плавателни съда на Абу ал Мот, който едва сега разбра, че след малкото свободно от тръстика водно пространство, на пътя му отново се изпречваше нов пояс от ом суфах. По тази причина ловецът на роби нареди пак да свалят платната и да хвърлят котва. Пушейки, той седеше заедно със своите петима хомри, съучастници в неговите злодеяния, които на времето след злощастното нападение при Извора на лъва успяха да избягат заедно с него. Тъкмо разговаряха за своя план как да връхлетят и накажат фелдфебела. Всяка минута им беше скъпа, а ето че гъстата тръстика отново им пречеше да продължат плаването! Наистина сред нея имаше тесен проход, но оттам можеше да мине само лодка, а не и по-голям плавателен съд. Носът на сандала бе насочен точно към този отвор и преди още котвата да се беше забила в речното дъно, корабът навлезе в тесния канал, чупейки и мачкайки тръстиката от двете си страни. Следващият го ногер обърна на дрейф вдясно от сандала и също спусна платна.

По този начин ловците на роби вече можеха да виждат какво става зад тях и ето че за свое учудване Абу ал Мот чу вика на рейса:

— Кораб зад нас! Едно дахабийе! Аллах ил Аллах, просто да не повярваш!

Абу ал Мот и неговите хомри наскочаха, за да видят толкова неочаквано появилия, се кораб. Не им бе възможно да забележат, че зад него идват и два ногера, понеже дахабийето напълно ги скриваше от очите им.

Когато Абу ал Мот хвърли поглед на приближаващия се плавателен съд, лицето му веднага пребледня.

— Kull miajiki wa schejatin — всички ангели и дяволи! — изплашено извика той, — та това е кралско дахабийе!

— Невъзможно! — обади се един от хомрите. — Откъде си толкова сигурен?

— Ти да не си сляп? Нима не виждаш отпред на носа герба с пирамидата и сфинкса? И в името на Аллах, на борда му има войници!

— Какво ли търсят тук?

— Откъде да знам? Във всеки случай дахабийето не ни засяга. Докато офицерът не знае, че аз съм Абу ал Мот, няма от какво да се страхуваме.

— Ако някой не те издаде!

— Че кой ще го направи? Вие няма, нухрите също няма, защото иначе ще бъдат заловени като мои хора, а и моряците няма да ме издадат, тъй като им плащам добре. И така струва ми се че... Аллах акбар! Зад дахабийето идва още един кораб, а на всичко отгоре виждам дори и трети! Два ногера! Но това е вече истинска амара. [\[207\]](#)

— Остави ги! Нали ти самият каза, че не ни засягат.

— Казах го, но... но... небеса и пъкъл! Би трябвало страшно да се лъжа, ако все пак цялата работа не засяга мен! Тези два ногера ми са много добре познати. Те са собственост на моя смъртен враг Хасаб Мурат от серибата Мадунга. Как ли този ловец на роби е попаднал в компанията на един правителствен кораб? Да не би да са го изненадали по време на някой газуах и да са му взели ногерите? Неговите хора ме познават и ще ме издадат!

— Ами скрий се тогава!

— Няма да има полза, защото офицерът ще дойде на борда ни и всичко ще претърси. Ще отричам, докато мога, а после ще се защитаваме. Пригответе се за битка! Ето вижте, дахабийето е вече тук. Кани се да хвърли котва вляво от нас, а зад нас спират ногерите. В случай на нужда все още ни остава открит пътя за спасение към другия бряг, до който се намираме достатъчно близо. Аз ще отговарям на

въпросите им. Кажете на нухрите да бъдат готови! По дяволите, защо имаме толкова малко огнестрелни оръжия и почти никакъв барут!

Дахабийето се намираше от ляво на сандала. То хвърли котва на около четиридесет крачки от него и течението го отнесе малко назад, колкото позволяваше корабната верига, тъй че правителственият плавателен съд не се озова борд до борд със сандала, а спря съвсем близо зад него. Така хората на Шварц имаха възможност да обстрелват както палубата му, тъй и палубата на ногера. Положението бе следното: Най-отпред, врязал нос в гъстата тръстика, се намираше сандалът, а близо до него по-малкият ногер. Отстрани на тези два плавателни съда, на около половин корабна дължина по-назад, стоеше дахабийето. Зад трите кораба бяха двата ногера от Мадунга и то толкова наблизко, че куршумите на пушките сигурно щяха да достигнат целта си.

Шварц беше седнал зад «максимката» така, че да не могат да го видят от палубата на сандала. До рейса стоеше капитанът от Фашода, който се канеше пръв да говори. Той започна със следния въпрос:

— Какъв е този сандал, а също и ногерът? Чия собственост са тези два кораба?

— Мои са — отговори Абу ал Мот, който стоеше в самия край на палубата и със задоволство наблюдаваше войнственото поведение на своите нухри.

— Кой си ти? — продължи да разпитва капитанът.

— Казвам се Юсуф Халам и съм търговец.

— С какво търгуваш?

— С най-различни стоки.

— Откъде идваш?

— От Уау.

— А накъде си тръгнал?

— Нагоре по реката, за да търгувам.

— Човече, струва ми се, че лъжеш!

— Аллах да просветли слуха ти! Казах ти истината. Ако не си я чул, виновни са само ушите ти. Чуваши не това, което ти говорят!

— Не се подигравай, познавам те!

— А аз никога не съм те виждал!

— Ти си Абу ал Мот, ловецът на роби!

— Тогава нека Аллах просветли и очите ти, защото виждаш неща и хора, каквито изобщо няма тук!

— Виждам много добре. Виждам дори петимата мъже зад гърба ти. Не са ли от племето на хомрите, от което е и Абу ал Мот?

— Не. И те са търговци от Уау и пренасят стоките си с моите кораби.

— Не е вярно. Познавам и теб, и тях. Мюдюрът Али Ефенди Абу хамса Мия от Фашода ви праща много поздрави. Той ви търси и ми възложи задачата да ви отведе във Фашода.

— Тогава първо намери хората, които му трябва! Ние не сме.

— Вие сте. Или искаш да кажеш, че наистина не сте онези, които край Извора на лъва нападнаха един чуждестранен ефенди, за да го убият?

— Уаллах! Лошо става! — прошепна Абу ал Мот на своите хомри. — Ще се стигне до битка. Отбранявайте се добре! — А с висок глас отговори:

— Никога не сме ходили в онази местност и не сме си имали работа с никакъв ефенди!

— И с мен ли не сте си имали работа? — попита в същия миг Шварц, като се изправи и се показа да го видят.

От устата на Абу ал Мот се изтръгна люто проклятие. Ясно се видя как пребледня. Той съвсем не беше очаквал да срещне този чужденец тук, толкова далеч от Извора на лъва. И на всичко отгоре с три кораба и войници! Действително в момента не знаеше какво да отговори — дали да си признае или да отрича.

— Той е — обади се един от хомрите зад гърба му. — Но ние не се страхуваме. Двата ногера няма да ни направят нищо лошо. Та нали на тях са пленените хора на Хасаб Мурат, а с дахабийето сигурно все някак ще се справим!

Тези думи отново възвърнаха увереността и самообладанието на Абу ал Мот и когато Шварц повтори въпроса си, той гневно му подвикна:

— Да, с теб си имах работа, куче, с теб, внука на някакъв пес. Но този път няма да се отървеш! Върви в геената!

Той бързо вдигна пушката си, прицели се и натисна спусъка. Шварц мигновено клекна зад «максимката» и куршумът изсвири над главата му.

— Огън! Стреляйте! — извика Абу ал Мот на хората си. — Застреляйте офицера!

Заповедта му бе изпълнена незабавно. На сандала се намираха двеста нухри, а на ногера — сто. Те виждаха, че на дахабийето има войници, които достигаха едва половината от техния брой, и затова бяха убедени в бързата си победа. Пушките на нухрите изгърмяха, а към дахабийето полетя също и облак от стрели и копия. Но войниците се бяха погрижили да си осигурят прикритие. Те залегнаха зад задната палуба, зад мачтите, зад сандъци, кошове и други предмети, изнесени предварително на палубата за тази цел. Само неколцина бяха леко ранени.

Шварц беше скрил главата и ръцете си под рогозките, с които бяха покрили «максимката», за да я маскират. Той издърпа най-горната от тях малко настрани и насочи цевта. В същото време видя как Абу ал Мот го търсеше с двуцевката си в ръка, с която беше стрелял само веднъж. Вторият куршум трябваше да улучи целта си по-добре от първия.

В този миг, като отговор на нападението от страна на Абу ал Мот и нухрите, прозвуча командата на капитана. Хората му се изправиха и започнаха да стрелят. Както можеше да се види и чуе, постигнаха значителен успех. Мнозина от неприятелите им паднаха, но останалите закрещяха от ярост и войнствена настървеност.

Ето че Шварц отново се изправи. Щом Абу ал Мот го видя, веднага се прицели, натисна спусъка и същевременно извика:

— На ти! Този път сигурно ще умреш!

Но от острото и тренирано око на Шварц не убягна почти незабележимото движение на натискащия спусъка пръст. Немецът бързо се извъртя настрани и пак остана невредим, после трескаво смъкна рогозките и в отговор извика:

— Аз обаче ще улуча толкова по-сигурно, но не теб, защото трябва да те заловя жив!

Шварц пусна в действие «максимката» и последствията бяха такива, че от ужас Абу ал Мот остана като вцепенен. Мъртви и ранени нухри рухнаха по палубата. Всичко живо завика, закрещя и зарева. Снарядите обсипаха не само сандала, но и ногера. На всичко отгоре и артилеристите при въртящото се оръдие го накараха да заговори, а и отзад, от двата ногера на серибата Мадунга, затрещяха изстрели.

Най-сетне Абу ал Мот разбра, че на тези два плавателни съда не се намират пленници. А и да искаше да остане на старото си мнение, това бе вече напълно невъзможно, защото тъкмо оттам се разнесе силен стържещ глас, който му беше много добре познат:

— Каква отлична стрелба, великолепно! Само така! О, мъже, о, герои, о, храбреци! Бързо зареждайте, бързо и му дайте да се разбере! Дано Аллах прокълне този Абу ал Мот. Стреляйте, стреляйте, страхливки, мързеливци, негодници такива!

— Ал Шахар, Хъркача! — извика Абу ал Мот на хомрите, насъбрали се около него. — Хасаб Мурат, този син на крастава кучка се е съюзил с чужденеца и войниците. Стреляйте, стреляйте! Целете се в офицера и християнското псе!

Но те не успяха да улучат двамата мъже, защото капитанът стоеше на безопасно място зад мачтата, а Шварц отново се беше привел, за да зареди «максимката». Също и артилеристите зад въртящото се оръдие, които изстрелваха снаряд подир снаряд, се бяха прикрили зад избутаната напред «къщичка» на оръдието и понеже тя беше обкована отвътре с желязна ламарина, им служеше като броня, от която отскачаха всички куршуми.

Вторият залп на «максимката» бе още по-унищожителен и от първия. Нухрите, които отначало бяха толкова воинствено настроени, захвърлиха оръжията си и се изпокриха във вътрешността на корабите. Абу ал Мот разбра, че е невъзможно да устои на противника. Той дори не биваше повече да стреля. Налагаше се да използва малкото останали му муниции не за защита, защото тя щеше да е безполезна, а за спасяването си. Затова той подвикна на нухрите:

— Бързо в лодките и давайте към брега! Пътят дотам е все още свободен!

Заповедта на Абу ал Мот щеше незабавно да бъде изпълнена, ако веднага след като тъмнокожите нухри се хвърлиха да се спускат в лодките, откъм брега, смятан от Абу ал Мот за свободен от неприятели, не затрещяха изстрелите на стоте войници на Хасаб Мурат.

До този миг асакерите се бяха крили зад храсталаците. Сега обаче се показаха, за да ги видят. Хасаб Мурат размаха пушката си и извика:

— Ела насам, Абу ал Мот, ела насам! Ще те посрещнем най-тържествено, защото те обичаме. Познаваш ли ме, воняща хиено? Ела

само, ела, да ти одера кожата на живо!

Абу ал Мот видя, че и този път е заварден. Отляво бе дахабийето, отдясно — войниците, заели позиция по брега, зад гърба му се намираха нogerите, а пред него — непроходимата тръстика. Непроходима за неговия сандал, но не и за някоя лодка. Последното обстоятелство му предлагаше единственият път за спасение.

— Виждате, че сме обградени и сме изправени срещу такава превъзхождаща ни сила, че неминуемо ще претърпим поражение — обърна се той към петимата хомри, които все още също бяха невредими, защото стояха до него, по когото никой не стреляше, тъй като Шварц искаше да го залови жив. — Елате с мен в каютата!

Битката съвсем не беше приключила. Вярно, че оръдието и «максимката» мълчаха, защото не можеха да имат вече особен успех, понеже нухрите се бяха изпокрили. Обаче наемниците на Абу ал Мот все още продължаваха от прикритията си да изпращат стрели и щом някой от тях покажеше, макар за миг, глава или някоя друга част на тялото си, веднага от всички страни към съответното място се посипваха куршумите на асакерите.

Най-важното беше да не позволят на нухрите да се спуснат в лодките си, една задача, която никак не беше трудна. Те трябваше да разберат безнадеждността на положението си и час по-скоро да се предадат заедно с двата кораба и Абу ал Мот.

Ловецът на роби знаеше много добре какво го очаква. Трябваше да бяга и то колкото може по-бързо, защото виждаше, че му остават само броени минути.

Когато наемаше сандала, рейсът беше отказал да му отстъпи каютата, тоест покритото помещение на кърмата на кораба. Ето защо на самия нос за Абу ал Мот бе направена от дъски друга каюта, която по време на плаването той разделяше с хомрите. В този момент ловецът на роби ги поведе натам. След като влязоха в нея той сложи резето на вратата и каза:

— Трябва да бягаме, но нухрите не бива да научат нищо за намеренията ни, защото ще се втурнат насам, ще привлекат вниманието на враговете ми върху нас и ще направят бягството ни невъзможно.

— Да, трябва бързо да бягаме — отговори му един от хомрите. — Но как? Не виждам никакъв път за бягство.

— Но аз знам един, единственият, който съществува. Нима забравихте, че една от нашите лодки виси тук отстрани на носа? Неприятелите ни не могат да я забележат, защото от тази страна е на котва нашият нoger и я скрива от погледите им.

— Знам, че тя е тук, но не можем да се спуснем в нея! Понечим ли да се прехвърлим през борда, веднага ще ни застрелят.

— Тогава просто няма да се спускаме от борда. Нима тук не разполагаме с *kadduhm*, *balta*, а и с една *firra*'а [208]? Стените на сандала, които са над водата, са направени само от тънки дъски и лесно може да се пробият. Никой няма да ни види, когато се качваме в лодката.

— Но пък после, започнем ли да гребем, ще ни забележат и заловят!

— Няма. Нали видя, че носът на сандала се връза в тръстиката и то точно там, откъдето започва тесният открит канал. От там ще избягаме. Пригответе си нещата, защото всичко трябва да стане много бързо! А сега грабвайте секирите!

Самият той взе брадвата и я заби в тънките дъски така, че още при втория удар ги проби. Двама от хомрите му помогнаха със секирите и след не повече от минута-две се образува достатъчно голям отвор, за да премине през него човек. Дупката се намираше близо над ватерлинията.

Абу ал Мот се надвеси навън, улови въжето, на което висеше лодката, и я придърпа. После се измъкна и влезе в нея. Един от хомрите го последва. Останалите четирима подадоха най-напред вещите, които не искаха да изоставят, а след това и те се присъединиха към тях.

Лодката имаше шест гребла. Развързаха я от въжето. Хомрите взеха греблата и бавно започнаха да я тикат напред между корабната стена и тръстиката, докато най-сетне се озоваха в свободни води. Абу ал Мот седеше при кормилото, за да управлява малкия плавателен съд.

— Засега всичко върви добре — каза той. — Но вече става опасно. Щом се отблъснем от сандала и навлезем в открития канал, от дахабийето ще ни видят и ще стрелят по нас. Затова въртете греблата колкото можете по-здраво, та да излезем по-скоро от обсега на куршумите им. А сега напред! Аллах да ни закриля и дано погуби враговете ни!

Хомрите потопиха греблата във водата, изведнъж ги натиснаха и лодката излетя иззад носа на сандала и се втурна в канала.

Благодарение на изстрелите, които все още се разнасяха от всички страни, нухрите, скрили се в сандала, не чуха или пък не обърнаха внимание на ударите на брадвата и секирите. Те не подозираха, че техният предводител се кани да ги зареже най-вероломно. Гласът на Шварц бе този, който им обърна внимание, че Абу ал Мот ги изоставяше на произвола на съдбата.

Немецът се беше изкачил горе при въртящото се оръдие, за да пробие с няколко снаряда неприятелските кораби под ватерлинията и така да принуди екипажите им да се предадат. Погледът му съвсем случайно попадна не там, където трябваше да насочи дулото, и тогава забеляза лодката, която тъкмо в този миг изскочи иззад носа на сандала и се стрелна в тесния канал сред тръстиката. Шварц незабавно схвана как стояха нещата и побърза да зареди. Също тъй светкавично му мина мисълта, че ако първият му изстрел не улучи, с втория едва ли ще достигне лодката. Затова с все сила той извика към брега:

— Е-хей, Хасаб Мурат! Ей там бяга Абу ал Мот с една лодка. Тичай с твоите хора нагоре по брега и го застреляй заедно с хомрите му. Не го щади повече!

Хасаб Мурат чу и разбра думите му. Всички видяха как хукна с войниците си нагоре по брега.

Но това не бе достатъчно за Шварц. Той подвижна на Сина на верността:

— Абд ас Сир, бързо с твоите хора във вашата лодка! Минете покрай сандала и гонете бегълците! Щефан Ускар вземи пет добри стрелци и също слизай в лодката. Настигнете ли Абу ал Мот, доведете ми го жив или мъртъв! Ако видите че го изпускате, поне го подгонете към десния бряг и се опитайте да се докопате до лодката му. Бързо, тръгвайте, бързо!

Лодката на ниям-ниямите висеше отстрани на дахабийето. Чернокожите наскочаха в нея начело със Сина на тайната. Словакът незабавно ги последва заедно с определения брой войници, които беше събрал.

Междувременно въртящото се оръдие бе вече заредено. Шварц го насочи в права линия подир отдалечаващата се лодка, със сигурен поглед прецени бързината ѝ, прицели се малко пред нея и стреля.

Оръдието гръмна. Впил поглед в лодката, немецът зачака резултата. Беше се прицелил отлично, обаче не познаваше много добре оръдието и мунициите, а и целта бе твърде малка. Снарядът падна във водата съвсем близо до лодката, на не повече от шест стъпки от нея, вдигайки високо водни пръски.

В същия миг можеше да се види как хомрите се изплашиха и удвоиха усилията си. Шварц бързо зареди отново, прицели се и пак стреля. Снарядът падна зад бегълците, рикошира от водната повърхност, мина близо покрай тях и едва след третия скок потъна в реката. Немецът опита и трети изстрел, но той не стигна до лодката, Междувременно ниям-ниямите бяха прекарали вече лодката си покрай сандала. Екипажът бе скочил в нея и я беше подкарал толкова бързо, че още при втория изстрел на Шварц тя достигна канала и започна гонитбата. Ниям-ниямите бяха по-добри гребци от арабите. Тъй както летеше лодката под натиска на техните весла, лесно можеше да се предвиди, че щяха да догонят Абу ал Мот, в случай че той не се насочеше към брега навреме.

Когато снарядът падна до лодката му, ловецът на роби се изплаши немалко.

— Гребете, гребете! — изкрещя той. — Онзи пес стреля по нас с оръдието. Цели се като дявол. Давайте, давайте, иначе сме загубени! Улучи ли ни, лодката ще се пробие и крокодилите ще ни изядат.

Когато следващият снаряд профуча край тях, и вдигайки на два пъти водни пръски, потъна, той повтори същия вик, ала щом видя, че третият не ги достигна, заликува:

— Хамдулиллях! Спасени сме. Вече не може да ни улучи.

Скоро те прекосиха тръстиковия пояс и пред тях се ширна откритата водна повърхност на реката.

— Надясно! — заповяда той на хомрите. — Потапяйте левите гребла по-надълбоко! Ще спрем ей там на брега и ще гледаме колкото може по-бързо да се присъединим към Абд ал Мот. С неговите петстотин души ще превъзхождаме този чуждоземен пес.

Обаче едва що бе насочил лодката в споменатата посока, когато на брега се появи Хасаб Мурат с хората си. Този човек би трябвало да се скрие и да изчака, докато Абу ал Мот се приближеше и слезеше на сушата, за да го залови жив, още повече че при големия брой асакери,

които господарят на серибата Мадунга водеше със себе си, непременно щеше да има успех.

— Аллах! — извика ловецът на роби. — Чужденецът е насъскал тези кучета подир нас. Тук не можем да спрем на брега, но скоро гората става толкова гъста, че те няма да имат възможност да ни следват. Гребете да спечелим преднина? После ще слезем на сушата и ще ги оставим да зяпат след нас с пръст в уста.

Той отново насочи плавателния съд към средата на реката, където куршумите на асакерите не можеха да ги достигнат. Така седящите на кърмата гребци получиха възможност да хвърлят поглед в канала, през който бяха минали, и забелязаха изпратената подир тях лодка.

— Лодка, една голяма лодка с много хора! — извика хомрът, който пръв я видя. — Преследват ни и по вода!

Абу ал Мот бързо се обърна, наблюдава няколко кратки секунди плавателния съд на ниям-ниямите и после каза:

— Дано ги погълне пъкълът! Гребат по-бързо от нас и сигурно ще ни догонят, ако не сменим посоката!

— Тогава ще се бием!

— Глупак! Каква полза? Те са четири пъти повече от нас. Не, няма да се бием! Сега най-важното е да си спасим живота. Трябва да се насочим към левия бряг. Трябва да положим всички усилия да го достигнем. Изпреварим ли ги, ще се отървем от тях.

— Но ще се «отървем» и от лодката си!

— Те наистина няма да ни я оставят да ни чака на брега.

— Но тогава как ще се прехвърлим пак през реката? Нали ако искаме да се присъединим към Абд ал Мот ще трябва да се върнем на десния ѝ бряг?

— Ще направим сал. Гребете, само гребете, ако ще дланите ви и кръв да пуснат! Догонят ли ни, загубени сме! Но измъкнем ли се, тежко и горко на тези песове! Ще ми платят за този ден с хиляди мъки и страдания!

В същия миг те видяха как лодката на ниям-ниямите изхвъркна от канала. Страхът придаде на хомрите трикратна сила. Ладията им просто летеше по реката, която за тяхно щастие на това място не беше чак толкова широка. Те бързо се приближиха до левия бряг, взеха всичките си вещи и скочиха на сушата, без да губят време да връзват лодката. Тя бавно се понесе по течението.

Със своя слоноубиец в ръка словакът стоеше по средата на плавателния съд на ниям-ниямите и усърдно окуражаваше гребците. В този момент той разочаровано се обади:

— Ще ни се изплъзнат! Ето вижте, вече скачат на брега! Но ще им изпратя един куршум!

— Остави! — обади се Синът на тайната. — Не можеш спокойно да се прицелиш.

— Аз стрелям добре. Ще го убия този тип!

Той вдигна тежката пушка и се прицели в Абу ал Мот, който тъкмо се канеше да изчезне зад един храст. Гребците, седнали с гръб към сушата, извърнаха глави, за да видят резултата от изстрела. Обаче това наруши плавния ход на лодката, тя се заклати, словакът натисна спусъка, пушката така го ритна, сякаш някой здравата го бе зашлевил, и го накара да изгуби равновесие и да падне зад борда.

Един от войниците успя да хване слоноубиеца, иначе пушката щеше да отхвъркне във водата. Друг пък сграбчи полите на червената куртка и не я изпусна. С нейна помощ измъкнаха дребосъка, хванаха го за ръцете и го изтеглиха в лодката. Но той се беше измокрил до кости.

— Нали ти казах — равнодушно се обади Синът на тайната, — че няма да го улучиш.

— Щях да го улуча, ако не бяхте тъй разлюлели лодката! — отговори словакът, като плюееше и пръхтеше, защото носът и устата му се бяха напълнили с вода. — Колко лесно можеше да се удавя или да ме изядат крокодилите! Какво ще правим сега? Ще го преследваме ли по суша?

— Не, защото въпреки всичко няма да го хванем. Да приберем лодката им и да се връщаме.

— Тогава окончателно го изпускаме!

— Не ми се вярва. Този човек е побеснял от ярост и от жажда за отмъщение. Той ще побърза да се присъедини към своите хора, тръгнали за Омбула, и ще ги поведе, за да ни накаже. Ето, течението ни докара лодката им. Хванете я!

Нухрите бяха страшно разгневени от бягството на предводителя си, напуснал ги в толкова тежко положение. Ако беше останал, гневът на победителите щеше да се излее върху неговата глава. Но сега той щеше да се стовари с пълна сила върху самите тях. Откакто Абу ал Мот беше избягал, те не бяха стреляли нито веднъж и вождът им бе на

мнение, че е по-добре да се предадат и да не озлобяват още повече победителите с продължаването на битката. Не им бе възможно да последват примера на Абу ал Мот и да офейкат. Нямаше друга такава лодка, която да виси тъй удобно за тази цел и освен това можеха да бъдат сигурни, че отсега нататък неприятелите им щяха да наблюдават канала много внимателно.

И това предположение наистина се потвърди. Шварц изпрати една лодка с войници да мине покрай сандала и да застане на пост в канала. Всяко бягство оттам бе вече немислимо.

Сражението затихна напълно. Изстрелите замлъкнаха. Изглежда преди да предприемат каквото и да било и приятели, и неприятели искаха да изчакат завръщането на лодката, изпратена да преследва бегълците. Нухрите започнаха да опитват дали могат безнаказано да се покажат. Тук-там над страничните стени на двата плавателни съда взеха да се появяват ръце и глави. Тъй като не последваха изстрели, постепенно се подадоха и други глави, докато най-сетне се видяха целите фигури на нухрите.

Шварц беше дал заповед на капитана да спре стрелбата и да я поднови само ако нухрите решат отново да започнат враждебни действия. В момента немецът все още стоеше горе при въртящото се оръдие. Пфотенхауер се беше изкачил при него и двамата разговаряха за хода на сражението, което благодарение на ефекта от «максимката» бе свършило толкова необичайно бързо.

— Мислите ли, че чернокожите ще подновят боя? — попита той.

— Не, не ми се вярва — отвърна Шварц. — Би било безумие от тяхна страна. Сигурно са разбрали, че ги превъзхождаме не само с оръжията си, но и по численост. И тъй като Абу ал Мот ги изостави, на всичко отгоре те са и без водач.

— Нали имат вожд!

— Ами! Този човек едва ли ще дръзне да мери сили с нас! Това би му се отразило страшно зле. Нашите асакери умеят да си служат със своите пушки. Но по този повод държа да ви кажа, че много ви се радвах.

— Защо?

— Защото стреляхте тъй, че пушек се вдигаше. Изобщо не ви се искаше да спрете стрелбата!

— Да, здравата стрелях. Но знаете ли по кого и в какво?

— Не.

— Тогава ще ви кажа. Винаги се прицелвах само във фризуриите им, малко над главата. Мислех си, че хич не е нужно да утрепеш целия човек, щом и куршумът във фризураата върши добра работа. И то каква! — засмя се Сивият. — Де да ги бяхте видял! Ама вий тъй се бяхте заловил с «максимката», че хич нямате време за таквиз наблюдения. Ами не сте ли забелязал досега високите и големи кокове на нухрите? Не знайте ли как ги правят?

— Не. Когато пътувах през територията им, не ми остана време за такива подробни изследвания. Преминах я твърде бързо.

— Е, ами те си оставят косата да порасне повече, после я вдигат нагоре и я намазват с нещо като каша, получена от пепел и кравешка урина, което, както казват, помагало срещу едни известни животинки, дето се въдят тъй многочислено по негърските глави. По такъв начин от косата се образува висока компактна и твърда маса, която стои тъй здраво върху кратуните им, сякаш е неделима част от тях. И простреляш ли я с куршум, нухрът получава такъв удар, че пада на земята. Навярно си мисли, че куршумът му е пронизал главата. Поне никой от онези, дето ги повалих с куршумите си, не се е надигнал. Може би фризуриите са им не по-малко ценни от тиквите и затова предпочитат да не се мяркат пред пушките ни, за да не пострада още повече туй тяхно красиво украшение.

— Наистина весела история. Впрочем напълно съм съгласен с вас, че не бива да убиваме хора, освен ако сме в безизходно положение. Съжалявам, че бях принуден да използвам «максимката», но на всяка цена трябваше да покажем на Абу ал Мот, че с нас шега не бива. Ако не бях постъпил така, сражението щеше да продължи много по-дълго и щеше да ни струва значителни жертви. По-добре да паднат убити трима ловци на роби, отколкото един наш войник. Наистина, ако можех да предположа, че Абу ал Мот ще намери възможност за бягство, щях веднага да сложа край на схватката, като още от самото начало го застреляхмe заедно с неговите хомри. Така нухрите толкова щяха да се изплашат, че може би незабавно щяха да се предадат.

— Не е изключено. Можете да си представите с к'во напрежение очаквам да разбере дали Абу ал Мот е избягал или са го заловили.

— Съмнявам се във втората възможност. Ако са го догонили, той сигурно не се е оставил да го хванат ей така, а отчаяно се е

съпротивлявал. Или е избягал, или е мъртъв.

— Видяхте ли го к'ва физиономия направи, когато ви зърна?

— Да.

— Сякаш получи удар. Не е могъл да предполага такво нещо, и... ха, к'во ли е туй? Я ги вижте къде идат! Погледнете нагоре де! Знайте ли к'ви са те?

Две едри птици се бяха появили над реката. Въпреки тежкото, дори опасно положение, в което се намираха тук хората, а с тях и Сивия, той насочи цялото си внимание нагоре към представителите на любимия си животински вид. Беше скочил на крака и със зорък поглед следеше полета им, при което и носът му се изправи нагоре, сякаш изпитваше съвсем същия жив интерес, като своя собственик.

— Да, знам — усмихнато отговори Шварц.

— Е? К'во е латинското им име?

— *Balaeniceps rex*.

— Действително, знайте го! Ами как ги наричат тези птици местните хора?

— Абу Маркуб, Баща на обувката.

— Защо?

— Защото горната част на човката им има форма на обувка.

— Правилно! Ето на още веднъж виждате, че тукашните хора дават имената на животните според определени техни качества. Обикновено Абу Маркуб не лети толкова високо. Сигурно са ги подплашили. Зададох се от оназ посока, накъдето се отправиха лодките, оттам дето... я гледайте, ей там идва нашата лодка! Виждате ли я там, съвсем в края на канала?

— Да. Подир себе си влачи друга лодка. Сега ще научим дали гонитбата е имала успех.

Останалите също забелязаха двата плавателни съда и почнаха да си подвикват, сочейки към тях.

Доколкото не бяха заети със своите убити и ранени, нухрите също отправиха погледи натам.

Когато лодките се приближиха, за разочарование на победителите се оказа, че Абу ал Мот е избягал. Всички ниям-ниями и асакеи се завръщаха невредими, а лодката, с която ловецът на роби се изплъзна, бе празна. Следователно не беше имало схватка.

Ниям-ниямите спряха до дахабийето, а Бащата на единайсетте косъма бе първият, който се качи на борда и се приближи до Шварц, за да му докладва.

— На какво приличаш? — попита го ученият. — Та ти си мокър до кости!

Дребосъкът свали тюрбана от главата си, поглади с ръка печално провисналите му пера и отговори:

— Бил съм паднал във вода, капещата.

— Как стана това?

— Искал застрелят Абу ал Мот, окаяния, и тъкмо тогаз се разлюляла ладията, непредпазливата. Тогаз аз направил «плюс» във вода презглава.

— Значи Абу ал Мот избяга.

— Да. Той слязъл на бряг от нас недостигнатия и хукнал в храсти гъсталашките.

— Заедно с хомрите ли?

— Също избягали хомрите петимата!

— Значи не успяхте да догоните лодката, така ли?

— Не, щото тя имала преднина прекалената. Не могли догонят въпреки усилията на всички почти нечовешките. Но ний уловил лодката неговата и докарали тук с триумф победоносния.

— А на кой бряг се спаси?

— От тук погледнато на левия.

— Значи е офейкал! — обади се Пфотенхауер. — Няма да ни се мерне повече пред очите и вие не можете да изпълните обещанието си, дадено на мюдюра.

— Въпреки всичко се надявам да го изпълня — отвърна Шварц.

— Съмнявам се!

— А аз съм убеден, че той ще положи повече от мен усилия пак да се срещнем.

— Би било глупаво от негова страна!

— Сигурно поне от негова гледна точка няма да е глупаво. Ние му нанесохме такова поражение, каквото несъмнено през целия си живот не е понасял. Наистина би било разумно да не се мярка повече не само пред нас, но и изобщо по тези места. Но как ли ще стане това при неговия характер! За него е много важно да си отмъсти не само на мен,

а и на Хасаб Мурат и в никакъв случай няма да се откаже от това. Напротив, убеден съм, че даже много ще бърза.

— Но как ще го направи?

— Ще повика на помощ своите хора.

— Които са тръгнали за Омбула? Значи мислите, че и той ще се отправи натам? Да, действително е твърде вероятно. Това са петстотин добре въоръжени ловци на роби, с които може да рискува да ни нападне. Обаче блатото Husan el bahr не е толкова далеч като Омбула. Може би най-напред ще отиде до там, а?

— Не ми се вярва. Само с петимата хомри ли? Срещу петдесет бунтовници? Твърде рисковано е.

— Но той е принуден да отиде първо при блатото, защото само там може да се сдобие с мунициите, които му липсват! Може би смята, че ако им прости, тези хора пак ще се присъединят към него.

— Възможно е. Но все пак ми се струва, че първо ще отиде до Омбула и едва след това с достатъчно големи подкрепления ще се отправи към фелдфебела.

— Все ми е едно как ще постъпи, стига само да го спипаме! Но не разчитам на това с таква сигурност като вас. Ако е умен, няма пак да се излага на опасността, от която току-що едва се отърва с такъв зор. Та той изобщо не знае дали ще може отново да се срещне с нас.

— Що се отнася до това, Абу ал Мот чу, че искаме да го заловим. Естествено е да предположи, че съм дошъл дотук само за да го пленя. Ето защо той сигурно е убеден, че ще го търся. А несъмнено очаква и върлият му враг Хасаб Мурат да не се върне преди поне да се е опитал да го спипа.

— Нима наистина така мисли? Нима ни смята за толкова глупави да вземем да го търсим напосоки, без да имаме някаква представа, къде можем да го намерим? Казвам го, защото той сигурно е на това мнение.

— О, едва ли. Той знае, че ще се отправим към Омбула.

— Мислите, че ще се досети?

— Да. Във всеки случай няма как да не си каже, че ние сме дошли до серибата да го накажем, но не сме го намерили, а серибата сме заварили опожарена. Естествено, тогава сме разпитали джурите и сме разбрали накъде се е отправил и незабавно сме го последвали. След като ни се е изплъзнал, ние все пак знаем в каква посока ще поеме,

накъде е принуден да поеме, и ще тръгнем по петите му. Сигурно така ще си помисли и това ще определи действията му.

— Да, тъй ще е, както обяснявате нещата. Ами сега к'во мислите да правим? Накъде ще се отправим? Към блатото или към Омбула?

— Към блатото. Имам основателни причини.

— И кои са те?

— Първо, той сигурно е убеден, че ще го преследваме до Омбула и ще действа според това обстоятелство. Ако не постъпя така, ще имам вече едно предимство в моя полза. В Омбула ще му е по-лесно да се отбранява срещу нас, отколкото ако, когато тръгне да се връща, го изненадаме на някое друго място, избрано от самите нас. И второ, пленим ли преди това фелдфебела заедно с неговите хора, ще си освободим тила, което няма да се случи, като решим направо да потеглим за Омбула и така попаднем между два огъня.

— Но въпреки всичко трябва да имате предвид, че може да отиде най-напред при фелдфебела. Благодарумието го повелява. Поне за да спаси стадата и всичко останало, Абу ал Мот ще се види принуден по някакъв начин да го предупреди за идването ни.

— Имам го предвид. Непременно ще се опитам да го изпреваря. Ето защо на първо време ще продължа напред с дахабийето. Сто и петдесетте войници на борда му са повече от достатъчни, за да слоим съпротивата на фелдфебела. Но засега най-важното е да приключим тази история с нухрите. Ще започна преговори с вожда им.

Главатарят на нухрите седеше на палубата на сандала. Хората му лежаха или стояха около него и с оживени жестикулации приказваха помежду си. Естествено можеше да се предположи, че тема на разговорите им бе опасното положение, в което се намираха. Шварц се приближи до страничната стена на дахабийето и извика на вожда. Нухрът се изправи и се приближи до релинга на сандала.

— Трябва да говоря с теб — рече немецът.

— Казвай тогава! — обади се нухрът.

— Не става от толкова далече. Ела на моя кораб!

— Ти също можеш да дойдеш на моя!

— Струва ми се, обичаят повелява по-нискостоящият да отиде при по-висшестоящия, победеният да отиде при победителя.

— Още не съм победен!

— Защото ви пощадохме. Но откажеш ли да изпълниш моето желание, няма вече да е така.

— Как можеш да искаш от мен да дойда при теб и сам да се предам във властта ти!

— Не искам подобно нещо. Желая да говоря с теб. Не ми се ще да ви избием. Ако дойдеш тук, нищо лошо няма да ти направя, нито пък ще те задържа.

— Истина ли казваш?

— Да.

— Ще мога ли да се завърна при моите хора дори и да не се споразумеем?

— Разбира се. Обещавам ти.

— Закълни се в пророка!

— Е, добре! Мохамед ми е свидетел, че ще можеш да си отидеш винаги когато пожелаеш.

— Тогава ще дойда.

— Никак не е зле! — засмя се Пфотенхауер. — Естествоизпитателят Шварц се кълне в добрия стар Мохамед! Завре ли си носа в чужди страни, човек може да преживее много странни неща! К'ви условия ще му поставите?

— Ще поискам да се предаде, в замяна на което ще се отърве без никакво наказание.

— Няма ли да мине твърде леко?

— Не. Нухрите нямат истинска представа колко гнусна и ужасна е търговията с роби. А дори и да го съзнаваха, как да ги накажем? Да не би да вземем да ги застреляме до крак?

— Не.

— Или да ги тикнем в затвор?

— Наблизо няма такъв.

— И изобщо имам ли право да ги съдя?

— Едва ли! Съмнително е дори дали и мюдюрът има правото да ги накаже.

— Съвършено вярно! И през ум не ми минава да върша нещо, което не е моя работа. И освен това разумът ми повелява да проявя милосърдие. Какво ще правим с толкова много хора, след като ги пленим? Да не би да ги помъкнем с нас, та да ни пречат по всички

възможни начини и дори може би при удобен случай да вземат да се нахвърлят върху нас? Не, ще ги пусна да си вървят.

В този момент вождът пристигна с една лодка. Шварц поръча да направят кафе и да приготвят лулите, а после заедно с Пфотенхауер отиде в каютата, където посрещна главатаря на нухрите.

Той беше много добре сложен, като се изключат тесните гърди, които имат всички племена, живеещи в крайречните низини и заблатени местности, където вилнее треската. Напряко на челото му се виждаха три успоредни белега. Още докато момчетата са малки, родителите им правят тези резки с нож. Белезите минават за красиви. Освен това предните зъби на долната му челюст липсваха. Нухрите имат обичая да избиват тези зъби на децата, защото, трудно е да се каже. Затова начинът, по който изговарят думите, е доста странен и е много мъчно да се наподоби.

По покана на Шварц вождът седна, изпи си кафето и с голямо удоволствие позволи на чернокожия слуга да запали лулата му. След като дръпна два-три пъти от нея, той издаде доволно, дори блажено ръмжене. Досега бе имал възможност да пуши само лош тютюн, стрит заедно с листа от други растения. Благоуханието и приятния вкус на тази лула го накара да изпадне в екстаз.

Шварц поде разговора:

— Ти ми каза, че все още не сме ви победили. Нима смяташ, че е възможно да ни се изплъзнете?

— Не — призна чернокожият с наивна откровеност.

— И какво мислиш да правиш тогава?

— Да се бия до последния човек.

— Какво ще спечелиш от това?

— Ще избием мнозина от вас.

— Без никаква полза!

— А не сме ли принудени да постъпим така? Има ли друг изход?

— Има.

Вождът направи безкрайно смаяна физиономия. За малко да му угасне лулата. Той забеляза тази опасност, побърза да дръпне няколко пъти и попита:

— Ти наистина ли не искаш вече да се биеш с нас?

— Не.

— Но ние няма да ви позволим да ни избиеете без съпротива!

— Изобщо не очаквам подобно нещо от вас. Но ти какво смяташ, че ще стане? Победителят или убива победените, или ги превръща в роби. Но аз не желая да чуя нито за едното, нито за другото. Не искам да ви избивам, а и роби не ми трябват. Аз съм християнин.

— Християнин ли?

Вождът се разреви в паметта си, за да си припомни какво ли се разбираше под понятието «християнин». Най-сетне изглежда в съзнанието му изплува някакъв спомен и той продължи:

— Те не са ли от онези хора, дето имат право да ядат свинско месо?

— Да. Но това не е най-главният белег, който ни различава от последователите на пророка. Нашата религия ни повелява да обичаме вместо да мразим и да правим добро дори на враговете си.

Нухрът проумя, че тази повеля може да бъде много изгодна за него и попита:

— И действително ли се подчинявате на тази религия?

— Да.

— Ти знаеш много добре, че сме твои врагове, нали?

— Разбира се.

— Тогава трябва да ни направиш нещо добро!

— Имам точно такова намерение — отговори Шварц, тайно развеселен от хитрата логика на този човек.

— И в какво ще се изрази това добро?

— Ще зависи изцяло от теб. Кажи ми най-искрено защо ви е наел Абу ал Мот?

— За да ловим роби.

— Къде?

— От селата на ниям-ниямите.

— Какво ви предложи в замяна?

— Храна и пиене, дрехи, каквито носи нашето племе, ни всеки от нас по една пушка и освен това за всеки уловен роб по един Абу ноктах.

— Това е много малко! Значи са ви наели само за лов на роби. Е, защо тогава се бихте срещу нас?

— Защото Абу ал Мот пожела така и защото сме негови другари, негови съюзници и следователно сме длъжни да го защитаваме.

— Но нали разбрахте колко е опасно да си съюзник на един ловец на роби? Вашето приятелство с него ви струва вече мнозина мъртви и ранени.

— Да, мнозина са — отвърна съкрушено вождът. — Твоето мидфа [209] беше много гладно. Изяде от нас много повече, отколкото малката му уста е в състояние да погълне.

— Ти преброи ли ги?

— Да. Над трийсет убити и дважд повече ранени. А на мнозина дори е простреляна тяхната компирах [210]! И какво ще стане по-нататък?

— Я ми кажи най-напред чи са тези кораби?

— На един човек от Диакин.

— Търговец на роби ли е?

— Не.

— А богат ли е?

— И това не е. Корабите са единствената му собственост и след като ги изгориш, той ще стане много беден.

— Кой ти каза, че ще ги изгоря?

— Всеки победител ще постъпи така или пък ще ги задържи за себе си.

— А дали ги е дал под наем само за да се предприеме с тях лов на роби?

— Не. Те трябваше да ни откарат до серибата и после да се върнат, но тъй като нogerите на Абу ал Мот бяха изгорени, той ги нае за по-нататъшното пътуване.

— Тогава този човек ще си получи обратно корабите. Кажи му, че му ги подарявам!

— Ще му ги подариш? Господарю, добротата ти е безгранична! Но как и кога да му го кажа?

— Веднага щом се върнеш в Диакин.

— Та нима ще се върна?

— Да, заедно с хората си. Връщам ви свободата.

При тези думи чернокожият изпусна лулата, скочи на крака и извика.

— Свободата ли? Невъзможно! Господарю, ти само се шегуваш с мен!

— Не, говоря напълно сериозно. Всички ще останете живи.

— Всички ли? Значи и аз?

— Всички заедно с теб. Но ще поставя някои условия?

— Кажи ги, кажи ги! — подкани го зарадвано чернокожият. — Стига само да ни е възможно, ще направим всичко каквото пожелаеш.

— Ще предадете всичките си оръжия!

— Ще ги получиш. У дома си имаме достатъчно други.

— Освен това ще забравите вече Абу ал Мот. Няма да правите никакви опити да го намерите, а с вашите два кораба се връщате час по-скоро в селата си.

— С радост ще го направим, с голяма радост!

— Надявам се. Аз ще тръгна оттук само с дахабийето, а ногерите ми ще останат да се погрижат докрай да изпълните това условие. Те ще ви следват. Направите ли опит да се върнете, веднага ще ви нападнат и унищожат. Помни го добре!

— Господарю, радваме се, че ще можем да поемем обратно за дома и нямаме никакво намерение да оставаме. Абу ал Мот ни заряза най-позорно и подло и затова срещна ли го някога пак, с него е свършено.

— Добре, значи се разбрахме и...

— Не, все още не сме се разбрали — намеси се Сивият естествено на немски език. — И аз имам да кажа нещо и ще поставя още едно условие.

Носът му тъй комично се поклащаше нагоре-надолу и насам-натам, че всеки, който го познаваше, би бил наясно, че това условие нямаше да е дотам трагично.

— Кажи го! — подкани го вождът. — Надявам се, че ще ни е възможно да го изпълним.

— Е, добре! Настоявам да си отрежете косите и да ми ги предадете!

Въздействието от тези думи бе твърде силно. Чернокожият страшно се изплаши. Той отстъпи крачка назад, размаха ръце във въздуха, облещи очи, силно извика и после отговори:

— Господарю, не бива да искаш подобно нещо!

— И още как! Искам го. Нали сам чу!

— Но ние не можем да изпълним желанието ти!

— Защо? Тук има достатъчно много остри секакин [\[211\]](#), а освен това ние разполагаме с няколко макаса [\[212\]](#), с които ще можем бързо да

ги отрежем.

— Защо искаш да ни причиниш такава болка?

— Болка ли? Ако внимавате, изобщо няма да ви заболи!

— Лъжеш се. На други хора лесно можеш да им вземеш компираха, защото носят косите си свободно разпуснати. А нашите фризури са здрави и твърди като камък. Не се знае къде свършва главата и откъде започва косата.

— Ако вие не знаете, аз знам, защото съм табиб [213] и съм запознат много добре с конструкцията на главата. И да отрежа на някой от вас парченце от черепа, то веднага пак ще му го направя, както си е бил.

— Не, не, господарю! С удоволствие ти вярвам, че си велик и прочут табиб, защото имаш ужасно голям нос, а всички абди знаят много добре, че един човек е толкова по-умен и по-учен, колкото му е по-дълъг носът. Обаче дори и наистина да можеш безболезнено да ни отрежеш косите, все пак няма да вземеш да ни опозориш така, като ни ограбиш нашата украса и ни принудиш да се появим пред жените си без най-голямата мъжка гордост.

— Няма как — не отстъпи Сивия. — Трябва да има наказание!

— Ако искаш да ни накажеш — продължи вождът, скован от страх, — ще ти направя едно предложение. Един нухр [214] по-скоро ще предпочете да умре, отколкото да се откаже от чара на своите достоинства. Нека чрез жребий се реши съдбата на моите хора. Нека половината от тях получат правото да се приберат с косата си у дома, а другите ще можеш да убиеш и да им вземеш украшението. Освен това ще получиш и компираха на мъртъвците ни.

Това предложение показваше, че той бе силно разтревожен. Колкото по-сериозно вземаше вождът нещата, толкова по-големи усилия трябваше да полагат учените, за да не избухнат в смях. Пфотенхауер попита:

— Значи хората ти ще хвърлят жребий, така ли? Ами ти няма ли да участваш?

— Аз ли? Не, защото съм техен предводител и като такъв стоя над всякакъв жребий. Не забравяй, че ако ми се падне на мен, ще умра и аз!

— Ах, да! Но ти не искаш да умреш, нали? Е, за такова нещо не мога да се сърдя никому, също и на теб. Но чувството ми за

справедливост се бунтува срещу това, че един човек във всички случаи ще остане жив, докато другите ще са принудени да предоставят живота си на случайността. Ето защо ще бъда милостив не само към теб, а и към останалите. Отказвам се от косите ви, обаче в замяна искам да ми дадеш своята бонета ал бадшак [215].

— Моята борната ал лулу [216]? — възкликна чернокожият, като с двете си ръце направи бързо движение към вече описаната шапка с форма на гугла и чертите на лицето му се изкривиха от ужас. — Господарю, не можеш да искаш такова нещо от мен, не можеш да го искаш! Тази борната е белегът за моя ранг на вожд.

— Това ми е добре известно, но не ме засяга. Помисли си, че така ще спасиш живота на повече от сто нухри, на които иначе би се паднал жребият!

— Нека умрат. Нямам нищо против. Никой шах и нито един малик [217] не отстъпва своята таджа [218], без да се бие за нея. Каква ли полза ще имаш от моята шапка, след като сигурно няма да искаш да станеш крал на нухрите!

— Наистина нямам такова намерение. Но ти си победен и трябва да ни дадеш нещо в знак на подчинение и покорство. Има и друг начин да го покажеш — ако се решиш да спечелиш снизхождението ми, като се присъединиш към нас и станеш наш приятел и съюзник. Тогава няма да е нужно да ни даваш нито твоята таджа, нито вашите коси. Напротив, ще получиш от нас някои неща, които могат да са ти полезни, да те радват.

Щом негърът чу тези думи, той пое дълбоко и облекчено дъх и отговори:

— Господарю, ти пак зарадва душата ми. Изживях голям страх. Кажи ми, как мога да стана ваш съюзник!

— Като тръгнеш заедно с нас срещу Абу ал Мот, който така коварно ви изостави на произвола на съдбата.

— Господарю, с радост ще го направя, с голяма радост! — гласеше бързият и енергичен отговор. — Негов дълг беше да ни каже, че иска да бяга. Реши да ни пожертва, за да може той самият да се измъкне и затова заслужава отмъщението ни. Колкото и да е великодушно предложението ти да ни пуснеш да се завърнем у дома си, без да ни вземаш корабите, та дори и нашите оръжия и коси, все пак ще се радваме много повече, ако ни разрешиш да останем при вас

и да покажем на този шайин [\[219\]](#), че не може безнаказано да ни изоставя в беда. С тази своя постъпка той разруши нашия съюз и сега ще склуча с вас нов съюз, за да му потърся отговорност.

— Хубаво! С нас ще се чувствате по-добре, отколкото с него. Вече видяхте, че сме по-силно от Абу ал Мот, тъй че разумът ви повелява да предпочетете нас за съюзници. В замяна на това ще ви подарим живота, оръжията, красивите коси, накратко казано, всичко което е ваше, а също и на теб твоята борната ал лулу. В добавка ще получите една част от заловената плячка. Стадата и припасите на Абу ал Мот ще ни паднат в ръцете, а също и войниците му, на които ще вземем пушките, за да ги дадем на вас. Тогава ще бъдете по-добре въоръжени от всички племена, живеещи по реките или между тях и ще можете лесно да ги подчините.

— Господарю, та това е далеч, далеч повече, отколкото бихме получили от Абу ал Мот! — ликуващо извика нухрът. — Вместо отмъщение и смърт ти ни даряваш с милосърдие и живот. В наше лице ще намерите такива приятели, на които ще можете да разчитате дори и в най-голямата опасност!

— Ще ти повярвам. Освен това ще имате и друго голямо предимство, което щеше да ви липсва при Абу ал Мот. Не само аз съм табиб, но и този ефенди, моят приятел, е още по-голям и по-прочут табиб и от мен. Ние ще се погрижим за вашите ранени, по-голямата част от които сигурно нямаше да могат да бъдат спасени, ако бяхте останали с Абу ал Мот. Ще ти е необходимо ли съгласието на твоите хора, за да склучиш съюз с нас?

— Ти какво мнение имаш за мен? — гордо отвърна вождът. — Аз съм кралят на моето племе и воините трябва да ми се подчиняват. Само не мисли, че сега няма да го направят с радост. Те очакваха смърт, а вместо гибел ще им донеса щастие. Сигурно ще посрещнат тази новина с възхищение.

— Добре, значи отсега нататък сте наши приятели и съюзници. Нека си стиснем ръцете и после се върни на сандала. Ние ще чуем какво ще кажат твоите хора и след това ще дойдем при вас да превържем ранените.

Негърът подаде ръка на двамата и си тръгна, за да се качи в лодката, която щеше да го откара на сандала.

— Е, съгласен ли сте? Добре ли се справих? — попита Сивият Шварц.

— Да — отговори той. — Вярно, че и без нухрите сме достатъчно силни, за да се разправим с Абу ал Мот и Абд ал Мот, но винаги е изгодно да превърнеш враговете в приятели, а и никак не е изключено да се озовем в такова положение, в което това ново попълнение да ни е от полза. Но защо отначало толкова много изплашихте този клетник, поставяйки условието за косите им?

— Щото имах намерение да се докопам до гуглата му. С голяма радост бих занесъл у дома такава етнографска рядкост. Но тъй като се е вкопчил в нея със зъби и нокти, нека си я задържи. Хайде, елате! Да видим к'ви ли физиономии ще направят неговите хора. Изглежда се радват. Чувате ли как реват и крещат?

Двамата не излязоха от каютата заедно с нухра. Бяха останали в нея. Въпреки затворената врата в момента доловиха такава олелия, сякаш разкрещелите се хора щяха да бъдат набивани на кол.

— Ja sefa, ja bacht, ja fahra — О, блаженство, о, щастие, о, радост! — само тези три думи викаха нухрите, но вдигаха такава дандания, че на човек му се искаше да си запуши ушите.

А когато двамата учени излязоха на палубата, видяха как чернокожите танцуваха и скачаха на своите два кораба, сякаш бяха пощурели.

— Хубава каша забърках! — засмя се Сивият. — Сега ми се щеше да съм психиатър, та да накарам тези обесници да се вразумят.

Вождът се приближи до края на палубата на сандала и им извика:

— Виждате ли как моите хора ликуват? Обзети са от голяма радост и ще ви служат вярно. Ще пожертват дори живота си за вас. А сега елате тук и се заемете с ранените, които имат силни болки и ви очакват!

Преди Шварц да се отзове на тази подкана, той извика при себе си капитаните на двата ногера. Хасаб Мурат получи нареждане отново да натовари своите хора на корабите, а самият той да дойде на дахабийето. Едва тогава реисите научиха, че вече трябва да гледат на нухрите като на съюзници и да се отнасят с тях като към такива. Те посрещнаха новината с голямо задоволство.

Понеже в момента бе много важно да не губят никакво време и отново да тръгнат на път, за да изпреварят Абу ал Мот, всички лодки

бяха спуснати с хора, които трябваше да разширят водещия през тръстиката тесен канал. Междувременно двамата немци можеха да окажат помощ на ранените. Когато се връщаха в каютата, за да вземат хирургическите инструменти, те минаха край Сина на тайната и Шварц използва случая да го попита:

— Ти си запознат с реката. Ние трябва да отидем до блатото Husan el bahr. Знаеш ли къде се намира то?

— Да, ефенди, знам го. Когато се връщах от серибата на Абу ал Мот, няколко пъти бях там заедно с Бен Уафа. То е известно с големия брой хипопотами, които живеят в него.

— Кога мислиш ще стигнем там, в случай че по пътния вятър не спре?

— Пътуваме ли през цялата нощ, което е напълно възможно, защото през това годишно време няма нито дъждове, нито бури и отук нататък реката е свободна от тръстика, ще пристигнем утре вечер.

— А може ли и пешеходец да стигне в този срок дотам?

— Да, ако върви бързо. Той има възможност да поеме в права посока, докато ние сме принудени да следваме завоите на реката.

— Никак не ме радва да чуя подобно нещо. Не е изключено Абу ал Мот да тръгне към блатото.

— Тогава ще трябва да постъпим както през изминалата нощ. Ще впрегнем лодките пред корабите. Това няма да ни струва големи усилия, защото сме достатъчно многобройни, за да се сменяме често. Нухрите ще ни бъдат твърде полезни, тъй като са далеч по-добри гребци от асакерите.

— Ела с нас в каютата да пренесем заедно сандъчетата с медикаменти и хирургически инструменти. Ти си сръчен и можеш да ни помогнеш при превързването на ранените.

Словакът също чу тези думи. Той веднага се приближи и каза:

— Ефенди, и аз притежавал сръчност значителната. Вече бил съм превързвал рани безбройните. Разказвал бил веднъж на вас за щъркела с крака счупения и от мен превързания. Искам помагам и на нухри застреляните и ранените!

— Добре, почакай!

Шварц и Абд ас Сир влязоха в каютата, а през това време Сивият остана при словака, за да използва удобния случай да се помири с него. Дребосъкът реши да го накаже, като изобщо не му обръщаше никакво

внимание. Той стоеше до него и се преструваше, че не го забелязва. Имаше не една, а две причини да се сърди на Сивия. Първо, немецът го беше обидил в областта на науката и второ, говореше му на «ти». Бащата на единайсетте косъма бе помолил Шварц, когото обичаше и почиташе, да се обръща към него на «ти», понеже и Вагнер, предишният му господар му беше говорил на «ти». Шварц изпълни това негово желание. Пфотенхауер бе последвал този пример, но по мнение на дребосъка, без да има такова право. Синът на едрата шарка, който беше много чувствителен на тема чест, допускаше да се обръщат към него на «ти», когато се приказваше на арабски, защото тогава можеше да отвърне със същото, но заговореше ли се на немски, той бе на мнение, че има право да изисква учтивата форма на местоимението в трето лице множествено число. И страшно се ядосваше, че Пфотенхауер не се съобразява с това.

— Значи и ти можеш да превързваш рани? — попита го дружелюбно ученият. — Радвам се, защото така работата ни много ще се облекчи.

— Аз можем превързва далеч по-добре от някой други, въобразяващи си ученост — отговори презрително дребосъкът, без изобщо да погледне немеца. — Аз могат варят и намазват катаплазма [220] и мехлеми благотворните и отварящите циреи.

— Как? Ти знаеш какво е катаплазма? — Той изрече тези думи с най-добри намерения, но си взе белята с дребосъка! Словакът му отвърна гневно:

— Да не го смятате за чудо невиждано? При такъвз богато образование кат' мойто катаплазма и пластири са ми като фасул най-простия! Изучавали съм катаплазма, каталог и дори катастрофа!

— Аха! Е, и какво е това каталог?

— Каталог съм събитие тъжно и потресаващото, например кат' земетресение подземното.

— А катастрофа? — продължи да разпитва Сивия. Той взе твърдо решение, въпреки объркването на каталог с катастрофа, този път да не спори със словака.

— Катастрофа съм книга и списък за ниви притежаваните и земища към тях спадащите.

Тъй като объркването на понятията вземаше по-големи размери, отколкото първоначално бе предположил Сивият, от устата му се

изплъзна следното:

— Но една такава книга съвсем не е катастрофа, а се нарича кадастър или поземлен регистър! Ти си цял факир в объркването на понятията! Наистина не мога да проумея как...

— Я мълчали сте! — сопна му се словакът, като се обърна към него и го прониза с гневен поглед. — Щом вий не разбирал мен и аз не могъл разбрал вас! Аз не оспорвал ученост вашата и вий не могли оспорват познания моите! Дори и аз съм направил нявга обърканица невинната, то аз все бил човек учтивият и снизходителният, а вий винаги съм бил човек на неучтивостта грубата и обидната!

— Аз ли? — попита Пфотенхауер съвсем слисан от необикновения гняв, лъхаш от думите и погледите на дребосъка. — Заради някакво си дребно възражение не бива веднага да се лютиш толкова много!

— Аз не бил разярен само зарад отговора възразителния, а и зарад нарушенията честите и титулуващите! Вий разбрахте ли сте ме?

— Не, не те разбирам. Защо намесваш тук титулуването?

— Туй не знайте вий? Не схващали сте? Аз винаги обръщал се към вас с «вий» множественото, но вий сте казвали на мен все «ти» единственото. Ний двама не правил заедно побратимство. Ако вий оттук насетне продължили употребяват «ти» единственото, тогаз и аз не говорят вече на «вий» множественото. Аз следователствал съм и вий следователствал сте, значи ний съм на стъпало съвсем еднаквото. Сега вий имал избор решителният! Аз говорят с вас «вий» или говорят «ти» според съвсем как говорят вий с мен!

Всичко това бе толкова неочаквано, че Сивия не успя веднага да намери отговор. Той направи такава физиономия, която сигурно беше още по-слисана от физиономията му на времето, когато неговият учител му задал онзи прочут въпрос. Но отговорът му и без друго щеше да е твърде закъснял, защото словакът му обърна гръб и го зарязал. Точно тогава Шварц се върнал от каютата и видя израза, изписал се по лицето на Сивия, чийто нос бе провиснал така, сякаш учения го бяха заловили скришом да тършува за някакви лакомства и го бяха смъмрили. Шварц видя и дребосъка, който се отдалечаваше с горда походка и веднага разбра случилото се. Засмя се и попита:

— Пак ли се скарахте с него?

— Да, здравата ме скастри — отвърна Пфотенхауер. — Този обесник е много зъбат! Каза ми да не му говоря повече на «ти», а на «вие», защото иначе и той щял да мине с мен на «ти».

— Тъй ли каза! Е, не мога да не му дам поне известно право, драги приятелю.

— Големи благодарности! Сега остава само да ми рече Нац или направо Нац Птичаря! Туй би било най-подходящата катаплазма!

4. Ал Хамдулиллях

На следващия ден между молитвите Аср и Могреб, което ще рече малко след четири часа следобед, петте кораба стигнаха до едно място, където реката толкова се разширяваше, че образуваше доста голямо езеро, чиито брегове бяха отдалечени един от друг на не по-малко от цял час път с гребна лодка.

— Ето това е мястото — каза Синът на тайната на Шварц и на Пфотенхауер, с които стоеше на носа на дахабийето. — Заповядай да се насочим към брега и там да хвърлим котва. Не бива да продължаваме, защото иначе може да ни видят.

— Та нима фелдфебелът и хората му са се разположили край езерото?

— Не. Ако свърнем надясно и продължим до задната част на езерото, ще стигнем до тесен проход, водещ до друга водна площ, чиято вода е застояла. Тук-там тя е много дълбока и затова и през най-горещото лято не пресъхва. На по-плитките места растат тръстика и бамбук, а на други пък се виждат плаващи по повърхността островчета от трева, но те се движат само когато духа вятър или ако ги разбута някой хипопотам, който търси по тях храна. Това е Блатото на хипопотамите.

— Но тогава не е необходимо да оставаме в реката, а можем да свърнем в езерото и там да хвърлим котва.

— Фелдфебелът лагерува на брега на блатото. Не е изключено някой от неговите хора да тръгне към езерото. В такъв случай той ще ни забележи, а нали точно това искаш да избегнеш?

— Разбира се. И тъй, ще наредя да хвърлят котва, а после нека онбашията ни даде необходимите сведения.

Онбашия означава капрал, подофицер. Сред нухрите се намираше именно онзи подофицер, който беше избягал от фелдфебела, за да издаде бивака му на Абу ал Мот. И той бе страшно разгневен, че господарят му беше избягал, без да го вземе със себе си. След като видя, че сражението по реката е загубено, онбашията с голяма тревога зачака по-нататъшното развитие на събитията, но после с радост и изненада разбра, че заедно с всички нухри е помилван и той.

Естествено трябваше да обещае на Шварц да гледа на него като на свой приятел и да му служи вярно, без никакви коварни помисли.

Дахабийето се приближи колкото можеше повече до брега и там хвърли котва. Двата ногера последваха примера му. Корабите от Диакин не бяха толкова бързи и бяха поизостанали, но не след дълго пристигнаха и те и спряха зад другите.

Шварц беше взел онбашията на дахабийето си. Нареди да го повикат и го попита:

— Познато ли ти е мястото, където сме хвърлили котва?

— Не, ефенди.

— Но ти е известно езерото, пред което се намираме, нали?

— И него не го знам.

— Струва ми се, че си бил на неговия бряг. Та нали то е свързано с блатото, където лагерува фелдфебелът.

— Докато бях при него, никой от нас не отиде до езерото. Блатото ни предлагаше всичко, от което имахме нужда: тръстика за огъня, вода, а също и колкото искахме риба.

— Но ако тръгнем двамата с лодка за блатото, ще намериш ли мястото, където са твоите някогашни другари?

— Съвсем сигурно. Те лагеруват в самия край на залива, врязал се най-навътре в брега. Това място лесно може да се намери дори и през нощта.

— Гората стига ли до самата вода?

— Да.

— А рядка ли е или между дърветата има храсталаци, които да затрудняват минаването през нея?

— Храсти растат само извън гората, образувала тясна ивица единствено от дървета, а между тях лесно може да се върви. Искаш ли да те вода?

— Ще си помисля — съдържано отговори Шварц.

— Ефенди, ти ми нямаш доверие!

— Така е. Признавам ти най-откровено. Та нали предаде другарите си.

— Защото самите те станаха предатели!

— Но нали си бил техен съучастник и те са разчитали на теб!

— Дълго се опъвах. Бях единственият онбашия, оставен при фелдфебела, който беше под арест, и аз трябваше да го охранявам. И

тогава той ме уговори заедно с него и петдесетте мои асакери да основем нова сериба.

— Къде?

— При ниям-ниямите.

— Само това липсваше! Нима трябва все по-надалеч и по-надалеч да носите гибел? И що за дръзко начинание! Петдесет души решават да тръгнат на юг, за да оплетат в мрежите си цяло племе! Ето на, човек така може да разбере колко малко сатанински изчадия са нужни, за да се направят нещастни цели народи. Но продължавай?

— Отстъпих на уговорките му, защото ми обеща, че двамата с него ще заповядваме. Но още от първия ден той започна да се държи като неограничен господар и затова си тръгнах.

— Значи си си отишъл не от разкаяние, а за да си отмъстиш!

— Не ме познаваш, ефенди! Можеш да ми вярваш. При Абу ал Мот не мога да се върна и няма да се върна. Тази сутрин говорих с Хасаб Мурат. Той ще ме вземе в серибата си, Мадунга, където ще постъпя на служба със същия чин — като онбашия. От това можеш да разбереш, че съм решил вярно да ти служа.

— Ще се опитам да ти повярвам. И така, щом стъпим на сушата, ти ще ни водиш.

Докато изговаряше тези думи, погледът му падна върху една малка точка, която се приближаваше откъм отсрещния бряг на езерото. Шварц я взе за лодка и отиде да донесе далекогледа си. При така стеклите се обстоятелства той нямаше как да не обърне внимание и да не погледне с подозрение на която и да е лодка. Бинокълът му показва, че не се е излъгал. Наистина беше лодка, макар и много малка, в която седеше един-единствен човек, някакъв негър.

Какво ли търсеше тук? Възможно беше Абу ал Мот да е избрал да мине не по този, а по отвъдния бряг, за да не би да се натъкне на враговете си, докато се прехвърля през реката. В такъв случай той трябваше да прекоси Нил някъде по-нагоре. При това на пътя му може да се е изпречило някое негърско село и от там той да е изпратил вестonosец, за да предупреди фелдфебела за опасността, без разбира се, да му казва кой го известява. Шварц веднага взе в малката лодка двама от най-яките гребци, въоръжи се с пушката си — револверът му

винаги бе затъкнат в пояса — и също скочи в лодката, за да залови чернокожия.

Междувременно непознатият негър бе стигнал средата на езерото, което ще рече самата река, и насочи плавателния си съд малко нагоре, за да компенсира отклонението, предизвикано от течението. Така стана ясно намерението му да се добере до отсамната част от езерото, а после може би да се насочи към блатото.

Шварц го остави да се приближи още и едва тогава се отблъснаха от кораба. Лодката му се намираше в по-спокойни води и се подчиняваше на греблата с далеч по-голяма бързина от «черупката» на чернокожия. Беше ясно, че негърът все още изобщо не бе забелязал корабите, хвърлили котва по-надолу на брега. Но скоро видя лодката. За няколко мига спря да гребе, може би за да размисли как да постъпи. После смени посоката си и побягна към южния бряг на по-близката половина от езерото. Това можеше да бъде признак на нечиста съвест, но можеше да е и просто последица от подозрителността, която неизбежно се поражда във всеки самотно живеещ човек, още повече чернокож, при появяването на каквито и да било непознати хора.

Той се намираше на четири пъти по-голямо разстояние от мястото на брега, към което се беше устремил, отколкото от лодката на немца. Макар че напрягаше всичките си сили, Шварц го догонваше все повече и повече.

— Този е негър от племето абака! — обади се един от двамата ниям-ниями. — Познах го по прическата.

С повелителен глас Шварц извика на гребеца да спре, но без никакъв резултат. Ученият не желаше да стреля, първо, защото ако край езерото се намираха хора на фелдфебела, щеше да привлече вниманието им върху себе си и второ, защото и без друго съвсем сигурно щеше да догони чернокожия, понеже разстоянието между двете лодки непрекъснато се топеше.

Когато останаха да ги делят най-много трийсетина лакътя, той се прицели с пушката си в него и му извика:

— Стой, иначе ще те застрелям!

Тогава човекът прибра греблата. Беше се запъхтял от напрежение, а гърдите му бързо се надигаха и отпускаха. След няколко мига го настигнаха. Шварц притегли малката лодка до техния борд и попита:

— Кой си ти?

— Аз сме Хахли — отговори негърът на завален арабски.

— От кое племе?

— Абака.

— Къде живееш?

— Ей там край водата.

При тези думи той посочи към десния, източен бряг на езерото и реката.

— Сам ли?

— Абаките живеят на мурх [\[221\]](#).

— Накъде си тръгнал?

— Хахли не бива казва.

— Защо?

— Забранено му е.

— От кого?

— И туй не бива казва.

— Въпреки това аз знам. Един бял ти е забранил, нали?

— Отгдетуй знаят?

— При вас дойдоха петима араби.

Човекът не му отговори, но учудването, изписало се по лицето му, издаваше съвсем ясно, че Шварц беше отгатнал истината. Негърът беше висок, як и все още млад, ала една по-голяма от юмрук възпалена подутина на бузата му силно го загрозяваше.

— Единият от тези петима мъже е много висок и много кльощав, нали? — продължи да разпитва Шварц.

— Отгдетуй знаят?

— И той те изпрати да отидеш отсреща до блатото, а?

— Що питат, щом знаят?

— Знам само че си вестоносец на този човек и искам да науча какво ти е поръчал да съобщиш на асакерите.

— Не бива казват.

— Защо?

— Иначе хахли трябва умрат.

— Аха! Ами че тогава я ела за малко при нас!

— Защо? Пуснат Хахли си отиде!

Той изрече тези думи със страх.

— Няма да ти направим нищо лошо. При нас ще получиш храна, а аз ще ти подаря и малко духан [\[222\]](#), след което ще можеш да си

вървиш.

При хубавата дума «духан» лицето на негъра просия. Той попита:

— Къде трябва дойдат Хахли?

— На нашия кораб.

Веднага лицето му отново придоби страхливо изражение.

— На кораб ли? — попита той. — Имат три кораб нали дахабийе и два нoger?

С този въпрос той издаде, че Абу ал Мот го е предупредил да се пази от тези три кораба. Шварц му отговори:

— Не! Ние имаме не три, а пет кораба.

— Туй добре, туй съм много добре! Щото, ако имат само три кораба, значи сме лоши хора.

— Ние сме добри хора и ще ти го докажа. Не само ще ти дам тютюн, но и щете излекувам. Не ти ли причинява големи болки този духди [\[223\]](#), дето го имаш на лицето?

— Много големи! Мнозина при нас имам духди.

— С какво го лекувате!?

— С гореща вода.

— Недостатъчно е. Така той само ще се зарови по-надълбоко в месото. Аз ще ти покажа как се отстранява.

— Тогаз хахли с радост дойдат с теб. Ще получат духан и излекуват от червей! Нека бързо отидат на кораб!

Той се прехвърли при Шварц, завърза лодката си за неговата след което немецът се насочи към дахабийето.

Филарията, гвинеийският или медински червей се нарича в Судан «френдит». Той е дебел колкото струна на цигулка и може да достигне дължина от два метра. Изглежда прониква в човешкия организъм само чрез питейната вода, «странства» из цялото тяло и на местата където излезе, близо под кожата образува големи гнойни отоци. С една-единствена глътка замърсена вода в човека могат да проникнат множество от тези зловещи животинки и тогава последиците са ужасни. Ръцете, краката, гърдите и гърба се подуваат от гнойни отоци, които са страшно болезнени и много често водят до смърт.

Това че негърът от племето абака имаше такъв «червей» на лицето, беше случай, който за щастие се среща твърде рядко.

Чернокожият се качи на борда с голямо удоволствие и Шварц незабавно го заведе в каютата си, за да отвори с нож отока му. Това

трябва да се извършва много внимателно, за да не се пререже филарията. Най-доброто средство за отстраняването ѝ е бавно и постепенно да започне да се навива на дървена пръчица, която процедура продължава няколко дни. Шварц успя да се добере до главата и предната част на тялото ѝ. Засука я около пръчицата, като я затегна така, че да не може да се измъкне обратно. После даде на негъра необходимите указания какво да прави до-нататък.

— Туй много добър! — похвали го чернокожият. — Червеи излезе и Хахли пак здрав. Хахли кажат и на другите как отстраняват червей. Но сега дадат него и духан!

Той получи и малко тютюн, който обаче имаше за него толкова голяма стойност, че негърът подскочи от радост и възторжено извика:

— О, о, а-а! Сега Хахли пушат и съм горд, щото други нямат духан! Бели мъже съм добри, не тъй зъл кат хора на дахабийе и два ногера!

— Аха! И какви били тези хора!

— Туй съм ловци роби и крадци.

— Високият и кльощав арабин ли ти го каза? — осведоми се Шварц, който много добре разбра, че «крадците» бяха той и неговите хора.

— Да, той.

— А кога дойде при вас?

— Неотдавна.

— Още ли е там?

— Не.

— Накъде тръгна с другите петима мъже?

— Нататък на юг, все покрай реката.

— А ти знаеш ли кой е той?

— Клетник. Взели му всичко крадци, дето искат отидат при блато, къде са асакери и на тях всичко ограбят. Затуй Хахли трябва отиде там и ги предупреди.

— А трябва ли да им кажеш, че те праща високият мъж?

— Не, туй премълчи.

— Но нали ще те попитат кой те е изпратил!

— Тогаз Хахли кажат, че случайно минат и видят три кораб. Той чуват говорят крадци на бряг и те казват искат отидат при блато.

— И какво ти даде онзи човек за награда?

— Нищо. Той казват асакери ми дадат нещо. Може би дадат макайил ^[224] и тогаз Хахли много щастлив.

— Толкова ли обичаш да я пиеш?

— О, о, а-а много!

При тези думи, въпреки гнойния оток, лицето му засия от блаженство.

— И аз имам макайил, истинска хубава макайил. Искаш ли да я опиташ?

— Много, много, страшно много!

Шварц беше получил като подарък от мюдюра на Фашода няколко бутилки силна «раки». Той напълни голяма чаша, заведе негъра на едно място, където никой нямаше да го безпокои, подаде му чашата и му каза, че му разрешава на всеки четвърт час да отпива по една съвсем малка глътчица. После го остави там сам, с убеждението, че от необичайната за него много силна гроздова ракия чернокожият бързо щеше здравата да се напие и после да потъне в дълбок сън.

— Този притежател на филария няма да може днес да предупреди фелдфебела — каза Пфотенхауер, който бе слушал разговора и видял станалото. — Ще спи до късен следобед.

— Това ми беше целта — отговори Шварц. — Никак не ми се искаше да използвам сила и с тази «раки» постигнах същия резултат.

— Значи Абу ал Мот се е натъкнал отсреща на някакво село. Сега вече стана ясно, че се кани да прехвърли реката нейде по-на-горе и да се отправи към Омбула. Може би ще успеем да стигнем до селото преди него!

— Надявам се. Вярно, че ще прекараме тази нощ край блатото, но Абу ал Мот също трябва да спи и няма да може да продължи пътя си в тъмнината.

— За съжаление ще се наложи да продължим нагоре пеша. Ще се движим бавно.

— Но все пак по-бързо от Абу ал Мот. Тъй като явно не е изостанал от нас, той трябва да е вървял през цялата изминала нощ, което несъмнено е било страшно трудно и изморително. Едва ли ще се опита да повтори същото и втора нощ, защото сигурно е много изтощен. А ние сме бодри и със свежи сили, тъй че можем да правим бързи преходи. Мнозина от нас ще имат възможност да се сдобият и с ездитни животни, които ще намерим при фелдфебела.

— Кога ще го нападнем?

— Не и преди да се е стъмнило. Естествено не бива да забележи приближаването ни.

— Пеша ли ще вървим?

— Само половината от пътя. С лодките ще прекосим езерото и ще стигнем до «входа» на блатото, който ще ни покаже Синът на тайната. После ще слезем на сушата и онбашията ще ни поведе по брега му към лагера на фелдфебела. Я го погледни този негър от племето абака!

Когато Сивия хвърли един поглед в ъгъла, видя там да лежи проснат на земята чернокожият със затворени очи и блажен израз на лицето. Той беше пресушил чашата с раки на един дъх и така се беше напил много по-бързо, отколкото предполагаше Шварц.

— Тоя ще спи здравата до сутринта — засмя се Сивия. — Сигурно няма с нищо да ни напакости.

Докато гонеха негъра, за да го заловят, и се приготвяха за път, денят свърши и над могъщата река се спусна вечерта. Лодките, както и избраните за нападението мъже, бяха готови за тръгване.

Малко след смрачаване звездите не блестят все още така силно, както по-късно, и хората, намиращи се в някоя дива местност, очакват евентуално нападение обикновено едва след полунощ. Ето защо Шварц избра този ранен час. Екипажите се качиха в лодките и ги отблъснаха от корабите.

Синът на тайната, който бе добре запознат с езерото, седеше на кормилото на първия плавателен съд. Останалите лодки го следваха толкова близо една подир друга, че да не могат да се изгубят из очи. След като прекосиха обширната водна площ, пред мъжете изплуваха очертанията на брега, обгърнат в зловещия мрак.

Слизането им на сушата не се оказа лесна работа. Там растеше колкото искаш гъста тръстика, през която лодките с мъка трябваше да си проправят път и то без да вдигат голям шум. Това им отне извънредно много време, но най-сетне успяха да се справят.

Щом стъпиха на брега, Шварц и Пфотенхауер застанаха начело, а онбашията между тях двамата. Беше близко до ума да се предположи, че той няма да иска да се мярка пред очите на фелдфебела. Но не беше изключено да таи намерението да избяга и да отиде в Омбула при Абу ал Мот. Ето защо двамата не само внимателно го наблюдаваха, но и се стремяха да бъдат толкова близо до него, че навреме да забележат

всеки опит да офейка и с бързата си намеса да му попречат. Но за щастие тези подозрения се оказаха излишни. И в този случай, а и по-късно той се прояви като напълно благонадежден човек.

И тъй, езерото бе вече зад гърба на хората и те се намираха на десния бряг на блатото. То беше заобиколено от не особено широк пояс от дървета, покрай които откъм водата растяха отделни храсти. Колкото бе възможно по-безшумно онбашията преведе отряда между дърветата до храстите, където с откритото небе над главите им беше по-лесно да се придвижват напред, отколкото под короните на дърветата.

Вървейки съвсем близо един подир друг, те продължиха към дълбоко врязващия се в сушата край на блатото. Там се виждаше силно осветено място, където горяха два големи огъня. А малко по-навътре, в потъналата в непрогледна тъмнина, равнина, Шварц преброи десет помалки, разположени в полукръг огъня, които обграждаха известна площ от открития бряг на блатото.

— Там при онези огънове ли се е разположил фелдфебелът? — попита Шварц онбашията.

— Да, господарю — отвърна му той. — Приближим ли се още, ще можеш да го видиш заедно с хората му.

— Засега няма да се приближаваме толкова. Какви са онези малки огънове, дето са по-навътре на сушата?

— Това са огньовете на пазачите, които ще бдят някои от животните да не избягат през нощта.

— Значи има десет поста?

— Да.

— Знаеш ли как се сменят?

— Само веднъж точно в полунощ.

— Не са ги разпределили особено практично, но това ще облекчи изпълнението на плана ни, защото смяната на пазачите няма да ни попречи.

— На какво няма да ни попречи, ефенди?

— На пленяването на постовете, които естествено ще трябва да обезвредим преди да се насочим към самия бивак.

— Няма ли да е по-добре, ако първо пленим фелдфебела и хората му?

— Не е особено разумно, защото едва ли ще се размине без шум. Това ще привлече вниманието на пазачите и те ще ни избягат.

— Но не по-малко трудно ще бъде да преодолеем съпротивата на тези десет мъже, застанали на различни места, без да вдигнем някакъв шум.

— Не се безпокой! Знам как да постъпим. А и ти ще ни помогнеш, тъй като съм убеден, че мога да разчитам на теб.

— Напълно, ефенди! Добре разбирам, че ти все още ми нямаш доверие, но ще ти докажа, че се лъжеш. Какво трябва да направя?

— Ти познаваш всички тези хора, нали?

— Разбира се! Та те бяха мои подчинени.

— И имената им ли знаеш?

— Всичките!

— Това е много добре! Водя със себе си сто души. Нека сега дойдат с мен двайсет — за всеки пост по двама. Веднага ще ги избира.

Той определи придружителите си измежду хората, които му се струваха най-подходящи, накара ги да се приближат, за да могат да разберат тихите му думи и им даде инструкции.

— Донесли сме достатъчно въжета — каза той. — Вземете колкото са необходими да вържем десет души. Ние двамата с онбашията ще вървим начело, а вие тихо ще ни следвате. Щом стигнем до първия пост, ще залегнете на земята, за да не ви забележи. Онбашията ще се приближи още малко и ще го извика по име Човекът ще дойде при него и когато види пред себе си подофицера, когото всички смятат за мъртъв, направо ще се слия. Онбашията ще размени няколко думи с него, а в това време аз ще се промъкна зад гърба на пазача и ще го сграбча за гърлото тъй здраво, че да не може да вика за помощ. Вие ще останете легнали на земята, за да не би да ви забележи най-близкият пост, и само един от вас ще дойде при мен да върже пленника.

— Какво ли да му кажа? — попита подофицерът.

— Каквото ти хрумне. Изобщо няма да водиш дълъг разговор, тъй че едва ли ще изпаднеш в затруднение какво да му кажеш. Аз ще действам бързо и лесно можеш да си представиш, че появяването ти страшно ще го слия и в първите мигове сигурно ще онемее. Важното е да го подмамиш да се отдалечи от огъня толкова, че да не бъдете

силно осветени и да застанеш така, че той да се обърне с гръб към мен. Това ще ми даде възможност по-лесно да го изненадам. Ясно ли е?

— Да, ефенди. Ще изпълня задачата си така, че да останеш доволен от мен.

— И ще бъде добре за теб, онбаши! Защото ако направиш най-малката грешка, мигновено ще получиш от мен куршум. Както виждаш, револверът ми е винаги в ръката, даже и в този момент.

— Уверявам те, че не ти е нужен. Какво ще правим по-нататък?

— При всеки пленен пост ще остават по двама от вас. Единият ще заеме мястото му край огъня да надзирава стадото, а другият ще седне до пазача, за да го прониже незабавно с ножа си, в случай че се опита да избяга. Заедно с пленника той ще трябва да се оттегли възможно по-далеч от огъня, за да не бъде открит. После, след залавянето на фелдфебела, ще дойде заедно с пленения войник при нас в лагера.

— Но ефенди — попита един от асакерите, — ние как ще разберем че фелдфебелът и хората му са в ръцете ти? Нищо няма да знаем, понеже не можем да видим нищо.

— Ще ви изпратя вестоносец. И още нещо. Възможно е не всички войници на фелдфебела да са събрани на едно място, а някой от тях да се е отдалечил от бивака. Ако има такъв случай, при завръщането му трябва незабавно да бъде пленен от двамата наши хора при онзи огън, край който той мине най-близо, но така че да не може да извика. Разбира се, това се налага само докато все още не сме превзели лагера. По-късно такива хора могат да бъдат пропускани от постовете. Запомнихте ли всичко съвсем точно?

— Да — отговори му двайсетте мъже.

— Добре, тогава можем да започваме. Другите ще останат тук, докато се върна, и трябва да се държат съвсем тихо и спокойно. А ако начинанието ни се провали, ще изсвиря силно. В такъв случай всички наши резерви са длъжни незабавно да се хвърлят в атака срещу лагера и да сломят съпротивата на фелдфебела и хората му. А сега да тръгваме!

В този момент словакът, който не беше между двайсетте избраници, пристъпи няколко крачки напред и каза:

— Ефенди, вий изпълните ли мен молба смирената?

— Какво желаш?

— Вий промъкнел се до пост вражеския. Туй съм нападение най-интересното. Аз също бил искал с радост заедно промъквал към постове. Съм искал дойдат с хора ваште двайсетината. И съм молил разрешение затуй любезното и дружелюбното!

— Е, добре, ела с нас.

Шварц знаеше с какво удоволствие дребосъкът участваше в подобни необикновени начинания и никак не му се искаше да му откаже, защото щеше да го обиди.

Групата тръгна с Шварц и Сивия начело, както бе и до момента. Описвайки лека дъга, те се отправиха към първия огън и стигнаха до мястото, откъдето Ловецът на слонове и Йозеф Шварц бяха наблюдавали бивака на фелдфебела. От там те се намираха вече само на трийсетина крачки от огъня, който, както и останалите девет, далеч не беше толкова голям като онези двата, горящи от лявата им страна в самия лагер. Така че светлината на малкия огън при поста съвсем не стигаше надалеч.

Шварц заповяда на хората си с Пфотенхауер да останат да го чакат на същото място и заедно с двама асакери и подофицери продължи да се приближава. След като изминаха половината от това неголямо разстояние, той залегна с двамата войници на земята. Но онбашията трябваше да направи още няколко крачки напред.

— Знаеш ли името му? — попита Шварц съвсем тихо, посочвайки към пазача, който неподвижно седеше край огъня.

— Да — отвърна подофицерът. — Казва се Салеф и беше един от най-добрите ми другари.

— Хайде тогава! Но докато разговаряш с него, застани с гръб към огъня, тъй че той да бъде принуден да ми обърне гръб!

Онбашията направи още пет-шест крачки и спря. Беше на десетина крачки от огъня, чиято слаба светлина едва-едва разсейваше тъмнината на мястото, където стоеше.

— Салеф! — подвикна той полугласно.

Постът надигна глава.

— Салеф! — повтори онбашията.

За успокоение на Шварц, който държеше револвера си насочен към него, за да го застреля при най-малкия опит за предателство, онбашията отлично се справяше със задачата си.

Пазачът хвърли поглед надясно към най-близкия огън. Беше помислил, че го викат от там. Но този огън бе отдалечен на около седемдесет крачки и дори не беше възможно добре да се различи фигурата на поста при него.

— Салеф! — подвижна онбашията за трети път, но малко по-силно.

Едва сега пазачът разбра откъде идваше този глас. Той бързо се изправи на крака, огледа се, взе пушката си и попита:

— Кой е там?

— Аз.

— Кой си ти?

— Ами аз! Нима вече не ме познаваш?

Постът виждаше, че там стои някакъв мъж, но не можеше да различи чертите на лицето му. Силуетът му се струваше познат, а също и облеклото на човека. Това го поуспокои.

— Каж ми името си, иначе ще стрелям! — заплаши той.

— Глупости! Нима ще застреляш своя най-добър приятел?

— Аллах, Уаллах! Какви ги приказваш! Ако си най-добрият ми приятел, тогава ела, приближи се!

— Не бива.

— Защо?

— Защото може да ме видят. Огънят ти е твърде силен. Ела при мен.

Постът едва ли щеше да се отзове на тази подкана, но и гласът му се стори познат. Той направи движение на изненада, изпусна пушката и каза:

— Аллах да ме пази! Нима мъртвите възкръсват? Наистина ли си ти, онбаши?

— Да, аз съм.

— Или е твоят призрак!

— Не е. Жив съм. Не се страхувай!

— Но нали умря, удави се в реката и те изядоха крокодилите!

— Нищо подобно! Нарочно паднах в реката. Сега имам да ти казвам нещо много важно и изгодно за теб. Но ако се приближа до огъня, може да ме забележи другият пост.

— О, вие пророци и халифи! Все още стават чудеса и поличби! Онбашията е жив, не е умрял!

— Не крещи така! Не е необходимо всички да чуят, че говориш с някого!

Човекът се приближи бавно и колебливо. Все пак цялата работа му се виждаше съмнителна. Той беше суеверен и изпитваше голям страх от призраци и духове. Първо огледа онбашията, после го хвана за ръката, завъртя го, така че самият той застана с гръб към Шварц и с въздишка на облекчение каза:

— Слава на Аллах! Не е призрак, наистина си ти! Но човече, я ми кажи защо скочи във водата!

— Това беше най-умното, което можех да направя. Искях да избягам оттук.

— Да избягаш от нас, дете си живеем тъй весело и охолно? И на туй ли му викаш «най-умното»? Да не би акълът ти...

Той не можа да продължи, защото в същия миг ръцете на Шварц тъй здраво го стиснаха за гърлото, че дъхът му секна.

— Връзвай! — прошепна немецът на очакващите заповедите му асакери, като издърпа изненадания арабин още по-надалеч от огъня в тъмнината.

Те се притекоха, вързаха човека и после го положиха на земята. Едва тогава Шварц пусна гърлото му, извади ножа си, допря острието му в голите гърди на пленника и го заплаши:

— Ха си казал една дума на висок глас, ха съм те убил!

— Аллах... Аллах... — промълви човекът, като с мъка си поемаше дъх. — Нападнат, нападнат... измамен от собствения си подофицер!

Онбашията се беше отдръпнал настрани, за да не му се налага да слуша очакваните упреци.

— Успокой се! — каза Шварц на пленника. — Нямам намерение да ти причинявам зло. Подчиниш ли се на заповедта ми да кротуваш и да не викаш, нищо няма да ти се случи. Но повишиш ли глас, макар и колкото да се чуе само край твоя огън, човекът, когото оставям тук, незабавно ще забие ножа си в сърцето ти! Не го забравяй!

— Ами ти кой си и какво търсите тук?

— Това не те засяга. И тъй, ще мълчиш ли или да ти запуша устата с парцал?

— Не, не, може да се задуша! Ще мълча. Няма да кажа нито дума, нито една-единствена сричка!

— Такъв е и моят съвет. Животът ти виси на косъм!

Един аскери седна край огъня съвсем в същата поза, както преди малко бе седял и постът. Друг войник се сви до лежащия в тъмнината пленник и извади ножа си, за да бъде готов за смъртоносен удар. На него Шварц каза следното:

— Дойде ли после моят пратеник, ще прережеш въжето на краката на пленника, за да може да върви и ще го доведеш при мен. Но ръцете му нека останат вързани, за да не офейка. Допуснеш ли да ти избяга, свършено е с теб. А сега да продължим нататък!

В този момент Пфотенхауер се приближи заедно с останалите осемнайсет войници и тихо каза:

— Добре се справихте! Ако и при другите пазачи мине тъй успешно, можем да сме доволни!

В отговор на това Бащата на единайсетте косъма се обади с тих глас, от който лъхаше явно пренебрежение:

— Вий к'во мислили, че може не успеят? Го'син доктор Шварц доказвали са при случай честия, че той могъл тайно да промъква всякакъв неприятел, негови и наши, със сигурност елегантна и комфортна.

— Комфортна сигурност! И туй си го бива! — промърмори Сивият.

— Мълчете! — помоли ги Шварц — Да не вземете сега да се карате!

— И през ум не ми минава! — отговори Пфотенхауер. На онбашията не му се искаше да пропусне напълно заслужената похвала и попита:

— Ефенди, как се справих? Доволен ли си от мен?

— Много! Ако и към останалите деветима подходиш със същата предпазливост и съобразителност, ще получиш от мен награда.

— Ще я заслужа, уверявам те! Ето че стигнахме вече и до втория огън.

— Знаеш ли името и на този човек?

— Нали ти казах вече, че ги познавам всички. Този пост ще бъде смаян далеч по-силно от предишния, защото присъстваше, когато паднах във водата.

— Значи толкова по-лесно ще го изненадаме. И тъй, отивай при него!

Вторият пазач също беше обезвреден, а след него и другите осем. Онбашията се справяше отлично с ролята си. Винаги си служеше с едни и същи думи и всеки път те имаха много добър резултат.

След като се справиха и с последния пост, четиримата, а именно Шварц, Пфотенхауер, дребосъкът и онбашията се върнаха при очакващите ги хора по същия път, по който бяха и дошли. Така получиха възможност да се убедят, че край огньовете на постовете всичко беше наред.

Когато стигнаха до мястото, където ги чакаха притаилите се асакери, Шварц каза на Сивия:

— Вие ще останете тук при тези хора, а аз ще се промъкна до бивака, за да го поогледам.

— Нима е необходимо? — попита Пфотенхауер.

— Да. Трябва да знам как да разположа нашите хора. Преди това не мога да ги взема със себе си.

— Аз бих постъпил съвсем иначе.

— Как?

— Хич нямаше толкоз много да се церемоня с тази шепа обесници, а веднага щях да ги връхлетия.

— От ваша гледна точка имате право. Нападението ще е толкова неочаквано за тях, че от изненада навярно няма и да помислят за съпротива. Но така може би ще изгубим нещо много важно.

— Какво ли е то?

— Промъкна ли се тайно до там, вероятно ще чуя някои неща, които ще ни бъдат от полза. Но нападнем ли ги още в този момент, няма да е така.

— Обаче тъй се излагате на голяма опасност.

— О не! Знам как да се приближа до някого, без той да ме забележи.

— Тогава ме вземете поне мен с вас, та ако нещо се изпорти да мога да ви помогна!

— Вашето присъствие може да ми донесе само вреда, но не и полза. Изпадна ли в беда, което обаче не ми се вярва, ще стрелям. В такъв случай заедно с всички наши хора незабавно ще ми се притечете на помощ. Докато не дам такъв сигнал, се намирам в пълна безопасност. И тъй, ако се позабавя, няма защо да се тревожите за мен.

Той тръгна. Пфотенхауер го проследи с очи, докато се изгуби от погледа му, и недоволно се изкашля. Беше го яд, че трябваше да остане да чака.

— Бъдете готови — каза той на асакерите. — Чухте какво каза ученият ефенди. Щом стреля, ние се втурваме към бивака. А който от ония там не се предаде доброволно, ще бъде застрелян или съсечен. Предполагам, че скоро ще чуем изстрела. Безумно дръзко е съвсем сам да се излагаш на опасност, която толкова лесно може да бъде избегната!

Тези думи ядосаха Бащата на единайсетте косъма. Той смяташе, че не бива да търпи подобни упреци за поведението на своя любим господар. Но не искаше да скастри недоволния орнитолог пред войниците, и за да не го разберат, се обърна към Пфотенхауер на немски:

— К'вото го'син доктора Шварц били правили, съм съвсем добър и правилен!

— Тъй! Че к'во ли разбира един джалаби от тези работи! — недоволно промърмори Сивия.

— Аз разбирал твърдо оттук! Аз прекарвал време много дълго при ефенди докторски и изучил бил личност неговата съвсем точно. К'вото той направил бил все правилно!

Сивия спокойно посрещна това поучение или по-скоро смъряне. В този момент, когато се налагаше да се държат тихо и предпазливо, той искаше да избегне всякакви свади. След като не получи отговор, дребосъкът гордо се обърна към асакерите и започна да им разказва как са изненадали и пленили постове. При това той се опита да изтъкне собствената си личност, но беше прекъснат не особено любезно от Бащата на смеха с думите:

— Туй, дето ни го разказваш, го знаем вече.

— Тъй ли? Нима ти беше там?

— Не, но нали преди ефендите ни обясни как трябва да се подхванат нещата и понеже всичко е станало точно така, не е необходимо да ни го разказваш.

— А знаеш ли какво участие взех в цялата работа?

— Знам.

— Е, какво?

— Никакво, само си гледал. Или може би искаш да ни говориш за подвизи, които изобщо не си извършил?

— Мълчи! Ти не беше там и няма как да знаеш какви големи заслуги имам. Ако ти бе на мое място, наистина нищо нямаше да направиш и нищо нямаше да рискуваш, защото не те бива за нищо. Затуй ефендите взе не теб, а мен!

— Защото не му предложих услугите си! И теб нямаше да вземе, ако не го беше молил тъй настоятелно. А това е доказателство, че е убеден в невъзможността да те използва.

— Да не би да искаш да кажеш, че съм човек, дето за нищо не го бива?

— Не, защото от всеки човек може да има някаква полза, дори и от най-глупавия!

— Охо! — процеди гневно дребосъкът през зъби. — С такъв номер ли ми излизаш? Наричаш ме най-глупавия човек, така ли? Е, тогава знай, че съм изучавал всички науки и ги знам наизуст! Ами ти какво си учил? Нищо, хич нищо!

— Я ме остави на мира с твоите науки! Много добре знаем какво мнение трябва да имаме за тях. Аз далеч те превъзхождам, защото съм запознат с имената на всички народи и села, на всички страни и жители по земното кълбо.

— Я не ме будалкай!

— Доказах го!

— Кога бе?

— В серибата Мадунга, където не можа да отговориш на моите въпроси.

— А пък ти още по-малко отговори на моите, о, трикратен и десетократен Баща на смеха и на смехотворността!

— Не се подигравай! Ами какво е твоето име? Баща на единайсетте косъма, шест косъмчета отдясно и пет отляво! А я погледни моята брада, с която ме е ошастливил Аллах! Всеки, който ме види, е респектиран от тази мъжествена украса.

— Я не ставай смешен! Та от колко време я носиш? Едва от няколко седмици! В такъв случай изобщо не можеш да знаеш дали ще видиш някакъв хаир от нея. А що се отнася до името ми, то аз нямам

причина да се срамувам от него. Наричат ме Абу ал Буз, Баща на муцуната, понеже ми се падна предната част от лъвската кожа, докато ти трябваше да се задоволиш със задната, о, клети ми Баща на опашката!

— Защото жребият така реши. Ами как гласи истинското ти име, дете го носиш в родината си? Запомнил съм го. Казваш се Ускар Ищван. Онзи, който има толкоз късо име, не може да е прочут човек. А я чуй моето! Аз съм Хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Отайба Абу л'Ошар бен Хаджи Марван Омар ал Гандези Хафид Якуб Абд Аллах ал Санджаки!

— В името на Аллах, престани! — извика дребосъкът. — Туй безкрайно име се изнизва от устата ти също като онзи червей от подутината на негъра абака, дете днес ефендите го навиваше на пръчица!

— Ти ще млъкнеш ли? — скара му се Сивият. — Така си се разкрещял, че сигурно ще те чуят чак при онзи огън. Да не искаш да ни открият и заради теб твоят ефенди да изпадне в опасно положение?

Това помогна. Дребосъкът занемя. Но след някоя и друга минута се приближи до Бащата на смеха и тихо го попита:

— Хаджи Али, ядосваш ли се?

— Да — отговори му той. Ами ти?

— Разбира се, че и аз се ядосвам!

— И кой е виновен за това?

— Аз!

— Не, аз!

— Значи и двамата, така ли?

— Да. Ето защо единият струва точно толкова, колкото и другият.

Ще ми простиш ли?

— Да. А ти на мене?

— С удоволствие. Да си стиснем ръцете! Нека не се караме вече!

— Добре. Поне днес няма да се караме. Обещавам ти!

Междувременно Шварц се беше приближил вече доста до бивака. Той беше разположен на такова място на брега, където храсталаците растяха единствено между дърветата, обстоятелство, което не можеше да не зарадва немца. Само голите дървесни стволи нямаше да му предложат напълно сигурно прикритие. Но понеже тук между тях

имаше и храсти, пред Шварц се откриваше възможност с тяхна помощ да се приближи по-лесно.

Ловците на роби седяха между двата огъня, така че големите роящи комари, въдещи се край водата, не ги безпокояха чак толкова много. Над единия огън беше поставен глинен съд, в който се вареше риба, уловена в голямото блато. Доведените от серибата робини правеха брашно от дура и на другия огън печеха обичайните питки.

Всички мъже пушеха лули. От серибата бяха отмъкнали толкова големи количества тютюн, че можеха да пушат от сутрин до вечер. Отвъд огньовете при дърветата бяха натрупани всички товари, не личеше ясно дали са много или малко. Пълзейки на четири крака, Шварц продължи да се приближава все повече и повече, докато най-сетне стигна до два храста, намиращи се най-много на пет крачки от първия огън. Те растяха съвсем близо един до друг. Между тях под клоните имаше място за един човек. Бавно и предпазливо немецът се провря сред шумата им и колкото можеше се сгуши, за да заема по-малко пространство.

Оттам имаше възможност да огледа кръга, образуван от мъжете. Несъмнено присъстваха всички, защото той преброи четиридесет и един души. Още от пръв поглед разбра кой от тях е фелдфебелът. Предводителят на отцепниците седеше съвсем близо до притаилия се немец и тъкмо в момента говореше. Шварц можеше да чува всяка дума.

— Съжалявам — каза старият фелдфебел, — че се е удавил. Но всъщност няма защо да ни е толкова жал за него. Такава е била волята на Аллах и това е било най-доброто. В този онбашия не бяхме съвсем сигурни. Той мразеше Абд ал Мот, ала бе твърде силно привързан към Абу ал Мот. Не можехме да се осланяме на него. Винаги съм подозирал, че ще избяга, за да ни предаде.

— Но той не може да рискува подобно нещо — подхвърли един друг.

— Защо не?

— Защото Абу ал Мот незабавно ще го разстреля за предателство.

— Само си въобразяваш! Той ще го помилва. От само себе си се разбира, че онбашията ще му представи цялата работа така, та върху него да не падне никаква вина, или пък тя да е съвсем незначителна. Но тогава тежко ни! Ако в резултат на подобна измяна попаднем в

ръцете на Абу ал Мот, той ще измисли какви ли не мъчения, които ще трябва да изтърпим.

— Прав си. И затуй не бива повече да оставаме тук!

— О, на това място сме в пълна безопасност!

— Не ми се вярва. Ако господарят пристигне в серибата и я завари опустошена, ще отиде право при джурите и от тях ще научи всичко. После ще ни погне с нухрите, които се канеше да вербува и тогава сме загубени.

— Да, ако! Но поне засега той все още няма да дойде.

— Сигурен ли си?

— Напълно!

— Но нали стана дума, че можем да го очакваме всеки миг!

— Така е, признавам. Самият аз го казах, за да ви накарам да побързате, но знам, ще се върне по-късно.

— Той ли ти го съобщи?

— Не. Така предполагам. Я ми кажи, той знае ли за газуаха, предприет от Абд ал Мот в Омбула?

— Нито дума. Абд ал Мот организира този поход на своя глава.

— Дали е знаел кога ще се завърне неговият и наш господар?

— Сигурно!

— Нима се е решил да тръгне за Омбула във време, когато се очаква идването на господаря?

— Не е вероятно.

— Е, тогава ще ви кажа следното: щом Абд ал Мот все още не се е върнал от Омбула, не е възможно да очакваме и появяването на Абу ал Мот. Значи няма защо да се страхуваме от Бащата на смъртта и можем най-спокойно и безгрижно да останем тук и да изчакаме завръщането на газуаха.

— Дано само не ти излезе крива сметката! Много е въпросително дали асакерите на Абд ал Мот ще преминат на наша страна.

— Ще преминат, можете да разчитате на това. Познавам хората си.

— Да се надяваме! И аз мисля, че така ще стане, понеже никой от тях не обича Абд ал Мот. Вярно че после ни чакат големи трудности и мъки. Не забравяй, че газуахът ще доведе много роби и животни. Към тях се прибавят и стадата, които имаме ние. Това неимоверно много ще затрудни придвижването ни. Ако искаме да тръгнем на юг, ще

напредваме страшно бавно и се опасявам, че Абу ал Мот и неговите нухри ще ни догонят.

— Смяташ ли, че не съм помислил за това? Но ако хората от газуаха преминат на наша страна, ще бъдем достатъчно силни да се справим с нухрите, макар да не знаем точния им брой. Сигурно Абу ал Мот ще доведе двеста или най-много триста души. А ние ще бъдем далеч над петстотин. Що се отнася до животните, то няма да е необходимо да ги мъкнем с нас.

— Как така? Искаш да кажеш, че няма да ги вземем с нас ли?

— Да, това искам да кажа.

— И какво ще стане с тях?

— Ще ги продадем.

— Трудна работа!

— О, не е. Само трябва да разбираш от занаята. Ще ги разменим срещу слонова кост.

— Аллах! Каква идея!

— Харесва ли ти?

— Великолепна е. Но не бива да се бавим. Няма да киснем тук още със седмици, я!

Фелдфебелът дръпна силно от лулата, издуха дима пред себе си поглади си брадата и самодоволно усмихнат, каза:

— Да ето че пак можете да видите какъв предводител имате сега! Нали снощи препуснах оттук и се върнах едва днес привечер.

Къде ли съм ходил?

— Нали ни каза!

— Не съм.

— Не отиде ли до Омбула, за да разузнаеш тайно какво е положението?

— И през ум не ми е минавало.

— Но нали преди малко ни разказа, че си стигнал почти до самото село!

— Направих го, за да ви изненадам утре сутринта. Я ми кажи къде могат да се намерят най-известните търговци на слонова кост?

— Естествено при негрите дор.

— И колко път има до тях?

— От тук на кон ще стигнеш почти за един цял ден.

— Е, при тях бях.

— Наистина ли? Заради слоновата кост?

— Да.

— Много добре, много добре!

Към този възглас се присъединиха и всички останали. За тях бе добре дошло да се отърват от животните, които само щяха да им пречат, разменяйки ги срещу слонова кост, от чиято продажба можеха да имат голяма печалба.

— Видях техните ями — продължи фелдфебелът. — Те с години събират бивните и ги крият в ями, докато им се предложи случай да ги разменят срещу добитък. Тези ями се пазят в тайна, за да не обере някой съкровищата им, но щом чува желанието ми, те отвориха една от тях и ми показаха съдържанието ѝ. Казвам ви, че останах съвсем слисан. А цената, която поискаха, е толкова нищожна, че ще направим сделка каквато Абу ал Мот още не е правил.

— Ти спазари ли се вече с тях?

— Казах им колко животни могат да получат от нас и утре те ще дойдат да сключим сделката. Ще докарат много товари слонова кост.

— Значи утре? По кое време?

— Казах им, че бързае. Затова ще тръгнат още днес, ще пътуват цяла нощ и призори ще са тук.

— Това е...

Човекът бе прекъснат. Чу се тропот на конски копита. Откъм първия огън на най-южния пост проехтя силен вик. Отговори му друг. После се разнесе възклицание на изненада, а след това видяха да се приближава някакъв ездач.

Хората наскочаха на крака и очаквателно насочиха погледи към появилия се конник. Кой ли можеше да е той? Идваше от юг а в тази посока се намираше селото Омбула. Дали не беше пратеник на Абд ал Мот?

Това предположение се потвърди. Когато ездачът стигна до огъня и можаха да видят лицето му, фелдфебелът извика:

— Бабар, ти ли си? Бъди добре дошъл и слез от коня!

Новодошлият скочи от седлото, пристъпи в кръга на своите другари, за чието предателство все още нямаше никаква представа, учудено ги огледа един подир друг и възкликна:

— В името на Аллах, не знам дали да вярвам на очите си или не! Не се ли лъжа? Вие тук, а аз си мислех, че сте в серибата. А с вас е и

фелдфебелът! Та нали ти беше пленник!

— Свободен съм, както виждаш — отговори му той.

— Кой те освободи? Абу ад Мот? Той върна ли се вече?

— За това по-късно! А сега най-напред ми кажи къде ти е пушката!

— Ей къде виси на седлото.

— А ножът ти?

— Тук в пояса ми е.

— Я да го видя!

Той измъкна ножа от пояса му и продължи:

— Какви други оръжия имаш?

— Никакви. Какво толкова ме разпитваш, какво ще правиш с ножа ми?

Фелдфебелът се приближи до коня, взе пушката, окачена на издигнатата предна част на седлото, подаде я заедно с ножа на един от хората си, който ги отнесе при багажа, и забелязвайки учудването му, каза:

— Бабар, ти си един от нашите най-добри и храбри мъже. От сърце ти пожелавам дълъг живот и всичко най-хубаво, но ти още в този момент си стъпил вече с един крак върху моста, който води от земния живот към отвъдния.

— Как? Какво? — попита Бабар.

— Нали чу думите ми, наистина е така, както казах. Ще ти го обясня. Но преди това ми кажи дали походът ви има успех.

— Огромно. Заловихме около хиляда роби.

— И сега се връщате?

— Още не. Успехът направи Абд ал Мот още по-предприемчив. Той ще нападне и едно друго село, където може би ще плени не по-малко чернокожи.

— Значи не се намира вече в Омбула?

— Не. Околността на селото му се струваше несигурна. Там не можеш добре да се отбраняваш, тъй като всичко е опожарено, а се очаква беландите да се съберат, за да ни отнемат плячката. Ето защо Абд ал Мот раздели своите асакери. С триста от тях продължи по-нататък, за да залови още роби, а двеста се върнаха малко назад до едно място, където лесно може да се отблъсне всяко нападение.

— Къде е това място?

— На половин ден път оттук и също на толкова от Омбула. То представлява едно не съвсем пресъхнало корито, издълбано от дъждовните порои, където на отиване пленихме двама бели, тръгнали за Омбула с намерение да предупредят беландите за нашия газуах. Отвъд образуваното от пороищата корито има едно блато и ние лагеруваме между двете.

— Ами ти накъде си тръгнал?

— Към серибата при Абу ал Мот.

— Аллах! Нима се е върнал?

— Та ти трябва да знаеш по-добре от мен! Абд ал Мот смята, че господарят сигурно се е прибрал вече у дома, и ме изпраща да му кажа да побърза да ни догони заедно с нухрите си, защото сме твърде малко на брой, да съпровождаме толкова много роби, а същевременно и да ги опазим, ако ни нападнат.

— По дяволите! — извика фелдфебелът. — Значи Абу ал Мот се е върнал! Кой можеше да предположи! А може вече и да е по петите ни!

— По петите ви ли? Как да го разбирам? Нима сте тръгнали от серибата без разрешението му?

— Да.

— Ами кой остана там?

— Никой.

— Възможно ли е? Значи токулите са изоставени?

— Не са изоставени, а изобщо не съществуват.

— Ти да не си луд? Защо да не съществуват?

— Защото изгоряха.

— Из...

Той не можа да изрече думата. Фелдфебелът му кимна с двусмислена усмивка и продължи:

— Цялата сериба е опожарена.

— Дано Аллах запази слуха ми! — извика Бабар. — Вече не знам дали мога да ви имам доверие. Изразът на лицето ти съвсем не е на човек, комуто всичко е изгоряло. Дори се смееш. Ей там виждам натрупани кошове и вързопи. Какво означава това?

— Ще научиш. Седни при нас край огъня! Ще ти разкажа случилото се.

— Тогава побързай! Извънредно много съм любопитен да го чуя. Но защо ми поиска пушката и ножа? Защо не ми ги върна?

— И това ще разбереш. Случиха се неща, за които нямаш и представа. Ако си разумен, възползвай се! Сега зависи от теб да не изпуснеш късмета си.

Той дръпна човека да седне край огъня до него и започна разказа си.

Шварц бе видял и чул немалко. Струваше му се, че вече знае достатъчно. Пропълзя обратно през храстите и незабелязано се отдалечи. Когато се озова при своите хора, Пфотенхауер каза:

— Ама дълго трябваше да ви чакаме, сигур повече от час Чухте ли нещо?

— Повече от достатъчно!

— Нещо добро ли е?

— Не. Брат ми е пленен.

— Хиляди дяволи! Ами сигурно ли е?

— Да. На половин ден път оттук е паднал в ръцете на Абд ал Мот заедно с Ловеца на слонове.

— А къде се намира в момента?

— Не знам. Не исках да чакам, докато си разкажат всичко. Но ще го науча.

— Тогава побързайте! Естествено ще трябва незабавно да тръгнем, за да измъкнем двамата от плен.

— Това се разбира от само себе си, но тази нощ се налага да останем тук. Походът се е увенчал с пълен успех. Омбула не съществува вече. В ръцете на Абд ал Мот се намират хиляда роби, а той иска да залови и други!

— Тъй! Та това е ужасно! Е, ние ще му пообъркаме малко сметките, което може би ще му струва и живота, но я ми разкажете ясно за какво разговаряха там край онзи огън. Щом брат ви Зеп, моят най-добър приятел, е пленен, то и аз трябва да чуя със същите подробности и да разбера как го е пленил Абд ал Мот. Пък после ще можем хубавичко да обмислим как да го отървем.

Дума по дума Шварц му разказа чутото и Сивият се разгневи ужасно. Щом Шварц свърши, Пфотенхауер процеди през зъби:

— Тъй значи, тъй! Сипали са моя Зеп и кой знае к'во ще правят с него! Чул сте, че е искал да предупреди негрите. Значи ще имат силното желание да му отмъстят и сигур няма да се отнасят с него като към скъп гост. Но аз ще дойда, ще дойда аз, Нац Птичаря, и тогаз

тежко ви и горко, ако от главата му е паднал и един косъм. А сега бързо да вървим при онзи огън, инак като нищо ще вземем да изпортим цялата история!

— Тези опасения едва ли са оправдани, но не е изключено фелдфебелът на бърза ръка да вземе някое решение, което да ни направи задачата по-трудна.

— К'во може да е то?

— Той вече знае, че господарят му, Абу ал Мот, се е върнал. Възможно е Бащата на смъртта да е тръгнал да го преследва и ето защо фелдфебелът навярно ще бъде наведен на мисълта да изпрати срещу него някой съгледвач, за да гарантира сигурността си.

— Е, туй няма да е кой знай к'во нещастие за нас, щото веднага ще спипаме тоз съгледвач. Но на мен не ми се чака и минута повече. Хайде да тръгваме и да ги нападнем!

— Да, време е.

— Как ще стане таз работа?

— Ще се разделим. Разполагаме с осемдесет души, с които ще трябва напълно да ги обградим, за да не може никой да избяга. От тях аз ще взема трийсет и ще ги заведа до мястото, където бях преди малко. Ще залегнем в храсталаците между бивака и блатото. Вие заедно с останалите петдесет души ще заобиколите лагера откъм равнината, като се промъкнете между двата огъня и животните, оставени ей там надясно. Вашите хора трябва да се разположат в полукръг, чийто два края да се срещнат с правата линия, образувана от моите асакери. Щом стане това, вече няма да има никаква пролука и тогава ще се нахвърлим върху онези типове. Няма да ги избиваме. Просто ще ги прегазим. Уплахата им ще ни бъде добър помощник. Ще убием само онзи, който вдигне оръжие да се съпротивлява.

— Подръка ли са им пушките?

— Не. Оставили са ги при товарите. Но в поясите им видях ножове и пистолети. Най-важното е бързо да ги нападнем и незабавно да ги смажем. Що се отнася до мен, с удари ще поваля на земята онези, до които успея да се добера, така че да изгубят съзнание и лесно да бъдат вързани.

— Туй е най-умното, к'вото може да има. Осемдесет срещу четиридесет? Но ако решим да ги щадим и да ги поваляме само с юмруци, някой от тях лесно могат да ни избягат. Ще река на моите

хора хич нищо да не казват, изобщо да не говорят. Безмълвно да се нахвърлят върху тях и да удрят с прикладите. Всеки удар — един човек, и то да бъде по главата. Нали?

— Да, и аз смятам това за най-доброто.

— Ами как ще разбере кога сте готови за нападение, или пък как ще разберете вий, че аз съм готов?

— Трябва да си дадем някакъв сигнал.

— Какъв?

— Изберете го вие!

— Гласа на някоя птица. Туй ще е най-подходящо. Ама за да не направи впечатление, трябва да прозвучи съвсем естествено. Дали сте запознат с щъркела абдими?

— Да.

— Как се казва на латински?

— *Sphenorhynchus Abdimi*.

— Правилно! А на арабски?

— Симбил или симбила.

— А на Судански?

— Шумбриях.

— Много добре! — похвали го Сивия, който дори и в такъв момент не можеше да се откаже от привычката си да изпитва другите. — Когато смутят съня му, този щъркел издава едно особено глухо тракане. Известно ли ви е?

— Да.

— Ама не можете го имитира, нали?

— Мога и то дори много добре. Не е трудно.

— Хубаво. Туй ще е сигналът. Ще го даде онзи, който се пригответи пръв. А когато го повтори другият, това ще е мигът за нанасяне на удара. Готови ли сме?

— Да. Само да дам инструкциите.

След като бе обяснено на осемдесетте мъже какво трябва да правят, те се разделиха на два отряда. Предвожданите от Шварц хора получиха по-трудната задача — да се промъкнат между храсталаците и там да заемат позиция, при което трябваше да внимават да не вдигат какъвто и да било шум. Шварц посочи на всеки участник точното му място, а това им отне време. Тук-там един или друг се блъскаше в клоните и те прошумоляваха, но за щастие разговорът край огъня се

водеше на толкова висок глас, че тези леки шумове не бяха доловени от враговете.

Самият Шварц зае място в средата на веригата и така се озова точно зад фелдфебела, когото трябваше да повали пръв. Но най-важният човек за него си оставаше Бабар, пратеникът на Абд ал Мот. Единствено от него можеше да научи каквото искаше и трябваше да узнае. Затова той насочи вниманието си главно към него.

Почти в същия миг, когато Шварц залегна сред храстите, Сивия даде уговорения сигнал. В същото време той чу фелдфебелът да пита пратеника:

— А сега бъди разумен и избирай! Обясних ти всичко с най-големи подробности. С кого искаш да бъдеш, с мен или с Абд ал Мот?

— Естествено с теб! — заяви Бабар. При теб ще водя друг живот, който съвсем ще се различава от живота ми при него, и аз ти казвам, че щом дойдат, повечето от нас ще преминат на твоя страна. Но това си остава много рисковано. Появи ли се Абу ал Мот, всички сме загубени.

— Още не сме. Не се страхувам от него.

— Не забравяй, че сме петдесетина, а той води неколкостотин души!

— Ние ще бъдем повече от петдесетина. Но тъй както стоят нещата ще трябва да променя плана си. Не бива да оставам тук, за да не позволя на Абу ал Мот да ни смаже. Утре в ранни зори ще дойдат дорите със слоновата кост. Възможно най-бързо ще сключа сделката с тях и после тръгваме на път за Омбула. Развея ли знамето на бунта, всички мои предишни другари ще минат на моя страна и тогава нека Абу ал Мот заповяда. Ще го застрелям и така ще сложа край на господството му!

— И ще започне твоето! — подкрепи го пратеникът.

Не му било съдено да излезе прав, защото тъкмо в този миг други хора взеха мерки господството на фелдфебела изобщо да не започва. Шварц даде сигнала, изскочи от скривалището си и с такава сила удари стария фелдфебел в слепоочието, че той, без да гъкне, се просна настрани на земята и остана да лежи като мъртъв. В следващия миг юмрукът на немеца повали и пратеника.

Това стана толкова бързо, че ловците на роби не намериха никакво време да направят и опит за съпротива. Сковани от уплаха, те продължиха безмълвно да стоят по местата си дори когато

нападателите се нахвърлиха от всички страни върху тях. Едва след като повечето бяха повалени, останалите се развикаха и се опитаха да се отбраняват, но напълно безуспешно.

Тази схватка бе извънредно странна и нещо невиждано за темпераментните суданци, които не захващат каквото и да било, без крясъци и виковете. Нападателите строго се придържаха към дадените им инструкции. Никой от тях не проговори и дума. Удряха с прикладите си и почти всеки удар поваляше някого. Малцината, които успяха с ръце да парират насочените към тях удари, започнаха да се молят за милост. Те разбраха, че всяка съпротива е напразна.

Никога край Нил сто и двацет души не са се били толкова безшумно и навярно никога подобна схватка не е приключвала толкова бързо. Всеки аскери се беше запасил с въжета и върви или нещо подобно и не измина и четвърт час, откакто Шварц бе отговорил на сигнала на Сивия, когато всички хора на фелдфебела заедно с предводителя си лежаха вързани на земята.

Лесно можете да си представите какви очи опули фелдфебелът, когато дойде в съзнание. Понечи да посегне с ръка към мястото, където го бе ударил юмрукът на немеца, но не можа да се помръдне, защото беше вързан. Тогава широко отвори очи и се огледа наоколо. Видя своите хора вързани и наобиколени от аскери, които безмълвно бяха подпрели ръце на пушките си.

Погледът му падна върху Шварц и Пфотенхауер, но пак не проговори. Всички останали също мълчаха. Тогава пленникът неочаквано съзря...

— Allah ia sillib — всемогъщи Боже! — изкрещя той и в ужаса си направи усилие да се изправи, но не успя. — Господи, закрилай ме от дявола, деветдесет и девет пъти убит с камъни! Нима духовете на умрелите се скитат по земята?

Беше видял онбашията. «Възкръсналият» му отговори:

— Да, скитат се. Това са Dschinn el intikam [\[225\]](#) които преследват изменниците. Ти ме подлъга, като ми каза, че съм щял да заповядвам заедно с теб. Не удържа на думата си и започна да ми нареждаш какво да правя. Ето че сега ще те сполети наказанието.

Старият фелдфебел не отговори. Почти обезумелият му поглед все още бе втренчен в подофицера, който продължи:

— Нарочно скочих в реката, заплувах под вода и избягах за да доведа Абу ал Мот. Но волята на Аллах била друга. Вие не паднахте в неговите ръце, а станяхте пленници на тези двама ефендита, в чиято власт е животът ви.

— Той е жив! Не е мъртъв! — процеди фелдфебелът. — Не се е удавил, а е станал... предател! Дано Аллах го изгори! Но кои са мъжете, одързостили се да ни нападнат, без нищо да сме ги обидили? Незабавно ни развържете!

Тези думи бяха отправени към Шварц.

— Само търпение! — отговори му той. — Няма да останеш вечно с тези въжета.

— Нито час, нито минута, нито миг няма да ги търпя! Освободи ме, иначе си загубен! Ти не знаеш, че тук не сме сами. Наблизо има още наши воини!

— Само десет. Имаш предвид пазачите, дето са малко по-нататък, нали? Почти от два часа те лежат край огньовете си вързани също като теб. Човекът, който пропусна Бабар да мине, е от моите хора, а не е ваш другар.

— Ти знаеш името ми? — попита пратеникът.

— Да.

— Откъде?

— Знам го, това ти стига. А сега слушайте какво ще ви кажа!

Той седна на земята пред фелдфебела и Бабар и после продължи:

— Вие сте се разбунтували срещу Абу ал Мот, но не е това причината да ви пленим. Аз също съм негов враг, както съм враг и на Абд ал Мот. Нападناх ви само защото сте се числили към неговите хора. Дали ще ви върна свободата или не, зависи единствено от вас. Животът ви е в моите ръце.

— Ефенди, кой си ти? — попита фелдфебелът.

— В момента не е необходимо да знаеш. Искам да ти кажа, че Абу ал Мот се е върнал. Той дойде с триста нухри. Нападнах го и го победих. Сега бяга към Омбула, но аз ще го нападна и там и...

— Върни ни свободата! Ще ти помагаме! — извика фелдфебелът.

— Нямам нужда от помощта ви. Вие сте се разбунтували срещу вашия господар и сте нарушили думата, която сте му дали. Не мога да ви използвам за нищо. Вашият занаят е престъпен и Абу ал Мот е голям грешник. Въпреки това спрямо него сте клетвопрестъпници и не

желая да си имам работа с вас. Всички до един заслужавате смърт. Но дали ще ви съдя или ще ви предоставя на съвестта ви, ще реши този човек. Той посочи към пратеника.

— Аз ли, ефенди? — попита той.

— Да, ти.

— Изглежда познаваш и мен, и всички други, а?

— Познавам и вас, и взаимоотношенията ви по-добре, отколкото самите вие.

— Но за нас си цяла загадка!

— Тя ще бъде решена, макар и не веднага.

— Аз не знам нищо за теб, никога не съм те виждал. Знам само че сме твои пленници и от думите ти се разбира, че при определени обстоятелства ще ни помилваш.

— Така е. И това зависи единствено от теб, понеже само твоето поведение ще определи как да постъпя с вас.

— Какво трябва да направя?

— Да ми отговаряш откровенно.

— Питай ме! Стига да мога, ще ти кажа всичко каквото искаш да знаеш.

— Можеш, само да желаеш. На около половин ден път оттук сте пленили двама бели, нали?

— Да.

— Кажи ми преди всичко дали са все още живи.

— Живи са.

— Ранени ли са?

— Не. Здрави са и се чувстват добре, но Абд ал Мот ще ги убие.

— Кога?

— След като се върне в серибата.

— Слава Богу! Значи все още не е твърде късно! Какви са тези мъже?

— Единият е чуждоземен ефенди, гяур, чието лице прилича на твоето тъй, както си приличат двама братя.

— Продължавай!

— Другият е емир и е арабин.

— Знаеш ли името му?

— Абд ал Мот го каза, когато видя човека за пръв път край блатото, но после не го е споменавал вече. Той го нарече Барак ал Кази,

емир на Кенадем.

В същия миг се разнесе силен вик. Той се изтръгна от устата на Сина на тайната. Младежът се втурна към Бабар и извика:

— Как беше? Какво име каза?

Цялото му поведение, гласът, както и изразът на лицето му издаваха необикновено силно възмущение.

— Емир на Кенадем — отвърна пленникът.

— Ке-на-дем! Кенадем! — повтори Синът на тайната първо бавно, а после бързо. По страните му изби руменина, но още в следващия миг изчезна. Силно задъхан, той продължи:

— Кенадем! О, главата ми, паметта ми, моят спомен! Аллах, Аллах! Кенадем, Кенадем! Каква сладка, каква прекрасна дума! Знаех я, тя лежеше погребана в мен, не, не беше погребана, а само дремеше и трябваше да бъде събудена! Но все не се намираше човек, който да я назове, който да я изрече. Кенадем, тъй се казваше моето родно място, тъй се казваше селището, където живееха моите родители! Кенадем, Кенадем! Къде се намира? Кой знае къде се намира!?

Той се огледа наоколо с такъв поглед, с такъв израз на лицето, сякаш от отговора зависеше животът му.

— Намира се в Дар Рунга — отговори Шварц. — Южно от езерото Рахат Гарази.

— Ти знаеш ли го, ефенди, бил ли си там?

— Не, но съм срещал това име в книги, намирал съм го на различни карти.

— В книги и карти! Аллах, о, Аллах! Да можех да видя някоя такава книга или карта! Не намерих родното си място. Далеч съм от него. Палмите му се поклащат във въображението ми, но няма как да ги видя. Ето защо ще бъда очарован, ако мога да хвърля поглед на една такава книга или карта, където се намира името му. Кенадем, о, Кенадем!

Шварц бръкна в джоба си и извади плосък калъф от червена кожа, в който имаше няколко карти.

— Идвам от Севера и ето тук имам една негова карта. Кенадем също се намира на нея.

— Покажи ми го, покажи ми го, ефенди! — извика младежът, като посегна към картите с намерението да ги изтръгне от ръката му.

— Почакай! Ти няма да го намериш. Трябва аз да ти го покажа.

— О, ще го намеря, сигурно ще го намеря! Веднага ще забележа името Кенадем дори между хиляди други!

— Няма да можеш, защото е написано с много по-различен шрифт от онзи, който познаваш. Седни при огъня!

Абд ас Сир се настани на земята. Шварц разгърна картата на скута си, показва му съответното място и обясни:

— Това оцветено в зелено малко късче земя е Дар Рунга. Туй съвсем дребно продълговато място е езерото Рахат Гарази, а по-надолу виждаш мъничко колелце, което е Кенадем. Името е написано до него с европейски букви.

— Махни си пръста! Само на моя пръст се полага да стои върху Кенадем! Значи това е той, това! Там сияят във великолепието си олбайдровите горички, които винаги виждах в сънищата си! Там, там! О, Кенадем! Ефенди, твоята добрина е голяма, сигурно ще ми изпълниш едно желание!

— Какво е то?

— Подари ми Кенадем!

— Това не е във възможностите ми, защото той не е моя собственост.

— Какво? Нима тази карта не е твоя?

— Да, картата е моя.

— И не желаете да ми дадете моя Кенадем? Не ти искам цялата карта, моля те само да ми разрешиш да изрежа с ножа си онова парченце, където се намира родното ми място!

Той беше обхванат от силна възбуда. Непрестанно целуваше своя Кенадем, поднасяйки картата към устните си.

— Аха, значи това имаш предвид! — каза Шварц. — Тогава нямаш нужда от нож. Цялата карта е твоя.

— Наистина ли? Възможно ли е? О, господарю, о, ефенди, колко щастлив ме правиш!

Той скочи на крака, целуна ръка на немеца, нещо, което този горд и сдържан млад човек при други обстоятелства не би направил за нищо на света, и държейки все още в ръка разтворената карта, отново се обърна към Бабар:

— А как беше името на емира?

— Барак ал Кази.

— Ба-рак-ал-Ка-зи — повтори Абд ас Сир, като сложи длан на челото си, сякаш се мъчеше да изтръгне оттам някакъв спомен. После изведнъж трепна и извика: — Сетих се, сетих се, знам го! Да, да, тъй беше! Барак ал Кази ^[226], така наричаха баща ми. Когато издаваше заповед да накажат негов поданик или да бият с камшик някой роб, той се изправяше с мрачно изражение на лицето и казваше: «Наричате ме Барак ал Кази, е, добре, тогава ще бъда такъв!» Ето защо мразех това име, а майка ми пребледняваше, щом го чуеше. И плененият от Абд ал Мот човек е Барак ал Кази, емирът на Кенадем, така ли?

— Да.

— Татко, татко! Трябва да дойда при теб, трябва! Ефенди, нека тръгнем на път! Трябва незабавно да отида да го освободя от ръцете на мъчителите му!

— Опомни се! Овладей се, Абд ас Сир! — помоли го немецът. — Потърпи до разсъмване. Тогава ще тръгнем.

— До разсъмване! Цяла вечност! Но ти си прав, ефенди, сърцето ми иска да поема на път, но разумът ми ме съветва да потърпя. А ти как ме нарече току-що? Абд ас Сир — Слуга или син на тайната! Така се казвах в продължение на петнайсет години, но отсега нататък се отказвам от това име, защото то вече е лъжливо. Тайната е разкрита и аз се казвам Масуф. И тъй, цялото ми име е Масуф бен Барак ал Кази ал Кенадеми! Аз знам името си, знам моето родно място! О, ефенди, не ме спирай! Трябва да се махна оттук, трябва да се разходя в нощта, да извикам на север: «Кенадем!», а на юг, където се намира баща ми — «Барак ал Кази ал Кенадеми». Тръгвам, тръгвам, иначе сърцето ми ще се пръсне!

Той бързо изчезна. Шварц понечи да извика подир него, за да го предупреди, но се отказа. Познаваше младежа и знаеше, че щом се успокои, ще се върне.

Пфотенхауер се извърна, за да не видят сълзите в очите му и промърмори:

— Огън момче, момче и половина! Де и аз да имах едно такова! А у нас учените пишат и говорят, че полудивите народи нямали ни сърце, ни душа! Нека дойдат сами тук и видят тез хора със собствените си очи! Вий к'во мислите, прав ли съм?

— Разбира се! — отвърна Шварц, към когото беше отправен въпросът. — Тази сцена трогна и мен. Но сега нямаме никакво време.

Трябва да узнаем и някои други неща.

— За вашия брат, моя близък приятел? Да! Побързайте да го попитате!

Шварц отново се обърна към Бабар:

— Ти каза, че Абд ал Мот познавал емира. А дали и Барак ал Кази познава ловеца на роби от преди?

— Да, дори го назова по име.

— А ти запомни ли го?

— Да. Ебрид бен Лафса.

— Къде се намират двамата бели? Дали са останали при онези двеста мъже, които са се разположили на лагер край блатото, или са продължили заедно с Абд ал Мот и другите триста души?

— Ефенди, ти да не си всезнаещ? — учудено го попита човекът. — Бях убеден, че тук съм единственият, от когото може да се узнае, че войниците ни са се разделили на две.

— Както виждаш и чуваш, ако не всичко, поне знам много, така че непременно ще забележа опиташ ли се да не ми кажеш истината. Аз трябва да освободя и на всяка цена ще освободя тези двама пленници. Помогнеш ли ми, на всички ще ви върна свободата.

— Даваш ли ни честната си дума?

— Да.

— Тогава ще ти кажа всичко. Ще те заведа до онова корито, дето е издълбано от поройните дъждове, както и до блатото, между които се намира бивакът.

— Искам да заловя и Абд ал Мот.

— И в това ще ти помогна. Само не забравяй обещанието си!

— Няма. Но днес ще трябва да останете вързани. Утре ще ви махнем въжетата.

Настъпилото в момента мълчание им позволи да чуят отдалеч протяжния вик: «Кенадем!», а после проехтя и името «Барак ал Кази». Синът на тайната даваше воля на чувствата си.

— Не биваше да му позволяваме да се отдалечава — каза Сивият. — Ако някой го чуе, може да си изпатим.

— Кой ли ще го чуе? В цялата околност няма други хора освен нас. Да го оставим да си вика! След като даде отдушник на голямата си радост, пак ще се върне.

Докараха десетте пленени пазачи на добитъка. Веднага след превземането на бивака, Шварц беше изпратил един вестоносец да повика хората от малките огньове. Ако постовеите бяха хранили някаква надежда, че фелдфебелът ще ги освободи, в този миг тя съвсем се изпари. Те видяха, че и останалите техни хора са пленени. Шварц им заповяда да насядат при своите другари по съдба. Те се подчиниха и веднага очите им затърсиха подофициера, но той беше заел такова място, че погледите на предадените от него войници да не могат да го открият.

Асакерите се настаняха около пленниците. Неколцина от тях огледаха наличните провизии и донесоха някои неща, които им бяха харесали, но преди всичко тютюн и големи стомни, пълни с мерисах. Робините имаха много работа — от намереното брашно трябваше да изпекат питки.

Междувременно Шварц и Пфотенхауер накараха Бабар да им разкаже всичко, случило се по време на похода към Омбула. Той често се беше навъртал покрай Абд ал Мот и двамата пленници и затова можеше да ги осведоми какви разговори бяха водили тримата. Описа им много точно целия лагер и разположението му, каза им в коя част се намират пленените мъже и освен това трябваше да отговори още на куп други въпроси на Шварц, чиято цел той тъй и не разбра. Дори от време на време и Сивият поглеждаше твърде учудено, когато колегата му зададеше някой такъв въпрос, който му се струваше напълно излишен или пък даже смешен.

Бабар им каза още, че на по-следващия ден Абд ал Мот щял да се завърне от втория си грабителски поход и предварително бил издал строга заповед, в случай че бивакът им бъде нападат, незабавно да убият двамата бели пленници. Веднага щом Шварц чу тези думи, той се обърна към асакерите, които седяха най-близо до него:

— Кой от вас ще се реши сега през нощта да се върне на дахабийето с малката лодка?

— Аз — бързо отговори Бащата на единайсетте косъма. — Аз могат с радост пътувал към дахабийе нашето!

— Но това е опасно!

— Вий не сте ли мен опознавали кат' маджарин най-обезстрашения?

— Да, знам, че не си страхлив. Но да преплаваш сам езерото? Ще ти дам двама асакери да те придружават.

— Аз могъл отидат сам. Аз нямам нужда от придружаване, асакерското!

— Човек не бива прекомерно да рискува! Даже и самото отиване до лодките е опасно. Наоколо се навъртат диви животни.

— Аз нивга не боят се от добитък нецивилизования! — презрително каза дребосъкът. — Аз сме бил дори победител над два лъва, оженените.

— Нали бях свидетел. Но тук се намират и други животни, преди всичко имам предвид хипопотамите, които вечерно време излизат на сушата, а призори отново се връщат във водата. Ами ако те срещне някой такъв звяр!

— Туй ще ми е бил безразлично съвсем многото. Аз никогаш не бил страхуват кон сухоземния, тъй че не ще се страхувал и от кон речния. Нали аз вземал с мен моя пушка слоноубийствената!

— Която при всеки изстрел ти удря такъв шамар ли? Не, сам няма да те пусна да тръгнеш. Избери си двама придружители!

— Щом вий заповядвали, трябва аз подчинил се. Но к'во щял прави аз на дахабийе?

— Ще занесеш на Хасаб Мурат нареждането да каже на всички капитани, утре още в ранни зори, значи щом започне да се развиелява, с петте кораба да напуснат реката, да навлязат в езерото и да хвърлят котва там, където спряхме лодките, за да слезем на брега. Можеш да успокоиш хората от дахабийето, че тук всичко е наред, а на моя слуга му кажи да запали смолисти дърва с мазнина и да ми приготви една шепа сажди.

— Хубаво! Аз съм щял изпълнят заповед с грижовност обичайната и също дал слуга поръчка споменатата и саждената. Но кога трябва върнат пак в лагер тукашен?

— Щом утре рано сутринта корабите потеглят, ти можеш да тръгнеш с лодката пред тях, за да ми известиш пристигането им.

— Ще съм го съобщил с удоволствие най-коленипреклонното!

Той отдаде чест като истински войник, избра двама асакери да го придружават и се отдалечи с тях.

— Сажди ли? — попита Сивия. — Че за какво ли са ви?

— За да се превърна в негър.

— Да не сте нещо мръднал?

— Сериозно говоря.

— Нима и тук по горното течение на Нил има маскаради и палячовци?

— Както изглежда има! Може би ще се наложи да помоля дори и вас да играете ролята на такъв палячо.

— Я не ми излизайте с таквиз номера! Моят нос хич не става за подобни щуротии. Нивга не съм могъл да участвам в маскаради. И знайте ли защо?

— Е?

— Щом понечех да си сложа някаква маска, носът ми се оказваше твърде голям и заради него тя винаги падаше. А пък ако речех да отида без маска, всички начаса ме разпознаваха пак заради този нос.

— Неприятно. Наистина и аз разбирам, че с такъв нос от вас ще излезе някой съвсем невероятен негър. За съжаление ще трябва да се откажа от помощта ви, но не познавам друг човек, на когото мога да поверя тази роля.

— Ами к'ва роля имате предвид?

— Нали чухте, че ако бивакът бъде нападнат, ловците на роби ще убият двамата пленници. Значи щом искаме да го атакуваме ще трябва преди това да ги измъкнем оттам, за да ги спасим. За тази цел не виждам друго подходящо средство освен да се промъкна до тях почерней като негър.

— И затуй искате да дойде с вас още някой?

— Да.

— Туи е съвсем друго нещо. Тогаз веднага тръгвам с вас. И тъй, в името на Аллах, направете ме колкото е възможно по-черен!

— Но премислете и опасността! Открит ли ни, свършено е с нас.

— Глупости! Мен не могат ме хвана! Е, за успокоение ще ви кажа, че ще предприемем тази толкова рискована стъпка едва след свечеряване. Преди това ще наредя да обградят лагера. В тъмнината няма да се изложим на опасността да събудим подозренията им с вашия нос, който е толкова малко негроиден. А спипат ли ни, ще дадем сигнал на нашите хора да ни се притекат на помощ. Навярно все ще можем някак си да се защитим, докато те дойдат.

— Естествено! Идвам с вас като негър. Решено! Отсега се радвам.

— Но ще трябва да се съблечем почти напълно и да натрием целите си тела със сажди и мазнина!

— Няма значение, все ми е едно, стига само после пак да се сдобия с моя кавказки произход. Заради туй еднократно почерняване няма вечно да останем негри, я! Значи точка по въпроса, решено е! Тъй ще бъде!

Поставената за тази вечер задача бе решена и вече можеха да се отдадат на почивка. Асакерите заспаха, поне онези, които не бяха длъжни да охраняват пленниците. Но Шварц и Пфотенхауер не успяха дори да подремнат. Единият знаеше, че опасност застрашава брат му, който от своя страна бе близък приятел на другия и се радваше на неговата сърдечна привързаност, тъй че от безпокойство и двамата се лишиха от толкова необходимия им сън.

Малко по-късно към тях се присъедини и трети човек — Синът на тайната. Завърна се значително успокоен и седна наблизо. И той не можеше да спи къде от радост, че тъмата, обгърнала произхода му, най-сетне се бе разсеяла, къде от тревога поради опасното положение, в което се намираше баща му.

В полунощ се смениха пазачите на стадата. Тогава си легнаха и тримата, като се загърнаха с мрежите срещу комари. Искаха поне да направят опит да заспят. Но от време на време някой от тях забелязваше, че другите двама продължават неспокойно да се въртят на постелите си, и когато утрото наближи, Шварц стана и се освободи от мрежата, за да предприеме обиколка на постове. Незабавно и Пфотенхауер скочи на крака и го попита:

— Спахте ли?

— Не.

— И аз не можах. Изобщо вече никогаш няма да лягам край блато. Не се търпят тез дяволски изчадия, комарите. Няколко от тях успяха да се проврат под мрежата ми. И туй хайде, както и да е, ако се бяха задоволили да хапят само подметките на ботушите ми, ама не, те бяха хвърлили око единствено на носа ми. Тез твари нямат никакъв класическо-естетически вкус. Тъй че и аз ставам. Ами к'во ще правим сега?

— Ще наобиколя постове.

— Туй няма никакъв смисъл. Ще ви предложи нещо по-добро.

— Какво?

— Лов на хипопотами. Срам и позор ще е, ако поне не зърнем едно таквоз животно, щом сме тук край Блатото на хипопотамите. Тъкмо сега е времето, когато се връщат във водата, след като са пасли на брега до насита.

— Великолепно предложение. Идвам с вас.

— Добре! Но к'во е положението с оръжията?

— Моята пушка е тук.

— Не е достатъчно. С един или два изстрела не можеш утрепа хипопотам, освен ако сте заредили с патрони «дум-дум».

— Не са у мен, а на кораба.

— Жалко! Аз имам малко от тях, ама няма да станат за вашия калибър. Ами знайте ли де е ахилесовата пета на един хипопотам?

— Да, между окото и ухото.

— Не е лошо. Но още по-добре е да го улучиш зад ухото. Ако човек знай точно мястото, експлозивният куршум пръсва черепа и разкъсва мозъка. Вий идете от Севера и навярно не сте опитвал такъв вид лов. А аз и вашият брат Зеп вече не веднъж сме убивали по този начин хипопотами. Веднага ще зареда с «дум-дум». След туй тръгваме.

Щом Сивият приготви пушката си за стрелба, двамата напуснаха лагера. Тъкмо в този момент небето на изток взе да просветлява и те можеха да различат поне дърветата и храстите, между които започнаха бавно да се промъкват, оглеждайки се много внимателно на всички страни.

Не се насочиха към езерото, а тръгнаха по брега на блатото, защото там беше по-вероятно да срещнат някой хипопотам. Постепенно стана по-светло, тъй че можеха да виждат все по-ясно. Сивият обръщаше внимание на всяка дреболия. По едно време той се спря и посочи към някаква странна следа.

— Знайте ли кой е минал оттук? — попита той.

— Естествено хипопотам!

— Да. Я огледайте дирята по-подробно! Този бехемот е излязъл ей там от водата и следите му ясно си личат в мекия мъх. Вляво и вдясно вървят две успоредни редици от отпечатыци с диаметър цяла стъпка, а в средата по земята е оставена дебела черта, където се е влачил коремът му. Това е... ха, видяхте ли го?

— Да.

— К'во беше туй? Изскочи ей от онзи кух дънер, дето съвсем сигурно има мравки.

— Капски тръбозъб.

— На латински?

— *Orycteropys aethiopicus*.

— Правилно! Ами на арабски?

— Абу Батлаф, Баща на ноктите.

— Да, защото има толкоз дълги нокти. За пръв път видях такъв нокът в сбирката на моя учител по естествознание, който притежаваше много таквиз редки кости. Той съвсем не беше лош орнитолог и аз научих доста неща от него, ама хич не можеше да ме понася.

— Странна работа — обади се Шварц, след като двамата отново продължиха пътя си. — Та вие изобщо не сте лош човек!

— И нивга не съм бил такъв! Но винаги съм бил много любознателен и често му задавах таквиз въпроси, на които навярно и най-големият мъдрец не може да отговори. Туй го ядосваше и в него се загнезди мисълта при удобен случай тъпкано да ми го върне. И тоз случай му се представи скоро. Знайте ли кога?

— Кога? — попита Шварц добросърдечно.

— На изпита. Постави ме в таквоз затруднение, дето нивга няма да забравя. Вярно, хич не обичам да говоря за това, щото к'ва ли полза да го чуят чужди хора, но пред приятели човек няма защо да е толкоз мълчалив и затворен и затуй ще ви доверя таз случка. Но вий няма да я разпространявате, нали?

— Нямам такова намерение! — увери го Шварц.

— Е, ето как стана? Тъкмо като бях в десети клас, трябваше да имам изпит. Разбира се, туй беше цял празник и аз взех, че се издокарах, сложих си снежнобял нагръдник и висока яка, вързах и нова пъстра вратовръзка. Естествено тъй както се бях излъскал, си мислех, че изпитът ми е в кърпа вързан. Бях съвсем сигурен в себе си и очаквах въпроса, който щяха да ми зададат. И ми го зададоха, ама какъв въпрос бе само! Я се опитайте да го отгатнете!

— Моля, продължете по-добре разказа си!

— Да, ще продължа, защото сигурно нивга няма да можете да се досетите. И тъй, аз станах от мястото си, щото тъй го изисква учтивостта и тогаз учителят ми каза да му отговоря защо птиците имали пера. Е, сега к'во ще речете?

— Че какво да ви кажа? Не са ме попитали мен, а вас!

— Съвсем правилно!

— И какво му отговорихте?

— Е, отначало хич дума не обелих. Стоях си като истукан и зяпах учителя, тъй както песът зяпа месечината по пладне, щото хич не можех да си обясня отде му беше хрумнал такъв въпрос. Но след туй бях обзет от гениална мисъл и...

Тук той бе прекъснат, защото се разнесе изстрел, който съвсем не идваше отдалече. Гърмежът не беше като от обикновена пушка, а сякаш от някоя мортира.

— Кой ли стреля? — попита Бащата на щъркела. Прилича ми кажи-речи на оръдеен изстрел.

— Сигурно е словакът — отговори Шварц, — защото така гърми неговият катил елфил. Навярно се намира в опасност. Затова бързо при него!

Те се втурнаха напред, без да обръщат внимание на храсталаците и тръстиката, които затрудняваха придвижването им. Само след броени секунди дочуха глас, който страхливо викаше:

— Mussa' adi — to jest hrozne — помощ, помощ!

— Да, това е той. Едновременно говори на арабски, словашки и немски — продължи докторът. — Веднага, Щефан, идваме!

Явно викащият за помощ човек го позна по гласа, защото с пронизителни крясъци отговори на своя познат немски език:

— Дошли бързо, бързо, бързо! Иначе чудовище изяде мен жив-живеничкият! Вече разтворил свой пастил!

Естествено с думата «пастил» той имаше предвид «паст». Следователно се намираше до някое голямо и опасно животно. А какво беше то двамата успяха да видят, щом заобиколиха един врязал се в равнината храсталак. Там блатото образуваше малък залив и изпогазената на брега тръстика ясно показваше, че на това място някой от хипопотамите имаше навика да излиза от водата и да се връща в нея. През нощта той е навлязъл сред храстите, нахранил се е, за да реши тъкмо сега пак да се прибере в блатото. За нещастие, точно по същото време Бащата на единайсетте косъма слязъл от лодката си на сушата и се изпречил на пътя на животното. Вместо да избегне хипопотама храброто човече стреляло по него и тъй като куршумът му не ранил смъртоносно чудовището, в момента то го беше «сгатило» в

пълния смисъл на думата. Беше се спряло на десетина крачки от брега и точно между него и блатото стоеше словакът. Захвърлил празната си пушка и прилепил ръце до тялото си, дребосъкът бе втренчил изпълнения си със страх поглед в бехемота, който беше застанал също тъй неподвижно, без да сумти или да издава каквито и да било други звуци, а само бе раззинал пастта си и то толкова широко, че като нищо би могъл да ухапе тялото на едър мъж. Не можеше да се види къде го е улучил куршумът, но изглежда, поне за момента, изстрелът беше парализирал чудовището. В противен случай това приключение щеше да свърши твърде зле за дребосъка.

Словакът не смееше да помръдне ни крак, ни ръка, но щом видя, че двамата учени му идват на помощ, сметна за безопасно да раздвижи поне устните си и извика:

— Бързо стрелят по хипопотам, иначе изгълтат мен цял-целеничкия! Улучат добре чудовище, иначе сме загубили ний и тримата!

Шварц спря и вдигна пушката си, но Бащата на щъркела му подвикна:

— Не вие! Вашият куршум има твърде малко сила. Ако внимавате добре, ще видите колко бързо туй добиче ще рухне при моя изстрел.

Той застана така, че да може да се прицели зад ухото на звяра и натисна спусъка. След това мигновено последва и втори изстрел и то в главата на животното. Разхвърчаха се парченца от месо и кости. Хипопотамът се олюля, предните му крака се подкосиха и той коленичи, но после с мъка се изправи, безформеното му тяло се наклони първо надясно, а след това наляво и едва тогава се строполи на земята. Веднага щом бе ударено от куршума «дум-дум», животното затвори пастта си. Дебелата му кожа потръпна, образувайки неголеми гънки, и после пак се изглади. Смъртта бе настъпила.

В същия момент Синът на едрата шарка направи мощен скок настрани, сякаш едва току-що бе съзрял тази опасна твар и извика:

— Не пипали го! Хипопотам обичат се преструват. Ако още жив били, изпохапят нас всички тримата.

— Глупости! — засмя се баварецът. — На този стар шишко и през ум не му минава да се преструва. Ами всъщност що правите такъвиз скокове? Трябваше да отскачате преди туй!

Макар словакът да смяташе, че все още се намира в опасно положение, пак успя да се разгневи. Отговори следното:

— Та вий могли ли скачат кога пред вас изправят се бехемот? Ако аз раздвижил мен, тогаз и той бил се размърдал и отхапал бил глава моята.

— Не, драги мой. Вий сигурно сте улучили животното нейде в челюстта и тъкмо от туй е получило схващане на устата. И тъй като таквоз нещо никога досега не му се е случвало, чудовището е било толкоз изплашено, че не е могло да помръдне от мястото си. Просто се е оковало от страх.

Дребосъкът му хвърли поглед, изпълнен със съмнение, и отговори:

— Туй не могли повярват аз. Схваната уста туй болест човешката, а не хипопотамската.

— Аха! Е, щом отбирате повече от тез работи, сигурно сте прав. Вярно че до ден-днешен не съм виждал бехемот със схваната уста. Но ако не бяхме дошли, спукана ви беше работата. Струва ми се, че дори и на вас положението ви е изглеждало напечено. Или се лъжа, а?

— Да, тъй е — призна Бащата на единайсетте косъма. Аз също ги стрелял слон и хипопотамут, но нивга не виждали тъй отблизо добиче страховитото. Вий бил спасили живот моят и аз с радост подали ръката моята на вас, в случай че преди туй видели дали хипопотамутът наистина мъртви.

Той протегна ръка, но не посмя да се приближи до Пфотенхауер, защото орнитологът пристъпи до бехемота, за да го разгледа. Куршумът «дум-дум» беше направил дълбока дупка в главата му и беше изхвърлил навън голяма част от мозъка.

— Какво силно и развито животно, сигурно е дълго над четири метра — обади се Шварц, оглеждайки великанското му тяло.

— Да, т'ва си е стар мъжкар — отвърна Пфотенхауер. — Но въпреки туй ще е страшно вкусен за наште хора.

— Вероятно. Но досега аз не съм ял хипопотамско месо.

— Ами тогаз просто трябва да го опитате. Уверявам ви, че хич не е лошо, а сланината му се смята за деликатес дори от познавачи. Не сте ли на същото мнение, господин Ускар Ищван?

Това учтиво обръщение, изречено с много дружелюбен тон, не остана без резултат. Бащата на единайсетте косъма имаше добро сърце.

Той не можеше да не признае пред себе си, че Пфотенхауер го е избавил от голяма опасност и затова се приближи до него, стисна му ръката и отговори:

— Да, сланина бил съм деликатес. Аз съм бил ял вече сланина суровата и печената и туй съм били лакомство несравнимо. Но ако вий не били дошъл, то аз сам бил станал лакомство, а туй не могъл бил желание моето. Вий били сте враг моят, а аз враг вашият. Туй ще...

— О, не, не — прекъсна го Пфотенхауер. — Аз не съм бил ваш враг, само от време на време не се разбирахме съвсем добре.

— О, разбирал съм вас добре многото, но вий не искали проумеят образование и научността моята. Но ако хипопотамутът бил ухапал мен мъртъв, тогаз отишли били по дяволи всички познания латинските и моите. Затуй аз искат простили всички обидчивости вашите и занапред съм бил приятел вашият и чудесният. Направили вий също тъй?

— Разбира се, че съм съгласен! Едно е сигурно — винаги е по-добре да имаш един приятел, отколкото един неприятел. И тъй, ето ви ръката ми, стиснете я здраво! От тоз миг нататък да няма вече между нас ни свади, ни кавги.

Тъй като дребосъкът държеше вече десницата му, при последните думи Сивият му подаде и лявата си ръка. Словакът я улови, погледна го приятелски в засмяното лице и каза:

— Аз сме изцяло съгласителен. Дружба нашата да бъде вечна и за да стане още по-сърдечната, отколкото казали сте вий, нека тук край трупа хипопотамския склучим побратимство непоколебимото. Заявя аз дружба моята и вий изкажете доверие вашето!

Пфотенхауер издърпа ръцете си, направи замислена физиономия и отговори:

— Не мога да кажа, че имам особено доверие тъкмо в такваз работа. Знайте ли, не е много благочестиво да се побратимяваш с някого край един труп. Такваз дружба трябва да се полее с бира и понеже тук не се намира подобно питие, ще почакаме още малко, докато отидем заедно в Бавария. Там всичко ще мине леко и весело.

— Туй сме бил възглед много правилен — съгласи се дребосъкът. — Побратимство мокрото е по-хубаво от побратимство

сухото. Значи още оставаме на «вий» учтивото, но въпреки туй приятелство могло бъдат съвсем верно и вечно.

— Естествено! Ще видите какъв приятел мога да бъда, когато стане напечено. Но преди всичко да решим к'во да правим с животното. Оставим ли го тук, крокодилите ще се нахвърлят върху него.

— Нека Щефан го пази — отговори Шварц, — а ние ще се върнем в лагера, за да изпратим хора. Утринната ни разходка и без друго свърши.

— Да. Вече се съмна и междувременно сигурно всички са се събудили. Мисля, че Щефан няма да допусне някой да му отмъкне бежемота.

— Аз ли? — веднага кипна словакът. — Туй да не съм обиденост?

— И през ум не ми е минавало! Нали сме приятели и нивга вече няма да се обиждаме.

— Настоятелствам да е тъй! Ако сте вий помислили, че аз оставят ми отмъкнали хипопотам от мен пазения, тогаз не ще и помисля да направят с вас побратимство баварското и мокрото. Аз ще заемал незабавно положение отбранително и вий могли сте отидат със спокойствие доверителното и задушевното.

Той вдигна пушката си, за да зареди изстреляната цев, а двамата немци се отправиха към лагера. Разбира се, те имаха не един и два повода да си поприказват, но за щастие съвсем случайно не се стигна до разговор и благодарение единствено на това обстоятелство Шварц направи едно откритие, което иначе щеше да им се изплъзне. Той вървеше пръв, забил поглед в земята. Не бяха изминали още и половината от пътя, когато внезапно спря, посочи надясно към няколко млади прекършени папратови листа и тихо каза:

— Спрете! Оттук сигурно е минал някой.

— Възможно — отвърна с безразличие Пфотенхауер, но също така тихо.

— Като че гледате много леко на този случай.

— Мислите ли, че заради такваз дреболия трябва да съм обзет от тежки мисли?

— В нашето положение човек трябва да обръща внимание на всичко.

— Сигурно тук е бил някой от нашия лагер.

— Не. Никой от нас не е идвал насам.

— Ам'че тогаз оттук е минало някое животно и е смачкало папратовите листа.

— Нека ги разгледаме.

— Щом ви доставя удоволствие, нямам нищо против. В туй време ще продължа нататък.

— Не, моля ви, драги, почакайте за минутка!

Той се наведе, за да огледа внимателно влажната блатиста земя. Когато отново се изправи, лицето му беше придобило разтревожен израз. Пфотенхауер го забеляза и попита:

— К'во има? К'во видяхте? Физиономията ви хич не ми харесва.

— Тук се е намирал човек и то съвсем наскоро. Бил е бос.

— Не е ли минал още снощи оттук?

— Не, защото в такъв случай по папратовите листа все още щеше да стои росата, а тъй като тя не се вижда по това растение, значи то е било отъпкано след падането ѝ.

— Кой знае кой ли ни е търсил. Хората са забелязали, че липсваме и някой е хукнал подир нас.

— Не е така. Следата не води от лагера насам, а оттук към лагера. Да я проследим, като избягваме всякакъв шум!

Той отново закрачи начело и то бавно, за да не изгуби дирята из очи. А тя водеше точно в посоката, от която неотдавна бяха дошли двамата с Пфотенхауер. Не след дълго следата се отклони наляво, където личеше значително по-ясно. Шварц се спря, посочи към отпечатъците и прошепна на своя спътник:

— Въпросният човек е доста глупав. Дотук е вървял почти изцяло по нашите следи и би трябвало да знае, че двама души са се отдалечили от лагера. И че когато двамата се върнат, непременно ще забележат ясната диря, оставена от него.

— Може все пак да е от нашите хора, тъй че да няма никакъв повод да е толкова предпазлив.

— Ако беше така, той щеше да напусне лагера, за да ни търси и щеше да проследи дирята ни. А щеше и да вика. Но понеже не е станало нищо подобно, ние съвсем сигурно си имаме работа с чужд човек и трябва да сме предпазливи. Взирайте се внимателно напред, за да го открием преди той да ни е забелязал.

Те също се отбиха вляво. Тази нова посока несъмнено щеше да ги преведе между бивака и врязалия се дълбоко в сушата залив на блатото. Тук още вечерта местата между храстите бяха изпогазени, едно обстоятелство, което несъмнено много утежняваше търсенето на новата следа, а то и без друго едва се различаваше. Ето защо Шварц закрачи напред колкото можеше по-бързо, за да догони непознатия още преди да стигне до лагера.

Постепенно тръстиката остана назад. Появиха се дървета, които растяха доста далеч едно от друго, а влажната хумусна почва бе покрита с меки и гъсти горски лишеи, където бяха останали дълбоки отпечатащи от човешки крака. Двата се придвижваха от едно дърво до друго, търсейки прикритие зад стволите им. Тъкмо Шварц се намери да излезе иззад един лубахн, по-широк от човешко тяло, за да достигне с няколко бързи скока следващото дърво, когато баварецът го хвана отзад за дрехата и припряно му прошепна:

— Стойте тук! Ей сега зърнах онзи тип.

— Къде? — тихо попита Шварц, като бързо пак се скри зад дървото.

— Възможно е да съм се заблудил, но не ми се вярва. Пребройте шест дървета направо. Там от дясната страна пак расте един лубахн, който е кажи-речи по-дебел от тоя тук, дето сме ние. Точно там нещо помръдна и мисля, че е онзи обесник, дето го търсим.

Шварц погледна към споменатата посока. Зрението му беше по-остро и по-тренирано от зрението на Пфотенхауер. Той видя не само дървото, но и човека, застанал до него.

— Прав сте — пошушна той на спътника си. — Там има някой.

— Кой ли е той?

— Не знам. Във всеки случай не е от нашите хора. Носи някаква наметка от маймунски кожи със съвсем същия цвят като стволите на дърветата и затова не е лесно да го различиш от лубахна.

— Защо стои там? Що не продължава?

— Може би е доловил откъм бивака някакъв шум, който го е накарал да бъде предпазлив. Несъмнено се кани тайно да се промъкне до там. Вероятно не е сам.

— К'во ще правим сега? Ще го застреляме ли?

— В никакъв случай.

— Но ако ни види, ще избяга и ще останем с празни ръце!

— Нека ни види, или по-скоро нека види не мен, а вас!

— Туй ще е навярно най-голямата възможна глупост.

— Не е. Това е военна хитрост. Речем ли сега да се промъкнем до него, той ще ни чуе, защото, както изглежда, тъкмо в този момент у него са се зародили подозрения. Тръгнете тихо и незабележимо наляво и след като го изпреварите, свърнете под прав ъгъл надясно, давайки си вид, че сте се насочил към бивака. При това положение той ще се озове между вас и мен. Ще направите така, че непременно да ви види, но се преструвайте, сякаш изобщо не го забелязвате. И когато минавате близо край него, той сигурно ще насочи цялото си внимание към вас и няма да ме усети, преди да съм го стиснал за гърлото.

— Хм-м, таз мисъл не е никак лоша. Само го дръжте по-здраво, та да не ви офейка!

— Не се безпокойте. Впрочем, щом го заловя, ще ви повикам. Бързо ще се притечете и двамата все ще успеем да се справим с един чернокож. А сега побързайте, преди да е продължил по-нататък!

Пфотенхауер безшумно се втурна в указаната посока.

Щом го изгуби от поглед, Шварц започна да наблюдава непознатия. Не след дълго чернокожият направи бързо движение, сякаш се стресна от някакъв подозрителен шум, и прилекна зад дървото, като предпазливо взе да наднича иззад него, защото беше забелязал Пфотенхауер. Подходящият момент за Шварц настъпи. Колкото можеше по-бързо той се запромъква от дърво на дърво, докато стигна на няколко крачки от ствола, зад който се беше притаил непознатият. От него не се виждаше абсолютно нищо, защото бе наметнал през глава дългата си дреха, за да се слее напълно с околните предмети. Тъкмо в този момент, сякаш изцяло потънал в мислите си, Пфотенхауер бавно премина край прикрилия се човек и то толкова наблизко, че Шварц можа добре да го види. Бащата на четирите очи имаше възможност още в същия миг да връхлети и сграбчи непознатия, но предпочете да изчака, докато той отново се изправи. Това стана съвсем скоро. Шварц направи два скока, стисна го за гърлото, събори го на земята и го притисна. Човекът успя да издаде вик, обърна глава към нападателя си и положи отчаяни усилия да се освободи.

Шварц за малко щеше да го изпусне в мига, когато зърна лицето му, защото дясната му половина заедно с целия нос липсваха. Всичко това, както и кръвясалите от напрежение очи, излъчващи голяма уплаха, му придаваше ужасяващ вид. Но този човек не беше негър. Тесните му устни и слънчевият загар на здравата половина от лицето му го доказваха. Беше гологлав, косата му бе изцяло обръсната, а темето му имаше същия тъмен загар като лицето. Трудно бе да се определи възрастта му, но можеше да се предположи, че никак не е млад. До него лежеше боздуган от много кораво дърво, чиято топка бе обкована с къси, яки шипове. Освен боздугана единственото оръжие, с което разполагаше, бе един нож, затъкнат под набедрената му престилка.

Викът, издаден от този човек, накара Пфотенхауер да се втурне към двамата. С негова помощ Шварц успя да върже ръцете на пленника на гърба.

До този момент никой не беше продумал нито дума. Сега обаче Шварц попита на арабски:

— Кой си ти и защо дебнеш наоколо?

Човекът огледа двамата с мрачен поглед и едва след това отговори на същия език:

— Ами вие кои сте и защо ме нападнахте?

— Защото един приятел ще дойде открито при нас, тъй че сме принудени да те смятаме за враг.

— Че къде е вашият лагер?

— Тук край Блатото на хипопотамите.

— От тази страна ли?

— Да.

— Тогава не сте ли от онези ловци на роби, които са се разположили да бивакуват точно на това място?

— Не сме. А сега отговаряй на моите въпроси! Кого или какво търсиш тук?

— Идвам да закупя животни и други неща.

— Аха, значи ти си човекът, когото фелдфебелът очакваше днес рано сутринта?

— Да.

— Защо се приближаваш толкова потайно?

— От предпазливост. Исках да се убедя дали фелдфебелът не ме е излъгал. Както научавам, ти го познаваш и все пак казваш, че не си от неговите хора. Как да го разбирам?

— Ние сме тръгнали на поход за отмъщение срещу ловците на роби и пленихме фелдфебела заедно с целия му отряд.

— Значи всичко каквото е имал е преминало във ваши ръце, а?

— Да. Но въпреки това ти ще постигнеш целта си, защото нямам нищо против да сключа същата сделка с теб.

Останалата здрава половина от лицето на пленника грозно се изкриви от гняв и човекът отговори:

— Аллах да те прокълне! Ти ме изпревари, но няма да задържиш плячката задълго. Незабавно ме освободи, защото иначе ти и хората ти ще отидете в пъкъла още днес, когато слънцето застане в най-високата си точка на небето!

— И кой ще ни отвори вратите за ада?

— Моите войни, които с цялата си мощ ще ви върхлетят, ако в най-скоро време не се върна при тях.

— И колко са на брой?

— Аз заповядвам на повече мъже, отколкото пръсти имат твоите хора на ръцете и краката си.

— Значи девет пъти повече! А ти знаеш ли колко войници се намират под моите заповеди?

— Изобщо не ми трябва да знам, мога да предположа. И тъй, пусни ме да си вървя, иначе всички сте загубени.

— Какво ще направиш, ако ти изпълня желанието?

— Това не е желание, а заповед и ти трябва да ѝ се подчиниш. После ще разделя с теб плячката, която си взел от фелдфебела.

— Хм-м! — усмихна се Шварц. — Къде се намират твоите хора?

— Неколцина от тях са съвсем наблизо. Оставих ги да ме чакат и се отправих да разузная какво става в лагера. Не се ли завърна в най-скоро време, те ще побързат да пресрещнат главния отряд, който идва насам, и да го уведомят, че съм попаднал в плен на враговете. След това нито Аллах, нито аз ще се смилим над вас.

— Ти говориш с тона на емир, под чиито заповеди има хиляди воители. Проявяваш непредпазливост, защото разгневиш ли ме, не аз, а ти ще си загубен. Криеш от мен броя на твоите хора, но аз ще ти

покажа най-открито с колко войници разполагаме. Стани и ме последвай!

Шварц изрече тази подкана, защото току-що откъм водата прозвуча силен заповеднически глас и не му беше трудно да предположи, че корабите пристигат. Той помогна на пленника да се изправи и го поведе към брега, последван естествено от Пфотенхауер. Там потърси такова място, откъдето се откриваше свободен изглед към водната шир и разбра, че не се е излъгал. Виждаха се приближаващите се кораби, теглени от лодките и гонени от попътния утринен вятър. Лодките бяха пълни с гребци, а палубите на големите плавателни съдове гъмжаха от хора.

— Аллах акбар! Толкова много кораби! — смаяно възкликна човекът. — Какви са тези многолюдни екипажи и какво мислят да правят тук?

— Ще унищожат воините ти веднага щом се появят. А сега си направи сметка кой ще отиде в ада, ние или вие.

— Та това е истинска флотилия и цяла армия от войници!

— Ела да отидем малко по-нататък! Ще ти покажа и други хора.

Той го улови за ръката и го задърпа към бивака. Когато прекосиха храсталаците, излизайки на открито, човекът забеляза неочаквано големия брой на присъстващите и извика:

— Та тук наистина се събира цяла армия! Господарю, да не си решил да завладееш Судан?

— Не, искам само да накажа Абу ал Мот.

— Абу ал Мот? — побърза да попита непознатият. — Нямах ли и друга цел?

— Не.

— Няма ли да нападнеш селата на негрите бонго?

— Не. Искам само да обезвредя Абу ал Мот. След това веднага се оттегляме.

— Ще ми се закълнеш ли?

— Да.

— В твоите прадеди и в твоята брада?

— С удоволствие и то веднага.

— Тогава нека Аллах те благослови и след време ти отреди най-мекото и удобно място на седмото от своите небеса! Ако ръцете ми не

бяха вързани, щях да те прегърна и да те помоля да ме смяташ за свой приятел и съюзник.

— Сериозно ли говориш?

— Напълно сериозно, господарю. Серибите са истински пъклени места за клетите жители на тази страна, а Абу ал Мот е най-големият сатана в човешки образ! Никой досега не е имал силата или смелостта да се опълчи срещу него, така че той е оковал във вериги цялата страна. Взема всичко каквото си пожелае сърцето му. Всеки трябва да му се подчинява, а който откаже, е загубен, защото или ще бъде убит или отвлечен в робство. Сега обаче, когато е дошъл един такъв емир с толкова голяма сила, непременно ще изчезне всякакъв страх и аз ти предлагам моите услуги и воини, за да се бием заедно срещу Абу ал Мот.

Той говореше с въодушевление, а лявата половина на лицето му сияеше от радост. Това не беше преструвка, не беше добре изиграна роля и все пак Шварц отговори следното:

— Значи ти не си приятелски настроен към Абу ал Мот, така ли?

— О, не, мразя го!

— Но въпреки това идваш да търгуваш с неговия фелдфебел.

— Да търгувам ли? — изсмя се зловещо човекът. — Да, канех се да търгувам, но не тъй, както си мислеше фелдфебелът. Не съм донесъл нищо за размяна. Искях да нападам тези кучета и да ги избия. Ето защо се разгневих, когато чух, че заедно с имуществото си те са ти паднали вече в ръцете. Но сега можеш да задържиш всичко. Отстъпвам ти го от сърце. Само ми кажи къде се намира Абу ал Мот. Положението му хич не е тъй добро както преди, защото фелдфебелът му е изменил. Единствено това ми придаде куража да превърна обещаната сделка във враждебно нападение.

— Как ти е името?

— Абу ад Дабух [\[227\]](#), понеже обикновено се бия само с боздуган и досега никой не ме е побеждавал с това оръжие.

— А колко души си повел?

— Двеста.

— Нима са ти нужни толкова много, за да нападнеш петдесетина ловци на роби?

— Само за нападението не, господарю, защото не сме страхливци. Но за отвеждането на животните са необходими много хора, а всичко трябва да стане възможно по-бързо и всяка следа да бъде незабавно заличена, тъй като Абу ал Мот не бива да разбере какво се е случило тук, край блатото. Фелдфебелът, хората му и всичко друго трябва да изчезне безследно, а за да свършим тази работа четиристотин ръце съвсем не са твърде много. Ще ми се довериш ли? Кажи ми какво си решил!

Шварц развърза въжетата му и отговори:

— Връщам ти свободата. Разбера ли, че всичко е така, както ми каза, ще станеш мой съюзник и ще бъдеш до мен, когато победеният Абу ал Мот лежи в прахта пред краката ми.

— Господарю, казах ти истината. Позволи ми да доведа моите придружители, за да може един от тях да препусне обратно и да извести на войните ми какви промени са настъпили!

— Има време. Говориш за препускане. Хората ти коне ли яздят?

— Не коне, а камили. Доведох също и товарни камили, предназначени да носят плячката, която мислехме да заграбим тук.

— Ще получите част от нея. Радвам се, че имаш толкова много камили, защото те ще ни помогнат да ускорим нашия поход.

— Накъде ще се отправите?

— Към Омбула в земите на беландите. Абд ал Мот е отишъл там, разрушил е селото, избил е ненужните му хора, а по-яките е отвлякъл в робство.

Бащата на боздугана остана няколко мига като окаменял. После буквално изкреця:

— Дано Аллах го предотврати, защото сме съюзници с беландите и там имаме роднини!

— Аллах не го е предотвратил, а вече е станало.

— Сигурен ли си?

— Да. Снощи тук пристигна един пратеник, за да го съобщи на другите ловци на роби. Абд ал Мот се кани да залови още роби, а Абу ал Мот е на път към него.

— Господарю, нека тогава тръгнем час по-скоро да избием тези песове! Вече сме достатъчно могъщи, за да се справим с тях.

— Още днес ще започнем похода. А сега ела с мен при другите да обсъдим останалото.

Те бяха застанали край първите храсталаци, но след тези думи веднага се отправиха към центъра на бивака, където хората на фелдфебела все още седяха или лежаха вързани на земята. Щом фелдфебелът видя Бащата на боздугана, възкликна:

— Шейхът, когото очаквахме! Това е добре, защото той сигурно ще се застъпи за нас.

Но шейхът здравата го изрита и отговори:

— Мълчи, о, потомък на краставо псе! Напълно сте си заслужили участта. Ако този чуждоземен емир не ви беше пленил, аз щях да ви смачкам. Дано отидете в геената и горите в огъня, който причинява вечни болки, но никога не убива!

Всички присъстващи бяха отправили погледи към шейха, но никой от тях не го гледаше с такива очи и с такъв израз на лицето като Абд ас Сир, Синът на тайната. Той седеше настрана заедно със Сина на верността, но щом съзря непознатия, веднага скочи на крака и вече не свали погледа си от него.

— Какво ти е? Кой е той? Познаваш ли го? — попита Бен Уафа.

— Аз... аз... да, сигурно го познавам — отвърна Абд ас Сир, а очите му се разширяваха все повече и повече.

— Е, кой е той?

— Не... не... не знам.

— Щом го познаваш, трябва да знаеш кой е!

— Аз... аз не мога да си спомня.

Той хвана главата си с две ръце, сякаш вярваше, че с този жест ще помогне на паметта си, ала напразно. Взе да се разхожда насам-натам, да говори сам на себе си, започна да образува различни имена от отделни срички, после отново приклезна до Бен Уафа, накратко, държеше се като човек, на когото, както обикновено обичаме да казваме, думата му е на езика, но не може да я изрече. Най-накрая той даже легна на земята и пръстите му задълбаха дупки, сякаш търсеното име можеше да бъде изровено, заудря и зарита с крака, но пак не постигна никакъв резултат.

Междувременно Шварц и Пфотенхауер разказаха на шейха каквото бе необходимо да знае, за да го запознаят с настоящето положение. Той научи кои са двамата, но много неща, ако не и повечето не бе в състояние да си обясни. Схвана само това, че с Абу ал Мот е свършено, че той ще бъде заловен и после предаден на всяващия

страх и ужас Баща на петстотинте от Фашода. Всичко това предизвика неговия възторг и ако хората му бяха вече тук, той с голяма радост незабавно би тръгнал на път.

— Достатъчно многобройни сме, за да бъдем сигурни в успеха си — отбеляза Шварц. — Но за съжаление не съм уверен, че можем да разчитаме на нухрите. Взема ли ги с мен винаги мога да очаквам да преминат на страната на Абу ал Мот. А оставя ли ги тук, ще трябва да отделя за тях много пазачи, от които не мога току-така да се лиша.

— Ако само това те тревожи, ще ти помогна — отговори шейхът.

— Как?

— С хатиба [\[228\]](#) на моето племе. Аллах му е дал способността да държи въодушевяващи речи, тъй че и най-коравосърдечните хора не са в състояние да му устоят. Когато нещо го прихване или бъде осенен свише, той ни напуска и тръгва на път, като стига чак до земите на шилюките. Много добре познава нухрите и знае как да им говори. Разреши му да се качи на корабите и да им държи проповед. Можеш да бъдеш сигурен, че след това те ще горят от нетърпение да пролеят кръвта си в битка срещу Абу ал Мот.

— Ще опитаме. А сега да отидем при твоите хора и да изпратим един вестonosец при останалите, който да им каже, че трябва да побързат.

Когато Шварц и шейхът пресичаха свободното място в средата на лагера, те минаха покрай Абд ас Сир. Той все още продължаваше да се държи твърде странно и двамата доловиха думите, които младежът мърмореше като на себе си:

— Абу... Абу... Абу ан... ан... ан... о, Аллах, помогни ми да се сетя!

— Какво му е на този младеж? — попита шейхът — Да не би да е умопобъркан?

— Не е. Но произходът му тъне в пълна неизвестност и съвсем доскоро той нямаше почти никаква надежда да разреши тази загадка. Може би тъкмо в този момент размисля над нещо, което все още не му е ясно.

Те продължиха нататък. Наблизо до лагера, недалеч от мястото, откъдето Йозеф Шварц и Ловецът на слонове бяха наблюдавали бивакуващите ловци на роби, между храсталаците стояха трима ездаци на камили. При тях имаше и още едно животно. Това беше камилата на

шейха. Бащата на боздугана отиде при тях заедно с Шварц, за да изпрати един от войните като вестonosец и да отведе останалите в лагера. Той изговаряше всяка дума така, че Шварц да може ясно да я чуе и сам да се убеди, че новият му съюзник наистина има честни намерения.

Хората на шейха не бяха малко учудени от това, че вместо планираното нападение тук беше сключен съюз. Но след кратките думи на предводителя си, от които разбраха най-важното, те изпаднаха в голямо въодушевление от предстоящото приключение. Пратеникът препусна, а останалите се отправиха с камилите си към лагера.

А там Абд ас Сир все още си блъскаше главата над търсенето от него име, което все му се изплъзваше. Отново и отново започваше с Абу... Абу... ан..., но не можеше да намери продължението му. По едно време младият му приятел, ниям-ниямът, се обади:

— Не си ли спомняш вече къде си го виждал?

— Не.

— Тогава няма никакъв смисъл да се напругаш за името му.

— О, има! Сетя ли се името му, веднага ще ми дойде на ум и мястото, където съм се запознал с него. Изпитвам неясното чувство, че този човек може да ми направи голяма услуга.

— Тогава продължавай да напругаш паметта си! Аллах сигурно ще те наведе на вярна мисъл. И аз ще се помъча да стигна до някакъв резултат.

— Ти ли? Че как можеш да намериш нещо, което самият аз напразно търся?

— Ако Аллах пожелае, аз ще го намеря по-лесно и по-бързо от теб. Ето че вече се връщат и водят двама други ездачи. На твое място аз бих попитал човека за името му.

— Да, и на мен ми мина през ума. Но толкова често хората си сменят имената. Все пак ще направя един опит.

Младежът се изправи, пристъпи няколко крачки напред и когато Шварц и шейхът се канеха да минат край него, той попита Бащата на боздугана:

— Господарю, би ли ми казал името си? Все още съм млад и всъщност би трябвало да почакам, докато ме заговори по-възрастният. Но Аллах ще те възнагради, ако ми изпълниш молбата.

— Добре, ще ти го кажа — отговори шейхът. — Наричат ме Абу ад Дабух.

След като му благодари, Абд ас Сир се обърна към своя приятел и разочаровано му каза:

— Не е това името, което имам предвид.

— Значи той не е търсеният от теб човек — обади се Бен Уафа.

— Съвсем сигурно е той. Това половин лице съм го виждал вече някъде и то преди раните му да заздравеят. По онова време трябва да съм бил малко хлапе.

— При нас няма такъв обичай, но нали хората, които говорят арабски, избират имената си според притежаваните качества и белези на хората?

— Да, често става така.

— Е, ами тогава знаеш ли как бих нарекъл този човек?

— Как?

— Абу ан Нухс ал Уиш [\[229\]](#).

При тези думи Сина на тайната плесна с ръце и извика:

— Хамдулиллях, намерих го, намерих го! Да, ти беше прав. Аллах ти го каза първо на теб. Ти нарече този човек Баща на половината лице, но по онова време името му още не беше толкова дълго, казваше се само Абу ан Нухс, Баща на половината. Спомних си, спомних си! Хвала на Аллах и на всичките пророци!

— Радвам се, че можах да ти помогна, но сети ли се и къде си чул това име и следователно къде си видял човека?

— Да, вече знам, вече знам. Той дойде в нашата шатра целият облян в кърви, а майка ми почисти и превърза раните му. После той лежа при нас дълго, дълго време болен. Често ме вземаше при себе си на постелята и много обичаше да бъбри с мен. Голям шегобиец беше и все ме караше да го наричам Баща на половината, защото му бе останало само половината лице. Тази история, също както и всичко друго, се беше напълно заличила от паметта ми и сега си я припомних едва след като го видях. О, Аллах, Аллах, ще мога да си поговоря с него за моето родно място и за майка ми!

— Ако действително е той!

— Той е, той е, ще отида при него. Не е възможно да е друг освен Абу ан Нухс. Отивам при него!

Младежът се канеше да се отдалечи, но се оказа, че не е необходимо. Хората наоколо бяха чули думите му. И шейхът ги беше доловил. Той се приближи и попита:

— Чух, че изрече името Абу ан Нухс. Кого имаш предвид?

— Теб, господарю — отговори Синът на тайната. — Това не е ли твоето име?

— Не е, но преди време така ме наричаше на шега едно малко момче, което често седеше при мен и с присъствието си облекчаваше моите страдания и болки.

— Къде е било това? Кажете ми, о, кажете ми бързо!

Шварц и Пфотенхауер също се бяха приближили, а надойдоха и други хора, за да чуят какъв е този толкова възбуден разговор.

— Това стана в Кенадем, в страната Дар Рунга.

— Кенадем, о, Кенадем! — ликуващо извика Абд ас Сир.

— Нима го знаеш? — попита шейхът.

— Не, но те моля в името на Аллах да ми отговориш и на другите въпроси, макар да съм много по-млад от теб! Как се озова навремето в Кенадем?

— Бях дал обет да посетя гроба на прочутия марабут [\[230\]](#) от Тундзур. Пътят беше дълъг, много дълъг, но аз благополучно достигнах целта си и поднесох молитвите си. После освободен от греховете си тръгнах обратно, ала между езерото Рахат Гарари и Кенадем ние поклонниците бяхме нападнати от разбойнически керван. Неколцина от нас започнаха да се отбраняват. И аз бях сред тях. Бяхме повалени, а аз получих удар от сабя в лицето, който ми отнесе не само носа и бузата, но и половината от брадичката. Аллах взе временно душата ми от тялото, за да ми спести големите болки. Така ме намерил един пътник, който минал по-късно оттам и разбрал, че у мен все още мъждука искрица живот. Той ме отнесъл в Кенадем и там дойдох в съзнание, когато ме превързваха.

— Как се казваше човекът, който те е спасил?

— Той беше Барак ал Кази, емирът на Кенадем.

— А виждал ли си жена му?

— Много, много пъти, защото жените в Кенадем нямат обичая да се забулват пред гостите на своя господар.

— Опиши ми я!

— Защо?

— Опиши ми я, бързо! — настоя младежът кажи-речи със заповеднически глас, без да обърне внимание на неговото «защо?»

— Тя беше блага и милостива като луната, по чиито лъчи на земята се спуска росата, на която дължим плодородието. Всички я обичаха. Емирът беше мрачен и суров човек, но нашите души намериха път една към друга. Той ми бе спасил живота и ние взаимно си пуснахме по малко кръв, за да я изпием в знак на вечно братство. Неговият живот е мой живот, а моята смърт ще означава и за него смърт. Той ме обичаше. Освен мен обичаше и жена си, и детето си, само че къде-къде повече.

— Ти познаваше ли детето му?

— Момчето ли? Да. То беше като дар от Аллах, голяма радост за майка си и надежда за баща си.

— И тази надежда сбъдна ли се?

— Не знам, защото оттогава кракът ми никога повече не е стъпвал в Кенадем.

— Ами емирът, твоят кръвен брат, не те ли е посещавал?

— Не е. Само веднъж преди един месец, когато не съм си бил у дома, идвал някакъв непознат, който се представил за Барак ал Кази, емир на Кенадем, и поискал да говори с мен. Но понеже не ме заварил, той си тръгнал още същия ден. Сигурно става въпрос за някаква грешка, защото неколцина от моите хора твърдят, че в този човек разпознали прочутия ловец на слонове.

— Емирът от Кенадем и ловецът на слонове са едно и също лице.

— Аллах? Нима е възможно!

— Ей сега ще разбереш, че е възможно. Знаеш ли как се е казвал синът на емира?

— Да, и на двата му крака липсваше малкото пръстче. Ето защо му бяха дали името Масуф ат Тмани Сауаби-Илиш — Масуф с осемте пръста на краката.

— Я погледни!

Той събу й му показва първо десния, а после и левия си крак.

— Schu halamr el adschib — какво чудо! И ти имаш само осем пръста! Или да не би да...

Той млъкна, внимателно огледа Сина на тайната и после продължи:

— Твоите черти все още не са се оформили окончателно, за да мога след толкова дълго време да открия в тях прилика с твоя баща или твоята майка, но един вътрешен глас ми нашепва, че ти си синът на моя кръвен брат. Отговори ми, кажи ми дали предчувствието ми ме лъже или не!

— Аз съм, господарю, аз съм момчето, на което разрешаваше да играе с теб и на шега да те нарича Абу ан Нухс. Досега не знаех кой съм. Едва в последно време ми бе дадена възможност да хвърля един поглед в тайната, обгърнала моето родно място. Но след като те познах, вече съм толкова сигурен, че съм синът на онзи емир от Кенадем, сякаш ми го е казал самият пророк.

— Тогава ела да те притисна до сърцето си, сине и наследнико на моя кръвен брат! Един вътрешен глас ми казва, че това си ти, съвсем отделно от напълно убедителните ти думи. Имам чувството като че срещнах самия него. Твоите приятели са и мои приятели, а десницата ми ще ти помага срещу всички твои врагове.

Той хвана ръцете на Сина на тайната и го притегли до гърдите си, за да го целуне. После заедно с него седна на земята и от този миг за двамата околният свят престана да съществува. Кое то бе съвсем естествено, та те имаха да си кажат и да се питат толкова много неща!

Шварц им обърна гръб и си тръгна, за да ги остави сами, и едва в този момент се сети, че Бащата на единайсетте косъма все още стои сам при убития хипопотам и чака хората, които трябваше да му изпратят. И така немецът с висок глас обяви, че е убит голям и тлъст Хусан ал' Бахр, което бе посрещнато от асакерите с голямо ликуване. Шварц изпрати Бащата на смеха заедно с неколцина войници да отидат до въпросното място, като им го описа толкова точно, че не беше възможно да се объркат.

Когато стигнаха там, те завариха словака да стои с пушка на рамо при животното. Изпаднал в отвратително настроение, той ги посрещна с думите:

— Да не би да имате в крачолите си тояги, та не можахте да се размърдате по-бързичко! Повече от час стоя край туй чудовище, за да не му позволя отново да оживее. Ако се беше съвзело и избягало, всичките ми молби и упреци нямаше да ми помогнат с добро да го задържа тук. Но не ви ли стига, че го застрелях за вас? Да не би да искате да го метна на гръб и да ви го донеса?

— Какво? Ти ли го застреля? — попита Бащата на смеха.

— Да. Че кой друг? — отвърна гордо дребосъкът.

Ами друг. Вярно че куршумът на твоята Baruhdi er gad [\[231\]](#) е много голям, но все пак не е в състояние да направи такава дупка. Това може да стори само rssas scharmat [\[232\]](#), а аз знам, че единствено Бащата на щъркела има подобни куршуми, значи той е убил животното, а не ти.

Докато войниците, без да обръщат внимание на двамата, се заловиха с дългите си ножове да разрязват хипопотама, дребосъкът се сопна гневно на приятеля си:

— Мълчи! Да не си бил тук? Вярно че устата ти е не по-малка от пастта на това чудовище, ала мозъкът ти е толкоз нищожен, че с него не може да се насити и една нимли [\[233\]](#). Ти не чу ли тряска на моята пушка?

— Ние доловихме два изстрела и точно те ни събудиха. Тъй като липсваха Сихди Асуад и Бащата на щъркела, веднага разбрахме, че те двамата са стреляли. А сега искаш да ни метнеш, че си бил ти. Опитай се да пратиш за зелен хайвер някой друг, но не и човек като мен, дето знае имената на всички села и народи, всички градове и хора на земята!

— Я не ми говори за твоите хора и села! Не ми се вярва да ти е известно дори онова селище, където хората са се разбягали от уплаха веднага щом са видели новородената ти физиономия. А аз знам всички езици на света, както и латинските науки. Главата ми можеш да я разгърнеш като книга, където всичко е написано, и поискам ли само, моят ум озарява науките подобно на слънцето, което няма равно на себе си.

— Schu halalk, uskut — ама че дрънканици, я млъкни! — изкрещя като побеснял Бащата на смеха, при което направи такава физиономия, сякаш се разтапяше от блаженство. — Когато моят лик се е появил за пръв път на тази земя, тогава е изпаднало във възторг не само слънцето, а и целият небосклон. Известно ли ти е името ми и знаеш ли кой съм аз? Казвам се хаджи Али бен хаджи Исхак ал Фарези ибн хаджи Отайба л'Ошер бен хаджи Маруан Омар ал Гандези Хафид Якуб абд Аллах ал Санджаки. А твоето име гласи само Ускар Ищван. Е, как може да се мери с моето?

— Разбира се! Твоето дълго име не е нищо друго освен една тения [\[234\]](#), а човек винаги се радва, когато успее да я отстрани заедно с

главата и опашката ѝ. Обаче моето име излъчва сила и благозвучие и всеки, който го чуе, се радва на музиката в него. А каквото името, такъв и човекът. Докато ти още спеше и с хъркането си гневеше вселената, аз бях вече на крак, за да се бия с исполина на животинския свят. Я погледни долната му челюст! Виждаш ли тази дупка в кожата? Куршумът ми улучи тук хипопотама с такава сила, че той получи схващане на устата и не успя нито да се помръдне, нито да каже една разумна дума. Единствено благодарение на този мой куршум чудовището отиде при своите прадеди и прароднини. Е, кажи ми тогава вършил ли си някога подобно нещо или можеш ли някога да извършиш!

— Като нищо! — отвържа му Бащата на смеха. — Само извикай някой хипопотам и веднага ще видиш как ще се изплаши от мен.

— Наистина ти вярвам, защото, щом зърне физиономията ти, начаса ще избяга.

— Я не говори за лицето ми! — гневно извика хаджията. — Кой друг е виновен за вида му освен ти?

— Аз ли!?

— Да, само ти! Лицето ми беше като една перла на мъжката красота. Чертите му си съперничеха по блясък с началните думи от Корана. Очите ми излъчваха сила и благост, а страните ми грееха като утринната зора. Но всичко това беше преди да те видя. Когато дойде ти и се изпречи пред погледа ми, обзелият ме ужас така разтреса цялото ми тяло, сякаш имаше земетресение, и винаги щом очите ми се спрат на теб, ме обхваща все същият панически страх, който тъй внезапно ме лиши от това възплащане на всички мои най-големи достойнства. Мога да се надявам на изцеление от страданието си само когато не те виждам повече и винаги се разделя с теб.

— Тогава си обирай крушите и да не си посмял някога пак да ми се мернеш пред очите! — гневно изкрещя изпадналият от своя страна в ярост дребосък. — Ти си *mismahri et tabuht*, гвоздеят на моя ковчег, и *es sabab kabri*, причината, за да отида в гроба. Откакто те познавам, бавно, но сигурно загивам и ядовите, които си имам с теб, разяждат костите на моя живот. Ти уби младостта ми и предварително унищожи дните на старостта ми. Дано за наказание ангелът на Страшния съд

набоде с игли кожата ти толкова нагъсто, колкото нагъсто са и космите на пудела!

— А теб дано те обеси на единайсетте косъма на мустаците ти и то точно над онзи комин на ада, от който...

Той не можа да продължи, защото при споменаването на единайсетте косъма словакът изпадна в такава ярост, че повече не бе в състояние да се владее.

— Uskut, dschidd ed dija w'esch schu'ub — мълчи, о, дядо на селата и народите! — процеди през зъби той. — Незабавно ще се запознаеш още по-добре и с мен, и с моите мустаци!

Още докато изричаше тази заплаха, той се нахвърли върху хаджията, да го сграбчи за гърлото. По време на разгорещения словесен двубой двамата бяха променили първоначалните си места. Дребосъкът беше пристъпил напред, а Бащата на смеха бе отстъпил, тъй че в момента стоеше с гръб до самата вода. Той се опита да се изплъзне от нападението и направи скок назад, ала изгуби почва под краката.

— Ja mussabi, rah nirrak — о, нещастие, ще се удавим! — изкрещя арабинът и изчезна във водата, която точно на това място беше доста дълбока.

Той бе съвсем прав, когато се изрази в множествено число, защото приятелят му се озова в същата опасност. Дребосъкът така се беше засилил, че след като другият бързо отстъпи, не успя да се задържи на брега и също падна в блатото. Високо над двамата се вдигнаха водни пръски.

Войниците извикаха от уплаха, сякаш самите те се бяха озовали във водата. В случая те се страхуваха не толкова, че двамата могат да се удавят, колкото от опасността, заплашваща ги от страна на крокодилите, от които блатото гъмжеше. Хората, живеещи по бреговете на Нил, са обикновено сръчни плувци, войниците също бяха такива. Водата сама по себе си не представлява за тях опасност, но трябва много да се пазят от обитаващите я чудовища.

Ето защо в първия момент асакерите не обърнаха внимание на мястото, където изчезнаха двамата приятели, а огледаха цялата видима водна повърхност, за да се уверят дали нейде не се мярка крокодил. И наистина, малко по-надолу, на един малък пясъчен нанос лежаха няколко от тези животни, които надигнаха глави. Крясъците на

войниците толкова ги смутиха, че те не се спуснаха във водата. Често се случва такова влечуго да се изплаши от гласовете на много хора дори и когато е гладно.

В този момент дребосъкът изплува на повърхността. Той се чувстваше добре във водата. Първо се заглежда страхливо за крокодили, а после взе да търси Бащата на смеха. След като не го видя, изплашено извика:

— Ma hai hu. Wain fl jah — няма го тук. Къде ли е?

— Ba'd taht el moi — още е под водата — отговориха му.

— О, Аллах, тогава ще му се свърши въздухът и сигурно ще се удави най-мизерно.

Свадата бе веднага забравена и той се гмурна да търси приятеля си. Само след няколко мига на повърхността се появи Бащата на смеха и извика:

— Къде е Бащата на единайсетте косъма? Не го виждам!

— Пак плува нейде под вода, за да те търси — гласеше отговорът.

— Какъв добряк, какъв приятел, какъв великолепен човек! Заради мен ще си навлече смъртта. Трябва да го последвам!

Той отново се гмурна, а в следващия миг изплува словакът. След като и този път не видя другия, той изкрещя:

— Мъртъв е! Никой човек не може да издържи толкова дълго под водата. Удавил се е, но аз трябва да спася поне трупа му!

— Чакай! — казаха му. — Той току-що се показва и пак се спусна към дъното да те търси.

— Какъв храбрец, колко мил и прекрасен човек! Но не бива да му позволя да се бави толкова, иначе ще го докопат крокодилите.

И той отново изчезна. След малко на доста голямо разстояние една от друга се появиха две глави, от които се стичаше вода. Плюейки, те отърсиха коси и се огледаха. Единият съзря другия и зарадвано извика:

— Наистина ли си ти, приятелю на моята душа, утеха и мир за сърцето ми?

— Да, аз съм, о, наслада за моите очи. С какво блаженство те виждам спасен, о, светлина и топлина на моя живот!

— Тогава ще побързам да те прегърна, о, щастие на моето съществуване!

— И аз ще доплувам до сърцето ти, дарителю на най-блажената радост!

Силно ликувайки, двамата се втурнаха да плуват един срещу друг, за да се прегърнат във водата. После, хванати ръка за ръка, те се отправиха към брега. В мига, когато го достигнаха и излязоха от водата, един от войниците посочи към споменатия нанос и извика:

— Крокодилите са изчезнали. Забелязали са ви и сега идват, за да ви изядат. Отдалечете се по-скоро от блатото!

Няколко бързо приближаващи се бразди във водата доказваха, че той има право. Само след броени секунди животните стигнаха до брега и на повърхността се показаха техните тъмни тъпи муцуни.

— Хамдулиллях, закъсняха. Ти ме спаси! — извика словакът и прегърна с едната си ръка своя приятел.

— Шарафалиллях, да, сметките им излязоха криви! — отвърна му той. — Но не аз спасих теб, а ти мен. Ако не беше ти, сега щях да съм храна на трапезата на тези чудовищни гущери. Дано Аллах ги прокълне!

— Да, дано животът им е къс, а смъртта ужасна. Предците им да изпаднат в забрава, а внуците и поколенията им да бъдат осъдени на вечен глад. Дано болест разяде телата им, а мъката — техните души, докато искрено се покаят и проумеят, че поглъщайки месата на живи хора, вършат грях спрямо повелите на Аллах!

— Те никога няма да се покаят, защото сърцата им са закоравели и ушите им не чуват предупреждаващите ги гласове. Ще продължат греховния си живот и ще отидат да се пържат във вечния огън, без никога да могат истински да изгорят. Но да се радваме, че се отървахме от техните зъби и нека им кажем, че ги презираме и ще ги презираме во веки веков!

По типично ориенталски начин двамата започнаха да обсипват крокодилите с най-обидни ругатни и ги проклеха да попаднат в най-дълбоките бездни на ада. После взаимно си размениха благодарности. Всеки твърдеше, че другият го е спасил и колкото по-разпалена бе преди малко свадата им, толкова по-възторжени бяха уверенията в дружба и приятелство, с които се превъзнасяха един друг. След като тази сцена свърши, те изцедиха дрехите си от водата и се заловиха да помагат на войниците да нарежат на дълги парчета месото и дебелия сланина на хипопотама. После набучиха тези късове на копия и ги

отнесоха в лагера, където междувременно бяха запалени няколко огъня, на които щеше да бъде приготвено вкусното печено.

В това време плавателните съдове се приближиха до брега и хвърлиха котва. Когато екипажите им надушиха миризмата на печено месо, изявиха силното желание да им се разреши да слязат на брега, нещо, с което Шварц се съгласи неохотно, защото поне на нухрите той все още им нямаше особена вяра. Но Бащата на половината му даде съвета да спечели привързаността им, като прояви към тях доверие, тъй че и те получиха позволение да слязат от корабите. На войниците обаче бе тайно заповядано внимателно да ги наблюдават, за да не може никой от тях скришом да напусне лагера.

От хипопотама се запасиха с толкова голямо количество месо, че всеки от присъстващите стотици хора получи по едно солидно парче и възможността да го приготи и изяде, както пожелае. Начинът, по който се извърши всичко това, можеше да даде на някой художник богат материал за цяла папка с живописни битови картини.

Било писано разигралите се весели сцени неочаквано да бъдат прекъснати по един поне в началото неприятен начин. Шварц седеше заедно с Пфотенхауер, с Бащата на половината и Хасаб Мурат. Те ядяха печена хипопотамска сланина, която според Шварц имаше превъзходен вкус.

— Отлична е, нали? — попита Бащата на щъркела. — Нито един месар или колбасар в Германия не може да ти предложи нещо похубаво, а тук край Нил знам едно-единствено нещо, дето не само може да се сравнява с нея, но дори е и още по-голям деликатес.

— Какво е то? — попита Шварц.

— Туй е слонско печено, ама трябва да е от точно определено място. И знайте ли кое е то?

— Ял съм месо от слон, но не знам от коя част на тялото му е най-вкусно.

— Тогава трябва да ви кажа. Тук по тез места хич не е изключено да ни срещне някой такъв господин «elephas» или дори цяло стадо. Удаде ли ни се тогаз добър случай за някой хубав изстрел, ще ви дам практическото доказателство за моето теоретично твърдение. Знайте ли де трябва да бъде улучен слона с куршум, за да падне веднага?

— Да. Там, където започва хоботът от главата.

— Вярно е, макар че с куршуми «дум-дум» може да го раниш смъртоносно и другаде. Та малко по-надолу от споменатото място човек трябва да си отреже парче от хобота. От него става най-хубавото печено каквото съм ял някога.

Пфотенхауер извъртя очи така, че се показа бялото им, и млясна с език, с което искаше да изрази възможно най-добре страхотния вкус на въпросния деликатес. При това носът му закима толкова енергично, сякаш възнамеряваше да потвърди думите му по най-убедителен начин.

— Слонски хобот? — невярващо попита Шварц. — Мислех, че е твърде жилав.

— О, не. Месото му е крехко като език на северен елен. Но пък и онуй парче от хобота само по себе си не представлява деликатесът в завършения му вид, а трябва да се изпече в подходяща за тази цел мазнина. И туй е мазнината, съдържаща се в клетъчната тъкан на бърбреците, а тя е мазнина ви казвам, к'вато с нищо не можеш я сравни. Как ми се ще още начаса отнейде да вземе да се появи такъв слон, та да ви покажа онуй, дето за съжаление не съм в състояние да опиша!

— Чревоугодник такъв! — усмихна се Шварц. — Наистина започвам да вярвам, че, заради това малко парче хобот ви се иска да дотича цяло стадо слонове. Едно не съвсем безопасно желание!

— Да не би да се страхувате?

— Не. Но помислете си само за бъркотията, която тези животни могат да предизвикат тук!

— Появят ли се спокойно, няма к'во толкоз да се опасяваме. Но ако са раздразнени, може да ни се случи нещо лошо. Знайте ли кое животно наричат «скитник»?

— Да. Това са стари мъжкари, които заради злобата им стадата не искат повече да търпят и след като бъдат изгонени, са принудени да се скитат съвсем сами. Те са извънредно опасни животни. Тежко и горко на човека, който неочаквано се срещне с такъв екземпляр и то в открита и равна местност!

— Да, появи ли се такъв скитник, може да съсипе всичките ни животни. Навярно едно по едно ще ги набучи всички на бивните си. Но най-лошо е да срещнеш такъв звяр тъкмо когато бяга от онези, които са го изгонили от стадото си. Той помита и смачква всичко пред себе си, държи се като обезумял от ярост и тогава дори и най-храбрият

стрелец ще постъпи разумно, ако бързо се отдръпне от пътя му и по-добре изобщо повече да не му се мярка пред очите.

— Да не би сам да сте преживял подобна случка?

— Да, наистина, това беше край Бахр Джур. Бях седнал заедно с двама ниям-ниями и дерях кожата на убитите птици. Внезапно земята под нас взе да трепери, разнесе се тътен, сякаш имаше земетресение и... я слушайте! К'во беше туй? Не чухте ли?

Шварц наостри слух и след малко отговори:

— Звучи също като далечен малък водопад. Но наоколо няма никакви водопади!

— Не, туй е съвсем друго нещо. Май че сам повиках злото и ей го на идва. Дано само имаме още време да откараме стадата на сигурно място!

Той скочи на крака, сви длани около устата си като рупор и с надалеч кънтящ глас извика на хората, които пазеха говедата:

— Harisihn, ruh el bakar, b'id b'id ruh. El ifjal, el ifjal! Пазачи, отведете стадата далеч, далеч оттук. Слоновете, слоновете!

Този вик се разнесе из целия бивак. Всички, които седяха, скочила на крака и грабнаха оръжията. Пазачите се втурнаха към животните и с помощта на копията и силни викове ги натириха към равнината в посоката, която им показва Пфотенхауер с двете си ръце и то с движения, наподобяващи крило на вятърна мелница.

Силният шум, доловен от него, се беше разнесъл от ляво, откъм гората, покрила отвъдния бряг на тесния остър залив на блатото. Но в момента той бе заглушен от крясъците на пастирите и виковете на войниците, с които те един друг се окуражаваха. Ала Пфотенхауер се оказа с най-здрави бели дробове.

— Raha, hudu, ja nas, willa nihma maijit — спокойствие, тишина, хора, иначе сме загубени! — прогърмя гласът му над обширната равнина и всички незабавно се подчиниха на заповедта му, което не беше толкова резултат от добра дисциплина, колкото следствие на страха, накарал суданците да млъкнат.

В настъпилата тишина отново доловиха шума и то с удвоена сила. Приличаше на земетресение. Земята сякаш трепереше.

— Aiwa, ifjal, ja Allah — да, това са слонове, о, Боже! — възкликна Бащата на половината.

— Kull kati — цяло стадо! — съгласи се с него Хасаб Мурат. — Какво ще правим? Да отидем ли на безопасно място?

Той се канеше да избяга, обаче Бащата на единайсете косъма, приближил се заедно с Бащата на смеха, го хвана за ръката, задържа го и каза:

— Щом не се боиш от лова на роби, няма защо да се страхуваш и сега. В сравнение с ловеца на роби слонът е истински ангел.

И обръщайки се към Шварц, той продължи на немски език:

— Го'син докторе, сега вий ще видите, че аз не страхували слона могъществения. Аз ще пратил му куршум от пушка моята право в носа хоботния!

Шварц нямаше време да слуша уверенията му. В подобни случаи изглежда миговете придобиват съвсем други измерения. Откакто Пфотенхауер долови шума, до момента не бяха изминали и две минути, а вече земята затътна и затрепери, както започва да се тресе и слабият зид на някоя къщица при преминаването на тежкотоварни автомобили. В същия миг въздухът бе прорязан от толкова силен и остър звук, който сякаш проехтя едновременно от стотина тропета. После иззад храсталаците тичешком се появи голият на всички четириноги животни. Хоботът му беше високо вдигнат, а малката смешна опашчица бе щръкнала право назад и много приличаше на насочено за отбрана късо копие.

Един от бивните зъби на слона липсваше. Останалият зъб имаше извънредно големи размери и свидетелстваше за голямата възраст на животното, което при холката сигурно бе високо поне четири метра, а дължината му навярно бе с цял метър по-голяма.

С високо вдигнатия хобот, плющящите великански уши и пронизителния тръбен рев слонът представляваше толкова величествена и завладяваща гледка, че суданците бяха обзети от непреодолим ужас. Те захвърлиха оръжията си и побягнаха, за да се изпокрият зад храсти и дървета, като нададоха панически крясъци, привличайки така вниманието на слона.

Издаден в ярост от нещо, което все още не можеше да се види, той се носеше напред слепешката, но в този миг спря, за да огледа разкрилото се пред него свободно място. Великанът забеляза бягащите войници, както и малката групичка от останалите на мястото си хора,

имали дързостта да му се противопоставят. Той описа с хобота си кръг, после го вдигна високо, готов за удар и се втурна към малцината мъже.

Сред тях бяха европейците, Синът на верността и храбрият Баща на смеха. Всички останали, както и Бащата на половината и Хасаб Мурат бяха изчезнали. Пленените и вързани хора на фелдфебела лежаха заедно с него напълно неподвижно и безмълвно, за да не привлекат вниманието на животното върху себе си.

Но имаше и още един човек, който не избяга — Абд ас Сир, Синът на тайната. Още с появяването на слона младежът се хвърли на земята и вместо да избяга бързо запълзя право срещу него.

— Бягай, в името на Аллаха! — извика му Синът на верността. — Той ще те смачка. Това е «хахджил».

Тази дума има значение на нехранимайко, негодник, скитник. Следователно заради необузданата му ярост, злоба и коварство това чудовище бе прогонено и отбягвано даже и от себеподобните си.

— Да, хахджил е — потвърди Пфотенхауер. — Вашите куршуми не могат да му направят нищо. А не улуча ли и аз слабото му място, Господ да ни е на помощ!

Мъжете се бяха скупчили близо един до друг, пушките им се насочиха срещу животното. Но вече споменатото място, в което трябваше да се целят, не се виждаше, защото слонът държеше хобота си изправен нагоре като че сам съзнаваше уязвимостта на основата му и искаше да я предпази със самия хобот.

Разбира се, всичко се разигра много по-бързо, отколкото е възможно да бъде разказано. Животното се приближи на не повече от четиридесетина лакътя.

— Разпръснете се и стреляйте отстрани — извика Бащата на щъркела, — така ще имаме по-добра цел.

Той направи няколко скока настрани и другите последваха примера му с изключение на дребничкия словак, който приклезна на едно коляно и насочи дулото на тежкия си катил елфил право към отворената паст на великана.

— Аллах, помогни на куршума ми да проникне в мозъка — извика той, — иначе това добиче ще ме смачка!

Той натисна спусъка и изстрелът му има двоен успех. Бащата на единайсетте косъма бе така ритнат от пушката в главата, че се просна на земята.

— Lisir'rak — сега загазихме! Свършено е с мен! — изкрещя той, без да отмества втренчения си поглед от слона.

Ала хоботът на великана не се спусна да сграбчи или смачка дребничкия стрелец. Той изобщо не се помръдна, дори самият слон остана неподвижен. И това бе втората последица от изстрела. Големият тежък куршум бе накарал животното да спре в най-бързия си бяг. То стоеше на мястото си като парализирано, без да помръдва нито на сантиметър, което, разбира се, трая само броени секунди, но се оказа достатъчно за спасението на словака.

Верният му приятел. Бащата на смеха, видя надвисналата над главата му опасност и му подвикна:

— Бягай! Аз ще го задържа!

Той се втурна няколко крачки напред и изпрати един куршум на животното в дебелата част на хобота му, естествено без да постигне желанния резултат. И той, и словакът щяха да загинат, ако през тези кратки секунди Синът на тайната не беше намерил време да изпълни своя замисъл.

Абд ас Сир бе стоял малко встрани и слонът, без да го забележи или без да му обърне внимание, профуча покрай него и после, улучен от куршума на дребосъка, спря на място. Тъкмо в мига, когато Бащата на смеха стреля, Синът на тайната светкавично се изправи на крака, втурна се към един от задните крака на великана, замахна с дългия си нож и му нанесе удар, за да пререже сухожилието. Дали не успя да улучи точно въпросното място или пък ножът му се оказа недостатъчно остър, накратко, намерението му се провали и слонът бързо се извърна да види кой е новият му неприятел.

Но той забеляза не само един, а много повече врагове. До този момент вниманието на всички бе насочено към самотника, но не и към причината за предишния тътенещ шум, от който можеше да се предположи, че се приближава цяло стадо. Старият отшелник беше дръзнал да се приближи до група себеподобни и те го бяха погнали, за да го прогонят надалеч. След като той заобиколи гората край врязалия се навътре залив на блатото, преследвачите му го изгубиха из очи и някоя и друга минута го търсиха наоколо. Ала ето че в този миг и те се появиха иззад последните дървета. Да го зърнат и с ужасяващо тръбене да се втурнат подир него, бе работа само за секунди. Несъмнено тези врагове му се струваха далеч по-страшни от хората, защото той бързо

се обърна и панически побягна в предишната си посока, без да си отмъсти за нанесените му рани.

Четириногите му противници бяха дванайсет на брой, едно малко стадо, с което не му бе възможно да мери сили. Несъмнено всички се числяха към едно и също семейство, чийто предводител, стар мъжкар, тичаше начело. Следваха го четири мъжки животни, четири женски и три малки. Разгневени от скитника, те не обърнаха никакво внимание на присъстващите хора, а с тежки стъпки, но и с почти невероятна бързина преминаха край тримата мъже и продължиха преследването — само че не всичките.

Словакът и приятелят му се бяха изплъзнали от «нехранимайкото», без да бъдат засегнати от краката му. Когато се появи втурналото се напред стадо. Бащата на щъркела извика:

— Оставете мъжкарите да отминат и се целете само в малките! Тогава съвсем сигурно и женските няма да ни избягат.

В същото време той се прицели в горната част от хобота на първия млад слон. Шварц видя това и взе на мушка второто малко. Само секунди след двата изстрела изтрещя и трети, понеже Пфотенхауер незабавно изпразни и втората си цев по третото младо животно. Поради младостта на слоновете куршумите «дум-дум» проявиха мигновено въздействието си. Двете животни рухнаха на земята с разбити чела. Шварц също беше улучил съвсем точно въпросното място, ала неговият куршум не можеше да има същия светкавичен резултат. Раненият млад слон спря, размаха хобота си насам-натам като махало на стенен часовник, издаде сърцераздирателен болезнен рев и започна да се олюлява, сякаш бе пиян.

— И на този му стига — извика Пфотенхауер. — А сега незабавно да се изпокрием зад по-дебели дървета. Бързо, бързо!

Недоизрекъл още тези думи, той побягна към гората и другите го последваха на часа. Останаха само Абд ас Сир и Бен Уафа, които легнаха на земята и се опитаха да се прикрият в тревата.

— Защо бягаме? — попита Бащата на смеха, когато се озова зад едно дърво недалеч от Пфотенхауер. — Нали победихме!

— Я погледни там надясно, ей ги че вече идват — отговори му немецът. — Бързо зареждайте пушките! Слониците ще искат да отмъстят за своите малки.

Той имаше право. Майките бяха дочули стонове на малкото, улучено от Шварц, бяха се отказали от преследването и бързо се връщаха. Със силно тръбене те тичаха към въпросното място. Щом го достигнаха, всяка от тях веднага намери своето дете. Майките на убитите започнаха да ги опипват с хобоите си. А майката на смъртно раненото малко докосна няколко пъти раната на любимата си рожба, взе нежно да я гали и застана страна до страна съвсем близо до нея, за да я подкрепя и да не ѝ позволи да падне. Но ласките и усилията на слоничката останаха напразни. Малкото все повече и повече се накланяше и най-сетне се строполи мъртво на земята. Тогава всяка от майките отиде при другите, за да огледа и опипа с хобота си и техните деца. Така те се убедиха, че всички малки са мъртви, вдигнаха високо хоботи и издадоха жални тръбни звуци.

— А сега ще последва отмъщението — обади се Пфотенхауер.

— Вероятно ще ни търсят и открият.

— Имам чувството, като че наистина заслужаваме наказание — отговори Шварц. Та вижте мъката на тези майки! Каква покъртителна сцена. Всеки, който има сърце, сигурно ще ги съжали.

— Е да, ето че пак се проявява немската емоционалност. Човекът е най-лошото от всички хищни животни. Но я погледнете! Виждате ли какво става?

Той посочи към слоничките.

— Да. Едната от майките приклепна на задните си крака и затръби още по-жалостиво.

— А ето че рухна и другата. А-а, сещам се! Знайте ли защо падат?

— Да не би Синът на тайната да...

— Да, той е заедно с Бен Уафа. Храбри момчета. Пропълзели са до животните и са използвали ножовете си. Трябва да идем при тях, щото може да се озоват в опасно положение. А не бива да оставяме и клетите животни да страдат твърде дълго.

Двамата младежи се бяха прикрили в тревата толкова добре, че завръщащите се слонички не ги забелязаха. След като животните стигнаха при малките си, момчетата се промъкнаха до тях изотзад, което не бе свързано с кой знае колко голяма опасност, понеже цялото внимание на майките бе насочено към техните рожби. Щом се озоваха на около десетина крачки от тях, Бен Уафа измъкна своя кулбадах, един силно закривен и тежък нож почти с формата на сърп, който е

много опасно оръжие, както за нанасяне на удари, тъй и за хвърляне от разстояние, бързо се втурна към първата слоница и с две чевръсти движения преряза сухожилията на задните ѝ крака. После се промъкна до третото животно и му нанесе два парализиращи удара тъкмо в момента, когато втората слоница рухна под ножа на неговия приятел.

Ревящите от болка и ярост слоници се опитаха да се извърнат към мъчителите си и влачейки се, да се придвижат напред и да ги нападнат, ала не бяха в състояние да ги достигнат.

Действително тези мигове будеха жалост и състрадание. За щастие белите бързо се приближиха и с няколко точни изстрела сложиха край на мъките им.

— Тъй, вече не чувстват болки — каза Пфотенхауер, докато отново зареждаше пушката си. — Ама че лов, ама че успех! Шест слона за някакви си петнайсетина минути!

— Всъщност едно съвсем излишно избиване! — отбеляза Шварц.

— Защо?

— Защото изобщо не можем да използваме това огромно количество месо. А нито женските, нито малките имат бивни зъби.

— Аз съм на друго мнение. Може и тъй да стане, че туй месо да ни свърши голяма работа. Та нали не знаеме дали по време на похода ни ще намерим за всички достатъчно храна.

— Ха! По моя преценка всяка слоница има като нищо по четири тона тегло, а всяко младо слонче по тон. Възрастният мъжкар може да тежи шест тона, а понякога и повече. Всичко това прави петнайсет хиляди килограма месо. Е, как ще изядем такова количество най-много за два дни? По-дълго месото не може да се запази.

— Тогаз зле познавате нашите суданци. Ще видите само как ще ядат, не, ами направо ще плюскат и ще се тъпчат. Впрочем слонът не се състои изцяло само от месо. Трябва да приспаднем костите и то какви кости! А ако става дума за човечност, тогаз ще е по-добре да умрат няколко слона повече, отколкото да гладуват стотици хора, макар и за кратко време. Впрочем тези животни няма да са последните. Я пак си заредете пушките! Все още далеч не сме си свършили работата.

— Мислите, че ще се появят и други слонове ли?

— Други не, ами същите, дето вече бяха тук. Щом мъжкарите забележат, че госпожите им липсват, ще зарежат скитника и ще се

върнат да ги търсят. Слоновете умеят да проследяват дирите на себеподобните си не по-зле, отколкото и хората вършат това.

— Но няма да убиваме повече никой от тях, нали?

— Няма. Наистина жалко за хубавите зъби на мъжките. Бивните на мъжкаря, който тичаше начело на стадото тежат заедно може би към сто и двайсет килограма. Ха, я се огледайте наоколо! След като всичко премина, нашите суданци се осмеляват да се покажат от скривалищата си.

Наистина, щом видяха, че вече не ги заплашва никаква опасност, хората предпазливо започнаха да се измъкват иззад храсталаците и дърветата, подвикваха на другите, намиращи се още по-надалеч и скоро всички се събраха около убитите слонове. Дори и нухрите се появиха до един, което бе ново доказателство, че нямаха никакво намерение да търсят Абу ал Мот или неговите ловци на роби.

Определиха няколко групи, всяка с отделен ръководител, за да нарежат на късове месото на животните. Предвид очакваните огромни порции месо, хората бяха завладени от небивало веселие, което, за съжаление, се оказа твърде краткотрайно, защото едва-що бяха започнали своята работа, когато откъм запад, накъдето пазачите бяха откарали стадата, се разнесе хор от крещящи гласове, към които се присъединиха ревът и мученето на волове и крави.

— Какво ли е това? — попита Шварц. — Дали стадото се е подплашило?

— Възможно е. Нека изчакаме да видим какво ще се окаже — отвърна Пфотенхауер.

Не се наложи да чака дълго. Тъй като орнитологът се намираще сред много хора, те му закриваха гледката към въпросната посока, но това бе само за кратко време, защото със силни крясъци тълпата се пръсна на всички страни.

— Ал Хахджил, ал Хахджил! — проехтя изпълненият със страх вик от многобройни уста и само след няколко секунди не се виждаше вече нито един суданец. Те отново се изпокриха зад храстите и дърветата, където и преди малко бяха потърсили закрила.

Едва след това шепата храбреци, останали на мястото си, получиха възможност свободно да видят какво ставаше на запад. Ревейки от страх, оттам се приближаваше един бик, като тичаше колкото му крака държаша. По петите го преследваше старият слон,

който преди малко бе гонен от цялото стадо. Всяка заблуда беше изключена, понеже той лесно можеше да се разпознае по липсата на единия счупен бивен зъб.

— По дяволите, става напечено! — извика Пфотенхауер. — Сега всичко зависи от това, накъде ще се насочи бикът.

— Загубен е — обади се Шварц. — Слонът е два пъти по-бърз.

— Да. Туй говедо идва право къмто нас, но изглежда слонът ще го догони всеки миг. Стойте съвсем спокойно, за да не ни забележи скитникът.

Ето че слонът настигна бика. Вместо да го нападне изотзад, той се изравни с него, заби отстрани бивния си зъб в тялото му и още докато тичаха, го подхвърли във въздуха.

Дочу се тъпият шум от падането на бика върху земята. Въпреки ужасната си рана, той се опита да се изправи на крака, но скитникът се спря и отново го запокити нагоре и то още по-високо от преди. После започна да го тъпче с крака и да му нанася с хобота си толкова мощни удари, че скоро победеното животно се превърна в мека безформена маса.

Гневът на «нехранимайкото» бе предизвикан от враждебно настроените слонове, а при вида на стадото говеда се беше разпалил още повече. Изглежда смъртта на бика не го задоволи и той се огледа за нови жертви. Именно тогава съзря малката неподвижна групичка от хора и се понесе към тях с такава скорост, която не отстъпваше на бързината и на най-добрия състезателен кон.

— Спасявайте се в гората и по дърветата! — изкрещя Пфотенхауер. — При бясното му тичане и дума не може да става за точно прицелване и сигурна стрелба.

Този път краката на иначе толкова безстрашните мъже заработиха с необикновена бързина. Най-дребничкият от тях. Бащата на единайсетте косъма правеше най-големите скокове. Той не тичаше, о, не, той просто летеше напред като изстрелян от тетивата на лък. В същото време викаше на немски:

— Го'син доктор, стреляли по слон, стреляли де, стреляли! Ако слон нас докопа със зъб неговия, тогаз полетим ний във въздух атмосферния и били строшени кокали нашите и всичките! Стреляли бързо, бързо!

Най-близо по петите му го следваше неговият приятел Бащата на смеха. Той правеше лъвски скокове и изрева на един дъх:

— О, Аллах! О, провидение! О, вечност! Сигурно ще ме докопа, слонът, проклетият, неверникът! Дано преди туй пропадне в ада, там, дето е най-дълбоко и има още друга яма, която води още по-надолу!

На суданецът му е свършено невъзможно да мълчи. Той трябва да говори и да крещи дори когато това безкрайно много му вреди.

Чуваха се и гласовете на Абд ас Сир и Бен Уафа, които може би искаха да накарат слона да свърне в друга посока. Двамата се затичаха надясно, докато животното продължи в права линия точно подир словака и приятеля му. Другите завиха наляво. Те забелязаха, че слонът не е вече по петите им и спряха.

— Да пукна, ако нявга през живота си съм търчал така! — каза Пфотенхауер, поемайки си дълбоко дъх. — Ако бяхме останали на мястото си, куршумите ни хич нищо нямаше да навредят на този звяр, ала ний сичките щяхме да бъдем отъпкани и смачкани. Ей го, де търчи право към гората. Явно е хвърлил око на дребосъка и на дядото на всички градове и народи. Нека побързаме да ги догоним, за да помогнем на двамата!

— Чакайте! — задържа го Шварц. — Да не проявяваме непредпазливост! Не виждате ли, че двамата юнаци току-що се добраха до гората! Там ще намерят сигурно прикритие, тъй че са спасени. Ние обаче само ще се изложим на опасността да ни връхлетят връщащите се мъжкар. Ако искаме да последваме нашите приятели, трябва да го сторим, като заобиколим и внимаваме да не ни видят слоновете. Елате!

В този момент и «скитникът» стигна до гората. Той се вряза в нея така, сякаш под краката му имаше само трева. При това прегъваше настрани като тръстика или просто пречупваше стволите на дървета, дебели, колкото мъжко бедро. Бащата на единайсетте косъма доту зад гърба си силното прашене и пукот на прекършени клони и помисли, че слонът е съвсем близо по петите му, но не посмя да се огледа, а продължи да тича все напред. Но ето че единият му крак се заплете в някакво пълзящо растение и той се просна на земята. Бащата на смеха прелетя покрай него. Тогава дребосъкът бързо се изправи и отново се понесе напред... и за малко да падне в дълбоката вода на блатото, на чийто бряг изведнъж се озова. Наблизо забеляза могъщия ствол на

едно дърво. Поглеждайки нагоре, той видя краката на своя приятел. Подскочи нагоре, залови се за най-долния клон, изтегли се на ръце и стъпи върху него. Следващият клон не беше кой знае колко високо. Бащата на единайсетте косъма искаше да продължи още по-нагоре, защото все още не се намираше достатъчно високо и слонът с лекота можеше да го докопа, ала бе принуден да се откаже от намерението си. Дървото беше пострадало от паднал гръм и изгубило короната си. От оцелелите три клона третият бе прекършен така, че бе останало само късо пънче, на което имаше място за един-единствен човек. Точно там се беше настанил хаджията и неволно бе направил такава физиономия, сякаш се намираше на седмото небе на Мохамед, а не в смъртна опасност.

— О, Аллах, какво да сторя! — завайка се дребосъкът. — Ти не можа ли да си избереш някое друго дърво! Всички останали дървета са по-високи и имат повече клони. А тук онзи звяр ще ме откъсне като зряла круша!

— Да не съм те молил да се катериш подир мен! — отвърна му от горе неговият приятел с такава гримаса, като че умираше от смях. — Аз съм на сигурно място. Хоботът му не може да стигне чак до мен.

— Но до мен може! О, Аллах, Аллах, какво да правя! Ей го че идва, вече е тук, тук е!

Обзелият го страх беше колкото голям, толкова и основателен, защото прашенето и шумоленето се разнасяха вече съвсем наблизо.

— Пропълзи по-нататък към края на клона! — посъветва го хаджията. — Той е не по-малко дебел от твоето тяло и стърчи доста навътре над водата. Там чудовището няма как да те достигне. Но побързай, защото вече го виждам!

От по-високото си място той съзря главата на слона, който в този миг обви с хобота си едно изпречило се на пътя му дръвче, изтръгна го от земята заедно с корените и го запокити настрани.

— Да, ще пропълзя, ще пропълзя — ужасено извика дребосъкът. — Това е единственият начин за спасение.

Той започна да лази на четири крака със завидна бързина, докато под тежестта на тялото му клонът се огъна почти до водната повърхност. Там Бащата на единайсетте косъма не можеше да бъде достигнат от слона и едва тогава облекчено въздъхна, но това не трая повече от няколко секунди, защото под него нещо се раздвижи и когато

хвърли поглед надолу дребосъкът съзря един хипопотам, който лежеше във водата така, че се подаваха само ноздрите, очите и ушите му.

— Аллах керим — изплашено възкликна човечето. — Alla' fohk l'ischsch el Husan el bahr. — Боже милостиви. Увиснал съм над леговището на хипопотам!

В същия миг слонът достигна дървото и виковете на Бащата на единайсетте косъма привлякоха вниманието му. Но на първо време животното го остави на спокойствие и се обърна към хаджията, който изкрещя отгоре на приятеля си:

— Дръж се здраво, много здраво, иначе си загубен! Ако този хусан те докопа, ще те направи на каша!

Малките очички на слона хвърлиха злобен поглед към хаджията, животното издаде заплашителен тръбен рев и после проточи хобота си, за да сграбчи своя враг. За щастие не можа да го достигне, защото Бащата на смеха седеше два лакътя по-нависоко и освен това бе присвил крака до тялото си. Полустрахливо-полузлорадо той подвикна надолу:

— Опитвай се, опитвай, о, сине на безчестен баща и племенник на вуйчо, когото си направил за смях! Присмивам се на твоята сила и презирам твоя ум. Качи се горе де, щом искаш да ме хванеш!

Скоро слонът разбра, че усилията му са напразни и обърна поглед към Бащата на единайсетте косъма. Приближи се до самия край на брега и протегна хобот, за да го докопа, но и него не успя да достигне. С голямо задоволство дребосъкът забеляза неуспеха му и подигравателно подвикна:

— Страшно ли ти се иска да ме хванеш, а, баща на хобота и големите уши? Ами че тогава покатери се при мен, за да те погалья! Много ми се ще...

Той не успя да довърши какво толкова много му се искаше, защото слонът бързо взе друго решение, което се оказа съдбоносно за дребосъка. Животното бе проумяло, че трябва да се опита да постигне целта си по съвсем друг начин. Ето защо то обвини хобота си около клона и го разтърси с такава сила, че Бащата на единайсетте косъма не можа да се задържи, отхвъркна надалеч и плъсна във водата.

Слонът вложи толкова големи усилия да се докопа до жертвата си, че изгуби равновесие. Предните му крака се плъзнаха по хлъзгавия

бряг. Той се опита с хобота да се задържи за клона, ала напразно, защото тялото му бе много тежко. Клонът се счупи и животното падна във водата, която се разплиска нависоко и после го погълна.

Обаче още в следващия миг слонът се появи, тоест най-напред се показва издигнатият му право нагоре хобот и на часа бе сполетян от злощастната си участ. «Скитникът» бе паднал в блатото недалеч от хипопотама, който бързо се приближи, разтвори огромната си паст, и щом хоботът попадна в нея, шумно я затвори и се гмурна. В продължение на десетина секунди водата вреше и кипеше, вдигаха се високи кървави вълни, а после се появи слонът, но без хобот, тъй като той беше отхапан. От ярост и болки животното издаде направо неописуеми звуци и се огледа за противника си. В този миг само на метър-два от него на повърхността изплува хипопотамът. Слонът замахна с глава и нанасяйки му страшен удар, заби целия си бивен зъб в тялото на бехемота. В следващата секунда и двете животни отново изчезнаха под водата.

По време на тази кратка и ожесточена схватка над водната повърхност изскачаше ту задната част от тялото на слона, ту едната страна на хипопотама. «Скитникът» не можеше да се отърси от бехемота, а той пък напругаше всичките си сили, за да задържи врага си под водата и да го удави. Вдигнаха се такива огромни вълни, сред които нависоко пръскаха цели фонтани, че не бе възможно да се следят отделните движения на двете животни.

Докато траеше битката между великаните на животинския свят, останалите обитатели на блатото благоразумно се държаха далеч настрана, което беше цяло щастие за Бащата на единайсетте косъма, отхвъркнал толкова навътре във водата, че ако не бе това благоприятно обстоятелство, крокодилите щяха да го докопат преди още да успее да се добере до брега. Дребосъкът изплува бързо на повърхността и напругна всички сили час по-скоро да стигне до сушата. След като най-сетне се изкатери по брега, той се извърна и тъй като от него се стичаше вода, размаха юмруци и извика:

— Хамдулиллях, спасен съм! Искяхте да ме изядете, но сега нека шейтанът ви разкъса заедно с цялото ви потомство! Елате бързо насам и вижте как се справих със слона и с хипопотама!

Последните му думи бяха отправени към Шварц и Бащата на щъркела, които тъкмо в този момент се приближаваха по брега.

— Да, елате, елате бързо! — извика и хаджията от дървото.

— Изобщо няма нужда ние да ги убиваме, защото сами взаимно ще се изтрепят. Погледнете Бащата на хобота! Мъчи се да изкара хипопотама на сушата, но не може да се освободи от него и ще трябва най-мизерно да се прости с живота си.

Бехемотът беше мъртъв. Под краката на слона имаше вече дъно и пристъпвайки заднешком, той се опитваше да завлече тежкото животно на зъба си до брега. Но въпреки всички положени усилия не му се удаваше да се освободи от него и «скитникът» не преставаше да реве от ярост, при което от смъртоносната му рана бликаше дебела струя кръв.

— Ето че опасността ни се размина — обади се Пфотенхауер.

— Да сложим най-сетне край на тази история!

Той се прицели с пушката си в слона и натисна спусъка. При първия изстрел животно се олюля, при втория подритна със задните си крака и после падна във водата, която го скри от погледите им. Щом видя това, хаджията само за броени секунди се спусна от дървото.

— Фахрулиллях, слава на Аллах! — ликуващо възкликна той. — Победихме ужасните противници, убихме страшните чудовища. Покрити с позор лежат във водата и трябва да се срамуват от безчестната си смърт. Рухнаха поразени от моята хитрост, надвити от дързостта ми. Всички ще ме хвалят и прославят, когато ядат от месото на тези великани.

— Я мълчи? — обади се Бащата на единайсетте косъма. — Та какво ли направи ти? Покатери се на дървото и изчака, докато животните умрат. Едва след това слезе на земята. Сравниш ли поведението си с моето геройство, незабавно ще трябва хвалебствените ти крясъци да замлъкнат!

— Тъй ли? — попита хаджията и в гнева си направи такава гримаса, сякаш се разтапяше от неவிжданo блаженство. — Я ми изброй подвизите си де? Ти също избяга на дървото и дори пропълзя чак до самия край на клона. След туй слонът те изтръска във водата и ето че си се изтъпанчил пред мен като мокра кокошка, та чак ми става жал за теб?

— Не дрънкай такива глупости! Нима с моя скок в блатото не подлъгах по най-хитър начин слона и той да влезе във водата, където

намери смъртта си? Е, тогаз не съм ли аз човекът, комуто трябва да се припише победата?

Вероятно двамата пак щяха да започнат някоя разпалена свада, но надигналите се наоколо радостни крясъци сложиха край на препирнята им. Разбягалите се от слона хора бяха чули изстрелите и се бяха окуражили. След като се приближиха предпазливо, видяха, че вече няма от какво да се страхуват. Целият бряг гъмжеше от тях. Всички нададоха такива ликуващи викове, че ако и преди бяха напрегнали гърлата си по същия начин, сигурно щяха да обърнат в бяг не само слона, а и всички хипопотами от близката околност. Хората затанцуваха и заскачаха от въодушевление и едва след доста време Шварц и Пфотенхауер успяха да въведат спокойствие и ред сред тълпата.

От корабите донесоха дебели въжета, с чиято помощ, както и с цената на големи усилия, успяха да измъкнат на брега двете животни, за да ги изкормят и разсекат на парчета. Докато една част от хората останаха да се занимават с тази работа, двамата немци заедно с другите се върнаха в лагера, защото се опасяваха, че слоновете пак ще се появят, за да потърсят женските. За щастие предположенията им не се оправдаха.

Малко по-късно един от хората, останали да работят на брега, дойде в лагера и съобщи, че току-що далеч в реката са забелязали някаква лодка, която свърнала и се насочила към блатото. Шварц и Пфотенхауер незабавно се затичаха към брега, последвани от по-близките си спътници. Над блатото и през тесния ръкав, свързващ го с Нил, можеха да хвърлят поглед към неголяма част от реката. Точно оттам с голяма скорост се приближаваше лодка, карана от няколко гребци. Шварц извади бинокъла, за да я разгледа, а после го подаде и на Бащата на щъркела. Още след първия поглед, който ѝ хвърли, орнитологът се обърна към Сина на верността и възбудено му каза:

— Това е лодка на ниямах [\[235\]](#)-ниямите. Какво ли означава появяването ѝ? Вземи бинокъла и я разгледай!

Бея Уафа изпълни тази подкана и след гладко отговори:

— Бойна лодка на нашето племе! Защо и как е попаднала тук? На кормилото ѝ седи Уахафи, най-хитрият воин на моя народ, който е запознат много добре с бреговете на реката чак до езерото Омбай. Когато баща ми изпраща този човек, винаги става въпрос за някакво

важно начинание. Страшно съм изненадан от появяването на тази лодка.

— Няма защо да се плашим — обади се Пфотенхауер, — тъй като с този плавателен съд не идват наши врагове. Хората обаче не знаят, че се намираме на това място и щом забележат корабите ни, незабавно ще поемат в обратна посока. Следователно трябва да ги уведомим, че тук ще заварят само приятели.

— Аз ще ги предупредя.

Бен Уафа се затича по левия бряг на блатото и стигна до тесния ръкав, който го свързваше с реката тъкмо в момента, когато лодката минаваше през него. Чуха го как извика нещо на екипажа ѝ. Веднага последваха радостни възгласи и плавателният съд се приближи към сушата. Младежът скочи в лодката и после хората загребаха, за да прекосят блатото. Още отдалече Уахафи, кормчията, разпозна Бащата на щъркела.

— Господарю, колко се радвам, че те виждам — извика му той. — Ние не идваме сами, а ни следват многочислени воини.

— Защо? — попита Пфотенхауер, щом лодката спря до брега и хората стъпиха на сушата.

— При нас дойде един търговец от Метамбо. Преди това той посетил серибата на Абу ал Мот и научил, че в момента ловецът на роби отсъствал, но веднага след завръщането си се канел да ни нападне. Тогава кралят реши да го изпревари. Свика всичките си воини, а мен изпрати напред да разузная какво е положението в серибата.

— От нас можеш да го научиш много по бързо и най-подробно. А къде трябва да отнесеш вестта на краля?

— При малката рекичка, която се влива в Нил над Нирхах. Там той ще се скрие с флотилията си, за да ме чака.

— С колко хора разполага?

— Повел е над пет пъти по сто храбри мъже, разпределени в много лодки.

— Това е добре. Вярно че сме достатъчно силни, но присъедините ли се към нас, нито един враг няма да успее да ни се изплъзне. А за колко време ще стигнете с лодката си оттук до краля?

— За не повече от един ден.

— Тогава елате с нас в лагера ни. Имаме да ти разказваме много неща.

Новодошлите се зарадваха извънредно много, че толкова неочаквано се срещнаха със сина на своя крал, а също и със Сина на тайната. Но когато узнаха какво се бе случило, смайването им нямаше граници. Направиха съвещание и решиха, че Уахафи незабавно трябва да се върне при своите и да уведоми краля какво е положението. От мястото, където се намираха, ниямах-ниямите трябваше да тръгнат право към Омбула, за да се срещнат там с Пфотенхауер, Шварц и хората му.

Тъкмо когато Уахафи се канеше да тръгне на път, забелязаха един конник, който бавно се приближаваше от юг. Появяването му бе толкова важно и неочаквано, че Пфотенхауер побърза да насочи далекогледа си към него.

— Бял е — каза той, — и е въоръжен до зъби. Кой ли може да е той! Във всеки случай едва ли е пак вестоносец на Абд ал Мот, тъй като роботърговецът още вчера изпрати един.

Уахафи взе бинокъла, за да хвърли също един поглед. Изглежда се беше научил да си служи с него по време на престоя на Пфотенхауер сред ниям-ниямите. Веднага щом разгледа лицето на ездача, той каза:

— Та това е Дауари, Търсача! Там където отиде, по петите му винаги следват кланета и убийства.

— Значи го познаваш? — попита Шварц.

— Твърде добре. Аз съм единственият човек от моето племе, който го познава. Виждал съм го при негрите моро. Едва си тръгна и се появи керван на роботърговци, за да нападне селото. Той обикаля серибите и познава всички ловци на хора, с които прави какви ли не сделки.

— А той познава ли те?

— Не.

— Тогава остани още малко тук. Изглежда че идва при нас с определена цел. Едва ли самотен пътник ще се осмели да влезе в лагер като нашия.

В поведението на човека не се забелязваше ни най-малката несигурност. Той се насочи право към тях, слезе от коня, поздрави и после попита Шварц:

— Изпращат ме при вас. Нали сте от хората на Абд ал Мот?

— А ти кой си? — осведоми се Шварц, без да отговори на въпроса му.

— Аз съм войник и се натъкнах на кервана с роби, предвождан от Абд ал Мот. Той ме взе на служба и ме изпрати при вас.

— Какво имаш да ни съобщаваш?

— Незабавно трябва да потеглите към планините Гута, където той ще ви чака в клисурата ас Суар.

— Защо се е отправил натам?

— Защото иска да нападне няколко села на племето мундо.

— И кога ще пристигне на онова място?

— Вдругиден. Ако побързате, можете да бъдете там един ден след него.

— Как ти е името?

— Амар бен Суба.

Шварц впи изпитателен поглед в лицето му. Човекът го издържа с усмивка, без да се смути. Чертите му издаваха, че е смелчага, ала не будеха доверие.

— Истината ли казваш? — попита Шварц.

— Да. Защо да те лъжа?

— И все пак лъжеш!

При тези думи човекът измъкна от пояса си пистолет и заплашително отговори:

— Ха си го казал още веднъж, ха съм те застрелял! Не позволявам да ме обиждат!

Ако смяташе, че така ще направи силно впечатление на немца, той се видя излъган. Шварц изби оръжието от десницата му, изтръгна пушката от лявата му ръка, замахна с нея и с приклада му нанесе такъв удар по главата, че човекът рухна на земята. Само секунди по-късно бе разоръжен и вързан. Оказа се, че от удара е изгубил съзнание само за няколко минути. Щом се съвзе и видя че е вързан, той се развика:

— Така ли се отнасяте към пратениците и доверените хора на вашия предводител? Абд ал Мот сигурно ще ви накаже!

— Мълчи! Не ни разсмивай със заканите си! — отвърна му Шварц. — Ти си лъжец и затова се отнесохме към теб, както подобава. Не си изпратен от Абд ал Мот.

— Май че изобщо не си ме разбрал, а?

— Разбирам те по-добре, отколкото мислиш и подозираш. Ти се нарече Амар бен Суба, но името ти е друго. Ние те познаваме, ти си Дауари, шпионинът на ловците на роби.

— Лъжеш се. Аз съм човекът, за когото вече се представих.

— Господарю, не му вярвай! — намеси се Уахафи. — Той е Дауари, много добре го познавам.

Пленникът му хвърли гневен поглед и отговори:

— Кой си ти, дето твърдиш, че ме познаваш и дръзваш да ме обвиняваш в лъжа? Щом се освободя, ще ти платя за тази обида с ножа!

Той наистина имаше вид на човек, напълно способен да изпълни закана си. Но Шварц гневно му се сопна:

— Я си дръж езика зад зъбите! Аз знам кой си и какво искаш, и нямам никакво желание да слушам грубостите ти.

— Нищо не знаеш! Всичко е точно така, както ви казах, и ако не се подчините на донесената от мен заповед, ще си имате работа с Абд ал Мот.

— Искаш да кажеш с Абу ал Мот!

— Не, идвам по поръчение на Абд ал Мот.

— Тъй! Ами кога изпрати той предишния си вестonosец?

— Не знам. На мен нищо не ми е казал. Идвал ли е вече някой друг негов човек?

— Да. Ако наистина те беше изпратил Абд ал Мот, той сигурно щеше да ти каже, че само един ден преди това е наредил на свой човек да донесе съвсем друго нареждане. Ти къде се срещна с предводителя на ловците на роби?

— В Омбула.

— Та той изобщо вече не е там.

— Още е там!

— Не е. И ти самият скоро ще го признаеш.

— Нищо не признавам, а мога само да потвърдя, каквото вече казах.

— Е добре, аз пък ще ти докажа, че съм сигурен в моите сведения. Сега ще бъдеш наказан с бастонада, ще те бият по стъпалата на краката, докато признаеш истината.

— Да не си посмял! Отмъщението ми ще бъде страшно!

— Нищожество, ти се осмеляваш да ме заплашваш? Това е такова нахалство, на което незабавно трябва да се отговори с наказание. Кой от вас има опит в бастонадата?

На въпроса му незабавно се отзоваха над двајсет от струпалите се наоколо мъже. От гората отсякоха един по-дебел клон. Дауари легна по гръб. Един от хората седна върху тялото му, после вдигна краката му нагоре и ги вързаха за изправения кол, държан от двама мъже. Един друг отрязва от храсталаците няколко пръчки, дебели колкото пръст, и започна да шиба голите му стъпала.

Пленникът стисна здраво зъби. Искаше да превъзмогне болките и да не издаде нито звук, ала напразно. Още при третия или четвъртия удар той силно извика, а после крясъците му се превърнаха в животински рев. Скоро той помоли:

— Спрете! Пуснете ме! Всичко ще си призная. Ще кажа истината!

Шварц направи знак да спрат и отвърна:

— Както виждаш, нямам намерение да се оставя да ме заблуждаваш нито пък да търпя грубостта ти. И тъй, отговаряй откровено на въпросите ми, иначе ще те бият, докато ти смъкнат месото от костите! Не си бил в Омбула при Абд ал Мот, нали?

— Не — простена човекът.

— А пътем си срещнал Абу ал Мот с неговите хомри, така ли е?

— Да.

— Той те е изпратил да дойдеш тук с поръчението, което вече чухме.

— Така е.

— С каква цел? Какви намерения има?

Дауари се поколеба да отговори. Затова Шварц продължи:

— Няма защо да размисляш, а отговаряй бързо, иначе подновяваме бастонадата! Знам за какво става въпрос и без да ми кажеш. Абу ал Мот иска да ни подмами в клопка. Истина ли е или не?

Човекът продължаваше да мълчи, впил искрящите си от гняв очи в немца. С какво удоволствие и радост би повел на гибел и Шварц, и хората, които го измъчваха! Ала суданецът, който го биеше, го шибна два пъти толкова силно, че Дауари изрева от болки и призна следното:

— Спрете, спрете! Да, така е. Трябваше да бъдете подмамени в клисурата ас Суар и там щяха да ви унищожат.

— Кой? Абу ал Мот има само шепа хора. Дали се кани да отиде при Абд ал Мот и да го заведе заедно с неговите ловци на роби до клисурата?

— Да.

— Но той знае че дори и в този случай ще е твърде слаб, за да се мери с нас. Следователно трябва да си осигури и някаква допълнителна помощ. Ето защо предполагам, че е изпратил някой от своите хомри да доведе и други съюзници. Но понеже не може да разчита на негърските племена, му е наредил да отиде до някоя сериба. Признавай!

Дауари отново се поколеба, но след като видя, че суданецът отново замахва да го удари, извика:

— Чакай, така е! Господарю, ти отгатна истината. Аллах те е надарил с голяма проникателност. Абу ал Мот изпрати двама хомри да отидат в серибата Уламбо, чийто собственик е негов приятел.

— Добре! Съветвам те да бъдеш разумен. Намираш се в моя власт и ще разбереш, че не се шегувам. Ти дойде при нас, за да ни предадеш и заслужаваш смърт. И няма да я избегнеш, ако упорито продължаваш да се държиш враждебно към нас. Но откажеш ли се от всичките си коварни замисли, няма да ти се случи нищо лошо, а по-късно ще те пусна да си вървиш.

— Наистина ли? — бързо попита Дауари.

— Да, аз не лъжа като теб.

— Закълни ми се!

— Аз съм християнин и никога не се кълна. Думата ми струва колкото десет клетви. Да не би Абу ал Мот да е разчитал на нухрите, които пленихме?

— Да. Понеже ти ми обеща свободата, ще призная цялата истина. Абу ал Мот предполага, че си придумал нухрите да минат на твоя страна. Аз трябваше да тръгна с вас и по пътя тайно да говоря с тях и да им обещавам всичко каквото си пожелаят, само и само да ти изменят и да се съюзят с нас срещу теб.

— Не е съвсем лошо измислено. Само че в сметките си и ти, и той сте забравили, че си имате работа с европейци, а не с глупави негри. Ние щяхме привидно да ти се доверим, но твърде скоро щяхме да разкрием подлите ти кроежи. Вече ти дадох доказателство за това, а и краката ти го почувстваха. Значи по пътя е трябвало да разговаряш с

нухрите, а? Но какво разбираш под «по пътя»? Откъде мисли Абу ал Мот, че ще минем?

— Нареди ми да ви придумам на първо време да оставите корабите и да се отправите към клисурата по суша.

— Този поход щеше да трае два дни и през това време наистина можеше да се направи какво ли не срещу нас. Вече знам достатъчно и няма да настоявам за други сведения. Ще останеш вързан, докато вече няма да си в състояние да ни вредиш и тогава ще те пусна на свобода. Ударите, които получи са съвсем заслужени. Моето по-нататъшно отношение към теб ще се определя единствено от поведението ти. Запомни го!

Отнесоха Дауари настрана, където остана сам и нямаше с кого да разговаря. После двамата немци, Бащата на половината, Уахафи, Хасаб Мурат и другите техни верни другари се събраха на кратко съвещание.

Оказа се, че както Уахафи, тъй и Синът на верността и Абд ас Сир много добре познават планините Гута и клисурата ас Суар. Думата «суар» е множествено число от «сура». Частицата «ас» е определителен член. И тъй, името на клисурата ас Суар се превежда като Клисуре на сурите, тоест на главите на корана. Уахафи обясни откъде е дошло това име:

— Някога в тази клисура живял един благочестив проповедник на исляма, който искал да убеди чернокожите да почнат да вярват в Аллах, но те не пожелали да го чуят и го убили. Докато умираше, той проклетел мястото на своята смърт. Веднага след това всички дървета в клисурата загинали. Потокът пресъхнал. Нито капка роса не падала от небето, а животните избягвали това тъжно място, докато най-сетне дошъл един друг имам и снел проклятието от клисурата. Той засадил толкова палми талейб, колкото са сурите на Корана, тоест сто и четиринайсет, като при всяка от тях повтарял «Hamdulillah issai' jid eddinji» [\[236\]](#), и гледай ти — те се хванали и пораснали. Оттогава мястото станало свещено и ако Абу ал Мот е решил да ни унищожи там, то намерението му е двойно по-голям грях, който трябва да се накаже. Затуй Аллах ще го предаде в ръцете ни.

— Толкова ли си убеден в това? — попита Шварц.

— Да. Не може да ни се изплъзне. Той изобщо не предполага, че ще пристигнем там преди него. Няма да тръгнем по суша, а ще

продължим с корабите.

— Мислиш ли, че така ще се придвижим по-бързо? По суша имаме възможност да поемем в права посока, а по вода сме принудени да следваме всеки завой на Нил. А не забравяй; че ще плаваме и срещу течението.

— Това е вярно, но нима досега не сте теглили корабите с лодки? Имате предостатъчно хора, за да сменяте гребците. Можете да плавате ден и нощ. А тръгнете ли по суша, ще трябва да спирате да си почивате и да спите и така ще загубите ценно време. Освен това Абу ал Мот вярва в успеха на плана си, но понеже не предполага, че ще дойдете по Нил, ще насочи цялото си внимание в съвсем друга посока. Съветвам ви незабавно да тръгнете на път. Абд ас Сир и Бен Уафа са запознати много добре с реката и ще ви служат като лоцмани. Аз обаче веднага ще се върна да уведомя краля. От мястото, където се е разположил с лодките и хората си, той държи в ръцете си серибата Уламбо, от която Абу ал Мот очаква помощ. Ако тамошните ловци на роби решат да изпълнят желанието му и да му се притекат на помощ, ние ще се изпречим на пътя им.

— Невъзможно ни е незабавно да тръгнем, защото се налага да изчакаме воините на Бащата на половината.

— Те ще пристигнат тук преди да е изминал и час — отговори вождът.

— Но нали яздят коне или камили, а ще трябва да се качат на корабите!

— Ами тогава ще оставят животните тук. Та нали и вие не можете да вземете вашите стада и ще трябва да ги поверите на една малка група хора, които ще ни чакат тук, докато се върнем. Ето, я погледни към равнината! Виждаш ли дългата върволица от ездаци? Това са моите воини. Значи не е необходимо да се бавиш дори и споменатия един час.

— Тогава всичко е наред и аз отивам при моята лодка, за да не губя никакво време — обади се Уахафи. — Утре вечер ще ни догоните, а вдругиден още призори можем да се озовем в клисурата ас Суар. Ние се отбихме насам, за да застреляме някакъв дивеч край блатото и после да продължим. Но сега става излишно и едното, и другото, понеже ще вземем от месото на слона и можем да поемем обратно. Дано Аллах бъде с вас и ви пази от всяко нещастие!

Той си тръгна толкова бързо, като че смяташе каквото и да е възразение срещу предложенията си за съвършено невъзможно, но и без друго останалите разбраха, че действително им беше дал най-добрия възможен съвет.

Приближаващите се в момента воители бяха вече уведомени за всичко от вестносеца, изпратен да ги пресрещне. Ето защо те никак не се учудиха, че вместо фелдфебела и малцината негови подчинени на това място завариха лагер, който гъмжеше от хора. Всички те имаха яки фигури и непокорен характер, а бяха и добре въоръжени. Затова ги посрещнаха с радост и ги поздравиха с добре дошли като съюзници...

Следващия следобед, когато слънцето почти докосваше хоризонта, малката ескадра достигна едно място, където реката правеше остър завой на изток, а от юг в нея се вливаше по-малък приток, чието устие бе все пак твърде широко.

— Това е ръкавът, в който трябва да навлезем, теглени от лодките — каза Абд ас Сир, застанал до Шварц и Пфотенхауер на палубата на първия кораб. — Познавам го, а ми е известно и мястото, където ни очаква кралят на ниям-ниямите.

Но преди още някой да успее да му отговори, нейде отпред се разнесе силен пронизителен вик и същевременно видяха как от устието на притока изскочи една лодка и като стрела се насочи към тях, подир нея се появиха и множество други бойни ладии, образуващи цяла флотилия. На кормилото в първата от тях седеше Уахафи, който с вече споменатия вик даде сигнал на останалите да го последват.

Корабите бяха имали попътен вятър, тъй че можаха да използват платната си, но освен това бяха теглени и от лодки с гребци. Сега към тях се присъединиха и лодките на ниям-ниямите, с чиято помощ бързината им се удвои. Ескадрата навлезе в притока и продължи нагоре срещу течението му, докато достигна друга още по-малка река, вливаща се от страни, чиято ширина и дълбочина позволяваха на дахабийето да навлезе в устието ѝ. В него изтеглиха на буксир и останалите кораби, след което хвърлиха котва, наредени един подир друг.

Всичко това стана съвсем навреме, тъкмо когато слънцето изчезна зад хоризонта и настъпи толкова краткотрайното здрачаване. И от двете страни на рекичката растяха храсталаци, а зад тях се простираше високостеблена гора от дървета сунут. На левия бряг точно пред

хвърлилите котва кораби храстите бяха изсечени с груби остри ножове, за да се отвори място за бивак.

Клоните им бяха използвани за построяването на колиби, подредени в правоъгълник, отворен към реката. Макар че все още не се бе напълно смрачило, в средата му гореше голям огън. Между него и водата се беше насъбрала тълпа от воини, които с радостни приветствени викове размахваха оръжията. Те се бяха струпали около нещо като подиум, издигнат от пръст и клони, върху който седеше мъж, държейки в двете си ръце някакви предмети. Все още не можеше ясно да се различи какво представляваха те.

— Това е кралят на ниям-ниямите — обясни Пфотенхауер, обръщайки се към Шварц. — Той обича да посреща чужденците, седнал върху трон.

— А какво държи в ръце?

— Скипър и топка с кръст. [\[237\]](#)

— Бре да се не види! Значи също като кралят върху немските карти за скат. [\[238\]](#)

— Да. Чул е от някого, че европейските владетели притежават такива предмети като символи на своята власт и своя сан и затова е наредил и на него да му изработят скипър и топка с кръст. При всяка аудиенция ги държи в ръце. Да слезем на брега! Той ни очаква.

— А как трябва да го поздравя без да се унижа, но и без да го обидя?

— Като всеки порядъчен немец. Правете същото, каквото правя и аз, и хич няма да се тревожите. Той сносно говори арабски, тъй че разговорът ни няма да ви създаде затруднения.

Те минаха по дъската, спусната от борда към брега, и слязоха на сушата, последвани от обичайните си придружители. Двамата вървяха начело, а подир тях крачеха Хасаб Мурат с Бащата на половината, после идваха Бащата на единайсетте косъма заедно с хаджията и подир тях един до друг следваха Синът на верността и Синът на тайната. Налагаше се другите все още да останат на борда. Само ниям-ниямите спряха лодките си на брега и слязоха на сушата. Те образуваха колкото многобройна, толкова и живописна почетна гвардия, предвождана от Уахафи.

Когато шествието стигна до «трона», ниям-ниямите застанаха в кръг, а другите изкачиха четирите стъпала, водещи до него. Щом се

озоваха горе, без много церемонии Пфотенхауер пристъпи към краля, протегна му десницата си и каза:

— Massik bilchair ja malik. Kif chatrak — добър вечер, о, кралю. Как си?

Кралят сложи скиптъра настрана, хвана и разтърси подадената му ръка и добродушно отвърна:

— Ilhamd'illa bchair. W'int kif halak — слава Богу добре съм. А ти как си?

— B'anzahrak fi chair kamahn. Bischkur afdalak — под твоя поглед и аз се чувствам добре. Благодаря ти! — отговори му Пфотенхауер и посочвайки към Шварц, добави: — Водя ти един мой приятел и го препоръчвам на любовта ти. Той е брат на Асуад, заедно с когото тръгнахме на път от твоето село.

— Уахафи ми е разказвал за него. Той прилича на брат си и както съм чувал, го наричат Abu'l arba ijun — Баща на четирите очи. Той ми е сърдечно добре дошъл.

При тези думи, без да изпуска десницата на Пфотенхауер, кралят остави настрана топката с кръста и подаде на Шварц освободената си вече лява ръка. Сърдечното разтърсване започна отново, прие което, кимайки на словака и приятеля му, добродушният владетел каза:

— Несъмнено това е Бащата на единайсетте косъма, заедно с Бащата на смеха. Уахафи ми е споменавал и за тях и...

— Прости ми, о, кралю! Наистина ме наричат така, както ти каза, но го разрешавам само на най-близките си приятели. Всъщност името ми е Хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Хаджи Отайба Абу л'Ошар бен Хаджи Марван Омар ал Гандези Хафид Якуб Абд Аллах ал Санджаки!

— Добре, добре! — усмихна се кралят. — Това име е твърде дълго за езика ми и понеже се смятам също за твой близък приятел, ще те наричам както преди.

После му представиха Бащата на половината и Хасаб Мурат и той ги приветства не по-малко дружелюбно. След като размениха първите любезности, той сметна, че вече му е позволено да поздрави своя син Бен Уафа. Прегърна го, сърдечно го целуна, а после притисна до гърдите си и Сина на тайната. Направи го така, както би го сторил всеки немски баща с детето си и с приятеля му. Неговата любов към

сина, както и искрената му благосклонност към непознатите си личаха толкова ясно от изражението му, че с това правеше изключително подкупващо впечатление.

Лицето му бе кръгло и пълно, а цветът му тъмнокафяв. Имаше широкоплещеста, не особено висока фигура. Беше облечен с обикновена дреха, доста наподобяваща домашен халат, върху който беше препасана сабя. В момента не носеше друго оръжие. Единственото му украшение представляваше неговата коса, оплетена на множество тънки плитчици, които, изправени нагоре, образуваха нещо като обърната фуния, върху чийто връх бе закрепена препарирана чинка.

Седалката на «трона» заемаше трите страни на подиума, тъй че на нея имаше място за няколко души. Шварц и Пфотенхауер се настаниха отляво и отдясно на краля, а останалите насядаха от двете им страни. След това двамата немци трябваше да разкажат всичко на владетеля. Той ги изслуша внимателно и мълчаливо, а след като научи и най-малките подробности, каза на Шварц:

— Надявам се, че брат ти е все още жив, а също и Ловецът на слонове. Ако са ги убили, Абу ал Мот и Абд ал Мот ще го изкупят с хилядократни мъки и болки. Обещавам ти. Утре по това време ще знаем как стоят нещата, защото ще стигнем до клисурата ас Суар още преди зазоряване.

— Значи си на мнение, че трябва да тръгнем в поход още сега и да вървим цяла нощ?

— Няма да вървим, а ще плаваме. Тази река минава толкова близо край клисурата, че после ще е необходимо само за половин час да прекосим гората, за да се озовем при целта си.

— Ами какво е положението със серибата Уламбо? Абу ал Мот е изпратил двама души до нея, за да иска помощ.

— Пратениците се върнаха. Изобщо не са се бавили там.

— И какъв е резултатът?

— Не знам. Не пожелаха да ми го кажат.

— Значи си разговарял с тях?

— Да. Заловихме ги. Не исках да ги принуждавам да проговорят, а предпочетох да изчакам пристигането ви. Наредих да ги вържат ей там отзад за дърветата и им оставих двама пазачи. Ако желаете, ще заповядам да ги доведат.

— Направи го и то веднага!

Междувременно бяха запалени още няколко огъня, край които се бяха разположили ниям-ниямите. Тези хора бяха въоръжени с ятагани, лъкове и стрели, с копия и тарамбиши [\[239\]](#). По заповед на краля един от тях се отдалечи, за да доведе двамата хомри и пазачите им.

Щом се появиха пленниците, Шварц веднага ги позна. Той ясно видя как се изплашиха, когато го забелязаха. Бащата на единайсетте косяма бе обзет от гняв и ги заплаши с юмрук, но сметна че е под достойнството му да ги заговори, а подвикна на Шварц и Пфотенхауер:

— Туй съм хомри проклетите и убийствените. Не позволим ний пак избягали и офейкали. Трябва понесли наказание справедливото и назидателното!

— Не се безпокой, сигурно този път няма да ни се изплъзнат — отговори му Шварц. А после, обръщайки се към хомрите, продължи:

— Виждам, че ме познахте. Участи ви зависи от вашето поведение. Направите ли искрено признание, ще избегнете мъчителната смърт. Какво постигнахте в серибата Уламбо?

Те му хвърлиха мрачни погледи, шепнешком размениха няколко думи помежду си и после единият от тях отговори:

— Не сме били в Уламбо.

— Не лъжи! Много добре знам, че Абу ал Мот ви е изпратил да отидете там.

— Това не е вярно!

— Не те съветвам да ме изкарваш лъжец! Иначе и теб може да те сполети участи на Дауари.

— Дауари ли? — възкликна човекът.

— Да. Въобрази си, че ще му повярваме и ще влезем в клопката. Сигурно слънцето ви е изсушило мозъците, та можете да ни смятате за толкова глупави. Наредих да го накажат с бастонада и той ни призна всичко!

— Този пес!

— Ха! Сега го ругаеш, но усетите ли ударите по вашите стъпала, и вие ще станете също тъй откровени.

— Само посмей! Ние сме истински правоверни и сме привърженици на Пророка, а ти не си нищо повече от един християнин!

— Аз не определям поведението си към вас според вярата ви, а според вашите дела. И ако имате намерение да хулите вярата ми, която е по-добра от вашата, е, хулете я, щом искате да получите двойно повече удари.

— Покажи ни Дауари, за да ти повярваме!

— Не виждам никаква необходимост да ви изпълнявам желанието, щом мога чрез бастонадата да ви принудя да ми отговорите, но въпреки всичко ще ви го покажа, защото съм християнин и не обичам насилието.

Той изпрати словака и хаджията да доведат Дауари. Вследствие на получените удари той не бе в състояние да върви и се наложи да бъде носен. Няколко нухри го домъкнаха и го сложиха да седне до хомрите. Те го посрещнаха с презрителни и гневни погледи, а после му обърнаха гръб.

— Аха, значи проявявате високомерие към него, а? — обади се Шварц. — Е, на бърза ръка ще се смирите. Ще признаете ли какво сте се споразумели с хората от серибата?

— Нищо няма да признаем.

— Да видим дали ще удържите на думата си.

С тях се случи същото, което преживя и Дауари предишния ден. Вързаха краката им за копия с голите стъпала нагоре. Още първите удари донесоха желанния резултат. Те признаха, че в серибата са им дали отрицателен отговор. Разбира се, това можеше да е и коварна измислица, но Шварц повярва на думите им. Ако бяха получили подкрепления, двамата сигурно нямаше да поемат сами обратно към Абу ал Мот. Отведоха ги настрани заедно с Дауари.

Неколцина от хората на краля много добре знаеха пътя до клисурата ас Суар. При корабите щяха да останат достатъчно ниям-ниями, за да ги охраняват. Наличните лодки можеха да поберат другите воители, ако насядаха в тях малко по-нагъсто от обикновено. Решиха първо да се нахранят и след това да потеглят на път.

Разполагаха с предостатъчно храна. Ниям-ниямите се бяха запасили с провизии, а другите имаха дори в излишък хипопотамско и еленско месо, което все още не се беше развалило. Решиха да вземат със себе си, каквото останеше от него, защото не бе трудно да се предположи, че отвлечените от Абу ал Мот роби сигурно щяха да имат голяма нужда както от храна, така и от вода.

Излишното месо изпекоха на огньовете, понеже така щеше да се запази годно за ядене по-дълго време, отколкото сурово. После кралят избра хората, които трябваше да останат при плавателните съдове. След това подредиха товарите в лодките. Качиха се и екипажите им. За по-голяма сигурност по време на нощното плаване ниям-ниямите бяха приготвили факли, за да осветяват реката. Кралят заедно с най-личните участници в похода се качи в първата лодка, която побираше към четиридесет души. Върху добре подредени камъни на носа ѝ гореше огън. Отблъснаха я от брега и другите ги последваха. Стариат фелдфебел и хората му оставиха на корабите. Но Дауари и двамата хомри взеха със себе си, защото предполагаха, че ще им бъдат необходими. Откакто видяха каква огромна сила е потеглила срещу Абу ал Мот, двамата хомри изглеждаха съвсем сломени.

Твърде необикновено бе това плаване сред потъналата в нощния мрак девствена гора. Поне по-едрите представители на животинския свят вече спяха, но в тъмнината се стрелкаха хиляди светулки, а стотици хиляди, дори милиони хапещи мухи и комари летяха около огъня и пламъците на горящите факли, тъй че на човек просто му се струваше, сякаш тези насекоми буквално ваят като дъжд.

Кралят седеше до огъня и не обръщаше внимание на тези мъчители. Шварц и Пфотенхауер бяха наметнали върху главите си мрежите против комари. Зад тях се беше настанил словакът и тихо си шушукаше с хаджията. Огънят озаряваше близките брегове и хвърляше несигурна светлина върху тропическата растителност, намерила условия за развитие край реката.

— Знайте ли — обади се Бащата на щъркела, — струва ми се, че се намирам в театър, чийто декори представляват гора, населена с феи и елфи. Вижте само как светлината пропълзва нагоре по палмите, как подскача по короните им! Южната растителност е съвсем различна от нашия северен растителен свят. И все пак родната букова или борова гора ми е хиляди пъти по-скъпа от таз палмова гора. Не е ли тъй?

— Съгласен съм с вас.

— Разбира се! Знам, че разликата е голяма, макар да не съм ботаник. Предпочитам да се занимавам с животинския свят и най-вече с птичия. К'ви птици само намерих тук и препарирах! Направо са разкошни, великолепни и все пак не могат да се сравнят с онези, дето виждаш и чуваш из нашите гори. Та нима тук нейде се долавят птици

песни? Нищо подобно, няма и следа от тях! А у нас мога с часове да лежа в тревата и да слушам славеите... фър-р-р! К'во беше туй? Видяхте ли тоз екземпляр?

С почти безшумни удари на крилете голяма птица с тъмен цвят прелетя точно над горящия огън от десния към левия бряг на реката. Бащата на щъркела изненадано скочи на крака и сочейки с ръка подир изчезналата птица, повтори въпроса си. Тъй като лицето му беше силно осветено, ясно се видя как носът му също се изви наляво, сякаш съвсем независимо от волята на притежателя си и той имаше намерение да проследи полета на птицата.

— Естествено, че го видях — отговори Шварц.

— Ами дали го и познахте?

— Разбира се. Това беше бухал, едно изключително рядко животно за тези места.

— Да, не се среща кой знае колко често. Поне аз не съм го виждал досега. Знайте ли как го наричат местните хора?

— Свидетеля.

— Защо?

— Заради звуците които издава. Крясъкът му прилича на «шухуд», което е множествено число от «шахид» — свидетел.

— Правилно! Ами как е латинското му име?

Бащата на единайсетте косъма слушаше този разговор. Думата «латински» го наелектризира. Той се понадигна от мястото си и за да не го изпревари Шварц, бързо отговори:

— Бухал се казват на латински «бубалус». Съм го знаел още от време многото и дългото.

Пфотенхауер се обърна към него, позамисли се и попита:

— Тъй ли? Значи «бубалус» е бухал! Ам'чи тогаз к'во означава латинското «бубо максимус»?

— «Бубо» съм значел бивол рогатият.

— Бре к'ви познания! Я виж ти! Жалко само, че е точно обратното. «Бубо» е бухал, а «бубалус» означава бивол.

— Туй съм не могъл повярват. Сигур вий сте се сбъркали.

— Не, не греша. Та нали тъкмо аз трябва да го знам.

— Не могло да забравят вий?

— Не. Я попитай господин доктора Шварц кой е прав!

Естествено Шварц нямаше как да не даде право на Бащата на щъркела, затова словакът недоволно каза:

— Значи туй съм бил объркване мое незначителното. Глава учената понявга има моментности кога сякаш не си е у дома. Но кат се върне, на часа пак сичко се оправя. Все пак аз учил съм мой латински гимназиалния и познавал област научната с всичките й видове. Аз винаги имал бистра и ясна капуц.

— Капуц ли? — учудено попита Пфотенхауер. — К'во означава пък туй?

— Не знайте ли вий?

— Значението на думата ми е добре известно, но нямам представа к'во искате да кажете.

— Та нали капуц латинското означава глава немската!

— А-а... тъй, тъй! Ами к'во е тогава «капут»?

— Капут значат кепе, качулка. Та туй вий трябвало знаят!

— Аха, трябвало да го знам! Е, драги приятелю, пак обърка нещата. «Капут» е глава, а под вашето «капуц» може да се разбира само кепе, боне, качулка.

— К'во, как вий нарекли мен? Драги приятелю? Задържали сте го за себе си! Щом вий бламират латински мой, то аз не бил приятел вашия. Приятел разпознавал се по познание взаимното. Вий отказали съгласие с мен заслуженото, тъй че трябва аз гледат на вас кат на враг противния. Все казват аз бил оня, дето бил в заблуждение обърканото. Аз молят вас не говорили повече латински, щото всяко дете може чули вас и проумели, че вий в живота свой целия не следователствали го правилно!

При този съвет Пфотенхауер избухна в сърдечен смях, което толкова разпали гнева на дребосъка, че той тропна с крак и извика:

— Що са смейте вий и хилите? Разсмивали сте вий над мен, или над сам себе? Щом някой подигравал мен, съм вземал пушка моята и ще съм правил от него труп съвсем мъртвия!

В голямото си раздражение той наистина взе пушката си и запъна спусъка й.

— Какво? — възкликна Пфотенхауер, който в подобни случаи започваше да говори съвсем правилен немски. — Искате да ме застреляте?

— Да, ще съм ви застрелял съвсем целия. Аз също имал чест в тяло моето!

— Признавам, че е така, но за тази работа изобщо не си заслужава току-така да убиеш човек! Нима искате да застреляте онзи, който с куршума си ви избави от хипопотама, когато бяхте в смъртна опасност?

При тези думи дребосъкът изпусна пушката, плесна се с длани по челото и отговори:

— Сам аз съм бил хипопотам! Гневът мой сегашният съм бил по-голям от хипопотам вчерашния. Вий спасил мен живот моя, а аз искали застрелят вас от яд неблагодарствения. Ето ви ръка моята и моля за извинение лесно простимото!

Той подаде ръка на Бащата на щъркела, а той я стисна и разтърси най-сърдечно. Дребосъкът се бе почувствал сериозно обиден. Фактът, че въпреки това помоли за извинение, показваше колко добро сърце има.

Двамата немци продължиха прекъснатия си разговор съвсем тихо, за да не дадат възможност на Бащата на единайсете косъма отново да се намеси и да изпадне в гняв. Към полунощ всички, които нямаха работа, легнаха да подремнат, а гребците ги приспаха с монотонния шум на веслата.

Когато гребците събудиха Шварц и Пфотенхауер, все още бе тъмна нощ. Греблата бездействаха, защото лодките бяха стигнали целта си и стояха вързани за дърветата и храстите по брега. Екипажите им слязоха на сушата.

И тук се налагаше да оставят хора, да надзирават плавателните съдове. Допълнително запалиха и други факли. Всеки взе оръжията си и провизиите, които трябваше да носят походът започна.

Пътят им водеше през ширналата се надалеч гора от дървета арадебах [\[240\]](#), чиито стволи растяха на такова разстояние един от друг, че не им причиняваха особени затруднения. Бяха запалили достатъчно факли, тъй че нямаше как водачите да се заблудят. Но не беше изключено хора от отряда на Абд ал Мот да се намират вече нейде наблизо и затова избягваха да вдигат и най-малкия шум.

Така продължиха да вървят бавно и тихо по-малко от час. Тогава водачите им, които познаваха местността добре, спряха и шепнешком съобщиха нещо на краля. А той сподели с немците, че са стигнали

съвсем близо до клисурата и ги попита дали трябва да се спуснат долу или не.

— Не, в никакъв случай — отговори Шварц.

— Защо?

— Защото не е разумно. Или враговете ни вече са долу, което едва ли може да се очаква, но пък тогава бихме попаднали право в ръцете им или те ще дойдат по-късно, а в такъв случай спокойно можем да изчакаме настъпването на деня. Заповядай да изгасят факлите! Ще насядаме или налягаме ей тук. Това е най-умното, което можем да направим.

Съветът му беше изпълнен. Многобройните пламъчета изчезнаха и никой случайно преминал наблизо човек не би могъл да предположи, че тук са се разположили на лагер стотици хора в очакване на съвсем скоро предстоящи бойни действия.

В онези географски райони както вечерният здрач, тъй и утринното развиделяване са съвсем краткотрайни. Долу откъм клисурата се разнесе силен крясък на птица и сякаш гласът ѝ разбуди утрото — толкова внезапно тъмнината отстъпи на сивкавия сумрак, който все по-бързо просветляваше. Отначало се различаваха само стволовете на дърветата, после клоните им, а най-накрая отделните листа и цветове и най-тънкитевейки. Там, където само допреди няколко минути цареше непрогледна тъмнина, настана светъл ведър ден и в утринната свежест на гората към онзи първи птичи глас се присъединиха хиляди други.

Шварц беше вече на крак и заедно с Пфотенхауер продължиха до самата клисура. Водачите им бяха проявили изключителна безпогрешност. Ако бяха вървели само още стотина метра по-нататък, пътниците можеха да паднат в клисурата от почти отвесните гранитни скали, каквито впрочем са и целите планини Гута.

Все още се намираха сред гората от арадебах, чиито корони образуваха над главите им такъв плътен покрив, че едва ли някъде можеше да се зърне късче небе. Но право пред двамата немци нямаше нито клони, нито шума, пред тях се простираше клисурата и нищо не пречеше на погледа да я обходи цялата.

Там, където започваше и свършваше, тя бе широка около осемдесет крачки, в средата ширината ѝ достигаше може би стотина метра, а на дължина бе десетина пъти по-голяма. От двете ѝ страни

скалистите стени се издигаха толкова стръмно нагоре, че изглеждаше невъзможно човек да ги изкатери. От мястото на бивака несъмнено за хората бе трудно да се спуснат долу, но от другата страна се намираше входът на клисурата, който наистина бе твърде тесен, ала, тъй като беше на едно ниво с дъното на клисурата, оттам проникването в нея не представляваше никаква трудност. Дърветата достигаха до самия скалист ръб на клисурата. Там изчезваше всякаква растителност и по почти отвесните стени и стръмни скалисти склонове не се забелязваше дори стръкче трева. Но най-долу лекият утринен ветрец развяваше многобройните корони на необикновено високи палми, следователно там сигурно имаше вода.

В този момент към двамата учени се присъединиха кралят и Уахафи, който посочи надолу и каза:

— Ей там виждате сто и четиринайсетте Нахл ас Суар [\[241\]](#), засадени от имама, за да прогонят проклятието от клисурата. Иначе в близката околност няма нито една друга палма, от което можете да разберете каква сила са имали молитвите му, извършили истинско чудо.

— Изглежда долу все още няма жив човек — обади се Шварц. — Значи наистина сме изпреварили Абу ал Мот и може би разполагаме с достатъчно време да огледаме клисурата. Откъде ще се спуснем в нея?

— Съществува един единствен път, по който се влиза, а също и излиза. Ей го там право срещу нас.

— Сигурен ли си?

— Да, понеже съм бил тук няколко пъти и напразно се опитвах отнякъде да се изкача по скалите. Сега ще застана начело и ще ви заведа до входа. Тъй че дайте заповед за тръгване!

— Почакай, да не бързаме толкова! Нима мислиш, че всички наши хора трябва да навлязат в клисурата?

— Естествено.

— И да изчакат там идването на Абу ал Мот?

— Да.

— В такъв случай ще бъдем загубени!

— Защо?

— Влезе ли Абу ал Мот в долината, ще ни забележи и ще спре още на входа й. Ще се окажем обградени от неговите хора и скалите,

няма да можем да се изкатерим по тях и не виждам как ще му попречим да ни избие както си иска.

— Господарю, що за мисли ти идват! Нима не си преброил с колко ръце и глави разполагаме?

— Какво ли ще ни помогнат и двойно повече ръце, ако главите, на които се подчиняват, не са се научили да разсъждават! Не виждаш ли колко е тесен входът? Двайсет души са напълно достатъчни да го препречат.

— Тогава ще го атакуваме!

— Ще ни струва твърде скъпо, защото там наоколо са пръснати големи скални късове, зад които воините на Абу ал Мот могат да се прикрият. Те ще избиват нашите хора, без ние да имаме възможност да улучваме.

— Какво значение има, ако изгубим трийсет, четиридесет или петдесет души? Не разполагаме ли с много стотици?

— Уахафи, аз съм християнин и за мен е свещен животът дори на един-единствен човек. Тъй че ще се опитам да направя всичко възможно да не бъде убит никой от нас.

— Господарю, това е изключено!

— Нека по-добре не спорим сега по този въпрос. Ще знам какво да правим едва след като огледаме клисурата. Ще слеза в нея с неколцина души, чуваш ли, само с неколцина, за да разузнаем как стоят нещата. Всички други ще останат тук да чакат завръщането ми. Но в никакъв случай няма да разреша хората до един да се спуснат долу и там да се разположим на лагер, защото постъпим ли така, тогава ще се осъществи желанието на Абу ал Мот — ще попаднем в капан.

— Но как смяташ да го победиш?

— Това трябва тепърва да се изясни. Макар да не ми се вярва да постъпи така, защото го смятам за далеч по-умен, все пак поне не е напълно изключено самият Абу ал Мот да влезе в клисурата, за да лагерира в нея. Тогава ние ще заемем входа и той ще попадне в собствената си клопка.

— Че защо, да е толкоз немислимо подобно решение? — попита Пфотенхауер.

— Защото, ако го вземе, направо ще заслужава бой!

— Да, ако го вземе, въпреки че ни очаква. Но той си мисли, че е възможно да дойдем най-рано едва утре. Нима в такъв случай е изключено днес Абу ал Мот да използва тъй удобното място?

— Хм-м, вярно, това не ми мина през ума.

— Но иначе напълно споделям вашето мнение. Съгласен съм също да се спуснем долу на разузнаване. Нека тръгнем незабавно, защото не бива да губим никакво време. Нали няма как да разберем кога точно ще се появи Абу ал Мот.

На първо време всички бойци трябваше да останат по местата си. Предводителите им тръгнаха близо покрай лявата отвесна стена на клисурата. Имаха възможност да хвърлят поглед в нея. От двете страни на дъното ѝ, а също в предната и задната ѝ част се издигаха палми. В средата се простираше зелена поляна, но никъде не се виждаше поток или някакъв воден басейн. Когато Шварц изрази учудването си, Уахафи му отговори:

— Нека първо слезем долу и тогава ще видиш, че има вода. Когато се озоваха над входа, видяха, че скалата се спуска отвесно надолу, и се наложи да се върнат малко навътре в гората, после да свърнат наляво и по обиколен път да слязат до входа. Впрочем това не се оказа толкова трудно и след около десетина минути теренът започна да се спуска, образувайки не особено стръмен склон. Гората свърши. Минаха сред пръснати тук-там храсталаци и най-накрая за свое учудване Шварц видя пред себе си покрита с трева равнина, от която се издигаше подобната на подкова планина, в чието сърце се врязваше клисурата.

Както измери Шварц, нейният вход беше широк дванайсет крачки. Щом минаха през него, хората получиха възможност да обхванат с поглед цялата продълговата котловина чак до най-задния ѝ край. Тя им предложи много своеобразна изненадваща гледка.

Високо горе се развяваха короните на дърветата арадебах, после следваха съвършено голите скали, спускащи се стотина крачки надолу. В подножието им цялата котловина беше опасана от нисък насип, подобен на дига. По продължението му имаше издълбан улей, където се събираше процеждащата се от стръмните склонове вода, образувайки малко поточе, което близо до входа на котловината изчезваше под земята, в една дупка между скалите. Именно тази вода напояваше палмите талеб, засадени върху насипа на еднакво разстояние една от друга.

— Преброй ги! — каза Уахафи на Шварц. — Отдясно са петдесет и отляво петдесет, в дъното на котловината има седем и тук отпред близо до входа още седем. Всичките са сто и четиринайсет. А сега се приближи до тях, за да видиш как се казва всяка една!

Той го дръпна да отиде при най-близката палма. На ствола ѝ, малко по-ниско от човешки бой, се виждаше една дума, издълбана още преди години с арабски шрифт. Отделните резки бяха набъбнали, образувайки подутини с дебелината на човешки ръст, тъй че не бе трудно да се разчете думата.

Там бе изписано «Ал Фатиха». На следващото дърво Шварц прочете думата «Ал Бакара», а на третото се виждаше «Аила ал Амран». На четвъртата палма стоеше «Ан Нисуан», а на петата «Ат Таули». Преведени тези думи означават: «Въведението», «Кравата», «Семейството на Амран», «Жените» и «Масата». Това са заглавията на първите пет глави от Корана. Имамът не се беше придържал съвсем строго към книгата на пророка, а беше издълбал думите според своя собствен диалект. От само себе си се разбира, че едно толкова затънтено място с тези сто и четиринайсет палми, надписани с главите на Корана, е голяма светиня за всеки мохамеданин. Ниям-ниямите не са привърженици на Пророка, но все пак при общуването си с мюсюлманите бяха възприели от исляма поне толкова, че и те чувстваха нещо като свещена боязън пред тази клисура. Предводителите се спряха и се задоволиха само отдалеч да обхождат с поглед мястото. Двамата немци продължиха нататък. Но когато кралят и другите се опитаха да ги последват, Шварц ги помоли:

— Останете тук! При входа има толкова много камънак и нападали парчета от скалите, че краката ви няма да оставят отпечатьци. Но по-нататък в тревата следите ви ще личат и когато Абу ал Мот пристигне, могат да ни издадат. Той не бива да разбере, че още днес в клисурата са влизали хора. Ние двамата знаем как да вървим, като оставяме съвсем незначителна диря, а дори и нея умеем да заличаваме.

Двамата стигнаха приблизително до средата на клисурата. Това бе достатъчно, за да се убедят, че дори и най-ловкият и храбър тиролски ловец на диви кози не би успял да се изкатери по гранитните скали където и да било. Точно това желаеха да узнаят учените, след което се

върнаха обратно, без да забравят грижливо да заличат оставените в тревата следи.

Веднага щом излязоха от клисурата, те разбраха колко разумно бяха постъпили, защото тъкмо в този момент Бащата на единайсетте косъма посочи към равнината и извика на своя фамозен немски:

— Внимание всички заострили! Ей там появили сме точки, тъмни и подвижните. Що за хора там могли идвали, дали приятелски или неприятелски? Нека ний скрият нас, та да не видели те също точки нашите!

Мъжете бързо се оттеглиха първо сред храстите, а после и под короните на дърветата. Оттам, в края на гората, прикрити зад гъсталака, можеха да наблюдават какво става в равнината, без самите те да бъдат забелязани.

Отначало точките бяха само четири-пет, но подир тях следваха все нови и нови, докато малко по-късно те образуваха много дълга и тясна черта, движеща се право към клисурата. Отделните точки ставаха все по-едри. След десетина минути можеха вече да се различат начело петима ездачи, следвани от петнайсет-двайсет пешеходци. След още пет минути пред очите им се появи вече целият керван, който се придвижваше все в същия ред — след верига от двајсетина пешеходци винаги следваха по няколко ездачи.

— Туй е Абу ал Мот със своите ловци на хора и отвлечените негри — обади се Пфотенхауер. — Идват. Добре стана, че не е необходимо да ги чакаме по-дълго! Скоро танцът започва!

— Тъжен танц, ако не за нас, то поне за противниците ни. — отговори Шварц. И обръщайки се към краля, той добави: — Ще остана тук с моя приятел да наблюдавам кервана, а вие се върнете при нашите хора и ги уведомете за пристигането на неприятеля. Нека ни чакат на мястото, където са в момента и да не го напускат преди да сме се присъединили към тях. Натъпчете парцали в устата на двамата хомри и на Дауари, за да не могат да викат и преждевременно да издадат присъствието ни.

Заедно с останалите кралят се отдалечи да изпълни нареждането му, а двамата учени отново насочиха цялото си внимание към приближаващия се керван. Те видяха как един конник препусна в галоп от края на кервана, за да догони челото му, сигурно с намерение да даде някаква заповед на водачите.

— Туй ще е Абу или Абд ал Мот — каза Пфотенхауер. — Сигур ще изпрати напред някой да провери дали всичко е наред в клисурата.

Той наистина не се лъжеше, защото двама от първите петима ездачи се отделиха от кервана и се приближиха в галоп. Бяха брадати типове със загорели от слънцето лица. Изглежда смятаха, че присъствието на други хора в местността е съвсем малко вероятно, тъй като препускаха, без да проявят никаква предпазливост и направо навлязоха в клисурата. Само след броени минути отново се появиха и се върнаха да докладват на своя предводител.

Междувременно керванът се беше приближил толкова, че ако не чертите на лицата, то поне можеха да се различат отделните човешки силуети. Шварц дишаше тежко и шумно. Той сви юмруци и каза:

— След десетина минути ще знаем дали брат ми е с тях, тоест дали е още жив или не. Не го ли видя, тежко и горко на тази пасмина! В такъв случай няма да има никаква милост!

Скоро пред очите на двамата се разкри такава гледка, от която сърцата им изтръпнаха. Видяха какво означава един газуах — робски керван.

От коня на един от първите ездачи започваше дълго въже, увито около вратовете на петнайсет крачещи един подир друг негри, чиито ръце бяха вързани на гърба. Чернокожите бяха съвсем голи, а целите им тела — покрити с подути и кървящи рани от удари с бич. Изглежда те не бяха проявили изискваното от тях покорство и затова бяха бити.

Подир първата група следваха други трима ездачи с дванайсет негри, вързани съвсем по същия начин. Освен това всеки от тях носеше или по-скоро влачеше на краката си тежки дървени букаи. И краката им бяха покрити с кървави рани от бич и мъжете едва можеха да вървят.

След тях и още една група конници се бе проточила дълга верига от роби, мъкнеща страшния шабах, тежкия дървен чатал, в който е пъхнат вратът на роба.

Подир тях се влачеха останали без сили жени и момичета с различни товари, чиято тежест почти ги смазваше. На всичко отгоре глезените на краката им бяха свързани с къси въжета, тъй че да могат да правят съвсем малки крачки и да им е невъзможно да мислят за бягство. Следваха ги навързани близо едно за друго момчета, чиито лица бяха така подути и обезобразени, че да те побият тръпки на ужас.

Това бе последица от тъй наречените «гулуф» — три резки с нож, направени на всяка буза като вечен и видим знак на робството. Раните им бяха гноясали и гъмжаха от насекоми.

Друга група от кervана образуваха известен брой негри със завързани за коленете китки на ръцете, така че бяха принудени да вървят прегънати надве. Накратко казано перото отказва да опише мъките, на които бяха подложени пленниците, за да привикнат на покорство и да им попречат да избягат. На една майка дори бяха вързали на гърба ѝ вече разлагащия се труп на около осемгодишно момченце, което несъмнено бе нейно дете. Тъй като с непрестанен плач тя е искала да и го върнат, ловците на роби са го застреляли и по такъв ужасен начин отново ги «събрали».

По всичко личеше, че робите са изтощени и кажи-речи вече загиваха от глад и жажда. Бяха ги принудили да вървят през цялата нощ.

Отначало Шварц не забеляза всичко това. Той търсеше брат си и на нищо друго не обръщаше внимание. Все повече и повече хората от кervана навлизаха в клисурата, а брат му не се виждаше. Сърцето му започна лудо да бие, а дишането му се учести. После той така взе да скърца със зъби, че Пфотенхауер го чу и се опита да го успокои:

— Само не губете надежда. Все още не са преминали водачите им, а ми се струва, че тъкмо при тях трябва да се търсят таквиз пленници като брат ви и Ловецът на слонове.

В този момент се приближиха двама конници, които носеха бели бурнуси и язدهа един до друг. Щом успя да различи чертите на единия от тях, Шварц веднага процеди през зъби:

— Абу ал Мот! Ето го най-сетне!

— Да, той е — кимна Пфотенхауер, — а другият е Абд ал Мот. Ами я погледнете кой ги следва по петите! Жив е, жив е! Виждате ли го до Ловеца т слонове?

Наистина това бяха Йозеф Шварц и прочутият ловец. Изглеждаха сравнително добре, все още носеха дрехите си и нямаха вид на сломени хора. По лицата им нямаше и следа от примирение със сполетялата ги участ.

— Слава Богу! — промълви Шварц. — Как ми се иска да се втурна и да го изтръгна от ръцете им!

— Ще провалите всичко!

— Добре го знам. Трябва да се овладее. Но ще му покажа, че съм наблизил.

— За Бога не ни издавайте! — изплашено прошепна неговият спътник.

— Не се безпокойте! Ще му дам знак, който той много добре познава.

Ловеца на слонове и другарят му по неволя бяха вързани заедно един до друг така, че да не могат да се разделят, нито пък да си помръднат ръцете. Освен това около кръста на всеки от тях беше опасно въже и после здраво стегнато за стремената на Абд ал Мот. Дватама се намираха вече близо до клисурата, когато се разнесе характерният крясък на лешояда. Никой не му обърна внимание, понеже в Судан лешоядите се срещат много често, но Йозеф Шварц рязко вдигна глава. В страните му нахлу кръв, а очите му заблестяха. Той погледна надясно към храсталаците, откъдето долетя този вик и между първите дървета видя как се мярна ръка, размахала пушка. Ала той не спря нито за миг и веднага отново сведе глава. Притежаваше достатъчно самообладание, за да прикрие голямата си радост. Само тихо, съвсем тихо прошепна на своя спътник, с когото тъкмо в този момент навлязоха във входа на клисурата:

— Какъв късмет, че Абу ал Мот не обърна внимание на крясъка на лешояда!

— Защо? — попита го Ловеца на слонове също тъй тихо.

— Защото не беше птица, а моят брат.

— Аллах ил Аллах! Кой би...

— Тихо, не викай така! Нали ще те чуят! Много добре познавам този вик. По време на пътешествията ни из далечни опасни земи той често ни е служил да се откриваме един друг и да се събираме след краткотрайна раздяла, без да се налага да се викаме. Дали е сам или с него има и други хора е все едно, той ще ни измъкне, дори да сме и в центъра на лагера. При това съм съвсем сигурен, че ще го направи още тази вечер или най-късно през нощта. Но нека не издаваме с нищо новата си надежда!

Емил Шварц видя, че брат му чу и разпозна сигнала. На първо време това го задоволи. Вече знаеше, че още утре той ще е свободен. Изчака, докато последните роби и техните мъчителы изчезнаха в

клисурата, и заедно с Пфотенхауер се изкачи обратно горе на височината.

— К'во ще предприемем най-напред? — попита го орнитологът, докато бързо се катереха редом един до друг. — Веднага ли ще ги нападнем?

— Не, защото в такъв случай незабавно ще убият брат ми. Щом стигнем горе, ще обясня как според мен трябва да постъпим. Действително не проумявам как е възможно иначе толкова разсъдливият Абу ал Мот да рискува да се разположи на лагер в клисурата, където можем съвсем лесно да го затворим в чудесен капан. Достатъчно е с малко хора да завардим входа и той няма никакъв шанс да се измъкне. Освен това го превъзхождаме далеч и по многочисленост и отгоре най-удобно можем да очистим хората му с куршумите си, без ни най-малката опасност за нас. Няма никакво съмнение, че е загубен, но въпреки всичко не бива да използваме сила, защото може би ще изложим на риска да бъдат избити не само моят брат и Ловецът на слонове, а и отвлечените роби. Когато човек с морала на Абу ал Мот разбере, че е изправен пред сигурна гибел, той е способен на всякакви престъпления.

Кралят бе изпълнил добре възложеното му поръчение. Когато двамата учени се изкачиха горе, всички хора бяха налице и никой не беше напускал мястото. Синът на тайната се приближи до Шварц и го попита:

— Господарю, много се страхувам за баща си. Керванът на робите пристигна. С него ли е и Ловецът на слонове?

— Да, видяхме го.

— А как е? Как изглеждаше?

— За дадените обстоятелства е много добре.

— Слава на Аллах! Тежко и горко на ловците на роби, ако не успеем да го освободим невредим!

— Ще успеем. Можеш да разчиташ на това. Впрочем той вече знае, че избавлението му не е далеч. Брат ми вървеше до него и аз му дадох знак да разбере, че съм тук наблизо.

— Тогава да не се бавим, а веднага да ги нападнем!

— Не. Първо ще започнем преговори с Абу ал Мот.

— Защо? Те нищо не подозират за присъствието ни. Врхлетим ли ги внезапно, уплахата така ще ги скове, че ще ги победим преди още да

помислят за съпротива.

— Дори предположенията ти да се сбъднат, ще се пролее човешка кръв, а точно това ми се иска да избегна. Но ми се струва, че двамата предводители на кервана наистина ще бъдат изненадани, ала в никакъв случай няма да изгубят самообладание. И първото нещо, което ще направят, е да убият баща ти и моя брат. Нима трябва да ги излагаме на такава опасност?

— Не, господарю, не — припряно отвърна младежът. — Но как смяташ да ги спасиш?

— Ей сега ще чуете.

Шварц сподели с тях плана си и след кратко съвещание той беше приет, понеже всички разбраха, че е най-доброто, което можеха да направят.

Най-сетне войните тръгнаха да обградят клисурата. Всичко се извърши толкова тихо и предпазливо, че намиращите се в нея хора нищо не забелязаха. След десетина минути скалите наоколо бяха заети от войните, които бяха получили точни указания как да постъпят във всички възможни случаи.

Без никакво колебание Шварц смяташе, че от всички свои подчинени най-много може да разчита на войниците от Фашода и ето защо се беше разпоредил именно те да заемат входа на клисурата. Кралят, Хасаб Мурат и командването на частите, настанили се горе по скалите. Шварц се отправи надолу с войниците. Заедно с него бяха Пфотенхауер, словакът, хаджията и Синът на тайната. Синът на верността пожела да остане горе при баща си.

Шварц взе със себе си и Дауари, както и двамата хомри. В резултат от бастонадата те не бяха в състояние сами да се спуснат от височината и се наложи да ги носят. Те бяха наблюдавали цялата подготовка и вече знаеха, че за Абу ал Мот няма никаква надежда за спасение.

Безгрижието и непредпазливостта в поведението на този човек бяха наистина учудващи. Когато Шварц и хората му стигнаха долу, видяха, че той дори на входа не беше поставил постове. Немецът предпочете все още да не се приближава до прохода, а на първо време спря в края на гората, за да даде необходимите указания на тримата пленници.

— Предоставям ви една възможност да изкупите престъпленията си поне дотолкова, че по-късно да мога да ви върна свободата — каза им той. — Сега ще наредя да ви развържат, за да отидете при Абу ал Мот в клисурата. Краката ви сигурно ще издържат това късо разстояние. Кажете му, че е напълно обграден. Кажете му също с какви оръжия разполагаме и какъв е броят ни. Това ще го накара да бъде разумен и отстъпчив. Поставям му следните условия: ще трябва веднага да ни предаде Ловеца на слонове и моя брат и то заедно с цялото им отнето имущество. Освен това самият той, както и Абд ал Мот трябва доброволно да дойдат тук и да се предадат. Съгласят ли се, ще им пощадим живота. Ако приеме тези условия, ще пуснем всички негови хора да си вървят, без да им се случи нищо лошо. Но отхвърли ли исканията ми, не бива да очаква от нас милост и снизхождение. Самите вие знаете много добре, че целият керван е в ръцете ни. Във ваш собствен интерес е да го придумате да приеме условията ми, тъй като ще споделите неговата участ. Подчини ли се и вие ще бъдете свободни, принуди ли ни да се бием, и вие ще бъдете застреляни.

Тримата гледаха мрачно пред себе си. Бяха убедени, че Абу ал Мот няма да приеме тези условия. Ето защо един от хомрите попита:

— Не можеш ли да поставиш други по-приемливи искания?

— Че какви други? Няма по-приемливи. На всички ви подарявам живота, който сте проиграли. Какво друго още желаете?

— Убеден съм, че той ще откаже.

— Тогава сам отива на гибел.

— А може ли и воините му да научат какво искаш от него?

— Да. Дори много ще се радвам, ако им го кажете. Може би неколцина от вас ще проявят достатъчно разум и ще го придумат да се предаде. Съвсем определено очаквам от вас тримата да постъпите така. Животът ви се намира в собствените ви ръце.

— А как да ти известим какво е решил?

— Нека ми изпрати някой човек, който ще е упълномощен да води преговори.

— Няма ли да го плените?

— Няма. Уверявам те, че ще може да се върне винаги когато пожелае.

— Който и да е той?

— Да.

— Ами ако самият Абу ал Мот се реши да дойде?

— Дори и в този случай ще удържа на думата си. Ще гледаме на него като на парламентър, чиято личност, свобода, както и собственост са неприкосновени. Тъй че ни най-малко няма да му попречим да се завърне. Нещо повече, готов съм да го разведа наоколо и да му покажа нашите позиции, за да разбере, че твърдоглавието му сигурно ще бъде гибелно за него. Вече знаете всичко и можете да тръгвате.

Той ги развърза и те се отдалечиха, куцайки на изранените си крака. След като тримата изчезнаха във входа на долината, войниците го заеха. Известен брой от тях трябваше по най-бърз начин да насекат по-дебели клони, с които щяха да го барикадират. Така щяха да имат прикритие срещу вражеските куршуми, в случай че Абу ал Мот вземеше решение незабавно да предприеме нападение, но това едва ли можеше да се очаква.

Шварц и Пфотенхауер застанаха на такова място, откъдето пред тях се откриваше свободен изглед към клисурата. Забелязаха, че отвлечените негри бяха отведени в задната ѝ част. На преден план се виждаха ловците на роби, прилежно заети с онези приготовления, които са обичайни при изграждането на всеки лагер. Вдясно, върху споменатия насип, опънаха една палатка — сигурно бе предназначена за двамата предводители. Отначало във всеобщата суетня хората, всеки от които бе напълно погълнат от собствената си работа, изобщо не забелязаха приближаването на тримата пратеници и също тъй малко обърнаха внимание на това, че непознати войници се бяха укрепили пред входа на клисурата.

Но ето че хомрите и Дауари се приближиха до първите ловци на роби и заговориха един от тях. Шварц видя как взеха да показват назад. Погледът на човека се отправи в тази посока... последва силен вик, изразяващ уплаха и предупреждение, и всички очи се насочиха към входа, където Шварц заповяда на войниците си да вдигнат пушки и да се прицелят, сякаш се канят да стрелят.

Тогава в клисурата настана неописуема суматоха. Хората закрещяха, втурнаха се към оръжията си, безпомощно затичаха насам-натам. Всеки искаше да направи нещо за собствената си закрила, за да се спаси, но не знаеше какво. Тримата пратеници не се виждаха вече. Бяха погълнати от човешката тълпа.

Но ето че се разнесе силен глас, който звучеше някак глухо и сподавено, но въпреки това можеше да се чуе из цялата котловина.

— Това е Абу ал Мот — обади се Шварц. — Заповяда на хората си да запазят спокойствие.

Тревожните викове и безцелното тичане престанаха. Всеки спря там, където се намираше в момента. Шварц нареди на войниците да сложат предпазителя на пушките. За около петнайсет минути в клисурата се възцари най-дълбока тишина, но изглежда това бе затишие пред буря, защото всеки бе грабнал оръжията си и всички хвърляха заплашителни погледи към изправилите се на входа хора.

Най-сетне настъпи леко раздвижване. На едно място ловците на роби се отдръпнаха настрани и измежду тях се появи някакъв човек, който бавно и колебливо се отправи към обсадилите ги неприятели. Той нямаше никакво оръжие. В ръка държеше само един перест палмов лист като знак за миролюбивите му намерения. Когато се приближи на около двайсетина крачки, той спря, размаха палмовото листо и поздрави:

— Селям! Мога ли да дойда при вас и после пак свободно да се върна?

— Да, нали така обещах — отговори Шварц. — Тъй че спокойно ела!

Човекът се приближи. Беше най-обикновен аскери, когото Абу ал Мот изпращаше сигурно само да разбере дали противниците не му кроят някоя коварна клопка.

— Изпраща ме Абу ал Мот — каза той. — Господарят ми иска сам да разговаря с вас и ме накара да попитам дали наистина няма да му попречите да се върне, в случай че не се споразумее с вас.

— Кажи му, че щом съм обещал, ще, удържа на думата си.

— Значи да дойде, така ли?

— Да, но разбира се, не бива да носи никакво оръжие.

— Тогава ще се върна при него, за да му предам твоите думи. Селям!

Човекът им обърна гръб, като започна да се отдалечава с бавни и колебливи крачки. После извърна глава, хвърли назад радостен и учуден поглед и побягна така, сякаш се е отървал от страхотна опасност. Значи все пак не им бе имал доверие, а беше вярвал, че ще го задържат и вече няма да го пуснат.

— Боже мили, ама тъй си плю на петите тоз обесник, сякаш някой му плаща за това! — засмя се Пфотенхауер — Адски се радва, че не го изядохме.

— Че кой яде такъв нехранимайко, дето не е с ума си здравословния — обади се Бащата на единайсетте косъма. — Къде-къде съм по-хубав парче печено свинското, или пък шницел с червен пипер телешкия. Я погледни, погледни! Ей там идва Абу ал Мот самият!

Той беше прав. Тълпата на ловците на роби отново се разтвори и направи път на техния предводител. Високомерно изправен, с горда и тежка походка, робовладелецът бавно се приближаваше. Погледът му обаче беше забит в земята. Не се виждаше да носи оръжие. Едва след като се озова почти непосредствено пред Шварц, Абу ал Мот вдигна очи.

— Селям! — поздрави той също тъй кратко, както и преди малко неговият пратеник. — Надявам се, че ще устоиш на думата си и няма да ме задържиш!

— Стига да си изпълнил условията ми.

— Какви са те?

— Да дойдеш невъоръжен.

— Погледни! Накарай да ме претърсят, да видим дали ще намерят и една игла!

Той разгърна бурнуса си. Шварц махна с ръка и каза:

— Вярвам ти. И тъй, щом разговорът ни свърши, можеш да се върнеш при хората си.

— Дори и ако не се съглася да изпълня желанията ти?

— Дори и тогава.

— В такъв случай нека излезем навън и да преговаряме на открито!

Той се наклони да се промъкне между скалата и натрупаните клони, с които входът на клисурата бе запълнен вече доста нависоко, но Шварц то спря с думите:

— Стой! Не бързай толкова. Ако искаш да излезеш, необходимо е да вземем специални предпазни мерки.

— Че какви мерки? — попита Абу ал Мот с обиден и учуден тон.

— Ще трябва да ти вържа ръцете на гърба.

— Защо?

— За да не можеш да избягаш.

Ловецът на роби се изсмя подигравателно.

— Да избягам ли? Откъде ти хрумна! Да избягам, след като съм убеден, че сте ми в ръцете и най-после мога да си отмъстя! Нали чу условието ми — да не ми попречите да се върна!

— Това все още не ме убеждава в намеренията ти.

— Но как мога да ви избягам? Дори и да успея бързо да се шмугна и да изчезна в гората, нали ще бъда принуден да се откажа от цялата си собственост и тъй като нямам никакви оръжия, сигурно ще загина в тази пустош по най-мизерен начин.

— Ами! Няколко дни ще се изхранваш с плодове и все ще се добереш до някоя сериба. Впрочем ти съвсем не си толкова беден и съвсем не са ти голи ръцете, както искаш да се представиш.

— Какво искаш да кажеш?

— Повел си със себе си само робите, а къде са плячкосаните стада?

Мъртвешкото кокалесто лице на стария само за миг се разкриви от гняв, но после той отново се усмихна и отговори:

— Стада ли? Не те разбирам.

— Ако някой от нас не разбира другия, това сигурно съм аз. Не проумявам как, след всичко което си преживял и препатил, все още можеш да ме смяташ за глупак. Тръгнете ли на лов за роби, вие отвлечате не само хората, а и животните, както и всичко, имащо някаква стойност за вас. Убеден съм, че сте заграбили и стадата на Омбула. А оттам Абд ал Мот дори е отишъл и по-нататък. Сигурно ще докара и друга богата плячка.

— Лъжеш се. Заловихме само роби. Ако бяхме взели и коне, говеда, овце и камили, ти щеше да ги видиш тук при нас.

— Не мисли, че можеш да ме заблудиш. Ти искаше да ни подмамиш в тази клисура, за да ни унищожиш, а стадата само щяха да ти пречат. И понеже освен това са щели да забавят бързото придвижване на твоите хора, ти си оставил животните на някое друго място.

— Каква мъдрост, каква изключителна мъдрост проявяваш! — подигра му се Абу ал Мот. Но по всичко си личеше, че язвителността му служеше само като маска, за да прикрие своя гняв и разочарование.

— И тъй, ако успееш да ни се изплъзнеш — продължи Шварц, — ще побързаш да отидеш при стадата. Хората, които си оставил да ги пазят, ще те снабдят с оръжия. После няма да ти е толкова трудно да прежалиш понесените тук загуби и отново да започнеш предишния си престъпен начин на живот.

— И навярно ти не ще допуснеш това?

— Така е.

— Аха! Ами кой те е упълномощил да бъдеш мой съдия?

— Законите, които властват по тези земи.

— Не ме карай да се смея! Казаха ми, че си имал толкова много воители, че никак нямало да ти е трудно да ни смажеш в клисурата. А можеш ли да го докажеш?

— Много лесно.

— Как?

— Като те разведа около клисурата и ти покажа, че си напълно обграден.

— Хайде, направи го!

— С удоволствие, но само при условие, че позволиш да ти вържем ръцете.

— Какви ги дрънкаш! Аз, Абу ал Мот, да разреша да ми вържат ръцете! Да не си луд! — избухна ловецът на роби.

— Бъди по-въздържан! — предупреди го Шварц. — Ако не престанеш с грубостите си, ще те шибна с камшика през лицето, макар че имах добрината да гледам на теб като на парламентър! Та кой е Абу ал Мот? Да не е човек на честта или светец, комуто дължим почит и уважение? Крадец и разбойник е той и трябва да бъде унищожен като една от най-вредните и отровни гадини. Изпълня ли желанието ти да те разведа наоколо, това ще е проява на такава любезност, каквато никой друг няма да ти окаже и затова ти трябва да се подчиниш на волята ми. Ако не искаш, нямам нищо против, обаче ще трябва да се откажеш от настояването си да видиш какви мерки съм взел.

Тонът, с който Шварц изговори тези думи, не остана без резултат. Освен това, без съмнение, за Абу ал Мот бе извънредно важно да успее съвсем точно да разбере в какво положение се намира. Ето защо той каза:

— Е, ако доброволно позволя да ми вържат ръцете, не е позор. Но се надявам, че после ще ме развържете!

— Разбира се!

— Добре, нямам нищо против! Ще се примиря, няма как.

Тогава те му разрешиха да мине през барикадата. Той подаде ръцете си и веднага ги вързаха здраво на гърба му. Заобиколен от четирима войници, роботърговецът започна обиколката, в която взе участие само Шварц. Пфотенхауер остана при асакерите, защото мислеше, че може да разчита на себе си повече, отколкото на техния предводител. Все пак не беше изключено Абу ал Мот да е замислил някой вероломен план и да е дал заповед на хората си да започнат нападение в отсъствието на двамата немци.

Ако ловецът на роби беше хранил надеждата, че тримата пратеници може би са описали положението му в твърде черни краски, той скоро разбра, че се е лъгал. Докато вървеше горе, съвсем близо покрай стръмно спускащите се стени на котловината, и броеше застаналите наоколо хора, лицето му придобиваше все по-загрижено изражение. Оглеждаше и оръжията им. Той видя мрачните им застрашителни погледи и постепенно се убеди, че със сила нищо не може да постигне и е принуден да разчита само на хитростта и коварството си.

Когато Абу ал Мот минаваше покрай нухрите, които неотдавна беше наел на служба, той се изплю пред вожда им и извика:

— Haif alaik — позор за теб!

Но обидата незабавно бе последвана от наказанието. Вождът се приближи до него и така го удари с юмрук в лицето, че от устата и носа му веднага потече кръв. След това му каза:

— Мръсно куче, предател! Позорът остава за теб! Спомни си за waка'а en nahг, за битката в реката! Не избяга ли най-страхливо? Не ни ли изостави позорно и коварно? Ако Бащата на четирите очи нямаше толкова благородно и доброжелателно сърце, дано Аллах го благослови за това, всички ние бяхме загубени. А сега ти ме ругаеш и хулиш, защото сме му благодарни, така ли? Пътят ти води към гибел и право в ада. Дано отидеш да се печеш на огъня му там, където жарта е най-силна!

— Господарю, как допускаш да бъда бит от хората ти! — избухна Абу ал Мот. — Нали ми обеща, че нищо лошо няма да ми се случи!

— Всекиму заслуженото — отвърна спокойно Шварц. — Естествено аз не допусках, че ще предизвикаш гнева им. Щом ги

обиждаш, ще си носиш последствията. Сам си си виновен за всичко. В твоето положение по би ти подходило да си предпазлив и скромен.

— Но твой дълг е да ме закриляш!

— А твое задължение е да се държиш кротко и учтиво. Не се ли съобразяваш с това, тогава нямам нищо против хората, които си обидил, да те пречукат или удушат. Пръста си няма да мръдна за теб. Получи си заслуженото.

Продължиха по-нататък, а когато обиколката приключи, се върнаха обратно долу, където междувременно Пфотенхауер не бе стоял със скръстени ръце и изцяло беше преградил входа. Бе оставена само една съвсем тясна пролука, през която едва-едва можеше да се промъкне човек. От тънки клони войниците бяха изплели «стени». Изправяха ги две по две една срещу друга и запълваха пространството между тях с пръст, за да не може да ги пробие нито един куршум. Щом Абу ал Мот видя тези приготовления, лицето му помръкна и след като ядно се изсмя, каза:

— Сигурно ужасно много се страхувате от нас, та се трудите с такова трескаво усърдие, сякаш трябва да издигнете цяла калаа [\[242\]](#).

— За страх и дума не може да става, защото той ще е напълно неоснователен, както сигурно и сам си разбрал. Но когато най-важното е да се предотврати смъртта или нараняването макар на един-единствен човек, тогава и за най-тежкия труд не може да се каже, че е излишен или смешен, щом с негова помощ се постига тази цел.

— Свали ми ремъците? По всичко си личи, че вече се каниш да започнеш преговорите, които, разбира се, ще бъдат съвсем безрезултатни.

— Сигурен съм, че ще имам резултат, ако не за теб, то без никакво съмнение за мен. И тъй нека седнем!

Развързаха ръцете на стария и се настаниха в кръг на тревата. Абу ал Мот направи такава физиономия, като че проявяваше голямо благоволение към другите, допускайки ги тъй близо до себе си, сякаш той бе човекът, от когото зависеше участието на двамата немци и техните хора.

— Този тип хич не ми харесва — обади се Пфотенхауер на немски. — Физиономията му е много самоуверена, всъщност направо безсрамна и ми се струва, че крои нещо лошо, за което изобщо не се сещаме.

— Не знам какво би могло да бъде — отговори Шварц.

— И аз хабер си нямам, ама замисля нещо. Туй е толкоз сигурно, колкото е сигурно, че бирената чаша има дъно. Просто трябва да сме предпазливи.

— Защо говорите на език, който не разбирам? — попита Абу ал Мот. — Не знаете ли, че това е неучтиво? Или се страхувате от мен?

— Ако някой от нас се страхува, изглежда това си ти — отвърна Шварц. — Само страхливецът е подозрителен. А ако желаете да сме учтиви към теб, изискваш прекалено много. След всичко извършено от теб, нямаме никакво основание да ти правим комплименти. И изобщо те съветвам да промениш тона, с който ни говориш, иначе няма да се церемоним много-много!

— Няма да се церемоните ли? — изсмя се ловецът на роби. — Наистина не е нужно, защото нямате никакво основание за това. По-скоро аз съм човекът, който проявява снисходителност, понеже не аз съм във властта ви, а обратното — вие сте в ръцете ми — Само умопобъркан може да твърди подобно нещо!

— Мълчи! Ако някой от пас двамата е обзет от умопомрачение, това си ти! Мога да го докажа.

— Докажи го — отвърна Шварц.

— Нима условията, които ми постави, не са условия на умопобъркан?

— Едва ли.

— О, така е! Казваш, че трябвало не само да ви предам твоя брат и Ловеца на слонове, но също и Абд ал Мот, а и самия себе си. Нима не го пожела?

— Да, наистина.

— И няма ли да признаеш, че това е безумие?

— Не. Навярно не сме седнали тук да обсъждаме естеството на условията ми. Разреших ти да дойдеш при нас само по една-единствена причина — за да разбере дали ще се съгласиш да ги изпълниш или не.

— Веднага ще разбереш. Можех да ти го кажа и още със самото си идване.

— Твоето желание ме кара да се смея.

— Тъй! Имаш ли да ми казваш още нещо?

— Не.

— Тогава разговорът ни излезе по-кратък, отколкото си мислех. Повече няма за какво да говорим.

Шварц се изправи на крака.

— Да, няма какво да говорим повече — съгласи се Абу ал Мот и също стана. — Значи мога да си вървя, а?

— Да.

— M'assalahmi. Fat wakhti. — Сбогом. Времето ми изтече!

Той се отправи към оставения в преградата отвор, без някой да му попречи. Когато стигна до него, се обърна и попита:

— Какво ще правите сега?

— Скоро ще разбереш.

— Да не би да стреляте по нас?

— Естествено.

— Не, не вярвам.

— Че кой ще ни попречи?

— Вашият разум. Щом дадете първия изстрел, ще наредя да убият брат ти!

— И при втория изстрел навярно ще пречукате Ловеца на слонове, нали? — попита усмихнато Шварц, макар че никак не му беше весело.

— Естествено. А след това ще се случи и нещо друго.

— Какво?

— При всеки следващ изстрел ще бъде пронизвай с нож по един от робите, които искате да освободите. Следователно ще постигнете точно обратния резултат.

Той направи подигравателна гримаса и добави:

— Сега разбирате ли кой в чии ръце се намира — дали аз във вашите или вие в моите?

— Несъмнено първото е вярно.

— Какво? Ама ти наистина си луд!

— Изпаднал си в голямо заблуждение, защото първият улучен от куршума ми ще си ти, а вторият ще е Абд ал Мот. Струва ми се, че вече знаеш колко добре стрелям!

— Може да стреляш и като самия Шейтан, все ми е тая! Да не би да мислиш, че ще застана така, та да е нужно само да насочиш пушката си към мен? Заплахите ти ме разсмиват! — Тогава се скрий и убивай колкото искаш! В такъв случай ние ще постъпим иначе. Ще

застреляме хората ти един подир друг. Накрая ще останеш ти заедно с Абд ал Мот. Само не питай каква смърт ви очаква после!

— Заплашвай, заплашвай! Но аз знам много добре как стоят нещата. Ти никога няма да допуснеш да бъде убит брат ти!

— Щом не мога да го спася, нека умре!

— Не се опитвай да ме заблудиш! Толкова съм сигурен в себе си, че ще благоволя да ти направя едно предложение.

— Нямам желание да го чуя. Благоволенieto ти съвсем не ми е нужно.

— Тогава си запуши ушите, за да го чуят другите! Ще освободя брат ти и Ловеца на слонове. Ще им върнем и имуществото.

— И какво искаш в замяна?

— Да си отидете и да ме оставите на мира!

— Няма да го бъде.

— Тогава дано Шейтанът ви изяде. Последната ми дума е, че брат ти ще умре при първия изстрел!

— А последното, което аз ще ти кажа, е, че ако му падне и косъм от главата, ще нареда да те режат къс по къс. А сега можеш да си вървиш.

— Да, отивам си. Пази се от отмъщението ми. Не се шегувам!

Той се промъкна през тесния отвор на барикадата и с гордо вдигната глава влезе в клисурата. Словакът все пушката си и попита:

— Да застрелят ли обесник дръзкия и безсрамствения? Тогаз веднага съм свършил съвсем цялата история!

— Не — махна с ръка Шварц. — Дал съм му дума и тя важи. Няма да наруша обещанието си.

— Разбира се! — съгласи се Пфотенхауер. — За съжаление ще трябва да удържим дадената дума, но и мен страшно ме сърбят ръцете да го надупча с няколко куршума. Хич не ми допадна, че този тип ни беше тъй хубаво в ръцете, но бяхме принудени да го пуснем да си върви. Ама какъв нахален и безочлив негодник! Вместо да си подвие опашката, той се държа така, сякаш единствената му работа е да подписва молби. И к'во ще става сега? Вярвате ли, че действително ще постъпи както ни каза?

— Не.

— Охо! Като нищо го очаквам от него.

— Но не и аз.

— Тогаз го мислите за по-добър, отколкото е всъщност.

— Не, но смятам, че не е дотам глупав да изпълни заплахата си.

— Защо да е неразумна подобна стъпка?

— Защото в такъв случай и от наша страна не може да разчита на милост.

— Да, туй е вярно. Ама к'ва полза от отмъщение, щом то не може да ни помогне да съживим мъртвите?

— Той знае, че няма да ни избяга. Внимателно го наблюдавах и разбрах, че е убеден в това. Абу ал Мот държи в ръцете си само един коз. Вече ни го показва, но аз много се съмнявам, че ще го използва. Би означавало сигурната му гибел.

— Възможно е да се откаже от него и все пак от Абу ал Мот може всичко да се очаква, а... какво е това? Я вижте, пак идва!

Наистина бе така. Ловецът на роби се връщаше, но не се приближи съвсем. Спря се на разстояние, от което можеха да разговарят и попита:

— Ще ми разрешите ли пак да си отида, ако още веднъж дойда при вас?

— Да — отговори му Шварц.

— Постъпихте глупаво! — прошепна Пфотенхауер. — Този път той нямаше нашето обещание и можехме да го очистим!

— Късно е вече за това. Поднових дадената си дума. Впрочем повторното му идване е доказателство, че съм бил съвсем прав.

Абу ал Мот се приближи до прохода в преградата, без обаче да я премине, и попита:

— Какво ще направите с мен, ако се предам?

— Ще пощадим живота ти — отвърна Шварц.

— А ще ме пуснете ли пак да си вървя?

— Не. Ще те отведе във Фашода.

— А-а! При Бащата на петстотинте ли?

— Да. Така му обещах.

— Много си откровен. Благодаря ти. Прави каквото искаш, но няма да ме заловиш жив!

Той пак си тръгна, без нито веднъж да се обърне да погледне назад. Сигурно бе твърдо убеден, че няма да стрелят по него.

— Туй е безподобно нахалство! — разгневи се Пфотенхауер. — Увереността на тоз негодник може да ме накара да се пръсна от яд. Ако

не бяхте прибързал да му кажете «да», сега щеше да лежи ей там в тревата с моя куршум в тялото си!

— Оставете това! — каза Шварц. — Засега съм напълно доволен, че се върна да ми зададе такъв въпрос.

— Но все още тъпчем на същото място, както и преди!

— Възможно е, но това няма вечно да продължава.

— Тогава нека побързаме. Да не си мислите, че ще можем да стреляме, без да изложим брат ви на опасност?

— Мисля това, което вече ви казах, но предпочитам да не предизвиквам Абу ал Мот. Защо да използваме насилие, когато само с малка хитрост пак можем да постигнем целта си?

— За к'ва хитрост говорите?

— Вече споменах за нея. Ще измъкнем от клисурата брат ми и Ловеца на слонове. Успеем ли, няма да е необходимо да се церемоним с ловците на роби, защото единственият коз на Абу ал Мот ще е в наши ръце.

— Мътните го взели! Сериозно ли говорите?

— Да.

— Ще се предрешим и ще разиграем театър, тъй ли?

— Поне аз съм твърдо решен да го направя. В никакъв случай не искам да ви увещавам, понеже признавам, че тази работа е много опасна и не...

— Стига сте го усуквал и говорете като разумен човек! — прекъсна го Бащата на щъркела. — К'вото можете вий, мога го и аз, а вашият брат ми е толкова близък приятел, че заради него с голямо удоволствие ще участвам в подобен маскарад.

— Е, това е всичко друго, но не и шега. Спипат ли ни, свършено е не само с нас, но и с хората, които искаме да спасим.

— И аз самият го знам. Тъкмо затуй мисля, че няма да позволим да ни хванат. Остава само да решим кога и как да го извършим.

— Кога ли? Още тази нощ, нали?

— Да. Планът ни може да се проведе само в пълен мрак.

— Но дотогава може да се случи к'во ли не!

— Убеден съм, че ще се случи много малко или абсолютно нищо. Абу ал Мот няма да предприеме каквото и да било и ще е много доволен, ако го оставим на спокойствие.

— Тогава трябва да решим по какъв начин да стане. Ще се маскираме ли като негри?

— Да.

— Не бих дал такъв съвет.

— Защо?

— По много причини. Първо, дори и да си начерня цялото лице с мойта голяма и дълга брада няма да успея да метна хората, че съм негър, щото никой чернокож не притежава подобна брада. И второ, тъй ще можем да се движим само там, където са отвлечените роби, а съвсем сигурно е, че двамата, дето искаме да ги измъкнем, се намират при Абу ал Мот. По-добре ще е, ако боядисаме лицата си в кафяво и се предрешим тъй, че да минем за ловци на роби.

— И тогава ще ни разкрият по големите бради. Не. Няма смисъл да се смесваме с робите, защото и между тях ще има предостатъчно хора на Абу ал Мот. Въпросът е дали изобщо е необходимо да се показваме на когото и да било. Може би ще трябва да се промъкнем тайно, тъй както индианците се приближават до враговете си. И в този случай за нас ще е голямо предимство, ако си начерним лицата, защото няма да ни различат в тъмнината.

— Както искате. Ще върша всичко к'вото кажете. Нали сте далеч по-опитен и по-сръчен от мен. Ами отде ще вземем черна боя? Да запалим ли огън, за да получим въглени?

— Чернилката от въглени не се задържа. Допрем ли с нещо лицата си, ще се образуват бели петна, които могат да ни издадат. Нали имаме тлъстина от слона и сланина от хипопотама. Така ще се запасим с предостатъчно сажди.

Словакът беше свидетел на този разговор, проведен на немски език и чу всичко. В този момент той се обади:

— Аз също искам намажат сажди върху лице моето, тъй че станел негър черноватия и можел тръгне заедно да измъкне двамата приятели пленническите.

— Ти ли? — засмя се Шварц. — Само ти си човекът за тази работа, няма що!

— Да, аз съм бил човек за туй подходящият! Аз не страхувал от никого!

— Вярвам ти. Но за онова, което замисляме, са необходими и други качества. Трябва да съумееш с един-единствен удар да повалиш

в безсъзнание случайно появилия се неприятел и то така, че да не издаде никакъв звук. Но и това не е всичко. Нужни са и много други неща, които ти не можеш да правиш.

— О, аз съм могъл всичко и к'во ли не. Аз молят за разрешение участвал в тайно промъкване тъй интересното!

— Не, принуден съм да ти откажа. Ще рискуваш не само своя живот, но и нашия.

— Не ще съм рискувал нищо. Аз ще...

— Не, не и точка по въпроса! — прекъсна го Шварц.

Дребосъкът разочаровано му обърна гръб. Другите забелязаха опечалената му физиономия и понеже не разбраха водения на немски език разговор, попитаха какво се е случило. Той им обясни. Щом Синът на тайната научи намеренията на двамата немци, той също пожела да се присъедини към тях, защото ставаше дума за баща му. Но и на него му отказаха.

Скоро стана време да донесат месо за войниците, както и сланина за получаването на сажди. Словакът получи поръчението да се изкачи горе с няколко асакери, за да вземат необходимото. Той направи знак на Сина на тайната и на хаджията да го придружат.

Те оставиха войниците малко да ги изпреварят, за да не могат да чуват думите им и тогава дребосъкът каза:

— Защо и ние да не се направим на негри? Нима Ловецът на слонове не ти е баща? Не е ли преди всичко твое задължение да го освободиш?

Единствено жаждата за приключения го караше да не се съобразява със забраната на Шварц. Абд ас Сир пък бе подтикнат от синовната си обич да се съгласи с предложението му. А хаджията от своя страна бе винаги готов да направи онова, което правеше и неговият приятел. След като словакът си осигури одобрението им, той продължи:

— И тъй, какво ни пречи да направим сажди от сланина и да се превърнем в негри? Ще изчакаме, докато Бащата на щъркела и Бащата на четирите очи изчезнат в клисурата, ще се начерним и ще ги последваме.

— Но къде ще направим сажди и за нас, без да го забележат? — попита винаги разсъдливият Син на тайната.

— Там където ще правят и другите. Сигурно двамата господари няма сами да се заловят с тази работа, а аз ще се погрижа да я възложат на мен. Тогава ще направя такова голямо количество, че да остане и за нас. Ние също сме герои и не желаем да лежим бездейно тъй близо до нашите неприятели.

— Не, не сме герои — отвърна Абд ас Сир. — Не можем да се сравняваме с нашите двама предводители. Обаче баща ми е пленен, смъртна опасност е надвиснала над главата му и е мой дълг да му се притека на помощ. Вие ще ме подкрепите, но без да казвате никому нито дума.

Те продължиха да обсъждат плана си и най-накрая се стигна до нещо като истинско съзаклятие срещу техните предводители.

Горе на височината се намираха запасите им от месо, увити в рогозки от палмово лико. Взеха от тях толкова, колкото смятаха, че ще са им необходими.

Намериха една издълбана кратунка, където щеше да гори маста. След като месото бе занесено долу, най-напред запалиха голям огън, на който да приготвят печеното за вечеря. После Бащата на единайсетте косъма предложи услугите си да направи саждите и има късмета да получи съответното разрешение. Той се отдели настрана и стъкна един по-малък огън, над който постави нанизаната на пръчка сланина така, че маста да капе в кратунката. Щом приключи с тази работа, дребосъкът сложи кратунката на земята, запали маста, заби наоколо няколко клона и разпъна на тях една от рогозките. Тя улавяше черния дим и лека-полека по нея започнаха да се наслагват сажди. След около час се събра толкова много чернило, че с негова помощ десетина бели можеха да се превърнат в негри.

Междувременно Шварц се изкачи горе на височината, за да каже на намиращите се там командири какъв резултат имаха преговорите му с Абу ал Мот и да им даде нови указания. Най-важното от тях бе да не стрелят каквото и да ставаше долу, освен ако не им изпратеше по някой вестonosец изрична заповед за това.

След като се спусна долу, той тръгна да търси вода, така необходима за всички. Недалеч от мястото, където се бяха разположили, успя да открие изтичащата от клисурата вода, която още преди да я напусне изчезваше в споменатата вече дупка. Така на първо време се подсигуриха с всичко необходимо.

Предиобедът, а също и следобедът изминаха, без да се случи нещо особено. Хората на Абу ал Мот се държаха много спокойно. Бяха се оттеглили още повече към задния край на клисурата и изглежда не обръщаха особено внимание на обсадителите. Предводителите на кервана с роби усилено мислеха как да се спасят, но не им хрумваше план, който да им вдъхне надежда за успех.

Свечери се. Приблизително в средата на клисурата бе запален огън, поддържан със сухи палмови листа, намиращи се наоколо в изобилие. По едно време от горе се спуснаха Лобо и Толо, двамата негри от племето беланда. Когато Шварц ги попита защо са напуснали местата си, Лобо му отговори:

— Лобо и Толо сме беланди. Клет негри от Омбула сме също беланди. Лобо и Толо искат отидат да утешат приятели беланди и им помогнат, ако в опасност.

— Какво? Искате да влезете в клисурата?

— Да, отидат в клисура.

— Ще ви заловят!

— Няма заловят. Нощ сме черна, клисура сме черна, а Лобо и Толо също черен. Тях изобщо не видят. Ако разрешение не получат, двамата много плачат.

— Но нали ако ви открият ще загинете! Не забравяйте, че сте избягали от Абд ал Мот! А сигурно е, че ще ви видят!

— Ние промъкнат до пленници и никой няма обърнат ни внимание. Ние вземем остър нож и срежем въже на пленник.

Когато Шварц чу последните думи, планът на двамата, решили да рискуват живота си за своите съплеменници, не му изглеждаше вече толкова безполезен. Той поразмисли, посъветва се накратко с Пфотенхауер и после съобщи на Лобо и Толо следното:

— Добре, нямам нищо против, но ще трябва да следвате съвсем точно указанията ми.

— Лобо и Толо правят всичко, к'вото заповядат добър бял господар!

— Ще се промъкнете до вашите съотечественици и ще ги освободите от въжетата и ремъците. Но привидно ще трябва да останат така, сякаш все още са вързани, за да не забележат пазачите им нищо. Щом чуете от нашите позиции изстрел, всички ще захвърлят въжетата и дървените яреми и ще се втурнат към изхода. Разбрахте ли?

— Разбрали.

— А сега ще пропълзя през тесния отвор, за да разузная докъде пътят ви е свободен и безопасен.

— Не! Не господар, а Лобо пропълзя през дупка. Лобо сме черен и могат добре промъкват. Още в сериба пълзят до къща на Абд ал Мот.

Шварц знаеше тази история и вярваше, че негрът добре ще се справи с работата си. Ето защо му разреши да тръгне и Лобо изчезна през тесния отвор. Вътре в клисурата не бе никак лесно да го забележат, защото Шварц още при спускането на нощта беше наредил да изгасят огъня и входът тънеше в пълен мрак. След около петнайсетина минути негрът се върна и съобщи следното:

— Сме всичко добър. Клет беланда съвсем назад. После ловците. В средата огън. Вдясно горе на насип шатра на Абу ал Мот. След туй само шестима ловци, недалеч оттук. Сигур трябва внимателен наблюдават нас. Но седят един до друг на земя и приказват. Лобо два път мина край тях, без те забележат. Сега можем ли Лобо и Толо тръгват?

— Да, вървете и нека Бог е с вас! Но бъдете предпазливи, не вършете щуротии и се придържайте съвсем точно към указанията ми!

Двамата пропълзяха през пролуката и останалите да ги чакат хора с напрегнато внимание наостриха слух, да чуят дали някакъв шум щеше да издаде, че дръзките негри са заловени. Но както и преди в клисурата цареше дълбока тишина.

— Ето ви два живи примера за онези презрени хора, за които в Европа се злослови, че стояли почти на едно стъпало на развитие с животните — каза Шварц. — Едва ли ще намерите и един измежду хиляди бели, който да поеме за съотечествениците си същия риск като тези двама храбреци. Но вече ми се струва, че е време и за нас. Ще се заемем ли с нашето преобразяване?

— Да — отвърна Пфотенхауер. — Сега ще сме в относителна безопасност. Ако ловците на роби предполагат, че ще предприемем нещо, сигурно мислят, че ще стане по-късно. И тъй, на работа!

Те накараха словака да им донесе черната рогозка, съблякоха се и останаха само по една къса препаска през хълбоците. Целите си тела начерниха със сажди. Видът на Бащата на щъркела беше ужасяващ. Като оставим настрана дългата му сива брада, която естествено също бе «посаждена», сигурно по целия широк свят нямаше да се намери

чернокож с такъв нос, какъвто имаше тази «имитация» на негър. После двамата затъкнаха под препаските ножа и револвера си и изчезнаха през отвора.

Веднага щом немците тръгнаха, словакът донесе втора рогозка, покрита със сажди, която бе приготвил и скрил, докато Шварц беше горе на височината. Дребосъкът, хаджи Али и Синът на тайната също се съблякоха и се натриха със сажди. Капитанът на асакерите се смяташе вече за командир на тази позиция и затова ги попита какво са намислили да правят. Бащата на единайсетте косъма го успокои, уверявайки го, че действат по поръчение на двамата немци, които трябвало незабавно да последват. После те също се промъкнаха през тясната пролука.

След като Шварц и Пфотенхауер се, озоваха отвъд преградата, те легнаха на земята и тихо и бавно запълзяха напред. Не бяха стигнали още кой знае колко далеч, когато съзряха пред себе си шестимата пазачи, споменати от Лобо. Затова те свърнаха малко надясно и благополучно преминаха край тях. Черната боя се оказа превъзходна маскировка.

Запълзяха нагоре по насипа, където се издигаше шатрата на Абу ал Мот. Искаха да се доберат до нея, понеже вярваха че някъде наблизо се намират и двамата пленници, които възнамеряваха да спасят.

Малко по-нататък, от лявата им страна, гореше огънят. Между него и входа лагеруваха само шестимата пазачи. Край огъня и по-назад към дъното на котловината удобно се бяха разположили ловците на роби. А още по-далеч, там, където лежаха робите, беше вече тъмно.

Над главите на двамата учени тихо шумоляха короните на палмите. Пред себе си те съзряха да светлее нещо, което се открояваше на фона на тъмната скала. Беше търсената шатра. Те се добраха до нея, без да ги смути нито човек, нито каквото и да било друго. Скелетът на шатрата се състоеше от дълга върлина в средата и дванайсет странични пръти, забити наоколо в земята и горе завързани за основната върлина. Върху тях бе опънато светло ленено платнище. Входът се намираше отпред, откъм страната на огъня. Отзад платнището не беше завързано за колчета, а в земята бяха забити десетина парчета от клони, високи около три стъпки, върху които имаше заковани летви и краят на лепеното платнище беше метнат направо отгоре. По този начин до самата скалиста стена се бе

образувало ниско покрито помещение, където можеха да се складират различни предмети, които иначе биха пречили в самата шатра.

В този миг във вътрешността ѝ се разнесе глас. Друг му отговори.

— Това са Абу ал Мот и Абд ал Мот — прошепна Шварц, легнал до самата шатра.

— И аз ги познах по гласовете — отвърна Пфотенхауер. — Тези типове несъмнено са напълно сигурни, че няма да посмеем да предприемем каквото и да било, тъй като не са оставили дори един пост пред вратата.

— Разчитат на двамата си заложници. Я слушай!

Отново чуха гробовния глас на Абу ал Мот. После се разнесе друг глас, но не беше на Абд ал Мот.

— Господи, това е брат ми! — промълви Шварц. — Значи пленниците са тук!

— Какъв късмет! Бързо, да ги измъкнем!

— По-полека! Първо ще разузнаем, ще чуем, ще видим и тогава ще действаме. Следвайте ме и правете само каквото правя и аз. Но преди всичко избягвайте и най-слабия шум, иначе сме загубени и то не само ние двамата!

Той повдигна леко платнището там, където то бе проснато хоризонтално върху летвите и погледна вътре. Шварц съзря ниско, тъмно и тясно помещение, което обаче малко по-навътре беше осветено. Отстрани под платнището лежаха няколко пакета. В шатрата седяха четирима мъже, от които в момента се виждаха само краката и телата им до кръста.

— Елате! — прошепна той на спътника си. — Но тихо, за Бога, съвсем тихо!

Той пропъзля навътре под летвите и платнището. Пфотенхауер направи същото рамо до рамо с него. Скоро главите им почти достигнаха мястото, където платнището се издигаше вече нагоре по страничните върлини. Шварц предпазливо надникна към вътрешността на шатрата. Начерненото му със сажди лице все още беше в сянка и не можеше да се забележи, а той добре виждаше четиримата присъстващи мъже.

Брат му и Ловецът на слонове седяха, подпрели гръб на основната върлина в средата на помещението, за която бяха вързани. Глезените на краката им също бяха вързани, както и извитите им на гърба ръце. От

дясната им страна седеше Абд ал Мот, а от ляво с гръб към Шварц — Абу ал Мот, който тъкмо в този миг каза:

— Аллах да ме накаже, ако ви мамя. Тук сме съвсем сами и утре сутринта тръгваме на път за моята сериба.

— Не лъжи! — отвърна му Йозеф Шварц. — Защо заобиколихме толкова много, за да дойдем до тази клисура, щом си се отправил за серибата си?

— Да не би да съм длъжен да ви давам сметка за моите действия и постъпки?

— А може би ще дойде време да ти поискаме сметка. Дори мисля, че то е вече твърде близо.

— Мисли каквото си искаш! Само ме разсмиваш.

— По загриженото ти лице няма и следа от смях. Рано сутринта ти беше в доста по-добро настроение. Защо после изведнъж стана толкова строг към нас? Защо трябва да спим тук в тази плячкосана палатка, нещо, което не е ставало досега? Искаш да сме ти съвсем сигурни в ръцете. Затова предполагам, че наоколо има някой, който се кани да ни освободи.

— Ха! Че кой ли ще е той?

— Брат ми.

— Куче! Кой ти го издаде? — подскочи Абу ал Мот.

— Кой ми го издаде ли? Току-що ти самият се издаде! Значи предположението ми е вярно. Не е възможно преди това да си видял брат ми. Нищо не си знаел за него. А сега изведнъж се оказва, че го познаваш. Следователно той е тук и е поискал от теб да ни освободиш. И съвсем не е сам, защото иначе ти щеше да заловиш и него, когато сте разговаряли. Придружават го и други хора, повече хора, отколкото са твоите. Значи съм спасен!

— Не се радвай! Предпочитам да ви убия, отколкото да ви освободя!

— Ха! Не познаваш брат ми. Той сам може да се справи със стотина типове като теб.

— Забий му ножа си! — подкани Абд ал Мот своя предводител. Как позволяваш на един гяур да ти се подиграва!

— Мълчи! — отвърна му старият. — И сам знам как да постъпя. Какво си седнал да ме поучаваш! По-добре излез навън да видиш дали пазачите изпълняват, дълга си! Ако спят, заповядай, да ги бичуват!

Абд ал Мот стана и мърморейки, се отдалечи. Чуха, че тръгна по насипа в посоката, откъдето бяха дошли Шварц и Пфотенхауер.

Абу ал Мот впери заплашително поглед в пленниците си и ги попита:

— Кой ви издаде, че вашият брат е тук? Сигурно е някой от моите хора.

— Няма да ти кажа.

— Ще ми кажеш, иначе те очаква бастонада!

— Само посмей! Ще заповядам да те бият с камшик до смърт.

— Кога ще стане това? Когато Шейтанът те отвлече в геената ли? Може би ще го направи още тази нощ.

— Напротив! Доколкото познавам брат си, още тази нощ ще бъдем свободни.

— И кой ще ви освободи?

— Аз — разнесе се глас зад него.

Емил Шварц се беше промъкнал още малко напред, тъй че да може да се изправи зад гърба на Абу ал Мот. Щом чу глас зад себе си, арабинът се изплаши и понечи бързо да се извърне, но две ръце го сграбчиха за гърлото толкова здраво, че дъхът му секна и в предсмъртен страх той взе да рита с крака.

Пфотенхауер също тъй бързо изпълзя навън. Пленниците съзряха две черни полуголи човешки фигури, осветени от маслената лампа, която висеше закачена за една от страничните върлини. Двама негри с дълги бради! Единият от тях имаше огромен нос и въпреки тъмната боя Йозеф Шварц веднага го разпозна. Той позна и гласа на другия, макар да бе изговорил само една едносрична дума.

— Емиле, ти! Пфотенхауер! Възможно ли е? Толкова бързо! — възкликна той.

— Тихо, тихо! — предупреди го брат му. — Пфотенхауер, срежете въжетата на двамата! Аз си имам още работа със стария ловец на роби.

Той все още държеше с едната си ръка Абу ал Мот за гърлото и с другия си юмрук му нанесе няколко удара по главата, докато най-сетне негодникът престана да се движи.

— Тъй, това се казва късмет! — каза той после. — Не само че ви освободих, но спипах и този мерзавец, което означава безкръвна победа, защото така керванът ще се види принуден да се предаде. Пълзете подир мен да излезем от задната страна на шатрата. Не бива

да се показваме отпред, иначе незабавно по петите ни ще се втурнат преследвачи!

Влачейки подир себе си Абу ал Мот, той изпълзя навън от същото място, през което влязоха в шатрата. Другите го последваха, понеже Пфотенхауер вече бе освободил пленниците. Те шумно и дълбоко поеха дъх и протегнаха схванатите си крайници.

— Слава Богу, най-сетне, най-сетне сме свободни! Емиле, Пфотенхауер, никога няма да забравя какво направихте за мен!

— Тихо! — предупреди го брат му. — Все още не сме в безопасност. Светлината от огъня достига чак дотук. Лягайте на земята! Ще трябва да пълзим, още повече че вие двамата сте облечени със светли дрехи. Помогнете ми да влачим негодника!

Запълзяха към входа на клисурата. Емил Шварц, който бе начело, теглеше подир себе си тялото на изпадналия в безсъзнание Абу ал Мот, а другите двама го тикаха отзад. Не бяха стигнали още кой знае колко далеч, когато откъм мястото на шестимата пазачи се разнесе силен глас:

— Wakkif, la lakuddam, imsik — стой, спри, дръжте го!

Намесиха се и други няколко гласа, изтрещя и един изстрел. Същевременно бегълците забелязаха малко по-нататък пред себе си няколко устремили се към изхода човешки силуети, които носеха нещо тежко с по-светъл цвят.

— Какво ли е това? — попита Емил Шварц. — Ето че от долу идват пазачите. Устремили са се към изхода. Кой ли са тия пред нас? А-а, досещам се! Словакът също искаше да се почерни със сажди. Йозеф, Ловецо на слонове, вземете стария ловец на роби и тичайте към изхода. Там има тесен проход, през който можете да пропълзите. Отвън са нашите войници. Пфотенхауер, вади ножа и револвера и бързо с мен към пазачите!

Той се затича надолу по насипа и Бащата на щъркела го последва по петите. Неиде отпред се разнесоха два револверни изстрела. Пазачите, стигнали вече доста близо до преградата, отстъпиха назад. Те видяха, че към тях се приближават двама чернокожи и ги взеха за свои хора.

— На помощ! — извика им един от пазачите. — Враговете ни са нахлули в клисурата. Ей ги там къде бягат. Плениха един от нашите.

И... о, Аллах, а горе по насипа тичат и други двама, които също носят пленник.

— Тогава тичайте и вие, негодници! — обади се Шварц и повали човека, който го заговори, после удари по главата и още един пазач така, че той залитна настрани и накрая се нахвърли върху третия.

Понеже ученият не използва револвера си, не го използва и Пфотенхауер. Доколкото бе възможно не биваше да се пролива кръв. И тъй, Шварц сграбчи пушката на четвъртия, изглежда единствената, която пазачите имаха при себе си, изтръгна я от ръцете му и с един удар го просна на земята. Немецът се намери да се обърне и срещу петия, но този пазач заедно с шестия вече бягаше към огъня. «Номерата» от едно до четири с мъка се изправиха един подир друг на крака, но веднага си плюха на петите. Ала ето че в този миг откъм задния край на клисурата се разнесе страхотен рев, сякаш всички диви животни се бяха събрали, за да дадат сатанински концерт.

— Боже мили, робите са се освободили! — извика Шварц. — Изстрелите, изстрелите! Нали казах на Лобо, че един изстрел ще е сигналът за пленниците да побягнат към изхода. Страхувам се, че нещата са се променили. Робите не бягат, а са се нахвърлили върху мъчителите си. Каква ужасни касапница ще стане! Елате да излезем навън при нашите хора, които сигурно не знаят как да се държат. Там навярно ще научим повече подробности.

А подробностите бяха следните:

След като предприемчивият Баща на единайсетте косъма, непоклатимо решен веднъж на своя глава да изиграе ролята на герой, премина през тесния проход, той се отправи също като Шварц и Пфотенхауер надясно към насипа. Тримата се закатериха по него пълзешком и стигнаха горе тъкмо в момента, когато излезлият от шатрата Абд ал Мот минаваше оттам. Дребничкият словак се изправи и го попита:

— Кой си ти?

— Абд ал Мот. Ами вие, чернокожи песове такива, какво се скитате наоколо! Аз ще...

Той не успя да доизрече заканите си, защото дребосъкът се нахвърли върху него, сграбчи го с две ръце за гърлото, стисна го с всички сили, събори своя противник на земята и подвижна на двамата си спътници:

— Дръжте го! Ще му обработя главата с юмруци.

Естествено всичко това не можеше да стане, без да привлекат вниманието на пазачите върху себе си. Ловците на роби се изправиха на крака и се загледаха към съответното място. Абд ал Мот беше изгубил съзнание.

— Ама че улов! — обади се дребосъкът. — Да го завлечем при прохода. После ще се върнем.

Те хванаха изпадналия в безсъзнание човек и го задърпаха към своите. Щом пазачите видяха какво правят, един от тях извика на групата да спре и понеже това остана без резултат той стреля с пушката си, но за щастие без да улучи никого. Тогава шестимата ловци на роби се затичаха подир тримата смелчаци. Въпреки товара си дребосъкът и приятелите му проявиха такава бързина и сръчност, че първи достигнаха барикадата. Тогава преследвачите им се втурнаха обратно право срещу Шварц и Пфотенхауер, които ги принудиха да продължат бягството си още по-енергично.

След като и двамата немци минаха през преградата, Шварц нареди бързо да разпалят огъня. Словакът го позна по гласа и тържествуващо извика:

— Сте ли тук вече и вий? Сигур нищо сте не хванал, а? Аз обаче хванал един враг прочутия и го хлопал по глава в несвяст.

— Кой е той? — попита Шварц.

— Абд ал Мот. Щял съм отиде пак и заловил също Абу ал Мот мизерствения.

— Ти с всичкия ли си си?

— Аз имал много упованост и много храбростност. Аз хванал го за гърло дишащото и задушил, докато паднал в безсъзнателност и после го домъкнал тук.

— Нима е възможно! Наистина ли си заловил Абд ал Мот?

— Вий може го повярвал. Туй сме бил Абд ал Мот истинния и насъщественият.

— Мъжага и половина си! Но и ти, и ние можехме здравата да си изпатим. Чуваш ли крясъците и ревовете от задната част на клисурата? Вината е единствено твоя! Бързо разпалете огъня!

Пламъците лумнаха. Светлината им падна върху лицето на Абд ал Мот. Тримата, които го бяха заловили, стояха близо край него. Синът

на тайната видя това лице със затворени в момента очи, единственото лице, запечатало се в паметта му от неговото ранно детство.

— Ебрид бен Лафса ал Багирми! — изкрещя той. — Познах го, той е! Той е Ебрид бен Лафса, когото моят баща намери и спаси!

В този миг наблизко извика друг глас:

— Кой спомена това проклето име? Кой от вас може да го познава?

Тези въпроси бяха изречени от Ловецът на слонове. Синът на тайната втрени поглед в лицето му и отвърна:

— Аз. Ами ти кой си? Да не би да си човекът, когото наричат Ловецът на слонове? Ти ли си Барак ал Кази, емирът на Кенадем?

— Аз съм.

— О, Аллах, Аллах, Аллах! Той е моят баща, моят баща!

Някогашният страх от баща му, изпитваното отвращение от него, за което от време на време споменаваше, бе внезапно изчезнало. Той се втурна към емира и се хвърли в обятията му.

— Ти... ти мой син? Нима е възможно? Нима заради мен Аллах би извършил подобно чудо? — попита Ловецът на слонове съвсем слисан.

— Аз съм, аз съм. Повярвай ми! По-късно всичко ще ти обясня.

— Вярвам ти, с каква радост ти вярвам! Хамдулиллях! Вече не съм Бала Ибн, Бащата без син. Сега родината ми пак ще отвори врати за мен. Клетвата ми е изпълнена и мога да се завърна в земите на моите прадеди и в Кенадем, родното огнище на семейството ми!

— Да, към Кенадем, към Кенадем! Вземи ме със себе си! Ако ти беше Бала Ибн, аз бях Бала Аб, Синът без баща. Но вече се намерихме, сега пак сме заедно и нищо, нищо няма да ни раздели!

Двамата стояха прегърнати и нито чуваха, нито виждаха какво става наоколо. По всяко друго време тази сцена щеше да предизвика най-живо съчувствие в останалите, но в момента всички бяха твърде много заети със съвсем различни неща.

Щом огънят се разгоря достатъчно, за да се разпознават един друг, Шварц се втурна към брат си да го прегърне, за което още не беше намерил време. Той го притисна до гърдите си, зацелува го най-сърдечно, пак го притисна до гърдите си, после го побутна малко

назад, за да може по-ясно да разгледа тъй скъпото му лице, ала изплашено възкликна:

— Мътните го взели, Йозеф, какво ти е? Как изглеждаш само!

— Че как ще изглеждам? Сигурно както обикновено! — отговори Йозеф, който от ласките на Емил все още изобщо не бе успял да продума.

— Не, съвсем не изглеждаш както обикновено. По-рано ги нямаше тези петна по лицето. Изглежда при Абд ал Мот така са се отнасяли към теб, че...

— Това ли било? — прекъсна го брат му през смях. — Човекът си намазал цялото лице и тяло със сажди, прегръща ме и ме целува като луд и после се чуди, че съм станал на черни петна! Драги, и това не е малко!

— Ах, да! От радост, че се срещнахме и те избавихме, изобщо забравих за саждите. А ето го и нашият Пфотенхауер. Нима изглеждам тъй ужасно като него?

В този момент Бащата на единайсете косъма си проби път до тях и каза:

— Погледнал лице също моето. Не бил ли съм и аз негър черен и истински?

Шварц и Пфотенхауер избухнаха в гръмогласен смях, което никак не беше чудно при вида на дребосъка. Тогава и Бащата на смеха се промъкна до тях, начерненото му със сажди лице се изкриви в една от най-смешните му физиономии и той каза:

— Аз, хаджи Али, също бях там. И аз участвах в пленяването на Абд ал Мот.

— Значи вие двамата. Но аз видях трима души. Кой беше третият?

— Абд ал Сир, ей го там.

Той посочи към мястото, където стоеше младежът. Баща му го беше хванал за раменете и като го побутна малко назад извика с болезнено разочарование:

— От моя приятел Асуад разбрах, че ще намеря детето си. Ти се представи за мой син и понеже огънят все още не се беше разгорял и не различавах лицето ти, повярвах на твоите думи. Но сега виждам, че съм се излъгал. Ти си негър, а моят син има в жилите си най-чиста арабска кръв. Кожата му трябва да е по-светла и от моята.

— И наистина е по-светла — обади се Емил Шварц. — Само че я е намазал със сажди, за да прилича на негър и да се промъкне до теб да те освободи.

— Какво? — попита емирът. — Така ли си постъпил? Изложил си се на такава опасност, за да освободиш баща си? Вече няма никакво съмнение — ти си мойт син. Аллах те е надарил с храбростта на баща ти. Ела пак да те прегърна!

Той понечи отново да го притисне до гърдите си, но изведнъж го пусна, направи скок настрани и извика:

— Чакай, един се кани да бяга и то тъкмо Сина на ада, комуто дължим всичките си страдания! Куче, остани при нас, за да мога да те смачкам с краката си като акраб ^[243] чиято отрова убива ухапани.

Абд ал Мот беше дошъл в съзнание и щом видя, че тъкмо в този момент никой не му обръща внимание, реши да използва удобния случай и да офейка. Емирът го хвана и го тръшна на земята с такава сила, която пораждаше опасения, че едва ли му е останала здрава кост.

— Да, нека бъдем бдителни — обади се Емил Шварц. — Тези двама негодници имат твърде висока стойност за нас, та да си позволим да им предоставим каквато и да било възможност за бягство. Вържете ги здраво, ако щете тъй здраво, че кръв да потече от месата им! Но я чуйте какво става в края на клисурата! Там е направо страшно. Мисля, че отмъщението е започнало кървава жетва.

Ревовете и крясъците се бяха засилили толкова, че изобщо не бе възможно да се различат отделни гласове и звуци. Погледнеше ли човек през тесния проход, не се виждаше нищо друго освен тъмни призрачни сенки, които се гонеха една друга на фона на пламтящия огън.

До този момент Шварц и другарите му бяха твърде много заети със самите себе си, но вече насочиха цялото си внимание към събитията, разиграваци се в клисурата. Вярно, че нищо не можеше ясно да се различи, но все пак освен многобройните тичащи и крещящи сенки от време на време виждаха да се приближават два силуета, единият от които гонеше другия. Резултатът бе винаги един и същ — един от силуетите биваше повален на земята, а другият бързо се връщаше на бойното поле.

— Какво да правим? Дали не трябва да се намесим? — попита Пфотенхауер.

— Сигурно ще е безполезно — отвърна Йозеф Шварц. — Види ли се веднъж черният роб на свобода, той не се оставя отново да го оковат преди да е останал съвсем без сили. Впрочем ние само бихме направили бедата още по-голяма, защото ще ни е съвсем невъзможно да различим приятел от враг.

Той имаше пълно право. Това не беше трудно да се разбере и ето защо всички се разположиха около огъня, за да изчакат изхода от битката.

Постепенно ревовете и крясъците започнаха да отслабват. След време само тук-там се разнасяше пронизителен предсмъртен вик, последван от ликуващия крясък на победителя. Най-сетне всичко утихна. Виждаше се само голяма тъпна от черни сенки, скупчили се на едно място, където навярно се съвещаваха. Една от тях се отдели от множеството, приближи се и пропълзя през отвора. Беше Лобо.

— Е — попита Пфотенхауер, — какво имаш да ни съобщаваш?

— Мъртъв — отвърна простичко чернокожият.

— Кой?

— Всички.

— Но кого имаш предвид?

— Всички търговци на роби. Никой не останал жив.

— Ужасно! Изобщо няхаме такива намерения. А как стана?

— Лобо промъкват с Толо вътре и никой не видял тях. Отиват при клет добър беланда негър. Всички бил вързан, но прерязват въжетата и чакат. Тогава разнесъл изстрел и още други два. Значи било време. Негър захвърлят въжета и втурват върху ловци, душат тях с ръце, убиват с пранги и яреми, наръгват с техни собствен нож, докато те мъртъв, всички мъртъв!

— Та това е било истинско клане! Цяло чудо е, че нападнатите ловци на роби не са потърсили спасение при нас.

— Не могли. Негри заставал на техният път, никого не пропускат.

— Но и от ваша страна сигурно са паднали много жертви!

— Много също мъртъв и ранен, твърде много. Но за отвличане в робство откъснато. Няма заловят пак нещастен беланда негър!

— Те ли те изпратиха при нас?

— Да. Трябвало дойде тук и каже, че битка свършил. Приятели да дойдат и ръка да стиснат на храбър благодарен негър.

— Ще дойдем. Имате ли някакви неотложни желания? Гладни ли сте?

— Нямаат глад. Абу ал Мот носят много месо и брашно. Негър трябвало носи, а сега яде.

Той се върна при сънародниците си. Немците и техните приятели го последваха. Негрите ги посрещнаха с шумно и бурно ликуване. Лобо им беше разказал колко много са задължени на тези чужденци. Направо невъзможно е да се опише полесражението. Представляваше невероятна ужасна гледка и бе съвършено непригодно за лагеруване на оцелелите хора. По съвета на белите, след като отстраниха преградата, негрите излязоха от клисурата, за да бивакуват в откритата равнина. На първо време се налагаше да скрият от тях Абу ал Мот и Абд ал Мот, защото иначе двамата щяха да бъдат разкъсани на парчета.

Естествено белите се поинтересуваха от по-нататъшните планове на освободените чернокожи. Рано сутринта негрите се канеха да тръгнат на път и да се върнат по родните си места. Бяха взели от клисурата всичко, каквото носеше керванът, също и животните. Предположенията на Шварц се оказаха верни — отвлечените стада, както и всички други трудно преносими вещи бяха оставени нейде по-назад под охраната на петдесет души. Негрите знаеха това място и, разбира се, решиха на връщане да си възвърнат собствеността. Тежко и горко на петдесетината ловци на роби! Бяха загубени, още повече че чернокожите бяха присвоили и оръжията на престъпниците.

— Наистина е ужасяващо — каза Емил Шварц, когато отново седяха край огъня. — Близо петстотин души мъртви! Но така ловът на роби задълго ще бъде преустановен. Това е щастливата последица от тази страшна нощ.

— Не ми е жал за тези негодници, защото бях техен пленник — каза брат му. — Знам какви сатани бяха. И кой ги е направил такива? Чия е единствената вина за днешното масово убийство? На двамата мерзавци, дето лежат тук при нас и на всичко отгоре имат нахалството да си дават с погледи различни знаци, които не разбираме.

— Не заслужават да ни се мяркат пред очите. Вържете ги ей там на онова дърво, та да не ги гледаме!

Брат му понечи да възрази, обаче Емил се обърна към него на немски, за да не го разберат пленниците:

— Остави ме да правя каквото съм намислил! Преследвам определена цел. Забелязах, че си правят различни знаци, които не са ми ясни. Много ми се иска да знам какво имат да си казват. И тъй, отведи ги до дървото и ги вържи там така, че да нямат възможност да се движат, но да могат да разговарят. Нека ги пази един войник, но да седне по-далеч от тях, за да са сигурни, че няма да ги чува. Междувременно ще се промъкна съвсем близо до тях и ще ги подслушам.

— Този план съвсем не е лош. И тъй, да ги махнем оттук!

Отначало бяха скрили пленниците от негрите, но после бяха наредили пак да ги довелат при огъня. Сега ги отнесоха до споменатото от Шварц дърво, край което растеше един храст. Докато ги връзваха, Шварц незабелязано пропълзя и легна под клоните на храста. Беше толкова близо до тях, че можеше да ги стигне с ръка, тъй че щеше да разбере думите им дори и да разговаряха шепнешком. Впрочем понеже бяха вързани на двете противоположни страни на дървото, те нямаше как да говорят съвсем тихо, ако искаха да се чуват. Погледите им не можеха да проникват чак до огъня и следователно не виждаха, че Шварц не се намира вече там. Пазачът седеше на подходящо разстояние. Щом двамата помислиха, че са вече сами, Абд ал Мот тихо каза:

— Какъв ден! Най-злосъщният от целия ми живот! Днес бе истински ад, а тези немци са най-големите сатани! Ти как позволи да те заловят?

— Ами ти? — гневно отвърна на въпроса с въпрос Абу ал Мот.

— Трима от тях се нахвърлиха върху мен на насипа.

— А мен ме спипаха още в шатрата, където незабелязано се бяха промъкнали. Сигурно пазачите са задрямали. Сега са мъртви и това им е наградата. Дано Аллах ги накаже вечно да седят върху търкаляща се топка, та никога да не могат да вкусят от сладостта на съня!

После те взаимно си разказаха как бяха заловени и накрая Абу ал Мот яростно процеди през зъби:

— Проклет да е денят, когато реших да напада Бащата на четирите очи! Той е учен човек и понеже на такива хора акълът им винаги е единствено в книгите, аз си въобразих, че ще мога лесно да се справя с него. Кълна се в Аллах, че излезе съвсем иначе! Кой можеше

да си помисли, че след като ми се изплъзна, ще вземе да ме преследва!
И сега напълно ме съсипа.

— Напълно ли?

— Да.

— Едва ли.

— Съвсем сигурно е! Загубен съм. Че какво ми остана?

— Парите.

— Нима ги имам? Мога ли да ги взема? А дори и да успея, какво бих могъл да направя с тях? Ще съм принуден до края на живота си да избягвам тези райони и да отида на някое съвсем отдалечено място, където никой не ме е виждал и където няма да се появят никакви мои познати. Но дори и този избор не ми е останал.

— Наистина ли смяташ положението ни за толкова безнадеждно?

— Да, поне моето. Знаеш ли какво ме чака?

— Не.

— Този немски пес иска да ме предаде на Али Ефенди във Фашода.

— На Бащата на петстотинте? О, Аллах! Ако наистина го направи, загубен си!

— Да, просто ще бъда бичуван до смърт като моите хомри, които Бащата на четирите очи плени и също изпрати във Фашода.

— Може би само те заплашва, а?

— Не, той съвсем не се шегува.

— Но и тогава все още има надежда. За да се спуснете по реката до Фашода, е необходимо много време и навярно все ще ти се удаде случай да избягаш.

— Не се залъгвай! Така добре ще ме затворят и толкова зорко ще ме надзират, че за бягство и дума не може да става. Има само една-единствена възможност да си възвърна свободата.

— Коя е тя?

— Не по пътя, а едва във Фашода, след като ме предадат на Бащата на петстотинте. Той обича справедливостта, но още повече обича парите. Разбираш ли ме?

— Да. Искаш да се откупиш. Но в такъв случай ще трябва да му издадеш мястото, където криеш парите си!

— И през ум не ми минава! Той ще ги вземе и въпреки това пак ще нареди да ме бият до смърт. Не, необходим ми е такъв доверен

човек, който ще му плати първо половината, а после, след като ме освободеше му даде остатъка.

— Но ти липсва такъв доверен човек.

— Не е вярно, имам го.

— Кой е той?

— Ти.

— Но аз нямам пари и самият съм пленник.

— О, на тебе ще ти хвърлят един бой и ще те пуснат да си вървиш, понеже си само мой подчинен и следователно не носиш моята отговорност.

— Не забравяй Ловеца на слонове! Той има срещу мен нещо повече от кръвно отмъщение.

— Нали намери сина си, от прекомерна радост ще ти прости. Само го помоли най-смирено. Плачи и се престори на разкаян! Тогава тези немски християни сигурно ще те подкрепят и ще се застъпят за теб, а тяхната дума тежи.

— Ах, ако постъпят така ще бъда спасен! Съветът ти е добър.

— Проявиш ли искрено разкаяние, несъмнено ще го направят. Ако щеш кажи им, че искаш да станеш християнин. Повярват ли ти, няма начин да не те освободят. После ще отидеш до серибата и ще вземеш парите.

— Не знам къде са.

— Ще ти кажа. Известно ми е, че си ми верен, че няма да ме измамиш и ще направиш всичко, за да ме спасиш. Ще ми се закълнеш ли?

— Кълна ти се в моите деди, в брадата на пророка и във всичките халифи!

— Това ми стига. Докато лежахме край огъня, ти направих някои знаци. Разбра ли ги?

— Не всички. Искаше да кажеш нещо за пари, но останалото не го схванах.

— Сега мога по-добре да ти обясня и ще побързам, защото не знаем кога ще ни разделят. Когато отидох при серибата след опожаряването ѝ, шейхът и хората му бяха претърсили вече останките. Той подозира, че някъде съм закопал пари. Че къде иначе може да е печалбата от толкова години труд! Но не са попаднали на въпросното място, няма и да го открият. На юг от оградата ношуваха стадата ни.

Там гореше един огън. Копай под огнището и ще се натъкнеш на скала, но тя не е истинска — това е само пясък, вар и глина, които са добре забъркани и здраво трамбовани. Под този пласт се намират шест даруф [244] натъпкани само с лъскави Абу ноктах. Това е моето богатство. Един от тези мехове ще бъде твой, ако успееш да ме спасиш. Но ти не бива...

— А ако не пожелае да те спаси, навярно ще вземе всичките, а? — разнесе се глас до самия него. — Но нито ти, нито той ще получите макар и един-единствен Абу ноктах, защото аз ще ги извадя и ще ги разделя между моите хора, които освен това ще получат и стадата, отвлечени от твоя фелдфебел от серибата.

Това беше Шварц. Той се изправи и отиде при огъня, за да изпрати още един пазач, тъй като пленниците не биваше повече да разговарят помежду си.

Абу ал Мот нададе вик на отчаяние и сведе глава. Той изпитваше чувството, сякаш вече се е изправил до зейналия си гроб...

На следващото утро, малко след изгрев слънце, освободените беланди потеглиха към родните си места. Щастливи, че са се отървали от робство, те все пак с тъга мислеха за завръщането си в своите опустошени домове. Негрите взеха трупове на своите съплеменници, за да ги погребат заедно с убитите в Омбула. Сбогуването им с техните спасители беше изключително трогателно.

По-късно и победителите поеха по същия път, по който бяха дошли, защото трябваше да се върнат при своите лодки и кораби. Трупове на ловците на роби оставиха да лежат там където си бяха — готова храна за хищните птици и животни. Абу ал Мот и Абд ал Мот бяха охранявани толкова добре, че у тях угасна всякаква надежда за бягство.

На корабите не се бе случило нищо ново. Веднага се качиха на борда, за да отплават първо до Maijeh husan el bahr. Кралят на ниям-ниямите ги придружаваше заедно с хората и лодките си. Щом достигнаха блатото, заклаха няколко глави от оставения там добитък. Останалите животни дадоха на шейха Абу ан Нухс, Бащата на половината като награда за него и хората му. Той се раздели сърдечно със съюзниците си и доволен се завърна в родината си.

После флотилията продължи надолу по реката към спечелилата си зловеща слава сериба на Абу ал Мот. Накараха го да присъства, когато

изровиха меховете и разпределиха съдържанието им така, че всеки остана доволен от получената сума и никой никому не завидя.

Тогава се започна истинското сбогуване. Братята Шварц заедно с приятеля си Пфотенхауер и ниям-ниямите трябваше пак да поемат на юг. Искаха да продължат своите изследвания, както и събираческата си дейност, да посетят владенията на Емин Паша, а после през Занзибар да се завърнат в родината си. Другите се отправиха на север.

Абу ал Мот и Абд ал Мот повериха на Ловеца на слонове, защото той беше най-сигурният и най-строг пазач за тях. Емирът се канеше да стигне с дахабийето до Фашода и там да предаде на Бащата на петстотинте Абу ал Мот заедно с фелдфебела и неговите хора. Но за Абд ал Мот Ловецът на слонове заяви следното:

— Него ще отведа в Кенадем. Оттам той отвлече сина ми и там ще го сполети наказанието на Аллах. Откакто намерих детето си, моето сърце не е вече толкова кораво, обаче този сатана ще разбере, че за него все още мога да бъда такъв, какъвто бях и преди — Барак Строгия, пред когото треперят всички непокорни.

Емил Шварц му написа своя адрес и го помоли някой път при удобен случай да му пише. И така, всичко бе вече уредено и трябваше да «изпият» Wadscha el wida ^[245]. Словакът и Бащата на смеха помолиха за разрешение да останат при немците и братята с радост се съгласиха. Раздялата се оказа най-болезнена за Сина на тайната и Сина на верността, ала и това отмина. После корабите поеха на север, а гребците на ниям-ниямите подкараха лодките си на юг. Победителите се разпръснаха в различни посоки и всеки от тях остана с убеждението, че е изпълнил дълга си и е нанесъл дълбока рана на търговията с роби поне що се отнася до този район. Само Хасаб Мурат тайничко си правеше други сметки. Той бе помогнал да бъде унищожен един от най-опасните му конкуренти, Абу ал Мот, и имаше намерение да продължи доходния си занаят, но да върши всичко похитро, отколкото дотогава и да проявява повече човечност. Преживяното бе направило дълбоко впечатление дори на човек като него...

Онзи, който вземе в ръка адресната книга на един от известните южногермански университетски градове и я отвори на първата буква А, веднага ще му се набие в очи едно необикновено дълго име. То гласи: хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Хаджи Отайба Абу

л'Ошар бен Хаджи Марван Омар ал Гандези Хафид Якуб Абд Аллах ал Санджаки. Подир името четем следното сведение: «Търговец в Ориенталия, Гартенщрасе 6, партер.»

Онзи, който реши на този адрес да си купи шишенце розово масло, турски чибук или нещо подобно и се отправи към въпросната къща на номер шест, ще намери голяма прилична на дворец постройка, чиято лява половина на партера е заета от споменатия магазин и граничещите с него жилищни помещения. На поставената над магазина табела се чете, изрисувания със златни букви малко неправилен надпис «Хаджи Али, ориенталист».

Вътре във високия, красиво боядисан коридор, на металическа плоча е написано: «Ускар Ишван, портиер, учител по чужди езици и автор на орнитологически трудове — партер, вдясно; професор д-р Емил Шварц — 1-и етаж; професор д-р Йозеф Шварц — 2-и етаж; професор д-р Игнациус Пфотенхауер — 3-и етаж.» А който мине в подходящо време покрай сградата и вдигне поглед към третия етаж, може да види един отворен прозорец, където изпод червения фес стърчи огромен нос и оживено се движи насам-натам над подаващата се доста напред дръжка на една масура ^[246], за да не пропусне нищо от разиграващите се по улицата сцени.

А долу на прозореца от дясно на вратата в свободните си часове седи дребно човече със съвсем оскъдна проскубана брада, занимавайки се прилежно с една от безбройните преработки на дебел ръкопис с многообещаващото заглавие «Защо птиците имат пера?». Тази безрезервно отдала се на орнитологията личност, естествено не е никой друг освен Бащата на единайсетте косъма. Откакто се беше върнал от Судан заедно с тримата си господари и Бащата на смеха, при когото клиентите ходеха не толкова заради стоките му, колкото заради комичната му физиономия, словакът бе поставен като портиер на общата, обитавана от всички негови приятели къща. Той се титулуваше учител по чужди езици, но досега не беше имал нито един ученик и си беше втълпил в главата чрез издаването на един научен труд да докаже на Бащата на щъркела, че и той е виждал птици и е размислял над тях. Затова Бащата на единайсетте косъма се наричаше «автор на орнитологически трудове» и за тема на своята работа бе взел разглеждането именно на онзи прочут въпрос от не по-малко прочутия разказ на Пфотенхауер, който и до ден днешен все още не е довършен.

Тъкмо в този момент той пак седи над своя ръкопис, който е изпращан вече на двайсестина или трийсет издателства, но и винаги връщан обратно със забележката, че неговият немски език не отговаря на научното съдържание. Ето че малкото прозорче до него се отваря и пощенският раздавач му подава едно писмо. Портiererът и авторът на орнитологически трудове го взема и до няколкото чуждестранни пощенски марки прочита адреса на Емил Шварц, написан сякаш от детска ръка. Върху обратната страна на плика с арабски шрифт се вижда името на Барак ал Кази.

Тогава дребосъкът бързо скача от мястото си, изтичва в магазина и изкрещява на хаджията:

— Сме били ли трима професори още в градина задната?

— Да. Току-що виждам ги тях — отвръща познавачът на всички народи и села на сносен немски, който бе научил в течение на две години.

— Излезли с мен навън, бързото, бързото! Сме дошъл писмо африканското от ловец на слонове, пищеция!

Той се затичва към градината с грейнало от радост лице и хаджията го последва. Тримата споменати господа седят в голямата беседка и пушат. След като чуват вестта, изкрещяла още отдалече с мощен глас, те скачат на крака. Оглеждат писмото от всички страни и го отварят. Естествено съдържанието му е на арабски и преведено то гласи следното:

Кенадем, 12 gewi ul achir [\[247\]](#)

До моя приятел, прочутия муаллим [\[248\]](#), Бащата на четирите очи.

Аллах е велик и дава нощната роса. Обещах ти и затова ти пиша. Хора много и аз съм добре. О, Сине на моето блаженство, щастлив съм, че те намерих в Клисурата на молитвите! Утеха за моите очи, любимец на душата ми! Тази година фурмите ще дадат богат плод. Той е добре, порасна едър и силен. Моята любима камила ослепя с едното око, а ти как си, как са брат ти и Бащата на щъркела? Пророкът е гладувал в пустинята, тъй както и вие гладувахте за мен и аз за вас. Блазе на онзи, който има син! Бичуваха го до смърт.

Ти знаеш, че го е заслужил този Абу ал Мот. Не го проклинам. Дано и твоите камили растат добре, както и палмите на твоята нива! Защото виното е забранено и никой правоверен не си пъха носа в бъчвата. Въпреки всичко фелдфебелът и хората му не избягнаха участието си. Само от чадата на покорството могат да се очакват добри плодове. Затова ги бичуваха и хвърлиха в затвора, където все още лежат, защото, хвала на Аллах, моето богатство расте с всеки изминал ден. Абд ал Мот също е мъртъв. Не ме питай къде и как! Ето изпращам ти писмото. А сега пиши и ти! От следващия петък започвам да се оглеждам на юг и на север в очакване на отговора ти. Пиши ясно, понеже окото съзира много неща, които разумът не вижда. Две от шатрите ми се скъсаха, а няколко овце се изгубиха. Събувай си обувките, когато влизаш в джамията, и щедро раздавай милостиня, защото аз съм твой приятел.

Барак ал Кази, емир на Кенадем.

Информация за текста

© 1992 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Die Sklavenkarawane, 1889–1890

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: BHorse, 2007

Публикация:
Издателство «Отечество», том 8
София, 1992

(Bd. 41)
Die Sklavenkarawane (1889–1890)

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/3568>
Последна редакция: 2007-10-16 08:00:00

notes

1

Западният главен приток на Нил. Б. нем. изд.

Остров. Б. нем. изд.

Изворът на лъва. Б. нем. изд.

Четвъртата дневна молитва при залез слънце. Б. нем. изд.

Арабско наименование на лъва. Б. нем. изд.

Село от шатри. Б. нем. изд.

Баща на смъртта. Б. нем. изд.

Университет. Б. нем. изд.

Музеи. Б. нем. изд.

Птици на рая — ластовици. Б. нем. изд.

Следи, дири. Б. нем. изд.

Водач. Б. нем. изд.

Разбойнически, грабителски керван. Б. нем. изд.

Пушка, карабина. Б. нем. изд.

Пръчка за подкарване и управляване на камили. Б. нем. изд.

Нисш духовен мохамедански служител, викач от минаре за молитва. Б. пр.

Факири, свещени дервиши. Б. нем. изд.

Син на едрата шарка. Б. нем. изд.

Баща на единайсетте косъма. Б. нем. изд.

Просо. Б. пр.

Знаме. Б. нем. изд.

Свещената книга, Библията. Б. нем. изд.

Херцозите Сакс Кобург-Гота притежавали голяма ценна библиотека с редки ръкописи и знаменита картографска сбирка. Б. пр.

Abu Dihk (араб.) — Баща на смеха. Б. нем. изд.

Ускар (унг.) — Пудел, куче. Б. пр.

Лайпциг. Б. нем. изд.

Немците. Б. нем. изд.

Бяла халва. Б. нем. изд.

Войник. Б. нем. изд.

Доктор на медицинските науки. Б. пр.

Горещо годишно време; лято Б. нем. изд.

Но само на немски словакът използва учтивата форма за обръщение. Б. пр.

Убиец на слонове. Б. нем. изд.

В случая жена. Б. пр.

Жената на лъва. Б. нем. изд.

Диво прасе. Б. нем. изд.

Чакал. Б. нем. изд.

Оцет и олио. Б. нем. изд.

Масло. Б. нем. изд.

Лешояд. Б. нем. изд.

Хиена. Б. нем. изд.

Редом с астрономически и метеорологически познания и данни за развитието на книгопечатането в календарите започнали да се печатат и различни поучителни истории, легенди, съвети, рецепти, сатири и др. Б. пр.

Дъждовният годишен период. Б. нем. изд.

«Аз съм закриляният, господарю!» Б. нем. изд.

Копие. Б. нем. изд.

Миене. Б. нем. изд.

Молитви. Б. нем. изд.

Бурнус, наметало. Б. пр.

Панталон и палто. Б. пр.

Америка. Б. нем. изд.

Нишадър. Б. нем. изд.

Вар и вода. Б. нем. изд.

Мярка за дължина (25–40 см). Б. пр.

Мярка за дължина (60–80 см). Б. пр.

Консул. Б. нем. изд.

Областен управител. Б. нем. изд.

Укрепено селище. Б. пр.

Майка на крокодила. Б. нем. изд.

Исус, синът на Мария. Б. нем. изд.

Камилите. Б. нем. изд.

Смокини. Б. пр.

Носна кърпа. Б. нем. изд.

Гигантски щъркел (*Mysteria ephippiorhyncha*). Б. нем. изд.

Мореплаване. Б. пр.

Дахабийе, сандал, ногер — Видове плавателни съдове, често срещани по Нил. Б. пр.

Баща на петстотинте. Б. нем. изд.

Сламени колиби. — Б. нем. изд.

Паспорт. — Б. пр.

Настоятелна препоръка. — Б. нем. изд.

Пехота от негри. — Б. нем. изд.

Десетник, капрал; ефрейтор. Б. нем. изд.

Началник на снабдяването. Б. нем. изд.

Подофицер. Б. нем. изд.

Фелдфебел. Б. нем. изд.

Лейтенант. Б. нем. изд.

Капитан. Б. нем. изд.

Адютант. Б. пр.

Майор. Б. пр.

Командир на батальон. Б. пр.

В случая подполковник. Б. пр.

Полковник. Б. пр.

Стая за посрещане на гости. Б. пр.

Малки чашки. Б. нем. изд.

Почетна титла на египетския крал от 1867 до 1922 г., когато е бил зависим от турския султан. Б. пр.

Телохранител, пазач. Б. пр.

Затвор. Б. нем. изд.

Краля на ниям-ниямите. Б. пр.

Така се наричат самите ниям-ниями. Б. пр.

Син на верността. Б. пр.

Роби. Б. пр.

Думата е от езика на племето денка и означава «човек, който яде всичко», а също и «людоед». Б. нем. изд.

Лодка. Б. нем. изд.

Търговец на птици. Б. нем. изд.

Баща на щъркела. Б. нем. изд.

Нианса — Езеро. Б. пр.

Дива захарна тръстика (Sacharum, Ischaeetum). Б. нем. изд.

Син на мурхагата. Б. нем. изд.

Кръгла метална или каменна плоча. Б. нем. изд.

Цилиндър, който може да се сгъва. Б. пр.

Euphorbia venetiica. Б. нем. изд.

Поход за отвличане на роби. Б. нем. изд.

Слуга на смъртта. Б. нем. изд.

Combretum. Б. пр.

Boswellia papyrifera. Б. нем. изд.

Термити. Б. нем. изд.

Мисионер. Б. нем. изд.

Свещено знаме. Б. нем. изд.

Милост, милост! Б. нем. изд.

Става дума за «правото» на крайбрежните жители да събират и задържат всички стоки и предмети, изхвърлени след корабокрушение.
Б. пр.

Сребърни австрийски талери от 18 век. Б. нем. изд.

Кайро. Б. пр.

Чистокръвен, расов кон. Б. нем. изд.

Мухи, раждащи личинки, които веднага се превръщат в какавиди.
Б. нем. изд.

Pangonia. Б. нем. изд.

Acacia fistulosa. Б. нем. изд.

«Отче наш, ти който си на небето, да се свети името ти.» Б. нем.
изд.

Форма на множествено число от «тимса» — крокодил. Б. нем. изд.

Вид дърво (*Acacia nilotica*) Б. нем. изд.

Горещо годишно време. Б. нем. изд.

Дъждовен период. Б. нем. изд.

Кормчия. Б. нем. изд.

Син на тайната. Б. нем. изд.

Господарят на отмъщението. Б. нем. изд.

Върховен съдия. Б. нем. изд.

Степ, терен покрит с трева. Б. нем. изд.

Немец. Б. нем. изд.

Вилхелм Първи. Б. пр.

Бисмарк. Б. пр.

Генерал. Б. пр.

Молтке. Б. пр.

Франция. Б. нем. изд.

Вечният евреин. Б. нем. изд.

Множествено число от «илм» — наука Б. нем. изд.

Balanites aegyptiaca — Б. нем. изд.

Птица, баба и пазач на крокодила. Б. нем. изд.

Внимавай! Б. нем. изд.

Абу ноктах — Баща на точката. Б. нем. изд.

Ездитни камили. Б. нем. изд.

Баобаб, хлебно дърво. Б. нем. изд.

Баща на рогата. Б. нем. изд.

Превод на името Шварц, тоест «черен». Б.пр.

Без син. Б. нем. изд.

Масуф с осемте пръста Б. нем. изд.

Търговец на роби Б. нем. изд.

Голямо празненство с участието на воини. Б. нем. изд.

Приятелство за приятелство, живот за живот. Б. нем. изд.

Boswellia papyrifera. Б. нем. изд.

Herminiera. Б. нем. изд.

Отровна евфорбия, тропическо дърво с отровен млечен сок. Б.
нем. изд.

Acacia gummifera. Б. нем. изд.

Барак Строгия (Безмилостния). Б. нем. изд.

Лешояд. Б. нем. изд.

Кайро. Б. нем. изд.

Лисица. Б. нем. изд.

Библия. Б. нем. изд.

Плъхове. Б. нем. изд.

Битка по вода, сражение в реката. Б. нем. изд.

Въже за теплене. Б. нем. изд.

Върлини за отблъскване. Б. нем. изд.

Велик господар, вожд. Б. нем. изд.

Висок бряг, рид. Б. нем. изд.

Хъркация. Б. нем. изд.

Средно голям кораб, плаващ по Нил. Б. пр.

Папагал. Б. нем. изд.

Специалист по овощарство. Б. пр.

В случая означава придобивка. Б. пр.

Описание на планините, дял от физическата география. Б. пр.

Корабна стълба. Б. пр.

Символ на висш военен началник в Османската империя. Б. пр.

Чаша за кафе. Б. нем. изд.

Персия. Б. пр.

Русия. Б. пр.

Цейлон. Б. пр.

Гибралтар. Б. нем. изд.

Канарските острови. Б. пр.

Папската провинция. Б. пр.

Лапландия. Б. пр.

Китай. Б. нем. изд.

Чернокожи племена, населяващи крайбрежието на Кения и Танзания Б. пр.

Холандци. Б. пр.

Южна Америка. Б. пр.

Италианци. Б. нем. изд.

Полша. Б. пр.

Генуа. Б. пр.

География. Б. пр.

Лагера на Валенщайн. Б. нем. изд.

Ударен инструмент във вид на широко глинено гърне с опънат върху отвора му кожа, който се бие с ръце. Б. пр.

Мн. ч. от Абу ноктах. Б. нем. изд.

Господар на запасите, резервите, тоест нещо като домакин. Б. пр.

Корабостроителница. Б. нем. изд.

Англия. Б. нем. изд.

Наречено на името на американския военен инженер Сър Хайрам Стивънс Максим (1840–1916), създал през 1883 г. първата картечница.
Б. пр.

Моряци. Б. нем. изд.

Капитан. Б. нем. изд.

Кормчия. Б. нем. изд.

Мн.ч. от «рейс» Б. нем. изд.

Нещо като пейка, покрита с възглавници. — Б. нем. изд.

Пантофи. — Б. нем. изд.

Сърце мое, душичката ми, живот мой. Б. нем. изд.

Кухня. Б. нем. изд.

Село. Б. нем. изд.

Блатото на хипопотама. Б. нем. изд.

Кожа от хипопотам. Б. нем. изд.

Рогове за барут. Б. нем. изд.

Става дума за войните между Прусия и Австрия през 1866 г. и между Франция и Германия през 1870 г. Б. пр.

Задно платно. Б. нем. изд.

Флота. Б. нем. изд.

Брадва, една голяма и една малка секира. Б. нем. изд.

Оръдие. Б. нем. изд.

Фризура. Б. нем. изд.

Нож. Б. пр.

Ножици. Б. пр.

Лекар. Б. пр.

Негър. Б. нем. изд.

Шапка с мидени черупки. Б. нем. изд.

Шапка с бисерни миди. Б. нем. изд.

Крал. Б. пр.

Корона. Б. нем. изд.

Зъл дух, дявол. Б. пр.

Вид горещ компрес с ленено семе или други вещества. Б. пр.

Пасище за добитъка. Б. нем. изд.

Тютюн. Б. пр.

Червей — Filaria. Б. нем. изд.

Ракия. Б. нем. изд.

Духове на отмъщението. Б. нем. изд.

Барак Строгия. Б. нем. изд.

Баща на боздугана. Б. нем. изд.

Свещеник, странстващ проповедник. Б. нем. изд.

Баща на половината лице. Б. нем. изд.

Мюсюлмански отшелник. Б.пр.

Силно гърмяща пушка. Б.пр.

Експлодиращ куршум. Б.пр.

Мравка. Б. нем. изд.

В случая става въпрос и за игра на думи, защото на немски «тения» означава и «километрично дълга дума» (име). Б.пр.

Форма за множествено число от ниям-ния. Б. нем. изд.

«Слава на Бога, всемирния властелин.» — Началните думи на Корана. Б. нем. изд.

Емблема на императорската власт в Германия. Б. пр.

Вид игра на карти обикновено за трима души. Б. пр.

Форма за мн.ч. от «трумбаш», примитивно метателно оръжие подобно на бумеранг. Б. нем. изд. /Б. пр.

Tamarindus indica. Б. нем. изд.

Палми на сурите. Б. нем. изд.

Крепост. Б. нем. изд.

Акраб — скорпион. Б. пр.

Големи мехове за вода. Б. нем. изд.

Болката от раздялата. Б. нем. изд.

Суданска лула. Б. нем. изд.

Единадесетият месец от мюсюлманското летоброене. Б. пр.

Учител. Б. пр.

Карл Май

БИБЛИОТЕКА

ПРИКЛЮЧЕНИЯ

КНЯЗЬТ НА БЛЕДОЛИКИТЕ

КАРЛ МАЙ КНЯЗЪТ НА БЛЕДОЛИКИТЕ

Превод: Веселин Радков

chitanka.info

Уважаеми читатели,

Книгата, която държите в ръцете си съдържа два романа на Карл Май, които се издават за първи път на български език. Действието в тях се развива сред обширните прерии на Дивия запад.

В „Князът на бледоликите“ ще научите за борбата на двама смели уестмани срещу войнственото индианско племе на марикопите. Ще се запознаете с Тан-ни-кай, княза на бледоликите, с рафтъра Сам Барт и гордите индиански вождове Силната ръка и Желязната уста. Ще прочетете за спасяването на красивата девойка Магда от принасянето ѝ в жертва на индианските богове, както и за предотвратяването на опита за оскверняване на гробниците на апачите и команчите. От последните страници ще разберете и как завършва опита за залавянето на Сребърния мъж Рулен.

В „Отчето-нож“ ще се впуснете в нови приключения с вожда на апачите Риматта и благородния Бил Холмърс. Ще узнаете тайнствената история на Отчето-нож, убиеца на индианци. Ще научите защо напуска Европа и отива да живее в степите на Северна Америка, за да търси любов и отмъщение.

И в двата романа ще се върнете в отдавна изминали времена, ще се потопите в неповторимата атмосфера на произведенията на Карл Май, за да изживеете заедно с неговите герои няколко епизода от бурния им и изпълнен с приключения живот.

КНЯЗЪТ НА БЛЕДОЛИКИТЕ

На запад от Сиера де лос Мимбрес се намира Сиера дела Ача, водите от която се стичат в Рио Хила, а оттам пък стигат и до Колорадо Ривър. Високо горе в Сиера дела Ача има едно прекрасно планинско езеро, на чийто бряг се издига старата сграда на отдавна изоставена католическа мисия.

За команчите и апачите онази местност е свещена, понеже там са погребани техни прочути вождове. Както казват, по-рано там живеел богат народ, народът на толтеките. Те вадели сребро от планините, и когато били изтласкани, близо до езерото закопали в земята несметни съкровища. По тази причина, а и тъй като при слънчево време повърхността на езерото блести подобно на течено сребро, то било наречено Сребърно езеро.

Към същата тази местност се приближаваше малка група ездаци. Начело яздеше ниско, но извънредно дебело човече. Цялото му облекло се състоеше от една-единствена кожа от сива мечка, която сам си беше скроил и по индиански обичай бе съшил с еленови жили. И панталоните и жилетката и ръкавите бяха свързани по между си. Ръкавите представляваха просто кожата от предните мечи лапи. Козината бе обърната навън. От вътрешната страна беше само козината на ботушите, които той също бе изработил собственоръчно. На главата си имаше нещо като шапка, направена от кожата на главата на мечката.

Вместо колан около дебелия му корем бе навито дълго ласо, изплетено от петорен ремък. В него бяха затъкнати томахокът и ловджийският нож, а по него висяха още какви ли не други неща: една лула, няколко кожени торбички със сачми, с барут, тютюн, кафе, тенекиена кутия, която можеше да се използва като тенджера, чаша и супник, чифт подкови, както и други дреболии, за които от пръв поглед човек изобщо не бе в състояние да каже за какво служат.

Този мъж, който отдалеч приличаше на яздеща гризли, беше Сам Барт, прочут уестман и някогашен калфа на един майстор на копчета от Херласгрюн в Саксония. Зад него яздеха Джим и Тим Снейкър, други двама не по-малко прославени уестмани.

Джим беше ужасно висок и мършав, също като брат си. По кльощавото му тяло бе провиснал широкият мундир на американски офицер. Кожените му панталони, които се подаваха изпод въпросния мундир, са били в долната си част толкова изпокъсани и съсипани, че

собственикът им бе сметнал за по-удобно да ги среже малко над коленете. Ето защо сега голите му загорели от слънцето скелетоподобни крака се виждаха до глезените, до огромните дървени обувки, които носеше.

На главата си имаше нещо, което преди време навярно е било филцова шапка. Но сега периферията ѝ се беше изгубила напълно, тъй че този предмет приличаше на една от онези паници, с които селянките в Германия обикновено придават познатата форма на своята извара. В този момент обаче той беше свалил това подобие на шапка и се виждаше толкова голата му и лъскава глава, че дори и с лупа не бе възможно да се открие по нея и най-малкото косъмче.

Носът му липсваше, ала това не беше никакъв недъг по рождение, защото мястото, на което би трябвало да се намира, показваше ясни следи от насилие. То бе кървавочервено и подуто.

Брат му Тим бе също тъй висок и кльощав, но той си имаше нос и то какъв! Човек направо можеше да го сбърка с човката на лешояд! Тънък, остър и извит, избелен, изсушен и ожулен от жегата и студ, вятър и дъжд, той действително изглеждаше да е от рогово вещество също като клюна на някоя граблива птица.

Облеклото му беше кажи-речи още по-странно и от дрехите на добрия Джим. Мършавото му източено като върлина тяло бе напъхано в черно... свещеническо расо, което не позволяваше да се види нищо друго освен долната половина на великанските му ботуши от бизонска кожа.

На главата си Тим носеше кавалерийски шлем с кичур от конска опашка. Двамата братя бяха въоръжени еднакво, а именно с пушка и закривен ловджийски нож.

Подобни екземпляри сред ловците съществуват не само във въображението на писателите на романи. О, не! Стотици и стотици от тях се скитат или яздят из вековните гори на запад, както и из прериите.

Един уестман тръгва добре съоръжен за „мрачните и кървави земи“, както се наричат онези нецивилизовани райони. Но скоро дрехите му се износват и изпокъсват. Не може да ги смени с нови. Или няма откъде да ги вземе, или пък му липсват необходимите средства, както и каквито и да било предмети за размяна.

И така, той се вижда принуден да използва всичко, каквото му попадне под ръка. След сравнително кратко време облеклото му се състои от най-различни неща, които е намерил, отнел от победени противници или пък дори... „свил“.

Такъв беше случаят и с Джим и Тим. Тим обаче бе прибавил към смиреното си свещеническо расо и едно салтилско одеяло, което

познавачите сигурно биха оценили поне на петстотин долара.

Този колкото оригинален толкова и добре познат в Дивия запад „Детелинов лист“, от когото мнозина се и страхуваха, само няколко дни преди това беше спасил семейството на изселилия се от Германия лесничей Роте от ръцете на една банда, хвърлила око на имуществото на преселниците. В снахата на лесничея Сам Барт беше разпознал своята някогашна младежка любов Аугусте, заради която преди години от любовна мъка напусна Европа. Сега те бяха решили заедно да си потърсят нова родина в Калифорния.

— След един час сме при Сребърното езеро! — подвикна Сам като спря коня си и се обърна към своите спътници.

— В старата мисия ще можем добре да си починем от продължителното пътуване. Гостоприемството на Палома-Накана е известно!

— Кой или коя е тази Палома-Накана? — осведоми се лесничейт Роте.

— Не е кой, а коя — отговори Сам. — Това женско същество е обгърнато също от такива тайни, както и Тан-ни-кай, „Княза на бледоликите“, за когото също се разказват какви ли не истории край лагерните огньове. За нея се е заговорило горе-долу отпреди три години. Както казват, била млада девойка с изключителна хубост, била бяла, която обаче индианците почитали като богиня — защо, никой не може да обясни. Ние тримата пребродихме севера, ловувайки, и от дълго време не сме идвали на юг и ето защо все още не сме я посещавали. Но сега се надявам да я видим, тъй като сме съвсем наблизо.

— Ами знаеш ли къде живее? — попита Джим.

— Да.

— До неотдавна все още не го знаеше.

— Точно така. Не знаех за нея нищо друго освен онова, което сте чували и вие, а именно, че е избрала място за вигвама си там, където се срещат териториите на команчите и апачите. Открай време тези две племена са смъртни врагове. Обаче жилището на Накана е свято за тях. Там където живее красивата девойка, земята е неутрална. Там където падне погледът и, престава всяка вражда и всяко кръвно отмъщение се отлага. Команчите идват от изток, а апачите пък от запад, за да и отдадат почитта си и да я отрупат с подаръци. Това го знаехме всички. Но преди две седмици се срещнах с един скаут, който беше ходил при нея, и той ми описа по кой път да стигна до вигвама и. Тя живее заедно с баща си в една изоставена мисия. Попитах за имената им, ала не можах да узная нищо

друго освен, че тя го нарича „Па“, а той се обръща към нея с Алми.

— Слушай — обади се Джим. — Името ми се струва много познато. Не се ли казваше тъй красивата млада лейди Уилкинс от Уилкинсфийлд, където преди време останахме да гостуваме няколко дена?

— Да, така се казваше младата лейди. Онази местност бе изобщо твърде злощастна. Точно по онова време Уилкинс беше изгубил заведеното от него дело срещу съседа му Лефлор. Трябваше да бъде задържан за дългове и стреля по Лефлор. Това го вкара в предварителния арест заради опит за убийство, но той избяга заедно с дъщеря си.

— Ами какво означава думата Накана? — осведоми се лесничеят.

— Всъщност цялото име е Палома-Накана. И двете думи са от диалекта на индианците техуа. Първата означава гълъб, а втората гора, вековна гора, което ще рече гълъб или гълъбица на вековната гора. Нямам представа, защо индианците са нарекли момичето така. Може би ще узнаем причината.

— Наистина ли искате да отидете там?

— Да, и ми се струва, че и вие ще дойдете с мен.

— Забравяте, че сме тръгнали за Калифорния!

— А вие не знаете, че най-хубавият път оттук за Калифорния минава през Сиера дела Ача.

Те продължиха прекъснатата езда. След известно време срещу тях се изправиха планинските възвишения, между които бе разположено високото плато, и заедно с тях се появи и гората а пък отстрани се показва и рекичката, чиито води подхранваха Сребърното езеро. После до слуха им достигна бученето на висок водопад. От около петдесетина метра водата падаше долу в един басейн, който тя беше издълбала в скалата, а оттам продължаваше да тече към езерото, но то все още не можеше да се види.

Пътят, по който трябваше да минат ездачите, се спускаше първо надолу към басейна, заобикаляйки водопада, а след това продължаваше покрай рекичката докато дърветата, които там образуваха истинска гора, отново започнаха да оредяват. И тогава пред тях се ширна цялата долина на езерото. Тя им предложи небивало красива и завладяваща гледка. По почти отвесно издигащите се стени не можеха да се задържат никакви дървета, но те бяха обрасли с храсталаци, които почти навсякъде бяха намерили по някоя пукнатина в скалите за своите корени. Само тук-там на някое хоризонтално място се виждаше по някой кедър, който обаче бе също толкова грамаден, както кедрите в прочутата Йосемитска долина в Калифорния. По тези скалисти стени нито едно човешко същество не можеше да се изкатери или да слезе. Към долината водеха само два пътя —

там където рекичката влизаше в нея и там, откъдето я напускаше.

По-голямата част от дъното на долината бе залята с вода — това беше Сребърното езеро. Слънцето се бе издигнало вече високо и под неговите лъчи водната повърхност блестеше също като излъскано сребро.

Близко до отсамния му бряг се издигаше старата сграда на мисията. Тя е била построена като манастир — изцяло от камък. Хората, съградили я преди толкова години, са били принудени да търсят закрила срещу вражеските нападения. Затова зидовете бяха със значителна дебелина, а на долния етаж нямаше никакви прозорци, обаче се виждаха многобройни амбразури. По същата причина входът беше само един и се затваряше с внушителна и много яка порта от дърво. До нея се намиреше звънче, което несъмнено бе поставено едва в по-ново време.

Недалеч от сградата пасяха коне. На брега на езерото бяха вързани няколко лодки от кора на дърво. В средата на водната площ се забелязваше остров с малка каменна постройка. Това навеждаше на предположението, че той бе посещаван доста често.

Около езерото имаше доста голям брой изкуствени могили, повечето от които бяха високи около осем-девет метра и бяха обрасли с трева, а горе растеше някакъв храст, където се виждаше и по едно забито в земята копие както и най-различни други предмети. Сам обясни:

— Това са гробниците на вождовете, които се смятат за свещени в цялата област.

— Значи те лежат в ковчезите си под толкова големи хълмове? — попита лесничеят.

— Да лежат в ковчези ли? Никому не минава през ума подобно нещо! Един вожд не се натъпква в ковчег. Обличат трупа в най-хубавите му дрехи, вдигат го да седне върху любимия си кон, а в ръцете му слагат оръжията и „медицинската“ торбичка. Думата „медицинска“ не бива да се свързва в случая с лекарство, а означава нещо свещено. Тази торбичка съдържа амулета, както и други дребни предмети, осветени от жреца на племето.

После започват да насипват пръст около коня и трупа. Накрая животното няма възможност повече да се движи и бива убито, за да не се бори толкова дълго със смъртта. Пръстът се издига все по-нависоко, а после отгоре натрупват камъни, за да придадат здравина и устойчивост на гробницата. Когато могилата достигне желаната височина, най-отгоре забиват в пръстта най-различни предмети, принадлежали на вожд, неговото копие, стрели, както и лъка, а по тях окачат и всичко онова, което е обичал докато е бил жив. Тези предмети минават за неприкосновени. Ако

някой им посегне, той извършва такова престъпление, което се наказва единствено със смърт.

Тук са идвали бели, които са осквернявали гробовете. Ето защо на времето, когато дойдох за пръв път, посрещаха враждебно всеки бледолик и го прогонваха с оръжие... Ето че стигнахме до портата. Ще трябва да позвъним.

Той дръпна връвчицата на звънчето. Звънът му се разнесе, сякаш нейде много отдалеч. След известно време се отвори едно малко прозорче на портата и в него се появи набръчканото лице на някаква стара индианка.

— Тук ли живее Гълъбицата на вековната гора? — попита нисичкият дебелак.

— Палома-Накана живее тук — гласеше отговорът.

— В къщи ли си е?

— Да.

— Трябва да говоря с нея.

— Случи се голямо чудо. Вие сте бледолики, които носят само беди и нещастия, но въпреки това ми наредиха всички да ви пускам да влизате. Обаче ако идвате с коварни намерения, няма да излезете живи от тази къща. Затова по-добре веднага си вървете!

— Ние сме приятели на Гълъбицата. Няма от какво да се боим.

— Влезте тогава!

Портата се отвори и ездачите минаха по широк сводест пасаж, по който стигнаха до голям четириъгълен двор, обграден от четирите крила на сградата. И тук не се мяркаше жива душа. От всяка страна на този двор се виждаше по една врата. Имаше и многобройни прозорци, но по много малко от тях беше останало по някое парче стъкло. Че откъде ли можеха да се вземат стъкла за прозорци тук, сред индианските територии?

— Кой е предводителят ви? — попита старицата.

— Аз съм — обади се Сам.

— Изкачи се ей по тези стъпала! Нека другите почакаат тук!

При тези думи тя посочи към отвора в зида, където обаче самата врата липсваше.

Ловецът слезе от коня и се заизкачва по каменните стъпала. Горے се озова в един коридор. Там стоеше някакъв възрастен индианец. Той му каза:

— Ще видиш бащата на Гълъбицата. Ела с мен!

После го заведе до една врата, отвори я и му направи знак да влезе вътре. След това индианецът затвори вратата отвън.

Сам се озова във високо мрачно помещение, в което освен голите

каменни стени се виждаше само една грубо скована маса, както и няколко също толкова примитивни пейки. Пред него бе застанал някакъв мъж в индианско кожено облекло. Лицето му бе полускрито от огромна гъста брада, тъй че почти не беше възможно да се различат чертите му. Той подаде ръка на Сам и каза:

— Бъдете ми сърдечно добре дошъл, мастър Барт! Много се зарадвах щом чух, че пак ще ви видя.

Погледът на дебелия напразно се взираше в брадатото лице, за да открие някакъв белег за разпознаване. Накрая той поклати глава и отговори:

— Нека намясто ме изяде мечка, ако знам, къде съм ви виждал! Вие ли сте бащата на Гълъбицата?

— Да.

— Ще мога ли малко да си поговоря с нея?

— Естествено. Всъщност вие я познавате!

— По дяволите! Не ми е известно нищо подобно. Но ей сега ми хрумна, какво съм чувал, а именно, че Гълъбицата на вековната гора всъщност се казва Алми. А аз не познавам друга Алми освен... хмм!

— И коя е тя?

— Дъщерята на един плантатор край Ван Бурен.

— Да не би да имате предвид Уилкинс?

— Мътните го взели! Познавате ли го?

— Да, познавам го, а и тази девойка също го познава. Той отвори една странична врата и подвижна името Алми.

След малко дъщерята се появи. Тя беше облечена изключително семпло по индиански маниер. Всичките ѝ дрехи бяха изработени от най-фина, снежнобяла щавена кожа. Малката къса поличка, която едва-едва стигаше малко над коленете, тясното елече, силно изпънато от нейните напираси прелестни гърди, гамашите, които без нито една гънка обгръщаха прасците ѝ, малките мокасини, направени сякаш за дете, всичко това бе от снежнобяла лъскава кожа, украсена с много труд с красива бродерия от боядисани в червен цвят жили. На врата си носеше скъпоценна огърлица, изработена от зъбите и ноктите на сива мечка. Скъпоценна я правеше опасността, с която е свързано убиването на това силно животно. Във великолепната ѝ черна коса, спускаща се на дълги тежки плитки, нямаше друга украса освен един фуркет, на който се виждаха две късчета самородно злато с големината на гълъбово яйце.

Тя подаде малката си ръчичка на ловеца като каза:

— Добре дошъл, мастър Сам!

— Мътните го взели! — възкликна той. — Истина ли е, или не е!

— Ами сигурно че ще е истина.

— Мадмоазел Уилкинс!

— Да, аз съм.

— Значи ей този сър е вашият баща мосю Уилкинс от Уилкинсфийлд?

— Разбира се.

— Да ме изяде първата срещната мечка, ако ви познах! Вие тук, вие! Това е чудо неவிжданo и не само неவிжданo, ами и нечувано! Как за Бога се озовахте тук край Сребърното езеро между команчите и апачите?

— Това е дълга и тъжна история, която все някой път ще ви разкажа — отвърна Уилкинс.

— А не се ли страхувате да живеете толкова самотен?

— Но тук аз съвсем не съм беззащитен!

— Хмм! Досега видях само една стара индианка и някакъв хлапак. Това ли ви е цялата защита?

— О, не. Преди всичко тази къща ми предлага закрила срещу цяла орда неприятели. Богато съм запасен с провизии и бих могъл да издържа дълга обсада. Имам също предостатъчно оръжия и муниции. Обаче най-добрата ми закрила са индианците, които обожават дъщеря ми кажи-речи като някое неземно същество.

— Хмм! Нищо чудно! — рече Сам като хвърли към красивата девойка дружелюбен поглед. — Наистина мадмоазел Алми е нещо съвсем изискано и изящно, нещо възвишено. Поне е сигурно, че е нещо по-възвишено от Сам Барт. Но дали тези индианци ще са ви подръка, когато ще имате нужда от тях?

— Да. Поне ще мога да се държа тук докато пристигнат!

— Значи ще е необходимо да ги уведомите, така ли?

— Да.

— Може би като изпратите вестоносец? Но това е твърде обстоятелствено и опасно.

— О, моят пратеник е по-бърз и от най-бързия ездач.

— Хайде бе! Ще ми се да го видя! Ами ако нейде по пътя го спипат?

— Няма да могат.

— Е, е! Аз ви казвам, че и най-големият хитрец може да бъде заловен!

— Моят пратеник ще мине съвсем открито сред тях или покрай тях и те ще го оставят спокойно да продължи по пътя си.

— Тогава ще заслужават направо бой. И кой е този незаменим

юначен вестоносец?

— Водата.

Сам направи слисана физиономия. Той попита:

— Водата ли? Хмм! Горе-долу мога да си представя какво имате предвид. Ще сложите писмо или нещо подобно в някаква кутийка и ще я хвърлите в реката, която изтича от езерото. Водата ще отнесе бележката до някое място, където ще я извадят и прочетат.

— Това би било безкрайно несигурно. От сто случаи кутийката би останала деветдесет и девет пъти незабелязана. Не е възможно някой да седи край реката денонощно и да се взира във водата.

— Ами как ще стане тогава?

— По-рано езерото се оттичаше на още едно място. Оттам тръгваше малък поток, който си беше проправил път настрани през долината. Но ние затворихме този отвор. От къщата дотам стига една дълга жица. Нужно е само да я дръпна и пътят за водата отново ще е свободен. Тя ще потече надолу като малко тъничко поточе. Щом се появи долу в равнината, индианците ще разберат, че съм в опасност и ще ми се притекат на помощ.

— Не е лошо. Измислено е много хитро.

— Тъй, а сега ще слеза долу, за да поздравя и другите. Оставихме ги да чакат твърде дълго.

— Вярно! Но... хмм! Бихме ли могли известно време да останем да живеем тук?

— Естествено!

— А също и двете дами?

— Разбира се!

— Трябва да ви кажа, че едната от тях ми е годеница, която някой хубав ден ще стане даже и моя жена. Е, това ще ви е безразлично, но за мен пък е толкоз по-важно. Много ми се иска тя да е на някое по възможност най-безопасно място.

— Що се отнася до това, можете да сте спокоен. При мен ще е на толкова сигурно място, както и в лоното Авраамово.

— Е, ако е толкова наложително да седне в нечие лоно, то предпочитам самият аз да съм на мястото на Авраам. По-хубавото си е по-хубаво.

— И тъй, каня ви да ми гостувате. Вашата годеница може да остане тук, докогато си поиска. Нямам нищо против да остане и години, ще ми бъде приятно. Но хайде да слезем долу на двора!

Не след дълго всички гости седяха вече на трапезата в едно голямо помещение. Менюто се състоеше само от царевични питки и огромни

късове печено бизонско месо. Когато се нахраниха, Сам изяви желание да се запознае с околността. Той помоли Уилкинс да му разреши да отиде на разузнаване. Получи следния отговор:

— За Бога, правете каквото намерите за необходимо. Дори самият аз ще дойда с вас.

Тръгнаха четирима: Сам, Уилкинс, Тим и Джим. Уилкинс имаше намерение да обиколи с тях цялото езеро, за да могат по-добре да се запознаят с околността. Пътем Сам се осведоми дали е възможно да се стигне до езерото, спускайки се от високите скали.

— Не — отговори Уилкинс. — Човек може да стигне до мен само през входа и изхода на долината. А тези две места са от такова естество, че са достатъчни само два поста, за да бъде веднага уведомен за приближаването на когото и да било.

Тръгнаха покрай езерото по неговата дължина и скоро стигнаха до едно място, където рекичката излизаше от долината и пробивайки си път през теснината, шумно се спускаше надолу, като образуваше множество следващи един подир друг бързеи. Край потока оставаше само толкова свободно място, колкото едва-едва да се разминат двама ездачи.

Тъй както си стояха горе четиримата мъже и следяха с поглед, как водата подскачаше от камък на камък, изведнъж Сам изблъска другите настрани с думите:

— Бързо назад! Виждате ли онзи човек?

— Къде? — попита Джим.

— Ей там долу в ниското. Бавно язди нагоре покрай реката. Бял е.

Сега вече и останалите видяха конника. Скриха се зад дърветата и започнаха да го наблюдават.

— Този тип ми се струва подозрителен — обади се Сам. — Я само каква стара едрококалеста кранта язди! Колко силно се е навел от седлото и явно търси следи. Същевременно очите му шарят наляво и надясно също като на някой мошеник.

— Ще разменим ли няколко думи с него? — попита Тим.

— Естествено. Но я се отдръпнете още малко назад! Тук е твърде тясно. Трябва ни повече място, за да го заловим.

— Та този тип изобщо няма пушка!

— Естествено той я е оставил някъде, за да може да мине за миролюбив човек. Само че се е излъгал в нашата проникателност.

Ездачът бавно се приближаваше. Отдавна вече ги беше забелязал, но се преструваше, че нищо не е видял. Той бе висок широкоплещест мъж с голяма гъста брада. Беше облечен с дреха от дебела нещавена кожа на

вапити. В широкия му кожен пояс бяха затыкнати нож и голяма секира. По него не се забелязваше никакво друго оръжие. През рамото му бе праметнато навито на руло ласо, а на гърба си носеше раница, която му придаваше доста странен вид. Той беше оставил юздите свободно върху врата на едрококалестия си кон и беше пъхнал ръце в джобовете на панталона си. Ето как, бавно и най-спокойно човекът си яздеше, отпуснат на седлото.

По едно време конят му изпръхтя, енергично размърда уши и размаха опашка насам-натам.

— Ама че е глупав този човек! — обади се Сам. — Крантата му е къде-къде по-умна от него. Конят му отдавна ни е надушил, обаче ездачът изобщо не забелязва, че е станал неспокоен.

В този момент непознатият вече се канеше да ги отмине. Тогава Сам изскочи две-три крачки напред и извика:

— Стой, човече! Тук хич не си толкова самотен, както изглежда ти се струва!

Другите трима последваха дебелака. Непознатият го погледна малко пренебрежително и отговори:

— Знам! Отдавна ви забелязах.

— Ха! Охо! Че кога?

— Още когато бях далеч долу в ниското. Снагата ти не е чак толкоз слабичка, че да я помисля за някоя стройна фиданка край пътя.

— Тъй! Значи си ни видял, а? И въпреки това продължи да се изкачваш насам?

— Както виждаш — да.

— Какво търсиш тук?

— Хмм! Искам малко да се поогледам.

— Забранено е.

— Че кой го е забранил? Да не би да си ти?

— Да.

— Забраната ти не ме интересува особено. Адио, мастър!

Той кимна на дебелия и се нареди да продължи. Сам бързо сграбчи поводите на коня, Джим се озова с един скок от дясната страна на ездача, а Тим от лявата, като и двамата се вкопчиха в ремъците на стремената.

— Стой, човече! — извика Сам. — Ще трябва да почакаш.

Непознатият все още държеше ръцете си в джобовете. Той и сега не ги извади, а весело се усмихна на дебелака и попита:

— Искате да ме задържите, така ли?

— Да. Я слез от седлото!

— Хмм! Ето ти моят отговор!

Той изсвири пронизително, бедрата му притиснаха страните на животното и ето че... конят подскочи едновременно и с четирите си крака във въздуха, после се вдигна на задните си крака, хвърли къч, и след като се завъртя два пъти в кръг най-сетне застана неподвижно.

Сам беше запокитен върху ствола на едно дърво. Джим и Тим лежаха на земята — единият наляво, другият надясно. Ето че двамата бавно-бавно се изправиха на крака, като и тримата започнаха да разтриват онези места от телата си, които бяха влезли в допир с копитата на коня.

Непознатият продължаваше да си седи най-спокойно на седлото все още с ръце в джобовете. Той им каза:

— Мешърс, доста лошо става, когато един такъв кон не желае да го задържат, нали?

— Това твое добиче е проклет звяр! — гневно извика Сам. — Гледай само да не му понижа дебелата глава с някой куршум!

— Той ще е последният куршум, който ще изстреляш! Ние, рафтърите, умеем да защитаваме собствеността си.

— А-а! Значи се представяш за рафтър, тъй ли?

— Да, сър.

— И си мислиш, че ще ти повярваме?

— Все ми е едно, какво вярвате и какво не.

— Е, после ще ти кажем, какво си мислим.

— А аз мога още отсега да ви кажа, какво мисля за вас.

— И какво е то, а?

— Че вие и четиримата малко се надценявате. За да бъда спрян са необходими съвсем други хора.

— Охо, човече! Познаваш ли ме?

— Ха! Че кой си ти?

— Или тези двамата?

— Английски игли за шев, от онези дългите.

— Мътните го взели! Ще те научим да разговаряш малко по-учтиво! Казвам ти да слезеш от коня, иначе сами ще те смъкнем!

— Че опитайте де! И двайсет янки като теб не могат да свалят от седлото един доблестен немец против волята му.

— Как? Какво? — припряно попита Сам. — Немец ли си?

— Да, ако нямате нищо против.

— Ами как ти е името?

— Щайнбах.

— То наистина е съвсем истинско немско име. Чудесно! Ще

съжалявам, ако излезете някой лош тип!

Тези думи той изрече на немски. Щайнбах му отговори на същия език:

— Ще стоваря юмрука си в лицето на всеки, който твърди подобно нещо. Ясно ли е?

— От кой край на Германия сте?

По мъжествено красивото лице на Щайнбах се плъзна лека весела усмивка. Преди известно време най-случайно беше научил някои подробности от житейската история на този изключително популярен ловец в Дивия запад, когото веднага бе разпознал по даденото му описание. Ето че сега реши да си направи малка шега с него. Той учтиво свали широкополата си филцова шапка и отвърна с въпрос:

— Навярно и вие също сте немец?

— Да, разбира се!

— Тогава разрешете ми да ви се представя като саксонец!

— Саксонец! Мътните го взели! Възможно ли е? Ами откъде?

За миг-два в очите на Щайнбах отново се появи дяволит израз. Но той отговори най-сериозно:

— Едва ли сте чували за това малко селище. Аз съм от Херласгрюн.

— Хер... хер...! — заекна Сам Барт.

— Да, Херласгрюн — кимна Щайнбах.

Дебелия бе съвсем слисан. Той подпря ръце на кръста си и със запъване повтори:

— Хер... хер... лае... ласгрюн! Бре да се не види! Направо ми иде да се пръсна от радост!

— Че защо?

— Ами аз също съм от Херласгрюн!

— Шегувате се!

— Не, не! Казвам се Самуел Барт...

— Да не би да сте онзи, дето правел копчета?

Това вече дойде малко množко на Дебелия. Той бързо смъкна кожената шапка от главата си, удари я от радост в земята и ликуващо извика:

— Милостиви Боже, този човек ме познава! Познава ме! Каква приятна изненада!

— Естествено, че ви познавам — каза Щайнбах, макар че през целия си живот не беше стъпвал в Херласгрюн. — Бях още съвсем невръстно хлапе, когато отидохте в Рупертсгрюн, за да искате ръката на вашата Густел.

— И Густел познава! Нима е възможно!? Казвате се Щайнбах нали? Да не би да сте от семейството на месаря Щайнбах?

— Да, най-малкият му син.

— И сега ви срещам тук, в Сиера дела Ача! Ако някога някой вземе да ме убеждава, че вече не ставали чудеса, така ще го обработя с юмруците си, че да заприлича на тесто за козунаци! Ами как върви сега животът в Херласгрюн?

— Благодаря! Много добре. Преди две години козата на Винтерови роди две зайчета, а само седмица по-късно градският съвет нареди да се издигне зелен копринен чадър над църковната камбанария заради горещниците.

— Какво... как... къде?! Ама слушайте, вие ми изглеждате доста голям нехранимайко!

— Не съм такъв. Само много обичам да се шегувам, драги ми Сам с прякор Дебелака.

— По дяволите! Ето че знае и траперското ми име.

— Знам и други имена. Тези двамата тук не са ли господата Джим и Тим Снейкър?

— Да, те са. Откъде знаеш? — попита ловецът, като отново мина на английски.

— Откъде ли? Ако нейде из Запада човек се натъкне на някой доста дебел тип, придружаван от двама доста кльоцави дългучи, то несъмнено тримата ще се казват Сам, Джим и Тим. Та това е известно на целия свят!

— Каква голяма чест! Но я ми кажи, какво търсиш толкова високо в Сиерата. Та ти нямаш дори и пушка!

— Нямам ли? Е, ами ако нямам, значи навярно не се нуждая от нея, иначе сигурно щях да нося поне една. Навярно тук се намира Сребърното езеро, а?

— Да.

— И тук живее някой си мастър Уилкинс?

— Да. По каква работа го търсиш?

— Изпраща ме някой си... е, ха де, как ли се казваше? Беше една индианска дума, макар че човекът е немец, беше нещо подобно на Тан-тан ми или талми или пък...

— Да не е Тан-ни-кай? — бързо попита Сам, който изобщо не подозираше, че това е индианското име на Щайнбах.

— Да, да, тъй се казваше.

— Дявол да го вземе! Значи си разговарял с Княза на бледоликите.

— Нямам никаква представа. Човекът се представи с това име и го

придружаваше някакъв индианец, който се казваше Ла... ла... ла.

— Лата-налга?

— Да, тъй се казваше.

— Значи този човек е бил Силната ръка, великият вожд на апачите.

Навярно двамата изпращат по теб някаква вест, а?

— Нещо подобно. Трябва да отида до Сребърното езеро при мастър Уилкинс и да го предупредя да се пази от марикопите, които се канят да нападнат мисията. Но мастър Уилкинс не бива да се страхува, защото двамата, които ме изпращат, са по петите на онези типове и когато му дойде времето, самите те ще се появят тук горе.

— Слава Богу! — възкликна Уилкинс. — Тази вест е много ценна за мен.

— Значи съм попаднал на търсения адрес, така ли?

— Да, мастър Щайнбах.

— Е, тогава мога да си вървя.

Той обърна коня си. Но ето че Сам побърза да хване юздите, макар че преди малко беше събрал толкова горчив опит и каза:

— Какво те прихваща! Надявам се, че няма да искаш да си тръгнеш толкова бързо!

— Защо не? Посрещането, което ми направихте, не беше особено приветливо.

— Ще трябва да ни извините. Помислихме ви за негодник.

— По дяволите! Нима имам толкова мошеническа физиономия?

— Не, съвсем не. Дори мога да кажа, че вашето лице ми харесва.

— Е, хубаво! Така поправихте грешката си, но въпреки всичко ще си тръгна.

Тогава Уилкинс му каза:

— Ако ви помоля да си починете при мен, се надявам, че няма да отхвърлите молбата ми.

Щайнбах му отправи странно изпитателен поглед и отговори:

— С голямо удоволствие бих изпълнил желанието ви, обаче за съжаление ми е невъзможно. Идването ми дотук, за да ви донеса тази вест, ми отне част от времето, което ми е толкова нужно. Ще трябва да наваксам тази загуба.

— А дали не можем да узнаем, защо времето ви е толкова необходимо? Обикновено рафтьрите винаги имат достатъчно свободни часове.

— При мен е по-различно.

— Глупости! Идвате с нас, сънароднико, иначе ще си имате работа с

мен! Няма да съжалявате, защото ще се запознаете с моята Аугусте както и с нейните роднини, които са от околията на Цойленрода. Хайде, елате! Хората не бива да се разделят толкоз бързо!

— Е, тогава ще се съглася. Оставам.

— Така ще е по-добре и за коня ви. Старата кранта е толкова изтощена и измършавяла, че на човек направо да му се приплаче. Нека остане тук да попасе няколко дни, та да понатрупа малко месо.

— Да, този стар кон не струва кой знае колко. Но беден салджия като мен рядко може да си набави някой хубав мустанг. Просто човек е принуден да се задоволи с онова, което другите не могат повече да използват.

При тези думи той се усмихна особено и слезе от седлото. Когато мъжете закрачиха бавно по брега на езерото, за да се върнат в мисията, конят тръгна подир своя господар като някое куче. Ушите и опашката му бяха увиснали и изобщо видът му представляваше доста тъжна гледка. Когато обаче от близката скала един лешояд излетя във въздуха, надавайки дрезгав крясък, животното отхвърли глава, размаха опашка, наостри уши и очите му заблестяха. След като видя издигащата се към небето птица, конят отново отпусна глава и опашка. Беше се убедил че крясъкът не означаваше някаква близка опасност. Сам не забеляза тази промяна в животното, иначе без съмнение щеше да си промени мнението за него.

Но затова пък един друг човек прояви по-голяма наблюдателност и по-остро око за тези неща. Когато бяха вече близо до сградата, срещу тях се появи младият индианец.

— Въпреки младостта си този червенокож е вече известен със своята храброст, прозорливост и необикновена бързина — каза Уилкинс на другите. — Заради бързината му са го нарекли Пъргавия елен.

Индианецът се спря почтително на място, за да ги пропусне да минат покрай него, ала щом съзря коня на Щайнбах той веднага нададе индианското възклицание, изразяващо изненада или учудване:

— Уф, Уф!

— На какво се учудва толкова моят червенокож брат? — попита Сам. Индианецът измери Щайнбах с пронизващ поглед и отговори:

— Този бледолик приятел ли е на Гълъбицата?

— Да.

— Тъй като ти го казваш, ще повярвам, иначе щях да забия ножа си в гърдите му.

— Защо?

— Силната ръка ми заповяда да закрилям Гълъбицата, така че не

бива да допускам в нейна близост нито един крадец.

— Да не би да го смяташ за крадец?

— Не може да е такъв, понеже е твой приятел, но иначе сигурно щях да го взема за негодник.

— Защо?

— Защото изглежда също като някой зесте-тзи, но все пак не е такъв.

Думата „зесте-тзи“ от езика на апачите означава „убиец на дървета“.

Индианците наричат така дървосекачите, дърварите. Сам бе направо смаян. Той попита:

— Че защо да не е такъв?

— Попитай самия него! Пъргавия елен не може да знае защо един бледолик се представя за друг човек. А дали вашият приятел е приятел и на Силната ръка?

— Да. Силната ръка го е изпратил при нас.

— Уф! Тогава можете да му имате доверие, също както и аз му се доверявам.

Той погледна Щайнбах със страхопочитание като сложи длан върху челото а после и върху сърцето си в знак на покорен и смирен поздрав. Същевременно по лицето му се плъзна и бързо изчезна хитра и самоуверена усмивка, сякаш искаше да каже на Щайнбах, че го е прозрял, но нищо няма да издаде. След това продължи по своя път.

— Какво ли искаше да каже? — попита Сам. — Знаете ли, господин Щайнбах?

— Ако вие не знаете, то мислите ли, че мога да знам аз, който сега го вижда за пръв път?

— Хмм! Той ви погледна тъй особено.

— Нямам никаква вина за това.

— Но вие също му се усмихнахте така, сякаш искахте да му кажете: „Добре, добре! Продължавай си по пътя, ние ще се разберем!“ Кажи-речи започвам да вярвам, че си имате някаква обща тайна. Но пък нали досега изобщо не сте се виждали. Той ви взе за някакъв негодник.

— Та нали и самият вие също ме взехте за такъв.

— Е, надявам се, че наистина съм се излъгал, иначе може да ви се стъжни, макар да сте мой сънародник.

— Да, така е, сър — потвърди Тим. — Иначе ще вземем тъй малко да ви поизстискаме душата от тялото.

— Наистина ли? — усмихна се Щайнбах. — Ами как ще го направите?

— Бих могъл да ви покажа, ако не ми беше жал за вашите кости.

— О, моля ви, няма защо да се страхувате за моите кокали. Наистина много би ми се искало да разбера, как бихте постъпили при едно подобно изстискване на душата от тялото.

— Е, щом действително ви доставя удоволствие, ще ви покажа, как се изстисква душата от тялото. Прави се ей така!

Прерийният ловец не обича да пропуска удобен случай, когато може да покаже своята сила и сръчност. Такъв беше и случаят с Тим. С лявата си ръка той хвана Щайнбах за врата, а с дясната за колана, за да го вдигне във въздуха и после да го просне на земята. Тъй като той бе много як и жилиав човек, имаше дългогодишен опит, а и движенията му в този момент бяха изключително бързи, сигурни и точни, то навярно намеренията му щяха да се увенчаят с успех, ако си имаше работа с някой друг, но само не и с Щайнбах. По всичко изглеждаше, че Тим ще да излезе победител, понеже Щайнбах се престори, че е силно изплашен и остана на мястото си без да помръдне и малкото си пръстче. Само стоеше здраво разкراчен.

— Чакай, Тим! Не прави глупости! — каза Сам. — Би могъл нещо да пострада!

— Не се страхувай, мастър Сам! — засмя се Щайнбах. — Единствено самият той би могъл да пострада. Нека видим докога ще се занимава с мен и ще ме дърпа насам-натат.

Той стоеше широко разкрачен и за голяма изненада на всички въпреки големите усилия на Тим ловецът не успя да го повдигне или помръдне нито на сантиметър от мястото му.

— Проклятие! — изпъшка дългучът. — Дяволска работа! Никога не ми се беше случвало!

— Давай, Тим, напрегни се! — подвикна му неговият брат. — Иначе ще е голям срам за теб!

— Направи го ти по-добре, щом можеш!

— Разбира се, че мога! Само гледай!

Джим бързо сграбчи Щайнбах от другата страна.

— Охо! Двама срещу един! — засмя се Щайнбах. — Тогава ще трябва да ви покажа, как се справя един салджия!

Той сграбчи с десницата си Тим а с лявата ръка Джим за ловджийската риза над колана, отблъсна ги от себе си толкова силно, че те се видяха принудени да го пуснат, после мощно ги дръпна пак към себе си така, че изгубиха равновесие, и ги вдигна високо във въздуха. След това Щайнбах бързо направи три-четири крачки към езерото, разтърси двамата няколко пъти насам-натат и накрая внезапно ги пусна да паднат в тревата.

— Тъй, ето ви седнали, мешърс! — бодро каза той. — Ако не ставаше

всичко на шега, спокойно можех да ви хвърля във водата. Сигурно сами ще го признаете.

Братята първо се спогледаха един друг, а после го зяпнаха с такъв безкрайно смаян поглед, че той гръмко се разсмя.

— По дяволите! — изпъшка Джим.

— Мътните го взели! — закашля се Тим.

— Но всъщност това е невъзможно!

— Невероятно! Никога не се е случвало!

— И аз съм съвсем слисан! — обади се дебелият Сам. — Човек да не повярва на очите си. Та това е направо слонска сила!

— Е хайде, направете същото де, мастър Барт! — подкани Щайнбах изумения ловец.

— Глупости! Изобщо никой не може да го направи — Никога не бих повярвал, че в Херласгрюн е възможно да се роди такъв голиат. Хваща си човекът тези двама дългучи просто ей така за ризите и ги вдига...

— Стой! Махай се! — извика Щайнбах.

За да обясни думите си, Сам беше сграбчил Щайнбах за ризата пред гърдите, но макар че последният мигновено го блъсна настрани, ловецът получи в гърба си такъв удар, че падна на земята.

— Мътните го взели! — извика той като побърза да се изправи на крака. — Кой беше този негодник?

Но се видя принуден светкавично да отскочи встрани, за да не получи и втори удар, който този път сигурно щеше да има по-опасни последици. Конят на Щайнбах се беше обърнал и се опитваше да го ритне със задните си копита. Извил глава назад с искрящи от гняв очи, прицелвайки се точно в него, жребецът продължи да хвърля къчове, така че ловецът отстъпи доста далеч назад, а накрая разгневено извика:

— Проклет звяр! Цяло щастие е, че при първия си опит само ме закачи сравнително леко! Иначе щях да съм вече мъртъв!

— Да, едва ми остана време да ви дръпна назад — подхвърли Щайнбах. — Това е благороден кон.

— Какво? — извика Сам. — Наричате това добиче благородно, след като се опитва да убие почтени хора?

— Естествено! Та конят иска само да ме защити.

— Да ви защити? Глупости! Да не би да се опитвате да ми внушите измислицата, че този звяр ме ритна само защото съм ви нападнал?

— Да, само заради това!

— Pshaw! Ами защо тогава не ритна преди малко Джим и Тим?

— Защото благородното животно веднага видя, че вдигнах във

въздуха тези двама господи. Но не искаше да допусне продължение на схватката с вас.

— Не е за вярване! Значи защитава господаря си! Никога през живота си не съм чувал подобно нещо. При определени обстоятелства това може да се окаже съдбоносно за други, ала за господаря му е от полза. Че кой го е обучил така?

— Тук за дресура и дума не може да става. Просто по природа конят си е такъв — толкова верен и привързан към господаря си, че винаги го защитава. Тъй че за в бъдеще внимавайте, сър, да не ме нападате макар и не наистина!

— Кой ли можеше да очаква подобно нещо от тази дръглива кранта!

Той огледа коня вече далеч по-внимателно. Щайнбах кимна и каза:

— Човек може да се излъже в животните също толкова, колкото и в хората. Струва ми се, че този кон е бил винаги хранен тъй добре, както и сега.

— Тогава е за съжаление, понеже в такъв случай значи винаги е гладувал.

— Охо! Никога не допускам конят ми да гладува. Вярно, не мога да го храня с палачинки и печени гъски, но сам видяхте, че тръгна подир мен като вярно куче без да наведе глава, за да пощипне трева или да пие от водата на езерото. Следователно не изпитва нито глад нито жажда.

— Но защо е толкова кльоцав, какви са тези кокали?

— Не всички същества могат да са толкова дебели и тлъсти като вас, мистър Сам. Да не би мистър Тим и мистър Джим да получават по-малко храна от вас като са толкова мършави и кокалести, повече дори и от моя кон?

— На туй му се вика порода.

— Е, ами тогава и при моя кон е порода. Може би твърде скоро ще си промените мнението за него.

Те продължиха пътя си към сградата на мисията. Старата индианка ги беше забелязала още отдалеч и вече беше отворила портата. Така те влязоха без да чакат. Конят последва господаря си по петите, сякаш това се разбираше от само себе си.

Преди да се присъедини към другите в трапезарията Щайнбах се погрижи за своя кон и още веднъж отиде до портата, за да провери как е заключена. Тя се затваряше с помощта на две много дебели дървени мандали, които с натиск отвън едва ли можеха да бъдат счупени. Докато все още се намираше до вратата, той долови отвън стъпки. Надникна през малкия отвор и видя Пъргавия елен. Отвори му за да го пусне да влезе.

Щом го зърна, индианецът сложи длан върху сърцето си за поздрав и каза:

— Мога ли да чуя името ти?

— Щайнбах.

— Защо Пъргавия елен трябва да изговаря тази трудна чужда дума, когато поиска да те повика?

— Нима мислиш, че имам някакво по-хубаво име?

— Да.

— И кое е то?

— Тан-ни-кай.

— Какво? Ти смяташ, че аз съм Княза на бледоликите?

— Ти или си Княза или си крадец.

— Как така?

— Силната ръка, прославеният вожд няма да даде най-прочутия кон на апачите на някой обикновен човек. Дебелият бледолик се мисли за умен мъж, и все пак взе този кон за някакво много лошо и непотребно животно. Ти си получил жребца от Силната ръка като подарък, нали?

— Да.

— Тогава ти си Княза на бледоликите. Защо го криеш от мен?

— Е, добре. Ще ти призная, че е така, но никому не го казвай!

— Устата ми знае да мълчи.

— В замяна ще те възнаградя.

— Пъргавия елен не иска никаква награда за това, че изпълнява своя дълг.

— И все пак ми се иска да проявя към теб моята благосклонност и ще се отнеса с теб като с герой.

Красивите черни очи на младия индианец заискриха от едва сдържана радост. Той каза:

— Пъргавия елен може да умре за теб, ако му заповядаш.

— Не искам да ти отнемам живота. Напротив, ти ще се прославиш и бледоликите, които днес пристигнаха тук, ще ти завиждат. Те не знаят, кой съм аз, и ме смятат за някой неопитен хлапак. Затова искам да ги накарам да се срамуват.

След тези думи Пъргавия елен хвана ръката на Щайнбах и я притегли към гърдите си — един извънредно тържествен както и рядко срещан знак на благодарствено оказване на почит. Отговори му:

— Доведи ми хиляда неприятели и аз ще се бия с тях!

— Знам, че си смел и умен. Когато Силната ръка си тръгна, той остави теб тук като закрилник на Гълъбицата на вековната гора. Вождът нямаше да постъпи така, ако ти не заслужаваше неговото доверие.

Индианецът се отдалечи. Лицето му бе сериозно и безизразно, но току-що получената похвала и оказаната му чест толкова го зарадваха, че с голяма мъка успя да запази спокойствие.

Сега и Щайнбах се изкачи нагоре по стълбите и влезе в трапезарията, където му бяха приготвили нещо за хапване. Другите му правеха компания. От само себе си се разбира, че Сам доведе своята годеница както и роднините и, за да ги представи на новия гост, за когото беше убеден, че произхожда от Херласгрюн.

Уилкинс проявяваше най-голямо любопитство от всички. Веднага щом Сам приключи с представянето на споменатите лица, той се обърна към Щайнбах с думите:

— Е, сър, яжте и пийте най-спокойно! Надявам се няма да ви обезпокоя, ако междувременно се осведомя за онова, което ми се ще да узная възможно по-скоро.

— За Бога, питайте спокойно, мастър Уилкинс! Докато дъвча и преглъщам все ще мога да ви отговоря няколко думи.

Уилкинс насочи разговора към донесената от Щайнбах вест, че индианци от племето марикопа планирали нападение над мисията.

— Значи марикопите идват! Нямам нищо против. Не ме е страх от тях. Но какво ли искат?

— Искат две неща. Първо, те са хвърлили око на Гълъбицата, както и на съкровищата при Сребърното езеро и второ,...

Сам го прекъсна, обръщайки се към Уилкинс:

— Толкова много се говори и чува за тези съкровища! А има ли нещо вярно в тези приказки?

— Хората се лъжат извънредно много — уклончиво отвърна Уилкинс.

— Е, тогава нека червенокожите господа дойдат и вземат онова, което не съществува. И второ?

— Второ, те искат да извършат жертвоприношение като убият една бяла жена на гробовете на вождовете.

— Наистина ли чухте подобно нещо? — припряно попита Уилкинс.

— Да.

— Струва ми се странно. Сребърното езеро е място където цари мир и където се погребват прочути вождове на апачите и команчите. Тук би трябвало да почиват в мир воините на тези две племена, които вечно враждуват по между си. На това място никога не е бил погребван индианец от племето на марикопите и следователно няма такъв гроб, където те да принасят някаква жертва.

— Тогава ще извършат жертвоприношението на гробницата на някой апач или команч — обади се Сам.

— Невъзможно. Никой индианец няма да принесе жертва на мъртвия вожд на чуждо племе, още повече пък на някое вражеско племе. Ловните полета на марикопите са край Хила, а те са смъртни врагове на апачите и команчите. Тази работа с бялата жена сигурно си има някаква друга причина и преследва друга цел.

В този миг откъм портата прозвуча нечий звучен глас:

— Кучетата марикопи са изпълзели от дупките си, за да омърсят и осквернят гробовете на апачите. Това е най-големият позор, който може да се нанесе на едно племе. Силната ръка ще прогони тези песове с камшика си и ще избие толкова много от тях, че Хила ще прелее извън бреговете си от тяхната кръв и от горчивите сълзи на техните жени и дъщери.

Един висок и снажен индианец прекрачи прага, последван от Пъргавия елен, който го беше пуснал да влезе.

— Силната ръка! — учудено възкликна Сам.

— Да, мастър — усмихна се Щайнбах — днес имаш голямото щастие да се запознаеш с най-прочутия и най-смел вожд на Америка, както и с най-глупавия бял от Херласгрюн — а това ще рече с мен. Наистина, както ми се струва, второто запознанство едва ли ще го сметнеш за особено голяма чест.

— Да, с теб човек не би могъл да спечели кой знае колко почит и уважение — отвърна Дебелия. — Значи този червенокож мастър наистина е онзи велик вожд? Или само се шегуващ, а?

— Той е.

— Тогава незабавно трябва да му стисна ръката. Вярно че човек като мен макар да е роден само в Херласгрюн, все пак в достатъчна степен е усвоил доброто поведение, за да знае, как следва да се поздрави толкова прославен воин.

Той се приближи до Силната ръка, протегна му десницата си, кимна му дружелюбно и каза:

— Великият вожд на апачите е добре дошъл при Сребърното езеро. Радвам се да го видя!

Въпреки приятелското поведение на Дебелия индианецът остана сериозен и сдържан. Стисна му ръката и отговори:

— Силната ръка е у дома си при Сребърното езеро. Той е онзи, който се радва да каже добре дошъл на Енчар-тил.

Сам се обърна към другите и попита:

— Енчар-тил ли? Тази дума не ми е известна. Какво ли може да

означава и кого ли има предвид вождът?

Тогава Щайнбах се засмя и отвърна:

— Енчар-тил значи „Големия корем“ или „Дебелия търбух“.

Погледнеш ли се, мастър Сам, тогава веднага ще ти стане ясно, кого е имал предвид.

— Дявол да го вземе! Мен да нарече така! Ама тези апачи много бързо лепват имена на хората!

— О, че той не ти го е измислил сега. Всички апачи от доста време те наричат единствено Енчар-тил, Дебелия търбух.

— Изобщо не го знаех. Но щом ме наричат така, сигурно съм за тях много известна личност.

— Е, ще ти кажа най-искрено, че си далеч по-известен, отколкото може би си мислиш. Наистина си прочут човек. Дали е заради заслугите ти, или пък заради дебелия ти корем, не ми се ще да го обсъждаме.

— А и съвсем не е нужно. Няма защо да си правиш този труд. Причината ми е безразлична — достатъчно ми е, че съм прочут. Ти обаче никога няма да се прочуеш — нито с дебел корем нито пък с някаква особена смелост. Ето, това е разликата между теб и мен.

Тези думи бяха изговорени на английски, и понеже великият вожд владееше този език, той разбра всичко. След като отпрати към Щайнбах кратък въпросителен поглед, а той пък леко поклати глава, индианецът каза на Сам:

— Вярно, моят бял брат Щайнбах не е някой известен воин и ловец, ала той не знае що е страх и скоро ще се прочуе сред мъжете на Запада.

— Тоя ли? Силната ръка много се лъже. Никога не съм виждал прочут рафър. Тези типове се скитат само в близост до реките. На тях им е нужна водата, за да си карат саловете. Те не познават страната, значи не са следотърсачи, а нямат и необходимия нюх. За един свестен скаут са нужни и много други качества, които един рафър не притежава.

— Ама ти от дума на дума наистина съвсем се разлюти! — засмя се Щайнбах.

— Как да не се разлютиш! Вярно, сънародник си ми, но си все още новак в прерията. Нямах нито барут и пушка, нито олово и торбичка за съчми. Секира и нож — това е всичко, което притежаваш, а така си се надул, сякаш се каниш на закуска да изгълташ цялата савана и да изпиеш Мисисипи, за да не ти преседне. Тук се намират и други хора, от които би могъл да понаучиш нещо. Запомни го! Ясно ли е?

— Да, драги ми мастър Сам, прав си. Бях малко нескромен. Човек не бива да се надува, за да не стане по-дебел, отколкото е. В бъдеще ще

гледам да отвикна от това. Дали си доволен от тази моя декларация?

— Май нямам друг избор. Но си дръж на думата! Сега обаче си имаме и по-важна работа. Какво смяташ да предприемеш? — обърна се Сам към Силната ръка.

— Веднага ще се метна на коня си и ще тръгна да ги пресрещна, за да видя къде са се разположили на бивак.

— В тъмното? — учуден попита Сам.

— За вожда на апачите нощта е също като ден — гордо каза индианецът.

— Но нали не знаеш от коя посока ще дойдат!

— Мастър Сам, я не се излагай! — обади се Щайнбах.

— Да се излагам ли? Аз? Себе си? Какво те прихваща? Едно такова пиленце със жълто около човката, излюпило се в Херласгрюн и дошло в Скалистите планини ще ми казва на един стар и опитен петел-борец да не се излагал! Това ми идва малко много, много е, не, дори и повече от много, прекалено много е!

— Не е чак толкова прекалено, колкото си мислиш. Надявам се, че познаваш марикопите, а?

— Във всеки случай по-добре от теб!

— Е, що за хора са?

— Да не би да искаш да ме изпитваш, сър, или пък аз трябва тепърва да те уча?

— Искам да науча нещо от теб, мастър Сам.

— Това вече ми харесва. Ако ставаше въпрос за първото, нямаше да получиш никакъв отговор, а нещо съвсем друго. И така, марикопите се числят към индианците пуебло и са изключително войнствено племе. Живеят заедно със също толкова опасните папагоси по бреговете на Хила. Тъй, вече го знаеш.

— Благодаря ти — най-сериозно каза Щайнбах. — Ти наистина си човек, от когото може да се узнае и научи нещо. Щом марикопите живеят по бреговете на Хила, то значи сега ще дойдат откъм тази река, нали?

— Естествено! Това е изобщо много остроумен въпрос, драги ми мастър Щайнбах. Облаците носят дъжда, значи той трябва да дойде от тях. Не си личи, че си от Херласгрюн. Все пак тамошните хора не са чак толкова глупави!

— Много съм ти задължен! Искях да кажа само, че тук се намираме на север от изворите на Хила и затова мисля, че марикопите едва ли ще минат южно от реката.

— Сигурно че няма, господин професоре по география. Тъй те биха

се озовали в Мексико, но не и тук горе при нас.

— Добре. Но по този маршрут на пътя им ще се изпречи Силвър Сити, където не бива да се мяркат.

— Тогава ще го заобиколят отляво.

— В такъв случай ще се натъкнат на форт Уест, където незабавно ще ги избият до крак.

— Естествено че няма да стигнат чак до него, а ще го заобиколят отдясно. Е, разбира се, че ако беше ти, щеше да се втурнеш право към Силвър Сити или към форт Уест, за да ти смачкат там фасона. Обаче тези червенокожи са по-умни от теб. Те ще минат между форта и града.

— Да, да, наистина! Но пък ти си далеч по-умен и от тях. Ти си човек, от когото може да се научи страшно много. Но, драги ми мастър Сам, не каза ли току-що на Силната ръка, че няма как да се знае, от коя посока ще се появят индианците?

— Да.

— И все пак ей сега съвсем незабелязано измъкнах от теб сведението, че ще дойдат от посоката между Силвър Сити и форт Уест! Е кой тогава е глупавият и кой умният? Кой е ученикът и кой учителят?

Едва сега Сам разбра, че го бяха надхитрили. Той отвори уста, зяпна смаяно Щайнбах и накрая каза:

— Мътните го взели! Вече наистина не знам, какво да мисля! Добре се справи, наистина твърде добре! Но всичко бе просто случайност. Все пак с удоволствие ще си призная, че без глупавите ти въпроси нямаше да стигна до това заключение. Съвсем вярно е, че индианците непременно ще дойдат от споменатата посока. Изобщо не биха могли да свърнат по на юг или по на север.

— Радвам се, че проумя до какви добри резултати може да доведе понякога глупостта на хората. Марикопите би трябвало да пристигнат тук още утре. Следователно се намират вече на по-малко от един ден път от нас. Къде ли ще спрат, за да бивакуват през нощта?

— Хмм! Иначе много ми сече пипето, но да съм чак всезнаещ, не съм.

— Но човек може да поразмисли и без да е всезнаещ. Ще се разположат ли на бивак нейде наблизо?

— Не, и през ум няма да им мине.

— Или пък близо до града или форта?

— Сигурно не.

— Я виж, колко правилно умееш да отговаряш, само ако ти се зададат правилно и въпросите! А кога ще минат между града и форта?

— Днес, когато се стъмни. Казвам „днес“, понеже полунощ вече мина.

— Напълно споделям мнението ти. Значи дотогава те ще останат зад линията, която минава от Силвър Сити до форт Уест. Това ще ни даде време и възможност да ги наблюдаваме през деня.

— Не звучи лошо. Но тайното промъкване към врага и през нощта си остава трудна работа, а какво да кажем през деня. Следователно ще трябва да се изпратят най-ловките и опитни мъже. Кой ще отиде?

— Преди да определим тези хора е необходимо да размислим на кое ли място ще спрат да лагеруват индианците. Мастър Сам, познаваш ли тези местности?

— Горедолу.

— Реката Хила не прави ли доста голям завой в южна посока след Силвър Сити?

— Да. Откъде знаеш?

— Не е толкова важно. Там тя е плитка и тясна и много лесно може да се прекоси на кон. Водата не стига дори до корема на животните. Откъм вътрешната страна на този завой се издига гъста вековна гора. Брегът е обрасъл с тръстика и храсталаци, между които има достатъчно трева за много коне. Сигурно точно там са спрели индианците.

— Проклятие! Вече съвсем не знам, какво да мисля за теб. Да, за тях няма по-добро скривалище от онова място. Сред вековната гора, отпред защитени от реката, те ще се чувстват в безопасност също като в лоното Авраамово. Само там и никъде другаде трябва да ги търсим. Налага се да отидем дотам, за да разберем как стоят нещата. Кого ще изпратим?

— Силната ръка ще тръгне — каза вождът.

— Аз също! — обади се Сам.

— Силната ръка ще язди сам. Ако и Дебелия търбух иска да дойде, то нека го направи, но го съветвам да си вземе някой силен закрилник.

От смайване Сам онемя. Той зяпна вожда и измина почти минута преди да намери някакъв отговор:

— Аз? Да си намеря закрилник? Мътните го взели! Че кого?

— Моя бял брат Щайнбах.

— Него ли? Смешна работа! Вместо да ме закриля, той ще ми провали всичко!

— Е, че поне опитай де! — иронично го помоли Щайнбах.

— И през ум не ми минава!

— Мисля, че искаше да ставаш мой учител!

— Хмм! Така си е! Обаче ще направиш някакви глупости и ще ни

изложиш на опасност!

— Ще положи всички усилия това да не стане.

— Наистина ли? Е, сега не се държа чак толкова глупаво, както очаквах от теб, затова поне веднъж ще направя един опит с теб.

— Ами аз? — намеси се Джим. — Да не би да трябва да остана тук?

— Да — заяви Сам — Няма нужда с нас да тръгва половината свят.

Почини си, дългуч! Ще имаш задачата да закриляш мисията и Гълъбицата.

Младият апач побърза да се намеси:

— Пъргавия елен ще закриля Гълъбицата. Не му е нужен друг човек.

В думите му се долови нещо като наранено ревниво честолубие.

Обаче неговият чичо, вождът, го смъмри:

— Насам идват многобройни врагове и една десница не е достатъчна за закрила. Нека белите ни приятели ти помагат в защитата на този дом. Сега Силната ръка тръгва на път. Той ще се отправи на север, за да мине покрай форт Уест и да излезе в гръб на марикопите.

— Тогава, мастър Сам, ние двамата ще се насочим на юг — каза Щайнбах. — Ще заобиколим Силвър Сити и ще излезем в гръб на червенокожите откъм другата страна. Там може би ще се срещнем със Силната ръка.

— Но аз съм на друго мнение — обади се Сам. — С това заобикаляне само ще изгубим скъпоценно време и ето защо смятам, че ще е по-добре...

Тогава обаче вождът го прекъсна с думите:

— Ще е по-добре ако Дебелия търбух направи онова, което каза нашият бял брат Щайнбах. Очаквам от него само това и нищо друго. Хау!

Той се обърна и излезе навън.

Индианската дума „хау“ се използва от почти всички племена. Значението ѝ обаче може да е доста различно, но най-често се употребява в знак на потвърждение, нещо като „баста, точка по въпроса, така ще стане а не иначе!“

Силната ръка я изговори с натъртване. Сам погледна към вратата, зад която вождът изчезна, и поклащайки глава, каза:

— Боже Господи! Че нима не мога да имам собствено мнение?! Но както и да е, ще постъпим така, както нареди той.

— Кой кон ще вземеш?

— Моя.

— За такава езда?

— Да.

— Но не забравяй, че е изморен, че тръгваме на разузнаване, че е възможно да се изложим на опасност и тази езда може да се превърне в

езда на живот и смърт.

— В такъв случай сигурно ще сме постъпили много глупаво!

— Какво искаш да кажеш?

— Ако се стигне до езда на живот и смърт, то значи индианците ще са ни забелязали и следователно ще сме подхванали цялата работа изключително неразумно.

— Е, да се надяваме, че ще се окажеш по-умен, отколкото те мисля. И така, напред!

Тъкмо когато се канеха да тръгнат се появи Уилкинс, за да се сбогува с тях.

— Не се страхувайте — каза му Сам. — Ще бдим над вас. Няма да сте изложен на опасност преди да сме се върнали.

— Благодаря ви, сър! Впрочем донякъде се осланям и на самия себе си. Веднага щом тръгнете, ще пусна водата и до обед тук ще се съберат поне стотина храбри воители на апачите.

— Нека обаче се скрият — подметна Щайнбах. — Пуснете ги да влязат в къщата, защото очаквам от марикопите да изпратят съгледвачи.

Започна да се развиелява. Когато се спуснаха по клисурата, по която се беше изкачил Щайнбах на идване, и пред тях се ширна равнината, денят бе вече настъпил.

Щайнбах насочи коня си на юг, за да опише широка дъга. Сам се опита да възрази, но като по някакво чудо старата кранта на Щайнбах постоянно поддържаше преднина от девет-десет конски дължини пред Дебелия и така Сам изобщо нямаше възможност да го заговори. След два часа Силвър Сити остана от дясната им страна, и тогава свърнаха на запад. После пък, връщайки се назад, се насочиха повече на север, докато най-сетне се добраха до реката.

— Но мастър, как си позволяваш да се държиш с мен по такъв... по дяволите!

Без да обръща никакво внимание на жалбите и възраженията на Дебелия, Щайнбах накара коня си с един смел скок да навлезе в реката. Спря се едва на отсрещния бряг. Когато Сам го настигна, запъхтян му каза:

— Човече, останах без дъх! Яздиш като дявола, а добичето ти тича като пощръкляло! Дай ми най-после възможност да поговоря с теб!

Намираме се твърде далеч на север. Сега трябва да продължим на юг!

— Тъй ли мислиш? Хмм! Няма ли да слезеш от седлото?

— Защо?

— Защото искам да скрия конете в този чудесен гъсталак.

— Откъде пък ти хрумна! Мисля, че...

— Шшшт! Не крещи така де! Не е нужно индианците да ни чуят. Впрочем прави, каквото искаш! Нямам нищо против да им позволиш и да те скалпират, щом това ти доставя удоволствие! Но ще постъпя както аз намеря за добре!

Той разтвори храсталака и поведе коня си навътре, за да го върже някъде. Сам се видя принуден да направи същото. След като това бе свършено, заличиха всички следи възможно по-добре. Сам се нацели да му дръпне една реч, обаче Щайнбах го прекъсна с енергично движение на ръката и закрачи напред все по брега на реката, прикривайки се между храстите. Много внимаваше да не остави някаква диря. Естествено Сам последва неговия пример.

Когато веднъж Щайнбах се спря в нерешителност, Дебелия го настигна и каза:

— Но сър, не те разбирам! Защо пък индианците трябва да са точно тук? Защо тичаш така? Впрочем ти нямаш нито пушка, нито пистолет — изобщо никакво огнестрелно оръжие! Жал ми е за теб!

— Огнестрелно оръжие ли? При тайно промъкване към неприятеля? Не, на мен ми е жал за теб! Нима се стреля, когато човек реши да шпионира някой индиански бивак?

— Ами ако му се наложи да се защитава — да.

— Аз стрелям само в краен случай.

— Ами с какво? С носа си? Нямаш нищо друго освен секирата и ножа. И на всичко отгоре си пъхнал тази недодялана и груба секира в кожен калъф. И изобщо това не е секира, защото е по-голяма и от дърварска брадва. Като капак на всичко и тази раница на гърба — също като някой хлапак от Херласгрюн, чието място е на някой чин в трети клас.

Щайнбах не отговори, а продължи да крачи нататък. Колкото повече напредваше, толкова по-предпазлив ставаше. Тъкмо когато разгръщаше два храста, за да мине между тях, той изведнъж се стъписа, побърза да върне клоните в предишното им положение и тихо възкликна от изненада.

— Какво има? — попита Сам.

— Индианци.

— По дяволите! Наистина ли се намират тук? Наистина ли имаш такъв нюх? Сякаш ги надуши по миризмата още на часове път оттук!

Двамата клекнаха на земята, за да надникнат през гъсталака. На това място реката образуваше нещо като залив. На същия бряг, но на срещуположната страна на този залив се появиха три човешки фигури — двама индианци и една жена, облечена по маниера на белите. Лицето ѝ бе скрито от воал. Докато индианците се спряха, тя се запъти към реката.

Червенокожите бяха завързали около талията на жената две ласа, и като държаха здраво в ръце краищата им, те застанаха с гръб към водата.

— Дяволски деликатно и тактично! — закиска се Сам.

— Тя ще се мие, но не бива нито да избяга нито да се удави. Ще трябва да разголи някои части от тялото си, а индианците не бива да гледат.

— Сигурно е пленничката, която ще принесат в жертва!

— Несъмнено. Внимавай, мастър! Вече сваля воала от главата си.

Девојката беше облечена като жените от мексиканската провинция Сонора. Тя носеше лека къса червена рокличка, също така късо и червено изрязано отпред елече, а на главата си имаше испанско ребосо, един вид воал, който може да се надипля нагоре, обаче е толкова дълъг, че никак не е трудно да покрие цялото тяло като лека прозрачна наметка.

В този момент тя свали тъкмо това ребосо и го остави на брега. След като разкопча горните две копчета на елечето си и нави ръкавите му докъдето бе възможно, за да разголи онези части, които искаше да измие, Сам възкликна от възхищение. Рокличката позволяваше да се видят здравите и добре оформени крака, както и изключително грациозните глезени и малки стъпала. Изпод разтвореното елече и долната бяла риза напиреха едрите ѝ великолепно гърди. Белите ѝ ръце бяха като от алабастр. След като свали воала си, гъстата и дълга и буйна руса коса се разпиля и стигна почти до земята. После тя потопи ръце във водата, изми се и накрая се подсуши със собствената си коса.

След това тя пак събра косата си, закрепил воала и бавно се върна при индианците, заедно с които изчезна зад крайбрежните храсталаци като видение от царството на феите, охранявана от грозните обитатели на северните скалисти урви и клисури.

— Никак не е лоша! — промърмори Сам. — Непременно ще трябва да я измъкнем! Нали?

Щайнбах се изправи и дълбоко пое дъх. Отговори му:

— Сам Барт, добре чуй, какво ще ти кажа!

Думите му прозвучаха сериозно и сурово, а на лицето му се беше появил израз на дръзка, презираща смъртта решителност. Сам забеляза тази промяна в него и попита:

— Какво си намислил? Дано не е някоя глупост!

— Няма да си тръгна оттук преди да съм разговарял с това момиче!

— Боже милостиви! Ти да не мръдна? Побърка ли се? Полудя ли?

Смахна ли се? Нещо да не ти хлопа? Това момиче да не ти размъти мозъка? Или имаш в кратуната си толкоз много бръмбари, че ти хрумна мисълта да

тръгнеш на сигурна смърт?

— Казах го и ще го направя!

— Ето ти на! Веднага разбрах и заявих, че не си никакъв уестман и никога няма да станеш такъв! Щом имаш намерение да предприемаш такива неразумни действия, то по-добре да си беше останал у дома в Херласгрюн и да...

— Я стига! Херласгрюн! Остави ме намира с твоето загубено село!

— Какво? Как? Село ли?

— Аз изобщо не съм от Херласгрюн!

— Не си ли? Ами откъде си? Да не си от някое близко село?

— И от близко село не съм. Изобщо не съм саксонец.

— Дявол го взел! Ами какъв си?

— Прусак.

— Да, вярвам ти! Поне сега съвсем ми приличаш на прусак!

Той го погледна настойчиво и изпитателно, сякаш наистина се съмняваше в здравия му разум. Това не убягна на Щайнбах. Той се усмихна, вдигна рамене и каза:

— Нарече ме глупак, но самият ти си такъв и то във висша степен! Та нима не забеляза, че само се помайтапих с теб?

— Майтап ли? А? Забранявам ти да се майтапиш с мен!

— Че всичко знаех по-добре от теб?

— По-добре от Сам Барт? Хайде бе!

— Че дори и Силната ръка прояви към мен много по-голямо уважение и внимание отколкото към теб, сър?

— Отколкото към мен? Мътните го взели!

— И даже ме обяви за твой закрилник?

— Дявол ме взел! Ако ти, ти решиш да ме закриляш, свършено е с мен!

— Ами кой трябваше да тръгне заедно със Силната ръка?

— Княза на бледоликите.

— Е, а къде е той сега?

— Някъде. Сигурно ще се появи, когато е необходимо и когато никой не го очаква. Това си е в неговия стил и характер, просто му е привычка.

— Значи тъкмо сега ти не го очакваш!

— Не.

— Но той е тук.

Сам бързо се огледа. След като не забеляза наоколо никого, поклати глава и каза:

— Къде е? Би трябвало да си ти.

— Така е. Аз съм Тан-ни-кай.

— Тан-ни-кай? Ти? Ти?

Дебелия отскочи няколко крачки назад, впери поглед в Щайнбах, а после продължи:

— Ти си Княза на бледоликите? Ама че смешно!

— В момента може да ти се вижда смешно, но само след минути ще стане толкова по-сериозно. Помисли си за нашата среща, за моя кон, той е най-добрият в цялата прерия. Силната ръка ми го подари. Припомни си какъв урок дадох на Тим и Джим, а после и на теб самия. Помисли си само с каква бързина и непогрешимост, необясними дори и за теб, открих бивака на марикопите. Ако продължаваш да се съмняваш в думите ми, тогава никой и нищо не може да ти помогне.

— В името на всички деветдесет и девет хиляди небесни светии! Наистина ли трябва да ти повярвам?

— Да, разбира се!

— Е, много ми се иска, ама ми се струва, че ти липсват някои неща.

— Какво например?

— Твоята прочута пушка.

— Но аз я нося!

При тези думи той потупа с ръка по секирата, която висеше на колана му в кожения си калъф.

— Да не би да имаш предвид тази секира?

— Да. Това е едновременно и секира и пушка.

— Бре да се не види! Кой би предположил!

— И така, поне засега престани с безкрайните си въпроси! Не ми се иска да губя повече време. Ето ти ръката ми, а ти давам и дума, че аз съм Княза на бледоликите!

Той му протегна десницата си. Сам здравата я стисна, очичките му заблестяха, а цялото му лице, напомнящо пълнолуние, засия от несдържана радост.

Той каза:

— Бога ми, имам чувството, че съм бил като слепец, който едва сега проглежда. И по телосложение и по поведение и характер съвсем приличаш на Княза, тъй както са ми го описвали. И така, ето ти и моята ръка, вярвам ти! Но наистина ли искаш да разговаряш с тази девойка?

— Трябва! Много съм чувал да се говори за теб и високо те ценя. Ти си точно човекът, с когото може да се предприеме подобно нещо. Няма да се впускаш в самото рисковано начинание, но все пак ще вземеш участие като останеш тук скрит на пост. Върна ли се, добре. Но ако чуеш бързо

един подир друг шест изстрела, това ще означава, че съм пленен. Едва ли ще ме убият, защото ще внимавам много. В такъв случай ще се върнеш в мисията, за да съобщиш какво се е случило. Силната ръка сигурно ще знае какво да се направи.

— Аз го знам още отсега. Да остана тук? И да те пусна да отидеш сам? И през ум не ми минава! Явно че не познаваш добре дебелия Сам Барт! Той не е човек, който ще изостави своя другар в каквато и да било опасност, а още по-малко пък ще допусне да загине. Идвам с теб!

— Може би тъкмо така ще увеличиш опасността вместо да я намалиш.

— Охо! Да не ме смяташ за някой хлапак?

— Не. Все пак навярно няма да извършиш грешка, но във всеки случай един човек може по-лесно да се промъкне незабелязано до неприятеля отколкото двама.

— Обаче ако действително изпаднеш в опасност, ще е много добре да има още някой с теб. Не! Буквално копнеех поне веднъж да срещна Княза на бледоликите. Тъй като не само това мое желание се изпълни, ами дори тръгнах с теб на опасно разузнаване, много искам напълно да се възползвам от благосклонността на съдбата и заедно с теб да се хвърля надолу с главата в устата на лъва. Давам ти не само честната си дума, но и думата на прериен ловец, че няма да допусна грешка. Сам Барт е известен като добър ловец и няма да се изложи точно сега, когато има честта за пръв път с теб да изиграе един номер на индианците.

— Въпреки това съвсем искрено ти признавам, че предпочитам да отида сам, а теб да те оставя така да се каже като резерва. Но не ми се иска да те обиждам. Би могъл да си помислиш, че ти нямам доверие, а точно това искам да избегна. И все пак въпреки цялата си благосклонност, която изпитвам към теб, трябва да ти дам един съвет. А той е следният: никога не подценявай някой човек, когото не познаваш добре. Ако имах лош характер, лесно можеше да се стигне до спречкване между двама ни, при което навярно ти щеше да загубиш. Вярно че една част от думите ти бяха казани на шега, но останалите бяха съвсем сериозни, а точно на тях някой друг щеше здравата да се разсърди.

— Прав си — искрено си призна Сам. — Просто си знаел, колко много ме превъзхождаш, прояви великодушие към мен и се държа като лъва към малкото пале, което е било пуснато в клетката му. Той не го изяжда, макар че може да го глътне на една хапка. Това животинче му се струва просто твърде малко и нищожно. Но така само губим скъпоценно време...

— Да. Само мъже като нас могат да си позволят да бърборят толкова дълго тъй близо до такъв неприятел. Но стига толкова приказки! Нека и да действаме!

— Направи предложенията си! — каза Сам.

— Изглежда индианците са се разположили на лагер точно зад този залив, образуван от реката. Ще опишем дъга, като се върнем до мястото, където оставихме конете си, а после ще се приближим до индианците в гръб. Но много те моля да избягваш и най-незначителния шум, както и да заличаваш следите от всяка твоя стъпка преди да продължиш напред. Вдигнеш ли крак, ще се огледаш назад и ще прекараш върха на пръстите през мястото, където си бил стъпил. Нито едно клонче не бива да бъде настъпено, за да не изпука. И най-малкият шум може да ни издаде, защото индианците имат извънредно остър слух.

— Ами ако въпреки всичко ни забележат, ако видят макар само единия от нас, тогава какво ще правим?

— Знам много добре, че мен няма да ме видят.

— И мен също.

— Но нека допуснем най-лошото. Забележат ли и двама ни, не можем да направим нищо друго освен по най-бързия възможен начин да се върнем при конете си и да офейкаме. Ако видят само един от нас, то само той ще побегне обаче не в посока към конете, защото по този начин ще отреже пътя за отстъпление на другия. Впрочем ние ще сме заедно или поне на такова разстояние един от друг, че да можем във всички случаи да разменим по някоя дума, за да знаем как да се държим при каквито и да било обстоятелства. А сега ела!

Двамата се запромъкваха обратно като минаха първо покрай конете си, а после описаха и голяма дъга около въпросния залив. При това много внимателно се стараеха да заличават всички оставени от тях следи.

Близо до водата имаше отначало не особено широк пояс обрасъл с храсталаци, след който започваше висока гора. Тя се състоеше изключително от такива дървета, които на запад наричат „deepbranch“ или „greatleaf“. Понякога им дават и името „straightwoods“^[1]. Без допълнителни описания по техните названия може да се заключи за външния вид на тези великани на широколистната гора. Височината и дебелината им е значителна. Клоните им започват още на две стъпки над земята. Главните им клони често надминават дебелината на човешко тяло и образуват със стеблото прав ъгъл, така че по тях човек лесно може да ходи също като акробатите въжеиграчи в цирка. Листата им приличат на листата на нашите орехови дървета, но са значително по-едри от тях и образуват много гъста

шума. Вярно че тези дървета никога не растат прекалено близо едно до друго, но пък клоните им достигат внушителна дължина. Така те се сплитат едни с други и такава гора с различните пластове на клоните си образува гъст зелен покрив от много „етажи“, под който поради започващите твърде ниско клони човек не може да върви удобно изправен, но там той може да намери много добра закрила от дъжда... и от неприятели.

Един добър катерач или по-скоро човек, който умее добре да пази равновесие, може, балансирайки горе сред шумата, да се прехвърля по дебелия клон от дърво на дърво без отдолу някой да го забележи. Обаче по-тънките клони биха се огънали под тежестта му и биха го издали. Разбира се, че трябва много да се внимава да не се прекърши някое малко клонче или да не се причини какъвто и да било друг шум, защото в случай че долу се намират индианци, човекът е загубен.

Щайнбах и Сам се бяха промъкнали вече през пояса от храсталаци и се канеха да навлязат в гората, под чийто зелен покрив както изглеждаше се бяха притаили червенокожите. Но ето че тъкмо в този миг се разнесе пръхтене на кон.

— Стой, мастьор! — прошепна Щайнбах. — Вероятно животните им са наблизко. Винаги е по-добре да се знае, как стоят нещата с тях. Много ми се иска да узная дали при конете има оставен пазач.

Те запълзяха в посоката, от която се разнесе цвиленето. Между пояса от храсти и същинската гора имаше доста голяма поляна, покрита с трева, където пасяха значителен брой коне. Докато предпазливо се промъкваша около поляната, винаги търсейки прикритие зад храсталаците, двамата преброиха над триста животни, които бяха със спънати предни крака, за да не могат да избягат.

— Не виждам никакви пазачи — обади се Сам.

— И аз не виждам. Индианците се чувстват тук в пълна безопасност. По дяволите! Виждаш ли ей там онези два коня със златист косъм?

— Да. Великолепни животни. Сигурно не ги яздят обикновени индианци.

— Не, няма съмнение. Не съм конекрадец, обаче ако можех да използвам някак тези два коня, щях като нищо да ги измъкна от стадото, стига само, разбира се, да не трябваше да се съобразявам с обстоятелството, че така ще се издадем.

— Хайде, напред, да навлезем в гората!

След като се озоваха сред високите дебели дървета, скрити много добре от ниските долни клони, които почти докосваха земята, Сам взе да

души въздуха наоколо и накрая каза:

— Не надушваш ли нещо, сър?

— И още как! Запалили са огън и пекат на него.

— Но какво?

— Рибa.

— Да. Имаш не по-лошо обоняние от моето. Но откъде идва миризмата? Тук сред тази шума човек може да се заблуди.

— Идва откъм реката.

— И на мен така ми се струва. Значи ще трябва да тръгнем натам.

— Да. Хмм! Само да знаех!

При тези думи той вдигна очи и изпитателно огледа Дебелия от глава до пети.

— Какво? — попита Сам.

— Дали можеш да се катериш.

— Също като катеричка.

— Ами! При твоето телосложение не е много за вярване.

— Pshaw! И мечката не е стройна като фиданка, но въпреки всичко се катери отлично. Уверявам те, че в това отношение спокойно можеш да разчиташ на мен.

— Смятам за по-уместно да се изкачим горе на някое дърво и оттам да продължим от клон на клон.

— С теб съм.

— Ами ако паднеш?

— Глупости! Да си мислиш подобно нещо е също толкова глупаво, колкото и да не искаш да повярваш, че змиорката може да плува, или пък соколът — да лети. Само гледай!

На височина колкото човешки ръст имаше един дебел клон. Сам праметна пушката си през рамо, хвана се за клона и още в следващия миг се озова горе седнал върху него. На половин човешки ръст по-нагоре стърчеше следващия клон, а третият навлизаше вече сред листака на съседното дърво. Сам се метна от единия клон на другия и се озова горе толкова добре скрит в шумата, че Щайнбах изобщо не можеше да го види. Княза на бледоликите кимна доволно сам на себе си и след две-три секунди седеше вече горе на клона до Сам.

— Е, какво ще кажеш сега? — попита го Дебелия.

— Добре се справи, що се отнася до катеренето нагоре по дървото. Но тепърва ще трябва да докажеш дали и прехвърлянето от дърво на дърво ще ти се удаде по същия начин.

— Тогава гледай!

Той се нареди да продължи напред, но Щайнбах го задържа и го предупреди:

— Чакай! Бъди предпазлив! Тук сме скрити зад ствола. Преди да напуснем прикритието си ще трябва да се убедим, че не ни заплашва никаква опасност. Възможно е и на някои други хора да е хрумнала идеята да се поразходят високо по клоните.

— Доколкото познавам индианците, те не са чак толкоз големи любители на катеренето.

— Това е вярно. На всичко отгоре марикопите живеят в откритите равнини край Рио Хила, където освен кактуси няма други растения, тъй че не могат да се очакват от тях кой знае какви умения в катеренето. Но все пак трябва да сме предпазливи. Ще постъпим така — аз ще съм винаги пръв. Стигна ли до следващото дърво, внимателно ще се оглеждам. Ако не забележа нещо подозрително, ще ти давам знак и ти ще ме последваш. Тук наоколо не виждам жива душа, тъй че можем да продължим.

Той се изправи на клона, който сигурно имаше по-голяма обиколка от тялото на нормален човек, и закрачи напред, докато се добра до клон с подобни размери от следващото дърво, по който, също така изправен, закрачи към ствола. Скрит зад него той внимателно огледа околността, а после направи уговорения знак. Сам го последва и то с такава сръчност и сигурност, които напълно задоволиха Щайнбах.

Така те се придвижваха от дърво на дърво. Но колкото повече напредваха, толкова по-предпазлив ставаше Щайнбах, а и Сам също. Това, което правеха двамата, наистина беше цяло изкуство. Те не причиняваха ни най-малкия шум. Нито едно клонче нито едно листо не падна на земята. Движенията им бяха толкова сръчни и внимателни, че големите клони изобщо не помръдваха, въпреки че двамата бяха доста тежки.

По едно време гората изненадващо свърши. Пред тях се изпречи хърикейн. Така се казват силните бури, които преминават на сравнително малка ширина но затова пък с толкова по-голяма сила и мощ през горите и изкореняват дърветата на обширни площи. Едно такова място от опустошена гора също се нарича хърикейн.

Тук бурята бе следвала течението на реката и на голямо разстояние по единия бряг беше изкоренила и нахвърляла едно през друго и най-могъщите дървета. Беше се образувал непроходим хаос от дънери, клони и коренища, в чиито край индианците се бяха разположили на бивак. Мнозина от тях седяха на брега и ловяха риба. Онези, които вече бяха хванали нещо, печеха своя улов. С бойните си секири те издълбаваха в земята дупки, после палеха над тях огън и когато вътре се събереше

достатъчно жар и гореща пепел слагаха вътре рибите без преди това да ги изкормят и изчистят. Тъкмо в този момент един от индианците извади доста едър екземпляр и заби зъби в него.

— Бррр, по дяволите! — тихичко се изкиска Сам. — Да ядеш риба заедно с всичките и вътрешности, това го може просто само някой такъв червенокож тип!

— Ами! Ние белите ядем какви ли не други неща!

— Какво например?

— Сиренето не е ли ферментирало и вмирисано мляко?

— Хмм! Ама е много вкусно!

— Лястовичи гнезда!

— Не съм чувал.

— Охлюви! Куришки от бекаси!

— Бррр! Да, и между белите се намират някои истински прасета, които... Мътните го взели!

— Какво има?

— Ей там е момичето!

— Къде?

— Виждаш ли отсреща онова дебело дърво? Стволът му е повален върху друго паднало дърво. Така се е образувало нещо като удобно убежище, където се е приютила малката мис. Ето, сега излиза.

— Аха! Да! Но е вързана.

— За съжаление! Проклетата история! Вързали са я за единия край на ласото, а другия му край е омотан около ръката ей на онзи червенокож тип, дето оглозгва една рибешка глава. Значи е невъзможно незабелязано да говорим с нея.

— Може би все пак ще е възможно.

— Ако си рискуваш живота — да.

— Хмм! Ласото е дълго между двайсет и пет и трийсет лакти.

Следователно девойката има доста голяма свобода на движение. Ако успеем да се доберем до дървото, което се издига най-близо до нея, и й дадем знак, тогава...

— Тогава тя ще се развика от уплаха и ще ни спипат.

— Няма да стане толкова бързо. Нека опитаме!

— Тогава ще трябва да се върнем малко назад. Не можем да стигнем дотам, прехвърляйки се от дърво на дърво тук по самия край на хърикейна. Не след дълго ще ни забележат.

Двамата се върнаха първо назад, а после успяха да намерят клони, които водеха в желаната посока. Сам се спря на предпоследното дърво, а

Щайнбах, рискувайки живота си, продължи към последното, което се издигаше в самия край на гората. Малко встрани от него, на около двайсетина лакти, индианецът седеше край огъня. Пленничката, вързана с ласото за него, се намираше значително по-наблизо. Ремъкът беше толкова дълъг, че тя имаше възможност да се приближи още повече — чак до под самите клони.

Щайнбах трябваше да подвигне доста силно, за да го чуе от това разстояние. Затова предпочете да рискува нещо друго. Слезе на по-долния клон, легна върху него и пропълзя напред докдето бе възможно без клонът да се огъне под тежестта му. Така се излагаше на голяма опасност. Ето че накрая се озова най-много на осем лакти от нея.

Сега можеше да я огледа съвсем ясно. Хубавото ѝ лице беше бледо, много бледо, навярно от мъка, страх, а несъмнено и от физическо изтощение и големи лишения. Потънала в тъжни мисли, тя беше забила поглед в земята. От красивите и напираси под плата гърди се изтръгваха една след друга тежки въздишки. Тя седеше извърнала глава от индианеца и ето защо Щайнбах си помисли, че може да рискува.

— Пссст! — опита се да обърне вниманието ѝ върху себе си.

Тя не го чу. Естествено той не биваше да издава този звук толкова силно, че да го долови и индианецът.

— Пссст!

Този път тя се стресна и се обърна към индианеца. Ала веднага по лицето ѝ си пролича, че внезапно нещо се досети. Беше си помислила, че един червенокож никога няма да използва този звук. Обърна се в обратната посока и наостри слух.

— Сеньорита!

Щайнбах си послужи с тази испанска дума, понеже момичето носеше обичайните за провинция Сонора дрехи, където се говореше испански. Тя вдигна леко глава и погледна нагоре. По страните ѝ избиха червено-бели петна.

— Сеньорита! — повтори Щайнбах.

Този път тя ясно го разбра. Вече знаеше и къде се намира човекът, който тихо ѝ подвикваше. Тя трепна и посегна с две ръце към сърцето си. Изглеждаше, сякаш всеки миг щеше да се строполи на земята. Обаче успя да овладее радостната си уплаха и да се опомни.

Наведе се, като че искаше да събере малко букетче от пухкавия мъх и бавно започна да се приближава докдето и позволяваше ласото. Индианецът забеляза, че тя се раздвижи. Загледа се мрачно подир нея, но щом видя, че само късаше от мъха, отново обърна острия профил на лицето

си към огъня. Та нали тя му бе в ръцете. Не можеше да развърже възела на ласото, защото беше на гърба ѝ, а и нямаше нож, за да пререже ремъка.

Ето че в този момент девойката изправи гръб и без да повдига глава, но така, че Щайнбах да я чуе, прошепна:

— Quien habla? Кой говори?

— Soy tu amigo. Аз съм твой приятел.

Тогава красивите ѝ очи просияха и тя промълви:

— Дон Карлос?

— No. Не.

— Oh, que pena! О, колко жалко!

От деликатност Щайнбах не пожела да попита, кой е този сеньор Карлос. За да я успокои той прошепна:

— Pero soy un hombre blanco! Но аз съм бял!

— Bendito sea Dios! Слаба Богу!

— Soy un aleman. Немец съм.

Дали очакваше, че може би тя ще му отговори на немски? Едва ли. Но въпреки всичко със сияещо от радост лице, тя каза именно на този език:

— Боже мили! Възможно ли е!?

— Вие говорите немски? Немкиня ли сте?

— По рождение.

— Как се казвате?

— Магдалена Хаузер. Наричат ме Магда.

— Къде живеете?

— Не знам, далеч оттук.

— Но сигурно знаете името на селището!

— Това е живачна мина и се намира в едно ужасно пусто и затънтено място в Долината на смъртта.

— Имате ли роднини?

— Баща и майка.

— Какъв е баща ви?

— Той работи долу в мината, както и майка ми. Никога не излизат на повърхността.

При тези думи от очите ѝ потекоха сълзи.

— За Бога, наведете се! Индианецът гледа насам. Наведете се!

Тя се престори, че бере мъх. Червенокожият се успокои и пак обърна глава на другата страна.

— Как попаднахте сред индианците? — продължи да я разпитва Щайнбах.

— Рулен ме предаде в ръцете им.

— Кой е той?
— Собственикът на живачната мина.
— И какво ще правите при индианците?
— Боже мили! Ще бъда принесена в жертва! Изгорена!
— Защо?
— Защото не искам да стана жена на Рулен.
— А-а! Тъй значи! Къде се канят да ви изгорят?
— При Сребърното езеро.
— Значи натам са тръгнали марикопите?
— Да. Тази вечер мислят да стигнат дотам. О, Исусе Христе! Боже мой, Спасителю мой! Да бях вече мъртва!
— Успокойте се! Аз ще ви спася.
— Та няма ще можете?
— Надявам се.
— Какъв сте вие?
— Ловец. Горе при Сребърното езеро имам неколцина спътници. Ние знаем, че марикопите са се отправили насам, и аз дойдох до това място на разузнаване. Видях ви край реката и се промъкнах дотук, за да поговоря с вас, ако е възможно.
— О-о, колко съм ви благодарна! Бог ще ви възнагради.
— Колко вождове има тук?
— Само един.
— Как се казва?
— Желязната уста. Повел е и двамата си млади синове, за да ги поставят на изпитание и да докажат дали са достойни да бъдат приети в редиците на войните.
— А-а! Предполагам, че тези двама хлапаци яздят онези коне със златист косъм, а?
— Да, това са техните коне.
— Къде е вождът?
— Ей там отсреща вдясно. Направили са му колиба. Рулен е при него.
— Ха! Значи този човек е тук?
— Да. След като отхвърлих предложението му, той изпрати майка ми и баща ми долу в мината. Боже мили, те скоро ще умрат!
Сълзите ѝ отново потекоха. Индианецът извърна глава към нея. Той забеляза странното ѝ поведение и бавно се изправи на крака. Изглежда го обзеха подозрения.
— За Бога! — прошепна Щайнбах. — Той идва! Върнете се! Пак ще се видим! Бог да ви закриля!

Тя прояви достатъчно самообладание, за да последва съвета му незабавно. Потънала сякаш в мрачни мисли тя бавно тръгна обратно към поваленото дърво, където бе седяла малко преди това и отново се отпусна на старото си място. Марикопът я проследи с пронизващ поглед, а после отиде да огледа земята там, където тя бе събирала стръкчета от мъха. Той вдигна очи нагоре и се взря в клоните. Щайнбах се намираше най-много на пет лакти над него. Това беше съдбоносен миг, ала опасността скоро се размина. Червенокожият се върна при огъня.

Щайнбах пропълзя по клона обратно до ствола и там се изправи. Най-важното за двамата беше да се оттеглят също тъй успешно, както се и бяха промъкнали дотук. Той намери Сам зад ствола на второто дърво, свил се върху един от дебелиите му клони. Дебелия каза:

— Ама и този момент си го биваше. Индианецът надуши, че има нещо гнило. Добре че листата са толкова нагъсто и са наклонени така, че между тях може да се вижда отгоре надолу но не и отдолу нагоре! Узна ли нещо важно?

— Все още не съм наясно. Но едно ме изненада — тя е немкиня.

— Мътните го взели! Колко странно! Пак някой от Германия! Сега се чувстваме двойно по-задължени да я измъкнем. Не мислиш ли така?

— Да. Докато я гледах толкова близо под мен за един миг ми хрумна мисълта веднага да я отвлечем...

— Това би било безумие!

— Не точно безумие, но безкрайно дръзко. Вече съм вършил и по-опасни неща. И сигурно щях да го направя, обаче тя е вързана за индианеца. Следователно ще се наложи да остане в плен до вечерта. Но сега нямаме време за дълги разговори. Хайде, мастър, ела!

— Къде? Веднага ли си тръгваме? Няма ли още да се поогледаме?

— Да, разбира се. Искане ми се да видя вожд. Той е ей там долу в онази колиба.

— Как се казва?

— Желязната уста.

— По дяволите! Чувал съм за него. Този тип има ужасна слава. Той е жесток, подъл и лицемерен както към белите тъй и към червенокожите, а е и крадец, какъвто, както казват, нямало друг по света. Страшно много ще се радвам да му продупча червената кожа с някой куршум.

— Ако е възможно, ще свършим тази работа без никакво кръвопролитие.

— Ще е страшно жалко. Сър, такива вредни гадини трябва да се изстребват!

— Те също са хора!

— Добре де, така да е! Но аз наистина не знам, как смяташ да постигнеш целта си без да се бием с индианците.

— Често хитростта върши повече работа от грубата сила. Знаеш го не по-зле от мен, защото тъкмо ти си известен като много изпечен хитрец.

— Така ли? Хмм! Това ме радва, сър!

— Да, така. Ето защо се радвам, че сме заедно. Твоят съвет може да ни е много полезен. И така, хайде да се насочим надясно. Може би ще успеем да зърнем Желязната уста.

По вече описания начин те се отправиха в споменатата посока. Но тъй като се намираха в непосредствена близост с индианците, трябваше да са не само двойно ами и десеторно по-предпазливи. Вече не вървяха изправени по клоните, а се придвижваха на ръце и крака също като маймуните. При това дебелият Сам прояви такава ловкост, каквато човек не би очаквал от него, имайки предвид телосложението му.

И ето че не след дълго те доловиха гласове, към които се приближаваха все повече и повече. Двама мъже разговаряха на онази езикова смесица, която използват белите край Рио Хила когато общуват с тамошните индианци.

Скоро ловците се спряха горе на едно дърво, точно под което се водеше споменатият разговор. Те не можеха да видят разговарящите, обаче имаха възможност да разбират всяка отделна дума. Притаили се съвсем близо до ствола, всеки на отделен клон, двамата наостриха слух.

— Какъв е планът на Желязната уста? — попита някой, който, ако се съдеше по говора му, не беше индианец а бял. — Няма ли да е по-уместно да използваме хитрост?

— Каква хитрост има предвид моят бял брат Зонотака?

Човекът, изговорил тези думи, беше самият вожд. Той нарече другия Зонотака, което означава нещо като Сребърния мъж. Следователно много вероятно въпросният бял бе онзи Рулен, собственикът на живачната мина, за когото беше споменала Магда. Тъй като вадеше от мината си живак, индианците го бяха кръстили Сребърния мъж^[2]. На последния въпрос на вождата той отговори следното:

— Ние двамата ще избързаме напред и ще кажем, че искаме да изразим почитта си към гробниците на вождовете.

— Дано са попаднали в най-мрачното кътче от Вечните ловни полета! Та те са само проклети апачи и команчи!

— Само така ще кажем! Ще ни приемат като гости на мисията. Нашите хора ще дойдат през нощта и ние ще им отворим портата и всички

други врати.

— Не става!

— Защо? Дори е твърде лесно.

— Не само че не е лесно, но е и много опасно. Там хората познават Желязната уста и незабавно ще ни пленят. Ще вържат и мен на кола на мъченията за прослава на мъртвите вождове. Не, този план пет пари не струва.

— Тогава измисли някой друг!

— Вече отдавна знам, какво ще направя. В мисията живеят шепа хора и техните закрилници, апачите, са тръгнали на лов. Ние наброяваме десет по три и още по десет воители. През нощта ще стигнем до долината на Сребърното езеро и ще обградим мисията. Обитателите й нищо не подозират. Ще бъдат изненадани и изклани от нас още преди да им мине мисълта да се защитават. После ще ги изгорим на кола на мъченията, тъй както те биха изгорили нас.

— Ами съкровищата?

— Те са твои, както се уговорихме, но ще ги получиш едва след като ни дадеш за тях барут и олово, каквото условие ти поставихме.

— Но ако не намерим златото и среброто?

— Ще измъчваме Гълъбицата на столетната гора, докато ни издаде мястото му.

— А после ще я убием ли?

— Дали ще я убия все още не знам. Аз съм предводителят на марикопите и ще правя каквото си поискам! — прозвуча грубият отговор на вожд.

— Забравяш, че аз не съм твой подчинен!

— А ти забравяш, че един вожд никога не казва, как ще се бие с враговете си. Съветвам те да се нахраниш и после да легнеш да поспиш, за да не се измориш през нощта.

Дочу се ругатня на полувисок глас, след което Сребърния мъж се отдалечи. Двамата подслушвачи надзърнаха през листака. Когато белият излезе изпод клоните на дървото, те успяха да го видят. Не беше стар — може би бе малко над трийсетте. Лицето му им се мерна само за няколко секунди.

— Кой ли е този „достопочтен“ човек?

Щайнбах му разказа какво беше узнал от Магдалена.

— Хмм! Да плякосваш съкровища, да избиваш хора и да искаш да изгориш едно клето бяло момиче, само защото то не може да те понася! Колко мило! На този негодник ще му дръпнем такова конско, че като

свършим, целият ще се тресе от страх и ужас. А сега какво? Както изглежда, вождът все още седи нейде под нас.

— Несъмнено. Ще се спусна един клон по-надолу, за да го поогледам.

— Ами ако те забележи?

— Надявам се да не стане! Чакай ме тук!

— Нямам такова намерение! И на мен ми се иска да хвърля едно око на този червенокож негодник.

И така, те се спуснаха на по-долния клон. Оттам видяха, че за вожда бе направена малка колиба от клони. На покрива ѝ бе забито копие, на което висеше един скалп. Вождът седеше пред входа, а до него имаше два малки съда с боя. Той потапяше нещо като четка ту в единия ту в другия съд, за да нашари с боите лицето си.

— Жълто и черно — прошепна Сам. — Това са цветовете на войната. Значи намеренията на този тип са съвсем сериозни и няма да има никаква пощада. Кой ли идва?

По самия край на хърикейна се приближаваха двама млади индианци, по чиито лица ясно си личеше, че са братя. Бяха на около седемнайсет и осемнайсет години. Щом забелязаха с какво се занимаваше баща им, те се спряха на почетно разстояние. На покриването на лицето с бойни цветове се гледа винаги като на свещенодействие и в това време никой не бива да бъде смущаван. Но тъй като те не бяха чужди хора, а негови синове, най-сетне той им направи знак да се приближат и попита:

— Какво искат двата Пръста?

По-възрастният отговори:

— Десния пръст и Левия пръст дойдоха при баща си, вожда на племето, за да изкажат пред него една молба.

— Кажи я!

— Защо трябва ние да седим тук под дърветата, щом сме тръгнали по бойната пътека? Конете ни не са ли сърцати, не са ли със свежи сили? Познаваме целта на похода. Искаме да станем воини. Имаме намерение да се подложим на изпитание, за да докажем годността си. Младежите, които желаят да си спечелят име, винаги биват изпращани като съгледвачи. Защо нашият баща, Желязната уста, не изпрати разузнавачи? Защо не ни разреши да си спечелим слава, като се върнем със скалповете на двама врагове?

Тези двама млади червенокожи все още нямаха имена и на първо време ги наричаха Десния пръст и Левия пръст. Името, което индианецът носи после през целия си живот, му се дава едва след като издържи своето

изпитание.

По покритото наполовина с бои лице на стария вожд се плъзна благосклонна усмивка, която му придаде още по-отвратителен вид. Той бе много доволен от голямото желание на синчетата си да предприемат нещо и да се проявят, обаче им отговори следното:

— Нима някакви си две мухи са решили да дават заповеди на орела? Какво ли разбирате от войната, която водим сега? За какво са ми съгледвачи? Много добре познавам мястото, закъдето сме тръгнали. Ако изпратим разузнавачи, така само ще се издадем. Още призори Двата пръста ще имат възможност да се накичат със скалповете на бледоликите. Те ще са от първите, които ще нахлуят в мисията.

— Ние сме толкова многочислени, а бледоликите са малцина. Двата пръста няма да се сдобият с никакви скалпове, ако продължат да чакат. Те ще избързат с конете си напред.

— Оставате тук! — заповяда им той.

— Желязната уста е строг към синовете си. Ние носим ножовете си, имаме колчани, стрели и лъкове. Нима с тях не бива да стреляме по нищо друго освен по ниш-юкнован?

Тази индианска дума означава пеперуди. Заради своя непредсказуем полет на зиг-заг пеперудата може да се улучи изключително трудно. Ето защо индианчетата се упражняват с малките си стрели в стрелба по тези животинки. По-късно обаче, когато възмъжеят, те се срамуват от подобно занимание.

— Стреляйте по ниш-юкнован дотогава, докато се научите да се подчинявате на вожда!

Двамата се спогледаха въпросително, а после бързо му обърнаха гръб и се отдалечиха в гората. По упоритото изражение на лицата им си личеше, че нямаха никакво намерение да му се подчинят, а възнамеряваха да направят нещо, което щеше да им донесе почит и слава.

Сигурно и старият вожд си помисли нещо подобно. Той самодоволно промърмори нещо под нос. Двамата подслушвачи на дървото разбраха само думата „окамека“, което означава „млади лъвове“.

— Те ще направят някоя глупост! — прошепна Сам.

— Ние ще гледаме умно да я използваме. Последвай ме! Но малко по-бавно от мен. И, мастър Барт, развържи ласото си и го пригответи!

— Защо?

— Ей сега ще видиш.

С необяснима лекота Щайнбах бързо тръгна напред от клон на клон, от дърво на дърво в посоката, в която се бяха отдалечили двамата млади

индианци. Сам го следваше, колкото му позволяваха силите.

Скоро Щайнбах догони двамата червенокожи. Но той се намираще горе сред клоните и листака, а те бяха долу и бавно вървяха един до друг. Щайнбах легна на клона и промуши глава между долните листа, за да може да се огледа.

Наблизо не се виждаше жив човек. Бързо се спусна на земята. С един безшумен скок се озова на крачка зад двамата. Като протегна ръце той сграбчи момчетата за вратовете изотзад и здраво стисна пръсти. На тях дъхът им секна и скоро изгубиха съзнание без да издадат нито звук.

— Мътните го взели, сър! — разнесе се приглушен глас от горе. — Предполагах нещо подобно! Никой ли не виждаш?

— В момента не, обаче всеки миг е възможно някой да се появи. Бързо, изтегли единия нагоре!

Той повдигна нагоре един от пленниците и Сам го издърпа до себе си.

— А сега и този. После идвам и аз!

Сам стоеше горе на първия клон облегнат на ствола и здраво придържаше двамата индианци. С един замах Щайнбах се метна при него, върза ги един за друг с ласото му, след това се изкачи един клон по-нагоре и ги изтегли при себе си. Сам го последва. Вече нямаше възможност някой да ги забележи отдолу.

— Гениален номер! Гениален номер! — изкиска се Сам. — Дано са още живи! Би било страшно жалко, ако си причинил някаква болка на тези сладки дечица!

— Не са мъртви. Ще ги използвам, за да приключа цялата история без кръвопролитие.

— Аха! Като заложници или средство за оказване на натиск, нали?

— Да. А сега към конете им!

— Глупости! Та нали разполагаме с нашите. Те ще могат да носят и тези две куклички.

— Не. Ще вземем онези животни със златист косъм. Нека старият вожд си помисли, че синовете му са тръгнали напред като разузнавачи!

— Хмм! Не е лошо! По този начин и златистите коне ще ни паднат в ръцете. И на всичко отгоре те мислех за глупав човек, сър! Повярвах, че си от Херласгрюн! Това е най-голямата щуротия, която съм вършил.

— Гледай днес да я поправиш! Напред!

— Че ще можеш ли да носиш и двамата?

— Естествено! Ти само ме следвай!

Той тръгна напред като балансираше с двамата вързани пленници в

ръцете си. Това бе изключително трудно, та дори и опасно, но за този извънредно ловък мъж с исполинска сила всичко изглеждаше само като игра.

Така те се добраха бързо до края на гората, където тя граничеше с пасището на конете. Там Сам трябваше да се спусне на земята от клон на клон и след като се убеди, че наоколо нямаше никой, Щайнбах му спусна пленниците с помощта на ласото, а накрая слезе и самият той, като веднага подхвърли на Сам:

— А сега преди всичко да им запушим устата!

— С какво?

— С трева. Нямаме нищо друго подръка. Побързай, мастър Барт!

Веднага щом в устата на пленниците бе натъпкана по една топка трева, за да не могат да говорят или пък да се развикат за помощ след като дойдат в съзнание, ловците ги занесоха до мястото, където се намираха двата коня със златист косъм. Те бяха вече оседлани, едно обстоятелство, което бе добре дошло за двамата съгледвачи. Ласата, дълги по около трийсетина лакета, бяха достатъчни, за да вържат момчетата върху конете. С отделни ремъци стегнаха краката им под корема на животните.

Докато ставаше всичко това те дойдоха на себе си. Лицата им се вкамениха от уплаха. Не можеха да направят нищо друго освен да издадат нещо като сподавено мучене и се видяха принудени без съпротива да се примирят с участието си.

— Сега ще поведе конете на известно разстояние нагоре по реката — каза Щайнбах. — Ти ще отидеш при нашите животни, ще ги вкараш във водата, и ще плувате в същата посока нагоре, за да не оставите никакви следи.

Така и направиха. Когато Щайнбах стигна до реката, не му се наложи да чака дълго Дебелия.

— Нали заличи следите между храсталаците?

— Ти наистина ли мислиш, че ще изляза толкова глупав да не го направя? Ще ми се да видя индианеца, който ще се досети, че господата марикопите са имали такова височайшо посещение.

— Добре! Индианците ще забележат дирите от тези два коня и ще ги проследят на известно разстояние. В никакъв случай не бива да се натъкнат на следа от четири коня, иначе сме издадени. И така, сега ще се разделим. Ти ще вземеш един от пленниците и ще се прехвърлиш отвъд реката. Аз ще взема другия, ще плувам с коня си малко нагоре по реката, после ще продължа да яздя в плитката крайбрежна вода, докдето ми се стори достатъчно, а след това и аз ще се прехвърля на другия бряг и ще опиша

дъга, за да раздалеча нашите дири възможно повече една от друга.

— Къде ще се срещнем?

— При последния хълм от предпланините, покрай който минахме още рано сутринта. Спомняш ли си, че в полите му видяхме коритото на пресъхнал поток?

— Много добре си спомням, сър.

— Там ще се срещнем. Онзи, който пристигне пръв, ще чака другия.

— Сигурно аз ще съм пръв, тъй като ти ще заобикаляш.

— Ще видим. Ти още не искаш да повярваш, че моят вран жребец все пак струва нещо.

— Хмм! Много ще се учудя, ако пристигна по-късно от теб. Но разреши ми да кажа нещо преди това, сър! Също като теб мисля, че индианците ще забележат отсъствието на тези двама новаци и ще ги търсят. Ще видят, че техните коне липсват и ще проследят дирите им. Тук на това място двете животни ще нагазят във водата, а на отвъдния бряг ще се изкачат само единият златист жребец и моят кафяв кон. Ами ако го забележат? Ако разберат, че единият от конете е подменен?

— Нищо няма да разберат, защото и златистите жребци също са подковани, което впрочем много ме учудва. Ето защо предполагам, че са крадени. Не съм чувал при марикопите да има ковачи. Твоят кон няма да остави такива следи, които да се различават от следите на индианския кон. Впрочем можеш да се опориш на това, че индианците няма да проявят никакво подозрение. Те ще хвърлят само един бегъл поглед на дирята и ще видят, че Два пръста са напуснали бивака на собствените си жребци, че са прекосили реката, като най-вероятно са имали намерението да избързат напред към Сребърното езеро, за да спечелят лаври, играейки ролята на разузнавачи. Всъщност това е непокорство, което обаче се проявява често от млади хора, изгарящи от силното желание да си спечелят име достойно за един воин. Това като нищо може да доведе до някаква неприятност и ето защо Желязната уста сигурно ще се ядоса на своите Два пръста. Но тайно в себе си той все пак ще се зарадва на тяхната смелост и на предприемчивия им дух. Но на него в никакъв случай няма да му хрумне мисълта, че са били пленени наред лагерата им, че са отвлечени и после най-спокойно са били отведени при Сребърното езеро.

— Хмм, да! Наистина звучи убедително! Старият им каза, че ще са първите, които ще влязат в мисията. Ние ще му помогнем да изпълни обещанието си и то много по-бързо, отколкото самият той е смятал за възможно. Дано после се сети да ни благодари! Сър, това ще е такъв трик, който едва ли тъй лесно може да бъде повторен от някой друг. Дълго време

хората ще си говорят за Княза на бледоликите и Дебелия Сам и ще се смеят на страхотния номер, който изиграхме днес на марикопите. Е, я ми докарай един от двамата господинчовци! Не бива сам да си го вземам, защото така ще открият на брега следи от три коня.

Щайнбах изпълни желанието му. Той накара двата индиански коня да нагазят във водата, доведе единия от тях до дебелия ловец и без да изпуска поводите на другия, се метна на собствения си жребец. Ето как в този момент и четирите животни се намираха в реката, докато тук от брега във водата навлизаха само следите на два коня.

— Тъй, мастър! — обади се Сам. — Сега всичко е наред и ездата може да започне. Ще се срещнем на уговореното място. Остани със здраве!

Той рязко обърна своя жребец и подкара двата коня към отвъдния бряг, до който се добра безпрепятствено, за да препусне после в галоп в указаната му вече посока.

Щайнбах пък се насочи със своите два коня към по-дълбоките води и плувайки, те изминаха доста голямо разстояние нагоре по реката преди отново да се приближат до брега, и то естествено до срещуположния бряг. Там водата беше по-плитка и той продължи да язди покрай брега, докато най-сетне се отдалечи на около половин час път от мястото, където се раздели със Сам.

Чак дотук, тъй се надяваше той, марикопите нямаше да стигнат и затова накара животните да излязат на брега. Там реката правеше остър завой, тъй че не беше възможно да хвърли поглед нагоре по течението ѝ.

Той имаше намерение да продължи навътре в сушата в посока на Силвър Сити, за да се опита въпреки заобиколния път, по който бе поел, да пристигне на мястото на срещата преди дебелия Сам. Обаче конят му отказа да тръгне. Той обърна глава срещу течението, по много подозрителен начин започна да размахва уши и тихо изпръхтя в знак на това, че във въпросната посока нещо не бе наред. Ловецът познаваше коня си твърде добре, за да не обърне внимание на това предупреждение. Ето защо заведе двете животни до едно дърво, където наблизко растящият храсталак напълно ги скриваше, завърза юздите им за ствола и слезе от седлото. След като се убеди, че ремъците на младия индианец са здраво стегнати, той легна на земята и запълзя по брега нагоре срещу течението на реката. Знаеше, че без основателна причина великолепият му жребец никога не би дал този предупредителен знак и искаше на всяка цена да види каква бе тази причина.

Не беше изминал повече от десетина метра, толкова, колкото да може да хвърли поглед зад споменатия остър завой на реката, когато вече съзря

онова, което търсеше. Плувайки, по реката се спускаше един кон с ездач на гърба. Изглежда конят беше превъзходно животно. Той плуваше изключително бързо и въпреки това толкова спокойно и леко, че изобщо не личеше да се напруга. Чертите на лицето на ездача все още не се различаваха. Той носеше сомбреро с много широка периферия. Дрехите му бяха от бизонска кожа и имаха онази кройка, която обикновено се среща сред мексиканските пастири. Човекът беше събул ботушите си с високи кончови и чифт грамадни шпори, за да не се намокрят, и завързани един за друг ги беше преметнал през врата си. С десницата си направляваше коня, а в лявата си ръка носеше пушка, чийто приклад бе обкован със сребърни гвоздеи, които блестяха на слънчевата светлина.

С бързината, с която плуваше конят му, той скоро се приближи и чертите му изпъкнаха по-ясно. Не можеше да е кой знае колко над двайсет и три, двайсет и четири години. Лицето му бе изключително красиво. Малките мустачки, които носеше, му придаваха особена прелест. Той беше насочил тъмните си пронизващи очи към левия бряг на реката и явно нещо търсеше. Но Щайнбах се намираше на десния бряг.

Немецът не беше в състояние да си обясни присъствието на младежа на това място. Остави го да се приближи толкова, че да може да му подвигне без да се налага да повиши кой знае колко глас. В подходящия момент той се изправи на крака и го заговори:

— Хей, сеньор! Няма ли да се приближите насам?

Непознатият се стресна, но изглежда имаше необичайно за възрастта си присъствие на духа, защото едновременно с погледа си той насочи към Щайнбах и дулото на своята пушка.

— Не вършете глупости, сеньор! — каза му немецът. — Не съм ваш враг, а впрочем и куршумът ви няма да ме улучи. Само ще ви издаде на онези, които не ви мислят доброто като мен.

— Карамба, някакъв бял! — отвърна другият. — Това е нещо друго. Ще дойда при вас, сеньор.

Той отпусна ръката, с която държеше пушката и насочи коня си към Щайнбах.

— Кой сте вие? — попита го щом стигна до брега, като обаче от предпазливост спря коня си докато все още беше във водата. При това той изпитателно се огледа наоколо, за да види дали няма да открие нещо подозрително.

— Аз съм почтен прериен ловец. Недоверието ви е излишно.

— Хмм! Лицето ви наистина ми харесва, но понякога дяволът не се доверява дори на собствената си баба. А както се разправя, имал пълно

основание за това. Сам ли сте?

— В момента — да.

— Точно това ме учудва.

— Защо?

— Защото един такъв опитен ловец, за какъвто се представяте, никога няма да тръгне сам през толкова опасен район.

— А-а, тъй значи! А вие сам ли сте?

— Да.

— Е, това би могло и мен да ме учуди, но аз ще се доверя на вашето младо честно лице. А мога ли да узная името ви?

— Защо не? Казвам се Карлос Куартано.

— Карлос... Карлос... хмм! Съвсем наскоро чух да споменават това име. Наистина, би било много чудно, ако предположението ми се окаже вярно, обаче тук, а и изобщо в този свят всичко е възможно. Дали пък на вас ви е познато едно друго име, името на една девойка? Имам предвид Магда.

Младият човек бързо се изправи на стремената и изненадано отвърна:

— Valgame Dios^[3]! Магда! Да не би да сте я виждали, сеньор?

— Да.

— Небеса! Наистина ли?

— Не само я видях, ами дори разговарях с нея.

— Невъзможно!

— Защо?

— Защото е в ръцете на тези проклетите индианци и те я пазят добре.

— Ами! Въпреки всичко аз се промъкнах до нея.

— Кога?

— Преди малко повече от час.

— Значи посред бял ден?

— Да.

Карлос Куартано сбърчи вежди, с мрачен поглед фиксира Щайнбах и каза:

— Сеньор, вярно че съм още млад, обаче нямам навика да се оставям да ме водят за носа!

— Аз и нямам такова намерение. Казвам ви само чистата истина.

— Тогава нека дяволът ви разбере, аз не мога. Имате лице на почтен човек. Обаче онова, което ми казвате, звучи толкова невероятно, че се съмнявам в истинността на думите ви. Не съм дете, вече научих и препатих много неща, рискувал съм какво ли не, но направо е безумно дръзко да се промъкнеш посред бял ден сред цяла индианска орда, само за да видиш

една пленничка и да поговориш с нея.

— Но въпреки всичко е вярно. Ако си направите труда да излезете от водата, ще ви разкажа как стана всичко.

— Благодаря, сеньор! Сигурно че ще е по-добре, ако изобщо не го чуя. Онзи, който има толкова малко време като мен, не бива да си пропилява скъпоценните минути в слушане на някакви си измислици.

— Както желаете. Предполагам, че бързате толкова много, защото търсите марикопите, нали?

— Наистина е така.

— Е, тогава продължавайте да плувате надолу в името на Бога и след четвърт час ще ги намерите, но и те вас! Адиос, сеньор!

Той му обърна гръб и се престори, че иска да си тръгне. Но това не влизаше в намеренията на младежа. До този момент той се беше борил с недоверието си, обаче вече го преодоля, което бе потвърдено от молбата му:

— Чакайте, сеньор! Сигурно ще е по-добре да ви изслушам. Но преди това ми кажете името си, тъй като вече знаете моето.

Щайнбах забави крачка и отговори:

— С удоволствие. Казвам се Щайнбах.

— Какво? Щайнбах ли? Та това е немско име!

— Разбира се. Аз съм немец.

— Немец! Ура! Чудесно!

Той смуши коня си така, че животното с един огромен скок излезе от водата и се озова на брега, като замалко не събори Щайнбах.

— По-внимателно, по-внимателно! — засмя се той. — Сеньор, да не би да искате да ме прегазите?

— Я оставете тази испанска дума „сеньор“! Аз също съм немец!

— Вие ли? Но нали се казвате Куартано?

— Е, ами какво означава тази дума на немски?

— Дърводелец. (Цимерман).

— Правилно. И всъщност така се казвам — Цимерман, Карл Цимерман, или по-точно Карл фон Цимерман. Значи както сам чувате, драги ми господин Щайнбах, аз имам дори благороднически произход.

Той каза всичко това през смях. Беше слязъл от коня. Поздрави Щайнбах, като му подаде и двете си ръце, а цялото му лице сияеше от радост. Ловецът сърдечно ги стисна и отговори:

— Това е наистина изключително приятна изненада. Когато ви видях да се спускате по реката, ви сметнах за някой заблудил се вакеро, но не можех и да предположа, че сте мой сънародник.

Естествено те вече използваха родния си език. Цимерман се огледа наоколо, сякаш търсеше нещо, а после каза: Сега вие сте вече наясно с моята личност, обаче за мен си оставате загадка. Моля ви, признайте си, че преди малко не ми казахте истината! Искахте само да ме поднесете, нали?

— И през ум не ми е минавало.

— Тогава значи действително сте видял Магда и дори сте разговарял с нея, така ли?

— Разбира се!

— Не мога да го повярвам. Нищо не проумявам. Та вие нямате дори кон.

— О, имам. Елате с мен! Оставил съм го съвсем наблизко.

— Добре! Но първо ми разрешете да си обуя ботушите! За съжаление ви се представих като някой францискански монах.

Но и докато обуваше ботушите си, той не се сдържа и продължи да дава израз на съмненията си:

— Вие знаете името на момичето. Значи в думите ви все трябва да има някаква истина. Ако не беше така, щях със сигурност да си помисля, че искате да ме излъжете. Но нима индианците охраняват Магда толкова зле, та ви е било тъй лесно да се доберете до нея?

— Хмм! Е, не ми беше лесно. Ще ви разкажа всичко, но най-напред елате да отидем при моя кон!

Цимерман нарами пушката си, хвана юздите на коня си и тръгна след Щайнбах. Щом двамата стигнаха до дървото зад храсталаците, Цимерман се спря удивен до немай къде и възкликна:

— По дяволите! Не ме ли лъжат очите? Погледът му беше паднал върху пленника.

— Е, какво? — усмихнато попита Щайнбах.

— Левия пръст!

— Така е.

— И то пленен!

— Както виждате! Познавате ли го?

— Повече от добре. Самият вие ли го пленихте?

— Естествено. Навярно не допускате, че Двата пръста по собствена инициатива са се предали в ръцете ни.

— Добре ли чух? И неговият брат ли е пленен?

— И той.

— Но вие използвахте множествено число. Не сте ли сам по тези места?

— Имам един спътник, който избърза напред заедно с другия

пленник. Той е храбър уестман и се казва Сам Барт. Също е немец.

— Мътните го взели! Да не би да е Дебелия Сам, за когото се говори толкова често?

— Съвсем същият е.

— Е, щом той е с вас, тогава ви вярвам, че сте дръзнали да се промъкнете сред индианците посред бял ден. Дебелия е изпечен хитрец и от него може да се очаква подобно нещо. Но какво ще правите с двамата пленника?

— Ще ги отведем при Сребърното езеро.

— Веднага? Направо?

— Да. Каня ви и вас да ни придружите.

— За съжаление е невъзможно. Наистина, страшно се радвам, че срещнах един сънародник, а и с голямо удоволствие бих се възползвал от удобния случай да се запозная с прославения дебелак, ала моят дълг не ми позволява. Не бива да се откъсвам от дирите на марикопите. Заклех се да освободя Магда.

— Само това ли?

— Само това! Не е ли достатъчно? Че попитайте Дебелия! Уестман като него знае много добре, какво означава да измъкнеш пленник сред стотина индианци.

— Е, и без да го питам мога да си представя, че подобно нещо никак не е лесно. Като нищо можете да заплатите намерението си с вашия живот.

— Това не е в състояние да ме изплаши. Моля ви, господин Щайнбах, разкажете ми как се добрахте до пленничката, как успяхте да разговаряте с момичето и изобщо къде да търся индианците! После ще се сбогуваме.

— Няма да се сбогувате с мен, а ще тръгнем заедно към Сребърното езеро.

— Невъзможно!

— Не само че е възможно, ами на вас дори не ви остава никакъв друг избор. Марикопите сигурно са забелязали вече отсъствието на синовете на вождата и ще започнат да ги търсят. Ако продължите да се спускате надолу по реката, ще отидете на сигурна гибел. Искате да освободите Магда. Аз имам съвсем същото намерение. Убеден съм, че още тази вечер тя ще е свободна. Тя ще бъде отведена от индианците при Сребърното езеро, а ние ще я чакаме там.

Цимерман му хвърли съвсем смаян поглед. После поклати глава и каза:

— Не ви разбирам. Ще ми обясните ли?

— Сега нямаме време за обяснения. Мятайте се на седлото и елате с мен!

— Хмм! Сигурен ли сте, че тези типове искат да отидат при Сребърното езеро?

— Съвсем сигурен. Ако последвате съвета ми ще постигнете целта си по-бързо и по-безопасно, отколкото ако продължите да преследвате червенокожите по петите. За да ви успокоя, ще ви назова три имена, които може би ще ви послужат като гаранция, че можете да ми се доверите. Магда е под закрилата на тези трима мъже. Имам предвид Дебелия Сам, вожда на апачите Силната ръка, а накрая и Княза на бледоликите.

— Нима е възможно!? И тези двамата ли са тук?

— Ще ги видите при Сребърното езеро. Точно сега се промъкват около индианците в ролята на съгледвачи.

— Щом е така, то наистина мога да тръгна с вас. Тези трима прославени мъже ще свършат и онова, което аз никога не бих постигнал, така че ще се обърна към тях. А вие, драги ми сънароднико, сте за завиждане, че имате щастието да познавате тези ненадминати герои на Далечния запад. Ами как така се срещнахте с тях?

— Съвсем случайно. Навярно знаете известната немска поговорка, че най-глупавите селяни вадят най-големите картофи. Е, така и аз имах по-голям късмет, отколкото всъщност заслужавам. Но за това можем да си поговорим и по-късно. А сега да изчезваме оттук, защото земята започва да ми пари под краката.

Плененият млад индианец се преструваше, като че ли изобщо не забелязваше Цимерман. Дори и когато двамата бели се метнаха на конете и заедно с него се понесоха в галоп по равнината, лицето му остана безизразно. Той беше забил поглед във врата на коня си и приличаше на някоя безжизнена статуя, завързана върху гърба на животното.

— Вие го познавате — обърна се Щайнбах към Цимерман. — А дали и младият индианец ви познава?

— Да. Често ме е виждал.

— Къде?

— В Долината на смъртта, където понякога се отбиваше при Рулен заедно с баща си и брат си.

— Този Рулен да не е собственикът на живачната мина?

— Да. И самият аз съм ходил няколко пъти при него. Да сте чули нещо за този тип?

— Нищо повече от онова, което ми каза Магда преди малко.

— Ах, моля ви, сега имаме време, и няма защо да се боим от

червенокожите. Бъдете тъй добър да ми разкажете, как се срещнахте с Магда!

Щайнбах сподели с него преживяното, но така, че представи Сам като човека, на когото се падаше цялата заслуга за всичко направено. След като свърши, Цимерман си пое дълбоко дъх и каза:

— Слава Богу! Избавяте ме от най-голямата ми тревога, защото се страхувах, че девойката е била жестоко изтезавана.

— Не забелязах по нея никакви външни белези от насилие. Но драги ми приятелю, нека бъдем откровени един към друг! Да не би Магда да е ваша годеница?

— За съжаление не е.

— А любима?

— Също не... или все пак да!

Той се изчерви и известно време гледа мълчаливо пред себе си. После продължи:

— Във ваше лице срещнах сънародник, приятел и човек, готов да ми помогне и затова не бива повече да ви държа в неизвестност, щом мога да ви обясня как стоят нещата. Знаете името ми. За някои страни от моя живот съм задължен да пазя мълчание. Определени причини ме доведоха в тази страна и в околностите на Палмето. Чух да се говори за спечелилата си зловеща слава Долина на смъртта, наричана от американците Дет Вали, и реших да я посетя. Пристигнах там и няколко дни останах като гост на Рулен, на когото индианците са дали името Сребърния мъж. В неговия дом видях Магда. Тя ми направи неописуемо впечатление. Рулен забеляза това и ме изгони. Нямаше как, трябваше да си тръгна, обаче се върнах пак, за да я видя тайно. Успях да разменя няколко думи с нея, но не сме говорили за любов. Когато я посетих за последен път, Рулен беше отпътувал нанякъде като беше взел и нея. Изплаших се и разпитах какво е станало. Узнах, че придружавани от отряд марикопи те са се отправили на изток. Причината можеше да крие само опасности за нея. Ето защо не се поколебах нито миг и тръгнах по петите им. Следвах дирите на индианците през Колорадо та чак дотук. Обаче нищо повече не успях да постигна.

— Значи нямате никаква представа за истинската цел на това пътуване на Сребърния мъж?

— Не.

— Хмм! Искате да отмъкнете съкровищата на Сребърното езеро.

— С други думи да ограби Гълъбицата на вековната гора?

— Да. При това Магда ще бъде принесена в жертва върху една от гробниците на индианските вождове.

— Боже милостиви! Иска да я убие?

— Така изглежда. Тя го е отблъснала като кандидат за ръката ѝ и сега той иска да си отмъсти.

— Може би само я заплашва. Навярно цели единствено да я сплаши.

— Възможно е. Във всеки случай с този човек ще трябва да си поговорим много сериозно.

— Още от първия миг ми направи зловещо впечатление. Никой не знае нито произхода му нито миналото му. И настоящата му дейност е забулена в дълбока тайна. Живее в една ужасна местност. Добива големи количества живак без някой да може да каже как. Наистина, виждаш мината, но никога макар и един единствен работник. Суеверните жители от околностите разправят, че бил сключил договор с дявола, и че злите духове вадят отровния метал от земята за него. Помъчих се да хвърля някаква светлина в този мрак, обаче не успях.

— Той си има работници. Както ми каза Магда, нейните родители се намират в рудника.

— И на мен ми каза същото, но навярно се заблуждава. Та нали след като свърши смяната им, работниците трябва да излязат на повърхността, да се появят на бял свят!

— Хмм! Може би ще извадим на бял свят и други неща освен работниците. Знаете ли някои подробности от живота на Магда?

— Не. Казва се Магдалена Хаузер, тоест името ѝ е немско. Но ние имаме възможност да разговаряме твърде кратко, за да мога да получа някаква по-пълна представа за нея. Значи ви е споменала името ми?

— Да. Във всеки случай в първия момент ме взе за вас.

Лицето на Цимерман просия от щастие. Той каза:

— Значи тя все пак се е надявала, че ще я последвам, за да я спася. Ще види, че не се е лъгала. Ще рискувам живота си и с удоволствие ще го дам, само и само да я избавя от ръцете на този Рулен.

— Вече сте го рискували, като сте тръгнал по следите на марикопите. Но надявам се да не ви се наложи и да го жертвате. Сега имате съюзници, а на повече хора ще се удаде по-лесно да свършат онова, което едва ли ще е само по вашите сили. Но хайде да пришпорим конете, за да препуснат по-бързо. Мен ме очакват и не ми се иска да поставям търпението на Дебелия прекалено дълго на изпитание.

Конят на Цимерман беше прекрасно животно, а и жребецът на индианеца не му отстъпваше, тъй че тримата ездачи полетяха по прерията по-бързо и от вятъра. Силвър Сити остана от лявата им страна. После в далечината изплуваха планините, които се приближаваха към тях с всяка

изминала минута. Скоро те стигнаха до първото възвишение а също и до пресъхналото корито на споменатия поток. Там ги чакаше Сам със своя пленник.

— Е-хей! — подвикна той още отдалеч. — Мастър Щайнбах, кой пристигна тук пръв, аз или вие?

— Е, вие, както изглежда.

— Да. Значи вашият кон е... по дяволите, та вие водите някого със себе си!

— Това е причината, поради която закъснях. Мастър Барт, сигурно ще се зарадвате да поздравите един сънародник.

— Сънародник ли? Немец?

— Да. Този господин се казва Цимерман. Можете да си говорите с него на немски.

— Чудесно! Великолепно! Ама значи наистина е така! Тук в тази Америка човек просто на всяка крачка вече се спъва в някой немец. Дори и в този затътен край те жужат наоколо като конски мухи! И така, помози Бог, сънароднико! Мога ли да узная в кой край са ви поникнали първите зъби?

— В Бавария — отвърна Цимерман, разтърсвайки ръцете на Дебелия.

— Мътните го взели! Та ние сме съседи! Аз съм саксонец. Може би познавате Херласгрюн?

— Само по име.

— Е, аз съм оттам. Ако тръгнете с нас, горе при Сребърното езеро ще видите и други сънародници, също и моята Аугусте. Но всъщност къде и как се срещнахте двамата?

Накратко му обясниха, как се беше случило всичко. После тримата бели продължиха ездата си заедно със своите двама пленници.

Колкото по-нависоко се изкачваха, толкова повече апачи догонваха, които бавно следваха същия път. Всички те бяха добре въоръжени, но вървяха пеша. Бяха забелязали сигнала, даден им от Уилкинс. В случая ставаше въпрос да защитят мисията от нападение, а за тази цел не им бяха необходими коне. Когато ездачите минаваха покрай тях, индианците безмълвно отстъпваха встрани, за да ги пропуснат да минат. Само щом някой от тях видеше двамата пленници най-много полувисоко и учудено да възкликнеше „уф!“.

Горе край езерото не се виждаше жив човек. Когато се озоваха в двора на мисията, те видяха към стотина апачи, които спокойно и безмълвно седяха на земята, готови да защитават Гълъбицата срещу нейните врагове.

Навън обаче индианците не се мяркаха. Не беше изключено марикопите да са изпратили разузнавачи, а те трябваше да заварят всичко мирно и тихо, за да останат с впечатлението, че никой нищо не подозира за намеренията им.

Е, разбира се, когато Уилкинс, Джим и Тим се приближиха и забелязаха пленниците, се вдигна голяма врява. Щайнбах тайно беше помолил Сам на първо време да не казва, че той е Княза на бледоликите, и ето как лъвският пай от славата се падна на Дебелия.

После се събраха на съвещание. Щайнбах даде съвета първо да изчакат завръщането на Силната ръка. Уилкинс се съгласи. Той изобщо бе на мнение, че би било най-добре да позволят на неприятелите най-спокойно да се приближат, за да могат след това толкова по-сигурно да ги унищожат.

— Да ги унищожим ли? — обади се Щайнбах. — Разбира се, че нямам такива намерения. Индианците са също хора и никога не бива да се пролива човешка кръв без крайна необходимост.

— Ами! — отвърна Сам. — Туй дете го казваш наистина звучи много хуманно и цивилизовано, ала въпреки това не струва кой знае колко. Марикопите идват, за да грабят и плячкосват. Те ще вземат всеки скалп, до който изобщо могат да се докопат. Ще трябва да си спасяваме кожата и всяко снизхождение, проявено не намясто и не навреме, може само да ни навреди. Особено съм взел на мушка този бял на име Рулен. Той е голям негодник, който насъсква червенокожите срещу нас. Един куршум от мен му е съвсем сигурен.

— Ако искаш да направиш една голяма услуга и на мен и на всички нас, по-добре се откажи от това!

— Защо?

— Убиеш ли го, в такъв случай той няма да може да ми даде никакви сведения. Имам предчувствие, че той държи в ръцете си ключа за една загадка, която интересува всички нас. Този човек трябва да остане жив, за да получим от него нужните отговори на нашите въпроси.

— Така ли мислиш? Е, няма да ти противореча и се надявам да не се лъжеш. Но все пак нека онзи подлец внимава да не се приближава твърде много пред дулото на пушката ми, иначе би могло да й скимне да гръмне и без да ме пита.

Приготовленията започнаха най-напред с осигуряване на достатъчно силна светлина. На плоския покрив на сградата на мисията трябваше да поставят лесно запалими материали, които щяха да лумнат веднага с приближаването на врага. Разполагаха с предостатъчно количество петрол,

катран и смола, за да направят такъв огън, с чиято помощ да осветят цялата долина на езерото.

Двамата пленени индианци бяха затворени в отделно помещение.

Цимерман бързо се запозна с обитателите на мисията. Хората седяха на двора разделени на групички, разказваха си преживяванията от предишни години и изказваха какви ли не предположения за това, как щеше да премине предстоящото приключение.

Когато се стъмни, вече се бяха събрали около сто и петдесет индианци, които добре въоръжени, търпеливо изчакваха нападението. Вождът все още не се беше върнал. Уилкинс започна да се тревожи за него. Опасяваше се, че може би му се е случило някакво нещастие. Но Щайнбах го успокои с думите:

— Не се безпокойте, сър! Доколкото познавам Силната ръка, той ще се появи едновременно с неприятеля, за да ни извести пристигането му. Аз не се страхувам ни най-малко за него.

Наближаваше полунощ. Навън се беше възцарил непрогледен мрак. Мисията се бе притаила безмълвна и тъмна. Никой от прозорците, които бяха обърнати навън, не беше осветен. Ето че по едно време на портата тихо се почука. Старата индианка отвори малкото прозорче и попита кой е. Беше вождът на апачите.

Тя го пусна да влезе и той мина покрай нея без да обели нито дума. Беше без кон, защото го бе оставил някъде на сигурно място, за да може по-лесно да се промъква и да наблюдава неприятеля. В двора гореше един огън, чиято светлина обаче не можеше да проникне навън. Пламъците му осветяваха силуетите на апачите. Той им подвижна няколко кратки думи. Те веднага изчезнаха, за да се разпределят както по платформата на сградата, тъй и из онези стаи, чиито прозорци гледаха навън. А когато влезе в помещението, където се бяха събрали белите, вождът каза само:

— Песовете марикопи са вече тук.

— Най-сетне! — обади се Сам. Сега цялото представление може да започва. Това безкрайно чакане е най-неприятното нещо, което е възможно да съществува. Веднага ли ще ни нападнат?

— Те са съвсем близо по петите ми и сигурно в момента се приближават до къщата, с намерение да я обградят. Моите бели братя погрижиха ли се за огън, който можем да запалим незабавно?

Естествено той получи утвърдителен отговор и всеки се запъти към своя пост. Дебелия Сам не позволи да му отнемат удоволствието да се настани близо зад входната порта. Отвън не се разнасяше ни най-малкият шум. Сам застана до малкото прозорче и надникна навън, но не успя да

забележи абсолютно нищо. И въпреки всичко той знаеше, че нападателите са отдалечени само на броени крачки от вратата. Невъзможно беше да ги види, по-скоро инстинктът му подсказваше тяхното присъствие.

Ето защо той учудено наостри слух, когато се разнесе шум от копитата на кон, който бавно се приближи и спря отвън пред портата. Някой почука. Ловецът изчака известно време, за да накара човека да си помисли, че всички в мисията вече спят и едва след като чуването се повтори неколkokратно, той дръпна капака на малкия отвор и високо попита:

— Кой е?

— Вестоносец — отговориха му. Ако се съдеше по говора му, човекът беше индианец.

— При кого идваш? — попита Сам.

— При Гълъбицата на столетната гора.

— Кой те изпраща?

— Силната ръка.

— Ами ти кой си?

— Аз съм Летящата стрела.

— Странно! Че къде се намира сега великият вожд, който те изпраща?

— Той е на лов за бизони по бреговете на Хила.

В същия момент Сам долови тихия шум от дебнещи стъпки. Мнозина от нападателите се приближаваха към портата. Планът им беше, след като отворят на мнимия пратеник заедно с него да нахлуят в мисията.

Сам говореше достатъчно силно, за да могат да го чуят хората горе на покрива на сградата. Сега той отговори:

— На лов ли е? Хмм! Навярно моят червенокож брат се лъже!

— Летящата стрела не се лъже!

— И все пак изглежда е така. Прочутият вожд Силната ръка се намира тук в тази къща, а и Летящата стрела също е тук.

— Уф! — уплашено възкликна човекът пред портата.

— Да — изсмя се Сам. — Онзи, който иска да надхитри някой друг, естествено трябва да е по-умен от него. А вие, простите марикопи, сте най-глупавите хора, каквито може да има. Днес бях сред вас във вашия бивак, измъкнах под носа ви синовете на Желязната уста и ги доведох тук като пленници. Вече знаете как стоят нещата. Но заради твоите лъжи ей сега ще ти дам благословията си.

Сам беше проврял през отвора цевта на пушката си и в този момент неговият изстрел изтрещя. На краткотрайния блясък от дулото се видя как

индианецът се олюля на коня, а същевременно за кратко бяха осветени и неколцина от неговите другари, промъкнали се съвсем наблизко, за да нахлуят заедно с него в мисията.

В отговор на изстрела се разнесоха яростни крясъци. После за няколко секунди настъпи дълбока тишина. Точно тогава горе на платформата лумнаха огромни пламъци от запаления петрол и цялата околност се освети почти като посред бял ден. Обсадените видяха, че марикопите бяха обградили сградата от всички страни. В същия момент отгоре проехтя дълбок мощен глас:

— Тук е застанал вождът на апачите, Силната ръка, за да посрещне своя враг, Желязната уста. Огън!

Както от горе тъй и от всички прозорци затрещяха изстрели. Всеки куршум попадеше в целта, тъй като пламъците добре осветяваха нападателите, а това правеше възможно точното прицелване. Марикопите нададоха яростен вой, който звучеше по-грозно и по-ужасяващо и от рева на стотина диви животни. Същевременно те се разбягаха в различни посоки, за да излязат от обсега на куршумите. Онези, които бяха само ранени, също се отдалечиха къде куцайки, къде пълзейки. Апачите имаха намерение да ги доубият с куршумите си, обаче Щайнбах не им позволи.

Когато неколцина от марикопите съвсем предпазливо отново се приближиха, за да проверят дали ще им разрешат да приберат трупове на убитите, Щайнбах изрази мнението, че не би трябвало да им пречат. Обаче Силната ръка решително отсече:

— Скалповете на мъртъвците принадлежат на моите хора. Не бива да ни се отнемат. Моят бял брат не събира скалповете на неприятелите си. Ако се опита да забрани на апачите да вземат този знак на победата, те никога вече не биха ми се подчинили. Хау!

Последната му дума „хау“ означаваше, че нищо не бе в състояние да промени неговото решение. Промъкващите се към мисията марикопи бяха прогонени с няколко изстрела. И така, трупове останаха да лежат близо до сградата.

Неприятелят бе посрещнат така, че не се осмели повече да предприеме някакво нападение. Беше се оттеглил на безопасно разстояние. Огънят на покрива бе поддържан до сутринта. После го оставиха да угасне. Когато се развидели съвсем, можаха да преброят убитите. Бяха над четирийсет.

Марикопите се бяха разположили на лагер недалеч от брега на езерото в сянката на дърветата. Държаха се кротко и тихо. Следователно можеше да се предположи, че са взели някакво решение.

Щайнбах седеше на плоския покрив и държеше в ръка своя далекоглед, за да наблюдава неприятеля. Уилкинс беше при него. И той поиска да погледне през бинокъла. След като известно време внимателно се взира, той изведнъж възкликна, но не стана ясно дали от радост или от уплаха.

— Какво има? — попита Щайнбах.

— Погледнете! Насам идва един индианец.

Те видяха един марикопа, който бавно се приближаваше към къщата. В ръката си носеше парче щавена до бяло кожа и в този момент го размаха в знак на това, че идва с миролюбиви намерения.

— Парламентьор — подхвърли Уилкинс. — Веднага ще разбере какво иска.

— Моля ви, оставете това на мен!

Уилкинс го погледна малко неприятно изненадан. Та нали посрещането на един парламентьор бе работа на хазаина, на господаря в мисията. В този момент се приближи вождът на апачите. Той беше лежал на покрива върху одеялото си и също беше забелязал приближаващия се марикопа. Той посочи към него и каза:

— Пратеник на Желязната уста.

— Аз ще го посрещна — обади се Уилкинс.

Но апачът поклати глава, кимна към Щайнбах и нареди:

— Нека моят бял брат слезе при пратеника!

Щайнбах се отдалечи. Уилкинс тръсна учудено глава и навъсено възрази:

— Всъщност моя работа е да посрещна един парламентьор.

— Да, обаче ти не знаеш, какво ще иска, и ако настоява за бърз отговор, ще трябва незабавно да вземеш решение, а в такъв случай много лесно можеш да сбъркаш.

— Аха! Да не би моят червенокож брат да иска да каже, че Щайнбах ще вземе правилното решение по-лесно от мен?

— Моят брат не бива да се обижда. Скоро ще опознае Щайнбах значително по-добре.

Щом стигна долу Щайнбах нареди да му отворят портата и излезе навън, тъй като марикопът с различни знаци даде да се разбере, че не желае да се приближава повече. И така, белият ловец отиде при него и го попита какво иска.

— Изпраща ме Желязната уста, за да разговарям със Силната ръка.

— Сега вождът на апачите няма никакво време, тъй че ще говориш с мен.

Индианецът измери Щайнбах с продължителен поглед, в който не си личеше никакво страхопочитание, а после каза:

— Ти не си вожд. Аз разговарям само с воини, които са също и вождове.

— Не лъжи! Нито едно перо не украсява главата ти. Ти си обикновен воин и трябва да се чувстваш горд, ако говоря с теб.

— Изпрати ми Силната ръка! С теб нямам никаква работа.

— Тогава се омитай оттук! Но те уверявам, че няма да приемем друг пратеник на Желязната уста.

Той рязко му обърна гръб и си тръгна. Решителното му поведение оказа желаното въздействие върху марикопите.

— Уф! — възкликна той. — Нека моят брат почака! Червенокожите мъже желаят да приберат своите мъртъвци. Белите воини сигурно ще им разрешат.

— Не, не ви разрешаваме! Скалповете на марикопите принадлежат на апачите, които ги победиха.

— Много апачи ли има в мисията?

— Толкова много, че половината от тях ще са достатъчни, за да натикат марикопите в езерото.

— Моят бял брат сигурно преувеличава. Че защо ли толкова апачи може да са се събрали тук?

— За да ви посрещнат.

— Никой апач не знаеше, че ще дойдем.

— Всички знаеха. Вождът се е промъкнал до бивака ви край Хила, бил е в самия него, чул е разговора между Желязната уста и Рулен, а после е пленил неговите двама сина.

— Те се метнаха на конете си и така напуснаха лагера ни.

— Аз ги залових и ги вързах върху конете им. Марикопите не са никакви воини. По време на боен поход те дори не поставят пазачи при конете си.

— А дали моят бял брат ще убие синовете на нашия вожд?

— Да.

Индианецът се изплаши и каза:

— Защо ще го направиш? Никой храбър мъж не убива човек, когото не е победил в бой.

— Аз победих двамата и животът им ми принадлежи. Мога да правя с тях каквото си поискам.

— Вие избихте мнозина от нашите воини. Трябва да си отмъстим за мъртъвците.

— Отмъстете си, ако можете.

— Но вие не ги победихте, а подло ги убихте. Ние дойдохме при вас с мир, а вие веднага ни посрещнахте с куршуми.

— Моят червенокож брат явно мисли, че нямам капчица ум. Нека си върви и първо самият той да поумнее. Вие дойдохте тук като разбойници и крадци и ви посрещнахме както подобава. Ако имаш да ми казваш още нещо, бъди кратък!

— Вождът на марикопите настоява да разговаря с вожда на апачите.

— И къде ще се състои този разговор?

— Не в къщата, а тук, където стоим ние.

— Добре. Така да бъде. Нека доведе Рулен и още някой друг воин.

— И вождът на апачите ли ще вземе със себе си други хора?

— Да, също двама.

— Но нали има правило на никой от тези пратеници да не се случва нищо лошо!

— Известно ни е. Можете да си вземете оръжията, но никой не бива да ги използва. Съобщи на своите, каквото ти казах! Нямам повече време!

Щайнбах му обърна гръб и закрачи към къщата, където го очакваха с голямо любопитство. Той разказа какви цели и какъв резултат е имал неговият разговор. Уилкинс го попита:

— Значи от тях ще дойдат трима. А кои от нас ще отидат при тях?

— Вие, апачът и аз. Моля ви да ме оставите аз да говоря, понеже лесно бихте могли да провалите намеренията ми.

— Намеренията ви? Че какви намерения можете да имате?

— Скоро ще разберете.

— Мастър Щайнбах, вие сте загадъчен човек!

— Може би! Но тъй като на тези диваци човек никога не може да има доверие, трябва да сме готови на всичко. Възможно е да замислят някакво предателство, да решат да ни нападнат и да ни пленят, тъй както ние пленихме двамата сина на вожда им. Така че наредете на покрива да застанат най-добрите стрелци, които да могат да обстрелват мястото на срещата ни!

Измина повече от час, докато най-сетне предводителят на марикопите се зададе заедно със своите двама придружители.

Индианецът се различава съществено от обичайната представа, която сме си изградили за него. Преди всичко той е добър оратор и използва всеки удобен случай да държи някоя реч. Такъв случай се предлагаше и сега. Всичко трябваше да се започне и да премине по възможно най-тържествен начин.

Желязната уста се приближаваше в такива одежди, които според индианските схващания би трябвало да правят поразително впечатление. Беше се натруфил с най-красивото си бойно снаряжение. От изкусно сплетената му дълга и гъста коса, спускайки се надолу, се развяваха двайсет и четири орлови пера. Той носеше наметната като мантия кожа на ягуар, украсена с многобройни бизонски опашки и кожи от гърмяща змия. Беше въоръжен с какво ли не, тъй че човек неволно се питаше как ли смогваше да мъкне всичко това: пушка, нож, томахок, копие, колчан за стрели, лък и торбички за муниции. Преметнати през гърдите му висяха няколко усукани едно с друго ласа. Но най-важният атрибут бе носен от един от неговите придружители, който вървеше начело. Той бе същият индианец, с когото беше разговарял Щайнбах, и именно той държеше извънредно дълго копие, на чието острие висяха три торбички с амулети. На копието бяха поставени няколко напречни летви. Както по тях, тъй и по дръжката му висяха многобройни скалпове, може би над трийсет, взети и от бели и от индианци. Тъй като и цялото облекло на вожда бе накичено с коси от избити врагове, то човек лесно можеше да си направи извод какъв голям брой хора бяха паднали убити от ръката на Желязната уста. Рулен вървеше до него но половин крачка по-назад.

Когато стигнаха до определеното място, червенокожият придружител на вожда заби копието в земята, свали от плещите му наметката и я постла върху тревата. Желязната уста се настани на нея с пълното съзнание на собственото си достойнство. После седнаха и другите двама, само че малко по-назад, както им повеляваше дължимото му уважение. Тримата зачакаха.

Едва след доста време портата на мисията се отвори. От нея излязоха и се приближиха Уилкинс, Щайнбах и апачът.

Външността на Силната ръка рязко контрастираше с външността на вражеския вожд. Като украшение той носеше само едно перо, а единственото му оръжие беше затъкнатият в пояса му нож. Това перо обаче беше от опашката на белоглавия боен орел, което го правеше изключително голяма рядкост. То имаше стойността поне на шейсет коня.

Уилкинс нямаше друго оръжие освен един револвер, а пък Щайнбах носеше отстрани на колана си само своята бойна секира. Тези трима мъже се държаха толкова скромно и непретенциозно и все пак поведението им внушаваше такова страхопочитание и респект, че при приближаването им Рулен неволно се изправи на крака. Обаче индианците го хванаха от двете страни и го дръпнаха пак да си седне на мястото.

Без нито една дума за поздрав двамата бели и апачът се настаниха на земята срещу другите трима. Шестимата седяха тъй около четвърт час

неподвижни като статуи без да проронят нито дума. Важно беше да се види, кой щеше по-дълго време да запази мълчание а с това и своето достойнство.

И все пак накрая марикопът не издържа. Той стана и започна да говори. Изброи подвизите и добродетелите на своето племе, а после най-подробно взе да разказва за собствените си героични дела. Но настоящите си намерения не спомена с нито една дума. Тези бомбастични словоизлияния отнеха повече от половин час.

След това трябваше да говори вождът на апачите. Той се изправи на крака, сложи длан върху дръжката на ножа си и простичко и кратко каза:

— Аз съм Силната ръка. Хората ме познават, а който все още не ме познава, ще ме опознае. Аз говоря с делата си. Нека този мой бял брат да ме замести!

С тези думи той посочи към Щайнбах и отново седна на мястото си. Марикопът отправи презрителен поглед към белия и каза:

— Аз съм вожд. Нима ще трябва да разговарям с човек, който стои по-ниско от мен?

— Откъде знаеш, че стоя по-ниско от теб? — спокойно попита Щайнбах.

— Какви отличия на вожд носиш по себе си?

— А нужно ли е да нося такива? Ти си накачил твоите отличия по тялото си и те ти пречат. Бледоликите обаче носят тези отличия зад челото си. Не отвляхох ли синовете ти от собствения ви бивак? Не бях ли на дървото, под чиито клони ти седеше и разговаряше с тях? Обеща им, че ще влязат първи ей в тази сграда. Аз изпълних обещанието ти. Наистина бяха първи, но като пленници. Това не е ли едно доказателство, че съм ти равностоен?

— Ти си хитър и коварен, но не и храбър!

— Тогава стани да се биеш с мен! Разрешавам ти да използваш всичките си оръжия. Аз обаче ще се бия с голи ръце и въпреки това ще те победея!

— Великият дух е замъглил разсъдъка ти. Че какви ли оръжия имаш?! Само една секира. С нея не можеш да улучиш и птицата, дете е ей на онзи клон!

Той посочи към едно дърво, на което беше кацнала врана. Вместо да отговори Щайнбах се изправи на крака и измъкна томахока от колана си. Завъртя го няколко пъти около главата си и го хвърли като привидно дори не го насочи право към дървото. Оръжието летя известно разстояние хоризонтално, после изведнъж се издигна нагоре, описа дъга като

непрекъснато се въртеше и се устреми към дървото. От удивление смаяният марикопа неволно извика. Томахокът улучи враната и я уби, а после, описвайки пак дъга, се върна и падна на земята само на няколко крачки от Щайнбах.

Това бе такова майсторско изпълнение, което беше много, ама много по-голямо и от най-майсторския изстрел с пушка. Австралийският бумеранг може да бъде хвърлян така, че да се връща обратно. Също и индианската бойна секира бива мятана от майстори така, че първо се издига нагоре, а после се спуска ниско, като преследва жертвата си, описвайки дъга, или почти зигзагообразна линия. Но марикопът бе смятал подобно хвърляне за нещо напълно невъзможно. Уилкинс също изрази учудването си с думите:

— Каква ловкост! Човек открива във вас все нови и нови способности!

Щайнбах отново затъкна томахока си в колана и пак седна на мястото си. После попита:

— А сега ще разговаряш ли с мен?

— Ти си хитър и ловък, но не си вожд — упорито отвърна марикопът.

— Лъжеш се. Аз съм по-голям вожд от теб. Аз съм Княза на бледоликите.

С изключение на апача всички подскочиха от изненада.

— Наистина ли? — попита Уилкинс.

— Уф! — утвърдително отвърна Силната ръка.

— Тогава всичко лесно се обяснява. Сега схващам всичко. Но кой би си го помислил!

— Успокойте се! — усмихнато каза Щайнбах. — С неудоволствие споменавам това име, което ми дадоха хората.

Тази кратка размяна на мисли бе последвала толкова бързо, че изобщо не направи никакво впечатление на марикопите. Те продължаваха безмълвно да зяпат Щайнбах, тъй че той се видя принуден да повтори предишния си въпрос, а именно дали вождът им желае да разговаря с него.

— Ако ти наистина си Княза на бледоликите, тогава ще отговарям на въпросите ти.

— Това и очаквам от теб. Сигурно си чувал за мен. Нямам време за празни приказки. Също като този храбър вожд на апачите и аз предпочитам делата. Кажи ми, дали бледоликият, който седи до теб, е твой приятел!

— Той е мой приятел и брат.

— Защо Желязната уста иска да разговаря с мен?

— Той настоява да получи трупите на убитите!

— Ще му ги дадем след като храбрите апачи им вземат скалповете.

— Княза на бледоликите не говори като посредник на мира. Нима той не знае, че червенокожият мъж, на когото липсва скалпът, не може да отиде във Вечните ловни полета?

— Знам го.

— Защо тогава нашите мъртъвци трябва да загубят косите си? Защо храбрият народ на марикопите трябва да бъде унижен и опозорен?

— Но този народ не се държа към нас храбро а подло. Ако нападението ви беше успяло, вие щяхте да вземете скалповете на всички ни. Великия дух пожела да стане иначе.

— Ако скалпирате нашите мъртъвци, за наказание ние ще вземем вашите скалпове.

— Ами опитайте се де! Ако нямаш да ни казваш нещо друго, тогава не си губи повече времето. Разговорът ни свърши.

— Още не е. Има още нещо. Ти похити синовете ми. Казал си на този воин, че си решил да умрат. Вярно ли е?

— Да.

— Какво са ти направили, че искаш да ги убиеш?

— А какво са ти направили на теб обитателите на тази мисия, че реши да ги нападнеш?

— Те са мои врагове, понеже са приятели на апачите.

— По същата причина и синовете ти са мои врагове. Ще ги залича от лицето на земята на живите.

— Чувал съм, че Княза на бледоликите обича мира и мрази кръвопролитията.

— Истина е. Но тъкмо поради тази причина ще убия синовете ти, за да не могат по-късно да пролеят кръвта на моите приятели.

— Обременяваш се с ужасна вина. Ние ще убием поне толкова апачи, колкото и вие избихте от нашите хора. А досега това са повече от четири пъти по десет.

— Апачите са храбри воители. Те ще съумеят да се защитят.

Естествено марикопът обичаше децата си. Привидно за него Щайнбах беше неумолим. Ето защо вождът прибегна до последното средство, което му беше останало:

— Ще ти дам откуп.

— Не се нуждая от пари.

— Ще ти дам коне.

— Моят жребец ми е достатъчен.

— Ще получиш конете на всички мои воители, които паднаха убити през тази нощ!

— Не ми трябва четирийсет коня а само един и го имам.

— Можеш да ги продадеш.

— Не съм търговец на коне. Има само една-единствена цена, срещу която съм съгласен да ти върна синовете. Една-единствена.

— Кажи ми я!

— За всеки от синовете си ще ми дадеш по един друг човек.

— Кого имаш предвид?

— Ето този бял мъж, който се казва Рулен, както и бялото момиче, което водите със себе си като пленничка.

Изплашеният французин веднага скочи на крака. Но марикопът се обърна към него с успокоителен тон:

— Не се страхувай! Ти си под моята закрила. Не мога да те пожертвам.

— Значи няма да ми го дадеш, а? В никакъв случай ли? — попита Щайнбах.

— Не. По-добре убий синовете ми! Хората не бива да казват за мен, че съм пожертвал приятел, за да спася децата си.

— Но човекът, когото наричаш свой приятел, е престъпник и негодник.

— Охо! — извика Рулен като посегна към колана си.

Марикопът му хвърли строг и предупредителен поглед, а после рече:

— Може би според вашите закони да е вършил несправедливи и лоши неща, обаче според нашите закони аз съм негов закрилник и съм длъжен да удържа дадената дума.

— Тогава синовете ти ще трябва да умрат.

По бронзовото лице на марикопа се плъзна дръзка самоуверена усмивка и той отговори:

— Това няма да стане тъй бързо. Първо ще трябва хубаво да си помислиш преди да ги убиеш.

— Няма да размислям нито миг.

— Ще ти докажа обратното.

— Не можеш.

— Мога и то веднага! Само гледай!

Той направи знак на французина. Рулен се отдалечи, несъмнено за да изпълни някакво поръчение, което му беше дадено предварително.

— Какво ли е замислил? — прошепна Уилкинс.

— Скоро ще разберем.

— Наистина ли ще убиете двете момчета?

— И през ум не ми минава. Това е само една гола заплаха, за да ми предадат Рулен и момичето. Я вижте! Индианците се отправят към езерото.

Още през нощта марикопите бяха заграбили една от лодките. Изглежда точно към нея се бе насочило вниманието на всички. Желязната уста не се забави със следното обяснение:

— Сега ще отведат на острова момичето, за което ти спомена, за да я вържат там на кола на мъченията. Тя ще спаси живота си само ако освободиш синовете ми, и ако ни предадеш нашите мъртъвци без да ги скалпирате.

Щайнбах трепна и бързо отговори:

— Няма да си толкова жесток. Тя е невинна.

— Моите синове също са невинни.

— Те ме последваха доброволно, а вие сте принудили момичето насила да тръгне с вас.

— Това е безразлично. Размисли! Виж, лодката вече се отблъсна от брега!

— Ще поговоря с моите спътници.

Той тихо се обърна към Уилкинс на немски, който марикопът сигурно не разбираше:

— Не споменахте ли нещо за някакъв таен тунел, водещ към острова?

— Да.

— Проходим ли е?

— Разбира се.

— Тогава под предлог, за някакво съвещание си тръгнете оттук и отидете на острова.

— За да взема момичето ли?

— Да.

— Няма да мине без да се пролее кръв. Виждам, че тя има четирима придружители, а през изхода, покрит с чимове, може да се промъкне само един-единствен човек. Те ще ме пронижат преди още целият да съм се показал навън.

— Не се тревожете! Аз ще застрелям и четиримата.

— С какво?

— С моята пушка.

— Та вие не я взехте!

— Ха! Гледайте само да тръгнете! Няма да се появявате на острова преди да чуете, че стрелям.

— Но така рискувате живота си!

— Глупости! Докато вниманието ми е насочено към острова, апачът ще съумее да накара тези толкова издокарани двама марикопи да кротуват. Впрочем на нашия покрив са залегнали отлични стрелци. И така, тръгвайте!

Уилкинс се отдалечи. Вместо това да събуди подозрението на марикопите, те изглежда бяха доволни. Вождът си помисли, че Уилкинс отива да доведе двете момчета. Но след като до определено време това не стана, Желязната уста каза:

— Е, ще получа ли синовете си?

— Само срещу онези две лица, за които вече ти споменах.

— Не!

— Тогава ще умрат!

— Ще умре и момичето. Не виждаш ли, че сега четиримата мои воини са на острова заедно с нея? Вече забиват кола на мъченията.

— Виждам го. Но те не бива да й причиняват никакво зло.

— Че кой ще им забрани?

— Аз. Ние още преговаряме. Докато това трае, не бива да се вършат никакви враждебни действия.

— Ще се вършат, понеже така съм наредил.

— Нищо подобно няма да стане, тъй като няма да го допусна.

— Какво ли ще направиш?

— Ще убия твоите четирима воини.

— С какво? С твоята секира ли? До тях няма да достигне дори куршумът от най-добрата пушка.

— Не забравяй, че аз съм Княза на бледоликите! Ето че вече връзват момичето. Отмени заповедта си, иначе ще стрелям!

— Със секирата, нали? — подигра се марикопът.

— Да.

— Ами стреляй тогава!

— Ти го пожела!

Незабелязано вождът на апачите беше бръкнал в джоба си, за да извади два малки револвера. Те бяха напълно достатъчни, за да осигурят на Щайнбах необходимата свобода на действие. Белият измъкна своята секира от колана си. Желязната уста се изсмя. Преди, когато хвърли секирата, нейният собственик изобщо не бе сметнал за нужно да свали кожения калъф от нея. Сега обаче го махна. Последваха две бързи движения, натисна едно лостче, и дръжката на оръжието се превърна в двойна цев на пушка. Самото широко тяло на секирата представляваше вече приклад във формата на тежко острие на брадва, с което можеше да се разцепи главата

на бизон.

— И така, ще заповядаш ли да не я докосват? — попита Щайнбах.

— Няма! Ще я измъчват! Стреляй де!

— Ти се подиграваш? Внимавай да видиш, как стреля Княза на бледоликите!

Той зареди оръжието за миг. Прикладът мигновено се притисна до бузата му и се разнесоха два изстрела. Два нови патрона в патронниците. Още два изстрела. Четиримата марикопи, които бяха откарали в лодката момичето на острова, се проснаха на земята! Както се оказа по-късно, всички те бяха застреляни в главата. Същевременно изпод земята на острова изникна силуетът на Уилкинс, който преряза въжетата на Магда и после заедно с нея изчезна в земята и то също тъй бързо, както се и беше появил.

Всичко това се разигра само в една-единствена минута. Ето защо отначало се възцари пълна тишина както горе на покрива на сградата, така и отсреща при марикопите, а и на мястото на съвещанието, където Желязната уста стоеше с отворена уста и също като придружителите си с широко опулени очи втръчено гледаше към острова.

Освен Щайнбах и вождът на апачите имаше само още един човек, който въпреки краткото време, в което се разиграха тези събития, не изгуби присъствие на духа и веднага премина към действие. И той беше Сам, Дебелака.

Вратата на мисията се отвори и Сам се втурна към тях с големи скокове, които предвид изключителните му телесни форми, никой не беше очаквал от него.

— Мастър Щайнбах, какво стана? — извика той. — Нима въпреки преговорите червенокожите типове нарушиха парламентъорския мир? В такъв случай нека до един да ги вземат дяволите! По отношение на международното право ние, херласгрюнците, не разбираме от шегата.

— Нещо подобно се случи. Но затова пък застрелях четирима от тях.

— Само така! Ако не се вразумят, ще избия и останалите! Той се изправи в заплашителна поза пред Желязната уста и размаха пушката си така, сякаш се канеше с приклада ѝ да му смаже главата. Това поведение накара вождата да се отърси от вцепеняващото го смайване. Той се обърна гневно към Щайнбах:

— Какво направи! Уби четирима от най-добрите ми воини!

— Точно така! — гласеше спокойният отговор.

— Това е престъпно деяние, за което трябва да отмъстя!

— Шегуваш се!

— Нима изглеждам така, сякаш ми е до шега след избиването на моите воини?

— Изглеждаш много сериозен, но въпреки това се шегуваш. Как можеш да искаш да отмъщаваш за нещо, което преди малко самият ти ме накара да извърша?

— Не е вярно!

— А не ми ли каза да стрелям?

— Но не и да ги убиваш!

— Аха! Ти да не мислиш, че Княза на бледоликите носи пушката си само за да стреля в облаците? Тежко и горко на онзи, към когото я насочи! Смъртта му е неизбежна.

— Не знаех, че тази брадва е всъщност пушка.

— За това си виновен единствено ти!

— Както и че можеш да стреляш толкова надалеч!

— Нали ти казах! Защо не ми повярва?

— Пушката ти е омагьосана. Но никой човек не би могъл да го знае предварително.

— Казах ти, че ще стрелям. А ти с подигравателен тон ме подкани да го направя. Следователно самият ти си убиецът на своите хора. Но ти си техният убиец и по още една причина. Ти дойде при нас, за да преговаряме. По време на преговорите трябва да се преустановят всякакви враждебни действия. Ти обаче пред очите ни нареди по време на съвещанието да измъчват и убият една бяла девойка. Така наруши примирието. Обещах ти безопасност и безпрепятствено завръщане при твоите хора. Вече не е необходимо да спазвам обещанието си. Какво ли ще направиш, ако ей сега те пленя заедно с твоя придружител, който се прави на толкова знатен човек, че изобщо не желае да разговаря с мен?

Марикопът се изпъчи в целия си ръст и гордо отговори:

— Няма да се осмелиш да го направиш!

— Защо не?

— Аз съм Желязната уста, върховният и най-прославен вожд на моя народ.

— А аз съм Княза на бледоликите! Разбра ли? Тогава и апачът се изправи и спокойно каза:

— А тук е застанал Силната ръка. Кой може да му противостои?

Дебелият трапер се приближи с още една крачка, изпъчи се гордо и заговори:

— А аз съм Самуел Барт от Херласгрюн в Саксония. Мога да съм и шивач, мога да съм и палач. Ясно ли е?

Марикопът бе дошъл с най-хубавите си одежди и украшения на вожд. И да беше вътрешно разтревожен, той с нищо не го издаваше. От една страна не желаше да се излага пред своя придружител, а от друга, поне заради символите, които носеше, се чувстваше задължен да не проявява признаци на страх. Затова каза:

— Виждате ли ей тук скалповете, които съм извоювал? Така мога да взема и вашите скалпове!

— Опитай се де! — изсмя се Сам. — Вие двамата срещу нас тримата. Та туй е смешно!

— Ей на това копие висят торбичките с моите амулети. Те ще ми донесат победата!

— А ей тук на моя колан виси торбичката с моите куршуми. Предпочитам да се осланям на нея!

— Погледни натам към моите хора! Те само чакат да им дам знак. Четирима от воините ми са убити. Нужно е само да вдигна ръка и хората ми ще ви връхлетят, за да отмъстят за избитите си братя.

При тези думи той посочи към марикопите, които се бяха скупчили на едно място, и заплашително размахваха оръжията си. Обаче Сам презрително махна с ръка и отговори:

— Няма да ни изплашиш. Ти наруши мира и следователно ти носиш вината. Нямам нищо против, може да си прочут човек, но си застанал срещу трима мъже, които са далеч по-прочути от теб и те не биха се изплашили дори и от сто марикопи. Тъй че би трябвало да си много доволен, ако ти позволим да си тръгнеш здрав и читав. Но в никакъв случай не бива да имаш никакви претенции за отмъщение. Иначе поведението ти ще изглежда много смешно. Казваш, че било нужно само да вдигнеш ръка, за да ни връхлетят воините ти, а аз ти казвам, че е нужно само да протегна ръка и ти ще си мой пленник, или пък ако ми се прииска, дори мога да те изпратя във Вечните ловни полета, където вече няма да имам нищо против да нарушаваш дадената дума колкото често пожелаеш.

За Дебелия това бе една много дълга реч. Той в никакъв случай не мислеше злото на марикопи, но се ядоса, че противникът им си послужи, с толкова горди думи макар да си имаше работа с трима такива мъже. Може би вождът на марикопите да бе постъпил възможно най-добре от своя гледна точка обаче неговият придружител се беше разгневил от начина, по който Щайнбах се изказа за него и ето защо рече:

— Нима дебелият бледалик наистина е толкова голям герой, че има правото да си служи с такива думи за нас?

Апачът усети какво щеше да стане. Той се обърна към сградата на

мисията, пред чиято отворена врата бе застанал неговият племенник, Пъргавия елен. Направи му някакъв знак и младият индианец веднага изчезна във вътрешността на къщата.

На това място трябва да споменем, че индианците са създали много ясен и изразителен мимически език. При техните многобройни езици и диалекти, които често нямат абсолютно никаква прилика по между си, пантомимиката придобива извънредно голямо значение. Ако я владеят добре, с нейна помощ двама души могат отлично да се разберат без да е нужно да кажат и една дума, нито пък да знаят езика на събеседника си. Силната ръка беше направил във въздуха една черта, малко по-назад бе направил друга по-малка, спускаща се надолу, а отпред пък други две още по-малки и отвесно изправени. Това означаваше едно тяло с опашка и две уши — той искаше кон. А припряните му движения показваха, че конят трябва да бъде доведен час по-скоро. При това вождът бе заел такова положение, че двамата марикопи да не могат да забележат даваните от него знаци.

Вождът на марикопите се почувства окуражен от думите на своя придружител. Затова му отговори:

— Ти да не мислиш, че се страхувам от тези мъже? Те сами се наричат много прочути, но ако не ме помолят за извинение, ще украся вигвама си с техните скалпове!

— Аз ще взема скалпа на Дебелия! — с готовност се обади другият марикопа като посегна към ножа си.

Сам гръмко се изсмя и каза:

— Чудесно! Това хрумване ми харесва. Ти ще окачиш моя скалп във вигвама си, а после аз ще те посетя, за да видя дали изглежда добре там. Давам ти думата си, че ще го направя, а за да си по-сигурен ето ти вместо ръкостискане и това кроше.

Той бързо направи една пъргава крачка към него, и като замахна с юмрук отдолу нагоре удари индианеца в брадичката а после и в носа с такава мощ, че марикопът падна като подкосен на земята, откъдето не можа да се надигне доста време. От устата и от носа му потече кръв.

Още в същия миг обаче Сам коленичи до него, извади ножа си и извика:

— Не искам да скалпирам този подлец, няма да го и скалпирам, понеже не съм индианец. Но ще взема неговия кичур. Това ще го дамгоса за цял живот. Защо дръзна да ни се подиграва?

Той рязко сграбчи и опъна кичура на главата на червенокожия, отрязва го с ножа си и го захвърли надалеч.

Тук трябва да споменем, че някои индиански племена носят дълга гъста коса, но дори и онези, които я стрижат, оставят на темето си един дълъг кичур, който се нарича кичур на скалпа. Ако на някой индианец би му минала мисълта да отстрани и този кичур, за да не може евентуално някога победилият го неприятел да го скалпира, то това би било такъв признак на страхливост, който би му навлякъл всеобщо презрение.

Именно този кичур отрязва Сам от главата на марикопата. Това е лошо и от самото скалпиране, защото опозорява съответния човек до края на живота му. Докато дори и най-храбрият воин може да бъде победен и скалпиран от враговете си, то се смята за голям позор да загубиш само кичура си. В такъв случай неприятелят смята победения за толкова презряна твар, че вече даже не ще и да знае за скалпа му.

Тези събития се разиграха толкова бързо, че вождът на марикопите не успя да се помръдне, за да помогне на своя спътник. Но когато видя как кичурът му полетя във въздуха, той нададе силен яростен вик и се нахвърли върху Сам. Само че това не стана тъй бързо, както си мислеше. Първо му попречиха празничните одежди и украшения, а после Щайнбах се изпречи на пътя му и извика:

— Стой! Ти пренебрегна моите предупреждения. Сега ще ти покажа, че Княза на бледоликите никога не предупреждава напразно! Ти си мой пленник!

— Твой... пленник? — с мъка изговори марикопът по-скоро учудено отколкото изплашено.

— Да. Последвай ме доброволно!

Той посегна към мантията на вожда. Индианецът отблъсна ръката на Щайнбах и извика:

— Куче бяло! Преди това ще умреш!

Марикопът измъкна бойната секира от пояса си за да се защитава, обаче не успя да нанесе удар, защото в същия миг от портата на мисията излетя на кон Пъргавия елен, в пълен галоп рязко спря животното точно пред групата парламентъори и то така, че се озова зад гърба на вожда, а после скочи на земята. В следващия миг Силната ръка се метна на седлото, хвана с лявата си ръка юздите, а с десницата си сграбчи Желязната уста отзад за яката на неговата кожена ловна риза. С един мощен замах той го метна при себе си на гърба на коня, рязко обърна животното в обратна посока и препусна към мисията.

Естествено мантията, щитът, цялата украса както и всички оръжия на вожда изпопадаха на земята. Същевременно той започна силно да вика за помощ. Но без никаква полза. Заедно с дръзкия изключително як апач той

скоро изчезна във вътрешността на сградата.

От само себе си се разбира, че всички марикопи нададоха страшни крясъци и се втурнаха към мястото на съвещанието.

Сам предупредително извика на белия ловец:

— Назад! Голямата хайка кучета означава смърт дори и за мечката!

— Щом искаш, върни се! — каза Щайнбах. — Но аз оставам.

— Е добре, тогава оставам и аз. Никога не съм зарязвал приятелите си в беда.

В същото време той хвърли поглед към лежащия на земята неприятел, за да види да не би вече да е в състояние да мисли за отмъщение. За щастие обаче индианецът все още беше в безсъзнание.

Щайнбах се наведе и вдигна парчето бяла щавена кожа, което бе играло ролята на символ на мира. Той леко го размахна и без да издава никакви признаци на страх, храбро закрачи срещу приближаващите се марикопи. Те се стъписаха. Първите от тях слисано се спряха, а така принуди и следващите ги индианци да останат на място. Невъзможно им беше да проумеят поведението на Щайнбах. Лудост ли бе това или презрение към смъртта? Или пък се бяха заблудили? Дали пък онова, което бяха направили с вожда им изобщо да не беше враждебно действие? Не им ли се беше само сторило така и сега бледоликите не идваше ли при тях, за да им обясни какво е станало?

Сам остана на мястото си стиснал в ръка своята пушка която наричаше „Аугусте“, готов да защитава Щайнбах и незабавно да застреля първия от индианците, вдигнал оръжие срещу него.

Защитниците на мисията също не можеха да си обяснят поведението на Щайнбах. Онова, което вършеше, бе повече от дръзко. Ако с успешното отвлечение на неприятелския предводител вождът на апачите бе постъпил дръзко, то предприетите от Княза на бледоликите действия в момента можеха да се нарекат направо безумно смели. Цяло щастие за него беше, че хората от мисията все още имаха възможност да обстрелват с куршумите си мястото, където се бяха спрели марикопите.

От своя страна Щайнбах не изпитваше ни най-малка тревога или безпокойство. Знаеше какво иска, та нали вече го беше казал. Освен това той достатъчно добре познаваше индианците, а и доверието, което имаше към самия себе си, обикновено му служеше да се ориентира отлично във всякакви ситуации. И така, с гордо вдигната глава се отправи към неприятеля, спря се пред самите марикопи и попита:

— Накъде са се забързали толкова моите червенокожи братя?

Този въпрос ги смая още повече, тъй че той не получи никакъв

отговор.

— Желязната уста доведе тук моите червенокожи братя. Намира ли се сред тях и друг вожд освен него?

— Не — отговори един възрастен воин, като направи две-три крачки напред.

— А с кого мога да разговарям сега, когато Желязната уста отсъства?

— С Острата секира. Той е най-възрастният сред воините на марикопите.

— Къде е той?

— Тук, това съм аз.

— Тогава чуй какво ще ти кажа и ми отговори!

— Ще чуя думите ти, но все още не знам дали ще ти отговоря. Косата ми е посивяла, а подвизите ми са безбройни. Ти обаче си млад и все още не си извършил кой знае колко много неща. Възрастта и опитът трябва да се срещат с възраст и опит.

— Ти откъде знаеш, че още нищо не съм направил? Хората ме наричат Княз на бледоликите. Не ти ли е познато това име?

— Уф! Уф! Уф! — завикаха червенокожите.

А старият воин втренчи в Щайнбах невярващ поглед и каза:

— Известно ми е името, но не познавам героя, който го носи. Всеки друг може да дойде и да заяви, че се казва така. Езиците на бледоликите лъжат.

— Но не и моят. Накарай петима или шестима от воините ти да излязат напред. Нека едновременно се бият с мен. Да вземат бойните си секири, или пък ножовете си — както искат. Аз обаче ще се защитавам само с голи ръце. Въпреки това ще ги избия до крак без някой от тях дори да ме нарани.

— Уф! — възкликна старият.

— Уф, уф, уф! — разнесоха се и други викове наоколо. Мнозина от марикопите оставиха пушките си на земята, готови да премерят сили с него и да накажат мнимото му самохвалство. Щайнбах забеляза това и ги предупреди:

— Нека първо воините на марикопите добре размислят, с какво се залавят. Борбата ще е на живот и смърт.

— Те ще победят, а ти ще умреш! — каза старият индианец.

— Лъжеш се. Аз бях във вашия лагер и отвлякох синовете на вождата ви. Може ли един обикновен воин да извърши подобно нещо?

— Не.

Индианецът признава достойнствата дори и на смъртните си врагове.

Ето защо прозвуча и този откровен отговор.

— Аз убих със секирата си онази птица. Не го ли видяхте?

— Видяхме го.

— Може ли да го направи някой обикновен човек?

— Не.

— Застрелях и онези четирима воители, които лежат отсреща на острова...

— Ще заплатиш смъртта им със собствения си живот! — прекъсна го Острата секира.

— Готов съм да отговарям пред вас за тях, но я ми кажи, кой от вас би могъл да даде такива изстрели!

— Никой. Ти уби нашите воители, но съм принуден да призная истината — ти си голям стрелец и пушката ти е голяма „медицина“.

Индианецът нарича „медицина“ всичко, което му се струва тайнствено и неразгадаемо.

— Значи признаваш, че не съм обикновен ловец, така ли? — продължи Щайнбах.

— Да.

— Но защо тогава не вярваш, че съм Княза на бледоликите?

— Защото не носиш никакви отличителни знаци на твоя ранг.

— Презирам подобни знаци. Нямам нужда от тях. Моите знаци са делата ми.

— Е добре! Веднага ще разберем дали наистина си въпросният вожд на бледоликите. Ти твърдиш, че само с голи ръце можеш да победиш петима или шестима от нашите воители. Това е по силите единствено на Княза на белите ловци.

— Аз съм този човек и мога да го направя.

— В неговия юмрук се крият смъртта и светкавицата.

— Това е моят юмрук.

— Където удари той, сякаш е попаднал куршум, изстрелян от огнестрелно оръжие.

— Добре си осведомен.

— Никой друг не крие в юмрука си светкавиците на пушката. Ако я имаш, значи ти си Княза на бледоликите. Това ще е и твоето изпитание.

— Имам я.

— В коя ръка?

— В която поискаш. И в дясната и в лявата.

— Покажи ми ръцете си!

Щайнбах протегна длани към него. Острата секира внимателно ги

огледа, после поклати глава и възкликна:

— Уф! Ръцете ти са като ръцете на всеки друг човек. Ще ги покажеш ли и на моите воители?

— Нека се приближат и ги разгледат!

Един по един индианците започнаха да пристъпват към Щайнбах, за да огледат най-подробно ръцете му.

— Уф! — извика първият. — Уф, уф! — завикаха и всички последвали го, които не можеха да разберат как така един човек с толкова естествено изглеждащи ръце може да крие в тях светкавицата на стрелящата пушка.

Докато траеше този странен кажи-речи смехотворен оглед, се приближи и Сам. Той взе цялата работа за шега, която би могла единствено да навреди на Щайнбах, щом се разкриеше, че пред индианците разиграва само един глупав театър. Ето защо за да не могат да го разберат червенокожите, му каза на немски следното:

— Мастър, стига си разигравал фокуси! Това би могло да свърши зле за теб!

— Не е никакъв фокус!

— Но ръцете ти едва ли ще се различават от ръцете на всички други чада Божии!

— Може би все пак се различават.

— Да не би да са заредени?

— Да.

— Може би дори с куршуми?

— Естествено! Нали го чу от индианците!

— Глупости и пак глупости!

— Хайде бе! Вчера излезе, че много се беше излъгал в мен, да не стане и днес така!

— Е, все пак да си зареждаш ръцете и да стреляш с тях това можеш да го кажеш само в някоя лудница. Ама дори и нейните обитатели няма да ти повярват. Можеш да си сигурен.

— Изчакай малко!

— Предупреждавам те още веднъж! Много самодоволно се смееш, обаче ако наплашиш тези хора, после ще е невъзможно да се въведе някакъв порядък сред тях.

— Имай още малко търпение, мастър Сам! Както виждаш сега и последният от тях оглежда ръката ми. Съвсем скоро може да се започне.

Индианците се споглеждаха невярващо. Острата секира даде израз на съмненията им:

— Червенокожият мъж никога не се обзалага с някой бледалик, понеже знае, че белият ще го излъже. Но все пак с теб ми се иска да се обзаложа, че в ръцете си нямаш нито огън нито куршуми.

— Ще загубиш облога.

— Докажи го!

— Готов съм. В коя от ръцете ми да се появи светкавицата? Ти определи!

— В дясната!

— И кого от вас да улучи?

Никой не очакваше този въпрос. Червенокожите направиха много смутени физиономии.

— Аха, тъй значи! — засмя се Сам. — Ето къде била работата. Ако наистина пръстите ти изпускат светкавици, когото улучиш ще умре. Следователно никой няма да пожелае да се подложи на подобен опит и естествено тогава ще излезеш прав. Много хитро измислено!

— Пак се заблуждаваш. Бъди сигурен, че няма да измамя тези хора.

— Е, в такъв случай значи съм от тенекия, или пък вместо глава между раменете си нося зелка.

Индианците си засушукаха нещо тихо по между си. След малко Острата секира се осведоми:

— Трябва ли ръката ти да докосне непременно човек?

— Не.

— Значи може да е и животно?

— Да.

— Или и някакъв предмет?

— И така може.

— Е, защо тогава да излагаме някой от нас на опасността да бъде убит?!

— Аха, значи вече се страхувате! И така, тайно в себе си признавате, че съм Княза на бледаликите!

— Ние се съмняваме, че си този човек, но въпреки това е възможно да казваш истината. Ето, виж този щит! Той е направен от четворна опушена бизонска кожа и все още по него няма нито една дупка. С него са отбити много стрели и нито една от тях не е успяла да го пробие. Ще ни докажеш ли твоето твърдение върху щита?

— С удоволствие. Моля те да го държиш!

— О, не, не! — марикопът страховито направи отбранително движение с ръце. — Ако ти наистина си Княза на бледаликите, то аз съм загубен. Разреш ни да го закачим ей на това дърво!

— Нямам нищо против!

Старият воин отсече с томахока си един от клоните на дървото и окачи щита на остатъка от него.

— Така! — рече той. — Сега можеш да започваш.

Щайнбах се нагани да пристъпи към дървото, обаче Сам го хвана за ръката и умолително му каза:

— Слушай, ако молбата ми означава нещо за теб, тогава ми направи услугата да не стигаш твърде далеч!

— Ще стигна само дотам, докъдето може!

— Не забравяй, че дори и един дивак не обича да го занасят, още повече в случай, когато става въпрос за живот и смърт.

— Много добре знам какво правя.

— Е, твоя воля! — навъсено каза Сам. — Имай ако щеш в ръцете си куршуми, или махмурлук в главата, на мен ми е все едно, но когато се нахвърлят върху теб, аз ще съм този, който ще трябва да те спасява.

— Сам ще се оправя, драги Сам. Само внимателно гледай, какво ще стане сега!

Той се приближи до дървото. Никой не беше обърнал внимание на това, че преди малко само за секунди дясната му ръка бръкна в колана. После ловецът застана малко странично, за да може по-удобно да замахне, вдигна ръка и нанесе удар в средата на щита. Последва блясък и гръм, като че някой стреля, с пушка. След това Щайнбах отстъпи назад и каза:

— Хайде сега погледнете!

Острата секира пристъпи близо до щита и го заogleжда. После го свали от дървото и се взря в онова място на ствола, което до преди малко беше закрито от щита и смаяно възкликна:

— Уф, Уф!

Тогава се приближиха и другите марикопи. Те също нададоха силни възгласи на удивление. И Сам отиде при тях. Той посегна към щита и извика:

— По дяволите! Има дупка от куршум!

— Погледни и дървото! — засмяно го подкани Щайнбах.

Сам така и направи. После каза:

— Сър, да не си решил да ме шашнеш? В дървото е заседнал куршум. Пронизал е щита и е останал тук.

— Е, видя ли?

— Но това може да стане само с пушка!

— Ами! Я ми погледни ръката! Както и преди тя е гола и не държи никакво оръжие.

— Но все пак си имал нещо между пръстите!

— Е да, признавам си.

— Но какво? Не е било пистолет или револвер. Щяхме да го видим.

— Естествено.

— Какво беше?

— После ще ти кажа. Сега трябва да разговарям с тези хора.

Острата секира се приближи и хвана дясната ръка на Щайнбах.

Започна да я разглежда най-внимателно, да я върти насам-натам, да я опипва, а накрая каза:

— Да, ти доказва, че си Княза на бледоликите. Вече ти вярвам.

— А вярват ли и твоите хора?

— Да, всички.

— Тогава се надявам да обърнете внимание на думите, които имам да ви казвам.

— Говори! Ще те изслушаме!

— Защо дойдохте при Сребърното езеро?

— Попитай Желязната уста! Той ще ти каже.

— Той не е тук, а сега ти говориш от името на цялото племе.

— Влез вътре в къщата и приказвай с него. Аз не бива да говоря за онова, което искаш да знаеш.

— Е, не е нужно нищо да ми казваш. Вече го знам. Когато бях вчера в едролистната гора край вашия лагер, на едно дърво, под чиито клони беше вигвамът на Желязната уста, аз чух как той разговаряше със Сребърния мъж.

Така узнах всичко, което ти не бива да ми казваш. Взех със себе си двамата синове на вожд и побързах да се върна тук. Ако ни бяхте изпратили някой вестоносец, за да ни уведоми почтено за нападението ви, то нито един от вашите хора нямаше да падне убит, а сега всички щяхме заедно да седим и да пушим лулата на мира. Но вие пожелахте да стане иначе. Искяхте да принесете в жертва бялото момиче...

— Уф! Кой ти каза?

— Знам го. Но не успяхте. Клетото девойче е вече сред нас. Спасена е. Искяхте да вземете съкровищата на Сребърното езеро и да ги дадете на Сребърния мъж, обаче...

— Излъгали са те!

— Самият вожд го каза. Е, взехте ли ги? Не! Искяхте да поругаете гробниците на тук почиващите вождове на апачите и команчите. Все още не сте се докоснали до нито една от тях, а и няма да успеете да оскверните също нито една.

— Въпреки всичко ще го направим!

— Ще трябва да се откажете. Не можахте да направите нищо от онова, което възнамерявахте да сторите. Напротив, вашият вожд и двамата му сина са в ръцете ни.

— Ще ги освободим.

— Как ли ще стане това?

— Ще щурмуваме мисията!

— Нали се канехте да я нападнете през нощта? Успяхте ли? Не.

Погледни към прозорците и нагоре към покрива на сградата! Не виждаш ли насочените към вас дула на толкова пушки, колкото са ти и воините?

Досега ви щадихме. Дадем ли знак, от всички посоки насам ще се притекат апачите. Няма да можете да се измъкнете от долината и ще бъдете принудени да оставите тук скалповете си. Чувал ли си поне няколко пъти да се говори за мен?

— Даже много често.

— Споменавали ли са, че съм враг на червенокожите мъже?

— Не. Ти си техен приятел. Обичаш ги така, както обичаш и белите.

Ти не си ничий враг.

— Истината са ти казали. Аз съм ваш приятел. Вашият Велик дух е и моят Велик дух. Той е и ваш и наш баща. Той е повелителят и кралят на всички хора. Ето защо всички ние сме братя и аз много съжалявам, когато се видя принуден да причиня болка на някой мой брат. Искане ми се да склуча мир с вас. Вие сте в ръцете ни, но въпреки това ми се ще да докарам нещата дотам, че да можете да се върнете във вашите ловни територии без да загубите и други ваши братя. Сребърния мъж ви е мислил само злото, но аз ви мисля доброто. Той ламти за съкровищата, които както разправят се съхранявали тук. Но той е твърде страхлив и затова ви е подмамил да ги заграбите за него. На него изобщо не му е жал, че някои от вашите храбри и благородни мъже ще бъдат застреляни. Аз обаче скърбя за пролятата кръв на моите червенокожи братя. А сега ми кажи, как ще постъпите по-добре! Ако послушате него или мен, а?

Старият воин сведе поглед и дълго гледа в земята. Когато отново вдигна глава в очите му припламнаха злокобни искрици.

— Думите ти са добри и аз им вярвам — каза той. — Никога не съм чувал Княза на бледоликите да е изрекъл някоя лъжа. Щом ни уверяваш, че ти е жал за нашите паднали воини, значи това е истина. Апачите и команчите са наши врагове и ето защо искахме да поругаем гробовете на техните вождове. Този позор щеше да е най-голямото наказание за тях.

— Но вие не успяхте да изпълните намерението си. Те се оказаха по-

бдителни от вас.

— Ако не беше ти, щяхме да успеем.

— Да, аз ги предупредих. Сега искам да предупредя и вас, за да не бъдете избити до крак. Ти си голям воин. Значителен е броят на скалповете, които си завоювал. Затова сигурно добре ще разбереш въпроса ми: кой е по-смел — дали този, който тайно се нахвърля върху гробовете на мъртъвци, които не могат да се защитят, или онзи, който честно и открито се изправя срещу врага си и лице в лице се бие с него?

Старият воин отново заби поглед в земята. Когато пак вдигна очи, той се вторачи в лицето на Щайнбах с укорителен израз и рече:

— Както сам казваш, ти си наш приятел, но думите ти звучат като думи на някой враг, който иска да ни обиди и унижи.

— Не искам да ви обиждам. Искам само да ви обясня, защо воините на апачите изпитват към вас освен гняв и нещо друго. Въпреки всичко аз ще поговоря с тях. Може би ще проявят готовност да изпушат с вас лулата на мира.

— Нито те нито ние имаме такава готовност.

— Защо?

— Те защо плениха нашия предводител?

— Защото се държеше като техен враг. Аз исках да сключа с него мир, но той имаше намерение да убие моята млада бяла сестра, макар че ни показва бялата кожа на мира.

— Какво ще правят с него?

— Те имат право да го вържат на кола на мъченията.

— Той ще умре като истински мъж.

— Не е ли по-добре да живее като истински мъж, отколкото да умре като мъж? Аз ще говоря с вожд на апачите и ще го помоля да освободи Желязната уста и двамата му сина.

— Няма да го направи. Никой червенокож вожд няма да постъпи толкова неблагоприятно.

— Не смятам, че ще е неблагоприятно, а тъкмо обратното — ще е много благоприятно. Онзи, който постъпи толкова благородно към някой неприятел, може да очаква от него също подобно благородство.

Острата секира бавно поклати глава и отвърна:

— Моят бял брат говори думи, които са толкова добри и благи, сякаш са излезли от устата на Великия дух. Защо всички бледолики мъже не са като него! Червенокожите мъже живееха в мир и разбирателство, но тогава дойдоха белите и донесоха едрата шарка и Огнената вода, омраза, вражда, и гибел.

— И сред вас и сред нас има добри и лоши хора. Днес ви говори един от добрите и се надявам, че ще се вслушате в гласа му. Желая между вас и апачите да няма вражда, а помирение!

— Желая невъзможното.

— Защо да не можете да станете приятели?

— Защото те няма да направят онова, което ще поискаш от тях, и защото и ние не бива да вършим онова, което искаш от нас.

— Досега все още нищо не съм ви поискал.

— Да, но ние предварително знаем думите, които ще изречеш. А дори и да ни предложат мир, пак не бива да го приемаме.

— И защо?

— Защото избиха много от нашите воини.

— Вината не е тяхна, а ваша. Вие дойдохте тук като врагове и те бяха принудени да се защитават.

— Самият ти застреля четирима от нас!

— Желязната уста ме подкани да стрелям. Той ме обсипа с подигравки. Не вярваше, че куршумите ми ще стигнат толкова надалеч. И така, сам виждаш, че вината е само ваша.

— Това нищо не променя. Изглежда ти не си запознат много добре със законите на червенокожите мъже.

— Запознат съм. Пролятата кръв изисква кръв или поне плащането на кръвен данък, независимо от това кой е виновен за избиването на хората.

— Така е. Значи разбираш, че сме задължени да поискаме кръв, а апачите няма да се съгласят.

— Може би няма да откажат.

— Невъзможно!

— Не забравяй, че аз съм Княза на бледоликите, който вече е направил възможни много неща, изглеждащи преди това невъзможни! Какви намерения имахте, когато преди малко се бяхте втурнали към мен и моя придружител?

— Искахме да ви убием, вас и младия апач, който обаче се върна обратно.

— Той щеше да се защитава като истински мъж. Той е Пъргавия елен, синът на брата на Силната ръка. Добре, че не изпълнихте намерението си, защото от прозорците и покрива на къщата щяха да полетят към вас толкова много куршуми, че в селата ви дълги месеци щяха да се разнасят силни вопли и ридания. Седнете спокойно на земята. Аз и моят приятел ще влезем в мисията и ще се застъпим за вас.

— Говорите такива думи само за да се измъкнете. Пленили сте

Желязната уста и сега самите вие се намирате в ръцете ни.

— Дойдох при вас с бялата кожа!

— Той също така дойде при вас.

— Той не уважи символа на мира и го наруши.

— А ти уби четирима от нашите воини. Ти също наруши мира и сега си в ръцете ни. Ще те освободим само срещу вождата и синовете му.

— Значи ти наистина си мислиш, че Княза на бледоликите е твой пленник, а?

— Да.

— А също и този бял мъж?

— И той.

— Той е прочут ловец. Чувал ли си някога за подвизите на Дебелия търбух?

— Чувал съм за него. Той знае всички пътища из Запада и е много хитър и храбър мъж.

— Е, ето този мой бледолик спътник е Дебелия търбух. Вижте го добре!

— Уф, уф, уф! — разнесе се от устата на всички.

— По дяволите! — засмя се Сам. — Много добре се справи, мастър Щайнбах. Беше също като в театъра. Сега съм любопитен да видя дали ще ни пленят.

— Нямам намерение да им позволявам подобно нещо!

— Ще се съпротивляваме ли?

— Не. Това би предизвикало истинска касапница. Те ще започнат да стрелят, ние също, ще стрелят и от мисията. Ще ни надупчат като швейцарско сирене.

— Хмм, да! Започнаха нещо тихо да си говорят. Съвещават се. Този славен юначага, дето се нарича Острата секира, както изглежда, все пак не иска кой знае колко да се отнесе враждебно с теб.

— Надявам се да е така.

— Ами ако въпреки всичко решат да ни задържат?

— Независимо от това ние пак ще си тръгнем.

— Но така ще се стигне до схватка.

— Едва ли.

— Да не би да си мислиш, че ще можем веднага да хукнем ей към онези дървета надясно и после ще успеем тайно да се измъкнем? Веднага ще ни догонят.

— Нямам предвид това. Имам си някои мои трикове и номера. Една на вид дреболия може да те избави и от най-голямата опасност. Навярно

именно на тези нещица в голяма степен дължа почетното си прозвище Княз на бледоликите.

— Хмм! Ще ми се да видя дреболията, която ще е в състояние да ни избави от кашата, където се забъркахме.

— Чувал ли си за бомбички?

— Естествено!

— А също и за гранати?

— Да. Дори понякога проклинам някого да го удари не гръм, а граната.

— Ами чувал ли си и за Мефистофелската граната?

— Никога! Що за чудо е това?

— Тя е от вида на ръчните гранати. След като се хвърли, тя се пръсва и разпространява ужасен дим, който смърди така, както се разсмърдявал и самият дявол, когато бил принуден да избяга от някоя чиста душа.

— Мътните го взели! Колко интересно! И ние действително ли имаме тук такова чудо!?

— Да, имам!

— Наистина ли?

— Да. В раницата, която обикновено винаги нося на гърба си, се намират няколко такива рядко срещани гранати. Преди да дойдем тук пъхнах една от тях в джоба си.

— А димът гъст ли е?

— Толкова е гъст, че погледът не може да проникне през него.

— Чудесно! Любопитен съм да видя, какво ли ще кажат индианците!

Този разговор, проведен на немски език, можа да се състои само защото в същото време марикопите се съвещаваха. Но погледите им не се откъсваха от Щайнбах и Сам, за да не би на двамата да се удадеше да се спасят с бързо неочаквано бягство. Ето че в този момент съвещанието им приключи и Острата секира каза:

— Дебелия търбух също не е враг на червенокожите мъже, но въпреки това ние ще трябва да го пленим, защото е тръгнал заедно с нашите неприятели.

— Постъпвате несправедливо. Искях да ви донеса мир, а вие искате да ни плените!

— Така ще постигнем мир.

— Не!

— Да. За да ви видят свободни, апачите ще се съгласят с всичките ни условия. Ние няма да се държим с вас като с врагове. Ще ви дадем месо и вода колкото искате, а докато тръгнем ще ви вържем само за някое дърво.

Тогава Сам гръмогласно се изсмя.

— Ти се смееш? — попита старият марикоп.

— Да, смея се. Ти чувал ли си някога Дебелия търбух да е бил пленник на червенокожите мъже?

— Не, но сега ще станеш техен пленник.

— А действително ли си мислиш, че и Княза на бледоликите ще позволи да го вържете на някое дърво?

— Ще позволи. Вие двамата сте умни мъже и сигурно ще разберете, че всяка съпротива ще е гибелна за вас.

— Нима не виждате пушките горе на покрива и по прозорците?

— Те не могат да стрелят по нас, защото в такъв случай ще улучат и вас. Ето един ремък. Нека Княза на бледоликите доброволно си протегне ръцете, за да ги вържа!

Той пристъпи към Щайнбах. Белият протегна към него ръцете си и каза:

— Ето. Вържи ги! Но внимавай да не те удари светкавицата, която се крие в ръцете ми!

Индианецът не беше помислил за тази опасност. Той отстъпи назад и по лицето му се изписа силно смущение.

— Наистина ли може да ме удари? — попита той.

— Да.

— Но нали преди малко когато ги докосвах и разглеждах не ме удари!

— Тогава я задържах, защото вярвах, че си мой приятел. А сега положението е друго. И така, ето ръцете ми! Вържи ги!

Острата секира отстъпи още една крачка назад и съвсем безпомощно се огледа наоколо.

— Уф! — възкликна той. — Кой иска да го върже?

Никой от неговите хора не се обади. Но ето че в този момент обветреното му лице с остро изрязани черти изведнъж просветна. Беше му хрумнала една спасителна мисъл. Той подаде ремъка на Сам и му рече:

— Нека Дебелия търбух го върже! Той е негов приятел и светкавицата няма да го пораз.

Лицето на Сам засия от удоволствие, което му достави това наистина гениално хрумване на индианеца. Той действително пое ремъка, пристъпи към Щайнбах и каза:

— Добре, ще го вържа. Но въпреки че ми е приятел, все пак светкавицата може да ви удари, тъй като я разгневихте с желанието си да го плените. И така, пазете се да не ви улучи куршумът!

Думите му подействаха незабавно. Марикопите отстъпиха още десетина крачки назад. Сам се престори, сякаш се канеше да върже ръцете на Щайнбах. Междувременно Княза на бледоликите беше извадил от джоба си някакъв малък кръгъл предмет и го показа на Дебелия с думите:

— Това е гранатата. Добре, че червенокожите се отдръпнаха още малко назад. Така вонята няма да стигне до нас. А сега внимавай! Щом я хвърля, се втурваш да бягаш към мисията колкото ти държат краката.

— Мислиш, че когато побегнем те ще стрелят ли?

— О не, изобщо не съм си го помислял. Казвам ти го само заради вонята.

— Нима е толкова силна?

— Ще видиш!

— Побързай! — заповеднически каза индианецът, който взе да губи търпение.

— Добре, добре! Но все пак ми се струва, че светкавицата ще удари. Бягай, старче!

Индианецът действително бързо отскочи назад, защото видя, че Щайнбах замахна с дясната си ръка. Гранатата полетя към земята и експлодира... последва трясък, съскане и прашене... за миг настана мъртвешка тишина, но после се надигнаха такива крясъци и резове, сякаш от ада бяха излезли стотици зли духове.

Щайнбах и Сам се втурнаха към мисията. Все още не се бяха добрали до нея, когато от покрива и от прозорците ѝ се разнесе гръмогласен смях от много гърла.

— Спри, Сам! Обърни се и погледни! — извика Щайнбах. Двамата се заковаха на място и хвърлиха поглед назад.

Пред очите им се предложи гледка, която наистина никак не беше за плач.

След избухването си гранатата беше разпространила толкова гъст и непрогледен дим, че марикопите изобщо нямаше как да видят двамата бегълци. В момента обаче един по-силен порив на вятъра разкъса димната завеса и я отнесе встрани. Вече бе възможно да се забележи резултата от експлозията на гранатата.

Повечето индианци тичаха колкото им държаха краката, опитвайки се с пръсти да запушат носовите си. Мнозина подскачаха като пощурели насам-натам, ревяха като животни и енергично размахваха ръце във въздуха. Други пък се бяха хвърлили на земята и забили носове в пясъка, ритяха с крака и удряха с ръце наоколо като полудели. Неколцина бяха скоčili право във водата на езерото, и за да се спасят от адската смрад, се

гмуркаха надълбоко. Обаче веднага щом покажеха глава над водата, за да си поемат дъх, вонята нахлуваше в носа и устата им, тъй че те мигновено отново изчезваха. За тяхно нещастие вятърът подкара дима към езерото, където те пляскаха без посоки. И така, спасението им се криеше само в бързо бягство. Те изскочиха на брега и се втурнаха подир останалите, като викаха и крещяха така, сякаш ги преследваше целият пъкъл.

Кикотът на защитниците на мисията ехтеше далеч отвъд езерото. Сред него се открояваше направо цвилещият глас на Дългия Джим:

— Мътните го взели! Какви дяволи са ги прихванали тези негодници? Какъв е този пушек? Откъде идва?

Сам не стоеше вече до Щайнбах, а просто веднага се бе тръшнал в тревата и буквално се давеше от смях. Подобно нещо не беше виждал през целия си живот.

— Виждаш ли? Виждаш ли, мастър Щайнбах? — извика той. — Виждаш ли ей онзи тип, който се катери по дървото като маймуна, защото си мисли, че високо горе няма да смърди толкова? Ама как драска, как драска нагоре! Изобщо не умее да се катери, обаче този проклет парфюм го подтиква да върши чудеса. О, о, о! Ха-ха-ха-ха! Изгуби си ножа, падна му пояса, смъкна му се всичко, всичко! Погледни, едно вълмо от дима се откъсна и се насочва от вятъра право към дървото. Сега... ето сега го обгърна! Нещастникът цял се загуби в него! Ха наздраве! Да ти е сладко! Още едно смръкване, господине? А-а, ха-ха-ха-ха! Ето че се смъква от дървото! Гор е станало по-лошо отколкото е долу! Смъква се, пада, подскочи, размаха ръце... хуква право към водата... влиза в езерото... изскача от него и побягва! О-о, такова нещо, ама не, такава сцена! В сравнение с нея Херласгрюн е направо нищо! Досега не съм преживявал подобно чудо, не, подобно чудо не! Ха-ха-ха-ха!

Въпреки тази сцена Щайнбах остана сериозен. Вече няколко пъти беше правил такъв експеримент и добре познаваше въздействието му.

— Ела, Сам! — каза той. — Постигнахме целта си и сега трябва да помислим за следващите си действия.

— За следващите действия ли? Че какви ли може да са те? Преди всичко друго трябва да погледам индианците. Човек трябва да се наслади на тази сцена докрай, защото навярно подобно нещо няма да ни се предложи тъй скоро.

След като видя обаче, че Щайнбах се насочи към вратата, той все пак го последва. Бяха я оставили отворена заради тях. Щом прекрачи прага ѝ, веднага пак я затвори.

Щайнбах и Сам влязоха в сградата и се изкачиха на покрива ѝ. Там

незабавно ги наобиколиха и се наложи да обясняват всичко. С кратки думи Щайнбах задоволи любопитството на хората.

Макар Сам да беше присъствал на цялата сцена, той все пак не остана доволен от дадените обяснения. Затова рече:

— Всичко дотук е лесно разбираемо, но мастър Щайнбах, какво ще кажеш за светкавицата в ръката ти?

— Чувал ли си някога за онези пръстени, които се наричат боксове?

— Да. Човек би трябвало да има такъв отгътък океана в Алпите, за да може при сбиване да нанесе някой и друг хубав удар.

— Ами за стрелящ пръстен?

— Стрелящ пръстен ли? Не. Какво е това?

— Ето ти един! Разгледай го!

Той извади от джоба си пръстен, който естествено започна да минава от ръка на ръка, предизвиквайки всеобщо удивление.

— Конструкцията му е съвсем проста. Пръстенът има пет изстрела — заобяснява Щайнбах. — При всеки удар с него се възпроизвежда един от тях. Но след петия изстрел естествено трябва отново да се зареди. Индианците не забелязаха, че преди удара си сложих пръстена, а после разбира се веднага пак го скрих в джоба си.

Междувременно до Щайнбах се беше приближил Уилкинс. Княза на бледоликите го попита:

— Къде е Магда?

— Тя е добре и се намира при дъщеря ми — отговори Уилкинс. — Дано марикопите не открият, как... по дяволите! Не плуват ли неколцина от тях към острова? Струва ми се, че виждам главите им.

— Да — обади се Щайнбах. — Сигурно искат да приберат четирите трупа.

— Ще им позволим ли?

— Защо не?

— Ще открият тайната ни.

— А може и да не успеят.

— О, съвсем сигурно ще я открият. Щом веднъж капакът на входа се отвори, контурите му остават да си личат в тревата. Би трябвало да се прикрият и да се заличат всички следи. Тези хора веднага ще забележат, че там започва някакъв подземен тунел. Ще го покажат на другите, те ще влязат в него и...

— Е, ние ще им попречим.

Щом като каза тези думи, Щайнбах измъкна секирата от пояса си и я извади от калъфа. Преди малко тук отвисоко хората бяха видяли резултата

от майсторските му изстрели, но не бяха разбрали как по-точно бе станало всичко това, още повече че оттук им се беше сторило, че стреля със самата секира. Ето защо сега всички погледи се впериха в това странно оръжие. След като той я вдигна в положение за стрелба, очите на хората се обърнаха към езерото. Тъкмо в този момент първият от плувците се канеше да изскочи на брега на острова. Щайнбах сложи длан около устата си и издаде онзи остър и пронизителен вик, който обикновено използват индианците, за да се предупреждават. Червенокожият го чу и се обърна. Щайнбах му направи знак с ръка да се върне. Човекът размисли миг-два дали да се подчини или не, но после все пак стъпи на острова.

— Е, добре! Който не иска да чуе, трябва да почувства! — каза Щайнбах.

— Ще го застреляте ли? — попита Уилкинс.

— Не. И той също като другите плувци държи в ръката си копие. Сигурно искат да вържат трупове за копията и така да ги пренесат при своите. Ще го рана в ръката.

Той се прицели и изстрелът изтрещя. Индианецът размаха едната си ръка във въздуха и издаде силен вик. В същия момент и вторият излезе на брега. Той също държеше копие. Последва още един изстрел и улученият човек направи същото движение с ръка. В следващия миг двамата отново скочиха във водата и се върнаха обратно на брега. Бяха разбрали, че тези предупредителни изстрели целяха само да ги ранят.

— Бре да се не види! — обади се Тим. — Какви майсторски изстрели.

— Глупак! И още се чудиш? — гласеше отговорът на Сам.

— Естествено! Един рафтър да стреля така!

— Глупак и половина! Рафтър! Ами! Той е Княза на бледоликите!

— По дяволите! Наистина ли?

— Естествено!

— Откъде го знаеш?

— От него самия. Но може да се каже и иначе — веднага го забелязах.

— Ти ли? Я не ме карай да се смея! Тъкмо ти беше онзи, който най-много го занасяше.

— Беше само на шега.

— Я ме остави с тези шеги! Който знае, че си има работа с Княза на бледоликите, няма да посмее да се шегува с него. Но сега вече всичко ми става ясно. Мътните го взели! Каква чест да се срещнеш с такъв майстор във всичко. Хей, чухте ли кой е той?

Името Княза на бледоликите се понесе от уста на уста сред белите, а

апачите зашепнаха прозвището Тан-ни-кай. Отправените към него погледи бяха вече съвсем други.

Той обаче се преструваше, сякаш нищо не забелязва и по едно време се обърна към вожда на апачите с въпроса:

— Къде е предводителят на марикопите?

— Нека моят брат дойде с мен, за да го види!

Апачът го поведе надолу към една стая, където се намираше Желязната уста с вързани ръце и крака, обезоръжен и охраняван от двама въоръжени апачи. Пленникът лежеше на земята неподвижен и горд.

Престори се, че изобщо не забелязва влизането на двамата.

— Защо моят червенокож приятел го е вързал?

— Защото е пленник.

— Но скоро той пак ще е свободен.

— Така ли?

Тези думи бяха изговорени с безкрайно удивление. Щайнбах дръпна Силната ръка да се отдалечи с него до прозореца, където между двамата се завърза тих но извънредно оживен разговор. Белият искаше да придума индианеца към помирение, да го накара да сключи мир. Натъкна се на упорита съпротива от страна на Силната ръка, обаче най-накрая все пак излезе победител.

— Нека моят брат постъпи както иска — каза апачът. — Нека нареди да ме извикат, ако има нужда от мен!

Той напусна стаята несъмнено с намерението да подготви своите апачи за неподозирания от тях обрат в развоя на събитията. Щайнбах се приближи до пленника и го развърза.

— Стани! — нареди му той.

Марикопът остана да лежи.

— Защо не правиш каквото ти казвам?

— Желязната уста може да умре и тук както си лежи!

— Ти няма да умреш.

— Няма ли?

— Не. Ще живееш.

— Като слуга и роб на апачите ли?

— Като свободен човек.

Тогава марикопът с един скок се изправи на крака.

— Истината ли казваш?

— Княза на бледоликите лъгал ли е някога?

— Не, но ти нямаш правото да решаващ съдбата ми.

— Та кой друг има това право? Аз съм тук повелителят!

— Апачът ме плени.

— Той те предаде на мен. Къде са оръжията ти?

— Занесоха ги в съседната стая.

— Тогава ела с мен!

Двамата влязоха във въпросната стая. Там на масата се намираше всичко, което бяха отнели на марикопа.

— Вземи си нещата! Те са твоя собственост.

Индианецът погледна белия с неописуем израз на лицето. Според неговите схващания този човек бе направо луд.

— Учуден си, нали? — усмихна се Щайнбах. — Аз не съм ти враг. Ако ми дадеш дума да не напускаш тази къща без моето разрешение, няма да ти се случи абсолютно нищо лошо.

— Давам ти я.

— Тогава си вземи оръжията и ела да се върнем в първата стая!

Щайнбах тръгна пръв напред и даде заповед на намиращите се все още там пазачи да доведат пленените синове на вожд.

Скоро Желязната уста го последва. Той получи едно одеяло, за да може да седне по своя начин. Когато почти веднага в стаята влязоха неговите синове, при това без ремъци и въоръжени със своите ножове, лъкове и колчани със стрели, изглежда смайването му надмина всякакви граници. Вярно, той беше твърде чистокръвен индианец, за да си позволи бурен израз на чувствата. Напротив, външно остана напълно безразличен и даде знак на двамата младежи да седнат зад него, обаче очите му заблестяха, което нямаше как да се скрие съвсем, а гласът му леко потрепери, когато каза:

— Самият ти ли ги плени?

— Да.

— И сега им връщаш свободата?

— Могат да си отидат веднага щом пожелаят.

Едва сега вождът си пое дълбоко дъх, сякаш се отърсваше от някакъв тежък кошмар, и също като Острата секира преди малко и той попита:

— Защо всичките бели мъже не са като теб?

— А защо всички червенокожи мъже не са като теб?

— Тези думи идват от езика ти, но не и от твоето сърце!

— Идват от сърцето ми.

— Ами ако си се излъгал в мен?

— Тогава много ще съжалявам, че съм те мислил за по-благороден човек, отколкото си всъщност, но въпреки това ще си остана приятел на червенокожите мъже.

Желязната уста дълго гледа втренчено и мълчаливо пред себе си. Дали в душата му не се извършваше някаква вътрешна промяна? Най-сетне той каза следното:

— Ти си Княза на бледоликите и заслужаваш да носиш това име. Ела и седни до мен!

Естествено Щайнбах последва подканата му.

— Каж ми какво искаш от мен? — настоятелно го попита индианецът.

— Моля те за това, за което вече те помолих. Ти отказа да ми предадеш бялото момиче, но ние сами си го взехме. А продължаваш ли да наричаш Сребърния мъж свой приятел?

— Преди го нарекох така, но той никога не ми е бил приятел. Дадох му думата си, че ще го закрилям и не мога да я наруша.

— В такъв случай нямам право да продължавам да те моля. А ще го закриляш ли и по-късно, след като се завърнеш от този поход в селото си?

— Тогава няма да съм обвързан повече от обещанието си.

— Как стана така, че той тръгна заедно с теб?

— Той е единственият бледолик в нашата околност. Марикопите купуват в Долината на смъртта от него пушки, барут, патрони, ножове и всичко друго необходимо. Затова го познаваме, затова и тръгнахме с него, когато ни обеща, че ще можем да правим с гробовете на нашите врагове каквото си поискаме, докато той пък щеше да получи съкровищата, които ние презираме и от които не се нуждаем.

— Тогава ние няма да го закачаме докато се намира под твоята закрила. Но после ще го намеря, за да му поискам сметка.

— Имаш да му отмъщаваш ли?

— Да.

— Тогава внимавай! Той е хитър и брутален човек. Познавах неколцина мъже, които дойдоха да му отмъщават, но никога не се върнаха.

— Ще ми кажеш ли как, кога и къде си се срещал с тези мъже?

— Сега не, а когато Сребърния мъж няма да е вече под закрилата ми. В момента съм негов защитник и нямам право да говоря за него.

— Разбирам, че не можеш да постъпиш другояче. Разговарях с вожд на апачите. Той е съгласен да изпуши с теб лулата на мира. По-добре ще е, ако между червенокожите мъже се възцари мир и те станат приятели. Да го извикам ли?

— Нека вождът на апачите дойде! Готов съм да изпуша с вас лулата на мира.

Малко по-късно двамата вождове, Уилкинс, Сам и Щайнбах седяха

вече около огнището и обсъждаха основите на вечен мир между апачите и марикопите. Този мир наистина беше сключен и скрепен с дима на калюмета.

После една цяла процесия от червенокожи и бели мъже се отправиха към марикопите, за да ги известят за помирението между двете племена. Те посрещнаха вестта с искрена радост. Но никой не се зарадва повече от стария почтен воин наречен Острата секира. Този индианец не се успокои докато Щайнбах не изпуши с него отделно една „специална лула на мира“.

Точно тогава на Щайнбах му хрумна, че Рулен, тоест Сребърния мъж, от известно време никакъв не се мяркаше. Когато той попита стария за него, индианецът подигравателно вдигна рамене и отговори:

— Сребърния мъж е като росата!

— Какво искаш да кажеш?

— Изгрее ли слънцето на мира, той изчезва.

— Да не би да мислиш, че вече не е тук?

— Точно това мисля. След като пушката ти уби четиримата воители, той видя как бялото момиче попадна във вашите ръце. После пленихте и нашия вожд и тогава той разбра, че бойният ни поход е обречен на неуспех и че ще поискаме да му отмъстим, на него, подстрекателя. Без някой да го забележи е офейкал на своя кон.

Когато узна какво е станало, Щайнбах вече и не помисли да прикрива възмущението и възбудата си под маската на мнимо равнодушие. Той бързо скочи на крака и потърси вождя на марикопите, който заедно със Сам, Уилкинс и вождя на апачите седеше под едно дърво, където новосключеният съюз се скрепяваше с пушенето на поредната лула на мира.

Отначало Желязната уста изобщо не искаше да повярва, че неговият бял съюзник си беше отишъл без да се сбогува с него. По-нататъшното разследване обаче потвърди верността на тази вест. Тогава Щайнбах го попита:

— Той все още ли е под закрилата ти?

— Не. Сам се е отказал от нея. Избягал е веднага щом е видял, че съм пленен. Този страхливец беше мой спътник и другар, но никога повече няма да бъде такъв.

Не след дълго Желязната уста, Силната ръка и един друг апач напуснаха Сребърното езеро, за да тръгнат по следите на Сребърния мъж. Толкова бързо, енергично и решително бе действал вождът на апачите. Желязната уста веднага се присъедини към него, за да му даде доказателство за приятелството си и същевременно да си отмъсти на Рулен.

Междувременно Цимерман влезе при Алми Уилкинс, за да види как се чувства Магда Хаузер. С дяволита усмивка Алми излезе от стаята уж за да свършела някаква много належаща работа. Веднага Магда също стана от мястото си, за да я последва, обаче младежът я помоли:

— Моля ви, сеньорита, останете!

Тя се спря и се обърна в нерешителност. Страните ѝ леко поруменияха, а по прекрасно оформената ѝ шия се видя, как тя няколко пъти преглътна, което винаги е признак на смущение.

— Вие ме отбягвате, сеньорита! — каза той укорително.

— Аз вас?

— Да. Какво съм ви направил?

— Нищо, абсолютно нищо!

— Тогава не знам, защо ми обръщате гръб. Нямате ли ми доверие?

— Сеньор, изобщо не знам какво да ви отговоря. Самият вие най-добре знаете, че ви имам доверие. Вие го заслужихте.

— Така ли мислите?

— Да. Заради мен тръгнахте тайно по следите на марикопите, а после се бихте с тях. Заради мен се изложихте на опасност. Защо да ви нямам доверие?

— И все пак се боите от мен, нали?

— Да се боя от вас ли? Не!

— Тогава не се боите от самия мен, а по-скоро от думите ми.

— Наистина не ви разбирам.

— В такъв случай ви моля да седнете за малко при мен! Нека си поговорим съвсем открито! Елате!

Той хвана нейната малка нежна ръчичка и я накара да седне на стола до него. Лицето и пребледня, а очите ѝ се навлажниха, и в тях се появи онзи израз на несигурност, който се наблюдава само когато човек е разтревожен или изпадне в неловко положение.

Той веднага забеляза тази промяна в нея и с успокоителен тон и каза:

— Не се страхувайте, сеньорита! Няма да изговоря думите, които очаквате да чуете сега от мен. Отдавна ви наблюдавам и съм на мнение, че между нас двамата всичко непременно ще се уреди както трябва.

Тя въздъхна дълбоко от притеснение. В този момент в стаята влезе Уилкинс и отведе Цимерман долу на двора, където предстоеше да се състои голямо съвещание. Щайнбах не го съдържаше повече при Сребърното езеро. Той също искаше да тръгне по петите на Рулен. Сам, Тим, Джим и Цимерман заявиха, че и те ще се присъединят към него.

Така в кроежи на какви ли не планове измина следобедът, вечерта

както и нощта. На сутринта марикопите се оттеглиха. Естествено те взеха със себе си и нескалпираните трупове на своите паднали воители. Привечер се завърна апачът, който бе придружавал двамата вождове. Конят му беше окъпан в пот. Индианецът донесе вестта, че вождовете проследили дирята на Рулен чак до Кампо гранде. Там трябвало да отидат и другите преследвачи.

Сега вече никой и нищо не можеше да ги задържи. Магда искаше да отиде при родителите си в Долината на смъртта. Алми не желаше да остане да чака при езерото. Взеха решение да изпратят двете момичета до Сан Марсиал, където щяха да вземат влака на юг до гарата Мохок. Там под закрилата на Джим, Тим и Цимерман щяха да чакат другите.

Лесничет Роте остана с роднините си при Сребърното езеро, за да изчака връщането на Сам. Естествено лесничет не беше сам. Известен брой апачи също остана да пази мисията. Тези хора бяха достатъчно благонадеждни, за да се повери сигурността на всички и на всичко в техни ръце, още повече че нямаше никаква причина да се очаква някаква опасност или враждебни действия.

Още в ранни зори малкият отряд тръгна на път. След това Сребърното езеро, по чиито брегове в последно време се бяха разиграли толкова бурни събития, отново остана безмълвно и самотно без да издаде тайната на своите съкровища.

[1] Straightwoods — съвсем прави дървета с гъсти клони и огромни листа. — Б.пр. ↑

[2] Сребърния мъж — думата живак и на английски и на немски е съставена от две думи, втората от които, основната, означава сребро. — Б.пр. ↑

[3] Valgame dios — боже мой — Б.пр. ↑

ОТЧЕТО-НОЖ

— Damn!^[1] Ако продължава все така, тогава да ме вземат дяволите, ако ни се мерне опашката макар и на една-единствена кранта на команчите!

Човекът изговорил тези думи, беше широкоплещест, с херкулесовско телосложение, и ако беше от дърво от него като нищо можеха да се издялат две човешки фигури в естествен ръст. Огромните му яки крака бяха обути във високи непромокаеми ботуши, чиито кончови беше изтеглил чак над коленете. Той носеше жилетка от еленова кожа, върху която бе наметнал яке от дебела бизонска кожа. На главата си имаше висока шапка, опасана от кожите на няколко гърмящи змии. Лицето му приличаше на местността, сред която се намираше — беше покрито с толкова гъста растителност, че бе възможно да се различат само носът и двете му очи. В ръката си държеше двуцевна кентъкийска пушка, а в стария шал, който беше запасал около кръста си, бяха затъкнати един стар пищов-барабанлия и голям ловджийски нож.

Той ровеше в огромна купчина пепел, която покриваше земята и бе необоримо доказателство, че там е горял необичайно голям огън.

— Фред, я ми кажи — навъсено продължи той — преди колко ли време тази пепел е била гореща?

— Огънят е угаснал вчера рано сутринта — гласеше бързият решителен отговор.

Човекът, който го даде, бе значително по-млад от другия.

Да имаше най-много двацет и пет години. Носеше изцяло индианско облекло, с каквото обикновено обичат да се издокарват прерийните „контета“ и над което шивачките трябва да работят с години. Но въпреки чистите си и хубави дрехи той съвсем нямаше вид на някой „неделен“ ловец. На якия му врат се виждаше белег от дълбока рана от нож, а по едната му буза си личеше следа от удар, нанесен несъмнено с томахок. Беше въоръжен с карабина „Хенри“, с която без презареждане може да стреляш двацет и пет пъти, както и с един закривен ловджийски нож и два револвера.

— Правилно! — съгласи се великанът. — Личи си, че вече не си новак както преди две години, когато се заех с обучението ти. Но сега каква полза от това? Другарите ни са мъртви, конете ни откраднати, а нъгитсите^[2], които намерихме оттатък в Калифорния, за да можем и ние

веднъж да се направим на джентълмени в Изтока, — отмъкнати. Ето, че сега търчим подир тези проклети команчи, ама пеша няма начин да ги настигнем. Но тежко и горко на негодниците, когато аз, Бил Холмърс, ги връхлетия.

Той вдигна юмрук и като се обърна на юг, заплашително го размаха.

— Струва ми се, че все ще успеем да си върнем нашата собственост — рече онзи, когото великанът бе нарекъл Фред.

— Така ли мислиш?

— Да.

— И как ще стане това?

— Дирята, която преследваме, води към Рио Пекос, а тя пък минава през Сиера Бланка. Понастоящем тази планина представлява границата между териториите на команчите и апачите.

— Какво общо има това с нашите коне и нъгитси?

— Има много общо! Оттук нататък команчите, които ни обреха, могат всеки миг да се натъкнат на някой отряд апачи и ето защо не бива да се придвижват напред без съгледвачи. Какво следва от това, Бил?

— Хмм, следва, че ще бъдат принудени да яздят по-бавно.

Заклучението ти не е лошо! Личи си, че си преминал през моята школа и затова няма да ти се сърдя, че тази утешителна мисъл ти хрумна първо на теб. Значи ти не се страхуваш от апачите, така ли?

— Не. Сега те са настроени дружелюбно към бледоликите. Изобщо те са по-благородни и по-храбри от команчите и особено откакто повечето от племената им се подчиняват на прославения Риматта, всеки ловец може да им има доверие и да поеме риска да отиде при тях.

В същия миг зад гърба им нещо прошумоля. Двамата светкавично се обърнаха и вдигнаха пушките си. Пред тях се изправи някакъв индианец, който беше облечен почти като Фред, само с тази разлика, че освен собствената си коса на главата си не носеше нищо друго, и че в пояса му проблясваше острието на томахок с много скъпоценна изработка. Големите му тъмни очи гледаха двамата ловци с твърда увереност. Като вдигна леко десницата си за поздрав, той заговори с дружелюбен тон?

— Нека бледоликите бъдат спокойни! Червенокожият мъж няма да ги убие.

— Охо! — отвърна Бил Холмърс. — Самите ние нямаше да го допуснем!

Индианецът се усмихна.

— Нима моите бели братя чуха стъпките на червенокожия мъж? Пушката му можеше да ги убие преди да го бяха забелязали.

— Така е! — призна Холмърс.

— Но червенокожият мъж чу думите на своите бели братя. Те са врагове на команчите и приятели на апачите. Затова той ще седне при тях и заедно ще изпуснат лулата на мира.

Без много церемонии индианецът се настани на земята там където стоеше, измъкна от шнура на врата си украсения с перца калюмет, натъпка го с тютюн от торбичката, която висеше на колана му и го запали с помощта на своя пункс, прерийното огниво на ловците.

Двамата бледолики заеха места срещу него. Той дръпна шест пъти дим от лулата си, издуха го в четирите посоки на света, както и към небето и земята, а после подаде калюмета на Холмърс с думите:

— Великият дух е с апачите както и с белите мъже. Техните врагове са като мухите, които бягат надалеч от дима на нашите огньовете:

Ловците повториха тази церемония, а Холмърс отвърна следното:

— Моят червенокож брат е вожд на апачите — познах го по косата му. Ще ни каже ли името си?

— Преди малко моите братя споменаха за Риматта, сина на апачите.

— Риматта? Нима наистина това е името на моя брат?

— Апачът никога не лъже! — гласеше простият му отговор.

Това бе такава щастлива среща, за каквато двамата ловци можеха само да мечтаят. Ето защо Бил попита:

— Моят брат сам ли е в тази местност?

— Риматта е сам. Той няма защо да се бои и от хиляда неприятели.

— Къде е неговият кон?

— Ей там между дърветата. Ами моите братя къде са оставили своите животни?

— Ние нямаме коне.

Той ги погледна невярващо.

— Нямате ли? Ловецът без кон е като ръка без пръсти!

— Имахме дори много хубави животни, но команчите ни ги отмъкнаха.

— Нима бледоликите нямаха очи, за да ги видят, и уши, за да ги чуят? Защо не избиха кучетата команчи?

— Не бяхме там, когато те са дошли.

— Нека моят брат ми разкаже всичко!

— Бяхме дванайсет мъже и идвахме от Калифорния, прекосявайки савани и планини, за да се отправим на изток. Разположихме се на лагер на брега на Рио Мала. Все още не бяхме застреляли никакъв дивеч. Тогава ние двамата бяхме натоварени със задачата да се сдобием с месо. Отдалечихме

се от бивака, а когато след около час се върнахме, спътниците ни лежаха на земята избити и скалпирани, а всички коне бяха изчезнали заедно с нашето самородно злато.

— Моите братя не чуха ли стрелбата?

— Не. Имаше силен вятър, който е отнасял шумовете в обратната на нас посока.

— Какво направиха моите братя, след като се върнаха?

— Преброихме оставените от команчите следи и разбрахме, че са били сто и половината от още една стотица. Тръгнахме по петите им, за да им отмъстим за нашите избити другари, както и за да си върнем нашата собственост.

— Значи моите братя са били само двама, а команчите толкова многобройни?

— Да.

— Моите братя са храбри воители, обаче команчите имат коне. Откъде ще вземат бледоликите нови животни, за да преследват враговете си?

— От команчите.

— Но нали преди това трябва да разполагате с някакви коне, иначе изобщо няма да можете да ги настигнете. Нека бледоликите почакаят тук, докато Риматта се върне!

Индианецът се изправи, окачи отново калюмета на врата си, взе своята пушка и изчезна между дърветата. Двамата ловци си размениха особени погледи.

— Какво мислиш, Фред? — попита Бил.

— Какво мислиш, Бил? — отвърна Фред на въпроса с въпрос.

— Хмм, симпатяга!

— И то какъв!

— Можеше да ни очисти без да се излага на никаква опасност.

— И то как!

— Този тип ми харесва!

— И още как!

— Върви по дяволите с твоето „и още как!“ От теб искам да чуя, какво ще правим сега!

— Ти реши! Ти си по-възрастният!

— Well!^[3] Ще ми се да останем да го почакаме.

— Аз също. Изглежда ми на човек, който държи на думата си.

— Той е на кон и сигурно ще ни хване диви мустанги.

— Трудна работа!

— Всичко е възможно. Срещата ни с този апач е дяволски

благоприятна за нас! Може да ни е за късмет!

— И аз съм на същото мнение. Но, хмм, като че със закъснение ме обзема някакво чувство на страх.

— Защо?

— Ние говорихме за него.

— Да, да, говоренето в прерията или в гората е всъщност много голяма глупост. Така човек като нищо може да се издаде.

— Ако не бяхме приказвали толкова хубави неща за него, то аз се обзалагам сто за едно, че той щеше да ни очисти.

— Съвсем сигурно. Нека поне сега си държим устата затворена и потърсим някое място, където можем да го чакаме без да ни забележат никакви други хора.

Те напуснаха откритата поляна и изчезнаха между храсталаците.

След около малко повече от два часа без да причини какъвто и да било шум апачът отново изникна на същото място, където бяха пушили лулата на мира.

— Уф!

След това полугласно възклицание двамата ловци излязоха от скривалището си.

— Нека моите братя последват Риматта!

Той им обърна гръб и закричи напред без видимо да се интересува дали бледоликите действително ще го последват или не. Поведе ги през обширната високостеблена девствена гора и така вървяха докато най-сетне стигнаха до едно място където ставаше по-светло, защото прерията се връзваше в леса. Там лежеше един мустанг, чиито четири крака бяха вързани с онези неразкъсваеми кожени ремъци, които се използват за изработването на ласа, както и за резервни конски ремъци. По тялото на животното се стичаха капки пот, а наоколо бяха пръснати едри късове пяна от устата му — толкова големи усилия бе положило за да се освободи.

— Могат ли моите братя да яздят див мустанг?

Вместо да отговори каквото и да било Фред праметна пушката си през рамо, с широко разтворени крака застана над коня и с две бързи движения на ръката срязва с ножа ремъците му. В следващия миг мустангът скочи на крака. Без седло и юзди ездачът седеше направо върху голия гръб на животното. То се стъписа, изплашено изцвили и започна ту да се изправя на задните си крака, ту да хвърля къч, ту да прави странични подскоци докато накрая, след като не успя да се освободи от ездача, с мощни скокове се втурна из прерията.

— Моят млад брат е добър ездач! — одобрително каза индианецът,

след което продължи да крачи нататък.

На доста голямо разстояние навътре в саваната лежеше друг кон вързан съвсем по същия начин както и предишния.

— Нека моят брат го вземе и после пак се върне тук!

Той се отправи към един храст, където бе вързан неговият собствен жребец. Бил Холмърс пък се приближи до мустанга, повтори действията на Фред и само след минута полетя навътре в прерията на гърба на своето диво още неукротено животно. Едва след като измина цял час на самия хоризонт се появиха една подир друга две тъмни точки. Те се приближаваха бързо. Бяха двамата ловци, които се връщаха на своите нови коне. Когато стигнаха до мястото, където саваната се врязваше в гората като малък залив, Риматта излезе измежду храстите, водейки за юздите своя жребец.

— Моите бели братя имат вече коне и ще догонят враговете си, за да си възвърнат седлата, както и всичко друго, от което се нуждаят.

Мястото, където се намираха, бе осеяно с многобройни следи от конски копита. Там индианецът се беше промъкнал до дивите мустанги и ги беше връхлетял. Но той изобщо не сметна за необходимо да си хаби думите да обяснява, как е успял да се справи с тази трудна задача.

— Накъде ще се отправи сега нашият червенокож брат? — попита Бил Холмърс.

— Той ще тръгне по дирите на команчите, за да види, накъде са поели.

— Риматта няма ли да дойде с нас?

— Апачът е брат на бледоликите. Той ще остане с тях, ако те решат да му се доверят.

— Доверяваме ти се.

— Уф!

Ето колко набързо и просто бе сключен съюзът, който според обичаите на саваната задължава всеки в случай на нужда да отдаде дори и живота си за сигурността и доброто на другите.

Двамата бели развързаха ласата, които носеха навити около кръста си и така ги омотаха около главите и през муцуните на конете, че направиха нещо като юзди, с чиято помощ можеха да управляват животните по-лесно, отколкото ако само ги притискаха с бедра или смушваха с пети.

— А сега ще се връщаме обратно в бивака ли? — попита Бил Холмърс.

— Моите бели братя няма да се връщат, а ще ме последват!

— Знае ли Риматта някой по-подходящ път, по който да догоним

разбойниците?

— Кучетата команчи сигурно ще следват долината на Рио Пекос, защото иначе няма откъде да намерят достатъчно вода за толкова много коне. Обаче тази река описва един голям завой, който кажи-речи образува окръжност, и ако моите братя решат да ме последват, ще догонят команчите много по-скоро, отколкото си мислят.

— Съгласни сме — заяви Холмърс.

След това тримата ездаци потеглиха на път. Отначало двата нови коня доста затрудняваха ездата, ала лека-полека посвикваха и когато се свечери и трябваше вече да се помисли за нощен бивак, можеха спокойно да ги вържат за забити в земята колчета без да се опасяват, че ще избягат. Усети ли веднъж конят властта и силата на човека, той завинаги му остава верен и покорен спътник в живота.

На следващото утро продължиха ездата още в ранни зори. Още преди обяд те се добраха до малка рекичка, чиито води се вливаха в Рио Пекос. Бреговете ѝ образуваха през саваната тясна тъмна лента.

Там където се срещат териториите на Тексас, Аризона и Ню Мексико, или с други думи там където притоците на Рио Гранде дел Норте се вливат в нея, се издигат масивите на Сиера де лос Органос, Сиера Бланка и Сиера Гуаделупе, образувайки на огромна територия истински хаос от сурови непристъпни, пресичащи се една друга планински вериги. Тези вериги представляват ту гигантски голи каменни бастиони, ту пък са покрити с гъсти мрачни девствени гори. На едно място ги разделят дълбоки почти отвесно врязани каньони, на друго пък — полегато спускащи се склонове на долини, които изглежда от самото си създаване са останали изолирани от външния свят. И въпреки всичко ветровете пренасят над високите зъбери и остри хребети цветен прашец и семенца, тъй че и там има възможност за развитие на растителност. Въпреки всичко черната и сивата мечка се катерят нагоре по стръмните скали, за да се спуснат отвъд в царящите там самота и уединение. Въпреки всичко и тук дивите бизони намират по някой проход, през който се промъкват техни стада с хиляди глави по време на пролетно-есенните им преселения. Въпреки всичко и тук ненадейно се появяват ту бледалики ту червенокожи мъже, които имат същия див и суров външен вид както и самите местности. А когато те изчезнат, никой не узнава какво се е случило, защото отвесно издигащите се каменни великани остават безмълвни, вековният лес мълчи, а още никой човек не се е научил да разбира езика на животните.

Там горе се появява дръзкият ловец — предоставен сам на себе си и на своята пушка. Там горе се изкачва беглецът, който е скъсал веднъж

завинаги с цивилизацията. Там горе се промъква индианецът, който е обявил война на целия свят, защото целият свят иска да го унищожи. Там сред храсталаците се мярка ту кожената шапка на някой як трапер, ту широкополото сомбреро (което означава „дарител на сянка“) на някой мексиканец, ту пък дългата черна коса на някой „дивак“. Какво ли търсят те там? Какво ги подтиква да се катерят по тези недостъпни планини? Има само един отговор: враждата срещу хора и животни, борбата за съществуване, което не винаги си заслужава тази борба.

Долу в равнината се срещат ловните територии на апачи и команчи. По техните граници се извършват подвизи, за които не съобщава нито една история. След сблъсъците между тези войнствени племена понякога поголеми или по-малки отряди биват разпръсвани и изтласквани нагоре в планините, където те са принудени на всяка педя да се борят със смъртта или с други пречки, чието преодоляване изглежда невъзможно за човешките сили.

Рио Пекос извира от Сиера Хуманес. Отначало тя се насочва на югоизток и едва след като навлезе в Сиера Бланка, извива право на юг. Близко до мястото където излиза от планините, реката прави рязък завой на запад, като и от двете страни коритото и е обградено от високи възвишения. Но все пак и от ляво и от дясно те се отдръпват назад толкова, че и на двата бряга остава място за една ту по-тясна ту по-широка ивица прерия обрасла с буйна зелена трева, която стига чак до подножието на планинските скатове, където се губи в започващата там девствена гора. Подобна е гледката и край повечето други нейни притоци. Това е един изключително опасен район. Планинските вериги се простират така, че само нарядко се среща по някоя клисура или пролом, водещ встрани. Онзи, който тъкмо там се натъкне на неприятел, няма възможност да се изплъзне, освен ако не реши да зареже коня си, но пък без него той почти сигурно е загубен.

Речната долина, в която тримата навлязоха с конете си, носеше същите описани вече по-горе характерни белези. И от двете страни на реката имаше обрасла с буйна трева тясна прерия, която граничеше с мрачната гъста издигаща се нагоре девствена гора. Риматта яздеше начело. Едва бяха навлезли в долината, когато той стъписано спря коня си и възкликна:

— Уф!

После скочи на земята и започна да оглежда тревата. Неговото умно животно също сведе глава, сякаш и то искаше да изследва дирите, забелязани от неговия господар. Естествено че и двамата бели незабавно

също слязоха от конете и вторачиха очи в широката следа, която се спускаше по брега на реката и водеше надолу в посока на Рио Пекос.

— Дванайсет ездачи! — обади се Бил Холмърс.

— Бледолики! — допълни индианецът.

— Това ни е добре дошло! Навярно те са група трапери или ловци на бизони, нали?

— Моят брат се заблуждава!

— Ха! Че какви ли други може да са тези хора? Никой няма да тръгне на разходка на кон из Сиера Бланка.

— Нека моят брат внимателно разгледа ей тази следа!

Холмърс се наведе и втренчи поглед в отпечатъка от конско копито.

После попита:

— Какво особено има тук?

— Преди време кракът на този кон е бил болен.

— Да, ясно си личи.

— Копитото е забрало и ей от тази страна се е изкривило.

— Случва се.

— Вождът на апачите познава това животно.

— А-а! На кого е?

— На най-върлия враг на червенокожите мъже. Неговите бели братя го наричат Отчето-Нож, макар да не е никакъв отец и изобщо никакъв духовник. Тъкмо обратното. Той няма навика да щади своите пленници, а ги убива с ножа си. По тези земи са му дали името Отчето-Нож, защото винаги ходи облечен в черни дрехи и с черна шапка също като някой отец, което е крайно необичайно тук в дивата пустош.

— По дяволите, значи Отчето-Нож е наблизил! Действително ли това е неговият кон? — обади се Холмърс.

— Риматта никога не се лъже — гордо отвърна индианецът.

— Но тогава човек не знае дали да се радва или да се безпокои.

Отчето е истински сатана, чиито действия никога не е възможно да се предвидят и преценят.

— Какво мисли нашият червенокож брат? — попита Фред.

— Риматта не се страхува от Убиеца на индианци.

— Ние също не се страхуваме от него. Той враг ли е на апачите?

— Враг е на всички червенокожи мъже.

— Този човек трябва да е някой ужасен негодник — изръмжа Бил. — Значи има единайсет души при себе си? Ако не сме им добре дошли, ще се бием с тях. Напред, по петите им!

Малко по-надолу Отчето и неговите хора бяха прекосили рекичката.

Индианецът и двамата бели ги последваха.

Там където тази долина извеждаше в пролома на Рио Пекос ги очакваше нова изненада. Покрай Пекос се проточваше една диря, която се прехвърляше от левия на десния бряг на притока и очевидно беше оставена от многочислена група ездачи. Тримата мъже отново слязоха от конете си, за да могат да огледат отпечатъците по-внимателно. Индианецът беше най-бърз със заключенията си.

— Команчи! — обади се той.

— Това са хората, които търсим. Кога ли са минали оттук? — попита Бил Холмърс.

— Най-много преди половин час — отвърна Фред.

— Моят млад брат е прав — подкрепи го апачът.

— Стръкчетата трева, стъпкани от тях, все още не са се изправили.

Те яздят точно по следите на Отчето. Ще го настигнат и ще го нападнат.

— Команчите ще поддържат такава скорост, че да го догонят през нощта — обади се апачът.

— Така е, защото червенокожите воители имат навика да нападат много по-често през нощта, отколкото през деня, дори и когато числено далеч превъзхождат неприятеля си.

— Отчето има няколко часа преднина пред тях — каза Фред.

— Въпреки това ще го настигнат, защото белите мъже са яздили бавно, докато команчите здравата са пришпорвали своите животни. Нека моите братя погледнат насам. Ей тук команчите са се съвещавали, а оттук нататък са продължили в галоп.

По следите си личеше, че индианците бяха образували кръг. После земята е била разровена от копитата на конете така, че лесно можеше да се направи следващото заключение — бяха поели по дирята на белите в пълен галоп.

— Какво ще правим? — попита Бил Холмърс. — Изглежда ми невъзможно да ги изпреварим, за да предупредим белите. Какво ще каже моят червенокож брат?

Индианецът гледаше мрачно пред себе си.

— Бледоликият, наречен Отчето-Нож е враг на всички червенокожи мъже, а също и на апачите, защото мнозина от тях са паднали убити от ръката му.

— Да, но сега Отчето е приятел, съюзник на апачите, тъй като ще е принуден да се бие срещу най-върлите им врагове команчите.

— Моят брат казва истината и ето защо Риматта желае да го

предупреди.

— Но как? Има ли някакъв път, по които да се озовем между него и команчите?

— Тук няма, ала по-нататък надолу един проход се врязва надясно в планините. Тръгнем ли по него, и ако яздим в галоп, ще имаме възможност после пак да свърнем наляво към реката и да изпреварим кучетата команчи.

— Колко време ще ни е необходимо за да стигнем до прохода?

— Яздим ли бързо, ще ни трябва времето, което бледоликите наричат два часа.

— Тогава напред! Нека конете ни препуснат в пълен галоп.

Трите животни се понесоха с такава скорост по меката почва, че под копитата им започнаха да хвърчат буци пръст.

След като споменатото време измина, те наистина стигнаха до такова място, където планините се разтваряха и един пролом се врязваше надясно между възвишенията.

Риматта спря своя кон и огледа следите. После каза:

— Намираме се съвсем близо зад команчите.

— Били са тук само преди десетина минути — обади се Фред.

— Нека моите братя ме последват в клисурата! — каза апачът и се нахвана да свърне в пролома, обаче слисано дръпна поводите на коня си и животното спря.

Едновременно с това възклицание на изненада той светкавично грабна пушката си и накара жребеца си да се върне зад скалата, която образуваше единия ъгъл на входа на пролома.

— Какво има? — попита Бил, който също побърза да посегне към пушката си.

— Бледолики!

— Ха! Колко са?

— Дванайсет. Начело с Отчето.

— По дяволите! Как ли са се озовали тук в клисурата? Но нали ще ни кажат, когато ей сега ги попитаме.

Той смуши коня си и заедно с Фред тръгна напред. Апачът ги последва но с пушка в ръката.

Дванайсетте бели бяха спрели в клисурата. Пролича им че появяването на индианеца ги изненада и ги изпълни с безпокойство.

— Good day^[4], момчета! — поздрави ги Бил. — Хей, какво правите тук?

— Good day, мастър! Няма ли преди това да ни кажеш, какво правите вие тук?

Тези думи бяха изговорени от необикновено дребно и слабичко човече облечено в черни дрехи както и с черна шапка на главата, по чието загоряло от слънцето обветрено лице не се виждаше и следа от брада, нещо, което бе съвсем рядко явление тук в дивата пустош, където нямаше нито възможност нито необходимите за бръснене вещи.

— Какво правим тук ли? Хмм, вас търсим!

— Нас ли? — учудено попита другият.

— Да, ако разбира се ти си онзи човек, за когото те смятам.

— Е, за кого ме смяташ?

— За онзи, когото обикновено наричат Отчето-Нож.

Дребосъкът се разсмя самодоволно и то с такъв фалцет, който сякаш излизаше от устата не на мъж а на жена.

— Човече, попаднал си на истинската следа, но защо ме търсиш?

— За да те предупредя.

— А-а! От кого или от какво?

— От команчите, които са ти по петите.

— По нашите пети ли? Човече, нима не виждаш, че е тъкмо обратното — ние сме по техните пети.

— Well, вече схващам нещата. Яздили сте в кръг, за де се озовете в гръб на команчите. Но в такъв случай сте знаели, че те ви преследват?

— Да не би да смяташ Отчето за толкова глупав, че да не може да види, кой е пред него и кой зад него?

— Съвсем скоро команчите ще забележат вашата хитрост и ще ви поставят между два огъня.

— Я колко си ми бил умен! Как така между два огъня?

— Ще се разделят. Половината от тях ще продължи да ви следва през планините, а другата половина ще се върне по речния бряг, и там просто ще ви изчака.

— Не си съвсем неправи, човече! Но туй дете ми го казваш го знам отдавна и нарочно постъпих така. Нима не проумяваш, със седемдесет червенокожи човек може да се справи по-лесно отколкото със сто и петдесет?

— Аха! Значи наистина искате да се биете с тях?

— Че какво друго?

— Дванайсет срещу седемдесет!

— Изглежда ти спадаш към онези вкусни създания, дете им викат зайци.

— Възможно е! Но бих могъл да ти докажа обратното! Много често ми се е налагало да си браня кожата, но нападение предприемам

единствено тогава, когато имам достатъчно основание и освен това съм убеден, че няма да ме победят.

— И аз постъпвам така и точно днес съм убеден, че няма да претърпя поражение.

— Дванайсет души срещу два пъти по седемдесет?

— Дванайсет двуцевки оставят двайсет и четири убити, стига само негодниците да бъдат изненадани. После идват ножовете, пистолетите и револверите, а тогава от червенокожите мерзавци няма да са кой знае колко живите.

— Какво са ти направили, че изпитваш толкова голяма любов към тях?

— Какво ти прави бълхата, та не можеш да я търпиш? Просто гадини! Но вие искахте да ни предупредите! Значи сте знаели, че се намираме тук?

— Та нали следите ви бяха достатъчно ясни!

— Но ти как разбра, че именно аз съм сред тези хора?

— Ей този червенокож мастър познава отпечатъците от твоя кон.

— Вярвам му! Изобщо ние двамата в известна степен се познаваме.

Той е единственият индианец, когото човек може да уважава! Случайно ли попаднахте на дирите на команчите и ги проследихте?

— Не. Следваме ги, за да си поприказваме малко с тях.

— Тайно или на висок глас?

— Както дойде.

— Дявол го взел, трима срещу сто и петдесет! А преди малко каза, че си се страхувал заради мен! Ами тогава ти си някой много храбър заек. Как ти е името?

— Моите приятели ме наричат Бил Холмърс.

— Бил Холмърс, Кентъкиеца ли?

— Да, ако нямаш нищо против.

— Ама че изненада! Много съм слушал за теб и отдавна имам желание да се срещнем. Както разправят, ти си имал приятел и спътник, когото индианците са нарекли Огнена смърт, така ли е?

— Ей го тук до мен.

С тези думи той посочи към Фред, който по време на целия разговор забеляза, че дребосъкът го измерва с особено изпитателен поглед.

— Тогава и двамата сте ни добре дошли, а и ти също, Риматта! Нека днес между нас има примирие!

Той подаде десницата си на всеки от тримата и те я стиснаха.

— За какво искате да си поговорите с команчите? — продължи да ги

разпитва.

— Бяхме цяла група ловци и златотърсачи, но ни нападнаха и ни избиха кажи-речи всичките. Само ние двамата се отървахме, защото се бяхме отдалечили от бивака, за да набавим месо. Сега искаме да си върнем нъгитсите, които ни отнеха.

— В такъв случаи интересите ни съвпадат. Искате ли да се присъедините към нас?

— С удоволствие.

— А кой ще е предводител?

— Ти, понеже твоята група е по-многочислена от нашата.

— Добре, но какво ще каже Риматта?

Индианецът се усмихна гордо и отговори:

— Риматта е вождът на апачите и се подчинява единствено на себе си, обаче той ще участва в онова, което планират неговите бели братя, стига то да е нещо добро и похвално.

— Значи вече ставаме петнайсет души, а това ще рече, че сме един на десет команчи. Ще получите обратно всичко, което са ви взели онези червенокожи негодници.

Риматта поклати глава и каза:

— Сметките на моя брат са погрешни и моите бели приятели няма да получат обратно загубеното.

— Защо? — попита Отчето видимо изненадан, че някой му противоречеше.

— Команчите не са сто и още петдесет. Само конете са толкова. Сред тях се намират и онези животни, които са били откраднати от моите братя и следователно не носят ездачи.

— Това е вярно, значи толкоз по-добре за нас. Но защо тогава да не можем да им отнемем заграбената плячка? — попита Отчето.

— Та помисли де — каза апачът, — какво ще предприемат команчите! Една част от тях ще те преследва през планините, а другата ще те чака долу при реката. Златото обаче както и цялата друга плячка само ще им пречи по време на сражението, а може да бъде и застрашена, така че те ще поверят всички неща на неколцина воини, които без да се бавят ще ги отнесат в селата на команчите.

— Това предположение ми се струва кажи-речи правилно, но вече нищо не можем да променим. И все пак мисля, че още не всичко е загубено. Ако вашето имущество действително бъде отнесено на сигурно място, то по-късно все ще имаме възможност да открием дирите им и да проследим онези от тях, които ще ни заведат при плякосаните неща.

— И какво ще решиш да правиш сега?

— Навлязох дотук в пролома само за да разбера дали команчите вече са отминали. Сега ще се върнем обратно.

— По собствените ти следи ли?

— И през ум не ми минава! Ще свърнем ей тук встрани между скалите. Ездата ще е много изморителна и тежка, но ще трябва да се примирим. Вече избрах едно място, което е толкова подходящо за нападение, че по-хубаво от него едва ли ще се намери.

Той обърна коня си. Другите го последваха.

Пътят водеше нагоре-надолу през остроръбести скали или лесно свличащ се дребен камънак. Конете едва се справяха с тези трудности. Така яздеха може би около час, когато Отчето спря своя жребец, посочи напред и каза:

— Ето тук е! Влезат ли в тази клопка, никой от тях няма да може да се измъкне.

Намираха се пред висока много стръмна каменна стена, срещу която се издигаше друга също толкова висока. Между двете стени се проточваше дълбока клисура, при чиито вход и изход скалите толкова се приближаваха една към друга, че оттам можеха да преминат един до друг само двама ездачи. На кон стените бяха непроходими. Клисурата наистина представляваше капан, в който бе възможно една шепа мъже да избият цяло войсково поделение.

С видимо удовлетворение Отчето забеляза в очите на Фред и Бил признание за своята находчивост и прозорливост. Единствено апачът оглеждаше целия терен с пълно безразличие.

— Отлично! — възкликна Холмърс — Оттук наистина никой няма да може да се измъкне.

— Тогава нека час по-скоро направим нашите приготовления, защото не след дълго можем да очакваме появяването на индианците.

— Как ще разпределим хората си?

— Преди всичко ще вържем конете възможно по-здраво и по-нагъсто един до друг. После трима от нас ще се отправят наляво към входа, а други трима надясно към изхода на пролома. Останалите девет ще застанат на пост тук в средата на определено разстояние един от друг. Би трябвало дяволът да се намеси, за да не успеем да избием всичките негодници.

— Кога ще започнем да стреляме?

— Веднага щом влязат в клопката. Аз ще дам първия изстрел.

После той се обърна само към Бил и Фред като ги попита:

— Искате ли да застанете на пост ей там над изхода? Ще ви дам и

трети човек. Там е най-отговорният и тежък пост.

— Ами! — отвърна Бил. — Пести си хората! Ние двамата сме достатъчни. Давам ти думата си, че няма да пропуснем нито един команч.

— Но нали всичко живо ще се втурне към вас. Невъзможно е да презареждате оръжията толкова бързо, колкото ще е нужно.

— Я погледни карабината ми — подкани го Фред. — Познаваш ли тази марка?

— А-а, карабина тип „Хенри“! Добре, това ми стига! А къде ще застане Риматта?

— Риматта ще отиде да застане далеч пред изхода на клисурата.

— Ха! Защо? Нима апачът няма да се бие заедно с нас?

— Ще се бие. Отчето е умен, ала синовете на команчите също са умни и мъдри.

— Какво иска да ми каже моят червенокож брат?

— Убиеца на индианци видя, че тази клисура представлява хубав капан. Но няма ли да го забележат и команчите?

— Би било дяволски неприятно!

— Те ще спрат пред входа и ще изпратят напред няколко храбри и достойни мъже, за да видят дали ги заплашва някаква опасност.

— В такъв случай ще се наложи да ги оставим да минат необезпокоявано и да ни избягат!

— Няма да избягат, защото вождът на апачите ще яхне коня си, ще премине през пролома и на доста голямо разстояние от другата му страна ще спре, за да ги посрещне. Ще ги нападне веднага щом чуе първия изстрел от пушката на Отчето.

Без да изчака някакъв отговор той обърна коня си и препусна.

Бил и Фред се отправиха към своите постове. Наблизо вързаха конете си и седнаха на земята така, че да наблюдават цялата клисура без някой да може да ги види отдолу. Чакаха така около петнайсетина минути, когато изведнъж до слуха им долетя някакъв далечен шум.

— Я слушай! — подхвърли Бил. — Не изцвили ли кон?

— Така ми се струва.

— Несъмнено команчите идват.

В същия момент на входа на пролома се показва един индианец. Беше вожд, което си личеше по вплетените в гъстата му коса орлови пера. Само за миг погледът му огледа терена и той незабавно спря жребеца си.

Скрилите се наоколо бели видяха как той направи някакъв знак назад, след което при него дойдоха двама възрастни несъмнено опитни воини. Вождът проведе с тях кратко съвещание, а после те се върнаха

обратно. Минута-две той остана сам. След това се появиха трима млади мъже. Той им каза няколко кратки думи и те препуснаха в галоп напред. Бързо минаха през клисурата и изчезнаха през изхода и. Скоро един от тях се върна и с ръка направи успокоителен и подканящ жест, и едва след това вождът отново потегли последван от шестдесет и двама команчи, както Фред преброи полугласно.

Когато индианският отряд се озова в средата на пролома, залегналият на земята Отец прилепи своята пушка до бузата си и се прицели. Проехтя изстрел последван от още един — вождът падна от коня си заедно със следващия го по петите индианец. В същото време изтрещяха тринайсетте изстрела на другите бели а след тях и още тринайсет. Долу сред пронизителни викове и крясъци възникна истински хаос от убити, ранени и все още живи. Картината беше ужасна. Живите се опитаха да внесат някакъв порядък в сцената на пълно объркване и разделени на два различни отряда се втурнаха да бягат. По-малобройната група се насочи обратно към входа, но къде още по пътя къде от застаналите на пост там трима ловци бе избита до крак. По-многочислената препусна към изхода. Но точно там карабината на Фред доказва превъзходните си качества. Без да има нужда да зарежда младият човек винаги се прицелваше в галопиращия начело индианец. Изпращаше надолу куршум подир куршум, всеки от които сваляше своята жертва от коня. Тъкмо когато и последният команч рухна на земята, от към изхода се появи апачът с три още димящи скалпа на пояса и окървавения си томахок в десницата. Пред себе си гонеше трите коня на убитите от него врагове. Той навлезе в галоп в пролома, за да убие още някой неприятел, обаче не завари нито един жив. Тогава се спря и направи знак с ръка. Застаналите на пост горе при входа трима ловци го разбраха и побързаха да слязат, за да го заемат и да не позволят на нито един от конете да избяга.

Всичко това се разигра толкова бързо, че от появяването на команчите до този момент бяха изминали най-много три минути. Изненаданият по толкова ужасяващ начин неприятел не бе имал никакво време да помисли за съпротива.

И останалите слязоха долу. Беше направо страшно да се гледа как Отчето забиваше ножа си в сърцето на всеки, в когото чувстваше че има все още искрица живот, за да го довърши. Дребното човече беше обзето от някакъв вид лудост. Очите му искряха като на пантера, зъбите му скърцаха, а при всеки нанесен удар с ножа той промърморваше някакво число, от което спътниците му разбраха, че си води точна сметка, колко индианци е изпратил във Вечните ловни полета.

Последната цифра, която чуха от него, беше двеста и дванайсет. После той издаде заповед да съберат плячката на едно място. Тя се състоеше само от коне и оръжия, от които всеки можеше да си избере по нещо полезно и необходимо. Бил и Фред си взеха по един великолепен кон. Останалите оръжия просто захвърлиха, а излишните коне разгониха.

— Това се казва победа без някой да получи дори и драскотина — обади се Отчето. — А сега трябва да потърсим и другите команчи.

— Как ще ги нападнем? — попита Бил.

— Това ще се определи от обстоятелствата. Най-напред ще се върнем при Рио Пекос и то до онова място, където се срещнахме с вас. Напред!

Сега те пое обратно по един по-хубав път от преди.

Ето защо се добраха до въпросното място за по-кратко време, отколкото им бе нужно, за да отидат до пролома. После започнаха да се съвещават, но не стигнаха до някакъв резултат, понеже всеки държеше на собственото си мнение. Само апачът мълчеше.

— Какво ще каже Риматта? — попита го най-сетне Отчето.

— Ако моите бели братя решат да яздят открито по брега на Пекос, за да търсят команчите, то сигурно ще бъдат избити. Нека ме следват бавно. Вождът на апачите ще им остави своя кон и ще тръгне пред тях, за да разбере къде се крият кучетата команчи.

Той скочи от седлото, подхвърли юздите на коня си на един от ловците и изчезна между дърветата, които опасваха долината на Пекос.

— Поставил си е трудна и опасна задача! — каза Фред.

— Но именно той е човекът, който може да я изпълни — отвърна Отчето, — той е най-смелият и най-умен индианец, който съм срещал.

С тези думи той накара коня си да излезе от пролома, където все още се намираха, и го насочи към откритата долина на Рио Пекос, чието течение започнаха да следват с бавна крачка.

Яздиха така около четирийсет и пет минути, когато Риматта изненадващо се появи между дърветата и още отдалече им направи знак да спрат.

— Е? — попита го Отчето след като се приближи до тях.

— Вождът на апачите видя кучетата команчи.

— Къде са?

— Ей там зад онзи ъгъл, образуван от гората, са налягали между дърветата и дебнат белите мъже, за да ги нападнат.

— А-а, тогава са ни в ръцете! Ще оставим конете си на това място, ще навлезем още тук в гората и ще ги връхлетим в гръб. Слизайте от седлата! Риматта ще ни води.

— Риматта няма да води белите мъже — отговори апачът.

— Защо?

— Защото той ще води команчите.

— Ха! Накъде?

— Пред дулата на пушките на белите мъже, които ще се скрият тук в гората, докато дойде време да се нахвърлят върху неприятелите си.

— Чакай! Къде отиваш? — попита Отчето.

Апачът не сметна за необходимо да отговори на този въпрос. Дори не се обърна.

Но подобен въпрос наистина изглеждаше оправдан. Риматта искаше да доведе команчите, а вместо да свърне встрани, в която посока те се намираха, той пое нагоре по брега срещу течението на реката. Това нямаше как да не учуди всеки, който не бе запознат с неговия план.

— Какво ли си е наумил? — попита Фред.

— Оставете го! — обади се Бил. — Сигурно знае много добре, какво прави. Все ще го узнаем и то точно навреме. Хайде да се скрием между дърветата, иначе команчите биха могли да ни забележат!

Те слязоха от седлата и поведоха конете си към края на гората, където навлязоха в нея и се разположиха да лагеруват така, че да могат добре да наблюдават действията на апача. Той измина, яздейки, значително разстояние нагоре по реката и едва тогава накара коня си да нагази във водата. Въпреки ширината и Риматта успешно я прекоси.

— По дяволите! — обади се Отчето, — сега отгатвам намеренията му. Това се казва да постъпиш умно. Вече и самият аз вярвам, че той ще доведе червенокожите пред дулата на пушките ни!

— Риматта ще се престори, сякаш идва от другата страна на планината, нали?

— Да и ще ги подмами да излязат от скривалището си. Съвсем сигурно е, че те ще разпознаят най-прочутия вожд на смъртните си врагове. Ето защо ще се втурнат подир него като кучета подир заек.

— Но това е опасно за него. Не бива да се приближава на разстояние, от което може да го улучи куршум.

— Така ли мислиш?

— Да.

— А аз мисля иначе — каза Фред. — Такъв човек те няма да застрелят, а ще се опитат да го заловят жив, нещо, което ще им се види твърдо лесно, щом като са седемдесет само срещу един.

— И аз съм на същото мнение — съгласи се Отчето, апачът също го знае много добре, иначе едва ли би рискувал до се приближи до тях

толкова, че да се изложи на сигурна гибел. Вижте, вече е на другия бряг!

— И се отправя към гората.

— Ей там горе ще изчезне, ще се спусне надолу с коня си през дърветата и ще се появи пред очите на команчите, а след това отново ще се прехвърли на другия бряг на реката. Щом го видят, те ще полудеят от радост, но ще останат скрити, докато Риматта стигне брега и едва тогава ще се втурнат към него.

Това предположение се оказа напълно вярно. Апачът беше вече изчезнал в гората. В напрегнато очакване ловците дълго се взираха в онова най-ниско място, което оставаше в полезрението им, докато той най-сетне пак се появи.

Съвсем бавно Риматта излезе из между дърветата на коня си и там спря като човек, който иска първо да се увери, че наоколо не го дебне опасност. После скочи от седлото, извади от дисагите парче сушено месо, седна на земята, и докато конят му пасеше, започна най-спокойно да се храни. След около десетина минути той отново се метна на седлото и се насочи към брега на реката, където внимателно се заоглежда. Погледът му взе да шари по отсрещния бряг както и по течението на реката, от което лесно можеше да се заключи, че се канеше да я прекоси. После навлезе с коня си във водата. Като държеше високо пушката и торбичките с барут и куршуми, той с лекота преодоля течението на гърба на жребеца си и достигна другия бряг. Но чак дотам ловците нямаха възможност да го проследят, понеже тъкмо тази част от отсамния бряг се закриваше от врязващата се напред гора.

— А сега нека всеки застане до коня си и вземе пушката в ръка! — Заповяда Отчето. — Ей сега ще настъпи решаващият миг.

— Най-напред ще стреляме по първите и по последните ездачи! — обади се Бил Холмърс. — И по-добре ще е първо пак да заредим оръжията, отколкото прибързано да се втурнем на открито.

Едва-що беше изрекъл тези думи, когато долу иззад врязващата се напред гора проехтяха такива ликуващи крясъци, като че ли хиляди дяволи бяха излезли от геената. В следващия миг Риматта се появи. Кажи-речи легнал върху гърба на коня си той летеше в бесен галоп към ловците. Зад него препускаха команчите. Нямаше време да ги преброят. Никой от тях не държеше в ръцете си пушка. Явно искаха да заловят врага си жив и затова размахваха над главите си само ласата. Е този миг Риматта отмина вече мястото, където се бяха притаили ловците. Те бяха застанали зад стволовете на дърветата, като държаха пушките си готови за стрелба.

— Огън! — пронизително извика Отчето.

Четиринайсет пушки изгърмяха по два пъти и тържествуващите крясъци на команчите изведнъж се превърнаха в яростен вой. Няколко секунди се чуваше да стреля само карабината „Хенри“ на Фред, а после отново се разнесе пукотевицата и на останалите пушки.

— Дръжте ги! — проехтя командата на Отчето.

Ловците светкавично се метнаха на конете си и се врязаха сред останалите живи неприятели. На всеки от белите се отвори толкова много работа, че му беше невъзможно да наблюдава развоя на сражението.

Още при първите изстрели Риматта рязко беше обърнал коня си. Животното застана неподвижно подобно на статуя докато апачът изстреля и двата си куршума. После той захвърли пушката си, грабна томахока и врхлетя неприятеля с това страшно оръжие в ръка. Великанът Бил нанасяше бесни удари с приклада на пушката си наляво и надясно, а когато команчите се опитаха да потърсят спасение в бягство, той сграбчи един все още млад воин, повали го и го издърпа настрани от полесражението.

— Ела, момчето ми! Би било страшно жалко да те убия, ама не мога и да те пусна да избягаш! Оставаш при мен!

Фред не беше възседнал коня си. Той все още стоеше на същото място както в началото на нападението и непрекъснато стреляше. В този момент един от конете на команчите рухна на земята, но ездачът му чевръсто скочи на крака и се опита да се спаси с бягство. Втурна се точно към онова дърво, зад което стоеше стрелецът. Фред хвана карабината „Хенри“ за цевта и с приклада ѝ така удари беглеца по главата, че той се строполи на земята.

И тази схватка не отне толкова време, колкото е необходимо, за да бъде описана. Онзи, който не успя да избяга, лежеше мъртъв, защото ножът на Отчето довърши ранените.

Само двамина избегнаха тази участ — пленникът на Бил, както и индианецът, когото ударът на Фред беше повалил, но команчът бе само в безсъзнание. Те двамата лежах един до друг вързани на земята.

Победителите превързаха раните, които някои от тях бяха получили, струпаха плячката на едно място, а после се събраха на съвещание.

— Ама че ден! — обади се Отчето, който при последния удар с ножа си беше промърморил цифрата двеста двавет и един. — Сега преди всичко остава въпросът дали тези воители са носили вашето злато със себе си.

— Не е било у тях — заяви апачът. — Иначе Риматта щеше да го види.

— Тогава значи те все пак са изпратили напред неколцина души с

него и ние ще трябва да положим усилия да ги догоним. Нека първо претърсим околностите за скрити бегълци.

— Не мисля така — обади се Бил. — Само ще загубим много време, а е твърде въпросително дали ще заловим и един единствен от тях.

— Ами какво ще правим с тези двамата?

— Ти на какво мнение си?

Вместо да отговори каквото и да било Отчето се приближи до вързаните пленници, за да ги убие. Извади ловджийския си нож и вдигна десница, за да пониже първия, но Бил хвана ръката му.

— Какво искаш?

— Ще ми кажеш ли най-напред, кой плени тези двама команчи? — попита го Бил.

— Ти и Огнената смърт.

— Е, хубаво, тогава чии са?

— Ваши!

— Отлично! В такъв случай прибири ловджийския си нож!

— Какво? Та нали съм ваш предводител!

— Вярно е, но не и що се отнася до този въпрос. Сигурно ще ми повярваш, че знам как да убия един индианец в честен двубой, но няма да посегна на живота на пленник, който не може да помръдне и малкото си пръстче, за да се защити.

— Но и никой не го иска от теб!

— Няма да го направи и никой друг, докато съм тук. Ти какво мислиш, Фред?

— Тези индианци са наши!

— Чуваш ли, Отче?

— Но какво ще ги правим тези песове?

— Ще решим на съвещание, на което всеки ще има право на глас. И ако участва им е да умрат, е, няма да се противя, но поне нека стане с куршум, който няма да ги позори. Обаче аз палач няма да стана. Това са двама младежи, които сигурно са съвсем отскоро сред мъжете и едва ли са причинили зло на някой бял!

Отчето се видя принуден да се подчини.

— Тогава давай да я караме по-изкъсо — гневно каза той. — Аз гласувам за смърт чрез куршум.

— А аз съм против — обади се Бил.

— Аз също — заяви Фред. — На какво мнение е вождът на апачите?

Лицето на Риматта придоби твърде замислен вид. След малко той отговори:

— Белите мъже виждат ли фигурките по ръцете на пленниците?

— Да. Какво означават те?

— Жрецът на племето има право да прави такива татуировки само на синовете на някой прочут вожд. Тези команчи са братя.

Отчето затъкна своя нож в пояса си и ги попита:

— Кой е баща ви?

Те не му отговориха.

— Ти няма да чуеш нито една дума от тях — подхвърли Риматта. — Те са пленници, а ти ги нарече песове. Да ругаеш беззащитни хора не е признак нито на смелост, нито на мъдрост, нито на великодушие. Да поговоря ли аз с тях?

— Говори!

Риматта се наведе и развърза ръцете на двамата индианци.

— Синовете на команчите ще отговорят ли на моите въпроси?

— Да — отвърна един от двамата.

— Знаеш ли, кой съм аз?

— Ти си Риматта, най-прочутият воин на апачите. Ти си храбър и справедлив, не обиждаш пленниците. Ние ще разговаряме с теб.

— Как се казва баща ви?

— Сокол.

— Той е Сокола! Най-смелият вожд на команчите! А какво ще каже, когато узнае, че синовете му са пленени?

— Той няма да ги прокълне, а ще ги откупи, защото са пленени в бой и храбро са се защитавали.

— Ако развържа ремъците ви, обещаваме ли да останете при нас и да не бягате?

— Няма да избягаме.

— Дори и ако бъдем нападнати от вашите хора?

— Ще останем при вас, докато самите вие ни освободите!

— Вождът на апачите вярва на думите ви.

Риматта развърза и ремъците на краката им. Те се изправиха, а апачът се обърна към Бил и Фред:

— Вие искате да получите обратно онова, което ви е било откраднато, нали?

— Да.

— Ще си върнете имуществото, ако пощадите тези мъже. Те са наши пленници и ще останат при нас, докато самите ние ги пуснем да си вървят. Съгласни ли сте?

Всички го подкрепиха само Отчето направи кисела физиономия.

Апачът отново се обърна към команчите:

— Нападнали сте група бледолики и сте им отнели както златото така и различни други вещи, нали?

— Да.

— Къде е златото?

— На път към вигвамите на команчите.

— Колко души го пренасят?

— Осем.

— Къде се намират вигвамите на команчите?

— На четири дни път оттук в посока на юг.

— Бледоликите ще тръгнат по петите на осемте команчи. Ще им върнете ли златото, ако после ви подарят свободата?

— Плячката не е само наша. Трябва да направим съвещание, за да отговорим на твоя въпрос.

— Къде ще стане това, във вигвамите на команчите ли?

— Да.

— Ами ние къде ще узнаем, какво сте решили да правите?

— Също там.

— Уф! — възкликна апачът. — Значи ще трябва да отидем при команчите, така ли?

— Ще дойдете с нас и ще можете да се върнете без някой да ви причини каквото и да било зло.

— Вождът на апачите вярва на думите ви, защото знае обичаите на червенокожите мъже, но той може да вземе златото и без да язди чак до ловните полета на команчите. Той ще догони осемте воини още преди да са се добрали до вашите хора.

— Прави каквото искаш!

Отчето следеше този разговор с голямо внимание. Изглежда му беше изключително интересен. В този момент той взе думата:

— Риматта действително ли вярва, че сред команчите ще сме в пълна безопасност?

— Да, вярвам го.

— Въпреки че сме най-върлите им врагове и днес избихме толкова много техни воини?

— Ние ще отидем при тях, за да преговаряме. Те ще гледат на нас пак като на свои врагове едва когато си тръгнем.

— Тогава според мен трябва да преследваме осемте команчи. Ако наистина ги догоним, ще ги принудим да върнат цялата плячка, а не ги ли догоним, ще отидем при Сокола, с когото впрочем и без друго трябва да си

поговоря.

— За какво?

— За нещо, което ще ви разкажа тази вечер край лагерния огън.

Колкото авантюристичен и опасен де изглеждаше планът им, той бе одобрен от всички. Малко по-късно потеглиха на път. Двамата команчи язدهа като свободни хора. Бяха дали дума и белите можеха да са сигурни, че нямаше да се опитат да избягат.

Яздеха все покрай реката, докато след известно време стигнаха до мястото, където команчите се бяха разделили. Единият отряд се беше върнал обратно нагоре срещу течението на реката, а другият, преследвайки Отчето, беше свърнал към клисурата, която се бе оказала за тези команчи толкова съдбоносна. Имаше и трета диря, водеща в права посока нататък по течението. Личаха си следите на дванайсет животни. Следователно осмината ездачи, за които бе споменал единият от двамата команчи, водеха със себе си четири товарни коня. По отпечатъците на копитата им се виждаше, че се бяха старали да препуснат максимално бързо. За съжаление нямаше възможност още същия ден да се проследи тази диря кой знае колко надалече, тъй като вече бе започнало да се свечерява.

Потърсиха подходящо място за бивак и запалиха един огън, чиято светлина не можеше да прониква надалеч, понеже растящите наоколо храсталаци я възпираха.

Поставените около бивака пазачи, сменящи се на всеки час, се грижеха за безопасността на хората, които си почиваха от тежкия и изморителен ден. Пасящите наоколо коне бяха почти също толкова сигурни пазачи, колкото и човешките постове, понеже през нощта мустангите се държат съвършено тихо и имат навик да пръхтят само при приближаването на някое враждебно настроено същество.

По време на всеобщия разговор Отчето изяде скромната си вечеря много мълчаливо, като непрекъснато хвърляше особени погледи на ловеца Фред. Той разбира се ги забеляза, но хич не го беше грижа за това подчертано внимание, причината за което му бе съвършено неясна. Найсетне Отчето взе думата:

— Ти се казваш Фред, но сигурно си имаш и някое друго име, а?

— Тъй ми се струва!

— Не може ли човек да го узнае?

— Не би имало никаква полза. Наричай ме Фред! Това е напълно достатъчно.

— Дяволски недружелюбен си! Навярно си имаш причина да премълчаваш името си, а?

— И да имам и да нямам, все едно. Извикаш ли „Фред“, всеки ще знае, кого имаш предвид.

— Ами ако те помоля да ми кажеш името си?

— Молбата ще е съвсем естествена, защото и без друго никой няма право да ми заповядва.

— Американец си, нали?

— Не съвсем.

— Но говориш истински американски.

— Възможно е!

— От дълго време ли си вече в тази страна?

— Само от няколко години.

— И откъде дойде тук?

— От Зойдерланд, щом като толкоз искаш да знаеш.

— От Зойдерланд? По дяволите, съвпада!

— Кое?

— Имаш изключително голяма прилика с един човек, когото познавах много добре и също беше от Зойдерланд.

— Възможно!

Изглежда Фред нямаше никакво желание да се разприказва, обаче Отчето продължи:

— Този човек се казваше Валми и май че беше даже от благородническо потекло.

— Валми ли?

Сега Вече и Фред се оживи. Той толкова бързо скочи на крака, че веднага стана ясно колко голямо значение имаше за него това име.

— Да — с безразличие отвърна Отчето.

— Къде си го срещал?

— Ту на едно ту на друго място.

— Жив ли е още?

— Хмм, не знам! Може да е жив, може и да не е.

— Човече, говори! Този човек е мой брат!

— Аха, ето най-сетне научаваме името, което не искаха да ни кажат!

— Да, аз съм също Валми, Фридрих фон Валми.

— А брат ти беше Теодор фон Валми. Трябва да беше няколко години по-възрастен от теб, нали?

— Така е.

— Моля те, разкажи ми, по какъв начин е дошъл в Америка!

— Не знам дали действително е идвал в Америка. Това е един случай, който и до ден днешен тъне в пълен мрак.

— Знаеш само, че внезапно е изчезнал, така ли?

— Нищо повече.

— Разказвай!

— Нима си мислиш, че да се разгласяват подобни семейни работи доставя кой знае какво удоволствие на хората? Изглежда знаеш доста за него. Кажи ти най-напред каквото имаш да казваш за него, а после ще видя, какво още трябва да допълня.

— Не става. Онова, което имам да казвам, е от такова естество, че трябва най-напред да изслушам теб.

— Ти американец ли си?

— Не.

— Ами какъв си?

— Също зойдерландец. Можеш да говориш спокойно, понеже прерията и вековната гора са мълчаливи, и каквото разкажеш ще остане погребано в този див затънтен край.

— Да, разказвай! — замолиха го и другите в очакване да чуят някоя история, с която да прекарат по-бързо и по-приятно времето си край лагерния огън.

— Нямам особено желание.

— Тогава ще ти кажа още нещо — обади се Отчето. — Днес следобед споменах, че имам да си поговоря със Сокола...

— За нещо, което щеше да ни разкажеш край лагерния огън.

— Така е. И онова, което трябва да кажа на вожда на команчите, засяга твоя брат.

— Невъзможно!

— Истина е! Съдбите на хората са неведоми. Но ако изобщо искаш да проговоря по този въпрос, ще трябва преди това да ми разкажеш всичко, каквото ти знаеш.

— Е, добре! Щом си зойдерландец, тогава познаваш и моето семейство, нали?

— Родът Валми е един от най-старите и най-чистокръвните в цялата страна.

Думата „род“ бе изговорена с такъв тон, че Фред неволно вдигна поглед.

— Какво искаш да кажеш? — попита той.

— Хората от този род винаги са държали много на това, кръвта им да не се смесва с кръвта на по-нисши съсловия.

— Вярно! Бях още момче, когато брат ми беше започнал вече кариерата си. За него бе предопределено попрището на дипломат. Той

имаше талант, умееше да печели доверието на своите началници и можеше да се очаква, че ще изкачва стъпалата едно подир друго със значително по-голяма бързина, отколкото е обичайно. По-късно чух още, че бил станал много красив мъж.

— Такъв беше!

— Познавал си го още тогава?

— Чувах да говорят за него.

— Тъй като той притежаваше всички необходими качества, неговият баща не беше особено затруднен да му намери блестяща партия за женитба. Сгодиха го за дъщерята на един от началниците му.

— А венчаха ли ги?

— Не!

— А-а!

— В града пристигна цирк, чиито артисти представяха такива неща, каквито дотогава се смятаха за невъзможни. И особено имаше една ездачка, която се отличаваше с такива номера, че изпълненията и винаги бяха връх на цялото представление.

— Как се казваше тя?

— Наричаха я мис Ела. Истинското и име никога не узнах.

— А не знаеш ли и откъде е?

— Не, но хората предполагаха, че е чистокръвно дете на циркови артисти. Като балерина, като танцьорка на въже, както и на кон тя бе еднакво опитна и ловка. Говореше и няколко езика толкова добре, че съвсем близо до ума бе предположението, че от най-ранна възраст непрекъснато е участвала в многобройни турнета в различни страни.

— В такъв случай навярно не е била вече толкова млада?

— О, не. Наистина, винаги си остава несигурна работа отгатването на възрастта на една артистка, която съвсем сигурно много добре познава всички тайни на козметиката, но хората все пак предполагаха, че не може да има повече от двайсет и три години.

— Беше на трийсет.

— А-а, значи знаете възрастта и? Откъде?

— Така говореха.

— Тя беше темпераментна, а нейната физическа, духовна и умствена пъргавина можеше да се нарече кажи-речи първична и необузdana, но именно тя увеличаваше публиката и навярно беше и причината да изглежда по-млада, отколкото бе всъщност. Освен това тя бе надарена с красота, която предизвикваше възхищение и човек лесно може да си представи, че такова същество неизбежно ще е не само интересно за мъжете, но и ще е

твърде опасно за тях.

— Навярно е станала опасна и за твоя брат, както човек вече лесно може да се досети, а?

— Да, и за него, и то особено за него.

— Та нима той беше такъв тип човек, който толкова лесно да хлътне по някаква си циркова ездачка?

— Всъщност не. Той бе сдържан и пресметлив, говореше малко, но добре, и никога не беше проявявал каквато и да било склонност към силни увлечения. Ала беше страстен и сърцат ездач, както и любител на коне *comme il faut*^[5].

— Тогава човек лесно може да си представи, че усърдно е посещавал цирка.

— Отначало е ходил рядко, но после все по-често и по-често, докато накрая го е посещавал ежедневно. Естествено подобен посетител става добре познат на персонала. Той влязъл в контакт с различни по-изтъкнати членове на цирковата трупа. А тъй като мис Ела се числяла към тях, той я виждал и разговарял с нея по-често, отколкото било приятно на родителите му и отколкото всъщност подобавало на неговото обществено положение и на неговата среда. Дори съвсем скоро хората започнали да приказват за толкова интимна връзка между него и нея, че баща му се видял принуден да му поиска обяснение.

— И с какъв резултат?

— С твърде негативен. Теодор се изсмял и не му отговорил. Но скоро връзките му с нея се задълбочили толкова много, че той започнал съвсем открито да се появява с нея в обществото. Яздил и се разхождал с нея, а веднъж дори й позволил да седне в нашата семейна ложа в театъра.

— Какъв ужас за едно толкова високопоставено, толкова старо и недостъпно семейство!

Тези думи на Отчето бяха изговорени с тон, в който за внимателния слушател си личеше леко злорадство, а също така може би и нотка на триумф.

Но всичко това се изплъзна от вниманието на ловеца, който разказваше. Той продължи:

— С тази негова стъпка цялата история навлезе в такава фаза, която даваше повод за енергични действия. Брат ми беше принуден да се яви пред събрания се семеен съвет и там най-сетне открито заяви, че ще се ожени за цирковата ездачка.

— След което една част от семейния съвет заприлича на разбунен кошер, а друга пък дори изпадна в несвяст — подхвърли Отчето.

Забележката му бе подхвърлена в съвсем същия тон както преди малко. Фред пак не му обърна внимание.

— Със сълзи в очите майка ми го замоли да се откаже от злощастното си намерение. Баща ми го заплаши да го изгони от дома, както и да го лиши от наследство — всичко бе напразно.

— Но тогава въпросната мис Ела сигурно е била изключително очарователна жена, за да и се удаде да разпали такава страст в един толкова студен, безразличен и пресметлив дипломат — обади се Отчето. — Ами ти като брат какво му каза?

— Бях твърде млад, за да имам правилно разбиране за всичко. Освен това обичах брат си толкова много, че по-скоро бях склонен да го съжалявам, отколкото да му се сърдя.

— Ами какво би казал днес, ако участваше в този семеен съвет?

— Бих си мълчал. Теодор бе достатъчно възрастен, за да знае, какво прави, а днес знам вече много добре, каква власт може да има истинската любов над един човек и над взетите от него решения.

— Аха! Значи и ти си придобил подобен опит? Интересно!

— Сега не говоря за себе си, а за моя брат. Между него и семейството му зейна дълбока пропаст. Неговата годеница се държеше така, че беше неизбежно отношенията ни да се влошат. Неговите началници станаха толкова резервирани, че не бе трудно да се разбере какво го очаква — с кариерата му беше свършено, а може би дори щеше да изгуби и работното си място.

— Но естествено това би трябвало да му отвори очите!

— Напротив! Озлоби го. Той доброволно напусна. Можеше да си го позволи, защото чрез полагащата му се част от наследството на една току-що починала леля той получи средства за да заживее ако не в лукс то поне задоволително. Вече бе започнало да се говори за предстоящата венчавка между него и девойката, когато се случи нещо, което никой не бе в състояние да предвиди.

— А-а!

— Теодор имаше един съперник...

— Наистина бяха повече, но сред тях имаше един, към когото тя бе кажи-речи също толкова благосклонна, колкото и към самия Теодор.

— По дяволите, работата става вече сериозна!

— Несъмнено нейната благосклонност не беше толкова последица от някакви негови лични качества, колкото по-скоро се дължеше на високото му обществено положение.

— Стоял е по-високо от стария уважаван и почитан род Валми?

— Значително по-високо. Беше принц от кралския двор — син на самия крал.

— Да не би да е бил престолонаследникът?

— Не, а неговият брат Хуго.

— Какво? Лудия принц? Той наистина е съперник, когото няма как да игнорираш. И той ли беше предпочетен?

— Да, и то по такъв начин, че се стигна до скандална сцена на публично място, която между равнопоставени благородници може да се изкупи единствено с оръжие. Но в случая ставаше въпрос за един обикновен благородник изправил се срещу принц от кралския двор. Явно Теодор беше изпаднал в голяма опасност. Едни хора мислеха, че принцът ще благоволи да се съгласи на дуел, но тогава си оставаше твърде въпросително дали брат ми щеше да може да се мери с кралския син, който ловко боравеше с всички видове оръжия. Други пък твърдяха, че самият крал щял да се заеме с наказанието, което заслужаваше нанесената обида на един член от семейството на владетеля, така че за дуел и дума не можело да става.

— А кой беше прав?

— Не мога да реша. Теодор замина и не се върна повече. Вечерта на неговото заминаване мис Ела трябваше да излезе на цирковата арена — ала и тя беше изчезнала.

— Ами Лудия принц?

— Официално той се беше оттеглил в един от своите замъци.

— Знаеше ли се в кой?

— Споменавах за замъка Химелщайн, който и до днес си остава любимото му място където отсяда, когато се намира в кралския двор. След доста време получихме писмо от брата в Съединените щати. Пишеше ни, че оставането му в Зойдерланд било невъзможно и затова заминал за Америка. Никога нямало да се върне, щял да смени името си и нямало повече да се обажда.

— Удържа ли на думата си?

— Да.

— А писмото от неговата ръка ли беше написано?

— Да.

— Сигурен ли си?

— Че защо да го дава на някой друг да го напише?

— Хмм, би могло да си е наранил ръката!

— Неговият почерк е. Преди да напусна родината аз взех писмото със себе си. Често съдбата проявява странни капризи, и не бе изключено да

открива някаква следа от него. В такъв случай писмото можеше да ми е от голяма полза.

— Значи то сега наистина е в теб?

— Да.

— Може ли да го видя за малко?

— Защо?

— Нали ти казах, че се интересувам за съдбата на твоя брат, и че после ще ти разкажа и други неща за него. Я ми покажи писмото!

Фред разтвори ловната си риза и измъкна плик от щавена еленова кожа, който носеше до сърцето си. В него имаше лист хартия и той го разгърна.

— Ето го.

Отчето взе писмото, доближи го колкото бе възможно повече до огъня и дълго, много дълго, с най-голямо старание се взира в редовете му. Навярно от напрегнатото четене на такава несигурна светлина очите му се бяха насълзили, когато върна листа на неговия собственик.

— Е? — попита Фред.

— Това писмо е подправено!

— Ами!

— Съвсем сигурно!

— Как ще го докажеш? Или пък случайно някой път си виждал как изглежда почеркът на Теодор?

— В случая това изобщо не е необходимо. Нима един син и брат ще напише толкова кратки и безчувствени редове, с които завинаги да се сбогува с близките си?

— Той е бил разгневен и озлобен.

— По-скоро изобщо не би изпратил писмо, отколкото да пише по този начин! Ами я виж и този почерк! Той не е естествен и плавен, а буквите просто са изписвани с голямо старание и труд. По всяка от тях си личи, че човекът дълго се е упражнявал преди да напише писмото.

Сега вече и Фред се взря по-внимателно в редовете и по лицето му се изписа такова изражение, което ясно показваше, че думите на Отчето не останаха без резултат.

— Е, какво ще кажеш? — попита Отчето.

— Хмм, ти имаш много остро зрение и мнението ти не изглежда лишено от всяко основание. Но би било наистина ужасно, ако това писмо се окаже подправено!

— Подправено е, можеш да си сигурен! Но ми се ще да проверя дали и твоето зрение е също тъй остро като моето.

Той бръкна в торбичката си за куршуми и оттам извади някаква навита на руло и добре завързана хартия. След като я разгърна, той я подаде на Фред с думите:

— Я вземи това да го прочетеш и провериш!
Фред приближи листа до огъня и зачете:

„Августейши принце,
Съобщавам Ви за пристигането си тук както и за това, че вече изпратих до семейство Валми писмото, за което говорихме. Написано е досущ като с почерка на Теодор, който мога чудесно да фалшифицирам. Но сега Ви моля да ми бъде изпратена и другата половина от уговорената сума. Адресът ми е: Лингстон, Мисури, Уолстрийт 23.

Георг“

Фред отпусна ръката, с която държеше писмото и попита:

— Георг ли? Кой е този Георг?

— Прочети най-напред и това второ писмо — отвърна Отчето. Той му подаде друг лист, който се бе намирал заедно с първия в рулото. Фред го взе. Съдържанието му гласеше:

„Милостиви принце!
Моите благодарности за преведената ми сума! Задачата ми е изпълнена и навярно никога вече няма да се върна в Зойдерланд. Тук ми харесва толкова много, че изобщо няма да съжалявам. Затова и ще скъсам с родината всякакви връзки и ще замина или за Куба или за Мексико. Следователно няма защо да се безпокоите, че тайната Ви някога ще бъде издадена. Теодор фон Валми е на сигурно място, а Вие навярно ще се погрижите и мис Ела никога да не може да проговори.
Последно сбогом от

Георг Зандер“

Фред направи много учудена и изненадана физиономия.

— Георг Зандер! — възкликна той. — Та той беше конярът на брат ми!

— Така е! — кимна Отчето.

— Той изчезна по същото време, когато и брат ми потъна в дън земя!

— Вярно, съвсем вярно!

— Никога повече не чухме каквото и да било за него!

— Лесно обяснимо, тъй като нали напълно е скъсал всякакви връзки с родината си!

— И ти мислиш, че той е написал писмото, което ние смятахме, че ни е изпратено от Теодор?

— Така е! Я сравни тези писма! Макар в първото да е наподобен почерка на брат ти, приликата му с другото писмо е направо очевидна. Фред сравни едните редове с другите и накрая каза:

— Прав си! Но как попаднаха тези писма в теб?

— Ще узнаеш! Кой съм аз, или по-скоро кой бях, може да ти е напълно безразлично, но трябва да ти кажа, че познавах брат ти, и по различни причини, които не е необходимо да обсъждам тук, много държах на него.

— Значи наистина си го познавал? — развълнувано попита Фред.

— Да. Той изчезна. Както казваха, заминал за Америка, защото се бил компроментирал. Но аз мога да добавя към този слух и още нещо.

— Възможно ли е? О-о, кажи ми го, кажи веднага!

— Лудия принц е бил съперник на брат ти, нали?

— Вече го споменах.

— Брат ти му е нанесъл смъртна обида и то на публично място!

— Така е.

— И ти си мислиш, че кралят е осуетил очаквания дуел?

— Такова бе мнението на всички.

— Но то е погрешно. Брат ти се дуелира с принца...

— Ах!

— В замъка Химелщайн.

— Наистина ли? Защо там?

— Защото принцът така е пожелал.

— Кой е победил?

— Не знам.

— И после?

— Брат ти изчезна.

— Заминал за Америка?

— Както изглежда.

— Със своята... с мис Ела?

Отчето сведе глава, тъй че изразът на лицето му не можеше да се

види и едва след известно мълчание с предразгавял глас отвърна:

— Не.

— Така ли? Но нали е изчезнала по същото време като него?

— Това е вярно. Тя обичаше едновременно както личността на твоя брат така и бляскавото обществено положение на принца. Веднага щом заради изхода от дуела брат ти е бил принуден да бяга и по този начин е изгубил всичко, което би му осигурило безгрижно бъдеще, тя е разбрала, че за нея той е вече бита карта. На нея и е липсвала жертвоготовност, за да го последва в едно далечно пътуване, където ги е очаквала бедност, и затова останала в замъка Химелщайн при принца.

— Аха! — учудено възкликна Фред. — Продължавай, продължавай!

— Тя прекарала там дни, седмици и месеци в опиянение, но то в крайна сметка все някога трябвало да отлети и да се замести от такова разочарование, което не можело да бъде по-голямо и по-лошо.

Тези думи бяха изречени с такъв тон, който накара слушателите му да наострят слух. Отчето скри лицето си в длани и едва след доста време отново вдигна глава. Лицето му бе станало пепеляво, а очите му искряха така, сякаш в тях гореше някакъв неукротим зловещ огън.

— Ти си я познавал? — попита Фред.

— Да, запознах се с нея, когато се беше разделила с принца. Тогава тя бе много тъжна и огорчена. Носеше черно като вдовица в траур. Страшна бе омразата ѝ, която изпитваше към всички хора. Освен това бе стигнала до убеждението, че е постъпила несправедливо към брат ти. Започна да разпитва за него и най-случайно в ръцете и попаднаха писмата, писани в Америка от неговия коняр до принца. Тя ми даде необходимите средства и ме изпрати отвъд океана, за да го издира.

Фред направи едно движение, което издаде изненадата му и се понадигна.

— Аха! И откри ли някаква следа?

— От брат ти все още не, но попаднах на дирите на Георг Зандер.

— Къде?

— Съвсем естествено най-напред се отправих към Лингстън в Мисури. Там узнах, че е тръгнал за Ню Орлиънс, където написал второто писмо. Проследих дирята му до Хавана. Оттам беше заминал за Мексико. Без да се отделям от следите му те ме отведоха в Тексас, а после и до прериите край Ред Ривър.

— Откри ли го там?

— Не. В продължение на години непрекъснато бях по петите му, но без да успея да го видя, докато най-сетне неотдавна стигнах до

убеждението, че сигурно е намерил убежище сред индианците. Но ще го срещна, кълна ти се, и тогава ще го принудя да ми каже, къде да търсим брат ти.

Фред се изправи и заяви:

— Ще дойда с теб дори и накрай света. Ще ме приемеш ли като спътник?

Отчето го погледна с искрящите си очи, но после каза бавно и сериозно:

— Би ми се искало, но аз не съм подходящ спътник за теб.

— Защо?

— Защото, защото... ами, ето ти ръката ми! Съгласен. Ще ти разреша да тръгнеш с мен, но само при едно условие.

— Какво е то?

— Никога не бива да ме разпитваш за моето минало и за личния ми живот.

— Well, обещавам ти!

— Значи се спогодихме! Бил ще дойде ли с нас?

— Естествено! — незабавно отвърна приятелят на Фред.

— Където е Фред, там съм и аз, защото където гърми карабината на Огнената смърт, там трябва да се чува и гласът на пушката на Бил Холмърс.

— Ами Риматта?

Всички погледнаха към вождата. Той огледа първо кръга от хора около себе си, а после каза:

— Вождът на апачите ще придружава бледоликите, докато неговите червенокожи братя го повикат. Той познава всички животни и всички мъже от горите и прериите, а може би познава дори и слугата, когото търсите.

— Наистина ли? — попита Отчето като от изненада се изправи.

— Риматта не каза, че непременно е същият човек, обаче Риматта познава един бледолик, който от дълго време живее при кучетата команчи и заедно с тях убива и ограбва апачите.

— Къде се намира той? В лагера на команчите или в тяхното село?

— В селото им.

— А откъде е дошъл?

— От страната, която белите ловци споменаха преди малко.

— Как изглежда?

— Има очи като небето и коса като огъня.

— Сини очи и червена коса? Това съвпада. По-нататък! Риматта не е ли забелязал по него някакъв по-очебиен отличителен белег?

— Бледоликият е имал малка раничка на устната.

— И това е вярно. Белегът е останал от една сполучлива операция на заешката уста, която е имал. Това е той и сега вече нищо няма да ме спре да отида при команчите. Риматта знае ли къде се намира тяхното постоянно село?

— Знае и той ще заведе белите си братя дотам. Но нека те попитат ей тези пленници, дали не им е известно, кой е онзи бледолик, дето живее при команчите.

Отчето последва съвета му и се обърна към двамата индианци, обаче не научи нищо, понеже нищо не бе в състояние да ги накара да му дадат тъй желаните сведения. С това разговорът започна да замира, докато накрая съвсем секна.

Нощта измина. Когато започна да се зазорява, хората станаха и отново поеха по следите на команчите. Те водеха от дясната страна на Рио Пекос до мястото, където реката излиза измежду планинските масиви на Сиера Гуаделупе. Там те навлязоха надясно в планината, чиито отвъдни склонове достигнаха едва през следващия следобед. Привечер отрядът се спусна вече до откритата прерия, в чиято трева дирята отново се виждаше съвсем ясно и лесно можеше да се проследи. Но тази работа оставиха за следващото утро. Индианците, които пренасяха заграбеното злато, разполагаха с твърде голяма преднина, за да могат да ги догонят още по пътя. И така, не им оставаше нищо друго освен дръзко да влязат в селото на команчите. Нали имаха двама пленници, които им бяха дали тържествено обещание, а това по всяка вероятност щеше да намали опасността от подобно рисковано начинание. По време на продължителната езда разговаряха малко. Всеки се занимаваше със собствените си мисли, насочени към най-близкото бъдеще.

По обед направиха кратка почивка, а привечер на хоризонта изплуваха няколко тъмни черти, които при по-внимателно виждане се оказаха подредени в редици вигвами. Това беше голямото палатково село на команчите, построено там заради лова на бизони.

Риматта непрекъснато яздеше начело. Ето че в този момент той спря коня си и попита:

— Моите бели братя наистина ли все още искат да посетят команчите? Още има време да се върнат.

— Няма да се върнем — отсече Отчето. — Да не би вождът на апачите да се страхува, та ми задава такъв въпрос?

В очите на Риматта се появиха гневни искри.

— А Убиеца на индианци чувал ли е някога да казват, че Риматта се е

страхувал? Синовете на апачите изровиха бойната секира срещу кучетата команчи и всеки апач, който попадне в ръцете им е загубен. Но въпреки това Риматта няма да се върне, а ще придружи белите си братя.

Това бяха горди думи а също така и много смело решение, защото при всички обстоятелства, попаднал сред смъртните врагове на своя народ, със сигурност той можеше да очаква по-малко милост и повече безогледност от страна на команчите, отколкото белите ловци. Но истинската храброст винаги се съчетава с предпазливост и разум. Тъй както яздеше, Риматта взе калюмета си, запали го, дръпна няколко пъти от него и после го подаде на двамата команчи с думите:

— Ако не искате да умрете, пийте с мен дима на мира! — нареди им той.

Те се подчиниха на заповедта му, а после той добави:

— Отидете при вашите хора, съобщете им за нашето пристигане и им кажете, че сме ваши гости!

Те препуснаха към лагера, а ловците слязоха от седлата и насядаха на земята.

Нямаше нужда да чакат дълго, за да видят резултата от съобщението на двамата команчи, защото много скоро към тях се насочи многочислен отряд конници, който се разпръсна и образува широк кръг около тях. После този кръг внезапно се стесни, като с рев и размахване на оръжията команчите се втурнаха от всички страни към тях и то толкова устремно, сякаш се канеха да ги изпогазят с конете си. А една група от четири вожда действително се насочи към тях в пълен галоп и ги прескочи. Ловците останаха спокойно седнали на местата си без да обърнат глави нито на милиметър наляво или надясно. После четирите вожда скочиха на земята, приближиха се до тях и най-възрастният от команчите взе думата:

— Защо бледоликите не се изправят, когато вождовете на команчите идват при тях?

Отчето се нае да отговори.

— Така искаме да ви покажем, че сте ни добре дошли и че можете да седнете ей тук при нас.

— Вождовете на команчите седат само до вождове. Кой е вашият предводител? Къде са вигвамите и воините ви?

— Белите мъже нямат вигвами, а големи каменни градове, където живеят много хиляди воители. Моите червенокожи братя спокойно могат да се настанят до нас, защото всеки един от нас е вожд.

— Как се казват тези вождове?

Команчът знаеше вече имената, тъй като двамата пленници

несъмнено му ги бяха казали. За ловците не беше никак добър знак фактът, че той се преструваше. Особено впечатление им правеха мрачните погледи, които индианците хвърляха на Риматта и на Отчето.

— Ще ви кажа нашите имена — отвърна белият ловец. — Ей този висок човек се казва Бил Холмърс...

— Холмърс ли? — прекъсна го команчът в пълно противоречие на индианските обичаи. — Известно ми е това име. Този блеодолик е враг на червенокожите, но не е зъл човек.

— Червенокожите воини наричат този младеж Огнената смърт.

— И неговото име ми е познато. Той е наш враг, но той убива червенокожи мъже само когато е принуден да го стори.

— Също и моето име ти е известно. Наричат ме Отчето-Нож, Убиеца на индианци.

— Да, тъй те наричат, но ти няма да убиеш повече нито един червенокож мъж.

— Ха! Защо?

— Самият ти ще умреш.

— Аха! Толкоз ли си сигурен?

— Ще умреш от ръката на команчите. Кой е този червенокож мъж?

— Риматта, вождът на апачите.

— Той е пес, който скоро ще пукне. Лешоядите ще изкълват очите му, а месата му ще бъдат изядени от вълците като мърша.

— И в това ли си много сигурен?

— Вие ще умрете още днес на кола на мъченията.

— Ние ли? Гостите на команчите?

— Не сте наши гости!

— Такива сме! Ние не убихме вашите млади вождове, а им подарихме живота и те ни дадоха дума, че ще можем миролюбиво да влезем във вигвамите на команчите.

— Те ще удържат на дадената дума, но за тях щеше да е по-добре, ако ги бяхте убили. Един храбър воин предпочита да умре, отколкото да приеме враговете да му подаряват живота. Вие сте техни гости и сте под тяхна закрила. Но ние останалите не сме ви обещавали нищо, и затова ще ви вземем скалповете. Станете и елате да ви заведем във вигвамите на вашите закрилници!

Белите се спогледаха въпросително, но Риматта се изправи без да се колебае нито миг и правилно постъпи. Бяха обградени от толкова много команчи, че нямаше никаква възможност да избягат. Бяха дръзнали да влязат в бърлогата на лъва и трябваше да изчакат развитието на събитията.

Метнаха се на конете. Индианците наобиколиха пленниците от всички страни и после се понесоха към лагера в бесен галоп. Навлязоха между редиците от шатри и скоро спряха пред една от тях.

Индианците слязоха от конете и старият вожд нареди:

— Нека бледоликите влязат ей тук!

— На кого е това жилище? — попита Отчето.

— То е собственост на онези, чийто дълг е да ви защитават. Предайте ни оръжията си!

— Белият ловец се разделя с оръжията си едва след като умре.

— Бледоликите не знаят ли, че един пленник не бива да има оръжия?

— Ние сме гости, а не пленници.

— Вие сте и едното и другото. Дайте оръжията си!

Тогава Риматта вдигна ръка в знак, че иска да говори. Правеше го за пръв път, откакто се срещнаха с команчите.

— Синовете на команчите настояват да вземат оръжията ни, понеже се боят от нас. Сърцата им са страхливи, а смелостта им е колкото на прерийната кокошка, която хуква да бяга при всеки шум!

Тези думи бяха колкото смели, толкова и хитро замислени, а резултатът от тях се прояви незабавно. Старият вожд го измери с гневен поглед и отговори:

— Пимо, (така команчите наричат апачите), е гаден и отвратителен като блатната жаба. Езикът му изрича лъжи, а от устата му се лее мътният поток на лицемерието. Няма нито един човек и нито едно животно, от които команчите да се страхуват. Влезте в шатрата и задръжте оръжията си!

Едва тогава ловците слязоха от седлата, вързаха конете си и влязоха във вигвама. Той по нищо не се различаваше от този вид жилища на живеещите на север индианци. Построяването на тези шатри е предоставено изцяло на жените, тъй като индианецът не знае друго занимание освен воденето на война, лова и риболова. Всичко останало тегне на женските плещи. Вигвамът беше съвършено празен. Имаше достатъчно място за цялата група.

— Ето ни на тук! — обади се Холмърс. — Но как ще си тръгнем от селото, е съвсем друг въпрос.

— Ще видим! — едносрично отвърна Отчето. — Ще зависи от това, дали ще гледат на нас като на гости или като на пленници. Във втория случай с нас ще е свършено.

— Ние сме пленници — каза Риматта.

— Моят брат убеден ли е в това?

— Да.

— А защо мисли така?

— Защото Отчето и Риматта също са тук. Ако само другите мои братя бяха в селото, тогава може би те щяха да бъдат гости, но нас двамата команчите никога няма да ни пуснат да си вървим.

— Мисли ли Риматта, че с нас е свършено?

— За вождя на апачите винаги е имало изход.

— Какво ще трябва да направим, за да се спасим?

— Нека моите братя правят точно онова, което прави и Риматта.

— А какво ще е то?

— Ще пушим калюмета с команчите.

— Ха! Но те няма да го направят.

— Ще го направят.

— Не ми се вярва, че ще ни дадат лулата на мира.

— Няма да ни я дадат.

— И все пак казваш, че ще я пушат заедно с нас.

— Да, казвам го. Ако не искат да ни дадат лулата на мира, тогава ще си я вземем.

— Ха! — учудено възкликна Отчето. — Чудесна мисъл! Но дали в такъв случай това пушене ще има валидност?

— Ще има. Риматта ще грабне лулата и тогава всеки от братята ми ще трябва бързо да дръпне веднъж от нея преди да успеят да ни я отнемат.

— А ще видим ли и белия, когото търсим?

— Ако е тук, ще го видим. Риматта ще нареди нещата така, че той да няма никаква възможност да се скрие.

С това разговорът бе прекратен. Ловците мълчаха. Вигвамът им беше обграден от пазачи и бе възможно да ги подслушват. След известно време на входа се появи един от двамата синове на вождя. Той каза:

— Моите братя се намират в голяма опасност.

— Как може да сме в опасност щом сме под твоята закрила? — попита Отчето.

— Животът на моите братя не е застрашен само докато се намират във вигвама ми. Но щом го напуснат, свършва и моето поръчителство.

— Какво мислят да правят с нас?

— Бледоликите както и вождът на апачите ще бъдат убити, след като стоят вързани известно време на кола на мъченията.

— Няма ли някакъв начин да се спасим?

— Има един.

— И кой е той?

— Моите братя трябва да станат команчи и всеки от тях да вземе за жена някоя дъщеря на команчите.

— Да вървят по дяволите! — извика Холмърс. — Не мога да търпя нито една бяла жена, а камо ли някоя червенокожа! По този начин няма да откупвам нито свободата нито живота си.

— Тогава моите братя са загубени!

— Може ли да се види сред команчите бледоликият, за когото вече говорихме? — попита Фред.

— Той е тук.

— Ще можем ли да разговаряме с него?

— Не знам. Но ще го видите.

— Къде?

— Бледоликият се числи към вождовете на команчите. Той ще седи заедно с тях край огъня на съвещанието, когато ще се решава съдбата на моите братя. Значи бледоликите не са съгласни да станат част от племето на команчите, за да спасят живота си, така ли?

— Не сме.

— Тогава за тях всичко е загубено и аз не мога да направя за тях нищо повече.

Той пак се отдалечи. След около един час във вигвама влезе някакъв индианец с мрачен поглед, който им заповяда:

— Нека бледоликите мъже и апачът ме последват!

Те взеха оръжията си и закрачиха подир него по „уличката“ между редиците от шатри, докато излязоха извън индианския лагер. Там се бяха събрали всички воители. Бяха образували голям кръг, в чиито център седяха вождовете. Огънят на съвещанието беше вече запален, а богато украсеният с маниста и пера калюмет лежеше на земята готов за церемонията. Встрани от тяхната група бяха забити няколко кола, което бе сигурен признак, че нищо добро не очакваше белите ловци.

Сред вождовете седеше и един човек, чиито светъл цвят на кожата го различаваше от насядалите наоколо индианци. Един бял! Но той бе облечен също като команчите. Дори в дългата си коса беше вплел орлови пера, за да докаже по този начин, че не бива хората да го причисляват повече към обикновените воители.

Когато пленниците се приближиха, старият вожд взе лулата, запали я и пъкна мундщука и в устата си. Дръпна шест пъти от нея, издуха дима на север, на юг, на изток и на запад, а после нагоре към небето и надолу към земята и най-сетне я подаде на човека до себе си, който трябваше да дръпне само един път. От него лулата продължи да обикаля от ръка на

ръка. Четвъртият тъкмо се канеше да я даде на петия, когато с бърз скок Риматта се приближи до него и я изтръгна от ръката му.

Никой не бе смятал възможно подобно нещо, а и никога до тогава не се беше случвало. Индианците замръзнаха по местата си от смайване и се оживиха едва когато бе вече твърде късно. Риматта незабавно предаде лулата на другите. Тя обиколи всички бели и вече пак се намираше в ръката на апача, когато старият вожд гневно стана от земята и задъхан от ярост изкрещя на Риматта:

— Кучи сине, какво направи?!

Апачът най-спокойно дръпна от калюмета и отвърна:

— Откога сред червенокожите мъже има обичай да наричат своите приятели и братя кучета? Или може би тази дума е израз на учтивост за синовете на команчите?

— Ти да ме би да си наш приятел и брат?

— Ние сме ваши братя и гости, защото пушихме заедно с вас калюмета, който е направен от свещената глина.

— Но вие насила го грабнахте от нас!

— Това е вярно. Риматта никога не изрича лъжи. Но все пак си остава истина, че пушихме с вас лулата на мира.

— Това не важи, защото ние не ви я предложихме.

— Ако Риматта вземе сега томахока си, за да се бие с теб, то ти си достатъчно смел и ще приемеш двубоя, макар че не ти си ми го предложил. Не сте ни предложили и гостоприемството си, ние си го присвоихме, ала ще се радваме на него с такава сигурност, както и в случай, че доброволно ни го бяхте дали. Великият дух чува и вижда всичко. Той ще види и дали воините на команчите ще имат смелостта да се противопоставят на законите, налагани от лулата на мира. Аз казах!

Команчът изслуша приведените доказателства с безкрайно слисано изражение на лицето. Той помълча малко, а после, сядайки на земята, рече:

— Вождовете на команчите ще обсъдят този случай на съвещание. Отдръпнете се настрани! Ще ви съобщим решението си!

Белите се подчиниха на заповедта му. Те видяха, че съвещанието започна много бурно, което си личеше от твърде оживените жестикулации на команчите. След около половин час то завърши. После вождът им махна с ръка да се приближат и направи знак, че иска да говори.

— Нека бледоликите и апачът слушат, защото вождовете на команчите ще говорят!

След тази въвеждаща подкана той поде своята реч:

— Преди много много слънца червенокожите мъже са живели съвсем

сами на земите между двете Големи води. Строици са градове, засаждали са дървета, ходили са на лов за елени, мечки и бизони. Техни са били слънчевата светлина и дъждът, техни са били реките и езерата, техни са били горите, планините, долините и всички савани на тези необятни земи. Те са имали своите братя и синове, своите жени и дъщери и са били щастливи. Тогава дошли бледоликите, чийто цвят на кожата е като снегът през зимата, но чиито сърца са черни като саждите, които излитат заедно с пушека от огъня. Отначало са били малцина и червенокожите мъже са ги приели в своите вигвами. Но те донесли със себе си огнестрелните оръжия и Огнената вода. Донесли вярата в други божества, довели други свещеници. Донесли лъжата и предателството, както много болести и смърт. Все повече бледолики пристигали през Голямата вода. Думите им били лицемерни, а ножовете им остри. Червенокожите мъже били добри. Те им повярвали и били излъгани. Били принудени да отстъпят земите си, където са гробовете на техните бащи. С коварство и сила били изгонени от вигвамите си и изтласкани от своите ловни райони. Ако окажели съпротива, избивали ги. За да ги победят по-лесно, бледоликите сеели сред тях раздори. Индианските племена били скарвани едно с друго и започвали да воюват по между си. Осъдени са да измрат като койотите в пустинята. Проклети да са бледоликите! Проклети да са толкоз пъти, колкото звезди има по небето и колкото листа имат дърветата в гората!

За миг той млъкна, за да си поеме дъх, а после продължи:

— Днес във вигвамите на команчите дойдоха бледолики. Те имат цвета на кожата на лъжците и езика на предателите. Подлъгали са един червенокож мъж, вожда на апачите, да тръгне с тях и да стане техен брат. Той е заслужил смъртта, той заедно с тях. Ние щяхме да ги убием бавно на кола на мъченията, за да се насладим на страданията им, и за да се посмеем на виковете им от болка. Ала те успяха да пият от дима на нашия калюмет, и ето защо вождовете на команчите решиха да отдадат необходимата почит на лулата на мира и да им отстъпят място край лагерния огън, докато бъде определено, каква участ ги очаква. Аз казах! А сега нека говорят и моите братя!

Той седна. Всъщност казаното дотук би трябвало да е достатъчно, но колкото и мълчалив да е иначе индианецът, той не пропуска възможността да държи някоя реч.

Между индианците има вождове, които с таланта си на оратори са се прочули надалеч и си служат със съвсем същата реторична ловкост и умение като големите оратори в цивилизираните държави, както в древните, така и в по-новите времена. Техният колоритен и образен език

много напомня на начина за изразяване на хората от Ориента.

След него един по един станаха и другите вождове, за да кажат в речите си съвършено същото. Когато свърши и последният от тях, Отчето взе думата:

— Откакто съм дошъл отвъд Голямата вода много червенокожи мъже са искали да ми отнемат живота и е трябвало да се защитавам. Ето как станах Убиеца на индианци. Но аз съм се бил с враговете си очи в очи, никога не съм убивал подло един или друг индианец и щях да съм приятел на команчите, ако те сами не се превърнаха в мои смъртни неприятели.

Той млъкна за малко и погледна вождо право в очите. Индианецът го попита:

— А те какво направиха, за да станат твои смъртни врагове?

— Ще кажа и на теб и на тях. Отвъд Голямата вода живееше един човек, чиято уста бе по-отровна от змийските зъби. Той бе лъжец, измамник и убиец. Беше принуден да бяга и през Голямата вода се прехвърли тук, в тази страна. Тръгнах по петите му за да го заловя и чух, че синовете на команчите го били приели да живее сред тях. Как тогава да не стана враг на команчите?

— Кой е този човек? Не сме приемали сред нас никакъв бял лъжец.

— Нима не виждам при вас един бледолик?

— Този бледолик не е дошъл отвъд Голямата вода.

— От коя страна е тогава този бял вожд?

— От страната, която е разположена на юг. Той слезе от планините, за да покаже на команчите много добри и полезни неща.

— Излъгал ви е!

Човекът, за когото ставаше дума, посегна с ръка към томахока си, но си замълча, тъй като старият вожд водеше разговора.

— Значи ти мислиш, че той е онзи, когото търсиш?

— Той е!

— Заблуждаваш се!

— Не се заблуждавам. Позволи ми сам да поговоря с него!

— Позволявам ти.

Тогава Отчето се обърна направо към белия:

— Какво ти е името сред тези хора?

— Налага ли се да го знаеш?

— Нима не трябва да знаеш, името на човека, с когото искаш да разговаряш?

— Казвам се Рикаро.

— А как са те наричали по-рано, преди още да дойдеш при

команчите?

— Този въпрос е напълно излишен.

— Не е излишен, а е съвсем намясто.

— Дойдох при воините на команчите, за да забравя света. Името ми не живее повече, то изчезна. Няма да ти го кажа.

— Нито ти, нито името ти са забравени. Дали е изчезнало? Да, ти изчезна, но аз пак те намерих. А ако ти прави удоволствие да го държиш в тайна, то аз ще ти го кажа. Човекът пребледня.

— Ами кажи го!

— Името ти е Георг, Георг Зандер!

Очите на белия трепнаха от уплаха, но той отговори:

— Георг Зандер? Никога не съм чувал подобно име.

— Никога ли? — засмя се Отчето. — Ами никога ли не си чувал и името Валми?

— Не.

— Теодор фон Валми?

— Не.

— Ами името на Лудия принц? Принца на Зойдерланд?

— Не.

— Никога ли не си чувал и за някоя си мис Ела, една дама, която е работила в някакъв цирк, а после безследно изчезнала?

— Никога!

— Хмм! Рикаро, ти си голям лъжец! Познавал си всички тези хора.

Обвиненият в лъжа бял се изправи, посегна към томахока си и рече:

— Човече, не ме наричай още веднъж лъжец, ако не искаш незабавно да ти пръсна черепа! Как дръзваш да разговаряш по такъв начин с един храбър вожд на команчите, на когото никой досега не е казвал такива думи право в лицето?

— Как дръзвам ли? Ами! Аз съм Отчето-Нож, когото всички познавате. Твоят томахок не е по-опасен за мен от ухапването на комар. За да разбереш, че не се страхувам, ще те нарека още веднъж лъжец!

— Кучи син!

— Лъжец! Ти си Георг Зандер! Познаваме те. Я погледни този ловец и ми кажи дали лицето му не ти се струва познато!

Новоизпеченият индиански вожд махна презрително с ръка.

— Ловец като много други. Не го познавам и никога не съм го виждал.

— И все пак го познаваш, все пак често си го виждал, защото той е Фридрих фон Валми, братът на някогашния ти господар.

Отново по лицето на белия пробягна сянка на уплаха.

— Лъжеш!

— Човече, кажеш ли още веднъж тази дума ще те застрелям като бясно куче. Ти трябва да чуваш тази дума, но аз няма да я търпя, понеже не лъжа!

В този момент Фред пристъпи съвсем близо до настоящия „индианец“ и го попита:

— Познато ли ти е това писмо?

Той поднесе пред очите му онова писмо, което беше показал на Отчето вечерта след сражението с команчите. Човекът му хвърли един поглед, но поклати глава и отговори:

— Не ми е познато. Писал го е някой си Теодор фон Валми, както се вижда от подписа. Оставете ме намира!

— Познато ти е, защото си го писал самият ти, негоднико, ти си го фалшифицирал!

Ето че и Отчето се приближи до самия него.

— А може би ще познаеш тези две писма, които са подписани от Георг Зандер. Искаш ли да ги видиш?

Той му ги показва. Човекът посегна към тях, но Отчето веднага си отдръпна ръката и вдигна писмата пред очите му на такова разстояние, че да може да ги чете, но не и да ги сграбчи.

— Не, няма да ги пипаш, а само ще ги четеш. Писал си ги до Лудия принц, на когото преди това си продал своя господар.

— Нищо подобно не знам, нищо. Вие сте луди!

Още в следващия миг Отчето пристъпи съвсем близо до него с думите:

— Луди ли? Как смееш бе, негоднико!

Той замахна и с юмрук така го удари по главата, че мерзавецът се олюля и рухна на земята. Но веднага пак се изправи на крака, светкавично измъкна ножа си и понечи да се нахвърли върху противника си. Незабавно пушките на всички ловци се насочиха към него, а и Риматта грабна томахока, който бе затъкнат в пояса му. Другите присъстващи също скочиха на крака.

Старият вожд протегна възпиращо ръка и заповяда:

— Оставете оръжията! Разговаряйте на някакъв език, който ние не разбираме. Какво искате от нашия бял брат?

— Той е човекът, когото търсим, обаче не иска да си признае.

— Тогава значи не е той. Бледоликите мъже се лъжат.

— Не се лъжем.

— Той ви е обидил още когато е живял сред белите, така ли?
— Да, но не само това, причинил ни е далеч по-големи злини!
— Той не е вече бял. Стана червенокож воин, съвсем друг човек е вече, прав е. Заповядвам ви да го оставите намира!

— Тогава няма да го обвиняваме пред никой съд, а направо ще го убием! — извика Отчето, обзет от силен гняв.

— Само посмейте!

— Ще го направя и то веднага!

Той вдигна пушката си. Тогава вождът посочи с ръка в кръг наоколо и каза:

— Не виждаш ли, че сте обградени от стотици наши воини? Ако стреляш, всички сте загубени!

— Това все още е твърде въпросително. Куршумите ни ще изядат половината от вас!

В този момент между редиците от шатри се разнесе силен тропот от конски копита. Един ездач се приближи в галоп, рязко спря коня си точно пред кръга на вождовете и скочи на земята.

Всички те се изправиха на крака, а един от воините притича, за да хване юздите на коня.

— Какво става тук? — с горд тон попита новодошлият и се огледа наоколо. Когато забеляза Риматта и Отчето, лицето му придоби мрачен израз.

Старият вожд проговори:

— Много неща се случиха, откакто си тръгна.

— Разказвай!

— Ти заповяда да започне бойният поход срещу белите ловци.

— Така е.

— Той се увенча с успех.

— Знаех го предварително.

— Те бяха избити, а всичко, каквото имаха, ни падна в ръцете.

— Нашите воини завърнаха ли се?

— Само четирима от тях. Твоите двама сина и още други двама, о вожде!

— Къде са останалите?

— Ей тези тук ги избиха.

При тези думи Сокола, защото това беше той, обърна високата си фигура с горда осанка към апача и попита:

— Ти си Риматта, вождът на апачите, нали?

— Да, аз съм.

— Ами ти? Все още не те бях виждал, но те разпознавам по твоята фигура и облекло. Ти си Отчето, Убиеца на индианци, нали?

— Правилно отгатна.

Сокола отново се обърна към своите хора:

— Бях далеч на север, за да донеса от свещената глина за нашите лули. Свещената червена глина трябваше да донесе мир, но ето че след като се върнах във вигвама си, виждам, че е текла кръв, а може би ще се пролее и още кръв. Къде са синовете ми!

— Във вигвама си.

— Защо не са тук?

— Дали са гостоприемство на тези мъже и следователно не могат да участват в съда над тях.

— Щом синовете на Сокола подават ръка на врага си, то те сигурно имат своето основание. Нека ги доведат тук! А ти ще ми разкажеш какво се е случило.

Старият вожд започна своя доклад, а Сокола седна до него. Той беше прототип на истински индианец — не беше много висок, но широкоплещест и с яко телосложение. Всичко по него бе жили, мускули и сила.

Разказът на стария вожд за касапницата край Рио Пекос с нищо не допринесе да се породят никакви симпатии към Риматта и неговите спътници. Докато траеше докладът се появиха двамата синове на Сокола. Баща им се бе завърнал от много дълго и изключително опасно пътуване. Беше пристигнал току-що и те го виждаха за пръв път, но не последва никаква сцена на радостно посрещане, никакъв изблик на вълнение или на синовни чувства, защото строгите индиански нрави забраняват подобно нещо. Когато старият вожд свърши. Сокола се обърна към тях с думите:

— Тези бледолики са избили вашите братя, воините, които са били с вас, така ли?

Те сведоха глави в знак на потвърждение.

— Предложили сте им гостоприемство, нали?

Последва същият отговор. Погледът му се впи в един от двамата. Заповяда му:

— Разказвай!

С кратки правдиви думи младият човек докладва за случилото се. Баща му внимателно го изслуша и накрая реши така:

— Вождът на команчите, когото приятелите и враговете му наричат Сокола, се радваше тайно, когато отново съзря своите вигвами, ала ето че сега радостта му се превърна в болка, защото за да не умрат, синовете му са

се сприятелили с враговете на собствения си народ. Трябвало е да предпочетете смъртта, и макар с тъга но и с гордост аз щях да подема бойната песен на мъртвите заради вашите души, защото отвъд във Вечните ловни полета щях пак да ви видя като герои, на които духовете на бледоликите щяха да са принудени да служат. Ако не бях ваш баща, щях да ви простя, понеже все пак не сте сторили никакво зло, а сте постъпили като младежи, които обичат живота. Но за да не се разказва из цялата страна и между племената на команчите, че великият Сокол е проявил мекушавост към синовете си, ще ви накажа така: още в този миг ще напуснете селото на племето си без да ядете или пиете и ще можете да се върнете само ако всеки от вас донесе по пет вражески скалпа! Имате ли да ми кажете още нещо?

— Какво ще стане с тези мъже, за чиято сигурност гарантирахме с думата си? — попита един от братята, посочвайки към пленените ловци.

— Сокола ще удържи на дадената от вас дума и ще ги вземе под своята закрила.

— Ние тръгваме!

Двамата се оттеглиха. Лицата им бяха студени и безизразни, защото обичаите им забраняваха да проявяват чувствата, които ги развълнуваха при тази строга присъда.

Сокола направи знак на Риматта и каза:

— Говори!

Апачът вдигна гордо глава и отвърна:

— Риматта, вождът на апачите, е гост на враговете си, команчите. Той няма да говори, защото думите му са излишни.

— Прав си. Ще се бия с теб на открито пред вигвамите, за да те убия, тук обаче си в безопасност също като в майчиния скут. Но нека говорят тогава бледоликите, понеже узнах, че имат някакво оплакване срещу един от воините на команчите!

Фред взе думата и каза:

— Ще изслушаш ли моето оплакване?

— Да. Ти кой си?

— Знаеш името ми. Навсякъде докдето стига прерията ме наричат Огнената смърт.

— Ти си храбър воин, а досега не си убил нито един от нашите воини.

— Имах един брат, когото обичах. Ние двамата бяхме вождове сред народа на бледоликите, а този човек, който сега се числи към вашите хора, се занимаваше при нас с онези работи, извършвани при вас само от жените

ви.

— Нима е истина?

— Заклевам ти се. Имаше един вожд, който беше по-голям и по-важен от нас и мразеше моя брат. Ей този човек тук предаде и продаде на него брат ми, тъй че оттогава не го видях повече. После предателят избяга в Америка. Оттук той писал писма до родината, които са били пълни с лъжи и измислици. Ние тръгнахме по следите му и ето че го намерихме. Трябва да ни каже, къде е брат ни, иначе ще го убием.

— Действали сте тъй, както трябва да действат смелите мъже. Той призна ли си?

— Не, отрича.

Тогава Сокола се обърна към Зандер:

— Ти ли си човекът, когото търсят?

— Не, лъжат!

— Нали чувате!

— Той лъже, понеже се страхува от наказанието.

Вождът се замисли за минута, а после се усмихна и каза:

— Сокола веднага ще разбере, кой не казва истината, той или вие.

Вождът на команчите няма да позволи на никого да го прави на глупак.

След това той отново се обърна към Зандер:

— Къде е торбичката ти с амулета?

— В моя вигвам.

— Знам я, често съм виждал, че в нея държиш и други неща, които бледоликите наричат писма. Къде я оставяш?

— Зад постелята ми.

Докато отговаряше на него ясно му личеше, че е изпаднал в голямо затруднение. Тайната му бе застрашена от сериозна опасност.

— Аз ще я донеса, аз и никой друг.

С тези думи Сокола се изправи на крака.

— Аз ще отида да я взема — извика Зандер — Ти няма да я намериш!

— Стой си на мястото, ще я намеря!

Тогава Зандер скочи на крака.

— И все пак аз ще отида да я донеса! Тя е моя, а и вигвамът е моя собственост. Никой друг не може да влиза в него без разрешението ми!

— Това отнася ли се и за мен, Сокола, върховния вожд на този народ?

— Да, и за теб.

— Червей такъв! Но ти си прав, на всеки, включително и на мен можеш да забраниш да престъпва прага на твоето жилище. Обаче отказът

ти е доказателство, че си лъжец и че този бледолик казва истината. Ти си страхливец и ще бъдеш прокуден от нашето племе! Нека още утре съветът на старейшините да реши съдбата ти?

— Не съм страхлив!

— Такъв си, иначе нямаше да лъжеш, щеше да си кажеш истинското име, а после според обичаите на команчите щеше да се биеш с тези мъже.

— Ще ти покажа, че не съм страхливец!

— Как?

— Ще се бия с тях.

— Значи ти си онзи, когото търсят?

— Да.

— И си вършил при тях женската работа?

— Бях техен слуга.

— Ще им покажеш ли писмата, за които споменах преди малко?

— Не.

— Ще им кажеш ли онова, което искат да узнаят от теб?

— Не!

— А на мен, твоя вожд?

— Също не. За тези неща не дължа отчет никому.

— И никой не може да те принуди да го дадеш. Но ти ще се биеш с тези бледолики, след като ние определим часа на двубоите. Върви си!

Зандер се изправи на крака. По изражението му ясно си личеше, че изпитва облекчение.

— Чакай! — извика Отчето.

— Какво искаш? — попита Сокола.

— Този човек не бива да влиза във вигвама си без придружители!

— Защо?

— Не бива онази торбичка с амулетите му да остава в неговите ръце.

— Защо?

— В нея има писма, които са изключително важни за нас.

— Но те са негова собственост.

— Не, наши са!

— Той ги е получил, значи са негови.

— Само хартията му принадлежи, но не и съдържанието, то е наше, защото там се крият онези неща, които искаме да узнаем от него!

— Значи хартията е негова, а написаното е ваше, така ли? Утре ще се биете с него и след двубоя торбичката с амулети ще стане собственост на победителя.

— Но ако сега му позволиш да си отиде сам, той ще унищожи

писмата.

— Ще изпратя с него двама мъже, на които трябва да предаде торбичката.

— Няма да я дам — обади се Зандер. — Тя е моя собственост.

— Те няма да ти я вземат, само ще я съхраняват до приключване на двубоите. Ако се държиш храбро, пак ще я получиш.

— Добре, ще я поверя на теб!

Той си тръгна, а Сокола направи знак на двама воина да го придружат. Това не беше особено приятно на ловците, обаче се видяха принудени да се примирят. Отведоха ги до определения за тях вигвам, където оставиха стражи да ги пазят.

Денят измина без да се случи нещо, което заслужава да се спомене. Също така отмина и нощта. На сутринта пред входа на шатрата им се появи един индианец и им нареди да го последват към мястото, където заседаваше съветът на старейшините.

Там отново се бяха събрали вождовете и най-видните хора на племето. Показаха им къде да седнат и изпълнени с напрегнато очакване те заеха местата си.

Сокола започна да говори:

— Великия дух е разгневен на воините на команчите, защото са пушили с бледоликите лулата на мира.

После той млъкна и погледът му обходи присъстващите един подир друг, сякаш очакваше някакъв отговор. Ала след като никой не наруши мълчанието, вождът продължи:

— Синовете на команчите бяха сполетяни от голямо нещастие.

— Какво се е случило? — попита Отчето.

— Това нещастие няма да допадне и на бледоликите.

— Кажи ни какво е станало!

— Бледоликите искат да се бият с Рикаро...

— Да, ще се бием с него!

— Но те няма да имат възможност да го победят!

— Защо?

— Защото той вече не се намира в лагера на команчите. Отишъл си е.

— Лъжеш! — извика Отчето.

— Как дръзват белите да нарекат вождя на команчите лъжец! Нека веднага се разкаят за думите си и ги вземат обратно!

— Няма да ги взема!

— Казах истината!

— Ти или лъжеш сега, и го криеш, за да го спасиш или излъга вчера,

когато обеща, че ще се бием с него!

— И вчера и днес Сокола говори истината.

— А къде са писмата, които онзи изменник трябваше да ти предаде още вчера?

Вождът бръкна под кожената си риза и извади една стара торбичка за съхраняване на амулети.

— Ето я. Отворете я и си вземете хартиите!

Фред посегна, взе торбичката и я отвори. Вътре намери две писма, които веднага разтвори, за да им хвърли бързо един поглед, но незабавно извика:

— Измамени сме! Това не са търсените от нас писма!

— В торбичката нямаше други — спокойно отвърна вождът.

— Наистина ли?

— Сокола никога не лъже!

— Извикай двамата мъже, на които е предал торбичката. Вождът направи знак и един от команчите стана, за да доведе въпросните воители. Щом дойдоха, Отчето веднага започна да ги разпитва:

— Вчера влязохте ли заедно с Рикаро в неговия вигвам?

— Да.

— И той ви предаде тази торбичка?

— Да.

— А той отваря ли я преди да ви я повери?

— Не знаем.

— Как така да не знаете! Нали сте присъствали!

— Беше я скътал в един ъгъл на шатрата. Той коленичи там на земята и така стоя с гръб към нас доста време. Не видяхме точно какво прави.

— Но аз знам какво е направил! Отворил е торбичката и е взел онези писма, които поискахме да ни предаде. Къде е той сега?

— Че откъде да знаем? — отвърна вождът на въпроса с въпрос.

— Сигурно знаете!

— Когато слънцето се показва на небето, синовете на команчите забелязаха, че е напуснал лагера.

— Съвсем сам?

— Липсват още четирима воители. Може би са тръгнали с него.

— В каква посока?

— Следите им водят на запад.

В този момент се приближи един команч. Той пристъпи към Сокола и безмълвно вдигна длан към устата си в знак, че иска да говори.

— Какво иска да каже младият воин на бащите си? — попита го

вождът.

Воинът отговори:

— Всички мъже на команчите знаят, че нашите воители отнеха на бледоликите много кожени кесии, които бяха пълни със злато.

— Да, знаем.

— Това злато се съхраняваше в земята отвъд нашия лагер.

— Да, там е.

— Но вече не е там. Изчезнало е.

Ръката на Сокола посегна към ножа.

— Кой го е взел?

— Не знам.

— Кой откри изчезването му?

— Аз.

— Разказвай!

— Отидох, за да си взема един кон от стадото. Пътят ми минаваше покрай мястото, където бе заровено златото. Видях, че скривалището е разкопавано, и след това не е засипано добре. Златото го няма.

— Сокола лично ще провери. Все още това място не ми е известно. Води ме!

Той стана на крака и заедно с воина изчезна зад вигвамите. След известно време се върна сам. Пак седна на предишното си място и заяви:

— Златото е изчезнало. Рикаро го е взел. Синовете на команчите знаят много места, където се намира злато, но го презират. Ето защо и не съжаляват, че този метал не е вече там.

Тогава думата взе Бил Холмърс:

— Обаче ние съжаляваме. С пот на чело копахме ден след ден докато го открием, а после то беше заграбено от команчите. Дойдохме при тях, за да си го възвърнем, но ето че то отново изчезна. Ще преследваме Рикаро, за да му го отнемем!

— Могат ли бледоликите да си тръгнат оттук?

— Че кой ще ни задържи?

— Те са наши пленници!

— Кой ние? Ние пушихме с вас лулата на мира, и затова не сме пленници на команчите, а техни приятели.

— Но сте избили нашите воители!

— Те искаха да ни нападнат и убият. Ние само се защитихме!

— Пролята е кръв, а тя може да бъде измита само с друга кръв.

— Ние дойдохме доброволно при вигвамите на команчите, пощадохме живота на синовете на Сокола и те ни обещаха вашето

гостоприемство.

— Това ще може ли да върне живота на моите воини? Децата на команчите не изпушиха по своя воля с вас лулата на мира. Вие просто я откраднахте!

— Но после ти ни каза, че сме станали ваши гости.

— Наши гости сте, но само докато се намирате във вигвамите ни.

— Ами след това?

— След това пак ставате наши врагове и ние ще ви убием.

— А ние ще се защитаваме! — обади се Отчето.

Риматта стана на крака и рече:

— Синовете на команчите имат отрова в устата и лъжа в сърцата си. Те оскверняват обичаите на червенокожите мъже. Риматта ги презира!

Той им обърна гръб и си тръгна. Другите го последваха към определения за тях вигвам.

След един час при тях влезе Сокола и им каза:

— Риматта, вождът на апачите, ни обиди, но ние ще му покажем, че не оскверняваме нашите свещени обичаи.

— Искаш да ни го покажеш? — попита Отчето, като по лицето му ясно се изписа израз на напрегнато очакване.

— Вождовете на команчите се съвещаваха и решиха да пуснат бледоликите и апача да си вървят.

— Кога?

— Още днес.

— С всичко, което притежаваме?

— С всичко.

— И конете си ли ще получим?

— И конете. Белите ловци ще имат на разположение четвърт денонощие, а после команчите ще препуснат подир тях, за да ги убият.

— Благодаря ти вожде! Вие няма да ни убие. Кога ще можем да тръгнем?

— Когато белите ловци пожелаят. Необходимо е само да го кажат на своите пазачи.

Той се отдалечи. Ловците си отдъхнаха с облекчение.

— Значи ще пуснат по петите ни хайка да ни гони както обикновено! — обади се Фред.

— Която обаче не е опасна за нас — добави Отчето.

— Но те имат превъзходни коне и може би ще ни догонят!

— Ще разполагаме с преднина от четвърт денонощие, което ще рече шест часа. Това е достатъчно!

Бил Холмърс се засмя.

— Шест часа? Единствено от нас зависи да ги направим дванайсет!

— Как?

— Сега остава още малко време до пладне. Да изчакаме още три или четири часа!

— Аха!

— Да. Те строго ще спазят дадената дума и ще чакат точно шест часа. После обаче ще тръгнат на секундата. Ако ние потеглим на път в четири часа, то срокът ще изтече в десет, тоест когато ще е вече тъмно. А тогава, ако искат да виждат следите ни, ще са принудени да чакат до зазоряване, и едва след като се развидели ще започнат да ни преследват.

— Съвсем си прав. Точно така ще направим. А накъде ще се отправим?

— Естествено на запад, за да догоним Рикаро!

— Накъде ли е тръгнал?

— Нека размислим! Пред очите на команчите не бива да се мярка повече, защото ги ограби.

— При апачите също не може да отиде, понеже са негови врагове, още повече че го придружават команчи.

— Тогава не му остава нищо друго освен да се отправи към навахите.

— Къде живеят техните племена в момента?

— Отвъд Рио Колорадо.

— В такъв случай първо ще е принуден да мине през земите на паютите. Може би ще потърси при тях закрила.

Риматта поклати глава в знак на несъгласие.

— Сега паютите са приятели на апачите. Те няма да търпят при себе си нито команч нито бледолик, ще убият и единия и другия.

— Ами какво е положението с нас?

— Моите бели братя няма защо да се боят от тях, защото ще ги придружавам. Воините на паютите добре познават Риматта, вожда на апачите.

— Когато напускаме лагера на команчите, най-важното ще е да се запасим с храна. Но как ли ще стане това?

— Нека моите братя не се безпокоят! Стадата на команчите пасат недалеч от вигвамите. На тръгване ще убием някое животно. Всеки от нас ще си отреже по едно парче месо. Това ще ни отнеме най-много времето, което бледоликите наричат четвърт час.

— Команчите имат ли питомен добитък?

— Имат няколко опитомени крави, за да могат да пият мляко.

После ловците се погрижиха да приведат и дрехите и оръжията си във възможно по-добро състояние. Около четири часа следобед те се метнаха на конете си и напуснаха лагера. Никой не ги изпроводи, никой не ги и последва.

Безпрепятствено стигнаха до проход, който водеше през една планинска верига на север от Кордилерите. Там Риматта и неговите спътници спряха да лагеруват. Един от ловците застана на висока скала, откъдето можеше да наблюдава както вече изминатия от тях път, така и пътя, по който трябваше да продължат. Неговата задача беше да се грижи за безопасността на другарите си. Изглежда точно в този момент той забеляза нещо изненадващо, защото бързо се наведе, внимателно се взря надолу в долината, а после чевръсто слезе при спътниците си.

— Хей!

— Какво има?

— Червенокожи. По пътя пред нас.

— Колко са?

— Петима.

— На коне?

— Да.

— От кое племе са?

— Не успях да разбера, но са покрили лицата си с червена и синя боя.

— Значи са тръгнали по бойната пътека. В каква посока се движат?

— Изкачват се нагоре към нас.

— А-а, тогава навярно ще трябва да се бием! На какво разстояние се намират в момента?

— След четвърт час ще са тук.

— Хубаво, добре ще ги посрещнем! Отведете конете по-надалеч! Да си направим с тях малко майтап. Аз и Риматта оставаме тук, а другите ще се разделят, за да препречат пътя отпред и отзад. Ще ги пуснете да влязат на това място, но не и да излязат. Няма да стреляте преди да сте се убедили, че е наложително. Отсега се радвам на физиономииите, които ще направят.

Нареждането на Отчето бе изпълнено веднага. На мястото, където се намираха, проходът образуваше нещо като малко плато, заобиколено от ниски планински конусовидни върхове и остри скали, където имаше достатъчно скривалища за ловците, за да не бъдат забелязани от приближаващите се индианци. Само след две-три минути платото опустя. Останаха единствено Риматта и Отчето, които, привидно спящи, лежаха в сянката на една скала. Пушките им бяха облепени съвсем близо до тях.

Когато споменатият четвърт час измина, се разнесе конски тропот и петимата „диваци“ се появиха. Те се стъписаха щом видяха двамата спящи мъже, които не помръдваха, но под полуспуснатите си клепачи много внимателно наблюдаваха задаващите се червенокожи.

— Уф! — доловиха те тихото възклицание на единия от индианците. Той направи знак на своите другари, които веднага грабнаха оръжията си. После слезе от коня и безшумно започна да се промъква към двамата. Взе двете облежнати пушки и след това махна с ръка на другите да се приближат.

— Уф! — извика после вече по-високо.

Двамата се престориха, като че се събуждат в момента и се надигнаха.

— Кой са тези двама мъже? — попита „дивакът“.

— Не ни ли познаваш? — отвърна му с въпрос Отчето.

— Ей този го знам. Той е най-върлият враг на команчите и ще трябва да умре. Но теб не те познавам. Ти си бял ловец, я ми кажи името си!

— Сигурно често си го чувал. Наричат ме Отчето-Нож, Убиеца на индианци.

— Уф! — смаяно възкликна червенокожият. — Ти си по-голям наш враг и от другия. Лешоядите ще изядат месата ти и ще разпилеят костите ти.

— Възможно е и това да стане, обаче няма да е сега! Къде са нашите пушки? Дай ни ги!

— Никога няма да ги получиш! Великия дух е решил да умреш и неговите червенокожи деца ще се подчинят на волята му.

Той свали ласото от пояса си, но Отчето се изсмя и като вдигна ръка, каза:

— Великия дух е решил не аз да умра ами вие и с вас ще се случи същото, което бяхте намислили да направите с нас.

— Я вдигнете очи и се огледайте наоколо!

При тези думи другите ловци излязоха от скривалищата си и насочиха своите пушки към индианците. Беше достатъчен само един знак от страна на Отчето и всички щяха да бъдат избити.

— Уф! — извика предводителят им. — Ние сме в ръцете на моя бял брат.

— Разбра ли го? Слезте от конете и оставете оръжията си на земята! Индианците видяха, че всяка съпротива е безпредметна. Подчиниха се на заповедта му.

— Ще ги убием ли? — попита Отчето другите.

— Не — отвърна Бил Холмърс.

— Но те са команчи и са тръгнали по пътеката на войната!

— Каква ли полза можем да имаме от смъртта им?

— Обаче ако сме толкова непредпазливи да ги оставим живи, те могат да ни навредят.

— Възможно е да го избегнем. Да попитаме апача за неговото мнение!

Апачът измери враговете си с мрачен поглед, а после каза:

— Воините на команчите искаха да ни убият, но не го направиха. Ако отговорят на въпросите на вождя на апачите, нека ги оставим живи, за да разкажат на своите братя, че сме избягали.

— От мен да мине! — обади се Отчето, а после се обърна към команчите: — Ще ни отговорите ли на въпросите, ако после ви оставим спокойно да си отидете?

— Питайте ни! — отговори предводителят им.

— Синовете на команчите са тръгнали по бойната пътека. Къде са били досега?

— Воювахме срещу синовете на племето акома.

— Какво ви бяха направили?

— Винаги са били наши врагове. После се промъкнахме през ловните територии на апачите, за да се доберем до нашите бащи и братя.

— Убихте ли някакви воители на апачите?

— Не.

— Истината ли казвате? Често устата на команчите е пълна с лъжи!

— Ако бяхме убили апачи, сега ти щеше да видиш скалповете им наикчени по нас.

— Да, значи говорите истината. Срегнахте ли по пътя си петима ездачи?

— Защо вождът на апачите ни задава този въпрос?

— Защото иска да му отговорите.

— Отговорът ни не му е нужен, защото очите му са достатъчно силни, за да видят сами.

— Познавам следите на онези, които търся. Те са врагове на команчите.

— Тогава не сме ги срещали. Хората, които видяхме, са наши братя.

— Не са ваши братя. Те ограбиха лагера на вашите приятели и после избягаха.

— Откъде го знаеш?

— Риматта и ей тези мъже идват от лагера на команчите.

— Сега самият Риматта изрича лъжи. Ако е така, команчите щяха да ви убият!

— От устата на апача никога не е излизала лъжа. Той ще ви разкаже какво се случи.

С кратки думи по обичая на индианците той им описа последните приключения на ловците. Команчите внимателно го изслушаха, а накрая един от тях каза:

— Рикаро е бледолик, цветът на кожата му е бял, но сърцето му е черно.

— Срегнахте ли го?

— Да, видяхме го.

— И разговаряхте ли с него?

— Ние седяхме край огъня му и той приказва с нас доста време.

— Каква е причината, която ви спомена, накара го да напусне лагера на команчите?

— Каза ни, че Сокола го е изпратил на разузнаване да събере сведения за апачите.

— Излъгал ви е. Видяхте ли златото, което носи със себе си?

— Не.

— Къде ли го е скрил?

— Той се намираше в една колиба от клони. Сигурно и златото е било там, но воините на команчите тъй и не го видяха.

— Къде го срещнахте?

— Ако яздиш един цял ден на запад, ще стигнеш до реката, която апачите наричат Том-шо. Тя има един водопад и точно там беше бивакът на крадеца.

— Воините на команчите говориха искрено. Те са свободни!

Индианците не бяха очаквали да се отърват толкова бързо, и затова чевръсто се метнаха на седлата и препуснаха, за да не дадат време на ловците да променят решението си. Те обаче спокойно продължиха ездата в противоположната посока.

* * *

Градът Сан Франсиско е разположен на един нисък нос от сушата, на запад от който е океанът, на изток пък великолепен залив, а на север пък се намира входът към този залив. По улиците на града може да се види

бледата, слабичка и елегантна американка, гордата черноока испанка, русата немкиня както и цветнокожата къдрокоса жена. Богатият франт, облечен във фрак, с цилиндър и ръкавици, носи в едната си ръка голямо парче шунка, а в другата — кошница със зеленчуци. Ранчерото е метнал през рамо мрежа с риба, за да отпразнува с нея някой забележителен ден, един гвардейски офицер държи за краката угоен петел, някакъв квакер пък, вдигнал полите на дългото си палто като престилка, е помъкнал нанякъде огромен омар... и всички тези хора се движат един през друг насам-натам, назад напред без някой някому да пречи.

През това гъмжило в столицата на Златната страна си пробиваше път една група ездаци, която най-накрая спря на улица Сътърстрийт пред хотел Валядолид. Той беше построен в калифорнийски стил и представляваше дълга и доста широка едноетажна постройка от дървен материал, която много приличаше на бараките едnodневки при нас, където здравата се пие по време на празника на едно или друго стрелково дружество.

Там те слязоха от седлата и предадоха конете на грижите на един хорскийпър^[6], който ги отведе под един навес. Въпреки огромните си размери помещението за посетители бе пълно с хора, тъй че новодошлите едва намериха маса, където можеха да седнат. Една келнерка дойде и им донесе бирата портер, която си поръчаха. Тогава един от тях я попита:

— Възможно ли е да поговорим със сеньората, дете мое?

— Да. Да я извикам ли?

— Моля те!

Тя се отдалечи, а скоро след това се появи съдържателката. Човекът, който беше помолил да я извикат, се изправи и каза:

— Сеньора, позволете ми да ви се представя! Името ми е Фридрих фон Валми. Немец съм, а тези хора са мои спътници.

Тя направи лек кникс и го погледна очаквателно.

— Изпращат ни при вас, сеньора.

— Аха! Мога ли да попитам кой?

— На два дни път оттук има едно ранчо, чиято господарка се казва Еудория Мафери.

— Познавам я.

— Тя е ваша сестра, нали?

— Да.

— Тя ни препоръча хотела ви, като същевременно спомена, че тук ще намерим един човек, с когото непременно трябва да си поговорим. Може ли да отседнем при вас?

— Всички ли?

— Всички.
— Сигурно ще се намери място. А кого търсите, господине?
— Не е ли отседнал при вас един бял, придружаван от четирима индианци?

— Да.
— Кога пристигна?
— Завчера.
— Тук ли живее?
— Само той!
— Ами индианците?
— Те се отправиха към планините, може би отидоха в мините.
— Как се казва този човек?
— Не знам. Ние не разпитваме веднага гостите си за имената им.
— Може ли да поговорим с него?
— Ще проверя!

Погледът и се плъзна през обширното помещение от маса на маса, но изглежда не забеляза онова, което търсеше.

— Не го виждам, сеньор!
— Може би е в стаята си, а?
— О, не, защото тук нямаме самостоятелни стаи. Всички наши гости спят в голямото таванско помещение. Сигурно е излязъл.

— Имаше ли багаж?
— Да, два големи чувала от еленова кожа, които конете едва смогваха да мъкнат. Но после той веднага си купи куфар. Искане да напусне града и разпитваше за някой кораб, който час по-скоро да отплава в открито море.

— Благодаря ви! Ще ми изпълните ли една молба?
— Каква е тя?
— Не му казвайте, че сме питали за него. Става въпрос за изненада.
— Както желаете. Една добра ханджийка изобщо не бива да е бърлива.

След като мъжете чакаха половин час, съдържателката на хотела отново се приближи до масата им и каза:

— Човекът, с когото искате да говорите, току-що се върна.
— Къде е сега?
— Отиде в спалното помещение. Тъкмо бях там, когато той влезе.
— Как се стига до горе?
— Стълбите откъм двора водят до тавана.
— Има ли и други хора там?

— Не.

— Благодаря ви!

Тя се отдалечи.

Фред се обърна към спътниците си:

— Елате! Ние четиримата сме предостатъчни, за да се справим с него.

Те станаха, отправиха се към двора и там започнаха да се изкачват нагоре по стъпалата. Озоваха се в дълго ниско таванско помещение, което заемаше цялата ширина на постройката. То беше изпълнено с много легла. До едно от тях беше коленичил някакъв мъж с гръб към тях и подреждаше нещо в отворен куфар. С безшумни стъпки Фред се промъкна до него и надникна през рамото му. Големият куфар беше пълен със самородни златни късчета.

— Зандер! — силно извика той.

Човекът се стресна, обърна се и бързо се изправи. Зяпна ловеца така, сякаш виждаше призрак.

— Познаваш ли ме, негоднико?

Другите се бяха оттеглили зад вратата, така че изненаданият човек нямаше как да ги види. Той си помисли, че Фред е сам и бързо си възвърна самообладанието.

— Какво желаете? — попита той, като сложи ръка върху дръжката на ножа си.

— Да те попитам, дали все още ме познаваш!

— Да ви познавам ли? Ха! Та нима е толкоз важно дали ви познавам или не?

— Така е. Прав си, напълно достатъчно е, че аз те познавам.

— Мастър, не съм ви давал разрешение да ми говорите на „ти“!

— Сигурно няма нужда от такова разрешение. Още като хлапе се обръщах към теб така.

— Към мен ли? Това е някакво дяволско заблуждение! И така, какво искате от мен?

— На първо време нищо друго освен това злато.

— Ха! Бъдете тъй любезен да позволите да предположа, че сте луд!

— Позволявам ти. И един луд също може добре да използва пари и злато.

— Но по дяволите, та аз изобщо не ви познавам!

— Хмм, струва ми се, че вече сме се виждали при команчите! Не е ли така?

— През целия си живот не съм се срещал с нито един от тези хора!

— Виж, как човек може да се заблуди! Значи се познаваме от по-рано, нали?

— Много ми се иска да знам откъде!

— Ами навярно от Зойдерланд. Сигурно там познаваш семейство фон Валми.

— Не го познавам.

— А не си ли чувал името на някаква циркова ездачка, която се казвала мис Ела?

— Също не.

— Нито си познавал онзи кралски син, когото наричали Лудия принц?

— Не.

— Ами един от слугите на семейство Валми, който се казвал Георг Зандер?

— И него не познавам.

— Имаш много къса памет. Защо преди малко, когато ти подвикнах това име, ти толкова се изплаши?

— Изплаших се не от името, а защото си мислех, че тук съм сам.

— Ами — намеси се Отчето, който изглежда лека-полека започна да губи търпение, — я не се церемони много-много с този човек! Ние сме в правото си и нямаме нужда нито от съд, нито от адвокат. Признаваш ли, че ти си човекът, за когото те смятаме?

— Не.

— Е, добре! Мен също ме знаеш, но ще ти повярвам, че в сегашния ми външен вид, няма да ме разпознаеш.

— Кой сте вие?

— В случая е безразлично, кой съм бил по-рано, но сега ме наричат Отчето-Нож. За него сигурно си чувал достатъчно, за да знаеш, какво те очаква, ако се осмелиш да го излъжеш. И така, говори само истината! Откъде си?

Отчето извади ножа си, а и другите последваха примера му. Човекът разбра, че никакво отричане не можеше повече да му помогне и заеквайки, отвърна:

— От Зойдерланд.

— Добре, момчето ми! Виждам, че си се вразумил. Как се казваш?

— Георг Зандер.

— Хубаво! Ти беше слуга на барон Теодор фон Валми, нали?

— Да.

— Но същевременно си и команчът Рикаро, а?

— Да.

— Откъде е това злато в куфара ти?

— Сам съм го промил.

— Много добре! Кажи си молитвата „Отче наш“, нещастнико, защото с теб е свършено!

— Нищо не можете да ми направите!

— А-а, така ли? И защо?

— Ще ви арестуват и накажат.

— Ти наистина си много по-голям глупак, отколкото те мислех! Ако ножът ми те прониже и ние си отидем, кой ще каже тогава, кой е бил? А дори и да излезе на бял свят, ти мислиш ли си, че някой ще може да докаже, че съм бил аз? Ще разкажа просто, че си ме нападнал и съм бил принуден да те убия в законна самоотбрана. Но ще ти дам един шанс: имаш пред себе си два пътя. Единият от тях е да те предадем на съдията и да му кажем всичко каквото знаем за теб. После само след един час ще увиснеш обесен на някой уличен фенер.

— Ами другия път?

— Ще ни признаеш всичко и в такъв случай можеш да разчиташ на нашето снизхождение.

— Ще удържите ли на думата си?

— Ще удържим!

— Тогава питайте!

— Откъде имаш това злато?

— То е същото, което команчите отмъкнаха от белите ловци.

— Тогава то е собственост на тези двама мъже, защото точно тях са ги обрили. Какво имаш в джобовете си?

— Нищо.

— Не лъжи!

— Казвам истината.

— Тогава ще те претърсим. Дръжте го здраво, ще проверя какво носи в себе си!

Другите го хванаха, а Отчето пребърка джобовете му. В тях се намери един скъпоценен съвсем нов часовник, както и натъпкан с банкноти портфейл.

— Кога си купи този часовник?

— Днес.

— Със златни зърна от тези?

— Да.

— В такъв случай той не е твой. Ами откъде взе тази сума в

банкноти?

— Това са спестяванията ми, от години ги нося със себе си.

— Ха! И сред команчите ли? Странно! Я да проверя! Той отвори портфейла и много внимателно огледа отделните банкноти.

— Хмм! А някога чувал ли си, че някои банкери имат навика да отбелязват на даваните от тях банкноти датата или собственото си име? Правят го, за да са готови да посрещнат всякакъв случай.

— Нищо такова не знам.

— Ето виж! На тази стодоларова банкнота е написано: „Стърли и Ко.“ А до него има и днешна дата. И как тогава си носил тази сума с години у себе си?

— Датата е сбъркана. Трябва да е от по-стара дата. Сигурно вземате някоя тройка за петица.

— Ами, нали мога да чета! Тези пари са разменени срещу самородно злато едва днес. Затова са собственост на тези двама мъже. Ето, вземете ги! Той подаде портфейла на Фред.

— Протестирам! — извика Зандер.

— Няма да ти помогне ни най-малко, обеснико! Сега самият ти можеш да избираш — или ще се решиш под наш надзор да се завърнеш в Зойдерланд, или пък ще те отведем при шерифа, който ще реши какво да те прави.

— Тук аз съм свободен човек!

— Ще ти докажа обратното. Отидете да доведете някой полицаи!

Холмърс се запъти към вратата, но когато стигна до прага ѝ, Зандер му извика да се върне.

— Чакайте, не отивайте! Виждам, че ще трябва да се подчиня. Но имам едно условие.

— И какво е то?

— Да не бъда изправян пред съд нито тук нито в родината!

— Ще се съгласим с него само ако най-искрено ни разкажеш всичко.

— Какво още искате да узнаете?

Отчето извади от торбичката си за куршуми двете писма, които беше показвал на Фред край Рио Пекос. Отвори ги и ги показва на някогашния слуга.

— Познаваш ли тези писма?

Зандер се изплаши.

— Писани са до Лудия принц. Откъде ги взехте?

— Не е толкова важно как са попаднали в ръцете ми. Ти ли си ги писал?

— Да — колебливо отвърна той.

— Къде отиде предишният ти господар Теодор фон Валми?

— Не знам!

— Лъжеш!

— Не лъжа!

— Но нали на времето си го придружавал до замъка Химелщайн!

— Така е. Той трябваше да се дуелира с Лудия принц.

— И?

— Ще ви разкажа всичко най-откровено. С едно тайно писмо моят господар бе повикан от принца да отиде в замъка Химелщайн, за да уредят възникналите по между им разногласия. Той се отзова на поканата и аз го придружавах. Пристигнахме в замъка, господарят ми фон Валми бе приет от принца, който го отведе към вътрешните помещения. Повече не го видях. На следващия ден принцът изпрати при мен човек да ме заведе при него и ми заяви, че имал нужда от една услуга.

— Каква беше тя?

— Попита ме дали съм запознат с почерка на моя господар и дали евентуално бих могъл да го подправа. Отговорих утвърдително. После ми направи предложение да замина за Америка и там да напиша писмата, които семейство Валми получи по-късно. Обеща ми толкова голяма сума, че заслепен от парите, аз се съгласих.

— Не спомена ли нещо за твоя господар?

— Не.

— А ти не попита ли за него?

— Попитах, но той не ми отговори. Трябваше да замина още на същия ден. Оттогава нито видях нито чух повече моя господар Теодор.

— Не премълчаваш ли нещо?

— Абсолютно нищо.

— Този път казваш истината, просто ти личи, макар иначе да не ти вярвам. Мислиш ли, че дуелът наистина се е състоял?

— Не ми се вярва.

— Защо?

— Преди да отпътувам седях около час при управителя на замъка Гайслер...

— А-а, той е голям подлец!

— Познавате ли го?

— Много добре. Но продължавай!

— И така, седях при Гайслер и го подпитвах за моя господар и за изхода на дуела. Той язвително се изсмя и каза, че принцът имал различни

средства да обезврежда враговете си и без да се дуелира с тях.

— Това е достатъчно. Сега ти ще слезеш с нас долу в гостилницата и там ще обсъдим какво да правим с теб по-нататък.

Те го отведоха със себе си в голямото помещение. Но едва що бяха прекрачили прага му, когато от една от по-отдалечените маси се изправи някакъв човек, чието облекло издаваше, че е неуспял изпаднал в мизерия златотърсач. Той се приближи, тежко сложи длан върху рамото на Зандер и попита:

— Ха, не ме ли лъжат очите? Не сме ли се виждали вече, а? Зандер пребледня като мъртвец. Той сигурно познаваше златотърсача, просто му личеше. Но отвърна:

— Да сме се виждали? Наистина не мога да си спомня!

— Така ли? Well! Тогава ще помогна на паметта ти. Хей, Уил, я се надигни и поогледай тази дяволска физиономия!

Човекът, към когото се обърна, седеше на неговата маса. Сега той се приближи. Беше висок и широкоплещест.

Несъмнено притежаваше голяма физическа сила.

— Познавам го този тип — отговори той.

— Значи мислиш, че е той?

— Естествено!

— Добре! Мешърс, бъдете така любезни, замалко да чуете, какво искам да ви кажа!

След тази подкана, изречена на висок глас, настъпи пълна тишина.

— Ей този човек — продължи якият мъжага, обяснявайки поведението си, — е един outlaw^[7], който после отиде при команчите, защото положението му сред белите ловци стана напечено. Той застреля неколцина мои много добри приятели. Кажете ми, джентълмени, какво му се полага!

— Куршум!... Въже! — разнесоха се един през друг гласове от всички страни.

— Well, прави сте. Но я ми кажете, заслужава ли си заради една такава дреболия да ходим при шерифа или чак при градския съветник?

— Не, уредете го тук!

След като разбра, в каква опасност бе изпаднал, Зандер се окопити и възрази:

— Не съм аз — извика той, — този човек ме обърква с някой друг!

— Охо, момчето ми! — отвърна му Уил. — Та ние те познаваме твърде добре!

— Тогава хванете ме де!

С тези думи той му обърна гръб и се втурна към изхода. С няколко бързи скока Уил го догони, сграбчи го за яката и го задържа.

— Стой, човече! От залавяне на негодници разбираме повече, отколкото си мислиш. Ето, сам виждаш!

— Все още не си ме хванал!

В ръката му проблясна нож и той замахна, за да нанесе удар с него.

— Ах, тъй ли, посягаш на мен, негоднико! Тогава върви в ада!

Златотърсачът светкавично извади револвера си и преди Зандер да успее да го прониже с ножа си, изстрелът го просна на пода.

— Джентълмени, сигурно видяхте, че той замахна с нож срещу мен, нали?

— Видяхме! — прозвуча всеобщият отговор на въпроса на стрелеца.

— Тогава ще можете да свидетелствате, че в случая не става дума за убийство, а за законна самоотбрана.

— Ще свидетелстваме.

— Well! В такъв случай нека гостилничарят отнесе този мъртвец където си иска! Той беше разбойник и убиец и получи само заслуженото си наказание.

Трупът бе изнесен от стаята, а човекът, който го застреля, можеше с голяма доза сигурност да разчита, че деянието му нямаше да има за него никакви лоши последствия. Отчето и неговите хора не взеха абсолютно никакво участие в разигралата се сцена. Сега той кимна с глава и каза:

— Така стана добре за нас, защото се отървахме от този тип. С него щяхме да си имаме само неприятности.

— Ами дали ханджийката ще ни предаде куфара му? — попита Фред.

— Естествено!

— Че кой ли ще я пита! — рече Холмърс. — Куфарът е наша собственост и много ми се ще да видя човека, който би се осмелил да ни го оспори. Впрочем той ни идва като по поръчка, защото вече ще имаме средства да оправим пропадналия си външен вид, като си купим по-хубави дрехи и бельо.

Най-накрая настъпи и денят за раздяла. Бил Холмърс, Фред и Отчето бяха намерили един кораб, който щеше да ги закара до Европа. Там те имаха намерение да потърсят никакви следи от злощастния Теодор фон Валми. Качиха се на борда, където моряците вече извършваха необходимите приготовления за отплаване. Докато Отчето отново отиде на сушата, за да вземе нещо, което беше забравил, Риматта се приближи към ловците и каза:

— Моите братя тръгват на запад, а вождът на апачите ще се върне

при вигвамите на своето племе. Ще си спомнят ли понякога братята му за него?

— Ние никога няма да те забравим — сърдечно му отговориха и двамата.

— Риматта също ще си спомня за тях. А сега той ще си отиде.

— Няма ли първо да се сбогуваш с Отчето?

— Не. Убиеца на индианци е враг на червенокожите мъже. Риматта тръгна с него само защото и моите братя решиха да го придружават. Вождът на апачите не може да се сбогува с една жена.

— С жена ли? — попита Холмърс — Струва ми се, че Отчето е достатъчно храбър и безстрашен, за да бъде сравняван с жена. Не е ли така?

— Той има душата на злия дух, храбростта на мъж и тялото на жена. Отчето не е мъж а жена.

— Какво? — учудено извика Фред. — Нима е възможно?

— Това е истината — отвърна Риматта. — Очите на апача са по-остри и по-проницателни от очите на бледоликите. Той видя Отчето, когато се къпеше в реката. А нима Убиеца на индианци има брада?

— Наистина, няма нито косъм! О, Боже, вече подозирам кой е! Това е Ела, любовницата на брат ми!

Не можаха да продължат разговора си, понеже тъкмо в този момент Отчето се върна. Всички формалности на пристанищната полиция бяха изпълнени и Риматта се нареди да си върви. Преди това каза още:

— Нека Великия дух бди над моите бели братя, за да се доберат щастливо до страната, където са вигвамите на техния народ. Риматта ще изпусне много лули, молейки се на духовете, да ги закрилят!

С тези думи той се отдалечи, като се отправи към своите родни ловни полета. А яхтата вдигна котва, изду платна и се насочи извън пристанището, за да поеме по своя дълъг път към Европа.

[1] Damn — проклятие. — Б.пр. ↑

[2] Нъгитси — самородни златни зърна. — Б.пр. ↑

[3] Well — добре. — Б.пр. ↑

[4] Good day — добър ден. — Б.пр. ↑

[5] Come il faut — както трябва — Б.пр. ↑

[6] Хорскийпър — коняр. — Б.пр. ↑

[7] Outlaw — човек извън закона. — Б.пр. ↑

Издание:

Карл Май. Князът на бледоликите

Романи. Първо издание

Издателска къща „Тера плюс“, 2004

Библиотека „Приключения“, №2

Превод от немски език: Веселин Радков

Karl May

Der Fürst der Bleichgesichter

Der Bowie-Pater

Karl May Verlag, Bamberg, 2003

adventure

Карл
Май

Коледа

Коледното преживяване от младостта на Поразяващата ръка с неговия приятел Карпио намира продължение след дълги години в Дивия запад при неговия кръвен брат Винету. В зимния сняг на Скалистите планини приключва участта на бедния Карпио.

bg
de

Веселин
Радков

adventure

Karl
May

1897
de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0
2010-02-16 19:36:28
<http://chitanka.info/lib/text/1866>
1.0

0.1 (2005-12-01) — Добавяне
0.2 (2006-08-10 20:36:54) —
1.0

Карл Май
Коледа

Първа глава

Въведение

Коледа!

Каква мила и колко богата по съдържание дума! Убеден съм, че и в словесното богатство на всички народи за всички времена нито е имало, нито има друга дума с толкова дълбоко значение, която да събужда такива мили спомени. За вярващия християнин тя олицетворява изпълнението на дълго жадуваното желание за спасението на всички човешки същества, а за скептика означава ежегодно повтарящи се дни на всеобща празнична тържественост, на семейна радост и на светнали от щастие детски очи. Вердиктът «Исус Христос и вчера, и днес, и во веки веков!» озарява и най-скритото кътче от сърцето на вярващия, а скептикът навярно неволно ще подеме радостната песен:

Светът загиваше,
Христос се роди,
радвайте се, о, християни!
или поне няма да попречи на децата си да я запеят!

Сред палмите израсна отдавна очакваното клонче на Исаия и над Витлеем засия звездата, която посочи пътя на мъдреците от Изтока към Коледните ясли. «Слава на Бога в небесата!» — запя небесното войнство над този град, където изгря онзи лъч светлина, който щеше да озари и ошастливи целия свят. «Мир на земята!» — прозвуча след небесната глория

[1]

. Оттам тръгна мирът, чийто символ и до ден-днешен си остава палмата, разпротря се над всички земи и завладя всички сърца, които бяха отворени за него. А на север, там, където не се развяват перестите палми, техните ветрила са се превърнали в борови клонки, които се кичат със свещи и звезди в тези хубави честити дни и точно за тях важат думите на пророка: «Тръгни и стани светлина, понеже твоята светлина идва и божественото великолепие изгрява над теб!» Тогава коледната елха се появява в целия си блясък както в дворците, така и в бедняшките колиби. Тогава проехтява камбанният звън, за да възвести рождението на Спасителя и в тихата нощ от всички олтари и амвони, от уста на уста се понася ангелският вик: «Ето, благовестявам ви голяма радост, която ще бъде за всичките люде, защото днес ви се роди в Давидовия град Спасител, който е Христос Господ!»

Главно думите от две библейски притчи са ми направили най-дълбоко, незаличимо впечатление, които съм чул още като малко момче от устата на моята стара набожна баба. Дали се дължи на изкуството ѝ да разказва, или на съдържанието на самите думи, не знам, ала си остава факт, че тези редове и до ден-днешен се числят към любимите ми библейски цитати. Първият от тях гласи (Йов 19,25): «Защото знам, че е жив Изкупителят ми и че той ще ме възкреси от гроба», а другият е именно възвестяването на ангела: «Ето, благовестявам ви голяма радост... защото днес ви се роди... Спасител...» Впечатлението, направено ми от тези думи, бе толкова голямо, че още в съвсем незряла възраст композирах музика по двата текста, а по втория дори се осмелих... да напиша стихотворение.

Споменавам всичко това не за да се хваля, което се потвърждава както от споменатата моя възраст, така и от употребата на думата «осмелих се», а моите уважаеми читатели скоро сами ще разберат, че по този начин преследвам съвсем други, далеч по-благородни цели. Засега ще кажа само, че на времето думите «Възвестявам ви голяма радост» бяха станали за мен и в едно друго твърде особено отношение истинско коледно послание.

Аз, най-бедният ученик от моя клас, страстно обичах музиката и освен редовното обучение в училище вземах допълнително частни уроци по хармония и т.н., поради което останах само на сух хляб, защото се прехранвах, като сам давах уроци, вземайки по петдесет пфенига на час, и следователно трябваше да плащам един час по хармония, струващ един талер, с шест часа,

отделени от свободното ми време. Но го правех с удоволствие, а гладуването от онова време не ми е навредило и до ден-днешен.

Стигнал в теорията до мотета

[2]

, но не и до практиката на композирането му, един хубав ден седнах, изпълнен с идеята (извинена единствено от младостта ми) да композирам коледен мотет към любимата си тема «Благовестявам ви голяма радост».

Речено — сторено! Моето opus operatum

[3]

трябваше естествено да остане в дълбока тайна, ала съвсем скоро след завършването му изчезна от чекмеджето ми. По-късно разбрах, че го е откраднал един мой съученик, който ме мразеше, и за да ме изложи, го бе пратил по пощата на моя учител, един възрастен добродушен кантор

[4]

. Дълго търсих моята изгубена светиня, докато най-сетне се отказах, смятайки, че никога няма да я намеря.

И както рядко едно нещастие идва само (а своеволното прекрачване границите на духовните възможности на един ученик лесно може да се превърне в нещастие за него), тъкмо тогава ми попадна едно забавно вестниче, където се обявяваше конкурс за написване на коледно стихотворение с първа, втора и трета награда от по трийсет, два и десет талера. Любимата ми тема, бедността ми и още кой знае какви основателни и неоснователни причини «ме накараха да взема перото», както обичат да се изразяват поетите с призвание, отново седнах на стола и написах едно стихотворение от 32, словом и цифром тридесет и две четиристишия. На всеки човек е известно, и особено на редакторите, че колкото е по-дълго едно стихотворение, толкова по-лесно отива в кошчето за боклук, а и аз самият знаех поне, че стойността на една поема не нараства с дължината ѝ. Но според предварителния план, по който я бях изградил, просто нямаше как да излезе по-къса. Напротив, ако бях изразил върху листа всички връхлетели ме мисли, поемата навярно би станала и хиляда стиха. След като направих и исканото мото, аз го пях заедно със стихотворението в плик за три пфенига, запечатах го с червен восък за пет пфенига, залепих върху него горе вдясно над адреса на редакцията последните си пари във формата на пощенски марки и изпаднал в извънредно тържествено настроение, занесох писмото до по-следващата улица, където висеше пощенската кутия. След като то падна вътре, като накара кутията да изкънти на празно, аз още дълго останах да я съзерцавам. Сега тя ми изглеждаше съвсем иначе, но това бе лесно обяснимо, понеже дотогава никой разумен човек не беше искал от нея да погълне наведнъж трийсет и две строфи.

Но и самият аз се промених. Всеки, който ме наблюдаваше, щеше непременно да забележи, че имам нечиста съвест. Поведението ми никак не ми се струваше «мъжко», а походката ми стана несигурна. Вече никой не поглеждаше право в очите, а най-често хвърлях скрити погледи встрани, за да видя дали някой не е разбрал, че съм написал трийсет и двете строфи. Хлябът вече не ми се услаждаше. Сънят ме отбягваше, а когато някой път все пак се унасях, започвах да сънувам какви ли не ужасии. Така например ми се присънваше и някаква голяма пощенска кутия във формата на огромна синя жаба, която бавно се приближаваше до леглото ми, скачаше върху мен и ме притискаше, докато най-сетне се събудех със силен вик.

Вършех работата си със същата добросъвестност, ала тя ми тежеше все повече. Страните ми станаха много бледи. Отслабнах и станах неразговорчив като камертон, който се обаждат само когато го ударят. За мен това бе много трудно и лошо време! И то продължи прекалено дълго. Твърде рано, още в края на юли, бях поверил съдбата си на пощенската кутия, а «фаталният срок» изтичаше едва на първи октомври. На първи ноември щеше да се реши всичко. Ех, да можех някак си да върна моето свръхдълго стихотворение! Щях да се откажа не само от всяка награда, но дори щях да дам и най-тържествено обещание никога вече да не пиша стихове! И това означава много, извънредно много, понеже за мен не представляваше абсолютно никаква

трудност да съчинявам рими, а дори и третата награда от десет истински лъскави талера щеше да е за мен едно малко съкровище.

Бях напълно убеден, че няма да получа нищо, тоест очаквах пълен неуспех, но все пак цялата работа можеше да има за мен и един положителен, макар и доста неприятен резултат. Направо ми бе невъзможно да се отърва от мисълта, че «почитаемата» редакция нямаше да върне стихотворението лично на мен, а заедно с няколко особени забележки щеше да го изпрати на нашия строг «Старец», за да се запознае с него. Всеки, който е бил гимназист или все още е такъв, знае много добре кого имам предвид с думата «Старец» и макар да не може напълно да разбере и изпита тайния ми ужас, все пак поне би могъл да има известна представа за положението ми. Вярно, че «негово строго величество» бе към мен винаги благосклонен и понякога се бе опитвал да облекчи недотам лесното ми положение. Дори изпращаше при мен сина си два часа седмично да му помага в ученето, в замяна на което всяка събота ми даваха в кухнята говеждо с ориз, а после вместо десерт получавах правото да галя по гърба любимата котка на жена му. Ала в случай че «уважаемата» редакция превърнеше опасенията ми в действителност, то тогава вече нищо не ми бе гарантирано — нито яденето с ориз, нито чесането на котката!

И тъй над главата ми се събираха все повече буреносни облаци, които ставаха все по-страшителни, и все по-черни. И до днес си спомням, че когато дойде първи ноември, един студен, но слънчев есенен ден с чисти и бели снежинки, в душата ми бе тъмно и мрачно. Бях започнал да броя не само дните, но и часовете. Те се бяха превърнали за мен в цели вечности, но земните вечности отминават, тъй че и тази вечност отмина. И ето на — най-сетне фаталният ден настъпи и... злата ми участ ме връхлетя!

След последния сутрешен учебен час на шести ноември ме извикаха при Стареца. Четирийсет стъпала нагоре и на всяко от тях по двама-два удара на сърцето ми прави общо осемстотин. Вероятно не са били по-малко. Почуках на вратата, после влязох и... не можах да видя нищо, понеже очите ми се замъглиха. Изминаха няколко секунди, преди погледът ми да се избистри, и тогава забелязах пред мен застанал величественият Старец, вперил очи в мен така, сякаш искаше да ме пониже.

— Май! — проехтя дълбокият му бас.

Поклоних се. Не знам каква физиономия съм направил в този момент, защото само той можеше да я види, а не ми каза нито дума в това отношение.

— Май!!

Отново се поклоних.

— Май!!!

Трети поклон. Но тайно в себе си реших да не се покланям повече.

— Вие... сте... един... много...

Погледнах го така остро, че той млъкна. В никакъв случай нямаш намерение да се оставя да ме обижда. Тогава той се засмя и със съвсем друг тон продължи:

— Всъщност това ни най-малко не ме засяга. Лично ваша работа си е, ако сте решили да се излагате. И защо не? Та вие с часове говорите в четиристъпни неправилни стихове, а вашият немски е... хмм! Но можехте преди това поне да ми го дадете да го прегледам!

— Стихотворението ли? — попитах аз.

— Естествено! Щях да подчертая грешките, които все още имаше в него и изобщо не са били забелязани от редактора. Един такъв човек си няма никаква представа как трябва да изглежда хубавото стихотворение. Че откъде ли ще го знае?! Крава... индийско орехче...!

— Значи го върнаха, така ли?

— Да, като пробен отпечатък, или както му казват още като коректури. Придружава го едно писмо, но то не е до вас, а до мен. Естествено няма да ви дам да го прочетете... и през ум не ми минава! Ще отговоря, че освен името ви, друго не бива да се поставя под стихотворението. Иначе ще станете жертва на манията, обзела всички драскачи, а тя е най-опасната мания. Имате много по-важна работа от писането на стихове, хлапе такова!

От гърдите ми се изтръгна дълбока въздишка. Значи стихотворението ми от трийсет и две строфи бе одобрено и прието! Трета награда от десет талера! Като че пред очите ми отново се канеше да се спусне мъгла, но тъкмо в този момент Стареца продължи:

— Искях да ви кажа още нещо: отсега нататък ще ви заплащам на ръка часовете, които давате на сина ми. Два пъти по пет, значи десет гроша. Въпреки това събота вечер ще получавате

вечеря. Заради дързостта ви и заради стихотворението по-късно специално ще се разправам с вас. Сега нямам време, трябва да се нахраня. Ето ви парите. Хайде, вървете си!

Той ми тикна в ръката един плик. Благодарих му с предрезгавял от вълнение глас и изхвъркнах през вратата, след като направих един особено дълбок поклон, макар че само преди малко бях взел твърдото решение повече да не се покланям.

И до ден-дневен не знам как съм слязъл по стълбите и как съм се озовал в моята «бърлога». Отворих плика. И какво имаше вътре? Едно кратко писмо от редакцията и... три банкноти от по десет талера! Както всяка жаба от приказките носи богатство, така и ужасната огромна синя жаба от моя сън ми донесе пари... и то не третата, а първата награда!

Какво направих след като се успокоих ли? Отговорът е излишен. Нито в добри, нито в лоши времена съм забравял, че молитвата е свято задължение и винаги облекчава.

Както става с нещастieto (поне според поговорката), също така е и с щастието. То никога не идва само. Когато следобед отидох на урок при стария кантор, заварих го в извънредно добро настроение. Той винаги беше мил и благоразположен, ала този път бе необичайно разговорчив и весел. Направи няколко намека за «добре свършена работа», «издателски пари» и нямаше как да не се сетя, че несъмнено беше говорил със Стареца за моя голям успех. Когато след часа както обикновено (понеже никога не правя дългове) оставих един талер на обичайното място, той ми каза:

— Няма нужда, драги Май! Можете да задържите спечеления с толкова труд и пот талер.

— Господин кантор, този не е спечелен чак с толкова труд и пот.

— Не е ли? Че как така? Да не би да са ви го подарили?

— Не, спечелих го, обаче без особено тежък труд. Та нали знаете, че получих трийсет талера!

Той ме погледна учудено и попита:

— Трийсет талера! Та вие сте цял Крез! И казвате, че съм знаел ли? Нито звук, нито нота, нито половина, нито шестнайсетина не съм чувал за подобно нещо!

— Но нали споменахте за това преди малко!

— Аз ли? И представа си нямам!

— Споменахте за «издателските пари».

— Да, вярно, но то е друго нещо, за което изобщо все още нищо не знаете. Че каква връзка има с вашите трийсет талера? Или не бива да ми казвате?

— Естествено, че мога да ви кажа! И тъкмо вие, господин кантор, сте човекът, на когото ще разкажа всичко с най-голямо удоволствие!

Докато му обяснявах, силно развълнуван, той крачеше нагоре-надолу из малката си стаичка, а щом свърших, възкликна:

— Трийсет талера, цели трийсет талера за едно стихотворение, за... колко бяха строфите?

— Трийсет и две четиристишия.

— Значи само четиристишия! Това прави двајсет и осем гроша за строфа и седем гроша за всеки ред! И на всичко отгоре честта да извоюваш първата награда! А аз си въобразявах, че върша кой знае каква... е, почакайте малко! Знаете ли стихотворението си наизуст?

— Да.

— Кажете го! Искам веднъж да чуя едно стихотворение, спечелило първа награда от трийсет талера!

Докато той продължаваше енергично да се разхожда нагоре-надолу, аз заставах в единствения свободен ъгъл и започнах да декламирам:

На блага вест съм приносител,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос!
Ликуват в химни небесата,
звезди понасят в миг вестта
тамян ухае в кандилата,
в молитва свеждат се чела.
От църквите надалече
ехти тържествен меден звън

и звуци на хорал привлечен
тъй нежно носят се навън.
И пак е...

— Чакайте, чакайте! — припряно ме прекъсна той. — Стихотворението ми изглежда хубаво, даже много хубаво, но трийсет и два куплета... това е твърде дълго. Трябва да ви кажа нещо и не мога да чакам, докато стигнете до края му. Ето, я погледнете тук! Познато ли ви е това? Той ми подаде печатна нотна тетрадка и впери в мен изпълнения си с напрежение поглед. Беше партитурата на мотет, където различните щимове бяха отделно отпечатани. Зачетох началото на текста: «Виж, възвестявам ви голяма радост...»

— Не четете това, не това, а заглавието! — нетърпеливо настоя той.

Изпълних желанието му и се стреснах, но от радост, защото беше моят мотет, изчезнал по толкова необясним начин.

— И това е нещо, и това е нещо, нали? — тържествуващо каза той. — Напечатаната музикална композиция е далеч-далеч по-ценна от отпечатаното стихотворение. Всеки може да съчини някое стихотворение, като изсмуче няколко рими от пръстите си, ама композиция — това е съвсем друга работа. Нея не можеш да я изсмучеш от пръстите си, тя идва от другаде! В този случай човек трябва да е научил нещо повече и преди всичко да е имал много свестен учител. А добри и свестни учители могат да бъдат само господата кантори, които умеят да свирят на орган и да ръководят църковния хор. Църковната песен е най-възвишеното...

— Но, моля ви, господин кантор — прекъснах аз словоизлиянията му, — безкрайно съм учуден. Не съм композирал мотета, за да бъде отпечатан. Искях просто само да се упражнявам и той трябваше да си остане в чекмеджето. Но после внезапно изчезна. Как е попаднал в ръцете ви и откъде знаете, че аз съм го написал? Името ми липсваше върху оригинала.

— Вярно, свършено вярно — засмя се той. — Но наистина ли си мислите, че не познавам почерка ви, както и почерка на Крюгер?

— Крюгер ли? — попитах аз. — Кой Крюгер имате предвид?

— Глупав въпрос! Естествено Крюгер, който преди време беше принуден да ви отстъпи първото място по успех заради вашата работа върху квинсептакорда. Искал е да си отмъсти, но сега ще го накажа, като го накарам да се пръсне от яд!

— Все още не ви разбирам.

— Тъй ли? Иначе не загорявате толкова бавно. Е, тогава ще трябва веднага да ви покажа две други неща. Поне на едното вероятно ще се учудите или пък и ще се ядосате. Ето най-напред това! Чий е почеркът?

Той ми подаде голям плик с пощенско клеймо, върху което беше написано името му. Нужно ми бе да хвърля само един поглед, за да мога да кажа:

— Писал го е Крюгер. Веднага се разбира.

— Да. Този тип дори не се е потрудил да си преправи почерка. Вероятно си е помислил, че ще захвърля плика, без да го погледна. А сега разгледайте внимателно това!

Беше партитурата на моя мотет. След като хвърлих само един бегъл поглед на петолинията, не открих какво имаше предвид. Тогава той ми обърна внимание на следното:

— Поставете хартията срещу светлината и ще забележите местата, където е трил с гума.

— Какво? Изтрил е някои места?

— Да, трил е, за да нанесе нарочно някои грешки. Смятам, че намеренията му са ви ясни!

— Но това би било отвратителна постъпка, такава подлост...

— Оставете сега това! — прекъсна ме той. — Сам се заех с тази работа. Здравата го притиснах и той се видя принуден всичко да си признае. Въпросът ще се разгледа на заседанието ни. Междувременно аз взех един препис, естествено без допълнително внесени грешки, и за ваше добро и за да ядосам Крюгер, изпратих мотета на издателя. Той го прие и знаете ли какъв хонорар ще ви изплати?

— Хонорар ли? Значи пак пари?

— Разбира се! Ноти срещу банкноти или срещу звънящи монети. Така постъпвам аз. На първо време той отпечата петстотин екземпляра и за тях плати двайсет и пет талера. Е, значи за един екземпляр ще получите едва петнайсет пфенига, ала туй все пак е по-добре, отколкото ако мотетът бе останал безполезно да се търкаля в чекмеджето ви. Издателят ми изпрати книжни

пари, но аз ги смених срещу монети, защото среброто издава по-хубав звук. Това са цял куп пари. Ето ги. Гледайте да не изпуснете някоя монета!

Той дръпна чекмеджето на масата, бръкна вътре с две ръце и после протегна към мен пълните си с талери шепи. Този втори съвсем неочакван дар на съдбата направо ме слиса. Той се засмя, напъхна ми парите в двата джоба на панталоните и каза:

— Вземете ги, вземете ги! Кой знае дали някога и през целия си живот ще ви се удаде да спечелите и един грош с някоя музикална композиция. Затова не се опъвайте. Та нали парите са ви така нужни! Впрочем, мотетът се репетира и ще бъде изпълнен тук в църквата. Крюгер сигурно ще се пръсне от яд, ако, разбира се, преди това не се види принуден да напусне, понеже проявената от него низост заслужава подобно наказание за пример на другите и аз съм убеден, че...

— Моля ви, господин кантор — успях най-сетне да го прекъсна, — вие винаги сте били приятелски настроен към мен и ми се струва, че няма да откажете да изпълните едно мое съкровено желание.

— Тъй ли? Хмм, вече подозирам какво ще е то! Кажете го!

— Недейте изправя Крюгер пред учителския съвет. Днес съм толкова щастлив, а накажете ли го, цялата ми радост от това щастие ще се изпари.

— Не искате ли твърде много?

— Мисля, че не. Всъщност той е истинската причина за хубавата изненада, която ми поднесохте. Сигурно нямаше да тръгнете да търсите издател за мотета ми, ако Крюгер не ви го бе изпратил в този вид, само и само да си съставите лошо мнение за мен.

При тези думи той ми подаде ръка, засмя се и каза:

— Много ме зарадвахте, като се застъпихте за Крюгер. Все още не съм направил донесение срещу него, за да му дам възможност да се отърве само с моето мъмрене и големия яд. Очаква го още здраво кастрене на четири очи и същевременно ще научи, че отървяването му от сериозно наказание се дължи единствено на вашата молба. Сигурно ще позеленеет от яд, че мотетът е отпечатан, че ви е донесъл пари и че на всичко отгоре и той ще трябва да пее.

— Ще се съгласи ли?

— Да. Това ще е условието ми. Той има хубав глас и дори, за да се пръсне от яд, ще получи възможност да пее като солист в тригласната част в ла бемол мажор с текста: «Затова вървете във Витлеем. Там ще намерите малкия Исус да лежи в една ясла.» Това е едното нещо, на което толкова се зарадвах заради вас, а другото е свързано с вашето разбиране, че едва ли щях да предложа на някой издател композицията ви без споменатата причина.

— Естествено! Та тя е ученическа работа с много недостатъци и нищо друго!

— Вярно, много вярно! Думата «недостатъци» е добре подбрана и изразява точно онова, което исках да кажа. Тъй като не желаете да се занимавате професионално с музика, ще се научите да композирате колкото за «домашно ползване», както биха се изразили някои хора, но не и повече. Ала това ви стига. Обаче сега-засега и до тази цел ви остава още доста дълъг път. Е, вярно, с този мотет случайно сте сполучили, но дали някога пак ще постигнете такъв успех, в момента не може да се каже, понеже трябва още много, много да се упражнявате и да учите. Мисля, че най-вече ще ви се удават сериозни, религиозни сюжети. Просто те са ви в кръвта. В мотета ви всъщност не се срещат грешки. Написан е чисто. Но ви липсва упражняване, сръчност, вдъхновение. Представете си един добър ездач любител и го сравнете с професионалния ездач от цирка! Любителят в композирането сте вие. Липсва ви висшата школа. Не познавате добре коня си, не знаете и различните помощи, които трябва да му дадете по време на ездата. Подобно нещо не е достатъчно само да е вродено, а то иска както упражнение, тъй и постоянство. Един опитен ездач, минал през висшата школа, ще язди и обязди вашия мотет по съвсем друг начин. Разбирате ли ме?

— Да, господин кантор. Седя твърде вдървено на седлото. С коня имам само физически допир, но не и духовна връзка.

— Така е. Затова, както по-късно навярно и сам ще забележите, придадох на някои от вашите музикални фигури повече енергия и живот. След като чуете изпълнението на мотета, едва ли ще ми се сърдите.

После той ми подаде ръка, за да се сбогува.

— С удоволствие бих ви обучавал безплатно, защото сте беден, но при моето окаяно финансово положение ми е невъзможно. Все ще се справите някак и може би по-късно ще станете по-

заможен от мен. Спомнете си тогава за вашия стар кантор, който ви е помогнал при вашия пръв мотет! И занаят пред гледайте все така сериозно на живота, както и досега. Хайде, за днес стига толкова! Довиждане!

Този благороден кантор, който винаги е бил толкова доброжелателен към мен, е от онези хора, за които и до ден-дневен, след толкова дълги години, съм запазил чувство за дълбока благодарност. По-късно читателите ще разберат защо споменавам тази случка, без да назовавам името му. Той беше човек на честта, но целия свой свят беше пренесъл в стаичката, където учехме музика, защото бе принуден да се откаже от всякакво семейно щастие. Жена му бе известна като истинска Ксантипа, която, както разправяха хората, със своя суров и непоносим характер принудила сина си да замине за Америка...

И така притежавах петдесет и пет талера! Какво невиджано богатство за мен! Беше твърде много. Бях здрав и можех да работя. Трийсет талера изпратих на бедните си родители. Двайсет скътах за непредвидени нужди, а пет определих за едно коледно пътуване, по време на което по изключение веднъж бях решил да не бъда пестелив. Пет талера за едно пътуване, което щеше да продължи най-много седмица! Че аз изобщо нямаше да мога да ги изхарча! Това означаваше повече от двајсет гроша на ден — сигурно щях да си пожиея царски! Даже тайничко си казах, че евентуално щях да си позволя половин бутилка вино, разбира се, от възможно най-евтиното. Какво вино да избира и каква цена можех да си позволя — ето въпросите, занимаващи ме ежедневно в онези десетина минути, които обикновено ми бяха нужни, докато заспя. О, щастливо време, колко отдавна отмина!

Канторът удържа на обещанието си. Мотетът бе упражняван и Крюгер бе принуден да участва в тригласната част, а това породило в него такава омраза към мен, че си имах немалко ядове.

После се появи на бял свят и моето коледно стихотворение. Всеки от съучениците ми искаше да го има. Вследствие на това поредният брой на вестника масово се изкупи от книжарницата ни, а когато по-късно се състоя ежемесечното декламирање на свободно избрано стихотворение, всичките ми двајсет и трима съученици започнаха да поглазват артистичните си способности с думите: «Колета. Стихотворение от Карл Май.» Аз бях единственият, който почете един от класиците ни. Стана обичай стихотворението ми да се разнася насам-натам в различни бележници и при всеки подходящ или неподходящ случай да се изважда и да се чете. Така аз имах съмнителното щастие месеци наред да бъда затрупван с въпроси защо съм употребил този или онзи израз или защо съм избрал една, а не друга рима. Всичко живо започна да измисля стих след стих и рима след рима, докато накрая учителите ни така побеснях от всичките тези «мотети и монети», «Ромулус и фамулус», «слон и балкон», «Австралия и мания», че под председателството на Стария бе взето решение да се предприемат решителни мерки срещу тази безкрайна щуротия. Вярно, че последвалите мъмрения и други наказания постигнаха целта си, но за съжаление за мен имаха и тази неблагоприятна последица, че доскоро толкова уважаваната и «ухажвана» моя милост бе отбягвана вече тъй старателно, както минерална вода сред бутилки с шампанско, което от своя страна породило в мен основателното и непоклатимо решение да поставя условието всички мои бъдещи стихотворения да се публикуват едва след смъртта ми.

Но да се върна на вече споменатото коледно пътуване! Бях свикнал по време на всички ваканции да предприемам по някое по-продължително странстване. Вследствие на моите склонности, на плановете ми за бъдещето и по други причини, аз залягах над книгите по-продължително и по-старателно от моите съученици и затова от време на време ми беше необходимо здравата да се натоваря физически, да се пораздвижа, което най-добре можеше да стане чрез някой по-дълъг поход. Най-често към мен се присъединяваше и един мой много мил съученик, който, макар да не беше толкова беден като мен, все пак също бе принуден да бъде пестелив... Той бе сериозно и прилежно момче, което освен с мен, с други не обичаше много-много да приказва и затова го наричаха *surpinus carpio* [5]

или за по-накратко Карпио, защото, както е известно, и шараните не са особено многословни. Няхаме обичай да събираме наличните си пари в една обща каса, но за нас бе нещо естествено по време на пътуването ни всеки да може да разчита и на средствата на другия. Последицата от това беше, че онзи, който притежаваше повече пари, тайно се грижеше, щото по-бедният в дадения случай да не страда особено от моментното си

безпаричие. Тогава можеха да се видят трогателни примери за истинска безкористност и пожертвувателност, макар да ставаше въпрос за съвсем малки суми, за грошове и за пфениги. Естествената последица от поведението ни беше, че в края на всяко такова пътуване всеки от нас разполагаше с точно същия остатък пари. Ако някой от нашите днешни финансови министри беше видял и чул с какво мъдро и разсъдливо чувство за отговорност обсъждахме и най-малкия разход, той сигурно щеше да научи много от нас. Веднъж даже преплувахме една река, за да си спестим два кройцера, които иначе щяхме да дадем на салджията да ни прехвърли.

Та това прекрасно момче страшно много искаше да участва в заплануваното от мен коледно пътуване, но смяташе, че този път едва ли ще имам особено желание да го взема, защото не можел да събере повече от два талера. В такъв случай в сравнение с него аз бях истински милионер! Ощастливих го с уверението, че за един такъв милионер не е никак трудно да издържа някакъв си бедняк. Просто трябваше да дойде с мен! Нямаше как да започнем странстването си от самото начало на коледната ваканция, понеже естествено прекарахме празничните дни заедно с родителите си, а когато после се видяхме на определеното за среща място, със светнали от радост очи той ми съобщи, че баща му му дал допълнително още един талер. И така финансите ни бяха в съотношение три към пет и съученикът ми значително се беше приближил до моя милион.

И накъде щяхме да поемем ли?

Обикновено се отправяхме към планините между Саксония и Бохемия. Там можехме да си въобразим, че странстваме из Пиренеите между Франция и Испания или даже из Хималаите между Тибет и Индия. Там имаше градове и села, планини и долини, скали и поляни, реки и потоци, слънце и сняг, накратко всичко, каквото сърце ни поискаше. Повече не можехме и да желаем, а и нямаше да намерим никъде другаде. Бяхме обикнали онези местности, цел на «околосветските ни пътешествия», и сигурно щеше да е нужно някое съвсем необичайно обстоятелство, за да вземем решение да променим своя маршрут.

Всъщност тази наша силна привързаност към онези места си имаше и една твърде практична и прозаична причина, която смятам сега да издам, след като толкова дълго съм я държал в тайна. Мога да си го позволя без особена опасност за нас, понеже ние отдавна вече не се катерим по онези стръмнини, а освен това по този начин ще дам възможност и на други достопочтени люде да се възползват от ползата, която ни носеше нашата тайна.

Наистина имаме много важна причина постоянно да прескачаме от Саксония в Австрия и после да се връщаме обратно. И тази причина се казваше валутен курс. Не си мислете, че само истинските милионери имат нужда да се занимават с валутните курсове. О, не! Колкото по-малко имаш, толкова по-важен става курсът. Ние двамата сами сме го преживявали. С това, разбира се, не искам да кажа, че курсът на валутата е най-важното нещо за онзи, който няма нищо, а трябва да се съберат поне двама по-оправни паралии, разполагащи с някакви сигурни средства, като, да речем например, единият да има на разположение три, а другият — пет талера. Та те предприемат едно тъй наречено валутно пътуване, от което, особено ако са от избраното съсловие на учениците, носещи пъстри шапки, могат да извлекат неподозирана изгода. Но трябва да си хитрец, а трябва и да си ученик! Защо ли? Веднага ще ви обясня.

Какъв е курсът на гулдена днес? Такъв и такъв. Хм!... Ако простосмъртният плаща с талери, а иска да измъкне гулдени, тогава талерът е в лошо положение. Но плаща ли с гулдени, а иска да има грошове, тогава гулденът е в неизгодна позиция. А поиска ли човек да се убеди как стоят нещата, тогава се оказва, че липсва бюлетин за валутните курсове. Обаче, ако дойде някой необикновен смъртен, да речем, един ученик, то едва ли някому ще мине мисълта, че има в джобовете си пари, макар наистина да разполага, да кажем, с три или пък дори и с пет талера. На него ще му кажат съвсем честно и почтено какъв е курсът на гулдена за деня, а ако се окаже, че не го знаят, в такъв случай самият той изважда от джоба си един изгоден за него валутен бюлетин, на който за съжаление е откъснато ъгълчето с датата. Той яде и пие, плаща и после весело си тръгва по пътя. Накъде ли? Е, да, точно там се крие невероятната тайна. Защото — ако този ден гулденът е зле, ученикът просто се връща на саксонска територия и там разменя един талер за австрийски пари. Ако гулденът е силен, тогава ученикът отива в Бохемия и превръща кройцерите в грошове и

пфениги. И ако това момче е паралия и може да издържи на тази дейност достатъчно дълго време, то никак няма да му е трудно да прибере в джоба си такива печалби, които да събудят завистта на обикновените простосмъртни. Двамата с Карпио при общ капитал от четири талера за осем дни отвъд границата на Бохемия сме печелели единайсет кройцера, а на саксонска земя печалбата ни е била шестнайсет пфенига, което придаде на нашето пътешествие неподозирани дотогава размах. Но за всичко това е необходима голяма прозорливост и силен предприемчив дух, за да може човек да прозре и предвиди сложната бъркотия в курсовете и незабавно да използва всеки изгоден случай. Например при проливен дъжд ние с часове като луди сме тичали от Саксония към границата на Бохемия или пък в обратна посока, само за да обменим петдесет кройцера в пфениги или пък петдесет пфенига в кройцери. Печалбата се влагаше в повидло

[6]

, кисели краставички или в други хранителни и вкусни неща, а ако тя не достигаше, е, нали и другите налични пари бяха в джобовете ни, за да бъдат също лека-полека изхарчени. По този начин ние се придвижвахме напред на зигзаг между Саксония и Бохемия, имахме духовни и търговски вълнения колкото щете, овладявахме всички валутни курсове и изпитвахме едно истинско блажено чувство, присъщо на богатата парвеню, защото ежедневно от сутрин до вечер така пилеехме пари, както след ваканцията за съжаление не ни беше вече възможно. Преживявали сме знаменити дни, когато не ни се виждаха скъпи нито бисквитите в Бохемия, нито прочутия сладкиш със сливи. Да не говорим за селските чифлици, където можехме да ядем без пари и да пием толкова много мляко, че сигурно и кравите ги хващаше яд.

Естествено през зимата, когато високо горе в планините снежните преспи достигаха до няколко метра, бе значително по-трудно да търчим подир курса ту в една, ту в друга посока, но както вече споменах, този път се бяхме запасили със значителни парични средства и поне веднъж можехме да си позволим да пътуваме като истински паралии, на които понякога и валутният курс е безразличен.

Снаряжението ни беше във всяко отношение превъзходно, така че можехме незабавно да предприемем изкачването на Мон-блан. Естествено не взехме чадъри, защото това ни се струваше женска работа и малко срамно. Нямахме и бастунчета, а тояжките сигурно ни очакваха нейде там, в храстите. Дълги палта? Пфу! Та ние бяхме немски момчета! Ръкавици? Ако човек трябваше да ги носи, щеше да се ражда с ръкавици на ръцете. Но ние имахме една обща рисуваелна папка, направена от пет големи листа рисуваелна хартия. Навита на руло, Карпио я носеше на гърба си в една стара осиротяла кутия за далекоглед. За съжаление в папката не се появи нито една рисунка, понеже винаги, когато намирахме някой достоен за увековечаване обект, пръстите ни бяха толкова вдървени от студ, че не бяхме в състояние да държим молива. Бях провесил на врата си моята ботаническа кутия, която съдържаше багажа ми за из път.

Шарана беше осигурил и две географски карти. Едната беше на Саксония, а другата — на Бохемия, защото нали точно между тях смятахме да се разхождаме за удоволствие и да се ровим из снега. Но още през първия ден се оказа, че картите бяха объркани с други, и както твърдеше моят съученик, това било направено от сестра му. Едната от тях беше на Швеция и Норвегия, а другата пък — на Алжир, Тунис и Триполитания. Единодушно решихме да не ги захвърляме, а да ги запазим за по-късните ни пътешествия из тези страни. Имахме и всичко необходимо за шев. Такива неща са нужни по време на път заради скъсаните копчета, но какво търсеше измежду вещите ни една кука за плетене на дантели, си остана за мен пълна загадка.

Много добре се бяхме запасили с пури. Всеки разполагаше с по два броя, по три пфенига парчето. Те бяха определени само за особено тържествени случаи и ние скроихме дръзки план да не ги обявяваме за обмитяване, а да ги пренесем в Австрия като контрабандна стока. За тази цел ги напъхахме в кончовите на ботушите си. Но когато вечерта понечихме да ги извадим, те се бяха стрили на прах. Sic transit gloria mundi

[7]

!

Останалите предмети от снаряжението ни бяха по-скоро от лично естество и отговаряха на склонностите на своя притежател: конци, прахан, шипове за обувка за ходене по лед, които Шарана смяташе да използва ту за единия, ту за другия си крак, шишенце рибено масло, за да си мажем ботушите, но Карпио, или по-скоро пак сестра му по погрешка го беше напълнила с терпентин, както и една лупа, останала като наследство от неговия чичо. Когато го попитах за какво му е тя посред зима, той преобърна всичките ми познания надолу с главата със снизходителната забележка, че както през зимата, тъй и през лятото можело да се изчисли къде е меридианът на Комотау. Да изброявам и другите неща не би било особено деликатно. Най-много да спомена още, че Шарана носеше и някакво собственоръчно изобретение, представляващо секрет за бравата! То трябваше да осигурява както безопасността на живота ни, но още повече и на парите ни, в случай че ни се наложило да пренощуваме в някоя съмнителна къща. Но когато моят приятел се опита да постави изобретението си на вратата още в първата странноприемница, където отседнахме, се оказа, че той, или по-скоро, както сам твърдеше, неговата сестра беше забравила у дома нужните за целта винтове.

Бяхме си определили среща в градчето Рехау в Оберфранкен. Оттам, контрабандирайки четирите пури, ние поехме за Аш, а после продължихме към Егер. Нямаше какво да търсим в този толкова голям град за нашите финанси, тъй че само минахме през него и повървахме още няколко километра до Тиршниц, където пристигнахме вечерта, капнали от дългия изморителен преход. Поръчахме си по една бира, както и картофи с извара за двајсет кройцера, а после поискахме стая за пренощуване, която ни струваше петдесет кройцера. Та тъкмо там преживяхме онова страхотно разочарование с пурите и там се случи провалът със «секрета» на бравата. Решихме да скрием парите си в печката, но след като поразмисли, Шарана извади оттам своя «депозит» и го пъхна под дюшека на леглото си. Каза, че никак не било разумно да съхраняваме и двете суми на едно и също място, защото, ако влезел някой крадец, сме щели да загубим всичко. Трябвало да разделим парите тъй, че негодникът да откъдне само едната част, а другата да ни остане. Подчиних се на неговата превъзхождаща ме мъдрост, легнах си и бързо заспах, но твърде скоро бях събуден от някакъв шум, причинен от Шарана, който на зададения му от мен въпрос отговори, че преди малко на светлината на кибритените ни клечки забелязал зад печката парче тухла. Извадил я оттам и здраво я вързал в носната си кърпа, като по този начин направил едно страшно оръжие, с което можел да счупи главата на всеки влязъл с взлом крадец. Напълно успокоен и утешен от тази предпазна мярка на моя най-близък приятел, аз отново заспах и се събудих едва когато усетих, че опитвайки се да ме изправи, Шарана рязко ми дръпна и двете ръце и силно разгневен ми изкрещя следното си откритие:

— Слушай, парите ми са изчезнали! Всичките ми пари заедно с кесийката! Страшното ми оръжие се оказа безполезно. Въпреки всичко някакъв негодник се е промъкнал в стаята ни и е бръкнал в печката. Но за мен вечно ще си остане загадка защо е взел само моите пари, а не и твоите! Веднага ще изтичам долу! Ханджията трябва да ми възстанови сумата!

— Почакай малко! Парите ти бяха в печката, тъй ли?

— Естествено!

— Но нали самият ти ги извади оттам и ги скри под дюшека си! Я потърси!

Той ме послуша, намери ги и облекчено въздъхна.

— Ханджията има късмет! В случай на нужда сякаш да стигна и до съдия-изпълнител. Знаеш ли колко ще ни струва кафето?

— Без хляб десет кройцера.

— А хлябът?

— Без кафе също десет кройцера.

— Тогава ти ще си поръчаш кафе, а аз ще поискам да ми донесат хляб. После ще си ги поделим и ще платим само двајсет кройцера. Каквото спестим сега, можем после да си го добавим към обяда. Съгласен ли си?

— Да. Е, не е кой знае колко изискано, но ще гледаме по-бързо да изчезнем оттук, за да не ни мърморят много дълго.

— Да ни мърморят ли? Не можеш ли да си служиш с по-свестни изрази, които да подхождат на образовани хора? Тези бохемци ще вземат за изискано всичко, каквото направим, макар и да не са в състояние да го проумеят.

И тъй закусихме за двајсет кройцера, постаряхме се хората да ни помислят за изискани люде и после пак поехме на път. Крайната ни цел за този ден беше фалкенау, където пристигнахме

щастливо привечер, макар приятелят ми да имаше лошия късмет да загуби шиповете си за ходене по лед. И той самият не знаеше как се бе случило, още по-малко пък знаех аз. Тази незаменима загуба го натъжи дълбоко и заради него си придадох вид, сякаш тези шипове са ми били безкрайно скъпи и на мен. Изпълнени с тъга, ние мислено се простихме с тях и запазвайки мъжкото си самообладание, се насочихме към една обикновена планинска хижа, чиято външност отговаряше на възможностите на кесиите ни.

Тъкмо се канехме да влезем вътре, когато от нея излезе един стражар и изглежда, се учуди на намеренията ни. Той ни поздрави учтиво и попита:

— Навярно сте студенти, а, млади господа? Аз кимнах, но Шарана извади от вътрешния си джоб своята ученическа лична карта и я тикна в ръката на стражаря.

— Да, студенти сме. Моля, убедете се сам! Стражарят отвори личната карта, прочете написаното и след като му я върна, с особена усмивка каза:

— Драги млади господине, щом сте извършили вече всичко онова, което пише вътре, то вие сте човек с голямо бъдеще.

— Така си е! — гордо го увери моят добър приятел. — Там е ударен даже печатът на училището.

— Не го виждам!

Шарана внимателно огледа легитимността си и откри, че това, което държеше в ръцете си, беше хронология на управлението на немските императори от Карл Велики до Франц Втори. След като изгуби доста време в търсене на личната си карта и не я намери, той с възмущение избухна:

— Това пак е работа на моята сестра! Вместо документа ми е пхнала в джоба този списък на императорите. Такива шуротии могат да извършат само лица, които не са от мъжки род, а от женски или от среден!

— Не се тревожете! — утеши го полицаят. — Не съм ви искал личната карта. На вас просто ви личи, че сте хората, за които се представяте, а ако при някои по-особени обстоятелства се наложи да се легитимирате, то това може да направи и вашият приятел с неговата лична карта.

— Носиш ли я? — попита ме Карпио.

— Да, защото не се осланям на сестрите си, които впрочем винаги знаят какво вършат.

Господин вахмистър, могат ли хора като нас да пренощуват в тази къща?

— Хм — промърмори човекът. — Доста се учудих, като видях, че се каните да влезете вътре, понеже тук намират подслон само калфи и чираци. Я по-добре елате с мен при францел! Тъкмо отивам там и ще ви заведа.

Сигурно тази покана бе съвсем добронамерена, обаче Шарана побърза да се намеси:

— Това хотел ли е, или странноприемница? Скъпо ли е там?

При тези думи служителят на реда се изсмя добродушно, а после каза:

— При Францел? Скъпо? Още повече щом става дума за господа студентите? Ха-ха-ха-ха!

Трябва да се запознаете с него! Той също е бил студент. Започнал е да следва, за да стане учител, ама се е отказал от тая работа, защото богатата ханджийка се омъжила за него. За нищо друго не говори с по-голямо удоволствие, отколкото за следването си, и за него няма да има по-голяма радост от тази, ако в странноприемницата му отседнат студенти. Харесате ли му, тогава ще му доставите голямо удоволствие, ако не му платите и пукната пара. Само елате с мен! Всичко ще се уреди.

Той тръгна пред нас, а ние го последвахме. Моят приятел ме накара малко да поизостанем и угрижено ме попита:

— Слушай, дали ще се харесаме на този знаменит ханджия Францел?

— Че защо да не му харесаме?

— Ами защото всеки човек си има собствен вкус. Ако се заплесне по нас, навярно ще минем без плащане, но ако вземе първо да ни обслужи изискано и скъпо, а после се окаже, че не може да ни понася, като нищо е възможно с този един-единствен удар да загубим и двамата цялото си състояние.

— Опасенията ти са излишни. Никой не заплаща онова, което сам не е поръчал, а ние все пак ще внимаваме да не направим някоя прекалено голяма сметка. Намират се и такива хора като францел, както ни го описва полицаят. Те се гордеят с това, че са се подготвяли за нещо по-възвишено, и наистина вярват, че могат повече от другите. Ако човек не вземе да им противоречи, те просто преливат от любезност към него. Може би този францел е бил някой

хубав младеж и само по тази причина е успял да се докопа до богата жена. Е, ще видим как стоят нещата!

— Слушай, Сафо, говориш като по книга! За пръв път го правиш по време на това пътуване. Сафо! Ето на, че наяве излезе онова, което ми се искаше да премълча! Известно е, че кажи-речи, никой ученик не остава без прякор. Доскоро имах щастието да се обръщат към мен с моето обикновено име, ала след публикуването на онова коледно стихотворение нещата се промениха. Съучениците ми бяха потърсили някакво поетично име и понеже то трябваше да съдържа и шеговито-ироничен нюанс, се бяха спрели на странната идея да ме «кръстят» на някоя поетеса и ето как ми лепнаха прякора Сафо. Когато се възпротивих, те ми доказаха, че не можело да има по-подходящо име за мен, защото Сафо била най-известната поетеса на древността и се отличавала с ненадмината чистота и красота на стиха. Какво можем да направя? Бях принуден да се примиря.

Когато Карпио каза, че по време на това наше пътуване за пръв път съм говорел «като по книга», той имаше право. За да се чувства по-добре докато странствахме, аз се държах досущ като него, само че това не му беше направило впечатление, понеже у него нямаше и следа от наблюдателност. Моят мил, винаги сериозен и прилежен приятел притежаваше някои качества, които лесно можеха да поставят под въпрос цялото му бъдеще. Преди всичко той беше по детски или даже направо по бебешки безобиден и наивен, а това не му позволяваше да прояви никаква енергия и дееспособност и го караше да върши всичко наопаки. На туй отгоре той обичаше да придава и на най-дребните неща много по-голямо значение, отколкото имаха, а особено по време на странстванията ни виждаше и в най-прозаичните предмети или случки някакъв романтичен ореол, което обясняваше и защо бе взел със себе си шиповете, лупата, секрета за брави, както и други неща.

Друга своеобразна черта в характера му бе и голямата му разсеяност, която в тази възраст виждахме само от веселата ѝ страна, но по-късно тя обещавахе да стане фатална за него. Доколкото ми беше възможно, полагах усилия да го накарам да е по-съсредоточен, ала за съжаление без ни най-малък успех. Нещо по-лошо. Ако някой му обърнеше внимание върху неговата разсеяност, тя само се засилваше. Той ставаше боязлив и притеснителен и в смущението си вършеше още по-големи грешки. И тъй, отказах се да го променям, опитвах се, доколкото ми беше възможно, да потулвам неговите номера а ла Ойленшпигел и когато бяхме двамата сами, се правех, че съм също като него тъй по детски непохватен. Вероятно така го бях привързал особено силно към себе си. Приличахме на две лекомислени деца. Само че той наистина бе такова. Но аз тайно бдях над него и преструвайки се, че върша всичко според желанията му, се опитвах според силите си да го предпазя от неприятности. Карпио си мислеше, че действа самостоятелно, но всъщност, без да съзнава, той следваше волята ми. Понякога все пак у него се прокрадваше прозрението, че не той, а аз играех ръководната роля. Тъй беше и този път, когато изказах мнението си за ханджията францел, без изобщо да го бях виждал. Към моите мъдрувания добавих даже следното:

— Знаеш ли, Карпио, когато някого наричат не с фамилното му име, а с малкото, кръщелното, и то щом дори използват умалителната, галена форма, значи сигурно той е добряк. Тъй си представям ханджията и ще трябва да се отнасяме към него като към добряк, но все пак няма да е зле да му направим и известно впечатление.

— Как? Като разговаряме на латински ли?

— Не. Това ще го отблъсне, защото вероятно няма да ни разбере. Изглежда, той е някой много жизнерадостен човек и ще трябва да се появим пред него страшно весели и изобщо в отлично настроение и да се държим така, сякаш сме стари познати. А що се отнася до това, как да му направим по-силно впечатление... а-а, тъй като размисля, се сещам какво ми каза Стария — че никак не ми било трудно с часове да говоря в рими. На теб също ти сече пипето и вече неведнъж си ми отговарял в доста прилични четиристъпни неправилни стихове. Защо не вземем да шашнем този францел с рими?

— Тази идея не е лоша. Ще направя каквото мога. Ами ако не му хареса?

— Тогава просто ще престанем и ще бъдем по-сериозни. Хайде! Изглежда, вече пристигнахме. Полицаят ни беше превел през няколко тесни улички и в този момент свърна към някаква странноприемница, до чиято входна врата водеха четири-пет стъпала. Постройката с всичко около нея правеше доста внушително впечатление. Изкачихме стъпалата и се озовахме в

коридор, където миришеше на обор. Там полицаят отвори една врата, хвърли изпитателен поглед в помещението за посетители и подвижна с весел глас:

— Помози Бог, Францел! Пак съм тук и ти вода изискани гости.

— Кои са? — попита някакъв мазен глас.

— Двама студенти от Бавария или кой знае откъде, които искат да получат някое топло местенце да пренощуват.

— Студенти ли? Е-хей, нека влизат! За такива господа имам колкото пожелаят местенца за нощувка. *Ubi bene, ibi patria*

[8]

!

Влязохме в стаята, която беше голяма, но ниска. Вляво, до каче за биене на масло, стоеше една жена. Тя се занимаваше, о, какво блаженство за мен, с прецеждане на мътеница! Беше ханджийката. Надясно от вратата седяха няколко мъже, най-обикновени хорица, и пиеха местната евтина наливна бира. Но точно срещу вратата се намираше голяма кръгла маса, където местата бяха заети от по-отбрано общество. Един от тези хора се беше изправил на крака и ни посрещна с любопитен поглед. Нямахме съмнение, че бе самият францел. Преди години сигурно е бил напет и хубав момък. И досега той все още мажеше черната си коса с помада и грижливо подреждаше чаровните си къдрици. Бяла престилка покриваше твърде обемистото му шкембе, а над нейния нагръдник се мъдреше пихтиеста, нежно потреперваща двойна гуша, преминаваща нагоре в гладко избръснато червенобузесто лице, което явно винаги излъчваше доброжелателна веселост. След като ни измери с кратък дружелюбен поглед, човекът се измъкна иззад масата, приближи се и протегна ръка, за да ни поздрави.

— Да, по изисканото ви държане си личи, че сте студенти. Бъдете ни добре дошли! Седнете тук при нас на тази маса и ни кажете какво ви се яде!

Разтърсих ръката му и по възможно най-сериозния начин му отвърнах:

— Въпроса вие инак поставяте... и истината тозчас научете... за всеки видно е, че ние... не гладни сме, а ни се пие!

Францел стреснато отстъпи две крачки назад, ококори очи и смаяно попита:

— Ка... ка... какво? Не гладни... сте, а ви се... пие? Искате нещо за пиене? Добре! Какво да ви донеса?

— Туй, що иска нашата душица... е ей онази вкусна мътеница... чудесно питие, о, да, обичано в селото и града... не щем ни вино, нито бира... а мътеница колко чашата побира!

— Душица... мътеница... бира... побира! Я ми кажете, да не би да сте поет, истински професионален поет?

— Поет съм, да, но не за всеки... измислям често рими леки... но за добрия Франц аз незабавно... стихотворение измислих славно... понеже той е умен и отбира... от туй изкуство, както и от бира... дайте ни вий мътеница, не ракия... за здравето на Франц ще я изпия!

За моя радост и Шарана побърза да се намеси:

— За поздрав на стопанина и тази къща... и аз със радост чашата обръщам... но изпия ли я аз във ваша чест... я искам пълна пак в ответен жест!

Изпихме чашите и му ги върнахме. Изглежда, той не успя веднага да схване какво огромно щастие го бе сполетяло с нашето запознанство, но после францел изведнъж захвърли празните чаши върху канапето в ъгъла, улови ни за ръцете и ни задърпа към масата.

— Ами, как ли не, мътеница! Дайте вино, вино! Дошъл ни е на гости не само един поет, а двама! *Fama crescit eundo*

[9]

! Каква изненада, каква радост! Ана, донеси вино, вино! Знам какво трябва да се поднесе на такива духовно извисени господа! Сядайте, сядайте смело, понеже нали ви е известно — *habenti dabitur et abundabit*

[10]

!

Аз седнах, но магнах с ръка и възразих:

— О, не, не вино ни носете... а мътеница, ала запомнете... че мине ли ми жаждата, за Бога... и вино да си пийна аз ще мога!

— Е, тогава нека да е мътеница, нямам нищо против. Щом не желаете нещо друго. Но после ще трябва да ми разрешите да гледам на вас като на най-специални мои гости. Естествено не е нужно да плащате каквото и да било.

Шарана ми хвърли скришом един поглед, а след като не му обърнах внимание, здравата ме изрита под масата, което бе къде-къде по-красноречиво. Последва една доста бурна сцена. Посетителите, които до преди малко си бяха глътнали езиците от смайване, отново си възвърнаха способността да говорят. Онези от другата маса се приближиха и ни предложиха чашите си с бира, но ние им отказахме. Едновременно всички ни заговориха и всеки искаше да бъде чул и да получи отговор. Отвърщахме им в рими, което така впечатли францел, че той даде на жена си следното нареждане:

— Слушай, Ана, тези високоуважаеми господа няма да спят в обикновените легла за посетители, а ще отидат в специалната гостна стая, където е стъкленият шкаф. Знам какво значи да си образован — *corvus corvo nigredinem obicit*

[11]

!

Неговият латински ми доставяше невъобразимо удоволствие. Тъй като той цитираше само поговорки и мъдрости, силно подозирах, че ги е прочел в някой стар учебник и ги е запомнил, за да ги пуска понякога при удобен случай и така да може да минава за латинист. Беше запомнил латинските думи, но не и смисъла им и ето защо човек не биваше да се учудва, че най-често ги използваше не на място и казаното нямаше никакъв смисъл.

Последвалият разговор се водеше от нас в рими, а ханджията го «подправяше» с най-невероятните латински сентенции и думи, което обаче, както по всичко личеше, на повечето гости направи изключително впечатление. Не успяхме да научим кое училище бе посещавал и докде бе стигнал в образованието си. Изглежда, той си имаше причини да не говори за това, а ние не проявихме чак такава бесцеремонност да му задаваме подобни въпроси.

Но не бива да пропусна да разкажа една дребна случка. Неиде по пътя моят Карпио беше забелязал, че един гвоздей от подметката на ботуша му го бодне по стъпалото и за да се предпази, беше събул ботуша си и на съответното място бе подложил някаква многократно сгъната хартия. В този момент той усети, че пиронът е пробил и хартията и пак му причинява болки. Шарана довери тази неприятна работа на един от присъстващите, който се оказа обущар, и тъй като той прояви готовност да подбие връхчето на гвоздея, моят приятел събу ботуша си, за да го даде на своя избавител от това страдание. И точно тогава оттам изпадна нагънатата хартия, която бе пострадала доста от проникналата в ботуша вода и имаше направо жалък вид. Приличаше на стар, похабен и орфан лист с валутния курс. Когато я вдигнах, забелязах, че по нея има нещо написано, само че вече не можеше да се разчете. Обаче все още доста ясно различимият училищен печат ми подсказа колко важен документ държах в ръката си. Подадох го на приятеля си с думите:

— Ей това тук ще спаси честта на сестра ти. Надявам се, че след като се върнем у дома, ще й поискаш прошка за онова обидно подозрение.

Шарана разгърна хартията, поклати глава, подаде я на полицаия, който все още беше заедно с нас, и каза:

— Виждате колко добре съм съхранил документа си за самоличност. Никой негодник нямаше да може да го намери. Моля ви сам да се убедите, че действително си имате работа с ученици от едно кралско образователно заведение!

Когато полицейският служител видя в какво състояние се намираше личната му карта, той махна с ръка и дружелюбно му каза:

— О, моля ви, не се съмнявайте в способността ми да разпознавам хората още от пръв поглед. Веднага разбрах, че имам пред себе си духовно извисени личности.

— Е, добре! — кимна Шарана. — Признаваме вашата проникателност и щом се озовем пак отвъд границата, на едно подходящо място ще разкажем, че хората в австрийските земи могат да се гордеят със своята полицейска власт.

След като пхна наново сгънатата лична карта във вътрешния си джоб, той кимна на полица с такова покровителствено изражение на лицето, сякаш заемаше някой важен пост във виенското министерство на правосъдието.

Веднага щом изпихме по три чаши мътеница, ни сервираха и наливна бира. Заедно с нея ни предложиха и пури, които ханджията прехвали като най-хубавия сорт в Австрия. Ако не се лъжа, бяха от сорта «Виржиния», които от време на време наричат и с почетното и поетично прозвище «отровни глисти». Когато Карпио запали своята пура и забеляза усмивките, с които седящите наоколо хора го наблюдаваха, той направи с ръка величествено движение и пренебрежително каза:

— Разбира се, не искам по никакъв начин да обиждам вашата империя, но що се отнася до пурите, ние безспорно ви превъзхождаме. Ето например тази, за която казват, че притежавала отлични качества, за мен ще е твърде слаба за ежедневна употреба. Просто при нас има съвсем по-други пушачи, отколкото при вас, господа!

Но за съжаление неговият «глист» гаснеше толкова често, че ръката на Шарана непрекъснато сновеше с клечка кибрит между пурата и азбестовия пепелник. И тъй като при тази дейност наситеният със сира дим често влизаше в носа и очите, моят приятел извади от джоба си някаква хартия, на която не обърнах внимание, накъса я на дълги тесни лентички и с тяхна помощ започна да си взема необходимото огънче от димящата наблизко газена лампа. Както е известно, по онова време още нямаше електрическо осветление.

Въпреки тези постоянни прекъсвания, когато аз изпуших първата си пура, той привършваше своята втора. Предложиха ни пак да си вземем, но щом отказах от името на двама ни, с възмутен тон Шарана отхвърли дръзкия ми опит да отговарям вместо него:

— Сафо, не се бъркай в моите работи! Вярно, че вятърничава личност като теб нищо не е в състояние да понася, но аз съм от стомана и гранит и много ми се ще да видя пурата или цигарата, която би могла да ме извади от равновесие!

— Само така! — съгласи се с него францел. — Добрият студент трябва да е «печен» и да е безчувствен към никотин и алкохол. Nummus ubi loquitur, Tullius ipes tacet

[12]

. И тъй, вземете си още една!

И моят скъп приятел наистина пак си взе една, но още не я беше изпушил докрай, когато книжните лентички, с които постоянно я палеше, се свършиха. Видях как лицето му изгуби руменината си, но не казах нищо, понеже не исках да го засегна.

После ханджийката донесе вечерята. Тя се състоеше от един огромен супник, пълен с боб, и друг, не по-малък — с пушено свинско месо. При вида на едрите апетитни мръвки с мен се случи това, което предстоеше да стане по-късно с персийския шах в Лондон — «потекоха ми височайшите лиги». Но изглежда, пицната вечеря не развълнува особено скъпия ми приятел. Докато моите очи твърде вероятно бяха светнали от радост, в неговите се четеше някакво самопожертвователно самовглъбяване и отказ от предложените земни радости, а печално увисналите ъгълчета на устата му придаваха онзи израз на готовност за лишения, с който един иначе съвсем разумен просяк уверявал, че никога нямало и през ум да му мине да приеме някоя банкнота от сто талера.

Като си представите само, че заедно с този боб и това месо не беше поднесена бира, а вино, сигурно ще ми повярвате, че не чаках дълго да ме канят. Но добрият ми Шаран изобщо не искаше да «кълве» и най-сетне, видял се натясно от съчувствени въпроси от много страни, заяви, че на обяд бил ял твърде много и все още не чувствал глад. Същевременно той ми отправи поглед, изпълнен с нямата молба да си мълча. Изпълних я, но Шарана ми се отплати с най-черна неблагодарност, защото, след като му обърнах внимание на факта, че аз не съм лишен съвсем от апетит, от пиедестала на неподражаема величественост той отговори:

— Не всички хора са еднакво устроени. Докато едни предпочитат духовните и душевни удоволствия, други пък обичат да тънат в радостите на земните неща и в крайна сметка дори не се свенят да се отдадат до забрава на боба и пушеното свинско. Навярно не е нужно да говоря повече. Нали и сами знаете какво казват латинистите: de gustibus non est disputandum

[13]

.

— Да, да — закима ханджията, възхитен от предложилата му се възможност отново да покаже своите познания. — Естествено страшно се радвам, че на вашия колега му е толкова вкусно, но все пак умея да ценя предимствата на духа и ще се изразя с думите на учените от древността: *omne nimium poscet*

[14]

.

О, Францел, Францел! Да знаеше само какво му каза току-що! Тъй си помислих, но въпреки всичко продължих спокойно да ям, понеже и бездруго веднъж се бях вгълбил в материалното толкова дълбоко, че не можеше да се иска от мен тъй бързо да се изтръгна от духовното си бобясване. За мой срам трябва да си призная, че в този момент цялата воля и способности на духа ми бяха в толкова жалко състояние, че ако изобщо ми се налагаше да кажа нещо по време на това изобилно хранене, то отдавна вече не беше в рими. Но за да спася донейде честта си, мога да спомена следната важна извинителна причина — не исках да си развалям превъзходното пушено свинско нито със сухи ямби и трохеи, нито пък с някакви си дактили. Когато започнахме да се храним, стаята беше пълна с посетители, но тъй като се посветих с упорита мълчаливост на двата супника, а и моят скъп приятел също тъй безмълвно се бе съсредоточил в своята духовна или по-вероятно в своята телесна вътрешност, разговорът секна и понеже усърдието, с което продължихме споменатата вече дейност, придаваше все по-голяма убедителност на предположението, че скоро едва ли можеше да се изкопчи нещо от нас, то един по един гостите взеха да си тръгват.

Ето как стана така, че още преди да бяхме свършили вечерята си, ние останахме сами с ханджиите, ала това не трая дълго, защото влязоха нови посетители, които незабавно привлякоха вниманието ми.

Новодошлите бяха един старец, една по-млада жена и момче на около тринайсет години. Сигурно бяха много бедни. Личеше си по облеклото им, което едва ли можеше да ги предпази от студената зима. Беловласият, силно прегърбен мъж влезе в помещението, олюлявайки се, и от изтощение веднага се отпусна на най-близкия стол. Без да обръща внимание на каквото и да било, той затвори дълбоко хлътналите си очи и задиша толкова хрипливо, че очаквах всеки миг да изгуби съзнание. Любвеобилно и угрижено, момчето прегърна с едната си ръка раменете му,, а с другата започна да го гали по ужасно изпитите страни на лицето. И двамата не бяха поздравили — единият от пълно изтощение, а другият — от детско незнание. Обаче жената ни поздрави, сложи вързоп, който носеше, на земята до стария, склочи ръце и с умотелен глас попита:

— Дали ще се намери за нас някое местенце в обора?

— Просяци, само се преструват, а може би дори искат и да крадат — прошепна ханджийката на мъжа си.

Тя не беше тъй добросърдечна като него. Но той изобщо не обърна внимание на думите ѝ, а след като хвърли състрадателен поглед на тримата, се осведоми:

— Защо в обора, а не в някое легло?

— Защото не можем да ви платим — отвърна непознатата с тежка въздишка.

— Защо дойдохте при нас? Тук не даваме подслон на чираци и на хора като вас! — побърза да се намеси ханджийката.

— Попитахме за такава странноприемница, но нямаше сили да продължим. Баща ми падна от изтощение.

Жената на францел понечи нещо да възрази, но той ѝ направи знак да мълчи и поиска от непознатата да му покаже документите им за самоличност. Тя извади грижливо увития в кърпа паспорт и му го подаде. Той прочете написаното в него, поклати глава, отново огледа и тримата, а после с нескрито учудване каза:

— Идвате толкова отдалече... в този сняг и този студ! И сте тръгнали за Америка... с тези дрехи и без пари! Или лъжете, или не сте с всичкия си!

— Не лъжем — увери го тя, — та нали паспортът го доказва.

— Но който иска да отиде в Америка, трябва да има пари! Никой не може да се качи на парахода, без да плати!

— Моят мъж ни изпрати билети.

— Вашият мъж ли? Той вече отвъд океана ли е?

— Да. Замина още преди три години. Там работеше и пестеше, докато събра необходимата сума за пътуването.

— Само за билетите ли? Но човек се нуждае и от други пари, за да се добере до пристанищния град.

— Имахме ги. Продадохме всичко, каквото притежавахме. Е, вярно, не бяха много, защото сме бедни хора, а и купувачите също бяха бедняци като нас, но до Бремен все щяха да ни стигнат, ако баща ми не се беше разболял. Получи силен кръвоизлив и изминаха почти два месеца, преди да можем да продължим. Точно тогава малкото ни пари за път се стопиха.

— Но, Боже мой, трябвало е да се върнете у дома си!

— У дома ли? Че какво ли щяхме да правим там, след като нищо вече не е наше? Нали имаме билети за парахода, а отвъд океана ни очаква мъжът ми.

— Да, вярно! Но това е просто ужасно, посред зима и без пари да пътувате чак до Бремен само с просия. Аз и представа си нямам колко дни ще трябва да вървите до там. А знаете ли пътя?

— Ще питаме и ще го намерим.

— Е, едва ли ще стигнете много далеч, ако състоянието на стареца не се подобри.

— Ако може да издържи още ден-два, после ще имаме възможност да си починем. В Граслиц живее един наш роднина. Той е майстор на духови инструменти и при него ще останем, докато баща ми се пооправи.

— Искате да стигнете до Граслиц? Толкова на север при този сняг? Хора, вие сте се побъркали!

— А може и хич да не са побъркани — обади се жена му. — Само целят да събудят състраданието ни. Възможно е паспортът да е истински, но дали действително са тръгнали за Америка, или просто ей тъй се скитат наоколо, това е вече съвсем друг въпрос. Щом чу тези думи, непознатата се разплака, разгърна пак кърпата, измъкна от нея и едно писмо, подаде го на ханджията и хълцайки, каза:

— Ние не сме скитници. Ако искате да се убедите, отворете този плик! Вътре са билетите за парахода!

— Не, приберете ги! Няма нужда да ги гледам — махна с ръка францел, трогнат от сълзите на жената. — А сега да видим какво ще правим с вас! Преди всичко сигурно сте гладни. Седнете ей на тази маса!

Жената му хвърли сърдечен и благодарствен поглед и последва поканата му. Но ханджийката промърмори нещо троснато, стана от стола си и изчезна в кухнята. След като излезе от стаята, францел доверително ми прошепна:

— Побесняла е от яд. Но аз ще постъпя както си искам. Мъжът си остава мъж, ако ще да има и хиляда жени! *Annus producit, non ager*
[15]
, а тези измъчени хорица няма да ги изпратя в обора!

И ние двамата с Карпио също изпитвахме състрадание към тези клетници. Аз занесох пълната си чаша с вино на стареца, за да я изпие, а Шарана, чиято вечеря стоеше непокътната, даде чинията си на момчето, което се нахвърли на яденето с истински вълчи апетит. Измина доста време, без ханджийката да се появи. Тогава обаче и францел се ядоса. Той стана от масата и отиде в кухнята, откъдето до нас достигнаха сподавените гласове на неравномерно композирана партия за дует. В първата част възбуденият сопран беше водещ глас, а басът успокояващо се намесваше само от време на време, но после постепенно положението започна да се променя, докато накрая басът премина към много мощни бързи пасажии, а сопраното издъхна в няколко все по-заглъхващи трели, от което стана ясно, че ханджийката се сбогува с кухнята през някаква втора врата. Веднага след това францел пак се появи със сияещо лице.

— Отиде при съседката, където ще продължи да надува нейната глава с вайканиците си — призна ни той. — Междувременно ще можем да правим тук каквото си искаме. Само гледайте!

Той взе големия, все още наполовина пълен супник с боба и го поднесе на хората. И наполовина пъления супник с месо сложи пред тях. После взе едно шише с вино, както и всичко, което беше на масата ни, и го даде на хората. Най-сетне и самият той седна при тях, а нас подкани:

— Господа студенти, елате и вие! Нека си побъбрим с тези добри хорица за Америка! Може би ще научим някоя новина, дошла отвъд океана, тъй като мъжът на тази жена й е писал писма.

— Интересува ли ви Америка? — попита го Шарана. Моят приятел имаше голяма слабост към тази страна отвъд Атлантическия океан, понеже там живееше някакъв негов роднина, от когото родителите му получаваха от време на време по някое писмо. Никога не бях успял да науча каква беше степента на това роднинство. Той обичаше да обгръща американския си братовчед във възможно по-голяма тайнственост и само нарядко иззад тази тъмна завеса изстрелваше по някой фишек. Първи фишек — Ел Дорадо! Втори фишек — милионер! Трети фишек — единствен наследник! Бях любопитен да видя дали и този път щеше да пусне същите фишеци. Франсел най-искрено си призна, че областта между Егер и Карлсбад му е далеч по-позната от необятните земи на United States of America, тъй че моят стар добър приятел и негов добър нов приятел веднага започна да ни цитира от онази глава на нашия «Учебник за горните класове», в която ставаше дума за Съединените щати. Заради гореспоменатите три фишека той я беше научил наизуст. В лицето на Франсел Шарана намери един много внимателен слушател, в мое лице — много разсеян, а тримата новодошли изобщо не го слушаха. Те бяха твърде много заети с утоляването на глада си, за да обърнат по-сериозно внимание на сухите и скучни цифри за броя на жителите на различните там градове.

Трогателно бе да се види с колко любов и грижовност се отнасяше жената към баща си, а също и как момчето му даваше най-хубавото от собствената си чиния. Старецът беше толкова останал без сили, че едва се крепеше на стола и се налагаше да го хранят като дете. Виното му дойде добре, но той яде малко. Изглежда, преди всичко се нуждаеше от сън и погледнех ли изпитото му лице, имах чувството, сякаш това щеше да е неговият последен сън.

Преди да започне да се храни, жената каза на глас кратка молитва. Личеше си, че го прави редовно и от убеждение. Щом свършиха вечерята, тя отново изрече молитвата и помоли ханджията да й разреши да заведе баща си да спи. Но тогава баща й поклати глава и със своя морен и глух глас каза:

— Не, нека поседя тук още малко, дъще! Вървахме дълго в сняг и мраз, докато зад всички прозорци в топлите стаи горяха свещите на коледните елхи. Но ние трябваше да следваме пътя си все по-нататък и по-нататък, без да имаме правото да се порадваме заедно с другите хора. Не можах да ви запаля нито една свещичка, нито нещо да ви подаря. В тези свети дни бяхте принудени да мръзнете и да гладувате, а тъй като не исках на всичко отгоре да ви натъквам със сълзите си, полагах големи усилия да ги преглъщам. Но тук ми е добре. Тук ни приеха дружелюбно.

Тук е топло и ние сме сити. Нека тук отпразнуваме нашата Коледа!

Думите му бяха често прекъсвани от суха мъчителна кашлица. След като замълча, той склочи набожно ръце и устните му се раздвижиха в безмълвна молитва. Жената също склочи ръце и тихичко заплака. Момчето здраво стисна зъби и ни погледна, защото не беше сигурно как ще реагираме, ако не е повече в състояние да овладее напиралите сълзи, които все още с мъка преглъщаше. То беше едно малко храбро юначе.

Молещият се старец съвсем не ми приличаше вече на просяк. Когато планините издигат високо снага към небето, челата им се покриват със сняг, а когато снегът на старостта украси главата на човека, той също е вече близо до небето. А небесната близост буди във всяко чувствително сърце страхопочитание и благоговение. Старецът, който с треперещи устни се молеше да го приемат на небето, безмълвно плачещата жена и борещото се със сълзите си момче, всички те вече с нищо не напомняха за просяци, а ме накараха да се сетя за библейските думи: «Защото, гдето двама или трима са събрани в мое име, там съм и аз посред тях.» Колко по-различно беше впечатлението от настроението ни в този момент в сравнение с детинската веселост, царяща доскоро! Докато навън във вечерния мраз тези клетки хорица с мъка са си пробивали път по затрупаните със сняг друмища, ние си бяхме убивали тук времето с ученически шегички. Хвана ме срам.

Изглежда, подобни чувства обзеха и ханджията. Той се покашля няколко пъти така, сякаш се опитваше да се отърси от смущението си, а после каза:

— Да, ще празнуваме тук Коледа! Аз ще се погрижа. Ей сега ще го донеса!

Той излезе навън в коридора и чухме как отсреща отвори друга врата, която, както разбрахме по-късно, водеше към всекидневната. Видяхме какво искаше да донесе, когато вмъкна в гостната накичено с какви ли не пъстри украшения коледно дърво, чиито свещи още не бяха изгорели докрай. Постави го върху масата, подкани ни да запалим свещите и пак отиде някъде. Момчето скочи на крака и със светнали от радост очи ни помоли да му разрешим да ни помага. След малко Франсел отново се появи. Той носеше някои свои дрехи, както и дрехи на жена си, а също голям сладкиш и един салам. Всичко постави под елхата, като прибави и пет лъскави гулдена. После каза:

— Ето това ви дарява прелестното дете Христос, което видя вашите сълзи и чу молитвата ви. Благодарете нему, а не на мен!

Каква радост настана! Очите на стареца се отвориха тъй широко, сякаш искаха да погълнат цялата светлина на коледните свещи. Жената не плачеше вече от мъка, а от щастие, а момчето я прегърна през врата и зарови лице в дрехите ѝ, за да може да скрие сълзите и риданията, които отново се канеха да го надвият. Просто нямаше как, трябваше да бръкна в джоба си и да извадя един гулден, който прибавих към петте монети на ханджията. Щом Шарана видя това, ми прошепна:

— Да, вие двамата можете да давате, вие! Франсел се е оженил за богата жена, а ти имаше пет талера. Моите обаче бяха само три. Аз съм най-бедният и не мога нищо... все пак, все пак и аз мога да дам нещичко. Само внимавай!

Той помоли за мълчание, изправи се до коледната елха и започна да декламира:

На блага вест съм приносител,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос.

Защо стана така, че моето собствено стихотворение ми се стори толкова чуждо, сякаш не беше писано от мен, а от някой непознат, от съвсем друг автор? С всяка нова строфа то ми ставаше все по-чуждо и по-непознато, но затова пък толкова по-силно завладяваше сърцето и душата ми. Останалите също слушаха с благоговение. Старецът не откъсваше поглед от моя приятел. Очите му заблестяха. В тях се появи странна светлина. Дали бяха отраженията от горящите свещи на коледната елха? Или в тях грееха лъчите на някакво висше просветление, които сега осветяваха всяко кътче на сърцето му? Той сложи двете си ръце върху масата и разтвори длани, после бавно и уморено вдигна глава и се опита да поизпъне безпомощно свитите си рамене и в тази поза приличаше на човек, който сякаш се приготвя да улови някакъв невидим, идващ отгоре дар. Когато Карпио свърши, старецът с мъка се изправи на крака, застана до масата прав като свещ и умолително каза:

— Нека още веднъж го чуя! О, моля ви, повторете го от мястото, където говори свещеникът! Шарана изпълни желанието му, а на мен и този път ми се стори, сякаш слушам непознати думи на съвсем друг човек:

И с длан върху мъртвешкото чело
свещеникът изрича благослов:
Блажен е онзи, кой в тегло живял е
с вяра в вечната любов!
Че блажен е който търси
своя истински живот
и с надежда в миг предсмъртен
се стреми към своя Бог!
Откриеш ли на небосклона
оназ спасителна звезда,
тя води право към амвона
на Божията светлина.

Затова е тази радост,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият спасител,
при теб дойде Исус Христос!

Тогава старецът отново склочи ръце, отпусна се на стола, затвори очи и след като по лицето му се изписа блажена усмивка, съвсем тихо, така че само ние успяхме да доловим думите му, повтори:

— Затова е тази радост... Бог прати ни небесен гост... роди се нашият Спасител... при нас дойде Исус Христос!... Това се отнася и за мен... и за мен! И аз съм го търсил... търсил... и ето, че днес той дойде! Виждам го. Виждам неговата звезда. Виждам светлината, която струи върху полята на Витлеем. И как бяха онези думи? Имам предвид казаното от грешника, когото съзира Спасителя.

Карпио отговори:

Боже мили,
с мир в небето своя слуга ти приеми,
той видя тук този,
дето за Спасител прати ти!

— Да, да, тъй е, виждам го! — продължи старецът все още със затворени очи. Той отново размърда устни както преди, но този път не се молеше. Това ясно си личеше. Изглежда, клетникът търсеше думите, които беше чул, но не можеше да ги подреди в съответния смисъл. След малко попита: — А какво казваше в стихотворението грешникът, когато се моли за милост?

Карпио пак поде:

За молитва склучил длани,
шепне той преди смъртта:
«Боже, нека тъй да стане,
че спокойно да у мра!»
Не съди детето свое,
то жадува светлина.
Твоят блуден син в покоя
ще се върне пак сега.

— Не съди детето свое... — повтори пак старецът — то жадува светлина... Твоят блуден син в покоя... ще се върне пак сега!... Не, не, не!... Не го съди! — извика той, като широко отвори очи и се огледа наоколо с поглед, излъчващ страх. Но после клепачите му пак се затвориха. По лицето му се изписа лека затрогваща усмивка и малко след това едва чуто устните му промълвиха:

— Откриеш ли на небосклона... оназ спасителна звезда... ще стигнеш ти по нея до амвона... на Божията истина и светлина!... Истина... Светлина!... Уморен съм, искам да отида да спя... да спя!

Той отпусна глава назад, но скоро тя клюмна настрани върху рамото му.

— Господи, той умира! — разтревожено извика ханджията.

— Не, не умира — успокой го жената. — Само е изтощен от дългия и тежък път. Но сега трябва да поспи. Моля ви, кажете ми къде да го заведа?

— Да го заведете ли? Сигурно ще трябва да го носите.

— Не, той ще върви лека-полека, а аз ще го подкрепям.

— Аз ще ви помагам. Гореще имаме една стая с три легла. Нека синът ви вземе ей онази лампа!

Те хванаха стареца под мишниците и му помогнаха да се изправи. Явно той се посъвзе и подкрепян от тях, бавно закрачи, но все още без да отвори очи. След като излязоха през вратата и останахме сами, Шарана се обади:

— Какво неочаквано коледно празненство, неочаквано и вълнуващо, каквото досега не бях преживявал. Но, Сафо, ти какво мислиш? Тези клетници не са някои съвсем прости хорица. Не ми се вярва да са от работническото съсловие. Старият толкова бързо схвана основната идея в стихотворението и тъй бързо запомни отделни строфи, че бих могъл да се закълна, че по-рано се е занимавал повечето с умствена, отколкото с физическа работа. Не си ли на същото мнение? Учудих се, че моят постоянно разсеян приятел бе успял да направи подобни наблюдения, но се съгласих с него.

— Да. Дори предполагам, че това семейство е страдало под ударите на много сурова съдба. Естествено не мога да знам дали е заслужено, или не. Страхливият поглед, който старият тъй внезапно хвърли около себе си, също не ни дава никакво обяснение. Страхът му може да Произхожда както от спомена за извършени злодеяния, така и от спомена за понесени неправди и страдания.

— Всъщност тези хора изобщо не ни засягат, но много ми се иска да разбера кои са и какви са били по-рано.

В този момент ханджията се върна, за да вземе подаръците и да ги занесе горе. След като се появи отново и седна при нас, той каза:

— Вечерта започна толкова весело, а краят й бе тъй сериозен! Но за нас тримата тя не бива все още да свършва. Радвам се, че веднъж при мен са дошли хора като вас. Ще изпием още една бутилка вино и ще останем на масата колкото е възможно по-до късно. А утре изобщо няма да ви пусна да си вървите!

— Ами жена ви...? — попитах аз.

— О, тя е разумна! Още повече, ако става дума за образовани хора, особено за студенти, защото и аз съм бил такъв. Тогава и тя с удоволствие се наслаждава на моите спомени. Старата хубава мъдрост «Multis ictibus dejicitur quercus»

[16]

й е също тъй добре позната, както и на мен. Но не може да понася просяци и друга подобна стан. Тогава ме калайдисва за всеки даден кройцер, а аз обичам да давам, защото някога и аз няхах нищо, като изключим, разбира се, моето класическо образование.

— Когато се върне от съседката, жена ви дали ще влезе тук?

— Няма.

— Значи коледното дърво, което иначе лесно ще ни издаде, може да остане тук, а?

— Да, но само докато и ние сме в стаята. После ще го занесе отатък.

— Но нали утре тя ще забележи, че целите свещи са изгорели?

— Мътните го взели! Да, така е! — възкликна той. — После ще има разправии, които ми се ще да избегна. Какво да направим?... Чакай! Сетих се! Сега ще сложа нови свещи, ще ги запалим и щом изгорят наполовина, ще ги изгасим. Така тя ще ги помисли за старите. Човек трябва да е хитър, хитрец трябва да е, ви казвам, господин Са... Саф... Всъщност как се казвате? Изобщо не успях да запомня имената ви. Карб... и Саф...!

Обясних му, че Карпио и Сафо са само прякорите ни, и му казах истинските ни имена. Моят приятел използва думите ми като повод, за да прояви своята акуратност и своята щателност. Той заяви:

— Мога да ви докажа черно на бяло, че с пълно право нося току-що споменатото име. Ето ви моята легитимация!

Той бръкна във вътрешния си джоб, където беше пхнал документа си за самоличност, за да е на по-сигурно място, обаче извади ръката си празна. Тогава Карпио претърси всички джобове на жилетката, на палтото и на панталона си, ала напразно, той пак беше изчезнал.

— Къде ли може да се е дянал? — смаяно попита Шарана. — Такъв документ е невъзможно току-така да се изпари.

— Да не би пак сестра ти да...? — подметнах с лек намек.

— Тя ли? — отвърна той, без да прозре коварното ми намерение. — Не, този път тя наистина няма никаква вина, понеже самият аз го пхнах в ботуша си. По дяволите, дали пак не е там?

Ала туй ще е такава разсеяна постъпка, каквато никога няма да взема да извърша. И нали обущарят подби връхчето на пирона! Но сигурното си е сигурно, ще проверя! В кой ботуш беше? Спомняш ли си, Сафо?

— Не — отговорих, за съжаление в противоречие на вечните закони на истината.

— Тогава ще трябва да погледна и в двата ботуша. Един подир друг той събу ботушите си. Личната му карта я нямаше. За всеки случай той си свали и чорапите, но се убеди, че ѝ те не са предложили подслон на неговия документ. Ами сега? Накрая започнахме да търсим и под масата, където най-напред бяхме седели, и тогава забелязах захвърлените остатъци от книжните лентички, с които Шарана толкова често палеше пурата си. Взрях се в тях и... наистина!

— Драги Карпио, я погледни тук!

След като той внимателно огледа останките от полицейското разрешително за съществуване, лицето му взе да се удължава все повече и повече.

— Ей тук все още има почти една четвърт от училищния печат! — възкликна Шарана. — Та туй е от моята лична карта! Кой я е нахъсал на лентички?

— Самият ти.

— Наистина ли? Но струва ми се, мога да си спомня, че ти ми ги подаваше, за да си паля пурата!

— Нищо подобно! Да не съм сестра ти... смятам, че няма да се согласиш с такова твърдение.

— Тогава единствената възможност, която остава, е че самият аз съм бръкнал във вътрешния си джоб. Невероятно! През целия си живот не съм бил толкова разсеян! Ето че сега личната ми карта отиде по дяволите! Ако на полицията ѝ хрумне да ме сбърка с някой търсен от нея убиец или пък с избягал банков директор, ще ме окошарят като нищо и ще трябва да чакам, докато моят скъп баща ме измъкне оттам.

— Я не се тревожи! Докато сме заедно и моята карта ще е достатъчна за доказване самоличността и на двама ни, понеже, първо, аз нямам сестра, която върши шуротии, второ, в подметката на ботушите си нямам гвоздей да ме боде, и трето, още не съм станал производител на едро на книжни запалки за пури. Впрочем ти нямаш абсолютно никаква прилика нито с убиец, нито пък с банков директор. Значи сега-засега няма да те тикнат в затвора. Тези доказателства бяха толкова убедителни за него, че той бързо се успокои.

Книжните запалки насочиха мисълта на нашия добър Францел отново към пурите. Той пак ни предложи да си вземем. Аз не му отказах, но предупредих Шарана да не следва примера ми, защото въздействието на изпушената с помощта на личната му карта пура все още не бе преминало. Той презрително сви устни и не ме удостои с отговор. Но затова пък към ханджиата се държеше все по-приятелски, все по-доверително, докато накрая стигна дотам, че му обеща за великденската ваканция да дойдем пак и да го снабдим с контрабандни пури. Щом францел чу това, по лицето му се изписа нескрита алчност и той попита:

— Контрабандни ли? Хмм! Човек наистина ги предпочита пред тези тук. Но нима разбирате и от този занаят?

— И още как! — отвърна Шарана, като направи такава физиономия, сякаш вече бе контрабандирал през границата огромни количества пури.

— Така ли? Ами къде ги разтоварихте?

— Непосредствено зад Егер. Още първата вечер след като прехвърлихме границата.

— Че при кого ли?

— Търговска тайна!

— Много ли бяха?

— Мисля, че да!

— По какъв начин ги пренесохте?

— По един много... много...

Понеже от смущение главатарят на бандата контрабандисти заекна, побързах да продължа вместо него:

— По един много прост, но хитър начин. Той е тясно свързан с временното местопребиваване на ученическата му карта.

— И колко бяха?

— Четири.

— Четири хиляди или четири центнера

[17]
?

— За нас не е важно дали контрабандната стока ще е еди-колко си хиляди бройки, или еди-колко си центнера, а важното е тя да е качествена и нашата наистина беше превъзходна — да речем например, като унгарското бяло брашно с номер нула. Ако по време на нашето великденско пътуване имаме същото щастие, ще има да се чудите и маете. Засега друго не мога да ви кажа.

И без това нямаше как повече да водим разговора си на тази тема, понеже бяхме прекъснати от бедната жена, която отново дойде при нас. Тя доведе и момчето си и ни каза, че баща ѝ бил заспал и че ще се чувства щастлива, ако ѝ разрешим да поседи още малко при нас в топлата стая. Францел с удоволствие ѝ разреши. Той ѝ даде още една чаша вино и за да зарадва момчето, реши незабавно да приведе в изпълнение замислената «военна хитрост» срещу половинката си. Той донесе нови свещи, закрепил ги на елхата и ги запали. После, притиснала нежно до гърдите си своето дете, осветена от пламъчетата на коледното дърво, жената поседя така доста време, без да вземе участие в разговора ни. По лицето ѝ се беше изписала меланхолична усмивка.

В резултат на необичайното количество вино Шарана се беше доста разбърбил. Разказа цялата си биография или по-точно всички по-забележителни неща (според собствената му преценка), които му се бяха случили. Та тези забележителни случки се свеждаха главно до това, как поради необяснимата разсеяност на други хора го бяха сполетели какви ли не неприятности и неволи. Особена и съдбоносна роля в тези истории играеха неговите сестри и ако преживяванията му действително отговаряха на истината, то той явно е трябвало да използва всичките си духовни сили, за да предотврати пагубните последици за себе си от разсеяността на тези млади дами. След като малко по-късно се разпростря и върху нашата сърдечна дружба, той прояви любезната благосклонност мимоходом и съвсем бегло да спомене с добра дума някои мои положителни качества. Между другото вметна, че съм бил поет, който можел да се сравни единствено със Сафо, и че речитираното преди малко коледно стихотворение било излязло изпод моето прочуто перо. Щом жената чу това, бързо попита:

— Вярно ли е? Наистина ли сте авторът на стихотворението, младежо?

Отговорих утвърдително на въпроса и с познатото леко изчервяване — един признак на онази похвална скромност, която краси всеки съвременен немски поет.

— Колко се радвам! Защото всъщност заради стихотворението пак слязох тук при вас. И на мен, и на моя баща ни направи толкова силно впечатление! Стори ни се, сякаш е било написано точно за нас. Затова много ми се иска да го имам и ми се ще да ви попитам дали ще се съгласите да ми го напишете.

Последните ѝ думи бяха отправени към Шарана, който незабавно скочи на крака и измъкна бележника си. Вече споменах, че по едно време всички мои съученици носеха в себе си стихотворението ми. Шарана беше останал верен на тази привычка. Моят скъп приятел го извади от бележника си и го подаде на жената с такова чаровно «завършено» и «отработено» движение на ръката, което е присъщо само на ученици. Придружи го с усмивка.

— Имам го в два екземпляра. Единият е тук, върху този къс хартия; а другият е в главата ми. Моля, вземете преписа и ми оставете главата, така и двамата ще сме доволни.

Тя не се поколеба да приеме подаръка му. Начинът, по който го направи и по който благодари на него и на мен, затвърди мнението ни, че по-рано несъмнено бе имала далеч по-добър живот и съвсем друга обществена среда. Поведението ѝ толкова силно впечатли моя приятел, че той започна да ѝ прави различни тайнствени намеци, с които ѝ даде да разбере, че той има възможност да ѝ окаже и друга, къде-къде по-голяма услуга.

Когато тя му отправи ням въпросителен поглед, Шарана си запали нова пура и започна да разказва за Христофор Колумб и Америго Веспучи. Тържествено и задълбочено той направи преглед на периода от края на петнайсти век до началото на втората половина на деветнайстото столетие, като не изпусна нищо съществено от случилото се през това време в Америка. После спомена и за своя тайнствен роднина и най-накрая изстреля трите познати вече фишека — Ел Дорадо, милионер и единствен наследник. И когато вече сметна, че тя е достатъчно подготвена, Шарана предложи да ѝ даде едно препоръчително писмо до своя роднина.

Онемях от смайване. На мен, на своя най-близък приятел, той никога не беше предлагал подобно препоръчително писмо, което можеше да стори без никакви опасения, защото нищо не знаеше за съкровено ми желание да тръгна да обикалям света и следователно сигурно щеше да си каже, че никога няма да се озова в такова положение, че да ми се наложи да използвам писмото. А ето че в този случай го предлагаше на съвсем непозната жена, която с много голяма сигурност щеше да го предаде на съответното лице!

А самата жена? Тя се съгласи с предложението му може би само за да не го обиди. Навярно ѝ беше ясно, че препоръчително писмо от един ученик не можеше да има кой знае каква стойност. Шарана помоли ханджията да му донесе хартия, писалка и мастилница, а после заяви на жената, че трябва да напише името ѝ. Тя му го каза и така разбрах, че то е Елизе Вагнер. Докато пишеше, той се обърна така, че хартията да е скрита от погледа ми. Значи една напълно непозната жена можеше да узнае името и адреса на неговия бъдещ наследодател, но не и аз. Обаче не се почувствах обиден, тъй като вече бях свикнал да се съобразявам с чудатостите му. Дори му обърнах гръб, за да е съвсем сигурен, че няма да разбуля тайната му. Докато разговарях с ханджията, Шарана довърши писмото и го подаде на жената със скромния намек, че щяло да ѝ бъде страшно полезно.

Тъкмо в този момент вратата се отвори и в стаята влезе ханджийката. Изглежда, милият францел малко се поизплаши, но заради нас успя да се овладее дотам, че нищо да не му проличи. А моят приятел така се сви на мястото си, сякаш той бе виновникът. Непознатата бедна жена посрещна появяването на стопанката с видима тревога, францел си запали нова пура, за да се подсили за предстоящото спречкване. Ханджийката бавно се приближи и най-сетне застана пред мъжа си.

— Какво си запалил тук, францел? — попита го тя със странно любезен тон, чието значение аз все още не знаех.

— Коледната елха — отвърна ѝ той със същата любезност.

— А защо?

— Защото е Коледа.

— За кого?

— За мен.

— Откога?

— От скоро.

— Я виж ти, я виж ти! От скоро значи! Но от свещите е изгоряла само една четвърт, докато още преди те бяха намалели наполовина. Как ли е станало това?

— Ами вероятно сортът им е такъв. Колкото повече горят, толкова по-дълги стават.

— Не ми е известно да има такъв хубав сорт. Иначе много би ми се искало веднага да си купя от тях. Но сигурно нещата са станали иначе. Първо си изгорил половинките докрай, а после си поставил нови свещи, та да не забележа нищо. Мислил си, че както обикновено, няма да сляза пак толкова късно. Тъй ли е, францел, или не?

— Тъй ще да е.

— Добре, че поне си признаваш. И за кого си запалил свещите на коледната елха?

— За мен и за господата студентите.

— Значи само за вас, така ли?

— Да.

— Аха! Но сега не ми казваш истината. За себе си и за господата студентите можеш да ги палиш когато и колкото си искаш, можеш да пиеш вино и да пушиш пури също колкото си искаш, обаче... обаче...! — И точно тук гласът ѝ изведнъж скочи с една септима по-високо и тя подпря ръце на хълбоците си. — Ами за кого горяха свещите преди малко, когато под клонките на дървото се намираха саламът, сладкишът, дрехите и парите, а този господин студент декламираше онуй толкоз хубаво стихотворение, от което разбрах всяка дума?

Този път Францел скочи на крака.

— Жено — викна той, — ти си подслушвала!

— Да, ей там зад прозореца, където в капака му има голяма дупка от чеп.

— Слушай, втори път не го прави!

— Тъй ли? Че защо да не го правя? Къщата е моя, гостилницата е моя, значи и онази дупка от чепата също е моя. Мога да гледам през нея когато си поискам. От цялата къща ти не притежаваш

дори въпросната дупка и въпреки това раздаваш моите пари и моите вещи, а на всичко отгоре искаш и да ми заповядваш, така ли?

— Слушай, не ме обиждай в присъствието на студентите, иначе ще ти покажа какво означава *sapienti pausa*

[18]

!

Вероятно той знаеше значението на тези две думи толкова, колкото го знаеше и тя, но все пак те изпълниха своята цел, тоест, направиха ѝ впечатление. Със своя латински той искаше само да ѝ докаже духовното си превъзходство. Дали тя го призна, или пък придаде малко насилнически смисъл на думата «паука»

[19]

не знам, но тъй или иначе, му отвърна:

— Съгласна съм! Сега си удряй в главата твоите «сапиенти», но утре рано сутринта пак ще си поговорим! Тя ни обърна гръб и си излезе.

— Кълна се във всички светии — въздъхна той, след като пак седна на стола си, — тя наистина е поделушвала. Чула е и е видяла всичко! Тази проклета дупка! Е, още утре ще взема най-дебелата дъска, която видя, и ще я закова върху нея!

Но ханджийката бе само притворила вратата. Беше се спряла отвън и бе чула всяка дума. В този миг тя пак влезе, приближи се до мъжа си, доверително сложи длан върху рамото му и с усмивка каза:

— Францел, не съм виждала дъска, дебела колкото главата ти. Само че ти нея няма как да заковеш върху дупката. Иначе и гюле нямаше да я пробие. Виж го ти този човек, та той още не познавал жена си! Да не би да съм някоя скъперничка, а? Да не би винаги да те гледам в ръцете, когато харчиш пари? Нима всичко, което печелим, не е както твое, тъй и мое? Но на мен не ми е безразлично кой живее в тази къща, а ако ти решиш да правиш коледни подаръци или да раздаваш моите дрехи, то искам и аз да присъствам и преди това да ме попиташ. Онзи сладкиш аз съм го пекла и салама е направен с голяма мъка и сме го чакали дълго време, понеже прасето не щеше и не щеше да се угоява. В такъв случай искам поне да знам, когато ти подаряваш нещо от това месо. И тъй, повече да не правиш такива работи зад гърба ми! Човек не трябва само да раздава, ами и да умее да живее пестеливо! А сега я ела тук, ти, стари мой студенте, с такива широки пръсти! И аз искам нещо да ти подаря, макар и да не е салам със сланина. Ето! И с това ти пожелавам лека нощ!

При тези думи тя хвана главата му с две ръце и му «залепи» една здрава и звучна целувка, която всъщност между обикновените хорица се нарича «мляскане». После тя пак излезе, като този път наистина затвори вратата зад себе си. Подсмивайки се, францел я изпрати с поглед, избърса си устата с ръкав, удари с юмрук по масата и рече:

— Не съм ли казвал винаги, че имам страшно добра съпруга? Ама си я бива, славна жена! Като нея няма втора по цялата необятна Бохемия! И как ме нарече? Ти, стари мой студенте с такива широки пръсти! Да, тя знае какъв мъж има в мое лице! Не съм като някои, дето на две магарета не могат сламата да разделят, а съм образован и учен човек, който си знае своя латински.

Qui tangit picem contaminabitur.

[20]

Тъй стоят нещата. А какво ще кажете вие, мои високоуважаеми млади приятели?

Преди някой от нас двамата да успее да му отговори, госпожа Вагнер стана от стола си и след като прокара длан по лицето си, където се бе изписала душевна болка, каза:

— Аз също видях и чух, че имате много свята жена, и затова съжалявам още повече, че заради мен за малко щяхте да се скарате. Ако не бях принудена да се съобразявам с моя клет баща, още тази нощ щях да напусна дома ви. Но той трябва да се наспи, ако не искаме утре да падне нейде в снега и да измръзне. Наспи ли се, после няма да ви досаждаме нито миг повече. Приемете моите най-сърдечни благодарности и сбогом, господа!

— Но какво ви прихваща? — опита се францел да я задържи. — Нали сама чухте, че жена ми няма нищо против да останете у нас и... Ха! Отиде си, излезе заедно с момчето! А всъщност не прозвучаха ли думите й малко по-гордо, отколкото се полага на един гост, който не е в състояние да си плати? Какво ще кажете, господа?

— Жал ми е за нея — отвърнах аз. — Как ми се иска да бях достатъчно богат, за да мога да й помогна! Когато станем от сън утре сутринта, тя сигурно ще е изчезнала вече със своя баща и детето си.

— Дори няма да си го помисли! Първо ще се наспи, а после ще пие кафе. След туй ще видим дали старият ще може да върви, или не.

— Не чухте ли, тя ни каза «сбогом», а не «лека нощ»?

— Сигурно не бива да разбираме думите й тъй дословно, както си мислите. Но, господин Кап... Карпио! Какво има? Какво вие?

Моят скъп приятел беше подпрял лакти върху масата и беше закрил лицето си с длани. Когато след въпроса на ханджията свали ръцете си, забелязахме, че страните му бяха придобили оловен цвят, а погледът му бе замъглен. Долната му устна бе увиснала.

— Жена... жена ви! — простена той. — Тя е виновна!

— За какво?

— Имам... имам чувството... сякаш... ще умра.

— Глупости! Пурата е виновна. «Виржинията» е твърде силна за вас.

— Не... не! Вашата жена така... така ме изплаши!

— Изплаши ли ви? Че защо?

— Тя... така врѣхлетя тук... също като фурия!

— Ами, фурия! Жена ми не е фурия. Ето, вземете една пълна чаша и я изпийте! Туй е най-доброто средство, когато никотиновият дявол е захапал някого за стомаха.

— Не, не го е захапал, ами го повдига... повдига... и дори сякаш иска да го обърне наопаки.

— Пийте, пийте! Знам, че това помага.

Не ми беше известно дали препоръчаното от ханджията средство действително беше уместно, защото по онова време познанията ми, свързани с виното и въздействието му, бяха също толкова всеобхватни, колкото и знанията на един ескимос за смокините и бананите, но понеже францел тъй убедително увещаваше Шарана, то и аз се присъединих към съвета му и в крайна сметка моят приятел изпразни чашата, а после като болен от морска болест се заклатушка към канапето, за да легне на него. Помолих ханджията да ни остави да отидем да спим, но той се засмя и заяви:

— Нямам такова намерение! Ще поостанем тук заедно още някой и друг час. Трябва да използвам този случай, защото не ми се вярва много, че пак ще дойдете насам. Туй с контрабандата беше само шега, нали?

— Да, разбира се, че не сме контрабандисти. Всеки от нас беше пхнал по две пури в ботушите си, макар да знаех, че имаме право да вземем и по-голямо количество. Не исках да развалям на Карпио удоволствието да се мисли за човек, който е опасен за държавата.

При тези думи споменатата личност се надигна от канапето, изтъпанчи се прав като свещ и с гробовен глас каза:

— Аз, опасен за държавата? Да! Ако положението ми не се подобри, тогава... може да стане ужасно, понеже... ето, веднага пак ще падна!

Той направи каквото беше казал. Францел весело се засмя, но аз се разтревожих за приятеля си и не отстъпих, докато най-сетне неуморимият ханджия не склони да ни покаже нашата стая.

Задърпах Шарана да стане от канапето, а после го прегърнах с ръка през кръста, за да го вода.

Той обаче припряно се освободи и възрази:

— Няма нужда да ме подкрепяш. Само ми се вие свят от силните пури, които... та аз избобщо нищо не съм ял.

— Струва ми се, че и виното има вина.

— Възможно е! Но за това ще поговорим по-късно, когато останем сами. Хайде!

Той ме хвана за ръката и докато францел ни светеше, се заклатушка по стъпалата нагоре, където се намираше нашата «гостна стая». След като ханджията ни отвори вратата й, за да влезем вътре, той ни пожела лека нощ, остави ни свещта и се оттегли. Огледахме се наоколо.

«Стая за гости»! Да, тя наистина беше такава. Известно е що за помещение нарича с това име еснафът, а именно — една стая, където са събрани и струпани всички възможни и невъзможни

тъй наречени «хубави» мебели, както и други разкошни неща, останали още от прададото, при което не бива да липсва и неизбежният остъклен шкаф. В това помещение рядко влизат хора, а още по-рядко го проветряват, минава за семейна светиня и може да служи за спалня само по веднъж на столетие на някой гост, когото искат особено да почетат.

И така, стаята, в която щяхме да спим, бе и според нашите схващания една «стая за гости» в истинския смисъл на думата. Там имаше две толкова широки легла, че на всяко от тях можеха да се поберат по трима души. Видяхме и вече споменатия остъклен шкаф, една маса, канапе и два стола. Но най-силно вниманието ни бе приковано от един трикрак долап, който съхраняваше около десетина сладкиша с ябълки, извара, сирене и какви ли не други вкусни неща. Още по-възхитително изглеждаше «небето» над нас. Там, а именно в дъсчения таван на стаята, бяха завинтени множество куки, а на тях висяха парчета шунка, пушена сланина, филета и какви ли не видове салами. Цялото това великолепие бе изпълнило помещението със силен аромат, който въздействаше на всички възможни нерви. Карпио, съвършено изнемошелият мой приятел, се изпъна в целия си ръст, с голямо блаженство дълбоко вдъхна това уханье, подсмехна се и каза:

— Приятелю Сафо, добрата ни съдба ни доведе в един истински рай. Францел е съдбата ни, а къде се намира раят, едва ли е необходимо да ти обяснявам. Тук наоколо се чувства дъхът на неземни удоволствия, пред които всяка болест трябва да отстъпи. Няма да забравя последните два часа през целия си живот. Беше ми неопишимо ужасно зле. Струваше ми се, че приличах на голям издут чувал, пълен с мъки и страдания. През тези два часа изтърпях всичките десет хиляди гадости на земния живот и тъй ми се втръснаха, че им се наситих завинаги. Никотинът е змей, който никога повече няма да ме сграбчи с ноктите си, а алкохолът е змия, която ще укротя, защото човек не може изцяло и завинаги да се отърве от нея. В моите ужасни мъки и страдания реших пред теб, моя приятел, вместо клетва да дам най-свeto обещание, само че още не знаех под каква форма. Но тъй като тук, в тази гостна стая, ми се възвърнаха изгубените жизнени сили, а също и отново мога да мисля горе-долу последователно, аз ти обещавам пред тези едри късове шунка и различни салами, които представляват позволените истински наслади на живота, че никога вече няма да допусна да бъда подведен да забравя човешкото си достойнство, макар и за един-единствен час. Никога устните ми няма да се докоснат до тютюн, а всяко пиене, съдържащо алкохол, ще ми бъде разрешено само като лекарство. Давам това обещание пред тази почтена шунка и пред тези многоуважаеми салами. Ти си ми свидетел и ще имаш правото пред всекиго да ме наречеш безчестен човек, ако някога пак ме видиш да пуша или пък ме срещнеш пийнал. Ето ти ръката ми!

Моят иначе толкова мълчалив приятел в този случай държа доста дълга реч, което бе за мен необоримо доказателство, че обещанието му е напълно сериозно. Впрочем, ще избързам веднага да отбележа, че никога след това не го е нарушавал.

Поех протегнатата му ръка, разтърсих я сърдечно и казах:

— Радвам се, че ще вземеш присърце урока, който ти беше даден. Тютюнът на «виржиниите» не расте по дърветата на Австрия за хлапета, а само за възрастни мъже.

— Наричаш своя най-близък приятел хлапе?

— Да.

— И навярно си мислиш, че самият ти си мъж?

— Разбира се!

— Да не би да е единствено заради това, че пурите не те съсипаха тъй като мен?

— Да, и защото проявих достатъчно мъжко самообладание, за да не прекаля с това сатанинско растение, докато ти пуши като комин и се скъса непрестанно да си палиш пурите.

— Но пък в замяна на това ти изпи повече вино от мен.

— Защото разбрах, че мога да го понеса.

— Да, за твоё щастие имаш стомах, на който му е безразлично дали след като е гладувал три дни ще му се наложи да храносмила цял куп чакъл, клещи и чукове. Само че това не е доказателство за някаква си мъжественост, с която ми се пъчиш. Онзи, който нарича най-близкия си приятел хлапе, самият той е още хлапе! Запомни го! Само стомахът ти е по-добър от моя. Това е цялото ти предимство, с което можеш да се похвалиш в съвременната световна история.

— Момчето ми, предупредих те да се пазиш от последиците на пушенето, а който предупреждава някого, доказва, че го превъзхожда. Даже и сега ми е на езика едно много настоятелно и оправдано предупреждение.

— Какво е то?

— Синко, я ми кажи как гласи седмата Божя заповед?

— Не кради! — отвърна Шарана тъй сериозно, като че ли беше на изпит. — Да не би да мислиш, че съм способен да стана крадец?

— Да. Който морално е пропаднал дотам, че да пренася контрабандно баварски пури в Бохемия, той е способен да извърши и най-голямото безобразие.

— Но също и ти, достопочтени мой татко! Можеш ли да докажеш, че някога съм откраднал?

— Дали мога, или не, е все едно. Важното е, че най-вероятно още тази нощ ще откраднеш, и то преди да са пропели трети петли.

— Тогава кажи ми най-сетне какво ли толкоз ще ме подлъже да извърша подобно прегрешение към твоята скромна собственост?

— Но аз не говоря за моята, а за собствеността на нашия великодушен домакин францел. Я се огледай наоколо, я погледни и нагоре!

— Аха, сега разбрах! — засмя се той.

— Не се смей! Онзи, който при мисълта за греха може да бъде в толкова весело настроение като теб, той вече е попаднал в ноктите му. Нито на обед, нито вечерта си слагал залък в уста. Гладът скоро ще започне да те измъчва и ще те изтръгне от сън. И тогава, веднага щом усетиш живителния аромат на всички тези произведения на месарската, колбасарската и саламджийската гилдии и щом същевременно духовният ти поглед падне върху онзи прекрасен долап със сладкишите, тогава те очаква най-тежкото възможно изкушение, защото във всеки салам живее по един дявол, а най-върховният сатана има навика да атакува с пушена шунка именно най-богобоязливите сърца. Мой дълг е да те предупредя. Остани си почтен човек! А сега лека нощ, скъпи ми синко!

— Лека нощ, драги ми пралядо! Действително ли искаш вече да лягаш да спиш?

— Да, понеже за здравето е винаги по-добре да си нощен пазач на смяна до полунощ, отколкото ако ти се падне да пазиш след полунощ. И това можеш да си го отбележиш.

— Искаше ми се още да те попитам дали заради парите ни не е по-добре да подлостя вратата.

— Все едно е дали ще го направиш, или не, защото не знаем дали изкушението за кражба ще се породи тук в стаята, или пък извън нея.

— Имаш ли кибрит?

— Да, цяла кутийка.

— Тогава остави го така, че да ти е подръка! Ще заключи вратата, ала знае ли човек дали е достатъчно здрава? На кое легло ще спиш? Ако ме питаш, аз си избирам дясното.

— Точно над което висят най-хубавите салами ли? Не, то ще е за мен. Ти легни на другото! По тавана над него няма нищо.

— Слушай, Сафо, струва ми се, че ме предупреди да се пазя да не се поддам на кражба, само защото ти смяташ да я извършиш.

— Това доказва, че сте от един дол дренки с Мохамед, който също е проповядвал една лъжлива вяра. А сега ме остави да спя! Още веднъж лека нощ!

— Лека нощ, благородни ми дядо! Приятни сънища! Изгасих свещта, оставих я на моя стол и си легнах. Тъкмо когато вече заспихах, чух гласа на Шарана:

— Слушай, дали ще го предаде?

— Кое?

— Е, ами моето препоръчително писмо.

— Ах, тъй! А къде живее твоята роднина?

— Не знам.

— Какво работи?

— Не знам.

— Как се казва?

— Не знам.

— Слушай, драги приятелю, ако твоята роднина съществува само във въображението ти, от твоя страна ще е голяма низост да пратиш тази клетва жена за зелен хайвер, че...

— Мълчи! — прекъсна ме той. — Не съм такъв негодник. Моят роднина наистина съществува, но само за такива хора, за които аз пожелаю да го има.

— Значи аз не съм от тях, а?

— Не си.

— Благодаря!

— Моля! Обиди ли се?

— Естествено! И това ми било моят най-добър приятел! — Хмм! Сафо, ще ти кажа нещо. Имам си твърде основателни причини на определени хора да не давам никакви сведения за този мой роднина.

— И кои са тези определени хора?

— Всички лица от мъжки пол, които са приблизително на моята възраст.

— Защо пък тъкмо те?

— Това е най-дълбока тайна, обаче пред теб ще я разкрия. Надявам се, че ще го разтъкуваш като необоримо доказателство за приятелството ми.

— Разбира се! И така?...

— Никое лице от мъжки пол на моята възраст не бива да узнае каквото и да било за моя роднина, защото... защото... хмм... защото...

— Е? Защото...? Казвай де!

— Защото... защото... е, на теб ще го кажа! Защото тогава този тип може да вземе да прехвърли океана и да се представи за мен, за да получи наследството.

— Мътните го взели! Карпио! Който го направи, ще е голям негодник!

— Негодници колкото щеш!

— Но би трябвало да притежава фалшиви документи!

— Фалшиви документи колкото щеш!

— И да е невероятен лъжец!

— Лъжци колкото щеш!

— Би трябвало да познава и теб, и семейството ти, да е запознат с подробности от живота ви!

— Такива хора има колкото щеш! Сам виждаш, че с твоите контрадоводи няма да успееш да ме биеш. Не, не, няма да допусна да ми отмъкнат изпод носа такова наследство. Трябва да знаеш, че моят роднина живее в една местност, която е истинско Ел Дорадо.

Аха! Ето ти на първия фишек! Бях убеден, че Шарана няма да може да заспи, преди да изстреля и другите два фишека.

— Чу ли? — попита ме той.

— Да.

— Там е едно истинско Ел Дорадо.

— Греша ли?

— Греша ли? Как така?

— Би трябвало да кажеш: едно истинско Дорадо. Ел е граматическият член за рода.

— Какво ме интересува граматическият член, щом казаното е вярно! Нали знаеш какво значи Ел Дорадо?

— Да.

— Една страна или местност, пълна с чисто злато и скъпоценни камъни. Тогава можеш да си представиш, че моят роднина е милионер.

Милионер — фишек номер две! Тъй като не отговорих, след малко той попита:

— Спиш ли вече?

— Не, но ми се иска да спя.

— Тогава почакай само още миг! Трябва да ти кажа, че моят роднина няма близки.

— Няма ли? Щом ти е роднина, значи все пак има!

— Че кои са те?

— Ами ти и твоето семейство.

— Ах, тъй, да... вярно! Но ние сме единствените му роднини. Знаеш ли какво следва от това?

— Какво?

— Че можем да се смятаме за негови единствени наследници. Ясно ли ти е?

Единствени наследници — фишек номер три. Вече и трите бяха изстреляни и вероятно приятелят ми щеше да ме остави на спокойствие.

— Това ми е ясно — отвърнах аз, — но нещо друго не проумявам.

— Какво?

— Че ме смяташ за единствения си истински приятел и въпреки това пред мен мълчиш също така, както и пред всички останали твои връстници от мъжки пол.

— Правя го за твое добро.

— Как така?

— Ти си много свястно и честно момче и именно заради това искам да те предпазя от изкушения.

— Глупости!

— Слушай, не са никакви глупости! Щом като в някое Ел Дорадо живее един милионер, чийто единствен наследник човек може да стане, то това само по себе си е такова страхотно изкушение, че съществува опасност дори и най-верният ти приятел да му се поддаде. Обичам те повече от всички други хора и именно тази обич е причината, която ме кара да те предпазя и от най-малкото изкушение.

— Тогава ме предпазвай и мълчи! Лека нощ!

— Приятни сънища!

Отново изминаха няколко минути и тогава Шарана пак попита:

— Още ли си буден?

— Не, спя!

— Но трябва да ти кажа още нещо. Току-що ми хрумна, че...

— По това време не бива нищо повече да ти хрумва! — прекъснах го аз. — Искам да спя!

— Но то е съвсем кратко!

— Кратко или не, все ми е едно! Ако не ме оставиш на мира, ще смъкна от горе едно парче шунка и ще го запокитя по главата ти!

— Хайде, скъпи Сафо, направи го! Сигурно е, че няма да го окача пак горе съвсем цяло, защото чувствам страшен глад. Той изведнъж ме нападна и сега обикаля около мен в леглото ми като ревящ лъв.

— Ах, щом имаш в леглото си ревящи лъвове, значи съм спасен.

— Спасен ли? Какво искаш да кажеш?

— Тогава ще си имаш толкова много работа с тези зверове, че навярно няма да се занимаваш с мен.

— Е, ако реват им не те събуди, спи спокойно. Няма повече да ти досаждам.

Шарана удържа на думата си. Аз заспах, но само след около половин час отново отворих очи, защото чух моят приятел страхливо да вика:

— Сафо, Сафо, събуди се! Събуди се и ме свали! Бързо, бързо!

Гласът не идваше откъм леглото му, а нейде отвисоко.

— Къде си? — попитах аз.

— Вися горе под тавана. На един салам. Запали свещта! Дотогава все ще съумея да се задържа. Столът се прекатури.

Значи Шарана висеше на някакъв салам! Не можах да не се разсмея.

— Но, човече, ако ти е омръзнал животът, все пак не е речено, че трябва да се обесиш тъкмо на някой салам!

— Стига тъпи вицове, ами побързай, иначе връвта ще се скъса.

Запалих свещта и вече можех да огледам положението. Моят приятел действително висеше на един колбас или по-скоро не на него, а до него. Под краката му се намираше разстланата пухена завивка, а върху нея — прекатуреният стол.

Тук трябва да отбележа, че тази стая беше по-висока от обикновените селски стаи и че повечето от завинтените на тавана й куки бяха дебели колкото и куките за закачване на тежките газени лампи. На една от тях висеше дебел бабек, на който Шарана беше хвърлил око. На куката висеше и четирикратно скатаната връв, която Шарана държеше с две ръце, докато другият ѝ край беше прекарал под едната си мишница. Така той висеше по-на-високо, отколкото е могъл да достигне върху вече преобърнатия стол, нещо, което отначало не бях в състояние да си обясня. Впрочем, той не беше лош гимнастик, защото в противен случай нямаше да може да издържи в това положение толкова дълго и да дочака помощта ми.

Приклеках леко и му подложих раменете си, за да стъпи на тях и оттам да скочи на кревата. Държейки все още в ръце смъкнатата връв, Шарана хвърли нагоре съжалителен поглед и с тъга каза:

— Жалко, това беше най-голямото и най-примамливото парче от всички. А ето че сега аз стоя долу, а то продължава да виси горе!

— Крадец! Колбасарски негодник! Шунков разбойник! Предупредих те! Можеше да си счупиш и врата, и всички кокали — сериозно го нахоках аз, макар че за мой срам трябва да си призная, че едва сдържах смеха си.

— Какво ме интересува дали вратът и костите ми са здрави, или не, щом имам тъжната увереност, че няма да преживея тази нощ!

— Толкова ли си гладен?

— Ужасно! Ти ми заграби леглото, тъкмо над което небето има вид на помещение за опушване на шунка, докато над моето всичко е тъй пусто и празно. Но нали нямаше как да стъпя на твоето легло, понеже щях да те събудя. Ето защо, преди още да изгасиш свещта, аз си набелязах ей онзи бабек най-отпред, чиято големина и красива форма напълно отговаряха на целта и желанието ми. За да заглуша и най-леките шумове, разстлах отдолу моята пухена завивка, върху която поставих стола. Но за съжаление, както скоро забелязах, така не достигнах на нужната височина, понеже нали не биваше да отрежа бабека, а трябваше да го откача от куката. В тъмнината не успях да намеря нещо, което допълнително да сложа върху стола, и така да...

— Да беше подложил няколко от онези сладкиши! — прекъснах го аз.

— Мълчи, безчувствен си като Чингис хан! — изропта той. — С това свое предателско предложение сам се издаваш, че прародителите ти имат тунгуски или лапландски произход. И тъй... не можех да стигна достатъчно високо и затова реших да се изтегля нагоре само на ръце. Нали знаеш, че винаги нося в джобовете си различни върви за из път?

— Върви за из път? Добре звучи, много добре!

— Какво? Подиграваш ли ми се?

— Не. Само се сетих за унгарските, руските и други конекрадци, които, като тръгнат да скитат, имат навика да вземат със себе си оглавници и юзди, които после за секунди слагат на чужди коне. И така, какво направи с твоите върви за из път, които всъщност, както изглежда, са били тайно предназначени да играят ролята на връвчици за колбаси?

— За да могат да ме издържат, ги направих на четири ката и вързах единия край на възел под мишницата си, понеже там е най-безчувственото място, както ни доказва например играта на различни гимнастически уреди. После отново стъпих на стола и така подхвърлих нагоре четворното въже, че да се закачи на куката.

— На тъмно е било направо майсторски номер!

— Действително, че успях чак след няколко опита. И така въжето минаваше горе през куката и под мишницата ми и можех да увисна на него. Започнах да го увивам около едната си длан, а с другата ръка взех да се изтеглям все по-нагоре и скоро щях да откача бабека. Продължих да се издигам с помощта на въжето и благодарение на това, че с единия си крак успях да стъпя и да се отблъсна от облегалото на стола. Но точно тогава той се преобърна, а после, лишен от тази опора, не бях в състояние да се повдигна нито на сантиметър и се видях принуден да те извикам на помощ.

— Не е било необходимо.

— О, беше, беше.

— Не. Трябвало е само да пуснеш въжето и да скочиш долу.

— Нима можеш тъй лесно да пуснеш въже, което е здраво усукано около дланта на ръката, на която си увиснал? Впрочем, нямаше и как точно да видя къде се намираще прекатуреният стол. Не, трябваше да те повикам. Я ми погледни ръката! Виж тези сини черти! Ако не се беше събудил веднага, въжето щеше да ми пререже месото чак до костта.

Имаше право, но аз предпочетох, без да проявявам състрадание, да му кажа:

— Заслужаваш си го! В Америка бесят конекрадците за врата, но в Бохемия бесят крадците на салами за ръцете и през мишниците. Я ми кажи всъщност как си представяше цялата работа?

Още утре сутринта или ханджията, или жена му веднага щяха да забележат, че тъкмо най-хубавият им колбас е минал по пътя на всички колбаси и...

— Нищо нямаше да видят! — бързо ме прекъсна той.

— Нали се канеше да отрежеш парче от него?

— Не.

— Целия ли щеше да го изядеш?

— Не, макар да съм толкова гладен, че съм готов да унищожа и два такива големи бабека.

— Не си искал да режеш парче от него, не си искал да го изядеш целия, така ли? Та трета възможност изобщо няма.

— За едно тъй безобидно и охранено пеленаче като тебе наистина няма, но гладният лъв, който ревеше преди малко в леглото ми, може всекиго да направи изобретателен. Бях скроил чудесен план. Погледни само бабека! От всички страни е свързан с връв, и то с единствената цел да не се спуска и разпадне при варенето в котела за колбаси. Мислех много внимателно да отстраня тази връв и да изрежа малък триъгълник в обвивката му. Там щях да направя дупка в бабека и да измъкна от съдържанието му толкова, колкото да нахраня лъва, който в момента използва стомаха ми като клетка на зверове. След като го наситех, се канех да... хмм!!

— Какво си се канел? Казвай де!

— Драги монголоце, нали все пак разбираш, че бабекът трябваше да бъде напълнен с нещо друго!

— Естествено! Но с какво? Любопитен съм да чуя.

— Е, ами наоколо няма нищо друго за ядене освен онези сладкиши. Ако бях отрязал парче от тях, щяха да забележат, нали?

— Е, да, за съжаление всичките сладкиши са цели. Никои не е нарязан.

— Хмм, знаеш ли, Сафо, който реши да се нахвърли върху сладкишите, ще трябва направо да изяде един цял. Това няма да бъде открито толкова лесно, колкото, ако например отрежеш само едно парче.

— Слушай, Карпио, да не би да кроиш нещо подобно? Изправя ми се косата!

— Нямам такова намерение. Аз съм почтен човек, нали го знаеш!

— Да, почтен човек, който прави дупки в чужди колбаси. И така, с какво мислеше да го напълниш?

— Със... със... забелязах, че във възглавницата ми има малка дупка. Изглежда, калъфът леко се е разпрал, защото отдолу излиза перушина. Подозираш ли вече нещо, Сафо?

— Карпио, човече, крадецо на салами и перушина! Каква идея! Искал си да натъпчеш в бабека пух от възглавницата?

— Да, пух от възглавницата — гордо отвърна той.

— Какъв порочен и пропаднал свят! Тази мисъл е толкова долна и злостна, че чак тръпки ме побиват! Представям си как добрият Францел и жена му седят на масата и почват да режат от бабека. Изведнъж се разхвърчава перушина! Какви ли физиономии ще направят само! Каква ли духовна сила и прозорливост ще похабят, за да разкрият причините за туй чудо, че някаква свиня не е имала четина, а перушина!

— Те лесно щяха да разкрият загадката, защото скоро щяха да намерят къде съм изрязал триъгълното парче в обвивката на колбаса, но едва ли щяха да хвърлят вината върху нас.

— Върху нас! Ето това ме възмущава толкова много, а именно, че при разкриването на злодеянието и аз, невинният, щях да се изложя на опасността да ме вземат за крадец.

— Успокой се, уважаеми мой скъпи приятелю! Твоята съпротива е тъй голяма само защото не си гладен. И така, щях да натъпча бабека с пух, внимателно щях да залепя отрязаната кожа обратно където си е била и пак щях да овържа целия колбас с връвта. И заемеше ли отново старото си място на родната кука, тогава дори и посред бял ден нямаше да си личи, че в среднощна доба по такъв начин съм нахранил моя ревящ лъв. За съжаление от цялата работа нищо не излезе и на този звяр не му остава нищо друго, освен да гладува.

— Вече е три часа през нощта, ще трябва да издържиш до сутрешното кафе. Ако беше казал на Францел още преди да си легнем, че си гладен, отдавна щеше да си в обятията на Морфей като сит и доволен гражданин. А така, бичуван от фуриите, няма да можеш да заспиш чак до зазоряване.

— Как ми се иска да усетиш по гърба си бичовете на фуриите! Аз се отказвам от тях, понеже и бездруго този глад ми стига. Хайде да си лягаме да спим!

— Да, прибирай прочутите си «върви за из път»! Изправи стола на собствените му крака и постави пухената завивка на мястото й! И ще ти кажа още нещо: събудиш ли ме пак, за да те свалям от някоя кука, ще преживееш голямо разочарование. Ще те оставя там, където си, и ще продължа по пътя си без твоето изгладняло присъствие.

Духнах свещта и отново се върнах в обятията на Морфея, откъдето моят скъп приятел ме беше изтръгнал толкова безцеремонно. Когато се събудих, беше вече десет часът. Шарана лежеше на леглото си с отворени очи. Стенеше тихо и от глад беше пребледнял като платно.

— Но, Карпио, защо още лежиш? — попитах го учудено. — Изглежда, отново си буден, а? Защо, след като си толкова гладен, не си станал и не си слязъл долу да закусиш?

Той пое дълбоко дъх и простена:

— Аз... нямам апетит!

Този неочакван отговор ме накара незабавно да скоча на крака и да подхвърля на щателен оглед всички опушени и неопушени колбаси. Не открих никакви доказателства за моите подозрения.

— Навярно си мислиш, че пак съм ставал и съм се занимавал с тези окачени по тавана неща, а? — попита ме той някак уморено. — И през ум не ми е минавало. Сафо, казвам ти, че миризмата на всичките салами и шунки ми е вече противна.

— Наистина ли? — попитах го смаяно.

— Да. Честна дума! Не бих могъл да изям и една хапка от тях.

— Нищо не разбирам.

— Защото не знаеш в какво състояние се намирам. Нима не ти е известно, че има хора, които, веднъж щом им е минал гладът, после дълго не са в състояние да хапнат каквото и да било?

Просто като че ли са се натъпкали до гуша.

— С перушина ли?

— Стига тъпи вицове! И аз съм като тях, натъпканите. Това, че тази нощ допуснах така да ми мине гладът, няма да ми се отрази добре. Повярвай ми, чувствам вътрешностите си така, сякаш всичко в мен се е слепнало! Кой знае колко дълго няма да мога да ям! Тялото ми е като вцепенено. Едва мога да си поема дъх.

— Но тези признаци се срещат и в случаите, когато човек преяде.

— Нищо не разбираш. Това са признаци на много силен глад, преминал, без да си сложил зальк в уста.

— Често съм гладувал и аз, но никога тялото ми не се е вцепнявало, нито съм имал оплаквания, свързани с дишането.

— Цялата работа иде оттам, че двамата сме различно устроени. Моят глад е лъв, а твоят — носорог, а това са две животни, които спадат към различни видове. Сега аз ще...

Тук той беше прекъснат, защото францел почука на вратата и ни подкани най-сетне да слезем долу, иначе кафето съвсем щяло да изстине.

— Най-добре е да остана в кревата — въздъхна моят приятел. — Сякаш имам олово в крайниците си. Ела, помогни ми, издърпай ме да се изправя!

Изпълних молбата му. Той наистина изглеждаше зле. Страните му бяха силно хлътнали и пепелявосиви. Гледаше втренчено в една точка.

— Слушай, Карпио, по-добре да идем на лекар! — предложих му аз. — Невъзможно е състоянието ти да се дължи на гладуване. Имаш вид на човек, когото го хваща някаква болест.

— Глупости! — усмихна се той едва-едва. — Няма да допусна да се разболея. Ще се оправя.

Нали се познавам. Само ми помогни, защото ми е трудно да се наведе.

Аз се приготвих бързо, но Шарана много ме забави. Държеше се така, сякаш не можеше нито да се обърне, нито да клекне. Никога не го бях виждал толкова непохватен. И по стъпалата слезе тъй бавно, като че коленете му се бяха схванали.

Нашият Францел седеше заедно с жена си в голямата стая за посетители вече на втората сутрешна закуска. Ханджийката имаше вид на току-що разцъфнала роза и ни поздрави с такава любезност, която доказваше, че гостоприемството ѝ беше съвсем неподправено. Изобщо не ни позволиха да отворим дума за тръгване. Научихме, че на францел му се налагало да иде с шейната до Мария Кулм и за двамата бе съвсем естествено да ни вземе със себе си. И през ум не ни мина да възразим. Когато ти предлагат нещо с удоволствие, приеми го и ти с удоволствие. Радвахме се, че щяхме да видим това прочуто място за поклонение.

За съжаление моят болен приятел не бе в състояние да изрази радостта си като мен. Той изпи само глътка кафе, без да хапне нищо. францел го наблюдаваше, като не преставаше да клати глава. Не му се вярваше, че незадоволеният навреме глад може да доведе до такава пълна загуба на апетит.

Осведомих се за тримата посетители от снощи.

— Неблагодарници! — кратко отвърна ханджийката. На въпроса ми защо да са такива, Францел поясни:

— Когато станахме, те си бяха вече отишли. Накарали слугата да им отвори портата.

— Значи е станало както си мислех! Предсказах ви го още снощи, когато жената ни каза «сбогом» вместо «лека нощ».

— А чуйте сега и най-важното: когато жена ми погледнала в стаята, където нощувах, видяла, че са оставили на масата подарените дрехи, сладкиша, салама и даже моите 5 гулдена. Не са пожелали да вземат каквото и да било.

— Пет гулдена ли? Ами шестия? — Само моите пет. Задържали са вашия гулден. Какво ще кажете за подобна неблагодарност и невъзпитание?

По онова време все още бях твърде млад и няхах право да твърдя, че познавам хората, но въпреки това ми мина мисълта, че ако бях на мястото на жената, вероятно и аз самият щях да постъпя по същия начин. Разбира се, предпочетох да не казвам гласно мнението си, но през целия ден тези клетки хорица не ми излизаха от ума. Как ми се искаше да ги догоня, за да им призная колко много ми беше допаднала постъпката да оставят всички подаръци! При тяхното отчаяно положение отказът от тези неща беше такава жертва, която за съжаление нашите домакини не бяха в състояние да разберат и оценят.

До обяд останахме сами с францел, понеже жена му трябваше да приготви яденето, а си имаше и друга работа в странноприемницата. По едно време тя го извика в кухнята. Чухме ги да се смеят сърдечно, а когато след малко ханджията се върна при нас, той ми намигна и ме попита:

— Днес за обяд ще има картофени кюфтета, големи колкото главата ми. Много насищат. Ще хапнете ли и вие?

— Това е любимото ми ядене! — отвърнах аз.

— А вие?

Отправеният към Карпио въпрос очевидно криеше едва съдържано любопитство. Моят приятел обаче се потърси отвратен и каза:

— Нека само Сафо говори за любими яденета, защото за него е любимо всичко, което може да се яде. Но аз с моя изнежен стомах! Кюфтета? Пфу!

— Да, да, кюфтета! — закима францел с комична сериозност. — А бихте ли могли да ядете извара с картофи?

— Извара? Дума да не става! Нито грам! Повдига ми се!

— Я виж ти! Но преди сте могли да ядете извара, нали? Не знаех защо Францел му задава такива въпроси и побързах да отговоря вместо Карпио:

— Лапаше я направо с голяма лъжица. Даже завчера ядохме извара.

— Виж ти, виж ти! Тогава незадоволеният навреме глад наистина е много лоша работа. Не ми се е случвало такова нещо, а и не желая да ми се случва.

Ясно долавях, че в думите на ханджията се криеше някакво по-особено значение, ала няхах време много-много да размисля над тях, защото Францел веднага започна да говори за нещо друго.

Кюфтетата бяха чудесни, но Карпио даже не седна с нас на масата. Заяви ни, че можел да си възвърне апетита единствено чрез пълно въздържание — *similia similibus curantur* — клин клина избива, глад с глад се лекува!

След като се нахранихме, започна пътуването, което ми достави толкова голяма радост. Знаех, че и за Шарана нямаше по-голямо удоволствие от една разходка с шейна, и дълбоко съжалявах, че неговото неразположение не му позволяваше да го изпита напълно. Но Францел, иначе толкова човеколюбив ханджия, изглежда, вземаше страданието на приятеля ми повече като на шег, отколкото на сериозно, което така развали настроението на Шарана, че най-накрая той съвсем млъкна и само ми заяви, че след като се върнем, веднага щял да си легне да спи.

Но това не стана тъй бързо, както си беше мислил, макар да пристигнахме в странноприемницата толкова късно, че вече всички посетители се бяха разотишли.

Ханджийката веднага ни уведоми, че под възглавницата на леглото, където беше спала непознатата бедна жена, е намерила нещо важно и същевременно го предаде на мъжа си.

Видяхме, че това бе пликът с билетите за парахода. Не беше трудно да се разбере как е бил забравен. След като показа на францел паспорта си, тя пак го беше увила в кърпата. По-късно ни беше дала да видим плика, който явно после не бе скътала тъй грижливо, както паспорта.

Когато си е легнала, тя е проявила предпазливост и е пхнала под възглавницата си кърпата с

толкова важните за нея документи. Или тогава, или по-късно от движенията ѝ по време на сън пликът се е изхлузил от кърпата и жената изобщо не е забелязала, че е останал под възглавницата.

Ханджията не знаеше какво да направи с намерените билети, докато аз веднага реших да ги предам на собствениците им.

— Още рано сутринта ще занеса плика в полицията — каза францел.

— Не, няма да им го носите — обадих се аз.

— Защо?

— Защото на тези толкова бедни хора, принудени да живеят от милосърдието на другите, сигурно ще е много неприятно да си имат работа с полицията. Без съмнение се опасяват да не би да ги сметнат за скитници.

— Но какво друго да направя? Да изпратя плика по пощата до Граслиц? Нали се канеха да отидат там.

— И това не става, понеже не знаете тамошния им адрес, а не бива да се излагат билетите на опасността да изчезнат.

— Но някак си трябва да стигнат до Граслиц!

— Разбира се! Предлагам да се поверят на сигурни хора, които ще отидат до това градче и ще намерят госпожа Вагнер.

— Така би било най-разумно, но не познавам човек, който тъкмо сега да има намерение да отиде до Граслиц.

— Аз пък познавам двама души, които са готови да се нагърбят с тази куриерска работа.

— Че кои ли ще са те?

— Шарана и аз.

— Самите вие? Ще отидете до Граслиц? Струва ми се, пътят ви водеше към Карлсбад, че и още по-надалеч, а?

— Ние нямаме твърдо установен маршрут. Странстваме без никаква точно определена цел. Единственото нещо, с което трябва да се съобразим, е това, че на седми януари отново започваме да учим. Дотогава на всяка цена трябва да сме си у дома. А дали сега ще поемем за Карлсбад, или за Граслиц, ни е все едно.

— Жалко, много жалко! Харесвате ни и разчитахме, че ще прекарате при нас още ден-два. А останете ли тук поне и утре, е твърде възможно жената да дойде да потърси билетите.

— От къде на къде?

— Ами щом забележи, че ги е изгубила, бързо ще се върне, за да провери да не би да са тук.

— Съмнявам се, защото сигурно ще си помисли, че са изпаднали нейде по пътя. Ако не е била твърдо убедена, че ги е взела на тръгване оттук, навярно вече щеше да се е върнала при нас.

— Възможно е да е така. Значи наистина сте решили, въпреки проявената неблагодарност от тези хора, да хукнете подир тях и да ги намерите в Граслиц?

— Да. Онова, което за вас е неблагодарност, може би е последица от причини, останали и за вас, и за нас неизвестни. И тъй, ще направим един поход до там, защото се нуждаем от движение. Както вече споменах, безразлично ни е накъде ще полетим. Затова нека полетим към Граслиц!

— Е, чак за летене едва ли може да става дума, понеже започва да вали сняг и ако продължи така цяла нощ, утре всички пътища и пътеки ще са затрупани.

— Сега-засега това не ни тревожи. Единствената ни грижа е дали ще ни поверите плика с билетите.

— Че защо не? На такива свестни момчета като вас човек може да има доверие, а и изобщо се радвам, че ще се отърва от тези неща.

— Тогава утре тръгваме веднага щом се развидели. Надявам се, че все ще намерим някой човек, който да ни опише пътя.

— Няма нужда да търсите други хора, защото аз съм от Блайщат и много добре знам тези места. После ще ви начертая пътя върху хартия, която ще вземете.

— Съгласен!

— По-полека! — обади се Шарана. — Държиш се така, сякаш си само ти на този свят! Но и аз съществувам, почитаеми Сафо!

— Знам. Но мислех, че трябва аз да говоря, понеже ти, изглежда, си беше глътнал езика, а и освен това бях убеден, че няма да имаш нищо против, щом става въпрос да върнем имуществото на онези клетки хорица.

— От само себе си се разбира, че ще участвам и аз, само не знам дали моят изтощителен вълчи глад ще ми разреши още утре да предприема един толкова труден и изморителен поход.

— Тъкмо това не бива да ви тревожи — намеси се Францел развеселено. — Известно ми е едно сигурно средство, което до сутринта ще ви изправи на крака. Но ще трябва да го вземете още тази вечер.

— Какво е то? — любопитно попита Шарана.

— Четири-пет парчета сладкиш с извара.

— С... из... ва... ра? — проточено рече моят приятел и потръпна. — Сигурно ще умра на място, ако причиня на стомаха си ужасното страдание да изям макар и едно-единствено парче.

— Но аз съм убеден, че по-рано съвсем не сте изпитвали отвращение към този вид сладкиши.

— Преди и сега, това са две съвсем различни времена. Нали знаете латинската поговорка за променящите се времена и хора?

— Разбира се, че я знам. Тя гласи: *saepe luet porci facinus porcellus adulti*.

[21]

А ако сега не искате да хапнете нещичко, то ще ми разрешите да се погрижа поне докато сте на път да не страдате от глад. Сега ще донеса хартия и ще ви начертая откъде да минете.

След като свърши тази работа и подробно ни обясни в каква посока да вървим, отидохме да спим. Горѐ забелязахме, че долапът със сладкишите не беше вече в стаята ни. Това обстоятелство не ми направи никакво впечатление, понеже и бездруго сладкиши не е обичайно да се съхраняват в спално помещение. Моят приятел се обади:

— Няма значение. Ще спя толкоз по-добре, щом не ми се налага да вдишвам миризмата на този сладкиш с извара, който ми е тъй неизказано противен.

След като на другата сутрин си изпихме доста рано кафето, ханджийката ни донесе голям тежък пакет с провизии за из път. Францел ни даде плика с корабните билети и един друг, по-малък плик.

— Нека не се сбогуваме сега кой знае колко тържествено, защото съм убеден, че на връщане пак ще се отбием при мен. А дотогава ще ви дам един малък спомен от мен. Още от идването си вие така ни засипахте с рими, че пред вас се почувствах като някакъв малък хлапак. Затова нощес, докато спяхте, седнах и си дадох труда и аз да измисля някоя и друга рима. Изминаха може би около два часа, преди да свърша с тази работа. Вижте дали струва нещо. Но не отваряйте плика, преди да напуснете града! Ще ми позволите ли да ви дам още няколко пури, както и няколко парчета от сладкиша с извара?

При тези думи Шарана, който вече се чувстваше доста добре, протегна отбранително и двете си ръце и извика:

— Никога през живота си няма повече да пуша, а ако желаете да запазя за вас благодарствен спомен, то не изговаряйте повторно другата дума, докато сме все още в странноприемницата ви!

Сбогувахме се кратко, но сърдечно. Трябваше да обещаем и при най-малката възможност на връщане пак да се отбием при тях и да останем още един ден. После поехме към покрайнините на града. Край пътя видяхме и друга странноприемница. Тъкмо когато се канех да я подмина, Шарана ме спря и каза:

— Драги страннико, не продължавай! Тук вътре с усмивка ще те посрещне пак благородно гостоприемство!

— Нима вече отново ще отсядаме? Нали не сме тръгнали да правим «бирено» пътешествие и сме изминали едва двеста метра!

Но моят приятел знаеше как да ме придума. Доказа ми, че трябвало да огледаме съдържанието на пакета с храна, което не било възможно да стане на открито. А също искал да прочетем и стихотворението. Освен това една бира струвала само шест кройцера и щяла да стигне и за двама ни.

Помещението за посетители беше празно. След малко дойде една жена, наля ни от ечемиченото питие и си излезе. Останахме сами. Тогава с най-голяма тържественост отворихме пакета.

Той съдържащо масло, сирене, шунка, половин бабек, няколко парчета от сладкиш със стафиди и нещо увито в плат. Когато го разгърнахме, на бял свят се появиха десет гулдена и къс хартия, на който бе написано:

За вашето мило посещение
дължим ви туй възнаграждение.

Винаги ваш Францел.

Дадохме шумен израз на радостната си изненада. После Шарана взе да прави какви ли не предложения как по пътя да изхарчим тези пари, обаче аз му казах:

— Нищо няма да харчим, а ще ги спестим. Ще трябва да се задоволим с нашите пари, заделени за пътуването ни.

— Какво имаш там? — попита приятелят ми, щом видя кожената кесийка, която носех на гърдите си и в този момент измъкнах изпод жилетката.

— Това е моята тайна каса, където са скрити двайсетте талера, които съм заделил от хонорара си за непредвидени случаи. Тук ще сложа и тези десет гулдена.

— А не ти ли минава през ума, че може някой крадец да се досети къде носиш парите си?

— Тук изпод жилетката никой няма да успее да ми отмъкне кесията. Можеш да разчиташ на това. Слушай, туй между парчетата от сладкиша не е ли някакъв къс хартия, на която пише нещо?

— Тъй изглежда.

Той я измъкна и прочете следното:

«Защо сладкишът не е с извара, а със стафиди, ще разберете от стихотворението ми.»

— Какво пък толкова се занимава нашият Францел все с този сладкиш с извара? — подхвърлих аз.

— И за мен си остава загадка — отсече моят приятел с привидно безразличие, при което обаче очарователна руменина заля онези части на лицето му, където след време щяха да се срещнат връхчетата на мустаците му с бакенбардите.

— Вчера — продължих аз — той на няколко пъти спомена за сладкиша, и то с някаква особена интонация. Да не би това обстоятелство да е свързано някак си с изчезването на долапа със сладкиши?

— Нямам ни най-малка представа!

— Наистина ли?

— Да. Но нека поговорим за нещо друго. Какво ще кажеш за тази половинка бабек? Вижда ми се някак си твърде позната.

— Тъй ли? Ах... да... не е изключено да е половината от онзи бабек, от чиято кука ти помогнах да слезеш. Действително, несравнимият францел е срязал заради нас най-хубавия си колбас! О, Карпио, как щяхме да се изложим само, ако беше осъществил своя план!

— Щеше да е голяма беда! — съгласи се той с мен, поемайки си дълбоко дъх. — Представи си само... перушината!

— Да... перушината! Човече, заради теб щяха да ни изхвърлят на улицата! Ето какъв позор може да изживее човек, щом има за приятел един мошеник.

— Я мълчи! Нали всичко мина добре! Това беше само една идея, но никога нямаше да стигна до изпълнението ѝ.

— Ами, ами!

— Никога! — увери ме той. — Можеш да ми вярваш, че умея да уважавам разликата между «мое» и «твое».

— Добре, добре! Вече знаем какво съдържа пакетът и нека сега прочетем стихотворението!

— Не можем ли да почакаме още малко, драги Сафо? Това «драги Сафо» прозвуча този път толкова «захаросано», че нямаше как да не ми направи впечатление. Затова се осведомих:

— Защо да чакаме? Имаш ли някаква по-особена причина?

— По-особена нямам, но иначе любопитството и напрежението ни ще се засилят още повече.

— Не съм привърженик нито на особено силно любопитство, нито на прекалено голямо напрежение. Тъй че да му хвърлим един поглед!

Извадих плика и го отворих. Тогава Шарана сложи длан върху ръката ми и каза:

— Сафо, ти си ми най-добрият приятел. Ще ми направиш ли една голяма услуга?

— Каква?

— Прочети стихотворението по-късно, ако искаш на Великден, или по Петдесетница, само да не е днес!

— Слушай, Карпио, с теб става нещо. Съвестта ти не е съвсем чиста. Ще го прочета.

— Тогава... ще обявя... края на приятелството ни!

— Е, хубаво! Нека гледаме на него като на нещо минало още отсега, защото, щом прибягваш до това отчаяно средство, аз пък на всяка цена съм длъжен да узная какво е написал Францел. Измъкнах листчето от плика и прочетох написаното. О-о, и тогава всичко ми стана ясно. Клетият Карпио! Идеше ми да се разсмея на глас, но си наложих да остана сериозен и му подадох стихотворението с думите:

— Ето! Чети!

Той го прочете и пребледня като мъртвец.

— Туй... туй можеше и ... и да не го пише! — заекна той.

— Ами кой току-що каза, че никога не би привел в изпълнение една толкова долна идея? Кой твърдеше, че винаги уважавал разликата между «мое» и «твое»? Кой ме измами и излъга? Прочети ми го на глас!

— Не... не мога!

— Чети! За наказание! После може би ще се отнеса по-милостиво към теб, ти... ти... крадец такъв! На сладкиши с извара!

— Обещаваш ли ми, че наистина ще бъдеш снизходителен? — попита той толкова малодушно, както никога досега.

— Да.

Тогава Шарана зачете и по гласа му личеше какви големи усилия полагаше да изговаря думите: Цял сладкиш с извара от долапа в среднощна доба Карпио излапа, а после пък простена в страх: «От глад едва ли не умрях!»

— Значи, докато съм спал, ти си изял един цял сладкиш с извара, а? — попитах аз.

— Да — призна той с гузно изражение на лицето.

— Значи цял сладкиш с извара, състоящ се от четири четвъртинки или от осем осминки! С това може да се справи най-много някой слон. А не ти ли прилоша?

— Беше ужасно! Още дълги години ще потрепервам, чуя ли само думата «извара». Не биваше да оставям нищичко от сладкиша, а когато го довърших със страшен зор, коварното тесто започна да се надига в мен.

— В този случай не ми е жал за теб, а за благородния лъв, на който е било съдено да се задуши тъй мизерно. Но ти можеше да предвидиш, че ханджийката е преброила сладкишите си.

— Помислих си го, но че ще ги брои и после, виж, за това не се сетих. Драги Сафо, можеш да ми повярваш — ако погълнеш квадрата на най-дългата хипотенуза заедно с квадратите на техните два катета заедно с една цяла тенджерка, пълна със салата от кисели краставички и кисела сметана, чувството, което ще изпитаеш, ще е нещо като безкрайно блаженство в сравнение с онова, което преживях аз.

— Хмм!

— А телесните мъки — продължи той след малко — не бяха единствената болка, която понесох, защото как, как само страдах и душевно! Така например това, че бях принуден да те гледам как нагъваш чудесните големи кюфтета, без да мога и аз да участвам в яденето, бе за мен голяма сатанинска жестокост, с която съдбата ме наказва. Ами после пътуването с шейната! Твоята веселост, твоите засмени очи, докато, дебел и подпухнал, аз се бях чувнал отзад на шейната като харпуниран в стомаха морж! Имах чувството, сякаш бях глътнал десет хиляди зъба, от които всички до един имаха зъбобол и се бяха разбеснели именно из вътрешностите ми. Давам ти дума, че...

— Чакай, спри! — не успях повече да съдържа смеха си. — Болките от десет хиляди гнили зъба! Туй сравнение е толкова блестящо и при това буди в мен такова състрадание, че няма как да не оощастливя пак с благоволенieto си клетия харпуниран морж.

— Какво? — възкликна Шарана и от радост скочи на крака. — Наистина ли ще... драги Сафо!... Тогава... тогава от обич и искрена благодарност бих могъл още начаса да...!

— Е, какво?

— ... да изям още един сладкиш с извара — щях за малко да кажа, но естествено не и краден. Клетн Сафо! Подозрението тегнеше и над теб и...

— О, не — прекъснах го аз. — Францел се оказа достатъчно хитър и умен веднага да прозре какво е положението с твоя «незадоволен и преминал глад», както и че си единствено виновният. И той, и жена му тайно страшно се забавляваха с теб.

— Благодаря! На мен не ми беше никак забавно. Значи ти не мислиш, че съм разгневил онези хора?

— Не! Но въпреки всичко не бива да се връщаме пак при тях. Върху твоята чест все пак остава лепнато едно петно от извара, което не може тъй лесно да се изтрие. Нека не говорим повече за това, а да побързаме да се махнем оттук!

— Добре, да тръгваме! Значи вече не си сърдит, така ли?

— Не съм.

Шарана побутна към мен чашата с бира, от която все още не бяхме отпили нито глътка, и ме подкани:

— Пий, Сафо!

— Ами ти защо не пиеш?

— Защото от благодарност желая да направя за теб тази голяма жертва и да ти дам всичката бира.

— Благодаря ти, но не я искам.

— Защо?

— Отдалече подушвам, че е прокиснала.

— Не усещам подобно нещо. Но в нея има удавена хлебарка. Не я ли виждаш?

— А-а, затова значи тази жертвоготовна благодарност, а?

— Да. Даже и хлебарката исках да предоставя единствено на теб. Хайде да тръгваме!

Отново завързахме здраво нашия пакет и излязохме. Не след дълго Фалкенау изчезна зад нас.

Думите на Францел от снощи, че ще вали сняг през цялата нощ, не се сбъднаха и поне на първо време пътят пред нас беше добре очертан и отъпкан. Разстоянието до Госенгрюн изминахме за два часа и половина. След като разпитахме, научихме, че търсените от нас хора са пристигнали там още предишния ден по обед, а после ги взел в шейната си някакъв състрадателен търговец на добитък, за да ги откара до Блайщат. И тъй, трябваше да се отправим към този град.

Стигнахме го още преди обяд, макар че тук снегът беше натрупал значително повече, отколкото в околностите на фалкенау.

Блайщат не е голям. Ето защо много скоро намерихме гостилницата, където бе спирал с шейната си онзи търговец. Да, открихме даже и него самия, понеже беше пренощувал там и още в ранни зори потеглил за Хайнрихсгрюн, откъдето току-що се беше върнал. Той ни каза, че жената се грижела за баща си с вниманието и всеотдайността на истински ангел, но старецът навярно нямало дълго да живее, понеже едва смогвал да се крепи върху тясната седалка на шейната. Нищо не била споменала за престоя си в странноприемницата на Францел.

— Аз съм от Граслиц — продължи търговецът, — и с удоволствие щях да ги взема до там, ала още днес трябваше да пътувам до Хайнрихсгрюн, а пък следващата нощ да прекарам в Нойкирхен. Щом разбра, че познавам всички хора от Граслиц, жената ме попита за някакъв майстор на музикални инструменти, който бил роднина на мъжа ѝ. Имаше намерение да отседне при него, защото го смяташе за заможен. За съжаление не можах да ѝ дам никакви утешителни сведения, понеже този човек бе всъщност само чирак и всичко, каквото припечелеше, отиваше за ракия. На всичко отгоре заради неговото пиянство от доста време никой не му даваше работа и затова още преди около година той неочаквано замина. Накъде? И аз самият не знам.

— Жената продължи ли оттук пътя си?

— Да. Ханджията не пожела да ѝ даде безплатно подслон, а тя нямаше пари. Мислеше, че по пътя по-лесно ще намери състрадателни хора и наистина е вярно, че самотно живеещите хора в полето или в гората са по-гостоприемни от жителите на населените места, където има странноприемници.

— Тъй като надеждата ѝ да отседне при своя роднина е рухнала, за нея вече няма смисъл да отива до Граслиц. И все пак тя натам ли тръгна?

— Да.

— По обичайния път ли?

— Знам само, че се канеше да върви все нагоре по брега на Звода. Голяма мъка е да видиш такива хора. Смятат да се доберат до Бремен с просия. Но кой знае дали ще стигнат! Старият в никой случай. Мислех си, че всеки момент ще умре в шейната ми. Тя спомена, че имала билети за някакъв параход, но ако продължат да се придвижват тъй бавно, както досега, сигурно валидността на билетите ще изтече, преди да успеят да ги използват.

Последната забележка още повече усили тревогата ми за жената. Без да казвам каквото и да било на търговеца, аз извадих плика от джоба си и го отворих. Не вярвах да върша някакво прегрешение. И наистина! Вече платените параходни билети бяха издадени от един представител в Ню Йорк на съществуващия от една година Бременски Лойд, а пътуването бе определено за първите дни на февруари. Жената не би могла да прочете и разбере тези данни, понеже бяха на английски.

Отново тръгнахме на път. Той водеше все нагоре по брега на рекичката и бе доста труден, защото на места снегът ни стигаше до колене. Разпитахме навсякъде, където живееха хора, или пък срещнатите пътници, и така научихме, че онези клетници на няколко пъти са молили да пренощуват ту тук, ту там, но винаги са им отказвали. По онова време населението из тамошните райони бе самото толкова бедно, че през зимата едва намираше сух хляб, за да преживее криво-ляво.

. Привечер видяхме пред нас малка мизерна и полусрутена дъскорезница, чиито изпочупени зъбчати колела бяха замръзнали. Едва крепящите се в рамките си прозорци бяха целите в пукнатини и дупки, които бяха залепени с хартия. Когато се приближихме, един стар измършавял пес изскочи изпод дълбока снежна преспа, където си беше устроил леговище, и с предрезгавелия си лай вдигна такава олелия, която накара горната част на дървената порта бързо да се отвори. Там се появи лицето на стара жена с измъчен вид.

— Помози Бог, майчице! — поздравих аз. — Вие ли сте стопанката на тази дъскорезница?

— Не. Дъскорезницата отдавна не работи, понеже вода има, но пари — не. После се нанесох тук, защото това жилище не ми струва нищо. Аз съм куриерката между Блайщат и Граслиц.

— Търсим един старец и жена с едно момче, които вчера са били в Блайщат и са тръгнали за Граслиц.

— Мили Боже, тях ли търсите? Тогава идвате в лош час. Със стареца няма да можете да разговаряте, понеже е на смъртно легло. Какво искате от жената?

— Носим й нещо, което е загубила.

— Влезте тогава! Едва ли ще ви хареса при мен. Тук е печално, много печално.

Тя отвори и долната част на портата и ние влязохме в тесен празен коридор, чиято мазилка се ронеше. Минахме през лошо затваряща се врата и се озовахме в стая, за която думата «обор» би била незаслужена чест.

Там нямаше истинска печка, а видяхме само малко огнище от наслагани един върху друг неодялани камъни, където горяха дърва. Макар да беше светъл ден, помещението бе доста тъмно и колебливата светлина от огъня едва успяваше да се пребори с мрака. Не беше и кой знае колко топло. Подът не беше покрит с дъски и близо до огнището направо върху голата земя се търкаляха няколко тенджери и чинии. До прозореца се намираше стара маса с две малки столчета без облегалки, а срещу вратата имаше една постеля, която незабавно притегли погледите ни. Тя бе направена от купчина суха шума, върху която бе постлан стар мръсен чаршаф. Няколко нагънати парцала представляваха възглавницата, а одеялото се оказа, че е всъщност останките от мъжки кожух, загубил всичката си козина. Та в това легло лежеше старецът. До краката му клечеше момчето, а жената беше коленичила при горния край на постелята. Тя бе подложила едната си ръка под главата на баща си. Беше толкова погълната от своята болка, че изобщо не погледна към нас. Момчето ни позна и ни кимна тъжно с глава. Старецът лежеше съвсем неподвижно. При несигурната светлина на огъня не можехме да различим дали очите му са отворени, или не. Изглеждаше така, сякаш бе вече мъртъв. Всяко място, където издъхва човек, е свято, ако ще би да е и най-мизерното кътче или най-бедняшкият дом по цялата земя. Ние едва смеехме да дишаме и по знак на куриерката се примъкнахме до двете столчета, където се настанихме безмълвно. Тя също дойде при нас и ни прошепна:

— Много е мизерно при мен, нали? Моят зет излезе лош човек, защото след смъртта на дъщеря ми ме изгони от дома си. Тогава се пренесох тук. От общината получавам всеки месец четиридесет кройцера милостиня, а иначе каквото ми е необходимо още, за да се преборя с

глад, припечелвам, като изпълнявам различни поръчения. Но не ми е възможно да пестя или да си купя някакви други неща.

— Откога са тук тези хора? — попитах аз също тъй тихо като нея.

— Пристигнаха по обед. Цялата нощ са прекарвали в снега и това ще струва сигурно живота на стария. Помолиха ме за едно местенце, където малко да си отпочине, и сърце не ми даде да им откажа.

— Яли ли са?

— Не, защото нямаха никаква храна, а днес и аз нямам нищо друго, освен малко парче хляб. Я чуйте!

Умиращият се раздвижи и полувисоко забърбори като на себе си накъсани думи:

— Студено ми е... сигурно умирам!... Положете ме... в леглото с балдахина... и ме покрийте... с меката копринена завивка!... След като умра... не подписвайте нищо, нищо... иначе ще ви докара до просешка тояга!

Момчето се разхълца състрадателно. Но майка му не помръдваше. Тя остана безмълвна, каквато е винаги най-дълбоката и съкрушителна болка. Чуваше се само прашенето на огъня и нищо друго. След доста време старецът отново поде:

— Блажен е онзи... кой... в тегло... живял е... с вяра във вечната... любов!... На небосклона... спасителна звезда... ще стигнеш... Божията истина...!

После той внезапно наведе силен вик, изправи се седнал на постелята, посочи с ръка сякаш нейде в далечината и със задъхан от ужас глас възкликна:

— Ще стреля, ще стреля... бягай, бягай, ще стреля! След това отново се отпусна върху мръсния чаршаф. Той взе да хъхри, дишането му започна да става все по-тежко и все по-бавно, докато най-сетне ми се стори като че съвсем спря. Но ето че точно тогава отново го чух със спокоен и ясен глас да казва:

— Дъще моя, вече си отивам. Но само тялото ми ви напуска.

Моята душа ще остане при теб и винаги ще те закриля. Благославям те, благославям ви. Нека Бог ви пази! Пред неговия трон непрестанно ще се моля за вас. Благодаря ви... сбогом... сбогом, мили мои... мили...

Последната дума замря на устните му. В стаята се възцари мъртвешка тишина. Даже и огънят бе престанал да пращи. Тогава жената се обърна към сина си и с такъв глас, сякаш и нейният живот гаснеше, му каза:

— Шефан, дядо ти умря. Напусна ни. Поплачи си, аз не мога! Едва в този момент, след като се обърна към момчето си, жената ни забеляза. Тя бавно се изправи, приближи се с походката на сомнамбул и с беззвучен глас попита:

— Учениците от завчера... Какво желаете?

— Забравили сте си билетите за парахода във фалкенау и ние ви ги донесохме — отвърнах аз. Очите ѝ сякаш гледаха нейде отвъд стената и имах чувството, като че тя говореше на някого, който не беше в стаята.

— Благодаря. Оставете ги тук на масата.

— Валидността им изтича в началото на февруари — продължих аз, тъй като въпреки съвършено неподходящия момент смятах за свой дълг да ѝ съобщя това. — Понеже баща ви почина, Бременският Лойд сигурно ще ви върне сумата за неговия билет, защото при смъртни случаи парите за тези билети не се губят.

— Не знам дали ще стигна до Бремен — каза тя беззвучно, с пълно безразличие.

— Трябва да отидете. Един ваш приятел ми даде ей това за вас. Вземете го!

Имах чувството, че изобщо не можех да постъпя иначе, че трябваше да изрека тези думи и да измъкна моята «каса» изпод жилетката и да я дам на жената. Тя взе кесията ми и я прибра, без да я погледне, и както изглеждаше, без да я опипа.

— Само че не ги давайте за погребението! — добавих аз. — Ще ви трябват за из път.

— Добре — кимна ми тя някак механично.

— А ето в този пакет има малко храна. Донесох я за вас. Лека нощ, госпожо Вагнер!

— Лека нощ!

Подадох ръка на момчето и заедно с Карпио излязох навън. Куриерката ни последва. Пред къщата я попитах:

— Чухте ли всичко, което казах на тази жена?

— Да — кимна тя, — чух всяка дума.

— Повторете ѝ го още веднъж, понеже, изглежда, не ме слушаше. Нека добре скрие кесийката, за да не ѝ вземат парите, които са ѝ нужни за пътуването. За погребението е длъжна да се погрижи общината, в чийто район е тази дъскорезница. А за да имате и вие нещичко за по-правилното изпълнение на поръчката ми, протегнете си ръката!

Тя направи каквото ѝ казах, а аз изсипах върху дланта ѝ моите пари за из път. После ние поехме в полумрака на вече настъпващата вечер обратно по пътя, по който бяхме дошли.

Бях действал като под някакво внушение и не съжалявах. Доста време моят приятел мълчаливо се мъкнеше подир мен, докато най-сетне не се сдържа и наруши мълчанието:

— Слушай, Сафо, до края на живота си няма да забравя тази стара дъскорезница и този смъртен час. Колко даде на жената?

— Всичко.

— Твоите спестени двайсет талера и нашите десет гулдена ли? Човече, та ти си страшно великодушен! Ама и аз не падам по-долу! И аз щях да ѝ ги дам. Ами какво получи старата жена?

— Моите пари за из път.

— Колко ти бяха останали?

— Не знам.

— Той не знаел! Чудесно! Дава и последните си грошове. Ами какво ще правим сега? От какво ще живеем?

— Колко пари имаш още?

— Не знам точно.

— Не е и нужно. Във всички случаи ще ни стигнат да пренощуваме в Блайщат.

— Добре де, ами после?

— После пак ще отидем във фалкенау.

— Да не би да отседнем при францел?

— Защо не?

— Мътните го взели! Сигурно не е забравил толкоз бързо сладкиша с извара. Нямах ли друг изход?

Аз спрях, хванах го за ръката и тържествено попитах:

— Карпио, ти някога виждал ли си ме да искам от някого пари на заем?

— Не... никога!

— Тогава чуй какво ще ти кажа! Нашето пътешествие приключи, защото ни се свършиха парите. Не можем да просим, затова ще поискам от Францел да ни даде нещичко на заем. Ще вземем колкото ни е необходимо, за да се върнем у дома. Съгласен ли си?

— Най-напред ми кажи кой ще връща сумата — само ти или и двамата?

— Само аз.

— Тогава ти давам безрезервното си съгласие. Но ще трябва ти самият да му поискаш заема. Заради онзи мой ненаситен вълчи глад чувствам, че няма да мога да кажа нито дума.

— Естествено, че аз ще го направя. А сега ела!

— Идвам, де. С всичко съм съгласен, но ако искането ни накара францел да побеснее от ярост и вземе, че ни изхвърли през прозореца, кракът ми никога повече няма да стъпи в Австрия, а ще потърся моето Ел Дорадо отвъд океана, където ще получа толкова много пари, колкото ми душа иска...

Втора глава

The Prayer-mann
[22]

След разказаните дотук събития бях изминали доста години. Бях преминал през суровата школа на живота и от малкото неопитно момче беше станал мъж. Но жестокостта на житейските бури към мен беше всъщност само привидна, защото самият аз си бях избрал този

път и редом с всички трудности и лишения, които понасях, преживях и радости, намерих и удовлетворения, които при друг, по-спокоен начин на живот, едва ли биха ме споходили. Та нали един от най-богатите дарове, които получих, беше запознанството ми с моя великолепен и несравним Винету, приятелството с него, което надали има друго, равно на себе си. Само това приятелство би било едно напълно равностойно обезщетение за всички изстрадани мъки и лишения, но покрай неравната пътека на моите странствания цъфтяха и зрееха и други прекрасни цветове и плодове, от които можех да бера. Към тях преди всичко причислявам любовта, проявявана към мен от всички мои добри познати, докато в същото време за хората с нечиста съвест нямаше нищо по-страшно от имената на Винету и Поразяващата ръка.

Моето последно пътуване бях предприел заедно с този най-благороден човек измежду индианците. Тръгвайки от Рио Пекос, ние прекосихме Тексас и през индианската територия се насочихме към Мисури, откъдето той продължи да язди към планините, за да вземе нъгите [23], а аз трябваше да изчакам завръщането му. Тъй като много мои читатели са ми задавали въпроса какви са били «парично-финансовите» отношения между мен и Винету, използвам случая да изясня някои неща.

Както по-рано, така и до ден-днешен, все още често се говори, че индианците знаят къде има големи златни находища, които нито те самите експлоатират, нито ги издават на белите. И най-мъчителната смърт не можеше да ги принуди да споделят тайната си с когото и да било. Но тук не става дума за обикновени мъже, а за хора, които произхождат от стари изтъкнати родове, където има обичай такива тайни да се предават от баща на син, но никога и на някой друг семеен член, а камо ли да се издадат на бледолик. Трябва още да се знае, че чувството за семейна принадлежност, а оттам и гордостта от необикновения, знатния произход, съвсем не е непознато за индианците. Вярно, че твърде често това чувство им се отрича, но който го прави, само издава своята неосведоменост и без да се замисля, повтаря като папагал твърденията на потисниците на червенокожата раса, които разпространяват подобни измислици само за да представят собствените си жестоки дела в по-малко осъдителна светлина. Сред червенокожите племена има прочути родове и се смята за голяма чест да се числиш към тях. Този факт не се променя ни най-малко от обстоятелството, че индианците нямат фамилни имена в нашия смисъл. В това отношение те са в същото положение, както, да речем, някои народи от древността или пък от съвременния Ориент, които също не са имали или нямат фамилни имена и въпреки това се числят към стари родове, прочули се в световната история. Винету можеше да изброи дълга редица от своите прославени прадеди, които до един са били вождове. Той бе запознат с дейността им, знаеше всеки техен подвиг и бе получил от тях в наследство тайната на не едно и две златни находища, но и най-страшните мъчения нямаше да могат да го принудят да я издаде на когото и да било. Аз бях единственият, пред когото той бе правил леки намеци по този въпрос. Освен това Винету сам притежаваше несравнимо остро зрение и необикновено проникателен поглед за подобни находища на благородни метали. Знаех, че по време на многобройните си скитания от едно племе до друго и самият той беше откривал места, където се намираше злато или сребро. В такива случаи апачът често бе губил по цели седмици, за да прави тези места непристъпни или поне да ги прикрива така, че някой друг би могъл дълго да стои съвсем наблизо, без ни най-малко да подозира, че се намира пред огромно богатство.

Точно такива места посещаваше Винету, когато имаше нужда от пари. В Дивия запад това никога не ставаше, защото там чрез лов се добиваше с месо за храна, а и винаги можеше да разчита, че във всеки бивак или вигвам на приятели щяха да го посрещнат като добре дошъл гост. Но когато се наложеше да посети някой форт или пък селище, за да си купи муниципи, или ако предприемеше далечно пътуване до «цивилизованите» райони, тогава му трябваша пари и той винаги предварително се запасяваше с нъгите, които разменяше срещу монети или срещу «хартийки с изписани по тях числа».

Всъщност излишно е да споменавам, че в такива случаи кесията му беше отворена и за мен, ала това не ставаше кой знае колко често, защото аз не спадам към онзи тип хора, които завързват приятелства само за да извличат полза. Изпадна ли в нужда, аз по-скоро ще се обърна за пари

към непознати, но никога и към приятели, понеже от опит, събиран от общуването ми с иначе съвсем свестни хора, знам, че паричният заем е истински убиец на приятелства. Каквото и да ми говорят другите, оставам твърдо убеден в следното: някой човек може да е колкото си иска доброжелателно настроен към мен, може да изпитва колкото си ще огромно уважение към мен и може да е колкото си иска твърдо убеден в моята платежоспособност, но въпреки всичко, щом поискам от него сто или петдесет, или пък само двацет марки назаем, върху красивата лъскава повърхност на нашето приятелство веднага пада една малка капчица и не след дълго там остава петънце ръжда. Истинското приятелство винаги е готово за най-големи жертви, а приятелството между Винету и мен би пожертвало дори и живота на единия или на другия. Тази жертвоготовност представлява нещо възвишено, нещо свято, докато вземането на пари назаем е нещо от ежедневието ни, нещо толкова земно и прозаично, че би трябвало да се избягва между приятели и... и да става, да речем, само между двама бедни като църковни мишки ученици и милия франсел от фалкенау.

Вярно, че когато Винету плащаше и за мен, това не можеше да се нарече «заем», а и неговите нъгитси не му струваха нищо. Но щом се отнася за друг човек, ако ще да е и най-добрият ни приятел, думата «плащам» придобива едно по-различно звучене, отколкото когато плащаш за самия себе си. Ако ме вземаше и мен до въпросния «плейсър» [24]

и ми разрешаваше да напъхам в джоба си толкова нъгитси, колкото ми бяха необходими, е, тогава — добре. Но онова, което той имаше в своя джоб за мен, не бяха вече ничии или общи нъгитси, а бяха негово злато, негови пари. И когато Винету ги харчеше за мен, аз все имах чувството, че не бива да присъствам, че трябва да изляза, за да не гледам как плаща. Именно това чувство ме караше да търся начини по възможност да съм по-независим от неговите нъгитси.

Щом се озовяхме в някое населено място, където имаше пощенски връзки, аз незабавно се превръщах от уестман в писател. Вестниците с удоволствие приемаха моите работи и веднага ми плащаха, и то добре. Точно тези хонорари ми даваха възможност да бъда независим и точно тези вестникарски пари са в основата на осъществените от мен пътешествия. Винету чувстваше и разбираше нещата също като мен. На него никога и през ум не му е минавало да ми прави и най-малкия намек, че това писане за пари е съвсем излишно. Даже често, когато заплащането на труда ми не бе последвало незабавно и въпреки че всъщност не сме имали никакво излишно време, той най-търпеливо е чакал заедно с мен, докато си получа парите. И после се е радвал така, сякаш самият той е авторът, и то автор, останал съвсем без средства. С голямо удоволствие си спомням и до днес как вождът на апачите скастри един богат плантатор, чието момче бях извадил от водите на Мисисипи. Та понеже заради износеното ми прерийно облекло ме беше взел за някой окаян клетник, този човек се опита да ме възнагради с определена парична сума. Но Винету веднага застана между двама ни и докато очите му мятаха гневни мълнии, той каза:

— Нима може да се заплати с пари живота на един човек? Аз съм Винету, вождът на апачите, а този джентълмен е моят приятел Олд Шетърхенд. Той можеше да притежава милиони, ако ги приемеше от мен. Но не ги желае. А ти му предлагаш тези мизерни долари! Прибери си ги, ти сам се нуждаеш от тях!

И тъй заедно с Винету бяхме стигнали до Мисури, и то до Сейнт Джоузеф, където на времето имаше пет вестника, между които и един на немски език, а съществуващата връзка със Сейнт Луис, респективно с редакторите на тамошните вестници, бе толкова добра, че нямаше нужда да чакам още дълго, за да се изпълнят писателските ми възжелания. Бяхме се разделили с Винету — както вече споменах, апачът отиде да вземе нъгитси, понеже имахме намерение да прехвърлим Мисисипи и да се отправим на изток. А за тази цел естествено ни трябваха пари. Нямах представа къде точно бе отишъл вождът на апачите. Беше казал само, че след две седмици пак ще се присъедини към мен.

В онези години Сейнт Джоузеф беше западната крайна станция на железопътната линия Ханибъл — Сейнт Джоузеф и сред неговите седем хиляди жители имаше около две хиляди

немци. Необходимо бе само едно съвсем кратко съобщение, че Олд Шетърхенд е в града, и всички собственици на «нюзпейпърс»

[25]

дойдоха и поискаха да им напиша статии. Задоволих всички желания за три дни и с получените пари си купих далеч по-изискани дрехи и бельо за пътуването ни на изток. Веднага се издокарах с новото облекло, защото тежките и неудобни траперски дрехи от кожа на лос много ми пречеха, докато пишех. После поработих и за Сейнт Луис, като помолих хората да ми изпратят спечелената сума в Уестън, накъдето смятах да се отправя, за да изчакам връщането на Винету, а и да изкарам още някоя и друга пара.

Този град, една трета от чиито жители са немци, се намира в един много богат стопански район, съзвел се икономически предимно благодарение на пристигащите преселнически кервани. По онова време там имаше пет църкви, две от които бяха немски. Немците в града живееха много уреден и заможен живот, имаха няколко дружества, а дори бяха организирали и ловна дружинка.

В Сейнт Джоузеф нямах нито минута спокойствие. Поканите от различни страни буквално валяха и тъй като, за да мога да работя, не им обръщах внимание, то самите хора започнаха да идват при мен, за да ме молят да им разказвам за живота ни в Дивия запад. Това не ми харесваше особено и за да не се повтори същото и в Уестън, реших там да премълча името си. Понеже конят ми бе познат на мнозина, а и навсякъде привличаше вниманието на хората и можеше да ме издаде, аз го поверих на грижите на един фермер и с параход по Мисури отпътувах от Сейнт Джоузеф, след като се бях доверил единствено на моя хазаин и му бях казал къде мога да бъда намерен в случай на нужда.

Тук трябва да подчертая, че от дълго време не бях имал толкова приличен външен вид, както в новите си дрехи.

Оръжията, колана с патроните, както и останалите предмети от екипировката си бях опаковал добре, така че много по-лесно щяха да ме вземат за всичко друго, само не и за уестман, който съвсем наскоро с опасност за живота си се е промъкнал през териториите на враждебно настроените команчи и кайови.

Когато стигнах в Уестън и се осведомих за някое място, където можех да намеря по-хубав подслон, ме насочиха към един хотел, който само според представите на американския Запад заслужаваше това название, но все пак за непретенциозни хора като мен беше достатъчно добър. Преди всичко търсех чистота и тъй като там я намерих, реших да остана в него през цялото време на престоя си в Уестън.

Стопанинът беше немец, а жена му бе едно дружелюбно същество, което просто блестеше от чистота. Когато влязох в помещението за посетители, келнерът също ме заговори на немски. Обръщах се към него с «оберкелнер»

[26]

, макар да нямаше друг обслужващ персонал.

Този млад около двацет и осем годишен мъж беше изключително дребно и слабичко човече. Стигаше ми само до рамото, ала затова пък имаше толкова по-внушителни мустаци, на които, изглежда, много държеше, защото, когато нямаше друга работа, непрекъснато ги прилагдаше или засукваше. След като ме обслужи, той се върна при вестника си, в който преди това се беше зачел, и докато се занимаваше с него, нито за миг не престана да прилагда мустациите си ту наляво, ту надясно. Внезапно, явно изненадан, той силно извика, скочи на крака и се обърна към хотелиера, който, седнал близо до мен, безмълвно пушеше и ме наблюдаваше:

— Милорд, налага се да ви помоля днес и утре да ме освободите от работа!

Никога не бях чувал някой келнер да се обръща към работодателя си с «милорд». Дали обичаят в този хотел беше такъв, или дребното човече го правеше от прекалена учтивост?

— Точно днес ми искате отпускате? — попита хотелиерът. — Полудяхте ли? Отпускате, тъкмо когато ловците ще празнуват годишнината от основаването на дружинката си и ще има такъв бал с голяма тържествена вечеря!

— Съжалявам, милорд! — рече дребосъкът с поклон, с който искаше да подчертае съжалението си. — За вас съм готов да направя какви ли не жертви, обаче тази не! И то защото трябва да разговарям с него!

— С кого?

— С Олд Шетърхенд.

— Какво? Как? — възкликна съдържателят на хотела. — Олд Шетърхенд ли? Да не би да е тук, в Уестън?

— Не, но е в Сейнт Джоузеф.

— Откъде знаете?

— Пише го във вестника. Пристигнал е там преди няколко дни и веднага е написал някаква статия, която ще излезе утре.

Аха, значи хитрият издател на вестника обръщаше предварително внимание на читателите си върху моя разказ, за да продаде възможно повече бройки! Както е известно, американските вестници не разчитаха толкова на постоянни абонати, колкото на ръчната продажба по улиците. — И затова ли искате да отидете до Сейнт Джоузеф? — попита го хотелиерът.

— Да.

— Че знаете ли къде живее?

— Не, но лесно ще науча.

— Нищо няма да научите.

— Защо?

— Защото изобщо няма да имате възможност да се осведомите за адреса му. Не мога да ви разреша да пътувате до Сейнт Джоузеф.

При тези думи келнерът направи повторно същия дълбок поклон и каза:

— Милорд, аз не само добре познавам дълга си, но и храня към вас най-голямата почит и най-голямото уважение, на които е способно сърцето ми, и все пак се виждам принуден да ви причиня болка със съобщението, че непременно ще предприема това пътуване.

— Но не и още днес, нали?

— Разбира се, че още днес, понеже е възможно утре Олд Шетърхенд да не е вече там.

— Но сигурно проумявате, че така ме поставяте в огромно затруднение.

— Ясно ми е, обаче и при най-добра воля не мога да го променя. Нали ви обясних, че трябва да отида на запад, както и че за мен всяка възможност да изпълня това свое намерение е по-важна и по-ценна, отколкото работата ми във вашия хотел!

— Но какво общо има Олд Шетърхенд с всичко това?

— Най-почтително ви моля да не задавате този въпрос, понеже отговорът му е повече от ясен.

Ще помоля Олд Шетърхенд да ме вземе със себе си, щом тръгне за Дивия запад.

— Откъде знаете, че ще се отправи натам?

— Знам. Че накъде иначе ще се отправи? На уестман като него мястото му е в Запада.

— Възможно е току-що да идва оттам.

— Не. Позволете да ви кажа, че един вътрешен глас ми нашепва, че той не идва от Запада, ами се кани да отиде там. Никога вече няма да ми се предложи по-добра възможност да изпълня намерението си.

— Но не сте имали и по-добра възможност да печелите пари от тази при мен.

— За мен моето намерение стои по-високо от всякакви пари.

— И си мислите, че Олд Шетърхенд ще ви вземе със себе си, а?

— Убеден съм.

— Човече! Хич не си въобразявайте!

— Защо?

— Олд Шетърхенд сигурно няма да се занимава с вас. Известно е, че той предпочита да се скита само с Винету и доколкото му е възможно, гледа да не мъкне със себе си разни натрапници.

Прави изключение само за прочути хора.

— И за мен ще направи изключение.

— За вас ли, дето не сте никакъв уестман?

— Да.

— Съмнявам се.

— С ваше позволение ще ви възразя, защото моят вътрешен глас ми казва, че за мен той ще направи това изключение.

— И през ум няма да му мине! Мога да ви предскажа, че пътуването ви до Сейнт Джоузеф ще бъде напразно. Изобщо не разбирам защо сте толкова запален по Запада. При мен ви е толкова добре, колкото едва ли сте мечтали. Печелите достатъчно, за да можете в близко бъдеще да откриете собствена странноприемница.

Този път келнерът се поклони два пъти вместо един и отвърна:

— И аз смятам мястото си тук толкова хубаво, че не бих се отказал от него, ако професията ми просто не ме принуждаваше да посетя Дивия запад.

— Глупости, професия! — извика хотелиерът, явно вече разсърден. — По дяволите такава професия, да отидеш в «мрачните и кървави поля», където ще те уморят бавно на кола на мъченията. Тя не е за вас.

— Милорд, настоятелно ви моля да имате благосклонността да се откажете от подобни възгледи. Ако има човек, който да чувства вътрешен порив да поеме в тази посока, то това съм аз. Вече неведнъж съм имал честта да ви го обяснявам, но за съжаление винаги е било безуспешно.

— И никога няма да се радвате на подобен успех. Колко пъти съм ви казвал, че вашето бъдеще е тук, в Уестън! Вие сте начетен, сръчен и пестелив млад човек и в нашия град ви очаква завидно бъдеще. Няма да мине много време и ще можете да откриете тук собствено заведение!

— Но затова ще са необходими повече пари, отколкото имам!

— Не, защото сте достоен за доверие човек и аз също с удоволствие ще ви помогна да отворите в града някой хотел, «салун»

[27]

, или нещо подобно. И за мен ще е по-добре да имам вас за конкурент, отколкото някой пришълец, който изобщо няма да се съобразява с мен и ще постъпва безогледно.

— Добрината ви, милорд, няма да има никакъв успех, защото професията ми се различава от хотелиерската.

— Стига сте ми говорили за професия! Професия е онова, което ни носи пари.

— Когато след време се завърна от Запада с обогатени познания и опит, ще печеля повече пари, отколкото когато и да било с вашата професия. Убеден съм в това. Човек, който умее да различава големия преден зъбчат мускул от трапецовидния тъй добре, както аз съм се научил, той има пред себе си съвсем по-други цели от забогатяването с продажба на спиртни напитки.

— Нищо не разбирам от вашите какви ли не мускули. Знам само, че днес ми е невъзможно да се лиша от вас. Та заминете утре след като балът свърши!

— Няма как, защото, както вече казах, е твърде възможно да не заваря Олд Шетърхенд в Сейнт Джоузеф.

— Че осведомете се по телеграфа докога е там!

— Не му знам адреса.

— Сигурно ще го намерят.

— Убеден съм, но всеки сам най-добре си върши работата! Много лесно може да му хрумне да ми изпрати отрицателен отговор, за да се отърве от мен. Не, непременно трябва да отида лично при него.

Тогава и жената на хотелиера започна да моли келнера да остане поне до следващия ден. Опита се да му обясни, че е невъзможно тъкмо в този момент да се лишат от услугите му. Ала и нейните усилия се оказаха напразни. Той ѝ отговаряше най-учтиво, наричаше я «милейди», правеше поклон след поклон, обаче не склони да се откаже от намерението си да отпътува за Сейнт Джоузеф още същия ден. Въпреки че се държеше и изглеждаше малко комично, този млад и решителен човек ми направи приятно впечатление. Не знаех какъв е всъщност и какво смяташе да прави в Дивия запад. Споменаването на онези два мускула ме накара да предположа, че той ревностно се е посветил на похвалното лекарско изкуство. В Америка лесно може да се случи някой лекар, макар и временно да влезе в ролята на келнер. За да помогна на съдържателя на хотела да излезе от това трудно положение, аз се намесих в разговора им:

— Нека господата ми разрешат една забележка! Пътуването до Сейнт Джоузеф ще е съвсем безсмислено, защото Олд Шетърхенд не е вече там.

— Не е ли? Сигурен ли сте? Кой ви каза? — попитах ме и двамата един през друг.

— Знам със сигурност, понеже го чух от самия него — отговорих аз.

Само след миг двамата седяха вече до мен, а съдържателят на хотела се осведоми:

— Значи сте разговаряли с него, така ли?

— Да. Идвам направо от Сейнт Джоузеф.

— Виж ти, каква изненада! Хората казват, че бил немец. Знаете ли дали е истина?

— Истина е.

— Това страшно ме радва, защото и аз съм стопроцентов немец. Знаете ли къде е роден?

— Не съм го питал.

— Разбира се! Такъв човек не бива да се разпитва като другите хора. Значи не е вече в Сейнт Джоузеф. Ами къде ли е отишъл?

— Вероятно единствено той го знае.

— Извънредно неприятно! — възкликна келнерът. — Какво ли не бих дал, само и само да успея да поговоря с него!

— Що се отнася до това, мога да ви успокоя. Той имаше намерение да предприеме само някакъв излет и пак ще се върне.

— Наистина ли? А кога, кога?

— Не е съвсем ясно. Изглежда, той очаква Винету в Сейнт Джоузеф.

— Винету? И той ли ще дойде? Това е всичко, което бих могъл да си пожелая! Ще видя и двамата — Винету и Поразяващата ръка! Моля ви, бъдете любезен и ни кажете що за човек е той! Колко е висок, много ли е широкоплещест, какви са очите му, гласът и...

— Чакайте, чакайте! — прекъснах го аз и се засмях. — Че кой може да запомни всичките ви въпроси?

— Вярно! Бях страшно припрян.

Той стана, направи дълбок поклон пред мен и продължи:

— Позволете ми, милорд, да ви задам въпросите си един по един. И така, колко е висок?

— Колкото мен.

— Широкоплещест ли е?

— Също колкото мен.

— Хм! Позволете ми да ви кажа какво ми нашепва един вътрешен глас, а именно, че този мъж сигурно е значително по-висок и по-широкоплещест! Ами каква е стойката му?

— Напета.

— Походката му?

— Когато е без кон, върви на два крака, а ако язди — на четири.

— О, моля ви, без такива шеги! Към този човек храня такива чувства, които изключват подобни остроумия. Каква брада има?

— Малка брадичка под долната устна и мустаци.

— Значи също като вас. Ами облеклото?

— Траперски дрехи от кожа на лос.

— Украсени с човешки коси?

— Не, с червени кожени ресни.

— Да, известно е, че той не обича да се кичи с варварските отличителни знаци на победата над враговете като червенокожите. Разговаряхте с него, така ли?

— Да.

— За какво?

— За различни неща.

— Разказа ли ви преживяванията си?

— Не. Но аз ядох и пих заедно с него, ходихме заедно на бръснар, писах в неговата стая, излизах с него тук-там, а дори използвах неговия леген за миене, сапун, както и кърпата му за лице.

— Какви ги говорите, милорд! Та вие сте били в много близки отношения с него, за което ви завиждам. Дано имате добрината да ми разкажете нещо повече. Дали пак ще се видите с този прочут мъж?

— Сигурно.

— Моля ви, кажете ми кога?

— Аз ще съм първият човек, който ще научи кога ще се върне в Сейнт Джоузеф.

— И дотогава ще останете тук, така ли?

— Да.

— Тогава най-сърдечно ви моля да ме вземете със себе си и да ме представите на него. Ще го направите ли, милорд?

— Хмм! Той не обича особено да прави нови запознанства, а както разбрах, тъкмо сега иска да пътува само с Винету.

— Може би, ако ме изслуша, ще размисли и ще промени решението си. Вие само ме представете, за да мога да говоря с него!

— Преди малко чух, че имате желание да се присъедините към него, но все пак размислете и не забравяйте, че той не е нито водач, нито екскурзовод.

— Какво си мислите за мене, милорд! Много добре знам, че стотина най-изпитани и заслужили уестмани ще сметнат за голяма чест възможността да придружават него и Винету по време на някое пътуване, а аз съм всичко друго, но не и уестман. Обаче съм сигурен, че щом чуе какво искам, в никакъв случай няма да ме изгони.

— Е, и какво ще искате от него?

Келнерът се изправи на крака, отново се поклони и каза:

— Разрешете ми, милорд, да ви осведомя по-подробно за моята личност. Казвам се Херман Рост, немец съм и по професия съм бръснар. Имах огромно желание да се посветя на медицината, но родителите ми бяха твърде бедни, за да ми дадат тази възможност. Ето защо избрах споменатата професия, която може да се нарече и един от подготовителните етапи, водещи към поставената цел. Тази цел ми беше непрекъснато пред очите, докато чиракувах, и винаги съм работил най-прилежно. Двама гимназисти, които живееха при моя работодател, ми помагаша да уча латински. Сега го знам поне толкова, колкото е необходимо за един лекар. Изхарчих мизерните си спестявания, за да си купя съответните учебници и книги и използвах цялото си свободно време да усвоя съдържанието им. Не можех и да мисля да посещавам някой университет, защото няхах средства. Ако исках да следвам във висше учебно заведение, то това можеше да стане само в Америка. И така, заминах за Хамбург и за да не плащам за билет, се наех да работя на борда на един ветроход, който тръгваше за Ню Йорк. Тук в Щатите отново станах бръснар, но с тази разлика, че успях да си уредя в същото време да посещавам Колумбия Колидж. Милорд, не ми се иска да ви досаждам с прекалено дълъг разказ. Достатъчно е да спомена, че преди половин година завърших университета в Сейнт Луис с добър успех. Той направи кратка пауза, а аз му подадох ръка и казах:

— Всичко това ви прави чест, господин Рост. Признавам, че спечелихте уважението ми. Но как ви хрумна мисълта да станете келнер в този хотел?

— Вижда ви се странно, но за Америка това не е нещо необичайно. Аз съм медик, но не искам да чуя за такава медицина, каквато се практикува от нашите лекари. По-скоро споделям възгледа, че болното тяло, при условие че изобщо все още има някакви жизнени сили, няма нужда да приема чужди, често даже и отровни вещества, за да оздравее. Причинените от болестите смущения в човешкото тяло трябва да се отстраняват от самата природа, при което в никакъв случай не твърдя, че това мое схващане се отнася до всички болести и до всички лекарствени средства. Реших да вървя по този път и съм на мнение, че така наречените диви или нецивилизовани народи споделят моето убеждение, понеже именно те разчитат единствено на природата. Ето как в мен се породих идеята да отида в Дивия запад и при някое индианско племе да продължа изследователската си работа. Тогава още не притежавах необходимите средства и затова поех на път и стигнах до тук, където почнах да работя, изчакайки удобен случай, за да се отправя към Запада. Днес прочетох във вестника, че Олд Шетърхенд е в Сейнт Джоузеф, и незабавно реших да се обърна към него. Може би ще ме вземе със себе си, а ако ли пък не, то ми е нужна само някаква препоръка от него или от Винету до някое приятелски настроено към тях племе, за да ми осигури дружелюбно посрещане от страна на индианците. Вие какво ще кажете, милорд?

— Наистина вече гледам на вас със по-други очи, отколкото когато за пръв път ви чух да казвате, че ще помолите Олд Шетърхенд да ви вземе със себе си. Бях убеден, че желанието ви няма да бъде изпълнено, още повече, като знам, че заедно с Винету се канят да се отправят не на запад, а на изток.

— На изток ли? Колко жалко!

— Но въпреки това го посетете! Поне няма да откаже да ви даде съвет, а ако и Винету е съгласен, не е изключено да получите от тях една препоръка във формата на тотем до някой приятелски настроен вожд. Най-добре ще е да си измолите такъв тотем за някое от подчинените

на Винету апачески племена. Тогава можете да сте сигурен не само че ще ви посрещат добре, но и че ще ви помагат по всевъзможни начини и ще ви дадат какви ли не сведения. Това е моето мнение, а какво ще каже Олд Шетърхенд, е наистина съвсем друг въпрос.

— Но вие го познавате, милорд. Ще бъдете ли тъй добър да ми дадете едно препоръчително писмо до него, когато тръгна за Сейнт Джоузеф?

— Защо не? С удоволствие ще изпълня желанието ви, но не мога да ви обещаая, че писмото действително ще има някакъв положителен резултат.

След тези думи той пак се изправи, поклони се три пъти и заяви:

— Моите най-покорни благодарности, милорд! Резултатът няма да закъснее. С ваше позволение, един вътрешен глас ми напепва, че непременно ще получа тотем. Значи смятате, че един тотем за някое племе на апачите ще бъде най-полезен за мен, така ли?

— Да. Е, в такъв случай обаче ви очаква по-дълъг път, отколкото ако решите да отидете при живеещите по на север индианци. Но това ме навежда на един друг въпрос. Как сте с качествата и способностите, необходими за едно тъй дълго пътуване, както да издържите по-продължителен престой в дивата пустош?

— О-о, що се отнася до това, аз съм издръжлив, радвам се на добро здраве и съм се научил да се справям с коне. Тъй като никога не съм забравял главната си цел, още в Сейнт Луис старателно се упражнявах в боравенето с оръжия. Не съм прериян ловец, но все пак мога да се похваля, че от десет мои изстрела шест-седем попадат точно в средата на мишената.

— Постигнението ви наистина не е лошо, но чуete ли разказите на някой добър уестман, сигурно ще разберете, че един истински скитник по саваните гледа с презрение на стрелбата по мишени.

Тук разговорът беше прекъснат, понеже келнерът трябваше да обслужи току-що влезлия посетител. Човекът беше облечен в черни дрехи и бе гладко избръснат. Много приличаше на свещеник и носеше малко куфарче. Мъчеше се да си придаде богобоязлив и достопочтен вид, ала както забелязах по-късно, на него никак не подходеше блуждаещият му поглед.

— А-а, нашият прауер-ман — каза хотелиерът, приближи се и му подаде ръка.

— Да, вашият прауер-ман — отвърна с гъгвив и мазен глас новодошлият. — В този грешен свят проповедникът е по-необходим от всеки друг човек. Хората не желаят повече да бъдат наказвани от Бога. Тръгнали са по пътищата на престъплението и ако не искаме да дойде втори потоп и да унищожи всичко живо, всички останали верни на Бога трябва да се опитат да върнат заблудените в лоното на вярата. Тъкмо тук, по границата между цивилизацията и Дивия запад, се срещат децата на този свят и с примера си покваряват и погубват колебливите души, които може би все още могат да бъдат спасени.

— За съжаление е така! — съгласи се с него съдържателят на хотела. — Спомняте ли си, че при вашето последно пребиваване в този град говорихме за това, че търговецът, дето живееше срещу нас, е продал къщата и магазина си и се канеше да се премести в Мемфис?

— Не мога да си спомня вече.

— Бяха му платили цялата сума, но струва ми се, два дни след отпътуването ви в дома му с взлом влязоха крадци и парите изчезнаха.

При тези думи проповедникът ужасено плесна с ръце, вдигна смирен и благочестив поглед нагоре и извика:

— Каква греховност!

— А пък, ако не се лъжа, един или два дни преди това в Платсбърг се разигра друг подобен случай. Адвокатът Претър имал да дава на свой клиент две хиляди долара, но не могъл да го намери, защото бил заминал. И тогава пак дошли крадци, влезли с взлом и откъмнали парите. Познавате адвоката, нали?

— Не, защото чадата на небесното блаженство избягват каквито и да било спорове и кавги.

— Мисля, че по онова време бяхте дошли от Платсбърг направо в Уестън, нали?

— Аз странствам по пътищата на моята небесна професия, а на земните нито обръщам внимание, нито ги запомням. Сега ще остана няколко дни тук, в Уестън. Мога ли да получа пак онази скромна стаичка, в която живях и преди?

— Да, тя е на ваше разположение.

— Тогава нека веднага опитам да разбера дали това мое посещение в дома ви е благословено от Бога.

Той отвори куфарчето си, подбра една купчинка от различни брошури и книжки, пристъпи до мен, сложи ги върху масата пред очите ми и попита:

— Разбирате ли немски, уважаеми господине? Аз кимнах.

— Тогава вероятно имам удоволствието във ваше лице да поздравя един мой сънародник, който знае библейските слова:

«Дяволът обикаля наоколо като ревящ лъв и търси кого да изяде.» Все още не е късно да му се изплъзнете. Не изпускайте тази възможност, посегнете към спасителната котва, която ви предлагам ето тук, скрита в тези благочестиви писания, чиято ниска цена може да се прочете върху титулната им страница!

С едно такова движение, сякаш искаше да ме благослови, той ми обърна гръб и се запъти към своята маса, където седна и започна да ме наблюдава, за да види дали ще прочета и купя нещо. Американецът държи много на религиозността. Затова в Съединените Щати се продават много повече книги с благочестиво съдържание, отколкото в другите страни. Пътуващи търговци печелят добри пари с нравоучително-религиозни вестничета и книжки. Такъв беше и този проповедник. Аз съм от онези хора, за които вярата в Бога стои по-високо от всички земни неща, но натрапчивото афиширане на набожността ми е противно и ако видя, че някой просто прелива от пресилено и сладникаво богоугодничество като този човек, тогава започва да ме сърби ръката и много ми се иска да му «угодя» по не съвсем нежен начин. В такива случаи неволно ми се натрапва в съзнанието баснята за вълка в овча кожа. Противно ми беше да се докосна до тези книжки и брошурки, но все пак се престраших, защото както хотелиерът, тъй и келнерът ме гледаха какво правя. Не ми се щеше да си навлека подозрението, че презирам религията, и прехвърлих лежащите пред мен писания.

Това бяха предимно проповеди и религиозни трактати на английски и немски език. Имаше също малки молитвеници и песнопойки, но повечето от заглавията ми се сториха отблъскващи. Прочетох: «Небесното спасение на една земна овца», «Псалтирни звуци на пет душевни струни», «Гръм от амвона за проклетите човешки змии», «Религиозен далекоглед за откриване на пътя към блаженството». Може и да не съм прав, но подобни изрази ме възмущават.

С най-благородните и изискани думи езикът би трябвало да служи на най-възвишеното, което е създал или притежава човекът. Но в случая той бе унижен и принизен до пълна безвкусица. Само една-единствена малка книжка имаше заглавие, което поне не ми беше противно. То гласеше: «Шест вълнуващи празнични стихотворения, посветени на Коледа, Великден и Петдесетница» Струваше двацет и пет цента, а това ще рече, че бе достатъчно скъпа. Задържах я, без да я разлистя, а останалите неща побутнах настрана, след като сложих върху тях парите. Тогава проповедникът пак дойде при мен, прибра монетите и книжките и каза:

— Приятелю, изборът ви е твърде скромен. Дълг е на всеки добър християнин да поддържа свещената религия. Но, изглежда, вие държите повече на земните блага, отколкото на небесните. Ето защо ви напомням, че когато му дойде времето, на всеки ще му бъде отмерено със същата мяра, с която е мерил и тук, на земята. Вашата пестеливост няма да ви възнагради на небето.

Нямах намерение да разговарям с този човек, но не успях да се въздържа и му отвърнах:

— Не се грижете за мен! Запазете си духовническите съвети за вас самия!

Той се наклони нещо да ми отговори, но промяната, настъпила в дотогава безразличния израз на лицето ми, изглежда, го накара да размисли, че в момента ще е по-добре да си замълчи. С едно надменно движение на ръката той ми обърна гръб, постави печатните издания в куфарчето си, измъкна една книжка със стихотворения, каквато бях вече купил, и я подаде на съдържателя на хотела с думите:

— Като гост във вашия дом не мога да искам да ми платите. Подарявам ви тези шест вълнуващи празнични стихотворения за вашето душеспасение. Оказвам ви това богоугодно внимание и защото едното от тези стихотворения получих тук, в Уестън.

— Тук ли? От кого? — попита хотелиерът и разтвори книжката.

— От една много набожна дама, която неведнъж е купувала по нещичко от мен. Тя е жена на онзи ловец на животни с ценна кожа, когото от дълги месеци чакат да се върне и който все не идва. Синът ѝ живее при нея и е «lawyer»

[28]

, но никъде не е назначен на постоянна работа.

— А-а, имате предвид госпожа Хилър?
— Да, Хилър се казва, сега се сетих. Когато бях при нея последния път, тя ми прочете едно коледно стихотворение и то толкова ми хареса, че я помолих да ми разреши да го препиша. Поръчах да го отпечата и ето че го продавам.
— Кое е то?
— Първото.
— Значи това със заглавието «Коледна радост край яслата с детето в обора във Витлеем».
— Да. Непременно трябва да го прочетете или по-добре нека аз ви го прочета, защото за тази работа е необходима специална дарба, за да може човек да схване смисъла на стихотворението и да трогне сърцата на слушателите си. И тъй, значи имам вашето разрешение!
Той взе обратно книжката от ръката на хотелиера, разтвори я и се приготви тържествено да прочете стихотворението.
«Коледна радост край яслата с детето в обора във Витлеем!» Ето ви пак едно пошло лъженабожно заглавие! Сигурно и самото стихотворение нямаше да струва повече от заглавието си. Не ми се искаше да го слушам и станах, за да изляза навън. Почти бях стигнал вече до вратата, когато проповедникът поде:

На блага вест съм приносител,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос...

Лесно можете да си представите, че от смайване се заковах на място. Нима бе възможно да чувам моето стихотворение, наистина моето собствено стихотворение? Напрегнато продължих да слушам. Да, това, което гъгнивият му глас рецитираше, беше дума по дума моето стихотворение. Върнах се обратно при масата, където все още лежеше купената от мен книжка, разтворих я и прочетох: «Коледна радост край яслата с детето в обора във Витлеем — стихотворение за разкаянието на един закоравял грешник, който след прочитането на нашите издания, се завърна в лоното на вярата.»

Онемях! Дали трябваше да се смея, или да заудрям с юмруци?

Но преди още да успея да взема решение, дочух думите на проповедника:

— Ако искате да се убедите в силното въздействие на това стихотворение, то погледнете там онзи непознат! Проповедникът ме посочи с ръка и продължи:

— Той бе твърде пестелив, за да купи целия извор на Божията милост. Плати само за една капка от него, но и тази капка така го разтърси и завладя, че вече посяга към кесията си и ще поиска и другите книжки. Ще се опитам да избавя от вечната смърт клетата му душа!

Той незабавно извади от куфарчето си и другите печатни издания, които му бях вече върнал, отново ги разпротря пред мен и протегна отворената си длан, за да сложа в нея парите.

Почувствах как това нахалство ме накара да изпадна в онова вътрешно състояние, което Винету обичаше да описва с думите: «Моят брат ей сега ще гръмне. Патроните са вече в устата му, а също и в юмруците.»

В такива случаи имах навика да започвам с дружелюбен тон, но онова, което следваше после, бе всичко друго, само не и дружелюбие. Така и сега, попитах проповедника с дружелюбна усмивка:

— Стихотворението наистина ми направи дълбоко впечатление. Познавате ли автора му?

— Да — отвърна той.

— Кой е той, какъв е?

— Беше прочут конекрадец. Четенето на нашите издания обаче го накара да се покае и взе, че малко преди смъртта си седна и написа тези стихове.

— Значи вече не е жив?

— Не е. Не знаете ли, че конекрадците ги бесят тук в Щатите?

— А-а, значи е бил обесен! Сигурен ли сте?

— Да, та нали той от мен получи книжките, накарали го да се разкае. А и бях при него, докато блажената му душа отлети.

— Немец ли беше?

— Какви ги говорите, господине! Имало ли е някога някой немец да е станал конекрадец? Не, беше ирландец.

— Но както чух, нали сте преписали стихотворението от някоя си жена на име Хилър и едва след това сте го дали да се отпечата?

— Да, правилно — призна той, щом видя, че се е изгървал да каже нещо друго и след кратко мълчание, през което време успя да преодолее смущението си, продължи: — Тази дама е получила препис на стихотворението от един служител в затвора.

— А когато го преписвахте, забелязахте ли дали там бе написано и името на автора?

— Беше, но аз не го отбелязах, когато дадох стихотворението за печат, за да не излагам този клетник, който тъй щастлив отиде в отвъдния живот.

Бях задавал въпросите си все по-бързо и с все по-висок тон, ала, изглежда, той не обърна никакво внимание на това и ето че дори прояви безсрамието да ме подкани:

— Драги господине, вие познахте силата на истинското разкаяние и сигурно ще постъпите според това познание. Ето, вземете и останалите книжки! За тях ще ви поискам само два долара и петдесет цента!

Тук вече дойде краят на съдържаността ми. Започнах да го ругая:

— Мошенико! Хайде пък, да не сте точно вие човекът, който ще избави душата ми от вечната смърт! Я по-добре се погрижете за собствената си душа, която сигурно ще ви създава още доста ядове! Казвате, че поетът, написал тези строфи, бил конекрадец и като увиснал на въжето, блажено и щастливо отишъл на оня свят, защото вие, вие, безсрамният лъжец, сте го избавили от вечното проклетие с тези ваши писания? И дръзвате да твърдите, че някакъв ирландец може да напише подобно стихотворение на немски език? Дръзвате да ми предлагате блаженството и душеспасението, съдържащо се в тези печатни издания, за два и половина долара? Ето ви целия боклук! Четете си го сам, защото вие имате нужда от разкаяние и покаяние повече, отколкото и най-закоравелият конекрадец!

При тези думи аз му хвърлих брошурите и книжките в лицето. От смайване и гняв той остана близо минута като истукан, а после пристъпи съвсем близо до мен и ми тикна свитите си юмруци под носа.

— Какво направихте? И как ме нарекохте? Мошеник и безсрамен лъжец? Значи съм по-лош от конекрадец, така ли? Кажете още само една такава дума и ще ви направя на кайма!

Той вдигна ръка и се нахвърли да ме удари.

— Долу ръцете! — заповядах му аз. — За пръв път през живота си се срамувам, че съм немец, само защото и вие сте такъв. Казахте, че авторът на тези строфи бил обесен ли? А знаете ли кой е той? Сега се намира точно пред вас и вие ще ми дадете всичките си книжки с това стихотворение, за да бъдат изгорени!

— Вие... вие... вие ли сте авторът? — изсмя се той язвително. — Та лицето ви има такъв неоспорим овчи из...

По-нататък проповедникът не успя да продължи, защото му зашлевих такъв шамар, че събаряйки два стола, той се просна на земята. Но незабавно пак скочи на крака, светкавично измъкна от джоба си дълъг нож и се нахвърли върху мен. Посрещнах го с вдигнат крак и така го ритнах в корема, че той отново рухна на пода. Преди още да се беше надигнал, аз се озовах при него, с лявата си ръка го стиснах за врата, енергично го дръпнах да се изправи, с десницата си избих ножа от ръката му, залепих му още две звучни плесници, завлякох го до неговото куфарче и му наредих:

— Давай стихотворенията! Трябва да бъдат изгорени! Не ми ли се подчиниш веднага, ще ти помогна час по-скоро да го сториш!

На «божия» човек, изглежда, това му стигаше. И все пак той сякаш се канеше да се опъне, но аз го стиснах още по-здраво за врата, което го вразуми и накара да се подчини. Той извади книжките със стихотворенията от куфара, хвърли ги върху масата, ухили се и заплашително каза:

— Нямам нищо против, защото, ако бъдат изгорени против волята ми, ще трябва да се заплатят. Тук, в Запада, все още има справедливост!

— Да, тук все още я има! Вече ти показах и съм готов да продължа и по-нататък да ти го доказвам. Тъй, сега-засега свършихме и няма какво да си кажем повече. Внимавай да не се срещнем пак по този начин! Повторно може и да не се отървеш тъй лесно от ръцете ми. Запомни го, «набожен» лицемер такъв!

Пуснах го, взех стихосбирките и сам ги занесох в кухнята, за да се убедя с очите си, че всичките ще бъдат натикани в печката и изгорени. Когато се върнах в помещението за посетители, проповедникът не беше вече там.

— Прибра се в стаята си — каза хотелиерът с нотка на съжаление и ме измери с полуукорителен, полуизпитателен поглед. — Всичко стана тъй бързо и неочаквано! Отначало му говорехте толкова любезно, а после изведнъж хвърлихте книжките в лицето му. А след това последваха страхотните шамари и онзи силен ритник в корема, а и хватката за врата!... Не бях виждал подобно нещо. Беше просто като гръм от ясно небе!

— Да, такова нещо и аз не бях преживявал — съгласи се келнерът. — Всичко свърши за две кратки секунди, сякаш предварително е било упражнявано. С ваше позволение, милорд, един вътрешен глас ми нашепва, че вероятно сте научили това страхотно стискане на врата от Поразяващата ръка! В този случай сигурно на всеки обикновен човек дъхът му секва!

— Наистина ли изгорихте всички стихосбирки? — осведоми се съдържателят на хотела.

— Да — кимнах аз.

— Тогава навярно ще трябва да ги платите.

— Pshaw!

[29]

На този тип и през ум няма да му мине да ме привлече под отговорност.

— Значи действително сте авторът на това стихотворение, а?

— Да.

— Странно! Той нали каза... хмм! Та той е благочестив и почтен човек.

По лицето на хотелиера се четеше, че той вярва на този «благочестив и почтен човек» повече, отколкото на мен. Не се чувствах задължен да променям мнението му и само се осведомих:

— Познавате госпожа Хилър, за която се спомена тук, нали?

— Да.

— И тя ли е немкиня?

— По-скоро ми се струва, че е австрийка. Човек няма често възможността да разговаря с тези хора.

— Семейството самотно ли живее?

— Много. Мъжът ѝ е ловец на животни с ценна кожа и работи за една голяма фирма в Сейнт Луис. През цялата година се свърта тук само за два-три месеца. Това време обикновено посвещава на жена си и сина си и рядко се мярка сред хората. Вие едва ли сте запознати със сегашното състояние на търговията с животински кожи, защото един човек, който пише стихотворения, няма време за такива прозаични земни неща. Тя отдавна премина разцвета си, тъй като дивечът се среща все по-рядко. Ловецът, който иска да направи добри сделки, сега трябва да рискува повече от преди и да прониква в най-опасните райони на Роки Маунтънс

[30]

, където все още може да се направи добър улов, но където не могат да се избегнат и опасните сблъсъци с индианци. Някои от изкачилите се в планините така и не се върнаха. Но Хилър винаги е бил с късмет. Той има навика всяка година да събира група от ловци и трапери, които му се подчиняват във всяко отношение. На тези хора той плаща според времето, което му служат, а не според броя на кожата, значи независимо от това, дали в отделния случай му е изгодно, или не. Но все пак, изглежда, винаги си прави добре сметката, защото, каквото и да става, той винаги изпраща в Сейнт Луис големи количества кожи. Ловците направо се надпреварват да бъдат наети от него, а както по всичко личи, индианците изпитват към него уважение и респект. До това заключение може да се стигне, ако се съди по факта, че са му дали бойно име, което те нямат обичай да правят, ако става въпрос за някой най-обикновен човек.

— А вие знаете ли това име?

— Да. То е Нана-по. Не ми е известно значението му, нито пък на какъв език е. Самият Хилър никога не говори за тези неща.

— Думата е съкратена. Пълният ѝ вариант гласи Нана-попавич и е или от диалекта на племето юта, или от диалекта на шошоните, които имат родствени връзки помежду си. Името означава нещо като «моят по-голям брат» и според обичаите на индианците представлява почетно прозвище. Тъй като племето юта живее в район, който не е богат на дивеч с ценна кожа, предполагам, че шошоните са му дали това име. Ловецът сигурно е в дружелюбни отношения с тях и с качествата си е спечелил уважението им, иначе те не биха го нарекли свой по-голям брат. Убеден съм, че жителите на Уестън могат да се гордеят със своя съгражданин.

— За всички тези подробности не сме имали никаква представа — призна съдържателят на хотела. И оглеждайки ме с учудени очи, той продължи: — Но вие показвате такива знания, каквито човек не би могъл да предположи, че имате. Уестман не сте, защото тези хора нямат уменията така да се държат и да се движат в облекло като вашето. Но сте запознат с диалектите на червенокожите и в същото време пишете стихове. Навярно сте от ученото съсловие, а?

— Прав сте. Аз съм от тъй наречените драскачи.

— И как се казвате, моля? Ще ме извините за този въпрос, но все пак човек трябва да знае как да се обръща към вас.

Понеже не ми се искаше да издавам самоличността си, а не беше изключено фамилното ми име и тук да е известно като истинското име на Олд Шетърхенд, в бързината си приписах друго, доста близко по звучене:

— Името ми е толкова рядко срещано, че вие вероятно никога не сте го чували. Казвам се Майер.

— Майер ли? Вярно, че е много рядко срещано — засмя се той. — Но все пак съм го чувал, защото ще трябва да ви призная, че и аз нося същото име. Имахте ли нещо по-определено на ум, когато попитахте за семейство Хилър?

— Да. Заради стихотворението е, което написах преди много години. Онзи, който го е запазил толкова дълго, сигурно има някоя по-особена причина, тъй че е лесно разбираемо защо ми се иска да разбера коя е тази госпожа Хилър.

— Че посетете я тогава! Вярно, тя също живее тъй уединено като мъжа си, но едва ли ще е толкова неучтива да не ви приеме.

— Както чух, при нея живее и синът ѝ, нали?

— Да. Както вече споменах, той е следвал за юрист, но никъде не постъпва на работа, а си стои у дома и така се е заровил в купищата книги, сякаш иска да ги научи наизуст. Но иначе срещне ли го човек, той се показва като любезен младеж.

Наистина беше така, както бях казал на хотелиера — обстоятелството, че тази жена бе пазила стихотворението ми толкова дълго, ми бе направило силно впечатление. Откъде бе попаднало у нея? Тя беше или немкиня, или австрийка. Дали пък не произхождаше от моя роден край? Дали бе донесла със себе си стихотворението, или ѝ бе изпратено от роднини? Далеч бях от мисълта да го смятам за толкова хубаво, че само заради художествените му достойнства да го беше съхранявала дълги години. По-скоро си казах, че сигурно трябва да има някаква друга причина за това и съм достатъчно искрен, за да си призная, че бях подтикван от силно любопитство да се запозная с тази жена. И тъй, помолих да ми опишат къде живее и реших веднага да я посетя. Хубавата спретната къщичка имаше отстрани градина, където една жена подкастрираше есенни рози. На главата си беше вързала кърпа, за да се предпази от силното слънце, и затова не се виждаше цялото ѝ лице.

Когато се осведомих дали мога да разговарям с госпожа Хилър, тя ме попита кой съм и какво желая. Казах ѝ името Майер и заявих, че искам само някои кратки сведения и че няма да ѝ досаждам дълго.

— Влезте вътре, веднага идвам — покани ме тя и продължи работата си.

Отляво и отдясно на коридора имаше по една врата. Лявата беше заключена. Прекрачих прага на дясната и се озовах в малка, но доста странна гостна стая, украсена с оръжия и индиански трофеи. Нямах време дълго да се оглеждам, защото жената, която бях видял в градината, скоро ме последва и посочвайки ми един стол да седна, каза:

— Самата аз съм госпожа Хилър. С какво мога да ви услужа, мистър Майер?

Тя свали кърпата от главата си и я остави настрана. Така видях цялото ѝ лице и от изненада отговорът ми заседна в гърлото.

Действителност ли беше, или поради необикновената прилика се заблуждавах?... Не, не се заблуждавах! И ето че още в същия миг ми стана ясно защо жената бе запазила стихотворението ми. То беше спомен може би за най-тежките и тъжни дни от миналото ѝ.

— Искате да се осведомите за нещо? — попита тя, докато аз все още се бавех с отговора си.

— Да, тъй е — обадох се най-сетне, — но както виждам, сега въпросите ми ще са по-други, отколкото си ги представях до преди малко. Те са от такова естество, че имам най-основателни причини да ви помоля да не ми се сърдите заради тях.

— Говорете спокойно! — подкани ме тя и ме погледна очаквателно.

— Не сме ли се срещали вече някъде, мисис Хилър? — попитах аз.

Тя пребледня и отговорът ѝ прозвуча някак несигурно:

— Признавам, че лицето ви не ми е съвсем непознато. Навярно някога сме се виждали бегло тук, в Съединените щати.

— Не, не беше тук, а отвъд океана. Ако не се лъжа, на времето не се казвахте Хилър, ами госпожа Елизе Вагнер.

При тези думи лицето ѝ съвсем се обезкръви и стана бяло като тебешир. Тя се отпусна на едно кресло, плесна с ръце и като вдигна към мен изпълнения си със страх поглед, въздъхна и рече:

— Боже мой! Нима това време още не ни е отминало и не е потънало в забравата? Нима в жестокостта си съдбата стига чак дотам, че да ни преследва даже тук, на границата с Дивия запад? Съвсем невинни не изстрадахме ли достатъчно, че дори и след толкова дълги години призракът на миналото пак се надига от гроба и застрашително се изправя на пътя ни?

Тя щеше да продължи да говори, но аз побързах да я прекъсна:

— Настоятелно ви моля да не се тревожите! Намеренията ми, довели ме при вас, са изцяло приятелски и без да се бавя, преди всичко ще ви кажа, че сме се виждали само два пъти съвсем за малко и че за вашия живот и минало не знам абсолютно нищо.

— Ах! — дълбоко си пое дъх тя. — Значи нямате лоши намерения? Как се изплаших! Моля ви, ще ми кажете ли къде сте ме срещали?

— Никак не е чудно, че не ме познахте, защото оттогава изминаха години, а аз бях момче.

Всъщност нямам особена причина да ви безпокоя тук, във вашия дом, но трябва да ви призная, че и до ден-дневен съм запазил за вас скъп и съчувствен спомен. Когато преди час-два чух тук за вас, няхах още никаква представа, че мисис Хилър е онази госпожа Вагнер, на която желая всичко най-добро.

Лека-полека лицето ѝ отново взе да придобива естествения си цвят, а очите ѝ — блясъка си. Тя бавно се изправи.

— Но щом не сте знаели коя съм, тогава каква причина сте могли да имате, за да ме посетите?

Вие наистина нямате вид на човек, за когото е цяло удоволствие да измъчва другите хора.

— Всъщност имах един, ако мога така да се изразя, литературен повод. Аз съм писател и често пътувам, а след като се завърна от пътешествията си, пиша книги. Веднъж преди години, още като ученик, извърших малък «поетичен» грях, за който си мислех, че отдавна ми е простен.

Днес обаче разбрах, че такива грехове никога не се забравят. Отмъщението ме сполетя преди малко тук в Уестън, където се спречах с един богобоязлив човек, който за двайсет и пет цента напомни на съвестта ми за моето престъпление и при това за моя радост чрез заглавието ми доказа, че поне не съм закоравял и навеки загубен грешник, ами разкалял се и тръгнал по правия път.

Извадих стихосбирката от джоба си и след като обърнах първата ѝ страница, я подадох на жената. Тя ѝ хвърли един поглед и изненадано се изправи.

— Моето стихотворение... исках да кажа, моето любимо стихотворение. Значи е отпечатано. Кой го е направил?

— Един много набожен проповедник, който преди време го е преписал от вас.

— Тъй ли?... Спомням си го. Купих от него няколко неща с прекалено набожно-надут стил и си помислих, че трябва да му обърна внимание на вредата за доброто дело от подобен пресилен начин на изразяване на религиозни чувства. Той ми възрази, че нямало друг начин за пресъздаване на такива сюжети и тогава аз извадих това стихотворение, за да му докажа обратното. Много го хареса и ме помоли да му разреша да го препише. Няхах причина да му откажа. Разбира се, изобщо не подозирах, че ще го даде за печат. Та нали той няма такова

право! Де да не му го бях позволявала! Ами какво е това ужасно заглавие? Този човек едва ли е с всичкия си.

— Разказа ми даже, че авторът му бил конекрадец, който малко преди да го обесят заради злодеянията му, се разкалял и написал стихотворението. Но да не говорим повече за това! Засега е достатъчно да знаете, че именно тези строфи са причината за посещението ми. Струва ми се, с голяма сигурност мога да предположа, че някой, който...

— Ах, моля ви! — прекъсна ме тя. — Съвсем се отклонихме от темата на разговора си. Най-важното е, че... не казахте ли, че сте авторът на стихотворението?!

— Да.

Очите ѝ се разтвориха толкова широко, сякаш искаше с поглед да ме погълне. Тя вдигна ръце и припряно продължи да пита:

— Тогава значи вие сте онзи ученик, с когото преди години... се запознахме заедно с приятеля му... във фалкенау... в Бохемия?

— Да, аз съм — кимнах ѝ.

— След това ни последвахте до дъскорезницата, където моят стар добър баща умря, нали?

— Да.

— И ни дадохте... о-о, тогава не бях на себе си от мъка, иначе щях да... позволете ми! Трябва да го извикам! Днес е един от най-хубавите дни в живота ми! С вашето посещение ни доставяте неописуема радост, защото не знаете, не, не можете и да подозирате колко често сме мислили за вас, младия човек, който на времето ни направи такова благодеяние, за което никога няма да можем да му се отблагодарим.

Тя понечи да отвори съседната врата, но аз ѝ попречих.

— Моля ви, ако не искате веднага да си тръгна, не споменавайте повече, че състраданието ми ме накара в онази дъскорезница да извърша нещо, което...

— Което какво...? — прекъсна ме тя, като бързо отново се обърна към мен. — Което навярно предпочитате да не бяхте сторили, така ли? Не, не може да е вярно! Ако се опитвате да твърдите подобно нещо, значи сам не се познавате! Знам, че и вие бяхте беден, А който въпреки бедността си, без да се замисли, дава всичките си пари на друг, още по-нуждаещ се от него, той никога няма да съжалява за постъпката си и завинаги ще си остане благодетелен. Отвореното му сърце е прекрасен Божи дар, който не могат да му отнемат и най-жестоките удари на живота. И тъй като заговорихме за това, искам преди да е дошъл и синът ми, да ви кажа още следното: напълно съм в състояние да ви върна парите, които ми дадохте на времето, но няма да причиня това зло нито на вас, нито на себе си. Лептата, дадена на вдовицата, или в този случай цялото, ама цялото състояние на един беден ученик, което той пожертва на олтара на любовта, на олтара на състраданието, не бива да се принизява до някакъв заем, върнат даже и с лихвите. Тази лепта трябва да си остане едно пожертвование, което някога ще бъде изплатено от Бога, справедливият ковчежник во веки веков. А може би той вече го е направил, защото, както виждам, от ученика, който тогава изсипа в шепите на куриерката даже и последните си кройцери, е станал истински мъж и този мъж, изглежда, не търси богатство само в златото и среброто. А заедно с онези пари, направили изобщо възможно пътуването ни до Бремен, аз получих от вас и един друг, далеч-далеч по-скъпоценен дар, за който не бих могла да ви се отплатя дори и с всичките земни богатства. Тогава вие ме спасихте от отчаянието. Гладувайки и мръзнейки, ние се влачехме от селище на селище, като преживявахме с просия, и с всеки изминал ден както външният ни вид, тъй и душевното ни състояние ставаха все по-окаяни и все по-отчайващи. И ето че изведнъж сред цялата тази неописуема телесна и душевна мизерия внезапно блеснаха свещите на коледната елха във фалкенау и сякаш от коледното небе над нас прозвучаха думите на вашето стихотворение:

На блага вест съм приносител,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос!

Тук жената направи кратка пауза. Беше се изправила пред мен с блеснали очи и пурпурно пламтящи страни. Както на времето в дъскорезницата, погледът ѝ сякаш преминаваше през стената и стигаше някъде много надалеч, само че изразът му беше съвсем друг. Тогава той беше втрънен, безжизнен и бездушен, а сега в него имаше живот, излъчваше светлина и енергия. Тогава беше насочен към една безутешна пустиня от мъка, мизерия и нищета, а сега виждаше колко отдавна избавлението от тези страдания бе останало зад гърба ѝ, а може би пък пред него все още блещукаха светлинките на малката коледна елха, появили се толкова неочаквано посред трудния и мъчителен път на клетниците. След малко тя продължи:

— През следващата нощ за малко не замръзнахме. После бедната състрадателна куриерка ни прие у дома си и аз коленичих до смъртното ложе на баща ми, за когото преди време и не подозирах, че му било писано да се раздели със земния живот в парцали. Когато се изправих, в мен се бореха мъката и отчаянието с чувството за дълг, който ми повеляваше заради сина си да стисна зъби и да се съхраня. Зад мен зееше бездънната пропаст на мизерията, до мен лежеше мъртвецът, за когото дори не знаех къде щеше да намери място за вечния си покой. Пред мен се въздигаха стръмни, голи и непознати скали, идващите дни, които трябваше да изкатеря с неимоверната си умора. И какви средства имах за това? Една суха коричка хляб беше всичко, каквото притежавах. Всичко! Пред очите ми причерня. Не виждах вече нито трупа, нито жената, чийто злощастен гост бях, нито сина си, а не видях дори и вас, макар от доста време да сте се намирали в стаята, без да ви обърна внимание. Но докато гледах в някаква безкрайна безжизнена пустота, аз дочух гласа ви. Отговорих ви, без да знам какво, а после вие си отидохте. След това седнах на едно от малките столчета и положих големи усилия да си събера силите и мислите. Синът ми се притисна до мен и ми каза, че в джоба ми имало нещо, което сте ми дали вие. Извадих кесията и долових звън на... пари! Господине, думата пари е грозна и вулгарна, но ще ви кажа следното: докато броях монетите, постепенно ми ставаше все по-светло на душата. В онези мигове не помислих за величието на вашата жертва, а само за това, че тя ми носеше спасение. Изведнъж почувствах как някаква огромна тежест се свали от раменете ми, нещо се отприщи в мен и вече можех да плача... да плача... да плача. Вече не знам как стана, но по едно време стихотворението ви се озова в ръцете ми, аз коленичих близо до трепкащите пламъци в огнището и със сълзи в очите прочетох вашето напомняне:

Изпрати ли ни изпитание,
Бог дава ни и сили
да понесем това страдание,
надежда крепка съхранили.

И тези редове бяха съчинени от ученик, от едно бедно, около петнайсетгодишно момче! Ами аз? Кажете-речи, се засрамах. Излязох навън пред дъскорезницата, а после навлязох и между дърветата на гората. Там коленичих и започнах да се моля. Господи, мили Боже, аз пак можех да се моля. Когато се върнах в стаята, като че всичко изглеждаше съвсем иначе. Мизерията и отчаянието бяха изчезнали, останала бе само безмълвна тъга. Куриерката ми каза, че и тя била получила от вас пари и че на следващия ден щяла поне веднъж да се наяде до насита. Моето момче ме гледаше с любещи очи, а върху лицето на мъртвеца се беше изписал спокойният и блажен израз на вечния покой.

Тогава аз не бях в състояние да разпитвам за вас и да ви откроя, а пък после определени причини, за които не ми се иска да говоря, не ми позволяваха да ви пиша от Америка. Мога да ви кажа само, че името Вагнер е фалшиво и че ние трябваше да изчезнем, без да оставяме каквато и да било следа. Може би щяхме да успеем да научим какво е станало с вас, понеже знаехме името ви...

— Не, не го знаехте — прекъснах я аз.

— Но нали е написано под стихотворението!

— Не е цялото. Липсва му една сричка. Казвам се Майер. Когато забеляза, че се усмихвам, тя попита:

— Ще събера ли, ако предположа, че сричката е излишна? Когато един ученик очаква, че стихотворението му ще бъде отпечатано, той едва ли ще постави отдолу някакво фалшиво име. Напротив, мисля, че ще се гордее да види собственото си име!

— Както изглежда, вие сте проникнали в най-съкровените дълбини на душата на немския ученик. И все пак съм принуден да потвърдя, че тук, в Уестън, името ми е Майер.

— Мога ли да узная по какви причини?

— Засега не. Вие си имате вашите тайни и аз си имам моите. Но във всеки случай, още преди да си замина от града, ще ги узнаете.

— Тогава нека сега видите сина ми. Канех се да го повикам, но ми се струва, че ще е по-добре да го изненадаме в стаята му. Елате, моля!

Тя ме преведе през една врата в обикновена, но много уютна всекидневна, чието обзавеждане, също както и подредбата на гостната, издаваше, че собственикът е уестман. Оттам преминахме в по-малка стая с един прозорец, където едната стена бе изцяло заета от етажерки, отрупани с книги, а на отсрещната страна се намираше писалище, пред което седеше млад човек. При влизането ни той се изправи и ни погледна въпросително. По фините му одухотворени черти си личеше, че се занимава с умствен труд. Въпреки мустаците му, веднага го познах.

— Виж този господин! — каза майка му. — Много съм любопитна да разбера дали ще отгатнеш кой е той.

Младежът ме огледа внимателно, но после поклати глава.

— Във всеки случай не го виждам за пръв път, обаче не мога да отгатна кой е. Възможно е да ми пречи тъмният загар на лицето му. Слънцето и вятърът са му придали вид на трапер.

— На трапер ли? — засмя се тя. — За да добиеш такъв загар, не е необходимо да се скиташ из прериите или девствените гори. Господин Майер сигурно още не е и помиришвал Запада, защото той е... е, нека ти помогна малко — той е поет.

— Поет ли? Майер... Май... Май... И ето че по лицето му се появи израз на радостно слисване, явно се досети кой съм. Подаде ми и двете си ръце и каза:

— Глупости... Майер! Каква изненада! По-голяма радост от тази не можеше да ни споходи!

Сега ви познах и се учудвам, че това не стана веднага, макар на времето да бяхте едно дребничко хлапе, а сега изглеждате, кажи-речи, като индианец. Ами тогава веднъж трябва и аз да се пиша поет, като си позволя обаче да използвам вашите рими:

На блага вест съм приносител
и сякаш пак е Рождество,
че дойде в нашата обител
нам много скъпо същество!...

Той ми разтърси толкова продължително ръцете, че не остана и място за съмнение в искреността на голямата му радост. После ни побутна да се върнем обратно във всекидневната.

— Тук не е подходящо място за такава радостна среща. Моите книги създават толкова сериозна атмосфера, че непременно трябва да се прехвърлим в другата стая.

Почти всичките му книги бяха юридически, а по-късно ми се предложи случай да ги разгледам и да установя, че най-вече се отнасяха до валидното в момента австрийско право. Беше ми съдено да узная и причината за това.

Тези добри хора искаха преди всичко да научат възможно повече за моя живот. Казах им съвсем накратко, че съм пътешественик и писател и че няма защо да се оплаквам от финансовото си състояние. На първо време трябваше да се задоволят с това. Помолиха ме по време на престоя си в Уестън да живея при тях и аз бях убеден, че съгласието ми щеше да им достави голяма радост, обаче им отказах учтиво, но решително, понеже опитът ми в това отношение може да се изрази само с няколко думи и те са: с удоволствие посрещам гости, но самият аз не обичам да гостувам. Утеших ги с обещанието вечерта пак да дойда. Те бяха на мнение, че тази вечер в хотела няма да мога да работя, защото шумът от тържествената вечеря и бала нямаше да ми позволят да се съсредоточа.

Ловната дружинка премина през града с музика, а после се отправи към мястото, където щяха да се състоят състезанията по стрелба. И аз отидох да гледам. За своите цели господата стреляха добре, но сред тях не се намираше стрелец от уестмански калибър. Там видях и проповедника, който обикаляше наоколо, за да предлага печатните си издания. Изглежда, въртеше добра търговия. Тъй като цялата сцена по нищо не се различаваше от немските увеселения със стрелба по дървени фигури на пилета, не можеше задълго да привлече вниманието ми. Щом започна да се смрачава, аз се върнах в моя хотел, където всичко живо беше заето с подготовката на празничното пиршество. Съдържателят на странноприемницата беше ангажирал допълнително още няколко келнери, но те не бяха от този град, защото, изглежда, местните жители бяха твърде заможни и никой от тях не беше благоволил да се залови с подобна работа. Тъй като бях жаден, преди още да отида в стаята си, аз седнах на една ъглова маса и си поръчах чаша бира. Точно в отсрещния ъгъл седеше някакъв мъж и също пиеше бира. В момента ние бяхме единствените посетители. Човекът явно скучаеше и от време на време хвърляше към мен любопитни погледи. Вероятно копнееше да завърже някой разговор и тайно ме преценяваше дали съм лицето, което можеше да му достави желаното удоволствие. Най-сетне той стана, бавно и отпуснато прекоси помещението и когато се приближи до масата ми, спря и ме поздрави:

— Good evening, sir!

[31]

Хубав е днешният ден, нали?

— Well!

[32]

— кимнах аз.

Той ме заговори на английски, тъй че му отвърнах на същия език.

— Ловците имаха празник. Знаете ли?

— Йес.

— Отлични стрелци! Нали?

— Горещо-долу!

— Какво? Само горе-долу ли?

— Йес.

— Че разбирате ли нещо от това?

— Йес.

— Навярно и самият вие сте добър стрелец, а?

— Но.

— Не ли? И въпреки всичко твърдите, че разбирате от стрелба?

— Йес.

— Как да го разбирам това, сър? Изобщо ми изглеждате твърде приказлив и занимателен човек, а аз скучая ей там, на онази маса. Ще ми разрешите ли да донеса бирата си и да седна при вас?

— Йес.

Отговарях на въпросите му винаги с една-единствена дума, но въпреки това той ме нарече «приказлив и занимателен човек»! Във всеки случай непознатият заслужаваше тази характеристика много повече от мен. След като седна при мен, той отново поде нишката на прекъснатия ни разговор:

— И тъй, как да го разбирам? Навярно искате да кажете, че и човек, който не може да стреля, е в състояние да прецени дали някой е ударил точно в центъра на мишената. Нали?

— Йес!

— Тази мисъл не е съвсем погрешна, но между това, да гледаш и сам да стреляш, все пак има голяма разлика. А да улучиш само веднъж центъра на мишената или да забиеш в него всичките си куршуми един подир друг, и това не е едно и също. Не сте ли на моето мнение?

— Йес!

— Би трябвало да ме видите някой път как стрелям! Имате ли такова желание, сър?

— Йес!

— Останете ли тук няколко дни, може и да преживеете това удоволствие. Кога смятате да си заминете? Още утре ли?

— Но!

— Значи не! Струва ми се, че не сте тукашен. Също както и аз. Прав ли съм?

— Йес!

— Хубаво! Значи в това отношение сме другари, което означава, че трябва да държим здраво един за друг. И така, нека взаимно се представим! Познавате ли ме?

— Но!

— Казвам се Уотър. Сигурно често сте чували това име, нали?

— Но!

— Не ли? Това ме учудва. А да ви е познато името Уели?

— Но!

Тук вече моята лаконичност най-после му направи впечатление и той недоволно промърмори:

— Йес — но, но — йес! Че отворете си устата малко повечко, де! Спокойно можете да рискувате, понеже не си хабите думите в разговор с някоя недостойна личност. Веднага ще разберете, че е така. Но я ми кажете най-напред как да ви наричам?

— Майер.

— Майер ли? Хубаво име, толкова е хубаво, че няколко милиона души са си го поделили в пълен сговор. Нали?

— Йес!

— И вие ми изглеждате също тъй сговорчив. Поне при вашия пестелив начин на изразяване няма опасност човек да започне някоя голяма кавга с вас. Я ми кажете, мистър Майер, всъщност с какво се занимавате?

— Writer

[33]

— Writer? Тъй, тъй. Значи мастило и перо! Е, това, разбира се, е недостатъчно, за да дадеш добър изстрел. Навярно Дивия запад ви е също толкова непознат, както коремът ми за моя гръб. Две съвсем противоположни страни! Но време е да научите що за човек съм аз. Аз съм уестман. Знаете ли какво е това?

— Йес!

— Да, ама сигурно нищо не разбирате от тая работа. Аз съм не само какъв да е уестман, ами съм и прочут. И Уели също е такъв. Ние сме винаги заедно, с изключение на този ден, защото той е на път, ала скоро ще пристигне. Възможно е всеки миг да влезе в това помещение. Трябва да го видите какви чудеса върши с пушката! Да видите него и мен. Сигурно най-късно утре Уели ще е тук. Ще се радвам, страшно ще се радвам заради облозите и състезанието по стрелба.

— Облози ли? — попитах аз.

— Да, мистър Майер. И аз бях на онова място, тъкмо когато започна състезанието по стрелба.

Там имаше неколцина ловци, които много се надуваха. Изсмях им се и се хванахме на бас.

Трябва да видите какво ще стане утре. Ще спечеля няколко килограма долари, макар да нямам нужда от тях, защото притежаваме достатъчно, и Уели, и аз. Страшно богати сме. Джобовите ни са пълни със златен прах и нъгитси. Знаете ли какво е туй нъгитс?

— Йес!

— Е, да, сигурно знаете, ама навярно още не сте ги виждали. Я да ви ги покажа. Ето, погледнете!

Той бръкна в джоба си и извади половин шепя златни зърна с големината на грахово зърно, че и на лешник. Естествено това бяха избрани нъгитси, които той винаги носеше със себе си, за да ги показва и да се хвали. Колко непредпазлив човек! После той продължи:

— Имате ли някаква представа колко струват в пари? Кажете ми някаква цифра!

— Пет долара — отвърнах аз, макар да знаех, че тези нъгитси струваха поне пет пъти повече.

— Пет... долара? — засмя се той. — Мистър Майер, вие сте петорно побъркан! И трийсет да ми наброите, пак няма да ви дам туй злато. А сега чуйте какво ще ви кажа!

Той се надвеси над масата към мен и придавайки си голяма важност, ми прошепна:

— Имам поне половин центнер

[34]

от тези нъгитси, което прави над четиринайсет хиляди долара. Разбирате ли ме добре?

— Йес!

— А Уели има далеч повече от мен. Можете ли да предположите откъде разполагаме с такова количество златен прах и зърна?

— Но!

— А иска ли ви се да научите?

— Йес!

— Но дали сте дискретен, мистър Майер?

— Йес!

— Добре, тогава ще ви кажа.

Той пусна в джоба си златните зърна и продължи:

— Естествено вие не знаете какво се разбира под бонанса, плейсър или пък «finding-hole»

[35]

. Бонансата е място, където водата е «измила» от скалите някоя по-голяма златна буца. Но подобни места са изключително редки, а такава златна буца са намидали с тежест дори над петдесет килограма. Плейсърът е в най-общия смисъл находище, където има злато в каквато и да било форма. А нещата с файндинг-хоула стоят малко по-особено. Когато водата на буйните потоци свлича златото от планините, според големината на късовете тя ги влачи по-бързо или по-бавно надолу, като постепенно те придобиват овалната форма на камъните, срещани в речното корито. Ако нейде по-надолу на дъното на реката или потока има дупка или друга изровена падина, по-леките и по-малки златни зърна биват отнесени над нея, а по-едри и по-тежки късове падат в дупката и постепенно я запълват. Такова място се нарича файндинг-хоул. Докато е под водата, то може да бъде открито само случайно, но нерядко се случва така, че водата внезапно променя посоката си и образува ново корито. Тогава старото изсъхва и златото може да се види. Постепенно ветровете го покриват с прахоляк, шума и други боклуци, под които файндинг-хоулът отново изчезва, но опитният златотърсач има остро зрение и въпреки това съумява да открие находището под земния пласт. Разбрахте ли всичко, сър?

— Йес.

— Пак само това ваше «йес»! Мистър Майер, уверявам ви, че ако не свикнете да си отваряте повечко устата, няма да стигнете далеч в този живот, защото, който не умее да си служи с говорните органи, остава да седи на едно и също място.

— Дори и ако седи върху някоя бонанса или файндинг-хоул?

— И тогава! Каква ще му е ползата от златото, ако само кисне върху него, а не отиде да го продаде? Впрочем, ето че сега за пръв път изговорихте няколко думи повече и ми се ще да се надявам, че ще запазите и по-нататък този по-добър маниер. Иначе сте много приятен и любезен събеседник, но ви давам съвета да не бъдете тъй пестелив на думи, както досега.

— Благодаря, мистър Уотър.

— Моля, моля! Може би сега ви се иска да узнаете дали съм намерил моите златни зърна в някоя бонанса, в плейсър или пък във файндинг-хоул, а?

— Йес!

— Естествено не съм открил бонанса, понеже такива огромни златни буци никому не падат тъй често като зрели круши в устата.

— Но в такъв случай би се чуло едно силно «храс» и жалко за зъбите.

— Вярно! Ето че вече пускате и шеги, макар и безкрайно плоски. Не се спънахме и в някой файндинг-хоул, защото винаги само глупците излизат такива късметлии, а не и умни хора като мен и Уели. Но ние открихме един плейсър, един много хубав плейсър и — което не винаги се случва — имавме достатъчно свободно време, за да го изпразним до последното зрънце. Ала след това бе наистина крайно време да свършваме и да си обираме крушите, защото взеха да прииждат какви ли не негодници, от които всеки честен човек трябва много да се пази. Щеше ми се да ви опиша и местността, ама нищо няма да схванете, защото дори не сте и грийнхорн,

ами просто сте стопроцентово Нищо в Дивия запад. Истинска беда е когато си имаш работа с хора, дето все седят пред мастилницата и с перото си драскат върху хартията битки срещу вятърни мелници. Но понеже иначе сте горе-долу добър и образован събеседник, нищо няма да ми струва да ви нахвърлям поне някои по-обща неща.

Той дръпна една голяма глътка от чашата си и после продължи:

— Да не би да сте роден в хубавия щат Уайоминг? Или в Айдахоу?

— Но!

— Не ли? От една страна, това е добре, а от друга — твърде жалко за вас, мистър Майер. Добре е, защото спокойно могат да ви вземат за човек, с когото бива да се общува, тъй като там, на север, съм срещал, кажи-речи, само измет. А жалко, понеже по онези места златото направо се показва от земята и ако бяхте видели там за пръв път Божия свят, може би над люлката ви щеше да има нещо подобно на балдахин от самородно злато. Уверявам ви, че оттам хората смъкнаха милиони в злато и сребро. Естествено и на мен ми се прииска да взема своя пай и заедно с моя приятел Уели и неколцина други познати предприемчиви мъже се изкачихме в планините. Къпали ли сте се някой път в Стихи Крийк?

— Но!

— Слушайте, само в подобни случаи ще се съглася с вашето «не!», ала иначе — никога! Вие сте чудесен човек и затова се радвам, че не сте излезли толкоз глупав да се къпете в онзи поток, защото даже и през лятото Стихи Крийк е печално прочут със съвсем необяснимо ледената си вода. Казват, че дори и рибите измръзвали в него. Не мога да кажа дали името му е свързано по някакъв начин с ниската му температура, защото не се знае какво означава «стихи».

— «Стихи» е дума от езика на шошоните и означава «ледено студен».

Тайно ми доставяше голямо удоволствие да го гледам как от изненада направо подскочи на стола си, изправи се на крака и ме зяпна с широко отворени очи.

— Как... какво? — едва продума от смайване той.

— И студът на потока не е чак толкова необясним, защото Стихи Крийк се подхранва от ледените води на Фримонт Пийк.

— И туй ли знаете? Виж го ти това пиленце, как умеело да писука на шошонски и как си играе със снежните планини, сякаш са гумени топки! — извика той, седна пак на мястото си и като се засмя, продължи: — Но признавам, че тази шега е по-хубава от предишната ви. Виждам, че въпреки липсата на всякаква словоохотливост, от вас все пак може да излезе доста разумен човек, драги ми мистър Майер. И тъй, за Стихи Крийк трябва да кажа, че крие много злато. Знам го от собствен опит, понеже именно на неговия бряг открихме плейсъра, откъдето извадихме нашите нъгитси. Тъкмо бяхме опаковали всичко и се канехме на следващия ден да поемем по обратния път, когато се появиха четирима типове на коне и се лепнаха за нас. Положиха какви ли не усилия да ни разпитат кое как е, но не им дадохме никакви сведения. Те се ядосаха, още повече че бяха вече разбрали по надалеч разровената земя, че сме работили наоколо и навярно сме намерили доста злато. Нямаше как и да не забележат добре натъпканите кожени чували, в които се намираха по-малките торбички, пълни с нъгитс. Имах чувството, че като нищо щяха да ни убият, ала ние не изпускахме револверите от ръцете си. За да се отървем по-скоро от тях, поехме на път още същия ден.

— Навярно са тръгнали по петите ви, а?

— Хмм! Въпросът ви отгатва истината! Спуснахме се надолу по Грийн Ривър. Край устието на Ню форк спряхме за по-продължителна почивка и там забелязахме, че ни преследват.

Побързахме да продължим, но докато преминавахме през Южния проход, видяхме, че пак са по следите ни. През нощта при Суит-уотър за малко да ни изненадат и пречукат. Положението ни се видя твърде опасно и решихме да се разделим, за да ги заблудим. Хвърлихме жребий. На Уели се падна да се спусне надолу по Плат, а на мен остана пътят по сушата.

— Ами другите?

— Кои други?

— Нали сам казахте, че освен Уели с вас имало и други предприемчиви мъже!

— Да, вярно! Забравих да спомена, че след като открихме плейсъра край Стихи Крийк, без те да заподозрат каквото и да било, ние се отървахме от тях. Човек трябва да е хитър и находчив! И през ум не ни мина да делим с тях.

— А когато останахте сам, забелязахте ли пак някой от преследвачите си?

— Не!

— Бяхте ли се уговорили с Уели да се срещнете пак на някое определено място в определено време?

— Йес, тук, в Уестън, в тази странноприемница.

— Хмм! Казахте, че онези четиримата в нощта край Суитуотър за малко са щели да ви пречукат. Какво се случи тогава?

— Надушихме миризма от лагерен огън и се промъкнахме в посоката, откъдето идваше. Там видяхме само двама от тях, но пушките на другите също лежаха наблизко. Това ни беше достатъчно.

— И вие ли бяхте запалили огън?

— Естествено! Горещите нощи са студени, а освен това нали трябваше да си изпечем месото.

— Ами кога и къде хвърляхте жребия?

— Именно край този огън, веднага след като открихме преследвачите си.

— Кога си тръгнахте оттам?

— На зазоряване.

— Споменахте, че Уели носел повече злато със себе си от вас. Защо е било така? Не го ли поделихте поравно?

— Що за въпрос! Уели пое със сал надолу по Плат, а салът може да носи много повече от един кон. Поне това би трябвало да знаете. Самият аз тежа центнер и половина, а моите нъгитси — половин центнер. Представете си само какво е трябвало да мъкне моят кон! По-скоро се влачех, отколкото да яздя — толкова бавно напредвах.

— Колко време ви бе необходимо, за да се спуснете от горното течение на Плат до тук?

— Кажи-речи, един месец.

— Продадохте ли вече вашите нъгитси?

— Не. Нали трябва да изчакам Уели. После ще съберем двата товара и ще ги пренесем до Сейнт Луис.

— Тогава да не би златото ви да е тук в хотела?

— Че къде другаде да е? Но какво става... отначало си отваряхте устата само за едно «Йес» и «но», а сега ме разпитвате надълго и нашироко. Има ли нещо, което да не ви харесва в разказа ми?

— Няколко неща не ми харесват, но понеже искам да бъда кратък, ще ви кажа само следното: напразно чакате вашия приятел Уели, защото той е ограбен и убит, а ако и вие не си плюете на петите и не изчезнете отгук, а продължите и пред други да сте все тъй приказлив, вероятно и вас ще сполети същата участ.

Той отхвърли глава назад, а после с чувство на превъзходство снизходително попита:

— Как беше това? Бил е ограбен... и убит ли? Да не би в главата ви да има само въздух? Как изобщо е възможно да ви хрумне една толкова безкрайно откачена мисъл? Или си позволихте само една глупава шега?

— Мистър Уотър! Именно хората, които според вашия израз «все седят пред мастилницата», поставят пред мозъка си съвсем други изисквания, отколкото, да речем, хората, които нейде по горното течение на Плат усещат миризма от огън и въпреки това не им хрумва толкова логичната мисъл, че и другите ще надушат пък техния огън.

— Думите ви звучат тъй, като че се каните да ме поучавате.

— Разбирайте го както искате! Когато преследвачите ти са толкова близо по петите, че понякога успяваш да ги зърнеш, изобщо не бива да палиш огън. Щом миризмата от огъня на четиримата мъже, които явно не са били добри уестмани, е достигнала до носа ви, е било необходимо само да пхнете същия този нос в храстите зад гърба си, за да видите онези двама, чиито пушки сте забелязали по-късно да лежат на земята в бивака на негодниците. Те са ви подслушали, преди още да сте открили техния огън, а и малко по-късно, когато сте хвърляли жребия, за да се разделите и да поемете по различни пътища. Чули са целия ви разговор и са узнали, че според плана ви ще се срещнете тук, в тази странноприемница. Забелязали са, че вашият приятел е взел по-голямата част от златото и са тръгнали подир него, а вас на първо време са ви оставили да си вървите спокойно по пътя, защото са знаели, че ще ви отнемат златото тук, в Уестън. Тъй стоят нещата!

— Слушайте, мистър Майер, имате направо невероятно силно развито въображение, за което хората би трябвало да ви завиждат, ако плодовете му можеха да се превръщат в златни кълчета. Нека допуснем, че говорите напълно сериозно, но тогава ще ми разрешите да ви сразя с един-

единствен въпрос: защо онези типове не ни опушкаха, когато според вас са лежали скрити зад нас и са ни подслушвали? С два куршума всичко щеше да свърши и цялото ни злато щеше да им падне в ръцете. Е, какво ще кажете сега, несравними умнико?

— Имали сте да мъкнете над един центнер злато. А какво значи това, сте разбрали и вие самият. Предпочели са да ви оставят още малко живи, за да можете да отнесете скъпоценния товар до там, където те са щели да му сложат ръка, като си спестят всички мъки по пренасянето. Разбира се, човек може да предположи, че е имало и други причини за тяхното поведение. Припомнете си само какво сте направили самите вие горе при Стихи Крийк! Нали там сте отпратили другите си спътници, за да запазите плейсъра единствено за себе си! Може би и сред четиримата мъже е имало някой, който първо е трябвало да бъде отстранен. За мен е абсолютно сигурно, че те са последвали вашия приятел по реката. Той би трябвало да е пристигнал тук вече отдавна, доста преди вас. Или имате някаква причина да предполагате, че си е плюл на петите и е офейкал, за да отмъкне по-голямата част от златото за себе си?

— Не. Към мен той винаги е бил честен, добри приятели сме от преди повече от двацет години и сме си били верни като... като... е, ами като Винету и Поразяващата ръка. Чували ли сте някога за тях?

— Йес!

— Слава Богу, че най-после пак чувам само едно «йес»! Откакто се разприказвахте толкова много, вече не ми харесват чак дотам. Приличате ми на миешка мечка, която си е въобразила, че е станала президент на Съединените щати.

— Значи отсега нататък мога пак да се огранича с моите «йес» и «но».

— Нямам нищо против! Едва ли ще чуете от мен някакъв упрек.

— Well! Но преди това ми се ще съвсем накратко да ви предупредя: бъдете бдителен и никому не казвайте, че имате толкова много злато! На ваше място аз още утре щях да го обърна в пари и незабавно щях да замина за Платсмут.

— Защо пък натам?

— Защото там Плат се влива в Мисури и вашият приятел непременно се е мярнал там, ако спускането му по Плат Ривър е завършило успешно. Бих разпитал тамошните хора най-подробно и в случай, че не получа никакви сведения, ще тръгна нагоре срещу течението на Плат и ще продължа да търся. Просто дължите всичко това на Уели, който толкова дълги години ви е бил верен приятел.

Постепенно лицето му ставаше все по-мрачно и по-мрачно и ето че в този момент в изражението му се появи и гняв. Той избоботи:

— Слушайте, я престанете да ме ядосвате! Въобразявате си, че приятелят ми е мъртъв, а пък аз ви казвам, че е жив и скоро ще дойде! Вие и хабер си нямате от живота в Дивия запад. А аз съм уестман, който се оправя във всякаво положение. Да, дори мога най-дръзко да твърдя, че няма причина да се срамувам и от хора като Винету, Олд Шетърхенд, Олд файърхенд, както и от които и да било други. А вие сте седнали тук да ми говорите за грешки, които уж съм бил направил. Що за лудост е например твърдението ви, че някой щял да ме ограби и убие тук, в този град!

— Казах само, че е възможно с вас да се случи същото, което е станало с вашия приятел. Не е необходимо да е точно грабеж с убийство, а може да е само кражба.

— И това е смешно. Златото ми е дълбоко в сандъка, а той е не само добре заключен, ами на всичко отгоре дори съм го завинтил за пода на гардероба.

— Къде?

— В моята стая. Като се прибавят към това пушката ми, ножът и моите револвери, тогава много ми се иска да видя крадеца, който би успял да изпразни сандъка ми.

— Нима винаги сте в стаята си?

— Pshaw! Тя е здраво заключена и ключът ѝ е в джоба ми. Впрочем, много смешно звучи, когато мишката дава съвети на лъва. Бъдете сигурен, че даже и Винету не би дръзнал да ми досажда със съветите си, без да съм го питал.

— Винету? Познавате ли го?

— И още как! И него, и Олд Шетърхенд, който не се разделя с него. И с двамата съм много близък приятел.

— А-а-а, мистър Уотър, тогава с моите съвети действително съм направил голям гаф. Тези двамата наистина ли са чак такива несравними уестмани?

— Несравними? Хмм! — промърмори той, самодоволно усмихнат, и бавно се огледа от горе до долу. — Познавам поне един, който като нищо издържа сравнението с тях. Но други едва ли биха дръзнали да се мерят с тях. Винету е истински великан и спокойно може да се показва на хората срещу пари, а пък Поразяващата ръка е още по-голям гигант.

— Good luck!

[36]

Сама по себе си такава фигура сигурно има огромна стойност.

— Нали? И представете си прибавени към това страхотната му физическа сила, невероятната сърчност и хитрост, накратко казано, точно вашата противоположност, и ще имате пред себе си образа на Олд Шетърхенд.

— Човек направо да ви завиди заради това приятелство.

— Така е, с удоволствие го признавам, особено като се има предвид, че дружбата ни е толкова стара и сърдечна, та, кажи-речи, е невъзможно да си представите тях двамата без мен.

— Но нали същото го казахте вече за Уели. Как да си го обясня?

— Много просто. Почти винаги и четиримата сме заедно.

— А-а... тъй... значи!

Неволно изрекох думите си провлечено, по начин, който явно не му хареса, защото ме попита:

— Да не би да не ми вярвате, сър?

— О, не, само ми прави впечатление, че когато се говори за двамата прочути уестмани, вас никога не ви споменават.

— Ето точно това винаги ме е ядосвало. Цялата слава се пада на тях, макар че спътниците им също я заслужават.

— Тъй ли? Мога да ви назова цяла редица от уестмани, които са пътували заедно с двамата: Олд файерхенд, Сам Хокинс, Дик Стоун, Пит Холбърс, Дик Хамърдъл, Дългия Дейви и Дебелия Джими, както и много други. Но за тях се говори. А имената Уотър и Уели никой не е чувал. Защо ли е така, сър?

— Слушайте, с какъв тон ми говорите! Казвайте направо каквото искате да кажете! Да не би да си мислите, че познавате всички спътници на двамата прочути ловци?

— Точно така мисля, мистър Уотър!

— С други думи, това означава, че съм ментосвал, а? Мистър Майер, това е обида за мен. Ако бяхте уестман, щях да ви предизвикам на двубой с ножове. Благодарете на Бога, че сте едно абсолютно Нищо! Ето защо ще се напая, че все едно не съм чул обидните ви думи и няма да ви закачам. Но не бива да искате от мен да продължавам да седя на една и съща маса с вас.

— Че аз изобщо не съм го искал.

— Тъй ли? Значи не сте го искали? Е, тогава бъдете така любезен да станете и да се преместите на друга маса!

— Ха! — възкликнах учудено.

— Да, да... точно така!

— Кой седна пръв на тази маса?

— Вие, но това изобщо не ме интересува. Да не би да си въобразявате, че аз, уестманът, ще отстъпя пред вас, абсолютното Нищо?

— За какво въобразяване и дума не може да става.

— Ами за какво?

— За това, какво смятам за правилно.

— Ах, значи за това, което на вас ви се иска, така ли?

— Йес.

— И какво ви се иска?

— Да се върнете пак на предишното си място.

— Е, да видим тогава доколко ще успеете да осъществите желанието си. Ще остана седнал тук докато на мен ми харесва. Любопитен съм да видя какво ще направите.

— Веднага ще разберете.

Междувременно бяха надошли повече посетители, които отначало не обръщаха внимание на разговора ни, воден на полувисок глас. Но постепенно Уотър беше повишил тон и най-сетне заговори толкова гръмко, че гласът му започна да ехти из цялото помещение, а това привлече

всеобщото внимание върху нас. Изобщо не съм любител на кръчмарските сцени, но надменността, с която отхвърли добронамерения ми и съвсем основателен съвет, заслужаваше да го поставя на място. Изобщо не се поколебах и още докато надменно ми се усмихваше, аз изговарях последните си думи: «веднага ще разберете», светкавично се изправих, както си седеше го вдигнах заедно със стола му, пренесох го през цялото помещение и го оставих там, където се беше намирал до неотдавна. Докато се връщах на мястото си, в стаята проехтя всеобщ кикот, примесен с викове «браво!»

Уотър незабавно скочи на крака, последва ме и когато бях вече седнал, ми изкрещя:

— Вие дръзнахте да ми посегнете! Спокойно изтърпях глупостите ви, понеже бяха толкова шантави, че ми дожаля за вас, но един уестман в никакъв случай не може да понесе каквото и да било насилие. Знаете ли какво ще направя сега?

— Е, какво? — попитах го спокойно усмихнат.

— Ще ви изхвърля на улицата.

— Хубаво! Изхвърлете ме, мистър Уотър! Вижте, аз ставам! Ето ме пред вас! Изобщо няма да се отбранявам. Отново се изправих и заставах пред него.

— Добре, добре! — каза той. — Веднага ще стане! И тъй, вълн, вълн!

Той започна да ме хваща ту от едната, ту от другата страна, после горе и долу, отсам и оттам или едновременно отпред и отзад, ала не успя да ме помръдне нито на сантиметър от мястото ми, понеже бях разтворил широко крака, леко бях присвил колене и всеки негов напън посрещах с правилно насочената тежест на тялото си. Който достатъчно добре е усвоил този номер, няма да бъде поместен от мястото си дори и от някой необикновено силен човек.

Важното е нито за частица от секундата да не пропуснеш да се нагодиш към намерението на противника си и незабавно с все сила да противопоставиш правилно центъра на тежестта на тялото си на натиска на другия. Трябва, тъй да се каже, предварително да предугадиш този натиск. Не бива да чакаш, докато го почувстваш. Пропуснеш ли най-изгодния миг, тогава става твърде късно и неизменно губиш равновесие.

Човек лесно може да си представи, че всички посетители бяха станали от местата си и ни бяха наобиколили, за да видят какво ще стане. За тях бе цяло удоволствие да гледат какви усилия полагаеше Уотър, за да изпълни заканата си.

— Lo, lo! Up!

[37]

Дръж го! По-здраво! Come on!

[38]

Вдигни го, блъскай, тикай! Huzza, huzza!

[39]

— ехтеше окуражително от всички страни. — Кой ще се обзаложи с мен? Аз казвам, че няма да го помръдне! Залагам един долар, два долара, пет долара! Сега, ето сега! Ах, пак нищо! Този човек стои като канара, като планина е! Десет долара залагам, десет! Кой има смелост да ми излезе?

Тези викове подтикнаха моя противник да напегне силите си до краен предел. Той направи всичко каквото можа, ала без никакъв успех. Най-сетне се отказа, пое си дълбоко дъх и гневно извика:

— Или този тип е самият дявол, или е закован за пода! Никога не съм виждал подобно нещо.

— Веднага ще ви покажа и нещо друго, което навярно също още не сте виждали — засмях се аз. — Искате да ме изхвърлите на улицата, сега пък аз ще се опитам да го направя с вас. Вие също ще трябва да се озовете навън, обаче аз няма да ви изхвърля, а ще ви изнеса. Само внимавайте!

За да извадя от игра ръцете му, преди още да предположи какво съм наумил да правя, аз бързо го завъртях с гръб към мен, с едната си ръка го сграбчих горе, за яката на връхната му дреха, а с другата — долу, за дъното на панталона му, вдигнах го с рязко движение, разтърсих го няколко пъти нагоре-надолу, което поне в момента му отне всяка възможност за съпротива, отидох до откренатата врата, бутнах я да се отвори докрай и минавайки по коридора, го изнесох навън на улицата. Всичко живо, което се намираше в помещението, ме последва с гръмогласен смях.

— Къде да го оставя, мешърс
[40]
? — попитах аз.

— Вкарайте го пак в стаята, но през прозореца, за да можем да го посрещнем с овации! — предложи един от хората.

— Добре! Моля, заповядайте!

При тези думи аз пъхнах «прочутия приятел на Олд Шетърхенд и Винету» през прозореца с главата напред и когато се озова вътре до кръста, блъснах краката му така, че той се просна на пода. Всеобщо ръкопляскане и викове «браво!» придружиха този доста лек успех. После всички се върнахме в помещението за гости. От Уотър — ни следа. Смеейки се весело, Рост, временният оберкелнер, отвърна на учудените въпроси на хората, като посочи към един отворен прозорец на срещуположната стена.

— Ей оттам изскочи веднага щом се изправи на крака. Стана толкова бързо, че едва успях да го зърна.

Кикотът стана двойно по-силен. Впрочем, славният уестман бе постъпил много умно, като беше офейкал незабавно, защото след получения урок му бе отредено да играе твърде жалка роля. Що се отнася до мен, то присъстващите явно искаха да остана изцяло на тяхно разположение и предложиха всички да насядаме около една маса. Аз обаче измислих някакво доста убедително звучащо извинение и отидох в стаята си, за да подготвя масата си за работа. Въпреки големия шум от бала, имах намерение да пиша през цялата нощ.

Стаята ми бе свързана със съседното помещение чрез една врата. Ключът беше пъхнат в ключалката откъм моята страна. Без да храня никакви подозрения, аз се подчиних на старата уестманска привичка най-подробно да се запознавам с околността и ето защо отключих и отворих вратата. Пред нея бяха поставили голям гардероб, който беше толкова висок и широк, че изцяло закриваше вратата заедно с рамката ѝ. Значи, който живееше в съседната стая, вероятно щеше да си мисли, че гардеробът е поставен просто до стената и между двете помещения не съществува никаква връзка.

Ето че стана време да се отзова на поканата на госпожа Хилър. Вечерята беше готова и веднага щом влязох, седнахме да се храним. Изглежда, бяха очаквали, че ще започна да им разказвам защо съм дошъл в Америка и какво съм преживял до този ден. Успях да отклоня всички подобни въпроси, естествено по такъв начин, че да не ги засегна. Малко по-късно разбрах защо в работната стая на сина се намираха почти само книги с юридическо съдържание.

Никой не ми каза истинската причина, поради която семейството беше напуснало своята родина, нито коя бе тази родина, нито пък от кое съсловие е бил Хилър. Но забелязах, че имаше някаква здрава връзка, свързваща ги с родината, която не биваше да бъде скъсана. Тези хора са били сплотявани от голяма несправедливост, пред която са били изправени напълно беззащитни. Както изглеждаше, върху тях е била хвърлена тежка вина и те просто бяха избягали, за да се изплъзнат от наказанието. Честта на семейството беше окаляна и ми се струваше, че до този ден всичките им усилия са били насочени към възстановяването на тази чест, за да могат спокойно да се завърнат в родината си. За тях бе важно да намерят доказателства за своята невинност, а за тази цел бяха необходими добри юридически, а може би и съдебно-полицейски познания. И тъй като не желях да се доверят на никакъв страничен човек, синът бе станал юрист и без да се стреми да заема една или друга служба в Съединените щати, беше залегнал изключително над книгите, за да изучи най-основно съответните закони, валидни в неговото отечество. Щом като се почувстваше вече зрял и достатъчно подготвен, той щеше да се заложи с разрешаването на трудната си задача.

Образованието на момчето и пълното отдаване на тази голяма цел в живота бяха изисквали жертви, но те имаха най-вече паричен характер. Хилър е бил принуден да печели, а не е притежавал нито познанията, нито сръчността за каквато и да било професия, с която да може да ги изхранва. Именно това ме наведе на предположението, че всъщност семейството е от благородническо потекло и че преди да са били сполетени от нещастieto, главата на фамилията се е посветил на някакви обществени задължения, един начин на живот, който изисква да притежаваш голямо състояние, и е бил възможен само при порядките в отечеството им, но отвъд океана, в страната на неуморния трескав труд, не носи нито цент. За свое щастие, както и за щастие на близките си, Хилър бил добър ловец и успял да намери работа в една от големите

фирми за търговия с ценни кожи. С течение на времето той напреднал в професията си толкова, че получавал хубави приходи. Вярно, че през годината рядко имал възможност да си бъде у дома, а жена му и синът му непрекъснато се тревожели за него. Но и в този случай силата на навика постепенно бе направила своето, още повече че по време на ловните му походи никога не му се било случвало нещастие.

Този път обаче жената и синът му, с които седях на масата, бяха силно обезпокоени за него. Както вече правел от много години, той пак тръгнал на път в ранна пролет, за да купи от индианците, с които поддържаше търговски връзки, запасите от кожи, натрупани по време на есенния и зимния лов, само че до ден-дневен Хилър не се беше прибрал, макар да беше определил като краен срок за завръщането си у дома началото на юли. След многократните си, изпълнени със страх запитвания госпожа Хилър си беше идвала от Сейнт Луис с крайно оскъдня и незадоволителен отговор, че самата фирма все още нямала ни вест, ни кост от него, нито от някой от спътниците му и че вече отдавна очаквала с нетърпение тъй желаната голяма партида кожи. Както изглеждало, и търговската къща също се безпокояла. На всичко отгоре от известно време се разпространявала и нерадостната мътва за бойни действия между отделните индиански племена в северозападните райони на планините. Аз все още не бях чул нищо за това, защото с Винету бяхме дошли от юг, яздейки през земи, където нямаше бели заселници и където старателно трябваше да избягваме всяка среща с червенокожи.

За да успокоя госпожа Хилър и сина ѝ, аз изтъкнах всички възможни причини, които биха могли да забавят толкова дълго завръщането му, обаче не успях да постигна желания резултат. Когато я попитах кои индиански племена е имал намерение да посети мъжът ѝ, тя ми отговори: — От търговски съображения той има обичай да пази това в тайна. Към мен, разбира се, няма защо да е толкова дискретен, но не би имало никаква полза да ви кажа имената на всички племена и хора, с които се среща, понеже за вас са напълно непознати.

— Лъжете се. Запознат съм с живота и обичаите на всички индиански племена в Северна Америка по-добре, отколкото си мислите.

— Е, да, ама отдалече, от вестниците и от книгите. Вие сте ни мил, високо уважаван гост и несъмнено във вашата професия сте способен и трудолюбив човек, но за вас е невъзможно да отнемете дори и една съвсем малка част от тревогите ни по моя съпруг. За тази цел са необходими мъже, които познават Запада и са достатъчно смели и опитни, за да дръзнат да се изкачат в Скалистите планини и да потърсят изчезналия ловец. А в този случай един немски писател и пет пари не струва, дори и да е най-прочутият. Извинете ме за тези думи, но наистина е така. Ще отида в Сейнт Луис и ще направя там предложение да изпратят горе няколко свестни ловци. Но те непременно трябва да са смели и умни хора и много добре да познават тамошните условия на живот, трудностите, индианците, а не да са несведущи и неопитни като всички онези, които не успяха да разберат какво значение имаше онази кожа.

— Каква кожа? — попитах аз.

— Ето на, веднага мога да ви дам доказателство, че превъзхождащият и самоуверен ум на европейците търпи тук пълен провал пред някакво си малко парче кожа.

— Хмм! Позволете ми да кажа, че не се страхувам от това доказателство, защото съм специалист в тази област.

— О, по начина, по който го разбирате, то и аз не съм несведуща. Но в случая става дума да се отговори на следния важен въпрос: какво означава, ако при вас дойде един индианец и ви предаде парче кожа?

— Това е или писмо, или има смисъла на някакво съобщение.

— Така си го мислехме и всички ние, ала никой не се оказа в състояние да ми каже нещо по-определено. Разпитвах и тук, и къде ли другаде не обиколих. Бях и в Сейнт Луис, където в търговските кантори има хора, от които човек може да очаква някакво обяснение.

Разпитвах над сто устмани, ловци, трапери и други познавачи на индианските обичаи, ала отговорът им винаги бе само едно поклащане на главата и признанието, че това било само някакво обикновено парче кожа и нищо не означавало. И все пак то трябва да значи нещо, защото го донесе един индианец и каза, че е за скуоу

[41]

на Нана-по, а така наричат мъжа ми.

— Но нали споменахте, че сте нямали ни вест, ни кост от мъжа си! Защо премълчахте посещението на червенокожия?

— Защото не би имало никакъв смисъл да ви разказвам за него. Невъзможно е да знаете онова, което стотина уестмани не успяха да ми кажат. Значението на кожата ще си остане загадка, докато по тези места се появи някой мъж като Олд файерхенд или Олд Шетърхенд, когото веднага бих посетила, за да му я покажа.

— В такъв случай може да чакате и години, преди някой такъв човек да пристигне най-случайно в Уестън или в някое от близките селища.

— За съжаление! Но разправят, че Олд Шетърхенд, а даже и Винету, са се мяркали вече веднъж в Джеферсън Сити.

— Парчето кожа още ли е у вас?

— Да.

— Може би ще е достатъчно да го покажете и на мен.

— На вас ли?... Е, нямам нищо против! Вижте го, за да можете после да разправяте, че сте държали в ръцете си истински индиански тотем. Ще отида да го взема.

Тя донесе парчето и ми го подаде. То беше сгъната на четири кожа с големината на нормален хартиен лист. Нито от едната, нито от другата страна се забелязваше какъвто и да било знак, по който можеше да се направи изводът, че има някакво значение. Въпреки всичко за мен нещата веднага се изясниха.

— Е? — попита ме тя усмихнато. — Най-обикновено парче кожа, нали?

— Не.

— Не ли? Тогава наистина съм любопитна да чуя какво мислите. Но естествено отсега съм сигурна, че ще е нещо погрешно.

— Струва ми се, поне веднъж един немски писател може да докаже на цял куп уестмани, че в този случай ги слага в джоба си. Парчето кожа представлява писмо.

— Какво? Лъжете се! Заблуждавате се! — припряно възкликна тя. — Та по него не се вижда абсолютно нищо!

— По него не, обаче вътре в него.

— Вътре ли? Че да не би едно парче кожа да може да е кухо?!

— Всъщност то се състои от две парчета.

— Невъзможно! Би трябвало да се усети на пипане, а също и да се забележи по краищата.

— Ами! Пред нас са две много фино обработени парчета от кожата на миеша мечка, които много внимателно са слепени. Едното от тях е писмото, а другото само го покрива.

— А защо са залепили отгоре тази «покривка»?

— За да се запази написаното.

— Същото са могли да постигнат например и като го навият на руло.

— Покривното парче кожа служи и за нещо друго, което ми причинява безпокойство.

— Защо?

— Индианецът, донесъл писмото, е ваш враг, а следователно е бил такъв и на вашия съпруг. Всъщност по какъв начин получихте кожата?

— Не си бях у дома. Той я е донесъл и е казал, че била за скуоу на Нана-по. После побързал да си отиде. Разпитвах за него, но индианецът не е останал нито минута повече в града.

— Значи съм прав. Писмото е направено така, че да е необходимо известно време да го отворите и прочетете, а този срок е напълно достатъчен за приносителя му да изчезне. Съдържанието на посланието сигурно не е никак благоприятно за вас.

— За Бога! Да можехте само да го отворите!

— Мога!

— Би било невероятно чудо, след като толкова големи специалисти нищо не разбраха от него.

— Били са набедени специалисти. Знаете ли какво разбират под «подострям кожа» хората, които се занимават с обработката ѝ?

— Не.

— С много остър нож ръбовете се изтъняват така, че да се залепят по-добре и никой да не може тъй лесно да забележи двете парчета, от които е направена кожата. Истинският специалист обаче веднага ще напипа, че краищата ѝ са по-тънки.

— Но нали би трябвало да се усети, че в средата кожата е двойна.

— Тя и там е залепена.

— Няма ли да се повреди написаното, докато със сила дърпаме двете парчета, за да ги разделим?

— Няма да използваме сила, а ще ги накуснем във вода.

— Но нали и знаците ще се размият!

— Няма, защото не са изписани с водоразтворима боя. Моля ви, дайте ми ножица и донесете паница с вода!

Когато получих и двете неща, аз внимателно изрязах ръбчетата на коженото парче и от четирите му страни, а после го накуснах в напълнената с вода паница. След това трябваше да чакаме, докато се разтвори лепилото. Междувременно имахме време с помощта на слаб огън леко да загреем желязната плоча на печката, за да изсушим върху нея «писмото».

Излишно е да споменавам, че и двамата се вълнуваха и бяха обзети от изключително голямо напрежение. Не можеха и не можеха да проумеят как така «един немски писател» все пак знаеше повече от всичките устмани, към които се бяха обърнали. Но увереността, която проявявах, скоро започна да разсейва съмненията им. Към голямото им напрежение се прибави и тревогата, предизвикана от твърдението ми, че индианецът е техен враг и затова съдържанието на писмото не е много радостно за тях.

След половин час извадих кожата от водата и успях да разделя двете части съвсем лесно, също като два залепнали един за друг мокри листа хартия. Майката и синът не можаха да различат коя от тях представляваше писмото, но въпреки че парчетата бяха мокри, аз веднага разбрах кое какво е. С написаното нагоре разстлах писмото върху топлата плоча на печката, но трябваше много да внимавам да не би от прекалена горещина боята на знаците да се разтече и размаже. После поставихме кожата върху масата между две лампи.

Двамата побързаха да се надвесят над кожата, за да прочетат какво бе написано, ала съвсем скоро разочаровано се изправиха.

— Та това не са букви, а изрязани с острие точки, чертички и фигурки! — каза жената.

— Това е едно чудесно изработено с цинобър

[42]

индианско писмо — отвърнах аз.

— Кое то вероятно никой няма да успее да разгадае. Колко се зарадвах, когато ме уверихте, че става въпрос за писмо! А ето че оставаме в предишната неизвестност.

— Успокойте се, мисис Хилър. Ще го разчета.

— Наистина ли? Че къде сте се научили?

— При индианците.

— Как? Какво? Били сте при индианците? Изобщо не сте ни го споменавали.

— Човек не бива да говори, ако не е необходимо. Разрешете ми първо да помисля над значението на знаците и фигурите! Това отнема повече време от четенето на писмо с обичайните букви.

След десетина минути бях вече готов. Както бях предвидил, съдържанието му не беше радостно. Питах се дали няма да е по-добре да го премълча, но все пак реших да бъда искрен към тези хора. Не биваше да скривам от жената положението, в което се намираше нейният съпруг. Узнаеше ли го, все пак бе възможно да го спаси с помощта на фирмата за търговия с ценни кожи. С няколко уводни думи я подготвих за лошата вест, а после ѝ обясних:

— Най-напред ей тук горе различаваме един индианец, украсен с пера, от чиято уста излиза тънка линия, наподобяваща дъха на човека, която сочи към четиригълник с изобразени в него четири каубоя. Това е името на автора и изпращача на писмото, а именно вожда на кикатсите, един клон от племето на индианците врани, кроус, или както още сами се наричат — упсароки. Той се казва Яконпи Топа. В превод това означава «Четири пастира», с което се имат предвид каубои. На времето, когато този индианец тръгнал да се скита в търсене на име, задължение на всеки млад червенокож, успял да убие четири каубоя и занесъл скалповете им в своя вигвам. Оттам идва и името му.

— Но от къде на къде на този ужасен убиец му е хрумнало да ми изпраща писмо? Моят мъж никога не си е имал работа нито с него, нито с кикатсите — каза жената.

— Моля за малко търпение. Ей сега ще разберете. По-нататък виждате пет змии с човешки глави. Четири от тях са гологлави и имат дълга коса, каквато носят индианците. На петата глава

има шапка, а това винаги означава някой бледалик. Змиите представляват индианци змии, значи снейкс, които наричат сами себе си шошони. Сега вече знам, че мистър Хилър търгува с тези шошони.

— Вярно е. Искаше да посети и тях. По какво го разбрахте?

— Змията с шапката е вашият съпруг. Другите четири змии са шошони. Между тях се виждат шест птици, легнали по гръб, с присвити към тялото крака. Значи са мъртви. От змиите една пунктирана линия, която сигурно изобразява куршуми, води надолу към птиците. Това ще рече, че четирима шошони и вашият мъж са застреляли шест кикатси, защото птиците означават индианци врани, тоест кроу-индианци или кикатси.

— Невъзможно е! На моя мъж не може да му хрумне да избива индианци.

— Онова, което разчитам тук и ви казвам, е безспорен факт. И най-големият приятел на индианците може да изпадне в такова положение, че да му се наложи да застреля неколцина от тях. Например, ако червенокожите го нападнат.

— Но в такъв случай това ще е неизбежна самоотбрана, а не убийство.

— Напълно сте права, но за съжаление индианците никога не правят и не признават тази разлика. Но по-нататък! Ей тук виждате доста врани, образували кръг около змиите, които са вързани. Това означава, че кикатсите са пленили убийците.

— Господи! Също и моя съпруг?

— За съжаление!

— Какво ще стане с него сега? Кажете ми!

— Запазете спокойствие! Нищо лошо не му се е случило. Още е жив.

— Все още? А после? Дали се канят да го убият?

— Моля ви, мисис Хилър, успокойте се! Вероятно всичко ще свърши добре. Ето тук забелязвате изобразена една планина, по която висят окачени кожи. Това означава много голямо количество кожи. Обикновено уестманите казват — цяла планина от кожи. Следователно кикатсите са плякосали всичкия запас от кожи, които са намерили при вашия мъж.

— Нешастието става все по-голямо. Какво ли ще кажат хората в Сейнт Луис, когато разберат, че очакваните...

— Сега не се вайкайте, ами внимателно ме слушайте! Първо на първо, човешкият живот има по-голяма стойност и от най-огромния куп кожи. Затова нека преди всичко помислим за мистър Хилър. И освен това естествено той не е мъкнал със себе си всички закупени количества кожи, а от време на време е изпращал отделни партиди. Тези пратки сигурно са пристигнали или предстои да пристигнат в Сейнт Луис. По-нататък: ей тук виждате четири змии, вързани за един стълб. Главите им лежат на земята в краката им, но за щастие сред тях няма шапка. Това означава: заради избитите кикатси четиримата шошони са измъчвани до смърт! Но съпругът ви не е между тях. За него ще научим повече от следващите знаци. Както виждате, по-нататък има два реда фигури. От първия ред една тънка диагонална черта води до горния външен ъгъл на четириъгълника от първата фигура, а от втория ред друга диагонална черта сочи към един от долните му ъгли. Това означава: или — или, тоест или ще стане това, което е изобразено в единия ред, или ще се случи онова, което личи от другия ред!

— И какво представляват тези редове? Страшно много ме измъчвате!

— Имайте търпение, де! Ей тук се вижда парче кожа, а по-долу, на другия ред — също. Това е писмото, което сте получили. Кога ви го донесоха?

— Преди по-малко от месец.

— Добре, тогава имаме още три месеца срок.

— Какъв срок? За какво?

— Да спасим вашия мъж. Ето, погледнете! Тук лежи една вързана змия с шапка на главата, което ще рече — съпругът ви е пленен и е още жив. Следва изображението на четири луни, а това означава времето от четири месеца. После виждате тази змия вързана на един кол, а главата ѝ с шапката се търкаля долу. Смисълът на рисунката е: белият е още жив, но четири месеца след предаването на писмото ще умре на кола на мъченията. Обаче аз ще...

— Но това е ужасно! — прекъсна ме тя, като плесна с ръце. — Нима няма...

— Изслушайте ме по-нататък! — прекъснах я на свой ред. — На другата редица от фигури след писмото идва змията с шапката. Този път тя има ръце и държи с тях две пушки, за които с нещо като въже са навързани и други пушки. Това означава голямо количество пушки. Следва фигурата на вожд с неговия знак — четиримата каубои или пастири. Но тук фигурата има две

ръце, протегнати към пушките. От змията до вожда горе пак са подредени четири луни, а под тях различавате две длани с разперени пръсти, върху които се допира един-единствен пръст. Това е знакът или жестът за броене на пари. Между тези длани е поставено едно слънце, символът на годината, ала той се отнася до броя на пушките — те трябва да са триста шестдесет и пет. Вождът е избрал тази цифра, а не някое друго, според нашите представи «кръгло число», защото за него слънцето е било най-простият и най-удобен знак, за да изрази даден брой. След тази група от рисунки виждате змията с шапка, яхнала кон, който галопира нанякъде, тоест бързо се отдалечава. И така цялата редица от фигури има следното значение: ако пленената змия, значи съпругът ви, до четири месеца заплати на вожда с триста шейсет и пет пушки, ще бъде освободен и ще може да си отиде. За мое учудване най-отдолу откривам две истински букви, а именно едно малко «ф» и едно голямо «Х». За съжаление не съм в състояние да ви кажа какво е значението им.

— Но аз, аз мога! — извика тя припряно и радостно. — Покажете ми ги, покажете ми ги! Да, наистина, ето къде са — Ф. Х. Това е благородническото «фон» заедно с началната буква на фамилното ни име, значи е признак на живот от страна на моя мъж!

— А същевременно е и знак, че той е съгласен със съдържанието на писмото. Запомнихте ли всичко, или да ви го повторя?

— Моля ви, предайте ми накратко съдържанието му още веднъж!

— С удоволствие! И така: мистър Хилър е бил заедно с четирима индианци змии и понеже това изображение е и значително по-лесно, вождът представя и него като змия, но го отличава от другите с шапка на главата. Тези пет змии са убили шест индианци врани от племето кикатси и затова са били пленени от кикатсите. С четирите червенокожи змии не са се церемонили много-много и са ги умъртвили на кола на мъченията. Но с петата «бяла» змия, което ще рече с вашия мъж, са решили да постъпят другояче. Може би участието му в убийството на индианците врани не е било пряко, а може би разсъдливостта на вожда се е оказала по-силна от жаждата му за мъст и той се е вслушал в повелята ѝ да се сдобие с достатъчен брой пушки, за да може да въоръжи онези свои воини, които все още не разполагат с огнестрелно оръжие. Ако се потвърдят слуховете, споменати от вас преди малко, тогава горе в планините предстоят враждебни действия, чийто изход лесно може да се наклони в полза на по-добре въоръжената страна. И така вождът изпраща писмо до жената на пленника и с него ѝ казва следното: изпратиш ли ми до четири месеца след получаването на писмото триста шейсет и пет пушки, ще освободя мъжа ти и той ще може да яхне коня си и да поеме накъдето пожелае, обаче не го ли направиш, в такъв случай неизбежно ще умре на кола на мъченията също като четиримата шошони. Мистър Хилър е прочел писмото и го е подписал. Следователно е бил съгласен да го изпратят до вас.

— А дали е съгласен и с доставката на пушките?

— Не мога да го твърдя. Ако е такъв уестман, какъвто ми го описвате, сигурно ще е против.

— Но нали тогава ще умре!

— Смъртта му не е толкова сигурна, колкото предполагате. Никой ловец няма да е на мнение, че снабдяването на индианците с равностойни на неговите оръжия ще е изгодно за него. Освен това четири месеца са доста дълго време, през което могат да се случат много неща. Що за уестман би бил, онзи, който за сто и двацет дни не намери никакъв удобен случай да избяга! Често съм бил пленник на индианците и никога не съм оставал четири...

— И вас, и вас ли са ви пленявали? — прекъсна ме тя.

— Да, и то неведнъж. Ето че увлечен в приказки, казах повече, отколкото исках, но няма значение, понеже тъй както се развиват нещата, и без това ще узнаете и други подробности за мен. И така, за да освободите мистър Хилър, не е необходимо веднага да хвърлите в краката на вожда Яконпи Топа толкова пушки, колкото дни има годината. Сигурно той няма да има нищо против да преговаря с вас, ако междувременно мъжът ви вече не е избягал. Впрочем, ако действително се реши да се изпратят оръжията, за тази цел ще са нужни неколцина безстрашни юначаги, които от нищо не се боят и няма да допуснат да бъдат измамени, защото в противен случай вождът ще вземе пушките и пак няма да освободи пленника. Знам такива случаи.

— Тогава решението ми е вече взето. Още утре рано сутринта тръгвам за Сейнт Луис и пак ще взема писмото, за да разговарям там с господата за пушките.

— Не прибързвайте! Има някои важни моменти, които трябва добре да се обмислят.

— Кои са те?

— Яконпи Топа съобщава, че е отнел от мъжа ви огромно количество кожи, ала не пише дали смята да му ги върне.

— Но това се разбира от само себе си!

— О, не! Ако искаше да му ги даде, след галопиращия кон в писмото си щеше да изобрази тази грамада. Също така споменава само за вашия съпруг, но не и за неговите бели спътници. Нали мистър Хилър не тръгна сам?

— Взе със себе си още шест души.

— Виждате ли! Значи и те са пленници на кикатсите, освен ако вече не са умрели на кола на мъченията.

— А не е ли възможно изобщо да не са заловени?

— Възможно е, ала не е вероятно. Предполагам, че са били заедно с него при индианците змии, нали?

— Разбира се.

— Ако мъжът ви беше попаднал в ръцете на кикатсите без тях, спътниците му непременно щяха да узнаят за пленяването му и щяха да изпратят вест до вас или до Сейнт Луис по възможно най-бързия начин. А в случай, че бяха свободни, отдавна да бяха пристигнали нови пратки с кожи.

— Това е съвсем ясно.

— Нали? И друго: пет «змии» заедно с мъжа ви да убият шест «врани»? Мистър Хилър е бил приятел на индианците и дори само по търговски съображения би направил всичко възможно да предотврати подобно злодеяние. В тази работа има нещо гнило. Поне не всичко е така, както се представя в писмото от Яконпи Топа. Трябва да сме предпазливи и да не постъпваме прибързано. Защо индианците врани са убили четиримата шошони толкова бързо, а са оставили жив единствения бял? Ако Яконпи Топа е пленил съпруга ви с всичките му шестима придружители и говори в писмото си неопределено само за бял, тогава не е изключено за триста шейсетте и пет пушки да освободи някой от спътниците му, а другите пет да останат заедно с мъжа ви в плен, за да може да ви изнудва и да поставя все нови и нови условия. Както виждате, да разчете човек едно такова индианско писмо съвсем не е най-трудното. Той трябва и внимателно да го премисли. Тези червенокожи господа са големи хитреци и аз ви казвам, че това писмено послание пред нас е един малък шедевър на дипломатическото изкуство. Вероятно писмото щеше да подлъже и вашите устмани да тръгнат по съвсем погрешен път.

— Я ми кажете, мистър Майер, не бихте ли могли утре да ме придружите до Сейнт Луис?

— Да отидем при господата търговци на кожи?

— Да.

— Благодаря! Не съм свикнал да търча подир подобни люде.

— Или да телеграфирам да ми изпратят някой пълномощник, с когото ще мога да преговарям?

— Това ще е вече нещо по-друго.

— Много ми се иска и вие да присъствате.

— Аз ли? Немският писател?

Тя помълча малко със забит в земята поглед, после вдигна глава, подаде ми ръка и каза:

— Простете ми! Просто не знам какво да мисля за вас, нито какво да кажа или да направя. Нещастieto, сполетяло мъжа ми, ме кара да се тревожа за него и затова не ми се удава да се държа към вас така, както подобава при обикновени обстоятелства. И все пак имам чувството, че ще откривам все нови и нови неща във вас. Разчитате едно индианско писмо, което други устмани бяха взели за най-обикновено парче кожа. Успяхте дори да прочетете какво има между редовете, а после с такава лекота вникнахте в толкова сложни и оплетени житейски отношения между какви ли не хора, че изпитвам огромното желание още сега да ви помоля: вървете и доведете мъжа ми! Струва ми се, че ще очаквам завръщането ви, кажи-речи, спокойна, защото имам чувството, че няма да ви се случи беда, че ще преодолеете всички пречки и ще ми го доведете у дома. Не знам как да си го обясня. Преди малко ми хрумна мисълта да потърся помощ от Олд Шетърхенд, но сега тя вече не ми минава през ума.

— И не е необходимо, мисис Хилър.

— Мислех си: де да беше тук и да поемеше нещата в свои ръце! Е, да, ако поне благоволяше да ни даде някой добър съвет!

— Вече го направи.

— Направи ли го? — учудено попита тя.

— Да.

— Кога?

— Току-що.

— Аз... не ви разбирам. Задавате ми гатанки, които... аз... аз... Тя не довърши изречението си и ми отправи боязлив поглед, в който се криеше ням въпрос. Избухнах в сърдечен смях и я избавих от неловкото ѝ положение:

— Да, вие разговаряте с мъжа, чието име току-що споменахте. Имам странния навик да съм всъщност немски писател, но покрай другото да съм и Олд Шетърхенд.

От смайване тя онемя. Но синът ѝ, който само от време на време съдържано се намесваше в разговора ни само с по някоя и друга дума, изведнъж скочи на крака така, че събори стола зад гърба си, и извика:

— Олд Шетърхенд! Истината ли казвате?

— Разбира се.

— Вярвам ви, вярвам ви! Но моля ви, все пак ми го докажете! Заради... клетата ми майка, която толкова се тревожи за баща ми!

— С удоволствие! Какви доказателства искате?

— Поразяващата ръка е получил от Винету рана от нож във врата и...

— Ето, вижте... тук е белегът! Така ли е? Тогава той хвана майка си за ръцете, накара я да стане от стола, притисна я до гърдите си и ликуващо извика:

— Той е, той е Олд Шетърхенд. Няма защо повече да се тревожим. Той ще доведе татко, дори и ако се наложи да го измъкне измежду хиляди червенокожи!

— По-полека, по-полека! — предупредих усмихнато. — Говорите за мен така, сякаш съм монета от един долар, която е вече в джоба ви! Не е дреболия човек да тръгне да язди чак до кикатсите. Това изисква време, а ние го нямаме.

— Така ли? Защо?

— Защото се каним да отидем на изток.

— На изток ли? Че какво ще правите там? Да не би да пишете стихове или книги? Съвсем не мога да си представя Олд Шетърхенд да върши подобна работа.

— И аз не мога, уважаеми младежо! Но взема ли перото, тогава преставам да съм Поразяващата ръка и се превръщам... в някой си мистър Майер, който например смята да пише през цялата нощ чак до обяд на следващия ден. А пътуването ни на изток е твърдо решено и само някоя необикновено важна причина би могла да ни накара да го отложим.

— Но нали такава причина е вече налице! Или може би е нещо най-обикновено да се освободи баща ми от плен и така да се избави от смърт на кола на мъченията?

— Да, поне за нас е нещо обикновено. Отдавна сме свикнали на подобни неща.

— За нас... ние...? Кого имате още предвид, че говорите в множествено число?

— Не се ли досещате?

— Да не би да е Винету?

— Да.

— Наистина ли? И Винету ли е тук?

— Все още не е тук, но скоро ще дойде.

— Ура, ура! Винету също ще се появи! Винету и Поразяващата ръка! Майко, не съм преживявал още такъв ден като днешния! Винаги съм имал голямо желание пак да срещна добрия мил ученик от фалкенау. Ето го пред нас. Днес го видях. Освен това сама знаеш как съм работил ден и нощ, за да изпълня волята ви и да стана добър юрист. Не съм вдигал глава от книгите и не знаех друга почивка освен четенето на онези вестници, където пишеше за Винету, вожда на апачите, както и за неговия бял приятел и кръвен брат. Или отивах при познати, при които се водеха разговори за тези двама уестмани и техните спътници. Тогава често си мислех каква голяма радост бих изпитал, ако ми се усмихнеше щастието да видя някого от тях, или пък защо не и двамата наведнъж. И ето го Олд Шетърхенд в нашата гостна стая и на всичко отгоре се оказва, че той е и онзи малък ученик. Освен това ще дойде и Винету, несравнимият, от когото се възхищават всички и спомене ли се името му, хората изпадат във възторг!

До преди малко толкова кроткият и мълчалив младеж, изглежда, беше загубил всякакъв контрол над себе си и ликувайки, тантуваше около масата. Ако бях все още неговият «малък ученик», сигурно щеше да ме прегърне като майка си. Но понеже същевременно в мое лице виждаше и Олд Шетърхенд, младият Хилър не се осмели да ме сграбчи.

И двамата знаеха вече защо до преди малко бях тъй мълчалив за себе си. Признах, че съм постъпил правилно в Уестън да се нарека иначе, защото в противен случай нямаше да имам нито миг покой и щях да се видя принуден само да разказвам приключенията си и да отговарям на хиляди въпроси. Впрочем, и така получих, макар и бледа представа за подобна бурна атака с порой от въпроси, тъй като и майката, и синът, изглежда, съвсем забравиха собствените си беди и неволи и непрекъснато искаха да слушат истории за мен и Винету.

Колкото и странно да беше, за тях двамата нямаше никакво съмнение, че ние ще им помогнем не само със съветите си, но и с най-активни действия. Говореха за пътуването ми с Винету до земите на кикатсите като за нещо съвсем естествено, което изобщо не подлежеше на обсъждане. Добре знаех, че това не бе израз на някакво безогледно нахалство, а беше неизбежна последица от репутацията, която си бяхме създали, или по-скоро от романтичните легенди, които се разпространяваха, особено за Винету. Него си го представяха единствено като човек, готов по всяко време да отмъсти за всякаква неправда, както и като закрилник на всички хора, изпаднали в беда. Според описанието на характера му и преди всичко на неговото великодушие, действително можеше да се очаква, че вождът на апачите би зарязал и най-важната си работа, щом ставаше въпрос да се избави някой друг от сполетялата го неволя.

За да бъда искрен, трябва да кажа, че макар да не го издавах, нямаш абсолютно нищо против да помогна на тези добри хорица, първо, защото ме привличаше приключението само по себе си, и второ, защото ми се струваше, че срещата ни преди години ме задължаваше да проявя съчувствието си към тях не с думи, а с дела. Но не биваше да вземам решение, съобразявайки се единствено с моите чувства, без предварително да се бях допитал до мнението на Винету. Ето защо ми се виждаше уместно да се държа така, като че нямаш нищо против да ги посъветваме, но без изгледи за непосредствено участие.

Обаче те не ми повярваха. Даже бяха толкова твърдо убедени в обратното, че синът изрази желание да се присъедини към нас, защото, щом чужди хора щели да рискуват живота си, за да освободят баща му, за него било невъзможно да остане да чака у дома си. Видях голяма мъка, докато го уверя, че той никак не беше подходящ за подобно участие и присъствието му само щеше да увеличи и без това очакваните трудности и опасности.

След като нито едно от възраженията ми не се оказа в състояние да разклати тяхната увереност в нашата активна помощ, къде ядосан, къде усмихнат, най-сетне изтърих моето последно основание:

— Но какво ще стане с новите ми дрехи, за които похарчих толкова много пари, за да ме вземат хората отвъд Мисисипи за някой що-годе порядъчен човек? Щом съм ги купил, иска ми се и да ги нося, но ми е жал за тях, защото ще се съсият по време на една толкова продължителна езда.

— Ще ги оставите тук, при нас — каза госпожа Хилър, — и ще си ги вземете веднага щом се върнете. После пак ще можете да се издокарате в тях както сега. Представете си само какъв поход ще бъде! Веднага щом обявите, че заедно с Винету замисляте подобно начинание, отвсякъде ще се стекат толкова много хора, че ще се появят при кикатсите с цяла армия, и ако ги нападнете, сигурно бързо ще извоювате съвсем лесна победа без никакви рискове.

— Лесна победа без рискове? Извинете, мисис Хилър, но ако вярвате в такива неща, вие много се заблуждавате, което в случая е простимо. Колкото по-многочислена е групата, толкова повече намаляват шансовете за успех. Преди всичко другата задача с изхранването им предлага неимоверни затруднения. Не познавате земите, през които ще трябва да се мине. Пътят е поне хиляда и петстотин американски мили и води през обширни области, където човек не може да се сдобие и с грам месо или където няма да има вода и храна за конете. А не сте помислили и за най-важното обстоятелство: сега е вече есен, а горе в планините зимата настъпва по-рано, отколкото тук. Не е изключено да се случи така, че например днес да грее чудесно слънце, а още на следващия ден да затънете в натрупалия сняг. Човек трябва да се съобразява с възможността да не успее да се спусне от планините и да му се наложи да прекара цялата зима в някоя затънтена планинска долина. Какво ще стане там с многочисления отряд? Повтарям ви: изобщо не бива да разчитате на това, че ние ще променим досегашния си план и че ще се върнем на запад, за да посетим враните. Но дори и да го направим, можете да сте сигурни, че ще върнем всеки, който предложи да ни придружи.

— И ще предприемете това продължително и опасно пътуване съвсем сами?

— Да.

— Вие двамата ще излезете на цяло племе? Но това е невъзможно!

— Няма да ни е за пръв път именно по този начин да постигнем целите си.

— Нищо не мога да кажа, защото не разбирам от тези неща. Но съм убедена, че каквото вие смятате за добро, наистина е добро, макар по време на скитанията си моят мъж винаги да е вземал със себе си възможно повече придружители.

— Това е нещо друго. Неговата цел е ловът на животни с ценна кожа, както и търговията с индианците. В такъв случай само за транспортирането на кожите, с което той сам не може да се справи, са му необходими достатъчно голям брой хора. А по време на нашите пътешествия ние преследваме други цели и когато става въпрос да се постигне нещо чрез хитрост, защото грубата сила би изисквала значително повече жертви, ние сме принудени да се крием, а това изобщо няма да е възможно, ако ни придружава многочислен отряд. Но ето че вече времето ми свърши и ако ми разрешите, ще си тръгна, за да се залавям на работа.

— Да телеграфирам ли до Сейнт Луис?

— Не. Изчакайте, докато Винету пристигне! Нека чуем и неговото мнение.

— Убедена съм, че сърце не би му дало да ни откаже помощта си.

— Е, е! Човек никога не бива да е прекалено сигурен, че желанието му ще се сбъдне. А вие ще си мълчите, че Олд Шетърхенд е тук в града, нали?

— Щом така желаете, добре. Но бих предпочела да разкажа на всички, че днес ми е бил на гости и изобщо, че е мой скъп стар познат. Ще се видим ли утре пак?

— Така мисля, в случай че междувременно не намерите някоя причина да ме изгоните, когато дойда. Лека нощ!

Изпратиха ме чак до улицата. Отправих се към моята странноприемница, откъдето още отдалече ме посрещна танцова музика. Прозорците на голямото помещение за посетители бяха отворени. Оттам струеше силната светлина на лампите и се носеше глъч и олелия, вдигана от гостите, които се бяха стекли тъй масово, че не се виждаше празен стол.

За миг хвърлих един поглед вътре и съзрях там да седи и Уотър, бърливият уестман, който бе имал незаслуженото щастие да намери толкова много злато. Значи се беше вече съвзел от дадения му урок. До него се намираше... проповедникът. Изглежда, двамата се бяха вдълбочили в някакъв твърде оживен разговор. Ако Уотър се покажеше тъй разговорчив и към търговеца на сладниково-религиозни книжки, то човек можеше единствено да му препоръча да пази своя пълен със злато сандък още по-бдително.

Тъкмо се канех да се отправя към вратата, за да вляза вътре, когато улових един поглед, хвърлен от проповедника към една друга маса, поглед, който ми се стори много странен. Приличаше ми на знак с очи, който горе-долу искаше да каже: «Не се безпокой, добре се справих. Сигурно ще влезе в капана ми.»

На въпросната маса седяха не по-малко от шест души. Сред тях имаше един, който беше бутнал стола си малко по-назад и изглежда, не участваше в разговора на другите. Несъмнено петимата бяха жители на Уестън, докато онзи ми приличаше на пришълец. Той не откъсваше очи от Уотър и проповедника и още в същия миг успях да забележа как след отправения към него странен поглед по загорялото му от слънцето лице се появи израз на задоволство. След това наблюдение за мен нямаше повече никакво съмнение, че по някаква неясна за мен причина този човек бе в тайно разбирателство с търговеца на нравоучителни писания. Дали в тази причина се криеше нещо добро, или лошо? Трябваше ли да предупредя Уотър? Не. Би било глупост, понеже не знаех абсолютно нищо. Но ако не се бях спречкал с уестмана, можех незабавно да отида при него, да седна на неговата маса и така да накарам проповедника да се махне оттам. Ала при така създаденото положение това не беше възможно. Отправих се към стаята си. Там запалих лампата, донесена по мое желание, и се залових с работата си, която исках да свърша още на следващия ден.

Под мен се разнасяше музиката. Но още по-силно звуците ѝ нахлуваха през отворения прозорец. За да не попреча съвсем на свежия нощен въздух да влиза в стаята ми, аз го оставих отворен, обаче затворих капациите му. После извадих ключа от външната страна на вратата и я подлостих отвътре с резето.

Събух си ботушите и вместо тях обух на краката си далеч по-удобните и безшумни мокасини. От този миг нататък въпреки ехтящата под мен музика работата ми потръгна гладко и без никакво прекъсване.

След известно време дочух как в съседната стая някой влезе и заключи вратата отвътре. Значи в нея живееше гост на хотела, което обаче можеше да ми е напълно безразлично. Само ми

направи впечатление, че той не си легна да спи, ами неспокойно започна да се разхожда нагоре-надолу.

Ето че в един момент за танцьорите долу настъпи почивка. Музиката замлъкна и по тази причина съвсем ясно долових, че някой почука на вратата на съседната стая.

— Кой е? — попита човекът, който не можеше да намери покой.

— Сам знаеш — гласеше отговорът. — Побързай, за да не ме спипат!

Да не го спипат ли? Това нямаше как да не ми направи впечатление. Който се бои да не го спипат, обикновено не върви по правия път. Новодошлият бе принуден да говори по-високо, за да може онзи в стаята да го разбере. Ето защо и аз чух думите му. Думата «спипат» ме накара тихичко да стана, да се промъкна до свързващата врата и да наостря слух. Човекът, който почука, бе пуснат да влезе вътре, след което отново заключиха вратата. После долових въпроса:

— Възможно ли е някой да ни подслуша?

— Не — гласеше отговорът.

— Но докато бях отвън в коридора, забелязах, че до твоята стая се намира още една!

— Тя е необитаема.

— Сигурен ли си?

— Да.

— Разпита ли?

— Не, защото може би щеше да направи някому впечатление. В нашето положение се налага да сме безкрайно предпазливи. Но преди някой и друг час, а също и току-що, бях на двора и видях, че капачите на прозореца са затворени. Следователно в стаята никой не живее. Но даже и да има някой, няма да може да ни чуе. През тези зидани стени е невъзможно да се долови и дума. Значи човекът, който говореше, не знаеше, че зад гардероба има врата.

— Седни! — продължи той. — Ти наблюдава този Уотър. Какво мислиш сега? Не си променил мнението си, нали?

— Не. С него сигурно ще ни е по-лесно, отколкото с неговия предпазлив...

Там-там-тарам! Музиката поде отново с удари на барабан и повече нищо не успях да чуя. Кой ли бяха двамата мъже в съседната стая? Очевидно проповедникът и непознатият, комуто той бе хвърлил онзи странен поглед, който ми бе направил впечатление. А кого ли имаха предвид с думите «неговия предпазлив...»? Тъй като бяха споменали Уотър, предположих, че тази откъслечна фраза трябва да се отнася до Уели, неговия приятел. И ако с предположението си отгатвах истината, тогава, въпреки че Уели е бил предпазлив човек, все пак той бе мъртъв. Моето предсказание се беше сбъднало. Но този ход на мисълта ми водеше и по-нататък: ако всичко бе така, както си го представях, значи отвъд, в стаята до мен, се намираха убийците на Уели, или поне двама съучастници в престъплението.

Тази мисъл ме накара да забравя работата си и аз се приближих до вратата на моята стая, за да се убедя дали капачето на ключалката плътно я закрива и така не позволява да се забележи светлината отвън, защото като нищо на излизане от съседната стая на двамата мъже можеше да им хрумне да надникнат през нея. После пак се прокраднах до свързващата врата, тихо превъртях ключа, натиснах дръжката и я отворих.

Слухът ми е много изострен, но въпреки това можех само неясно да долавям разговора им, но не и да го разбирам. Напразно се вслушвах доста време, докато най-сетне долу полката свърши. Тогава дочух думите:

— Значи му показва златните зърна, така ли?

— Естествено! Нямаше как.

— И какво каза той?

— Настърви се също както дяволът за човешка душа. Този тип е алчен като никой друг.

— Най-важното е дали се е съгласил със сделката.

— Веднага.

— Ти колко му поиска?

— Сто хиляди долара.

— А-а! И какво каза за тази сума?

— Стори му се много голяма. Предложи ми петдесет хиляди.

— И толкоз е било достатъчно — прозвуча в отговор с такъв смях, по който недвусмислено познах проповедника. Другият взе да му приглася, а после продължи:

— Да, щеше да е достатъчно срещу нищо, но все пак се опитах да измъкна от него повече и стигнахме дотам, че се споразумяхме за седемдесет и пет хиляди.

— Кога ще ги плати?

— Веднага щом встъпи във владение на файндинг-хоула.

— Как ще стане плащането?

— С чек. Незабавно отидохме заедно при банкера, където той написа документа. После се разбрахме, че когато дойда и го представя, веднага ще ми бъде изплатена сумата. И тъй банкерът ме познава лично, а това ще отстрани по-късно каквито и да било съмнения.

— Значи онзи тип ще вземе чека със себе си, така ли?

— Естествено! Горещ при файндинг-хоула ще трябва да го подпише и да ми го даде.

— И ще се гмурка ли?

— Ами да. Той е добър плувец, а и неговият немски племенник също се е научил добре да плува и да се гмурка. Та те ще са принудени да вадят нъгитсите от леденостудената вода и ако това не им струва живота, ние ще ги довършим.

— По дяволите, ама че удар! Тогава ще имаме златото, което сега е в Уотър, нъгитсите от «хоула», както и седемдесет и петте хиляди долара. Успеем ли с този номер, ще можем да се оттеглим на спокойствие.

— Не виждам никаква причина да не успеем.

— Такива причини често се появяват тъкмо тогава, когато никой не ги очаква. Може винаги да си имал късмет и все пак тъкмо когато се каниш да извършиш последния най-важен удар, каруцата се преобръща. Например с Уели за малко щяхме да ударим на камък. Този тип се оказа далеч по-умен и хитър от бърбия Уотър, който, кажи-речи, е готов сам да напъха златото си в джобовете ни. Добре, че горе го оставихме спокойно да продължи ездата си. Така той домъкна до тук тежкото злато вместо нас и ще можем съвсем спокойно да му го вземем.

— Как ли ще се опули!

— Ще се наслажда на слисаната му физиономия.

— Слушай, бъди предпазлив!

— Не бой се! Много добре знам доколко мога... В този момент долу се започна нов танц и не беше възможно да разбере повече каквото и да било. Само на няколко метра от мен се обсъждаше някакво небивало мошеничество! То все още не ми беше известно в истинските му размери, но според дотук чутото, а и според направените от мен заключения, нещата стояха така: един от тези негодници беше показал нъгитси на друг човек, който бе чичо на някакъв немски племенник и го беше метнал, че ги е намерил в един файндинг-хоул, с чиято експлоатация нямал възможност да се залови и затова искал да го продаде. Чичото се бе съгласил с предложението и беше обещал да им даде седемдесет и пет хиляди долара, платими срещу чек, в случай че «хоулът» се окаже тъй богат, както му бе описан. Всичко дотук ми беше ясно, но откъде ли тези мерзавци имаха показаните златни зърна? Дали бяха взети от Уели? Кой ли беше чичото и кой — племенникът? Къде живееха? За коя ли банка бе станало дума? Чичото и племенникът бяха добри плувци. Бях чул за какво се канеха да ги използват. Щяха да ги заведат до файндинг-хоула, уж за да го видят, да го купят и да платят на място. Но всичко това бе чисто мошеничество. В действителност искаха да им отнемат чека и по-късно да го осребрят в споменатата банка. А двамата измамници щяха да понесат не само тази загуба, ами щяха да бъдат принудени и да вадят нъгитсите от файндинг-хоула.

Тук трябва да се обясни какво представлява една подобна работа! Нека приемем, че такава златоносна дупка се намира в коритото на някой планински поток, чиято вода идва от високите ледени полета. Та тази дълбока дупка се изпълва от течащата над нея вода със златни късчета и зърна, отмити нейде по-горе от скалите, които поради сравнително по-голямата си тежест падат на дъното ѝ. За да бъдат извадени, човек трябва да се съблече и да се гмурка до дъното на леденостудения поток. И това естествено се повтаря, докато долу нищо не остане. Според количеството на златото гмуркането може да продължи със седмици, а понякога дори и с месеци. Ако приемем, че само с едно-две гмуркания в ледената вода човек като нищо може да си навлече тежка простуда, то лесно ще стигнем до убеждението, че цялостното изпразване на хоула неизбежно ще доведе до сигурна смърт. Именно такава ужасна работа щяха да бъдат принудени да вършат чичото и племенникът! Само за скрояването на подобен план бе необходима направо сатанинска жестокост, а да не говорим за изпълнението му. Ето защо взех непоколебимото решение на всяка цена да предотвратя това пъклено дело.

С онова, което ми беше известно до този момент, не можех да предприема нищо. Ако се опитам да направя донесение в полицията срещу тези типове, просто щяха да ми се изсмеят, понеже не бях в състояние да докажа каквото и да било. Трябваше да имам доказателства и се надявах по време на по-нататъшния разговор да узная достатъчно, за да съумея и без непосредствени конкретни доказателства да си направя някои изводи, които да притежават силата и стойността на доказателства. И така с голямо напрежение зачаках да настъпи следващата музикалнотанцова пауза, по време на която вероятно отново щях да чувам и разбирам думите им.

Най-сетне музиката пак престана и аз се прилепих колкото ми бе възможно по-плътнo до задната стена на гардероба, който очевидно беше празен, защото иначе намиращите се в него дрехи щяха да заглушават шумовете от съседната стая толкова много, че дори и моят превъзходен слух нямаше да се окаже достатъчно остър, за да доловя ясно разговора между двамата негодници.

И така, наострих уши, ала не успях да чуя нито дума. Почаках още, ала напразно. Останах на поста си до започването на следващия танц, но не долових и най-слабия шум.

Сигурно двамата мъже нямаше да седят толкова дълго, без да разменят нито една дума.

Несъмнено бяха излезли от стаята, без да ги чуя, понеже долитаният от долу шум беше много силен.

Какво трябваше да направя? Дали пак да седна на стола си и да продължа да работя? Но затова ми липсваше необходимото съсредоточаване. Тази история не ми даваше нито минута покой. Изгасих лампата и след като заключих вратата отвън, слязох долу. Голямото помещение за посетители се намираше вдясно. Отляво имаше малка стаичка, предвидена всъщност за портиера, но тъй като липсваше такъв, оберкелнерът се беше нагърбил и с неговите задължения. Там висяха и ключовете от стаите на хотела.

Тъкмо в този момент от стаичката излезе оберкелнерът и се запъти към помещението, където хората гуляеха. Спрях го и го попитах:

— Господин Рост, проповедникът все още ли е вътре?

— Да, — отговори ми той. — От няколко часа.

— Но веднъж излезе за известно време, нали?

— Не, не е.

— Слушайте, знам, че времето ви е ценно, но въпросът е изключително важен и аз ще ви се доверя, с молбата да не споменавате нищо пред никого. В замяна ще се застъпя за вас пред Винету и Олд Шетърхенд. Проповедникът сигурно е напуснал помещението! Може би не сте имали възможност да го наблюдавате непрекъснато, а?

— Мистър Майер, уверен съм, че се лъжете. Тъкмо на него му обръщах значително повече внимание, отколкото на другите посетители, защото от доста време пие като смок. Изглежда, той и мистър Уотър са си поставили за цел да разберат кой от тях може да носи повече пиене. Едва смогвам да им напълня чашите. В такъв случай неизбежно трябваше да забележа, ако е излизал, макар и само за пет минути. Не е ставал от стола си.

— Къде се намира стаята му?

— В задната постройка, точно над обора.

— Какво? Не е ли откъм лицевата страна с изглед към улицата?

— Не е!

— Ами Уотър? Да не би да живее в стаята до мен?

— Не. Той е чак в края на коридора.

— Но кой тогава ношува до мен?

— Никой.

— Невъзможно. В съседната стая имаше хора.

— И в този случай сигурно сте се заблудили, мистър Майер. Нали преди всичко аз би трябвало да знам, ако съседната до вас стая е заета. Обикновено аз настанявам пристигащите посетители по стаите им.

— Хмм! Тук ли е ключът от онази стая?

— Да, ето го!

При тези думи той свали ключа от пирона и ми го показва.

— Ще ми разрешите ли да го взема за минутка? Искам да се кача горе за малко. Но моля ви, никому не казвайте каквото и да било!

— Няма — кимна той. — Давам ви честната си дума. Най-напред отидох в моята стая, за да запала отново лампата. После излязох с нея в коридора, за да отключа съседната стая. Ключът ставаше. Влязох вътре, затворих вратата зад гърба си и с лампата осветих всяко ъгълче. Този случай беше толкова важен за мен, че рядко съм претърсвал друго помещение тъй старателно, както тази стая. Не биваше да ми се изплъзне и най-малката прашина.

И наистина успях да открия една следа. По пода имаше пръснати миниатюрни зрънца от емфие, а през деня бях забелязал, че проповедникът страстно смърка емфие, защото в кратките минути, когато бях имал възможност да го наблюдавам, той посегна с пръсти към кутийката с емфие поне двайсетина пъти. Продължих да търся и намерих още тютюневи трошици, които, макар да не представляваха непрекъсната линия, все пак образуваха горе-долу ясно видима следа от вратата до прозореца, а това ще рече — напреки през цялата стая. Този подозрителен тип се беше разхождал възбудено нагоре-надолу преди появяването на своя съучастник и във вълнението си многократно беше смъркал по щипка емфие, при което малко тютюн се беше пръснал по пода. И тъй, оберкелнерът сигурно се лъжеше. Въпреки всичко проповедникът е бил в тази стая.

Отново излязох навън, заключих вратата, оставих угасената лампа в стаята си, заключих и нея и тогава слязох долу, за да занеса на мястото му ключа, който бях получил от келнера.

Проповедникът беше откъднал тайно този ключ, за да се срещне в необитаемата стая със своя съзаклятник. Но откъде ли знаеше за коя врата става и защо ли не беше провел разговора със съучастника си в задната сграда, там, където се намираше неговото помещение? Може би защото тази тайна среща щеше вероятно по-лесно да направи впечатление на тамошната прислуга, отколкото на гостите, заели стаите откъм лицевата страна на хотела, където в бъркотията и олелията на празничната вечер едва ли някой щеше да обърне внимание на отделните лица.

Какво ли трябваше да направя? Да седна долу сред посетителите и да наблюдавам проповедника? Не, защото лесно щеше да забележи, че проявявам интерес към него, а и не обичам дима и задушния въздух в такива претъпкани помещения. Да пиша? Мислите ми бяха заети със съвсем други неща и добре знаех, че в момента никаква работа нямаше да свърша. И тъй, реших да се поразходя и междувременно да обмисля цялата история, в която обаче не виждах нито откъде да започна, нито за какво да се заломя.

От улицата пак хвърлих поглед през прозорците в голямото помещение. Но там не се виждаше вече непознатият, когото подозирах, че е в таен съюз с проповедника. Самият продавач на псевдорелигиозни книжки обаче все още седеше на една маса с Уотър и тъкмо в този миг вдигна чашата си, за да се чукне с него. Дали не си беше поставил за цел да го напие така, че да падне под масата? Откъснах едно листче от бележника си и написах следното предупреждение: «Мистър Уотър, внимавайте да не се напиете и тази вечер пазете златото си особено бдително!» Стъгнах листчето, дадох го на едно хлапе, което от улицата любопитно надничаше в странноприемницата, посочих му на кого да го предаде и му казах да не отговаря на никакви въпроси, а веднага да си тръгне. Обещах му после да получи двайсет цента. Момчето влезе вътре и аз видях, че постъпи както му бях поръчал. Дватама размениха само по две-три думи, след което уестманът пхна бележката в джоба си без изобщо да я прочете.

— Е? — посрещнах момчето, когато се върна при мен.

— Той ме попита от кого е бележката, а аз му казах, че ще разбере, щом я прочете. Тогава той рече, че след година щял да отговори, и я пхна в джоба си.

Хлапето получи своето възнаграждение и си отиде. Бях изпълнил дълга си. В момента не можех да направя повече. След като се поразходих около половин час, тази история почти престана да ме занимава и се върнах в странноприемницата, за да продължа в стаята си прекъснатата работа. Макар че ми потръгна, успях да я свърша едва по обед на следващия ден. Бях поръчал да ми донесат сутрешното кафе в стаята. За обяд слязох долу в помещението за гости, където подреждането и почистването от вчерашната бъркотия бе завършило току-що.

Бях единственият посетител, тъй че оберкелнерът имаше възможност изцяло да се посвети на приятната задача да избере за мен най-хубавото от остатъците на тържествения гуляй и да ги даде да ги притоплят.

По-късно се появи и Уотър. Изглеждаше отпаднал и недоспал и с несигурни крачки се отправи към масата, където беше седял предишния ден и до която после го бях занесъл заедно със стола

му. Сега той не ме удостои дори с поглед. Попитан от келнера дали желае да се нахрани, Уотър енергично отказа:

— Не, нито залък! Но ми донесете бутилка вино, и то от най-силното! Ухапе ли те куче, върху раната трябва да сложиш кучешка козина.

— Да не би и вас да ви е ухапало? — усмихнато го попита оберкелнерът.

— Само малко, но проповедникът беше като труп! Разбрахте ли как се беше напил, мистър Рост?

— Да, разказаха ми двамата келнери, които бяхме взели да ни помагат. Нали те са го влачили нагоре до стаята му.

— Така е. Тъй се беше натряскал, че не можеше нито да ходи, нито да си стои на краката. Трябваше да се погрижа за него и повиках онези хора да помогнат. Мъкнахме го през двора до задната постройка и оттам до стаята му направо го носихме. Той мярна ли се вече тук?

— Не.

— Нищо чудно, защото, както се беше насвяткал, едва ли и до вечерта ще... по дяволите, та той изобщо не е могъл да дойде тук, понеже няма как да излезе от стаята си!

— Че защо?

— Защото ключът от стаята му е в джоба ми. Въпреки че беше страшно пиян, все пак бе много загрижен за сигурността си. Макар че само ломотеше, успях да разбера желанието му. От продажбата на книжките си беше спечелил доста пари и се тревожеше за тях. Безпокоеше се да не би някой да се възползва от състоянието му, да се вмъкне при него и да го обере. Ето защо ме помоли да го заключа и да прибера ключа.

— Странно желание, което може да хрумне само на някой пиян — подхвърли оберкелнерът.

— Защо?

— Толкова ли не можеше сам да се заключи и ключът му да остане при него?

— Прав сте и аз тъй му казах, ала възможно ли е да направиш нещо срещу това, което веднъж си е наумил един пияница? Принуден бях да изпълня желанието му. Той претърпя страхотно поражение, понеже твърдеше, че можел да понесе поне пет пъти повече от мен, но въпреки сериозната му съпротива падна под масата преди мен. Но сега трябва да отида да видя какво е състоянието му.

Уотър стана и излезе.

Този човек се радваше на удържаната победа по пиене, но аз имах съвсем друго мнение за проведеното между тях алкохолно състезание. Искането на проповедника да бъде заключен от Уотър в стаята си никак не ми приличаше на неоснователното и причудливо желание на един пиян. По-скоро в мен се промъкна подозрението, че търговецът на евтини книжки и брошурки само се беше престорил на толкова натаралянкан, за да постигне някоя съвсем определена цел. Продължих да разсъждавам в тази насока и тогава ми хрумна мисълта, че може би ставаше въпрос за създаване на алиби. Ако бях отгатнал истината, то през изтеклата нощ златото на Уотър сигурно бе изчезнало. В такъв случай не беше ли мой дълг веднага щом се върне, да го накарам да провери дали неговите нъгитси са си все още на мястото? Всъщност, да, но всъщност и не. При напрегнатите отношения между двама ни, създадени от самия него, не е чудно, че предпочетох «не»-то пред «да»-то.

Имах и една друга твърде основателна причина за решението си да мълча. Дори и ако подозренията ми се оправдаеха и златото беше изчезнало, със сигурност можеше да се очаква, че всички издирвания щяха да останат безрезултатни. Проповедникът щеше да докаже, че дълго е седял в пивницата на хотела и там така е направил главата, че е трябвало да го занесат до стаята му, където чак до този момент е останал заключен. Неговият съзаклятник, с когото ги бях подслушал в съседната стая и който бе извършил престъплението, беше изчезнал със златото. Никой не го познаваше. Не можех да докажа, че двамата с проповедника са в таен съюз. Изобщо нямаше да ми повярват, че в стаята до мен е имало двама мъже, защото даже и оберкелнерът вече бе изразил съмненията си. Неговото свидетелстване щеше да противоречи на показанията ми, а нали той пазеше ключовете от стаите. Към всичко това се прибавяше и обстоятелството, че за мен златото на Уотър не беше толкова важно, колкото подслушания снощи план, насочен срещу тъй наречения чичо и неговия племенник. Именно него исках да осуетя, стига да имах и най-малката възможност. Обаче издадох ли, че съм подслушвал на свързващата врата със съседната стая, тогава съвсем глупаво сам щях да се лиша от едно

оръжие и щях да направя невъзможно предотвратяването на тежко престъпление, чието осуетяване зависеше изцяло от мен. Ето защо сега се налагаше да мълча.

След кратко време Уотър се завърна. Доведе и проповедника, който се правеше на много отпаднал и изтормозен, макар че външният му вид съвсем не свидетелстваше чак за такъв махмурлук. Даже яде с голям апетит, докато Уотър твърдеше, че му е невъзможно да преглътне и един залък. И това обстоятелство ми показва кой от двамата е бил по-пиян.

Отначало заговориха за техния сключен облог, а после и за други неща, при което не пропускаха нито един що-годе удобен случай да подхвърлят обиди по мой адрес. Но аз се преструвах, че не ги чувам, и скоро си тръгнах, за да посетя първо госпожа Хилър, а после да направя и една разходка, която щеше да ме ободри след безсънната нощ. Когато споменах пред мисис Хилър, че искам да се поразходя, тя ме помоли да ѝ разреша заедно със сина си да ми правят компания, защото желала да използва случая да бъде с мен възможно по-дълго време. Учтивостта не ми позволяваше да кажа «не», нито да ѝ обясня, че под «разхождам се» един уестман разбира нещо по-друго от това, бавно да влачи крак до някоя дама и да полага усилия да бъде за нея приятен събеседник.

И така от продължителната разходка, която бях запланувал, излезе едно скучно мъкнене из улиците на града, което ни доведе до мястото на вчерашното тържество и състезания по стрелба. Мислехме само да минем оттам, без да спираме. Понеже празникът беше свършил, очаквахме да заварим околността пуста и безлюдна, ала видяхме, че и днес там се стреляше и имаше доста хора, които зяпаха към мишените с такова любопитство, че младият Хилър отиде до там, за да разбере каква е причината. Той не се върна при нас, а отдалеч ни направи знак да се приближим. Научихме, че ще се състои извънредно интересна стрелба с облози, предложена и организирана още вчера от някой си мистър Уотър, и че са се стекли много повече кандидати и зрители, отколкото очаквали.

Бил съм свидетел на стотици състезания по стрелба между много опитни ловци в Дивия запад, а понякога и сам съм участвал. Ето защо няха никакво желание още повече да си развалям и без това лошото настроение, като прехласнато зяпам нескъпосаната и левашка стрелба на тези хора. Но любопитството на госпожа Хилър бе твърде голямо и ето как се видях принуден с присъствието си неволно да увелича тълпата от зяпачи.

Самото състезание по стрелба с награди, предвидено за този ден, всъщност бе вече свършило. Беше продължило повече от час и бе приключило твърде неочаквано за местната ловна дружинка, понеже победител беше излязъл Уотър. Хората бяха помислили, че вече е преминало външното, неизбежно при всяко подобно съревнование за някаква награда, и се канеха да се разотидат по домовете си. Но ето че на главозамайания от чувството си за превъзходство Уотър му беше хрумнала мисълта да удвои спечелената награда от петдесет долара на сто и да я заложи срещу същата сума на по пет изстрела. Никой от ловците не беше проявил куража да рискува толкова много пари срещу победителя, но за всеобщо удивление проповедникът беше заявил, че приема облога. Един богобоязлив продавач на религиозна книжнина, който извява готовност да участва в състезание по стрелба с един уестман, и то обзалагайки се на сто долара! Това бе предизвикало невероятен фурор. Казах си, че едва ли ще има друг по-изненадан от самия Уотър и признавам, че този облог ми се виждаше далеч по-интересен от предишната стрелба. Тъкмо когато се приближихме до стрелбището, на висок глас започнаха да обявяват условията. Всеки щеше да си служи със собствената пушка, а петте изстрела трябваше да се дадат за две минути. Цифрите от различните улучени кръгове на мишената щяха да се събират и онзи, който набереше най-големия сбор, щеше да бъде обявен за победител.

По моя преценка разстоянието до мишените възлизаше на около сто и двайсет крачки, тъй че да улучиш центъра на мишената беше просто детска игра. Ако в случая имаше нещо за чудене и зяпане, то това беше обстоятелството, че всеки щеше да стреля със собствената си пушка и следователно проповедникът също притежаваше такова огнестрелно оръжие и не само че притежаваше, ами и винаги го мъкнеше със себе си. Значи продажбата на религиозно-назидателни писания бе за него само средството, което водеше към целта. Междувременно той беше хукнал към града, за да вземе от странноприемницата оръжието си, и тъкмо в този миг го видяхме да се връща.

Аз стоях доста далече от него, но все пак успях да забележа, че байцваната с киселина цев имаше матов блясък. Това събуди любопитството ми и накара Хилър да се приближи до

проповедника и без да бие на очи, да се опита да разбере дали близо до затвора ѝ на цевта има шанцован някакъв фабричен знак. За младежа не беше трудно да узнае каквото исках, понеже там имаше доста любопитни хора, които вземаха пушката в ръка и я разглеждаха. Той се върна при мен и ми съобщи, че на цевта прочел «Ролинг, Шелбивил, Тен».

Това име ме накара да се стъписам. В Дивия запад има, или по-скоро имаше, ловци, прочули се благодарение на пушките си. Когато един такъв човек се появеше някъде, оръжието му започваше да минава от ръка на ръка. Хората го оглеждаха и оценяваха тъй, както познавачите подробно разглеждат някой рядък расов кон. Всеки, видял такава пушка, разказваше за нея на други места и ето как ставаше така, че опитният и скитал се насам-натам уестман познаваше повечето хубави пушки отвъд Мисисипи по фирмения им щемпел или по името на собственика им в момента. Понеже се бяхме скитали къде ли не, двамата с Винету можехме с пълно право да твърдим, че тъкмо с тези неща сме особено добре запознати. Известни ми бяха само две пушки, които имаха щемпела на «Ролинг». Едната беше собственост на един от помощник-вождовете на Винету, който беше «нонтон»

[43]

на индианците пиналенхо. Другата принадлежеше на Еймос Санел, един стар, добродушен ловец на дивеч с ценна кожа, с когото се бяхме срещнали по време на есенния лов на бизони на север в Монтана. Няколко седмици прекарахме заедно и с разрешението му стреляхме не веднъж и дважд с неговата превъзходна едноцевна пушка. От двете страни на затвора ѝ той беше поръчал да гравират цветя, чиито тичинки отдясно на цевта образуваха буквата Е, а пък отляво — С. Но за да ги различи човек, просто трябваше предварително да знае, че тичинките се преплитат в две букви. Не бяхме чували този свестен и храбър старец да е умрял, и затова предположих, че в случая ставаше въпрос за някоя трета пушка от фирмата «Ролинг», намираща се в ръцете на проповедника. Но и това бе напълно достатъчно, за да събуди в мен желанието поне за малко да я взема в ръце.

Всеки от двамата обзаложили се получи по една отделна мишена с дванайсет кръга. Кръг номер дванайсет беше най-вътрешният и той затваряше в себе си черния център на мишената. Най-външният кръг беше номер едно. Значи колкото по-точен беше изстрелът, толкова по-голямо бе и числото. Хвърляха жребий кой да стреля пръв. На Уотър се падна да започне. Парите бяха поверени в ръцете на една дама.

Тук трябва да кажа, че когато той вдигна пушката си за първия изстрел, аз направих няколко крачки напред, за да се приближа до него. Уестманът в мен все пак се пробуди. Уотър удари осмица. Като се има предвид, че неотдавна беше стрелял, това бе лош изстрел. После улучи даже и седмица, след което обаче уцели точно центъра на мишената. Последваха единайсетица и деветка. И така общо той събра четирийсет и седем точки. Ако с това умение бе успял да победи местната ловна дружинка, то наистина никак не беше трудно да предлагаш на членовете ѝ облози и да ги печелиш.

Ето че в този момент напред излезе проповедникът. Вниманието ми се удвои, защото със стойката, в която застана, и с този поглед, отправен към мишената от присвитите му очи, той не беше вече някакъв си продавач на нравоучителни книжлета. Ако в този миг го бях видял за пръв път, веднага щях да кажа, че е уестман, и то не от лошите.

Съвсем леко приведен напред, той вдигна пушката в положение за стрелба по начин, с който се отличават добрите стрелци на Запада. Прицели се кратко и натисна спусъка.

Улучи десятка.

— Това беше първият изстрел — засмя се той. — Ще последва и нещо по-добро, мешърс! Вторият изстрел отново му донесе десет точки. Третият и четвъртият удариха в центъра на мишената, а петият улучи единайсетица. Следователно общо той събра петдесет и пет точки.

Уотър наведе глава. Миналия ден той сигурно много беше хвалил качествата си на уестман пред проповедника, защото е вярвал, че търговецът на религиозни книжки си няма никаква представа от «far west»

[44]

, а ето че сега бе принуден да преглътне факта, че този уж несведущ и неможещ човек го беше бил в стрелбата с осем точки и му беше взел сто долара. Победителят отговори на

овациите, като самоуверено и надменно се поклони на всички страни, и после се отправи към споменатата дама, за да получи от ръката ѝ своята награда. Но още преди да се беше приближил до нея, той се спря, обърна се и вдигна ръка, в знак, че иска да чуят думите му. Подозирах какво решение бе взел. Там, където има някаква възможност отново да се загуби спечеленото, дяволът винаги е готов да продължи своята коварна и злорада игра.

— Ladies and gentlemen!

[45]

— извика той. — Не искам да постъпя по-малко почтено от мистър Уотър. Преди малко той предложи наградата си за нов облог. И аз ще направя същото. Залагам двеста долара на по пет изстрела. Кой ще ми излезе с тази сума?

Никой не му отговори. Погледнах към Уотър. Дали нямаше да се опита отново да си възвърне загубеното, а освен това да спечели допълнително нови сто долара? Изглежда, той размисляше. Досега беше загубил само петдесет долара, но вече ставаше дума за четворно по-голяма сума и като че тя му се виждаше твърде значителна.

Госпожа Хилър сложи длан върху ръката ми и тихо каза:

— Ето нещо за вас.

Щом синът ѝ чу тези думи, той възрази:

— Но би трябвало да са у него пушките му. С чуждо оръжие дори и най-големият майстор няма да постигне петдесет и пет точки от пет изстрела.

Нищо не отговорих, понеже в случая смятах участието си в тези облози за изключено. За мен бе важно само веднъж да взема в ръце пушката на проповедника и да я разгледам. Ала било писано да стане иначе.

Победителят повтори предложението си още няколко пъти, но безрезултатно. Същевременно той оглеждаше хората наоколо, при което погледът му падна върху мен. По лицето му се изписа подигравателно изражение и това ме наведе на мисълта, че подведен от силното желание да си отмъсти, той ще се заяде с мен. И наистина! Проповедникът вдигна ръка, посочи към мен и извика:

— Look here!

[46]

Ей тук е застанал един тип, който се държи така, сякаш има акъл за хиляда души! Вчера мистър Уотър, който е един умен и несравним уестман, бе така обсипан от същата личност с какви ли не мъдрости, като че в сравнение с него мъже от рода на Огнената ръка и Поразяващата ръка са просто някакви глупави хлапета. Че погледнете го, де! По професия е писател, значи дъвче хартия и пие мастило, но се надува така, сякаш знае всички трикове и номера на целия Див запад. Ето, сега му се предлага случай да докаже, че освен да приказва, може и да направи нещо. Аз ще му подвикна: come on!

Всички погледи се насочиха към мен, ала изписалото се по лицата на присъстващите изражение не беше особено ласкаво за мен. Госпожа Хилър и синът ѝ бяха направо възмутени от подобно поведение, но аз останах спокоен и изобщо не отговорих.

— Ето, сами виждате, че не е в състояние да каже и една дума! — продължи проповедникът. — Когато става въпрос за дела, такива самохвалковци като него се изплашват до смърт!

Тук през смях се намеси и Уотър, чиито думи и чувства напълно бяха изказани от проповедника:

— Хич не си правете труда! Този човек през целия си живот не е държал в ръката си пушка.

— Или може би няма пари, а? — подвикна отново проповедникът. — Ами тогава нека заложим само сто срещу моите двеста долара, добре, дори и петдесет! Виждате ли как се смути? Вече се изпоти от страх.

— Ако бях на ваше място, щях да му позволя да участва в стрелбата, без да залага каквито и да било пари. Та той бездруго няма да улучи мишената — предложи Уотър.

— Добре, добре! Значи срещу моите двеста долара той няма да залага нищо! — съгласи се проповедникът, подигравателно ухилен. — С удоволствие ще си рискувам парите, само и само да покажа на уважаемите зрители как стреля един човек, който е свикнал да дъвче хартия. За всеки друг тези думи щяха да са голямо унижение и излагане, обаче за мен цялата работа бе страшно забавна. Придах си много смутено изражение на лицето и не се възпротивих на стоящите наоколо хора да ме тикат и бутат напред както си искат. Интересът към стрелбите с облози непрекъснато бе нараствал, но сега, когато ставаше въпрос за един такъв майтап, той бе достигнал своята кулминация. Победителят, постигнал петдесет и пет точки само с пет изстрела, залагаше своите двеста долара срещу нищо, с единствената цел да достави на присъстващите едно весело развлечение. Хората вече предварително се смееха и ме побутваха към него. Когато се изправих пред проповедника, той подигравателно се разсмя и каза:

— Е, ето ви и вас най-сетне! Ами как... как ви беше името?

— Майер — отвърнах аз.

— Да, Майер... Майер! Все пак името Майер няма в случая никакво значение, понеже важното е да се улучи мишената. Значи ще се състезавате с мен в стрелба, а?

— Но... аз нямам пушкало! — колебливо възразих.

— Пушкало ли? Пушкало! Добре казано! Чухте ли, мешърс? Той рече пушкало! Пушкало, ха-ха-ха-ха! Веднага ще ви помогнем в тази беда, мистър Майер, като ви разреши да стреляте с моето пушкало. Пушкало, ха-ха-ха-ха! И тъй, съгласен ли сте?

— Да... да, ами навярно трябва да се съглася.

— Да, трябва! Няма да се измъкнете! И така, залагам двеста долара и ако ме биете, те са ваши. Ей онази лейди ще ви ги даде. Разбрахте ли ме?

— Йес!

— Ще хвърляме ли жребий кой да стреля пръв?

— Йес!

— Или направо аз да започвам?

— Йес!

Изглежда, той смяташе, че е под достойнството му да стреля след мен, тоест след като аз пропусна мишената.

— Добре! — съгласи се той. — Значи аз стрелям пръв. Мешърс, отдръпнете се!

Представлението веднага започва.

Хората все още стояха стълпени около нас, но сега отстъпиха назад, за да ни направят място.

Върху дупките от куршуми в двете мишени бяха залепени нови листчета. После моят противник пристъпи напред, за да даде първия си изстрел. Вече беше вдигнал пушката си в положение за стрелба, когато отново я свали и за да го чуят всички, силно извика:

— Милейдис и мешърс, не си мислете, че и сега ще ударя петдесет и пет точки! Би трябвало да се срамувам да предлагам на моя противник една съвършено непреодолима граница. Затова ще стрелям както ми падне. И тъй, гледайте внимателно!

Той улучи първо деветка, после една осмица и след това пак деветка. За четвъртия си изстрел се прицели по-старателно и резултатът беше единайсетица. Накрая дойде и една десетка.

Следователно той събра четиридесет и седем точки.

— Не е кой знае колко много, но за такъв загубенияк е повече от достатъчно — изсмя се той. — Ето ви пушката... тоест пушкалото, ха-ха-ха! А тук са и патроните.

Съвсем спокойно приех неговия «загубенияк» и хванах пушката за цевта с приклада нагоре, за да я разгледам.

Бурен смях бе последицата от тази привидна несръчност, а Уорън извика:

— Залагам двайсет долара, че с петте си изстрела няма да събере и трийсет точки. Кой приема облога?

Никой не прояви необходимата смелост. Само Хилър се обади:

— Залагам двайсет долара срещу вашите. Кой ще държи парите? Съгласни ли сте да са у майка ми?

— Да, добре! — изсмя се Уотър. — Безразлично ми е кой ще ги държи някоя и друга минута, защото после тъй или иначе ще ги получа.

Преди всичко огледах затвора на пушката и от двете му страни. Забелязах цветята, образуващи буквите С и Е. Следователно оръжието беше на нашия стар познайник Еймос Санел. Как ли бе попаднало в ръцете на сегашния си собственик? Дали с помощта на някое престъпление? В

момента няха време да се занимавам по-дълго с тази мисъл. Преди всичко ме успокои фактът, че държах в ръцете си пушка, която познавах. Все пак поне в първия изстрел не можех да бъда сигурен, понеже бе напълно възможно междувременно за оръжието да не са били полагани особено добри грижи. Първият изстрел трябваше да ми послужи за изпробване точността на пушката. Но накъде да стрелям? Искаше ми се да бия моя противник с четиридесет и осем точки. За това бяха достатъчни четири попадения точно в центъра на мишената. Значи първият куршум бе всъщност излишен и можеше да ми послужи за споменатото изпитване на оръжието. Реших изобщо да не стрелям в целта.

— Хайде, давай! — нетърпеливо завикаха зрителите. — Стреляй, де! Кога ще се започне най-сетне?!

Вдигнах пушката в положение за стрелба възможно най-непохватно и левашки, прицелих се в един чеп на дебелата дървена преграда зад самото стрелбище, поставена там, за да «улавя» куршумите, и натиснах спусъка. Неуспехът ми бе ознаменуван с гръмогласен кикот, но за мен резултатът бе твърде успокоителен, защото бях улучил чепа.

— Тоя разстреля защитната стена — ликуващо изкрещя проповедникът. — Хора, отдръпнете се, защото е опасно да му стоите отстрани. Убеден съм, че като нищо ще успее да стреля и успоредно на лакътя си.

Овации от всички страни възнаградиха тази нескопосана шега. Отново заредих и същевременно забелязах, че физиономията на Хилър бе станала още по-угрижена. Затова на висок глас го подканих:

— Мистър Хилър, не се безпокойте за четиридесетте долара! Нека вашата майка ви ги даде отсега, защото сигурно ще спечеля.

Думите ми предизвикаха неописуем смях, а след като шумът поутихна, Уотър извика:

— Нали чухте, че този тип съвсем е откачил! Ако иска да събере повече от постигнатите досега четиридесет и седем точки, той би трябвало да улучи четири пъти центъра на мишената!

— Така и ще направя — отвърнах аз.

— Охо! Това вече не е нищо друго, освен чиста лудост!

— Pshaw! Изглежда, всички до един са слепи. Необходимо беше да изпитам пушката и можех да го направя, прицелвайки се в дванайсетицата, обаче го сметнах за ненужно заради един такъв бездарен стрелец като проповедника. Който след толкова усилия с пет куршума събира едва петдесет и пет точки, нека запази любимата си дума «загубеняк» за собствената си персона. И така, внимавайте! Оттук нататък всичко ще стане по-бързо.

Вторият ми изстрел изтрещя. Улучих един сантиметър навътре от ръба на черния център на мишената. Следващият куршум попадна още по-близо до средата на централния черен кръг, а с четвъртия и петия изстрел пронизах самия център на мишената. Знам много добре, че рискувах прекалено, като разчитах да улуча четири пъти последователно дванайсетицата, но има стрелци, а за щастие и аз съм от тях, които предварително получават чувството, че попадението ще е точно в средата на мишената. Това е горе-долу като при добрия играч на билиард, който предварително е уверен, че последователно ще направи сто точки. Той знае, че именно в дадения момент е напълно спокоен и че всички други необходими предпоставки за успех също са налице. И действително прави стоте точки.

Сега вече поведението на зрителите се промени коренно. Отначало всички бяха като онемели, но после избухна истинска буря от аплодисменти. Видях как госпожа Хилър даде на сина си четиридесетте долара и как се запъти към дамата, която държеше другите двеста. Но тъкмо когато тя се канеше да ми даде парите, проповедникът бързо се втурна към нас и се развика:

— Чакайте, чакайте! Тези пари са мои! Всичко беше само шега.

Мигновено около нас се образува кръг от зяпачи, които бяха любопитни да видят как щеше да се реши този спор помежду ни. Моят противник посегна към парите, но аз отблъснах ръката му и го предупредих:

— Веднъж вече ви дадох един урок. Не се опитвайте да ме предизвиквате да ви дам и втори, защото той може да се окаже и по-болезнен. Вие заложихте двеста долара, а аз си ги спечелих. Те са мои. Съветвам ви спокойно да понесете тази загуба, иначе е възможно да ви изляза по съвсем друг начин.

— Да не би да ме заплашвате? — ядосано ми се сепна той. — Не сте вие човекът, който би могъл да изплаши дори и някоя блъха, свила се в дрехите ми.

— Намерението ми е не толкова да се занимавам с бълхите в дрехите ви, колкото с паразитите в съвестта ви.

— Какво ли знаете за моята съвест? Ако пак ви се ще да изтърсите някоя щуротия, хайде, казвайте я!

— Well! Откъде имате тази пушка, набожни човече?

— Откъде ли? Естествено, че съм я купил!

— Кога я купихте?

— Отдавна. Преди повече от десет години!

— Това е лъжа!

— Лъжа ли? Господине, не се осмелявайте да ме обиждате!

— Pshaw! Познавам тази пушка. Чували ли сте някога името Еймос Санел?

Този въпрос го изненада толкова много, че не успя веднага да се овладее. Той пребледня като смъртник, но после бързо се съвзе и с несигурен глас ми отговори:

— Това име ми е... то ми е... непознато.

— Тогава да ви кажа, че Еймос Санел е или може би беше ловец на животни с ценна кожа, с чиято пушка... която сега е ваша, често съм стрелял. Затова и успях четири пъти да улуча центъра на мишената. Докато е жив, такъв човек никога нито продава, нито подарява подобно оръжие. Следователно съм принуден да предположа, че или му е било откраднато, или едва след смъртта му е попаднало в други ръце. Какво ще кажете вие?

— Нищо друго, освен че трябва да ми докажете, че моята пушка е собственост на този Еймос Санел.

— Нищо по-лесно от това! Името му е гравирано!

— Я виж ти! Гравирано? Дами и господа, я огледайте пушката по-внимателно и ако намерите по нея някакво име, нека ме обесят на място!

Той я подаде на застаналите наоколо хора да я разгледат. Никой не намери буквите. Тогава аз им посочих двете страни на затвора и обясних:

— Крадецът, или може би дори убиецът, сигурно е огледал пушката много внимателно, обаче е бил твърде глупав, за да забележи, че в тези цветя се крият началните букви на името. Взрете ли се по-внимателно, ще различите как тичинките образуват едно Е и едно С, което ще рече Еймос Санел!

Сега вече те наистина лесно откриха буквите и се отдръпнаха от проповедника. Той яростно ми изсъска:

— Мошеник, при зареждането случайно сте забелязали приликата на тичинките с двете букви и набързо сте съчинили тази лъжа, за да ми отмъстите.

— За някоя и друга минута ще ви остана длъжник за вашия «мошеник» и поради основателни причини на първо време ще ви оставя да си вървите заедно с пушката. В момента става дума само за нашето състезание по стрелба. Аз искам да си получа наградата, а вие не желаете да я изплатите. Нека присъстващите решат. Ще се подчиня на тяхната присъда. И така, ladies and gentlemen! Мои ли са парите?

— Да — разнесе се наоколо.

— Well, тогава ще ги взема, а ако някой се опита да ми попречи, ще си има работа с мен!

Отново се обърнах към дамата, но проповедникът побърза да се изпречи между двама ни и извика:

— Стой! Няма да го допусна. Това беше един облог и парите все още не са изплатени. Съдът ще реши, че в такъв случай никой не може да бъде принуден да плати!

— Дрън-дрън! Вие сигурно имате такъв страх от съда, че и през ум няма да ви мине да се обърнете към него за помощ. Впрочем, съд... съществува и един такъв съд, който човек сам създава и аз незабавно ще ви запозная с неговата дейност. Преди малко ви останах длъжник за думата «мошеник» и сега искам да ви се издължа. Наградата за нея са три шамара, които незабавно ще ви зашлевя. Не се нуждая от квитанция. Я елате насам, вие, благочестиви човече! Проповедникът понечи бързо да се отдалечи, обаче аз го стиснах за врата, завъртях го с лице към мен и той получи обещаното заплащане с такава бързина, че изобщо не направи опит да се защити. После го блъснах така, че отлетя надалеч и там падна на земята и тогава най-сетне взех двестата долара от ръката на жената. Прибирайки парите в джоба си, аз поздравих присъстващите, чието мнение за мен коренно се беше променило след четирите толкова

успешни попадения, и когато се отдалечих с госпожа Хилър и сина ѝ, бяхме изпратени с многогласни викове «браво!».

— Това бе едно наистина великолепно приключение! — обади се младият Хилър. —

Благодарение на нашата малка разходка спечелихте хубава сума.

— Pshaw! Действително не ми беше до парите. Взех ги само за да го накажа. Впрочем, и вашето доверие в мен бе възнаградено, макар и печалбата ви да е по-малка. У вас ли отиваме?

— Да, естествено у дома!

— Позволете ми най-учтиво да ви откажа! Подозирам, че проповедникът съвсем скоро се кани да изчезне от града, а аз имам основателни причини да отида в хотела. Казах за него някои неща, които му навлякоха презрението на хората, и предполагам, че той вече усеща как тук започва да му пари под краката. Ще ви придружа до жилището ви. Може би вечерта пак ще се видим.

— Чак вечерта ли? — попита синът. — Нима се налага да си тръгнете толкова внезапно? За мен всяка минута, която мога да прекарам заедно с вас, има голяма стойност. Ще работите ли сега?

— Не.

— А очаква ли ви някакво друго важно задължение?

— Не.

— Ах, позволете ми да остана с вас! Ще изпием по една бира в странноприемницата. Така ще ми направите голяма услуга. Толкова рядко излизам!

Не държах особено на подобно предложение, но нямаше как да проявя неучтивост и се съгласих.

След като изпратихме майка му до дома ѝ, ние се отправихме към странноприемницата, където в присъствието на жена си и на оберкелнера съдържателят ме посрещна с учудения въпрос:

— Мистър Майер, какво се е случило? Първо дотича проповедникът и сипейки по ваш адрес какви ли не ругатни, ни заяви, че ще отпътува, понеже сте го изгонили от града. След като отиде в стаята си, се появи и мистър Уотър, който също ви проклинаше, и ме попита къде е проповедникът. Щом разбра, че се кани да заминава, и той отсече, че му се налагало да напусне хотела, защото не искал да живее под един покрив с човек като вас.

— Двамата не се ли видяха? — попитах аз.

— Не.

— Значи първо дойде проповедникът, а после и Уотър, така ли?

— Да.

— Тогава първият от тях все още не знае, че вторият се кани да напусне Уестън, нали?

— Не, не знае. Защо ме питате?

Предпочетох да не му казвам истинската причина. Ако моите доста смели заключения бяха верни, то сега, при събирането на багажа си, Уотър трябваше да открие, че... изобщо не успях да довърша мисълта си, защото в същия миг, пребледнял от уплаха, той се втурна в помещението и се приближи до хотелиера с думите:

— Незабавно изпратете да повикат шерифа и полиция! Обрали са ме! С взлом са влезли в стаята ми и са откраднали всичките ми златни зърна и целия златен прах!

Човек лесно може да си представи какво впечатление направиха думите му. В случая не ставаше въпрос за най-обикновена кражба. И собственикът на хотела знаеше, че златото на Уотър тежи около половин центнер. Затова той го подкани накратко да му разкаже как се е случило всичко. Обраният уестман се опита да овладее обзелата го възбуда и каза следното:

— Побързах да отида в моята стая, за да си събера багажа. Сандъкът със златото беше в гардероба. Не може току-така да бъде изваден, понеже съм го завинтил за дъното на гардероба с осем големи бурми. Бурмите минават през дъното на сандъка и ако човек поиска да ги развие, ще трябва първо да изпразни цялото му съдържание, тоест да извади златото. Но това струва толкова усилия, че всеки взломаджия ще се откаже да го краде заедно със сандъка. Обаче всичкото злато е изчезнало. Как? Сандъкът беше заключен, а и гардеробът също. През деня носех двата ключа винаги в джоба на панталоните си, а през нощта ги пъхах под възглавницата. И ето на, когато отворих гардероба, а после и сандъка, за да го отвинтя, видях, че е празен! Веднага изпратете да извикат полиция и шерифа! Никой не бива да напуска хотела! Обявявам за арестуван всеки, който се намира в сградата! М особено този немец, дето се нарича мистър Майер.

При тези думи всички очи се извърнаха към мен.

— Защо пък тъкмо този господин? — учудено попита хотелиерът.

— Защото вероятно той е крадецът. Нали му разказах всичко! Това беше голяма непредпазливост от моя страна, за която дълбоко се разкайвам.

Имайки предвид силната възбуда, в която беше изпаднал Уотър, приех обвинението му съвсем спокойно. Хотелиерът не обърна никакво внимание на думите му, а само го подкани да го придружи до стаята, където бе извършен обирът. Преди да прекрачи прага на вратата, Уотър се обърна назад и подвижна на келнера:

— Мистър Рост, не изпускайте от очи този немец докато се върна! Изабощо не бива да излиза от стаята!

Равнодушието ми твърде учуди Хилър. Жената на хотелиера, както и оберкелнерът, ме помолиха да не вземам насериозно думите на разгневения златотърсач. Все още бил сърдит заради ефектния и енергичен урок, който му бях дал предишния ден.

— Нима собствениците на хотела не подозират, че вие сте Олд Шетърхенд? — тихо ме попита Хилър.

— Нямаат ни най-малка представа — отвърнах му.

— На ваше място бих им казал.

— Защо?

— Защото после ще вземат съвсем друго становище относно отправеното ви обвинение.

— О, тези хора знаят много добре, че не аз съм крадецът, а ако някому хрумне да обърне внимание на това смешно и глупаво подозрение, тогава ще им кажа името си и то ще ги накара да си променят мнението.

— Да, така е, понеже името Олд Шетърхенд е толкова уважавано, че само то би ви послужило като доказателство за вашата почтеност.

В този момент хотелиерът и Уотър се върнаха. Бяха изпратили вече един човек да отиде в полицията.

— Ако полицейските чиновници не хвърлят повече светлина в тази работа, тя ще си остане завинаги тайна. Не мога да проумея как се е случило всичко това!

— И аз не мога — призна си Уотър. — Само по себе си станалото ми е съвсем необяснимо, но затова пък толкоз по-добре знам кой е негодникът, който ме докара до просешка тояга, или по-скоро се е опитал да го стори. Той все още е тук и се надявам, че ще съумеят да го принудят да признае къде е скрил златото ми. Ето, сядам тук и няма да му позволя да мръдне от мястото си, докато не дойде полицията!

Хвърляйки ми отровни, изпълнени с омраза погледи, той седна между мен и вратата. И този път не се обади, ала хотелиерът му каза:

— Още горе във вашата стая ви обясних, че с вашето подозрение сте по съвсем погрешна следа. Във всеки случай трябва да търсите крадеца другаде, а не тук, в моя хотел.

— Pshaw! Знам по-добре от вас!

— Той едва ли би посмял да седне тук при нас!

— О-о, има нахални типове, които именно с това, че остават, се опитват да отклонят подозрението от себе си и да го прехвърлят върху невинни хора. Известни са ми тези трикове, понеже съм стар и опитен уестман, който не позволява толкова лесно да го водят за носа!

В същия момент се появи шерифът заедно с един полицай, който застана до вратата. Шерифът попита къде е ограбеният мистър Уотър. Уестманът скочи на крака и се представи. Разказа му същото, което преди малко беше споделил и с хотелиера, и накрая не скри и насочените към мен подозрения. След това шерифът се осведоми:

— Казахте ли и на други хора къде се намира златото ви?

— Не, никому.

— И поддържате подозренията си?

— Да, още повече че снощи този немец съвсем необмислено се изпусна за кражбата.

— А-а! Това наистина кара човек да се замисли. Той сбърчи чело, огледа ме, кажи-речи, съжалително, пристъпи към мен и ме попита:

— Немец ли сте?

— Да, а вие янки ли сте?

— Слушайте, човече, тук аз задавам въпросите, а не вие!

— Че кой ли ще ми забрани да питам кой и какъв е човекът, който разговаря с мен?

— Мътните го взели! Аз съм шерифът!

— Хубаво! Но това трябва да се каже, понеже ние, хората, просто не сме всезнайни. Сега съм на ваше разположение и с удоволствие ще отговарям на въпросите ви, стига само да са учтиви.

— Трябва да ви разпитам и ако поискам, ще ви арестувам.

— Последното едва ли ще направите.

— Че кой ще ми попречи?

— Аз!

Той направи крачка назад, огледа ме с подигравателно изражение, засмя се и каза:

— Вие? Да ми попречите? Я бъдете тъй любезен да ми обясните как ще стане тази работа!

— Няма ли да е по-добре да ви покажа?

— Well! — кимна той. — Страшно съм любопитен да видя! Без да се бавя, аз го сграбчих за дрехите пред гърдите и за едното бедро, вдигнах го, занесох го до отворения прозорец и там му обясних:

— Ей оттук ще ви изхвърля навън, сър. Но тъй като до този момент все още не сте ми заявили, че ме арестувате, на първо време пак ще ви върна там, откъдето ви взех. Ха така, ето че пак си стъпихте на краката.

Занесох го обратно и го оставих пред моята маса. От смайване и изненада той изглеждаше като парализиран, но съвсем скоро се показа толкова по-енергичен.

— Слушайте, та вие посегнахте на шерифа! — прогърмя гласът му. — Знаете ли какво означава това?

— Да съм посегнал? Хайде бе! Вие ме подканихте да ви покажа как ще стане всичко и аз изгълних желанието ви. Тук има и свидетели.

— Човече, с вас мога да разговарям и по-иначе, отколкото, изглежда, си мислите. Поискам ли да ви задържа, тогава няма да се изправа пред вас така, че най-удобно да ме сграбчите. За тази цел съм довел тук полиция.

— Лека-полека получавам чувството, че познавам законите на щата Мисури по-добре от вас, държавния чиновник. Без съдебна заповед тук не може да бъде извършен никакъв арест. Не го ли знаете? Къде ви е заповедта? Но даже и да я имате, аз съм чужденец. Би трябвало да се обърнете първо към «circuit court»

[47]

или към някоя друга, по-висшестояща инстанция.

— По дяволите! Та това беше цяла лекция по правата и задълженията на полицията! — извика той, полагайки усилия да скрие смущението си. — Значи трябвало да съм учтив и любезен към вас, така ли? Well, ами тогава да опитаме! Мистър Майер, вие ли откридахте златото?

— Не!

— Не ли? Е, тогава ще потърсим малко във вашата стая.

— Няма да го допусна, защото според законите на щата Мисури и за обиск е необходима съдебна заповед.

— Удивен съм! Изглежда, вие, чужденецът, сте изучили нашите закони буквално до последната запетайка!

— Както се вижда, това е просто необходимо!

— Е, и аз съм запознат с тях не по-зле от вас. За да извърша тук обиск, не ми е нужна заповед, защото сигурно собственикът на хотела няма да ми откаже съгласието си.

— Стаята ми изобщо не засяга собственика! Според законите на щата Мисури всеки гост на даден хотел е пълноправен собственик на стаята, в която живее и за която плаща. Следователно не е необходимо неговото разрешение, а моето.

Естествено шерифът също знаеше тези закони. Само дето си беше въобразил, че не е нужно да ги спазва и когато става въпрос за някакъв си чужденец. Значи нямаше право на обиск... нито да ме арестува... но все пак нали аз бях обвинен? И на всичко отгоре това мое поведение! Той преглътна яда си и каза:

— Сър, не прекалявайте и не ми усложнявайте службата! И за вас ще е по-добре, ако се съобразите с обстоятелствата и не ми се опъвате.

— Знам, че е така, но съм заподозрян несправедливо и забранявам да бъда така нагрубяван с думи и изрази, сякаш срещу мен има вече стотина доказателства. Излъгали са ви, сър! Не съм

единственият, пред когото обраният мистър Уотър е говорил за златото си. Попитайте хотелиера и оберкелнера!

Двамата признаха, че без да го питат, уестманът и на тях беше разказал цялата история за откриването на находището и дори им беше показал сандъка със златото.

— А попитайте също и ей онзи там! — добавих аз, посочвайки към вратата, на прага на която току-що се появи проповедникът.

Негодникът все още не знаеше, че кражбата е вече забелязана и шерифът е дошъл. Уотър скочи на крака, застана покровителствено до него и каза на полицейския служител:

— Този джентълмен е мой добър приятел, който наистина също знае всичко, но аз гарантирам за него.

— Well! И той ли живее тук?

— Йес!

— Тогава съм принуден да го разпитам, въпреки вашето поръчителство. Мистър Майер, кажете ми, ще бъдете ли тъй разумен да ме пуснете в стаята си да се поогледам?

— Да — отвърнах му аз, — но при условие че претърсите също стаята и багажа на проповедника.

— Съгласен!

— Не, не съм съгласен! — извика Уотър. — Няма да позволя да обиждате приятеля ми! Мога да докажа, че по времето, когато без съмнение е извършена кражбата, ние седяхме заедно на една маса. После двамата отидохме в неговата стая, където го заключих и прибрах ключа в джоба си. Заемете се по-енергично само с този мистър Майер, който още с бруталните си действия доказва, че съвестта му не е чиста.

Това повторно обвинение най-сетне ме ядоса и ме подведе да кажа следните необмислени и прибързани думи:

— Що се отнася до този мним джентълмен, то аз съм готов да ви разкажа за него такива неща, които вероятно много ще ви изненадат. Нека най-напред ни докаже, че пушката на Еймус Санел е негова законна собственост. Освен това и в друго отношение го познавам доста по-добре, отколкото, изглежда, подозира. Ще ви приведа необорими доказателства, че на съвестта му тежи дори и иначе толкова предпазливият Уели.

— Какъв Уели? — попита ме шерифът. — Какво е станало с този Уели?

— Скоро ще узнаете. Преди всичко заповядайте на вашия полицай да не мърда от вратата и да не пуска навън този продавач на богоугодни писания! Предполагам, че няма да се поколебае да... стой, стой!

Когато подслушах разговора му с неговия съзаклятник, проповедникът беше казал, че за него ще е цяло удоволствие да присъства на разкриването на кражбата. Ето че сега бе настъпило времето за това удоволствие. Само че нещата стояха съвсем не така, както си ги беше представял. Моите обвинения му дойдоха като гръм от ясно небе. Още по време на стрелбата с облози под краката му бе започнало да пари, но сега той явно почувства, че става съвсем горещо, и в мига, когато поисках даже и строго да го охраняват, негодникът бързо се свърза от уплахата, обзела го при споменаването на името на Уели, и с два светкавични скока изчезна през вратата. В ръцете си той не носеше нищо. Следователно вещите му все още се намираха горе, в неговата стая. От това можеше да се заключи, че ще отиде да вземе поне пушката си. Ето защо подканих присъстващите заедно с мен да се втурнат към задната постройка, за да го задържим. Бързо се отправих към вратата, но шерифът ми препречи пътя и предупредително нареди:

— Сър, моля ви да останете! Вие сте обвиняем и нямате право да излизате навън.

— Но това би било равно на арестуване, а както вече споменах, няма да търпя подобно нещо.

— Не ме разбирайте криво! Не сте арестуван, а само ви моля да останете тук, докато се върна. Ще ми обещаете ли това?

Искането му ми се видя толкова смешно, че избухнах в смях и пак си седнах на мястото.

— Well, ще остана да ви чакам, докато се върнете, но побързайте, защото иначе проповедникът ще избяга и премъдрият мистър Уотър никога вече няма да види своите нъгитси!

Всички излязоха тичешком през вратата, оставяйки ме с Хилър в стаята под любезния надзор на полицая. Наистина беше глупаво от моя страна да издам на проповедника, че съм проникнал в тайните му, но след като шерифът извърши друга, още по-голяма глупост, не можех повече да се ядосвам на моята. В този момент ми беше безразлично дали щеше да им избяга, или не.

Вярно, че като помислех за подслушания коварен план, засягащ тайнствения чичо и племенника му, на мен ми ставаше ясно, че с бягството на проповедника сметките ми много щяха да се объркат. Бих се надявал, че той ще остане и по един или друг начин щеше да ми се предложи случай да узная нещо повече за тези двама мъже. Ако успееше да избяга, цялата ми проникателност нямаше да ми помогне. Тогава навярно щях да се видя принуден да се откажа от всяка надежда да науча кои са онези хора, които предстоеше да бъдат подмамани в планините при въпросния файндинг-хоул.

Хилър беше щастлив, че съм му разрешил да дойде с мен, но не можеше да проумее защо все още не им казвах името си.

Твърде много време измина, преди шерифът да се появи заедно със своите придружители.

Когато най-сетне се върнаха, за съжаление беглецът не беше между тях.

Полицейският служител забеляза погледа, който му отправих, и каза:

— Сър, не се смейте!

— Че нима се смея? — попитах аз.

— Да, макар и тайно. Просто ви личи!

— Сър, онова, което забелязвате, не е подигравка, а любопитство. Ще ми позволите ли да се осведомя дали проповедникът е отишъл в стаята си да поспи?

— Забранявам ви подобни шегички! Човекът избяга и ние напразно тичахме подир него чак докато излязохме извън града.

— Когато стигнахте до стаята му, той беше ли вътре?

— Да, обаче беше заключил вратата.

— Трябваше да го обградите от две страни — откъм вратата и откъм прозореца.

— Така и направихме, но когато заставахме под прозореца, видяхме, че е отворен. Човекът вече беше скочил долу и бе изчезнал.

— Взел ли е нещо от вещите си?

— Само пушката. После мистър Рост донесе една стълба, с нейна помощ влезе в стаята през прозореца и ни отвори вратата. Претърсихме помещението, но намерихме само един куфар.

— Какво имаше вътре?

— Религиозни книжки. Каквото не е продал вчера.

— Хмм! Мога ли да отида за малко да се поогледам?

— Какво ще правите там? Да не се смятате за по-прозорлив от един полицейски чиновник?

— Не, но се случва понякога един човек да открие нещо, на което другите не са обърнали внимание.

— Ето на, пак същото — намеси се Уотър. — Мистър Майер е убеден, че никой друг не може да се мери по акъл с него. Именно това самомнение затвърждава в мен възникналото подозрение. Той е крадецът.

С това вече най-сетне чашата преля. Изправих се, приближих се до него и заявих:

— Човече, с теб дълго бях търпелив, но сега вече търпението ми се изчерпи. Кажеш ли още една-единствена обидна дума, така ще те запокитя към тавана, че ще залепнеш там!

Ето че шерифът се обади заповеднически:

— Никакви заплахи! Мой дълг е да водя тук полицейско разследване и в никакъв случай няма да допусна обраният да бъде хокан по такъв начин и заплашван от заподозрения в кражбата. Елате с мен да се качим горе! Ще огледам първо мястото на престъплението, а после и вашата стая!

— Добре! Обещах да не ви преча на претърсването и ще удържа думата си. Обаче след това ще си направя удоволствието да ви покажа какво трябва да направи човек, за да може да различи виновни от невинни и как да се отнася към един джентълмен като с джентълмен. Може би после на тавана ще има залепени не един, а двама.

— Слушайте, човече, това, което казахте, е достатъчно, за да ви сложим белезниците! И бездруго ги носим и ако...

Той млъкна и погледна към прозореца, откъдето долетя силен конски тропот. Отвън се появиха един индианец и два великолепно жребца с индианска сбруя. За да надникне в стаята, червенокожият се наведе от седлото така, че дългата му разпусната черна коса, кажи-речи, стигна до земята. Хотелиерът бързо се приближи до прозореца и ние чухме индианеца със звучен глас да пита:

— Това е странноприемница, нали? Дали моят брат Олд Шетърхенд е отседнал тук?

— Олд Шетърхенд ли? — учудено попита хотелиерът. — Че нима той е тук, в Уестън?

— Да. Още вчера е пристигнал и понеже тази е най-добрата странноприемница, предполагам, че живее тук. Аз съм Винету, вождът на апачите.

— Винету, Винету! — възкликнаха всички и се втурнаха към прозореца. А аз още в следващия миг се озовах на улицата при него.

— Винету, братко мой, поздравявам те!

— Шарли, братко мой, подай ми ръката си! Тъмните му очи усмихнато огледаха новите ми дрехи и той продължи:

— Моят брат Шарли ще трябва да свали тези дрехи на бледоликите и пак да носи своето кожено облекло. Но днес ще останем тук. Харесва ли ти в тази къща?

— Странноприемницата е хубава, а живеещите в нея хора са добри, но в момента вътре има полицаи, защото беше откраднато злато. Един бледолик ме обвинява, че аз съм крадецът.

— Уф! Поразяващата ръка крадец! Но този бледолик веднага те помоли за извинение, нали? Вътре в стаята можеше да се чуе всяка наша дума. Затова едва забележимо намигнах с око, един знак, който Винету веднага разбра, и отговорих:

— Не. Въпреки всичките ми уверения той продължава да твърди, че аз съм крадецът. Шерифът също му ярва и току-що ме заплаши, че ще окове ръцете ми в желязо.

— Уф! Нека моят брат върви пред мен. Веднага идвам. Лекото намигване беше за нас знак да подхванем с голяма сериозност и важност една работа, която вътрешно ни размиваше. Светкавично по лицето на Винету пробяга весела усмивка, която обаче още в същата секунда премина в гневна и заплашителна гримаса. Добре разбрах думите му «веднага идвам», и се върнах в стаята, оставяйки всички врати по пътя си широко отворени. Хората се бяха отдръпнали от прозореца. Сега вече знаеха кой съм и ме гледаха със съвсем други очи. Но как се удивиха само, когато откъм коридора доловиха тропот на копита и след малко на прага се появи Винету върху жребеца си! Той се наведе, за да влезе в стаята, дръпна поводите на врания си кон, един подир друг огледа всички присъстващи с искрящите си пронизващи очи и попита:

— Кой от тези бледолики е шерифът?

— Аз съм — отвърна полицейският служител с такъв глас, сякаш се намираше пред някой владетел.

— И ти дръзваш да наричаш крадец Олд Шетърхенд, моя прочут брат, който би предпочел да подари всичко, каквото притежава, отколкото да посегне дори на чужда сламка? Pshaw! В думата «рshaw» се долавяше такова презрително снизхождение, както и едно толкова величествено състрадание, че човекът, към когото беше отправена, не можа нищо да отговори, а само неволно отстъпи няколко крачки назад, като че ли вече никак не му се искаше да има нещо общо с цялата работа, изведнъж станала толкова деликатна. Сигурно на всеки, който не познаваше Винету, това впечатление, оставяно от неговата личност, ще му се стори съвсем необикновено, ала прочутият вожд на апачите беше нещо много повече от един обикновен човек. Естествено уважението и респектът, които внушаваше на хората, не се дължаха на положението му на вожд, а по-скоро бяха плод на личното му обаяние, на всички негови качества и достойнства и затова навсякъде, където се появяше, той предизвикваше възхищение и страхопочитание.

Също като мен, когато се намирах в Дивия запад, и Винету винаги носеше ловни дрехи с индианска кройка, изработени от кожа на лос. Краката му бяха обути в леки мокасини, украсени с игли от бодливо свинче. Апачът никога не носеше шапка. Синкавочерната му коса бе сплетена на главата в особен шлемовиден кок и когато яздеше на седлото, тя падаше по гърба му като грива, достигайки, кажи-речи, гърба на коня. Нито едно орлово перо не украсяваше тази индианска прическа. Той не носеше никакви отличителни знаци на вожд и все пак от пръв поглед си личеше, че не е обикновен воин. Виждал съм го сред най-различни вождове, издокарвали се всичките с перата на бойния орел, а и освен това накичени с какви ли не символи на победата. Неговата царствена стойка и достойно поведение, свободната, непринудена и горда стъпка винаги му придаваха най-благородната осанка измежду всички. Един-единствен поглед, отправен към него, бе достатъчен, за да разбереш, че пред теб е застанал забележителен мъж. На шнурче около врата си носеше скъпоценната лула на мира, своя амулет, както и тройна огърлица с нанизани нокти от сиви мечки гризли, които беше убил със собствените си ръце, излагайки се на смъртна опасност. Чертите на сериозното му, по мъжки красиво лице, чиито

скули едва забележимо изпъкнаха, бяха почти римски, а кожата му беше светлокафеникава, с който цвят се примесваше и лек бронзов оттенък.

Та именно този великолепен воин се намираше сега насред стаята, яхнал своя кон. Изпълнени с нямо възхищение, всички погледи не можеха да се откъснат нито от лицето му с толкова повелително изражение, нито от безукорната му фигура, възседнала врания жребец с такава царствена осанка. Стъпалата му бяха наполовина пъхнати в стремената, украсени със зъби от гърмящи змии. Преметнато през широките му яки рамене, на гърдите и гърба му висеше навитото на руло ласо, което беше изработено от красивата му сестра Ншо-чи. Освен всичко това около кръста си подобно на пояс Винету бе запасал пъстро сантилско одеяло, където беше затъкнал и напъхал ножовете, револверите и всички други предмети, които уестманът обикновено носи в колана си. На гърба му висеше двуцевка, чиито дървени части бяха обковани със сребърни гвоздеи. Това беше прославената надлъж и нашир Сребърна карабина, чиито куршуми никога не пропускаха целта си. Томахокът на апача беше пъхнат в нещо като калъф от кожа на опосум.

След като шерифът страхливо отстъпи назад, вождът се обърна към останалите с въпроса:

— А кой е бледоликият, чиито нъгитси са откраднати?

— Аз съм — обади се Уотър.

— Твърдял си, че Поразяващата ръка бил крадец? Уотър не се осмели да каже «да».

— А когато моят бял брат отхвърлил обвинението, ти си продължил да твърдиш същото?

Безупречният уестман и този път не отговори.

— Човече, ще те стъпча с коня си! Ча!

Последното възклицание беше заповед за врания жребец да скочи. Винету дръпна малко по-силно юздите, смуши го с пети и двамата прелетяха над масата. Всички извикаха от страх, макар че този смел скок бе изпълнен толкова безупречно, че конят изобщо не докосна масата. Уотър се отдръпна до самата стена. С ново рязко дръпване на поводите апачът накара жребца да се изправи на задните си крака и така да последва избягалия до стената уестман, докато най-сетне се изправи толкова близо пред него, че Уолтър можеше да го докосне с ръка.

— За Бога, недей, недей! — закрещя той, обзет от панически страх. — Не знаех, че този превъзходен джентълмен е прочутият Олд Шетърхенд!

— Койот!

Койотът е прериен вълк, който яде мърша и сам не се осмелява да напада жив дивеч. Заради своята страхливост и силната си воня той е толкова презиран от индианците, че името му се смята за голяма обида. Но Уотър изобщо не посмя да възроптае. За да се предпази от конските копита, които се размахваха пред лицето му, той вдигна високо лактите си и се развика:

— Назад, мистър Винету! Та конят ще ме ритне в главата!

— Ще го отдръпна, ако признаеш, че си койот. Такъв ли си?

— Добре де, добре! Аз съм всичко каквото пожелаеш, дори и койот!

Тогава апачът обърна врания жребец както беше на задните си крака, после го накара пак да стъпи на земята и с предните си копита и каза:

— А сега навън всички, които са обиждали моя бял брат Олд Шетърхенд! Тук има място само за него и приятелите му!

После апачът малко разигра коня си между масите, което при енергичността и пъргавостта на животното изглеждаше твърде опасно, макар то да се подчиняваше и на най-слабото притисване с бедра. Уотър незабавно изхвъркна през вратата. Малко по-бавно го последва и шерифът, който вече беше изпреварен от полиция. По-късно научихме, че тримата отишли в една друга стая, която, както се изразил шерифът, не се използвала като «манеж за дресура на индиански кранти».

Да влезеш на кон в голямото помещение за посетители на един хотел — това можеше да хрумне само на Винету, който беше такъв ездач, че не би повредил нищо, дори и ако столовете и масите бяха от стъкло. Нашите жребци бяха братя, коне от най-благороден произход, без каквито и да било недостатъци, с огнен темперамент, смели, издръжливи, умни и въпреки своя плам — кротки като агнета. Самият Винету им беше дал индианска дресировка. Името на неговия жребец бе Илчи

[48]

, а моят се казваше Хататитла

[49]

, което е дума от езика на апачите. Последните две «а» от нея се изговарят с ударение. Винаги когато идвах при Винету, моето животно ми бе на разположение за времето, прекарано заедно с вожд на апачите. То беше моя собственост и щом се разделяхме с Винету, аз му го оставях да се грижи за него.

След като вече споменатите лица излязоха от стаята, вождът на апачите слезе от седлото и изведе жребца си навън, за да го завърже заедно с Хататитла. Копитата му не бяха оставили следи по пода, защото не бяха подковани.

Собственикът на хотела се обърна към мен:

— Веднага си помислих, че не сте само някой скитащ се мистър Майер, който пописва от време на време. Жена ми може да го потвърди. Изключително неприятно е, че в моя хотел стана такава голяма кражба, но тази беда далеч се компенсира от високата чест, че вие и прочутият вожд на апачите сте отседнали при мен. Надявам се, че и Винету ще остане да живее тук, нали? — За днес мога да ви уверя, че ще останем, но за утре — не, защото ми се струва, че още сутринта ще се отправим на запад — отвърнах аз.

Щом чу тези думи, Хилър побърза да ме попита:

— Значи няма да тръгнете на изток, както искахте първоначално, а?

— Няма. Винету се е спуснал от Сейнт Джоузеф и ако не беше отложил за по-късно намерението си да поемем на изток, непременно щеше да носи други дрехи, купени в онзи град, а сигурно щеше да остави някъде в околностите му и конете ни под нечий грижи.

Моите думи бяха вода в мелницата на оберкелнера, който се приближи към мен, направи дълбок поклон и каза:

— Извинете ме, ако не съм бил достатъчно любезен, но не знаех кой сте! Значи, понеже сте Олд Шетърхенд, затова можахте с такава сигурност да кажете, че няма да го срещна в Сейнт Джоузеф. Безмерно съм щастлив от възможността, която ми бе отредена, да ви обслужвам в нашия хотел и ви моля да ми разрешите да споделя, че един вътрешен глас ми нашепва, че тъкмо сега би могло да се изпълни съкровено ми желание да направя моите индианско-медицински изследвания.

— Обърнете се към Винету!

— О, той ще направи каквото вие пожелаете, милорд!

— Възможно! Но засега все още не знам по какви причини е променил първоначалния ни план и затова по-определен отговор мога да ви дам едва след като узная намеренията му.

Хилър се радваше не по-малко от Рост на появяването на моя червенокож брат, първо, защото той бе щастлив само заради това, че изобщо го вижда, и второ, защото вече вярваше, че надеждата да бъде спасен баща му значително укрепва. Когато апачът отново влезе в стаята и седна при мен и него, младият човек изпъна рамене на стола си и остана да седи като истукан в тази почтителна стойка чак докато Винету се отдалечи.

Би било голяма заблуда, ако някой си помисли, че настанил се при нас, апачът е започнал да ни разказва за себе си, за своето пътуване или пък за намеренията си. Но аз и не очаквах подобно нещо от него. Той изобщо беше мълчалив човек и говореше само тогава, когато сметнеше, че е необходимо. Бях се научил да узнавам много повече неща от очите и израза на лицето му, отколкото от думите му. След като услужливият келнер побърза да го попита какво желае, Винету му каза само една дума «вода!» и погледът му се спря върху мен. Разбрах го и с кратки думи му разказах за обира, при което бегло засегнах и отношенията, създали се между мен, Уотър и проповедника. Една уместна и точна дума за него беше предостатъчна. Когато свърших, той се изправи на крака и каза:

— Нека моят брат не се смее на глупостта на тези хора, а да изпитва към тях състрадание! Винету иска да огледа обора. Ела!

Оборът беше чист и в момента — съвсем празен. Ние вкарахме конете си вътре и поръчахме да им донесат вода и храна, която, преди да им я дадем, проверихме дали е качествена. Същевременно Винету нареди да не пускат други животни при тях. Желанието ни бе изпълнено най-охотно.

Както вече споменах, оборът се намираше в задната постройка. Близо до неговата врата една стълба водеше нагоре към стаята на проповедника. Там се срещнахме с шерифа, Уотър и

полицая, които слизаха по стъпалата. Коренно променил досегашното си нелюбезно поведение, полицейският служител се приближи до мен и с такъв тон, сякаш му бях началник, ми докладва: — Още веднъж се качихме горе, за да огледаме, но нищо не намерихме. И в стаята на мистър Уотър не успяхме да открием каквото и да било. Мистър Шетърхенд, нали преди малко и вие изразихте желание да отидете до горе?

— Имах такова желание като мистър Майер, който благодарение на вашите обвинения се чувстваше принуден на тази стъпка — хладно отговорих аз. — Но сега цялата работа не ме засяга повече.

— Но аз си мислех... мислех... че... хмм!

— Какво си мислехте? — помогнах му да се отърве от смущението си.

— Тъй като сте Олд Шетърхенд, а този превъзходен джентълмен е Винету, и понеже е известно, че вие майсторски умеете да разчитате следи, които други дори не могат да забележат, то ми се искаше... най-учтиво да ви помоля, все пак да опитате, дали може би няма да откриете нещо, което ние сме пропуснали.

Хвърлих бърз поглед към Винету. Лицето му бе напълно безизразно. Следователно той не беше нито за, нито против и предоставяше решението единствено на мен. Ето защо съвсем кратко отвърнах:

— Елате!

Те ни поведоха нагоре по стъпалата, за да ни покажат стаята. Последвахме ги. Щом видях кой се заема с издирването, хотелиерът, който до този момент бе стоял на двора, също тръгна подир нас. Шерифът отключи вратата и се нареди да влезе вътре.

— Чакайте! — обадох се аз. — Вие ще влезете след нас. Иначе може да заличите някои следи, ако вече не сте ги заличили. Вождът на апачите пръв ще прекрачи прага!

Винету разбра какво исках от него, направи в стаята само една крачка и се спря за минута-две. Не можехме да наблюдаваме лицето му. После той продължи до средата на помещението, тъй че ние имаме възможност да го последваме. До дясната стена стоеше леглото, а до лявата имаше една маса и стол, върху който беше поставено куфарчето на проповедника. Винету се наведе и вдигна от пода някакво въже, захвърлено под масата.

— Това е без всякакво значение! — пренебрежително махна с ръка шерифът.

— Не прибрзвайте! — отвърнах му аз.

Апачът закричи към отворения прозорец, показва се навън и спусна от него въжето, за да измери докъде стигаше то. После го хвърли обратно в стаята, но отново подаде глава навън, за да огледа нещо. След това той пъргаво се метна върху перваза на прозореца, а оттам се спусна по стълбата, която все още бе облежната отвън. Когато се върна при нас, в ръката си държеше кух свредел с къса дръжка.

— Бледоликите нямат нито очи, нито могат да мислят — каза той. — Проповедникът не е бил пиян и не е спал. Имал е както инструменти, тъй и помощник, комуто ги е спуснал ей с това въже. Помощникът му е отишъл да открадне златото. След като свършил тази работа, той върнал инструментите, вързал ги долу под прозореца за въжето, а проповедникът ги изтеглил горе. Ала те не са били здраво стегнати един за друг, така че един от тях изпаднал и останал заплетен във вейките на дивата лоза, обрасла отвън зида. Ето го! Такива инструменти не се пхат току-така в джобовете на дрехите. Следователно той не го е носил със себе си, когато е побягнал, още повече че бягството му е било толкова бързо и ненадейно. Те са все още нейде тук. Нека бледоликите отново разхвърлят леглото.

Полицаят издърпа една подир друга всички завивки, както и дюшека. Явно че между тях нямаше нищо, на което да не му беше там мястото, нямаше нищо и под кревата.

— Нека бледоликите изпразнят куфара! — нареди след това Винету.

Шерифът заяви, че вече са го правили и не са намерили абсолютно нищо. Освен печатните издания в куфара нямаше нищо друго. Но Винету го взе в ръка, поддържа го няколко секунди, усмихна се и ми го подаде. Веднага почувствах, че беше твърде тежък за празен куфар.

— Нека моят брат Шетърхенд измери дълбочината му отвътре и отвън! — подкани ме той. Измерих с педя дълбочината и разбрах, че куфарът сигурно има двойно дъно. Огледах го и видях, че наистина е така. Измъкнахме вложената част, чиито краища достигаха чак до горния ръб, и изсипахме на пода тайното му съдържание, което се състоеше от шперцове, свредели, пили и други подобни инструменти. Те бяха изработени така, че да заемат колкото е възможно по-малко място. Върхът на едно толкова тясно и тънко длето, което можеше да служи за

изваждане на по-дребни винтчета, беше пречупен. Винету внимателно го разгледа и после попита:

— Бледоликите не намериха никакви следи и в стаята, където е било откраднато златото, нали?

— Така е, абсолютно нищо — отвърна шерифът.

— Нека ни заведат там!

Минахме през двора и влязохме в постройката, чиято лицева страна гледаше към улицата, а там отидохме в стаята на Уотър, която беше ъглова, също като моята. В нея имаше повече и похубави мебели, отколкото в стаята на проповедника. Гардеробът зееше отворен. Празният, все още завинтен за дъното му сандък се виждаше вътре. Винету се наведе, протегна ръка и няколко пъти разигра насам-натам отворения му капак.

— Всичко това е безсмислено! — заяви Уотър. — Отключих го самият аз, а преди това ключът му не е излизал от джоба ми. Винету бръкна с ръка зад сандъка и затърси нещо там.

— Уф! — възкликна той и като се изправи, ни показа малко остро парченце метал. — Този гардероб не е поставен до стена, а пред някаква врата.

— Така е! — обади се хотелиерът, немалко учуден, понеже също както и в моята стая гардеробът закриваше напълно вратата. Следователно Винету не е имало как да я забележи.

— Отворете стаята, към която води тази врата! — нареди Винету. — Оттам е разкъртена задната стена на гардероба и понеже крадецът не е разполагал с ключа на сандъка, е развинтил шарнирите на капака. По-късно, докато пак ги е завинтвал се е отчупило връхчето на длетото, което намерих. Успял е да вкара винтчетата само наполовина. Усетих го веднага щом бръкнах зад сандъка.

Донесоха ключа. Отидохме в съседната стая и отворихме свързващата врата. Пред нас се показва задната стена на гардероба и веднага забелязахме, че една част от нея е била отстранявана.

Гардеробът беше мебел с лека изработка, каквито обикновено се срещат в стаите на хотелите.

Дърводелецът бе само заковал дъските на задната му стена, а с помощта на кухия свредел крадецът беше освободил главичките на пироните и така му е било възможно да извади две от дъските. М ние направихме същото, след което пред очите ни се разкри вътрешността на гардероба. Тогава видяхме наполовина завинтените бурми на капака. Всичко беше точно така, както бе казал Винету. Поради липсата на ключ крадецът не беше отворил отпред ключалките на сандъка, а беше развинтил шарнирните панти от задната му страна.

— Това е направо смайващо! — възкликна шерифът.

— Кой би го помислил! — съгласи се с него и Уотър. Хотелиерът сръга леко златотърсача с лакът в ребрата и му подхвърли следната саркастична забележка, която ме накара да се подсмяхна:

— Е, мистър Уотър, сега какво мислите за вашата голяма мъдрост? Кой се оказа толкова глупав да се остави на проповедника да го напие така, че в дълбокия си сън да не чуе шума, който в случая е бил неизбежен? Искяхте заради мистър Шетърхенд да напуснете хотела ми, чиято репутация е възможно да пострада единствено по вина на вашата глупост. Ако желаете, вървете си, защото никак не държа на такива гости като вас.

Скастриеният уестман не обели нито дума. А Винету продължи с обясненията си:

— Крадецът е имал и съучастник, който е стоял долу. Подавал му е златото на части, като най-вероятно го е спускал в някакъв съд, вързан за въже.

— Не му е бил нужен никакъв съд — обади се Уотър. — Цялото злато беше в здраво завързани пакети. Но откъде може да се знае, че е било прехвърлено през прозореца?

Без да продума, Винету посочи към няколко пръснати по пода златни зърна, както и малко златен прах, които водеха към прозореца.

— А-а, някой от пакетите се е отворил! Да, така е! Значи трима души са ме ограбили! Този проповедник, комуто пожелавам дяволът да му вземе душата, и още двама, които не познавам. Ще намеря следите му и ще го преследвам, а спипам ли го, тогава...

Повече не чух, защото Винету сметна, че е направил достатъчно, и си тръгна. Последвах го.

Когато долу се канеше вече да свърне към голямото помещение за посетители, с едно движение на ръката аз го възпях и отново го поведох към стаята на проповедника. Апачът мълчаливо ме придружи. Горещо му предадох подслушанията от мен разговор. Той внимателно ме изслуша, а когато свърших, по лицето му се появи онази одобрителна усмивка, която винаги толкова много ме удовлетворяваше, и накрая ми каза:

— И сега навярно моят бял брат иска още веднъж да претърси онзи куфар?

— Да, затова дойдохме тук, преди шерифът да ни е изпреварил и да го е конфискувал.

Прелистихме всички книжки и брошури, но без никакъв успех. После отново се заловихме със самото куфарче. Нямаше нито таен джоб, нито някакво друго добре маскирано двойно дъно, но на едно място ленената подплата се беше разлепила и в нея се виждаше направен разрез с нож. Бръкнах вътре и извадих три късчета хартия. Друго нямаше под плата. Първото листче съдържаше само имена, написани едно под друго, а най-отгоре като заглавие се четеше «To the Finding-hole»

[50]

. Имената бяха следните: Канзас Сити, Канзас Ривър, Рипъбликън Ривър, френч-манс форк, Пайн Блъф, Лодж Поул Крийк, Айрън Маунтън — Чъгуотър Крийк, Лейк Джоун, — Ларами Ривър, Медисин Боу Ривър, Плат Ривър, Суитуотър Ривър, Пасифик Крийк, Биг Сан-ди Крийк, фримонт Пийк, файндинг-хоул.

Второто листче представляваше полица за пет хиляди долара, издадена от Емил Райтер на името на франк Шепард.

Третият къс хартия беше много важен. Написаните върху него редове гласяха буквално:

Признание

Аз, Емил Райтер заявявам под клетва, че завчера следобед в три часа със собствената си пушка застрелях фермера Гай Финел и обещавам при представяне на това писмено признание пред съдия — следователя да не направя никакъв опит да отрека извършеното от мен убийство.

Емил Райтер, Стийлвил.

Отбелязаната отдолу дата сочеше, че редовете са писани почти преди една година. Името на извършителя на престъплението ми напомни за моя учител по музика, за онзи възрастен мил кантор, който беше дал мотета ми за печат. Синът му беше заминал за Америка и се казваше Емил Райтер. Сигурно това бе случайно съвпадение и нямаше никаква причина да предположа, че написалият тези редове е именно синът на моя кантор.

Какво ли го беше накарало да документира писмено признанието си? И каква ли причина можеше да има човекът, за когото бе написано, да му го изиска и да го запази, без да съобщи за убийството на властите? Дали настоящият притежател на бележката, проповедникът, беше това лице? Ако наистина бе той, тогава намеренията му едва ли бяха добри. Може би Емил Райтер е бил принуден да подпише и полицата, за да купи с нея мълчанието на свидетеля. Но в такъв случай бе близко до ума предположението, че онзи, който я бе получил, тоест франк Шепард, и проповедникът са едно и също лице. Обаче нали продавачът на религиозни книжлета се казваше иначе... поне в момента името му беше друго!

Винету ме погледна изпитателно. Когато пяхнах в джоба си трите листчета, той ме попита:

— Ще ги задържим ли?

— Да — отвърнах аз. — На едното от тях е описан пътят до файндинг-хоула и е изключително важно за нас, а пък другите две могат да се окажат още по-важни.

— Тези места... Уф! Кажете-речи, те чертаят точно пътя, по който трябва да яздим и ние двамата. Ето че едва сега той наруши мълчанието си.

— И ние ли трябва да яздим нагоре?

— Да. Твоят брат Винету не намери време да отиде да вземе нъгитси за пътуването ни на изток. Насред пътя си той бе принуден да се върне, понеже узна, че воините на враните са изровили томахока на войната срещу шошоните.

— Предвиждах, че така ще направят. Думите ми сигурно бяха съвсем неочаквани за него, но без никакви признаци на изненада или учудване той ме попита:

— Моят бял брат го е знаел?

— Да. Шест врани са били убити от шошоните и за тях сигурно ще бъде отмъстено. Научих го тук от една жена, чийто мъж е присъствал на убийството. Тя е получила писмо от вожд на враните кикатса Яконпи Топа.

— Уф! Винету и Поразяващата ръка трябва бързо да потеглят, за да помогнат на своите приятели шошоните. Между тях и неприятелите им е имало и други враждебни действия. Този

път Яконпи Топа не е спазил пагубния обичай на червенокожите мъже веднага след кървавия повод да се хвърли в битка без никаква подготовка, а е предприел големи приготовления. Вдигнал е на крак както враните от поречията, така и враните от планините — аухауейси и алакауийси, — а както изглежда, се стреми да привлече на своя страна също и воините на сатсила-а, на канаси-те, пиганите, както и на смол-роубсите. Той е стара хитра лисица, докато младият вожд на шошоните все още няма и трийсет години и е повече откровен, отколкото мъдър и опитен.

— Тогава наистина трябва час по-скоро да тръгнем нагоре, и то по най-краткия възможен път. Най-удобният път води все покрай реката Норд Плат, но прави толкова много завои, че, кажи-речи, е двойно по-дълъг от другия, който е много труден и изисква много добро познаване на местностите. Той почти съвпада с пътя, обозначен върху бележката на проповедника, и ето защо, въпреки че избяга, можем да се надяваме да го срещнем било на отиване, било на връщане. Страшно ми се иска да го спипаме! Имам и едно друго желание, чието изпълнение, противно на очакванията ми, се улеснява твърде много от намерението ти да посетим шошоните. Кикатсите са пленили един бледолик, мъжа на жената, за която ти споменах, че съпругът ѝ е присъствал на убийството на шестимата индианци врани. Точно тя е получила писмо от Яконпи Топа. Този пленник няма да бъде освободен, какъвто и откуп да им се изпрати, и затова трябва да го измъкнем от кикатсите или със сила, или с хитрост.

— Има ли моят брат Шетърхенд основателна причина, за да се заема с тази трудна задача?

— Да. Веднага ще я чуеш.

Разказах му всичко за госпожа Хилър и сина ѝ. Направих го по-подробно от обикновено, за да събудя съчувствието му към двамата. За моя радост забелязах, че постигнах желания резултат. Той ме изслуша много внимателно и накрая се осведоми:

— Както чувам, моят брат Шарли е обикнал тази скуоу и сина ѝ, нали?

— Да. Тя е преживяла толкова лоши неща, че ми се иска да ѝ спестя тежкия удар да загуби и мъжа си.

— Значи мъжът на тази скуоу се казва Нана-по. Сигурен съм, че някъде съм чувал вече това име. Нана-по... да, сега се сетих. Преди време той е намерил един воин на племето самбичи, паднал от някаква скала, и се грижил за него, докато могъл да се върне при своите. Този воин сам ми разказа всичко. А който се отнася така с един свършено непознат индианец, той сигурно е добър човек и не бива да умре на кола на мъченията в селото на враните. В случай че е все още жив, ще се опитаме да го измъкнем от плен. А сега да си вървим. Не е нужно някой да узнае, че пак сме търсили тук и сме намерили нещо.

Когато слязохме на двора, видяхме, че е пълен с хора. Из града бързо се беше разчуло кой е дошъл в този хотел и ето че се бяха насъбрали обичайните мили любопитни зяпачи, за които бяхме убедени, че щяха да пърхат като пеперуди около нас до мига на заминаването ни. Винету незабавно заключи обората и прибра ключа в джоба си, за да осигури поне на конете ни необходимото спокойствие.

Отправихме се към помещението за посетители, където Хилър бе останал да ни чака, но тъкмо в този миг го видяхме да излиза оттам, за да ни търси. Той ни съобщи, че майка му е изпратила някакъв човек, за да го повика веднага да се върне у дома си, защото се е случило нещо много важно. Молела ме и аз да дойда с него.

— Има ли много хора в голямото помещение? — попитах го аз.

— Претъпкано е! — засмя се той. — Игла да хвърлиш, няма къде да падне. А и пред хотела стои гъста тълпа. Всичко живо иска да види Винету и Поразяващата ръка.

— Тогава и двамата ще дойдем с вас. Преведете ни по възможност по такъв път, където никой няма да ни забележи!

Обаче изпълнението на желанието ни се оказа невъзможно. Вярно, хората се мъчеха да ни направят място, ала се беше насъбрало такова множество, че се провирахме напред с голяма мъка. А когато се добрахме до улицата, видяхме, че там чакаше още по-голяма тълпа, през която трябваше да си пробием път. После пък хората тръгнаха подир нас и след като влязохме в дома на госпожа Хилър, останаха да стоят пред къщата ѝ.

Тя все още не знаеше, че Винету е дошъл, и появяването му така я изненада, че не успя да обели нито дума за поздрав. Неведнъж бях наблюдавал какво завладяващо впечатление правеше неговата личност. Щом забеляза, че от смайване тя онемя, вождът на апачите дружелюбно ѝ подаде ръка и каза:

— Винету е дошъл, за да съобщи на своята добра бяла сестра, че той е неин приятел и е решил да облекчи мъката ѝ, стига само това да е възможно за него и за брат му Шарли. Жената пак нищо не му отговори. Дори и когато вече бяхме в стаята и Винету седна, тя все още не можеше да откъсне поглед от него. Наложих се синът ѝ да ѝ напомни, че е изпратила човек да ни повика, защото се е случило нещо важно.

Тогава по страните ѝ изби руменина, а очите ѝ заблестяха.

— Да — каза тя, — случи се нещо извънредно важно, което ще сложи край на всичките ни страдания и ще ни върне изгубеното щастие. Моля, прочетете това, мистър Шетърхенд!

Тя говореше на английски, понеже предполагаше, че Винету не разбира немски. При последните си думи тя ми подаде някакъв вестник и ми посочи точно мястото, което имаше предвид. Видях, че това беше излизащият и до ден-днешен

[51]

«Новинар на Запада», който спокойно може да се препоръча на всички немски читатели. Той бе първият вестник на немски език, издаван на запад от Мисисипи. Винаги ръководен и списван по превъзходен начин, той последователно застъпваше интересите на немците. В целия Запад това бе най-влиятелният вестник на моите сънародници. Въпросните редове, отпечатани с много едри букви, гласяха:

!!!.. Ф.Х..... Ф.Х..... Ф.Х.!!!

Невинността ви е доказана! Престъпникът беше разкрит и призна всичко! Можете спокойно и открито да се завърнете! В случай че нямате възможност да дойдете веднага, съобщете точния си адрес!

Ваш верен съсед.

Когато видях, че свърших с четенето, тя склочи пръсти и през сълзи каза:

— Най-сетне Бог се смили над нас! Колко съм му благодарна! Можем да се завърнем в родината, пак можем с чест да носим нашето почитено име! Отново ще ни върнат всичко, което загубихме. Да, поплачи си и ти, сине! Това са сълзи, много по-различни от предишните. Те ще облекчат сърцата ни от скръбния товар на цялата ни неволя, а и душите ни ще станат също тъй свободни, както ще сме свободни във всяко едно отношение. Ех, де да можеше и моят стар обичан баща да преживее този миг!

Закрил лицето си с длани, синът седеше безмълвно в един ъгъл. Никой друг не можеше да се радва на щастieto им по-искрено от мен. Но аз съм свикнал да бъда предпазлив. Ако това съобщение не отговаряше на истината, а беше някаква грешка, заблуда или измама, ударът, който щяха да получат по-късно, щеше да е толкова по-унищожителен. Ето защо попитах:

— А можете ли действително да се доверите на този призив? Дали не става въпрос за някоя клопка, която искат да ви поставят с единствената цел да ви подлъжат да прехвърлите пак океана?

— Не! Този съсед е искрен човек и ни е верен до гроб! Не се осмелихме да му пишем писма от Америка, но се бяхме уговорили да ни уведоми веднага щом нещата в родината ни се променят в благоприятна за нас насока. Тъй като не знаехме къде ще се установим, определихме по един вестник в Ню Йорк, Синсинати, Чикаго и Сейнт Луис, където да се появи съобщението.

Споразумяхме се съвсем точно и за неговата форма, тъй че няма място за съмнение дали то е изпратено от нашия приятел, или представлява коварен ход на някой друг човек. Не, можем да му имаме такова пълно доверие, сякаш самата чиста и свята истина го е подала.

— Добре, тогава ще го прибера.

Аз сгънах вестника и го пъхнах в джоба си.

— О, не! — извика тя. — Моля ви, не ми го вземайте! За мен това съобщение има стойността на цяло състояние.

— Убеден съм, но вие можете да си набавите друг екземпляр, за което ние вероятно няма да имаме време. А на нас вестникът ни трябва.

— За какво ви е, мистър Шетърхенд?

— За да го покажем на мъжа ви.

Тя не очакваше подобен отговор. Обзета от радост, жената ликуващо извика:

— Мили Боже! Наистина ли ще отидете при него и ще му занесете тази радостна вест?

— Да. Винету е съгласен.

— Моят брат Шарли казва истината — потвърди вождът. — В изпитанията и нещастията моята добра бяла сестра е станала силна героиня. Великият Маниту е видял това и ето защо с негова помощ днес тя си получава наградата. Неговото желание е ние да отидем при Нана-по, за да го избавим от плен и да го доведем при неговата вярна скуоу. Утре в ранни зори тръгваме на път. След тези думи жената силно изхлипа и се отпусна на колене пред него, за да благодари за решението му. Ала той изобщо не ѝ позволи да си отвори устата, а побърза да я изправи на крака.

— Винету е човек, а пред хора никой никога не бива да коленичи. Ако моята бяла сестра не иска веднага да си тръгна, тогава нека не ми благодари дори и с една дума.

— Но как мога да мълча, когато сърцето ми прелива от радост и щастие! Каква вест само за моя клет съпруг! Мистър Шетърхенд, той знае стихотворението ви наизуст, знае и по какъв начин съм го получила. И до ден-днешен в ушите ми звучи началото му тъй ясно, както и на времето, когато го чух за пръв път пред коледната елха: «На блага вест съм приносител — Бог прати ни небесен гост...!» Но за съжаление радостта на моя мъж няма да е така смирено благодарствена, с мисъл, отправена към Бога, като моята, защото той... вече не вярва в Христа...

Натъжена от току-що казаното, тя направи кратка пауза, а после продължи:

— Без да се издавам, неговото крайно безбожие често дълбоко ме е огорчавало. Затова ежедневно съм отправяла молитви към Бога, молила съм го да ме чуе, ала до ден-днешен моите молби са оставали неизпълнени. Обстоятелството, че трябваше да страдаме толкова тежко без каквато и да било вина, бе причина мъжът ми да изгуби вярата си и съвсем да се отвърне от Бога. Имам следното горещо желание, за което ще се моля ден и нощ: дано това голямо щастие, усмихнало ни се отново, му върне пак вярата в Бога.

— Не губете надежда, мисис Хилър! — окуражих я аз. — Божиите пътища са неведоми, но краят им е благодатен. Можете да ми вярвате. Толкова често в живота съм имал доказателства за това. Пътят на страданията, по който ви срещнах, сигурно ще ви донесе Божията благословия и ще ви изведе до благополучие.

— Това стана вече, мистър Шетърхенд. Вие ме срещнахте в такъв час, когато мъката ми беше най-безутешна. Тогава бях тръгнала за Граслиц и отивах при един човек, когото от съображения за безопасност нарекох мой роднина, обаче той не бе такъв, а беше роднина само на един от нашите служители. Смятах го за заможен, обаче се бях излъгала. Освен това той беше заминал от Граслиц и ако не се бяхте смиили над мен и ако не ми бяхте дали всичките си пари, навярно днес вече нямаше да съм жива.

— А имаште ли някаква полза от препоръчителното писмо на моя тогавашен приятел Карпио?

— Не. Взех го само за да не обидя младия човек. Познавате ли лицето, до което е адресирано?

— Не.

— Това е мистър Лахнер от Питсбърг. По-късно моят път ме отведе в този град и аз поразпитах за него. Този човек бил натрупал състоянието си от различни услуги, за които искал после десетократни лихви. Хората го описваха като един от най-лошите представители на онзи сорт люде, които англичанинът нарича «cutpurse»

[52]

, а пък американецът — «cut-throat»

[53]

. Предпочетох да не предавам писмото.

Значи този тайнствен роднина на моя Шаран бил безмилостен кождер! Трите познати фишека «Ел Дорадо — милионер — единствен наследник» вече не ми се виждаха толкова заслепяващо привлекателни, както през юношеските ми години.

Спокойно мога да подмина останалата част от разговора ни, понеже казаното няма никакво отношение към по-късните ни преживявания. Не можех да искам от Винету тази вечер да дойде с мен още веднъж до жилището на мисис Хилър, тъй че тя ни помоли за разрешение да ни посети за някоя и друга минута в хотела, за да ни донесе писмо до нейния съпруг. Казахме ѝ по кое време щяхме да бъдем там и се сбогувахме.

Когато стигнахме до хотела, видяхме, че общите му помещения бяха претъпкани с хора. Седнал до прозореца, Уотър ни очакваше. Щом ни зърна, излезе да ни посрещне.

— Мешърс — каза той, — незабавно тръгвам да преследвам проповедника, а шерифът ще се опита по друг начин да го задържи. Изчаках ви само за да се извиня на мистър Шетърхенд, че бях толкова глупав и груб. Това задоволява ли ви?

— Йес — засмях се аз.

— И дяволът не би проявил достатъчно голяма прозорливост, за да открие, че в онзи смирен и богобоязлив човек се крие такъв мерзавец!

— О, като стана дума за това, се сетих да ви попитам дали прочетохте бележката, която вчера едно хлапе ви даде в голямото помещение за посетители. Казали сте му, че след година ще ѝ отговорите!

— Ами... ами сигурно все още е в джоба на жилетката ми. Какво пише на нея? Че къде ли е? Той я извади от джоба си, прочете я и слисано ме зяпна.

— Написах я, за да ви предупредя — обясних му аз. — Де да я бяхте прочели и да бяхте изпълнили съвета ми! Сега навярно разбирате, че съвсем не е необходима прозорливостта на дявола, за да се разкрие същността на проповедника. Само че човек трябва да си държи очите отворени, а вие като че нарочно ги затваряхте.

С тези думи го заряхах.

За Винету бяха приготвили най-хубавата стая на хотела. За да избегнем любопитството на хората, ние се оттеглихме в нея. Само след минута-две дойде оберкелнерът, за да ни обслужи, но всъщност главната му цел беше да помоли вожда за разрешение да тръгне с нас. Той изложи желанието си по най-учтив начин с няколко дълбоки поклона. Молбата му не се хареса особено на Винету, но аз се застъпих за този млад човек, положил толкова усилия да постигне целта си, и най-сетне апачът реши да направи изключение и да рискуваме да вземем с нас един непознат, който на всичко отгоре не беше уестман. Обаче му постави условие да си набави добър кон и да ни докаже, че умее сносно да язди. Тогава Рост ни помоли да почакаме около четвърт час и после да погледнем към двора.

След определеното от него време той се появи долу върху гърба на един съвсем не лош дорест кон и по такъв начин ни демонстрира цялата школа по езда, че Винету му направи знак да се качи при нас, след което му каза още същия ден да се снабди с всичко необходимо за пътуването ни и на сутринта още в ранни зори да е готов за тръгване. Добрият човечец бе извън себе си от радост и хукна, за да се похвали на всички посетители. Едва затворил вратата зад гърба си, той отново я отвори, направи дълбок поклон и рече:

— Милорди, още веднъж ви уверявам, че днес е най-хубавият ден от живота ми, и моля настоятелно с ваше позволение да ви кажа какво ми нашепва един вътрешен глас, а именно, че никога няма да съжалявате за почетното разрешение, което ми дадохте.

Трета глава Олд Джъмбъл

Три седмици по-късно се намирахме сред планините на сегашния окръг Олбъни в югоизточната част от щата Уайоминг. На север от нас се издигаше върхът Консиъл Пийк, а зад нас — Скуоу Пийк. Далеч по-нататък се простираха като тъмна маса Рийдс Пийк и Ларами Пийк. Вляво от нас възвишенията на Медисин Боу Маунтънс се губеха в далечината, а вдясно от тях като лека, едва забележима тъмна черта се виждаха Елк Маунтънс. И така, бяхме сред обширната плодородна равнина Ларами и за този ден си бяхме поставили за цел да стигнем до Лейк Джоун, на чийто бряг смятахме да пренощуваме.

Искам съвсем накратко да се върна назад и да спомена, че бях упълномощил госпожа Хилър да получава пристигащите от Сейнт Луис мои хонорари. Ездата ни през тези седмици бе бърза, но именно затова бе напрегната и изморителна, обаче не ни беше донесла никакви по-особени приключения. Бяхме доволни от Рост. Въпреки привидната си слаботелесност той се беше проявил като издръжлив ездач и внимателен и услужлив другар. Със своята прекалена учтивост той неведнъж и дважд ни бе доставял тайно удоволствие. Продължаваше да ни нарича

«милорди» и твърде често ни молеше с наше разрешение да ни каже, че «един вътрешен глас му нашепвал еди-какво си». Трябваше да изчакаме, за да видим как би се държал в опасни положения, но се надявах и тогава да нямаме повод да съжаляваме, че се бях застъпил пред Винету да удовлетвори желанието му да пътува заедно с нас. Ще отбележа още, че той беше взел една малка аптечка с много съобразително подбрани лекарства, както и някои хирургически инструменти.

За да постигнем същинската си цел да посетим шошоните, ние трябваше във всеки случай да се доберем до Змийската река, за да разберем къде можехме да ги срещнем в момента. Вярно, много добре знаехме къде живеят обикновено — често в истински села със солидно построени дървени къщи, — но беше съвсем близко до ума предположението, че поради предстоящата война с враните воините на шошоните сигурно трябваше да се търсят другаде.

Вече беше следобед и до Лейк Джоун ни оставаха още около два часа езда. Беше настанало тъй нареченото индианско лято — по отношение на атмосферните условия едно чудесно годишно време, което е присъщо единствено на американския Запад и не се среща в никоя друга страна по земята. Ларами Плейнс се намират на повече от две хиляди метра над морското равнище, но въпреки това там въздухът е толкова топъл и нежен, както е другаде на същата надморска височина само през лятото. При това той е тъй чист и прозрачен, че човек получава чувството, сякаш може да вижда безкрайно надалеч по необятната равнина.

Там, където яздехме в момента, тази равнина бе обрасла с висока трева и точно тя стана причина още отдалеч ясно да забележим една дияра, която, идвайки отдясно, не след дълго щеше да се слее с нашите следи под остър ъгъл. Щом стигнахме до нея, ние спряхме, за да я разгледаме. За да докаже, че не ни е съвсем безполезен като спътник, Рост се обади:

— Не са били диви животни. Милорди, с ваше позволение ще ви кажа какво ми нашепва един вътрешен глас — тук са яздили хора! Ясно си личи по отпечатъците от конски копита.

— Добре! Колко са били ездачите? — попитах го усмихнато.

— Колко ли? Да се разбере това, би било цяло изкуство, което не владее.

— Вярвам ви. Почакайте само минута-две и моят приятел ще ви осведоми как стоят нещата!

Винету беше слезъл от коня, за да преброи ездачите. Ето че отново се метна на седлото и по своя лаконичен начин каза:

— Петима бледолики... Уф!

Кратката пауза пред възклицанието «Уф!» ме накара да предположа, че диярята му даваше някакъв сериозен повод за размисъл. Но тъй като той продължи да язди, без да добави каквото и да било, аз си замълчах, ала оттук нататък започнах да оглеждам отпечатъците по-внимателно, отколкото бих постъпил иначе.

Ние поехме по диярята, първо, защото нататък съвпаднаше с нашата посока, и второ, защото в Дивия запад човек не бива да се отнася с безразличие към нито една следа. Съвсем не е изключено тя да е оставена от хора с враждебни намерения. След известно време стана ясно, че двама от петимата ездачи бяха спирали и слизали от седлата. Отпечатъците от краката им не се отдалечаваха от диярята. Просто я бяха следвали. После забелязах друг отпечатък, който не произхождаше от стъпало. Когато спрях за малко коня си, за да поогледам мястото, Рост ме попита:

— Има ли тук нещо по-особено, мистър Шетърхенд?

— Да, и то нещо много важно.

— Какво е то?

— Двама от тези петима ездачи внимателно са разглеждали диярята, оставена от другите трима, при което единият от тях е коленичил на земята.

— Защо? Не виждам никаква причина. Ако са искали да узнаят нещо, е трябвало само да попитат другите.

— Не са могли.

— Защо?

— Защото не са били заедно.

— Какво? Как? Петимата не са яздили заедно?

— Не.

Мълчаливият Винету ми хвърли одобрителен поглед, за да ми подсказе без излишни думи, че вече правилно съм се досетил защо тази дияра му се бе видяла подозрителна. Рост продължи с въпросите си:

— Милорд, откъде можете да го знаете с такава сигурност? Вярно, аз съм в състояние да различа трапецовидния мускул от ромбовидния, ала в този случай съм безпомощен.

— Нужно е само човек да поразмисли и гатанката вече е решена. Именно защото, ако са искали да научат нещо, двамата е трябвало само да попитат другите трима, на тях не им е било необходимо да слизат от седлата и да оглеждат следите. А фактът, че въпреки това са го направили, е едно доказателство, че не са били заедно с тях, а са яздили по петите им. Я погледнете дирята по-внимателно! Например ей тук, отляво, тревата, кажи-речи, вече се е изправила, докато отдясно все още лежи стъпкана на земята. Следователно първите отпечатащи са по-стари от вторите. По моя преценка тези вляво са направени преди пет часа, докато десните са само от преди три часа. Според тези данни двамата конници са минали оттук два часа по-късно от тримата.

— След като ми обърнахте внимание на тези неща, сега и аз съм в състояние да забележа същата разлика в тревата. Ще запомня този признак, за да мога при подобни случаи и аз да определя колко е стара дадена следа.

Не успях да сдържа усмивката си. Той я забеляза и попита:

— Вие се смеете, милорд? Защо?

— Защото определянето на времето, когато е оставена една диря, съвсем не е толкова проста работа, мистър Рост.

— Не е ли? Хмм! Та нали е нужно само да погледнеш тревата?

— Pshaw! Ако ставаше въпрос единствено за състоянието на стръкчетата, тогава наистина щеше да е много лесно, обаче в подобни случаи трябва да се имат предвид и редица други обстоятелства.

— Какви?

— Преди всичко атмосферните условия. Валяло ли е, или е греело слънце? Откъде е духал вятърът? Силен ли е бил, или слаб? Сух или влажен? Освен това трябва да се знае за какъв сорт трева става дума, дали се изправя лесно, или трудно, за което голямо влияние оказват дължината ѝ, дебелината на стръкчетата, възрастта им, тоест, доколко тревата е еластична или чуплива.

— Престанете, милорд! Та това са цял куп неща, които човек би трябвало да има предвид!

— О, това далеч не е всичко!

— Какво има още?

— Колко голяма тежест е притискала тревата и колко дълго е траел натискът? Следите от кон без ездач и кон с ездач се различават по яснота и дълбочина именно защото товарът е различен. Освен това при бърз ход или езда отпечатащите могат да са по-повърхностни, тоест по-неясни, но в други случаи, да речем, при по-бавен и спокоен ход, да са съвсем други — по-отчетливи, по-ясни и по-дълбоки. При по-бавна езда или ход копитото или човешкият крак се задържат малко по-дълго върху въпросното място, отколкото когато се бърза. Но пък, от друга страна, трябва да се има предвид, че заедно с бързината нараства и силата на натиска. Галопиращият кон стъпва със съвсем различна сила от бавно крачещия. Той буквално разсича тревата или земята и тъй като при това с предния ръб на копитото животното стъпва по-здравео и той оставя по-дълбоки отпечатащи от задната му част, по вида на следата може дълго след това да се определи какъв е бил ходът на коня. Мога да изброя и други неща, с които би трябвало да се съобразяваме.

— Милорд, за мен е напълно достатъчно! Разбирам, че тази работа е далеч по-трудна, отколкото си мислех, и не ми се вярва тъй лесно да я усвоя.

— Да, правилното разчитане на следи в Дивия запад е истинска наука, за която няма написани учебници. Не всеки човек притежава необходимите заложби, за да постигне добри успехи в тази специалност. Онзи, на когото липсват, е по-добре да си остане у дома, ако не иска да загине, защото твърде често животът ти зависи от правилното разчитане на една или друга диря.

— Но в този случай работата не е чак толкова сериозна, нали?

— В момента все още нищо не може да се каже. Ездачите са били бели и това е успокоително, но от друга страна, има и такива бели, от които човек би трябвало да се страхува повече, отколкото от индианците, тъй че нямаме никаква причина да забравяме необходимата предпазливост. И така преди около пет часа оттук са минали на коне трима бледолики. Два часа по-късно по следите им са дошли други двама. Но петимата са от една и съща група, те

непременно са тръгнали заедно нанякъде. Остава открит въпросът защо тук двамата не са яздили заедно с тримата, а са се отделили от тях?

— Хмм! Мен няма защо да ме питате. Не знам! Но как можете с такава сигурност да твърдите, че петимата са спътници?

— Разбрах го от обстоятелството, че изостаналите двама са оглеждали толкова старателно следите на избързалите напред трима.

— Странно! Аз бих направил точно обратното заключение.

— Защо?

— Един вътрешен глас би ми нашепнал следното: именно защото тъй внимателно са оглеждали дирята, те не са знаели кои и какви са хората пред тях.

— Това не доказва нищо друго, освен че не сте никакъв уестман. Натъкне ли се човек на непозната диря, той я разчита и после я следва, без да спира, докато тя не се промени или пък не се появи някаква друга причина, за да спре. А двамата ездачи са слизали от седлата и подробно са се занимавали с дирята на такова място, където не са имали ни най-малкото основание да й отделят чак толкова голямо внимание, тъй като тя си е съвсем същата, както и преди. И така те не са се опитвали да търсят нещо, което все още не им е било известно, а са искали още веднъж да се уверят, че именно тази е дирята, която са си поставили за цел да следват. Значи следите, а оттам и тримата ездачи, са им познати. Вероятно са желали да узнаят само какво е разстоянието между тях и тримата. Това обстоятелство ме навежда и на един друг въпрос, който може да се окаже изключително важен за нас — дали двамата искат да догонят тримата, или не?

— Естествено, че ще искат. Та нали са от една и съща група!

— Това не може да се твърди с такава сигурност. Ако споменах, че пътуват заедно, то не бива да изключваме възможността това да не се отнася за днешния или утрешния ден, а да е валидно за по-късно и за някоя по-далечна цел.

— Цялата тази работа е твърде сложна и объркана за мен. Вярно е, че много добре умея да различавам трапецовидния...

— ... от ромбовидния мускул — намесих се аз. — Но сега-засега...

— Извинете ме, милорд! — бързо ме прекъсна той. — Този път нямах предвид ромбовидния мускул, а големия преден зъбчат мускул. Но те и трите спадат към мускулната група на рамото и на ключицата. Към тях трябва да прибавя само още повдигача, наричан още «търпеливия», малкия преден зъбчат мускул и *musculus subclaveus* [54]

— Добре, прибавете и тези три и тогава ще станат шест! Но ние спокойно можем да оставим всички тези мускули да си стоят по рамото и ключицата и ще е далеч по-разумно пак да се заемем с дирята, която все пак е по-важна за нас.

— Добре, милорд! Ще следя думите ви с най-голям интерес, защото по целия ни път до тук тези следи са първите, които толкова силно привлякоха вниманието ви.

— Сега преди всичко ме занимават следните два въпроса:

защо са изостанали двамата ездачи? И искат ли да догонят тримата, или не? Несъмнено целта на пътуването и за двете групички е една и съща, но изглежда, че двамата изостанали конници преследват някакъв план, който явно пазят в тайна. Отделили са се от другите, за да могат да поговорят за своите намерения, без да се излагат на опасността да бъдат подслушани. Но в условията на живот, властващи тук, в Дивия запад, при деветдесет от сто подобни случая може да се предположи, че забулените в такава тайнственост цели не вещаят нищо добро.

Следователно тримата ездачи трябва да се пазят от двамата. Ето това ми издадоха тези следи.

— Милорд, вашата проникателност е достойна за възхищение. Трябва да си призная, че сам никога нямаше да стигна до тези изводи.

— Pshaw! Не само проникателността ми ме доведе до тях, а и едно друго нещо, за което обаче няма подходящ словесен израз. Лека-полека уестманът придобива, нека го наречем шесто чувство, на което може да се осланя не по-зле, отколкото на своите пет общоизвестни сетива. Това е нещо като духовен поглед, вътрешно око или ухо, един вид тайнствено възприятие, което е независимо от светлинните и звукови вълни. Склонен съм да го нарека сетиво за предчувствия или за предположения, ако предчувствията и предположенията не бяха нещо

толкова неопределено, а това шесто чувство винаги разкрива истината с такава сигурност, с каквато окото възприема изпречилия се пред него предмет. Постепенно уестманът трябва да се упражнява в използването на това сетиво също както и детето само чрез продължително упражняване усвоява навика и сръчността да си служи със своите сетива. Но пък след като веднъж си го придобил, можеш да се осланяш на него също тъй сигурно, както и на окото или на ухото. Дори понякога, когато изглежда, че слухът и зрението си противоречат, се случва именно това чувство да бъде определящо за истинността на възприятията. В никой друг човек то не е толкова силно развито, както във Винету. Самият аз, разбира се, съвсем не съм новак, но е имало случаи, когато съм се учудвал на голямата сигурност, с която той е предричал неща, за чието съществуване или сбъждане никога нямаше и да предположа, въпреки цялата си прозорливост. По-късно всички тези «предизвестия» винаги са излизали истина с такава точност, сякаш въпросните случки и събития са се разиграли пред собствените му очи. Ако и аз самият не притежавах това чувство, сигурно понякога нямаше да устоя на изкушението да допусна, че вождът на апачите е от онези хора, които са надарени с тъй нареченото ясновидство. Но сам виждате, че той вече отиде далеч напред. Нека побърза да го догоним! Предполагам, че тази вечер край Лейк Джоун съвсем няма да скучае така, както беше в досегашните ни биваци.

— Милорд, да не би да имате предвид, че ни застрашава някоя опасност?

— Не. Който има за спътник вожда на апачите Винету, за него стават напълно безобидни дори такива положения, които иначе биха се сторили на други хора твърде опасни. Предполагам, че ще имаме един забавен разговор в стила на Дивия запад и нищо повече. Хайде, мистър Рост! Ние пришпорихме конете си, за да догоним Винету, който не беше забавил бързия ход на своя жребец и бе отишъл доста напред. После пак поехме по дирята, водеща право към Лейк Джоун, докато тя се раздели. Три от конете бяха продължили в досегашната посока, а два се бяха отклонили надясно. Без да се колебае, Винету продължи по втората следа. Рост не можеше да си обясни тази постъпка и затова ме попита:

— Мистър Шетърхенд, защо не яздим направо? Тези нови отпечатащи по всяка вероятност не водят към езерото, където искаме да отидем.

— Напротив, водят право натам — отвърнах аз.

— Така ли? Но нали се отклоняват от нашата посока!

— Само временно. По-късно двете дири отново ще се слеят. Винету бе наясно и взе своето решение веднага щом забеляза, че следите се разделят. Имате ли представа какво предполага той?

— Не. Знам колкото едно новородено.

— И едните, и другите искат да отидат до езерото. Но на първо време изостаналите назад ездачи не желаят да се мяркат пред очите на другите, защото вероятно имат намерение да ги подслушат. Невъзможно е да съществува друга причина за разделянето им.

— Но нима нямаме основание да се промъкнем тайно и до първите конници?

— Имаме, но по-важно е да узнаем каква причина е накарала двамата да решат да подслушат хората, с които пътуват заедно. Ето тук намираме едно доказателство, че всичко, каквото ви казах преди малко, е истина: замислили са нещо, което тримата техни спътници, или поне един от тях, не бива да научават. Но щом като такива мъже, тръгнали да споделят заедно опасностите на Запада, имат едни от други някакви тайни, това означава, че отношенията им не са поставени на честна основа. По всяка вероятност ние ще се срещнем с петимата и ето защо преди всичко друго е необходимо да разкрием какво кроят тези потайни люде. Най-напред ще тръгнем подир двамата, за да можем в случай на нужда да осуетим плановете им. Няма да търпим да се вършат мерзости по пътищата, по които яздат Винету и Олд Шетърхенд.

— Но в такъв случай не е изключено да се стигне до враждебни действия помежду ни, а?

— Напълно е възможно.

— Това е чудесно! Вече се радвам, че се натъкнахме на тази диря.

— Вероятно и между тримата ездачи се намира някой, който също ще се зарадва, ако не и повече от вас, че ще се срещнем. Скоро ще разберем дали е така, защото до езерото ни остава още около половин час път.

Последните ми думи скоро се сбъднаха — още не беше изминал споменатият половин час, когато на северозападния хоризонт забелязахме тъмна черта, която загатваше за горичката, опасала езерото. Вместо да продължи по дирята, Винету се отклони вдясно от нея. Рост пак не

можа да се досети за толкова ясната причина и отново ми зададе въпрос. И аз не съм привърженик на излишните приказки и когато съм сам с Винету, също съм мълчалив като него. Обаче новак като Рост трябва да бъде обучаван и понеже веднъж се бях заел вече с тази задача, нямаше как току-така да я зарежа и затова му обясних:

— Тримата са яздили в такава посока, че са стигнали до южния край на езерото. Двата яздат по-надясно, тоест на север, за да излязат на езерото на такова място, където тримата няма да имат възможност да ги забележат. Оттам те ще се опитат тайно да се промъкнат до спътниците си. Тъй като и ние искаме да ги подслушаме, те също, както и другите, не бива да ни виждат. Ето защо се отклонихме и от тяхната диря, за да се доберем до водата от север. Ей сега Винету ще пришпори жребеца си в галоп.

— Защо?

— Защото галопиращият кон се движи по-бързо, а и заедно с ездача става, макар и малко, по-нисък, отколкото когато тича в тръс или върви ходом. Затова препускащият в галоп кон отдалече се забелязва по-трудно, още повече че така значително се скъсява времето, през което е възможно да открият приближаването ни.

— Но нали двамата изобщо няма да могат да ни видят, понеже са толкова далеч на юг от нас!

— Правилно, обаче скитащият се из Запада човек трябва да се съобразява с всички възможности. Ако наистина са толкова предпазливи, колкото, да речем, ние бихме били на тяхно място, ще вземат да претърсят гората на достатъчно голямо разстояние, за да се убедят, че никой не се намира в близката околност и че следователно са в безопасност. В такъв случай не е изключено да се озоват толкова далеч на север, че да ни забележат, ако не проявим съобразителността да се отклоним по-далеч от дирята.

— Е, добре! Нека изчакаме да видим дали наистина ще препусне в галоп!

Едва беше изрекъл тези думи, които Винету нямаше как да чуе, когато апачът с едно подканящо цъкване с език накара жребеца си да полети пред нас в пълен галоп. Последвахме го със същата бързина.

Гората, обградила езерото, изпращаше срещу нас отделни групи храсталаци, сякаш да ни посрещнат. Зад едни от тези храсти спряхме и слязохме от седлата. Тук се намирахме може би на около една английска миля от предполагаемото място, където трябваше да се търсят двамата ездачи. Винету свали оглавника и юздите на коня си, за да му даде възможност свободно да пасе, и каза:

— Нека моите бели братя ме чакат тук! С тези думи той изчезна между храсталаците, след като ми беше дал своята Сребърна карабина.

— Къде отива? — попита Рост.

— Да потърси хората, които ще наблюдаваме.

— Защо не взе пушката си?

— Защото може да му пречи. Възможно е да му се наложи да пълзи сред гъсталаците на доста голямо разстояние, а в такъв случай едно толкова дълго оръжие сигурно ще го затруднява.

— А ние какво ще правим междувременно?

— Ще седнем на земята и ще чакаме. Може да измине и час, докато се върне. И така, разположете се удобно, създайте удобства и за животните. В това време ще отида да проверя дали наблизо не се намират никакви хора.

Внимателно претърсих края на гората, но не открих признаци за присъствието на човешко същество и се върнах обратно при Рост. Слънцето се беше скрило зад гората. Сигурно вече почти докосваше хоризонта. Следователно до здрачаване оставаше около половин час.

Сенките ставаха все по-дълги и по-дълги, докато накрая легнаха върху цялата източна част на равнината, а после бързо започна да се стъмва. Тъкмо когато дневната светлина вече чезнеше, се завърна апачът. Без да каже нито дума, той се метна на своя жребец, смуши го и пое покрай гората на юг. Последвахме го. Рост бе много любопитен да узнае дали Винету беше постигнал целта си, ала не смееше да му досажда с въпроси. Аз си мълчах, понеже бях убеден, че вождът ще проговори, когато сметне, че е необходимо. Във всеки случай той беше открил търсените хора, защото от безгрижното му поведение разбрах, че вече знае къде са те.

Измина около четвърт час и тогава той скочи от седлото, прекара през юздите на коня един ремък, за да го върже за забито в земята колче, и каза:

— Нека моят брат Рост остане тук при животните и да не вдига никакъв шум. Ще му поверим нашите пушки, за да можем по-лесно да се промъкнем до двамата бледолики. Ако не се върнем дори до полунощ, той да не се тревожи и да не се отдалечава от това място! А сега ела, Шарли!

— Наистина ли няма защо да се безпокоя за вас, мистър Шетърхенд? — попита ме моят сънародник.

— Да, така е — кимнах аз.

— Даже и ако един вътрешен глас ми нашепва, че сте изпаднали в беда?

— Също и тогава. Изобщо не бива да обръщате внимание на този вътрешен глас, а да слушате какво ви казваме ние. За нас не съществува никаква опасност, а даже и да имаше такава, със своеволните си действия само бихте направили бедата още по-голяма.

Подадох му Мечкоубиеца и карабината «Хенри», а след това последвах апача, който, изглежда, беше запомнил всеки храст наоколо — толкова голяма бе сигурността, с която минахме през ниския гъсталак и навлязохме в гората. Там беше съвсем тъмно и затова той ме хвана за ръката. Той описа широка дъга около мястото, където всъщност искаше да отиде, като с всяка изминала минута ставаше все непредпазлив. После ми пусна ръката, легна на земята и продължи напред, пълзейки на ръце и крака. Естествено аз го следвах по същия начин. Скоро доловихме гласове. Безмълвно се промъкнахме още по-нататък, докато най-сетне стигнахме до последните дървета в края на гората, където съвсем близо пред нас видяхме седнали в тревата търсените хора. Недалеч от тях различихме като тъмни неясни силуети спяните им коне.

Щастието бе благосклонно към нас, защото тъкмо в този момент двамата мъже разговаряха на твърде важна за нас тема. В същия миг дочух думите:

— Да, и аз съм убеден, че този шериф ще ни търси много енергично. Именно защото неминуемо ще проумее, че се е намирал по съвършено погрешен път, той ще положи всички усилия да изкупи вината си. Само ми се иска да знам какъв беше онзи непознат дъчман

[55]

— Някакъв вестникар и нищо повече — отговори другият, чийто глас веднага ми се стори познат, макар човекът да говореше полувисоко.

— Съмнявам се. Този тип ти излезе по такъв начин, който ясно показва, че е нещо повече от един драскач.

— Но все пак той е съчинил онова стихотворение и следователно без съмнение е някакъв писач. Впрочем, от негова страна бе много глупаво да изгори книжките, защото съм научил стихотворението наизуст и тъй като хич не е лошо, ще дам пак да се отпечата веднага щом ми се предложи случай отново да вляза в ролята си на смирен проповедник.

— Това едва ли ще стане някога, защото от този наш удар ще спечелим толкова много, че ще можем да се оттеглим от занаята и да заживеем спокойно. Добре, че успяхме тъй бързо да превърнем златните зърна на този глупак Уотър в пари и да ги вложим. Добре стана и че двамата Лахнер изявиха готовност веднага да тръгнат с нас.

— А дали беше чак толкова необходимо да използваме влака?

— Разбира се! Трябваше възможно най-бързо да изчезнем от щата Мисури, където не бива никога повече да рискуваш да играеш старата си богоугодна роля. Иначе много бързо ще спипат проповедника душеспасител. Изобщо си имал голям късмет, че досега никой не те е заподозрял. На хората отдавна вече би трябвало да е направило впечатление, че винаги си се намирал там, където е ставала толкова добре подготвена кражба с взлом.

— Pshaw! И до ден-дневен ми е много забавно да си спомням как съдържателят на хотела в Уестън говореше за обира в дома на тамошния търговец, както и за обира у адвоката Претър от Платсбърг, при което с цялото си незнание най-невинно спомена, че малко преди това съм бил и в Уестън, и в Платсбърг. Този нещастен глупак няма и най-малките подозрения за връзката между тези неща.

— О, може би вече има! В Уестън не бива да се мяркаш до края на живота си. Ако не беше проклетият дъчман, този... как се казваше?

— Майер.

— И така, ако не беше този Майер, цялата работа щеше да свърши съвсем иначе и нямаше да е необходимо да бързаме толкова много, че за малко целият ни хубав план да се провали. Беше ли започнал вече да те подозира?

— Тъй изглеждаше.

— И по каква причина?

— Един дявол знае! Не съм присъствал, когато Уотър е открил кражбата, тъй че не знам какво се е говорило там. Когато се появих малко по-късно, чух само как този човек подканяше шерифа да ме арестува. Изглежда, подозренията бяха паднали върху него и очевидно той искаше да се оправдае, прехвърляйки ги върху мен. Веднага си плюх на петите.

— А може би щеше да постъпиш по-добре, ако беше останал, а?

— Не. Ако ме бяха арестували, всички обстоятелства щяха само да подсилат подозренията срещу мен.

— Well! Но аз продължавам да твърдя, че този Майер не е това, за което се представя.

Предположението ми се подкрепя и от факта, че той умее да стреля толкова майсторски.

— Всичко беше случайност.

— Не е. Който при толкова малко изстрели си позволява нарочно да изпрати един куршум встрани, той знае много добре, че после няма да допусне нито една грешка.

— Не може да се твърди със сигурност дали е било нарочно, или не.

— Но аз го твърдя! Ами ако е някой уестман, който само се е предрешил и се преструва?

— Pshaw!

— В такъв случай на него непременно ще му хрумне да поразпита повечко за нас. Не си оставил нищо, което би могло да ги насочи към дирите ни, нали?

— Не съм.

— Инструментите ти?

— Хвърлих ги в реката.

— Ами куфарчето?

— Изгорих го.

— Беше си водил някакви бележки. Още ли са в теб?

— Не. И тях изгорих, защото събитията в Уестън ме направиха по-предпазлив.

В случая проповедникът лъжеше, защото както куфарчето с инструментите, така и бележките му, бяха попаднали в ръцете ни. Той премълчаваше истината просто за да си спести упреците. Лесно можете да си представите, че изненадата ми да се натъкна на проповедника тук, край Лейк Джоун, не беше никак неприятна. Дори нищо по-радостно не можеше да ми се случи. Сега отведнъж разбрах кои бяха петимата ездаци. Не беше трудно да се отгатне.

В кражбата на златото в Уестън бяха участвали трима души: проповедникът, самият взломаджия, както и онзи тип, дето е стоял долу на двора и е поемал спусканото отгоре злато. Един от последните двама е бил непознатият, с когото в помещението за посетители на хотела проповедникът беше разменял споменатите съзаклятнически погледи. Човекът, който седеше сега до него, изглежда, беше предводителят на този «незаменим» детелинов лист. Предполагах го по начина му на изразяване.

Вече бях узнал, че двама души, чичо и племенник, щяха да бъдат подмамени до някакъв си файндинг-хоул в планините. Петимата яздеха също към планините, и то по пътя, указан в бележката, която бяхме намерили в куфарчето на проповедника. Никак не беше трудно да се отгатне, че в случая си имахме работа с това тъмно начинание. Тук се бяхме натъкнали на тримата негодници и на техните две жертви. И ако не се лъжех в предположението си, тримата, които бяха избързали напред, бяха чичото, племенникът и третият участник в разбойническата банда.

Тези размисли ми минаха светкавично през главата, защото трябваше да посветя цялото си внимание на разговора и да не изпусна нито дума от него.

— Умно си постъпил, като си унищожил всичко. Че нима ти беше възможно по време на бързото ти бягство да грабнеш куфара и да мъкнеш и него? — бе следващият въпрос към проповедника.

— Да, възможно беше, защото онези типове бяха достатъчно глупави да ми оставят необходимите минути. После забелязах, че са по петите ми, ала все пак преднината ми беше вече толкова голяма, че нямаше как да ме догонят.

— Сигурно Уотър незабавно се е лепнал по петите ти.

— Без съмнение, но може само да ме разсмее. Вярно, че този човек се смята за добър уестман, но най-вероятно веднага е изгубил дирята ми.

— Хмм! Когато дяволът поиска, понякога и най-големият глупак става умен и разсъдлив.

— Pshaw! Пътуването ни с железницата прекъсна дирята ни на толкова голямо разстояние, че тя не може да бъде открита дори и от Винету или Олд Шетърхенд.

— Не се изхвърляй чак толкова!

— Казвам истината! Изобщо няма да намериш толкова мъдра глава, която да е в състояние да открие местата, където се качихме и слязохме от влака. Разкриването на обира ме тревожи толкова малко, колкото и убийството на онзи Уели, на когото пронизахме гърдите с куршум от брега на Плат и после падна от сала си във водите ѝ. Той няма да може да разкаже нито кой му изпрати куршума, нито кои са хората, измъкнали по-късно сала със златото на брега. Ама че улов! Почти дваисет хиляди долара! Без да смятаме онези килограм и половина по-едри златни зърна, с които хвърлихме въдицата на стария Лахнер. Вече не е ли време да се промъкнем до нашите хора?

— Време е. Забавим ли се по-дълго, твърде е възможно Лахнер да заподозре нещо. Не ми харесват приказките, дето ги дрънка през последните дни. Ето защо възложих на Егли задачата тази вечер да го предразположи да си каже всичко. Пред нашия спътник той по-лесно ще издаде истинското си мнение, отколкото пред нас двамата, и тъй като няма да предполага, че ние сме наблизко и ще чуем всичко, навярно няма да скрие истинските си мисли. Племенникът му е глупаво момче и неговото мнение може да ни е безразлично. То и старият няма кой знае колко акъл в главата си, но тъй като е хитър и коварен, като нищо може да му хрумне да ни провали успешния край на това пътуване.

— Ако старият негодник започне да ни се ежи, ще му стегнем юздите и ще му покажем как всъщност трябва да се държи с нас.

— Ами ако е заподозрял нещо и се окаже достатъчно умен да си затрае? Появи ли се у него недоверие, значи ни е прозрял и непременно ще разбере, че сме готови на всякакво насилие и че самият той би могъл да се спаси единствено също чрез насилие. За живота ни няма да се окаже никак полезно, ако най-неочаквано ни тегли по един куршум в главите и после се върне у дома си.

— The devil!

[56]

Смяташ ли, че е възможно?

— Да. Ето защо още тази вечер Егли трябва да го разпита, а ние да ги подслушаме. Ако макар с една-единствена дума издаде, че повече ни няма доверие, ще се наложи да се погрижим както той, тъй и момчето му да не доживеят утрешния ден.

— Би било жалко заради работата, която ще ни свършат. На никого от нас тримата и през ум няма да му мине да се гмурка стотици пъти в ледените води на файндинг-хоул а, за да вади от дъното му нъгитсите. В края на краищата всеки държи на живота си повече, отколкото дори на всичкото злато в света.

— Именно заради работата бих предпочел да обезвредим само стария, а момчето да оставим живо. Ще го вържем и мисля, че никак няма да ни е трудно да го водим с нас като пленник. Та той е толкова неопитен и при това главата му е толкова размътена на този Олд Джъмбъл

[57]

, както го нарича Егли, че щом веднъж го сплашим здравата, и през ум няма да му мине да вземе да ни се опъва. А че после студената вода ще го вкара в студения гроб, може само да ни радва, защото така ще ни спести труда да проникнем с куршум разсеяния му мозък.

— Но все пак би било по-добре да оставим и стария жив. Много ще ме е яд, ако действително вече ни няма доверие.

— И мен ще ме е яд. Съвсем скоро ще разберем как стоят нещата в това отношение. Време е да вървим. Добре, че наредих на Егли да спрат и да се разположат на бивак веднага щом стигнат гората и да запалят огън. Така лесно ще открием мястото. Необходимо е само да вървим ей тук,

покрай гората, докато забележим светлината от огъня, който Егли ще изгаси веднага щом чуе моя сигнал. А след като научим каквото искаме да знаем, ще се върнем до тук за конете, по обиколен път ще излезем на следите им и ще се престорим, че току-що идваме откъм прерията. — Ами какво ще кажем за нашия лов?

— Ще кажем, че не сме намерили никакъв лос. Ама старият наистина си мислеше, че следите от онзи див козел са оставени от лос. Ха-ха-ха-ха! И след като му обясних колко е опасно да стреляш по лосове, той с голяма радост продължи по пътя заедно със своя Олд Джъмбъл и Егли. Ето ти още едно доказателство, че хитростта на един-единствен уестман е достатъчна, за да прати за зелен хайвер и десетина от най-умните мъже на Изтока. А сега да тръгваме, време е! Те станаха от земята и се отдалечиха. Ние също се изправихме на крака.

— Уф! Да ги последваме! — прошепна ми Винету. Стъпвайки по меката трева, ние излязохме на открито и безшумно се запромъквахме покрай гората, като бяхме готови да спрем всеки миг, в случай че се озовяхме твърде близо до двамата пред нас. Измина около четвърт час, докато съзряхме напред светлината на голям и буен огън. Понеже проповедникът и неговият другар се намираха между него и нас, ние можехме добре да различаваме силуетите им и да се съобразяваме с действията им. Когато се приближиха до бивака на спътниците си толкова, че не след дълго щеше да възникне реалната опасност да ги забележат, те изчезнаха в гората. Ние също се шмугнахме между дърветата и пипнешком се устремихме напред възможно най-бързо. Беше тъмно като в рог, но и тук остро ни тренирано зрение не ни изостави. Не след дълго огънят заблещука между стволите, което отново улесни промъкването ни.

Когато се приближихме на около шейсетина крачки, ние различихме двамата подслушвачи, които бяха легнали на земята и пълзяха към огъня. Последвахме примера им и продължихме напред един до друг. Докато пълзях така, с лице съвсем близо до земята, по едно време ми се стори, че недалеч в мъха виждам някакъв слаб металически блясък. Посегнах натам и... ръката ми улови две шпори за езда, една находка, която не можеше да не ме смае. Шпорите бяха лъскави и следователно не беше възможно да са лежали дълго на това място. Вероятно бяха собственост на някой от тримата, насядали край огъня. Каква непредпазливост! Вярно, че при някои обстоятелства човек може да свали шпорите си, но да ги оставиш в тревата или в мъха е такова нечувано лекомислие, което като нищо ще накара един опитен уестман да излезе от кожата си от яд. Подобна непростима небрежност е в състояние да постави под въпрос не само сигурността, а при определени обстоятелства даже и живота на цяла група пътници. Онзи, който се провини в такава немарливост, заслужава нещо повече от прякора Олд Джъмбъл, защото бях убеден, че само племенникът, «обърканата глава», за когото преди малко бяха споменали, бе способен на подобна непредпазливост. Каква разсеяност само... разсеяност!!! Веднага щом тази дума ми мина през ума, почувствах как сякаш светкавица преряза мозъка ми. И защо?

Беше споменато името Лахнер, а това бе фамилното име на моя някогашен приятел и спътник Карпио. Той имаше роднина в Америка и винаги си беше «объркана глава», един Олд Джъмбъл. Не ми остана време да довърша мисълта си до край, защото Винету ме беше изпреварил и аз трябваше да побързам да го настигна. Прибрах шпорите и запълзях още по-енергично. Огънят гореше все тъй буйно, както и преди. Осветяваше цялата околност на бивака, а самият бивак се намираше в края на тясна тревиста ивица, която, обградена от два реда храсталаци, идваше от откритата прерия и стигаше до края на гората. В северната редица тук-там имаше празни места, през които светлината на пламъците струеше надалеч в равнината. Точно това обстоятелство ни беше позволило да забележим огъня толкова лесно.

Проповедникът и спътникът му се насочиха тъкмо към тази редица от храсти и щем не щем, избрахме за себе си южната. По този начин бяхме принудени да заобикаляме и затова достигнахме набелязаното от нас място едва след като другите двама вече се бяха настанили най-удобно. Когато се промъкнахме под гъстите, провиснали чак до земята клонки, ние зачакахме уговорения сигнал. Нямахме представа какъв ще е той.

Не ни беше трудно да заемем местата си, защото тримата край огъня водеха разговора си на толкова висок глас, че ако все пак причиняхме някой макар и незначителен шум, те нямаха възможност да го чуят. По-големи затруднения имахме с клонките на храстите, които, докато се промъквахме между тях, трябваше бавно и равномерно да повдигаме и спускаме, за да не би някой да забележи неестественото им раздвижване. За щастие другите двама подслушвачи

срещу нас бяха толкова заети със самите себе си, че не обръщаха никакво внимание на храстите, зад които се криехме.

Тримата бяха насядали край огъня така, че бяха оставили свободна страната, която гледаше към прерията. Несъмнено това бе направено от съзаклятника им Егли, за да могат двамата му другари още по-лесно да открият бивака. Самият той седеше с гръб към гората и докато говореше, усърдно хвърляше скрити погледи към храсталаците. Естествено, опитваше се да зърне някъде двамата подслушвачи.

Точно срещу нас, тоест с лице, обърнато на юг, отвъд огъня седеше някакъв възрастен мъж с кокалеста фигура и набръчкано лице, чието телосложение все още издаваше сила и издръжливост. Той имаше силно развити челюсти, които също както и широката, масивна, доста изпъкнала брадичка, свидетелстваха за не особено възвишени страсти и чувства. Устните му бяха тесни и безкръвни, каквито често се наблюдават при изключително големи скъперници. Острият и силно извит орлов нос можеше да окаже чест на всеки арменски лихвар. Изпод оскъдната, вече посивяла коса и ниското чело неспокойно играеха чифт малки очи, останали почти без мигли, и погледът им нито за миг не се задържаше на един и същ предмет. Рехавата неподдържана дълга брада полагаше напразни усилия да придаде на грозното му лице малко по-достолепен вид.

Старият човек беше облечен в дрехи от сиво-кафеникав плат, носеше ботуши с шпори и дълги кончови, както и широкопола шапка. До него лежеше пушка, която не беше единственото му оръжие, защото в широкия му колан личаха дръжките на един нож и два револвера. Несъмнено това беше чичото, а племенникът седеше с гръб към нас, тъй че нямаше възможност да видим лицето му. Облечен и въоръжен досущ като своя роднина, при едно бързо обръщане на главата си той ни показва само отскоро небръснатата си брада, явно оставена да расте откакто бе тръгнал на път.

Егли носеше кожени панталони и дебел елек върху една също тъй дебела жилетка. И той имаше пушка, нож и два револвера, а по колана му висяха няколко торбички, напълнени вероятно с всички необходими за един уестман дреболии. В него разпознах онзи новодошъл гост в хотела на Уестън, когото бях наблюдавал да разменя тайно погледи с проповедника. Докато го оглеждах, се разнесе дрезгав крясък, който някой неопитен човек би взел за крясък на лешояд или гарван, но за мен беше ясно, че идва от отсрещните храсталаци, където се криеха двамата подслушвачи. Егли се престори на угрижен.

— Лешояд, който все още не спи? Или е бил смутен в съня си? От кого ли? Възможно да е било от човек, но нали претърсихме цялата околност и не открихме никакви следи! Все пак нека бъдем предпазливи и да изгасим огъня!

Тези думи сигурно щяха да събудят подозренията на някой опитен ловец. Лешояд, чийто крясък се чува, е наблизо, тъй че и онзи, който го е смутил, не може да се намира толкова надалеч, че все още да не е забелязал лагерния огън. Следователно гасенето му би била безполезна, твърде късно на мярката. Един уестман би постъпил иначе — той бързо щеше да скочи и да се шмугне в гората, за да не се излага на вражеските куршуми, а и под закрилата на тъмнината да потърси причината, смутила съня на птицата. Ала Егли не направи нищо подобно, а само разпръсна и угаси горящите клони. След това рече:

— Тъй! Сега вече никой няма да ни забележи и можем спокойно да си продължим разговора. Крясъкът беше уговореният сигнал и сигурно щеше да започне разпитването на стария, който изобщо не подозираше, че животът му зависеше от неговите отговори.

— Възможно ли е наистина човек да е подплашил лешояда? — попита старият.

— Да, възможно е, макар да не е много вероятно. Че кой ли ще дойде толкова късно в тази затънтена местност? Всеки бърза да си избере мястото за бивака докато е още светло. Изгасих огъня само защото имам привичката да съм предпазлив. По-късно пак можем да го запалим. Мисля, че лешоядът или каквото беше там изкряска насън.

— Безпокоя се единствено за мистър Шепард и мистър Корнър.

— Защо?

— Ами защото ще се лутат наоколо, без да могат да ни намерят.

— Наистина сте прав. Ще трябва скоро пак да го запалим.

— Любопитен съм да разбера дали са открили лоса.

— Съмнявам се. Такъв дивеч изминава много мили, без да спре, при което си остава твърде въпросително дали ще си почине в такава местност, където човек би имал възможността

незабелязано да се приближи. Нашите спътници могат да отделят само няколко часа, за да не изостанат от нас прекалено много. Кажете-речи, съм убеден, че ще се върнат с празни ръце.
— Всъщност и не беше необходимо да ходят на лов, понеже имаме достатъчно месо. Трябваше да оставят лоса спокойно да си върви по пътя. А сега седим ей така и няма с кого да разговаряме.

— Че нима не говоря непрекъснато с вас? Какво е това, ако не разговор?

— Е, да, ама искам най-сетне пак да си поговорим за файндинг-хоула, а мистър Корнър и мистър Шепард знаят за него повече от вас.

— И те не знаят повече от мен, но изглежда, към тях изпитвате по-голямо доверие.

— Доверието ми е еднакво към всички ви, но от мистър Шепард чух за пръв път за файндинг-хоула, а пък с мистър Корнър сключих договора. Разбираемо е, че тях двамата чувствам някак по-близки от вас. А сумата, която им предложих, е наистина голяма.

— Да не би да се тревожите заради нея?

— Да се тревожа ли? Единственото, което ме безпокои, е, че е възможно да сте се заблудили, тоест, че златоносната дупка не съдържа споменатото количество злато.

— Нищо друго ли не ви създава грижи?

— Не.

— Наистина ли?

— Защо ми задавате такива въпроси? Че какви други грижи би трябвало да имам?

— Хм! Ще ви кажа нещо, но ще ми обещаете ли да не ме издавате?

— Да. Какво е то? Събуждате любопитството ми.

— Запознат ли сте с договора ми с Шепард и Корнър?

— Знам само това, че ще вземете част от сумата, която плащам.

— Well! Но нали знаете, че аз още не съм бил горе при хоула?

— Не, това е нещо ново за мен.

— Наеха ме само като придружител, понеже вие двамата не сте уестмани, а винаги е по-добре, ако сред хората от една такава група се намират и повече опитни мъже. Та в случай че всичко премине успешно, за услугите си ще получа определена сума, може би и някаква допълнителна награда. Това е всичко. Тъй че златото, дето било горе в онази дупка, изобщо не ме засяга.

— Тъй ли стоят нещата?

— Да. И аз взех, че поразмислих. Дали все пак не е възможно намеренията на Корнър и Шепард към вас да не са дотам честни?

— Да не са честни ли? Как така?

— Ами така... например в хоула изобщо да няма нъгитси.

— Сър, какво ви прихваща? Че защо тези двама мъже ще сключват с мен въпросната сделка, ако там няма никакво злато?

— За да ви вземат парите.

— Да не би да ме смятате за толкова глупав, че да подпиша договора, без предварително да се уверя как стоят нещата?

— Не, разбира се.

— Видях късметата самородно злато. Някои от тях имат големината на гълъбово яйце.

— Така ли? Значи все пак е вярно!

— Да. В хоула има злато, и то предостатъчно. А аз няма да платя, преди да съм се убедил, че нъгитсите са все още там. Нима мога да бъда измамен?

— Не. Но защо тогава Шепард и Корнър продават хоула? Защо сами не извадят златото?

— Защото Дивия запад им е дошъл вече до гуша и искат да се оттеглят на спокойствие.

Впрочем, учудвам се, че вие като уестман не познавате навиците на златотърсачите.

— Кои навици?

— Ами често да продават находищата, за да търсят нови.

— Да, да! И това е вярно.

— Изглежда, храните някакво недоверие към двамата си спътници, а?

— Аз ли? Ами, по-скоро ми се струваше, че вие сте недоверчив.

— И защо мислите така?

— Защото вчера и завчера изпускахте по някоя и друга дума, която намирисваше на подозрение.

— И през ум не ми е минавало! Знам какво правя. А ако на вас ви идват глупави мисли, зарежете ги! Мистър Корнър и мистър Шепард са джентълмени. Гарантирам за тях. Уверявам ви, че умея да разпознавам кой какъв е, а що се отнася до пари и сделки, никога не съм позволявал да ме измамат. Всъщност мой дълг е да съобща на спътниците ви, че сте се опитали да ме предупредите да се пазя от тях.

При тези думи Егли се престори на изплашен и извика:

— Няма да го направите, мистър Лахнер!

— А би трябвало.

— Моля ви да мълчите! Помислете само колко много ще ми навредите!

— Да, сигурно ще ви изгонят.

— А само ви мислех доброто!

— За ваш късмет! И тъй, ще мълча и дори съм готов и по друг начин да изразя благодарността си към вас заради вашата добронамереност.

— Какъв е той?

— Както сам казахте, вие ще получите само някакво възнаграждение, загдето ни придружавате. Иначе златото изобщо не ви засяга. Аз обаче ще се погрижа за това, все пак и вас донякъде да засяга. Намислил съм следното: ще ни придружите до горе и обратно. Следователно ще научите мястото на хоула. Щом се върна у дома, аз ще наема необходимата работна ръка и ще закупи някои инструменти или машини за експлоатацията на плейсъра. Искане ми се да взема и вас на работа при мен. Имате ли такова желание?

Старият скъперник знаеше много добре защо прави това предложение. Егли щеше да узнае къде се намира файндинг-хоула. Можеше да го издаде на други хора или сам да се нахвърли върху него и когато дойде законният му собственик, който го е закупил, да завари находището изпразнено. За да предотврати това, Лахнер се виждаше принуден да обвърже някак си Егли, а най-евтиният начин за постигането на тази цел бе да го назначи при себе си на работа. Старият не беше глупав, само че Егли беше къде-къде по-хитър. Преструвайки се на страшно зарадван, той каза:

— Много ще съм ви благодарен за тази услуга, мистър Лахнер, защото това скитане отдавна вече ми се е втръснало и копнея да си намеря някоя добре платена служба. Ето че сега изведнъж всичко се оправи. Можем и по-късно да обсъдим какво ще трябва да върша и колко ще получавам.

— Да, по-късно. Нека първо се изкачим горе, за да видя колко голямо е находището и колко злато има в него. Нали, Херман? А?

Въпросът му беше отправен към племенника. Дваж повече напрегнах слух, за да не изпусна дори и сричка от неговия отговор. За мен бе важно да разбера дали по тембъра щях да разпозная гласа. Беше ли Карпио, или не беше?

— Да — беззвучно отвърна племенникът.

За съжаление тази едносрична дума не бе в състояние да ми даде тъй желанния отговор. Това «да» прозвуча сякаш от устата на съвсем чужд човек и не беше достатъчно да ми помогне да различа един глас, който не бях чувал вече толкова дълго време.

— Слушай, какви те прихващат пак? — сопна му се старият. — Ти никога не внимаваши. За какво мислеше в момента? Кажи, искам да знам!

Думите му прозвучаха строго. Ако винаги разговаряше с племенника си с такъв тон, отношенията им едва ли бяха много дружелюбни.

— Мислех си за шпорите — гласеше отговорът. — Няма ги!

— Няма ли ги? Как така? Какво искаш да кажеш?

— Ами няма ги.

— Не са вече на краката ти?

— Да.

— Damned!

[58]

Невъзможно е току-така шпорите ти да изчезнат от ботушите. Я провери, сигурно са си на мястото!

— Нали току-що опипах ботушите и веднага забелязах, че шпорите са изчезнали. Сигурно съм ги свалил и съм ти ги дал да ги прибереш. Но ти толкова бързо забравяш, драги чичо! Я бръкни в джобовете си! Уверен съм, че ще ги намериш.

— В джобовете ми има всичко друго, но само не и твоите шпори! Виж го ти! Завчера спори с мен това хлапе, че пушката ми била неговата, а вчера пък след собствената си порция месо изплюска и моята и после взе да се оплаква, че сме му дали прекалено много да яде. Ето че днес и шпорите му са отлетели в облаците. От къде на къде ти хрумна изобщо да ги сваляш?

— Сетих се, че конят ми има голям гъдел. Докосна ли го някой път недотам нежно с шпорите, веднага прави скок едновременно и с четирите си крака. Затова предпочетох да ги сваля и да ти ги дам да ги пазиш. Ако не са в джобовете ти, значи си ги изгубил.

— Аз ли? Ама това вече на нищо не прилича! Момче, с теб не се издържа повече!

— Моля те, скъпи чичо, не се ядосвай излишно! Не си виновен, че понякога си разсеян.

Сигурно това е родова черта, понеже моите сестри страдаха от същия недостатък.

— Не ми излизай толкова често със сестрите си! Поне сто пъти си ми го казвал за тях и също толкова пъти съм ти привеждал необорими доказателства, че твоите сестри са съвсем разумни лейдис, докато единствено ти си бил винаги овчата глава, която е вършила всички онези щуротии, дето им ги приписваш на тях. Платих дълговете ви и те повиках да дойдеш в Америка, за да те направя свестен човек, но само си навлякох големи ядове, защото от теб нищо не става.

— Скъпи чичо, не ми натяквай винаги за онази малка сума, която на времето изпрати на баща ми! Знаеш, че това дълбоко ме натъжава.

— Малка сума ли казваш? Двеста долара били малка сума! Да, вярно, който подобно на теб още като пълен голтак и беден ученик подарява на някаква си скитничка дващест талера, че и още не знам си колко гулдена, той, разбира се, не може да има никаква представа за стойността на парите.

— Не бях аз, а моят приятел Сафо.

— Приятел ли? Опазил ме Господ от такъв приятел! Нали една част от гулдените са били твои. Разказвал си ми го много пъти, защото и до ден-дневен си привързан към този негодник, който те е подвел да...

При тези думи племенникът гневно избухна:

— Слушай, чичо, само не обиждай така моя Сафо! Знаеш, че това е тема, която не бива да засягаш. Ако бях имал възможността да общувам с него по-дълго, сега нямаше да се скитам из Дивия запад, докато той сигурно си има в отечеството някоя много хубава служба. Разделихме се и толкова години не сме се виждали, но дълбоко в сърцето си съм също тъй силно привързан към него, както по онова време, което никога няма да се върне.

Във възбудата си той започна да говори толкова силно, че Егли с остър тон му заяви:

— Млади човече, не крещете така! Тук не се намирате на някое негърско събрание! Чичо ви е прав. Мислите ви са вечно разпилени и с вашата разсеяност ще ни навлечете големи неприятности. И най-шантавото от всичко е, че винаги прехвърляте вината върху други хора. Измислих ви името Олд Джъмбъл и напълно го заслужавате.

— Забранявам ви да ме наричате така! Аз се обръщам към вас с «мистър Егли» и настоявам за същата учтивост.

— Мълчете, Олд Джъмбъл! Засега ще ви кажа само едно — шпорите, които сте загубили днес, може би ще ни докарат невероятни неприятности. Ако ги намери някой индианец или някакъв друг негодник, с тяхна помощ ще попадне на следите ни и чудесният ни план може да завърши злополучно. Вие нито можете да стреляте, нито да яздите, изобщо не можете нищо от всичко онова, което тук човек трябва да знае и умее, а ако на всичко отгоре вършите и подобни щуротии като днешната с шпорите, то направо ще станете за нас опасен, докато досега ни бяхте само в тежест. Но покорно благодарим за един опасен спътник. Де се е чуло и видяло да си изгубиш шпорите! Ако не се стегнете, ще бъдем принудени някъде да ви зарежем и да продължим ездата си без вас. После ще станете добре дошла плячка за лешоядите. Е, сега знаете мнението ни, няма какво да говорим повече! Хайде пак да запалим огъня, защото, ако крясъкът на онази птица е означавал някаква опасност, то тя отдавна да ни е връхлетяла. Убеден съм, че наблизо няма чужди хора. Трябва отново да разпалим по-буйни пламъци, за да могат спътниците ни по-лесно да ни намерят.

Но той не бързаше кой знае колко с паленето на огъня, защото искаше да даде възможност на Шепард и Корнър незабелязано да се оттеглят в тъмнината. Ние също се възползвахме от това изгодно обстоятелство.

Каква среща! Моят Карпио, моят стар добър приятел Карпио — тук, край Лейк Джоун, на това плато в Дивия запад! Да, за съжаление ние се бяхме разделили и дълги години не се бяхме виждали. Въпреки всичките усилия, които хвърлих за него, в училище не му вървеше и не му вървеше, а когато завърших семинара [59]

, си тръгнах с убеждението, че всичките му мъки с учението щяха да останат напразни. Вероятно като занаятчия щеше да постигне значително повече. Но Шарана беше една от многото жертви на общоприетото и толкова погрешно мнение на мнозина изучили се по един или друг начин бащи, че за тях ще е голям позор да имат неизучен син. Също и бащи, стигнали до добро обществено положение и без да са посещавали средно училище, които би следвало да знаят, че има много пътища, за да се издигнеш до тъй наречения «по-хубав живот», дават мило и драго и правят какво ли не, за да принудят поне един от синовете си да се посвети на учителската професия или пък насила го тикат в обятията на някоя Алма матер. Последниците никога не закъсняват. И ако чуете десет души в един глас да подемат прочутата жалба за «объркан живот и професия», то съвсем спокойно можете да твърдите, че деветима от тях са синчета на такива бащи.

Карпио беше именно един такъв нещастник. Бях предвидил това и от приятелски чувства към него веднъж поех риска в разговор с баща му по съвсем деликатен начин да направя съответната забележка, но така ми отрязаха квитанцията, че безмълвно си тръгнах. Освен това трябваше да чуя думи и изрази като «хлапашки възгледи, незрели разсъждения и нахално вмешателство в работи, от които нищо не съм разбирал», а по-късно забелязах, че по възможност семейството се мъчеше да ми попречи да общувам с техния син. Всъщност това бе и истинската причина постепенно да прекъснем нашата кореспонденция, която поддържахме известно време след моето завършване. Изглежда, онези хора си мислеха, че ще използвам нашата писмовна връзка, за да придумам Шарана да последва моя съвет, за който баща му не искаше и да чуе.

Всъщност до този момент не знаех какво е станало с него и бях очаквал всичко друго, но не и да срещна моя разсеян и непохватен приятел тук, в Дивия запад, където повече от всякъде другаде по широкия свят пред мъжа се поставя изискването не само да се нарича мъж, но и действително да е истински мъж. Ако знаеше само, че споменатият току-що в разговора им негов приятел Сафо, този «негодник», се беше стаил между храстите зад гърба му и го подслушваше! Вече си бях изяснил толкова добре в какви отношения бе със своя роднина, че по-късно беше излишно да ми разправя каквото и да било. Старият кождер го беше оценил твърде високо като някогашен семинарист [60]

, беше го мислил за много полезен млад човек и го беше повикал при себе си в Америка, за да го използва здравата без никакво възнаграждение. Но тъй като е било неминуемо съвсем скоро да разбере заблудата си, а и от него като нищо можеше да се очаква да се откаже от неудобния си племенник и да го зарече в отчайващо положение, на мен не ми беше ясно защо не го беше направил досега. Не само го бе задържал при себе си, но дори го беше помъкнал да пътуват заедно. Несъмнено той преследваше някаква цел, която засега не можех да отгатна, но се надявах все пак да успея да разкрия тайните му замисли.

Страшно много ми се искаше да се измъкна от храстите и от все сърце да кажа на «милиа чичо» мнението си за него, ала не биваше. Трябваше да последвам Винету, който още при последните думи на Егли се измъкна заднишком от хрусталака, за да се отдалечи, преди пламъците на огъня да бяха осветили всичко наоколо. Скоро го настигнах и заедно се шмугнахме между дърветата, бързайки да изпреварим Корнър и Шепард, като се надявахме да доловим още някоя и друга дума от разговора им. Те се връщаха при конете си. Гледахме час по-скоро да излезем от гората, а после се втурнахме покрай нея и най-сетне залегнахме зад няколко врязващи се в равнината

храсти, близо до които двамата непременно щяха да минат. Вече се бяхме отдалечили от огъня толкова, че оттам нямаше как да дочуят човешките гласове, и затова мислехме, че може би Корнър и Шепард ще завържат разговор, без да полагат особени усилия да приказват по-тихо. Стана както и предполагахмe. Скоро те се появиха и ние чухме Корнър да казва на приятеля си: — ... тъй че не е нужно да убиваме стария. Доверието му в нас е непоклонливо и на всичко отгоре дори ни смята за джентълмени.

— Но младежа! Да си загуби шпорите! Просто не мога да си го представя. Какво ще правим с този тип?

— Щом сме го довлекли до тук и сме се ядосвали на глупостите му, без досега да сме полудели, то сигурно ще издържим и малкото дни, които ни остават, докато стигнем до файндинг-хоула.

— Well! Но после нито ще мълчим повече, нито ще се церемоним много-много. Дойде ми до гуша да съм свидетел на такива гламавщини, чието място е в детската стая, но не и високо в Скалистите планини! Сега се връщаме при тях, казваме им, че лосът...

По-нататък не можахме да чуем нищо повече, защото двамата ни отминаха. Изчакахме още някоя и друга минута, а после бавно закрачихме подир тях. След кратко време по глухо отекващия тропот от копитата на конете им разбрахме, че ги бяха взели от скривалището и се отправяха малко навътре в прерията, за да си дадат вид пред двамата Лакхер, че едва сега пристигат при езерото.

Когато се върнахме при Рост, той се зарадва, че ни вижда пак толкова скоро. След като бяхме изгълнели най-неотложната си и важна задача, предстоеше да заведем конете си на водопой. Яхнахме ги и изминахме значително разстояние покрай гората, простираща се по северния бряг на езерото, а после заведохме жребците си до реката, която беше свързана с езерото. Щом животните утолиха жаждата си, ние потърсихме подходящо място за пренощуване, там спяхме конете, постлахме одеялата си и се разположихме удобно върху тях. Полежахме така доста време, без някой да каже дума. Това положение ми доставяше тайно удоволствие, понеже Рост просто изгаряше от любопитство да научи какво бяхме видели и чули. Той ту се изправяше и сядаше, ту отново си лягаше, въртеше се ту наляво, ту надясно и все по-малко можеше да скрие нетърпението си. Но пък не му се искаше да го помислим за нахален човек. Към Винету съвсем не смееше да се обърне, затова най-сетне се реши да заговори мен:

— Мистър Шетърхенд, лежете си тъй спокойно. Да не би вече да спите?

— Не — отвърнах аз.

— Слава Богу! Иначе вероятно щеше да се наложи да ви събудя.

— Защо?

— Защото все пак, тъй да се каже, и аз съм живо същество с човешки чувства.

— И тъкмо сега ли са се обадили тези човешки чувства, мистър Рост? Вие непрекъснато се надигате и пак лягате, въртите се насам-натам така, сякаш чувствата ви са твърде болезнени.

— Е, чак болезнени не са, но са извънредно неприятни. Слушайте, милорд, вярно, че мога да различавам ромбовидния мускул от трапецовидния, но да виждам и чувам неща, които стават на една английска миля от мен, това вече за съжаление ми е невъзможно.

— Но и никой не го иска от вас, мистър Рост.

— Напротив! Изглежда се иска от мен, защото, ако вие не го искахте, сигурно щяхте да имате благосклонността да ми разкажете дали и как ви се удаде да се промъкнете тайно до онези хора.

— Добре! Ако това ви е болката, мога да ви помогна. Ще научите каквото желаете. И така дали: да, успяхме. А как: по-добре и по-лесно, отколкото очаквахме.

— Моля, по-нататък!

— Какво по-нататък? Нали отговорих на въпросите ви!

— Е, да, ама по какъв начин! Не ме вземайте за някой обикновен любопитен нахалник! Тук, високо в Скалистите планини, където и най-незначителната дреболия може да придобие неочаквано голяма важност, се разбира от само себе си, че не ми се иска да остана в неведение относно онова, което сте узнали. Милорд, с вашето любезно разрешение ще ви кажа, че моят вътрешен глас...

— Добре! Давам ви това разрешение — прекъснах го аз. — Нека вашият вътрешен глас ви нашепне всичко, каквото толкова много ви се иска да научите.

— Колко сте жесток! В този момент моят вътрешен глас не знае повече от мен. Не може ли поне да ми кажете кои са петимата ездаци и дали наистина, както предполагате вие, пътуват заедно?

— Да, ще ви кажа. Поизмъчих ви малко само защото съм в добро настроение. Но съм в състояние да ви обезщетя с изключително важни новини. Проповедникът е тук!

— Какво? Кой? — подскочи той от изненада. — Проповедникът?

— Да.

— Та това е... във висша степен удивително!

— Изобщо не съм удивен, понеже, кажи-речи, очаквах да го срещна тук в планините. Но с него е и един друг човек, когото сте обслужвали в хотела. Това е онзи непознат, дето седеше на масата до прозореца заедно с четирима или петима местни хора.

— Знам кого имате предвид, мистър Шетърхенд! Бях си помислил, че той ще пренощува при нас, ала се Оказа, че няма такова намерение.

— И не можете да му се сърдите. Искал е само да вземе нещо и после незабавно да си плусе на петите.

— А какво?

— Златото на Уотър.

— Какво говорите, милорд! Значи е бил съучастник на проповедника, така ли?

— Да. Той е същото лице, което беше заедно с проповедника в съседната на моята стая, където разговаряха. На вас не ви се вярваше, ала аз не съм се излъгал.

— Значи все пак е тъй! Знаете ли за какво разговаряха двамата?

— Ще научите по-късно! Тук има и още една интересна личност.

— Кой е той?

— Самият крадец, който... но нека бъда по-кратък: тук са и тримата участници в обира — проповедникът, който надуши пляквата и създаде всички условия за успеха, взломаджията, който отвори сандъка, и човекът, стоял на двора, за да посреща спусканото от горе злато.

— Та ние и не можехме да си пожелаем по-хубава среща от тази. Знаете ли, един вътрешен глас ми нашепва, че крадците мъкнат нъгитсите със себе си.

— А-а, тъй ли?

— Ами да. Ще им ги отнемем и ще ги върнем на законния им собственик.

— Колко хубаво звучи! Жалко само, че отдавна вече са продали златото.

— Къде?

— И аз не знам. Вероятно в Сейнт Луис.

— Значи не го носят със себе си?

— И през ум не им минава. Как изобщо ви хрумна странната мисъл, че крадците ще вземат да влачат тежкото злато със себе си? Това би било най-голямата глупост. Всеки крадец се стреми да превърне пляквата си в пари, а вие смятате тези изпечени мошеници за толкова слабоумни да помъкнат двайсет и пет килограма нъгитси, та така по-лесно да се докаже извършеният обир и да им отнемат златото.

— Съвсем прав сте, милорд! Тази изненадваща среща с тримата типове напълно ме обърка. Но поне знам какво ще правите с тях.

— Е, какво?

— Ще ги заловите и ще ги върнете в Уестън.

— Нямаме такова намерение.

— Че защо?

— По няколко причини. Най-важната е тази, че нямаме време, защото искаме да посетим шошоните. Освен това онези тримата замислят и ново злодеяние, което наистина можем да предотвратим със залавянето им, обаче, ако ги оставим спокойно да си вървят по пътя и постъпваме умно, не е изключено да ни заведат до един файндинг-хоул. Подмамили са да тръгнат с тях двама мъже, един възрастен и един млад, които ще видите утре при тях.

— Какво мислят да правят с двамата?

— И това ще научите по-късно. Сега-засега знаете достатъчно. Разказах ви тези неща, за да ви подготвя за утрешния ден, който ще е много важен за нас. А утре сутринта пътем ще ви обясня как ще трябва да се държите.

— Пътем ли? Кога ще тръгнем?

— Още в ранни зори.

— Заедно с петимата ли?
— Не.
— Значи подир тях, нали?
— Не, пред тях.
— Мисля, че трябва да ги преследвате, за да откриете къде е файндинг-хоула.
— Да, но утре ще направим едно изключение и ще яздим пред тях, а после ще изчакаме пристигането им.
— Че нима знаете пътя, по който ще поемат?
— Да. Но за днес стига толкова! Опитайте се да заспите! Ще ви събудя рано.
— Няма ли този път да стоя на пост?
— Няма. Тези хора са опасни и в случая можем да разчитаме единствено на себе си. Лека нощ!
— Лека нощ, милорд! Но дълго няма да мога да заспя. Той се зави в одеялото си. Добре разбирах, че го е обхванало нещо като онази треска, която обзема артистите преди първото им излизане на сцената. Та нали това бе първото ни приключение по целния път до тук. Силното вълнение не му даваше да мигне.

Винету не беше казал нито дума. Между нас двамата беше излишно едно по-специално обсъждане на нещата. Познавахме се много добре и при дадени обстоятелства всеки от нас чудесно знаеше какво мисли другият и какво възнамерява да прави. От дългите месеци и години, прекарани заедно, ние толкова си бяхме заприличали в нашите чувства, мисли и решения, че само в сложни и неясни случаи бе необходимо да разменим по някой и друг въпрос.

— Лека нощ, Винету! — казах аз и се изправих.
— Лека нощ, Шарли! — отвърна той. — Моят брат ще поеме първия пост, защото трябва да поговори със собствените си мисли.

Тези думи бяха още едно доказателство за това, колко добре ме познаваше. Отдалечих се малко настрана и там, на хвърлей от бивака ни, бавно започнах да се разхождам нагоре-надолу. Откакто знаех, че Карпио е наблизо, и дума не можеше да става за сън. Бедняшкото и все пак толкова хубаво време на моето юношество бе изплувало пред очите ми и така си спомних за всички мои тогавашни близки и познати, за всички грижи и тревоги, за страданията и радостите. Човекът е като растение, чиито корени се намират далеч в юношеството му. Дори и на старини той черпи оттам твърде често духовна храна и сила, без които неговата душа неминуемо би изсъхнала.

Тъй крачих насам-натам дълги часове и чак доста след полунощ събудих вожда. После легнах и скоро заспах благодарение на щастливото обстоятелство, че в крайна сметка човек може онова, което желае. Когато ме събудиха, конете бяха вече готови за път, макар само една едва забележима по-светла ивица на изток да възвестяваше приближаването на утрото. Метнахме се на седлата и поехме покрай реката на север, докато стигнахме до един добре познат ни брод. Там се прехвърлихме на другия бряг.

Вярно, че по този път се отдалечавахме от посоката, в която несъмнено смятаха да яздят Корнър и неговите спътници, обаче така избягвахме опасността да забележат следите ни и бяхме убедени, че лесно щяхме да наваксаме времето, загубено от това заобикаляне.

Продължихме все на север, докато най-сетне горе-долу се изравнихме с далечния Скуоу Пийк. Тогава свърнахме на запад и накарахме конете да препуснат в галоп, защото трябваше да изпреварим търсачите на файндинг-хоула и преди тях да стигнем до Рок Крийк, един от десните притоци на Медисин Боу Ривър. Там се озовахме по обед и след като конете се напиха донасятата от реката и се освежиха с хубава баня, ние пак ги яхнахме и Винету се отправи към стръмните склонове на Ту Тсил.

Възнамерявахме да яздим само до някое място, откъдето пред себе си щяхме да имаме достатъчно добра видимост към обширната равнина. Щом това стана, ние скочихме от седлата и пуснахме конете да пасат на воля. Докато аз и Рост се настанявахме по-удобно под клоните на едно дърво Винету се отдалечи. Той взе и пушката си, по което разбрах, че отиваше да набави месо. Не след дълго чухме два изстрела и когато се върна, видяхме, че носеше две толкова едри кеклици, че щяха да ни стигнат за цял ден. Одрахме ги и ги изпекохме на слаб огън. Но при тази работа не пропускахме старателно да се оглеждаме за очакваните петима ездачи.

Тъкмо когато вече се бяхме нахранили, ги видяхме да се задават. Все още се намираха далеч в откритата равнина, но не след дълго ни стана ясно в каква посока се движеха, така че,

съобразявайки се с особеностите на терена, можехме съвсем точно да определим мястото, където щеше да е най-подходящо да ги пресрещнем. Поведохме конете надолу по стръмнините и след като се спуснахме от планината, насочихме се натам.

Петимата се движеха по брега на Рок Крик. Бяхме избрали такова място, където трябваше да прекосят една тясна морава, обградена отляво от реката, а отдясно — от гъста елшова горичка. Винету щеше да се срещне с тях уж най-случайно и затова изостана назад. За да не оставяме следи в тревата, ние двамата с Рост навлязохме между гъсторастящите елши откъм задната страна на горичката и после се промъкнахме до предния ѝ край. Оттам много добре щяхме да наблюдаваме срещата между Винету и петимата. Докато чакахме, аз дадох указания на Рост как да се държи. Той гореше от нетърпение да тегли на проповедника такова конско, за което подозирах, че нямаше да е тъй сладникаво-нравоучително като лигавите приказки на продавача на религиозни книжлета.

Тук трябва да спомена, че миналата вечер, когато подслушвахме Корнър и Шепард, последният съвсем не си беше служил с подобрите и прилични думи, с които предадох разговора им. Напротив, изразите му бяха също така груби, както и на Корнър, тъй че не ми бе възможно да ги възпроизведа съвсем точно. Който ги чуеше, сигурно още след първите няколко изречения щеше да стигне до убеждението, че тези двама души стояха на най-ниското стъпало на стълбицата от морални стойности, или по-скоро от градацията на моралното падение.

Не чакахме кой знае колко дълго и ето че техните високи гласове ни издадоха, че се приближават. Но за да ги видим, трябваше да се покажат иззад един завой на реката. Начело яздеха проповедникът и Корнър, следваха ги Егли и старият Лахнер, а най-накрая идваше Карпио.

Ако не знаех, че това е моят някогашен съученик Шарана, струва ми се, нямаше да го позная веднага. Да, наистина чертите на лицето бяха неговите, само че изглеждаше къде-къде по-състарен за възрастта си. Очите му бяха дълбоко хлътнали, страните му — силно изпити, а в стойката му личеше такова изтощение, сякаш през последните няколко дни изобщо не беше слизал от седлото. Бяха му дали най-лошия кон, при чийто неравен, клатушкащ се ход нямаше да е никак чудно, ако този неопитен ездач изпитваше болки във всичките си стави. Той изглеждаше толкова клет и отпаднал, будеше такова състрадание, че страшно ми се прииска да изскоча от гъсталака и да го притисна до гърдите си. Конете на другите съвсем не бяха лоши. Особено Корнър яздеше един жребец с червеникав косъм, който не бих се срамувал да възседна и аз.

Когато, кажи-речи, се изравниха с нас, те изведнъж се стъписаха. Корнър дръпна поводите на коня си и извика:

— Е-хей, един индианец! Внимавайте! А-а, все пак изглежда, че е сам!

Другите четирима също спряха. Аз и в този момент наблюдавах само Карпио и забелязах как при появяването на Винету по лицето му се изписа възхищение. Апачът бавно се приближи на коня си отдясно. Той дръпна поводите на жребца си, погледът му бегло се плъзна по белите с обидно безразличен израз и накрая вождът каза:

— Петима бледолики! Уф! Нека отстъпят встрани, за да мога да мина!

— Да отстъпим ли? — изсмя се Корнър. — For shame!

[61]

Никога няма да го направя пред някакъв си червенокож негодник. Изчезвай оттук, муцуно червена, иначе ще се запознаеш с юмрука ми!

— Pshaw! — беше краткият, но безкрайно презрителен отговор на апача.

— Куче, така ли ще ми отговаряш? — кресна Корнър. — Ето ти наградата!

Той смуши коня си с шпорите, за да го накара с няколко бързи скока да премине край Винету, и вдигна юмрук за удар.

— Ча! — извика апачът на жребца си.

Илчи направи мощен скок встрани, блъсна дорестия кон на Корнър и в следващия миг и кон, и ездач се затъркаляха по земята. Животното бързо скочи на крака, ала Корнър се изправи много по-бавно. Беше изпуснал пушката си и затова посегна към револвера. Но Винету държеше вече в ръка своя револвер и със святащи очи заплаши:

— Който от бледоликите посегне към оръжията си, незабавно ще получи куршум!

Белите много добре знаеха законите и обичаите в Дивия запад. Печелеше онзи, който най-бързо грабнеше оръжието си. На Винету и през ум не му мина да извика обичайното «Hands up!»

[62]

. Той беше уверен в себе си и бе сигурен, че белите ще вдигнат ръце и без тази общоприета заповед. Повелителното му държане имаше не по-малко въздействие от револвера му.

Корнър махна ръката си от колана, но заплашително изръмжа:

— Човече, ти ме събори с коня си! Знаеш ли какво означава това?

— Човече, ти се опита да ме удариш! Знаеш ли какво означава това? — бе отговорът на Винету.

— Pshaw! Да удариш индианец! Тези типове заслужават само бой!

— Също и Винету, вожда на апачите ли?

При споменаването на това име и петимата се стъписаха.

— По дяволите! Да не би да искаш да кажеш, че ти си апачът Винету? — попита Корнър.

— Да, аз съм!

— Да ме вземат мътните, ако е истина... но... бре, да се не види! Да, той е! Ето я прочутата Сребърна карабина! А този кон сигурно е Илчи, враният жребец! Е, това е нещо друго, тогава можеш да си вървиш по пътя. Няма да ти направим нищо лошо

— Уф! Няма да направите нищо лошо на Винету, вожда на апачите? — попита той, като презрително махна с ръка. — Срещу вас са насочени шест куршума, а този бледолик е тъй милостив та ме увери, че нямало да ми се случи нищо лошо. Винету язди когато и накъдето пожелае. Сега, например ще остане тук понеже трябва да говори с вас. Ти вдигна ръка срещу него и го нарече куче. Ами ти какво си? Какво може да бъде изобщо един бледолик, чието име е Корнър?

— Какво? Ти знаеш името ми?

— Pshaw? Винету ви познава и петимата! Който се казва Корнър, Егли и Шепард, той краде чуждо злато и убива собствениците му. Вие сте вонящи койоти! Не заслужавате и куршумите ми, понеже тях ги пазя за по-почтени противници. Вас просто ще ви стъпча с копитата на моя кон.

Той пхна револвера си обратно в салтилското одеяло, служещо му за колан. Тъй като онези типове не виждаха вече оръжието в ръцете му, куражът им взе да се възвръща.

— Какви сме били и какво сме направили? — извика бившият проповедник. — Няма да търпим подобни обиди даже и от Винету! И ние имаме оръжия!

Той понечи да свали пушката от рамото си. Тогава с усмивка на превъзходство апачът посочи насреща към елшите и заплашително каза:

— Нека бледоликият Шепард не пипа пушката си, защото ей оттам надничка карабината «Хенри» на моя брат Шетърхенд.

Всички погледи се насочиха към мястото, където между клоните стърчеше цевта на моята карабина.

— По дяволите! — извика Корнър. — Това ми прилича на истинско нападение! Винету ни прегражда пътя, а Олд Шетърхенд ни дебне отстрани. Те са се скрили тук отдавна, за да ни чакат. Какво искате от нас?

По мой знак Рост смуши коня си да излезе от скривалището ни и се обърна към тях с думите:

— Едва ли е нужно да ви казваме какво искаме от вас; Проповедникът сигурно знае кой съм аз.

Продавачът на евтини религиозни книжки втренчи поглед в него и сякаш за известно време онемя, ала скоро се изсмя приглушено и без да успее да скрие смущението си, възкликна:

— Келнерът от Уестън! Наистина, това е келнерът. Мистър Рост, какво търсите тук в планините?

— Златото на мистър Уотър — отвърна Рост.

— Че нима то е тук горе? Навярно го е забравил, а пък после си е въобразил, че някой му го е откраднал, а?

— Я оставете тези глупави шегички! Ние знаем как стоят нещата.

— Ние ли? Кого имате предвид? Себе си ли?

— И мен също — обадох се аз, като се показах между елшите. — Слизайте от конете!

Пак бях праметнал през рамо карабината «Хенри» и в момента държах в ръце револверите си. Настана краткотрайна дълбока тишина. После проповедникът извика с изтънял от смайване писклив глас:

— Та това е... тоя е фамозният мистър Майер, дето пише толкова хубави коледни стихове! И с какви дрехи е само...! Човек ще вземе да си помисли...

— Слизайте от конете! — повторих аз, като го прекъснах. Корнър и бездруго не беше на коня си. Егли бързо схвана положението и слезе от седлото. Но Шепард, изглежда, нямаше намерение да се подчини на заповедта ми. Тогава притиснах по-здраво моя вран жребец с бедра, с два грациозни скока той се озова при него и докато го подминавах, ударих го с юмрук в главата така, че краката му изхвъркнаха от стремената. Естествено преди това бях затъкнал пак в колана си револвера, който държах с дясната си ръка. Конят му се изправи на задните си крака и хвърли в тревата негодника, който бе силно зашеметен.

След като отново обърнах жребеца си, аз се озовах лице в лице с Карпио. Широко отворените му очи бяха втренчени в мен така, сякаш се канеха да изскочат от орбитите си.

— Вие ли... вие ли сте Олд Шетърхенд? — каза той със заскване на един английски, който явно беше учил само от школските учебници.

— Да, аз съм Олд Шетърхенд — отговорих кратко, за да не би сцената на взаимното ни разпознаване при тази невероятна среща да забавеше съвсем излишно важните неща, които трябваше да свършим преди всичко друго. — Вие тримата, седайте на земята и сложете оръжията зад гърба си! Подчинявайте се по-бързо, иначе копитата на коня ми ще ви направят на кайма!

Егли седна и остави ножа и револверите зад гърба си. Корнър направи същото, но скърцайки със зъби. После и Шепард доуца и се настани до тях.

— Е, сега вече искам да знам какво всъщност означава този цирк? — попита Корнър с онова дръзко нахалство, което е последното средство за защита на един мерзавец.

— Веднага ще разберете — отвърнах аз, слизайки от коня. — Искам на всички ви да задам един въпрос. Вие тримата откраднахте в Уестън златото на Уотър, нали?

— И през ум не ни е минавало!

— Е, добре! Както искате! Аз не съм нито шериф, нито мен са ме обрели. Запазете каквото знаете за себе си. Но затова пък толкова по-наложително е да си поговоря с възрастния мистър Лахнер.

Старият, също както и Шарана, беше слязъл от коня си. Обърнах се към него:

— Мистър Лахнер, попаднали сте в лоши ръце. Как стана така, че сте се събрали с убийци и крадци?

— Убийци и крадци ли? — попита той. — Лъжете се, сър. Тези джентълмени са най-честните хора, които можете да намерите в Съединените щати.

— Аз ги познавам по-добре от вас. Без да броим другите им престъпления, тези трима изпечени бандити, които вие имате добрината да наричате джентълмени, са застреляли някой си Уели — тръгнал надолу по Плат със злато за двайсет хиляди долара и разбира се, са му взели нъгитсите. След това преследвали неговия спътник до Уестън и му откраднали половин центнер злато. Там обрели с взлом и един търговец, а същата участ сполетяла някакъв адвокат в Платсбърг.

Преследвани от полицията, така че вече не могат да се мярнат в щатна Мисури, те са ви повели нагоре в планината, за да ви вземат парите.

Тримата обвинени започнаха шумно да протестират, но едно заплашително движение от страна на Винету ги накара набързо да млъкнат.

— Съветвам ви да ги зарежете — продължих аз. — Не бива да се занимавате с такива негодници.

— А вие присъствахте ли, когато са застреляли онзи човек в реката Плат? — попита ме старият.

— Не.

— Видяхте ли ги как извършват кражбите с взлом в Уестън и Платсбърг?

— Не.

— Бяхте ли с нас, когато сключих с тях сделката си?

— Не — отвърнах аз и този път. Не биваше да издавам всичко, каквото знаех, защото тогава щях сам напълно да се обезоръжа.

— В такъв случай ви е невъзможно да докажете вашите обвинения. Ако наистина сте Поразяващата ръка, то вие сте прочут уестман, но това съвсем не означава, че сте и известен

търговец, от когото бих приел съвет. Тези трима господа са джентълмени и аз няма да скъсам деловите си отношения с тях. И изобщо от къде на къде си въобразявате, че тъкмо вие трябва да се заемете да оправяте моите дела?

— Аз съм приятел на вашия племенник Херман.

— Вие? Негов приятел?

Преди да успее да каже нещо, Карпио отговори вместо мен. Той не сваляше поглед от мен, а лицето му често сменяше израза си. Личеше си, че в него се борят съмнението с надеждата.

Когато чу последните ми думи, той силно извика:

— Сафо! Ти ли си наистина? Значи не съм се излъгал, а?

— Не, драги Карпио, не си. Аз съм твоят стар и верен съученик и спътник във ваканционните пътешествия.

Тогава той, олюлявайки се, се приближи до мен, прегърна ме и горчиво зариди така, сякаш сърцето му щеше да се пръсне.

Между хълцането и риданията му успях да доловя следната изречена на полувисок глас молба:

— Не ме изоставяй, Сафо, не ме изоставяй! Иначе ще загина. Чичо ми не може да ме понася, а пък другите дори искат да ме убият.

— Не бой се! — успокоих го аз. — Щом си при мен, ти си под надеждна закрила.

— Да, при теб, както на времето, когато ти ми беше единственият близък човек.

Изглежда, все пак старият долови някои от полувисоко изречените думи, защото веднага ме попита със злобен глас:

— Какво ви каза той? Какво имаше предвид с думите «искат да ме убият»?

— Имаше предвид вас.

— Ами кого? Той е мой роднина. Аз съм му чичо и следователно имам право да се разпореждам какво да прави и какво не. Така че спокойно може да мине и без вашата «надеждна закрила».

Пуснете го!

— Мистър Лахнер, вие не сте ми чичо. Ще постъпя както си искам. Сега Херман е при мен и докато му харесва, ще остане там, където е.

— Охо! Я го дайте насам!

Той се опита да ни раздели, но аз му попречих, блъснах го назад и заявих:

— Вашият племенник е пълнолетен. Не можете да му заповядвате.

— Нито пък вие на мен! — гневно ми викна той,

— Тук, на това място мога, защото, както ви доказахме, ние сме господари на положението.

Предупредих ви да се пазите от тримата си спътници, така че си изпълних дълга. Наистина ли ще продължите да пътувате с тях?

— Да. Както вече предполагам, сигурно вие сте онзи съученик, с когото моят племенник е предприел едно пътуване по Коледа-, нали?

— Да.

— И въпреки всичко сега сте Олд Шетърхенд? Слушайте, съдбата не е могла да направи друг по-голям гаф от този. Винаги съм смятал Олд Шетърхенд за славен човек, но вече си промених мнението. Който още като момче е бил толкова шур и лекомислен, по-късно е невъзможно от него да излезе мъж, чиито съвети да са ми полезни. Именно защото тъй клеветите тези господа, аз още повече ще държа на тях и на тяхното приятелство.

— Добре! Щом като толкова настоявате на своето, аз ще съм последният човек, който ще има нещо против. С вас повече си нямам никаква работа.

— Аз също, и то завинаги! Тръгвам си.

Той се отдръпна назад. Тогава проповедникът попита.

— Ами какво ще стане с нас? Естествено ще можем да си отидем с него, нали?

— Да, ще можете — отвърнах аз. — Вече казах, че не съм ваш съдия, а понеже не разполагам и с полицейски пълномощия, няма как да ви задържа.

— Тогава да се махаме!

Той понечи да стане. Аз го възпях:

— Почакайте още малко. Не сме свършили съвсем. Вярно, че сега-засега нямам власт над вас, но щом проявите и най-малката враждебност към нас, в сила влизат законите на прерията и тогава ние ще бъдем и полиция, и съд, и изпълнители на присъдата. Тъй че внимавайте! Имахте възможност да ме опознаете в Уестън. И още нещо: младия мистър Лахнер няма да тръгне с вас. Той остава при нас и ще...

— Охо — възкликна чичото, — Той ще дойде с нас, пък ако ще старите ми юмруци да се запознаят дори и с Олд Шетърхенд...

— Я мълчете! — прекъснах го аз. — Казах ви, че ние сме господари на положението и нищо не се е променило!

— Тъй ли мислите? Тогава нека ви покажа кой е господарят тук!

Той се нахвърли срещу мен. Неприятно ми беше да се боричкам с толкова възрастен човек, но за да избегна някоя продължителна свада и за да си спестим време, аз го сграбчих с две ръце, вдигнах го и въпреки че като луд раздаваше наоколо си юмруци и риташе с крака, го занесох до близкия поток, хвърлих го в студената вода, след което няколко пъти потопих главата му в нея. После му позволих да изскочи на брега, откъдето ругасейки и проклинайки, той се втурна към коня си. Грабна поводите му, задърпа го подир себе си и ми подвигна:

— Продължавам по пътя си. Засега победените сме ние, но срещна ли още веднъж този негодник, за когото никой не знае как се е добрал до името Шетърхенд, ще си разчистя сметките с него. И тогава ще трябва да ми плати поне сто процента лихва.

За този кождер споменатият висок лихвен процент бе нещо познато и съвсем обикновено. Но аз си казах, че не някаква омраза към мен го караше да остане верен на тези отявлени престъпници, не, а само голямото му скъперничество и алчност. В морално отношение той не стоеше кой знае колко по-високо от тях.

След като той се отдалечи, аз отново се обърнах към другите:

— На Винету, вожда на апачите, му бе нанесена двойна обида и това не бива да остава ненаказано. Но наказанието ще бъде леко и същевременно ще донесе полза на човека, когото сте измъчвали. По такъв начин ще изкупите една част от вината си към него. Младият мистър Лахнер няма хубав кон, а той не бива да язди лош кон, защото ще пътува с нас. Затова ще получи дорестия жребец на Корнър. А неговата кранта може да яхне който иска от вас. Тя е достатъчно добра за такива «джентълмени».

Това решение накара Корнър да побеснее. Той ни обсипа с такива думи и изрази, които един образован и възпитан човек не е в състояние да повтори. Сатаната в него се прояви с пълна сила. Двамата му спътници се включиха в пороя от проклетия и ругатни, който бълваше по мой адрес,

— Нека моят брат Шарли я кара по-изкъсо! — подвигна ми Винету, който не можеше повече да слуша тези обиди и хули.

— Добре, да бъдем кратки — казах аз. — Ако мигновено не настъпи тишина, и вие ще полетите във водата, само че няма да се измъкнете тъй лесно!

— Хвърли ме в потока, подлецо, ако ти стиска! — изкрещя Корнър. — Разбира се, един скитник, откраднал сам нъгитсите в Уестън, който обаче после прехвърля вината върху други хора, не смята за позор да ми отмъкне и коня. Плюя на теб!

Той действително приведе в изпълнение последните си думи. Това вече бе прекалено за мен. Нахвърлих се върху него, за да го сграбча, и за мен бе цяло щастие, че го направих, защото в същия миг се чу изстрел, който иначе сигурно щеше да ме улучи, ако си бях останал на старото място. Естествено едва по-късно разбрахме това, като забелязахме, че куршумът беше одраскал врата на намиращия се зад мен кон на Егли. Ето че последва кратка, но изключително напрегната и вълнуваща сцена. Тримата негодници посегнаха към револверите зад гърба си. Бях притиснал Корнър здраво под мен, но въпреки всичко той успя да се докопа до оръжието си.

Шепард и Егли насочиха дулата към мен. Успях с удар да избия револвера от ръката на Егли, а Рост дръпна и събори другия на земята. В първите секунди Винету се накани да се втурне подир стария Лахнер, защото той беше стрелял по мен от засада, но после апачът бързо се обърна и ни се притече на помощ. Той притисна Егли на земята и го обезвреди. Аз ударих Корнър по главата така, че той рухна на земята като пън. Шепард продължаваше да се боричка с Рост, и на него нанесох моя познат юмручен удар, и то със същия успех. Междувременно апачът се справи с Егли напълно, като му притисна гърлото така, че от липса на въздух негодникът загуби съзнание. Само след две минути и тримата бяха вързани.

Шарана стоеше и гледаше като насън. Не се помръдваше, но с разтреперан глас не преставаше да се вайка:

— Боже мой! Нима наистина е възможно да се случват такива неща? Мислех си, че стават само в кървавите романи!

— И в живота се случва съвсем същото, каквото току-що видя тук с очите си — казах му аз, — само че писателят на романи сигурно щеше да натръшка от нас осмината поне петима на тази хубава трева.

— Уф! — обади се Винету, като посочи с ръка нагоре по реката, където се виждаше да препуска бягащият Лахнер.

— Остави го! — казах аз. — Няма да се изплъзне от наказанието си. То ще го следва по петите.

— Видях го как се прицелва и стреля по вас, застанал ей зад онзи храст на брега — заяви Рост.

— Но не ме улучи. Последствията обаче ще го връхлетят с толкова голяма сигурност.

Повтарям, оставете го да избяга:

Срещата ни с тези хора бе преминала по съвсем друг начин, отколкото си бяхме представяли.

Бях искал само да спася Шарана, а по възможност и неговия чичо, но не и да започваме схватка.

Въпреки всичко тя се беше състояла, и то за щастие без кръвопролитие. Разбира се, няколкото

капки кръв от съвсем леката рана на коня не влизаха в сметката. Оставаше открит въпросът

какво щяхме да предприемем. Хвърлих въпросителен поглед към Винету. Той безмълвно

посочи оръжията на победените, а после и самите тях, при което тежко отпусна протегнатата си

напред ръка с дланта надолу. Разбрах знака му и се обърнах към Рост и Карпио с думите:

— Тези тримата ще останат да лежат тук вързани. Чичо ти, Карпио, сигурно ще се върне и ще

ги освободи. Ще вземем револверите им; но пушките и ножовете си могат да задържат.

— Защо да не вземем и тях — попита Рост.

— Защото така ще ги изправим пред гладна смърт. Няма да могат да си набавят месо. Ще

разменим старата кранта срещу дорестия жребец и после тръгваме на път.

— Накъде? — попита Шарана, — Връщаме се у дома, нали?

— Какво наричаш у дома?

— И аз не знам. Ами ти къде живееш?

— Навсякъде и никъде.

— Нямаш ли постоянна работа? — Колко жалко! И защо?

— Защото не искам.

— Не искаш! — повтори той. — А аз клетникът, щях да съм доволен и от най-мизерната

работа — Мислех си че си имаш някоя хубава служба и вчера тъкмо обяснявах на чичо си; че...

— ... че си принуден да се скиташ тук из Дивия запад, докато аз в родината сигурно съм

получил някоя много хубава служба — побързах да се намеся.

— Това... да, тъй казах. Но, Сафо, ти откъде го знаеш?

— От теб самия

— Как е възможно? Не те разбирам.

— Докато изговаряше тези думи, аз и Винету бяхме зад теб в храсталака! Подслушвахме ви.

— Но... но, драги Сафо, та това е точно така, както са описани тези неща в индианските книги.

— И както още по-реално и осезаемо може да се преживее в самия Див запад. Затова ще си

поговорим повече, когато имаме време.

— Значи си станал истински уестман?

— Да.

— Колко хубаво! Ами как ти хрумна безумно смелата мисъл да газиш тук до колене в кръвта на

червенокожата раса? Ти беше иначе толкова добър и състрадателен човек.

— Нека първо те успокоя, че не газя до колене в кръвта на червенокожите. Напротив известен

съм като приятел на индианците. Освен това ще отбележа, че уестманът е само част от мен.

Имам и още няколко други професии.

— Слушай, ти си станал голяма загадка за мен! Изглежда си обгърнат от куп тайни.

— Може би е обратното — тайните не са около мен или по-скоро в джобовете ми.

Например в десния джоб на ловната си дреха имам нещо, което е свързано с теб. Това познато

ли ти е?

С тези думи му подадох намерените предишния ден в мъха шпори. Той ги огледа и каза:

— Да, познати са ми. Как попаднаха у теб?

— Намерих ги в гората съвсем близо до вашия бивак.

— Там ли? Значи все пак съм имал право.

— За какво!

... Ами като твърдах онова, което чичо ми не желаше да повярва. Това са неговите шпори.

— Не са ли твоите?

— Все ще мога да различа моите шпори от чичовите. Моите ги бях свалил, защото хълбоците на коня ми са много чувствителни и все го гъделичкам. Дадох ги на чичо си, за да ги пази. Били са му добре дошли и ги е сложил на ботушите си, понеже беше загубил своите шпори.

— Драги Каприо, дали пак нещо не объркваш?

— Да обърквам ли? Но, моля те, как можеш да ми задаваш такъв въпрос? Нали ме познаваш от по-рано и сигурно знаеш, че подобни необясними неща са ми напълно чужди. Без никаква надменност мога да се похваля, че никога през целия си живот не съм допуснал каквото и да било объркване на едно с друго. При мен всичко си върви по своя правилен безпогрешен път. Може би дори съм прекалено логичен за този живот и затова все още доникъде не съм я докарал. Но за съжаление съдбата тъкмо мен е избрала непрекъснато да страдам от разсеяността на околните. Където и да отида, все ще се намери някой, който ще вземе да обърка нещо. Даже и ти не правиш изключение!

— Аз ли? — учудено попитах. — Спомняш ли си някой път така да съм се заблудил?

— И то как! И от това пострада моята чест, но на времето си замълчах и поех всичко върху себе си, само и само да не те обидя.

— Я ми разкажи!

— Спомняш ли си за нашето пренощуване във фалкенау при ханджията францел?

— Да.

— Тогава ти беше пушил силни пури и не беше ял нищо. Навярно към всичко това се прибави и макар и лекото опиване с вино. Накратко, вечерта ти не можа да хапнеш нищо и посред нощ те обзе такъв вълчи глад, че изяде един цял голям сладкиш. Така се натъпка и на сутринта ти беше толкова лошо на стомаха, че едва успяваше да се задържиш седнал в шейната. Естествено хората забелязаха липсата на сладкиша и тъй като е невъзможно човек с болен стомах да излапа такъв огромен сладкиш, подозрението падна върху мен и аз трябваше да го понеса с безмълвна преданост. Сега убеден ли си, драги Сафо, как стоят нещата?

Клети, клети Карпио! Значи чак дотам беше стигнал вече! Трябваше да положи големи усилия да забия поглед в земята като човек, който осъзнава вината си. След малко отговорих:

— Да, за съжаление гладът ми беше неописуемо голям. И до ден-дневен съм ти благодарен за твоята тогавашна саможертва.

— Не споменавай за благодарност! Направих го с радост... Какво ще прави този джентълмен? Защо бърка в кобурите ми?

Рост се канеше да прехвърли нещата на Карпио от досегашните му кобури в кобурите на седлото на дорестия жребец. Обясних го на Карпио.

— Сам ще го направя — рече той. — Не обичам други хора да ми пипат нещата. Така само причиняват бъркотия и безредие.

Той се отправи към крантата, за да се заеме сам с прехвърлянето на вещите. Винету провери ремъците на тримата мъже, които бяха вече дошли в съзнание, но предпочиташа да се преструват, че са все още в несвяст. Вдигнах револверите от земята, за да ги разпределя помежду ни. Точно тогава чух някакво възклицание от Карпио. Когато се обърнах към него, видях, че поклащайки глава, държи в ръцете си някаква лула с формата на калюмет. Щом забеляза, че го наблюдавам, той се приближи до мен и поясни:

— Ето ти веднага едно такова доказателство. Това е лулата на чичо ми. Какво ли търси в моя кобур?

— Сигурен ли си, че не е твоя?

— Моя ли? Слушай, скъпи приятелю! Ти трябва по-добре да си упражняваш паметта! От нея просто отпадат спомени, които на мен ще ми останат верни за цял живот. Когато ти на времето пуши толкова силни пури и пи здравата, твоето окаяно състояние ми направи такова съкрушително впечатление, така ме изплаши, че реших никога да не пуша и да гледам на всички спиртни напитки само като на лекарства. И удържах на думата си. Никога не съм пушил. Следователно тази лула не може да е моя, но въпреки всичко тя е в моя кобур.

— Кой ли я е сложил там?

— Моят роднина. Той пуши вчера, докато седяхме край огъня. После ми подаде лулата и ми нареди да я пхна в кобура на седлото му, което сторих начаса.

— Но ето че е в твоя кобур.

— Съвсем естествено, понеже чичо ми е толкова объркана глава! После той е взел своето седло за моето и си е помислил, че аз съм се объркал. За да поправи тази мнима грешка, е извадил

лулата от единия кобур и я е сложил в другия. Е, скоро ще забележи липсата ѝ. В каква посока ще яздим?

— Ако е възможно, вероятно ще се отправим към мястото, където Медисин Боу Ривър се влива в Норд Плат Ривър, и там ще е крайната цел на пътуването ни Веднага тръгваме на път. Имаш ли някакво желание?

— На първо време само едно — не ме изоставяй в ужасното положение, в което се намирам! Бъди пак предишният мил и верен приятел, какъвто ми беше в онези юношески години.

— В това отношение няма защо да се безпокоиш, Карпио. При нас си в пълна безопасност. Само те моля в бъдеще, каквото и да става, да се съобразяваш с Винету и мен.

— О, що се отнася до това, сам ще видиш, че умея да се държа мъжки. Прочел съм всички възможни индиански книги и от тях съм почерпил толкова много знания, че спокойно мога да се меря с най-добрите уестмани.

Ако ми го беше казал някой друг, щях да му се изсмея. Но Шарана ме гледаше право в очите с такъв детски доверчив и наивен поглед и изобщо така бе застанал пред мен като живо олицетворение на пълната безпомощност, че успях да кажа само следното:

— Драги Карпио, и аз съм прочел поне също толкова дебели «тухли», ала от тях нищо не съм научил!

— Е, да, ама това си ти! Винаги си се занимавал все с твоите многобройни чужди езици и никога не си обичал подобни увлекателни книги. Пропилявал си свободното си време и последните пфениги, за да се научиш да ядиш, да стреляш, да се фехтуваш, да се бориш, да играеш гимнастика и да плуваш, докато аз използвах всеки свободен час именно за споменатите книги и ти скоро ще имаш възможност да се убедиш, че четенето им тъкмо сега ще ми донесе голяма полза. От всичките твои упражнения ме привличаше единствено плуването и сигурно ще си спомниш, че те превъзхождах в гмуркането.

Естествено той не подозираше, че именно умението му добре да се гмурка, за което по някакъв начин беше узнал Корнър, бе една от причините негодниците да го помъкнат към Гоки Маунтънс заедно с неговия роднина. Вярно, можех да им го кажа, но при неговата ненадеждност сметнах, че ще е по-добре да си замълча. И изобщо, реших да го оставя в пълно неведение относно опасността, към която, нищо неподзираш, се беше отправил. Защо ми трябваше да го тревожа, щом като, както се надявах, тя беше вече преминала?

Пленниците се държаха тихо и кротко. Но когато започнахме да се приготвяме за път и Карпио възседна дорестия жребец, Корнър показа, че не е вече в безсъзнание. Той изригна поток от ругатни и накрая заплашително извика подир нас.

— Пожелавам ви много щастие с Олд Джъмбъл! Не си мислете, че няма пак да се видим! Но тогава ще си разчистим сметките! И ще си взема коня!

Следвахме течението на реката около четвърт час и изведнъж съзряхме стария Лахнер, който се беше спрял настрани, малко по-далеч от брега. Внимателно се оглеждаше назад. Щом видя, че нямаме намерение да се занимаваме с него, той смуши коня си и го насочи към мястото, където лежах неговите спътници. Съвсем естествено беше да ги развърже и да започнат да ни преследват. Но това никак не ни тревожеше.

Рок Крийк се влива в Медисин Боу Ривър, която до устието си, където се сливаше с Норд Плат, щеше да ни служи като водач, защото въпреки многобройните си завои, речната долина все пак предлага път, по който може да се напредва по-бързо отколкото ако се тръгне направо през стръмни планини и непроходими гори. Но за наше съжаление скоро бяхме принудени да разберем, че и до вечерта нямаше да достигнем устието на тази река. Дорестия жребец създаваше много главоболия на Шарана, той бе твърде темпераментен за него, а и след като накарахме Рост да смени своя кон с неговия, положението не се подобри кой знае колко много. Винету не бе казал нищо за решението ми да вземем с нас тъй неочаквано срещнатия мой приятел от юношеските години. Но постоянното ни спиране ту тук, ту там сигурно беше вече ядосало вожда и понеже от тактичност към мен и в този случай не възрази с нито една дума, аз не можех да постъпя иначе, освен да се опитам да събудя у него дълбоко съчувствие към Карпио, и то в такава степен, че великодушно да отминава неговите недостатъци. И така, разказах му за нашето младежко приятелство и му описах някогашния си другар и спътник с онова най-искрено и сърдечно съчувствие, което той наистина заслужаваше. Когато свърших, Винету остана известно време дълбоко замислен. а после каза:

— Уф! Не само духът на твоя приятел е болен, болно е и неговото тяло. Ние ще го предпазим от смъртта в ледените води на файндинг-хоула, но въпреки всичко той няма да види отново нито родината на своите прадеди, нито зелените прерии на Канзас. Снегът на Запада ще покрие мястото, където милостивата земя ще го приеме в прегръдките си. Нека моят брат Шарли бъде към него мил и снизходителен. Когато слънцето залязва, небето се покрива с одежди от злато и сребро. Нека чрез скритото състрадание на сърцата ни и кончината на твоя клет приятел бъде също така озарена и облекчена. Хау!

Изреченията от Винету мисли ми бяха минали през главата още в първите мигове на срещата ми с Карпио, в чийто страдалчески вид видях оставен знака на съдбата му. Телесно той бе преуморен по толкова безотговорен начин, че можеше да бъде спасен само ако се пазеше и щадеше възможно повече. Той имаше нужда от продължителна почивка, каквато ние за съжаление не можехме да му осигурим. Но духовното му и душевно изтощение беше още по-голямо и от физическото. Изцяло беше изгубил силата на каквито и да било вътрешни импулси, така че човек не можеше да си представи по-послушен и по-безволев инструмент в ръцете на Корнър и неговите другари, тъй удобен за целите им! Беше ми безкрайно болно за него, но не можех да съм на друго мнение, освен на мнението на Винету; а именно, че при дадените обстоятелства нямаше да ни се удаде да предотвратим окончателното му физическо и душевно рухване. Заради тъй необходимото му спокойствие би трябвало да го оставим още тук на грижите на добри хора или пък да го отведем до източните щати, ала понеже нито едното, нито другото бе възможно, оставахе ни убеждението, че «милостивата земя на Дивия запад ще го приеме в прегръдките си», както Винету се беше изразил толкова поетично, или с други, недотам красиви думи, че щяхме да сме принудени да го погребем някъде тук по височините на Скалистите планини. Разбира се, не беше необходимо тепърва вождът да ми напомня да съм снизходителен към моя клет Карпио.

Естествено аз бях обяснил на някогашния си съученик кой е Рост и с какви цели е предприел това пътуване. Но нито личността, нито намеренията на новия му познат бяха в състояние да изтръгнат Шарана от безразличието му. Той яздеше безучастно до него, без да се опитва да започне някакъв разговор. Към Винету изобщо не смееше да се обърне, тъй че аз бях единственият, който от време на време успяваше да го извади от неговата самовглъбеност. При един от тези редки случаи се осведомих за някои наши общи познати от онези години. Със своя безразличен тон той ми отговори:

— От доста време те не ме интересуват вече. След като ти се изгуби, никой друг не ми обръщаше внимание, а при това положение няхах никакво намерение да моля някого за снизхождението да общува с мен.

— А не знаеш ли как е моят стар кантор, който ми даваше уроци по музика и пеене?

— Струва ми се, веднъж чух, че бил още жив.

— Ами Крюгер, на когото трябва да благодаря, че канторът даде нескопосания ми мотет за печат?

— Слушай, за него мога подробно да ти разкажа, защото по-късно веднъж си поговорихме.

Представи си само, беше станал клоун и се беше оженил за сестрата на един музикант от цирка.

— Хмм! Може би искаш да кажеш, че той е бил цирков музикант, и се е оженил за сестрата на някой клоун, а?

— Не! Не ме обиждай! Съвсем не искам да кажа нещо друго, освен онова, което вече казах, а и ти трябва да знаеш много добре, че веднъж завинаги е изключено да изпадна в подобно заблуждение. И така, не ме разпитвай за хора, с които не желая да имам нищо общо!

— Добре! Да поговорим тогава за теб!

— Не мога да ти разкажа кой знае колко радостни неща. Сигурно някой зъл дух внуши на баща ми, че на всяка цена трябва да стана учител, макар че ми липсваха всички качества, необходими за тази професия. Искаше ми се да стана мебелист резбар или майстор на изкусно изработени ключалки и брави и ако ми бяха позволили, навярно сега щях да съм съвсем друг човек. Още от малко дете най-голямо удоволствие ми доставяше да изрязвам и да дялкам, а че притежавах сръчност за подобни работи, може да ти докаже онази изработена от мен секретна брава, която бях взел със себе си по време на нашето коледно пътешествие. След като ти не беше вече край мен, ученето ми стана двойно по-трудно. Изобщо не напредвах и накрая останах да повтарям класа. Често със сълзи на очи молах баща си да сложи край на тези мъчения, но той настояваше на волята си, докато най-сетне възраженията и укорите на моите учители го принудиха да ме

прибере от семинара. Но и тогава не позволяваше да се продума за изучаването на занаят. Реши да ме изпрати на някаква служба в администрацията и така се озовах като младши писар в градската управа, където се задържах едва два месеца, и то заради необяснимата разсеяност на моите началници. После ме тикнаха в канцеларията на един адвокат, където от ранни зори до късна вечер трябваше да преписвам какво ли не, тъй че това убийствено еднообразие сигурно щеше да ме подлуди, ако няхах толкова съсредоточен и спокоен характер. За нещастие началникът, който изобщо беше много ненадежден човек, веднъж беше объркал номерата и надписите на две важни преписки, ала прехвърли вината върху мен и взеха, че ме уволниха. После пак като писар попаднах на гарата, по-късно работих при един търговец, при един майстор строител, бях в книжарница, както и в шоколадена фабрика — накратко, един ме пращаше да си вървя у дома, друг ме приемаше на работа, докато най-сетне неизбежните последици настъпиха — никъде не можех да се задържа. Тогава баща ми се отказа от мен. Опитвах всякаква работа, за която не се иска никакво образование, когато си кръгла нула, и най-накрая стигнах до продавач на вестници. Като такъв доста време влачих жалко съществуване, макар че естествено туй не е никаква поне малко от малко приятна професия, щом ти се налага непрекъснато да се разправяш с хора, които все забравят кой вестник, кое списание или книга са получили.

— Ами богатият ти роднина в Америка? — попитах аз, след като той направи кратка пауза. — Не му ли писах?

— О, писах му! Дълго писмата ми оставаха без отговор, докато най-сетне веднъж баща ми се обърна към него за пари и тогава той му изпрати двеста долара, а на мен сумата, с която можех да пътувам до Питсбърг, където живееше на времето. Прехвърлих се през океана и той ме взе на работа като писар само срещу жилище и храна. Не получавах никаква заплата. Малкото английски, който бях научил отпреди и все още не бях забравил, ми беше от голяма полза. Каквото не разбирах, той ми го обясняваше. Беше много богат, но изглежда, нямаше милиони. Лека-полека проумях как стоят нещата. Назначаването ми на работа при него не беше никакво Ел Дорадо.

— Всъщност той с какво се занимаваше или се занимава? Що за сделки върти?

— И аз самият не съм съвсем наясно, Сигурно са някакви парични сделки. Често дълго време няха никаква работа, но пък после имаше и много неща за писане, чието съдържание и цел не ми бяха понятни. След туй трябваше внезапно да напуснем Питсбърг и се преместихме в Сейнт Луис, където живеем повече от два месеца. Преди известно време при нас се появи първо Шепард, а после дойде и Корнър. Започнаха се тайни преговори и накрая чичо, който всъщност ми е само далечен братовчед, ми каза, че ще пътуваме на запад, за да вземем огромно количество злато.

— Ти прояви ли готовност веднага да тръгнеш с тях?

— Защо не? Не мога да понасям нито Корнър, нито Шепард, но тъкмо от злато имам нужда, а ми обещаха, че моят дял ще е равен на цяло състояние. Е сега наистина не вярвам много на тази работа — Вярно, не мога да твърдя нищо със сигурност, но по пътя се отнасях с мен като с куче и този ужасен живот ми омръзна толкова, че изобщо ми е невъзможно да ти го опиша. Колко често съм изпитвал желание да падна от коня и да умра на място! Знаеш ли, когато си спомня за моите юношески години, ми се струва, сякаш съм вперил поглед в някой дъждовен мрачен ден. Не виждам нищо весело и светло, нищо освен един-единствен човек, за когото мога да си мисля с голямо удоволствие и радост, защото той нито ми е причинил страдания, нито съм чувал от него упреци. И това е моят добър Сафо, който положи такива усилия, без да успее да направи нещо от мен. Ето че сега пак сме заедно и ти можеш да си представиш какво означава това за мен. Не питам дали ще можеш да ми помогнеш, но знам, че избавлението ми започна в онзи миг, когато днес ме взе под закрилата си. Спаси ме, Сафо, спаси ме! Самият аз не съм в състояние да ти помогна, защото съм толкова слаб, а и какво ли знам. Принуден съм да се уловя за теб тъй, както детето се държи за полите на майка си. Нека пак бъдем млади и заедно се скитаме из планините!

Той се разплака и ми протегна ръка. Аз я стиснах, дълбоко развълнуван, и се опитах с няколко бодри думи да му вдъхна кураж:

— Да, да се скитаме из планините! Та ние сме вече сред тях! А да знаеш какъв е курсът на гулдена днес?

— Никакъв, защото аз съм гулден, за който хората не дават нито пфениг. Ако не успееш да оправяш моя курс, с мен завинаги е свършено.

Той наведе глава и отново изпадна в предишната си пълна безучастност.

Нямаше как да не си помисля пак: клетки, клетки Карпио! По време на неговата дълга реч изглеждаше, сякаш в него все още има малко енергия... но само така изглеждаше! Думите му бяха беззвучни, а очите му останаха безжизнени. Животът му бе представлявал непрекъснат низ от мъки и страдания, непрекъснато падане надолу, от един неуспех към друг. А някога тъй прочутите три фишека — Ел Дорадо, милионер, единствен наследник — също не му бяха донесли нищо добро. Той несъзнателно бе станал безволев инструмент в ръцете на своя безскрупулен роднина и дори трябваше да се смята за щастливец, че след като този човек е бил принуден да напусне Питсбърг, просто не го е зарязал там, а го е взел със себе си, макар и само за да продължи да извлича изгода от неговата безобидност и незнание.

— Уф!

Това внезапно възклицание на Винету ме изтръгна от мислите ми. Ние яздехме покрай простряла се доста надълго тясна ивица гора. Между дърветата ѝ неочаквано се бе появил един индианец и беше останал там неподвижно изправен, впил поглед в нас, но без да каже нито дума.

— Те-е! — възкликнах аз учудено, веднага щом го съзрях.

— Те-е поздравява Винету, прочутия вожд на апачите, и Поразяващата ръка, непобедимия воин на бледоликите — каза червенокожият, след като почтително изчака първо някой от нас да го заговори. Те-е бе един от най-смелите шошони. Името му означава «елен». Беше го получил заради изключителната си бързина и от само себе си се разбираше, че неочакваното му появяване на това място бе за нас истинско събитие. Само много важни причини можеха да са го довели чак до тук, причини, които сигурно бяха във връзка със заплашителните враждебни действия между шошоните и враните. Съвсем очевидно той бе изпратен като съгледвач. Ние спряхме. Винету му хвърли изпитателен поглед, който после се плъзна по края на гората и над започващата от нея прерия, и най-сетне го попита:

— Моят червенокож брат е изпратен като съгледвач от храбрия вожд на шошоните Ават

Ния

[63]

, за да разузнае какви са намеренията на враждебно настроените врани, нали?

— Винету отгатна истината — отговори червенокожият воин. — Яконпи Топа, вождът на кикатсите, има намерение да започне война срещу нас. Изпратил е свои хора при други племена на враните като ауахауейси и алакауийси, за да му се притекат на помощ, и освен това към него се канят да се присъединят воините на кървавите индианци от голямото племе на чернокраките. Значи четири племена ще се изправят срещу нас. Ето защо Ават Ния изпрати четирима съгледвачи — по един за всяко племе. Аз съм тръгнал да търся кървавите индианци.

— Вожд на тези червенокожи е Пете-е

[64]

, един неприятел на Винету и Поразяващата ръка. Ние идваме да дадем съвет на воините на шошоните. Моят брат имаше ли късмет по време на своето разузнаване?

— Великият Маниту беше изострил моя слух и моето зрение и успях да остана незабелязан. Видях и чух всичко каквото исках да знам.

— Нека Те-е ни разкаже какво е научил!

— Винету и Поразяващата ръка са приятели на шошоните. Затова мога да им съобща какво разкрих. Пете-е, вождът на кървавите индианци, е тръгнал от Елк Крийк заедно с десет пъти по десет воини, за да се присъедини към враните.

— В каква посока се движи?

— Ако не промени пътя си, ще се появи при устието на Медисин Боу Ривър, където вождът на апачите трябва да е много предпазлив, за да не бъде забелязан от воините му. Аз минах малко по-надясно, та Пете-е да не може да открие следите ми. По-надолу от Планината на семинолите ще преплувам Плат.

— Моят брат е скрил коня си тук в гората, нали?

— Да. Забелязах, че се появиха трима ездачи и понеже исках да разбера кои са, навлязох с коня си в гъсталака, вързах го там и се скрих зад първите дървета. Когато се приближихте, аз ви познах. Радостта ми бе голяма и излязох от гората, за да ме видите. Нашите прочути братя ще отидат ли при вожда ни Ават Ния?

— Да, искаме да го посетим. Къде е той?

— Той ще чака завръщането на четиримата съгледвачи от тази страна на Гро Вантър Маунтънс, там, където Серният поток се влива в Хоубак Ривър.

— А знае ли моят брат къде ще се съберат трите племена на враните?

— Не. Но преди да напусна бивака ни, нашите хора предполагаха, че вероятно това ще стане отвъд Южния проход в местността или на Пасифик Крийк, или на Мортън Крийк.

— В такъв случай между двата вражески лагера ще има цели три дни път и тъй като сме тръгнали към Фримонт Пийк, оттам ще имаме до вас само един ден езда. Моят червенокож брат ще спира ли нейде по пътя си?

— Не. Ще яздя до Ават Ния без никаква почивка.

— Тогава моля моят брат да каже на нашия храбър приятел, че ни е срещнал тук и че сме поели към фримонт Пийк, но може би ще отложим това пътуване, за да се видим с него. Ако до пет дни не се появим, значи или сме били задържани от неприятелите ни, или пък се намираме край Стихи Крийк, където ще се позабавим, понеже искаме да предотвратим едно злодеяние. Ако се натъкнем на враните или на кървавите индианци, във всички случаи ще действаме като приятели на шошоните, а после ще ви посетим. Не дойдем ли, това ще означава, че сме изпаднали в беда, и нека тогава Ават Ния ни потърси при враговете ни или да дойде до Стихи Крийк, за да ни помогне. Моят брат Те-е запомни ли думите ми?

— Никога не мога да забравя онова, което е казал Винету, великият вожд на апачите. Когато предавам разговора ни на нашия вожд, от думите на Винету няма да липсва нито една. Той се върна обратно в гората, но само след някоя и друга минута се появи отново, яхнал коня си, поздрави почтително и се отдалечи в галоп.

За нас срещата с този съгледвач бе от голяма полза, защото, първо, от него узнахме къде да търсим шошоните и че враждебно настроените кървави индианци се намират зад нас, и второ, съобразителният Винету използва този случай, за да ни осигури помощта на индианците змии, в случай че ни върхлети някоя опасност.

След като съгледвачът си тръгна, ние продължихме пътя си и когато започна да се смрачава, стигнахме до мястото, където Токоав-Па

[65]

се влива в Медисин Боу Ривър. Там обикновено индианците юта сушат месото на убития дивеч. Из западните предели на прерията Ларами, откъдето този приток е получил името си Поток на месото. Думата Токоав-Па е от езика на индианците юта.

Вече беше време да се разположим на лагер. Ако кървавите индианци не променяха споменатата посока, в която пътуваха, този ден от тяхна страна не ни заплашваше опасност. Но ако я бяха променили, те щяха да се натъкнат на следите, оставени от Корнър, или дори можеха да се срещнат с него и спътниците му, а в такъв случай щяха да научат от тях, че сме нейде наблизо по бреговете на Медисин Боу Ривър. На Винету и на мен те гледаха като на неприятели, защото веднъж преди години бяхме принудени да браним кожата си от неколцина техни воини, и затова можехме да сме сигурни, че веднага щяха да се лепнат като хрътки по петите ни и щяха да ни преследват докрай. Ето защо ние не останахме на отсामната страна на Потока на месото, а се прехвърлихме на другия му бряг, където намерихме подходящо място за бивак. Оттам не беше възможно да наблюдаваме източния бряг, от който бяхме дошли, но поне щяхме да чуем шума от евентуално появилия се там конен отряд. Брегът на потока беше опасан от почти непроходими храсталаци, зад които на една поляна с формата на полукръг спяхахме конете, а самите ние легнахме на тревата. Предпазливостта ни забраняваше да палим огън, макар че в това напреднало годишно време нощите бяха вече твърде студени. Шарана беше толкова изморен, че щом се нахранихме, веднага заспа.

Ние останахме още около два часа будни, но после трябваше вече да помислим за тъй необходимата ни почивка. Тъй като все още не можеше да се очаква някаква опасност, Рост

щеше пръв да застане на пост и после щеше да спи през цялата нощ, която щяхме да си поделим двамата с Винету. И така аз и вождът на апачите се увихме в одеялата си и бързо заспахме. След Рост идваше моят ред. Когато ме събуди, той ми каза, че не е доловил никакъв подозрителен шум. Но аз реших да не се осланям на това уверение и грижливо претърсих всичко, обикаляйки край бивака, ала за съжаление обърнах внимание само на най-близката околност.

Понеже беше студено, не седнах на земята, а започнах да се разхождам нагоре-надолу в меката трева. Може би измина около половин час, когато дочух някакви гласове, долитащи откъм отвъдния бряг. Събудих Винету. Ослушахме се. Явно беше индиански говор, ала не успяхме да разберем за кой диалект ставаше въпрос. На всяка цена трябваше да се прехвърлим отвъд, за да се промъкнем до червенокожите. Не беше изключена възможността да са и приятелски настроените към нас шошони. Но ако си имахме работа с кървавите индианци, бяхме принудени незабавно да се махнем оттук.

Тъй като при този студ не бе никак приятно да нагазим във водата до под мишниците, решихме да преминем потока на коне. За тази цел трябваше да потърсим някое удобно място доста по-нагоре срещу течението, за да не би отсреща да чуят шума от газенето на жребците ни във водата. Събудихме Рост и Карпио, втъпихме им в главите да кротуват и в никой случай да не се отдалечават от бивака, а после тихо поведохме конете за юздите, за да ги възседнем по-далеч, където нямаше да има опасност да ни чуят или забележат. След това яздихме още малко нататък и едва тогава ги накарахме да навлязат в потока и успешно се прехвърлихме на отвъдния бряг. Там вързахме животните за един храст и се запромъквахме близо до крайбрежния гъсталак в обратна посока, надолу по течението на потока. Тук трябва да отбележа, че не бяхме взели пушките си.

За наше нещастие бе толкова тъмно, че не беше възможно да виждаме стъпките от собствените си крака, иначе по многобройните налични отпечатыци непременно щяхме да забележим, че бивакът ни е вече открит.

След като се приближихме достатъчно, за да можем да разбираме разговарящите на висок глас червенокожи, спряхме и наострихме слух. Само трима или четирима водеха този разговор. Силните им гласове ни убедиха, че се чувстват в пълна безопасност. Мислех си, че са съвсем сами край Потока на месото. Поне такова беше нашето предположение, но за съжаление това бе заблуждение, което щеше да ни струва скъпо. Именно този шумен разговор е имал за цел да приспи бдителността ни.

Легнахме на земята и пропълзяхме още по-близо. Разбирахме всяка дума, но изобщо не ни стана ясно от кое племе бяха тези хора, понеже те говореха едно през друго на всички възможни диалекти. Това обстоятелство най-сетне събуди у нас определени подозрения. Ако с тази езикова каша индианците се стремяха да прикрият племенната си принадлежност, те несъмнено предполагаха, че ще бъдат подслушвани. И ако това наистина бе така, значи знаеха за присъствието ни. Следователно трябваше да сме двойно по-предпазливи. Тъкмо се канех да споделя с Винету мислите си, когато той ме побутна и ми прошепна:

— В опасност сме. Нека моят брат Шарли незабавно се върне при спътниците ни, за да ги закриля, докато дойда и аз. Винету ще се крие тук около тези хитри мъже, докато разбере кои са и защо се преструват.

Поех обратно към нашите животни. Трябваше да оставя Илчи да чака Винету. Развързах моя Хататитла, метнах се на седлото и прекосих потока. На отсрещния бряг смуших коня да се спусне още малко надолу покрай водата, после пак слязох от него, за да го заведа безшумно до мястото, където преди това беше стоял спянат. Другите два коня спокойно пасяха наблизо, а Рост и Карпио си седяха на местата. Абсолютно по нищо не можеше да се предположи, че в този момент над главите ни е надвиснала някаква опасност.

— Случи ли се нещо? — попитах ги аз.

— Не, не — отговориха и двамата.

— И не чухте никакъв подозрителен шум?

— Не — отвърна Рост. А Карпио добави:

— Ела, седни при мен! Имам да ти съобщавам нещо.

— Какво?

— Нещо, което ще те зарадва. Само ела!

— Добре! Но преди това трябва да ви кажа, че тази местност не е толкова безопасна, както си мислехме. Говорете съвсем тихо! И така, какво имаш да ми съобщаваш, драги Карпио? С тези думи аз седнах до него. Обаче едва се бях настанил и получих такъв удар по главата, че се проснах по гръб.

— Ши мотар хо тли! — успях само да извикам пронизително и изгубих съзнание.

На езика на апачите тези думи означават приблизително «Смъртта ми приближава!», а това бе уговореният между мен и Винету вик, в случай че някой от нас изпадне в смъртна опасност. Той сигурно го беше чул и твърде вероятно на този зов за помощ трябваше да благодари, че не бе заловен и той.

Когато дойдох на себе си, въпреки тъмнината около мен различих куп хора. Неколцина от тях се бяха заловили да запалят огън. Почувствах, че ръцете и краката ми са вързани.

Скоро огънят се разгоря и на светлината му забелязах, че лежа между Шарана и Рост, които също бяха вързани. Намирахме се в самия край на храсталака. Пред нас в полукръг седяха индианци, а малко встрани имаше и други пленници, също бели, само че не беше възможно да различа лицата им. В тревата до Карпио съзрях моя Мечкоубиец, карабината «Хенри», както и Сребърната пушка на Винету. Изглежда, все още никой не беше обърнал внимание на тези оръжия. Апачът не бе пленен, но карабината му не беше у него. Тъкмо си мислех колко жалко е това...

— Уф, Уф, Уф! — разнесе се от устата на всички индианци. Те наскачаха и понечиха да се намесят, ала все пак закъсняха. Моят несравним Винету се беше промъкнал до бивака им и с безумно смел скок се озова вътре в образувания от тях полукръг. Да грабне трите пушки и да се измъкне между червенокожите, това бе за него работа само за няколко секунди. Всичко живо закрещя и се затича подир него, ала никой не успя да го догони. Той беше довел коня си съвсем наблизко, веднага се метна на него и надавайки бойния вик на апачите, полетя в галоп на запад през прерията.

Четвърта глава

Сти-и-пока

[66]

Драги читателю, удряли ли са те някога с приклад по главата? Не? Блазе ти! Или да? Тогава горко ти!

Поне аз не се чувствах никак добре, когато лежах в тревата край незабравимия Поток на месото и усещах главата си далеч по-болезнено, отколкото всъщност ми бе нужно. По-рано някъде съм описвал чувствата, които оставя след себе си подобен страхотен удар. Хвала и слава на моя прочут юмручен удар! С него се постига същият резултат, но без допълнителното тягостно чувство, че главата ти е огромна бъчва, пълна с безкрайно болезнени и измъчени кълба от нерви, чиито дъги са се заели да набиват с чуковете си поне петдесетина бъчвари.

Кажи-речи, можеше да се нарече чудо, че в това състояние доста ясно и подробно различавах всичко около себе си, но все пак нека отбележа, че имам твърде здрав череп, а и необикновено гъста коса. Обаче ми беше трудно да мисля последователно, а в ушите ми така бучеше, че успях да доловя победния вик на апача и яростните крясъци на червенокожите, ала доста дълго не бях в състояние да схващам смисъла на водените наоколо разговори. Сметнах, че ще е най-уместно пак да затворя очи и да се преструвам, че все още съм в безсъзнание. Постепенно започнах да разграничавам отделните думи, а не измина много време и ето че с известни усилия вече можех да разбирам и смисъла на целите изречения. Но той никак не беше успокоителен за мен. Въпреки всичко кървавите индианци се бяха натъкнали на Корнър и шайката му и без никаква съпротива ги бяха пленили. Къде, за да ни отмъстят, къде, за да настроят индианците по-благосклонно към себе си с такава важна вест, белите им бяха казали, че ако побързат да проследят дирите ни, ще могат да ни заловят. С голяма радост червенокожите бяха възприели това предложение.

Пете-е, Бойния орел, вечно безмилостният вожд на кървавите индианци към всички бели, се беше прочул като хитра лисица, срещу когото вече не един и двама находчиви уестмани се бяха провалили. И в дадения случай неговото коварство и хитрост се потвърждаваха.

Докато лежах със затворени очи, го чувах как с неколцина червенокожи, седнали точно срещу мен, с весел и тържествуващ глас за кой ли път повтаряха развоя на събитията. Повдигайки леко единия си клепач, аз го огледах.

Още от пръв поглед правеше впечатление на човек с голяма физическа сила. Носеше изцяло кожено облекло, чиито тясно прилепнали части издаваха такава мускулатура, която би направила чест на всеки професионален борец. Но силно се съмнявах, че притежаваше и съответната ловкост и повратливост. Изразът на лицето му можеше да се характеризира само с две думи: жестокост и коварство. От оръжията му томахокът ми направи особено впечатление. Той бе отлично изработен по индиански маниер и за да се вижда, беше затъкнат до собствения си калъф, богато украсен със скалпове. Ресните на кожените дрехи на вожда бяха направени от множество зашити една до друга плитчици от човешки коси. Косата му също бе украсена със скалпове. Целите му гърди бяха накичени със скалпове. Коланът му се състоеше само от скалпове. От раменете му пак висяха скалпове, напомнящи големи пагони, а прасците му бяха така покрити със скалпове, сякаш бяха в гамаши. Несъмнено всички тези скалпове бяха извоювани лично от него, а и по всичко си личеше, че тази украса бе най-голямата му гордост. Колко по-различно изглеждаше моят Винету, в сравнение с когото този индианец имаше толкова див и озверен вид. И каквато беше физиономията му, така звучаха и думите, с които описваше как са ни надхитрили и заловили.

Червенокожият правилно беше предвидил нашата увереност, че Корнър ще ни преследва. Разсъждавайки така, той стигнал до идеята да излезе на нашата предпазливост с привидна непредпазливост и така да ни подлъже. Изпратил напред най-добрия ездач от своя отряд с поръчението да ни наблюдава. И понеже пътуването ни бе забавено от несръчността на Карпио, този индианец успял да ни изпревари. Първо яздил по дирите ни, а след като ни видял отдалече, продължил успоредно с нас, и то на такова разстояние, че да не можем да го открием. Убеден, че ще лагеруваме край Потока на месото, той взел необходимите мерки незабелязано от нас да ни наблюдава. Видял ни да идваме и да се прехвърляме на другия бряг, видял дори кое място сме избрали за бивак и едва тогава се оттеглил, за да докладва на вожда за пристигането ни. После Пете-е изпратил най-сръчните пълзачи на отряда си със задачата да разузнаят как сме се разположили в нашия лагер. Те се приближили до нас по времето, когато Рост бил на стража, а другите спели. Въпреки студената вода, те прекосили потока без коне. Враният жребец на апача, както и моят кон, усетили съгледвачите и станали неспокойни. Обаче Рост беше твърде неопитен, за да им обърне внимание. След доклада на своя съгледвач вождът предположил, че Винету и аз ще поемем втория и третия пост, а тъй като тогава успехът на едно нападение му се струвал твърде съмнителен, той решил да ни подмами да се отдалечим от бивака и да ни пленят един по един. И тъй Пете-е завел отряда си съвсем спокойно, сякаш изобщо представа си нямали за присъствието ни, до едно място на брега на потока точно срещу нас, наредил на неколцина мъже, владеещи други индиански езици, да разговарят на висок глас така, че да можем да ги чуем, но не и да разберем от кое племе са, и бил вече убеден, че аз и Винету сигурно ще се промъкнем тайно до бивака им, за да ги подслушаме. След това разставил постове около лагера си, които, легнали в тревата, са имали нареждане да ни пропуснат да минем между тях, но не и да ни позволят да се върнем. Нямало как планът им да не успее, защото е било нужно тези хора да ни задържат само за броени секунди, докато всички други дойдат и се нахвърлят върху нас.

Въпреки че бил убеден в успеха си, Пете-е взел мерки, в случай че станело почти невъзможното и някой от нас избягал, мерки, с които пак щял да постигне крайната си цел. От Корнър узнал, че Карпио и Рост могат да бъдат лесно надхитрени, и избрал измежду хората си един, който горе-долу, макар и завалено, говорел английски. Обяснил му как да действа и му дал достатъчно хора, за да изпълнят успешно задачата си.

И ето че всичко станало почти така, както го бил замислил, само с една-единствена промяна, а именно, че Винету не бил заловен. Ние действително се прехвърлихме на отсрещния бряг, където обаче тъкмо онази бъркотия от индиански езици събуди подозренията ни и Винету ме върна обратно. Междувременно говорещият английски индианец заедно с хората си се

промъкнал до нашия бивак, оставил ги скрити в храстите и съвсем сам се появил пред двамата ни спътници. Едва по-късно узнах какъв разговор е водил с тях, а именно:

— Шшт, не вдигайте шум! — казал той тихо и предупредително. — Търся Винету.

— Кой си ти? — попитал го Рост.

— Аз съм воин на апачите и искам да съобщя нещо важно на моя вожд и на Поразяващата ръка.

— А онези оттатък потока апачи ли са?

— Не — отвърнал индианецът. — Врагове са и ви предупреждавам да се пазите от тях.

Говорете по-тихо, за да не ни чуят! Къде са Олд Шетърхенд и Винету?

— Отидоха отсреща да подслушват. После ще се върнат.

— Желаят ли моите бели братя да зарадват и мен, и двамата прочути воини?

— Как?

— Аз съм любимецът на Поразяващата ръка и Винету и те ще се радват да ме видят. Сега ще се скрия, а когато дойдат, ще ги накарате да отгатнат кой е дошъл да разговаря с тях.

Двамата наивници действително се хванали в тази плитко скроена клопка. Дори помогнали на червенокожия да се скрие. Аз се бях появил сам, но те така добре играеха ролята си съобразно дадените им указания, че навярно, ако беше на мое място, и Винету нямаше да избегне удара с приклад.

След като се бях разделил с него, той продължил да се промъква толкова предпазливо и внимателно, че постове не забелязали приближаването му. Обаче апачът открил къде са залегнали. И през ум не му минало да влиза в техния полукръг, а запълзлял покрай него, за да се озове в гръб на дебнещите индианци, надявайки се, че може би вниманието им изобщо няма да е насочено към онази страна. Тъкмо когато пристигнал там, прозвучал моят силен вик за помощ и цялата сцена мигом се променила.

Винету се втурнал нагоре по брега до мястото, където стоял конят му, развързал го, метнал се на него и се прехвърлил отвъд потока. Крясъците на индианците, които заловили само нас тримата, но не и вожда на апачите, ясно му показали къде се намират и колко може да се приближи до тях, без да се изложи на опасност. После пак оставил коня си и запълзлял нататък. Червенокожите запалили огън и цялото им внимание било насочено към нас. Винету забелязал, че лежа неподвижно, но никъде не видял кръв. Малко по-късно от остроото му зрение не убегнало, че за кратко време съм отворил очи. Това го успокоило. Било невъзможно да ме освободи в момента. Най-напред трябвало да се погрижи за собствената си безопасност, за да може после да направи нещо за освобождаването ни. За тази цел се нуждаел от пушката си, която видял да лежи недалеч заедно с моите две карабини.

Той съзрял също и жребеца ми и се запитал дали да го отмъкне, но решил да го остави където си е. И аз самият бих постъпил по същия начин. Не бивало да се бави повече с изпълнението на своя план, използвал подходящия миг и дързостта му се увенчала с пълен успех. Наистина, неколцина червенокожи се опитали да го догонят на коне, ала скоро се върнали с празни ръце. Тъмната нощ правела преследването невъзможно. И така Винету беше успял да се измъкне и бях убеден, че от този миг нататък единствената му цел щеше да бъде по-скорошното ни освобождаване от плен. Но дори и да не можехме да разчитаме на него, на мен и през ум не ми минаваше да се тревожа кой знае колко за съдбата ни. На първо време нямаше никакво основание да губим кураж, който ни беше толкова необходим.

Такъв беше горе-долу разговорът за пленяването ни между Пете-е и седящите при него червенокожи. Изключително голяма беше радостта му, че съм му попаднал в ръцете, но пък не беше по-малък и гневът му заради бягството на Винету. Разбрах, че много му се искаше да прехвърли вината върху някои от хората си, само че нямаше как, защото след моя вик за помощ всички бяха скочили на крака и се бяха втурнали вкупом през потока към другия бряг, а така апачът беше спечелил време незабелязано да се измъкне. Ако някой заслужаваше упреци, то това беше самият Пете-е, защото не беше проявил необходимата предпазливост и съобразителност. И понеже той нямаше как да не го признае поне пред себе си, изглежда, тази бе причината гневът му да се удвои.

С най-голямо внимание и напрегнат слух следях всичко, което казваше, за да узная от думите му какво бяха решили да правят с нас. Имах късмет. Вождът знаеше, че Шарана и Рост са неопитни хора, и затова бе убеден, че не разбират езика на племето му. Знаеше, че с мен положението е съвсем друго, ала си мислеше, че все още съм в безсъзнание и не съм в състояние да чувам разговора им. Ето защо не смяташе за необходимо да приказва тихо, а и

другите решиха, че също могат да говорят на висок глас. Трябва да спомена още, че джобовете ми бяха изпразнени и всичко, което се намираше в тях, бе оставено на земята пред вожда. Точно в този момент един от възрастните опитни воители, които имаха правото и честта да седят от лявата и от дясната му страна, изразяваше своя яд и гняв от това, че Винету бе успял да сложи ръка на трите несравними пушки. Накрая той направи следната забележка:

— Тези пушки са по-ценни дори от пленник като Поразяващата ръка. Предпочитам и той да беше избягал, но тези оръжия да бяха останали наша собственост. Какво ще прави Пете-е с тримата пленници? Ще ги убиеш ли, преди да тръгнем отгук?

— Не — отговори вождът. — Ще ги вземем с нас, за да ги покажем на воителите на упсароките. Или моят брат е на друго мнение?

Както вече бе споменато, индианците врани наричат себе си упсароки.

— Не — отвърна вождът. — Но какво ще стане после с тях?

— Нищо.

— Нищо ли? Значи, след като победим шошоните и тръгнем обратно, за да се върнем при племето си, просто ще ги вземем с нас, така ли?

— Ще вземем само Олд Шетърхенд. Другите две кучета не стават за нищо. Нека умрат на кола на мъченията още при упсароките.

— Но дали упсароките ще са съгласни да задържим в плен Поразяващата ръка? Сигурно те ще пожелаят да го запазят за себе си.

— Уф! Няма това право!

— Нека Пете-е, храбрият вожд на кървавите индианци, не забравя, че всеки пленник се смята за пленник на онова племе, в чиито земи е бил заловен и където се намира.

— Знам. Но въпреки това упсароките едва ли ще дръзнат да поискат от мен Поразяващата ръка, понеже нали от нас очакват помощ, която мога да им откажа, ако предявят подобно желание.

— Уф! Има закони, които човек трябва да спазва даже и спрямо най-добрите си приятели и съюзници. Ако упсароките не изискат от нас Поразяващата ръка, това би било голям позор за тях. Обичаят ни повелява дори да им предадем тези бледолики, без да изчакваме те да ги поискат. Нека моят храбър брат не се гневи на думите ми. Аз нося снега на старостта в косите си, през главата ми са минали почти седем пъти по десет лета и зими.

Настана кратко мълчание, през време на което Пете-е остана неподвижен, със забит в земята поглед. После вдигна глава и каза:

— Истината, изговорена от моя брат, събужда яростта ми. Принуден съм или още тук да убия пленниците, или да ги предам на упсароките. Но няма трябва да се откажа и от славата и почестите, които ще спечеля, ако пристигна при тях с вързания Олд Шетърхенд?

— Не.

— Значи моят брат също смята, че ще е по-добре да не убиваме тримата бледолики, а да ги вземем с нас?

— Да.

— А после упсароките ще могат да правят с тях каквото си поискат, така ли?

— Не. Ще им ги предадем само при условие, че непременно ще ги убият на кола на мъченията.

— Уф! Така е най-правилно! Но по пътя ще ги изтезваме така, че още с първите крачки да почувстват болките на смъртта.

— Ша!

[67]

Нима Пете-е иска да опозори и себе си, и своите воители? Нима желае да получи от упсароките укора, че сме успели да победим тези бледолики само защото не са имали никакви сили да ни окажат съпротива?

— Уф! — яростно отвърна вождът. — Искан да оставя тези песове гладни и жадни, исках да им забиваме ножовете си в телата, без да ги убиваме!

— Пете-е трябва да се откаже от това. Ако бъдат изтощени от глад и жажда, те ще кажат, че само заради слабостта им сме успели да ги заловим. А ако ги нараним, за да им причиним болки, те ще се зарадват, защото така ще могат да се похвалят пред упсароките, че тези рани са доказателство за смелостта им, с която са се защитавали срещу нас. Нека Пете-е, вождът на кървавите индианци, бъде разумен!

Вождът можеше да направи каквито си иска възражения, но нямаше как да не даде право на стария. А това така разгневи този жесток и кръвожаден човек, че накрая яростно призна:

— Моят брат говори думи, които не искам да чувам, и все пак трябва да се вслушам в тях. И тъй, принуден съм да се отнасям към тези бели койоти като към женоря, които започват да пицят за помощ веднага щом някой ги докосне.

— Но затова пък после ще можем да поставяме толкоз повече условия за смъртта им на кола на мъченията.

— Уф, прав си. Те ще трябва да умрат така, че да стане такова зрелище, сякаш на кола ще има вързани поне сто блеодолики. Но нека разговаряме по-тихо, защото е по-добре да си мислят, че всеки миг може да е последният от живота им! Поразяващата ръка скоро ще дойде на себе си. Той разбира езика ни и не бива да допускаме да чуе за какво говорим.

От този момент нататък те си зашепнаха и до слуха ми не достигна нито дума повече. По едно време, изглежда, им се стори, че лежа твърде дълго в безсъзнание и вождът нареди да ме сритат няколко пъти по-яко. След като изпълниха заповедта му, аз се престорих, че току-що се съвземам. Отворих очи и направих изплашена физиономия. Той ми се изхили подигравателно и каза:

— Олд Шетърхенд си подремна хубавичко. Знае ли къде се намира той?
Не отговорих.

— Нека Олд Шетърхенд се огледа за своя приятел Винету, онова апаческо куче!
Обърнах глава наляво и надясно.

— Не е тук! — изсмя се вождът. — Този червенокож предател, който е все на страната на блеодоликите, бе пронизан от куршум в главата и падна във водата. Сега трупът му се носи надолу по потока и лека-полека раците ще го изядат. И ти също като Винету ще станеш храна на раците.

— Тогава те ще разберат какъв е вкусът на един храбър воин. Но до някакъв страхливец, който поваля противника си с удар изотзад, те изобщо няма да се докоснат.

— Уф! Да не си посмял да ни обиждаш, псе такова! Изглежда, не знаеш с кого разговаряш.

— Pshaw! — изсмях се презрително.

— Аз съм Пете-е, храбрият вожд на кървавите индианци.

— Храбър ли? Pshaw! Сто души да нападнат трима в гръб!

— Вонящ плъх! Не забравяй, че животът ти е в ръцете ми!

— В твоите ръце ли? Слушай, не съм получил живота си от теб, тъй че нямаш правото да ми го отнемеш. Повалихте ме с удар изотзад, без да съм ви причинил каквото и да било зло. Това е всичко. Какво ще става по-нататък, тепърва ще видим.

— Вече е решено. Още тази нощ ще умрете!

— А! Наистина ли?

— Ако не вярваш, тогава смъртта ще те връхлети двойно по-ужасна. Определили сме най-страшните мъки за теб.

— Добре, готов съм. Започвайте!

— Не сега. Първо ще трябва да отговориш на няколко въпроса.

— Питай тогава!

— Накъде сте тръгнали?

— Нагоре в планините.

— Защо?

— Да търсим злато.

— Да не би да имате намерение да се биете срещу воините на кървавите индианци?

— Не. Нямахме никаква представа къде се намират в момента.

— Уф! Значи сте дошли само заради златото?

— Попитай и моите спътници!

— Те са неми песове, които не могат нито да лаят, нито да хапят.

— Да, те наистина не влизат в сметката, така че не е никакво геройство, че стотина отбрани воини под ръководството на прочутия си вожд Пете-е са повалили и пленили от засада един-единствен човек, тоест мен. Това ще се разказва край всички лагерни огньове.

— Мълчи! Славата на нашето племе е толкова голяма, че няма повече накъде да расте.

— Но поне, както изглежда, сте решили да я понамалите, като нападате хора, които не са ви направили нищо лошо.

— Поразяващата ръка е наш враг. Преди няколко слънца

[68]

вие изгонихте петнайсет наши воини от брега на Барутната река, както я наричат бледоликите.

— Уф! Ако това е единствената причина, поради която гледате на нас като на врагове, човек не може да не изпита състрадание към вас. Заедно с Винету бивакувахме край Паудър Ривър и вашите петнайсет воини се промъкваха тайно около лагера ни, без да имат смелостта открито да ни се покажат. А който постъпва така, крои нещо лошо. Ето защо ние заловихме двама от тях и най-приятелски им казахме, че ще стреляме по всеки, който крадешком обикаля наблизо. Но ако желаят да ни посетят без коварни намерения, ще са ни добре дошли. После ги освободихме. Те си отидоха и заедно с другите тринайсет свои другари изчезнаха, та се не видяха. Не сме им причинили ни най-малкото зло. Е, а сега да те попитам — ти защо ни нападна тук?

Пете-е ми се изсмия язвително и с подигравателен тон попита:

— Ти да не искаш да ви развържа и да ви пусна да си вървите?

— Не — отвърнах му аз. — Щом веднъж сте ме заловили, ще остана ваш пленник докато ми харесва.

— Докато ти харесва ли? Уф, уф! Изглежда, започваш да губиш разсъдъка си!

— О, не! С удоволствие ще остана известно време при вас, понеже ми се иска да видя физиономията ти, когато реша да се сбогувам с теб без разрешението ти.

Дързостта ми така го разяри, че той скочи на крака, приближи се до мен и здравата ме ритна.

— Куче, прозрях те! Страхуваш се от мъчителната смърт и много ти се иска да умреш бързо.

Дразниш ме, за да те убия в гнева си. Но не си мисли, че съм толкова глупав да го направя! Ще умрете бавно, толкова бавно, че ще ви се струва, сякаш минутите са месеци. Достатъчно разговарях с теб. Не искам да чувам нито дума повече. И тъй, мълчи!

Това ми беше добре дошло. Той пак си седна на мястото, ала не можа дълго да се наслаждава на удоволствието да не слуша никого, защото съвсем скоро се разнесе гласът на Корнър от онази страна, където той лежеше заедно с другарите си, вързан също като мен.

— Онова куче ей там, дето се нарича Олд Шетърхенд, наистина трябва да престане да лае и да вие, но затова пък толкоз по-наложително е ние да поговорим с теб. Кога ще ни освободиш?

— Няма да е днес — отвърна вождът кратко и заплашително.

— Оставихме се да ни вържете доброволно.

— Да, защото бяхте толкова глупави.

— Направихме го, за да си помислят Олд Шетърхенд и Винету, докато ви подслушваха, че сте наши врагове и следователно техни приятели. Ти ни обеща да ни освободиш веднага, щом заловиш тези мъже. Да не би да го отречеш?

При тези думи по лицето на вожда се плъзна жестока и кръвожадна усмивка, след което злорадо каза:

— В черепите на всички бледолики няма никакъв мозък. Нека белият, дето се нарича Корнър, поне веднъж ми даде свестен отговор! Та кога щях да ви освободя?

— Веднага след като ги заловиш — отвърна негодникът.

— И кого исках да заловя?

— Винету, Олд Шетърхенд и другите двама.

— Е, плених ли ги?

— Да.

— Също и Винету?

— Него не.

— Уф! Е, тогава опитай се да събереш мислите си! Докато апачът все още не е в ръцете ми, не можете да искате от мен да ви освободя.

Изглежда, този извод изненада Корнър. Той млъкна за малко, но после гневно избухна:

— Това е само едно коварно увъртане! Нали ставаше дума единствено да заблудим Олд Шетърхенд и Винету, докато се промъкваха около бивака ви и подслушваха! Тъй като всичко свърши, значи е дошъл и краят на нашето пленничество.

— Да, ама ти тълкуваш тъй нещата, а понеже аз ги тълкувам иначе, ще постъпя по друг начин. Винету също трябваше да бъде заловен, а ни избяга. Следователно не всички условия са изпълнени.

— Да не би ние да сме виновни за бягството му? Да сте внимавали повече!

При тези думи вождът отново скочи на крака и заплашително му викна:

— Червей бял! Нима дръзваш да ни отправяш упреци?

— Не, но настоявам да удържиш на думата си. Отметнеш ли се, тогава ние ще...

— Какво ще направите? — прекъсна го Пете-е с гръмовен глас. — Да не би да се мислиш за човек, който може да ми нарежда как да постъпвам? И през ум не ми минава да ви залъгвам, че ще спазя обещанието си. Дори и апачът да не беше избягал, пак нямаше да ви освободя. Ако сте си въобразявали нещо друго, тогава смейте се сами на себе си!

— По дяволите, това се казва откровеност! Е, сега поне знаем със сигурност, че сте ни измамили.

— Да, измамихме ви! — изсмя се той.

— Като отплата за услугата, която ти направихме.

— На мене ли? На самите себе си направихте услуга. Нали искахте да си отмъстите на тези песове и аз трябваше да ви послужа като мача за вашата цел. Обаче Пете-е не се оставя да го използват подобно на безропотния негър, собственост на някой бледолик. Вождът на кървавите индианци е мечка, която няма нищо против да я хранят, но същевременно изяжда и онзи, дето ѝ дава храната.

— Каква подлост!

Корнър говореше с такава дързост, която бе достойна за някое по-добро дело. Вярно, че тя бе само резултат на голямата възбуда от факта, че беше измамен и просто бе попаднал в поставената му клопка. Гневът от това, че сам беше паднал в ямата, изкопана от него за други, го караше да забравя всяка предпазливост и да подхвърля на вожда такива думи, които нямаше как да не го раздразнят. Аз също не бях разговарял с него кой знае колко учтиво, ала понеже бях почтен човек, предводителят на индианците гледаше на мен по един начин, а на Корнър — по друг. Веждите на Пете-е заплашително се смръщиха и той просъска:

— Какво... какво каза?

— Че това е подлост — повтори Корнър. В следващия миг вождът се озова до него, изрита го с всички сили и извика:

— Дайте ласо! Хвърлете му един бой с ласо! Бийте го, докато рукне кръв от него!

Пете-е беше извън себе си от ярост. Чертите на лицето му се бяха разкривили и той не преставаше да тъпче с крака непредпазливия човек така, сякаш искаше да му извади червата. От болка Корнър викаше и стенеше и се опитваше да избегне ритниците, като непрекъснато подхвърляше тялото си нагоре. Но това не беше разумно, защото така постоянно излагаше корема си на здравите крака на побеснелия вожд.

Обърнаха го да легне по корем. Един от индианците притисна с коляно врата му, а други двама държаха вързаните му крака. Запретнаха нагоре върхната му дреха и жилетката, а после четвърти и пети индианец с многократно нагънати ласа го зашибаха с все сила. При всеки удар от устата на нещастника се изтръгваше вик, а малко по-късно отделните крясъци се сляха в непрекъснат рев, който пък после премина в дълбоки стонове, затихващи все повече в тихо скимтене. Най-накрая след един силен болезнен вик той окончателно замлъкна. Имах чувството, сякаш с този рев го напусна и последната искрица живот.

— Боже Господи! Вече е мъртъв. Убиха го от бой — въздъхна Карпио до мен.

Това бяха първите думи, отронили се от устата му, откакто бяхме попаднали в плен. Той трепереше. Рост ми пошепна:

— С ритниците си вождът сигурно му е изпочупил костите. Ако изобщо е все още жив, сигурно за цял живот ще остане сакат.

— За цял живот ли? — попитах го аз. — Като се имат предвид намеренията на Пете-е, думичката «цял» не означава кой знае колко дълго, защото и Корнър също е осъден да умре на кола на мъченията.

— Казахте «също». Значи и ние сме осъдени, така ли?

— Да, но не се тревожете! Няма да умрем в сегашната си кожа.

— В сегашната си кожа ли? Какво искате да кажете?

— Ако е истина онова, което твърдят физиолозите, а именно, че в резултат на обмяната на веществата за седем години човешкото тяло напълно се подменя, то сигурно е, че още много пъти ще си сменим кожата, преди да умрем на кола на мъченията.

— Слава Богу, че все още можете да се шегувате! Кой ли от нас предполагаше тази сутрин, че вечерта ще бъдем вече кандидати за кола на мъченията?!

— Това ви се струва само на вас толкова необичайно. Тук, в Дивия запад, сутринта човек никога не знае къде ще е вечерта. Но не губете кураж! Тази беда ще приключи за нас далеч по-добре, отколкото си мислите.

— Вие ли го казвате? Утешавате ни нас, дете сме виновни за всичко, което стана.

— С упреци нищо няма да променим, тъй че са излишни. Сигурно и вас ви повалиха и вързаха веднага след като ме удариха с приклад?

— Да. За съжаление моят вътрешен глас ми нашепна твърде късно каква глупост извършихме. Ако, когато се появихте, веднага ви бяхме казали кой се крие наблизо, дали все още щеше да има някаква възможност за спасение?

— Вероятно! Но да не говорим повече за това! Сигурно ще ни вържат върху конете, тъй че през следващите дни ще сме в доста неудобно положение, но за живота си можете да се страхувате едва след като аз ви кажа. Избавлението ни едва ли ще се забави много дълго.

— Искрено признавам, че съм напълно безпомощен, защото, макар да умея да различавам например ромбовидния мускул от...

— ... от трапецовидния — прекъснах го аз.

— Моля за извинение! Не исках да кажа от трапецовидния, а от големия преден зъбчат мускул, ако нямате нищо против.

— Нямам абсолютно нищо против! Ще ни се наложи да напием всичките си мускули, но още повече и мозъците си, за да понесем краткотрайното си пленничество и да успеем да се измъкнем от ръцете на червенокожите.

— Значи действително вярвате, че ще ни се удаде?

— Да. Не само вярвам, ами съм и убеден. Най-напред съм сигурен, че и аз съвсем сам съм в състояние да освободя всички. Освен това се надявам на упсароките, на които вероятно ще дръпна едно назидателно слово за наше добро, а най-накрая можем да разчитаме и на Винету, който няма да намери покой, докато не ни види на свобода.

— Може би ще доведе шошоните на помощ?

— На първо време няма да го направи. Той изобщо не се е отдалечил, а се е скрил. После ще тръгне по петите ни и ще наблюдава какво ще стане с нас. И тогава ще постъпи така, както намери за правилно. Много ли си съкрушен, Карпио?

— Не, съвсем не съм — отвърна противно на очакванията ми моят добър приятел. Всъщност бях предполагал, че тъкмо той ще е напълно обезкуражен. Ето защо го попитах повторно:

— Не си? Наистина ли не си?

— И през ум не ми минава. Но много те моля да не ме смяташ за лекомислен и разсеян човек. Ужасяващото наказание на Корнър ми действа твърде зле, признавам го, макар всъщност той да си го заслужава. Ала иначе за самите нас изобщо не се боя. Знам много добре как стоят нещата и съм убеден, че сигурно и на теб, като на опитен уестман, ти е хрумнала същата мисъл. Тя е толкова проста, че и всяко дете непременно ще се досети.

— За каква мисъл говориш?

— Смятам, че тези диваци са изпаднали в голямо заблуждение. Ние не сме им направили нищо. Безспорно те ни бъркат с някакви други хора, които по един или друг начин са им причинили някакво зло. Бих им го казал, бих им го обяснил най-спокойно, ала те няма да ме разберат. Но ти говориш езика им, както чух преди малко, и няма да ти е трудно да им разясниш какъв голям гаф са направили. Ще го сториш ли?

— Да. Ще се опитам. Но нали сам забеляза колко е разгневен вождът. В момента не може да се разговаря с него.

— Добре, тогава изчакай до утре! Може би ще се поуспокои и ще обърне по-голямо внимание на твоите убедителни разяснения.

— Ще видим! Сега преди всичко остава въпросът как ти ще прекараш тази нощ.

— О, твърде добре, мисля аз. Ремъците почти не ме стягат, а тъй като съм изморен, струва ми се, че здравата ще си поспя.

— Тогава опитай се веднага да заспиш! Да се притиснем по-плътено, за да се топлим един друг.
— Да, приближи се! Ще съжалявам много, ако трябва да мръзнеш.

Клети, скъпи Карпио! Това добро същество искаше да ми направи същата добрина, която вече бях помислил да сторя за него. Не след дълго той заспа. Червенокожите също бяха изморени и щом Пете-е определи в какъв ред постове щяха да застават по местата си, те се загърнаха в одеялата си. Двама души, които трябваше да бъдат сменяни на всеки час, седнаха при нас, а и за другата група пленници също бяха отделени двама пазачи. Бях много доволен, че ни разделиха по такъв начин. Доколкото можех да различа на светлината на единствения огън, който щяха да поддържат през цялата нощ, Корнър лежеше съвсем неподвижно. Съмнявах се, че е мъртъв, защото не ми се вярваше толкова прибързано да убият един пленник, чиято участ беше да умре бавно на кола на мъченията. Други подробности не можах да разбера, понеже лежахме доста далеч от него.

Нощта съвсем не премина добре за мен. Неведнъж съм спал вързан с ремъци и сигурно е, че ако бях сам, и този път щеше да е така, макар индианците да бяха проявили предпазливостта именно мен да вържат толкова здраво, че ремъците ми причиняваха болки. Но двамата ми спътници непрекъснато се будеха, както от неестественото положение на извитите на гърба им ръце, така и от твърде осезателния студ. Ако единият спеше, то другият будуваше и аз бях принуден непрекъснато да утешавам и да успокоявам.

Най-после се развидели, без да бях мигнал. Червенокожите наставаха и освободиха краката на конете си, за да ги отведат на водопой. После закусиха със сушено бизонско месо, от което имаха запаси за доста дълго време, защото, докато траеше бойният им поход, не биваше да разчитат на лов. И ние получихме от месото, само че не ни развързаха ръцете, за да се нахраним, а ни пъхаха хапки в устата, сякаш бяхме деца.

Шарана отново настоя да разговарям с вожда и да му обясня несъществуващото объркване. Трябваше да изтъкна какви ли не причини, за да докажа на нетърпеливия си приятел, че подходящото време все още не е настъпило.

Оказа се, че е невъзможно да качат Корнър на кон. След кратко съвещание решиха да построят сал, на който да го натоварят. С него щяха да тръгнат четирима души. По Потока на месото щяха да се отправят към Медисин Боу Ривър, а оттам — да навлязат в Плат Ривър и да се спуснат по нея до устието на Суитуотър, по чийто бряг ние щяхме да се изкачим нагоре.

Преди тръгване с моя жребец се разигра интересна сцена. Едва ли е необходимо да споменавам, че индианците си присвоиха нашите хубави животни, а за нас оставиха най-лошите от техните коне. Наредиха ни да ги възседнем и после здраво ни вързаха. Пете-е беше направо възхитен от моя вран жребец и го избра за себе си. Хататитла стоеше съвсем кротко и позволи на ездача да се качи на седлото. От моя страна бе напълно достатъчна една-единствена дума, за да накарам животното да му се подчинява, но тъй като няхах никакво намерение да я изговоря, жребецът направи двата скока, които си знаеше, и вождът изхвъркна от седлото и падна на земята. В първите мигове той бе слисан, но после осъзна преживения позор и отново възседна коня, с намерението този път на всяка цена да остане на гърба му. Но веднага пак се озова на земята, което така го разгневи, че ако Хататитла бе някое обикновено животно, незабавно щеше да го застреля. Пете-е можеше да направи още един опит, и още един, и сигурно пак щеше да успее да се качи на седлото, но всеки път с още по-голяма сигурност и бързина щеше да бъде хвърлян на земята. За да съкратя тази сцена, смуших коня, на който седях, да се приближи и сякаш говорейки на себе си, но така, че да може да я чуе Хататитла, казах само думата «невис».

Жребецът сви уши назад и оттук нататък бях сигурен, че няма да позволи на никого да го яхне. Веднага щом вождът отново протегна ръка към него, конят се опита да го ухапе и започна да рита. Притекоха се неколцина индианци, за да помогнат на Пете-е. Тогава Хататитла се изправи на задните си крака и като тръгна към тях, размахвайки предните си копита, бързо ги разпръсна. Не позволи да хванат и юздите му. Опитаха какво ли не, но безуспешно. Най-сетне вождът се видя принуден да ме развърже и да ме остави да възседна собствения си кон. След това потеглихме на път.

За мое нещастие Пете-е ме смяташе за толкова опасен човек, че нареди да ме разделят от Рост и Карпио. Изглежда си мислеха, че с тях мога да обсъдя някой план за бягство. От двете ми страни яздеха по двама пазачи, които нито за миг не ме изпускаха от очи. Всичко това можеше да ми е напълно безразлично, ако не се тревожех за моите спътници. А те бяха отведени дори

начело на колоната, докато мен оставиха в самия ѝ край. И понеже червенокожите яздеха по своя обичаен маниер в индианска нишка, успях да видя Рост и Карпио чак вечерта. През целия ден се спускахме по долината на Плат Ривър. Малко след пладне минахме покрай масивния Пирамид Пийк, а следобед на едно място, точно срещу устието на Санд Крийк, зърнахме сала с Корнър и неговите пазачи. Санд Крийк не бива да се обърква с веднъж вече споменатия Биг Санди Крийк, който се влива в Грийн Ривър.

Отначало искахме да стигнем до устието на Суитуотър, но тъй като неочаквано салът се изпречи пред очите на вожда толкова навреме, той нареди да го спрат, за да се прехвърлят с него хората му на другия бряг на Плат, което никак не беше лесно, ала все пак премина без злополучни инциденти. Когато салът спря на брега, Корнър, който междувременно се беше посъвзел, бе качен и вързан върху един кон. После продължихме да яздим до Арканзас Крийк, който се спуска от планините ферис. Спряхме на брега му, за да бивакуваме. Както вече споменах, едва там отново видях Рост и Карпио, но не ми позволиха да се приближа до тях, тъй че само веднъж успях да им кимна успокоително. Карпио изглеждаше твърде отпаднал. Безкрайно ми беше жал за него, ала не бях в състояние да направя каквото и да било за приятеля си.

Въпреки ремъците тази нощ спях непробудно. Продължихме пътя си още призори, и то в същия ред, както и предишния ден. Останах разделен от спътниците си. Ездата ни беше много напрегната и изморителна, защото трябваше да се прехвърлим през няколко реки.

Последователно прекосихме Ангуа, Чери, Уиски, Мъди, Тоуау, както и Котънуд Крийк и най-сетне спряхме да пренощуваме на брега на Крукс Крийк, където се намирахме между Зелените планини на юг и Гранитните планини на север. Тази вечер дори не можах да кимна или да махна с ръка на моя Карпио, толкова далеч ме държаха от него и Рост. А когато на следващото утро отново ме вързаха върху коня, двамата заедно с пазачите си вече бяха прехвърлили реката. Оттук нататък чак до следобеда продължихме почти право на запад. Яздихме между реката Суитуотър и Антилоуп Хилс, като стигнахме толкова близо до Южния проход, че спряхме да лагерируем на мястото, където се сливат Уилоу Крийк и Суит-уотър.

И през този ден ми беше невъзможно да поздравя другарите си. Безпокоях се за тях и особено за Карпио. Тук, високо в планините, беше много студено и имаше сняг. При други обстоятелства величествените и завладяващи пейзажи на тези високи планини щяха да ми направят дълбоко впечатление, но така цялата им красота бе загубена за мен. На следващия ден преминахме през Южния проход и започнахме да се спускаме по брега на Пасифик Крийк.

Още по обяд забелязах, че предстои нещо важно. Затегнах ремъците ми още по-здравео и към моите четирима пазачи се присъединиха още двама, тъй че вече станаха шестима. Но в замяна на това изчезнаха всички, които яздеха пред нас. Ето защо си направих извода, че сме съвсем близо до целта си. Останах сам с шестимата кървави индианци, докато Пете-е заедно с всички други избърза напред, за да стигне до лагера на враните преди мен и да ги подготви за пристигането на един толкова важен пленник.

Въпреки това вътрешно бях съвсем спокоен. Но дори и да имах никакви по-особени тревоги, тъкмо в този момент се случи нещо, което веднага ме накара да забравя всичките си грижи. Току-що бяхме прекосили една тясна котловина, когато проехтя изстрел. Откъде? Това можеше да различи само моят слух, понеже стръмните скали многократно повториха силното ехо от гърмежа. Беше моят Мечкоубиец, чийто глас познавах тъй добре. Винету беше стрелял, за да ме уведоми, че е близо по петите ми. Сега можеше да поеме този риск, защото в околностите на бивака на враните един изстрел едва ли щеше да направи някому впечатление, тъй като повечето индианци сигурно се скитаха наоколо, за да ловуват. Бях убеден, че вождът на апачите се е промъквал тайно съвсем близо до всички наши досегашни биваци, ала не е могъл да намери удобен случай, за да осъществи бягството ни. Навярно главната причина за това бе обстоятелството, че не бях заедно с Рост и Карпио, а Винету искаше да ни освободи и тримата. Колкото повече напредвахме, толкова по-често се натъквахме на следи от конски копита и човешки крака, които не бяха от избързалите напред кървави индианци, а бяха отпечатъци, оставени от упсароките. Най-сетне те взеха да се кръстосват, идвайки от всички посоки, и от това заключих, че лагерът им е съвсем наблизо. И наистина, когато се измъкнахме от теснината между две стръмни възвишения, ние го съзряхме точно пред нас, разпрострял се върху малка откритая равнина, чийто диаметър на всички страни бе най-много една английска миля.

Бях учуден, че не се виждаше нито една шатра. Тук, високо горе, сред покритите със сняг планини, и то в това напреднало годишно време, в тези чужди и непознати за индианците врани местности, да се подслониш само в голи, грубо направени колиби от клони, които още отсега предлагаха само половинчата закрила срещу лошите атмосферни условия?! За мен бе напълно необяснимо защо враните бяха избрали този късен сезон за бойния си поход. С бушуващи снежни бури зимата можеше да ги връхлети още днес или утре и да направи невъзможно завръщането им в Ларами Плейнс. И тогава? Дали тези непредпазливи хора не разчитаха на сигурната си победа над шошоните, след което можеха да прекарат зимата в техните добре защитени села? Но в такъв случай те непроситимо се бяха излъгали в качествата на нашия приятел Ават Ния, вожда на змиите!

В лагера не се забелязваше и следа от някакъв ред и порядък. Нямахме улички, колибите не бяха построени в редици. Всичко бе така разхвърляно, както, да речем, къртичините на една поляна. В момента на пристигането ни всички колиби, както и свободните места между тях, бяха безлюдни, понеже индианците се бяха събрали и строили пред бивака си, за да наблюдават нашето приближаване. Бяха на коне, накичени с всичките си оръжия, и образуваха две редици, между които трябваше да премина на моя жребец. В самия край на редиците беше застанал предводителят на кикатсите Яконпи Топа заедно с другите вождове на упсароките. Пете-е също беше при тях. Огледах бързо и внимателно всички индианци и прецених числеността им приблизително на най-малко шестстотин души.

Нека читателите не си мислят, че докато преминавах между тях на коня си, съм свел глава със смутена физиономия от срам заради това, че се намирам в плен. Напротив, с изпитателен поглед открито ги гледах право в очите и в изрисуваните с бойни цветове лица и дори позволих на моя вран жребец да мине между тях с онази лека и грациозна стъпка, която толкова много му отиваше. Червенокожите седяха на конете си съвършено неподвижно. Лицата им бяха сякаш издялани от камък, но в очите им искреше живот. Не чух нито една дума, нито един вик, докато най-сетне спряхме пред вождовете. Те също бяха на коне. Лицата им лъщяха от боите, приготвени с мас, а украсата им от пера се спускаше по гърбовете им чак до задницата на конете. Когато дръпнах поводите на жребца си пред тях и без да обръщам никакво внимание на Пете-е, впих погледа си право в очите на Якон-пи Топа, с тон на владетел, пред когото се е изправил най-окаяният му поданик, той ми каза:

— Какво си мислеше Поразяващата ръка, докато яздеше между редиците на тези храбри воини?

— Мислех си за могъщите императори и крале на моето отечество, които при пристигането си в някой град са били посрещани от воини съвсем по същия начин.

— Уф! Поразяващата ръка се сравнява с прочути владетели, а ръцете и краката му са вързани с ремъци.

— Аз се гордея с тях, защото те не ме позорят, а са едно доказателство за страхливостта на онези, които, макар да бяха сто на брой, не се осмелиха да ми излязат открито, а ме нападнаха и повалиха в гръб от засада в храстите.

— Уф! Нима един пленник има право да изговаря такива думи?

— Пленник ли? Нека вождът на упсароките кикатса Яконпи Топа ми каже кого има предвид с тази дума?

— Теб! — отвърна ми той учудено.

— Мен? Мен ли смяташ за пленник?

— Уф, уф! Ръцете ти са извити на гърба, а и краката ти са вързани с двоен ремък под корема на коня. Нима си освободен?

— Свободен съм!

— Вай а ке — какви думи! Виждам гордостта по челото ти и дързостта в погледа на очите ти, но свободата, с която се хвалиш, нея не я виждам.

— Никога не съм бил враг на кикатсите и винаги съм помагал на воините на упсароките в борбата им срещу сиусите, които, макар да се родят с тях, са техни смъртни неприятели. Така ли е, или не е?

— Уф! Поразяващата ръка говори с много дързък език, но каквото каза е истина.

— Признаваш, че е истина, следователно от мига, когато дойдох при вас, съм вече свободен воин.

— Ти си пленник на нашия съюзник.

— Кой е той? Не го познавам.

— Той е Пете-е, вождът на кървавите индианци.

— Pshaw! Той ли твърди, че съм негов пленник?

— Така ни каза.

— Излъгал е. Ще му покажа дали съм пленник, или свободен човек. Отворете широко очите си, вие воини на упсароките! Ча!

Който познава индианците добре, знае как може да ги спечели. Нищо друго не им прави такова силно впечатление, както смелата постъпка, а основателната гордост им харесва дори и ако е проявена от най-върлите им врагове. Да, наистина бях вързан. Ръцете ми бяха извити на гърба, а краката ми — вързани под корема на коня с двоен ремък, ала аз познавах моя вран жребец и се уповавах на късмета си. Зад гърба ми бяха шестстотинте индианци, а пред себе си виждах обезлюдения лагер. Между него и мен се намираха само вождовете, които не очакваха подобен номер. Думата «ча!» беше подкана за Хататитла да скочи или да се втурне напред. Извиквайки тази дума, аз го притиснах здраво с бедра, наведох се напред и той полетя между Пете-е и неговия втори вожд, като разблъска конете им настрана. След повторно притискане с бедра и поощрителния вик на апачите «атсе!» враният жребец направи още няколко скока, с които не само се измъкнахме от обкръжението на вождовете, ами стигнахме и до първите колиби. Великолепното животно влетя в лагера. За няколко мига подир нас настъпи пълна тишина, ала после се надигна такъв вой, който ми е трудно да опиша. Не видях последвалата сцена, но по-късно ми я описаха: всичките шестстотин индианци се втурнали към лагера, за да ме преследват. Никой от тях не искал да остане по-назад от другите. Това предизвикало такъв невообразим хаос и объркване, при които всички взаимно си пречели. Много от конете останали без ездачи. Започнало се истинско боричкане и не минало без наранявания. Някои от колибите били повредени или изцяло съборени. Някои индианци изгубили части от облеклото си и други предмети, хвърчали пера от украшенията им, накратко, един-единствен човек, когото смятали за пленник, обърнал целия лагер с главата надолу, а обитателите му докарал до такова състояние, което едва ли някой предполагал, че е възможно.

Тъй като ръцете ми не бяха свободни, за мен не беше дреболия да се провря в галоп между безредно разхвърляните колиби, но успях благодарение на моя Хататитла, който, изглежда, отгатваше всичките ми мисли. Отвъд последната колиба започваха ниски храсталаци. С пукот и силно прашене навлязох сред тях и ги прекосих. Последва тясна горска ивица, през която яздих по-бавно. След това откъм лявата ми страна видях да се простира продълговата открита тревиста площ, която извиваше във формата на дъга. Тя ми беше добре дошла. Полетяхме по нея отново в пълен галоп. По едно време попаднахме на дребен камънак, покрит с пълзящи растения. Казах на жребеца няколко ободрителни и приятелски думи и той успя да се справи с тази трудност. Свърнахме още малко наляво и пак ни се изпречи гора, но за щастие дърветата й растяха по-нарядко. Навлязохме сред тях и продължихме, докато предположих, че вече сме описали полукръг около лагера. След като достигнахме края на гората, за моя радост отдалеч забелязах двете възвишения, между които се бяхме промъкнали, преди да се покаже бивакът на индианците пред очите ни. От лявата ми страна се простираше лагерът с неговите колиби. Там не се виждаше жив човек, понеже всички бяха тръгнали да ме гонят. Жребецът ми се понесе покрай колибите и най-сетне се спря на съвсем същото място, откъдето започна тази нечувана и невиджана лудешка и смела езда.

Хататитла застана толкова спокойно, сякаш изобщо никога не беше мърдал оттам. Само с неколкотократно рязко отхвърляне на красивата си глава той ми показва, че цялата работа много му беше харесала. Беше се държал несравнимо, превъзходно. Колко ми се искаше да го потупам или да го погала по шията, за да му докажа признателността си, но можех да го милвам и прилаская само с думи. Ала той и така ме разбра.

Онзи, който не е притежавал такъв кон, едва ли ще повярва, че при дадени обстоятелства човек не би се поколебал да рискува дори и живота си заради едно толкова благородно животно. Ето че в този момент отсреща, откъм гората, откъдето се бях измъкнал преди малко, се дочуха гласове. Крещяха толкова силно, че ясно стигаха чак до мен. После един по един започнаха да се появяват конници — двама, петима, десет, двадесет и тъй нататък. Следваха дията ми, която отново ги водеше към лагера. В този миг се стъписаха, защото ме видяха. Поотделно или на групи гората бълваше все повече и повече ездачи. Те приличаха на разпръснат казашки полк, отпразил се към сборното си място — натам, където се намирах аз.

Първите индианци, които стигнаха до мен, не знаеха какво да правят и как да се държат. Счетоха за най-добре да не казват нищо, но така да ме обградят, че да ми е невъзможно повторно да си пробия път между тях. Кръгът им ставаше все по-тесен и по-гъст. Накрая така ме притиснаха от всички страни, че се опитах с думи да спечеля малко пространство.

— Нима синовете на упсароките са като мухите месарки, които човек трябва да духа дори от устните си, за да се махнат, или са воини, които не смятат, че са необходими шест пъти по сто души, за да пазят един-единствен конник? Нека онзи, който не е досадно насекомо, се отдръпне и направи място на Поразяващата ръка!

Тези думи подействаха веднага. Хората отстъпиха назад, кръгът се разшири и направи път на вождовете да се промъкнат до мен. Святкашият поглед на Пете-е с коварен израз се впи в лицето ми, ала той не каза нито дума. Вторите и третите вождове останаха безмълвни, понеже нямаха право първи да заговорят. Точно пред мен Яконпи Топа дръпна юздите на своя все още пръхтящ от напрежение кон и изпълненият му с възхищение поглед се спря върху моя жребец. В този миг животното бе за него по-важно от ездача. Попитах го:

— Е, доказах ли, че мога да бъда свободен когато пожелае? Той не-ми отговори веднага, а първо се обърна към Пете-е с думите:

— Пете-е, вождът на кървавите индианци, се намира в лагера на воините на упсароките. Когато дойде, той ми каза, че води със себе си Олд Шетърхенд, за да ни го предаде като пленник. Такава ли е все още неговата воля?

— Да — отвърна му той. Тъй като Пете-е съдеше за другите хора по себе си, бе навярно убеден, че и предводителят на упсароките също е разгневен от дръзкия ми номер и че ще се отнесе към мен с двойно по-голяма строгост. Затова добави: — Той е ваш, за да може събранието на вождовете и възрастните воини да вземе решение от какъв вид смърт да умре.

Тогава Яконпи Топа отново се обърна към мен:

— Да, Поразяващата ръка наистина доказа, че може да бъде свободен, когато пожелае. Ние нямаме да го догоним, понеже конят му е възможно да бъде достигнат само от жребеца на Винету, вожда на апачите. Ремъците нямаме да са за него никаква пречка, защото воин като Олд Шетърхенд знае много добре как да се отърве от тях, когато няма кой да му попречи. Нали белият ловец чу, че го предават на нас?

— Да. Но кой се осмелява да ме смята за предмет, който може да бъде даден и взет също като някой подарък?

— Нека Поразяващата ръка не се гневи, а да слуша какво ще му кажа! Бил е пленен от стотина неприятели и те са го докарали при нас. Тук той завари шест пъти по сто воини и се вгледа в лицата им. Неговият поглед е открит, а устата му говори истината. Силен е като мечката, която напада лице в лице. Искрен е като цветето, което не затваря и не крие чашката си. Но той е и умен като никой друг бледолик и няма да иска от мен онова, което не мога да му дам. Той предприе изненадваща и дръзка езда и тя изпълни с удивление събралите се тук воини. Поразяващата ръка можеше да се спаси, но се върна доброволно, понеже знае, че синовете на упсароките се възхищават от смелите постъпки и умеят да правят разлика между честния и коварния неприятел. Доверието му към нас няма да бъде измамено. Той чу, че нашият съвет ще реши съдбата му. Дотогава трябваше всъщност да бъде предаден вързан на пазачите си, за да го надзирават, но ако ми обещае до решението на събранието да не напуска лагера ни без съгласието ми, както и да не прави нищо против волята ми, тогава още сега ще сваля ремъците му и той ще може да живее в една от колибите, която ще му посоча.

Това беше много повече от очакваното на първо време. Ето защо не се поколебах и отговорих:

— Яконпи Топа, великият вожд на кикатсите е храбър воин, мъдър баща на своето племе и справедлив съдия на всички обвиняеми. Горд съм, че мога да живея в неговия лагер, само че нека той ми отговори на няколко въпроса!

— Нека Олд Шетърхенд ги зададе!

— Когато се разхождам наоколо без ремъци, ще мога ли да разговарям с двамата млади бледолики, които бяха с мен, когато подло ни нападнаха в гръб?

— Да.

— Ще трябва ли пред съвета да бъда отново вързан?

— Да.

— Обещанието, което ще дам, ще бъде ли в сила и през деня на събранието, независимо от това, какво ще реши то?

— Не.

— Тогава чуй какво ще ти кажа! Обещавам до произнасянето на присъдата да не напускам лагера и да не правя нищо, което ти не би одобрил. По време на съвета ще позволя да ме вържете. Но нищо повече не обещавам. Ако воините и старейшините не решат да ми върнат свободата, както и свободата на другите двама бледолики, и всичкото ни имущество, което ни беше отнето, то аз ще рискувам дори и живота си, само и само да се освободим. После няма да пощада и нито един упсарок. Изпречи ли се на пътя ми, принуди ли ме, ще го убия. Аз казах! Хау!

— Поразяващата ръка говори като истински мъж — отвърна вождът. — Именно заплахата в последните му думи ни дава увереността, че ще спази казаното преди това. В него няма нито притворство, нито лъжа. Затова ще го развържем!

Той слезе от коня и със собствените си ръце започна да сваля ремъците ми. Но тогава до нас си проби път Пете-е и извика:

— Защо не питате и мен, вожда на кървавите индианци? Този бледолик е смъртен враг на племето ми. Предадох ви го, за да бъде ваш пленник, а ето че сега го освобождаваш!

— Нека моят брат Пете-е не се гневи напразно — отвърна Яконпи Топа. — Така е уважена и твоята воля, а също и моята. Твоята е уважена, защото Поразяващата ръка остава пленник, а моята — защото не е вързан с ремъци, а е обвързан с дадената дума. В деня на съвета отново ще му сложим ремъците.

— Той няма да удържи на думата си!

— Ще я удържи!

— Уф! Нека отговорността падне върху теб!

Вождът на кикатсите ме развърза и аз слязох от коня. Пете-е не можа спокойно да го понесе.

Той сви юмруци и заплашително ги размаха.

— Ако това куче се осмели един-единствен път да ми се изпречи в лагера, ще го застрелям на място!

Не го удостоих дори с поглед, а се обърнах към Яконпи Топа, показвайки му ръката си:

— Чувал ли е някога вождът на кикатсите за тази ръка?

— Да — потвърди той. — Само с един удар тя може да убие дори най-силния воин.

— Казаха са ти истината. Моите оръжия са ми отнети, но нямаше как да ми вземат юмруците. А сега чуите ме, храбри воини на упсароките! Преди малко бях принуден да понеса думата «куче». Заплашиха ме и с куршум. Устата, от която още веднъж чуя подобни думи, няма да се отвори повече в този живот. А човекът, който, докато се намирам тук, вдигне срещу мен оръжие без разрешението на вожда на кикатсите, може да е сигурен, че го е държал за последен път в ръката си. Така ще го просна с един удар на земята, че ще се строполи като пън и никога няма да стане. Аз пак казах! Хау!

Наоколо се възцари дълбока тишина. Но ето че неочаквано Пете-е избухна в подигравателен смях и след малко каза:

— Нима мислиш, че се боя от ръката ти? Хайде, вдигни я срещу мен, когато копитата на коня ми те смачкат!

Неговата заплаха беше съвсем сериозна. За да я приведе в изпълнение, той толкова бързо пришпори коня си и го накара да връхлети върху мен, че аз едва намерих време да отскоча в страни. Но още в следващия миг светкавично пхнах показалеца и средния си пръст в ноздрите на животното. Натиках ги колкото бе възможно по-навътре и стиснах муцуната му с цялата си ръка. С една бърза крачка се озовах до врата на коня... Последва рязък натиск на пръстите ми в ноздрите нагоре, при който муцуната му се вдигна, а след това и силен тласък назад, който подкрепих с мощно дръпване за гривата с другата си ръка и... животното приклепна на задните си крака. След още едно силно натискане на пръстите, то падна на колене. Вождът на кървавите индианци изхвъркна от седлото. Веднага го ударих с юмрук в главата, след което той остана да лежи неподвижно, докато конят му с мъка се изправи на крака и застана до него, като трепереше с цялото си тяло и страхливо пръхтеше.

— Уф, уф! — разнесоха се наоколо възклицания от устата на смаяните червенокожи.

— Уф, уф! — възкликна и Яконпи Топа. — Мъртъв ли е?

— Не е, защото искаше само да ме прегazi с коня си, а ето че самият той лежи на земята. Скоро пак ще се съвземе. Но ако ме беше обидил или ако беше посегнал към оръжията си, нямаше вече да е жив. Аз държа на думата си.

— Уф! По такъв начин да повалиш кон! Никога не сме виждали подобно нещо!

— Pshaw! Всеки може да го направи. Необходима е повече сръчност, отколкото сила. Ако искаш, ще ти покажа как става.

— Да, трябва да се науча! Но какво искат тук тези воини? Въпросът му беше отправен към кървавите индианци, които се бяха стълпили наоколо и сипеха закани срещу мен.

— Той посегна на Пете-е, нашия вожд, а това изисква кръв. Той трябва да умре! — извика старият воин, който край Потока на месото бе седял до предводителя на кървавите индианци.

— Отстъпете назад! — заповяда кикатсът. — Поразяващата ръка е както под моята закрила, тъй и под закрилата на моите воини. Нима искате да ни принудите да вдигнем срещу вас оръжие? Взаимно да се избият съюзници, само защото вашият вожд е забравил, че тук, в този лагер, заповядвам единствено аз?

— Тогава ние не можем да останем да живеем в лагера на упсароките, а ще си построим наш собствен. Ще се подчиняваме само на вожд от нашето племе.

— Моят брат каза умни думи — отвърна Яконпи Топа. — В един лагер не може да има двама вождове, всеки от които желае да заповядва. Направете си ваш бивак!

Старата лисица не беше очаквал подобен отговор. Край Потока на месото се беше обявил за предаването ни на враните, което бездруго едва ли бе възможно да се избегне. Вероятно беше вярвал, че въпреки това съдбата ни щеше да зависи от волята на Пете-е, понеже щяха да придадат решаващо значение на неговия глас. А сега, когато обстоятелствата се бяха изменили в благоприятна за мен посока, със заканата да си направят собствен лагер той се опита да окаже натиск върху вожда на кикатсите и да го настрои срещу мен. Но това, че макар и без да прозре неговите намерения, Яконпи Топа му се беше опънал, направи плановите му на пух и прах и той така се ядоса, че допусна непредпазливостта да си послужи със следната заплаха:

— Ако нашият вожд Пете-е няма да живее при воините на упсароките, той няма и да се бие заедно с тях срещу шошоните.

При тези думи лицето на кикатса придоби онова каменно изражение, което бе признак за едва сдържан гняв.

— Моят брат от свое име ли говори, или от името на вожда си? — попита го той.

— И от негово име, и от мое, а и от името на всичките ни воини.

— Значи Пете-е иска да заповядва тук, а ако не може, ще ни откаже помощта си, тъй ли?

— Да. Ти ще изгубиш нашите сто храбри воини, и то само заради ей този бледалик, който винаги е бил ваш и наш неприятел. И тъй като ние не сме дошли толкоз отдалече, за да се върнем у дома без бой и плячка, лесно е да се предвиди какво решение ще вземе после нашият вожд.

— Какво?

— Ще ви изостави и ще ни поведе към шошоните, за да им помогне в схватката срещу вас.

— Уф! Нека воинът на кървавите индианци ми отговори на няколко въпроса! Защо изровихме секирата на войната срещу шошоните?

Той не наричаше повече стария «моя брат», а «воинът на кървавите индианци». Изглежда, че избухването на гнева му нямаше много да закъснее. Старият воин отвърна:

— Защото шошоните убиха шестима упсароки.

— Откъде научих за това злодеяние?

— Аз ти го казах. Присъствах на убийството, но не успях да го предотвратя, понеже бях твърде далече.

— Значи твоята уста и твоите думи ни накараха да тръгнем на боен поход, за да накажем шошоните. Твоята уста ни подкани да си отмъстим. Твоята уста нарече шошоните страхливи и подли вонящи убийци и ни обеща помощта на воините ви. Твоята уста ме увери, че тези воини ще се подчиняват само на моите заповеди. Но ето че сега идва вашият вожд Пете-е и настоява аз да се подчинявам на него и понеже не съм съгласен, ти ме заплашваш, че ще преминете на страната на нашите врагове, които ти просто се чудеше с какви по-лоши думи да очерниш.

— Само заради този бледалик, когото искаш да ни отнемеш!

— Ами! Ако тук вместо тебе стоеше вашият вожд и ако думите ти бяха излезли от неговата уста, щях да му отговаря с томахока си, но тъй като не си вожд, ще ти кажа нещо, което нека бъде само за твоите уши. И така, слушай! Ако само заради този бял воин искате да си отидете, вървете си! Главата и десницата на Олд Шетърхенд струват повече от ръцете и главите на сто кървави индианци. Това е, което ми се щеше да ти кажа на теб, а не на вожда ви. Но ако искаш

да му го съобщиш, направи го! А сега или си вървете, или си постройте колиби нейде наблизо! Ваша воля! А какво ще става с Олд Шетърхенд, това ще реши съветът, в който ще участва и Пете-е, но без никой друг от вашите хора. Монте воини са наоколо и ще внимават да не пускат в лагера никой друг от кървавите индианци освен Пете-е. Аз казах. Хау!

Той му обърна гръб и ми направи знак с ръка. Хванах юздите на Хататитла и тръгнах подир кикатса, не малко зарадван на този нов успех в усилията ми да не позволя да се отнасят към мен като с грийнхорн.

Яконпи Топа ме заведе до центъра на лагера, където имаше една колиба, която бе по-голяма от останалите. Двете забити в земята пред входа й копия, украсени с пера, издаваха, че е неговата колиба. Спънах коня си и двамата влязохме вътре.

Вътрешността й не предлагаше никакви удобства. «Обзавеждането» се състоеше от една-единствена вещ — проснат на земята конски чул.

— Нека Олд Шетърхенд седне и почака тук, докато наредят да му построят колиба! — каза ми той и излезе.

«Олд Шетърхенд!» Де да можех да докарам нещата дотам, че вместо с това име вождът да започне да се обръща към мен с думите «моят брат»! Къде ли бяха Рост и Карпио? Ами Корнър и неговите съучастници? Дали и Хилър беше тук? Особено последният въпрос имаше в момента за мен голямо значение. Хилър не беше убиец. Ако действително бе участвал в убийството на шестте врани, то сигурно го бе направил при самоотбрана. Ако се намираше в този бивак, тогава, каквато и участ да му отредеше съветът, аз бях твърдо решен да го освободя. В този момент не можех да предприема нищо. Трябваше просто най-търпеливо да изчакам и напълно спокоен, това и взех да правя, още повече че заедно с другите предимства бях извоювал едно друго много важно предимство от морално естество, съдържащо се в думите на Яконпи Топа, че съюзът с мен бил за предпочитане пред съюза със стотина кървави индианци.

Когато не след дълго той се върна в колибата, заедно с него дойдоха двама червенокожи, които сложиха на земята няколко продълговати предмета, увити в одеяла. Те ги сложиха на земята и после се отдалечиха. Вождът седна срещу мен и доста време ме оглежда с неприкрито внимание. Изглежда, изчакваше да подема разговора, ала аз добре знаех какво дължа както на себе си, тъй и на името си и мълчах. Затова той най-сетне започна с въпроса:

— Поразяващата ръка беше заедно с Винету, нали?

— Да — отвърнах аз.

— А къде се раздели с него?

— Едва ли е необходимо тепърва да го казвам на храбрия вожд на кикатсите, защото той несъмнено го е научил вече от кървавите индианци и от техните пленници.

— Уф! Олд Шетърхенд е прав. Къде ли се намира в момента вождът на апачите?

— Мислиш ли, че дори и да знаех, щях да ти го кажа, след като съм твой пленник?

— Не, нямаше. Апачът сигурно ще положи всички усилия да те освободи от плен, нали?

— Pshaw! Не се нуждае от помощта му, но навярно на теб би ти била необходима подкрепата му.

— Уф! На мен ли?

— Да.

— Поразяващата ръка никога не казва нещо, което не може да докаже. Готов съм да изслушам основанията за това твърдение.

— Много са прости. Ти имаш намерение да воюваш срещу шошоните и разполагаш с шестстотин души. На стоте кървави индианци още отсега не бива да имаш доверие. А шошоните могат да съберат над десет пъти по сто воини.

— Че нима са се събрали вече? Знаят ли шошоните за идването ни, знаят ли къде се намираме в момента?

— Мислиш ли, че не са изпратили съгледвачи?

— Те се изпращат само тогава, когато се знае, че някой е решил да воюва срещу теб.

— Шошоните не го ли знаят? Наистина ли вярваш, че такъв голям отряд от шестстотин воини може да мине през планините, без някой да ги забележи? Почти преди месец, далеч оттук, в градовете на бледоликите се разправяше, че враните се канят да потеглят на боен поход срещу змиите. Щом чак там са го узнали белите, нима смяташ, че и змиите не са недочули нещо за намеренията ви?

— Уф! — смутено възкликна вождът.

— Като нищо можеш да очакваш да ви посрещнат евентуално с повече от хиляда воини. Затова ти казах, че помощта на апача ще е по-необходима на теб, отколкото на мен.

— Но как ще ни помогне, след като е приятел на враговете ни!

— Също като мен и той е приятел на всички червенокожи мъже. Той остава техен приятел дори и когато са се скарали помежду си и враждуват. Винету с радост ще се съгласи да възстанови мира между вас и шошоните.

При тези думи Яконпи Топа протегна напред и двете си ръце в знак на пълно несъгласие и каза:

— Мир ли? Изровихме бойната секира, защото змиите убиха наши воини, а това злодеяние може да се изкупи само с кръв. Как може тогава да има мир между тях и нас? Дори срещу нас да се изправят и повече от десет пъти по сто шошони, ние пак няма да се изплашим от тях, понеже Вагаре Тай, военният вожд на тези хора, е едно младо псе, което още не знае да хапе.

— Не забравяй, че макар Ават Ния, върховният вожд на шошоните, да е принуден от своята възраст да си остане у дома, той несъмнено е дал на младия вожд своите съвети, предал му е много от собствения си опит.

— Каква полза от чужд опит, щом го нямаш в собствената си глава? А пък вожда на апачите ще посъветвам и докато трае бойният ни поход да остане онова, което е според собствените ти думи, а именно — приятел на всички червенокожи мъже. Ако застане на страната на шошоните, тоест срещу нас, той няма да е повече това, за което се представя, а ще стане наш враг и следователно не бива да очаква от нас пощада. Къде узна Олд Шетърхенд за предстоящата ни война с шошоните?

— Далеч долу в равнината, където са земите на бледоликите.

— А защо се е изкачил чак до тук?

— За да помогна на шошоните в борбата им срещу вас.

— Уф! — възкликна вождът повече учудено, отколкото гневно. — Поразяващата ръка ми го казва толкова откровено?

— Аз съм воин и ти си воин. И двамата сме твърде горди, за да си служим с лъжи.

— Уф! Поразяващата ръка говори много дръзко, но точно, затова трябва да го уважавам. Знае ли той защо изровихме бойната секира срещу шошоните?

За да не му кажа една неистина, отвърнах уклончиво:

— Все още не съм се срещал с шошоните. Може би ще го науча от теб.

— Тези кучета застреляха шестима от воините ми.

— Дали е истина?

— Да. Нали и ти самият го чу преди малко от стария воин на кървавите индианци, който всичко е видял.

— Кой друг е бил свидетел на убийството?

— Само той и неколцина от хората му.

— Смяташ ли, че на него всичко може да му се вярва?

— Че защо да се усъмнявам в думите му?

— Всяко съмнение може да има най-различни основания. Този стар воин не ми прилича на човек, комуто можеш да имаш пълно доверие. Не е изключено да приписва на други хора собствените си деяния. Ти разследва ли случая?

— Не беше необходимо. Моите шестима воини бяха тръгнали да събират кожата от какви ли не животни, които бяхме натрупали и скрили на различни места. Най-напред открихме трупове им, а после намерихме и кожата при шошоните. Това доказателство не е ли достатъчно?

— Хмм! Колко бяха тези шошони?

— Четирима. Те умряха на кола на мъченията.

— Съвсем сами ли са били?

— Не. С тях е имало и един бледолик.

— Той не се ли казва Нана-по?

— Уф! Нима Поразяващата ръка го познава?

— Да. Но знам и други неща.

— Какви?

— Кожите, които сте намерили при шошоните, са тяхна собственост или пък са били на Нана-по, който ги е купил от тях. Не са били кожата, отнети от твоите шестима убити воини.

— Уф! — повторно възкликна той.

— Следователно твърде е възможно — продължих аз — вашите хора да не са били застреляни от шошоните и от Нана-по.

— Поразяващата ръка говори неразбираеми за мен неща.

— Ти си изпратил писмо до жената на Нана-по, нали?

— Да. И това ли знаеш?

— В писмото искаш за освобождаването на мъжа ѝ до четири месеца да получиш толкова пушки, колкото дни има годината.

— Така е. Кой го е казал на Поразяващата ръка?

— Жената на Нана-по. Аз прочетох писмото ти и дойдох, за да поговоря с теб за тези пушки.

— Значи ти си пратеник на жената?

— Да.

— Уф, уф! Кой можеше да си го помисли, когато те доведоха тук като пленник! Готов съм да чуя какво има да ми казва Поразяващата ръка за пушките, които поисках.

Той ме погледна очаквателно в очите. Отговорих му с най-любезната си усмивка, а после и с думите:

— Убеден съм, че Яконпи Топа има голямо желание да узнае какво ще му кажа по този въпрос, но за съжаление съм принуден засега да го помоля за повече търпение.

— Защо?

— Когато става дума да се откупи пленник, първо трябва да се установи дали той е заслужил пленничеството си. Следователно се налага да ми разрешиш да проверя как стоят нещата.

— Уф! — възкликна той неодобрително.

— И във връзка с това да поговоря с Нана-по.

— Уф, уф!

— А сега чуй особено внимателно какво ще ти кажа: дори и в случай, че ти платя със споменатите пушки, ще ти платя само веднъж.

Върху последните пет думи наблегнах с по-особен тон. Вождът добре ме разбра, но все пак попита:

— Какво иска да каже Поразяващата ръка?

— Ще ти дам пушките едва в мига, когато ми бъде предаден и пленникът.

— Поразяващата ръка да не би да мисли, че ще го измамя?

— Мен сигурно няма да измамиш. Заедно с Нана-по е имало и други шестима бледолики. Къде са те?

— Не знам.

— Добре! Когато говоря за пушките, имам предвид само случая, че Нана-по действително се е провинил в нещо, което трябва да бъде откупено с исканите от теб оръжия. Вече споменах, че все още нищо не е доказано и тепърва е необходимо всичко да се провери. А сега следва и най-важното: към един пратеник трябва да се отнасяте като към свободен човек, но аз съм пленник. Следователно не мога да разговарям с теб за пушките, преди да сте ме освободили.

— Уф! — възкликна Яконпи Топа, безкрайно изненадан от този последен коз, който толкова неочаквано изиграх.

— Да — продължих аз, — ако вашият съвет не реши да ми върне свободата, то за пушките и дума не може да става. Хау!

Един индианец трябва да умее да прикрива чувствата си и Яконпи Топа също положи усилия да не издаде, че бе смутен от моето условие. За да се избави от смущението си, той си послужи с първата хрумнала му мисъл, която му се стори най-подходяща в случая:

— Олд Шетърхенд не бива да се оплаква. Вече го освободих от ремъците и макар да не мога да направя нищо против решението на съвета, все пак и по-нататък ще му докажа, че гледам на него като на пленник само на кървавите индианци.

Той отвори продълговатите вързопи. Вътре бяха пушките на Карпио, на Рост, Шепард, Корнър, Егли, както и на стария Лахнер. Освен това те съдържаха и другите им оръжия, а също и всички останали предмети, които им бяха отнети.

— Пленниците бяха предадени на нас, тъй че на първо време, докато съветът реши участието им, трябваше да получим и тяхната собственост — обясни ми вождът на кикатсите, — нека Поразяващата ръка вземе каквото му принадлежи. После ще решим дали ще има правото да го задържи, или не.

Естествено не чаках да ме подканят втори път. Зарадван, аз посегнах и взех вещите си. Още повече се засили убеждението ми, че нямаше да ни е особено трудно да се измъкнем оттук. След като затъкнах и напъхах всичко в колана и джобовете си, аз казах:

— Яконпи Топа, смелият вожд на кикатсите, постъпва много добре, като ми оказва такова доверие. По-късно ще получи и доказателства за това. Но ще заслужи и още по-голяма благодарност, ако нареди определената за мен колиба да бъде построена за трима души. — А кои ще са другите двама?

— Двамата млади мъже, заловени заедно с мен. Те изобщо не познават Дивия запад и са толкова болни и отпаднали, че едва ли ще доживеят деня на съвещанието. Освен това и за тях също ти давам честната си дума, че без твоето разрешение няма да напускат лагера до деня на съвещанието. Те са особено добри мои познати.

— Видях ги и поисках да разговарям с тях, но не можах да ми отговорят. Те са като птици, останали без крила. Но щом ще живеят заедно с Поразяващата ръка, който вече носи оръжията си, то ще е съвсем безполезно да задържам техните пушки и револвери. Та те и бездруго не умеят да си служат с тях.

— Така е. Дали са на едно и също място заедно с другите бели пленници?

— Не. Пете-е, вождът на кървавите индианци, ги държеше отделно от тях, затова и аз ги поставих в различни колиби.

— Ще изпълни ли Яконпи Топа споменатата моя молба?

— Да. Нека Поразяващата ръка дойде с мен, за да му покажа къде се намират двамата бледолики.

Излязохме навън. Между колибите кипеше вече доста голямо оживление. Червенокожите видяха, че пак нося ножа и револверите си, но гордостта не им позволяваше да издадат учудването си. Минахме покрай мястото, където се строеше определената за мен колиба. Тя беше вече почти готова и бе толкова голяма, че не се нуждаеше от разширение, за да побере и моите двама спътници. Те се намираха наблизко в една друга колиба. Вождът не продължи с мен. Той само ми показва жилището им и добави:

— Поразяващата ръка сигурно ще удържи на думата си и няма да предприеме нищо, което аз не бих позволил. Ако иска да ме види, знае къде да ме намери.

Той направи знак на застаналия пред «затвора» пазач, след което червенокожият се отдалечи.

Влязох вътре, без някой да ми попречи.

Рост и Карпио лежаха вързани на земята. Все още беше ден и светлината влизаше между тънките клони на стените, тъй че можех ясно да различавам всички предмети във вътрешността на колибата. Рост изглеждаше много съсипан. Продължителната езда от Потока на месото до тук съвсем го беше изтощила. Но когато погледът ми падна върху Карпио, сърцето ме заболя. Той приличаше на скелет и само след минута-две забелязах честата суха кашлица, която измъчваше болните му бели дробове.

— Сафо! — посрещна ме той с тихо възклицание. Коленичих до него и развързах ремъците му. Той улови ръцете ми, погледна ме с нежност в очите и зарадвано се усмихна. Силите му стигнаха само за това. И Рост освободих от ремъците.

— Слава Богу, че най-сетне дойдохте! — каза той. — Никога няма да забравим последните дни! Тази езда, това напрежение, умората, този глад...

— Какво? Глад ли?

— Да, от завчера не сме получавали никаква храна.

— Значи само мен са искали да вържат здрав и силен за кола на мъченията. Почакайте, ей сега ще ви донеса нещо за ядене! Изтичах навън. Само една дума бе достатъчна, за да получа каквото ми беше нужно. После се върнах в колибата и двамата ядоха... ядоха... ядоха! Беше цяло удоволствие да ги гледа човек. Същевременно Рост ми описа страданията им. После ме помоли да им разкажа какво се беше случило с мен. Шарана, който се почувства малко по-добре, ме попита:

— Междувременно сигурно се е оказало, че всичко е било просто едно объркване, нали?

— Да — отвърнах му аз, съобразявайки се със състоянието му.

— Веднага си го помислих. Е, щом се намираме при индианците, подобно нещо няма да ни се случи повече. Първобитните народи не познават думи като «разсеяност» или «занесеност». И тъй, свободни ли сме сега?

— Съветът на старейшините все още не е взел решение по този въпрос, но няма никакво основание да се безпокоите, понеже от само себе си се разбира, че ще ни освободят. Това е само чиста формалност. Дойдох да ви взема да отидем в моята колиба, където ще живеем заедно. Ще си получите обратно както оръжията, тъй и всички останали вещи. Това сигурно ще ви убеди окончателно, че се вижда краят на страданията ви.

Разказах им толкова, колкото сметнах за необходимо. Премълчах всичко, което можеше да ги разтревожи. След като се нахраниха, Шарана заяви, че се чувства значително по-укрепнал, и отидохме в моята колиба, завършена междуременно от индианците. Там донесох и вещите на моите другари. Червенокожите ни върнаха всичко с изключение на конете, а именно кафявия кон на Рост и дорестия жребец на Корнър, който не ми се искаше да загубим. Както научих, Пете-е не се беше съгласил да ни ги даде. Счетох, че е по-разумно да изчакам друг, по-удобен случай. Но затова пък толкова по-добре се погрижих за моя вран жребец, на който не биваше да липсва нищо.

Щом се смрачи, запалихме огън пред колибата и седнахме на открито. Никой от обикновените червенокожи воители не се осмели да ни досажда. Малко по-късно при нас дойде само вождът, за да ни попита желаем ли нещо. Помолих го да ми разреши да се промъкна тайно до колибата на другите бели пленници, за да ги подслушам, а когато ме попита за причината, аз му отговорих: — Те са врагове на всички честни червенокожи и бледолики воители. Често са обирали хора и са убивали. От тях може да се очаква да извършат най-големи престъпления и вероятно в момента си блъскат главите по какъв начин да избягат. Ако чуя нещо подобно, незабавно ще ти го съобщя.

— Добре, когато останат да горят само огньовете на постовете и край колибата на белите стане тъмно, нека тогава Олд Шетърхенд се опита да чуе нещо от разговора им.

Изчаках да настъпи споменатото от вожда време. Най-сетне останаха да горят само няколко огъня около лагера, а вътре в него се възцари тъмнина. Внимателно се промъкнах до колибата, където лежах вързани Корнър, Шепард, Егли и Лахнер. Пред нея седеше един пазач. Той беше предупреден за намеренията ми и не ми попречи. Едва ли можеше да се очаква, че пленниците ще мълчат заради него, понеже във всеки случай той не владееше английски дотам, че да долавя и разбира всяка дума. Опипвайки безшумно с ръце, скоро намерих ниско до земята един достатъчно голям отвор, за да провря в него главата си.

Пленниците не спяха. Все още разговаряха, но така, че само от време на време долавях по някоя и друга дума. А и онова, което чух, не беше от особено значение за мен. Така лежах може би около час, без да науча нищо друго, освен че Корнър изпитвал болки от врязалите се в месата му ремъци и че проповедникът чувствал голяма нужда от емфието си, което му бяха взели. Вече се канех да се оттегля, когато чух стария Лахнер да казва:

— Нямате си представа колко ме е яд, че се случи така. Всичко бяхме скроили тъй чудесно! Вярно, че този глупав хлапак, дето се нарича мой племенник, щеше неминуемо да загине, защото щяхме да го принудим да вади златните проби от дълбоката ледена вода, а туй и дяволът не може да го издържи. Но хич нямаше да е жалко за него. Та нали затова го взех със себе си! Ако резултатите от пробите се окажеха добри, по-късно щях да докарам машини. Дяволите да го вземат! Но дано да успеем по начина, който преди малко обсъждах...

— Мълчете, нито дума повече — прекъсна го Егли. — Такива неща се говорят само шепнешком, защото онзи червенокож негодник отвън като нищо може да долови някоя дума, която да събуди подозренията му. А сега нека видим дали ще можем да поспим в тази мизерна дупка!

Вътре в колибата всичко утихна и аз се отдалечих. Значи все пак Лахнер беше узнал от Корнър и Шепард, че ще трябва да се гмуркат в потока. И този стар грешник се бе оказал толкова безсъвестен човек, че бе помъкнал със себе си Карпио именно за постигане на въпросната цел. Съобщих на вожда, че пленниците действително мислят за бягство, но не съм успял да науча подробности. И тъй като няха особено доверие на кървавите индианци, помолих го да нареди на своите постове през нощта да си държат очите отворени. Той не само обеща да го стори, а дори ме подкани и аз да участвам в обиколката на лагера и сам да дам съответните указания на пазачите.

Малко встрани от източния край на бивака ни кървавите индианци бяха построили своите колиби от клони и шума. Насочихме се първо към тази страна, за да дадем напътствия на

застаналите на пост кикатси. После се спуснахме покрай северната му страна, където недалеч от първите колиби течеше тясно поточе, от което упсароките черпеха необходимата им вода. Там гореше само един огън. След като се отдалечихме от него дотолкова, че около нас стана почти съвсем тъмно, откъм поточето долових съвсем лек шум от плисък на вода. Спрях се и наострих слух. Шумът се повтори, но бе доловим само за моето ухо, защото бе толкова тих, че не беше възможно да привлече вниманието на вожда. Но на мен ми беше познат. Причинил го беше Винету. С него имахме уговорени различни сигнали, използвани според обстоятелствата.

Не биваше да отивам при него, поне не сам, защото бях обещал на Яконпи Топа да не напускам бивака без неговото разрешение. Дали трябваше да повикам Винету да дойде при нас? Докато все още размислях, а вождът учудено ми зададе въпроса защо съм се спрял, точно пред нас апачът изникна като че изпод земята.

— Уф! — изненадано възкликна кикатсът.

Аз сложих длан върху ръката му и го успокоих:

— Нека вождът на кикатсите не се плаши. Днес той ме взе под закрилата си, а сега пък той ще е под моя закрила. Това е Винету, прочутият вожд на апачите.

— Уф, уф! Винету...!

— Говори по-тихо, иначе е свършено с теб! Ще изслушаме какво има да ни казва Винету, а после пак ще се върнем в лагера. Повтарям, че няма от какво да се боиш, защото веднага ще уверя вожда на апачите, че съм напълно доволен от Яконпи Топа.

Намирахме се в доста странно положение. Бях пленник на вожда на кикатсите. Той беше изненадан от Винету на около петдесетина метра от своите воители и ако не се чувствах обвързан с даденото обещание, апачът сигурно щеше да го принуди да ме освободи заедно с Карпио и Рост.

— Моят брат Олд Шетърхенд каза право: от главата на вожда няма да падне и косъм — потвърди Винету с полувисок глас. — Аз бях съвсем близо до лагера и узнах всичко. Най-напред моят брат Олд Шетърхенд ще ми отговори на няколко въпроса, а после ще дойде ред и на Яконпи Топа. Значи моят брат Шарли е дал дума без разрешение да не напуска бивака, така ли?

— Да — отвърнах аз.

— Щом е дал дума, ще трябва да я удържи. А обещанието ти включва ли и двамата бледолики Рост и Карпио?

— Да.

— Твоят Хататитла при теб ли е?

— Да.

— Пете-е, вождът на кърравите индианци, отказа ли се да иска смъртта ти?

— Не е.

— Уф! Имаш ли някакво желание?

— Не, защото знам, че ще изпълниш всичките ми желания и без да е необходимо да ти ги казвам.

— Тогава сега ще се обърна с въпросите си към вожда на кикатсите. Говори се, че воините на упсароките са изровили бойната секира, защото шестима техни мъже са били застреляни от шошоните. Така ли е?

— Да — отговори Яконпи Топа, който все още не можеше да се съвземе от внезапното появяване на апача.

— Къде е станало това?

— Край река Салвия, която, идвайки от север, се влива в Суитуотър.

— От кого го е чул вождът на кикатсите?

— От един възрастен воин на кърравите индианци, който е видял всичко и се казва Инуйя Неема

[69]

.

— Този старец е излъгал. Винету знае по-добре от него как е станало. Заедно с шошоните, които уж били убийците, е имало и един бледолик на име Нана-по, нали?

— Да.

— И този Нана-по ще го държите в плен, докато неговата скуоу изпрати пушки, за да го откупи, а?

— Да.

— Тогава ще ти разкажа как се е случило всичко. Нана-по купил от шошоните кожи, които трябвало да бъдат откарани до река Плат. Той и придружаващите го бледолики ги свързали в по-големи пакети, за да могат да се носят по-лесно. Великият и предвидлив вожд на шошоните Ават Ния им дал четирима воини, за да им помагат и да ги закрилят по пътя. По Суитуотър те стигнали до устието на река Салвия. Там спрели, за да се отправят към Ратълснейк Рейндж. Нана-по заедно с четиримата шошони и товарните коне, които носели кожите, избързали напред, а шестимата други бледолики изостанали, за да наловят още риба за вечеря. По-късно щели да догонят спътниците си. Но били нападнати и избити от един отряд кървави индианци, които ловували в онези местности. След като извършили убийството и ограбили мъртъвците, те решили да поемат по дирята на товарните коне. Тъкмо по това време на салове по Суитуотър се спуснали шестима упсароки, които също пренасяли кожи. Щом слезли на брега, и те били застреляни. Убийците били предвождани от Инуйя Неема. Той прехвърлил повечето от хората си на саловите на упсароките, за да спуснат кожите до Равнината на семинолите, където по онова време се били установили да живеят кървавите индианци. Самият той останал с неколцина от воините си, за да продължи лова. Тъй като не обръщал особено внимание на реката, той не забелязал, че пристигнали още упсароки. Те видели труповете на убитите да лежат на брега, слезли на сушата и го нападнали. Но Инуйя Неема се оказал умен и хитър човек и им заявил, че престъплението е извършено от шошоните, които после си тръгнали с хората на Нана-по. Той бил видял убийството, ала не успял да се намеси, понеже всичко станало твърде бързо и неочаквано. Упсароките му повярвали, освободили го заедно с воините му, сключили с тях съюз и препуснали подир шошоните. Заловили ги и ги довели при теб като пленници. Те умрели съвсем невинни на кола на мъченията, а и Нана-по ще трябва да умре, дори и ако неговата скуоу ти изпрати поисканите като откуп пушки.

— Уф, уф! — обади се кикатсът, щом Винету свърши разказа си. — Ако е вярно всичко, което ми съобщи вождът на апачите Винету, значи виновни са кървавите индианци, сегашните ми съюзници, така ли?

— Точно така е. И дори е още по-лошо. Ти обяви война на шошоните, защото вярваше, че са убили твоите хора, но сега те би трябвало да отмъстят на теб, понеже си наредил да убият невинните им воини на кола на мъченията.

— Уф! Може ли Винету да докаже, че всичко е станало точно така, както ми го разказа?

— Аз никога не лъжа, но въпреки това ще ти докажа, че говоря истината, защото тази работа е много важна. Кървавите индианци са се съюзили с теб, за да се сдобият с голяма плячка от шошоните. Постъпили са така, макар да знаят, че самите те са виновниците, а шошоните са невинни. Потеглили са, за да се присъединят към теб и по пътя са пленили моя брат Олд Шетърхенд. Аз продължих да яздя по следите им, за да го освободя. Тайно се промъкнах до тях и ги подслушах. Чух техния вожд Пе-те-е да разговаря със стария воин Инуйя Неема за убийството, за което ти разказах току-що. Те ти се присмиваха, защото смяташ тях, убийците, за невинни, а пък си насочил отмъщението си към невинните шошони. Узнах къде точно е мястото на престъплението и реших да отида там. Докато кървавите индианци продължаваха бавно да яздят, аз препуснах в галоп към река Салвия. Намерих въпросното място. Все още там лежат непогребани шестте застреляни бледолики, чиито тела са разкъсани от лешоядите. Защо не сте обърнали внимание на труповете им? Те непременно щяха да ви подсказват, че именно кървавите индианци са убийците, а не шошоните, чиито бели спътници са били избити край реката.

— Уф! Те още ли лежат там?

— Да. Затова днес дойдох при теб. Ти си вдигнал бойната секира срещу шошоните и те сигурно ще ви потърсят сметка за невинните техни другари, убити тук на кола на мъченията. Но аз съм приятел и брат на всички червенокожи мъже и искам да възстановя мира между вас. Изпрати още утре в ранни зори доверени хора с отлично зрение да отидат до Салвия! Когато се върнат и ти кажат, че са видели труповете на убитите бледолики, ти ще имаш вече доказателство, че шошоните са невинни, а кървавите индианци — виновни.

— Уф, уф, вярно е.

— Да, вярно е. Казах ти как е било. Хау!

— А какво ще прави в това време Винету, прочутият вожд на апачите, докато чакам пратениците да се върнат?

— Би трябвало да премълча, но все пак ще ти кажа, за да разбереш, че съм искрен. Ще отида при шошоните и ще ги доведа. Признаеш ли невинността им и предложиш ли им обезщетение за техните четирима мъртъвци, аз ще се застъпя за теб. Но не го ли направиш, те ще връхлетят с далеч повече от хиляда души. Ала и в двата случая кървавите индианци ще си получат справедливото наказание. Винету, вождът на апачите каза. Хау!

Едва изрекъл последната дума, потвърждаваща непоклатимата му решителност, и в следващия миг той вече беше изчезнал. Кикатсът остана минута-две ням и неподвижен, загледан след него в тъмната нощ. Вестта, донесена му от Винету, бе за него също тъй неочаквана, както и изненадващото появяване на апача. Какъв прекрасен, ненадминат човек беше моят Винету!

След малко Яконпи Топа бавно се извърна към мен и ме попита:

— Какво ще каже Поразяващата ръка за всичко това?

— Никога не се съмнявам в нещо, което твърди Винету.

— У ф! Но това би означавало, че убийците са тук, в собствения ми лагер, така ли?

— Точно така!

— И не бива да ги наказвам, преди да са се завърнали моите пратеници?

— Да, и трябва да внимаваш толкова повече да не заподозрат нещо, защото иначе ще офейкат.

— Да не би да трябва да се отнасям приятелски към тях?

— Приятелски и сериозно, както подобава на съюзници.

— Ами ако Пете-е поиска смъртта ти?

— Тогава ще се позовеш на съвета.

— Вождът на кървавите индианци ще се стреми да ускори събирането му.

— Ако кажеш каквото е необходимо на воините, влизащи в състава му, те ще вземат единствено онова решение, което ти смяташ за добро.

— Уф! Душата ми е в голяма тревога, защото, ако се случи нещо лошо, Винету сигурно ще ми потърси сметка.

— Това е вярно, но все пак няма за какво да се безпокоиш, понеже знам, че кървавите индианци нищо не могат да ми направят.

— Незабавно ще свикам най-възрастните и знатни мои воители, за да им съобща, че тук е идвал Винету, и да им предам думите му.

— Направи го, но нека внимават да не би кървавите индианци да надушат нещо.

— Непременно ще им го втъпя. Ела!

Ние се отдалечихме от мястото, което се оказа предопределено именно на него да се проведе този толкова важен разговор. Вождът си отиде в неговата колиба, а аз — в моята, където спътниците ми веднага ме попитаха къде съм се забавил тъй дълго. Как се смаяха само и колко се зарадваха, щом чуха, че съм говорил с Винету! Разказах им какво ми беше съобщил. Когато свърших, Карпио се обади:

— Винаги излизам прав.

— Какво имаш предвид този път? — попитах го.

— Ами много просто. Убийците са кървавите индианци, а досега хората са мислили, че са били шошоните.

— Е, и?

— Е, и? И питах още! Всъщност няма какво да се пита. Тук пак са се подвизавали няколко разсеяни типове и в своята лекомисленост така са объркали нещата, че няма накъде повече.

— Аха! Но този път разсеяните хора са били индианци, тоест първобитни хора, драги Карпио. А нали ти твърдеше, че тъкмо те никога не можели да бъдат разсеяни!

— Да, но, изглежда, тези тук са влизали вече в допир с културата, защото само по вина на културата е възможно да настъпи такава неразбория. Най-образованият човек, когото познавам, си ти, а я ми кажи на времето каква невероятна каша беше забъркал с моята лична карта! Беше я пхнал в ботуша си. Направо беше смешно. Спомняш ли си го още?

— Да, за съжаление.

— Значи между змиите и враните изобщо няма да се стигне до война? — попита ме Рост.

— Вероятно не.

— Слава Богу! Не понасям кръвопролитията, макар че съм взел аптечка и превързочни материали. Един вътрешен глас ми нашепва, че изобщо няма да използвам тези неща.

— Не можем току-така да го твърдим. Ако ми е разрешено и на мен поне веднъж да имам вътрешен глас, той би ми казал, че много скоро може да ви се предложи случай да покажете вашите медицински и хирургически умения.

— Кой ли ще се нуждае от тях?

— Или Пете-е, или аз, а може би и двамата едновременно.

— Как така?

— Възможно е някой от нас или пък и двамата да бъдем ранени, а дори и убити.

— Защо?

— Защото най-вероятно ще има двубой.

— Какво говорите! Че има ли и по тези планини дуели?

— И то какви още!

— И вие мислите, че ще ви се наложи да се дуелирате?

— Е, не е съвсем сигурно, но е възможно.

— Значи смятате, че Пете-е ще поиска от вас удовлетворение?

— Да.

— Това звучи опасно. Че защо ще ви извиква на дуел?

— За да ме убие.

— Мътните го взели! С този тип не бих желал да се разправам. Има направо бизонски мускули. Впрочем и никога не съм разполагал с време да се уча на фехтовка. Тъй че мога добре да различавам големия преден зъбчат мускул от трапецовидния, но понятия от фехтовката като терца и кварта ми са съвсем тъмни.

— О, що се отнася до това, няма защо да се безпокоим — намеси се Шарана. — Моят Сафо е в състояние да излезе на всеки. Никой не може да се мери с него.

— Ами! — засмях се аз. — Онова на времето беше едно, а сега тук е съвсем друго! Не бива да си мислите, че ще застанем един срещу друг с обичайната, кажи-речи, безобидна рапира за дуел. Тук тези неща стават съвсем иначе.

— Но от къде на къде ще му хрумне на този кървав индианец мисълта да ви излезе на двубой?

— Лесно обяснимо е — отвърнах аз. — Нали знаете колко враждебно е настроен към нас и особено към мен. Той просто желае смъртта ми. И сигурно ще я поиска от индианците врани. След всичко, което ви разказах преди малко, не ми се вярва, че те ще се съгласят. В подобен случай при повечето индиански племена съществува обичаят да се състои двубой между онзи, когото иначе го чака смърт, и другия, който настоява да го убият. Схватката не бива да бъде прекратена, докато един от двамата не остане да лежи мъртъв на земята. Според използваните оръжия, както и поставените условия тези двубои имат различни имена. Съвсем не смятам, че е изключено в гнева си, след като ме види вече наполовина свободен, Пете-е да поиска да се състои между нас такава схватка, особено ако враните му откажат да ме убият на кола на мъченията.

— Тогава, моля ви, кажете ми — не се ли страхувате?

— Не. Човек трябва да прави само онова, което му е полезно, и тъй като никак не е полезно да се страхуваш, аз още открай време успях да се излекувам от това неприятно чувство. Засегнах този въпрос само за да ви обясня защо може би ще имате възможност да употребите вашите превързочни материали. А сега да направим възможно най-доброто, а именно — да спим. Беше станало много студено. За щастие индианците ни бяха върнали одеялата. Добре загърнах Карпио в неговото одеяло, после метнах и моето върху него, а вместо възглавница под главата му подложих седлото си. В резултат на това той чудесно спа през цялата нощ. По време на ездата от Потока на месото до тук нито веднъж не си бях починал истински и затова и аз спях доста добре, макар че студът ме събуди на няколко пъти.

Когато на следващото утро отворих очи, видях, че беше станало доста късно и в лагера кипеше голямо оживление. Отидохме при потока, за да се измием, и после получихме нашата дажба месо. След това потърсих вожда, за да го попитам дали е изпратил хора да отидат до река Салвия. Беше удържал на думата си. Те бяха тръгнали на път доста рано, но за съжаление щяха да се върнат чак след пет-шест дни.

— Значи толкова дълго ще трябва да чакам, за да узная дали да гледам на Пете-е като на враг, или не — каза той. — Сърцето ми копнее за истината. Ако действително кървавите индианци са убийците, малцина от тях ще се завърнат живи у дома си.

— Но ти навярно ще се удовлетвориш и ако ти предадат самите убийци. Невинни хора не се избиват току-така.

— Невинни ли? Че кой от стоте, дошли при мен, има право да се нарече невинен? Те всички знаят кой е убил воините ми. Тогава нямат ли и останалите вина?

— Хмм! Наистина е непростимо подло от тяхна страна да насочват отмъщението ти към невинните шошони и на всичко отгоре да ти помагат да го изпълниш. Но ти ще трябва да направиш съвещание с вожда на шошоните.

— Значи действително смяташ, че тези индианци ще дойдат?

— Да.

— Предвождани от Вагаре Тай, техния млад военен вожд?

— Тъй мислех отначало. Но понеже тази работа се оказва далеч по-важна, отколкото предполагам, не е изключено да пристигне и лично старият вожд Ават Ния, макар че има вече седемдесет зими зад гърба си.

— Какво ли ще е поведението му?

— Ако признаеш извършената от теб неправда и му предложиш обезщетение за неговите хора, които са умрели при вас на кола на мъченията, след застъпничеството на вожда на апачите Ават Ния навярно ще бъде склонен да се помири с теб. Но не проявиш ли такава готовност, сигурно ще се стигне до кървава битка, в която могат да загинат повече от половината твои хора.

— Уф!

— Да, знам какво говоря. Помисли само, че Винету ще бъде на страната на шошоните! Неговата хитрост и изкуството му да води хората си към победа струват колкото стотици воини. Той умее да поставя на врага си такива клопки, каквито всеки друг би сметнал невъзможни и невероятни.

— Но това ще бъде само в твоя вреда.

— Защо?

— Ако Винету вземе участие във враждебни действия срещу нас, естествено и ние ще се отнасяме враждебно към теб, неговия приятел и брат.

— Pshaw!

— Уф! Ти се смееш? Да не мислиш, че ще ни е невъзможно?

— О, напротив! Но няма да е разумно от ваша страна, защото Тогава Винету ще ви потърси най-строга сметка. Впрочем сега съвсем не му е времето за това.

— Да, защото до деня на съвета ми даде дума да не предприемаш нищо против волята ми. А после пак ще те вържем с ремъци, така че няма да ти е възможно да избягаш при шошоните и да ни навредиш.

— Не можем отсега да говорим за онова, което ще стане след съвещанието. За кикатсите винаги ще е добре, ако са в приятелски отношения както с Олд Шетърхенд, тъй и с Винету. Знаем, че и самият ти си убеден в това. Не е необходимо да го потвърждаваш.

— Уф! Олд Шетърхенд говори с твърде голяма увереност.

— О, не! Ние сме приятели на всички червенокожи мъже, които не се отнасят враждебно към нас. А вие винаги сте могли да се смятате за наши особено добри приятели и съюзници.

— Ще пожелае ли Олд Шетърхенд да ни го докаже?

— Защо не? Има индианци, които винаги са били ваши смъртни врагове...

— Дакотите.

— Да, дакотите. Вашето племе е от големия народ на сиусите, а и те са също част от този народ. Следователно се родееете, но въпреки това постоянно воювате помежду си толкова непримиримо, че винаги трябва да сте готови да грабнете оръжията си и да се биете срещу тях. Но ето че цял свят знае от кого се боят най-много сиусите. Естествено знаеш го и ти, нали?

— Да. От Поразяващата ръка и Винету.

— Правилно! Само ние двамата сме нанесли, особено на сиусите оглаласи, повече вреда, отколкото всичките воини на племето ти, взети заедно. Едва ли е необходимо да ти го казвам. Е, не сме ли тогава вашите най-добри съюзници?

— Уф!

— Колко често дакотите са искали да тръгнат на боен поход срещу вас и тъкмо тогава сме се появявали ние и сме отвличали вниманието им върху нашите следи. Не е ли вярно?

— Вярно е.

— И значи можете да гледате на такива приятели като на врагове?

— У ф! — беше смутеният му отговор.

— Ти си умен и храбър воин и сигурно ще разбереш кое ще е полезно за вас и кое ще е вредно, тъй че не е необходимо да ти говоря повече за взаимовръзката между тези неща. Снощи разговаря ли с твоите възрастни воини?

— Да.

— Значи знаят какво ти е казал Винету?

— Знаят го не само те, ами и всички останали воини.

— А-а, тогава ти си споделил тайния ни разговор с всички, така ли?

— Да.

— Защо?

— Всички трябваше да го знаят, за да бъдат нащрек. Налага се кървавите индианци да бъдат зорко наблюдавани, понеже, ако се окаже, че наистина те са убийците, ще ги пленим до един.

— Но размисли само — колкото повече хора знаят, толкова по-голяма е и опасността някой да им издаде подозренията ви — било с някоя непредпазлива постъпка, било само с някоя неволна гримаса.

— Най-строго съм им наредил да бъдат предпазливи.

— Подобна заповед не е лесно изпълнима. Ще ми отговориш ли на един въпрос, който е извънредно важен за мен?

— Ако няма да ми навреди — да.

— Ти знаеш, че съм пратеник на онази жена, на която си наредил да занесат писмото. Трябва да говоря с нейния мъж На-на-по. Къде е той?

— Оставихме го у дома, в лагера на нашето племе.

— Не ме ли мамаш?

— Казвам ти истината. Или Поразяващата ръка ме мисли за толкова непредпазлив човек, че да помъкна със себе си по време на бойния ни поход един пленник, за чиято охрана са необходими неколцина воини?

— Не. Надявам се да мога да го видя.

— Поразяващата ръка ще го види и ще разговаря с него.

— И не само това. Ще поискам от тебе и свободата му.

— Срещу споменатите пушки ли?

— Не. Тъй като се оказа, че той няма никаква вина за смъртта на хората ти, не можеш да искаш откуп от него. Дори ще трябва да му върнеш всичко, каквото сте му отнели. И кожата също.

— Уф! Олд Шетърхенд се държи така, сякаш не аз, а той е вожд на кикатсите.

— Аз съм само твой приятел и от теб не искам нищо друго, освен справедливост. Аха, ей го там и Пете-е! Той те видя и както изглежда, желае да разговаря с теб.

— Да, идва насам. Сърцето ми се противи да бъде любезен с това куче. Ти ще останеш ли при мен?

— Не, защото срещна ли се с него, като нищо пак могат да се размахат юмруци.

Наблюдавах какви изпълнени с дива омраза погледи ми хвърляше вождът на кървавите индианци. После започнах да се отдалечавам, но бавно, за да не би да помисли, че се страхувам от него.

Вождът на кикатсите дори не подозираше колко сговорчиво се беше държал към мен. Бях го подчинил на волята си и можех да го накарам изцяло да играе по свирката ми. Не желаше да го показва, ала имаше страхотен респект от нас. И той бе напълно убеден, че снощи Винету е казал истината, защото, ако у него бяха останали и най-малките съмнения, нямаше сега да нарече Пете-е куче. Знаех, че от негова страна не ни очаква нищо лошо.

Седнах заедно с Карпио и Рост пред нашата колиба, но не мина много време и ето че Яконпи Топа дойде при нас и ми каза, че Пете-е е поискал съветът да се свика още същия ден. После ме попита:

— Какво да му отговоря?

Значи ние дотам бяхме спечелили на наша страна вожд на кикатсите, че без знанието ми той не желаше да взема решение и да даде отговор на Пете-е.

— Най-напред трябва да науча какво си ми казал — заявих аз.

— Обясних му, че първо ще попитам воините, които ще участват в съвещанието, и едва след това ще изпратя някого да му извести решението ни.

— Правилно си постъпил. Всъщност би трябвало да забавим развръзката чак докато се върнат твоите пратеници.

— Цели шест дни? Невъзможно е.

— За съжаление.

— Той заплаши да си тръгне със своите войни, в случай че откажем да постъпим според волята му.

— Не бива да ги пуснем да си вървят.

— Не бива, но нима мога да ги задържа насилно?

— Също не. Поне засега се налага да избягваме всяко насилие и следователно каквито и да било схватки.

— Тогава какво да направя?

— Опитай се да спечелиш време!

— Той няма да чака. Искане да умрете, и то колкото е възможно по-скоро.

— Все пак направи опит! И ако разбереш, че няма начин да се протакат нещата, трябва да свикаш събранието. Ще ме допуснете и мен, нали?

— Защо?

— Защото и аз искам да говоря.

— Не е необходимо.

— Така ли? Но нали на всеки обвиняем трябва да му се даде възможност да се защити!

— Аз ще се застъпя за теб и ще го сторя толкова добре, колкото и самият ти би го направил. Поразяващата ръка не е обикновен воин, който да е принуден сам да се защитава срещу такова псе като този кървав индианец. Хау!

Той се отдалечи. Не успях да сдържа усмивката си, понеже го прозрях. Можеше да се очаква, че срещу Пете-е нямаше никак да му е леко, и не желаше да присъствам, защото щях да стана свидетел на трудните моменти, от които все някак трябваше да се измъкне.

Малко преди обяд Яконпи Топа отново дойде при мен, за да ме уведоми, че Пете-е се е съгласил да чака само до вечерта. А когато се свечери, пак от него научих, че кървавият индианец щял да има търпение да изчака до утрото на следващия ден. С едно убедително «хау!» бил завършил думите си, че иначе непременно щял да си тръгне със своите сто войни. Вече не ни оставаше нищо друго, освен да изпълним желанието му. Имаше и друга възможност да спечелим време, защото решението на съвета на старейшините все още далеч не означаваше изпълнение на произнесената присъда.

И така вече бе определено, че на следващото утро съдбата ни щеше да се реши. Не се боях, но човек никога не може да знае какво ще му донесе следващият миг и никак не беше изключено дотогава да настъпят някои неблагоприятни за нас обстоятелства и обрати. Разбира се, предпочетох да не споменавам нищо за подобни случайности пред моите спътници, за да не ги тревожа излишно. Така измина денят. Ако можех да си правя изводи от почтителното поведение на упсароките към нас, излизахше, че е излишно да се безпокоя. Всички те бяха убедени, че кървавите индианци са убийците, и естествено не бяха на тяхна страна, а на наша. В сравнение с предишния ден Карпио горе-долу се беше посъвзел. Той твърдеше, че само присъствието ми било достатъчно, за да оздравее. Голямо удоволствие доставяше на моя мил приятел голямото «объркване», което било стигнало чак дотам, че на следващия ден щяло да се състои цяло съвещание, за да се реши дали да ни оставят живи, или не. Не се и опитах да разваля веселото му настроение. Той пак спа през цялата нощ непробудно.

След като се измихме, ние пак като предишния ден седнахме пред нашата колиба, за да изядем закуската си и да позяпаме оживлението в лагера. По лицата и действията на упсароките си личеше че предстои нещо важно, а че то ни засягаше, се виждаше от скритите им погледи, които непрекъснато хвърляха към нас. Ние обаче бяхме във ведро настроение.

По едно време вождът и двама червенокожи се приближиха до нас и той ни подкани:

— Нека Поразяващата ръка и двамата бледалики се приберат в колибата си!

— Защо? — попитах го.

— Ще трябва пак да ви вържем, защото скоро съвещанието ще започне.

— Добре, вържете ни.

Изобщо не се възпротивих, защото бях длъжен да удържа на дадената дума. Но докато ми връзваха ръцете, аз ги държах така, че ако после ги притиснех по-здраво една към друга, ремъците вече съвсем нямаше да са толкова стегнати. За всеки случай този номер щеше да ми даде възможността сам да се освободя. Впрочем индианците не си вършеха задълженията чак толкова старателно, както когато си имат работа с опасни хора. Даже не ни отнесоха оръжията,

а ги оставиха на земята близо до нас. Тъй че начинът, по който ни «обезвредиха», никак не беше отчайващ След като ни вързаха, Яконпи Топа ни каза:

— Знам какво мислят моите старейшини. Всички те са против смъртта ти, но Пете-е ще настоява да види как умираш на кола на мъченията. А знае ли Олд Шетърхенд какво става обикновено, когато при две толкова противоположни мнения не се стигне до споразумение?

— Да. Присъдата може да бъде само една — двубой.

— Олд Шетърхенд ще се съгласи ли с нея?

— Да.

Бавно и внимателно, със съвсем сериозен израз той ме огледа от глава до пети.

— Знам, че досега никой не е успял да те победи, и не искам да те обиждам. Но ти огледа ли тялото на вожд на кървавите индианци?

— Да.

— Ръцете му са като лапите на мечка.

— Pshaw! Още нито една мечка не ми се е изплъзнала.

— Коварството и хитростта му са големи.

— Хитростта на една мечка никак не ме тревожи.

— Той ще избере оръжия, които умее майсторски да използва.

— Ако не постъпи така, ще е голям глупак.

— Ще избере и такъв начин на водене на двубоя, който да е непознат за бледоликите.

— Pshaw! Известни са ми всички ваши начини за водене на бой. В това отношение съм истински индианец.

— Поразяващата ръка говори много уверено. Воините на упсароките ще се радват, ако той се бие със същата увереност. Има ли към мен някакво желание?

— Не. Само за ваше добро ще отбележа, че ако изобщо се състои такъв двубой, ще е по-уместно да се отложи колкото е възможно повече.

— Пете-е няма да се съгласи.

— Тогава да прави каквото иска. На мен ми е все едно.

— Уф! Ами какво да кажем, ако Пете-е настоя и другите двама бледолики да се бият?

— Гледай да докараш дотам нещата, че аз да се бия и заради тях!

— Ще имам грижата. Това е засега. Съвещанието никак няма да е леко.

Вождът се отдалечи. Когато си отиде, Карпио ме попита за какво сме разговаряли, понеже нищо не бил разбрал.

— Какво ти каза? Наистина ли мислиш, че ще се стигне до двубой?

— Тъй като враните ще се застъпят за нас и ще се опитат да ни спасят живота, убеден съм, че е неизбежен.

— Значи истински дуел, а?

— Да, но все пак по индиански.

— На живот и смърт?

— Да.

— И го казваш толкова спокойно, сякаш става въпрос да пием по чашка кафе! Драги Сафо, що за странен човек си ти! Помисли си само, че това е двубой! Как се разтапяхме на времето от страхопочитание, когато се споменеше за славните белези, останали някому след дуел! Но навярно индианският двубой е нещо по-опасно, нали?

— Тъй ми се струва! — засмях се аз.

— Съвсем сигурен ли си, че ще можеш да биеш този червенокож тип?

— Да.

Правех се на по-уверен, отколкото бях всъщност, защото не биваше да му създавам никакви грижи и тревоги. Моята самоувереност му вдъхна такъв кураж, че той дори попита:

— Слушай, а ще ни разрешат ли да гледаме?

— Не само ще ви разрешат, ами даже ще ви и накарат. И другите пленници трябва да изпитат всички възможни страхове.

Такива са обичаите тук.

— О, мен изобщо не ме е страх заради теб. Моля те, направи ми удоволствието да ме предложиш за свой секундант!

— Тук няма секунданти.

— Жалко! Какви ли оръжия ще бъдат избрани?

— Все още не знаем. Във всеки случай такива, в чието използване Пете-е си въобразява, че ме превъзхожда. Да оставим този въпрос за по-нататък! До двубоя има още време. После ще мислим за него.

— Правилно. Да не се тревожим още отсега! Рост имаше по-ясна представа за предстоящия двубой от безобидния Карпио. Той ми хвърляше угрижени погледи, но аз му направих знак да не се обажда и той си замълча.

Изминаха повече от два часа. Съвещанието протичаше много бурно. Най-сетне при мен дойдоха четирима воители и ми съобщиха, че им е наредено да ме отведат пред събранието. Развързаха ми краката, за да мога да вървя. После ме заобиколиха от четири страни.

Мястото за съвета бе избрано извън лагера, на брега на потока. Там беше седнал Яконпи Топа с най-възрастните свои воители, а срещу тях се бяха настанили Пете-е и неговият стар довереник Инуйя Неема. Около тях се бе образувал кръг от наклевали индианци, а пък около него имаше по-широк кръг от прави воители. Заведоха ме във вътрешния кръг и веднага забелязах, че Пете-е беше страшно възбуден. В очите му горяха ярост и омраза. Пленниците трябва да стоят прави, само че на мен и през ум не ми мина да се придържам към този обичай. Щом придружаващите ме се отдръпнаха назад, аз се приближих до двамата воители и седнах между тях. Но още в същия миг Пете-е нададе гневен вик, а после изрева:

— Вдигнете този крастав пес на крака, вдигнете го! Той трябва да стои изправен на лапите си! Престорих се, че не съм чул тези думи. Като председател на събранието, вождът на кикатите трябва да ми направи забележка заради моята дързост. Той ми каза:

— Поразяващата ръка не бива да забравя защо се намира тук. Той трябва да стои прав!

Хвърлих изпитателен поглед наоколо и забелязах, че упсароките се радват на поведението ми, защото толкова много ядосвах вождя на кървавите индианци. Затова най-спокойно отговорих:

— Къде е човекът, който ще ми заповяда да стоя прав, когато искам да седна?

— Аз ти заповядвам, аз! — кресна ми Пете-е. Не му обърнах внимание, погледнах учудено кикатса и го попитах:

— Що за глас е това? Досега винаги съм вярвал, че край огъня на съвещанието има място само за сериозни, разсъдливи мъже, но ето че тук се разнесе глас, който много напомня на звуците, които издава разгневеното малко бизонче. Нима Яконпи Топа, вождът на упсароките кикатси, ще търпи да се държи такъв език по време на съвета на неговите мъдри и опитни мъже? Дали Олд Шетърхенд ще седи, или ще стои прав, си е изцяло негова работа. Как е възможно само заради това човек да изгуби самообладание, което е най-голямото достойнство на всеки истински воин?

Доколкото можеше, Пете-е си наложи в по-спокоен и горд тон да обясни:

— Уф! Нека сега стои или седи, все едно, аз и бездруго не го виждам. Но затова пък после с толкоз по-голяма мощ ще го просна на земята, и то така, че никога повече няма да стане!

Тогава, без повторно да ме подканя да се изправа, Яконпи Топа взе думата:

— Поразяващата ръка ни беше предаден от воините на кървавите индианци, в чиито ръце беше попаднал в плен, за да обсъдим по-нататъшната му участ. Мъдрите мъже на племето се събраха и решиха следното: Поразяващата ръка винаги е бил приятел на упсароките, затова те не бива да му причиняват никакво зло. Той и двамата бледолики са свободни. Те могат да отидат където пожелаят и имат право да вземат със себе си всичко, което им принадлежи. Но вождът на кървавите индианци, който го е пленил, настоява да му бъде отнет живота, на него и на неговите спътници, и твърдо държи на волята си. Воините на упсароките нямат право да му попречат да го стори, стига само да може. Ето защо бе решено той да се бие с тях. Първо срещу Олд Шетърхенд, а после и срещу другите двама бледолики. Пете-е настоя да се състои сти-и-пока, борба на живот и смърт, и ние се съгласихме с него. Той трябва да определи какви оръжия ще се използват и от колко части ще бъде въпросната сти-и-пока. Двубоят е насрочен за днес и ще започне един час преди залез слънце. Но преди това е необходимо да се обсъдят и определят условията, а воините на упсароките ще имат грижата да не бъде нарушено нищо от онова, което се договори. Нека Пете-е, вождът на кървавите индианци потвърди дали казах истината!

След тази подкана Пете-е се изправа, зае възможно най-гордата стойка и като направи презрително движение с ръка по посока на мене, рече:

— Аз съм Пете-е, прочутият военен вожд на кървавите индианци, и никой враг не ме е побеждавал досега. Винаги съм се бил срещу силни и смели противници, но днес съм принуден да посегна на един страхлив който, защото, ако не го сторя, ще го пуснат да си върви. Ще го

удуша само с едната си ръка и ще хвърля трупа му на лешоядите. Същото очаква и спътниците му.

Аз казах. Хау!

Той пак си седна на мястото, а Яконпи Топа се обърна към мен с думите:

— Олд Шетърхенд чу какво каза неговият противник. Нека говори сега и той!

Вече споменах, че ремъкът около ръцете ми беше вързан доста хлабаво. Още докато Пете-е говореше, аз успях да измъкна едната си ръка, а така естествено освободих и другата. В този миг захвърлих ремъка, изправих се, показах двете си ръце и отвърнах:

— Да говоря ли? Pshaw! Поразяващата ръка има навика да действа, а не да приказва. Един час преди залез слънце ще бъда на уговореното място. Хау!

Обърнах им гръб, за да напусна съвещанието. Тогава Пете-е светкавично скочи на крака и изкрещя:

— Кой позволи на това куче да захвърля ремъците си? Незабавно пак трябва да го вържем!

Настоятелните му думи поставиха Яконпи Топа в доста голямо затруднение. Просто го прочетох по лицето му. Всъщност до започването на двубоя трябваше да остана вързан, но тъй като вече се бях освободил, вождът на кикатсите не се решаваше да поиска подобно нещо от мен. Затова му помогнах да се отърси от смущението си, като отговорих вместо него:

— Воините на упсароките решиха да бъда освободен и ето на, аз съм наистина свободен!

Сигурно никой упсарок няма намерение да действа срещу това решение. А ако някой от кървавите индианци се осмели да наруши разпореждането на старите и мъдри воини, то нека сам дойде при мен и да се опита да ме върже с ремъците! Ето го ремъкът, ето ги и ръцете ми! Никой не се помръдна и аз се отдалечих. Двойният кръг на червенокожите се разтвори, за да ме пропусне, и никой не направи опит да ме задържи. Закрачих право към колибата ни, за да развържа Карпио и Рост, защото, щом аз бях свободен, то и те не биваше да остават по-дълго вързани.

И преди обед и по обед вождът никакъв не се мерна. За да разсеем скуката, ние се разхождахме из лагера и навсякъде хората ни посрещаха добре. Едва ли е необходимо да уверявам читателите, че мислите на всички бяха насочени към предстоящия двубой. В бивака цареше необикновено вълнение.

Не можеше да се предвиди кой ще е победителят и кой — победеният. Понеже враните ми пожелаваха победата, те много съжаляваха, че Пете-е имаше правото да определя оръжията и начина на провеждане на схватката. От само себе си се разбираше, че той щеше да направи избора в своя полза. Червенокожите бяха на мнение, че дори и да бях десет пъти Олд Шетърхенд, пак си оставах бледолик и не можех да се меря с тях нито по ловкост в употребата на индианските оръжия, нито в техния начин на водене на подобни двубои, защото те още от ранна възраст буквално се «срастваха» с лъка, стрелите, ножа и томахока.

Всички тези размисли бяха създали в лагера напрегнато очакване, което ставаше толкова по-голямо и по-мъчително, колкото повече се бавеше Пете-е да огласи условията си. Що се отнася лично до мен, то моето сърце изобщо не ускори обичайния си пулс. Винету ме беше учил да боравя с всички индиански оръжия. Повече едва ли е необходимо да казвам. Винаги беше давал добра оценка на уменията ми да си служа с тях, така че и през ум не ми минаваше да се боя от който и да било индианец. Мисълта ми беше бистра, погледът — ясен, а настроението ми си оставаше ведро. Това хладнокръвие, което нищо не бе в състояние да смути, неведнъж ми е осигурявало превъзходство над моите противници. И до ден-дневен то не ме е напуснало.

Просто нищо не може да ме накара да изгубя самообладание.

Часът на двубоя приближаваше и полака-лека индианците започнаха да се отправят към определеното за схватката място. Тогава най-сетне при мен дойде Яконпи Топа. Той беше ходил при Пете-е и вече можеше да ми съобщи условията му. Те бяха следните.

Тъй като ние бяхме трима — а именно аз, Карпио и Рост — схватката щеше да премине в три части. Ако ме убиеха, другите двама щяха да продължат двубоя. Паднеше ли убит Пете-е, бяха определени други двама от кървавите индианци, които щяха да заемат мястото му. Първата част щеше да се състои в юмручен бой и душене, при което противниците щяха да бъдат вързани за едно дърво. Втората част бе близък бой с томахоки, а третата — двубой с по два томахока от известно разстояние.

За схватката, когато щяхме да сме вързани за дървото, се предвиждаше следната подготовка: на определеното за тази цел място се издигаха няколко отделно растящи дебели дървета. Щяхме да

застанем от двете страни на едното от тях с лице един към друг и щяха да ни вържат така, че ремъците да минават горе под мишниците ни, а долу — през кръста. Нямаше да имаме никакви оръжия. Трябваше да се победи противника само с ръце. Пете-е го беше измислил така, защото беше убеден, че с неговата огромна физическа сила ще му е лесно да ме сграбчи за гърлото и да ме удуши или пък да ме притисне в ствола и да ме смачка. Ръцете ни щяха да са свободни. Ако ме обгърнеше с лапите си заедно с дървото, можеше да използва цялата си мощ. Но още в мига, когато прозрях намеренията му, аз вече знаех, че нямаше да успее да ми направи нищо. Просто не беше сложил в сметката моя прочут юмручен удар.

Навярно и томахоките беше избрал, защото си мислеше, че ме превъзхожда в употребата на това оръжие. Но Винету бе майстор във всички тънкости на използването му и беше продължил да ме обучава, докато ги усвоих много добре.

Ако можеше нещо да ме разтревожи, то това беше обстоятелството, че от дълго време не бях хващал в ръка индианска секира и бях изгубил добрата си форма. След като противно на очакванията на вождя на кикатсите посрещнах условията на двубоя съвсем спокойно, той не се сдържа и ме попита:

— Поразяващата ръка нищо не казва. Не е ли разтревожен за себе си?

— Не — усмихнах се аз.

— Като бледолик ти не си тъй сръчен в използването на томахока.

— Pshaw! Пете-е може да се учи от мен.

— Уф! Не се ли лъжеш?

— Не. Но не бива да имам някое лошо оръжие.

— Воините на упсароките желаят да видят Олд Шетърхенд победител. Затова ще получиш двата най-хубави томахока, с които разполага племето ни. Знаеш ли какви са качествата на една хубава бойна секира?

— Да. Дръжката ѝ трябва да тежи точно толкова, колкото и нейната плоска част, а същевременно да е и три пъти по-дълга от острието. Вярно ли е?

— Да. Само когато тежестта и дължината са съобразени по този начин, хвърленият томахок може да опише онези изненадващи дъги, които могат да заблудят неприятеля. Както чувам, Поразяващата ръка добре е запознат с правилните съотношения между отделните части на секирата. Ако и умее да борави с нея също тъй добре, той може да отърве живота си. Кога за последен път си се бил с такова оръжие? Отдавна ли е било?

— Да.

— Тогава ще му разреши бързо да направи няколко опита, без някой да го забележи.

— Къде?

— Нека вземе коня си и да ме придружи.

Яконпи Топа донесе двата томахока, после яхнахме конете и се отдалечихме от лагера, като минахме през гората и се отправихме към онази открита дълга и тясна тревиста ивица, която ми беше позната от бясната езда по нея. Там скочихме от седлата. Избрах си едно дърво за мишена и първо хвърлих томахоките по обичайния начин. Опитите ми бяха толкова сполучливи, че вождът възкликна:

— У ф! По-добре не може и да бъде! Олд Шетърхенд няма защо да се срамува от нито един червенокож воин.

— Pshaw! Това дотук не беше кой знае какво изкуство. Но сега ще ти покажа как смятам да заблудя и да улуча Пете-е. Ще хвърля томахоките толкова бързо един подир друг, че между тях няма да има и секунда. Той ще отскочи встрани, за да избегне първата секира, и точно така ще налети на острието на втората.

— Ами ако се отдръпне не на тази страна, на която желаеш, а на другата?

— Няма да го направи, защото няма да хвърлям томахоките така, че да опишат висока дъга, а странична. Това ще заблуди Пете-е и той ще се втурне към избраната от мен страна. Освен това ще се опитам и по друг начин да го накарам да отскочи накъдето желая.

— Как?

— На мястото на двубоя растат дървета. На какво разстояние ще трябва да застанем един от друг, когато ще хвърляме секирите?

— На шейсет крачки.

— Тогава ще застана на шейсет крачки от някое дърво, и то така, че Пете-е да се види принуден да се изправи до него. По такъв начин няма да може да отстъпи на онази страна, където се намира дървото, а на срещуположната.

— Уф! Това е умно!

— А сега внимавай! Тази поляна е широка към седемдесет крачки. Отсреща на около пет крачки един от друг се издигат два клена. Ще улуча и двете дървета, и то на височина колкото раменете на Пете-е. Започвам!

Когато вождът спомена за томахок, описващ «изненадваща дъга», той имаше предвид онова хвърляне със завъртане, което изисква голяма сръчност и продължително упражняване. Чрез завъртане с ръка на томахока се придава съответното засилване, също както при игра на кегли се засилва и хвърля кеглата, като предварително ѝ се придава и фалцово движение. Томахокът започва да лети напред и встрани, като и двете движения са строго съобразени с целта. За съжаление не може да се опише, а само да се покаже как според желанието по време на полета си секирата се издига нагоре или се спуска надолу, или даже може да се върне в обратна посока като бумеранг.

Двата томахока бързо излетяха от ръката ми един подир друг и здраво се забиха отсреща в кленовете.

— Уф! — възкликна вождът, когато отидохме до дърветата, за да измъкнем от тях томахоките. — Ако Пете-е стоеше на това място, сигурно щеше да бъде улучен. Поразяващата ръка хвърля бойната секира по-добре и от мен. Ще опита ли още веднъж?

— Не. Не е необходимо, а и нямаме време. Не бива да се бавим повече тук. Мисля, че ни очакват.

Върнахме се обратно и забелязахме, че лагерът почти се беше обезлюдил. Червенокожите се бяха отправили към мястото на двубоя. Вързах коня си и извиках Рост и Карпио, които също трябваше да присъстват, но не им споменах, че те ще трябва да продължат схватката, ако вождът на кървавите индианци ме победи.

Индианците бяха образували голям кръг около дървото. В средата му бяха насядали възрастните участници в съвещанието. Пете-е все още липсваше. Никой от нас не разговаряше, защото нямаше да е прилично, но затова пък обикновените воители приказваха толкова по-оживено.

Най-сетне Пете-е се появи последен. Той съблече върхната си дреха, както и ризата, тъй че тялото му остана голо до кръста. После му дръпна една дълга реч, възхваляваща собствената му физическа сила, сръчност, както и бойните му подвизи. Тази реч преследваше целта да ме сплаши. И наистина, ако човек огледаше могъщите гърди и мускулестите му ръце, като нищо можеше да го хване страх. Когато Пете-е млъкна, изглежда, според индианските обичаи всички очакваха и от мен подобна реч. Но аз се изправих и казах само следното:

— Готов съм. Докога ще продължи двубоят?

— Докато един от двама ви умре или би се проснал безжизнен на земята, ако не са ремъците — отговори Яконпи Топа.

— Тогава не е необходимо да се събличам. Двубоят ще свърши, преди още да е почнал. Завържете ни!

— Не! — извика Пете-е. — Това бяло куче иска да задържи дрехите си, за да има така известна защита. Трябва да ги сваля!

Естествено нямаше как да се възпротивя. После застанахме от двете страни на дървото с лице един срещу друг и вдигнахме ръце, за да прекарат под тях ремъците. Пете-е ми хвърляше яростни погледи, но аз не му обръщах внимание. Тогава той се опита да ме заплюе, обаче бързо извърнах глава и така не успя да ме улучи. След като ни вързаха за дървото, червенокожите се оттеглиха назад. Очите на всички се вторачиха в нас. Не биваше да правим никакво движение, докато вождът на кикатсите не ни бе дал уговорения знак. Пете-е очакваше този миг с огромно нетърпение. Аз стоях със съвършено безизразно лице. С абсолютна сигурност очаквах, че той нямаше да ми остави никакво време дори да си вдигна ръцете, а щеше незабавно да се нахвърли върху мен, за да ме сграбчи и притисне като в менгеме. Пъхнах десния палец в свития си юмрук и зачаках.

В този миг проехтя викът на Яконпи Топа и тогава стана точно онова, което бях очаквал. Пете-е светкавично вдигна ръце, но не по-малко бързо получи от мен от долу на горе насочен удар в лявата подмишница, открила се тъкмо в този миг. Ръката му се отпусна и увисна като

парализирана, а в следващата секунда юмрукът ми така го удари в слепоочието, че главата му клюмна върху дясното рамо. Чух го как шумно изпусна въздух от дробовете си, после конвулсивно потрепери, за миг зърнах бялото на очите му, а след това клепачите му бавно се затвориха.

— Свърших си работата. Развържете ме! — високо казах аз. Наоколо се възцари гробна тишина. Бързината, с която приключих първата част от двубоя, слиса всички. Вождът на кикатсите стана от мястото си, приближи се и внимателно огледа Пете-е. После възкликна:

— Уф! Юмрукът на Олд Шетърхенд е като скала, падаща от планината. Вождът на кърравите индианци е мъртъв. Свалете ремъците и на двамата!

— Не е мъртъв — отвърнах аз. — Ако го бях убил, трябваше да продължа да се бия срещу обикновени воители на кърравите индианци. А понеже Олд Шетърхенд може да мери сили единствено с вождове, аз само го зашеметих. Изпълнени ли са условията на първата част от двубоя?

Щом свалиха ремъците му, Пете-е рухна на земята като чувал с картофи. Тогава вождът на кикатсите отговори:

— Да, изпълнени са, защото Пете-е лежи и не се помръдва. Поразяващата ръка победи.

— Уф, уф, уф! — разнесе се от петстотин гърла, но кърравите индианци стояха като онемели. Върнах се на мястото си и пак седнах на земята.

— Слава Богу, че всичко мина толкова щастливо! — с облекчение въздъхна Рост. — Ужасно се страхувах.

— Аз пък не — отвърнах му, като се засмях.

— Наистина ли? Та ръцете на този човек са направо като мечешки лапи! Милорд, когато ви връзваха заедно с него за дървото, моят вътрешен глас ми нашепна, че тук ще ви погребем. Как е възможно във вашия съвсем не толкова голям юмрук да се крие такава мощ?

— Тази сила я имаше и по-рано — обясни Шарана, — само че рядко я показваше на хората. Ще продължи ли схватката?

— Да, с томахоки — отвърнах аз.

— Умееш ли да се биеш с такава секира?

— Да. Няма защо да се безпокоиш.

Скоро Пете-е се размърда. После се изправи, застана зад мен и му дръпна една хвалебствена реч в своя защита, като заяви, че по време на втората схватка щял да ми разцепи главата до раменете. Нямало да успее повторно да използвам юмручния си удар. Накрая той настоя втората част от двубоя да започне незабавно.

Яконпи Топа нямаше нищо против и ми даде своя томахок. Оръжието му бе изработено превъзходно от безукорно шлифован мексикански обсидиан от онзи твърд и много трудно чуплив вид, чийто отличителен белег са малките бели кристалчета санидин. С него можех да рискувам да нанеса и силен удар, без да се опасявам, че обсидианът ще стане на парчета. Известно спокойствие ми носеше поне убеждението, че томахокът на Пете-е не бе по-добър от този.

Определиха и мястото, където щяхме да застанем един срещу друг. И този път навярно щяхме да се бием дотогава, докато един от двама ни падне на земята, без да е в състояние повече да се изправи. Бях в трудно положение, понеже трябваше да щадя живота на моя противник, а и не биваше да го ранявам така, че да стане небоеспособен, защото нали бях заявил, че желая да меря сили само с вождове, и по този начин бях принуден да го запазя жив и здрав до третата част на двубоя.

На поляната начертах с нож един кръг с диаметър около три метра, от който няхме право да излизаме, но вътре в него можехме да се движим както си искаме. Беше ни разрешено както да нанасяме удари с томахока, тъй и да го хвърляме.

Тази част от двубоя бе особено опасна поради обстоятелството, че хвърлянето на оръжието беше позволено. Представете си само, че най-много от три метра по главата или по някоя друга част на тялото ми с всяка сила бъдеше хвърлена бойна секира, и то по такъв начин, че ме улучеше някой от ъглите на острието или пък цялото острие! Последицата можеше да е ужасна рана. Вярно, че хвърлянето има един непоправим недостатък, а именно, че ако противникът умело избегне оръжието, то ти се лишаваш от него. Следователно човек би трябвало да се реши на подобна стъпка само ако е свършено сигурен в успеха си. Но аз предварително се бях отказал да действам по този начин.

С един скок Пете-е се озова в кръга, завъртя се няколко пъти, размахна томахока и изкрещя да идвам по-бързо. Изгарял от нетърпение да види час по-скоро кръвта ми. Бавно се отправих към кръга и прекрчих чертата, теглена с ножове. Именно защото се беше похвалил, че няма да допусне да използвам юмрука си повторно, бях намислил наистина пак да го ударя така. Държах томахока с лявата си ръка. Пете-е забеляза това и зачака да го преместя в дясната. След като разбра, че няма да го направя, той силно се изсмя и каза:

— Този бледолик смрадлив скунк още не знае как се държи томахок! Но няма да има време да изучи това изкуство, понеже незабавно ще го поваля с един удар на земята.

Сигурно мнозина от зрителите си бяха помислили, че първо по обичая на индианците дълго ще обикаляме в кръг и ще се дебнем. Ала Пете-е бе твърде нетърпелив. Още преди да изговори последните си думи, той светкавично се нахвърли върху мен, замахна да нанесе смъртоносен удар и... се строполи на земята, защото аз също тъй бързо се бях навел, бях се стрелнал под вдигнатата му ръка, при което с рамото си блъснах и отместих единия му крак. Този сблъсък, както и силата, която беше вложил в удара си с томахока, бяха причината да падне. Преди още да се беше опитал да се изправи, аз го ударих два пъти с юмрук в тила така, че той остана да лежи където си беше. После най-спокойно излязох от кръга, върнах се на мястото си и пак седнах, без да кажа нито дума.

Както преди, така и сега в първия момент отново се възцари дълбока тишина. Червенокожите просто не можеха да проумеят как така началото и краят на схватката се вместили в една минута, защото индианецът е свикнал да протака двубоите възможно повече. Обаче, щом видяха, че Пете-е не се помръдваше, със силни възгласи дадоха израз на одобрението си. Кървавите индианци останаха безмълвни. Яконпи Топа стана, за секунди безмълвно втренчи в мен поглед, а после каза:

— Уф! Та това изобщо не беше бой с томахоки!

— Да не би да не важи? — побързах да попитам.

— Важи! Само че никога не сме виждали някой воин по такъв начин да се защити срещу нападение със секира.

— Pshaw! Вождът на кървавите индианци има голяма уста, но иначе всичко друго по него е малко и слабо. Не си заслужава да говорим повече за Пете-е.

— Да, който умее така да говори с юмруците си като теб, наистина не се нуждае от думи.

Той се отправи към мястото на двубоя, около което в момента се тълпяха толкова много индианци, че не виждах лежащия на земята Пете-е. Тъй като за някоя и друга минута бях останал сам, Рост се възползва от случая и поклащайки глава, ме увери в следното:

— Милорд, не мога да се начудя! Самото ви положение при дървото изглеждаше толкова опасно, а приключи по начин, който изглеждаше детински лесен. Когато ви видях двамата, изправени един срещу друг, в ръка с бойните секири, бях съвсем сигурен, че този път ще се пролее сума ти кръв... но всичко свърши с два юмручни удара. Изглежда, наистина съм взел инструментите си напразно, но от сърце ще добавя — слава Богу!

— О, що се отнася до инструментите ви, то скоро може да ви се предложи случай да ги използвате, защото в третата и последна част на двубоя няма повече да шадя Пете-е. При предстоящия бой от разстояние с хвърляне на томахок е невъзможно да се използват юмручни удари, а ако той завърши без проливане на кръв, цялата сти-и-пока би трябвало да започне отново. Но къде е Карпио?

— Отиде в лагера, за да вземе револвера си.

— Защо му е?

— За да застреля Пете-е, в случай че ви победи.

— Що за глупост! Кой го наведе на тази шурава мисъл?

— Никой. На самия него му хрумна. След като влязохте в кръга, положението изглеждаше изключително опасно. Тогава Карпио каза: «Ако този червенокож тип вземе, че утрепе моя Сафо, ще му надупча главата с всичките шест куршума на револвера си.» После се затича към лагера. Да отиде ли да го доведе?

— Да. Аз нямам време, защото вождът вече ме вика. Изглежда, ще започваме. Не бива да се бавя повече, иначе ще изпусна едно предимство, което искам да си осигуря.

Пете-е пак се беше съвзел. В момента не го виждах, защото бе наобиколен от гъста тълпа, но го чух да крещи. Но не насочих вниманието си към него, а към разстоянието, на което трябваше да застана, ако исках да постигна целта си, а именно да го накарам да се изправи до някое дърво. И

така, приближих се до онова дърво, на което преди малко бяхме вързани, и отброих шейсет крачки, отдалечавайки се от него. Ето че в този миг тълпата се отдръпна и вождът на кървавите индианци се появи. Във всяка ръка държеше по един томахок. Аз имах вече един, а Яконпи Топа ми донесе и втората секира. Подаде ми я с думите:

— За да изпълни Олд Шетърхенд намерението си, ще отброя шейсет крачки ей оттук. Това не е нечестно, понеже ти на два пъти нарочно пощади Пете-е.

Той закрачи по права линия и на шейсетата си крачка спря на по-малко от два метра от дървото — точно както бях очаквал. Пете-е трябваше да застане там и дървото щеше да му е от дясната страна. Положението беше следното.

Всеки от нас имаше по два томахока, но ако не бъдеше улучен, можеше да хвърля няколко пъти. В такъв случай се предвиждаше томахоките да се връщат. И тази част от двубоя щеше да приключи тогава, когато един от нас двамата останеше да лежи неподвижно на земята. Никой нямаше право да напуска мястото си преди края на схватката. Беше разрешено само да се навеждаш и да извиваш тялото си настрани, за да не бъдеш улучен. Бях убеден, че моят първи томахок нямаше да пропусне целта си, ако, разбира се, Пете-е не се помръднеше, но нарушеше ли забраната, правейки скок встрани, то това можеше да стане единствено наляво, понеже от дясната му страна се издигаше дървото. Точно натам, наляво от Пете-е, трябваше да хвърля втория томахок, и то на такова разстояние от вожда, докдето му бе възможно да стигне в интервала между хвърлянето на двата томахока. Това никак не беше лесно да се прецени, но в тези финтови хвърляния на секирата се бях упражнявал с Винету толкова често, че не се съмнявах в успеха си.

Зрителите застанаха в редици от двете страни на правата, в двата края на която бяхме заели местата си с вожда на кървавите индианци, но все пак хората се отдръпнаха малко по-назад, за да не бъдат улучени. Яконпи Топа стоеше в средата на зяпачите, защото той трябваше да даде знак за започването на двубоя. Аз разкрачих крака, като изнесох левия малко по-напред. Така имах не само по-стабилна стойка за хвърляне, но и по-здрава опора, за да мога да извивам тялото си до кръста ту наляво, ту надясно, без да променям мястото си.

Ето че вече бяхме готови и със силен вик вождът на кикатсите ни даде знак да започваме. Пете-е беше известен като превъзходен хвърляч на томахок. Трябваше много да внимавам. Въпреки това бях решил по-скоро да се оставя да бъде ранен, отколкото да отстъпя от мястото си, макар и на сантиметър. Дали и Пете-е мислеше по същия начин, това щеше скоро да си проличи. Отново моят противник държа реч, която бе изпълнена с обиди по мой адрес, и ме подкани да хвърлям пръв. Престорих се, че не съм чул думите му. Той почака още малко, повтори подигравките си и след като видя, че продължавам да мълча, най-сетне размаха първия си томахок.

По начина, по който го развъртя, разбрах, че в негово лице имах сериозен противник, и изобщо не го изпусках от очи. Ето че в този миг той нададе пронизителен вик и томахокът излетя от ръката му. Около една трета от пътя си оръжието измина по права линия, но после се вдигна нагоре и малко преди целта се спусна надолу. Можех да остана прав като свещ, защото секирата прелетя почти на метър от мен, но точно на височината на главата ми.

Това хвърляне не беше лошо и неколцина червенокожи го наградиха с одобрителни възгласи. Вождът пак ме подкани и аз да хвърлям по него, но не се помръднах. После той отново се впусна в самохвалства и най-сетне се накани да метне и втория томахок. Този път Пете-е се цели по-продължително и по-внимателно, ала със същия резултат, само че сега оръжието му профуча от другата ми страна.

— Уф! — извика той. — Първо толкова близко отляво, а после също тъй близко отдясно! Значи при третия опит сигурно ще улуча точно в средата. Но този страхливец няма ли най-сетне да хвърля? Я ми донесете томахоките! Трябват ми. Тогава извиках високо:

— Оставете ги където са! Те не са му необходими, защото няма да има повече възможност да ги хвърля.

Най-напред взех не обсидиановата секира, а другата. По-хубавата запазих да улучи Пете-е. Първо трябваше да метна едното оръжие така, че да опише пред мен широка дъга, а в следващата секунда да хвърля другото по различен начин — то трябваше да полети по странична дъга. Докато противникът ми щеше внимателно да следи пътя на първата секира, втората трябваше да се насочи към него, идвайки отстрани. Ако вождът не се отместеше, щеше да го улучи първият томахок, а отскочеше ли встрани, щеше да налети право на втория. За да

насоча цялото му внимание към първото оръжие, реших също като него да го метна със силен вик, ала при второто хвърляне щях да си мълча. Настъпиха мигове на върховно напрежение, но именно то ми придаде чувството, че се състоя само от добре смазани и съгласувани пружинки и винтчета и пропускането на целта бе за мен нещо невъзможно. Тази самоувереност е абсолютно необходима, за да има човек успех.

Когато развъртях томахока около главата си така, че описваната окръжност не беше хоризонтална, а леко наклонена
[70]

, Пете-е избухна в неудържим кикот. Никога не беше виждал нещо подобно. Този начин на завъртане и засилване му бе свършено непознат.

— ууу.. и! — извиках аз. «У-то бе проточено, а когато последва съвсем късото и отсечено „и“, томахокът излетя стръмно нагоре във въздуха и после в безпогрешно права линия стремително се спусна надолу точно срещу Пете-е, при което оръжието непрекъснато се въртеше около собствената си ос. Докато всички погледи бяха втренчени в тази секира, полетя и втората. Въртейки се също около себе си, но като отначало се движеше успоредно на земята, тя се изви вдясно, сякаш целта ѝ беше нейде в тази посока, но малко по-късно се заиздига нагоре и колкото по-високо се издигаше, толкова повече завиваше наляво. После взе постепенно да се спуска и можеше да се очаква след секунда да префучи отляво, близо до мястото, където все още стоеше Пете-е.

След като хвърлих и втория томахок, аз останах безмълвно и неподвижно на мястото си, следейки с поглед двата томахока.

Разбрах, че ще успея. Навярно бях единственият, който виждаше и втората секира, защото никой не бе забелязал, че метнах две оръжия. С изключение на мен, всички следяха първия томахок. Ясно си личеше как по съвсем права линия той се насочваше неумолимо точно към мястото, където бе застанал вождът на кървавите индианци. Несъмнено щеше да го улучи. Забеляза го и самият той. Дали трябваше да отскочи встрани, за да се спаси, или не? Този въпрос едва ли го занимава повече от секунда. Всичко живо закрепня, понеже в следващия миг оръжието щеше да го улучи... и точно тогава Пете-е бързо отскочи наляво, за да се спаси... но последва шумен удар, който ясно се чу дори на шейсет крачки разстояние. Вождът на кървавите индианци избегна първия томахок, но затова пък вторият го повали на земята.

Избухнаха викове, започна се блъскане, подхвърляха се въпроси и отговори, изобщо настана невиждана бъркотия. Освен мен и Яконпи Топа никой не знаеше откъде беше дошла втората секира. Хората се втурнаха към ранения, отправяха ми учудени погледи. Не ги удостоих с внимание, а вдигнах от земята двата томахока на Пете-е и заедно с тях бавно се отправих към развълнуваната тълпа. Когато почти бях стигнал до струпаните индианци, всички се обърнаха към мен, а аз захвърлих секирите в краката им и най-спокойно заявих:

— Ето неговите томахоки. Той няма повече нужда от тях. Каквото каже Олд Шетърхенд, това и става. Кой е победител? Отговори ми вождът на кикатсите:

— Пете-е, вождът на кървавите индианци, е проснат за трети път на земята. Томахокът се е забил дълбоко между врата и рамото му. Очите му са затворени, а кръвта му тече. Кой друг може да е победител, освен Поразяващата ръка, който умее да хвърля томахока надясно така, че след малко той сам извива наляво? Кой от вас е виждал някога някой воин да хвърля по две бойни секири, за да може с едната да отвлече вниманието на врага, а с другата толкоз по-сигурно да го улучи? Този сти-и-пока завърши. Поразяващата ръка победи. Хау!

Обърнах се, за да се отдалеча. Тогава забелязах Рост бързо да тича към мен. След като се спря, той припряно и възбудено засука с две ръце мустаците си нагоре и ми каза:

— Улучихте го. Дали е ранен?

— Да.

— Ще мога ли да го превържа?

— Не аз решавам тези неща. Попитайте Яконпи Топа! Той понечи бързо да се отдалечи, но аз го задържах:

— Все още не виждам Карпио. Къде е той?

— Все още е в лагера.

— Нали щяхте да го доведете?

— Хвърлянето на томахоките започна веднага. Искях да го гледам. Беше толкова завладяващо! Че какво ли може да му се случи в лагера?

— Да, но тъй като все още го няма, започвам да се тревожа за него. Трябва да видя къде е. И тъй, зарязах Рост и забързах към лагера. Нямах основание да се страхувам, че на приятеля ми се е случило нещо лошо, но дългото му забавяне все пак ме обезпокои. Между колибите не се мяркаше жив човек. Отидох до нашата колиба. Конят ми стоеше там спънат и без да проявява признаци на безпокойство. Значи наоколо всичко беше наред. Надникнах вътре. Нищо не липсваше. Продължих нататък и стигнах до колибата на пленниците. Пазачът им не се виждаше. Хвърлих поглед вътре — тя беше празна. Ремъците, с които са били вързани пленниците, бяха пръснати по земята. Корнър и спътниците му бяха избягали, докато червенокожите гледаха двубоя на живот и смърт. Голямото любопитство бе подмамило дори и пазача да напусне поста си. Но къде беше Карпио? Дали бе имал злата участ да се натъкне на тях? Дали пак го бяха помъкнали със себе си?

Силно се изплаших заради него. Тичешком се върнах до нашата колиба, освободих краката на коня си и се метнах на седлото. Бегълците е трябвало незабавно да потърсят прикритие и затова сигурно се бях насочили към най-близкия край на гората. Веднага препуснах в галоп натам. Никой не ме видя, понеже мястото на двубоя се намираше чак от другата страна на бивака, а на мен и през ум не ми мина още отсега да вдигам тревога, защото в такъв случай червенокожите щяха вкупом да се втурнат насам и щяха да заличат следите на бегълците. Най-напред открих диря от двама ездачи. Тя бе оставена от мен и вожда на кикатсите, когато бяхме отишли да изпробваме томахоките. Продължих нататък. Появи се и втора диря. Слязох от седлото да я огледам. Тя беше от пет коня и бе направена поне преди половин час. Мили Боже, тези негодници наистина бяха отвлекли и моя Карпио!

Препуснах обратно и вдигнах тревога. Настъпи небивало объркване и олелия. Положих големи усилия да възстановя реда и спокойствието. Вождът веднага заплаши недобросъвестния пазач, че ще го изгони завинаги от племето. Но това нямаше да върне бегълците. Яконпи Топа бе толкова слисан, че не знаеше какво да направи най-напред. Казах му:

— Преди всичко е необходимо да се свършат две неща. Днес не можем да започнем преследването им, понеже слънцето съвсем скоро ще залезе. Но още сега непременно трябва да разберем в каква посока са поели в последна сметка, след като достатъчно са се отдалечили от лагера. Ще тръгна подир тях сам, за да не би някой да заличи част от отпечатъците.

Междувременно ти ще свършиш второто нещо. Трябва да се установи какво са взели със себе си — какви коне, какви оръжия, колко и каква храна, както и какви други предмети. Нареди старателно да се провери всичко! Едва след като узнаем това, ще можем да решим какво да предприемем. Засега само едно е сигурно — че непременно ще ги преследвам. Мога да го направя, защото, струва ми се, не съм вече пленник на упсароките, нали?

— Олд Шетърхенд е свободен — отвърна ми вождът.

— Добре! Ще се върна тогава, когато се стъмни толкова, че вече нищо да не мога да виждам.

Препуснах в галоп, без да изчакам да чуя какво още искаше да ми каже. Първо яздих до мястото, където бях изоставил дирята на бегълците, а после продължих нататък по нея. Тя водеше през Пасифик Крийк, а после извиваше на запад към Литъл Санди Крийк. Все още не бях стигнал до този поток, когато се стъмни. Трябваше да се връщам, но вече бях убеден, че негодниците пак бяха поели в старата си посока към файндинг-хоула.

Когато се върнах в лагера, не научих нищо добро. Никой не знаеше как тези хора са се освободили от ремъците си. В бивака не е имало нито един-единствен индианец, всички са искали да гледат двубоя и ето как на белите им е останало достатъчно време за бягство. Те взели оръжията си от колибата на вожда, отмъкнали и различни други вещи. После си избрали най-хубавите коне. Между откраднатите животни бяха жребците на Пете-е и Яконпи Топа, дорестият кон на Корнър, както и два други чудесни ездитни коня. Липсваха няколко одеяла, а също и барут, олово и месо от колибата, където се съхраняваха различните запаси на племето. Яконпи Топа беше побеснял. Страшно му се искаше да участва в преследването, но нямаше как, защото що за вожд щеше да е, ако вземеше да изостави хората си по време на боен поход. И тъй, принуден беше да остане при тях, но ми предложи двайсет свои воители, за да ме придружат. Помолих го да ми даде само петима. С удоволствие бих предложил на Рост да ме чака в лагера на кикатсите, но това не биваше да става, защото не знаехме как щеше да завърши срещата

между упсароките и шошоните, а и самият той нямаше никакво намерение да се разделя с мен. Погрижих се поне да му дадат по-хубав кон от неговия изтощен кафяв жребец. Избрахме си и едно товарно животно. То щеше да носи провизиите и одеялата, които с всеки изминал ден щяха да са ни все по-необходими, понеже по пътя ни нагоре към Фримонт Пийк ни очакваше много по-голям студ, отколкото тук, на по-ниското, във все още зелената долина на Пасифик и Мортън Крийк.

След като приключихме с всички приготовления, между мен и Яконпи Топа се разгоря много голяма разправа за Хилър. Въпреки упоритостта му, накрая докарах нещата дотам, че вождът ми обеща да го освободи, но само ако се установеше, че кървавите индианци са убийците на шестте врани. По късно щях да се върна при кикатсите, за да взема пленения ловец.

По време на отсъствието ми Рост бе предложил лекарската си помощ на тежко ранения Пете-е, но с подигравателни думи вождът я беше отблъснал. Моят противник му заявил, че не се нуждае от никакъв бледолик, който само щял да го умори. Самият той разбирал далеч по-добре как се лекуват рани. Тъй като и през ум не ми минаваше да отида при него, но все пак ми се искаше да му кажа нещо, което би било глупаво да премълча пред такъв човек като Пете-е, изпратих да повикам неговия доверен помощник Инуйя Неема. Когато старият воин се изправи пред мен и ми отправи враждебен и въпросителен поглед, аз му казах:

— Инуйя Неема сигурно си спомня какво говорихме край Потока на месото веднага щом дойдох на себе си от удара с приклад. Нали не го е забравил?

Той не ми отговори.

— Споменах на Пете-е, че ще бъде негов пленник докато ми харесва. Той ми се изсмя. После му казах следните думи: „С удоволствие ще остана известно време при вас, понеже ми се иска да видя физиономията ти, когато реша да се сбогувам с теб без разрешението ти.“ Той ми рече, че съм си загубил ума, но се лъжеше. Ето виж, дойде време, когато желая да си тръгна. Утре в ранни зори си отивам. Може ли Пете-е да ме задържи? Какво стана с неговата сръчност, храброст и сила? Ако не умре от раната си, то би трябвало да го довърши позорът, навлечен му от неговата некадърност. Напускам лагера, без да се сбогувам с него, защото хич не ми се иска пак да се виждам с един толкова жалък човек. Предостатъчна ми е твоята глупава физиономия, дето си я направил в момента.

— Уф! Не прекалявай! Осмеляваш се твърде много! — избухна той.

— Осмелявам се много ли? Pshaw! Та вие сте съвсем ограничени хора, от които няма защо да се страхуват нито хлапетата, нито жените. Всичките ви уж хитри кроежи скоро ще станат на пух и прах. Спомнете си тогава за Поразяващата ръка, на когото ще трябва да благодарите за това. Хау!

След последните си думи аз го заряхах и се отдалечих. Този ден се храних заедно с вожда на кикатсите като свободен човек и после отидох в нашата колиба, за да си легна навреме да спя, защото още на зазоряване се канехме да тръгнем. Вече знаех пътя към Литъл Санди Крийк и ми се искаше час по-скоро да залича преднината, която имаха Корнър и неговите спътници. Тази нощ Карпио го нямаше и щях да спя само с Рост. От една страна, той беше натъжен заради отвличането на моя приятел, а от друга — бе щастлив, че пак сме свободни. Но беше страшно ядосан на Пете-е, който бе отблъснал помощта му.

— Представете си, милорд, какъв великолепен случай ми се изплъзна! — гневеше се той. — Изглежда, ключицата му е счупена и всички предпазващи я мускули са пострадали. Така например...

— ... трапецовидният мускул — прекъснах го аз.

— Извинете, но този път преди всичко исках да спомена широкия вратен мускул.

— Моля ви, оставете това за утре сутринта, след като се наспим! Един вътрешен глас ми нашепва, че преди всичко трябва да поспим, за да си възстановим силите.

— И на вас ли ви нашепва? Тъй! Е, тогава и на мен! Лека нощ!

— Лека нощ!

Беше по обед на следващия ден. Намирахме се между Биг Санди Крик и Грийн Ривър. Дирята, която следвахме, ни водеше на северозапад в посока към Ню форк. Отначало равнинният терен се беше превърнал вече в планински и скоро разбрахме, че Корнър добре познава тези местности. Навсякъде бе избирал най-удобния път. Не беше трудно да откриваме следите му, ала, изглежда, в това отношение той не се безпокоеше кой знае колко много. Беше заложил единствено на бързината. За съжаление, оказа се, че имаше по-голям успех, отколкото ни се искаше. С изключение на Хататитла конете му бяха по-добри от нашите, но каква ми беше ползата от всички превъзходни качества на моя вран жребец, щом като не биваше да избързвам пред останалите?

Тъкмо яздехме в тръс по обширно плато, покрито с рядка тревица, което ни позволяваше да виждаме доста надалеч, когато вдясно от нас на твърде голямо разстояние забелязах една малка точка и както ми се стори, тя се движеше. Спряхме, за да я наблюдаваме. Не беше дивеч, сигурно бяха хора. Слязохме от седлата, за да не ни открият толкова бързо и лесно. След известно време успяхме да различим двама ездачи, които се приближаваха. Бяха бели. За да не събудим в тях излишни подозрения с нашите индианци, аз отново се метнах на жребеца си и бавно продължих сам срещу тях. Щом ме видяха, отначало те се стъписаха, ала после пак смушиха конете си да преминат в тръс. Когато все още не бяха толкова близо, че ясно да мога да разгледам лицата им, чух как единият от тях зарадвано извика:

— О, joy!

[71]

Ако старите ми очи не ме лъжат, това е Олд Шетърхенд! Напред!

Те пришпориха конете си в галоп и съвсем скоро разпознах брадатия възрастен мъж, когото никога не бях очаквал да видя тук.

— Санел! Еймос Санел! — извиках аз. — Нима е възможно да си ти?

— Че защо да е невъзможно? — попита ме той и се засмя. После спря до мен коня си, подаде ми ръка и ме поздрави. — Нали знаеш, че тъкмо тук започва любимата ми територия. Или си ме мислил вече за умрял?

— Ами да. Я ми покажи пушката си!

— Това пушкало ли? Няма нищо за гледане. Е, ако имах още моята стара едноцевка! Ти я знаеш нея. Но оттогава станах половин човек.

— Че къде ти е старата пушка?

— Къде ли? Откраднах я!

— Кой я открадна?

— Двама мерзавци, чиито имена са без значение, защото сигурно и бездруго са измислени. Срегнах ги край Белфурш Ривър и излязох толкова глупав да им позволя да ме придумат да остана при тях. През втората нощ офейкаха заедно с пушката ми. Търсих ги къде ли не, ала напразно. Но тежко им и горко, ако попадна на следите им! Защо ме питаш за пушката?

— Защото... но я ми кажи по-напред откъде идваш и накъде си тръгнал!

— Идвам откъм Санд Хилс, където срещнах ей този джентълмен, с когото имаме една и съща цел — а именно да посетим Ават Ния, вожда на шошоните. Смятаме, че ще го намерим при племето му нейде близо край планините Уосач.

— Лъжеш се. Трябва да го търсите край Серния поток или по бреговете на река Хоубак.

— Та това съвсем не е далеч оттук! Искаме да го предупредим. Този джентълмен е узнал, че враните се канят да нападнат змиите. Ето защо препускаме колкото им държат краката на конете, за да можем час по-скоро да уведомим Ават Ния.

— Излишно е. Той вече го знае. Винету е при него.

— Нашият знаменит апач ли? Че как така не сте заедно, мистър Шетърхенд?

— Не сме, защото сега трябва да се изкача до фримонт Пийк, за да взема пушката ти — отвърнах му аз.

— Моята... моята... че коя пушка? — слисано ме попита той.

— Ами твоята „Ролинг“.

— Мътните го взели! Нищо не разбирам. Шегуваш се, нали?

— Не, говоря съвсем сериозно. Неотдавна държах пушката ти в ръка и стрелях с нея, а сегашният ѝ собственик, тоест крадецът, язди нейде там пред нас. Преследваме го, понеже имаме една сметка за уреждане. Ела с нас, мистър Санел! Щом искаш да отидеш при шошоните, значи пътищата ни съвпадат.

— Нима... нима е възможно? — едва продума той със задавен от радост глас. — Казваш, пушката ми е наблизо, така ли?

— Да. Ти само ела! Нямам време за губене. Пътем ще ти разкажа всичко.

— Добре, добре! Щом е така, нека този ден бъде благословен хиляди пъти! Значи пак ще си получа пушката! А-а! Но разреши ми, мистър Шетърхенд, да ти представя този джентълмен! Сигурно ще се зарадваш, защото и той е немец. Името му е Хилър, но обикновено го наричат Нана-по.

Старият Санел изобщо не подозираше колко важна бе за мен тази вест. Рост също се стъписа. Направих му знак да млъчи и възможно най-спокойно казах:

— Мистър Хилър, радвам се да се запозная с вас, защото името Нана-по се е прославило надалеч.

Той не ми отговори веднага. Мрачният му поглед се беше спрял на упсароките. След малко очите му се втренчиха в мен изпитателно и последва въпросът:

— Мистър Шетърхенд, не забелязвате ли как ме гледат тези червенокожи негодници? Заедно ли сте? В съюз ли сте с тях?

— Аз съм в съюз с всички свестни хора.

— Well, но тези там са негодници! Днес ви виждам за пръв път. Хиляди пъти съм си пожелавал да срещна вас и Винету, а ето че когато това мое желание най-сетне се изпълни, не мога да се зарадвам, защото сте заедно с моите смъртни врагове.

— Но те не са ви врагове.

— О, и още как! Вие изобщо не знаете...

— Всичко знам. А сега елате с мен. Нямаме време за губене. По пътя ще си разкажем каквото има за разказване.

— Добре! Но ще има да се чудите и маете!

— И вие не по-малко!

Смуших коня си, за да продължим, но забелязах, че упсароките не се помръднаха от местата си. Когато ги попитах за причината, един от тях ми заяви:

— Тук е Нана-по, който беше наш пленник. Оставихме го при племето си, а той е избягал по време на отсъствието ни. Не бива да яздим с Олд Шетърхенд по-нататък, щом Нана-по ще го придружава.

От своя гледна точка те бяха прави. Набързо размислих. Щом с мен бяха Хилър и старият смел и доблестен Санел, ние не се нуждаехме от друга помощ. Ето защо заявих на индианеца следното:

— Ако моите червенокожи братя искат да се върнат, тогава нека го сторят. Но трябва да ми оставят товарния кон. Яконпи Топа ще си го получи обратно, когато му доведем и другите животни, откраднати от избягалите бледолики.

— Уф! Нека бъде както казва Олд Шетърхенд!

Помолих Рост да вземе поводите на товарния кон. Упсароките препуснаха обратно в галоп, без дори веднъж да се огледат назад. Тогава ние продължихме ездата си.

Още в първите минути вниманието ми беше привлечено от външността на Хилър. Той имаше висока и яка фигура, но косата му бе вече сива, а лицето му беше набраздено от дълбоки бръчки. Личеше си, че не само възрастта носеше вина за тези бръчки. Лицето му щеше да изглежда привлекателно, ако не бе толкова сурово и затворено. Неговата жена ми беше казала, че е изгубил вярата си в Бога. Реших да не му казвам наведнъж всичко от самото начало, а да се опитам да въздействам върху сърцето и върху чувствата му.

Тъй като се намирахме в открита равнина, имаше възможност да яздим редом един до друг и удобно да разговаряме. Ей-мос Санел мислеше само за пушката си и с голямо нетърпение взе да ме разпитва по какъв начин бе попаднала в ръцете ми. Разказах му за необикновените облози и стрелба, но не му споменах името на града. Цялото му лице засия, когато чу какви изстрели бях дал с неговото оръжие. После, без да се впускам в подробности, го осведомих, че край Лейк Джоун отново се бях натъкнал на сегашния собственик на пушката „Ролинг“, запознах го и с онова, което се беше случило после.

— и значи по тези следи можем да догоним въпросния човек? — попита ме той, щом свърших разказа си. — Дали я е купил от крадеца?

— Мисля, с доста голяма сигурност мога да твърдя, че самият той я е откраднал.

— Тъй! Ако наистина е така, веднага ще го позная. Сега шошоните не ме интересуват повече. Хич не ме е сня къде са. Трябва да си върна пушката и няма да се отклоня от тази диря, докато не съм си разчистил сметките с онзи мерзавец. Какъв късмет само, че те срещнах, мистър Шетърхенд! Ами как стоят нещата при теб, мистър Хилър? На теб ти се налага да отидеш при шошоните, където те очакват купища кожи, тъй че едва ли ще те е много грижа за мен и моето любимо пушкало.

— Защо не? Ако яздя заедно с вас, навярно ще загубя един ден или най-много два. После все ще сваря да отида при Ават Ния. След като киснах толкова дълго при враните, сега някой и друг ден едва ли ще са от толкова голямо значение.

— Благодаря ти. Когато човек си има работа с такива мерзавци, все ще е по-добре да са му на разположение няколко чифта юмруци повече. Но я ми кажи, мистър Шетърхенд, в кое населено място се състоя онази стрелба с облози, дето си дал споменатите страхотни изстрели с моята пушка?

Незабелязано от Хилър аз не го изпусках от очи, когато с привидно пълно безразличие отговорих:

— Мистър Санел, едва ли ще го знаеш това градче. Беше в Уестън, в щата Мисури.

— Какво? Къде? Уестън в Мисури ли? — незабавно попита Хилър.

— Да.

— И кога беше това?

— Ами има вече, кажи-речи, два месеца оттогава.

— За мен е важно, защото живея там.

— В Уестън? Наистина ли? А-а, сега се сещам. Тамошните хора разправяха за някакъв ловец на животни с ценна кожа, който се бил забавил много нейде на запад.

— Този човек съм аз. Забавих се, защото бях пленен от враните.

— Знам. Яконпи Топа ми каза, че Нана-по е негов пленник. Но кой можеше да си помисли, че Нана-по и Хилър са едно и също лице!

— Можехте да го узнаете в Уестън от жена ми. Тя често е изказвала желанието да ви види поне веднъж, и вас, и Винету. Синът ми също го е искал. Имам и син. Как ли са сега двамата?

Сигурно много се тревожат за мен.

— В това отношение мога да ви дам някои сведения, понеже видях и двамата.

— Наистина ли? — бързо ме попита той. — Кога, къде?

— По време на стрелбата с облози, за която ви споменах. Те стояха наблизко и гледаха. Чух от хората, че са мисис Хилър и младият мистър Хилър. Изглеждаха твърде добре.

— Сър, за мен това е много хубава вест. Но твърде се учудвам, че не са се опитали да разговарят с вас, тъй като и двамата отдавна имаха желанието да се запознаят с вас.

— Аз премълчах кой съм. Не ми се искаше хората да ме зяпат като някой експонат.

— Това наистина обяснява всичко.

— Но, милорд — намеси се в този момент Рост, за да каже и той нещо, — нали когато после дойде и Винету, стана ясно, че вие сте Поразяващата ръка!

— И Винету ли беше в Уестън?

— Да — продължи Рост, без да ме погледне, така че не успя да забележи предупредителните ми знаци. — А после двамата, Винету и Олд Шетърхенд, разкриха, че проповедникът е откраднал златото.

— Кражба на злато ли? Проповедник? Когато си бях за последен път у дома, се запознах с един проповедник. Той дойде у нас. Жена ми си купи от него няколко книжки, а той преписа едно стихотворение, едно немско коледно стихотворение, което тя бе донесла със себе си от Стария континент.

— Да, да — припряно закима Рост, — то започва със строфата: „На блага вест съм приносител, Бог прати ни небесен гост, роди се нашият Спасител, при нас дойде Исус Христос...“ Мистър Хилър, знаете ли кой го е съчинил?

Непредпазливият доскорошен оберкелнер се канеше да издаде някои неща, които все още трябваше да останат тайна. Накарах коня си да направи скок встрани, а това принуди този

бъбривец най-сетне да погледне към мен. Хвърлих му толкова многозначителен поглед, че той най-накрая проумя какво искам от него, а именно — да мълчи.

— Да, знам кой го е писал — навъсено отговори Хилър, — някакво незряло хлапе, което все още е било под влияние на разни бабешки приказки. Всички тези дрънканици за Спасителя Христос, за грехове и опрощение, за молитви, тамян и какви ли не други небесни неща са всъщност само някакви духовно незрели шуротии. Никой разумен човек няма да вземе да повярва на такива измишльотини.

— Така ли? — попитах аз. — Аз се смятам горе-долу за разумен човек, но все пак им вярвам.

— Казвате го само на шега, нали?

— О, не! Съвсем сериозно. Мога само дълбоко да съжалявам човека, който е лишен от вяра в Бога.

— Само не ми говорете за вашия тъй наречен Бог! Ако и без това не мога да го слушам от устата на другите, то от вас пък ми се слуша още по-малко. Мъж като Олд Шетърхенд, за когото се знае, че не се страхува дори и от дявола, би трябвало наистина да говори и по-разумно.

— Най-висшият разум е Бог и дори само заради това, че се боя от Бога, няма защо да се страхувам от дявола.

— Тогава, моля ви, да не говорим повече за това. Ако бяхте преживели и изстрадали всичко онова, което ми е минало през главата, щяхте да приказвате съвсем иначе. Не ми се слуша подобно богоугодно хленчене. То подхожда повече на хлапета и бабички, отколкото на разумни мъже.

— Благодаря ви за поучителното смъряне, мистър Хилър. В това отношение съм си останал дете и не ми се ще да се променям.

— Останете си такъв в чието име желаете, но само не и в името на Бога, защото няма никакъв Бог! Ако не съм прав, нека първата срещната гризли да ми изяде мозъка! Нали знаете, сър, че гризли винаги се стреми да излапа най-напред мозъка? За нея той е най-вкусната хапка от всяка убита плячка.

Тези дръзки богохулни думи толкова ме възмутиха, че най-безцеремонно му отговорих следното:

— Слушайте, мистър Хилър, не съм мечка, която ще прояви интерес към вашия мозък, тъй че и вие не се интересувайте толкова от моя мозък, както и от мислите и възгледите, които той ражда! Нарекохте ме неразумен човек, защото вярвам в Бога. Няма още и половин час, откакто се запознахме, и меко казано, от ваша страна е чиста прибрзаност, че вече желаете да ме поучавате и променяте. На Олд Шетърхенд не можете да му излезете с подобни приказки за хлапета и бабички. Възможно е да сте преживял и изстрадал много, но и моят житейски път не беше постлан с рози. При това вие сте загубили нещо извънредно важно, а аз пък съм спечелил. Оставям ви вашата загуба, но настоятелно ви моля и вие да не се докосвате до моята печалба!

— Well! — засмя се той. — Преди малко ми благодарихте за скастриането, а сега трябва да го направя аз. Значи сме квит. Но я погледнете ей там, наляво! Идва някакъв конник!

Наистина видях самотен ездач, който явно едва след като ни беше забелязал се бе отклонил от своя път и в елегантен галоп се приближаваше към нас. Макар в момента да беше с лице към нас, от това голямо разстояние не можехме добре да го разгледаме, обаче развяващата се конска грива и неговата дълга коса ми подсказаха кой е.

— Винету!

Щом другите чуха това име, веднага дръпнаха поводите на конете. Аз продължих още десетина метра и също спрях. Апачът ме позна, изправи се на стремената, високо вдигна ръка и извика името ми. Летеше като вихрушка. Щом се приближи, с едно-единствено рязко движение закова жребца си на място и за няколко секунди остана на гърба му като излят от бронз.

— Шарли! — каза той след малко със сияещи от радост очи, понеже ме виждаше освободен.

— Винету, братко мой! — отвърнах аз и му подадох ръка, която той сърдечно стисна.

Естествено потърсих с поглед пушките си. Винету беше праметнал през рамо Мечкоубиеца, а карабината „Хенри“ и Сребърната карабина висяха на седлото му.

— Уф! Еймос Санел! — усмихна се той. — Значи е станало дума за онази стрелба с облози в Уестън. Кой е другият бледолик?

— Нана-по — отвърнах аз.

— Уф!

Изпитателният му поглед бързо се плъзна по Хилър, но апачът не каза нито дума. После пак се обърна към мен:

— Моят брат не се намира вече при упсароките. Тук виждам дия, по която е тръгнал. Липсва Карпио. Да не би пленените бледолики да са избягали?

— Да, и на всичко отгоре Карпио им падна в ръцете. Отвялякоха го.

— Значи са тръгнали нагоре към файндинг-хоула. Кога е оставена тази дия?

Апачът се наведе от коня, за да я огледа, и след малко продължи:

— Нуждаем се от повече хора. Ще доведе неколцина. Самият Ават Ния, вождът на шошоните, тръгна със своите воители. Те се спускат по Марш Крик. Нека моите братя продължат да следват тази дия! Ако тази вечер спрат да бивакуват там, където Йист форк се влива в Ню форк, аз сигурно ще ги настигна. Нека моят брат Шарли вземе пушките си!

Той ми подаде оръжията, обърна коня си и отново препусна.

— Какъв мъж! — възхитено възкликна Хилър. Безмълвно в себе си повторих неговите думи, ала в по-друг смисъл и в друга връзка. Да имаш пред очите си неговия великолепен образ и подобие и пак да не вярваш в Бога! Тъй си помислих аз, ала не казах нищо. Продължихме ездата, но очите ни не се откъсваха от апача, докато той най-сетне изчезна далеч на хоризонта. Колко често през живота си съм имал възможност да се възхищавам на онази велика сила, която по непонятни нам причини и съображения води до изненадващи за нас последствия и събития само защото нищо не сме знаели за нейните подбуди. Често обикновените хора наричат тази сила „случайност“. Така те просто си улесняват нещата. Не се излагаш на опасността заради „бабешките приказки“ за Божията мъдрост да ти се присмиват. Просто за всеки появил се по необясним начин факт казваш, че се дължи на случайността. Не завиждам на привържениците на този възглед. Те се прекланят пред голата случайност, пред някакво си бездушно и безволево Нещо, което не само че не им предлага никаква житейска опора, но ако имат такава, може само да им я отнеме. А колко по-щастлив е човекът, който вярва, че над него бди Божието око, а Божията бащина ръка го води през целия му живот! На случките и събитията по житейския си път той не гледа пренебрежително като на някакви си необосновани и произволни процеси, които са могли да протекат и съвсем иначе, а разбира, че във всичко, което се случва, е заложена някаква скрита в миналото причина, както и мъдро насочено към бъдещето намерение, на което човек може да се ослани с доверие и спокойствие, макар да не е в състояние да прозре неговата същност и цел.

Така и на мен изобщо не ми мина през ума да смятам срещата си с Хилър и със стария Еймус Санел за случайност. Бог беше пожелал да се срещнем. Пътят, който е трябвало да изминат, нямаше да бъде избран от никой що-годе опитен уестман. Той бе толкова изключително труден, че съвсем сигурно някаква чужда воля ги е накарала да го изберат и ги е водила в свършено права посока през лишените от път и пътека планини от далечните Санд Хилс та чак до тук. Обстоятелствата бяха такива, че двамата е трябвало да се появят тъкмо в този миг и да дойдат тъкмо по този път, за да бъдат точно там, където бяха необходими. Имах чувството, че са ни изпратени по специална поръчка.

Понеже Хилър все още не биваше да научава всичко, каквото всъщност имах да му съобщавам, избеднах удобен случай, за да поговоря незабелязано с Рост и да му кажа как да се държи с него.

По-голямата част от следобед яздих до Санел, който ми разказа преживелиците си след нашата раздяла. Така времето ни минаваше бързо и вече бе започнало да се свечерява, когато вдясно от нас видяхме постепенно да изплуват възвишенията на Фримонт Бът. Следователно се намирахме близо до нашата цел за този ден. Достигнахме сливането на Йист форк с Ню форк тъкмо когато гаснеше последната дневна светлина, а подходящо за лагеруване място намерихме едва след като се стъмни напълно.

Никъде другаде няма по-добри условия за задушевен разговор, отколкото в усамотеността на дивата пустош, когато неколцина видели и препатили мъже се съберат край лагерния огън. Такива биваци са за уестмана онова, което представляват вестниците за населените райони, и затова той много рядко и със съжаление би пропуснал подобна възможност да научи нещо ново и самият да се напиказва на воля. Но тази вечер премина при нас твърде тихо. Санел ми беше казал вече каквото имаше да ми казва, а Хилър се оказа извънредно сдържан и мълчалив.

Отваряше си устата само когато бе абсолютно наложително да пророни някоя и друга дума.

Явно ми беше сърдит заради моето скастриане. Изглежда, той бе такъв човек, който не обичаше

някой да му противоречи, защото не можеше лесно да прощава. Може би това негово качество също бе изиграло някаква роля за изпълненото му с нещастия минало. Онзи, който не умее да се вслушва в съветите на другите, който се сърди на чуждото мнение и е злопамятен, на него му липсва отстъпчивост и приспособимост качества, които са необходими, за да се понасят тежките удари на съдбата. Ако действително той бе имал толкова силно желание някой път да се срещне с мен и Винету, то сега, след като желанието му се беше сбъднало, можеше да прояви и по-голяма готовност за помирение. Може би не биваше да разговарям с него толкова рязко, признавам го, но просто никому не разрешавам да говори против вярата ми в Бога и затова още при първия му подобен опит се бях решил да му втъпя, че при мен е попаднал на грешен адрес. И така ние седяхме мълчаливо и очаквахме завръщането на апача. Бяхме запалили огън точно на пътя, по който бяхме дошли. Това стана по мое разпореждане, за да не си губи времето Винету да ни търси дълго наоколо в тъмнината. Ала проявихме предпазливост и не извършихме грешката, допусната от спътниците на Лахнер край Лейк Джоун. Най-напред внимателно бях претърсил околностите и после запалихме огъня не там, където седяхме а доста встрани от нас, на едно място, което много добре можехме да наблюдаваме. Само от време на време някои от нас ставаше и отиваше да хвърли нови дърва в пламъците. По този начин изключвахме възможността да бъдем открити лесно и бързо, докато ние от своя страна щяхме да забележим всеки, който се опиташе да се промъкне до бивака ни.

От пристигането ни бяха изминали вече около два часа, когато ми се стори, че няколко клончета от най-близкия до огъня храст съвсем леко се раздвижиха. Това не можеше да е в резултат на вятъра, защото в такъв случай щяха да се разклатят и Съседните, също тъй леки клонки. Дали беше Винету, или някакъв друг човек? Ако беше апачът, бе необходимо само да дам споменатия вече сигнал с шума на плискаща се вода, с който си бях послужил онази вечер край бивака на упсароките, когато разговарях насаме с Яконпи Топа. Шепнешком казах на спътниците си да седят съвсем спокойно и пропъльзах до потока, който течеше само на няколко метра зад нас. Там напълних шапката си с вода, вдигнах високо ръка и шумно изсипах съдържанието ѝ в кротко и тихо носещите се води. Не бе необходимо да повтарям опита си кой знае колко често, защото още при втория път се разнесе гласът на апача:

— Винету чу сигнала на своя брат Шарли. Къде е Олд Шетърхенд?

— Тук. Идваме.

Отправихме се към огъня, където в същото време се появи и Винету. Той изсвири остро, след което се приближиха петима индианци, държащи в ръце поводите на Илчи, както и на няколко товарни коня.

— Наблизо няма никой — обади се апачът. — Можем да запалим голям огън на някое по-подходящо място, за да се топлим. Тази нощ ще стане много студено.

Индианците се пръснаха да събират дърва и клони за огъня. Въпреки тъмнината надомъкнаха толкова много горивен материал, че щеше да стигне за цялата нощ. На едно друго място, прикрито от всички страни с храсти, запалихме нов огън, около който се разположихме на бивак, след като добре се бяхме погрижили за новодошлите коне. Тогава Винету ми отправи въпросителен поглед. Разбрах го и накратко му разказах какво се беше случило след като ме бе сполетяло нещастieto да попадна в ръцете на кървавите индианци заедно с Карпио и Рост край Потока на месото. Всички ме изслушаха с напрегнато внимание и особено Хилър. Когато свърших, той наруши мълчанието си и попита:

— Но, сър, нали се е оказало, че сме съвсем невинни, що се отнася до смъртта на шестте врани?

— Все още доказателствата не са пълни — отвърнах аз. — Винету е открил истинските убийци, но Яконпи Топа иска първо да се увери, че всичко казано от него е истина. Затова изпрати свои хора до мястото на нападението.

— Те сигурно ще му донесат доказателството, че кървавите индианци са истинските виновници. Дано хората в Сейнт Луис не излязат толкова глупави да му изпратят поисканите триста шейсет и пет пушки.

— Какви пушки? — попитах аз, като се престорих, че нищо не знам.

— Вождът изпрати на жена ми писмо, което бях принуден да подпиша. В него той ѝ съобщаваше, че ще ме освободи само ако му изпратят толкова пушки, колкото дни има годината.

— Тя ще може ли да разчете писмото?

— Не, а и в Сейнт Луис навярно не се е намерил никой, който да е успял. Затова го и подписах. Вождът щеше да приеме пушките, но въпреки всичко пак щеше да ме умъртви на кола на мъченията, както направи с четиримата невинни шошони. Не се възпротивих да сложа подписа си под писмото само защото така се надяхах да приспя бдителността на моите пазачи. И наистина успях. Имах щастието да избягам, обаче не препуснах право към дома си, а през гори и планини веднага поех към шошоните, за да ги подканя да тръгнат срещу своите врагове и да си отмъстят.

— Да си отмъстят? Хмм!

— Навярно това не ви харесва, а?

— Не обичам думата отмъщение.

— Защото не сте преживели това, което преживях аз.

— Така ли? Струва ми се, че съм бил по-често в плен и че съм понасял по-големи неправди от вас. Но никога не съм си отмъщавал, а съм предоставял всичко на Божието наказание.

— Обаче аз нямам такова намерение. Ако грабежите и убийствата престанат да бъдат наказвани, тук на земята ще се преминат всякакви граници и ще настане пълен хаос. А пък ако наказанието им се предостави на някой, който изобщо не съществува, тогава червенокожите и белите негодници ще започнат да вършат престъпление след престъпление, понеже няма да се боят, че ще им се случи нещо лошо. Впрочем, как се съчетава това ваше християнско милосърдие с намерението да се изкачите до Фримонт Пийк, а, мистър Шетърхенд?

— Там искам да предотвратя едно престъпление и нищо повече.

— И няма никого да наказвате, така ли?

— Нима мога да наказвам, ако предотвратя престъплението и следователно нищо лошо няма да се е случило?

— Това е само увъртане, на което няма да се хвана. Дойдох до тук, за да кажа на шошоните, че кикатсите са убили четирима от техните хора на кола на мъченията. Те трябва да отмъстят за тях. По този начин същевременно ще им го върнат тъпкано на онези червенокожи подлещи за моето пленничество, а може би дори ще си получа обратно кожата, които ми взеха.

— Тях ще си ги получите и без да се пролива кръв.

— Как?

— Яконпи Топа ми обеща да ви освободи и да ви върне кожата. Ако се окажеше, че кървавите индианци са виновни за всичко, просто щях да дойда да ви взема.

— И сте дотам глупав да повярвате на обещанието му?

— Да, дотам съм глупав.

— Тогава ви съжалявам. Досега ви смятах за по-умен, но изглежда, сте от онзи вид прочути личности, които изгубват ореола си веднага щом човек се запознае лично с тях.

— Възможно е. Естествено аз не го знам.

— Да, така е. Вашият религиозен начин на мислене съвсем не подхожда на образа, който другите са си създали за вас. Това състрадателно...

Тук той бе прекъснат. Винету беше откършил една пръчка от най-близкия храст и започна така да удря с нея в огъня, че се разхвърчаха искри.

— Уф! — каза той. — Моят брат Шарли е точно такъв, какъвто трябва да бъде, за да е

Поразяващата ръка. Хау!

С тези думи той хвърли пръчката в лицето на Хилър, а после му обърна гръб. Но ловецът грубо се сопна на вожда на апачите:

— Да хвърляш по някого пръчки, е обида! Наричат ме Нана-по и смятам, че това е достатъчно убедително доказателство за правото ми на собствено мнение. Не знам какво е бил Олд Шетърхенд в отечеството си отвъд океана, но във всеки случай сигурно не е бил онова, което съм бил аз. И до ден-дневен не съм свикнал други да ми нареждат какво да правя. Той се огледа предизвикателно наоколо. Никой не продума.

— Трябва да получа отговор — заповеднически каза той. Всички мълчаха.

— Е, тогава мога да си вървя! Нямам никакво желание да яздя заедно с хора, които признават само собствената си воля. Възнамерявам да посетя шошоните. Къде се намират в момента?

Той отправи въпроса си към индианците, които седяха заедно с нас край огъня. Сред тях се намираше и Те-е, съгледвачът, когото бяхме срещнали малко преди да стигнем Потока на месото. След като Хилър и от него не получи никакъв отговор, той стана от земята.

— Ще останеш ли тук, или ще тръгнеш с мен? — попита той Еймос Санел, своя досегашен спътник.

— Оставам — отвърна му старият. — Радвам се, че срещнах Винету и Поразяващата ръка, и нямам никакво намерение да си развалям това удоволствие.

— Тогава остани в името на всички дяволи! Все ще съумея да се оправя и без теб.

Хилър се отправи към конете и само след секунди чухме, че яхна жребеца си и се отдалечи.

— Страшно дебела глава! — обади се Санел. — Какви ли не ядове трябваше да бера с него, а сега съм доволен, че си обра крушите.

Лесно му беше на него да го каже, ами аз какво щях да правя?

Нали носех различни вести за Хилър! Имах ли правото да допусна да си отиде, без да съм му ги предал? Изглежда, Винету подозираше какви мисли ме занимаваха в този момент, защото сложи длан върху ръката ми и успокоително каза:

— Нека моят брат го остави да язди по пътя си! Искяхме да го освободим, а той е свободен.

Нямаме работа с него. Хау!

Не можех да не му дам право, още повече като си помислех, че Хилър ме беше обидил. Но ако оставех настрана обидата, много ми се искаше да му извикам да се върне, защото въпреки всичко мое задължение бе да му съобща каквото ми бяха поръчали. Накъде ли беше тръгнал посред нощ? Вярно, днес следобед бе чул от Винету, че шошоните се спускат по Марш Крийк, но в момента те сигурно не бяха вече там. Този човек ми приличаше на дете, което държи на ината си, пък да става каквото ще.

Седяхме още дълго край огъня под впечатлението от тази неприятна сцена, без никой да продума каквото и да било. После хвърляхме жребий за реда, в който щяхме да стоим на пост. След като свършихме тази работа, Еймос Санел заяви:

— Но, мешърс, така не можем да си легнем да спим. Поне аз не съм в състояние да дремна и минута, без да знам какво ще става утре.

— Какво има да става?

— Естествено ще яздя с вас. Но накъде ще се отправим? Защо са ни тези петима шошони и защо доведоха със себе си товарните коне с толкова багаж?

Винету му отговори следното:

— Еймос Санел ще научи всичко съвсем накратко. Тръгнали сме за фримонт Пийк, без да знаем колко дълго ще ни се наложи да останем горе. Ако ни затрупа снегът, няма да можем да се спуснем. Ето защо Винету се погрижи да сме подготвени за всички възможни случаи.

Товарните коне носят одеяла и храна. Щом стигнем горе, петимата шошони ще се върнат, за да подслонят конете ни на сигурно място, иначе те непременно ще умрат от глад, ако наистина небето спусне върху нас дебела снежна покривка.

— Хубави изгледи, няма що! Но си постъпил много умно. Добре, че не е непременно речено да стане точно така. Горе можем да си свършим работата в далеч по-кратко време, отколкото си мислим. Готов съм да помагам с всичко, каквото мога. Но предпочитам къде-къде повече да не ни се налага заради няколко негодници да прекараме цялата зима затрупани от сняг и лед. Туй е приятно само за някоя мечка. Но да оставим този въпрос за утре сутринта. Лека нощ, мешърс! Той се зави в одеялото си и след няколко минути заспа. Освен мен и Рост другите последваха похвалния му пример. На мен се беше паднало да застана пръв на пост, а пък Рост остана седнал на мястото си още малко, понеже явно нещо му тежеше на сърцето.

— Милорд, истина ли е каквото каза Винету? — попитахме той тихо, за да не събуди спящите хора. — Ще ни се наложи ли да останем през цялата зима в планините?

— Възможно е, но все още съвсем не е толкова сигурно — отвърнах аз. — Като предпазлив човек, Винету се е подготвил за всичко. Това, разбира се, не означава, че непременно ще се сбъднат най-лошите ни опасения.

— Няма ли да е по-добре да се върнем обратно?

— Да се върнем ли? Нима искате да изоставим Карпио?

— Не, не! Не помислих за това. Във всички случаи трябва да го измъкнем.

— Хубаво! Заедно със златото!

— Какво злато?

— Забравихте ли, че бандата на Корнър се кани да изпразни един файндинг-хоул?

— Да, вярно! Само че не знаем къде е.

— Следите на Корнър ще ни заведат до там.

— И тогава то ще бъде наше, така ли?

— Хмм! Всъщност, не. Всяко находище принадлежи на неговия откривател. Ще постъпим така, както ни повелява съвестта. Но тъй като тези убийци в никакъв случай не бива да получат златото, сигурно все ще се намери някакъв начин то да попадне в ръцете на почтени хора, без да извършим някаква неправда.

— Хмм! Знаете ли, милорд, какво ми нашепва един вътрешен глас?

— Е, какво?

— Че една част от това злато ще ми бъде съвсем добре дошла. Винаги съм бил беден като църковна мишка и често ми се е налагало да гладувам. А моите роднини са още по-бедни и от мен. Какво щастие и какво блаженство ще е, ако човек има такъв джоб, в който само да е необходимо да бръкне, за да сложи веднъж завинаги край на нищетата си! Не вярвате ли, че все пак подобно нещо е възможно?

— Не е изключено. Хмм! Ще ви дам един съвет: не си въобразявайте кой знае колко много! Когато човек не притежава нищо, по-добре да запази само това нищо, отколкото към него да прибави и едно голямо разочарование. Хайде, лягайте да спите!

— Тъй и ще направя, но все пак ще се опитам да видя дали ще успея да сънувам злато. Дори да е и съвсем мъничко. Тогава поне веднъж ще се зарадвам, пък макар и само на сън.

След тези думи той легна на земята и скоро заспа. Когато времето ми да стоя на пост изтече, аз събудих Те-е, чийто ред беше след мен. После се хвърлих в добре познатите обятия на Морфея, който ме пусна едва след като бе настъпил денят.

Щом изядохме закуската си, състояща се от сушено месо, ние възседнахме конете и се отправихме да потърсим един брод през Ню форк, който бе известен на Винету. Но изглежда, Хилър също го знаеше, защото неговата диря водеше право натам, а после продължаваше по отвъдния бряг на реката. На едно място Ню форк прави голям завой към фримонт Бът и към езерото Боулдър. Пресякохме го, като преминахме на другия бряг, а после пак се върнахме на предишния.

Яздихме през обширни ливади, които непрекъснато се изкачваха нагоре и където само тук-там се срещаше по някоя горичка. Въздухът беше студен и мъглив. Тревата изглеждаше полузамръзнала. По върховете имаше сняг. През първата половина от сутринта яздихме в условията и пейзажа на късна есен, а през втората навлязохме в началото на зимата.

Пред нас и около нас се разкриваше величествена природа. На някои хора може да се види и смешно, но ми се ще да си послужи с понятието Шекспиров пейзаж. Отляво мрачните, покрити с гъсти гори предпланини на Солт Ривър Рейндж застрашително надвисваха над течащата на север-юг Грийн Ривър. Зад нас тъмната маса на Табърнакъл Бът сякаш бе подпряла небето, носейки цялата му тежест. Далеч, далеч нататък вдясно от нас един зад друг се бяха скупчили великаните на Уинд Ривър — Атлантик Пийк, Уиндривър Пийк и Темпъл Пийк, както и върховете Човнет, Хукър, Бонвил и Гийки, които после в непрекъсната верига се простират от Ню форк Пийк през непреодолимите и горди Уинд Ривър Рейндж, та чак до прохода Юниън. Издигнали чело до чело, покрити с тежък лед и сняг, те гледаха надолу към нас ту много сериозно, ту укорително, ту с насмешлива подигравка, заедно ние, жалките човечета, се бяхме одързостили да навлезем в един свят, където има място само за големи и възвишени неща, свят, който заплашваше да смачка и унищожи всичко незначително, дребно и обикновено.

На едно друго място съм се опитал вече

[72]

да опиша впечатлението, което правят Скалистите планини, и то техния вид, когато човек ги гледа отдалеч. А сега в този случай ние не само се намирахме сред тях, но бяхме високо горе между най-величествените им върхове. Тук нямаше онова изненадващо преливане на багрите по скалистите стени, онези създаващи настроение нюанси на струпаните сякаш един върху друг и отстъпващи един зад друг планински куполи, а мрачните и застрашителни скалисти великани се издигаха или простираха, побелели от сняг, от проход до проход, от пропад до пропад, като изпращаха своя леден безмилостен дъх в долините, който ги изпълваше с гъсти мъгли или покриваше с искрящ скреж вековните гори и безжизнените сурови скали. Тук нямаше нито следа от радост и шеговитост, нито от веселост и бодро настроение. Нямаше следа от меланхолия, от няма безмълвна жалба. Нямаше полегати възвишения, които тайно да ронят сълзи в долините. Не, имах чувството,

че тук, в тази безсловесна занемяла самота и пустош се е разиграла потресаваща и зловеща трагедия, чийто ужас, изглежда, завинаги здраво се е вкопчил в проснатите тела на планинските великани. Тук от дълбоките пропасти долитаха вкаменели и все пак пронизително ехтящи викове за помощ, тук наоколо лежаха разломени звуците на задушени предсмъртни крясъци. Тук стоновете и стенанията на една безкрайна ужасна болка се бяха превърнали в скали. Тук съскането и фученето на неизказано жестока омраза бе придобило неразрушими гранитни форми, а дори и слънцето, вечно приветливото, бъдещо живот небесно светило изглеждаше преbledняло и изстинало от уплаха, понеже безцветните му лъчи бяха изгубили силата си и ни докосваха така, че изобщо не ги усещахме...

Пред нас имаше двойна дияра, а именно следата от Корнър и бандата му, както и следата, оставена от Хилър, която заедно с първата водеше на север. Хилър искаше да отиде при шошоните. Понеже беше чул от Винету, че са се спуснали по Марш Крийк, който се вливаше в Грийн Ривър, ние очаквахме всеки момент отпечатъците от неговия кон да свърнат на запад. Той нямаше работа на север, накъдето се бяхме отправили ние. Но колкото и странно да беше, очакването ни не се сбъдна. Или той не бе наясно с пътя, по който трябваше да язди, или пък беше взел някакво ново решение, което бе толкова далеч от нашите мисли и предположения, че не можехме да го отгатнем.

Докато все още безуспешно се мъчехме да открием причините за необяснимото му поведение, ние забелязахме нова дияра, която идваше отдясно, и после, натъквайки се на старата, се сливаше с нея и двете продължаваха заедно. Скорихме от седлата, за да я разчетем. Тя беше оставена от двама конници, които също бяха спирали, за да огледат внимателно по-старата следа. В случая за нас бе важно да си изясним в каква последователност, или с други думи, по кое време трите групи бяха яздили оттук. Видяхме, че първо беше минал Корнър, последван от Хилър и най-сетне се бяха появили непознатите ни двама конници. Корнър имаше толкова голяма преднина, че този ден нямаше да успеем да го догоним, още повече че той разполагаше и с по-добри коне. Но другите трима не притежаваха кой знае колко свестни ездитни животни и скоро установихме, че нямаше нужда да се напругаме много-много, за да се срещнем с тях още преди свечеряване. След известно време диярята ни показва съвсем ясно, че двамата непознати са се натъкнали на Хилър. На мястото на срещата си те бяха разговаряли, а после бяха продължили заедно.

Слънцето току-що бе превалило зенита си, когато отново излязохме на Ню форк и се прехвърлихме на левия ъбръг. А там следите се разделяха. Хилър заедно с двамата непознати беше яздил нагоре по брега на малката рекичка, идваща от езерото Фримонт. Ала Корнър бе продължил да използва Ню форк като пътеуказател. Естествено ние поехме по петите му. Нали първоначалната ни и най-важна задача бе да спасим Карпио. Сега-за-сега Хилър и двамата му придружители не ни интересуваха. Изобщо не си блъскахме главите да отгатнем що за хора бяха двамата и каква работа имаха горе при езерото фримонт.

Между Боулдър Лейк и фримонт Пийк, в полите на планините Уиндрийвър едно подир друго следват множество красиви езера, които заедно с околностите си подготвят пътуващите за хубостите и своеобразния чар на намиращия се по на север Йелоустоунски национален парк, който никъде по земята няма равен на себе си. Басейните на някои от тези езера имат вулканичен произход, а други пък са издълбани от буйно течащи води. Но почти навсякъде тяхната околност издава, че под тънката земна кора все още действат вулканичните сили, издигнали някога огромните планински масиви. Тук вече се срещат студени водни басейни, в които от време на време изригват горещи гейзери. Има места, където силите на подземния свят внезапно са надигнали и разкъсали скалите, за да изхвърлят високо над повърхността вряща водна струя или гореща кална маса. Нерядко се намират затънтени и закътани долини, където зимата е нещо непознато, защото топлата земя непрекъснато топи снега и дава живот на пищна растителност, която продължава да вирее и да се развива даже и когато всичко наоколо е сковано от жесток студ.

Индианците и особено живеещите сравнително наблизко шошони обичат да издирват подобни топли места, защитени срещу бури и снегове от високи скали, за да сядат там малкото видове зеленчуци, чието отглеждане им е познато още от техните деди. Понякога дори правят истински

складове, които посещават през зимата на снегоходки и от тях се снабдяват с необходимата им храна.

Към най-големите от вече споменатите езера спадат Фримонт Лейк и Лейк Амалия, наречено още и Ню форк Лейк, което се образува и подхранва от водите на главния ръкав на Ню форк. Изглежда, като че ли този последен воден басейн бе крайната цел на Корнър, понеже неговата диря не се отклони от Ню форк чак до късния следобед на този ден, но ето че най-неочаквано точно тогава тя свърна надясно към едно тясно, но твърде буйно поточе и започна да се изкачва нагоре по брега му.

— Уф! — възкликна изненаданият Винету, щом забеляза тази промяна. Той спря жребца си, вдигна глава и полузатвори очи, сякаш трябваше да размисли над нещо неприятно. Щом той, който като никой друг умееше да се владее, не успя да се въздържи от подобни мимики, то можех да съм напълно сигурен, че не ставаше въпрос за нещо маловажно. — Уф! — повтори той и за да го разбере само аз, добави на диалекта на апачите мескалеро:

— Ако предположението ми е правилно, знам къде е файндинг-хоула на бледоликите. Той не е техен, а е мой. Още когато бях почти момче, моят баща ми го показва и тогава за пръв път ме взе със себе си до находищата за глина, от която правим нашите свещени лули. Той беше узнал тайната на златоносния плейсър от един воин на племето панащи, който искал така да му благодари, защото баща ми спасил амулета му от унищожение.

— А не е ли възможно да става въпрос за някое друго находище? — попитах аз.

— Не е изключено, защото там горе се намира злато на не едно и две места, обаче — точно в този момент по красивото лице на апача се появи особена усмивка — един вътрешен глас ми нашепва, че това е моят файндинг-хоул и никой друг. Ще тръгна сам напред, а нека моят брат Шарли заедно с останалите следва дирята ми, докато стигне мястото, където този поток изскача от висок процеп в скалите, през който, както изглежда, изобщо не може да се продължи. Но добре запознатият с онази местност конник няма да спре, а ще язди по-нататък още около час все нагоре и нагоре. Така той ще се озове на мястото, където от голяма височина водата изведнъж пада в дълбока пропаст, а там никой не може да я последва. Аз тръгвам именно натам, но моят брат ще язди само до споменатия процеп между скалите, като ще навлезе в него. На пръв поглед това изглежда невъзможно, ала той скоро ще забележи, че не е така. По-късно и аз ще дойда там.

Той смуши жребца си с пети и се понесе напред в галоп, макар че стръмният терен бе толкова неблагоприятен за подобен бърз ход, че всеки друг би се отказал от такъв риск. Ние поехме бавно подир него.

Бяхме оставили високостеблените гори вече зад гърба си, но известно време след това тук-там все още се срещаха отделни дървета. Скоро обаче и те изчезнаха. Останаха само ниски храсталаци. Но растителните пояси се сменяха толкова бързо, че само след час около нас не се виждаше ни стръкче трева. Не кой знае колко далеч по-нагоре започваха снеговете и стана толкова студено, че от устата ни започна да излиза пара. Това, разбира се, не предвещаваше особено приятна нощувка.

Навсякъде около нас бе мъртва пустош. Не се мяркаше нито птица, нито каквото и да било друго животно, нито бръмбар, нито муха. Освен ромоленето на водата, конският тропот бе единственият шум, който долиташе до слуха ни. На животните стана много трудно да се придвижват напред. Нямахме възможност да се удивляваме на грандиозното величие на планините, защото трябваше да насочим цялото си внимание към опасния и труден път.

Ето че внезапно потокът свърши или по-скоро липсваше началото му. Той изскачаше от тесен процеп между скалите, където водата му се пенеше в изпечилите се на пътя й големи камъни.

Слязох от седлото, за да хвърля един поглед в процепа. Видях каквото и бях очаквал — камъните бяха нарочно изтъркали в коритото на потока, за да се създаде впечатление, че процепът е непроходим. Ние нагазихме във водата и ги избутахме навън. После вече можехме да се опитаме да преминем. Отначало имаше място колкото за един конник, затова трябваше да подредим по друг начин пакетите и вързопите на товарните животни. Малко по-късно обаче процепът стана по-широк и по-удобен, докато най-сетне за наша изненада се превърна в голяма почти елипсовидна котловина, през която потокът криволичеше като сребриста лента. В дъното на тази котловина водата му извираше от една толкова ниска и тясна цепнатина, че човек едва ли можеше да пропълзи в нея. Изглежда, наоколо съществуваше цяла мрежа от процеци, проломи, клисури и котловини.

Тъй като в затворената отвсякъде котловина не можеше да проникне студен вятър, въпреки наличието на ледения поток тук бе приятно топло. Имаше дори и храсти, а дъното ѝ представляваше сочна зелена морава и нашите коне незабавно се нахвърлиха на тревата. Но най-добре дошли ни бяха няколкото купчини дърва за огън. Личеше си, че бяха струпани тук още преди десетилетия. Несъмнено бе изминало дълго време, откакто за последен път беше горял огън. Ние набързо запалихме купчинка по-тънки и по-дебели клони, а после се разположихме около пламъците върху постланите си одеяла колкото бе възможно по-удобно. На другите не казах какво бях научил от Винету. И аз самият бях твърде любопитен да узная с каква цел беше предприел тази самотна езда.

Бяхме прекарвали на това място вече около три часа, когато апачът се зададе откъм процепа. Дори само фактът, че в царящата там тъмнина бе съумял да се промъкне, можеше да се нарече фантастично постижение, но още по-удивително беше, че в нощната тъма бе успял да преодолее стръмните негостоприемни и трудно проходими планински възвишения, където всяка непредпазлива крачка на коня можеше да доведе до непоправимо нещастие.

Щом скочи от седлото, шошоните побързаха да се погрижат за неговия Илчи. После Винету се приближи до мен, седна на земята и започна да вечеря, без да пророни и една дума, макар по лицата на присъстващите съвсем ясно да си личеше колко нетърпеливо очакваха да чуят какви вести им носеше. Едва след като се нахрани, той усмихнато огледа хората около себе си и както бе обичайно за него, с пестеливи думи и категоричен тон каза:

— Моите братя смятат, че имам да им съобщавам нещо, но се лъжат. Аз ги моля да легнат да спят, защото утре ни очаква много изморителен път. Сигурно ще пленим Корнър и неговите бледолики. Сега ще можем да спим едновременно, не е нужно да оставяме постове, понеже наоколо няма други хора.

Думите му предизвикаха голямо разочарование, последвано от всеобщо мълчание. Хората си пожелаха набързо „лека нощ“ и се завиха в одеялата си. Винету обаче не легна да спи. Бях убеден, че имаше какво да ни каже, но беше свикнал да не говори излишно. Фактът, че все още не желаше да спи, бе за мен сигурен признак, че искаше да сподели нещо само с мен. Затова и аз останах да седя. Той изчака, докато сметна, че всички други са вече заспали, и тогава, за да не би да го разбере някой евентуално все още буден човек, ми каза на езика на апачите следното:

— Излезе така, както си мислех. Корнър знае къде е файндинг-хоулът на индианеца от племето панаси. Или той, или някой от спътниците му са го открили при някое изключително щастливо обстоятелство. Още вчера, когато видях, че следите им се отклониха насам, ми стана ясно, че в случая не става дума за плейсъра край Стихи Крийк. Онова находище е било изпразнено от Уотър и У ели.

— Щом нещата стоят така — отвърнах ме аз, — за мен е ясно следното: Корнър и съучастниците му са открили това находище тук, но не са могли незабавно да започнат експлоатирането му. Тръгнали са си, за да се върнат по-късно за златото. Пътят им ги е отвел до Стихи Крийк, където са се натъкнали на Уотър и У ели и са забелязали, че тези мъже също са намерили злато. Последвали са ги по петите, за да им го отнемат. Вече знаем как е станало това. Мерзавците са били на мнение, че новото им находище е възможно да бъде експлоатирано само чрез гмуркане, и са подлъгали стария Лахнер да дойде с тях, за да го принудят заедно с племенника си да свърши тази работа. Смятали са едновременно да направят двоен удар, като просто насила му вземат и чека.

— Да, така е. Моят брат е отгатнал истината. Преди малко аз реших да отида до плейсъра на онзи панас и яздох докъдето ми беше възможно. После спях моя жребец и продължих да се изкачвам пеша. Незабелязано стигнах до горе и видях белите да седят край потока точно до мястото, където водата тече над пълната със злато дупка. Това ме убеди, че находището им е известно.

— А старият Лахнер и Карпио знаят ли вече в какво положение са изпаднали?

— Не, защото не бяха вързани и все още носеха оръжията си. А нали, преди да им кажат какво мислят да направят с тях, ще трябва да ги разоръжат.

— Клетият Карпио сигурно изглежда твърде зле, а?

— Той е много болен. Ако го принудят да скача в ледената вода, още при първото си гмуркане ще умре.

— За Бога! Не бива да го допуснем! Ще трябва утре още рано сутринта да бъдем горе, преди да е станало късно.

— Нека моят брат не се тревожи! Няма да успеят чак толкова бързо да ги принудят за тази работа. Ще стигнем навреме.

— Искаше ми се още нещо да те попитам, но предоставям всичко на теб. Ти много добре знаеш какво правиш.

— Знам въпросите ти, преди още да си ги задал. Всичко съм обмислил най-подробно. Има само едно-единствено нещо, което не мога окончателно да реша. Затова ще помоля моят брат Шарли да ми даде съвет.

— Отгатвам за какво се колебаеш.

— Уф! Поразяващата ръка и Винету никога не могат да скрият мислите си един от друг.

— Не, не могат. Ние сме две тела, но имаме една душа. Ще ти кажа за какво си помисли току-що. Мислеше как да се запази тайната на файндинг-хоула на индианеца панащ.

— Уф, вярно е! Петимата бледолики, намиращи се сега там, я знаят. Тя може да се запази само с тяхната смърт. Но възможно ли е да убием Карпио и неговия чичо? Не! Имаме ли право да отнемем живота на Корнър, Шепард и Егли?

— Ние, не.

— Ние, не, защото не са ни направили нищо лошо, което да се наказва със смърт според законите, чиято валидност признаваме и аз, и ти.

— Хмм! Бихме могли да им отмъстим за убийството на Уели, но как да докажем, че те са го извършили? Ако не се намери друг съдия освен нас, ще бъдем принудени да ги оставим да си вървят по пътя. За поведението им към нас можем да ги накажем по всякакъв друг начин, само не и със смърт. Но в такъв случай те пак ще дойдат тук.

— Уф! Тогава ще се върнат по-късно, за да вземат златото. То съвсем не е вече на сигурно място в този файндинг-хоул.

— Много ли е? — осмелих се да попитам. Винету рязко обърна глава към мен и ме погледна с големите си тъмни очи така, сякаш искаше да надникне в най-скритото кътче на сърцето ми. После по лицето му се плъзна блага усмивка и той каза:

— Да, наистина никой от нас двамата не може да скрие мислите си от другия. На моя брат Шарли много му се иска да направи някого щастлив, нали?

— Да, така е. Моят брат Винету не се нуждае от тукашния файндинг-хоул, защото освен него знае още много други места, където се намират нъгитси, от които може да вземе, щом му потребват.

Известно време апачът остана безмълвен, замислено забил поглед в земята пред себе си. После каза:

— Не е много, но е все пак достатъчно. Панащите, чиято собственост са били по-рано тези земи, са били също принудени да разберат, че да покажеш на бледоликите злато, това винаги ти носи беда. С жълтия метал те са искали да спечелят помощта на белите ловци в борбата им срещу техните червенокожи врагове, но в замяна са пожънали само неблагодарност и предателство. Панащите отнесли оттук цели товари злато, за да го подарят на белите си съюзници, а резултатът бил, че тези техни „приятели“ ги измъчвали до смърт, за да ги принудят с нечувани болки да им издадат самото находище. Обаче панащите умрели като герои, без да им го покажат. Сега тук е останала само малка част от някогашните съкровища.

— И те ли са рискували живота си, гмуркайки се в ледените води?

— Уф! Все пак моят брат не мисли червенокожите мъже за толкова неспособни и неумели, както ги описват някои хора, които изобщо не познават расата ни, нали? Никой индианец не е толкова глупав, за да се залови да изпразва файндинг-хоула с гмуркане. Олд Шетърхенд сам ще се увери колко умно са постъпили панащите, за да се доберат до златото, без дори да се измокрят.

— А-а, да не би да са отбивали водата?

— Да. И съоръжението е съвсем просто, а може да се използва и до ден-дневен. Необходими са съвсем малко усилия, за да се отклони потока в друга посока. Няма да отнеме много време да се извади малката част злато, но за да се изпразни хоулът, ще са нужни доста дни.

След тези думи Винету мълча доста дълго. Забелязах, че го занимаваше някаква важна мисъл и не се реших да го смущавам. После той направи енергично движение с ръка и с тон, който винаги вещаеше твърда решимост, каза:

— Уф! Ще останем тук по-дълго, отколкото предполагах. Мисълта за снега ми повеляваше да се бавим тук възможно по-малко, обаче ще се видим принудени да поемем риска да се преборим с него. В най-лошия случай можем да потърсим спасение при Па Варе [73]

на шошоните. Но тогава конете не бива да остават тук. Ще трябва да се отведат. Нека сега моят брат затвори очи и да поспим. Лека нощ!

Той легна на земята и аз последвах примера му. Бях щастлив, че апачът се съгласи да изпълни моята молба. Вярно, не ми го беше казал с думи, но фактът, че се бе решил на по-продължителен престой, ясно издаваше намерението му да изпразни целия файндинг-хоул. И през ум не ми мина да го питам какво имаше предвид със споменатото от него място Па Варе. Винету не беше свикнал да ме вижда измъчван от любопитство.

Още рано призори се събудихме от силния студ. Огънят беше угаснал, понеже никой не бе стоял на пост и следователно никой не го бе поддържал. Запалихме нов огън, за да се постошим до настъпването на деня. Едва тогава забелязахме, че одеялата ни се бяха навлажнили. Из въздуха се носеха съвсем ситни снежинки, които, попаднали в нашето закътано „убежище“ бързо се стопяваха. Нахранихме се и веднага щом небето избледня, спяхме краката на конете и се приготвихме да напуснем бивака си. Тъй като този ден не яздехме, се наложи да прегазим течащия през котловината поток на собствените си крака и затова си събухме обувките. Водата беше ледена, а скритите в нея камъни, които не винаги можехме да забележим, направиха преминаването извънредно неприятно. Щом излязохме на другия бряг, обухме пак ботушите и мокасините си и най-напред се огледахме да видим какво ще е времето. Валеше съвсем лек снежец и Винету, който и в това отношение никога не се лъжеше, заяви: — Това не е снегът на настъпващата зима, а снегът на голямата планинска височина. Когато изгрее слънцето, той веднага ще спре. Нека моите братя ме последват.

Тъй като никой не беше останал в бивака, заедно с петимата шошони наброявахме девет души, които, добре въоръжени, лесно можеха да се разправят с Корнър и шайката му. Въпреки че по време на вчерашната си езда се бяхме изкачили толкова високо, все още се намирахме в полите на огромен, забил чело в небето планински купол, чийто връх бе покрит с дълбок сняг. Този сняг осветяваше пътя ни по-добре от оскъдния немоощен сумрак на бавно настъпващия ден. Трябваше цял час да се катерим нагоре на зигзаг между безразборно разхвърляните наоколо големи и малки скални късове, докато най-сетне на едно място отново се натъкнахме на нашия поток, там, където той шумно се втурваше и пропадеше в първия дълбок пролом между този хаос от камънаци. Всъщност трябваше да се придържаме все към неговия бряг, но понеже не биваше да ни забележат, се отдалечихме от него, за да преодолеем едно доста голямо свлачище, което ни отне повече от половин час. То се беше образувало вследствие на пролетното топене на снеговете. После се започна изморително катерене по доста дълга, стръмна, гладка и хлъзгава скала, доста приличаща на покрив върху целия каменен масив, в чийто горен край спряхме, за да дадем възможност на Рост да поотдъхне.

Според думите на Винету се бяхме озовали на една и съща височина с файндинг-хоула, към който предстоеше да се промъкнем изключително предпазливо. На помощ ни се притече започналият тук значително по-силен снеговалеж. На петдесет крачки не се виждаше нищо.

Оттук нататък, кажи-речи, на всяка крачка се срещаха улеи, издълбани от снежната вода, които трябваше да прехвърляме или да заобикаляме. Прекатервахме се през какви ли не скали и газехме из места, покрити с тиня, и това продължи, докато най-сетне се добрахме до една изпречила се пред нас каменна стена, която имаше многобройни пукнатини и бе силно изветряла. Зад нея се намираше нашата цел. Вляво пред нас забелязахме тесен пролом, разсякъл скалата по права линия от горе до долу. Винету посочи натам и ми каза:

— Ето това е пътят на водата, когато се отбие от файндинг-хоула. По-надолу тя пак се връща в старото си корито.

Започнахме да се катерим един подир друг колкото можехме по-безшумно все нагоре по тази каменна стена, използвайки всяка издатина, докато се озовахме до горния ѝ ръб, проточващ се пред нас като бруствер с височина колкото човешки бой. Там в скалата имаше пукнатини или от нея бяха отчупени късове. През тези места можехме удобно да надничаме и пред очите ни най-сетне се разкри мястото, където се намираше файндинг-хоулът. Снегът валеше също тъй

нагъсто, както и преди, но все пак можехме всичко да различаваме твърде ясно, понеже онази част от разкрилата се гледка, която по разбираеми причини най-силно привличаше вниманието ни, бе на около десетина крачки от нас.

Представете си една отвесна каменна стена, висока стотина стъпки, в която сякаш нарочно е изсечена гигантска стълба, предназначена за краката на някой великан. Стъпалата ѝ се врязваха все по-навътре и водеха все по-нависоко, чак до покритото със сняг било. Тази стълба е била издълбана в течение на хилядолетия от поток, чиято вода е падала надолу, скачайки от стъпало на стъпало, като така е образувала верига от водопади, разположени един над друг и един зад друг във формата на типична каскада. Можехме да различаваме ясно само първите, най-долните стъпала, защото по-високите се губеха далеч в сумрака между скалите. А те съдържаха злато. Част от тях водата бе превърнала в пясък и го беше отнесла със себе си, но по-тежкото злато бе оказало съпротива на водните талози. Тя е била толкова по-малка, колкото по-дребни и по-леки са били зрънцата и люспите, обаче колкото по-едри и по-тежки са били златните късчета, толкова по-значителна е била съпротивата им. Недалеч от мястото, където потокът изскачаше от скалата, той минаваше над дълбока дупка в коритото си. Силата на водата е била достатъчно голяма, за да отнесе със себе си лекия златен прах и люспи, ала по-големите зърна и нъгитсите са падали в нея. Това е продължило столетия и хилядолетия. Подводната дупка се напълнила само с по-едри късчета самородно злато. И така файндинг-хоулът бил готов.

Там, където потокът изскачаше от отвесната скала съвсем наблизо от дясната страна, теренът образуваше първо нещо като бруствер, а после се спускаше стръмно надолу. Точно зад тези камънаци, образувачи бруствера, само че от другата му страна, се намирахме ние. Наляво, но по-напред, височината бе осеяна с по-големи и по-малки срутили се каменни късове и отломки, между които водите си бяха направили извито като змия корито, а малко по-нататък се втурваха надолу по планината, образувайки всичко помитащи бързеи. Файндинг-хоулът беше току в самия край на споменатите скални отломки и при това толкова близо до мястото, откъдето каменната стена изведнъж се спускаше много стръмно надолу, че както вече казах, ние се намирахме на някакви си десетина крачки от находището.

Както изглеждаше, бяхме дошли тъкмо навреме, защото Корнър, Шепард и Егли явно току-що бяха свалили маските си и бяха показали истинските си лица. Карпио и чичо му лежаха вързани на земята, а точно в този момент тримата негодници бяха започнали да им обясняват всъщност с каква цел е предприето това далечно пътуване. Старият Еймос Санел беше застанал до мен. Още при първия поглед, който хвърли насреща, той изпадна в радостна възбуда и ми прошепна:

— Те са, сър, те са! Тях търся!

— По-точно кои? — попитах аз.

— Онзи отдясно и другия в средата., Десният държи моята пушка. Бих я познал и от сто крачки разстояние. Да вървим при тях! Бързо, бързо!

Той имаше предвид Корнър и Шепард. Последният държеше пушката „Ролинг“ в ръка.

— Почакай още малко! — предупредих го аз. — Да не прибързваме, а да се ръководим от действията на Винету. Пушката ти няма да избяга. Я слушай! Тъкмо сега говорят.

Корнър беше взел думата. Разбирахме всичко.

— Навярно не си и помислял, че някога някой ще те надхитри по такъв начин, а, дърти грешнико? На колко ли нещастни хорица си извадил душицата, ама сега е твой ред и ще те пречукаме. Ти взе със себе си своя племенник, за да го накараш тук да се гмурка във водата, но ние и на теб ще ти приготвим същото удоволствие. Няма да се успокоим, докато не изпразним тази дупка от всичкото злато, и вие двамата ще го извадите. Не ни ли се подчиниш, ще ядеш бой, докато изпотрошим всичките ти скапани кости.

— Във водата? В този студ? — простена старият. — Не можете да искате подобно нещо от мен, стария човек!

Изглежда, тази сцена се разиграваше вече доста време, тъй че първоначалната изненада на Лахнер беше преминала и неизбежният гняв бе заменил свойствената за неговия характер страхливост. Отговорът на тримата бе гръмогласен подигравателен смях.

— Но ние го искаме! — отвърна му проповедникът. — Ще скачаш във водата дотогава, докато находището се изпразни. А за да не се намокри хубавият чек за онези чудесни седемдесет и пет хиляди долара, ние ще го извадим от джоба ти. Освен това ще ни направиш удоволствието първо да го подпишеш, та действително да си получим парите.

Лахнер извика ужасен. Какво каза после, нито чух, нито разбрах, защото в същия момент един знак на Винету ми насочи вниманието към каменен блок, иззад който се показваше главата на някакъв непознат човек. Следователно ние не бяхме единствените свидетели на престъплението, което съвсем скоро щеше да се извърши тук. Едва бях успял да зърна главата, когато нейният собственик изскочи иззад скалата и извика:

— Изпразването на това златно находище ще предприемем ние, мистър Корнър, а ти ще си онзи, който ще се гмурка във водата. Hands up, мерзавци такива! Hands up [74]
, ви казвам, иначе ще стреляме!

— Да, горе ръцете! — разнесе се и втори глас. — Ако не се подчините незабавно, всички ще получите по един куршум!
След първия изскочи и втори човек, когото също не познавах. И двамата държаха в ръце готови за стрелба пушки. А ето че се появи и трети, Хилър, който също насочи пушката си към изненаданите негодници и заповеднически каза:

— Хайде, hands up, ви казвам и аз! И тъй, вдигайте ги!

— Уели! — изплашено възкликна Корнър.

— Райтер! — ужасено извика Шепард.

— Да, Райтер и Уели — отвърна онзи, който се беше появил пръв. — Помислихте ме за мъртъв, нали? Но за щастие съм жив и сега ще си разчистя сметките с вас. И тъй, горе ръцете! Ще броя само до три. Едно... две...!

Корнър, Шепард и Егли хвърлиха на земята каквото държаха и вдигнаха ръце. Бяха безпомощни срещу насочените към тях пушки. Трябваше да се подчинят.

— Така е добре! — изсмя се Уели. — А сега ще ви вържем. Който окаже и най-малка съпротива, ще бъде застрелян. Мистър Хилър, ще бъдете ли така добър да свършите тази работа? Докато приключите, Райтер и аз ще ги държим на прицел.

— Well — отвърна Хилър. — Нали сте се запасили с ремъци за тази чудесна цел? След две минути съм готов.

Той върза тримата негодници, изтръгнати тъй неочаквано от най-хубавите си мечти, толкова здраво, че не можеха да помръднат и малкото си пръстче. Останаха да лежат на земята, без да смеят да кажат и една дума. Уели и Райтер свалиха пушките и се приближиха, при което първият от тях възкликна:

— Слава Богу! Най-сетне, най-сетне ги спипахме. Дано сега си получа златото обратно!

Навярно не сте си го и помисляли, а, мерзавци такива? Вероятно сте били убедени, че сте ме улучили в главата, но това беше само лека рана в месото. Все пак изстрелът ме свали от сала във водата, понеже седях на самия му край. Проявих достатъчно голямо самообладание и разсъдливост, за да не изплувам веднага на повърхността, а плувайки под вода, се спасих зад едно довлечено от реката дърво, заседнало наблизко, което тъкмо се бях накарал да заобиколя със сала си. Оттам видях как още на следващия речен завой измъкнахте сала на брега и задигнахте златото ми. По-късно, след като си отидохте, аз също доплувах до този бряг, но бях загубил толкова много кръв, че не бях в състояние да продължа, и сигурно щях да си умра, ако мистър Райтер не се беше смилил над мен.

— Проклятие! — скръцна със зъби Корнър.

— Значи този подлец е яздил по петите ни! — яростно изфуча Егли.

— Да, наистина тъй направих — заяви Райтер. — Заради Гай Финел, когото застрелях без да искам, вие ме държахте в ръцете си и ме принудихте да стана ваш съучастник. От страх, че ще ме издадете, аз тръгнах с вас, защото и не предполагах, че сте чак толкова лоши хора. Стигнахме до тук, където Гейбарос като стар и опитен гамбусино

[75]

откри този файндинг-хоул. Решихме да го изпразним по-късно и поехме към Стихи Крийк, където срещнахме Уели и Уотър. Вие забелязахте, че те имаха злато, и тръгнахте по петите им. Искате да ги ограбите, но Гейбарос и аз ви пречехме. Нарочно започнахте свада с Гейбарос и му пронизахте главата с куршум. А мен нямаше защо да убивате, тъй като разполагахте с подписа и признанието ми, че съм убиец, а в ръцете ви беше и моята полица.

Трябваше да правя каквото вие искахте и просто ме изгонихте. Престорих се, че си тръгвам, но тайно поех подир вас, за да се опитам, ако е възможно, да спася Уели. Нямах как да ви попреча да стреляте по него, но той не умря и след като се добра до брега, аз му предложих помощта си. Той просто гореше от желание да си отмъсти и му обещах съдействието си, защото след извършването на това престъпление ясно разбрах докъде сте паднали, на каква низост сте способни. Сметнах, че ще е глупаво да ви преследвам, понеже и бездруго скоро щяхте пак да дойдете тук. и тъй, ние двамата се изкачихме до тази местност и зачакахме да се появите. Вчера забелязахме една дияра и тръгнахме по нея с надеждата, че е вашата. Натъкнахме се на мистър Хилър, който можа да ни даде доста подробни сведения, защото е бил заедно с Олд Шетърхенд, който също ви преследва. Понеже бе възможно пътем някъде да спрете и да ни видите, малко по-късно се отклонихме от вашите следи и по обиколен път стигнахме до тук. Нали на времето опознах добре тукашните околности. Още от снощи ви наблюдаваме, подслушвахме ви и знаем всичко. Знаем и защо сте довели тук тези двамата. Ей сега ще се разплатим! Свършено е с вас! Но Шепард се изсмя предизвикателно и отвърна:

— Какво? С нас ли било свършено? Сигурно ще трябва да се откажеш дори само да ни пипнеш с пръст! Нали имам подписа ти!

— Ще ти я взема онази хартийка!

— Ще я вземеш ли? Но нали би трябвало да е у мен, а това съвсем не е така.

— Ами! Все ще я намерим!

— Търси я колкото щеш! Да не съм толкова глупав да нося подобно нещо в джоба си! Всички документи съм запечатал с восък и съм ги поверил в ръцете на един шериф. Не се ли върна в определен срок, той ще ги прочете и лесно можеш да си представиш, че ти, убиецът, никъде няма да можеш да се мернеш повече.

— Проклятие! — извика разочаровано Райтер.

— Да, тъй е! — изсмя се проповедникът. — А сега правете с нас каквото искате!

Той беше убеден, че изиграният коз ще окаже очакваното от него въздействие. Но ето че се обади Уели:

— Не вярвам на нито една дума от заплахите на този подлец. Не се оставяй да те сплашат, мистър Райтер! Я да видим какво носят със себе си тези типове! На първо място са пушките. На времето моята остана на сала и после бях принуден да карам криво-ляво с едно допотопно пушкало. А Шепард притежава хубава карабина „Рولينг“. Ще я задържа за себе си. Ето я! Той вдигна оръжието от земята. Това беше вече твърде много за моя добър приятел Еймос Санел. Той прескочи каменния бруствер, зад който се криехме, изтича до него, бързо изтръгна пушката от ръката му и каза:

— Моля, моля, мистър Уели, или както се казвате там, но тази пушка е моя собственост! Шепард я открадна от мен.

Докато изричаше тези думи, той така ръгна проповедника с приклада, че негодникът силно извика. Естествено неочакваното появяване на Санел изненада всички с изключение на Хилър.

— Човече, кой си ти? — попита Уели, изваждайки револвера си. — Тук никой друг не може да ни се бърка. Веднага ми върни пушката, иначе ще те застрелям като куче!

Разбрахме, че е крайно време да се покажем. Измъкнахме се от скривалището си. Щом ни зърнаха, Уели и Райтер незабавно грабнаха пушките си. Винету пристъпи към тях и им заяви:

— Аз съм Винету, вождът на апачите, а ето тук е и Олд Шетърхенд. Тези пленници, които преследваме от много дни, са най-напред наши. После може да ви ги предадем.

Хилър отстъпи няколко крачки назад и ни обърна гръб, в знак че не желае да има нищо общо с нас. Райтер и Уели свалиха пушките си и заоглеждаха апача с нескрито страхопочитание.

Винету продължи:

— Имаме право не само над тези пленници, но и целият файндинг-хоул е наша собственост, защото знаех за него преди бледоликите, които сега предявяват претенции за златото.

След тези думи Хилър побърза отново да се приближи и извика:

— Какво? Искате да ни отнемете златото? Винету знаел за находището по-отдавна от нас? Това може да го каже всеки, който е стоял скрит зад онези камъни и е подслушвал! Аз яздох до тук само защото Райтер и Уели ми обещаха една част от него и за нищо на света нямам намерение да се отказвам от полагащото ми се злато!

— И аз нямам такова намерение — заяви Уели. — Ще защитавам правото си дори и срещу Винету! Ами ти, мистър Райтер?

— И насън не може да ми мине мисълта да отстъпя на когото и да било златото, в чието откриване съм участвал и аз!

— Само така, само така! — извика Корнър и въпреки ремъците, се опита да се изправи. — Вярно, че ни нападнахте и вързахте, но ние лесно можем да се споразумеем, стига само да се съюзим по отношение на файндинг-хоула. Не се оставяйте да ви пратят за зелен хайвер с някакво си по-отдавнашно откриване на находището! Това е лъжа и нищо друго освен лъжа! Тези типове са ни подслушали и са чули каквото сме говорили за хоула, тъй че са запознати с всички подробности. Сега много лесно могат да твърдят, че Винету го знаел от по-рано. Но нали ви е известно колко струват думите на един индианец! Развържете ли ни, ние ще застанем на ваша страна и ще защитаваме нашето и вашето право до последна капка кръв! Друго не можах да чуя, защото преди всичко вниманието ми бе погълнато от Карпио, който имаше вид на мъртвец и ми се усмихна така, че почувствах как сърцето ми се сви.

— Сафо! — продума той. — Най-после, най-после! Знаех си, че ще дойдеш, но тази история се проточи толкова много. Ако се беше забавил още, щях да умра.

— Нямахме как да дойда по-рано — отвърнах аз, докато го развързвах. — Но сега всичко ще се оправи. Можеш ли да станеш?

— Да. Подкрепяй ме!

Помогнах му да се изправи, но щом стъпи на краката си, Карпио се видя принуден отново да седне.

— Толкова съм отпаднал — проплака той. — Тези хора се държаха много лошо с мен. Представи си само, искат да се гмуркам в тази ледена вода, за да вадя от дъното злато!

— Чух. Гладен ли си?

— Всъщност би трябвало да изпитвам глад, но съм твърде изтощен, за да го почувствам. Знаеш ли, драги Сафо, ужасно ми е студено. Последната нощ беше ужасна. Много ми се иска да умра. — Скоро пак ще ти стане топло и ще ти се възвърне куражът и желанието за живот, драги Карпио! А сега ме извини за няколко минути! Положението се изостря и изглежда, ще се стигне до сбиване.

Наистина беше така, както му казах. Докато бях зает с Карпио, Хилър, Райтер и Уели бяха изпаднали в силна възбуда от собствените си приказки и заплашително се бяха изправили срещу апача. В този момент Уели и Хилър дори се приближиха до пленниците и първият от тях предупреди:

— Е, добре! Щом работата е такава, ние ще освободим тези хора, макар че са заслужили смъртно наказание. Те ще застанат на наша страна и тогава ще видим дали ще ви бъде лесно да ни отнемете нашата собственост.

Уели се наведе, за да развърже най-напред Егли, но Винету заповеднически му извика:

— Стой! Нека Уели почака, докато му кажа още няколко думи! Тези пленници са наши. Който се опита да ги освободи, е наш враг и ние ще се отнасяме към него както се полага. А сега прави каквото искаш, но пушките ни също ще проговорят.

Щом чух думите му, аз веднага насочих моята карабина „Хенри“ към негодниците. Петимата шошони приготвиха пушките си за стрелба, а Еймос Санел се прицели със своята „Ролинг“ в Уели. Тогава престъпникът се отдръпна назад и изригна едно проклетие. Винету продължи:

— Не е необходимо вождът на апачите да ви уверява, че никога не изрича лъжи, защото всички са убедени в това. Но все пак той ще докаже, че е знаел за файндинг-хоула преди тези блеодолики и че находището е негова собственост. Нека белите почакаят няколко минути! Обаче, ако някой ме последва, ще го застрелям!

Той се отдалечи по посока на каскадата в онази почти отвесна скала. Всички бяхме извънредно много любопитни да видим по какъв начин щеше да даде обещаното доказателство. След снощния ни разговор аз предполагах, че ще отбие водата на потока. Нали беше споменал, че съответното твърде опростено съоръжение е все още налице.

След около пет минути откъм страната на стръмния склон, откъдето се бяхме изкатерили, доловихме шум на вода като от някой висок водопад. Само секунди по-късно потокът пред нас започна да изтънява и да става все по-плитък, докато най-накрая изобщо престана да тече.

Коритото му се изпразни и тъкмо там, където се намирахме, на дъното му се показва дълбока дупка, от която водата нямаше как да се оттече. Скоро Винету се върна, посочи към нея и каза: — Ето това е файндинг-хоулът, който ми принадлежи. Мога да накарам потока да изчезва. Искат ли бледоликите и други доказателства?

Отначало всички мълчаха. После Уели промърмори:

— Правото на собственост на някакъв си индианец изобщо не ни интересува. Ние сме бели и също открихме файндинг-хоула, тъй че и ние имаме претенции над него и ще защитаваме правото си.

— Хилър и Райтер на същото мнение ли са? — попита апачът и в очите му се появи особен блясък, който ми беше много добре познат. Не отделях поглед от него, за да мога незабавно да подкрепя действията му.

— Да — отговори Райтер, а Хилър добави:

— Хич не ме е сня какво ще направи една червена кожа и един такъв вдетинен лицемерен богоугоден тип като Олд Шетърхенд. Наричат ме Нана-по и едва ли е необходимо да казвам нещо повече. И аз ще защитавам законното си право до последна капка кръв!

— Уф! Защиатавай го!

Действията на Винету бяха по-бързи от думите му. Той замахна със Сребърната карабина и с приклада ѝ повали Хилър. В същия миг мойт приклад се стовари върху главата на Уели, а секунда по-късно с един удар апачът просна на земята и Райтер. Ремъци имаше повече от достатъчно, понеже и самите те се бяха запасили, за да обезвредят Корнър и спътниците му.

След като свършихме тази работа, ние освободихме стария Лахнер. Попитах го:

— Сега проумя ли най-сетне с какви „приятели“ си се съюзил срещу нас? Тук в този поток щеше да намериш смъртта си. А заедно с живота си щеше да изгубиш и чека за седемдесет и пет хиляди долара. Е, какво ще кажеш?

Вместо да ми благодари, старият непоправим скъперник ми хвърли един отровен поглед и заяви:

— Аз купих този файндинг-хоул, а вие искате да ми го отнемете. Не желая да те слушам. Веднъж вече стрелях по теб и тъй като пак съм свободен, ще имам готови куршуми за теб, докато не престанеш да ми оспорваш собствеността на това място.

— Нещастник! Как е възможно такъв слабоумен тип като теб, дето не се е отделил от касата си с пари и по съвсем необясним начин се е оставил да го изпързаят тези мошеници, да иска да се мери с нас! Ти си луд!

— Луд ли съм? — кресна ми той. — Ей сега ще видиш дали съм луд, или не!

Той се втурна, за да грабне пушката си от земята, но аз незабавно го настигнах, блъснах го така, че падна, и оставих на Санел пак да го върже.

— Тъй! — казах после. — Щом благодарността ти, че те спасихме, е такава, ние се отказваме от нея и отново ще лежиш вързан. Ти стреля по мен, преднамерено доведе племенника си до тук на сигурна смърт и сега пак се опита да вдигнеш оръжие срещу мен. Това е предостатъчно. Няма да си отмъщаваме, но ще се погрижим, докато се намираме в тази местност, да не можеш да ни навредиш.

Лахнер започна да ни обсипва с хули и проклетия, но ние не му обръщаме внимание. Скоро Хилър, Райтер и Уели дойдоха в съзнание. Несъмнено бяха оставили конете си нейде наблизо. Изпратихме шошоните да ги потърсят. Не след дълго те се върнаха с животните. Бях любопитен да видя какво решение щеше да вземе апачът. На тримата непреклонни в претенциите си съзаклятници той съобщи следното:

— Заплашихте ни с оръжие и смърт. Това ще ви простим. Но хора като вас не бива да остават наблизо и затова ще наредя да ви отведат по-далеч заедно с цялото ви имущество. Нищо няма да ви вземем, обаче върнете ли се пак, докато сме на това място, ще бъдете застреляни. Винету никога не се късне, но думата му има силата на клетва.

Вързахме ги на конете им и на Те-е, опитния съгледвач на шошоните, и на още трима индианци бе възложено да се спуснат заедно с тях до Ню форк. Там негодниците щяха да бъдат освободени и щяха да получат оръжията си. На тръгване Уели ни обсипа с яростни ругатни и ни заплаши с кърваво отмъщение. Райтер мълчеше. Хилър се сбогува с мен с думите:

— Ето че се запознах с още един богобоязлив човек! Но тези лицемери до един са подлеци. Тук даже набожният Олд Шетърхенд ни измъкна изпод носа законната ни собственост, а за да не можем да се отбраняваме, ни върза с ремъци. Пфу! Завчера с вашата фарисейска религиозност

ми се разсърдихте заради приказките ми за мечката. И днес ще повторя: нека някоя гризли да ми изяде мозъка, ако в най-скоро време не ви го върна тъпкано за това мошеничество! След тази закана той изчезна зад големите каменни блокове. Отново се разделяше с нас, без да научи нито дума от онова, което имах да му казвам. Но сам си беше виновен. Когато посочих с ръка към Карпио и отпратих към Винету ням поглед, в който ясно се четеше въпросът ми, той отсече:

— Конете на тези пленници стоят ей там, при водопада. Нека моят брат ги вземе и с помощта на петия шошон отведе Карпио долу в бивака ни. Шошонът ще трябва да се върне, но моят брат може да остане долу.

Отпратих се с шошона към скалната стена. Там видяхме петте коня — дорестия жребец на Корнър, ездитните животни на Пете-е и Яконпи Топа, както и още два великолепно коня на упсароките. Същевременно забелязахме как Винету беше отбил водата. Малко след като изскачаше от скалата, потокът правеше остър завой надясно към стръмно спускащия се скат, по който се бяхме изкачили, и се приближаваше почти на четири метра от ръба на скалата, и то близо до онова място, от което надолу се отваряше процепът, който според думите на апача служеше като корито на отбитата вода. През оставащите споменати четири метра някога е бил прокопан канал, за да се отклони водата до процепа. После отвеждащият ров е бил пак затворен, и то като са препречили напреки три каменни плочи, а разстоянията между тях са запълнили с пръст и по-малки камъни. Ако после е трябвало отново да се отбие потокът, то плочите просто са били отваряни, което обаче е могъл да направи само някой много як човек. След това водата сама е нахлувала в изкуствения канал, със собствената си сила е отнасяла пръстта и се е втурвала надолу в процепа.

Заведохме конете до файндинг-хоул а и качихме Карпио върху дорестия жребец на Корнър. Той беше яздил вече на гърба на това животно. После и ние се метнахме на седлата. Стремях се да бъда винаги редом с Карпио. Шошонът трябваше да води за юздите четвъртия и петия кон. Когато потеглихме, зад нас се разнесоха крясъците на Корнър, Егли и Шепард, като между другото ни наричаха проклети конекрадци.

Пътят ни се спускаше много стръмно надолу и затова не ми беше никак лесно да подкрепям Карпио. Но въпреки всичко той и сега ме увери, че радостта от новата ни среща му била придала нови сили. Така лека-полека най-сетне успяхме здрави и читави да се спуснем до долу. Много ни забави прегазването на потока, минаващ през теснината между скалите. Но после Карпио беше вече на безопасно място. Нямаше нужда да го вдигам от седлото, защото сам слезе от коня и веднага седна на земята. Шошонът спъна конете, за които наоколо имаше достатъчно трева, и едва тогава се върна при Винету.

Най-напред запалих хубав огън и от одеяла направих на моя приятел от юношеските години мека топла постеля. Дрехите ни не бяха мокри, понеже, както предсказа Винету, снегът беше престанал. Най-сетне Карпио почувства глад и аз видях с радост, че храната му се услади. Той ме попита:

— Ами какво стана с двубоя? Ти победи, нали?

— Да, иначе нямаше да съм тук.

— Да, прав си. Аз отидох да взема револвера си, защото бях решил да застрелям Пете-е, в случай че те победи. Но още не бях стигнал до нашата колиба, когато се появиха тези ужасни хора и ме отвлякоха. Забраниха ми да викам. Моят чичо се отнасяше най-зле с мен. Повече не желая нито да го виждам, нито да го чувам. Понякога съм се питал дали наистина ми е роднина. Ако беше такъв, би трябвало да се държи съвсем иначе. Дали и в този случай не е налице някакво объркване, някаква грешка? Има толкова разсеяни свещеници, които изобщо не внимават, когато нанасят имената на хората в църковните книги. Хич няма да се учудя, ако и аз съм станал жертва на подобна грешка. Та нали вече съм свикнал. Впрочем и твоята разсеяност е виновна за отвличането ми от лагера на кикатсите.

— Защо? — попитах го, като се помъчих да не издам смайването си от неговото твърдение.

— Изобщо не беше нужно да отивам за револвера си, защото съм имал в джоба си такова оръжие. То се оказа твое.

— Нима е възможно?

— Да! Когато се върна от съвещанието, ти ни развърза ремъците. Нашите оръжия лежах в колибата. Ти затъкна твоите два револвера. Ние седяхме толкова близко един до друг, че се допирахме. И тогава някак си единият от твоите револвери е попаднал в джоба ми. Ако го

знаех, щях да остана да гледам двубоя. Както виждаш, и в този случай поради чужда вина попаднах в ръцете на онези кождери. Винаги си бил склонен към вършене на подобни грешки и недоразумения. Но не го приемай като упрек, защото за нищо на света не бих искал да те огорча. А сега яденето ме измори. Мога ли да поспя?

Настаних го да легне по-удобно. Без да се събуди нито веднъж, той спа, докато следобедът се преполови. Тогава при нас дойде Рост. Беше го изпратил Винету, за да ме смени, в случай че искам да се върна при файндинг-хоула. Естествено така и направих. Гореподобните ми се разкри гледка, която щеше да ме изненада, ако не бях подготвен от Рост. Апачът и Еймос Санел седяха край находището, а Корнър, Егли и Шепард усърдно се занимаваха с изчерпването на водата от дупката. Тъй като не разполагаха с подходящи съдове, това ставаше с помощта на одеялата. Те ги потапяха във водата и след като добре се навасеха, ги изваждаха и изцеждаха. Хич не им завиждах за тази работа, която бяха принудени да вършат, защото температурата на потока беше близо до точката на замръзване. Без да продума, Винету ме посрещна с онази своя лека усмивка, която при него заменяше шумното весело настроение. Стариият Санел също се подсмиваше доволно и развеселено. Той държеше пушката си в ръка и когато според него работата не вървеше достатъчно бързо, прикладът ѝ ръгваше този или онзи в ребрата, което значително ускоряваше действията им.

Човек лесно може да си представи физиономията на тримата „водочерпци“. Вътрешно те кипяха от безсилна ярост, но не се осмеляваха да кажат нито дума, защото прикладът на Санел ги беше вече поучил, че всеки невъздържан изблик на чувства води до твърде болезнени последствия. Затова цялата работа вървеше с такова безропотно усърдие, което можеше само да ни радва. На отсрещната страна на хоула шошонът надзираше стария Лахнер, който за мое тайно удоволствие също бе принуден да участва в това похвално дело. Той изгребваше водата с голямата си шапка, и то с такова старание, по което можеше да се заключи, че индианецът притежаваше някаква особено голяма дарба да поощрява към труд мързеливи работници. Дупката беше доста дълбока и широка и макар че четири чифта ръце работеха толкова чевръсто и неуморно, нивото на водата спадеше бавно. Винету ни увери, че сигурно ще изминат два дни, докато се покаже дъното. Когато водата не можеше вече да бъде достигана с ръце, наложи се да вържат одеялата с ремъци и с тяхна помощ да ги спускат и изтеглят нагоре, което естествено забавяше работата.

Привечер се върна Те-е заедно със своите шошони и ни съобщи, че бледоликите незабавно продължили да яздат по пътя си, но това, разбира се, не можеше да ни заблуди. После дойде време да преустановим изпразването на дупката. Индианците взеха да носят оръжията на пленниците, на които завързахме очите. Всеки от тях бе поведен от един индианец към бивака ни, а това ни отне доста време. В котловината им дадохме храна, а после им разрешихме да легнат вързани и да спят, обаче без да махнем кърпите от очите им. Не биваше да узнаят къде се намират. През нощта при тях остана един пост. На следващото утро ги заведохме до горе, за да продължат работата. Използвахме същия начин, по който ги бяхме свалили до лагера. Времето се беше променило. Духаше силен, пронизващ вятър и свиреше между скалите. Винету стана много замислен и сериозен. По обед той извика Те-е при себе си и му каза:

— Конете трябва да се отведат оттук, но едва утре рано сутринта. А сега нека моят брат вземе още един воин и двамата да отидат до Па Варе, за да проверят колко хранителни запаси има. Необходимо ни е да го знаем, в случай че се наложи да потърсим там убежище.

Без да възрази каквото и да било, съгледвачът избра един от шошоните и двамата се отдалечиха. Този ден нашите недоброволни работници зъзнаха толкова силно, че старанието им се удвои, само и само малко да се постопят. Привечер се повтори странната „разходка“ до бивака ни. През нощта Те-е се върна и ни съобщи, че в Па Варе петима души можели да останат около месец, но не и по-дълго, освен ако не се предложил някой случай да убият дивеч. Самият той открил следи от мечка. Вероятно било наоколо да се намират и други животни, които са закъснели да напуснат високите планини.

— Нека моят червенокож брат си почине до настъпването на утрото и после да потегли с конете. Само че след шест дни ще трябва пак да дойде тук, ако междувременно зимата все още не е настъпила. Но ако тя ни връхлети, нека тогава Ават Ния изчака, докато снегът улегне и се втвърди, и едва след това да ви изпрати със снегоходки, за да ни вземете.

Много ми се искаше да поверя Карпио на индианците, ала той бе твърде слаб за такава напрегната езда и освен това не искаше и да чуе да се раздели с нас. В ранни зори шошоните

поеха на път заедно с всичките коне, за които бе крайно време да се махнат оттук, защото вече нямаше никаква храна. И така останахме с четиримата пленници. Тъй като Шарана не влизаше в сметката, бяхме четирима на четирима.

Този ден приключихме с изчерпването на водата. Стигнахме до дъното на хоула, което, както изглеждаше, бе покрито с речен чакъл и тинест нанос, които заедно образуваха тъмна маса, подобна на гъста каша. За да я извадим, започнахме да спускаме на смени нашите любезни работници. Едно нарязано одеяло ни послужи като транспортно средство за споменатата каша. Очаквахме първата проба с огромно напрежение. Единствено Винету остана напълно спокоен. А тя имаше вид на дребен чакъл, примесен с кал и тиня, но бе много тежка. Докато апачът остана при хоула, ние отидохме до потока, за да отмием калта. Щом това стана, видяхме, че лъснаха късчета чисто злато с големина от грахово зърно до ломбардски лешник. Тази гледка ме зарадва, но запазих пълно спокойствие. Но не беше така със Санел и особено с Рост. Бившият оберкелнер изпадна в такова възбудено състояние, че положи големи усилия да го накарам поне да мълчи. Негодниците изобщо не биваше да научат стойността на находката ни. Те си мислеха, че истинският златен пласт се намира по-надълбоко и че в тинята, която вадеха, имаше само по някоя и друга незначителна мостра. Оставихме ги да се самозалъгват и продължихме да изсипваме всичко в коритото на потока под голямата дупка. А те заработиха вече, кажи-речи, доброволно и с удвояно усърдие. Беше ги хванала златната треска. Ето как до настъпването на вечерта извадихме значително количество от калната златоносна маса и се завърнахме в бивака си много доволни.

През целия ден бе валил слаб сняг, без да спре, и докъдето ни стигаше погледът, планините бяха побелели. На следващото утро не се виждаше нито една-единствена снежинка, обаче ниско долу под нас като че бе разпростряна дебела пухеста завивка от бял памук.

— Уф; — обади се Винету. — Зимата е дошла! Там долу продължава да вали такъв сняг, че всичко остава скрито от погледите ни. Трябва да побързае, иначе ще ни е невъзможно да се доберем до Па Варс.

И този ден златната треска не остави мъжете на мира. Четиримата пленници работеха без прекъсване, макар че, кажи-речи, се бяха вцепенили от студ. Карпио бе останал в бивака съвсем сам. На следващото утро бяха работили само два часа, когато изведнъж Корнър, който в момента се намираше в дупката, каза, че речният чакъл и тинята се били изчерпали и се показвал главният пласт, а той бил значително по-твърд от предишния. Извадихме го от дупката и на негово място с помощта на едно ласо спуснахме Винету. Когато той се изкачи пак горе, лицето му бе съвсем безизразно. Вързахме пленниците и ги оставихме легнали на земята на известно разстояние от потока, за да не могат да наблюдават какво правим в неговото корито. После Винету извика Санел да му помага и двамата се отдалечиха.

Подозирах, че имаше намерение да върне водата в старото й корито и наистина видях, че не съм се излъгал. След по-малко от десетина минути тя пак потече, макар и отначало доста слабо. Дупката започна да се пълни. Щом пленниците видяха това, нададоха силни викове.

Постепенно струята се засилваше. Когато дупката преля, водата потече през натрупаната в празното корито кална маса. Ние стояхме наблизо и гледахме. Шепнешком Винету ни каза да кротуваме и да мълчим, за да не издадем какво ще видим. Водата отнесе калта и тинята, а тежкия метал остана на дъното. Така потокът ни отне трудната работа по промиването на златото. Тъй бе пожелал Винету. След около половин час всичко излишно беше отмито и на разстояние от три метра дъното на потока се покри със злато, което примамливо блестеше. Необходимо бе само пак да отбием водата, за да приберем чистия добив от файндинг-хоула. Винету му обърна гръб и привидно разочарован и навъсен, каза достатъчно високо, за да го чуят и пленниците:

— Уф! В тази дупка няма нищо. Още днес си тръгваме! Той, който никога не изричаше някоя неистина, и този път не излъга. В дупката действително нямаше нищо, защото всичкото злато лежеше недалеч от нея на дъното на потока.

— Да не сте полудели? — извика Корнър. — Трепахме се като грешни дяволи и сега, когато стигнахме до истинския златоносен пласт, да преустановим работа и да си вървим?!

Винету се приближи до него, спря се, замислено го погледна право в очите и попита:

— Ами ако бяхме намерили злато, щяхме ли да ви дадем от него? Не! Зимата е вече тук!

Тръгваме си, за да избегнем смъртта или от глад, или от измръзване. Ще ви вземем с нас, за да ви спасим.

— Не. Не искаме! Остави ни тук! Върнете ни оръжията и ни обяснете как отбивате водата на потока.

— Наистина ли имате такова желание? Но тук ще загинете.

— Няма, няма, оставаме! — извикаха и четиримата в един глас.

— Уф! Заслужавате да умрете, но не ние ще сме вашите съдии. Нека великият справедлив Маниту ви накаже! Утре сутринта ще ви освободим и ще станете собственици на файндинг-хоула. Да бъде вашата воля! Ако това доведе до гибелта ви, сами ще сте си виновни. А сега елате с нас в лагера! Този път ще видите къде се намира. Няма да ви завързваме очите. С каква радост тръгнаха те надолу за последен път като наши пленници! Тайно в себе си сигурно ни се надсмиваха за нашата мнима глупост. В котловината ги вързахме и пак им захрихме очите с кърпи. Старият Санел, на когото можехме да имаме пълно доверие, остана при тях и Карпио. А ние, другите трима, взехме няколко одеяла и пак поехме към файндинг-хоула. Там отново отклонихме водата и събрахме нъгитсите в одеялата. Златото бе толкова много, че и тримата с мъка носехме товарите си. После се отправихме към лагера, без да връщаме водата в коритото на потока. В бивака не развързахме одеялата, защото все още Карпио не биваше да вижда златото. Сигурно в радостта си щеше да издаде всичко на пленниците. След това Винету повика Санел и двамата се спуснаха далеч надолу, за да потърсят подходящ дървен материал за направата на индианска шейна.

Трябва да отбележа още, че този ден имаше доста силен снеговалеж, но нямаше вятър. Двамата се върнаха едва късно вечерта. Бяха намерили каквото бяха търсили и малко по-нататък пред скалите стоеше вече готовата шейна. Легнахме да спим, но до сутринта се сменяхме да стоим на пост. Първо закусихме, а после изнесохме от котловината всичко, което беше наше, и го натоварихме върху леката, но изкусно изработена шейна, чиито отделни части бяха свързани само с ремъци. Когато ни остана само още да вземем Карпио, ние отново влязохме между скалите и Винету се обърна към пленниците:

— Винету, вождът на апачите, ще удържи на думата си. Ние напускаме това място. Ще ви развържем. Ей там има месо за два дни. Ще вземем оръжията ви с нас на известно разстояние, за да не можете да стреляте по нас. След един час елате да си ги вземете. Изкачите ли се после до файндинг-хоула, ще видите, че коритото е празно и сами ще разберете как се отбива и връща водата. Нека Маниту реши какво ще става по-нататък с вас! Хау!

Санел развърза ремъците на пленниците и каза на Шепард:

— Този път се отърва леко, негоднико! Но паднеш ли ми още веднъж в ръцете, ще си разчистя сметките с теб, мизерен крадец на пушки такъв! Ще ти подаря пушкалото, което носех досега, а ще взема моята „Ролинг“. Мешърс, пожелавам ви успех с вашия файндинг-хоул!

За да не се измокри Карпио, ние го изнесохме на ръце и го сложихме на шейната пред пълните със злато вързопи. Загърнахме го добре в одеяла. След това бавно започнахме да се спускаме по стръмния планински склон. Когато измина около четвърт час, оставихме оръжията на бившите си пленници върху една открита скала и продължихме пътя си, предоставяйки престъпниците на Божието наказание. Естествено Карпио не пророни нито сълза заради раздялата с „любимия“ си чичо.

Колкото по-надолу слизахме, толкова по-дебела ставаше снежната покривка. Макар че избирахме най-плитките места, често си проправяхме път с голяма мъка. Когато стигнахме границата, откъдето започваха горите, заваля толкова гъст сняг, че можехме да виждаме едва на десетина крачки пред себе си, но поне не беше толкова студено, както горе по голите скалисти височини. Тъй като това бе единственият път, а Уели, Хилър и Райтер също бяха тръгнали по него, трябваше много да внимаваме да не се натъкнем на тях, в случай че ни бяха поставили засада, за да ни отнемат златото.

Впрочем, никак не беше изключено съвсем скоро и бившите ни пленници да започнат да ни преследват. Ние не си бяхме губили времето да събираме и най-дребните златни зрънца. А когато негодниците отидеха при потока, където бяхме отмивали калта и тинята, те сигурно щяха да видят блещукащото злато в коритото му и нямаше как да не разберат, че сме изпразнили хоула. Тогава бе съвсем близко до ума да решат да тръгнат по петите ни, още повече че престоят горе с всеки изминал ден ставаше все по-опасен. И така, трябваше да си отваряме очите на четири, защото на всичко отгоре и шейната ни оставяше ясна дияра.

Положението със снега ставаше все по-тежко. Често затъвахме в преспи до гърдите и се налагаше със собствените си тела да проправяме пътина за шейната. Това непрекъснато ни

бавеше и изтощаваше толкова много, че ние, иначе неуморимите уестмани, час по час трябваше да си почиваме. Там, където бе възможно, Рост също сядаше в шейната, теглена от мен и Санел, докато Винету вървеше най-отпред и ни отваряше път в снега.

Когато през следобед стигнахме до долината на Ню форк, снегът стана толкова дълбок, че всяко преминаване изглеждаше невъзможно. Но Винету ни успокои със забележката, че до Па Варе не било вече далеч. След като вървахме още около час на север без какъвто и да било път, ние свърнахме надясно в тясна странична долина, по която изминахме близо километър и точно тогава тя изненадващо свърши. Отляво и отдясно се издигаха стръмни високи скали, а пред нас започваше покрит с рядка гора полегат склон, който сякаш стигаше до небето. Поехме нагоре по него.

Колко пот изтече от нас! Аз теглех шейната, а с пъшкане и охкане Рост и Санел бутаха отзад. Струваше ни се, че дребният лек Карпио тежи поне петстотин килограма, а на всичко отгоре, докато от нас тримата се вдигаше пара като от тенджери с кипяща вода, в своята затрогваща наивност Шарана любезно подкани някогашния келнер:

— Господин Рост, както чувам, това изкачване ви създава големи трудности. Няма ли да е по-добре, ако се качите при мен на шейната?

Необходим ни беше един безкрайно дълъг час, за да се доберем до горе. Все още не бяхме стигнали до самия хребет, когато нейде зад него се разнесоха два изстрела. Винету беше избързал напред. И за да не се разтревожим за него, той ни извика отгоре:

— Мтсе, аки бегостале-бистшо — месо, два лоса! Каква рядкост тук толкова високо и по това годишно време! Какъв късмет за нас! Ако беше застрелял два лоса, значи щяхме да имаме много месо!

Най-сетне се добрахме до хребета. Когато спряхме, за да си поемем първо дъх, разкрилата се гледка изтръгна от нас радостни възгласи, издаващи безкрайното ни удивление.

Там, където бяхме застанали, на места снегът бе достигнал до човешки бой, но пред нас и под нас не се забелязваше и следа от зимата. Там всичко беше зелено. Представете си един много дълбок и продълговат кратер, към който всъщност няма никакъв вход и чиито стени от три страни са почти отвесни, а само четвъртата се спуска доста полегато. Половината от дъното на този кратер се заемаше от езерото, чиято вода бе толкова топла, че на човек му се струваше, сякаш вижда как под легналите над него изпарения то ври и кипи. Тази топлина се издига нагоре, стопява през зимата снега почти до горе и дава живот на богата вечнозелена растителност, която помага на дивеча да изкара там студеното годишно време и го предпазва от измиране. Това беше Па Варе, „Горещата вода“. Ето защо не беше никак чудно, че и през зимата се срещаха лосове. Видяхме ги да лежат малко встрани от нас. Бяха два мъжкаря. Особено през това годишно време лосът обича да се движи на стада, защото така му е по-лесно да си проправя път в дълбокия сняг. Двата изстрела на Винету бяха направо майсторски. Засега той остави животните където си бяха и започна да се спуска към езерото. Ние го последвахме с шейната.

Щом стигнахме долу, той се насочи право към почти отвесната каменна стена, обрасла с гъст бръшлян, и спря при нея, за да ни изчака. Когато и ние се озовахме там, той разтвори бръшляна точно на едно място, където изглеждаше най-гъст, и изчезна зад него. Последвах го и забелязах, че зад растителната завеса висяха две еленови кожи, които можеха да се отмятат настрани. Така и направих. После пристъпих в една доста голяма пещера, където през бръшляна и кожата навлизаше слаба светлина. Съвсем скоро очите свикваха с този сумрак. Тук с помощта на най-обикновени каменни стени без никакъв свързващ материал естествената вдлъбнатина в скалите бе превърната в горе-долу удобно жилище. Лека-полека отвън бръшлянът беше покрил всичко и бе направил това скривалище незабележимо за човешкото око. Вътре се бяха самозасадили някакви непонасящи светлината растения, които придаваха живот на безжизнените камънаци. Жилището се състоеше от три помещения — от предното, където влязохме най-напред, от едно средно, което беше още по-голямо и трябваше допълнително да бъде осветявано, и от най-задното, което имаше температура на зимник и се използваше като склад за провизиите. Това бе спасителното място за шошоните, в случай че някои техни воители по време на обичайния им есенен лов бяха изненадани високо в планините от зимата и се видеха принудени да потърсят тук закрила от убийствения студ.

В пещерата имаше колкото щеш кожи заедно с козината, както и фино щавени кожи, служещи за сядане и спане. Имаше и огнище с индиански глинени съдове, лампи също от глина, които

горяха с животинска мазнина, свещи от еленова лой, подпалки за огън, сушено месо, купчини дървета за поддържане на огъня в продължение на дълги седмици — накратко казано, тук се намираше доста богат избор на различни неща, които можеше да използва през зимата всеки отшелник по неволя. Видях също и тикви, както и два кожени чувала, пълни със сушен фасул. Към всичко това се прибавяха лук, репи и други зеленчуци, които подобно на фасула и тиквите са били садени отвън край топлото езеро, а през есента е била събрана цялата реколта. Именно тези запаси беше имал предвид Винету, когато бе изпратил съгледвача Те-е да дойде до тук, за да провери за колко време ще стигнат провизиите.

Когато повиках да влязат и моите спътници, те се смаяха немалко да видят това удобно убежище сред мъртвата снежна пустош. Понеже дрехите ни се бяха измокрили, най-напред запалихме голям огън, чийто дим излизаше нагоре през естествен комин в скалите. После пригответе на нашия Карпио топла постеля. Пътуването го беше изтощило извънредно много. През последните часове снегът бе престанал да вали, тъй че не беше засипал следите ни. Те си личаха толкова ясно, че веднъж натъкнал се на тях, даже и слепец щеше да стигне до убежището ни. И така, налагаше се поне до следващия снеговалеж да избягваме всичко, което можеше да издаде присъствието ни. Разгложихме шейната, внесохме частите ѝ в пещерата и ги нахвърляхме върху купчината с дърва за огрев. После трябваше да се занимаем с двата лоса. Единият от тях бе много едър екземпляр, над два метра на дължина и също толкова висок при рогата. Сигурно тежеше над четиристотин килограма. Другият беше по-малък. Невъзможно бе да се справим с тях до вечерта, а накрая и да скрием останките. И тъй, завлякохме каквото можахме долу в склада за провизии, а по неволя другото остана да лежи там, където си беше. Малко преди да се смрачи, Винету се изкачи горе на хребета, откъдето се бяхме спуснали, за да хвърли един поглед към останените от нас следи. Когато се върна, той ни съобщи следното: — Бледоликите са тук. Лагеруват от другата страна в подножието на височината, която изкачихме. За да се стоплят, са запалили голям огън. Днес не им е останало време, но утре сигурно ще се спуснат тук при езерото.

Впрочем ние и в момента не се намирахме сами в Па Варе.

Имахме гости, и то твърде забележителни гости. Вечерта Винету беше излязъл още веднъж навън, за да се огледа наоколо, и ни каза, че на връщане чул силен шум от трошене на кости. Несъмнено при останките от лосовете бяха дошли мечки. Много ни се искаше да се промъкнем до тях, обаче при съществуващите обстоятелства това щеше да е голяма грешка, понеже гризли като нищо можеше да стане наш съюзник.

Тази нощ спяхме като царе. Най-продължително спа Шарана, чиято умора и отпадналост се дължаха на заболяването му. Когато на сутринта предпазливо надзърнахме навън, забелязахме, че нашите противници са били по-ранобудни от нас. Те се намираха вече тук, в котловината на Горещата вода, и бавно обикаляха навсякъде, за да ни открият. Един Винету веднага щеше да намери следите ни, но тези хора многократно преминаха покрай скривалището ни, без да подозират колко близо са до нас. Откриха и останките от лосовете. Видяха натрошените кости и предположиха, че дивечът е бил убит от мечки. Тъй като нямаше друг път, по който човек можеше да излезе от кратера, те не бяха в състояние да си обяснят изчезването ни, но от силните им подвиквания ставаше ясно, че тук извънредно много им харесваше. За спасяването на собствения си живот те бяха принудени да намерят някакво място, което щеше да им предложи защита срещу негодите на времето, а за тази цел едва ли имаше нещо по-подходящо от Па Варе. След като напразно претърсиха цялата котловина, те се събраха на кратко съвещание. После започнаха да се оглеждат за такова място, което поне донякъде да задоволява нуждите им. Почти срещу нас, от другата страна на езерото, от скалите изскачаше напред широка каменна плоча, доста приличаща на покрив, под която земята беше суха. Точно там започнаха строят. Натрупаха камъни, за да издигнат от двете страни стени, чиито отвори и цепнатини запълниха с мъх и пръст. Привечер приключиха с тази работа и вече разполагаха с подслон, който беше отворен отпред, но те използваха следващия ден, за да затворят с каменен зид и тази страна, а когато и това стана, противниците ни имаха вече едно сравнително удобно убежище за през цялата зима — разбира се, при условие, че успееха толкова дълго да се изхранят с лов.

Трябваше да отбележа, че си имахме работа и с двете противникови групи. Както узнахме по-късно, за да заблудят шошоните, Уели и спътниците му само привидно се отдалечили по своя път. А после се върнали, за да ни изненадат и пленят. Нямали намерение да ни убиват, но

искали да ни вземат златото, над което според тяхното мнение имали по-големи права. След като сме си тръгнали, Корнър се изкачил до файндинг-хоула, веднага открил следите от златото в коритото на потока и лесно отгатнал всичко останало. Заедно с бандата си той незабавно започнал да ни преследва. Това не му било никак трудно, понеже нашата диря била съвсем ясна. Долу край Ню форк двете групи се срещнали и постигнали споразумение на първо време да забравят личната вражда и да обединят силите си срещу нас. И ето че вече седяха отвъд Горещата вода в каменното си убежище и си блъскаха главите къде ли сме изчезнали. Сега-засега нямаше защо да му мислят за храна, защото едната група все още разполагаше с конете си, които в случай на крайна нужда можеха да заколят.

Издържахме цяла седмица, без да излизаме от скривалището си, но после решихме да не се държим повече като пленници. Едно ранно утро взех Мечкоубиеца в ръка и излязох навън. В първите мигове появяването ни предизвика безмълвно смайване в нашите противници, но после те се оживиха, разтичаха се насам-натам и от другата страна на езерото закрепяха към нас най-безсмислени и глупави закани. Винету сложи длани около устата си и им извика, че разделителната граница между тях и нас преминава през средата на езерото. Който я премине по суша или вода, ще бъде застрелян.

От този момент нататък пред тяхното каменно убежище през цялата нощ винаги гореше огън, за да не би да успеем незабелязано да се промъкнем до тях. Впрочем ежедневно и ние, и те правехме разходки — всеки в своята половина, — без да си пречим или заплашваме. Те си мислеха, че ще могат да ни уморят от глад, защото нямаша представа нито с какво скривалище разполагаме, нито с какви провизии.

Тъй се нижеха ден подир ден и седмица подир седмица. Вече беше декември и лека-полека Коледа наближаваше. Решихме да отпразнуваме този ден с коледно дърво и горящи свещички, както се правеше в Германия. От заварените в пещерата свещи бяхме изразходвали много малко, защото горяхме предимно лосовата лой. Ще спомена, че отсреща, отвъд езерото, бе заклан вече вторият кон, а през нощта мечката бродеше из котловината и я правеше опасна. Изглежда, тя не желаше да напусне своята намираща се наблизо отшелническа бърлога, защото се надяваше да си похапне човешко месо. Отсреща често стреляха по нея, ала безрезултатно. При нас тя не идваше.

Понякога от околните височини падаха големи снежни лавини. Високо горе над убежището на нашите врагове бяха надвиснали такива огромни и тежки бели маси, че на мен и през ум нямаше да ми мине да остана в каменния им подслон и четвърт час. Те обаче, изглежда, нищо не подозираха за заплашващата ги опасност.

Три дни преди настъпването на празника ние двамата с Рост се изкачихме до снежната граница, за да отрежем едно младо елхово дръвче. Докато се катерехме, забелязахме, че отсреща бяха заклали вече и третия кон. Ами какво ли щяха да правят после, след като изядяха месото и на това последно животно? Бяхме видели, че слагат кокалите на конете между дърветата, за да подмамат хищника. Но мечката бе достатъчно умна да не ги троши и яде на място и така да се издаде с вдигнатия от нея шум, а тайно ги откъмваше далеч настрани. Но изглежда я измъчваше глад, защото от известно време беше започнала да наобикаля и да души и около нас. Ние я оставихме на мира, защото по-късно пак нямаше да ни избяга, тъй като леговището й вероятно бе наблизо. Както си личеше, този съвсем бодър мечок сега-засега изобщо не мислеше за зимен сън.

Този ден го запълнихме и с едно друго занимание. Издялкахме поставки за свещите и изработихме различни украшения за коледното дърво от онова, което ни предлагаше това затънтено и диво място. Никой не им се радваше повече от Карпио. Страшно много му се искаше да ни помага, ала беше твърде слаб. От първите дни на декември той все по-бързо губеше сили. Сигурно беше, че ще умре. Изобщо не мога да ви опиша каква мъка изпитвах за него. Дали разбираше колко близо бе неговият край? Не говореше по този въпрос. Той непрестанно беше в благо и дружелюбно настроение и изглежда, се стремеше още повече да ми покаже привързаността и обичта си. Вечерта на този двайсет и втори декември, когато той нямаше възможност да ни чуе, Винету се обърна към мен:

— Помниш ли още какво ти казах за него долу край Медисин Боу Ривър? Това време вече дойде — земята на Дивия запад ще се смили над него и ще го посрещне с добре дошъл. Тук, в Па Варе, ще приготвим последното му ложе. Хау!

Тази вечер ми се падна пръв да застана на пост. След като другите си легнаха да спят, Карпио ме попита какво е времето навън. Казах му, че не вали сняг, а се вижда чудно хубаво светло звездно небе. Тогава той ме помоли да го изнеса пред входа, защото много искал да погледне звездите. Изпълних желанието му. Завит в одеяла, Карпио полуседеше, полулежеше, безсилно отпуснат в ръцете ми. Отправил поглед към небето, той дълго не продума. После посегна към ръката ми, хвана я и каза:

— Слушай, драги Сафо, ако някога имаш син, не го принуждавай да стане нещо, което той не иска да стане! Това е толкова ужасно, толкова ужасно! Така бе погребана младостта ми и целият ми живот се превърна в ад. Но никого не обвинявам, защото сега съм радостен, че най-после всичко свърши.

— Драги Карпио, как можеш да говориш, че всичко е свършило? Ти ще оздравееш и ще живееш още дълги години.

— Мълчи! Ти знаеш не по-зле от мен, че ми остават най-много още два-три дена. Отдавна го прочетох по лицето ти. Сега очите ти излъчват двойно по-голяма обич към мен. Знаеш ли, всъщност аз живях само когато бях при теб и затова съм щастлив, че ще мога и да умра при теб. Понякога си малко разсеян, забравяш туй-онуй, но си единственият човек, който истински ме е обичал. Няма да го забравя. Ти знаеш, че сигурно ще умра, нали? Не ме лъжи! Бъди мой добър приятел и сега, когато си отивам от този свят! Аз умирам, нали?

— Да.

— Благодаря ти. Знаеш ли, смъртта не е чак толкова страшна, както си мислят мнозина. Казвам ти „сбогом“ толкова щастлив и след време ще те посрещна и поздравя блажен в отвъдния свят. Слушай, Сафо, не плачи! Бъди така добър и не плачи!

— Но аз не плача, драги Карпио.

— Ами! Върху лицето ми падна една топла сълза. Тя е само твоя. Няма да я изтрия, а ще я отнеса със себе си и ще я покажа на всеблагия Бог, за да види, че на земята все още има истински приятели и добри хора. Но все пак не ми се иска да си отида, преди да е дошъл този свят ден Рождество Христово. Нека запалим свещите на коледната елха! Колко хубаво ще е, ако тяхната светлина ми озарява пътя към небето!... Спомням си елхата при Франсел във фалкенау и твоето стихотворение. Още го знам наизуст. Искан ми се пак да го кажа, както го декламирах пред онези клетки хорица, и пак така пред коледното дърво! Сафо, помоли се заедно с мен, дано нашият Господ Бог ме остави жив до Рождество!

Той склочи ръце между моите длани и двамата започнахме безмълвно да се молим. Измина доста време, но той не помръдваше. Усещах тихото му дишане. Докато смирено се молеше, Карпио беше заспал. Седях така с часове неподвижно, за да не го събудя. Мина полунощ. Звездите ми показаха, че се нижеха час след час и ето че изведнъж някъде отсреща, откъм другата страна на езерото, се разнесе страхотен тътен, някакъв трясък, идващ сякаш от гърлата на оръдия. После пак всичко утихна. Шумът събуди Карпио. Винету, Санел и Рост изскочиха навън.

— Пак падна сняг от височините. Очевидно бе огромна маса — каза апачът. — Къде беше?

— Изглежда, отсреща, при каменния подслон на противниците ни — отвърнах му аз.

Няколко минути стояхме внимателно заслушани. Не чухме никакъв вик за помощ. Може би все пак лавината бе паднала встрани от заслона.

— Те искат да ни убият. Сега са притихнали — каза Винету.

— През нощта няма да отидем при тях. Ще изчакаме да се развидели. По положението на звездите разбирам, че моят брат Шарли е стоял на пост по-дълго от необходимото. Сега е мой ред, нека той влезе вътре!

— Моля те, остави ме тук с Карпио. Той го желае — отвърнах аз.

Тримата се прибраха в жилището и отново останах сам с Карпио. Той беше затворил очи и започна да диша тежко, сякаш сънуваше някакъв лош сън. Не след дълго клепачите му изведнъж се отвориха и някак припряно ме попита:

— Сафо, ще ми направиш ли една услуга?

— Да.

— Сигурно ще ми се смееш, но съвсем ясно го видях, както си лежах със затворени очи.

Каменното убежище отсреща е затрупано. Няколко души са убити. Там е мечката и един от останалите живи не смее да вика за помощ от страх да не го нападне. Иди отвъд езерото и го спаси! Ще го направиш ли?

— Да.

Изобщо не се изсмях. В тона му имаше нещо завладяващо и повелително. Както казват, имало случаи, когато умиращи хора са придобивали ясновидски способности. Внесох го вътре. Другите все още не бяха заспали. Накарахме Рост да остане при Карпио. Винету и Санел извиха готовност да дойдат с мен.

Звездите осветяваха пътя ни. Огънят, който непрекъснато поддържаха отсреща, беше угаснал. Тръгнахме да заобикаляме северната част на езерото, придържайки се близо до скалите, защото там трудно можеха да ни забележат. Насреща светлеше огромна снежна маса, която се бе срутила отгоре заедно с тежки отломки от скалите и както най-последно успяхме да различим, убежището на враговете ни бе изцяло затрупано. Дотук Карпио ми беше казал истината. По едно време дочух шум от трошене на кости. Сигурно това беше нашата гризли. Предпазливо се промъкнахме още по-напред. В края на лавината видяхме на фона на белия сняг да се откроява тъмният силует на мечката, която дърпаше насам-на-там някакъв предмет и шумно дъвчеше. Дали не разкъсваше човешки труп? Изправихме се и закрачихме към нея. Тя ни видя и веднага се изправи на задните си крака. Разнесоха се три изстрела. Единият беше мой, другите два на Винету. Гризли се извъртя настрани, падна на земята, преобърна се веднъж и остана да лежи неподвижно.

— Мъртва ли е? — попита наблизко предрезгавял от ужас глас. — Мешърс, измъкнете ме! Моля ви в името на Бога!

Предпазливо се приближихме до мечката. Беше мъртва. Само три крачки разделяха две стърчащи изпод снега и каменните отломки човешки тела. От едното се виждаше главата, а от другото само гърдите, тъй като главата липсваше. Тя беше смазана и изядена от гризли. Все още живият човек беше Хилър. Той дори не беше ранен, понеже мекият сняг го беше запазил невредим, обаче тежки късове от скалата му пречеха да се измъкне. Убитият от мечката беше Егли. Отърколихме най-големия камък настрани и изправихме Хилър на крака.

— Слава Богу! — с мъка промълви той. — Никога... никога няма да забравя какво направихте за мен! Не съм страхливец, но през този половин час ми се стори, че изживях смъртния страх на цяло столетие. С Егли стояхме на пост пред нашия заслон. И ето че ненадейно падна лавината и ни затрупа. Не съвсем, но нямаше как да се измъкнем, защото камъните бяха твърде тежки. И тогава дойде мечката. Цяла вечност избира кого да изяде от двама ни. Душеше ту Егли, ту мен. Усещах горещия ѝ зловонен дъх. Най-сетне реши да започне с него. Между страшните ѝ зъби черепът му изпраща и стана на каша. Гризли винаги си избира най-напред мозъка. Но аз все още не бях спасен. Всеки миг можеше да се насочи към мен. Беше ужасно, толкова страшно, че изобщо не мога да го опиша! Тогава дойдохте вие, мешърс, и аз бях спасен. Слава Богу!

— На кого благодариш? — попитах аз. — На Бог ли? Нали, доколкото си спомням, вратата в Бога беше детинщина?!

— Мълчи! Моля те в името на Бога! В най-страхотната вечност, която изживях между живота и смъртта, аз ясно разбрах какво престъпление, какъв грях съм извършил. Спасете затрупаните хора в заслона! Няма да мога да ви помогна, защото цялото ми тяло трепери.

Той седна на земята и закри лицето си с длани. Както можеше да се предположи, снежната и каменна лавина се беше стоварила и върху издадената от скалата широка плоча, образуваща покрива на заслона, която, разбира се, се беше срутила. Изпод снега и развалините на каменното убежище дочухме глухи сподавени викове. Започнахме да разчистваме каквото ни беше по силите, за да се доберем до все още запазената част на помещението, където несъмнено се намираха оцелелите хора. Тази работа бе не само изморителна, но и опасна, защото още беше нощ и ту тук, ту там продължаваха да падат камъни. Ала призори все пак успяхме да си проправим път към вътрешността. От известно време и Хилър ни помагаше.

Първият, който излезе, беше старият Лахнер. Щом видя кой го е освободил, той не каза нито дума. В неговите очи ние бяхме хора, които не заслужават никакви благодарности. После изпъзяха Райтер и Уели. И те бяха здрави и читави. Изглежда, бяха забравили всяка вражда и ни стиснаха ръцете. Тогава отвътре долетяха сърцераздирателни вопли и стенания, но беше извънредно рисковано в такава тъмница да се опитаме да пропъзим до мястото, откъдето идваха. Изпратих Санел да отиде до нашето жилище и да донесе няколко борини. След като ги донесе, запалих една от тях и се промъкнах в отвора.

Най-напред видях Корнър. Беше мъртъв. Острият ръб на една отломка от скала бе смазала гърдите му и се бе отърколила настрани, поради което трупът му изобщо не беше затрупан. За

всеки случай претърсих джобовите му и между някои предмети без особено значение намерих две депозитни разписки. Прибрах ги, защото бяха издадени за суми, получени от престъпниците при продажбата на златото, ограбено от Уотър и Уели. Продължих да пълзя по-нататък, докато най-сетне се добрах до стенещия човек. Беше проповедникът, който бе получил толкова тежки наранявания, че беше немислимо да бъде спасен. Макар че стенеше, той беше в безсъзнание. И през ум не ми мина да го щадя. Разтърсих го, защото исках да му задам един въпрос. От доста време в мен се бе породила една мисъл и исках да се уверя дали съм на прав път. Той дойде в полусъзнание и неразбиращо втренчи поглед в мен.

— Шепард, ти застреля Гай Финел, нали? — подвикнах му аз.

— Финел? Глупак, а защо искаше да ме издаде на полицията?

Тежки стонове прекъснаха признанието му. На светлината на моята борина разкривеното му от болка лице приличаше на противната муцуна на самия дявол.

— Ами Райтер? — попитах аз.

— Райтер ли? Тъпак! Стреля заедно с мен. Аз по финел, а той по присмехулника, който тъй и не улучи. Това се казва номер и половина! Корнър, та нали сам знаеш, след това той си мислеше, че е убиецът на...

За съжаление по-нататък не успях да чуя думите му, понеже над главата ми се посипаха дребни камъчета и аз бързо отскочих назад. Те явно нарушиха равновесието на един тежък каменен блок, който падна точно върху сатанински ухилената физиономия на престъпника срещу мен.

Ето че и проповедникът бе мъртъв. Бог не пожела да му даде възможност да се покае на земята, а волята му бе да го остави да изкупва греховете си в отвъдното. Онзи, който като Шепард хули най-святото, притежавано от един човек, извършва такъв грях, какъвто е невъзможно да му бъде опростен тук, на земята. Без да се докосвам до него, аз изпълзах назад.

Навън звездите бяха започнали да избледняват. Винету и Еймос Санел седяха върху развалините на заслона, а недалеч от тях бяха Хилър, Райтер и Уели, които тихо разговаряха. Още по-настрани се бе усамотил старият Лахнер. Щом ме Видяха да се връщам, тримата станаха на крака и отново ми благодариха. Помолиха ме за извинение за всички неприятности, които ни бяха причинили, и изявиха желание да се присъединят към нас, за да могат да ни докажат, че заслужават нашата прошка. Казах им да се обърнат към Винету, а щом чу това, апачът заяви:

— Тези трима бледолики са вършили грешки и грехове, но не и престъпления. За наказание ще останат да живеят на това място докато си тръгнем оттук и ги вземем с нас. Няма да имат право да влизат в нашето жилище, но невъоръжени ще могат да ни посещават и да почетат заедно с нас големия празник на християните. Тази мечка е наша. Ще вземем както кожата, тъй и месото ѝ.

— Ще ни позволите ли ние да ви го донесем? — попита Хилър.

— Добре, нека бъде така!

Винету направи знак на Санел и на мен да го последваме. Върнахме се в нашето убежище, където разказахме на двамата си спътници случилото се. Карпио се зарадва, че неговото предсказание се бе оказало вярно и с молбата си беше спасил живота на Хилър.

Предиобед Хилър, Уели и Райтер дойдоха при нас. Наложих се няколко пъти да се връщат, за да пренесат както кожата, така и голямото количество месо. Една част от месото им оставихме. Те видяха нашата коледна елха, която, в случай че не духаше вятър и не валеше сняг, щеше да стои навън пред жилището ни със запалени свещи. и тримата се радваха, че им бяхме разрешили да присъстват, а Райтер се обърна към мен на немски с думите:

— Още преди време чух, че Олд Шетърхенд е немец. Може би ще ви зарадвам, като ви кажа, че притежавам нещо, което е във връзка с начина на празнуване на Коледа в Германия.

— И какво е то?

— Едно стихотворение.

— Ха, стихотворение!

— Но моля ви, то никак не е лошо. Не съм от онези хора, на които се харесват какви да е рими и ги смятат за Бог знае какво. Нещастно стечение на обстоятелствата, засягащо моето семейство, ме принуди да напусна родината си и ми отне както всяка опора в живота, тъй и вътрешните устои. Изгубих вярата си в Бога. Баща ми разбрал това мое състояние, четейки между редовете на писмата ми, и ми изпрати въпросното стихотворение като коледен подарък. Не искам да

твърдя, че то ме направи религиозен, но все пак под негово въздействие се размислих по-сериозно и благодарение на това не паднах още по-ниско.

— От кой поет е?

— Не е от някой известен автор, напротив, писал го е един млад гимназист, на когото навремето баща ми е давал уроци по композиция.

— Ученик ли? — промърморих аз, за да скрия изненадата си. — Я ми кажете по-добре как така можяхте да си харесате компанията на Шепард и шайката му?

— Да я харесам ли? Не си мислете, че съм се чувствал добре сред тях! Просто бях принуден да остана, защото ме държаха в ръцете си. Над мен тегне една тайна, но знам, че ако я споделя с Олд Шетърхенд, той няма да ме издаде. Аз съм убиец!

Райтер ме погледна така, като че очакваше да се изплаша от неочакваното му съобщение.

— Глупости! — изсмях се аз.

— Но е така! Случи се в Стийлвил. Нямахте от какво да живея и търсех каква да е работа.

Тогава се запознах с Шепард и се заприказвахме. Изплаках му мъката си, а той ми каза, че се оглеждал да намери едно „момче“ за придружител в някакво пътуване из западните територии, което да умее сносно да стреля. Предложих му услугите си, а той пожела да ме изпита.

Излязохме извън градчето и се насочихме към фермата на Гай финел. В самия край на гората, съвсем близо до фермата, останахме да лежим около час, докато най-сетне Шепард сметна, че е намерил подходяща цел. Гай финел беше в градината си. Отнейде долетя един присмехульник и качна на клона точно над главата му. Тогава Шепард бързо ми каза да стрелям по птицата веднага щом преброи до три. Съгласих се, обаче присмехуликът отлетя жив и здрав, а финел падна на земята облян в кръв. Моят куршум бе пронизал гърдите му. И до ден-дневен не мога да проумея как е станало, защото още тогава съвсем не бях лош стрелец. Незабавно си плюохме на петите и от този злокобен миг съм изцяло във властта на Шепард. Той не ме предаде на властите само при условието, че ще му дам писмено признание за извършеното убийство, както и една полица за пет хиляди долара. Оттогава станах нещо като негов роб и не съм дръзвал да се противопоставя на нито едно негово искане, докато най-сетне долу край Плат Ривър разбрах, що за негодник е този човек. Там просто ме изгони да вървя по дяволите, само и само да не стана свидетел на убийството на Уели, с когото после се съюзих срещу него.

— Ами как по-точно стреляхте по присмехульника? Къде се намираше Шепард в мига, когато натиснахте спусъка?

— Беше застанал зад мен.

— Аха! В такъв случай не сте могли да видите какво е правел. Значи той започна да брои и при „три“ вие стреляхте, така ли?

— Да.

— Не чухте ли два изстрела?

— Не. Откъде ви хрумна пък този странен въпрос?

— Ще ви обясня по-късно. Но от полицията е нямало защо да се боите.

— Е, от нея се страхувах по-малко, защото само при определени обстоятелства съществуваше опасност да ме заловят чрез този документ. Но признанието за убийството! Наистина, то бе изтръгнато насила и аз можех да отрека всичко, ала той щеше да се закълне, че е истина. И все пак най-много ми тежаха самообвиненията. Направих нещастно едно цяло семейство.

Непрекъснато виждам жертвата на моя изстрел да се търкаля на земята в кръвта си. Вярно, Шепард е вече мъртъв, но съм сигурен, че е оставил някъде на съхранение и полицата, и признанието ми. Можете да си представите колко много ме тревожи това.

— Естествено. Но предоставете всичко в Божиите ръце. Бог знае най-добре как може да ви помогне.

След това показах на Винету депозираните разписки и му разказах, че Райтер е син на мой някогашен учител.

— Знам защо моят брат ми казва това — усмихна се той, — желанието му ще бъде изпълнено. Този бледолик е беден и е вярвал, че с нъгитсите от файндинг-хоула ще може да си помогне в живота. Добрият велик християнин ще му донесе от тях!

Райтер не беше единственият, който щеше да бъде дарен. Моят Карпио също трябваше да получи нещо... ако доживееше дотогава. Състоянието му бързо се влошаваше. Той ставаше все по-слаб, но колкото и странно да беше, гласът му оставаше звучен и силен. Когато му казах, че навярно това е признак на подобрение, с лека усмивка той отговори:

— Не си въобразявай! Писано ми е временно да се разделя с теб. Тайно в себе си вече се сбогувах със земята. Това не ми бе особено трудно, понеже тя наистина не ми предложи кой знае колко много неща, за които бих могъл да съжалявам. Тя бе към мен като една твърде строга мащеха, така че сега си отивам с радост. И ако гласът ми е все още по-силен от самия мен, това ще е навярно единствено заради стихотворението. Искам още веднъж да го издекламирам и после да млъкна завинаги в земния живот.

— Нямах ли някакво желание, което бих могъл да изпълня, драги Карпио?

— Не, защото и така ще изпълниш каквото желая, без специално да те моля. Когато се завърнеш в родината, поздрави моите близки. Кажим, че съм се отървал веднъж завинаги от разсеяните постъпки на другите хора и че най-накрая съм щастлив. А сега искам пак да поспя. Прости ми, скъпи приятелю! Толкова съм изморен, а сънят е тъй хубав! Ако смъртта идва така нежна и приятна като съня, то ми се иска непрекъснато все да умирам.

Измина денят, а и последвалата нощ, без да се случи нещо особено. Но сутринта на двацет и четвърти от високия хребет се разнесоха радостни викове и ние видяхме да се задава отряд шошони, около двацетина души, предвождани от младия вожд Вагаре Тай. Съгледвачът Те-е бе също с тях. Идваха да ни вземат, като носеха снегоходки, както и всичко, от което имаме нужда. Първият ни въпрос беше за конете. Бяха се погрижили добре за тях. После ги разпитахме как са завършили враждебните действия между тях и упсароките. Беше станало ясно, че кървавите индианци са виновниците. Преди да умре от раната, която му нанесох, макар и с пяна на уста, го признал даже и Пете-е. Всички убийци се намирали между хората в лагера край Пасифик Крик. Те им били предадени начело със стария коварен Инуйя Неема и до един умрели на кола на мъченията. След това шошоните сключили мир с упсароките. Яконпи Топа беше накарал Вагаре Тай да ни подсети по-късно да му върнем взетите назаем коне. Решено било Хилър да получи обратно отнетите му кожи.

Шошоните си бяха мислили, че веднага ще тръгнем с тях на път, обаче заради Карпио това ни беше невъзможно. Когато чуа, че сред нас има умиращ, индианците почтително се отдръпнаха по-назад. Месото на убитата гризли им създаде достатъчно работа. Запалиха няколко огъня и скоро ароматът на печено се разнесе над цялата Па Варе. Щом чу, че нашите спасители са дошли, Карпио каза:

— Моят Спасител също скоро ще се появи. Аз съм единственият от всички вас, който ще остане в тази котловина. Ще дойдеш ли отново тук някога до края на живота си?

— Възможно е. Дори и ако мина на няколко дни път оттук, пак ще гледам да те посетя, скъпи Карпио.

— Ела! Когато и да дойдеш, аз ще съм тук, макар че няма да ме видиш. Ако ми е възможно, ще ти дам някакъв знак, да речем, весело изшумяване в листата или пък малки игриви вълнички в топлата вода на езерото. Това ще е моят поздрав за теб от небето. После веднага можеш да си тръгнеш и да си кажеш, че твоят верен приятел Карпио ти е благодарил за посещението. И тази вечер небето бе осеяно с ярки звезди. Не полъхваше никакъв ветреца, а от езерото се излъчваше такава топлина, че спокойно можехме да изнесем навън умиращия Карпио. Пригответе му топла постеля близо до коледната елха. Белите насядаха наоколо, а в по-широк кръг около нас се настаниха шошоните, чието любопитство бе събудено от украсеното дръвче. Липсваше само един — старият Лахнер. Бях изпратил да му кажат, че племенникът му е на смъртно ложе. Той само обърнал гръб и нищо не продумал. Сега се скиташе наоколо, останал сам с разяждащото го скъперничество. Не можеше да се примири, че му се беше изплъзнало златото от файндинг-хоула.

После довякохме нъгитсите и по нареждане на Винету те бяха разделени на четири равни купчинки и поставени под клоните на коледната елха. След това запалихме свещите. Докато вършехме тази работа, Карпио ми каза:

— Всъщност би трябвало да кажа стихотворението в самото начало на празненството, но имам чувството, че още след последните му думи веднага ще си отида. Затова предпочитам да го отложам за самия край. Помниш ли как завчера заедно с теб се молихме на Бога да ме остави да изживея за последен път тържествения блясък на коледния празник? И той изпълни молбата ми. Усещам, че после незабавно ще умра. Направи ми още една услуга и ми изпей „Тиха нощ, свята нощ“!

Когато запалихме всички свещи, Хилър, Райтер, Рост и аз подехме песента на немски. След това Винету раздаде като подаръци златните зърна на Санел, Райтер, Рост и Карпио.

Колко щастливи изглеждаха четиримата! Старият Еймос Санел можеше вече да си позволи тъй желаната почивка. Райтер ни увери, че половината от сумата ще изпрати на своя баща, моя добър кантор. Благодарение на този подарък след завръщането си от индианците Рост можеше да помисли за откриването на собствен кабинет, за да практикува своята професия, а Карпио пъхна безсилната си ръка в десницата на Винету, най-сърдечно му благодари и след това се обърна към мен с думите:

— За какво му е на един умиращ злато? Но все пак му се радвам, понеже знам защо ми го давате. Драги Сафо, направи ми услугата да го занесеш на моя баща. Толкова съм щастлив при мисълта, че поне веднъж неговият син ще му достави радост.

Уели и Хилър не получиха нищо. Навярно бяха разочаровани, но не го издаваха. Ето че дойде ред да дам на Уели двете депозитни разписки, като му обясних как съм се добрал до тях и че това са парите, получени от продажбата на златото, откраднато от него и от Уотър.

Благодарностите му няхаха край. После Райтер получи своята полица, както и писменото признание за извършеното убийство. Разказах му как двата документа са попаднали в ръцете ни. След това му обясних, че не той, а Шепард е убиецът на финел. Проповедникът е бил застанал зад него и двамата са стреляли едновременно, само че престъпникът се е прицелил във финел. Със заплахата да го издаде Шепард го държал изцяло във властта си. Добавих още, че всичко съм узнал от личното признание на умиращия убиец.

— Тази вест ми е по-ценна от каквото и да било друго! — възкликна Райтер. — Хвала и слава на Бога! Вече ще мога най-после да спя спокойно без угризения на съвестта, защото на нея не й тежи човешки живот. Това дава нови сили и увереност. Отсега нататък ще стана съвсем друг човек. И на такива благодетели искахме да правим засада, за да им отнемем нещо, което изобщо не е наше, а тяхно!

— Поведението ви изобщо не ни учуди — подметнах аз, — понеже от много други случаи познаваме пагубното въздействие на треската за злато. Човекът няма по-върли врагове от собствените си страсти. Сигурно сега и мистър Хилър ще го признае, особено ако му докажа, че с нелюбезното си държание към мен навреди най-много на самия себе си. И за него имам един подарък. Ето, мистър Хилър, вземи!

Подадох му кожата с индианското писмо, изпратено от Якон-пи Топа до жена му. Ловецът го отвори, учуденият му поглед зашари между мен и писмото и накрая той каза:

— Но това е подписаното от мен писмо на вожда! Откъде го имаш, мистър Шетърхенд? Само моята жена е могла да ти го даде, а ми се струва, че изобщо не си я виждал!

— Никога не съм го твърдял, а ти сам си направил такъв извод от факта, че нищо такова не съм споменавал. Поведението ти не бе съвсем подходящо, за да ни накара да станем по-разговорливи и да споделим всичко с теб. Никой не беше успял да разчете това писмо и едва след като жена ти ми го показа, можа да разбере за какво ставаше въпрос. Имахме намерение да предприемем съвсем други неща, но и тя, и синът ѝ толкова настойчиво ни помолиха да ти помогнем, че ние се отказахме от плановете си и побързахме незабавно да тръгнем на запад, за да се опитаме да те освободим. Ние, което ще рече Винету, Рост и аз, не препуснахме право към кикатсите, понеже узнахме, че те са предприели боен поход срещу шошоните. Но пътем се натъкнахме на тях и не само успяхме да издействаме от Яконпи Топа освобождаването ти, но получихме и обещанието му да ти върне цялата собственост. Обстоятелството, че междувременно беше избягал от плен, едва ли може да омаловажи нашия успех и положените усилия. А когато по-късно те срещнах, твоето поведение просто ми затвори устата. Ако не се беше нахвърлил толкова рязко и грубо върху вярата ми, сигурно още тогава щях да те зарадвам безкрайно много. Жена ти ми повери още едно писмо и един вестник за теб и ето че сега ти ги предавам като коледен подарък от твоите близки, а също и като едно ново доказателство, че Божията доброта се смилява дори над отстъпилите от вярата си. Прочети ги!

Дадох му вестника и писмото на жена му, които тя ми беше донесла в странноприемницата. Той ги прочете. Когато свърши, ги пусна на земята, закри лицето си с ръце и зариде. Измина доста време, докато най-сетне се успокои и отново вдигна глава. После подаде и двете си ръце на Винету и на мен и каза:

— Какъв глупак съм бил, какъв глупак! — каза той. — Ще ти призная, че бях като слепец.

Моята жена ми пише, че не знаеш към кое съсловие съм принадлежал в старата ни родина, а и да ти го кажа сега, с нищо няма да променя нещата. Но бях горд, самомнителен и често дори безсърдечен към онези, които стояха по-ниско от мен. С високомерието си си спечелих един

враг, който беше по-безсъвестен, по-могъщ и по-умен от мен. Той реши да ме унищожи и наистина напълно успя. Един-единствен ден бе достатъчен, за да се превърна в просяк, загубил всякаква чест. Тогава започнах да търся помощ и подкрепа, но навсякъде ме отблъскваха със същото презрение, с което самият аз преди това толкова често посрещах другите хора. Само един съсед се зае да ни помогне, и то не заради мен, а заради жена ми и нейния баща. Вместо да се замисля и да се опомня, аз бях извън себе си от ярост и беснеех срещу законите. Резултатът от това беше, че само с бягство успях да се спася от още по-лоши последствия. Заминах за Америка. По-късно ме последва и жена ми с нашето дете. Баща ѝ умрял по пътя като куче. И тогава все още не разбирах, че аз бях единствената причина за всичките ни нещастия, и се гневях на съдбата си. На Бог нямаше как да се гневя, защото отдавна бях захвърлил вярата си в него при детските приказки и той не съществуваше за мен. Превърнах в ад даже живота на жена си, която самопожертвувателно ме бе последвала в изгнанието ми. Имах само една мисъл — как да се сдобия с повече пари, които ми бяха нужни да заведа съдебно дело, за да докажа невинността си. Затова и тук се съгласих толкова бързо да участвам в изпразването на файндинг-хоула и веднага застанах на страната на противниците ви, макар Винету да доказва, че находището е негово. Бях станал още по-безсърочен от преди. Всички мои желания и стремежи се подчиняваха на изгарящата жажда да постъпвам според жестокия закон „зъб за зъб, око за око“. Но ето че лавината падна върху нас и последва онзи ужасен половин час, сторил ми се цяла вечност, когато Бог ми даде отговор на моите богохулства. Казват, че в смъртния час пред вътрешния взор на човека преминавал в ярка светлина целият му живот с всички извършени грешки. Поне в моя случай тези приказки наистина се сбъднаха. Роден в богатство, в семейство с високо обществено положение, през целия си живот аз сам съм си бил бог, а ето че в онзи момент, накрая, не бях нищо повече от една жалка и безпомощна плячка за хищника, която дори не биваше да вика за помощ. Трябваше да мълча, защото всеки вик щеше да привлече вниманието на мечката върху мен. Но цялата ми душа се беше превърнала в една-единствена гореща молитва за спасение от тази страшна смъртна опасност. И Бог чу молитвата ми. В своята безкрайна мъдрост той изпрати да ме спасят именно онези хора, чийто враг бях станал. И сега, какво правите вие сега? Вместо да си отмъстите, ме дарявате. Връщате ми всичко, което бях загубил. Всичко, че и много повече, защото, нека ти го кажа, ти ме направи съвсем друг човек. Вече вярвам в Бога и сега знам защо неговата мъдра ръка ме заведе до онази бездна, където паднах. От днес нататък ще имам това, което никога не съм притежавал — истинското щастие в живота! Препминах през много трудна школа. Някой друг на мое място навярно би загинал, но Бог е знаел много добре, че за лечението ми са били необходими именно такива силни средства, а и ти, мистър Шетърхенд, още като момче си го казал съвсем вярно:

Изпрати ли ни изпитание,
Бог дава ни и сили да понесем това страдание,
надежда крепка съхранили.

Навярно за да може и Винету всичко да разбере, той бе говорил на английски, но този куплет каза на немски. Щом го чу, изненаданият Райтер бързо се намеси:
— Какво какви са тези стихове? Та те са от стихотворението, изпратено ми от моя баща. Писал го е един от неговите някогашни ученици. Откъде го имате?
Хилър погледна първо към него, а после към мен и го попита.
— Познавате ли този някогашен ученик? Знаете ли какво е станало с него?
— До този час и аз нямах представа, но ето в това писмо жена ми издава всичко. Тя донесе стихотворението от Европа и то ѝ беше здрава опора през дългите години на страдания. Аз, разбира се, само ѝ се смеех, но съм го чувал толкова често и от нея, и от сина си, че вече го знам наизуст. Като че ли онзи ученик е писал само за мен думите:

Не сди детето свое,
то жадува светлина.
Твоят блуден син в покоя

ще се върне пак сега.

Жена ми го е чула преди години при коледната елха в някаква странноприемница от съученик на автора му. И сега ние се дим тук в Дивия запад, пред коледното дръвче и за днешния празник едва ли може да има нещо по-подходящо от това стихотворение. Сигурно няколко пъти ще се запъна, но все пак мисля че няма да изпусна нищо. И така, сега ще...

— Чакай, чакай! — прекъсна го Райтер. — Аз мога да го кажа като по вода и съм убеден, че няма да сбъркам. Позволете ми аз да го издекламирам!

Тогава се разнесе гласът на Карпио:

— Не само аз имам това право! Такова е и желанието на Олд Шетърхенд, а в случая само той може да се разпорежда, защото е авторът, а аз съм онзи съученик, за когото спомена мистър Хилър.

Моят приятел изрече тези думи бавно и с видимо усилие.

Смаяният Райтер понечи да каже нещо, но аз му направих знак да мълчи.

— Ела, драги Сафо — помоли ме Карпио. — Изправи ме и ме прегърни! Знам, че сега ще говоря за последен път в живота си и това ще са думите на твоето коледно стихотворение.

Изпълних желанието му и го притиснах до сърцето си. Над нас блещукаха Божиите звезди.

Пред нас догаряха свещите на коледната елха. Една по една започнаха да угасват. Тъй гасне и човешкият живот тук на земята. Но високо горе в небесните селения продължаваха да сияят символите на вечния живот и всеки техен лъч ни казваше, че смъртта не е нищо друго освен врата към рая, началото на едно блажено възкресение. Умиращият склочи ръце като за молитва и немият му поглед ни подкани да сторим същото. Разбрахме го и всички последвахме примера му. Стори ни се, сякаш през затворената котловина премина лек ветрец като Божие дихание. Сега действително бяхме обгърнати от онова, за което се пее в хубавата коледна песен „Тиха нощ, свята нощ“. С блажена усмивка на смъртнобледото си лице Карпио поде:

На блага вест съм приносител,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос!

Ликуват в химни небесата,
звезди понасят в миг вестта,
тамян ухае в кандилата,
в молитва свеждат се чела.

Той бе започнал да декламира силно и ясно, но с всяка строфа гласът му отпаднаше все повече и повече. Въпреки това при възцарилата се пълна тишина свършено отчетливо чувахме всяка негова дума. После видях как той затвори очи, ала продължи да декламира, макар и все по-бавно и по-бавно. Думите му звучаха толкова странно, така чуждо, сякаш идваха от някакъв друг, съвсем непознат свят. Бях дълбоко покъртен. Когато стигна до мястото:

И с длан върху мъртвешкото чело свещеникът изрича благослов:

Карпио простря напред ръце и като повиши глас, продължи:

Блажен е онзи,

кой в тегло живял е с вяра в вечната любов!

Но с това явно силите му се изчерпиха, защото оттук нататък гласът му постепенно започна да замира:

Че блажен е, който търси
своя истински... живот
и... с надежда... в миг... предсмъртен

се... стреми... към своя...

Последната думичка „Бог“ отлетя от устните му като почти беззвучна въздишка и... Карпио издъхна. Небето го беше прибрало. Последната свещичка на елхата угасна. Имах чувството, че както всеки от нас, тъй и цялата котловина бе онемяла. Все още държах мъртвеца здраво в прегръдките си. По едно време Хилър се понадигна от мястото си, сложи длан върху клюмналата глава на моя приятел и с треперещ глас довърши стихотворението:

Откриеш ли на небосклона
оназ спасителна звезда,
тя води право към амвона
на Божията светлина.
Затова е тази радост,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при теб дойде Исус Христос!

Всички свещи бяха вече угаснали, тъй че не можеше да се видят сълзите, които блестяха в очите на всички бели с изключение на стария Лахнер, защото той и този път не беше при нас. Без да кажат нито дума, хората ставаха един подир друг и бавно се отдалечаваха, понеже там, където човешката душа напуска тялото, е свято място, което се почита с мълчание и тишина. Останах доста време да седя сам с мъртвеца в прегръдките си, докато най-сетне Винету се приближи и каза:

— Утре ще построим за него такова жилище, което ще е по-дълготрайно от тялото му. Духът му вече е отлетял при великия добър Маниту, където има много дървета на спасението с вечно горящи свещи. От двете му страни ще запалим огънове и ще застанем на последна стража, докато настъпи утрото. Той си тръгна с радост от този живот, а след време и ние ще го последваме, за да го видим пак. Хау!

От плоски камъни и клони направихме нещо като носилка, постлахме я с мечата кожа и там положихме Карпио. После отляво и отдясно запалихме два огъня и заедно с Винету останахме да бдим при мъртвеца до сутринта. Призори апачът заповяда на шошоните да издигнат гробница, достойна за един приятел на Олд Шетърхенд. Наоколо имаше достатъчно камъни и тя стана толкова здрава, че можеше дълги години да устои както на дивите животни, така и на разрушителната сила на времето. Завършихме я през следобеда и погребяхме Карпио като християнин. Когато склочих ръце и казах прощалната молитва, шошоните също коленичиха. После затворихме гробницата, а младият вожд на индианците змии Вагаре Тай ми обеща още при следващия ловен поход да засади наоколо вечнозелени храсти. По-късно пак посетих това място и сам се убедих, че беше изпълнил обещанието си.

На следващото утро тръгнахме на път. Всички се бяхме сприятелили и бяхме станали като братя. Само присъствието на стария Лахнер ни смущаваше. Този човек ни създаваше големи главоболия. За нищо нямаше добра воля и нужната сръчност, не можеше да се справи дори със снегоходките. Видяхме се принудени да го влачим и подкрепяме и понеже за всички наши усилия нито ни се усмихна, нито чухме добра дума, не беше никак чудно, че най-накрая червенокожите започнаха да се отнасят към него недотам нежно. Нито на мен, нито на Винету ни минаваше и през ум да ги накараме да се държат по-внимателно със стария, защото той не го заслужаваше. Когато стигнахме до зимния лагер на шошоните, Лахнер бе вече толкова отпаднал, че не можеше да си стои на краката. Той бе първият болен, когото Рост взе под грижите си. Без всякакво състрадание индианците щяха да го оставят да умре, ако все пак присъствието ни не ги принуждаваше да направят за него поне най-необходимото. Както узнах по-късно, след настъпването на пролетта няколко бели ловци го завели до форт Ларами. Тъй и не разбрах какво е станало после с него.

Ават Ния с удоволствие даде на Рост разрешение да остане при шошоните колкото си иска. По-късно той стана един от най-известните природолечители в източните щати, както и... читател

на моите романи. Той сигурно ще се зарадва, като се открие и в този том, а аз го моля да ме извини, че го описах такъв, какъвто си беше на времето. Междувременно неговият вътрешен глас несъмнено вече му е нашепнал, че трапецовидните и ромбовидните мускули не са единствените мускули в човешкото тяло, които заслужават да бъдат споменавани.

Не ни се искаше да оставаме при змиите чак до пролетта и ето защо, щом първото по-трайно топене на снеговете ни позволи, поехме на път през проходите.

За пренасяне на кожите на Хилър, складирани при шошоните и кикатсите, в момента и дума не можеше да става. С индианците се уговорихме след настъпването на пролетта да ги откарат до форт Ларами, а по-късно бели служители на търговците щяха да ги вземат оттам.

В началото на март най-после видяхме пред нас Уестън. Да описвам ли каква радост предизвика там завръщането на Хилър? И да искам, не мога. Скоро издирихме и Уотър. И аз присъствах, когато Уели му показва депозитните разписки и ловецът си получи парите. Двата заедно с Райтер и Санел се обединиха и основаха голяма фирма за дървен материал. Това съответстваше на техния опит, предишен живот и качества. и до ден-дневен предприятието им процъфтява. Само Санел ги напусна поради внезапната си смърт.

Винету остави конете под надеждните грижи на доверени хора и едва тогава най-сетне имаме възможност да предприемем заплануваното още на времето пътуване към източните щати. След раздялата ми с вожд на апачите за известно време се върнах в Германия. В Бремен не се задържах дълго, понеже парите, които бях получил срещу златото на Карпио, просто ми пареха в джобовете. Съвсем почтено ги предадох на близките му, което предизвика голямата им радост. Радост, да, но само толкова. Естествено, където бе необходима дискретност, аз съм дал на тези хора други имена и затова не е нужно да премълчавам, че те се зарадваха на парите, но страданията и смъртта на моя скъп приятел Карпио не ги натъжиха особено. Той просто се беше отчуждил от сърцата на своите близки. След като им връчих сумата, те ми благодариха учтиво, но студено и си отидоха, без да ми досаждат с никакви други въпроси. Даже имах чувството, че трябва да съм им благодарен, защото не ми поискаха убедителни писмени доказателства, че всъщност парите не са повече!

Следващото посещение, което бях длъжен да направя, бе значително по-приятно. Райтер ме беше помолил лично да поздравя баща му и аз изпълних молбата му с най-голямо удоволствие. Моят добър стар кантор се беше превърнал в беловласо старче. И госпожа канторшата бе също побеляла, но си беше все тъй закръглена, както и преди. Той ми приличаше на тънничка осминка пауза, а пък тя, с широкото си боне — на четири четвъртинки ноти с голяма фермата отгоре.

След като тя изчезна в кухнята, той най-поверително ми каза, че едва откакто синът му започнал да изпраща от Америка толкова ужасно много пари, най-сетне разбрал колко мила и чудесна жена имал. По-рано просто нямал нужното време да види и признае трогателната ѝ сговорчивост. Впрочем, той страшно се радвал, че заедно със сина му съм открил голямата дупка, пълна със злато, защото сега сигурно съм бил не по-малко богат от него. Изобщо не му бях споменал, че на мен Винету не беше подарил нищо. Ами Хилър?

Той пак стана това, което е бил преди бягството си в Америка, пак получи цялото си имущество, че и нещо повече, защото се беше върнала вярата му в Бога, а заедно с нея и истинското и единствено земно щастие. Неговата вяра се коренеше в суровите страдания на миналото му също като могъщ бор, впил корените си дълбоко в пукнатините на скалата, където намира здрава опора срещу всички бури. Синът му е известен юрист. Жена му, която някога в порутената дъскорезница бе изпаднала в пълно отчаяние, стана ангел-хранител на хората, озовали се в беда, избавителка на клетниците, утеха за всички, които се обръщаха към нея за помощ и закрила. А особено когато приближаваха коледните празници, тя възлагаше на пратениците си да отидат при «изтерзаните и страдащите», за да ги ободрят и подкрепят. После те започнаха да се стичат при нея, старци, болни, сакати, бедни, измъчени. За всекики от тях тя намираще приятелска дума за поздрав. За всекики имаше подарък под клоните на грейналата в светлина коледна елха. Но най-скъпият от нейните дарове бе носещото Божията милост възвестяване на Рождество Христово, вестта, че е дошъл Спасителят на всички, които се надяват на избавление за душите си от погибел. И тъй като тя никога не забравя собственото преживяно нещастие, винаги се обръща към всички тях със скъпите за нея думи:

На блага вест съм приносител,

Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос!

Информация за текста

© 1993 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Weihnacht!, 1897

Източник: <http://bezmonitor.com>
(Том 24)

Свалено от «Моята библиотека» [<http://www.chitanka.info/lib/text/1866>]
Последна редакция: 2006-08-10 20:36:54

Примечания

1

Тържествена песен за прослава. Б. Пр

2

Средновековно вокално многогласно произведение. Б. Пр

3

Завършено дело. Б. пр

4

Учител по църковно песне по музика. Б. Пр.

5

Шаран. Б. нем. Изд.

6

Мармалад от сливи. Б. нем. изд.

7

Така преминава световната слава. Б. пр.

8

Родината ми е там, където се чувствам добре. Б. пр.

9

Разпространявайки се, клюката нараства (слухът набъбва). Б. пр.

10

На имация ще се даде и така ще има още повече. Б. пр.

11

Присмял се гарван на гарвана, че е черен (Присмял се хърбел на щърбел). Б. пр.

12

Където говори парата, и самият Цицерон мълчи. Б. пр.

13

Въпрос на вкус. Б. пр.

14

Всичко прекалено вреди. Б. пр.

15

Времето произвежда, а не нивата. Б. пр.

16

(Дъбът се отсича с много удари. Б. пр.

17

Един центнер е равен на 50 кг. Б. пр.

18

Мъдрият (умният) от малко схваща. Б. пр

19

Игра на думи: немският глагол «паукен» означава блъскам, удрям. Б. пр.

20

Който бърка в катрана, ще се изцапа. Б. пр.

21

Често малкото прасенце изкупва греховното прелюбодеяние на голямата свиня. Б. пр.

22

Проповедник, свещеник. Б. Пр.

23

Златни зърна, късчета самородно злато. Б. пр.

24

(Златна мина, златно находище. Б. пр.

25

вестници

26

Главен келнер. Б. пр.

27

Типични за американския Запад от онова време, често срещани постройките, играли едновременно роля и на кръчма, и на странноприемница, и на увеселително заведение. Б. пр.

28

Адвокат, юрист. Б. пр.

29

Ами! (възкликание на пренебрежение). Б. пр.

30

Скалистите планини. Б. нем. изд.

31

Добър вечер, сър! Б. пр.

32

Да, тъй е. Б. пр.

33

Писател. Б. пр.

34

Центнер — мярка за тежест, равна на 50 кг. Б. пр.

35

Буквално «дупка, в която намираш нещо». Б. пр.

36

Възклицание на изненада, учудване. Б. пр.

37

Гледай, виж! Вдигай! Б. пр.

38

Хайде, давай! Б. пр.

39

Ура, ура! Б. пр.

40

Съкратена форма за «господа». Б. пр.

41

Омъжена жена. Б. пр.

42

Яркочервена боя. Б. пр.

43

Предводител. Б. не.п. изд.

44

Далечния запад. Б. пр.

45

Дами и господа. Б. пр.

46

Погледнете насам! Б. пр.

47

Окръжен, околийски съд. Б. пр.

48

Вятър (Вихър). Б. нем. изд.

49

Светкавица. Б. не.н. изд.

50

Към файндинг-хоула. Б. пр.

51

Нека се има предвид, че Карл Май е написал този роман през 1897 г. Б. нем. изд.

52

Букв. — онзи, който ти разрязва кесията

53

или ти прерязва гърлото, т.е. обирджия, кождер. Б. пр.

54

Подключичен мускул. Б. пр.

55

Презрително прозвище на немците в САЩ. Б. пр.

56

По дяволите! Б. пр.

57

Объркана глава. Б. нем. изд.

58

Проклятие, по дяволите! Б. пр.

59

В случая — институт за първоначални учители. Б. пр.

60

В случая — учащ, посещавал институт за първоначални учители. Б. пр.

61

Срамота! Позор! Б. пр.

62

Горе ръцете! Б. пр.

63

Голямо, велико име. Б. нем. изд.

64

Бойния орел. Б. нем. изд.

65

Поток на месото. Б. нем. изд.

66

На живот и смърт, Б. нем. изд.

67

Не! Б. нем. изд.

68

Години. Б. нем. Изд.

69

Дългата карабина. Б. нем. изд.

70

едно изобретение на Винету

71

Каква радост! Б. пр.

72

Олд Шуърхенд т. II. Б. не.н. изд.

73

Гореща вода. Б. нем. изд.

74

Горе ръцете. Б. пр.

75

Златотърсач. Б. пр.

adventure

Карл
Май

Край Бизоновото езеро

Разказ от «Дивия Запад». През 1879г. Карл Май преработва тази известна «индианска книга» на французина Габриел Фери като четиво за юноши в изцяло променен вид. Много идеи и образи черпи Май от тази книга за по-късните си трудове. Като например команча «Соколово око» е точен първообраз на Винету.

bg
de

Любомир
Спасов

adventure

Karl
May

Der Waldläufer
1879
de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0
2010-02-16 19:36:22
<http://chitanka.info/lib/text/1848>
<http://chitanka.info/lib/text/1848>
1.0

0.1 (2005-12-01) — Добавяне
0.2 (2006-08-10 20:36:52) —
1.0

Карл Май. Край Бизоновото езеро
Гя-Либрис
София
1999
954-9550-09-5

Карл Май
Край Бизоновото езеро

1. Пепе Сънливеца

Там, където известният на всеки мореплавател като «Моряшкото гробище» Бискайски залив се вдава между Франция и Пиренейския полуостров, е разположено на испанския северен бряг малкото пристанище Еланчове. Живописно и внушително сушата се възкачва терасовидно нагоре. От защитната преградна стена човек се изкачва по стъпаловидно извисяващите се канари, за да достигне единствената улица, която наподобява огромно стълбище, оформяйки по този начин селцето Еланчове.

На най-високия връх на скалния пояс се възвисява порутен замък, принадлежащ на стария богат род Медиана.

От дълго време графовете Де Медиана вече не обитаваха усамотения замък, а живееха в Мадрид, за да изпълняват воинските си задължения в близост до краля. По времето, когато войските на Наполеон заливаха Испания, Хуан де Медиана — по-големият от двамата братя — служеше като висш офицер в армията. Дон Антонио — по-малкият брат — заемаше пост в марината, ала при една експедиция до испанските владения в Централна Америка беше изчезнал безследно. Понеже и за кораба му нищичко не се чу, скоро се разпространи слухът за неговата смърт, без обаче да е потвърден от достоверна вест.

Победоносните легиони на френския император нахлуваха от провинция в провинция и испанското правителство полагаше най-големи усилия да спре дръзките нашественици. Граф Хуан де Медиана също получи нареждане да вземе участие със своята команда в отбранителната борба. Преди да замине за армията, той доведе съпругата си доня Луиса и малкия Фабиан — единственото си дете, в замъка Еланчове. Смяташе, че двамата ще бъдат в безопасност в уединението на тази затънтена местност, и ги повери на специалната закрила на своя кастелан дон Хуан де Диас... до неговото завръщане, както каза. Но той не се върна да прибере двете любими същества, защото френски куршум го просна на земята в една от битките, предшестващи сражението за Бургос.

От този момент доня Луиса заживя съвсем сама със своя любимец в замъка Еланчове. С майчина грижовност тя бдеше над щастието на малкия Фабиан, последния от рода Медиана. Повечето жители на селото са рибари и през ден не са си у дома. Ето защо Еланчове изглежда необитаемо и изоставено. Само от време на време от безкоминните покриви на къщите се издига дим — стопанките приготвят храна за съпрузи и синове, а после все по-често се появява някое лице на малкото прозорче или женска фигура в ярко оцветена фуста и с дълги спуснати плитки излиза през вратата, за да потърси с очи насочили се към брега лодки.

Пристанището на Еланчове имаше многоброен гарнизон, състоящ се от мигелети [1]

. Тези войници от милицията не се намираха в най-приятното положение. Испанското правителство не им отказваше заплата, само дето непрекъснато забравяше да им я изплати. Ето защо по-добрите от мигелетите удвояваха вниманието си, та да припечелват по някоя премия от конфискация на контрабандни стоки. По-малко съвестните сред митничарите обаче правеха обща далавера с контрабандистите. Всички — от капитана на карабинеросите до най-незначителния мигелет — развиваха неуморна дейност, при която естествено тайните им интереси си противостояха, така че те биваха принудени да прилагат цялата си хитрост и лукавство, за да изтръгват един на друг печалбата.

Сред бреговите пазачи имаше един, комуто непозволената търговия беше напълно безразлична. Той дори твърдеше, че контрабанда в Еланчове е абсолютно невъзможна. Хората знаеха, че той постоянно заспива на поста си и го наричаха Сънливеца.

Казваше се Пепе и беше двадесет и пет годишен дангалак, висок, слаб, жилав и неимоверно силен. Неговите черни, дълбоко скрити под гъстите вежди очи гледаха на света изключително безучастно, но можеха — когато знаеше, че никой не го наблюдава — да мятат и светкавици. Чертите му имаха дремлив израз, а походката, цялото му държане беше на човек, който равнодушно оставя Божията вода да си тече по Божията земя. Въпреки жизненото тяло и пламенната душа Пепе имаше вида на най-ленивия и вял човек на земята. Изтегнат в хамака си, спеше ден подир ден до двадесет часа. Когато се събудеше и запалеше цигара, си мислеше как скоро отново ще заспи.

Човек би си помислил, че неговият началник — капитан дон Лукас Деспиерто, сигурно много се гневи на този му недостатък, ала това не отговаряше на истината и навярно си имаше своите причини. Вярно, в указа за назначаване на дон Лукас беше вписана доста голяма заплата, но от нея той — точно както и неговите подчинени — от няколко години не беше забелязал и следа в джоба си. Финансите на кралството се намираха в критично състояние и нямаше надежда някога нещо да му бъде изплатено. Ето защо капитанът философстваше по следния начин: «Щом като кралят не го гризе съвестта, че въпреки службата си трябва да умира от глад, то мен ли да ме гризе моята, ако въпреки тази служба се опитвам да живея. Аз съм длъжен да бдя на брега и да мизерствам... добре, ще си държа очите отворени и същевременно ще печеля пари. Моите карабинерси, разбира се, не бива нищичко да усетят, иначе ще се простя с хубавата длъжност, а една служба без заплата си е по-добре, отколкото нищо. Най-разумният от всички мигелети е този доблестен Пепе. Хърка си от глад и изобщо не го е сня, че началникът му си върти частни далавери. Мога напълно да разчитам на него и на неговата патологична сънливост. Винаги ще го поставям там, където не се нуждая от очи!»... Пепе беше изцяло съгласен с тази постановка и не се стремеше да покаже професионалната си годност в по-ярка светлина. Това може би също си имаше своите основателни причини.

Една вечер той се бе облегнал на вратата и се вслушваше в никога не стихващите гласове на природата. Гъста ноемврийска мъгла се стелеше над полето. На здрачаване Пепе беше забелязал досами хоризонта някакво платно, което кръстосваше и очевидно изчакваше нощта, за да пристане незабелязано до брега.

Прозвучаха стъпки и очите на Пепе мигновено се затвориха, главата му клюмна на гърдите, а полуотворената уста се превърна в извор на онези красиви звуци, които музикалният лаик окачествява с грозната дума «хъркане». Приближаващият беше негов боен другар.

— Пепе! — повика той, различавайки Сънливеца. Последва късо грухтене.

— Пепе, събуди се, стари мармоте!

— Къде... как... ка... кво? — попита мигелетът, като че се пробуждаше от най-дълбок сън.

— Por Dios

[2]

, нанка си човекът, дори стоешком, като някой катър! Разтъркай си очите и се размърдай! Капитанът иска незабавно да говори с теб!

— Капитанът? — прозвуча посред ужасяваща прозявка.

— Да, капитан дон Лукас Деспиерто.

— Тъй, капитанът. Колко хубавичко щеше да е, да можеше човек да си поспи, без да се налага толкова често да се събужда! Върви, ще видя дали мога да дойда!

— Можеш да дойдеш? Можеш? Ти си длъжен, казвам ти. Службата те зове, а тя стои над твоя сън!

— Добре че ми напомни. Ще дойда значи.

Той влезе в колибата да си вземе фуражката, а другарят му бързо се отдалечи. Като се намери отново сам, сънливо отпуснатата му фигура се изпъна, а премрежените му очи придобиха онзи блясък, какъвто се забелязва само при темпераментните и решителни натури.

— Тоя наистина си помисли, че спя прав. Санта Лаурета, ама са лековерни тези хора! Какво ли му е скимнало на капитана, та е наредил да ме повикат? Да не би кесията му да е отново в отлив и той да чака заедно с онова платно да дойде и приливът? Скоро ще узная.

Пепе се отправи към жилището на началника си. Нещо се въртеше из главата на капитана, защото беше така потънал в мисли, че изобщо не усети влизането на Сънливеца.

Пепе се облегна на стената и затвори очи, но много добре забеляза сгънат лист хартия, който лежеше на пода и вероятно вече е бил разнасян насам-натам в нечий джоб. Един остър поглед изпод спуснатите клепачи към обърнатия с гръб към него капитан му показва, че може да рискува. Със светкавично движение Пепе вдигна хартията и я скри под плаща си. После изпадна отново в привидното си безразличие. Тайно си каза, че е жалко да остави да се подмята хартия, която навярно е ценна, щом като досега е била съхранявана.

В този момент капитанът се обърна и го забеляза.

— Ей, Пепе, спиш ли?

Мигелетът изпусна дълбока въздишка и отвори очи.

— Тук съм, сеньор капитан — отговори, отдавайки почитателно чест. — Наредили сте да ме повикат?

— Правилно! — каза дон Лукас. — Лоши времена, а, Пепе?

— Струва ми се, май съм чувал да се говори за това.

— Струва ти се? Е, да, да, мизерията на сегашните времена има над теб само наполовина власт — ти постоянно спиш.

Пепе сподави една прозявка.

— Когато спя, не гладувам. А и сегиз-тогиз ми се присънва, че правителството ми изплаща заплатата.

— По този начин ти за щастие си само за една кратка част от деня негов кредитор. Но знаеш ли също, че непрестанният ти сън всъщност лошо хармонира със задълженията ти на мигелет?

— А-а! Как тъй?

— Един брегови пазач трябва преди всичко да е нащрек. Хората с всеки изминал ден все повече говорят за твоята леност, а това лесно може да доведе дотам, че да бъдеш натирен от службата като непригоден служител. А ще е твърде тъжно да си съвсем без работа!

— Направо ужасно, сеньор капитан! — съгласи се Пепе с изключително добродушие.

— Аз и на службата вече умирам от глад, а каква ли ще стане тя, ако хич нямам никаква!

— Ще е по-ужасно и от служебната смърт. Но аз искам да те предпазя от такава беда и днес ще ти дам доказателство за доверието ми към теб, което ще възстанови репутацията ти.

— Сторете го, сеньор капитан — рече Пепе, като извади хартия и тютюн и започна безгрижно да си свива цигара.

— Тази нощ ще застанеш на пост, който мога да поверя само на най-благонадеждните от моите хора. Досега никога не си бил командирован там и аз се надявам, че ти ще изпълниш с цялото си усърдие своя дълг!

— Санта Лаурета! Като че ли това не се разбира изцяло от само себе си! И къде тая работа?

— В енсенадата

[3]

.

— В залива? Хубаво! Какво трябва да правя там?

— Преди всичко да не заспиваш на поста си!

— Всячески ще опитам, макар вече от три часа да не съм затворил око, сеньор капитан! И после?

Дон Лукас даде заповедите си по такъв мъгляв начин, че и най-проницателният ум не би съумял да схване нещо от тях, което не му попречи в заключение да попита:

— Нали разбра всичко точно, Пепе?

— Съвсем точно! — увери мигелетът, ала му костваше доста труд да държи очите си отворени.

— И вземи фенера със себе си, за да те намеря в тъмното, когато дойда на инспекция. Сега можеш да си вървиш!

Въпреки заповедта Пепе не се помръдна от мястото си — клепачите му в крайна сметка все пак бяха клепнали. Капитанът го разтърси за ръката.

— Не чу ли? Можеш да си вървиш!

Мигелетът се окопоти.

— Хубаво, сеньор капитан!

Той се измъкна през вратата с тътрещи се стъпки, а дон Лукас потри ръце с доволна физиономия.

— Тоя мъжага е по-ценен и от злато. Специално да го бях създал за моите потребности, пак нямаше да ми се удаде толкова сполучливо. Той ще спи и хърка като носорог, а аз ще прибера в джоба си няколко пълни шепи дублони!

Напуснал жилището на капитана, Пепе също поде свой монолог.

— Санта Лаурета, работата е точно такава, каквато си я мислех! Дон Лукас има нещо да върши в бухтата, най-вероятно някаква доходоносна тайна, и тъй като някой друг би будувал и би му попречил, той дава поста на мен. Хубаво, добри ми дон Лукас, аз ще спя, но само докогато на мен ми се струва уместно. А сега ще хвърля един поглед и на писмото. Нищо не е така изгодно, както да спиш, когато трябва всъщност служебно да бодърстваш!

С бърза, еластична походка той се върна в колибата си, където запали лампата и извади хартията. Беше научил четмото, с което никой от неговите другари не можеше да се похвали, ала държеше умението си в тайна. Писмото напълно съответстваше на неговото очакване.

— Правилно! Корабът е бригът «Есмералда», чийто капитан не се споменава. Той иска разрешение да пристане с неколцина от хората си в десет часа с лодка в енсенадата, плаща с четирийсет златни монети и моли за светлина, която да му служи като пътеводен знак. Затова значи капитанът заповяда да съм вземел фенера! Писмото му е било доставено най-вероятно чрез някой матрос на «Есмералда» и не би могло да попадне в по-добри ръце! Сеньор морски капитан, правителството не ми изплаща заплатата, значи вие ще предоставите кесията си на разположение на краля!

Малката бухта, наричана «енсенада» и току-що поверена на бдителността на Пепе, беше разположена така закътано между скалите, сякаш бе специално създадена да поощрява незаконната търговия. Поради усамотеното си разположение постът не беше безопасен. Морските изпарения тегнеха в мъгливата ноемврийска нощ като някое плътно покривало, като отнемаха възможността на обикновеното око да види нещо и приглушаваха звука на гласа, който би имал повод да вика за помощ.

Пепе зареди карабината, тикна ножа в пояса си, запали снабдения с бленди фенер и тръгна към своя пост. Който видеше сега сънливия, постоянно отпуснат мигелет, надали щеше да го познае — толкова твърди и уверени бяха неговите иначе тромави крачки, толкова гъвкави и ловки бяха движенията му и толкова изправена и стегната бе неговата обикновено дремливо сгърбена фигура.

Може би минаваше девет часът. Нощта беше тиха, тъмна и студена. Откъм селото не се долавяше и най-малкият шум и само глухият прибой на океана смущаваше мълчанието на природата. Нито една звезда не се виждаше на небосвода. Единствената светлина идваше от фенера на мигелета, който бе стигнал до бухтата и с предпазливо осветяване наоколо се увери, че е сам.

Пепе постави фенера така, че лъчът му да пада към морето и към водещия за селото дълбок път, и се излегна на няколко крачки от него на земята, при което имаше възможност да обгръща с поглед пътя и бухтата.

— Сеньор капитан — промърмори доволен той, — вие май наистина се доверявате твърде много на хората, които постоянно спят. За вас, изглежда, е много важно да му удара едно сънче. Добре, убедете се, че съм послушен!

Може би около половин час Пепе остана сам — отдаден на мислите си, наблюдаващ с най-голяма акуратност бухтата и врязания път. Имаше очи, каквито рядко се срещат, и знаеше, че няма да му се изплъзне и най-малката дреболия.

Чу пясъка по пешеходния път леко да хрущи и на излизация от фенера сноп светлина се появи фигура, в която Пепе разпозна достопочтения дон Лукас. Тутакси затвори очи, отвори уста и остави да се доловят онези звуци, които са последица от неудобно положение по време на сън. Капитанът приближи и се наведе към него.

— Пепе! — подвикна полугласно.

На мигелета не му и хрумваше да отговори.

— Пепе! — повика за втори път капитанът малко по-силно. Сънливеца продължаваше спокойно да похърква. Дон Лукас постоя известно време нерешително и очаквателно, но, изглежда, все пак се задоволи и скоро шумът от крачките му се изгуби в далечината.

— Разкара се! — рече Пепе, докато се надигаше. — Би трябвало наистина да се държа много непохватно, за да не ми се удаде да уловя риба там, където и капитанът е хвърлил мрежата си!

Той запълзя предпазливо към ръба на стръмния откос, в чието подножие лежеше тесният плаж, и залегна в засада сред гъстите треволяци. Вместо да напряга напразно очите си, той концентрира цялата сила и острота на сетивата си в слуха.

В един момент откъм повърхността на водата се чу слаб шум, а няколко мига по-късно Пепе ясно различи тихото плискане на обвитите гребла и намаленото скрибуцане на ключовете, в които се триеха прътите им. Една по-тъмна точка се откри на сивкавата мъгла и ставаше все по-голяма, накрая се превърна в лодка, следвана от бяла пенеста бразда. Лодката приближи до брега на бухтата и пристана.

— Сеньор Деспиерто! — подвижна приглушен глас.

— Тук!

Фигурата на капитана се изправи до плавателния съд от земята, където до този момент не беше различима.

— Подсигурено ли е всичко?

— Подсигурено.

— Сам ли сте?

— Там горе при фенера лежи един от моите карабинери — спи като мъртвец. Ако не искам да бъда изненадан, трябва да заема енсенадата и аз го сторих с един мъж, страдащ от сънна болест.

— Добре, ето ви четирийсетте златни монети! Но сега се погрижете никой да не ме обезпокои.

Върнете се обратно в селото, като ми дадете преди това знак, че човекът наистина спи.

— Както желаете, сеньор капитан. Ще имитирам кръска на чайка, сетне ще бъдете напълно сигурен!

Пепе чу звъntenето на златото, но побърза да се върне незабавно на мястото, където преди малко беше лежал. Не мина и минута и капитанът отново застана пред него.

— Пепе!

Той изхърка, но не се помръдна. Дон Лукас го докосна по ръката.

— Пепе, стани!

Мигелетът не се подведе да направи и най-малкото движение и началникът му се отдалечи.

Когато уговореният кръсък прозвуча, бреговият пазач вече лежеше отново до откоса и наблюдаваше лодката. В нея се намираха само трима души, от които никой още не беше слязъл. Дрехите им не приличаха на онези, носени обикновено от контрабандистите.

— Оо — прошепушна учудено Пепе, — няма нито една бала стока в лодката! Да не би да не са контрабандисти? Но тогава пък какви ще са намеренията им?

— Слизайте, сега е сигурно! — каза един от тримата с глас, по който си личеше, че е свикнал да заповядва. — Тръгнете тук покрай водата и се изкачете по цепнатината, която води до балкона. Трябва да знам дали хората са още будни!

Двамата мъже се отдалечиха. Пепе видя, че облеклото им прилича на това на корсарите, ала не различи чертите на лицата им под баскските барети. Останалият в лодката мъж беше плътно загърнат в плаща си и гледаше навътре в морето, така че не забеляза фигурата на Пепе, който се изправи бавно и измери с очи разстоянието, разделящо го от равния бряг. Непознатият направи движение да се обърне към сушата и в същия миг ловкият мигелет се намери с един тигърски скок при него. Преди изненаданият човек да е съумял да издаде и един звук, той опря дулото на карабината в гърдите му.

— Нито гък или движение, сеньор, за да не ви осинови смъртта!

— Кой си ти? — попита нападнатият, измервайки с искрящи очи заплашителната стойка на врага си.

— Кой съм? Че кой друг освен Пепе, който лежал там горе и къртел като мъртвец. Чайката не е птица, на която човек може да разчита!

— Значи дон Лукас Деспиерто ме е измамил? Горко му!

— Да ви е измамил? Хич и през ум не му е минавало! Аз действам по свое собствено усмотрение. Той е напълно неспособен да ви заблуди, както доказват четирийсетте унции, които отнесе със себе си вкъщи.

— Значи ти ни вземаш за контрабандисти?

— Не. Та нали нямате никаква стока при себе си и човек би трябвало всъщност да гледа на въжената стълба, която лежи тук, като на мострен модел. По-скоро ви смятам за сеньор, който е решил да се поразгълче, и тъй като аз в действителност не бива да го допусна, то ми се иска да вярвам, че в джоба ви се намират още няколко унции.

— Аа, ето каква била работата! Колко искаш?
— Вие дадохте на капитана четирийсет унции!
— Двайсет!
— На ваше място бих предпочел да кажа четирийсет, защото това е истинската сума и...
— Двайсет, казвам ти!
— Добре де, аз съм тактичен човек и няма да споря повече с вас. Двайсет е получил значи капитанът! Не ми се ще да проявявам нескромност — той е офицер, а аз съм само войник. Ако му бяхте дали четирийсет, щях да се задоволя с дваайсет. Но тъй като той е получил само дваайсет, то се виждам принуден да поискам четирийсетте!
— Мошеник!
Непознатият беше млад мъж на около двадесет и пет години. Имаше възкафеникавия тен на моряк; гъсти тъмни вежди подчертаваха кокалестото чело; мрачно горящите очи издаваха непримирима страст; изкривената надолу уста — цинично-надменен нрав, а силно врязаните въпреки младата възраст бръчки в страните придаваха на лицето му високомерен, презрителен израз. Отмъстителността и честолюбието изглежда бяха господстващите наклонности на този мъж. Само тъмните къдрави коси смекчаваха донякъде студенината и строгостта на чертите му. Облеклото му беше униформата на офицер от испанската marina. При последното възклицание очите му метнаха заплашителни светкавици и той направи движение да скочи.
— Останете си седнал, сеньор, иначе ще отнесете куршума! «Мошеникът» ще се направи, че не е чул, но не изричайте думата повторно, защото и мен не ме е грижа към кой род човеци вие принадлежите! И тъй, четирийсет унции, сеньор!
— Нямам ги у себе си!
— В такъв случай ми е жал за вас, защото ще трябва да ви арестувам като подозрителен!
— Чакай, докато се върнат хората ми, с чиято помощ може би ще събера сумата!
— Нямам ни най-малко желание да се счепквам с двамата типове. Слизайте и ме следвайте! Аз съм тук на пост и съм длъжен да предавам всяко лице, което ми се е сторило подозрително.
— Значи, ако платя, ще мога да правя каквото ми е по угодата?
— Четирийсет унции!
— Наистина ги нямам у себе си, но ето един пръстен, който е петкратно по-ценен!
Той изхлузи от пръста си един пръстен и го подаде на мигелета, който го взе и прегледа. Изглеждаше нерешителен.
— Вземай го и да те няма! — викна капитанът гневно.
— Ще рискувам, приемайки го за четирийсет унции.
— И сега си глух, сляп и ням?
— Да, при условие че уредите вашата работа по такъв начин, че да не ми се налага да чувам, виждам и говоря!
Без повече думи Пепе се отправи обратно към фенера си, на чиято светлина остави брилянта да заискри.
— Не съм познавач на такива неща, но мисля, че направих по-добър гешефт от почтения дон Лукас Деспиерто. Ако този камък е истински, то на драго сърце ще опростя неизплатените заплати на правителството на всехристиянското кралство, макар да съм принуден още на заранта да зарева толкова високо за неиздължените възнаграждения, та всеки да помисли, че приближавам гладната си смърт.
Пепе се изтегна на земята и като че заспа. Но в лявата си ръка държеше ножа, а с дясната обхващаше здраво карабината — сигурно доказателство, че няма основание да дарява с прекалено доверие капитана и двамата му спътници.
Капитанът все още седеше в лодката и очакваше доклада на хората си, за да потегли. По едно време долови тихи, прокрадващи се стъпки, които приближаваха към него.
— Хосе?
— Капитане!
— Ти си бил! Е?
— Всичко според очакванията. Донята още будова, а момчето спи в люлката.
— Вземи тогава въжената стълба и ела!
Капитанът слезе от лодката, хвърли на човека стълбата и закричи напред — все покрай водата, докато стигна до един скален процеп. Изкатори се по скалите до замъка. Застана точно до

балкона, подпрян от масивни каменни трегери. Погледна нагоре и съзря втория си помощник, който го очакваше.

— Хвани стълбата, Хуан, и я закрепи здраво за балюстрадата! Заповедта беше изпълнена мълчешком. Капитанът се изкачи до балкона и надникна през широката стъклена врата към една стая, която беше толкова голяма, че единствената лампа едва я осветяваше.

Край една люлка седеше млада, приказно красива жена и гледаше с любвеобилни очи спящото в нея момченце. Един юмручен удар разби стъклото и в следния миг капитанът стоеше в стаята.

Младата жена скочи уплашено и се вторачи в него като в някой призрак.

— Боже мой, кой сте вие, какво искате?

— Кой съм? Не позна ли доня Луиса своя девер?

— Моя...! Света майко Божия, да, той е, вие сте дон Антонио, когото всички смятахме за мъртъв!

Вълнението на графинята не можеше да се опише. Графът гледаше със спокойна, подигравателна усмивка бледото ѝ лице.

— Да, сеньора снахичке, смятали сте ме за мъртъв, ала съдбата нямаше чак толкова лоши намерения към мен, както сте си мислили. Аз съм все още жив и ще трябва да ви помоля за прошка, задето се осмелих да ви убедя в моето съществуване.

— В такъв случай благодаря заедно с вас на Бога, който милостиво ви е закрилял и върнал благополучно! Но кажете къде се намирахте досега, понеже няхаме и най-малката вест за вас!

— Бях изпратен за Куба, но една френска флотилия ни настигна и взе на бордаж. Съпротивата беше напразна. Отведоха ме в Мартиника, където по-късно с куп опасности за живота успях да завладея един бриг, чийто екипаж избихме, за да се отправим в открито море. Кръстосвах водите на Централна и Южна Америка, като направих някой и друг хубав улов, и сега се връщам, за да се насладя на плодовете на моето морско щастие.

— Казвам ви сърдечно добре дошли в родината, дон Антонио! Но защо идвате в толкова необичаен час и по толкова странен път в замъка Еланчове?

— Не отгатвате ли, вярно, моя доня?

Тя се вгледа в лицето му и неволно потрепери, откривайки изписани на него единствено ненавист и коварство.

— Какво да отгатна, дон Антонио?

— Че ми се пречкате на пътя — вие и момчето, отнело ми наследството, което щеше да ме направи най-богатия човек в кралството, ако моят брат не се бе оставил да бъде оплетен от вашия глас. Аз съм свикнал да гледам на владенията на Медиана като на свои и няма да се откажа и за миг от тази си привычка.

— Правилно ли чувам! Възможно ли е...

— Съвсем правилно чувате — прекъсна я той — и всичко е възможно, щом аз го искам. А идвам в толкова късен час и по този необичаен път при вас, за да мога да вляза тържествено през деня в замъка Еланчове като единствения Медиана. Онова, което ми се пречка по пътя, аз стъпквам, а на пътя ми сте вие, вие и вашето дете!

С широко разтворени от ужас очи младата жена се вторачи в него. Трудно ѝ беше да проумее какви намерения го водеха при нея — него, брата на загиналия ѝ съпруг. Като светкавица ѝ проблесна мисълта, че трябва да защити себе си и своя малък Фабиан. С няколко бързи крачки графинята се впусна към звънеца. Но преди да успее да дръпне шнура, злокобният посетител вече стоеше до нея и с един ненадеен удар я просна на пода, където тя остана да лежи в безсъзнание.

— Хосе! Хуан!

Двамата мъже влязоха от балкона. По лицата им беше отпечатан истински корсарски дух.

— С жената лесно се оправих. Отстранете я... но добре и сигурно!

Без колебание бруталните типове уловиха графинята и я повлякоха. А графът се наведе над спящото дете и разгледа лицето му.

— Той има чертите на Медиана и е син на моя брат. Тази жена ми беше чужда; за нейната смърт мога спокойно да мисля, ала него ще оставя жив. Ако никога не узнае къде е бил роден, никога няма да може да ми навреди.

Хуан и Хосе влязоха отново. С безстрастно лице капитанът видя как избърсаха кървавата кама в бялата копринена завивка на люлката.

— Вземайте каквото ви харесва, но действайте по-бързо и подбирайте полезни неща. Лодката е малка и не може да побира много!

— А детето?

— Ще го взема с нас. Ще го облечем в други дрехи и на ширината на Байона

[4]

ще го спуснем в една лодка!...

През това време Пепе Сънливеца лежеше край фенера си и мислеше за многото унци, които щеше да получи срещу толкова лесно придобития пръстен. Той имаше доблестен и честен характер, но все пак бе човек, който трябва да си изкарва насъщния, ако не иска да умре от глад. А пък и държавата спокойно го бе предоставила на гладната смърт. Мигелетът не чувстваше съвестта си особено обременена от съзнанието, че си е извоювал потребното по потаен път. Но колкото по-бляскаво искреше пръстенът, толкова по-замислен ставаше неговият поглед. Да остави да се промъкнат няколко бали стока, той не смяташе за смъртен грях, само че лодката не съдържаше нищо контрабандно, а въжената стълба намекваше за начинание, което би могло да тегне по-тежко на душата му, отколкото някоя малка незначителна контрабанда.

— Санта Лаурета, ами ако съм предложил ръката си за някое наказуемо със смърт престъпление! Пепе, там горе в небето има един и той вижда всичко, което вършиш! Какво ли ще си помисли за теб, ако... хъмм, те тръгнаха към замъка. Какво ли се канят да правят там? Изпълнен с безпокойство, Пепе се въртеше насам-натам, оглеждаше пръстена, който щеше да му донесе хляб, после се загледа замислено в гъстата мъгла и към облаците нагоре и накрая не можа да издържи на гнетящото го предчувствие.

— Тръгвам! Трябва да видя с какво се занимават!

Той се надигна, остави фенера да си стои, скочи от откоса долу и се запромъква с нечути стъпки към скалната цепнатина. Стори му се, че долавя приближаващи стъпки и приглушено детско хлипане. Бързо се хвърли на земята.

Зададох се трима мъже. Предният от тях носеше в ръцете си малко момченце и опитваше с тихи заплахи да го накара да мълчи. Другите двама мъкнеха на гръб обемисти бохчи. Явно беше извършено престъпление, може би дори отвлечане на дете, и мигелетът вече се канеше да се изправи и да заповяда на мъжете да спрат, когато крачещият начело спря и се обърна назад.

— Свалете нещата си и се промъкнете там горе до светлината. Бреговият пазач, който лежи там, ни видя и може по-късно да ни издаде. Знаете какво трябва да се направи при това положение! Хуан и Хосе оставиха плячката на земята и се гласяха да се подчинят на заповедта, ала Пепе вече стоеше пред тях с насочена карабина.

— Стойте, сеньорес! Нито крачка повече!

— Напред! — повели капитанът.

Отекна изстрел и прострелян в главата, Хосе се срина на земята. Мигелетът измъкна ножа си и скочи към капитана, който рязко се извъртя и... лезвието се плъзна по бузката на детето. То нададе висок болезнен писък, който стъписа за миг добрия Пепе. Той скочи бързо след двамата бегълци, ала твърде късно, защото, когато достигна мястото, където бе лежала лодката, тя вече се намираше на няколко удара с весла навътре в морето. След няколко секунди лодката изчезна в гъстата мантия на мъглата, виснала с оловна тежест върху водата.

— Санта Лаурета, престъпниците отплаваха! Да имах някоя лодка или нещо подобно, сигурно нямаше да ми се изплъзнат, ама сега трябва да ги оставя да офейкат! Скъпи ми дон Лукас Деспиерто, от тая работа може да се забърка дяволска попара, която ние с теб ще трябва да изсърбаме. Я да хвърля едно око на типа, по когото стрелях.

Той отиде да вземе фенера и закрачи към брега. Хосе беше мъртъв. Двете бохчи лежаха до него.

— Не бива да ги отварям, а ще изчакам, като дойде смяната или капитанът на проверка!

Поклати замислено глава, зареди карабината и се отправи обратно към поста си. Не след дълго пясъкът захрущя.

— Пепе!

— Сеньор капитан!

— Ти ли стреля?

— Да.

— По дяволите! Надявах се да си се добрал в съня си до пушката и тя да е изгърмяла. По кого се цели?

— Елате и вижте сам!

Той взе фенера и поведе изплашения дон Лукас към убития.

— Кой е човекът?

— Не зная, сеньор капитан!

— Защо стреля по него?

Вместо отговор Пепе посочи бохчите.

— Аа, някой контрабандист!

— Бяха трима!

— Трима? — попита капитанът угрижено. — Къде са другите?

— Офейкаха с лодката.

— С лодката?

Дон Лукас тропна с крак — не можа да се разбере дали от яд, че са се изплъзнали, или от ярост, че Пепе се е намесил в тази щекотлива работа.

— Откъде се взе лодката?

— Хмм... когато се събудих, тя си беше там. Слязох и я намерих празна. После тръгнах покрай водата и срещнах ония. Единият носеше някакво дете, а другите се бяха натоварили с тези неща. Поискаха да се нахвърлят върху мен и да ме пречукат, а аз им викнах да спрат. И понеже не го сториха, открих огън. Останалото знаете, сеньор капитан.

— Por Dios, странна история! Я да видя какво има в бохчите!

Той развърза възлите и отскочи стъписано.

— Санта Мадона, те са нахълтали с взлом в замъка! Кое ли е било детето? Ама да не би пък малкият дон Фабиан?

Капитанът зашари безпомощно с големи крачки напред-назад, сетне спря внезапно пред мигелета.

— Пепе, когато си се събудил, казваш, лодката била тук?

— Да.

— В такъв случай значи си спал?

— Хмм! — покашля се карабинерото.

— Добре! Помниш ли какво ти казах тази вечер?

— Че може да бъда изгонен от служба, ако спя.

— Да, и че искам да ти дам едно свидетелство за моето доверие, като те пратя в енсенадата.

Въпреки всичко ти си заспал! Това ще ти коства главата ведно с врата, ако горе при графинята се е случило някакво нещастие!

Пепе не показва ни най-малка следа от страх или разтревоженост — просто се прозя.

— Ее?

— За главата си не се боя, сеньор капитан.

— Как тъй?

— Аз имах право на сън.

— Какво право?

— В действителност аз видях лодката да приставя. Капитанът на брига «Есмералда» седеше при кормилото.

— Ааа! Откъде го знаеш?

— От едно писмо, което някой беше изгубил. Този Някой дойде в енсенадата и получи четирийсет унции, в замяна на които нададе само един крясък на чайка. Нямах ли право за спането, сеньор Лукас Деспиерто?

— Diablo

[5]

! Писмото в теб ли е?

— Да.

— Къде?

— В моето жилище.

— Трябва да го видя!

— Хубаво, сеньор капитан! Ама не трябва ли да го покажа по-напред на алкалда
[6]
дон Рамон Кохечо?

Капитанът приглуши гневния си допреди малко глас до тихо доверително шептене.

— Пепе, знаеш, че винаги съм те ценил!

Мигелетът се прозя.

— И знаеш също така добре, че съм твой началник, от когото не бива нищо да криеш. Та ако в замъка се е случила някаква беда, то...

— То това ще ми коства главата ведно с врата!

— Всъщност да, но аз ще пусна в ход протекциите си и ще сторя за теб всичко, което е по силите ми!... Покажи ми писмото!

— Ще го получите!

— Но преди алкалда?

На Пепе като че ли много му се спеше. Той се прозя отново, и то толкова изразително, че капитанът видимо се изплаши.

— Ее?

— Сеньор капитан, аз имам двама началници — вие и алкалдът. Според мен писмото принадлежи на последния. Само че аз трябва да остана в енсенадата до сутрешната смяна и ако драсканицата изчезне дотогава от колибата ми, няма как да спомена повече за нея.

— Добре, скъпи ми Пепе. Тя къде се намира? Сигурно все пак си я скътал, а?

— Трябва да е в джоба на панталона ми.

— Това действително не е най-подходящото място за толкова важна вещ! Ти прочете ли я?

— Да.

— Значи можеш да четеш? — прозвуча извънредно учудено въпросът.

— Малко, сеньор капитан.

— Къде си се научил?

Бреговият пазач бе уморен, изглежда, до рухване — той се прозя с такава продължителност, сякаш е бил заставен месеци наред да будува, като междувременно от широко разчекнатата уста прозвуча:

— На...сън... сеньор... капи...тан!

— Насън? — попита другият с мъчително потиснат гняв.

— Да. Присъни ми се, че съм в някакъв манастир, където трябваше да уча, защото щях да ставам приор

[7]

и сетне главен инквизитор.

— Тогава продължавай да спиш, Пепе, може пък наистина да станеш такъв! А сега трябва да си вървя и да направя донесение, за да бъдат записани фактите. Имай грижата никой да не докосва трупа и двете бохчи.

Той се изгуби в мрака, а Пепе остана заслушан в стъпките му, докато отзвучаха в далечината.

— Санта Лаурета, как ще се рови капитанът в старите ми панталони! И все пак аз му казах чистата истина, защото писмото наистина е пхнато вътре, ама не в онези, дето висят на пирона, а в тези, които съм нахлузил на краката си. А що се отнася до главата ми, смятам, че тя си стои по-здраво на мястото си, отколкото тази на достопочтения дон Лукас, който не е научил четмото насън. А сега трябва да се погрижа пръстенът да не бъде намерен от някой любител колекционер, който може да ме пипне за яката.

Той пристъпи до един лежащ в пясъка скален блок, тежък няколко центнера. Сам човек едва ли би могъл да го помръдне. Но Пепе го повдигна без голямо усилие, сложи пръстена под него и остави камъкът да се върне в предишното си положение. Мигелетът очевидно притежаваше физическа сила, която го правеше равностоен противник и на най-силния мъж. Той си легна отново, уви се в наметалото и зачака развитието на нещата...

По същото време една възрастна жена прекоси тичешком Еланчове и зачука по кепенка на една мизерна барака, разположена в края на селото.

— Дон Грегорио, сеньор ескрибано
[8]
, ставайте, ставайте, случиха се ужасни неща!

От вътрешността на колибата се чу негодуващо сумтене и пъшкане и след това един ядовит глас.

— Кой е?

— Аз съм, Николаса, икономката на дон Рамон, алкалда!

Прозорецът се отвори и се появи една сънена глава.

— Вие ли сте наистина, доня Николаса? — попита внезапно смутеният в съня си човек с онази испанска вежливост, с която двама ваксаджии се обръщат един към друг досущ като първостепенни грандове. — Какво се е случило?

— Ах, скъпи дон Грегорио, случи се ужасно нещо! Току-що ни събуди капитан дон Лукас Деспьерто и съобщи, че долу край водата лежал някакъв мъртвец, застрелян от Пепе Сънливеца. Редом с него се намирали две бохчи, пълни със скъпоценности от замъка. Били трима мъже, но двама се изплъзнали в морето. Единият носел в ръцете си дете. Предполага се, че те са нахлули с взлом в замъка и са извършили ужасяващи злодеяния. Дон Рамон, моят господар, иска да отиде веднага с капитана горе, за да разследва, и тъй като вие сте ескрибаното, то трябваше да дойда да ви взема. Действайте бързо, сеньор, няма време за губене! Аз ще избързам напред и ще се помоля на свети Бартоломео да вземе Еланчове под своя закрила.

— Вървете, вървете и се молете, аз идвам веднага! — отговори писарят, като отдръпна главата си и затвори прозореца.

Само след броени мигове се измъкна от вратата и хукна към къщата на началника си, при когото се намираше капитанът. Алкалдът посрещна писаря със сериозност, подобаваща за важността на събитията.

— Сеньор ескрибано, наредих да ви повикат, за да проследим съвместно хода на едно престъпление, което вероятно ще бъде наречено изключителен криминален случай, ако въобще се е случило. Носите ли мастило със себе си?

— Por Dios, дон Рамон, забравих го в бързината.

— Вземете тогава моето!

— То е напълно засъхнало, защото от три тримесечия не ни се е налагало и една буквичка да изпишем.

— Нищо. В замъка навярно имат мастило! Как стоят нещата с хартията?

— Трите листа, които купихме за Адвента
[9]
, употребихме още преди месеци.

— В замъка ще намерим достатъчно! Запалете фенера и ни осветявайте отпред. Мога ли да ви помоля, дон Лукас, да се присъедините към нас?

— С удоволствие, сеньор алкалд!

Тримата мъже напуснаха къщата и закрачиха към замъка. Намериха портата заключена и почукаха с тежкото желязно чукало.

Едва след дълго време доловиха тътрещи се по двора стъпки и един недоволен глас попита:

— Кой желае достъп в толкова късен час?

— В името на закона отворете веднага! В замъка е бил извършен изключително сериозен кримен
[10]
!

— Кримен? Какво е това? — запита мъжът, докато избутваше резето. Когато портата се отвори, влизащите разпознаха кастелана на графинята.

— Кримен е отвлечането на дете, свързано с утежняващи обстоятелства под формата на два вързопа, дон Хуан де Диас — отговори с достойнство алкалдът. — Къде е нейно превъзходителство, високоуважаемата сеньора графиня Де Медиана?

— Спи в стаята си.

— Ще ви помоля да я събудите и веднага да ни въведете при нея!

— По това време? Какво искате да кажете с момчето и двата вързопа?

— Това е вече работа на нашата юридическа дискретност. Значи напред, в името на закона!

Добрият алкалд рядко бе имал възможност да привлече вниманието върху достойнството на своята длъжност, ето защо го правеше с такава демонстративност.

С тежки, важни крачки тримата мъже минаха по двора и изкачиха стълбището. Хуан изчезна в покоите на графинята, ала скоро се върна ужасен.

— Дон Рамон, дон Лукас, сеньор ескрибано, ох, оох, какво видях, какво... ох, ох...!

Той се бореше за глътка въздух, като кършеше ръце и мятеше наоколо безпомощни погледи.

— Какво сте видели, дон Хуан?

— Нещо страшно, нещо ужасно, нещо, изправящо косите, нещо...

— Какво нещо? В името на закона, изисквам с цялата си сериозност веднага да ми кажете какво сте видели!

— Графинята...

— Е, да де, сигурно сте я видели, след като ви пратих при нея. Ама откога пък донята е станала толкова ужасна и изправяща косите дама?

— Откакто... е била намушкана! — изтръгна се от треперещите устни.

— Намушкана? Света Дево! Точно ли видяхте?

— Съвсем точно, толкова точно и ясно, че от страх едва успях да се върна при вас. Елате и се убедете сами!

Той поведе тримата към стаята с балкона, в която лампата още гореше. В съседното помещение графинята лежеше в кърви върху леглото. Гледката скова за дълго време езиците на мъжете.

Алкалдът се съвзе пръв от вцепенението.

— Дон Хуан де Диас, имате ли перо и хартия? — попита с твърд глас.

— Там, на писалищния пулт лежи каквото търсите.

— Сеньор ескрибано, застанете до пулта и записвайте всичко, което чувате! Започвам разследването.

Разпитът установи, че прислугата не знае за извършеното престъпление и че никой не е бил смутен в съня си от някакъв звук или необичаен шум. Малкият Фабиан липсваше. Строшеният балконски прозорец показваше пътя, по който бяха проникнали извършителите. Всичко ценно беше задигнато, а все още висящата въжена стълба допълваше картината, която човек можеше да си състави за хода на отвратителните събития.

Ескрибаното дон Грегорио пишеше ли пишеше, та чак перото проскърцваше. Едри капки пот се отделяха от челото му, защото той през целия си живот не беше изразходвал толкова мастило, колкото през този половин час. Наложил се да подостри и перото. Накрая алкалдът заяви, че е приключил с разследването си в замъка.

— Заповядвам в името на закона всичко тук да си остане така, както си е, до идването на прокуратора

[11]

, на когото ще докладвам, след като посети и брега!

Той подкани присъстващите да излязат от стаята, заключи и пхна ключа в джоба си. С капитана и писаря се отправиха към трупа на застреляния.

— Няма ли да вземете алгасила

[12]

, дон Рамон? — попита писарят. — В такива случаи присъствието на полицията е наложително.

— Аз самият съм полиция, а алгасила не бива да безпокоим, защото до обяд трябва да ми пригответи новото палто. Ако не беше изучил благородното шивашко изкуство, досега да е умрял от глад, понеже няма как да получи заплата — общинската каса не е устроена за такива неща. Когато тримата мъже стигнаха до брега, капитанът се качи горе при Пепе, който все още лежеше до фенера си.

— Пепе!

Бреговият пазач спеше.

— Пепе!

Дон Лукас сграбчи ръката на поспаливия пазач и здравата го разтърси.

— Пепе, събуди се, алкалдът иска да те чуе.

Мигелетът се пробуди.

— Да ме чуе? Аа, сеньор капитан, вие сте били! Къде е алкалдът?

— Долу при трупа. Но кажи ми бързо, Пепе, къде си тикнал писмото?

— В панталоните, мисля.

— Мислиш? Значи не знаеш със сигурност?

— Съвсем сигурно, защото което знам със сигурност, мога и да го мисля.

— Но то не е в тях!

— Не? Откъде знаете, дон Лукас?

От този въпрос капитанът се смути, ала сметна за най-добре да каже истината.

— Помислих, че докато те няма, скъпоценната хартийка може да се изгуби, и влязох, за да я прибера на сигурно място. Само че джобовете на панталона бяха празни. Сецаш ли се къде е писмото?

— Беше си в панталона, сеньор капитан. А щом вече не е в него, то нищо друго не мога да си помисля, освен че сега се намира на сигурното място, за което говорехте.

— Мислиш, че аз съм го взел?

Пепе се прозя.

— Няма ли да вървим при алкалда?

— Да. Та писмото...?

— Се намира в панталона!

Пепе взе фенера, предоставяйки на капитана да реши да го следва или не.

Когато пристигнаха при трупа, завариха дон Рамон Кохечо да прави опис на откраднатите неща. С прегледа на мъртвеца той беше приключил.

— Я елате насам, сеньор Пепе — рече той. — Имам да ви задам в името на закона няколко въпроса. Вие сте били днес на енсенада-поста?

— Да.

— Кога застъпихте?

— Към девет.

— Какво сторихте, когато дойдохте на самото място?

— Аз... хмм, седнах на земята.

— А после?

— А после... после пак станах.

— Но между това навярно мъничко сте подремнали, а?

Последните думи предизвикаха особен ефект у мигелета — той отвори уста и се прозина.

— Нима вие днес не сте спали, дон Рамон?

— Да, но не се намирах на пост. Та станахте значи и после...?

— ...слязох на брега и прострелях този човек в главата.

— Как стана цялата работа?

Пепе заразправя хода на събитията. Ескрибаното клечеше между двата фенера с хартия на коляното и записваше показанията.

— Ще вземем с нас бохчите, но трупа ще оставим да лежи тук — постанови алкалдът. — Той остава под ваша опека, Пепе, и аз се надявам, че ни е гарантиран.

— Гарантиран като в лоното Авраамово, понеже не очаквам негодият из един път да оживее и да хукне към замъка, иначе пак ще трябва да му тегля един куршум!

— Хайде, дон Лукас! Нашата задача тук приключи! Тримата мъже се отдалечиха, а Пепе се изтегна отново на земята. До смяната вече никой не го обезпокои. Той се върна в селото, за да си отспи истински — не само привидно.

Убийството с цел грабеж в замъка Еланчове беше голяма сензация. Правосъдието в страната никога не е заслужавало похвала, а в онези времена още по-малко. Правеше се всичко възможно — или поне се твърдеше, че се прави, за да се открият извършителите и да се узнае съдбата на малкия Фабиан, но... напразно. Единствените двама, които можеха да внесат известна яснота, Пепе и капитанът, мълчаха. Но честният Пепе чувстваше угризения на съвестта. Той не можеше да се освободи от мисълта, че носи част от вината, която убийците бяха отнесли със себе си от Еланчове. Пръстенът остана скрит под камъка. Пепе предпочиташе по-скоро да гладува, отколкото да се храни до насита от кървавите пари. Седмица след онази нощ в енсенадата мигелетът бе застъпил на дневно дежурство. Един тримачтов кораб бе изчаквал в открито море прилива и сега влезе в пристанището. Той явно искаше да вземе само вода и единственият пасажер, веднага щом котвата падна, нареди да го откарат на сушата.

Пепе стоеше редом с кастелана Хуан де Диас, който неволно нададе вик на изненада.

— Какво има, дон Хуан де Диас?

— Виждате ли мъжа в лодката?

— Да.

— Знаете ли кой е?

— Не. Той е закрил лице с края на плаща си, за да се предпази от слънцето.

— И въпреки това аз го познах! Ох, това е свято чудо! Мъртвите стават и отново оживяват.

— Санта Лаурета, почти ме карате да се страхувам! Този мъж мъртъв ли е бил?

— Никога ли не сте чували, че граф Антонио де Медиана е мъртъв?

— Мъртъв или безследно изчезнал! Какво общо има този сенйор с граф Антонио?

— Какво общо има с него? Por Dios, страшно много, ами че нали това е самият той? Аз го познавам и веднага ще го поздравя!

Старият майордомо

[13]

се завтече към мястото, където пасажерът от лодката тъкмо бе скочил на сушата като човек, свикнал на такива скокове. Лицето му сега не беше закрито и... Пепе нададе възглас, в който прозвуча повече ужас, отколкото изненада.

— Света майко от Сеговия, това не е никой друг, а капитанът, от когото получих пръстена! Наистина трябва да е графът, защото подава ръка на Диас, както господарят поздравява слуга! Двамата поеха по пътя към замъка и трябваше да минат край Пепе, който, почти треперещ от възбуда, измерваше пристигналия със святащи очи. Графът прониза с тъмните си очи фигурата на мигелета и внезапно пребледня. Пепе пристъпи крачка напред.

— Позволете, дон Хуан де Диас! Този сенйор наистина ли е ексцеленсия

[14]

Де Медиана?

— Да, Пепе, имах право. Той е моят височайш господар и повелител. Завръща се в Еланчове от дълго и далечно пътуване!

Пепе се обърна към графа.

— В такъв случай моля за един разговор, дон Антонио!

— По какъв повод?

— По много важен въпрос.

— Изречете го!

— Мога да го сторя само на четири очи.

— Тогава елате горе в замъка.

— Смяната е в шест часа. Ще дойда след нея!

В тона на мигелета липсваше онова традиционно смирение, с което един нископоставен говори с по-знатен. Неговите последни думи прозвучаха едва ли не заплашително. Очите на графа проблеснаха, ала той се овладя и на устата му трепна презрителна усмивка.

— Ами ела! — прозвуча студено и сурово, почти като предизвикателство.

Двамата продължиха пътя си.

Пепе ги проследи с очи, докато се изгубиха зад скалите.

— Санта Лаурета, той е наистина, и по гласа го разпознах! Убил е графинята и е отвлякъл малкия дон Фабиан, за да се сдобие с имота им. Сега ще се освободя от терзанията, които съвестта ми причиняваше. Ще го обвиня пред съда. Да, да, ще го сторя, макар той да е граф, а аз само Пепе Сънливеца!

Той едва изтрая да стане шест часът и след като се освободи от наряда, се изкачи с припрени крачки до замъка.

Там беше въведен в същата стая с балкона, в която бе нападната графинята. Графът стоеше до прозореца и зяпаше морето. При влизането на бреговия пазач рязко се обърна.

— Защо не си остави във карабината?

— Защото не съм убеден, че мога да се лиша тук от нея — отговори Пепе спокойно.

— Виж ти! Какво искаш?

— Искам да попитам дали ще пожелаете да си вземете обратно пръстена.

— Какъв пръстен?

— Онзи, който получих в есената от капитана на «Есмералда».

— Върви си! Нямам нито време, нито охота да слушам загадките ти!

— За вас те не са загадки. Къде е дон Фабиан, момчето, с което ми се измъкнахте?

Графът приближи с няколко бързи крачки. Стисна юмруци, ала бе принуден да ги отпусне, когато Пепе вдигна карабината.

— Да не си превъртял?

— Не — ухили се мигелетът. — Мислите и умът ми са си толкова здрави и наред, че не бих ги разменил срещу никоя титла. Върнете момчето!

— Ще наредя да те арестуват и пратят в лудницата!

— Аз ще наредя да ви арестуват и пратят на ешафода или на галерите!... Къде е момчето?

Дон Антонио пристъпи плътно до него. Лицето му излъчваше подигравка, ненавист и презрение.

— Човече, ти наистина ли си въобразяваш, че ще се уплаша от теб? Да, аз съм капитанът на «Есмералда», аз наредих да убият с кама графинята и аз отвлякох момчето. Спуснах го в една малка лодка. Сега то е умряло от глад и жажда или е станало плячка на морето. Хайде, върви и донеси за мен, червей с червей такъв!

Пепе го загледа твърдо и спокойно в очите.

— Дон Антонио де Медиана, нека бъде волята ви. И дори да устоите на човешкото правосъдие, има един по-висш съдия, комуто със сигурност няма да се изплъзнете. Той ще ви намери дори да избягате от него и в най-затънтения пущинак. Отбележете си това! А когато пестникът му се стовари изневиделица върху вас, спомнете си за Пепе, който е молил Бога да не остави убийството ненаказано!

Мигелетът си тръгна, но не към своето жилище, а към алкалда. Завари при него капитана. Дон Рамон пристъпи към Пепе с необичайна живост.

— Идвате в добър час да чуете една новина, Пепе! Дон Фабиан е жив!

— Санта Лаурета! Вярно ли?

— Уверявам ви в името на закона, което означава, че е вярно!

— И къде е?

— Това не знам.

— Тогава аз ви казвам в името на закона, че той наистина вече не е жив.

— Вие не можете нито нещо да казвате в името на закона, нито да уверявате! А що се отнася до моите думи, то мога да ви докажа, че те са чиста истина.

— Ще ви бъда благодарен, ако имате добрината да го сторите!

— Слушайте тогава! Мулетарят Карлос Палхенсо от Герника беше днес при мен и каза, че брат му Манфредо пристигнал с един френски кораб, който се натъкнал на ширината на Байона на една лодка. В нея лежало момче, на чиято бузка имало лека рана от порязване. Цялото описание отговаря напълно на дон Фабиан де Медиана.

— Как се казва корабът?

— Палхенсо не знаеше. Корабът веднага отплавал в морето. Но аз ще предприема най-обширни издирвания и наредих да повикат дон Лукас Деспьерто, за да чуя неговото мнение.

— Коего гласи — намеси се капитанът, — че откритието трябва незабавно да бъде докладвано на завърналия се днес дон Антонио де Медиана.

— Той няма да ви бъде благодарен за този доклад — рече Пепе.

— Защо?

— Защото тъкмо той и никой друг уби графинята и отвлече момчето.

— Кой? Дон Антонио?

Алкалдът скочи, капитанът също. Изявлението беше за тях толкова невероятно и чудовищно, че те се вторачиха в Пепе с широко разтворени очи.

— Да! Дон Антонио! Аз го разпознах и сега идвам от него. Той си призна пред мен деянието.

— Ти бълнуваш!

— Изслушайте ме и после съдете!

Мигелетът разказа събитията и завърши доклада си със заявлението, че желае да се гледа на него като на официално донесение. Алкалдът се видя напълно безпомощен срещу това настояване, ала трябваше да признае невъзможността да опровергае доводите на Пепе.

— А осъзнавате ли добре какво вършите? — попита той предупредително.

— Осъзнавам го много добре, сеньор Кохечо. От вас искам да арестувате графа. А ако се чувствате твърде слаб за тая цел, то изпратете обвинението ми до по-висока инстанция.

— Дайте ми време да помисля! А и вие също помислете — графът е достатъчно могъщ да ви погуби.

— Не се страхувам от него, защото изпълнявам своя дълг!

Пепе напусна двамата слисани мъже и се запъти към колибата си. Но едва се беше излегнал в хамака си, и капитанът влезе при него.

— Пепе, алкалдът ме праща да те питам дали донесението ти е наистина сериозно.

— Такова е, сеньор капитан.

— В такъв случай той ще докладва по-нависоко, тъй като работата е прекалено отговорна за него. Но чуй, Пепе, къде държиш писмото?

— Тук в панталона!

Той бръкна в джоба и извади листа.

— Я го покажи!

— Сега не, дон Лукас Деспьерто. Това писмо е много ценно за мен.

— Защо?

— Граф Антонио ще разгърне всички сили, за да ме погуби. Удаде ли му се, то това писмо ще бъде моят спасител, защото — Санта Лаурета! — заклевам се, че ще го покажа, ако ме зарежете. Ще го скрия така, че никой да не може да го намери. Помогнете ли ми — ще го получите обратно, но изоставите ли ме — и вие сте изгубен!

Сънливият Пепе внезапно се бе преобразил в разсъдлив решителен момък, който не се остави нито с молби, нито със заплахи от страна на капитана да бъде отклонен от своето решение. Дон Лукас бе принуден да си тръгне.

Няколко дни по-късно плъзна вестта, че Пепе Сънливеца бил арестуван заради фалшиво обвинение срещу граф Антонио.

След време се разчу, че щял да отиде на галерата за Пресидио Сеута, за да лови риба тон. Но стана другояче. Преди да го приковат към веригите, той бе посетен от капитан дон Лукас Деспьерто. На другото утро беше изчезнал.

2. Бонансата

Сонора е един от най-богатите щатове на конфедерация Мексико в Централна Америка. Природата е била щедра към тази страна: две изключително обилни реколти годишно, ценна дървесина, дивеч, стада коне и говеда, рудни залежи.

Но в щата Сонора има и опасности... Огромни пушинаци, достъпни само за сърцат мъж, изпълват страната; в горите дебнат хищници, а из необятните равнини разиграва коня си непримиримият апач, чието най-голямо богатство са скалповете на белите.

От време на време в тези пушинаци дръзват да навлязат хора, които изчукват набързо някоя лежача наяве сребърна жила или се захващат с промиване на златоносен пясък. После се връщат, прогонвани и преследвани от индианците, в обитаемите райони и разказват за

съкровища, които мимолетно били видели на недостъпни места, за страшно богати мини или неизчерпаеми златни залежи. Със своите приказки, в които преувеличението винаги играе по-голяма роля от правдивостта, те поддържат постоянна жажда за злато.

От време на време се появява някой авантюрист, който се впуска в примамливи описания. Към него се присъединяват други авантюристи: млади хора от добри семейства, загубили всичко свое на комар, мъже, скарали се с правосъдието, ловци и трапери, непропускащи да се възползват от всяка възможност... и ето как възниква една експедиция. Ала тя — или лекомислено организирана, или зле ръководена — претърпява злополука и от мнозина потеглили се връщат малцина. След време някъде бива направено голямо откритие, треската започва наново, сформира се нова експедиция и... тя загива при съвсем същите условия.

Най-големият враг на всички тези начинания не е гладът или жаждата, не е огромната мечка, нито силният, бърз като светкавица ягуар или дебнещият в блатата кайман, а индианецът. Местният човек вижда в лицето на белия само грабител, който противозаконно го прокужда от земята, където се издигат надгробните могили на неговите деди и вигвамите на племенните му другари. Съчетали силата на мечката с хитростта на пантерата, отлични ездачи, добре обучени да боравят с всякакъв вид оръжие, индианците са противници, по-страшни от които човек изобщо не би могъл да си представи.

През 1830 година сред населението на Ариспе, столицата на мексиканската провинция Сонора, се говореше за експедиция, която предлагала такива изгледи за успех, както никой от предшестващите. Предприемачът беше чужденец, испанец. Дон Естебан де Аречиса беше пристигнал едва преди два месеца. Този мъж, изглежда, беше живял вече в страната, ала по-рано никой не го бе виждал. Беше дошъл от Европа с добре обмислен план. Живееше на необикновено широка нога, държеше къщата си отворена, правеше големи залози в игрите, заемаше на познатите си пари, без някога да си ги иска обратно, и никой не можеше да каже откъде взема пари, за да покрива подобно разточителство.

От време на време предприемаше някое малко пътуване за около седмица, после се появяваше, без някой да знае къде е бил, защото неговата прислуга, заплащана сигурно добре, не продумваше за работите на своя господар. Знатните маниери, великодушието и щедростта му извоюваха в Ариспе необикновено влияние. За него не беше трудно да екипира експедиция, за чиято същинска цел той още не беше се произнесъл. Даде да се разбере само, че щяла да отиде до място, където бял човек още не бил прониквал.

От всички краища на страната се стичаха хора, които искаха да участват. Говореше се, че осемдесет решителни мъже вече били на път за Пресидио Тубак, където Аречиса им бил определил сборното място. Наближаваше и денят, в който дон Естебан щеше да отпътува от Ариспе, за да застане начело на експедицията.

Такава беше ситуацията, когато един ездач бавно навлезе по улиците на града, осведоми се за жилището на дон Естебан и пристигнал пред него, слезе от коня.

Облеклото му се състоеше от вамс без копчета — къса горна дреха, носена като риза — и широк панталон, двете неща от щавена кожа в тухлен цвят. Крачолите на панталона бяха цепнати от коленете надолу и позволяваха да се види покритото с фигури шевро, обгръщащо краката. Безформените ботуши бяха придържани от яркочервени наколенни връзки, в една от които бе втъкнат дълъг нож. Голяма кърпа от червен китайски креп, сомбреро, обкръжено от шнур с венециански перли, допълваха живописното одяние, чиито цветове хармонираха с цветовете на одеялото, което носеше на плещите си.

Един слуга попита за желанието му.

— Дон Естебан де Аречиса приема ли?

— Ще видя! За кого да доложя?

— Педро Кучильо.

Слугата заведе посетителя до покоите.

Дон Естебан, мъж с ръст малко над средния, беше облечен за езда. На ботушите от бляскав марокен бяха закрепени с по един здрав, украсен със златни и сребърни орнаменти ремък, железни шпори с пет дълги върха и звънко подрънкващи верижки. Неговата манга [15]

, богато обшита със златисти галони, покриваше широките панталони, които бяха гарнирани по цялата дължина на крака с копчета от сребърна тел.

Черната му коса беше прошарена от многобройни бели нишки. Загорялото до тъмнокафяво лице говореше за мъж, живял дълго под тропическото небе, а подвижността, с която очевидно бе надарен, издаваше бурни и необуздани страсти. Черните, живи и малко занесени очи блестяха под широко, кокалесто чело, преждевременно набраздено от бръчки.

— Какво искате от мен? — попита той пришецеца, който приличаше на бандит по пътищата между мексиканските селища. Метна му един изпитателен, пронизващ поглед и не съумя да скрие изненадата си.

— Да целуна ръцете на ваше превъзходителство и съм... Кучильо, спря по средата на думите си — въпреки годините, през които не бяха се виждали, той позна мъжа пред себе си.

— Какво искате от мен, попитах! — повтори рязко и грубо Аречиса.

— Сеньор капитан, аз съм колкото удивен, толкова и зарадван да ви...

— Моето име е Аречиса, отбележете си го!

— Сеньор, името прилича на боен кон. Застрелят ли единия под мен, аз възсядам друг. Не е ли и при вас така?

Дон Естебан с голямо усилие съдържаше нарастващия си гняв, ала гласът му прозвуча по-меко отпреди, когато попита за трети път:

— Какво искате от мен, дон Педро Кучильо?

— Нищо. Аз ви нося нещо!

— Какво?

— Една голяма, ценна тайна.

— Ако тя имаше ценност, щяхте да я задържите за себе си!

— Аз не мога да се възползвам от нея и бих желал да ви помоля за помощ.

— Тъй! И в какво се състои нейната стойност?

— В една бонанса

[16]

с невъобразими богатства.

— Къде се намира тази бонанса? Най-вероятно във въображението ви.

— Ако се намираше там, то отдавна да съм я оплячкосал, можете да бъдете уверен в това, сеньор капитан... дон Естебан, исках да кажа. Но тъй като тя е истинска бонанса, разположена на територията на апачите, то може да бъде измъкната само с експедиция, достатъчно многобройна да излезе насреща на индианците.

— Брей! И вие мислите, че аз съм мъжът, който ще ви повярва?

Кучильо понечи да посегне към ножа си.

— Вярвате или не, сеньор, за мен е безразлично, но се пазете да ми отправяте оскърбления! Има разлика между палубата на един морски кораб, където капитанът означава всичко, и свободната Сонора, където всяка непредпазлива дума може да коства наръгване с нож или куршум.

— Палуба или Сонора, аз си казвам мнението. Впрочем, за да сме наясно, за вас е по-добре да ви познавам само като Кучильо, както сега се наричате. Подобна претенция естествено повдигам и за себе си. А сега кажете откровено и без задни мисли какво ви води при мен! Познавате ме достатъчно добре, за да знаете, че екзалтациите при мен не вървят.

— Аз говоря чистата истина. Известна ми е бонанса с неизчерпаеми богатства за човека, който е в състояние да я експлоатира.

— Къде се намира?

— Това не съм задължен да кажа. Само една многобройна група може да се надява да прибере златото. Аз как ли не се старах да събера хора, но напразно. По едно време чух, че някой си дон Естебан де Аречиса сформирал в Ариспе мащабна експедиция, и аз пожертвах последните си средства, за да дойда дотук и да ви предложа тайната.

— А историята на тази бонанса?

— Трябва да знаете, че след завръщането си от Европа започнах да практикувам занаята на гамбусино

[17]

. Много земи под небето съм претърсил и съм виждал златни залежи, несъзирани от човешко око.

— Видели сте златото и въпреки това сте го оставили да си лежи?

— Не се подигравайте, дон Естебан! Видях такова златно находище, че онзи, който го притежава, не се нуждае от нищо повече за щастieto си; то може да задоволи и най-ненаситната амбиция, защото е напълно достатъчно с него да се закупи цяло кралство. Аз нито за миг не бих се поколебал да продам за него душата си на дявола!

— Сеньор Кучильо, дяволът не е толкова глупав да плати толкова скъпо за душа, която всеки миг може да има безвъзмездно. Но я кажете, как открихте този плейсър
[18]
?

— Чували ли сте някога името Марко Ареляно?

— Да, бил най-прочутият гамбусино на Мексико.

— Е, добре. Той открил тази бонанса заедно с още един гамбусино. Само че, когато поискали да обсебят част от златото, били надушени и нападнати от индианци. Спътникът му заплатил за златната гледка с живота си, а самият Марко се изплъзнал с големи мъки. В Тубак случайността ме събра с него. Той ми предложи да направим заедно втори опит. Аз приех предложението му и се отправихме на път. Стигнахме благополучно до Златната долина, както той нарече мястото. О, сили небесни! Да бяхте видели как блестят златните блокове на слънцето! За нещастие и ние можахме да заситим само очите си. Мястото е свещено за апачите, те са издигнали там надгробната могила на един от най-прочутите си вождове. Трябваше да бягаме. Аз се върнах сам... клетият Ареляно, толкова съжалявам за него! И тъй, искам да ви продам тайната на Златната долина.

— Кой ми гарантира достоверността на казаното, вашата почтеност?

— Моят собствен интерес!

— Как тъй?

— Аз ви продавам тайната, но не се отказвам от правата си върху плейсъра. На вас като глава на експедицията се полага една пета от печалбата. Това наистина е значителна част от съкровището, но като отчетете, че само малцина от вашите осемдесет човека ще се върнат, то на всеки от оживелите ще остане толкова много, че ще прекара остатъка от дните си в разкош. Та освен една подобаваща сума като награда за тайната, аз искам и една десета от плячката в качеството си на водач на експедицията, защото аз ще ви бъда едновременно и водач, и заложник.

— Аз естествено схващам по същия начин нещата. Колко високо оценявате вашата тайна?

— За нея искам само една дреболия. Едната десета, за която дадохте съгласието си, ми е напълно достатъчна, тъй като сам не мога да завладеем тези недостъпни съкровища. Ще ми заплатите разносните по екипировката, които аз преценявам на петстотин пиастри.

— Петстотин пиастри? Вие наистина сте по-разумен, отколкото си мислех, Кучильо, което ме кара да се доверя на думите ви. Имате петстотинте пиастри, както и една десета част от плячката!

— Колкото и голяма да е тя?

— Колкото и голяма да е тя. Имате думата ми! Та къде се намира Златната долина?

— Оттатък Пресидио Тубак. Вашата експедиция ще тръгне от Тубак, значи не е необходимо да променяте маршрута си.

— Добре! И вие сте видели златото със собствените си очи?

— Видях го, без да мога да го докосна; видях го, както прокълнатият вижда през пламъците на пъкълта някое кътче от рая; видях тежки цели центнери блокове от самородния метал и ги виждам и до днес във всеки свой сън!

Тези думи бяха изречени с цялата ярост на една измамена алчност. Аречиса повече не се съмняваше в истинността на казаното. Той извади от една малка тежка касета торбичка от еленова кожа и отброи на Кучильо тридесет и две златни монети — малко повече от петстотин пиастри. Кучильо пхна златото в джоба си и вдигна ръка за клетва.

— Заклевам се в кръста на Спасителя, че ще кажа чистата истина! След десет дни път в северозападна посока зад Тубак се стига до подножието на планинска верига, която не е трудно да се разпознае, защото гъсти мъгли забулват ден и нощ нейните хребети. Покрай тази редица от възвишения протича малка рекичка, в която се влива друга. При техния водослив се издига стръмен хълм, на чийто връх се намира гробът на вожда. В подножието на хълма има езеро и до него тясна долина. Това е Златната долина, в която дъждовете са промили несметни съкровища. — Пътният маршрут е лесен за разбиране.

— Но толкова по-труден за следване. Безводните пустини, през които се минава, са най-малкото препятствие. Индиански орди се скитат из степите по всяко време. За тях гробът на вожда е предмет на суеверен култ и постоянна цел на странстванията им. При едно такова пилигримско пътуване ни изненадаха с Ареляно.

— И този Ареляно е открил тайната само на вас?

— Да.

— Никакви роднини ли е нямал? Може би жена?

— По време на пътуването узнах, че съпругата му била починала.

— Дете?

— Имал един син.

— Син? Той като нищо ще знае тайната!

— Не вярвам, той не си е бил у дома, когато Ареляно си дошъл от пътуването. Впрочем той е само хранениче, което не познава нито баща си, нито майка си.

— Най-вероятно е отрочето на някой беден дявол от тази провинция!

— Съвсем не. Родом е от Европа, най-вероятно от Испания.

— Виж ти!

Дон Естебан наостри слух.

— Така поне казал комендантът на английски боен бриг, дошъл през 1811 година в Гуаймас. Това дете, което говорело едновременно испански и френски, било пленено след кървав сблъсък с френски кутер@. Матросът, който несъмнено бил негов баща и когото детето постоянно оплаквало, бил убит или успял да избяга. Комендантът не знаел какво да прави с момчето. Тогава Ареляно го взел при себе си и направил от него истински мъж. Макар и млад, той има репутацията на растреадор

[19]

, който никога не бърка пътя, и на конеукротител, на когото и най-необузданите животни са принудени да се подчиняват.

— Как е името му?

— Тибурсио Ареляно.

— Вие виждали ли сте го?

— Не, но съм слушал много за него.

— А не мислите ли, че този растреадор, който никога не бърка пътя, този дързък конеукротител може да бъде опасен за нас, ако знае тайната на своя осиновител?

— Какво може да стори един-единствен човек срещу осемдесет?

— Правилно! Иначе ние с нашата сделка сме наясно и можем да предоставим всичко останало на бъдещето. Бях решил да тръгна за Тубак след три дена, но при променените условия го определям за утре. Вие ще се присъедините към ескорта ми, като дотогава ще ви намерим място в къщата ми. Погрижете се да се оправите с екипировката си до сутринта, после ще е твърде късно!

На другото утро цялото население на Ариспе се събра, за да присъства на заминаването на дон Естебан де Аречиса. Групата — без него — се състоеше само от шестима души и въпреки това те бяха сметнали за необходимо да вземат една кавалкада от над трийсет коня, за да изминат възможно най-бързо голямото разстояние между Ариспе и Тубак.

Тези коне бяха от порода, свикнала волно да се скита по безпределни пасища. След като са оставили двайсетчасов път зад себе си без ездач, те са все още толкова бодри, сякаш току-що пристигат от конюшната. Когато разстоянията са големи, хората ги оседлават с редуване, пътувайки по този начин също така бързо, както в Европа с пощата, където на всяка станция се вземат отпочинали коне.

Пътят минаваше през отдалеченото на три дни път селце Хуерфано. Там неотдавна се бе разиграло нерадостно събитие между двама души, споменати в разговора на дон Естебан и Кучильо...

Под покрива на малка, но чисто поддържана колиба лежеше на смъртен одър възрастна жена. Пред нея коленичеше красив като картина младеж в кожените дрехи на гамбусино, на чиято дясна буза се виждаше тънък белег от порязване. Жената беше поставила ръце върху гъстите му къдри и говореше с тих, напрегнат глас:

— Това е тайната, която баща ти ми повери, преди да се отправи в своето последно пътуване. Съобщих ти я, защото той вече няма да се върне, а при твоята сиромашия златото може да ти бъде много полезно.

— И ти не знаеш името на мъжа, с когото той се е сдружил в Тубак?

— Не.

— Аз го издирвах, ала не можах да узная нищо друго, освен че малко накуцвал и яздел кон, който често се препъвал.

— Но ти ще го намериш, Тибурсио! Ти си най-добрият следотърсач нашир и длъж и поискаш ли да го заловиш, той няма да може да ти се изплъзне. Знаеш какво е казано в Писанието: «Око за око, зъб за зъб, кръв за кръв!» Тибурсио, аз отивам в един друг живот, но не мога да се сбогувам, преди да ми обещаеш, че убиецът ще си получи наказанието. Сложи ръката си в моята и се заклъни, че няма да се спреш и откъднеш, докато не го издириш и срещнеш!

— Заклевам се!

— Благодаря ти, зная, че ще удържиш клетвата си!

Тя се облегна назад, уморена от говоренето, и затвори очи. Момчето я гледаше с любвеобилен поглед. В очите му проблеснаха сълзи, когато се наведе да целуне измършавялата ѝ ръка.

— Майко!

— Какво друго желаш, Тибурсио мой?

— Искам да ти благодаря за цялата голяма и искрена любов, която намерих при вас.

Щастлива усмивка плъзна по лицето ѝ.

— За която ти богато ни възнагради. Да беше пожелал Бог, аз да можех да се нарека твоя истинска майка!

— Всичко ли сте ми казали, което сте знаели за мен?

— Всичко.

Той замълча.

Въпреки близостта на смъртта спомените нахлуха в душата на младежа, връщайки го в миналото. Спомените бяха единственото притежание, което беше донесъл в колибата на гамбусино, и той ги съхраняваше с цялата си грижовност. Едно чудно красиво женско лице, прелестно и мило като на ангел, бе надвесено над него. После се видя в ръцете на някакъв необуздан мъж и чу да проехтява изстрел; струваше му се още, че усети по бузата му да преминава острието на нож. Сетне видя много, много вода и прекара дълго време на един кораб. Огромен мъж го бе отвел там и този мъж беше толкова мил и добър, че се бяха наричали баща и син. И до днес виждаше очите му да го гледат с любов и нежност. Веднъж мъжът дойде с окървавени ръце и див поглед при него и извика: «Моли се, сине мой, смъртта е тук!» Ужасяващият му крясък процепваше и до ден-дневен ушите на младежа и сега спомените го напуснаха, за да се намери отново в колибата на своя осиновител Марко Ареляно.

— Тибурсио!

Той надигна сведената глава и видя, че последната борба е започнала.

— Майчице!

Притисна устни към оросеното ѝ с пот чело и улови студените ръце.

— Бог да те благослови сега и во веки. Не забравяй клетвата!

Думите се отронваха тихо. Тялото ѝ потрепери, потръпна страдалчески... едно последно, насилствено движение... тя беше мъртва.

Тибурсио дълго коленичи в молитва край смъртния одър, после се изправи, за да повика съседите. В онзи район живият е принуден възможно най-бързо да се раздели със своя мъртвец.

Гробът беше изкопан още вечерта и на следното утро пръстта покри любимото му същество.

Тибурсио се огледа в бедната бамбукова колиба, която бе обитавал заедно с покойните си родители: постеля от кожи, мизерен хамак, конски череп, служещ за кресло — това бе всичко.

Колибата се беше оказала твърде малка, твърде тясна за неговия жаден за дела дух. Тя вече не

му предлагаше абсолютно нищо, което да го задържи. Той излезе навън, където се намираше неговото богатство — един кон, нямащ равен на себе си надлъж и шир. Животното изцвили радостно. Тибурсио го потупа по закръгления, нежен, дръзко извит врат и после му сложи седлото. Пръхтейки, конят потърка малката си глава в рамото му.

— Търпение, търпение, храбрецо, единствено останало ми същество! Тръгваме за гората, за саваната. Аз трябва да отнеса мъката си в дивата пустош и да я погребам там, където никой няма да я намери. Трябва да подиря опасността, която да укрепи душата ми, опасността и... накуцващия мъж, чийто кон се препъва. И когато го намеря, ще удържа клетвата, която дадох на мама!

Тибурсио напълни водния си мех, взе оръжията и яхна коня. За кратко време селото лежеше далеч зад него. Сега беше сам със себе си и мислите си и можеше да обсъди положението и бъдещето си.

Майка му беше оставила като наследство сведението за несметните златни съкровища. Само че тези богатства се намираха на територията на апачите и той не бе в състояние самичък да ги прибере. Дали да не се довереше на някого? Ако това беше единственият път, водещ към целта, то трябваше скоро да поеме по него, защото убиецът на Марко Ареляно сигурно правеше всичко възможно да оплячкоса час по-бързо Златната долина. Един след друг се въртяха планове в главата на растреадора, но нито един не беше практически изпълним. Тибурсио трябваше да има златото, но не заради самото злато, а за да може с помощта на ценния метал да хвърли светлина върху своето минало и произход.

Денят премина в безплодни размишления и мисли.

Слънцето се бе спуснало зад западния хоризонт. Дневната светлина отстъпваше на вечерния здрач. Младежът спря коня и се огледа за някое място, подходящо за нощен бивак. Стори му се, че вижда в далечината няколко тъмни точки, които се движеха напреко на неговата посока. Различава четири конници, яздещи в бавен ход през високата до коляно трева. Тибурсио познаваше добре дивата степ и знаеше, че за да се чувства в безопасност, трябва да последва непознатите и да добие яснота за тях и целта на ездата им. Изчака, докато конниците изчезнаха зад вълнообразните възвишения на прерията, и подкара коня си в галоп.

След четвърт час достигна следата им и слезе да я разгледа.

— Трима мъже и една дама! — рече учуден. — Няма място за съмнение — трите коня са оставили обичайните кръстосани следи, докато четвъртият е вървял по маниера на дамски кон, с мечешка походка — вдига едновременно двата крака от една и съща страна. Кои може да са тези хора? Дали...

Той не довърши изречението, но след кратък размисъл се реши.

— Трябва да тръгна след тях!

Беше достатъчно светло, за да може да различава от гърба на коня отпечатъците от копитата. Последва ги бавно, тъй като искаше да огледа хората при лагерния огън. След като измина една английска миля, внезапно спря изненадан коня и скочи на земята да проучи още веднъж внимателно дирите. Върна се няколко крачки назад и се отклони на късо разстояние встрани с постоянно прикован към земята поглед.

— Няма съмнение. Тук двама пеша мъже са се натъкнали на следата и незабавно са я последвали. Носят индиански мокасини, но вървят като бели — с обърнати навън крака; въоръжени са с хубави кентъкийски мечкоубийци, както се вижда от прикладните отпечатъци тук, където са се облягали на пушките си. Ако четиримата са сенйор Агустин Пена от хасиендата Дел Венадо с дъщеря си Росарита и двама вакероси, както предполагам, то може би ги заплашва опасност.

Тибурсио възседна отново коня и продължи, докато все по-сгъстяващата се тъмнина не му попречи да различава отпечатъците от седлото. Продължи проследяването пеша, водейки животното за юздите.

Отдавна се бяха появили няколко вида от онези груби треви, които се срещат само в близост до храсталак, гора или вода. Показаха се отделни, пръснати мескити

[20]

. Храстите се скупчваха все по-нагъсто и само остроото, обучено око на растреадор и отличните умения на Тибурсио му позволяваха да следва губещата се диря. Забеляза, че отпечатъците стават все по-ясни. Сочната трева не се беше изправила още и на една линия

[21]

— признак, че проследяваните се намираха на не повече от неколкостотин крачки.
Младежът завърза коня и се запромъкна с нечути стъпки.

Внезапно пред него затрептя светлина. Беше лагерният огън на четиримата на малка полянка до тесен поток.

Висок красив мъж в носията на богат хасиендеро стоеше до огъня. Върху проснатото пончо почиваше младо момиче, чието необикновено красиво лице просветваше от пламъците като розово зарево. Двама вакероси разседлаваха конете.

— Това е дон Агустин със сеньорита Росарита — прошепна Тибурсио и сърцето му заби учестено. — Но кои са двамата мъже?

Трябваше да обходи околността, ако искаше да намери отговор на въпроса си. Той се запридвижва бавно и безшумно и скоро забеляза двамата търсени. И те като него бяха залегнали на земята с отправени към огъня пламтящи очи. Един-единствен храст го делеше от тях, така че можеше да чуе по-голямата част от водения помежду им разговор. Бяха облечени като мансас

[22]

. По-възрастният не можеше да има индианска кръв в жилите си, докато по-младият — несъмнено негов син — притежаваше резките черти и тъмния тен, в случая още по-наситен от слънчевите лъчи, характерни за дете на бял баща и меднокожа майка.

При техния вид Тибурсио трябваше да положи всички усилия да потисне един вик на ужас. Прекалено добре познаваше той тези двама мъже. Бяха известни от Канада до Мексико и Окатан с мрачната си, ужасна слава, говореха всички езици и на всеки език си имаха своите специални имена. Възрастният се казваше на френски Мен руж, при американците Ред хенд, а при испански говорещите Мано Сангриенто

[23]

. Младият, чиято майка беше индианка, беше наричан в Съединените щати Халф брайд, от френските канадци — Сан меле, а в Мексико и при апачите — Ел Местисо

[24]

.

Имаше бели, които възприемаха дивия живот на индианците. Те сключваха с индиански жени незаконен брак и ето как даваха живот на мелези, наричани метиси, които най-често наследяваха пороците на белите и червените хора, но не и техните добродетели.

Неуморими в грабежите като диваците, страшни в употребата на огнестрелни оръжия като своите бащи, цивилизовани и първобитни едновременно, говорещи езиците на своите бащи и майки и винаги готови да пуснат в ход тези познания и умения, за да измамят както индианци, така и бели, тези метиси бяха ужасът на пущинака и най-страшните врагове, които човек можеше да срещне. Способни на всяко злодеяние, Мен руж и Сан меле бяха най-страховитите сред тях. Ненадминати по физическа сила и ловкост, те се държаха като безцеремонни господари, където се появяха. Горко на този, който дръзнеше да им окаже съпротива — той беше изгубен, все едно дали бе бял или индианец. Бащата и синът живеяха и помежду си в странни отношения: хората разправяха за сцени между тях, които изправяха косите.

— Познаваш ли ги, старо? — попита Сан меле.

— Богатият дон Агустин! — отговори Мен руж късо.

— Искаш ли пари, много пари?

Прерийният разбойник кимна с усмивка, която разкри цялата свирепост на неговата морално пропаднала душа.

— Добре. Вакеросите ще очистим, хасиендерото ще бъде принуден да обещае откуп, а момичето ще остане при нас като заложница.

— Дори и когато она даде парите?

— И тогава — ухили се Ел Местисо. — Или мислиш, че не съм достоен да имам жена?

— Ами не ти е нужна. Какво ще стане, ако запълзиш в тревата пред някое хубавичко лице?
Ще те очисти с първия попаднал ми куршум, можеш да бъдеш сигурен в това!

— После аз ще те очисти с втория, и ти не се съмнявай, дърти мошенико!

— Да си вземе жена, е най-откаченият номер, който може да си погоди един ловец.

— Че не си ли имал и ти скуав, а? И то такава, от която и до ден-днешен трябва да се срамуваш!

— Мълчи, хлапак, да не те ръгне ножът ми! Аз я взех, защото бях пленен и само по този начин можех да се спася. Става дума за майка ти!

— Тя може да е само радостна, че вече не е жива, иначе щях да й смъкна кожата над ушите заради шуротията да ми даде един такъв баща! Хайде, вземай си пушкалото и действай, че да свършваме. Аз се заемам с десния, а ти — с левия!

— Well! Сметката за «един такъв баща» можем и после да уредим!

Те промушиха бавно цевите на пушките си през клонака.

Тибурсио се надигна и пристъпи тихо зад тях. Някакво чувство го възпираше да ги убие, макар че нямаше да си получат незаслужено куршума. Един приложен удар просна Сан меле, втори — Мен руж. Старият беше държал пръста си на спусъка; изстрелът отекна, но не улучи никого. Хасиендерото и двамата вакероси грабнаха пушките и насочиха очи към мястото, където се издигаше лекият барутен дим. Тибурсио излезе от храстите.

— Бързо, дон Агустин, елате насам, нужда се от помощта ви!

— Тибурсио Ареляно! — извика, разпознавайки го, хасиендерото. — Където е той, няма опасност за нас. Каква помощ ти е необходима от моя страна?

— Помогнете ми да вържа двама разбойници, които искаха да ви нападнат!

— Ах, възможно ли е? Бързо, хора, напред!

Те притичаха и омотаха ласата си около ръцете и краката на двамата лежащи в безсъзнание мъже.

— Кои са? — попита дон Агустин.

— Нищо ли не сте чували за Ел Местисо и Мано Сангриенто?

— За «Дяволите на саваната»? Чувал съм достатъчно, но, слава богу, все още не съм ги виждал!

— Погледнете тогава тези тук, това са те!

— Санта Мадре! Истината ли казвате, Тибурсио?

Младежът кимна.

— Аз съм ги срещал само веднъж — беше там горе край Рио Гранде. Вярно, не се наложи да си имам работа с тях, но запомних добре физиономите им. Аз следвах вашата диря, която открих в саваната, и видях към нея да се присъединява тяхната. Те бяха залегнали в засада с намерението да опушкат придружителите ви и да вземат доня Росарита в плен, за да изтръгнат откуп. Но дори и да го изплатяхте, Сан меле се канеше да я задържи като своя жена. В мига, когато понечиха да стрелят, аз ги повалих.

— Тибурсио! — извика момичето, което беше приближило и чуло думите им. — Какво щастие, че сте ни последвали!

Той я погледна преbledнал и потрепери при мисълта, че девойката можеше да попадне в ръцете на Дяволите на саваната.

— Росарита има право — съгласи се дон Агустин, като подаде ръка на младежа. — Дължим ви голяма благодарност. Хасиендата Дел Венадо е отворена за вас по всяко време и във всяко отношение. Запомнете го, Тибурсио Ареляно!

— Аз изпълних своя дълг, сеньор Пена, нищо повече. Но ако искате да ми окажете една услуга, позволете тази нощ да остана край вашия лагерен огън!

— Не само позволяваме, но ви и молим да го сторите — намеси се Росарита. — Аз ще почивам без страх под вашата закрила!

— Какво ще правим с разбойниците? — попита Пена.

— Довлечете ги до огъня — нареди Тибурсио на вакеросите. — Не бива да ги изпускаме от очи! Едва когато телата на пленниците бяха осветени от пламъците на огъня, дон Агустин видя каква заплаха ги е грозяла. Старият Ред хенд, който произхождаше от Севера на Съединените щати, още в своята младост беше станал един от най-прочутите трапери и стрелци. Дивият живот беше закалил костите му до желязо, а сухожилията — до стомана, и го бе превърнал в един непобеждаван досега противник. Неговият равностоен по телесна сила и ловкост син вероятно го превъзхождаше по хитрост и лукавство. Четиримата спасени стояха и разглеждаха вързаните

разбойници с онези чувства, с които човек гледа победения лъв, за когото е достатъчно едно-единствено мръдване на лапите, за да разкъса врага на парчета.

— Тибурсио, вие сте най-добрият растреадор и ездач на Сонора, ала тук свършихте майсторска работа — рече дон Агустин с въздишка на облекчение. — Тези Дяволи още не са побеждавани от никого!

— Ако ме бяха забелязали, щях да бъда изгубен като всеки друг, сеньор. Да удряш изотзад не е майсторлък.

— Ама вие сте ги ударили отлично! Те са все още като мъртви.

— Мислите ли? — усмихна се Тибурсио. — Живота си залагам, че от пет минути са в пълно съзнание и чуват всяка наша дума. Този вид паразити са жилави. Ако ремъците не бяха толкова остро впити и здрави, Дяволите отдавна да са пак свободни. Но тъй като не виждат никаква възможност да се отърват, предпочитат да се преструват на мъртви.

Той се наведе и взе дългата, необикновено тежка пушка на Ел Местисо.

— Тази пушка, с изключение на още една, е най-добрата между Канада и Хондурас. Тя има стойност, която само ловецът умее да оцени, и отсега ще ми принадлежи.

— Куче! — прецеди през зъби Сан меле. Тибурсио се усмихна доволен.

— Виждате, сеньор Пена, че са живи! Той не би продал пушката и за десет хиляди унции, а сега е принуден да я даде безвъзмездно. Това му помогна да си възвърне езика. Съществува една-единствена пушка, сравнима с тази, и тя се намира в Роки Маунтинс [25]

. Принадлежи на един канадски ловец на мечки, носещ името Боа роз. Бил исполин, който повалял женски бизон с юмрука си и на когото никои не може да излезе насреща. Той никога не е стрелял нахалост. Червените мъже го наричат Големия орел, а спътника му — Падащата светкавица. Край всеки лагерен огън отвъд Рио Гранде дел Норте се разказва за неговите подвизи, а когато изстрелът му отекне в гората, всяко ухо разпознава непогрешимия звук на неговата пушка. Индианецът трепери от него, но честният бял, който има чиста съвест, се радва да се озове под могъщата му закрила.

— Знаете ли някои от делата му? — попита момичето.

— Много. Не съм го виждал още, но затова пък толкова съм слушал за него.

— Разкажете ни тогава за него след вечеря, Тибурсио!

— С удоволствие, доня Росарита!

Тибурсио се убеди още веднъж в здравината на ласата, с които бяха вързани пленниците, и се загледа как дъщерята на хасиендерото приготвя апетитна и необичайна за пушинака вечеря с хранителни продукти, извадени от кобурите на седлата. Облегнат на пушката, с цялата младежка сила и мъжка красота, в живописното облекло на конеукротител, той привличаше погледа на девойката по-често и по-дълго, отколкото тя самата искаше.

Тибурсио също трудно откъсваше очи от прелестното същество, което шеташе с грация и непринуденост, сякаш се намираше в обичайната, сигурна домашна среда. Той вече беше отсядал в хасиендата Дел Венадо, тъй като дон Агустин проявяваше едно рядко дори и за тези местности гостоприемство. Знаеше, че цялата Сонора й се възхищава, чувстваше се щастлив, че му се е удала възможност да й окаже една съвсем необичайна услуга, и забелязваше в непознат досега унес как очите й се стрелкат често-често към него.

— Елате, Тибурсио, и споделете вечерята ни! — покани го хасиендерото. — Без вас тя положително нямаше да се състои.

— Защо, сеньор Пена, не сте се отказали заради донята от това опасно пътуване?

— Трябваше да отида до хасиендата Дел Еменда и тъй като Росарита има приятелка там, не отстъпи, додето не й разреших да тръгне с мен. Много често сме изминавали този път и никога не сме попадали в беда.

— Тогава позволете да ви дам за такива случаи един съвет.

— Какъв?

— Когато преди малко изстрелът отекна, вие останахте по средата на поляната и край огъня.

Ярко осветените ви фигури бяха удобна цел за всяка вражеска пушка. Трябваше незабавно да се хвърлите с бърз скок зад храстите.

— Имате право, Тибурсио. Един хасиендеро е твърде малко скаут, за да вземе в такива мигове правилното решение.

Когато яденето приключи, мъжете си запалиха неизбежните сигарильос

[26]

и младият растреадор започна да разказва за Големия орел и Падащата светкавица.

Росарита слушаше с внимание благозвучния му глас и когато той свърши, не се стърпя да възкликне:

— Ако не бях момиче, нямаше да имам друго желание, освен и аз да стана такъв ловец, чието име зазвучава край всеки лагерен огън. За вас хората сигурно също ще разказват, Тибурсио!

Той я погледна в очите със светнал поглед.

— Надявам се. Пушката на метиса ще ми създаде име!

— Наистина ли е толкова свършена?

— Внимавайте!

Той взе заредената пушка, издърпа от огъня един тънък клон от тсуга

[27]

и се обърна към единия от вакеросите.

— Отдалечете се на сто крачки и забучете клона в земята. Ще го разделя на две точно под горящата част!

— Това е невъзможно! — извика хасиендерото.

Тибурсио не отговори, но след изстрела клонът бе прерязан на посоченото място.

— Човек не би могъл да направи това с всяка пушка. А сега си лягайте, аз ще поема първата стража.

— А аз втората, всяка с продължителност един час — подметна дон Агустин.

Тибурсио приготви на момичето мека и удобна постеля от свежи сасафрасови

[28]

клонки и когато другите се увиха в завивките си, обиколи наоколо. После се върна при огъня и седна край пленниците.

Те лежаха на земята все още напълно неподвижни, но будни. Особени чувства напиреха в младата му душа — за спокойствието и безопасността на Росарита Тибурсио би могъл да се бие с хиляди врагове. А когато изтече определеният час, той умишлено пропусна да събуди баща и. Никой от спящите не се пробуди през нощта и едва когато утрото настъпи, хасиендерото отвори очи. Съзирайки дневната светлина, той скочи.

— Защо не ме събудихте?

— Сметнах, че не ви застрашава опасност.

Росарита и вакеросите се събудиха и също му отправиха приятелски упреци. Закусиха и се стегнаха за път.

— Какво ще правим с Дяволите? — попита дон Агустин.

— Това ще решите само вие.

— Те са си заслужили смъртта.

— Несъмнено и не само заради вас, но и сто пъти заради по-ранните си прегрешения.

Вакеросите изразиха същото мнение, ала Росарита се възпротиви и в крайна сметка мъжете, които може би не мислеха сериозно да изпълнят толкова строга присъда, решиха да освободят пленниците.

— И за да не ни заплашва нова опасност, няма да им оставим никакво оръжие — продължи хасиендерото.

— Прощавайте, сеньор — възрази Тибурсио, — това в саваната означава да ги осъдим на смърт.

— Как тъй?

— Те се нуждаят от своите оръжия за прехраната си. Оставете на мен да се погрижа как да избегнем всяка опасност. Вие можете да стигнете до хасиендата Дел Венадо до вечерта, след

което ще бъдете в пълна безопасност. Аз ще остана тук и ще ги освободя по такова време, че да не могат да ви настигнат.

— Не, не съм съгласна — оспори Росарита, — защото по този начин ще поемете опасността единствено върху себе си.

Тази проява на загриженост поддържа безкрайно благотворно на Тибурсио. Страните му поруменияха, когато отговори:

— Не се безпокойте за мен, доня Росарита! Аз ще уредя нещата така, че нищо няма да ми се случи.

— Обещавате ли ни го с пълна сигурност?

— С пълна сигурност!

— Тогава нека бъде волята ви, но само при условие че ще ни навестите възможно най-скоро в хасиендата Дел Венадо, за да ни дадете възможност да изразим по-добре благодарността си. Хасиендерото изяви същото желание.

— Ще дойда — увери растреадорът, докато помагаше на своята красива приятелка да се качи на седлото.

— И то скоро? — попита дон Агустин.

— Скоро!

Малката кавалкада потегли и не след дълго се изгуби от очите на Тибурсио.

Той се обърна към пленниците. От вчера те не бяха направили и най-лекото движение, не бяха яли нищо и освен възгласа «куче» не бяха отронили и дума. Но физиономията им изразяваша ярост, чиито последици сигурно щяха да бъдат ужасни при първа възможност за отмъщение.

— Искате ли да пиете? — попита той. Никой не отговори.

— Или да сложите в уста няколко хапки месо?

Въпросът има съвсем същия неуспех.

— Добре, както желаете! Възнамерявах да поразхлабя ремъците ви, но сега това няма да стане.

Тибурсио още снощи беше довел коня си и го бе вързал наблизо. Сега го освободи, за да си потърси по-обилна паша. Самият той се изтегна на земята да премисли още веднъж преживяното приключение. Предиобедът мина в непрекъснато мълчание и едва когато слънцето достигна зенита си, се надигна и изсвири на коня си. Оседла го и се обърна към пленниците.

— Зная какво мога да очаквам от вас, затова ще бъда по-предпазлив. Пушката отсега нататък става моя собственост. Това ще ви е единственото наказание, но ще ви оставя моята. Всичко ваше ще сложа под онзи смрадлив храст. Няма да ви е трудно да стигнете дотам и с помощта на ножовете да се освободите от ремъците.

След като изпълни казаното, той възседна коня и напусна мястото, което без неговата намеса, щеше да стане съдбоносно за четиримата пътници от хасиендата Дел Венадо. Нито звук, нито поглед не го съпроводи от страна на разбойниците, но той знаеше, че в тяхно лице си е спечелил двама страшни, непримирими врагове.

Оттук до хасиендата Дел Венадо имаше един немалък дневен преход. Пътят минаваше през гъсти гори. Зад хасиендата лежаха принадлежащите ѝ обработваеми участъци. Дон Агустин Пена беше един от най-богатите земевладелци в страната: необозрими царевични поля и огромни насаждения маслини се простираха надалеч.

Самата хасиенда — като всички подобни постройки, разположени в близост до територията на индианците и следователно често нападани от скитащите се орди — беше нещо средно между чифлик и крепост. Изградена от тухли и дялани камъни, обкръжена от тераса с бойници и съоръжена с яки порти, тя можеше да издържи обсадата на неприятелите. На един от ъглите ѝ се издигаше триетажна кула. В случай че главната постройка беше завзета от врага, тя можеше да предложи още едно убежище. Палмови дървета обграждаха цялата постройка и жилищата на принадлежащите към хасиендата пеони и вакероси. Извън този район тридесетина колиби образуваха малко селце, обитавано от надничари и техните зависими от хасиендата семейства. В дни на опасност тези хора можеха да намерят закрила в хасиендата крепост и да подсилат «гарнизона».

Към хасиендата принадлежаха разположена наблизо и богатата златна мина, както и неизброими стада от крави, бикове, коне и мулета, които се движеха свободно по големите савани и из гъстите гори.

Хасиендата Дел Венадо беше често посещавано място, разположено по пътя, свързващ Ариспе и Тубак. Думата «път» в случая означава само един мислен път, тъй като всеки пътник си избираше желаната от него посока.

На един ден път преди Венадо се намираше Ла Поса

[29]

— местност, носеща името си от разположения в нея водоем — една голяма рядкост в онези райони. Пътниците построяваха тук нощния си бивак, макар наблизко да нямаше нито една обитаема колиба, заради живителната течност, без която те и животните им биха загинали.

Край Ла Поса гореше ярък огън и осветяваше лагеруващите шестима души. Седмият — дон Естебан де Аречиса, седеше малко встрани върху сваленото от коня седло и издихваше във въздуха изкусни пръстени, които оформяше от дима на своето сигарилъ.

Мъжете говореха за богатството, към което отиваха, и беседата беше толкова оживена, че не забелязаха възбудата, обхванала намиращите се в близост до огъня трийсетина коня.

— Бенито — заповяда по едно време дон Естебан, — я виж какво им има на животните!

Слугата на Аречиса се понадигна и хвърли изпитателен поглед към конете.

— Санта Виржен! Виждате ли изправените им гриви и страховито проблескващите очи? Трябва да има опасен звяр наблизко!

Като потвърждение на думите му прозвуча дълбоко, гърлено ръмжение, което бързо се превърна в ужасяващ рев.

— Ягуар!

Тази дума предизвика суматоха сред хората. Вярно, Аречиса спокойно си седеше на седлото и продължаваше да пуши равнодушно, сякаш бе доловил мяукането на домашна котка, ала другите се сместиха неволно и безмълвно се заслушаха.

— Ха — прекъсна най-сетне един тишината, — не трябва да се страхуваме! Ягуарът не напада човек, освен ако е ранен. Нито дори се осмелява да посегне на кон, най-много да връхлети някое малко конче, което не умее да се брани с копита.

Приказливецът искаше да вдъхне кураж повече на себе си, отколкото на другите.

— Познаваш ли ягуара, Бараха? — попита Бенито.

— В действителност още не съм виждал такъв.

— Тогава да мълчиш! Казвам ти, ягуарът скача върху най-силния кон, язди го до изнемога и после му прегризва гърлото. Аз често съм го виждал и когато бях вакеро, загубих благодарение на него най-добрите си коне.

Ревът отново се зачу по-високо и по-близо.

— Вземете оръжията в ръка! — повели дон Естебан.

— Безполезно е, сеньор — отвърна Бенито. — Нека по-добре увеличим огъня, това е най-доброто средство да се държи ягуарът надалеч. И вижте дали конете са здраво вързани, инак ще се отскубнат и ще побегнат уплашени.

Той хвърли няколко клона в пламъците, докато Бараха завърза по-грижливо конете. Животните усещаха опасността и трепереха с цялото си тяло.

— Тъй, сега е светло почти като през деня и звярът няма да дръзне да прекрачи осветения кръг.

Ама пък ако го мъчи жажда, трябва да жага...

— Какво, какво? — обади се Бараха страховито.

— Тогава той не се бои и от огън. Най-разумното е да му се махнем от пътя. Тези животни ги мъчи много повече жаждата, отколкото гладът.

— И след като се напият?

— Хмм, тогава обикновено им се явява и апетит. Та то си е съвсем естествено, струва ми се.

— Наистина. Ама какво ядат после?

— Хм, каквото им попадне — коне, друго месо, може би и хора, ако...

— Ако...? — запита плашливият Бараха.

— Ако веднъж вече са вкусили човешко месо. Трябва да ви жага, че ягуарите са големи гастрономи и предпочитат човека пред всяко друго блюдо, след като веднъж са забелязали колко е вкусен.

— Не звучи много успокоително! — увери Кучильо.

— Защо? — попита Бенито, който сякаш си бе наумил да наплаши колкото се може повече своите компанерос

[30]

— Ее, и кого тогава ще измъкне от нас?

— Не знам! Ние сме седем човека; един от нас сигурно ще му е достатъчен и другите шестима ще са спасени, стига само...

— Стига само...? — настоя Бараха. — Ама кажи най-сетне всичко, де!

— Искях да кажа, стига само да няма женска при себе си, тогава... ама защо ли да ви измъчвам!

— Хайде говори! — заповяда Кучильо. — Човек поне трябва да знае къде е.

— В такъв случай той би се почувствал задължен да прояви галантност и ще избере още един от нас за нея.

— Санта Мария, тогава ми се ще тоя тигър да е още ерген!

Разнесе се гнетящо ръмжение и ето че... наистина, от другата страна отговори втори рев.

— Той е женен! — извика Кучильо. — Само петима ще останат от нас!

— Сред които съвсем сигурно ще бъда аз — рече Бенито. — Аз съм стар, а ягуарът не е любител на мършавото и жилесто месо. Но, чуите!

Далеч от тях прозвуча късо, мощно изревяване, което Бенито също така добре познаваше, както гласа на ягуара.

— Какво беше това?

— Сребърен лъв, пума!

— По дяволите, та тук целият пъкъл е пощръклял срещу нас! — прокле Бараха. — Искан ми се да съм къде ли не, но не и в тая дяволска Ла Поса! Какво да правим, добри ми Бенито?

— Направи се на колкото може по-слаб, та звярът да те сметне за достатъчно мършав!

И дон Естебан, изглежда, се бе угрижил, защото се примъкна по-близо до пламъците и взе пушката в ръка.

Чуха се бързи стъпки и като изникнали от земята, до огъня застанаха двама мъже, които наподобяваха потомците на някой измрял род великани. Единият от тях беше исполин и въпреки това другият стърчеше цяла глава над него.

— Good evening, mesch'schurs!

[31]

— поздрави той. — Няма ли да бъдете така добри да позагасите огъня?

— Огъня...? загасим...? — попита Бараха съвсем шокиран. — Да не сте мръднали, сеньор?

— Мръднал? Защо?

— Защото тогава пумата и ягуарът ще ни изхрускат!

— Точно за да не ви изхрускат, трябва да изгасите огъня.

— Кои сте вие и какво правите тук при Ла Поса? — поиска да знае дон Естебан.

— Наричат ме Боа роз.

— Боа роз! — извика Бенито, скачайки. — Значи вие сте Големия орел?

— Да, ако ви е угодно.

— А този тук е Падащата светкавица?

— Санта Лаурета, правилно отгатнахте! — рече спътникът на Боа роз.

— Можем да угасим огъня, дон Естебан — викна Бенито. — Зная какво искат тези двама мъже.

— Какво?

— Ние трябва да се отдръпнем от водоема, за да се напият зверовете и междувременно...

— Междувременно ще опитат куршумите ни! — потвърди Боа роз.

— Това е твърде опасно!

— Страхувате ли се? — попита гордо Падащата светкавица, при което изгледа дон Естебан с презрителен поглед.

— Гасете! — заповяда онзи вместо отговор.

— Добре! Изтеглете се заедно с конете на двеста крачки и ви давам дума, че след десет минути ще можете да запалите отново огъня.

— Ами как се озовахте насам? Толкова късно, пеша и сами?

— Досега ловувахме мечки в Скалистите планини и ето че решихме да се запознаем и с ягуара. Хайде, размърдайте се, иначе зверовете ще довтасат, преди да сте се усетили, а при тази трепкаща светлина човек не може да даде сигурен изстрел!

Само след минута двамата пришелци останаха сами край водоема.

— Два са — един отсам и друг оттатък.

— Така е. Ела!

Беше съвсем тъмно. Те коленичиха и опряха гърбове, за да владеят напълно терена и в случай на нужда да имат някаква закрила. С двуострите ножове между зъбите и тежките пушки в ръка чакаха идването на животните.

Не бяха минали и две минути и се чу тихо промъкване.

— Моят е тук, Пепе. Как стоят нещата с твоя?

— Санта Лаурета, добичето клечи отпред и се пули в мен. Тукашните ягуари хич не са наясно какво трябва да правят с нас.

— Значи можеш да дадеш изстрел?

— Добър.

— Тогава стреляй!

Двата изстрела отекнаха като един и в следващия миг стрелците захвърлиха пушките и страбчиха ножовете. Прозвуча късо изхъркване, след което настана тишина.

— Добре улучени! Мъртви на място!

От далечината се разнесе ревят на пумата.

— Нея ще пипнем по-късно, защото тя отива на водопой едва на зазоряване. Хей, люде, разпалете си огъня, ние сме готови!

— Вярно ли? — попита Бараха боязливо отдалеч.

— Елате и хвърлете едно око на котките!

След минута-две огънят припламна и телата на двата звяра бяха довлечени до него.

Мексиканците гледаха с удивление могъщите животни и двамата мъже, които толкова хладнокръвно бяха дръзнали да поведат битка с тях.

— И къде сте ги уцелили? — попита Бараха. — Та по тях не се вижда и най-малка следа от нараняване!

— Ти май никога не си държал пушка в ръка, човече. Санта Лаурета, пита къде сме ги уцелили. Естествено там, където трябва да се улучи един тигър. Че не виждаш ли как са те зяпнали зверовете?

— Вярно, всеки изстрел в дясното око! — провикна се дон Естебан. — Вашата репутация отговаря на истината. Вие сте най-добрите стрелци, които съм виждал!

— Хмм — изсумтя канадецът, — когато човек има пушка като моята, сигурно ще улучи онова, в което се цели. Има само още една от този вид и тя...

Той спря по средата. Откъм мястото, където бе прозвучал ревят на пумата, отекна изстрел.

— По дяволите! — извика «по-добрият» от ловците. — Познаваш ли тази пушка?

— Познавам я като моята собствена — отговори другият. — Тя е същата, за която току-що се канех да говоря. Внимавайте, хора. Дяволите на саваната са наблизо, защото изстрелът дойде не от коя да е друга пушка, а от тази на Ел Местисо!

Той измъкна ножа си и се наведе над ягуара да му свали кожата. Неговият другар последва примера му.

Още не бяха свършили с работата си, когато се разнесе галопът на кон и един ездач спря пред огъня. Беше закрепил ласото си за задния край на седлото, а на другия бе вързана пумата.

— Може ли човек да се настани край огъня ви, сеньорес? — попита той.

— Ареляно, Тибурсио Ареляно, растреадорът! — извика Бенито. — Добре дошъл, добре дошъл при Ла Поса!

При споменаването на това име дон Естебан и Кучильо погледнаха изненадано нагоре.

— Бенито, наистина, старият Бенито е тук. Тогава слизам, без повече да питам!

Тибурсио скочи от коня, върза го за едно колче и замъкна пумата до ягуарите.

— Санта Виржен, добра жътва сте прибрали, сеньорес! Кой всъщност е дал тези майсторски изстрели?

Боа роз се изправи бавно и попита, вместо да отговори:

— Вие ли застреляхте пумата?

— Да.
— Мътните го взели, толкова много никога не съм се заблуждавал досега в живота си! Бях готов да се закълна, че пушката, която чухме преди малко, беше на Ел Местисо!
— Не сте се излъгали, тя е.
— Какво? Наистина? Това е невъзможно! Само смъртта би разделила Сан меле от пушката му!
— Или ако е бил пленен.
— Пленен? Да не би да се каните да ми се присмивате?
— Не ми и хрумва, сеньор! Той беше пленен и трябваше да се прости с пушката си.
— Тогава трябва да е попаднал в ръцете на врагове със страшно надмощие в силите!
— И това не. Един-единствен го победи, него и неговия баща.
— Него и Мен руж? Тогава той трябва да е или ангел, или дявол.
— Нито едно от двете. Желаете ли да го видите?
— Естествено, стига да е възможно!
— Погледнете към мен, сеньорес!
В тези думи не се криеше гордост, макар и ясно да си личеше определено удовлетворение.
— Вие ли сте били? Разкажете!
— По-късно, смъкнал съм кожата на пумата, не бива да я оставя да изстине. Но, сеньорес, моето име вие чухте, а аз как да ви наричам?
— Този е Големия орел, а другия — Падащата светкавица, Тибурсио — отговори Бенито вместо запитаните.
— Или Боа роз и Пепе Дормилон, както ни наричат белите — допълни по-големият голиат.
— Наистина ли? — попита Тибурсио, отстъпвайки изненадано.
— Наистина! — потвърди Боа роз.
— Приемете в такъв случай ръката ми, мешърз! С удоволствие я подавам на такива прославени мъже.

Съглеждайки младия растреадор, дон Естебан де Аречиса бе побледнял. А когато чу името Пепе Дормилон
[32]
, стрелна с изпитателен поглед ловеца и се изтегли бързо в сянката. Остана там и когато трите животни бяха одрани и всички присъстващи се настаниха край огъня, за да чуят как се е удало на Тибурсио да плени Дяволите на саваната.

Растреадорът започна. Когато спомена името на хасиендерото, Кучильо попита:
— Дон Агустин Пена ли е бил? Ние възнамеряваме да отидем при него и да починем няколко дни в хасиендата Дел Венадо!
— Тогава ще яздя с вас. И аз смятам да отида при него!
Когато свърши, Боа роз и Дормилон му подадоха ръка.
— Чухме името ви да се споменава по тези краища, млади човече. Ако продължавате така, хората още повече ще заговорят за вас! Само че сте извършили изключително голяма грешка.
— Каква?
— Трябвало е непременно да угостите Дяволите с куршума или острието си, като по този начин щяхте да възмездите много злини и да предотвратите бъдещи беди. Вярно е, че човешката кръв е скъпоценна течност, но кръвта на тези двама мъже е драконова и не бива да бъде щадена. За пушката пък направо бих ви завидял, ако моята не беше също толкова добра. Само я дръжте здраво, защото съм твърдо убеден, че Ел Местисо ще дойде да си я вземе, а и още нещо заедно с нея — вашия скалп.
Кучильо се обърна към младия растреадор.
— Я кажете, Тибурсио, жив ли е още баща ви Марко Ареляно?
— Не. Вие познавахте ли го?
— Само съм слушал за него. Бил е изключителен гамбусино и сигурно ви е оставил добро наследство.
— Нищо повече от една малка бамбукова колиба.
— А майка ви?
— Тя също се спомина. Преди няколко дни я погребях.
— Как умря баща ви?

— Не зная.

— Наистина ли? Аз пък си мисля, че синът трябва да знае мястото, където е изгубил баща си. Тибурсио хвърли един поглед към Кучильо. Въпросите му се сториха подозрителни и той реши да наблюдава този мъж.

— Баща ми беше гамбусино. Тръгваше натам, където се надяваше да намери злато, и се връщаше само за малко вкъщи. При поредното излизане изчезна безследно. Може би е станал жертва на индианци или на някое диво животно.

— Неговите пътувания никога ли не се увенчаха с успех?

— Ако беше успял, моето наследство сигурно щеше да е нещо повече от една бамбукова колиба.

— И вие избрахте неговия занаят?

— Да.

— Вие може би ще намерите също толкова малко като него. Присъединете се към нашата експедиция!

— Каква експедиция? Нищо не зная за нея.

— Този сеньор, дон Естебан де Аречиса, е организиран едно пътуване с изходен пункт Тубак и цел — територията на апачите. На него му е известен някакъв неизчерпаем плейсър, бонанса, каквито никой не е откривал досега, и тръгва с осемдесет мъже да я експлоатира. Вие сте златотърсач, ловец и растреадор и можете да свършите добра работа. Няма съмнение, че експедицията ще бъде успешна, а вие с един удар ще станете богат мъж.

Кръвта зашумя във вените на Тибурсио, но той с нищо не издаде мислите си.

— Аз се канех да отида при дон Агустин и да се предложи за вакеро, но кажете, наистина ли вярвате, че вашата експедиция ще има успех?

— Толкова е сигурно, както че седя тук до вас!

— Ще помисля. Давате ли ми време за размисъл до отпътуването ви от хасиендата?

— На драго сърце. И бездруго ще бъдем там заедно и скоро ще се опознаем.

Кучильо се надигна, за да събере дърва за огъня. Дон Естебан също се измъкна в мрака. На известно разстояние от огъня те се срещнаха.

— Каква странна и изненадваща среща, а, сеньор?

— Много изненадваща. Вие наистина добре го разпитахте. Убеден съм, че не знае нищо за бонансата. Марко Ареляно е умрял, без да остави информация на жена си и сина си. Вашият нож добре и навреме му е видял сметката!

— Моят нож? Да не би ваша милост да иска да каже, че аз...

— Я стига, разказвайте басните си другиму, само не на мен! Убеден съм, че още боравите добре с острието, както навремето в замъка Еланчове.

— Дон Естебан! Нали щяхме да се познаваме едва от Ариспе?

— Вярно, но се появи причина, която може да ни принуди да се върнем към миналото.

— Каква би могла да бъде тя?

— Разгледахте ли внимателно този Тибурсио Ареляно?

— Струва ми се, да..

— Не намерихте ли някаква прилика?

— Хм, по дяволите, за това не помислих! Той наистина има почти същите черти като вашите, когато бяхте на неговата възраст или най-много няколко години отгоре.

— Аз веднага забелязах. Сравнете възрастта му с годините, които изминаха от онази нощ.

— Съвпада. Но възрастта и приликата не са непогрешимо доказателство, може да са просто случайност.

— Ами резката на бузата?

— Има ли я той?

— Има я, макар и едва забележима. Времето почти напълно е заличило белега от леката рана.

— Аз бях седнал така, че не можах хубаво да го огледам. Но щом наистина има белег, то няма съмнение. Какво ще предприемете?

— Той трябва да умре.

Надменният мъж изговори тези думи толкова спокойно, сякаш се касаше за смъртта на някое вредно, досадно насекомо. — Да умре? Как?

— Това си е ваша работа — досущ като навремето, когато възложих на Хуан да оцвети острието си в червено.

— Да, бедният Хосе твърде дълго се колеба дали да го стори. И за жалост трябваше да си плати, защото оня проклет мигелет му тегли куршума.

— Вие бихте ли познали мигелета?

— Не. Та нали го видях в тъмното и само за кратко.

— Той седи там до огъня.

— Там... до огъня? — запита Кучильо, предишният Хуан, като от изумление разтвори широко очи.

— Да.

— Кой е?

— Пепе Дормилон, Падащата светкавица. Той и в Еланчове се казваше Пепе Сънливеца, а и външността му не може да ме измами. Той е мъжagата, осъден на каторга в Сеута, който по необясним начин успя да избяга.

— И вие не се лъжете?

— Абсолютно невъзможно.

— Каква знаменателна среща! Какво ще правим?

— Трябва непременно да се отървем от него.

— Трудничко ще стане тая работа. Дватама исполини са опасни мъже. С човек, който търчи подир ягуар сред нощ, за да го уцели в дясното око, не е лесно да се справиш.

— Хитростта често е много по-ценна и от най-голямата физическа сила. Аз ще обмисля нещата, а сега да се връщаме, защото едновременното ни отсъствие лесно може да събуди подозрения. Дон Естебан се върна при лагерния огън и се намести на място, където светлината от пламъците не можеше да достига лицето му.

Дватама ловци, по-калени от мексиканците, лежаха един до друг встрани от огъня. Когато другите заспаха, те все още бяха будни.

— Защо искаш да потеглим толкова бързо, Пепе?

— Санта Лаурета, това е необикновена история! Знаеш ли кой е тоя дон Естебан де Аречиса?

— Да.

— Е, кой?

— Дон Естебан де Аречиса.

— Това не е истинското му име.

— Какво?

— Това е онзи дон Антонио де Медиана, който отвлече твоя малък Фабиан, уби майка му, а мен искаше да прати на лов за риба тон.

Боа роз щеше да скочи от изумление, ако Пепе не му бе дал знак с ръка да се овладее. Той дълго мълча. Чутото беше толкова необикновено, че трябваше да го проумее, преди да каже нещо.

— Можеш ли да се закълнеш в това, Пепе? — попита накрая.

— С хиляди свещени клетви.

— Съществуват прилики.

— Но не и толкова големи като тези. Пепе Сънливеца има отлични очи, а и физиономия, видяна при такива обстоятелства, той никога не забравя.

— Добре, вярвам ти, но какво ще търси граф Де Медиана тук, в Сонора?

— Това не знам, но ще научим. Мога ли да те попитам нещо?

— Моля.

— Ние сме заедно от толкова години.

— И никога не сме се разделяли.

— Правилно! Никога — нито в опасност, нито в беда и тревоги или в каквото и да е друго отношение. Но сега имаме работа...

— ...в която също няма да те изоставя.

— Вярно ли?

— Щом аз го казвам, значи е вярно! Кога съм те лъгал?

— Никога. Но сегашната работа е много трудна. Аз трябва да знам какво си е наумил графът.

— Правилно.

— Трябва да го накажа за убийството, за отвличането на детето и за фалшивото обвинение срещу мен.

— Така е.

— И ти знаеш, че този пръстен на пръста ми всъщност е виновен за извършеното престъпление. Аз го запазих като предзнаменование, че имам да поправам тежък грях. Искаш ли да ми помогнеш?

— Разбира се, стари ми, верни Пепе!

— Дори ако се наложи да преследвам с години в битки и опасности златната експедиция?

— И тогава, при това не само заради теб, а и заради моя малък Фабиан, когото извадих от лодката и взех на кораба си и след три години изгубих. Пепе, никого не съм обичал така, както момчето, и бих оставил десницата да ми отсекал, да можем само да го намеря. Графът е убил майка му, а него е обрекъл на гибел в морето. И аз имам малка сметка за уреждане с тоя дон Естебан де Аречиса!

Разговорът приключи. Двамата мъже се увиха по-плътнo със завивките си и опитаха да поспят. На другото утро Боа роз и Пепе Дормилон бяха изчезнали. Това никого не учуди.

Конете бяха напоени, необходимият брой от тях — оседлани и мъжете полетяха като вихър към хасиендата Дел Венадо. Дон Естебан яздеше начело. Той не обичаше да общува с хората си повече, отколкото беше необходимо. Кучильо се придържаше до Тибурсио, комуто се опитваше да засвидетелства биещо на очи приятелство и симпатия. Растреадорът го приемаше външно с дружелюбие, ала проявяваше удвоена предпазливост в компанията на този подозрителен човек. Преди да напуснат Ла Поса, той беше направил откритието, че Кучильо накуцва, а по време на езда конят му от време на време се препъва. Тези наблюдения отхвърляха всяко съмнение, че Кучильо е убиецът на неговия осиновител. Тибурсио беше убеден, че целта на експедицията е Златната долина, пътя до която беше описала умиращата му майка. Тайно в себе си реши да се присъедини към експедицията, за да разобличи убиеца и да предяви правото си относно откритата от Марко Ареляно бонанса.

Но сега се вълнуваше от предстоящата среща с Росарита, чието благоразположение ясно бе почувствал и която оттогава непрестанно занимаваше мислите му.

3. Последният Медиана

Беше привечер. От ветреца белите цветове на маслиновите дървета се сипеха меко като снежинки. Пеоните се връщаха по колибите си след свършената работа — едни натоварени със земеделски сечива, други подбутваха с остена мудните волове.

По бреговете на потока, който протича през нивите на хасиендата Дел Венадо, се събираха хиляди животни да утолят жаждата си. Бикове и крави мучаха от радост при вида на «напитката» си, волни коне препускаха на големи хергелета към водата или се гонеха помежду си. Земята трепереше под галоп на тези благородни животни. Макар и свикнали с човека, те все още притежаваха боязливата гордост на дивите мустанги с блестящи очи, разтворени, отделящи пара ноздри и развети гриви. След като утолиха жаждата си, конете се понесоха с бързината на светкавица, като хвърляха немирно къчове със задните копита, докато изчезнаха в облаци прах.

Двама мъже се зададоха откъм гората и се насочиха към хасиендата. Единият яздеше на кон, а другият — муле. Ездачът на коня беше дон Агустин Пена. Той носеше сламена шапка, риза от фина бяла батиста — вамс нямаше — и плътнo прилепнал около кръста кадифен панталон със златни копчета. Другият беше капеланът на хасиендата — достопочтен францискански монах, чието препасано с копринен кардон синьо расо бе високо запретнато над дългите ботуши със звънтящи шпори. Голяма сива филцова шапка, килната дръзко настрани, му придаваше повече воински, отколкото монашески вид. Двамата се бяха срещнали недалеч от хасиендата и сега се връщаха заедно.

— Но кажете, преподобни отче, защо отсъствахте толкова дълго? Още преди три дни ви очаквах и понеже не дойдохте, едва ли не си помислих, че свети Хулиан — вашият светец закрилник според собственото ви уверение, ви е изоставил и ви е сполетяло нещастие.

— Човек навсякъде се намира в Божиите ръце, сеньор Пена, а се връщам толкова късно, защото по време на пътуването си използвах всяка възможност да служа с думи и дела на Бога.

Гладуващи нахраних, жадни напоих, опечалени утеших, болни посетих, на умиращи светото причастие дадох...

— Умиращи? Да не би наблизо да е починал някой?

— Не наблизо. На два дни оттук бях повикан при майката на растреадора Тибурсио Ареляно. Тя очакваше смъртта като жена на истински храбър гамбусино — с благочестиво сърце и неустрашима душа.

— На Тибурсио? Да, зная, че е мъртва. Той ми разказа.

— Къде и кога?

— По-късно ще ви информирам, за тая работа се иска поне един свободен час. Присъствахте ли на смъртта ѝ?

— Не, времето ми беше така оскъдно, че скоро трябваше да си тръгна. Но изслушах нейната изповед и ѝ дадох последното причастие.

— Май не се знае със сигурност дали мъжът ѝ, Марко Ареляно, е мъртъв или само безследно изчезнал?

— Той е мъртъв.

— Точни ли са сведенията ви?

— Точни.

— Къде е починал?

— Край Рио Хила, но не е починал, а е бил убит от безбожната ръка на един мъж, комуто оказал цялото си доверие.

— Гледай ти! И убиецът е открит? Признал си е деянието?

— Не.

— Ами как тогава може да се знае толкова конкретно, че е умрял от насилствена смърт, както и мястото на престъплението?

— Нито вие, нито аз имаме представа за удивителната проникателност, с която тези ловци и златотърсачи сглобяват достоверно и от най-незначителните белези, които друго око изобщо не би забелязало, цяла една заплетена история.

— Аз обичам Тибурсио Ареляно, дължа му голяма благодарност и много бих желал да чуя историята.

— Мога да ви я разкажа. Тя не е част от изповедта, макар да ми бе поверена под печата на мълчанието. Марко Ареляно открил отвъд Пресидио Тубак изключително богато златно находище, но бил принуден да отстъпи пред апачите и се върнал при съпругата си, за да се подготви за нова визита на бонансата. Доверил ѝ всичко и дори ѝ оставил рисувана карта, на която пътят и местоположението на Златната долина били точно нанесени.

— Защо го е сторил? Такива важни неща на жени не се доверяват.

— Съпругата на Марко беше жена, при която тайната е била добре съхранена. А той я споделил с нея, за да не бъде изгубена, ако на него му се случи нещо.

— Вие видяхте ли картата?

— Не.

— Кой я притежава?

— Тибурсио. Ако той си е бил вкъщи, Ареляно сигурно е щял да довери на него нещата, а не на жената. Та значи Марко заминал отново и стигнал в Тубак. Тук го виждали всеки ден да общува с един гамбусино, с когото впоследствие напуснал града. Сигурно е, че този човек го е придружил до бонансата.

— И е неговият убиец?

— Най-вероятно. Те трябва да са били отново прогонени от индианците, защото един вакеро ги видял на два дни път отвъд Хила. Той проследи дирите им — водели към реката, — стигнал до две места, където били ношували, а сетне и до друго, откъдето продължавала следата само на един мъж. Липсващата била на Ареляно. Утъпканата и окървавена земя свидетелствала, че се е състояла борба и е било извършено убийство.

— Убиецът сигурно е искал да запази тайната само за себе си.

— Така е. Вакерото се върнал благополучно. Бил изгубил следата на убиеца, но сметнал за свой дълг да отнесе вестта на жената на убийтия.

— Това е проклятието на златото. Моите засмени поля ми се струват хиляди пъти по-ценни от всичките златни кюлчета в раклите ми.

— И все пак одобрявате експедицията, която дон Естебан де Аречиса възнамерява да предприеме?

— Длъжен съм да я одобря. Дон Естебан преследва възвишена според мен цел, нямаща нищо общо с обичайната мания към бляскавия метал. А и знаете онова, което не е известно никому, че хасиендата Дел Венадо не е моя собственост, а негова, и аз съм само един пожизнен арендатор.

Двамата мъже влязоха в двора и слязоха от животните пред външното стълбище, което водеше до голямо преддверие, откъдето пък се стигаше до приемната на хасиендата.

Тя представляваше голям салон, в който — според обичая в онези горещи страни — непрестанно въздушно течение създаваше хладина. Фини и красиво изработени китайски рогозки покриваха каменния под, а други, по-богато украсени, служеха като щори на прозорците. По варосаните стени бяха окачени ценни медни гравюри, а мебелировката се състоеше от кожени люлеещи се столове, наричани бутакас, сребърни мрасерос — малки мангали, от чиято жарава пушачът пали своята сигарильо, една софа от ротанг

[33]

и тапицирани столове от същия материал.

Големи резени диня — на езика на страната пастекес — показваха от сребърен поднос розовото си месо, чийто апетитен сок проблясваше на перлени капки. Редом с полуразпуканите нарове питалас — плодове от разновидност на свещениковия кактус — разкриваха тъмния пурпур на своите зърна, а портокали, гренадийе

[34]

, сладки лимони, с една дума, всички видове южни плодове, предизвикващи и утоляващи жаждата, показваха гостоприемната същност на дон Агустин.

Той и францисканецът се разположиха край масата, за да вкусят деликатесите, но едва бяха започнали, влезе един слуга и доложи:

— Сеньор, отвън стоят двама пътници и молят за вашето гостоприемство. Единият от тях твърди, че ви познава.

— Те са добре дошли при мен — гласеше радушният отговор. Скоро след това двамата мъже влязоха. По-младият от тях имаше открито, бъдещо доверие лице, интелигентно и дръзко. Беше със стройно телосложение; облеклото му въпреки своята простота показваше определена елегантност.

— Аа, това сте вие, Педро Диас! — възкликна дон Агустин. — Да не би да има наблизо някой и друг индианец, та сте довтасали в този пущинак?

Педро Диас беше прочут със своята неугасима ненавист към индианците, с дързостта, с която воюваше срещу тях, и с умението си да излиза и от най-затрудненото положение.

— Позволете, преди да отговоря — поде той усмихнато, — да ви представя краля на гамбусиносите и княза на музикантите, сеньор Диего Ороче! Той надушва златото, както кучето дивеча и свири на мандолина, както никой друг.

Ороче поздрави с необикновена сериозност. Впрочем той май от дълго време не бе имал възможност да прояви префиненото си обоняние, за което спомена Педро Диас, защото външният му вид дори и не намекваше за голямо богатство. За да посегне към допотопната си филцова шапка, не беше необходимо да нарушава порядъка на художествено надипленото си наметало, а трябваше просто да избере една измежду многото дупки по него и да провери удобно ръка. Големите му загрубели ръце имаха нокти на хищник — несъмнено доказателство, че той владее изкуството да изтръгва особени тонове от мандолината, която висеше на врата му. Докато се покланяше дълбоко пред дон Агустин, дългите гъсти фъндъци на невчесаната му коса паднаха в лицето му.

Когато двамата седнаха, Диас взе думата.

— Чухме, че в Ариспе се подготвя експедиция към вътрешността на Апачерията. Познавате ли водача ѝ, сеньор Пена?

— Той се казва дон Естебан де Аречиса.

— Дали е мъж, на когото можеш да се довериш?

— Да.

— Подочух, че често ви спохождал, и бих искал да питам по какъв начин мога да се включа в експедицията.

— Останете тук, докато дойде! Очаквам го тези дни, така ще имате възможност да разговаряте лично с него.

— Значи подробности не са ви известни?

— Детайлите той държи в тайна... Златната треска най-сетне и вас завладя, драги ми Диас!

— Боже опази! Търсенето на злато предоставям на такъв опитен гамбусино, какъвто е сеньор Ороче. Що се отнася до мен, то гледам на експедицията само като на отлична възможност да подиря сметка на диваците за многото злини, които са ми причинили.

След разговора на двамата гости бе посочено подходящо помещение. Прислугата тъкмо се занимаваше с приготвянето на вечерята под ръководството на Росарита, когато отвън се чу конски тропот и през прозорците проникна светлината на няколко факли.

— Дон Естебан де Аречиса е пристигнал! — извика един от слугите. Пена побърза да излезе да посрещне нечакания все още гост.

Никой от неговия ескорт не се осмели да прекрачи прага на приемната. Влезе само Тибурсио, сякаш се разбираше от само себе си, че той не се числи към прислугата.

Росарита тутакси се завтече към него и му подаде ръка.

— Добре дошли, сеньор Тибурсио! Хубаво е, че идвате, отдавна ви чаках!

После поздрави с почитителен поклон дон Естебан, който метна ненавистен поглед на младежа, понеже беше предпочетен пред него.

— Какво щастие — рече той, — че ви остана и една думица за мен! Вече си мислех, че обяздвачът на коне изцяло ви е обсебил.

Тя се изчерви от този неделикатен укор, а и хасиендерото смръщи леко чело.

— Не се сърдете на детето, дон Естебан! Ние сме толкова задължени на Тибурсио Ареляно, така че позволете да му го доказваме без задръжки. Впрочем вие ни заварвате неподготвени, тъй като очаквах пристигането ви след няколко дни.

— Извинен сте, сеньор! Престоят ми няма да продължи дълго. Трябва да стигна час по-скоро в Тубак. По този въпрос ще поговорим по-подробно.

След вечерята дон Естебан се оттегли с хасиендерото в работната му стая.

— Знаете, че първоначалният ми план беше да стигна близо до Рио Гранде дел Норте?

— Така си мислех.

— Аз го промених. При мен се яви един мъж, който открил край Рио Хила невероятна бананса и ми продаде тайната си. Ще поведе експедицията най-напред натам и после ще видя дали да осъществя и първото си намерение.

— Този мъж при вас ли е?

— Да.

— Как се казва?

— Кучильо!

— Накуцва ли?

— Да. Как ви хрумна този въпрос?

— А конят му от време на време се препъва?

— И това е така. Познавате ли го?

— Много добре, макар и още да не съм го виждал — отговори Пена, намерил толкова бързо потвърждение на неволното си предположение. — Внимавайте с него, той е убиец!

— Убиец? Какво ви прихваща?

— Банансата принадлежи на Тибурсио Ареляно. Неговият баща я е открил и е бил убит от този Кучильо.

— Откъде го знаете?

— Чух го от сигурна уста.

— И въпреки това сте погрешно осведомен. Кучильо никога не е виждал този Марко Ареляно.

— Той е бил с него в Апачерията, намушкал го е с камата си и после го е хвърлил в реката. Нека се пази от куршума на Тибурсио!

— Знае ли той нещо за тая работа? — попита Аречиса напрегнато.

— Знае всичко!

— И местоположението на банансата?

— И това. Той носи в джоба си точна карта.
— По дяволите! Виж ти... и все пак нещата стоят другояче. Аз ще проуча внимателно вашите твърдения, но съм убеден, че Кучильо и убиецът не са едно и също лице. Имате ли уговорената сума в наличност?
— Да, но си позволявам да отбележа, че тя погасява плащания от мен наем за арендата за години напред.
— Няма значение. Ставам ви длъжник, но скоро ще бъда в състояние да си изплатя дълга. Или вече не давате кредит на господаря си?
— Колкото искате! Именията ви в родната страна отвъд океана бездруго са неизмерими, поне според постъпленията, които получавате от тях. На вас бонанса не ви е необходима.
— На мен лично не, но за целта, чието постигане сега е моя задача. Мексико не трябва да остава по-дълго република. Добри условия на живот се постигат само при монархична конституция. Аз ще намеря необходимите милиони от бонансата и после ще дам на страната крал, който е роден за трона, но за съжаление бе изгонен от него от една достойна за окайване политика.
— Ще приеме ли дон Карлос короната на Мексико?
— Аз действам по негова заръка, повече не е необходимо да знаете. Всичко до най-дребната подробност е пресметнато и подготвено. Веднага щом се сдобием със златото, мечът ще тръгне по страната и ще съгради портата, през която аз ще въведа монарха.
— А ако бонансата принадлежи на друг?
— Ще проуча въпроса, както вече ви казах. Впрочем на отделния индивид тя би могла да донесе само гибел. Обкръжена е от пояс диви орди, който може да бъде разкъсан само от обединената мощ на силни и дръзки мъже. Стаите ми подредени ли са?
— Те се поддържат в постоянна готовност. Позволете да ви вода!
Дон Агустин придружи госта си до разкошно обзаведените помещения, предназначени специално за собственика на хасиендата, и се сбогува с него.
Хасиендата Дел Венадо беше източник, от който дон Естебан се снабдяваше с необходимите средства. Някогашните пиратски плавания му бяха донесли добра печалба и той бе вложил парите в покупката на това имение, за което знаеше, че под управлението на Пена се намира в сигурни и верни ръце. Това бе прелюдията към делото, за чието цялостно завършване бе дошъл сега от Испания.
Останал сам, Аречиса нареди Кучильо да дойде при него.
— Какво прави Тибурсио?
— Не знам.
— Спомняте ли си какво ви казах вчера за него?
— Той трябва да умре.
— Е, добре! На колко високо го оценявате?

— Хмм, десет квадрупли

[35]

няма да са прекалено много — пет сега, а другата половина, когато си свърша работата.

— Ето петте.
— Благодаря, сеньор. Кога трябва да се уреди въпросът?
— Още днес.
— Я гледай, толкова скоро?
— Така трябва. Той не само знае за нашата бонанса, ами има в джоба си и подробна карта.
— Сигурен ли сте в това, дон Естебан?
— Толкова сигурен, че ще получите допълнително още десет монети, веднага щом картата се намери в ръцете ми.
— В такъв случай тръгвам на часа. Но може би ще се нуждая от помощ.
— Вземете някого от нашите хора — кого, сам решете.
— Вече е решено. Бараха и Ороче тутакси ще помогнат, ако им дам ясно да разберат, че това е в тяхна изгода.
— Наистина ли сте сигурен в тях?

— Бараха е бандит, чиято кама вече е вкусила някоя и друга червена капка, а Ороче се нарича гамбусино наистина, но преживява единствено от комар и за една жълтица ще наръга и собствения си баща.

— Тогава върви! Ще чакам резултата тук.

Кучильо се отправи към помещението, отредено за ескорта на неговия господар. Бараха и Ороче играеха карти. Диас беше легнал с другите в съседна стая. На масата се мъдреше голяма, наполовина изпразнена стомна с мескал

[36]

, а погледите на двамата мъже говореха, че отдавна бяха минали онази граница, след която човек престава да бъде разумно, мислещо същество.

— Елате, Кучильо, пийте и ни разкажете за бонансата! — изфъфли Бараха.

— За бонансата? С нея е свършено.

— Свършено? — провикнаха се двамата, като че из един път изтрезнели от тази шокираща вест.

— Да, свършено!

— Защо? По какъв начин?

— Защото има един, който ще ни я оспори.

— Кой пък е той? Ще го пречукам на място! — увери Ороче, като сграбчи мандолината си и направи движение, сякаш се канеше да бухне с нея някого по главата.

— А аз ще го пронижа тихо и кротичко с ножа си между ребрата — врече се Бараха, чиято пъзлива натура, беше подходяща за подобно коварно дело.

— Тибурсио!

— Тибурсио? Какво общо има той с нашата бонанса?

— Твърде много! Той е бил вече там, иска да предяви правото си за собственост и се е присъединил към дон Естебан само за да ни подпита.

— Той трябва да умре!

— Да, той трябва да умре!

— Хубаво го казвате, но ще го направите ли?

— Колко давате, Кучильо, ако му дам да се разбере?

— На какво играхте?

— На нищо. Джобовете ни са толкова празни, че да му се дореве на човек.

— Налага се да ви помогна! Виждате ли тази златна монета, Бараха?

— Естествено! Дайте я насам!

— А вие тази, Ороче?

— Давай, казвам!

— Веднага щом в телесата на Тибурсио се озоват няколко цола студено желязо, получавате ги и двете!

— Все едно че са спечелени. Ще отучим ние нехранимайкото как се оспорва нашата бонанса.

Къде е той, Кучильо? Отивам при него!

— Изчакайте няколко минути! Ще видя къде се е дянал.

Кучильо излезе на двора и започна да се прокрадва около постройката. Една стая на приземния етаж беше ярко осветена. На отворения прозорец се бе облакътосила Росарита и вдъхваше уханието на цветята. Той продължи нататък. От другата страна на къщата само един прозорец хвърляше светлина и той забеляза сянката на мъж, който вървеше напред-назад в стаята.

— Ареляно е!

Тъкмо обмисляше как най-добре би могъл човек да се добере догоре, и светлината угасна.

— Отива да спи. Вратата на външното стълбище е отворена и той сигурно няма да заключи стаята си. Ето как ще може да стане.

Кучильо се върна обратно в съседната постройка, където се намираха другарите му. За обиколката му трябваше малко повече време, отколкото бе предполагал, и когато влезе, от пръв поглед разбра, че вече не може да разчита на двамата бандити. Те бяха изпразнили стомната до дъно. Бараха лежеше под масата, а Ороче се бе строполил наполовина върху него и никой от тях не владееше сетивата си. Не му оставаше нищо друго, освен да навести пак Аречиса.

Докато се промъкваше по двора, една фигура се спусна тихо по стълбището и се запъти към осветения прозорец на Росарита.

— Пак е оня! И той се кани да се наслади на мириса на цветята, но това ще му е последната наслада в живота!

В следващата минута той стоеше отново пред дон Естебан.

— Е?

— Нищо не можах да направя.

— И защо?

— Бараха и Ороче са се натряскали до козирката и не са в състояние да сторят и крачка.

— А Ареляно?

— Разхожда се долу. Да имах само един помощник, работата щеше да стане на бърза ръка!

— Толкова ли ти е нужен?

— За всеки случай.

Дон Естебан вече се бе облякъл. Взе си отново камата и отвърна:

— Аз ще дойда!...

Тибурсио се намираше под един покрив с Росарита! Тази мисъл не му даваше покой. Тя го караше да шари напред-назад из стаята и тя го подтикна да излезе навън в прохладната нощ. Видя пламъчето на свещта и разпозна Росарита.

Дали ще се разсърди, ако го забележи? Да я заговори ли? Краката му се колебаеха, но го носеха напред и Тибурсио се озова близо до прозореца. Светлината обля фигурата му и Росарита го позна.

— Тибурсио!

— Сеньорита!

— Ароматът на виолетките май ви се струва по-сладък от съня?

— Аз и без него не намирам покой!

— Защо?

— Не зная точно, доня Росарита.

— Потиска ви някаква мъка. Елате, доверете ми се!

Младежът пристъпи съвсем близо до нея.

— Смъртта на майка ви ли ви натъжава толкова, Тибурсио?

— Тя ми причини много мъка, ала аз скоро ще я превъзмогна. Човек трябва да заключи в сърцето си най-голямото страдание, защото къде има душа, която ще поиска да го облекчи, на която да може да се довери?

Тя се надвеси още повече към него.

— Вие се бихте за мен, вие бдяхте над мен, вие сте толкова добър и храбър. Нека си побъбрим! Тя говореше така мило и приятелски и скоро двамата бъбреха като две невинни деца за всичко, което им хрумваше. Те не забелязаха как две фигури се промъкнаха и се стаиха под няколкото растящи наблизмо лимонови дървета. Тибурсио беше уловил ръката на Росита, обърнат с гръб към дърветата.

— Напред, Кучильо, сега е моментът! — прошепна Аречиса. Бандитът измъкна ножа си и се метна с два скока към растреадора. Един писък на Росарита избави Тибурсио от сигурна смърт. Той се извъртя рязко и насоченият към сърцето удар попадна само в ръката му. В следващия миг Кучильо лежеше под него и пышкаше под натиска на сключените около гърлото му ръце.

— Сеньор Кучильо, изречете си последното «Отче наш», свършено е с вас!

— Тибурсио! — извика Росарита с неимоверен страх.

Той погледна нагоре. Втора забулена фигура бе вдигнала пестник, в който блестеше острие.

Тибурсио се изви назад, изстреля се като пружина нагоре, сграбчи новия нападател и го запрати обратно сред дърветата. После с бърз като мисълта скок се намери в стаята при момичето.

— Прощавайте, сеньорита, но само тук съм в безопасност.

— Да, да, елате при мен! Останете, останете и не си тръгвайте, иначе ще ви убият! — помоли тя смъртно бледа и трепереща от ужас, като се свлече в креслото и простря умолително ръце към него.

Той затвори прозореца и отстъпи в дъното на стаята.

— Познахте ли ги, сеньорита?

— Не, видях само фигурите им.

— Бяха Кучильо и дон Естебан.

— Дон Естебан, херцогът?

— Херцогът? — повтори Тибурсио удивено.

— А, да де, вие не го знаете! Това е тайна, ала на вас мога да я кажа. Дон Естебан в действителност се казва граф Антонио де Медиана, или херцог Де Медиана. Той е собственикът на тази хасиенда и не е възможно той да ви е нападнал.

— Той беше, а сега знам и причината, поради която се опита да ме убие.

— Каква е?

— Позволете да я премълча! И хасиендата е негова собственост? В такъв случай тук не мога повече нито миг да бъда сигурен. С ваше разрешение ще си вървя!

Преди да се опита да му попречи, той беше изчезнал в мрака на коридора. Едва сега Росарита забеляза на пода кръвта, която се бе стекла от раната му.

— Той е ранен! Той ще умре!

Взе свещта и побърза след него. Гореще се чуха стъпки. Тибурсио вече се спускаше по стълбите, наметнал серапето, с пушка в ръка.

— Не можете да си тръгнете, Тибурсио, ранен сте!

— Лека драскотина, която нищо не значи, сеньорита!

— О, влезте, трябва да ви превържа!

Погледът му просветна и се спря успокоително на изплашеното й лице.

— Благодаря, сеньорита! Но вие ще намеря една билка, която е по-добра от всяка превръзка. Останете със здраве!

Тя го улови за ръката и здраво го задържа.

— Не бива да го допусна! Вие ни спасихте и закриляхте, а в замяна на това вие бяхте нападнал в дома ни. Татко ще трябва да ви издейства удовлетворение!

— Няма как да го стори. Полагащото ми се удовлетворение единствено аз мога да получа, а вашата къща не бива да се превръща в арена на борба, чието място е само навън в саваната.

— Тибурсио!

— Росарита!

Той поднесе ръцете й до устните си.

— Сбогом... за днес!

После се спусна бързо по стълбището, прекоси двора и излезе през портата.

Конете пасяха навън. Неговият се намираше сред тях. Тибурсио потърси седлото, сложи юздите, метна се и препусна. Отсреща в гората, полускрит от храсти, проблясваше лагерен огън. Там можеха да се намират само ловци или вакероси, предпочели квартирата на леса пред мекото легло, и при тях той сигурно щеше да намери радушен прием. Насочи коня нататък. Онази част от равнината, която лежеше зад хасиендата, беше все още неразработена и дива. На разстояние един пушечен изстрел се извисяваха първите дървета на огромна гора. Тя се простираше далеч на север до границите на пустинята, зад която бе разположен Пресидио Тубак.

Лошо прокараният път през гората беше единственият, по който човек можеше да стигне до пресидиото

[37]

. Пресичаше го бърза река, шумяща между високи, стръмни брегове. Тя събираше в своя бяг още няколко притока, един от които протичаше край хасиендата. Груб мост, направен от два поставени един до друг дървени ствола, свързваше двата бряга и спестяваше на пътника дълго заобикаляне.

В близост до този път и на приблизително еднаква отдалеченост от хасиендата и споменатия мост гореше огънят, който Тибурсио беше виждал.

Край огъня бивакуваха Боа роз и Дормилон.

В местност, където няма човешки жилища, обикновен факт като лагерен огън посреди гората в никакъв случай не би бил от значение, но тук, в близост до хасиендата, в която на морния друмник с удоволствие и готовност предлагат гостоприемство, особени причини биха накарали двамата ловци да предпочетат гората пред комфорта.

Голям куп сухи клони и съчки, нахвърляни край огъня, подсказваше, че те са решили да прекарат цялата нощ на това място. Два чаталести клона бяха забучени от двете страни на огъня и Пепе Дормилон въртеше на тях овнешки бут, чиято мазнина падаше на големи капки в жаравата.

Боа роз носеше облекло — нещо средно между това на индианец и бял. На главата му се мъдреше шапка от лисича кожа с формата на конус. Памучна риза на сини райета покриваше широките му плещи, а на земята до него лежеше измайсторено от вълнено одеяло наметало. Беше обут с индиански кожени панталони, а на краката му се виждаха тежки обковани обувки. Грижливо полиран биволски рог с барут висеше през едното му рамо, а през другото — кожена торба с голям запас куршуми. До него лежеше тежка дългоцевна пушка — единствено равностойната на трофея на Тибурсио, — а в пъстрия вълнен пояс бе затъкнал ловджийски нож със здраво двуостро лезвие.

Косите му бяха започнали да се прошарват, а един дълъг белег пресичаше челото му от едното слепоочие до другото — Боа роз най-вероятно е бил застрашен от скалпиране.

Израз на доброта дружески хармонираше с херкулесовата сила на неговото тяло. Природата често дарява такива колоси с толкова благодетелност, колкото и с телесна сила.

Макар и с една глава по-нисък, спътникът му не можеше да бъде наречен пигмей. Черните му очи и очертанието на лицето говореха както за пъргав ум, така и за неустрашимост. Облеклото и екипировката му бяха подобни на тези на Боа роз.

Съюзването на тези двама мъже предупреждаваше всеки враг да проявява предпазливост без страх и колебание да се изправят и пред по-могъщ противник.

Канадецът наблюдаваше ухаещото печено с видимо добро настроение.

— Този дон Агустин Пена е чудесен тип, ако се съди по овните, които има в стадата си. Бутът наистина е деликатес, от който сигурно ще си отрежа няколко допълнителни мръвки.

— Аз пък мисля — отговори Пепе, — че в хасиендата ще се ядат и по-големи деликатеси. Тоя дон Естебан де Аречиса се държи по такъв начин, че сигурно в никоя хасиенда няма да му стъкмят мизерно посрещане.

— Значи ти си сигурен, че той е граф Антонио де Медиана?

— Точно толкова сигурен, както знам, че ти си спасил малкия Фабиан, когото той искаше да погуби.

Добродушното лице на исполина се преобрази.

— Пепе, до мига, в който намерих детето в дрейфувашата лодка, аз бях един самотник. Не познавах ни баща, ни майка, няхах братя и сестри, нито приятел и жена. Момчето заобичах с цялата си душа. То беше всичко за мен и откак онези англичани ме разделиха с него, нямам друго желание, освен да науча дали е живо. Разбира се, това надали е възможно, тъй като съдбата ме отведе от морето в горите и саваните, където да се получи някаква информация, е немислимо.

— Това все още не е повод да изоставяш всяка надежда. Помисли за граф Антонио. Аз трябваше да бягам, защото откак се помня, не съм любител на лова на тон и навярно никога няма да имам правото да се завърна в Испания. Санта Лаурета, почти бях забравил клетвата си да разчистя някой ден сметките си с него, когато го разпознах при водоема! Защо и при теб да не е възможна подобна среща?

— Възможна, но нищо неподсказваща! Как да позная младежа, дори ако го срещна?

— По белега, останал от ножа ми. Той не ни ли послужи вече като доказателство, че намереното от теб момче е било тъкмо онова, което съм ранил?

— Порязването не е било дълбоко, времето навярно е заличило следата, а чертите на едно момче се променят много за толкова дълъг срок, така че разпознаването изобщо не е възможно. При дон Антонио нещата са други. Когато си се запознал с него, той е имал вече напълно оформено лице, което се е състарilo наистина, но основните черти не са се променили.

— Тогава и при мен случаят е такъв и трябва да се очаква, че той също ме е познал, още повече че чу името ми — Пепе Дормилон.

— Той и теб, и мен още по-добре ще опознае!

— Това исках да кажа! В Еланчове бях известен като Сънливеца, защото бях принуден да се браня със сън срещу глада — единствената заплата за великолепия ми служебен пост.

Оттогава насам си държа очите отворени и не бих допуснал един такъв улов да ми се изплъзне. Ако законите на Щатите вземат страната на престъпника, то...

Той не довърши изреченото, а бързо грабна пушката си и застана зад храстите. Беше забелязал една фигура, която предпазливо се приближаваше към лагерното място. Големия орел седеше с гръб към хасиендата и нямаше как да види нещо, ала въпреки това мигновено се озова до своя приятел.

— Стой! Кой е? — извика Пепе, насочвайки пушката.
— Един, който би желал да лагерува при вас.
— Тогава пристъпете по-близо до огъня, та да може човек да ви огледа!
Заповедта беше изпълнена и двамата горски скитници тутакси смъкнаха пушките си.
— Тибурсио Ареляно! Бъдете добре дошли!
Те излязоха напред и му протегнаха ръце. Той позна двамата дръзки ловци.
— Аа, вие ли сте? Не предполагах, че се намирате по тези места.
— Но ще останете въпреки това при нас! — рече канадецът. — Ако не се лъжа, възнамерявахте да отидете с дон Естебан де Аречиса в хасиендата Дел Венадо?
— Действително.
— Защо не останяхте там?
— Защото се опитаха да ме убият.
— Гръм и мълния! Кой е дръзнал да го стори?
— Самият дон Аречиса.
— Той самият? — прозвуча удивеният възклик. — Каква причина е имал?
— На драго сърце ще ви кажа, но позволете преди това да доведе коня си, който трябваше да оставя, за да стигна незабелязано до вас. Това наистина зле ми се удаде.
Пепе се ухили.
— Защото хората от Скалистите планини имат съвсем други очи от вас, тукашните.
Тибурсио доведе коня си и го върза за едно колче. Печеното бе станало и Големия орел покани растреадора да се настани край огъня. Едва сега светлината падна върху лицето на младия мъж. Пепе му хвърли един изучаващ поглед и не можа да скрие изненадата си. Предишната вечер при водоема беше седял на място, което не му бе позволило да огледа внимателно растреадора.
— Какво е това? Вие сте ранен? — извика канадецът.
— Малко.
— Я покажете!
Тибурсио поднесе ръката си и канадецът прегледа раната.
— По дяволите! Имали сте си работа с негодяй, който притежава нелош опит. Мисля, че само едно бързо извъртане ви е спасило от проникването на острието в сърцето. Не се бойте, момчето ми, няма да има лоши последствия! Ще направя една превръзка със счукани треви.
Пепе, събери една стиска орегано, която расте навсякъде между храстите, и я начукайте между два камъка, докато аз почистя раната!
Боа роз наложи билката върху раната и след това я привърза с тънката прозрачна тъкан, служеща на Тибурсио за пояс.
— Тъй! Трябва да чувствате вече облекчение, защото нищо не предотвратява така добре възпалението, както тревата орегано. Няма да усетите и най-малка следа от треска. А сега този сочен къс овнешко е ваш, стига да имате апетит.
— Вече се нахраних.
— Ваша воля! Ние ще се захванем с бута, а вие ни разкажете какво е накарало достопочтения дон Аречиса да се отнесе по такъв начин с вас.
— Не той, един от хората му нанесе удара, ала той присъстваше.
— Двама срещу един, и то вероломно! Това не говори добре за този уважаван господин. И той се осмелява да ръководи експедиция до Апачерията?
— Тази експедиция е причината да ме намушкат.
— Ще ни обясните ли?
— Разбира се. Баща ми открил изключително богата бонанса и споделил откритието си с някой си Кучильо. Она го убил, както предполагам, и продал тайната на дон Естебан. Не ми е известно как, но те са научили, че аз зная за плейсъра, и днес поискаха да ме разкарат от пътя си.
— Ама че история! Не можете ли да ни я разкажете по-подробно?
Тибурсио откликна на подканата. Докато той говореше, очите на Дормилон бяха зорко приковани към него, а после по лицето на ловца плъзна доволната усмивка на човек, изяснил си нещо.
— Какво ще правите сега? — попита Пепе, когато растреадорът свърши.
— Ще тръгна след тях и ще изпълня клетвата, която дадох на мама.
— Наистина ли бонансата е толкова богата?

— Когато татко го споделял с майка, не можел да намери думи да опише съкровищата, които видял.

— Той истински баща ли ви беше?

— Не. Бях осиновено дете.

— Аха! Мога ли да ви попитам кои са били същинските ви родители?

— Никога не съм ги познавал.

— Но знаете къде са живели?

— Не, Дошъл съм тригодишен с английски военен бриг в Гуаймас, където Марко Ареляно ме приел при себе си.

— С английски военен бриг казвате? — попита канадецът с внезапно пробудено внимание.

— Я се обърнете!

Той седеше от лявата страна на Тибурсио и не можеше да види дясната му буза. Учуден от това настояване, растреадорът обърна към него дясната страна на лицето си. Големия орел забеляза тънката резка, която минаваше напреко през нея, и попита с боязлив глас, примесен с очаквано ликуване:

— Откъде имате този белег?

— Това не зная.

— Нищо конкретно ли не можете да си спомните от детството си?

Тибурсио бе объркан от настойчивия тон на думите.

— Защо питате?

— Защото... по дяволите, Пепе, ти какво мислиш? Всичко съвпада — белегът, английският кораб, възрастта е същата. Дали добрият Господ Бог наистина е решил да зарадва мен, стария тип? Каква е... що за физиономия правиш?

— Хмм, моята физиономия отдавна си е направена и завършена, но ако беше видял навремето граф Антонио де Медиана, то...

— Граф Антонио де Медиана? — прекъсна го Тибурсио. — Познавате ли го? И вие ли познавате този дон Естебан?

— Кажете първо дали вие познавате двамата! — повели бързо Боа роз.

— За пръв път видях Естебан де Аречиса при Ла Поса, а преди малко в хасиендата научих, че той бил граф Де Медиана.

— Кой ви го каза?

— Доня Росарита, дъщерята на дон Агустин.

— Тя откъде знае? В хасиендата Дел Венадо познават ли графа?

— Той е собственикът. Агустин Пена е само арендатор.

Пепе скочи.

— Сега всичко ми е ясно! «Есмералда» е бил капер

[38]

, дон Антонио го е командвал и е инвестирал грабежа тук. Ето защо го познават толкова добре, а при предишните си скитания сигурно е открил някой плейсър, към който е била насочена първоначално експедицията му, преди той Кучильо да му продаде тайната си.

— Може би си прав, Пепе! — съгласи се Боа роз. — Но какво искаше да кажеш преди малко с «ако беше видял навремето граф Антонио де Медиана, то...»?

— То щеше да ти направи впечатление приликата между него и Тибурсио.

— Вярно ли?

— Не се заблуждавам. Ти огледа ли внимателно тоя дон Естебан?

— Той беше предпазлив, седеше в сянката. Но, за Бога, имаш право, лицата им са като на баща и син или като на чичо и племенник! Тибурсио Ареляно, питам ви още веднъж, нищо ли не си спомняте от вашата най-ранна възраст?

Младият растреадор бе обхванат от голямо външение. Дали тези непознати ловци от далечния Север можеха да му дадат разяснението, което не бяха съумели да направят дори неговите осиновители?

— Ще помисля. Само ми дайте време!

Той подпря глава с ръка и опита да се върне обратно във времето.

— Виждам една голяма, светла стая... и... и красивия лик на жена, навесена над мен. Тя има големи тъмни очи и ми говори думи, от които струи щастие и любов. От възнание или поради друга причина се занизаха картини, непознати и заключени досега за Тибурсио.

— Аз обвивам ръце около шията ѝ, тя ме целува и ме нарича с име, което... не мога да различа отделните звуци.

— Фабиан! — подхвърли рязко Пепе.

— Фа...би...ан...? — изговори Тибурсио, заслушан при всяка сричка в собствения си глас. — Фа...би...ан... да, то е, то е! Виждам как устните ѝ се отварят, за да го произнесат, и сега го чувам толкова ясно, сякаш тя стои пред мен и ме вика.

Големия орел седеше в приведена напред поза, като човек в очакване край него да прелети нещо, което иска да сграбчи и задържи. Очите му бяха впити в лицето на Тибурсио, а ушите му попиваха всяка дума от неговата уста.

— По-нататък, по-нататък! — викна той нетърпеливо.

— Стаята е отворена. Тя ме взема на ръце и изнася навън. Стоим високо, високо, а дълбоко под нас лежи морето...

— Балконската стая, балконската стая! — провикна се ликуващо Пепе.

— После един мъж ме взема на ръце и ме отнася. Тъмно е и мъжът ме заплашва да мълча.

Отеква изстрел и... а, да, сега знам откъде се е взел белегът — един нож се плъзва по лицето ми. Мъжът побягва с мен.

— Накъде? — попита Пепе със затаен дъх.

— Виждам вода, много вода... усещам глад... жаден съм и плача, а при мен няма никого. Ето че един мъж се навежда през планшира на лодката и ме вдига при себе си.

— Как изглежда той, Тибурсио, как изглежда? — прозвуча напрегнато от устата на канадеца.

— Той е застрашително едър, но явно ме обича и аз му казвам татко.

— Боже мой, разказвай по-нататък! — настоя Боа роз и широко отворените му очи излъчваха безкрайна любов към младия растреадор.

— Дълго време съм на голям кораб и безкрайно много обичам татко.

— Наистина ли го обичаш, Тибурсио, наистина?

— Да, той е толкова добър с мен, толкова благ, неочаквано за неговата исполинска външност.

Изведнъж на кораба се вдига ужасна шумотевица. Гърмят оръдия, пропукват пушки, крясъци. Татко слиза при мен с почерняло от барута лице и изпръскан с кръв.

— Какво прави той, какво прави? — запита Големия орел силно напрегнат.

— Казва да коленича и да се моля.

— Думите, които ти казва, думите? Забравил ли си ги?

— Не. Той сключва ръце и казва: «Моли се, сине мой, смъртта е тук!» После изтичва отново нагоре и скача...

— Моли се, сине мой, смъртта е тук! Чуваш ли, Пепе? Чу ли думите, които хиляди пъти съм изричал и споменавал? Той е, той е, Дормилон!

И Боа роз сграбчи растреадора в обятията си, притискайки го към себе си с такава мощ, сякаш се канеше да го задуши. После продължи:

— Мъжът — онзи великан, съм аз, а ти си Фабиан, сине мой, когото обичах и за когото съм пролял единствените сълзи в живота си!

— Вярно ли е, възможно ли е? Вие сте моят татко? — потрепери от радост Тибурсио.

— Да, вярно е, аз съм твоят татко, твоят втори татко, защото истинският ти баща отдавна е мъртъв, а майка ти е била убита.

— Убита?

— Да, намушкана от дон Естебан де Аречиса или по-точно от граф Антонио де Медиана!

— А кои са били родителите ми?

— Кажи му, Пепе, ти си ги познавал!

— Вашият баща беше граф Хуан де Медиана, а майка ви доня Луиса, най-красивата жена на Бискайя и Астурия.

— Баща ми... граф, испански гранд?

— Да, и то един от най-богатите и знатни грандове на кралството.

— Дон Хуан де Медиана! И убиецът на майка се нарича също Де Медиана?

— Те бяха братя, убиецът е собственият ви чичо!

— Боже мой, свят ми се вие от тези разкрития.

— Той ви е разпознал при водоема — това е сигурно, и по тази причина, а не заради бонансата, е поискал да ви убие. Но Бог ви доведе на подходящото място. Пепе Сънливца има да урежда с него една дребна работица и ако искате, можете да му помогнете!...

По време на този разговор в стаята на дон Естебан течеше друг. Кучильо стоеше пред него.

— Аз нямам вина, сеньор! Ако не беше се извъртял, острието ми щеше да го пронизе в сърцето.

— Нямаме вина? Тъй! Аз пък ви казвам, че сте един слабак, който си заслужава тоягата, защото...

— Тоягата? — прекъсна го Кучильо с пламтящи очи. — Дон Естебан де Аречиса, не забравяйте, че каперският матрос Хуан е заслужил нещо по-различно от подобно оскърбление! Ами какво пък заслужавате вие, задето се оставихте да ви пипне младокът и да ви запрати на кажи-речи двацет метра?

Челото на дон Естебан силно почервения; вените му се издуха, ала той имаше основателна причина да се овладее.

— Кучильо, откажете се за в бъдеще от този тон, ако не искате да научите начина, по който съм свикнал да се оправям с подобни типове. Вашият несполучлив удар ни поставя в най-калпавата ситуация, каквато въобще може да има. Дон Агустин е на различно мнение, що се отнася до правата върху бонансата — той ги присъжда на растреадора. Покушението върху последния, който е негов гост, ще бъде сметнато от него за най-голямо оскърбление, а той ще научи, че то е наше дело. Престоят ни тук вече не е желателен. Тибурсио си е дигнал чукалата, както ми казаха. Той незабавно ще се отправи към Тубак, за да хвърли подозрение върху нас и да предяви правата си като първи. Отчитайки присъствието на тоя Пепе Дормилон, който е станал толкова прочут ловец, осъзнавам необходимостта от незабавното ни потегляне. А те може да се срещнат! Непредвиденото обстоятелство може да доведе дотам, че Тибурсио да узнае произхода си и кой е убиецът на неговата майка. А кой ви гарантира, че убиецът на неговия осиновител Марко Ареляно е подсигурен срещу отмъщението му?

— Тая работа хич не ме засяга. Марко Ареляно не е паднал от ръката на убиец!

— Не, а от същата кама, която прониза доня Луиса де Медиана — рече Аречиса злостно. — Но нека не спорим! Тибурсио трябва да умре, и то на всяка цена. Ще потеглим още в ранни зори. Кажете го на другите и се пригответе. Погрижете се Бараха и Ороче да ви помогнат, та ударът ви да бъде по-успешен от последния! Бонансата е заложена на карта, отбележете си това, Кучильо!

— Той няма да ми се изплъзне, сеньор! Утре ще открия дирята му и знам как да действаме. На утрото отрядът потегли, без да се сбогува с дон Агустин. Аречиса нареди да му кажат, че се е явила важна причина да отпътува без бавене за Тубак. Кучильо насочи коня си към челото на шествието, където яздеше дон Естебан.

— Прегледах вече следата.

— И?

— Води в гората.

— Аа! Значи не е потеглил веднага за Тубак? Колко надалеч я проследи?

— Докато го видях.

— Къде?

— Немного далеч оттук, край един лагерен огън.

— Колко непредпазливо от негова страна! Знае, че се намира в опасност, а не се разкарва оттук.

— Той стои под най-добрата закрила, която би могъл да има. Големия орел и Падащата светкавица са при него.

— Пепе Дормилон? По дяволите, няма време за губене, в противен случай те ще се заемат с нас!

— Аз щях да се промъкна и да поправа пропуска си, ала испанецът стоеше на пост, а да подхвана бой с него, означаваше да хукна направо за пъкля.

— Бараха и Ороче осигурени ли са?

— Да. Те не искат да се разделят с бонансата и са готови да отправят Тибурсио в една различна от Тубак посока. Впрочем аз не разделих париците с тях — обстоятелство, което би трябвало съвсем да ви легне на сърце.

— Свършете си добре работата и за мен една златна монета повече няма да е от значение!

— Какво ще заповядате?

— Яздете с Бараха и Ороче близо до тях. Двамата остават като прикритие за оттеглянето, а вие се промъквате и му теглите куршума. Но се целете добре! Аз ще яздя с останалите към моста и ще ви чакам там. Ще трябва да разрушим моста, за да не ни последват.

Когато стигнаха до мястото, където Тибурсио бе свърнал към гората, Кучильо се отклони с двамата бандити, а дон Естебан с Диас и другите продължи към моста.

Тримата мъже край лагерния огън бяха потърсили съня след дълъг и оживен разговор. На Пепе се бе паднала последната стража и когато утринният хлад започна да отстъпва, той събуди другите двама. Огънят бе по-висок и нов овнешки къс бе сложен над него. Канадецът се обръщаше с изключителна любов към Тибурсио.

— Синко — каза той, — няма да те наричам вече Тибурсио, а Фабиан, защото това е истинското ти име.

— Добре, татко!

— Кажете сега какво възнамеряваш да правиш. Аз и Пепе ще те следваме до края на света.

— Санта Лаурета, това е вярно! — потвърди Сънливца. — Особено ако решите да полазите малко по кожата на тоя Естебан де Аречиса. Погледнете този пръстен! Той ми го даде навремето, за да си трая. И аз го сторих, защото мислех, че се касае за някаква работа, съвместима с моята съвест. Но когато узнах истината — че съм подпомогнал извършването на убийство и отвлечането на дете, вече не знаех мира и покой. Длъжен бях да се заема с нещата, да открия престъпника и да го предам за наказание. Но вместо това трябваше да отида на галерата и да бъда откаран за Сеута, за да ловя риба тон. Но доблестният дон Лукас Деспьерто ми помогна да се измъкна от батака, защото искаше да си върне писмото, което наистина получи. Трябваше да бягам, ала дадох клетва да предам все пак убиеца на правосъдието и да открия отвлеченото момче. Дойдох в Съединените щати и срещнах в Монтана един ловец на мечки, който ми позволи да се присъединя към него и...

— И той те научи да държиш правилно в ръцете си добрата пушка — прибави Боа роз. — С други думи, добрякът Пепе вярваше, че е изключителен стрелец, ала улучваше гризли по-често в опашката, вместо между ребрата. Само че той беше добър ученик. След няколко месеца най-много да сбъркаше окото на някоя видра с ухото. Но след една година бях напълно доволен от него. Макар и да няма пушка като моята, той винаги улучва онова, което иска да уцели. Всичко, което може да се стигне с един добър изстрел, е наше. Ти също си разбираш от работата, както видях по пумата, която довлече до водоема, а когато трима такива мъже с шест сигурни очи и силни ръце се сплотят, съм сигурен, че на тоя граф Антонио няма да му се удаде повторно да прати моя Пепе да лови тон.

— Той ми е чичо, татко!

— Да, такъв ти е, момчето ми, но това не бива да бъде причина за снизхождение. Напротив, тъкмо защото беше девер на майка ти, убийството ѝ е два пъти по-безбожно и трябва двукратно да бъде отмъстено. Моят стремеж не е да спечеля злато и сребро, повече радост ми доставя един удачен изстрел. Но тази Златна долина е твоя собственост. Ако искаш да я имаш, то аз и Пепе сме на линия, а дон Естебан с всичките си осемдесет човека няма да може да ти я отнеме. Само остави коня си, защото...

— Да оставя коня си? Та това означава предварително да се откажа от всичко!

— Ще си позволя да ти кажа, че един посредствен ловец без кон наистина не е в състояние да свърши много нещо, но хора с по-добра закваска напредват на нозете си по-леко, отколкото върху гърба на едно животно, което изисква много време и грижи и често става издайник със следите от своите копита. Решим ли да следваме експедицията в Апачерията, ще си имаме работа с два вида врагове, на които много по-лесно можем да излезем насреща пеша, отколкото на коне. Вярно, има участъци, които човек може да измине само с кон, но пък и ние сме достатъчно способни да си намерим животни, когато това се наложи. Но сега съм на мнение, че трябва...

Той скочи по средата на думите си. Беше отекнал изстрел и куршумът закачи косата на Фабиан. В следващата секунда те вече стояха в близкия гъсталак, загледи и заслушани в посоката, от която дойде изстрелът. Доловиха бързо отдалечаващи се удари от копита на кон.

— Това се отнасяше за вас, Фабиан — отбеляза Пепе.

— Сигурно е бил оня Кучильо, когото Естебан е пратил да проследи дирята ми! — викна растрепан вбесен. — Аз ще...

— Стой! — извика канадецът. — Първо да помислим и после да действаме! Мъжът беше на кон — това е сигурен знак, че те са потеглили. Само мостът води през реката. Дон Естебан вероятно ще чака там убиеца, та после да разруши моста. Пепе, ние ще ударим направо през шубраците, а ти, Фабиан, проследи човека с коня. Имаш да заобикаляш и сигурно ще пристигнем едновременно. Напред!

Фабиан възседна коня си и препусна. Смачкани листа, прясно пречупени и скършени клонки и отпечатъци от копитата по земята показваха на обучените му очи, че преследваният е пред него. На песъчливия път, който с многобройни извивки водеше към моста, той забеляза, че ездачът не беше сам. Отпусна юздите, смуща коня в слабините със зъбците на шпорите и полетя по трудния терен. И все пак минаха минути, преди да стигне до моста.

Кучильо беше останал с убеждението, че куршумът му е улучил целта си, и от страх пред двамата страховити ловци се бе изтеглил по най-бързия начин. Преднината му беше твърде голяма и Фабиан въпреки бързината на коня си не успя да го настигне. Но доту бученето на горската река и скоро на фона му долови и човешки гласове.

Кръвта на Фабиан кипеше. Подновеният опит за убийство беше потиснал всеки милостив порив на неговото сърце и той се ръководеше от едничката мисъл, да настигне враговете си и да ги смаже. За тяхното числено превъзходство беше забравил.

Когато остави последния храст зад себе си и полетя към реката, пред очите му се разкри гледка, която го разгневи.

Мост от два грубо издялани дървесни ствола свързваше бреговете, между които се носеше с грохот буйната река. Краищата на тези трупи, чиято обща ширина бе колкото да мине един кон, просто се опираха на голата скала, без с нещо да са закрепени към нея. Ето защо за неколцина здрави мъже нямаше да е трудно да разрушат моста и да направят прехвърлянето на това място невъзможно.

Четири коня, подтиквани от своите ездачи, теглеха с всички сили моста, вързан чрез силно опънати ласа със седлата. Гредите се раздвижиха, отделиха се и бухнаха в реката, пръскайки нависоко вода, а бързо освободените ремъци ги последваха със свистене.

Фабиан нададе яростен вик. Аречиса го видя. Той се вбеси, защото растреадорът за втори път му се е изплъзнал.

— Кучильо, вие сте един хлапак!

— Сеньор, самият дявол закриля този човек, защото ясно видях, че куршумът ми...

Той спря по средата. Не беше необходимо другите да знаят какви ги е вършил преди малко с Бараха и Ороче.

— Елате отсам, сеньор Тибурсио — подигра се Аречиса. — Ние смятаме да навестим бонансата!

Пред разрушения мост Фабиан бе обърнал рязко коня си. Животното стоеше с тупкащи хълбоци под него, а и той трепереше от бяс и възбуда.

— Добре, идвам — отвърна.

Остави пушката да се плъзне на земята, измъкна ножа, извъртя коня и препусна обратно до храстите, за да се засили. После хвана юздите извисоко, изправи се на стремената, натисна шпорите и полетя като стрела към реката.

Ужасяващото по своята рискованост начинание не можеше да успее. Конят се изплаши от разпенената бездна, изправи се на задните си крака и се метна назад.

— Страх го е, момче. Колкото и да го заплашваш, няма да скочи! — извика дон Естебан.

— Сеньор Аречиса, каква разправия имате с Тибурсио? — запита честният Диас, който нищо не можеше да проумее от целия ход на събитията.

— Само една малка частна работа, която не ви засяга!

— Тогава спокойно го оставете да си тръгне. Невъзможно е да премине отсам, а с вашите подигравки го тласкате към сигурна смърт.

— Нека се дави, щом не иска да се откаже.

Фабиан бе обърнал за втори път коня, за да поднови засилването. Аречиса видя в младежките му черти решителност и презрение към смъртта, забеляза как вдигна високо ножа, за да го забие в шията на коня и да го подтикне чрез болката да се напругне до краен предел.

— Той взема нещата на сериозно. По дяволите, идва! Кучильо, Бараха, Ороче, застреляйте го!

Тримата мъже веднага насочиха пушки към Фабиан.

— Стой! Който стреля, ще умре! — прогърмя един мощен глас, който надвика бученето на реката.

Боа роз и Дормилон бяха пристигнали на мястото и стояха с вдигнати към отсрещния бряг пушки. Тримата бандити тутакси сведоха своите. Знаеха, че Големия орел като нищо ще изпълни заканата си.

— Назад, Фабиан! — извика канадецът. — Иначе си изгубен!

«Фабиан! — отекна в душата на Аречиса. — Те са се разпознали. Фабиан и Пепе!»!

Предупреждението на Боа роз дойде твърде късно. Напрегнал всички мускули, конят летеше към реката... един ужасяващ скок... и той достигна и с четирите си копита отвъдния бряг. Ала разядената от времето скала поддаде... вик на ужас от устата на двамата ловци, ликуващ вик от страна на дон Естебан... и кон, и ездач изчезнаха с шумен ехтеж във водните талази, от чийто ревящ и вихрено въртящ се хаос нямаше измъкване...

4. Островът сред Рио Хила

Отвъд Пресидио Тубак лежат огромни равнини, които делят Мексико от Съединените щати и са известни само от странните сведения на ловците и гамбусиносите.

През равнините се вие Рио Хила със своите притоци. Тя извира от далечните планини на североизток и пребръжда безмерни разстояния през песъчливи земи, в които надлъж и шир не се мярка никакво дърво.

Камениста земя, стръмни пропасти и пресъхнали речни корита са препятствия за пътника и не предлагат на него или коня му някаква храна. Бизонът и еленът рогач избягват тези равнини, където расте единствено рядка трева. Дори индианецът се появява там едва когато престане изпепеляващият вятър, който духа и пърли пустошта през голяма част от годината. Само край реката има на места оскъдна, на места непроходима растителност.

Към четири часа следобед клонящото на запад слънце вече хвърляше коси лъчи, а по небето се влачеха рехави бели облаци, пронизвани от розови проблясъци. Високо горе във въздуха се рееше самотен орел. От висините неговите остри, пронизващи очи можеха да съгледат многобройни човешки създания, пръснати из пустинята.

Сред образуваната от растителност окръжност беше отседнал отряд от около шестдесет ездачи. Хълбоците на конете бяха потни като след бърз преход. Долавяше се шум от човешки гласове, цвилене на коне и звънтене и подрънкване на оръжия. Пики с развяващи се знаменца, мускети, карабини, двуцевки бяха все още закрепени за седлата. Неколцина от ездачите се грижеха за конете си, други бяха налягали в пясъка наоколо под оскъдните сенки на кактусите и мислеха преди всичко за отдых след уморителния дневен поход, по време на който знойното слънце на горещата зона бе вдървило крайниците им, досущ като студа на Севера.

Към мястото за почивка идваха товарни животни, след тях се придвижваха натоварени фургони — двайсетина на брой, теглени от мулета.

Когато мулетата с колите пристигнаха на мястото за отмора, настъпи кратка бъркотия. Скоро колите бяха разтоварени, мулетата разпрегнати и конете разседлани. Колите бяха подредени в четириъгълник и свързани една с друга — ок срещу ок — с железни вериги. Самарите и седлата бяха струпани едно върху друго и заедно с кактусите запълниха празните пространства между колелата, така че ограждението се превърна в здрава и почти непревземаема барикада.

Беше монтирана походната ковачница и наковалнята зазвънтя под ударите на чука, заел се да оформя подкови и шини за колелата.

Един богато облечен ездач, чийто костюм бе доста пострадал от праха и слънцето, стоеше посред лагера на благородния си дорест кон и очите му с голямо внимание пробягваха на всички страни. Това беше дон Естебан де Аречиса, граф Де Медиана.

Няколко мъже се бяха захванали да издигат палатка на билото на могила над лагера. Когато палатката бе готова, ездачът слезе от коня и се вмъкна под лепеното покривало.

На изток от този лагер, далеч от степните хълмове се извисяваше гъста дъбрава от каучукови и железни дървета. В нейната сянка бе спрял втори конен отряд. Нямаше нито укрепления, нито коли, нито товарни животни. Това бе орда индианци, наброяващи сто и двама мъже. Едни

бяха почти голи, други — с леки кожени дрехи; лицата им бяха изрисувани с цинобър и охра, а по дивата оригинална украса на техните коне човек лесно можеше да познае, че се намират на бойната пътека.

Петима от тези синове на пущинака, без съмнение вождовете, седяха сериозно около лагерен огън, подклаждан по индиански маниер, така че отдалеч не можеше да се забележи нито пушек, нито пламък. Кръга обхождаше дълга лула. Кожен щит, чиято периферия бе нагъсто обточена с пера, дълго копие, една ача

[39]

и нож — такова беше въоръжението на всеки от вождовете.

На разстояние петима войни държаха конете им — красиви, огнени животни, които бойците едва обуздаваха.

Подавайки лулата, един от вождовете посочи безмълвно с пръст една точка на западния хоризонт.

Очите на европейца биха забелязали само едно нищожно сиво облаче, ала острият поглед на индианеца виждаше добре димния стълб, който се издигаше от лагера на белите и образуваше това облаче.

В този миг един пратеник донесе несъмнено важна вест, защото всички войни веднага образуваха около него оживена група.

Пратеникът пристъпи към вождовете.

— Най-възрастният от нашите бащи ме изпрати да проуча пътя на белите мъже, дошли в страната на червените войни по все още неизвестна за нас причина. Там — той посочи облачето — те са се установили на бивак, на брой пет пъти повече от месеците на годината, с коли, коне и мулета. А там, където не гори огън — той посочи към реката, — на зеления остров са отседнали трима бледолики, големи по фигура като прадедите на червените мъже.

Най-възрастният от вождовете издуха спокойно дима през носа си, даде лулата на съседа си и заповяда на пратеника да опише по-подробно тримата мъже.

— Видях един мъж, голям и плещест, какъвто още не съм виждал — две глави по-висок от мен самия. Той има очите на дете, но фигурата на мечка, и десет войни не могат да го надвият.

Скептично мърморене се чу откъм слушателите. Вождът даде знак с ръка.

— Има само един бледолик, когото десет войни не могат да съборят на земята. Неговият куршум улучва бързата лястовица, пестникът му поваля бизона в несвяст, а гласът му е като гръмотевица в полунощ. Той живее далеч на север, никога още не се е появявал на територията на апачите и е наричан от червените мъже Големия орел. Нека моят син опише втория!

— Другият бледолик не е толкова висок и силен, но въпреки това е по-висок и силен от мъжете на апачите. В неговото око живее огънят, в краката му — бързината на елена, а ръката му е стремителна като езика на змия, който не знае почивка.

— От кой край идват тези бледолики?

— Те имат черти на хората, живеещи на север.

— Нека моят син опише третия.

— Той има лика на южняк, още е млад като лъчите на утринното слънце и красив като скуав от новия вигвам на някой воин. Главата му е по-висока от моята, а силата и пъргавината му са като тези на пантерата във всковната гора. Аз казах!

Пратеникът отстъпи назад.

Последва минута мълчание, през което лулата бе подавана по-бързо из кръга. Най-възрастният подкани четиримата си подглаватари да изкажат мнението си. Вторият се надигна незабавно.

Беше мъж с висок ръст и фрапиращо по-тъмен цвят на лицето, поради което го наричаха Черната птица.

— Шейсет лета са освежавали моето око и шейсет зими са набръчквали челото ми, ала аз никога не съм виждал да цари приятелство между белите на Севера и бледоликите на Юга. Тримата мъже не принадлежат към воините, които са запалили на запад голям огън. Те са вражески настроени спрямо тях и червените мъже на прерията могат да пратят един воин да ги повика, за да се бият заедно с нас срещу хората при колите. Черната птица, вождът на апачите, каза!

Другите също се изказаха по реда си, ала никой не се присъедини към мнението на Черната птица. Неговото предложение беше отхвърлено и се реши да бъде изпратено едно по-голямо отделение срещу лагера и едно малко на острова.

Половин час по-късно сто мъже поеха безшумно по посока на лагера, докато двайсетте най-изпитани бойци — към острова, изгарящи от желание да пролеят кръвта на тримата мъже. На север от двата бивака сред Рио Хила лежеше малко островче, затулено от рехава мъгла. Тук Хила течеше устремно от изток на запад, разделяше се на около един час път по-надолу от острова на два ръкава и образуваше голяма делта, на която една планинска верига служеше за граница.

В тази делта, по площ приблизително две квадратни мили, се намираше и разклонението на реката на почти еднакво разстояние от планинската верига — Златната долина, както Марко Ареляно бе кръстил мястото.

Големи трепетлики и върби растяха по бреговете на реката, отдалечени на по-малко от пушечен изстрел от островчето. Дърветата растяха толкова близо до водата, че корените им излизаха от почвата и се потапаха направо в нея. Пространството между дърветата беше обрасло с върбалак и други впитаци се едно в друго растения. Срещу островчето се намираше една доста голяма, напълно оголена площ.

Мястото бе утъпкано от бизоновите стада и хергелетата диви коне, които идваха на водопой. От островчето човек можеше да хвърли един поглед към равнината.

Островът се бе образувал от дървесни стволлове, които се бяха вкопчили със своите корени или клони за речното корито. Други дървета са били довлечени и задържани от тях и образували един вид груб сал. Изсъхналата трева, изкубната от двата бряга и напластена от талазите, отдавна беше запълнила междините и празните пространства, а прахта, вдигана и разнасяна от вятъра, беше покривала малко по малко треволяка и по този начин върху плаващия остров се бе образувала почва, от която по бреговете му бе избуяла водна растителност.

Зад образуваната от млади дръвчета и върбови клони завеса лежах трима мъже, двама от които спяха, а най-възрастният беше с готова за стрелба пушка.

Според описанието, което индианският съгледвач бе направил, те не можеха да бъдат никои други освен Боа роз, Пепе Дормилон и Фабиан де Медиана.

Въпреки падането в бързите на реката младият граф не беше пострадал. Сгромолясането сред талазите се бе оказало гибелно само за коня. Фабиан беше отличен плувец, пък и двамата приятели мигновено му се бяха притекли на помощ.

От страх пред куршумите на двамата ягуаробийци дон Естебан де Аречиса бе напуснал веднага мястото и смяташе младия растреадор за обречен, без възможност за спасение.

Тримата съюзници бяха принудени да направят голям обход, за да се доберат по някакъв брод до отвъдния бряг. Те изгубиха много време и когато пристигнаха в Тубак, експедицията вече беше от един ден на път.

Продадоха ягуаровите кожи и тази на пумата, снабдиха се с всичко необходимо за из път и последваха златотърсачите.

Фабиан отведнъж се превърна от беден обядвач на коне и скаут в мъж с претенции за богатство, добро име и титла. Но неговият разум бе достатъчно здрав, за да се остави да бъде заслепен от примамливата перспектива. Той имаше да изпълнява две задачи: да отмъсти за смъртта на своя осиновител и да се представи на граф Де Медиана в качеството си на негов племенник, за да му припомни смъртта на своята майка. Да го убие, не му се искаше — беше го решил тайно в себе си, — макар от най-ранна възраст да му бе внушавано да гледа на кръвното отмъщение и неизбежната самоотбрана като на повеля.

А какво щеше да прави по отношение на бонансата, още не беше наясно със себе си.

Съвсем друго мислеше Пепе. Той никога не беше мразил човек така, както тоя граф Антонио де Медиана. Беше твърдо решил, падне ли му в ръцете, да не го оставя жив. Графът щеше да му заплати за угризенията на съвестта, преследвали го дълги години. Смъртта на графинята все още тегнеше на душата му.

Що се отнася до Боа роз, той не можеше да има друго желание, освен да бъде максимално полезен на своя верен Дормилон и обичния си доведен син. Въпреки грубоватата си външност той имаше правдива и благочестива душа. Прекарал по-голямата част от живота си в условия, при които бе разчитал единствено на себе си, той не потръпваше при мисълта, че трябва да въздаде заслуженото наказание под формата на оловен куршум.

От Тубак тримата не бяха следвали ясните следи на кервана, а се бяха придържали странично на тях, но всяко лагерно място на експедицията бяха държали зорко под око.

Многобройната компания благодарение на лишенията и индианските нападения беше изгубила двама свои членове още преди да е стигнала Златната долина. А тримата ловци досега благополучно бяха избягвали всяка опасност, понеже техният кураж и остър поглед, опит и дързост превъзхождаха тези на цялата експедиция.

Те знаеха къде керванът е установил бивака си, подозираха опасната близост на индианците и ето защо бяха решили да почиват през нощта на малкото островче, където бяха подсигурени срещу всяко ненадейно нападение.

Не бяха забелязали обаче, че още когато се освобождаваха от дрехите си, за да поплуват, съгледвачът на апачите внимателно наблюдаваше всяко тяхно движение.

Пепе и Фабиан дълго почиваха. Някогашният «сънливец» се събуди едва когато слънцето беше вече близо до хоризонта.

— Сега спи ти, Боа роз. аз ще пазя. Големия орел поклати глава.

— Остави ме да пазя с теб! Я виж младежа как спокойно спи — така спокойно, сякаш е в някоя градска къща на Мансанарес, а не на остров сред Рио Хила! Мога ли да не бдя над моето скъпо дете?

Пепе се подсмихна.

— Добре, ще пазим заедно! Погледни как се усмихва! Санта Лаурета, който знае каква красавица сънува!

По загорялото лице на Фабиан премина трепет на вътрешно щастие; устните му се разтвориха и прошепнаха едно име:

— Росарита!

— По дяволите, Пепе, имаш право! Значи той сънува Росарита. Коя ли пък ще е Росарита?

— Забрави ли вече, че Росарита му е казала, че дон Естебан де Аречиса бил граф Де Медиана? Росарита е дъщерята на дон Агустин Пена.

— Правилно! Я гледай, драги ми Фабиан, значи излиза, че Боа роз и Пепе не са единствените, които обичаш!

— Не викай! Ще го събудиш с твоя глас, който понякога наистина заглушава бумтежа на водопад!

— Вярно! Но кой носи вина за дробовете си! — оправда се канадецът с по-тих глас. — Я виж облака прах, дето се издига там! Това е стадо мустанги, които искат да се напоят тук, преди да потърсят далечните пасища, където ще прекарат нощта. Ето ги, идват с цялата горда красота, която Бог дава на волните животни. Очите им пламтят, ноздрите са червени и разтворени, гривите им се веят на вятъра. Ех, ще ми се да събудя Фабиан, за да ги види и да им се полюбува!

— Остави го да спи, Боа роз! Мисля, че по-късно ще му се наложи да държи очите си отворени, защото виж как се отдръпват сега конете като облаче, подгонено от вятъра.

— По дяволите! Забелязали са нещо обезпокоително! Ха, там картината се промени, погледни елена с големите блестящи очи и черна муцуна. Трябва да е подушил нещо — ослушва се. Аха, приближава и той да се напише. Чул е някакъв шум, изправя глава... Какво е това?

— Вълци, Боа роз, вълци са, които така вят, защото ловуващите вълци...

Пепе млъкна и се загледа омагьосан към равнината. С издути жили на врата и отметната назад глава, еленът побягна бърз като стрела. Зад него се забелязваше хайка изгладнели вълци — няколко бели, повечето черни.

— Дали все пак да не събудя Фабиан, а, Пепе?

— Да, събуди го, защото ще види една заслужаваща внимание сцена, а по-късно вероятно и нещо повече, както си мисля.

Боа роз разтърси нежно младежа и му показа елена.

Животното имаше значителна преднина пред вълчатата глутница, ала по пясъчните дюни острите очи на ловците съгледаха други вълци, които наблюдаваха усилията на другарите си да подкарат елена към тях.

Благородното животно, изглежда, не ги забелязваше, защото продължаваше да бяга в тяхната посока. Стигнало почти до тях, спря за миг — видя се обградено от врагове, които стесняваха кръга.

Внезапно еленът се обърна към преследващите го вълци и направи опит да се измъкне през тяхната група. Не успя да прескочи множеството от виещи глави и падна сред преследвачите си. Няколко вълка се сринаха под краката му, два-три бяха отхвърлени и изкормени от рогата му. Клетото животно се понесе с един вкопчил се здраво в крака му вълк, с кървящи хълбоци и провесен език към реката — право към зрителите на този необикновен лов. Там с последно усилие се освободи от врага си и скочи във водата.

— Красиво, великолепно! — извика Фабиан. — Благородството се спаси!

Преследващите вълци се канеха да скочат след дивеча, когато, внезапно завладени от панически ужас, се обърнаха и побягнаха.

— Какво става? — викна Фабиан. — Защо бягат?

— Наведи се, наведи се, сине мой! — отговори Боа роз. — Скрий се зад шубрака!

Тримата мъже се прилепиха плътно към земята. На голямата бойна арена, открита за всекиго в тази пустош, се появиха други, по-страшни ловци.

Около двайсетина от мустангите, които канадецът и Пепе бяха наблюдавали преди малко, галопираха като пощръклели из равнината. Възседнали неоседлани коне, за да бъдат по-леки и повратливи, зад изплашените животни препускаха индианци. Ездачите така се бяха присвили върху конете, че коленете им почти достигаха брадичката им, при което на животните се предоставяше почти пълна свобода на движенията.

В началото се различаваха само трима индианци, но постепенно на хоризонта се появиха още двайсетина. Едни бяха въоръжени с копия, други размахваха сплетени от отделни ремъци ласа и всички надаваха онзи вик, с който изразяваха и радост, и гняв.

Пепе хвърли въпросителен поглед към канадцеца. Отговорът бе ясно разбираемо кимване.

— Това сериозен лов ли е или само хитра игра, Боа роз?

— Хмм! Трябва да изчакаме, Пепе. Нямам представа откъде червенокожите биха могли да знаят, че се намираме тук.

Дивите ездачи преследваха бягащите насам коне. Безбройните препятствия, с които гладките наглед равнини са осеяни — оврази, могили, кактуси, не бяха в състояние да ги задържат.

Сам безразсъдно дързък ездач, Тибурсио наблюдаваше с истинско въодушевление уменията на тези неустрашими ловци. Но предохранителните мерки, които тримата приятели трябваше да вземат, ги лишиха от една голяма част от величественото и същевременно страховито зрелище на индианския лов.

Саваната, толкова пуста преди малко, изведнъж се бе превърнала в арена на смут и бъркотия.

Поставеният натясно елен бе заставен да потърси отново твърда земя. Той побягна настрани, ала там се натъкна отново на вълците, които го последваха с виене. Мустангите галопираха пред индианците, чийто вой по нищо не отстъпваше на този на хищниците, и описваха големи кръгове, за да избягват копията и ласата.

Но ето че в драмата настъпи нов поврат.

Между две вълнообразни възвишения се зададе, без да забелязва индианците, ездач, когото тримата съюзници въпреки разстоянието веднага разпознаха като бял.

— Санта Лаурета, някакъв бледолик! — възкликна Пепе. — Най-вероятно някой съгледвач на Аречиса, който иска да поогледа околността. Вятърът духа в гърба му и няма как да чуе индианците. Внимавайте, Фабиан, той е изгубен!

Мъжът идваше, без да подозира нищо, а диваците вече бяха описали дъга зад него, за да го обкръжат. Конете и вълците се бяха изгубили в далечната мъгла и бяха останали само двайсетте индианци, разпръснали се в огромен полукръг, в чийто център беше белият ездач.

Сега той ги забеляза. Трепна от страх и огледа хоризонта, дирейки изход. Установи, че враговете са навсякъде, с изключение на реката, и се насочи в галоп към нея. Само че или конят му беше лош, или много уморен — той се придвижваше твърде бавно, докато полукръгът зад него бързо се стесняваше. На трийсет крачки от брега предният от червенокожите го настигна, метна ласото около гърдите и мишниците му и го смъкна от коня.

Индианецът имаше по-тъмен цвят от другите, а украсата на главата му подсказваше, че е вожд. Беше Черната птица.

Тримата ловци все още лежаха скрити зад зелената завеса на острова.

— Какво да правим, Боа роз? — попита Пепе. Канадецът обърна лице към Фабиан.

— Фабиан, сине мой, ще ми отговориш ли искрено?

— Питай, татко!

— Ти никога през живота си не си се намирал в толкова голяма опасност. Мъжът е бял. Оставим ли го на съдбата, той е изгубен, но ние може би ще се спасим, защото индианците надали знаят за нашето присъствие. Вземем ли го под закрила, ще се издадем самите. Аз и Пепе ще сторим това, което сметнеш за най-доброто. Решавай бързо!

— Ще го спасим!

— Добре! Вземете пушките си и не стреляйте, преди да съм казал!

Индианците бяха стигнали до белия и без да слизат от конете, го освободиха от ласото. Вождът даде знак. Петима от хората му слязоха да държат пленника. Черната птица измъкна ножа си, докато конят му стоеше като статуя.

— Мътните го взели — прошепна възбудено Боа роз, — искат да го скалпират жив, както мен навремето, когато ти се появи в последния миг! Пусни един куршум покрай ухото на вожда, Пепе!

— Защо не в главата?

— Той е човек и не бива...

Изстрелът се разнесе точно в мига преди скалпирането. Куршумът прелетя покрай главата на Черната птица, ала вождът не показва и следа от страх или изненада. Той приближи коня си до водата и хвърли остър, изпитателен поглед към острова.

— Санта Лаурета, нехранимайкото е знаел, че сме тук! — каза Пепе, докато зареждаше пушката си.

— Не само това — добави Боа роз, — той знае също, че не сме някои безчестни обесници, иначе нямаше да се изложи така непредпазливо на нашите куршуми. Вероятно сме били забелязани от някой съгледвач!

Дивакът сложи длани като рупор около устата си и извика към тях:

— Нека белите мъже се надигнат, за да може Черната птица, великият вожд на апачите, да говори с тях!

Боа роз се изправи в целия си ръст и около устните му заигра доволна усмивка, като видя как индианецът дръпна коня няколко крачки назад от изумление пред исполинската му фигура.

— Какво има да ми каже червеният мъж! — прогърмя той със своя глас.

— Белият мъж вожд ли е, за да мога да говоря с него, или той трябва да приказва с някой от моите хора?

— Белият мъж е вожд в гората и господар в саваната, той няма да разговаря с обикновен воин, но разрешава на вожда на апачите да издигне гласа си!

Боа роз познаваше индианците и възнамеряваше да им вдъхне почит към себе си.

— Защо стреля брат ми по моите червени синове?

— Защо пречи брат ми на моя бял син да върви накъдето си иска?

— Този бледолик не е нито брат, нито син на големия вожд от гората. Господарят на саваната идва от север, бледоликът — от юг. Вярно ли говори Черната птица, вождът на апачите?

— Той говори вярно, но забравя, че всички бледолики са братя. Нека освободи пленника, за да не заговори отново моята пушка!

— Апачът не се страхува от този глас, но войните на Юга бягат от него. Нека моят велик бял брат дойде в нашия бивак и да се бие заедно с нас срещу бивака на бледоликите. Ние ще изпушим калюмета с него и храбрите му спътници.

— Искат ли червеният ми брат да чуе моето име?

— Нека господарят на саваната го назове!

— Докъдето стигат прериите и планините, червените мъже го наричат Големия орел. Чувал ли е вече моят брат това име?

— Той го е чувал — отговори индианецът и не можа да потисне един жест на уважение.

— Тогава моят червен брат сигурно знае също, че Големия орел е справедлив и милостив. Той няма да причини зло на червените воители, но и няма да се съюзи с тях срещу своите бели братя!

— Тогава този бледолик ще трябва да ни даде скалпа си!

— И много деца на апачите ще изгубят живота си!

— Децата на апачите са като песъчинките в саваната. А Големия орел има само двама мъже при себе си. Той ще изпуши калюмета с нас или ще отиде при своите бащи!

— Значи вождът на апачите не иска да освободи своя пленник?

— Не.

— Тогава който сложи ръка на белия мъж, ще умре!

— Нека Големия орел наблюдава какво ще направим!

Той даде знак с ръка и отстъпи назад, за да излезе извън обсега на куршумите. Ножът на един от индианците проблесна над главата на пленника. Но канадецът беше вдигнал вече пушката си; дивакът рухна с раздробен череп. Десет остриета светнаха по същото време. Пушките на Пепе и Фабиан избълваха огън и двама индианци се строполиха.

Боа роз вече беше заредил.

— Бягай! — заповяда той със силен глас на белия, който, макар и да не бе вързан, продължаваше да стърчи и да трепери от страх. Веднага след това застреля четвърти в окото, така че белият получи пространство да бяга към водата, където под закрилата на трите пушки щеше да стигне безопасно до острова.

Но в объркването си онзи търти да бяга към коня си. С тази фатална грешка извади и себе си, и индианците от огнения обсега на тримата и след броени минути лежеше на земята, задушен от ласото и скалпиран.

Диваците нададоха разтърсващ нервите рев.

— Санта Лаурета, човекът беше глупав! Напразно се подложихме на опасност.

— Не, Пепе. Те и бездруго щяха да ни навестят. Но я ги виж какво правят!

Шестима от апачите останаха, другите препуснаха.

— Отиват да си вземат огнестрелните оръжия, които са свалили, когато са започнали лова на мустангите.

— Мисля, че ще трябва да издържим една истинска обсада — рече Фабиан.

— Сигурно, момчето ми, ако не проявим желание да доплуваме до другия бряг и да им се махнем от пътя.

Пепе го погледна слисан.

— Двайсет бяха, Боа роз, сега са едва шестнайсет. Откога Големия орел показва току-тъй гърба си на червените мошеници?

— Какво ще кажеш по въпроса, Фабиан?

— Оставаме!

Канадецът притисна дръзкия растреадор до сърцето си.

— Ха така, синко! Аз исках само да видя дали можем да разчитаме на теб, защото бягството не ми е привычка. А сега трябва да си издигнем укрепление, което да оказва по-голяма съпротива на куршумите от тази рехава дантела от листа. Те сигурно ще преминат реката, за да ни нападнат и от двете страни. Да се залавяме за работа!

Отвъдната страна на острова — не откъм брега, където се бяха появили индианците — беше закрита от грамадни коренища. Но страната, от която се очакваше да се поднови нападението, за съжаление беше покрита само от тръстика и млади върби.

Благодарение на изключителната сила на своите мишици и подпомаган от спътниците си, канадецът изтръгна няколко големи сухи клона, както и довлечени от реката дървесни стволове. За няколко минути сръчните ловци защитиха слабата и най-застрашена страна на острова с едно грубовато, но здраво укрепление, което бе в състояние да спести на бранителите на островчето и нещо повече от една смъртоносна рана.

— Виж, Фабиан — каза Боа роз удовлетворен, — зад тези стволове сега си защитен като в някоя каменна крепост. Ще бъдеш изложен единствено на куршумите, които биха могли да ни пращат от растящите по брега дървета. Но ние ще внимаваме червените дяволи да не стигнат до върхарите.

Канадецът изобщо не го бе грижа за себе си, а само за неговия доведен син. Той му посочи поста зад най-здраво укрепената точка.

Върнаха се десетина индианци — бяха въоръжени с пушки, лъкове и стрели. Шестимата, пазили до момента острова, препуснаха, за да вземат и те оръжията си.

— Внимавайте, танцът вероятно скоро ще започне! — обади се Пепе.

— Само да не се изложите! При зареждането не се изправяйте, а лягайте по гръб. Фабиан, отбележи си го!

Индианците бяха изчезнали от откритото пространство. Сега трябваше да си отворят добре очите.

Мръкваше се и растящият по брега храсталак започна да приема онези фантастични форми, които несигурната светлина на здрача умее да създава.

— Пепе — попита Боа роз с тих глас, — не ти ли се струва, че храстът там — той посочи с пръст през тръстиката към един върбалак — възприе друга форма и се уголеми?

— Да — отговори някогашният мигелет, — формата е друга. Ами я кажи, не забелязваш ли, че третият храст някак си провисна листа?

— А виждате ли — попита и Фабиан — между онази върба и трепетликата един храст, който преди десет минути със сигурност не беше там?

— Наистина! Те са се прикрили с отсечени клони. Как искат да ни измамят — разгневи се канадецът. — Зад всеки храст се крие по един индианец. Хайде да ги засипем с куршуми! Всеки да се заеме с неговия храст!

Отекнаха три изстрела, последваха три смъртни вика и многогласен яростен вой. Изкуственият храст изчезна, а другите два шубрака възприеха отново първоначалната си форма.

Съюзниците се бяха обърнали по гръб, за да заредят. В отговор на трите майсторски изстрела над главите им просвириха куршуми и стрели, които поръсиха наоколо само листа ивейки.

— Ако не се заблуждавам, сега те са само тринайсет, ако са се върнали онези шестимата, без да сме ги забелязали. Внимавайте, деца! Виждам там листата на трепетликата да мърдат, а вятърът определено няма вина за тая работа. Явно някой от тези нехранимайковци се катери или пък вече се е покатерил.

Една светкавица, проблеснала от споменатото дърво, и един куршум, забил се в един от образуващите острова стволоче, доказаха, че предположението на Боа роз е правилно.

— Санта Лаурета, типът стреля твърде встрани! — обади се Пепе, промушвайки пушката си през тръстиката. — Човек не може да го види, но веднага щом стреля пак, е изгубен!

Минаха няколко минути, докато индианецът зареди, но когато отсреща просветна, гръмна и пушката на Дормилон. За частица от секундата врагът се бе оголил, но този миг бе достатъчен за Пепе. Индианецът падаше от клон на клон като плод, ударен от градушка.

Прозвуча яростен вой, толкова ужасен, че човек трябваше да има железни нерви, за да не потрепери от ужас.

— Санта Лаурета, смили се над мен! Нямате ли усещането, като че цяла сюррия ягуари реве в тъмнината?

Фабиан рязко се извърна и подпря цевта на пушката си на чатала на един сух клон.

— Внимавайте, ще науча един да плува!

Фабиан беше забелязал, че един индианец се бе спуснал от брега и се бе стаил зад камък, който стърчеше два фута над водата.

От тази позиция един добър стрелец можеше да причини големи поразии, тъй като плаващият остров в горния си край беше по-зле защитен.

Фабиан лежеше тихо, без да помръдва. Чакаше да се появи макар и най-малката цел. Пръстът му натисна спусъка и това движение коства живота на дивака. Беше улучен в средата на челото. Реката го подхвана и понесе край острова.

Отново последваха неописуеми крясъци. Индианците бяха понесли чувствителни загуби, без да са си извоювали и най-малкото предимство.

— Да не би да си мислят, че ще ни измамят с крясъците си? — изгълча канадецът. — Правят като койотите през нощта — вият и си отговарят един на друг, сякаш са стотина, пък са само три-четири. Та и тези червени негоднии крещат, като че са две дузини, а наброяват само още единайсет човека. Еех, да можеше да дойдат насам по водата, тогава нямаше да остане и един, който да занесе вестта за поражението им в селото си!

Боа роз се замисли.

— Стоп, имам го! — извика.

— Кое? — полюбопитства Пепе.

— Не бихме ли могли да ги накараме да повярват, че са ни уцелили, та да се домъкнат за скалповете ни?

— Вярно бе!

— Но съществува дяволски голям риск.

— Не чак толкова, колкото си мислиш, Боа роз. Червените обесници наистина ще поискат да проверят дали сме мъртви, а те не стрелят толкова добре, както аз навремето, когато смятах задницата на някоя мечка за ребрата й.

— Е добре, деца, нека първи да бъде моят калпак. Една дупка в повече няма да му навреди!

Издайте един къс звук, когато полети към земята.

Той закрепил калпака между два клон. Забеляза го. Един точен изстрел прекърши клона, а на късия, задавен вик на Пепе от брега откликна смайваща олелия.

— Те си мислят, че са пратили Големия орел при дедите му. Почакайте само, орелът ще разкъса всички ви, врабчета такива!

— Там един се качва по трепетликата! — извести Фабиан.

— Ха така, тъкмо това исках! — отговори канадецът. — Ако се прилепим плътно до барикадата, той няма да може да ни види. Трябва така да направим, като че един от нас търси нещо в средата на острова. Вече е толкова тъмно, че тоя от дървото ще види само силует. Дай си вамса и шапката, Пепе!

Боа роз измъкна един чаталест клон от барикадата, облече го с вамса, нахлути шапката отгоре и избути напред тази фигура. От трепетликата веднага стреляха. Куршумът удари встрани от чучелото, ала Боа роз го бутна да падне.

Триумфиращ крясък прозвуча от трепетликата.

— Добре де, червени ми братко! Двама от нас вече са във вечните ловни полета, прати сега и третия!

Ако типът беше по-добър стрелец и сумракът не се бе съгъстил толкова, човек изобщо не би се осмелил на такова нещо, но така... Фабиан, я ми дай сомбрерото си!

Ако другите двама бяха заподозрели намерението му, сигурно щяха да опитат да му попречат. Подсмивайки се тайно на себе си, Боа роз наложи на главата си шапката — беше му твърде малка, ала широката периферия не позволяваше това да се забележи — и се подаде малко над барикадата, като предполагаше, че мъжът на трепетликата вече е заредил.

Пепе нададе вик на ужас, който съвпадна с два гърмежа — единият се разнесе откъм трепетликата, а другият — от брега.

— Санта Лаурета, какво ти хрумна?!

— Какво ли? Вече нищо, защото сега сме очистени и тримата. Чуваш ли как ликуват и се дерат сатаните? Вярно, целеха се малко по-добре, отколкото мислех — единият куршум мина през ръкава, а другият, а, да, има дупка в периферията!

Фабиан беше пребледнял, ала не укори безогледно дръзия мъж. Канадецът се отърси и рече:

— Сега внимавайте, ще последва истински град от стрели и куршуми! Познавам си аз хората, те ще се заемат с любимото си занимание да направят труповете ни още по-мъртви.

Предположението му се оказа вярно, защото след броени мигове островът бе подложен на минутен барабанен огън. Свиреха стрели и куршуми, ала никой от тримата мъже не бе улучен.

— Виждате ли? Сега ще настъпи затишие, докато луната се покаже над короните на дърветата. Това ще стане след три четвърти час, а дотогава можем да им предоставим онова, от което се нуждаят.

По реката беше станало толкова тъмно, че червенокожите не можеха да видят нищо по острова, докато изгрялата и вече издигаща се зад дърветата луна озаряваше брега със своята ставаща все по-ярка светлина и позволяваше на ловците да правят наблюденията си.

Те нарязаха суха тръстика, сплетоха три топки, наподобяващи глави, направиха с помощта на дрехите си тела и ги наслагаха по тревата като мъртъвци.

Луната се издигаше все по-високо. Погледнати от дърветата, чучелата трябваше да минат за човешки фигури. Ловците лежаха зад укреплението си и очакваха развитието на нещата.

— Не се ли качва някой на върбата? — попита Пепе.

— Да — отвърна Фабиан. — Човек би могъл чудесно да го вземе на мушка, ако нямахме други намерения.

— Оставете ги да се катерят. Сами ще си слязат после.

Индианецът се катереше с изключителна предпазливост от клон на клон, докато стигна височината, от която можеше да вижда вътрешността на плаващия остров. Клекна на един дебел клон и подаде предпазливо глава. Гледката на лежащите по земята «мъртъвци» като че не го изненада. Все пак предположи някаква хитрост, показа цялото си тяло и насочи пушка. После спусна цевта на оръжието и се прицели отново. Повтори опита няколко пъти, убеди се, че на острова има само мъртъвци и нададе триумфиращ вик.

— Аха, рибата клъвна! — ухили се Големия орел. — Това е Черната птица, който сега ще посети своите бели братя.

— Слиза от дървото — отбеляза Фабиан.

Индианците все още се съмняваха, защото последва дълга тишина.

— Какво ли не биха дали да имат скалповете ни, но не се осмеляват — обади се Пепе, при което сподави една прозявка от скука. — Санта Лаурета, започва да ми се спи както в Еланчове, където изгубих великолепно си служебно положение по такъв нелеп начин!

— Търпение! — прошепна канадецът. — Ще дойдат! Кой знае какво ги кара да се колебаят! Той излезе прав. На брега се показва един индианец, последван от втори, и скоро десетина фигури навлязоха бавно в реката.

— Ако ги познавам добре, ще газят един след друг във водата — прошепна Боа роз. — Ти, Фабиан, взимаш втория на мушка! Пепе се прицелва в средата, а аз ще дам на предпоследния неговия дял. По този начин няма да могат да ни вземат на абордаж, защото ще са разделени с пролуки, и лесно ще се справим с тях. Фабиан, сине, ти няма да участваш в боя! Достатъчно е само да зареждаш пушките ни, докато Пепе и аз ги очакваме с ножове!

Черната птица вървеше начело. Другите го следваха с такава предпазливост, че движенията им не причиняваха ни най-малък шум.

Вождът достигна дълбочина, която го принуди да заплува. С три загребвания щеше да се добере до острова.

— Огън! — прогърмя гласът на канадеца.

Ловците се изправиха. Три изстрела проехтяха като един и трима индианци потънаха под повърхността на водата.

Пепе и канадецът хвърлиха бързо пушките зад себе си и зачакаха с изнесен напред крак и нож в ръка ръкопашния бой. Само че след изстрелите Черната птица се потопи, а хората му се втурнаха обратно към брега.

— Апачите все още наброяват осем храбри воини — викна подире им Боа роз с гръмовен глас. — Ще се осмелят ли те да дойдат и да вземат косата на Големия орел?

— Апачите са страхливи койоти — подигра се Пепе. — Седем от тях бягат от трима бели мъже. Кой ще поиска да вземе скалпа на Падащата светкавица?

Не последва отговор.

Но Пепе забеляза да плава по гръб едно черно неподвижно тяло, което се бе оставило напълно неподвижно на течението да го тласка към брега.

— Дон Фабиан, пушката ми, за бога! Това е Черната птица, който се прави на умрял и се е оставил течението да го носи!

Той издърпа карабината от ръцете на младежа и се прицели.

— Сега червеният вожд ще заплати за скалпа на нашия бял брат! — извика с мощен глас

Пепе. — Падащата светкавица няма да убие пълзливия апач, а само ще отнеме силата на ръката му, която той вдигна срещу Господарите на саваната!

Тялото на вожда тутакси се потопи, ала когато подаде глава на повърхността, за да поеме въздух, тежкия куршум на мечкоубица раздроби дясното му рамо.

Боа роз също бе посегнал към пушката си. Той видя, че един от бегълците се приближава през крайбрежния храсталак, за да посрещне ранения вожд, и натисна спусъка. Дивакът заплати непредпазливостта със смъртта си.

Планът на канадеца не успя напълно, защото апачите избягаха, вместо да дебаркират на острова. Но от десет четирима се бяха простили с живота, а вождът беше белязан завинаги. От двадесет нападатели тринайсет бяха простреляни, без и косъм да е паднал от главите на нападнатите. Такъв успех можеха да постигнат само прочути мъже като Падащата светкавица и Големия орел, застанали с все още димящи пушки в ръка като застрашителни богове на отмъщението.

— А сега, Пепе? — попита канадецът.

— Първо зареждаме и после отсреща!

— Бяха единайсет живи, а във водата влязоха десет — подхвърли Фабиан. — Къде е липсващият?

— Правилно, детето ми! Пазел е на брега или... аха, чувате ли конски тропот? Станало е тъкмо това, което исках да кажа: той е бил изпратен да доведе помощ. Сега вече няма защо да ходим отсреща, Пепе. Елате да хапнем — това е най-доброто, което можем да сторим в момента!

Те насядаха и започнаха да ядат, държейки околността под око. Скромната им храна се състоеше от сушено на слънце месо и грубо смляно царевично брашно.

Безмълвна тишина цареше наоколо, но тримата мъже знаеха, че това е затишие пред буря. Луната се издигаше по-високо; времето минаваше, а все още никакъв шум не нарушаваше тишината, никакъв признак не подсказваше близостта на вражеско човешко същество. По едно време водата се разклати неспокойно под острова и Пепе се ослуша.

— Какво е това? Движението не е породено от течението или въртопите на реката. В този час на нощта не идват нито коне, нито бизони на водопой.

Той се изправи и се надвеси да огледа реката нагоре и надолу. Но от горната и долната страна на острова се кълбеше гъста, непроницаема мъгла.

— Не виждам нищо освен мъгла — осведоми той ядосано.

— Движението на водата е лесно обяснимо — заяви Боа роз. — Конският тропот, който чухме преди малко, е от доведените диваци. Те са се разделили и са изпратили един отряд да мине реката горе. Ето откъде са и тези вълни.

Мъглата се спускаше все по-гъста, докато се спусна и над острова сал. Виждаше се едва на няколко крачки разстояние. Ловците се увиха по-плътено в наметалата и завивките си. Внезапно и тримата подскочиха.

От двата бряга едновременно и съвсем неочаквано прокънтя толкова мощен, пронизителен и продължителен вой, че ехото дълго продължи да звучи по бреговете.

— Санта Лаурета, ама че концерт! Толкова прекрасен и хармоничен не можеш да чуеш и на Пеурта дел Сол в Мадрид. А сега можем да разхлабим скалповете си, приятели, и да научим погребалното песнопение, което скоро ще се наложи да изпеем!

— Какво ще кажеш по въпроса, Фабиан, синко? — попита канадецът с изключително мек глас.

— Че Бог е винаги близо до чедата си, татко!

— Ха така, момче! Вярно, че сме обградени от две страни, но когато луната залезе напълно, ще се измъкнем от този миши капан.

В далечината се разнесоха изстрели. Човек ясно можеше да отличи различните калибри на пушките.

— Мисля, че апачите са нападнали лагера на Аречиса! — прошепна Боа роз.

— Ще ми се да не му провърви повече, отколкото на нас! — произнесе ядно Пепе. — Едва ли е за вярване, че ще се отбранява така храбро, както го сторихме ние!

От брега ненадейно се обади глас:

— Нека белите мъже отворят ушите си!

— Това е Черната птица! — забеляза Пепе. — Вождът трябва да притежава огромна сила, за да превъзмогне болката от раната си и да ни разправя истории!

Наистина беше Черната птица. Беше наредил да го превържат и двама воители го подкрепяха.

— За какво трябва да си отворим ушите? — попита Пепе.

— Мъжете от Севера са храбри и ще се нуждаят от целия си кураж. Храбрите синове на апачите нападат в този миг белите от Юга. Защо не сторят същото и мъжете от Севера?

— Защото един орел не се бие редом с някаква си черна птица; защото лъвовете не ловуват заедно с чакалите; защото чакалите само вият и джафкат, докато лъвът разкъсва и поглъща плячката си.

— Вождът на апачите не иска да говори повече с Падащата светкавица, а с Големия орел от Снежните планини, със своя бял брат, който има силата на мечка и гласа на гръмотевица.

— Какво иска Черната птица от Орела? — попита канадецът.

— Черната птица иска да чуе как Орела го моли за живота си, защото настъпи часът, в който той ще се сгромоляса от висините върху земята.

— Кой се кани да го свали на земята?

— Ръката на апача.

— Ръката на апача не стига горе до облаците; тя е ръка на дете, което се крие от мишката; тя е ръка на стара жена, която се бои от краставата жаба.

— Тя ще смаже вожд на гората и саваната! Главатарят на апачите иска да говори и с Пантерата от Юга!

— Той има предвид теб, Фабиан! — поясни Боа роз. — Виждаш, и ти вече си имаш име!

— Какво иска апачът от Пантерата, която ще го разкъса? — извика Фабиан.

— Пантерата е млад и красив; в неговото сърце живеят кураж и сила, но смъртта ще го сграбчи в лапите си и той може да й се изплъзне само ако се вслуша в гласа, който сега му говори.

— Пантерата не вижда смъртта край себе си, а там, при червените котки, които дебнат край реката и мяukat от страх. Какво иска да му каже гласът?

— Нека младата пантера дойде при своите червени приятели. Ще си потърси някоя скуав сред дъщерите на апачите и ще стане вожд и велик воин, чийто глас ще звучи във всички вигвами.

— Санта Лаурета, типът се кани да ви намери жена, дон Фабиан — ухили се Пепе. — Нашарете се със сажди и охра и действайте бързо, защото такъв шанс не всеки ден се предлага на един граф Де Медиана!

Въпреки опасното положение, в което се намираха, Фабиан се засмя.

— Оставете ме да задам още един въпрос — помоли той и викна през водата. — Ако Пантерата обещае да си потърси една червена скуав, как ще постъпи вождът на апачите с Големия орел и Падащата светкавица?

— Те ще умрат. Черната птица ще разтвори вътрешностите им, за да видят страха, който се крие в тях. Но ако Пантерата не пожелае да дойде, той ще го удуши с двата си пръста, ще направи от кожата му седло на бойния си кон, а скалпа му ще даде на мишките от полето за жилище.

— Тогава нека Черната птица дойде насам и да не забравя двата си пръста. Само че той ще се уплаши от тримата бели вождове и ще им покаже гърба си със своите пъзливи бойци, както преди малко. Тримата бледолики видяха сметката на тринайсет негови синове, а Черната птица е парализиран, без и един косъм да им е взел от главите. Ако той дойде, те ще го смажат, но ще му оставят кожата, защото скалпът на един апач е като кожата на заек — храбрият воин предпочита да умре, отколкото да се накичи с него!

— Браво, дон Фабиан! — извика Пепе. — Беше речено от душа, макар и да бяхте твърде учтив. Но я да видим дали ще получат косите ни. При подобни обстоятелства едно бягство не е проява на страхливост, а геройство. Орелът се извисява във въздуха, светкавицата никои смъртен не може да задържи, а пантерата плува като рибата в морето. Нека поразмислим дали можем да се изплъзнем, плувайки!

— Всеки от нас се е научил да пори водата, но преди това трябва да разберем дали и те са помислили за тази възможност — рече Боа роз.

Луната се беше скрила; далечните гърмежи бяха престанали и наоколо владееше дълбока тишина и мрак. Канадецът изтръгна един върбов ствол от сала — чепатият му край приличаше на човешка глава. Спусна го внимателно във водата и черната маса бавно отплува по реката. Със затаен дъх тримата се ослушваха и за най-малкия шум, който би им известил, че опитът е разкрит от индианците, ала минаха много минути, без нещо да се чуе.

— Ще стане, ако плуваме предпазливо и се разкараме оттук през дълги паузи. Пушките и мунициите...

Пепе спря посред предложението си. На брега лумна огън, още един... по-нататък трети, четвърти... от другата страна също се разгоряха четири-пет, хвърляйки през гъстата мъгла трепкаща светлина със златисти и пурпурни оттенъци върху реката.

— Чумата да ги отнесе, това е лошо! — изруга Боа роз. — Как да тръгнем при това положение?

— Мъглата ще стане по-гъста, татко, а сухият горивен материал скоро ще свърши. Пламъците ще изгубят силата и осветителната си мощ. Ама... стой, чакай, аз ще ги накарам сами да намалят огньовете!

През една тясна пролука във валмата мъгла беше мярнал главата на един индианец, който клечеше на земята и подклаждаше огъня точно срещу острова. Един лек повей поднови пролуката, изстрелът отекна и викове доказаха, че целта е улучена.

За кратко време всички пламъци изгубиха първоначалната си сила.

— Помогна! — рече Боа роз. — Фабиан, момчето ми, при Марко Ареляно ти си се учил в нелошо училище — с чиста съвест го засвидетелствам и за двама ви. Въпреки огньовете ще ни се удаде да стигнем с плуване до безопасно място на сушата. Не мислиш ли и ти така, Пепе?

— Ако мъглата се сгъсти, както се очаква, да! Страхувам се само за барута и пушките. Все пак ще се наложи да се потапяме.

— Хмм — изсумтя Фабиан замислено, — може би няма да има нужда нито да плуваме, нито да се потапяме!

— Че как другояче?

— Само малко да кормуваме и гребем.

— Какво имаш предвид, детето ми?

— Не ви ли направи впечатление, че островът периодично се надигаше и спускаше, когато червенокожите минаваха по реката?

— Естествено.

— И че вибрираше и се клатушкаше, когато изскубнахме няколко клона и ствола за барикадата?

— Това също.

— Е, ако ни се удаде да го освободим...

— Санта Лаурета — прекъсна го Пепе, — ама че загубеняци сме били, Боа роз! Не си ли и ти на това мнение?

— Напълно съм съгласен с теб, защото идеята на Фабиан ще ни донесе спасение. Островът може би се държи за дъното само с някой корен или дебел ствол. Трябва да са минали много години, откакто е заседнал, съдейки по образувалата се почва. Долният клонак отдавна трябва да е прогнил във водата и искам да се убедя в това.

Боа роз пристъпи към края на острова и с голяма предпазливост се плъзна във водата. Другите двама го следяха неспокойно. От време на време той изчезваше под повърхността на реката като водолаз, търсещ в обшивката на кораба пробойна. Най-сетне застана отново при тях.

— Ее — попита Пепе, — колко котви ни държат?

— По моему всичко се нарежда добре. Засега видях само една да задържа острова ни — резервната котва.

— Трябва ли пак да слизаш долу? — попита Фабиан угрижено.

— Да, ако искаме да отплаваме.

— Тогава се пази! Много лесно можеш да се заплетеш в мрежата от клони и коренища и да се удавиш!

— Не се безпокой, момчето ми — отговори исполинът. — Ще действам предпазливо, за да не се разпадне островът ни, иначе ще попаднем от трън та на глог. А ни трябва кормило. Реката има много противоположни течения и макар да не можем да управляваме напълно сала, защото не бива да гребем, то трябва да сме колкото може по-независими от него...

Вождът Черната птица седеше в подножието на едно дърво. Раздробеното му рамо бе здраво стегнато от ремъчна превръзка. Пламтящите му очи непрекъснато фиксираха тъмната маса на острова, където бяха тримата мъже, за чиято кръв жадуваше.

Колкото по-гъста ставаше мъглата около островчето, толкова повече се смляваше светлинният пояс, хвърлян от огньовете върху реката. Скоро бдящите вече не можеха да различат отсрещния бряг и накрая дори островчето се изгуби в нея.

Вождът знаеше, че сега вниманието трябва да се удвои. Ето защо повика двама воители, за да ги изпрати до постове по двата бряга.

— Вървете и кажете на стражите, че всеки трябва да си наостри ушите, за да замени очите, заслепявани от мъглата. Кажете им, че благодарността на Черната птица е голяма, но и наказанието му е строго. Който затвори очи и заспи, него ловният боздуган на вождата ще прати не във вечните ловни полета, а в Страната на сенките.

Няма нощен шум, който би могъл да убегне от ухото на индианеца, а от пронизващите му очи не се изплъзва току-тъй лесно предметът, който той се стреми да открие. Само че мъглата покриваше и най-близката околност, така че единствено напрегнатото внимание можеше донякъде да компенсира оцетените сетива. Със затворени очи и отворени уши индианските воители стояха неподвижно край своите огньовете и се стараеха да останат будни, докато цялата природа бе потънала в сън. От време на време някой хвърляше клон в огъня.

Изтече доста време, през което не се чуваше нищо друго, освен приглушеното бучене на един намиращ се по-нагоре водопад и тихото, шепнещо шумолене на раздвижваната от вълните тръстика. Студеният нощен въздух удвояваше болките на вождата и вследствие на това — неговия гняв. Светлината на огъня осветяваше остро изрязаните му черти и побледнялата от загубата на кръв кожа. Лицето му бе покрито с отблъскваща живопис, а дивашките зловещи и жадни за мъртви очи му придаваха облика на онези кръвожадни идоли, на които хората във варварските времена са се кланяли.

В близкия храст нещо прошемоля и един млад индианец застана пред него. Беше покрит с кръв, гърдите му се повдигаха, а ноздрите трепереха — знак, че дълго и бързо е тичал.

— Какво има? Изпратил те е Леопарда, вождът! Трябва да се е случило нещо важно, за да изпрати най-бързия бегач.

— Леопарда вече не може да праша бегачи. Ножът на един бял прониза сърцето му и той се отзова на вика на Великия дух във вечните ловни полета.

— Там ще бъде щастлив, защото е умрял като победител — отговори вождът просто, овладявайки любопитството си.

— Той падна на земята като победен. Мъжете на апачите побягнаха; техните предводители и петдесет изтъкнати воители лежат на бойното поле.

Малко остана вождът — въпреки парещите болки от раната и повеляваната от ранга му сдържаност — да скочи при тази новина. Трябваша му няколко секунди, докато стане отново спокоен и хладнокръвен.

— Кой те праша?

— Воители, които се нуждаят от предводител, за да си отмъстят. Досега Черната птица беше глава на едно племе, но сега е глава на цял народ.

В очите на ранения блеснаха гордост и задоволство. От една страна, неговата власт се увеличаваше, а, от друга, претърпяното от другите четирима вождове поражение доказваше разумността на дадения от него съвет.

— Ако пушките на мъжете от Севера се бяха обединили с нашите, нито един мъж от Юга нямаше да има скалп на черепа си. Големия орел, Падащата светкавица и Пантерата от Юга чакат сега макана

[40]

на апача. Който има бледо лице, трябва да умре. Но какво може да стори един ранен вожд? Половината от неговата кръв е изтекла, краката му не го държат, той дори от коня би се свлякъл.

— Мъжете ще го вържат здраво — отговори бегачът, който бе погледнал изплашено, като чу прочутите имена. — Но защо не стовари Черната птица своя як пестник върху главите на тримата ловци?

— Антилопата, бегачът, има краката на елена и мисълта на лисицата. Нека той чуе разказа за битката срещу вождовете на гората и саваната!

Бегачът застина ням и горд от тази рядка благосклонност. Когато вождът свърши, Антилопата заби поглед в земята. Размишляваше. След известно време дигна глава.

— Тишината на нощта говори с мен. Преди Черната птица да е съгледал сивотата на утрото, бледоликите ще бъдат в негова власт.

— Могат ли воините ми да вървят по водата, както по бойната пътека?

— Не, но могат да пратят огън на острова, за да го погълне, и тогава белите мъже ще бъдат принудени да излязат на брега.

Вождът погледна изненадано съветника.

— Аз казах: Антилопата, бегачът, има мислите на лисица. Нека той действа, както каза!

Индианецът се обърна и изчезна безмълвно в мъглата. Тя беше станала толкова гъста, че човек можеше да вижда на не повече от две крачки разстояние. Колкото и малък да бе островът, неговите обитатели не можеха да го обхванат с поглед. С голямо усилие канадецът бе освободил едно дълго младо стъбло от хаоса дървеса и с помощта на Фабиановото ласо омотаваше наметалото си по оставените клони.

— Така, сега си имаме безшумно кормило. Нужни са ни само още две дървета за ключ и сме готови за отпътуване!

Отсреща за втори път прозвуча гласът на вожд.

— Отворено ли е ухото на белите мъже да чуе думите на Черната птица, големия вожд на апачите?

— Ще разменим ли още няколко думи с обесника, приятели? — попита Пепе.

— Стори го ти, аз нямам време за такива работи — отвърна канадецът.

— Какво иска вождът от ловците на Снежните планини?

— Нека тримата бледолики подхванат своята погребална песен, защото още преди да я свършат, те ще бъдат в ръцете на моите воители!

— Мътните го взели! — прошепна Боа роз. — Типовете са наумили нещо.

— Вождовете на горите не пеят по друг начин освен със своите пушки — отговори Сънливца високо. — Апачите вече се запознаха с тяхната песен.

— Тя никога повече няма да прозвучи. Нека белите дойдат отсам, преди да сме ги принудили.
— Господарите на саваната не общуват с мъже, чиито гърбове са видели в битката. Всеки от тях струва повече от хиляди апачи. Ако червените мъже искат да молят за милост, то нека те дойдат при нас!
— Езикът на Падащата светкавица е остър, ала апачът ще го изреже с ножа си от голямата му уста.
— А езикът на Черната птица е като на някой скункс, когато се почиства. Вождовете на белите си запушват носа, когато заговори.
— Ножът на апача ще вземе носа на Падащата светкавица, за да може да чува какво му се говори. Ръката на червения воин е силна, тя ще го смаже.
— Апачът ще седи във вигвама на своята скуав и ще разказва на старите жени как вождовете на саваната са го направили за посмешище. Светкавицата е бърза като мисълта и унищожава всичко, което докосне! Никой не може да я улови!
— Апачът ще я улови! Аз казах!
— Аа, ето какво било! — подскочи Боа роз, като показва срещу течението. — Искат да изгорят острова ни.
Мъглата сега бе толкова осезаема, че вече не се виждаха горящите по двата бряга огньовете. По средата на реката една малка светлинка ставаше все по-голяма и все повече се приближаваше към сала.

— Спуснали са брандер

[41]

по реката и знаят, че той непременно ще стигне до острова. Мошениците! Хич не е лоша идеята им да ни прогонят с огън от водата на брега! — рече Пепе.

— Направили са си кроежите, без да знаят за нашето кормило.
— В какъв смисъл? — поиска да знае Фабиан.
— Щом брандерът доближи острова, ще го освети ярко. Това ще даде възможност на типовете да ни държат в шах с лъковете и пушките си, а ние ще бъдем принудени да се крием. Само че кормилното весло е дълго и ще ни послужи като спасител.
— Ще можеш ли сам да се справиш, Боа роз?
— Да — отговори канадецът, докато измъкваше няколко клона от долния край на острова, за да си издигне малка барикада.
— Тогава си дай пушката! Елате, дон Фабиан, ще имаме възможност да дадем няколко хубави изстрела. Стреляйте само веднъж. За другото ще се грижа аз, докато вие зареждате бързо! Те се приготвиха за стрелба.
Брандерът идваше бавно, но сигурно все по-близо и по-близо. Беше направен от смолисти дървета, чието прасене ясно можеше да се долови. Беше с големи размери и създаваше пламък, който въпреки мъглата осветяваше ярко двата бряга, така че силуетите на застаналите там индианци ясно се различаваха. Те бяха толкова уверени в успеха си и смятаха тримата ловци за обречени, че изобщо не мислеха за себе си и не се криеха.
Боа роз лежеше зад своите клони, през които бе проврял кормилото, и очакваше с напрегнати мускули първия сблъсък с брандера. Той ясно можеше да разгледа конструкцията му. Две скрепени една за друга дървесни корони носеха подложка от зелена трева, върху която бяха струпани и запалени сухи смолисти цепеници и клони. При сблъсъка с острова тази горяща маса трябваше да изгуби равновесие и да се изсипе от инерцията върху сала, където имаше в наличност толкова много сух вършинак, че би трябвало за няколко мига да бъде погълнат от пламъците.
— Сега отсреща е достатъчно светло. Хайде! — изкомандва Пепе. Изстреляха два изстрела.
— Улучихме! Двамина!
Фабиан се хвърли по гръб, а Пепе изстреля третата пушка.
— Трима! — оповести хладнокръвно, броейки новата жертва. При това неочаквано нападение индианците се изтеглиха възможно най-далече, ала брандерът и собствените им стражеви огньовете осветяваха и най-дребния предмет така ясно, че всеки противник се виждаше по-добре, отколкото и посред обяд. Тъмните фигури на индианците се виждаха дори през храстите, зад които се бяха скрили, но Фабиан не смогваше да зарежда достатъчно бързо.

— Четирима! По-бързо, дон Фабиан! Само за пет минути две дузини червенокожи ще идат по дявола. Петима!

Внезапно островът бе разтърсен от удар. Брандерът се бе натъкнал на кормилото, разлюля се, но запази равновесие. Ловецът го отби с помощта на пръта и брандерът се понесе край острова и продължи да плава бавно надолу по течението.

Град от стрели и куршуми се изсипа върху сала, докато бе ярко осветен, ала не причини никакви щети.

— Шест! — отброи Пепе.

Той бе принуден да направи пауза, докато брандерът преминаваше край тях, но после се прицелваше с още по-голямо усърдие. Кратката светлина трябваше да бъде използвана. Обърна се и провери току-що заредената пушка през укритието.

— Седем! — провикна се ликуващо.

— Осем! — допълни растреадорът.

— Санта Лаурета, всичко свърши! Не можеше ли тази красива заря да се задържи още няколко минути? Тези апачи и след петстотин лета ще помнят «господарите на саваната», които бяха трима, а изпратиха такъв голям брой нашарени физиономии във вечните ловни полета! Ще тръгваме ли след брандера?

— Не. Трябва да изчакаме. Може да ни освети, ако го последваме веднага.

— Или — рече Фабиан — той може да се натъкне на брега, да го подпали и така да издаде пътя ни.

— От това надали трябва да се страхуваме. Червенокожите незабавно ще угасят огъня, за да не се излагат самите на опасност.

Този път диваците не бяха надали обичайния си вик. Яростта им беше мълчалива, но гибелна.

Сега, след като бе станало отново тъмно, бдителността им се утрои.

След четвърт час Големия орел се приготви да влезе във водата.

— Време е. Тъй като не бива да гребем, ще напредваме с малката скорост на течението. Ако чакаме по-дълго, при пукването на зората ще сме в обсега на диваците.

Той се спусна. По образуващото се около острова завихряне можеше да се познае как работи.

Салът потрепери. В продължение на няколко мига Фабиан бе обхванат от страх при мисълта, че Боа роз може би се бори със смъртта... изведнъж под краката му се чу глух трясък.

В следващия миг канадецът се появи отново над повърхността на водата. С един скок стъпи здраво на острова, който започна да се върти бавно около себе си, после се плъзна полека по течението. Силните ръце на титана бяха прерязали с ножа грамаден корен, забил се дълбоко в коритото на реката.

— Слава богу — извика той, — беше страхотно напрежение! Но ние плаваме!

— Далеч от вечните ловни полета на тези червенокожи нехранимайковци! — допълни Пепе.

Водата се разбиваше без шум, салът се подчиняваше и те бавно напредваха.

Тримата мъже бяха спокойни, а наоколо цареше дълбока тишина. Измина доста време.

Внезапно пред тях се появи светлина, която ставаше все по-голяма и като че гореше точно по средата на реката.

— Санта Лаурета, какво е това? — изплаши се Пепе. — Не е възможно все пак да е брандерът!

Големия орел не отговори. Той бе впил очи в огъня, като направляваше с кормилото сала.

— Това е стражеви огън на брега — определи после.

— Ама той гори наред реката — възрази Фабиан.

— Тя прави завой.

— Карай по течението! — настоя Пепе. — В противен случай отиваме право към брега и огъня!

— Течението е толкова силно, че съм принуден да го следвам, ако не искам да строша кормилото или да оставя сала да се разпадне.

Огънят, който преди малко се бе появил в мъглата, сега се увеличи и освети един индиански страж, изправен и неподвижен.

Дълга бизонова грива покриваше главата на индианеца, над която имаше украса от пера.

За щастие мъглата бе твърде гъста, за да забележи апачът тъмната маса на острова, плаващ кротко по реката.

Изведнъж дивакът изправи наведената си глава, сякаш нещо му подсказа, че дързостта и уменията на враговете ще измамят неговата бдителност.

— Дали типът храни някакво подозрение? — промърмори канадецът.

— Еех, пушката е твърде шумна, но ако имах лък и стрела, щях да изпратя на оня свят тоя човекобизон, където ще може да си стои на вахта колкото си ще.
Индианецът забучи копието в земята, наклони се напред и сложи длани над очите си, за да ги заслони от пламъците.
Сърцата на тримата затупкаха, едва се осмеляваха да дишат. Видеше ли ги дивакът, бяха изгубени.
Индианецът беше страховита и грозна гледка.
— Дали дяволският синковец ни забележа? — попита Пепе.
— Не. Но ще ни забележи, ако... ох, слава богу, извъртаме се. Ако искаш да запомниш тая муцуна, Пепе, то погледни я още един път, защото мъглата ей сега ще погълне нехранимайкото. И действително, светлината скоро изчезна така бързо, както бе изплувала пред тях и от този момент те заплаваха, без да им се мерне нещо особено пред очите.
— Това е бил последният лагерен огън — рече Боа роз. — Пепе, издърпай два-три здрави клона — сега двамата можете да удвоите с гребане скоростта ни.
Салът се подчини на усилията на тримата мъже с изненадваща бързина.
Развидели се.
— Сега трябва да пристанем — реши канадецът.
— Тогава спирай, където ти е удобно — отвърна Пепе. — Оттам ще следваме пеша руслото на реката, за да скрием следите си от индианците. Мислите ли, дон Фабиан, че сме още далеч от Златната долина?
— Вие видяхте слънцето да залязва зад Мъгливите планини, които затварят долината. Трябва да сме се отдалечили най-много на няколко часа път според картата, която моят осиновител е изготвил.
С помощта на другите двама Боа роз насочи сала към брега, където тримата скочиха.
Канадецът сне лисичия калпак от главата си.
— Мили Боже, благодаря ти, спасени са единствените същества, които имам на тоя свят: моя Фабиан и моя стар спътник в битки и опасности!
— Санта Лаурета, ти си прав, старо, на Бога дължим това чудесно избавление! — отговори Пепе затрогнат. — Никога не сме били толкова натясно, както днес, и ако имам щастието да срещна пак дон Черната птица и хората му, ще им засвидетелствам признателността си!
— Хайде да се махаме! — настоя Фабиан.
— Почакай, детето ми! Трябва да вземем още няколко предохранителни мерки. Сега ще разделим този сал, който ни беше толкова полезен, на съставните му части и ще го пуснем по реката, за да не могат индианците да намерят от него и най-малката следа.
Дървесните стволоче бяха разделени и тикнати в реката, която ги повлече; клоните ги последваха; пръстта падна на дъното и за кратко време от сала, създаван с години от природата, не остана и помен.
Ловците се постараха да заличат грижливо следите си и да изправят отново всеки стъпкан стрък трева.
— Тъй! — отсече Пепе. — Сега сме окончателно готови и можем да вървим. Но много бих искал да видя физиономии на червенокожите, когато забележат, че островът е изчезнал, а Падащата светкавица е офейкал зад всички планини!...

5. Лагерът

Експедицията на дон Естебан де Аречиса беше построила лагера си недалеч от Рио Хила, след като през десетдневния си поход бе изгубила в битки с индианците два-сет мъже. Но въпреки отслабналата ѝ мощ силите на белите авантюристи и винаги готовите да отбраняват своята територия индианци бяха горе-долу равни.
Но въодушевлението на шейсетимата мъже вече не беше толкова голямо, както в деня, когато потеглиха от Тубак, изпълнени с надежди за победа.
Дон Естебан, който сякаш с непонятен инстинкт предвиждаше всичко, не беше изпускал необходимите превантивни мерки. Досега в подобни експедиции всеки бе действал на

собствена глава и в отбраната бе разчитал единствено на себе си, на своите оръжия и коня си. Испанецът, напротив, бе обучил и принудил на подчинение тези своеволни мъже. Фургоните, които беше закупил, служеха както за транспорт, така и за отбрана. Дон Естебан беше възприел тази тактика от Съединените щати, чиито жители са предопределени, изглежда, да населят Запада на североамериканския континент и да го направят подвластен на цивилизацията. И ето как под неговото умело и енергично ръководство експедицията проникна по-навътре в територията на апачите от коя и да е друга преди това.

Определяйки днес с Кучильо лагерното място, дон Естебан бе изразил надеждата, че Златната долина не е далеч.

— Ако не се заблуждавам, ние действително сме близо. Може би ще ми разрешите да поогледам местността, докато вие надзиравате построяването на бивака?

— Вървете! Но не се губете и се пазете да не паднете в ръцете на индианците.

По лицето на Кучильо плъзна особена усмивка.

— Не се страхувайте за мен, дон Естебан. Вярно, че срещу някой бял сегиз-тогиз проявявам непохватност, ала когато си имам работа с червените дяволи, нито един удар, нито един изстрел не отива нахалост.

— Както там в хасиендата, а?

— Да, но оня Тибурсио сам поправи пропуска ми, така че можете да бъдете доволен. В тази местност много е лесно да се изгубя. Не бихте ли се погрижили за един пътеуказател?

— Какъв?

— Наредете да запалят огньовете така, че пушекът им ясно да се вижда.

— Това може да привлече диваците.

— Днес със сигурност не. Тоя Педро Диас наистина си го бива. С няколко добре пресметнати обхода така праметна червенокожите, че въобще няма да им хрумне да ни търсят тук.

— Тогава ще изпълня желанието ви, което всъщност е голяма непредпазливост от моя страна. Кучильо се метна на белия си кон със сивкави петна и препусна.

— Да, драги ми дон Естебан, или дон Антонио де Медиана, голяма непредпазливост е да запалиш такъв огън — ухили се той злорадо на себе си. — Но аз желая тъкмо това, от което вие се страхувате! Диваците трябва да видят лагера и да го нападнат!

Той насочи коня си на изток.

— Шейсет човека! Това е твърде, твърде много. Бонансата ще се раздели на прекалено малки дялове. Но аз ще се погрижа по-голямата част от тези алчни хора да се разкара от пътя ми. Колкото повече от тях опитат индианските куршуми, толкова по-голям ще е паят ми. И ако диваците не са внимателни, аз ще ги накарам да станат такива!

Не беше яздил и половин час из равнината, когато забеляза многобройни конски следи.

— Това са апачите. Вижда се от отпечатъците на неподкованите им коне.

Той прегледа внимателно дирите.

— Изкачили са се от оная страна там и наброяват над сто души. Това е гибел за кервана, а и за мен. Ще изчакам, докато укрепят лагера, след което експедицията поне няма да бъде напълно смяна.

Кучильо слезе от коня и се просна на земята. От възвишението, на което лежеше, виждаше цялата околност, така че нямаше защо да се опасява от изненадващо нападение.

— Ще има обсада и битки, в които няма да участвам, защото аз единствено знам къде се намира бонансата и ще трябва да бъде пазен. По време на тази обсада вероятно ще ми се удаде възможност да отскоча сам до Златната долина и да предприема нещо в своя полза. Плейсърът всъщност си е все още мой — заплатил съм го с едно хубаво ръгване на ножа си.

Кучильо извади цигара и я запали.

— Ужасна борба беше — живот за живот, смърт за смърт — продължи да си мърмори. — Тоя Ареляно беше здрав мъжага и ме превъзхождаше. Ако не му бях причинил по време на сън оная рана по главата, то не знам в крайна сметка кой щеше да изчезне във водите на Хила. Най-сигурното ръгване, което съм правил, наистина, беше онова навремето в Еланчове. То ми донесе неколкостотин унции, макар и да бях принуден да зарежа скъпоценния вързоп, защото оня мигелет междуременно довтаса. Поразително! Сега той е ловец на мечки и било писано да се срещнем тук, в Мексико. Ама мирна ли го още веднъж, ще си разчистя сметките с него. Ще ми плати той за изгубената бохча, както е вярно, че се казвам Кучильо — поне засега, защото кой ще ми попречи да се окича с някое знатно име, когато оплячкосам бонансата?

Кучильо почака още един час, после яхна коня и го подкара бавно и предпазливо по намерените следи.

Към лагера се издигна висок бял пушек.

— Аха, захванали са се с ковачницата и готвенето! Укреплението е готово и сега мога да отида и да доведа червенокожите.

Пришпори коня си и скоро стигна до един хълм, от който видя индианците пред себе си, но и те го забелязаха и нададоха викове.

Други двајсет язدهа през равнината по реката. Това бе отделението, изпратено срещу тримата ловци от острова. Останалите се понесоха, размахвайки копия, към него.

Кучильо обърна рязко коня и пое обратно, но не бързаше особено, а внимаваше да поддържа една сигурна преднина пред диваците. Ни най-малко не го беше грижа да предупреди час по-скоро дон Естебан за заплашващата го атака. Знаеше също, че индианците предпочитат да нападат през нощта, и ето защо не се учуди, че те язدهа с бавен ход след него.

Не беше изминал половината път до лагера, когато чу откъм реката изстрел, последван от няколко други. Битката между апачите и «гарнизона» на острова беше започнала.

Спря стъписан. Можеше да го стори, защото индианците зад него също бяха спрели. Кой ли можеха да стрелят там? Реши да не продължава пътя си, преди раздвижване на апачите да го принуди.

В лагера също бяха чули изстрелите и се впуснаха в какви ли не предположения.

Дон Естебан дълго и напразно бе чакал завръщането на Кучильо и затова изпрати човек след него, който попадна в ръцете на диваците и бе удушен и скалпиран пред очите на Боа роз, Пепе и Фабиан.

Водачът на експедицията нямаше ни най-малко основание да вярва на някогашния си моряк повече, отколкото на всеки друг. След кратък размисъл той стигна до извода, че онзи всъщност няма основателна причина да се отдалечи сам от бивака. Кучильо би трябвало да знае достатъчно добре местоположението на бонансата и да не му се налага да я търси. А като си спомни и за искането да бъде запален високо пушещ огън, Дон Естебан не можеше да се отърве от споходилото го опасение.

Земята започна да се охлажда от свежестта на нощта и колкото повече гаснеха на запад последните зари, толкова по-светъл ставаше сърпът на луната, на чиято светлина лагерът предлагаше призрачна гледка.

На хълма се издигаше палатката на графа. Слаба светлина, която мъждееше през ленената стена, известяваше, че предводителят бди за всички. Огънят, за чието огнище бе изкопана дупка в земята, пръскаше по пода червеникаво сияние.

В случай на нощна атака можеха незабавно да бъдат запалени купчините от снопове съчки, които щяха да дадат светлина, способна да замени дневната.

Едни от авантюристите се търкаляха безгрижно по земята, а други бяха заети с приготвяне на вечерята. Тези мъже изцяло разчитаха на бдителността на своя предводител.

Извън укреплението лъчите на луната посребряваха равнината. Нощното светило караше да проблясва мъглата, покриваща върховете на една планинска верига, западно от лагера, и осветяваше стражите, които вървяха нагоре-надолу с карабина в ръка.

Сред лежащите до колите мъже се намираха Бенито — старият слуга на Аречиса, Бараха и Педро Диас.

— Сеньор Бенито — поде Бараха, — вие познавате всички видове шумове в пустинята и горите. Бихте ли могли да ни кажете какво означаваха пушечните изстрели, които слушахме целия следобед?

— Аз познавам твърде малко обичаите на тези индианци, но все пак...

— Но все пак...? Хайде казвайте, каквото искате да кажете, само не ни плашете толкова, както през онази ужасна ягуарска нощ!

— В моята младост бях пленник на индианците и съм на мнение, че не мога да си обясня пушечния им огън, стига случайно...

— Ее? Стига случайно...?

— ...стига случайно да не изтезават някой пленник, който им е попаднал в ръцете.

— Искате да кажете, че тези диваци се отнасят зле със своите пленници?

— Те си разбират от занаята да ги измъчват до смърт.

— И що за мъчения са това?

— Какви ли не и често толкова ужасни, че смъкването на скалпа, изтръгването на части от тялото и бавното изгаряне са просто една шега.

— Чумата да ги тръшне! Да се надяваме, че диваците измъчват някого само когато имат причина да са озлобени.

— Така ли мислите? Напротив, те най-обичат да го правят тъкмо когато са в добро настроение. А те винаги са в такава, когато имат пленници. Ако нещастieto пожелае някой път да им налетите в ръцете, сеньор Бараха, то молете Бога точно тогава апачите да са в лошо настроение, защото ще се отървете с едно наистина страшно, но кратко измъчване.

— И колко дълго продължава краткото измъчване?

— Ха отгатнете, де!

— Ее, вероятно пет-шест минути! Или това е вече много?

— По-добре кажете пет-шест часа! Понякога трае и малко по-дълго, обаче...

— ...по-дълго, обаче...!

— ...обаче никога по-кратко! Впрочем вие най-добре ще прецените дали едно шестчасово измъчване не е за предпочитане пред някое двацет и четири часово. Защото от всички видове смърт най-ужасната е онази, при която карат човека да умре от страх.

— Вървете по дявола с вашите истории! — викна Бараха гневно. — Не знам защо съм такъв глупак да ви разпитвам!

— Това, което казвам, не е приятно наистина, но е назидателно. И тъй като вие всеки миг можете да попаднете в ръцете на диваците, то все пак е добре да знаете какво ви очаква. Все е някакво утешение.

— Щом вие не знаете по-добро, то занаятът на златотърсача е най-отвратителният, който може да съществува! Значи сте били в индиански плен?

— В моята младост, както вече казах.

— И вас също са ви измъчвали?

— Измъчвали точно не. Зависи как го възприема човек!

— Добре де, какво направиха? В какво настроение се намираха?

— В много лошо. Бяхме убили мнозина от хората им. Само аз бях пленен и цялото им отмъщение се стовари единствено върху мен.

— Били сте скалпиран?

— Нее, защото нали виждате, че още си имам косата. Те се съвещаваха дали да бъда скалпиран, жив одран, наклъпан на парчета или бавно изпечен, но накрая решиха, че всичко това ще стане по-късно, след като...

— След като...? Ама престанете с тия паузи, де. Човек остава с усещането, че самият той ще бъде дран!

— ...след като съм послужел за цел на техните стрелкови упражнения.

— Как я започнах тая работа?

— Много просто! Вързаха ме за едно дърво и от изгрев та до залез слънце бях мишена за техните карабини. Всеки воин приближаваше, прицелваше се в главата ми и гърмеше.

— В главата?

— Нее, нали нямаше да съм жив — увери с невъзмутима сериозност Бенито. — Те преднамерено стреляха встрани, за да удължат възможно най-много смъртния ми страх. По този начин стреляха двеста осемдесет и четири пъти. Броях ги, понеже страшно се отегчавах.

— Двеста осемдесет и четири! Ама, сеньор Бенито, истина ли е? Да не би пък да са с някой и друг изстрел в повече, а?

— С нито един-едничък по-малко!

— И вие мислите, че днес те са измъчвали някого?

— Това е твърде възможно.

— Кой ли може да е бил?

— Вероятно пратеникът, когото дон Естебан изпрати след Кучильо. Двамата още не са се върнали. Възможно е да са били заловени. Дано само не издадат мястото, където се намираме!

— Страхувате ли се от това?

— Защо не?

— И какво ще стане после?

— Червенокожите ще дойдат и ще нападнат лагера ни. Само че зле ще си изпатят... Но какво е това? Мулетата престанаха да хрупат царевичата си и се ослушват!

Бараха подскочи.

— Сигурно надушват някаква опасност. Все пак това още нищо не значи. Но когато тези животни не само зарежат фуража, ами разширяват ноздри и сподавено започнат да пръхтят и треперят, тогава...

— Тогава...? Че хайде говорете, де!

— Тогава индианецът е наблизил. Те го подушват точно както преди време надушиха при водоема ягуарите и пумата.

— По дяволите! Нещо не ми харесва тук на апаческата земя. Ще ми се да си съм при водоема.

— Желанието ви е позакъсняло. Но аз ще взема да хвърля едно око дали не се мъти нещо около лагера!

Той се надигна. Бараха, когато разказите на стария вакеро едновременно и плашеха, и омайваха, го последва. Те пропъзяха под колите и стъпиха пред укреплението.

Наблизил нищо не подсказваше за опасност. Зададе се един поставен на караул ездач.

— Нещо подозрително да сте забелязали? — попита Бенито.

— Не. Преди малко ми се стори, че чувам конско цвилене, което идваше сякаш откъм някоя от долините отсреща, но всичко си остана спокойно, без съмнение съм се заблудил.

Двамата мъже се върнаха на мястото си, за да продължат разговора. Но Бенито наблюдаваше внимателно животните и скоро отново се видя принуден да извика:

— Я вижте добичетата! Пак престанаха да ядат и се ослушват.

— Дано само не почнат да треперят и сподавено да пръхтят — рече Бараха.

— Може би и това ще сторят. Но сега позволете ми да се завия със серапето си и да дремна малко. В пущинака, където човек нито миг не е сигурен дали няма да бъде събуден, не бива да пропуска съня!

Той се уви и се изтегна.

Бараха стори същото и опита да заспи. Не му се удаде. Неговата фантазия рисуваше ужасяващи картини и не го оставяше да се унесе.

Изведнъж в тихата нощ откъм реката прозвучаха пушечни изстрели. Бараха сръчка Бенито.

— Още се стреля. Чувате ли?

— Да. Не се отнася за нас, така че няма защо да ни пука кого се тъкмят да заколят там!

Той тъкмо се канеше да дръпне пак наметалото над очите си, когато едно от товарните животни стана неспокойно. Вакерото надигна глава и се ослуша.

— Чухте ли, сеньор Бараха?

— Съвсем ясно. То пръхти сподавено и ако не се лъжа и трепери.

— Червените дяволи се скитат в близката околност.

В същия миг въвн прозвуча вик за тревога. Един ездач се носеше в бесен галоп насам, а от далечината се зачу цвилене и конски тропот.

— Това е Кучильо! — извика вакерото.

— На оръжие! На оръжие! — изкряска Кучильо и полетя с коня си в укреплението през прохода, оставен от стражите.

За миг целият лагер беше на крак. Бъркотията, която викът на Кучильо бе предизвикал, трая няколко минути. Пирамидите от подредени карабини изчезнаха. Конете и мулетата трепереха и потръпваха; дърпаха ремъците и въжетата, с които бяха вързани.

Всеки зае поста, посочен му от предводителя при случай на нападение.

Бенито и Бараха бяха първите, които зададоха въпроси на Кучильо.

— Как ни откриха индианците, ако вие не сте им помогнали да намерят следата? — каза старият вакеро и метна на бандита един мнителен поглед.

— Аз действително ги примамих насам — призна Кучильо, докато слизаше. — Ако и вас ви преследват сто такива дявола, то и вие ще препуснете в галоп към лагера да подирите защита!

— В такива случаи — отговори Бенито сериозно — човек трябва да мисли преди всичко как да спаси спътниците си. Не само не бяга, ами се оставя да му смъкнат кожата от черепа само и само да не ги издаде. Аз поне бих го сторил! — прибави той простичко.

— Всеки постъпва, както намери за добре. Аз впрочем съм задължен да давам отчет за действията си на своя предводител, а не на неговия слуга.

— Многобройни ли са апачите? — попита Бараха. Той не беше участвал в битка и изпитваше неимоверен ужас от сблъсъка с хора, измъчващи пленниците си повече от пет-шест минути.

— Нямах време да ги броя — отрязва го Кучильо. — Мога само да кажа, че те вече не са далеч оттук.

Той прекоси лагера и се изкачи при дон Естебан, който стоеше на входа на палатката си. Кучильо междувременно си бе окачил паникьосана физиономия. Отметна дългите си коси назад, разчорлени около главата му от вятъра като след дива гонитба, после влезе в палатката, давайки вид, че едва сега си поема отново дъх, и подсуши несъществуващата пот от челото си. Докладът му беше сбит: натъкнал се на индианска орда, от която бил преследван и на която се изплъзнал само благодарение на своя кон.

— Защо не ги отведохте в погрешна посока? — запита Аречиса студено.

— Трябваше да мисля единствено за собствената си безопасност, тъй като без мен няма как да намерите бонансата.

Графът се усмихна особено.

— Означава ли това, че трябва да бъдете освободен от предстоящата битка?

— Ще зависи от вашето виждане!

— Кучильо, вие ще се биете, ясно? И без вас ще намерим плейсъра, мога да ви уверя в това, така че отпуснете юздите на вашата всеизвестна храброст. Впрочем аз ви презирам. Давам ви дума, че ще си получите вашия дял от бонансата, както ви обещах, но... отчитано при осемдесет гамбусиноси! Ако не ви поставя такава бариера, то от експедицията няма да остане никой освен вас. Сега навън!

Кучильо тръгна със скърцане на зъби към своя пост, а Аречиса остана на хълма, за да хвърли един поглед върху осветяваната от луната равнина.

Един от ловците взе главня от огъня, за да запали наръча съчки.

— Още не! — викна графът. — Може би е само фалшива тревога. Докато не сме сигурни, че наистина ще бъдем нападнати, не бива да осветяваме полето. Но нека всеки да оседлае коня си и да бъде готов!

— Бараха, амиго, това означава — подхвърли Бенито, — че ние със сигурност може да очакваме атака, щом бъде дадена заповед за запалване на огньовете. Точно през нощта това е нещо ужасно!

— Надали някой го знае по-добре от мен! — завайка се Бараха.

— Нима вече сте участвали в такова нощно приключение?

— Никога и тъкмо затова най-добре зная какво му е на човек!

— Ще ви дам един добър съвет: стреляйте, мушкайте и удряйте само натам, където стои някой индианец, ама не пък покрай него, защото колкото повече избие, толкова по-малко ще ви измъчват, когато ви заловят!

— Защо пък точно мен ще заловят?

— За да ви бъде за в бъдеще един добър урок, сеньор.

— Благодаря за бъдещето, ако ще трябва да бъда жив опечен!

Бараха се намираше в такова душевно състояние, че му идеше да застреля Бенито вместо някой индианец. Погледна свъсено бялата повърхност на пустинята, където сега се забелязваха фигурите на ездачи, приближаващи лагера.

— Запалете всички огньовете! Идат! — извика дон Естебан. Няколко мига по-късно червено зарево заля целия лагер и освети авантюристите на техните постове, с карабини в ръце и стъкмени коне край себе си. Наоколо владееше тишина, в която имаше нещо ужасяващо.

— Ето ти го на — каза Бенито на Бараха. — След няколко минути в ушите ви ще прокънти ревят на червените дяволи като тръбите на Страшния съд. Казвам ви го, макар да познавам слабо обичаите на индианците.

— Я стига! — рече Бараха. — Вие сте най-добрият тигърски и индиански познавач, когото съм виждал през живота си, ама защо тровите с познанията си живота на другите хора.

— Имате ли някакво желание или последна воля, сеньор Бараха?

— Защо?

— Защото сега всеки от нас трябва да очаква, че ще бъде скалпиран и удушен. А после — вярвайте на думите ми — ще е твърде късно за последно желание.

— Е добре, моето последно желание е: Дано дяволът препусне с цялата тая индианска пасмина към пъкля макар!

— В такъв случай сатаната ще трябва да е добър ездач, защото, казвам ви, никой не умее да язди така, както тези червенокожи, най-много Тибурсио Ареляно да прави изключение, от него

вероятно и те биха могли да научат едно-друго. Те яздят като духовете, които в полунощ... Те идват и вие сам ще видите как яздят!

Стогласен рев прозвуча пред укреплението.

Който е срещал само «мансас», той не може да си представи техните диви сродници. Нищо не прилича по-малко на дегенериралия род червенокожи, живеещи по градовете, както дивият, необуздан син на прерията, пред когото човек и животно треперят.

Апачите се бяха отказали от обичайната си тактика — внезапно, бързо като стрела нощно нападение. Те разхождаха с неописуем вой конете си нагоре-надолу пред лагера. Огньовете хвърляха трепкаща светлина върху нацапотените им с крещящи бои лица. Дългите им коси се развяваха на вятъра, ремъците по дрехите им просвирваха като змии около тях при препускането. Те приличаха на демони.

Сред членовете на експедицията имаше само неколцина мъже, които нямаха причина да отмъщават на индианците заради някаква неправда. Никой от тях обаче не бе изпълнен с такава пламтяща омраза към диваците, както Педро Диас. Видът на неговите смъртни врагове му действаше така, както аленочервеният цвят на бика и той само с мъка устояваше на изкушението да изскочи навън и да извърши едно от онези геройства, направили името му толкова страховито за червенокожите. Но сега се налагаше да обуздава своето палещо нетърпение.

Дон Естебан беше разставил най-добрите стрелци на хълма край палатката си. Огньовете осветяваха добре и стрелците можеха да вземат враговете си на сигурна мушка. Графът се надяваше, че благоприятното положение ще компенсира предполагаемото числено превъзходство на индианците.

Апачите се бяха убедили в неуязвимостта на лагера. След първия рев сред тях се забеляза известна нерешителност, но тя не продължи дълго.

Воят се повтори. Земята потрепери под лавина от конски копита. Безредна тълпа воини с развети коси атакува лагера от три страни — посипа се град от куршуми, стрели и камъни.

От хълма незабавно отговори силен огън. Дълги смъртоносни светкавици проблясваха надолу към вражеския отряд.

Под убийствения огън из равнината хукнаха безстопанствени коне; ездачи се освобождаваха от рухналите си животни. Апачите опитаха да се качат по колите, да пропълзят под тях и започна ожесточена битка.

Педро Диас, Бенито, Бараха и Ороче стояха непосредствено един до друг. Ту се отдръпваха, за да избегнат острите копия на своите врагове, ту отново се придвижваха напред, за да мушкат и нанасят удари. Те се ободряваха един друг и от време на време хвърляха по някой поглед към предводителя си.

Бенито се биеше като някой витяз от старите времена — безмълвно вилнееше сред нападателите.

При Ороче и Бараха златната мания действаше почти толкова силно, както при другите мъже вдъхновението на боя.

— Caramba

[42]

— извика Бараха, — аз си браня кожата! Не разбирам защо трябва да се оставя да ме пречукат, преди още да съм проиграл и изпил моя дял от бонансата!

— Вярно — присъедини се Ороче, — който си има бонанса, е неуязвим, дори безсмъртен, защото...

Удар от боздуган, улучил черепа му, го накара да замлъкне. Той се свлече на земята. Индианецът, нанесъл удара, бе увлечен от силата на инерцията и падна от коня си. Но още не бе докоснал земята, и главата му бе почти отделена от трупа от острата кама на мексиканеца.

Поставените на котата стрелци станаха вече безполезни, тъй като куршумите им можеха с еднакъв успех да улучат и враговете, и собствените им компанерос в блъсканицата, и те слязоха да се смесят в редиците на биещите се.

— Хора, ето че идва нова сила — провикна се Бенито. — Стой, сеньор Бараха, тук някакъв се е заел нещо с гърлото ви!

Един индианец беше сграбчил Бараха и се канеше да му тегли ножа през гръкляна, ала получи от стария вакеро приложен удар, който го просна на земята.

— Довършете го, Бараха, аз исках само временно... я гледай, вие сте отново бодър, сеньор Ороче? Е, да, да, който има такива къдрици на масури и такава дебела шапка, в която се е набивал прахът на трийсет лета, той като нищо може да превъзмogne удар от макана.

В този миг Диас му запрати един вече ранен индианец, докато забиваше камата си до дръжката в гърдите на другия, който бе пропълзлял под колите, и се изправи до него.

— Ето, Бенито!

— Благодаря, сеньор Диас! Имате нещо в излишък? Помагам с удоволствие!

Той тикна с такава сила цевта на пушката си в стомаха на дивака, че оня отлетя мъртъв назад с бликнал от устата му поток кръв.

Дон Естебан и Кучильо бяха застанали в един ъгъл на укреплението и удържаха друга не по-малко яростна атака.

Докато мислеше за личната си отбрана — в подобна битка предводителят е длъжен да се бие като всеки обикновен войник, — графът хвърли един поглед по цялата укрепена линия. Ала в шумотевицата на боя заповедите не можеха да бъдат чути.

Зад него стоеше Кучильо, и то — с повече благоразумие, отколкото с храброст — възможно по-далеч от ръкопашния бой. Той следеше със загрижени очи променливостта на битката. В един момент внезапно се олюля, отстъпи назад, давайки вид на тежко улучен, и рухна като смъртно ранен.

Този инцидент едва ли бе забелязан в бъркотията на кървавата битка. Само дон Естебан, наблюдавал преди туй как изкусно се щади, отбеляза хладно:

— Имаме един страхливец по-малко!

Минута-две Кучильо остана неподвижен, после бавно надигна глава и се огледа предпазливо.

Секунда по-късно лежеше по-далеч от мястото, където бе паднал. Конят му го последва и подуши предпазливо. Ако всички мъже на експедицията не бяха притискани яростно от враговете, щяха да видят как Кучильо се претърколи

към една точка на укреплението, оставена свободна от индианците. Там той се измуши измежду колелата на фургона извън лагера. Изправи се и застана твърдо на земята. По устните му пробягна подигравателна и злорада усмивка. Суматохата и тъмнината благоприятстваха неговото начинание.

С безкрайна предпазливост Кучильо освободи железните вериги на две коли и отвори по този начин проход за коня си. Без да докосва стремената, той се метна на седлото, смушка животното с шпорите и изчезна в далечината.

Недалеч от бойния плац беше спряла група от трийсет индианци. Червенокожите спазваха тактиката да оставят резервен отряд под командата на възрастен индианец.

Те слушаха гласовете на битката с онова външно спокойствие, което не напуска индианеца дори в най-напрегнатите мигове, ала в душите им гореше страстното желание да се включат в боя.

Конете им също бяха възбудени. Най-храбрите животни наостряха уши при всеки боен вик, долетял откъм лагера, извиваха нагоре разкошните си опашки, изправяха се на задните крака и само с усилие биваха удържани.

Откъм реката се зададе в галоп ездач. С присвити нагоре крака — сигурен признак, че е бързал много. Жребецът спря посред бесния си галоп и сякаш се врасна в земята.

— Кой предвожда моите братя? — попита ездачът.

— Дебнеция вълк — отговори възрастният индианец.

— Защо те стоят тук и не вземат участие в битката, която чувам да бушува в лагера?

— Вождовете наредиха на Дебнеция вълк да остане и да чака.

— Идеята за засадата е добра, но не е храбра. Моите братя ще получат възможност да накарат своите пушки и стрели да заговорят. Нека дойдат при реката — така заповяда вождът Черната птица.

— Дебнеция вълк не бива да напуска мястото, на което са го оставили вождовете. Толкова ли са нужни воините ни на Черната птица.

— Островът във водата носи тримата най-прочути бледолики. Те избиха с куршумите си червените мъже, с които се биха, и ще ни се изплъзнат, ако Дебнеция вълк не дойде с мен.

— Кои са белите?

— Големия орел, Падащата светкавица и Пантерата от Юга. Пушките им сеят сигурна смърт.

Изненадани до немай-къде при споменаването на трите имена, диваците склочиха кръг около пратеника.

— Дебнещия вълк много би желал да види с воините си великите ловци от Снежните планини, само че той няма право да напуска мястото си. Нека моят брат язди до лагера на бледоликите и да попита вожда Леопарда.

— Леопарда е голям воин, той ще бъде сред измиращите бледолики.

Пратеникът препусна към бойната арена. Както правилно бе предположил, Леопарда се намираше сред лагера. Диваците бяха забелязали направената от Кучильо пролука и бяха проникнали през нея с един победен вик, прозвучал ужасяващо надалеч в степта. Беше се разразила страшна битка и белите като че търпяха поражение. Силен вик доведе Леопарда при пратеника.

— Моят син идва да ми каже, че Черната птица е убил своите врагове от острова?

— Великия дух закри за апачите своя лик. Четиринайсет от тях преминаха в Царството на сенките, а Черната птица седи тъгуващ на земята, която се пои с неговата кръв.

Очите на вожда проблеснаха гневно.

— Синовете на апачите наброяваха двайсет, а бледоликите бяха само трима. Червените мъже на жени ли са се превърнали?

— Имената на бледоликите са по-велики от всички имена на земята — простичко отвърна пратеникът.

— Как гласят те?

Пратеникът ги назова и по физиономията на вожда веднага пролича, че Черната птица е извинен пред него.

— Какво трябва да ми каже моят син?

— Нека Леопарда ми даде воини, които да отмъстят за смъртта на своите братя!

Вождът хвърли един поглед наоколо и видя, че белите навсякъде се намират в неизгодно положение.

— Нека Дебнещия вълк тръгне с брат ми. Синовете на апачите ще унищожат бледоликите и повече не се нуждаят от засадата!

Пратеникът обърна мигновено коня си и препусна. Вождът отново се озова в разгара на битката.

Наполовина изгорелите снопове вършини хвърляха червеникава светлина върху кървавата сцена. Ревът на разярените врагове, свистенето на стрелите и трясъкът на изстрелите се редуваха непрекъснато, а тежки боздугани безмълвно се размахваха и ножове проблясваха един срещу друг. Изрисуваните лица на дивите ездачи бяха още по-страховити при светлината на пламъците; белите сякаш се биеха с разбеснели се животни, а не с хора.

Пред укреплението битката се водеше на отделни групи, но във вътрешността цареше страшна бъркотия. Само там, където се биеха Диас, Бенито, Бараха и Ороче, златотърсачите имаха предимство.

На тези четирима мъже се бе удало да прочистят обкръжението си от червенокожи. Сега можеха да насочат вниманието си към останалите бойни площадки.

— Сагамба, нещата стоят зле! — извика Диас уплашено. — След десетина минути лагерът ще бъде превзет от червените негодници. Там... по дяволите, оня там е Леопарда! Познавам го от доста време и той мен също. Ще ида да си кажа една думица с него!

Страшният убиец на индианци досега като че само си бе играл, защото по челото му не се виждаше и капчица пот, която обливаше лицата на всички около него. Той вдигна от земята боздугана на един повален дивак.

— Напред, Бенито, напред, иначе всички сме загубени! Завъртя макана над главата си и се втурна към навалищата.

Проникваше неудържимо, като събаряше враговете и си проправяше кървав път към вожда. Леопарда го видя и позна.

— Диас, Пумата! — извика той, отстъпвайки неволно.

— Да, Диас, Пумата, която ще разкъса Леопарда! — изрева Диас със страшен глас.

Индианецът смушка коня си, за да се доближи и замахна за смъртоносен удар. Но пропусна, защото Диас се наведе и в следващия миг се появи зад коня на дивака. С един дързък скок се метна върху животното на вожда, сграбчи за косите почти падналия от седлото враг, дръпна го назад и му заби ножа в гърдите.

Изхвърляйки мъртвеца от коня, Диас улови юздите, изправи животното на задните крака и с висок, пронизителен вик го връза в сред диваците.

— Сеньор Бараха, сега знаете ли как викат? — попита Бенито, който също бе грабнал един боздуган и докато говореше, повали един индианец. — Потърсете си и вие макана. В близък бой тя е най-доброто оръжие.

— Дайте ми вашата, дон Бенито, аз нямам време за себе си!

Плашливият Бараха, чийто житейски път досега бе осеян само с дела, извършени с коварен нож в гърба, бе обладан от бойната треска. Той се хвърли с боздугана срещу враговете.

Ороче, свирачът на мандолина, също изпълняваше своя дълг. Остатъци от наметалото се крепяха на раменете му, старата шапка отдавна лежеше на земята и дългите коси се вееха на вятъра, докато удряше с приклада на пушката около себе си, сякаш бе решил сам да унищожи всички врагове.

Въпреки лошото положение на нещата дон Естебан бе запазил цялото си хладнокръвие.

Пушката му трещеше от минута на минута и всеки изстрел костваше живота на един индианец. Диас още на мига бе разбрал какъв отличен кон има под себе си и повече не слезе от него.

Газейки диваците по пътя си, той препусна през тях към колите, до мястото на първоначалната му позиция и откачи от един дървен клин сабята си — отлично толедско острие. Диас се засили и връхлетя диваците. Останалите двама вождове, познаващи се по бойната украса, паднаха под поривистите му удари и панически страх завладя индианците. Те го обърнаха на бяг и се втурнаха през пробива навън — Диас подире им.

— На конете, след тях! — извика Естебан.

Който не беше ранен, скочи на първия попаднал му кон и препусна след бягащите диваци.

Обстоятелството, че Леопарда бе отпратил резерва, беше пагубно за индианците и златотърсачите извоюваха блестящ успех. Антилопата, бързоходецът, докладва това на вожд Черната птица при Рио Хила.

Белите бяха загубили около трийсет мъже. Повечето от останалите бяха ранени. Хората се превързаха, възстановиха пострадалото укрепление и налягаха на пропитата с кръв земя, за да се възстановят от страхотното напрежение.

Денят посивя.

Силният вятър, предхождащ обикновено изгрева на слънцето, разкъса на няколко места полегналата върху реката пелена на мъглата, ала бдящите по брега индианци все още не можеха да различат острова.

Скоро първата дрезгавина стана по-определена. Мъгливите маси се кълбяха като облаци прах, извиващи се под копитата на бизонско стадо. Слънцето се издигна и всеки по-вече на утринния вятър отнасяше къс от булото на мъглата със себе си.

Черната птица нададе вик на ярост и разочарование, защото островчето беше изчезнало — мястото, което бе заемало миналата вечер, беше гладко като огледало.

Чувствата, изпълнили в този миг сърцето на вожд, бяха толкова могъщи, че той се изправи въпреки раната си — сам и без странична помощ. Очите му бяха широко разтворени, а лицето — пребледняло под нанесените пластове охра.

Заклатушка се към най-близкия пост и вдигна бойната секира. Но застрашеният воин не помръдна. Остана с протегната напред глава в позата на напрегнато заслушан човек, сякаш искаше да подчертае, че до този нещастен миг той не е преставал вярно да пази.

Индианецът не се страхува от смъртта; той я посреща от ръката на своя вожд, без да трепне. В следващия миг томахащата щеше да се стовари върху главата на поста... но Антилопата улови ръката на Черната птица.

— Нека великият предводител на апачите не се вслушва в гласа на своя гняв. Злия дух, чиито деца са белите, е махнал острова, но апачите не са виновни за това!

От гняв и ярост Черната птица не можеше да отговори. Раната му се отвори наново и изпод ремъците на здраво стегнатата превръзка рухна кръв. Той потрепери, коленете му се подкосиха и бегачът трябваше да го сложи да седне на тревата, където вождът изгуби съзнание.

Когато дойде отново на себе си, превръзката беше подновена и половината воини се бяха събрали около него, докато другата половина стоеше на отвъдния бряг в очакване на заповедите му.

— Накъде са изчезнали бледоликите? — попита Черната птица.

— Великият дух просветли моите мисли — отговори Антилопата. — Островът не стоеше здраво на дъното на реката; белите са го освободили и са отплавали по течението. Черната птица кимна в знак на съгласие. Така трябва да е било, както казваше бегачът, друга възможност нямаше.

— Те нямат нито гребла, нито кормило. Островът се е ударил с тях в брега. Търсете следите им от двете страни!

Хората се подчиниха на заповедта, а раненият остана под закрилата на неколцина пазачи, които се заеха да издирят своите мъртъвци, за да ги погребат по индиански.

През това време дойде втори пратеник от страна на сразените от златотърсачите апачи, които настойчиво молеха вождът да отиде при тях. Черната птица не отговори, а мълчаливо зачака връщането на разпратените мъже.

Те дойдоха едва по пладне. Въпреки предпазливостта на тримата ловци индианците бяха открили мястото, където белите бяха слезли на сушата. Но тъй като не намериха никаква следа от сала, предположиха, че ловците са продължили да плават с него по течението.

Чак сега Черната птица взе решението си. Той нареди да го вържат на един кон и пое, придружаван от всички воители, към мястото, където според доклада на пратеника го чакаха апачите.

Слънцето заливаше с потоци зной пустинята, когато Черната птица пристигна с отряда си при каучуковите дървета, където предния ден бе седял с другите вождове край огъня на съвета. След претърпяното поражение и нощното преследване индианците се бяха събрали отново на същото място.

При появата на вождя, чието завръщане всички бяха очаквали с нетърпение, диваците избухнаха в радостни викове. Черната птица прие възгласите с достойнство и разпреди да го свалят от коня. При вида на раненото му рамо се чу общ вопъл. Вождът беше отнесен до огъня, където го настаняха да седне на земята...

През това време лагерът на златотърсачите беше без водач. Когато битката свърши и всеки легна да почива, дон Естебан повика Диас при себе си и се оттегли с него в палатката.

— Сеньор Диас, вие сте мъж, на когото мога да се доверя, нали? Запитаният се поклони в знак на съгласие.

— Така мисля, дон Естебан.

— Какво ви е мнението за Кучильо?

— Той, изглежда, е ваш довереник — отвърна уклончиво Диас.

— Не е такъв. Дайте ми, без да се безпокоите, открит отговор!

— Той е страхливец и мерзавец!

— Ние сме еднородни, както виждам! А какво мислите за неговото отношение към нападениято?

— Той заслужава куршум, сеньор, ако трябва да кажа накратко мнението си.

— Вече си го получи, защото лежи там долу сред убитите.

— Кучильо? Не, сеньор, той не е сред тях.

— Не е? — попита Аречиса шокиран. — Но аз го видях как пада! Без съмнение... а, да, сега се сещам... после го нямаше на мястото, където се строполи.

— Видяхте ли коня му?

— Не.

— Сред преследвачите не може да е бил.

— Не беше с тях. Вероятно знаете как се вмъкнаха индианците в нашето укрепление?

— През пробива. По дяволите, сега разбирам какво искате да кажете! Той е офейкал.

— Веригите на колите бяха откачени. Това може... ах, само той може да го е сторил!

— Нека го потърсим, дали наистина не е тук някъде!

Те излязоха от палатката и започнаха усърдно да търсят липсващия, но напразно.

— Нещата се потвърждават, той е изчезнал — отсече Диас.

— И аз зная накъде — отговори Аречиса.

— Аз също.

— Откъде пък ще знаете вие, Диас? — попита дон Естебан учудено.

— Разсъждавам, а толкова е близо до ума, че всеки би се досетил.

— Споделете с мен!

— Вчера той тръгна с коня си, за да доведе диваците при нас, за да останат по-малко участници в делбата на бонансата. Това е лесно за проумяване. А днес се е отправил към Златната долина, която е някъде наблизо, с намерението да извлече някаква изгода.

— Вашето предположение е като моето. Ако е така, той зле ще си изпати.

— Известно ли ви е местонахождението на плейсъра, сеньор?

— Не точно. Вярно, той ми описа местността, но да се намери самото място, все пак ще е трудно. Трябва да тръгна след него, и то час по-скоро.

— Преди разсъмване тая работа няма да стане, тъй като трябва да следвате дирята му, а в тъмнината няма как да го сторите.

— Вие ще ме придружите, сеньор Диас, вие, Бараха и Ороче. Но пред другите си трайте за намеренията ни. Ако потеглим в зори, привечер може да сме отново в лагера.

— Където през деня несъмнено няма от какво да се опасяват — добави Диас и се отдалечи да уведоми двамата спътници.

Рано сутринта четиримата мъже потеглиха, след като Аречиса бе заповядал да се погребат трупите и никой да не напуска лагера.

След като обиколиха няколко пъти района във все по-разширяващи се окръжности, те намериха отпечатъци от копитата на кон, който би трябвало да принадлежи на Кучильо. Последваха дирята и скоро се изгубиха на хоризонта.

Останалите изхвърлиха трупите на индианците през укреплението и приготвиха за своите общ гроб. Предиобедът мина и жажда започна да мъчи златотърсачите. Провизиите също привършиха, но тъй като мъжете не биваше да напускат лагера, не можеха да ударят дивеч. Привечер постовите съгледаха в далечината облак прах, който се приближаваше към лагера. Веднага вдигнаха тревога и всичко живо се отправи към тази страна с надеждата, че ще види завръщания се дон Естебан.

Но посред облака прахотляк започнаха да се мяркат индиански снопчета пера и наконечници на копия, украсени с човешки коси.

— На оръжие! Индианците идват! — прозвуча ужасен вик. Суматохата, настъпила вчера при пристигането на индианците, беше нищо в сравнение с тази, която сега овладя белите. Кой трябваше да поеме командването, кой на кого трябваше да се подчинява? Всеки реши да застане на поста, който вчера бе заемал.

— Не са само шестима! — извика един караул отвън. Вместо да галопират насам, надавайки бойните си викове, индианците идваха бавно и спокойно. Един от тях размахваше копие, на което висеше бял парцал. Очевидно идваха с миролюбиви намерения.

На разстояние около два пушечни изстрела от лагера те спряха, като продължи само носителят на мирния знак.

Сред златотърсачите се намираще един мъж, родом от Пресидио Тубак. Той бе контактувал по-рано като търговец с племената на апачите и знаеше достатъчно езика им, за да разбира и говори употребявания по границата испански диалект.

Бенито пристъпи към него.

— Сеньор Гомес, виждате ли индианеца там?

— Естествено.

— А знаете ли какво иска?

— Във всеки случай идва като парламентъор.

— Е, добре! Вие сте единственият сред нас, който може да говори с него. Тръгнете към него!

— Много бих се пазил, дон Бенито!

— Защо?

— Хмм, типът ми изглежда подозрителен.

— Толкова ли ви е страх?

— Дон Бенито, моля да не ме оскърбявате, иначе ще ви ръгна с камата си между ребрата!

Старият храбър вакеро хвърли подигравателен поглед върху дребната фигура на Гомес, стигаща едва до рамото му.

— Сеньор Гомес, тая работа лесно няма да ви се удаде, защото още преди да замахнете за удар, аз ще съм ви сплескал и строшил между пръстите си. Вие изпитвате страх — това ясно се вижда!

— Страх? Не е вярно! Но я огледайте добре типа! Той изглежда като някой дявол или човекоядец.

— Да, на такъв прилича. Той е вожд и затова се е нагиздил. Но я се вгледайте по-внимателно в него. Не забелязвате ли, че е ранен?

— Вярно бе! Цялото му рамо е омотано с ремъци. Трябва да е отнесъл някой куршум и е зачудене как понася такава болка.

— Тези неща ги може всеки индианец. Но той не е опасен за нас. Хайде отивайте при него! Всички гамбусиноси се бяха насъбрали около двамата. Те също бяха на мнение, че Гомес трябва да напусне крепостта от фургони, за да преговаря с дивака. Боязливият мъж се съгласи след дълго опъване. Беше изнамерена една дрипа, била някога бяла носна кърпа, която трябваше да бъде парламентърският флаг. Гомес закричи към индианеца, който беше Черната птица.

Всички диваци са големи ценители на външната красота. Когато вождът на апачите видя идващия към него дребен, сух мексиканец, по устните му заигра презрителен израз, но само за кратко. Той беше и хитър дипломат и умееше да овладява всяко чувство в интересите на своята цел.

Двамата мъже се поздравиха и Черната птица пръв взе думата.

— Нека моят бял брат ми каже дали е вожд. Бащата на апачите няма да говори с един обикновен воин на бледоликите.

Гомес се смути, но все пак отговори.

— Аз съм вождът на белите мъже. Моят червен брат може спокойно да говори с мен.

Черните очи на апача проблеснаха.

— Понякога се случва голяма душа да обитава мизерно тяло. Моят брат трябва да е прочут вожд. Но защо е дошъл той с воините си в ловната територия на апачите?

Гомес нямаше намерение да издава същинската цел на експедицията, ала от страх и обърканост не измисли нищо друго. Индианецът видимо се наслаждаваше на вида на борческия, според собствените му думи, бял.

— Може би в лагера на бледоликите има неколцина такива мъдри и храбри вождове като моя брат?

— Аз съм единственият вожд.

— И всички бойци се подчиняват на брат ми?

— Всички.

— Те няма да изпълняват дълго неговите заповеди, защото синовете на апачите са многобройни като листата на гората и непреодолими като огъня в саваната. Утре моят брат и хората му няма да са вече живи.

Очите на Черната птица запламтяха зловещо, когато забеляза въздействието на думите си върху страхливия Гомес. Гомес беше пребледнял и инстинктът за самосъхранение му внушаваше най-погрешните мисли, които можеше да има в неговото положение.

— Защо всъщност идва моят червен брат със знака на мира? Белите мъже не жадуват кръвта на неговите воини!

— Вождът на апачите идва, за да говори с бледоликите думите на мира. Но той знае, че те няма да го убият, и поради това казва, че трябва да отидат в Страната на смъртта.

— Какви думи имаме да чуем?

Апачът се изправи високо и гордо.

— Моят брат наистина ли е вожд? В такъв случай би трябвало да знае, че речта на един воин с орлови пера звучи само край лагерния огън. Защо изисква отговор от мен на това място тук като от някой презрян туземец, който рови корени и яде вътрешностите на кукумявката?

При вида на разгневения индианец Гомес отстъпи неволно крачка назад.

— Моят червен брат иска да влезе в нашия лагер?

— Ако белият вожд беше дошъл с някоя вест при апачите, те щяха да го посрещнат край огъня на съвета, защото в техните души няма нито страх, нито боязън. Черната птица ще говори само когато се отнесат с него като с вожд, имащ право да седне край огъня.

Объркаността на мексиканеца се увеличи. Можеше ли да отведе предводителя на индианците в лагера? Можеше ли да го отпрати, след като едно мирно уреждане на нещата бе навярно най-доброто?

— Колко воини биха придружавали брат ми?

— Един-единствен.

— Тогава той може да дойде!

Без да се обръща назад, дивакът нададе пронизителен гърлен звук и един от петимата индианци се приближи. Беше Антилопата, бегачът.

Гомес закрачи напред и двамата апачи го последваха, разменяйки си доволен поглед.

През деня индианците се бяха натъкнали на следите на дон Естебан и придружителите му.

Черната птица следователно знаеше, че лагерът е с четирима бранители по-малко, и бе взел решение да проникне в него като парламентъор и да го огледа. Обстоятелството, че дребосъкът Гомес се бе представил за вожд, го наведе на мисълта, че истинският предводител е един от четиримата мъже, и понеже Антилопата бе видял вчера дон Естебан по време на битката, той го повика, за да се увери.

Двамата индианци слязоха от конете и преминаха във вътрешността на укреплението. Техните глави не се помръднаха настрана, а очите им останаха полузатворени, сякаш околната среда бе за тях най-безразличното нещо на света. Въпреки това те видяха всичко, което искаха да знаят. Черната птица се насочи към палатката на дон Естебан. Гомес се опита да го задържи.

— Нека брат ми остане тук в кръга на моите воини!

Черната птица спря и хвърли искрящ поглед на дребния мъж.

— Трябва ли вождът на апачите, ранен почти до смърт, да се пърли тук, в страната на слънцето? Не умеят ли белите мъже да посрещат гости и вождове?

Въпреки тежката си рана силният мъж се бе държал на коня си, без да е вързан, и сега стоеше като бронзовата статуя на някой бог, изплъваща съзерцателя с възхищение. Той изобщо не дочака отговора на мексиканеца, а влезе с Антилопата в палатката, където двамата се настаняха на земята.

Гомес остана за няколко мига, за да уговори с другите поведението си. Индианците си размениха няколко думи.

— Вождът на бледоликите тук ли е?

— Не — отговори Антилопата.

През отворения вход те можаха да обхолят с поглед целия лагер.

— Кой от тези мъже е страшният убиец на индианци, когото белите наричат Педро Диас и който е победил вчера Леопарда?

— Антилопата го видя, когато отне живота на Леопарда; той не е тук.

Черната птица не съумя да потисне тих възглас на радост.

— Големите воини на бледоликите са заминали и са оставили страхливите мъже без закрила. Мишките ще умрат. Това джудже поиска да измами вожда на апачите, ала окото на Черната птица проникна под кожата му. Бледоликите са изгубени, а после червените воини ще имат време да преследват Големия орел, Падащата светкавица и Пантерата от Юга.

Гомес влезе. Той направи напразен опит да си придаде достолепното държане на вожд. Думите, с които го посрещна Черната птица, смалиха фигурата му още повече.

— Белият мъж твърди, че бил вожд, пък не знае, че човек не бива да оставя госта си сам. Със скалпа си ли иска да заплати той това оскърбление?

— Трябваше първо да кажа на моите хора какви гости са дошли — опита да се оправдае Гомес.

— Няма ли белите воини очи, за да видят сами? Обичай ли е при бледоликите вождът да пита какво да прави и говори? Белият мъж няма право да върши нещо без разрешение на своите братя, той не е вожд!

— Аз съм единственият вожд на този лагер — заяви Гомес. Черната птица му метна унищожителен поглед и прогърмя:

— Ухото на вожда на апачите долови една голяма лъжа! Той ще затвори устата си, защото неговият език не говори с лъжливи крастави жаби. Нека говори моят червен брат!

До момента Антилопата бе седял със затворени очи. Сега отвори клепачи и устни.

— Аз видях вожда на бледоликите в битката. Неговата двуцевна пушка брулеше червените мъже на земята, както бурята — плодовете на ореховото дърво. Косите му бяха черни, с бели нишки, раменете широки, а очите остри като на орела. Той напусна лагера, когато денят се възкачи на изток. Нека белият мъж каже дали и аз лъжа като него!

Гомес не отговори. Той беше така сплашен, че не се осмели да каже нито да, нито не.

— И аз видях един друг вожд, който уби Леопарда. Фигурата му беше здрава и твърда като желязно дърво, а пестникът му като лапата на мечка. Бледоликите го наричат Педро Диас. Той замина с коня си заедно с първия вожд. Право ли казах?

— Моят червен брат каза право — отвърна Гомес. — Двамата вождове заминаха и сега аз съм единственият предводител.

— Нека белият мъж не нарича Антилопата свой брат. Апачът не е брат на един лъжец! Белият мъж не е никакъв вожд.

— Такъв съм.

— Ако той наистина е това, нека назове името си!

— Гомес.

— Гомес? Това името на чакал ли е или на заек? Така някаква муха ли се нарича или червеят, който птицата поглъща? Синовете на апачите никога не са го чували. Никоя стара жена не познава мъжа Гомес. Неговата фигура е като на дете, смелостта му като на жаба, а езикът като на змия, която бълва само лъжи. Накъде заминаха двамата вождове?

— Отидоха на лов за бизони, за да ни снабдят с храна.

— Антилопата ще чака, докато се върнат, и на тях ще каже думите, които трябва да чуят. Но моят велик червен брат ще се върне в лагера на апачите, за да ги уведоми, че Антилопата остава тук!

Само един къс, светкавичен поглед от очите на Черната птица беше достатъчен Антилопата да разбере. Той трябваше да остане като заложник, за да вдъхва увереност на мексиканците, докато Черната птица подготви нападението. Острите му очи добре забелязаха, че в лагера няма запас от дърва за запалване на огньовете като вчерашните, и ловко обърна внимание на Черната птица върху това с думите си.

— Антилопата пожелава двамата вождове на бледоликите да се върнат, преди да е настъпила нощта, иначе няма да може да говори с тях, тъй като те не са в състояние да запалят огън. Нека Черната птица, вождът на апачите, заповяда на своите воители да оставят двамата бледолики мирно да се върнат, защото Антилопата иска да сключи мир с белите за много лета и земи! Черната птица се надигна. Неговият стиснат юмрук и втори бърз поглед осведомиха Антилопата, че вождът ще постави засада на дон Естебан, за да направи завръщането му невъзможно.

— Моят червен брат говори добре — отвърна вождът, изпълнен с достойнство. — Ще стане, както той каза!

Той излезе от палатката, без да удостои Гомес с поглед, закрачи надолу по възвишението.

Метна се въпреки болките на седлото, взе и животното на Антилопата за юздите и препусна.

Гомес огледа останалия индианец с неуверен поглед. Антилопата беше затворил очи и отметнал назад глава в знак, че сега не съществува за никого.

— Има ли червеният мъж още нещо да каже?

Без да отваря очи, дивакът вдигна ръка.

— Махай се!

Гомес напусна палатката и се върна при спътниците си. Беше напласен както никога през живота си. Бенито пристъпи към него.

— Е, сеньор Гомес, защо единият си тръгна, а другият остана?

— Дявол да ги вземе и двамата! Типовете се държат така, сякаш те са господари на нашия лагер. Разбраха, че аз не съм предводителят, и се отнасяха с мен като с хлапе, което не може да отличи три от четири.

— Което напълно сте си заслужили, щом толкова спокойно сте го допуснали да се случи, дон Гомес. Какви предложения ви направиха всъщност?

— Никакви — озъби се вбесеният дребосък. — Те много добре знаеха, че дон Естебан е напуснал с Педро Диас и другите лагера, и искат само на тях да кажат какво ги води насам. Оня обесник, дето се нарича Антилопата, ме изпъди от палатката като куче.

— И вие си тръгнахте? Това е много благоразумно от ваша страна наистина, но не е много храбро. Ами другият? Защо не остана и той да чака, а пое обратния си път?

— Защото иска да каже на апачите да оставят Аречиса да мине необезпокоявано.

— Хубава работа, сеньор Гомес! И вие повярвахте?

— Защо не?

— Защото човек може да вярва и да се довери на един червенокож едва след като е изпушил с него петдесет центнера тютюн и двама талиги листа от смрадлика. Това едно и второ, защото...

— Ее, защото...?

— Защото ми се струва, че днес имаме особена причина да бъдем предпазливи.

— Каква причина имате предвид, сеньор?

— Дон Естебан отстъпва и ние приличаме на стадо без пастир, което тези вълци могат лесно да издавят. Нямаме и дърва, за да осветим в случай на нападение на лагера.

— Да отидем тогава да си набавим.

— Не става! Дон Естебан ни забрани да напускаме лагера в негово отсъствие, а дори и да не пожелаем да му се подчиним, всеки, който поиска да събере, веднага ще падне в ръцете на диваците.

Никой не изяви готовност да донесе горивен материал. Бенито продължи:

— Вие сигурно сте сметнали Антилопата за някой главатар, а, сеньор Гомес?

— Действително. И той си е такъв.

— Точно колкото и вие! Той е индиански бегач, това веднага се познава по името му. Забелязахте ли нещо по труфилата му, което да подсказва, че е вожд?

— Не.

— Ето ти на! И защо тъкмо вождът си тръгна, а при нас остави един обикновен воин?

Другите го погледнаха очаквателно, без да могат да отговорят на въпроса му.

— Аз не съм познавач на индианците наистина, но...

— Но...? Хайде, продължавайте де, сеньор Бенито! Не ни разпъвайте на кръст! Вие сте най-добрият тигърски и индиански познавач в Мексико. Доказали сте го и следователно знаете защо вождът си обра крушите, а она тип там — не.

— Ако апачите действително трябваше да бъдат известени, че на дон Естебан и сеньор Диас нищо не бива да се случи, то бегачът можеше да отнесе посланието. Но фактът, че вождът иска сам да го предаде, ми дава основание да мисля, че...

— Че...? Та говорете най-сетне, де!

— Че те нещо кроят.

— И какво например, дон Бенито?

— Те знаят, че сега сме без предводител. Обстоятелството, че вождът се върна при хората си, ми подсказва, че той има да им съобщи някакъв план. Те ще отрежат Аречиса от нас и ще ни нападнат веднага щом се стъмни.

— Предположенията ви са погрешни, дон Бенито — отвърна Гомес, за когото бе много важно да представи поведението си в по-добра светлина. — Те дойдоха с миролюбиви намерения, за което си имат всички основания, понеже вчера претърпяха големи загуби. И тези намерения ги имат и сега, в противен случай Антилопата нямаше да остане.

— Хмм, звучи правдоподобно, ама...

— Ама...? Хайде продължавайте, за Бога!

— Аз не съм индиански познавач, ама в дните на моята младост попаднах веднъж при тях като пленник и подозирам, че не са научили нищо добро.

— А заложникът, дето седи там в палатката?

— Въръжен ли е нехранимайкото?

— Не. Двамата червенокожи оставиха оръжията си при конете.

— Тъй! Хм! Де да си дойдеше все пак по-скоро дон Естебан! Но колко лесно може да му... хм, се случи някакво нещастие, така че изобщо да не се върне. Предлагам за всеки случай да си изберем един предводител, за да знаем поне кого трябва да слушаме, ако ни нападнат.

— А аз предлагам — възрази Гомес, — въобще да не предприемаме нищо. Дон Естебан ще бъде недоволен, а и трябва преди всичко да се пазим да не предизвикаме недоверието на индианеца. Предложението намери всеобща подкрепа. Повторното предупреждение на Бенито се провали, така че в крайна сметка той се оттегли ядосан, но не без да произнесе преди туй решението.

— Добре, както искате, сеньорес! Но ви заявявам, че ще седна до палатката и ще наръгам червения мошеник веднага щом забележа и най-малкото, което ми прилича на нападение! И той начаса изпълни намерението си, като се изкачи на могилата и се просна на земята до палатката. Оттук можеше да обхваща с поглед местността, но колкото остри и бдителни да му бяха очите, не забеляза нищо подозрително.

Денят преваляше. Слънцето се спусна на запад.

Бенито се изправи на височината. Наблюдавайки скришом индианеца, той беше забелязал, че затворените му очи се бяха отворили, за да хвърлят един къс, но пронизващ поглед навън по равнината. Клепките веднага се бяха спуснали, ала по тъмното лице като че бе преминало

доволство. Вакерото огледа степта. По нея нищо не се забелязваше, освен стадо мустанги, които, гонени от трима-четирима индианци, галопираха насам-натам с развяващи се гриви и опашки.

Кабалядата

[43]

изчезваше често зад някое земно образувание, показваше се след минута, препускаше към лагера, отдалечаваше се наново, гонена от своите преследвачи, докато се спусна краткият сумрак, няколко минути след който следваше дълбока тъма.

Стадото сега се различаваше само като тъмна точка, която постепенно ставаше по-ясна. Търсейки изход от преследвачите си, конете се втурнаха към лагера. Четиримата диваци ги следваха и сега.

Зрелището не беше нещо обичайно из тези местности. Малкото диваци, носещи се с високо размахвани ласа, не можеха да бъдат опасни. Напротив, обстоятелството, че се осмеляваха да се доближат до лагера, беше показателно за миролюбивите им замисли. А и заложникът правеше златотърсачите толкова сигурни, че те се покатериха по колите, за да видят по-добре как стадото ще профучи край тях.

Бенито също се бе изправил, обърнал гръб на палатката, той не забеляза как Антилопата разкопча изработеното от щавена бизонова кожа бойно наметало и извади томаховката, като остана в същата поза.

Стадото идваше все по-близо. Наистина бяха диви коне, защото не се виждаше никакъв ездач, никакво седло или стремена, нито пък връв. Само на петдесет крачки от укреплението кънтеше тропотът от копитата и вече изглеждаше, че дивата гонитба ще се отдалечи, когато... най-предният кон изви право към пролуката, оставена за проход, прозвуча боен вик, на гръба на всеки кон израсна като по чудо ездач и безогледно дръзките нападатели профучаха като хала един след друг през непредпазливо оставения вход вътре в лагера.

Горе до палатката се разнесе крясък. Антилопата беше скочил, оставяйки наметалото да падне, с издигната секира. В мига, когато Бенито се обърна, измъквайки ножа си, за да забие острието в гърдите на индианеца, бравдата разцепи главата му.

Апачите използваха срещу мексиканците хитрост, с каквато само дръзки ездачи като тях можеха да си послужат. С единия крак, пхнат във вързаното около тялото на коня ласо, и прикрити зад трупа на животното, те са обучени да изминават дори и по-големи разстояния. Здравчът, а сега и настъпилият мрак бяха облекчили осъществяването на тази бойна хитрост, така че златотърсачите, включително и опитният Бенито, бяха измамани.

За миг мексиканците бяха напълно лишени от разсъдък. Те наскачаха от колите, ала вече не можеха да се доберат до подредените на пирамиди пушки. Дивациите имаха лесна плячка; за хората от лагера часът на смъртта беше настъпил.

Няколко минути бойната секира, боздуганът, ножът и копието вилняха ужасно. Трупове се търкаляха наоколо. Неколцина мексиканци се биеха все още с куража на отчаянието, ала и те щяха да бъдат сразени. Само малцина се изплъзнаха изпод колите на открито, опитвайки се да избягат. Но и те бяха изгубени, защото бързите ездачи скоро ги настигнаха. Ако някой все пак се бе изплъзнал през нощта, то той нямаше никакъв шанс да преживее деня.

Един час по-късно огънят на събраните в клада фургони освети надалеч покритата с мъртъвци и умиращи равнина. Индианците си деляха грабежа и скалповете на тези, които жаждаха за злато бе довела в пустинята и при смъртта.

Черната птица стоеше редом с Антилопата.

— Великият дух даде на своите червени синове победа, ала вождът на апачите трябва да види скалповете на тримата ловци от изчезналия остров. Той не може да препусне след тях, но моят син ще донесе косите им.

— Утре Антилопата ще вземе трийсет мъже и ще проследи дирята им — отговори бегачът. — Ловците от Севера ще запяят своята смъртна песен, хоуг!...

6. В Златната долина

Мракът на нощта преминаваше в дрезгавината на утрото. На небето острите ридове на сьерата
[44]
изглеждаха като кули и фантастични зъбери, чиито островърхи зигзаги увенчаваше сива мъгла.

По полегатите скатове на сьерата дълбоки пропасти чертаеха плътни сенки. Напълно отделена от масива на планината се издигаше самотна канапа. Иззад площадката на нейния връх един водопад се стоварваше с грандиозен ехтеж в бездънна пропаст.

Образуваната от Рио Хила делта се изминаваше от върха до основата за малко повече от час, но пък основата беше три пъти по-голяма.

Тъмнината отстъпи на деня. Един след друг се появяваха върховете на планините от навъсеното мастило на утринния здрач.

В клисурите на стъпаловидно струпаните един връз друг планински колоси постепенно проникваше смътна светлина. От горната повърхност на изолираната скала два смърча като два огромни призрака простираха и надвесваха над бездната могъщите си клони. В основата на тези дървета лежеше скелетът на кон и по неговите избелели кости още се виждаха украшенията, които някога е носил. Прогнили остатъци от седло обгръщаха лишените от месо, прозрачни хълбоци.

Върху побитите на известни разстояния стълбове се появяваха на лекия вятър човешки коси, човешки черепи лежаха на купчини, по земята бяха разхвърляни отломките от какви ли не оръжия. Всички тези трофеи показваха, че на върха на тази естествена пирамида е намерил вечното си жилище някой прославил се със своите геройски дела вожд.

Дори в смъртта си вождът господстваше над равнините, където толкова често бе прозвучавал неговият боен вик, по които го бе носил бойният му кон, чиито кости бяха избелени от росата на нощта и пламтящата жарава на деня. Грабливи птици се рееха над самотния гроб, сякаш грозните им крясъци трябваше да възкресят този, който бе заспал завинаги, и чиято ръка никога вече нямаше да размаха боздугана, да замахне с ножа и да им предостави техния кървав пир. Хоризонтът просветля срещу мъгливите планини. Розови облачета се изкачваха към зенита. Първият слънчев лъч нацелваше като златна стрела мъглите на сьерата и постепенно светлинни потоци заляха дълбините на долините.

Денят беше настъпил, ала хълмистият масив оставаше забулен от непроницаемо мъгливо наметало. Но и тази мъгла полека-лека се разнасяше и утринният вятър я издигаше нагоре като надиплена на вълни завеса.

Водопадът издигаше воден прах над индианския гроб и зад костите на бойния кон се образуваше мимолетна дъга.

В подножието на скалния конус се различаваше малко езеро, обрасло с буйна водна растителност. Между него и стръмно спускащите се отсреща скали се простираше тесен, дълбок дол, който не се забелязваше, защото бе гъсто обрамчен с бледолистни върби и сребристо проблясващи трепетлики. Но естеството на песъчинките и почвата, особенният блясък на разхвърляните наоколо камъни не можеха да не приковат вниманието на един опитен гамбусино. Тази падина беше Златната долина, както Марко Ареляно бе кръстил мястото. Кучильо беше стигнал още през нощта близо до бонансата, ала опасявайки се да не се обърка в тъмнината, бе спрял, за да изчака с нетърпение сипването на зората. Той не беше забравил точния облик на местността, но трескаво тупкащото му от алчност сърце тласкаше шумяща кръв към ушите и очите и отнемаше на сетивата непогрешимата им острота.

Глухият бумтеж на водопада, за който той много добре си спомняше, бе за него белегът, че е достигнал бонансата.

Кучильо беше почти сигурен, че никой не е забелязал бягството му от лагера, и не вярваше, че някой ще го последва при тази застрашителна позиция на диваците. Но реши все пак да се изкачи на пирамидата, за да види дали не се мярка някое живо същество. Преди това трябваше да се убеди дали плейсърът се намира в същото състояние, както преди две години, когато бе принуден да го остави недокоснат. Той разедени с две ръце зелената завеса и погледна към

дола. Безчет заоблени дребни камъни лежаха в падината. Всеки друг, но не и някой златотърсач, би се заблудил при вида на свлечените камъни, които приличаха на стъклените образувания, намирани обикновено в подножието на вулкани. Но един гамбусино винаги ще различи под незначителната глинена обвивка самородния метал — чисто злато.

Утринните лъчи проникнаха през отворената от Кучильо растителна завеса и камъните заискряха с безброй тайнствени отблясъци. Пред очите на треперещия от алчност бандит лежеше разстгано най-богатото съкровище, съглеждано някога от човек в пущинака, и той се убеди, че ничия ръка не е докосвала това богатство. Гамбусиното остави увивните растения да се спуснат пак на мястото си и закрачи към скалния конус.

Когато чезнещият арабин се влачи по знойната пустош на Сахара, без да има в изсъхналия мех капка живителна влага; когато самумът го повали на земята и арабинът, вече борейки се със смъртта, забележи на хоризонта зелените палмови ветрила и прохладата на оазиса... тогава радостта и ликуването са съпоставими с безумието. Подобно нещо се случи с Кучильо при вида на златното съкровище. Той изкатери пирамидата като в треска. Крайниците му трепереха, а пред очите му се стелеше мъгла, която притъпяваше сетивата му. Седна така, че да държи непрекъснато под око Златната долина.

— И това богатство да съм отстъпел на други! — изръмжа на себе си. — Не, и хиляди пъти не! Марко Ареляно трябваше да умре, защо е нужно другите да живеят? Техният конвой ме доведе по живо по здраво до самото място. Вече не се нуждая от тях и ще предоставя на индианците възможност да ги унищожат до един!

Той сложи ръце над очите си, които се пълнеха с кръв. Доста време мина, преди погледът му да придобие предишната си яснота.

— Аз съм напълно сам и мога...

Спря по средата на изречението, защото очите му се натъкнаха на предмет, който след внимателно вглеждане изтръгна от него вик на изненада.

Сгромолясващата се зад скалистия конус вода като че протягаше мост от течно сребро към пропастта. Златен блок, чисто отмит от столетното въздействие на дъждовете, излъчваше ярко златисто сияние.

Той беше голям колкото два кокосови ореха и като че бе готов всеки миг да напусне кварцовата си обвивка, за да изчезне в дълбините.

На Кучильо се струваше, че с едно просто протягане на ръката може да достигне блока.

Надвесен с алчен поглед над пропастта, той протегна ръце към богатството, без да може, разбира се, да го докосне. Гърдите му се издуха до пръсване и той щеше да стане жертва на могъщото душевно вълнение, ако един втори, още по-безумен вик не даде простор на заприщения въздух.

Както очите на тигъра заплашват да погълнат нищо неподозиращата плячка, така мяташе искри погледът на Кучильо към златния къс, над който на височината на скалата се бе вкоренило в една цепнатина стеблото на младо зелено дъбче.

— Той трябва да стане мой! Оттук това е невъзможно. Трябва да видя дали мога да достигна дъба. Ще вържа за него ласото и после ще се спусна да изкъртя златото. Напред, никои смъртен не е притежавал някога такъв къс!

Кучильо започна да се спуска по пирамидата. Във възбудата си не долови звука от забързани конски копита и не видя четиримата ездачи, които заобиколиха близкия скален ъгъл.

Дон Естебан, Диас, Бараха и Ороче бяха проследили дирята на Кучильо благодарение най-вече на Диас, вдъхващия страх индиански убиец, който развиваше такава проникателност, че предизвикваше у другите трима справедливо удивление.

Диас яздеше с Аречиса начело, докато Бараха и Ороче ги следваха на разстояние.

— Какво мислите, сеньор Диас — попита дон Естебан, — ще го настигнем ли, преди да се е добрал до бонансата?

— Не мога да кажа, тъй като не ми е известно местоположението ѝ. Но знам, че преднината му вече е незначителна. Погледнете тук! Копитото на коня му е стришло парченце глинеста шиста и прахът си е останал на мястото. Преди половин час духаше утринният вятър. Ако е лежал от по-рано на това течение тук, вятърът щеше да го издуха. Следователно са минали най-много трийсет минути, откак нашият човек е минал оттук.

— Вие сте способен следотърсач, сеньор Диас, а и иначе оказахте много и значителни услуги на експедицията. Сдобием ли се с плейсъра, спрямо вас ще бъда по-щедър.

Диас поклати глава.

— Аз не се присъединих към вас заради бонансата, а заради възможността да кажа някоя и друга думичка на червените. Вашето злато не ме блазни, То може единствено да разглези човека, да го погуби и да го тласне във властта на порока и лапите на дявола. Аз се отказвам от моя дял. Вземете го за себе си или го дайте на другите!

Същото това злато бе предмет на разговори между негодяите Бараха и Ороче.

— Та какво мислите, сеньор Бараха — рече мандолинаджията, — защо дон Естебан язди след Кучильо, макар присъствието ни в лагера да е толкова необходимо?

— Хмм, действително си имам мнение по въпроса. Преди да потеглим, аз се допитах до стария Бенито, а нали знаете, дон Диего, че тоя вакеро обикновено има правилно виждане за нещата.

— И какво казва той?

— Той смята Кучильо за мошеник, който не е достоен за доверието на такива почтени и честни мъже като нас.

— Тук наистина съм напълно съгласен с него!

— Кучильо се е възползвал от бъркотията на битката, която пак самият той ни докара на главата, за да си плюе на петите. И накъде ще се е запътил, а?

— Към бонансата, мисля аз.

— Естествено! Или иска да се отдели от нас, за да запази златото само за себе си, или възнамерява да измъкне нанякъде част от плейсъра, преди да ни го е предал.

— Чумата да го отнесе!

— Чумата не, ами ние, сеньор Ороче, защото само това и нищо друго не е намерението на дон Естебан. Тоя Диас е славен мочачо, който дори по скалистата земя чете следите, сякаш са издълбани с най-ясните печатни букви.

— Това си му е занаят — подхвърли Ороче, като заметна възможно най-живописно парцаливото си наметало на плещите. — Всеки трябва да си разбира професията и смятам, че аз също не съм аджамия в моята.

Бараха наостри слух. Ороче твърдеше, че бил отличен гамбусино. Дали пък сега не беше моментът да потвърди хвалбите на дело?

— Вие сте, както всеки знае, един от най-печените златотърсачи, сеньор Ороче, и аз действително бих се радвал, ако сега затвърдите това добро мнение.

— Наистина съм в състояние да го сторя, дон Бараха — отговори предизвиканият, разлюлявайки гордо дълги къдри. — Вгледате ли се по-внимателно във вида и структурата на скалите тук, то твърде скоро ще забележите нещо много важно.

Бараха погледна изучаващо наоколо.

— За съжаление не забелязвам нищо.

— И не е за чудене, понеже не сте гамбусино, чиито очи са обучени за подобни външни белези. Ако не се заблуждавам, то ние се намираме в изключително богат златоносен район, и който има време да търси, ще намери много, твърде много.

— Може би бонансата е наблизо!

— Много вероятно. Виждате ли колко внимателен стана Диас? Очите му са все в следата и язди по-бавно и предпазливо отпреди.

В този миг прозвуча първият вик на Кучильо. Четиримата ездачи спряха.

— Какво беше това? — попита дон Естебан.

— Човешки глас ли ще да е? — запита и Диас.

— Не познавам животно, което да издава подобни звуци. Викът се повтори.

— Човек е — заяви Аречиса, — но човек в страхотна възбуда, в екстаз. Ехото се чу, преди да разберем къде се намира.

— Във всеки случай наблизо. Останете тук, дон Естебан, и позволете първо да разузная местността. Човек винаги трябва да бъде предпазлив.

Диас зави внимателно с коня зад близката скална чупка, откъдето можеше да обхване с поглед скалния конус и видя белия петнист кон на Кучильо. Животното стоеше между пирамидата и Златната долина; не беше вързано за колче, следователно господарят му трябваше да е наблизо. С няколко бързи скока на коня си Диас стигна до животното, хвана юздите и го отведе зад скалния ъгъл.

— Ето, дон Естебан, може да се досетите кой е надал вика!

— Кучильо!

— Да. Това беше вик на възторг. Той е намерил бонансата и в буйната си радост е забравил предпазливостта.

— Къде е?

— Не го видях.

— Тогава трябва да го потърсим. Да слезем и да заобиколим онази канара и сигурно ще се натъкнем на него.

— Не е нужно да обикаляме. Имаме дирята му и ще я следваме. Това е достатъчно.

Те спънаха животните и последваха Диас, който тръгна по напълно невидимите за друго око стъпки на Кучильо. Когато минаваха край плейсъра, Ороче спря неволно и впи поглед в земята.

— Какво има, сеньор Ороче? — попита Бараха.

— Нещо безкрайно важно. Я хвърлете едно око на тази скална пукнатина!

— Защо?

— Нищо очебийно ли не забелязвате?

— Не. Виждам само пясък, който водата е смела в нея.

— Е добре, сеньор Бараха, аз съм гамбусино и залагам главата си срещу някоя кактусова топка, че този пясък съдържа най-малко петнайсет процента злато.

— Ах! Трябва да обърнем внимание на дон Естебан!

— Какво ви скимна! Пукнатината е дълбока. Кой знае колко фунта златен прах съдържа. Искате да подарите една такава находка?

— Имате право, сеньор Ороче, би било глупост!

— Това, че споделих откритието с вас, е доказателство за приятелското ми отношение. Но никой друг не бива да узнае. Когато делят двама, те получават повече, отколкото ако четирима или пък още повече поискат своя дял.

Те последваха другите двама. С намерението си да съобщи откритието на Аречиса, Бараха бе искал само да изпита своя компанеро, но пък се ядоса на себе си, дето не е премълчал находката. Двамата мъже бяха свършено достойни един за друг.

— Стой! — прокълтя в този миг гласът на Диас.

Беше видял Кучильо, който бе слязъл от пирамидата и тъкмо се канеше да тръгне към коня си. Кучильо спря за миг, стреснат при вида на своите преследвачи, но се обърна и хукна да бяга. Единствено изненадата беше причина да се реши на тази неразумна постъпка, с която издаде изцяло мотива на отдалечаването си от лагера.

Дон Естебан и Диас бяха вдигнали пушките си за изстрел.

— Спрете, Кучильо, иначе сте изгубен! — повели графът. Предателският водач на експедицията се обърна. Очите му горяха — или от ненавист и жажда за мъст, или от ярост, задето е спипан така неочаквано.

— Какво търсите?

— Вас. Приближете се!

— С вас нямам вече никаква работа!

— Но ние имаме! Приближете се, казвам ви за последен път! Ако мислите, че се шегувам, веднага ще ви убедя, че говоря сериозно.

Кучильо запристъпя бавно и колебливо.

— Защо офейкахте вчера от лагера?

— Офейкал съм? Това и през ум не ми е минавало, дон Естебан. Аз го напуснах открито и свободно и ако вие не сте го забелязали, то вината не е моя, а ваша.

— Аз няма да споря с вас, Кучильо, но едно е сигурно: който напуска без мое разрешение лагера — било то открито или тайно, — той е изменник и ще бъде третиран като такъв!

— Тъкмо защото бях смятан за изменник, си тръгнах. Аз съм човекът, благодарение на когото експедицията би могла да притежава милиони, и нямам никакво желание да слушам приказки, че аз съм довел индианците по вашата следа.

— Добре! Вие сте човекът, който ни обеща милиони. Къде е бонансата?

— Все още не съм я преоткрил.

— Намерили сте я!

— Не!

— Спомнете си, Кучильо! Когато ви наех, дадох да се разбере, че ще накажа строго всяка, дори най-малката измяна. Припомням ви го, защото в този миг вашият живот виси на косъм! Къде е бонансата?

— Трябва първо да я потърся!

— Е добре! Давам ви точно пет минути време, за да я намерите. Изтече ли този срок, без да сте ни показали плейсъра, получавате четири куршума.

— Това няма да ви помогне, без мен никога няма да откриете Златната долина.

— Мислите ли? — ухили се дон Естебан подигравателно. — Вие имате неблагоразумието да ми опишете съвсем точно местността и аз сега я виждам да лежи пред мен с всичките ѝ подробности. Бонансата е тук, и се обзалагам, в една окръжност от най-много сто стъпки.

Веднага щом си получите куршумите, ще подирим и открием златото.

Кучильо изскърца със зъби.

— Нищо няма да намерите!

— Спестете си безполезните твърдения! Имате още само три минути. Вижте как добре са се прицелили тези хора!

Диас, Бараха и Ороче държаха пушките си насочени към предателя, готови при една дума на дон Естебан да натиснат спусъка. Кучильо опита с последен коз.

— Искате да станете убиец, точно както навремето в Еланчове, когато собствената си снаха, графиня Луиса де Ме...

— Да — прекъсна го гръмовно Аречиса, — искам да стана ваш убиец, както вие за клетия Марко Ареляно, на когото сте отнели живота заради бонансата!

Пестниците на Кучильо се свиха; устните му затрепериха; видът му бе на диво животно, което се кани да се хвърли върху смъртния си враг, а яростта го бе обладала по такъв начин, че той напълно забрави обичайната си предпазливост.

— Пред вас няма защо да отричам. Ареляно се показва достатъчно тъп да ми издаде бонансата и трябваше да хвърли петалата. Всеки друг би постъпил като мен. Той ми беше чужд, докато доня Луиса де Медиана обаче беше ваша снаха и...

— Мълчете!

— Не, няма да мълча. Тук се намираме в свободната степ, а не на пиратския кораб, където зад вашата заповед стоеше смъртта. Сега вече се казвам Кучильо, а не Хуан, и спрямо вас нямам повече никакви задължения, както навремето, когато ми заповядахте да намушкам графинята. Казвам ви, Диас, Бараха и Ороче, че този...

— Мълчете! — повели Аречиса, треперейки от възбуда. — В противен случай...

— Че този мъж — продължи невъзмутимо Кучильо — е граф Антонио де Медиана, който нареди да убият собствената му снаха и спусна в морето нейния син, малкия Фабиан де Медиана, за да...

Изстрелът на Дон Естебан прогърмя. Докато говореше, Кучильо държеше зорко под око показалеца на графа и щом той докосна спусъка, се хвърли настрани. Куршумът прелетя непосредствено край главата му.

— Стреляйте, стреляйте, де! — заповяда Аречиса на другите трима. Бараха и Ороче понечиха да се подчинят на заповедта, ала Диас им попречи. Той удари цевите на пушките им надолу и скочи между дон Естебан и Кучильо, за да предотврати евентуалното стълкновение.

— Стой, никаква стрелба! — извика той.

— Проснете го тогава с някой приклад!

— Това можете да сторите вие, щом другояче не ви е угодно, но преди това сеньор Кучильо ще ми отговори на няколко въпроса!

— Как, искате да ми окажете съпротива, Диас?

— Не. Минали неща и всичко, което имате помежду си с Кучильо, не ме интересува, но по отношение на бонансата трябва да получа информация.

— Питайте го тогава! — каза успокоен Аречиса, тъй като не подозираше какви са намеренията на индианския убиец.

Диас опря приклада на пушката си о земята, сложи ръце върху дулото и застана твърдо и широко разкراчен срещу Кучильо. В своето живописно облекло и тази поза той имаше вида на мъж, който много добре знае какво иска.

— Сеньор Кучильо, мисля, че ви познавам малко!

Кучильо предпочете да замълчи и първо да се запознае с намеренията на Диас.

— Аз съм мъж — продължи Диас, — който има куршум за всеки червенокож, но никога не съм съдия на някой бял, стига той да ме оставя да върша каквото ми харесва. Това искам да ви кажа за ваше успокоение. Не се каня също така да диря бонансата, защото мисля, че нямам право да

притежавам и най-малката част от нея. Но сигурно бихте могли да ми кажете, известна ли бе тя на Марко Ареляно преди вас?

— Да.

— Защо не я е изчерпил той?

— Индианците му попречили.

— После е споделил с вас тайната си?

— Да.

— И ви взе със себе си, за да я експлоатира с ваша помощ?

— Така е. Наложил се отново да бягаме и... и той умря по пътя.

— Умрял! Това означава и малко, и много. Вероятно знаете, че той има син?

— Имате предвид Тибурсио Ареляно? Нали знаете, че го познавам!

— Действително, сеньор Кучильо. Сигурно не задавам въпросите си като другите хора, но това не вреди на нещата. Вие, струва ми се, доста сте обиколили света. Може би са ви известни законите на планините, саваната и негласното споразумение на всички почтени и честни гамбусиноси?

— Да!

— Добре! Тогава знаете също, че всяка бонанса принадлежи неоспоримо на този, който я е открил, освен ако бъде възпрепятстван да я изчерпи и се отдалечи и дойде някой друг и на свой ред я открие — разберете добре, открие!

— Какво искате да кажете с това, сеньор Диас?

— Че ние не сме тръгнали да откриваме бонансата, ами да я навестим, а в това има голяма разлика. Вие не сте имали никакво право да споделяте с дон Естебан тайната, защото тя не принадлежи на вас, а на наследника на Марко Ареляно.

— На Тибурсио? — попита слисан Кучильо.

— На Тибурсио! — потвърди Диас.

— С ума ли сте си, сеньор?

— Аз съм си толкова с ума, че дори всичките ви милиони не могат да ми го отнемат.

— Марко Ареляно ме направи собственик на тайната и аз следователно мога да правя с нея каквото искам.

— Лъжете се — отговори спокойно Диас. — Марко Ареляно не ви е подарил, а само е доверил тайната — разберете добре, доверил!

Ако сте се оказали достоен за това доверие, то сте щели да получите злато, но не като ваш законен дял, а като много висока наистина, работна заплата. С очистването на Марко Ареляно вие сте станали неправомерен притежател на тайната. От бонансата ви принадлежи най-много толкова, колкото би ви предложил Тибурсио за съобщаването на тази тайна. С това пояснявам, че плейсърът принадлежи единствено на него. Ако бяхте верен на дълга си мъж, сеньор Кучильо, нямаше да помисляте за експедиция, преди да сте говорили с него!

— Вие действително не сте с всичкия си! — присмя се Кучильо въпреки критичното положение, в което се намираше.

— На ваше място бих постъпил точно така, както казах — отвърна Диас хладно. — Вярно, вие можете да си вършите каквото си щете, но сега аз знам, че Марко Ареляно е бил първият откривател на бонансата и е паднал от вашата ръка. Бонансата е собственост на неговия син Тибурсио и аз няма да взема и най-малкото зрънце злато!

— Значи вие се отказвате от нас и вероятно се каните дори да браните тези мними права на Тибурсио Ареляно? — попита Аречиса, който бе следил напрегнато страшния диалог.

— Ареляно не са ми роднина. Нямам намерение да отмъщавам за смъртта на Марко, нито да се бия за правата на неговия син и следователно оставам при вас, ако няма да настоявате да сторя нещо, което води до добиване на златото. Моята пушка няма да принуди Кучильо да издаде бонансата!

Кучильо въздъхна облекчено; Бараха и Ороче погледнаха с удивление мъжа, който бе изкарал на бял свят толкова непонятни възгледи; дон Естебан обаче отвърна, раздвоен между подигравката и гнева:

— Позволете да ви се възхитя, сеньор Диас! Но вашето положение, Кучильо, не е по-добро отпреди. Къде е бонансата? Вашите пет минути изтекоха!

По знак от негова страна Бараха и Ороче вдигнаха отново пушките си. Диас отстъпи назад и огледа привидно безучастно околността. Беше му сякаш все едно дали убиецът ще получи куршум, или не.

Един от намиращите се зад скалния ъгъл коне изцвили. Кучильо разбра къде се намира неговото животно. Той измери с очи разстоянието, което се налагаше да пробяга. Но Аречиса беше проникателен противник. Той също чу цвиленето и щом забеляза погледа на Кучильо, веднага предугади какво е намислил и му препречи пътя, държейки пушката, готова за стрелба.

— Хич не си мислете, че ще ни се изплъзнете! Къде е бонансата?

— Не зная! — заяви през зъби Кучильо.

Беше оставил карабината си и се виждаше безпомощен само с камата срещу отправените към него пушки.

— И все пак — заяви Аречиса — до няколко секунди плейсърът ще ни е известен или вие ще сте мъртъв. Броя до три — при три гърмим.

Кучильо напразно напругаше мозъка си за някакъв изход.

— Едно!

Пот изби по челото му, но той мълчеше.

— Две!

Кучильо трябваше да избере едно — живота или златото, а за него и двете неща имаха еднаква стойност.

— Тр...!

— Стойте! — изпъшка той. — Ще го узнаете!

— Трябва да е някой изключителен плейсър, за да допуснете заради него тъй близко смъртта до себе си — ухили се дон Естебан.

Кучильо не отговори. Като в сън той пристъпи към зелената завеса, закриваща Златната долина, и разедини увивните растения.

— Тук... толкова близо? — запита Аречиса изненадан и се вмъкна през отвора.

Бараха и Ороче се озоваха до него. При вида на безподобното богатство и тримата нададоха викове на възторг. Дон Естебан стоеше мъртвешки блед до другите двама, които се хвърлиха на земята. Описанията на Кучильо бяха събудили у него големи надежди, но такова изненадващо количество от най-чист самороден метал той не беше очаквал. Дишането му секна, пулсът стана трескав и трябваше да се улови здраво за клоните, за да стои стабилно.

Но забеляза, че Бараха и Ороче бяха започнали да си тъпчат джобовите.

— Стойте! Съкровището не принадлежи само на вас. Оставете късовете обратно!

Ороче се надигна. Наметалото и шапката му бяха паднали. Дългата му мършава фигура с разкривени от възбуда черти стоеше като някой призрак пред Аречиса.

— Дон Естебан, за всеки един от тези камъни ви давам глътка от кръвта си. Измучете ме до смърт, но ми позволете райското блаженство да видя и аз веднъж джобовите си пълни!

Бараха също се изправи.

— Сеньор, пресметнете колко ми се полага! Няма да отстъпя и крачка от това място, преди да съм си взел моя дял.

В очите на двамата мъже се таеше мрачен огън — предвестник на безумието. Те бяха обладани от тъмния дух, който се крие според североамериканските саги зад «deadly dust» (смъртоносния прах), за да похити живата душа на човешкото тяло. Дон Естебан схвана опасността, на която се излагаше с тези двамата. Той се съвзе и извади пистолета си.

— Който не остави на секундата златото, ще го застрелям!

Те познаваха строгостта му, ала страхът от него не бе по-голям от ламтежа им по изкусителния метал.

— Стреляйте. Ние също имаме куршуми!

Двамата вдигнаха пушките си.

Аречиса не беше в завидно положение, но сега, когато бе необходимо цялото му присъствие на духа, хладнокръвието му се възвърна.

— Който иска да се бие тук, се отказва от щастието да притежава богатството, за което би му завидял и крал. Свалете оръжията си и върнете златото. Ще натоварим на конете си толкова злато, колкото са в състояние да носят. Утре ще дойдем да вземем останалото и всеки ще получи колкото му се пада.

Думите успокоиха двамата мъже, които, иначе способни само на страхливи, коварни дела, бяха почерпили кураж от златната треска. Те върнаха с голяма неохота късовете, преди да се измушат през зелената завеса.

Оглеждайки се, Аречиса забеляза само Диас, който седеше на скалата и спокойно почистваше цевта на пушката си, сякаш се намираше в някоя благонадеждна вента [45]

, а не в опасната близост на едно такова съкровище.

— Къде е Кучильо?

— Quien sabe! (Кой знае!) — отговори Диас равнодушно. Очите на дон Естебан проблеснаха гневно.

— Не знаете? Как можяхте да допуснете той да се отдалечи?

Диас се изправи и погледна графа право в лицето.

— Той мой пленник ли беше, дон Естебан?

— Наш, следователно и ваш!

— Заблуждавате се, сеньор. Откакто знам, че бонансата не ни принадлежи, не признавам никакви задължения, отнасящи се до златото. Вече ви го казах и ще се съгласите, че е безполезно да продължаваме да повтаряме едни и същи неща. На мен ми е все едно какво ще правите, само ще ви помоля да не ме ангажирате по какъвто и да е начин с прибирането на това съкровище!

— Той говори ли с вас?

— Не. Отиде, качи се на коня си и препусна. Това е всичко, което знам.

Новото бягство на Кучильо ядоса Аречиса, но той си наложи да се овладее. Въпреки волята си изпита уважение към спокойното, изпълнено с достойнство държане на неподкупния Диас.

— Тогава сигурно не знаете и в каква посока е поел?

— Към лагера.

— Значи има нови предателски намерения. Ако се беше насочил към планините, щях да предположа, че се кани да се обогати от бонансата след тръгването ни. Но той се е отправил към равнината, следователно иска да ни прати индианците. Трябва незабавно да го последваме. Идете бързо да доведете конете!

Бараха и Ороче се подчиниха на разпореждането. Проснаха завивките и върху тях струпаха толкова злато, колкото сметнаха, че ще е по силите на конете.

— Сеньор Диас, бихте ли ни заели серапетото

[46]

си? — попита Аречиса.

— За тази цел, не — отговори Диас. — Можете да ми заповядвате и да разполагате с мен във всяко друго отношение само не и в това!

Водачът на експедицията не можеше да изпита истински гняв към убиеца на индианци. Диас беше най-забележителната личност в целия отряд и строгостта в случая щеше да бъде неуместна.

Златото беше натоварено и дон Естебан се приготви да възседне коня си, когато прозвуча вик.

— Стой! — прокътя глас, наподобяващ гръмотевица. Четиримата мъже вдигнаха погледи.

Там горе, до ръба на пирамидата, стоеше великанска фигура с готова за стрелба тежка пушка.

— Убиецът на ягуари! — извика уплашено Бараха. — Какво прави тук? Той ни е наблюдавал и ще ни вземе златото?

Вдясно и вляво от краката на исполинския ловец се показваха други две пушечни цеви.

— Който мръдне от мястото си, е изгубен! — прозвуча наново гласът му.

— Какво искате от нас? — попита Диас, който бе изненадан наистина, ала не бе изгубил самообладание.

— Две неща: мъжа, когото наричате Естебан де Аречиса, и плейсъра, от който не ви принадлежи и едно зрънце!

— С какво право предявявате тези претенции?

— Над Естебан Аречиса ние ще проведем саванен съд, а Златната долина принадлежи на Тибурсио Ареляно, сина на нейния откривател.

— Самият Тибурсио при вас ли е?

— Да.

— Нека се покаже!

Фабиан де Медиана се надигна.

Звук на ужас се изплъзна от Аречиса, Бараха и Ороче. Те бяха останали с убеждението, че Тибурсио се е удавил сред талазите на буйната река, а ето че го виждаха високо изправен на скалния конус с все същата бодрост и здраве.

— Бонансата принадлежи на мен! Кой иска да ми я оспори? — викна той надолу.

— Имате право, тя принадлежи единствено и само на вас — отговори Диас. — Ето защо, преди още да зная, че сте тук, не пожелах да взема и една прашинка от нея. А останалото можете да уредите с тези сеньорес.

— Добре, така сме трима на трима! — чу се отново гласът на канадеца. — Сваляйте златото от конете!

До този момент Аречиса бе мълчал. Силно изплашен от появата на смятания за мъртъв Тибурсио, той напрягаше ума си за някакъв изход от трудното положение, в което се беше насадил. Беше му ясно, че тримата мъже са го последвали от хасиендата, за да си отмъстят; известна му беше репутацията, с която се ползваше Тибурсио; при Локвата бе видял убедителен пример за куража, калеността и умението на другите двама. Освен това повече не можеше да разчита на Диас. Напълно безпомощен, той бе оставил индианския убиец да води разговора. Но сега сметна за необходимо лично да вземе думата.

— Нямате право на подобно искане. В саваната важи правото на първия, а ние сме тук преди вас.

— Но пък Марко Ареляно беше преди вас.

— Той вече не е жив; след смъртта претенциите му изгубиха своята валидност.

— Вие открихте бонансата или бяхте доведени при нея?

— Доведени бяхме.

— От кого?

— От Кучильо.

— Той къде е?

— Избяга.

— Ако бяхте открили плейсъра, щяхме да обсъдим претенциите ви към него, но тъй като не е така, заповедта ми си остава. Долу златото от конете!

Никой от тримата не понечи да се отзове на тази заповед.

— За последен път, долу!

Дон Естебан се приготви да отвърне нещо, но твърде късно. Два изстрела прогърмяха, последвани няколко мига по-късно от трети, и натоварените с благородния метал коне рухнаха, улучени в окото.

Аречиса вдигна машинално пушката си.

— Долу пушкалото! — прогърмя Големия орел.

Дон Естебан тутакси свали пушката. Стоеше срещу трима мъже, за които не бе дорасъл.

Изправи се и Пепе от своята защитна позиция. За някогашния мигелет преговорите продължиха твърде дълго.

— Санта Лаурета, нещата нещо много се замотаха. Остави ме аз да продължа, Боа роз!

И обръщайки лице надолу, поде:

— Тъй, тая работа е уредена! А сега имаме да си кажем нещичко с вас, господин граф Антонио де Медиана. Ние ви обвиняваме в отвлечането на дете и убийството на снаха ви графиня Луиса. Над вас ще проведем съд, а другите могат да си вървят, откъдето са дошли!

Бараха и Ороче незабавно изчезнаха зад пирамидата. Видът на двамата ловци и особено на Фабиан, срещу когото се бяха провинили в опит за убийство, им бе оказал толкова отрезвяващо въздействие, че животът веднага възвърна предишната си стойност за тях. Те побързаха да се възползват от неочакваната възможност. Та нали не всичко бе изгубено и ако се отдалечаха само малко от бонансата, щяха да наблюдават събитията и може би ще успеят да приберат нещо от златото.

Диас се бореше с противоречиви чувства.

Откровенията на Кучильо му разкриха едно тъмно деяние от живота на дон Естебан. Осъзнаваше, че обвиненията на Пепе почиваха на категорична истина, и все пак един вътрешен глас говореше в полза на неговия досегашен водач и повелител. Аречиса не беше обикновен мъж, винаги го беше предпочитал пред другите и при всички случаи разчиташе на неговата подкрепа. Трябваше ли да измами това доверие? Още нищо не беше доказано... Реши се да му помогне да избяга.

— Аз също ли мога да си вървя? — попита той към височината.

— Също.

— С коня си?

— Да, той не носи злато. Възсядайте го!

Трите пушки все още бяха насочени надолу, но Диас знаеше, че мъжете искат да го пощадят. Метна се на коня и го смуща така яко с шпорите, че той се изстреля с един-едничък скок точно пред дон Естебан. В следващия миг графът седеше пред Диас, прикрит от неговата широка фигура, и конят се понесе със своя двоен товар.

* * *

След като се изплъзнаха благополучно от индианците на плаващия си остров, първата задача на Боа роз, Пепе Дормилон и Фабиан бе да открият час по-скоро бонансата. Та нали тя беше мястото, към което бяха на път убийците на графиня Де Медиана и Марко Ареляно.

— Кажу ми, сине мой, ще откриеш ли плеисъра? — попита Боа роз.

— Сигурно, татко! Картата, която майка ми предаде, е у мен. Тя е много точна и пълна, така че изобщо не бих могъл да се заблудя.

— Би ли ни я показал?

Фабиан измъкна грижливо скрития в ловните дрехи лист. Тримата ловци седнаха на земята и младият мъж започна да обяснява:

— Тази линия означава Рио Хила, която тече от изток на запад. На това място тя образува два ръкава, от които левият запазва първоначалната си посока, докато десният се отклонява на северозапад, пресича намиращите се там планини и после се връща на югозапад към другия ръкав. Така се образува един триъгълник, в чийто горен връх са разположени Мъгливите планини. Днес ние отминахме с острова мястото, където Хила се разделя, и сега се намираме край левия ръкав, близо до точката, където той отново приема десния. Тръгнем ли срещу течението на десния ръкав, ще стигнем до планините от срещуположната на лагера страна. Във вътрешността на ъгъла, около който десният ръкав завива на югозапад, лежат един до друг пет хълма, както е обозначено тук. Средният от тях се спуска стръмно на юг и образува скална стена, по която се срива в бездната водопад. Срещу водопада е гробницата на някакъв индиански вожд и най-много на трийсет крачки оттам на изток лежи Златната долина, прикрита от гъста стена върби и трепетлика. Недалеч от нея се намира малко езеро, чиято повърхност е така покрита с водна растителност, че човек не може да зърне водата му. Ето как приемният ми баща е описал на втората ми майка плеисъра, преди да тръгне за Тубак, за да навести повторно апаческата земя. Тази карта е точна и ние ще намерим бонансата със същата сигурност, както напипваме ножа си, когато посегнем към пояса.

Боа роз се загледа замислено пред себе си.

— Ние се намираме значи — каза на глас той — югозападно от плеисъра, а лагерът на мексиканците — югозападно от него. Ако не се заблуждавам, златотърсачите са точно толкова отдалечени от Златната долина, колкото и ние. Те снощи разбиха червенокожите и е възможно да са потеглили още заранта, или поне неколцина от тях, за да потърсят бонансата. При тези обстоятелства не бива да губим време, ако искаме да ги изпреварим.

— Такова е и моето мнение — съгласи се Пепе. — Хайде да се поразмърдаме!

Засега нямаше защо да се опасяват нито от мексиканците, нито от диваците, чийто бивак се намираше все още на изток зад експедицията. Ето защо закрачиха напред само с обичайните предпазни мерки и скоро стигнаха до първия от петте хълма, споменати от Фабиан.

Петте възвишения бяха тясно свързани и се отделяха едно от друго само със своите върхове. Слънцето огряваше местността с ярката си бистра светлина и човек можеше да вижда надалеч. Тримата ловци вървяха безмълвно и бързо. Първият хълм остана зад тях, скоро и вторият... и тогава Фабиан спря, посочвайки странично напред и нагоре.

— Вижте водопада!

Слънцето хвърляше лъчистата си светлина върху сгромолясващата се водна маса и се образуваше великолепна дъга.

Минута-две мъжете стояха мълчаливо, съзерцавайки великолепното зрелище. Фабиан повторно вдигна ръка.

— А там е гробът на вожда. Виждате ли конския скелет и трофеите, с които е украсен?

В този миг откъм пирамидата долетя звук, който ги накара да се ослушат. Разстоянието беше прекалено голямо, за да чуят вика на Кучильо и да разпознаят тембъра му.

Никой от тях не наруши тишината. Чакаха с напрегнат слух.

Вторият вик на Кучильо прозвуча, после стана мирно и тихо.

— Беше човек — отбеляза Пепе.

— Не беше животно, наистина — отговори канадецът. — Ти на какво мнение си, Фабиан?

Твоите уши са по-млади от нашите и по-чувствителни към звука.

— Човек беше, но това не бе вик, който се отнася до някого, а вопъл на голяма болка или изключителна радост. Кое от двете е вярно, не можах да разбера, не сме достатъчно близо.

— Човекът сигурно е при бонансата и се е прехласнал — предположи Пепе Дормилон.

Боа роз поклати глава.

— Сине мой, къде според теб се намира този, който нададе двата вика?

Старият добродушен канадец не пропускаше възможността да се убеди, че приемният му син си заслужава славата на растреадор, с която се ползваше.

Фабиан разбра и се усмихна.

— Не е при бонансата — отговори той, — а горе при индианския гроб, иначе едва ли щяхме да доловим звуците.

Беше прав. Между тях и скалния конус се издигаше малко, изтеглено възвишение, над което надничаше само горната част от гробницата. Пирамидата и хълмчето биха отклонили звуците вълни, ако Кучильо се намирал долу при бонансата.

— Добре! И какво следва от това за нас, сине мой?

— Че той може да ни види, ако има добри очи, а ние не.

— Правилно. Ако погледне към нас, ще ни види като три приближаващи се точки. Наоколо няма никакво укритие и не ни остава нищо друго, освен да се опитаме да стигнем колкото може по-бързо и съвсем плътно един зад друг височинката. За няколко секунди той ще ни вижда само като една точка... после ще сме изчезнали зад хълма.

Ако знаеха, че Кучильо беше зает със съвсем други неща, щяха да сметнат предпазната мярка за излишна. Но като опитни ловци не можеха да постъпят по друг начин.

Те се изкачиха по височината и скрити зад една скала, внимателно огледаха скалистия връх.

Кучильо бързаше надолу. Фигурата му се виждаше ясно и Фабиан веднага го позна.

— Кучильо!

— Убиецът? — извика Пепе. — Санта Лаурета, та ние веднага можем да спипаме негодия, ако хукнем нататък. Напред, приятели!

— По-полека, Пепе! Или може би знаеш още кой се намира зад гробницата?

— Веднага ще разберем, ако отидем там — рече някогашният брегови пазач, който като испанец имаше по-огнен темперамент от предпазливия канадец.

— За тая работа има време. Нека почакаме дали няма да се покаже някой друг!

Те замряха неподвижни. Дълго не можаха да забележат нещо особено и Пепе се канеше да даде воля на нетърпението си, когато внезапно Кучильо се зададе на кон иззад долния край на скалния конус и препусна в бърз галоп между тях и гробницата.

— Да го застрелям ли, Боа роз? — попита Пепе, вдигайки пушката.

— Не. Трябва да поговорим с него, преди да умре. Остави го, следата му бездруго ще ни отведе при него!

Дормилон смъкна оръжието. Кучильо изчезна в една клисура, която се източваше нагоре между хълмовете.

Почакаха още малко, но Пепе не се съдържаше повече.

— Тръгват ли с мен, или сам да отида отсреща?

Боа роз плъзна изпитателен поглед наоколо и отговори:

— Ние ще държим под обстрел с пушките си цялото пространство между нас и гробницата, а ти се качвай горе, Пепе. Ще видиш дали има някой зад индианския монумент и ще ни дадеш знак какво да правим. Ние оставаме временно тук, за да ти се притечем на помощ, ако се наложи. Пепе се спусна по отвъдния склон, стигна тичешком до пирамидата и я изкатери. Като стигна с глава до горния ръб, първо погледна предпазливо, за да се убеди, че на площадката няма никого. Видя, че теренът е празен и се метна горе.

Приведе се и се промъкна до срещуположната страна, откъдето можеше да се погледне към Златната долина. Видя Диас, който седеше съвсем сам на камъка и се занимаваше с пушката си. Освен индианския убиец друг не се мяркаше. Пепе махна назад към възвишението, за да разберат спътниците му, че трябва да го последват. След минута-две те бяха при него.

— Познавате ли този мъж, сеньор Фабиан? — попита Дормилон.

— Диас! — отговори Тибурсио учуден. — Диас и Кучильо! Как са се съчетали честността и проклетията?

— Честност? Един мексиканец честен? — подметна Пепе.

— Да. Слънцето още не е осветявало по-дързък и честен мъж от този Диас. Каквото ще да става, но аз няма да се съглася от главата му и косъм да падне. Но той е ездач. Къде ли е оставил коня си?

Големия орел пристъпи към другия ръб на скалната площадка.

— Ела насам, сине мой, ако искаш да го видиш!

Фабиан го последва и Пепе също се приближи.

— Четири коня, следователно и четирима ездачи!

— Да, сине мой. И ако не се заблуждавам, тук виждам враната кобила, която носеше при Салто де Ага мъжа, кръстил се дон Естебан де Аречиса.

— Вярно! Той трябва да е наблизо, а с него още двама. Но къде ли са?

— Най-вероятно там, накъдето Диас е обърнал лице, защото който чака някого, не се обръща с гръб към посоката, от която онзи трябва да дойде — отвърна проникателният канадец.

— Значи тримата се намират зад онази стена от върби и трепетлики, която ние там... ах, татко, Пепе, сега разпознах мястото! Зад онази зелена завеса се намира Златната долина — това е толкова сигурно, както че ние стоим на индианския гроб!

— Те са я открили и сега я проучват.

— И оплячкосват.

— Не, сине мой. Те нямат нищо, в което да сложат златото... само завивките си, а те са още на конете им. А не знаем дали се намират зад растителната стена и ако е така, наистина ли бонансата лежи там.

— Защо? Аз съм убеден, че Златната долина е точно тук.

— Кажете самият ти, сине мой, дали тогава Диас би седял тук долу и би чистил така спокойно карабината си.

— Ти не го познаваш, татко. За него нищо друго няма стойност освен скалпа на някой индианец. Диваците убили някога жената и детето му и оттогава единствената му цел е ловът на червенокожи. Но неговото равнодушие може да си има и друга причина.

— Това действително е възможно и ако..., ах, наведете, наведете главите! Те идват!

Боа роз прошепна думите, когато дон Естебан се зададе с двамата бандити от Златната долина.

— Антонио де Медиана — прошепна Пепе. — Санта Лаурета, срещаме го тъкмо навреме, а и на подходящо място. Тук няма на кого да се оплаче от Пепе, мигелета от Еланчове.

— Бараха и Ороче! — прибави Фабиан.

— Двамата мошеници, които при моста бяха насочили пушките си към теб — допълни Боа роз. Те чува всяка дума от спора между Аречиса и Диас.

— Виждаш ли, татко — заговори тихо Фабиан, — че златото не струва нищо за него?

— Той тъкмо каза: «Откакто знам, че бонансата не ни принадлежи.» Какво ли може да има предвид с това?

— Дали подозира, че Марко Ареляно я е открил, а, дон Фабиан? — пошепна Сънливеца.

— Възможно е! Така или иначе ще разбера това.

— Те мислят, че Кучильо се връща в лагера, за да доведе индианците. Убиецът драсна към планините единствено за да се върне при подходяща възможност при бонансата. Чуйте! Ще доведат конете, за да увият златото в завивките.

Залегнали плътно на земята, те следяха развоя на нещата.

— Какво ще правим, Фабиан? — попита Големия орел.
— Графът не бива да ни се изплъзне, татко!
— Това си е от ясно по-ясно — съгласи се Пепе. — Света Дево, благодаря ти, дето ми го даваш в ръцете! Днес ще му покажа какво означава да пратиш Пепе Сънливеца към Пресидио Сеута на лов за риба тон!
— Пепе, вие ще правите с него само онова, което ние сметнем за редно и справедливо — предупреди Фабиан.
— Редно и справедливо в случая е куршум, остър нож или парче ласо, метнато около врата му, за да му поскъси малко дъха.
— Той ме е отвлякъл и е убиецът на моята майка, но въпреки това аз виждам в негово лице единствено брата на баща ми. Ще го съдим, ала не набързо и необмислено!
Пепе не отговори. Само едно тихо мърморене подсказа, че не е съгласен с Фабиан.
Боа роз нямаше собствено мнение по въпроса, но любовта му към Фабиан бе твърде голяма, за да не се съгласи с него.
— И на този Диас — попита той — не бива нищо да му се случи?
— Косъм не трябва да пада от главата му. Аз не познавам друг мъж, толкова достоен да стане ваш приятел. Диас няма нищо общо с хората, които преследваме, и се е присъединил към експедицията само защото тя му дава възможност да преследва индианците. Моля ви да го щадите, както ако е мой приятел.
— А онези двамата, които нарече Бараха и Ороче?
— Нашите куршуми са прекалено порядъчни за тях и ако ги пуснем да си вървят, не мисля, че биха могли някога да ни причинят и най-малката вреда.
— Но те поискаха да ви застрелят, дон Фабиан!
— Това не им се удаде. Човешката кръв не трябва да се пролива ей така.
— Съгласен съм с теб, сине мой, макар да мисля другояче. Но тези двама мъже сега знаят бонансата и пуснем ли ги да офейкат, златото ти може да бъде оплячкосано.
Фабиан се усмихна.
— Откакто те имам отново, татко, и зная истинското си име, занаятът на гамбусино ми стана напълно безразличен. Още не съм решил какво да правя със златото, а от мъже като Бараха и Ороче няма защо да се опасяваме.
— Плейсърът си е твой, прави с него каквото си искаш!
Погледите им бяха по-скоро омагьосани от гледката на купчините самородно злато. И тримата знаеха че богатството не е най-висшето благо в живота, и все пак не можеха да отвърнат очи от блясъка, който струеше към тях.
— Санта Лаурета; какви камари злато! — измърмори угнетено Пепе. — Мисля, че със съдържанието на едно-единствено покривало човек би могъл да заплати в брой цялото имение Еланчове. И като помисля, че зад зелената стена има още повече, още много повече, направо, свят ми се завива. Но нима наистина ще позволите на тези типове да отмъкнат златото, сеньор Фабиан?
— Не. Нека се опиянят от своя звезден миг, та после толкова по-трезви да се върнат на земята!
— Тогава е крайно време да действаме, сине мой — предупреди Боа роз. — Виж, те вече товарят вързопите на конете! Да им викна ли?
— Да.
— Насочете пушките си, за да придобие подobaващ акцент онова, което ще им кажа!
Пепе и Фабиан промушиха цевите на пушките си между камънаците, а канадецът се изправи. Дон Естебан вече поставяше крак на стремето, когато Боа роз насочи пушката си.
— Стой! — отекна мощният му глас.
Боа роз видя, че тримата от тях здравата се изплашиха, а само четвъртият, Диас, се владееше дотолкова, че изненадата не му личеше.
Убиецът на индианци отговори и поведе разговора. Фабиан също трябваше да се изправи и бе зяпнат от стоящите долу като призрак.
Когато Аречиса не се подчини на искането на канадцеца за разтоварване на златото, само един знак от страна на Големия орел беше достатъчен и конете рухнаха на земята.
А след като дон Естебан се осмели да вдигне пушката си, Пепе не издържа и скочи рязко. На неговите малко припрени подкани Бараха и Ороче бързо-бързо се отдалечиха. Последва бягството на Аречиса, реализирано от Диас. Това беше твърде много за добрия мигелет от

Еланчове. Той вдигна пушката, за да свали с изстрел граф Де Медиана от коня, ала Фабиан успя навреме да хване ръката му.

— Стой, не стреляйте! Пощадете и двамата!

Канадецът се усмихна.

— Нямай грижа, сине мой. Конят принадлежи на куршума ми. Тичайте бързо след тях!

Фабиан и Пепе тутакси се плъзнаха с безразсъдна дързост по стръмните скали и хукнаха след бегълците. А Големия орел следеше с цевта на своята тежка пушка скоковете на коня по равнината.

Двамата ездачи бягаха и се виждаха като едно-единствено тяло. Задницата на коня, раменете на Педро Диас — това бяха мишените, достижими за неговия куршум. От време на време се появяваше някое връхче от ушите на коня. Да жертва Диас, означаваше да действа мимо волята на Фабиан и да извърши едно безполезно убийство, защото дон Естебан после щеше да се измъкне... Още миг и бегълците щяха да излязат от обсега на насочената към тях пушка. Но канадецът беше от ловците, които прострелват видрата или бобъра в окото, за да не похабят кожухчетата им. Той трябваше да уцели главата на коня, защото ако само го ранеше, ездачите щяха да се измъкнат.

Само за секунда животното се извърна малко настрани, подчинявайки се на юздата, и... този миг бе достатъчен за канадеца. Той натисна спусъка, куршумът изсвири толкова близо покрай лицата на двамата ездачи, че ги побиха тръпки.

Веднага след това конят се строполи мъртъв на земята.

Падането беше толкова стремглаво, че бегълците почти изгубиха съзнание. Изправиха се бавно, но до тях вече бяха Фабиан и Пепе — с пушки в ръце и ножове между зъбите.

Към тях тичаше с исполински крачки и Боа роз, пълнейки цевта на пушката си. Когато приключи със зареждането, спря — неподвижен като израсъл от земята дъбов ствол. Беше сигурен, че така владее положението.

Карабината на Педро Диас беше изхвърчала надалеч. Той се наведе и измъкна от подколениния ремък на ездовите си гамаши дълъг, остро заточен нож.

Дон Естебан вдигна своята английска двуцевка и я насочи. Той се подвоуми кого да просне с първия изстрел — Фабиан или Пепе, ала канадецът наблюдаваше всяко негово движение.

Още преди да е стигнал до някакво решение, карабината на Големия орел изригна мълния и сигурният куршум раздроби пушката в мястото, където цевите се свързваха с ложата.

Ударът изкара Аречиса от равновесие и той се сгромоляса на земята.

— Най-сетне! След двайсет и две години! — заликува Пепе. Той се хвърли върху графа и коленичи върху гърдите му. Дон Естебан напразно опита да се брани. Неговата изтръпнала ръка отказа да му служи. Един миг бе достатъчен на Дормилон да освободи намотания няколко пъти около тялото му вълнен пояс. Той върза краиниците на графа и се огледа за Диас.

Фабиан почти не познаваше индианския убиец — беше се срещал само веднъж с него в хасиендата Дел Венадо, — но славата на прочутия мъж му повеляваше да пощади неговия живот.

— Педро Диас, предайте се! — извика Фабиан, избягвайки един удар от камата на мексиканеца. Диас го погледна гордо в лицето.

— Да се предам? Бих могъл да стана ваш приятел, Тибурсио... но да ви се предам? Никога!

— Тогава приежете приятелството ми!

— Само след битката, стига да сме още живи! Аз избягах от вас и трябва да ви покажа, че това не е станало от страх.

— Зная — отвърна Фабиан, отбягвайки втори и трети удар. — Приберете ножа си!

— Отбранявайте се, сеньор Ареляно!

Завърза се битка, в която единият се равняваше по ловкост и сила на другия. По рицарски, за да не употреби своето огнестрелно оръжие срещу противник с кама в ръката, Фабиан опитваше да разоръжи Диас. Той бе хванал пушката с десницата за цевта и въртейки приклада като боздуган, се мъчеше да нацели ръката с ножа. Но си имаше работа с противник, който беше повече от дорасъл за него при този снизходителен начин на бой.

Диас отскачаше ту на дясната, ту на лявата Страна, за да избягва ударите. Внезапно отстъпи крачка назад, хвана дръжката на ножа с три пръста, замахна и запрати островърхата стомана с все сила към гърдите на Фабиан.

Растреадорът беше предугадал опасното намерение. Обгърна пушката си по-здраво и в мига, в който отскочи встрани от летящия нож, извъртя приклада на тежката пушка с такава сила по челото на мексиканеца, че той политна към земята.

Дотича Пепе, хвърли се веднага върху поваления и така го стегна в яките си прегръдки, че той не бе в състояние да се помръдне. — Господи Исусе — извика Пепе, — нима човек трябва да ви пречука, за да се предадете? Ранен ли сте, дон Фабиан? Не? Санта Лаурета, това е късмет за вас, сеньор Диас, защото дори само леко да му бяхте одраскали кожата, свършено беше с вас!

Дори и сега Диас опитваше да се съпротивлява.

Напразно. Междувременно беше дошъл и Боа роз и тримата спътници вързаха Диас по такъв начин, че той не можеше да направи никакво опасно движение.

За първи път в живота си той се видя победен и това подклаждаше гнева му към Тибурсио Ареляно, макар да бе благоразположен към него.

— Застреляйте ме, сеньорес! Аз съм надвит, никога не съм бил връзван и не желая милост!

— Вървите си ги докарайте самият вие — отговори канадецът. — Ние не искаме да се отнасяме враждебно с вас! Вие ни принудихте!

— Защо се опитавте да ни отмъкнете граф Антонио де Медиана? — попита Пепе.

Диас замълча. Съзнаваше, че е действал необмислено, ала бе твърде горд да го признае.

— Чухте, че ще се проведе саванен съд. Един честен мъж никога не се противопоставя на такива неща!

— Не разговарям вързан! — промърмори Диас мрачно.

По благороден начин Фабиан прибегна към най-доброто средство да стопи гнева на честолюбивия мъж. Той вдигна ножа.

— Пепе, снемете му вървите!

Пепе се подчини на нареждането и Фабиан тикна в ръката на Диас собствения му нож.

— Сеньор Диас, ако нямате добро мнение за мен, забийте острието на ножа в сърцето ми, няма да се браня!

Диас пусна ножа да падне.

— Дон Тибурсио, вие сте растреадор, който спечели цялото ми уважение, и няма да се разкайвате, че се запознахте с мен. Но аз имах задължения към дон Естебан де Аречиса, като бях принуден да ги изпълня наистина по начин, неприятен за вас. Може би някога ще имам възможност да оправя нещата.

Той подаде ръка на Фабиан и попита:

— Не бихте ли ми казали имената на тези сеньорес?

— Може би са ви известни прозвищата, които моите спътници са получили от индианците. Този сеньор тук е наричан от тях Големия орел, а този — Падащата светкавица.

Диас отстъпи изумен крачка назад.

— Възможно ли е? Двамата най-прочути горски скитници? Сеньорес, събирайки ме с вас, днешният ден изпълни моето най-голямо желание. Ако знаех кои сте, нямаше да се противопоставя на вашия саванен съд, защото знаех, че вождовете на горите и прериите винаги имат основателна причина, когато се събират за някакъв съд.

Той стисна ръцете на Боа роз и Дормилон и му личеше как искрено се радва на тази среща.

Фабиан пристъпи към Аречиса.

— Дон Антонио де Медиана, като мъж на честта ли искате да бъдете третиран или като обикновен авантюрист?

Запитаният го погледна с мрачна ненавист.

— Правете каквото искате!

Пепе приближи.

— Дон Антонио де Медиана, за вас ще е по-добре, ако се постараете да покажете по-приветлива физиономия. Санта Лаурета, ако запазите тази мутра, лесно може да се стигне дотам, че човек да процедира по-изкъсо с вас, отколкото с един беден дявол, да речем, изпратен на риболов за риба тон, защото казал истината. Това ви го заявява Пепе Сънливеца!

— Давате ли ни честната си дума, че няма да предприемете опит за бягство, ако ви развържем? — попита Фабиан.

— Няма да бягам — прозвуча лаконичният отговор. Диас също се застъпи.

— Аз поръчителствам за него — рече той, — ако моята дума значи нещо за вас!

— Това е достатъчно — кимна Фабиан. — Пепе, развържете го!

Дормилон и сега се подчини.

Аречиса се надигна от земята.

Беше пребледнял. Пепелявосивите, внезапно хлътнали страни му придаваха вид, сякаш през последните десет минути се бе състарил с десетилетие.

— Какво ви дава право да ме превръщате в обвиняем?

— Задължението на всеки свободен мъж, видял престъплението, да надига безнаказано глава — отвърна Боа роз. — Помнете, че съдиите на саваната са мъже, различни от продажните слуги, които не се двоумят да унищожат един честен мигелет, за да прикрият престъпленията на един граф!...

7. Соколово око

След като пресече веригата на Мъгливите планини, Рио Хила се насочва към Колорадо Ривър — границата между Аризона и Калифорния, и се влива в Калифорнийския залив. От ъгъла, образуван от тези две реки, се простира почти до Пресидио Тубак широка плодородна зона, която предлага обилна паша на стадата мустанги и бизони. За червените племена тя е най-добрата ловна територия.

Почти две седмици след потеглянето на експедицията на дон Естебан от Тубак в тази част от саваната, която се простираше близо до границите на пресидиото, цареше необикновено оживление. Дълга редица от индиански палатки образуваше кръгов сектор, откъм чиято вътрешна страна бяха опънати на пръти многобройни ремъци с гъсто навесени по тях плоско и тънко отрязани ивици месо.

Навън до хоризонта се виждаха тук и там отделни ездачи или цели дружини червени ловци, докато пред палатките се мяркаха само жени и момичета, занимаващи се със сушенето на месото, остъргването на кожите, счукването на царевичи и разни други домакински работи. Палатката в средата беше по-висока и по-просторна от другите и на върха ѝ имаше снопче орлови пера, раздвижвани леко от вятъра.

Пред входа седеше девойка и разкрасяваше един мокасин с богата орнаментировка от конски косми. Стъпалото, за което бе предназначен този полуботуш, трябва да бе малко, макар и не пък дотам малко и изящно като нейното, а явната любов, с която тя се бе отдала на заниманието си, навяваше предположението, че бъдещият притежател на художественото произведение не ѝ беше непознат или безразличен човек.

Девойката беше красива, може би най-красивата в целия лагер. Тя беше детето на вожд, комуто принадлежеше палатката, и рангът на нейния баща ѝ бе придал прелестната самоувереност, присъща за всяко от нейните грациозни движения.

Мокасинът беше готов. Тя го постави до другия — вече напълно завършен, и се изправи. Големите ѝ тъмни очи забелязаха нещо, което привлече вниманието ѝ. Малката светлокафява ръка прибра от челото буйната черна коса, спускаща се на вълни до кръста. Тя засенчи с десница очи, за да вижда по-добре.

Радостна усмивка озари нейните рязко очертани, но нежни и закръглени черти. След минута смуглата ѝ кожа пребледня, а кракът ѝ се вдигна боязливо, за да се завтече напред, към самотния конник, който се носеше в галоп към бивака.

Той яздеше кон, който би предизвикал възхищението на всеки познавач, и седеше с такава сигурност на гърба му, сякаш двамата бяха излени заедно. Ловната му дреха бе изцапана с кръв, а от левия ръкав капеше кръв на земята.

Ездачът също беше видял девойката. Очите му заблестяха и вместо да се насочи към някоя от външните палатки, накара бегача си да го отнесе с горда стъпка до нея.

С един ловък скок застана изправен пред нея.

— Какъв враг видя Мо-ла, Цветето на команчите, та ликът ѝ е пребледнял като саваната през зимата, а ръката ѝ трепери като стрък трева в утринния вятър?

— Смъртта — отвърна тя.

— Смъртта не е враг на храбрия воин. Тя му подава ръка само за да го отведе при Великия дух.

— Храбрецът умира в битката, а не под удара на бизон!

— Соколово око няма да умре от рога на бизон. Неговата ръка е здрава, куршумът — сигурен, а ножът — остър. Бизонът не го достигна, а свърши пред неговите крака. Но ловците на команчите получиха треска при вида на стадата и не виждат накъде пращат своите куршуми. Те не улучиха бизона, а ръката на спътника си.

— Животът бързо отлита с кръвта. Нека Соколово око влезе във вигвама, за да го превърже Мо-ла!

Тя вдигна мокасините от земята и закрачи пред него.

Той я последва. В държането на момичето се чувстваше предпочитание към него, с което навярно никой друг не можеше да се похвали.

Във вътрешността на палатката Соколово око разголи ръка, в чиято горна част бе заседнал обезсилен куршум. Извади ножа от колана си и й го подаде.

— Нека Мо-ла отстрани оловото!

Една индианка не се отдръпва разтреперана пред огнестрелни рани. Момичето изследва раната първо с опипване, като натискаше леко с пръсти ръката, докато установи местоположението на куршума, и после опита да го извади с ножа. Тази процедура причиняваше извънредно голяма болка на Соколово око, но той не помръдваше, а гледаше безмълвно малките ръце, които дружески и предпазливо се занимаваха с него.

След броени мигове Мо-ла отстрани куршума. Откачи връзка изсушени билки и скоро превръзката бе готова и кръвотечението спряно.

— Соколово око няма треска и преди луната да се смени, раната ще се е затворила. Мо-ла познава своите растения; тя самата ги е събирала в часа, когато росата пада от звездите и Добрия дух благославя цветята.

— Знае ли Мо-ла кое цвете той най-добре е благословил?

— Соколово око ще й каже!

— Цветето на команчите.

Очите му заблестяха с особена, дълбока светлина. Той се наклони отново към нея, за да докосне ръката й. Тя не сведе клепачи, а впи пряк поглед в неговия.

— Големият воин обича само битката и опасността, той не поглежда цветето, скрито в тревата.

— Той го е виждал и желае да украси с него вигвама си, за да си отдъхва до неговото сърце от ехтежа на сражението и напреженията при лова. Ще поиска ли то да живее с него под палатката му?

— То иска!

Соколово око я погали с ръка, изцапана все още със собствената му кръв, по меките коси.

— Умната лисица е баща на Цветето. Соколово око ще говори с него!

— Умната лисица обича Соколово око. Той ще го дари с Цветето, ако той донесе скалповете на неговите врагове.

— Соколовото око ще тръгне и ще донесе толкова коси, колкото вождът иска да види. Той знае пътя към воините на апачите и ще чертае с ножа около главите им, докато заплати за Мо-ла.

— Пътят е ширен и дълъг много слънца. Нека Соколово око вземе тези мокасини, за да остава кракът му винаги млад и силен при преследването на апачите!

Той взе леките обувки, които тя тайно бе изработила за него.

— Цветето на команчите е като слънцето, което праща светлина, и като извора, който дава свежест. Тя няма да бъде робиня, а господарка във вигвама на Соколово око, както жените на бледоликите! Хоуг!

Той тръгна. С последната дума бе превърнал обещанието си в клетва, обещание, каквото навярно никой горд воин не е правил още на някое индианско момиче. Соколово око познаваше обичаите на белите. Знаеше как те ценят своите жени и любовта към красивата дъщеря на вождя го накара да вземе твърдото решение да й отреди едно място не под, а до себе си.

Час по-късно команчите се завърнаха от лова и докараха богата плячка. Един от тях яздеше наопаки оседлан кон, до чиято опашка висяха пушка, нож, томахапка и ласо. Беше индианецът, ранил по погрешка Соколово око. Той бе свел ниско глава и веднага щом отрядът пристигна, изчезна от срам във вигвама си.

За жените се отвори двойна работа. Изсушеното месо трябваше да се снесе и по ремъците да се накачи прясното. Мъжете искаха да бъдат обслужени. Огньовете бяха запалени и скоро пред палатките се оформиха групички мъже, които пушиха, бърбеха или мълчаливо почиваха, чакайки приготвянето от жените ядене.

Умната лисица седеше в своя вигвам и наблюдаваше дъщеря си, която шеташе чевръсто. Обитателят на прерията също има сърце, което бие за близките, макар и неговите обичаи да са по-сурови от нашите.

Мо-ла беше единственото му щастие. Умната лисица беше загубил двама синове — единият, паднал в битка срещу апачите, другият, убит от бандитите на степта. Беше му останало само третото дете — дъщерята.

Лисицата беше най-умният и тачен вожд сред команчите. Ето защо неговата дъщеря можеше да се омъжи единствено за воин, който да е вожд — умен, мъдър и разсъдлив в съвета, но храбър и хитър в боя. Един ден бащата бе забелязал, че един от последните му воини обича Мо-ла, а и на всичкото отгоре и тя откликва със същото влечение. Това го разлюти и той прокуди младежа от палатката и огъня си.

— Цветето на команчите ще стъпи само във вигвама на вожд с голямо име!

Така бе прозвучала тогава думата му и младият мъж си го бе отбелязал.

Един ден той изчезна от лагера — накъде, никой не знаеше. Скоро обаче запристигаха вести за него от всички посоки. Той беше предприел съвсем сам едно авантюристично пътуване. Край всеки лагерен огън, във всяка колиба и вигвам скоро се заговори за него. Той беше тръгнал да си извоюва име или да загине, ала когато се върна, покрит с рани и отрупан със скалпове, нямаше нужда да известява името си, защото то вече го бе изпреварило — Соколово око го бяха нарекли апачите. Беше посрещнат с ликуване и скоро го признаха за най-способния воин в своето племе, когото използваша за най-мъчните начинания, които не можеха да поверят на друг.

Мо-ла беше горда с него, а и Умната лисица тайно се радваше.

Първата половина от задачата си младежът беше изпълнил — носеше уважавано име. Втората половина беше по-мъчна за решаване — вожд можеше да стане единствено, ако избухнеше война между команчите и апачите или ако му се удадеше друга възможност да се отличи чрез някое изключително дело.

Соколово око стоеше пред вигвама си, загледан към саваната, към чийто западен хоризонт се спускаше все по-уголемяващият се слънчев диск и обливаше с трептяща мараня равнината. Откъм редицата палатки се зададе бавно негов пламенен другар.

— Моят брат трябва да отиде при вожда!

Соколово око кимна и се упъти към вигвама на Лисицата.

Вождът му посочи с ръка проснатата до него кожа от пантера и му предложи лула.

Соколово око седна и дръпна няколко пъти, след което върна калюметата на вожда.

— Куршумът на един хлапак улучи Соколово око — поде Лисицата. — Раната опасна ли е за него?

— Цветето на команчите наложи върху нея тревата на изцелението. Нейните ръце са меки и нежни, а пръстите ѝ — като остриетата на утринната зора — нощта на болестта и смъртта се отдръпва пред тях.

Мо-ла чу тези думи и се изчерви. Той се бе осмелил да говори за техните любовни дела — това бе знак, че е сигурен в постигането на целта си.

— Виделината на утрото поема по небето и вечерта отново изчезва — отговори Лисицата по алегоричния начин на изразяване на индианците, които говорят за себе си и другите най-често в трето лице. — Моят син не е в състояние да я задържи.

— Но тя се връща — отвърна младежът късо и гордо.

— Връща се — повтори вождът, насочвайки се към своята цел — и осветява плячката на команчите, които ловуваха и убиха бизони. Кожите на животните лежат пред вигвамите и никой воин няма да ги вземе със себе си по родните пасища.

— Бледоликите се нуждаят от кожите за ходилата на своите мокасини.

Вождът кимна, доволен от проникателността на Соколово око, който го беше разбрал.

— На юг лежи страната на бледоликите, с които апачите воюват, а команчите живеят в мир.

— Тя се казва Тубак.

— Моят син познава ли я?

— Соколово око видя каменните колиби, които те наричат град.

— Колко бледолики живеят там?

— Соколово око не можа да ги изброи — бяха повече от трите племена на команчите.

— И как наричат те този град?

— Както наричат страната — Тубак.
— Има ли там барут и олово?
— Барут, олово и пушки, ножове, тютюн, одеяла, перли... всичко, от което се нуждаят червените мъже за себе си и своите скуав.
— И белите мъже ще купят всичките тези кожи?
— Те ще дадат за тях на своите червени братя нещата, от които имат нужда.
— Тогава Умната лисица ще прати с изгрева на слънцето двајсет свои војни да закарат кожата на југ. Там те ще спрат, отдалечени на половина слънце от границата на страната, която Соколово око нарече Тубак. Моят син обаче ќе възседне сега коня си, за да ги изпревари и да заведе бледоликите при тях.
Радостта на младежа от това поръчение бе голема, но тој не дозволи ѝ да се забележи, а попита просто:
— Како треба да носат белите мъже?
— Пушки, барут и олово, брадви, ножове, игли, ножици, тютюн, одеяла и басма. Моят син ќе види како имат.
— На кое место ќе чакат моите червени братя?
— На местото, което им набележи Соколово око. Те ќе следват дирјата на моя син.
— Соколово око не бива да оставя диря. Неговијат път минава през ловната територия на апачите.
— Тогава нека Соколово око назове някое место!
— Право на југ и точно на две слънца оттук са израснали в кръг сребърни тополи, в кръга се виждат три каучукови храста. Нека чакат там, докато Соколово око доведе бледоликите.
— Хоу! И ако моят син зърне някое куче на апачите, да му вземе скалпа!
— Вигвамът на Соколово око е изпълнен с накичени коси от апачи. Тој ќе се изпълни от земята до върха.
— И ако може, нека издири Черната птица, вожда на страхливите чакали, който уби сина ми.
— Треба ли Соколово око да донесе неговијат скалп?
— Черната птица е отровна змия, жалка крастава жаба, която се крие, за да не намерят команчите нейната кожа! Двама синове требваше да даде Лисицата, двама велики, храбри војни — единия на кучетата на апачите, а другия, който беше негов любимец, на паразитите на саваната, наричани Ел Местисо и Мано Сангриенто.
— Треба ли Соколово око да донесе техните скалпове?
Вождът погледна младежа кажи-речи уплашено.
— Разумът ли на моя храбър син се е объркал или ухото на Лисицата е станало по-слабо, че тој погрешно чува?
— Тој правилно чу.
— В такъв случай моят син не познава престъпниците. Те са силни като десет мечки и притворни като сто зли духа. Никой червен мъж не може да ги убие! Лисицата го казва, а тој много добре го знае. Само двама мъже са в състояние да им вземат скалповете. Но тези двама никога не са идвали в ловната територия на команчите. Ако бяха тук, Лисицата щеше да ги навести, за да изпуши с тях калюмета.
— Кои са тези мъже?
— Двама бледолики. Наричат ги вождовете на горите и саваната: Големия орел и Падащата светкавица. Не е ли чувал още синът ми за тях?
— Много е слушал и би дал всичките си скалпове на апачите само да можеше да ги види.

— Бледоликите са дошли през Голямата вода, където лежи една просторна страна, имаща като страната на червените мъже југ и север. Бледоликите от Југа са дошли тук, избии са с хитрост и коварство червените мъже и са заграбили с измама техните ловни територии. Сега самите те са станали слаби, болни и жалки. Југът отвъд Голямата вода се нарича Испаня. После дошли бледоликите от Севера. Те са силни, умни и мъдри и са приятели на червените мъже. Техните фигури са високи и широки, косите им — светли, а очите им имат цвета на небото, на което блесят добрите звезди. Те са си останали силни и мъдри, но не живеят в страната на апачите и команчите, а далеч оттук край Великиј баща на реките

[47]

и покрай планините, покрити с вечен лед. Северът от другата страна на Голямата вода се нарича Алемания. Лисицата го знае със сигурност. Един бял, който е видял всичко, що слънцето огрява, му го разказа.

— Мано Сангриенто е бледолик, а Ел Местисо, неговият син, има червена майка.

— Те са като дяволите, в които вярват белите мъже. Великия дух проклита всяка жена, която заобича някой бял мъж. Ето защо децата на една такава скуав са твар, пред която човек потръпва. Лисицата би дал живота си за скалповете на тези чакали.

— Соколово око ще му ги донесе.

Вождът замълча. Той дълго гледа младежа в твърдите тъмни очи, после смукна бавно от лулата и издуха дима по четирите посоки на света.

— Соколово око е още млад. Той далеч не брои и половината зими на Лисицата, но един ден той ще стане могъщ и мъдър воин. Ако той ми донесе скалповете на Дяволите, ще получи орловите пера и ще стане велик вожд сред синовете на команчите!

Ето че най-сетне бе изречена думата, за която младият мъж толкова отдавна копнееше. Ето че най-сетне бе получил задача, чисто възнаграждение бе осъществяването на неговото най-голямо желание. Някой бял би дал шумен израз на радостта си, за индианеца е въпрос на чест да скрие чувствата си. По тая причина Соколово око отговори, с изключение на един бърз блеснал поглед към Мо-ла, с почти равнодушен тон:

— Дните на Мано Сангриенто и Ел Местисо са преброени. Тяхното слънце клони към закат, а ножът на команча е надвиснал над техните глави, за да ги изпрати в Страната на сенките, откъдето връщане няма. Соколово око каза!

Той се изправи. Лисицата даде знак с ръка и младежът напусна палатката.

Здрачът настъпи. Вечерта бързо го последва и когато Соколово око се качи на коня си, звездите вече светеха на небосвода.

Той мина покрай редица шатри, а не напъряко. Дали пък не вярваше, че още един път ще може да зърне Мо-ла?

Кожата, затваряща входа на вождовата палатка, остана спусната. Младият човек насочи животното към откритата савана. Не беше яздил и няколко минути, когато пред него се надигна тъмна, стройна фигура.

— Соколово око!

— Мо-ла!

— Толкова зли ли са Дяволите, както татко каза?

— Още никой не е успял да ги надвие.

— Тогава звездата, към която Мо-ла гледа, ще угасне!

— Тя ще свети и никога няма да залезе!

— Толкова ли е необходимо да станеш вожд?

— Соколово око би умъртвил Дяволите и без тази награда. Те са убили брата на неговото Цвете и трябва да умрат.

— Далеч навътре в степта живеел мъдър шаман, който имал власт дори над смъртта. Той дал на скуав на Умната лисица една велика медицина, която да я закриля от смъртта.

— Кой има тази медицина?

— Мо-ла. Тя я получи от своята майка, когато тя се отправи към Страната на душите. Ще я вземе ли Соколово око?

— Ще я вземе.

Тя му подаде амулета, Соколово око го взе и окачи на врата си.

— Сега ще бъде ли спокойна Мо-ла?

— Тя вече няма да се страхува.

Той ѝ подаде ръка от коня и препусна. Тя остана заслушана, докато отзвучаха ударите от копитата, и се върна незабелязано в бивака...

Два дни по-късно във вентата на достопочтения сеньор Франсиско Металха седеше пъстра компания.

На една маса се бяха облакътвили двама сиболерос

[48]

, облечени изцяло в бизонова кожа. Техните груби, яки фигури, здрави пестници и енергични черти на лицата говореха ясно за трудностите на напрегнатия им занаят.

Ласата, увити около телата им, бяха двойно по-здрави от обичайните примки, а опрените до тях пушки сигурно дълго време са били в употреба, без нито веднъж да са били истински почистени и излъскани.

На две събрани една до друга маси седяха девет вакероси с един добре облечен сеньор, който очевидно бе техният хасиендеро.

Срещу тях един тъмен ъгъл бяха заели две персони, които човек от пръв поглед би сметнал за папагоси. Единият беше възрастен, другият сигурно броеше половината от неговите години. Бялата коса на стария и черната на младия бяха вързани с бяла кожена лента в задната част на главата, така че образуваха кок. Плитки кръгли шапчици, изплетени от груба прежда и украсени със снопче пера, покриваха темената им и се пристягаха от кожен подборник. Двамата бяха босоноги, а горната част от телата им бе загърната с грубо вълнено одеяло.

Шарките на лицата им трудно се забелязваха, тъй като дълбоката, ниска стая имаше само два малки прозореца, чиито стъкла бяха така затъмнени, че слънчевите лъчи проникваха едва с половината си светлина.

Край свободната още маса бе застанал един тратанте
[49]

, който подреждаше съдържанието на два обемисти вързопа. Той не забелязваше алчните погледи на двамата папагоси.

Хасиендерото тъкмо довършваше разказа си.

— Да, двайсет коня ми задигнаха мошениците апачи, ама, por Dios, аз ще си ги върна! Следите им заобикалят града, ние се отбихме тук само колкото за едно малко подкрепително. Не бихте ли дошли с нас, дон Франсиско?

— Благодаря, сеньор. Предпочитам една хубава чашка пулке пред ръгване между ребрата или срез около косите — отвърна съдържателят. — Изброихте ли следите им?

— Над четирийсет са.

— Ами че тогава човек направо може да го хване страх за напетата експедиция, която дон Естебан де Аречиса поведе към Апачерията!

— Заради тия четирийсет или петдесет едва ли. Та нали червенокожите не живеят като нас на големи енории; те се нуждаят от много място и обичат да са разпилени. Един народ има много племена, а всяко племе се дели на отделни шайки, всяка от които действа за своя сметка. Може да се приеме, че моите конекрадци изобщо не знаят за експедицията, иначе щяха да я последват.

— Накъде се насочват дирите?

— Право на север.

— Значи към саваната. При това положение ние тук в пресидиото сме се отървали от мошениците!

— Но те от нас — не. Вярно, превъзхождат ни по брой, защото ние сме само десет мъже, но аз мисля, че един добър вакеро като нищо се наема с петима такива негодји. Ако пък намеря някого, който пожелае да се присъедини към нас, ще му заплатя по две квадрупли за индиански скалп.

При тези думи единият от сиболеросите се изправи.

— Сериозно ли говорите, сеньор?

— Напълно. Защо?

— Защото бихме искали да спечелим няколко от вашите златни монети.

— Защо не? — рече хасиендерото, докато измерваше двамата внимателно с поглед. — Не ми изглеждате новобранци в занаята. Мога ли да попитам за името ви?

— Аз се казвам Енсинас, а моят спътник — Паскуал. Ние всъщност сме на път за хасиендата Дел Венадо, където обикновено помагаме на дон Агустин при жигосването на стадата му. Вие познавате ли го?

— Познавам го добре. Той е най-богатият скотовъдец в цяла Сонора и има дъщеря, която е толкова красива, че човек изобщо не може да я опише.

— Това, което казвате за неговото богатство и нейната красота, е вярно. Освен това двамата са в същата степен добри и благотелни. Ето защо не е чудно, че двама сиболероси предприемат всяка година такова пътешествие, за да навестят сеньор Агустин Пена,

— Къде ще проведе той тази година ловката си хайка?

— Край Бизоновото езеро. И ако не се заблуждавам, младата дама също ще дойде с него. Преди година той бе принуден ясно и категорично да ѝ го обещае.

По-младият от двамата папагоси наостри слух. Той се обърна към възрастния и му прошепна на английски:

— Чуваш ли, старо? Сеньората ще отиде!

— Да я вземе дяволът!...

— Не, не той, а аз ще я взема!

— Че да ти провърви както някога, когато оня Тибурсио Ареляно... Zounds

[50]

, твоята пушка беше къде-къде по ценна от момичето с жълто около устата. Който отправя очи към някоя жена, той се заслепява. Убедих се в това при майка ти, червената вещица...

— Дърто, остави майка ми на мира, тя е била хиляди пъти по-достойна от теб! Виждаш ли нещата, които тоя тратанте е разопаковал?

— Виждам ги добре, защото не мисля за никакво момиче и следователно не съм спял — отговори другият жлъчно. — Погледни навън към мулетата, ако искаш да видиш още повече! Пред къщата бяха спънати конете на хасиендерото, а за куките на кепенците бяха вързани две добре натоварени мулета, принадлежащи на амбулантния търговец, който бе донесъл в салона на кръчмата малка част от стоката си.

Младият папаго отдавна ги беше забелязал.

— Стоките трябва да станат наши, старо!

— То се подразбира от само себе си! Но как?

— Ще го ошушкаме!

— Естествено! Но къде?

— Ще видим. Почакай само да си отвори устата. Сигурно ще каже каква посока се тъкми да хване.

— Може би ще тръгне към апачите.

— Няма да го стори, защото всеки знае, че апачите не гледат с добро око на белите. Те просто ще му вземат стоката и после ще му видят сметката.

— Или към команчите.

— Това е по-вероятно. Тези негодяи сега се държат за белите, а ние пък хич не бива да им се мяркаме пред очите, макар да не сме апачи.

— Защо застреля в гръб младия вожд?

— Защото ми се беше изпречкал на пътя. Дъртата лисица бих уцелил още по-добре. Той веднъж завинаги ни беше забранил да минаваме през територията на неговото племе.

Тратанте подреди стоките си и се надигна. Пристъпвайки към масата на хасиендерото, той предложи нещата.

— Откъде идвате? — попита онзи.

— От Ариспе.

— И накъде отивате?

— Не зная. Насочвам се според случая.

В този миг вратата безшумно се отвори и влезе един мъж, който веднага привлече върху себе си цялото внимание на всички присъстващи.

Беше Соколово око, команчът.

Мускулестите телесни форми и гордата, еластична походка, с която младият мъж пристъпи, нямаше как да не направят веднага впечатление. Широките му рамене и силните гърди бяха голи; около тънкия си кръст бе увил фино изтъкано салтилско одеяло. Гамаши от яркочервено сукно покриваха подбедриците му; извезани с конски косми бандажни ленти и своеобразно изработени от четината на бодливо свинче жълди обхващаха гамашите над глезените, а краката бяха обути в богато орнаментирани мокасини, които Мо-ла му бе подарила.

На главата си носеше чудата украса, която приличаше на тесен тюрбан. Това всъщност беше лента за чело, направена от две пъстри, художествено намотани ивици плат. Косите му падаха в две плитки върху раменете. В тях бяха вплетени малки сребърни монети, продълговати раковини и цветни ленти. Изсушената кожа на гърмяща змия се провираше през диплите на лентата над челото, а тракащата опашка и главата лежаха на раменете между косите, като пораждаха чувство за странна дивота.

Ако лицето не беше променено от нанесените шарки, човек можеше да се полюбува на чисто римски нос, високо чело с изписани по него неустрашимост и усет за правдивост, дръзко очертана уста и две очи, които бяха предопределени да подчиняват с погледа си всичко. Едва забележимо изпъкналите скули не нарушаваха красивата хармония на чертите, напротив, правеха я още по-пленителна.

Оръжията му се състояха от леко закривен нож за скалпиране, бляскаво шлифована томахава, изкусно изплетено ласо, провиснало от хълбока му, и пушка, чиито дървени части бяха обковани със сребърни гвоздеи.

Команчът вдигна леко ръка за поздрав и с един-единствен поглед обхвана присъстващите с такава изчерпателна прозорливост, сякаш ги бе наблюдавал дълго време.

Онова, което никой от другите не беше забелязал, веднага привлече вниманието му — чудесните пушки, които двамата иначе толкова окаяно изглеждащи папагоси държаха между коленете си.

Беше тихо; всеки звук бе замрял при появата му. Соколово око пристъпи на три крачки пред папагосите и запита:

— Моите червени братя са бедни. Те срещу възнаграждение ли работят за белите мъже?

Западналото племе на папагосите се наема срещу най-обикновена надница, за да влачи едно мизерно съществуване — работа и сън.

— Моят брат право каза.

— Какво работят братята ми?

— Те са вакероси по полето.

— Къде са оставили те конете и ласата си?

— Те вързаха своите животни пред града.

— Един вакеро никога не се отделя от коня си. Моите червени братя са лошо облечени; техният господар сигурно има здраво стисната ръка.

— Папагосите са бедни.

— Но имат скъпи пушки. Бива ли техният червен брат да ги поразгледа?

— Техният червен брат също има пушка, която може да си разглежда.

Присъстващите слушаха с голямо напрежение странния разговор. Те веднага разбраха, че проникателният ум на команча трябва да е забелязал нещо подозрително у папагосите, и бяха любопитни да узнаят какво е то.

Соколовото око не се остави да бъде объркан от отказа, той дори засили обхваналото го подозрение.

— Папагосите имат красиви бои, ала под тях поглежда светла кожа.

— Какво му влиза в работата на нашия брат кожата ни? — попита по-възрастният. — Нека върви той по дяволите!

— Моят брат има езика на червенокожите, но учтивостта на белите мъже. Защо са неговите нокти с боята на памуковите цветове?

Сега по-младият се надигна.

. — Нека бърборкото се грижи за собствените си нокти, иначе ще го накараме да почувства нашите!

— Гневливият папаго има бял баща. Защо са се преоблекли Мано Сангриенто и Ел Местисо като индианци?

Двете имена бяха изговорени с натъртване. При назоваването им всички присъстващи наскочаха. Двамата споменати се бяха прочули като пустинни разбойници, за които всеки човек е враг, а и подвизите им се бяха разпрострели толкова навътре дори в цивилизованите райони, че бе голяма дързост от тяхна страна, дето се показваха в Тубак.

— Мано Сангриенто и Ел Местисо!

— Мен руж и Сан меле!

— Ред хенд и Халф брайд!

Ето как се провикнаха един през друг присъстващите според употребявания от него език. Всичко живо грабна оръжието, всичко живо бе изненадано, изплашено, сачисано и само един стоеше горд и спокоен сред бъркотията и гледаше двамата разобличени пустинни разбойници с физиономия, сякаш имаше двама слаби ученици пред себе си.

— Напред, дръжте ги! — извика един.

— Оставете ги, пуснете ги да си вървят! — обади се друг.

— Стой! — прогърмя съдържателят междувременно. — Вентата е моя собственост и тук никой няма право да заповядва освен мен самият. В къщата си борба аз няма да търпя, Вървете вън, щом искате да си трошите главите!

Всеки осъзна, че почтеният и предпазлив Франсиско Металха всъщност е прав. Нито Ел Местисо, нито баща му бяха сторили лично на някого от тях зло. Първата възбуда се изпари също така бързо, както бе настъпила, и скоро един срещу друг стояха само Соколовото око и двамата разбойници.

— Куче на команчите, кой ти разреши да се занимаваш с нас? — изскърца през зъби Ел Местисо, тикайки обратно в пояса измъкнатия нож.

— Ел Местисо е нито червен, нито бял — отвърна оскърбеният спокойно, — той няма право да говори за кучета. Той е койот, който яде само мърша и излиза на лов за трупове. Животните по земята и птиците във въздуха го презират..

— Ето ти за Койота!

Той скочи към команча, който се дръпна встрани, и увлечен от силата на скока, метисът се стовари на земята.

Команчът мигновено коленичи върху него, дръпна рязко кока на падналия, уви косата му с едно светкавично бързо движение около лявата си ръка и направи с ножа три пъти във въздуха движението на скалпиране, преди Кървавата ръка или някой друг да е успял да му попречи. После се изправи.

— Койотът може да стане. Той не се намира в саваната, а във вигвама на един бледолик и затова ще живее още няколко слънца!

Ел Местисо се надигна в мига, когато баща му бе достигнал команча с намерението да го намушка с ножа си отстрани. Заstraшеният избегна удара.

— Вън разбойниците! — извика съдържателят.

Гордостта на команча беше допаднала на хората, а великодушието му бързо бе спечелило сърцата им. Те го предпазиха от двамата разярено гледащи на него мъже.

— Ела тук, куче на команч — пенеше се Ел Местисо, докато се опитваше да си пробие път през посетителите. — Кажи си името, ако имаш такова!

— Ел Местисо ще се запознае със Соколово око! — прозвуча отговорът.

— Соколово око! — провикнаха се мексиканците.

— Соколово око! — извика и Сан меле и понечи да демонстрира сила, но бързо, изглежда, му дойде нещо друго наум.

— Ела, старо!

Той изчезна през широко разтворената врата. Баща му го последва със същата бързина.

Команчът тутакси застана до прозореца и приготви пушката си за стрелба.

— Какво се каниш да правиш? — попита угрижено съдържателят.

— Соколово око защитава коня си! — отговори команчът. Той имаше основание за своята бдителност, защото двамата разбойници наистина се приготвиха да се метнат на два от чакащите вън коне. Щом видяха насочената към тях пушка, се отказаха от намерението си и се отдалечиха с устремни крачки.

Мина известно време, преди мъжете да насядат отново спокойно един до друг. Хасиендерото взе пак думата.

— Соколово око от саваната ли идва?

— Той идва от север.

— Видя ли той следи от апачи?

— Той видя следата на пет пъти по десет ездачи и два пъти по десет коня, на които не е седял нито един апач.

— Къде я откри?

— На половин час път на север от Тубак. Соколово око нямаше време да я проследи.

— Мошениците сигурно ще извият на запад към Апачерията. Моят червен брат сам ли е?

— Чакат го два пъти по десет червени братя.
— Искат ли той да ми помогне да заловя апачите? Те ми откраднаха коне.
— Бледоликият има добро лице и открити очи. Соколово око ще го заведе при чакалите на саваната, когато изпълни мисията, която го води в страната на белите.
— Каква е мисията?

— Воините на команчите бяха на лов и имат много сиболиви

[51]

кожи, за които искат барут и олово, пушки и ножове, одеяла и тютюн...

Тратанте се надигна и го прекъсна.

— Нещата, от които моят брат се нуждае, ще получи от мен. Аз имам всичко, каквото неговото сърце желае.

— И моят бял брат ще ни даде за кожата каквото пожелаем?

— Да. Къде са те?

— Половин слънце и малко лъчи оттук.

— Ще яздя със Соколово око! Кога ще потегли той?

— Когато бледоликите са готови да го следват.

— Тогава тръгваме веднага! — рече хасиендерото.

Беше му много приятно, дето попадна на команча, благодарение на когото щеше да получи може би помощта на двадесет бойци и да стане по този начин равен по брой на апачите.

— Да, тръгваме веднага! — реши и търговецът, събирайки вързопите си, за да ги натовари отново на мулетата.

Сиболиеросите се присъединиха към преследвачите и скоро мъжете, които само допреди четвърт час нито се бяха виждали, нито познавали, бяха готови да възседнат конете си.

Кавалкадата потегли, и то в същата посока, в която дон Естебан бе напуснал града.

Извън селището, до примесен с диви лози елшак, Соколово око прикова поглед към земята. Той яздеше начело и, изглежда, беше забелязал нещо.

Наведе се малко по-ниско от врата на коня си. Един стрък дива тученица бе стъпкан, а отпечатаните в меката почва стъпала ясно показваха, че оттук двама босоноги мъже са се отправили към гъсталака.

Проницателният команч вече знаеше достатъчно.

Беше си помислил, че двамата разбойници ще положат всички усилия, за да узнаят какъв ще е резултатът от срещата във вентата. Ето защо очакваше, че те ще залегнат в засада нейде извън града. Това се потвърди, знаеше също, че бащата и синът се крият в шубрака и го наблюдават как минава с придружителите си край тях. Той продължи да язди с физиономия, сякаш си нямаше ни най-малко понятие за опасното съседство.

И все пак животът му висеше на косъм.

Кървавата ръка подпря цевта на пушката си на един чатал и се прицели.

— Стой, дърт шмекер! — повели синът му. — Искаш да извършиш глупост?

— Глупост ли е да очистиш един мошеник, който си достави удоволствието да ни издаде?

— Не, Той ще се прости с живота и скалпа си, това е сигурно. Но не сега.

— И все пак сега. Не му подарявам повече нито час!

Той се прицели и наистина щеше да натисне спусъка, ако синът му не беше избил рязко оръжието от ръката му.

— Побъркал ли си се, старий празноглавецо? Да не би да се каниш да ни окачиш целия отряд на врата, та да одерат нас вместо апачите?

— От тях аз не се боя. Или теб може би те е страх, а?

— Още една такава дума и ще ти вкарам ножа в гърлото. Тип като теб няма ни най-малко право да ме поругава. Ти отдавна вече си си заслужил едно добро ръгване или по-дълбоко ръзване, защото по тоя начин светът би се отървал от най-големия паразит, който може да съществува!

— Внимавай, безделник, понеже и аз като теб няма да се оставя да бъда оскърбяван! — изфуча разбойникът яростно. — Който прикачва такива епитети на баща си, не заслужава куршум или острие, а само въже.

— Млък, иначе ще превърна думите си в действителност! — обърна се рязко към него синът му. Старият промърмори нещо на себе си и сложи пушката настрана.

Ел Местисо проследи с очи отдалечаващия се отряд, докато той изчезна.

— Те взеха бакалина със себе си.

— Кои те? Да не би вакеросите, които нямат и толкова, че да си купят дори лакът калпаво калико?

— Те не, но команчът. Предполагам, че е пратен да потърси някой тратанте за разменна търговия.

— Ами че тогава боклуците на оня няма да бъдат наши!

— Наистина, ако трябваше да разчиташ на собствената си мъдрост и храброст. Твоята кратуна отдавна вече не е в състояние да измисли свестен план.

— Измисли го тогава ти!

— Това не е нужно — аз съм вече готов.

— Е?

— Бакалинът трябва да умре, а джунджуриите му да станат наши. С тая работа сами няма да се справим и се налага да отидем при апачите.

— Брей, твоята мъдрост наистина била по-голяма от моята! Само не дрънкай повече за кратуни, щом като не можеш да измъдриш нищо по-добро! Как се каниш да идеш първо при апачите, пък после с тях да настигнеш и бакалина, като сме пеша?

— Пергиш, караш ме да те съжалявам! Време ти е да вървиш в пръстта, след като с нищо не си полезен вече! Не виждаш ли корала

[52]

отсреща в полето?

— Аа, така става!

— Апачите са яздили първо на север и после са свърнали на запад. Ако ние тръгнем на северозапад, то трябва да се натъкнем или на тях, или на следите им, а останалото ще дойде от само себе си. Те са смъртни врагове на команчите и сега са подхванали битка с белите. Ще ни бъдат благодарни, ако им посочим улов като Соколово око — техния най-омразен и опасен враг.

Ел Местисо напусна скривалището и Кървавата ръка го последва.

Коралът принадлежеше на една недалеч разположена хасиенда. Хората се занимаваха наблизко с работата си. Двамата разбойници малко ги беше грижа за тях. Те закрачиха бавно и уверено нататък, сякаш имаха пълното право на това, което се канеха да извършат, и се метнаха през стобора. Полудивите коне се сепнаха и опитаха да избягат. Това не им се удаде, макар двамата мъже да не бяха снабдени с ласа. Те хвърлиха одеялата си върху главите на два от конете и в мига, в който животните спряха стреснато, се намериха върху гърбовете им, прескочиха оградата и препуснаха.

Без седла, стремена и юзди те поека в посока северозапад. С бодрите, неяздени коне за един час те изминаха разстояние, за което на апачите им бе необходимо двойно повече време. Когато взе да притъмнява, наистина се натъкнаха на широка дия, която според броя на копитните отпечатащи трябваше да е търсената.

— Минали са преди около двацет минути — отбеляза Ел Местисо.

— Няма да ги настигнем преди спускането на мрака.

— Огнят им ще ни свети.

— Ако са толкова непредпазливи да запалят.

— Те са достатъчно на брой, за да се страхуват от преследване. Ще запалят лагерен огън и няма да вземат други предпазни мерки, освен разставянето на няколко стражи.

Неговото мнение се потвърди. Само след няколко минути следите вече не се различаваха — видяха пред себе си малка светеща точка.

— Това е лагерният огън!

Като приятели на апачите те се отказаха да се промъкнат по обичайния начин, а продължиха да яздят в бърз галоп и под шумните удари на копитата към бивака.

Викът на единствения пост се чу пред тях, последван от многогласния хор на всички индианци, които се надигнаха да посрещнат приближаващите се.

Смесената кръв скочи от запотения кон и пристъпи безстрашно към тях.

— Ел Местисо! — прозвуча наоколо.

Всички познаваха страшния мъж. Бяха любопитни да разберат какво го бе довело днес при тях.

— Кой е предводителят на моите червени братя?

Един пристъпи напред. Той не носеше орлови пера — отличието на вожд, но не бе трудно да се види, че е способен да предвожда едно отделение.

— Якия дъб заповядва на апаческите воини.

На червеникавата светлина на лагерния огън дивакът наистина изглеждаше висок, широкоплещест и стабилен като чворестия ствол на дърво, чието поместване не е по човешките сили.

— Към кой вожд се числят червените ми братя?

— Черната птица изпрати своите воини да вземат коне от бледоликите.

— Те са извършили каквото той им е заповядал — отговори Ел Местисо. — Двайсет сърцати животни са дошли в техните ръце, но бледоликите са по петите им с ласа, пушки и ножове, за да си върнат конете.

— Апачът се смее над своите врагове!

— Също и над команчите?

— Той ги презира. Но кракът на команчите е далеч от следата на апачите!

— Команчът е по дирята им заедно с бледоликите! — заяви метисът.

Якия дъб го погледна удивено.

— Какво дири команчът при бледоликите и как се е озовал по стъпките на апачите?

— Той дойде в Тубак за търговец, който да занесе на неговите братя и сестри барут и олово, одеяла и мъниста. Натъкнал се е на дирята на апачите и ще я следва с бледоликите.

— Команчът сигурно ще е някое куче, което човек не може да повика по име.

— Той има голямо име.

— Как гласи то?

— Соколово око.

Апачът не отговори, но въпреки обичайната сдържаност на индианците пролича радостната изненада, която го обхвана при споменаването на името. Другите също вдигнаха погледи в очакване какво ще реши.

— Сигурен ли е моят брат, че команчът е Соколово око?

— Той говори с него.

Метисът благоразумно премълча по какъв начин е протекъл разговора.

— И той ще ни отведе при него?

— Да.

— Какво ще трябва да му дадат апачите в замяна?

Якия дъб знаеше от опит, че когато двамата мъже вършат нещо, окото им е все в собствената изгода. Ето защо Ел Местисо и Мано Сангриенто вдъхваха страх у индианците, но не бяха почитани и обичани.

— Той иска за себе си търговеца и имуществото му.

— Той ще го има. Скалпът на команча е по-ценен за апачите от цяла савана, пълна с бледни търговци. Къде ще срещнем бледоликите?

— На изток. Но моите братя трябва да се придържат малко на юг, за да не се натъкнат на тях, а да им се появят в гръб.

— Моят брат е умен и мъдър. Кога ще потеглим?

— Веднага.

— Те колко са на брой?

— Тринадесет души с команча.

— Тринадесет, това е числото на нещастieto при бледоликите. Те ще видят слънцето още само един път!

Подразделението на апачите действително наброяваше петдесет мъже, както Соколово око съвсем правилно бе казал във вентата. Якия дъб заповяда на шест от тях да останат през нощта край огъня и да пазят задигнатите коне, а на заранта да чакат, докато той се върне с останалите. Другите яхнаха животните си, двамата разбойници застанаха начело и скоро кавалкадата изчезна в мрака на нощта.

През това време Соколово око бе следвал без прекъсване пътя си. Не напредваха бързо, тъй като тежко натоварените мулета на търговеца можеха да се придвижват само в бавен ход.

Хасиендерото често опитваше да завърже разговор с команча, ала намерението му се сблъскваше с мълчаливостта на скъпия на думи, вгълбен в себе си мъж.

Соколово око мислеше за Мо-ла, за щастливото обстоятелство, че толкова бързо бе намерил Ел Местисо и Мано Сангриенто, и за неочакваната надежда да се счепка още утре с апачите.

Внезапно Енсинас, сиболерото, пришпори коня си към челото на кавалкадата. Той беше стар, опитен саванен мъж, който бе свикнал да държи очите си отворени.

— Искате ли Соколово око да чуе една дума от своя брат? — попита той индианеца.

— Моят брат се е научил да ловува бизони и да разговаря с мечката. Соколово око държи ухото си отворено за него.

— Моят брат забеляза ли елшака, който растеше край водата извън града?

— Той го видя.

— Иззад елшите надничаха четири зли очи.

Старият ловец също като команча бе направил това наблюдение.

— При четирите зли очи имаше четири боси крака — допълни Соколово око.

Енсинас кимна. Сега знаеше, че отрядът се намира под отлично и бдително ръководство.

— Ел Местисо и Мано Сангриенто ще ни следват.

— Те няма да следват команча и бледоликите — възрази Соколово око.

Енсинас погледна изненадано бронзовото лице на индианеца.

— Как ще постъпят?

— Брат ми видя ли конете, които пасяха вдясно зад заграждението?

— Да.

— Разбойниците ще вземат два от тях и ще потърсят апачите между запада и севера, за да се върнат с тях по дирята на бледоликите, когато звездите изгреят на небето.

Енсинас бе смаян от проникателния ум, за който свидетелстваха тези думи, и от истината, която не можеше да им се оспори.

— Por Dios, това е вярно! Няма да ни се наложи да ги търсим, защото те сами ще ни дотърчат в ръцете!

— Те ще дойдат с утринната заря и ще дадат на команча и неговите бели братя скалповете си.

Соколово око видя до себе си мъж, който беше изкарал една добра школа в саваната, ето защо сега бе по-общителен, отколкото преди малко с хасиендерото.

— Кой е направил голямата дияра, която води от Тубак на север? — попита той. — Тя е стара много слънца.

— Оставена е от една експедиция, която потеглила към Апачерията, за да намери там много злато.

— Злато? — поклати презрително глава индианецът. — Бледоликите търсят духа, който дебне в блясъка на метала, за да ги погуби. Те ще паднат и загинат от глад, зной и от ръката на апачите.

— Те имат и други врагове, по-опасни от апачите. Когато преди няколко дни се връщах от лова на бизони, срещнах трима ловци, които преследваха експедицията.

— Колко бледолики наброява тя?

— Осемдесет.

— Значи осем пъти по десет. Тримата мъже трябва да са големи и храбри ловци, за да се наемат с преследването на такъв голям брой врагове.

— Те са най-могъщите, докдето саваните и горите стигат.

Вниманието на команча бе пробудено.

— Как се казват те?

— Всеки червен мъж знае техните имена. Аз седях цяла нощ с тях край лагерния огън и научих как се казват: Боа роз, Дормилон и Тибурсио Ареляно.

— Соколово око не познава първите две имена, но третото често е чувал. То принадлежи на един млад, добър бледолик, който е голям следотърсач. Бащата на този бледолик беше преди няколко зими в бивака на команчите и изпуши с Умната лисица калюмета във вигвама на вожд.

— Другите двама са още по-прочути от него. Боа роз и Дормилон са наречени така от белите. Червеният мъж обаче ги нарича вождовете на саваните и горите и им е дал имената...

Навярно за пръв път в своя живот Соколово око не успя да прикрие изненадата си. Почти бе спрял коня, когато прекъсна Енсинас:

— ...имената Големия орел и Падащата светкавица.

— Да.

— Накъде води тяхната пътека?

— Към Мъгливите планини.

— Там е територията на Черната птица. Пушката на команча ще присъедини своя глас към гръмотевицата на техните карабини. Къде са се срещнали те с големия скаут?

— С Тибурсио Ареляно? Срещнали са го край хасиендата Дел Венадо. Недалеч оттам убили посред нощ два ягуара и една пума.

— Куршумът на скаута никога не пропуска целта.

— И преди, а сега е съвсем безпогрешен. Той е отнел пушката на Ел Местисо.

Този път команчът спря от изненада коня си.

— Пушката на Ел Местисо! Тя е най-добрата, която някога е говорила в тази страна, и се намираще в ръка, равняваща се на лапите на десет мечки. Той бил ли се е с Ел Местисо?

— Да. Разбойниците щели да нападнат дон Агустин и дъщеря му — Ел Местисо се канел да я направи насила своя жена или да изтръгне откуп за нея. Тибурсио пристигнал и отървал бащата и дъщерята.

— Той обича ли я?

Енсинас кимна замислено.

— Той ме помоли да ѝ предам поздрав, който никой не бива да чуе. Аз и Паскуал отиваме в хасиендата да съберем стадата.

— Притежава ли богатият бледалик много стада?

— Повече от всеки друг. Ние ще ги подкараме и съберем край Бизоновото езеро, когато слънцето залезе шест пъти.

Соколово око наостри слух. Проницателният команч бе споходен от една мисъл.

— Знае ли Ел Местисо за това?

Енсинас се замисли.

— Той знае.

— Кой му го е казал?

— Аз самият. Във вентата заговорих за тези неща и двамата папагоси чува всяка моя дума.

Команчът замълча умислен. След минута вдигна глава.

— Нека моят бял брат поздрави красивата повелителка на хасиендата Дел Венадо и от Соколово око, команча, като ѝ каже още: «При Бизоновото езеро се пази от Ел Местисо!»

С тези думи той прекъсна разговора. Притисна коня с бедра и го подкара с грациозни скокове пред кавалкадата, докато сиболерото остана назад.

Малко преди свечеряване на северния хоризонт изплува памуковият гъсталак, който Соколово око бе набелязал на Умната лисица като място за среща. Там отрядът завари дваисетимата команчи. Те бяха довели огромните бали бизонови кожи, използвайки ласата като теглителни въжета.

Следите на апачите отдавна се бяха отклонили наляво, което обаче никой освен сиболерото не бе забелязал, тъй като всички разчитаха на водачеството на команча.

Край лагерния огън се настаниха хасиендерото със своите вакероси и двамата сиболероси, докато Соколово око се присъедини към индианците, които лагеруваха около друг огън.

Сега не беше време за сключване на сделки, понеже бързо се бе стъмнило. Търговията бе отложена за другия ден. Хората наизвадиха взетите провизии да вечерят, а Соколово око разстави обичайните, днес може би дори необходими стражи.

След храна край огъня на белите още дълго бе оживено. Разказваха се най-невероятни истории, които човек може да чуе в прерията, и към полунощ хората се умълчаха и загасиха огъня.

Огънят на червенокожите отдавна беше догорял и техните тъмни фигури лежаха около тлеещите му останки без звук и движение, сякаш бяха проснати от куршумите на някой враг.

Слънцето още не беше зачервило хоризонта. На изток се забелязваше само бледо сияние, когато един от индианските стражи пристъпи към спящия предводител и го докосна по рамото.

Някой бял едва ли би усетил това докосване и в будно състояние, ала Соколово око мигом се изправи с пушката в ръка пред индианеца.

— Соколово око заповяда да го повикаме, когато денят поздрави червените мъже!

Команчът направи жест на задоволство и отиде да разбуди Енсинас.

— Какво има? — попита Енсинас с прозявка.

— Битката наближава. Нека моите братя отхвърлят съня от себе си!

На вика на сиболерото се надигнаха всички спящи и едва сега узнаха какво им предстои.

Команчът се приближи към хасиендерото.

— Червените мъже ще се бият заедно с бледоликите и ще вземат скалповете на апачите. Кой ще е предводителят — белият ми брат или Соколово око?

— Моят червен брат е по-опитен от мен, нека той поеме командването!

Соколово око се поклони гордо и одобрително и пристъпи към амбулантния търговец.

— Ще допусне ли моят брат апачите да го убият и да му заграбят имуществото?

— Санта Мадона, хич през ум не ми минава! Ако те дойдат, аз ще избягам, ще...

Команчът прекъсна страхливия мъж с повелително движение на ръката.

— Моят брат ще язди със своите мулета на север, докато престане да вижда храстите, и ще остане там при кожите, докато битката свърши.

Той даде знак.

Команчите, които вече бяха закачили кожите за задната част на седлото, препуснаха.

Търговецът ги последва по-бавно. Соколово око трябва да бе напълно сигурен, че апачите са свърнали по неговата диря и че ще дойдат от юг, иначе нямаше да изостави кожите на произвола.

След десетина минути команчите се върнаха. Соколово око нареди да заличат толкова от следите, колкото сметна за необходимо. Разпредели дванайсетимата бели и своите дваайсетима индианци между стволите и клоните на кръговия пръстен от дървета така, че дори най-остроото око не би могло в първия миг да открие някого от тях. Той самият застана на място, където обхващаше с поглед южния хоризонт.

Неподвижната фигура на команча наподобяваше статуя, поставена за идните поколения като възпоминание за храбрите дръзки племена, на които някога е принадлежала тази просторна страна и които е трябвало да умрат с пушка в ръка и нож между зъбите, защото не са пожелали да превият вратове пред ярема на цивилизацията.

На юг се появи разтеглена редица от тъмни точки, които бързо се приближаваха и уголемяваха.

— Уф! — прозвуча предупредително от устните на Соколово око и стаените съюзници разбраха, че врагът приближава.

Апачите препуснаха във все по-стесняващ се полукръг. Ел Местисо и Мано Сангриенто яздеха начело, за да държат под око следите. На няколко пушечни изстрела от дървесната група те спряха да се съвещават.

Едва сега команчът се сети за пропуска, който бе допуснал. Следите на завърналите се индианци бяха заличени само на късо разстояние. Обходеха ли апачите окръжността от дървета, за да разузнаят района, неминуемо щяха да стигнат до предположението, че врагът се крие вътре. Но той се успокои с мисълта, че апачите не биха могли да знаят, че към белите са се присъединили двадесет команчи...

Якия дъб насочи коня си към двамата пустинни разбойници.

— Дирята на бледоликите води към дърветата.

— Те не са там — рече Ел Местисо. — Команчът или е бил спял, та не е забелязал как следата на моите братя се отклони на запад, или не е възнамерявал битка, а само да продължи с търговеца.

— Команчът е страхлив чакал, който бяга от апачите и вие от страх, когато съгледа някое копие!

— А дори и да са спрели за почивка сред дърветата, то отдавна са се измели. Те са тринайсет мъже и начаса биха офейкали, като видят да приближават петдесет апачи.

— Воините на апачите ще врхлетят дърветата и няма да съзрат нито един враг!

Той даде знак, вдигна пушката високо във въздуха и препусна с развети коси. Като в дива гонитба го последваха другите.

Кръгът от дървета беше прекъснат от юг и оттам апачите нахлуха във вътрешността. Не се виждаше никакъв враг, нито един лист не трепваше. По земята се забелязваха следите от два огъня. Острите очи на Ел Местисо веднага забелязаха, че единият произхождаше от индианци, а другият — от бели. Той се наведе, за да огледа по-внимателно земята, и това движение му спаси живота.

Измежду клоните проблесна изстрел и куршумът, който дойде от обкованата със сребро пушка на Соколово око, щеше със сигурност да го улучи, ала така само го рани в ухото.

Апачите нададоха неописуеми викове, които обаче бяха заглушени от трясъка на повече от двадесет пушки и свистенето на вражески стрели. Клоните и вейките наоколо запрасяха и скритите команчи и бели се нахвърлиха върху апачите.

Завърза се ужасяваща битка. Соколово око беше захвърлил пушката и сграбчил томахащата. С един тигърски скок той изстреля коня си всред най-гъстия куп. Вдигна го на задните крака и го развъртя наоколо. Бойната му секира събори двама-трима апачи от конете. Спря пред Якия дъб.

— Апачът е крадец. Той задига коне и обича разбойниците на пустинята. Неговата кожа ще увисне на седлото на команча.

— Куче на команч, крастава жаба! — кресна в отговор противникът и размаха томахащата си. Соколово око бе хванал здраво дръжката на своята бойна брадва. Той нанесе насрещен удар отдолу нагоре и улучи ръката на Якия дъб с такава сила, че оръжието на апача прелетя с късо вихрено въртене край тялото на команча и коня му, забивайки се дълбоко в земята.

— Уф! — извика Соколово око. Томахащата му блесна и се заби в главата на врага.

Не му остана време да измъкне оръжието, защото беше сграбчен отзад и съборен от коня... Когато куршумът прелетя край главата на метиса, ранявайки ухото му, той вдигна поглед и забеляза втурналите се към него и баща му вакероси.

— Внимавай, старо, отваря се работа! — викна Ел Местисо и скочи от коня.

И той като Боа роз и Пепе беше от онези мъже на саваната, които са пребродили пеша целия континент и разчитаха повече на нозете си, отколкото и на най-добрия бегач или боен кон. Мано Сангриенто също скочи и застана до него.

Те извъртяха пушките и заудряха с приклади. Но така можеха да се отбраняват само временно. Скоро осъзнаха, че пред себе си имат врагове, срещу които няма да постигнат нищо. Почти всички вакероси бяха мъже, служили във войската на едно от често сменящите се правителства на Мексико, и бяха обучени добре.

— Ела, старо! — подвикна Ел Местисо и се хвърли на земята. Кървавата ръка отново стоеше до него и неколцина врагове паднаха жертва на техните мощни удари.

Тогава Ел Местисо видя Соколово око да си пробива път към Якия дъб. Отхвърли неприятелите от себе си и затича нататък. Метнал се наполовина върху коня на команча, той го смъкна назад и ножът му проблесна, ала самият бе намушкан в ръката.

Енсинас се биеше наблизо и забеляза опасността, в която бе попаднал команчът. Неговият нож го спаси, защото Ел Местисо отпусна ранената си ръка и мигновено бе приклещен от Соколово око.

Двамата се притиснаха в прегръдките си. При такива противници борбата щеше да бъде ужасна, но не се стигна дотам, защото апачите нападнаха Соколово око, а команчите се нахвърлиха върху метиса — всеки да защити предводителя си. Двамата борци бяха принудени да освободят ръце, за да се обърнат назад. Но Соколово око успя да изтръгне томахащата на един апач. С нея той проникна в постепенно намаляващия куп врагове и с всеки удар поклашаше по един противник.

Но и Ел Местисо се бе освободил от своите нападатели.

— Всичко свърши! — викна към него баща му.

Първият залп на белите и команчите беше прострял половината апачи. Сега малцина се биеха с превъзхождащия ги враг.

— Да изчезваме! — отговори Ел Местисо и сграбчи юздите на най-близкостоящия кон, за да се метне на гърба му.

Мано Сангриенто стори същото и за секунди излязоха от обсега на пушките.

Летяха на запад. Едва когато видяха, че не са преследвани, спряха.

— По дяволите! — изруга Кървавата ръка, почти останал без дъх, — такова нещо никога не ми се е случвало!

— И на мен — изрече Ел Местисо със святкащи от ярост очи.

— Тоя команч е един страхлив негодник, който се крие, за да убие коварно честния боец.

— Страхлив негодник? Ти не си ли вършил стотици пъти същото, старо? Казвам ти, той е кадърен тип, с когото посивял, беззъб вълк като теб хич не бива да се мери. Самият аз на негово място не бих могъл да постъпя по-добре и това е всичко, което мога да ти кажа! Ама той зле ще си изпати.

— Зле ще си изпати? Смехотворна заплаха от този, който бяга от него!

— Мълчи, иначе ще ти затворя плювалника! Бягството бе продиктувано от благоразумието, в противен случай и при най-добрата ни съпротива щяхме да бъдем смазани от надмощието му. Но кълна ти се, че въпреки всичко аз ще се сдобия със скалпа му!

— Само кажи как и къде!

— Зная много добре, че той ще ни потърси, за да отмъсти за сина на Лисицата. Трябва да отида при Черната птица да ми даде хора, с които ще отмъкна дъщерята на хасиендерото край Бизоновото езеро. Ето как ще го примамим в Апачерията и там ще му видя сметката.

— Това момиче няма да ни донесе нищо друго освен нещастие и ще...

— Напред! — прекъсна го Ел Местисо.

Той беше погледнал назад и забеляза, че са преследвани.

С бягството на двамата разбойници бяха изчезнали най-върлите противници на команчите и белите и малкото все още боеспособни апачи бяха бързо сразени.

Соколово око скочи отново на коня си. Един къс вик и едно движение с ръка към откритата степ, където се отдалечаваха Ел Местисо и Кървавата ръка, подсказа какво има предвид. Който беше способен да язди, яхна животното си и го последва.

Двамата разбойници поеа към мястото, където предната вечер се бяха натъкнали на апачите и където все още се намираха откраднатите коне.

Ел Местисо поглеждаше от време на време назад. Преследвачите скъсяваха дистанцията. За да се изплъзнат, баща и син трябваше да се отклонят от посоката, която водеше към конете.

Това се оказа удачно. Соколово око продължи в същата посока; другите го следваха, макар и да не отгатваха намерението му. Скоро Ел Местисо изчезна с баща си на северния хоризонт.

Шестимата апачи, оставени при конете, седяха мълчаливо на земята. Всеки от тях тайно се ядосваше в себе си, че трябва да дреме тук, докато останалите имаха възможността да вземат скалпа на своя смъртен враг.

Откраднатите, грижливо спънати коне пасяха наблизко и закриваха видимостта на изток.

Безгрижните пазачи усетиха приближаващите в галоп команчи и вакероси едва когато чуха тропота от копитата на конете им.

Те скочиха и поискаха да се втурнат към конете си и да ги яхнат, но беше твърде късно.

Соколово око се вряза в тях и мигновено сграбчи с лявата ръка един апач, за да го дръпне към себе си. Друг апач успя да се добере до един кон, но беше пронизан от Енסיнас тъкмо когато се канеше да сложи крак в стремето.

Соколово око бе скочил от коня и размахваше ножа, след няколко минути на седлото му висяха скалповете на четиримата апачи.

Хасиендерото пристъпи към него.

— Моят червен брат изпълни думата си. Аз му благодаря!

Соколово око отговори само с гордо кимване. Хасиендерото подаде ръка на Енסיнас и Паскуал.

— Вие се държахте храбро и ще си получите вашите квадрупли. Помогнете само да откараме конете до полесражението!

С помощта на индианците това стана бързо. От двайсет и един команчи бяха загинали четиринайсет, а от дванайсетте мексиканци — шестима. Тази голяма загуба отиде в сметката на Ел Местисо и Кървавата ръка. В замяна на това пък от петдесет апачи само един се бе изплъзнал. Ранените бяха превързани, а мъртвите — погребани.

Кожите бяха докарани и скоро разменени срещу определени количества от предметите, които Умната лисица бе пожелал.

Белите се сбогуваха с индианците.

Соколово око беше прибавил към четирите скалпа още осем. Той ги предаде на един от индианците.

— Нека моят брат, като се върне в бивака, да окачи тези скалпове във вигвама на Соколово око.

— Не иска ли Соколово око сам да го стори?

— Не. Моите братя ще предадат на Умната лисица вещите, които получиха срещу кожите..

Соколово око обаче трябва да следва дирята на Ел Местисо и Мано Сангриенто и няма да се върне във вигвама си, преди да е взел техните скалпове. Нека Умната лисица му прати десет воини, които да го чакат край Рио Хила при Бизоновия остров. Соколово око ще се срещне с тях, когато луната пет пъти е следвала слънцето. Хоуг!

Той се качи на коня, вдигна ръка за поздрав и препусна по следите на разбойниците.

8. Саванен съд

Когато Бараха и Ороче изчезнаха зад ъгъла на индианския гроб, спряха и се спогледаха нерешително.

— Сеньор Ороче, мисля, че се измъкнахме читави от ужасните дяволи!

Ороче отметна поразбърканите къдри и подреди наметалото си на изкусни дипли.

— Аз мисля, че ще е най-добре да си плюем час по-скоро на петите. На тези ловци на ягуари като едното нищо може да им скимне все пак да ни пречукат, а тогава няма да е вече така лесно да се позаинтересуваме още малко за бонансата.

— Тук действително сте прав. Ето защо най-добре е да не тръгваме направо към лагера.

Наистина би могло да им хрумне да ни върнат и тогава със сигурност ще ни стигнат.

— Какво предлагате да правим, сеньор Бараха?

— Да се насочим към планините и да чакаме, докато тези ужасни ловци напуснат мястото!

— Това е добра идея! Аз съм на мнение, че ако изчакаме, ще намерим още много злато.

— В такъв случай ни трябва един добър кон. Тези безогледни мъже опушкаха животните ни. Късмет, че не бяхме се освободили от карабините и ласата си. Оръжията ни са тук и вероятно ще е възможно да пипнем бонансата. Хайде, дон Диего, вие сте умен гамбусино. В тази местност можем да открием някоя втора бонанса. Помислете за скалната плоча, в която видяхте петнайсет процента злато!

— За тази пукнатина не знае никой освен нас. Дори напълно да опразнят бонансата, все още ни остава този запас, който е цяло състояние, ако процепът е толкова дълбок, както предполагам. Ороче погледна неволно към скалистата земя, на която стояха.

— Я вижте, сеньор Бараха! Тук има отпечатък, като че от копитото на кон.

— Аз не съм следотърсач като Диас, но ми се струва, че сте прав.

— Много е вероятно Кучильо също да не е пожелал да се раздели с бонансата и да е яздил към планините. Ние ще хванем същата посока и може би ще го намерим!

Те закрачиха между скалистия конус и възвишението, от което тримата ловци бяха наблюдавали гробницата, към планините. Все по-ясно се виждаха следите от копитата на Кучильовия кон. Те водеха нагоре между втория и третия хълм. Двамата бандити ги следваха и се изкачваха бавно.

Клисурата не беше така стръмна, както изглеждаше отдолу, и когато стигнаха горе, видяха, че нещо като път водеше покрай отвесно спускащата се стена и очевидно слизаше от другата страна.

Те установиха, че от пътеката се виждаше скалният конус, който бе висок кажи-речи колкото средния хълм, както и околността с изключение на южната страна. Този път сигурно бе проправен от индианците, които ходеха на поклонение при гробницата на великия вожд. Беше обрасъл с какви ли не храсталаци и предлагаше чудесни укрития.

Отекна изстрел и малко след това втори.

Бараха и Ороче се притаиха зад храстите и погледнаха към пирамидата. Далеч зад нея видяха Пепе върху лежащия на земята дон Естебан и Фабиан да се бие с Диас.

— Вижте, сеньор Бараха, те са поискали да избягат! Там тича и исполинът с крачки на Голиат.

— Тоя Тибурсио е наистина страхотен мъжага! Така улучи Диас, че той се сгромоляса. Залагам си главата, че до четвърт час нашите хора няма да са живи. Тези трима мъже не знаят ни милост, ни пощада!

— Добре, че офейкахме! Я чуите! Не идва ли някой от другата страна?

Те се заслушаха.

Стъпките се чуваха въпреки бученето на водата, стоварваща се в бездната.

— Кучильо ли е?

— Може да е и някой непознат ловец или индианец. Трябва да се скрием!

Малко по-назад две отделни скали се накланяха една към друга. Те предлагаха единственото убежище наоколо и двамата незабавно се възползваха от него.

Пешеходецът се зададе иззад завоя на скалистия път. Беше Кучильо.

— Той е. Да му се покажем ли? — попита Бараха.

— Не. Нека изчакаме. Той спира, няма намерение да се спуска долу. Кучильо наистина спря и погледна надолу към плейсъра. Видя как тримата ловци се връщат с Естебан и Диас и нададе полугласен възглас на уплаха.

При първото си идване в Златната долина той беше обследвал околността и беше открил скалната пътека, която се спускаше от другата страна и водеше към равнината. Като избяга от дон Естебан, той се възползва от нея, за да потърси скривалище за коня си, докато се появи възможност да се приближи отново до бонансата. Дори и не подозираше за присъствието на тримата ловци, нито пък чу изстрелите им, тъй като издиганият се между него и тях хълм бе уловил звука. И ето сега видя ново препятствие пред себе си.

Запита се най-напред какво ли е могло да доведе тук тримата. Дали Тибурсио Ареляно наистина е знаел за бонансата и е последвал експедицията, за да ѝ я оспори? Или се намираше тук, за да си отмъсти на дон Естебан? Кучильо реши да се спусне долу и да послуша петимата мъже. Но преди това трябваше да стори нещо друго. Недалеч от него от скалата стърчеше дъбът, под който се намираше златният блок. Трябваше да види дали е възможно да го достигне с ласото си. Застана до ръба на скалата, легна на земята и подаде максимално глава, за да погледне надолу.

Слънцето се бе изкачило по-нависоко и лъчите му не се пречупваха както преди в искрящата пяна на каскадата. Но блокът искреше с примамлив блясък. Той притегляше, както вещицата от сагите привлича към дълбините заслушания рибар. Кучильо трябваше да затвори очи и да обгърне с ръка ствола на дъба, за да се пребори със световъртежа, който го бе обхванал.

Ласото стигаше до долу... ама как да изкърти блока и да го изнесе горе, нали трябва да се държи с ръцете си? И нямаше ли тая златна буца да е толкова тежка, че ласото да се скъса? Продължи да крачи замислен. Трябваше да намери начин да измъкне съкровището горе. Но за това имаше време. Сега най-належащо бе да подслуша пазарлъците.

Той реши, че най-добре ще чува от скалния конус. След като се спусна, затича към индианския гроб и се изкачи незабелязано, понеже петимата мъже се намираха от отвъдната страна.

— Видяхте ли, сеньор Бараха? — попита Ороче, когато Кучильо се отдалечи.

— Той трябва да е наблюдавал от дъба нещо важно.

— И ние трябва да отидем да видим какво е то!

Те се измъкнаха от скалите и приближиха до ръба на бездната. Там легнаха на земята като Кучильо, протегнаха вратове и погледнаха надолу.

Дълго време мина, преди някой от тях да се раздвижи. Бяха забелязали блока и при вида на невероятното съкровище двамата почувстваха как кръвта им се качва в главата и как забучава в кръвоносните съдове на мозъка. И те трябваше да затворят очи като Кучильо, за да не бъдат обхванати от главозамайването, но независимо от това зад спуснатите им клепачи бляскаха разноцветни искри, сякаш бяха вторачили поглед в опустошителния огън на слънцето.

Никой от тях не искаше другият да пипне блока и едновременно всеки реши сам да притежава златото, та дори ако се наложи да постигне целта си с убийство.

Около минута мълчаха, накрая Бараха запита:

— Видяхте ли нещо, сеньор Ороче?

— Да.

— Какво?

— Нищо друго, освен това, което вече видях отдолу — водопада.

— Аха!

— А вие?

— Нищо забележително! Каскадата, разпенената бездна, индианския гроб и край него тримата ловци с Аречиса и Диас.

— Хайде бе! Наистина ли?

— Наистина! — врече се лъжецът.

— Аз пък ще ви докажа, че не казвате истината, сеньор Бараха.

Бараха направи обидена физиономия.

— Не съм казвал истината, сеньор Ороче? Чули ли сте някога от устата ми да излиза лъжа?

— От време на време, драги ми сеньор Бараха, но не го приемайте като упрек, защото дори между приятели има някои дребни неща, които човек трябва да премълчава пред другия.

— И вие мислите, че сега аз нещо премълчавам?

— Това не зная, зная само че не казахте истината.

— И вие можете да го докажете?

— Да, ако ми позволите, сеньор Бараха.

— Говорете!

— Вие казахте, че сте видели тримата ловци заедно с дон Естебан и Диас. Мястото, от което гледахме надолу, и което си е още там, е разположено толкова встрани, че между тях и нас се издига гробницата, и ние следователно изобщо не сме в състояние да ги зърнем.

Бараха осъзна, че е говорил прекалено много.

— Вярно, сеньор Ороче, имате право! Но аз ви моля да повярвате, че не съм искал да изрека една неистина. Пропастта под нас, грохотът и бученето на водопада ми замаяха главата и така ми обърках сетивата, че съм видял фигури, които въобще не са били пред мен.

— Убеден съм, че е така — рече Ороче учтиво, макар вътрешно да хранеше съвсем друго убеждение. — Но я погледнете към Пирамидата! Виждате ли мъжа, който се катери по нея?

— Кучильо!

— Наистина! Той се добра до платформата и приклепна.

— Сигурно иска да подслуша какви преговори се водят в Златната долина!

Двамата бандити го зяпаха мълчаливо и си блъскаха ума как един друг да се отстранят.

— Сеньор Бараха — взе накрая думата Ороче, — имам една добра идея.

— Нека я чуем!

— Убеден съм, че бонансата е известна на ловците.

— Как стигнахте до това гледище, което трудно се доказва?

— Пълните със злато завивки още лежат до мъртвите коне. Те трябва да са ги забелязали и ще питат за произхода на метала. Пък и нали чухте, че исполинът искаше бонансата за Тибурсио.

— Чух, ама това не доказва, че местонахождението на бонансата наистина им е известно.

— Та нали са ни видели, когато измъквахме златото!

— Правилно! Няма съмнение, че бонансата им е известна, но какво общо има това с вашата добра идея?

— Твърде много! Те ще очистят дон Естебан и Диас и ще отмъкнат златото, така че за нас и зрънце няма да остане.

— Може би е най-добре да изчакаме спокойно развитието на нещата!

— Първоначално и аз имах същото намерение, ала сега съзнавам, че е по-добре да им попречим да посегнат на плейсъра.

— Как се каните да направите това?

— Трябва незабавно да отидем до лагера и да уведомим нашите за бедственото положение, в което са изпаднали дон Естебан и Диас. Те веднага ще дойдат да ги освободят и после бонансата ще ни принадлежи. Трябва да имате предвид, сеньор Бараха, че тримата ловци са изключително дръзки и войнствени мъже. Аз имам състрадателно сърце, но при такова богатство трябва да говори само разумът. Ловците ще се бранят храбро и ще избият голяма част от нашите. После бонансата ще бъде разделена на малко дялове и всеки ще притежава едно безмерно богатство.

Бараха се умълча замислено. Той беше съгласен с Ороче, но за него бе извънредно важно да остане при блока. Трябваше да го открият, преди да са пристигнали мъжете от експедицията. Дали Ороче нямаше същото намерение и бе измислил плана си единствено с цел да отстрани самия него? Той реши да подпита ловко гамбусиното.

— Изцяло съм съгласен с вас, сеньор Ороче. Нека побързаме, преди да е станало твърде късно!

— Преди това обаче е необходимо да се помисли за нещо друго!

— За какво?

— Може да отиде само единият, а другият да остане при бонансата и да държи под наблюдение всичко, което става там.

— Аха! Предполагам, че вие ще искате да се заемете с това, сеньор Ороче!

— Действително, сеньор Бараха.

— И по каква причина?

— Първо, зная, че вие сте много по-добър бегач от мен; ще стигнете в лагера по-бързо. И второ, моята пушка е по-добра от вашата; тя бие по-далеч и следователно аз мога по-лесно от вас да господствам над бонансата и ако се наложи, да пратя някой и друг куршум на ловците, за да защитя дон Естебан.

— Много се лъжете, добри ми сеньор Ороче, и вашите доводи са по-рационални за мен, отколкото за вас. Аз съм по-дребен от вас и от дълго време си имам проблем с дишането, така че всеки ускорен ход за мен е невъзможен. Вие, наопаки, с вашите дълги крака можете да се мерите с най-добрия бегач. Пък що се отнася до пушката, то отдавна съм доказал, че уцелвам по-надалеч и по-точно от вас. По-правилно е аз да остана тук, а вие да тръгнете към лагера. Ороче не се призна за победен.

— Почти съм съгласен, че вие няма да можете да бягате така бързо като мен. Но пък и вие трябва да признаете, че сте къде-къде по-добър ездач от мен, сеньор Бараха!

— Това е вярно — прозвуча отговорът с доловима гордост.

— Е, добре! Един ездач ще стигне в лагера по-бързо и от най-добрия бегач. Нека да потърсим коня на Кучильо, който той е скрил някъде наблизо, и вие да го яхнете.

— Така ли мислите наистина, сеньор Ороче?

— Разбира се!

— Тогава ще ви кажа, че няма да го направя. Аз не познавам коня. Той е капризен и постоянно се препъва. Хич не ми се иска заради някой друг да си рискувам врата!

— Страхувате се от коня?

— Не, но той се спъва и ездач, който не му е свикнал, ще се придвижи много по-бавно, отколкото вие с вашите дълги пергели. Значи нещата си остават така: отивате вие!

— О, не! Остават си така: вие ще яздите!

— Тогава вървете и дирете коня, сеньор Ороче!

— Наистина ли? Ако дойдете и вие с мен!

— Аз не мърдам от мястото си!

— Аз още по-малко!

— Я гледай! И по каква причина?

— По същата, която повелява на вас да останете.

— Вие сте много проникателен и хитър. Наистина ли нищо не видяхте преди малко, сеньор Ороче?

— Оо, може би все пак!

— Какво?

— Същото, което сте видели и вие и което създава грижи на вашата собствена лукавщина! Вежливият тон на разговора се стопяваше.

— Имате предвид златния блок?

— То се знае!

— А вие не искате да тръгнете, за да го изкъртите от скалата!

Те стояха един срещу друг със святащи очи и треперещи от яд лица.

Но внезапно ги споходи съзнанието, че такова поведение доникъде няма да ги доведе, и Ороче взе думата.

— Сеньор Бараха!

— Сеньор Ороче!

— По-добре ще е, ако си останем приятели!

— Така мисля и аз, ама с вас не е лесно да се погоди човек!

— Блокът е изключително тежък и за сам човек е невъзможно да го издигне. Трябва заедно да направим това и после да делим.

— Вие говорите от сърце, сеньор Ороче. Ето ръката ми, нека бъдем искрени помежду си!

— Искрени! — увери го тържествено дългият мандолинаджия.

— Ще разделим блока!

— Но е невъзможно да зарежем дон Естебан и Диас ей така!

— Невъзможно!

— Един от нас трябва да замине!

— Да, един!

— Но кой?

— Дали да теглим жребий?

— Трябва!

— Вижте тези два листа тук — един голям и един малък. Аз ще ги навия на руло и ще ги сложа в шапката си. Всеки ще си изтегли, който е взел по-големия, ще тръгне за лагера.

— Съгласен съм. Давайте, аз ще тегля пръв!

— Не, аз! Мое е правото, защото предложението е мое.

— Вие ще напипате и ще измъкнете малкия!

— Вие също!

— Вие не сте искрен, сеньор Ороче!

— Вие още по-малко, сеньор Бараха!

Те отново стояха разочаровани един срещу друг и се измерваха с гневни очи.

— Сеньор Ороче, ще ви направя едно предложение!

— Да го чуя!

— Изтърсете листата от шапката. Онзи, към когото падне големият, тръгва!

— Безпрекословно?

— Безпрекословно!

— Добре, съгласен съм. Внимавайте!

Ороче разтърси парцаливата си шапка с молитвена вглъбеност и остави листата да паднат на земята. Но големият падна точно между краката му, докато малкият прелетя по-близо до Бараха.

— Жребият определи вас, сеньор Ороче!

— Така е.

— И вие ще вървите!

— То се подразбира. Или може би ще е по-добре, ако яздя?

— По-добре ще е. Смятате да потърсите коня?

— Искате ли да ми помогнете?

— Да.

— Тогава елате!

Те се запромъкваха зад храстите покрай скалистата пътека и слязоха по хълма от срещуположната на Златната долина страна. Намериха следите и стигнаха по тях до една пещера, в която животното бе вързано за колче.

— Яхвайте, сеньор Ороче!

На дългнестия гамбусино му беше необходимо доста време, докато се добере до седлото.

— По-бързо, няма време за губене! — настоя Бараха.

— Por Dios, та вие напирате така, като че животът на цялото християнство зависи от половин секунда! Ще бдите добре, нали?

— Ама как!

— Аз ще превода експедицията към бонансата не оттук през планината, а по същия път, по който дойдохме с дон Естебан.

— Защо? — попита Бараха, макар добре да се досещаше.

— Защото на някой би могло да му хрумне да погледне надолу и да открие нашия скъпоценен блок.

— Вие сте предвидлив мъж, сеньор Ороче, на когото човек може да се осланя. А сега действайте, за да успеете!

— Веднага! Вие естествено няма да посегнете на нашето общо съкровище!

— Не и без вас.

— Ще имате ли добрината да ми дадете честната си дума?

— Давам ви я!

— Или стой... да ме прощавате, сеньор Бараха! Сигурно ще се съгласите, че при един такъв блок честната дума е нещо незначително. Закълнете се по-добре в светата Мадона!

— Заклевам се!

— Добре, ще повярвам на тази клетва!

— Вярвайте, особено като си спомните, че за сам човек е невъзможно да пипне златния къс!

Ороче обърна коня и въпреки че трябваше да бърза, го подкара извънредно бавно и колебливо. Бараха почака, докато Ороче се изгуби от очи, и се върна по скалистата пътека отново на билото.

Първото нещо, което направи, бе да залегне при ръба и да измери с поглед разстоянието, делящо го от блока.

— Ласото ще стигне и знам, че ще ме издържи. Ще се спусна да огледам по-внимателно буцата.

Той извади ножа и отсече няколко клона от храстите, за да ги закрепил в края на ласото под формата на седалка. Другият край уви около дъба, така че клоните се полюляваха на около

половин лакът под златната буца. Провери и здравината на дървото — можеше да започне рискованото дело.

Легна на земята, обърнат с крака към пропастта. Забравяше, че е невъзможно да измъкне горе блока. Не мислеше също за здравината на ласото, което беше толкова тънко, че да се изкатери отново по него, бе неизпълнимо начинание. Той просто искаше да се спусне — там, под страховитата пропаст, другото щеше да си дойде от само себе си. Вече спусна крака над бездната, когато един силен глас го спря.

— Стойте, сеньор Бараха!

Погледна нагоре. Ороче се изкачваше запъхтян по скалистата пътека.

— Връщайте се... иначе ще ви пратя един куршум в предателския мозък!

Дългият гамбусино бе насочил пушката и се целеше. Бараха бързо застана отново на краката си.

— Diablo, сеньор Ороче, мислех, че се носите в галоп към лагера!

— Така беше — рече онзи със силно зачервено от гнева и усилията лице, — ама един вътрешен глас ме предупреди да се върна. Както виждам, дошъл съм на мига, за да ви предпазя от извършване на грабеж и клетвонарушение!

— Грабеж и клетвонарушение? За какво си мислите!

— Ее, че какво се канехте да правите там долу?

— Ах, сеньор Ороче, мислите, че съм искал да сляза и да отмъкна блока? Вие сте откачили!

Тежкият блок... ами свещената клетва, с която ви се врекох, е още по-тежка!

— Е, да де, толкова тежка, че я отхвърлихте от себе си! Аз оставам тук и няма да мръдна и крачка от това място!

— Ще видим, сеньор Ороче!

— Как така, сеньор Бараха?

— Ще тръгнете, защото жребият определи вас, а дон Естебан трябва да бъде спасен!

— Дяволите да го вземат заедно с Диас и всички ловци на света! Повече няма да ви оставя и секунда сам.

— Ще ви принудя!

— Хайде бе! И как, скъпи ми сеньор Бараха?

Бараха вдигна карабината си.

— Ако не тръгнете веднага, ще ви пратя ей тоя куршум в главата!

— И аз на вас моя — отговори Ороче, вдигайки на свой ред пушката.

Отново стояха един срещу друг, желайки взаимно смъртта си, ала никой не се осмеляваше да дръпне спусъка. Много добре знаеха защо.

— Сеньор Бараха! — поде Ороче отново след известно мълчание.

— Сеньор Ороче — отвърна онзи.

— Искате ли да смъкнете пушката си?

— Не и преди да сте разкарали вие вашето!

— Ние не бива да гърмим.

— Защо?

— Защото ще привлечем вниманието на тримата ловци върху себе си.

— Това е сигурно!

— Искате ли едновременно да оставим пушките?

— Дадено. Хайде!

Те сложиха оръжията на земята и пристъпиха по-близо един към друг.

— Знаете ли, сеньор Ороче, че действително е по-добре, ако си останем приятели?

— Аз винаги съм бил на съвсем същото мнение, но вие с вашите предателски планове постоянно сте го препятствали. Човек не може да ви има никакво доверие.

— Аз ще ви направя едно предложение.

— Нека го чуем!

— Хайде още сега да издигнем заедно буцата.

— Това наистина е най-доброто. Човек не може да предвиди какво ще му сервира следващият миг.

— Един от нас трябва да се спусне.

— Един! Но кой?

— Аз.

— Не, аз!

В безумието си двамата не мислеха за риска, а само колкото се може по-скоро да имат златото в ръката си.

— Защо точно вие?

— Защото съм по-лек от вас и на вас ще е по-лесно да ме държите.

— По-лек от мен? Тъкмо наопаки!

Бараха се загледа пред себе си. Лицето му придоби израз, който Ороче за съжаление не забеляза.

— Е, добре, сеньор Ороче, за да видите, че съм по-добър, отколкото ме изкарахте преди малко, дайте си ласото. Ще го свържем с моето, за да могат двойно повече да носят.

Преплетоха единия край на ласата в клоните, а другия навиха около стъблото на дъба. Ороче възседна седалката и тикна ножа между зъбите си. Бараха улови шесткратно усуканите ремъци и бавно запуска дългия мандолинаджия покрай стената на пропастта.

— Стой! — викна по едно време Ороче.

Беше достигнал блока. Бараха върза ласата здраво за дъба и погледна надолу, където Ороче напрягаше всички сили да откърти огромното кюлче.

— Ще стане ли?

— Да, но бавно!

Мина може би четвърт час. Къс след къс се къртеше твърдият кварц от скалната стена, а Ороче работеше с такъв ламтеж и напрежение, че едри капки пот се отделяха от челото и страните му. Най-сетне той нададе ликуващ вик.

— Готово? — попита Бараха отгоре.

— Да.

— Можете ли да го държите?

— Той е невероятно тежък!

— Не го оставяйте, в името на вси светии, да падне!

— Няма. Но теглете, бързо теглете, защото не мога дълго да го държа!

Бараха заработи с всички сили. Погледът му бе прикован в ножа, който му бе под ръка, и към мястото от ръба, където трябваше да се появи Ороче.

Ето че главата на изнурения мъж се подаде.

— Diablo, сеньор Бараха, теглете!

— Освободете се от товара, сеньор Ороче, оставете го, за да използвате и двете си ръце и да се прехвърлите изцяло горе!

Съветът се стори разумен на гамбусиното. Той сложи на ръба на пропастта златния блок, само една трета от който се подаваше от скалата, и опита да се залови с ръце. В този миг Бараха сграбчи ножа си.

— Прав ти път надолу, мошенико!

С енергичен замах той сръза ласата, ала закъсня с един миг. Ороче беше забелязал движението и в пристъп на безумен страх се хвана светкавично за блока. Тежкото злато не стоеше стабилно и бе твърде близо до пропастта, така че нямаше начин да го удържи. Прозвуча ужасяващ вик, повторен в десетократно ехо. Гамбусиното изчезна във врящата бездна, а златният къс се удари в един стърчащ скален ръб, падна върху втори издаден връх. Двете препятствия го отклониха от отвесната линия и златото не бухна в разпалената вода, а се заби дълбоко в меката почва на брега, която моментално се затвори над него.

— Santa Madonna, какво сторих! — извика Бараха. — Златото изфиряса, безвъзвратно пропадна! Той се надвеси над пропастта и впери помътнели очи надолу — нямаше какво друго да си помисли, освен че блокът е паднал заедно с Ороче във водата.

— Глупакът аз, жалкият, злочест, непредпазлив глупак! Защо не почаках, буцата да ми бъде в кърпа вързана и едва тогава да пратя тоя Ороче по дяволите!

Бараха не можеше да откъсне очи от бездната, погълнала богатството, заради което напразно си бе обременил съвестта с убийство.

Внезапно иззад ъгъла на пирамидата се зададе висока фигура. Беше канадецът. Той погледна нагоре и въпреки разстоянието разпозна лицето на убиеца.

— Хей, сеньор Бараха, какво се мотаате още в планините? Хайде омитайте се, иначе моята пушка ще ви покаже пътя!

Главата на Бараха се дръпна рязко назад, но след минута-две се подаде отново.

— Хмм — изръмжа Големия орел, — това беше удар, сякаш някаква скала се стовари върху земята. Трябва нещо изключително тежко да се е изтърсило отгоре. Я гледай, това пък какво е? На половината височина на скалната стена зееше процеп, от който стърчеше на гъсти снопове дълга изсъхнала трева и на един от тези снопове се бе закачила прерязаната част от ласата заедно със свързаните клони.

— Това е двойно ласо с напречна седалка. Две ласа — значи са били двама, от които единият е спуснал другия. Но това е само половината! Скъсали ли са се ласата, или са били прерязани? Най-вероятно прерязани, защото две съединени ласа не биха се скъсали от някакъв товар. Бараха е още горе, значи няма кой друг да е надал вика освен дръгливия тип, наричан Ороче! Но какво е правил на стената?

Той пристъпи по-близо до басейна, в чиито глъбини се сригваше каскадата. Няколко къса от разтрошения кварц се търкаляха наоколо — беше ги запратила силата, която Ороче бе прилагал. Събра ги и ги огледа внимателно, после потърси с очи някое място горе, което да потвърди предположението му.

— Правилно, там има кръгла дупка! Гамбусиното е откъртил нещо. Какво може да е било? Сигурно нещо ценно, иначе кой ще ти се спусне по ласо над такъв кипящ и ревящ пъкъл. Може би дори злато!

Приблужи още до водата и прегледа внимателно почвата. Боа роз се наведе.

— Някаква яма, дълбока яма, над която земята се е затворила. Не е била изкопана, както веднага се вижда, защото наблизо няма следа от крак!

Той извади ножа си и разшири ямата.

— Злато, наистина злато! Буца, каквато още никой не е виждал! Била е там горе в скалната стена. Сега викът ми е ясен!

Великанската сила на Боа роз му помогна лесно да измъкне блока. Изми пръстта от него и го метна на рамо.

— Фабиан, сине мой, нося ти дар, каквото дори и Великия Могол не е имал сред съкровищата си!

Той закричи между пирамидата и обраслото с растителност езеро и изчезна зад ъгъла, от който се бе появил.

Бараха беше следил с изключително напрежение всяко движение на канадеца и щеше да се задуши от ярост, когато видя отново златото.

Какво да прави? Ръката му посегна към пушката. Той я насочи към ловеца, но все пак му бе останал малко разсъдък, който му казваше, че по тоя начин няма да си върне златото.

— Ще ги наблюдавам и ще видя какво ще предприемат, след което ще реша какво да правя!

Той се надигна, като взе своята и пушката на Ороче. Смъкна се до пещерата, за да види дали дългият гамбусино е подслонил там коня на Кучильо. Животното беше вътре. Бараха набързо няколко наръча сено и ги хвърли пред него. После се изкачи отново до билото, където този път се разположи така, че да вижда пространството между пирамидата и Златната долина.

— Ще остана тук, за да следя какво става там долу. А и конят ми е гарантиран, защото Кучильо няма как да стигне до него, без да мине край мен!

Така седя дълго, скрит от храстите, заляпан към мястото, където се развиха неща, които поглъщаха цялото му внимание и наकरаха накрая косите му да настръхнат.

Здрачът наближаваше. Бараха се надигна, отдъхвайки си дълбоко.

Всичко е отново скрито! Те стъкмяват нощния си бивак върху пирамидата. Който попадне в ръцете на тези мъже, за него спасение няма. Сега какво да правя?

Погледна към пропастта, откъдето бе започнала да блика мъглата, дала името на планините.

— Дали да остана тук и да ги нападна по време на съня? Не. Един от тях винаги ще бди. Поне тоя Тибурсио да бяхме пречукали тогава в хасиендата Дел Венадо или на другото утро в гората! Тогава нямаше да могат да ни оспорят тази прекрасна бонанса. Или пък поне да се беше удавил в бързеите на реката! Не ми остава нищо друго, освен да яздя към лагера и да доведе през нощта златотърсачите, за да попречим на тия да офейкат със съкровищата!

Той слезе по скалния път и тръгна към пещерата. Мъглата вече се кълбеше на гъсти маси и предвещаваше влажна и студена нощ.

Да мине обратно по пътеката, после надолу по клисурата и край пирамидата — не биваше. Бе принуден да заобиколи. Когато наближи две възвишения, препречващи странично пътя му, различни въпреки гъстия мрак една долина, която трябваше да го изведе в равнината.

Конят напредваше мъчително бавно заради камънака и едва когато остави възвишенията зад себе си, Бараха го подтикна към по-бърз ход.

От тръгването му бе минал навярно час. Пълна тъма покриваше земята и само отделни звезди блещукаха по небето. Внезапно той спря машинално коня. Беше дочул изстрели откъм лагера. — Какво е това? Пак ли сме нападнати от диваците? И сега, когато липсва предводител, белите са загубени!

Бараха трепереше и се тресеше от страх, но въпреки това пришпори коня. Следваше някакъв моментен импулс, за който не можеше да си даде сметка.

Така измина порядъчно разстояние, когато внезапно животното му се подплаши и отскочи встрани. Пред него се бе изправила една фигура.

— Кой е там? — прозвуча насреща му.

Бараха познаваше този глас, чийто тембър повдигна отново духа му.

— Аз, сеньор Диас!

— Аа, Бараха! Къде е Ороче?

— Не зная. Ние се разделихме.

— Аз пък зная какво място сте му отредили и по тоя въпрос по-късно ще си кажем някоя дума. Откъде имате белия кон на Кучильо?

— Открих го в една пещера.

— Това е щастлива случайност! Лагерът отново е нападнат и ние трябва бързо да се притечем на помощ на нашите. Напред, сеньор Бараха!

Той се метна на коня зад убиеца и взе юздите от ръцете му. Смушка животното с шпорите, принуждавайки го към най-бърз бяг, и въпреки товара си и тъмницата то полетя в галоп из равнината.

— Я гледай, имате две карабини? — попита Диас по време на ездата. — Другата е на Ороче, когото сте бутнали в пропастта заради златния блок. Сеньор Бараха, сега аз съм предводителят на експедицията и ви заявявам, че след битката ще си получите наказанието!

Убиецът не отговори. Гърдите му се стягаха от страх пред срещата с индианците и от напрежението и бързината на неудобната езда, която само мъж като Диас бе в състояние да издържи. В главата му се въртеше единствено мисълта как да се измъкне от битката и после от наказанието, с което го заплашваше индианският убиец.

Изстрелите ставаха все по-ясни. Те отначало като че идваха от една установена точка, после постепенно се разпръснаха из равнината.

— По дяволите, червенокожите са победили и сега преследват бягащите бели! Напред, напред! До лагера оставаха десетина минути. Отделни тъмни фигури и биещи се помежду си групи изплуваха отясно и отляво. Тук и там прозвучаваше предсмъртен вик на някой мексиканец, докато диваците не преставаха да поддържат носещ се надалеч ликуващ вой. Точно пред тях, един бял се биеше срещу осмина индианци. Беше повален.

— Скачай! — викна Диас.

Бараха се плъзна от коня, но го сграбчиха двама индианци, които го захвърлиха на земята и го омотаха с ласо. Той едва бе докоснал земята, и ето че вече беше пленен... сега на Диас сигурно нямаше да се наложи да му присъжда наказание.

Почувствал се сам на коня, Диас пое здраво юздите му и нахлу като ураган сред червенокожите. Стисна ожесточено карабината си за цевта и започна да раздава удари, под които враговете се сриваха един подир друг на земята.

Яростен вой се надигна около него и примамва нови неприятели. Обкръжиха го. Наоколо се носеха победните викове на червенокожите, а лагерът тънеше в тъмнина. Всичко беше изгубено, за Диас оставаше единствено бягството. Той хвана по-здраво карабината и изправи коня на задните крака. Под могъщия натиск на шпорите животното изцвили силно и се втурна през обградили го врагове. Нов разярен вой се разнесе зад Диас, но той вече препускаше из равнината, където мракът го обгърна и скри.

Продължи да язди, докато се почувства в безопасност. Слезе при няколкото зимни дъба [53]

, които забеляза, върза запъхтения кон и се хвърли на земята да отдъхне от емоциите на деня.

Небето над лагера се озари в червено, сякаш бе обагрено с пурпурно мастило. Ярък, трептящ пламък се извиси нагоре и като огнен метеор хвърли сиянието си надалеч по степта. Диас продължаваше да лежи в дълбока тъма.

Денят му бе донесъл толкова необикновени събития, че дори мъж като него се нуждаеше от време, за да се успокои вътрешно и да се осъзнае. Дълго лежа, обмисляйки какво да прави. Внезапно му се стори, че чува шума от приближаващи се крачки. Надигна се и извади ножа. Стъпките спряха и Диас долови движенията на човек, който сяда на земята. Трябваше да разбере кой е той. Сигурно бял, защото кой индианец ще се отдели от победителите, за да отморява в самотния пущинак.

Диас запълзя предпазливо към мъжа. Непознатият беше увил горната част от тялото си в одеяло, косата му бе прибрана на кок и отгоре бе закрепено снопче пера — отличителният знак на индианците папаго.

— По дяволите, тая работа ще продължи дълго! — изръмжа той. — Ще трябва да чакам.

— «Бял, и то гринго

[54]

— каза си Диас, който веднага разбра от английското проклетие кой е пред него. — Носи боуи найф

[55]

и пушка. Не мога да я видя, но бих се обзаложил, че не е някое калпаво пушкало. Защо ли се е преоблякъл като червенокож?»

Индианският убиец лежеше толкова близо зад непознатия, че можеше да го докосне с ръка. Ако знаеше само, че това беше Кървавата ръка, известният с мрачната си слава разбойник на саваната, то едва ли щеше да запълзи назад така тихомълком, както го стори сега. Но понеже не го познаваше, реши да изчака.

В далечината пламъкът още гореше високо в нощното небе. Индианците бяха подпалили укреплението от фургони на златотърсачите. Диас долови приближаването на човешки крака, после някой изсвири, а Кървавата ръка отговори. Приблжиха двама мъже, следвани по петите от дванайсет индианци.

— Go on

[56]

, старо — викна единият на английски. — Нямаме време за губене!

— Накъде?

— Към Мъгливите планини.

— Какви ще ги вършим там? Мислех, че отиде да уведомиш Черната птица за себе си!

— Толкова важна клечка ли е червенокожият, че един бял трябва да му съобщава за себе си?

Казвам ти, стари грешнико, всеки апач трябва да бъде радостен, задето Сан меле го заговаря!

— Какво се каниш да дириш в Мъгливите планини? За лодката, която крием там ли, отиваш?

Свърши ли вече с вожда?

— Карах я по късата процедура. Обещах му стадата на хасиендерото Агустин Пена и скалпа на Соколово око. Ето защо той веднага запраши към Бизоновото езеро.

— А вие?

— Отиваме до Мъгливите планини, за да приберем едно съкровище, преди да последваме вожда.

— Що за съкровище?

— Тоя тип, един мексикански безделник, когото червенокожите тъкмо се канеха да подлагат на мъчения, когато пристигнах, обеща да ми издаде някаква си изключително богата бананса, ако съм пожелаел да го спася. Черната птица го освободи заради Соколово око и аз взех със себе си дузина индианци, за да сме подготвени за всеки случай.

Бараха, той беше «мексиканският безделник», не разбираше нито дума английски, иначе едва ли щеше да се зарадва особено на тази почетна титла. Мен руж огледа изнемошялата фигура, доколкото позволяваше мракът.

— Типът не ми прилича на някого, който би могъл да подари бананса!

— Ба! Не се мисли за по-голям умник от мене. Човекът е в ръцете ми. Ако ме излъже, при мен го очаква съдбата, пред която огънят и мъченията на индианците са детска игра. А сега напред, за да видим дали плейсърът е толкова богат, както тоя ми го описа!

Сан меле закричи с Мен руж и Бараха напред. Индианците ги последваха.

— Какво щастие, че тези мошеници не спряха да почиват при дъбовете. Конят ми щеше да ме издаде. Кой ли са тези двамата, на които предателят се готви да покаже бонансата? Те трябва да имат необикновена власт над индианците! Дон Агустин Пена щял да бъде нападнат! Трябва незабавно да се отправя към Бизоновото езеро, за да го предупредя! А преди това ще яздя към Златната долина да уведомя Тибурсио — младия граф Де Медиана, и двамата ловци. Въпреки обиколния път, по който трябва да поема, за да не ме забележат, ще стигна в долината преди отряда и навреме ще предупредя приятелите за грозящата ги опасност.

Той ххна коня и препусна в дълбоката, смълчана нощ...

Междувременно край Златната долина се бяха разиграли сериозни събития.

След като дон Естебан и Диас се оказаха в ръцете на тримата ловци, те ги последваха до мястото между Златната долина и пирамидата, където лежах застреляните коне. Моментът беше съдбоносен и вселяваше в душите толкова различни настроения, колкото бяха присъстващите.

Граф Медиана си казваше, че за един миг му бяха изтръгнати от ръката всички карти, и той, богатият гранд, бе в ръцете на тези трима мъже, които досега не бяха притежавали нищо друго освен добрите си пушки. Той знаеше какво го чака, защото ужасните думи «саванен съд» му бяха казали всичко. Гневът, който го бе обсебил от неочакваното поражение, се примесваше с глухо, тягостно чувство.

Фабиан щеше да разбули голямата тайна на своя живот. Имаше чувството, че стои пред портата на храм, под чиито колони му предстои наново да се роди. Всички колони бяха увенчани с капители, от които се хилеха маските на смъртта. Накъдето и да обърнеше поглед, виждаше майка си да се бори със своя убиец; накъдето и да нададеше ухо, чуваше нейния последен писък. В него оживяваше един глас, който крещеше за мъст и отплата и заглушаваше всеки изблик на милост и снисходителност.

Диас беше раздвоен. Той беше наблюдавал с възхищение умелото, разсъдливо и непоколебимо държане на дон Естебан де Аречиса, с което бе успял да обуздае тълпа диви, брутални авантюристи и да я превърне в добре въоръжен и организиран отряд. Беше уважавал своя предводител и до момента бе свикнал да му се подчинява. Но ето че чу обвиненията на Пепе Дормилон и Фабиан, а хулите на Кучильо бяха достатъчно показателни да го убедят, че обвиненията са основателни.

Пепе, някогашният мигелет, видя осъществено съкровено си желание — да получи граф Де Медиана между яките си пестници. Неутолимо чувство за отмъщение към този мъж бе изпълвало до днес живота му и той бе твърдо решен да възмезди строго убийството, на което бе станал неволен съучастник.

Боа роз осъзнаваше единствено любовта си към Фабиан и сериозността на съдебната процедура, в която трябваше да вземе участие.

Пепе беше първият, който взе думата.

— Пригответе се, да започваме, дон Фабиан! Всичко необходимо за заседанието е налице, а ние надали ще останем задълго необезпокоявани.

Фабиан кимна и се обърна към дон Естебан.

— Вие чухте, сеньор, какво решение взехме за вас. Надявам се да се примирите с положението си!

Аречиса вдигна мрачен поглед.

— Не познавам никого, който би могъл да има правото да провежда съд над мен. Който иска да се оплаче, нека се обърне към властите!

— Към властите? — изсмя се Пепе. — Санта Лаурета, ама че умник се извдихте! Веднъж вече ви направих услугата да се обърна към нещото, за което говорите. Но тъй като и до днес не изпитвам никакво желание да тръгна към Пресидио Сеута на лов за риба тон, то май ще трябва да се примирите с нашата постановка!

— Не признавам за съдия човек, който е избягал от страната, за да се измъкне от присъденото му справедливо наказание!

Очите на Пепе проблеснаха.

— Справедливо, казахте? Ако се одързостите да изречете само още един подобен израз, ще ви просна на земята ей с тая моя ръка като някой чакал, дето овонява въздуха!
Канадецът също беше разгневен до крайност от подхвърленото към неговия спътник оскърбление.

— Сеньор — каза той твърдо, — ние имаме намерение да проведем честен съд над вас. Не ни принуждавайте да ви третираме като лъжец и безсъвестен мошеник, защото тогава ще имате съдбата на отвратителна твар, която човек умъртвява, където и да срещне... Да започваме, приятели!

— Да, да започваме — съгласи се Фабиан. — Искаш ли ти да съставиш съда, татко?

— Веднага! Кой е обвинителят?

— Аз! — отговори Пепе.

— И аз! — прибави Фабиан.

— Тогава отстъпете встрани, защото вие не можете да бъдете съдии.

— С тази роля ще се заемеш ти, татко!

— Не, сине мой, не мога да го сторя, защото моята любов към теб може да ме подтикне към несправедлива присъда. Тук има само един, който е в състояние да изпълнява тази длъжност. Той се обърна към Диас.

— Сеньор Диас, окажете ни честта да се нагърбите с председателството.

— Очаквате от мен да провеждам съд над човек, който е мой предводител и когото само преди броени минути поисках да освободя?

— И въпреки това ще го сторите. Аз ще се заема със службата на страж, а вие добре познавате обичаите на саваната, за да знаете, че дълг на всеки ловец е да се предоставя за всяка справедлива кауза. Ако не се съгласите, ще ни оскърбите.

— Е, добре! Но ви умолявам да започваме веднага, понеже се намираме на територията на мъже, на които би доставило голямо удоволствие да прекъснат заседанието ни с няколко куршума или стрели!

— Позволете тогава да разпределя според стария обичай местата!

Големия орел отреди на Диас — единствения, който имаше право да седне — седлото на един от застреляните коне. После очерта с шомпола един кръг срещу него.

— Това е вашето място, дон Естебан. Надявам се, че няма да прекратите тази линия, в противен случай ви очаква куршум!

От лявата и дясната страна на Диас застанаха Фабиан и Пепе, а канадецът — встрани, за да пази реда и сигурността. Диас извади ножа си и го заби в земята.

— Сеньорес, съдът започва. Той ще продължи, докато това острие остане скрито като символ, че при нас се разпорежда не силата, а правото и справедливостта. Наказание за престъплението, но и наказание за лъжата и клеветата, които кроят отмъщение и гибел! Кой от вас има някакво оплакване?

— Аз, Пепе Дормилон, както гласи името ми.

— И аз, Тибурсио Ареляно, както бях наричан досега.

— Забийте тогава и вашите ножове в земята. Нека ви сполети смърт — скоропостижна и безпощадна, както са остри и източени вашите остриета, ако замисляте неправда!

Те последваха повелята според свещената традиция на саваната.

— Пепе Дормилон, кого обвинявате?

— Обвинявам този сеньор, дон Естебан де Аречиса, който всъщност се казва граф Антонио де Медиана.

— Какво гласи вашето обвинение?

— Обвинявам го в три неща: убийство, отвлечане на дете и злоупотреба със съдебната власт за осъждане на един невинен.

— Дон Естебан де Аречиса, признавате ли, че сте граф Антонио де Медиана?

— Аз съм този — отговори гордо запитаният.

— Признавате ли, че Пепе Дормилон има право за своите обвинения?

— Нищо не признавам, също и вашето право да ме разпитвате и ще отговарям, когато ми е угодно.

— Ваша воля, дон Антонио, но законът на саваната гласи: «Който премълчи отговора, той се обявява чрез мълчанието си за виновен и уличен.» Хубаво си помислете! В степта се взема под

внимание не титлата, а само мъжът. Който не иска да загине, трябва да се защитава... Пепе Дормилон, говорете!

— Обвиняемият уби своята снаха — графиня доня Луиса де Медиана, в замъка Еланчове.

— Справедливо ли е обвинението, дон Естебан?

Запитаният млъчеше.

— Имайте предвид, че вашето млчание е равносилно на признание!

— Разигравате куклен театър, сеньор Диас — отговори Аречиса. — Вие забихте ножа сив земята като знак, че само правото и справедливостта ще се разпореждат, и все пак позволявате да се наложи единствено силата. Няма какво да признавам, нито да опровергавам. Който ме обвинява в престъпления, нека приведе доказателства, че говори истината!

— Пепе Дормилон, можете ли да представите доказателства?

— Те са залегнали в разказа, който ще чуете.

Той изложи развоя на събитията от онази нощ в Еланчове така точно, както се бяха запечатали в паметта му. Диас нямаше как да не се убеди напълно във вината на графа.

— Дон Антонио, съжалявам, но трябва да ви кажа, че всичко, което този сеньор каза, смятам за истина!

— Мислете каквото си искате! Но човек не бива да бъде осъден по мнение. Един разказ не е доказателство. Доведете свидетели!

— Законът на саваната не смята свидетеля за абсолютно необходим. Убеждението е достатъчно да бъде произнесена присъда. Подканям ви да кажете просто дали сте извършили убийството, или не!

Подсъдимият беше твърде горд да признае или пък да изрече лъжа, която вероятно все пак не би могла да го спаси.

— Вашето млчание е равносилно на «да». Вие сте виновен в убийството и отвлечането на детето. Какво е станало после с него?

— Въпросите ви са излишни. Не мога да дам информация.

— Тогава разказвайте нататък, сеньор Пепе!

Дормилон осведоми за своето осъждане и последвалото бягство. Когато свърши, Диас се обърна отново към Аречиса.

— Принавате ли това, което чухте?

Запитаният и този път предпочете да замълчи.

— Кажете да или не!

Отново не последва отговор.

— Вашето млчание ни е достатъчно! Дон Естебан, аз ви уважавах и много бих дал да можех да ви видя невинен. Вашето държане обаче не е на мъж, комуто човек би могъл да съчувства!

— Задръжте си съчувствието, Диас. Вие сте изменник. Дадохте ми дума за вярност и подчинение, а ето че се свързвате с лица, които желаят моята гибел. Аз съм във ваша власт, но не се прекланям пред вас. Граф Де Медиана се надсмива над вашите обвинения, макар те да му костват живота!

— Сеньор, аз вече ви казах, че в саваната титлата не важи. Вие не сте нищо повече от обвиняем и ако не ви се удаде да се оправдаете или сте твърде горд, за да се защитите, то не се надявайте на спасение! Имате ли да добавите още нещо към обвиненията си, сеньор Дормилон?

— Не, аз свърших. Искам това тройно престъпление, за което според закона на саваната трябва да последва трикратна смърт, да намери своето най-строго наказание!

— Сега вие, сеньор Тибурсио. В какво обвинявате подсъдимия?

— В убийството на неговата снаха, отвлечането на племенника му и опит за убийство срещу самия мен. Първите две престъпления бяха разгледани, следователно аз трябва да говоря само за третото.

— Говорете!

Той разказа за нападението в градината на хасиендата Дел Венадо и за следващото в гората, описа и поведението на дон Естебан на брега на буйната река.

— Сеньор Аречиса, какво ще кажете за това? — попита Диас, като усещаше как съчувствието му към предводителя на експедицията все повече изчезва.

— Свидетели! — гласеше лаконичният отговор.

Но гордостта на графа беше фалшива, тя изключваше честността.

— Вие можете да изкажете такова искане, защото знаете, че Кучильо избяга. Въпреки това обаче свидетел не е безусловно нужен, защото ще ви питам дали се признавате за виновен в опит за убийство. Възнамерявате ли да се принизите до една лъжа?

Запитаният отново премълча.

— Значи признавате деянието и ние можем...

Той спря по средата на започнатото изречение, защото зад пирамидата прозвуча вик, който заглуши дори бученето на водопада. После се чу тупване, сякаш някое тежко тяло е паднало от голяма височина.

— Какво беше това? — попита Пепе изплашен.

— Човек, на когото се е случило нещастие — отговори Диас. — Ние трябва веднага да видим какво...

— Стой — прекъсна го канадецът. — Не бива да напускате без нужда мястото си! Аз ще видя какво се е случило.

Той се запъти към ъгъла на индианския гроб и изчезна зад него. Другите останаха и безмълвно зачакаха връщането му. Канадецът се върна, но носеше на рамо съборената от Ороче златна буца.

— Погледнете какво намерих!

Той я свали и сложи в краката на Фабиан, който се загледа безмълвно в находката.

— Чисто злато, струващо хиляди и хиляди! — прогътна като парализиран Аречиса при вида на този невиджано голям къс.

Напълно забравил за положението си, той прекрачи описания около него кръг и се спусна към блока, за да го прецени по тежестта.

— Санта Лаурета — обади се Пепе, — де да имах едно такова копче на жилетката си навремето, когато трябваше да мра от глад на разноски на държавата! Къде го намери, Боа роз?

— Това е все едно! — рече дон Естебан. — То се числи към бонансата и трябва да ми бъде предадено за разпределение.

— Както намерите за добре, граф Антонио де Медиана — ухили се Дормилон. — Ние сме числом и словом пет човека и веднага ще разрежем копчето, та всеки да си получи своя дял, също и вие, защото бяхте така добър да ме пратите в Пресидио Сеута да ловя риба тон!

Тези думи върнаха графа към действителността. Той се надигна почти засрамен, ала в очите му блестеше онази светлина, каквато може да се забележи при умопобърканите.

— Къде намери тази находка, татко? — поиска да знае Фабиан.

— Там отзад, непосредствено до басейна, в който се стоварва водата. Виждате ли главата там горе?

Той посочи към билото на хълма и очите на другите проследиха ръката му.

— Бараха — рече Диас.

— Да, Бараха. Вижте, той забеляза, че сме го видели и се отдръпна. Той е виновен да намеря това злато.

— Как тъй?

— Блокът е бил вкопан в скалата зад водопада. Ороче е бил спуснат от Бараха по ласо, за да го открие, но после е намерил смъртта си в пропастта. Ласото е прерязано; Бараха е искал да има златото само за себе си.

— Ти намери ли Ороче?

— Не, кипящите талази на бездната са го погълнали.

— Трябва да тръгнем след убиеца! — извика Фабиан и посегна към пушката си.

— Стой! — викна Пепе. — От земята не бива да бъде изваден нито един нож, преди да е завършил съдът. Тоя Бараха ни е в кърпа вързан.

Той погледна повторно нагоре, където се бе подавала главата на убиеца, и очите му неволно се плъзнаха и по ръба на пирамидата.

— Por Dios, Боа роз, не поглеждай нагоре, за да не се издадем! Върху платформата на гроба лежи Кучильо.

— Кучильо? Убиецът, свидетелят, от когото се нуждаем! Хубаво ли го видя?

— Без съмнение!

— Трябва да го пипнем! Заобиколи гроба отляво и се качи отзад. Той ще побегне и аз ще го посрещна при десния ъгъл.

Пепе грабна пушката си и закричи към пирамидата. Действаше колкото е възможно по-предпазливо. Той достигна необезпокоявано платформата, но... там нямаше никого. Смъкна се незабавно пак долу и пристъпи към канадеца.

— Е? — посрещна го този. — Не го ли намери?

— Не. А ти?

— Да не би да го виждаш при мен?

— Но той е слязъл.

— Или пък си се заблудил.

— Не е възможно. Видях главата му съвсем ясно. Слязъл е. Но отляво не е могъл да се измъкне, защото щях да го забележа.

— И отдясно също, защото тогава щеше да налети в ръцете ми. Следователно той се е спуснал от северната страна на пирамидата. Ела, нека видим дали ще открием следата му!

Между езерото и северното подножие на гробницата се намираще немного широка ивица земя, която беше толкова камениста, че крак не можеше да остави следа върху нея. Въпреки това остроото око на канадеца забеляза върху скалата една къса, светла черта, драсната сякаш от несигурна ръка с железен нокът.

— Оттук е минал, Пепе! Я да видим... да, ето къде лежи парченцето кварц, върху което е стъпил и на което дължим тази линия. Когато кракът стъпи върху камък с тази големина, той не се подхлъзва назад или напред, а настрани. Посоката на чертата, която кварцът е оставил върху скалата, ни казва, че Кучильо се е запътил към езерото.

— И аз съм на същото мнение. Хайде!

Те отидоха до езерния бряг, ала въпреки дългото търсене не откриха друга следа. Пепе вече се канеше да прояви нетърпение, когато внезапно забеляза нещо, което го накара да насочи пушката.

— Какво има? — попита Боа роз. — Искаш да ни издадеш с някой изстрел?

Дормилон му смигна лукаво.

— Виждаш ли в езерото широките ламбредонови листа, които стърчат като плосък покрив над водата? Баирам се, че под тях се крие една гигантска жаба, и тъй като страшно обичам жабешки бутчета, ще си извадя животинката.

«Гигантската жаба» чуваше всяка дума. Пепе се прицели, пръстът вече докосваше спусъка, когато ламбредоните се раздвижиха.

— Не стреляйте, аз съм! — разнесе се глас изпод листата и се показва главата на Кучильо.

Поради липса на друго скривалище той се бе вмъкнал в езерото, чиито широколистни водни растения действително бяха много подходящи да скрият главата и пушката му, която не се бе решил да зареже.

— Санта Лаурета, ама че жаба! Сеньор Кучильо, моят апетит насмалко да ви коства главата. Кажете, какво правите в тая мътилка?

— Аз... аз исках... мислех...

— Искали сте да си вземете една баня, а? Ама защо пък не отделихте време да си съблечете дрехите? Излезте, тук има хора, които желаят да поговорят с вас.

— Но си предайте пушкालото — добави Големия орел, — защото такива опасни инструменти не са направени за жаби!

Той му взе пушката и едва тогава му позволи да напусне леденостудената вода.

Бандитът беше престоял вътре само няколко минути, ала въпреки това му се струваше, че се е вкочанил до мозъка на костите.

Той стоеше, треперейки с всички крайници, пред двамата горски скитници и не бе в състояние да се отбранява и срещу най-малкото посегателство.

— Елате, сеньор Кучильо — рече Пепе, улавяйки го за ръката. — Ще ви стъкнем такъв огън, че да се стреее след ледената баня!

Кучильо ги последва без всякаква съпротива.

— Ето, сеньорес, водим свидетеля, поискан от дон Естебан — извести канадецът. — Надявам се, че сега бързо ще приключим.

— Добре дошъл, сеньор Кучильо — поздрави зъзнения мъж Диас. — Мислех, че сте се сбогували за дълго с нас. Вие стоите пред саванен съд, както вече навярно сте забелязали отгоре, и ще трябва да ни дадете няколко разяснения за неща, които дон Естебан не иска да признае. Приближете се!

— Протестирам срещу този свидетел! — възрази Аречиса.
— По каква причина?
— Защото аз самият трябва да го обвиня.
— За бога, дон Антонио, освободете ме в такъв случай от обвиненията, които аз самият по-късно щях да повдигна.
Диас очерта кръг и заповяда на Кучильо:
— Стъпете в този кръг и бъдете уверен, че сте изгубен в мига, в който дръзнете да го прекрачите! Говорете, граф Антонио де Медиана!
— Обвинявам този мъж в убийството на гамбусиното Марко Ареляно.
— Аха! — възкликна Фабиан. — Моето подозрение! Доказателства, доказателства!
— Не е нужно да ги предоставям. Сеньор Диас преди малко чу признанието на убиеца.
— Вярно ли?
— Да — кимна Диас, — и по тази причина възнамерявах да го обвиня, ако дон Естебан не беше се нагърбил с тая работа. Какво ще отвърнете, Кучильо?
— Нищо! — отговори.
— Значи признавате, че сте убиецът на Ареляно?
— Ние стигнахме до бой и той претърпя поражение.
— Стигнахте до бой, докато той е спял, а вие сте пазели, и затова е претърпял поражение. Законът на саваната налага само едно наказание за такова деяние — смърт. Аз съм принуден да произнеса тази присъда. Някакви възражения, сеньоре?
— Не, той ще умре — отсече Пепе.
— Той ще умре — прибави Боа роз.
— А вие, сеньор Тибурсио?
— Не мога да имам милост към него, защото го последвах в пустинята, за да му отдам справедливата отплата!
— Чухте, сеньор Кучильо. Или намирате наказанието за несправедливо?
У Кучильо започна да се надига старото безочие. Не за първи път се изправяше пред позорната си съдба. Жалби и вопли нямаше да му помогнат и ако беше наистина неспасяемо изгубен, то му оставаше само едно утешение — да отмъсти на дон Естебан.
— Наказанието е твърде строго — отвърна той, — защото убих Ареляно в двубой и ако аз самият не бях разказал това, вие никога нищо нямаше да узнаете за него.
— Така ли мислите, Кучильо? — попита Фабиан. — Вашият препъващ се кон отдавна ви беше издал пред мен, а раната в крака, която сте получили в битката с моя приеман баща, също не бихте могли да скриете.
Мразовитата вода беше поддействала зле на лошо заздравялата рана на Кучильо. Той изпитваше болки, които не му позволяваха да стои спокойно.
— Ако пък си мислите — прибави Фабиан, — че наказанието е прекалено сурово, то ще ви припомня двукратния опит за убийство, за да ви втълпя друго убеждение.
— В това отношение аз съм невинен. Не можех да постъпя другояче, освен да се подчиня, граф Фабиан де Медиана.
Тибурсио отстъпи крачка назад.
— Как, вие знаете истинското ми име?
— Знам го по-добре и по-безпогрешно от всяко друго. Та нали аз бях този, който...
— Мълчете! — обърна се заповеднически към него дон Естебан, който едва сега осъзна колко непредпазливо е постъпил, като издаде съучастника си.
— Тук не можете да ми заповядвате, капитан Антонио! Времето, когато бях стюард на каперския ви кораб, отдавна отмина и аз ще кажа на тези сеньорес какво ми...
— Нищо няма да кажеш — викна Аречиса и прибягна към последното средство, от което можеше да очаква спасение. — Аз самият притежавам достатъчно мъжественост, за да сторя това, което смятам за необходимо и правилно. Тибурсио Ареляно, ти си Фабиан де Медиана, мой племенник. Ела в прегръдките ми!
Той разтвори обятия, ала Фабиан се отдръпна.
— Граф Медиана, бихте ли могли да се закълнете, че аз наистина съм ваш племенник?
— Аз изоставих момчето и не зная подробности около твоето спасение, нито по-късната ти съдба. Но непогрешимата прилика, белегът на бузата ти, оставен от ножа на този мигелет, и

фактът, че твоите придружители отдавна са те разпознали като граф Фабиан, са достатъчно доказателство за мен, че това си ти.

— Закълнете се тогава!

— Заклевам се и ти предавам като по-нататъшно потвърждение тези два пръстена. Единият е пръстенът-печат на графовете Медиана, другият е от пръста на твоята майка. Аз ѝ отнех и двата, когато... когато тя умря от камата на този мъж.

— Но по ваша заповед — кипна от гняв Кучильо. — Не съм аз убиецът, а вие!

Фабиан не обърна внимание на протеста. Той грабна пръстените и ги притисна с неизразимо благоговение до устните си.

— Татко, майко!

Повече не бе в състояние да каже. Падна на колене и избухна в силни ридания.

Дали студеният Аречиса бе наистина потресен или само диреше пътища за спасение, но той се осмели да напусне своя кръг и пристъпи към Фабиан.

— Ти ще получиш и още от онова, което са докосвали техните ръце и което им е било мило и скъпо. Моето сърце беше твърдо, ала въпреки всичко то веднъж вече проговори с непреодолима сила за теб. Това беше в Дел Венадо, когато поисках да те убия и ти се изплъзна. Аз не знаех дали ще се върна от експедицията и оставих писмена изповед в моята стая.

Той сложи ръка на рамото му с намерение да продължи да говори. Но при това докосване Фабиан подскочи като пружина.

— Махнете ръката си, граф Антонио де Медиана! Вие сте брат на моя баща и няма да умрете, ще бъдете удостоен с милост, но никога не ме докосвайте, защото ръката ви лепне от кръвта на майка ми, която сте наредили да убият.

Със симулирано смирение графът отстъпи обратно в кръга. Той бръкна под дрехата си и измъкна един бележник. Написа няколко думи на един празен лист, откъсна го и го подаде.

— Аз не мога да насиля сърцето ти, Фабиан. Но аз искам да ти докажа, че се отказвам от всяка вражда с теб. Хасиендата Дел Венадо ми принадлежи и ти си моят единствен наследник.

Слушайте, сеньорес, за да можете да го потвърдите. Дон Агустин Пена е само арендатор. Дай му, ако аз изобщо или с теб не се върна, тези редове. Той ще те посрещне като свой господар и ще те отведе в моята стая. Като отвориш писалището и натиснеш пружината от дясната страна на нишата, ще намериш изповедта, за която ти говорих.

Фабиан прибра бележката.

— Вземам този лист, дон Антонио, защото ви прощавам покушенията срещу мен и предоставям на Бог да ви съди за смъртта на моята майка, но...

— Стой! — прекъсна го Пепе на думата. — Не можете да го помилвате, сеньор Фабиан. Аз също имам пръстен, вижте го на ръката ми! Той ми го даде навремето в енсенадата, за да съм си мълчал, и ето как станах съпричастен в неговото деяние. Простете му, щом искате, но милост той не трябва да получи. Той ме превърна в безотечественик, докарвайки нещата дотам, че трябваше да ходя да ловя риба тон. Аз настоявам да бъде наказан!

— Пепе! — призова Фабиан. — Толкова ли малко значи за вас моето желание?

— То означава за мен много повече, отколкото си мислите, но нима не съзнавате, че би трябвало да пуснете да си върви и тоя Кучильо, щом като помилвате дон Естебан?

— Онова, което е сторил на мен и майка ми, му прощавам. Но той е убиецът на Марко Ареляно и аз съм положил свещена клетва, че ще умре веднага щом го стигна!

Кучильо чу тези думи. Погледна в заплашителното лице и разбра, че за него снизхождение няма да има.

— Милост, дон Фабиан! — започна да умолява той. — Не можете да ми прощавате и да ме проклинате едновременно. Ще ви отстъпя бонансата безпрекословно, ще ви служа и ще ви се подчинявам, докато съм жив, ще...

Фабиан пресече словоизлиянията му с повелителен жест.

— Мълчете! Всяка дума е безполезна!

— Тогава и той ще умре!

В следващия миг Кучильо измъкна ножа, който непредпазливо му бяха оставили... един скок и го заби до дръжката в гърдите на Аречиса. Хукна към ъгъла на пирамидата и изчезна.

Другите понечиха да се спуснат подире му.

— Стой! — прогърмя Големия орел. — Аз съм стражът, той принадлежи на мен!

С исполински крачки стигна до ъгъла и вдигна никога непропускащата пушка.

— Спрете, Кучильо!

Кучильо може би все пак щеше да се изплъзне, ала студът на езерото усили болката в крака и той напредваше твърде бавно. Чу вика на ловеца зад себе си, но не се подчини.

— Спрете! — повтори канадецът.

Кучильо отново не зачете заповедта и Боа роз натисна спусъка. Кучильо се преметна и бухна във водата на езерото — немного далеч от мястото, където преди туй беше потърсил убежище.

— Мъртъв! — промърмори канадецът и се обърна.

— Мъртви са и двамата — прибави Пепе, — преди още да сме провели съда докрай!

Фабиан стоеше при трупа на своя чичо. Другите пристъпиха към него, но не посмяха да прекъснат млчанието му. Неговите очи бяха приковани мрачно към мъртвото тяло на този мъж, когото природата бе поставила толкова близо до него, и който въпреки това още от детството му се беше проявил като негов най-зъл противник. Най-сетне Фабиан се извърна.

— Далече, в Испания, беше извършено престъпление и Бог поведе престъпниците през океана и ги събра в час и на място, почти недокосвано от крака на бял, с тези, с които те са съгрешили.

— Сеньор Фабиан, вие говорите сякаш от моето сърце — обади се Пепе Дормилон. — Когато заставах в Еланчове пред граф Антонио и му напомних за неговото деяние, той се изсмя на заплахата ми. Тогава аз му казах: «Има един съдия, комуто няма да се изплъзнете. Той ще ви намери дори да избягате от него и в най-затънтения пущинак!» Вие виждате, че това пророчество се сбъдна. Вие пожелахте да го помилвате и го предадохте на божие наказание. Бог обаче го осъди по-бързо, отколкото аз исках, и го остави да умре от ръката на своя съучастник. Ние сме отмъстени!

— Но сега нека бъдем християни и повече да не се гневим. Граф Антонио де Медиана не бива да стане храна на лешоядите, а да намери едно спокойно вечно ложе.

— Да, нека го погребем — съгласи се Пепе — и заедно с него и пръстена му, който вече си изпълни целта да ми припомня за моето отмъщение.

— Най-доброто място за погребение на мъртвеца е гробницата на вожда — рече канадецът. — Хайде да видим дали ще ни разкрие вътрешността си!

Те се изкачиха на скалния конус и потърсиха входа — отвесно спускаща се дупка, захлупена с тежък камък. Канадецът отмести камъка, а Фабиан се спусна по едно ласо. Във вътрешността на гробницата — немного високо и широко четвъртито помещение, беше напълно тъмно. Фабиан заопипва наоколо и се натъкна на вкаменения труп на вожда.

За тялото на Аречиса, граф Де Медиана, имаше достатъчно място. След като наследникът прибра всичко ценно, което покойникът имаше в себе си, Боа роз свали шапка и изрече кратка молитва. Диас се спусна в гроба да поеме трупа на своя предводител и да му отреди място долу. После входът бе затворен по стария начин, и то така, че да не се забелязва и най-малката следа от извършеното.

Канадецът пристъпи към Фабиан и му подаде ръка.

— Сега, сине мой, ти си граф Де Медиана и си не само господар на бонансата, но и притежател на всичко онова, което дон Антонио остави след себе си. Аз ти давам клетва за върност като първия, който ще се нарича твой слуга, и те моля само да ми запазиш едно местенце в сърцето си за дните, които Бог ми е отредил още на земята!

Фабиан го обгърна любвеобилно с ръце.

— Не мой слуга, а мой татко си ти. При мен ще намериш всичката любов и уважение, които ти се полагат — сега и винаги.

Пепе също му подаде ръка.

— Дон Фабиан де Медиана, не забравяйте Пепе Сънливеца, когато един ден станете голям господар.

— За да станете такъв — допълни Диас, — вероятно ще се нуждаете от нашите свидетелски показания. Разчитайте и на мен, сеньор. Аз никога няма да забравя деня, в който с вас и господарите на саваната съдих един гранд от гордата прародина.

— Сеньор Диас, присъединете се към нас! — помоли Фабиан. — С експедицията няма да ви провърви, а в наше лице ще намерите мъже, които ще оценят компанията ви по-добре от авантюристите, които досега сте съпровождали.

— Благодаря ви, дон Фабиан! С удоволствие бих откликнал на желанието ви, но аз бях подчинен на дон Естебан и сега имам задължението да го заместя. Вие сами ли ще се връщате, или може би ще решите да дойдете с мен до лагера?

— Ние нямаме нищо общо с хората от вашата експедиция — рече Боа роз — и сами сме в по-голяма безопасност, отколкото при тях.

— Но как се каните да пренесете съкровището от бонансата си, като нямате нито ездитни животни, нито коли?

Канадецът и Пепе погледнаха Фабиан въпросително. Този сведе замислено поглед към земята.

— Татко — заговори той най-сетне, — ще ми се разгневиш ли, ако оставя всички тези съкровища тук?

— Как? — извика Диас удивен. — Искате да оставите едно богатство, с което може да се купи цяло кралство, да падне в ръцете на диваците или експедицията?

— Не се ли отказате самият вие от това богатство, когато стояхте край бонансата? — усмихна се Фабиан.

— Защото знаех, че принадлежи не на нас, а на вас.

— Аз не искам да го оставя нито на златотърсачите, нито на индианците, но...

— Санта Лаурета, какво се тъкмите всъщност да правите с него? Спомнете си само драгоценната златна буца, която коства живота на свирача на лютня! Мисля, че с нея може да се закупи всичката риба тон, улавяна през последното десетилетие в дяволската акватория на Сеута.

— Правилно, Пепе, тя коства живота на Ороче. Това злато има пъклена власт. Спомнете си и вие, сеньор Диас: Марко Ареляно, повечето мъже от вашата експедиция, а сега и самият дон Естебан заедно с Кучильо — всички те трябваше да изкупят със смърт своя ламтеж по метала. Ние ще заровим съкровищата, ще ги скрием така, че никой да не ги намери. По-късно може би ще ни потриват и тогава ще можем без риск да ги отнесем на сигурно място.

— Прав си, сине мой — изрази съгласието си канадецът. — Хайде да идем до плейсъра и да видим какво може да се направи!

Само мъже като тези четиримата можеха да гледат такова изобилие от изкусителния метал, без да бъдат обладани от мощта на златото. Въпреки това Пепе се чувстваше особено — беше като опиянен от вида на бляскавите камъни, изпълващи долината в такова количество, каквото човек едва ли би сметнал за възможно.

— Вземете ножовете и ми помогнете! — помоли Фабиан. Меката почва на долината не създаваше големи препятствия на усилията им. Изливащите се от време на време пороища от планините я бяха подкопали и бяха подготвили работата. До настъпването на вечерта скриха цялото злато така, че само те, посветените, биха могли да го открият.

— Дотук бях задължен да ви помогна, сеньорес — заговори Диас, — но сега дългът ме зове. Вие какво ще правите?

— Вече е тъмно — отвърна канадецът, — така че днес няма да напускаме района, а ще установим бивака си горе на пирамидата, защото там ще бъдем най-добре защитени при евентуално нападение.

— А на сутринта — прибави Пепе — ще проследим дирята на Бараха. Той е единственият неканен, който знае за бонансата. Ние трябва по един или друг начин да му затъкнем устата.

— Сторете го — даде одобрението си Диас. — Той е убиецът на Ороче и трябва да бъде наказан. Що се отнася до мен, бъдете сигурни, че никой няма да чуе и думица за златото. То принадлежи на вас, дон Фабиан!... А сега сбогом!

— Сбогом! И ако имате нужда от три чифта ръце, знаете къде ще се намираме до утре — отговори канадецът. — Би ме учудило, ако червенокожите не са направили нова визита на лагера ви.

Те си подадоха ръцете.

— И приемиете моята благодарност, сеньор Диас — обади се Фабиан, — за помощта, която днес ни оказахте. При първа възможност на драго сърце ще ви се отплатим!

— Не вие, а аз съм този, който трябва да благодари. Вие пощадихте великодушно живота ми, докато се отнасях враждебно към вас. А че после взех участие в съда, просто си беше мой дълг. Останете със здраве!

— Бъдете и вие здрав! — прозвуча към убиеца на индианци. Диас изчезна в мрака и неговите бързо отдалечаващи се стъпки заглъхнаха в безмълвието на нощта.

Тримата ловци пренесоха пушките на дон Естебан и Кучильо заедно с чуловете и седлата на убитите коне на върха на пирамидата, където устрои лагера си.

— Огън няма да палим — предупреди канадецът. — Той би светил надалеч в равнината и би примамил враговете.

— Е, вечерята ни ще е студена! — реши нещата Пепе.

Той извади няколко парчета сушено месо, а Боа роз даде на всеки определено количество пиноле — популярно мексиканско ястие, което се състои от печено царевично брашно, примесено с малко захар и канела.

След скромната вечеря Фабиан помоли да поеме първата смяна. Събитията от днешния ден така го бяха разтърсили душевно, че чувстваше необходимост да остане насаме с мислите си. Двата приятели се увиха в одеялата си и затвориха очи, за да се подсилят чрез съня за предстоящите напрежения...

9. Обсадата

Плененият Бараха бе вързан за ствола на един дъб. Той виждаше пред себе си смъртта в най-ужасния ѝ лик, тъй като няколко червенокожи изпълняваха около него страховит танц. Други пък, в очакване Черната птица да даде знак за започване на мъченията, бяха изтръгнали железата от обкова на горящите фургони и ги нажежаваха, за да ги използват като инструменти за инквизиция. Всички онези, които не бяха успели да се снабдят с такива железарии, заостряха колове, точеха ножове или дялкаха колчета, които щяха да забиват в месата на пленника. Бараха още отсега преживяваше всички мъки на една болезнена смърт. Той си припомняше ужасяващите описания на стария Бенито и сега би бил благодарен на стрелеца за един милостлив куршум, който да го избави от бавната умирачка.

Един от индианците пристъпи към него. Голяма рана, причинена от камата на някой бял, пресичаше гърдите му и въпреки превръзката от дървесна кора кръвта продължаваше да блика отдолу. Той натопи пръста си в нея и изтегли по лицето на Бараха една линия от челото до брадата.

— Бледоликът ще ми даде половината от лицето си. Половината чело, окото и бузата са мои.

Аз ще му ги изтръгна, докато е още жив.

Приближи друг.

— Скалпът на бледоликът принадлежи на мен. Аз плених белия! Той прекара ножа си толкова близо около косата му, че Бараха кажи-речи почувства острието.

Трети го мереше с ядовито искрящи очи.

— Ще има ли бледоликът смелостта да подхване предсмъртната си песен? Ако мълчи, ще му изрежа езика!

Наоколо се разнесоха викове, признак на нетърпение. Дваците искаха жертвата да им бъде предадена. Черната птица се надигна, за да даде знак за започване на мъченията.

Но явно смъртният час на Бараха още не беше дошъл. Една непозната фигура пристъпи към огъня, край който седеше вождът. Тя носеше облеклото на папагосите.

— Ел Местисо! — извика Антилопата, който бе заел място до страната на вожда.

— Да, Ел Местисо — прозвуча гордият отговор на разбойника. — Той идва, за да поздрави своите червени братя.

— Каква пътека видяха краката на моя брат? — попита вождът.

— Неговата пътека вървеше през страната на бледоликите, където синовете на апачите откриха коне.

Черната птица наостри слух.

— Моят брат е видял децата на апачите?

— Той ги видя и се би на тяхна страна. Якия дъб падна заедно с всички червенолики в ръцете на белите.

Лоша беше вестта, донесена от метиса, ала по достойното лице на вожда не трепна и мускул.

— Те са се преселили при Великия дух във Вечните ловни полета. Черната птица обаче ще отиде при бледоликите и ще вземе по два-сет скалпа за всеки от своите синове. Нека брат ми се огледа. Земята днес вече пи от кръвта на белите и остана само един, който ще вие от болка на кола за прослава на победата на апачите.

Ел Местисо погледна към пленника.

— Ще ми позволи ли моят брат да говоря с бледоликия?

— Брат ми може да прави каквото иска!

Разбойникът на саваната пристъпи към Бараха.

— Как ти е името?

— Бараха.

— Ти си от експедицията, която някой си дон Естебан е повел от Тубак към Апачерията?

— Да.

— Намерихте ли злато?

Чертите на пленника се проявиха. Той разбра, че метисът не е индианец, и мигновено скрои план за спасение.

— Да.

— Колко?

— Толкова, че човек би могъл да купи цяла Сонора с него.

— Caramba

[57]

, правиш си майтап на кола на мъченията!

— Хич не ми и хрумва. Видях злато, казвам ви, късове като юмрук, товар за една кола. При това една буца, голяма най-малко колкото главата ми. Искате ли да го имате?

— По дяволите, дали съм искал!

— Освободете ме тогава! Срещу моя живот ще ви издам бонансата.

Метиса го погледна в очите, сякаш искаше с погледа си да проникне до дълбините на душата му.

— Истината ли казваш?

— В името на Светата Дева, да!

— И златото наистина е в такива големи количества?

— Да.

— Кой знае още за бонансата?

— Трима бели, които сега се намират там.

— Трима? Техните мигове са преброени! Но я кажи, чувал ли си някога за Ел Местисо?

— За Ел Местисо и Мано Сангриенто, да.

— Аз съм Ел Местисо. Сега сигурно ти е ясно, че при мен те очаква нещо къде-къде по-лошо, отколкото при апачите, ако се опиташ да ме мамиш?

— Аз не лъжа — отговори Бараха, оглеждайки ужасния човек с изпълнен със страх поглед.

— Е, добре, тогава ще опитам да те освободя!

Той се върна при вожда.

— Черната птица няма да измъчва белия мъж.

— Той ще го измъчва.

— Не, защото Ел Местисо го казва. Моят червен брат ще освободи бледоликия!

Черната птица повдигна въпросително тъмните си очи. Ел Местисо беше мъж, за чието приятелство би принесъл в жертва и един апач, но такова искане той все пак не можеше да поставя.

— Той ще умре.

— Ще дам за него откуп на червения ми брат.

— Какъв?

— Стотици коне на бледоликите заедно с конярите.

— Той ще умре.

— Той ще живее, защото Ел Местисо ще заплати още със скалпа на най-великия команч, носен от саваната.

— Как се казва кучето на команчите?

— Соколово око.

— Соколово око? — Очите на вожда проблеснаха гневно, а и Антилопата не успя да потисне едно движение на изненада. — Истината ли говори моят брат?

— Ел Местисо изричал ли е някога лъжа?

— Черната птица вярва на своя брат. Ще получи ли той скалпа на Соколово око?

— Да.

— И конете с конярите на бледоликите?

— Да.

— Къде ще ги намери той?

— Нека моят брат ми даде дванайсет от воините си, за да отида да взема скалпа на команча, а той веднага да потегли със своите бойци към Бизоновото езеро, където ще се срещна с него. Бледоликите ще са там със стадата си.

— Кога ще бъде той там?

— След четири слънца.

— Моят брат ще получи пленника. Нека той вземе дванайсет воина на апачите и да потегли. След четири слънца Черната птица ще бъде с цялото си племе край Бизоновото езеро, за да се срещне с него.

Когато Ел Местисо се отдалечи, Черната птица продължи, обръщайки се към Антилопата:

— Черната птица е ранен и не може нито да върви, нито да язди. Той ще води своите воина на бойни канута към Бизоновото езеро.

— Не иска ли той да преследва тримата бели ловци?

— Вождовете на горите са силни и умни. Те ще се спуснат до водата и ще бъдат стигнати от апачите. Нека Антилопата, моят син, вземе десет от воините ми и да върви по техните дири. Черната птица ще го чака при Бизоновото езеро.

Докато опитният и прозорлив вожд нахвърляше набързо плана за бойния поход, Ел Местисо приближи до Бараха и преряза с ножа ремъците му.

— Ти си свободен, но засега ще ме придружаваш. Най-малкият опит за бягство ще ти коства живота.

Диваците понечиха да дадат израз на недоволството си от освобождаването на пленника, ала се успокоиха, като чуха каква цена ще им бъде заплатена за това.

Ел Местисо си подбра дванайсет силни индианци и замина. Черната птица събра останалите при гаснещата светлина на огъня и се насочи с тях към реката.

На известно разстояние от лагера Ел Местисо се натъкна на баща си, който го чакаше. Разговорът между двамата бе подслушан от Диас, който препусна към Златната долина. Но нощта беше тъмна, а спящият се кон на Кучильо толкова уморен, че не напредваше бързо. На всичкото отгоре Диас се обърка на няколко пъти в тъмницата. Ето защо пристигна при пирамидата само няколко минути преди индианците.

Междувременно тримата ловци бяха прекарвали в сън, редувайки се в стражата, част от нощта. Канадецът тъкмо събуждаше Пепе, за да му предаде поста, когато долови шума от приближаващ се конски тропот.

— Някакъв ездач, Пепе! Кой ли може да е?

— Сигурно някой беглец от лагера. Та нали чухме стрелбата. Може би червенокожите са победили и златотърсачите са хукнали на всички страни.

— Той идва право към нас.

Ездачът действително стигна до пирамидата и спря коня си.

— Сеньор Боа роз, сеньор Пепе, дон Фабиан!

— Аа, сеньор Диас, вие! — позна го канадецът по гласа. — Какво има, че така неочаквано се връщате при нас?

— Трябваше да ви предупредя. Индианците са господари на равнината. Само аз и Бараха, който се връщаше към лагера, се изплъзнахме. Той ви издаде и диваците идват насам, за да присвоят бонансата.

— По дяволите, тогава ще е най-добре да им се махнем от пътя.

— Няма как да го сторите, понеже нямате коне, а те са вече наблизо.

— Качете се при нас. Нашата крепост няма да им се даде!

— Не мога. Трябва да тръгна веднага към Бизоновото езеро, за да предупредя дон Агустин Пена, че ще бъде нападнат от апачите.

— Препускайте тогава, сеньор Диас, препускайте — викна Фабиан, който се бе разбудил по време на разговора. — Препускайте, за да стигнете навреме, и поздравете хасиендерото и... дъщеря му от мен! Ние ще ви последваме по най-бързия начин, веднага щом ни се удаде възможност да се разкараме оттук.

— Колцина са червенокожите? — поиска да знае Пепе.
— Само дванайсет. Другите са поели към Бизоновото езеро, както предполагам.
— Само дванайсет? Ще ги опаткаме!
— При тях има и двама мъже, облечени като папагоси.
— И с тях ще се запознаем!
— Тогава сполука, сеньорес, и точни куршуми... Адиос!
Той обърна коня и препусна в галоп.
В този миг откъм района, където лежеше конят на индианския убиец, се разнесе лаят на чакал.
— Вече си намери плячка — отбеляза Пепе.
— Мислите ли? — възрази Фабиан. — На мен ми се стори, че звукът не дойде от гърлото на животно, а на човек.
— Възможно е, сине мой — обади се Големия орел. — Твоите уши са по-млади от нашите и следователно различават по-вярно. Може би някой от червенокожите се е промъкнал напред, за да разузнае дали могат безопасно да приближат.
— Косто умеят те, можем и ние! — рече Пепе.
И при последната дума беше вече изчезнал зад ръба на платформата.
— Пепе, остани! — предупреди Боа роз полугласно, ала вече нямаше как да бъде чуто от чевърстия мигелет.
Пепе се спусна тихо по стената на пирамидата и запълзя с цялата необходима предпазливост към мястото, откъдето бе дошъл лаят. Стигна благополучно до червения кон и установи, че Фабиан не се е заблудил.
Трима мъже стояха встрани, разговаряйки помежду си, докато индианците бяха по-близо до трупа. Дормилон се приближи, за да чуе разговора им.
— Та къде се намира бонансата?
— Златната долина е разположена отвъд височината отсреща, но ловците пренесоха цялото й съдържание в индианския гроб.
— Тогава нашият път минава през техните скалпове! Те още ли се намират на канарата?
— Да. Видях ги как се устройваха там горе за през нощта.
— Те не подозират за нашето идване, но няма начин да не са оставили пост. Тази местност ми е добре позната, защото зад тези планини е хранилището на нашето кану, когато се намираме в Апачерията. Трима храбри ловци биха могли да отбраняват пирамидата срещу цяло индианско племе, ако не бъдат нападнати от височината, откъдето се стоварва водата. Ето защо трябва да се качим там, преди ловците да са усетили присъствието ни. Тук ще оставим само подсигурителна стража, за да не могат да избягат от тази страна, когато на сутринта започнем да обстрелваме пирамидата.
Той се обърна към индианците да им даде нареждане. Осем от тях се разпръснаха по ширината на долината. Другите четирима последваха тримата мъже, заобикаляйки възможно по-отдалеч гробницата, към клисурата, по която се бяха изкачили предния ден Бараха и Ороче.
Пепе не можеше да ги задържи, макар много да му се искаше. Той и спътниците му бяха изпаднали в крайно опасно положение. Върна се предпазливо по обратния път към гробницата.
— Е? — попита канадецът.
— Видях ги всичките. Наистина са дванайсет червенокожи и трима бели, сред които почитеният сеньор Бараха. Той ги излъга, че сме пренесли съдържанието на бонансата във вътрешността на пирамидата.
— Аха — предположи веднага Големия орел, — той е бил пленен и им е обещал златото като откуп. А като се е спасил от голямата беда, се опитва да се отърве с лъжа. Вероятно си мисли, че ние ще се избием взаимно и той ще остане единственият притежател на бонансата. Къде са?
— Разделиха се. Осем червенокожи ни затварят пътя към равнината, а другите са вече над водопада, за да подхванат на утрото битката.
— Умно замислено!
— Все още имаме време да се измъкнем. Пътят към онова възвишение остава открит.
— Страхувате ли се, Пепе? — запита Фабиан.
— Сеньор, подобен въпрос мога да позволя само на вас! Врагът ще ни стига с куршумите си и макар да е много жалко за две стари момчета, каквито сме аз и Боа роз, то не бих желал все пак младият граф Де Медиана да остави скалпа си в степта.

— Успокой се, Пепе — обади се канадецът, — младокът нямаше лошо намерение. Не ми се напуска плейсъра, преди да затворя устата на последния нехранимайко, знаещ за него — а той нали още не го е издал. Пък и нашето положение не е чак толкова лошо. Ние имаме нашите добри пушки, карабината на Кучильо и чудесната английска двуцевка на дон Естебан. Това ми се струва достатъчно срещу дванайсет червенокожи и трима бели негодји, които всъщност не са достойни дори за куршум.

— Ами неблагоприятната ни позиция?

— Може да бъде подобрена. Имаме седла и чулове, а тук се търкалят достатъчно камъни, за да изградим един бруствер, зад който да сме в пълна безопасност.

Тримата мъже веднага се заловиха за работа и изградиха нещо като зид. Двата могъщи смърча, чиито стволоче се бяха вкоренили в гробницата, свеждаха ниско гъстите си клони. Между тях също оформиха с помощта на седлата и чуловете една стена, която щеше да предлага добра защита.

— Сега сме готови — рече Боа роз. — Тези чулове са по-добра закрила и от камъните, които могат да ни наранят; те спират куршумите, като ги улавят. Ние сме напълно екипирани за отбрана. Оръжия и муниции имаме достатъчно и съм много любопитен кой ще удържи фронта — Господарите на саваната или червените и белите обесници, с които се налага да се запознаем.

— Дотогава обаче разполагаме с няколко часа. Сега аз съм на пост, а вие лягайте, защото не е трудно да се предложи, че утре ще се нуждаем от всичките си сили и внимание.

Канадецът се зави в одеялото си и скоро заспа така здраво, сякаш се намирал на абсолютно сигурно място. С Фабиан нещата стояха другояче. Той беше възбуден от вчерашните събития и предпочете да пази с Пепе.

Те разговаряха само шепнешком, а когато на изток започна леко да розовее, разговорът им замря напълно.

Ставаше по-светло. Вятърът се усилваше и разкъсваше облаците и мъглата, докато скоро съвсем ги прогони.

Сега ловците можеха да видят какво бяха предприели техните врагове. Периферията на пътя, водещ към височината, беше маскирана с изкуствено насадени храсти и издънки, зад които враговете намираха укрите или поне не можеха да бъдат забелязани.

— Вече е достатъчно светло, за да очакваме куршумите им — рече канадецът. — Но какво е това? Една ръка се движи насам-натам над храстите като знак, че искат да преговарят с нас.

Нека изпълним от учтивост волята им!

Той също вдигна ръка над каменния бруствер, давайки по този начин съгласието си.

Показа се една фигура.

— Санта Лаурета, познаваш ли типа, Боа роз? — попита Пепе изненадано.

— Сан меле, наистина, разбойникът убиец! Където е той, то и баща му Мен руж не е далеч!

— Слава богу, че най-сетне тези типове са пред нас! Аз няма да ги пратя на риболов за тон наистина, но затова пък ще сторя нещо по-добро за тях!

— Да, това е той — потвърди и Фабиан. — И скоро ще узнае как умея да боравя с неговата пушка!

Ел Местисо надигна гласа си. Ако не знаеше, че има бели ловци пред себе си, сигурно нямаше да дръзне да се изложи по този начин на вражеските пушки.

— Що за мъже сте вие там долу? — попита той.

— Веднага ще видиш, негоднико! — отговори заплашителният глас на канадеца.

Той изправи херкулесовата си фигура. Пепе също скочи и застана до него. Индианците отсреща нададоха радостни викове. Бяха разпознали тримата ловци, които им се изплъзнаха заедно с острова в Рио Хила по толкова необясним начин.

— Големия орел! — извика Ел Местисо.

— И Падащата светкавица! — допълни Пепе, здраво опрян на цевта на пушката си. — И къде се е дянал старият мошеник, нарекъл се Кървавата ръка?

До метиса се надигна мършавата, жилеста фигура на баща му.

— Ето, вижте го на! — изхили се той отсреща. Ние май се познаваме от доста време, а?

— От деня, когато един хубав приложен удар ви убеди, че косите на някои хора не са израсли от вашите кратуни. Какво искате от нас?

— Веднага ще чуете! Случайно да има под вас едно съкровище?

— Съкровище? Какво имаш предвид?
— Златото на бонансата.
— Каква работа имате вие с него?
— Предайте го!
— Аха! И после?
— После можете спокойно да си вървите.
— Много добре! С всичкия си багаж?
— С всичките си партакеша, но без оръжията.
— Отлично! Ако искате да преговаряте, трябва да говорите, както се разговаря с мъже, които не се плашат от закани. Кажете открито какво искате от нас... после ще чуете прякия ни отговор!
Ел Местисо направи знак и един индианец пристъпи към него. Докато двамата разговаряха, канадецът претърси със зорките си очи целия отсрещен храсталак.
— Пепе, искаш ли да водиш преговорите?
— Както кажеш!
— Виждаш ли там сред черешово-дафиновия гъсталак цевта на една пушка?
— Да.
— Внимавай. Веднага щом проблесне, падай. Куршумът вероятно ще се нуждае от толкова време, че между светкавицата и улучването да си на земята.
— Нямай грижа. Човекът отсреща няма да ме улучи!
— Но аз него! — врече се Боа роз, като се просна удобно на земята и така предпазливо провря дулото на карабината си между два камъка, че отгоре нямаше как да бъде забелязано.
— Вие вече познавате двамата разбойници? — попита Фабиан.
— Малко, сине мой. Един чудесен ден се бях опънал да поспя, докато Пепе бе отишъл да сръбне глътка вода. И тогава двамата негодяха ме връхлетяха и вързаха, преди още да съм се събудил. Искяха да ми отмъкнат кожата, сиреч бобровите и моята собствена, и Кървавата ръка беше вече прекарал ножа около главата ми, когато Пепе довтаса и с приклада му разясни кому всъщност принадлежи кожата. Тогава пуснахме мошениците да си вървят, ама по-добре да им бяхме показали пътя към Вечните ловни полета.
Отсреща отново се извиси гласът на метиса.
— Искате да знаете какво ви очаква? Предавате се безусловно!
— На кого?
— На мен. Има един мъж, който се казва Черната птица. Той би дал мило и драго да ви види при себе си и аз ще ви закарам при него невредими.
— Свърши ли?
— Да.
— Ето и отговора ни. Има един мъж, който притежава пушката ти. Вие ще опитате нейните куршуми!
— Кой притежава пушката ми? — попита Сан меле напрегнато. Фабиан се изправи.
— Още веднъж ли искаш да си вземеш сбогом с нея? — попита той, показвайки оръжието.
— По дяволите, Тибурсио Ареляно! Сега вече няма милост. Огън!
Отсреща проблесна, Ел Местисо, Мано Сангриенто и индианецът изчезнаха. В същия миг Пепе и Фабиан вече лежах на земята. Вероломният куршум се удари в камък, а отсреща се чу силен вик. Куршумът на канадеца намери целта си.
Пепе измъкна ножа си и направи резка в стеблото на единия смърч.
— Един червенокож. Остават единайсет!
— Или трима бели, остават двама — рече канадецът. — Храстът, иззад който се стреля, имаше едно по-рехаво място и там ми се мярна не тъмно лице, а като че светлееше лицето на бял. Неговото мнение веднага се потвърди. Шест ръце повдигнаха един бял над храстите и ясно се видя, че куршумът е пронизал главата му. Убитият полетя през ръба на скалите и се стовари с шумен ехтеж в дълбината на водния котел.
— Бараха! — отбеляза Фабиан.
— Да, Бараха — потвърди Боа роз. — Божието правосъдие го погребва на същото място, където неговата жертва Ороче намери своята смърт.
— И това правосъдие — прибави Дормилон — отреди той да падне пръв в битката, която сам подкладе. Сега замълча и последният, който можеше да издаде бонансата. Златото ви остава гарантирано, дон Фабиан!

— Според лъжливите сведения на вероломника те предполагат, че то е в гроба под нас и никога няма да намерят истинското място.

— Ала вечното жилище на твоя чичо ще бъде осквернено, сине мой. Но аз се надявам да застреляме от тях толкова, че да се откажат от намерението си. Ние сме трима, нека си разделим изходната линия на нападението на три участъка, като всеки държи под око един от тях с пушката си! Аз вземам онази част до вейките на дивата лоза, ти, Пепе, поеми левия фланг до лещака горе, а ти, Фабиан — средата.

— Аз ей сега ще си доставя един червенокож! — рече Пепе спокойно. — Нека ме изядат, ако зад малкия кипарис един индианец не е издигнал вигвама си.

Той подпря стабилно цевта на пушката си, прицели се и натисна спусъка. Силен вик даде да се разбере, че е улучил.

— Нехранимайковците са достатъчно добри да ни уведомят, че ни остава да продупчим още единайсет червени кожи — захили се той.

— От които една тозчас ще получи дупката си — добави Фабиан. Неговата пушка също прогърмя и втори вик потвърди, че е удържал думата си.

Отсреща настана тишина. След миг изтрещяха всички пушки на врага и куршумите зачаткаха пред и зад ловците в камъните на укреплението, но нито един не причини дори и най-малката вреда.

Последваха още няколко такива залпа, но със същия резултат. Издигнатата през нощта барикада се оказа ефикасна.

— Нека си прахосват барута и куршумите, ние ще стреляме само по сигурна цел — постанови Големия орел.

— Те искат да ни принудят към същото прахостничество — отбеляза Пепе. — Виждаш ли в моя участък над храстите снопче пера? Вързали са го за един клон и вярват, че ще стреляме по него.

— Клонът е забит в земята, защото не забелязвам и най-малкото движение. Зарежи ги! Като видят, че не се подлъгваме, ще станат нетърпеливи и ще размърдат клона. Това естествено ще стане, когато някой от тях запълзи по земята към него, за да го разклати. Тогава ти се прицели отляво, а аз — отляво, два фута към земята и смея да твърдя, че ще улучим типа.

Снопчето пера започна леко да се движи.

— Огън, Пепе!

От цевта на двете пушки блеснаха мълнии и трясъкът на изстрелите бе последван от нови яростни викове.

— Направи нова резка, Пепе, за да не сбъркаме в броенето!

— Още девет! Ако продължава все така, след два часа ще можем да приберем четиринайсет скалпа.

— Толкова бързо няма да се отървем, Пепе. Апачите ще проумеят, че по тоя начин няма да успеят да ни пипнат. Те ще свикат боен съвет, за да потърсят по-добра възможност. Отсреща наистина стана доста спокойно. Изтече около час, а все още не се долавяше нито звук, нито движение.

— На нашите противници нищо не им иде наум. Би било полезно, ако се опитахме да отгатнем мислите им — забеляза Големия орел. — Какво е твоето мнение, Фабиан?

— Аз мисля, че те ще потърсят място, откъдето могат да ни достигат с куршумите си. Това е единственото, което би ни изложило на опасност, и аз се учудвам, защо отдавна не са го сторили.

— Имаха причина да не го извършат. Единственото място, от което сме изложени на техните куршуми, са онези остри скали, които са се наклонили една към друга. Но за да ги стигнат, трябва да изкатерят едно разстояние, което е доста късо наистина, но предоставя добра възможност за нашите пушки.

— Рано или късно ще опитат, татко, и тогава ще е добре да не са ни празни цевите.

— Така мисля и аз, а и двамата разбойници, ръководещи нападението, също го знаят. Те самите няма да се подложат на куршумите ни, а ще пратят червените горе, и то едва след като сме стреляли.

— Ние имаме пет пушки, за които те не знаят — рече Пепе. — Да спестим зарядите в нашите и да вземем другите в ръка.

— Правилно! Фабиан, сине мой, ти няма да стреляш, за да имаме три куршума в готовност.

Боа роз взе английската пушка на дон Естебан, а Дормилон посегна към карабината на Кучильо.

— И все пак ще стрелям! — отвърна Фабиан и в същия миг изстрелът му проехтя. Той беше забелязал съвсем лекото потрепване на един храст. Вик не последва, но храстът се огъна под конвулсивно движение.

— Улучи, сине мой! Она метис сигурно е дал заповед да не надават повече викове. Пепе, една резка!

— Осем осем! — отброи Пепе, докато правеше резката. Фабиан не беше свършил със зареждането, когато отсреща изгърмяха всички пушки. Дъжд от куршуми къртеше многобройни отломки от камъните, които летяха във всички посоки наоколо.

— Внимавайте — предупреди Пепе. — Те имат план, който искат да проведат и да прикрият с този огън, и нека ме скалпират, ако планът не е този, който вече отгатнахме!

— Изчакай тогава една пауза между залповете и изстреляй карабината — нареди канадецът. — Но дръж пушката си под ръка!... Сега!

Боа роз и Дормилон натиснаха спусъците. Предположението на прозорливия ловец се оказа вярно. Четирима индианци хукнаха с пушки в ръка нагоре към скалите, зад които Бараха и Ороч се бяха скрили при приближаването на Кучильо.

— Аз — първия, Пепе — втория, а ти — третия, Фабиан! — викна припряно Големия орел. Три огнени лъча блеснаха измежду камъните. Трима от диваците се сринаха и само четвъртият достигна целта си и изчезна зад нея.

— Една., две... три резки. Осем пет! — броеше Пепе, докато с видимо задоволство правеше белезите си.

— От петнайсет врагове осем вече паднаха! — ухили се канадецът. — По-малката половина навярно ще ни отвори повече работа, отколкото по-голямата. Притиснете се по-плътнo до бруствера, иначе ще дадете на мошеника горе сигурна цел!

Предупреждението не закъсня. Пепе се беше проснал по гръб, за да зареди. Откъм скалите долетя куршум и удари в земята между двата му крака.

— Санта Лаурета, типът иска да ми развали обувката! Почакай малко, негоднико, ти няма да цъфтиш и вирееш дълго горе!

Канадецът промуши цевта на пушката си между камъните и заговори спокойно:

— Фабиан, сине мой, ти си с ботуши. Събуй единия и го изтикай надалеч от себе си, за да може червенокожият да види крак. Преди малко той стреля от дясната страна на скалите и за да ни заблуди сега, ще се прехвърли от лявата. Тя е наклонена към нас и колкото и плътнo да прилепи пушката към канта, пак ще трябва да подаде лакътя и част от тялото си.

Фабиан изпълни инструкцията и празният ботуш се показва съблазнително на индианеца, който реши да стреля.

Двата изстрела се покриха така, че прозвучаха като един. Ботушът не беше докоснат, а дивакът се затъркала, макар да бе подал само едната страна на лицето от ухото до окото, мъртъв по стръмния склон.

— Отлично! — похвали Пепе спътника си. — Пройдохата ще остави занапред обувката ни на мира. Осем белега

[58]

, още четири!

— Няма ли да е по-добре, татко — попита Фабиан, — ако пестим мунициите за собствените ни пушки? Ние не знаем колко от тях ще са ни необходими при похода до Бизоновото езеро, а разстоянието до отсрещния баир не е толкова голямо, че да пропускаме целта с другите пушки.

— Имаш право, сине мой. Вземи карабината, а аз ще си служа с двуцевката. Пепе нека си задържи неговата пушка!

Отсреща отново настъпи дълбока тишина, ненарушавана от никакъв звук. Очевидно пак се съвещаваха.

Ето че най-сетне при враговете настъпи промяна, която привлече вниманието на горските скитници. При най-външната точка на нападателната линия върху два плътнo израсли един до друг ниски храста бе проснато бойно наметало от бизонова кожа.

— Какво възнамеряват ония? — попита Пепе подозрително.

— Ако нахвърлят едно върху друго три-четири такива наметала, ще се сдобият с укрепление, което дори нашите пушечни куршуми няма да пробият. Защо обаче строят такъв бастион на фланга, откъдето все пак не могат да се целят с безпогрешност в нас?

— Ще им пратя един куршум. — изрече Пепе.

— Остави на мен! — помоли Боа роз. — Бих желал да изпитам веднъж далекобойността на това оръжие.

Боа роз трябваше да се цели странично и подаде цевта от камъните по-навън, отколкото досега. Натисна спусъка, но в същия момент куршумът на Ел Местисо удари с такава сила пушечната цев, че изтръгна оръжието от ръцете му и го запокити далеч в езерото.

— По дяволите, добър изстрел беше! — извика канадецът, разтривайки ръката си. — Това не беше никой друг, а оня метис! Но сега поне знаем каква е целта на кожения параван.

Разположили са го толкова косо там, за да подаваме при целенето цевта по-навън. Те искат да ни разоръжат и аз съм доволен, че при този изстрел не използвах моята пушка, която щеше да отлети като двучевката на дон Естебан. И за тая работа трябва да благодаря на идеята ти да пестим личните муниции, Фабиан!

Пепе взе един откършен от изстрела клон и с помощта на ножа му придаде формата на пушечна цев.

— Боа роз, я ми направи услугата да стреляш с това дърво, а аз през това време ще прогоря една дупка в кожата на сеньор Местисо!

— Дали ще ни сметнат за толкова наивни, че при загубата на пушката да стреляме още веднъж на сериозно?

— Да опитаме все пак!

Той се приготви за стрелба, а Големия орел бавно и предпазливо провря клона между два камъка, както го бе сторил преди това с пушката.

И отсреща наистина пропука изстрел. Клонът бе улучен и се завъртя вихрено във въздуха, но Пепе на свой ред натисна спусъка. Един вик удостовери, че куршумът му не е пропуснал целта си.

— Нова резка! — провикна се той ликуващо.

— А може би не, Пепе! — отвърна канадецът. — Викът не ми прозвуча като смъртен, а като на ранен. Дяволът трябва да закриля тоя метис, за да не е смъртно улучен.

Отново мина дълго време, без да се случи нещо особено. Здрачът вече не беше далеч, а отсреща все още владееше дълбоко мълчание.

— Сигурно искат да изчакат нощта, за да ни нападнат — подхвърли Пепе.

— Вероятно няма да го сторят. Ние сме трима срещу шестима. Нашата крепост е непревземаема. Напротив, аз имам голямо желание ние да нападнем изневиделица. Ако се възползваме от онази клисура, можем да им се явим в гръб.

— Но това е и техният път към нас.

— Много е вероятно — забеляза Фабиан — да предприемат нещо, с което да попречат на бягството ни, защото им е ясно, че ние ще използваме тъмнината, за да напуснем пирамидата. Пътят към равнината надолу е...

Той спря по средата и посочи с ръка.

— Виждаш ли, татко, че имах право?

Там, където лежеше застреляният кон на индианския убиец, се движеха фигурите на двама индианци, към които скоро се присъединиха още двама. Те насядаха до трупа и засяха позиция, от която стана ясно, че са решили да прекарат по-дълго време там.

— Искат да ни затворят. Ха, това трудничко ще им се удаде — рече Боа роз. — Пътят през хълма, по който дойдохме, ни остава... По дяволите, мошениците и там ни отрязват квитанциите!

Тримата мъже обърнаха очи и съгледаха Кървавата ръка и Сан меле, които насъбираха голям куп вършини и клони. Огнят щеше да осветява през по-голямата част от нощта цялата местност.

— И въпреки това трябва да слезем от пирамидата, ако искаме да видим сметката на разбойниците — заяви Фабиан. — Апачите са тръгнали към Бизоновото езеро, за да нападнат дон Агустин, и аз трябва да отида да му помогна.

Канадецът се подсмихна леко.

— Ще се справим, сине мой. За Пепе и мен тези четирима индианци не са прекалено много, ако ги изненадаме в мрака. После ще имаме свободен избор или да се отправим веднага към Бизоновото езеро, или да сгачим двамата мошеници изотзад.

— За теб и Пепе? Но нали и аз ще съм на линия!

— Не, сине мой, с това не мога да се съглася! Двама са по-сигурни от трима, а за да се застраховаме, не бива да оставяме крепостта си без гарнизон. Един трябва да остане да я пази, докато другите се справят с четиримата червенокожи, и за това ще е най-добре да се погрижиш ти.

Фабиан не се отказа от протестите си, ала гласовете бяха два към един и накрая трябваше да се примири.

Малко след като се стъмни, откъм струпаната клада се изви висок ярък пламък, който освети само едната страна на пирамидата. Останалата част от околността продължаваше да тъне в пълен мрак.

— Сега му е времето — обади се Падащата светкавица.

— Не — възрази Големия орел, — трябва да изчакаме, докато враговете поотслабят вниманието си.

След повече от час канадецът се изправи.

— Сине мой, ние ще вървим!

— Наистина ли без мен, татко?

— Да. Ти трябва да охраняваш нашата крепост, на която пак ще трябва да разчитаме, ако не ни се удаде да разкараме индианците от пътя си.

Боа роз не искаше да признае, че единствено грижата за живота на неговия любимец го подтикваше към тази мярка.

— Не ми се вярва — продължи той — по време на отсъствието ни да те застраши някаква опасност, а и нали ще се отдалечим само за няколко минути? Но ако въпреки това се случи нещо, при един изстрел от твоя страна ние веднага ще дотърчим. Хайде, Пепе!

Дормилон също се надигна. Те взеха пушките си, напуснаха тихомълком лежащата в пълна тъма платформа на пирамидата и се спуснаха по откоса.

Едва бяха изчезнали в мрака и от другата страна се появиха два силуета.

— Най-сетне една хитрост успя, старо! — прошепна Ел Местисо. — Те се канят да премахнат червените и нека си го правят. Ние през това време ще се промъкнем горе и ще очистим Тибурсио. Той трябва да ни даде моята пушка и косата си. Когато ония се върнат, ще ги посрещнем с куршумите си. Веднъж пирамидата да е в ръцете ни, нищо няма да могат да ни направят. Ти се изкачи оттук и като стигнеш ръба, създай някакъв шум, който да насочи вниманието му към теб, а аз ще го връхлетия!

Кървавата ръка се приготви да се подчини на заповедта на сина си.

Фабиан седеше на платформата и се заслушваше в нощта. Беше угрижен за своите спътници, които тръгваха срещу немалка опасност. Но по-голяма грижа му създаваше мисълта за дон Пена и дъщеря му. Двамата разбойници, които веднъж вече бяха нападнали хасиендерото и щерка му, най-вероятно знаеха за кроежите на апачите и може би дори бяха решили да вземат участие в тях. Не го свърташе на едно място, искаше му се да тръгне бързо към Бизоновото езеро.

Минутите на отсъствие на двамата му спътници се разтегляха в часове.

По едно време му се стори, че долавя шум недалеч от ръба на платформата. Припъзля нататък и видя тъмна фигура, която възнамеряваше да се качи.

— Пепе! Татко!

— Да!

— Как мина?

— Добре! — отговори фигурата.

Фабиан разбра, че това не беше нито Пепе, нито Боа роз. Вдигна пушката за удар и... почувства ръката си приклепена. Оръжието му падна и се плъзна надолу по пирамидата.

Първият от двамата мъже също се изкатери на платформата и младежът се видя пленен от двама души, силни като великани, в които разпозна метиса и Кървавата ръка.

Вече не можеше да стреля, затова нададе силен вик, който процепи надалеч нощната тишина.

— Забий му ножа, старо! — повели Ел Местисо, тъй като двете му ръце държаха Фабиан.

Кървавата ръка оголи острието. Фабиан се отскубна, сграбчи собствения си нож и замахна към стария. Прободен в мишницата, Мано Сангриенто пусна оръжието, за да му изтръгне ножа.

Фабиан повтори вика си. Ръкопашният бой се водеше от тримата биещи се по цялата платформа. Те достигнаха ръба ѝ и паднаха надолу, опитвайки да се задържат един за друг. Фабиан падна на земята в безсъзнание — беше ударил главата си в камък. Сан меле беше първият, който се съвзе.

— Жив ли си, старо?

— Да.

— Обесникът е замаян. Бързо, хващай го и нагоре с него.

— Довърши го!

— Сега не. По-добре горе. Чуваш ли, другите двама идват? Те вече изкачват пирамидата. Не можем да се върнем горе. Да се махаме!

— Преди туй ще го намушкам!

— Посмей само, тъпако! Ако го оставим мъртъв, нищо не печелим. Вземем ли го обаче като пленник, те ще ни следват, додето ги пипнем. Да се омитаме с него, казвам ти!

Кървавата ръка се подчини. Те сграбчиха Фабиан и се отдалечиха от пирамидата, от чиято платформа се разнесоха викове на ужас и ярост.

Канадецът и Пепе се бяха промъкнали надолу към равнината и стигнаха незабелязано до конския труп, където индианците все още седяха заедно. Те си мислеха, че белите ще следват индианския метод и ще започнат начинанието си едва на зазоряване. Ето защо не напругаха особено вниманието си.

— Няма да ни затруднят много — прошепна канадецът. — Напред!

Те запълзяха с нечути змиевидни движения към червенокожите. Когато бяха на няколко крачки от тях, оставиха пушките. Надигнаха се и с бързината на светкавица се спуснаха върху нищо неподозиращите врагове. Пепе избърса кървавия си нож и рече:

— Дванайсет резки. Приключихме с червените!

В този миг прозвуча първият вик за помощ на Фабиан.

— Санта Лаурета, кой беше това?

— Фабиан! — извика канадецът, грабна устремно пушката си и полетя с дълги скокове към пирамидата; Пепе след него, сграбчил на свой ред пушката си.

Не бяха изминали и половината от пътя, когато се разнесе вторият вик.

— По-бързо, за бога, по-бързо, Пепе! — викна канадецът. Страхът за Фабиан му придаваше към силата на исполин и пъргавината на тигър. Без да проверява дали Пепе го следва, той се носеше по равнината. Като стигна до пирамидата, заподскача нагоре към върха, без да проявява предпазливост.

— Фабиан! — извика, стигайки горе. Никакъв отговор.

— Фабиан, дете мое, сине мой! — повтори в ужасен страх. Чуваше се само пхтенето на катерещия се Дормилон.

— Къде е? — попита той, останал без дъх, когато стъпи на платформата.

— Изчезнал е, не зная къде!

— Тук ли е пушката му?

Започнаха да търсят.

— Няма я.

— Значи нищо не му се е случило — успокои го Пепе. — Оръжието му си е у него и той щеше да стреля, ако го застрашаваше някаква опасност.

— Не, той не се е отдалечил доброволно, а е бил нападнат и отвлечен. Ел Местисо отново притежава пушката си — отговори Боа роз и могъщият му глас изтътна като гръмотевица в нощта: — Фабиан!

И този път без отговор.

— Надолу, Пепе! Трябва да изследваме подножието на пирамидата!

Те се смъкнаха по стръмния откос и закрачиха в трескава възбуда около гробницата. Кракът на Дормилон се натъкна на нещо твърдо. Той го повдигна.

— Боа роз, ела тук! Имам една следа — тук между камъните лежи пушката на Фабиан!

Канадецът побърза да дойде и взе оръжието в ръка.

— Още е заредена. Той е бил надвит в ръкопашен бой. О, защо не беше ден, тогава всичко щяхме да прочетем по следите!

Боа роз погледна безпомощно нагоре. Някакво матово сияние се мерзелееше в мрака. Той се изкачи няколко крачки и взе предмета.

— Неговият нож!

— А тук е шапката му! — извика Пепе. — Санта Лаурета, имаш право, той е бил нападател. Фактът беше неоспорим.

— Фабиан! — изрева канадецът така, че ехото прогърмя от скалите.

Високата му фигура тръпнеше под могъщата възбуда и ужасен гняв се таеше в тона му, с който, слагайки пестник на рамото на Пепе, се връщаше тържествено:

— Ние ще го намерим, жив или мъртъв! Но горко на тези, които са се осмелили да го докоснат! Те ще умрат, та ако ще и самият сатана да ги закриля!...

10. Преследване

Предния ден следобед един ездач следваше брега на Рио Хила, оглеждайки внимателно земята. Мъжът беше мускулист, носеше фино салтилско серапе, гамаши от яркочервено сукно и мокасини с изключително богата орнаментировка. Главата му беше покрита с нещо като тюрбан, през който се виеше лъскавата кожа на гърмяща змия.

От време на време той спираше и слизаше от коня, когато се съмняваше дали все още е на върната следа. Преследваните бяха двама мъже, защото, когато дирят им приближаваше до реката, във влажната почва непогрешно се различаваха отпечатъците от два чифта различни крака.

Внезапно той спря изненадан. Следата се пресичаше странично от конски отпечатъци, насочващи се към реката. Ездачът се подвоуми коя диря да последва. Той беше команч. Изискваше се необикновен кураж, за да навлезе в ловната територия на най-върлите врагове на неговото племе.

След къс размисъл той взе решение и се насочи към реката. На едно място на брега ездачът беше разседнал коня си и го бе вкарал в реката. Животното трябва да е било много изморено, а може би и болно. После мъжът отново бе препуснал по следите на другите двама. Тревата, върху която е било сложено седлото, бе все още ниско полегнала, а и водата, смела калния бряг, бе все още мръсножълта във вдлъбнатините от копитата. Ездачът беше напуснал реката едва преди пет минути.

Команчът смуща животното си и се приведе ниско напред, за да не загуби дирята при бесния галоп. Скоро видя преследвания пред себе си.

Непознатият го забеляза, но посред Апачерията той очевидно не намираше повод за тревога и спря коня си. Едва когато преследвачът приближи и си видяха шарките по лицето му, апачът се обърна и смуща коня, за да избяга.

Животното беше изтощено и накуцваше.

— Куче, чакал, крастава жаба! — извика команчът подире му. — Апачът на собствената си земя се страхува от команча. Страхът е загризал сърцето му. Той може само да краде коне и да бяга! Понечи да свали обкованата със сребърни гвоздеи пушка от рамо, но размисли. На вражеска територия шумен изстрел можеше да означава неговата гибел. Разви ласото и го завъртя над главата си.

— Не искат ли краката на койота да спрат? Соколово око, команчът, желае да говори с него! Но и това не накара апача да заеме положение за отбрана. Неговият кон не можеше да се мери с този на преследвача.

— Страхливото влечуго е единственият конекрадец, който се изплъзна на Соколово око, но сега и той ще му даде скалпа си и няма да разкаже на Черната птица за Якия дъб, повален от диханието на команча.

Ласото изсвистя във въздуха и се наниза върху тялото на апача. Соколово око дръпна юздите на коня, обърна го рязко и апачът излетя от седлото. С бърз скок команчът се намери до него и заби ножа си до дръжката в гърдите му.

Хвана косата на убития с лявата ръка и я опъна силно... три къси остри среза, силно дръпване... скалпът беше отделен.

След като го почисти от кръвта, Соколово око го окачи на пояса си, възседна отново коня, за да потърси напуснатата двойна диря. Ако Ел Местисо не беше съобщил на Черната птица

новината за гибелта на отряда на Якия дъб, то до ушите на вожда вероятно така и нямаше да достигне вест за тяхната съдба, защото сега и последният от този отряд — вече толкова близо до целта — беше паднал от ръката на Соколово око.

Команчът откри следата и я следва до настъпването на мрака. Преустанови преследването, потърси паша и вода, и разположи нощния си бивак.

Докато се намираше на територията на враговете, не трябваше да пали огън.

Увит в чула на коня си, мислеше за Мо-ла, която обичаше и заради която бе предприел това рисковано дело — да дойде в Апачерията, за да вземе скалповете на Черната птица и двамата пустинни разбойници.

По едно време дочу далечни изстрели. Ослуша се. Убеди се, че се води някакво сериозно сражение. Скочи, оседла коня и препусна по посока на пушечната стрелба.

Битката не продължи дълго. Соколово око приближи бойната арена. Крепостта от фургони бе подпалена и огънят освети равнината. Команчът беше убеден, че апачите са унищожили експедицията на бледоликите. Беше му ясно, че Мано Сангриенто и Ел Местисо са при апачите, защото следваната диря водеше към полесражението. Той реши да подслуша тази среща или поне да я наблюдава.

Върза коня в оврага и закричи към арената на кръвопролитие.

Стигнал в обсега на светлината от огъня, той знаеше как да остане невидим. Избягваше ярките, играещи по равнината светлинни ивици и се придържаше към тъмните сенки, които фигурите и очертанията на горящите предмети чертаеха в стрелкащи се облаци по степта.

Той видя Бараха да стои до едно дърво и Ел Местисо да преговаря с вожда. Къде ли беше Мано Сангриенто? После видя метиса да потегля с дванайсет индианци и ги последва, докато си изясни посоката им. Забеляза и бащата на метиса и се промъкна близо до апачите, за да разбере от няколкото стигнали до ухото му думи, че се канят да отидат до Мъгливите планини, за да нападнат трима бели ловци.

Кои бяха бледоликите? Можеха да са само врагове на апачите и следователно приятели на команчите. Дали не бяха тримата прочути бледолики, за които бе говорил Енсинас по време на ездата от Тубак към саваната? Той на драго сърце би ги предупредил, но не познаваше Мъгливите планини и нямаше да ги намери преди пристигането на апачите.

Докато Соколово око мислеше за всичко това, Ел Местисо изчезна с индианците в мрака.

Тогава нещо се раздвижи под близките дървета и минута по-късно оттам препусна кон. Ездачът също беше подслушвал апачите и техните бели предводители. Той можеше да бъде само техен враг, иначе нямаше да се крие от тях. Беше препуснал в почти същата посока и можеше да се предположи, че има намерение да предупреди белите.

Соколово око закричи обратно с намерението да последва всички тях и се приближи до бойния плац тъкмо навреме, за да стане свидетел на потеглянето на апачите.

Те поеха към реката. Оръжията им причиняваха толкова шум, а и самите те се държаха в своята победна самоувереност така шумно, че му беше лесно да ги следва по петите. При реката индианците се разделиха. Основният отряд започна да се приготвя за плаване и Соколово око подслуша две неща: че Черната птица е ранен от Падащата светкавица и че походът е до Бизоновото езеро. Другият отряд, който се състоеше от десет воини и техния предводител Антилопата, пое край реката. Соколово око се промъкна и след тях, за да узнае намеренията им. Те смятаха с настъпването на деня да проследят дирите на Големия орел, Падащата светкавица и Пантерата от Юга.

Сега той знаеше достатъчно. Тримата бледолики в Мъгливите планини сигурно бяха вождовете на горите с Тибурсио, големия скаут. Трябваше да ги предупреди, преди единайсетте да са открили следите им. Но ясно бе едно — Ел Местисо и неговите придружители не знаеха кои бяха тримата бели, които търсеха в Мъгливите планини, иначе нямаше да изпращат специално отделение.

Соколово око възседна коня и препусна в мрака.

Въпреки тъмнината пред него се издигна тъмна маса, която команчът помисли за Мъгливите планини. Без да знае, той се намираше толкова близо до пирамидата, че само след няколко крачки щеше да се натъкне на трупа на коня, който канадецът бе застрелял под Диас и дон Естебан, и да попадне право в ръцете на осемте апачи, разпределени от Ел Местисо като стража към равнината.

Но щом съгледа тъмната група от хълмове пред себе си, Соколово око се отклони встрани по равнината, за да заобиколи планините и поеме край северния скат. Беше нощ и нямаше как да продължи пътя си. Ето защо спъна коня и легна да почине.

Пробуди се едва когато слънцето беше изминало четвъртината от дневния си път. Той скочи и яхна коня.

Навлече в степта и зави в широк полукръг, оставайки Мъгливите планини отляво, за да ги заобиколи и стигне така до десния ръкав на Рио Хила. Когато се канеше да се насочи към хълмовете, забеляза на земята следата от двама ездачи. Неговата собствена сигурност му повеляваше незабавно да я последва.

Следата също водеше към планините. Стъпканите стръкове вече се бяха изправили, но въпреки това следата едва ли можеше да е по-стара от един час.

Команчът скоро забеляза двама души, единият от които следеше с очакване приближаването му. До този момент той не би могъл да ги забележи, защото между него и тях имаше многобройни земни образувания.

Единият седеше на съваем стол, който, като се сгънеше, ставаше на бастун. Пред него имаше статив, който също можеше да се сгъва. Дрехите му бяха от плат на сиви и сини карета, носеше широкопола панамена шапка, килната назад към тила. Очите му непрестанно се местеха от планините към статива и обратно. Ръката му, от която току-що бе свалил ръкавица от сиво гласе, водеше молива с такава безгрижност, сякаш мъжът се намираше в ателието на някой художник на Рийджънт стрийт в Лондон.

Вторият, който бе забелязал приближаването на команча, бе облечен от главата до петите в шавена кожа от елен рогач, наричана в Мексико гамуса, на главата си носеше измачкана филцова шапка и по пояса си бе овесил според маниера на американските трапери цял набор необходими предмети. Стиснал дългоцевна пушка в ръка, той оглеждаше приближаващия с бдителни очи и каза, без да поглежда към рисувача:

— Сър Уилям!

— Мастър Уилсън!

— Идва един индианец!

— Не ме е грижа!

— Може да е враг!

— Не ме е грижа!

— Но е много вероятно да се стигне до битка!

— Не ме е грижа! Аз съм дошъл в саваната, за да рисувам и да заловя прочутия Бегач на прерията. Ние сключихме помежду си договор, според който вие си получавате вашето възнаграждение, а в замяна ме пазите и закриляте от всяка физическа опасност. Червенокожият следователно си е ваша работа!

— Но аз мога да ви закрилям, сър Уилям, единствено ако следвате моето ръководство!

— Не ме е грижа!

— Договорът ме задължава да се заемам с опасностите, но ако аз падна в жертва, то и вие сте изгубен!

— Не ме е грижа!

— О, това не е враг, а команч! Можете спокойно да продължите да си рисувате, сър!

— Това при всички случаи щях и да правя — отговори англичанинът, докато пригладяваше с лявата ръка края на брадата си, а с дясната плъзгаше молива с безметежно безгрижие по хартията.

Бавно приближавайки, команчът също бе хванал пушката си. Беше видял, че двамата не са апачи, а блеодолики, от които навярно нямаше защо да се опасява.

— Стой! — викна Уилсън на онзи завален език, употребяван навсякъде между индианци и мексиканци. — Какво прави червеният мъж в ловната територия на своите врагове?

— Моят брат приятел ли е на апачите?

— Той е приятел на всички, които го оставят спокойно да си върви по пътя, и враг на всички онези, които искат да вкусят куршума му.

— Ще разкаже ли той на апачите, че е видял един син на команчите?

— Той ще мълчи.

— В такъв случай моят бял брат ще запази скалпа си — прозвуча гордият отговор, при което индианецът смушка коня си да приближи.

Една пренебрежителна усмивка плъзна по обветрените страни на Уилсън.

— Охо! Толкова велик воин ли е червеният ми брат? Сто команчи и двеста апачи напразно биха се трудили да се сдобият с косите ми.

— Тогава бледоликият е любимец на Добрия дух, защото Соколово око, ако пожелае, взема скалпа на всеки мъж!

— Соколово око? — Презрителният израз изчезна и направи място на радост. — Слушал съм за Соколово око, команча. Той има вярно око, храбро сърце и силна ръка. Какво прави той в Апачерията?

— Той иска скалпа на Черната птица, страхливия вожда на апачите, кожата на Дяволите на саваната, които са там в планините.

— Дяволите на саваната? Смесената кръв и Кървавата ръка? Тези негодяи са тук?

— Те са в Мъгливите планини, за да убият Големия орел, Падащата светкавица и Тибурсио, скаута.

— Мътните го взели. Господарите на горите и прериите са в тази откачена страна? Аз трябва да ги видя и да им помогна! Сър Уилям!

— Мастър Уилсън!

— Позволете да ви представя Соколово око, най-храбрия команч!

— Не ме е грижа! Имам да рисувам!

— В планините се намират трима прочути мъже, преследвани от двама също така прочути нехранимайковци.

— Не ме е грижа!

Чудатият мъж все още не се бе обърнал да хвърли едно око на индианеца. Той продължи да си рисува с най-голямо душевно спокойствие.

— Ние трябва да ги спасим! — настоя североамериканският уестман, който се бе нагърбил да води този чуждак през саваната и да го предпазва от всички опасности.

— Те са трима срещу двама и не се нуждаят от никаква помощ!

— Но аз бих желал да се запозная с тях!

— Не ме е грижа! Когато тази картина бъде готова, ще продължим да яздим към Рио Хила, накъдето се бил насочил Бегача на прерията. Баста!

— Дарете ми само няколко секунди, сър Уилям!

— Не ме е грижа. Аз се придържам стриктно към нашия договор. Вътре нищо не е писано за трима прочути мъже и двама прочути обесници, с които е трябвало да се запознаете!

Уестманът се отказа от опита си.

— Нека моят червен брат каже на Големия орел, ако говори с него, че Монтана Уилсън го поздравява!

— Соколово око ще му назове името, което неговите уши чува. Брат ми дълго ли ще остане тук с този странен мъж?

— Може би!

— Тогава нека той държи пушката си готова. Дяволите на саваната имат дванайсет апачи при себе си, а други единайсет червени чакали ще дойдат откъм реката, за да се обединят с тях.

— Къде е разположило племето на Черната птица своя бивак?

— Един отряд бледолики отиваше в Мъгливите планини, за да търси там злато. Черната птица ги унищожи до един, когато слънцето заспа на запад, и после потегли с воините си към Бизоновото езеро.

— Какво ще прави там?

— Искате да вземе стадата и скалповете на бледоликите.

— Моят брат ще го последва ли?

— Соколово око трябва да търси Големия орел, при когото се намира скаутът. Той ще тръгне към Бизоновото езеро, веднага щом чуе, че Черната птица иска да избие неговите бели приятели. Соколово око ще го придружи.

Лицето на Уилсън се проясни.

— Значи господарите на горите също ще тръгнат към Бизоновото езеро?

— Соколово око така смята!

— Тогава моят брат ще срещне и мен там — обеща уестманът полугласно и на неразбираемото за англичанина полуиндианско наречие. А високо прибави: — Чува ли е Соколово око за мустанга, наричан Бегача на прерията?

— Соколово око е слушал за него. Той е бял жребец, когото ничия ръка не е в състояние да залови. От очите му блика огън, ноздрите му издухват пара, гривата му се стеле до земята, под копитата му хвърчат искри от скалата, той е по-красив от младата скуав във вигвама на индианеца и е по-бърз от вихъра между планините. Той идва като мисълта и изчезва като лъча на светкавицата.

— Жребецът е бил видян в равнините на Юга.

— Значи той ще отиде към бреговете на Рио Хила и до Бизоновото езеро, където мустангът предпочита да пие в сенките на гората, отколкото на открития бряг на реката.

— Сър Уилям!

— Мастър Уилсън!

— Този команч възнамерява да отиде до Бизоновото езеро...

— Не ме е грижа!

— Там той ще намери нещо извънредно рядко и ценно.

— Не ме е грижа!

— По-точно Бегача на прерията, който ще дойде до Рио Хила.

В същия миг англичанинът скочи от стола, обърна се, улови златните си очила с палеца и показалеца на лявата ръка и огледа индианеца с поглед, от който струеше задоволство.

— Well, мастър Уилсън, попитай го дали това наистина е вярно?

— Той току-що ме увери.

— Може ли да му се вярва?

— Без съмнение! Той е най-прочутият, най-храбрият и най-искреният команч в саваната.

— Добре, отук тръгваме директно към Бизоновото езеро!

— Ами рисунката ви?

— Веднага ще бъде готова!

Той се взря още веднъж в Соколово око. Красивата, дивашко-елегантна фигура на команча въздейства с непреодолима магнетична сила върху неговия артистичен ум.

— Мастър Уилсън, попитайте го дали мога да му нарисувам портрет!

Уестманът се обърна към команча, който бе приближил коня си до статива и сравняваше с удивен поглед закрепената върху него рисунка с издигащите се отпреде му планини.

— Какво вижда моят червен брат?

— Белият мъж е голям шаман. Може ли той да задържи фигурата и на някой човек, без тя да умре?

— Бива ли той да задържи тази на моя червен брат?

— Кой ще я получи?

— Той ще я задържи два пъти и единия път ще я получи моят брат. Той ще може да я отнесе в своя вигвам и да я подари на скуав на неговото сърце.

Очите на Соколово око проблеснаха.

— Нека той започне голямата медицина!

— Какво казва Соколово око? — запита англичанинът.

— Казва да, при условие че и той получи един портрет.

— Ще го има! Нагласи го с коня така, че слънцето да му бъде от дясната страна!

Соколово око зае възможно най-горда стойка; Уилям закачи нов лист, взе молива и необикновеният сеанс започна.

Първата рисунка англичанинът пхна в папката си, но втората получи команчът. Той докосна листа с върха на пръстите си и разгледа портрета с боязън, примесена с прехлас, сякаш държеше в ръцете си най-висшето благо на Земята и Вечните ловни полета.

— Уф! — даде простор на сърцето си с дълбок гърлен звук. — Това е Соколово око, команчът, и — добави после тихо: — Мо-ла, Цветето на саваната, ще го получи!

Той слезе, разхлаби седлото и подпхна картината между него и чула.

Англичанинът вече се занимаваше с довършването на своя пейзаж и не обръщаше внимание на всичко останало.

— Кога ще бъде белият ми брат при Бизоновото езеро?

— Засега все още не знам — отговори Уилсън.

— Известен ли е на брат ми Бизоновия остров?

— Все още не съм го виждал, защото моята родина лежи на много дни път на север от земята на команчите. Но ще го намеря, ако се наложи да го търся.

— Конете на моя брат са млади и силни. Ако той сега препусне, ще бъде там, преди слънцето да се е спуснало за втори път. Той ще изброи по пътя много острови и когато достигне седмия, ще види Бизоновия остров. Там десет воини на команчите чакат Соколово око. Нека брат ми им каже, че апачите идват, а зад тях — команчът с вождовете на горите.

— Апачите няма ли да бъдат там преди мен?

— Не. Те трябва да следват със своите канута големия завой на Рио Хила, докато моят брат има два бързи коня. Нека синовете на команчите пропуснат кучетата на апачите и да не им се показват.

— Ще им предам известието.

Соколово око извади ножа и отрязва едно от изкусно изработените от четината на бодливо свинче топчета на гамашите си.

— Нека моят брат им покаже този жълт и те ще знаят, че той е приятел на Соколово око! Той възседна коня си.

— Команчът казва благодаря на своите бели братя за голямата медицина, която му дадоха. Той ще им заеме ръката си в беда и опасност!

И в бърз галоп препусна към планините. Но едва стигнал в подстъпите им, спря внезапно коня. Беше забелязал далеч долу няколко тъмни точки, които се движеха. Хора ли бяха или животни? Той трябваше да го знае и препусна неустрашимо към тях, но в ръката с пушка, готова за стрелба.

Колкото повече приближаваше, толкова по-ясно ги различаваше. Бяха петима апачи. Трябваше да бяха част от единайсетте индианци, изпратени да търсят следите на вождовете на горите. Те сигурно се бяха разделили. Шестима бяха последвали директно дирите, а петима бяха заобиколили планините, за да се явят в гръб на белите.

— Тези апачески кучета ще видят и ще нападнат Монтана Уилсън и бледоликите с четирите очи. Но Соколово око ще спаси своите бели братя и ще принуди койтоотите да го следват.

Рисунката на лорда вече се заплащаше с благородството на команча, решил да отклони апачите от тяхната посока.

Той хвана поводите изкъсо и препусна към тях. Апачите го бяха забелязали също така добре, както той тях и надигнаха врява, когато разпознаха в него един команч.

Пет пушки се насочиха към Соколово око и пет изстрела пропукаха, но нито един не го улучи, защото той беше извън обсега на стрелбата им. Но преди някой от враговете да е успял да зареди, той извъртя рязко коня, полетя към тях и стреля. Един апач рухна мъртъв от животното си. Соколово око праметна пушката и взе томаховката в ръка.

— Тук е Соколово око, команчът! — прогърмя неговият ликуващ, победен глас.

Препусна с коня към най-близкостоящия до него апач. Сблъскаха се гърди в гърди. Този дързък индиански номер успя. Животното на апача се срути и в същия миг високо размаханата томаховка изхрущя в черепа на ездача.

Конят на команча също се разтърси от сблъска, но Соколово око го вдигна на задните крака, извъртя го и препусна, преследван с бесни крясъци от другите трима.

По време на гонитбата зареди. Изстрелите им го бяха осведомили, че неговата сребърна карабина е по-далекобойна от техните пушки. Те също зареждаха. Команчът спря животното си, прицели се и стреля. Предният се сгромоли. Соколово око препусна отново и зареди. Двамата останали го последваха. Поглеждайки постоянно назад, за да преценява разстоянието, той спря само на няколко крачки извън огневия им обсег.

Зад него изтреща изстрел и още един — никой от двата не улучи. Соколово око обърна коня и препусна право към тях. Простреля единия, после улови пушката за цевта и нанесе на разминаване такъв ужасен удар отдолу нагоре по муцуната на коня на последния апач, че животното се изправи на задните си крака, прекатури се и погребва ездача под себе си. Конят начаса скочи отново, но преди апачът да се изправи, команчът коленичи върху него и заби ножа си в гърдите му.

Съвсем сам, без да получи и най-малкото нараняване, Соколово око беше победил за десет минути петима апачи.

Взе скалповете им и ги закрепил към седлото си. Като се изправи, видя да идват към него двама ездачи с един товарен кон. Беше англичанинът със своя уестман.

Двамата го разпознаха и приближиха без колебание.

— Белите мъже са чули пушките да говорят и са дошли да видят кой стреля? — попита Соколово око.

— Така е — отвърна Уилсън, гледайки с удивление петте свежи скалпа.

— Пет кучета на апачите се бяха запътили към мястото, където се намираха моите бели братя. Аз им взех косите — изрази се протичко команчът.

Лордът зяпна широко с уста, улови златните очила с палеца и показалеца на ръката си и рече:

— Goddam

[59]

, един храбър тип, тип, почти като англичанин! После обърна коня си и препусна.

— Сър Уилям! — викна Уилсън.

— Мастър Уилсън!

— Трябва да благодарим!

— Не ме е грижа! Нашата сигурност и свързаните с нея благодарности според договора са ваша работа — отвърна чудака, без изобщо да погледне назад.

— Команчът не се нуждае от благодарността на своите бели братя, той има нужда само от пушката си! — произнесе гордо Соколово око.

— Моят червен брат е голям воин и има добро сърце. Монтана ще разкаже на команчите от Бизоновия остров за храбростта на техния дързък брат!

Той му подаде ръка и последва англичанина. Конете на загиналите се пръснаха в далечината. Соколово око пое обратно по следата, която апачите бяха оставили. Той бързаше, защото беше изгубил много време, а трябваше да срещне шестимата индианци, преди те да са стигнали до Големия орел.

Скоро се озова на мястото, където единайсетимата се бяха разделили. Преброи отпечатъците и установи, че шестима са се насочили към Мъгливите планини. Оттук нататък земята бе камениста и следата на ловците бе трудна за откриване. Соколово око предположи, че шестимата са напредвали по-бавно от другите петима.

Това беше вярно и не след дълго команчът видя шестимата ездачи, които яздеха един след друг и обследваха земята. Никой от тях не намираше за нужно да се обърне поне веднъж да погледне назад.

Беше крайно време за действие, ако искаше да ги отклони от следите на ловците.

Соколово око сне пушката и пришпори коня. Полетя в галоп към тях и след минута се намираше в пушечния им обсег. Апачите чуха ударите от копитата зад себе си и се обърнаха. Соколово око нададе бойния вик на команчите. Спря коня, прицели се и куршумът събори първия враг от коня. Дръзкият индианец вече препускаше обратно по пътя, по който беше дошъл.

Яростни и изненадани викове се разнесоха зад него и апачите го последваха бързо.

Соколово око препускаше към Рио Хила, но щадеше силите на коня си. Апачите го настигаха, но без той да попада в обсега на пушките им. Намерението му беше те да сметнат, че животните им превъзхождат неговото. По този начин пришпорваше тяхното усърдие и ги отклоняваше от Мъгливите планини.

Стигнал до реката, той пришпори коня си. Следеше брега и стигна до мястото, където се бе намирал плаващият остров. От пръв поглед видя, че тук е имало битка. Многобройните отпечатащи от индиански мокасина го караха да се надява, че неговите собствени следи няма да бъдат открити лесно.

Вкара коня си във водата, вдигна високо пушката и рога с барут и заплува срещу преследвачите си по течението. Вярно, че беше достатъчно прикрит от крайбрежния храсталак, но въпреки това начинанието му беше безумно дръзко.

Чу ги да приближават, после профучаха в галоп покрай него и храстите. Соколово око изведе коня отново на брега и си проби път през гъсталака. Вдигна пушката... една-единствена секунда за целене... изстрелът проехтя и втори апач рухна от коня.

Четиримата измамни диваци обърнаха рязко конете и препуснаха по петите на Соколово око, без да удостоят и с един поглед загиналия.

След като зареди отново, Соколово око измери дистанцията между себе си и преследвачите.

Беше подходяща за намерението му. Скочи от коня, който застина като някой зид, пристъпи зад

него, използвайки тялото му за прикритие, и опря дулото на сребърната пушка във вдлъбнатината на седлото.

Апачите се стъписаха и обуздаха животните си.

— Тук е Соколово око, команчът — викна им той. — Кое куче иска да му вземе скалпа?

Апачите го виждаха извън далекобойността на пушките си и мислеха, че и те са недостижими за неговите куршуми.

— Апачите ще одерат неговата кожа, а сърцето му ще дадат за храна на лешоядите — провикна се един. — Техните храбри братя са зад него и ще го заловят!

— Братята на кучетата са мъртви. Пет скалпа висят на седлото на команча и пет коня търсят своите ездачи зад планините!

Те видяха скалповете и нададоха още по-ужасен вой.

— Убиецът ще ги последва в Страната на сенките — изрева един и вдигна пушката.

Изстрелът проблесна, ала куршумът не достигна Соколово око.

— Апачите са стари жени — не са се научили да стрелят. Команчът ще им покаже как улучва той кучетата!

Неговата пушка също прогърмя и индианецът, който бе стрелял, се катурна на земята, улучен в челото.

Ако сега се бяха спуснали към него, щеше да бъде принуден да бяга. Гневът обаче не им позволяваше да разсъждават спокойно. Те изстреляха пушките си, но така и не уцелиха.

Соколово око възседна коня и полетя към тях. Галопирайки, простреля един от последните трима врагове в рамото. Напрежението от ездата и възбудата от битката бяха накарали кръвта му да закипи, така че вече не се целеше точно, яздеком.

Извъртайки пушката, замахна за удар, ала конят му се препъна в някакъв корен и падна.

Пушката излетя надалеч и преди Соколово око да успее да се изправи, получи удар по главата, който го зашемети.

Когато дойде на себе си, лежеше на земята с вързани ръце и крака, а двамата здрави апачи превързваха ранения.

— Команчът не умее да язди. Той е едно хлапе, което трепери от коня — подигра се единият, забелязал свестяването му. — Синовете на апачите ще отмъстят за своите братя и ще го измъчват в продължение на две слънца!

Без да отговори, команчът метна на говорещия изпълнен с презрение поглед и затвори очи.

Успя да забележи всичко около себе си.

Двамата апачи яхнаха конете си, за да докарат тримата убити, а оставиха ранения да пази.

Изминаха няколко часа, преди да се появят, и от това Соколово око заключи, че те са видели и убитите зад планините.

Единият от апачите хвърли мрачен, но изпълнен с възхищение поглед към пленника.

— Команчът е куче, но куче, което разкъсва пантерата. Неговата храброст ще бъде зачетена с големи мъчения!

И сега Соколово око не отговори. Апачът го срита.

— Не може ли кучето да отговаря, когато Антилопата му приказва?

— Комарът, който се нарича Антилопа, няма да ужили Соколово око. Той не е в състояние да приложи мъчения, които биха били достойни за команча! — прозвуча отговорът с най-презрителен тон.

— Той ще изтърпи толкова много болки, че ще вие като стара жена и ще забрави да запее смъртната си песен!

С помощта на ножовете си апачите изкопаха покрай крайбрежните върби гроб за тримата мъртъвци и ги положиха вътре. Седнаха на ръба на гроба и запяха «заупокойна» песен, в която прославяха добродетелите на загиналите. Когато гробът бе засипан, здрачът вече се спускаше.

Апачите събраха клони и сухи съчки, за да запалят Лагерния огън и огъня на мъченията.

Соколово око наблюдаваше приготовленията с непоклатимо спокойствие. Той не се страхуваше от смъртта, но следеше, мобилизирал цялата острота на ума си, за някоя възможност да се освободи.

Двете клади бяха струпани и скоро щяха да бъдат запалени. Но апачите установиха, че им липсва пунксът

[60]

. Един от мъртвите бе погребан с него. Антилопата заповяда на другия наранен дивак да потърси кухо дърво и да донесе гнила прахан. Той самият се захвана да издялка двете дървени части за индианското огниво. Седеше гърбом към Соколово око.

Това беше единствената възможност за спасение. Команчът се заслуша в крачките на отдалечаващия се и след като те заглъхнаха, изчака още няколко минути. После се изправи рязко въпреки вървите, улови с вързаните ръце Антилопата отзад, събори го, натисна главата и раменете му към земята с тежестта на тялото си и изви ръката му с ножа. Стиснал дръжката със зъби, преряза вървите и освободи ръцете си, стисна апача с лявата ръка за гърлото, прерязвайки с дясната ремъците на краката си и заби ножа дълбоко в гърдите на врага. Цялата работа трая три секунди, така че нито Антилопата, нито раненият успяха да издадат звук.

Раненият скочи въпреки раната си, за да предупреди отсъстващия воин, но Соколово око склочи ръце около гърлото му и го събори на земята. Индианецът изгуби съзнание. Команчът не го уби. Той навлезе между храстите и се запромъква с нечути стъпки в посоката, в която се бе отдалечил последният апач. Сنيши се до стъблото на една върба и зачака.

Не мина много време и чу бързите му стъпки. Остави го да подмине малко, после го сграбчи изотзад и го повали на земята.

— Кое куче може да измъчва Соколово око? Той ще научи апачите да яздат към Страната на духовете!

Едно намушкване, три среза... и той държеше скалпа на противника си в ръката.

Върна се при лишения от съзнание, върза му ръцете и краката и започна да разравя гроба, за да вземе скалповете на тримата победени. Взе и косите на Антилопата.

Апачът дойде отново на себе си. Соколово око пристъпи към коня си, вързан за едно дърво, и взе от чантата на седлото една изработена от рибешка кост риболовна кука със закрепена към нея връв от растителни влакна. Приблжи се към вързания.

— Апачите не са по-умни от краставите жаби в тинята на блатото. Те търсят пункс и не питат дали команчът има огън. Те дадоха на Соколово око десет скалпа, като от единайсетия той се отказва. Раненият чакал ще живее, за да квичи сред своите синове и братя за делата на команча. Но той ще остави белег, че скалпът му принадлежи!

Соколово око улови ранения за косата и прекара с ножа двоен срез около главата му. После прибра всичко, което му принадлежеше, прибави мунициите и провизиите на апачите и хвърли оръжията им в реката. Едва тогава преряза ремъците на пленника и сложи въдицата в ръката му.

— Апачът ще бъде задържан тук от раната си. Той ще може да яде риба и да чака завръщането на своите, за да им каже, че Соколово око е бил посред страната на враговете и за половин слънце се е сдобил с единайсет скалпа. Хоуг!

Той възседна коня си и пое в посока към Мъгливите планини. Сега беше тъмно, но местоположението на планините му беше известно и се надяваше да се срещне и с вождовете на горите.

Внезапно до ухото му достигна отдалече вик.

— Фабиан!

Той спря и се ослуша.

— Фабиан, дете мое, сине мой!

Гласът звучеше нечовешки.

— Фабиан! — за трети път се чу в безмълвната нощ и настана тишина.

Дали не беше гласът на Големия орел, съдейки по силата му? Команчът продължи да язди. До водопада насреща му прозвуча:

— Стой! Кой приближава?

— Един приятел на бледоликите.

— Индианец, претендиращ да е наш приятел? Как е името му?

— Нека моят бял брат първо назове своето!

— Червените мъже ме наричат Големия орел, а тук има още един, когото те са нарекли Падащата светкавица.

— Уф! Команчът вече ги търси от две слънца!

— Команч? Тук в Апачерията? — попита Пепе невярващо. — Нека червеният ми брат каже как се казва!

— Приятелите и враговете на команчите му казват Соколово око.

— Соколово око! Санта Лаурета, ако това е вярно, Боа роз, то тъкмо това е мъжът, който може да ни бъде от полза. Нека моят червен брат слезе и ни разкаже как го е споходила мисълта да ни потърси!

Срещата на тримата прочути мъже посред територията на враговете беше необикновено събитие. Двамата бели подадоха сърдечно ръка на индианеца. Той самият имаше внушителен ръст, но трябваше да вдига поглед, за да гледа канадеца в лицето.

— Знаеше ли моят брат, че ние се намираме в Мъгливите планини? — попита Боа роз.

— Вождовете на горите, Дяволите на саваната и дванайсет кучета на апачите. Къде са те?

— Мъртви! — отговори Големия орел просто. — Искате ли моят брат да има скалповете им?

— Откак слънцето стоеше точно над главата му, Соколово око отдели десет скалпа и един беляза. Той носи само косите, които сам е придобил!

— Единнайсет скалпа! — извика Пепе. — Нека брат ми разкаже!

Команчът разказва, а двамата ловци го слушаха спокойно въпреки голямото си външно вълнение. Той не говори за делата си, но от неговите скромни слова те добиха представа какво е дръзнал да стори и за тях и бяха изпълнени с удивление и благодарност към него. Той беше един горд и великодушен потомък на онези бронзови герои, които са господствали някога над саваните и които единствено контактът с белите е довел до физически и морален упадък.

Големия орел на свой ред разказа събитията от последните дни. Приключи с внезапното изчезване на Фабиан. Замълча и почака Соколово око да изрази своето мнение.

— Дяволите на горите и прериите няма да убият големия скаут, а ще го предадат на апачите. Те го водят към Бизоновото езеро.

— Тогава трябва веднага да тръгнем натам! — рече лесно пламващият Дормилон.

— Моите братя ще чакат, докато се появи утрото и освети всички следи.

— Нашият брат Соколово око има право — съгласи се канадецът. — Мен може би не ме свърта повече и от теб, Пепе, но разумността повелява да разчетем от дирите как трябва да постъпим.

— И моите братя не бива да стъпват на гроба на вожд, преди да се е завърнало слънцето, за да не се натъкнат краката им на знаците, които искат да видят!

— Правилно! Пепе, ние вече проявихме невнимателност. Хайде да отидем отсреща на възвишението и да чакаме там, докато денят настъпи!

Беше ужасна нощ, през която двамата трепереци от гняв и очакване мъже не мигнаха, докато команчът спеше. Никой не издаваше звук, но всеки знаеше за другия, че е готов да заложим и живота си за освобождението на пленника и за наказанието на разбойниците.

Най-сетне на изток просветля и утринната зора неочаквано се превърна в светъл ден. Команчът се събуди и тримата мъже се заеха с изследването на пирамидата.

Те изкатериха срещуположната на възвишението страна и още със стъпването на платформата намериха ножа, изтърван от Кървавата ръка.

— Някакъв чужд нож — викна Пепе. — Не ще и съмнение, Фабиан е бил нападател!

— И храбро се е бранил — прибави канадецът. — Били са повече от един, защото колкото и да е силен метисът, Фабиан определено не е по-слаб и непохватен от него. Битката се е водила отук до отсрещния ръб, там са паднали, както доказва намереният нож на Фабиан.

— Но пушката му се търкаляше от тази страна! — възрази Дормилон.

— Това само доказва правилността на моето становище. Той за съжаление вместо да стреля, е решил да посрещне нападателите с приклада, при което пушката му е паднала. Я виж, Пепе, какво носи команчът!

Соколово око беше намерил снопчето пера на един от двамата разбойници.

— Перата на Ел Местисо — отсече той. — Команчът ги видя, когато се би с конекрадците.

Острите очи на индианеца претърсваха околността. Погледът му бе прикован от един клон във водите на езерото.

— Виждат ли моите братя дали онзи клон лежи неподвижно или плава?

— Плава! — установи веднага канадецът.

— Да — потвърди сега й Пепе, — той се движи, и то към скалите. Трябва да има подводно течение. Но какво ни грее това?

— Соколово око знае, че Дяволите на саваната често пребивават при кучетата на апачите.

Никое око не ги е съгледало още на кон и въпреки това те бързо се придвижват от едно място на друго. Ето защо команчът смята, че те имат кану и го крият в планините, където никой няма да го търси. Но моите братя искат да видят дирята на разбойниците!

Без да се бави повече с преглеждане на земята, команчът забърза напред и двамата ловци го последваха.

Не беше се изкачил кой знае колко, когато спря и посочи някаква материя, закачила се на една издънка от желязно дърво.

— Парче от пояса на Фабиан! — извика Големия орел. — Ние сме на вярна следа. Напред!

Соколово око избърза пред тях. И най-малкият предмет, колкото и дребен и незначителен да беше, не убягваше от неговия обучен от най-ранна младост поглед, макар да крачеше толкова бързо, че двамата ловци бяха угрижени да не би нещо важно да се изплъзне от вниманието им. Той веднага зави по една пътека, която водеше покрай ръба на пропастта. Соколово око видя опустошенията, причинени вчера от куршумите на ловците. Трупове на простреляните индианци лежах между скършени клони. Команчът продължи бързо напред, сигурен в непогрешимостта на някаква мисъл, насочваща неговите крачки.

Двамата горски скитници отделиха време да приберат мунициите на загиналите апачи — нещо, което Ел Местисо навярно бе забравил. Барутът и оловото са необходими и ценни за степта блага, от които човек няма как да носи достатъчно със себе си.

Команчът се спусна по отвъдната страна на хълма, по която се бяха смъкнали Бараха и Ороче, когато търсеха коня на Кучильо. После зави странично между скалите. Там легна на земята и се заслуша внимателно.

— Водата на езерото шепне долу под Соколово око, той ще следва нейния глас!

От време на време се заслушваше отново, връщаше се бавно, завиваше ту надясно, ту наляво и накрая спря пред едно отворстие, което водеше като порта в скалите. Там се наведе.

— Уф! — прозвуча задоволството му. — Душата на команча е предусещала истината. Нека моите братя погледнат във водата!

Те приближиха и видяха скрит канал, по който езерото изпращаше водите си на Рио Хила.

Водата в канала беше плитка и така кристално бистра, че се виждаше дъното, което бе запазило отпечатъците от четири крака, водещи навътре в мрака на канала.

Команчът се освободи от мокасините и гамашите и нагази, следвайки стъпките. След няколко минути се върна с парче ремък от бизонова кожа.

— Кануто на разбойниците е било вързано за този ремък, който те са прерязали с острието на нож. Ремъкът е бил толкова здраво вбит в скалата, че Ел Местисо се е видял принуден да го среже.

Канадецът прегледа повърхността на среза. Тя беше още свежа, следователно срезът е бил направен едва през миналата нощ.

— Но това са следите само от четири крака! — отбеляза Пепе. — Нека моите братя огледат положението на следите!

Наистина, отпечатъците показваха, че онзи, който е влязъл първи, се е обърнал, за да поеме някакъв товар.

— Този канал се влива в Рио Хила. Сигурно е, че разбойниците са тръгнали към Бизоновото езеро. Ето защо не е необходимо да следваме дирите им, а можем да минем напъряко — предложи Големия орел, който гореше от желание час по-скоро да настигне разбойниците. — Трябва да ги пипнем, преди да са се срещнали с апачите.

— Нека моят брат бъде спокоен — утеши го Соколово око. — Край Бизоновото езеро десет храбри воители на команчите чакат Соколово око. Те ще се скрият от кучетата на апачите, но няма да пропуснат разбойниците на пустинята. Нека моите братя тръгнат, за да вземе Соколово око коня си. Той ще им залови две от животните на мъртвите апачи, за да не се налага да се придвижват на краката си, които не са толкова бързи, както копитата на мустанга...

Приблизително по същото време, когато Соколово око се събуди, десет фигури приближаваха от север брега на Рио Хила. Те нямаха коне и техните шарки показваха, че са команчи. Вървяха един зад друг и всеки стъпваше в следите на другия. Само добре обучено око би могло да различи, че дирята не произхожда от един човек.

С изключение на водача всички останали освен оръжията носеха на гръб и големи парчета дървесна кора — знак, че възнамеряват да пътуват по реката. Тези парчета — свързани и уплътнени със смола, се превръщаха в канута.

Това бяха десетте воители, изпратени от Умната лисица да се срещнат при Бизонония остров със Соколово око.

Най-предният боец следваше пътя си с такава увереност и точност, като че не се намираше в дивата степ, а на оживено шосе в някоя цивилизована страна. Те стигнаха до Рио Хила точно на мястото, срещу което лежеше Бизоновия остров.

Горделива усмивка заигра по сериозното лице на водача, когато се обърна към хората си.

— Уф! Кой може така точно да положи пътеката, както Бизоновата грива, команчът?

Наистина водачът имаше буйна, гъста коса, която се стелеше по раменете му, и си заслужаваше името.

След късо съвещание товарите бяха свалени и отрядът се разпръсна по острова и двата бряга, за да се убеди, че наблизко няма врагове. Когато мъжете отново се срещнаха, никой не беше открил нещо обезпокоително. Бизоновата грива пристъпи до водата и сложи длани около устата.

— О-хiii, о-хii! — нададе той вика на команчите нагоре и надолу по течението. Отговор не последва.

— Соколово око не е тук, но ще дойде. Неговата ръка винаги извършва онова, което устата му е обещала. Нека моите братя скрият корите и се притулят край водата, за да не може да ги открие никой враг!

Команчите се скриха добре.

Тяхното търпение действително щеше да бъде подложено на сурово изпитание. Денят мина, нощта — също, настъпи следващото утро, без да се мерне нещо, достойно за тяхното внимание. Най-сетне следобед доловиха конски тръс.

Надникналият от своето тръстиково скривалище страж на Бизоновата грива различи двама бели, които яздеха по брега и водеха товарен кон. Спряха срещу острова. Единият от тях сбута животното си до водата, сложи длани като рупор около устата и извика:

— Ехей, команчи!

Бизоновата грива тутакси застана пред него с насочена пушка.

— Откъде знае бледоликият, че команчът е тук?

— От Соколово око — отговори белият, ухилен от боевата готовност.

— Може ли белият ми брат да го докаже?

— Ето!

Той даде топчето от четината на бодливо свинче. Бизоновата грива разгледа внимателно знака.

— Моят бял брат е приятел на команчите. Къде видя той Соколово око?

— При Мъгливите планини. Той нареди да каже на воините на команчите, че ще дойде заедно с Големия орел, Падащата светкавица и Големия скаут. Преди това обаче щели да минат синовете на апачите — на път за Бизоновото езеро. Моите братя трябвало да се скрият от тях и да ги пропуснат.

— Думите на брат ми ще бъдат изпълнени. Накъде ще се насочат двамата бледолики?

Тогава приближи и лордът.

— Мастър Уилсън, какво преговаряте с този мъж?

— Предадох му една вест от Соколово око.

— Не ме е грижа! Размърдайте се и да продължаваме!

— Но аз трябва да съдържа думата си!

— Не ме е грижа! За вестта нищо не е вписано в нашия договор. Той обърна коня си.

— Отиваме към Бизоновото езеро — отвърна Уилсън на въпроса на команча. — Чувал ли е моят червен брат нещо за Белия бегач на прерията?

— Той е бил видян в ловните полета на команчите.

— Сър Уилям! — провикна се уестманът. — Чуйте какво казва този воин!

— Не ме е грижа! — прозвуча обратно.

— И за Белия бегач?

Чудакът незабавно извъртя коня си.

— Какво за него?

— Бил е видян в ловните земи на тези червени воини.

— Кога?

Водачът на англичанина преведе на команча въпроса.

— Един ден преди Бизоновата грива да напусне вигвамите на команчите — преди три слънца.

— И накъде е тръгнал? — заинтересува се лордът, когато чу английския отговор.

— Бизоновата грива смята, че се е запътил към Рио Хила или към поилата на Бизоновото езеро.

— Тръгнал е към Бизоновото езеро, сър Уилям — преведе Уилсън.

— Тогава напред! Goddam, трябва да го имам!
— Няма ли да отдъхнем малко при тези мъже? Аз трябва да им разкажа за Соколово око!
— Не ме е грижа! — прозвуча отговорът и обожателят на Белия бегач изчезна зад храстите.
— Соколово око за десет минути уби петима апачи! — добави Уилсън и побърза след англичанина.

Команчите отново проведеха кратък съвет, след което всеки изчезна в скривалището си. Денят мина и настана вечер. Цареше дълбока тишина.

По едно време по реката се донесоха далечни, равномерни удари от весла и скоро скритите съгледвачи различаха едно пълно с апачи бойно кану, което преминаваше между тях и острова. Последва го второ, трето и четвърто. На носа на всяка лодка гореше смола. Пламъците осветяваха ярко фарватера и заливаха с мрачни краски реката и дърветата.

Команчите изчакваха и ги пропуснаха, както беше заръчал Соколово око, макар че биха могли да причинят големи вреди на апачите.

Нощта премина, настъпи утрото. Слънцето беше изминало една трета от пътя си, когато отново прозвучаха веслени удари, Приближаваше кану от дървесна кора, в която седяха двама души и гребяха така усилено, че малкият съд летеше по течението като движен от парна сила. Единият от тях носеше украсата от пера на папагосите. Другият само беше пристегнал тъмните си коси с няколко ремъка. Между тях полулежеше млад мъж с уморен израз на лицето. Команчите видяха, че ръцете му, а може би и краката, бяха вързани.

Кои бяха тези трима бледолики? Да не би вождовете на горите с Големия скаут, за който североамериканецът бе говорил? Надали. Бизоновата грива не знаеше как да постъпи и преди още да е взел някакво решение, кануто вече минаваше край Бизоновия остров.

Вързаният бе хвърлил един бърз, особен поглед на острова, по чийто бряг водата бе довякла и изхвърлила всякакви стволоче и други дървета, и внезапно — лодката се намираше на една ширина с острова — той се изстреля като пружина, направи един скок и водите на реката го погълнаха.

Прозвучаха две проклетия. Двамата мъже изтеглиха греблата и оставиха кануто да се носи от течението, наблюдавайки вбесено всички движения на водата. Грабнали бързо пушките в ръка, те седяха в кануто, готови да убият беглеца, веднага щом се появи на повърхността.

Но той не се появи. Мъжете загребаха обратно към острова и пристанаха. Никой не изричаше дума, но и най-малкото листенце от широката повърхност на реката не се изплъзваше от техните бдителни очи.

— Негодоят се е удавил! — рече най-сетне по-младият от тях. Беше Ел Местисо.

— Отървахме се от него — отговори Мано Сангриенто. — Изобщо си беше безполезно и досадно, дето го помъкна с нас.

— Мълчи, старо! Черната птица щеше да даде много за него, а сега ние няма да занесем дори скалпа му. Но той при всички случаи е мъртъв, защото не може да издържи толкова дълго под водата, а не е излязъл на сушата нито от едната, нито от другата страна — убеден съм в това. Може да е заминал единствено при дявола, но другите двама въпреки това ще ни следват и ще налетят в ръцете ни! Черната птица е напред. Хайде да поемаме, та да го настигнем! Те размахаха отново весла и продължиха.

Бизоновата грива беше грабнал пушката и вече се канеше да даде знак за тяхното унищожение, но размисли. Команчите се намираха в мирни отношения с белите и той не знаеше какво ще каже Соколово око за едно такова прибързано решение.

След половин час на отсрещния бряг се появиха трима ездачи — двама бели и един индианец.

— О-хйи! — извика индианецът и десетимата команчи мигновено изникнаха от скривалищата си.

— Соколово око ще дойде при своите братя, нека останат на брега! — повели той.

Изведнъж нещо Се раздвижи изпод довлечените в края на острова стволоче. Пленникът, който скочи преди малко от кануто във водата, се добра въпреки вървите си до сушата и извика, протягайки стегнатите с ремък ръце:

— Татко, Пепе Дормилон!

Канадецът трепна като светкавица.

— Фабиан, дете мое, сине мой!

Той рязко обърна стърчащата над водата глава на плуващия си кон към острова. Пепе и команчът го последваха.

— Санта Лаурета, това е той, той е наистина! Към острова, Боа роз, към острова, та ако ще цялата вода да гъмжи от риба тон!
Минута-две по-късно излязоха на сушата, ремъците на Фабиан бяха прерязани и приятелите потънаха щастливи в обятията си...

11. Край Бизоновото езеро

На няколко дни езда от хасиендата Дел Венадо на северозапад се простира голяма гора от кедри, дъбове и коркови дървета.

Насред гората е разположен бистър воден басейн, чиято форма почти се доближава до правоъгълната. Дълги гирлянди от сив мъх висят от клоните на кедрите или се прехвърлят в широки була от клон на клон. Широколисти водни растения се полюляват край брега и водни цветя разтварят своите златисти и сребристи чашки под светлината на слънцето.
Това е Бизоновото езеро.

То е получило името си от животните, на които по-рано е било любимо поило. Но близостта на човека е прогонила бизоните и те са се изтеглили, за да потърсят по-усамотени местности.

Уединеното езеро обаче и до днес привлича стада диви и полудиви коне, които предпочитат неговите скрити под гъстите сенки води пред откритите брегове на Рио Хила.

От едната страна на езерото хората бяха просекли в гората едно доста голямо пространство, съоръжено с много здрава ограда, с един-единствен вход. Той се затваряше с яки напречни резета. Това пространство бе предназначено за залавяне на диви конски стада и бе построено от вакеросите на дон Агустин Пена.

На брега на езерото, недалеч от това място, се бяха излегнали на земята четиринайсет мъже, дванайсет от които носеха обичайното облекло на вакероси, а двама бяха облечени изцяло в кожи; по кървавите петна можеше да се съди, че техният занаят невинаги е бил миролюбив. Слънцето така бе обгорило лицата им, че човек не знаеше дали има пред себе си цивилизовани червенокожи, или бели, възприели привичките на индианците.

Двамата мъже бяха ловците на бизони Енсинас и Паскуал, които бяха участвали под командването на Соколово око в похода от Тубак срещу индианските конекрадци.

Разговорът на компанията се въртеше около това приключение.

— И казвам ви, това наистина бяха Дяволите на саваната, които се бяха съюзили с червенокожите — твърдеше Енсинас. — Жалко само, че ни се изплъзнаха!

— Нима не могат такива печени сиболероси като вас да им излязат на среща? — попита най-младият вакеро, който едва ли наброяваше двайсет години.

— Какво ви идва на ум, сеньор Франсиско! Аз тръгвам неустрашимо срещу бизона, но една гадина като Мано Сангриенто и Ел Местисо е съчетала в себе си сляпата ярост на бивола, хитростта на лисицата, пъргавината на тигъра и силата на лъва. Като прибавите към това и моралното падение на човек, за когото няма нищо лошо и безбожно, добивате представа за едно създание, на което всеки честен сиболеро трябва да се махне от пътя.

— И въпреки всичко аз все пак бих желал да подхвана тупаница с тях.

— Вие? Сторили ли сте го поне веднъж с някого?

— Не!

— Тогава си мълчете в името на вси светии! Та това веднага би струвало скалпа ви!

— Ама нали всяко същество си има своя противник. Няма ли ни един, който да дръзне да се мери с тях?

— Аз познавам само двама или трима, за които това би било възможно.

— Кои са те?

— Господарите на саваната и Тибурсио Ареляно.

— Аа, Тибурсио! Да, ние всички го познаваме. Той е най-добрият растреадор в цялата Сонора и нашият господар много го цени, откак той го отървал от разбойниците. Мисля дори, че нашата доня Росарита също се сеща често за него. Но кои са тези господари на саваната?

— Двама североамерикански ловци, наречени от червенокожите Големия орел и Падащата светкавица. Срещнах ги заедно с Тибурсио в степта, когато следвах експедицията на дон

Естебан. Има още един, който не се страхува от Ел Местисо и Мано Сангриенто — команчът Соколово око.

— Толкова ли зле стоят нещата? — попита Франсиско, който мечтаеше да стане герой като прочутите мъже, чиито имена беше чул.

— Зле не, но вярно, сеньор Франсиско. Давам ви думата си, че команчът се наема ей тъй, на шега, с двайсет души като вас! Впрочем той е по следите на разбойниците и не бих се учудил, ако някой път чуя, че наистина се е счепкал с тях!

В този миг всички скочиха от земята.

— Дон Агустин, сеньорита Росарита!

Откъм високите дървета на вековната гора приближаваше представителна върволица коне и порядъчно натоварени мулета, зад които се появиха, следвани от няколко добре въоръжени мъже, дон Агустин и дъщеря му.

Като стигна до езерото, хасиендерото се огледа изпитателно и посочи с ръка мястото, където желаше да бъде построен бивакът. Докато другите се заеха с тази работа, той пристъпи с Росарита към вакеросите, които го поздравиха с радост.

— Енсинас и Паскуал! — възкликна той, видимо приятно изненадан. — Вероятно пак ще имам възможността да чуя за някое приключение!

— Така мисля, сеньор — отговори първият. — През тази година преживяхме в саваната толкова много неща. Видяхме Ел Местисо, Ти...

— Метиса? Къде? — попита бързо хасиендерото.

— На известно разстояние след Тубак, където бе принуден да избяга от нас и команчите. Понататък Тибурсио Ареляно с...

— Тибурсио? — поривисто запита Росарита и по красивото ѝ лице плъзна радостна руменина.

Това бе първата вест за него, достигнала до нея след сбогуването им.

— Къде го видяхте? — осведоми се хасиендерото.

— В степта между Тубак и Апачерията. Преследваше дон Естебан де Аречиса в компанията на Големия орел и Падащата светкавица. После видях и Соколово око, команча, който поръча да ви поздравя, сеньорита.

— Мен? Един команч? — попита тя удивено.

— Да. Той нареди да ви кажа, че при Бизоновото езеро трябва да се пазите от Дяволите на саваната.

— Как стана цялата работа, Енсинас? Впрочем ще ни разкажеш по-късно, когато разполагаме с повече време.

Хасиендерото поведе дъщеря си към палатката, която хората вече бяха опънали за нея.

За него също бе издигната палатка и той тъкмо влезе, оставяйки слугите да се занимават с разтоварването, когато в края на гората се появи още една малка група, която веднага привлече вниманието на всички присъстващи.

Тя се състоеше от двама ездаци и едно товарно животно. Единият от мъжете беше изцяло облечен в карирано сиво, носеше широкопола панамена шапка и на носа очила с кръгли стъкла в златна рамка. Другият беше навлякъл дрехи от шавената кожа на елен рогач и имаше вида на мъж, който е видял много и умее да борави както трябва с добрата пушка.

— Сър Уилям!

— Мастър Уилсън!

— Тук няма да бъдем сами!

— Не ме е грижа!

— Както забелязвам, тук има хора, които се канят да ловят коне!

— Не ме е грижа!

— Дори ако ви отмъкнат Белия бегач на прерията?

— Goddam, аз трябва да го имам! Ако поискат да ми го измъкнат, ще трябва да ги застреляте, мастър Уилсън!

— Няма да го сторя, сър Уилям, защото по този въпрос нищо не е записано в нашия договор.

— Well, в такъв случай ще добавим нов параграф. Плащам ви сто долара повече. Вадете договора!

— За сто долара няма да стрелям по тези хора!

— Двеста!

— Не!

— Well, тогава треста!

— Не!

— Goddam, давам ви четиристотин!

— Не, и за четири хиляди, нито за четири милиона! Що се отнася до стрелбата, нещата ще си останат както си е по договора. Аз се грижа за вашата сигурност и за нищо повече. Трябва да се представим на тези хора!

— Тогава елате!

Те приближиха до по-голямата палатка, от която бе излязъл забелязалият ги дон Агустин.

— Сеньор — поде Уилсън, — това е сър Уилям Уолърстоун от Лондон. Мога ли да му назова вашето име?

— Казвам се Агустин Пена, а тези гори и савани принадлежат към моята хасиенда!

— Не ме е грижа! — изръмжа лордът, като хвана очилата с палеца и показалеца на дясната си ръка и се вгледа любопитно в хасиендерото. — Виждали ли сте Белия бегач на прерията?

Дон Агустин веднага разбра що за птица има пред себе си.

— Не, сър, не съм го виждал, но се надявам, че той ще навести моя корал — отговори усмихнато. — Желаете ли да бъдете дотогава мой гост?

— Гост? No

[61]

, това не е вписано в моя договор. За такива неща този мъж тук има грижата за мен!

— Той сигурно е вашият майордомо?

— Майордомо? Какво е това?

— Управител на имение — преведе Уилсън.

— Майордомо или управител, не ме е грижа! Аз искам Бегача на прерията, а не някакъв си там майордомо!

— Позволете, сеньор Пена, да разпънем палатката си! Аз се казвам Едгар Алан Уилсън и съм водач на този лорд от Стара Англия.

Дон Агустин кимна в знак на съгласие и се обърна към дъщеря си, която се приближаваше.

— Сдобихме се с компания, Росарита. Това е сър Уилям Уолърстоун, а този — мастър Уилсън.

Двамата искат да заловят Белия прериен жребец.

Момичето се поклони и се изчерви, смутено от англичанина, който отново бе уловил очилата си и възхитено я зяпаше през големите стъкла.

— Мастър Уилсън!

— Сър Уилям!

— Коя е тази мис?

— Доня Росарита, дъщерята на сеньор Пена най-вероятно.

— Well! Попитайте я дали мога да я рисувам!

— Вие сте художник, сър Уилям? — попита дон Агустин, който бе разбрал английските слова.

— Художник? Не ме е грижа! Аз пътувам из саваната, за да я рисувам и да заловя Бегача на прерията. Ще рисувам мис Росарита!

— Веднага щом заловите Бегача, сър! — съгласи се усмихнато хасиендерото. — А сега опънете палатката си, моята прислуга с удоволствие ще ви помогне.

— Не ме е грижа! За тези неща този мъж се грижи — така пише в договора!

Дон Агустин и Росарита се оттеглиха, а англичанинът се настани спокойно на земята и зачака да му бъде приготвена палатката, след което влезе да почине от ездата. Уилсън пък се присъедини към вакеросите и се включи в оживен разговор с Енсиас и Паскуал...

Четири бойни канута на апачите се спускаха по Рио Хила, без индианците да забележат Уолърстоун и Уилсън, които бяха построили нощната си квартира на известно разстояние от влажния бряг и не бяха запалили огън.

Реката скоро направи завой. Апачите пристанаха там за почивка. На сутринта Уилсън пресече завоя и тъй като с конете напредваше по-бързо от апачите, които бяха принудени да следват криволиците на течението, стигна със своя спътник до Бизоновото езеро преди тях. Той реши да задържи англичанина до пристигането на Соколово око с господарите на горите, с които искаше да се запознае.

Съюзените ловци и команчи бяха сигурни, че всички противници са пред тях, и по тази причина можеха да продължат преследването, без да прилагат забавящите ги предпазни мерки. След първия сърдечен поздрав, при който Боа роз и Пепе се убедиха, че Фабиан не е пострадал физически, канадецът попита:

— Я кажи, сине мой, как се озова на този остров? Ние мислехме, че ще трябва да те освобождаваме със сила.

— Аз отдавна чаках възможност да се спася с плуване и видях в довлечените дървеса скривалище.

— Но ти си бил вързан и можеше да се удавиш! — подхвърли Големия орел, който въпреки силата си потрепери при мисълта, че бягството на любимеца му е могло да завърши с удавяне. Фабиан се усмихна.

— Разбойниците, изглежда, не знаеха на какво е способен един добър плувец, иначе щяха да ме вържат за кануто. Аз изплувах едва под дървесата. Те ме последваха до острова, наистина, но сметнаха, че съм се удавил.

— И преди колко време се разкараха оттук?

— Преди повече от половин час.

— Ще ги настигнем! — прозвуча ядно Боа роз. — И тогава няма да ни се изплъзнат, както ти на тях. Защо остана толкова дълго във водата?

— Защото трябваше да се убедя, че наоколо няма врагове. И после, разбойниците можеха да имат друго намерение и да се върнат още веднъж.

Соколово око беше наредил на своите команчи да направят канутата. Той пристъпи към ловците и Фабиан.

— Моят брат е Големия скаут, когото неговите баща и команчът търсеха? — попита, подавайки ръка.

— Това е Соколово око, който ни срещна в Мъгливите планини — представи го Пепе. — Санта Лаурета, мъжага като злато! За един следобед скалпирал единайсет апачи — погледнете, сеньор Фабиан, конят му е накичен с толкова коси, че едва се вижда — и после ни доведе дотук по вашата следа!

С искрено възхищение Фабиан стисна подадената ръка.

— Скаутът вече е чувал да се величае името на неговия червен брат, нека те бъдат приятели! А сега разкажете най-напред какво се случи в планините след негово изчезване!

Големия орел разказа накратко, защото му се искаше да изслуша Фабиан.

— Ами ти как попадна в ръцете на разбойниците? — попита накрая.

— Чух шумолене при ръба на пирамидата и видях да се катери един мъж, когото сметнах за теб или Пепе. А и той ме подведе с отговора си, когато го повиках тихо. Но когато приближи повече, разпознах в него нехранимайкото Мано Сангриенто и замахнах за удар.

— Било е погрешно действие, сине мой. Нали ти бяхме казали, че трябва да стреляш!

— Той беше толкова наблизко, че исках да си спестя куршума, пък и си мислех, че сина му също няма да е далече. Оказа се, че той се изкатерила от другата страна и се промъкнал зад мен. Когато замахнах за удар, Ел Местисо улови ръката ми, пушката излетя и бях заклещен от двамата негодйи.

— По дяволите! Казах си, че трябва да са били двама, защото един нямаше да може да те надвие. Що се отнася до пушката, сине мой, тя не е изгубена, ето я, виси на седлото на коня ми. Но разказвай нататък!

— Мано Сангриенто поиска да ме намушка, ала аз отбих ножа. В битката се претърколих по платформата и паднах през отсрещния ръб. Аз изгубих съзнание и когато дойдох на себе си, около мен беше тъмно и влажно. Лежах вързан в някаква лодка и те гребяха по един подземен канал, който се вливаше в Рио Хила.

— И после? Какво ти сториха?

— Нищо. Освен от ругателства, глад и жажда няма от какво друго да се оплача. Те възнамеряваха да ме предадат на Черната птица, който е на път за Бизоновото езеро със своите воини, и вече предвкушаха радостта как ще пленят и вас, понеже и те като мен бяха убедени, че ще намерите дирята ни и ще ни последват.

— Добре, сине мой, те не са се излъгали, само че уловът ще бъдат те, а не ние! Ето ти ножа и шапката — намерихме ги при пирамидата. А сега трябва да се нахраниш и да изсушиш дрехите си. Ще запалим огън.

Отсреща на брега също се извиха няколко пламъка. Индианците разтапяха на тях смолата, с която щяха да уплътнят канутата си от кори.

Соколово око се приближи до Фабиан.

— Познава ли моят храбър брат дъщерята на белия мъж, който се нарича Пена?

Седналият край огъня Фабиан вдигна изненадано Поглед.

— Червеният ми брат е слушал за Росарита? — и една издайническа червенина се разля по страните му.

— Соколово око говори за нея с един сиболеро, отиващ към Бизоновото езеро, където сеньор Пена ще се появи с дъщеря си, за да залови стадата коне!

Фабиан скочи уплашено.

— Тя ще бъде при Бизоновото езеро? Соколово око, татко, Пепе, ставайте, бързо, трябва да тръгваме!

Команчът се усмихна.

— Нека моят брат изчака, докато канутата бъдат спуснати във водата. Соколово око нареди да предупредят красивата дъщеря на белите!

— И въпреки това трябва да побързаме, за да стигнем навреме!

Този подтик не бе нужен, защото и самите команчи държаха час по-скоро да последват апачите. Не след дълго Бизоновата грива докара до острова първото кану. Соколово око го посрещна със сериозен поглед.

— Бизоновата грива има ръка, която никога не пропуска целта, ала неговият куршум ръждяса в пушката.

— Куршумът на команча улучва, когато трябва да улучи!

— Защо той не е пронизал сърцето на Дяволите на саваната?

— Ел Местисо? — попита смърненият удивено.

— Ел Местисо и Мано Сангриенто са били пленили Големия скаут. Той им се изплъзнал във водата на реката, а пушките на команчите си мълчали.

Бизоновата грива сведе очи. Той едва сега узна какви врагове е пропуснал да минат безпрепятствено, макар да са били в ръцете му.

— Бизоновата грива не познаваше разбойниците! — опита да се оправдае.

— Но той е видял, че те са държали в плен един бледолик, значи няма как да са били добри мъже! Моят брат е извършил голяма грешка, но устата на Соколово око ще я премълчи във вигвама на Умната лисица, защото Бизоновата грива ще си държи очите отворени, за да доведе разбойниците в ръцете на команчите! Мина ли край острова един бледолик с четири очи?

— Той беше тук, а другият бледолик каза, че Соколово око ще дойде.

Едва сега Соколово око се сети нещо, което почти бе забравил. Той пристъпи към тримата ловци.

— Познава ли Големия орел Монтана Уилсън?

— Зная името му. Били сме заедно в територията на сивите мечки, без да се срещнем. Той е голям ловец. Слушал ли е моят брат за него?

— Той го видя и говори с него. Той трябва да предаде неговия поздрав на Големия орел и Падащата светкавица. Монтана тръгна към Бизоновото езеро, за да ги чака там. Той е бил на Бизоновия остров и е говорил с команчите, които чакаха Соколово око. С него има един бледолик с четири очи, който е голям шаман. Нека моите братя погледнат!

Той разхлаби седлото на коня си и издърпа картината, която показва на ловците с безкрайна гордост.

— Санта Лаурета, това е Соколово око, жив-живеничък! — възкликна Пепе. — Явно при Уилсън има някакъв художник, носещ очила, които команчът нарича очи.

Картината предизвика удивления и Соколово око трябваше да разкаже за срещата си с Монтана. Междувременно всички канута бяха довършени и индианците се приготвиха за потегляне.

— Моите братя ще седнат в кануто, а Соколово око и Бизоновата грива ще яздят по двата бряга — за да ги пазят и за да потърсят следите, оставени от апачите и разбойниците.

Идеята беше одобрена. Бизоновата грива възседна коня на канадеца и взе коня на мигелета за юздите, а Соколово око се върна на другия бряг. Скоро ездачи и лодки потеглиха.

Големия орел седеше с Фабиан между гребците, под чиито удари плавателният съд се носеше с невероятна бързина. Той беше безкрайно щастлив както и Пепе, че младият граф Де Медиана

отново е при тях. Но всички горяха от желание да настигнат враговете и да си разчистят сметките с тях...

Беше ранно утро и вакеросите седяха # с изключение на двама, излезли на разузнаване — на брега на Бизоновото езеро. Двамата сиболероси също бяха при тях.

Компанията говореше за чудатия англичанин и неговата мания — Бегача на прерията.

— Има ли наистина такъв бегач? — попита Франсиско, младият вакеро. — Аз никога не съм го виждал.

— Има естествено — отговори Енсинас, — и не е чудно, че не сте го виждали, защото... колко надалеч, да речем, сте излизали по света?

— От хасиендата Дел Венадо дотук, до Бизоновото езеро. Или може би това не е достатъчно далеч?

— Светът е още малко по-широк, както обикновено казват хората, мой малки ми дон вакеро, и аз мисля, че Белия бегач на прерията не търчи напред-назад между хасиендата и Бизоновото езеро.

— Толкова изключително животно ли е?

— Ами как! Той е несравним красавец и бегач... ее, казвам ви, той се придвижва в тръс, както най-добрият бегач в галоп!

— Вие виждали ли сте го вече, сеньор Енсинас?

— Да, но само отдалече, макар че и това може да се нарече голямо щастие, тъй като малцина са онези, които са стигнали по-близо до него.

— Той е бял кон?

— Така е.

— Значи и неговите предци са били бели?

— Какво ви скимна! Той изобщо не е бил раждан, няма нито родители, нито родословно дърво.

— Как е възможно?

— И аз не зная, чувал съм, че е бил видян още преди шестстотин години.

Като всички простодушни прерийни и саванни мъже и Енсинас беше пленник на суеверия.

— Но вие сигурно знаете, че конете са докарани от Испания в Америка едва преди триста години?

— Por Dios, ама че умник се извдихте, сеньор Франсиско! Вие да не би да сте присъствали, когато са дошли? И аз не казах ли току-що, че той не води потеклото си от кон? За какъв дявол са ни вашите испански кранти? Той е на възраст шестстотин години, може би вече на хиляда, и никога не е бил залавян!

— Почти ми се иска да кажа, че аз ще го уловя — заяви Франсиско, начеващият герой.

— Аз лично вярвам, че вие сте единственият, комуто това би се удало, след всичко, което вече сте успели да извършите. Колко диви мустанга сте заловили с ласото си и сте обуздали?

— Досега за съжаление нито един.

— Тогава започнете с Белия бегач и лаврите ще са за вас, ако го уловите. Но трябва да ви кажа, че това още на кой вакеро не се е удало. Копитата на това животно са по-твърди и от кремък. Който го преследва прекалено надалеч, не се връща.

— Нима някой го е преследвал толкова надалеч?

— Един ловец от Тексас, който ми разказа.

— Трябва и вие да ни разкажете. Ей, Сенчес, я дай на сеньор Енсинас няколко глътки мескал; няма по-добро средство за опресняване на паметта от тази напитка!

— Колко умен и мъдър сте вече, сеньор Франсиско! Но трябва да чуete историята ми.

— Какво чакате?

— Преди няколко години в Тексас пристигна един забележителен английски чешит — досущ като тоя дон Уилям — и предложи на най-прочутия ловец там хиляда златни монети, ако му доведе Белия бегач на прерията. Ловецът прие предложението. Набави си изключително бърз кон, най-добрия бегач, който хората знаеха, и препусна по саваната.

— Намерил ли е Бегача?

— Намерил го е, казвам ви, и това не било само някаква случайност, а чисто и просто неимоверно щастие.

— И го е преследвал?

— То се знае! Преследвал го с високо размахано ласо, преминал през пропасти, прескачал скали, плувал по реки, летял из просторни равнини. Конят му бил бърз като вятъра и Белия бегач всеки миг губел от своята преднина.

— С какво удоволствие го слушам! Сигурно му е метнал примката на врата!

— Почакайте малко, сеньор Франсиско! Като ви казвам, че Бегача губел от преднината си, това не означава, че се е оставил да го заловят. Той изоставал, защото постоянно се обръщал назад, мятаяки на преследвача си поглед, от който бликало гибел и смърт. И въпреки това тексасецът го следвал, макар да бил чувал, че Бегачът не е кон, а Духа на саваната, който препуска из степта само за да заблуждава хората. Той мислел единствено за хилядата златни монети и продължавал да язди ден и нощ. Преднината ставала все по-малка, ала въпреки това ловецът не стигнал толкова близо, че да може да използва ласото си. Настанала нощ и конят му започнал да се уморява.

— Но как е могъл да следва Бегача в тъмната нощ?

— Първо, Бегача е бял кон, бял като мляко, който дори в мрака е различим за доброто око, и второ, неговите копита, чаткащи в галоп по каменистата земя, оставяли четири огнени дири в нощта.

— Por Dios, никога не съм чувал да изскача огън изпод копитата!

— Аз също, ама нали затова Бегача е Духа на саваната! Трябва да било към полунощ, когато ловецът най-сетне го стигнал. Той размахал ласото и когато понечил да го метне... в ръката му нямало нищо — дори възелът в издигнатата част на седлото се бил развързал и изчезнал. Бегача хвърлил такъв къч със задните си копита в гърдите на коня на тексасеца, че той рухнал мъртъв на земята. После ловецът чул призрачното животно да препуска някъде в нощта. Останал край трупа на коня си, докато се развиделило. Тогава видял, че се намира на ръба на пропаст, дълбока стотици стъпки. Бегача бил скочил долу, без да се нарани, и сега пасял във високата трева. Това е историята, която ми разказа тексасецът, когато се върна от този лов — пеша и каталясал до смърт.

В този момент палатката на англичанина се разтвори, чудатият лорд излезе и се отправи към края на гората, където пасяха трите коня. Там лежеше и Уилсън.

— Мастер Уилсън!

— Сър Уилям!

— Бих желал да претърся околността, за да видя дали няма следи от Белия бегач. Оседлайте ми коня!

— Да ви оседлая коня? Такова нещо не е вписано в договора. Аз да не съм ви грум

[62]

!

— Well, тогава ще си го оседлая сам!

Сър Уилям възседна животното и навлезе, воден от добре въоръжения Уилсън, без всяка предпазливост в гората. Те стигнаха до един канал, чрез който Бизоновото езеро предоставяше водите си на Рио Хила. Англичанинът дълго оглежда извисяващия се исполински кедър.

— Мастър Уилсън!

— Сър Уилям!

— Разпънете походния ми стол на това място тук! Искам да нарисувам това дърво за папката си!

— Сторете го сам! Аз междувременно ще претърся в интерес на вашата сигурност околността! След известно време той се върна и се излегна в тревата край разгънатия статив. Англичанинът рисувахе, а американецът бленуваше. Но същевременно на уестмана не се изплъзваше и най-малкият шум, който да подскаже за близостта на някое враждебно същество.

Внезапно той скочи и застана пред рисувача с готова за стрелба пушка, за да може да го закриля с тялото си.

— Сър Уилям!

— Мастър Уилсън!

— Идва ездач!

— Не ме е грижа!

— Той е бял!

— Това си е ваша работа. Така пише в договора!

— Стой, кой сте вие? — викна Уилсън с пръст на спуська. Приближаващият спря и сведе пушката си.

— Добър приятел. Махнете пушкалото си. Сам съм!

Уилсън свали оръжието. Непознатият дойде по-близо.

— Кой сте? — повтори Уилсън въпроса си.

— Името ми е Педро Диас. Можете ли да ми кажете дали дон Агустин Пена се намира край Бизоновото езеро?

— Там е. Вие откъде идвате?

— От Мъгливите планини.

— Я гледай! Сър Уилям, този сеньор също идва от Мъгливите планини!

— Не ме е грижа!

— Какво правехте там, сеньор?

— Бяхме експедиция, но я унищожиха апачите. Аз съм единственият оцелял.

— Освен тримата ловци, които още се намират там.

— Вие видяхте ли ги?

— Не, но чух за тях. Вие значи сте напуснали планините преди нас?

— Вероятно. Забавих се, понеже конят ми окуца и трябваше да си заловя някой по-добър. Какво чухте за тримата ловци? Изплъзнали ли са се на апачите?

— Не зная. Един команч, Соколово око, се канеше да отива при тях.

— Соколово око? В такъв случай те са спасени! Той сам ли беше?

— Да, но при Бизоновия остров го чакаше отряд негови хора.

— Слава богу, тогава може би са извън опасност! Сеньор, не рискувайте да се отдалечавате много отук! Апачите идват след мен, за да нападнат Бизоновото езеро!

Той насочи коня към канала и пое към езерото.

— Сър Уилям!

— Мастър Уилсън!

— Апачите искат да ни нападнат!

— Не ме е грижа!

— Но ние трябва да се върнем обратно при езерото!

— Goddam, аз пък трябва да рисувам! Оставам си тук, а вие ще се грижите за моята сигурност!

— В договора вписано ли е, че трябва да рисувате тоя кедр?

— Но. Ще трябва да ви се подчиня!

Той сгъна стола и статива и яхна коня, за да потегли обратно към Бизоновото езеро.

Диас вече беше стигнал до него. Пена стоеше на входа на палатката си и го видя, когато се появи между дърветата.

— Сеньор Диас! В името на вси светии, вие ли сте, или това е вашият дух? — извика той изплашен.

— Аз самият. Мога ли да отседна при вас?

— Да, елате, елате! Росарита, Росарита — викна той, разтваряйки завесата на копринената й палатка, — излез, сеньор Педро Диас от експедицията се върна!

Тя се появи и също се уплаши, като видя убиеца на индианци.

— Идвайте и влизайте, защото трябва да ни разправяте, сеньор Диас! — помоли Пена, като го тикна към палатката, където тримата се настаниха. — Как стоят нещата с експедицията?

— Унищожена!

Баща и дъщеря пребледняха.

— А дон Естебан?

— Мъртъв!

— Кучильо, Бараха, Ороче, Бенито?

— Всички са мъртви. Аз съм единственият, който се измъкна.

— Санта Мадона!

Росарита нададе писък и захлупи лице в шепи.

— А Тибурсио Ареляно?

— Той не е участник в експедицията, по-скоро я преследваше като враг. Младият граф Де Медиана беше още жив, когато напуснах Мъгливите планини, а току-що узнах от един ловец, който е тук при вас, че по всяка вероятност той ще се добере благополучно до родния край.

— Граф де Медиана? Но нали казахте, че дон Естебан е мъртъв!

— Действително! Дон Естебан де Аречиса — или по-точно граф и херцог Де Медиана, както само вие го знаехте — е мъртъв. Той умря след саванен съд като убиец и детепохитител. Но неговият племенник, младият граф Де Медиана, е жив. Аз го оставих в лошо положение — разбойниците на саваната и апачите се канеха да го обсадят. Но при него бяха Големия орел и Падащата светкавица, а и Соколово око, най-храбрият от команчите, ще го подкрепи. Имам ангажимента да ви поздравя от негово име, сеньор Агустин, както и вас, сеньорита!

— Неговият племенник, младият граф Де Медиана? Не го познавам и изобщо не зная нищичко за него!

— Познавате го много добре! Това е Тибурсио Ареляно.

— Тибурсио? — попита дон Агустин сащисан.

— Тибурсио? — възкликна и Росарита, отпускатки ръце. — Значи той е жив. Не е мъртъв?

Руменината се върна в страните ѝ, а очите ѝ започнаха отново да блестят.

— Нали това казах!

— Разказвайте, разказвайте! — викна хасиендерото. — Трябва нещо ужасно да се е случило!

— Слушайте тогава! И започна.

Те слушаха със затаен дъх думите, с които Диас описваше преживелиците си. Не го прекъсваха и дори когато свърши, в малкото, проветриво помещение задълго остана тихо.

Най-сетне хасиендерото си пое дълбоко дъх.

— Неведоми са пътищата господни. Росарита, бедният растреадор сега е мой, а и също твой господар!

В този миг отвън прозвуча многогласен вик на уплаха. Дон Агустин и Диас побързаха да излязат. Всички мъже бяха грабнали оръжията и гледаха към долния бряг на езерото, където бе изскочил един въоръжен до зъби индианец. Целият му кон бе накичен със скалповете на убити врагове; през живописната, тюрбаноподобна лента на челото му се виеше кожата на гърмяща змия; в пояса му блестяха томахава и нож за скалпиране, а в дясната си ръка държеше обкована със сребърни гвоздеи пушка.

— Индианец! На оръжие, на оръжие! — разнесоха се виковете наоколо.

Привлечен от тях, сър Уилям се измъкна от палатката си.

— Идва някакъв червенокож. Май ще трябва да се бием!

— Не ме е грижа!

Той се върна в палатката.

Индианецът се приближаваше и скоро можеше да различат шарките на лицето му.

— Той е команч, сеньор Пена! — успокои ги Уилсън.

— Да, команч — пригласи Диас. — Няма защо да се безпокоите, сеньорита!

Хасиендерото успокои вакеросите.

— Соколово око, rog Dios, това не е никой друг, а Соколово око! — провикна се един глас.

Това беше Енсинас, който си проби път напред и се завтече към своя червенокож познаник.

— Сиболерото! — викна този. — Иска ли моят бял брат да ми каже къде стои бледоликният, който се нарича Агустин Пена?

— Чернобрадият мъж до палатката!

Индианецът долетя в галоп, закова коня и сведе пушката. — Соколово око, команчът, идва да поздрави своите бели приятели. Този бял сеньор Агустин Пена ли се казва?

— Да — отговори хасиендерото.

— Не е ли дошъл при Бизоновото езеро Педро Диас, индианският убиец?

— Аз съм този!

— А един мъж с четири очи, който...

Той спря по средата, защото съгледа Уилсън и неговото присъствие отговори на въпроса му.

После видя Росарита, която се бе оттеглила боязливо при входа на палатката си. Скочи бързо от коня и се намери пред нея.

— Соколово око, команчът — продължи, — трябва да даде на красивата дъщеря на белия този пръстен като знак, че Тибурсио, Големия скаут, е още жив!

Това бе пръстенът на Фабиановата майка, получен от Аречиса. Тя го взе с треперещи пръсти от ръката на Соколово око. После команчът се обърна към хасиендерото.

— Дон Агустин, Убиеца на апачи и Монтана нека дойдат на съвещание със Соколово око!

Без изобщо да чака покана, той пристъпи пред тях в палатката, но там предпочете да остане прав, вместо да седне.

— Убиеца на индианци по някоя следа на апачите ли е дошъл до Рио Хила?

— Не.

— Да е видял Монтана бойните канута на чакалите във водата?

— Не.

— Разбойниците на саваната са се присъединили към кучетата на апачите. Те се крият в Рио Хила — там, където тя пие водите на Бизоновото езеро. Но зад тях са спрели воините на команчите с Големия орел, Падащата светкавица и Големия скаут. Тибурсио искаше да тръгне да предупреди бледоликите, ала Големия орел вече не може да се раздели с него.

Дон Агустин се изплаши за дъщеря си. Не беше и мислил, че опасността е толкова близо.

— Какво ще каже моят червен брат, как да постъпим?

— Той няма да каже нищо. Той иска първо да чуе гласовете на бледоликите.

— Не бива да ги допуснем да приближат. Трябва да ги изпреварим. Заедно с моите вакероси ние сме осемнайсет мъже...

— Лорд Уолърстоун не го бройте — намеси се Уилсън.

— Е, добре, значи седемнайсет. Колко команчи има при себе си червеният ми брат?

— Десет.

— Коего означава, че сме общо трийсет мъже. Ами апачите колко души наброяват?

— Соколово око не може да види техния брой, тъй като тръгна към белите, а не към врага, когато видя следите на апачите.

— Ако ги нападнем неочаквано, вероятно ще трябва да броим по няколко неприятели на бял. С колцина би се заела ръката на Соколово око?

Команчът отметна платнището на входа и посочи коня си.

— Тези скалпове команчът взе сам за половин слънце! — отговори гордо.

Хасиендерото го погледна невярващо.

— Той казва истината — потвърди Уилсън.

— Тогава тази нощ ще ги нападнем. Нека Соколово око каже това на своите и да ни прати човек, който да ни отведе до враговете. Като ги притиснем между два огъня, те със сигурност ще бъдат унищожени.

Другите двама дадоха съгласието си. Соколово око обаче излезе вън на открито и огледа околността.

— Команчът няма да го стори — отговори, като се върна.

— Защо?

— Той ще улови чакалите, както бледоликите залавят конете на саваната — заяви, посочвайки корала. — Апачите ще разставят стражи, които ще забележат приближаването на бледоликите. Битката няма да ги изненада и те така ще се прикрият, че ще избият мнозина от белите.

— Това е вярно — съгласи се Диас. — Един индиански бивак трудно може да бъде нападат незабелязано.

— Пък и когато слънцето залезе, апачите ще пратят съгледвачи към Бизоновото езеро.

— Тогава нека моят червен брат каже какво да правим!

— Команчът смята, че Ел Местисо ще дойде още по слънце, за да огледа лагера на бледоликите при Бизоновото езеро. Той ще го намери на мястото, опасно от оградата.

— А защо?

— Нека брат ми остави команча да говори. Той не бива да види Убиеца на индианци, Монтана и мъжа с четирите очи. Той ще реши да нападне мястото по време на утринния полъх...

— При това положение той ще ни унищожи — рече Диас. — Той няма да проникне през входа на корала, а ще предприеме атаката си от дърветата, които извисяват върхари околвърст ограждението.

— Убиеца на индианци е храбър воин, нека той прави каквото иска, но по-напред да чуе гласа на команча! Ел Местисо иска да отвлече красивата дъщеря на белите воини. Той няма да се съгласи да заговорят куршумите, които биха могли да я улучат, а ще проникне през портата на корала. Но вътре той няма да намери бледоликите, а само техните вигвами, и когато поиска да се върне, мястото ще бъде затворено и от дърветата ще загърмят пушките на бледоликите и команчите. Ако той види, че белите са сигурни, няма да се промъкне с краката на котката, а ще дойде до Бизоновото езеро с канутата си. Нека моите бели братя бързо пренесат своите вигвами

в мястото, което те наричат корал, а красивата дъщеря на бивака нека седне пред колибата си, та разбойникът да я види и да изгуби мислите си!

Планът беше хитър и нямаше как да не дадат съгласието си. Обсъдиха го във всички подробности, после команчът препусна. След изтичането на половин час палатките с всички лагерни принадлежности се намираха в корала. Част от вакеросите изчезнаха — с тях и Диас. По-трудно беше англичанинът да се склони да изиграе ролята си. Уилсън влезе в неговата палатка.

— Сър Уилям?

— Мастър Уилсън!

— Тази нощ ще бъдем нападнати от диваците!

— Не ме е грижа!

— Те може би ще ни убият!

— Не ме е грижа!

— Вас също, сър Уилям!

— Мен? — Той улови очилата си и се вторачи с широко зейнала уста и всички признаци на безкрайно удивление в събеседника си. — Goddam, мен не! Ами че вие тогава за какво сте? Бръкна в джоба и извади омърсена и протрита хартия.

— Ето какво е вписано в договора: «Срещу споменатото възнаграждение горепосоченият мастър Уилсън има задължението да закриля и защитава сър Уилям от всички опасности на пътуването, посочени тук: индианци, пантери, ягуари, тигри, мечки от всякакъв вид и големина, гърмящи и други змии, алигатори, жажда, глад, наводнение, горски и саванен пожар.» Чухте ли, мастър Уилсън?

— Да. Ама писано ли е нещо за бели и метиси?

— Но. Не съм го отбелязал, защото те не биха ми донесли опасност.

— И въпреки това нападението ще бъде ръководено от един бял и един метис!

— Well, в такъв случай ще включим допълнително тези хора в договора!

— Няма начин.

— Тогава оседлавам и си тръгвам!

— И няма да се сдобиете с Бегача на прерията!

— Goddam, това е вярно! Мастър Уилсън!

— Сър Уилям!

— Ще останете ли, ако за тази нощ ви освободя от нашия договор?

— Аха, схващам какво искате!

— Какво?

— Вие отдавна имате мерак да нарисувате едно индианско сражение!

Хитрият янки много добре знаеше как да подхване своя човек.

— Ех, така си е! Значи ще останете, ако ви освободя?

— Ако се биете наравно с другите!

— Well, ще го сторя!

— Запишете тогава споразумението в моя екземпляр!

Той измъкна подобен лист, върху който англичанинът нанесе исканата забележка.

По-късно двама мъже се запромъкваха от Рио Хила към Бизоновото езеро през най-гъстата част на гората. Те стигнаха незабелязано, както си мислеха, крайнината на гората и обследваха околността на езерото.

— По дяволите, ама че непредпазливек е тоя Пена! Чувал ли си някога, старо, да се разполага бивак в корал?

— Защо не? Там той се мисли за по-сигурен, отколкото на открития бряг. Ловът на коне не е започнал, така че там може да се изтяга в палатката си по-удобно, отколкото другаде!

— Всъщност давам му право, но... хмм, трябва да видим с колко хора разполага. Ела!

Те се промъкнаха с голяма предпазливост до оградата на корала и се покатериха на един гъсто зашумен дъб, през чиито клони обгърнаха с поглед мястото.

— Ето я седи си и вие китка! Старо, ще дойда да я взема, та ако ще и само два дена от живота ми да остават. Ел Местисо се нуждае от жена и това ще бъде тя!

— Ел Местисо е изкукуригал! — разгневи се Манс Сангриенто.

— Тихо, старо, ако не искаш да опиташ ножа ми! Твоята част от грабежа ще си получиш. Десет вакероси, Пена и дъщеря му... необходимо е само да влезем — другото е леснотия.

— Това е вярно! После ставаме господари на Бизоновото езеро, залавяме конете на хасиендерото и се стаяваме, докато дойдат господарите на саваната. По-лесно никоя работа не ни се е удавала!

Те се смъкнаха надолу и изчезнаха в посоката, от която бяха дошли.

Соколово око влезе в палатката на хасиендерото, който бе изненадан да види толкова скоро команча.

— Соколово око!

— Команчът наблюдаваше Дяволите на саваната — те седяха на едно дърво и зяпаха дъщерята на бледоликия. Ще пристигнат през портата, както команчът каза. Хоуг!...

Денят мина, настъпи нощта. Дълбока тишина цареше над езерото и неговата околност.

Стражевият огън полека-лека догоря, и саванната жаба, която се чува едва след полунощ, надигна своя дълбок, мощен глас.

Откъм водата на канала се разнесе тихо, едва доловимо плискане и четири тъмни канута спряха едно зад друго под дърветата на гората.

Тъмни силуети се запромъкваха начело с Метиса и баща му по периферията на гората към корала. Във всяко бойно кану остана по един боец за стража. Другите изчезнаха нечуто зад палисадата.

— О-хйии, о-хйии! — проехтя внезапно бойният вик на команчите.

Четири фигури скочиха в канутата... Брени минути по-късно те се затичаха към корала със скалповете на апачите в пояса.

Едва бе прозвучал викът и от другата страна на палисадата просветля. Големи снопове горящи клони прелетяха в ограждението, където апачите стояха стъписани от внезапния вик на врага пред празните палатки.

Огньовете осветиха корала и от всички страни веднага последва залп, създавайки голяма бъркотия сред изненаданите апачи. Те се втурнаха един през друг към корала. Той обаче се оказа залостен отвън.

— Напред! — изтътна мощният глас на канадеца и през оградата наскочаха тъмните фигури на бели и команчи.

Твърде малко пушки се насочиха към тях. Апачите се събраха в малка плътна група.

— Къде е Ел Местисо? — провикна се канадецът, прониквайки сред все още държащите се на краката си врагове.

— И Кървавата ръка, негодият? — обади се Пепе.

Покрай тях прелетя Соколово око. Неговите остри очи видяха този, когото търсеше.

— Умната лисица изпрати Соколово око да вземе скалпа на Черната птица, врещящата баба.

Томахаваката му изсвиства отдолу нагоре в брадичката на вожда и той полетя към земята.

Наблизо се бяха вкопчили Фабиан и Ел Местисо.

— Лешоядите ще изкълват сърцето на разбойника!

Команчът заби ножа си между плешките на престъпника, който рухна с гъргореене на земята.

— Соколово око! — чу се гласът на канадеца. — Тук е старият! Дарявам косите му на Умната лисица, на когото моят брат да ги отнесе!

Там, откъдето се разнесе гласът, лежеше на земята вързаният Мано Сангриенто.

Нито един от апачите не беше се изплъзнал — от нападателите жив беше само Кървавата ръка, но и за него нямаше никакво спасение. Планът на команча се бе оказал превъзходен и бе довел до тотално унищожение на враговете.

На светлината на огъня последва сцена на поздравления, по-жива от която не би могло да се измисли. Фабиан още не бе имал възможност да говори с дон Агустин. Сега той пристъпи към него.

— Дон Агустин!

— Тибур... por Dios, прощавайте, екселенсия, не можах да се...

— Къде е сеньорита Росарита? — прекъсна другият извинението.

— В гората.

— Сама?

— Под закрилата на Енсинас.

— Знаят ли вакеросите мястото?

— Франсиско беше там.

— В такъв случай ще ме извините, дон Агустин!

Той се затича към вакеросите, които се бяха заели да се превързват един друг.

— Сеньор Франсиско, знаете ли къде е сеньорита Росарита?

— Да.

— Водете ме при нея!

Дебютиращият герой, който се бе държал толкова храбро, че дори отнесе няколко леки рани, закричи напред. Дълбоко в гората имаше малка полянка и на нея за Росарита бе построена колиба, в която тя очакваше под закрилата на неустрашимия сиболеро изхода от битката. Чула стрелбата и крясъците на боя, тя не можеше и да помисли за сън. Беше се изправила при входа на колибата и се мъчеше да отгатне резултата от сражението.

По едно време изстрелите престанаха.

— Сеньор Енсинас, дали сме победили?

— Сигурно, защото виковете на апачите бяха яростни, а не победни.

— Но навярно и ние имаме мъртви и ранени — угрижи се тя. — Трябва да тръгвам, трябва да отида при татко и да видя дали не му се е случило нещо. Водете ме при него, Енсинас!

— Нямам право, сеньорита! Вашият баща заповяда да чакаме тук, докато дойде или прати вестител. Чуйте, това са стъпки!

Един мъж си проби път през храсталака. Зад него идваше друг.

— Франсиско! Как стоят нещата?

— Победихме, сеньор Енсинас!

— А татко?

— Жив и здрав, сеньорита!

— Слава богу! Там ли са белите, които се намираха при команчите?

— Всички.

— И Тибурсио Ареляно?

— Той също е налице — отговори от мрака втората фигура и пристъпи напред. — Ще позволите ли да ви го докаже?

— Тибурсио! — извика тя, овладяна от силата на мига, и протегна ръце към него.

Той я обгърна и притегли нежно към себе си.

— Росарита, дали сте си мислела за мен така, както аз за вас — всеки ден, всеки час, всеки миг?

— Да! — прошепна девойката, след което обаче отблъсна леко ръцете му. — Хайде, водете ме сега при татко!

Той я взе за ръка и закричи с нея към корала. Сиболерото и Франсиско ги последваха.

Когато стигнаха при езерото, изгърмя още един изстрел — последният. Победителите бяха провели съд над Кървавата ръка и куршумът на Соколово око прониза коварното му сърце.

— Команчът ще прибави неговата коса към скалповете на Ел Местисо и Черната птица — рече той, докато отделяше косите му. — Кучетата на апачите ще дадат своите меса на вълците и чакалите, а воините на команчите ще се върнат при вигвамите си с оръжията и косите на своите врагове!

Неколцина от вакеросите вече издигаха палатките на предишното им място. Белите насядаха със Соколово око край лагерния огън да чуят разказите на героите на саваната. Само за бонансата не бе споменато. Тя си остана засега в тайна...

На другия ден англичанинът стоеше пред палатката си; на лявата си ръка имаше бинт. По време на битката чудакът се бе представил изключително храбро и беше получил дълбока, но неопасна прободна рана.

— Мастър Уилсън!

— Сър Уилям!

— Вече не се мярка никакъв апач!

— Не.

— Well, в такъв случай ще анулираме вчерашната ни клауза!

— Съгласен!

— Следователно вие отново имате задачата да се грижите както преди за моята сигурност! Как стоят работите с Белия бегач?

— Дон Агустин организира днес в чест на своите гости отдавна планирания лов на коне.

— Не ме е грижа!

— И дори ако бъде заловен Бегача?

— Damned

[63]

, това е вярно! Кому ще принадлежи тогава той?

— На дон Агустин или на този, който го улови.

— Тогава ще го купя.

— В Тексас вие веднъж вече предложихте за него хиляда златни монети. Ще го получите ли тук за тях? Аз не вярвам!

— Well, тогава ще предложи две хиляди!

— И ако и това не помогне? Може би три или пет хиляди, а?

— Goddam, тогава ще го задигнем!

— Такова нещо не е вписано в нашия договор. Но я вижте, идва сеньор Ареляно с двамата ловци! Този Голям орел не е ли мъж, който стъпква двайсет индианци?

— Не ме е грижа!

Канадецът и Пепе се отправиха към корала, а Фабиан пристъпи към англичанина.

— Сър Уилям, дон Агустин ви моли да заемете място на трибуната. Имаме вест, че приближава многобройно хергеле.

— Не ме е грижа!

Той понечи да се върне в палатката си, ала Уилсън го задържа.

— Ами ако с тях е и Бегача! Да се откажете от него ли искате?

— No, тръгвам с вас!

В края на гората, там, където тя граничеше с корала, беше построено сред клоните на извисяващите се над оградата дървета нещо като балкон, предназначен за зрителите, които искаха да се насладят на пленителното зрелище залавяне на коне.

Палатки, коне и всичко, което би могло да представлява препятствие по пътя на хергелето, бе отстранено. Дон Агустин с Росарита бе заел вече място на трибуната, когато тримата се качиха. Вакеросите още предния ден бяха организирали хайка в саваната и през нощта все повече бяха свивали кръга около мустангите. В очакване на мустангите всички мълчаха.

От дълбочината на гората прозвуча пронизителното свирене на вакеросите. Екнаха високи, пронизващи викове, които приближаваха от всички страни. Дочу се конско цвилене, което се чуваше все по-силно. Стадото беше вече толкова близко, че можеше да се чуе страхливото пръхтене на животните. Всички обитатели на гората станаха неспокойни — ята птици изхвърчаха с крясъци, кукумявки биеха шумно с криле, объркани в светлината на деня, елени побягваха с пръхтене от своите скрити убежища...

Храстите запрашиха, млади дървета застанаха под ударите на конете; свиренето, кряскането и виенето на гончиите стана демонично. Зелената драперия, окръжаваща поляната, се разтвори, за да пропусне цяло море от преливащи във вълни глави и тела, които с пламтящи очи, изпускащи пара ноздри и развени гриви и опашки летяха пред вакеросите и се понесоха между гората и езерото към корала.

Пред него многоцветното море се заприщи за миг, при което искрящите очи на най-предните животни гледаха подозрително към затулената с клони ограда, ала гончиите не им оставиха никакъв изход.

Един великолепен бял жребец водеше стадото. Той не можа да устои на натиска зад себе си и се втурна с наведена глава към корала... цялото, наброяващо около триста глави стадо нахълта след него.

— Ехей, имаме ги! — разнесоха се викове от трибуната и устата на вакеросите, които побързаха да сложат яките греди-резета.

Един глас се извиси над останалите.

— Това е той, той е, heigh-ho

[64]

, той!

— Кой, сър Уилям? — попита дон Агустин.

— Goddam, нима не го виждате, Белия бегач на прерията? Белия жребец, когото другите последваха!

Когато усетиха, че са обградени от здрава стена от дървесни стволове, гордите деца на саваната зацвиха ужасно. Конете търсеха изход, но не го намираха, стрелкаха се объркано насам-натам в пълен безпорядък, очите им изпускаха искри, ужасените глави хвърляха цели валма бяла пяна. Най-бърз и възбуден от всички беше белият жребец — животно с ненакърнена от нито едно петно белота. Гордото животно се спускаше от единия край на корала към другия и повяляше в гнева си на земята онези от своите другари по нещастие, които не успяваха да избягнат блъска на неговите гърди. Широко пространство се образува около хвърчащото напред-назад животно, което разтърсваше бялата си грива и изпълваше въздуха с яростното си цвилене.

— Това животно трябва да бъде освободено или ще умре. То е неукротимо!

— Наистина ли? — попита Фабиан.

Неговите очи заблестяха, а страните му се зачервиха.

— Внимавайте, сеньорес, какво ще направи Тибурсио Ареляно!

В същия миг скочи от трибуната и изчезна в гората.

Лека влажна пара се издигаше над запъхтените животни. Едни се хапеха ожесточено, други риеха земята с копита, трети рухваха, надвити от безмерната си ярост, на земята като подкосени и повече не се изправяха, най-бесните пък ритаха и хапеха другарите си. После стадото малко по малко — като море от застиваща лава — престана да беснее, яростта бе последвана от обърканост, а тя от най-мрачна безпомощност... дивите обитатели на гората бяха победени. И тогава между дърветата се чу тръсък на кон. Фабиан приближаваше върху жребца на команча, екипиран само с ласо.

— Отворете! — заповяда на вакеросите.

— Санта Лаурета, какво се каните да правите, дон Фабиан! — извика Пепе. — Та вие ще бъдете погубен в освирепялото стадо!

Другите също му викнаха да спре, ала резетата вече бяха отстранени и той полетя в корала сред животните.

Белият мустанг още вилнееше напред-назад. Виждайки ездача, той побягна ужасен от него.

Фабиан се понесе подире му. В див бяг обиколиха няколко пъти корала. Животните, които се озоваваха на пътя му, биваха изблъскани встрани или събаряни. В един момент Фабиан удари напреко през пространството... ласото се завъртя вихрено над главата му, изсъска във въздуха и обви врата на белия жребец. Белият бегач се стрелна напред, дръзкият ездач — след него, като поддържаше такъв темп, че ласото да бъде силно изпънато. Сетне рязко извъртя животното си, последва ужасно дръпване... конят на команча падна на колене, ала белият мустанг се търкаляше по земята, биеше с копита около себе си и напразно се мъчеше да се изправи.

По принцип конекротителят веднага след хвърлянето затяга ласото, но при това диво, изпълнено с енергия животно този метод неминуемо щеше да доведе до неуспех. Фабиан изправи коня си... втори тласък и примката стегна така здраво врата на мустанга, че му отне дъха. Фабиан скочи от коня, държейки ласото силно опънато. Разви от кръста си второ ласо, върза го през муцуната и главата на белия жребец, застана разкрачен над тялото му и преряза стягащия го ремък. Мустангът скочи мигновено. Почувствал за първи път товар на гърба си, той се вцепени от изненада. После обаче започна да се изхвърля високо във въздуха ту с преднищата, ту със заднищата, мяталаше се встрани, въргаше се по земята... въпреки това ездачът оставаше непоклоним върху него. Тогава жребецът се втурна в дива, сляпа ярост околорът корала.

— Внимавайте, сеньорес! — викна Фабиан.

Един мощен натиск на бедрата, опване на ласото... белият мустанг полетя напреко през заграждението и с един невероятен скок преодоля оградата. За миг-два се стрелна по поляната, после водите на езерото пръснаха високо над кон и ездач. След минута те се скриха от очите на запашките възторжени зрители.

Стадото трябваше да бъде приучено чрез глад и жажда към покорство.

След два часа дръзкият растреадор най-сетне се появи. Яздеше в бавен ход към езерото. Белият мустанг беше обуздан. Всички го посрещнаха с истинска възхита.

— Санта Лаурета, никога не бих могъл да го направя така добре като вас! — рече Пепе.

— Граф Де Медиана е най-дръзкият гранд на Испания — засмя се Големия орел.

— Вие сте най-добрият ездач на Сонора, сеньор Фабиан! — увери го тържествено Диас.

Росарита се усмихваше щастливо на признанието, което любимият ѝ намиралаше от всички страни.

— Дон Фабиан — осведоми се англичанинът, докато попипваше очилата си с палец и показалец и оглеждаше с жаден поглед изпускащия пара мустанг през големите стъкла, — кому принадлежи това животно?

— На дон Агустин естествено!

— Не ме е грижа!

— Не, то си принадлежи на дон Фабиан — възрази хасиендерото. — Ваше си е, екселенсия, вие много добре знаете защо, пък и бездруго вие го обуздахте!

— Не ме е грижа! Аз трябва да го имам! Той е Бегача на прерията.

— Не ми се вярва дон Агустин да иска да го продаде — рече Фабиан.

— Не ме е грижа! Давам хиляда златни монети!

— И аз не вярвам, че дон Фабиан ще се съгласи да го загуби — откликна Пена.

— Well, давам две хиляди!

— Той не се продава! — отсякоха двамата.

— Три хиляди!

— Нито за пет хиляди! — врече се Фабиан.

— Не и за десет хиляди — пригласи и хасиендерото.

— Goddam, давам ви колкото поискате!

— Конят е подарък за сеньорита Росарита. Тя ще го язди! — заяви Фабиан.

— Well, с една мис аз не мога да се пазаря! Но след като не мога да се сдобия с Бегача, то няма да рисувам и нея. Мастър Уилсън!

— Сър Уилям!

— Пригответе се. Връщаме се в Лондон!

— Вие, но не и аз! Такова нещо не е вписано в договора. Ще ви отведе до Галвестън в Тексас, пък после може да правите каквото си искате! Само кажете дали сте привършили баталната картина!

— Не ме е грижа и за нея!

Той влезе разстроен в палатката си.

След известно време двамата мъже си взеха сбогом — англичанинът леденостудено, а Уилсън с най-топли чувства към храбрите и прочути мъже, с които бе живял заедно няколко дена.

На другото утро команчите също възседнаха конете, за да се върнат в своите вигвами.

Соколово око беше изпълнил задачата си — носеше на Умната лисица скалповете на Черната птица и двамата прерийни разбойници, а на Мо-ла — «голямата медицина», нарисувана от англичанина. Беше сигурен, че ще стане вожд и ще може да отведе Цветето на саваната като своя скуав във вигвами си.

— Великия дух каза на Соколово око, че трябва да се върне в родните пасища. Той ще разкаже на своите братя за вождовете на горите и за Големия скаут, който укроти Бегача на прерията, за Диас — Убиеца на апачи, за добрия хасиендеро и неговата красива дъщеря. Нека Добрия дух им даде дълги дни и силна ръка, която никога да не се уморява срещу техните врагове. Хоуг!

Накичен от горе до долу със скалпове, той препусна, следван от хората си.

Другите също не останаха дълго край Бизоновото езеро. Всички те поеха обратно към хасиендата Дел Венадо, където можеха да отдъхнат от неволи и лишения...

Информация за текста

© 1995 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May

Der Walddläufer, 1879

Източник:

<http://bezmonitor.com>

Публикация:

Край Бизоновото езеро. 1999. Изд. Гей-Либрис, София. Роман. II изд. Превод: [от нем.] Любомир Спасов [Der Waldläufer / Karl MAY]. Страници: 319. Формат: 21 см. Цена: [Без сведение за цена]. ISBN: 954-9550-09-5

Der Waldläufer, 1879, Band 70
Karl May — Verlag, Bamberg

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/1848>

Последна редакция: 2006-08-10 20:36:52

1

мигелет (исп. migulete) — представител на баскската полиция (Б. пр.)

2

Por Dios! (исп.) — Бога ми; за Бога! (Б. пр.)

3

енсенада (исп. ensenada) — малък морски залив (Б. пр.)

4

Байона — град-пристанище в САЩ (Б. пр.)

5

Diablo! (исп.) — Дявол да го вземе! (Б. пр.)

6

алкалд (исп. alcalde) — кмет; селищен съдия (Б. пр.)

7

приор (исп. prior) — абат, игумен (Б. пр.)

8

ескрибано (исп. escribano) — писар (Б. пр.)

9

Адвент — четирите седмици преди Коледа (Б. пр.)

10

кримен (исп. crimen) — престъпление (Б. пр.)

11

прокурадор (исп. procurador) — прокурор (Б. пр.)

12

алгасил (исп. algacil) — полицейски агент, полицай (Б. пр.)

13

майордомо (исп. mayordomo) — домоуправител, майордом (Б. нем. изд.)

14

ексцеленсия (исп. excelencia) — негово превъзходителство (Б. пр.)

15

манга (исп. manga) — подобна на наметало дреха (Б. нем. изд.)

16

бонанса (исп. bonanza) — находище на благороден метал (Б. пр.)

17

гамбусино — златотърсач (Б. пр.)

18

плейсър (англ. placer) — открито златно находище (Б. пр.)

19

растреадор (исп. rastreador) — следотърсач (Б. нем. изд.)

20

мескит (исп. mezquite) — мексиканско каучуково растение (Б. нем. изд.)

21

линия (нем. Linie) — остаряла мярка = 1/10 или 1/12 от цола (Б. пр.)

22

мансас — епитет за цивилизовани индианци, от испанската дума manso — кротък, питомен (Б. нем. изд.)

23

Червената, Кървавата ръка (Б. пр.)

24

Метиса (Б. пр.)

25

Роки Маунтинс — американското име на Скалистите планини (Б. пр.)

26

сигарильо (исп. cigarrillo) — цигара, папираса (Б. пр.)

27

тсуга — вид ела (Б. пр.)

28

сасафрас — американски лавър; от него се добиват етерични масла (Б. пр.)

29

Ла Поса (исп. La Poza) — Локвата (Б. пр.)

30

компанеро (исп. companero) — другар (Б. пр.)

31

Good evening, mesch'schurs! (англ.) — Добра вечер, мешърз! (Б. пр.)

32

Пепе Сънливеца (Б. пр.)

33

има се предвид дървесината на палмата ротанг (Б. нем. изд.)

34

гренадийе — плодове на пълзящото растение пасифлора (Б. пр.)

35

квадрупла — стара монета (Б. пр.)

36

мескал — ракия от цветовете на агаве (Б. нем. изд.)

37

пресидио (исп. presidio) — форт (Б. пр.)

38

капер (исп.) — пират (Б. пр.)

39

ача — бойна брадва (Б. а.)

40

макана — боен боздуган (Б. нем. изд.)

41

брандер (нем. Brander) — кораб, натоварен със запалителни материали, служил за подпалване на неприятелски съдове (Б. пр.)

42

Saramba (исп.) — Дявол го взел! (Б. пр.)

43

кабаляда (исп. caballada) — стадо коне, хергеле (Б. пр.)

44

сиера (исп. *sierra*) — планинска верига (Б. пр.)

45

вента (исп. *venta*) — странноприемница (Б. пр.)

46

серапе (исп.) — одеяло (Б. пр.)

47

Бащата на реките — Мисисипи (Б. пр.)

48

сиболеро (исп. *cibolero*) — ловец на бизони (Б. нем. изд.)

49

тратанте (исп. *tratante*) — амбулантен търговец (Б. нем. изд.)

50

Zounds! (англ.) — По дяволите! (Б. пр.)

51

сиболови; от испанската дума *cibolo* — бизон (Б. нем. изд.)

52

корал (исп. *corral*) — ограждение за коне или говеда (Б. нем. изд.)

53

Quercus robur sessiliflora (Б. пр.)

54

гринго (исп. *gringo*) — американец (Б. пр.)

55

боуи найф (англ. *bowie-knife*) — дълъг нож с двуостър край (Б. пр.)

56

Go on! (англ.) — Продължавай! (Б. пр.)

57

Caramba (исп.) — Дявол да го вземе! (Б. пр.)

58

Читателят е забелязал, разбира се, че Пепе брои само индианците (Б. пр.)

59

Goddam! (англ.) — По дяволите! (Б. пр.)

60

пункс — прерийно огниво. (Б. нем. изд.)

61

по — англ.) — Не. (Б. пр.)

62

грум (англ. groom) — прислужник на господаря при езда и гледач на конете му. (Б. пр.)

63

Damned! (англ.) — Поврага! (Б. пр.)

64

heigh-ho (англ.) — ух, уф, ох! Като израз на почуда, досада и пр. (Б. пр.)

- [Карл Май](#)
 - [Първа глава](#)
 - [Втора глава](#)
 - [Трета глава](#)
 - [info](#)
 -
 - [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
 - [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)
 - [20](#)
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
 - [25](#)
 - [26](#)
-

Карл Май

Кръвно отмъщение

Първа глава

В Басра

Всеки от читателите ми познава моя славен дребничък слуга хаджи Халеф Омар, най-верният и най-пожертвувателен приятел, какъвто някога съм имал. Макар че всъщност аз бях негов «господар» и повелител, пред други хора той винаги се наричаше мой «приятел и покровител» и аз никога не съм правил затова някаква забележка на забавния хаджия, защото заради другите му добри качества с удоволствие му прощавах дребните слабости. След първата ни раздяла ^[1] той ми написа едно писмо. За читателите, които все още не познават Халеф предавам тук, естествено, в превод съдържанието му, понеже от една страна то е образец на ориенталския начин на писане, а от друга — дава представа за характера на хаджи Халеф Омар.

Скъпи мой сихди ^[2]!

Хвала и слава на Бога! Ние пристигнахме, аз и Омар. На всякъде радост и щастие! Пари! Броня! Слава, почести, блаженство! Благослов, любов и скъп спомен за Кара бен Немзи емир, когото не забравям в молитвите си! Ханех ^[3], обичната, дъщеря на Амша, дъщеря на Малек, абтеибеха, е здрава, красива и пленителна. Кара бен Хаджи Халеф, моят син ^[4], е герой. Изяжда на един дъх четиридесет сушени фурми. О, Аллах, о небеса! Омар Бен Садек ^[5] ще се жени за Сахама, дъщеря на хаджи Шукар, едно богато и красиво девойче. Дано Бог те дари с хубаво време и добър нюх! Жребецът Рих те поздравява най-покорно и учтиво. Омар бен Садек има хубава шатра и много мила тъща. Ожени се и ти скоро! Аллах да те закриля! Бъди винаги доволен и не роптай! Обичам те! Забрави печата, аз нямам нито печат нито въсък за подпечатване! Бъди винаги добродетелен, обърни гръб на греха и престъплението! Ела на пролет! Бъди винаги въздържан, скромен, услужлив и избягвай пианството!

С голямо уважение, почитателност, смирение и покорство твой честен и верен приятел, покровител и семеен глава

Хаджи Халеф Омар бен Хаджи Абул Абас ибн Хаджи Дауд ал Госарах.

И така в това странно по своя стил писмо той ме подканяше да избягвам греха, престъплението, а и пианството без да има ни най-малкото основание. Но такъв си беше неговият начин на изразяване и при четенето на тези редове не можех да не се разсмея най-сърдечно. Едва две години по-късно, когато отново се намирах в района на горното течение на Тигър, имах възможност да се възползвам от поканата му да го посетя през пролетта. Вече съм разказал някои от приключенията, преживяни тогава заедно с хаджията [6]. Нека тук опиша други събития, които започнаха да се развиват в Басра, за да завършат в Арабската пустиня, където не бях имал никакво намерение да ходя.

Плановете ми по-скоро предвиждаха от Басра да тръгна с кораб за Бушир в Персия, а оттам да посетя прочутия Ширас [7]. Басра или Басора е разположен в гореща блатиста и следователно извънредно нездравословна местност, там където се сливат Тигър и Ефрат, която носи името Шат ал Араб. Ето защо, за да не излагаме здравето си на опасност решихме да не се бавим там много-много. Казвам «решихме», защото заедно с мен бяха хаджи Халеф Омар, Омар Бен Садек както и двама араби от племето на хадедихните, които на един келек [8] ме бяха превозили от последните пасища на хадедихните надолу по Тигър чак до Багдад. Направиха ми тази услуга от привързаност към мен и в Багдад мислеха да се сбогуваме и да се върнат обратно. Но Халеф и Омар, моите някогашни спътници с които бях преживял толкова опасности, не можеха току-така да се разделят с мен и ме помолиха за разрешение да продължим заедно до Басра. Всъщност не исках да отстъпвам на молбата им, но в крайна сметка все пак се съгласих, понеже ме увещаваха дълго и настоятелно.

При това те използваха такъв предлог срещу който не можех да възразя абсолютно нищо. Хадедихните, известни като отлични камиловъди, бяха изпратили няколко келека натоварени с камилска вълна, за Басра, където живееха търговци, които с удоволствие закупуват тази стока и я изпращат чак в Индия, а понякога и по-надалеч. Келеките както и цялата сделка бе поверена на младия, но вече опитен в подобна търговия Масуд бен Хаджи Шукар. Бен означава син, следователно Масуд беше синът на хаджи Шукар и понеже както знаех Омар бен Садек се бе оженил за дъщерята на хаджи Шукар, то този търговец беше тъст на Масуд. И тъй Масуд беше

потеглил със своите салове и придружаващите го хадедихни за Басра, а Халеф и Омар си намериха претекст да дойдат с мен чак до там, за да го посетят и после да се върнат заедно с него. Не можех да имам нещо против.

Когато пристигнахме в Басра започнахме да търсим Масуд и го намерихме без кой знае какви усилия, защото някогашният толкова голям и значителен град днес наброяваше едва десетина хиляди жители [9] и отделни хора не можеха толкова лесно да потънат в тълпата. Той беше вече продал камилската вълна на добра цена и на следващия ден щеше да си получи парите.

Отправих се към пристанището в северната част на града, за да се огледам за някой тръгващ надолу по реката кораб, ала за съжаление узнах, че трябваше да чакам още няколко дни. Какво ли можех да правя през това време? Навярно незапознатият с Ориента човек щеше да си намери някакво занимание в Басра през тези броени дни, но на мен селището не бе в състояние да предложи каквото и да било. И разбираемо е защо се зарадвах когато хадедихните решиха да отидат до Кубет ал Ислам, за да почетат духовете на умрелите прадеди на Ибн Риза. Кубет ал Ислам, в превод Кубе на исляма, е името на стария град Басра, който се намира приблизително на петнайсетина километра югозападно от новия Басра и някъде до средата на четиринадесети век се е смятал за един от четирите рая на мюсюлманите. След Багдад този град играе най-значителната роля в приказките от Хиляда и една нощ и точно тук в четвъртото столетие прочутият Ибн Риза е основал една от първите мохамедански академии на науките. Ето защо рядко ще срещнете някой, «истински правоверен», който да е бил в новия град Басра без да е направил екскурзия до Кубет ал Ислам, което макар да не се смята за задължение е все пак достойно за похвала.

За да прекарам някак времето реших да участвам в това пътуване, което трябваше да се състои на следващия ден, когато Масуд окончателно щеше да приключи своята сделка. Тъй като бяхме дошли с келека естествено нямахме коне, но тук винаги можеше да се наемат магарета, а между тях както и в Багдад често се срещат и такива с бял косъм, нещо което иначе е голяма рядкост. Ето защо не потърсих още същия ден ездитни животни, а за това по-късно щяхме горчиво да съжаляваме.

Всички бяхме наели едно жилище, разположено недалеч от «Маргил» или Кут-и-Френги, както наричат английското консулство, намиращо се в най-хубавата сграда на цяла Басра.

На следващото утро Масуд отиде при купувача на вълна и парите му бяха изплатени. Бях го посъветвал да ги вземе по-късно, понеже в момента не му трябваша, а дори по време на едно толкова кратко пътуване, каквото смятахме да предприемем, човек никога не е застрахован от неприятни срещи, обаче той не се вслуша в думите ми. След като се върна аз се наках да изляза, за да наема необходимите ни хамир [\[10\]](#), ала той ми каза:

— Няма нужда, ефенди. Свободният арабин не обича да язди на магаре, а един толкова прочут емир като теб съвсем не бива да се качва върху толкова ниско седло. Ще яздим коне.

— Да не би вече да си ги осигурил? — попитах го.

— Да.

— От кого?

— От Абд ал Кахир, прочутия шейх на арабите мунтафик.

— Това е наистина един прочут и съвсем достоен за доверието ни човек, но се учудвам, че той се впуска в подобна сделка. Обикновено толкова знатните воители не дават конете си под наем.

— Прав си. И наистина не ни ги дава под наем, а ни ги предоставя безвъзмездно, защото се радва, че може да ти послужи.

— На мен ли? Че кой ме познава тук? Той чувал ли е за мен?

При тези думи моят дребничък хаджи Халеф, който не пропускаше подобни случаи да ме възвеличае, а естествено да възвеличае и себе си, бързо се намеси:

— Сихди, как можеш да задаваш подобни въпроси? Нима забрави какви подвизи сме вършили заедно? Има ли макар един, единствен човек, който да се мери с нас? Ние сме великани на смелостта и дързостта и всичко живо около нас изглежда джуджеподобно. Имената ни се носят над всички страни, а за делата ни се говори във всички къщи и шатри. Защо Абд ал Кахир да не знае, че ти си непобедимият емир Кара бен Немзи Ефенди, който е под непреодолимата ми закрила?

— Халеф, стига си преувеличавал! Възможно е да е чувал нещо за предишните ни преживявания, но откъде ще знае, че сега сме тук и се каним да пътуваме до Кубет ал Ислам?

— От мен — отговори Масуд. — Аз му казах.

— Къде го срещна?

— При търговеца тъкмо когато си вземах парите.

— Бил е при него? И видя ли че получаваш толкова голяма сума?

— Да.

— Тогава бъди предпазлив и не я носи у себе си!

— Ефенди, как може да имаш такова мнение за Абд ал Кахир! Той е почтен човек, при когото ще сме в по-голяма безопасност отколкото където и да било другаде по земята. А и на кого ли бих могъл да поверя парите си докато се върна?

— Нека някой от вас остане тук и на него ще дадеш да пази сумата.

— Никой няма да се съгласи, защото това би означавало да пропусне да извърши едно похвално дело.

— Хмм! Познаваш ли лично Абд ал Кахир?

— Не.

— Значи не можеш да знаеш дали действително е бил той. Кога ще дойде с конете си?

— След един час.

— Хмм! Тогава ми се ще междувременно да отида при търговеца и да се осведомя дали арабинът, който го е посетил наистина е бил Абд ал Кахир.

— Излишно е, защото търговецът се обърна към него с това име и в мое присъствие разговаряха за племето мунтафик. След като си тръгнахме двамата с него разменихме по някоя и друга дума и аз му казах, че се каним с теб да посетим Кубет ал Ислам и то с магарета. Тогава той веднага ми предложи конете си и рече, че на емир като теб не подобава да язди на такова животно. С удоволствие щял да ти заеме своята собствена скъпа кобила.

— Така ли? А каза ли ти къде са конете му ?

— В селото ал Нахит, което се намира близо пред портите на Ал Мирбад. Естествено само кобилата е негова, а останалите животни са на неговите хора. Но те няма да имат нищо против ако ги използваме за толкова кратко време.

— А той знае ли къде живеем?

— Да, защото ме придружи до тази къща.

— Тогава можеше да го поканиш да влезе. Изглежда поведението ми донякъде го обиди, а донякъде го и ядоса, понеже ми каза:

— Ти никога не си се отнасял с мен като към хлапе, но сега го правиш. Не забравяй, че ми повериха келеките и техния товар! Нека това ти подсказе, че нямам нужда да слушам подобни думи, криещи подозрения!

— А аз те уверявам, че не съм имал намерение да те обиждам. Свикнал съм към всичко да бъде извънредно предпазлив и се надявам в този случай предпазливостта ми да е излишна.

С това малко нервният ни разговор приключи, понеже наистина сметнах, че съм стигнал твърде далеч. Че кой ли би дръзнал да се представи за Абд ал Кахир! Този шейх, чието име означава «Слуга на победата», имаше отлична репутация и за мен несъмнено бе голяма чест да яздя неговата кобила.

След като споменатото време изтече, навън се разнесе конски тропот и в отворения вход се появи чернобрад мъж, който ни хвърли кратък поглед, а после обръщайки се към мен, с учтив поклон поздрави:

— Sabakum bil cher, ia emir — добро утро, о, емир! Гордея се, че очите ми могат да те видят.

На бос крак той носеше сандали и беше облечен с обикновен хаик стегнат с шнур от камилска вълна, чиято качулка бе отметната назад така, че в момента бе гологлав. Рядко съм виждал толкова характерна глава. Черната му коса бе сплетена в множество тънки плитчици, които висяха на всички страни. Косо през ниското му, но широко чело преминаваха близо един до друг два успоредни белега, ала те явно не произлизаха от нараняване, а бяха направени нарочно с нож. Има племена и те са винаги много войнствени, които по този начин отличават съплеменниците си от другите етнически общности. Досега не бях чувал, че арабите мунтафик също носят подобни белези. Брадата му беше по-гъста отколкото е обичайно за арабите. Очите му имаха остър, почти пронизващ поглед, но това не можеше да е причина за възникването на подозрения у мен, още повече че той поздрави толкова учтиво. Думите му за гордостта изпитвана от него, че ме виждал, бяха обичайният ориенталски начин на изразяване, а не да речем някаква прекалена и фалшива възторженост, която можеше да ме

накара да бъда нащрек. Ето защо аз се изправих, също така се поклоних и отвърнах:

— Sabah el cher, ia scheik! Бъди ми добре дошъл и седни! Подадох му ръка и после се настанихме един до друг, за да поведем един от онези разговори, които всъщност са безсмислени, но обичаите ги налагат. След това станахме и излязохме навън, за да започнем замисленото пътуване.

Ние бяхме дванайсет души и отвън ни чакаха също толкова коне, които нито бяха вързани, нито някой ги пазеше. Шейхът беше яздил един от тях, а останалите го бяха следвали, чак до нашето жилище, като послушни кучета. Бедуинските коне са свикнали на такова поведение. Сред тях забелязах една много хубава дореста кобила, чието седло и хамути бяха от онзи рядък и ценен вид, наричан от персийците решма. Арабинът посочи към нея и каза:

— Възседни този кон, емир! Той е предназначен за теб и ми се струва, че ще останеш доволен от него.

Последвах подканата му така, сякаш от само себе си се разбираше, че на мен се полага да яздя най-хубавия кон и с бавен ход излязох извън града. След като го оставихме зад гърба си, ние преминахме към по-бърза езда и едва тогава забелязах стойността на кобилата. Естествено тя не можеше да се мери с моя Рих. По-късно преминахме от тръс в галоп и след продължителното ни пътуване със сала бе цяло удоволствие да се носим като вихрушка из равнината.

Никога не бях идвал по тези места, но знаех, че Кубет ал Ислам се намира югозападно от Нова Басра, обаче ние яздехме почти право на юг. Отначало това не ми направи впечатление, защото не бе изключено да съм погрешно осведомен. Но след като изтече цял час без да стигнем Стара Басра, в мен се появиха съмнения. Сигурно бяхме изминали много повече от петнайсет километра.

Докато яздехме, хадедихните разговаряха помежду си, но аз и Халеф препускахме начело мълчаливо, защото бях посветил цялото си внимание на коня. По едно време се извърнах към шейха, който беше останал последен. Обърнах се бързо и неочаквано за него и успях да зърна, че искрящите му очи се бяха впили в мен с някакъв необяснимо алчен поглед. Щом забеляза че го гледам, той веднага сведе очи и придаде на лицето си израз на безразличие. Аз спрях коня си, за да му

дам възможност да ме догони. После продължихме да яздим един до друг доста по-бавно и го попитах:

— Знаеш ли съвсем точно къде се намира Стара Басра, о, шейх?

— Че как да не знам! — отвърна той.

— Все пак ми се струва, че си се заблудил. Ние яздихме толкова бързо, че отдавна трябваше да сме вече там.

— Харесва ли ти кобилата?

Въпросът му имаше толкова малко общо с моите думи, че учудено отговорих:

— Тя е много хубав кон, обаче не говорех за нея, а за Кубет ал Ислам!

— Добре те разбрах, но видях, че конят ти харесва и понеже ми се искаше да ти доставя радостта по-дълго да го яздиш, тръгнахме по обиколен път, ала отклонението е незначително. Хайде вече да се връщаме!

Той обърна коня си и свърна на северозапад. Следователно бяхме подминали Стара Басра. Това събуди подозренията ми, макар че оправданието му беше много правдоподобно.

— Надявам се, че си ни почтен водач, о, шейх! — казах му аз предупредително.

При тези думи той гневно избухна:

— Емир, да не искаш да ме обидиш?

— Не, обаче нали тръгнахме да посетим Кубет ал Ислам, а не да се разхождаме. Защо не ни заведе дотам по най-прекия път?

— Вече ти казах причината. Мислех да удължа удоволствието ти. Дадох ви на заем нашите коне без да ви искам нещо в замяна, а ти ми се отплащаш с обиди. Цяло щастие е за теб, че не нося никакво оръжие, иначе щях да те принудя да се биеш с мен.

— Какво? Нима не си въоръжен?

— Не съм. Оставих ножа и пушките си у дома и тръгнах с вас без други придружители, за да ви убедя, че имам почтени намерения и да окажа на емира Кара бен Немзи Ефенди уважението, което му се полага. Ето, погледни!

— Той наистина не носеше пушка, а когато при последните си думи разгърна и хайка видях, че нямаше и нож. Тогава подозренията ми се разсеяха и го помолих:

— Прости ми, че моите думи прозвучаха не както исках! Нямах намерение да те обиждам.

— Подозренията ти ме учудиха десетократно, защото дори да водех със себе си и сто въоръжени воители, пак нямаше да можем да ви излезем насреща. Та нали е известно, че Кара бен Немзи притежава няколко «банадик ас сир» [\[11\]](#), с които може да стреля непрекъснато без да е необходимо да зарежда. Само това би трябвало да ми избие от главата всякакви зли помисли срещу вас.

Значи славата на моята карабина «Хенри» беше достигнала чак до тези земи, чак до арабите мунтафик! Наистина нямаше защо да се чудя толкова ако си припомнех какви успехи бях постигнал сред арабите по бреговете на Тигър само благодарение на тази пушка.

Скоро стигнахме до пресъхналото корито на един приток, наречен Джари Заде, и там видяхме пред нас руините на Стара Басра. Всъщност трябваше да се приближим от североизток, но в резултат на заобикалянето ни се бяхме озовали откъм югоизточната им страна.

Както вече споменах, подозренията ми се бяха разсеяли, но те се появиха отново, когато забелязах как острият изпитателен поглед на Абд ал Кахир някак очаквателно зашари по цялото осеяно с развалини поле. Да не би да имаше уговорена среща с някого и сега да го търсеше? Кой ли можеше да е той? Някой от неговите хора? Или неколцина? Откакто Масуд ми беше предложил да вземем на заем конете на шейха, бяха изминали повече от два часа, време напълно достатъчно за мунтафиките да пристигнат дотук пеша. Ако догадките ми бяха верни, арабите бяха избрали най-краткия път докато шейхът беше заобиколил, за да не забележим следите им. Сега цялото му поведение ми се видя в съвсем друга светлина. Вече можех да си обясня и алчния поглед, който ми беше хвърлил. Личността ми го интересуваше по-малко от моите пушки, «омагьосаните карабини», често разпалвали алчността на не един човек.

Но не бе изключено и да се лъжа и ето защо си казах, че не бива да предприемам срещу него нищо докато не разполагах черно на бяло с доказателства за неговата непочтеност. Ако пак го обидех без каквато и да било причина, всички лесно можехме да си навлечем отмъщението на могъщия шейх.

— Тъй като познаваш Кубет ал Ислам толкова добре — обърна се Масуд към него, — сигурно ще можеш да ни кажеш коя от тези руини

представлява Бейт Ибн Риза [\[12\]](#)? Там ще трябва с благоговение да се помолим.

Абд ал Кахир посочи към една купчина развалини, намираща се откъм южната страна и отговори:

— Ето къде трябва да ви заведе. Конете ще останат тук.

— Защо? — попитах аз. — Можем да яздим дотам.

При тези думи в очите му пробляснаха заплашителни искрици и той отговори:

— Конете не са ваши, а мои и ще останат там където аз наредя!

— Тогава и аз оставам тук!

б Прави каквото искаш. А другите нека дойдат с мен!

Шейхът се отдалечи и хората го последваха. Едва намерих време да пошушна на Масуд да бъде предпазлив и да хвърля на Омар бен Садек предупредителен поглед. Халеф остана при мен.

— Няма ли да отидеш с тях? — попитах го.

— Не. Мястото ми е при моя сихди и нямам причина да почитам чак толкова този Ибн Риза. Аз почитам Иса, но не и Риза. Изглежда шейхът не ти харесва особено, а?

— Не. Подозирам го, че крои нещо пъклено срещу нас. Ти остани тук при конете, а аз ще отида да видя дали предположенията ми ще се потвърдят!

— Какви предположения?

— Че неговите мунтафики също се намират наблизо.

— Но те са в селото Ал Нахит!

— Дано да е така! Досега тая само подозрения, които не се базират на сигурни доказателства, и много ще се радвам ако не намеря такива. И така остани тук и не се отдалечавай от конете, защото за нас е много важно да разполагаме с тях.

— Къде отиваш?

— Към северната страна на селището. Ако не видя там следи, значи съм се заблудил.

— Тогава остави при мен пушките си, защото само ще ти пречат докато се катериш по тези развалини.

— Тъкмо тях ще взема със себе си, защото не е изключено да са им хвърлили око.

Тръгнах. Халеф с пълно право бе споменал за «катерене». Наистина можех да опиша дъга около целия град без да ми се налага

да се прехвърлям през разрушените сгради, но така щях да изгубя много време, а помощта ми всеки миг можеше да се окаже необходима за моите спътници. Ето защо не стигнах до самия северен край на порутения град, а още преди това свърнах на запад между грамадите от руини. Така аз сигурно щях да пресека и забележа всяка идваща от север диря.

Осеяната с развалини равнина се ширеше много по-надалеч отколкото си бях представял. Навлизах все по-навътре между купищата отломъци и останките от зидове без да се натъкна на никакви следи. Може би подозренията ми все пак не са били основателни. Вече се канех да тръгна обратно и да се върна при Халеф, когато, застанал между две порутени кирпичени стени, малко по-нататък забелязах открито равно място, където земята бе покрита с фин прах, и там ми се стори че имаше следи, които естествено можеше да са оставени и от животно. Бързо се озовах при тях и се наведох, не, не се наведох, това изобщо не беше необходимо, понеже и така се виждаше съвсем ясно, че оттук бяха минали хора. Едва ли са били по-малко от десетина души.

Предчувствието ми! В първия миг понечих да се върна при Халеф, но вероятно той засега изобщо не се намираше в опасност, а на първо време арабите бяха хвърлили око на Масуд, който носеше у себе си доста пари. Заедно с другите хадедихни той е бил подмамен към някое място, където са се скрили мунтафиките, за да го ограбят, а може би и да го убият. Сигурно дирите, които виждах пред мен водеха именно натам. Ето защо не се върнах, а тръгнах по тях и то толкова бързо, колкото ми позволяваше трудният терен. Ту се изкачвах по грамадни купища развалини, ту се спусках стръмно надолу към издълбани ями. Понякога, за да пресека някоя описана от следите дъга, бях принуден да правя опасни скокове. Тичах, скачах и се катерех все по-нататък и по-нататък, докато най-сетне стигнах до висока порутена сграда и останал без дъх, спрях за броени секунди да си поотдъхна.

И тогава от лявата си страна, но доста далеч от мен зърнах конете. Халеф седеше при тях върху сухата трева, а до него стоеше... шейхът. Изглежда двамата разговаряха най-приятелски. Дали все пак не се бях излъгал не знам за кой пореден път? Дали все пак Абд ал Кахир не бе почтен човек? Вече чувствах как взе да ми олеква на сърцето, когато в

същия миг видях, че шейхът взе от земята един камък и, вдигайки ръка за удар, бързо пристъпи зад Халеф.

— Halef, 'ati balak, 'ati balak — Халеф, внимавай, внимавай! — изкрещях аз с все сила, но твърде късно. Добрият хаджи Халеф получи силен удар по главата и се просна на земята.

Обзе ме такава ярост, каквато навярно никога не бях изпитвал. Затичах се или по-точно пързаяйки се, аз се спуснах като стрела от купищата развалини и стигнал долу, се втурнах към конете, ала по пътя си трябваше да преодолеея висок изпепелен от жаркото слънце зид, който беше станал ронлив като курабия. Въпреки това успях да се изкатеря върху него, но тъкмо когато се наках да се спусна от другата му страна забелязах, че се приближаваха някакви хора, които не бяха моите хадедихни и щяха да минат точно под мен. В същия миг нейде на юг от мен се разнесе вик и той ми показва, че там сигурно се бе случило някакво нещастие. Дали трябваше да се втурна натам или... е, какво трябваше или не трябваше, в случая нямаше никакво значение, защото зидът на който стоях или по-скоро висях, се срути под мен и аз се строполих долу право между онези типове, а те мигновено се нахвърлиха върху мен.

Нищо не знам за случилото се през следващите минути. Отначало имах смътното усещане, че обвит в гъст облак прах лежах притиснат на земята от много ръце, удрях и ритях наоколо с юмруци и крака, за да се освободя. Но после ме обгърна не само прахолякът, но и тъматата на пълна несвяст.

Когато отново дойдох на себе си, видях надвесено близо над мен лицето на Омар бен Садек.

— Ефенди, ти отвори очи! — извика той. — Хамдулиях, значи не си мъртъв! Виждаш ли ме? Чуваш ли думите ми?

Помъчих се да му отговоря, ала не успях да изрека нито една единствена сричка. Чувствах главата си като голяма, но празна бъчва — така ме бяха ударили.

— Събуди се, сихди, събуди се напълно! — продължи умолително Омар. — Не разбираш ли какво ти говоря? Нали отвори очи?

Около него стояха седем хадедихни, отправили изпълнените си със страх погледи към мен, но аз не бях способен нито да кажа нещо, нито да се помръдна.

— О, Аллах! Въпреки отворените очи той е мъртъв! — продължи Омар. — Къде ли може да е Халеф? Защо не е придружил нашия скъп ефенди?

— Халеф! Моят добър дребничък хаджия! Тази мисъл окончателно ми възвърна съзнанието, способността да се движа и да говоря. Сkochих на крака и извиках:

— Елате, елате! Навярно Халеф е убит!

Понечих да се затичам, но се олюлях и паднах на земята, после пак се надигнах и отново се строполих.

— Халеф убит? Къде, къде? — завикаха един през друг хадедихните.

— При конете. Тичайте натам, тичайте!

— Да, тичайте, бягайте! — подкрепи ме Омар. — Аз трябва да остана тук при моя сихди. Той не може да стане, не може да върви.

— Мога, защото трябва! — отвърнах аз, докато другите хукнаха в указаната посока.

— Опитай се тогава, скъпи мой ефенди! Ще те подкрепям!

Той ме изправи на крака и с негова помощ се оказа, че мога да вървя. Наистина бавно, но вървах. С всяка крачка на главата ми олекваше, а краката все повече ми се подчиняваха. Когато стигнахме мястото, където бях оставил Халеф и където го зърнах за последен път заедно с шейха, видях дребничкият хаджия да лежи на земята в безсъзнание с окървавена глава. Конете бяха изчезнали. Тази гледка ми възвърна физическата сила и дееспособност както и духовната енергия. Освободих се от прегръдката на Омар, защото не чувствах повече нужда да ме подкрепя и наредих на един от хадедихните:

— Тичай бързо към северните покрайнини на града и виж дали оттам ще можеш да зърнеш някъде мунтафиките с техните коне!

Той веднага се подчини, а аз клекнах до Халеф, за да го прегледам. Не беше мъртъв, а само зашеметен. Силно кървящата рана, нанесена му с онзи камък, не изглеждаше опасна. Можехме да изчакаме да дойде на себе си без особена тревога. Едва в този момент забелязах, че не всички наши хора са тук.

— Къде е Масуд? — попитах аз. — Не го виждам.

— О, сихди, колко прав беше ти когато тайно ми направи знак, а на него тихо нареди да бъде предпазлив! — отвърна Омар. — Масуд,

братът на жена ми е мъртъв, пронизан и ограбен от онези песове от проклетото племе на мунтафиките.

— Господи! Истина ли е?

— Да. Намерихме трупа му.

— Мина ми през ума, когато ви чух да викате. Значи все пак не е обърнал внимание на предупреждението ми!

— За съжаление не! Докато бяхме коленичили, за да почетем Ибн Риза, когото по-добре Аллах изобщо да не беше създавал, без да забележим шейхът подмамил Масуд настрани под някакъв предлог. После го чухме да вика за помощ и се втурнахме подир него, ала първо трябваше доста да потърсим докато го намерихме в локва кръв. Беше пронизан в сърцето. Парите бяха изчезнали. Вдигнахме голяма олелия и решихме да се върнем при конете и при теб. Това е подплашило убийците, които те нападнаха, и ти спаси живота. Но те избягаха!

— Само временно. Можеш да ми вярваш! Няма да напуснем Шат ал Араб преди да сме си разчистили сметките с шейха Абд ал Кахир. Къде е трупът на Масуд бен Хаджи Шукар? Заведете ме при него!

Неколцина останаха при Халеф. Другите тръгнаха с мен. Минахме покрай мястото, където ме намериха в безсъзнание. Едва тук се сетих за моите пушки, които бях носил с мен. Как се изплаших! Нямаше ги, бяха изчезнали. С голям възторг мунтафиките бяха сложили ръка на прочутите «омагьосани карабини». Това бе за мен огромна загуба, която посрещнах мълчаливо без излишно вайкане. Но мълчанието ми бе мълчание на гневна решителност. Иначе мунтафиките не ми бяха взели нищо друго, понеже са били прогонени от втурналите се към Мен хадедихни.

После стигнахме до трупа на Масуд. Колко бързо трябваше да изкупи своята доверчивост и голямата си самоувереност! Да, наистина беше мъртъв, улучен право в сърцето. Мунтафиките напълно бяха изпразнили джобовете му. Омар бен Садек измери с мрачен поглед трупа, потопи пръсти на десницата си в кръвта, после вдигна ръка към небето и каза:

— Ефенди, знам че мислите ти са по-милосърдни от нашите. Веднъж вече полагах клетва за отмъщение, на времето при Шот Джерид [\[13\]](#), под чиято кора от сол изчезна моя баща, но по-късно не пожелах смъртта на убиеца, а само го ослепих. Но този път няма да

знам що е милост и ще потопя ръката си в кръвта на Абд ал Кахир, тъй както сега потопих ръката си в кръвта на убития. Ще ми помогнеш ли?

Да помогна за едно ответно убийство? Аз, християнинът? Не! И все пак можех да кажа да, понеже знаех, че не шейхът е убиецът, а Масуд беше убит от неговите хора, макар и по негово поръчение. Ето защо отговорих:

— Да, шейхът ще умре, в случай че той е убиецът. И аз ще го преследвам! Трябва да го намеря! Ще рискувам и живота си само и само да си възвърна моите пушки!

Втора глава

Ал Лакит

Когато се върнахме при Халеф, той беше вече дошъл на себе си. Като държеше с ръце главата си, която силно го болеше, дребосъкът ме посрещна с думите:

— О, сихди, какво стана! Главата ми бучи като водопад, но това няма значение, защото все ще спре да бучи, а Масуд е мъртъв. За малко и ти да се простиш с живота си. А тогава и аз щях да умра от мъка и скръб по теб. Ханех, най-добрата от всички жени, щеше да стане тъжна вдовица, а Кара, моят син, — клето сираче. И за всичко щеше да е виновен този Абд ал Кахир, шейхът, убиецът и разбойникът! Дано Аллах го изпрати в онази част на ада дето катранът най-силно ври!

— Но и аз не се отървах толкова леко, както си мислиш — отвърнах му аз. — Тези типове отмъкнаха пушките ми.

При последните ми думи, забравяйки болките си, Халеф скочи на крака и буквално изкрещя:

— Пушките ти? Които толкова често са ни спасявали живота? И които изобщо са незаменими? Вярно ли е, сихди?

— За съжаление.

— Тогава нека Аллах все още не изпраща шейха в ада, а да почака докато му вземем пушките! Ще си ги възвърнеш, нали?

— Съвсем сигурно!

— Само така, само така, сихди! Тези карабини са те придружавали по целия свят и при всички народи на земята, а когато се разнасяше гласът им, винаги сме излизали победители и от най-опасните положения. Че какво сме без тях? Хора без ръце и крака, птици без крила и лули без огън! Непременно трябва да ги вземем обратно, непременно, ако ще да са ги скрили по най-добрия и хитър начин! А попаднат ли ни веднъж в ръцете, тогава така ще цапардосам по главата Абд ал Кахир, че съвсем сигурно няма да се свести от удара като мен.

— Защо не беше по-внимателен? Нали знаеше, че му нямах доверие?

— О, този кучи син се държа толкова дружелюбно и хрисимо, че кажи-речи съжалих за толкова лошите си подозрения, които таях срещу него.

— Сега разбирам ходовете му. Първо е завел Масуд в ръцете на хората си, а после без да бъде забелязан от молещите се хадедихни, се е върнал тук, за да вкара и теб и мен в същата клопка. Тъй като те е заварил сам, те е проснал на земята, за да може веднага щом се върна да ме застреля с твоята пушка. Не е негова вината, че още преди това хората му ме спипаха, а после избягаха от хадедихните. Вече нямаме коне и ще трябва да вървим пеша до Басра.

— Лоша работа. Ако имахме ездитни животни, можехме незабавно да тръгнем по следите на убийците и щяхме да ги догоним.

— Ще ги намерим и без да ги преследваме по петите. Нали знаем кои са, а шейхът на мунтафиките няма как да изчезне в дън земя. Щом стигнем Басра веднага ще отидем при мютесарифа [\[14\]](#) и ще му разкажем случилото се. Той е длъжен да ни помогне.

— Ако Аллах даде да пожелае!

— Трябва да пожелае, защото аз съм под закрилата на падишаха. Ти събра ли достатъчно сили, за да можем да тръгнем обратно?

— О, щом чух за изчезването на пушките ти, бързо оздравях. Можем да вървим.

— Добре! Но не бива да оставяме мъртвите без охрана. Мютесарифът ще изпрати чиновници, които трябва да установят и зафиксират фактите. Засега ще оставим Масуд където е, а после ще се върнем заедно с онези служители, за да го погребем.

Омар бен Садек се обади:

— Масуд ми беше роднина и както се заклех да отмъстя за него, така и ще остана при трупа му, докато се върнете.

Той се отдалечи без да изчака съгласието ми, а ние поехме на път за Басра. Най-искрено признавам, че изчезването на пушките ми ме засегна не по-малко от смъртта на Масуд. Халеф бе казал самата истина. На тези оръжия дължахме много от нашите успехи, а често дори и живота си. Какви услуги ми е вършила особено карабината «Хенри» и то не само на мен! Действително бях твърдо решен, да рискувам и живота си, само и само, да си я възвърна.

Когато стигнахме в Басра, пладне бе вече отдавна превалило и без да се нахраним, незабавно отидохме в резиденцията на мютесарифа.

Доколкото знаех той бе съмишленик на прочутия Митхад паша, който като генерал-губернатор на Багдад беше направил толкова много за добруването на тази провинция и следователно самият той също беше реформаторски настроен мюсюлманин. Затова се надявах, че моето вероизповедание нямаше да му послужи за повод да ми откаже помощта си.

Прислугата му обаче се опита да ме отпрати като ми каза, че трябвало пак да се явя и да попитам утре или вдругиден, или пък след няколко седмици, «каквато била волята на Аллаха», защото техният повелител тъкмо в момента имал важно съвещание. Но на мен и през ум не ми мина да позволя да ме отпратят да си ходя по този ориенталски начин, а по един слуга му изпратих моите легитимации и зачаках резултата. Само след няколко минути с дълбоки поклони бях подканен да вляза в селямлъка ^[15].

Като пушеше и пиеше кафе, там седеше губернаторът заедно с един друг мъж със силен слънчев загар и бедуинско облекло, който обаче не можеше да е някой обикновен номад, защото имаше честта да общува с мютесарифа.

Окръжният управител ме посрещна с много благосклонно движение с ръка, направи ми знак да се приближа, притисна моите лични документи снабдени със султанския печат до челото, устата и гърдите си и щом ми ги върна ме подкани да седна срещу него. Стори го на френски език, който говореше толкова завалено, че не успях да разбера и половината от думите му, а трябваше да отгатна какво искаше да ми каже.

Когато заех мястото си, управителят плясна с ръце за да нареди да донесат и на мен кафе и лула. После известно време седяхме един срещу друг мълчаливи, като пушихме и сърбахме кафето. В момента той бе изпаднал в много затруднено положение. Как ли аз европейецът можех да го разбера с неговия толкова оскъден и завален френски! Най-сетне мютесарифът отново започна да говори, но така объркано и неясно, че се осмелих да го прекъсна и да му кажа, че владее езика на тази страна.

— Хвала на Аллаха! — възкликна той зарадвано. — Езиците на европейците са като колелата на волска каруца. Чуваш ги как се търкалят, ама нямат ясни думи. Падишахът, дано Аллах го дари с много дълъг живот, те е обсипал с милостта си и те е взел под

особената си закрила. Видях името ти върху документа. Как се изговаря то?

— В тази страна името ми е чуждо и непознато. Може би ще имаш добрината да ме наричаш така както местните жители.

— А те как ти казват?

— Кара бен Немзи.

Щом чу името ми седящият до него бедуин изненадано възкликна и без да сваля от мен изпълнения си с любопитство и напрежение поглед ме попита:

— Ти да не си онзи алмани [\[16\]](#), на когото Мохамед Емин е подарил прочутия си жребец Рих?

— Да, аз съм.

— Машаллах! Тогава много съм чувал да говорят за теб.

След това той взе тихо да шепне нещо на мютесарифа, което не беше кой знае колко учтиво, но все пак изглежда никак не бе злонамерено, понеже лицето на губернатора се проясняваше все повече и повече, докато накрая се озари от широка усмивка и той ме попита:

— И аз съм чувал за теб. Значи ти си чужденецът, който на времето с такава хитрост принуди мютесарифа от Мосул да свали от поста му своя собствен махарадж [\[17\]](#) и сам да допринесе за освобождаването на неговия пленник [\[18\]](#). Така ли е?

— Да — отвърнах аз, защото това бе истина, макар че въпросът му съвсем не ми беше приятен.

До този момент по лицето му играеше само лека усмивка, но след думите ми, той гръмко се разсмя и продължи:

— Няма защо да се притесняваш, понеже този мютесариф беше мой противник и както на мен, тъй и на други хора създаваше страшни главоболия. Всички узнаха случилото се по онова време. Готвачът раздрънка цялата история и скоро след това господарят му беше преместен. Изпитвам голяма благосклонност към теб. Ако си дошъл да изявиш някакво желание, то ще ти бъде изпълнено, стига само да е възможно.

— Наистина идвам с една молба.

— Кажи я!

— Виждам се принуден да поискам закрилата ти.

— Срещу кого?

— Срещу Абд ал Кахир, шейха на племето мунтафик.

— Срещу Абд ал Кахир? — смаяно попита той.

— Срещу Абд ал Кахир? — попита и неговият гост. Двамата учудено се спогледаха и поклатиха глави.

— Да не би да имаш нещо против този Шейх? — осведоми се мютесарифът.

— Не само нещо, а дори твърде много.

— Кажи ни какво!

— Абд ал Кахир е разбойник и убиец и искам да те помоля да го накажеш.

— Разбойник? Убиец? — възкликнаха едновременно и двамата.

Изглежда те смятаха шейха за безкрайно честен и безкрайно свестен човек. Ето защо побързах да променя мнението им като им разказах всичко случило се.

Мютесарифът ме изслуша спокойно, ала другият бе обзет от възбуда, която нарастваше с всяка изминала минута и го караше често да ме прекъсва с някоя ругатня. Когато свърших, явно завладян от неудържим гняв, той извика:

— Нима е възможно! Може ли наистина да се случи подобно нещо! Тежко и горко на това куче ако го спипам!

По устните на мютесарифа отново заигра усмивка, само че този път тя беше иронична.

— Можеш ли да ни дадеш уверението, че разказът ти действително отговаря на истината? — попита ме той.

— Да.

— Струва ми се, че си твърдо убеден в думите си, но въпреки всичко се лъжеш. Не си прав, защото обвиняваш един напълно невинен човек.

— Ако е така, тогава ще се окаже вярно предчувствието ми, че онзи човек съвсем не е бил Абд ал Кахир, шейхът на мунтафиките.

— Не е бил той, защото Абд ал Кахир седи тук пред теб. Човек лесно може да си представи, че това неочаквано разкритие не ме очарова особено много. Ала не ме и смути, защото шейхът нямаше никакво основание да ми се сърди. Но пък толкова повече се разгневи на онзи тип, който си бе послужил с името му. Гостът на мютесарифа скочи на крака, сзе да се разхожда насам натам из селямлъка и непрекъснато питаше кои ли може да е бил онзи измамник. Описах му

го колкото ми бе възможно по-точно като споменах и белезите на челото му.

— Те не са никакви отличителни белези — обади се той. — Има племена, чиито воини до един носят подобни резки.

— Ами точно това имах предвид и аз. По тях може да се предположи от кое племе е и той.

— Но не е изключено да са останали и от случайно нараняване.

— Не. Убеден съм, че са направени нарочно.

— Тогава е нужно да разберем дали и хората му имат подобни белези.

— Не мога да кажа.

— Но ти трябва да знаеш. Нали си ги видял и дори си се бил с тях!

— Зърнах ги само за миг, а по време на кратката ни схватка се търкаляхме в гъст облак прахоляк.

— А може би твоите хадедихни знаят?

— Да отида ли да ги попитам?

— Ако ми разрешиш ще го направя самият аз. Той излезе. Върна се след няколко минути и каза:

— Всички нападатели са имали същите белези на челото и следователно това са отличителни племенни резки. Някои отделни групи от арабите тамим носят по два такива близо разположени един до друг успоредни белези, които пресичат косо челата им от дясно на ляво.

— И къде живеят те? — осведомих се аз.

— Около пътя на керваните от тук към Мека — отговори той.

— Не можеш ли по-точно да ми опишеш мястото?

— Би трябвало да знам от кой клон на племето тамими са били мерзавците, послужили си с моето почтено име. Но аз тъпкано ще им го върна. Подобно опозоряване може да се измие само с кръв. Ще се присъединя към войсковото поделение, което ще изпратиш срещу тях.

Мютесарифът, към когото бяха отправени последните думи, вдигна рамене и обясни:

— Властта ми се простира само до Ал Хуфеир, където минава границата с Ирак, а тамимите живеят отвъд нея. Ще накарам да доведат търговеца, при когото е ходил мнимият шейх.

Изпратиха един полицаи да извика споменатия човек. Разбрахме, че и той познава истинския Абд ал Кахир толкова малко, колкото и аз и просто повярвал на уверенията на измамника. Мнимият шейх му продал най-различни предмети, които много вероятно са били плячкосани по време на някой разбойнически поход.

Ето че и сега знаехме колкото и преди. Започнахме да се съвещаваме и стигнахме до извода, че убийците трябва да се търсят при тамимите. Следователно не ни оставаше нищо друго, освен да се отправим към пътя на керваните.

Освен това таях още една друга крехка надежда и тя се градеше върху останените от разбойниците следи. Ако имах възможност още същия ден да ги проследя на известно разстояние, можехме да се надяваме да научим нещо по-определено. Когато споделих това с шейха, той разпалено ме подкани незабавно да се заловя с преследването. С радост изразих съгласието си, но нямах кон. Тогава мютесарифът ми даде на разположение един жребец и нареди веднага да го оседлает.

Шейхът гореше от нетърпение да види виновниците наказани и бе твърдо решен рано сутринта на следващият ден да ме последва с хадедихните, на които също щеше да даде коне. За съжаление те не можеха незабавно да тръгнат с мен, именно, защото все още нямаха ездитни животни, а и първо трябваше да погребат Масуд. Ала моят хаджи Халеф нямаше намерение да се бави чак до следващия ден и мютесарифът бе така услужлив да предостави и на него един кон.

Предварително не можех да зная накъде щяха да ме отведат следите и никак не беше изключено после нашите хора да не успеят да ни намерят. За да избегнем подобна неприятност се уговорихме, във всички случаи, да оставя в разположеното недалеч от Басра селище Мангашания някаква вест или указание.

Скоро конете се появиха на двора. Сбогувах се с мютесарифа и заедно с Халеф потеглихме на път без да взема пушка. Можех да поискам да ми дадат, но предпочитах изобщо да съм без пушка, отколкото тя да е лоша. Препускахме в галоп към Кубел ал Ислам където най-напред смятахме да уведомим Омар бен Садек, а после да потърсим следите на мнимите мунтафики. Омар седеше при трупа на своя зет, а до него беше забил ножа си в земята. Според обичаите на хадедихните това бе знак за твърдото му решение да отмъсти за

смъртта на Масуд с кръвта на убиеца. Същото решение се четеше и в мрачните му, сякаш окаменяли, черти както и в погледа с който ни посрещна. Той спокойно изслуша какво бяхме научили и постигнали в Басра, а после каза:

— Емир, ако братът на моята жена се беше вслушал в думите ти, сега щеше да е жив, но въпреки това трябва да отмъстя за него и няма да се завърна в шатрите на хадедихните, преди да съм убил злодея. *Ed dem b'ed dem*, кръв за кръв, аз трябва да изпълня тази повеля, ако не искам цялото племе да ме презре.

— Да, това кърваво престъпление трябва да бъде отмъстено — подкрепи го Халеф с много сериозен тон. — Ако не направим всичко възможно да открием и накажем убиеца, не бива повече да се мяркаме пред очите на нашите воители, а Ханех, най-красивата и най-добрата жена измежду най-добрите ще се разочарова от мен.

Разделихме се с Омар до следващия ден и насочихме конете към северната страна на руините, където се натъкнахме на дирята, оставена от убийците. Тя бе толкова ясна, че изобщо не беше нужно кой знае какво умение, за да бъде проследена. Губеше се на запад-югозапад и ако не изменеше посоката си сигурно водеше към пътя на поклонниците от Басра за Мека. От една страна това ме зарадва, а от друга не ми бе кой знае колко приятно. Зарадва ме, защото околностите на пътя са сравнително гъсто заселени и следователно щяхме да имаме възможност да събираме сведения, а не ми беше приятно, понеже тамошните жители са страшно фанатизирани мюсюлмани и ако разберяха, че съм християнин, щях да изпадна в голяма опасност.

Тъй като можехме да следваме дирята само до свечеряване, ние пришпорихме конете до предела на възможностите им и когато се стъмни, бяхме изминали значително разстояние. Разположихме се на лагер, а щом се зазори продължихме. Два часа по-късно стигнахме Мангашания, едно селище където още преди рождението на Мохамед арабският предводител Кейс наредил да построят стражници. Озовахме се в една мизерна «дупка», населена от бени мазините, които се числят към голямото племе на тамимите, но аз се утешавах с обстоятелството, че както се бяхме уговорили, тук трябваше да оставя вест за нашите хора. Ако следите ни бяха отвели в друга посока, изпълнението на тази задача щеше да е свързано със загубата на много време.

Пред селището безделничаха няколко типа, които ни поздравиха с такава дружелюбност, че се усъмних в искреността им. Останах с впечатлението, че ни бяха очаквали, а прекалено бдителните и изпитателни погледи които ни хвърляха, никак не ми харесваха. Попитах ги дали мога да разговарям с «шейх ад балад [\[19\]](#)» и след като ми отговориха утвърдително, ги накарах да ме заведат при него. Той живееше в доста просторна кирпичена къща и когато чу че се приближаваме, излезе на прага. И тук получих усещането сякаш сме били очаквани. Попитах го дали е видял група ездаци, минали през селището преди нас.

— Разбира се че ги видях — отвърна той. — Спряха тук при кладенеца и напълниха меховете си с вода.

— А после накъде поеха?

— Натам — каза той и посочи на запад.

— Значи не продължиха по пътя на поклонниците, така ли?

— Не, защото по него няма да стигнат до техния дуар [\[20\]](#), а те искаха да се приберат у дома си.

— Казваш «у дома си». Значи ли това че знаеш кои са и къде живеят?

— Естествено че знам. Това беше Хумам бен Джихал, шейхът на арабите хадеш с неколцина от воините си. Били са в Кубет ал Ислам, за да почетат Ибн Риза. Там шейхът дал обет.

— А къде живеят?

— В Уади Башам отвъд пътя Уасит, на три дни път оттук.

— Сигурен ли си, че не се лъжеш?

— Че как ще се лъжа! Хумам бен Джихал е мой приятел и брат, когото често посещавам.

— Дълго ли се бавиха тук?

— Нямаше и половин час. Много бързаха.

— А каза ли ти защо?

— Не, защото не съм го питал. Ще слезете ли да напълните меховете си с вода?

Бяхме получили и мехове, защото по онези места те са просто част от оседлаването на ездитните животни.

— Да, ако ни разрешите — отговорих му.

— Ще ти разреша, стига да платите обичайната такса.

Дадох му парите, които представляваха дребна сума, слязох от седлото, наредих на Халеф да заведе конете на водопой при кладенеца, както и да напълни мяховете с вода. После тръгнах сам да обиколя селището, за да потърся следите. Наистина, дирята която трябваше да преследваме, продължаваше в указаната посока. Изглежда шейхът на селото не ме беше излъгал, но въпреки това имах чувството, че не биваше да му се доверявам.

Тъй като вече знаехме с кого си имаме работа, нямаше защо да бързаме и можехме тук в Мангашания да изчакаме шейха на мунтафиките, за да продължим пътя си заедно с него и хората му. Незабавното преследване на убийците беше станало безпредметно. И Халеф се съгласи.

Срещу минимално заплащане жителите на Мангашания ни донесоха храна и изобщо проявяваха към нас голямо внимание. Към мен се отнасяха с нескрита боязън и неведнъж забелязах, че погледите им се втрещваха в лицето ми с много особен израз. Дали външността ми им беше описана? Можеше да го е направил само убиецът, който е бил убеден, че ще го преследвам. Това още повече засили подозренията ми.

Малко след обед пристигна Абд ал Кахир със своите мунтафики и хадедихните. Не беше вярвал, че ще ме заvari тук. Когато му разказах каквото бях научил, той възкликна:

— Сега разбирам, емир! Шейхът на хадеш-арабите е разбойник и напълно може да се очаква от него да е бил убиецът. Аллах ще го унищожи задето е дръзнал да злоупотребява с почтеното ми име. Незабавно ще препуснем подир него. Знам пътя до Уади Башам, макар все още да не съм бил там.

Веднага тръгнахме и яздихме до падането на нощта. После се разположихме да бивакуваме наред пустинята. Помолих шейха да постави стража. Той се изсмя и не го направи. Но тъй като имах навика никога да не пропускам тази предохранителна мярка, с помощта на жребий между хадедихните разпределихме кой кога щеше да стои на пост. Самият аз с един от тях застъпих първа смяна. След два часа бяхме сменени от Халеф и Омар и легнахме да спим. Но скоро бях събуден от изстрел. Сkochих на крака и попитах кой е стрелял. Обади се Омар. Видял да се промъква някакъв тъмен силует и му подвикинал.

След като не получил отговор стрелял по него. Сам не знаел дали е било човек или животно.

Предпазливо претърсихме близката околност и намерихме един много добре въоръжен бедуин, улучен от куршума на Омар. Беше мъртъв. На светлината на няколко клечки кибрит за наше учудване в него разпознахме един от разбойниците, преследвани от нас.

— Виждаш ли колко съм бил прав, когато разставих постове — обърнах се към шейха. — Те са ни очаквали и тайно са се промъкнали наблизо, за да ни нападнат. Сега ще трябва да поставим двойна стража.

Така и направихме. До разсъмване срещу нас не бяха предприети други враждебни действия. Щом се развидели, наоколо забелязахме отпечатащи от стъпките на бандитите, чието нападение бе осуетено единствено от бдителността на Омар. Новите следи извиваха наляво от досегашната посока.

— Искат да ни отклонят — каза шейхът, — ама няма да успеят. Няма да ги следваме по петите, а ще яздим право към Уади Башам.

Съгласих се и продължихме в старата посока. През целия ден пътувахме из местности, които макар да не заслужаваха съвсем да се нарекат пустиня спокойно можеха да се намират сред Сахара. Привечер стигнахме до пътя на керваните, водещ от Уазит към Дзул Ошар и се настанихме да прекараме нощта край един кладенец, който имаше достатъчно, но лоша вода. На следващото утро продължихме пътя си. Мислехме да стигнем близо до Уади Башам и там да издебнем убийците. Но писано било да стане иначе.

Все още не бе станало пладно, когато забелязахме група ездачи, приближаващи се към нас от ляво под остър ъгъл. Бяха само четирима души, може би една част от хората, които очаквахме. Взехме пушките си в ръка и спряхме, за да им дадем възможност да ни догонят. Те пришпориха конете си в галоп и скоро разбрахме, че сме се излъгали. Когато казвам «сме» нямам предвид мунтафиките, защото щом шейхът можа да различи лицата на приближаващите се ездачи, извика:

— Те са, емир, те са! Онзи дето препуска начело е Хуман бен Джихал, шейхът на арабите хадеш.

— Добре ли го познаваш?

— Да.

— Тогава шейхът на Мангашания ни е излъгал, понеже тези мъже не бяха сред нападателите при Кубет ал Ислам.

— Какво? Как? Не са ли тези?

— Не.

— Тогава нека Аллах прокълне лъжеца! Ще заповядам да го накажат.

Четиримата араби от племето хадеш се приближиха и ни поздравиха. След като предводителят им се осведоми за причината и целта на пътуването ни, сметнах че ще е най-разумно да му кажа истината. Вярно че и той приличаше на истински бандит, но всички тамошни бедуини са си повече или по-малко разбойници.

— Аллах у'Аллах! — засмя се той, след като ме изслуша. — Не ви се сърдя, че сте ме взели за онзи мерзавец, но те уверявам, че аз щях по-добре да си свърша работата. Но много ми се иска да разбера с кого ме бъркате. Няма ли да ми го опишеш?

Изпълних желанието му. Щом споменах за двата белега, той възкликна:

— Машаллах! И се спускаха косо през челото му от дясно на ляво, така ли?

— Да.

— Само той ли имаше такива белези?

— Не. Всичките му хора ги имаха.

— Тогава знам кой е той!

— Е, кой е? — попитах изпълнен с голямо напрежение.

— Той е... но чакай! — прекъсна го шейхът на хадешите, а по лицето му се изписа дебнеш израз. — Ще го преследвате ли?

— Да.

— И ако е необходимо ще стигнете чак до неговото село?

— Сигурно!

— Тогава ми обещавай нещо!

— Какво?

— Че ще яздите по пътя който ви опиша.

— Не мога да ти обещаая, защото е възможно пътем непредвидени обстоятелства да ме принудят да се отклоня от поетата вече посока.

Но ето че в този момент шейхът на мунтафиките Абд ал Кахир бързо се намеси:

— Откажеш ли да му дадеш това обещание, ние нищо няма да научим. Ето защо аз го давам вместо теб.

— Добре, но ще държа да изпълниш думата си! — каза шейхът на племето хадеш. — Впрочем не е нужно да го следвате по петите, защото ако тръгнете с мен за Уади Башам, там ще ви падне в ръцете. Аз също имам към него кръвно отмъщение. Нашите две племена са във вражда. Ей сега бях там и се погрижих да ми влезе в капана. Научих, че е тръгнал за Басра и отидох до неговия дуар, за да му изиграя един номер. Не е необходимо да ви обяснявам какво съм му подготвил, но много лесно можете да осуетите плановете ми, ако не тръгнете по пътя, който ще ви опиша. Съвсем сигурно знам, че щом се върне от Басра, той незабавно ще потегли на поход срещу мен. Това не е никой друг освен Абд ал Бир, шейхът на племето малик бен хандхала от Уади аш Шагина.

— Аллах у'Аллах! Възможно е, да, вярвам го! А сега вече знам защо шейхът на Мангашания ни е излъгал. Та той е негов съплеменник! В Мангашания живеят бени мазините, които се числят към голямото племе на тамимите, а малкото племе малик бен хандхала също спада към тях. Убиецът се е доверил на шейха.

— Прав си. Уверявам те, че търсеният от вас разбойник наистина е този Абд ал Бир. Кълна ти се в Корана.

— Тогава трябва да го преследваме.

— Не предпочитате ли да го изчакате при мен в моето уади [\[21\]](#)? Той сигурно ще дойде.

— Не. Нямаме толкова време.

— Тогава се върнете до вашия бивак, където нощувахте и от там тръгнете по следите му. Несъмнено той ще използва пътя за Уасит чак до Дзул Ошар, а после ще продължи към Мека. Имаш ли нещо против?

— Не, обещавам ти така да постъпим. Това е и най-краткият път до неговото село.

Не споделях мнението на Абд ал Кахир, но си запазих правото да говоря по-късно. Разменихме още няколко думи на учтивост, а после се разделихме, което ще рече че ние се върнахме откъдето бяхме дошли, докато Хумам бен Джихал и тримата хадеша останаха на мястото си, за да се уверят дали наистина ще спазим даденото обещание. Често аз скришом хвърлях по някой поглед назад, за да ги наблюдавам. Веднага щом се отдалечихме толкова, че да не могат да ни виждат, аз се отбих вдясно от пътя.

— Какво правиш? — попита Абд ал Кахир. — Яздиш в погрешна посока.

— Яздя много правилно.

— Но така ще заобикаляме.

— Напротив. Враговете ни са поели на югозапад, а ние яздихме досега право на юг. Е, как тогава ще ги догоним?

— Ще тръгнем по петите им едва от нашия последен бивак!

— Но нали ще изгубим в заобикаляне повече от един ден.

— Обаче така обещах.

— Аз не съм обещавал. Цялата работа не е кой знае колко важна за теб и ако не спазиш толкова прибързано даденото си обещание, няма да извършиш голям грях. Но ако смяташ да удържиш дадената дума, аз нямам нищо против, продължавай в същата посока! Аз нищо не съм обещавал и няма да тръгна по заобиколен път, защото искам да догоня негодниците преди още да са стигнали селото си. Доберат ли се веднъж дотам, ще е по-опасно да ги спипаме. Освен това поведението на шейха на хадешите ми се струва подозрително. Направил е нещо, което ние не бива да узнаем, а подобни потайни действия никога не оставям неизяснени. Винаги искам да знам как стоят нещата.

Продължих в новата посока. Халеф, Омар и хадедихните ме последваха, а след малко, когато видяха, че не се връщаме, и ментафиките поеха подир нас. Какво ли ме засягаше лекомисленото обещание на шейха им! Аз трябваше да се съобразявам с нашия план, а не със съмнителното желание на Хумам бен Джихал.

И тъй, отправихме се на югозапад и скоро се натъкнахме на търсените дири. Следвахме ги чак до свечеряване без да се случи нещо особено. Местностите бяха извънредно скучни и пусти, а водата ни беше на привършване. Аз обаче нямах намерение да яздя на юг право към пътя за Уасит, защото това означаваше да заобикаляме, а и тъкмо там живееха няколко по-малки подразделения на племето тамими. Естествено те щяха да вземат страната на Абд ал Бир, който сигурно ги беше предупредил, че е възможно да се появим. Там едва ли можехме да сме сигурни за живота си. По-нататък по този път се срещаха и араби от други племена, които заслужаваха повече доверие. Ето защо пришпорихме конете си до предела на възможностите им, та да изминем по-голямо разстояние, и в резултат на това привечер не само животните, но и хората бяха извънредно много изморени. Всички

бързо заспахме, естествено, с изключение на постовете. След последния горчив опит Абд ал Кахир не смяташе вече за излишно да поставяме стражи.

И този път пак бях скоро събуден и то отново от Омар бен Садек. Той разгърси ръката ми и за да не смути съня на другите, тихо ми каза:

— Сихди, я стани да чуеш какви са тези звуци! Никога досега не съм чувал животни с такъв глас.

Изпълних желанието му. Двамата се отдалечихме малко от лагера и напрегнахме слух. Наоколо се бе възцарила най-дълбока тишина, но скоро тя бе нарушена от някакъв особен звук, който не бях в състояние да определя. Не беше животински глас. След като се повтори няколко пъти, аз казах:

— Странно! Ако това не са виковете на малко дете, тогава не знам какво друго би могло да бъде. Не е чакал или фенек [\[22\]](#), а за хиена да не говорим. Нека бавно се приближим!

Продължихме по-нататък и колкото повече напредвахме, толкова по-ясни ставаха звуците. После различихме двете срички зар — ка, викани от жален детски глас. Зарка е женската форма на арабската дума асрак, което означава синьо. Навярно в случая ставаше въпрос за името на някоя жена или девойка. Но само дете тук в пустинята? Невъзможно! Сигурно при него имаше и други хора и трябваше да сме предпазливи. Продължихме да се промъкваме все по-близо и по-близо, докато най-сетне за наше смайване видяхме, че детето действително лежеше съвсем само върху пясъка. Но това можеше да е капан и ето защо реших първо най-внимателно да претърся околността.

Обиколката ми продължи доста, а когато приключи и се върнах при Омар, той седеше на земята с детето на ръце. То беше обвило врата му с ръчички и спеше.

— Шшшт, сихди, да не го събудиш! — прошепна той. — То спи. Хайде да се връщаме, но тихо, съвсем тихо.

Той бавно се изправи на крака, за да не би с някое рязко движение да събуди детето и го занесе в бивака ни. Там Омар седна на земята и през цялата нощ остана съвсем неподвижен, той, суровият бедуин, когото съм виждал само понякога да се разнежва към жена си. Последната стража ми се падна на мен, тъй че на зазоряване видях трогателната всеотдайност, която Омар проявяваше към намереното дете. То беше момченце.

Ето че то се размърда и все още сънено взе да повтаря името Зарка. После отвори очи, но какви очи имаше само! Бяха сини, почти небесносини, ако изобщо има небесносини очи, защото небесносиният цвят на очите е само измислица на поетите. Арабското момченце с небесносини очи! От изненада Омар силно възкликна и бе направо възхитен. Момченцето беше на около годинка и половина. Възкликанието на Омар събуди спящите хора, чието учудване също не беше малко. Но детето се изплаши от тях и потърси закрилата на Омар като отново се вкопчи в него и пак завика своята Зарка. Дадохме му да пие вода и да изяде няколко меки фурми. После то се успокои.

Но какво да го правим? Навярно беше невъзможно да го вземем с нас, но пък още по-малко можехме да го оставим тук в пустинята. Най-близкото населено място беше Ал Ахадид на пътя за Уасит. Решихме да го занесем там, понеже предполагахме че е от споменатото село. Това ни принуждаваше да се отклоним от пътя си, но нямаше как. Яхнахме конете и се отправихме към Ал Ахадид. Детето се боеше от всички ни и щом някой от нас се приближеше до него, то се разплакваше. Ала към добрия Омар проявяваше напълно необяснима нежност, която го правеше много щастлив. Той го държеше пред себе си на коня и се грижеше за него с такова внимание, което изобщо не бях очаквал от суровия воин.

— Сихди — каза ми той, — това е страшно мило детенце. Кълна се в Аллаха, че ще го върна на баща му.

— Ами ако не го открием?

— Тогава ще го взема с мен и ще го занеса на Захама, жената на моята любов, която ще бъде очарована от него.

Привързаността на Омар към момчето нарастваше с всяка изминала минута и когато привечер се озовахме близо до Ал Ахадид, той каза:

— Искан ми се изобщо да не намерим родителите му. Виж само как ми дърпа брадата и как се смее! Но въпреки всичко ще им го дам ако ще да живеят и двойно по-далеч. Кълна се в Аллаха, че ще им върна изгубеното щастие!

Той не подозираше какви последствия щеше да има тази клетва.

Тъй като жителите на Ал Ахадид не бяха тамими ние нямаше от какво да се боим и влязохме в селото. Но напразно разпитвахме. Никой не познаваше момченцето, никой не знаеше нейде в съседските дуари

някои родители да са си изгубили детето. Предложих да оставим момчето тук. То сигурно щеше да ни пречи, а жителите на селото все някак можеха да открият произхода му. Обаче Омар се противопостави:

— Не, сихди! Аз го намерих и ако не открием родителите му то ще стане мое дете. Да го кръстя ли Зарка?

— Но това е женско име.

— Е добре, тогава ще го нарека Лакит [\[23\]](#). Няма по-подходящо име за него.

Трета глава

В името на детето

Жителите на Ал Ахадид се отнесоха дружелюбно към нас. Предложиха ни вода без заплащане както и плодове, брашно и друга храна на най-ниски цени. Един от тях се беше завърнал скоро от пътуване до Уасит, при което се бе натъкнал на Абд ал Бир и неговите араби от племето хандхала. Когато ни спомена за тази случка просто ей така, аз забелязах че между Ахадид и хандхалите властваше вражда и затова му разказах защо сме дошли по тези места. От все сърце той ни пожела успех. Принудиха ни да останем в селото като гости и преди да продължим пътя си на следващото утро, получихме всички необходими сведения, защото мунтафиките все по-малко и по-малко познаваха околните местности.

Научихме, че малик бен хандхалите имаха половин ден преднина и трябваше да положим всички усилия да я стопим. За съжаление задачата ни се отежняваше от момченцето, което въпреки всички грижи на Омар не можеше да издържи бързата ни езда. Мунтафиките недоволно замърмориха, обаче Омар пет пари не даваше за протестите им. Сините очи го бяха запленили и изглежда той мислеше повече за детето, отколкото за кръвното отмъщение, което главно ни беше довело тук. Омар непрестанно бърбореше нещо на своя Лакит, макар че той му отговаряше единствено с думата Зарка. Дали това бе името на майка му?

Към края на този ден ние отново се натъкнахме на следите, оставени от хандхалите и решихме само тогава да се отклоним от тях, когато се налагаше да заобиколим някое селище, чиито жители не биваше да ни виждат.

До този момент преследваните от нас хора се движеха по пътя за Уасит, ала на следващия предобед дирята се отклони в посока на селището Мауия, което се намира на пътя за Мека. Бяхме чули че в това село живеят хора от племето анбар, а от тях си мислехме, че нямаше защо да се крием, тъй като не се числяха към тамимите и освен това се налагаше да ги разпитаме за хандхалите. Въпреки всичко проявих предпазливостта да оставя другите да чакат извън селото и

само с Халеф навлязохме между първите колиби и шатри, където стояха неколцина мъже. Но щом ни видяха да се приближаваме, те побягнаха вероятно, за да разнесат по-бързо вестта за пристигането на двама непознати ездачи. Въпреки всичко когато стигнахме в центъра на селото, не забелязахме никакви други хора освен една стара жена, която попитах за старейшината. Тя посочи към голяма шатра където било жилището му. Приблжихме се на конете и му извикахме. Ето че завесата на входа бе отметната и владетелят на селото се появи в отвора. Без да изчака да чуе желанието ни, той ни покани да влезем вътре и да изпушим един чибук с него. Отказах му като се извиних с липсата на време, ала тази причина не му се видя основателна и той повтори поканата си толкова настоятелно, че ако и този път я бяхме отклонили, това щеше да е непростима обида. Не биваше да си създаваме тук нови врагове, защото обратният ни път неизбежно пак щеше да ни доведе до същото село. И тъй скочихме от седлата, вързахме конете за прътите на шатрата и влязохме вътре.

Нашият домакин ни посрещна с пълния поздрав за добре дошли *ahlan wa sahlan wa marhaba*, който веднага разпръсна известни мои опасения, защото нежеланите гости никога не се поздравяват така. После ни покани да седнем. На един прът висяха закачени няколко лули от които той избра двете най-хубави. После ни даде тютюн и огънче. Държеше се извънредно любезно, седна до нас и поде разговор без да ни попита какви сме, що сме, нито какви намерения имаме.

По едно време ми се стори че отвън дочух стъпки от много хора, тихи стъпки, които незабавно отново събудиха подозрението ми.

— Изглежда жителите на Мауия не са си у дома — казах аз. — Видях само няколко мъже и една жена.

При тези думи шейхът се изправи, лицето му придоби съвсем друго изражение и той отговори:

— Всички са си у дома и ви очакваха.

— Очакваха ли ни? — попитах аз, като все още останах спокойно седнал. — Нима знаехте, че ще дойдем?

— Знаехме. Шейхът на хандхалите Абд ал Бир ни каза, че ще дойдат християнски кучета за да омърсят свещения път на поклонниците тръгнали за Мека. Но затова ще заплатите с живота си. Нашите мъже се скриха за да ви заловят, вонящи песове такива...

— Мълчи! — викнах му аз, скачайки бързо на крака, последван и от Халеф. — Да, аз съм християнин, а песът си ти!

— Твоите хора са кучи синове и страхливи потомци на кучи внуци, които ще се запознаят с камшиците ни! — намеси се моят славен безстрашен Халеф при което грабна един къс дебел кожен камшик, закачен на най-близкия прът, и светкавично шибна шейха няколко пъти през лицето.

Негодникът понечи да извика, но не му остана време, защото с един удар го проснах на пода и отметнах завесата, която служеше за врата на шатрата. Отвън стояха над стотина въоръжени мъже и момчета, готови да убият и разкъсат осквернителите на свещения път. Зад тях се бяха скупчили жените. Реших да се метна на коня и да мина между тях със сила, но ето че хитрият хаджи Халеф ме избута настрана и преди още да се бяха надигнали първите фанатични крясъци, той им извика:

— ПравOVERни мюсюлмани, храбри воители на Мауия, какво ви прихваща! Ние сме от отряда на хандхалите и Абд ал Бир ни изпрати при вас за да съобщим на вашия старейшина, че очакваните неверници скоро ще пристигнат, а вие прибързано сте напуснали скривалищата си. Те могат да се появят всеки миг и ако ви видят събрани тук няма да навлязат в селото и ще избягат. Затова незабавно преди още да е станало късно пак се скрийте! Но бързо, бързо, иначе ще ни се изплъзнат!

За да ги заблуди съвсем и да придаде на думите си тежест, Халеф светкавично изчезна в шатрата и аз също тъй бързо го последвах. Шейхът лежеше зашеметен на земята. Погледнахме навън през пролуките и видяхме как хората побързаха да се отдалечат. Хитрият хаджия забеляза какъв успех имаха думите му и доволно усмихнат каза:

— Сихди, виждаш ли как помогна това? Може би щеше да повалиш двайсетина или повече души с юмрука си, ала моят език ги накара да избягат до един. Хамдулиллях, отидоха си! А сега бързо навън и да се мятаме на конете!

Пред шатрата не се мяркаше жив човек, но тъкмо когато възседнахме животните, от дълга и ниска колиба се появиха няколко души. Разпознах Абд ал Бир и трима от неговите хора.

— Измамиха ви, измамиха ви, измамиха ви! — закрещя той като бесен. — Нахвърлете се върху тях, глупци такива, бързо ги връхлетете, иначе ще ни избягат!

Халеф можеше да го застреля, но естествено не го направи. Той все още държеше камшика в ръка и направи с него няколко многозначителни движения във въздуха. После препуснахме в галоп и излязохме от селото сподирени от такъв яростен вой, какъвто иначе може да се чуе само от индианци.

Понеже очаквахме тези фанатици да ни преследват, ние не спряхме когато стигнахме при нашите спътници, а префучахме покрай тях като им подвигнахме бързо да ни догонят. За да заблудим преследвачите си, продължихме да яздим право на север, накъдето нямахме какво да търсим и когато се огледахме, видяхме че един конен отряд напускаше селото. Ала хората разбраха, че преднината ни е вече твърде голяма и след няколко минути обърнаха конете си. Описвайки широка дъга, ние бавно се върнахме към първоначалната си посока, а междувременно Халеф разказа на другите приключението ни като не пропусна дебело да подчертае успеха на своята хитрост.

И така ние догонихме хандхалите, защото бяха останали в Мауия, за да ни погубят. Абд ал Кахир ни даде съвета да ги нападнем по пътя към следващото село, но аз не се съгласих, понеже можеше да се очаква че тъкмо сега неприятелите ни щяха да бъдат извънредно предпазливи. А следващото село Ар Ракматан беше населено с хандхали и аз нямах никакво желание да се озовем между два огъня. Затова предложих да ги нападнем чак от другата страна на въпросното населено място и останалите се съгласиха.

Ракматан е разположен в горния край на Уади Фалг и сред мохамеданите е известно с това, че някога там е живял поетът Малек бен ар Раиб ал Мазини. Можеше да се очаква, че след случилото се Абд ал Бир нямаше да напусне Мауия толкова бързо, а после щеше да поостане при съплеменниците си в Ракматан. Тъй като веднъж бяхме поставени натясно, той сигурно си мислеше, че повече няма да се върнем. Ето защо навярно имахме време до настъпването на следващия ден. И така ние изобщо не бързахме и, за да не ни забележи някой, поехме по един заобиколен път. Вече се смрачаваше, когато се озовахме отвъд Ракматан. Там се скрихме зад скалите на Уади Маскат ар Рамл, откъдето започва пустинята Аш Шиха.

Цялото внимание на Омар бе погълнато от момченцето и наистина бе трогателно да се чуе и види с каква нежност се грижеше за него и колко благо му говореше. Дори и някоя майка не би могла да бъде по-внимателна и по-мила. Но и детето не искаше да се отдели от него макар и за минута.

Естествено за мен бе много важно да узная дали Абд ал Бир беше пристигнал вече в Ракматан, или противно на всички очаквания бе продължил по-нататък. Ето защо реших да остана на разузнаване. Халеф поиска да дойде с мен, но от него нямаше да имам полза, а само щеше да ми навреди. Разбира се оставих светлия хаик, който лесно можеше да ме издаде.

Още с пристигането ни в Уади Маскет ар Рамл бях забелязал селото и по моя преценка, за да стигна до него в спусналата се тъмнина щеше да ми е необходим около половин час. След изтичането на това време аз бях вече пред първите къщи. От отворите на прозорците на жилищата блещукаше светлина от свещи или от лампи със сусамово масло. Селището се бе сгушило в един от завоите на Уади Фалг и, ако не исках да ме забележат, трябваше да започна наблюденията си откъм задната страна на селото. Запромъквах се от една къща до друга, докато стигнах горния му край. После пак се върнах малко назад, за да посветя вниманието си на една постройка, която беше най-голяма и навярно принадлежеше на най-заможния човек ако не й на старейшината. Както забелязах, пред вратата й стояха вързани няколко коня, а на задната й стена имаше четири прозореца, три от които бяха осветени. Прокраднах се до първия и надникнах вътре. Видях малко, съвсем примитивно обзаведено помещение, където върху сламеник неподвижно седеше жена. Изглежда тя напругаше слух да долови за какво говореха гласовете от съседната стая. През следващия прозорец успях да хвърля поглед във второто помещение. То беше по-голямо. В него имаше двама мъже. Единият от тях бе страшно възбуден и нервно крачеше насам натам. Беше шейхът на хандхалите.

— Значи синът ми, моето единствено дете, родило се във все пак напредналата ми възраст е изчезнало, отвлечено е от Хуман бен Джихал, това проклето куче на хадешите! — извика той. — Наистина ли е бил той? Кой го е разпознал?

— Жена ти, та тя го познава много добре. Заедно с детето е била на макрабата [24] съвсем сама и там я е нападнал.

— Тази проклетница, тази обречена на ада! Скоро ще си разчистя сметките с нея, много скоро! Защото незабавно ще се метна на коня и в нашето село ще свикам войните да тръгнат на поход да си отмъстим. Щом конете ни се нахранят и малко си отпочинат, веднага потегляме на път. Ще изравним със земята онова Уади Башам на този похитител на деца. Той си отмъсти толкова ужасно, че по-лошо няма накъде! Известна му бе безкрайната ми любов към това дете и сигурно нейде по пътя го е убил. А какво прави сега тази жена? Навярно си седи у дома и мисли само дали траурната ѝ рокля ще ѝ седи добре. Тя е осъдена на смърт. Първият ми куршум ще бъде не за похитителя, а за нея, кълна се в...

— Чакай, не се кълни! — прекъсна домакинът побеснелия мъж. — Жена ти не си е у дома.

— Че къде ще е другаде?

— Тя се втурна подир бандита като лъвица, на която са отнели малкото.

— Тогава той е убил и нея и за съжаление се е спасила от наказанието си. Каква полза, че е хукнала да го преследва! Нима заслужава да я наричаш лъвица? Тя трябваше да защитава детето като лъвица! Кълна се в Аллаха и във всички халифи, че щом я намеря ще я...

— Чакай, не се кълни!

Тези думи не бяха изречени от другия, а викът се разнесе от прага на вратата, водеща към съседната стая, където се беше изправила жената, която бях видял преди малко. Перото ми отказва да опише последвалата сцена. Нека ми бъде позволено да спестя подробностите! В майчиния си страх тя беше дошла при това приятелски настроено племе, за да го помоли за помощ и се намираше тук вече от няколко часа, когато най-неочаквано се беше появил мъжът ѝ. Сега той просто побесня от ярост, просна я на пода, заблъска я насам натам, започна да я рита и сигурно щеше да я застреля, ако другият не му бе попречил. Най-сетне мъжът ѝ я хвана за косите, извлече я навън от къщата, захвърли я на земята и зарева:

— Enti talikah hit telatch!

В превод това означава: «Ти си трижди отритната» и представлява законно предписаната формулировка за развод. От този миг нататък тя не беше вече негова жена.

Прокраднах се около къщата, за да видя какво е състоянието ѝ колкото и да беше опасно за мен. Ето че, плачейки, тя се появи иззад ъгъла. Щом ме забеляза, жената се изплаши.

— Зарка ли се казваш? — попитах я тихо.

— Да. Ти кой си? — с мъка издума тя.

— Твой приятел. Ще ти помогна. Ела с мен!

Хванах я за ръката и я поведох. Тя ме следваше без да се противи, мен, непознатия, на когото не биваше да разрешава да се докосва до нея. Но сега всичко ѝ беше все едно. В продължение на половин час тя вървеше до мен като тихичко плачеше и хълцаше, докато най-сетне стигнахме до Уади Маскат ар Рамл. Близо до скалите, зад които се криеха моите спътници, се чуваше разнеженият глас на Омар, но и един друг по-тъничък, който му отговори, повтаряйки два пъти «Зарка». В същия миг жената нададе пронизителен вик и се втурна напред.

Какво да кажа повече! Ако преди малко перото отказа да ми се подчини, то сега много ми се иска да опиша безумната радост на майката, но понеже не съм в състояние да го сторя, предпочитам пак да замълча, но разбира се този път по съвсем друга причина.

Отначало Омар беше страшно недоволен от този развой на нещата и ме обсипа наведнъж с десетина въпроси, а другите също пожелаха да им дам обяснения, но нямахме никакво време, понеже Абд ал Бир и хандхалите се канеха незабавно да потеглят на път. Ако не искахме да ни се изплъзнат, трябваше да побързаме. Зарка и детето бяха отведени по-навътре в Уади, за да не можеше тя да вижда какво щеше да стане. При нея останаха двама хадедихни. После напреко на пътя вързахме от двете страни моето извънредно здраво ласо, дълго трийсетина лакътя. Конете щяха да се спънат в него, да паднат и така работата ни щеше да се улесни. След това зачакахме.

Но едва след четвърт час доловихме приближаващ се конски тропот. Въпреки тъмнината неприятелите язدهа в бърз тръс. Шейхът ругаеше, проклинаше и ги подканяше да пришпорват конете. В следващия миг те вече бяха при нас. Ако не беше ласото, щяха да отминат само за секунди, щом не желаехме да стреляме по тях. Но така

никой не отмина. Всички коне паднаха на земята, а също и ездачите им. Естествено ние незабавно се озовахме при тях. Сграбчих шейха, който се беше издал с гласа си. Отначало от уплаха не посмя да помръдне, но после направи опит да се съпротивлява, да се изправи, ала не успя и с болезнен стон се отпусна на земята. Беше си счупил десния крак. Всички бяха вързани и положени един до друг. При това никой не продума, а и аз наредих до завръщането ми да се пази пълно мълчание. После измъкнах двата пистолета от пояса на шейха и се отправих към селото.

Щом стигнах първите къщи, аз се промъкнах зад тях до най-голямата постройка, която както по-късно разбрах, наистина била на старейшината. После съвсем открито минах откъм лицевата ѝ страна и влязох вътре. Шейхът седеше и пушеше съвсем сам в голямото помещение като явно искаше с помощта на лулата да се успокои от вълненията преживяни през последния час. Щом ме видя, изненадано скочи на крака.

— Познати ли са ти тези оръжия? — попитах го и му показах двата пистолета.

— Машаллах! Те са на шейха на племето малик бен хандхала!

— Така е. Той ми ги даде, за да ми имаш доверие. Шейхът не е далеч отгук. Става дума за една тайна, която засега само ти имаш право да научиш. Имаш ли няколко фанарат [\[25\]](#)?

— Да.

— Донеси ги и ме последвай! Случиха се важни неща.

— Какви? Кой си ти? Не те познавам.

— Шейхът сам ще ти каже за какво става дума. Побързай! Не бива да губим нито минута!

Решителният ми тон, както и пистолетите, оказаха своето въздействие. Той донесе няколко фенера, запали един от тях и тръгна с мен. Колкото и да се мъчеше пътем да изкопчи нещо от мен, аз нищо не му казах. Но щом стигнахме при моите хора му заявих, че е наш пленник, ала в случай че до разсъмване стои спокойно, няма от какво да се бои. Вързахме го още преди да се беше опомнил. После запалихме всички фенери, за да се вижда добре наоколо.

И ето че тогава шейхът на мунтафиките се нахвърли върху шейха на хандхалите с какви ли не най-цветисти ругатни. Известно време не

се намесих, но когато видях, че нямаше никакво намерение да престане и започна да го прекалява, реших да го укротя с думите:

— Хайде стига толкова! В твоя случай става въпрос само за обида, за която можеш да поискаш от него да ти се извини, или пък да настояваш за някакво не особено опасно наказание но не и за нещо, водещо до неминуема смърт. А тук стои човекът, който има към него кръвно отмъщение и може да поиска живота на пленника. Дай му възможност и той да каже нещо!

При тези думи аз посочих Омар, който не беше отворил уста откакто бяхме пленили Абд ал Бир. В този момент той се приближи до него и мрачно го погледна в очите. Направих на Халеф

таен знак. Той ме разбра и незабавно се отдалечи, за да доведе Зарка.

— Ти уби брата на моята жена — обади се Омар. — Аз съм отмъстителят. Знаеш ли закона, който гласи — кръв за кръв, живот за живот?

— Убий ме! — отвърна шейхът. — Аллах ме предаде в ръцете ти чрез този емир Кара бен Немзи. Аллах ми отне и радостта на моя живот, единственото ми дете, сина на моята старост. Не желая повече да живея. Ще ти бъда благодарен ако ме застреляш.

Омар не беше очаквал подобно нещо и това го смути. Той искаше да накаже пленника, а не да му прави благодеяние. Безпомощно погледна първо пленника, а после и мен.

— Застреляй го, Омар, или пък си послужи с ножа! — подканих го аз.

Смущението му се засили. Той искаше отмъщение, но нямаше намерение да убие беззащитен човек подобно на палач.

— Разбирам те — продължих аз. — Е да, ако беше християнин можеше страшно да му отмъстиш като посипеше върху главата му разпалени въглени [\[26\]](#).

Омар гледаше нерешително в краката си. Но в същия миг въпреки че беше вързан и със счупен крак, пленникът изведнъж се опита да се надигне и нададе силен неартикулиран вик. Жена му беше дошла с детето на ръце. Тя приклепна до него и му подаде момченцето да го целуне. Шейхът бе обзет от неописуемо вълнение. Очите му сякаш се канеха да изскочат от орбитите си и с глас, в който просто нямаше нищо човешко той изкрещя:

— Жив е, моят син, жив е! Емир, развържи ми ръцете, освободи ме само за миг, за един-единствен миг да мога да прегърна детето си, само да го докосна, веднъж да го погала!

Наведох се и развързах ръцете му. Тогава той посегна, взе момченцето, притисна го до сърцето си, започна лудо да го милва, изобщо държеше се като умопобъркан, а после притисна и жената до себе си и каза:

— Аз те изгоних, но сега отново те приемам. Ти пак си моя жена, моя вярна, добра жена. Искаш ли да се върнеш при мен?

Тя само кимна, защото задавена от сълзи не можеше да говори.

— Вярно, че те изпъдих и сега си свободна — продължи той, — но ние ще идем при кадията и ще го накараме пак да ни...

Той изведнъж млъкна. Сети се в какво положение се намираше и че бе проиграл живота си, а дори и беше молил за смъртта си.

— О, Всемиловичи, всичко е свършено! — завайка се той. — Кръвната дан, кръвната дан! Но аз ще я платя. Не мога, не мога да умра!

— И все пак ще умреш! — обади се Омар. Тогава аз взех синеокото момченце от ръцете на баща му и го подадох на Омар като казах:

— Той те моли за него, това е неговият син. Ти на два пъти се закле в името на Аллаха, ако ти е възможно, да върнеш щастието на родителите му. Не го забравяй!

Момченцето веднага обви врата му с ръчички и притисна глава в брадата му. Омар, който до този миг бе твърдо решен да изпълни отмъщението си, се разколеба, обърна се и изчезна с детето в тъмната нощ. Настъпи напрегната тишина, която шейхът използва да попита жена си как е намерила изчезналото им дете. Тя безмълвно посочи към мен и аз му разказах всичко.

— Значи той го е намерил, той, който се е заклел за отмъщение да пролее кръвта ми! — каза шейхът. — О, Аллах, как ме наказваш!

Ето че Омар се върна. Той чу последните му думи, но на лицето му се беше изписал необичайно мек израз. После сложи момченцето в ръцете на шейха и му каза:

— Не желая смъртта ти. Ще приема кръвната цена... заради това дете, което ми грабна душата — добави той почти хълцайки. —

Надявам се, че воините на хадедихните няма да сметнат постъпката ми за недостойна.

Аз му стиснах ръката и го успокоих:

— Ти никога не си бил по-благороден и по-храбър отколкото в този момент, когато надви себе си. Кажи на хадедихните, че лично аз, Кара бен Немзи изрично съм го подчертал! Колко голям ще бъде кръвният данък?

— Толкова, колкото е трябвало да заплати и Абд ал Моталаб, дядото на пророка — сто камили.

— Но това е цялото ми състояние! — възкликна шейхът. — Няма да ми остане нищо, абсолютно нищо! Но ще ти ги дам, всичко ще ти дам, само и само да си възвърна сина и жената и да мога да живея за тях! Всъщност истинският убиец не съм аз. Ти го застреля, когато се канехме да ви нападнем през нощта по пътя за Уади Башам.

— Значи се споразумяхме и пленниците са свободни — казах аз.

Развързахме въжетата им. Абд ал Бир не можеше да остане да лежи на това място. Старейшината на селото изяви желание да го приеме у дома си заедно с жената и детето, а мен покани на гости. Той, както и всички наши досегашни врагове, доброволно и най-тържествено положиха какви ли не свещени клетви, че всички задни мисли са им чужди, че ще гледат на нас като на приятели и братя и ще ни закрилят срещу всякакви неприятели. Нямахме причина да не им вярваме и затова тръгнахме с тях, за да гостуваме на цялото село Ракматан.

Щом влязохме в дома на старейшината, аз превързах крака на шейха на хандхалите, доколкото ми беше възможно. За щастие счупването бе най-обикновено. На следващия ден болният се почувства дотам добре, че поиска да дойде кадията, за да го венчае отново с жена му. Ако не бях християнин, сигурно щяха да ме накарат да им стана свидетел. Тази чест се падна на Омар. Добрият човек бе толкова трогнат, че щом церемонията свърши, се обърна към двамата с думите:

— Ще ви поднеса един дар, който не бива да отблъсвате. Направихте ме свидетел на вашето ново щастие, което ще бъде убито от бедността. Но аз се отказвам от кръвния данък и го подарявам на сина ви. Нека Аллах го благослови, да благослови и моя подарък!

Шейхът нищо не продума, а и Зарка не можеше да говори, но сините ѝ очи бяха пълни със сълзи. Цветът на очите ѝ бе наследен от нейния син. Именно заради този цвят я бяха нарекли Зарка.

Какво ли можеше да направи шейхът на мунтафиките след примера за милосърдие, даден му от Омар? И той се видя принуден да прости и да забрави всяка мисъл за отмъщение. Всъщност колко чисто по християнски чувствуваха и постъпваха хората тук в тази къща на пътя на поклонниците за Мека, където всяка година мюсюлманският фанатизъм вземаше толкова кървави жертви! Останахме почти три седмици на гости в Ар Ракматан и никой не посмя да ми каже и една обидна дума. Истинската любов побеждава и най-дълбоката, на пръв поглед непреодолима омраза. Естествено пушките ми бяха върнати, а и хадедихните получиха обратно сумата, която бе отнета от мъртвия Масуд в Кубет ал Ислам.

info

Информация за текста

© 1992 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Blutrache,

Източник: <http://bezmonitor.com>

Издателство «Отечество», Том 9, София, 1992

Blutrache, BD. 23

(c)

Karl May verlag, radebeul bei Dresden

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/1845>

Последна редакция: 2006-08-10 20:36:51

notes

Виж събр. съч. т. 6 «Жълтоликят», Б. нем.

Господар. Б. пр.

Младата жена на Халеф. Б. нем. изд.

4

Тогава на шест месеца. Б. а.

Един от нашите спътници. Б. а.

Виж събр. съч. т. 26 «Небесна светлина», т.48 «Кюрдският кръст»
и «Тайната на Шефака»

Град в Персия. Б. пр.

Сал от надути с въздух кози кожи. Б. нем. изд.

Разказът е написан през 1895 година. Б. нем. изд.

Мн. ч. от химар — магаре. Б. нем. изд.

Пушки на магията Б. нем. изд.

Къщата на Ибн Риза. Б. нем. изд.

Става дума за приключения край соленото езеро в Тунис, Шот Джерид, откъдето започва драматичното действие на големия шесттомен роман през Ориента и Балканите «Под сянката на падишаха». Първата му част «През пустинята» среща Кара бен Немзи, Халеф и Омар. Б. пр.

Окръжен управител, губернатор. Б. пр.

Приемна стая. Б. нем. изд.

Немец. Б. пр.

Длъжност, отговаряща донякъде на председател на съда. Б. пр.

(Виж събр. съч. т.2 «През дивия Кюрдистан». Б. нем. изд.

Старейшина. Б. нем. изд.

Село. Б. пр.

В случая — село, лагер. Б. пр.

Лисица, обитаваща пустините. Б. нем. изд.

Намерено дете, Найдено. Б. нем. изд. Б. пр.

Църковен двор. Б. нем. изд.

Мн. ч. от фанар, книжен фенер. Други и не е имало там по онова време. Б. нем. изд.

По Стария завет, 2 Самуил 22.9 Б. пр.